1 MAI

flacăra

anul XXXVIII
14 (1763) VINERI 7 aprilie 1989

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Un mare adevăr pus în lumină de președintele Nicolae Ceaușescu:

PATRIOTISMUL SE CERTIFICĂ PRIN MUNCĂ ȘI CREAȚIE

Întîiul de Mai, marea sărbătoare revoluționară a muncii și solidarității celor ce muncesc, se impune, anul acesta, inimii și sufletului nostru, printr-o dublă semnificație : împlinirea a cinci decenii de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 și a unui veac de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc.

Aceste sărbători ce au marcat spațiul de muncă și viață al muncitorii române ne apar astăzi, din perspectiva unei emoționante retrospective, ca tot atîtea jaloane într-o glorioasă istorie a devenirii clasei noastre muncitoare de la începuturile organizării sale pînă la victoria revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri în patria noastră. Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirma că **„se poate spune că, privite retrospectiv, manifestările muncitorești de 1 Mai jalonează însăși istoria bogată și eroică a proletariatului român, de la începuturile sale, pînă la cucerirea victoriei în revoluția socialistă și zidirea cu succes a noii orînduiri sociale, orînduirea socialistă"**. Tocmai de aceea, mai mult ca oricînd, într-o indestructibilă unitate de crez și voință, întregul nostru popor își manifestă plenar atașamentul fierbinte față de partidul iubit, față de secretarul său general, omul, bărbatul, înflăcăratul revoluționar care de aproape șase decenii și-a contopit munca și viața cu eroica luptă a gloriosului nostru partid comunist, dedicîndu-și întreaga energie, putere și dăruire idealurilor supreme ale națiunii noastre, cauzei socialismului și comunismului, colaborării și păcii în lume. Poporul nostru aduce deopotrivă un călduros omagiu tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului nostru, pentru îndelungata activitate revoluționară desfășurată în rîndurile partidului nostru comunist pentru binele și fericirea poporului, pentru propășirea și demnitatea patriei socialiste.

În întîmpinarea primei zi de Florar, poporul nostru situează în centrul preocupărilor sale îndeplinirea exemplară a obiectivelor din planul național, avînd în vedere în primul rînd, zi de zi și ceas de ceas, în cadrul activității de concepție și practică nemijlocită transpunerea în viață a tezelor, ideilor și orientărilor de excepțională importanță teoretică și practică din magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la marele forum democratic din noiembrie 1988. O fructuoasă experiență și bogatele roade dobîndite cu deosebire în ultimii 24 de ani, demonstrează fără drept de tăgadă că totul depinde de noi, de munca și dăruirea noastră, aceste supreme însemne ale patriotismului, că la ora actuală, așa cum a ținut recent să sublinieze conducătorul partidului și statului nostru, datoria fiecăruia dintre noi este de a face totul pentru o mai bună și științifică organizare și modernizare a producției, chezășia mersului nostru înainte. O datorie supremă ce revine deopotrivă industriei, agriculturii, celorlalte sectoare de activitate, tuturor celor care cu brațele și mintea sînt angajați pentru înfăptuirea unei noi calități a muncii și vieții, redimensionării conștiinței socialiste a oamenilor muncii în scopul sporirii continue a rolului istoric de constructori activi ai socialismului și comunismului în România.

Înfrățiți în aceste nobile idealuri de muncă și gîndire, de supremă angajare patriotică, strînși uniți în jurul Partidului Comunist Român, oamenii muncii din țara noastră vor sărbători, mai conștienți ca niciodată de misiunea lor revoluționară acest veac de istorie a frăției dintre om și om, a coeziunii spirituale, întrupate din idealurile de echitate și democrație, a luptei ireconciliabile dintre adevăr și minciună, dintre exploatatori și exploatați, sărbătoare care, știm bine, cu cinci decenii în urmă, avea să culmineze, în țara noastră, prin grandioasa manifestație de masă, de la 1 Mai 1939, organizată sub conducerea Partidului Comunist Român. O manifestație de o grandoare și de o adîncă semnificație cum nu a cunoscut nici unde Europa acelor vremi și care, știm de asemenea, s-a transformat, — datorită tînărului comunist de atunci Nicolae Ceaușescu, capacității sale organizatorice, elanului și dăruirii sale, ce i-au caracterizat mereu activitatea — într-o uriașă acțiune antifascistă și antirăzboinică, de apărare a independenței naționale împotriva Germaniei

(Continuare în pag. 3)

LIVIU TIMBUS

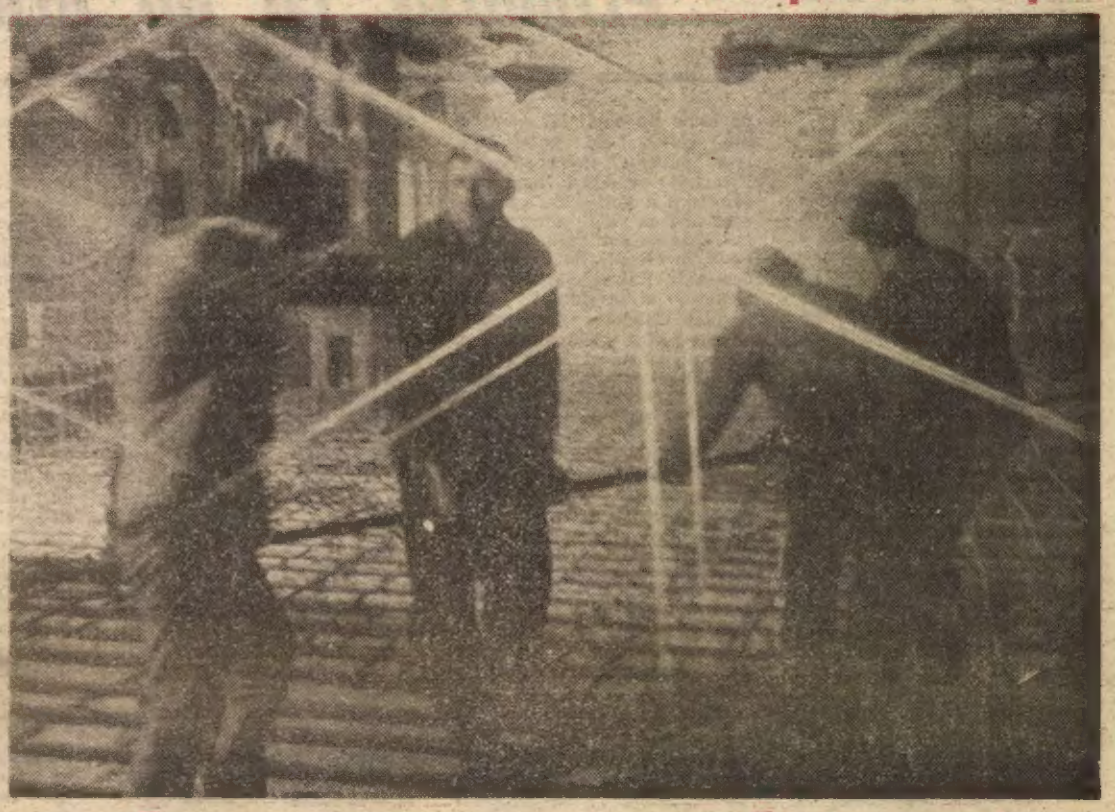

La ora magistralei trei

Reportaj pe șantierul Metroului bucureștean

Obiectiv de deosebită însemnătate economică și socială a Capitalei, metroul bucureștean circulă astăzi pe o rețea lungă de 50 de kilometri. Realizat la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această construcție de mare complexitate se află în faza de extindere, urmînd ca în viitorii ani, prin alte magistrale care se vor construi să realizeze o completă modernizare a transportului și o legătură mai eficientă între marile cartiere ale Bucureștilor. În analiza lucrărilor de pe acest mare șantier, pe care a făcut-o recent Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., s-a relevat că printr-o impresionantă mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii angajate în realizarea acestui obiectiv, prin contribuția promptă a potențialului tehnic și științific al întreprinderilor implicate în dotarea metroului, în curînd, o nouă magistrală, a treia, cea care va lega Gara de Nord de cartierul Dristor (cu stații la Piața Victoriei, Ștefan cel Mare, Obor, Piața Ianculul, Piața Muncii) va fi pusă în funcțiune ca semn de omagiu al constructorilor hotărîți să încheie lucrarea în cinstea zilei de 23 August. Pornind de la aceste realizări, recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a aprobat proiectul privind dezvoltarea în continuare a metroului, cu începere din acest an a lucrărilor de execuție la noile magistrale, Leontin Sălăjan-Policolor, în lungime de 4,1 kilometri, și Basarab-Grivița Roșie — 1 Mai — Pajura, în lungime de 4,5 kilometri, cele două tronsoane urmînd a fi puse în funcțiune cel mai tîrziu pînă în luna august a anului 1991.

(Continuare în paginile 12-13)

CORNEL NISTORESCU

Calea sigură spre eficiență:

MODERNIZAREA

Angajată plenar pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal, industria românească se prezintă astăzi ca un spațiu laborios, dinamic și fertil, în care certitudinile prind viață prin argumentul concret al unor strălucite fapte de muncă. Succesele raportate cu mîndrie și satisfacție răspund, astfel, angajamentului de a munci în spiritul celei mai înalte exigențe comuniste, cu abnegație și cu dăruire patriotică, pentru îndeplinirea obiectivelor prevăzute și realizarea ritmurilor de încintare prin care țara își hotărăște devenirea și progresul.

În cadrul acestui susținut efort de autodepășire, generalizat la scara întregii economii naționale, înfăptuirea programelor de organizare științifică și modernizare a producției se împlinește prin fructificarea inițiativelor valoroase din colectivele muncitorești, din unitățile de cercetare științifică, de inginerie tehnologică și de proiectare, această acțiune beneficiind totodată de substanțiale fonduri de investiții din partea statului.

Referindu-se la importanța deosebită a acestei acțiuni, recent, la Consfătuirea de lucru pe problemele economice de la C.C. al P.C.R., organizată din inițiativa și sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului sublinia : „Nu există — repet — problemă mai importantă pentru economia românească în momentul de față decît aceasta !".

Acțiunea de modernizare implică o seamă de criterii noi de evaluare a eficienței investițiilor destinate acestui scop. E ceea ce rezultă și din discuția purtată la Centrul de inginerie tehnologică și proiectări pentru construcții de mașini, din Brașov, pe care o publicăm în pagina 5.

Biblioteca Județeană

Primarul, ca un prieten

În zilele de marți, la primăria din Sulina se țin audiențe. Audiențe la tovarășul primar. Dimineața între 10 și 12, după amiaza între 16 și 18, după cum oamenii sînt liberi, înainte sau după orele lor de muncă. De peste 5 ani, primarul este o tînără femeie, Florica Iordache. Nu avea 28 de ani, cînd a fost investită cu această răspundere, răspunderea conducerii unui oraș într-o mișcare fantastică. Se dezvolta portul liber, șantierul naval trecea de la statutul de unitate de reparații, la cel de construcții nave, se dezvolta fabrica de conserve din pește, apăruse Întreprinderea de valorificare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării, se dezvolta liceul industrial, de la o lună la alta apăreau tot mai multe schele, sub care creșteau blocuri de locuințe... Să reținem, în 1985, orașul avea 6 000 locuitori, acum are 8 000.

Iau loc pe un scaun și aștept să intre oamenii pe care i-am văzut dincolo de ușă.

Nu mă surprinde, problema nr. 1 a cererilor sînt locuințele. Nu mă surprinde, zic, deoarece este o istorie trăită de oricare localitate în etapele de maximă creștere, cînd dezvoltarea economică aduce după sine o explozie demografică. Din 1985, pînă azi, s-au dat în folosință 500 de apartamente — văd blocurile bordisind faleza, împingînd orașul —, apartamente a căror materiale de construcții, de la ciment la robinetul de baie, s-au cărat pe apă. Anul acesta vor mai fi înălțate încă 107, dintre care 57, la cheie — în semestrul I. Totuși, nu ajung, mă informează Florica Iordache, detaliind motivele generate de cursul vieții urbei. Numărul noilor locuri de muncă o ia înaintea construcției de locuințe; firește, se înalță mai greu un bloc decît se încadrează 100 de lucrători în șantierul naval și în Portul liber. Muncitorii vin din toate satele Deltei ca și din multe alte zone ale țării, de regulă sînt tineri, tineri care, după un „stagiu" în căminele de nefamiliști se căsătoresc și au nevoie de case. (Sulina a moștenit o zestre edilitară meschină, construcții puține, din care și mai puține dotate cu confort urban).

Ștefan Jigarov, lăcătuș-mecanic la șantierul naval, este un astfel de caz. S-a căsătorit în 1987, cu o fată de la fabrica de conserve; au adus pe lume un copil iar camera din căminul de nefamiliști le-a devenit neîncăpătoare. Primărița verifică lista de priorități a șantierului; îi reconfirmă că va fi printre primii care se vor muta în casă nouă, în blocul aflat la ora aceasta în finisaj. Să vină să ajute și ei în timpul liber. Nicolae Chirilov e în aceeași situație. Tot lăcătuș-mecanic în șantierul naval. Soția sa, de fel, din Galați, e tot muncitoare la conserve, iar copilul lor are 2 ani. Chirilov, îmi spune primărița care își cunoaște bine cetățenii, este un muncitor de nădejde la locul său de muncă. Dialogul este asemănător, și el va fi locatar al aceluiași bloc. Iese cu chipul înseninat și cu gesturile unui adolescent, gata să sară într-un picior de bucurie. (Ce frumos îi schimbă pe oameni bucuria !)

Georgeta Cojoc e din Moldova, dintr-un sat al județului Bacău. A venit la primărie, direct de la locul de muncă, din șantier, are încă pe ea salopeta de lucru, peste care și-a aruncat o jachetă înflorată, cu croială ultramodernă. Prin meseria ei, dă culoare și personalitate navelor, e vopsitoare. Nicolae Cojoc, bărbatul ei, este docher în Portul liber. Au doi copii și locuiesc la o gazdă care îi somează, de la un timp, să plece, să le lase liberă locuința pe care vor s-o vîndă. Povestește simplu, cu amănunte, ca unui prieten. Albastrul de cer primăvăratic al ochilor femeii de dincolo de masa de ședințe, se întunecă. Primărița, cufundată în gînd, minute în șir nu scoate o vorbă. Soții Cojoc nu se află pe nici o listă de priorități, dar orașul are nevoie de munca lor, tot atît de mult cît au ei nevoie acum de un acoperiș. O soluție trebuie găsită. Se va consulta cu directorii celor două întreprinderi, iar pînă cînd alte apartamente vor putea fi gata, „urgența 1", își notează pe agendă, este „o discuție cu gazda familiei Cojoc". Poate chiar astă seară va trece pe-acolo. Tînăra în salopetă pleacă și ea liniștită, cu inima plină de speranțe.

Apare un bărbat cu obrazul înnegrit de vînt, răvășit de barba nerasă și brăzdat de lacrimi. (Cînd plînge un bărbat parcă tot universul suferă și plînge). „Ce s-a întîmplat Eftei ? Eftei Varnavici ?". Îi încurajează primărița. Varnavici își sucește șapca în mînă și măsoară cu privirea podeaua. „Am venit după un sfat !", zice, luîndu-și inima în dinți. Viața, drama vieții lui, poate fi judecată în fel și chip, cu siguranță principalul vinovat pentru ea este chiar el, e conștient de asta, dar are un colț de seninătate și lumină ce trezește admirație și îl acoperă de noblețe. Eftei a avut trei soții și toate trei l-au părăsit, lăsîndu-i în prag, fiecare cîte un copil. Eftei nu le-a căutat și nici nu le-a dus copiii, cum ar fi fost chiar firesc, conform datoriei lor de mame, l-a crescut singur, așa cum a putut, așa cum s-a priceput. Cea mare e la Galați, studentă, ne spune cu licăr de mîndrie în ochi, cea mijlocie e în clasa a IX-a la liceul industrial din Sulina, nu e prea mulțumit cum învață, dar oricum, va deprinde o meserie și, speră, să-și cîștige cinstit pîinea. Problema e, prislea, băiatul cel mic în vîrstă de 9 ani. E silitor la carte, e cuminte și tare ar vrea să-l ferească de ispite rele, cît el se află pe ape. Eftei e pescar și a început sezonul de pescuit la mare, pleacă de cu noapte, pleacă chiar cu zilele și nu-l poate supraveghea așa cum se cuvine. Verișoara sa, care l-a îngrijit pînă acum, nu mai poate s-o facă, s-a îmbolnăvit grav. Și atunci, încotro s-o apuce, unde să-și lase băiatul, în grija cui ?

Primărița cade iarăși pe gînduri, într-o tăcere apăsătoare. (Dincolo de ușă, de cîteva ceasuri, și pe ea o așteaptă un copil, fetița ei, care face zilnic, după orele de școală și lecții, curse pînă la primărie, pentru a fi mai aproape de mama, de mama care, de cele mai multe ori n-are vreme, decît să-i mîngîie creștetul și să-i spună domol, să fie cuminte).

Florica Iordache știe că Eftei are nevoie nu doar de un sfat, are nevoie de ajutor. De fapt, cel care trebuie ajutat este băiatul de 9 ani. Îi propune să mute copiii — frate și soră — într-o cameră de la căminul de nefamiliști al fabricii de conserve, să-i înscrie la cantina școlii iar el, tatăl, să facă eforturi și să vină mai des acasă, pentru a le fi în preajmă, pentru a-i controla, pentru a-i supraveghea, pentru a-i asigura de dragostea lui paternă. Vor crește astfel mai drept și mai frumos, iar Eftei va trăi astfel, mai multă satisfacție și bucurie, va munci mai bine și va fi, cu siguranță, mai fericit.

...„Audiențele unui primar, o aud, după ce pescarul părăsește încăperea, sînt, în ultimă instanță, probleme morale și te solicită foarte mult sufletește, indiferent dacă unul îți cere casă, altul loc de muncă, un altul butelie de aragaz, dacă unul vrea să-i rezolvi neînțelegerile cu vecinii sau cu un șef de la locul de muncă, ori să-i rezolvi ceea ce alți funcționari erau datori s-o facă".

Maturizată de viață, de situațiile în care funcția și răspunderile o pun zilnic, femeia din fața mea, mi se pare mai încărcată de ani și mai puternică. Pe urmerii ei văd, ca un șal greu, grijile orașului și ale atîtor oameni. E mare lucru să fii capabil să-l porți.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Dialoguri despre arta invenției

Nu de mult, într-o hală a Întreprinderii Tractorul Brașov, am făcut cunoștință cu un robot. S-a întrerupt cîteva clipe din treburile lui obișnuite nu a mai poziționat piesele în utilaje și ne-a oferit o floare. Apoi, cartea lui de vizită. Pe ea înscrise performanțele : manevre de exactitate pe mai multe axe, acționări simple, fiabile. Am făcut cunoștință și cu părintele lui : un simplu muncitor. Un mecanic care a simțit într-o zi că poate construi un braț metalic de precizie cu comandă electrică, mai productiv decît al său. În mintea lui se și înfiripase anatomia viitoarei mîini destepte. A început să migălească pîrghii, reductoare, rezistențe, condensatori. Numai că ele trebuiau să se sprijine și pe integrale, formule, desene pretențioase. Simțea că se rătăcise în labirintul teoriei. Un moment s-a temut că totul se va stinge ca amintirea unui vis frumos dar întrerupt. S-a adresat Comisiei Inginerilor și Tehnicienilor din fabrică. Specialiștii l-au ajutat să scape de bîzîitul semnelor de întrebare, l-au dat o busolă pentru hățișurile calculelor. Așa s-a născut un robot și un inventator. Din principiul societății noastre : unul pentru toți, toți pentru unul. O societate care a știut să găsească formele de descătușare și afirmare a forței creatoare a întregului popor. Sub generoasa acoladă a Festivalului național „Cîntarea României", sute de mii de ingineri, tehnicieni, maiștri, muncitori au deprins bucuria conjugării verbului : a inova. Tot mai mulți sînt cei care semnează zilnic și în condica ideilor noi. Comisiile Inginerilor și Tehnicienilor din întreprinderi, orașe, municipii, județe integrate marelui Front al Democrației și Unității Socialiste reprezintă adevărați catalizatori ai acestei activități de creație științifică și tehnică, devenită deja un fenomen de masă. De curînd, într-un climat de înalt spirit revoluționar, exigență și responsabilitate, aceste organisme, cu sarcini importante în stimularea și coordonarea inițiativelor novatoare ale oamenilor muncii, și-au analizat munca desfășurată în anul trecut și s-au sfătuit asupra celor mai adecvate măsuri de îmbunătățire a ei.

Tovarășul **Constantin Niță**, secretar al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, vicepreședinte al Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor ne spune :

„Plenarele Comisiilor Inginerilor și Tehnicienilor și-au desfășurat lucrările în atmosfera de puternică angajare a tuturor oamenilor muncii pentru înfăptuirea istoricelor hotăriri adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului, a sarcinilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. pentru realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei, pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Sarcinile, orientările și indicațiile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu au constituit pentru Comisiile Inginerilor și Tehnicienilor direcții clare de acțiune pentru mobilizarea tuturor oamenilor muncii la îndeplinirea sarcinilor de plan în condiții de calitate și eficiență sporite, la înfăptuirea programelor de organizare științifică și modernizare a producției și a muncii, la introducerea pe fluxurile tehnologice a progresului tehnic și a ultimelor cuceriri ale științei. Ca un uriaș fluviu care-și adună apele, inițiativa „Fiecare cadru tehnico-ingineresc și de specialitate să rezolve anual cel puțin o problemă tehnică sau de organizare a producției și a muncii" a angrenat în munca de concepție peste 500 000 de ingineri, economiști, matematicieni, fizicieni, maiștri, muncitori de înaltă calificare etc., depășind 91% din efectivul acestor categorii de oameni ai muncii. În 1988, ei au soluționat peste 153 000 de teme vizînd organizarea superioară a proceselor tehnologice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea productivității muncii, asimilarea de noi tehnologii, reducerea consumurilor de materii prime și energie, recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor uzate. Aplicarea acestor rezolvări ingenioase a condus la o eficiență economică de aproape 15 miliarde de lei. În fruntea acestei acțiuni de amploare, vizînd materializarea creației tehnico-științifice originale a maselor, obiectiv de mare importanță în activitatea F.D.U.S., se află municipiul București, județele Timiș, Iași, Arad, Bacău, Brașov, Cluj, Prahova, Vîlcea, Galați. Comisiile Inginerilor și Tehnicienilor au coordonat și activitatea cercurilor inventatorilor și inovatorilor înființate și la nivelul secțiilor. Aici muncitorii pot primi o mînă de ajutor de înalt profesionalism în conturarea și îmbrăcarea într-o formă științifică a ideilor lor de noutate menite să aducă aerul proaspăt al soluțiilor mai moderne în fluxurile de fabricație. Astfel, a crescut participarea fiecăruia la mai bunul mers al întreprinderii. Debutul în meserie al stagiarilor a devenit una din preocupările majore ale Comisiilor Inginerilor și Tehnicienilor. Veniți de pe băncile facultăților cu noțiunile teoretice fierbinți, cu sete de nou și afirmare, mulți dintre ei au reușit după puțin timp să capete și legitimația de inovatori. În unitățile economice din municipiul București au funcționat aproape 12 000 de cercuri de calitate, unde s-au însumat gîndurile celor mai largi categorii de oameni ai muncii îndreptate spre creșterea competitivității produselor românești. S-a acordat o atenție sporită activității de perfecționare profesională și policalificare a personalului muncitor. În capitală, aproape o jumătate de milion de oameni ai muncii s-au așezat în băncile acestor cursuri, 35 000 însușindu-și o a doua calificare. Acestea sînt doar cîteva exemple menite să demonstreze că ușa spre lumea plină de satisfacții a muncii de creație tehnico-științifică este deschisă pentru fiecare".

Comisiile Inginerilor și Tehnicienilor au dovedit că pot fi nucleul în jurul căruia să graviteze inițiativele creatoare în știință și tehnică al maselor, munca cu gîndul și a muncitorului, și a inginerului, și a profesorului universitar. Rotițe importante în funcționarea mai viguroasă a mecanismului producției.

Județul Iași, de pildă, se situează printre cele cu multe plusuri în promovarea înnoirilor semnate de oamenii muncii, ocupînd locul al treilea pe țară în ierarhia creativității. În 1988, numărul brevetelor a fost de 505, al invențiilor aplicate 896, al inovațiilor 276, toate conducînd la efecte economice de peste 900 milioane de lei. Listele inventatorilor și inovatorilor cuprind peste 6 000 de nume dintre care aproape 2 000 sînt muncitori. „E mult ? E puțin ?" — s-au întrebat ieșenii. „E puțin mai mult decît în 1987, dar mult prea puțin față de potențialul uman și tehnic al județului", și-au răspuns. S-au sfătuit cum să mobilizeze și celelalte întreprinderi în stimularea acțiunii de creație științifică și tehnică de masă pentru a ajunge la nivelul ridicat atins de Institutul Politehnic, Întreprinderea de Antibiotice, Tehnoton, C.U.G., I.R.E., Combinatul de Fibre Sintetice. Aceste rezultate pozitive au reprezentat subiectul unor intense acțiuni de propagandă tehnico-științifică organizate de Comisiile Inginerilor și Tehnicienilor din județul Iași sub formă de schimburi de experiență, simpozioane, sesiuni științifice, expoziții, mese rotunde, lectorate tehnice. Peste 1 100 de specialiști au devenit inventatori cu brevete în buzunar după absolvirea cursurilor Școlii de Inventică. Aici au învățat că a inova este o datorie, o întrecere cu tine însuți.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

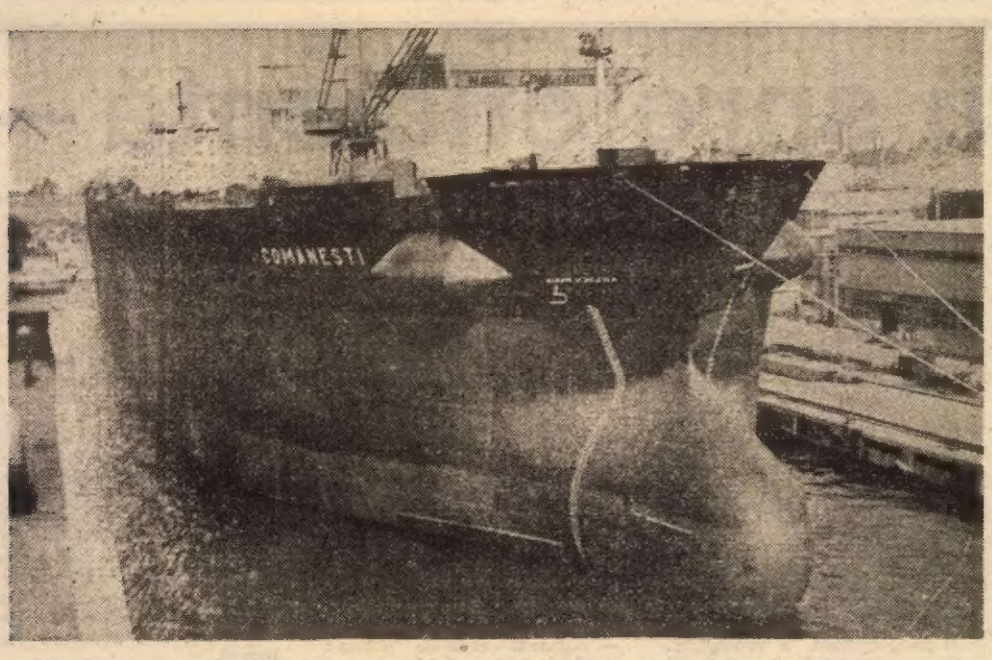

Eveniment la malul mării

Mineralierul „Comănești" în prima sa cursă

Amînat cu 48 de ore datorită unei defecțiuni constatate în ultimul moment la mașina cîrmei (se întîmplă însă și la „case" mai mari; vezi, de-acum obișnuitele amînări, de la o zi la alta, ale zborurilor navetelor spațiale), plecarea în larg a mineralierului „Comănești" a pierdut ceva din fastul sărbătoresc al unei asemenea clipe... Evenimentul s-a consumat în liniștea în care se desfășoară, însăși munca de zi cu zi a constructorilor navali de la malul mării pentru care, lansarea la apă a unui vapor sau plecarea sa în prima cursă, nu constituie decît etape ale unui drum.

Și totuși, desprinderea de la mal, în dimineața zilei de 30 martie, a mineralierului „Comănești", tălierea acelui cordon ombilical ce lega nava de șantierul-mamă care a plămădit-o, va rămîne ca o dată memorabilă în istoria de dată recentă a construcțiilor navale din țara noastră. Și aceasta, în primul rînd pentru că, la 30 martie 1989, „Comănești" a devenit nava-amiral a flotei maritime comerciale, fiind — prin deplasamentul său de 165 000 tdw — cea mai mare navă construită vreodată în România.

Firesc, în ceea ce privește acest „grad" de „navă-amiral", „Comănești" are niște predecesori, începînd cu cargoul „București", de 13 000 tdw, construit în Iugoslavia, petrolierul „Prahova", de 20 000 tdw, realizat în Marea Britanie, mineralierul „Reșița" de 24 000 tdw și mototancul „Dacia" de 86 000 tdw, ambele construite pe șantiere din Japonia.

Observați, tonajele creșteau de la an la an, dar vapoarele erau făcute de alții...

Din 1975, anul lansării la apă a primului mineralier de 55 000 tdw, „Tomis" — nume simbolic pentru istoria de peste 2000 de ani a „capitalei" construcțiilor navale românești, Constanța, România a început să-și realizeze, conform Programului național al construcțiilor navale, elaborat din inițiativa personală a președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, propriile sale nave, de care economia, în plină dezvoltare, avea atîta nevoie.

S-au născut astfel „amiralii" noștri, de 65 000, 85 000 și 150 000 tdw — nave cu diverse funcționalități, care poartă și astăzi, pe mări, tricolorul patriei.

Iar acum, în primăvara luminoasă a lui 1989, an cu o mare încărcătură de evenimente politice ce vor jalona drumul ascendent al patriei, consemnăm cu mîndrie nașterea celui mai mare mineralier românesc, destinat să aducă în țară materia primă pentru marile combinate siderurgice de la Galați și Călărași. Cel dintîi vas maritim dintr-o nouă serie de vase de 165 000 tdw!

Și se mai particularizează prin ceva această navă cu dimensiuni impresionante: 503 metri lungime; 46 metri lățime; 24,4 metri înălțime, lansată la apă în vara anului trecut, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu.

Față de celelalte nave ce s-au înălțat pe modernul șantier naval din Constanța, „Comănești" încorporează în gradul cel mai mare echipamente și instalații pe care stă scris: „Made in Romania".

Vor fi, într-un anume fel, prezențe constante în toate voiajele acestui vas pe mările și oceanele lumii colectivele muncitorești, cum sînt cele de la: Reșița — unde s-a născut uriașul motor de 19 500 c.p., ce va propulsa nava, un motor ca o veritabilă uzină plutitoare. După cum, vor fi împreună cu marinarii din echipaj și muncitori de la Oțelul Roșu, cei de la Aversa, I.M.G.B., I.C.M.E. și Timpuri Noi — toate marile întreprinderi industriale din București, colectivul uzinelor Progresul din Brăila, al Combinatului de utilaj greu din Cluj-Napoca și Tehnofrig — din aceeași localitate, specialiștii de la unitățile de construcții mecano-navale din Galați, Constanța, Oltenița, Mangalia sau Drobeta-Turnu Severin, alte colective muncitorești din Iași, Timișoara, Cîmpia Turzii, Brașov și din alte orașe. Da, enumerarea poate continua căci, o întreagă țară de constructori este prezentă, printr-un efort exemplar, propriu relațiilor de muncă noi, socialiste, în construcția acestui uriaș între uriașii Mării Negre, ce reprezintă o imagine cît se poate de sugestivă a nivelului atins de industria românească constructoare de nave, probatitea profesională înaltă a celor ce slujesc cu nobilă dăruire profesiunea de constructor naval, în cazul de față, cei ce muncesc la I.C.N. CONSTANȚA. În perioada de numai două decenii, aceștia au parcurs drumul de la navele de 1 920 tdw, ce navigau mai mult pe lîngă coastă, neîncumetîndu-se să iasă în largul oceanului, la colosul de 165 000 tdw, ce străbate la pas, fără a se sinchisi prea mult, mările și oceanele cele mai agitate.

Nu îmi amintesc să fi spus cineva — ca în cazul, cunoscut, al tractoarelor brașovene — că se va așeza în fața primului vapor gîndit, proiectat și construit în întregime de specialiști români, cu utilaje și echipamente românești. Dar, neîncrezători și sceptici în fața capacității și forței industriei noastre constructoare de mașini, au fost destui... Pe aceștia am dori să-i invităm astăzi la bordul navei „Comănești", sau la bordul oricărei alte nave din cele peste 200 care alcătuiesc flota maritimă comercială, nave cu tonaje și destinații diverse: cargouri, vrachiere, mineraliere, petroliere, pescadoare, traulere etc., însumînd o capacitate de transport de 4,5 milioane tone mărfuri.

Sînt cu toate nave moderne, dotate cu aparatură de navigație eficientă, cu mijloace de bord de înaltă funcționalitate și pentru echipaj — condiții de coabitat confortabile.

Iar cele mai noi construcții: navale reușite de colectivele de la Galați și Constanța — nave-port containere și nave feribot, viitorul prim pasager cu 400 de locuri ce se va construi la malul mării, demonstrează paleta largă a posibilităților de care dispunem în acest domeniu.

Dezvoltarea necontenită a flotei maritime și fluviale — demers logic și necesar pentru creșterea necontenită a legăturilor comerciale pe care România le întreține actualmente cu peste 150 de state de pe toate continentele, alăturată strategiei de dublare și chiar triplare a capacității portuare a Constanței, simultan cu înscrierea pe hărțile de navigație internațională a noului port maritim-comercial Mangalia, racordarea traficului de mărfuri portuar la Canalul Dunăre — Marea Neagră — fată o concepție unitară și vizionară ce va propulsa România în rîndul țărilor ce valorifică în mod plenar, cu înaltă eficiență, transportul maritim — cea mai ieftină și lesnicioasă cale de legătură cu lumea contemporană.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■
Fotografie:
MIHAIL ȘERBĂNESCU ■

De la 1 aprilie, alte categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor

Echitate și umanism

Precum știm, luna trecută s-a început cea de a treia etapă a majorării retribuțiilor oamenilor muncii din țara noastră, prevăzută pentru cincinalul 1986—1990. A beneficiat un eșalon de bază al economiei naționale, lucrătorii din industria minieră. Acum, în aprilie, se aplică pentru toți cei din unitățile industriale aparținînd Ministerului Petrolului, Ministerului Energiei Electrice, Centralei-departament a Geologiei, din activitatea de foraj-și lucrări geologice, a căror retribuții depășesc 2 250 lei, asigurîndu-se astfel generalizarea majorării de retribuții în respectivele ramuri și sectoare. Numărul acestora depășește 130 000 persoane.

Act social inclus, de 20 de ani încoace, în prevederile fundamentale ale fiecărui cincinal, aduce însă, de fiecare dată, particularități și semnificații noi. În actualul cincinal, a debutat la 1 august 1988, din inițiativa secretarului general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, mărindu-se pînă acum, veniturile la peste 4,5 milioane de oameni ai muncii, adică la circa 60 la sută din întregul personal muncitor. Recent, tot la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît încheierea cu o lună mai devreme a acțiunii de majorare a retribuțiilor. Sînt noi dovezi ale grijii partidului și statului nostru pentru om și nivelul bunăstării sale, încă o exprimare la scara vieții a umanismului politicii Partidului Comunist Român. Așa cum sînt și dovezi de netăgăduit ale acumulărilor realizate la scara economiei și ale venitului național, pe baza cărora s-au putut și se pot împlini toate aceste creșteri de retribuții.

De asemenea, modul de aplicare, diferențiat, pe niveluri de retribuții, categorii și trepte de încadrare, atît pentru muncitori, maiștri, cît și pentru personalul TESA, este menit să stimuleze la perfecționare profesională, la eforturi sporite și la o tot mai înaltă competență, în rezolvarea sarcinilor de producție, contribuind la întronarea normelor de etică și echitate în toate sferele vieții sociale.

Este de remarcat, în context, faptul că atît muncitorii, maiștrii cît și personalul TESA vor beneficia proporțional, după aport și efort, și de majorarea corespunzătoare a părții variabile a retribuției, anume prin creșterea adaosului de acord, a sporului de vechime, și a celorlalte adaosuri ce se calculează în funcție de retribuția majorată, cum sînt mărirea cotelor de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, precum și prin creșterea fondurilor de premiere.

Ca și majorările din etapele precedente, nici acestea de acum, nu afectează drepturile de alocație de stat pentru copii, nivelul chiriilor, iar pînă la 31 august a.c. nici contribuția lunară a părinților pentru copiii din creșe și grădinițe. Sînt, așadar, tot atîtea plusuri în bugetele de familie ale oamenilor muncii, sînt, desigur, tot atîtea elemente concrete, resimțite de fiecare dintre noi, în creșterea nivelului de trai, componentă fundamentală a politicii partidului nostru, indicator al înscrierii României socialiste, pînă la sfîrșitul cincinalului viitor, în rîndul țărilor mediu dezvoltate ale lumii.

ILEANA ALEXENI ■

Patriotismul se certifică prin muncă și creație

(Urmare din pag. 1)

hîtleriste. Activitatea politică, organizatorică, revoluționară, desfășurată cu acest prilej de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, de către tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu) a dus la radicalizarea demonstrației de pe străzile Capitalei, la mobilizarea a peste 20 000 de cetățeni și la afirmarea, în timpul desfășurării ei, a lozincilor lansate de partidul comunist.

Astăzi, la o jumătate de secol de la acest impresionant act de voință, de crez și unitate muncitorească, într-o țară în care cauza libertății și dreptății a învins, Întîiul de Mai 1989 va găsi poporul nostru mai unit ca oricînd sub faldurile roșii și tricolore ale marii sărbători, mai hotărît ca niciodată de a desfășura ample forțe spre binele și prosperitatea țării, de a-și înzeci eforturile în cinstea celei de a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și a Congresului al XIV-lea al partidului. Va fi un 1 Mai sub cerul luminos al patriei socialiste, într-o Românie a libertății și echității plenare, condusă de un partid glorios în fruntea căruia se află eroul neînfricat, comunistul de omenie și cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Priorităţi în economie

Calea sigură spre eficienţă —

Pînă în anul 1987, întreprinderea metalurgică Bacău era considerată oaia neagră a industriei băcăoane. Aşa cel puţin ne-a fost prezentată. Era deci ca un copil care înţelege tot dar nu vrea să vorbească, îngrijorîndu-şi părinţii. „La şedinţele de analiză de la Comitetul judeţean al P.C.R. ne ridicam în picioare şi ne scuzam că întreprinderea e veche, utilajele depăşite, că n-avem aia sau ailaltă. Situaţie grea, jenantă", ne va spune mai tîrziu inginerul şef Radu Drugan.

Spre sfîrşitul anului 1987, a fost numit un nou director, inginerul George Buzdugan. Ei bine, situaţia s-a schimbat, aşa cum se schimbă un macaz. Vine acarul, mută dintr-o parte în alta o greutate cu miner şi ditamai trenul, în loc s-o ia pe linia a doua, o ia cuminte pe a-ntîia, adică pe acolo pe unde trebuie.

Noul director n-a schimbat pe nimeni din funcţie, n-a operat nici retrogradări spectaculoase, nici promovări peste rînd. „Orchestranţii sînt aceiaşi, numai dirijorul s-a schimbat", ne va spune acelaşi Radu Drugan. Deducem din asta că orchestra a început să cînte după aceeaşi partitură, să nu sară notele, să bată în toba mare exact cînd trebuie, nici mai devreme, nici mai tîrziu, că cei care au absolvit clasa de vioară şi cîntau la trompetă au fost readuşi la instrumentul care se ţine cu bărbia.

Întreprinderea a încheiat anul 1988 cu planul îndeplinit la toţi indicatorii : producţia marfă şi producţia fizică, productivitatea muncii, încadrarea în costurile şi normele de consum planificate, export. La fel se prezintă situaţia şi după primele două luni ale anului 1989. (Am fost la I.M. Bacău în luna martie) Întreprinderea este astăzi un model pe judeţ şi pe minister al felului cum trebuie înţeleasă, abordată şi realizată acţiunea de organizare ştiinţifică şi modernizare a producţiei.

Aici vin colective de la Centrala de utilaj petrolier Ploieşti sau din alte întreprinderi de profil să vadă ce s-a făcut, ce se doreşte să se mai facă. Judeţul organizează la Metalurgica Bacău schimburi de experienţă pe teme de modernizare. Şi colective de la Bacău merg în alte întreprinderi de unde bineînţeles mai e cîte ceva de învăţat. Să vedem acum ce s-a realizat la I.M. Bacău şi mai ales cum a fost posibil ca într-un timp extrem de scurt — nici un an — să se redreseze o situaţie care părea cronică. Interlocutorul nostru, pînă aproape de sfîrşitul vizitei la I.M. Bacău va fi acelaşi Radu Drugan.

Şcoala de inventică

În anul trecut, numărul inovaţiilor şi al invenţiilor brevetate — 27 şi respectiv 8 — au depăşit ca număr şi eficienţă economică pe cele înregistrate în toată istoria întreprinderii. Se poate spune că anul 1988 a fost anul de naştere al inventicii la Metalurgica Bacău. S-a ajuns la acest rezultat pentru că inventica a fost pusă în slujba rezolvării imediate a celor mai arzătoare probleme ale producţiei. Pentru invenţii şi inovaţii s-au dat teme. Asta ne interesează, s-a spus. Temele au reieşit din inventarierea tuturor problemelor care se cereau rezolvate de acţiunea de modernizare. La fiecare două luni, secţiile de producţie se adună în plen şi fiecare propune ce crede el. Se alcătuieşte astfel un portofoliu de idei care să dea de lucru la un întreg institut de proiectări. În toate întreprinderile se aplică, la unele mai mult verbal, îndemnul mobilizator : Fiecare cadru tehnic să rezolve o problemă tehnică ! Aici s-a spus mai direct : Cine nu rezolvă o problemă cu caracter de noutate din planul de modernizare, care să ducă la progresul tehnic sau economic al întreprinderii nu poate primi calificativul foarte bine. Fondul de premiere al întreprinderii a fost distribuit numai celor care au contribuit efectiv la realizarea obiectivelor propuse în planul de modernizare. Simplu şi direct şi mai ales etic.

Începînd de anul acesta, şi-a deschis cursurile în întreprindere o Şcoală de inventică. Iniţiatorul ei este inginerul Şerban Lazăr, unul din cei mai productivi inventatori din întreprindere. Şcoala are un program, tematică, se ţin cursuri de inventică, design, calcul electronic în proiectare, la care participă benevol 24 de cursanţi, ingineri şi muncitori. Au fost invitaţi să ţină prelegeri profesorul Belousov de la Iaşi şi matematicianul Solomon Marcus de la Bucureşti. A apărut primul număr dintr-o foaie volantă, deocamdată multiplicată le Xerox, intitulată Invent, care cuprinde sfaturi, extrase din reglementările în vigoare privind activitatea de inovaţii şi invenţii, probleme care sînt propuse spre rezolvare, etc.

Oameni potriviţi

S-a căutat să se găsească pentru fiecare om al muncii locul potrivit. S-a înfiinţat compartimentul pentru proiectarea sistemelor de organizare şi modernizare a producţiei. Compartimentul, cu ajutorul şi a altor forţe, proiectează şi execută. Inginerii au ieşit din birouri şi îşi desfăşoară activitatea în vîltoarea producţiei, faţă-n faţă cu realitatea el. Nimeni nu se rupe de producţie, este cuvîntul de ordine. Logic, avînd în vedere că producţia este activitatea principală în orice întreprindere. În acelaşi timp, au apărut în halele de fabricaţie planşetele de proiectare. În decurs de un an, cei mai inventivi oameni din întreprindere s-au ales. Asta nu înseamnă că alţii nu vor mai putea aspira la acest titlu. Este un concurs de admitere cu locuri nelimitate. S-a format un grup de 4 muncitori specialişti, cu experienţă şi cu talentul de a face ideile proprii să se materializeze prin proprille mîini, care au ca sarcină principală să gîndească. Lîngă maşina la care lucrează prototipurile pe care tot ei le propun li s-au instalat planşete de desen. Trusa de scule a lăcătuşului Constantin Ciorcilă şi a maistrului Vasile Acreţei s-a îmbogăţit cu o planşetă de desen. Totuşi inovaţiile şi invenţiile trebuie să fie puse pe hîrtie. Printre inventatorii şi inovatorii de frunte să-i mai amintim pe inginerul Doru Nicorovici, electricianul Constantin Mutică şi pe subinginerul Vasile Craiu. Ei şi alţii ca ei au făcut ca în anul 1988 să fie asimilate 45 de noi produse. În proporţie de 86 la sută producţia întreprinderii este la nivel tehnic mondial ridicat. Restul de 14 la sută este la nivel mediu. Nivelul tehnic superior a permis extinderea gamei de produse ofertate la export. Specializată în armături industriale, I.M. Bacău produce astăzi pentru industria minieră, navală, chimică, nucleară şi irigaţii.

Recuperare şi proiectare

Reducerea consumului de materiale, manoperă şi energie înseamnă în ultimă instanţă reducerea costurilor de fabricaţie. Dacă la asta adăugăm calitatea corespunzătoare — întreprinderea nu a înregistrat nici un refuz de calitate — obţinem ceea ce dorim : produse ieftine şi bune, competitive.

Aici s-a ajuns, am putea spune, printr-un filtru total. Procesele tehnologice, fiecare flux şi piesă în parte au fost analizate. Nimic să nu se piardă, să nu se risipească ! Prin acest nimic s-a înţeles timp, efort fizic, energie, materiale deficitare şi mai puţin deficitare, bani. Încurajaţi, stimulaţi (nu s-a uitat acest aspect), oamenii au căutat şi de cele mai multe ori au găsit idei, şi-au descoperit valenţe pe care nu le bănuiau.

Prin recuperarea gazelor de la cubilouri s-a asigurat încălzirea vestiarelor, birourilor şi halelor. Tot aceste gaze sînt materia primă pentru fabricarea bioxidului de carbon într-o instalaţie proiectată şi executată în întregime aici şi care va intra în funcţiune în luna aprilie. Necesarul de bioxid de carbon va fi asigurat din aceste gaze care se pierdeau pe coş.

Înlocuirea alamei şi bronzurilor cu fonte cu grafit modular, masă plastică, protecţii prin cauciucare sau ebonitare a dus şi la realizarea sarcinilor de reducere a neferoaselor şi la diversificarea gamei armăturilor industriale. Iniţial toate reperele care conţineau neferoase au fost expuse la Club odată cu invitaţia : Gîndiţi-vă cum ar putea deveni mai uşoare, cum ar putea fi înlocuite materialele neferoase ! Astăzi, doar după un an de activitate, însă susţinută, febrilă, piesele vechi şi noi stau una lîngă alta, una mare una mică, un fel de Stan şi Bran din fontă.

Înainte de a ne despărţi de inginerul şef Radu Drugan, nu ne putem abţine şi întrebăm : Dar vechiul director ce fel de om era ? Era un inginer capabil, vine răspunsul, dar era un fel de inimă de mamă, îi înţelegea pe toţi, ori în industrie la ora asta trebuie mai multă energie, rigoare, dorinţă de autodepăşire.

În sfîrşit îl abordăm pe inginerul George Buzdugan, directorul I.M. Bacău. Aproape nici o vorbă despre ce a fost. Important este acum ce urmează.

— Am făcut cîte ceva pentru că am reuşit să creăm în întreprindere o atmosferă de emulaţie, am angrenat în acţiunea de modernizare tot colectivul de oameni ai muncii. Cînd am avut în vedere eficienţa, ne-am gîndit la mai multe aspecte : ritm, calitate, noutate tehnică, rentabilitate. Realitatea este că mai avem multe de făcut. Deşi prin achiziţionarea unor maşini cu comandă numerică sau prin mecanizarea unor operaţii la turnătorie am reuşit la unele operaţii să triplăm productivitatea muncii, mai sînt încă rezerve de mai bine. Ne propunem să diversificăm produsele ce urmează să le prelucrăm pe maşini cu comandă numerică, să modernizăm sectorul de sudură al întreprinderii, să automatizăm o linie de formare-turnare, să mecanizăm linia de formare carcase pentru motoare electrice, să mecanizăm transportul intern, să recuperăm în continuare căldura gazelor arse de la cubilouri pentru preîncălzirea aerului de combustie şi mai ales să antrenăm în acţiunile noastre toţi oamenii muncii din colectivul nostru, condiţie indispensabilă pentru obţinerea succeselor.

Ceea ce s-a realizat în anul trecut la I.M. Bacău şi cu siguranţă se va realiza în continuare demonstrează că în industria noastră sînt încă resurse nebănuit de bogate care aşteaptă să fie valorificate şi asta se poate face în primul rînd prin eforturi proprii de creaţie, inventivitate şi organizare.

OPREA GEORGESCU ■

Concurs cu locuri nelimitate

Pe şantierele construcţiilor de microhidrocentrale (II)

Să regăsim entuziasmul iniţial!

Cînd a început „partea a doua" a discuţiei de la CIRE, coordonatorul activităţii de investiţii a fost categoric: antrepriza de la Vîlcea merge prost. Sînt, în ţară, şi brigăzi care merg bine (la Suceava, Bacău, de pildă) sau IRE (Baia Mare, Tg. Mureş) care execută fără reproş montajul în cadrul unor centrale a căror construcţie e realizată de unităţi din afara MEE.

Cum se stă, totuşi, „pe concret" ?

Mi se confirmă că, într-adevăr, la început, omologările au fost făcute „la faţa locului". Mi se confirmă şi că nu se respectă termenele de livrare a utilajelor. În privinţa promovării unor investiţii fără proiect, mi se explică situaţia specială de la Bistriţa-Prislop care e un unicat. Cînd întreb dacă lista lucrărilor din plan apare fără a se şti fazele de promovare a investiţiei, sînt lămurit că aşa s-au învăţat ei, constructorii, cu lucrările mari, şi că, în cazul acestor construcţii cu un ritm mai alert, „îi dai drumul şi merge". Este clar, pe aceeaşi logică a ritmului, că nu se dă nici un proiect cu şase luni mai devreme, mai ales că la Vîlcea este un fel de poligon în care se încearcă soluţii, se experimentează. Cum se gîndeşte „salba" Boia ? Sînt indicatori şi pentru Boia 4, deci şantierul o va lua „la pas" la vale. În sfîrşit, faţă de durata normată de execuţie, experienţa de pînă acum dovedeşte că timpul real de construcţie a unui CHEMP este de doi ani.

Întrebările fiind epuizate, inclusiv cele peste care s-a mai „sărit", intervin explicaţii suplimentare. Cea generală ar ţine de faptul că nu e necesară predarea întregii documentaţii înaintea atacării lucrărilor că se poate şi pe parcurs da cîte un proiect, că doar şi centrala se face pe bucăţi, sînt obiective diferite — captarea, bazinul compensator, canalul de fugă, centrala, aducţiunea. Constructorul poate lucra liniştit ce i se dă, apoi i se mai dă şi uite aşa, încetîncet, cătinel-cătinel, se face şi centrala. Pînă la urmă, constructorul „lucrează într-un fel de flux", de-aia nici nu-i trebuie toate DDE. Sigur, teoretic ar fi bine să le aibă pe toate din vreme şi să se poată pregăti dar, practic, se poate şi aşa cum e.

În final, un ton optimist : se aşteaptă nişte avizări pentru 92 centrale însumînd 97 MW, aşa că în '89 ar putea fi promovate mult mai multe investiţii, ar fi şi front de lucru, s-ar mai apropia şi de potenţialul exploatabil, chiar dacă aceste C.H.E.M.P. ar începe să funcţioneze din '90.

„Partea a doua" a discuţiei a „curs" direct din prima. Există (e de mirare că la Vîlcea nu se ştie), ni s-au şi arătat, proiecte tip (pentru centralele mai mari) şi de directivare (care trebuie adaptate) pentru cele mai mici. Există, de altfel, şi P-306, un normativ de proiectare publicat. I.S.P.H. realizează direct proiectele pentru C.I.P.E.T. şi doar le avizează pe cele pentru C.I.R.E. Pentru „morişti", avizele le poate da direct orice IR.E.

Ce s-ar putea face, totuşi, pentru accelerarea proiectării? De o jumătate de an, la I.S.P.H. a fost organizat un colectiv puternic care se ocupă exclusiv de această problemă, şi I.S.P.H. va „cupla" de-acum la toate solicitările constructorului. Rămîn, totuşi, unele mirări. Tipizarea proiectelor e în fază foarte avansată şi dacă încă n-a aflat constructorul, de ce măcar I.R.E. nu profită mai mult de acest lucru ? Ar mai trebui făcute unele precizări şi în legătură cu „moriştile" : în fond, cine trebuie, cine are voie să le utilizeze, cine fabrică şi vinde echipamentele, cine asigură montarea, depanarea şi — de ce nu ? — pregătirea profesională a celor dornici să posede şi să exploateze aceste „morişti" ? Din perspectiva necesităţii asigurării autonomiei energetice a micilor localităţi, a sectoarelor zootehnice, aceste întrebări sînt absolut fireşti. Mai ales că nici potenţialul valorificabil în mini M.H.C-uri nu e de ignorat.

Cum ar putea fi, totuşi, dinamizată, în ansamblu, activitatea de realizare a acestor centrale ? Mai întîi, se impune realizarea căilor de acces şi a liniilor. Apoi, întrucît sînt multe studii fără investiţii care se fac anual, ar trebui realizate elemente de documentare în cadrul acestora, astfel încît, atunci cînd apare „comanda fermă", proiectele să se poată preda operativ beneficiarilor, respectiv constructorului. În sfîrşit, la I.S.P.H. e în curs un studiu destinat unor noi soluţii constructive pentru C.H.E.M.P.,

MODERNIZAREA

Altfel despre eficiența investiției

Masă rotundă la care participă Ion Dracea, inginer șef, Iosif Kovacs, economist, ambii de la Centrul de Inginerie Tehnologică și Proiectări pentru Construcții de Mașini din Brașov și reporterul

Red. — În construcțiile de mașini vă ocupați de un domeniu anume?

I. D. — De tractoare și camioane. Atît.

I. K. — Și de subansamblele acestora.

I. D. — Da, bineînțeles. Dar în aceste condiții, raza noastră de acțiune e foarte mare. În Brașov există cunoscutele fabrici de tractoare și camioane, ca uzine de montaj, dar subansamble sau produse specializate se fac în toată țara, la Satu Mare, Iași, Oradea, Sibiu, Mîrșa, Reghin, Buzău, Galați, Craiova, Sfîntu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Întorsura Buzăului, Gheorgheni. Pentru aceste unități, noi facem organizări tehnologice.

Red. — Altfel zis?

I. D. — Ne ocupăm de fluxurile tehnologice uzinale și facem amplasarea mașinilor-unelte, organizarea fiecărui loc de muncă, organizarea liniilor de producție, amplasarea lor în hale noi sau în cele existente. Pe scurt, activitatea noastră are drept scop dezvoltarea unităților constructoare de mașini și optimizarea producției.

Red. — Pentru că sînteți un centru de inginerie tehnologică, modernizarea proceselor de fabricație reprezintă, înțeleg, o datorie de prim ordin.

I. D. — Normal, după cîteva decenii de dezvoltare extensivă a construcțiilor de mașini, astăzi trebuie să discutăm despre o îmbunătățire a activității.

Red. — De cînd funcționează acest centru?

I. D. — De 22 de ani.

Red. — În acest răstimp, organizările tehnologice pe care le-ați făcut, au fost, probabil, de ordinul sutelor sau al miilor. Multe dintre ele sau aproape toate au reprezentat investiții, nu?

I. D. — Sigur că da. Numai investiții! Și s-a investit în această industrie foarte mult.

Red. — Putem încerca să vedem însă cum s-a pus tot mai exact, odată cu trecerea timpului, problema eficienței economice a investițiilor?

I. K. — Pentru tractoare și camioane, multă vreme a fost necesară fabricația de serie mare. Așa cerea piața, așa cum atunci cînd s-au introdus centrele de comandă numerică. Acum facem pasul al doilea: cu unitățile cu comandă numerică alcătuim celule sau sisteme flexibile.

Red. — Există așa ceva? Unde?

I. D. — Există la „Steagul roșu", la „Tractorul" și în alte locuri.

Red. — Dar există în producem. La ora actuală, lucrurile se prezintă altfel. Datorită cererii clienților, seria mare a trebuit să fie fragmentată, producția s-a diversificat. Înainte aveam o serie de 50 000 de tractoare, să zic, dar acum piața vrea 4 000 de tractoare de felul ăsta, 2 000 de felul ăla, 3 000 de felul ălalalt.

Red. — Numai că fabricația de serie mică trebuie să se producă tot economic...

I. K. — Asta e problema. Tocmai de aceea s-a ivit necesitatea ca în cadrul acțiunii de modernizare să introducem liniile flexibile. În urmă cu 15 ani foloseam liniile monovalente, ce nu știau să fabrice decît blocul motorului, de exemplu. Acum, cu echipamentul unei linii flexibile putem face chiulasa pentru camionul MAN, camionul Saviem sau pentru autoturismul de teren ARO. Și dacă vorbim despre cheltuieli, atunci trebuie spus că linia monovalentă mă costa de 20 de ori mai mult, ca investiție, pentru că ea conținea 30 de agregate special gîndite, pe cînd celula flexibilă de fabricație poate avea 3 sau 4 mașini-unelte. Dar cu automatizări, robotizări, pot face aceleași operații.

I. D. — Primul pas s-a făcut atunci cînd s-au introdus centrele de comandă numerică. Acum facem pasul al doilea: cu unitățile cu comandă numerică alcătuim celule sau sisteme flexibile.

Red. — Există așa ceva? Unde?

I. D. — Există la „Steagul roșu", la „Tractorul" și în alte locuri.

Red. — Dar există în portia în care ar fi necesar?

I. D. — Nu. E vorba însă de un proces în plină desfășurare, și important este că ne aflăm pe drumul cel bun. Multe dintre utilajele acestea sînt făcute prin autoutilare. „Steagul roșu" are o experiență bună în domeniul acesta, are o fabrică de agregate care astăzi lucrează și pentru alții, chiar pentru export. Deci pasul e făcut și trebuie intensificat ritmul. Pentru că pe plan mondial s-a constatat că o marfă standard acoperă 70—80 la sută din cererea pieței. Dar restul? Restul nu poate fi acoperit decît prin diversificarea producției. Pentru a-și asigura posibilitatea, ca producător, de a răspunde în acest fel cererii, se impun însă fonduri, investiții. Iar în ansamblu, în domeniul investițiilor, se simte încă nevoia unei schimbări de optică privind eficiența lor.

Red. — De ce?

I. D. — Pentru că, prin modernizările pe care le facem, noi nu ne propunem să creștem capacitățile de producție acolo unde nu e cazul. Or, acest lucru nu e înțeles totdeauna, cu toate că observațiile duc la concluzia unei stabilizări a pieței, că la unele produse a scăzut cererea sau că la altele ea se menține la un nivel constant sau aproape constant.

I. K. — Trebuie plecat de la necesitatea de-a se moderniza produsul. Modernizîndu-se produsul, ești obligat să reușești să-l realizezi, și atunci trebuie să-ți adaptezi fabricația, să introduci o tehnologie nouă...

I. D. — Deci tot la o investiție ajungem și se pune, cum ziceam, problema eficienței ei. Asta, repet, chiar în condițiile în care nu cresc neapărat capacitățile de producție.

Red. — Dar este obligatoriu să se vorbească despre un spor de producție în urma unei investiții pentru modernizare?

I. D. — Vedeți, pînă acum, cînd vorbeam despre dezvoltare, deci ne extindeam baza materială în construcția de mașini, indicatorul de eficiență a investiției era edificator: investeai un leu, trebuia să cîștigi doi. Cum se obținea acest cîștig? Prin producția suplimentară.

Red. — Creștea producția marfă.

I. D. — Da. Dar astăzi trebuie să vedem eficiența unei investiții prin indicatorul global de rentabilitate. Astăzi pot urmări creșterea nivelului de eficiență al activității întregii uzine sau rentabilizarea unui produs. E tocmai ceea ce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat limpede în mai multe rînduri: că nu trebuie să ne mai îngăduim a avea produse nerentabile.

Red. — Dar am putea înțelege că unii oameni încă gîndesc așa cum erau obișnuiți în anii cînd industria se dezvolta extensiv?

I. D. — Fără îndoială.

I. K. — Legislația care reglementează aceste procese, Legea nr. 9 din 1980, a investițiilor, s-a născut într-o perioadă cînd economia națională cerea mereu mai multe și mai multe capacități de producție. Totuși, nomenclaturii acesteia a indicatorilor, care a fost legiferată, pe zi ce trece i se aduc îmbunătățiri, deja au apărut alți parametri prin care încercăm să măsurăm eficiența lucrărilor de investiții. De exemplu, eficiența la 1 000 de lei investiții sau beneficiul la 1 000 lei investiții. Spre deosebire de anii trecuți, noi facem astăzi rentabilizări și vorbim despre recuperarea unei investiții, de exemplu, din economii la costuri, ceea ce înainte nu se prea obișnuia. Înainte se vorbea cel mai mult despre producția la 1 000 lei fonduri fixe. Acum avem însă și indicatori prin care putem măsura rezultatele obținute prin modernizare.

I. D. — Există însă și situații cînd, deși nu faci economii la costuri, totuși modernizarea se impune. La Întreprinderea de piese auto din Sibiu, de exemplu, se lucrează pentru asimilarea unor arcuri lamelare cu profil variabil, care ar aduce o economie de oțel de cîteva mii de tone pe an. Numai că oțelul folosit pentru aceste arcuri este mai scump. Pe scurt, costurile ar fi cam aceleași ca și mai înainte. Totuși modernizarea e necesară pentru că ea duce la creșterea calității produsului, deci îi asigură un nivel sporit de competitivitate. Alt exemplu ar fi Întreprinderea de autocamioane Brașov, unde avem o investiție privind fabricația de cabine și vopsirea lor. Această investiție aduce un aspect nou, pe care trebuie să-l punem în discuție. Nu crește numărul de cabine, dar acestora li se dă calitatea de-a putea fi vîndute oriunde, oricînd. Deci cheltuiesc, fac o investiție de ordinul a cîtorva sute de milioane de lei numai pentru a mări potența uzinei de a ieși pe piață. Dar avem discuții: cheltuiala e eficientă sau nu? Noi am justificat investiția prin valoarea anuală a acumulărilor rezultate din exportul de cabine, deci prin asigurarea vînzării. Ia spune matale, tovarășe Kovacs, ce înseamnă asta?

I. K. — Problema aceasta se împarte în două: modernizarea cabinelor propriu-zise și modernizarea vopsitoriei. Mai mult se discută despre vopsitorie. Eficiența investiției se bazează pe economisirea de vopsele și pe diferența de preț pe autocamion, pe care aș putea să o obțin — deci o prezumție — în urma vopsirii acestor cabine în așa fel încît timp de 5 ani să nu apară nici o pată de rugină pe ele. Totul depinde însă dacă voi reuși sau nu să obțin această diferență de preț. Dacă da, foarte bine. Dar dacă nu? De asta zicea tovarășul Dracea că există rezerve, că toți avem rezerve...

Red. — Investiția e aprobată?

I. K. — E în curs de aprobare.

I. D. — Da, dar acum mă întreb: dau drumul la investiția asta sau nu? Eu cred că trebuie să îndrăznesc s-o fac, ca să fiu competitiv. Și atunci trebuie ca, respectînd dispozițiile legii investițiilor, să-mi creez, totodată, un concept nou privind eficiența acestora, ca mijloc de modernizare.

I. K. — O altă situație: Întreprinderea mecanică de elemente hidraulice din Galați a realizat un produs numit ridicător hidraulic. Acesta este un mecanism foarte deștept. El urmărește nivelul solului și ridică sau coboară plugul în funcție de relieful terenului. Respectiva lucrare agricolă se poate face cu o mare economie de motorină, dacă se pune acest mecanism pe tractor. Dar pînă acum, mecanismul acesta n-a fost folosit. Dacă mergeți la Galați, ei au acuma 6 000 de bucăți, comanda primită pentru trimestrul întîi.

Red. — Deși produsul nu e folosit, întreprinderea primește totuși comenzi?

I. K. — Comanda asta e a uzinei din Brașov, care vrea să-și echipeze tractoarele cu acest dispozitiv.

Red. — Dar este, produsul acesta, vreo noutate de ultimă oră?

I. K. — Nu, el a fost omologat, era cunoscut, doar că nu era cerut.

Red. — Presupun că montarea lui nu e o operație atît de complicată încît să n-o fi putut face și S.M.A.-urile.

I. K. — Bineînțeles că nu. Dar agricultura n-a cerut, cum vă spun. Și acum industria e cea care ține să impună acest produs.

Red. — Iată că este nevoie, din partea unor oameni, de mai multă bunăvoință pentru a valorifica, în interes general, rezultatele modernizării. Dar asta e altă problemă și merită o discuție separată.

D. CONSTANTINESCU ■

---

calcul elementul „timp".

În finalul documentării de la Rm. Vîlcea, am încercat să aflăm, cu oricîtă aproximație, cam cîtă energie electrică s-a pierdut în urma faptului că unele C.H.E.M.P. și M.H.C. n-au fost puse în funcțiune la timpul planificat. De data aceasta, constructorul a fost delicat cu beneficiarul său, căci ne-a oferit numai două cifre simetrice (menite oarecum să se compenseze) : prin darea în folosință a lucrărilor care au avut pregătirea corectă, mai devreme cu 3—7 luni, s-au produs în plus, în cadrul a 3 C.H.E.M.P., 14 630 MWh. În același timp, datorită întîrzierilor cu 1—6 luni în punerea în funcțiune a 6 C.H.E.M.P., nu s-au produs 17 020 MWh. Calculul e, repetăm, „elegant și colegial", căci întîrzierile la multe C.H.E.M.P. au fost mult mai mari, de ordinul anilor. Și cum noi toți plătim (nimeni dintre cei cu care am stat de vorbă n-a putut spune nimic despre lipsa fondurilor, tocmai pentru că lucrările au fost în plan), credem că avem dreptul să întrebăm cîtă vreme o să mai facem tot felul de calcule, de soiul celor pe care le-am menționat mai sus, la capitolul „pierderi" ? Cu atît mai mult cu cît există, realmente, o bună experiență în țară (numai anul trecut, „Flacăra" a scris despre rezultatele excelente ale I.R.E. Suceava care „iubește" M.H.C.-urile și C.H.E.M.P.-urile pentru că are oameni care se pricep, care au inventii și inovații în acest domeniu, despre preocupările cadrelor de la un colos energetic — Ciunget — destinate perfecționării „moriștilor"), cu atît mai mult cu cît, pînă la urmă, la capitolul bunelor intenții toți factorii implicați în această anchetă „cuplează", trebuie să se treacă urgent de la explicații la soluții. Și factorii din M.E.E., beneficiarul, constructorul și proiectantul (care trebuie realmente să-și sincronizeze eforturile) și producătorul echipamentelor precum și ceilalți furnizori pot și trebuie să se integreze cerințelor programului național privind microhidrocentralele.

CONSTANTIN DUMITRU ■

N. R.

După apariția în Flacăra nr. 13/31 martie 1989, a primei părți a anchetei „Să regăsim entuziasmul inițial !", conducerea Antreprizei electromontaj Sibiu ne informează telefonic : „Prin Ordinul nr. 84/31 ianuarie 1989, al Ministerului Energiei Electrice, Antrepriza electromontaj hidrotehnic Rm. Vîlcea a fost desființată. Fostele organizări sînt acum preluate de Antrepriza electromontaj Cîmpina (brigada hidro Argeș) și Antrepriza electromontaj Sibiu (brigăzile hidro Călimănești și Gorj).

Recent, ni se mai comunică, a avut loc la nivelul conducerilor CIRE și Trustului antrepriză generală electromontaj București, o întîlnire cu factorii de răspundere, unde s-a analizat lucrare cu lucrare și s-au stabilit măsuri eficiente pentru îndreptarea stărilor de lucruri negative. De reținut, că s-au mai rezolvat din probleme, dar marea majoritate a aspectelor critice, a greutăților pe care le semnalează ancheta rămîn".

Din aceste motive redacția consideră oportună și publicarea urmării de față.

CU HĂRNICIE, CU OCHII PE CEAS CU GÎNDUL LA RECOLTA DORITĂ

Să încheiem chiar acum semănatul!

Cu deosebire în ultima săptămînă, în unitățile agricole însămînțarea culturilor de primăvară a crescut mult în intensitate. Totuși, pentru a putea încheia semănatul pe toate suprafețele planificate pînă la 10 aprilie — așa cum s-a stabilit — vitezele zilnice de lucru trebuie nu numai să fie realizate, ci și depășite simțitor, folosindu-se din plin timpul de lucru și întreaga capacitate a utilajelor.

Condițiile climaterice favorabile de anul acesta au permis multor unități să obțină un avans de pînă la două săptămîni față de anii trecuți în întemeierea culturilor. Această reușită a fost posibilă printr-o bună organizare a campaniei, prin acționarea din primele zile în ritmuri ridicate de lucru, prin pregătirea din timp a tractoarelor și mașinilor agricole, prin planuri ferme, urmărite zilnic cu toată seriozitatea, printr-o judicioasă repartizare a forței de muncă. Sînt unități cu realizări cu mult peste media pe județ, în timp ce altele nu reușesc să țină pasul cu planificarea. Asta în condițiile cînd în ultimii ani una din preocupările principale ale organelor de resort a fost asigurarea echilibrată a bazei materiale a tuturor unităților agricole.

Unitățile agricole rămase în urmă trebuie în primul rînd să se bizuie pe mobilizarea exemplară și totală a forțelor proprii materiale și umane, să nu aștepte ajutorul altora. Să asigure condiții mecanizatorilor să lucreze de dimineața pînă seara, aprovizionîndu-i în timp cu carburanți, materiale și piese de schimb, și nu la urmă hrană caldă și bine gătită.

Scăderea întrucîtva a temperaturilor din aer n-a afectat practic pe cele din sol și nu există deci nici un motiv pentru a amîna îndeosebi semănatul porumbului. Oricum, eziările pot fi spulberate prin folosirea termometrelor cu care sînt dotate toate unitățile.

Bineînțeles, ritmurile ridicate de lucru care se impun nu trebuie să afecteze cu nimic calitatea lucrărilor. Atenția dată vitezelor zilnice de lucru, procentelor de realizare a lucrărilor nu trebuie să ne facă să neglijăm asigurarea densității apei și îngrășămintelor la nivelul optim cerut de realizarea producțiilor record pe care vrem să le obținem în toamnă.

Pentru a avea garanția că peste tot s-a asigurat densitatea optimă este necesar să se facă o verificare a culturilor ce s-au semănat la începutul campaniei, îndeosebi la sfecla de zahăr, completîndu-se, dacă situația o cere, eventualele goluri.

În paralel cu semănatul este necesară trecerea pe un front larg la irigarea culturilor care se impune, mai devreme cu o lună față de alți ani, în această primăvară caldă, însă secetoasă.

Se mai semnalează restanțe la semănatul inului pentru fibră, cînepei și cartofilor de toamnă. Lichidarea lor cît mai grabnică este evident o prioritate. În numărul viitor al revistei sîntem convinși că nu vom mai avea motive să le punem în discuție.

Deci, mobilizare exemplară ! Ritm și calitate !

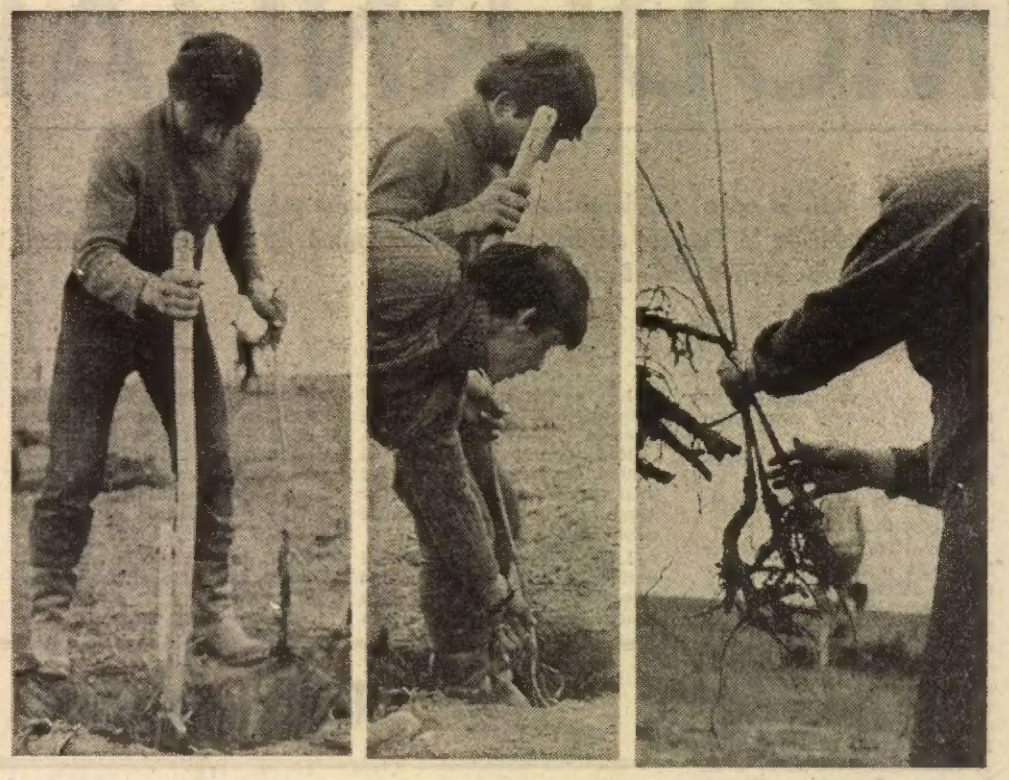

Săditul pomilor cere rigoare și pricepere

Țăranii din Cătămărești au terminat primii semănatul

Primăvară în Cîmpia Botoșanilor

Un deal întreg din comuna Răchiți a fost plantat cu cireși și vișini doar în trei zile

Începînd cu această primăvară, județul Botoșani și-a deschis toate ferestrele spre mai mult și mai bine. Se muncește pe rupte și nimeni nu ne știe, mi-a spus cu părere de rău un cunoscător al pămîntului, venit din cîmpia Teleormanului. Producțiile s-au triplat pe cîntar, nu există teren care să nu fie luat în acord global, fiecare petecuț de pămînt e dat pe om și puține județe se pot lăuda cu oameni atît de harnici. Pămîntul e în general bun, dar 1/3 din suprafață e afectată de alunecări și eroziune. În cîțiva ani se vor extinde plantațiile de pomi și vie la 20 000 ha, regularizarea rîului Jijia va însemna încă alte 25 000 ha „supuse" voinței oamenilor, sînt în construcție două căi ferate, industria va figura cu cîteva investiții noi. În municipiul Botoșani se va circula cu tramvaiul, 1989 este primul an în care județul primește 11 titluri de „Erou al Noii Revoluții Agrare", este anul în care, după 30 de ani de cercetare, s-a omologat rasa Caracul de Botoșani. Este anul în care pe o singură stradă din noul cartier de locuințe **Mihai Eminescu** s-au plantat 380 de magnolii, una după alta ! Este anul în care, pe 18 martie, lui Ilie Sologan (președinte de CUASC„ cunoscut în tot județul pentru că, pînă la acea dată, băgase cea mai mare cantitate de sămînță în pămînt), i s-au adresat cuvintele : „o să vedeți voi ce pățiți dacă dă înghețul !". Pentru el anul 1989 va rămîne ca **an martor**, că agricultura e și o chestiune de știință dar și de curaj.

Fotoreportaj de
ELENA GHEREA ■

La Vlădeni încărcatul mașinii de semănat cartofi nu dura mai mult de trei minute.

La Fetești, superproducție cu spanac si Popey marinarul

Ritmul de lucru al unei fabrici de conserve se apropie oarecum de cel al gospodarului care-și face iarna car și vara sanie. Argumentele sînt la îndemînă: campania de primăvară a început mai devreme și în fermele fabricilor de legume.

Așa stau lucrurile și la Întreprinderea de producție și valorificare a legumelor și fructelor Fetești, a patra pe țară, ca pondere valorică, între fabricile noastre de conserve. Firește, cea mai mare cantitate de materie primă fabrica o primește de la agricultură. Dar ea se bizuie foarte mult și pe forțele sale, adică pe producția proprie rezultată din cele 17 ferme care însumează aproape două mii de hectare. Și cum o condiție a calității conservei o constituie recoltarea la timp, la unitatea din Fetești se desfășoară campania spanacului. Ceea ce fotografiază colegul meu Eugen Negrea în curtea fabricii ține, dacă vreți, de montarea unei veritabile superproducții cu Popey marinarul: o curte imensă plină de spanac și o armată de pușți (Școala generală nr. 7 — Fetești) și tineri din întreprindere care-l curăță. La cantină, salată de spanac (ca să nu se spună că una vorbești și alta mănînci), pe ușa secției mecanică, un afiș: Sîntem la spanac. Directorul, inginerul Mircea Breben, ne face și dînsul o mărturisire în ton cu decorul: „Am realizat 40 la sută din producție. Anul trecut, de abia în 4 aprilie am început".

Se muncește temeinic, deoarece fermele din cîmp trimit în permanență spanac. Spanacul te invadează și te copleșește prin cantitate. Este un spanac de „perspectivă", cu bătaie lungă, pe boroanele în care va intra urmînd să se aplice, evident, eticheta cu timpul de garanție. Dar acum, într-o campanie începută mult mai devreme decît în anii precedenți, se lucrează contracronometru, ritmul acesta fiind, cum spuneam, garanția realizării planului și a calității.

Desigur, însă, deși spanacul se află în postura de vedetă, nu sînt uitate celelalte culturi. La ferma 14, inginera Marcela Popa, o ardeleancă ambițioasă, după cum ne dezvăluie contabilul șef Gheorghe Țuțuianu, care ne însoțește prin cele două mii de hectare ale fermelor, ne spune că în ciuda simpatiei ce o poartă spanacului, sînt îngrijite cu aceeași răspundere răsadurile pentru tomate, se irigă mazărea.

La ferma 15, în „Sectorul de producere a răsadului legume tomate" am văzut niște sere îngrijite pînă la pedanterie, în care oamenii lui Petre Barangă dovedeau migala unor meșteri în decorarea porțelanului.

Așadar, campania este campanie fără ca treburile obișnuite să se afle în suferință. Nu poți cîștiga într-o parte pierzînd în cealaltă. Deși secția mecanică are și „program de spanac", își onorează și promisiunile în ceea ce privește realizarea unor utilaje atît pentru propria unitate, cît și pentru altele similare din țară, deoarece prin rîvna și ambiția conducerii și datorită priceperii oamenilor secției, aceasta și-a depășit într-un timp scurt statutul de atelier pentru autodotare. Aici s-au realizat și se realizează, pentru cei interesați, mori de muștar, mașini de închis borcane cu 6 capete, dozatoare pentru conserve de legume, mașini de spălat și uscat recipienți plini, instalații tehnologice pentru spanac etc.

La etajul doi în niște cămăruțe care, cîțiva ani în urmă, nu erau nici vestiare, nici magazii și, în general vorbind nu fericeau pe nimeni, s-a amenajat oficiul de calcul unde astăzi 12 analiști, ajutori de analiști și operatori „pun totul pe calculator", ușurînd, printre altele, și luarea deciziei.

Am amintit și aceste fapte deoarece, dincolo de o bună organizare nu numai „în campanie", ci în general, ele au contribuit la ascensiunea spectaculoasă a unității într-un eventual clasament al fabricilor de conserve, ca să folosim terminologia sportivă a contabilului șef, sufletul echipei de fotbal a fabricii, plecată aproape din poziția „lanternei roșii" și ajunsă să pe podium, ceea ce, la primă și ultimă instanță, pe cumpărător nu poate decît să-l bucure. Fiindcă aceasta presupune, în primul rînd, conserve mai multe și mai bune de la Fetești. Și pentru că am ajuns aici, să-l lăsăm pe directorul întreprinderii să ne anunțe noutățile acestui an. Deci, inginerul Mircea Breben: „Ele sînt mai multe. Două sînt cunoscute, dar le trec la acest capitol pentru că au ieșit de curînd: aperitivul de fasole (fasole bătută) și aperitivul din mazăre. În perioada imediat următoare: mărar în saramură, ciorbă dublu concentrată de lobodă, sosurile *Picnic*, *Rustic* și *Tomar* (realizate în colaborare cu Institutul de Cercetare pentru Valorificarea și Industrializarea Legumelor și Fructelor. De asemenea, două produse mai dulci: crema de dovleac, pentru plăcinte, înghețată etc. și băutura răcoritoare *Mălina*, din fructe de pădure".

Așadar, hărnicia oamenilor muncii de la I.P.I.L.F. Fetești a adaptat un cunoscut proverb astfel: cine începe campania devreme, are timp să le facă pe toate. Ceea ce, în paranteză fie zis, îl caracterizează nu doar pe cel harnic, ci și pe cel deștept.

RĂZVAN BĂRBULESCU
Fotografii de
EUGEN NEGREA

O realizare ale cărei semnificații se văd pe masa oamenilor

Legume de Bacău

— Tovarășe inginer Silviu Strusser, în calitate de director al Trustului horticulturii din județul Bacău, spuneți-ne, vă rugăm, care sînt problemele legumiculturii băcăoane în această primăvară.

— Bacăul este un județ nordic. Asta interesează mai puțin pe cetățeni. Ei vor să aibă pe masă legume la fel de bune ca și cei din Dolj, Teleorman sau Giurgiu. Sarcina noastră tocmai asta ar fi. Nu ne-am îndeplinit-o întotdeauna, dar sîntem pe cale să rezolvăm, sperăm încă în anul acesta, greutățile legate de clima noastră ceva mai rece. Bunăoară, gogoșarul. În majoritatea anilor, gogoșarii la Bacău nu apucă să se înroșească. Te prezinți cu el verde pe piață, oamenii mormăie, ba chiar te înjură, de ce să n-o spunem? În borcanele de murături gogoșarul trebuie să fie roșu! Vin cei din sud cu gogoșari verzi, cu o pată roșie și îi vînd drept roșii. Oamenii îi cumpără pentru pata aceea. Am depistat la Brăila niște gogoșari din soiul simultan, ceva mai mici decît cei obișnuiți, însă la care se poate consuma întreg fructul. Se numesc Simultan pentru că frunzele și fructele se dezvoltă în același timp. Ne-am dus la Brăila, ne-am informat despre tehnologie, am procurat sămînță și am adus și borcane cu gogoșari murați pe care i-am dat la asociații, șefi de ferme, le-am prezentat comerțului, să luptăm cu toții pentru noul gogoșar. Toată lumea îl vrea, inclusiv comerțul. Deci, vom avea gogoșari roșii în toamnă.

— Înțelegem că problema principală la Bacău este timpurietatea culturilor. Aici trebuie intervenit.

— Condițiile climatice favorabile de anul acesta ne vor ajuta. Înregistrăm un avans în întemeierea culturilor, însă acum și în viitor nu ne putem baza pe asta. Trustul are 80 hectare de solarii pentru răsaduri și culturi. În plan ni s-au prins doar 20 hectare — 10 pentru răsaduri și 10 pentru tomate extra. Folia de plastic nu ni s-a dat nici pentru răsaduri. 60 hectare sînt descoperite. Este o greșeală pentru că s-au făcut investiții care anul acesta nu produc. Trebuie după părerea și mai ales după dorința noastră să existe o prioritate în repartizarea foliei județelor nordice. E mai economic să aprovizionăm cu folie decît să plimbăm legumele din sud în nord. Transporturile costă, legumele nu ajung pe piață proaspete. Anul acesta încercăm, după experiențe la Stațiunea de cercetări legumicole din județe, să acoperim cu folie perforată anumite culturi în cîmp pentru a le putea devansa. Am acoperit căpșunile, cartofii și varza timpurie. Pînă acum rezultatele se anunță promițătoare. Autoaprovizionarea înseamnă să rezolvăm cu resursele noastre problemele. Sîntem entuziaști, vrem să facem, să aprovizionăm cum se cuvine populația. Se pun însă și anumite probleme economice care, zicem noi, ar trebui rezolvate cu mai multă maleabilitate. Un hectar se poate acoperi cu 500 kilograme folie perforată a 45 lei kilogramul. Deci acoperirea unui hectar costă 22500 lei, ceea ce e foarte mult. Folia de 0,2 mm care costa 12 lei kilogramul a ajuns la 45 lei la o grosime de numai 0,05 mm. Operația de perforare cred că nu poate justifica această creștere de preț. Fiind foarte subțire ne îndoim că poate fi refolosită. Poate că anumite cantități le vom putea întrebuința și anul viitor. În orice caz contăm pe un efect sigur și sperăm că la sfîrșitul lunii mai să ieșim pe piață cu cartofi și varză timpurie de Bacău.

— Una din sarcinile legumiculturii este diversificarea legumelor oferite populației.

— Trebuie să ținem seama și de tradiția locală. Ni s-au dat în plan suprafețe importante pe care să le cultivăm cu anumite legume: gulioare, andive, revent, tarhon, varză de Bruxelles, conopidă, dovlecel, bame. Am avut în plan 160 hectare bame. Am pus doar două și bamele s-au uscat în vitrine. Dovlecelul nu se prea mănîncă în Moldova. Conopida se consumă mai mult toamna la murături, nu la cuptor sau în mîncare. Am avut în plan 50 hectare. Nu le-am pus pentru că am fi rămas cu conopida nevîndută. Am pus un hectar de dovlecel și ne-am chinuit să-l vindem. Reventul sau Rabarbărul se consumă mai mult în Transilvania la acritul borșului, în plăcintă și pentru compot. La început l-am dat prin chioșcurile noastre gratuit. Cînd am pus preț nu l-a mai luat nimeni. Nici noi nu ne-am lăsat. Am tipărit rețete de preparare pentru gulioare, bame, conopidă și le-am difuzat prin magazinele noastre de desfacere. Legume vor fi anul acesta în Bacău. Spanacul e recoltat, am înființat după spanac mazărea și varza timpurie. Dacă reușim să băgăm mai devreme în pămînt cartofii de sămînță și se pare că vom reuși așa cum se prezintă vremea, mingea e la noi, cum se spune.

— Ne găsim pentru moment la Asociația economică de stat și cooperatistă legumicolă Răcăciuni. Este rentabilă asociația? Vă întreb asta pentru că am mai întîlnit asociații legumicole care fac eforturi, fără să reușească întotdeauna, să devină rentabile.

— Este rentabilă și încă de la înființarea ei. Cooperativele agricole de producție și-au făcut datoria — participă cu oameni pregătiți, au fertilizat la timp terenurile cu gunoi de grajd. Avem șefi de fermă țărani cooperatori care aduc peste un milion lei beneficii pe an. În ceea ce ne privește, la înființarea asociațiilor, cînd am preluat fermele de la cooperative le-am lăsat acolo unde erau, adică unde se găseau irigațiile, forța de muncă, magaziile și dotările. Să nu mai spunem că de cele mai multe ori și pămîntul pe care erau se dovedise cel mai bun pentru legumicultură. Nu am ținut cu orice preț să avem toate terenurile comasate. La început am fost criticați, dar pînă la urmă soluția noastră s-a dovedit mai bună. Nu e nevoie ca terenurile să fie neapărat în jurul sediului directorului. Pentru o rentabilitate cît mai ridicată ne preocupăm și de modul de comercializare a legumelor. Avem 28 de chioșcuri proprii ale asociațiilor, unde ne străduim să practicăm un comerț cît mai civilizat, în întîmpinarea cetățenilor, să ținem seama de nevoile și dorințele lor. Și ar mai fi ceva, credem noi important, am preluat și terenuri pentru cultivarea cartofilor și a fasolei. Ne putem organiza mai bine asolamentele. Și nu uităm în nici o împrejurare culturile duble, triple dacă se poate, și culturile intercalate. Altfel totul e obișnuit.

OPREA GEORGESCU

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Primim de la **Maria Cojocaru din Ghergani-Răcari, județul Dimbovița :** Am un vecin pe nume Ciobanu Anatoli care și-a făcut un gard din plasă de sîrmă pe o lungime de 20 metri. Necazul meu e că, în fiecare primăvară, pe plasa asta de sîrmă dă cu un fel de amestec de motorină și smoală fierbinte, stropindu-mi intenționat via, legumele, florile și tot ce am însămînțat pe o distanță de aproape 2 metri lățime și 22 m lungime ; îmi usucă totul, îmi distruge toată munca. Cu toate că în fața comisiei de judecată s-a obligat să-și fasoneze, chiar să-și taie pomii din răzor, care-mi umbresc terenul, și să nu mai stropească gardul cu motorină și smoală fierbinte, vecinul meu nu se ține de cuvînt și mă șicanează mereu.

■ „În noaptea de 15 spre 16 februarie a.c., pierzînd ultima legătură spre Slănicul Moldovei (la orele 22,55), am fost nevoit să rămîn, pînă la trenul următor, în gara București Nord, unde am fost neplăcut impresionat de aspectul sălii de așteptare clasa a II-a : hîrtii, chiștoace, resturi menajere, tot felul de gunoaie erau aruncate vraiște, însă fără bilete de călătorie dormeau întinși de-a valma peste fotolii și banchete sau direct pe jos, în timp ce adevăraților călători, cu bilete în mînă, n-aveau loc să stea nici măcar în picioare ; peste tot un aer viciat, închis, greu de respirat. Întreaga priveliște degaja dezordine, o acută lipsă de civilizație. Sincer să fiu, eu am fost și în gară la Timișoara. Acolo nu se poate intra în sala de așteptare decît cu bilet de călătorie, iar ordinea și curățenia sînt desăvîrșite. Oare, la București, în Capitală, nu se poate așa ceva ?!" **(Iosif Ökrös, Caracal, str. Horia, Cloșca și Crișan, bl. A.L., ap. 2).**

■ În legătură cu scrisoarea primită de la un grup de tineri din comuna Brănești, **Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Gorj** ne informează că Centrul de cultură și creație Brănești, dispunînd în genere de o puternică bază materială bine îngrijită și folosită, și-a realizat sistematic indicatorii de plan. O dovadă ? Anul trecut, deși directorul a fost plecat o bună perioadă la niște cursuri, brănenștenii s-au prezentat în Festivalul național „Cîntarea României" cu formații artistice temeinic pregătite și au ocupat chiar locuri fruntașe în faza pe județ. În primăvara aceasta s-au luat măsuri pentru desfășurarea unei activități permanente la nivelul tuturor satelor comunei. Între altele, de curînd a fost recrutat și un operator care se deplasează sistematic cu filmul în toate cele trei sate componente — Capu Dealului, Brănești și Glîort, așa că doleanța tinerilor Costinel Godeanu și Nicolae Daniel, semnatarii scrisorii adresate revistei, va fi pe deplin satisfăcută.

■ **Educatoarea Elena Bran din satul Rafaila, comuna Todirești, județul Vaslui,** ne împărtășește, printr-o emoționantă scrisoare, marea bucurie pe care o trăiește devenind mama celei mai frumoase fetițe pe care și-a dorit-o vreodată — Alexandra Carmen, și ne roagă din adîncul inimii să transmitem colectivului de cadre medico-sanitare din Spitalul orășenesc Negrești, în special dr. Valeriu Vasiliu, cele mai sincere și calde mulțumiri pentru grija deosebită, pentru perseverența, priceperea și înțelegerea omenească de care a dat dovadă — zice în încheiere fericita mamă —, într-un moment foarte greu, cînd și eu, și soțul pierduserăm orice speranță de a aduce pe lume un copil frumos și sănătos.

■ Deoarece răspunsul trimis nouă de **D.P.M.O.S. Buzău** la scrisoarea petentului Dumitru Popa conține unele precizări utile și pentru alți cetățeni ajunși în preajma pensionării, ne-am gîndit că e bine să reproducem textual următoarele : În conformitate cu prevederile art. 49 din Legea 3/1977, dosarul de pensie se întocmește de către unitate și se depune la organul de pensii numai după împlinirea vîrstei de la care se deschide dreptul la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, dosar ce urmează a fi supus examinării Comisiei județene de pensii. Potrivit art. 51 din aceeași lege, pensiile se plătesc, celor care în momentul cererii de pensionare erau încadrați în muncă, de la data la care li s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene. Unitatea nu poate dispune încetarea activității persoanei care a cerut înscrierea la pensie decît după primirea deciziei de pensionare. Totodată, subliniem că nici persoanele încadrate în muncă nu trebuie să înceteze activitatea decît după data la care li s-a aprobat pensionarea de către comisia de pensii.

■ Ca ecou la nota publicată de Ion Vasilescu în Flacăra din 20.01.1989, **Întreprinderea cinematografică a municipiului București** ne răspunde că, în baza comenzii nr. 162 din 20.01. 1989, lansată către ICRAL Vitan, s-a stabilit ca, în scurt timp, dar după dezangajarea șantierului în care încă se mai află Cinematograful Pacea, să se execute lucrări de reparații curente. De asemenea, s-au făcut deja demersuri pe lîngă forurile competente în vederea racordării unității la rețeaua de termoficare. În ceea ce privește calitatea uneori mai slabă a proiecției, deși aparatura existentă corespunde tuturor exigențelor tehnice, unele filme din portofoliu și-au depășit într-adevăr numărul standard de rulări și, curînd, va trebui să se renunțe la ele.

■ Situația semnalată de **Mircea Marin din București, str. Emil Bodnăraș nr. 71, bl. M 47, ap 54,** e într-adevăr ilegală, de neacceptat. După cum ne mărturisește dumnealui printr-o scrisoare, a primit repartiția pe actualul apartament în ziua de 17 decembrie '88 dar, din cauza vechiului locatar care n-a binevoit să elibereze la timp spațiul, omul s-a mutat efectiv cu familia abia pe 1 februarie 1989, lucru ce poate fi dovedit cu acte. Cu toate acestea, mai zice M.M., administratorul blocului mă tot somează să achit cheltuielile de întreținere, începînd cu luna decembrie anul trecut, pentru 4 persoane în loc de 3, în pofida faptului că fiica mea s-a născut pe 25 ianuarie 1989. Dacă așa stau lucrurile, zicem noi, totul se poate rezolva prin înțelegere și bunăvoință, cel obligat să plătească întreținerea pe perioada menționată fiind numai vechiul locatar și nimeni altul. Altfel cazul devine de competența comisiei de judecată.

■ Mai mulți alegători din circumscripția electorală nr. 15, Sectorul 3, în numele cărora ne scriu **Ion Pîrjolescu, secretarul organizației de partid, și Constantin Tănase, președintele comitetului de cetățeni,** semnalează că, prin desființarea pieței Cățelu, s-a ivit o serie întreagă de greutăți în aprovizionarea locuitorilor din zonă cu unele produse agroalimentare. Cum cea mai apropiată piață se află la peste doi kilometri distanță, ei propun organelor în drept să analizeze posibilitățile și să ia neîntîrziat măsuri corespunzătoare de dezvoltare a rețelei comerciale din circumscripție prin amplasarea a noi unități, îndeosebi pentru desfacerea pîinii și produselor lactate, strict necesare bunei aprovizionări a cetățenilor.

■ Din răspunsul **Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Olt,** cu privire la modul de soluționare a scrisorii adresate revistei de cetățeanul Ion Șarlea din Valea Fetii, comuna Verguleasa, reținem : Față de cele pe drept sesizate s-a stabilit ca organele locale, cu sprijinul Direcției județene de drumuri și poduri, să procedeze neîntîrziat la deschiderea accesului din drumul județean la ulița abuziv închisă de numitul Ilie Alexe, precum și la îmbunătățirea stării tehnice a acesteia. Prin aplicarea acestor măsuri s-a creat practic posibilitatea unei circulații fluide pe traseu, atît pentru oameni cît și pentru atelaje și autovehicule. S-a executat, de asemenea, lucrarea de colectare a apelor pluviale în rigolă, efectuîndu-se totodată și semnalizarea rutieră corespunzătoare.

Descoperire neașteptată

În ziua de 16 martie 1989, pe cînd lucra, alături de colegii săi la amenajarea unor spații verzi, elevul Evu Sorin, din clasa a IX-a B, a făcut o descoperire neașteptată : un mic tezaur conținînd 102 monezi de aur, dintre care o parte cu efigia lui Napoleon al III-lea și altele cu efigia lui Franz Iosef. Monezile au o greutate totală de 356,4 grame. Micul tezaur a fost predat de îndată Consiliului popular al orașului Tg. Ocna iar de aici a luat drumul către muzeul de specialitate din Bacău.

Inv. MARIA TILIMBECI
Casa de copii școlari
Tg. Ocna jud. Bacău

Scrisoare comentată

Repartiția

Am primit, în ultima vreme, cîteva scrisori din partea unor tinere absolvente de liceu industrial care ne sesizează că, deși posedă repartiții oficiale, semnate și parafate în toată regula nu sînt primite să lucreze în unitățile la care au fost repartizate. Cu prea multă ușurință sînt îndrumate să-și caute loc de muncă în altă parte.

Iată, concret, ce ne scrie una dintre ele :

„Mă numesc Adina-Marinela V. Cîmpeanu, domiciliată în orașul Dej, str. Orizont nr. 12, bl. 83, ap. 5. Am absolvit Liceul industrial nr. 5 din Cluj-Napoca în anul 1988, profil electrotehnic, fiind repartizată în meseria de electromecanic la Fabrica de bere Bistrița-Năsăud. Cum era și firesc, m-am prezentat în termen pentru a fi încadrată, însă, în loc să mi se ofere loc de muncă în meseria în care am fost calificată, așa cum scrie și pe repartiție, mi s-a dat negație, spunîndu-mi-se, pe un ton dojenitor, că fabrica respectivă nu are nevoie de mine. Văzînd că, practic, n-am nici o șansă la Bistrița, am încercat, se înțelege, la întreprinderi din județul Cluj. Aici, pentru a mă putea încadra, mi s-a cerut o altă repartiție, de la oficiul forțelor de muncă de astă dată, repartiție care însă nu mi se poate elibera, pentru că — mi s-a explicat —, fiind absolventă din 1988, trebuie să fiu acolo unde am avut repartiție inițial... Și, așa am ajuns într-un cerc din care nu izbutesc să ies". Cred că nu mai e nevoie să insistăm a bate monedă asupra unui adevăr evident și de necontestat. Anume că, azi, în România socialistă, toți tinerii absolvenți, care din diverse motive nu pot sau nu vor să urmeze o facultate, sînt primiți imediat în producție și ajutați să-și clădească cinstit existența, să-și îndeplinească visurile cele mai îndrăznețe. După opinia noastră, cel puțin două chestiuni, nu de formă, ci de fond, se ridică în cazul de față : pe de o parte, existența chiar și izolată a unor asemenea cazuri denotă superficiala cunoaștere de către cei care emit repartițiile a locurilor libere din unitățile productive, iar pe de altă parte, cauza repartiției formale rezidă fie în necorelarea planificării cifrelor de școlarizare în unele licee cu necesarul real din unitățile productive, fie în birocrația sau reaua voință a unor funcționari P.I.R., sau a unor conducători din asemenea unități.

Remediul ? Să se renunțe definitiv la formalism și birocrația păgubitoare, din acțiunea de repartizare a tinerilor absolvenți de liceu. Iar **repartiția, e dată emisă, să fie literă de lege.**

MIHAI STĂNESCU ■

■ **„Cu cîtva timp în urmă — ne scrie Maria Sîrbu din București, str. Ion Alexe nr. 7, Sectorul 6 —,** am dat la spălat și curățat, la unitatea 44 „Nufărul" din cadrul Complexului Teiul Doamnei, printre altele, un cearșaf alb, brodat cu o foarte frumoasă dantelă lucrată de mină. La data programată, grăbită cum eram, am ridicat lenjeria fără a o mai controla și, abia acasă, cînd am schimbat așternutul, am constatat că frumoasa mea dantelă dispăruse. Era prea tîrziu să mai reclam și am renunțat. Dar, în supărarea mea, stau și acum și mă întreb : oare mai merită să am încredere în firma care reușise să-și cîștige un loc de cinste în inima mea de gospodină ?".

■ **Procuratura Generală, Direcția judiciară pentru cauzele civile :** La adresa dv. nr. 7 419, referitoare la scrisoarea petiționarilor Maria și Constantin Ceaușu din Craiova, cartierul Craioviță Nouă, bl. 65 A, sc. 2, ap. 9, facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ O veste bună din partea **Ministerului Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale,** primim pentru Mihai Șerban din Slatina, aleea Lalelelor nr. 12, care a solicitat sprijin în procurarea medicamentului Tamoneprin. Petentul a fost îndrumat la Farmacia nr. 103 din municipiul Slatina unde, pe baza prescripției medicale, i se va elibera imediat medicamentul solicitat.

■ **Centrala pentru desfacerea produselor petroliere București,** privitor la sesizarea lui Gavril Tomi din Năsăud trimisă spre competentă soluționare, ne comunică, printre altele : Pentru a evita apariția oricăror situații nedorite, pe viitor vom asigura stocuri de benzină în depozite, de așa natură, încît să asigurăm aprovizionarea stației PECO din Năsăud cu întreaga cantitate aferentă acestei stații, pînă la data de 15 ale fiecărei luni, iar livrarea se va face conform planificării inițiale pe zile calendaristice. Referitor la atitudinea față de clienți, constatîndu-se că s-au manifestat unele aspecte negative, întreg personalul stației a fost pus în discuția colectivului de muncă din care face parte și s-a luat poziție corespunzătoare, intransigentă.

■ Din cauza bolii de inimă de care suferă, medicii i-au prescris **Marici Rotaru, muncitoare la Întreprinderea de frigidere Găiești,** să schimbe locul de muncă și să evite cu desăvîrșire lucrul în schimbul III. Inițial, — ni se plînge cu amărăciune femeia — găsisem înțelegere la conducerea întreprinderii și fusesem repartizată în secția montaj general, unde am lucrat numai în schimbul I și II. După nici 5 luni încheiate însă, am fost trecută din nou la altă secție și obligată să lucrez efectiv doar în schimbul III, fapt ce îmi provoacă mari necazuri cu inima, și așa destul de șubredă. Am intervenit, m-am rugat de șefii mei direcți, dar în zadar ; sînt și acum în același schimb 3 și-n același loc de muncă contraindicat.

Facem și noi un apel insistent la bunăvoință și înțelegere, spunînd că cei din conducerea întreprinderii vor deveni mai receptivi la durerea și necazurile unei femei bolnave, care ne-a scris cu o ultimă speranță.

Pagină realizată de
MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Simache Maria — com. Chitila (S.A.I.) : În baza sentinței civile prin care v-a fost atribuită casa, sînteți îndreptățită să solicitați Consiliului popular al comunei Otopeni deschiderea unui rol în evidențele acestuia, precum și aprobarea stabilirii domiciliului în comuna Otopeni — S.A.I. ● **Dîrdală Ilie** — Focșani : Trimiteți cerere cu recomandarea medicului întreprinderii de ortopedie și protezare, București 70481, str. Negustori nr. 8. ● **Prahuza I. Victoria** — satul Poiana Mărului, com. Mălini (Suceava) : Adresați-vă consiliului popular, autoritatea tutelară. Nu vedem cum s-ar fi putut ca „neamurile" dv. să obțină, fără să știți, desfacerea. ● **Tudorache Elena** — București : N-am înțeles ce problemă vă frămîntă. ● **Maricescu Mioara** — București : Nu e o faptă ieșită din comun aceea că un schipaj al Salvării și-a făcut datoria. ● **Nicolae N. Maria** — satul Stănceștl, com. Vadu Pașii (Buzău) : Pentru a primi în continuare pensia de urmaș pentru minorul care a împlinit 16 ani, trebuie să nu uitați ca la începutul fiecărui an școlar să depuneți la oficiul de pensii adeverință din care să rezulte că este elev. ● **Banu Eugen** — Pitești : Din răspunsul detaliat pe care l-ați primit reiese clar că pensia dv. este corectă stabilită. ● **Spiridon Aurel** — Constanța : Aveți dreptate. Dar mama copiilor trebuie să ceară întocmirea dosarului pentru alocație, dv. dîndu-i o dovadă că nu o mai primiți. ● **Filip Maria** — București : Perioada în care ați fost pensionată pentru invaliditate gr. II nu poate constitui vechime în muncă pentru simplul motiv că nu ați muncit. ● **Orzan Cătălin** — Iași : Poate ar fi bine să luați legătura cu o grădină botanică. ● **Barbu Valerica** — Galați : Vedeți cum sînteți ? Aveți 31 de ani. În 18 ani, mama dv. nu a rezolvat problema și nici dv., în cei 13 de cînd sînteți majoră, iar acum ne cereți nouă, „să se rezolve foarte urgent". Nu putem s-o facem în locul dv. E o problemă strict familială. Adunați-vă actele ce le aveți și duceți-vă la consiliul popular care v-a emis certificatul de naștere. ● **Marinuș Elena** — București : Nu depinde de noi. ● **Bolovan P. Elisabeta** — com. Mușătești (Argeș) : Cu actele medicale respective, puteți solicita consiliului popular aprobarea unui ajutor ocazional. ● **Abrudan Ioan** — Cluj-Napoca : Conform dispozițiilor art. 24 din Legea 1/1977, se acordă scutire de contribuție pentru copii numai dacă afecțiunea prezentată de petiționari se încadrează în gradul I sau II de invaliditate. La propunerea serviciilor de specialitate din policlinica teritorială și cu avizul Comisiei de expertiză medicală a capacității de muncă. ● **Ioniță P. Ion** — Timișoara : Este necesar să vă prezentați la secretariatul Liceului nr. 1 Cîmpina, unde se află documentele legate de funcționarea școlii profesionale S.F.U. Poiana Cîmpina, pentru a începe procedura prevăzută de lege pentru obținerea duplicatului. ● **Popa Maria** — com. Ciocîrlia de Jos (Constanța) : Făcînd curățenie la dispensarul medical, în baza prevederilor art. 199 (2) din Legea 57/1974 și ale pct. 7 lit. c din anexa 6 la Decretul 100/1979, pentru o sumă fixă de 560 lei/lunar, care nu are caracter de retribuție, dv. nu aveți calitatea de om al muncii și deci nu beneficiați de drepturile ce decurg din această calitate, respectiv dreptul la pensie.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

File de poveste

A fost odată ca-n poveşti
Pe-un mioritic plai
Dintr-un neam de Eminești
Un poet numit Mihai.

Gingaș, visător, romantic
Printre junii mai decişi,
El păşea în metru antic
Şi visa cu ochi deschişi.

Numărind pe-o stradă-anume
Nişte plopi fără de soţ,
El căuta de fapt o lume
De iubire pentru toţi.

De chema în stihuri luna
Sub un ram de tei aprins,
El îmbrăţişa cununa
De-amintiri şi doruri nins.

Dulci fioruri lunecînde
De spunea că-l înconjoară,
El ţinea-n cuvinte blînde
După-un zîmbet, bunăoară.

Se-nfrăţea cu bradul verde
În subtile năluciri,
Ştia marea s-o dezmierde
Troienit de amintiri.

Flori de nufăr şi izvoare
Îşi chema-n alai ales
Şi-i cinstea cu ploi de soare
La mijloc de codru des.

Dacă tihna bate-n geamuri
Lin şi dureros de dulce,
El ştia că printre ramuri
Trece vîntul să se culce.

Îi plăcea poveşti să spună
Despre regi şi împăraţi,
Dar cu Mircea împreună-i
Aştepta pe nechemaţi.

Acum doarme-n bună pace
Printre doruri, printre vise,
Dar eu cred că s-o întoarce
Pe-nserate, pare-mi-se.

IVO MUNCIAN ■

Cîntarea României

Dintotdeauna, oamenii...

Ei sînt, dintotdeauna, fermentul.

Cu bucuria şi orgoliul reuşitei, am fost invitată la Ploieşti să vizitez un monument viu, Palatul Culturii.

Dintotdeauna, oamenii, competenţi şi dăruiţi, nasc ideile şi ei sînt răspunzători de eşecul sau de finalizarea lor. Aşa s-a ajuns la Muzeul „Covorul Popular românesc", la „Fondul naţional de peşti şi plante de acvarium", recreînd o minunată lume care îmi reaminteşte de Cousteau, la Muzeul de biologie umană, o lecţie esenţială dar şi captivantă despre om şi mediul său înconjurător.

Fermenţii acestor realizări, pentru minte şi suflet, pentru instrucţia unui oraş sînt oamenii, numiţi şi nenumiţi, pentru că şi zidarul are locul lui în refacerea Palatului Culturii.

Dar orice ploieştean îl citează pe Nicolae Simache, profesor emerit, acum în lumea umbrelor, care pînă în ultima clipă a puterilor sale, a colindat satele prahovene. Cu banii săi a cumpărat din casele ţăranilor bătrîni splendide exemplare de artă populară, cu credinţa de atîtea ori exprimată: „Creaţia maselor este veche ca poporul". Adrian Georgescu, preşedintele comisiei municipale a inginerilor şi tehnicienilor este creatorul fondului naţional de peşti, prin donaţia sa de 52 de specii rare. I s-au alăturat şi alţi pătimaşi, cu alte 57 de mici acvarii, punîndu-se bazele unei lumi într-o continuă mişcare, într-un decor vegetal demn de filmele ştiinţifice ale sec. XX. Zoe Stoicescu Apostolache, doctor în biologie, a conceput muzeul de la primul gînd al existenţei lui. I-a convins pe edilii oraşului de utilitatea unui asemenea act ştiinţific, a desfăşurat energiile sale pentru a polariza alte energii şi a găsit un total sprijin.

Cine a văzut Palatul Culturii din Ploieşti mă va critica că nu insist asupra particularităţilor, a detaliilor acestor spaţii rezervate ştiinţei şi culturii, dar socotesc că nu merit imputarea, pentru că bogăţia de informaţii şi de exponate scapă chiar vizitatorului care şi-a petrecut acolo multe dimineţi.

Covorul de Gherghiţa, datînd de la 1810, este piesa cea mai valoroasă cea mai desăvîrşită ca realizare manuală şi inspiraţie artistică. Covorul este preţios prin raritatea decorului, o horă în curtea unui ţăran, ţesut într-o armonie de culori demnă de Petraşcu.

Colecţia covorul popular românesc, suplimentează informaţiile Liviu Nănan, profesor de istorie şi etnografie, conţine numai exponate lucrate din lînă toarsă şi prelucrată de ţărancă, vopsite în culori naturale şi alese în războaie de ţesut, cu furculiţa sau cu spata.

Vechimea şi originalitatea, armonia şi echilibrul, bogăţia mijloacelor de exprimare sînt cîteva din trăsăturile acestui tezaur, care trece din ramele muzeului în sufletele noastre.

La ieşire, cerul mi s-a părut colorat în roşu, caldarîmul parcă era tapetat cu maci, la nivelul privirii mele se înălţau lanuri de porumb şi care cu boi.

La muzeul de biologie umană m-am temut că nota didactică va îngreuna asimilarea noţiunilor. Nicidecum!

Imagini în mişcare, ca la televiziune, corpul omenesc luminat şi disecat pentru înţelegerea trecătorului, statistica pe glob la zi, (la un minut mor 2 şi se nasc 6 oameni), sînt dovezi certe că manualul de biologie a fost interpretat pentru toţi.

Sala de ecologie strecoară cîteva avertismente în privinţa nesocotirii naturii, a risipirii darurilor naturale ale pămîntului. Sala de protecţia naturii îmi stăruie în amintire, îndeosebi, prin colţul cu flori suave din munţii Bucegi.

Judeţul Prahova are spaţiul lui, „o Românie în miniatură".

Omul trebuie să-şi primească sfîrşitul cu demnitate, o cîtez pe Viorica Rusu, muzeograf restaurator. De aceea, la inspirata idee a doctorului „Zoe Stoicescu cu Apostolache, este adus satul Săpînţa, cu cîteva din epitafele vesele.

„Mă odihnesc pe veci / Baba lu' Moşu Ilie / Mult mi-a plăcut vacile / Să le mulgem laptele / Şi am hrănit fetele / Şi viaţa o lăsai la 58 de ani."

Nici un regret pentru moarte, pentru că ţăranul, înţelept, înţelege ciclul vieţii şi fără să ştie biologie. L-am văzut, în muzeu, pe acelaşi ţăran trecînd pe lîngă zicerea din Săpînţa şi rămînînd, interesat, în faţa apelului „S.O.S. Natura", preocupat de răul pe care îl face omul pădurilor foste semeţe, apelor, care şi-au pierdut claritatea, peştilor, care vin din ce în ce mai greu în undiţa pescarului.

Dintotdeauna, oamenii care au ceva de spus sînt modeşti şi tenaci, cu o generozitate care le luminează ţinta.

Îi iubesc pe aceşti semeni, şi-i caut...

CARMEN DUMITRESCU ■

Ştefan Aug. Doinaş

Poezia ca Erratum la proza lumii

Să mi se îngăduie să postulez — împotriva unor multiple afirmaţii contrare — că între poezie şi proză există o diferenţă esenţială. În cazul acesta, faimoasa propoziţie a arabului Mohyddin ibn Arabi : „Universul este o imensă carte", şi fraza lui Mallarmé : „Totul, în lume, există pentru a deveni o carte", nu exprimă deloc acelaşi lucru.

Iată de ce.

Universul, văzut ca o imensă carte, fără început şi fără sfîrşit, din care zilnic citim, fiecare din noi, cîteva pagini de la mijloc, conţine proza lumii : de la colibaciul care, privit la microscop, se arată a fi un fel de uzină extrem de diferenţiată şi riguroasă, în care mii de enzime gravitează în jurul a mii de gene, şi pînă la spaţiul infinit în care se rotesc, după legi sempiterne, planetele şi stelele ; de la tot ce, fiind viu, mişună, se multiplică şi moare, pînă la tot ce, fiind mort, nu încetează de a se transforma ; de la tot ce, fiind bine centrat sub ochiul nostru şi perfect luminat de raţiunea noastră, ne apare sub forma reconfortantă a ceea ce a cunoscut, şi, pînă la ceea ce respiră, fascinant şi neliniştitor, dincolo de graniţele înţelegerii şi dominaţiei noastre, şi care abia astfel ne face să fim dincolo de ceea ce realmente suntem, dovedind că realul nu e decît faţa de sub reflector a posibilului. Toate acestea — repet — formează proza lumii. Toate acestea sunt, clipă de clipă, „traduse" din limbajul existenţei lor materiale în limba noastră articulată din cuvinte, sunt comunicate la modul oral sau transmise prin scris sau în imagini, constituind pelicula invizibilă de mesaje informative care învăluie, ca un fel de logosferă, formată din cîmpuri, unde şi particule, globul pămîntesc.

Expresia lui Mallarmé spune, însă, altceva. Ea indică un ţel spre care tinde această proză a lumii, de îndată ce intră sub incidenţa expresivă a poetului : visul ei de a deveni poezie. Ce şanse poate să aibă astăzi un asemenea vis ?

În 1934, într-un celebru eseu (Curriculumul unui intelectualist), *în care preia — nu fără ironie — profeţia catastrofală a lui Hegel cu privire la viitorul artei, poetul Gottfried Benn scria : „Istoric, noi, ca membri ai comunităţii europene, ne aflăm într-o epocă ce obligă la formule, o epocă extravagantă, cu idei care se apără cu ajutorul formulelor şi care scurtează intelectual raporturile ce ascultă de ordinele rasei, de un destin. E o eră nouă a pămîntului, în care tipurile non-conforme cu această mutaţie vor fi eliminate" (p. 54—55).*

Iată, însă, că fiecare din noi ar putea să susţină astăzi, la un secol şi jumătate după Estetica lui Hegel (1835), că această uluitor de eficace proză a lumii reprezentată — în culmea ei —

(Continuare în pag. 15)

VITRINA CĂRȚILOR

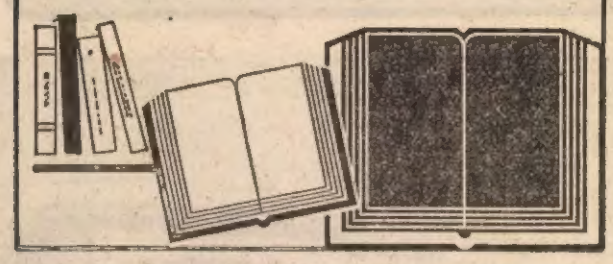

Demnitatea evocării

Numerele 3—4/1987 din **Caiete critice** (publicație editată de **Viața Românească** în colaborare cu Biroul secției de critică și istorie literară a Asociației Scriitorilor din București) sînt consacrate lui Marin Preda. (Colectivul de redacție al recentei apariții — Eugen Simion, Ovid S. Crohmălniceanu, Mircea Iorgulescu, Ion Bogdan Lefter, Vasile Andru). Sînt prezenți, în aceste aproape două sute de pagini, critici și prozatori din diverse generații, dornici să reliefeze, fiecare dintr-un alt unghi, fiecare potrivit talentului său și conform pregătirii pe care o are, multiplele aspecte ale vieții și operei celui care a scris **Moromeții**. Desigur, nu toate intervențiile se ridică la înălțimea subiectului abordat. Unele dintre ele mai aduc aminte de versul eminescian „nu slăvindu-te pe tine.... lustruindu-se pe el". Totuși, în cele mai multe din cazuri, modalitatea adoptată de participanții la această sui-generis „masă rotundă" despre Marin Preda este cea mai pertinentă pentru a dezvălui într-adevăr iubitorilor operei sale detalii noi, semnificații inedite. În acest sens remarcabilă ni se pare publicarea unei „convorbiri despre tînărul Preda", de fapt un dialog între criticul Eugen Simion și prima soție a scriitorului, Aurora Cornu. Dacă în alte cazuri, unele chiar ilustre, convorbirile cu membri ai familiei unei personalități dispărute se transformă citeodată în cleveteli mărunte, în colportarea unor amănunte lipsite de valoare pentru cunoașterea în profunzime a celui evocat, de această dată, în afară de bogăția de informații obținute în toiul discuției se reține, chiar șochează în mod plăcut, capacitatea celor doi preopinenți de a se feri ca, în nici un moment, să nu aducă vreo ofensă marelui scriitor, fără a cădea nicidecum într-o apologie la fel de supărătoare. E o evocare demnă, întreprinsă cu „luciditate, pasiune și ironie". E o evocare captivantă și plină de farmec.

GEORGE ARION ■

500

Revista clujeană Steaua a împlinit, cu primul său număr din anul acesta, 500 de apariții în constelația luminoasă a presei literare românești. Actuala redacție a publicației, (Aurel Rău, Virgil Ardeleanu, Octavian Bour, Viorel Cacoveanu, Constantin Cubleșan, Mircea Ghițulescu, Leonida Neamțu, Petru Poantă, Adrian Popescu, Eugen Uricaru) continuă să însufletească, prin propriul lor destin, apariția unei reviste care a devenit de-a lungul anilor un pivot al valorii și competenței artistice. Continuînd valoroasa tradiție a unor predecesori dintre care nu poate lipsi și numele lui A. E. Baconski sau Aurel Gurghianu, Steaua s-a impus ca un reper statornic în presa noastră literară atît prin înaltul nivel intelectual al paginilor sale cît și printr-o inconfundabilă ținută grafică ce fac din publicația clujeană o dimensiune distinctă a contemporaneității noastre literare. Să-i urăm revistei Steaua, intrată cu nr. 500 în cel de-al 40-lea an al apariției sale, un viitor luminos.

ION ZUBAȘCU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Teatrul poetic

Modelele teatrale de rezonanță mai mare în ultimele decenii s-au terminat cam de multă vreme. Existențialismul cu situațiile lui limită le arată oamenilor moartea cu o frecvență atît de mare încît publicul a început să fie cuprins de plictiseală în fața **ușilor închise**, cînd individului oricum trecut în eternitate, nu-i rămînea decît să privească în ochii celuilalt, păstrați ca prin minune veșnic deschiși. Clovnii din teatrul absurd rînjeau stupid unii la alții și bolboroseau cuvinte fără înțeles, îngrămădite printre obiecte ce se aglomerau în neștire în diferite camere mărunte, de unde, la nevoie, „eroul" își lua zborul spre cer.

Furioșii își puseseră și ei în scenă lirismul lor răcnit și disperat, stropit adeseori cu mari înghițituri de alcooluri tari, slobozite în gîtlejul unor bieți indivizi debusolați, rătăciți printr-un labirint oarecare.

E firesc să ne întrebăm ce se întîmplă aici în universul teatral din spațiul carpato-dunărean? Modele din lumea largă au răsunat relativ tîrziu la urechea dramaturgilor români și n-au găsit o aderență prea mare. Fenomenul era explicabil. Cînd placa turnantă a istoriei noastre se schimba nu era timp nici de rînjete ludice, nici de clovnerii. Eroii își trăiau drama pendulării între două lumi cu toate formele de aderiune și respingere (H. Lovinescu), fantomele se zbuciumau între probleme etalate artificial (Davidoglu), oamenii autentici trudeau pe șantiere și în școli (D. R. Popescu), grandioșii veneau din istorie (P. Everac), glumeții tragici căutau pasărea albastră a dreptății sau cei gravi se jucau cu țepele (M. Sorescu) după care un facil teatru revuistic — satiric s-a întins doar prin efecte de simplu amuzament, obținute uneori prin mijloace facile (Dar nu ne găsim în obligații de bilanț literar).

Scriitor instruit în explorarea multor aspecte ale existenței ființei umane, artist al cuvîntului capabil să minuiască cele mai variate registre de limbaj, Paul Everac a făcut din arta teatrală un permanent experiment literar. Bun constructor de strategii conflictuale, îndrăznet pînă la frontierele indicibilului în maniera de enunțare a replicilor, șfrăluci și uneori plat, inventiv la modul teatrului înalt sau repliat în facile formule revuistice, Paul Everac este un nou gen de **„miel turbat"**, de **„copil teribil"** îmbătrînit într-o literatură fără stele orbitoare în arta teatrului. (Fără îndoială că regretatul T. Mazilu nu trebuie uitat în calitatea lui de exponent al comediei umane). Dar Paul Everac a fost întotdeauna altceva. El n-a reprezentat niciodată tipul scriitorului serial, fiindcă și-a căutat întotdeauna cu tenacitate acele formule de artă teatrală care să fie adecvate personalității sale.

Antologia recentă de teatru **Aventura umană** (Ed. „Cartea Românească", 1989) însumează piese din etape diferite de creație. **Robinson**, de pildă, datează din 1948, **Aventura** are o primă formă din 1953, revăzută destul de tîrziu în 1982, **Baletul electronic** a fost conceput în 1964, **Raza** este din 1981, iar **Remiza** din 1988.

Nu mi-am propus să pun în discuție toate piesele din acest volum care au, de altfel, valori estetice diferite. Intenționez să dau o anumită relevanță acelor opere care scot în relief condiția umană, relația dintre individ și sistem, individul ca proiect existențial, ca și raportul dintre gest și act.

Din acest unghi de vedere robinsonadele (**Robinson, Remiza**) lui Paul Everac au o elocvență deosebită. Ambele piese deschid în dramaturgia românească actuală autentice secvențe ale teatrului poetic. De altfel se cuvine să precizăm de pe acum că opera dramatică a lui Paul Everac nu este receptată plenar doar ca **spectacol**, ci și ca text gustat prin lectura multiinformațională, oferită de indicațiile și explicațiile atît de variate ale autorului. De altfel, Paul Everac este un posibil poet al unor mari reverii, ce se trădează prin toate modurile sale de scriitură.

Evident că cine citește o nouă robinsonadă se întreabă ce mai poate inventa un scriitor în legătură cu acest mit al izolării omului, capabil să refacă diferite trepte ale civilizației, să pună din nou stăpînire pe pămînt și să găsească un răspuns rostului său în existență. În ipostaza creată de Paul Everac, Robinson spune despre sine: **„sînt curat și pur"**, în vreme ce corul îl avertizează **„ești sărac, Robinson, și ești singur"**. Într-adevăr, Robinson are o ingenuitate adamică. El s-a izolat în insulă de agresori și se teme mereu de invazia unor necunoscuți. În singurătate, Robinson trăiește marea tentație a faptei. Dacă Dumnezeu este bătrîn, fiindcă știe totul, Robinson **este** tînăr prin imensa curiozitate ce-l stăpînește, prin voința de-a ști totul despre **sine** în raport cu absolutul. El vrea să-și schimbe rolul cu Vineri (acesta acceptă din supunere), își propune să-și ucidă sluga (Vineri dispare), încearcă să se spînzure, dar se răzgîndește.

Robinson este un ratat pe toate planurile și în raport cu **sine** și cu **celilalți** și cu **refuzul** marelui mister.

Piesa lui Paul Everac este o **farsă tragică** în care Robinson ar putea fi numit Mitică Popescu.

Remiza este o comedie neagră, ușor **kafkiană**. Albert respectă un mandat care nu mai are emițător, păzește o **poartă** dîncolo de care nu mai este nimeni. Englezi, americani, indigeni, agresorii vor să ia în stăpînire un loc păzit și muncit de un **bărbat** și o **femeie**. Toate situațiile sînt arhetipale, ca și cuplul trecut prin mai multe catastrofe.

Două piese din acest volum mai reține atenția în mod deosebit **Raza** și **Aventura**. Ontologia cloșarului (Kutz, Guciko) și a micului funcționar (Ticuță) are numeroase puncte de contact, dar și notabile stări de diferență. Cloșarii se găsesc între zei și mecanismele sistemului din societatea lor. Ei au conștiința unor **oameni de la margine** care se revoltă printr-o lungă defulare verbală. Într-un sistem ce se menține prin autoreglare, cloșarii trec prin diferite **ipostaze** datorită **hazardului**. Cloșarii nu-și pot face un destin nici prin bani, nici prin eros, nici prin revoltă. Ei sînt mereu acționați din exterior.

Să fie oare Ticuță Protopopescu **(Aventura)** altfel? Evident că nu. Acest personaj, născut și el din matricea arhetipală a lui Mitică Popescu este de asemenea un clovn condamnat la eșec și deriziune. Retorica liricoidă, reveriile roze, eroul degradat etc. pun în lumină un alt personaj eșuat, un antierou din teatrul poetic absurd.

Reveriile din teatrul poetic cultivat de Paul Everac sînt de o imensă tristețe. Rînjetul cloșarilor și al clovnilor stîrnește o stare tragi-comică fără **Einfühlung**.

Paul Everac scrie un teatru poetic bazat pe noi efecte de distanțare. Lumea ca deziluzie presupune o altă reverie despre o altă lume. Conștiința planetară a pătruns astfel și în teatrul românesc, antieroii lui Paul Everac fiind semnele unei condiții umane precare.

SEMNAL

● La Editura „Facla" din Timișoara a apărut volumul **În căutarea timpului prezent**, volum de debut în proză, însumînd creația a 6 autori: Veronica Bălaj, Ioan Dan Bălan, Isidor Chicet, Constanța Marcu, Doru Nistor și Dumitru Oprișor.

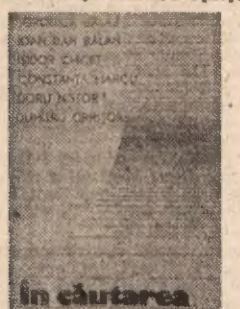

Departe de a fi de acord cu formula „debutului în grup" — mai ales în proză (chestiune discutată altminteri în paginile revistelor noastre de specialitate) — remarcăm preocuparea editurii timișorene de a fi știut cum să le deschidă „paginile" tinerilor autori spre lume.

● **Istoria literaturii române vechi** a lui Ștefan Ciobanu a apărut recent la Ed. Eminescu (ediție îngrijită, note și prefață

de Dan Horia Mazilu). Alături de profesorul Nicolae Cartojan la Catedra de istoria literaturii române vechi de la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București, a funcționat ani la rînd — în acest ilustru corp profesoral — și distinsul profesor Ștefan Ciobanu, el însuși o personalitate marcantă a culturii istorice și filologice, a istoriografiei literare românești. „Perfect informat în domeniul slav, mai ales rusesc, (Ștefan Ciobanu — n.n.), este primul care utilizează curent bibliografie de specialitate în limbile slave și încearcă plasarea culturii române vechi în cadrul relațiilor ei cu popoarele vecine. Completînd fericit lucrarea lui N. Cartojan, sinteza lui Ștefan Ciobanu este la fel de necesară celui ce vrea să aprofundeze domeniul literaturii vechi", scria George Ivașcu în **Istoria literaturii române**.

● În anul 1984 apărea volumul **Imn femeii**, antologie de opere închinate femeii din literatura universală, incluzînd și literatura română. Recent a apărut la Ed. Eminescu un alt tom masiv de 423 pagini: **Prinos de frumusețe și iubire** (antologie de lirică românească dedicată femeii, îngrijită de Gh. T. Zaharia și D. Vacariu, cu un „cuvînt despre frumusețe" de Constantin Ciopraga, editată sub auspiciile Consiliului culturii și educației socialiste, precum și a Consiliului național al femeii). De data asta, antologia se rezumă doar la lirica românească, începînd cu creațiile folclorice și încheind cu poezia contemporană.

Realizatorii antologiei conchid, pe bună dreptate, cu o idee chintesențială extrasă din „rostirea românească" a lui Constantin Noica: „Tot ce a fost esențial pentru om și societate a stat în mîna femeii: familia, limba, educația fundamentală, cultul religios, răgazul, distracția, arta sa, pe alt plan, truda elementară, economia, clasele chiar, adesea și dinastiile, totul a ținut de femeie, cea care «nu avea drepturi». Unor istorici ai viitorului poate că civilizațiile noastre le vor părea civilizații de tip feminin. Și, de altfel, ar fi de la sine înțeles, după legendă, ca istoria să revină femeii: dacă perechea rămînea în paradis, nu exista istoria".

● **Desene pe umbră** se intitulează recenta carte de versuri a sătmăreanului Vasile Tarța, apărută la Editura „Dacia" din Cluj-Napoca. Aceeași rostire blîndă, potolită, cînd impregnată de încifrări moderne, cînd păstrînd măsura stilului clasic,

abia stăpînit, murmurat abia: „Fiu pentru mine este / numele tău patrie / rîu de grai îmi curge-n ochi / răpit de lumină / semănînd în smurg / binecuvîntarea mîinilor / trecute prin balanțele fîntînii / izgonîndu-mi puterea dinspre / argintăria pătimii / mă ascund în lacrima ta / rîu de grai curge-n ochi / fiu pentru mine este / numele tău / Patrie".

● Romanul lui Ștefan Dinică, **Musafirul**, ne introduce în lumea satului din perioada cooperativizării. Sache Vizitiu părăsește fără veste satul și se încadrează la Întreprinderea de vopsele „Răsăritul". Lina, nevasta sa, rămîne la C.A.P. Periodic îi trimite bani și cîteva rînduri de scrisoare scrise cu creion chimic. Toate peripețiile lui Sache și greutățile inerente prin care trece Lina vor să trimită cu gîndul la un fel de „odisee", căci pînă la urmă „fugarul" se va întoarce acasă. Casa veche i-a ars din temelii, dar își vor dura una nouă în care vor trăi împreună, cum se spune, pînă la adînci bătrînețe.

Pașii poetului în casa lîngă fîntînă

Casa lui Aron Pumnul

Fintîna din curtea casei

Există, în manuscrisul 2291, o însemnare eminesciană deosebit de prețioasă pentru cunoașterea vieții poetului în cei dintîi ani de școală. Ea reprezintă, sub titlul edificator, **Suveniri din copilărie**, schița unei viitoare dezvoltări, cu momentele cele mai semnificative petrecute în vremea ședерii la Cernăuți, între septembrie 1858 și aprilie 1863. Comentată mai întîi de Gh. Bogdan-Duică, în 1932, în legătură cu apropierea și cei dintîi pași spre teatru, schița a prilejuit ulterior noi și importante aprofundări. Ne-a șocat, în această „sinteză a amintirilor, o idee ce se dorea într-un anumit chip subliniată : **În casa lîngă fîntînă**, pentru că reprezintă o contrapondere la ceea ce sugerase mina poetului mai înainte : „La Dzierzek în casa cu plopii".

Pornind de la această observație, am căutat cele două case, distinct rămase în memoria lui Eminescu, „Casa cu plopii" nu se mai păstrează și nici plopii, despre care tradiția orală confirmă că au existat. În locul chiliilor închiriate de birjarul Tîrțec, școlarilor mai nevoiași, se află astăzi casele cu numerele 45, 47 și 49 din strada Bogdan Hmelnițki (fosta Dreifaltigkeitsgasse). În curtea lor viețuiește, încă, fainic, doar un bătrîn stejar apreciat a avea peste 180 de ani.

Dar „casa lîngă fîntînă" ? Cu sprijinul devotatului cercetător eminescian Gheorghe Haficiuc, reconstituim vechea atmosferă pe care poetul însuși ar fi vrut să o evoce pe larg. Îndeobște, românul zice : **Fîntîna** lui Manole, **Fîntîna** Radului, **Fîntîna** din drumul... din curtea lui , cinstind memoria făuritorului sau localizînd oploșirea însetatului. Eminescu dă aici însemnătate casei de lîngă fîntînă și, într-adevăr, pentru viața lui de atunci și de acolo, o mare importanță a avut această casă care era a lui Aron Pumnul. Ea lăsase urme adînci în conștiința copilului, fiind primul loc unde a fost așezat de Căminar, la vîrsta de 8 ani, înstrăinat de Ipotești și de „dulcea mamă". Casa semăna cu cea a copilăriei sale : avea o grădiniță în față, care se prelungea mult în spate, un cerdac încăpător și acareturi, care aduceau aminte de ograda de la Ipotești. În aceste chilii, desigur, locuiau băieții Căminarului, cam ca acasă.

Iar, în colțul sting al ogrăzii, spre stradă, nu izvorul ademenitor, din codrii Cocorenilor, ci o fîntînă cu apă răcoritoare. Nu dintr-o asemenea locuință, credem noi, și nu la vîrsta de 8—9 ani°avea să fugă, în dor de ai săi, Mihai, ci din alte locuri unde se va afla în gazdă, mai apoi.

Așadar, casa lui Aron Pumnul din actuala stradă Sedov nr. 19 (fostă Pumnulgasse, 17—19) a fost primul popas cernăuțean, dar, și după toamna lui 1860, locuind în alte case (Tîrțec, Victor Blanchin) aici va fi prezent mereu întrucît alături se afla, amenajată, în încăperi modeste, Biblioteca gimnaziștilor români, minunata împărăție a cărților, pe care o cercetase mai întîi ca iubitor de lectură, și în care a rămas apoi în calitate de custode în iarna 1865—1866, pînă la moartea profesorului său iubit.

În această casă a trăit Aron Pumnul, aici a scris celebra sa operă, **Lepturariul**, carte de căpătîi, în mai multe tomuri, aprobată de Ministerul Instrucțiunii pentru uzul școalelor și cunoscută în epocă nu numai la Cernăuți ; în încăperile din curte tînea în gazdă elevi (între care și pe frații poetului) ; tot acolo a funcționat Biblioteca gimnaziștilor. Astăzi, „așezămîntul" bibliotecii elevilor, care posedă cîteva sute de volume (la care trebuie să se adauge și cărțile lui Pumnul, citite de ei), nu se mai păstrează. O știm, însă, din descrierea lui Teodor V. Ștefanelli, care l-a aflat pe Eminescu, în lacrimi, în momentul morții lui Aron Pumnul.

„Pumnul locuia în casele proprii, aproape de periferia orașului, în strada care astăzi poartă numele lui. El avea două case în aceeași curte. Dacă intrai pe o portiță de lemn în această curte, te aflai între amîndouă casele. Cea din dreapta era mai mare și mai înaltă, cu cerdac dinainte, era casa unde locuia Pumnul, iar cea din stînga, mai mică și mai joasă, era menită pentru studenții ce-i găzduia Pumnul. În această căsuță se afla și o bibliotecă a studenților români... Aceasta a fost întîia bibliotecă consultată de Eminescu". Iar, în legătură cu perioada din toamna lui 1865, memorialistul continuă : „Acum locuia el la Pumnul și îngrijea și de bibliotecă. Aici trebuie să se fi simțit el în elementul său, căci rînduise biblioteca și știa unde se află orice carte".

Să adăugăm că legăturile dintre „tinerelul" Eminescu și Aron Pumnul au devenit dintre cele mai puternice, marele profesor întuind că în ucenicul său săllășluiește o posibilă personalitate. De aceea, nu excludem nici noi, ceea ce s-a afirmat, în legătură cu încercarea lui Pumnul de a-l înfia pe Mihai, după moartea propriului fiu.

Cert este că, murind Aron Pumnul la 12/24 ianuarie 1866, Eminescu este găsit cu ochii în lacrimi, momentul prilejuind cea dintîi afirmare publică a sa, poemul **La mormîntul lui Aron Pumnul** în care, ca o coincidență istorico-literară, apare și cuvîntul **Luceafăr** în contextul : „Acuma din pleiada-ți auroasă și senină / Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină, / Se stinse-o dalbă stea !" Se stinsese un luceafăr, dar se pregătea să apară raza înveșnicită a Luceafărului culturii românești.

La Cernăuți, se păstrează, așadar, cu nesemnificative modificări, casa în care a locuit Aron Pumnul, străbătută de pașii și de spiritul lui Eminescu, aducătoare aminte a anilor celor dintîi și cei mai vajnici și pregătirii sale în spiritul „scripturilor române", căci, este neîndoios pentru noi că „originea" tainică, în străfundul sufletului, a poemei **Epigonii** se află aici, unde l-a cunoscut din celebrul **Lepturariu** și din cărțile bibliotecii gimnaziștilor pe marii înaintași ai literelor naționale. Această casă este, alături de Ipotești, și de Casa Pogor din Iași, încă una din dovezile cele mai vii care păstrează atmosfera proprie acelor ani ai formației eminesciene. Iar Comitetul de inițiativă, format din scriitorii și publiciștii Vasile Levițchi, Mircea Lutic, Petre Grigor, Vasile Tărițeanu, Ilie Zegrea, Dragoș Olaru și numeroși alții, ne informează că la 23 aprilie 1989, ca un semn distinctiv de omagiu în preajma Centenarului și în conformitate cu hotărîrea UNESCO, aici se va constitui Societatea culturală pentru popor „Mihai Eminescu".

Prezența tînărului poet în marele oraș de pe Prut este astfel cinstită de localnici, cu deplina considerație pe care Luceafărul o merită.

VICTOR CRĂCIUN
Fotografii de
VASILE BLENDEA

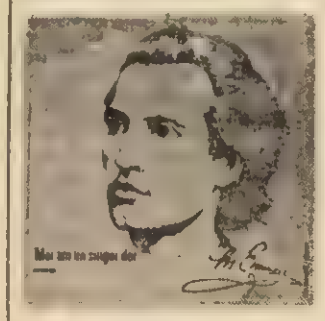

Romanțele eminesciene pe disc

Sînt lucruri pe care nu le poți decît cînta, fiind o succesiune de tonuri și imagini, ca muzica însăși. Așa sînt poeziile lui Mihai Eminescu, cele de dragoste și dor, puse pe note de compozitorii noștri încă de la sfîrșitul veacului trecut și primele decenii din acest secol. De la Carol Decker, Tudor Flondor, Ionel Brătianu și Guilelm Sorban, la Emil Gavriș, Al. Corfescu, Ioan R. Nicola, George Vancu și Vasile Popovici toți au urzit romanțe ale căror melodii au prins rădăcini adînci în popor. **Pe lîngă plopii fără soț, Somnoroase păsărele, De ce nu vii ? și Mai am un singur dor** au fost cîntate în serile cu ger și viscol de bunicii noștri și nepoții lor. Ei aflaseră că omul care pierde darul cîntecului e ca floarea care și-a pierdut parfumul. Au cîntat, așadar, pe lîngă doinele satelor, romanțele pe versuri eminesciene, trăindu-le cu întreaga lor ființă. Viața, cu iluziile, dezamăgirile și speranțele ei, li s-a părut mai ușoară, înțelegîndu-se mai bine între ei la chemarea melodiilor undioase, ușor de reținut și la fel de ușor de cîntat.

Aceste romanțe pe versurile lui Mihai Eminescu le-a cules, ca un pescuitor de perle, Gheorghe Sărac, strîngîndu-le buchet în două discuri omagiale ale Electrecordului. Douăzeci și una de romanțe, pe care atunci cînd le asculți nu mai trăiești în lume, ci trăiești în tine.

Iată miracolul cîntecului, care alungă tăcerea plină de ofuri înăbușite și de valete împietrite.

Gheorghe Sărac le-a tălmăcit cu glasul său cald și melodios. Stăruie în ele o coardă dulce și visătoare, așa cum i se potrivește romanței. Le-a deslușit cu o admirabilă intuiție linia, culoarea, plastica, dăruindu-ne o adevărată antologie a romanțelor eminesciene, care — trecute din tată-n fiu și din gură în gură — au ajuns la noi la fel de proaspete ca pe vremea compunerii lor. Vor rămîne mult timp de acum înainte legate de inima mare și de glasul limpede ale lui Gheorghe Sărac, la fel de modest, dar și la fel de nobil ca romanțele pe care le-a interpretat cu atîta dăruire.

Sugestivul plic al discului, cu chipul senin al Poetului, se datorează graficii lui Tudor Chețu, fotografia lui Ion Oprea.

GEORGE SBÂRCEA

Desene pe asfalt

Cu „o floare-n locul gurii"

Constantin Preda îmi trimite întîia sa carte de versuri (**Fire de poet**, „Cartea Românească", 1988) cu o dedicație în care se definește „trist poet de provincie". Sînt departe de a fi impresionat. În provincie s-au mai rostit poeți ca Alecsandri, Eminescu și, mai aproape de noi, Blaga. Dacă veșnicia s-a născut la sat poeții încă se nasc în provincie. În provincii. Și-apoi de ce trist ? Un poet adevărat poate fi **melancolic** sau, condiție supremă, **amar**.

Preda e un stenic. Un poet solar, iubitor de grație și muzică, de arbori și anotimpuri (toate), de fetele frumoase (toate), un fin pictor ce se vrea naiv (și nu e), drapat în sombre culori dar, în fond, încă un adolescent, ba chiar un „viclean" (gustă parodia) și un hîtru, „Fire de poet" trimite la... „Fire de tort", nu ? Departe de tentațiile textualiste, ce-i ispitește mai greu, paradoxal, pe poeții ei e adesea teribil, nicidată teribilist. Și-a însușit ceva din mirajul poeziei eseniene, desenul el pilpîitor cu irizări de zăpadă și fum, nu și furia ei, zbaterea, capacitatea de transcedere.

Preda e fluent, versurile sale au o curgere galeșă, alintată, misterios „ostenită" ; singur se descrie a fi „șters", defensiv, de un anacronic romantism. Un june suspinînd (ironic și autoironic ,ceea ce e foarte bine) în așteptarea unor „frumoase", iubitor (nu amant) metodic neluat în seamă, un păgubos (fabricat cu transparență), abandonat visului și nu posesiei.

Se mișcă într-un rai vegetal. Metaforele (originale cel mai ades, rar năstrușnice și neadecvate) îl slujesc, supuse și poetul nu se sfiește să le aglomereze în adevărate ierbe, cu credința (adesea trădată) că ar putea „vorbi" singure. Ninsorile vin „pe brînci", luna pare „un măr pus pe colivă", o femeie „e grea ca mierea", poetul însuși are „desagii plini de rune", lasă „să fumege buchetul uitat în trăsură / scrisoarea sădită în gară". Un inel e „rostit", sînii iubitei sînt „melozi" ,mîna scuturată „zăpadă din fresce". „plumburi în vacanțe" sînt topite „prin părăsite manutanțe".

Împrumuturile din alți poeți sînt etalate nonșalant, la vedere, prin abila mijlocire a dedicațiilor. Îmi regăsesc și eu, plin de orgoliu ,cîteva sunete, cîteva tertipuri ca de-o pildă acest frumos abrupt, poem „în scară" oferit, ce-i drept, lui Ioan Alexandru : „duna / aceasta / de / nisip / sînt / eu în / locul / gurii / am / o / floare" sau într-un distih de baladă : „cînd ploaia răpăie-n contumacie / doi sori apuși intră-n argintărie".

Constantin Preda e la vîrsta fericită în care totul se raportează la poezie, cînd totul se preface în vers. El face poezia poeziei. O poezie compusă cu ostentație din străvezimi și fragilități. Cu apăsată stăruință, „frumoasă". Poetul e încă departe de a vedea „flori ale răului" cum și mai departe e de ambiția saturatului de diafan care caută „frumusețí și prețuri noi" aducînd în vers „mucegaiuri, bube și noroi".

Poetul e prea sedus de propria-i muzică, de propria-i imagine avantajos deconspirată pentru a încerca să-i tulburăm noi, reveriile. O va face tot el. Am convingerea că după ce a alcătuit cu atîta migală o **oglindă** numai din flori de nufăr, file de cărți „cu coperți de cafea", lumini „afuzate", bucle „de ceai" etc, va sfîrși prin a o sfărîma, cum face eroul idolului său, Esenin. Va ajunge la îngîndurare, la gravitate. Poezia sa va spune ceva. Sau alt-ceva.

Deocamdată doar **sună**.

Și sună extraordinar de pur.

GHEORGHE TOMOZEI

Abuz de memorie

Nefericită postură cea în care se află Carmen Păsculescu-Florian, autoare a volumului **Vocație și destin. Dinu Lipatti**, apărută în 1986 la Editura muzicală. În cuprinsul acestei lucrări autoarea preia în numeroase pagini fraze întregi sau fraze ușor modificate dintr-o lucrare mai veche, **Dinu Lipatti, din 1971**. Indignarea unuia dintre autorii acestei cărți, profesorul Dragoș Tănăsescu este perfect îndreptățită, mai ales că domnia-sa, în scrisoarea pe care a trimis-o redacției noastre, nu are în vedere numai scandaloasa și abuziva însușire de către aliniewa a rodului muncii ce-i aparține ci dorește să tragă și un binevenit semnal de alarmă, astfel încît asemenea practici să nu se mai repete. Nu dorim să punem „pe două coloane", cum se spune, fragmente din cele două cărți, pentru a edifica pe deplin pe cititorii noștri de justețea celor afirmate de Dragoș Tănăsescu ; oricine are curiozitatea să le compare se poate convinge singur de realitatea pe care o prezentăm. Nouă nu ne mai rămîne decît să ne mirăm cum de s-a putut produce un astfel de atentat la morala scrisului. La urma urmei, nu sînt atîtea cărți despre Dinu Lipatti astfel încît cei care au girat lucrarea din 1986 să nu fi putut consulta materialul existent în legătură cu marele interpret. După cum ni se pare curios și faptul că nici unul dintre cei care au comentat lucrarea semnată de Carmen Păsculescu-Florian n-au sesizat asemănările frapante dintre aceasta și lucrarea aparținînd — cu adevărat aparținînd — lui Dragoș Tănăsescu. Cu o minimă atenție din partea lor s-ar fi putut evita acest act rușinos pe care îl aducem la cunoștința opiniei publice în semn de respect pentru echitatea și cinstea care trebuie să guverneze orice compartiment al vieții noastre, deci, implicit, și spațiul culturii.

GEORGE ARION

A apărut :

„Magazin istoric"

nr. 4/1989

Din sumar : 1 Mai 1939 — poporul român spune nu fascismului și războiului ● P.C.R. — inițiatorul și făuritorul politicii consensului național ● Unicat al artei neolitice — „Îndrăgostiții" din Sultana ● 1437—1438. Bobîlna — un autentic război țărănesc ● Vlad Țepeș, apărător al independenței și suveranității țării sale ● George Bengescu — amintiri diplomatice despre Vasile Alecsandri ● Comoara manuscriselor românești ● Victor Slăvescu — note zilnice din 1939 ● În București, acum 50 ani ● Gibraltar — repere istorice ● 1944—1945. Un parașutist pe frontul de vest ●

De la Vilcele la Malnaș Băi ● Ambasadorii Serenissimei raportează...

La ora magistralei

În aceste zile, premergătoare zilei de 1 Mai pe magistrala a III-a s-a intensificat ritmul lucrărilor de construcție pentru ca, potrivit angajamentelor luate, această linie să intre în funcțiune cu un avans de două luni față de termenul prevăzut. Pe o distanță de zece kilomentri în subsolul Capitalei se desfășoară un efort impresionant, demn de toată admirația.

Traficul de dimineață se revarsă în Piața Victoriei și se împarte iar spre celelalte artere ale orașului. Cu discreție, cei opriți la stop trag cu coada ochiului la șoferii aflați în stînga și în dreapta lor, grăbiți cu toții și purtînd încă în ochi semnele somnului. Stau cu toții aplecați pe volan de parcă ar vrea să o ia înaintea mașinii, încercînd o amăgitoare vînătoare de secunde. Pe trotuare, aceeași lume, dar per pedes, cu ceasul din ce în ce mai strîns pe încheietura mîinii, se îndreaptă spre gurile de piatră ale metroului. Pe o parte se urcă, pe cealaltă se coboară. Cîte un grăbit se pierde de flux și se trezește în brațele celor care se pregătesc să iasă. E liniștită dimineața pe peronul stației de metrou. Nici un cuvînt. Doar „Atenție se închid ușile". Fiecare stă aplecat peste visele rămase din somn și își limpezește gîndurile pentru o nouă zi. Trenuri vin, peroanele se golesc, trenuri pleacă șuierînd ca niște obuze pe țevile întunecate de beton și scările duc și aduc bucureștenii grăbiți, mereu în criză de timp, ca peste cîteva ore să umple iar stațiile, dar gălăgioși, agitați, veseli, nervoși, purtînd pe fețe pecetea discuțiilor din birouri, din ateliere, din magazine. Din stația **Piața Victoriei**, pe o ușă de metal, în loc să pătrunzi într-o magazie sau într-un spațiu auxiliar, ajungi într-un hangar neterminat. Pereți mari de beton, capete de bare cu sudori aplecați deasupra luminilor puternice, becuri spînzurate pe pereți, bîrne, tuburi de oxigen, zidari care înalță pereți roșii între stîlpi, pămînt moale, bun pentru mulaje, încărcat în roabe și dus cine știe unde. Pe o potecă bătătorită, întreruptă de glod, peste care trece o scîndură, cobori ca într-o mină. Sari un metru de fundație, ocolești coloane, cobori cu grijă să nu te agăți în dinții ascuțiți ai barelor de fier beton, ocolești stive de materiale, instalații de acetilenă, capre de lemn, scări, oameni și printr-o poartă largă ajungi într-un spațiu enorm, ca o cutie de rezonanță a subteranei. Nu cîntă nimeni. Bat pikamere, pîrîie flăcările aparatelor de sudură, undeva în adînc duduie motorul unei macarale strecurată pe cine știe unde, soldați îmbrăcați în obișnuitele lor uniforme kaki, dar cu căști albe pe cap, dulgheri care taie scînduri și confecționează cofraje, o femeie care măsoară, cîțiva zidari tencuiesc și îndreaptă peretele cu o riglă lungă de aproape patru metri, scări de metal pe care se coboară cu încă zece metri în sălile de beton. **Piața Victoriei III** este un complex de săli dispuse pe mai multe nivele în care zgomotele alcătuiesc o simfonie suprarealistă de infern industrial, utilaje, aparate, stații, strigăte de oameni care spun vecinului lor un lucru simplu, dă-mi un electrod, n-aud, pe un tub coboară cărămida de la etajul superior, maistrul e chemat la stație, care maistru ! echipa asta trece și lucrează la stîlpul rotund, păzea că trece mașina cu un prefabricat ! maistrul la stație, inginerul Lup împarte oamenii la alt front, nu te auzi decît lîngă urechea celuilalt și cei mai mulți renunță la voce, se înțeleg prin semne, cîțiva bat cuie dar sub rafalele pikamerelor lemnul sună de-a dreptul duios, aici în fundul pămîntului lumea s-a trezit de mult fără melodia preferată la radio. Au plecat de acasă pe acordurile imnului și au uitat și noaptea și visele, trebuie aduse corniere de la gară ! trebuie tencuit mai repede, pereții de cortină trebuie terminați, nu sînt gata decît jumătate, trebuie descărcate materialele, trebuie sudat la îmbinări, toate încep cu **trebuie** și maiștrii au carnete mici de buzunar cu aceste **trebuie** numerotate în ordinea importanței. Pînă la 1 august, **Piața Victoriei III** va fi terminată, zice inginerul Lup, ca să rămînă timp de probe și de 23 August să coboare omul, să introducă moneda și să aștepte trenul. Șeful brigăzii a III-a are un birou în Buzești. Mai trec uneori pe acolo ca să semnez hîrtii, atît. O baracă de 2,5 × 2,5 e nouă său birou din subteran. Dacă n-ar fi o masă, o stație, un scaun și o bancă ar semăna cu interiorul unei lăzi de scîndură. În „ladă" se mai poate vorbi. Stația difuzează apelurile celorlalte brigăzi. Se aude vocea directorului Georgescu, nemulțumit de ritmul de ieri, muncitorii topografi vin să consulte niște desene, maistrul Ilie Cristescu strigă în receptor, 31, apel, 31 apel pentru postul 1, ce vrei măi nea Ilie cu directorul să-i zic de ăștia șase, mă cheamă unul să le facă instructaj de protecția muncii, să pierd toată ziua cu ei, doar nu le-o citi Decameronul, mai bine vin aici, terminăm într-o oră și ne vedem de treabă, să treacă băieții la plasa sudată, schela ! Să ne dea un autogen, nu ne descurcăm și la flacăra brichetei nu pot tăia, mai lasă glumele, unde au dispărut autogenele ? eu am lucrat și la stația de la Gara de Nord, maistrul Cristescu cere niște foi albe, vreau să le scriu niște bilete de dragoste ălora care au plecat ieri mai repede, avem 500 de oameni la Stația **Piața Victoriei III** și am escavat 90 000 de metri cubi și am turnat vreo cincizeci de mii de metri cubi de

betoane, stația asta are aproape o sută nouăzeci de metri lungime, cît două terenuri de fotbal, cine pleacă la Adunații Copăceni cu camionul ? să meargă Ilie și cu băieții, „bunica" dacă n-are macara nu face nimic, sînt 31, recepție ! să meargă o macara la „bunica" să încarce, stația asta e cea mai adîncă din toate, deasupra noastră e altă stație de metrou, deasupra ei trece pasajul și deasupra pasajului e orașul. Pe unde coborîți materialele ? Pe unde putem și prin pasaj, avem o poartă, intră un bărbat cu doliu la rever, inginerul Lup iese din lada-birou chemat la un perete fals, ce-i ala perete fals, unul de formă, zugrăvit, placat cu ceramică, așezat la cîțiva centimetri de structura de beton, rămîne loc între ei, da rămîne, ca să aibă pe unde să lăcrimeze structura dacă se mai strecoară un fir de apă, în înțeles, băieți, de astăzi sînt colega voastră din subteran, de ce, pentru că Veronica se simte rău și naște în curînd și-i țin locul la stație, ridică receptorul, 31 recepție, da, imediat și strigă din ușă și se întoarce și scoate din poșetă cîteva sute de fotografii, stimați tovarăși peste cîteva zile am buletin nou și o să vă fac cu el uite așa pe sub nas și un topograf frunzărește fotografiile de la cununia civilă, n-aveți o sticlă cu apă ? aici nu se bea, se muncește, zice fata, șeful de echipă Boicor zice, și-au rupt toți cizmele, comandă cizme, e ora zece și pe multe frunți strălucesc broboane de sudoare, dulgheri, fierari, zidari, sudori, electricieni, topografi, mecanici, lăcătuși, cînd se

„Cei trei Ionești de la mase plastice"

...Mi-au fost recomandați încă de la început și cu multă căldură de către **Constantin Cireșaru**, maistru principal de secție și secretar al Comitetului de partid pe întreprindere : ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE MASE PLASTICE.

Nu fac o butadă : prezentarea unei **mici familii** — extrase din contextul unui conglomerat uman reprezentat de personalul unei mari întreprinderi republicane — poate da, uneori, o imagine mai deplină asupra stărilor de lucru și de fapt din această întreprindere.

Din acest punct de vedere, recomandarea tovarășului Constantin Cireșaru mi-a folosit nespus, cei trei „Ionești" fiind următorii :

— **Nicolae Ionescu** — tatăl (55 ani ; lăcătuș mecanic la secția „Mecanoenergetică" din 1970 — se ocupă de repararea stivuitoarelor, motostivuitoarelor etc. ; este vorba de niște utilaje de extremă importanță în industria de profil, deși anonime în aparență).

— **Laurian** — fiul său (28 ani ; lucrează aici din 1979, a fost metrolog, inițial — astăzi **electrician** la secția POLIOLEFINE, ceea ce e un fel de a spune : anul trecut a absolvit cursul de **policalificare** pentru meseriile de electrician de întreținere, și reparații, ceea ce, după cum vom vedea prin ce realizează acest tînăr, este cu totul altceva... !).

— **Doinița** — soția lui Laurian (23 ani, operator chimist la aceeași secție ca și Laurian, lucrînd aici din 1984, cînd a absolvit școala profesională — a nu se confunda cu Doina Ionescu, o „tiză" care lucrează însă în altă secție, mi se atrage atenția).

I-am cunoscut.

...Doinița și Laurian Ionescu s-au întîlnit în anul 1985. S-au cunoscut în întreprindere. Au locuit cîțiva ani într-o garsonieră, nu le prea place să-și amintească de aceasta, către sfîrșitul anului trecut au primit repartiția unui apartament cu două camere.

Ne-am luat mobilă, frigider, televizor, mă rog... mai avem să ne luăm mobilă pentru bucătărie și, mai ales, **o bibliotecă**!... Ne-o dorim mare, cît un perete — rafturi, nu chestiile alea din dulap ! — acum nu avem decît cîteva cărți, dar se vor aduna, pasiunea pentru lectură ne este comună. Citim de pildă „Shogun"-ul, cu schimbul...! Apropo : lucrăm în același schimb, nu numai acasă dar nici în întreprindere nu scap de ea...! Acum însă, fără glumă : ceea ce-mi place cel mai mult la Doinița este faptul că e sinceră, așa cum cred eu că trebuie să fie un om. Iar ceea ce nu-mi place la ea, este atît de neglijabil încît nici nu are rost să mai formulez...!"

Laurian : „Am avut două pasiuni : cărțile și muzica, prima dintre ele mi-am păstrat-o — pentru a doua nu mai am timp ! A apărut o **a treia**, casa **noastră** !... Doinița este un om admirabil, să vă spun, poate, că face o mîncare excepțională?! Ar fi stupid — deși, **face**!...

Doinița : „Soțul meu este înțelegător și chiar dacă ajungem uneori la niște divergențe, acestea se rezolvă repede printr-o înțelegere reciprocă... Firește, noua noastră locuință — aceasta este preocuparea noastră de căpătîi, ne-a ajutat mult, enorm, tovarășul Cireșaru din acest punct de vedere — știm, s-ar putea să pară o laudă adresată unui superior ierarhic !, înțelegeți-ne după puterile mele ; nu mă laud, consider asta o datorie.)

Nicolae, tatăl lui Laurian Ionescu ; în lipsă, portretul acestuia îmi este schițat de cîțiva colegi de muncă : „Un om extraordinar de calm, un bun meseriaș"... „Ar vrea să-i ajute pe toți — firește că nu poate!"..." „Nicolae Ionescu este un OM, tovarășu'... că nu vă cunosc", etc.

Deschid o paranteză : i-am spus cele de mai sus secretarului de partid, mi-a replicat : „Este exact, la fel cum este de exact că i-am ajutat și pe alții, însă că nu este cazul, i-a ajutat pe mulți, fiecare vă poate spune la fel !".

termină tunelul de la gară mai aducem un camion în subteran ca să cărăm materiale, tot ce mai e de făcut ar dura cam șapte luni dar noi terminăm în trei, zice un muncitor, cum te cheamă, păi ce ? o termin singur, Metrou 31, recepție, să meargă o basculantă la Chitila după materiale, după uși și după electrozi de doi virgulă cinci, noi, brigada III (CAGCCF București) avem stația Piața Victoriei III, ceilalți, altele, nici nu știu cum arată pînă la Dristor, fiecare cu frontul lui, mîine-poimîine vin băieții de la finisaje cu luminile și instalațiile electrice, trece maistrul Dimitrescu, înalt, subțire, slab ca un pergament, cu o mustață neagră, cu un cărțoi gros în buzunarul șorțului, zici că are burtă, la stai, nea Mihai, zice unul, repede că mă grăbesc, bine repede, și omul scoate din buzunarul de pe diafragmă un caiet cu o mie de pagini, vrei să-ți spun cîte ore a lucrat nu știu care în 15 mai la Oltenița, vreau, păi uite, în 15 mai, 1983, unul Sile a întîrziat zece minute. Maistrul Dimitrescu are 110 oameni în orchestră, să plece doi să încarce fierul de la „bunica", da, da, ce-i atîta de greu de înțeles, încarcă de la „bunica" și aici dau eu oameni la descărcat, măi, vreți să le întoarceți ca la Ploiești, lucrurile se fac în ordine, 17 ani am lucrat la C.S.H. Galați la viaductul ăla care lega combinatul de oraș, pe urmă am făcut cheul la dana 520, Ilie, vezi că ăla nu mai au mortar și să miște naibii mai repede, pe urmă am fost la portul mineralier de la Galați, pe urmă la bazinul de iernat și la portul Oltenița, pe urmă portul Zimnicea, mamă, numai de porturi am avut parte, am fost și la Giurgiu la liftul care ridica vapoarele în doc, și abia la urmă am ajuns la metrou, întîi la Gara de Nord și dup-aia aici, diseară la ora 18 facem analiză în stație, de stat am stat în București dar pe nevastă-mea am cărat-o după mine, să-mi lase Telemacu la panouri, începem să venim cu gata, ce-a fost greu a trecut, șefii de la antrepriză se sperie, da terminăm înainte, am zis, ne ținem cuvîntul, Gherache, îmi trebuie o plasă sudată, gata, că mă grăbesc și maistrul pleacă și Gherache Costache a rămas, se freacă la ochi, îl ustură pleoapele de atîta lumină cît vede prin geamul aparatului de sudură, gata, de patruzeci de ani la muncă, se simte, nu mai văd decît prin sticla de șase milimetri, am făcut un pod la Adunații Copăceni, unul la Suceava, unul la Iași, am fost și la macaraua gigant din Portul Constanța ,unde n-am fost, doi ani am sudat în Libia și soarele ardea de ziceai că sudează pietrele, n-aud, e zgomot de la pikamere, da, am răgușit din cauza fumului, la treisprezece ani mă urcam pe două lăzi ca să ajung să dau cu ciocanul pe nicovală, alo, te cheamă de la Copăceni și Gherache Costache pleacă, și Nicolae Pădure vine cu o echipă, diseară ne întreabă directorul ce-am făcut, să te văd ce-i răspunzi, și inginera Veronica Halipa, desface proiectele și întărește cotele, cît am toleranță între peron și marginea vagonului, e fix, fără toleranță, poate mă lovește și pe mine cu o „cifă" de beton că mai am de turnat, oameni mai mulți și organizare mai bună, asta e cheia, zice inginerul Emil Lup și o echipă de 15 ajutoare, veniți la muncă patriotică din întreprinderile care țin de M.T.T.C. trece la transportul materialelor în subteran și cînd toate utilajele printr-o ciudată coincidență tac pentru cîteva secunde în același timp se aude uguitul îndepărtat care trece deasupra noastră pe liniile magistralei II, și fata de la stație, abia căsătorită întreabă mereu, am fotografii sau n-am ? dar ceilalți n-au timp de fotografiile ei cu clipe de fericire fixate pe hîrtie, e o goană după minute, după secunde, după metri și tone, un infern de direcții, zgomote, materiale, o orchestră fără instrumente cu nici un rătăcit, cu nici un gest la întîmplare, cu foarte puține cuvinte. În 1985 nu era decît pămîntul compact, cu pînzele sale de apă limpede și rele. Acum se conturează încă un nivel în subterana orașului în care se va pătrunde pe scări și escalatoare din alte cîteva mari puncte fierbinți ale Bucureștilor. Tunele și săli subterane de dimensiuni enorme în care, cu greu poți să-ți imaginezi desenul arhitectului. Construcția de acum e ca un schelet de beton pregătit să primească finisările, luminile, culorile, faianța, desenele, lustrul, o suită de lucrări complicate și dificile, despre care oamenii aflați la douăzeci de metri sub asfaltul pieței spun că în primele zile ale lunii august vor începe probele. Și pentru asta sub pasaj, sub magistrala II, în sălile largi cu ecouri de hangar se lucrează pe rupte și luminile • pîlpîie și flăcările fumegă ca într-o matcă a focului.

Deasupra, în Piața Victoriei, fluxul de mașini, pietonii, bunicii ieșiți la plimbare și teii bătrîni prin care bate vîntul de primăvară.

...O veche, foarte veche și scoasă din uz mașină de tălat și sudat saci din plastic (unul dintre principalele produse solicitate la export !), a devenit, prin cunoștințele și pasiunea „ex-familiare" ale lui Laurian Ionescu, o modernă piesă de referință : eliminînd întreaga — și de acum inutila — instalație electrică, înlocuind vechiul sistem bazat pe microrupturi.

...Cei trei „Ionești" și-au petrecut, la sfîrșitul anului trecut, împreună cu colegii de muncă, un Revelion sui-generis, organizat de către secția poliolefine într-o clădire aflată pe terenul sportiv al I.P.M.P.B., amenajată special în acest scop. Printre principalii organizatori : maistrul principal al secției, Constantin Cireșaru,

„Și ne-am simțit chiar în familie !" — îmi spune Laurian, în încheiere, iar Doinița își repune peste gură masca din bandaj alb, de parcă ar fi medic — și chiar pare un medic acum, siluetă subțire, firavă în halat imaculat, pătrunzînd în laborator ; nu înainte de a adăuga : „Poate că nu-l uitați pe Cristian-Cezar Ionescu !"...

Este copilul lor, a împlinit 4 ani, pînă una, alta, se află în comuna Ziduri, județul Buzău, la părinții Doinițel.

Al patrulea... Ionescu ?!

Din bucuria unui cămin nou; din satisfacția că muncești într-un colectiv capabil ; din perspectiva de a deveni curînd un nou membru al acestui colectiv ; din dorința de a face mai mult și mai bine pentru țară, pentru întregul popor — concentrîndu-ți interesul asupra posibilităților reale ale întreprinderii în care activezi ; sau din simplul fapt de a deschide ochii în lume, și a începe să o înțelegi — din toate astea, ce poți alege pentru o încheiere ?!

HORIA PĂTRAȘCU ■

Alexandru Pesamosca

Despre o anume profesiune

Chirurgia a rămas dintotdeauna, pentru toți oamenii acea parte concretă a medicinii, căreia inclusiv colegii noștri de alte specialități i se încredințează plini de speranțe. Și dacă adultul păstrează unele îndoieli justificate, copiii ni se dăruiesc nouă cu încrederea oarbă a celor care se socotesc pe noi undeva alături de zei ! Pentru ei studentul și profesorul sînt la fel de importanți, la fel de hotărîți să schimbe teama de halatul alb cu încrederea deplină în reușita unei intervenții operatorii. Este argumentul suprem pentru care chirurgul de copii trebuie să se pregătească zi și noapte cu dăruire și perseverență, încercînd în felul acesta să răsplătească încrederea copiilor.

În profesia noastră nu au existat copii minune ca Enescu sau Mozart în muzică, iar toți acei care au „ars etapele" pregătirii anevoioase și îndelungate de formare a chirurgului, din păcate mai numeroși în acest secol lipsit de răbdare, nu fac decît să-și înșele pacienții și să-și încarce conștiința cu greșeli ce ar fi putut fi evitate.

Se vorbește adesea despre fierul medicului sau despre așa zisele „mîini de aur", despre talentul înnăscut al chirurgului. Sînt într-adevăr calitățile la care toți cei care au optat pentru profesiunea de medic ar trebui să aspire dar și fierul și talentul chirurgical ascund în spate mii de bolnavi observați cu atenție, mii de intervenții operatorii mai mult sau mai puțin laborioase.

Odată cîștigate aceste însușiri, chirurgul, încărunțit de ani, sub lumina puternică a lămpii scialitice încearcă din ce în ce mai frecvent acea emoție artistică cu care artistul este răsplătit pentru opera de artă în care a sădit o parte din el.

Din această clipă, la care cu neliniște ar trebui să aspirăm cu toții, profesia de chirurg sau medic devine o artă în folosul aproapelui.

Costel Constantin

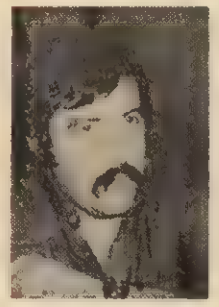

„La cea mai înaltă trăire"

Nu știu de unde să încep. Nu vreau să-mi povestesc viața, deși sînt tentat.

Mă revăd puști, cuceriți de actorii gălățeni, pe care îi priveam entuziasmat, ori de cîte ori puteam să mă strecor în sala de spectacol. Îmi era greu atunci să cred că voi fi și eu ca ei, că voi ajunge să am 47 de ani și 25 de ani de teatru, că poate și la mine se vor uita alți copii.

Am învățat în acești ani de teatru că măiestria e un cuvînt ademenitor, dar plin de taine și meandre, că scena are regulile ei care nu se învață doar în Institut, că așa cum se construiesc orașe, case, cum se pregătesc producțiile fabricilor, cu sudoare și continuitate, cu înfiăcărate idei și îndoieli creatoare, tot așa se naște și un spectacol. Nu are rost să vă plictisesc cu generalități. Mă opresc la ultimul spectacol al Teatrului Național din București, „Moștenirea" de Titus Popovici, în regia lui Horea Popescu, care sperăm că va fi unul din marile succese ale stagiunii. Publicul nu va simți, nu trebuie să simtă, că a fost un spectacol bine gîndit dar foarte muncit, că a rămas în „atelierul" nostru de creație peste un an. Întreg colectivul actoricesc a participat la repetiții a contribuit cu soluții, care se vor aduna într-o grandioasă pagină din istoria țării sub domnitorul Mircea cel Mare.

Nici un artist nu poate crede că numai de el depinde reușita.

De la gînditorul spectacolului la electricianul-artist care creează atmosfera de zi și noapte, de la sufleurul care ne scoate din încurcătură cînd oboseala ne face să avem o „pană" de memorie, de la cabiniera care ne pregătește costumele și cafeaua, de la regizorul de culise care are în minte și în plan fiecare detaliu pentru a ne desfășura pe scenă conform regiei, de la programarea repetițiilor ca o problemă complicată de matematică încît să nu ne stingherim unii pe alții, de la coborîrea și ridicarea cortinei, atîția și atîția colegi se consumă pentru spectacol.

În 25 de ani de teatru am trăit de 33 de ori în febra creatoare a filmului artistic, de 150 de ori am fost sufocat de emoția televiziunii, de multe ori în direct, de 300 de ori am dat glas unor personaje, fără chip, la microfon (teatrul cu cei mai mulți spectatori) și nu mai știu de cîte zeci de ori am fost distribuit pe scenele Naționalului din Iași și București.

Am învățat de la înaintașii teatrului și de la profesorii mei că un actor adevărat acceptă orice rol, chiar de cîteva vorbe, pe care-l poate transforma într-o „bijuterie". Piesa este scrisă pentru a fi jucată pagină cu pagină la cea mai înaltă trăire.

Sînt absolut sigur că spectatorul avizat nu se înșeală niciodată, indiferent că ești primul sau ultimul pe afiș. El știe dacă ai trăit cu credință pe scenă, dacă ai intrat în „pielea" personajului, dacă ai muncit pentru rol. Spectatorul avizat are un discernămînt uluitor, în care creă necondiționat, pentru că în calculul aprecierii lui nu intră alte considerente decît ceea ce vede și îl impresionează.

Spectatorul este prietenul meu necunoscut și sînt fericit cînd l-am făcut să lăcrimeze sau să rîdă.

Cristian Mihăilescu

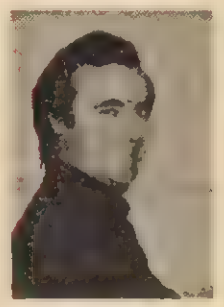

Diversitatea stilurilor — componentă a democrației culturale

O formă elocventă a democrației noastre culturale o reprezintă diversitatea stilurilor în care artiștii, creatorii și interpreții își propagă mesajul ideatic. Stilul artistic, ca fenomen colectiv, are o determinare istorică precisă. În același timp însă stilul are și un profund caracter individual, legat de particularitățile psihofiziologice ale personalității creatoare. Cînd Buffon afirma că „stilul este omul", el sublinia tocmai legătura intimă a stilului cu individualitatea celui care-l profesează, faptul că el, stilul, devine definitoriu pentru caracterizarea personalității artistului. În cultura românească actuală diversitatea stilistică exprimă în fiecare moment o fertilă dezvoltare a personalităților creatoare.

Școala românească de compoziție, bundoară, recunoscută pe toate meridianele, surprinde tocmai prin bogăția mijloacelor de abordare a materialului sonor. Începînd cu „Orfeul moldav", incomparabilul Enescu și ajungînd la cea mai tînără generație de creatori, întîlnim în peisajul sonor românesc pagini neoclasice, dar și dodecafonice, postimpresioniști, serialiști, atonaliști, creatori de muzică electronică. Simpla înșiruire a unor nume ca Pascal Bentoiu, Doru Popovici, Anatol Vieru, Sorin Vulcu, Nicolae Brînduș, Octavian Nemescu, Călin Ioachimescu, Șerban Nichifor, Liana Alexandra, Corneliu Cezar, Iancu Dumitrescu, reprezintă tot atîtea puncte de pornire spre modalități diferite de exprimare într-un context axiologic elevat.

Ca interpret, am avut, nu o dată, prilejul să abordez lucrări românești cu o paletă stilistică practic nelimitată. Pe scena de operă sau pe podiumul de concert și recital m-am întîlnit cu tulburătoarea și profunda muzică a lui Miriam Marbé, cu sclipitoarea culoare a liedurilor lui Sorin Vulcu ori Smaranda Oțeanu, cu filosofica meditație semnată de Corneliu Cezar, cu melosul românesc ajuns la esențe imprevizibile detectate de Doru Popovici. Personajele din operele lui Gheorghe Dumitrescu, Cornel Trăilescu, Carmen Petra Basacopol, Laurențiu Profeta, Teodor Bratu, m-au ancorat într-o realitate artistică inconfundabilă, definitorie pentru spațiul în care trăim. O experiență cu totul aparte a constituit-o „teatrul instrumental", idee generoasă în care toți interpreții, cîntărețiî (sau) instrumentiștii devin personaje luînd parte efectivă la vizualizarea actului muzical. În acest sens, Nicolae Brînduș și Sorin Vulcu au o contribuție decisivă. De altfel, cu o astfel de lucrare intitulată „Infrarealism", de Nicolae Brînduș, am participat la prestigiosul Festival de muzică contemporană de la Varșovia, unde creația românească se bucură de o prețuire deosebită, tocmai prin valoarea și diversitatea ei. Tot într-o infinită paletă stilistică se pot exprima și recreatorii actului artistic, regizori sau interpreți. Pe scenele teatrelor noastre muzicale pot fi vizionate spectacole concepute în „cheie" regi-

(Continuare în pag. 15)

Vitrina artelor

Plastică

Expoziție spectacol

De cele mai multe ori, cauzele și împrejurările organizării unei mari expoziții personale sînt tot atît de interesante ca și lucrările prezentate. Citeodată, structurarea unui material artistic, a cărui bogăție în diversitate pare a desfide orice idee ordonatoare, antrenează atîtea ambiții și competențe, încît putem fi siguri că discuția în parte a pieselor din expunere se resimte de importanța ce-o acordăm alcătuirii ansamblului. În fine, cînd întregul ni se înfățișează ca un proces, și nu ca un cumul de secvențe, pare-de-a dreptul impropriu să referim la datele de fapt ale unei planșe, ale unei picturi sau ale unei sculpturi.

În expoziția personală de la Sala Dalles a **Silviei Radu** totul trimite cu gîndul la **procesul creator**, la un tip de forță ce-și dezvăluie originalitatea și importanța în timp. Că e așa, o probează modul în care Silvia Radu s-a manifestat ca artist plastic după absolvirea, în anul 1960, a Institutului „Nicolae Grigorescu", la clasele de sculptură Ion Lucian Murnu și Constantin Baraschi : a deschis prima „personală" în 1967, la București, pe a doua abia în 1984, la Constanța (picturăguașe), pentru ca să îndrăznească această fastuoasă retrospecție a unui deceniu de trudă discretă în martie 1989, într-o galerie care, prin tradiție, e a consacrării. Silvia Radu a conceput expoziția în funcție de spațiul accidental și, totuși, generos al întregului Dalles întocmai ca un regizor. Ca un regizor și ca un scenograf. Lucrări „cu ramă", „cu șasiu", „pe carton", „pe material textil", „pe hîrtie", „din porțelan" și 15 sculpturi. În total, cîteva sute de „lucrări" — din care numai în porțelan 316 — destinate să restituie un peisaj frecventat mult de pictori — Vama Veche — și o mitologie, unde marea și țărmul (falezа) devin prilej de feerie, de extaz coloristic, de adorație cu amintirea lumii armonioase a Helladei.

Folosim adeseori greșit cuvîntul „univers" pentru cuprinsuri artistice și afective restrînse. La Silvia Radu, datorită faptului că fiecare piesă face pasaj între imaginile ce-o înconjoară — beneficiind de un panotaj ce favorizează asociația de idei, oarecum în felul montajului asociativ în film — sentimentul unui univers dezvoltat dintr-o singură sămînță fecundînd infinit se impune și provoacă memoria. E ca și cum artista ar picta continuu, într-un raport mitic cu natura, reținînd dintr-un flux tumultuos, de tensiuni și fierbințeli incontrolabile, cadre răzlețe, viguros tonate. (În expozițiile artiștilor fotografi întîlnim citeodată așa numitele imagini solarizate, de fapt negative ale unor „color"-uri, mirifice și misterioase, cu o cromatică neplauzibilă dar atrăgătoare).

De îndată ce te deprinzi cu regulile spectacolului, revii la bunele obiceiuri ale omului din public și selectezi, din sumedenia de „lucrări" picturi de sine stătătoare, de o factură sigură, dintr-o respirare, cum se spune, care concretizează, într-o secundă inspirată, un travaliu acerb și orientat. Înțelegi astfel ce controlată e, totuși, spontaneitatea și în ce chip a izbutit Silvia Radu fabuloasele serii de guașe, unele de foarte mari dimensiuni.

Risipite în mulțimea de „țărmuri" și „faleze", portretele Silviei Radu dovedesc un observator fermecat de modelele sale, o privire ce reține cu o nedisimulată încîntare elementele de caracter. Personajele ne cheamă prin ceva greu de definit la o primă trecere în preajma lor. Umanul lor atît de frapant rezultă dintr-un tratament ușor sarcastic, rareori doar ironic, niciodată sec, indiferent.

O expoziție pe care o recomandăm cu toată convingerea, mai cu seamă că ingenioasa ei arhitectură permite oricărui vizitator un alt punct de vedere regizoral. Nu-i chiar o „operă deschisă", dar este una, în orice caz, primitoare și de o radioasă onestitate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Acord romantic

Citeodată, revăzînd — în timp — cu ajutorul videocasetei, o manifestare, se pot clarifica și mai bine, „la rece", am spune anumite trăsături care, la prima vedere, pot apărea supradimensionate ori, dimpotrivă, ele se pot estompa. Așa s-a petrecut și de această dată reascultînd splendidul **op** al importantului compozitor brașovean Paul Richter (1875—1950), a cărui creație prezentată de noi pe micul ecran, cu 14 ani în urmă, este — din păcate — și azi foarte puțin cunoscută iubitorilor muzicii. Student strălucit, mai întîi la Brașov și apoi la Leipzig, avînd ca mentori — printre alții — pe marele teoretician Solomon Jadassohn și pe celebrul dirijor Arthur Nikisch, cu toate că avea toate șansele să meargă de aici către o carieră internațională, tînărul nostru s-a înapoiat în urbea natală unde, în acei ani încă, a început o fervență activitate. Șef al tinerei orchestre simfonice brașovene, profesor la Conservatorul „Astra" — condus de marele Tiberiu Brediceanu — Richter n-a abdicat de la harul compoziției, ci dimpotrivă ; cele 6 simfonii, Suitele Carpatine (dintre care prima a fost dirijată, în primă audiție, de George Enescu), concertele pentru diferite instrumente, lucrările în genul cameral, toată această complexitate muzicală a făcut ca Paul Richter să joace un rol de seamă în dezvoltarea culturii și mai ales a muzicii românești, din locurile de veche așezare ale Ardealului. Cu atît mai uimitor ni s-a părut faptul că — în timp — el a fost uitat ; în urmă cu 14 ani, dirijorul Ilarion Ionescu — Galați l-a repus în drepturi, la Brașov ; iată, astăzi, Horia Andreescu îi face ascultat la Ateneu ; iar pianistul Adrian Stoica se încumetă a include în repertoriul său acest Concert, a cărui partitură generală s-a pierdut ! Gesturi de mare noblețe artistică și cetățenească, la acestea adăugîndu-se aportul principal al renumitului compozitor clujean, Hans Peter Türk, care printr-o vastă introspecție a investit un timp îndelungat și prețios întru reconstituirea manuscrisului, orientîndu-se — bineînțeles — după știmele de orchestră.

Paul Richter a fost un creator romantic, să zicem un post romantic, desigur datorită puternicelor influențe căpătate încă din perioada studiilor. Iar Adrian Stoica se dovedește a fi și el un romantic de nobilă esență. Atacurile în acorduri ale primei părți (ce amintesc de Rachmaninov) se fac cu vigoare și puritate ; cadențele, care cer o tehnică deosebită (asemeni Concertului nr. 1 de Liszt) au o mare velocitate ; căldura artistului o simțim — mai cu seamă — în Andante unde, în plus, asistăm la o gradație logică și fără cusur, în construcție ; tușeul interpretului este fin (aproape că nu utilizează pedala de piano) și energic în marile dialoguri cu orchestra ; iar partitura este — se vede — temeinic aprofundată ; în sfîrșit, colaborarea cu instrumentiștii și, mai ales, cu Horia Andreescu, care — dăruindu-se în totul, așa cum doar el știe să o facă — a demonstrat și de această dată că un mare dirijor, înzestrat cu o sensibilitate aparte știe să simtă valoarea unui solist, chiar dacă el este aproape un necunoscut, în stare, deci, să-i dăruiască creditul necesar.

Adrian Stoica a concertat încă de pe băncile școlii în țară și peste hotare ; a avut parte de cronici elogioase în publicații românești ori străine ; are un repertoriu ales din literatura universală de specialitate, dar și din cea autohtonă, de gen ; și, cu toate acestea, după remarcabila sa activitate, a ajuns abia acum să fie oaspetele unei orchestre bucureștene ! Adrian Stoica este un om de mare modestie ; profesor la Liceul de Artă „George Enescu" din București, el stă rezervat și așteaptă ; dar așteptarea aceasta trebuie să aibă și ea un sfîrșit ; și e timpul, credem noi, ca, după recenta sa apariție pe podiumul Ateneului, talentul interpretului — care a ajuns, totuși, la vîrsta maturității — să fie pus în deplină valoare !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Teatru

„Materia din care sînt făcute visele"

O entuziastă comuniune spirituală a fost prilejuită de întîlnirea revistei **Teatrul** cu publicul spectator la Timișoara în martie a.c. Iată că, după deschiderea de bun augur a cenaclului de dramaturgie condus de Paul Tutungiu, deschis tuturor creatorilor în acest domeniu din țară, revista, avîndu-i ca redactor-șef pe subtilul prozator, critic și istoric literar, Ion Cristofu, a organizat cu succes mai multe întîlniri cu iubitorii de teatru la București și apoi în „provincie" : la Galați, Brăila, Reșița, Craiova etc. și, acum, la Timișoara unde „întîlnirea" a durat, cu o mică și necesară pauză, de la orele 17 pînă aproape de miezul nopții, făcîa Thaliei luminînd fețele actorilor și încălzind inimile spectatorilor într-o intensă emoție colectivă. La ora cînd mulți dintre actorii și actrițele aflătoare în „provincie" visează să evolueze pe scindura scenelor bucureștene, ignorînd faptul că faima are picioare lungi și în teatrele mai mărginașe (dovadă, fiind, la această întîlnire, de pildă, Dorel Visan și Miriam Cuibus de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, Adam Erzsebet de la Teatrul Național din Tg. Mureș, Ilie Gheorghe de la Teatrul Național din Craiova și mai tînărul Valentin Voicilă de la Teatrul din Arad), revista **Teatrul** și-a propus și a reușit să facă tocmai mișcarea contrară, adică să aducă Bucureștiul teatral în „provincie" cu mari actori din Capitală, recunoscuți și iubiți de publicul spectator (cum au fost, de exemplu, Tamara Buciuceanu, Adrian Pintea Șerban Ionescu la această ediție a „Întîlnirilor"...) în vederea unui util schimb de experiență, desfășurat chiar sub ochii publicului pe scindura scenei precum și în fața oamenilor muncii iubitori de artă teatrală adevărată, fapt care oferă emoții vii de ambele părți : la oamenii muncii pentru efortul de a se ajunge la ei, la sute de kilometri depărtare de Capitală și la actorii care sînt răsplătiți, pe drept, pentru marea lor dăruire sufletească.

Actorii, „materia din care sînt făcute visele", după cum amintea Lucia Nicoară, directoarea Teatrului Național din Timișoara în cuvîntul de deschidere, au început să strălucească însă imediat după lăsarea serii ca și Luceafărul sub a cărui zodie tutelară aniversară din acest an s-a desfășurat întregul spectacol într-o inspirată compoziție circulară.

Astfel, peste frumoasa sală ticsită de spectatori, pe frontispiciul căreia cuvintele „Veniști, vidiști, auditi" („Veniți, vedeți, auziți") străluceau aurii, au coborît, din înălțimi, de codri și pluș acordurile cunoscutelor versuri din poezia **Sara pe deal** ale corului Filarmonicii „Banatul" condus de dirijorul Teodor Nicoară, duhul Poetului național vorbind apoi prin glasurile actorilor Vladimir Jurăscu, Sandu Simionică și Margareta Avram de la Timișoara.

În prima luni a fiecărei luni (nu este un simplu joc de cuvinte !) revista **Teatrul** mai organizează în colaborare cu Comitetul Central la Uniunii Tineretului Comunist „Studioul tînărului actor", avînd drept scop stimularea creației actorilor tineri din „provincie", studio care va debuta în luna iunie a.c. cu un spectacol, regizat de Cătălina Buzoianu, despre Eminescu.

Dacă prima luni a fiecărei luni este dedicată tînărului actor, penultima luni este consacrată cenaclului de dramaturgie, iar ultima luni a fiecărei luni este arondată, de obicei, „Întîlnirilor revistei Teatrul", a cărei viitoare ediție o așteptăm cu interes la Arad.

Așadar putem spune din toată inima :

„Dacă e luni, e teatru !"

PAȘCU BALACI ■

La sfîrșit de săptămînă

Cei mai mulți îl așteptau la sfîrșit de săptămînă, sîmbăta la televizor, să vadă ce a mai pregătit pentru ei. Rămînea prieten cu cei pe care îi intervieva, despre care propunea reportaje. Noi, colegii săi, îl simțeam prieten și redactor-șef. Era totdeauna în căutare de subiecte palpitante, care să reflecte realitatea, și neiertătorul, pentru cine vădea cea mai ușoară tendință de a încetini pasul. Ardea ca o torță să afle un subiect scînteietor. Dacă primea un telefon în miezul nopții, noaptea sculă echipa : „Plecăm !". Și într-o oră eram plecați la drum, cu aceeași nerăbdare, pentru că avea talentul să insufle entuziasm.

Așa a fost Tudor Vornicu pînă în dimineața zilei de 2 aprilie. Nici nu s-a știut că a fost bolnav. Oare a fost ?

Își programase metodic ce va lucra în viitoarele luni, avea calendarul ocupat cu proiecte pentru traiectorii reportericești în țară și destinul i-a schimbat drumul. Tudor Vornicu a fost un om-orchestră. Publicist de înaltă ținută profesională, aborda orice subiect al vieții contemporane cu ușurința trudită a stăpînului pe evenimentul din fabrică, dar și al celui de pe stadion. Cu talentul care îl diferenția, a devenit prezentatorul de farmec, care nu o dată a lansat interpreți de valoare pe micul ecran.

Avea energii nesecate, știa să se pună în umbră pentru a asculta ăn eminent chirurg, povestindu-și viața, și nu intervenea decît cu un „ei !" sau o respirație adîncă, sau se entuziasma ca un copil, punînd la locul lor adjectivele prin care subliniia producția unor recorduri în agricultură.

Niciodată nu l-am surprins indispus de momentul de inspirație al altui coleg. A stimulat dorința de a căuta extraordinarul în faptul de viață, era un lansator de idei și emisiuni, a fost fermentul Revelionului. Cu cîteva săptămîni înaintea Anului Nou, Tudor se ducea acasă doar ca să se schimbe. Dormea cîteva minute în sălile de vizionare, cît se schimbau filmele. Așa trecea din ziuă în noapte și din noapte în zi. Este nedrept, ca orice frustrare, să folosesc trectul verbului a fi.

Era un om cu merite incontestabile în dezvoltarea Televiziunii, pentru că viața lui a fost una cu a acestei instituții. A iubit-o, a slujit-o cu devotament, a pus o cărămidă la temelia ei. Îmi vine greu să cred că nu voi mai auzi cea mai personală exprimare a lui Tudor Vornicu : „La muncă !". Cu ea începea ziua lui și a noastră, cu ea am fost alături ani frumoși, ea ne-a unit în atitea și atitea clipe, care nu se pot desface nici după ce Tudor nu mai este. A fost un veritabil om de televiziune, cu acele rare însușiri care nu se dobîndesc nici cu trecerea anilor, nici cu obstinență.

Avea 62 de ani și o dragoste imensă pentru profesiunea de ziarist, pentru milioanele de oameni care nu se cruță, care au declarat război comodității și ideilor învechite.

Tudor Vornicu nu a mai văzut în această primăvară liliacul în floare și nu a mai vorbit despre el la microfon, cu inconfundabila-i voce care adunase de mai multă vreme nuanțe ale unei boli, care într-o clipă l-au făcut să fi fost. Dar el rămîne.

CARMEN DUMITRESCU ■

Interferențe rock

Simbăta trecută, sala Polivalentă din Capitală a fost, ca în atîtea alte cazuri, gazda ospitalieră a unui spectacol a cărui distribuție nu doar a vrut dar a și reușit să infirme șăgalnica tradiție a începutului de aprilie. Organizatorul (Teatrul C. Tănase este, iată, de aplaudat din nou pentru perseverența cu care programează manifestări al căror succes pare garantat de înalta lor ținută artistică) a reunit pe același afiș două nume de referință ale rockului românesc, grupurile Iris și Pro Musica, cărora li s-au alăturat George Nicolescu și Ducu Bertzi, interpreți ce au darul de-a convinge cu atît mai mult cu cît sînt, de multe ori, și autori ai partiturilor pe care le prezintă.

Înainte de-a detalia, este cazul să spunem că rețeta folosită în acest spectacol ni s-a părut capabilă să servească, în egală măsură, ideea „interferenței" sub care au fost reunite secvențele muzicale propuse și necesitatea creării unei diversități chemate să dea noi sensuri fiecărei exprimări în parte, să potențeze receptarea. Și chiar dacă, sau poate tocmai pentru că publicul s-a împărțit în două părți distincte, evidențiind, cînd adeziunea unora la genul de spectacol propus (aceștia aveau să se bucure de la un capăt la celălalt al concertului), cînd poziția exclusivistă și superficială a adepților exprimării „heavy", manifestările artistice de această factură trebuie repetate pentru a-și pune și mai apăsat amprenta lor educativă cu atît mai mult cu cît majoritatea celor care formează auditoriul este reprezentată de tineri, oameni cu gusturi și atitudini neosificate ce trebuie să învețe că frumos nu este numai ce-ți place, că un asemenea act de valorizare cere efort nu doar din partea creatorului ci și din partea aceluia care receptează creația.

Am ascultat de această dată patru voci distincte și toi atîtea modalități de cuprindere a universului sonor în exprimări pe cît de personale pe atît de sugestive. De la cîntecele lui Ducu Bertzi, în ale căror refrene respiră, parcă, aerul curat din pădurile nordului pînă la hermeneutica sonoră imaginată de Pro Musica (Ilie Stepan, Grigore Hariga — chitare, Vasile Dolga — tobe, Christian Podratzki — bas, Tic Petrosel — voce, Gigi Pavel — saxofon, Alexandru Kolompar — clape, vioară) ; de la rostirea alimentată mereu de sensibilitatea și profunzimea ce-l individualizează pe inconfundabilul George Nicolescu pînă la forța de șoc a grupului Iris (Cristian Minculescu — voce, Nelu Dumitrescu — tobe, Doru Borobeică — bas, Valter Popa — chitară). Dincolo de faptul că toți au făcut dovada înaltului lor profesionalism, se cuvine o remarcă în plus și pentru opțiunea repertorială, piese originale notabile reușind să evidențieze publicului dinamica evoluției și complexitatea creatoare a fiecăruia dintre cei prezenți. Alternanța cîntecelor de facturi diferite într-o imperturbabilă logică a realizat acel crescendo, relevînd pînă în final acelora care veniseră să vadă și să asculte sentimentul că totul a durat prea puțin.

Din acest motiv și nu numai, am recompus imaginea acelei seri cu bucuria de-a fi putut vibra alături de cei care-au urcat în scenă, suprapunînd, ca-n tehnica desenului animat, cele patru prezențe, opțiuni, atitudini pentru a sugera cursivitatea, semnificația întreagă deci, a unui gest pe care l-am dori repetat cît mai curînd.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

atelier literar

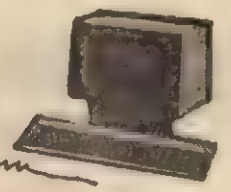

Ștefan Ofelia — Pirscov, Buzău. Între căderi de frunze, ploi, lupi și zăpezi, s-aude — abia șoptit — un cîntec de greier. Dacă-l puteți amplifica, poezia e gata.

C. Bărbulescu — Craiova. Nu. O „bețe a cuvintelor" bîntuie tot ce ne-ați trimis. Iată **Cîntec**: „În bazarul dintre inimi / plînge-o strună desăntată / într-un tremur lin de coarde, / amintind clipa uitată / cînd în purpură bizară / ca într-o mantie de rouă / s-a îmbrăcat și se strecoară / pași de gînd în viață nouă". Nu mai spuneți la nimeni că asta ar fi poezie.

Laura Gheorghiu — Timișoara. Textul cel mai reușit rămîne **Ceasul așteptînd**. Dar și acesta e țesut din multe gratuități — „geruri grozave" — și n-are nici un fel de sugestie. Chiar dacă e vorba de un ceas dintr-un turn (turnul putea fi un simbol, dar nu-l), trebuie să știți că un ceas nu așteaptă niciodată. Decît dacă-i stricat.

Anda Carp — Oradea. Reținem **Stampă veche**. Față de prilejurile anterioare, pare că ați dat un pas înapoi. E ceva ocios în poemele de acum, cuvintele par nesigure și înaintează greoi.

Viorel Munteanu — Focșani. Un ușor regres. Computerul are impresia că formula dumneavoastră poetică nu vă mai ajunge, obligîndu-vă repetiție. Pendulați prea mult între baladă și narație — **Peste toate astea**. Alteori, ca în **Comunicare**, cădeți în cel mai de jos prozaism. Erați aproape o certitudine...

Grigoraș Bratosin — Buzău. Cereți prea mult și nu dați nimic. Toate poemele trimise plutesc într-un nor de cuvinte fără pic de idee.

Andrei Vremir — Făgăraș. Reproducem **La umbra ta**: „În deșert, / cînd te răzbește soarele / și drumurile se încolăcesc / în jurul tău, / nu-ți mai rămîne / decît să te așezi / la umbra ta". Ce-ați căutat în deșert? Căutați un loc unde cresc arbori. Pentru că e un chin prea mare să stai la umbră proprie.

Hălălai Liviu Marcus — Hunedoara. Sînteți supărat foc pentru răspunsul primit, deși recunoașteți: „Încă din scrisoare am anticipat oarecum că rezultatul muncii(i) mele, nu era decît un rebut. Am vrut însă să mă conving". Și tot nu v-ați convins? Da, era rebut.

Mia Șușu — Frasinu, Vaslui. Sînteți prudentă și vreți să știți cum arată un computer și de ce însușiri dispune pentru a ști dacă un text e sau nu poezie. Nu-i putem divulga toate însușirile, dar vă putem spune că, în principal, pornește de la cele două aspecte fundamentale ale oricărei construcții verbale: ceea ce se aude și ceea ce se înțelege. Altfel spus, sunet și sens. De sunet fiind vorba, computerul știe că limbajul are o anume tonalitate, un anume ritm, o anume accentuare; toate trei țin de atitudinea și starea sufletească a celui ce vorbește sau scrie. Cînd trece la sens, computerul știe că orice articulație sintactică exprimă sau comunică un lucru obiectiv. Altfel, fără sens, am ajunge la strigăt. Sigur, pînă la poezie mai e.

Vișenescu Titel — Tîrgoviște. Prea multele cuvinte — **Vid destrămat** — vă acoperă glasul. Începeți frumos, deși nu spuneți nimic nou: „Cade amurgul peste speranțele lumii / ca niște urșite poposind la ușă, / unde zăvorul sună a pustiu", dar terminați nefericit.

A. Deleanu — Gura Humorului. Reproducem strofa de început din **Moină**: „Mă doare-amurgul timp, bătrîn și-aristocrat, / Ce-mi năvălește-n vine adesea nepoftit, / și gîndu-n agonie mă roade-abia șoptit. / În clipa văduvită de-un dor de mult uitat". Nu am reușit să înțelegem ce ați vrut să spuneți, dar fiindcă sînteți din Gura Humorului, vă lăsăm în gura lumii.

Milici Mircia — Craiova. Citim cu nedumerire: „Bună ziua, iubitule. / Hai, intră te rog, în suflet. / Scuză-mă că e cam praf aici / dar știi, n-a mai intrat nimeni de multă vreme". Faceți puțină curățenie.

Drăgușin Sergiu — Pitești. Ne asigurați: „Să nu credeți că mă consider și eu un talent, cel puțin în literatură, dar de multe ori în viață îmi vine și mie o așa poftă să scriu, să scriu orice, mai ales poezii, așa că, ce mi-am zis? Hai să-mi încerc norocul", Scrieți orice. Dar de data asta ați tras un bilet necîștigător.

Margo Feraru — Brăila. Fiindcă nu ne dați pace, vă reproducem **Iubire cosmică**: „Un țărm de tăcere / se-ntinde între noi, / ne învăluie gîndurile / cu valuri solare / și spumă de lună, / ne înfășoară trupurile / cu spirale de albastru, / ne deschide calea spre astre, / spre depărtări nemăsurate / infinite ca iubirea...". Desprinderea de țărm vă privește.

Mai trimiteți: Sorin Șontea — Craiova; **Flora Big** — Giurgiu; **Roman Eugenia** — Petrila; **Dina Vasile** — Pitești; **Roxana Gavrilă** — Drobeta Turnu-Severin; **Tigănuș Adrian** — Buzău; **Ungureanu Silviu** — București. **Deocamdată nu: Petre Stoian** — Pitești; **Socaru Daniela** — Piatra Neamț; **Bura Liliana** — Buzău; **Pădure Cătălin** — Crevedia; **Sorin Bratoveanu** — Galați; **Țibu Ligia** — Suceava; **Filimon Cristian** — Arghirești; **Moraru Ion** — Rîmnicu Vîlcea; **Stoicu Laurențiu** — Ploiești; **Gireadă Mihai** — Petroșani.

DARIE NOVĂCEANU ■

Rămîn luminile

Rămîn luminile să fiarbă
cu stelele din veșnicia oarbă
în cerul răsturnat în iarbă.

Rămîne dorul să învie
potecile de veșnicie
pe care nimeni nu le știe.

Rămînem noi să fim pădure,
trunchiuri unite care știu să-ndure
rana de vînt și de secure.

GEORGE MILIȚARU
(Sirna, Prahova)

Sub umbra teiului sfînt

În sufletul vițeilor neodihniți
seara asculți fumegînd
celaiea Sucevei!

Sub umbra teiului sfînt
ești o vatră
închinîndu-mă.

LIGIA STAN
(Piatra Neamț)

Vestirea rîului

Și ce dacă porți pe umeri barca,
precum melcul cochilia sa?
Eu aud susurînd spumele răcoroase
ale unui rîu, presimt
că în curînd se va lăsa
o furtună grozavă.
Mi-o spune pînza subțire
ce-mi flutură, umflîndu-se, în spate.

CORNEL SĂNTIOAN CUBLEȘAN
(Ploiești)

Amurg

Pe drum, în sus,
caii rămași liberi
mă priveau prin binoclu;
poate că eram alb
dar nu-mi aminteau.
Soarele mai atîrna încă
de cumpăna fîntînii.

O pasăre uriașă
picrea într-o limbă necunoscută.

LIVIU ȘTEFĂNESCU
(Pitești)

Eu auzeam

Eu auzeam cum clocotea amurgul:
semnul de pisică vinovat
raza din chip
de-atîta îndrăzneală rugul
devenise otrava lutului înmiresmat.

Prea de tînără
mi-au albit tîmplele
poezia: vifor neînfrînt.

LIGIA STAN
(Piatra Neamț)

La Opera Română

● Duminică 9 (ora 11) se prezintă **Precauțiunea inutile**, balet de Herold Lanchb.y, cu: Roxana Colceag, Mugur Valsami, Ștefan Bănică și Cătălin Caracaș. ● În spectacolul cu opera **Nabucco** de Giuseppe Verdi care va avea loc duminică 9, ora 18, vor evolua în rolu.le principale Nicolae Urdăreanu, Ionel Voineag, Dan Zancu, Lucia Țibuleac și Lucia Cicoară. ● Luni 10, la ora 18 este programat în foyer un recital vocal-instrumental cu concursul sopranei Daniela Predescu, solistă a Operei Române din Iași și al flautistului Dorin Predescu. La pian:

Silvia Vo.a

Scenă din Nabucco

Ariadna Zăgărean. ● Cu Florin Diaconescu în Eisenstein, Laura Niculescu debut în rolul Rosalinda, alături de Silvia Voinea, Ion Hivorov, Constantin Gabor, Lucian Marinescu și Nicolae Bratu, marți, la ora 18, Liliacul de Johann Strauss. ● Capodopera verdiană **Traviata** avînd ca protagonistă pe Victoria Bezetti figurează pe afișul zilei de miercuri 12 aprilie, ora 18. În celelalte roluri principale îi vom regăsi pe tenorul Ionel Voineag și pe baritonul Emil Iurașcu. ● **Tosca** de Giacomo Puccini, va fi oferită joi 13, ora 18. În rolul titular va apare soprana Maria Slătinaru-Niston. În celelalte roluri: Constantin Ene (Cavaradossi), Nicolae Urziceanu (Scarpia) și Adrian Ștefănescu (Angelotti).

Poezia ca Erratum la proza lumii

(Urmare din pag. 9)

de dezvoltarea prodigioasă a limbajului științelor, nu i-a putut împiedica totuși pe oameni să se ocupe de artă și să scrie poezie. Ba mai mult: poate că omul de mîine — chiar fără a renunța total la setea sa de cunoaștere — se va deda și mai mult unor jocuri cu totul gratuite comparativ cu eficacitatea tehnicii. Nu a declarat oare un savant ca fizicianul danez Niel Bohr, premiat cu Nobel în 1922, că între limbajul fizicii atomice și imaginile poetice ar exista o necontestabilă înrudire?

Medic, intelectual de serioasă formație științifică, poetul Lorand Gaspar scrie următoarele: „Totul se petrece ca și cînd ar exista în viața omului un fel de conținut care ar cere să se manifeste, să fie comunicat, și n-ar putea să facă aceasta decît «jucîndu-se» cu limbajul, dezarticulîndu-l și remodelîndu-l, decapîndu-l, scobîndu-l și despecetluind din el energii, raporturi, legături ignorate, uitate, ecoperite cu un fel de crustă de rugină, prinse în carcanele unui proces fibros. Ca și cînd acest lucru necunoscut sau îngropat ajungînd la cuvînt ar întîlni aici mai întîi o insuficiență, o inadecvare. Ca și cînd el n-ar putea suporta nici o formulare rigidă, nici o închidere. Ca să ajungă totuși la rostire, sau măcar s-o încerce e nevoie să învețe din nou să vorbească" (Approche de la parole, *Paris, 1978, pp. 50—51*).

Proza lumii *constituie prea-plinul unui limbaj saturat de cunoștințe exterioare.* Poezia lumii, *în schimb, ar fi această rostire născută dintr-o lipsă în gură, dintr-o sovăitoare pîlpîire verbală a lucrurilor, care pare că se apropie cu antene nevăzute de o infra-realitate ascunsă, care vrea să dea glas acelui încă-ne-rostit ce stă în orizontul oricărui discurs perfect articulat, ezitarea hipersensibilă care pulsează timid sub structuriile inflexibile ale unei logici sigure de sine.*

„Cînd evoc Logosul — scrie același poet — cu meandrele fără număr dar limitate ale vieții, mă gîndesc la un sol proaspăt care ar fi rezultatul unor lucrări insondabile și inepuizabile. Aici fișnește brusc semnul nou al unei rostiri fără vîrstă. Ingineri hotarnici și contabili, noi n-avem încredere în ceea ce nu se poate calcula. Uneori un om dintre noi resimte pe limba sa înțepătura divină a lipsei de măsură. Lucid și temerar, el înaintează" (p. 48).

Acest om, lucid și temerar, este Poetul: lucid pentru că își dă seama că umanitatea — în pofida mariii iluzii a progresismului — nu poate să se mulțumească numai cu satisfacțiile pe care i le furnizează această proză a lumii, cu adevărurile consumabile și manipulabile ale fiecărei zile; temerar, deoarece tulburî graiul și formulează în limba tuturora — limbă ce părea destinată exclusiv instăpînirii realului din jur — anti-formula tuturor formulelor utilitariste, poezia lumii, marele adevăr salutar al neadevărului practic. Mallarmé o numea: explicația orfică a Terrei.

Texi fără început și fără sfîrșit, texi exact dar aeutru, în care nu bate nici un puls fierbinte, nu se iscă nici un licăr în tenebre, nu respiră nici un mister, — proza lumii poate fi — și trebuie să fie — întreruptă din lectură oricînd și oriunde: ea nu are nici loc propriu, nici timp privilegiat. De aceea, se simte nevoia permanentă a acestui ins lucid și temerar care — profitînd, ba chiar provocînd, o anume conivență timp-loc — să apară pentru a corecta fulgurant un text ce pare mereu — dar nu este deloc — impecabil, pentru a face cuvenitul erratum.

Uneori, diferența între proza lumii și corectura adusă de poezie este infimă, ținînd abia de ordonarea ritmată a unei secvențe verbale. Cînd proza lumii ar vrea să ne încuiece un eventual precept stoic de tipul: „Iubirea e o ucenicie a morții", Poetul vine — lucid și temerar — ca un tînăr romantic bîntuit de clasicități, și ne roagă să citim așa:

Nu credeam să-nvăț a muri vreodată.

Cînd proza lumii se propune ca definiție a „supremului extaz" contopirea cu natura, același ins lucid și temerar se ivește sub forma unui adolescent care strigă în zorii unei zile de mai 1872:

Elle est retrouvée.
Quoi? — L'éternité.
C'est la mer allée
Avec le soleil.
(Iat-o, reaflată.
Ce? — Eternitatea.
E marea plecată
Cu soarele-odată.)

Din marea Carte a Universului lipsesc — aceasta este destinul nostru între temporalitate — geneze și apocalipse. Poezia ca erratum la proza lumii *încearcă să le suplinească pe amîndouă.*

Diversitatea stilurilor — componentă a democrației culturale

(Urmare din pag. 13)

sorale extrem de diferite, de la solidele montări de referință semnate de Jean Rinzescu, spre exemplu, la „Traviata" adusă în stilele noastre de viziunea lui Hero Lupescu. Nu pot fi omise inteligentele și surprinzătoarele montări ale lui A. I. Arbore, George Zaharescu, George Teodorescu, Carmen Dobrescu, fiecare cu limbajul său specific, cu insolitul propriu fiecărei personalități în parte.

Și drumul meu mai nou în regia de operă mi-a deschis porți stilistice nelimitate, din care eu am optat pentru cele apropiate structurii mele intime, modului meu specific de exprimare. Astfel, „Cuore" de Carmen Petra Basecopol, „Bărbierul din Sevilla" de Rossini, „Don Pasquale" de Donizetti sînt vizualizate în maniere diferite, proprii, cred eu, universului ideatico-muzical al fiecăreia în parte. Dacă observatorii atenți au descoperit un stil propriu al viziunii artistice, aceasta a decurs tocmai din libertatea deplină cu care am putut elabora demersul regizoral.

Libertatea stilistică de care aminteam la început duce la lucrări diverse ca mod de exprimare, dar ea nu poate fi concepută în afara unor concepții ce se întîlnesc pe un plan social-istoric superior, unite prin mesajul umanist propriu democrației noastre culturale. Este meritul incontestabil al președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi deschis etape și căi noi într-o frumoasă emulație colectivă — facem referire la Festivalul muncii și al creației „Cîntarea României" —, de a fi relevat pregnant în atîtea împrejurări puterea artei și a științei, puterea culturii și a instrucției, astfel încît ele să fie ocrotite în permanență de forța rațiunii, de luminile științei și ale culturii. Ne-a îndemnat în atîtea rînduri să năzuim spre o lume în care omul să rămînă „centrul splendorilor timpului pe care singur și-l edifică". Sînt cîteva idei-forță care demonstrează, cu consecvență, că trebuie făcut totul pentru prosperitatea spiritualității noastre românești, pentru mai buna cuprindere a valorilor artei și culturii în țărmul afirmării contemporane.

Coif traco-geto-dacic din bronz, descoperit în albia Dâmboviței

Frumusețile din adîncul pămîntului

Fragment de cupă dacică cu motive imprimate

Unelte casnice — greutățile de fus ale secolului IV

Vas și fragmente de strecurătoare dacică

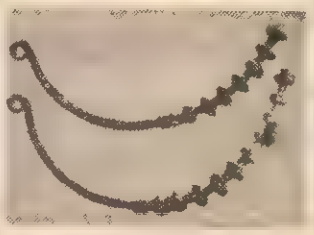

Fibule dacice din așezările de pe malurile Argeșului

Cănițe din epoca bronzului descoperite la Mihăilești

Descoperiri arheologice pe șantierul Canalului Dunăre – București

Spectaculoasa dezvoltare a României din ultimii ani, grija pentru viitor, pentru ce va fi, a fost și este permanent dublată de o egală preocupare pentru trecut, pentru ce a fost odată pe acest pămînt.

Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cunoașterea învățămintelor trecutului este un act de autentică luciditate politică, cu ajutorul istoriei definind marile vocații permanente ale poporului nostru — vocația cîtorilor, vocația specificului național, vocația păcii și colaborării.

Scoaterea la lumină ale unor mărturii de milenii de viață statornică în acest spațiu geografic este considerată o problemă a noastră, a tuturor, o problemă de conștiință națională. Astfel apar o multitudine de elemente ce țin de valorile culturale și de civilizație ale românilor. Asta nu s-ar putea împlini doar prin munca arheologilor. Desigur, aportul lor este de primă mărime, dar, în aceeași măsură, sprijinul oamenilor ce lucrează pe șantierele de investiții ale patriei este de neînlocuit. Canalele de irigații, lacurile de acumulare, barajele, exploatările miniere de suprafață se constituie în tot atîtea șantiere arheologice, în care constructorii viitorului le stau alături căutătorilor de comori ale trecutului. Prin această superbă colaborare, săpăturile arheologice le premerg pe cele ale noilor edificii, descoperirile fiind, nu de puține ori, senzaționale.

Viața și civilizația merg înainte, recîștigîndu-se în același timp valori menite să întregească patrimoniul național. Fără munca acestor oameni iubitori de trecut, dar și de viitor, toate aceste neprețuite vestigii ar fi în imineni pericol de distrugere.

Expozițiile prezentate zilele acestea în **Muzeul de istorie și arta a municipiului București**, sub genericul **„Descoperiri arheologice pe șantierul Canal Dunăre București"** vin să confirme, încă o dată, valoarea ideii de protejare a așezărilor intrate în perimetrul marilor lucrări de investiții.

Mai vechiul vis frumos al bucureștenilor — legarea capitalei de porțile albastre ale țării — prinde astăzi contur prin eroica muncă de pe un mereu șantier. Alături de constructori, arheologii au inițiat impresionante campanii ce n-au întîrziat să le răsplătească eforturile. Iar acum, la sfîrșitul lui martie, în prima întîlnire a cercetătorilor întregului șantier arheologic, ce se întinde de la București pînă la Dunăre, s-a putut face un bilanț cuprinzînd principalele rezultate ale campaniei anului 1988.

— Întîlnirea — ne-a declarat **prof. dr. Panait I. Panait**, directorul Muzeului de istorie și artă a municipiului București — a grupat specialiști din Capitală, de la muzeul nostru, de la Institutul de arheologie, de la Muzeul național, ca și colegi din muzeele județene de istorie de la Călărași și Giurgiu. Au fost analizate, în funcție de plasarea lor geografică, punctele arheologice din jurul lacului Mihăilești — ca atare segmentul nordic al marii lucrări — sectorul median, căzut în incidența preocupărilor specialiștilor de la Giurgiu și partea sudică, deci zona dinspre vărsarea Argeșului în Dunăre, studiată de colegii de la Oltenița și Călărași. Rezultatele sînt îmbucurătoare, demonstrînd în primul rînd preocuparea generală a specialiștilor pentru cunoașterea mai temeinică a acestui bazin hidrografic, vechi și valoros păstrător de mărturii arheologice ale pămîntului românesc.

— Frumuseților ce se înalță azi se alătură, așadar, cele ascunse sub brazda gliei din centrul Cîmpiei Române, mărturii ale unei istorii ce curge de mai bine de 150 000 de ani pe aceste meleaguri.

— O importanță excepțională prezintă chiar această continuitate, dovezile care arată că elementul autohton a cunoscut o permanentă stabilitate și aici, ca de fapt pe întreg teritoriul țării, că civilizația românească de mai tîrziu are o sorginte, un izvor străvechi și o continuitate, o transmitere de la generație la generație, de la etapă la etapă, de la o orînduire la alta orînduire.

Comunicările prezentate de specialiștii noștri au abordat probleme legate de sfîrșitul paleoliticului — deci din epoca pietrei cioplite — epoca neolitică, împunîndu-se în mod deosebit descoperirile din zona Oltenița, cu necropole, cu așezări, cu gropi menajere și dovezi de locuire tracică — deci epoca bronzului — care sînt cele mai numeroase. De această dată avem mărturii clare că epoca bronzului, cu circa 1 800 de ani înaintea epocii noastre, aparținînd populației locale tracice, a cunoscut în zona bazinului Argeș o intensă locuire. Ceea ce ar fi interesant de subliniat pentru noi, bucureștenii, este faptul că două dintre culturile materiale aparținînd acestei civilizații a bronzului — **cultura Tei și cultura Glina** — au fost descoperite pentru prima dată pe teritoriul acesta, drept pentru care poartă și denumirea celor două puncte bucureștene. Pe malul lacului Tei, spre exemplu, s-au descoperit minunatele cești din pastă neagră, frumos împodobite cu motive meticulos executate și impregnate cu pastă albă. Cultura Glina — după numele vechiului sat aflat în vecinătatea Capitalei, cunoaște și ea o largă răspîndire. Surprinzător pentru cercetare a fost faptul că tipul de construcție din această epocă tracică este foarte variat. Lucrările de la Mihăilești au dus la descoperirea unei locuințe cu trei încăperi, ori, în cele mai multe perioade s-a trăit în casa cu o singură încăpere.

— Dovadă, deci, a unei evoluții a civilizației.

— Și a unei stratificări sociale, totodată. Oamenii care locuiau într-o asemenea construcție formau o ierarhie socială. Era, probabil, o oligarhie autohtonă, care conducea o largă colectivitate. De fapt de la Buda-Mihăilești pînă la Oltenița, ambele maluri — și cu predilecție malul drept al Argeșului — abundă de mărturii tracice, cu dovezi ale epocii bronzului. Descoperirile făcute de **dr. Vasile Boroneanț** la Mihăilești — în apropierea fostului pod de fier martor al marilor evenimente de la 1916 din împrejurimile Bucureștilor — descoperirile acestea deci, demonstrează că nu numai Argedava, celebra cetate de început de domnie a lui Burebista reprezintă un punct de importanță majoră. În jurul acestei cetăți geto-dace au existat și alte așezări cu dotări deosebite, ieșite din obișnuința comună. De asemenea — și este și firesc — mărturiile geto-dace abundă pe malurile Dîmboviței, ca și pe malurile afluenților din stînga sau din dreapta. Se disting descoperirile de la Poșta Buturugeni, necropole identificate, așezările surprinse pe malurile Dîmboviței de către **dr. Mioara Turcu** sau de către **Done Șerbănescu** și de ceilalți colegi arheologi de la Călărași.

— Care sînt, totuși, cele mai valoroase descoperiri?

— Două dintre ele se impun de departe. În primul rînd este vorba — luîndu-le din punct de vedere cronologic — despre coiful descoperit de muncitorii constructori ai unuia dintre nodurile hidrografice în apropierea localității Budești.

— Viitorul port Budești, unde se va produce joncțiunea între marele canal Dunăre-București și canalul Dîmbovița-București?

— Exact. Deci lîngă Budești, la o adîncime de 8—9 metri sub pămînt a fost descoperit un coif executat din bronz. Nu putem ști dacă a fost rulat de apele Argeșului, sau a aparținut unui mormînt.

— Există analogii ale acestui coif?

— În zona canalului Dunăre-București înregistrăm o descoperire mai veche, la Făcăi, în apropiere de Belciugatele. Este vorba de mormîntul unui bărbat ce purta un coif. În mormînt s-au găsit și mai multe vîrfuri de săgeți. Ambele coifuri — atît cel de la Budești, cît și cel de la Făcăi — sînt de origine macedoneano-elenică. Acest lucru ne demonstrează că zona în care ne plasăm avea relații intense și extrem de diverse. Deocamdată, noi ne mărginim să vorbim de relații politice și militare cu sudul Dunării. Coifurile amintite puteau proveni printr-un proces normal, de cumpărare, dar puteau fi și moștenirea unor lupte cu care s-au confruntat geții lui Dromihete împotriva expedițiilor lui Alexandru cel Mare, a lui Lysimachos — succesorul lui Alexandru sau a lui Agathocles, fiul lui Lysimachos.

— Mărturiile antice vorbesc, într-adevăr, de repetate expediții ale macedonenilor.

— Granița de nord a regatului lor era puternic și permanent amenințată de formațiunile statale ale geto-dacilor de la nordul Dunării. Alexandru cel Mare, spre exemplu, a recurs pur și simplu la o expediție de intimidare, scurtă, întreprinsă cu scopul de a-și demonstra forța. Agathocles a pătruns și el în cîmpie, dar a căzut prizonier și a fost ținut cîțiva ani în detenția geto-dacilor. Lysimachos a revenit în jurul anului 296 î.e.n. împotriva lui Dromihete, expediția sa vizînd cetatea Helis — Cetatea Soarelui. Înaintînd însă spre această cetate, a fost înconjurat și făcut prizonier, el și armata sa. Avînd cunoștință de toate aceste conflicte, nu putem să nu ne ducem cu gîndul la coifurile descoperite la Budești. A doua descoperire, mai bine zis a doua categorie de descoperiri de importanță deosebită aparțin mileniului I î.e.n. După părerea noastră sînt cele mai temeinice mărturii ale continuității de viață în centrul Cîmpiei Române, ea de fapt, pe întreg pămîntul românesc, după retragerea armatelor romane, adică după anul 271. Cercetările întreprinse de către **dr. Vasile Barbu**, directorul Muzeului județean de istorie de la Giurgiu, la Adunații Copăceni și la Mironești, au dus la studierea a două cuptoare de ars vase, datînd din secolele III—IV e.n.

— Unicate?

— Nu, nu sînt unicate. Descoperiri de acest gen s-au mai înregistrat și e foarte bine că se cunosc. Un cuptor similar s-a găsit în cartierul bucureștean Cringași, datînd din secolul III, un altul, de secol IV, a fost cercetat la Fundenii Doamnei, iar trei cuptoare datînd din secolele III—IV au fost ale dacilor liberi dintr-o așezare de la Străulești. Avem o dovadă categorică și despre existența altui cuptor, din aceeași perioadă, la Șindrilița. Toate laolaltă demonstrează existența unei colectivități umane stabile, statornice, colectivități în mijlocul cărora, își practicau meșteșugurile lor oameni care deprinseseră, nu latura elementară a ceea ce aveau de făcut, ci rafinamentul. Cuptoarele acestea erau adevărate uzine ce umesc prin ingeniozitate. Se compuneau din vatra de foc și o placă separatoare prin care se regla temperatura pentru camera de coacere, era prevăzut cu un capac ce permitea, prin acoperirea cuptorului, executarea ceramicii de nuanță neagră — dacă ardea înfundat — de nuanță roșie — dacă avea o oxigenare puternică, sau de alte facturi. Vasile Barbu a demonstrat că meșteșugarul respectiv executa o gamă largă de recipiente: oale, ulcioare, străchini și cănițe, vase executate la roată, dar și lucrate de mînă.

— Înseamnă că și cei ce le comandau proveneau din straturi sociale diferite.

— Așa este. Unii rămîneau tradiționaliști, preferînd ceea ce moșteniseră de la lumea geto-dacă, din epoca Latène, alții doreau o ceramică superioară, așa-numită „ciment", cenușie, bine arsă, bine pregătită, cu mult rafinament modelată.

Norocul ce a stat în fața arheologului a fost acela că a găsit o șarjă „rebutată". Un eveniment deosebit — și n-o știm, probabil, niciodată ce anume s-a întîmplat — l-a pus pe meșteșugar în fața imposibilității de control asupra temperaturii din cuptor. Această șarjă nereușită dovedește însă, fără dubiu, ce categorii și în ce condiții se executau vasele respective. Acestea sînt identice cu ulcioarele descoperite, mai demult, la Străulești. Acolo am avut prilejul să găsesc o fîntînă din aceeași perioadă — secolele III—IV. Pe fundul fîntînii zăceau 17—18 ulcioare. Unul dintre ele păstra chiar călușul de lemn. Cum se proceda? În

Ceramică din vatra satului medieval Poșta Buturugeni

Mihăilești — o inceput o nouă campanie arheologică

ulcior se introducea un căluș legat cu sfoară, vasul era scufundat în apă și era, apoi, tras afară. Dacă se rupea sfoara, vasul rămînea în fîntînă. Așa se face că s-a constituit un adevărat depozit de ulcioare la Străulești. Identitatea ulcioarelor cu vasele „rebut" din aceeași stațiune, descoperite recent, ne duc la concluzia că producția ceramică de acolo asigura cerințele unei întregi colectivități, după cum putea să ofere, sau să schimbe aceste produse și în alte așezări.

Acestea ar fi importantele descoperiri de mileniul I. Mai sînt, însă, vestigiile de la Poșta-Buturugeni, anterioare chiar cuptoarelor amintite, cimitirul — sau poate, doar mormîntul — cu urme datînd din perioada Hallstatt, locuințele de secol III—IV, datate cu monede tipice pentru epoca respectivă, precum și mărturiile de secol IV găsite în zona de mijloc și în cea inferioară a riului Arges.

— Este vorba, deci, de o continuitate nemijlocită și neîntreruptă a locuirii în bazinul Argeșului inferior. Ce aduc nou săpăturile vizînd epoca feudală?

— Era de așteptat ca acestea să scoată la iveală vetrele unor așezări rurale, cum s-a și întîmplat la Potcoava, ori în zona Mihăilești. Interesante sînt descoperirile lui **Radu Ciuceanu**, de la Ordoreanu, nouă cuptoare de mari dimensiuni aparținînd unui sat datînd din secolul XVII. Casele fiind acoperite cu stuf sau paie, se obișnuia — spre a evita pericolul incendiului — să se plaseze cuptorul de pîine în afara perimetrului de locuire și, dacă se putea, chiar într-un anumit pămînt, un pămînt lutos, galben, cuaternar, ce permitea o mai bună modelare și asigura o rezistență mai mare cupolei cuptorului. În satul medieval, tributar unor practici mult mai vechi, sectorul cuptoarelor, ca și sectorul gropilor de bucate, era amenajat în colectivitate. Într-o zonă, găsind că pămîntul pe o anumită porțiune este mai uscat, mai rezistent, oamenii își făceau gropile de bucate una lîngă alta, fiecare știind care este groapa lui — hambarul epocii respective.

— Spațiul tipografic nu ne permite o descriere exhaustivă a fiecărei descoperiri arheologice în parte. De altfel, din cîte am aflat, un volum va vedea în curînd lumina tiparului. Cred, însă, că nu putem încheia fără a aminti cercetările de la **Carantina Olteniței.**

— Este, cu adevărat, o construcție deosebită — pe o suprafață cu adevărat impresionantă, 1 200 m² — demonstrînd atenția care se dădea unui asemenea punct. Și, din informațiile care le deținem, nu era decît o carantină de talie mijlocie. Acest lucru ne dă de gîndit atît asupra deverului punctului vamal Oltenița, cît și asupra numărului de oameni care treceau pe acolo. Sîntem în iurul anului 1830, perioada în care, bîntuind ciuma și holera, spre a se evita contaminările, oamenii erau ținuți o săptămînă sau două în carantină. Cei sănătoși plecau mai departe, bolnavii erau trimiși înapoi, dincolo de Dunăre, de unde veniseră.

— Deci, punctul Oltenița avea, în primul rînd, un rol profilactic.

— Exact, iar dotările de care dispunea caruntina de la Oltenița ne demonstrează permanenta stare de veghe asupra sănătății poporului. Mărfurile erau și ele ținute o perioadă de timp la acest punct de vamă.

— Campania arheologică a lui 1988 s-a dovedit deosebit de generoasă. Ce sperați pentru 1989 ?

— Noua campanie a început de mai bine de o lună, debutînd cu **așezarea gumelnițeană de la Luica.** Știm multe despre amplasamentul acestor situri arheologice, dar sîntem tot timpul cu atenția încordată, pentru că o serie de taine ale pămîntului nu se pot citi de la prima vedere. Viitoarele lucrări ale marelui canal implică și excavații de pămînt, ceea ce face, oricînd, posibilă apariția unor noi vestigii. În campania arheologică 1989 se va lucra în special în zona Giurgiu și Călărași. Aria Sectorului Agricol Ilfov este în mare parte terminată. Doar la Cornetu există în momentul de față o zonă asupra căreia ne concentrăm cercetările. Intrucît aici urmează să se amenajeze un punct nautic. Este un perimetru interesant, în care au apărut niște blocuri masive de zidărie, ziduri de aproape un metru grosime, construite din cărămidă și mortar, extrem de rezistente. Sînt construcții complet necunoscute, atît în documentele scrise, cît și în cele cartografice. Deocamdată nu putem afirma decît că este o construcție a secolului XVII, ce se găsea pe malul Argesului. Prezența acestor vestigii medievale ne dă speranța că e posibil să mai apară și alte lucrări în zona Cornetu, ca și în celelalte puncte.

— Necropolele gumelnițene, cele datînd din epoca Hallstatt, din perioada geto-dacă, ori din secolele IX—X, multe din tainele încă nedezvăluite ale pămîntului sînt pe mîinile dumneavoastră. Atenția, știința și dragostea arheologilor trebuie să stea de veghe, spre a salva vechile comori.

— N-aș spune că e vorba de salvare. Ceea ce se întîmplă acum pe șantiere este o cercetare ce se desfășoară conform rigorilor reclamate de știința arheologiei.

— La care se adaugă dragostea pentru trecutul pămîntului, pentru frumuseți încă ascunse.

LIANA MOLNAR ■

Un volum masiv, de aproape 1 600 de pagini, concretizează ultima lucrare a istoricilor Mircea Mușat și Ion Ardeleanu. Cea de-a doua parte a volumului II din România după Marea Unire (București, 1938,) însumînd doar șapte ani cronologici — noiembrie 1933 — septembrie 1940 — cuprinde, într-o largă frescă de lumini și umbre, evenimentele unei etape de majoră importanță a istoriei naționale. La capătul acestor șapte ani, atît de însemnați în devenirea internă a țării, ani asupra cărora stăruie cu pasiune dezvăluitoare cei doi autori, România a fost greu lovită în hotărele ei — lucrul cel mai de seamă, poate, în existența unui stat ! — dar n-a încetat totuși să existe. Ca de atîtea ori în istoria poporului nostru, **statul** a fost salvat, deși granițele țării erau sfîrtecate și suferințele naționale au fost din cele mai mari în anii grei ce au urmat.

Atenția autorilor este orientată în volum mai ales spre problematica politică.; în cel dintîi capitol este însă urmărită evoluția economică a României în etapa 1933—1940, în care a fost cuprins și anul de virf 1938. Acest capitol oferă o bază temeinică pentru comprehensiunea întregului proces evolutiv abordat. Dar este cert că apoi cele trei „capitole politice", care însumează cea mai mare parte a volumului, se impun primordial atenției cititorului. **Partidele** politice ale etapei, înfățișate într-un cadru de analiză socială și în conexiunile lor, în sute de pagini (p. 91—490), ca și **guvernările** — capitol de peste 800 de pagini — care oferă autorilor prilejul de a prezenta nu numai acte de guvernare, ci și de a înfățișa, în extrema ei complexitate, o activitate multiformă, dau cititorului, într-o dimensiune neintîlnită pînă acum — nu numai de spațiu, prin extensiunea lucrării, dar mai ales de profundă pătrundere în interiorul unei etape — imaginea unei întregi epoci în multiplele ei fațete. Cel din urmă capitol, de marcant interes pentru cititor, este consacrat conexiunilor externe, studierii României, în etapa dată, în cadrul relațiilor ei internaționale.

În linii generale, acesta ar fi cuprinsul volumului, dar Mircea Mușat și Ion Ardeleanu n-au realizat numai o nouă lucrare istoriografică, ci ei au făcut cu mult mai mult. Cum remarcam încă de la primul volum al acestei opere de largă respirație, meritul principal al celor doi autori constă în patriotica acțiune de **restituire istorică** pe care au întreprins-o, aș spune de reconstruire prin izvoare a ceea ce a fost. O epocă de majoră însemnătate în procesul de devenire a României a fost reanimată nu numai prin comentariil pertinente, ci îndeosebi prin recurgerea la izvoare. Alăturate, sursele contradictorii se corectează și se întregesc. Reconstituirea trecutului înseamnă o **reînsuflețire.** Or, în sutele de pagini ale volumului se reușește tocmai acest lucru. Oamenii politici ai epocii — prezenți și în succinte fișe biografice — sînt puși să dialogheze (prin documente și mărturii), să abordeze complexul de probleme cu care era confruntată societatea românească. Acest „dialog" oferă o înfățișare multiformă, rezultante și mai ales ajută a se **înțelege** ce s-a petrecut în România anilor 1933—1940. Măiestria autorilor constă în alăturarea optimă și logică a surselor, în succesiunea care o creează, în calea pe care o deschid pentru comprehensiunea unor ansambluri de fenomene și a unor noduri de contradicții.

Reînsuflețind istoria

Volumul prezintă istoria așa **cum a fost** ea și acest lucru îl anunță Mircea Mușat și Ion Ardeleanu încă din primele rînduri ale **Cuvîntului înainte. Adevărul** este un obiectiv, un țel urmărit cu stăruință și tocmai pentru a se da **realității** trecute dimensiunile plenare se lasă joc liber destăinuirilor izvoarelor. Uneori comentariul apare succint, deși pertinent tocmai deoarece **decantarea** este lăsată deliberat pe seama cititorului. Judecata proprie este astfel stimulată și cititorul devine judecătorul și arbitrul unor succesiuni de cauze punîndu-i-se însă înainte toate datele problemei. Confruntarea „părților" o face cel ce citește și pentru aceasta autorii i-au creat pe deplin climatul necesar. Ei n-au șovăit a da jos „perdele" ce acopereau realitățile, de a înfățișa istoria liberă de constrîngeri, așa cum firesc ea ar trebui totdeauna să se poată manifesta. Edificatoare sînt în această privință și relatările din carte privind evoluțiile dialectice ale partidelor clasei muncitoare, inclusiv cea a P.C.R., drumul greu al acestuia, dar evident, spre dimensiunile sale naționale.

Dar cartea mai are un merit — acela de a ne înfățișa o epocă în tot dramatismul ei, în toată intensitatea ei. Pe fundalul evenimentelor și al momentelor apar și oamenii și mai ales cadrele de diferite nuanțe, de la stînga la dreapta, ale acelei etape istorice și ei înfățișați așa cum au fost, uneori curajoși și demni, alteori slabi ori mîrșavi, dar, mai ales în ultimii ani ai perioadei analizate, și victime ale unor situații inexorabile, uneori cumplite, ca și destinele pe care țara însăși le-a avut, în acei grei ani pentru ea, ca și pentru întreaga umanitate. Înlănțuirea dramatică a cărții face firesc ca volumul să fie citit cu pasiune, cititorul neputînd să-l lase din mînă. Reconstituirea este pasionantă, iar în anumite părți zguduitoare. Ea ne dă și o lecție și anume aceea că niciodată istoria nu curge lin, asemeni unei ape de ses, care se duce molcom pe albia ei, ci apele ei sînt tumultoase, ca ale unui torent, pentru ca apoi, din timp în timp, să intre în albii liniștite. Acești șapte ani ne oferă, neîndoielnic, un model al convulsiunilor unei societăți umane în mersul ei înainte.

Mircea Mușat și Ion Ardeleanu au înscris încă un volum printre lucrările marcante din ultimii ani ale istoriografiei noastre. Nu este însă vorba numai de o realizare istoriografică deosebită, ci și de un **act de afirmare a unor realități și drepturi naționale.**

DAN BERINDEI ■

Cunoașterea n-are limite

Ce sînt izvoarele de energie subterană ? (I)

Omul a ajuns pe Lună și se pregătește să-și trimită astronavele în colțuri și mai îndepărtate ale universului. Dar, paradoxal, încă nu cunoaște totul chiar despre planeta pe care locuiește și o stăpînește. Puține lucruri se știu pînă la ora actuală despre miezul incandescent al globului nostru terestru. Căldura prezentă în galeriile subpămîntene (în mine, de pildă), precum și apele geotermale sînt mărturii ale acestei uriașe energii încătușate. Dar tot de acolo, ca urmare a unor procese chimice naturale, ne sosesc la suprafață emisiuni energetice, identificate încă de acum 3—4 mii de ani, și pe care specialiștii le determină și le măsoară astăzi prin mijloace moderne. Ele ajung la suprafață sub forma unor benzi radioactive de mică intensitate, așa cum s-a putut stabili cu ajutorul detectoarelor Geiger și cu alte aparate specializate. Este vorba, firește, de o energie obiectivă, măsurabilă, dar care, au stabilit ultimele cercetări, poate influența organismele vii. Aceste emisiuni energetice — sînt de părere alți cercetători — ar duce și la explicarea fenomenelor sesizate în interiorul spațiilor piramidale.

Există vreo legătură între nodurile energetice din interiorul piramidelor și cele sosite de sub scoarța pămîntului ? Sînt ele ipostaze ale unui izvor energetic comun? Vom trăi și vom vedea. Descifrarea, cuantificarea acestor fenomene constituie o problemă de timp dar cercetări în curs se desfășoară în țara noastră ca și în multe laboratoare ale lumii. Dar pînă atunci, specialiștii au în vedere importanța și posibila lor eficiență practică.

În numărul de față vom publica prima parte a schimbului de idei pe care l-am avut cu un expert în materie, **doctorul inginer Alexandru Măruță,** conferențiar la Institutul de construcții din București :

— Ce sînt și de unde vin aceste benzi energetice?

— Meritul pentru identificarea lor nu ne aparține nouă, celor de azi. Vechii chinezi le cunoșteau, le-au cunoscut și s-au folosit de ele și locuitorii din Țara Marelui Hapi și probabil și alte popoare ale antichității. Cu 3 000—4 000 de ani în urmă, omul a ajuns, se pare, la descifrarea unor taine ale materiei în domeniul bioenergiei. Noi, cei de azi, cu informații științifice mult mai bogate și cu un instrumentar tehnic ultra-perfecționat, revenim, iată, la cercetarea unor fenomene, elucidate, poate, cu milenii în urmă. Sînt paradoxurile istoriei.

În ceea ce privește radiațiile sosite din interiorul pămîntului, trebuie să avem în vedere două surse distincte. Există radiații magnetice și telurice. Primele sînt generate de apele subterane, știut fiind faptul că orice lichid în mișcare (dacă este bun conducător de electricitate) creează cîmp magnetic. Mai puțin cunoscut e faptul că aceste cîmpuri magnetice, prin componentele lor verticale, pot influența lumea vie, plantele și animalele. Chinezii le numeau „coltii dragonului" și în China veche orice om care dorea să-și ridice o casă trebuia să solicite serviciile unui reprezentant al împăratului, singurul în măsură să constate dacă terenul afectat construcției era sau nu potrivit. Legătura dintre radiația magnetică și efectele ei asupra organismului a fost demonstrată în perioada interbelică de germanul Freiern von Pohl. În acest scop au fost întocmite, în mod separat, două planuri ale aceleiași localități. Pe unul din acestea, von Pohl a însemnat punctele nocive, iar pe celălalt, reprezentanții municipalității au marcat, după datele oficiului de stare civilă, casele în care au locuit persoane cu anumite afecțiuni. Cînd planurile s-au suprapus, s-a constatat că zonele critice coincid.

— Ce sînt radiațiile telurice ?

— Acestea au fost redescoperite de către specialiști cu 30 de ani în urmă. După unele opinii, ele ar fi de natură radioactivă, deci generate de procesele termice din interiorul pămîntului. Ele străbat scoarța pămîntului și, dacă ar fi vizibile, ar apărea ca niște pereți verticali cu o grosime de circa 20 centimetri și care se repetă, în 2—3 metri, aproximativ pe direcțiile nord-sud și est-vest în funcție de structura solului și de materialele pe care le penetrează. Au fost denumite **rețele Hartman,** după numele medicului Hartman de la Universitatea din Heidelberg, pionier al geobiologiei. Țesătura lor mai poartă denumirea de „Rețeaua geobiologică a Terrei" sau pe scurt RGB. Zonele cele mai critice se află la intersecția acestor benzi, și au primit denumirea de „puncte geopatogene". Omul nu le poate percepe, în vreme ce celelalte viețuitoare le simt instinctiv, le caută sau le evită. De pildă, bovinele, caprinele le evită, în vreme ce felinele, albinele, furnicile le caută.

— Cititorii noștri ar fi interesați, desigur, să le oferiți și cîteva exemple.

— Doi colegi, ingineri, mi-au povestit că o pisică, pripășită în atelierul lor, doarme întotdeauna în același loc. Cunoscîndu-mi preocupările pentru geobiologie, m-au invitat să delimitez spațiul respectiv, bineînțeles, în absența felinei. Nu mi-a fost deloc greu să precizez acest loc în care am identificat un punct geopatogen.

S-ar putea obiecta, desigur, că în toate aceste cazuri, întîmplarea poate juca un rol foarte important. Tocmai de aceea, vă propun să ne referim în continuare la o cazuistică mult mai edificatoare, deci la cercetări bazate pe eșantioane reprezentative de subiecți.

LIVIU TIMBUS ■

Cu simțul datoriei față de cetățean

Cu ștampilă, fără ștampilă

În realitate, nu este vorba doar de împresia nevinovată că un cooperator nu poate lucra cu contract de muncă în sectorul industrial. Deși, împresia, fiind a președintelui C.A.P., poate să-i facă unui om viața amară. Mai ales dacă există și motive camuflate. Nu mai contează că persoana respectivă avea contract de muncă de doi ani cînd a fost trecută pe hîrtie în rîndul cooperatorilor.

Dar, iată ce ne povestește chiar Petru Mărgărint, președintele C.A.P. Mogoșoaia : „În 1982, au fost primiți în C.A.P. toți muncitorii necalificați din sectorul industrial, ca să mai poată lucra, așa erau instrucțiunile băncii. Nu, n-am văzut acele instrucțiuni, nu știu dacă le avem pe undeva. Sigur, aceste rigori au rămas valabile și de atunci încoace, dar nu au mai fost aplicate altora. Numai în 1982 au fost primiți, în adunarea generală din decembrie, 22 de necalificați, din acest motiv. Majoritatea, adică 21, erau de prin București, nu mai lucrează de mult la noi. Doar fata asta care mă reclamă era din Mogoșpaia. Dar, dacă a fost primită, ea nu mai trebuia plătită pe stat de plată, ci pe borderou, în norme. Eu nu sînt președinte decît din 1987, iar, de anul trecut, am curmat incorectitudinea".

În scrisorile adresate redacției, Mihaela Vișan sesiza abuzuri ale președintelui C.A.P. Prima scrisoare a fost trimisă spre competentă analiză și rezolvare organelor locale. Așa încît, în 1988, la redacție a sosit un răspuns semnat de tovarășa Alexandra Militaru, președinte al Uniunii Cooperativelor Agricole de Producție din Sectorul agricol Ilfov. Răspuns în care ni se comunicau cîteva lucruri destul de clar : „Din verificările întreprinse de tov Ion Vișan, instructor cu probleme juridice la Uniunea C.A.P și Lavinia Cotunescu, consilier juridic, au rezultat următoarele : Petiționara, la început, s-a încadrat ca muncitoare necalificată la secția de bobinaj. A obținut calificarea prin unități specializate și conducerea sectorului industrial din C.A.P. i-a recunoscut aceasta, stabilindu-i și retribuția corespunzătoare. În continuare a executat lucrări de complexitatea profesiei. Contestarea calificării nu are temei și, sub acest aspect, petiționara a fost prejudiciată material, deoarece s-a considerat greșit că trebuie să fie retribuită conform Legii nr. 1/1982, ea membră cooperatoare și nu ca încadrată cu contract de muncă conform Legii nr. 57/1974. Faptul că petenta este și membră cooperatoare nu-i schimbă raportul juridic de muncă început la încadrarea inițială. Se confirmă și aspectul că s-au anulat anumite poziții din carnetul de muncă și s-au făcut unele înscrieri eronate".

În „Flacăra" din 8 iulie 1988, Mihaela Vișan a putut citi la poșta redacției : „În privința calificării, încadrării, retribuirii și continuității în muncă lucrurile s-au lămurit în favoarea dumneavoastră. Controlați carnetul de muncă".

Din scrisorile ei ulterioare : „Am controlat, dar totul arată ca atunci cînd am scris întîi : cu modificările făcute la 1 martie 1988 de tov. președinte Petru Mărgărint, care a semnat ca șef sector industrial, deși acest post era ocupat de tov. ing. Florin Tobă. Începînd de la 1 martie anul trecut, nu am mai primit compensația de 190 de lei, iar la 4 august 1988 am primit o scrisoare de la C.A.P. cu Decizia nr. 6, din 13 iulie, prin care am fost penalizată cu zece la sută pe 6 luni pentru nerealizarea sarcinilor de plan pe data de 11 iunie 1988. Deși așa ceva este contrazis de fișa mea de producție semnată de conducere, după care se văd realizările pe luna respectivă și în funcție de care sînt retribuită. Toate aceste nedreptăți le suport de cînd, la 1 martie 1988 (observați și dumneavoastră cîtă viteză de reacție la cei care vor să descurajeze dezvăluirea unei ilegalități !), din ziua cînd am refuzat să mai dau trei la sută din retribuție. Aceste sume le dădeam, din 1985, tovarășului Ene Stancu (cel desemnat de tov. Petru Mărgărint să strîngă bani de la oameni) pentru a se cumpăra scule. Nimeni nu știe cîți bani s-au strîns, ce știm este că, pînă acum, nu s-au adus nici un fel de scule. Cînd, în octombrie 1986, ca să scape de șicane, m-am transferat la C.A.P. Buftea (tot ca bobinator în sectorul industrial), tov. Petru Mărgărint mi-a aprobat transferul, dar a refuzat să-mi elibereze carnetul de muncă. După două luni mi-a înmînat un carnet de muncă nou, pentru perioada 1980—1982, plus un carnet de pensii pentru cooperatori în care mi-a trecut, cum a vrut dînsul, munca din ceilalți ani. Deși, din '82 pînă în mai anul trecut, eu am fost retribuită pe stat de plată, avînd carnet de muncă încă de la 1 octombrie 1980".

De curînd, l-am căutat pe președintele C.A.P. Mogoșoaia. Am fost invitat în grajdul pe care scrie doar atît : SECTORUL ZOOTEHNIC. Nu erau semne fie vreo glumă, încît puteam bănui doar că președintele se află acolo, în clipa aceea, cu vreo treabă anume. Ei bine, nu. Cele două încăperi din capul grajdului, pe care orice proiectant de grajduri le crede folosite chiar de îngrijitorii de animale, sînt sediul C.A.P. În dreapta biroul inginerului șef și al cîtorva funcționare ; în stînga al președintelui. Vă închipuiți poate că acest ultim — sau, mai degrabă prim — birou este îngrijit ? Nici pomeneală. Dacă încăperea ar fi folosită de grăjdari, cred că ar fi mai curată. Dar, înainte de a privi „În decembrie 1987, a adus un act că a făcut un curs de recalificare la București. Cît credeți că spune ea că a durat cursul ? O săptămînă ! Păi ce curs o mai fi și ăsta ? Eu nu cred că a fost la curs. N-am de unde să știu nici dacă a dat examenul pentru categoria II bază, ce dacă a adus hîrtie, hîrtie a adus și în 1984 cînd s-a calificat...". Îi arătăm o adresă a C.A.P. Buftea. Citește în ea următoarele : „Prin prezenta vă rugăm să înscrieți pe tov. Mihaela Vișan, om al muncii în cadrul unității noastre în funcție de bobinator, la cursul de recalificare organizat de întreprinderea dumneavoastră în perioada 14 XII — 20 XII 1987. Președinte : Petru Mărgărint". A cui este semnătura ?, îl întrebăm. „A mea". Ce încredere poate să-ți mai inspire un asemenea om ? El susține că nu i-a spus nimeni ce afirmă răspunsul uniunii către redacție, deși acest răspuns se încheie astfel : „Toate acestea s-au discutat cu conducerea unității și s-au adus la cunoștință petiționarei pentru reintrarea în drepturile conferite de Codul muncii cu privire la continuitatea în muncă și la retribuire". Ba mai mult, Petru Mărgărint pretinde că „mie, tovarășul Vișan mi-a spus altceva", că de la acesta ar fi înțeles cum să facă să dispară carnetul de muncă inițial al Mihaelei Vișan, carnet care proba prea strident nu doar ignoranța ci de-a dreptul necinstea — prin ostentația perseverenței în eroare — a unui om care-și punea și parafa : Petru Mărgărint. Acum pretinde că tot de la juristul invocat ar fi înțeles cum să-i facă muncitoarei de 28 de ani carnet de pensionar C.A.P., în care a trecut-o babă de cînd ea avea 22 de ani. „Carnetul de muncă inițial nu vi-l pot arăta, că este la miliția din Buftea, împreună cu dosarul ei personal, dosar în care se află și toate deciziile care o priveau". Alt neadevăr ! Pentru că am văzut documentele respective și nu există Decizia nr. 6 din 13 iulie 1988, iar lista documentelor luate la miliție probează că ea nici nu a fost în dosar. Președintele C.A.P. ne arată referatul care a condus la acea decizie. Este semnat de Alexandru Dragomir, șeful formației de lucru în care era încadrată M. V. Stă scris acolo că, simbătă, 11 iunie după ora 12, o notă telefonică anunța ca, a doua zi, toți muncitorii să fie la lucrările agricole. Au lipsit trei. Doi fuseseră invoiți simbătă, de la ora 11 și nu au fost anunțați, deoarece stau în București. M.V. n-a venit, cu toate că fusese anunțată. Documentul se încheie cu următoarea frază, pe care o reproducem aidoma : „Felul cum procedează tovarășa Vișan Mihaela și sfidează acest colectiv rog consiliul de conducere să ia toate măsurile pentru a fi pedepsită". Muncitoarei i s-au reținut banii. Îl cerem părerea asupra acestei măsuri primarului comunei, Emil Dascălu. Iat-o : „Pentru așa cova nu trebuia să i se rețină din retribuție". E drept că Alexandru Dragomir era supărat pe M. V., cum a scris deslușit în referat. Dar cel puțin un motiv al supărării sale îl ascundea. Cum, din ianuarie 1988, el însuși, nu Stancu Ene, strîngea de la muncitori bani nevăzuți pentru scule fantomatice, e limpede că se știa vizat de darea în vileag a acestei ilegalități, precum și a atitudinii imorale cu care acest șef de formație care mimează corectitudinea, ca și Petru Mărgărint, patrona, împreună cu președintele, necinstea respectivului procedeu. Stancu Ene ne spunea că n-a întocmit niciodată vreun document pentru banii pe care îi strîngea. Alexandru Dragomir recunoaște că nici el nu știe... cîți bani a strîns. Nu există nici acte pentru cheltuirea lor. Petru Mărgărint o apostrofează nestăpînit, în prezența noastră, de M. V. pentru a fi vorbit de așa ceva și pentru că îi amintește că el a introdus acest sistem, cu ani în urmă, într-o ședință cu toți muncitorii. „Nu-i adevărat ! Ei au venit la mine, să-mi spună că așa vor să facă. Eu doar am fost de acord".

Cît despre cei 190 de lei pe care muncitoarea nu i-a mai primit la stăruința lui, el afirmă că nu trebuia să-i primească nici pînă atunci. Îl întrebăm de ce nu s-a îngrijit, în acest caz, de recuperarea sumei încasate de ea anterior. Interlocutorul are un răspuns de milioane, nu de 190 de lei : „Ca să nu mai dea niște bani înapoi".

El uită înadins că „Faptul că petenta este membră cooperatoare nu-i schimbă raportul juridic de muncă început la încadrarea inițială".

Cum de s-a ajuns la întîrzierea atît de mare a măsurilor anunțate de Uniune ? Desigur, și pentru că nimeni de la Uniune n-a verificat. Dar nu pentru că și-ar fi schimbat opinia cei de acolo. Acest lucru ni l-a confirmat chiar semnatara răspunsului către redacție, prin telefon, a doua zi după ce încheiasem documentarea. Atunci ? Iată un amănunt semnificativ care poate ajuta la lămurirea misterului. Primarul Emil Dascălu ne spunea la 23 martie a.c. : „Eu nu cunosc nici o lege pe care să se întemeieze afirmația din răspunsul Uniunii". Dacă dînsul n-o cunoaște, nu înseamnă că nu există. Omul, cît trăiește, învață. Și, dacă învață să respecte legile țării, e spre onoarea lui. Fiindcă, se știe, nu poți invoca în favoarea ta necunoașterea legii.

Cît despre Petru Mărgărint, acesta ne spunea în biroul său : „Mihaela asta nici n-ar fi trebuit să se califice, că noi nu aveam obligația să ne îngrijim de calificarea ei". Elocvent gînd ! Ca și biroul în care a fost rostit : dezordine și murdărie pe mese și în dulapuri, praf pe toate obiectele, pe geamuri, crustă de praf între ferestre, un proș murdar cocoloșit pe un fel de noptieră, lîngă un aparat de radio PACIFIC, el însuși, acest aparat, murdar cum numai niște pantofi necurățiți mai pot să fie.

Inginerul Florin Tobă, actualul șef al sectorului industrial — sector fără care cooperativa n-ar avea beneficii — ne spune că nu există preocupare pentru interesele de viitor ale unității, „mulți muncitori din sector stăi pensionari bucureșteni, avem nevoie de tineri calificați din comună, dar primează alte lucruri și interese, eu, vă rog să mă înțelegeți, n-aveam cum să schimb nimic din ce nu e bine, inclusiv sistemul cu bani care se string ilegal, sistem pe care l-am găsit instaurat". Ni se dă de înțeles că autorii incorectitudinilor au fost considerați pînă acum intangibili. Poate îi ajută cineva pe acest tînăr inginer timorat și ineficient folosit. În fond, trebuie ajutată această unitate socialistă să fie gospodărită cum se cuvine, în respectul legii, al cinstei, al ordinii și disciplinei. Cei de la Uniune nu pot pretinde că nu-i interesează delăsarea conducerii C.A.P. (a se vedea, între altele, și paragina în care a ajuns o fostă seră aflată în incintă, lîngă grajdul-sediu) ; dînșii sînt plătiți să nu închidă ochii la asemenea aspecte, să nu contribuie la menținerea lor nici prin acțiuni, nici prin inacțiuni.

DORIN GHERGHINESCU

De cînd n-ați mai fost prin Gara de Nord ?

Am intrat, nu demult, în restaurantul Gării de Nord cu oarecare reținere. Îl țineam minte de mult, ușor deocheat, învăluit mereu în ceață tabagică, murdar, cu ospătari obraznici și, grăbiți și ei, atît de mult încît întreaga servire suna bine a „graba strică treaba". Cei care intrau aici erau oamenii „prinși între două trenuri" sau care erau la prima lor aventură culinară, pentru că nimic nu te îndemna să mai revii vreodată.

Restaurantul gării, cel de azi, arată cu totul altfel : o curățenie exemplară, lumină, flori pe mese, un ceas care, în sfîrșit, merge, ospătari și lume multă. Să fim clari : se mai fumează, pe furiș, unii mai uită să-și scoată pălăria cînd se așază la masă, mai lipsesc ecusoane la cîțiva ospătari, dar, totul este altceva este un început de bine în vechiul local. Am aflat așa, că, din august anul trecut, conducerea I.A.P.L. — Amzei, s-a hotărît să schimbe întreg personalul restaurantului gării. A fost numit șef Titu Vătășanu și, de o lună, un al doilea, Cristian Horoviț. S-a schimbat programul : de la 6,30 la 21, s-a făcut curățenie, s-a organizat bucătăria în trei schimburi astfel încît cei de noapte pregătesc mîncarea pentru a doua zi.

În restaurantul Gării de Nord, cea mai mare unitate din țară, cu asemenea profil, există, acum, zilnic, 6 feluri de ciorbe, circa 2 000 de preparate, 10 000 de ciufe, 300 kg mere, 5 000 tartine. Ambianța este desăvîrșită, s-au închiriat plante ornamentale de la Horticola „1 Mai", s-a instalat o vitrină cu preparatele zilei, s-au organizat puncte de desfacere cu pungi de călătorie, înghețată. Pentru cei peste 2 000 de consumatori, cîți trec într-o zi pe aici, veghează acum : Jean Velicu, Daniel Szabo și Radu Petruța, șefi de sală, Maricica Bodea, Nicu Păun, Ionuț Bocea, Florica Vereș, Cristioche Eusebiu, ospătari, Nicolae Iorga, Eugenia Petrescu, bucătari.

Odată cu venirea personalului nou, la restaurantul gării schimbările sînt evidente : unitatea își face planul, călătorii sînt mulțumiți, cei care trec prin gară își pot lua, pentru tren, pungi cu mîncare. S-a redus consumul băuturilor alcoolice, se poate bea, în sfîrșit, o cafea bine preparată. Nu mai este un noroc să fii bine servit, să stai la masă, civilizat : Elena Cizmaru, garderobieră, își invită, insistent, clientela să-și lase bagajele, în grijă, la intrare ! Responsabilii unității urmărește fluxul, reglează micile neregului, cu tact, încît, cei din afară să nu observe nimic din ceea ce ar putea să le strice buna dispoziție.

A apărut, spunem noi, un restaurant civilizat la Gara de Nord. Dar ar mai fi cite ceva de făcut pornind de la exemplul său bun al forțelor de pînă acum.

Alături de restaurant este o sală de jocuri mecanice, a căror necesitate în gară e discutabilă. N-ar putea fi organizat în locul acesta un café bar, unde să-și poată omul astîmpăra graba, setea și oboseala ? Apoi nu mai este, de mult, o linie de autoservire în acest perimetru. Credem că, împreună, conducerea gării și a I.A.P.L. Amzei ar putea lua în discuție și soluționa și această problemă. Oricum, în gară s-au schimbat niște lucruri, s-au făcut pași importanți spre o ambianță plăcută, pentru o servire modernă. Realizări ce pot să fie extinse.

PAUL AGARICI

E nevoie de încă un „Plafar"

Magazinul „Plafar" din Cluj-Napoca este suprasolicitat de cumpărători atît din orașul și județul gazdă, cît și din multe alte județe ale țării, date fiind buna sa aprovizionare și, mai ales, faima ce o deține pentru medicamentele fitoterapeutice realizate în secția proprie de producție ori în laboratorul facultății de farmacie din localitate. Majoritatea pacienților solicită sfaturi fitoterapeutice și fiecare speră să obțină ceaiul sau planta cea mai indicată pentru suferința sa. Acest fapt implică răspundere și nu se poate face într-o clipă, cere gîndire și un schimb de informații cu omul din fața ghișeului ceea ce pune la încercare răbdarea celor aflați la rînd, ceea ce se răsfrînge negativ asupra activității înșiși, de conținut, a celor două farmaciste, Anamaria Ionescu și Aurora Simon. (Lăudabilă inițiativa Întreprinderii „Plafar" Cluj-Napoca de a în-

Pe marginea unui proces cu I.C.R.A.L.-ul

La plăcinte, înainte!

În momentul redactării rîndurilor de față, problemele care au declanșat investigația noastră ar fi trebuit să fie rezolvate și conflictul încheiat. Spun „ar fi trebuit", pentru că, deși cauza a fost îndepărtată, lucrurile continuă să fie complicate. Poate că relatarea noastră seamănă cu un inventar de „probe", nu însă și neconcludente. Dosarul pe care l-am întocmit pe parcursul mai multor zile este mult mai mult decît unul prezentînd conflictul între un chiriaș și ICRAL. Este dosarul unei mentalități după care unii dintre noi cred că au numai drepturi și nici o datorie.

. Am primit o scrisoare, adevărat S.O.S. lansat redacției de către Dumitru Nistor, locatar al unui apartament din strada Avrig, care ne cerea o intervenție rapidă pe lîngă ICRAL Foișor, întreprindere care, deși obligată printr-o hotărîre judecătorească, refuză să execute reparațiile absolut necesare pentru ca și acest apartament să ofere condiții optime de locuire, somînd pe chiriaș să le execute. Pentru a ne convinge de justețea absolută a demersului său atașează scrisorii pe care ne-o adresează copiile hotărîrii judecătorești prin care ICRAL-ul era obligat să execute reparațiile sau să suporte contravaloarea lor, să suporte cheltuielile efectuate cu expertiza tehnică a stării apartamentului, a procesului verbal de predare-preluare nesemnat de locatar, toate dovedind că starea de degradare a locuinței se datorează în exclusivitate constructorului și nepăsării ICRAL-ului.

Iată-ne, așadar, la ICRAL Foișor. Conducerea întreprinderii cunoștea perfect cazul, așa încît nu este nevoie de nici o introducere. Atacăm direct subiectul.

„Prin însuși statutul nostru — ne spune ing. Alexandru Alexandru, director adjunct, avem, datorii către locatari, pe care încercăm să le onorăm cu promptitudine. Avem, însă, în egală măsură, obligația de a veghea ca și populația să-și respecte îndatoririle privitoare la întreținerea locuințelor. Nu puteam investi 8 570 lei (suma stabilită de expertiză ca valoare a reparațiilor necesare) într-un apartament al cărui chiriaș manifestă o totală lipsă de grijă pentru întreținerea sa — **familia Nistor a fost atenționată și chiar amendată de către noi pentru proasta întreținere a apartamentului — și refuză să își achite chiria, datorînd în prezent suma de 8 163 lei,** pe care sînt obligați să o achite prin hotărîre judecătorească. Acesta este motivul pentru care am recurs la cea de-a doua cale indicată de instanță, de a suporta contravaloarea reparațiilor pe care să le efectueze chiriașul, compensînd prin aceasta chiria restantă".

Chiria restantă — 8 163 lei —, un amănunt omis în scrisoarea trimisă redacției.

Răsfoind „dosarul Dumitru Nistor" aflăm și alte lucruri „omise" : **o a doua expertiză** care constată „aspectul lugubru" al apartamentului, dar care acceptă că o parte din vină aparține felului în care a fost întreținut ; **procesul verbal de predare-primire, semnat de soția acestuia ; o declarație, semnată de 37 de locatari,** care reclamă atitudinea huliganică a întregii familii, „ce face imposibilă păstrarea în bloc și în jurul acestuia, a ordinii și curățeniei".

Mai adăugăm numai, între „omisiuni", **3 certificate medicale eliberate de Institutul medico-legal** președintelui asociației de locatari, Zamfir Oniu și secretarului comitetului, Constantin Mateescu, **în urma loviturilor primite de la Dumitru Nistor,** și faptul că **familia Nistor nu a mai plătit întreținerea din luna februarie 1987, avînd în prezent o restanță de 12 000 lei,** sumă reprezentînd jumătate din valoarea fondului de rulment al asociației. (Sublinierile ne aparțin).

Cuvîntul „lugubru", cu care inginerul Alexandru Ioachimescu, autorul celei de-a doua expertize definea aspectul apartamentului ar fi venit în minte oricui i-ar fi păsit pragul ; și asta, nu numai din cauza condițiilor obiective ce determină o parte din condensul de pe pereți (existența peretului comun cu ghena și a umezelii din subsol), ci și din cauza dezordinii și murdăriei inimaginabile, martore și acuzatoare ale indiferenței — desigur, termenul este un nevinovat eufemism pentru atitudinea pe care o definește — locatarilor. O singură excepție în tot apartamentul — camera cu doi pereți în afară, cea care ar fi trebuit să fie cea mai afectată, locuită de soția și copilul unuia din „minorii" Nistor (din cei patru în numele cărora cerea ajutorul nostru, trei sînt deja părinți, sau pe cale de a deveni, unul singur fiind minor) ; curată și aerisită, această cameră singură este o adevărată oază în dezordinea din jur.

„E normal să fie în stare bună, ne spune, enervată, Vasilica Nistor. Aici stă un copil mic, toată ziua se aerisește camera", de parcă vinovat de neaerisirea celorlalte camere ar fi altcineva, nu ea, Vasilica Nistor și familia sa. Enervarea devine generală în familie. Una din „minore", însărcinată, e revoltată de acuzația reprezentantului ICRAL-ului că lipsa de grijă (din nou un eufemism) a contribuit la starea apartamentului, iar tatăl cere vociferînd expertiză pentru verificarea contractului de predare-preluare în care și un copil ar fi putut vedea că semnătura Vasilicăi Nistor fusese grosolan ștearsă.

Vizitîm, însoțiți de reprezentanții ICRAL-ului și de Dumitru Nistor alte patru locuințe de la parter, indicate de acesta din urmă. Deși umezeala din subsol și-a spus și aici cuvîntul, mai ales în apartamentul 5, locuit de familia Marin Crăciun, (în care, de asemenea, e necesară o intervenție rapidă a ICRAL-ului) nu există nici un alt element care ar putea constitui baza unei comparații cu apartamentul familiei Nistor. Ordinea și curățenia ce domnesc în aceste apartamente îți oferă clipe de binemeritată relaxare după tensiunea momentelor petrecute în cel al familiei Nistor. Nici o evidență, însă, nu este suficient de puternică spre a clătina un dram din convingerea în dreptatea lor absolută a membrilor familiei Nistor. „Ce murdărie ? Cum n-am întreținut apartamentul, cînd l-am zugrăvit de două ori ? (deși de necrezut, faptul este adevărat). Nouă să ne facă apartamentul, că am cîștigat procesul ! E dreptul nostru !

Dumitru Nistor acuzase lipsa de omenie a celor de la ICRAL, care îl somaseră să-și repare singur casa. Revenind asupra propriei hotăriri, beneficiar al unei hotăriri judecătorești prin care Dumitru Nistor e obligat să achite 8 163 lei, chiria restantă ICRAL Foișor începe lucrările de reparare a apartamentului familiei Nistor. Obiectul scrisorii, deci, era rezolvat. Cel puțin așa credeam încercînd să mă îndepărtez de imaginea acelei case și a acelor oameni cu speranța că noua înfățișare a apartamentului („acum o floare" — cum se exprima un vecin) îi va face să mediteze în sfîrșit și la îndatoririle lor.

Exact în acest moment, îndepărtînd și firavul fir de speranță, Dumitru Nistor revine la redacție. Plînge, amenință roagă, se înfurie. „Sînteți ultima mea speranță. Să veniți să îi puneți să lucreze cum trebuie, cum le spun eu, nu cum fac ei. Să știți că altfel eu nu semnez, îi dau în judecată să-mi dea altă casă !".

Nu, dosarul Dumitru Nistor nu s-a încheiat. Multe pagini se vor adăuga încă celor existente. Se vor irosi în continuare nervi, bani, timp. Va obosi Dumitru Nistor ? „Atîta vreme cît dreptatea e de partea mea, nu ! „E dreptul meu." Îl întreb de îndatoriri. Schimbă tonul. Începe să plîngă. Stăpînește perfect jocul. „Sînt muncitor, am patru copii (se oprește în ultima clipă în fața cuvintului minori), trebuie să mă ajutați".

Ne oprim aici, propunîndu-vă dumneavoastră ca în fața „probelor" expuse să cîntăriți temeiul real al drepturilor și valoarea datoriilor ignorate. Și asta, nu numai în cazul prezentat, pentru că, din păcate, Dumitru Nistor nu este singurul care mai crede că are numai drepturi.

ROXANA PAICU

Se poate deci!

Cititorii nostri cunosc faptul că redacția n-a dat și nu dă curs anonimelor. Din criterii ținînd de moralitate, din convingerea că, în demersurile noastre privind o situație sau alta, cel ce ni se adresează trebuie să fie alături de noi.

Dacă, totuși, am luat în considerare scrisoarea adresată de „un grup de șoferi de la Centrala Utilaj Greu", referitoare la situația unui garaj aparținînd Întreprinderii de Utilaj Greu pentru Construcții, am făcut-o deoarece eram instiințați că în ziua de 24 februarie aici urma să se organizeze o masă mare, un chef de pomină, cu vedre de vin și bătaii. („ce mai, ziceau șoferii cuprinși mai mult de invidie decît de indignare, petrecere mare !"), totul pentru a sărbători ziua de naștere a unui maistru „abuziv".

Eh, acuma, de ce să ne ascundem, un chiolhan e un chiolhan, norocul să cazi pe ei nu-l ai în fiecare zi. Mai ales într-un garaj ale cărui rosturi sînt în general cu totul altele. Dar, ca să fim cinstiți, nu l-am prins nici noi, deși am depus eforturi însemnate : am venit la vreme, cu aparate de fotografiat, am ocolit intrarea principală, intrînd direct în mijlocul lucrurilor. Eram nedumerit. Să se fi mutat în alt garaj, să se fi amînat ? Greu de spus. Aveam sentimentul datoriei împlinite : vineri, 24 februarie, la ora prînzului eram acolo, în str. Dorobanți.

N-a fost să fie chiolhanul, însă erau destule altele care ar fi trebuit să-i supere pe șoferii curajoși, dornici de unele schimbări. Ca să nu pierdem vremea : în curtea cu pricina era o harabaură în care nu te descurcai nici dacă erai de-al casei. Am revenit a doua zi și am discutat pe îndelete cu șeful stației pentru utilaj greu pentru construcții, așa se numește garajul, cu inginerul Mircea Popescu. Încercînd să-i pricep pe acești oameni deprinși să se scoale cu noaptea în cap, mecanici serioși, care asigură asistența tehnică pentru utilajele închiriate unităților ce se ocupă cu irigațiile, să pricep așadar de ce nu se arătau prea mișcați de utilajele aruncate prin curte, pentru ordinea din propria grădină. Omul era vădit jenat. Trecînd în revistă stația, părea și el uluit de cîte îi scăpaseră, cu cîte se obișnuise. În privința „abuzurilor" maistrului, îmi preciză că, într-adevăr, fiul acestuia făcea parte din brigada lui și era înscris și la facultate la seral. „Poate că îl mai menajează", dar în nici un caz nu încalcă legea în ceea ce privește retribuirea lui". Sigur, și răspunsul era amendabil. Însă omul era de bună credință și ne-a promis că într-o săptămînă va pune ordine în stație. Sincer să fiu, nu l-am crezut. A doua zi mă caută cu telefonul la redacție chiar directorul întreprinderii. Confirma, ceea ce de fapt știam, că în stația amintită e foarte mult loc pentru mai bine și că se impune o mînă de gospodar. De asemenea, a urmat o nouă promisiune, „într-o săptămînă, totul va fi altfel". Eram copleșit.

Au trecut trei săptămîni. Aproape că uitasem această istorie despre care nu scrisesem, convins fiind că intervențiile verbale puteau fi suficiente. Miza mi se părea prea mică. Dar iată că trecînd întîmplător prin apropiere, m-am întrebat ce s-o fi ales din promisiunile făcute atît de prompt. O făceam mai mult din curiozitate.

La intrare, toate mașinile particulare erau aliniate într-un parcaj improvizat, dar civilizat. Gardul nu mai avea nici o fisură iar la poartă — o barieră lăsată, semn că intrarea nu-i mai era la îndemînă oricui. O Volgă încerca să intre, probabil potrivit unei obișnuințe, dar portarul, trecînd peste nedumerirea șoferului, l-a trimis la parcare. Parchez și apoi dau să intru. Sînt oprit și întrebat cu ce treburi. Mi se spune să aștept. Între timp mi-arunc privirea în incinta stației și mă minunez. Nu era nimic nou, dar era o ordine desăvîrșită. Nici o mașină particulară, nici un utilaj de prisos, curățenie. Vine să mă ia de la intrare inginerul Mircea Popescu. Omul zîmbește și parcă se scuză : asta e ! Era, într-adevăr, altceva. Mai aflu că băiatul maistrului de care discutasem va fi mutat într-un alt loc de muncă și spre binele lui și al șoferilor vigilenți.

M-am bucurat cel puțin la fel de mult ca și el. Mi-am zis că, iată, se poate și că nu e bine să ai prejudecăți. Acești oameni se gospodăresc altfel fără să-și schimbe nimic esențial din viață. Le lipsea acest start. Știau că trebuie făcut ceva, dar pierdeau mereu momentul începutului. Și atunci m-am gîndit din nou la scrisoarea anonimă, la semnatarii ei. Ce mare curaj îți trebuia să atragi atenția cuiva din propria ta întreprindere că în garajul cutare se impune mai multă ordine ? Inițiativa le putea chiar aparține și desigur că „îndrăzneala" lor ar fi avut efect asupra climatului din stație. Pentru că oricum ai privi lucrurile, o anonimă numai la o atmosferă sănătoasă nu poate duce.

M-am mai gîndit însă în acel moment că, în numele acestei idei fertile — *se poate* — vor întreprinde ceva și cooperatorii de la C.A.P. Dobroești care lasă de izbeliște ditamai suprafața de teren ce se învecinează cu stația de utilaj. Nu de alta, dar ne bate gîndul că trecînd pe acolo se vor simți datori să promită și ei că fac ceea ce trebuiau să facă. Dar și pentru că primăvara și-a intrat serios în drepturi, pămîntul acela nu mai trebuie să aștepte, ci să rodească.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Pentru sănătatea dumneavoastră

Ministerul Turismului a editat de curînd un afiș intitulat „Surse de sănătate în toate anotimpurile". În fapt, este vorba de un adevărat dicționar „desfășurat" al stațiunilor balneoclimaterice, cuprinzînd indicațiile terapeutice precum și detalii privind factorii naturali și instalațiile de cură din 38 asemenea stațiuni.

Realizat în condiții grafice deosebite, afișul — pus la dispoziția Direcțiilor sanitare județene și expus la locuri vizibile, cu afluență de public — își dovedește utilitatea prin cantitatea și calitatea informației.

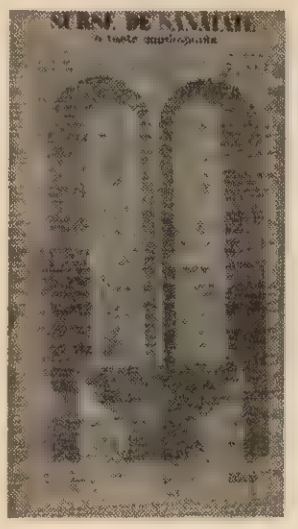

Cu sau fără materialul clientului?

În apartamentul Ștefaniei Apostol (Cl. Griviței 226, Bl. 5, sc. B, etaj V)s-a produs o avarie la instalația de apă a camerei de baie. Multă vreme (inexplicabil, pentru un bun meseriaș !) a fost greu de depistat cauza și locul, deși locatara care suporta efectul a apelat în repetate rînduri la Sectorul de gospodărie locativă nr. 3 al I.C.R.A.L. „Pajura" în raza și sub administrația cărora se află blocul. În fine, după cîteva deplasări „la fața locului", un instalator a decis că ar fi vorba despre o fisură într-o țeavă ce traversează planșeul dintre etaje. Deci, nu era de vină vreunul dintre cei doi locatari în modul de a folosi instalația. Meseriașul respectiv a mai decis și că „se poate repara dar cu materialul clientului. Noi n-avem în magazie". Dorind să-și vadă odată apartamentul în bună stare și, firește, crezînd în cuvîntul meseriașului, cu prețul timpului său, Ștefania Apostol a făcut rost de materialele indicate, fiind chiar dificil de procurat, cositor și plumb, știut fiind că acestea sînt metale deficitare repartizate de regulă numai unităților specializate în reparații de instalații sanitare. Atunci, l-a chemat iar și pe instalator care, mai lungind cîteva zile, s-a prezentat cu același „chef de treabă". A decretat că „nu sînt bune. Trebuie să veniți să cumpărați de la noi !" Retractează spusele dinainte cum că nu s-ar afla în magazia centrului și pleacă iarăși. Și iarăși și iarăși igrasia și mucegaiul sînt lăsate să lucreze mai departe. „Pînă cînd?" se întreabă pe bună dreptate Ștefania Apostol, care a apelat la redacția noastră, în fața unei asemenea crase lipse de respect față de meserie și față de datoria (pentru care la retribuție) a unui meseriaș de la Sectorul 3 al I.C.R.A.L. „Pajura" ?

Pînă cînd ?, întrebăm și noi conducerea întreprinderii, fiind vorba nu doar de etica profesională a unui încadrat al său, ci, în principal de starea zestrei edilitare încredințate spre administrare.

ILEANA ALEXENI

cadra într-o astfel de unitate specialiști în domeniul medicamentului ; în fond, ce este un magazin de plante medicinale decît o farmacie ? !). În plus, în singura încăpere a magazinului funcționează și o la fel de mult căutată ceainărie de profil (o altă idee demnă de urmat a întreprinderii clujene), sporind aglomerația, fiind și singura de acest fel în oraș. De altfel, aceasta e problema, ce ne-a făcut să înserăm consemnarea de față, faptul că într-un municipiu de asemenea mărime cu cîteva sute de mii de locuitori, există un singur magazin „Plafar". Aflăm la conducerea întreprinderii că s-au întreprins și se întreprind de cîțiva ani, demersuri la consiliul popular municipal pentru acordarea unui spațiu corespunzător în vederea deschiderii a încă unei unități, dar — deși toate aprobările sînt acordate și parafate — cei în drept nu au găsit (încă !) localul cuvenit.

O fi chiar atît de greu, într-un oraș cu atîtea artere comerciale tradiționale și cu altele noi în curs de amenajare și profilare din cartierele edificate în ultimu ani ?

CICI IORDACHE-ADAM

Comentariul săptăminii

Drumul Namibiei

În articolele în care m-am ocupat de ultimele colonii, de ceea ce a mai rămas de făcut în lume pentru desăvîrșirea procesului de decolonizare politică, am arătat că, de departe, cel mai important teritoriu care nu și-a dobîndit încă independența este Namibia (824 000 de kilometri pătrați și aproximativ un milion și jumătate de locuitori). De cîteva zile a început înfăptuirea „Planului O.N.U. pentru Namibia", care are ca punct terminus obținerea de către această țară a independenței.

În general, este cunoscut sofismul prin care autoritățile sud-africane și-au motivat vreme îndelungată și stăpînirea în Namibia, și refuzul de a plasa acest teritoriu sub tutela O.N.U.: mandatul de administrare a fost emis de Liga Națiunilor, care nu mai există, iar O.N.U. nu este urmașa Ligii. Mai puțin cunoscut este însă faptul că așa-zisul mandat n-a fost primit în mod pașnic, ci smuls de la fosta organizație mondială, care a făcut această concesie pentru a împiedica anexarea Africii de Sud-Vest (așa s-a numit Namibia pînă în iunie 1968) la Africa de Sud, ca a cincea provincie, cum plănuia pe atunci Pretoria. Desigur, de la sfîrșitul primului război mondial și pînă astăzi multe s-au schimbat, altele sînt acum chestiunile arzătoare la ordinea zilei, atît pentru mapamond luat în totalitate, cît și pentru fiecare țară în parte. Dar dincolo de aceste foarte normale mutații, interesele sud-africane față de stăpînirea în Namibia au rămas, în esență, aceleași. Mai întîi, cele economice. Se știe că teritoriul de care ne ocupăm dispune de imense bogății naturale de mare valoare — uraniu, diamante, cupru, zinc și altele —, a căror exploatare aduce cîștiguri de multe miliarde de dolari. În valorificarea acestor resurse sînt interesate și implicate, alături de Africa de Sud, numeroase companii internaționale, deci o serie de state industrializate. Aspectul politic al stăpînirii în Namibia este, de asemenea, foarte important. Se știe că autoritățile sud-africane au făsonat Africa de Sud-Vest după chipul și asemănarea propriei lor țări, implantînd aici politica de apartheid, cu tot ce înseamnă ea pe plan social și din punctul de vedere al drepturilor omului. Dacă, prin obținerea independenței de către Namibia, apartheidul va fi abolit, acest fapt ar reprezenta un pericol important pentru regimul de la Pretoria, ar dinamiza și radicaliza ofensiva anti-apartheid în chiar Africa de Sud. Sînt și alte considerente, ținînd de factorii strategic, militar, al raportului de forțe. Toate acestea au dus la o împotrivire tenace a Africii de Sud la obținerea de către Namibia a independenței.

Însă mișcarea de eliberare din interior, condusă de Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), pe de o parte, ca și sprijinul acordat de comunitatea internațională, pe de altă parte, au făcut ca, în cele din urmă, drumul către independență al Namibiei să nu mai poată fi barat. Prin acordul semnat la New York, la 22 decembrie anul trecut, de reprezentanții Angolei, Africii de Sud și Cubei, s-a hotărît transpunerea în viață, începînd de la 1 aprilie 1989, a Rezoluției 435 din 1978 a Consiliului de Securitate cu privire la proclamarea independenței Namibiei, adică tocmai „Planul O.N.U. pentru Namibia", despre care am amintit. Procesul declanșat la 1 aprilie a.c. se va desfășura timp de aproximativ opt luni și va avea ca momente culminante alegerile generale de la 1 noiembrie pentru desemnarea Adunării Constituante și proclamarea, la o dată care n-a fost încă stabilită, a independenței teritoriului. Planul O.N.U. cuprinde măsuri cu privire la Angola, precum și prevederi referitoare direct la Namibia. Printre acestea din urmă se numără și crearea „Grupului de Asistență al Națiunilor Unite pentru perioada de Tranziție" (U.N.T.A.G.). În cadrul forțelor O.N.U. din Namibia vor intra 4 650 de oameni: 3 batalioane de cîte 850 de oameni fiecare, 300 de observatori militari, circa 1 700 de militari ce se vor ocupa cu aprovizionarea tehnico-materială, la care se adaugă personalul Statului Major, circa 100 de persoane, U.N.T.A.G. va supraveghea încetarea focului în Namibia, retragerea trupelor sud-africane, desfășurarea alegerilor și organizarea vieții politice în teritoriu pînă la proclamarea independenței.

Dar acceptarea de către părțile implicate și interesate și intrarea în vigoare a acestui plan nu înseamnă și dispariția tuturor dificultăților și obstacolelor. Cei care țin astăzi în mîinile lor bogățiile Namibiei caută mijloace pentru a putea face acest lucru și după ce teritoriul va deveni independent. De aceea, autoritățile sud-africane (în perioada de tranziție treburile curente sînt conduse de un administrator sud-african) nu doresc ca SWAPO să preia puterea în Namibia și, în acest scop, stimulează fărîmițarea forțelor politice (în teritoriu sînt astăzi peste 100 de partide și grupări politice). Cu toate acestea, există toate premisele pentru ca decolonizarea politică a Namibiei să se înfăptuiască în bune condiții, astfel încît să se poată face ulterior față mișcării grele a decolonizării economice.

ION D. GOIA ■

Un secret ascuns în arhive

O nouă „enigmă" a celui de-al doilea război mondial: fostul premier britanic Winston Churchill știa de iminența atacului de la Pearl Harbor dar a ascuns această informație.

Amintirile unui fost ofițer al Școlii de codice și coduri al contraspionajului britanic, publicate sub titlul „Codebreaker Extraordinary" (Descifratorul extraordinar) și comentariile pe această temă din ziarul englez „The Independent" și respectiv ziarul italian „La Repubblica" afirmă că Winston Churchill primise „informații concrete și precise" cu privire la intențiile japonezilor de a lansa un atac, prin surprindere, în zona Pearl Harbor. Autorii cărții, Eric Nave, devenit mai apoi director al spionajului australian, și James Rusbridger, funcționar, acum la pensie, al contraspionajului englez, avansează ipoteza, pentru a explica tăcerea premierului englez, că: „Churchill voia cu orice preț ca America să intre în război. De aceea i-a ascuns, în mod deliberat, lui Roosevelt informația că flota japoneză ridicase ancora și că era prevăzut să înceapă atacul la 7 decembrie 1941." A fost suficientă această ipoteză pentru ca publicarea cărții să fie, deocamdată, suspendată. Suspendarea s-a datorat faptului că D-Notice Committee, organismul guvernamental care consiliază editurile, în legătură cu temele legate de securitatea națională, a avertizat pe editorul Bodley Head că această carte conține informații avînd caracter de secret de stat, deși vechimea informațiilor cu pricina se apropie de venerabila cifră de cincizeci de ani.

În cadrul atacului asupra portului hawaian Pearl Harbor, la 7 decembrie 1941 au pierit sau au fost răniți 4 500 militari americani și a fost distrusă o mare parte din flota americană din Pacific.

Redacția ziarului „The Independent" a intrat în posesia unui exemplar din „Codebreaker Extraordinary". Deși ipotezele privind tăcerea guvernului britanic nu pot fi dovedite, nefiind încă publicate documentele istorice privitoare la acea perioadă, reiese totuși, în mod evident, din lectura cărții — afirmă redactorii — că în Anglia, codicele navale japoneze fuseseră descifrate încă din anii '20 și englezii erau în măsură să identifice mișcările flotei imperiale japoneze, mult înainte de atacul de la Pearl Harbor. Căpitanul Nave, care are acum 90 ani și trăiește la Melbourne, după o permanență în Japonia, în solda marinei australiene, în 1925 se transferă la Londra unde avea să contribuie la crearea secției Japonia din școala britanică de coduri și cifruri.

Un cod plictisitor

Mai degrabă decît un cod dificil de descifrat mi se părea un cod plictisitor — își amintește Nave.

La începutul anului 1940 noi eram, în orice caz, în măsură să descifrăm principalele coduri navale japoneze, fără nici un fel de dificultate. „Americanii, în schimb, nu reușiseră. Astfel că englezii fură cei care aflară că șase portavioane japoneze, două cuirasate, trei crucișătoare și nouă contratorpiloare își părăsiseră baza din insulele Kurile, în noiembrie 1941.

La 20 noiembrie Oficiul pentru Extremul Orient intercepta un mesaj al amiralului Yamamoto, în care se spunea: „La miezul nopții, în 21 noiembrie începe cea de-a doua fază a deschiderii ostilităților." Cinci zile mai tîrziu, flota japoneză primea ordinul să avanseze și să se alimenteze cu carburant pînă la 4 decembrie. Același Oficiu intercepta mesajul final la 1 decembrie: flota „trebuie să escaladeze Nitakayama la 8 decembrie ora capitalei Tokio" (7 decembrie în Hawaii), avînd în vedere diferența de fus orar). Nu trebuia să fii un geniu — remarcă autorii cărții — ca să înțelegi semnificația mesajului: Nitakayama era muntele cel mai înalt al imperiului japonez și a-l escalada reprezenta o acțiune de deosebit curaj și pricepere. A fost suficient să se analizeze informația pe hărțile nautice: dacă „task force" japoneză părăsise Kurilele la 26 noiembrie și se aprovizionase cu combustibil, în larg, opt zile mai tîrziu, la 7 decembrie ar fi trebuit să se afle în larg, în zona insulelor Hawaii. Un al doilea obiectiv posibil n-ar fi putut să fie decît Filipinele, pe atunci colonie americană.

Căpitanul Nave își amintește ce a gîndit în acea zi de 1 decembrie de acum mai mult de patruzeci și opt de ani: „Considerăm absolut normal ca premierul Churchill să fi împărtășit toate informațiile noastre cu marele său prieten și aliat Roosevelt și deci ca americanii să fi fost conștienți că o „task force" japoneză naviga în Pacific de mai mult de o săptămînă și că se prevedea un atac, pentru 7 decembrie, fie în zona insulelor Hawaii, fie în zona Filipinelor."

Cînd Nave a aflat despre dezastrul de la Pearl Harbor a rămas înmărmurit: „Nu puteam să pricepem cum de putuseră americanii să fie atît de nepregătiți să întîmpine atacul în timp ce englezii dispuneau de informații atît de complete și detaliate cu privire la planurile japonezilor."

Dezastrul putea fi evitat

Singura explicație — comentează autorul memoriilor — era aceea că premierul Churchill dorea cu atîta disperare o angrenare a Statelor Unite ale Americii în conflictul mondial încît să „ascundă în mod deliberat" informațiile în posesia cărora era. Și acesta — după părerea aceloraași autori — „este și motivul pentru care și acum, în zilele noastre, guvernul britanic interzice orice revelare oficială cu privire la rezultatele înregistrate de către Școala pentru codice și cifruri, încă înainte de luna decembrie 1941."

Un lucru este cert — adaugă tot autorii. Dacă Anglia ar fi împărtășit americanilor toate informațiile culese de către Oficiul pentru Extremul Orient și prelucrate de către Școala pentru coduri și cifruri în ce privea codurile navale japoneze, atunci atacul de la Pearl Harbor nu s-ar mai fi desfășurat așa cum a intrat el în istorie iar flota amiralului Yamamoto ar fi putut fi decimată într-o cursă bine organizată!". Deocamdată afirmațiile din „Codebreaker Extraordinary" rămîn simple bănuieli în așteptarea vremii cînd — odată cu permisiunea autorităților britanice de acces la documentele epocii în discuție — această „enigmă", pe lîngă multe altele, va deveni clară pentru toți cei care, fie că au trecut prin ororile celui de-al doilea conflict mondial fie că au citit numai despre ele, și se va afla în sfîrșit adevărul, oricît de „surprinzător" ar fi el!

ȘTEFAN UDRESCU ■

Seri românești în Turcia

Un succes deosebit l-a obținut un grup artistic al Complexului „Athenée Palace" — format din interpreți de muzică populară și ușoară și din formații de dansuri folclorice și moderne — care s-a deplasat în Turcia în cadrul unor acțiuni promoționale turistice. Spectacolele au fost prezentate la marele complex „Pera Palas" din Istanbul și la Sala Sporturilor „Kemal Atatürk" din Bursa. Deosebit de apreciată a fost evoluția în cadrul programului a orchestrei de muzică populară condusă de Tudor Pană și a unor cunoscuți interpreți de muzică populară și ușoară printre care Angela Ciochină, Denis Roman, Roxana Vulpescu, Anișoara Vlaicu, Adriana Nechifor și alții, care s-au bucurat și de trei apariții la televiziunea turcă și patru transmisii la Radio 1 Turcia și la Radio Istanbul.

După cum ne-a informat directorul general al complexului „Athenée Palace", Iulian Vintilă, conducătorul grupului, programul oferit de artiștii români, în decursul celor 20 de zile, care a înfățișat mostre autentice ale artei românești,

și au dus mesajul de prietenie al poporului român, au fost vizionate și apreciate de importante personalități printre care Turgut Özal, prim-ministru al Turciei, de T. Dalan, primarul general al Istanbulului, Șadik Östekin, director general al Radioteleviziunii turce, numeroși deputați, precum și de grupuri de turiști din S.U.A., Spania, Italia, Australia, R.F.G., Suedia etc. Ziarele turcești au consemnat că miile de spectatori prezenți la aceste reușite seri românești, au avut calde cuvinte de apreciere pentru arta românească, pentru frumusețea muzicii ușoare românești și valoarea cîntecelor populare.

Artist miniaturist?

Noaptea, cînd zgomotele orașului s-au potolit, un om se apucă de lucru. Cîteva mișcări de yoga îl ajută ca pulsul să-i scadă sub 60 de bătăi pe minut. Pentru ceea ce face Ding Guixing din Shanghai este foarte importantă relaxarea mușchilor în totalitate. S-ar putea spune că el este un pictor portretist, numai că, spre deosebire de confrații săi, Ding Guixing folosește în loc de pînză un fir de păr uman. Nu este nici o exagerare. Cu ani în urmă, fiind desenator într-o întreprindere, s-a gîndit să facă ceva deosebit. S-a înarmat cu răbdare (numai pentru a învăța să prepare pigmenții fini necesari miniaturilor i-a trebuit un an!), și-a procurat un microscop (la care a adaptat un sistem special de control pentru încheietura mîinii) și s-a înhămat la această migăloasă treabă în care drept penel folosește un fir de păr de șoarece. Nu-i pasă că nici măcar concetățenii săi nu-i cunosc truda, deși a realizat peste 100 de portrete. Mai mult, Zhang Gnoen de la Institutul de arte și meserii contestă că ar fi artă ceea ce face Ding Guixing, afirmînd: „Am studiat toate artele, dar n-am folosit niciodată microscopul". Dar autodidactul se apleacă seară de seară asupra lentilelor microscopului sperînd să apară măcar în „Guiness Book of World Records". Răbdarea și tenacitatea l-ar da dreptul, iar un asemenea record, față de altele, nu ar fi chiar atît de ciudat.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cursa continuă

— Doina Melinte, iată-vă din nou acasă, în fața entuziaștilor public băcăuan, care, ca și după victoria de la Haga, vă răsfață cu aplauzele sale generoase. Cum vă simțiți în ipostaza de dublă campioană mondială ?

— N-aș putea să afirm că am o stare anume, deși, judecind după amploarea acestei festivități organizate la Sala Sporturilor, cred mai degrabă că abia acum sînt cu adevărat emoționată.

— Să înțeleg că, la Budapesta, nu v-a fost teamă ?

— Sigur că nu, din moment ce eram bine pregătită și știam că voi învinge.

— Chiar nu ați avut emoții ?

— Venisem, e drept, puțin obosită, după „europene" mai alergînd tot la Haga, încă o cursă, iar în Spania, alte două. Cea de la Budapesta nu mi-a creat însă probleme, mai ales că îmi știam adversarele. Un semnal de alarmă a existat totuși, deși, cum v-am spus, la start n-am avut nici un fel de emoții. Cu 500 metri înainte de finiș, Dorin mi-a strigat că sînt prea „închisă", dar, după cum ați observat, am reușit să găsesc soluția.

— ...ați să obțineți, cu 4:04,79, nu numai un nou record mondial de sală, ci și una din cele mai bune performanțe ale anului. De ce nu ați optat pentru cursa de 1 500 metri și la Haga ?

— Inițial, așa și fusesem înscrisă. Date fiind însă rezultatele obținute pînă atunci la 800 metri, am fost în cele din urmă trecută pe lista alergătoarelor de la această cursă.

— Alegerea s-a dovedit, într-adevăr, inspirată, atît pentru dumneavoastră, cît și pentru sportul românesc. Sincer să fiu, mă temeam însă de un nou ghinion și cînd afirm acest lucru mă gîndesc la startul extraordinar de la începutul anului trecut, cînd ați cîștigat, consecutiv, nu mai puțin de 14 concursuri.

— De data aceasta n-am cîștigat decît șapte ! În primele nu am putut să mă mobilizez și am luat bătaie. După eșecul de la Seul am trecut printr-o perioadă foarte grea. La un moment dat am vrut chiar să renunț, dar am continuat să mă antrenez, gîndindu-mă că, pe undeva, am totuși o altă valoare.

— Ce s-a întîmplat, de fapt, la Olimpiadă ?

— Avusesem, în mai anul trecut, un prim accident, cauza lui fiind depistată foarte greu, abia după ce m-am deplasat la o clinică specializată din Italia. După două luni de întrerupere și o imobilizare de o lună am reînceput alergarea, în august ieșind și în Europa. O pauză destul de mare, deși mi-am revenit repede și rezultatele confruntărilor au fost promițătoare. Ghinionul a venit însă în serii, cînd călciîul a recidivat, la aceasta adăugîndu-se o întindere și o contractură la coapsă, care mă mai supără și acum. Am continuat totuși antrenamentele, iar în finală am alergat bine pînă pe ultimii 300 metri, cînd, șchiopătînd, am pierdut tot. Așa ceva nu mi se mai întîmplase.

— Sigur, ne pare rău după medalia pe care o așteptam cu toții, dar important este că ați terminat cursa și că nu ați abandonat, așa cum făcuse mai înainte Maricica Puică.

— N-aș vrea să credeți că, după război, mulți viteji se arată, dar consider că dacă adoptam o altă tactică, aș fi avut șanse la o medalie chiar și în condițiile amintite. La Haga am fost, tocmai de aceea, mai prudentă și am făcut o cursă tactică. Altfel, puteam să plec și să scot un timp mult mai bun.

— Cine v-a ajutat să redeveniți campioana de temut ?

— Ca și altă dată, soțul și antrenorul meu, Dorin Melinte. Lui îi datorez, de altfel, aproape totul. A renunțat la cariera lui de sportiv și a alergat alături de mine trei ani, reușind să mă convingă că pot și că trebuie să dau mai mult. Dacă nu era el rămîneam o atletă oarecare, care se menaja în continuare și obținea, poate, rezultate bune doar pentru palmaresul intern.

— Că a avut dreptate, o dovedesc și opiniile agenților internaționale de presă, care vă plasează „printre cele mai mari atlete din lume". Sînteți, practic „îmbatabilă" la o milă și 1 500 metri, dar aveți destule alte recorduri, de sală și în aer liber, la 600, 800, 1 000 și 3 000 metri. „Prezența românceî la startul unei curse — scria UPI anul trecut, după cîștigarea primelor două confruntări din circuitul nipon — aproape că exclude posibilitatea unei surprize în ceea ce privește identitatea cîștigătorului, atît în cursele de o milă și 1 500 m, cît și — iată încă o dată — în proba de 3 000 m". Ați depășit definitiv complexul Seul ?

— Nu mai am emoții de concurs, îmi cunosc bine adversarele și chiar dacă unele sînt mai tinere și au timpi mai buni, în confruntarea directă se vede că nu au experiență suficientă. Or, este știut, cîștigă cine e mai bun din toate punctele de vedere, deși mai există suficiente cazuri cînd se fac trucaje și falsuri, neobservate de public, dar simțite de sportivi.

— Cît mai rămîneți în țară ?

— La Bacău, doar cîteva zile. Mă antrenez apoi la Slănic Moldova, un loc ideal de pregătire, iar de la începutul lunii aprilie voi pleca într-un cantonament împreună cu lotul, în zona Caucazului.

— Ce vă propuneți în continuare ?

— Cît mai multe participări la concursuri de o milă și 800 metri. Vreau să obțin punctele necesare cîștigării „Grand Prix"-ului, Coroniță de Mălin fiind singura care-mi lipsește din palmares, deși, acum doi ani, am fost la egalitate de puncte cu cîștigătoarea ei.

— Succes !

CORNEL GALBEN
Fotografii de EUGEN BĂTRÎNU

„Centura de aur"

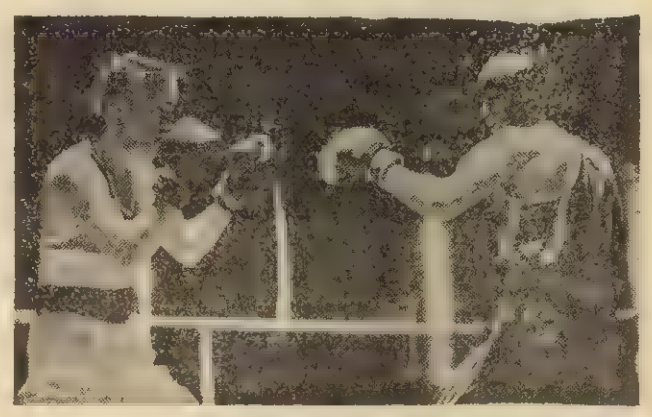

Marți, în sala clubului Rapid din Capitală, a răsunat gongul inaugural al celei de-a XVIII-a ediții a turneului internațional de box „Centura de aur", la care participă boxeri din 11 țări : Bulgaria, Cehoslovacia, China, R.P.D. Coreeană, Cuba, R.D. Germană, Ghana, Japonia, Turcia, U.R.S.S. și România.

Ne-am alăturat sutelor de spectatori care au umplut pînă la refuz tribunele sălii încă de la prima gală spre a saluta victoria la puncte a lui Ion Dudău (Dinamo București) în fața lui Fosiho Kashimoto (Japonia) din prima întîlnire a actualei ediții. Dorind ca această victorie să fie de bun augur pentru sportivii noștri, din rațiuni tipografice încheiem aici semnalarea acestui eveniment, a cărui comentare mai pe larg va fi posibilă în numărul viitor. **(E. NEGREA)**

SAH
cu Margareta Mureșan

Setea de victorie

● **Performanța** nu cunoaște răgaz, fiecare victorie cerînd confirmarea valorii încă și încă o dată ! Tocmai de aceea Jan Timman nu și-a permis un scurt concediu din... activitatea sa de profesionist al șahului nici după valoroasa calificare în semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial prin recenta sa victorie asupra maghiarului Lajos Portisch. Remizînd în ultima rundă cu sovieticul V. Salov, olandezul și-a mai adăugat o victorie în palmares terminînd cu 4,5 puncte din 6 posibile prestigiosul Memorial „Max Euwe" de la Amsterdam. Învingîndu-l pe J. Hjartarson în ultimul duel, englezul N. Short a totalizat 4 puncte fixîndu-se, astfel, pe cea de-a doua poziție în clasament.

● **Cunoscutul turneu** „open" de la New York n-a întrunit condițiile cerute de Asociația marilor maeștri (GMA) și, ca urmare, nu figurează printre concursurile de calificare pentru „Grand Prix". La capătul celor 9 runde desfășurate în sistem elvețian, marele maestru american John Fedorowicz și-a adjudecat victoria cu 7 puncte. A fost urmat de un pluton de jucători cu 6,5 puncte format din sovieticul L. Polugaevski, islandezul H. Olafsson, vest-germanul E. Lobron și americanul B. Gulko.

● **La Barcelona** a început la 29 martie super-turneul pentru „Cupa Mondială" la care participă 17 mari maeștri de extraclasă : Kasparov, Beliavski, Iusupov, Salov, Vaganian (toți U.R.S.S.), Ljubojevici, Nikolici (ambii din Iugoslavia), Speelman, Short (ambii din Anglia), Korcinoi (Elveția), Hübner (R.F.G.), Spasski (Franța), Hjartarson (Islanda), Ribli (Ungaria), Seirawan (S.U.A.), Nogueiras (Cuba) și Illescas (Spania). La 22 aprilie vom cunoaște numele învingătorului. În clasamentul general conduce G. Kasparov, urmat de A. Karpov. Ex-campionul lumii Karpov nu ia parte la competiția din localitatea spaniolă. Următoarele două turnee din „World Cup" programate anul acesta vor avea loc în luna iunie la Rotterdam (Olanda) și între 10 august—4 septembrie la Skelleftea (Suedia). Ultima confruntare dintre cei 25 participanți ai „Cupei Mondiale" : Andersson, Beliavski, Ehlvest, Hjartarson, Hübner, Karpov, Kasparov, Korcinoi, Ljubojevici, Nikolici, Nogueiras, Nunn, Portisch, Ribli, Salov, Seirawan, Short, Sokolov, Spasski, Speelman, Tal, Timman, Vaganian și Iusupov (la care s-a adăugat și jucătorul belgian Winants) va consta într-un turneu de „blitz" (șah la 5 minute). Întrecerea se va bucura de un interes sporit datorită prezenței campionului lumii la șahul clasic — G. Kasparov, campionului mondial la șah activ — A. Karpov și campionului planetei la „blitz" — M. Tal. În ciuda faptului că Garri Kasparov declară cu insistență că : „În lume există un singur campion !" toate cele trei titluri au fost cîștigate și recunoscute de FIDE...

● **Turneul de calificare** pentru „Cupa Mondială", care va reuni jucători de pe toate continentele, va debuta la Moscova la 15 mai. În finalul întrecerii sînt anunțate lucrările Asociației marilor maeștri, conduse de Garri Kasparov. După mai multe dispute și neînțelegeri între Federația internațională și Asociația marilor maeștri s-a ajuns la... pace. FIDE a recunoscut rolul decisiv al GMA în organizarea și dezvoltarea mișcării șahiste mondiale. Noua asociație a fost recunoscută oficial de FIDE și, în continuare, FIDE și GMA vor decide împreună condițiile organizatorice și financiare ale viitorului ciclu al C.M. cu concursul noului comitet format din Kasparov, Karpov, Timman, Kok, Botvinnik și președintele Federației internaționale.

● **„Islanda — o nouă putere în șah"** este titlul unuia dintre articolele dedicate în buletinele olimpiadei mișcării șahiste nordcontinentale. Lansarea lui J. Hjartarson în C.M. nu reprezintă o apariție de excepție, ci o confirmare a noii școli șahiste. Ultimul campionat a mai lansat un nume : H. Stefansson. Complet necunoscut, fără titlu internațional, fără coeficient Elo, Stefansson a constituit surpriza campionatului Islandei prin cumularea de 8 puncte din 11 posibile, tot atîtea cît obținură și marii maeștri M. Petursson și I. Arnason !

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

Viitorul doi

Marii campioni demonstrează că omul nu mai cunoaște limite în aspirația sa spre performanțe sportive din ce în ce mai înalte.

Campionii bazinelor își umplu intestinele cu aer pentru a înota mai ușor. În atletism se perfecționează prăjini din fibre de sticlă cu care se poate sări pînă la etajul doi. Unii își „hrănesc" mușchii pînă la refuz și dacă au nevoie numai de bicepsul brațului drept, îl hrănesc numai pe acesta. Distanța de 10 000 metri se aleargă atît de repede, încît marele Paavo Nurmi — „omul cronometru", din anii '50 — nu ar mai putea face față decît în cursele feminine. Se folosesc fel de fel de hormoni. Un antrenor de natație a fost întrebat pentru ce toate elevele lui au vocile groase. „Pentru că trebuie să înoate, nu să cînte", a răspuns omul.

Rod Laver a fost cel mai bun jucător de tenis al anilor '60. Era stîngaci. Cînd nu se antrena, avea în buzunar un arc de fontă. Dacă nu ținea furculița sau cuțitul în mînă sau nu făcea altă muncă manuală, strîngea arcul din buzunar. Laver avea cel mai puternic braț și cea mai puternică încheietură a mîinii. Dar numai stîngă. Brațul drept se „ofilise". Nu a ținut niciodată o rachetă în mîna dreaptă. Se gîndea numai la brațul stîng, cel drept îi era indiferent. Rod Laver avea deci o „ofilire" specială. Dacă acum ar fi posibil să revină la vîrsta de 25 de ani (are 50), ar mai putea cîștiga Wimbledon-ul ? Putem afirma categoric : nu ! Laver măsoară 1,73 m. Jocurile de tenis se cîștigă astăzi în special prin forța serviciului. Iar aceasta o are acela care atinge unghiul cel mai favorabil format între înălțimea rachetei în momentul servicului, înălțimea fileului și nivelul terenului de joc. Iar cel mai favorabil unghi îl obține cel mai înalt jucător. Nici un cîștigător al marelui turneu din următorii ani nu va fi mai scund de 1,80 m. (Boris Becker are 1,91 m, Ivan Lendl are 1,88 m). Învingătorul de la Wimbledon din anul 2089 va măsura 2,00 m, brațul cu care joacă va fi de două ori mai puternic decît celălalt, va avea picioare extrem de mari, degete ca niște arcuri și o musculatură a umerilor ca a unui halterofil. Bineînțeles că numai pe dreapta sau numai pe stînga. Nu vom mai trăi să vedem ce se va întîmpla, dar spre asemenea conformații de campioni ne îndreptăm. Iar deosebirea nu va mai consta în performanță ci în exerciții anatomice. Poate vom întîlni un săritor în înălțime care să sară 2,50 m și să nu poată alerga 200 metri într-un timp acceptabil.

Să privim un halterofil, o aruncătoare de suliță, un discobol. Halterofilul abia se poate mișca de atîta putere. Iar aruncătoarea de suliță are un braț de bărbat. Cu un braț normal n-ar ajunge în frunte.

Cazul Nurmi nu l-am pomenit întîmplător. Cei 10 000 metri ai alergătorilor au cunoscut recorduri senzaționale. Fostul record al lui Nurmi este depășit de femei. Un medic sportiv vest-german, Dr. Ernst von Aaken, a anticipat deja acum cîțiva ani că distanța aceasta ar putea fi alergată încă în secolul 20 în mai puțin de 26 de minute. Este necesar un volum enorm al inimii și o viteză medie de 24 km/oră. Același medic a consultat, cu ani în urmă, pe sprinterul Arim Hary și pe fondistul Harald Norpoth. În cabinetul său se află reconstituirile inimilor celor doi alergători. Cea a lui Norpoth este dublă față de cea a lui Hary. Inima lui Norpoth are un volum de 1 200, cea a lui Hary de 600 cm³. Plămînul unui alergător care străbate distanța de 10 000 m în 26 minute trebuie să ia în fiecare minut 6 litri de oxigen. Deci mărimea dorită se poate calcula și dobîndi. Mai mult decît atît, un cercetător al sportului viitorului consideră posibil un record stabilit de un alergător cu o inimă artificială !

CRISTIAN ȚOPESCU

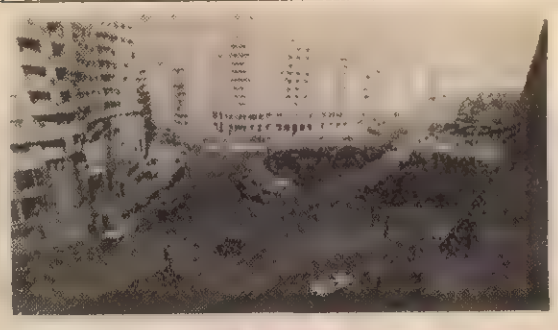

Într-o zi de simbătă a anului trecut, printr-un loc din județul Prahova, în 16 ore fix, au trecut 11 025 autovehicule ; adică vreo 700 pe oră sau 12 pe minut sau cîte una la fiecare 5 secunde. Un trafic de nivel internațional, o mare automobilistică ce se naște și se dispersează precum o rază a vînturilor cu centrul în Ploiești și care se întinde spre Sinaia ,spre Văleni-Cheia, spre Moreni—Tîrgoviște, spre Buftea—București ori spre Buzău, făcînd din această parte a țării una dintre cele mai motorizate și solicitate din punctul de vedere al conducerii auto.

Și pentru că oricînd puteți fi părtaș la un asemenea trafic, pe care timpul frumos și apropierea sezonului estival îl provoacă irezistibil, vă supunem atenției cîteva particularități ale circulației în Prahova, nu lipsite de învățăminte rodnice pentru dorința tuturor de-a trece pe-aici „fără probleme".

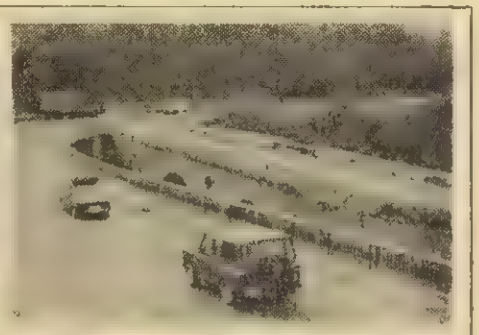

Pentru ca Valea Prahovei să aibă dus și întors

Simbătă, la Bărcănești

Această comună care străjuiește intrarea în Ploiești (dinspre Capitală), deși n-a devenit încă stațiune de odihnă, face parte, totuși, din „programul" fiecărei zile de simbătă ce se dorește a fi petrecută la munte. Mai mult decît atît, cu gîndul la munte mulți uită de Bărcănești, așa explicîndu-se, desigur, cele 30 accidente grave și 350 cu pagube materiale petrecute aici în numai 5 ani. Pentru a continua analiza întreprinsă de Serviciul județean de circulație, căruia Bărcănештiul îi dă mai mereu bătaie de cap decît oricare alt oraș din județ, să adăugăm că majoritatea accidentelor s-au produs simbăta, între orele 18-24, în 72 la sută din cazuri vinovăția aparținînd pietonilor. Asta pentru că rețeaua de apă este numai pe-o parte a șoselei, ambele școli sînt la stradă, circumna poreclită „se pare pe drept, „Popasul clorilor" este și ea-n drum, toate astea creînd o

forfoteală de care nu prea ținem seamă în gîndurile noastre de-a ajunge mai repede undeavem treabă. Desigur, pietonii pot circula bîmbura, dar vina lor nu ne-nălțește cu nimic cînd e vorba de accident. O soluție care ar atenua mult factorii de risc ar fi amenajarea trotuarelor, absente cu desăvîrșire în Bărcănești. Primarul Ion Nițoc avea multe dureri de cap cu sistematizarea accelerată a zonei, mai avea și-o durere de masă [illegible] doar pentru a subscrie la [illegible] trotuarelor, „ce se vor [illegible] după ce rezolvăm centrul civic"! Pentru cei 16 km de trotuar necesari pe ambele laturi ale șoselei, primăria a cerut sprijinul județului în sensul redistribuirii unor fonduri de [illegible]. Și-asta pentru [illegible] Bărcănești, consiliul popular n-are absolut nici-o sursă de venituri proprii — o situație care stîrnește cel puțin nedumerire, întrucît contextul autofinanțării tuturor localităților țării ar fi trebuit să le pună celor de-aici mintea la contribuție — pentru repararea sifonăriei, pentru a reactiva, poate, vechea cărămidărie, pentru a găsi alte soluții locale de venituri, așa cum e cazul unor sute de comune mult mai inventive și, deci, mai prospere.

Pînă primăria își va rezolva problemele pe care le are, inclusiv găsirea unor soluții de amenajare a trotuarelor, cînd treceți pe-aici, evitați capcana pe care v-o întinde lățimea drumului : pietonii accidentați pe această zonă n-au apreciat timpul de traversare, au contat că vor fi „ocoliți" de mașini și, adesea, au confundat strada cu o curte, din moment ce se pot duce de colo-colo fără nici-un obstacol.

Acum Bărcănештiul se sistematizează ; ar fi un prilej pentru proiectanți și constructori să prevadă nu numai blocuri cu ieșirea în șosea, ci și trotuarele respective (unde trece mia, [illegible] ce și suta), străjuite, în punctele cu risc sporit de accident de garduri metalice, spre protecția pietonilor.

La numărul 43

Trecînd cu bine de Bărcănești și neacceptînd „varianta" ocolitoare, urmează impactul cu metropola Ploieștiului. Reședința județului avea de toate pentru a fi numită metropolă — și cu atît mai mult i se cuvine acest renume de cînd are și tramvai. Sînt 37 de garnituri, pe 3 trasee, cu un total de 10 km linie dublă, cărora li se vor mai adăuga alți 3 km, între centru și Teleajen. Deși dă un aer de urbanism inconfundabil, tramvaiul nu [illegible] pentru circulație, o realitate [illegible] presupune acomodarea [illegible] călătorilor, a celor [illegible] și a vatmanilor înșiși. Spunem asta întrucît „instalația" tramvaiului se află la Ploiești încă în rodaj, lumea nefiind pe deplin obișnuită cu prudența la care îndeamnă acest mijloc de transport, mai ales că unele instalațiile tehnice aferente n-au putut fi impecabile dintru început (traverse nemontate, suduri nepolizate, denivelări ale șinei în plan orizontal, dale montate greșit etc.). Aceste deficiențe de construcție au fost analizate de Serviciul județean de circulație și supuse atenției organelor competente, cu recomandările în afară de orice [illegible] astfel încît este așteptată remedierea lor grabnică.

Pînă atunci, cînd treceți pe lîngă un tramvai din Ploiești, mărîți-vă atenția. În 4 ianuarie a.c., tramvaiul care venea pe șoseaua Ștefan cel Mare dinspre Gara Sud spre centru, în curba din dreptul numărului 43, a sărit de pe șină cu primul [illegible] parcurgînd mai mulți metri. Din fericire — fără victime, dar [illegible] întrerupînd circulația destul timp. În 29 ianuarie, în același loc și dinspre același sens, o altă garnitură a sărit de pe șine, dar nu s-a mai oprit decît în curtea unor cetățeni, după ce a rupt gardul împrejmuitor.

Nu sîntem de părere că știrile ar trebui închise pentru a se evita incidentele : tocmai de aceea, vigilența celor din și de pe lîngă tramvai trebuie dublată cu măsurile de siguranță constructivă care se impun.

„Șoseaua neagră"

Pe acest ax rutier al țării care este drumul național nr. 1 există o porțiune botezată mai demult „șoseaua neagră". Este un drum drept ,tentant pentru viteză, dar și monoton datorită absenței oricărui reper marginal. Maiorul Copelea Bratu de la Serviciul județean, care de 13 ani știe cam tot ce mișcă în partea asta, riul, ramul, atenționa — o dată în plus — atîndu-ne urmele mai noi și mai vechi de pe copaci — asupra pericolului pe care-l prezintă această monotonie, îndeosebi „la întoarcere", care se petrece de regulă noaptea și cînd iluzia optică a spațiului pe o șosea dreaptă, bornată numai de pomi duce și mai mult la aprecieri eronate ale distanței în depășiri. Niciodată nestiindu-se cu ce viteză vine cel din față, morala este „mai bine, așteaptă !"

E drept, și conducătorii auto sînt așteptați la ieșirea din Ploiești și intrarea pe „șoseaua neagră" (ori invers) — cum mărturisesc și imaginile alăturate. În ziua cu pricina, de serviciu erau sergent major Farcaș Mihai, de la biroul circulație al municipiului Ploiești și mecanicul auto Dan Popovici, de la Service „Teleprecizia". Împreună erau preocupați de măsurile preventive necesare unui asemenea traseu spre munte — de-aceea și ochii mecanicului se-ndreptau mai ales spre direcție, frînă și stare tehnică a elementelor ce conferă siguranță în conducere.

Intrarea în zid de la km 115

Celebrele curbe de la Posada nu trebuie să inhibe : sînt perfect abordabile, dar numai pe partea dreaptă (fără „tăieri" ce pot fi fatale !), cu prudență, fără depășiri, fără staționări și cu atenție la animale. Prețul uitării acestor „precepte" este, uneori, destul de mare.

Pe 31 decembrie 1985, pe la ora 6,30 un conducător auto începător se îndrepta spre munte pentru Revelion. Pe drum, luase un pasager de ocazie. În dreptul km. 115 + 100 (dincolo de Comarnic, spre Sinaia) îi apare în față peretele de stîncă, se sperie că intră în el, trage de volan spre stînga, rupe un parapet și plutește în cădere liberă vreo 80 m, oprindu-se în copacii din prăpastie. Pasagerul de ocazie își pierde viața.

În iulie anul trecut, în același loc (vezi fotografia), același zid apare și-n fața unui tînăr ce conducea o „Dacia 1100" și-n care se mai aflau un băiat, două fete și-un pechinez ce dădea din coadă printre ei. Era simbăta, pe la 13,30 ,vizibilitate bună, carosabil uscat, dar astea n-au împiedicat apariția aceleiași senzații de intrare în zid ; urmează aceeași manevră bruscă spre stînga, parapetul iarăși rupt, plutire liberă 50 m, dar nimeni, nici măcar cățelul n-a avut vreo zgîrietură. Dar cum niciunul din mașină nu știa de soarta celorlalți, aruncați care-încotro, fiecare a zbughit-o cum a putut cu prima ocazie, interesîndu-se mai tîrziu, la miliție, de ce pățiseră ceilalți. Mașina a ajuns la fier vechi.

Am remarcat aceste episoade în timp ce treceam pe-acolo într-o mașină condusă de Ion Vișan, șofer care în 22 de ani de meserie n-a avut nici-o problemă, niciodată, deși a parcurs peste 1,5 milioane km. Spun asta pentru a sublinia că, atunci cînd e practicată cu pasiune și responsabilitate, conducerea auto poate să fie meserie chiar liniștită.

Ion Vișan știa cele două episoade, știa mult mai multe din zona asta, știa povestea fiecărui parapet prăbușit și înlocuit — și nu-i exclus ca de fiecare dată cînd trece pe-aici, să-i mai revină în memorie cîte una din ele. Dar de fiecare dată se miră cum de-a fost posibil așa ceva, că, doară „dacă ești om întreg și nu-ți stă gîndul la altceva decît la drum și la viață, n-are ce să se întîmple". Indiferent de cum gîndește Ion Vișan, argumentul celor peste un milion de kilometri parcurși de el fără evenimente ne îndeamnă să-l dăm și să-l luăm de exemplu.

Pasagerul de ocazie

Aștepta de aproape o jumătate de oră, dar mașinile treceau pe lîngă el fără să oprească. Grăbiți, șoferii îi aruncau priviri nepăsătoare, drumul cărbunelui către Albeni era greu și nu aveau vreme de pierdut. Renunță să mai aștepte și porni pe jos, cînd auzi un scrîșnet de frîne și un claxon puternic, cunoscut. Cînd norul de praf se mai risipi îl recunoscu pe Victoraș, proaspătul său amic. Tînărul de 21 ani, cu privirea senină și veșnic cu zîmbetul pe buze îi mai luase de cîteva ori la ocazie și de fiecare dată refuzase micul bacșiș oferit, motivînd că și așa nu-i place să călătorească singur în cabină. Avea o enciclopedie de glume pe care le debita cu talent, rîzînd apoi cu gura pînă la urechi. Era o adevărată plăcere să-l întîlnești. Și mai avea o calitate, conducea mașina greoaie cu ușurință cu care un copil se joacă cu cubulețe, deși nu era șofer decît de trei ani. Curbele strînse ale defileului îi erau familiare, manevra volanul cu o singură mînă iar cu cealaltă gesticula într-una în timp ce povestea întîmplări care mai de care mai hazlii. Pe fața mînjită de praful de cărbune, șclipirea albă a dinților îl făcea zîmbetul și mai molipsitor. Se apropiau de curbele cele strînse din Prigoria, indicatorul de pantă lucea somnoros în norul de praf stîrnit de autobasculanta din fața și Victoraș, forță depășirea apăsînd pedala de accelerație pînă la refuz. Motorul puternic smuci mașina grea, încărcată vîrf cu cărbune cînd deodată, norul de praf dezvălui la numai cîțiva pași o umbră [illegible]. O altă autobasculantă venea din sens opus !. Frîna pusă brusc îl azvîrli cu capul în parbriz. Ar fi reușit poate să se redreseze, dar, acționate a doua oară cu violență, frînele cedară. Panta era abruptă iar mașina, încărcată și lansată în plină viteză, intră ca un bolid în basculanta din față. Violența izbiturii îl protectă pe Victoraș în șanțul șoselei, scăpase teafăr ca prin minune. Cînd, ajutat de ceilalți doi șoferi, s-a putut în sfîrșit ridica, primul lui gînd a fost la pasagerul de ocazie. Deschisă cu o mînă tremurătoare, ușa îndoită a cabinei, dezvălui privirilor trupul zdrobit, de nerecunoscut al tînărului care cu o oră în urmă aștepta răbdător o mașină de ocazie.

PAUL ULIERU

Pic, pic, pic în prăpastie

S-a întîmplat s-ajungem la Sinaia la o oră de noapte, cînd subofițerii Florinel Tudoran și Vasile Surugiu se aflau la confluența serviciului. Sinaia e un oraș tentant, dar ce e valabil pentru turiști poate avea alte sensuri, de muncă („un plus de vigilență, orientare, discernămînt, politețe") pentru lucrătorii de circulație, care nu reduc liniștea orașului doar la cea a șoselei. Odată, un șofer a venit din Dimbovița după bere la Azuga și s-a gîndit să rămînă și la un chef prin zonă. Cînd a plecat, a răsturnat camionul cu sticle pe străzi. Altădată, un șofer care transporta produse de carne a făcut un popas prelungit și zgomotos într-un cartier mai izolat : avea treabă să lase acolo vreo tonă de cărnărie, sustrasă pe căi ce-aveau să fie depistate și... astupate. Mai demult, lui Vasile Surugiu i-a fost dat să facă o urmărire ca-n filme la capătul căreia a fost prins, la propriu și figurat, un infractor notoriu și periculos, Marchidan din Tîrgoviște, pre numele lui...

Sinaia, oraș tentant, dar pe unii îi apucă somnul abia ce-au trecut de el. În ianuarie anul acesta, autoturismul 3-MS-3808 s-a rostogolit de șapte ori în prăpastie, mai încolo de Izvorul Rece, spre Comarnic. Nu s-a întîmplat nimic foarte grav, decît mașina făcută praf, de-a trebuit să fie scoasă de-acolo cu doi cai („cu altceva era imposibil"). „Șoferul ne relata că s-a pomenit cu mașina pic, pic, pic spre prăpastie, el nefăcînd nimic deosebit. Era o poveste dintre somn și realitate, pe care n-a putut nici s-o recunoască. Pic, pic, pic ! dar i-a schimbat caroseria", încheie, oricum mai relaxat decît atunci cînd făcuse cercetările, plutonierul adjutant Tudoran Florinel.

Sinaia, oraș tentant. Și dacă agenții de circulație depun o muncă mai complexă, de terapie socială întru menținerea la propriu și figurat a liniștii turiștilor, aceasta începe chiar din stradă, uneori cu instrumentul atît de bănuit al radarului. În 23 martie 1989, timp de 2 ore au trecut prin dreptul vestitului aparat peste 200 de autovehicule — și cei doi agenți au fost primii care s-au bucurat să constate că numai 5 conducători auto au depășit viteza legală cu sub 20 km la oră. „Nimănui nu-i face plăcere să constate — ca să nu mai zicem, să facă — o contravenție, pentru că civilizația începe cu respectul pentru ceea ce trebuie respectat. Iar cînd solicităm actele pentru control și facem recomandări, cei în cauză ar trebui să știe că avem în vedere și o oprire de 10 minute, care le face foarte bine, îndeosebi pe un astfel de drum, de la sau spre munte și mai ales noaptea". Deci înainte de-a pune nepoliticoasa întrebare „ce s-a-ntîmplat ?", acceptați că o pauză din condus e oricînd binevenită.

Ca la Breaza

Cîndva, km. 100 de la București spre Valea Prahovei era bornat în dreptul Complexului comercial din Breaza. De cînd s-a dat în folosință varianta Nistorești, mult mai rapidă pentru că nu trece prin localități, dar și mai expusă radarului, kilometrajul (și traficul) principal s-au mutat pe alci și abia dacă mai aruncăm o privire dincolo de Podul Vadului, unde începe să se arate Breaza. Desigur, tentațiile mari sînt poate mai departe și mai sus, la munte, dar Breaza e mult prea cunoscută pentru a-și mai face propagandă turistică. Din perspectiva circulației, însă, o trecere prin Breaza este totdeauna mai recomandabilă decît „mersul la bară" pe variantă. Iar dacă în acest orășel-stațiune veți găsi (și veți găsi cu siguranță) motive să mai zăboviți, cu atît mai bine va fi : veți scurta călătoria, veți evita stresul aglomerației de sfîrșit de săptămînă și, poate, veți cheltui mai puțin !

În orice caz „varianta Breaza" este pregătită cum se cuvine să absoarbă traficul estival de pe Valea Prahovei, chiar în aceste zile definitivîndu-se ceea ce se numește, toaletarea șoselei — prin împrospătarea marcajelor, înnoirea indicatoarelor, repararea porțiunilor de drum deteriorate pe timpul iernii. Șeful miliției locale, maiorul Alexandru Apostol este și un destoinic cetățean al urbei, implicîndu-se cu mult spirit în tot ceea ce menține prestigiul așezării. Chiar făcută din mers, o discuție cu directorul școlii, prof. George Mărgineanu despre nu știm ce aspecte monografice locale își are rostul și importanța ei, deopotrivă cu informarea pe care o primește de la subofițerii cu circulația, Gheorghe Dorobanțu și Ion Duță despre mersul lucrărilor spre Adunați, spre Talea ori spre Podul Vadului.

Chiar dacă pentru Breaza sînt trei gări, orașul își așteaptă vizitatorii pe șosea. O șosea superbă, ce traversează o localitate caldă și primitoare și pe care lucrătorii secției de drumuri și agenții de circulație au făcut-o și mai ospitalieră, parcă în ciuda variantei de jos, care n-are alt „argument" decît pedala de accelerație...

Dacă veți trece pe-aici

Împreună cu tovarășul lt. col. Grigore Vasile și colaboratorii săi de la miliția județului Prahova, am recapitulat principalele particularități ale circulației din această zonă a țării, foarte solicitată îndeosebi în sezonul estival și la sfîrșiturile de săptămînă. Înainte de toate să menționăm că, în ierarhia județelor țării, Prahova se situează pe primul loc după Capitală în cîteva privințe : producție industrială, producție pentru export, turism, grad de urbanizare (14 orașe), și pe locul al 4-lea în ce privește indicele de motorizare (număr de mașini față de numărul populației). „Aceste realități incumbă muncii din circulație responsabilitatea unor performanțe pe măsură, chiar dacă (sau mai ales pentru că) traficul este foarte aglomerat, tranzitul intens, reliefui foarte divers, iar Ploieștiul se află în nucleul unei mișcări permanente, de toate felurile și-n toate direcțiile", apreciază interlocutorii noștri.

Județul este „irigat" de 2 900 km drumuri naționale, județene și comunale asfaltate, secretul circulației în deplină siguranță pe oricare din ele fiind adaptarea la situația de fapt a traficului — întrucît în aceeași zi se poate merge pe drum uscat de cîmpie, pentru a ajunge, în cîteva ore, la pasul Bratocea, acoperit pe-alocuri de zăpadă înșelătoare.

Dacă veți trece prin locurile respective, ar fi bine să țineți seamă de niște recomandări impuse de realitatea locurilor și-a accidentelor petrecute pe-acolo.

Spre Cheia — atenție la traversările pietonilor din zona Lipănești și la serpentinele de la Măneciu, foarte populate cu animale și căruțe, presupunînd stare tehnică impecabilă a mașinii.

La Albești este ramificația ce duce spre Urziceni și care trece prin lungita comună Ciorani, unde nu sînt trotuare, dar sînt mulți biciclești indisciplinați ! ...

În drum spre Tîrgoviște, respectați bariera automată semicumpănă, chiar dacă sînteți într-o coloană lungă de mașini care așteaptă un tren ce va trece, totuși, cîndva... În intersecția de la Mănești, prioritatea este anunțată vizibil, pe un panou mare ; rămîne să-l respectați, chiar dacă pare că de dincolo nu vine nimeni.

Spre Slănic, la intersecția cu șoseaua de centură, se află un punct de conflict prin nerespectarea semnificației indicatorului STOP.

Prin toate aceste locuri, și nu numai acolo, județul Prahova v-așteaptă : să treceți cu bine sau să petreceți cu bine ! Condiția este să nu vă considerați în vacanță atîta timp cît vă aflați la volan.

OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii de PAUL ULIERU
Grupaj realizat cu sprijinul Inspectoratului General al Miliției
DIRECȚIA CIRCULAȚIE

Cronica șoselei

Educația pentru viață

Anul trecut Direcția Circulației din I.G.M. în colaborare cu ADAS au avut inițiativa editării a patru broșuri : primăvara, vara, toamna și iarna rutieră. În ele semnează specialiști reputați din rîndul medicilor, inginerilor de drumuri, electroniștilor, profesorilor, pedagogilor, automobiliștilor etc. În aceste lucrări nu se filozofează nu se face paradă de prețiozități, de termeni sofisticați, nu se face morală, nici nu se utilizează tonul admonestator. Autorii cu cuvinte simple dialoghează cu publicul atît de larg al circulației, practic cu toți cetățenii. Fiecare are ceva de învățat din aceste cărți ale înțelepciunii, interesante, atractive. Forța lor de convingere o conferă îndeosebi accentul pus de autori pe explicarea particularităților traficului în fiecare sezon. Capcanele ce le întind pe căile rutiere, capriciile vremii, și nu în ultimul rînd partenerii noștri de trafic, sînt înfățișate în cele mai mici detalii. Șoferii „milionari" își deapănă pățaniile, începătorii, puști de la volanul carturilor formulează întrebări, iar cei mai autorizați specialiști le răspund. „Citind aceste lucrări editate cu atîta respect și grijă pentru oameni, scria un profesionist ce conduce neîntrerupt din 1949, m-am convins încă o dată că în circulație, ca de altfel în viață, șoferul învață cît trăiește. Am dat în paginile lucrărilor respective de întîmplări ce n-aș fi crezut că pot avea loc. E drept, înveți din orice carte, revistă, almanah, toate te îndeamnă la reflecții, dar cred că mai presus de orice e că din aceste lucrări înveți cum să-ți protejezi viața ta și a semenilor tăi. Înveți nu fiind dăscălit, cu cicăleli și pedanterii. Pe nesimțite pe măsură ce-i parcurgi filele, cartea îți devine un prieten, cu care pe nesimțite dialoghezi firesc, deschis, într-o atmosferă de sinceritate".

Propaganda rutieră duce o campanie neîntreruptă, tenace, fermă, competentă, exprimată în termeni ce pot fi cu ușurință înțeleși de oricine, contra unor inamici care răpun încă destule vieți, deseori nevinovate : alcoolul, oboseala, neatenția în conducere concretizată prin mii de fațete, iresponsabilitatea la volan. Firul roșu al articolelor, reportajelor, eseurilor pe teme rutiere îl reprezintă pledoaria pentru o conduită preventivă în trafic, nu numai a șoferilor, ci a tuturor „beneficiarilor" arterelor rutiere. Azi știința de-a nu produce tu, din vina ta un accident, reprezintă puțin, e deșuetă, esențial fiind cum să anticipezi ivirea unui pericol, cum să fii prudent, și pentru alții, cu alte cuvinte ce trebuie să întreprinzi pentru a nu ajunge în nici un caz la evenimentul rutier. Același comandament major stă și la baza tuturor filmelor documentare de circulație. Anual se realizează numeroase asemenea pelicule. Pe profile : pentru oamenii volanului din agricultură, din construcții, pentru cei ce pilotează mijloace de transport în comun, autocamioane cu încărcături periculoase etc., etc. Nu sînt omiși cei ce se află la începutul „carierei" automobilistice, motocicliștii, bicicliștii după cum unele pelicule sînt dedicate conștientizării șoferilor asupra primejdiilor ce le ascunde conducerea pe timp de noapte, în condiții atmosferice dificile, descifrării specificului pilotajului în marile aglomerații urbane ori a mersului îndelungat în coloană. Filme speciale sînt realizate pentru copii. Ele arată celor mici cum să se comporte în trafic, dar se adresează în aceeași măsură, dacă nu în mai mare măsură, șoferilor, deslușindu-le caracteristicile deplasării copiilor pe drumuri, explicînd reacțiile lor ce se deosebesc mult de ale adulților și mai cu seamă cum trebuie protejați cei mici de pericolele străzii. Peliculele conving prin forța imaginilor întîmplările reale, prin filmările din unghiuri cu măiestrie folosite, prin secvențele ce utilizînd animația, explică plastic lucrurile mai dificil de înțeles datorită complexității circumstanțelor producerii evenimentelor. Filmele pătrunse de fiorul umanismului autentic, emoționează profund dar și conving. Spectatorii află cum, în ce fel pericolul putea fi ocolit ori măcar diminuat.

Impresionantă este activitatea patrulelor școlare de circulație. Sobri, extrem de atenți și conștiincioși, micuții școlari, mîndri de echipamentul lor, centurile albe, insigne, palete, își fac singuri ordine în aproprierea școlilor. Îndrumă, școlărimea ce vine sau pleacă de la școală fi ferește să comită greșeli, însoțindu-i pe cei mici, uneori chiar și pe vîrstnici ori bolnavi, neavînd liniște pînă nu-i văd eurînd pe trotuarul opus. Această activitate imensă de educare, de îndrumare, desfășurată de oameni în slujba oamenilor, ce trece uneori neobservată în tumultul vieții cotidiene dă roade. Se împuținează manifestările de agresivitate, de intoleranță, în timp ce cîștigă teren spiritul cooperant, întrajutorarea, manifestările de responsabilitate și de tulburătoare omenie.

VICTOR BEDA

VREMEA cum a fost cum va fi

ION DRĂGHICI

Așa după cum se cunoaște, evoluția Sistemului Terestru este intim legată de evoluția activității solare. Ca subsistem al Sistemului Terestru, atmosfera este „sensibilă" la schimbările intensității activității solare dar pînă în prezent nu s-a putut stabili în detaliu modul în care se produce răspunsul meteorologic față de aceste schimbări.

După părerea specialiștilor anul acesta se va produce un maxim al activității solare. Ca intensitate, acest maxim va fi mai semnificativ decît precedentul (1979) apropiindu-se de acela realizat în 1957 — cel mai intens maxim al activității solare din acest secol. În mod indirect evoluția meteorologică din această iarnă atestă și ea faptul că activitatea solară se apropie de un maxim. Din păcate această afirmație nu poate fi argumentată decît în termeni calitativi, neputîndu-se face o legătură directă între intensificarea activității solare și iarna blîndă și uscată, ca și despămînărarea timpurie de pe meleagurile noastre. Într-adevăr pe fondul aceleiași activități solare crescute, pe continentul nord-american iarna a fost mai aspră și mai umedă decît în mod obișnuit. Corespunzător putem afirma că în această perioadă am asistat la o variabilitate meteorologică mai pronunțată, paleta manifestărilor de vreme fiind mai largă, de la o zonă geografică la alta. Totodată este clar că înțelegerea evoluției vremii pe perioade de timp de ordinul săptămînilor, al lunilor sau al anotimpurilor reclamă studierea comportării întregului ansamblu meteorologic, la nivel global. În sfîrșit, vom observa că această evoluție globală nu este proprie numai atmosferei ci și celorlalte subsisteme ale Sistemului Terestru. Să considerăm de exemplu apa oceanului care acumulează imense cantități de căldură preluată din radiația solară printr-o multitudine de mecanisme. Unele dintre aceste mecanisme reflectă interacțiuni sistemice ale oceanului cu atmosfera și implicit pot conduce la modificări semnificative în evoluția vremii.

Evident, înțelegerea modului de funcționare a Sistemului Terestru necesită o largă colaborare tehnico-științifică internațională. Aflată deja în plină desfășurare, această colaborare se intensifică tot mai mult, conturîndu-se treptat elemente ale unei științe unice — Știința Sistemului Terestru.

Orientîndu-ne acum către evoluția meteorologică în zona geografică a țării noastre în prima decadă a lunii aprilie facem observația că datele de arhivă atestă foarte clar o variabilitate crescută — de la zile cu aspect de vară pînă la adevărate tablouri hibernale. În condițiile unei desprimăvărări foarte timpurii apariția unor perioade reci poate fi extrem de dăunătoare. Spicuind Buletinul Institutului Meteorologic Central din 1957 găsim referințe detaliate privind „Ninsorile și înghețurile tîrzii din aprilie". Astfel pe 8 aprilie 1957 se consemnează o primă invazie rece care face ca în zona de munte și în nordul țării ploile să se transforme în ninsoare. „După 3 zile relativ călduroase, în noaptea de 12—13 aprilie 1957, un nou transport de aer arctic pătrunde pînă la noi, determinînd un val de ninsori abundente... În noaptea de 14—15 aprilie ninsoarea se propagă pînă în regiunile de deal din sudul țării... În diminețile de 17 și 19 aprilie minimele coboară sub 0°C aproape în toată țara, cauzînd pagube atît pomilor care erau în floare cît și celor înmuguriți".

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 6 - 12 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	15÷20	5÷8	7÷13	35,1	Bălești 1985	-6,4	Satu Mare 1954
Dealurile de podiș	13÷18	1÷6	10÷15	29,6	Titu 1985	-8,4	Rădăuți 1963
Depresiuni	13÷15	-1÷3	9÷10	25,8	Petroșani 1961	-4,8	Petroșani 1968
Vf. Omu	3÷4	-9÷-8	25	9,3	1976	-23,5	1929
Litoral	12÷13	5÷6	6÷7	31,9	Constanța 1985	1,5	Constanța 1942

O evoluție cu fenomene asemănătoare, dar cu o intensitate dominantă s-a înregistrat în săptămîna 30 martie — 5 aprilie a.c. După ce pe 1 aprilie s-au înregistrat în sudul țării primele temperaturi de zi tropicală, în 2 aprilie o răcire de pînă la 21°C în nordul țării s-a asociat cu precipitații sub formă de lapoviță și ninsoare. În noaptea de 4 spre 5 aprilie o nouă încălzire a dus la consemnarea primei nopți tropicale din acest an. Masa de aer antrenată deasupra României în ultimele 24 de ore va determina o vreme caldă și în următoarea săptămînă, cu deosebire în regiunile sudice și estice. Nebulozitatea va fi mai accentuată la început în regiunile din vestul și nordul țării, apoi spre sfîrșitul intervalului în sud-vestul și vestul țării, unde vor cădea ploi, ce vor avea și caracter de aversă, iar în regiunile vestice vor fi însoțite și de descărcări electrice. Temperatura aerului va marca o ușoară scădere în regiunile vestice, nord-vestice ; minimele nocturne vor fi cuprinse în general între 5° și 15°C, iar maximele diurne între 16° și 26°C, local mai ridicate în sudul țării în primele zile.

Din nou un spectacol fotbalistic de clasă pe stadionul din Ghencea

STEAUA — GALATASARAY 4 — 0 (2 — 0)!

• organizare desăvîrșită • sportivitate deplină • arbitraj ireproșabil •

„Gheata de aur" și „Gheata de bronz" a Europei în duel ■ Scorul ar fi putut să capete și mai mari proporții ■ În ziua meciului de miercuri Lăcătuș a împlinit 25 de ani ■ În cursa ei spre finala de la Barcelona Steaua a marcat 21 de goluri și a primit numai 6

Din nou o echipă de fotbal de pe continentul european a fost surclasată, fără drept de apel, pe stadionul din Ghencea. De data aceasta este vorba despre **Galatasaray**, prima formație de fotbal din Turcia care a reușit performanța de a se califica la semifinalele C.C.E. După cum știe azi întreaga suflare fotbalistică din țară — și nu numai din țară — **Steaua**, pe propriul ei teren, excelent amenajat pentru o întîlnire sportivă de o asemenea anvergură, într-o atmosferă civilizată, a izbutit să îngenuncheze echipa turcă într-o manieră proprie marilor campioane, asigurîndu-și astfel șanse serioase pentru a disputa finala celei mai prestigioase competiții de fotbal intercluburi din Europa.

Dar scorul de 4—0 înscris la finalul unei partide de mare luptă nu dezvăluie cu destulă fidelitate modul cum a fost el realizat. N-a fost nicidecum de-ajuns ca steliștii să apară pe teren ca adversarii lor să-și plece fruntea cu toată resemnarea și să se retragă timorați de faima și pregătirea unor fotbaliști ale căror nume iubitorii sportului cu balonul rotund de pe continent au început să le rostească tot mai insistent și mai corect. Miercuri, pe stadionul arhiplin al Stelei — de ce oare unii colegi de breaslă turci s-au supărat pentru că nu s-a permis accesul pe stadion a mai multor fani din Turcia decît fuseseră prevăzuți, cînd atîtea zeci de mii de suporteri români, unii dintre ei cotizanți ai clubului **Steaua**, au trebuit să se mulțumească să vadă partida la televizor sau s-o asculte la radio ? — echipa gazdă n-a semnat doar un simplu act de prezență în urma căruia, printr-un protocol dinainte stabilit, i s-a atribuit cu mărinimie victoria. Dimpotrivă, a fost nevoie de multă risipă de energie precum și de o forță inventivă ieșită din comun în alegerea celor mai potrivite variante pentru a dejuca planurile celor de la **Galatasaray**, o echipă care a surprins în chip plăcut pe spectatorii bucureșteni prin marea ei capacitate de a se dărui jocului din primul pînă în ultimul minut, ca și prin tehnica unora dintre jucătorii săi, printre care „gheata de aur" a Europei, Tanju Colak, a dovedit că și-a cîștigat titlul pe merit, datorită modului inspirat, extrem de abil, de a se plasa în cele mai ideale situații de a marca.

Steaua a jucat, în special în prima repriză, cu gîndul la returul de la Izmir, unde cu siguranță că va fi supusă unei presiuni neobișnuite din pricina atmosferei încinse pînă la incandescență pe care o provoacă, din cîte a ajuns și pînă la noi, suporterii turci. Echipa militară și-a propus, din start, cu deplin temei și cu ardoare, să marcheze cît mai multe goluri pentru a-și alunga emoțiile unei dispute desfășurate pe un teren străin. De aici a provenit tracul unora dintre acțiunile sale. Din această cauză realizarea unui scor fluviu s-a împlinit mai greu decît dacă s-ar fi jucat cu mai multă detașare. Din această pricină viteziștii s-au pripit nepermis de mult și-au irosit incredibil situații de gol de o simplitate uluitoare. Tot din acest motiv pe tabela de marcaj a stadionului n-au fost înscrise mai multe goluri în dreptul Stelei — ceea ce n-ar fi mirat nici măcar pe suporterii turci, prezenți toți în număr destul de mare în tribune și care și-așa se priveau dezolați, la sfîrșitul meciului, nevenindu-le să creadă că e aievea ceea ce s-a petrecut.

Așa cum ne este în obicei, nu vom povesti ceea ce a fost evident pentru toată lumea, nu vom mai readuce în memoria cititorilor fazele mai importante ale meciului, și nu vom mai descrise în detaliu ipostazele din care Ilie Dumitrescu (minutul 8), Hagi (minutul 40), Dan Petrescu (minutul 69) și Balint (minutul 72) au înscris. Au făcut-o deja, cu lux de amănunte, ziarele de ieri. Dorim însă să atragem atenția asupra unui lucru mai important și care nu ne poate decît bucura : acela al posibilităților echipei militare de a ofiri în continuare surprize tehnico-tactice partenerelor de întrecere. Miercuri, **Steaua**, o bună parte din cele nouăzeci de minute, n-a jucat așa cum joacă deobicei ! A fost cu totul altceva — și strădania de a descoperi o altă soluție, „necitită" încă de adversari, neghicită încă din vizionarea casetelor video cu partidele sale, e rodul, bineînțeles, al inspirației celor doi antrenori, Anghel Iordănescu și Dumitru Dumitriu, a tuturor celor care îi gîndesc cu dragoste și competență destinul. În jocul de miercuri n-au mai fost atît de des, ca în alte dispute, combinații strălucite între 3—4 jucători care să-i deruteze pe partenerii de întrecere. De data aceasta s-a lăsat mai mare libertate inițiativelor individuale, luării acțiunilor pe cont propriu, tuturor, celor treisprezece jucători : Lung, Dan Petrescu, Ungureanu, Bumbescu, Iovan, Stoica, Lăcătuș, Ilie Dumitrescu, Pițurcă, Hagi, Rotariu, Balint, Bălan, care au evoluat pe teren oferindu-li-se cîte o partitură pe care trebuiau s-o prezinte pe rînd pe scenă. Numai așa se poate explica, de pildă, de ce mai fiecare stelist a ținut mingea cît a putut de mult, numai așa devine limpede, de exemplu, de ce Hagi a driblat cît pentru trei meciuri, iar Lăcătuș, și-a sărbătorit ziua de naștere împreună cu Semih Yuvakuran, acceptînd să fie ținut de acesta pe tot terenul, dar lăsîndu-l în schimb să strălucească pe alți coechipieri, ca Ilie Dumitrescu sau Dan Petrescu, bălatul-erou al partidei de miercuri, jucătorul căruia i-a izbutit aproape orice a întreprins, fiind uneori de un firesc care-i descumpănea total pe adversari. O astfel de tactică subtilă, neașteptată a derutat în mod vizibil echipa turcă, înfrîngerea ei fiind logică, fără putință de apel.

Să nu ne amăgim, la Izmir nu va fi deloc ușor. Acolo, printre efendi deloc simbitori și în sunet de meterhanale, Stelei îi revine din nou o misiune dificilă, pe care însă sîntem siguri că o va îndeplini cu cinste, pregătindu-se cum se cuvine pentru a o vedea, pentru a doua oară, în finala Cupei Campionilor Europeni la fotbal, spre gloria sportului românesc.

GEORGE ARION ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

Elanul unei echipe pornește de la seriozitatea căpitanului ei ; iar miercuri, Tudorel Stoica a fost pentru coechipieri un model de dăruire pentru culorile clubului.

Gică Hagi, întotdeauna îndrăgostit de balon

Marius Lăcătuș sau imprevizibilul

Cel mai bun de pe teren : Dan Petrescu

Ștefan Iovan și Silviu Lung, adevărați stîlpi ai apărării

Cu speranța că pe stadionul din Izmir, în ziua de 19 aprilie, va domni o atmosferă la fel de civilizată ca și cea de miercuri de pe stadionul din Ghencea, cu dorința legitimă și perfect îndreptățită ca echipa militară să se pregătească asiduu și temeinic pentru a doua partidă cu Galatasaray, să-i urăm formației noastre izbîndă deplină în superba tentativă de a-și înscrie numele, pentru a doua oară, printre finalistele C.C.E. la fotbal.

Fiacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport : 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacara

Săptămînal politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVIII
15 (1 764)
MINERI
14 aprilie
1989

Întîmpinînd Ziua Muncii
prin fapte generoase de muncă

Sporim bogăția țării,
împlinim bunăstarea tuturor

(paginile 2–3)

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În deschiderea lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus la cunoștința națiunii o strălucită izbîndă a muncii rodnice a poporului nostru, a politicii partidului de dezvoltare economico-socială a patriei: lichidarea completă a datoriei externe

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au început, miercuri, lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care vor avea loc între 12–14 aprilie a.c.

La propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Plenara a aprobat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Raport privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1988.

2. Raport cu privire la fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pe anul 1988.

3. Raport cu privire la evoluția prețurilor și tarifelor în anul 1988.

4. Propuneri privind anularea și reeșalonarea unor datorii ale cooperativelor agricole de producție.

5. Raport privind măsurile și acțiunile întreprinse în domeniul organizării și modernizării localităților, sistematizării teritoriului, optimizării transporturilor, căilor de comunicații și a rețelelor de energie electrică.

6. Raport cu privire la activitatea desfășurată, în anul 1988, de organele și organizațiile de partid în domeniul muncii organizatorice, ideologice și politico-educative, de selecționare, repartizare și promovare a cadrelor, de rezolvare a scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii, precum și activitatea internațională a partidului pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R.

7. Măsuri în vederea pregătirii Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român.

8. Unele probleme organizatorice.

La plenară participă, ca invitați, tovarăși cu munci de conducere și care nu sînt membri ai Comitetului Central al partidului.

În deschiderea lucrărilor plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a spus :

„Doresc să informez plenara, întregul partid și întregul nostru popor că, la sfîrșitul lunii martie, România a plătit complet datoria externă". *(Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung : „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria !")*

Aceasta reprezintă un rezultat strălucit al muncii poporului nostru de dezvoltare economico-socială a țării, demonstrează forța economiei socialiste românești și deschide perspective minunate pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism". *(Aplauze și urale puternice, prelungite, se scandează, din nou : „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria !")*

Plenara Comitetului Central a primit această importantă realizare a țării noastre cu puternice aplauze și ovații, care au dat expresie sentimentelor de deplină satisfacție, de profundă mîndrie patriotică ale tuturor cetățenilor patriei față de politica partidului de construcție socialistă, de înflorire multilaterală a României, de ridicare continuă a nivelului de civilizație, materială și spirituală, al întregului popor. Într-o atmosferă de puternic entuziasm și strînsă unitate, toți cei prezenți în sală au aclamat minute în șir pentru harnicul nostru popor — constructor hotărît al socialismului —, pentru gloriosul nostru partid comunist, pentru secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În continuare, lucrările plenarei s-au desfășurat în cadrul comisiilor pe probleme ale C.C. al P.C.R. : Comisia pentru problemele organizatorice de partid și de stat, ale organizațiilor de masă și obștești ; Comisia pentru probleme de cadre de partid și de stat ; Comisia pentru problemele ideologice, ale activității politice, culturale și de educație socialistă ; Comisia pentru problemele cooperării economice și relațiile internaționale ale partidului și statului.

Lucrările plenarei continuă.

Biblioteca Județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

1 MAI

Întîmpinînd Ziua Muncii

SPORIM BOGĂȚIA ȚĂRII,

Faimă, pe meridianele globului

Vicepreședintele Federației Române de Șah, ing. Dorin Goția, nu are mai nimic din alura unui șahist. În primul rînd, pentru că acest sport nu se practică îmbrăcat în halat. Apoi, pentru că șahul, această mare pasiune a directorului întreprinderii „Electromotor" din Timișoara, presupune o altă ambianță decît cea existentă în biroul său. Cu toate acestea, împrumutînd permanent ceva din rigorile disputei de pe tabla cu 64 de pătrățele, conducătorul acestei prestigioase unități economice timișorene — cunoscută și recunoscută pe multe meridiane ale lumii pentru calitatea și performanțele motoarelor electrice realizate — reușește să soluționeze operativ o diversitate de probleme, de la un simplu apel telefonic, telexuri și rapoarte de producție, pînă la implementarea pe fluxul de fabricație a unor recente dotări cu tehnică electronică de calcul, ca să notăm doar ultima și cea mai spectaculoasă izbîndă de aici.

Oamenii „Electromotor"-ului au o deformație profesională : în orice discuție, găsești o bază de comunicare numai atunci cînd vorbești de producție, de realizări, de ultimele performanțe în domeniu. De la această regulă nu se abate nici directorul. Ca atare, notăm că mai bine de 70 la sută din fabricație este destinată exportului, că gradul de înnoire a producției a ajuns la circa 60 la sută, că ponderea motoarelor electrice de nivel mondial ridicat, reprezintă acum 96 la sută, diferența constituind-o cele peste acest nivel. Să adăugăm că, în primul trimestru al acestui an, deși sarcinile de export sînt mult superioare celor din aceeași perioadă a anului trecut, muncitorii unității au reușit să le onoreze integral, mai mult chiar, să livreze în devans, la cererea partenerilor externi, produse însumînd peste 11 milioane lei.

Mărturisim, cu greu poți reține, între atîtea împliniri productive cu care acest vrednic colectiv întîmpină sărbătoarea muncii de la 1 Mai, pe cea mai semnificativă. Am putea, de pildă, să ne oprim la noul tip de electromotor MSC 412, pentru uz casnic, asimilat recent și introdus în fabricația de serie, pentru care există deja o cerere la export de 120 mii bucăți. Sau la un altul, RD 71, cu performanțe tehnico-economice substanțial ridicate față de modelul japonez de referință, în concurență cu care, la o licitație ce a avut loc de curînd în Malaysia, a dobîndit prioritate pe importante piețe asiatice. Faptul că le-am ales, totuși, pe cele din seria AIR se datorează parametrilor funcționali cu totul deosebiți ai acestor noi serii de motoare, la care gabaritul este mult redus, iar corelația putere-turație este perfect optimizată.

Locul de naștere al acestor motoare este atelierul de proiectare nr. 1. Aici nimic nu este spectaculos. Prin firescul său, încăperea poate fi a oricărei întreprinderi : planșete, birouri, oameni preocupați de numeroase schițe, ici-colo cîte un reper asupra căruia se discută, se propun variante. Pe masa inginerului Eduard Iavorschi, șeful acestui atelier, vedem un telex. Așa începe, aici, de fapt, totul. Un partener solicită (urgent, evident !) un anumit tip de motor, care să aibă anumite caracteristici, o anumită culoare, un anume sens de rotire etc., iar proiectanții trebuie să-și bată capul, să inventeze fel de fel de soluții, pentru ca un anumit termen să fie respectat și, normal, la acel termen, în prezența exigentului beneficiar, motorul astfel creat să arate și să funcționeze așa cum s-a cerut : ireproșabil ! Aceasta a fost calea urmată și de motoarele AIR. Familia de motoare asincrone trifazate cu rotor în circuit AIR cuprindea pînă nu de mult 12 membri. Executată la comanda specială a unor pretenționși parteneri externi, care efectuează în mod obișnuit o dublă testare electrică și mecanică a parametrilor impuși prin tema de proiectare, gama acestora s-a îmbogățit acum cu încă două tipuri. Unul a fost deja testat cu succes în laboratorul specializat al întreprinderii, iar celălalt pune încă la încercare emotiile realizatorilor săi, inginerii Emil Lăzărescu, Gheorghe Madescu și Rudolf Eiser, rezultatele primelor probe urmînd a fi confirmate la fața locului în zilele ce vin de către beneficiari.

În secția nr. 16, unde vor fi produse aceste noi tipuri de motoare, avînd utilizări industriale dintre cele mai diverse, nu sînt emoții. Nici nu poate fi vorba de așa ceva, după ce ai executat sute și mii de motoare, de cele mai felurite construcții și destinații. Nici măcar inginerul Sergiu Ene, de numai trei luni șeful acestei secții, nu pare îngrijorat. Totul este pregătit pentru fabricația de serie. Odată atestate performanțele prototipului de către reprezentanții firmelor importatoare, noile motoare vor urma și ele drumul binecunoscut, de la simple repere componente pînă la asamblarea finală pe linia de montaj. Și de aici, pe meridianele globului, „vorbind", prin performanțe, despre cum și cît se muncește la „Electromotor" în România.

GEORGE BOIERU
VARTIADE ȘTEFAN

„Marea Bistriței" e gata

Dar parcă numai „marea" ? E deja gata și „toaleta" de primăvară-vară, una pe măsura urbei de azi : cei 300 000 de pomi plantați în ultimii ani au înfrunzit deja, întinerind uzina de aer curat a Bistriței, iar vreo 6 milioane de flori așteaptă bunăvoința soarelui de mai să ridă pe cele 70 de hectare de parcuri și spații verzi...

Cu „marea", povestea e una mai veche. Un vis împlinit al bistrițenilor. Idei erau : cu decenii în urmă, în estul orașului, la vreo doi kilometri, la „Cascadă", acolo unde funcționa și o mică uzină electrică, micul lac era îndestulător pentru micul oraș de vreo douăzeci și ceva de mii de locuitori. Dar, ajuns la 83 000, dintre care mai bine de 22 000 sînt la vîrsta școlilor, drumul spre „Cascadă" a devenit un calvar. Practic, Bistrița a devenit un oraș fără șranduri. Dar nu mai este! Eram în biroul primarului, Simion Lupșan, unde în duminica aceea de început de primăvară se instalase un veritabil comandament. Acolo, la doi kilometri, în estul orașului, cîteva mii de bistrițeni și zeci de mașini dădeau ultimul asalt pentru amenajarea șrandurilor pentru toate vîrstele urbei, a debarcaderului, dar și a „flotilei" cumpărată pe banii cîștigați de oraș în întrecerea pe țară. Da, da, „flotilă" ! Una condusă de un fost marinar pe mările lumii, care, revenit pe meleagurile natale, la Bistrița, și-a găsit o neașteptată împlinire pentru bătrînețe, zbătîndu-se acum să aducă pe noua și tînăra „mare" a Bistriței de toate : și bărci, și hidrobiciclete, și vaporașe de agrement. Și asta, în vreme ce panourile solare — și ele fabricate la Bistrița ! — sînt montate pe plajele salbei de șranduri amenajate la „Cascadă", acolo unde alături de microhidrocentrala de 1,2 MW, la nodul hidroenergetic amenajat pe apa Bistriței, se vor consuma din această vară neuitate zile de vacanță și mult visate clipe de odihnă.

Atunci, în duminica aceea de eforturi, la „comandament", solicitările erau permanente : mai era nevoie de piatră spartă, de gazon pentru viitoarele „peluze", de cîțiva specialiști în arhitectură peisagistică... Era foarte aproape ziua „recepției", iar primăria și deputații se angajaseră ferm ca pe „30", în ultima zi a lunii, totul să fie gata. Și șrandurile, și debarcaderul, și panourile solare, și chioșcul de ziare, și cele unde se vor vinde sucuri și înghețată, și cabinele telefonice. Totul. Un dar meritat pentru un oraș a cărui vîrstă medie abia a depășit 29 de ani. Iar lui, tot din acest an, i se vor mai adăuga altele : o frumoasă bază sportivă în zona industrială, încă șapte terenuri de joacă pentru copii, amenajări la fel de ample în pădurea Codrișor, care va deveni unul dintre cele mai căutate locuri de agrement pentru orașul în care, în fiecare an, vin pe lume 3 000 de copii. Apoi, un cinematograf și o „Casă a tineretului". Dar cîte altele! Și asta, în vreme ce grupul de tineri arhitecți și proiectanți au păstrat cu dragoste și respect zestrea veche a bătrînului oraș. Au întinerit frumos complexul „Sugălete", ce amintește de vremea breslelor bistrițene, azi primitoare gazdă pentru artiștii plastici din județ ca și din țară. Au găsit soluții de salvare a unor bătrîne case pe care le-au transformat în muzee de suflet sau în reședințe pentru dinamicele așezăminte de cultură ale modernului oraș ce urcă viguros spre mileniul de atestare documentară.

Orașul a „crescut" neașteptat de mult, repede și frumos. Mă gîndesc de pildă la numărul apartamentelor noi : în '68 erau vreo 12, iar azi vreo 21 000 ! Și, tot ca un argument, rămîne anecdotică o întîmplare de acum vreo două decenii : în tot orașul nu s-a găsit un strungar care să pornească un utilaj mai acatării ! Alăturea însă întîmplării de atunci două fapte „la zi" și veți înțelege ritmurile noi ale urbei : 10 000 dintre cei 43 000 de lucrători ai orașului muncesc azi în întreprinderi constructoare de mașini ! Și asta în vreme ce Bistrița se pregătește să serbeze un eveniment încărcat de semnificații : în vara aceasta, cea de a zecea promoție de subingineri tecemiști și electrotehniști bistrițeni va lua drumul uzinelor, și ele amplificate de vreo 7—8 ori în ultimele două decenii. Dar nu oricum. Azi, în Bistrița sînt mai bine de o sută de cercetători, inclusiv în lumea electronicii. La Bistrița se produc acumulatoare, tablouri de automatizare, peste 30 de sortimente de mobilier, majoritatea produselor luînd drumul spre vestul Europei, textile nețesute (unicat în țara noastră !) pe seama cărora s-au declanșat cercetări dintre cele mai spectaculoase, așa cum a fost și experimentul „Șieu". La ce concluzii s-a ajuns ? Pur și simplu că textilele nețesute pot lungi viața căilor ferate, ce traversează zone mlăștinoase. O concluzie deosebit de valoroasă la care au ajuns cercetătorii în urma experimentului făcut la consolidarea liniei ferate de pe valea Șieului, atunci cînd au protejat cu „nețesute" traversele și liniile în zonele de contact cu terasamentul.

S-ar putea scrie și vorbi despre multe alte fapte bistrițene, dar concluzia nu poate fi decît aceea că atunci cînd obștea orașului pune suflet în ce face, indiferent că este vorba despre mărfile probleme ale industriei, despre ritmurile cerute de șantierele ce înalță cartiere cu nume ce atestă de asemenea și suflet, și firească trăire (Decebal, Andrei Mureșianu, Ștefan cel Mare, Independenței) sau despre cetățenii săi, viața învinge !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

prin fapte generoase de muncă,

ÎMPLINIM BUNĂSTAREA TUTUROR

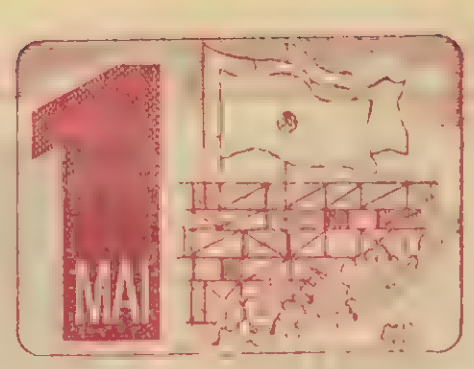

Ziditori ai Oltului

Frumusețea aparte a marilor șantiere n-au descoperit-o reporterii. Există acolo, desigur destul noroi și înfruntarea cu greul, iarna e frig, toamna umezeală, mai la-nceput se doarme și într-o baracă „cu încălzire centrală" (..adică un godin fumegînd, așezat în mijlocul încăperii), nu-i nici cinematograf, nici trotuar, nu-s nici vitrine luminoase. Căci așa e pe șantier, așa e acolo unde, în mijlocul cîmpului, sau la despicătură de munte se înalță un obiectiv industrial sau o hidrocentrală. Dar e tot atît de adevărat — și să le dăm crezare reporterilor — chiar și aici oamenii aceștia aspri, constructorii, reușesc să „încălzească" totul, să înfrumusețeze adică, prin exemplare fapte, munca lor unică de primi ziditori ai rodniciei socialiste.

Așa a fost și la Voila, pe frămîntata albie a unui rîu de legendă ; pentru a ridica noua hidrocentrală, prima de pe Oltul superior, au venit alci oameni din toată țara. Unii mai la început de experiență, alții cu ani buni pe șantiere. Inginerul Mihai Ginghină, de loc din Bîrlad, și-a început cariera de constructor la hidrocentrala de la Rîureni, unde a fost repartizat după terminarea facultății. Au urmat apoi, luate de la zero, cele de la Călimănești, Turnu și de aici va pleca cu tovarășii săi să înceapă (și s-o termine, desigur) pe cea de la Cornetu. Cu ei, la Voila, în urmă cu cinci ani, au venit betoniștii Dumitru Grigoraș, Ion Ionescu, dulgherul Neculai Bălan, oameni care au deprins meseria de constructor încă la Bicaz, dar și mai tinerii Constantin Urzeanu, Marin Sandu, Constantin Ispas sau Florea Georgescu, prezenți, cum se spune, de la primul țăruș ! În cinstea zilei de 1 Mai, ei, constructorii, și-au terminat în bună măsură munca. Maistrul Gheorghe Nicula, secretarul organizației de partid al brigăzii complexe de antrepriză de la Voila, împreună cu peste 100 de oameni, s-a mutat în vecini, la hidrocentrala soră de la Vîștea, să le dea o mînă de ajutor constructorilor de acolo, care s-au angajat să finalizeze lucrările în iunie, cu o lună mai devreme. Așa cum și ei au fost sprijiniți să o predea montorilor pe cea de la Voila care, iată, în acest început de primăvară, au reușit să pună în funcțiune primul grup hidroenergetic ce produce și va pulsa în sistemul energetic național, pînă la 1 Mai, aproape 2 milioane KWh. În aceste zile de sustinută angajare muncitorească, echipele de montaj conduse de maistrul Gheorghe Ghimpu, șeful de echipă Gheorghe Vlăsceanu și Dumitru Drăghici, oameni cu vechi state pe șantierele hidroenergetice românești, își concentrează eforturile pentru terminarea lucrărilor de montaj la cel de al doilea grup energetic, astfel ca așteptatele probe de lucru să poată permite, prin punerea în funcțiune, dublarea actualei capacități a hidrocentralei și atingerea parametrilor proiectați.

Dacă apele Oltului n-ar deversa învolburate, peste pragul barajului, prin cele trei mari deschideri, ai crede că hala hidrocentralei, aflată alături, poate fi orice altceva, gîndul ducîndu-te la construcția modernă a unui institut de cercetări la proiectarea căruia arhitecții n-au făcut economie de fantezie. Și pentru ca urmele șantierului să rămînă de domeniul amintirilor frumoase, în prezent constructorii, atîția cîți au mai rămas, finalizează lucrările de amenajare a digurilor și coronamentului, la dezafectarea organizărilor tehnologice și sociale care vor lua drumul altor șantiere ; poate chiar în apropiere, la Făgăraș, unde a început deja construcția unei noi hidrocentrale, de 27 MW, în spatele viitorului baraj urmînd să se formeze cel mai mare lac de acumulare de pe Olt, ce va „înmagazina" circa 300 milioane mc apă, mai mult decît dublul actualului lac de la Voila, care are totuși și el peste 11 km lungime. Și atunci cînd vor fi redate agriculturii și cele 35 ha (căci există o regulă a constructorilor, de a reintroduce în circuitul agricol suprafețele dezafectate) sutele de oameni care au înălțat aici încă una din cetățuile acestui timp eroic vor avea deplina satisfacție a lucrului pe deplin împlinit.

Orice s-ar spune, există și va exista întotdeauna o nostalgie a plecărilor. Au încercat-o în aceste zile și experimentatul buldozerist Nicolae Chira, „autorul" primelor cupe de pămînt excavat, și mai tinerii excavatoriști Ion Florea sau Aurel Mătăsaru, atît de mîndri de prima „lor" hidrocentrală. Taluzurile digurilor unde nici în plină iarnă nu și-au întrerupt munca — conducîndu-și cu măiastră pricepere utilajele, pe pante înclinate la limita răsturnării — se află acum sub apă. Cum spuneam, vor pleca de aici la Cornetu, dar nucleul viitorului colectiv de muncă s-a închegat statornic la Voila, aici unde numai ei știu și cunosc, metru cu metru, înălțarea întregului de la talpă pînă sus, unde în cinstea lor la sărbătoarea muncii vor fi înălțate steagurile roșii și tricolore.

D. D. RUJAN

Vocația constructorilor de nave

Miercuri 12 aprilie 1989, la cheul de lansare al Șantierului naval Oltenița, județul Călărași, este animația momentelor specifice evenimentelor ce finalizează o etapă din activitatea cotidiană a cohstructorilor de vapoare : lansarea la apă a unei noi motonave, cu o capacitate de 3 300 tone, pentru export. Sîntem abia la începutul deceadei a doua din aprilie, iar episodul la care participăm se repetă pentru a cincea oară în acest an hotărîtor al actualului cincinal. Navaliștii oltenițeni își respectă întocmai angajamentele asumate în chemarea la întrecere socialistă adresată tuturor unităților de profil din țară. Inginerul Gheorghe Bozeanu, directorul unității, avea să precizeze : „Ne-am propus ca în fiecare lună să livrăm cîte o navă la export, iar pe întregul an să depășim planul cu un vapor. În cinstea Zilei Muncii ne vom onora acest legămînt făcut în fața partidului, a țării".

Întregul șantier este prins în iureșul unei activități ce nu-și află contenire. În secția construcții corp navă, șeful acesteia, inginerul Chimon Dumitriță, își face niște calcule numai de el înțelese. Îi cer lămuriri. „Dacă operațiunea de debitare o scurtăm cu cinci zile, iar gradul de saturare pe cală îl mărim cu cinci procente, putem reduce termenul de predare către beneficar cu aproximativ 10 zile. Foarte importantă a fost punerea în funcțiune a celor trei poduri rulante de cîte 32 tone forță fiecare în hala corp. Aceasta ne-a creat posibilitatea să realizăm secții și într-un singur cuvînt blocsecții de 64 tone. Iar extinderea sudurii automate și semiautomate în mediu protector de bioxid de carbon pînă la 60 la sută ne va asigura lucrări rapide de foarte bună calitate".

De-a lungul și de-a latul întregului șantier din Oltenița se simte, în această perioadă premergătoare zilei de 1 Mai, o totală angajare a colectivelor fiecărui compartiment, de la atelierele de proiectare prototipuri și proiectare tehnologică, pînă la cele productive, acolo unde calculele inginerești prind contururile navelor de cîte 3 300 și 5 000 tone destinate exportului, navelor RORO de transport fluvial, pasagerului „Delta Dunării" de 200 locuri pentru turismul internațional.

În sala mașinilor din cala vaporului cu numărul de serie 74, avînd capacitatea de 3 300 tone, în cabinele echipajului acestuia, e forfotă mare. Se vopsește, se întind și se fixează cabluri, se montează izolația fonică, se execută diverse lucrări de finisare. Motonava a fost modernizată, conform solicitărilor partenerului extern, pentru a se putea deplasa nu numai pe fluvii, ci și pe mări. Designul e atrăgător, gradul de confort pentru personalul de bord a sporit, s-au mecanizat și automatizat unele operațiuni.

„Vă place, meștere, ce faceți ?", îl întreb pe Marin Micu, maistru în șantier de peste 32 de ani. „E diferență mare între navele de acum și cele din 1965, cînd, odată cu întreaga țară, și pe șantierul nostru s-a simțit suflul înnoitor, revoluționar, emanat de gîndirea creatoare, necontenit prospectivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la șlepurile și ceamurile de atunci, am ajuns astăzi la vapoare competitive, cu performanțe ce ne situează alături de cei mai buni producători din lume. Nu numai cu cele pentru mărfuri generale, ci și cu cele de pasageri. Ați văzut „Steaua Dunării" ? E o bijuterie. Suplă, rapidă, confortabilă. Zilele trecute a fost lansată la apă „Delta Dunării". E și mai frumoasă. Va avea un grad de confort sporit. Ambele vor face curse pe bătrînul Danubiu, din Deltă sau de pe Magistrala Albastră pînă la Viena. Am pus în ele o parte din sufletul nostru, din sudoarea noastră, din fantezia și bunul gust al românilor. Constructorii de case au mîndria lor cînd văd că se conturează un bloc, un cartier. Trec pe lîngă ele și-și zic ori le spun prietenilor, rudelor care nu-s constructori : „Astea-s operele noastre. Ele vor dăinui decenii ori secole și vor adăposti oameni". La fel sîntem și noi. Lucrăm aici, pe șantier. Uneori ne aruncăm privirea spre lucrul Dunării. Cînd vedem o navă o recunoaștem de îndată dacă e plecată din mîinile noastre. Ni se umezesc ochii, iar inima-și lutește bătăile. Fiecare navă este o casă ce poartă cu ea aspirații și împliniri, certitudini, dar și vocația de constructori ce ne caracterizează pe noi, românii".

Meșterului Marin Micu, ca și muncitorilor Gheorghe Mihai, Tudor Ciolacu, Gheorghe Șerban, Marin Achim, Traian Plocon, Gheorghe Delivasile le place să psună : „Vaporul acesta a fost făcut de noi la Oltenița". Iar motonava cu numărul de serie 74, aflată în pragul probelor de marș, va fi gata de livrare în preajma zilei de 1 Mai. A patra din acest an. Luna și vaporul. Angajament muncitoresc onorat !

AUREL DAVID

STRATEGIA PER-FORMANȚEI

Ori de cîte ori, la scara unei întreprinderi sau a economiei naționale, evaluăm drumul parcurs într-o anumită etapă sau proiectăm viitorul, criteriul performanței este așezat în centrul oricărei comparații: cu ceea ce am fost, sîntem sau aspirăm să fim, raportîndu-ne la noi înșine, dar și la alții.

Vorbind, de pildă, astăzi despre un produs performant, înțelegem că acesta trebuie să fie nu doar superior față de ceea ce am realizat cu cîțiva ani în urmă, ci să se situeze la nivelul de vîrf atins pe plan mondial: adică să răspundă celor mai noi și mai exigente cerințe economico-sociale, să fie, deci, mai util; să încorporeze în cît mai mare măsură acea resursă inepuizabilă care este munca creatoare, în detrimentul resurselor materiale neregenerabile, valorificînd, deci, superior, potențialul științific și tehnologic al societății.

Vorbind de o întreprindere performantă, nu mai putem astăzi să o definim doar prin dinamica producției sale, decît în măsura în care această dinamică reflectă o stare reală de expansiune, forța de a-și impune marca pe piață prin calitate, productivitate, costuri reduse și mobilitate, într-un cuvînt prin capacitatea de a răspunde cerințelor beneficiarilor în condiții de înaltă rentabilitate și eficiență.

Găsim pretutindeni numeroase exemple de produse sau întreprinderi care dau măsura posibilităților economiei românești de a atinge în întregul său acea stare de înaltă performanță care s-o situeze în deceniul următor la nivelul țărilor puternic dezvoltate. Iar experiența unor asemenea colective demonstrează că performanța nu vine de la sine, în timp, ci este întotdeauna determinată de o anumită strategie de gîndire și acțiune. O strategie care presupune o permanentă evaluare critică și autocritică, în raport cu sine și cu alții, în care, în nici un moment, nu-și poate găsi locul starea de automulțumire sau tendința de a alerga după succese aparente ori facile. Apoi, o atitudine ofensivă în raport cu mediul economico-social, al cărei suport este capacitatea de previzIune, de a întîmpina viitorul prin proiecte și acțiuni care să situeze întreprinderea pe o poziție activă și nu pe una defensivă, de permanentă căutare a unor soluții de adaptare. Aceasta presupune, desigur, o anume știință de a promova și a impune noul, spirit inventiv și de inițiativă, care trebuie să lase întotdeauna învingătoare în lupta cu teama de eșec, cu conservatorismul care se agață de comoditate și rutină, adeseori sub masca unei așa-zise „experiențe". Și mai presupune — nu în ultimul rînd, ci chiar în primul rînd — acel înalt nivel de competență, acel spirit revoluționar de gîndire și acțiune pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne îndeamnă mereu să ni le însușim și să le afirmăm tot mai puternic în activitatea de înfăptuire a programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială a țării.

VIRGIL SIMION

Povestea unui înlocuitor

Să transformi piatra de bazalt în sute și mii de produse dintre cele mai diverse, cu utilizări în aproape toate ramurile industriale, iată o îndeletnicire nu numai ingenioasă, dar și extrem de folositoare. Este exact ceea ce face Întreprinderea de lianți Brașov, într-o secție numită chiar așa, „Secția bazalt".

Oricît de nouă și de neașteptată ar părea unora această îndeletnicire, e bine de știut că prelucrarea și utilizarea industrială a bazaltului reprezintă domenii în care s-a acumulat o experiență solidă, atît în țara noastră, cît și în lume, numărul brevetelor de invenție prin care s-a consolidat această experiență ridicîndu-se astăzi, pe plan mondial, la aproximativ 170.

Bazaltul, spun specialiștii, este un excelent înlocuitor al unor oțeluri speciale, al fontelor aliate și înalt aliate, al unor metale neferoase care sînt scumpe și greu de procurat. În plus, e un fapt demonstrat că, la volume egale, consumul de energie pentru obținerea pieselor din bazalt este de pînă la 6 ori mai redus decît în cazul cînd acestea ar fi produse din fontă sau oțel.

Pe scurt, prin folosirea acestui material, acolo unde este posibil se poate face un pas important în direcția obținerii unui nivel superior de eficiență economică. Asupra acestui adevăr s-au concentrat și interlocutorii noștri de la Intreprinderea de lianți din Brașov : Ileana Bodea, chimist, responsabilul colectivului de cercetare, și inginerii Ilie Străit și Gheorghe Duțu, din cadrul atelierului de proiectare.

Red. — Ce e bazaltul ?

I.B. — O rocă vulcanică.

Red. — Tot omul, cînd zice cuvîntul acesta, înțelege trăinicie, rezistență. Ai fi înclinat să crezi că bazaltul face parte din aceeași familie de materiale cu bronzul : te gîndești la statui, la ceva care să înfrunte eternitatea...

I.B. — Numai că de la statui și pînă la pietrele de pe terasamentul căilor ferate, e o distanță. Și pietrele acelea tot de bazalt sînt.

Red. — Dar cum am ajuns să credem că bazaltul poate fi și altceva decît o piatră oarecare ?

G.D. — În 1974 s-a alocat întreprinderii noastre o investiție pentru a realiza aici, anual, 3 000 tone de produse din bazalt turnat.

Red. — Ca să faceți piese turnate, înțeleg că mai înainte trebuie să topiți piatra. La cîte grade se topește ea ?

G.D. — La 1 350. Facem șarje de cîte 200 de kilograme și durata uneia e de vreo 40 de minute.

Red. — Și ce culoare are bazaltul topit ?

G.D. — Ca orice material incandescent, e roșu.

Red. — Mai adăugați elemente de aliere într-o șarjă, așa cum fac oțelarii.

G.D. — Nu adăugăm nimic.

I.B. — Spre deosebire de minereurile feroase, care au o anumită compoziție oxidică, în roca de bazalt oxizii se leagă între ei, formînd niște componenți mineralogici. Aceștia dau rezistența mare la uzură și coroziune. Preponderent, în bazalt, este bioxidul de siliciu care se leagă cu oxizi de fier, de aluminiu, de magneziu, de titan, în diferite grupări cristaline din clasa piroxenilor, olidinei. Dar felul cum se dezvoltă apoi, prin tratamente termice, acești componenți mineralogici, conferă proprietăți mai bune sau mai puțin bune produselor noastre.

Red. — Deci mai depinde și de felul cum lucrați, nu e chiar atît de simplu : topim piatra și-o turnăm în niște forme.

I.S. — Altfel nu era nevoie de noi aici. Noi am preluat această rocă și am prelucrat-o, hai să zicem, inginerește. Adică i-am conferit, prin formă și geometrie, utilizări superioare și multiple. Din 1984 prelucrăm bazaltul și prin altă metodă : măcinăm piatra, apoi din pulberea rezultată obținem, prin sinterizare, diferite piese. Această metodă permite o acuratețe, o precizie dimensională și o configurație mult mai complexă decît a pieselor turnate.

Red. — Materie primă aveți din belșug, presupun.

I.S. — Sîntem o țară bogată în bazalt. De la carieră, piatra e adusă aici în vagoane și pe noi ne costă foarte ieftin, doar 92 de lei tona. Facem din ea, cum ziceam, tot felul de piese și repere. Dacă la început abordasem niște formate mai simple, cum sînt pardoselile, plăcările pentru blindarea de mori din industria ceramică, între timp am asimilat o serie întreagă de produse noi, tocmai pentru a pătrunde în diverse domenii de utilizare.

Red. — Și ați reușit să vă cunoască lumea, să vă ceară aceste produse noi ?

I.S. — Am pătruns cam în toate ramurile industriale, dar predomină metalurgia, chimia și petrochimia, mineritul. Am colaborat mult și cu centralele termoelectrice pe bază de cărbune, la care cenușa e foarte abrazivă iar sulful rezultat, se știe, are o acțiune puternică de coroziune. Am făcut mereu cunoscute aceste produse ale noastre, fiind ajutați și de organele locale, de Comitetul județean de partid, de centrala noastră, ca și de foruri superioare la nivel de stat : Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, Ministerul Aprovizionării, Comitetul de Stat al Planificării.

Red. — Cum ați fost ajutați?

I.S. — De exemplu, s-au organizat mai multe simpozioane pe tema produselor din bazalt, ținute întotdeauna la întreprinderea noastră. Au participat sute de oameni, specialiști din toate industriile. Și oricine a putut înțelege, astfel, că bazaltul e un material care poate înlocui în multe cazuri oțelurile și fontele aliate, în special cele cu mangan. Oțelurile manganoase se folosesc mai ales în condiții în care apare procesul de abraziune și e păcat, e o greșeală totală să folosești oțel, în această situație, cînd poți să folosești bazaltul care este foarte, foarte ieftin. Un kilogram de oțel din ăsta ajunge la 80 de lei, pe cînd un kilogram de bazalt e 5 lei și ceva. Iar durata de viață a bazaltului e foarte mare. Chiar zilele astea am fost cu un coleg la Hunedoara, la Combinatul siderurgic, și am văzut niște repere livrate de noi mai demult, la Uzina cocso-chimică. Impresionați frumos am fost și noi, impresionați frumos au fost și cei de-acolo de modul cum s-a comportat bazaltul. Totuși, mai sînt oameni care au rețineri...

Red. — O fi bazaltul mai ieftin, dar poate că e un material mai greu, mai complicat de minuit.

I.S. — Da de unde ! E de 3 ori mai ușor ca oțelul. Așa, ca să vă dați seama, el este cam la fel de greu sau de ușor ca aluminiul.

Red. — Numărul celor care cumpără ceea ce faceți dumneavoastră aici e de ordinul zecilor, al sutelor ?

I.S. — Al sutelor. Dar zicem că ar putea fi mai mare, pentru că numai noi știm cît ne-am străduit să dăm acestui material posibilități de folosire cît mai diverse. De exemplu, am reușit să stabilim punctul termic în care acest material dobîndește însușirea de a fi prelucrat [illegible] prin așchiere.

Red. — Ca să existe și strungari în bazalt !

I.S. — Bazaltul poate fi lucrat de orice strungar care-și cunoaște meseria. Iar mașinile-unelte sînt aceleași ca și pentru metale, diferă doar regimul de așchiere, normal, pentru că avem de prelucrat alt material.

Red. — În lume cum evoluează această idee a folosirii bazaltului ca înlocuitor sau ca material nou ?

În mîini iscusite bazaltul ia orice formă posibilă !

BAZALTUL

I.B. — În alte locuri, în lume, se folosesc nu numai bazalturile, ci și o serie de alte roci. Acolo există o industrie întreagă, petrurgia, și există o facultate care pregătește specialiști în acest domeniu.

I.S. — Toți caută să facă economii, pe cît se poate de mult, la materialele tradiționale care pot fi înlocuite, cel puțin în parte, cu bazalt. În țările avansate se practică foarte mult, de exemplu, utilizarea bazaltului ca izolator pentru industria electronică. Se pare că între țările socialiste — și nu se pare, ci așta e adevărul —, cantitativ, producția cea mai mică, anuală, este la noi. Dar un lucru îmbucurător — ne mîndrim și noi cu reversul — este că prin diversificare și calitatea produselor din bazalt (adică prin dimensiunea, configurația și precizia acestor piese) stăm net superior.

Red. — Asta este spre lauda dv., care vă străduiți să faceți aici cît mai mult din ceea ce se poate face în acest domeniu. Dar unii, ziceți, au rețineri...

I.S. — Eu am un of pe suflet...

Red. — Spuneți-i !

I.S. — Necazul este că nu sîntem ajutați de institutele de cercetări și, proiectări. Acestea, cînd își trimit oameni aici, ne solicită să le dăm noi soluții. Cu toate că le spunem : dar dumneavoastră sînteți proiectant de utilaje, noi vă punem la îndemînă date despre calitățile acestui material și găsiți o cale de utilizare a lui așa cum credeți dumneavoastră de cuviință, nu cum credem noi, care nu știm ce utilaje vreți să proiectați. N-am găsit pînă la ora actuală un institut care să nu ne pună această întrebare : tovarăși, ne dați materialul ăsta, dar la ce-l utilizez ? Iertat să fiu, astfel de întrebări le consider copilărești. E păcat că cineva a luat o diplomă de stat și pune astfel de întrebări. E păcat ! Noi, nu pot să spun acuma...

Red. — Dar de ce ? Spuneți !

I.S. — Ce să vă spun ? Că ne vin delegați de la institute și de multe ori îți e și rușine fiindcă, mă rog, dînșii au marcă, au firmă — noi n-avem, noi ăștia sîntem : cu halatul, cu minuța —, dar cu toata firma și marca dumnealor nu le e rușine să bage în ochi oamenilor total neprofesioniști.

Red. — Chiar total ?

I.S. — Chiar total ! În această problemă pentru care fac eficiența economică. Se cereau 10 piese de-un fel, 15 de altul, și numai pregătirea de fabricație costa de 100 de ori mai mult decît piesele acelea. Alții, de pe la unele întreprinderi, par tot la fel de rătăciți. Cel puțin cei din industria ușoară...

Red. — Bazaltul ar merge și-n industria asta ?

I.S. — Dar cum ? Ei au atac chimic puternic, au atîtea utilaje care sînt supuse protecției anticorozive ! Însă unii nici măcar nu cunosc utilajele acelea despre care vin să vorbească aici. Odată a venit un bărbat de la Suceava și, spre deosebire de alții, cel puțin el a fost sincer. Ne-a zis : domnule eu sînt merceolog, dar m-au trimis șefu cu docu mentația asta aici. Cam așa s-ar explica și de ce apar unele comenzi fără sens.

Red. — Asta ce vrea să mai fie ?

I.S. — Vă dau exemplu de felul cum sună una : „livrați 36 tone de bazalt". Am zis, hai să facem o figură : tot rebutul nostru — că avem și noi rebut — să-l trimitem acolo. N-au cerut bazalt ? Bazalt, au.

G.D. — Comanda aceea venise fără nici o specificație.

I.S. — Altă întreprindere, tot fără să ne spună exact ce vrea, ne-a cerut „11,6 tone piese din bazalt sinterizat".

Red. — Dar oamenii aceștia cred că dv. sînteți obligați să știți exact ce au ei nevoie ?

I.S. — Alta e explicația. Ei aveau o sarcină, cum discutam, de-a folosi bazaltul, și prin aceste comenzi nu urmăreau decît să poată raporta la minister că sarcina a fost îndeplinită.

Red. — Iar ministerul, care nu le poate verifica pe toate, să raporteze la rîndul lui că programul de folosire a bazaltului, iată, se îndeplinește și el.

I.S. — Exact. Dar asta are de-a face mai degrabă cu furatul propriei căciuli.

Red. — Adică e ca și cum eu aș avea nevoie, la casă, de 7 cheI pentru 7 uși, dar mergînd la magazin nu cer 7 chei, ci un sferț de kilogram de metal. Și plec cu un bulgăre de metal în mînă, dar nu pot să deschid nici o ușă.

I.B. — Cam așa e.

I.S. — Am fost de curînd, și m-am cutremurat cînd am intrat în clădirea aceea așa de mare și de frumoasă, la I.S.P.E. La București, săptămîna trecută, marți. Trebuia să ajung la secția sau atelierul de hidrotehnică. Dînșii ne-au trimis o nouă adresă că în planul tehnic de cercetare al dumneavoastră sau o lucrare privind extinderea utilizării bazaltului în centralele care funcționează cu cărbune. Cum noi am colaborat destul de mult, dar printr-o relație directă, cu astfel de centrale, ne-am gîndit că de data asta chiar institutul de specialitate a făcut un studiu despre posibilitățile de extindere a acestei colaborări. Dar cînd am ajuns acolo, parcă toți erau căzuți din cer, nici unul nu știa ce temă este de discutat. Și-am zis, dragă, dar ne-ați trimis un telex să venim aicea, să vorbim ! În fine, s-au recules cîțiva inși, dar să vedeți ce studiu au făcut. Că ți-e și rușine ! Și eram, cu toții, oameni cu părul alb. La turnurile de răcire de la centralele astea există niște duze din plastic și un așa zis împrăștietor de apă, tot din plastic, a cărui formă e ca o umbrelă întoarsă, rostul lui fiind de a împrăștia apa pe o suprafață mai mare, astfel încît ea să se poată răci mai repede. Dumnealor : să facem noi piesele astea. Zic : de ce v-ați ales piesele astea ca să fie făcute din bazalt, cînd masa plastică oricum e mai ieftină decît bazaltul ? Dacă era vorba de teflon sau de vreun alt material plastic din ăsta de import, cel puțin zic-eam că facem o reducere a efortului valutar al țării ; dar nu era vorba de așa ceva. Și zic : e păcat de aceste cheltuieli, și pentru dumneavoastră și pentru noi, adică să facem o lucrare de cercetare, noi să vă luăm bani, dumneavoastră să luați banii de la stat. Cînd s-au văzut în situația asta, că de fapt tematica e aleasă greșit, au zis : Vreți să încheiem o minută că sînteți de acord să fie scoase din planul nostru ? Zic : Știți care e situația ? Cumva mergeți pe ideea cu pietricica pe care unul o aruncă în apă și vine un nebun de la Brașov să o scoată ? Noi nu sîntem institut, n-avem firmă ca dv., așa, de 11 etaje, dar noi ne cunoaștem bine profilul. Dumneavoastră să faceți altceva : v-am livrat cantități mari de bazalt în centralele termoelectrice și trebuie să vă hotărîți aici, cu toții, dacă putem extinde această colaborare, dar numai în condițiile în care ea se justifică din punct de vedere economic. Altfel, noi nu ținem să livrăm produse din bazalt numai așa, de florile mărului, sau pentru a aduce pagubă. În loc să aducem economii. Au început să se scuze, că dumnealor sînt numai o secție sau un atelier. Zic : Eu am venit aicea în numele Întreprinderii de lianți Brașov, n-am venit Știalt Ilie de la secția bazalt. Mi-a semnat delegația directorul, reprezint întreprinderea. Și cînd discut cu dumneavoastră, discut cu acest institut. Nu am funcția și nivelul să discut cu directorul general, dar cred că dumneavoastră veți avea amabilitatea să informați directorul general. Părerea mea este să facem o analiză temeinică, să vedeți unde mai puteți utiliza bazaltul, că — zic — iertați-mă : ce-ați făcut aicea nu este studiu ingineresc. M-am supărat, mă rog, am avut o discuție mai dură, dar în final a rămas ca dînșii să se mai gîndească și săptămîna asta să vină aici ca să vorbim serios.

Red. — Pare că mai sînteți supărat și acum.

I.S. — Ei, nu ! Dar ca să nu se mai repete astfel de întîmplări, aș vrea să spun, să anunț că pentru documentarea oricărui beneficiar, chiar și dacă e paznic de noapte, la Întreprinderea de lianți Brașov avem o expoziție cu produse reprezentînd toată gama de piese și repere din bazalt asimilate pînă acum. Și aș vrea să mai spun că și la 12 noaptea dacă vine un delegat, și la 12 noaptea există un ofițer de serviciu care-i poate prezenta delegatului expoziția. E nevoie doar ca delegatul să știe bine ce vrea. În plus, noi am întocmit și un catalog de produse din bazalt, a cărui ultimă ediție, revăzută, se află acum la tipografie și sperăm să o avem gata la sfîrșitul lunii ăștela sau la începutul celeilalte.

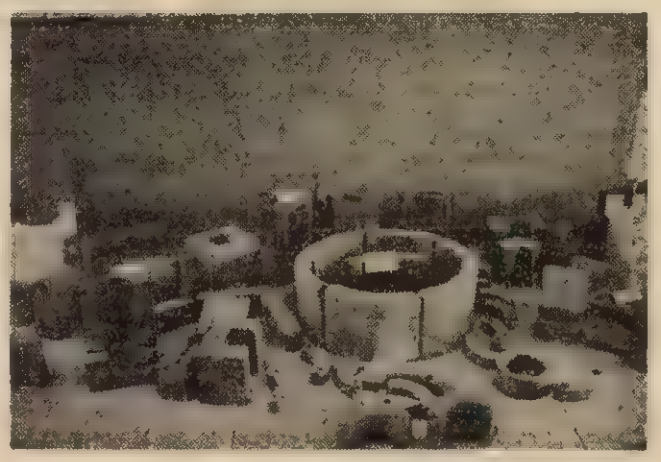

Bazaltul devenit obiect industrial !

Red. — O ediție revăzută, ziceți. Prima cînd a apărut ?

I.S. — În '79. Și de-atunci, tot la doi ani, a apărut cîte o ediție nouă. Am dat aceste cataloage, în dreapta și-n stînga, cu miile. La fel o să dăm și acum, dar ce garanție avem că va ajunge catalogul nostru chiar în mîna celui ce proiectează utilaje ? Nu prea avem. Experiența ne spune că despre aceste cataloage dacă s-ar fi făcut o recenzie, ca să zic așa, la gazeta de perete, tot ar fi fost bine, dar ele au fost uitate prin vreun sertar ori pe vreun dulap.

I.B. — Știți cum au înțeles unii problema asta a folosirii bazaltului ? Au înțeles că noi n-avem de lucru și că ei au sarcină să vină cu comenzi. Vin aici chiar delegați de la centrale și se arată surprinși: a, deci aveți comenzi, că noi am înțeles că n-aveți.

Red. — Cîte comenzi primiți pe zi ?

I.B. — În jur de 20 de comenzi, cu zeci de repere.

Red. — Asta înseamnă mult sau puțin ?

G.D. — Foarte mult. Iar capacitatea secției va crește cu 1 000 de tone pînă la sfîrșitul anului. Investiția e aprobată, se lucrează.

I.S. — Printr-o colaborare mai strînsă cu beneficiarii noștri ne gîndim să trecem chiar la tipizarea pe domenii de utilizare a produselor din bazalt. Dar pentru asta trebuie să ne luăm în serios unii pe alții și să gîndim limpede. În ce ne privește, ne căutăm obiectul muncii. Ni s-a dat sarcină că ăsta e obiectul muncii de viitor, pe-ăsta îl căutăm. Cît om putea noi, cît ne lasă nivelul nostru de pregătire. Dar fără sprijinul beneficiarilor, nu putem. Iar unii dintre ei sînt prea conservatori. Nu e asta menirea noastră ! Oricum, e bine să se știe că secția bazalt nu reprezintă decît aproximativ 10 la sută din ceea ce înseamnă această întreprindere și că, altfel, noi facem aici lianți, deci var bulgăr și var hidratat, ciment alb, ciment refractar aluminos și superaluminos. Nu ne punem problema că pentru 10 la sută din producția întreprinderii putem avea mai multă bătaie de cap decît pentru restul de 90, dar vrem să știm că sîntem într-adevăr utili, că nimeni nu cere produsele noastre, cu toptanul, numai ca să poată zice da atunci cînd e întrebat dacă a folosit bazaltul.

Un vulcan sui-generis : cuptorul de bazalt !

D. CONSTANTINESCU
Fotografii de PAUL AGARICI

Să punem neîntîrziat sămînța sub brazdă, să ocrotim cu grijă ce-a răsărit!

Primăvara este anotimpul tulburător cînd sevele retrezite ale pămîntului urcă deopotrivă în oameni și ierburi, în ramuri și brațe, o stare mirifică de renaștere cînd spiritul uman consonantizat de creșterea înaltă a luminii spre solstițiu își regîndește spațiul natal ca pe-un tărîm în care, așa cum atît de exact exprima poetul, „ochi ca oameni să deschidem / dar ca pomii să-nflorim". Primăvara este însă, înainte de toate, anotimpul în care omul își întețește eforturile la concurență cu efervescența subterană a surselor regenaratoare dinamizîndu-și conștiința într-o splendidă eflorescență a faptei înfrățite cu ogorul. A lua sămînța, a o trece prin palmele și nesomnul tău pentru a o trezi din somnul de sine al puterilor ei în ascensiune luminoasă, a o așeza în pămînt cu grija cu care ocrotești un semn al propriului viitor, a te gîndi la firul încolțit de grîu pe care îl amenință seceta, ca la propriul tău copil, a calcula adîncimea exactă la care trebuie așezat în pămînt bobul de porumb — iată cîteva secvențe primăvăratice la care meditează tîmpla țării, prin tîmpla specialiștilor ei, de veghe lîngă destinul roditor al ogorului românesc. În aceste zile pe toate ogoarele patriei oamenii sînt la datorie zi și noapte pentru a încheia însămînțările, ocrotind în același timp ceea ce a răsărit, astfel încît în pulsul luminos al momentului să bată și pulsul demn al propriilor lor inimi.

Pîinea de la orizontul fiecărei zile

Inginerul șef Godoci Marcel e în mijlocul cîmpului între oameni, căruțe și semănători, undeva departe de centrul comunei Găiseni, dincolo de satul Cărpenișu (comuna mai înglobează satele Pod Popa Nae și Căscioarele), pe sola Mocanu. Nu l-am fi găsit cu siguranță dacă economistul Gîdea Lucian de la C.U.A.S.C.-ul Bolintin, care răspunde de unitatea agricolă din Găiseni, și contabila Cristea Tudora, nu l-ar fi căutat și ei pe tînărul inginer. Aveau ceva să-i transmită urgent în legătură cu funcționarea impecabilă a aripilor de ploaie și cu nota conform căreia porumbul se va semăna cu 2 cm mai adînc decît în etapele anterioare.

„Așa l-am și semănat, fără să știu de nota respectivă, va răspunde inginerul. Am văzut și singur că boabele nu ajung la stratul umed și nu mi-a plăcut. Așa că am mărit adîncimea. Haideți să verificăm semănătura!" Inginerul Godoci Marcel e bronzat puternic încă de la începutul lui aprilie de parcă s-ar fi întors de curînd de la mare, semn sigur că soarele nu l-a putut prinde în încăperi umbroase ci numai pe cîmp.

Bate un vînt primăvăratic puternic, un vînt cu ochi albaștri ca ai inginerului, două tractoare măsoară depărtarea pînă la orizont marcînd distanța din 20 în 20 cm cu boabe de porumb, la marginea ogorului trei căruțe cu cai frumoși scuturîndu-și coamele în vînt aduc continuu semințe de la magazia din sat, oamenii tocmai s-au ridicat de jos din iarbă, au mîncat, o masă caldă, adusă de la bucătăria improvizată la magazia de semințe, ar urma să se întindă puțin după masă — odihna adîncă a țăranului la prînz, pe cîmp, întins pe pămîntul primăvăratic, ca în celebrul tablou al lui Corneliu Baba, cînd omul comunică direct cu forțele cosmice ale țărinei —, nu e timp însă, inginerul e grăbit, vrea să termine cît mai repede cele 40 de ha de porumb ale solei, să se mute la sola Boanga astfel încît să termine semănatul porumbului la termen. S-au încheiat de însămînțat cele 120 ha de soia, s-au însămînțat de o lună cele 60 ha cartofi de vară, acum toate semănătorile sînt comasate la porumb. Se lucrează pe întreaga suprafață cu 10 tractoare, 7 discuri, 3 combinatoare care pregătesc terenul și se seamănă cu 3 semănători.

Inginerul se apleacă asupra pămîntului, scormonește cu mîinile ogorul mărunțit de discuitori, dă deoparte un strat uscat de cîțiva centimetri, abia la zece cm adîncime culoarea pămîntului se întunecă a umezeală, caută boabele de porumb și le găsește: a vrut neapărat să ne arate că a „executat" semănătura la parametri optimi, adîncimea exactă, distanța exactă între boabe. Porumbul se seamănă cu semănătoarea pneumatică SPC-8. Este o noutate intervenită recent care reorganizează fertilizarea. Înainte pămîntul se fertiliza printr-o operație separată de semănat, aceasta însemnînd utilaje și motorină în plus, oameni, timp pierdut, îngrășămînt risipit. O semănătoare SPC-8 execută concomitent și fertilizarea și semănatul. În spatele tractorului se desfășoară „claviatura" combinată a celor două operații. O roată cauciucată **de copiere** dă drumul îngrășămîntului chimic exact la baza boabelor de porumb care sînt eliberate din cutiile cilindrice de deasupra prin învîrtirea roții **de tasare** care le și distanțează din 20 în 20 de cm, cu o distanță între rînduri de 70 cm.

E o meserie delicată să semeni porumb, precizează mecanicul secției, Vasile Ion, prezent și el la fața locului. Dintre cei 23 de tractoriști ai unității, doar 6 pot semăna. E vorba de ochi, de simțul vitezei și de cel al pămîntului. Dacă se merge cu o viteză mai mare, se mărește și distanța dintre boabe. E și motivul pentru care la tractoarele de pe semănători s-au lăsat doar vitezele I, IV și V, celelalte blocîndu-se pentru a feri pe cei mai puțin conștiincioși de tentația vitezei, a încheiatului mai repede și de mîntuială. În plus, tot pentru a mări responsabilitatea mecanicilor pentru parcela semănată de ei, aici la Găiseni s-a luat măsura să nu meargă niciodată două semănători alături ci pe extremele solelor astfel încît să se știe exact fiecare ce a semănat. Iar la prășit, fiecare să lucreze pe porțiunea semănată de el. Să se vadă și să se știe calitatea muncii fiecăruia!

Tractoarele ajung la capătul solei, ridică deasupra ogorului claviatura cu opt „octave" a semănătorii și a fertilizatorului, întorc din cîteva manevre exacte, apoi pornesc din nou spre orizont pe urmele celor două marcatoare laterale. Totul e ca la întoarcere roțile tractorului să țină urmele acestea. Tractoare roșii, pămînt negru. O combinație de culori pe care lumina primăvăratică le armonizează din punctul de vedere al recoltei viitoare. În spatele cutiilor verzi cu boabele de porumb pe care cele două roți de tasare ale semănătorii le astupă în pămînt, la distanțe exacte, la adîncime precisă, doi oameni controlează dacă totul e în ordine, dacă boabele cad ritmic în pămînt, dacă nu s-a înfundat vreun orificiu, iar cînd ogorul are o denivelare ușoară, cei doi oameni apasă cu toată greutatea lor pe grapa semănătorii ca boabele să nu fie lăsate în vînt ci în pămînt. Tractoristul de la volan măsoară orizontul ambiționîndu-se să țină volanul exact pe urma marcatorului lăsată de trecerea de întoarcere, cei doi oameni din spatele lui care apasă pe claviatura verde a semănătorii par la un moment dat să împingă ei înșiși tractorul spre orizont și chiar orizontul cîmpului din ce în ce mai departe.

Și poate că fără să știe, țăranii aceștia și cei dintotdeauna, lucrînd pămîntul în fiecare primăvară cu aceeași dragoste și speranță și privind pe dunga orizontului acolo unde pămîntul se atinge cu cerul, așteaptă ca într-o bună dimineață să răsară în zorii zilei lor de muncă cinstită, în locul soarelui, o uriașă pîine proaspătă, aburind de eternitate.

Pe toată această suprafață s-au instalat aripile de ploaie conectate la sistemul de irigații Titu-Ogrezeni. Ele vor fi schimbate de trei ori pe zi, dimineața între orele 7—8, la amiază între 12—13 și seara între 18—19. Lungimea unei aripi cuprinde 17 aspersoare înaintînd, în ansamblu, cu viteza zilnică de 34 ha. Pe fiecare solă sînt echipe permanente de udători, zi și noapte, și în irigații lucrîndu-se după o expresie acreditată în preajma cuptoarelor, „cu foc continuu".

Ca o noutate stimulatoare a lucrătorilor, remarcabil ni se pare sistemul de retribuire: plata se face la suprafața irigată, 120 lei pentru fiecare hectar și jumătate, 180 pentru două hectare. În ce constă noutatea? Banii se înmînează în dimineața fiecărei zile următoare, pe baza recepției efectuate de șeful echipei de udători, confirmată de tehnicianul hidro și avizată de inginerul șef al unității. Se creează astfel posibilitatea reală ca oricine participă la irigat să-și ia remunerația imediat, pe baza suprafeței irigate, „indiferent de persoană" — subliniază primărița Năescu Constantina.

Iată cîteva măsuri eficiente pe care le-am întîlnit funcționînd deja cu promptitudine pe suprafețele C.A.P.-ului Găiseni, ca o dovadă certă că acolo unde se caută soluții se și găsesc și că întotdeauna cînd începi să cauți, ai și găsit pe jumătate, conform unui adevăr străvechi, mereu reluat de la Pascal încoace, care sună astfel: „nu m-ai căuta dacă nu m-ai fi găsit". Pe de altă parte, un alt adevăr la fel de evident e că oamenii au pămîntul pe care îl merită și între oameni și pămînt e posibilă oricînd o colaborare a cărei eficiență nu depinde decît de inteligența de a stimula pămîntul să rodească „inteligent". Orice limită poate fi învinsă prin inteligență — singura nelimitată — iar inteligența înseamnă înainte de toate a da răspunsuri reale la situații reale.

Aripile de ploaie care irizează zborul apei peste miile de hectare de grîu ale județului Giurgiu, înaintînd preventiv zi și noapte împotriva secetei, e un răspuns optim la o situație provocatoare. Victoria nu poate fi decît de partea inteligenței umane!

ION ZUBAȘCU

Grîul sub aripi de ploaie

Imaginea pe care ți-o oferă nordul agricol al județului Giurgiu este una incitantă: alături de sole întinse pe care tractoarele seamănă porumb sau discuiesc ogorul, pregătindu-l și stîrnind nori mari de colb, în aerul uscat al anotimpului se întind lanuri de grîu de un verde intens, crescute suficient de înalte ca vînturile să le legene în bătaia lui secetoasă. Deasupra lanurilor de grîu înaintează, dinspre un capăt spre altul, evantaiele largi ale pînzelor de apă pulverizate de aspersoare. E abia începutul lunii aprilie și irigațiile iau sub „aripile lor de ploaie" — cum sînt numite în agricultură țevile lungi cu aspersoare, ca o dovadă că și tehnica se poate inspira uneori din poezie —, sub ocrotirea binefăcătoare a stropilor de apă, toate suprafețele semănate cu grîu. O fi inițiativa vreunui președinte întreprinzător de C.A.P., s-o fi probînd sistemul de irigații în zona aceasta? — te întrebi, — dar constați tot mai surprins că grîul e irigat în toate unitățile pe care le străbați pînă la hotarul cu județul Dîmbovița. E abia începutul lui aprilie și țevile albe din lanurile verzi pulverizează apa cu cozile rotitoare de păun ale aspersoarelor, furioase ca în miezul verii.

Cu această nedumerire intri în sediul Consiliului popular al comunei Găiseni. Primărița Năescu Constantina tocmai sosise de la sola Moară pe care o are în răspundere: a avut loc, cu cîteva zile înainte, un comandament (cu participarea forurilor județene și a factorilor răspunzători din zonă) în care s-a stabilit să se irige întreaga suprafață de grîu ca măsură preventivă. E al treilea an consecutiv de secetă în zonă. În cele trei luni din urmă fiecare metru pătrat n-a avut decît un minim de aport freatic. În plus, bat vînturi uscate care evaporă și puțina umiditate a solului. În aceste condiții, trebuie irigată în cel mai scurt timp întreaga suprafață de păioase, în special grîul. S-au întrunit imediat, și la nivelul comunei, conducerea C.A.P.-ului, C.P.A.D.M.-ului și a primăriei pentru a discuta ce posibilități sînt de aplicare imediată a unei asemenea măsuri. S-au stabilit solele și oamenii care răspund de ele: Filipescu Gabriela, secretara Consiliului, la sola Baltă, agentul agricol Voica Ioana, la sola Stat 2, vicepreședintele Ionescu Nicolae, la Ogradă-Pruni și primărița la sola Moară. Întreaga suprafață de 380 ha grîu va trebui irigată în mai puțin de o săptămînă.

Aerul e sănătate și pentru animale

Fotografie de FLORENTIN D. NIȚU

La Institutul de cercetări pentru bovine de la Corbeanca, Sectorul Agricol Ilfov, a fost finalizată în urmă cu cîtva timp o cercetare pe cît de simplă pe atît de eficientă. Ideile care au stat la baza ei sînt cunoscute de multă vreme, dar cum se întîmplă uneori uităm să le aplicăm în forma lor simplă, directă. S-a ajuns la concluzia, care a fost recomandată în zootehnie spre generalizare, că cel mai bine este ca la cîteva zile după fătare, fie vară fie iarnă, viteii să fie scoși din grajduri în aer liber, în niște cușete deschise, care să-i apere totuși de bătaia directă a viscolului, a zăpezii, a soarelui, asta numai în condițiile în care ei o doresc. Soluția de creștere a fost întîmpinată de zootehniști la început cu oarecare neîncredere. Dacă se îmbolnăvesc viteii ? Frigul, e frig, ei sînt plăpînzi și neajutorați. Apoi au început să-i scoată cîte unul cîte doi să vadă ce se întîmplă. S-a întîmplat bine. Să dăm cuvîntul unor oameni cu experiență.

Sîntem la Cooperativa Agricolă de Producție Tîrgoviște, unde de la începutul anului au fost fătați 88 viței, care au beneficiat de metodă.

Ing. Marian Toma, șef fermă zootehnică ne spune : — Rezultatele au fost neașteptat de bune. Nu am înregistrat la viței pe care i-am scos din grajd după 10 zile de la fătare nici o îmbolnăvire. În grajduri, cu toate măsurile de igienizare, nu puteam scăpa de mirosul de amoniac, care s-a dovedit cel mai nociv. Unii viței se îmbolnăveau de pneumonii și enterocolite. Ei bine, nu am mai avut nici o îmbolnăvire. Viteii arată splendid (N.n. Așa e !). Avantajele metodei sînt : bolile specifice tineretului, nu se mai transmit prin contact ; se evită viciul suptului, adică acel obicei păstrat de cele mai multe ori pînă la maturitate ca vacile să se sugă una pe alta, sau chiar pe ele însele, ceea ce duce la pierderi însemnate de cantități de lapte ; se eliberează suprafețe în grajduri, unde cum am spus este un climat impropriu pentru creșterea industrială a tineretului. În faza următoare vom construi, pentru animalele adulte doar niște copertine de adăpostire. Cheltuielile sînt mici, ușor amortizabile. Aerul și soarele nu costă bani. Că apropierea de natură este necesară am știut-o, dar iată că am uitat s-o aplicăm.

La C.A.P. Tîrgoviște s-au adus deocamdată doar 20 cușete din fibră de sticlă realizate la Ceramica Urziceni. Ele sînt făcute după modelul recomandat de Institutul de la Corbeanca. Avantajul lor este că nu se degradează în timp, sînt ușor de manevrat la dezinfecții. Prețul de achiziție este de 2 700 lei.

Aflăm de la Direcția agricolă județeană Dîmbovița, care a recomandat, pe baza primelor rezultate generalizarea cît mai grabnică a acestora că la nivelul județului vor fi necesare circa 3 000 de cușete. Numărul mare al acestora și dorința de a le avea cît mai repede instalate a dus la găsirea soluției ca acestea să fie realizate la Asociația intercooperatistă Cringuri la un preț de 2 000 lei.

Pentru că încă mai sîntem la cooperativa din Tîrgoviște să mai spunem că nu numai viteii arată bine aici, ci și vitele. Asta pentru că reformele s-au făcut la timp, efectivul este în limitele de vîrstă recomandate și pentru că se muncește în zootehnie cu seriozitate.

La C.A.P. Nucet metoda e fost aplicată în urmă cu cîteva luni, prin noiembrie, luna care ne făcea să ne gîndim că ne așteaptă o iarnă grea.

Nicolae Iliescu, tehnician veterinar : — Am fost instruiți despre metodă. Am realizat deocamdată doar 23 de cușete din materiale locale. Lucrăm la încă 12 cușete. Ne-am convins că metoda este foarte bună și vrem să scoatem cît mai grabnic viteii din grajd. Recunosc că la început m-am speriat și am băgat viteii înapoi în grajd. Apoi am scos doar cîțiva, să vedem ce se întîmplă. Ei bine, cei de afară arătau mult mai bine decît cei din grajd și atunci i-am scos pe toți afară. Cușetele noastre costă în jur de 350 lei. Am cumpărat doar PAL. Carton asfaltat n-am găsit și în cel mai rău caz o să punem folii de plastic. O să cumpărăm și noi cușete din fibră de sticlă care au o durată mai mare de funcționare și sînt mai practice. Le-am făcut totuși pe acestea pentru că putem să le folosim și dorim să scoatem mai repede viteii afară, la aer.

Ca o dovadă că metoda se bucură de încredere totală este că vițelele pentru reproducție cu creștere rapidă din lotul experimental au fost scoase primele afară.

Prin intervenția noastră vrem să subliniem și, deci, să recomandăm și noi eficiența metodei. Organele agricole județene, convinse înaintea noastră de avantajele unei astfel de creșteri a viteilor, au luat toate măsurile ca într-un timp cît mai scurt viteii să fie crescuți în aer liber. Viței robuști, sănătoși, înseamnă vaci cu lapte productive, tauri care se îngrașă conform graficelor. Asta, bineînțeles, dacă au asigurate furajele necesare.

OPREA GEORGESCU

Cultura legumelor în ecuațiile eficienței

Pentru călătorul venit din alte județe, întotdeauna — fie la începutul verii, fie toamna tîrziu — piața de legume și fructe din Cluj-Napoca este o încîntare. Și cînd spun piața, am în vedere și complexul comercial din cuprinsul său, ale cărui aprozare sînt de regulă competitive cu oferta țărănească. Aveam să aflu de la inginerul Tudor Trifan, directorul Trustului hortipomicol al județului Cluj, că și în celelalte mari orașe — Cîmpia Turzii, Turda, Dej — situația aprovizionării cu legume este asemănătoare, adică în general bună, și că acest lucru este rezultatul promovării la nivelul județului, în ultimii 5—6 ani, a unei strategii în sectorul legumicol. În timpul călătoriei pe care o facem împreună spre zona Turda, îmi oferă și principalele argumente.

— Pînă cu cîțiva ani în urmă, județul nostru a fost tributar altor județe în ceea ce privește aprovizionarea cu legume. Chiar și la cartofi, acum 8 ani aduceam 15 000—20 000 tone. Anul trecut, deși n-a fost un an prea bun, am dat 5 000 tone, în condițiile în care am asigurat în întregime necesarul județului, dovada fiind aceea că și acum avem în permanență cartofi în aprozare. Saltul cel mai spectaculos l-am realizat însă la legume, unde, practic, în afara unor legume termofile, precum vinetele și ardeii, nu mai „importăm" nimic, deși populația din mediul urban a crescut cu circa 500 000.

— Aveți în vedere toate perioadele de consum ?

— Da, de la legumele extratimpurii și timpurii pînă la însilozările pentru iarnă. De pildă, la începutul lunii mai vom avea pe piață „cartofi noi" — cum le spune cefăteanul cartofilor extratimpurii. În sere, va începe în curînd recoltatul castraveților, apoi ai verzei și ai tomatelor. În permanență, prin culturile intercalate, am avut și vom avea salată, ceapă, spanac, gulioare și altele. Cînd culesul se va apropia de sfîrșit în sere, vor intra pe rol solariile și serele reci, apoi culturile plantate în cîmp.

— Vorbeați de o anumită strategie promovată la nivelul județului în sectorul legumicol. În ce constă ea ?

— Într-o anumită măsură, am extins și suprafețele cultivate cu legume, dar în primul rînd am mers pe intensificarea producției. Am împărțit județul în trei mari zone legumicole : una, în jurul municipiului Cluj-Napoca, unde cultivăm mai ales legume pentru consum în stare proaspătă ; zona Turda este specializată în producerea legumelor pentru însilozat, iar zona Dej, unde avem și importante capacități de prelucrare, am specializat-o în producția de legume pentru conservat. În alegerea și profilarea celor trei zone s-a ținut seama și de tradiția și experiența existente, dar și de factori economici, printre care reducerea distanțelor de transport și, implicit, a pierderilor. În cadrul zonelor, s-a mers mai departe cu specializarea unor unități, fapt ce a permis o mai bună organizare a activității, promovarea pe scară largă a tehnologiilor mecanizate, avînd ca rezultat creșterea producției la hectar. De pildă, acum 2 ani am avut trei unități cooperatiste din C.U.A.S.C. Mihai Viteazul situate printre primele 10 unități din țară la producția de ceapă, în anul acesta, după cum arată cîmpul, aspirăm chiar la mai mult.

Ne-am convins de acest lucru pe solele Cooperativei Agricole de Producție Moldovenești, așezată chiar la piciorul Apusenilor, acolo unde Arieșul iese din strimtoarea munților. O ploaie măruntă și rece, dar binevenită — căci pe meleagurile clujene, după o iarnă fără zăpadă a urmat un început de primăvară călduroasă și secetoasă — făcea și mai crud verdele culturii de ceapă, bine răsărite. Președintele cooperativei, Chegezi Dionisie, aflat de 19 ani în fruntea unității, speră și el ca și acest an să le aducă o producție-record, atît la ceapă cît și la rădăcinoase, care ocupă împreună o suprafață de 80 ha. Iar legumicultura este migăloasă. „La început, prin anii '70, n-aveam probleme cu forța de muncă, dar odată cu dezvoltarea industriei la Turda și Cîmpia Turzii, am început să resimțim lipsa oamenilor. Ne-am orientat spre tehnologiile mecanizate, inclusiv la semănat. Nu mai putea fi vorba de plantarea cepei, pe zeci de hectare, cu mîna. În opoziție cu modernizarea tehnologiei acestei culturi, s-ar putea zice că am făcut totuși un pas înapoi, dar de fapt este un pas înainte pentru apărarea sănătății pămîntului, a plantelor și a omului. La legume și la cartofi, folosim aproape în exclusivitate, cu excepția tratamentelor interfaziale gunoiul de grajd. L-am folosi noi și la alte culturi, dar atît ne ajunge". Într-adevăr, am putut vedea că în sectorul zootehnic platformele de gunoi sînt goale. „De fapt, tot timpul sînt așa — adaugă interlocutorul — pentru că ele au fost amenajate direct în cîmp, adică la locul de utilizare".

O astfel de preocupare am întîlnit-o și la Întreprinderea de sere Cîmpia Turzii, singura de acest fel din județ. Aici, însă, ecuațiile cultivării pămîntului sînt mult mai complicate, chiar dacă la prima vedere acoperișurile de sticlă feresc plantele de necazurile climatice. Iar rezultatele obținute în cei 4 ani de la darea în exploatare, arată că directorul întreprinderii, Ioan Hîrceagă, un tînăr de numai 35 de ani, împătimit de la vîrsta liceală de știința cultivării plantelor, stăpînește bine aceste ecuații, împreună cu o mînă de specialiști, la fel de tineri și de destoinici, și cu cei aproape 400 de muncitori pentru care activitatea se desfășoară ca și la Combinatul metalurgic din apropiere, adică „cu foc continuu".

Mai întîi, ecuația fertilizării, la prima vedere foarte simplă : pentru fiecare kilogram de recoltă, un kilogram de gunoi de grajd. Dar cum pe un hectar de sere se obțin 90 tone roșii sau 200 tone castraveți doar într-un singur ciclu, și cum întreprinderea are 21,5 ha sere calde și 12 ha sere reci, se ajunge într-un an la o garnitură de tren de aproape 500 vagoane. „Am început deja să ne gîndim, îmi spunea directorul Hîrceagă, la folosirea gunoiului verde obținut din tăierile la plante, după o tratare corespunzătoare pe platforme special amenajate".

Apoi, ecuația energetică. În cîțiva ani, normele de consum pe hectar au trebuit să fie reduse de la 5 000 Gcal la 2 000 Gcal. Desigur, respectîndu-se cerința esențială ca în sere temperatura să nu scadă sub 13 grade sau în situații deosebite să nu ajungă sub 10 grade. Și s-a văzut că totul este o problemă de organizare : un control atent, oră de oră, al evoluției temperaturii, la nevoie un telefon la Combinatul Industriei Sîrmei care furnizează apa caldă — „mai deschideți sau mai închideți robinetele", o colaborare excelentă în acești termeni cu furnizorul. Căci, ambii parteneri au înțeles bine că producția de legume și încadrarea în consumuri sînt la fel de importante și, tocmai de aceea, graficele de încălzire nu pot fi bătute în cuie.

Ecuația dezvoltării. După construirea serelor s-a pus problema extinderii suprafețelor acoperite, dar fără încălzire. Soluția frecvent utilizată pînă atunci o constituiau solariile cu folie de polietilenă. „Noi am optat pentru serele reci — îmi spune inginerul Hîrceagă. Este adevărat volumul de investiții este mai mare, dar ne-am gîndit că pe termen lung consumul de energie înglobată în materiale este mai redus. Folia de polietilenă trebuie s-o schimbi în fiecare an, în timp ce sticla rezistă zeci de ani. În plus, la temperaturi extrem de scăzute, întotdeauna în serele reci ai un cîștig de cîteva grade care adeseori se dovedește esențial". Validarea o face cultura de varză, plantată în sere reci și în spațiile dintre ele, la începutul lunii martie ; în primele, se apropia de maturitate, în celelalte abia răsărise.

În fine, ecuația eficienței. „În ultimă instanță, aceasta ne preocupă cel mai mult, subliniază directorul. Cultivarea legumelor în sere este costisitoare, iar prețurile de vînzare pe piața internă sînt relativ mici. În schimb, pe piața externă sînt prețuri bune, mai ales dacă reușești să prinzi perioadele optime de livrare și satisfaci condițiile impuse de beneficiari. Am văzut, așadar, în export nu doar o simplă sarcină de plan, ci o cale de rentabilizare. Am căutat, deci, să depășim producția la hectar (la tomate am reușit acest lucru cu 13 la sută), pentru a crea mai multe rezerve de export. Am extins totodată cultivarea ciupercilor în ciclu de toamnă. Iar aceste măsuri, împreună cu cele vizînd ținerea sub un control strict al costurilor de producție, ne-au permis să încheiem anul 1988 cu beneficii și să asigurăm oamenilor un spor de retribuție de 19 la sută față de cea planificată".

De aceea, conchidem noi, lucrurile merg aici bine, iar săptămîna are, la nevoie, 7 zile lucrătoare, așa cum a fost și duminica în care ne aflam în întreprindere, căci oamenii văd și simt rostul și rodul efortului lor.

VIRGIL SIMION

Flacăra la dispoziţia dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluţii — un dialog fructuos între cetăţeni şi autorităţi •

■ **Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului** ne face cunoscut că învăţătoarea Truţă Valeria Rodica din comuna Poiana Lacului va reveni pe postul de învăţător de la şcoala Poiana Lacului, judeţul Argeş, începînd cu data de 1 septembrie 1989.

■ Cercetările întreprinse de **Comitetul uniunii sindicatelor din întreprinderile miniere, petrol, geologie şi energie electrică** confirmă neachitarea drepturilor băneşti, pe perioada cît a fost în concediu de odihnă, tovarăşului Lopătaru Mircea de la Schela de producţie minieră Bătcoi. Motiv pentru care s-au întocmit formele de plată, semnatarul primind prin stat de plată suma de 3 039 lei. Totodată, s-a atras atenţia conducerii întreprinderii de a respecta legislaţia în vigoare privind plata drepturilor oamenilor muncii, cît şi hotărîrea comisiei de judecată, în termen legal.

■ **Filip Petre din comuna Popeşti Leordeni**, în ciuda bunelor sale intenţii de a ne scrie cît mai exact adresa, nu are cum. De nouă ani de zile, împreună cu alţi consăteni, aşteaptă să afle pe ce stradă locuieşte şi la ce număr. Nici pînă acum nu şi-a pierdut răbdarea, deşi forurile locale i-au promis de mult un răspuns.

■ Înţelegem din rîndurile expediate de **Birlă Ion din comuna Pătîrlagele, judeţul Buzău**, că vînzătoarea Teodor Lucica, de la sucursala Loto-Pronosport, le aminâ norocul, „Niciodată nu este de găsit la program, deşi acesta este clar afişat : orele 15—19". Supărarea potentului vine şi de la faptul că, dacă şansa cîştigului nu le surîde, cel puţin să nu le mai facă inima rea.

■ Eliberarea cu întîrziere a expediţiei de mesagerie nr. 75870 din 29 nov. 1988, în relaţia Pancîu—Sibiu, şi reclamată de Dragomir Ion, din Sibiu, s-a datorat neglijenţei personalului staţiei Bucureşti Basarab, care a pierdut documentul de transport, neregulă pentru care a fost sancţionat disciplinar. Răspunsul este primit din partea **MTTe —Direcţia mişcare şi comercial.**

■ Urmare a contestaţiei făcute de către Obreja Ioan din municipiul Bîrlad, privind încadrarea sa în gradul III de invaliditate, **Direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale a judeţului Vaslui** ne comunică că, reanalizîndu-se situaţia sa din punct de vedere medical, efectuată de comisia de expertiză medicală, s-a hotărît, prin decizia nr. 636 din 16 martie 1989, trecerea sa în gradul II de invaliditate.

■ **Manea Gheorghe** semnează în numele locatarilor din **comuna Dascălu, Sectorul Agricol Ilfov**, care nu pot rămîne indiferenţi la felul cum arată centrul comunei lor. „Aici se află în paragină aproape 2 ha de teren arabil. Cu ani în urmă a fost înfiinţat un teren de fotbal, dar echipa fiind inexistentă îşi fac veacul pilcuri de cîini. Amplasat în apropierea şcolii, el ar putea fi un bun lot agricol experimental şi mai puţin locul de întîlnire al celor ce-şi prelungesc chefurile aici." Nepăsarea şi indiferenţa obştii sînt inexplicabile cu atît mai mult cu cît terenul este chiar în centrul satului, şi nu la marginea lui. Chiar nimeni să nu-l fi observat?

■ „Cu ce am păţimit noi, locatarii din Bucecea, să ni se desfiinţeze magazinul I.L.F. din piaţă şi care aparţine de AGROCOOP Botoşani ? De jumătate de an acesta este închis, iar gestionara, Amoriţiu Florica, a primit în tot acest timp două retribuţii, una de la Fabrica de zahăr, alta de la magazin. Nu ştiem în măsură să emitem decizii dar am vrea să fie trasi la răspundere cei vinovaţi." Semnează, în numele cetăţenilor, **Ileana Ionescu din Bucecea, judeţul Botoşani.**

■ Anticipînd căldura toridă a verii şi, implicit, asaltarea strandurilor, **Bălăşoiu Laurenţiu din Bucureşti, str. Leonida nr. 11, sectorul 2**, ne face o propunere. Ca în planul de renovare şi pregătire a strandurilor pentru „staţiunea" estivală să fie inclus şi cel de la Băneasa. Grija lui este îndreptăţită deoarece, aşa cum ne scrie, „anul trecut, la ieşirea din apă am alunecat pe una din treptele unicei scări şubrede şi degradată. Cred că ea ar trebui renovată ca să nu mai fie prilej de accident, ci de confort." Subscriem acestei idei şi sperăm ca ea să fie receptionată în timp util.

■ Din conţinutul scrisorii expediate de Narghior Dumitru, care semna în numele mai multor petiţionari domiciliaţi în judeţul Dolj, reieşea că au fost detaşaţi în judeţul Călăraşi, în cadrul I.A.C.M.S.C. unde şi-au desfăşurat activitatea timp de patru luni de zile, fără a primi banii pe această perioadă de detaşare. Din verificările făcute cu sprijinul **Consiliului popular al judeţului Călăraşi** a rezultat că persoanele respective aveau înregistrate drepturi neridicate, în total de 6 379 lei. Sumele cuvenite s-au expediat la unităţile de unde au fost detaşaţi respectivii semnatari. Motivul pentru care nu au primit aceste cuvenite drepturi se explică prin faptul că ei au părăsit unitatea, înainte de expirarea termenului de detaşare. Neţinîndu-se să le ia, acestea au fost depuse în bancă, ca drepturi neridicate.

■ **C.E.C. — Operaţii bancare :** „1) Problemele ridicate, în legătură cu funcţionarea asociaţiei, intră în competenţa Consiliului popular al sectorului 2, care a cercetat cazul. 2) Din punct de vedere al atribuţiilor C.E.C., ţinîndu-se seama că documentele de înfiinţare a comitetului nu au fost actualizate, s-a pus în vedere asociaţiei ca, pînă în aprilie 1989, să depună la unitatea C.E.C. procesul verbal de alegere a noului comitet, din care să rezulte şi persoanele în drept să reprezinte asociaţia în relaţiile cu C.E.C., membrii ai comitetului executiv al consiliului popular, precum şi formularul cu specimene de semnături. În cazul în care nu se depun documentele respective pînă la data stabilită, nu va mai putea funcţiona asociaţia în cauză urmînd să suporte toate consecinţele care decurg de aici. 3) Prin normele C.E.C. nu este reglementată problema de a se delega de către conducătorii asociaţiilor anumite persoane, altele decît cu drept, să le reprezinte în raporturile cu C.E.C. Ţinîndu-se seama de cele relatate de dv., un viitor s-a interzis participarea unor asemenea delegaţi, toate relaţiile cu C.E.C. urmînd să aibă loc numai prin persoane autorizate." Am găsit de cuviinţă ca cele bune să transcriem integral răspunsul întocmit către Lascu Constantin din Bucureşti, str. Teiul Doamnei nr. 14, bl. 8, sc. A, sectorul 2, care ne sesiza că ultima adunare generală a asociaţiei a fost în 1984, că filiala C.E.C. a sectorului 2 încalcă Decretul 387 1977, că administratorul este ales de un preşedinte cărula i-a expirat mandatul în 1986, deoarece răspundem astfel şi unor petenţi care ne-au sesizat aspecte asemănătoare.

■ „Acum cînd oraşul nostru trece prin mari transformări edilitare ar fi necesar ca şi noi, cetăţenii, să punem umărul şi să-l transformăm într-un oraş grădină. De aceea mi se pare firesc, ca prin intermediul dv., să stabilim un dialog între constructori şi cei ce gîndesc spaţiile verzi, pe de o parte, şi noi, cetăţenii, pe de altă parte. Aşa am reuşi, poate, să imprimăm în conştiinţa semenilor noştri dragostea şi respectul pentru frumos. Şi tot în linia frumosului cred că ar trebui să renunţăm la îngrădirile cu tot felul de sîrme complet inestetice, din faţa blocurilor, cînd mai indicată ar fi sădirea unui pom". Cel ce semnează pledoaria pentru îngrijirea şi păstrarea zestrei edilitare şi a oraşului-grădină se numeşte **Ioan Mirică** şi este **din Bucureşti, bd. Metalurgiei nr. 37, bl. 01 15, sectorul 4.**

■ Locuiesc în Lunca Bîrzavei din municipiul Reşiţa şi ceea ce mă nedumireşte este faptul că în acest cartier toate, dar absolut toate chioşcurile de ziare şi reviste sînt închise în ziua de duminică, ceea ce se poate constata şi de pe programe. Din păcate, în ultima vreme, s-a sistat vînzarea acestora şi la debitele de tutun, care mai funcţionau prin ictăţie şi duminica !" Semnează **Birta Heinrie, str. Aleea Tuşnad bl. 4/A, sc. 2, ap. 3, Reşiţa**

■ Părăuşeanu Nicolae din Sibiu a solicitat un spaţiu de locuit adecvat numărului de persoane — familie formată din 6 persoane, respectiv tată, mamă şi 4 copii. Consiliul Oamenilor Muncii din cadrul **I.A.C.M. Sibiu** i-a repartizat un apartament cu patru camere, în blocul 41 din zona Turnişor — Sibiu.

■ Petentul Ţintar Itadu, cu domiciliul în Suceava, str. Ştefan Tomşa nr. 13, de meserie lăcătuş-mecanic, fiind depăşit de acte şi garanţii eliberate din acelaşi magazin, ceea ce nu se întîmplă în cazul meu". Tot umblînd de la o instituţie la alta şi începînd să se îndoiască serios de norocul său, Vasile Pop primeşte peste tot acelaşi răspuns : „În cazul meu nu au ce face". Aşa să fie ? Între-o astfel de situaţie eşti îndemnat să-ţi pui tot felul de întrebări şi să faci o sumedenie de supoziţii. De ce i s-a eliberat petentului un certificat de garanţie fără nici o valabilitate ? Pe unde a stat vreme de un an televizorul şi — de ce nu ? — cine şi cum l-a folosit în tot acest răstimp? În sfîrşit — pentru că aici ni se pare a fi fondul problemei — cînd sînt considerate acestea tombole de către organizatorii lor?

Chiar dacă tombola este un fel de joc, frumos este să-i jucăm cinstiţi.

LIANA MOLNAR ■

Scrisoare comentată

Norocul cu două feţe

Nu mai e nevoie să vă povestim cît de bucuros a fost, mai acum cîtăva vreme, Vasile Pop. El şi nimeni altul — Vasile Pop, domiciliat în Cluj-Napoca, bd. Muncii nr. 101, bl. A-L, ap. 20 — *se nimerise să fie fericitul posesor al biletului ce purta seria 237 088 ; cu alte cuvinte, cîştigătorul premiului cel mare al tombolei organizate de instituţiile de cultură ale municipiului de pe Someş.*

Tot bucurîndu-se şi minunîndu-se de norocul ce dăduse peste el, Vasile Pop s-a prezentat, împreună cu ceilalţi cîştigători, în ziua de 15 februarie să-şi ridice premiul : un televizor color. „Aparatul nu a fost probat la faţa locului, urmînd să-l pun eu în funcţiune la domiciliu", ne scrie Vasile Pop. Ceea ce s-a şi grabit să facă. Numai că „marele premiu" s-a dovedit orb şi mut. Ce ghinion ! Amintindu-şi însă, pe dată, că el este, de fapt, un om norocos, Vasile Pop nu s-a lăsat încolţit de dezamăgire. La urma urmei, aparatul era însoţit de factura cu numărul 59 079 şi de un certificat de garanţie, pe care n-avea decît să le folosească. Era un pic de alergătură, dar... ce conta.

„Fiind în termen de garanţie, m-am prezentat la reprezentanţa întreprinderii producătoare".

Abia aici i s-a înfăţişat fericitului cîştigător ceea de-a doua faţă a norocului ce dăduse peste el. „La reprezentanţa întreprinderii Electronica mi s-a comunicat — şi corespondentul, sperăm că înţelege că aceau dreptate — că certificatul de garanţie nu este valabil, fiind eliberat la data de 5 aprilie 1988, neavînd nici ştampila unităţii emitente şi nici semnătura".

În faţa unui asemenea certificat „anonim", dar mai ales depăşit de timp, specialiştii reprezentanţei din Cluj-Napoca nu se mai pot simţi — şi pe bună dreptate — responsabili de metehnele ascunse ale aparatului. Înţelegînd situaţia şi dorindu-i să-i ajute — în cadru legal luat, — aceştia l-au sfătuit pe posesorul televizorului să obţină un nou certificat de garanţie, care i-a fost eliberat, pînă la urmă, de magazinul I.C.S. Metalo-Chimice nr. 52.

Iată, totuşi, că lucrurile s-au rezolvat, vă veţi spune din nou. Ei, bine, nu ! Factura aparatului fusese eliberată de magazinul I.C.S. Metalo-Chimice nr. 20, — or, ne scrie corespondentul nostru — „am aflat că obiectele de acest fel sînt însoţite de acte şi garanţii eliberate din acelaşi magazin, ceea ce nu se întîmplă în cazul meu". Tot umblînd de la o instituţie la alta şi începînd să se îndoiască serios de norocul său, Vasile Pop primeşte peste tot acelaşi răspuns : „În cazul meu nu au ce face". Aşa să fie ? Între-o astfel de situaţie eşti îndemnat să-ţi pui tot felul de întrebări şi să faci o sumedenie de supoziţii. De ce i s-a eliberat petentului un certificat de garanţie fără nici o valabilitate ? Pe unde a stat vreme de un an televizorul şi — de ce nu ? — cine şi cum l-a folosit în tot acest răstimp? În sfîrşit — pentru că aici ni se pare a fi fondul problemei — cînd sînt considerate aceste tombole de către organizatorii lor?

Chiar dacă tombola este un fel de joc, frumos este să-i jucăm cinstiţi.

LIANA MOLNAR ■

Poşta redacţiei

Ianeu Stan — comuna Săgeata (Buzău) : Pentru că lucrurile nu au fost făcute în ordine şi la timp, acum drumul spre rezolvare e mai lung. Cereţi instanţei de judecată soluţionarea pe rînd a problemelor. ● **Parieci Tudora** — Bucureşti : Dv., deşi aveţi 4 copii, puteţi beneficia doar de un an redus, atunci cînd veţi împlini vechimea de 25 ani. ● **Bibo Maria** — Braşov: Potrivit art. 53 din Codul familiei, şi copiii rezultaţi din relaţii de concubinaj au ca tată pe soţul mamei lor. Deci nu e altă cale. Consultaţi un avocat. ● **Stoicescu Aritina, Dragomir Maria** — Piteşti: Administratorul asociaţiei de locatari, care a greşit o dată cînd a confecţionat antena colectivă cu o persoană particulară, trebuie să emită comandă şi să încheie contract-service cu I.C.R.A.L. Pitiţi pentru remedierea şi punerea în funcţiune a antenei. ● **Vladu Docel** — satul Cîmpeni, comuna Piteşti (Dolj) : Credeţi că aţi înţeles. Nu facem nici un fel de „intervenţii". Cînd aţi contractat împrumuturile aţi cunoscut condiţiile. Trebuiau deci să le respectaţi. ● **Vasilca Cristian** — Tg. Neamţ : Nu avem. Bibliotecile publice sînt şi la dispoziţia dv. ● **Epure Sabin** — satul Smadoviţa, comuna Bicleş (Mehedinţi) : Încă nu aflăm ştiri. Vă trebuie, cu peste tot, recomandarea medicului şi analizele obligatorii. ● **Nicolau Leuţia** — satul Ilimbovu, comuna Fîntînele (Galaţi) : Răspunsurile pe care le-aţi primit sînt conforme cu prevederile legale. ● **Negrea D. Ion** — satul Mugeleanca, comuna Siriu (Buzău), **Delcea Ioana** — Oltenita, **Laţa Vasile** — satul Agîbiciu, comuna Axente Sever (Sibiu), **Ţiubeica Ion** — satul Og'inzi (Neamţ) : Nu. ● **I. U.** — Tulcea : Nici un medic nu poate stabili un diagnostic precis fără să consulte bolnavul. ● **Nicolaie C. Ionuţ** — comuna Sohatu'mic (Dîmboviţa) : 1) Termenul legal de soluţionare a unei cereri este de 30 zile, 2) Nu am înţeles care e problema care vă nemulţumeşte. ● **Rohnean Irina** — comuna Sîrna (Arad) : De reducerea vîrstei de pensionare, conform prevederilor art. 78 din Legea 3/1977, pot beneficia femeile care au o vechime în muncă de 25 ani, care au născut 3 sau mai mulţi copii şi i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani, cu un an pentru 3 copii, cu doi ani pentru 4 copii, cu trei ani pentru 5 sau mai mulţi copii. ● **Luiz Năstase** — Bucureşti : Începînd cu 1 I 1981, potrivit reglementărilor legale, persoanele care desfăşoară o activitate pe baza unei autorizaţii eliberate în temeiul Legii 13/1968 şi au venit profesional impozabil, pensionar sau nu sînt obligate să plătească o contribuţie lunară la asigurările sociale din cooperaţia meşteşugărească. ● **Gherchişan Zamfir** — Galaţi : Lucrările de remediere la hidroizolaţie se vor termina în luna mai a.c. ● **Negrea Rodica** — Roman : 1) Potrivit art. 67 din Legea 57/'74, cei care au în cursul unui an mai multe absenţe nemotivate pierd sporul de vechime neîntreruptă pentru acel an. 2) Dacă îndreptăţirea la plata unei indemnizaţii de transfer este în cuantum mai mic decît cea lunară (art. 75, al. 2 Legea 57/1974). ● **Buduacu N. Constantin** — Vălenii de Munte : Nu putem să vă comunicăm noi „motivele". Oricum, contestaţiile e prea tîrziu — după 3 ani să mai faceţi. ● **Damian Viorel** — Făgăraş : Evoluatul poate la O.J.C.V.L. Braşov au temei. **Asociaţia locatarilor** — Şos. Mihai Bravu 2, bl. 80 B, Bucureşti : Lucrarea a fost reprogramată pentru semestrul I a.c.

REGHINA VÎRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi. Audienţele se ţin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de PAUL AGARICI ■

POEM PENTRU PATRIE

Acasă

Acasă sînt
Și se bucură peștii în fluviu.
Beți de lumină,
Greierii pe umeri îmi sar.
Acasă sînt,
Cîinele, albul, îmi iese în cale.
Acasă acum,
Mă sărută un dor secular.

Acasă sînt,
Maica preablînda m-așteaptă-n cărare.
Brațelei-i moi-ruguri mă ard, mă cuprind.
Acasă sînt,
Satul meu mă salută-n mirare.
Acasă acum,
Privighetori mă recheamă pe grind.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Gheorghe Tomozei

Piatra

E acolo.
Am văzut-o încă de departe, din drumul spre Cîmpul cel Lung pardosit între cremeni. E încă acoperită cu zăpadă. Ultima, din cîte ne-au mai rămas? Mai degrabă întîi, cea rămasă din an. I-a ajuns, a săturat-o. O poartă cu avariție ca pe o dantelă toarsă din basm.
E acolo.
O piatră.
Oamenii îi zic Piatra Craiului, uimindu-se, blînd, de severa ei măreție și socotind-o a fi loc de înghebare gospodărească al craior vechimii.
Care crai? Cine-ar putea s-o spună? Unul tras de vis, fără sfîrșit și fără începătură, topit în neguri sau în zăpezi tîrzii.
O coamă de munți pentru astronauții de stau și cu pleoapa lipită de hublou spre a vedea toate cîte le vedem, nevăzîndu-le...
Proptiți în bîte, cum se spune, muntenii socotesc cu îndreptățire că orga orgilacelor bazalturi împietrite nu e altceva decît, firesc, piatră. O Piatră. Fie ea și Piatra lui Crai.
O piatră.
Așa o numesc bărbații aceștia mărunți, negroși, cu mișcări repezi și cu vorbire și ea zorită foarte. Bobul de nisip din clepsidră și munțelemunților, tot una: o piatră.
Și mă trezesc iubindu-i pietrei desenul vechi, ars de soare și lună și jînduri și arginturi, pîlcurile de brazi și zăpada niciodată îngenuncheată, limpede, castă. Zăpada, iubită numai aici. Piatră și ea, de felul ei. Fluidă ca versul.
Și ea Speranța.
E acolo.
Stau și o privesc fără saț.
Mă adaug conturelor ei.
Ea umple aerul, zarea.
Piatra,
O piatră.
Dați-mi un punct fix și nu voi răsturna universul! îmi zic, parodiind barbar o grecărie, altfel sublimă. Echilibrul e pentru mine AICI. Punctul FIX ar putea fi ea, Piatra.
Piatra dorului.
Piatra dragostei.
Și, de o mie de ori și de o mie de sori, Piatra Speranței!

Paul Anghel

Între ficțiune și document

Adesea, în munca mea la ciclul Zăpezilor, cîte un cititor m-a întrebat: „De unde ai scos, domnule, cutare amănunt, absolut incredibil? L-ai găsit în documente sau l-ai inventat?" Am dat aproape de fiecare dată același răspuns, pe care-l transcriu și acum: cel mai greu de imaginat, într-un roman istoric, este viața normală. Aceasta, în absolut toate romanele istorice, ține de ficțiune. De ce? Fiindcă documentele, puține și multe cîte ți le oferă epoca, par a fi sau chiar sînt incredibile. Cea mai grea muncă a romancierului este aceea de a face documentul credibil, de a-i restitui autenticitatea, de a-l reda contextului real al epocii care l-a emis, de a-l face să țină atît de organic de o anume realitate încît aceasta să nu mai poată fi concepută în absența documentului. Dar cînd documentele lipsesc? În clipa cînd ai ajuns să te familiarizezi cu atmosfera unei epoci, cu mecanismele și automatismele ei, în clipa în care te cufunzi în epocă, te lași asimilat de ea, devenind nu martor ci cetățean al ei, din acea clipă documentele pot lipsi sau, altfel spus, documentele devin dispensabile. Dispensabile, cum? Scrie autorul lucruri fictive? Nu, scrie lucruri reale, emite el însuși documente — de mentalitate, de psihologie, de moravuri, de deprinderi politice — chiar dacă acestea n-au fost și nu sînt înregistrate în arhive, deși pot fi confirmate prin descoperiri ulterioare. Fiind um om al epocii, devenind omul unei anume epoci, autorul însuși produce documentele acelei epoci, care sînt reale, iar uneori mai reale decît cele autentice. El instituie epoca, o scoate din fictiv, o face reală, atunci cînd epoca nu are altă voce decît aceea a povestitorului ulterior. În acest caz, el e vocea epocii.

Bine, se poate replica, dar în acest caz autorul, un anume autor, instituie adevărul (despre o anume epocă) sau deduce adevărul, așa cum ar fi normal? Îl instituie și îl deduce, în același timp. Îl deduce, desigur, mai întîi. Apoi îl instituie cu toată siguranța, cu autoritatea de cronicar sau de singur martor al unei istorii care nu mai are martori. El mărturisește întru ea adevărul pe care îl deduce și care, odată rostit, devine un adevăr instituit. Desigur, adevărul povestitorului, nu adevărul absolut.

Mai intervine încă ceva, un fapt care scapă cititorului, în privința raportului document-ficțiune. Nici o epocă istorică, dintre cele cunoscute pînă azi, n-a lăsat în arhive documente continue despre viața continuă a unui anume inter de timp. Nici măcar jurnalele de front, nici însemnările zilnice ale personalităților istorice nu consemnează tot, nu fac fotografia fiecărei clipe trăite de cel sau cei în cauză. Uzual, o însemnare e provocată de un anume eveniment, de un fapt ieșit din comun, de un accident. La fel documentele de interes public. Acestea toate reprezintă emanația unui moment de criză. Dar între „crize", dar între accidentele sau faptele ieșite din comun, cum se prezintă viața? Rînduite cronologic, documentele unei epoci — ale oricărei epoci, reprezintă fața discontinuă a acelei epoci, cu relieful hazardat sau convulsionat pe care-l oferă evenimentele, accidentele, momentele de criză, și, doar în cazuri rarisime, acel continuum de viață al omului sau al societății, care scapă mai totdeauna actului scris. Viața cotidiană, normalul vieții scapă printre degete ca apa curgătoare, astfel încît o epocă expirată se prezintă întotdeuna ca o albie seacă, mobilată ici și colo cu enigmatici bolovani. Aceștia se văd cu ochiul liber, convențional acești sfincși sînt numiți evenimente și poartă săpați pe frunte emblema cîte unui an: 1877, să zicem. Și pe mine această cifră emblematică m-a speriat inițial. În fața Sfinxului dădeam neputincios din mîini, cu un gest de implorare: „-Spune-mi ceva! Spune-mi măcar ce mîncau oamenii în anul de grație 1877?"

Dialogul meu cu Sfinxul a durat foarte mulți

(Continuare în pag. 13)

Rodica Bujor:

„Cîntecul — haina sufletului românesc"

— În afara celor cîteva fotografii din tinerețe, nu văd nici o dovadă care să-mi sugereze că v-ar copleși memoria. Dimpotrivă, parcă ați avea foarte puține lucruri care să vă lumineze aducerea aminte.

— Dacă dumneata ai fost fericit o clipă sau o zi, ce așezi pe pereți, ca să nu uiți? Sau să te întreb altfel, dacă ți-ai dăruit cuiva o bucurie, dacă l-ai făcut fericit, chiar pentru puțin, cum îți aranjezi casa spre a nu uita?

— Nu știu! Cred că a scrie pe pereți nu e o soluție! Și nici obiectele decorative nu ajută la nimic.

— Ei vedeți! De la începuturile mele teribile și pînă azi, n-am încercat decît să picur în sufletele celor care m-au ascultat cîte un strop de bucurie. Din păcate mi-au rămas puține discuri, puține melodii înregistrate pe casete. Îmi pare rău, dar tot eu zic, cîntecul este o clipă de sublim n-ai cum s-o pironești. L-ai trăit, aripa lui e filfîit prin suflet, s-a dus. Restul e arhivă.

— De ce-ați spus „începuturile mele teribile"?

— Nu știți cum m-a descoperit George Enescu?

— Vă cer scuze, dar nu existam și nici mai tîrziu n-am citit nimic despre asta. Încercați să vă amintiți cu lux de amănunte?

— Cu lux de amănunte din 1938? Mulțumesc frumos! De

(Continuare în pag. 10)

CORNEL NISTORESCU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Livroteca, oglinda, scripterul

De foarte mulți ani mi-am propus să scriu o poetică a literaturii de factură autobiografică (memorii, jurnale, autobiografii), dar proiectul era prea mare și cunoștințele mele literare, proiectate în afara continentului nostru „sînt încă destul de precare. De aceea consider că lucrările restrînse la anumite genuri sau epoci, ca și cele cu un suport teoretic mai mare, însoțite doar de analize cu un caracter exemplificator, sînt mai utile și, totodată, mai ușor de realizat.

Cartea lui Mircea Mihăieș **De vorbe în oglindă** (Ed. „Cartea Românească", 1988) este gîndită într-o manieră foarte originală. Autorul a conceput treisprezece eseuri cu titluri foarte sugestive **ca La vie en (p)rose** (Stendhal), **No man's landul fluziei** (Baudelaire), **Senzații de hîrtie** (Robert Musil), **Tangou argentinian** (W. Gombrowicz), **Strategiile naivității** (T. Maiorescu), **Ethica Magna** (A. Camus), **Eroismul singurătății** (C. Pavese) etc., etc. Finalul operei **(Trestiile lui Midas)** se configurează ca o încercare de poetică a jurnalului.

Așadar, Mircea Mihăieș face un decupaj declarat din istoria jurnalului, fără pretenția de selecție categorială, dar extrem de elocvent prin fiecare opțiune. Inserțiile teoretice sînt diseminate cu parcimonie în toate eseurile sale, cele mai multe fiind însă concentrate în notele finale ale cărții.

Ceea ce atrage în primul rînd atenția în **De vorbe în oglindă** este scriitura elegantă de critic-artist, subtilitatea disocierilor, comentariul capabil să releve trăsăturile dominante ale fiecărui jurnal. Intrarea în text rămîne „secretă", ea se face mereu, „dinăuntrul" operei, după care criticul se retrage în **„exterior"**, citind parcă încă o dată jurnalul în ipostaza de **lector-martor**, de comentator fericit, capabil să asiste la **„spectacolul"** oferit de propria scriitură, născută ca o reverie pe marginea altei scrituri. Practicarea acestui demers critic dublu, de **identificare-distanțare** conferă, în cea mai mare măsură, farmecul intelectual și originalitatea acestei suite de eseuri. Reflecțiile despre travaliul **celuilalt** sînt concepute ca o reverie literară. „Stai în pagină de veghe, obosit, cotropit de scris, stai și aștepți. Un întuneric, o stradă, o zi. Să scrii, să te rupi. Asta e. Să te rupi în bucăți, literă cu literă, rînd de rînd. Fie că ai ; fie că n-ai nume predestinat literaturii. Să scrii din orgoliu. Să dovedești că se poate. Să te notezi zi de zi, lăsîndu-te în voia cuvintelor. De fapt, o imensă frică de timp, de clipa care o să treacă fără nici o urmă..."

Criticul ce se teme că nu va putea scrie niciodată proză o face cu o eleganță aproape involuntară, de fapt bine mascată de un riguros travaliu asupra cuvîntului. Dintr-un singur pasaj desprindem astfel munca sisifică a autorilor de jurnale, motivația abordării acestui gen sîlnic de scriitură mereu datată, ca și faptul că un mare număr de jurnale sînt curată paraliteratură.

Să nu uităm că pe parcursul istoriei au scris jurnale împărați, comandanți de oști, exploratorii, călătorii, curtezanele, călugării, oamenii politici, apoi artiștii cu profesii foarte variate (arhitecți, pictori, muzicieni, și evident, scriitorii).

De unde vine această presiune interioară asupra celui ce se condamnă voluntar la scriitura zilnică ? Cauzele sînt extrem de diferite. Autorul de jurnale depune mărturie despre sine și despre alții, despre evenimente excepționale și fapte anoste, despre contactul cu mari personalități, ca și despre anumite situații și relații jenante. Mircea Mihăieș concepe el însuși o carte ca un jurnal nedatat de impresii de lectură, reflecții, stări de reverie, ipoteze despre scriitori, interogații, sentințe morale etc. Exemplele de acest gen sînt nenumărate. „Azi-noapte l-am visat pe Lafcadio, ce absurd așa, pe nespusă masă, cuvîntul lafcadio ieșind din gura doamnei profesoare, ca un abur subțire, aproape lichid, verzui, ca în benzile desenate..." Sau : „Diminețile de scris ale lui Tolstoi. Dar ce făcea seara, la lumina lămpii, a gazului lampant?" **Iată** o zi de 1 iulie din viața lui Tolstoi, o zi de muncă și de scriitură-confesiune unde găsim următoarele informații : „Începusem, chipurile, să scriu, m-a împiedicat I.V. și m-a adementit la cosit. Am petrecut toată ziua în mișcarea muncii. Toate ar fi fost bune, dacă n-aș fi băut atîta, dacă n-aș fi mîncat seara și dacă mi-aș fi petrecut restul timpului cu ocupațiile mele". Caracterizarea lui André Gide iese din substanța jurnalului..." adevărata educație sentimentală este educația intelectuală. Primele pagini de **Jurnal** corespund necesității fundamentale a cărții de învățătură : sînt notițele unui abecedar al spiritului." Dar dincolo de acest tip de informații, **Jurnalul** lui A .Gide este plin de banalități, evident, acele banalități domestice îndrăgite de el. Jurnalul este, așadar, o problemă de perspectivă, de unghi afectiv de vedere. Așadar, 24 iunie, A. Gide notează: „A trebuit să ies din camera de rufe, pe care graurele meu o făcuse de nelocuit ; din ceas în ceas urc să-i dau de mîncare. S-a băgat cu totul în farfuria de lapte pe care i-o lăsasem ; am vrut să-l spăl. Apa pe care o aruncam într-un castronaș mi s-a părut că-i face o bucurie atît de mare că am alergat îndată să caut un vas mai adînc în care să se poată bălăci". Fără îndoială că oricine se poate întreba ce-i pasă posterității de graurele lui A. Gide sau ce-i pasă lumii că mie mi-a murit ieri un cățel într-o cumplită agonie ? Jurnalul este intim și prin această latură a sa adică prin acele detalii insignifiante pentru alții.

Mircea Mihăieș surprinde trăsătura dominantă a personajului care se scrie și din exterior. Stendhal era un orgolios, Kafka un ins care își **intuia resursele** (probabil), **biograma** lui R. Musil pune în lumină un personaj steril pentru care Kafka putea fi imaginat ca un **erou fără însușiri** etc. Mateiu Caragiale era aplecat spre **viața imaginară**, un om refuzat de avantaje. Dar L. Rebreanu cum era oare ? Mircea Mihăieș nu-i face portretul. Autorul lui **Ion** și al **Răscoalei** număra ouăle de sub cloșcă, cînd se găsea la țară, ținea socoteala merelor din pomi, ca și a banilor cîștigați pe finul vîndut ? **El** (scriitorul) și **celălalt** (omul) au două **euri**, cum afirmase Proust ? Nu știm, oricum au mai multe feluri de-a fi. Jurnalul este aplecat și spre birfă, nu numai spre relatarea unor evenimente memorabile. O cîmătăreasă este portretizată în **Jurnalul** fraților Goncourt astfel : „Doamna Rousseau : cap de iepure și de șarpe, cu slăbiciuni pentru halate de catifea. Acasă — o fetiță pătrată, de saisprezece ani, căreia nu i-ai fi dat decît doisprezece". Dar cu aceste exemple am ieșit din sfera opțiunilor lui Mircea Mihăieș. Așa cum am mai spus, criticul a scris o carte din perspectiva unui **cititor fericit.** Poate și din această cauză lectura operei sale produce un plus de plăcere, criticul erudit fiind de altfel dublat de un psiholog cu intuiții frumos validate prin retorica argumentării.

SEMNAL

● Noul roman al lui Petre **Sălcudeanu, Ochiul și marea,** continuă în anumite privințe **firele epice** și parabolice din **Biblioteca din Alexandria** (1980) și **Cina cea de taină** (1984). Sublimate, chiar unele întîmplări și personaje se pot regăsi în situația nu atît analoage cît, mai ales, complementare. Pe scurt, inginerul hidroenergeti-

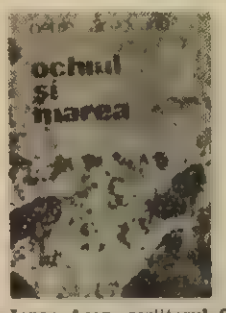

cian Ionas Aron, scriitorul Stamate (o proiecție a lui Petre Curta din romanul amintit mai sus), părintele Ghedeon (acolo Ghideon Ghinolea), precum și intrusa, frumoasa Adelaida, iubita lui Aron încearcă să scape de propriul lor trecut. Tema memoriei nu este nouă, iar în romanul lui Sălcudeanu i se atribuie pagini întregi, capitole de o excelentă ținută epică.

● La Editura Muzicală a apărut primul volum din lexiconul **Muzicieni din România** (literele A–C), de Viorel Cosma, cuprinzînd articole despre compozitori, critici muzicali, folcloriști, muzicologi, bizantinologi, profesori și esteticieni muzi-

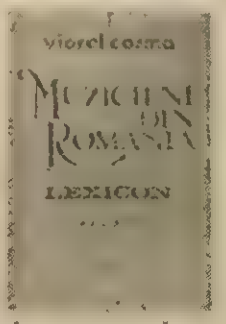

cali. Lucrarea acoperă o perioadă de șase secole (1500—1988) de muzică, de la cei mai puțin cunoscuți creatori pînă la personalități de valoare universală **ale școlii românești** de muzică (din trecut și de azi). Autorul face referiri la peste 2 500 poeți, prozatori și dramaturgi români clasici și contemporani, 300 de cineaști și regizori, peste 1 000 de interpreți (dirijori, cîntăreți, instrumentiști). De asemenea, se indică bibliografia și discografia fiecărui compozitor. Lexiconul **Muzicieni din România** se constituie într-un amplu și complex instrument de lucru în cultura noastră. Realizat în condiții grafice excelente, cu o inedită iconografie, volumul se impune prin bogăția datelor și pertinentele caracterizări ale creatorilor școlii muzicale românești.

● În colecția „MASCA" a Editurii Eminescu a apărut recent cartea actorului George Motoi : **Sub masca actorului.** Firește, adesea se ascund multe sub masca actorului, căci ei aparține pe de o parte unei lumi fictive, a personajelor pe care le interpretează, iar pe de altă parte aparține lumii lui, forumului său interior. În cartea lui George Motoi cele două lumi se întrepătrund, se îngemănează, într-o „confesiune subtilă" : „Actorul ? / Un grădinar cu o mînă de suflet în buzunar, potcovind efemer,

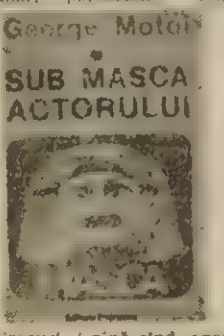

anotimpuri, / pînă cînd, anonim și îmbătat de mireasmă, / adoarme pe vreun colț de decor, / cu un lujer de floare în mînă".

● Vrînd, parcă, să urmeze itinerariile unei vacanțe de primăvară, scurte dar profitabile Gheorghe Marin îndeamnă tinerimea : **Hai la drum, copii** (volum apărut la Ed. Ion Creangă). Traseele sînt cele sufletești și bine-știute : ale copilăriei, și ale istoriei noastre naționale, bogată în evenimente. Călătoriile la Mănăstirea lui Neagoe Basarab și la Fîntîna Meșterului Manole, la Cozia lui Mircea la Cîmpulung, în castelul Bran pe urmele lui Negru Vodă, în satul natal ș.a., sînt doar cîteva dintre invitațiile propuse de autor fie la drumeție, fie la o binevenită lectură intru disciplinarea interioară, intelectuală.

DORIN SALAJAN

„Cîntecul — haina sufletului românesc"

(Urmare din pag. 9)

fapt cine ar putea să uite. Venisem în București ca muncitoare și la scurt timp, funcționară la o întreprindere, adusă de un cunoscut al tatei și terminasem Liceul Carmen-Sylva cînd m-am prezentat la Radiodifuziunea română, la un concurs de muzică populară.

— Așa, tam-nisam v-a venit să concurați ?

— Da de unde, tata avea un han la Voinești, în împărăția merelor. Acolo am ascultat rapsozi și cîntăreți, am învățat cîntece și am ascultat povești. La școală am devenit solista corului. Cîntau părinții mei, învățătorul venera cîntecul popular, iar spectacolele date în împrejurimi, pe bani, ca să strîngem fonduri pentru construirea unui cămin cultural la Voinești aveau succes. Da, aveau succes. Dar tata a scăpătat, hanul a-l dus pe copcă, eu am plecat să muncesc la țesătoria Rizescu-Brănești, ajungînd astfel în București.

— Să ne întoarcem la întîlnirea cu George Enescu !

— Vin deci în București, mă înscriu la concurs, nu-i spun nimic domnului Nae Rizescu, încep să tremur, se vorbea deja de Maria Tănase, lansată la Neptun, în Piața Buzești circulau nume mari. Și la concurs eram singura sau aproape singura îmbrăcată în costum național. Ioana Radu a intrat înaintea mea. Juriul era alcătuit din personalități muzicale ale vremii Am cîntat cu jumătate de piept, cu o inimă cît un purice Îmi mințe că la un moment dat m-am întors cu spatele la microfon. M-au invitat în fața comisiei. Un bărbat m-a întrebat de unde știu cîntecele. De la noi din sat, am avut și noi un han, m-a lăsat să-i povestesc, apoi m-a întrebat dacă știu să cînt folclor cult, adică prelucrări. Am spus că am învățat după radio, de la marile noastre cîntărețe, Evandia Costinescu, Emilia Gușianu, Valentina Crețoiu, dar numai cîteva piese transpuse de maestrul Brediceanu. M-au întrebat dacă îmi plac prelucrările lui Brediceanu? Am zis că da, i-a spus ce-am putut și eu să explic, și atunci Brediceanu care era în comisie mi-a oferit un caiet cu prelucrările sale. Un bărbat m-a întrebat care este numele meu. Eugenia Rodica Nedelea, am spus din ce în ce mai emoționată. Și el a zis, frumos, frumos, dar eu aș zice să-ți fie numele cum sînt bujorii din obraji. Toți au aplaudat și bărbatul a spus pe un grai frumos, moldovenesc, dacă nu ți superi, în la sară o să vii mata frumos pe Calea Victoriei la colț cu Lemnea și o să-i spui portarului că te-a invitat George Enescu.

— Era chiar George Enescu !

— Era să paralizez. Am avut un șoc!

— Era deja un nume !

— Sigur, nu-l cunoșteam dar se spunea despre el că este cel mai mare muzician al Romîniei.

— Și ?

— În fîlcările emoției am spus ceva, dar n-am legat multe propoziții. Și a spus, diseară dau o serată literar-muzicală și o să cînți și dumneata. Directorul radioului, unul Sărățeanu mi-a și propus imediat două programe la radio. La stăpîn am mințit că mă doare măseaua și am dat fuga la un telefon să o caut pe Valentina Crețoiu, celebră pe atunci, Fericirea mea că am găsit-o. I-am spus, doamnă, sînt o persoană care vă solicită o jumătate de oră pentru verificarea unor posibilități artistice. Chiar după interpretările ei învățasem cîteva cîntece. M-a ascultat, a zis că e bine și am plecat spre maestru. Urc scările fastuoase, intru într-o sală solemnă cu tablouri, porțelanuri, cristale și mobilier scump. Valetul mi-a spus să aștept puțin că vine și domnul Lipatti. Cînd am auzit-o și pe asta eram mai mult moartă. Și a apărut un băiat tînăr, frumos, subțire. Mi-a spus că el este Dinu Lipatti. Eu am și zis, Rodica Bujor, cum mă botezase maestrul cu cîteva ore înainte. O să repetăm piesele pentru că va avea niște musafiri și vrea să te prezinte ca pe o chintesență a frumuseții românești. Am repetat cu Dinu Lipatti la pian, deși cîntasem cu taraf. Lipatti mi-a spus să cînt liber. Enescu a apărut puțin și m-a întrebat cum mă „simțăsc". Și imediat au început să apară musafirii, pe vremea aia erau și trăsuri și mașini, și au venit muzicienii noștri, maestrul Jora, frații Bobescu, Alfred Alexandrescu, actori și actrițe de la Teatrul Național, Ion Manu, Aura Buzescu, Marioara Voiculescu, prințesa Marinca, mama aviatorului Bibi Cantacuzino. Întîi a cîntat maestrul o sonată la vioară, apoi Dinu Lipatti, Ion Manu a recitat ceva și pe urmă George Enescu a spus, acum să vă prezint o descoperire, o minune a cîntecului românesc fără nici un fel de iz lăutăresc. Veți vedea cum arată romînca în adevărata ei frumusețe. Eu, plină de emoție, am început cu o prelucrare. „Voinicel cu părul creț / Ce te iți așa măreț? / Nu stă casa-ntr-un picior, / Nici lumea într-un ceicar". A fost cum a fost, copleșitor pentru mine, tar la sfîrșit, George Enescu mi-a mulțumit și mi-a spus să îmi păstrez cîntecele de acasă, și să le păzesc cu sfințenie, și să încerc să rotunjesc puțin vocalele.

— Cum să le rotunjiți ?

— Asta am aflat mai tîrziu, cînd am început să studiez. Dar între timp au început să se difuzeze programele radio, aveam și patru-cinci pe săptămînă, au apărut impresarii, ofertele, am cîntat la restaurantul Cosna, peste drum de Neptun, unde cînta Maria Tănase. Succesul a venit repede, dar n-a trecut mult și au început durerile cele mari, Dictatul de la Viena, războiul, cînd am pornit să cîntăm pe front pentru soldați. Cîntecele războiului, tragediile, „Țară, țărișoara mea" plus ale mele de acasă care plăceau atît de mult lui Dimitrie Gusti și lui Constantin Brăiloiu.

— L-ați cunoscut și pe Gusti?

— M-a invitat să cînt la Luna parc, la marea expoziție.

— Dar Brăiloiu ?

— M-a chemat la Institutul de folclor să-mi înregistreze vocea pe cilindri de ceară pentru arhivă. Care or mai fi rezistînd? Țin minte cum ne spunea să ne respectăm zonele folclorice, să nu ne lăsăm furați de lăutari de circumă. „Voi sînteți niște pionieri care aduc această hrană nobilă a sufletului românesc După voi vor veni mulți. Să nu le arătați urîtul și cîntecele murdare".

— Ați început cu doine și cîntece de la Voinești. Mai tîrziu ați făcut carieră și cu romanțe.

— Romanța se cînta prin circiumi și la petreceri. A prins și mai mult pe vremea războiului. Ea venea pe un teren muzical deschis de doină, devenind un gen popular extrem de apreciat la noi. Vorbesc de romanța frumoasă, curată, cu text și muzică de calitate, nu șmiorcăiturile muzicale. Atunci, Ion Lulcan era „profesorul" genului, Cristian Vasile, Moscopol și Petre Gusti erau corifei.

— Se organizau concerte ?

— Absolut deloc. Doar în restaurante. Abia după '46 au apărut, dar benevole, mai întîi cu formația „Ciocîrlia", apoi „Perinița" și „Barbu Lăutaru" și multe altele. Am cîntat pe șantiere, la cămine culturale, am

Paşii poetului

Locul şcolilor dintîi

Clădirea şcolii primare în care a învăţat Eminescu — azi

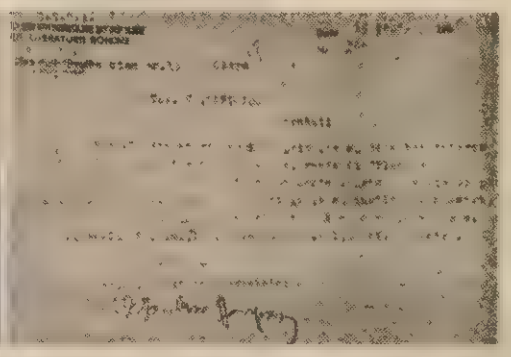

O scrisoare de mulţumire semnată de Perpessicius

Motivul pentru care şi-a trimis toţi băieţii la şcoli la Cernăuţi, era o chestiune de chibzuială gospodărească din partea Căminarului Gheorghe Eminovici. La Botoşani, şi Şerban, şi Iorgu, şi Nicolae, căpătaseră bruma de cunoştinţe elementare la Pensionatul lui L. Ferderber. Desăvîrşirea lor trebuia să le ofere, în fond, o perspectivă pe care arendaşul şi micul proprietar nu o putuse obţine în tinereţea lui. Cum propria agoniseală a fost legată de ştiinţa de carte, de minima posibilitate de a se descurca şi în alte limbi, neîndoios că acestea au fost şi temeiurile dintîi de a-şi trimite copiii acolo unde puteau să obţină mai lesne asemenea cunoştinţe. Între Iaşi şi Cernăuţi, oraşe situate la aceeaşi distanţă de Botoşani, fără a fi legate încă de calea ferată, a fost ales ultimul, considerăm că şi datorită tradiţiilor locale. Cei mai mulţi din boierii pe care Căminarul i-a cunoscut încă din tinereţe aveau legături trainice cu Cernăuţiul precum şi prietenii în lumea cărturărească. Chiar din Botoşani şi împrejurimi ciţiva boiernaşi şi slujbaşi îşi trimiteau copiii la studii în acelaşi loc.

Mihai Eminescu a învăţat deci aici clasele a III-a şi a IV-a primară precum şi două clase gimnaziale, în vacanţa de primăvară a celei de a treia părăsind şcoala (aprilie 1863). Va reveni, însă, în mai multe rînduri, pentru perioade mai mici sau mai mari de timp, atestîndu-i-se prezenţa în anii 1864, 1865, 1866, 1867, 1869, 1870, 1871, 1872, 1874, 1875, 1885.

Prin anii '60, un inginer împătimit întru Eminescu a făcut cercetări sistematice în Bucovina pentru a constata cu exactitate ce se mai păstrează din locurile legate de tinereţea lui Eminescu, după trecerea celor două războaie mondiale. Numele lui este Gheorghe Haficiuc, iar străduinţile au fost trimise revistei „Flacăra", care le-a înmînat marelui eminescolog D. Panaitescu-Perpessicius, acesta fiind atunci director al Muzeului Literaturii Române. Citim cu emoţie documentul prin care Perpessicius mulţumeşte distinsului cercetător bucovinean, recunoscîndu-i contribuţiile întrucît sînt mărturii care „constituie documente legate de viaţa şi peregrinările lui M. Eminescu".

Scrisoarea ne-o pune la dispoziţie chiar Gheorghe Haficiuc, conducîndu-ne prin locurile legate de copilăria şi tinereţea lui Eminescu la Cernăuţi, împreună şi cu alţi scriitori şi publicişti care cunosc îndeaproape viaţa poetului.

Încercăm restabilirea cronologică a faptelor, trecînd noi înşine pe unde a păşit poetul, cu bucuria de a găsi multe din locurile de acum 125—130 de ani aproape neschimbate.

Cernăuţiul îşi păstrează în mare măsură, mai ales în zona lui centrală, înfăţişarea de burg european, peste care şi-a pus amprenta stilul construcţiilor din partea a doua a veacului trecut. Urmărim, aşadar, vechiul plan al oraşului peste care suprapunem mai mult schimbările de nume de străzi decît spectaculoase modificări urbanistice, cu deschideri de bulevarde şi înălţări de blocuri noi. Conservator, oraşul ne ademeneşte cu puţine modificări substanţiale în perimetrul său central. De aceea, pe harta elaborată de localnici, prezenţa lui Eminescu devine surprinzător de bogată.

Primul popas a fost, cum s-a văzut, Casa lui Aron Pumnul, de unde, traversînd centrul, ajungea la Şcoala primară (fosta „Hauptschule") unde a urmat clasele a III-a şi a IV-a în 1858—1860 fiind clasificat mai întîi al 15-lea din 72 şi apoi al 5-lea din 82.

Nu se ştie cu exactitate unde va fi urmat Mihai primele clase primare; înclinăm să credem că mai degrabă în particular, la Ipoteşti. Dar, cînd la vîrsta de 7 ani Căminarul hotărîse să-l trimită la Cernăuţi, Mihai este descris lapidar, conform uzanţelor cerute de formularul paşaportului: „statul **crescătoriu**, părul **negru**, ochii **negri**, nasul **potrivit**, faţa **smolită**".

Un asemenea copil păşea, cu 131 de ani în urmă, pe aparent liniştita stradă Bojenko de astăzi, fosta Schulgasse. Casa căutată de noi păstrează şi acum acelaşi număr: 4. Un coridor strîmt înjumătăţeşte clădirea, fringîndu-se în faţa unui perete şi făcînd brusc un unghi de 180 de grade pentru a se ridica, treaptă cu treaptă, spre etaj. Aceleaşi trepte, cum se vede, pe care atunci le urcau paşii timidului şcolar.

Acum, vechiul imobil a devenit atelierul de lucru manual, al noii şcoli, construită peste drum. Doar joaca şi zgomotele copiilor sînt parcă aceleaşi, de demult. Este 21 ianuarie, însă atmosfera adie a primăvară şi elevii se bulucesc în jurul nostru curioşi în faţa camerei de luat vederi şi a aparatelor fotografice. Le explicăm că în această şcoală a învăţat poetul Mihai Eminescu, atunci cînd era de vîrsta lor. Ştiu cine a fost Eminescu, îi cunosc versurile: **Somnoroase păsărele, Lacul, Fiind băiet, păduri cutreieram...**

VICTOR CRACIUN
Fotografii de VASILE BLENDEA

Evocare

La un secol de la trecerea în nefiinţă a omului Eminescu şi de la înălţarea lui la cerul de aur al literaturii naţionale şi universale, pe plaiurile Bihorului, atît de legate de debutul tînărului Luceafăr, au avut loc, timp de două zile, 6 şi 7 aprilie a.c., emoţionante manifestări în care au fost evocate personalitatea şi opera marelui poet de către un grup de scriitori din Bucureşti şi Cluj-Napoca. În seara zilei de 6 aprilie a.c., după întîlnirile cu colective de oameni ai muncii din întreprinderi şi cu elevi din şcolile orădene, a avut loc în sala Teatrului de Stat spectacolul festiv dedicat comemorării poetului nostru naţional la care au participat: Alexandru Balaci, vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor, Alexandru Andriţoiu redactor şef al revistei **Familia**, Aurel Rău, redactor şef al revistei **Steaua**, Horia Bădescu, directorul Teatrului Naţional din Cluj-Napoca, Edgar Papu, Cezar Baltag, şi alţii. Au recitat din opera poetului actorii Teatrului de Stat din Oradea, iar corul „Ilaria" a interpretat cîntece pe versuri din creaţia eminesciană. A doua zi, 7 aprilie, au avut loc întîlniri ale scriitorilor din Bucureşti, Cluj-Napoca şi Oradea cu oameni ai muncii şi elevi din oraşele Beiuş, Marghita, Salonta, Aleşd, oraş Dr. Petru Groza, unde au fost evocate sub multiple aspecte, de către scriitori şi critici, personalitatea şi opera lui Mihai Eminescu.
(P. Balaci)

Cristina Deleanu

Dialogul cu viaţa

Trăind într-o meserie cum este aceea de slujitor al teatrului, mi-am dat seama că el, teatrul, nu va putea dispare niciodată. Şi nu se va întîmpla acest lucru pentru simplul motiv că este al vieţii, născut de oameni pentru oameni. Să fiu bine înţeleasă, multe lucruri din jurul nostru, aproape toate sînt născute sau inventate de oameni tot pentru oameni, dar mă simt datoare să repet un lucru ştiut, anume că, ceea ce deosebeşte teatrul ca modalitate de expresie, de o, de pildă, minunată structură materială construită între binele omului sau, mai bine zis, ceea ce defineşte deosebirea, este faptul că structura materială ne poate copleşi la ivirea ei, ne poate emoţiona estetic, după care ne obişnuim cu ea alături de noi, cu funcţionalitatea ei; pe cînd actul teatral este, de fiecare dată cînd participi la el, atunci născut şi irepetabil. Şi asta atrage şi place. Viabilitatea lui este înzăstrată în viaţa lui. Teatrul se naşte din viaţa noastră, din viaţa de zi cu zi — cu bunele sau cu mai puţin bunele, cu frumosul, cu bucuriile şi cu tristeţile noastre, cu lupta pentru adevăr, cu dragostea şi dăruirea pentru viaţă şi pentru semeni — adunînd cu aviditate faptele şi transformîndu-le (şi interpretîndu-le) într-un anume fel — numai de el ştiut — pentru a deveni din nou viaţă, dar, cu ceva în plus, ceva care, convenţional, se numeşte act artistic. Deci, cei de la care teatrul — şi cuprind în acest sens atît pe condeier cît şi pe interpret — îşi inspiră existenţa artistică, doresc să-şi găsească chipul în oglinda vie a scenei. Ei sînt cei care decid, pînă la urmă, dacă schimbul s-a făcut bine sau nu. Şi iată-ne ajunşi la momentul în care completăm definiţia actului teatral adăugînd că el este un dialog. Un dialog viu, aproape imperceptibil, discret dar definitoriu atît pentru viaţa teatrului cît şi pentru viaţa noastră.

În fond, întreaga cultură spirituală a unui popor reprezintă acel popor. Şi există numai pentru a-i dezvălui tainele existenţei sale, aspiraţiile sale, credinţele şi legile sale scrise ori nescrise. Cu atît mai deosebit face acest lucru teatrul, prin forţa cuvîntului rostit, ca mărturie a timpului, a momentului pe care-l trăieşte. Fiecare, de o parte şi de cealaltă (ei, teatrul, noi, spectatorii), avem tot timpul cîte ceva de luat, de completat, unul de la ceilalţi de învăţat, mai clar spus. Termenul de democraţie, în sensul şi al accesibilităţii, care se adaugă definiţiei de mai sus, nu este nou. El consacră arta teatrului ca pe una din cele mai „populare" modalităţi de expresie, de informare către publicul consumator de artă.

În fapt, dintotdeauna teatrul a fost „popular" judecînd după apartenenţă, chiar dacă în unele timpuri s-a adresat — fără voia lui — unui număr restrîns de auditori; transformările sociale în timp, precum şi cele ale spiritului, l-au făcut să revină la locul său firesc, la menirea sa: lîngă oameni, lîngă mulţime, cu rostul bineştiut al său, acela de educator, de „oglindă a vremii sale". Iar vremea noastră, cea pe care o trăim acum mai ales, este cea în care nu numai teatrul ci întreg sistemul de informare pe cale artistică îşi are trainic stabilit locul şi se desfăşoară în plenitudinea forţelor sale. Aşadar, cu evidenţă putem vorbi astăzi de o marcantă, crescîndă accesibilitate şi participare, de o puternică înrîurire asupra modului de gîndire al oamenilor, asupra modului lor de a reacţiona şi a acţiona în conformitate cu cerinţele vieţii de fiecare zi, pe de o parte, iar pe de altă parte, cu cele majore, copleşitoare, ale efervescentei noastre vieţi în plină luptă pentru împlinire. Sufletul românilor, generos şi sensibil, a fost întotdeauna dornic de bine, de frumos, de paşnic.

Nu spun pentru nimeni nici un secret: s-au născut în acest neam sute şi sute de oameni de valoare dăruiţi binelui şi frumosului, lăsînd în urma lor — poporului român — o istorie şi o cultură demne, pe care le păstrăm cu sfinţenie, contopindu-le azi — şi cînd spun azi înţeleg, firesc, o lungă epocă modernă, contemporană — cu tot ceea ce şi-a dorit acest popor cinstit de-a lungul existenţei sale şi a obţinut: libertatea, prosperitatea şi prietenia.

Revenind însă la „dialogul viu" de care vorbeam, între cultură şi popor, nu trebuie să uităm, deci, că el se produce obligatoriu din ambele părţi. Dacă teatrul, cultura în ansamblul ei se adresează direct, pe faţă şi cinstit oamenilor, tuturor oamenilor, şi aceştia sînt datori, la rîndul lor, s-o caute, s-o atragă, să dorească să o înţeleagă în profunzime, să o accepte, să şi-o însuşească. Satisfacţiile, generale şi personale, ce derivă din această necesară contopire sînt imense şi constituie, cu siguranţă, singura cale de a ne situa pe un plan superior al civilizaţiei. Cucerirea unei trepte superioare de civilizaţie, pe toate planurile, este motto-ul scris, săpat adînc, la începutul fiecărei file din istoria noastră contemporană. Şi avem toate premisele pentru ca acest fapt să se desăvîrşească. Contribuţia şi participarea directă a oamenilor de cultură, de ştiinţă, a tuturor slujitorilor într-ale artei în acest sens sînt covîrşitoare. Înnoirea şi progresul este deviza noastră. Şi, îndrăznesc să spun că fiecare om de teatru, la locul său, încearcă să adauge cîte ceva, să fabrice din materia sufletului şi a minţii sale, în fiecare zi, la fiecare reprezentaţie, cîte o cărămidă necesară ridicării spre culmi a templului civilizaţiei noastre. Datoria de a nu uita acest lucru, de a construi mereu, de a nu ne da învinşi greutăţilor este însăşi esenţa existenţei noastre artistice, şi nu numai atît, dar este singurul drum sigur al tuturor oamenilor de a fi, veşnic, uman.

---

făcut înregistrări şi am cîntat cu Fănică Luca, cu Maria Lătăreţu, cu Grigoraş Dinicu. Am pus tot sufletul în cîntec şi-n restul timpului am fost alături de soţul meu întors cu multe dureri din prizonierat. Cred că am avut parte de fericire.

— Să revenim la folclor. N-aţi cedat niciodată unor presiuni ale gustului indoielnic?

— Nu, niciodată. Am cîntat ce ştiam de acasă, la restaurant mai cîntam şi romanţe, am avut în repertoriu şi cîteva cîntece de muzică uşoară şi cîteva arii din operetă, dar n-am cabarit. N-am cîntat la nici o nuntă, n-am suportat cîntecele lăutăreşti şi de pahar.

— Există şi atunci o tendinţă de „poluare"?

— Fără îndoială, numai că ea nu pătrundea pe unde. Se auzea doar în localurile de periferie, iar cîntăreţii adevăraţi nu-şi povesteau anecdote din viaţa lor, nu erau „compozitori" de folclor. La Radiodifuziune marii specialişti ai domeniului aveau un cuvînt greu de spus.

— Vă copleşea succesul?

— Cîtuşi de puţin. Respectul pentru ceea ce fac era mult mai mare decît o discretă pornire izvorîtă din cochetăria feminină.

— Atmosfera universitară din familie îşi spunea cuvîntul şi în materie de gust!

— Faptul că am fost aproape de mari personalităţi medicale, de mari artişti ai operei şi de celebri interpreţi ai cîntecului românesc mi-a întărit foarte mult sentimentul de răspundere faţă de tezaurul spiritual al poporului nostru, mi-a dat sentimentul unei misiuni culturale. N-am cîntat numai din plăcere. Aveam convingerea că îmi fac datoria faţă de diamantele sufletului românesc.

— Cînd aţi încetat să cîntaţi?

— De pensionat, m-am pensionat prin 1970, dar de cîntat n-am încetat niciodată. Uite, să-ţi cînt acum o strofă din „Piatra, piatră de...e piatră / Şade jumătate-n apă...

— Ce voce curată aveţi! Oricînd aţi putea urca pe scenă!

— Şi urc, le cînt pensionarilor, oamenilor din vremea mea şi celor care nu m-au uitat. Şi totdeauna în costumul meu de Voineşti.

— Chiar dacă a venit valul Beatles-lor, a rock-ului, a hard-rock-ului e greu de crezut că veţi ieşi prea repede din memoria unor generaţii!

— Are şi cîntecul o modă şi vedetele sale. Interpreţii se duc, dar toţi trebuie să-şi dea obolul la nemurirea folclorului românesc. Eu mi-am făcut datoria.

— Şi pe umerii cui aţi lăsat-o?

— O duc mai departe Sofia Vicoveanca, Lucreţia Ciobanu, Vasilică, şi atîţia alţii. Şi acum, după atîtea decenii de cîntec, cînd îmbrac costumul meu de Voineşti mă cuprinde emoţia. Niciodată n-am urcat pe scenă să cînt folclor decît în straiele mele de acasă şi cu inima tremurînd de emoţie că urmează o clipă în care duc mai departe şi nobila haină a sufletului românesc.

Acasă, sub streaşina munţilor

Ce joc halucinant desfăşoară norii pe corneea cerului. Se subţiază, nasc chipuri de bătrîni, o coadă de cal, un cap de copil, o pasăre, se învolburează, seamănă cu lupi şi cu mirese, se risipesc şi se adună iar ca sufletele oamenilor într-o zvîrcolire fără durere. Ochii nemişcaţi ai ciobanului lăcrimează în faţa minunii nesfîrşite a cerului şi, cînd privirea coboară, depărtările înverzesc în aerul tremurător şi pădurile continuă să curgă în prăpastiile albastre. Turma nu e decît o pată albă respirînd cu teamă în nesfîrşirea cea fără de hotar, ameninţată de viscole şi de noapte, de boli şi de lotri. Sînt luni de cînd se gîndeşte acasă, noaptea visează cîmpia şi mirese în căruţe trase de cai iar lătratul ciinilor îl sfîşie somnul ca nişte clopote ale singurătăţii. Toate sînt departe, la picioarele lui, dincolo de culmi şi piemonturi, peste rîuri şi oraşe, într-un ungher de piatră pe care-l simte nu mai mare decît o floare de cui bătut adînc în podeaua lumii. Coborîrea ţine săptămîni iar întoarcerea între semeni îl sporeşte stîngherealа. Se mişcă mai mult noaptea, lunecînd pe la periferii, ţinîndu-se departe de luminile sticloase ale oraşelor, însoţind drumuri lăturalnice şi adormind în luminişuri înconjurate de sălcii pe tăpşane sau la încrucişări, simţindu-se el însuşi un lup neputincios în a-şi linge rănile sufletului, ştiind că opincile tăbăcite şi roase, căciula plouată, chimirul umed şi bîta lustruită nu sînt nici frumoase, nici scumpe, nici curate, nici înmiresmate, dar ele sînt casa, cizmele, cartuşiera şi puşca de soldat în acest război care-i dă sens şi putere. Nu iubeşte cîinele pentru că îl respectă. Nu îngînă măgarul pentru că îl admiră. Nu loveşte mielul pentru că îl uimeşte fragilitatea lui din care se va naşte prostia binefăcătoare a oii. Toate acestea, greu de îndurat, nu fac decît să-i dea un sens şi o putere, pe care le simte abia cînd în orizontul privirii tremură conturul apos al caselor răsărite pe buzele depărtării. Parcă şi-ar vedea buletinul de piatră, aducerile aminte tăiate în lemn şi zidite în cărămidă. Acolo e leagănul şi mormîntul, iubita şi pruncul, numai acolo se sting toate neliniştile de atîtea luni spre a fi înlocuite iar de imaginea poienilor ca nişte oglinzi verzi ale cerului, a pădurilor adînci ca nişte biserici de umbră ale muntelui. Şi iar la drum, ca un rătăcitor care nu pleacă decît pentru a afla preţul şi frumuseţea întoarcerii. Ciobanii nu sînt decît o armată de exploratori naivi, cei care pipăie scoarţa pămîntului cu talpa piciorului şi nu pun nici un semn al locurilor atinse decît în memorie, pentru a marca punctul de unde începe întoarcerea. Pentru ei hărţile şi drumurile lumii nu se măsoară decît în raport de Jina, de Săliştе, de Răşinari, de Novaci sau de Poiana Sibiului. Ciobanii vor fi crezut ceea ce mai cred şi azi, că satele lor sînt nemuritoare. Se vor naşte oraşe, vor fi inventate maşinării şi aparate, se vor schimba ritmul şi viteza lumii, vor muri oameni şi alţii vor ocoli Pămîntul dar satul va rămîne acelaşi, ordonat şi armonios ca o lucrare în piatră aşezată în punctul zero al universului.

Un aer de cetate ţărănească respiră toate cotloanele Răşinarilor. Străzile înguste, de oraş medieval, pavate, umbroase, tăiate printre frunţile încruntate ale caselor, porţile grele, fixate în ziduri, ferestrele cu obloane ca nişte creneluri pentru privire, curţile cu geometria unor piaţete de familie, o sobrietate imperială, de burg necucerit, deschis tuturor ca un suflet aşezat pe palme şi închis ca un fort pentru prima agresiune capabilă să tulbure armonia. Toate se scaldă într-un miros vegetal amestecat cu iz şi miresme de gospodărie ţărănească, turme şi căruţe cu cal, vaci leneşe, cîrduri de gîşte şi copii cu aer de bărbaţi, bătrîni iuţi şi tăcuţi ca o scoarţă de gorun, o lucrare netulburată, aceeaşi de sute de ani şi îndreptată spre aceeaşi ţintă, imposibil de conturat într-o discuţie pe banca din faţa porţii. Ei cu oile lor au colindat lumea, au împrumutat revoluţionarilor din celălalt secol mii de bani de aur, şi de sub cuşmele lor s-au luminat minţi de luptători şi din inima lor asuprită de oi au ţîşnit cîntece care au îmbogăţit cultura.

Răşinarii au dat lumii poeţi şi luptători, ciobani şi economişti, exploratori şi ofiţeri, s-au pus împotriva judelui de Sibiu care a preschimbat şcoala în circiumă şi pentru asta s-au dus pînă la Viena şi au cîştigat dreptul limbii române, au stors ceară şi au pictat icoane, au împinzit ţara cu umbrele turmelor de culoarea untului şi au rămas neschimbaţi în suflete de sute şi sute de ani. Satul pare croit în altă vreme şi pregătit să înfrunte timpul în aceleaşi haine, adăugîndu-şi cu discreţie însemnele istoriei. Stuparii au vîndut albinele, meseria de cioban a rămas doar credinţa celor puternici, tîmplarii s-au îndreptat spre industrie, femeile au renunţat la aşteptarea lor nesfîrşită cu gîndul la drumul turmelor şi au luat şi ele calea oraşului, micile ateliere care prelucrau lîna au devenit secţii de cooperativă textilă, măgarii s-au împuţinat, locurile libere dintre case au fost ocupate de construcţii iar cele două tramvaie, cu ani în urmă aproape goale, au început să nu mai aibă locuri nici în picioare. Peste o mie de oameni din fostele familii de ciobani fac naveta la Sibiu pe această linie curioasă, unică în felul ei. Are şi ea o poveste. Prin 1948, în Răşinari se vorbea de introducerea gazului metan. Fiecare familie a strîns curelele şi a scos banii. În cele din urmă proiectul a fost abandonat. Şi atunci, cineva a venit cu ideea ca din banii oamenilor şi cu munca lor să se construiască o linie de tramvai. Cine cumpără vagoanele, cum să construieşti o linie dublă doar pentru nevoile unui sat ? Şi aşa s-a născut tramvaiul pe linie simplă, cu circulaţie în ambele sensuri, cu o intersecţie obligatorie, la care vehiculele se aşteaptă. Întîi au circulat două vagoane vechi, din cele care tăiau Bucureştii înainte de război, şi pe lîngă răşinăreni, tramvaiele se umpleau cu amatorii de senzaţii vesele şi de drumeţii dincolo de Dumbravă. Cu vremea, tramvaiul de Răşinari a devenit o obişnuinţă şi atîta tot.

Răşinarii au şcoală veche. Un cor vechi de o sută de ani. Muzeu la mare cinste într-o casă ca o cetate, donată de familia Barcianu, neam de dascăli şi patrioţi ardeleni. La Răşinari trăiesc doi meşteri populari celebri la toate tîrgurile ţărăneşti şi la marile expoziţii de artă populară. De decenii întregi casa soţilor Ioan şi Ana Omotă a fost şi atelier de creaţie. Trecuţi de pragurile senectuţii, septuagenari, ei continuă la modul rafinat şi înţelept o îndeletnicire care a însoţit ciobanii prin veacuri. Un sentiment ciudat poţi avea în satul acesta care trăieşte ca un cuib de eternitate. Că oamenii nu au vîrstă, că timpul îi atinge extrem de greu. Petru Iliuţ are 76 de ani şi zice că are şi el „vreo doi". A coborît de pe acoperişul unei şuri pe care aşeza ţigla. S-a spălat pe mîini, a privit lucrarea de departe, a dat două sfaturi şi a venit în mare grabă la o plîmbare prin sat. Peste o sută de case din cele două mii cîte au Răşinarii s-au născut din mîna lui. Şi multe în Rîul Sadului sau prin satele vecine. Poduri, dispensare, grădiniţe, case şuri, magazine. Numai casele ridicate de el ar însemna un sat demn de trecut pe orice hartă. Băiatul său e sculptor în lemn, omul care scoate, din cuţite şi dălţi, cele mai frumoase flori tăiate în lemn de tei din toată Mărginimea Sibiului. Sînt o familie de meşteri. Şi Iliuţ cel bătrîn, stins cu ani în urmă, a fost tot mare meşter. Şi ceilalţi fraţi Iliuţ au trăit tot din zidărie şi tîmplărie. Au fost cei mai cunoscuţi zidari din lumea ciobanilor. Dar, după toate aparenţele, Petru Iliuţ a fost deasupra tuturor. A ridicat cel puţin două case într-un an. A reparat cel mult trei ceasuri într-o zi. A refăcut cel puţin un electromotor într-o lună. Casa lui e ca un atelier compartimentat. Şi peste tot, pe holuri, în bucătărie, în dormitor, bat pendule şi cenzornice vechi de C.F.R., ceasuri de buzunar şi deşteptătoare, ceasuri cu cuc şi alte piese vechi, aduse la reparat. Tot ce măsoară timpul în Răşinari a trecut prin mîna bătrînului meşter. Şi tot el a făcut căruţele ciobanilor mai trainice, tot el le-a deschis ferestre mai luminoase şi tot el, la 76 de ani, adică „vreo doi", zideşte şi acoperă pentru a-şi ajuta consătenii să-şi continue mersul senin şi egal prin vremuri. Ion Sfraciog, la 77 de ani, îşi lucrează petecul de pămînt fără să se gîndească la buletin şi aniversări. A ţinut piept tuturor drumurilor întortocheate ale munţilor şi de cîţiva ani s-a lepădat de oi şi kilometrii săi sînt din ce în ce mai puţini. Pe vremuri, pe lîngă turmă, bătea 30—40 de kilometri într-o singură zi. Acum se învîrte pe lîngă casă şi în funcţie de nevoile cîmpului, mai iese la petecul de pămînt aflat pe dealuri. La Răşinari, munţii sînt mulţi şi mari şi stăpînesc orizontul. Locurile drepte sînt puţine. Şi acelea sînt împărţite ca pătrăţelele unui caiet de aritmetică. Fiecare cîte puţin

Pentru ca drumul spre mare să fie mai scurt și mai plăcut

Harnicii constructori bucureșteni, care ne oferă surprize în fiecare zi, ne-au dăruit încă un cadou în drumul nostru spre vacanțele litoralului: un nou pasaj rutier. Situat la ieșirea spre comuna Brănești, în apropiere de Întreprinderea „Acumulatorul", noua construcție rutieră rezolvă trecerea peste calea ferată București—Constanța și peste linia de centură a Capitalei, desființîndu-se astfel două bariere, care, dat fiind traficul intens, generau pentru conducătorii auto însemnate pierderi de timp.

S-a schimbat întregul peisaj; în momentul în care scriem aceste rînduri, pe aripile podului se plantează flori, se fac marcajele șoselei în așa fel încît noul obiectiv rutier să se integreze, în haine noi și curate, aspectului de civilizație modernă pe care a început s-o aibă, de cîtva timp, Bucureștiul, metropola României.

PAUL AGARICI ■

pentru cele necesare. De la un timp, rășinărenii au simțit că se sufocă. Nu mai încăpeau în vatra satului. Și astfel s-a născut Rîul Vadului, un loc împînzit de stîne pentru văratul oilor. Și lîngă stîne au apărut case și din case s-au conturat străzi și cu vremea acest satelit al Rășinarilor a devenit localitate de sine stătătoare. De la Coman Cioran care, înainte de revoluția de la 1848, avea 15.000 de oi, lucrurile s-au mai schimbat. A trecut un secol și jumătate. Drumurile s-au complicat. Munții au devenit neîncăpători. Locurile de păsunat s-au restrîns. Tentația orașului și a industriei a crescut mereu. Ciobanii au început să renunțe la oi, la o trudă istovitoare pe care numai naivii au înecat-o în smeurișme. Copiii ciobanilor nu mai devin ciobani. Stau în Sibiu și trăiesc cu diplome de intelectuali, medici, ingineri sau în slujbe cuminți, ferite de mîniile vremii și de urletul lupului. Iar o mare parte din

cei tineri fac naveta cu tramvaiul spre marile întreprinderi ale orașului aflat la nici zece kilometri. De pe vremea ciobanilor, rășinărenii au în sînge drumul. Febra plecării și nostalgia întoarcerii. Ilarie Mitrea, chirurg din Rășinari, a ajuns să opereze în Mexic și mai apoi în insulele Indoneziei de unde s-a întors cu o colecție impresionantă de obiecte, plante și insecte, găzduită acum la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" din București. Și Ilarie Mitrea, după ce-a înconjurat lumea, s-a întors acasă. Și Sava, și Daniel Popovici Barcianu, și cei din neamul Brote, Eugen, Ioan și Petru. Toți au bătut lumea, trecînd pe la marile universități ale Europei ca într-o bună zi să se întoarcă în Rășinari, locul binecuvîntat prin care Eminescu a trecut din Transilvania în Țara Românească. Asta a fost legea ciobăniei și a rămas și-n sîngele copiilor de oieri. Să încerci lumea pînă la marginile ei și de oriunde ai fi, viu sau mort, să ajungi acasă, sub streașina luminată a munților. „Șase secole de cărturari au conlucrat cu oierii țărani, cu vuietul pădurilor de brazi și cu licărul codrului, cu bucatele și horele, cu jealea și fericirile acestui neam bimilenar la plăsmuirea acestei rostiri eterne cuprinsă în Cîntarea pătimirii noastre", scria Ioan Alexandru după întîlnirea cu satul lui Octavian Goga.

Un sentiment ciudat se naște după cîțiva pași pe ulițele strîmte și sobre ca niște monumente. Că satul este dincolo de timp, că poartă în chipul său ceva particular, reprezentativ pentru spiritul nemuritor al poporului nostru.

Botezat de la vînzarea rășinii de brad, satul acesta arată ca un muzeu țărănesc viu și viguros. De la zece feluri de balmoș pînă la naveta spre întreprinderile sibiene se întinde o viață cumpătată și înțeleaptă. Andrei Șaguna sintetiza într-o propoziție psihologia localnicilor: „Ca să fii mare trebuie să înveți să fii și mic". Frumusețea neamurilor de ciobani stă tocmai în discreția cu care petrec lucrările mari și clipele copleșitoare. Trăiesc ciobani care într-o noapte au pierdut aproape o sută de oi, ceea ce în viața noastră guvernată de calcule aproximative înseamnă cam o jumătate de milion, și-i vezi zîmbind, luînd totul de la capăt, cu îngrijirea mielului plăpînd și semănatul porumbului pe un loc pietros. La primărie se adună toate zvonurile legate de oi, toate poveștile ciobanilor plecați prin Banat sau prin preajma Careiului, toate pricinile născute din împărțirea turmelor, toate accidentele petrecute pe drumurile țării, toate stricăciunile oilor și toate bucuriile oamenilor. În Rășinari, primărița este o fostă profesoară de istorie-geografie, născută într-o familie de cioplitori, Ioan și Șerban Cruciat, tatăl și bunicul, au fost doi dintre cei mai celebri lucrători în lemn din Mărginimea Sibiului. Lucrările lor sînt acum protejate de legile care veghează integritatea monumentelor. Ana Mihu, primărița din Rășinari, își împarte ziua între contractele ciobanilor și pricinile născute din purtatul oilor, între solicitările magazinelor și cele ale gospodarilor, între împărțirea munților pentru păsunat și problemele ridicate de cei 1500 de navetiști la Sibiu.

Rășinari — un cuib de eternitate, cu aer de muzeu de istorie țărănească, cu pagini vii, care se scriu mereu.

CORNEL NISTORESCU ■

Doru C. A. Duțu

Laserul în slujba vieții

Necesitatea asigurării unor noi metode operatorii, din ce în ce mai complexe și mai eficiente, a făcut, ca, încă de la apariția dispozitivelor laser, atenția biologilor și medicilor să fie atrasă spre descoperirea modalităților prin care acest nou instrument capabil să asigure radiații optice de înaltă coerență, monocromaticitate, intensitate și direcționalitate, ar putea fi utilizat pentru elaborarea unor tehnici medicale inedite, care să înlocuiască eficient unele dintre metodele convenționale sau să deschidă noi posibilități instrumentale, inabordabile anterior de către chirurgie.

Dezvoltarea unor echipamente medicale laser specializate cu grad ridicat de adaptabilitate și manevrabilitate, capabile să răspundă într-o măsură cît mai adecvată actului terapeutic sau chirurgical, s-a dovedit încă de la început o problemă tehnică de mare dificultate, atît datorită cerințelor tehnice impuse dispozitivelor laser (miniaturizare, grad ridicat de automatizare și protecție.. înaltă fiabilitate etc.) cît și datorită necesității cunoașterii în detaliu a procesului de interacție radiație laser țesut biologic.

Acum, cînd primul bisturiu laser românesc BILAS-10 a devenit o prezență din ce în ce mai des întîlnită în clinicile bucureștene, cînd sute de pacienți sînt tratați anual prin proceduri chirurgicale cu laser în afecțiuni neurovasculare, oftalmologice și O.R.L., cînd rezultatele științifice ale activității de cercetare în domeniul tehnicii laser și medicale sînt prezentate și audiate cu viu interes în prestigioase conferințe de specialitate din țară și străinătate (Tendințe în Electronica Cuantică — București 1988. A 7-a Conferință, Aplicațiile laserilor în medicină — Los Angeles, 1989), am satisfacția alături de colegii din secția Laseri — Institutul de fizică și tehnologie a aparatelor cu radiații din Institutul Central de Fizică din București, care au contribuit în mod direct la realizarea acestui produs de vîrf: Dan Dumitraș, Petre Ghilac, George Bucur, Nicolae Comaniciu, Vasile Drăgănescu, și de unele reputate cadre medicale ce ne-au îndrumat pașii spre această direcție aplicativă a laserilor, prof. dr. Constantin Arseni și prof. dr. Mircea Olteanu, sau care își aduc o contribuție permanentă la dezvoltarea tehnicilor chirurgicale laser: dr. Leon Dănăilă, dr. Dorin Sarafoleanu, Dr. Benone Cârstocea, de a fi adus în sălile de operații din spitalele noastre o tehnică de ultimă oră în folosul medicinei, de a fi finalizat și aplicat la scară socială o utilizare a laserilor de larg umanism, ce contribuie la ocrotirea sănătății și vieții oamenilor.

Tehnicile chirurgicale laser dezvoltate în ultimii ani în clinicile spitalelor „Gh. Marinescu", „Grivița", „Spitalul Militar Central" etc. au demonstrat, alături de minuțioasele investigații anatomopatologice din laborator, că prin utilizarea laserului cu dioxid de carbon în actul chirurgical se asigură o chirurgie de înaltă sterilitate, fără contact, cu cîmp operator uscat, fără sîngerare sau cu sîngerare redusă, cu acces ușor în zone profunde și de secțiuni mici, cu distrugere minimă a țesutului învecinat și o vindecare rapidă cu complicații postoperatorii minime.

Animați de rezultatele obținute și bucurîndu-ne de un sprijin larg din partea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetului de Stat pentru Energie Nucleară, Ministerului Sănătății și Academiei de Științe Medicale, în prezent sîntem angajați în realizarea unor aparate chirurgicale cu laser de înaltă tehnicitate, BILAS-20 și BIL.AS-100, ce vor contribui, alături de BIL.AS-10, la extinderea potențialului aplicativ al laserilor în medicina modernă.

Doina Ceracéanu

Apropierea dintre oameni

Locuim pe aceeași planetă, trăim în același timp, uneori însă fără să ne știm unii pe alții, fără să dorim să ne cunoaștem. Din ignoranță, din nepricepere, din grabă nu găsim acele prilejuri care ne-ar putea apropia. Fiindcă merită să-ți cunoști contemporanii, să-ți afli mai bine lumea în care ai apărut și dorești să-ți împlinești menirea, iar una dintre modalitățile de apropiere între oameni este, fără îndoială, și traducerea dintr-o limbă în alta a unor opere importante ale umanității.

Desigur, dintr-o carte tradusă poți să afli, de pildă, despre obiceiurile unor popoare, despre ținuturile în care trăiesc, despre sentimentele care le animă sau despre filozofia lor de existență: după cum poți să afli și modele de viață care să te înrîurească decisiv, poți să descoperi acele personaje exemplare la care aspiră omenirea de veacuri.

Cu astfel de gînduri am pornit la traducerea romanului Shôgun de James Clavell, o carte care oferă cititorului posibilitatea de a întîlni un anume mod de abordare a existenței, o filozofie a echilibrului și armoniei, o anume înțelepciune. A fost o muncă uriașă, dar lucrul m-a captivat în așa măsură încît am trecut pe planul al doilea oboseala. Îmi găseam noi resurse descifrînd capcanele lecție de viață pe care o oferă romanul. Iar ecourile nu s-au lăsat mult așteptate. Cele aproximativ 1700 de pagini de manuscris au văzut lumina tiparului la editura „Univers" și imediat au cunoscut un uriaș succes de librărie.

M-am întrebat, desigur, și eu, de ce Shôgun s-a căutat atît de mult și la noi, după ce a fost best-seller și prin alte părți. Numai din pricina plasării acțiunii într-un spațiu exotic pentru un european? Datorită simplității și fluenței povestirii? Sau poate că isprăvile eroilor, faptele lor palpitante stîrnesc un asemenea interes?

Desigur, toate aceste explicații rămîn într-o totul reale. Dar, mai presus de ele, rămîne un adevăr de necontestat: Shôgun prezintă o lume care, de fapt, se poate întîlni în orice secol și oriunde, cu micimile și mărețiile ei, cu clipele sale de inspirație și cu cele de rătăcire, astfel încît oricine poate să înțeleagă mai profund omenirea din care face parte, să-i prieceapă mai exact pe cei din jurul său.

Nu mică mi-a fost surpriza cînd, mergînd la niște prieteni, am văzut pe birou o piatră ciudată. Automat gîndul mi s-a îndreptat spre Mariko-san și vorbele ei mi-au răsunat în minte: „Privește la piatra asta, Anjin-san. Ascult-o cum crește. Lasă-ți mintea să zăbovească asupra ei, asupra armoniei pietrei. Ascultă, iubitule, de dragul vieții tale. Și de dragul meu. Deschide-ți ochii, urechile și mintea. Ascultă vîntul și ploaia, gîzele și păsările, ascultă plantele cum cresc și privește-ți cu ochii minții urmașii care vor veni după ține pînă la sfîrșitul timpului. Dacă vei înțelege toate astea, Anjin-san, curînd vei simți numai bucuriile vieții". Sînt cuvinte care, pe lîngă multe altele, vor rămîne adînc gravate în memoria multor cititori.

Între ficțiune și document

(Urmare din pag. 9)

ani, întrebările s-au multiplicat: „-Spune-mi cum se îmbrăcau, cum au făcut față frigului cumplit din acele ierni grele, cum s-au vindecat de maladiile endemice care au secerat mii de vieți, pe front dar și acasă, la sate dar și la oraș! Spune-mi cum au putut îndura regimul atroce al rechizițiilor, al muncii forțate, al impozitelor spoliatoare, al injustiției și al abuzului generalizate de sus pînă jos, dar mai ales jos, la nivelul cel mai de jos, la temelia societății unde viața era insuportabilă?!" După răspunsuri, deduse din documente, a urmat enigma care s-a instalat în fața autorului: cum să faci credibilă o viață insuportabilă cum a fost aceea?

Sînt obligat să introduc aici o precizare: România din epoca Războiului Independenței nu era o țară din „mileniul negru", acel mileniu în care, mai ales în ceea ce ne privește pe noi românii, nu parveneau știri. România se afla la opt sute șaptezeci și șapte de ani distanță de „mileniul negru", era o țară în care știrile circulau liber. În România anului 1877 era asigurat constituțional dreptul de petiționare. Orice cetățean se putea plînge în scris sau oral de abuzurile autorităților. De asemenea jalbe, cu miile, sînt pline arhivele noastre: parte din ele au și fost editate în colecția de documente despre Războiul Independenței. Dar fantasticele sau jupiterienele pamflete publicate în aceeași epocă de Mihai Eminescu? Ce altă voce s-a rostit mai liber despre relele epocii decît vocea poetului nostru național? El este simbolul libertății românești de a se rosti, de a se face auzită pretutindeni, așa cum o voi dovedi și ultimul volum al gazetăriei lui care e gata-gata să iasă de la tipar. Eu unul am avut noroc și de acte, și de asemenea voci. Uneori, foarte de multe ori, le-am lăsat să urle singure în ciclul meu de romane. Constantin Noica îmi spunea odată în scris, în marginea unei cărți abia citite din ciclu: „Ai avut noroc de voci. Ce te făceai dacă nu le aveai sau dacă nu le auzeai?"

Mai rămîne în suspensie relația autorului cu epoca al cărei contemporan este. Ce documente îi oferă această epocă, ce probe epice sau psihologice, ce mărturii? Se poate dispensa un romancier al zilei de azi de documente, de atestări obiective sau sînt suficiente propriile impresii, observațiile directe? Eu unul socotesc că un scriitor, de oriunde și de oricînd, se află la echidistanță față de oricare epocă, în egală măsură implicat și detașat, implicat prin trăire și detașat prin studiu obiectiv, folosind ca document viața concetățenilor săi și oferindu-și ca document — printre altele — propria-i existență. Nici în cazul contemporanilor însă, eu unul nu mă pot scuti de documente.

Convorbiri fără adiționale

Originalitatea unui cod

— Delia Sechel, nu demult ați oferit publicului bucureștean, la parterul Galeriei „Căminul Artei", o expoziție cu totul și cu totul originală. Cum simbolurile pe care am reușit să le decodez mi s-au părut foarte profunde, vă întreb: cît timp a durat gestația lor?

— Pregătesc expoziția de opt ani. Sigur, n-aș vrea să înțelegeți că mi-am dedicat în exclusivitate toată perioada lucrului, ci mai degrabă că am lăsat ideea aceasta a simbolului să se coacă. Am dorit, practic, să-mi dau seama mai bine ce vreau, pentru că, deși simțeam o pornire instinctivă spre ceea ce urma să realizez, pluteam totuși într-un haos, nu-mi găseam codul plastic.

— Un cod care, iată, a presupus deplina stăpînire a mai multor tehnici de lucru. Ați fost de la început familiarizate cu ele?

— Bineînțeles că nu. Atunci cînd imi făcusem deja schițele, nu știam nimic, de pildă, despre colajul textil. L-am descoperit de una singură, așa cum tot singură am învățat să cos la mașină, să fac toate celelalte operații legate de acest gen. În spatele fiecărei lucrări am tot felul de crochiuri, care, adunate, au dus la aceste esențe, dacă pot numi astfel lucrările expuse.

— Ele nu numai că par, ci sînt chiar esențe. Esențe care trimit fie la o artă populară bine asimilată, fie la Brâncuși. Cît le datorați?

— E vorba, practic, de mai multe etape. Ultima e legată de pictura pe lemn, fascinația mea dintotdeauna fiind cea a arhitecturii porților meșterilor populari, a felului în care se face încastrarea lemnului patinat de vreme. Tehnica este cea a icoanei pe lemn, dar n-am reușit să termin tot ceea ce îmi propusesem, așa că în expoziție nu veți găsi decît o parte din ciclu. Punctul de pornire a fost, așadar, arta populară românească, pentru cunoașterea căreia am făcut foarte multe documentări prin sate ce conservă încă arta veche. Virtelnița întîlnită la Muzeul de artă populară din Dumbrava Sibiului mi-a relevat, bunăoară, existența unui stîlp plantat în mijlocul universului, cele patru brațe ale sale fiind ca niște puncte cardinale, iar mișcarea dată de desfășurarea liniilor asemănîndu-se cu însăși desfășurarea universului. În ceea ce-l privește pe Brâncuși, nu cred că este o influență directă. Am citit, de fapt, o parte din monografiile ce i-au fost dedicate, cea mai aproape de adevăr părîndu-mi-se **Arhaic și universal** de Sergiu Al. George, care m-a călăuzit spre această minunată și fascinantă idee a universului.

— „Moara Lumii" are ceva mult mai profund decît virteiniția de la care ați plecat, tot așa cum „Trîmba" m-a trimis la Mateiu Caragiale sau „Cupa" m-a făcut să văd altfel timpul. Codul picturii dumneavoastră are nevoie de chei speciale?

— După cum ați observat, am decodat date, însemne cu care a venit fiecare nouă generație într-o cultură. În dialogul meu cu universul sînt, de fapt, o persoană care repetă gestul de creație făcut o dată.

— Îl repetați însă într-un mod cu totul aparte, din moment ce semnele dumneavoastră sînt la fel de bine primite și în străinătate. Ce înseamnă aceste expoziții „Mail Art"?

— Arta prin poștă a luat în ultima vreme o amploare deosebită, deoarece presupune trimiterea unor lucrări de dimensiuni foarte mici, care nu necesită spații expoziționale speciale. Începînd din 1987 am participat la mai multe asemenea expoziții, organizate în Norvegia, Italia, Spania, Brazilia, Canada, Iugoslavia, Franța, R.F.G., Mexic și S.U.A.

— Ce vă propuneți în continuare?

— Expoziția s-a constituit în tr-un fel de test, așa că rămîne să văd dacă voi merge pe aceste simboluri sau pe altele, la care deja mă gîndesc.

CORNEL GALBEN ■

Nicolae Corjos

Pactul cu adolescența

Adolescența ca un cîntec optimist, cuprins în însăși vîrsta acesteia, adolescența ca un cîntec nostalgic, păstrat în etapele următoare ale existenței, adolescența rămîne fără îndoială cheia de boltă a vieții.

Lumea lor, lumea adolescenților este și lumea noastră. Adolescenții ne devin apropiați tocmai prin starea de tinerețe înfuzată fiecăruia dintre noi, ca o imagine luminoasă, tonică a vîrstei și a acelei părți din ființa noastră, ce nu ar putea îmbătrîni niciodată. Nu există vîrstă mai misterioasă, mai tulburătoare ca adolescența. Mai greu de prins în cuvinte, în imagini, în sunete. Uneori e greu de înțeles, e mai aburoasă, mai ambiguă. Dar trebuie să credem în adolescență, în tinerețe, în valoarea ei intrinsecă. Pentru adolescenți, noi cei care le sîntem învățători de faptă și spirit trebuie să facem mai mult, să le îmbogățim printr-o activitate mai complexă, mai nuanțată, mintea lor iscoditoare, receptivă, sufletul lor delicat și deschis spre frumos. Să ne străduim să-i înțelegem mai bine, să încercăm să-i privim, nu cu ochii maturului, ci dinăuntrul universului lor, prin prisma purității și sinceritățli marilor lor elanuri.

Principiul ordonator al activității mele artistice ar fi acela de a rămîne necontenit în raza exigențelor și a adevărului conștiinței tinere și în acela că neapărat trebuie să ne cunoaștem tinerețea și s-o convertim în dimensiune spirituală. Poate că este vorba de o descoperire, sau mai bine zis, de redescoperirea unui puternic filon de idei, manifestat la noi mai întîi în literatura interbelică, a unei surse proaspete, care a făcut ca o generație întreagă de tineri spectatori să-și îndrepte cu maxim interes, atenția spre marele ecran, acolo unde avea posibilitatea să se vadă pe viu și să se confrunte...

În artă important este, în special, vîrsta ce se degajă din opera de artă, spiritul de prospețime, de vivacitate, ce se transmite celor cărora le este destinat faptul artistic. Tineri fără complexe care trăiesc dezinvolt anii de liceu, profesori care îi învață pe elevi strecurînd după caz și o morală, părinți fără prejudecăți, toate acestea într-o lume a adolescenței senine, dar din care nu lipsesc frămîntările...

Arta cinematografică trebuie să se adreseze — în proporție din ce în ce mai mare — celor tineri, în același timp ea poartă o răspundere tot mai accentuată pentru modelarea gustului acestora pentru frumos. Iubesc filmul cu tineri și pentru tineri și îl consider ca un demers inteligent, încărcat de suflet ce nu trebuie să dea tribut artei didactice. Sîntem în căutarea tonului cel mai potrivit, în căutarea sincerității, a limbajului sensibil, supiu și totuși accesibil, care să ajungă la sufletul adolescenților, al personalităților în formare și să pună acolo în mișcare mecanismele binefăcătoare ale autocunoașterii, ale autoperfecționării. Problemele adolescenței trebuiesc puse într-o lumină adevărată — acea lumină care tinde să facă din niște mici personalități, încă tulburi, oameni adevărați. Filmul adresat tineretului, adolescenților, cu mesaj sincer, direct, lucrat cu sensibilitate cucerește sufragiile celui mai numeros public, publicul tînăr. Aceasta și fundamentează opțiunile mele viitoare. Mi-am dorit și doresc în continuare să fac filme cu sentimente tinerești, hrănite de o stare de spirit tinerească. Eu cred că astăzi, ca întotdeauna, tinerii au nevoie de astfel de filme, care să emoționeze, care să ajungă la sufletele lor, prin emoție, prin sensibilitate, prin frumusețe. În tot ceea ce am făcut ca regizor de film, mai vechi sau mai nou, persistă un leit-motiv al nostalgiei, al sentimentalismului, al sensibilității. Nu am uitat nici umorul, în care am păstrat un ton al tinereții, al veseliei, al inocentelor jocuri ale dragostei, al farmecului unor prietenii, pe veci de neuitat. Am vrut ca spectatorul, în general, să prețuiască sentimentul de dragoste, de prietenie și ideea de tinerețe, să-i înțeleagă pe tineri și să aibă încredere în ei. Investigarea unei anumite zone sociale și psihologice ne-a făcut pe noi să luăm frumusețea acestei vîrste și să o facem personaj de film, sub chipul unor tineri actori, la început de drum, pe care publicul i-a îndrăgit atît de mult. Pe bună dreptate s-a spus că firescul din viață, trece aproape nealterat pe ecran, toate aceste date, ridicate la valoare de sentiment, constituie ființa și lumea tinereții, ea manifestîndu-se prin sinceritate, firesc, tinerețe, căldură umană, un fel special de a fraterniza cu exaltarea romantică și idealistă a vîrstei de trecere, într-un cuvînt, un pact cu adolescența.

Am avut bucuria de a lucra, în mai multe filme, cu actori foarte tineri, unii dintre ei chiar la primul rol. În fapt, primul rol, pentru orice viitor actor — rămîne veșnic ca o adolescență artistică. De aceea am avut sentimentul viu că lucrez direct în materia umană, senzație, stare, experiență, cum vreți să-i ziceți, absolut copleșitoare.

De aceea vreau să cred că am dreptul să vorbesc prin film despre această vîrstă care, cred eu, deține cheia a tot ce este mai profund omenesc. Luați tot ce voi face de aici înainte ca o declarație de dragoste către spectatorii tineri ai filmului românesc.

A crea pentru tineri, pentru adolescenți, în sprijinul formării lor ca oameni inteligenți, sensibili, conduși de un simț moral bine educat este o cinste și o condiție mobilizatoare.

Teatru

Adevărul și minciuna

Doi actori de frunte ai Teatrului Național din Cluj-Napoca, Melania Ursu și Dorel Vișan, transpun în scenă un text de Alexandr Ghelman, *Într-un parc, pe-o bancă*, o piesă din repertoriul sovietic. Piesa e scrisă pentru teatrele de turneu, nefiind departe nici un accent intenționat amatorist, cu o schemă dramatică simplă, luată direct, aproape nemediat, din viața banală, tratînd printr-un dialog nepretențios, o parte ascunsă din problemele cuplurilor sociale. Cei doi protagoniști, Vera și Fedia (sau Alexei, sau Iura), fac parte din familii diferite, dar ei se întîlnesc, evident, „pe o bancă, într-un parc", de două ori într-un interval de un an (de aceea bărbatul uită ce nume și-a dat altădată) și își dispută (mai mult decît își discută) chestiuni personale, de familie. Femeia este o abandonată, bolnavă de singurătate, în ultima fază a tinereții, iar bărbatul este un soi de aventurier de cartier, pus pe bucurii trișate și perisabile. În realitate un nefericit din propria lui vină. Femeia îl demască cu prilejul revederii întîmplătoare (sau nu?) pe infidelul și panglicarul de profesie, care își schimbă identitatea, mescria și lamentația provocatoare, după cum pretinde întîlnirea cu oricine-ar fi. Femeia e sinceră, crud de sinceră și caută adevărul, bărbatul practică minciuna ca pe un artificiu, cu nonșalanță și farmec. Dar bărbatul cade în propria sa capcană, pentru că i se cere să parcurgă cîteva succesive momente de adevăr. Treptat, minciuna diminuează (obligat de „descoperirile" femeii) și provoacă aproape paradoxal adevărul. Femeia reprezintă o constantă a nefericirii suportate, în timp ce bărbatul e o variabilă, între poltronerie și dezastru sufletesc. Vor cei doi, proveniți din două cupluri nereușite, să formeze un nou cuplu? Greu de spus și mai degrabă imposibil. Sigur însă crearea o duplicitate a adevărului, unitară, deși venită din două direcții diferite. Totul începe săgalnic, comic adesea, dar se sfîrșește dramatic. Cei doi, care își doreau, ea definitiv, el temporar, să lase dintr-o fundătură, nu fac decît, un ocol de sinceritate, să se întoarcă la ea. Relația aceasta e strict ilustrată de scenografia lui T. Th. Ciupe, care împarte scena în două domenii, unul, ideal și iluzoriu „al purității, în dosul unei cortine transparente, și altul al acțiunii propriu-zise. În acesta din urmă este figurată o bifurcație de cale ferată care se înfundă într-o barieră. În rest, e banca din parc și cîteva obiecte care folosesc jocului actorilor.

Regia, semnată de Dorel Vișan, e simplă, umană, mizînd pe limpezire și pe o gestică naturală, fără efecte căutate, care ar fi complicat inutil situațiile sufletești. Spectacolul crește progresiv în valoare, prin contribuția decisivă a celor doi actori. Se remarcă o perfectă conlucrare între ei, armonia comună și individualizarea interpretativă fiind „secretele" reușitei. Melania Ursu e esențial caldă, din forță interioară venind capacitatea absolută de comunicare cu tot ce e pe scenă și în sală. Regia i-a lăsat puterea de decizie, dar nu în afara celor cîteva coordonate (firesc, diversitate etc.) pretinse inițial. Actrița reușește să fie de o mare autenticitate, nducînd în scenă atribute mai puțin utilizate ale personalității ei, cum ar fi duioșia tragică, lamentația banală și altele. Se schimbă natural de la o secvență la alta, în funcție de minciunile sau confesiunile reale debitate de partenerul ei. Suferința ei pe scenă e omenească, în parametrii categoriei sociale obișnuite pe care o reprezintă. Dorințele și indulgențele ei, ba chiar și violențele de moment sînt bine înțelese, au valoare pur umană și se integrează fără efort convenției scenice. Melania Ursu (Vera) se alintă, se înfurie se plînge, se nedumerește într-o succesiune limpede, făcînd ceea ce se numește un personaj „popular", profund cît trebuie și atrăgător cît e nevoie. Dorel Vișan se „învirte" pe scenă cu dezinvoltura unui adolescent (personajul, mai mult decît evadragenar, se „dă" așa ceva) și cu tristețea unui ins aflat în pragul de sus al tinereții (cum și „e" în scenele de sinceritate). Are mobilitate și șarm, nu-și economisește forțele și rostește cuvintele, la fel ca și colega lui, într-o mare diversitate de tonuri. Joacă filmic și nu e nimic rău în aceasta. Aderarea sa la convențiile scenei este de asemenea firească, trecerile dintr-o poziție în alta făcîndu-se pe neobservate. Ambii actori renunță, de fapt, pe cît se poate, la accentele de teatralitate, dînd impresia că trăiesc pur și simplu ceea ce joacă. Rar se întîlnește ca niște actori să-și atragă atît de sigur personajele către personalitatea lor. Nu invers. Ceea ce fac ei în acest spectacol, încă unul bun la Naționalul clujean din această stagiune, este o demonstrație de adaptabilitate și virtuozitate cu minimum de artificii. Încît îți vine să te întrebi dacă nu cumva, uneori, oarecum teatrul e totuși făcut de actori.

VALENTIN TAȘCU ■

Plastică

Bine gîndit, frumos făcut

Limbajul criticii artistice contează pe un dicționar de termeni dar și pe unul de formule. Aceste formule, ce par a definl convingător o seamă de probleme ale atelierului de creație, în realitate îngreunează înțelegerea lor. Se vorbește mult, bunăoară, de „căutarea unui drum", acreditîndu-se — prin supralicitarea ideii de demers interior — părerea că, printr-o fericită cunoaștere de sine, se soluționează și grijile organizării propriu-zise a atelierului. Or, cunoașterea de sine se produce lucrînd, iar ca să poți lucra trebuie să ai mijloacele trebuincioase făuririi obiectului de artă și timpul necesar. Cînd ne referim la timpul prinicios creației, ne gîndim, de fapt, la tot timpul. Nu poți fi artist doar cîteva ceasuri din zi sau în orele ostenite de la încheierea altor munci.

La toate aceste chestiuni mă gîndesc cînd scriu despre primele expoziții personale. Fiindcă orice selecție de autor prezentată într-o galerie înseamnă, în fapt, ieșirea dintr-un [illegible] și probează și realitatea drastică a deceniului de după absolvire : puțini artiști izbutesc să debuteze cu adevărat, să se înfățișeze în public cu un număr semnificativ de opere.

La Mariana Palea deschide prima sa personală, la zece ani de la terminarea Institutului, la „Eforie". De la dascălii săi în belle arte a deprins nu numai un meșteșug (o măiestrie) ci și un mod de a-și rostui biografia. Pictorul e preocupat, în registrul lucidității, de pregătirea acelor circumstanțe în care drumul să se deschidă înainte-i ca o chemare. A aminat nu fiindcă nu a avut ce spune, ci pentru că a voit ca rostirea să aibă înțeles și expresivitate.

Se confundă de multe ori forța cu brutalitatea. Un pictor al motivelor tandre ori melancolice, un zugrav de suavități ne poate da argumente să-i comentăm lucrarea în termenii vitalității. Mariana Palea are vocația peisajistului. Nu ea e aceea care a decis să picteze cu osebire peisaj. Arta peisajului a ales-o pe dînsa. Artiștii, odată cu opera, creează și o nevoie spirituală originală. Pînzele și cartoanele semnate de Mariana Palea deșteaptă și redeșteaptă unele trăiri pe care lumea veacului nostru, în marea sa grabă, în agitata ei pripeală le-a consumat fără să le mai simtă dulceața. Natura imaginată de Mariana Palea e prietenoasă, filtrată în lumini ușoare și calde, prielnice visării.

Pictorii tineri se simt pe deplin orientați cînd producția atelierului lor comportă și un glosar de concepte de sprijin. În neputința unor cazuri, conceptele sînt mobilizatoare, dar arta suferă. În cazul Marianei Palea, multe din întrebările ce se ivesc cu prima „personală" par a se rezolva de la sine. Ea a optat pen-

Vitrina

atelier literar

Serban Adrian Stelian — Ploiești. Vă considerați „un avizat amator de poezie" și sînteți foarte furios că în **Atelierul literar** a fost introdus un computer care „analizează ce e bine și ce e rău în literatura viitoare", un aparat care „nu iubește, care nu trăiește nimic din ceea ce se poate imagina", adică o „mașină total aluristică, mai mult decît umilitoare, care face de rîs tot ceea ce poate fi mai nobil..." și apreciați că nu e bine : „Pentru că toți care scrie, pentru că toți care iubește frumosul, nu o fac pentru a se afla în treabă ! Toți aceștia se voiesc a fi ai literaturii. Literatura i-l va cere, i-l va alege pe mulți dintre cei care încearcă, la fel cum pe mulți i-l va expulsa".

La rîndul său, computerul de la Atelierul literar consideră că profesorul care v-a dat notă de trecere la limba română a făcut o mare greșeală

Najuru Aurel — Sibiu. Parcurgîndu-vă primele patru versuri din **Narcis** : „Sărută depărtarea / cu gura însuflețită de lacrimi / și lumina răsărită în apus / înseninează-o" — computerul și-a permis să observe : e imposibil — fără metaforă — să săruți depărtarea ; lacrimile — cînd sînt adevărate — curg din ochi, nu din gură, iar lumina nu răsare de în apus și nu poate fi înseninată. Am vrut să-l îmbunăm, spunîndu-i că „se mai poate" și el a adăugat : lacrimile nu înseninează nimic, mai ales gura. Evident, e chibițușar și nu se lasă convins decît de ceea ce știe.

Livia — Iași. E prea multă „poveste" în ceea ce scrieți. Pe nesimțite, lucrul acesta vă duce spre anecdotă, iar poezia, deși prezentă, rămîne fără ecou. Și, mai grav, e multă umbră, multă tristețe și multă duritate în rostire. Sigur, nu optăm pentru o veselie continuă, dar e nevoie, măcar din cînd în cînd, să vedem și cîte un cer senin deasupra noastră. Volumul despre care ne vorbiți poate fi o împlinire, dar numai după ce veți mai fi luptat mult cu dumneavoastră înșivă.

Al. I. Zană, Sadova, Dolj. Ceva ne spune că e bine să mai amînăm răspunsul. Oricum, trimiteți textele dactilografiate.

Victor Piotr — București. Computerul speră că ați depășit momentul criză și v-ați regăsit. Multe, foarte multe semne bune în ceea ce ne-ați trimis, dar sînteți un nehotărît : stați între două cuvinte și nu știți pe care să-l alegeți. E simplu, pe al treilea

Sorin Brădeanu — Arad. Trimiteți **Fazanul auriu** : „Te scol cu noapten-n cap / și plec / pe cele mai sălbatice coclauri. / Cauți cu înfrigurare vînatul / zgîrlindu-te în toți mărăcinii / pînă la sînge./ Și cînd nu mai speri nimic / fazanul zboară de lîngă piciorul tău. / Te sperli, tragi la repezeală / două focuri pe lîngă / și fazanul se pierde / în pădurea arămie. / Magnifică vînătoarea aceasta / de vis!". Pentru ceea ce spuneți în final, trebuie să fiți de acord că versurile 8—11 sînt inutile, de umplutură. Dar mai e ceva : un poet, un mare poet considerăm noi, scria undeva : „Poetul care scrie un poem încearcă senzația unei vînători nocturne într-o pădure foarte îndepărtată... trebuie să înainteze... trebuie să fie foarte calm înaintea mîlor de frumuseți și a mîlor de uritenii mascate în frumusețe... Trebuie să vîneze ceea ce aproape nimeni nu vede...". Poetul care spune aceste lucruri e Federico Garcia Lorca, iar vînatul care nu se vede e metafora. Ori fazanul, chiar auriu, nu-i o metaforă.

Emilia Pilaz — Orăștie. Ne scrieți : „Din capul locului trebuie să vă spun că nu am talent deloc la compus poeme. De fapt, o să vă dați singur seama de asta. V-am trimis cîteva poezii doar pentru a vă pierde cîteva secunde din viața dv., sau poate din viața computerului. Sper că nu mi-o luați în nume de rău. Nu sperați așa ceva.

Bicu Ionel. Izvoarele, Giurgiu. După toate semnele ne aflăm în fața unei noi „stratageme" : cu o caligrafie absolut prescolară — la nevoie o putem fotografia — dumneavoastră transcrieți dintr-o carte — poeme gata făcute. Singura colaborare ar fi „fringerea versurilor", punerea într-o „scară" unde nu le șade bine. Supunem erudiției participanților la **Atelier** observația computerului, reproducînd, parțial, poemul **Femeie** : „Cînd erai / tînără, întocmai ca o tufă / de mure / chiar cu picioarul / O armă îți era, o sălbatecă ! / Erai greu de prins / încă / tînără ești încă / frumoasă, semnele / anilor, ale durerilor lîngă / sufletele noastre făcîndu-le una".

Certitudine

Totul se întîmplă încă aici, aproape.
De pildă, aceste ierburi care mor și
renasc, aceste culori oglindind curcubeul
și strugurii brodați pe frunzarul
viței de vie. Sînt un semn
că nimic nu s-a schimbat, că eu încă
învîrtesc morișca de vînt cu răsuflarea
buzelor mele, subțire...

Aceleași seri

Mereu aceleași seri, ca un cîntec,
Mă aplec deasupra cuvintelor
și încerc
să le țes pe trup armura
ce ar putea să mă apere. Teama
de inefabilul gîndului țîrmurind
între vise, aproape de mare,
cînd timpul coboară din nou,
ca o ciutură într-o fîntînă oarbă.

Septembrie în amurg

Septembrie. Întunericul
coboară mai repede
în bucătăria de vară
aprind o lumînare pe
jumătate arsă, mirosmele
finului se topesc în
răcoarea insistentei tăceri.
Nici o pasăre nu adie
spre cuib, nici o aripă
nu se zbate. Timpul
rămîne o clipă mirat
de sufletul meu.

CRISTINA CRACIUNESCU

Clepsidră

În clepsidra de pe
masa mea, nisipul
se scurge din Babilon,
din Ninive și din Lună.

Întoarce clepsidra :
nisipul se scurge
la loc, peste Babilon
peste Ninive și peste Lună.

Mereu în sus și-n jos
în clepsidra mea
nisipul curge dintr-o
eternitate într-alta.

Argint de toamnă

În fiece toamnă
gîndurile-mi pleacă
fără s-o știu,
fără să simt ;
e timpul vînătorii
frunzelor de-aramă
cu gloanțe de argint.

Cu fiece toamnă
sînt
anii albind,
căci privirea se pleacă
și degetele se mira
de chipul străin
desenat în colbul
oglinzii de argint.

FLORIN OVIDIU MATYAS

Iubirea de frumos

Rămas bun

De pe colinele Maramureșului s-a retras în tăcere, ca un țăran al acestor locuri, pe care le-a iubit și le-a dorit ca odihnă de veac, acum, în totul înfloririlor, Nicolae Steinhardt, criticul ce socotea scrierea despre alții ca o mărturie a sufletului său întru coptarea deplină a luminii adevărului Logosului.

În acest colț de revistă am scris cu anii despre cărți ce mi le trimitea cu un cuvînt, fie de la Rohia, fie de aici din București, unde se afla adesea, fiind la curent cu viața culturală a țării, la expoziții, ascultînd muzică sau cuvintele prelegerilor de la catedră ; de cîte ori nu-l puteai zări printre tinerii studenți ce umpleau un amfiteatru, veșnic tînăr și plin de bucurie și seninătate !

Era fericit să poată trăi printre maramureșeni pe care îi socotea în evlavia și hărnicia lor printre oamenii de pe pămînt ce au cuprins în viața lor o înfățișare a frumuseții spirituale ce ar putea odihni în eternitate.

Studiul asupra *Mioriței* scria aici, în Maramureș, ca și paginile referitoare chiar la filiația spirituală a acestor oameni din Maramureș, vor rămîne antologice cît vor fi veacurile, provenind din cugetul hrănit al unuia dintre cei ce a optat de bună voie, nesilit de nimeni, să-și dăruie sporul iubirii inimii sale, splendorii fără amurg a Logosului devenit istorie și acest grai și ființă a neamului nostru.

IOAN ALEXANDRU ■

Un alt Don Pasquale la București

Luni, 17 aprilie, pe scena Operei române din București, cu începere de la orele 18, Teatrul Liric din Craiova va prezenta un inedit spectacol cu **Don Pasquale** de G. Donizetti, în regia lui Cristian Mihăilescu.

artelor

tru un tip de meșteșug care face cu o filozofie. Cu pictorii de [illegible] se încrede în puterea [illegible] primitiv și așteaptă ca trecerea timpului să-i definitiveze poziția în tradiția școlii de [illegible]rancu. O tradiție care, pe mîinile cui se scurg anii, își vădește tot mai sigur vigoarea.

Cu un program al prezenței sale în public mai ferm alcătuit, Maria Ana Palea poate impune, deodată cu numele, și un complet de calități în cauză. Întotdeauna prețioasă, a „lucrului bine gîndit și frumos făcut".

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Extazul iubirii

De-a lungul unei, sau chiar a două stagiuni, dintre numeroasele manifestări, în mod normal asistăm doar la un singur adevărat **concert-eveniment**, întrucît angajarea și coniucrarea unor forțe impresionante de interpreți, menite a da glas și valoare unor lucrări deosebit de ample nu stă la îndemîna oricui și oricînd; chiar institutii celebre de peste hotare, aracori programează o integrală a Tetralogi ei wagneriene — așa cum s-a văzut în urmă cu cîțiva ani în Studiouł de Concerte al Radioteleviziunii, ori un oratoriu celebru ca **Ioana pe rug**, [illegible] cultat în 1967 la Ateneul Român. Luxul unei asemenea investiții s-a repetat, recent, cînd Filarmonica „George Enescu" punîndu-și la bătaie întreg colectivul simfonic și coral, avînd și sprijinul corului Radioteleviziunii, bucurîndu-se și de contribuția cîtorva [illegible] solișt[illegible] ai unei lirice [illegible] posibil să răsune Simfonia dramatică **Romeo și Julieta** de Hector Berlioz; capodoperă rar pusă în scenă tocmai datorită cerințelor unei orchestre neobișnuit de numeroase, al unui corp vocal în stare să susțină partiturile a trei coruri în dialog sau în monolog și așa mai departe; să adăugăm deci, din inimă, inițiativa primei noastre instituții de concerte, care a făcut cunoscută celor peste 3 000 de auditori ai Ateneului, această splendoare a curentului romantic atît de rar aflată pe afișele de concert și, prin urmare, pentru cei mai mulți, în stare de o reală primă audiție; să mulțumim totolată tuturor interpreților, în frunte cu dirijorul Iosif Conta, dirijorilor de cor Mihai Diaconescu și Aurel Grigoraș, precum și valorosilor cîntăreți **Ruxandra Donose, Ștefăniță Lascu** și **Pompei Hărășteanu** (în ordinea intrării în scenă); toți, fără excepție, au avut un aport bine meritat în învățarea și redarea cît mai aproape de perfecțiune a dificilei partituri.

Un asemenea op necesită, desigur, repetiții îndelungate pe compartimente și în ansamblare; fapt realizat doar pe jumătate, să zicem, datorită unei acute lipse de timp. Rezultatele au fost vizibile; ultimul concert, cel de duminică seara, a fost incomparabil cu acela de joi și chiar vineri; lucrarea s-a „așezat" frumos, așa încît ne vom referi doar la această ultimă manifestare, cu adevărat memorabilă. **Dramatismul** a ieșit în evidență prin tumultul orchestral, prin interpretarea plină de tensiune a confruntărilor polifonice corale și printr-o gîndire profundă asupra alegerii celor mai potrivite viteze de execuție, față de indicațiile de tempo; în sfîrșit, prin minunata interpretare a lungului și dificilului monolog al lui Pater Lorenzo, întruchipat de basul Pompei Hărășteanu al cărui registru mediu, credem noi, nu-și găsește astăzi egal în toată Europa! Între momentele tragice, celelalte două voci soliste, fiecare avînd calități deosebite pentru forma concertului, au relevat foarte frumos momentele de extaz ale iubirii, îndeplinind astfel din plin funcția **narativă** gîndită de Berlioz, funcție logic gîndită și redată, constituind un fel de tampon între coloanele de mari dezlănțuiri sonore; Ștefăniță Lascu, desinat din nou în evidență cu dulceața și lirismul timbrului său, iar Ruxandra Donose reconvingîndu-ne prin armonicele și catifeaua tu'burătoare a gl.sului de mezzo-soprană. Laitmotivele și alte mijloace de expresie, exemplare în acest gen ir al orchestrației care a fost Berlioz, au ilustrat iubirea dintre Romeo și Julieta, relevînd procedee **simfonice** ample, obișnuite de altfel la creatorul francez. Este suficient să amintim capetele de temă, unul dintre ele interpretat splendid de Aurelian Octav Popa, altele de colegi șefi de pupitră, care au fost preluate apoi de întregul ansamblu; ori, „Scenele de dragoste" în care gradația a fost foarte bine gîndită pentru a reda așa cum se cuvine extraordinarele combinații timbrale ce au dus spre o adevărată apoteoză a scenei balconului! Și, cîte altele s-ar mai putea adăuga aici...

Iosif Conta, ajuns la vîrsta înțelepciunii artistice, s-a transpus — probabil — în ceea ce simțea Berlioz cînd scria Simfonia dramatică **Romeo și Julieta**: „... am trăit o iubire arzătoare, fierbinte ca lava, pătimașă, irezistibilă, nemăsurată, pură și superbă...".

CLAUDIU NEGULESCU ■

Dacă e marți...

E spectacol în strada Lipscani, la numărul 53. Febrilitatea caracteristică locului, a cărui recunoscută vocație comercială îi dă un aer inconfundabil, se convertește parcă, mutînd centrul de greutate spre sfera unui nou interes. La ora închiderii magazinelor, atenția tuturor este captată, aici, de sala Ansamblului artistic „Rapsodia Română" al cărei afiș adună o mulțime de vedete cît pentru trei spectacole. Actori, cîntăreți și compozitori, dansatori și instrumentiști, talente și expresii dintre cele mai diverse și originale țes din firele de vis ale muzicii, poeziei și dansului haine de sărbătoare pentru sufletul fiecăruia.

De aproape cinci luni, acest spectacol, la care convenționalismul și rigiditatea n-au acces, își propune și, după afluența de public, reușește în bună măsură să fie mereu altceva. Tutelat de inspirație, pare însumarea stărilor de moment ale tuturor celor prezenți, pe scenă dar și în sală, o realizare artistică de rezonanță, un episod de viață și creație pentru finalul căruia s-ar potrivi formula „continuă săptămîna viitoare".

În seara despre care vă vorbim au fost prezenți : Radu Gheorghe, Florian Pittiș și Mircea Vintilă, Mircea Baniciu, Anda Călugăreanu, Adrian Daminescu, Victor Socaciu, Gabriel Basarabescu, un grup de dansatoare, instrumentiști, un public numeros. Spre un univers imaginat cu migală dar și cu generozitate pe-a îndreptat cu extraordinară-i capacitate de sugestie actorul Radu Gheorghe. Ingeniozitatea mișcării multiplica sensurile unei comunicări de la care cu greu te-ai fi putut sustrage. Povestea își deapănă firul... „La început a fost nimicul"... Recită Florian Pittiș, cîntă Mircea Vintilă. Individualități incontestabile dar și un cuplu de forțe a căror rezultantă are puterea de a rupe zăgazurile sufletelor lăsînd să se reverse, fierbinte și purificatoare, emoția. Atîta distanță, totuși, de-aici pînă la prezența lui Gabriel Basarabescu, decupată parcă dintr-un alt spectacol. Limpede, muzica pe care o compune, cu destule virtuți la nivelul scriiturii și orchestrației, a fost exprimată neconvingător și palid. Un alt interpret... Spumos și ludic — Mircea Baniciu, cîntînd fanteziu și melancolii, focul și cenușa omenești-lor sentimente cernute de „timpul cel repede trecător", a fost aceeași fermecătoare apariție. Cîntăreață și actriță, Anda Călugăreanu al cărei talent, mai știi, poate fi un zar cu toate fețele cîștigătoare, a antrenat publicul cu o dezinvoltură cuceritoare. În aceeași notă i-a urmat Adrian Daminescu probînd pe de-a-ntregul marile-i calități vocale și interpretative. Ei a reușit, surprinzător, să coboare scena în sală, să realizeze o atmosferă intimă, aproape familiară, aducîndu-i pe toți la numitorul comun al celei mai frumoase vîrste. Atunci cînd „iubirea e un veșnic început", cum avea să întărească Victor Socaciu, cîntărețul marilor teme (viață, iubire, pace, libertate, eroism) militantul sincer și grav, și vibrant, și încrezător în forța terapeutică a artei, „Să facem cu un cîntec un pic viața mai bună !". Încercați și dumneavoastră zilele următoare amintindu-vă că „dacă e marți, e spectacol".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Victorii în războiul tehnologiilor

M-am aflat adesea în preajma profesorului clujean Ioan Drăgan, rectorul Politehnicii și am crezut mereu că dețin chiar „taine" biografice ! Știam de mult că e de pe meleagurile Albei, că în biografia de suflet a familiei, ca la toți românii ardeleni, a fost dinto'deauna nelipsit zbuciumul pentru Unire, iar zbuciumul pentru ingineria tehnologică, unul care măsoară o viață de om, își are rădăcinile în fascinanta lume a copilăriei, în care adesea jocurile erau înlocuite cu adevărate experimente efectuate cu știința de atunci în lumea deformărilor plastice. Locul de experimentare ? „Laboratorul" din Benic al părintelui său, Traian Drăgan, ajuns după întoarcerea de pe frontul italian fierar al satului...

O lume pe care n-a părăsit-o niciodată. O lume în care și-a pus mereu întrebări, dar a căutat în zile și nopți de neodihnă răspunsuri : așa s-au născut multe din invențiile sale, mai toate cu viață lungă prin multe uzine românești. Unde ? Și la Cugir, acolo unde în 1940 și-a început activitatea de producție, la Școala Industrială a Uzinelor Cugir, făcînd de toate : și lăcătușerie, și strungărie, a fost frezor, forjor, iar mai apoi proiectant de sedevistică, dar și la Tehnofrig, la Uzinele „23 August", la „Tractorul", la Aiud, Slatina, Cîmpia Turzii, la numeroase „Poligrafii".

Era la scurt timp după întoarcerea de la studii din Anglia și l-am invitat în improvizatul studio studențesc al Centrului universitar clujean să ne vorbească despre lumea tehnică văzută acolo, la „The Universitty of Aston". O lume din care a înțeles un mare adevăr : că românii au un extraordinar potențial creativ ! O lume în care una din primele sale invenții, „Procedeu și matriță pentru obținerea pistoanelor de motoare și compresoare din aliaje de aluminiu", brevetată pe la jumătatea anului 1961, făcuse destulă vîlvă, ca și altele cîteva despre care se aflase. Atunci, în studioul studențesc, reporterul a vrut să afle și el cîteva amănunte. A aflat că matrițarea se face direct din metal lichid, că astfel se elimină destule deficiențe care apar frecvent în cazul matrițării obișnuite sau al turnării, iar costurile de fabricație mult scăzute, în vreme ce productivitatea, prin felul cum a fost gîndită matrița, asigura și dublarea productivității ! Dar discuția de-atunci l-a convins pe reporter și de altceva : că destule alte gînduri își așteptau împlinirea tehnică !

Ce n-am știut pînă în urmă cu cîteva zile ? Că pe-atunci profesorul era preocupat de elaborarea unei lucrări „An Investigation on the hot-torsion test used in studies of hot-workability", întinsă pe vreo sută șaizeci de pagini, pe baza căreia Universitatea din Birmingham i-a acordat titlul de „Master of Science" în specialitatea metalurgie. Și încă ceva : ca semn de apreciere pentru activitatea sa științifică, a fost cooptat membru al Consiliului Universității, așa cum cîțiva ani mai tîrziu, în 1971, avea să fie primit membru în Societatea europeană de matematică și mecanică aplicată.

În primăvara lui '89, la solicitarea revistei „Tribuna" din Cluj-Napoca am realizat o anchetă printre oamenii de știință clujeni, solicitînd răspunsuri la trei întrebări : 1. Care a fost cea mai valoroasă realizare în domeniul în care activați, consemnată în ultimii ani ? ; 2. Dar a dumneavoastră și a colectivului în care vă desfășurați activitatea ? ; 3. Ce așteptați de la deceniul care vine ? Chiar dacă răspunsurile reputatului om de știință și dascăl clujean au văzut lumina tiparului în Tribuna, meritată, în acest context, o readucere în actualitate. La primul punct, consideră că cea mai mare descoperire făcută în ultimul timp în domeniul deformărilor plastice o constituie fenomenul de superplasticitate observat la unele materiale metalice care admit un grad de deformare, pînă la rupere, de 5—6 ori mai mare decît materialele clasice uzuale, iar forța necesară pentru deformare este de 3—4 ori mai mică ! Cu alte cuvinte, e aproape vremea cînd tehnologiile ne vor permite să realizăm deformații mari cu forțe relativ mici, cu matrițe mai simple și utilaje de dimensiuni mai mici. Ce s-a făcut la Catedra „Prelucrări la cald" a Politehnicii din Cluj-Napoca ? Profesorul Ioan Drăgan consideră deosebit de importantă contribuția adusă la perfecționarea utilajelor și tehnologiei de matrițare orbitală, putîndu-se astfel obține în condiții economice avantajoase piese de tip flanșă, pinioane dințate, inele și altele. Pentru încercări, o astfel de mașină a fost deja realizată împreună cu specialiștii de la IMMR „16 Februarie" și e aproape vremea introducerii ei în fabricație de serie, pentru nevoile industriei românești (deocamdată !), la Combinatul de Utilaj Greu din Cluj-Napoca. Apoi, problema tragerii fără filieră a barelor și a sîrmelor. O cercetare ce a necesitat mai întîi realizarea unui stand special, care să permită, la o trecere, grade de deformare, fără filieră, de vreo trei ori mai mari decît la tragerea cu filieră, adică creșterea de cîteva ori a productivității, urmînd ca doar la ultima tragere, normal, să fie utilizată filiera și nu la destul de multe trageri succesive pînă la obținerea sîrmelor sau a barelor cu dimensiuni impuse. Ce așteaptă profesorul clujean de la deceniul ce vine ? Așteaptă, dar și se gîndește la soluții vizînd prelucrarea prin deformare a noilor materiale superconductoare în vederea aducerii lor sub formă de tablă și sîrme subțiri.

Sincer să fiu, răspunsul profesorului m-a surprins. Mă așteptam să-mi vorbească mai întîi despre nopțile albe dăruite cu pasiune, alături de colaboratorii săi, „programului nuclear" ! Sau, despre povestea „bacurilor". O „poveste" începută la Deva, la „Prefabricate", atunci cînd întreprinderea căuta cu disperare soluții de a „scăpa" de costisitorul import al „bacurilor" de pretensionare. Costau mult și la Deva se foloseau cantități mari. Ei, bine, de aproape un deceniu, nu se mai importă ! Toate bacurile se „fabrică" în România, la Cluj-Napoca, pe liniile de fabricație ale Politehnicii ! Impresionant, nu ? Deși, cred, „programul nuclear" al Politehnicii e cel puțin la fel de edificator. Povestea „tuburilor" a început pe la jumătatea deceniului trecut, venită dinspre Cernavodă : era acolo nevoie, în perspectivă, de tuburi de zirconiu, „cămăși" pentru combustibilul nuclear. Piese de maximă importanță strategică ! Piese ce impun soluții de precizie maximă, altfel periclitînd chiar viața oamenilor. Rezultatul „căutărilor" ? Unul pe măsura neodihnei și a investiției de inteligență : tehnologia gîndită și realizată la Cluj-Napoca s-a bucurat, cu prilejul omologării, de o foarte bună apreciere din partea experților canadieni !

„Războiul tehnologiilor" n-are sfîrșit. Continuă. Iar profesorul doctor inginer Ioan Drăgan are destule motive să se afle în linia întîia ! E, întîi, „neastîmpărul" cercetătorului probat în viață încă din vremea „Laboratoarelor" din Benic, o respectuoasă restituire datorată părintelui său, cel ce a luptat, pe măsura puterilor, pentru dreptul românilor ardeleni de a fi români. Apoi, datoria celui pe care viața și meritele l-au adus de vreun deceniu în fruntea Politehnicii din Cluj-Napoca. O datorie frumos onorată. Mă gîndesc mai întîi la puternica implicare a Politehnicii din Cluj-Napoca în viața științifică națională, prin numeroasele manifestări științifice organizate, apoi, la acel neasemuit de interesant „Seminar interdisciplinar" care a avut ca invitați pe cei mai valoroși cercetători și oameni de știință din Cluj-Napoca și din țară, apoi la simpozioanele ce-au validat profunde cercetări. Și, nu în ultimul rînd, lumea absolvenților. O lume pentru care „Politehnica" simte încă multa responsabilități, continuate în asigurarea unui proces continuu de instruire. Un „zbucium" din care au ieșit cărți de căpătîi în deformări plastice și manuale studențești, vreo cincisprezece cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale organizate la nivelul județului și infinit de multe alte preocupări...

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

S.O.S. Ozonul!

În fiecare zi, cercetătorii Mircea Frimescu și Laura Manea „ciu'eg cîte o rază de soare cu „periscopul" unui spectrofotometru de mare finețe. O descompun apoi prin labirintul de prisme, cip-uri și circuite integrate pentru a descoperi cum stratul de ozon a vămuit-o de radiațiile nocive. Îi așează cu pricepere lungimile de undă între parantezele formulelor, pe etajerele fracțiilor. Așa se face că tabelele înțesate de cifre și curbele de pe birou dau în orice moment informații exacte despre concentrația moleculelor cu trei atomi de oxigen în văzduh. Adevărate seturi de analize la zi ale unui pacient ciudat : atmosfera Terrei ! Căci de mai mult timp, știința a rostit îngrijorată : S.O.S.-ozonul ! Civilizația, cu înflorirea ei de tehnologii și bunuri de consum, dar și cu vestejirea mediului prin poluare, și-a revărsat răsuflarea plină de noxe și asupra acestui adevărat scut de protecție al pămîntului, măcinîndu-l. Ca un fumător care otrăvește cu nicotina lui aerul din jur. Atmosfera îmbolnăvită a fost pusă de urgență sub monitoare. Peste 80 de laboratoare din lume detectează orice diminuare a acestui gaz cu rol important în protejarea vieții. Mica stație a Institutului de Meteorologie și Hidrologie din pridvorul pădurii Mogoșoaia este și ea o cameră de gardă unde se observă orice accentuare a anemiei de ozon a planetei. Iată de ce, de ani buni, meteorologii Mircea Frimescu și Laura Manea au lăsat de-o parte preocupările legate de „a-ncenut de ieri să cadă cîte-un fu'g" și și-au pus viața de veghe lîngă crestetul de aer al Terrei, lîngă zestrea lui de ozon.

„Pătura de ozon are un rol decisiv în a proteja sistemul ecologic de radiațiile ultraviolete de undă scurtă, explică dr. Mircea Frimescu. Acest veritabil ecran de protecție împiedică pătrunderea razelor ultraviolete cancerigene și diminuează pînă la limita suportabilității acțiunea celorlalte lungimi de undă ale spectrului ultraviolet. Radiațiile ultraviolete de undă scurtă agresionează ADN-ul din celule de circa 5 000 de ori mai puternic decît celelalte raze, sporind riscul apariției cancerelor de piele și afecțiunilor oculare. Ele pătrund în adîncul mărilor și oceanelor acționînd defavorabil asupra planctonului. Unii specialiști susțin că perturbă și ciclul cerealier. Diminuarea ozonului ar putea conduce la încălziri în troposferă și răciri în stratosferă. Iată de ce acest filtru gazos de ozon așezat în calea razelor de soare aduce numeroase efecte benefice. Nu trebuie să se înțeleagă de aici că ozonul este pe de-a-ntregul o apă vie pentru viață. La înălțimea de 4 kilometri, razele soarelui îl fabrică chiar și din atmosfera poluată. Peste concentrația de 5 părți într-un milion de volume el devine o otravă, reprezentînd un oxidant prea puternic. Împreună cu a'ți poluanți usucă pădurile. Se spune îndeobște că aerul e plăcut la munte datorită ozonului. Părere greșită ! Ozonul are un miros asemănător cu exalațiile de terpene ale pădurilor de conifere. De fapt, acestea din urmă asigură curățenia și puritatea aerului. Oricum însă, scutul protector format de ozonul stratosferic (la 22 de kilometri înălțime concentrația lui atinge maximum) are o importanță covîrșitoare. S-a calculat că o rarefiere de 10% a ozonului din stratosferă ar conduce la o creștere cu circa 20% a intensității radiațiilor ultraviolete cu implicațiile nocive menționate. Din păcate, unele substanțe produse de civilizația umană atacă cu deosebită virulență stratul de ozon. Cei mai periculoși inamici s-au dovedit a fi carbonații de fluor și clor utilizați în spray-uri, frigidere, instalații de aer condiționat, spume poliuretanice, solvenți pentru spălarea componentelor electronice. În timpul zborurilor în stratosferă, aeronavele deversează și ele oxizi de azot, clor, brom, de asemeni catalizatori ai descompunerii ozonului. Se bănuiește că și oxizii de azot emanați de îngrășăminte „înghit" ozon. Toate aceste gaze inerte atacă în lanț moleculele de ozon, făcînd să existe mereu atomi liberi de clor gata să-și reia activitatea distructivă. Fiecare atom de clor face să dispară 100 000 de molecule de ozon. Cei mai periculoși inamici s-au dovedit a fi carbonații de fluor și clor utilizați în spray-uri, frigidere, instalații de aer condiționat, spume poliuretanice, solvenți pentru spălarea componentelor electronice. În timpul zborurilor în stratosferă, aeronavele deversează și ele oxizi de azot, clor, brom, de asemeni catalizatori ai descompunerii ozonului. Se bănuiește că și oxizii de azot emanați de îngrășăminte „înghit" ozon. Toate aceste gaze inerte atacă în lanț moleculele de ozon, făcînd să existe mereu atomi liberi de clor gata să-și reia activitatea distructivă. Fiecare atom de clor face să dispară 100 000 de molecule de ozon. Cu timpul, s-au acumulat în atmosferă milioane de tone de astfel de otrăvuri care pot vieți timp îndelungat amenințînd soarta pămîntului încă multe decenii".

În 1974—1975, lumea deja zbuciumată de subiectul tăios ca o lamă al tîțeiului, s-a văzut confruntată și cu criza ozonului. Totul a pornit de la un schimb de contre între firmele producătoare ale Concord-ului și concernurile aeronautice americane care nu vedeau cu ochi buni zborurile supersonicului european, acuzîndu-l de înghițirea moleculelor cu trei atomi de oxigen. Cu această ocazie, știința pune în evidență fără tăgadă o rarefiere a stratului de ozon, dar constată că nu aeronava era principalul inculpat. Programul de cercetări și supraveghere regizat de Organizația Meteorologică Mondială sesizează o sărăcire cu 2% a păturii de ozon stratosferic.

În 1983 se face însă auzită o alarmă de gradul zero. Se descoperă o gaură uriașă în stratul de ozon de deasupra Antarcticii. Boala atmosferei se dovedea mult mai gravă decît se crezuse.

„Măsurătorile au pus în evidență o reducere cu 50% a ozonului de deasupra continentului veșnic alb din sud, spune Laura Manea. Degradarea catastrofală a păturii de ozon dintr-o zonă fără activitate industrială se explică prin imposibilitatea pătrunderii de aer proaspăt datorită turbionului polar. Condițiile meteorologice au favorizat transportul în această zonă a oxizilor de clor emanați din alte regiuni. Ei nu au putut să se dilueze din cauza stazei atmosferice. Astfel, noxele au devenit aici de 100—500 de ori mai mari. Cercetările de ultimă oră demonstrează o străpungere a stratului de ozon și deasupra polului nord, cu posibilități de extindere spre zonele temperate."

Omenirea intră în alertă. Convenția de la Viena și Protocolul de la Montreal recomandă reducerea cu 50% pînă în 1995 a producției de carbonați de fluor și clor. Chiar în condițiile sistării acestor procese tehnologice, rănile învelișurilor de ozon de la poli nu s-ar cicatriza pînă în anul 2050. Dar, înlocuirea acestor tehnologii pe care se sprijină industriile chimică, ușoară, electronică reclamă investirea de noi fonduri cu multe zerouri. Astfel că dosarul ozonului conține din păcate și un trist aspect de poluare politică. Țările bogate se pun în acest caz (poate unul din puținele din istorie) pe picior de egalitate cu cele în curs de dezvoltare. Propun ca toate statele să-și schimbe aceste strategii industriale. Uită că S.U.A. și Piața Comună produc peste 60% din substanțele poluante pentru ozon și că ele au fost și sînt principalii lansatori de otrăvuri în atmosferă.

Tocmai de aceea numeroși reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare au solicitat crearea unui fond internațional pentru protecția stratului de ozon destinat cercetării și implementării unor substanțe înlocuitoare ale carbonaților de fluor și clor, precum și ajutor financiar și transfer de tehnologii pentru lumea a treia. Țările dezvoltate datorează aceasta istoriei umane !

În timp ce procesul O_3-ului cunoaște episoade furtunoase, Mircea Frimescu, Laura Manea și colegii lor, modești și harnici, măsoară și supraveghează de 3 ori pe zi concentrația ozonului de deasupra țării. Stau cu gîndul mereu treaz lîngă sănătatea cerului ce înveleșe Carpații.

„Măsurătorile efectuate timp de 10 ani au evidențiat o diminuare mică a stratului de ozon de la noi, de circa 1%, spune Mircea Frimescu. Situația nu e alarmantă, cu atît mai mult cu cît variațiile naturale ajung și la 30%, fiind suportate de organism. Avînd în vedere că Terra reprezintă locuința comună a miliarde de oameni, țara noastră a atras atenția statelor mari producătoare de substanțe poluante pentru ozon să-și reducă treptat aceste fabricații și a semnalat pericolul pe care-l prezintă experiențele nucleare și zborurile cosmice asupra straturilor atmosferice".

Datele diagnosticienilor ozoniști de la Băneasa comunicate forurilor internaționale ajută și ele la stabilirea hărților mondiale cu evoluția atmosferei planetei. Journal of Atmospheric Science din S.U.A. remarcă profesionalismul și meticulozitatea măsurătorilor specialiștilor români. Comunicările lor științifice în acest domeniu prezentate la reuniunile de la Postdam, Soci, Tbilisi sînt primite cu interes.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Cunoașterea n-are limite

Ce sînt izvoarele de energie subterană? (II)

Spațiul din jurul nostru — arătam în precedentul nostru articol — este traversat de radiații sosite din interiorul pămîntului. Acestea sînt fie de natură telurică (radiații geobiologice, sau pe scurt R.G.B.), fie de natură magnetică, nocivă sau benefică asupra ființelor vii (animale și plante) de aceea unele le caută, altele le evită. Despre aceste efecte s-a atît de puțin cunoscute, ne-a vorbit și ne vorbește în continuare un cercetător al domeniului, conf. dr. ing. **Alexandru Măruță** de la Institutul de construcții București.

Asupra radiațiilor telurice se cunosc numeroase cercetări întreprinse în diferite țări, cum ar fi cele făcute de Rutkevici (Polonia), sub aspectul raionării, de Endrös și Lotz (R.F.G.) sub aspectul provenienției (ei emit și părerea că aceste radiații ar fi de natură neutronitor termici), de Ivan Iotov (Bulgaria), Hernoldi și Berch (Ungaria) sub aspectul implicațiilor asupra organismului uman. Cele mai reprezentative cercetări asupra acestui ultim aspect amintim însă, după cunoștința noastră, inginerului polonez Averman. El și-a consacrat cercetările asupra poziției patului, apreciind că perioada de odihnă este și cea care ne obligă să stăm mai mult timp în aceeași zonă a unei camere. Cercetătorul polonez notează șase poziții caracteristice ale patului în raport cu radiațiile terestre, în funcție de care corpul omenesc poate fi intersectat în diferite moduri de către benzile R.G.B. (putînd să-i atingă fruntea, pieptul, toracele, în zonele respective). Pe lîngă faptul că există și interese și ale unor asemenea benzi (noduri geopatogene). La fiecare din poziția patului și în baza cercetărilor efectuate pe 1 300 de cazuri studiate, inginerul polonez ajunge la concluzia că maladiile contractate de persoanele în cauză sînt (după o ședere de 1 15 ani în această poziție), datorate influențelor nocive ale radiațiilor. Aceasta cu atît mai mult cu cît, conchide el, persoanele din poziția a 6-a (în care patul se află într-o zonă neutră) s-au dovedit fără afecțiuni tipice. Între afecțiunile posibile, el distinge : oboseală dimineața, scăderea capacității sportive, amețeli, o bunăoară nemotivate, dureri de cap, tulburări ale văzului și auzului. Mai multe ani Averman relevă importanța ce trebuie acordată amplasării patului, dar ele ne obligă în egală măsură să privim cu circumspecție concluziile în legătură cu patogenia persoanelor investigate. Este greu de presupus că îmbolnăvirile s-au datorat numai influențelor R.G.B. și că poziția a 6-a este singură în măsură să garanteze sănătatea persoanelor în cauză. Omul se îmbolnăvește, firește, din mult mai multe pricini. Averman ignoră apoi efectele radiațiilor magnetice care, fără îndoială, au existat în multe din cazurile cercetate.

— **Ce investigații au fost întreprinse în țara noastră ?**

— S-au făcut măsurări în spații largi, în două zone cu relief foarte diferit, precum și măsurări în spații închise (peste 1 000 cazuri studiate), în locuințe amplasate în diferite regiuni ale țării și în cote pînă la nivelul etajului opt. A fost confirmată existența R.G.B. cu precădere pe direcțiile N-S și E-V, benzile avînd o lățime de circa 20 centimetri. Măsurările nu au confirmat distanțe fixe de succesiune a benzilor R.G.B. (în literatură se spune că acestea s-ar repeta din 2 în 2 metri pe direcția N-S și din 2,5 în 2,5 metri pe direcția E-V), aceasta probabil datorită structurii solurilor pe care radiațiile le penetrează. În interiorul clădirilor, configurația R.G.B. poate fi deformată de materialele de construcție care introduc efecte de genul refracției la trecerea prin pardoseli și prin pereți. S-a constatat totuși că radiațiile se simt pînă și la etajele superioare ale clădirilor înalte, ceea ce confirmă dispunerea lor pe verticală.

Despre efectul radiațiilor terestre asupra organismului uman se pot spune multe și totuși puține lucruri. Multe, deoarece posedăm o cazuistică îndeajuns de bogată și puține, filindcă asemenea observații ar avea nevoie de sprijinul organelor sanitare, de investigarea amănuntită și prealabilă a fiecărui caz în parte. În anchetele efectuate cu ocazia măsurărilor s-a constatat, aproape fără excepție, că persoanelor cărora banda magnetică le trece peste cap, au în zona craniană senzația de rece, de existența a unor curenți, iar cei cărora le trec asemenea benzi peste picioare (în pat sau la locul stabil de muncă) acuză dureri de picioare și chiar cîrcei în perioadele respective. Dar toate acestea au nevoie de studii mai aprofundate.

— Colaboratorul nostru, inginerul Cornel Glăvan, ne-a pus la dispoziție mai multe date privind influența benzilor R.G.B. asupra lumii vegetale. Astfel, dumneaiui ne înștiințează că au fost făcute măsurări asupra a mai bine de 500 arbori longevivi, puternic dezvoltați, din diverse păduri și parcuri ale țării (Cheia, Băile Felix, Stîna de Vale, Vatra Dornei, Covasna, Cișmigiu etc.) și că toți, fără nici o excepție, au fost găsiți pe benzi R.G.B. Fenomene asemănătoare ar fi fost înregistrate și în poienile cu flori, dar și în livezi, unde exemplarele cele mai bine dezvoltate ar fi beneficiat de radiațiile terestre. La fel în cazul vițel de vie și al plantelor de apartament.

— Nu cunoaștem aceste studii, dar rezultatele lor mi se par de extremă importanță și nu fac decît să confirme ceea ce era deja semnalat mai de mult : benzile R.G.B. favorizează dezvoltarea vegetației.

— S-a putut stabili vreo legătură între energiile necunoscute identificate în spațiile piramidale și radiațiile magnetice sau R.G.B. ?

— Tocmai la aceasta voiam să mă refer. Într-o ipoteză pe care am emis-o mai de mult, am susținut că piramidele, prin așa zisele „radiații de formă", nu fac altceva decît să realinieze radiațiile R.G.B. din mediul înconjurător sub forma unor benzi perpendiculare pe laturi (și care formează, pe verticala ce coboară din centrul piramidei, un nod geopatogen) cu structuri diferite în interior (unde anihilează orice alte radiații), față de exterior (unde radiațiile proprii se intersectează cu benzile R.G.B., creînd noi noduri). Oricum, nu poate fi vorba de crearea de noi energii (ceea ce ar contrazice dealtfel și principiul conservării energiei), ci numai de regrupari care, în situații asemănătoare celei de mai sus, pot avea un rol benefic.

— Ca și în cazul conservării unor produse biodegradabile.

— Exact. Aici, într-un anumit sens, nu vedem pădurea din cauza copacilor. Ne referim și ne minunăm de egipteni, cînd lucrurile sînt mult mai aproape de noi. V-ați întrebat vreodată de ce, în baza unui obicei ce se pierde în negura vremurilor, slănina, sunculițe, afumăturile, se păstrează în pod (unde vara este o zăpușeală de nedescris) și nu în beci unde este răcoare ? Datorită unui efect cvasipiramidal (acoperișul înclinat) și care atestă, o dată în plus, că efectul de piramidă consituie realmente un domeniu cu interesante aplicații benefice. În rest... **nu vă jucați cu piramidele !**

— ?

— Am în vedere faptul că fenomenele energetice remarcate preocupă nu numai pe specialiști, ci și pe mulți amatori care, sub influența informațiilor primite din literatura de popularizare, își confecționează piramide în interiorul cărora fac diverse experimente. Între altele, bazați pe unele date din literatura străină, își pun pe cap piramide în ideea unui efect pozitiv din punct de vedere al sănătății. Am găsit chiar o persoană care-și făcuse o astfel de amenajare încît să poată dormi cu capul în piramidă în timpul nopții. Mare eroare !). Ei ignoră faptul că sarcina energetică suplimentară pe care piramida o imprimă poate avea eventual un rol benefic numai asupra persoanelor cu un potențial energetic scăzut și numai pe timp limitat, pînă la atingerea sarcinii energetice optime. Depășirea acestui prag poate declanșa afecțiuni de natură nervoasă, nodul geopatogen piramidal (pe care și-l pun sub cap de bunăvoie și nesiliți de nimeni) acționînd, de aici, în sens defavorabil. Referirile, în combaterea acestei afirmații, la echilibrul psihic al persoanelor care locuiesc în corturi, piramidele sînt improprii. Este cu totul altceva. Mai întîi, cortul e susținut de un stîlp montat exact în centru (în dreptul nodului patogen), deci această zonă nu e locuită ; al doilea, prin efectul de piramidă, în interiorul ei se formează patru zone neutre, zone în care, de regulă, din motive funcționale, sînt amplasate locurile de odihnă ; al treilea, în poziția de odihnă corpul nu atinge treimea inferioară a piramidei și, în sfîrșit, nu trebuie uitat că respectivii, locuind în corturi, trăiesc în permanență în aer curat. Celelalte observații în legătură cu experimentările pe piramide miniaturale se referă la radiațiile de formă exterioare. Este de dorit să nu fie greșit orientate piramidele experimentale în camere de locuit, în raport cu locurile de odihnă sau de lucru.

— Un studiu interesant al dumneavoastră, după cîte știu, l-a constituit, sub aspectul radiațiilor, coloana infinitului, cunoscuta operă a marelui Constantin Brâncuși.

— Am făcut o expunere în acest sens în 1986, la cel de al XIX-lea Simpozion de geografie a Gorjului, la Tîrgu-Jiu. În adevăr, suprafața laterală a acestui monumental obelisc este constituită din patru suprafețe riglate, reprezentînd pe fiecare latură succesiuni ale suprafețelor laterale ale (evasi) trunchiurilor de piramidă componente. Măsurările au evidențiat existența unor radiații pe direcțiile perpendiculare ale suprafețelor laterale, cu o țesătură destul de complicată, care au fost sesizate pînă la o distanță de circa 200 metri. Amplasarea periferică a monumentului, faptul că este situat într-o zonă deschisă, necălcată, faptul că pe două direcții emisiunile de radiații ies din localitate fără să intersecteze spații de locuit și faptul că, totuși, aceste radiații sînt slabe, fac ca prezența sa să nu constituie nici un impediment din acest punct de vedere. Alt lucru este însă foarte interesant. Să nu uităm că la realizarea sa, marele sculptor s-a inspirat din ornamentațiile stîlpilor prispelor caselor țărănești. Și aici revin iar la o tradiție milenară. Așa cum sînt amplasați stîlpii prispelor în casele vechi țărănești, ei formează un sistem de ecranare și de protecție a locuinței în raport cu radiațiile terestre. Să fi cunoscut străbunii noștri existența acestor radiații ?

Un lucru e sigur : ce nu știm astăzi, vom ști mîine. Setea de cunoaștere a omului este nemărginită și metodele lui de investigație din ce în ce mai perfecționate.

LIVIU TIMBUS

Zoonozele și sănătatea publică

Lucrările primului simpozion (iunie 1956) și, respectiv, ale celui de-al doilea simpozion național (noiembrie 1958) privind zoonozele au constituit la vremea lor un început bun de măsuri privind eradicarea acestor boli și poate că pe aici ar trebui să situăm primele preocupări organizate referitoare la zoonotică, o adevărată știință, din ce în ce mai actuală în sfera cercetării și a clinicii medicale. Lucrările simpozioanelor amintite au fost publicate în 1960, de către Societatea Științelor Medicale din țara noastră, într-un impresionant volum, de aproape 500 de pagini. După cîte știm însă, o carte cu o tematică privind zoonozele de la animale mici, cum este cartea doctorului în medicină veterinară Filea Ioan Ivana, este o premieră în planul de tipărituri și Editurii Medicale. Cartea ne oferă tuturor un model operațional fără graniță între medicina umană și veterinară, demn de a fi preluat și amplificat în interesul acestor două medicini surori, care rămîn științe aplicative ale biologiei.

Acest ghid medical uman și veterinar este deosebit de actual, deoarece ia în considerație și noile condiții de „domiciliere" a animalelor mici (clini, pisici, păsări de apartament etc.), condiții care au modificat fundamental problematica ecologiei și epidemiologiei în zoonozele de la aceste specii. Subliniem și faptul că autorul este un mare iubitor de animale, fiind și un apărător devotat al sănătății lor în calitate de medic primar veterinar la Clinica veterinară din Capitală, dar și medic uman de medicină generală.

În lucrare se descriu într-o primă parte generală probleme cum ar fi importanța sanitară de la animale mici, clasificarea etiologică a acestor boli și zoonozele ca boli profesionale. Sînt larg arătate în această parte a lucrării principalele mijloace de profilaxie și combatere a zoonozelor, protecția mediului și animalelor, imunizarea, chimioterapia și antibioterapia. În partea specială lucrarea cuprinde zoonozele principale și majore cu specificitate la animalele mici și păsări de apartament cum ar fi rabia, febra Q, ornitoza, unele dermatomicoze și helmintoze.

Lucrarea aduce noi contribuții la cercetarea medicației în domeniul zoonozelor, contribuții atent înregistrate și comentate. Prin atributele menționate, această monografie se înscrie ca o remarcabilă reușită în literatura medicală-veterinară și poate fi considerată și ca o carte necesară iubitorilor de animale.

Prof. dr. docent
NICOLAE CAJAL

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Eminescu: „Calculul cu litere"

Am încercat noi înșine, în articolul **Eminescu și științele matematice** („Flacăra" nr. 4 din 29 ianuarie 1988) să relevăm marele interes pe care poetul-gînditor l-a nutrit față de diferite ramuri ale matematicii, de la calculul infinitezimal la teoria probabilităților, să prezentăm ideile notabile pe care le-a enunțat și mai ales insistența cu care pledează pentru „punerea în ecuațiune" (de fapt matematizarea) tuturor științelor, atît exacte, cît și sociale sau economice, ba pînă și a poeziei. Observațiile noastre au fost acum extinse și adîncite de un specialist, eminent matematician, lingvist și estetician, profesorul Solomon Marcus, editor, cum se știe, al poeticii matematice. El mărturisește că investigația sa a avut la bază cu precădere volumul **Fragmentarium** (1981), alcătuit de Magdalena D. Vatamaniuc, cuprinzînd sute de pagini despre știință din caietele manuscrise eminesciene, precum și dactilograma studiului meu **Eminescu și universul științei**, aflat în curs de publicare la Editura „Junimea" din Iași. Și desigur că excelenta analiză a profesorului S. Marcus ar fi mers și mai departe dacă s-ar fi întemeiat chiar pe lectura manuscriselor eminesciene ; de mulți ani susținem necesitatea publicării unei **ediții facsimilate complete** a caietelor, care să dea **tuturor specialiștilor** diferitelor domenii posibilitatea să le parcurgă (iar înaintea noastră au cerut-o alții).

Dar să ne oprim asupra considerentelor revelatoare pe care le expune în serialul său (unsprezece articole) **Eminescu — Orizontul matematic**, S. Marcus, începînd cu nr. 36 din 7 septembrie 1988, în „Viața studențească", revista care i-a găzduit de atîtea ori opiniile, ulterior adunate în volume de interes științifico-filosofic, ca de pildă **Timpul**.

Mai întîi un răspuns clarificator dat celor care, mai de mult și mai recent, s-au îndoit de valoarea paginilor despre matematică din caietele manuscrise (ca și cele despre alte științe). „În discuție — remarcă profesorul Solomon Marcus — nu se află eventuala prioritate a lui Eminescu asupra unor rezultate de matematică, fizică sau astronomie, ci clarificarea orizontului său cultural în această privință, modul în care acest orizont l-a marcat viziunea despre lume și opera poetică. Ne propunem să arătăm că **Eminescu avea un talent deosebit de a sesiza sensul intuitiv al unor fapte matematice esențiale și al unor concepte fundamentale, chiar dacă nu dispunea de cunoștințe tehnice dezvoltate**. Dintr-un ansamblu de detalii, **știa să sesizeze ideea centrală și întrevedea perspectivele ei de utilizare [...] Vom constata că intuițiile eminesciene converg de multe ori cu idei profunde care au apărut sau au fost precizate în cadrul unor teorii științifice recente** ; vom descoperi că intuițiile din caietele manuscrise se află frecvent în corespondență cu acelea din opera poetică". (subl. ns.).

Să spicuim din ampla și substanțiala demonstrație cuprinsă în cele 11 articole.

Profesorul S. Marcus începe prin a cita din manuscrise textul : „Minunile naturii sînt ca minunile matematicei. Fără urmărirea operației în sine, care, văzută de aproape, nu-l decît un joc cu legile minții, rezultatele răsar ca minuni" (ms. 2 307, f. 1). Interpretarea: Aceasta înseamnă înțelegerea legăturii organice dintre proces și rezultatul său, deci dintre esență și aparență. Rezultatele nu pot fi înțelese cum trebuie fără urmărirea modului în care au fost obținute. Faptul inexplicabil (minunea) constituie un efect al ruperii dintre **perceptibil** și **inteligibil**. Dezvăluirea legăturii organice dintre aceste două ipostaze ale naturii o realizează știința și înainte de toate matematica.

Cînd Eminescu apreciază că „Matematica e o abstracțiune a mecanicei" (ms. 2 255, f. 374 v.), comentatorul observă că este firesc să gîndească astfel într-un veac, al XIX-lea, în care matematica a strălucit în primul rînd prin dezvoltarea Analizei matematice, impulsionată de motivațiile mecanice (mai ales prin marile progrese ale mecanicii cerești, am adăuga noi). Cît despre algebră, pe care poetul o numește adesea „calculul cu litere" (vezi de ex. ms. 2 258, f. 236), Eminescu îi acordă o mare însemnătate. „Algebra — observă el — n-a putut să se livească, decît după ce literele au fost descărcate de rolul lor de a desemna numere concrete" (ms. 2 258, f. 247). Cît se poate de exact : a fost nevoie de o experiență aritmetică milenară pentru a se ajunge, în urmă cu cîteva sute de ani, la cristalizarea primelor idei algebrice. Și este vorba nu numai de o experiență aritmetică, ci și de una semiotică, de un transfer de la semne individuale la semne categoriale. Literele capătă astfel, după cum constată poetul, o nouă funcție.

Formularea eminesciană despre matematică reprezintă „Limba universală. Limba de formule adică de fracțiuni ale celor trei unități — timp, spațiu și mișcare" (ms. 2 287, f. 160 v.) nu se referă doar la ideea esențială a matematizării tuturor disciplinelor (la care ne-am referit la început), ci exprimă și tendința firească de a apropia matematica de fizică și mecanică, sugerînd totodată funcția euristică a notației matematice, ținînd, deci, de descoperirea de fapte și cunoștințe noi.

Enigmatică pare afirmația din manuscrise: „Ceea ce facem noi singuri în gîndire, face natura în puteri". Profesorul Solomon Marcus lămurește și acest gînd: Naturii nu-i este străin nimic din ceea ce este în stare să realizeze gîndirea noastră. Dacă aprofundăm geneza culturii, aceasta ne apare ca o actualizare a potențialităților naturii, ceea ce corespunde principiului antropic (apariția vieții și a omului sînt strict condiționate de datele fizice ale universului nostru).

Despre interpretarea dată altor gînduri eminesciene — în articolul nostru viitor.

I. M. ȘTEFAN

Cu simțul datoriei față de cetățean

În perioada de aproape un sfert de veac ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, orientările novatoare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la adîncirea democrației socialiste s-au concretizat în făurirea unui sistem democratic unic în felul său, bazat pe participarea, în multiple forme și la toate nivelurile, a oamenilor muncii la conducerea întregii vieți economice și sociale. În acest sistem al democrației socialiste sînt cuprinse și comisiile de judecată, instituite prin Legea nr. 59/1968, ca organe obștești de influențare și jurisdicție, prin care se realizează cea mai largă participare a oamenilor muncii la înfăptuirea actului de justiție, precum și la întărirea legalității.

În acest context, ne-am adresat tovarășului Romul Opre, vicepreședinte al Asociației juriștilor din Republica Socialistă România.

— Stimate tovarășe vicepreședinte Romul Opre, au trecut, iată, 20 de ani de la crearea Comisiilor de Judecată, organe obștești de influențare și jurisdicție, **cum le numește legea ; în ce direcții, mai concrete, se poate aprecia contribuția, activitatea lor ?**

— În aceste peste două decenii, comisiile de judecată și-au adus o contribuție importantă la prevenirea săvîrșirii unor fapte antisociale, la soluționarea unui număr mare de cauze privind abateri, litigii civile și de muncă, precum și unele fapte prevăzute de legea penală, cu grad mai redus de pericol social. Ele au contribuit, astfel, la educarea oamenilor muncii, a celorlalți cetățeni în spiritul respectării legilor, a normelor de conviețuire socială, a principiilor eticii și echității socialiste. În acest sens, considerăm că este elocvent faptul că, cele peste 17 000 comisii de judecată care funcționează în țară, în cadrul unităților socialiste de stat și cooperatiste, precum și pe lîngă comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, soluționează anual circa 270 mii de cauze.

— Știm, ele sînt chemate să aplice legea, să sancționeze, dar un important rol îl are, în activitatea lor, împăcarea între cetățenii în conflict ; deci, apelul la omenie, la înțelegere, la reflectare mai profundă asupra faptelor care-i aduc pe oameni în fața acestor comisii. Cam în cîți la sută din aceste cauze se reușește împăcarea ?

— Într-adevăr, rolul mare educativ al comisiilor de judecată se realizează atunci cînd reușesc, în conflictele dintre cetățeni, să-i împace pe oameni, să le arate celor vinovați că au greșit, să-i facă pe aceștia să recunoască vinovăția, să n-o mai repete. Anual, membrii comisiilor de judecată realizează împăcarea părților în aproximativ 33 la sută din litigiile în care aveau, potrivit legii, această posibilitate. Ei restabilesc, astfel, lucru foarte important, relațiile normale de conviețuire, de bună înțelegere între cetățeni.

— Dat fiind rolul lor tot mai mare în educarea maselor de cetățeni, cum a evoluat în timp competența lor ?

— Avînd în vedere rezultatele pozitive obținute în activitatea lor, prin Decretele nr. 86 1973 și nr. 364/1976, iar mai apoi prin Legea nr. 1/1987, s-a prevăzut și realizat o lărgire continuă a competenței lor, cu judecarea și a altor abateri și încercarea de împăcare în cazul altor infracțiuni decît cele prevăzute inițial, în anul 1968, în lege.

— Competența aceasta, mereu lărgită, a vizat și valoarea litigiilor de muncă ?

— Prin Legea nr. 1/1987, s-a extins competența comisiilor de judecată și în materia litigiilor de muncă, de la valoarea de 5 000 lei, la 10 000 lei. Totodată, ținîndu-se cont de eficiența educativă a activității comisiilor de judecată, prin Decretul nr. 218/1977, li s-a dat în competență și judecarea faptelor penale săvîrșite de minori, cu excepția celor deosebit de grave.

— Deci, obștea, organele obștești de influențare și jurisdicție, **își asumă o competență tot mai largă, sînt tot** mai prezente **în viața oamenilor. Cum interpretați aceasta ?**

— Adîncirea și perfecționarea continuă a cadrului de participare a oamenilor muncii la înfăptuirea justiției, trebuie privită ca o consecință firească, obiectivă, a procesului de democratizare a întregii vieți social-economice, în concordanță cu imperativele edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta rezultă cu pregnanță din tezele și orientările, de inestimabilă valoare teoretică și practică, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în magistrala sa Expunere din 29 aprilie 1988, cînd sublinia : „În anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, am realizat un nou sistem juridic, am întărit și dezvoltat legalitatea socialistă... Este necesar, sublinia în continuare secretarul general al partidului, să asigurăm buna funcționare a sistemului juridic, a comisiilor de judecată în care oamenii muncii au rolul hotărîtor, să întărim ferm legalitatea socialistă... procuratura și tribunalele, toate organele de justiție trebuie să răspundă pentru activitatea lor în fața partidului și poporului. Aceasta constituie cea mai sigură garanție că nu se vor mai comite abuzuri, că se va respecta legalitatea revoluționară și reprezintă, totodată, o cerință a democrației muncitorești-revoluționare".

— Înseamnă că și comisiilor de judecată le revin sarcini sporite ?

— E de la sine înțeles, fiindcă în Expunerea la marele forum al democrației muncitorești-revoluționare din noiembrie 1988, tovarășul Nicolae Ceaușescu revine asupra acestei chestiuni, arătînd că : „În strînsă legătură cu organele de justiție și procuratură, cu organele Ministerului de Interne, consiliile obștești de judecată din toate sectoarele de activitate — **care au un rol** deosebit în apărarea proprietății și promovarea fermă a normelor de conviețuire socială — trebuie să devină o forță puternică a justiției democratice a întregului popor".

— Cum sînt alcătuite, în acest context, comisiile de judecată ?

— Potrivit legii, comisiile de judecată sînt alcătuite din nouă membri, care se aleg pentru o perioadă de patru ani. Ei se aleg în adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat și cooperatiste, precum și în sesiunile consiliilor populare.

— Cine poate fi membru al unei astfel de comisii ?

— Pot fi membri ai comisiilor de judecată persoanele majore, încadrate în muncă sau membre ale organizațiilor cooperatiste ori ale altor organizații obștești, precum și alți cetățeni, care au o pregătire corespunzătoare și reputație neștirbită. Legea cere, în chip firesc, ca membrii comisiilor să se bucure de stimă și respect în mijlocul colectivelor din care fac parte sau al cartierelor ori comunelor în care locuiesc și dovedesc prin întreaga lor comportare și activitate, grijă pentru respectarea neabătută a legilor și a hotărîrilor de partid, a normelor eticii și echității socialiste.

— Membrii comisiilor de judecată se pregătesc în timp? Ei rezolvă, totuși, conflicte între oameni, cu caracter juridic ?

— Pregătirea juridică a membrilor comisiilor de judecată se realizează prin acțiuni de instruire a lor. Instruirea se face imediat după alegerea lor, iar apoi anual — pe ramuri de activitate, centre sau zone teritoriale ori direct la sediul comisiilor. În același scop, se organizează schimburi de experiență, la care participă membrii comisiilor, mai participă la ședințe **model** de judecată, la ședințele de judecată ale instanțelor judecătorești, la sesiuni științifice, simpozioane, consultații juridice cu teme specifice activității lor, iar în majoritatea județelor s-au tipărit ori sînt în curs de elaborare **broșuri-îndrumare,** cuprinzînd prevederile Legii nr. 59.1968, precum și alte materiale legislative. Tot astfel, în presa locală, în foi volante cu caracter juridic sînt cuprinse rubrici în sprijinul comisiilor de judecată, iar în gazeta **Munca** problematica comisiilor de judecată a făcut obiectul mai multor articole și comentarii.

— Cine și cum sprijină concret activitatea acestor organe obștești ?

— Pentru sprijinirea și îndrumarea organizării și funcționării comisiilor de judecată, potrivit legii, pe lîngă Consiliul de Miniștri este instituită o comisie formată din delegați ai Ministerului Justiției, Procuraturii R.S. România, Ministerului Muncii, Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Consiliului Central al U.G.S.R., Uniunii Centrale a Cooperativelor Agricole de Producție, Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești și Consiliului Central al Asociației Juriștilor. Pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare județene și ale municipiului București, sînt constituite colective formate din reprezentanți pe plan local ai acelorași organe, care asigură îndrumarea și instruirea **unitară** a comisiilor de judecată.

— Și în concret ?

— Concret — cu aportul juriștilor : judecători, procurori, jurisconsulți, notari de stat, avocați, lucrători din cadrul organelor Ministerului de Interne — cu toții repartizați pe unități și localități, să asigure cunoașterea de către membrii comisiilor de judecată a dispozițiilor legale, precum și înlăturarea unor deficiențe care mai apar în activitatea unor comisii. Întreaga muncă de sprijinire, instruire și îndrumare a comisiilor de judecată se realizează sub conducerea organelor de partid, urmărindu-se desfășurarea corespunzătoare a activității comisiilor, pentru soluționarea temeinică și legală a cauzelor cu care au fost investite, pentru aplicarea cu fermitate a măsurilor de influențare obștească, pentru educarea oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor în spiritul respectării legilor, a normelor eticii și echității socialiste.

N. GRIGORE MARĂȘANU

Obștea și legea

Crucea Roșie — aliat în lupta pentru sănătate

● Amfiteatrul spitalului Cantacuzino. La catedră „o femeie înaltă, cărunță, predă cu voce limpede și puternică, fiziologia circulației. O oră de curs ca atîtea altele în acest amfiteatru prin care au trecut zeci de generații de studenți. Numai că de această dată, ca de altfel în fiecare luni și miercuri, cursanții nu sînt studenți, ci eleve ale Școlii de surori de Cruce Roșie a sectorului 2 al Capitalei, muncitoare, inginere, tehniciene, profesoare, casnice. În planul de învățămînt al școlii sînt cuprinse toate disciplinele de specialitate ce se studiau într-o școală sanitară postliceală, ne spune profesoara Felicia Voinea, care, în cei 12 ani de cînd este directoarea acestei școli (unde venea cu o experiență de 17 ani ca directoare a unei școli postliceale cu profil sanitar) a format, împreună cu grupul de medici colaboratori, peste 2 000 de surori de Cruce Roșie. Fiecare din ele este o aliată de nădejde a medicilor și cadrelor medicale medii în educația sanitară a celor din jur și o persoană care are capacitatea să intervină prompt și eficace în situații speciale, accidente atît acasă cît și la locul de muncă".

● Dimineață de martie la Întreprinderea textilă 7 Noiembrie. 25 de muncitoare și tehniciene din secția țesătorie se îndreaptă către cabinetul medical, unde le așteaptă echipa Centrului de hematologie. Floarea Ioniță e „șefa". Ea a fost prima donatoare din fabrică. Au urmat, în timp, celelalte. „Multe colege au crezut că donarea de sînge te îmbolnăvește. Tovarășii de la Centrul de hematologie ne-au explicat însă că donarea nu numai că nu dăunează sănătății donatorului, dar este și un mijloc terapeutic pentru anumite afecțiuni. Eu, spre exemplu, am uneori tensiunea crescută. După donare, mă simt mult mai bine. Dispar amețelile, durerile de cap. De asemenea, la orice semn de boală, evidențiat de analiza sîngelui pe care îl donăm, sîntem imediat investigate, tratate la dispensarul medical al întreprinderii și dirijate către medicii de specialitate. Lucrul deosebit, pentru noi, însă, este sentimentul că ne ajutăm semenii aflați în suferință. Știți cînd am realizat noi cu adevărat sensul gestului nostru ? Cînd am salvat, prin sîngele nostru, viața unei colege".

● Ședință de analiză la Comitetul municipal București al Crucii Roșii. Ioana Vlad, secretara comitetului, prezentînd activitatea celor aproape 20 000 membri, insistă asupra implicării tot mai profunde a acestora în problematica socială a orașului, în ridicarea gradului de cultură sanitară a tuturor categoriilor de populație. „Trebuie să ne îndreptăm și de acum înainte atenția — spune — asupra cunoașterii de către toată lumea a măsurilor de prevenire a îmbolnăvirilor și accidentelor, de acordare a primului ajutor, punînd un și mai pronunțat accent pe igienizarea și înfrumusețarea locurilor de muncă și a orașului, a căror stare se repercutează direct asupra sănătății fiecăruia dintre noi".

Am surprins trei momente dintr-o activitate a cărei importanță, prin gradul său de implicare în viața socială a țării este încă în mod nedrept ignorată de mulți dintre noi. Societatea de Cruce Roșie, al cărui congres s-a desfășurat de curînd la București, este unul din factorii importanți ce activează pentru transpunerea în practică a politicii sanitare, a tuturor programelor și măsurilor în vederea creșterii vigorii fizice și intelectuale, a sporirii puterii de muncă și creație a poporului.

Aliate de nădejde ale Crucii Roșii, cadrele medicale sînt deopotrivă colaboratoare și îndrumătoare ale activității grupelor sanitare. „Și, într-un anume sens, beneficiare — adaugă dr. Mioara Mincu, director al Spitalului clinic Cantacuzino, membru în Consiliul național al Crucii Roșii. Spun aceasta, deoarece medicina modernă a depășit stadiul terapeutic îngust, acordînd o atenție specială profilaxiei, iar în această direcție activitatea Crucii Roșii constituie pentru medici un ajutor neprețuit. Tratat din timp, un ulcer nu mai ajunge să perforeze. Am eliminat zile de suferință, de spitalizare, de concediu medical. Desigur, puteam alege alte mii de asemenea exemple. Amintesc numai rolul deosebit al activiștilor de Cruce Roșie în reinserția socială a convalescentului, prin reglementarea igienei la locul de muncă, prin îndrumarea în cunoașterea și sprijinul în respectarea unor reguli de conduită". Studiile de specialitate efectuate au demonstrat convingător că nivelul educației sanitare și al stării de sănătate prezintă diferențe spectaculoase între colectivele în care educația sanitară pe linie de Cruce Roșie s-a desfășurat intens și a fost inteligent concepută și organizată, în direcță colaborare cu cadrele medicale, și cele în care aceasta s-a făcut superficial sau a lipsit. O concluzie pe care Consiliul național al Crucii Roșii o socotește punct de plecare în noua etapă de activitate.

ROXANA MANOLESCU

Marea valoare a industriei mici

Întreprinderea județeană de Prestări Servicii și Producție Industrială Ialomița a fost și a rămas o unitate ce valorifică, în primul rînd, toate resursele locale din zonă, ca verigă componentă a industriei mici.

— Vă satisface statutul acesta, de întreprindere a „industriei mici"? Îl întreb pe Eugen Apostoiu, omul care, din 1981 a fost învestit cu funcția de director al unității. Întrebarea mea nu-i deloc retorică, ci, mai degrabă are scopul să lămurească o situație : fiind întreprindere industrială, înseamnă că aici se desfășoară o activitate ce implică o excelentă organizare a muncii, o planificare riguroasă a surselor de materii prime, ca și a beneficiarilor produselor realizate, fie ele de serie mică sau mare, unicate sau tipizate, pentru piața internă sau export.

— Important mi se pare a fi ce și cum facem. Cineva trebuie să execute și articolele de care noi ne ocupăm și pe care le caută cetățeanul. Sigur că este mai dificil, dacă nu chiar incomod să te dedici fabricării uneltelor și articolelor necesare în gospodăria omului — de la făcăleț și burlan, la plinie ori tuci și grătar, de la articole pentru mobilat și decorat locuința, la cele de menaj și uz casnic, de la cele de întreținere a unei gospodării, la mobilier pentru cele mai diverse trebuințe. Important este, în primul rînd, cum le faci, dar, în egală măsură și cu ce preț, și cum le prezinți, și cît sînt de utile, de durabile.

— Dumneavoastră aici, în Ialomița, cum priviți această sarcină ?

— Ca pe o obligație profesională de egală importanță cu cea pe care o au marile unități ale industriei republicane. Cu care, deseori, ne intersectăm, ne completăm, colaborăm.

— Aveți exemple concrete?

— Cu puțină vreme în urmă, conducerea județului ne-a solicitat să introducem în fabricație mobilier comercial, școlar, hotelier, de bibliotecă și de laborator. Cînd am aflat, am sărit în sus. De ce tocmai noi ? Ni s-au explicat cu tact nevoile presante ale unor dotări, folosindu-se ca argumente atît greutățile legate de aprovizionarea cu materii prime și materiale, de planificare, cît și cele de transport. Ne-am apucat de lucru. Astăzi, nu numai că acoperim necesitățile unităților din județ, dar avem solicitări și pentru alții. De altfel, în 1988 am realizat peste 800 de sortimente diverse, din care 150 s-au asimilat în anul respectiv.

— Cîte produse destinate fondului pieței se fabrică la I.J.P.S.P.I. Ialomița ?

— Sute. Ele sînt împărțite în 8 grupe mari. O parte le-am amintit ceva mai-nainte. Altele sînt destinate reparațiilor și lucrărilor de construcții în gospodăriile cetățenilor, activităților de menaj, de vopsitorie, agriculturii, apiculturii, pentru confecționat și reparat antene TV, activităților de mai mică (dar de mare) importanță cum ar fi tocilăria, lăcătușeria și mai știu eu cîte necesități nu se ivesc, cotidian, în gospodăria omului, fie că locuiește la bloc, fie în mediul rural, în case cu un singur nivel.

— V-ați referit, în treacăt, și la vopsitorii.

— Dumneavoastră știți cine a vopsit noile poduri dunărene, de la Feteești și Cernavodă ?

— E cazul să-mi cer scuze pentru că în articolele risipite prin presa românească și în cea destinată cititorilor de peste hotare nu am amintit contribuția colectivului de vopsitori de la I.J.P.S.P.I. Ialomița.

— Păi, vedeți ? Nimeni n-a scris nici un rînd despre contribuția noastră la această monumentală lucrare a „Epocii Nicolae Ceaușescu". Dar nu numai acolo au fost prezenți oamenii noștri, ci la orice solicitare care necesită fantezie, bun gust, operativitate, calitate...

— Chiar și pentru vopsirea exterioară a unei case ?

— Bineînțeles. Este una dintre îndatoririle noastre.

— Am observat în biroul dumneavoastră de lucru un afișier. Cuvintele așezate drept titlu mi s-au părut incitante : „Ce fac ei, astăzi ?" „Ei" însemnînd inginerul-șef, contabilul-șef, fiecare conducător de compartiment.

— Este un mod de a planifica și urmări activitatea în unitate. Programele se întocmesc săptămînal și se aduc la acest afișier după ce, în prealabil, le-am discutat în Consiliul Oamenilor Muncii. Nu-i numai o metodă eficientă de control și îndrumare, dar și o posibilitate de a nu se încrucișa ori suprapune acțiunile de deplasare în subunități, în țară, la diverși furnizori ori beneficiari.

— Ați amintit undeva, în timpul convorbirii noastre, despre cooperarea cu industria republicană. V-aș ruga să vă referiți și la activitatea aceasta, la cea de export.

— În ultima perioadă ne-am cîștigat parteneri serioși în U.R.S.S., Italia, R.F.G., Austria, Franța, Belgia, S.U.A., Australia, Anglia... Producem pentru ei mic mobilier și boxpalete, articole diverse din lemn, covoare manuale înnodate sau țesute, tricotaje, confecții etc.

— În programele de dezvoltare a economiei românești se pune cu acuitate problema reînnoirii și diversificării produselor, fiindcă pasului cu moda, ca să zic așa, devansarea — acolo unde este posibil și în multe colective de muncă s-a dovedit că se poate — noutăților, adică, situarea cu un pas înaintea altora în ceea ce privește „vîrful" tehnicii și tehnologiei. Ce faceți dumneavoastră pentru a răspunde acestor deziderate ?

— Gîndim și acționăm. Alergăm în țară (dar și peste fruntariile ei), adunăm opinii, sugestii, le trecem prin propriile noastre filtre, le punem în operă și, de cele mai multe ori, reușim. Pentru că, dacă te zbați, dacă nu te scalzi în imobilism, în rutină, nu se poate să nu izbîndești. Noi, pentru 1989, ne-am propus ca jumătate din produse să le reînnoim ori să le modernizăm. Acesta nu-i un lucru chiar așa de ușor. Și el cere zbatere, stăruință, implicare, căutări, testări, uneori sudoare inutilă, dar, n-ai încotro, ca să trăiești, trebuie să acționezi. Partidul nostru accentuează, prin cuvîntul secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, necesitatea promovării continue, a spiritului revoluționar. Păi, tocmai asta înțelegem noi prin spirit revoluționar : să gîndești, să acționezi, să izbîndești.

AUREL DAVID ■

Multe modele, puține idei

În lumea modei, prima lună a primăverii s-a încheiat, la București, cu o deschidere. Cu tradiționala paradă-spectacol din „Ronda" Intercontinentalului menită să afirme și să confirme opțiunile creatorilor din cooperația meșteșugărească a Capitalei pentru liniile, croielile, detaliile, accesoriile, „valurile" din noul sezon de primăvară-vară ai modei internaționale. Ce-au selectat și, mai ales, cum au selectat ?

Cele 250 de modele prezente la rampă au fost, cum ne-a informat comentatoarea spectacolului, selecționate dintr-un număr de 3 000 ce s-au confruntat anterior, într-o altă paradă-concurs, prezidată de un juriu de specialitate foarte exigent. Conform căror criterii s-au admis acestea nu ni s-a precizat, dar ceea ce am văzut pe scenă demonstrează că prea multe concesii și derogări s-au admis. Deși vocea din „off" ne asigura din minut în minut că imediat vor apărea „alte modele și alte idei", exact ceea ce așteaptă spectatorul de la o paradă a modei la debut de sezon, ideile nu prea s-au văzut. Modelele, mai cu seamă din capitolul rochiilor de vară și al tinutei de vacanță — atît pentru femei cît și pentru bărbați — s-au repetat, repetat, repetat, pînă la oboseală, bătînd recordul în acest sens favorita serii (prin numărul de modele admise) „Casa de modă". Dacă a subscris la consensul unanim al creatorilor din întreaga lume de a declara anul 1989 „an al florilor" și „an al mătăsurilor", „an al pliseurilor" și „an al broderiilor", „an al dantelei" și „an al combinațiilor insolite", adică un univers atît de larg și de generos pentru gînd și fantezie, a lipsit tocmai aportul de creație originală. Prea multe preluări „tel quel", prea multe paiete, mărgeluși, ce-i drept, cusute, spre meritul acelei lucrătoare „cu mîini de aur", care a avut răbdarea să numere 6 350 de paiete prinse în corsajul a două rochii, dar nu și inspirat compuse în desenul broderiilor, compromițînd nu în puține cazuri noblețea catifelei sau noblețea mătăsii. Prea multe efecte de scenă și prea puțin rafinament, prea mult s-a mizat pe material (ceea ce nu este meritul creatorilor de croieli și linii) și prea puțin pe aportul și personalitatea designerilor proprii. Sub acest aspect esențial al unei firme de modă, cel mai bine s-au prezentat cooperativele „Tricotextil", „Sporul" și, în parte, prin modelele de taioare și compleuri, „Arta textilă".

Cel mai slab capitol al parăzii a fost, contrar tuturor așteptărilor și posibilităților, contrar, tuturor doleanțelor și unor vechi apeluri, moda celor mici ; vîrsta pubertății, și chiar adolescența, fiind aproape uitate. Tocmai universul unde haina are funcții mai complexe, funcții educativ-formative mai pregnante. Puține ca număr, din materiale la întîmplare, au excelat prin lipsă de fantezie, de noutate, de atmosferă, de candoare ori de romantism, de acel mister al copilăriei care nu uită. Doar sugestiile și epitetele comentatoarei n-au putut ține loc de ceea ce lipsea. (O comentatoare, în drept vorbind, cam nepregătită pentru susținerea unui monolog de 3 ore pe o temă atît de complicată a lui „ce se poartă în acest sezon?", cînd e mai greu ca oricînd de răspuns, cînd se întîlnesc și se topesc atîtea epoci și atîtea spații geografice. Aproape totul e permis, se întîlnesc 2 000 de ani de modă și, cînd, totuși, în aparentul eclectism o ordine și un canon există. Spectacolul în sine ar fi avut nevoie de un regizor adevărat care să fi condus mai adecvat, măcar coloana sonoră, fundalul muzical. Pe ritm, mai ales de jazz și step american au defilat haine de inspirație folk oriental, spaniol, mexican, tirolez, din Caraibe, haine de tip „retro", „cînd comedia era regie" lîr Marlène Dietrich vedeta nr. 1 a lumii, ca și haine de inspirație medievală ori din deceniul șapte al acestui secol...

Nu-i ușor, înțelegem, de susținut azi un spectacol de modă, iată, se reconfirmă, ceea ce afirmam și altădată, că, moda, care a fi luată mai mult în serios — este, în fond, un important capitol economic și cultural —, de cei care o fac, ca și de critica de artă.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Lupșa — un popas turistic cam neglijat

Popasul turistic de la Lupșa, județul Alba, este un loc căutat de numeroși amatori de excursii în Munții Apuseni, dar și de către locuitorii din zonă. Mulți turiști au trecut în vara precedentă pe aici și fiecare a plecat cu impresii diferite despre această unitate amplasată într-un decor pitoresc. Dar, nici pitorescul acesta nu ține cît lumea, deoarece după plecarea turiștilor — în vara trecută, pe aici s-au perindat peste 2 500 — prin poiană și pădure rămîn destule semne care arată gradul diferit de educație și civilizație al acelor ce se simt bine în mijlocul naturii, părere care, din păcate nu este reciprocă. Așadar, înainte de a intra în local, ne-am plimbat prin împrejurimi. În pădurea de brad, exemplare superbe printre care sînt presărate, risipite, sticle întregi și cioburi, pungi de plastic, hîrtii. În apropiere, un container pentru depozitarea gunoiului, arhiplin, de parcă n-a fost golit cam de la începutul acestui secol.

Observăm un indicator care atrage atenția asupra existenței acestei unități : Camping Lupșa, scrie pe o parte, iar pe cealaltă doar Camping... s.a. Să economisim literele ! Parcurgem traseul pe care îl străbate turistul obișnuit. Drumul denivelat duce lipsa cîtorva roabe cu pietriș. În stînga drumului, o clădire în care a avut sediul un șantier din zonă. Acum este abandonată. Multe din părțile lemnoase au dispărut pe rînd, fiind destinate focului sau refolosirii. Un chioșc al I.C.S.L.F. și un chioșc alimentar sînt pe aproape, înconjurate de nelipsitele ambalaje, unități amplasate la întîmplare și construite din ce s-a găsit la îndemînă. În curtea școlii din apropiere o grămadă — nu prea mare, e drept ! — de fier vechi „păstrată" așa, ca material didactic sau ca model de neglijență ?

Ajungem în cele din urmă la unitatea propriu-zisă. La bar, în bucătărie, în local, curățenia era evidentă. Elena Oprișa, barman, Ioan Oprișa, lucrător gestionar se străduiesc să facă față solicitărilor consumatorilor, preocupîndu-se să asigure o bună aprovizionare a unității. În rafturi, diverse sortimente de băuturi, bere, sucuri, iar la bucătărie se pregătiseră în ziua respectivă tocănița de porc, pulpe de pui cu garnituri de cartofi, pilaf de orez, salată. De fapt aspectele legate de întreținerea, aprovizionarea localului au fost apreciate cu un calificativ bun de către lucrătorii Inspectoratului comercial de stat care au controlat unitatea. Un lucru bine realizat aici este spațiul de depozitare amenajat într-un tunel, sub un deal. Depozitul, amenajat astfel, asigură tot timpul anului o temperatură constantă, realizînd condiții bune de păstrare a produselor, fără a se consuma nici un fel de energie în acest scop. Dar cum s-a neglijat acoperirea acestui spațiu, apar destule neplăceri din cauza infiltrațiilor de apă care nu sînt în măsură să ridice calitatea produselor ce se păstrează aici ci, dimpotrivă. Problemele legate de punerea mai bine în evidență a acestui popas turistic trebuie studiate cu toată atenția de către cadrele din conducerea comunei, a C.P.A.D.M. Cîmpeni și UJCOOP Alba care au datoria să stabilească măsuri mai chibzuite pentru ca această zonă să poată deveni un popas turistic apreciat și căutat de cît mai mulți turiști ce străbat această zonă a Apusenilor.

HOREA SANDU ■

Din nou despre Nufărul

De cîteva săptămîni la Nufărul a fost introdusă o „metodă" de lucru, care, dacă cumva, este satisfăcătoare pentru întreprindere îi dezavantajează total pe clienți.

Păstrarea evidenței nu se mai face prin marcajele obișnuite, care se desprindeau ușor de pe rufe, ci a fost înlocuită cu un alt sistem — niște dreptunghiuri din pînză, trase la mașină, rezistente, de parcă ar trebui să rămînă pe lenjerie ca dovadă a trecerii lor prin această lume.

Încercăm, în fel și chip, să le detașăm. Nu este posibil decît prin forțarea lor brutală care lezează grav țesătura. Să fie un test al întreprinderii Nufărul pentru rezistența nervilor noștri? Acum cîteva luni s-a încercat aplicarea unor marcaje care vopseau lenjeria, altă soluție neinspirată. După atîția ani de funcționare, Nufărul ar trebui să fie constant în practicile bune de lucru (numeroase), și să ne ajute să economisim timpul, înapoindu-ne rufele curate, apretate, cu uzura firească a spălatului în mașini cu detergenți. Supraîncărcarea obiectelor, cu coloranți sau cu pătrățele din pînză cusute pe cămășile bărbătești care se adună în timp și devin un „model" nou în țesătură, sînt păgubitoare nu numai pentru clienții Nufărului. Prestigiul unei întreprinderi se păstrează și prin aceste „amănunte", deloc neglijabile, pentru niște servicii pe care le plătim conform tarifelor.

Piață la metrou ?

La unele intrări în metrou a proliferat un comerț de sezon, care nu a fost în planul constructorilor.

Se vînd la intrări semințe, bomboane, ceapă, usturoi, lobodă, flori, cîte și mai cîte.

Coșuri și saci întinși, posesorii lor care se supără cînd sînt deranjați, voci de sirenă sau în registru grav recomandă produsele, tocmeli, urme vizibile ale desfacerii mărfurilor, ce mai, atmosferă de piață și bîlci, care distonează cu curățenia și eleganța intrărilor metroului.

N-am văzut nici cel mai mic gest prin care vînzătorii să fie îndreptați spre piețele Bucureștiului.

N-ar fi de mirare să vedem coșurile cu zarzavat pătrunzînd în interiorul stațiilor, dacă pînă acum nu s-au observat, sau nu s-au luat măsuri. La stațiile Pieptănari, Big Berceni, Tineretului, (și altele), trecem printr-un cordon de oferte încît sînt posibile confuzii. Am coborît, din greșeală, la piața Cringași?

CARMEN DUMITRESCU ■

● Vietnamul a anunțat că își va retrage toate trupele din Kampuchia până în septembrie 1989, „sub control și supraveghere internațională". Această decizie, a arătat ministrul de externe vietnamez, este conformă acordurilor realizate în cadrul celor două întîlniri neoficiale de la Jakarta (JIM) și angajamentelor Chinei și ale altor părți interesate. Într-o declarație comună, guvernele Vietnamului, Laosului și R.P. Kampuchia cer „să se pună capăt amestecului străin și ajutorului militar" destinat tuturor părților kampuchiene, până la sfîrșitul lui septembrie 1989, în conformitate cu rezoluțiile și angajamentele deja asumate. Toate aceste măsuri, inclusiv retragerea tuturor trupelor vietnameze din Kampuchia, — se spune în declarație — trebuie să se realizeze „sub supraveghere și control internațional". Retragerea totală a forțelor vietnameze din Kampuchia, încetarea amestecului străin și a ajutorului militar în această țară, apreciază declarația, „vor pune capăt războiului civil și vor stimula părțile kampuchiene să reglementeze aspectele interne ale problemelor". Documentul cere să se încurajeze întîlnirea dintre primul-ministru al regimului de la Pnom Penh, Hun Sen, și Norodom Sianuk, președintele Kampuchiei Democrate, precum și cele dintre părțile kampuchiene în vederea realizării, la o dată apropiată, a unui acord privind reglementarea problemei kampuchiene.

● Un submarin torpilor sovietic cu propulsie nucleară s-a scufundat recent în apele internaționale din Marea Norvegiei. Membrii comisiei guvernamentale sovietice instituite pentru cercetarea acestui accident tragic consideră că echipajul submarinului a acționat în situația de catastrofă în mod corect și curajos. Marinarii au luptat pînă în ultimul moment pentru salvarea submarinului, au reușit să oprească reactorul și să asigure o deplină securitate împotriva radiațiilor. Dintre cei 69 de membri ai echipajului, 42 de marinari și-au pierdut viața, inclusiv comandantul navei. 27 de marinari sînt spitalizați la Murmansk. În zona accidentului patrulează nave ale flotei nordice sovietice în căutarea victimelor, precum și pentru măsurarea radiațiilor. În prezent, nivelul radiațiilor în zona accidentului nu depășește limita normală. Potrivit unui comunicat al Agenției de presă norvegiene, analiza unor eșantioane de apă și de aer luate la locul catastrofei submarinului atomic sovietic, efectuată de Institutul Norvegian pentru Prevenirea Radiațiilor, nu a evidențiat nici un fel de urme de elemente radioactive. Vor fi supuse analizei și eșantioane de apă de la mari adîncimi.

● În Adunarea Națională a Republicii Nicaragua au fost dezbătute propuneri de modificări la legea electorală, în perspectiva alegerilor generale din februarie anul viitor. Propunerile puterii executive se înscriu în cadrul eforturilor consacrate înfăptuirii prevederilor acordurilor realizate la ultima întîlnire centro-americană la vîrf. Președintele Daniel Ortega a cerut formațiunilor politice de opoziție să acționeze cu responsabilitate, seriozitate și simț patriotic, punînd înainte de toate interesele naționale.

ION CODRU

Comentariul săptămînii

Coordonatele conversiunii

Adepții continuării cursei înarmărilor aduc în sprijinul poziției lor, în primul rînd, firește, necesitatea asigurării securității, nevoia de echilibru de forțe pe plan mondial. Teza a fost combătută arătîndu-se că echilibrul se poate realiza în jos, prin reduceri militare succesive. Concomitent însă, susținătorii politicii înarmărilor se referă și la factorul economic : dezarmarea, susțin ei, ar duce la o scădere economică generală, care ar avea ca efect o creștere drastică a șomajului, pauperizarea unui număr imens de oameni care își cîștigă pîinea datorită existenței armelor (pe glob sînt angajate în activități militare 80 de milioane de persoane). Acest argument nu rezistă criticii. În cazul trecerii la măsuri serioase de dezarmare (potrivit propunerilor făcute, cu 25—30 la sută într-o primă etapă și cu 50 la sută pînă în anul 2000) se vor ivi desigur, probleme de ordin economic, însă experții au găsit și-au propus soluții sigure, cuprinse în conceptul larg de conversiune la producția de pace.

Conversiunea înseamnă mai întîi folosirea în scopuri civile a materialului militar. Astfel, după demontare, motoarele tancurilor și blindatelor pot fi utilizate, de pildă, ca electrogeneratoare sau ca motoare pentru mașini grele ; piesele componente ale sistemelelor optice și electronice, precum și alte genuri de aparatură din aceleași tancuri și blindate pot fi adaptate la diverse ramuri ale producției civile ; oțelurile, prin retopire, pot lua forme de mașini-unelte, rulmenți etc. Pînă și materialul fisionabil poate fi transformat din materie primă pentru bombe atomice în combustibil pentru diverse utilități ale producției de pace, cum ar fi centralele nucleoelectrice. În al doilea rînd, este vorba de „conversiunea umană", respectiv de integrarea în viața și producția civilă a ofițerilor, subofițerilor și soldaților afectați de măsurile de dezarmare, operațiune într-o cît mai scurtă perioadă de timp. Astfel, cei se lucrează în prezent în sectorul militar avînd o pregătire de specialitate compatibilă cu profesiile civile vor putea să-și continue activitatea fără impedimente : radiotehnicienii — în orice întreprindere care produce aparatură electronică, radiotehnică, electromecanică, frigotehnică etc. ; geniștii — în construcția de drumuri, poduri și căi ferate ș.a.m.d. Pentru cei ce nu au profesii adecvate, se pot organiza cursuri de recalificare. De asemenea, întrucît măsurile de reducere a forțelor armate se vor aplica în decurs de mai mulți ani, o parte din cadrele militare vor putea fi supuse, în mod firesc, reducerii prin ieșirea eșalonată în pensie. În sfîrșit, conversiunea înseamnă — și aceasta este factorul esențial, de care depinde succesul dezarmării — transformarea industriei militare în industrie de pace. După cum a arătat experiența din anii de după terminarea celui de-al doilea război mondial, multe întreprinderi militare pot trece la producția civilă aproape „din mers", fără să fie nevoite să recurgă la înnoirea mașinilor, schimbarea tehnologiei sau recalificarea personalului. În cazul altor întreprinderi, situația este mai complicată. De aceea, în unele țări s-au înființat deja organisme speciale pentru studierea acestei probleme, cum este „Comisia națională pentru conversiune economică și dezarmare" din S.U.A.

Firește, cel puțin o parte din componentele conversiunii necesită unele cheltuieli, unele eforturi financiare, însă acestea vor fi cu largheță compensate din fondurile ce se economisesc ca urmare a reducerii corespunzătoare a bugetelor militare. Totodată, prin folosul imens pe care dezarmarea îl aduce omenirii în sensul asigurării securității, păcii, vieții pe Pămînt, eforturile economice pentru realizarea conversiunii nu reprezintă nicidecum un preț mare, iar pe termen lung conversiunea la producția civilă este o operațiune deosebit de rentabilă, o investiție sigură.

Vedere din Praga (R.S. Cehoslovacă)

Drepturi

Sună ca o poveste pentru copii, deși lucrul este foarte serios. De acum înainte, în Suedia, vițele, porcii, chiar și păsările se bucură de drepturi prevăzute într-o nouă lege, care a intrat de curînd în vigoare. Astfel, animalele nu vor mai putea fi îndopate cu antibiotice și hormoni pentru a li se grăbi îngrășarea. Păsările nu mai pot fi „condamnate" să stea închise. La nesfîrșit, în cotețe. Porcii și vițele au dreptul la un așternut curat de paie și, în general, stipulează legea, „toate animalele vor fi scutite de suferințe inutile cînd sînt sacrificate". Legislația a fost adaptată ca urmare a unei puternice mișcări inițiată de Astrid Lindgren, în vîrstă de 81 de ani, cunoscută autoare de cărți pentru copii, cea care a creat personajul „Pippi Longstocking" — o fetiță nonconformistă. Scriitoarea a publicat o serie de alegorii cărora care aveau ca subiect „tratamentul" la care sînt supuse animalele. Cu toată opoziția fermierilor și companiilor interesate, noua legislație a fost adoptată ușor, întîmpinînd o slabă opoziție în parlament. Conform ei, animalelor trebuie să li se asigure o existență cît mai confortabilă cu putință. Vițele au dreptul să pască, porcii vor avea spații separate de mîncare, dormit etc. „În cazul noilor tehnologii, acestea vor fi testate pentru a corespunde noii reglementări cu privi o la protecția animalelor înainte de a fi folosite".

Marile companii au obiectat susținînd că noua legislație va duce la creșterea prețului de cost. Fermierii se întreabă cum va putea fi urmărită aplicarea legii și care este eficiența ei. „Cine poate să spună dacă un porc este fericit", se întreabă Sven Erik Jansson, purtătorul de cuvînt al fermierilor. Probabil cu atît mai bună.

DAN DĂNUȚ DORU

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

Amnistie pentru elefanți (II)

Care este explicația creșterii apoteței publicului pentru obiectele din fildeș ? se întreabă Pierre Pfeffer. El apreciază că la ora actuală în Africa trăiesc doar 400 000 de elefanți, contrazicînd cifrele oficiale furnizate de Uniunea internațională pentru conservarea naturii (U.I.C.N.), care merge pe 750 000. Oricum, foarte puțin față de 2,5 milioane în 1948. Profesorul francez consideră eronate datele Uniunii pentru motivul că ele sînt obținute cu ordinatorul prin extrapolarea numărului de elefanți din două mari rezervații — Gabon și Republica Centrafricană — asupra întregii Africi. Just. De ce nu luceștează masacrul ? Răspunsul este de ordin politic. Semnatarii Convenției de la Washington sînt fie producători, fie utilizatori de fildeș, care doresc să facă afaceri în continuare și nu se lasă impresionați de avertismentele privind dispariția speciei. În iunie 1985 fix 62 000 de dolari au fost făcuți cadou secretariatului Convenției de... Asociația înaponezată a importatorilor de fildeș. Un gest generos, fără îndoială, dar făcut nu pentru a împiedica comerțul. Un gest care spune multe despre beneficiile importatorilor.

Oficial vînătoarea a fost interzisă în toată Africa dar nu și în Zimbabwe, Africa de Sud și Zambia. Organismele însărcinate cu protecția speciilor practică politica struțului, spune prof. Pfeffer. S-a creat sistemul cotelor de export fixate de fiecare țară pentru ea însăși, fără control internațional. Nimic nu împiedică braconajul pentru că nimeni nu poate împiedica o țară să-și exporte excedentul printr-o țară vecină, care n-a ajuns la limita cotei. Cel mai șocant exemplu este al statului Burundi, unde nu există decît un singur elefant, la Zoo, dar care exportă anual sute de tone de fildeș.

Africa de Sud este, de asemenea, un loc ideal pentru tranzitul fildeșului braconat. Această țară posedă 8 900 de elefanți dar a exportat în 1987 în Franța, 10 000 de colți !

Ceva se face, totuși. În Kenya traficul cu fildeș este interzis. La Nairobi nu se mai găsește nici cea mai mică bijuterie, nici o fărîmă de fildeș. Nimeni nu vinde și totuși artizanatul prosperă axat pe esențele de lemn exotic și pe pietre semiprețioase. Începînd cu 1987, și guvernul tanzanian a interzis deținerea de fildeș. Pierre Pfeffer speră să salveze elefantul african, supus pentru a doua oară unui adevărat genocid. Pentru că între anii 1850—1880 comerțul cu fildeș cunoștea un succes monstru, se ucideau 50 000 de elefanți pe an. În 1927 vînătoarea era interzisă în toate țările continentului. Cîteva decenii mai tîrziu, istoria se repetă. Sperăm că și în ce privește interdicția braconajului, deținerii și utilizării colților de elefant, „Amnistie pentru elefanți" — o [illegible] de unul singur a unui îndrăgostit de natură, de o specie [illegible] care vrea cu ardoare să [illegible] acest [illegible] [illegible] despre mîine.

IOAN ROȘCA

Mona Lisa nu e Gioconda

„De ce surîdeți, Mona Lisa ? Spasmul
Din colțul gurii voastre e sarcasmul
Trădării poate ?... Unde e misterul ?
Eu știu atît : Că zîmbetul acesta
Cuprinde-n el tot Iadul și tot Cerul".

Elegantele și galantele stihuri ale lui Mihai Codreanu se înscriu într-o literatură foarte bogată, închinată celebrului tablou al lui da Vinci, în general, creației marelui renascentist. Lionardo este, de altfel, una din cele mai comentate personalități din toate timpurile : în fișierul Bibliotecii Naționale din Paris el se află, din punctul de vedere al numărului de cărți ce i-au fost consacrate, pe locul trei (s-ar putea spune că nu întîmplător tocmai Picasso a fost acela care a atras, la începutul secolului nostru, atenția asupra ultimitoarei modernități a operei lui da Vinci, considerînd că această operă poate fi adusă ca argument în favoarea cubismului).

Este în afara oricărei discuții că pentru valoarea și pentru destinul vestitului tablou lionardian Mona Lisa — ca, de altfel, pentru orice creație de seamă —, e absolut indiferent cine a slujit artistului drept model : pentru istoria artei însă, ca și pentru marele public, chestiunea nu este lipsită de importanță. Așadar, pe cine înfățișează Mona Lisa ?

Giorgio Vasari, aproape contemporan cu da Vinci (avea 8 ani cînd acesta din urmă a murit), în binecunoscuta lui carte „Viețile pictorilor, sculptorilor și arhitecților", scria : „Lionardo a primit apoi să facă portretul Monei Lisa, soția lui Francesco del Giocondo". Timp de aproape patru veacuri și jumătate această informație a fost preluată fără nici un fel de [illegible], tabloul însuși a dobîndit un supranume, „Gioconda", adică soția lui Giocondo", și așa este cunoscut în întreaga lume (desigur, nu avem în vedere ipoteze fanteziste, cum este aceea potrivit căreia Mona Lisa ar fi — nici mai mult, nici mai puțin! — autoportretul lui da Vinci). Iată însă că pe la jumătatea lui 1988, la o expoziție organizată la Florența, a fost prezentat un document,— provenit din Napoli care conține o noutate cu adevărat senzațională. E vorba de un fel de cronică a vizitei făcute de un cardinal italian în Franța, unde se afla atunci și da Vinci, căzut în disgrația familiei Medici („Medici [illegible] at, Medici m-au distrus", avea să scrie Lionardo din exilul său francez). Vorbind despre întîlnirea, în Franța, dintre cardinalul oaspete și marele pictor [illegible] autorul cronicii amintite scrie : „Acolo se află un tablou înfățișînd o preafrumoasă florentină, pictat după natură la cererea magnificului Giulio". În general, acest lucru era cunoscut. Față însă că pe marginea manuscrisului autorul adaugă o precizare : femeia din tablou se numea Isabella Gualandi. Această adnotare, din motive greu de precizat — obișnuita distracție a savanților ? — a rămas necunoscută specialiștilor.

Acceptată de critici și istorici de artă, informația cuprinsă în manuscrisul napolitan răstoarnă total ceea ce s-a considerat vreme de aproape 450 de ani adevăr absolut cu privire la personajul care i-a slujit maestrului din Florența drept model pentru cunoscuta capodoperă Mona Lisa nu e Gioconda, ea este Isabella Gualandi, dintr-o familie foarte cunoscută și bine situată în epocă. Pentru cercetători se deschid astfel noi posibilități de investigare, biografia artistului și a operei pot fi completate, îmbogățite. Dar, firește, chiar dacă i s-a descoperit adevăratul prototip, Mona Lisa va zîmbi și de acum înainte la fel de enigmatic.

ION D. GOIA

Realități din lumea capitalului

Noptile interzise de la Washington

Primarul orașului a semnat „starea de asediu nocturnă" pentru tinerii sub 18 ani

Același Vittorio Zucconi, corespondentul de presă, la Washington, care la 1 martie a.c. însoțea o patrulă de noapte a poliției prin capitala „prezidențială" a S.U.A., lansează la sfîrșitul lunii martie un nou semnal de alarmă : violența în capitala americană se lărgește ca o pată de petrol pe suprafața mării, ea afectează tot mai profund viața tineretului.

Cînd fiica mea iese seara din casă — își începe Zucconi articolul publicat în numărul din 18/19 martie al ziarului La Repubblica — e ca și cum ar pleca la război : intră în atmosfera acelui Washington în care la fiecare 16 ore moare împușcat un om. Ce sfat să-i dau cînd pleacă de acasă ? Să se ferească dacă simte că-i țiuie pe la urechi un proiectil? Să umble numai pe lîngă ziduri ? Cum să-i explic că în „alba Washington", de-a-lungul bulevardului Pennsylvania Avenue, pe care defilează cortegiile triumfale ale președinților noi aleși, de-a-lungul Massachusetts Avenue unde ambasadele se întrec să-și arate fațadele cochete sau pe străduțele cu case construite acum două secole, din Georgetown, se pregătește instaurarea „stării de asediu nocturne" pentru teenagers ? Că toți tinerii sub 18 ani surprinși pe stradă după orele 23 sau înainte de orele 6 dimineața vor fi pasibili de a fi arestați, așa cum prevede hotărîrea semnată de Barry, primarul orașului ? Aș putea să-i explic — continuă Zucconi — că teama, drogurile, ușurința cu care o națiune permite vînzarea de arme automate, de parcă ar fi cărți poștale ilustrate, pun în primejdie drepturile și libertățile locuitorilor Washingtonului.

I-aș putea spune că „asasinometrul", calculul crimelor comise în anul în curs, pe care ziarele îl publică zilnic, a ajuns de 112 morți la data de 15 martie, exact „un mort și jumătate pe zi" și că de-abia atunci cînd Parlamentul a amenințat că va înlocui în totalitate poliția urbană cu agenți federali, Barry s-a hotărît să emită decretul „stării de asediu nocturne" pentru tineret. Dar la ce servește o asemenea măsură cînd părinții continuă să se teamă pentru copiii lor, iar adolescenții se consideră pedepsiți fără să fi avut vreo vină ?

Los Angeles, Detroit, Baltimore, Chicago și Philadelphia au adoptat deja de mai mult timp o asemenea „stare de asediu nocturnă", dar aceasta n-a servit la nimic. Mult mai util ar fi să se înceapă prin a interzice armele de foc și cumpărarea acestora, așa cum a procedat Mexicul, care chiar dacă n-a devenit o „pasmică Elveție", a înregistrat totuși o reducere cu cincizeci la sută a crimelor. Dar interzicerea armelor n-ar fi „politică" — mai comentează Zucconi — și nici practicabilă de un președinte care a cîștigat alegerile jurînd că va lăsa armele în mîna cui le are.

Probabil — își dă cu părerea corespondentul italian — scopul „stării de asediu nocturne" la Washington nu este acela de a reduce pericolul drogurilor și de a împiedica crimele, de a proteja tineretul ; singurul obiectiv al acestei măsuri este acela de a da opiniei publice impresia că autoritățile „fac ceva". Este de la sine înțeles că măsura va fi respectată — dacă se va decide aplicarea ei strictă — numai de către acei tineri care oricum evită violența și lumea delictelor, iar ceilalți, cei angrenați în cercul vicios al drogurilor și crimei, nu pot în nici un caz să fie salvați printr-o asemenea măsură „născută-moartă".

Zucconi își amintește că din 1968, cînd violența inundase străzile capitalei și incendiile, provocate, amenințau clădirile ministerelor din Washington, capitala nu mai suferise umilința unei stări de asediu. Au trecut douăzeci de ani, cinci președinți, cîteva cicluri economice, au fost dărîmate multe clădiri în oraș și în locul lor s-au înălțat altele, declarate „urban renewal", însănătoșire urbană. Dar Washington-ul a rămas același oraș împărțit rigid în „treimea albă deci bună", în care „se poate trăi" și restul, cele două treimi negre deci, „rele", în care se suferă și se moare. „Culisele" de cristal, beton și oțel, construite în jurul ministerelor și Casei Albe, găzduind birouri scumpe și sofisticate, ascund adevărul de ochii turiștilor, ba chiar și de ochii președinților, dar nu pot șterge acest adevăr.

Se spune, că în partea „neagră" a Washingtonului noaptea circulă numai nebunii, ambulanțele, vînzătorii de droguri și cei care intenționează în mod serios să se sinucidă.

Cele două părți ale orașului se întîlnesc rar în timpul zilei și niciodată în timpul nopții. Trăiesc existențe separate, dar uneori le înfrățește ferocitatea, violența cu care. În fiecare dintre ele se desfășoară „războaiele" locale. În partea „albă" lupta pentru putere se materializează în procese, cumpărarea de martori și mărturii, dare de mită, numită elegant „onorariu" sau „comision" : cei cu putere și bani nu se împușcă între ei, se consultă, fuzionează sau dau faliment. Pentru conflictele din partea „neagră" se folosesc pistoalele automate, cumpărate cu 300 dolari bucata din statul Virginia, de pe celălalt mal al fluviului Potomac. De ani de zile investigatorii semnalează permanenta înmulțire a „gang"-urilor înarmate care și-au ales sediul la Washington, organizații criminale bine introduse pe piața drogurilor, mai ales a cocainei și crack-ului. Mai întîi au sosit jamaicanii — își amintește Zucconi — apoi porto-ricanii, urmați de columbieni.

În 1988, Washingtonul a încasat peste două miliarde de dolari de pe urma turiștilor veniți să viziteze „capitala Casei Albe". Și cel puțin de două ori mai mare a fost „volumul de afaceri" al comerțului cu droguri din oraș. Patru miliarde de dolari din vînzarea drogurilor într-un oraș care numără 630 000 locuitori !

„Spuneți nu drogurilor !" ciripea încă „prima doamnă" Nancy Reagan de la Casa Albă. Dar cine poate spune „nu" drogurilor — subliniază ziaristul italian — într-un ghetto fără altă soluție de „evadare" decît fotbalul profesionist, basketul profesionist sau plicul cu pulbere albă ? Care sînt riscurile vînzătorului de droguri ? Cine va avea curajul să-l denunțe știind că riscă să fie omorît de complicii lui? Mercedes-uri metalizate, Porsche-uri roșii ca focul, BMW-uri de un alb imaculat, Jaguar-uri cu roțile împodobite cu spițe strălucitoare se încrucișează noaptea pe străduțele mizere ale Black Town-ului, conduse de tineri de douăzeci de ani, fără nici un venit declarat, fără serviciu, dar care au plătit mașinile „cu bani pești", cincizeci, șaizeci, o sută de mii de dolari, în teancuri de bancnote, murdare, la propriu și la figurat ! Agenția americană anti-drog propusese să se interzică vinderea automobilelor de lux cu bani peșin, dar vînzătorii de automobile au protestat din toate puterile contra unei asemenea măsuri. Nu cîștigă numai vînzătorii de droguri de pe urma comercializării „morții albe" !

„Starea de asediu nocturnă" nu va folosi la nimic, spun polițiștii. Este o măsură anticonstituțională afirmă avocații. În realitate hotărîrea este menită — crede cu convingere ziaristul italian — să facă în așa fel încît violența ghetto-ului să nu poată migra către partea albă a orașului, astfel încît cei care trăiesc în mizerie să continue să se omoare „numai" între ei.

Primarul orașului — despre care Zucconi spune că „e negru la piele, dar alb la bani" — nu s-a pus în mișcare aflînd de cele 388 crime din anul trecut și nu s-ar fi mișcat nici pentru cele 112 omuciderii din primele două luni și jumătate ale acestui an, care după regula „de trei simplă" ar duce la un total de circa 500 morți violente în 1989. „Conștiința lui civică" s-a trezit numai atunci cînd bancherii, comercianții și proprietarii marilor hoteluri din Washington au semnalat, cu neliniște, că renumele de „Dodge City", oraș western, pe care începe să-l capete capitala, pare să dăuneze afacerilor lor.

Locuitorii Washington-ului continuă să stea la rînd pentru a-și cumpăra arme automate — în prezent cu 700 dolari bucata — preț dublu față de timpurile normale. Polițiștii se vor preface că nu-i văd pe tinerii albi care se vor aventura pe străzile capitalei americane în timpul nopții, iar turiștii vor continua să facă trei ore de coadă pentru a putea arunca o privire în grădina Casei Albe.

Și în tot acest timp, în orice clipă, un glonț poate lovi, din greșeală, un tînăr sau un adolescent nevinovat, de vîrsta fiicei de 16 ani a lui Vittorio Zucconi.

ȘTEFAN UDREȘCU

Universul muzicii

STOP CADRU — formația rock „INCOGNITO". Din categoria „noilor veniți", „INCOGNITO" are toate atuurile să devină în scurt timp cap de afiș, anunțîndu-se de pe acum un candidat de temut în topul formațiilor rock de la noi. Studiind componența, remarcăm cîteva nume care, nu de mult, au figurat pe statele unor trupe de prim calibru : Bogdan Cristea (ex KRYPTON)-voce, Mihai Alexandru (ex IRIS)-ch solo, Nelu Popovici (ex IRIS)-bass, Nicolae Dinescu (ex KRYPTON)-percuție, Chiper Anton-clape, Dana Dinescu-voce. Din repertoriul lor, au trecut deja în bandă cîteva piese pe care, cu siguranță, le vom vedea în curînd în clasamentele rock : „Vei veni", „Pacea florilor", „Visul".

● YAZZ este la ora actuală reprezentanta no. 1 a muzicii ACID, ultima modă acum în muzica de dans pentru tineri. După ce a dominat clasamentele discurilor „single" cu cele două succese, „The only way is up" și „Stand up for your love rights", iat-o acum la primul album, deja foarte bine cotat. Albumul se numește „Wanted" și grupează următoarele titluri : „Got to share", „Fine time", „Wanted on the floor", „Systematic people" plus cele două succese citate mai sus. Cine este, de fapt, YAZZ ? Se numește Yasmin Evans, are încă 27 de ani (născută la 24 apr. 1961 la Londra), măsoară 1,78 m, este blondă cu ochi căprui. Primul succes îl obține cu trupa „Gold Cut" unde apare ca soloistă vocală. Piesa se numea, dacă vă amintiți, „Doctorin' the House". Este imediat remarcată de George Michael care își trimite managerul pentru a o aduce în trupă. Noua colaboratoare are prea multă personalitate, eclipsîndu-l uneori pe orgoliosul George. Contractul este anulat. Yasmin are însă o teorie : „omul cînd nu are bani este foarte creativ". Succesul nu va întîrzia să apară. În toamna anului '88 YAZZ apare în clasamente ocupînd, pînă la sfîrșitul anului, de două ori poziția no. 1.

MIRCEA ZANE

„Calea frumuseții" — o carte despre arta Chinei

În timpul studiilor universitare, am cunoscut cîțiva chinezi tineri, veniți să învețe românește la București. Băieți de o hărnicie extraordinară, care împietreau pe manuale de la cinci dimineața, pînă spre miezul nopții. Locuiam în aceeași cameră, la cămin, și încercam să ne înțelegem prin intermediul unor limbi europene. Ei au învățat curînd să scrie și să vorbească limba noastră, mărturisind colegial dificultățile pe care le întîmpinau la întîlnirea cu o spiritualitate atît de diferită de cea a Asiei. Realizam atunci — precipitîndu-mă să aflu din Istoria Artei a lui Elie Faure unele lucruri despre arta Chinei — ce restrînse sînt, totuși, cunoștințele noastre : în cele cinci volume, abia cîteva pagini despre arta multimilenară a unei țări cît un continent. Ulterior, vizitînd Muzeul Național din Beijing, am înțeles că aproape toate studiile scrise de europeni cu privire la arta veche a Chinei, deși pornite dintr-o profundă onestitate științifică, sufereau totuși, de ceea ce cu delicatețe numim „europocentrism".

Recent, unul din colegii de odinioară — Tzui Hien Cean, diplomat însărcinat cu treburi culturale la Ambasada Chinei din București — și-a amintit de pasiunea mea pentru arta și arhitectura patriei lui și mi-a prilejuit cunoașterea unei cărți excepționale, un studiu al unui estetician chinez contemporan, Li Zehou, dedicat problemelor artelor vechi, considerate într-o perspectivă modernă. Tomul se cheamă „The Path of Beauty — A Study of Chinese Aesthetics" și a apărut anul trecut la „Morning Glory Publishers" din Beijing. Deși traducerea corectă a titlului ar fi, în tradiția titlurilor de acest fel de la noi, „Calea frumuseții" dacă nu cumva, mai propriu, „Drumul frumosului" îndrăznesc, cu amintirea unei fraze a lui Camus, să scriu despre „poteca ce duce la frumos". Arta, spunea Camus, pășește pe o potecă îngustă între două prăpăstii : de o parte — vidul, de cealaltă — tendențiozitatea. La înțelegerea esențelor artei chineze s-a mers de multe ori, pe o potecă printre prăpăstiile unor cercetări lipsite de profunzime, cu un conținut viciat de neștiință, și hăul interpretării tendențioase, deturnate din felurite pricini de la drumul cel bun. Autorul cărții, personalitate de marcă a culturii chineze de azi, Li Zehou este cercetător la Academia de științe sociale din Beijing și vicepreședinte al Societății chineze de estetică.

Volumul despre care scriem a fost tradus în limbi străine în dorința de a oferi unor cercetători de pretutindeni o privire dinăuntru în cuprinsul vast al istoriei esteticilor Chinei, de la miturile totemurilor antice — epoca dragonilor și a Phoenixilor — la ideile despre frumos ce premerg esteticii moderne și contemporane. Spre deosebire de atîtea docte tratate alcătuite spre folosul exclusiv al lumii destul de restrînse de altfel a esteticienilor, tomul lui Li Zehou are o adresă generoasă și mijloace potrivite scopului. El se înfățișează ca un album abundent ilustrat, planșele avînd rolul de a îndrepta cititorul către teorie. Încă un lucru ce merită a fi reținut : cartea are în vedere, în permanență, schimbarea conceptelor și în creația literară. „Se definește schimbarea conceptului de frumos în diferite etape ale istoriei Chinei cu analiza concretă a factorilor, îndeosebi a factorilor umani ce au contribuit la modificarea acestuia". Am reținut fraza întrucît e sesizabilă voința autorului de a pune în prim planul demonstrațiilor sale personalitatea creatorului individual. Creația colectivității se definește prin excelența individualităților.

Cartea a cunoscut o primă ediție în 1981, în engleză, și o ediție chineză în 1983. Ulterior, cu un minimum de revizuiri și adăugiri, alte ediții i-au asigurat popularitatea. Ca detaliu emoționant, voi observa că unele piese reproduse aici au figurat în fastuoasa expoziție itinerantă „Descoperiri arheologice" care a poposit și la noi în anii 1973—1974. În fine, mă simt dator să bag de seamă că lucrarea facilitează cunoașterea unor pictori ale căror lucrări caracteristice se găsesc în muzeele chineze. Istoriile artei chineze elaborate de savanți din afara Chinei, beneficiînd de reproduceri ale unor obiecte aflate îndeobște în muzee europene și americane, nu totdeauna de primă calitate, sau reprezentative pentru autorii citați. „Toate operele pe care le cunoaștem prin intermediul acestei cărți, conchide cu francheță Li Zehou, aparțin trecutului, dar calea frumuseții duce către viitor". Iar viitorul e bun patrimonial al întregii umanități.

TUDOR OCTAVIAN

BREVIAR

Diamante în peliculă

Diamantele sintetice intră din ce în ce mai mult în „viața" industrială, trecîndu-se azi de la scule cu diamante la pelicule din diamant. Oamenii de știință au elaborat o nouă metodă cu ajutorul căreia diverse obiecte pot fi acoperite cu o peliculă fină de diamant, uneori ele avînd forma unor straturi transparente de lac. Sculele și rulmenții, astfel acoperiți, au o duritate uniformă și rezistă la uzură, iar lentilele și geamurile nu pot fi zgîriate. O nouă generație de microcircuite rapide iau naștere. Acoperirea cu pelicule de diamant oferă noi calități multor dispozitive, începînd cu pistoanele perfecționate ale rachetelor și terminînd cu lamele de ras. Succese mari au fost obținute în U.R.S.S., unde s-au realizat pelicule de diamant cu grosimi mai mici de un micron. În 1989 compania japoneză „Sumitomo Electric Industries" probabil va începe fabricarea unor microcircuite cu pelicule de diamant, pentru computere. Firma „Sony" a anunțat producția, pe scară industrială, a unor difuzoare dinamice, în care se va folosi noul material. Deoarece procesul de sedimentare a diamantului are loc la temperaturi de 800—1000 grade Celsius, deocamdată pelicula nu poate fi aplicată pe materiale plastice, fără topirea acestora. Pelicula de diamant ar mai putea fi folosită la traductoare și detectori, pentru producerea razelor laser ultraviolete, în sistemele cosmice de comunicații, în electronică pentru realizarea de circuite integrate necesare computerelor în vederea funcționării lor ultrarapide etc. Avînd în vedere că microcircuitele cu pelicule de diamant difuzează rapid căldura în mediul înconjurător, circuitele vor fi amplasate foarte aproape unele de altele, ceea ce va duce la micșorarea dimensiunilor aparatelor.

AUREL DIANU

La fotbal, POLONIA — ROMÂNIA 2–1 (1–0)

Încă un test util

(De la trimisul nostru special)

Înfrîngerea din Polonia pe zgîndără, dar nu trebuie să ne întristeze. Primii care s-au căit — după constatarea și expresia antrenorului Cornel Drăgușin — au fost jucătorii înșiși. Chiar și „risipitorul" Hagi consimțea că satisfacția victoriei nu poate fi egalată nici de cele mai reușite driblinguri, fie ele aplaudate chiar de publicul echipei adverse.

Ne e ciudă de acest 1—2 din mai multe motive. Primul — că este, totuși, un insucces trecut în palmares. (Al 5-lea în mandatul Jenei-Drăgușin, a cărui linie de clasament arată, deocamdată, așa : 22 12 5 5 44:26). Apoi, că din „setul" celor cinci înfrîngeri, Polonia are privilegiul de a fi autoare la două. Cel puțin după jocul de astăzi (miercuri — n.n.), aturajul fotbalului polonez jubilează : au obținut o victorie în fața unei echipe pe care antrenorul Danemarcei, Sepp Piontek (citat de „Trybuna Ludu") o consideră „cea mai puternică din Europa, la ora actuală" și în care evoluează, tot după epitetele presei de-aici, acest „Maradona din Carpați" care este Hagi.

Totuși, nici națională Poloniei nu trebuie să se bazeze prea mult pe acest rezultat (în perspectiva jocurilor ei oficiale), după cum nici ai noștri nu trebuie să dramatizeze înfrîngerea. Dimpotrivă, pericolul în ceea ce ne privește este de a considera acest insucces un accident, și nimic altceva, întrucît, după desfășurarea jocului și numărul mare de ocazii, superioritatea echipei noastre a fost, cu adevărat, copleșitoare. Pentru cei dornici să vizualizeze imaginile care ne avantajează, voi încerca să descriu cîteva din ele : min. 4, schimb Hagi-Mateuț, angajare ideală a lui Lupescu, infiltrat în careu, ferat, îl lasă mască pe Bako, dar mingea trece puțin pe lîngă stîlpul din dreapta ; min. 22, Mateuț îl angajează pe dreapta pe Sabău, șut din unghi în bara din stînga ; min. 28, o șarjă a lui Hagi este oprită printr-un plonjon „la disperare" al lui Bako - ș.a.m.d. Antologice au fost și ocaziile din ultimul sfert de oră al meciului : Vaișcovici, de la 6—7 m, vrea să intre „cu ea" în plasă, ghinionistul Mateuț trimite iarăși cu puțin pe lîngă poartă cam din aceeași poziție, norocosul Bako, căzut pe jos, respinge cu nici el nu știe ce, două șuturi spre poarta goală, Hagi, de la 10—11 m, cu stîngul și nemarcat, trimite ciudat peste bară, în chiar ultimul minut.

Într-un joc de fotbal se pot vedea atîtea ocazii clare numai dacă este amical. E leitmotivul pe care-l invocau mai toți jucătorii noștri în drumul de întoarcere : într-un meci oficial, concentrarea e cu totul alta, de ambele părți, și — inevitabil — ocazii așa cum au fost aici apar extrem de rar. Pe seama lipsei de concentrare își punea și Lung cele două goluri primite : la primul (min. 40), Furtok a centrat de pe stînga, la firul ierbii, portarul nostru a plonjat, dar mingea i-a sărit dintre palme în picioarele lui Urban care a reluat, cu tot efortul lui Bumbescu, în poarta goală ; la al doilea (min. 58), Tarasiewicz prinde un șut senzațional, cu stîngul, de la vreo 30 m, sub bara orizontală, fără ca Lung să schițeze vreun gest.

Între timp (min. 56), echipa noastră egalase : Lupescu a recuperat o minge, a avansat pe stînga și-a trimis o pasă în diagonală spre Sabău care l-a driblat pe portar, a intrat în unghi, dar a țintit cu sînge rece colțul lung al porții. În care se și înființaseră doi apărători ce n-au mai putut, însă, face nimic.

Într-o discuție calmă și constructivă cu antrenorii Emerich Jenei și Cornel Drăgușin, am punctat împreună și ce-a fost bun, și-a fost mai puțin bun în evoluția echipei noastre, și anume : poza de joc a tuturor tricolorilor ; speranța că Bumbescu va crește în formă după Izmir ; viabilitatea cuplului Hagi — Cămătaru, în eventualitatea nerecuperării lui Lăcătuș (dublă ruptură la piciorul drept) ; dificultățile lui Dan Petrescu în fața de apărare (mai ales cînd „se joacă" pe partea lui) ; în ciuda unei formule inedite de echipă (în premieră, cuplul Rednic — Bumbescu, precum și prezența simultană în teren a tinerilor Sabău, Lupescu și Dan Petrescu), n-au fost vizibile bănuitele nesincronizări între jucători ; rămîne o nostalgie (și-un deziderat) ca, totuși, alcătuirea unei echipe naționale să nu fie experimentată într-un joc de palmares ci, de pildă, într-un turneu (de iarnă) pregătitor ; deși am jucat în deplasare, ocaziile create au fost rezultatul construcției și elaborării jocului — polonezii fiind cei care au fost nevoiți să apeleze (numai) la contraatacuri, cu mingi lungi, adresate cu predilecție spre stînga la Furtok (echipier al lui Hamburg S.V.) ; antrenorul Cornel Drăgușin remarca buna pregătire de la cluburi a tuturor celor convocați, și-ndeosebi a lui Sabău, Klein, Hagi, Rednic, Gh. Popescu.

În sinteză, iată și aprecierea antrenorului principal Emerich Jenei : „În pofida rezultatului echipa națională a României și-a arătat valoarea, fiind adesea aplaudată la scenă deschisă. Premeditat, am jucat așa cum intenționăm să jucăm și la Atena : ofensiv. Iar dacă s-a ratat mult, asta o putem pune pe seama diferenței ce există între un joc amical și unul oficial".

Luînd act de tonul optimist, totuși, ce răzbate în urma „escalei poloneze", sperăm că, la proximul meci (Atena, 26 aprilie) națională noastră va realiza pasul decisiv în cursa de calificare la „Coppa del Mondo".

La Varșovia, pe stadionul „Legia", în fața a peste 15 000 spectatori, națională României a avut următoarea alcătuire : Lung — Dan Petrescu, Bumbescu (min. 64, Săndoi), Rednic, Klein — Sabău, Gh. Popescu, Mateuț, Lupescu (min. 75, Cristea) — Cămătaru (min. 64, Vaișcovici), Hagi.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Altă „încercare" cu Italia

La nici o lună de la întîlnirea de la Sibiu, o altă „squadra azzura" ne vizitează țara : mîine se va disputa în Capitală partida oficială de rugby dintre reprezentativele României și Italiei, din cadrul Cupei F.I.R.A. Este returul jocului disputat toamna trecută la Milano și cîștigat de-ai noștri cu 12—9, la capătul unei prestații comentate elogios de însăși presa italiană.

Deși competiția respectivă este virtual cîștigată de Franța, meciul de la București este foarte important pentru echipa noastră, din niște puncte de vedere pe care ni le-a precizat chiar antrenorul principal al lotului, prof. Theodor Rădulescu : „Mai întîi, pentru că nu ne este indiferentă poziția în clasamentul final, de care va depinde repartizarea în grupele viitoarei ediții a Cupei mondiale. Apoi, vrem să confirmăm că multi comentatul rezultat obținut cu Țara Galilor n-a fost întîmplător. Mai mult decît atît, față de Cardiff vrem să îmbunătățim calitatea jocului, îndeosebi al liniilor dinapoi, adică să realizăm un joc mai desfășurat, mai deschis decît cel cu galezii. În sfîrșit, partida cu Italia trebuie să fie și o trambulină morală înaintea dificilei întîlniri cu Anglia, de pe 13 mai, la București. Spun asta întrucît Anglia este cotată drept cea mai puternică forță rugbistică din lume, înaintea Noii Zeelande, chiar dacă la nivel de reprezentativă nu reușește întotdeauna să exprime superioritatea evidentă pe care o deține în privința școlilor de rugby, a numărului de cluburi, a criteriilor de selecție ș.a.m.d. Sînt, deci, suficiente motive ca această partidă cu Italia să fi fost tratată cu toată atenția de către toți factorii cu atribuții la echipa națională de rugby".

Lotul s-a reunit la 2 aprilie și beneficiază, ca de obicei, de ospitalitatea și solicitudinea clubului Steaua pentru buna desfășurare a pregătirilor. Dintre mulții jucători accidentați, doar Gheorghe și, eventual, Ciorăscu s-ar putea să nu fie recuperați, existînd, prin urmare, varianta titularizării lui Răducanu.

Punctînd că rugby-ul a reușit ce n-a reușit fotbalul (partida cu Italia se va desfășura pe stadionul „23 August", dorit și de amatorii unor jocuri de fotbal interne și internaționale de mare interes), vom spune că e-adevărată și reciproca — și-anume că, la fotbal, în jurul echipei naționale, s-a creat de fiecare dată în preajma unor întîlniri oficiale ori amicale o atmosferă de totală implicare a biroului federației, a organizatorilor (cei de la Sibiu rămîn un model greu de egalat), a tuturor factorilor care pot stimula cu atenție și eficiență energiile primei reprezentative. Lucrurile nu stau chiar la fel în cazul echipei naționale de rugby, cel puțin pentru acest joc cu Italia. (De pildă, un banal tub cu chelen, atît de necesar primului ajutor la o accidentare cît de mică, s-a putut găsi cu foarte mare greutate pentru purtătorii frunzei de stejar !). Dar, întrucît ne mai așteaptă partida de referință cu Anglia și-apoi cea oficială cu Spania (21 mai), ar mai fi speranțe și timp de readucere a echipei naționale de rugby pe locul ce-l merită în atenția tuturor.

Ș. OCTAVIAN ■

La un pas de finale

La sfîrșitul acestei săptămîni, reprezentantele noastre în cupele europene la handbal masculin, Steaua în C.C.E. și Dinamo București în Cupa Cupelor vor susține partidele retur din semifinale. În prima manșă, evoluînd în deplasare, Steaua și-a impus valoarea bine cunoscută în fața campioanei Suediei, Drott Halmstad, cîștigînd cu scorul de 24—23, după un meci echilibrat, în care a condus majoritatea timpului. Dinamo, a abordat partida de pe teren propriu cu formația franceză U.S. Creteil fără o cunoaștere prealabilă a acesteia, cu cîțiva jucători nerestabiliți complet după unele indisponibilități, fără Bedivan, bolnav — astea pe fondul lipsei de experiență a majorității componenților săi. Practicînd un veritabil antijoc, plin de durități, îngăduite de un arbitraj tolerant, oaspeții au reușit să limiteze proporțiile înfrîngerii, Dinamo cîștigînd doar cu 20—19, scor care conferă, totuși, echipei noastre o șansă pentru calificare ce-ar putea fi valorificată printr-o mobilizare maximă a resurselor și o mai mare concentrare în fazele de joc. (P. DUMITRESCU).

Alergînd în liniștea pădurii

Pădurea Băneasa a fost nu demult locul desfășurării unui concurs de orientare, organizat de Comisia de specialitate a C.M.E.F.S. București cu prilejul „Zilei orientării" și a aniversării a 40 de ani de la organizarea primului concurs de acest gen în București. În paralel, un concurs rezervat doar copiilor începători s-a desfășurat și în Parcul Tineretului, prilej care pentru mulți a devenit un punct de plecare în practicarea acestei discipline.

Sport deosebit de complex, care solicită deopotrivă gîndirea activă dar și rezistența fizică, orientarea, în ciuda celor peste două decenii de activitate și a rezultatelor bune obținute pe plan intern și internațional, s-a complăcut într-un dulce și persistent anonimat, recent curmat de schimbările produse în optica celor ce veghează la destinele acestui sport.

Concursul din pădurea Băneasa trebuie privit ca un prim semn al revigorării acestei discipline, excelenta organizare și prezența celor peste 300 de participanți constituind o dovadă concretă a noului „traseu" impus de F.R. de Turism-Alpinism.

Orientarea (turistică sau sportivă, cum vreți să-i spuneți) este înainte de toate expresia unei mentalități sănătoase a modului de petrecere a timpului liber, un îndemn la o reconsiderare a virtuților benefice ale ieșitului la iarbă verde.

Alături de sportivi consacrați, al căror principal scop rămîne performanța sportivă, în concursul de duminică au participat și concurenți care, după vîrsta din buletin sînt în preajma pensionării, au alergat cu o plăcere — mai greu de înțeles de cei veniți la pădure doar pentru o sticlă de bere și o țigară fumată la volanul mașinii. Mai mult, „curiozitatea" unora dintre aceștia a mers chiar pînă la a distruge posturile de control — cum să califici asemenea gesturi gratuite? — făcute cu truda și cheltuiala sportivilor și arbitrilor la un loc.

Străbat traseul de concurs cu veșnic tînărul Vitalie Platon, președintele Comisiei de orientare a municipiului București, pentru a înțelege mai bine cîteva din condițiile pe care le au de îndeplinit concurenții. Împărțiți în 34 de categorii, participanții au de străbătut un traseu ce poate ajunge la 12—13 km, încercînd să descopere toate punctele de control marcate pe harta primită la plecarea în cursă. Înarmați cu o busolă, ei trebuie să „se orienteze" cît mai corect în teren, compostîndu-și talonul de participare la toate punctele de control, amplasate oriunde, într-o vizuină, groapă sau pe un trunchi de copac. Cîștigă cel care realizează cel mai bun timp, nu arareori departajarea făcîndu-se la zecimi de secundă. În concursurile de anvergură, traseele au o dificultate mult sporită datorită diferențelor mari de nivel, a măiestriei cu care sînt ascunse posturile de control și vitezei cu care se aleargă (12—13 km/oră).

Asemenea oricărui concurs, și cel din pădurea Băneasa a necesitat o muncă serioasă de pregătire a traseului, de întocmire și tipărire a hărților color și de amplasare a punctelor de control, astfel că arbitrii au fost nevoiți să străbată ei înșiși de mai multe ori parcursul amenajat pentru întrecere. Impresionantă este munca acestor oameni care, în virtutea unei iubiri pătimașe, își pun cu nerăbdare ecusonul de arbitru în piept ori de cîte ori e nevoie și retrăiesc pentru cîteva ore freamătul marilor concursuri la care, odinioară, au participat și ei.

Dacă se întîmplă să vă aflați în preajma unui concurs de orientare, (dar pentru asta ar trebui, credem noi, și ceva publicitate!) încercați să-i priviți cu alți ochi pe cei ce aleargă în liniștea pădurii, căutînd cu harta și busola în mînă tîlcul unui vechi dicton. Iar dacă entuziasmul lor nu vă va convinge îndeajuns, căutați-l pe arbitrul Siegfrid Mateescu care, cu înțelepciunea celor 87 de ani de viață, vă va dezvălui secretul tinereții fără bătrînețe.

EUGEN NEGREA ■

Civilizația sportului

Forța mușchilor și forța minții

Roxana Iordache, Șos. N. Titulescu, bloc 3, București : *„Steaua este aplaudată pe plan (inter)național ca formație fair-play (Premiul Fair-Play din partea Comitetului Olimpic Român în 1986, același premiu cu maximum de puncte — 20 — în clasamentul european al sportivității la Monte Carlo '87, FRANCE FOOTBALL) și echipă-spectacol. Eleganța, rafinamentul și forța cerebrală, nebunia imaginativă și echilibrul psiho-moral, armonia interioară a echipei sînt unanim remarcate în lumea fotbalului ; simptomatic, mai ales în contextul unor partide cu miză maximă, Steaua stimulează competitivitatea, imprimă participanților un ritm de creștere, invită la replică, solicită din partea partenerilor jocul de înalt nivel. Ea se bucură să fie înconjurată de cît mai multe formații care să tindă nu doar să-i facă față, ci să ajungă tot mai în față. Ca dovadă, cine joacă în compania Stelei dă totul, semn al valorii — etalon. (...) Campioana noastră este campioana fotbalului de calitate, artista JOCULUI. Ne amintim că formația Dinamo Kiev, considerată „mecanismul fotbalistic al anului 1986 pe glob", a fost dereglată cu măiestrie de „știința jocului de fotbal" stelist. Europa o numea „noua realitate a fotbalului în general". În fața ei, dinamoviștii kieveni s-au declarat depășiți și, totodată, au înțeles că trebuie să se perfecționeze pentru a ține pasul cu vremea — paradoxal, o vreme cînd lumea vrea un fotbal... riguros-poetic — și a-i putea da, cîndva, o replică de aceeași natură. (...) Reflex al unei pregătiri complete, fotbalul-Steaua nu este o forță brută, ci o forță subtilă, nu imperativul din afară, ci motivație interioară, nu tenacitate oarbă, ci luminozitatea bucuriei, nu furie, ci luciditate. Putem înțelege, deci, de ce steliștii „nu și-au pierdut mințile" la Tokio, în momente în care ar fi avut, omenește vorbind, toate drepturile „să tune și să fulgere" în fața unei nedreptăți al cărei caracter absurd și ridicol l-au demonstrat tocmai prin nobila lor seninătate".*

Vă mulțumim pentru ampla dumneavoastră scrisoare, din care am publicat cîteva fragmente. Ați reamintit episoadele Monte Carlo și Tokio încercînd să anticipați repetarea lor ? E bine să nu ne grăbim totuși. În fotbal, cel mai greu meci este întotdeauna cel care urmează. Deci, Izmir. Pe urmă, vom vedea ce va mai fi. Din cele ce ați scris despre forță, înțelegem că sînteți împotriva antifotbalului. Și aveți dreptate. Prin anti-fotbal, competiția devine un teatru absurd. Din sărbătoare, teroare, din fervoare, oroare. Cui folosește ? Ce-ar însemna o victorie cu acest preț? Există o vorbă — sau un verb — în rîndurile suporterilor : JUCAȚI FOTBAL. Toată filosofia fotbalului constă în acest joc. În absența lui, fotbalul devine un non-sens, se autoanulează.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

La numai 17 ani, rapidistul Petrică Paraschiv și-a înscris în palmares nu numai „Centura de Aur", ci și un succes în fața deținătorului titlului european, sovieticul Nsan Mucian

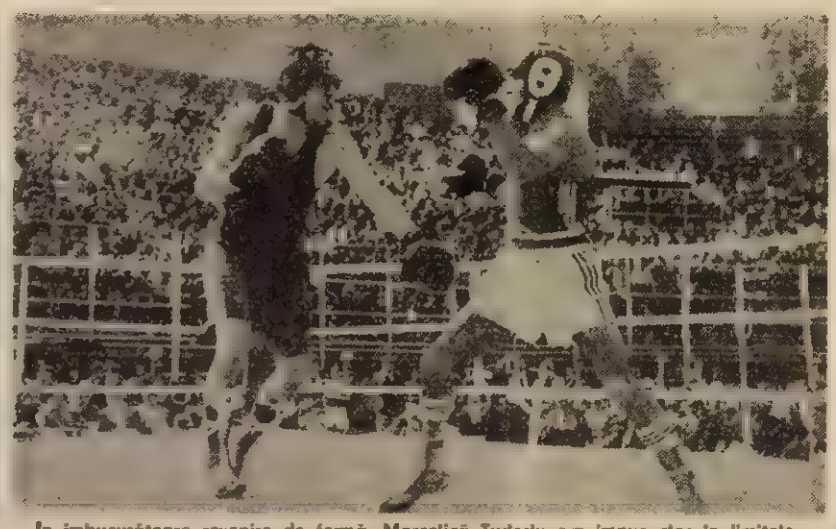

În imbucurătoare revenire de formă, Marcelică Tudoriu s-a impus clar în limitele categoriei pană

Fotografii de NICOLAE PROFIR ■

„Centura de Aur" de anul acesta a avut o „fereastră" excelentă în calendarul internațional, dovadă, încă una, a prestigiului în creștere al competiției noastre pugilistice. Disputată cu aproape două luni înaintea campionatelor europene (28 mai — 3 iunie, la Atena), ediția cu numărul 18 a putut beneficia astfel de o participare valoroasă, echipa U.R.S.S. onorînd, de pildă, exemplar, turneul, cu prima garnitură, ceea ce a însemnat 5 campioni europeni (majoritatea componenților fiind și deținători ai titlului unional), precum și doi medaliați olimpici în 1988 și doi cîștigători ai „Cupei Mondiale". În aceste condiții, turneul bucureștean, găzduit în cele din urmă de clubul Rapid (sala, pentru patru zile și „potcoava" stadionului — excelentă idee — rezervată reuniunii finale) a suferit o polarizare pronunțată. Au fost, în primul rînd, doi poli... „geografici", gala care a decis învingătorii constituindu-se, practic, într-un meci România — U.R.S.S., în care țara noastră, trebuie subliniat din capul locului, a dat o replică viguroasă. Apoi, alți doi poli, ca să rămînem la terminologia din atlas, „magnetici": membrii lotului republican și cei din afară lui, în finală s-au calificat, ca să argumentăm, 11 boxeri români (6 din lot), 10 sovietici, 2 cubanezi și un turc (în urma singurei greșeli flagrante de arbitraj, cu precizarea că bulgarul Stoino Parlapanov și românul Ștefan Munteanu și-au onorat în semifinala cu pricina ecusonul internațional, îndeplinindu-l învingător pe merit pe Marian Dumitrescu, și nu pe Kibar Tatar). Deci, reprezentanți ai 4 țări, din cele 9 participante, 6 „centuri" revenind U.R.S.S., 3 — României și una — Cubei. În privința celuilalt „poli", scorul este, am spune, egal: au obținut victorii doi sportivi pregătiți la lotul de seniori, Marcelică Tudoriu și Francisc Vastag, doi la club, (Dinamo în speță) — Daniel Dumitrescu și Rudel Obreja, și, unul, practic, la selecționata de juniori, marea și plăcuta surpriză, Petrică Paraschiv, de la Rapid.

Cu **Petrică Paraschiv** (categ. semimuscă, elevul lui Gabriel Pometcu, pregătit la „juniori" de Gheorghe Ene), începem și scurta prezentare a cîștigătorilor români ai turneului. Cel mai tînăr pugilist al competiției a impresionat în primul rînd prin... maturitate, adică prin capacitatea de a traduce în ring indicațiile primite la colț, dovadă a unor disponibilități tehnice puțin obișnuite la 17 ani! Bun și pentru campionatul mondial de tineret (Porto Rico, în august), bun, fără discuție, și pentru intrecerile seniorilor, Paraschiv are nevoie de un program adecvat, bine gîndit, din timp.

„La „pană", **Marcelică Tudoriu** nu a beneficiat numai de absența titularului de pînă mai ieri al categoriei, Daniel Dumitrescu, ci și de propria valoare, pusă în evidență mai ales în finala cu campionul european, sovieticul Miliak Kazarian. Tenace, cum îl știm, Tudoriu se află într-o îmbucurătoare creștere de formă. Acum la „semiușoară", vicecampionul olimpic al „penelor" s-a impus clar, prin tehnica sa aproape perfectă, luciditate, orientare tactică. Despre „welterul" **Francisc Vastag** n-avem decît să repetăm ce am spus după turneul „Strandjata" de la Sofia. Dealtfel, campionul mondial de tineret a primit, și la „Centură", titlul de cel mai tehnic boxer, ceea ce, nu-i așa, pe scutește de alte comentarii. În sfîrșit, **Rudel Obreja** (categ. semimijlocie), cîștigător al „Centurii de Aur" pentru a doua oară consecutiv. „Punch-eur" de temut, cum îl știm, Obreja a avut un început de sezon foarte bun, care, vrem, nu vrem, îl impune selecției pentru „europene". În finala turneului, dinamovistul a întîlnit cel mai titrat pugilist al competiției, sovieticul Akopkohian, căruia l-a administrat, fără dubii, a 14-a înfrîngere într-o carieră ce cuprinde nu mai puțin de 256 meciuri! Îi vom remarca, înainte de a recapitula și pe ceilalți învingători, pe Nicolae Aliuță, Adrian Mărcuț, Glanl Gogol, Doru Maricescu, precum și un tînăr timișorean, de la U.M.T., Marius Ștefan, un semigreu de 19 ani care a lăsat o bună impresie.

„Centura de aur 1989"

Selecția rămîne deschisă

Iată, deci, promisele nume ale celor lalți cîștigători: **Iuri Arbaciakov, Timofei Skriabin, Constantin Tsiu, Andrei Kurnlavka, Iuri Vaulin, Alexandr Mirosnicenko** (toți U.R.S.S.), **Julio Quintana** (Cuba).

În încheiere, opinia antrenorului coordonator al lotului național, Relu Auraș, un tehnician tînăr, căruia anul acesta îi poate aduce deplina consacrare: **„Cred că am asistat la cea mai puternică ediție din ultimii 10—15 ani, cu o participare internațională — sovietici, cubanezi, bulgari, boxerii din R.P.D. Coreeană, cei din R.D. Germană — de înalt nivel. Într-o asemenea companie, tînărul nostru lot, cuprinzînd boxeri abia ieșiți din juniorat sau încă juniori, și-a putut etala din plin pregătirea tehnico-tactică și fizică, după părerea mea competitivă în ringul continental și nu numai. Am, deci, motive să fiu optimist, gîndindu-mă la campionatele europene unde vom putea prezenta 6—7 pugiliști cu șanse la medalii".**

Iar în septembrie, adăugăm noi, vor urma campionatele lumii, la Moscova, alt prilej de revenire a boxului românesc în prim-planul pugilatului internațional. Succes!

LUCIAN OPREA ■

ȘAH
cu Margareta Mureșan

Surprizele performanței

Printre puternicele turnee ale anului se află, desigur, tradiționalul „open" de la Lugano, al doilea în Europa ca mărime după cel inclus în cadrul Festivalului de la Biel. „Palazzo dei Congressi" a găzduit într-una din sălile sale timp de nouă runde (s-a jucat sistem elvețian) 200 participanți (reprezentînd 20 națiuni) în două grupe valoroase, turneul principal bucurîndu-se de prezența a numeroși jucători de elită.

Mereu prezent printre fruntașii mai multor ediții ale „open"-ului de la Lugano, reprezentantul nostru Florin Gheorghiu s-a înscris și anul acesta, încă din primele runde, printre candidații la locul întîi. Manifestînd o excelentă formă sportivă la începutul noului sezon competițional (neînvins în turneul anterior de la Berna), multiplul nostru campion s-a desprins din duelul cu primii săi trei adversari cu maximum de puncte: 3. După o tratare ingenioasă a capitolului: deschidere, balansînd egalitatea în favoarea sa, Fl. Gheorghiu a încheiat spectaculos confruntarea cu J.L. Costa pe care o vom supune atenției cititorilor noștri pentru a se familiariza cu stilul de joc al marelui maestru. **J.L. Costa-Fl. Gheorghiu** (Apărarea Benoni): 1. d4 Cf6 2. c4 c5 3. d5 g6 4. Cc3 d6 5. e4 Ng7 6. f3 00 7. Ng5 h6 8. Ne3 e6 9. Dd2 e:d5 10. c:d5 b5 !? 11. Cge2 Ch7 12. Cf4 Cd7 13. Ch3 Ce5 ! 14. Cf2 Nd7 15. Tc1 b5 16. Nc2 Tb8 !? 17. b3 Te8 18. 00 a6 19. h3 b4 20. Ccd1 Nb5 ! 21. Te1 Cd7 22. Tf1 Cb6 23. g4 h:g4 24. h:g4 Dd7 !? (24... f5 !) 25. Rg2?! (25.g5 e) 25... f5 ! 26. N:b5 a:b5 27. Nf4 ?! Cf6! 28. e:f5 (28. g5? Cb6 !) 28... Cb:d5 29. f:g6 ? (29. Ng3) 29... Te2 !! și albul renunță (e inutil să mai vezi pierderea damei).

Convins de răsturnarea teoretică din partida cu M. Petursson, supraevaluîndu-și șansele în jocul de mijloc, jucătorul nostru și-a dozat nefiresc timpul de gîndire și, în mare criză de timp, a irosit avantajul deținut, ba chiar a ajuns să cedeze în fața unui adversar pe care-l depășise prin concepția de joc. Islandezului i s-a creat, astfel, în mod nemeritat culoar favorabil, secondîndu-l pe Victor Korcinoi, aflat la conducerea clasamentului. Afectat de înfrîngere, Florin Gheorghiu a jucat prea prudent în compania campionului mondial al juniorilor, J. Lautier, remizînd fără a forța ruperea echilibrului poate și din cauză că asista la surprize de mari proporții: Hübner, Tukmakov și Larsen învinși, pierdeau contactul cu plutonul fruntaș. Cumulînd 3 puncte din următoarele patru partide (victorie la Steinbacher, remiză cu Predrag Nikolici, victorie la Zak și remiză cu Piket) șahistul nostru a obținut al doilea punctaveraj al turneului: 6,5.

Lupta pentru primul loc în clasament s-a dat între V. Korcinoi și M. Petursson, aflați și în final la egalitate de puncte: 8 din 9 posibile. Clasamentul final al întrecerii: V. Korcinoi și M. Petursson 8 p, Lautier (cu normă de mare maestru), **Gheorghiu**, De Firman, Miles, Cernin, King, Knaak, Douven, Rogers, L.B. Hansen, Piket, Marinelli 6,5 p, Hort... 6 p, Sax, Ftacinik, P. Nikolici, Torre, Seirawan, Ciburdanidze... 5,5 p, Hübner... 5 p,... Tukmakov, Larsen... 4,5 p, ...După cum remarcați din secvențele clasamentului surprizele nu au lipsit, jucători cu mari pretenții situîndu-se în poziții modeste datorită unor înfrîngeri neprevăzute.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Partidă cîștigată

Autobuzul rula aproape fără zgomot, normal, pe o șosea fără viraje, urcușuri, coborîșuri, șoferul era la fel de normal, adică odihnit, liniștit, cu capul limpede, nu pusese un gram de alcool în gură. Era un tip zdravăn, sănătos, care nu se enerva nici cînd era vorba de lucruri serioase, darmite din pricina unor fleacuri și care nu cocheta în general cu Bachus. Pasagerii ședeau liniștiți pe scaunele lor, fiecare cu gîndurile și grijile lui. Circulația rară, drumul bun, uscat, timpul însorit, răcoros, nu lăsa să se întrevadă că pînă la capătul călătoriei se va petrece ceva deosebit. În circulație nu poți însă garanta ce se va întîmpla nu în ora următoare, nici măcar în minutul care urmează. Cînd șoferul, stăpînit de calmul său englezesc, a văzut cum autoturismul ce rula din sens contrar se angajează într-o depășire atît de riscantă, apărînd la o distanță incredibil de mică de enorma lui mașină, parcă nu l-a venit a crede. Așa ceva se poate întîmpla numai cu un șofer avînd mintea tulbure, după o noapte de chef, total neatent sau care, mai știi... ține neapărat să o încheie cu viața. Aceste ipoteze l-au fulgerat doar prin gînd în timp ce hotărîse deja rezolvarea ecuației cu o singură necunoscută. Viră brusc la stînga, întrînd cam cu un sfert din lungimea mașinii pe lanul de grîu aflat, din fericire la nivelul șoselei. Pasagerii, luați prin surprindere, începură deodată să vorbească, să se agite, unii se ridicară în picioare, iar alții, vrînd să coboare din mașină, împingeau în zadar ușa care putea fi deschisă numai la comanda pilotului. Sînt situații cînd șoferul vrea să afle răspuns la mai multe întrebări deodată într-o secundă. Ce se întîmplase cu pasagerii lui, cu mașina ce o conducea, cu cei ce veneau spre el, cu celălalt autovehicul? O privire fugară spre călători fu de ajuns ca să se convingă că toți erau în viață. Nici măcar un geam nu se spărsese. Speriați da, erau. Cei mai lucizi rămăseseră bărbații ce priveau întrebător spre șofer. Acesta n-avea însă timp de explicații. Cobori iute din mașină. Îl interesa soarta partenerului de drum. Acum se dumiri șoferul că fusese vorba de o Dacie ce se descurcase bine strecurîndu-se în plină viteză prin intervalul îngust dintre partea din spate a autobuzului rămas pe șosea și parapetul din metal ce proteja șoseaua de albia riului cu ape mocirloase. Autoturismul își pierduse, frecîndu-se de autobuz, aripile și portierele din partea dreaptă. Schijele geamurilor sparte lăsaseră pe obrajii șoferului și ai celor trei ocupanți o mulțime de linii și puncte sîngerinde. Aidoma călătorilor din autobuz și pasagerii mașinii de culoarea nisipului erau la fel de uluiți, de zăpăciți. Starea lor era într-un fel justificată. Văzuseră moartea cu ochii.

Înainte de accident, între cei patru din autoturism avusese o discuție aprinsă. Șoferul, antrenor al unei echipe din „C" unde se știe cît de dură e viața, își manifesta nemulțumirea pentru modul cum cei trei arbitri, centralul și tușierii, acum pasagerii lui, conduseseră partida pierdută de echipa omului de la volan, în minutul... 90, printr-un gol, chipurile, marcat din ofsaid. „Steguleții ți-a rămas lipit de picior", tocmai remarca șoferul. „Mîna îți cîntărea probabil o sută de kile. D-aia ți-a venit greu s-o ridici, iar la ochi aveai albeață. Un fel de orbul găinilor dar... un orb cu tilc". Pînă atunci, calm la toate observațiile critice ale antrenorului la adresa modului părtinitor cum, chipurile, fusese arbitrajul, arbitrului de linie îi sări mustarul. „Ascultă antrenorule, în loc să faci apropouri, jignitoare, mai bine ți-ai pune oamenii la treabă. Să-i înveți să fugă, să lupte. Doar i-ai văzut, parcă erau leșinați. Nu să plăcheze ca la rugby și să injure pe teren. Și încă ceva, ce pretenție aveai să cîștige, cînd ei au discutat „tactica" jocului de azi, pînă la două noaptea în camera „căpitanului" echipei? Îngrijitoarea cără azi dimineață un coș întreg de sticle goale. „Centralul" tratează diferendul cu un calm de invidiat, nu prin prisma regulamentului jocului de fotbal, ci prin cel al circulației. „Ascultă șoferule, în timp ce tu te agiți, eu te-am studiat atent. Cînd demonstrai, fluturînd mîna dreaptă în aer, cum s-a marcat, chipurile cu concursul nostru al oficialilor, golul, era cît p-aci să agăți ghidonul unui biciclist care făcea un ușor slalom fiind probabil la fel de ușor „performat". Apoi cînd relatai înfocat despre pumnul primit în nas de ăla pe care îl considerai mai grozav decît VICTOR, nu erai decît la un pas de lampa stop a autoturismului care frînase spre a evita un copil. Pe mine m-ai trimis cu capul în parbriz. Privește cu ce cucui frumos m-am ales! Episodul cu depășirea ta faimoasă ce putea să ne trimită în rai, s-a datorat faptului că te-ai aruncat pe volan, spre a-mi demonstra cum a fost plăcat jucătorul tău înalt ca ăl de la Göteborg ce ne marcă golul în Suedia. Păcat însă că semăna cu respectivul doar la înălțime. Cu capul pe volan cum era să vezi autobuzul? Meciul l-ai pierdut, e adevărat, dar partida pe viață și pe moarte de pe șosea ai cîștigat-o, fapt pentru care te rog să primești întreaga noastră gratitudine".

VICTOR BEDA ■

Cum, în general, există și o plăcere a veștilor bune, o bucurie de a împărtăși lucrurî de bine, cu atît mai mult o satisfacție din fotbal capătă strălucire și consistență atunci cînd este comunicată, intersectată, alăturată — **exprimată ca atare**, creînd astfel sentimentul unei solidarități cu cei care au produs-o și-al unei participări la izbînda lor. De aceea, după orice victorie dialogurile se leagă mult mai ușor, aproape spontan și dincolo de formalitatea vreunei obligații profesionale.

Pentru jocul Stelei cu Galatasaray, au venit la stadion mulți împătimiți ai fotbalului, pentru care atmosfera arenei este de neînlocuit — chiar și de tradiționala comoditate a fotoliului din fața televizorului. Private fiind de avantajul „unghiurilor" și „reluărilor", opiniile lor sînt cu atît mai stimabile cu cît exprimă constatări nefiltrate de optica aparatelor, exprimă, deci, observații directe și nu raționamente ulterioare. De pildă, **Cornel Dinu** remarca încă din timpul jocului că **„șeptarul** (Ugur — n.n.) **e volanî în spatele virfului, un jucător foarte bun, numai să-l țină picioarele pînă la sfîrșit"**, iar **„jucătorii turci pierd oamenii, nu pot face marcaj, se întind prea mulți între cele două careuri"** (nu puteau face marcaj, am adăuga noi, și din cauza vitezei de joc a steliștilor, a schimbului derutant de locuri, prin care li se pierdea urma...). La sfîrșit, antrenorul lui „U" Cluj-Napoca avea să sintetizeze : **„Victorie absolut meritată, care putea fi și mai clară. Echipa turcă a evoluat destul de corect din punct de vedere tactic, deși a avut prea mult entuziasm ofensiv față de resursele tehnice și de experiența internațională ale jucătorilor săi. Rezultatul este, de fapt, și expresia diferenței de valoare individuală dintre jucătorii celor două echipe. Calificarea Stelei în finala Cupei campionilor este o mare performanță, care onorează o muncă făcută cu seriozitate și competență de mai mulți ani de zile"**. Arbitrul **Ion Crăciunescu** care a fost, la acest joc, rezerva oficială a lui Correa, n-a depășit, în declarații, limitele impuse de F.I.F.A.: **„Un joc extraordinar de frumos, între două echipe bune, rezultatul demonstrînd, totuși, cam care este diferența dintre ele. Totul e bine cînd se termină cu bine, inclusiv din punctul de vedere al arbitrajului"**. **Ștefan Covaci**, apariție insolită, după atîția ani, pe gazonul Ștefan cel Mare, a fost mai puțin vorbăreț, mărturisind doar : **„Pentru că premiscle erau necunoscute, am spus că va fi mai greu decît cu Göteborg. Echipa turcă a jucat.. curajos, dar n-a tras pe poartă. În orice caz, a arătat o ambiție care se va descătușa la Izmir. De aceea e păcat că Steaua i-a „iertat" cu alte cîteva goluri clare ; în cupele europene, în orice meci oficial, trebuie să dai cît goluri poți, fără pic de relaxare în fața porții ! Acuma, pentru retur, jucătorilor noștri la va trebui calm, foarte mult calm, pentru a rezista în „iadul" de la Izmir. Va fi un meci foarte greu și prin lipsa lui Lăcătuș, care ținea la respect apărarea lor datorită vitezei și tehnicii pe contraatac. Ca urmare, Steaua trebuie să revină la jocul ei metodic, să evite cîmpurile și contactele dure cu adversarii, întrucît atmosfera va fi aspră și-n teren, și-n tribune"**. Antrenorul echipei naționale, **Emerich Jenei**, parcă îmbina bucuria de-acum cu nostalgia primei semifinale steliste — Anderlecht '86 : **„Jocul a avut o desfășurare normală, pe parcursul căreia Steaua și-a arătat valoarea incontestabilă. Echipa turcă m-a surprins prin tehnicitatea ridicată, prin jocul elevat și prin dezinvoltura evoluției în teren. Cu toate astea, echipa Steaua n-a putut fi oprită din tradiționalul ei iureș ofensiv. M-ar bucura foarte mult calificarea ei într-o nouă finală a Cupei campionilor pentru că valoarea îi dă dreptul să merite acest lucru și, bineînțeles, îi urez mult succes în cele două — zic eu — jocuri pe care le mai are de disputat în actuala ediție a acestei competiții"**.

La vestiare, după ce-l trimite pe Hagi la controlul antidoping (cu, se pare oportuna — și meritata ? — sticlă cu bere în mînă) și anunță adunarea pentru „vineri, ora 16", **Pulu fordănescu**, bbisnuit, desigur, cu protocolul unor astfel de situații, iese de bună voie în întîmpinarea celor care-i așteptau opiniile : **„Cred că rezultatul și jocul practicat de echipa noastră îmi răpesc posibilitatea oricărui comentariu. Mai ales că, după ocaziile clare pe care le-am avut, diferența putea fi și mai mare. Galatasaray a alinia o formație cu mulți jucători defensivi, dar, prin marcajul asigurat la Prekazi și Ugur, am avut siguranța de a veni în atac cu superioritate numerică, de a ne crea un om în plus care le-a dezorganizat apărarea. Ar fi nedrept să fac remarcări, toți jucătorii avînd merite deosebite în obținerea acestui succes. Dar sîntem convinși că meciul retur nu va fi ușor. De aceea, încă din acest moment trebuie să ne fie clar că, pînă la finală, mai avem de jucat o partidă — și tot ce vom întreprinde în perioada următoare porneste de la această poziție realistă"**. Ca un al cc fusesem cu ochii tot meciul îndeosebi pe evoluția lui Pițurcă (celelalte aspecte mai importante revenind în sarcina colegului George Arlon) l-am întrebat pe Iordănescu tocmai despre contestatul deja (chiar în folclorul steliștilor) vîrf de atac al echipei militare : **„Știu că Pițurcă a început să fie contestat de public, dar în planul tactic al echipei noastre el deține un rol deosebit pentru care îi acord meritele cuvenite. Cine va putea să revadă acest joc, ca și altele, de altfel, va constata că majoritatea acțiunilor noastre de atac se înlănțuie pe mișcările și jocul lui"**. I-am mulțumit în gînd lui Iordănescu, pentru că opinia lui mă încuraja și mai mult să scriu ceva despre „tangentele" ori „devierile lui Pițurcă". Nerevăzînd caseta, ci doar niște însemnări scrise pe genunchi, am constatat că : Pițurcă nu poate fi marcat om la om deoarece nu ține mingea, ci doar o deviază (Erhan, nr. 5, nu mai știa unde și cum să-l aștepte) ; Pițurcă a fost prezent „cu tangența" la golul lui Ilie Dumitrescu ; în min. 22, scăpînd de toți, rea din centrul careului un „drop" prea ușor, totuși ; în min. 32, e la 2 m de poartă și scoate un corner ; peste un minut, Ilie Dumitrescu ratează un gol din pasa perfectă a lui Pițî ; în min. 39, Pițî e iarăși singur, dar e agățat și urmează penalty-ul transformat de Hagi ; în min. 45, ezită un schimb decisiv cu Lăcătuș, cei doi încurcîndu-se reciproc ; min. 68 conține cea mai frumoasă fază de fotbal văzută în ultimii ani pe stadioanele noastre (pe care o propunem pentru simbolul genericului de la „Telesport") : deposedare Stoica la colțul din dreapta terenului stelist, pasă spre Hagi, învăluire Dan Petrescu, pasă „peste" la Lăcătuș, din nou angajare a lui Dan Petrescu (la colțul din stînga careului advers), pasă în centru spre Pițurcă, deviere a acestuia tot spre stînga, la Ilie Dumitrescu, complet demarcat, gol „dintr-una" al acestuia pe lîngă poartă : șapte pase pentru o diagonală de teren și-o imensă ocazie de gol ! Iar în min. 86, faza care i se reproșează cel mai mult (ultima împreună contează, nu-i așa ?) : angajat de Hagi, în loc să pătrundă ca un golgheter autentic ce se află, Pițurcă preferă o pasă cu călcîiul spre un presupus loc în care cocchipierul său n-a mai fost ! E mult, e puțin ce-a făcut Pițurcă în acest joc ? Vialli de la Sampdoria face o singură fază pe teren (este toată echipa joacă pentru el ! Cazul lui Pițurcă, e invers : joacă prea mult pentru echipă

OCTAVIAN ȘTIREANU

Fotografie de PAUL AGARICI

Retrăind o victorie cu speranță pentru o nouă finală

„Porni Luceafărul"

În cadrul complexului de manifestări prilejuite de Centenarul Mihai Eminescu, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Botoșani, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R.S.R., cu sprijinul principalelor reviste literare din țară, organizează cea de-a VIII-a ediție a Concursului de poezie și critică literară „Porni Luceafărul...".

Adresîndu-se tinerilor poeți și critici nedebutați încă în volum propriu, concursul își propune să contribuie la promovarea poeziei autentice, cu profunde implicații patriotice, și-a interesului pentru investigarea exegetică a operei eminesciene.

Pentru secțiunea de **poezie**, participanții vor expedia cîte un grupaj alcătuit din minimum 10 poeme, dactilografiate în cinci exemplare. Pentru secțiunea de **critică**, se vor trimite 1—2 texte (având ca tematică în mod exclusiv creația eminesciană) a cîte 4—5 pagini dactilografiate la două rînduri. Poemele și textele vor fi semnate după sistemul cu moto, urmînd a fi expediate pînă la 13 mai 1989 (data poștei) pe adresa : Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Botoșani, B-dul Mihai Eminescu, nr. 91, cod 6800. Informații suplimentare se pot obține la telefonul 985/15448.

Un juriu alcătuit din critici literari, reprezentanți ai instituțiilor organizatoare și ai revistelor colaboratoare va acorda premii în obiecte și diplome, „Caietele botoșănene" și publicațiile literare urmînd a tipări, în coloanele lor, textele premiate.

Laureații concursului vor fi înștiințați din vreme pentru a putea fi prezenți la Botoșani, la manifestările din cadrul „Zilelor Mihai Eminescu".

VREMEA cum a fost cum va fi

CORNELIU POP

Rubrica de meteorologie din precedentul număr al revistei pleda în favoarea integrării meteorologiei într-un ansamblu de științe ale sistemului terestru. Voi continua pledoaria folosindu-mă de argumente disponibile în literatura de specialitate. În spațiul restrîns al rubricii mă voi ocupa de cel mai spectaculos fenomen oceanografico-meteorologic — „El Niño", limitîndu-mă la o succintă prezentare cronologică.

În 1892, omul de știință Camilo Carillo relata că pescarii peruani din portul Paita au inventat termenul „Corriente del Niño" pentru iavazia de apă caldă din apropierea coastei ce apărea în jur de 25 decembrie, provocînd diminuarea pescuitului. După ani, mulți autori au înlocuit cuvîntul „curent" cu cel de „fenomen", deoarece evenimentul se dezvoltă neregulat și trecător în sistemul ocean/atmosferă. În 1958 definiția pentru El Niño a fost generalizată pentru a cuprinde și caracteristicile proceselor oceanografico-meteorologice ce apar în apropierea coastelor Californiei, Africii de Sud-Vest, Australiei de Vest și Vietnamului. Primele documente referitoare la condiții asemănătoare cu un El Niño se găsesc în jurnalele de bord ale unor căpitani de nave în anii 1795 (Colnet), 1822—23 (Lartigue) și 1891 (Carranza). Cele mai importante apariții de „El Nino" au fost în 1891, 1925, 1934—41, 1965, 1972—73, 1982—83 și 1986—87.

La începutul secolului singura preocupare privind El Niño era legată de guanoul (îngrășămînt organic) păsărilor. În 1909 guvernul Peru pune bazele Companiei Administrării Guanoului în scopul exploatării comerciale a acestuia. În timpul unui eveniment El Niño populația de pește mărunt (principala sursă de hrană a păsărilor de guano) diminuează brusc. Poze de la începutul secolului surprind pe plajele peruane milioane de păsări moarte de foame în căutarea hranei.

În 1972—73 un alt El Niño major s-a asociat cu secete pe teritorii vaste. În 1972 pentru prima dată după cel de-al II-lea război mondial producția globală de cereale precum și captura de pește au înregistrat o scădere. Pentru Peru care la sfîrșitul anilor 60 devenise prima producătoare de pește din lume s-a produs o adevărată prăbușire economică. Flotele și industria piscicolă prelucrătoare au fost aduse în stare de șomaj pentru următoarele decenii.

El Niño 1982—83, cel mai intens fenomen de acest gen cunoscut, a afectat în mod diferit întregul sistem terestru. În Peru înlănțuirea evenimentelor nefaste a avut loc și de această dată. După o scurtă perioadă de timp în care pești pelagici devin accesibili populația de pește scade brusc pentru perioade îndelungate. Exportul și plățile externe diminuează obligînd guvernul la reducerea programelor de dezvoltare. Aceasta duce la șomaj ridicat în domeniul piscicol și la tulburări sociale. În plus El Niño este însoțit de ploi generatoare de inundații capabile să distrugă infrastructura de coastă : șosele, căi ferate, poduri și clădiri.

Prin teleconexiuni * evenimentele El Niño sînt evenimente de interes global, aspect deosebit de interesant chiar și pentru continentul european. Spațiul nu ne permite să abordăm acest subiect interesant și foarte vast.

Revenim la mediul autohton prin intermediul datelor climatice ale intervalului 13—19 IV.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 13 - 19 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	16 - 19	5 - 8	10 - 15	31.7	București 1956	-7.8	București 1929
Dealuri și podișuri	12 - 17	2 - 5	12 - 16	28.3	Sibiu 1934	-5.7	Roșiori 1969
Depresiuni	12 - 14	0 - 3	11	26.8	Brașov 1961	-12.7	Miercurea Ciuc 1965
Mt. Oaș	2 - 3	-8 - -7	22	8.8	1961	-11.0	1945
Litoral	13 - 14	6 - 7	6 - 7	31.4	Constanța 1961	-2.3	Mangalia 1971

În următoarele zile vremea va deveni treptat instabilă începînd din sud-vestul țării, regiuni în care averse de ploaie însoțite de descărcări electrice vor fi ceva mai frecvente. Sub raport termic căldura se va menține la începutul intervalului, cu temperaturi ziua de 14° la 24° C și minime nopțile de 2° la 12° C. Apoi temperaturile vor înregistra ușoare scăderi îndeosebi datorită creșterii nebulozității.

*) Noțiune folosită în meteorologie pentru anomalii climatice ce apar la mari distanțe, fiind însă legate între ele, așa cum stabilii prin dovezi geofizice și corelații statistice.

Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Sesizări : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport : 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prefix București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacara

anul XXXVIII
16 (1765) VINERI 21 aprilie 1989

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

București, Piața Republicii: ISTORIA SCRISĂ SUB OCHII NOȘTRI

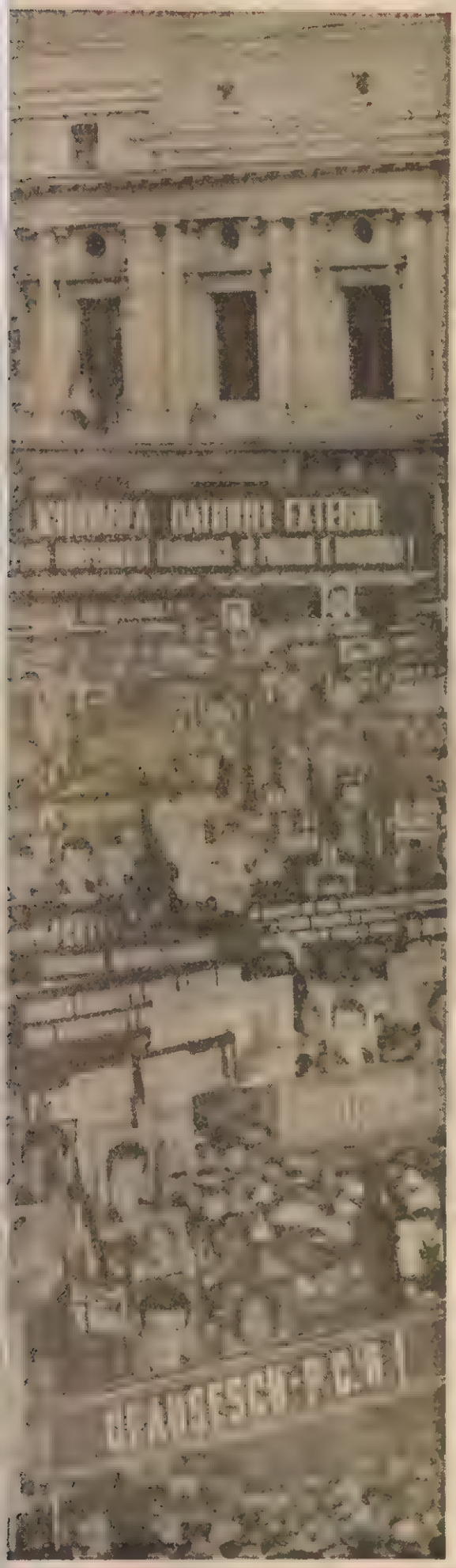

Peste 120000 de bucureșteni au dat expresie sentimentelor cu care întregul popor a primit bilanțul marilor realizări în înflorirea patriei, în întărirea independenței sale

„Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că poporul român, în deplină unitate, sub conducerea gloriosului nostru partid, a reușit să obțină succese remarcabile în făurirea socialismului și în ridicarea nivelului său de trai material și spiritual, în dezvoltarea științei, culturii, în întărirea independenței și suveranității României!“

În paginile 2–3

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA MAREA ADUNARE POPULARĂ DIN CAPITALĂ

Grandioasă sărbătoare a victoriilor poporului român în făurirea noului său destin, entuziastă manifestare a încrederii întregii noastre națiuni în gloriosul partid, a unității trainice în jurul conducătorului stimat și iubit

Biblioteca județeană MUREȘ

Cuvîntarea tovarășului

Dragi tovarăși,

Doresc, în primul rînd, să vă adresez dumnevoastră, participanților la această grandioasă manifestare, tuturor locuitorilor municipiului București un salut călduros, împreună cu cele mai bune urări. (Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung: „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").

De la această mare manifestare adresez întregului nostru popor un salut călduros și cele mai bune urări de succese tot mai mari în toate domeniile de activitate. (Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").

Această grandioasă manifestare are loc la puțin timp după plenara Comitetului Central al partidului și sesiunea Marii Adunări Naționale, care au marcat plata întregii datorii externe și adevărata independență economică și politică a României socialiste. (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").

Plenara Comitetului Central al Partidului și sesiunea Marii Adunări Naționale au prilejuit și un scurt bilanț al realizărilor poporului nostru pe calea construcției socialiste — și putem afirma cu îndreptățită mîndrie că poporul român, în deplină unitate, sub conducerea glorioasului nostru partid, a reușit să obțină succese remarcabile în făurirea socialismului și în ridicarea nivelului său de trai material și spiritual, în dezvoltarea științei, culturii, în întărirea independenței și suveranității României! (Urale și aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").

Cred că puține țări din lume pot să prezinte realizarea, în 45 de ani, a creșterii industriei de 135 de ori, din care numai după Congresul al IX-lea, din 1965, de 120 de ori. Aceasta reprezintă o uriașă realizare a unui popor, stăpîn pe destinele sale, care a lichidat asuprirea, exploatarea capitalistă și își făurește în mod liber și independent viitorul său — socialismul și comunismul! (Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria!").

Tot în aceeași perioadă am realizat în agricultură — organizată pe baze socialiste, cooperatiste — o creștere a producției de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după Congresul al IX-lea al partidului. (Aplauze și urale prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").

Am dezvoltat puternic știința, am organizat, pe baze noi, moderne, învățămîntul, activitatea culturală. Am pornit de la faptul că numai și numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale noii revoluții agrare, numai cu o clasă muncitoare, o intelectualitate și o țărănime, cu un popor înarmat cu cele mai noi cuceriri ale științei și culturii putem realiza cea mai măreață societate — societatea comunistă! (Aplauze și urale prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!").

Am construit multe cetăți industriale, am dezvoltat puternic forțele de producție în întreaga țară, am dezvoltat puternic unitățile agricole de stat și cooperatiste, am construit multe instituții social-culturale și, mai cu seamă, milioane de apartamente, de locuințe, care au transformat radical înfățișarea patriei noastre și asigură condiții tot mai bune de locuit, de muncă și de viață pentru toți cetățenii României! (Aplauze și urale puternice îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!")

La toate aceste măreațe realizări, oamenii muncii din municipiul București, în frunte cu organizația de partid, în deplină unitate, au adus o contribuție de mare însemnătate. Aici realizăm o parte însemnată a activității industriale, aici avem cele mai puternice centre de învățămînt, de știință și cultură. În București am realizat un număr important de locuințe, mari lucrări edilitare. Ele vor rămîne peste veacuri ca mărturie a forței și capacității poporului nostru, a oamenilor muncii din București. (Aplauze, urale; se scandează „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România!").

Vă mulțumesc mult pentru această grandioasă manifestare, pentru cuvintele și urările ce mi le-ați adresat în calitate de secretar general al partidului și președinte al României socialiste. Consider, însă, că toate acestea sînt adresate partidului nostru, forței sale organizatorice și politice, care a condus și conduce poporul nostru pe calea minunată a socialismului și comunismului. (Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu să trăiască, România să înflorească!").

Dintotdeauna Țara și-a făurit Bărbații
să-i fie cerul liber și neînfrînți Carpații
să-i dăinuie Ființa prin veacuri, peste Timp
ca Pacea să-nflorească pe fruntea lumii, nimb!

Și rîul, ramul, cîmpul cu holda-i aurie
a dat iubirii noastre mîndrie și tărie
că noi sîntem aicea deodată cu pămîntul
și Patria ni-i crezul și Fapta ni-i cuvîntul;

Prin muncă-ntotdeauna ne-am afirmat puterea
și inima ni-e caldă și dulce cum îi mierea
avem un nume falnic și-o sfîntă moștenire
o limbă fără seamăn și-un cîntec de iubire!

Avem în fruntea noastră, — nebiruită rază —
un OM în care însăși istoria pulsează!
Îl cheamă CEAUȘESCU, măreț și legendar
îi dăruim omagiu, al inimilor jar.

Marea adunare populară

Sub semnul deplinei unități a națiunii noastre în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al satisfacției și mîndriei patriotice generate de marile victorii dobîndite în construcția socialistă, în întărirea independenței și suveranității țării, de hotărîrile și legile adoptate, în ultimele zile, la Plenara C.C. al P.C.R. și la sesiunea Marii Adunări Naționale — în piața din fața sediului Comitetului Central al partidului a avut loc, miercuri, marea adunare populară a oamenilor muncii din Capitală, cu peste 120 000 de participanți.

Organizată din inițiativa și la dorința colectivelor de oameni ai muncii, a organizațiilor democrației muncitorești revoluționare din municipiul București, înscriindu-se în suita evenimentelor care au marcat pregnant, în ultimele zile, viața politică a țării, grandioasa manifestare a dat expresie dragostei și recunoștinței întregii națiuni față de gloriosul nostru partid comunist, față de secretarul său general pentru succesele deosebite obținute de poporul român, sub conducerea partidului, între care se înscrie și lichidarea datoriei externe a țării.

Pentru a aduce un cald și respectuos omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, au venit, la această manifestare, de o deosebită semnificație politică, muncitori de la uzinele „23 August", „Republica", „Grivița Roșie", „Automatica", „Electroaparataj", Întreprinderea de mașini grele, „Semănătoarea", „Vulcan", „Autobuzul", „Danubiana", Întreprinderea de confecții și tricotaje, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate, de la alte mari unități industriale, constructori de pe șantierele metroului, ale marilor edificii publice, frumoaselor cartiere de locuințe — strălucite cetățori ale Epocii Nicolae Ceaușescu —, țărani cooperatori din Sectorul agricol Ilfov, specialiști din institute de cercetare și proiectare, reprezentanți ai tuturor oamenilor muncii din Capitală, numeroși studenți și elevi.

Mîndri de mărețele împliniri ale celei mai rodnice epoci din întreaga noastră istorie, legată trainic și pentru totdeauna de numele, gîndirea și fapta revoluționară ale cetitorului ei, cei prezenți purtau portretele tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, steaguri roșii și tricolore, eșarfe și pancarte pe care se aflau înscrise calde urări la adresa partidului și a secretarului său general, a patriei și poporului, panouri cu grafice ilustrînd sugestiv impetuoasa dezvoltare economico-socială a Capitalei, a întregii țări. Atrăgeau atenția panourile cu înscrisuri dedicate lichidării complete a datoriei externe, victorie de prestigiu obținută ca urmare a transpunerii nestrămutate în viață a politicii partidului de înflorire a patriei, de întărire a proprietății socialiste, de realizare a unui vast program de investiții, de creștere, an de an, a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii, a tuturor cheltuielilor sociale ale statului, de ridicare generală a nivelului material și spiritual al poporului.

În Piața Palatului Republicii, unde, în ultimele decenii, s-au desfășurat atîtea alte evenimente memorabile din istoria patriei, domnea o atmosferă de sărbătoare, pătrunsă de entuziasm, de bucuria marilor înfăptuiri.

În aclamațiile puternice ale celor prezenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au ieșit în balconul Comitetului Central al Partidului. Erau de față membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv, secretari ai C. C. al P.C.R.

Pentru a da expresie gîndurilor și sentimentelor participanților la marea adunare, ale tuturor locuitorilor Capitalei, au luat cuvîntul tovarășii Barbu Petrescu, prim-secretar al Comitetului Municipal București al P.C.R., Mihalache Niculescu, Erou al Muncii Socialiste, vicepreședinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, președintele consiliului oamenilor muncii al Întreprinderii de mașini-unelte și agregate București, Nicolae Zăvoreanu, președintele Cooperativei Agricole de Producție Afumați, Sectorul agricol Ilfov, Elena, Eftimie, președintele Comitetului sindicatului de la Întreprinderea „Tricodava", Ionel Volintiru, prim-secretar al Comitetului municipal București al U.T.C.

Întîmpinați cu căldură, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a rostit o cuvîntare, care a fost urmărită cu deosebită atenție, cu deplină aprobare, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu vii și îndelungi aplauze și ovații.

S-a scandat, cu înflăcărare, pentru eroicul nostru partid comunist și încercatul său conducător, pentru bravul popor român, constructor victorios al socialismului, căruia i se datorează tot ce s-a înfăptuit în patria noastră. Cei prezenți au reafirmat adeziunea fermă la politica partidului, a cărei justețe este necontenit confirmată de viață, de realizările de seamă obținute în dezvoltarea multilaterală a țării, în sporirea forței economice a patriei și avuției naționale, în creșterea permanentă a calității vieții și muncii întregului popor, în întărirea independenței economice și politice a României socialiste.

A fost exprimată voința tuturor locuitorilor Capitalei, a întregii națiuni de a urma, în deplină unitate, cu nemărginită încredere și devotament, partidul, pe secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în opera de continuă înflorire a patriei, de ridicare a țării pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, de înfăptuire a visului de aur — comunismul.

Atmosfera sărbătorească a marii adunări populare din Capitală a fost sporită de emoționantul gest al unui grup de pionieri care a oferit tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu buchete de flori, de intonarea de către participanți a vibrantului cîntec patriotic „Partidul — Ceaușescu — România".

Moment de adîncă semnificație politică, grandioasa adunare s-a constituit într-o strălucită expresie a caracterului profund democratic al sistemului politic al țării noastre, în cadrul căruia înfiripările frecvente ale secretarul general al partidului cu oamenii muncii se desfășoară ca o practică permanentă, ilustrînd, viu și convingător, principiul fundamental al politicii partidului potrivit căruia, în România, socialismul se construiește cu poporul și pentru popor.

Nicolae Ceaușescu

Doresc ca, de la această mare adunare populară, să adresez tuturor oamenilor muncii din Capitala patriei noastre, întregului nostru popor cele mai calde felicitări pentru minunatele realizări obținute în anii socialismului, pentru îndeplinirea cu succes a planului pe primii ani ai actualului cincinal, precum și urarea de a încheia acest an și întregul cincinal cu rezultate cît mai bune, punînd astfel o bază trainică pentru noi și noi realizări ale națiunii noastre pe drumul spre comunism. (Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu și poporul", „Ceaușescu — România !").

Consider această grandioasă adunare ca o puternică și entuziastă manifestare a încrederii în partid, o omagiere a justeței politicii sale de făurire a socialismului prin aplicarea legilor generale și a principiilor socialismului științifice la realitățile din România. Viața a demonstrat că am mers pe un drum just, care corespunde și socialismului, și intereselor națiunii noastre ! (Aplauze, urale, se scandează : „Ceaușescu — P.C.R.").

La această mare adunare din Capitală să omagiem activitatea tuturor organizațiilor componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, însuși Frontul Democrației — acest organism care sintetizează unitatea întregii noastre națiuni, sub conducerea partidului comunist, și care asigură victoria noii orînduiri, întărirea continuă a independenței și suveranității României ! (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !").

Plenara Comitetului Central al partidului și Marea Adunare Națională au adoptat hotărîrea și legea privind anularea datoriei de 117 miliarde lei pentru cooperativele agricole de producție, ceea ce reprezintă o mare acțiune politică și economică, un uriaș sprijin acordat cooperativelor agricultorii noastre socialiste pentru înfăptuirea neabătută a obiectivelor noii revoluții agrare. (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !").

În același timp, la plenara Comitetului Central am adoptat orientările de perspectivă pentru dezvoltarea patriei noastre în cel de-al 9-lea cincinal, pînă în anul 2000, și, în unele domenii, în prima parte a mileniului al treilea. Aceste orientări, care se bazează pe minunatele realizări pe care le-am înfăptuit, au în vedere continuarea dezvoltării intensive a industriei, agriculturii, a științei, a culturii, perfecționarea învățămîntului și ridicarea generală a nivelului de trai material și spiritual al poporului. (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung : „Ceaușescu și poporul", „Ceaușescu România — stima noastră și mîndria !").

Pe baza a ceea ce am realizat, avem ferma convingere că dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea cu succes a noilor obiective, pentru realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor trecerii, spre sfîrșitul deceniului viitor al acestui mileniu, la o etapă nouă, la aplicarea în viață a principiilor de muncă și viață comuniste. (Urale și aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism !").

România a devenit o țară socialistă industrial-agrară, cu o puternică industrie, cu o puternică agricultură și ne propunem ca, pînă la sfîrșitul acestui mileniu, în anii 2000, România să devină o țară puternic dezvoltată în toate domeniile, să asigure — pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste — condiții de muncă și de viață dintre cele mai bune pentru poporul nostru, ca rezultat al aplicării ferme a principiilor socialiste și comuniste, a principiilor eticii, al ridicării generale a nivelului de dezvoltare a patriei noastre. (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Vom munci și vom lupta, patria vom înălța !").

Un rol hotărîtor îl va avea și în deceniul următor activitatea științifică, de perfecționare a învățămîntului, de ridicare a nivelului de cunoștințe, de conștiință revoluționară a tuturor oamenilor muncii. Așa cum am declarat la Plenara Comitetului Central, în deceniul următor poporul nostru trebuie să devină un popor cu o înaltă conștiință revoluționară, înarmat cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii universale, ca România să devină o puternică forță a științei și culturii. Aceasta înseamnă victoria comunismului în patria noastră ! (Aplauze și urale prelungite ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").

Iată de ce consider această grandioasă manifestare, legată de toate hotărîrile adoptate de plenara Comitetului Central al partidului și de legile adoptate de Marea Adunarea Națională, ca expresie a unității oamenilor muncii din Capitală, a întregului popor, în jurul Partidului Comunist Român, a hotărîrii de a înfăptui neapărat obiectivele de dezvoltare generală a patriei noastre și de ridicare a gradului ei de civilizație, de a asigura întărirea necontenită a independenței și suveranității României. (Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R.", „Ceaușescu și poporul").

Așa cum am menționat nu o dată, realizarea obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre — ca, de altfel, a tuturor națiunilor lumii — se poate face numai în condiții de pace, de largă colaborare economică, tehnică, științifică cu toate națiunile lumii. Numai în condiții de pace putem să realizăm obiectivele noastre, omenirea poate să-și îndeplinească năzuințele sale de mai bine ! (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — pace !", „Ceaușescu, România — pacea și prietenia !").

Cu cîțiva ani în urmă, aici, în această piață, am afirmat hotărîrea noastră — aprobată de întreaga națiune — de trecere la reducerea unilaterală a armamentelor, a efectivelor militare și cheltuielilor militare. Am fost atunci singuri, dar avem satisfacția că ceea ce am făcut a răspuns nu numai năzuințelor poporului nostru, ci și ale întregii lumi. Astăzi, multe țări — țări socialiste, dar și alte state — au trecut la reducerea armamentelor, se pronunță ferm și trec la reducerea unilaterală a cheltuielilor militare și a armamentelor, ceea ce înseamnă că a fost o hotărîre bună, care a răspuns năzuințelor întregii lumi. (Aplauze și urale puternice ; se scandează „Dezarmare — pace !").

Doresc ca, și de la această grandioasă manifestare a oamenilor muncii din Capitală, să exprim hotărîrea României socialiste de a acționa cu mai multă hotărîre pentru dezvoltarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele lumii, pe baza principiilor deplinei egalități, respectului independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Avem capacitatea și dorim să participăm mult mai activ la colaborarea cu toate statele lumii ! (Aplauze, urale, se scandează : „Ceaușescu — pace !").

Reafirmăm cu toată fermitatea hotărîrea poporului român de a participa activ la lupta popoarelor de pretutindeni pentru eliminarea definitivă a armelor nucleare de pe planeta noastră, pentru realizarea unei reduceri radicale a armamentelor convenționale și a cheltuielilor militare, pentru dezarmare în toate domeniile, pentru o lume fără arme, fără război. Numai o asemenea lume asigură viitorul omenirii și răspunde principiilor adevăratului umanism, răspunde intereselor poporului, ale fiecărei națiuni ! (Urale și aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — pace !", „Dezarmare — pace !").

Reafirmăm cu toată hotărîrea solidaritatea României socialiste cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, hotărîrea țării noastre de a contribui și a participa activ la soluționarea problemelor subdezvoltării, pentru o nouă ordine economică și politică internațională, pentru progresul economic și social al tuturor națiunilor, dar, în primul rînd, al țărilor în curs de dezvoltare. Vom rămîne întotdeauna și vom acționa împreună cu țările în curs de dezvoltare ! (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — România, pacea și prietenia !").

Sînt multe probleme de soluționat în lumea contemporană, sînt multe de făcut pentru a elimina pericolul de distrugere a însăși civilizației lumii. Sînt multe probleme privind apărarea mediului înconjurător și crearea condițiilor necesare pentru ca omenirea să poată trăi și respira un aer cît mai curat, și, mai cu seamă, generațiile viitoare să fie sigure că vor putea trăi în condiții mai bune, în condiții de pace, de securitate din toate punctele de vedere. (Urale și aplauze puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — pace !").

Toate acestea impun ca o necesitate vitală o nouă politică, o nouă gîndire, care să ducă la lichidarea vechii politici, care continuă să se mai mențină — de forță, de dictat, de amestec în treburile altor state —, să se renunțe la așa-zisa politică de descurajare nucleară, de forță. Viitorul omenirii, pacea, progresul economic și social se pot realiza nu printr-o politică de forță, nu prin descurajarea nucleară, ci prin renunțarea la forță, prin lichidarea armelor nucleare și chimice ! Repet, pentru o lume fără arme, fără războaie, pentru o asemenea lume trebuie să ne angajăm, dragi tovarăși, și să acționăm — odată cu dezvoltarea patriei noastre — pentru a ne aduce contribuția la triumful colaborării și păcii în întreaga lume ! (Urale și aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — pace !", „Dezarmare — pace !).

Dragi tovarăși,

În această piață, după Congresul al IX-lea, au fost multe manifestări, vi le amintiți. Fiecare dintre ele au marcat evenimente deosebit de importante și au contribuit la întărirea forței economice, forței politice, a unității poporului nostru. Să facem astfel încît și această grandioasă manifestare să se înscrie în această tradiție — ca să spun așa — a hotărîrii problemelor împreună cu poporul și pentru popor, deoarece numai și numai în deplină unitate cu întregul popor partidul nostru își va îndeplini misiunea sa istorică. Numai așa avem garanția înfăptuirii obiectivelor strategice de făurire a socialismului, de asigurare a unei vieți tot mai bune, îmbelșugate, libere și independente pentru întreaga națiune ! (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !").

Doresc, în încheiere, să urez tuturor participanților, tuturor oamenilor muncii și locuitorilor din Capitala patriei noastre socialiste, întregii națiuni noi și noi succese în toate domeniile, să întîmpine 1 Mai, cea de-a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al partidului cu rezultate tot mai bune în toate domeniile !

Vă doresc multă sănătate și multă fericire ! (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — pace !". Într-o atmosferă de puternic entuziasm, de strînsă unitate, toți cei prezenți la marea adunare populară ovaționează minute în șir pentru Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii națiuni —, pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu).

Noi și strălucite perspective

Justețea politicii partidului se confirmă prin realizările de azi și de mîine

În procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în care este angajat din plin poporul român, un moment cu adevărat istoric a fost consemnat la recenta plenară a C.C. al P.C.R. : terminarea achitării, la sfîrșitul lui martie a.c., a datoriei externe a României. „Pentru prima dată în istoria sa îndelungată — a spus la plenară tovarășul Nicolae Ceaușescu — România nu mai are nici o datorie externă, nu mai plătește tribut nimănui și este cu adevărat independentă — și economic, și politic".

Primită cu bucurie și cu satisfacție de toți cetățenii țării, plata completă a datoriei externe deschide largi posibilități dezvoltării economiei românești, ridicării substanțiale a nivelului de trai al poporului nostru. Această realizare strălucită se înscrie în șirul marilor succese de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, care atestă forța puternică, mereu ascendentă a economiei românești.

Plenara a dat cea mai înaltă apreciere cuvîntării rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor, document care, în spiritul și pe baza tezelor și orientărilor cuprinse în Expunerea din noiembrie 1988, jalonează, pe temeiul unei analize aprofundate a rezultatelor obținute în cel de-al 8-lea cincinal, a cerințelor actualei etape de dezvoltare a țării noastre, direcțiile și căile de acțiune în vederea transpunerii în viață a Programului partidului, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și de Conferința Națională ale partidului.

Participanții la plenară au dat glas sentimentelor lor de aleasă considerație și înaltă prețuire față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru contribuția și rolul său în stabilirea strategiei dezvoltării României și transpunerea în practică a acestei strategii, în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Totodată, s-a dat expresie sentimentelor de aleasă stimă și prețuire față de tovarășa Elena Ceaușescu pentru contribuția de mare însemnătate adusă la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, la dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii românești.

După cum se subliniază în cuvîntarea secretarului general al partidului, plata datoriei externe, care a cerut eforturi mari, s-a realizat în condițiile asigurării dezvoltării economico-sociale a patriei. Astfel, în anii 1981—1989 s-au alocat pentru dezvoltare peste 2 000 de miliarde de lei, producția industrială a crescut cu peste 50 la sută, iar cea agricolă va fi anul acesta de 1,5 ori mai mare, fondul total de retribuție a crescut cu circa 60 la sută, s-au realizat vaste lucrări industriale, agricole și de interes național și s-au construit peste 1 milion de locuințe. Tot în acești ani s-au dat în folosință Canalul Dunăre-Marea Neagră și Canalul Poarta Albă—Midia—Năvodari, s-a realizat metroul în București, s-a amenajat rîul Dîmbovița, s-au înfăptuit marile lucrări de modernizare și sistematizare a Capitalei, printre care și noul centru politico-administrativ. În același timp, au cunoscut o puternică dezvoltare județele, orașele și comunele țării. Toate acestea au făcut posibil ca în pregătirea celui de-al XIV-lea Congres al partidului și la a 45-a aniversare a eliberării țării, poporul român să se prezinte cu mari realizări care au transformat România într-o țară industrial-agrară puternică, cu economia în plin avînt.

Perspectivele sînt pe măsura rezultatelor. Astfel, după cum se arată în cuvîntare, orientările stabilite de plenară, pe baza cărora urmează să fie întocmit Programul-Directivă ce va fi supus dezbaterii întregului partid și popor și prezentat Congresului al XIV-lea, au în vedere continuarea dezvoltării puternice și armonioase a forțelor de producție, a tuturor ramurilor de activitate. În acest sens, în anii celui de-al IX-lea cincinal în centrul activității va sta continuarea dezvoltării intensive a industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare. Producția industrială urmează să crească, pe ansamblu, cu circa 30—40 la sută, iar producția agricolă cu circa 30—35 la sută, nivelurile producțiilor industriale și agricole asigurînd satisfacerea pe deplin a necesităților poporului nostru și posibilitatea creșterii mai puternice a exportului, participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii. La baza dezvoltării tuturor ramurilor urmează să se afle cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cerințele noii revoluții agrare. În acest scop, e necesar ca în viitorul cincinal să se acorde o atenție deosebită organizării și modernizării producției, a întregii activități : realizarea de tehnologii noi, cu consumuri mai reduse și care să asigure produse de o calitate superioară, de noi utilaje cu performanțe mai bune, care să ducă la concentrarea unor operații și procese tehnologice și reducerea, pe această cale, a consumurilor, la creșterea productivității muncii ; realizarea de noi mașini, complexe și agregate, care să execute concomitent mai multe operații, de noi motoare, cu reducerea substanțială a consumurilor. Secretarul general al partidului a subliniat, totodată, că în noul cincinal trebuie să se pună un accent și mai puternic pe ridicarea nivelului tehnic și a calității tuturor produselor, care să fie realizate la un nivel competitiv pe plan mondial. O atenție deosebită se va acorda creșterii eficienței și rentabilității, pornindu-se de la faptul că toate unitățile trebuie să-și desfășoare activitatea pe principiile autoconducerii, autogestiunii, asigurîndu-se sporirea puternică a beneficiilor, singura cale pentru crearea condițiilor dezvoltării generale a patriei și ridicării nivelului de trai al întregii națiuni. Aceeași atenție sporită se va acorda altor aspecte de mare importanță ale dezvoltării economice, cum sînt : creșterea productivității muncii, dezvoltarea bazei proprii de materii prime și de resurse energetice, creșterea calității produselor potrivit cerințelor actuale. Pe baza dezvoltării generale economico-sociale și a activității de colaborare economică internațională — se precizează în cuvîntare —, va trebui să se asigure o creștere tot mai puternică a bogăției naționale, a venitului național. Orientările stabilite de Comitetul Central al partidului prevăd o creștere a venitului național cu 40—50 la sută. Pe această bază, economia românească va dispune de mijloacele necesare atît dezvoltării generale a patriei, cît și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului. Și în cincinalul viitor se va aloca din venitul național circa 70 la sută pentru fondul de consum și 30 la sută pentru fondul de dezvoltare. De mare importanță sînt și problemele legate de dezvoltarea egală a tuturor zonelor țării, de asigurarea celor mai bune condiții de muncă și de viață pentru toți cetățenii României. În acest sens, în cuvîntarea secretarului general al partidului se precizează că va trebui să avem în vedere o dezvoltare generală, pe întregul teritoriu al țării, a tuturor sectoarelor de activitate — industriale, agricole și sociale — care să creeze condiții corespunzătoare de muncă pentru toți cetățenii, și în primul rînd pentru tineret. Asigurarea locurilor de muncă corespunzătoare pentru toți fiii patriei, se spune în cuvîntare, este una din îndatoririle fundamentale ale orînduirii noastre socialiste.

La plenară a fost relevată necesitatea întăririi continue a democrației muncitorești revoluționare, a perfecționării instituțiilor democratice existente în țara noastră. Secretarul general al partidului a subliniat că este necesar să fie întărite continuu formele democratice, să se perfecționeze cadrul existent, legăturile cu masele de oameni ai muncii, asigurîndu-se participarea activă a tuturor la întreaga activitate de dezvoltare economico-socială, la înfăptuirea politicii interne și externe a țării noastre.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. a întrunit adeziunea întregii națiuni. În telegrame trimise conducătorului partidului și statului de pe tot cuprinsul țării se exprimă atașamentul oamenilor muncii la politica internă și externă a României, la orientările cuprinse în cuvîntarea la plenară. Semnatarii telegramelor subliniază că lichidarea datoriei externe reprezintă o victorie remarcabilă a poporului nostru, o dovadă a forței economiei socialiste românești, o realizare ce deschide largi perspective pentru înfăptuirea programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Este exprimată hotărîrea tuturor colectivelor de oameni ai muncii de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru a-și aduce deplina contribuție la făurirea socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

Însușindu-și întru totul tezele, ideile și orientările cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara a hotărît ca această cuvîntare să stea la baza activității viitoare a partidului și poporului nostru, să constituie programul de muncă și de acțiune al organelor și organizațiilor de partid, al tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe întregul cincinal, în vederea trecerii României într-o etapă nouă a dezvoltării sale economico-sociale, de făurire a fazei superioare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor necesare afirmării principiilor comuniste de muncă și viață. Plenara a adresat făuritorilor de bunuri materiale și spirituale chemarea de a nu precupeți nici un efort pentru realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, a programelor de organizare științifică și modernizare a producției, de ridicare a patriei noastre pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres. Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, se spune în Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R., să facem totul pentru a marca prin noi și noi fapte de muncă evenimentele de majoră importanță politică ale acestui an — împlinirea a cinci decenii de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, cea de-a 45-a aniversare a eliberării și Congresul al XIV-lea al partidului.

ION D. GOIA

de înflorire a patriei socialiste

Democrație și unitate

Problemele înscrise pe ordinea de zi a Plenarei Consiliului Național al F.D.U.S., precum și măsurile ce urmează a fi luate în continuare pentru realizarea exemplară a programelor de dezvoltare economico-socială a țării în actualul cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și de Conferința Națională ale partidului au fost dezbătute în spiritul orientărilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Plenara Consiliului Național al F.D.U.S. și-a însușit propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu de a se lua hotărîrea ca, în viitor, să nu se mai apeleze la credite străine, astfel încît întreaga dezvoltare a României să se realizeze prin mijloace proprii.

Luînd cuvîntul la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a abordat importante probleme ale dezvoltării României în momentul de față. Conducătorul partidului și statului a arătat că a fost creat un cadru larg democratic, care asigură participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Însuși Frontul Democrației și Unității Socialiste, organismele sale, Consiliul Național al Frontului — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezintă expresia înaltului democratism, a participării largi a tuturor categoriilor sociale la conducerea întregii activități, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe. În cuvîntare se arată că fiecare, la locul său de muncă, trebuie să facă totul pentru a contribui la realizarea programelor de dezvoltare economico-socială, pentru victoria socialismului și comunismului în România. A fost exprimată convingerea că toate organizațiile componente, toți participanții la Frontul Democrației și Unității Socialiste vor acționa cu și mai multă hotărîre pentru unirea eforturilor membrilor organizațiilor, ale întregului nostru popor într-o direcție unică, aceea a înfăptuirii programelor de dezvoltare economico-socială în acest an și în întregul cincinal, pentru pregătirea temeinică în vederea dezvoltării la un nivel tot mai înalt în deceniul următor

P. NICOARĂ ■

Lucrările Sesiunii Marii Adunări Naționale

În cadrul lucrărilor celei de-a IX-a sesiuni a actualei legislaturi a Marii Adunări Naționale, desfășurate, la începutul săptămînii, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au fost dezbătute și aprobate documente de excepțională importanță pentru dezvoltarea țării noastre. În legătură cu proiectul Hotărîrii M.A.N. cu privire la plata datoriei externe, la politica economică de construcție socialistă și de colaborare economică internațională a țării noastre cu toate statele lumii a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cuvîntarea rostită, secretarul general al partidului a arătat că tot ce am realizat este rezultatul unității depline în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea partidului comunist. Vorbitorul a omagiat Frontul Democrației și Unității Socialiste, care exprimă unitatea și voința întregii națiuni. Dînd o înaltă apreciere cuvîntării rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, deputații au adoptat în unanimitate Hotărîrea Marii Adunări Naționale cu privire la plata datoriei externe, la politica economică de construcție socialistă și de colaborare economică internațională a Republicii Socialiste România cu toate statele lumii. Exprimîndu-și înalta apreciere cu privire la încheierea rambursării datoriei externe, act de importanță istorică, cu profunde semnificații pe plan intern și internațional, pentru dezvoltarea generală a țării în viitor — se spune în Hotărîre —, Marea Adunare Națională și-a reafirmat și cu acest prilej voința de a acționa cu toată fermitatea pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a actualului plan cincinal, a Programului Partidului Comunist Român. M.A.N. a dat o înaltă apreciere orientărilor și obiectivelor pentru cel de-al 9-lea plan cincinal și pentru dezvoltarea, în perspectivă, a României pînă în anul 2000, elaborate sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și aprobate de plenara C.C. al P.C.R., orientări și obiective ce trebuie să stea la baza activității viitoare a întregului nostru popor.

Deputații au aprobat în unanimitate Raportul privind realizarea planului pe primul trimestru și măsurile pentru înfăptuirea integrală a planului pe trimestrul II și pe întregul an 1989 și analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1988. În cadrul discuției pe articole a proiectului Legii privind anularea și eșalonarea unor datorii ale cooperativelor agricole de producție și asociațiilor economice intercooperatiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a luat cuvîntul și a propus amendamente la titlul, la articolul 1 și la alte articole ale proiectului în dezbatere, în sensul anulării tuturor datoriilor care fac obiectul legii, inclusiv a acelora prevăzute în proiect să fie reeșalonate. Ca urmare, prin renunțarea la reeșalonarea unor datorii însumînd 17 miliarde de lei, legea să prevadă anularea datoriilor în sumă totală de 117 miliarde de lei, în loc de 100 de miliarde de lei, cît era prevăzut inițial. Aprobînd cu entuziasm amendamentul propus de secretarul general al partidului, deputații au votat în unanimitate Legea privind anularea unor datorii ale cooperativelor agricole de producție și ale asociațiilor economice intercooperatiste. După discutarea pe articole a proiectelor, Marea Adunare Națională a aprobat în unanimitate Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România și Legea privind interzicerea creditelor din străinătate.

Exprimîndu-se satisfacția pentru adoptarea legilor și documentelor menționate, în cadrul sesiunii s-a subliniat că poporul român, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, întîmpină cea de-a 45-a aniversare a eliberării și cel de-al XIV-lea Congres al partidului cu noi și remarcabile succese în toate domeniile de activitate, pentru înflorirea continuă a României socialiste, pentru creșterea contribuției ei la cauza generală a socialismului și progresului, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, o lume a păcii, securității și colaborării între toate popoarele.

1 MAI

Primește țară

O deviză sinonimă cu marca fabricii

Deși nu are decît un deceniu și jumătate de activitate direct productivă, Întreprinderea de mașini unelte Bacău s-a impus pe piața internă și internațională drept o marcă de prestigiu, produsele sale fiind exportate în prezent în peste 40 de țări ale globului. De la primele mașini de alezat și frezat, tip AF, programul de fabricație s-a extins an de an prin asimilarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și prin continua perfecționare a tehnologiilor de producție, unitatea reușind să-și cucerească un loc fruntaș nu doar în rîndul marilor producători de mașini unelte din țară, ci și de peste hotare.

Astfel, adaptîndu-se din mers la noile cerințe ale pieței interne și externe, harnicul colectiv al întreprinderii reușește azi să satisfacă orice comandă, gama largă de mașini fabricate la IMU Bacău (de frezat longitudinal, de rectificat, speciale de găurit cu comandă numerică, agregate specializate, centre de prelucrare, celule și sisteme flexibile pentru piese de revoluție și prismatice, linii automate, roboți industriali) remarcîndu-se printr-o precizie ridicată de prelucrare și o mare productivitate.

După cum ne informează inginerul Ștefan Popa, secretar adjunct cu probleme economice al comitetului de partid al unității, preocupările actuale ale constructorilor de mașini băcăuani în frunte cu cei 1256 de comuniști se îndreaptă spre înfăptuirea sarcinilor programelor prioritare din domeniul energeticii nucleare, metalurgiei și petrolului, precum și ale celor legate de reducerea importurilor și satisfacerea altor necesități ale economiei naționale. Alăturîndu-se celorlalte colective ale platformei industriale a municipiului de pe Bistrița, ei își întețesc în aceste zile efortul fiind ferm hotărîți să întîmpine marea sărbătoare a muncii cu rezultate dintre cele mai bune.

Între animatorii întrecerii socialiste se numără, bunăoară, oamenii muncii de la secția montaj FLP care, azi sau cel mai tîrziu mîine, vor expedia Întreprinderii de mașini grele București unul din cele 6 utilaje destinate prelucrării echipamentului nuclear. Este vorba de mașina de frezat prin copiere profilul activ al paletelor turtină FLX-1-1000, Co omologată în cursul lunii martie și concepută de un colectiv de la ICSITMU. Un utilaj complex, ce poate executa, după spusele inginerului Dan Hriscu, din cadrul biroului pregătirea fabricației, frezări prin copiere după modelele „ciclu dreptunghiular", altele blending și „sweep", prelucrînd simultan prin cei 4 arbori principali 4 palete de același model cu o lungime de pînă la 700 mm. O mașină ce înglobează multe noutăți tehnice, la execuția și perfecționarea căreia au contribuit, între alții, inginerii Cătălin Mardare, Dan Marin și Cristian Stamate, maistrul Ion Pavel, lăcătușii Petre Barcan, Radu Atudorei, Ion și Vasile Chirilă. Demn de remarcat este și faptul că din aceeași gamă beneficiarul a solicitat alte patru mașini executate deja, dar nelivrabile din lipsa copierului fabricat în condiții de laborator chiar de proiectant. Avînd în vedere că Întreprinderii de mașini unelte i-au mai fost comandate încă 4 utilaje de același tip, însă din gama 700—1 200 mm asimilate la rîndul lor din punct de vedere mecanic, dar întîrziate tot din lipsa aceluiași copier, ne întrebăm și întrebăm factorii de resort: chiar nu se găsește nici o unitate din cadrul ministerului care să preia prototipul și să-l introducă în producția de serie? Aceasta cu atît mai mult cu cît ei ar fi util și altor tipuri de mașini unelte fabricate nu numai la Bacău.

În cadrul aceluiași program și la aceeași secție se află de asemenea în fază avansată de montaj mașina RVN 1000x6000 care face parte din categoria mașinilor de rectificat valțuri și cilindri de laminor cu un înalt grad de tehnicitate și înglobînd soluții tehnice noi brevetate în premieră pe plan mondial. Solicitată de IMGB, mașina va fi capabilă să rectifice exteriorul unor piese cu diametrul maxim de 1 000 mm și o lungime de 6 000 mm, maistrul Alexandru Ianoș dîndu-ne toate asigurările că formația sa va ști să-și onoreze angajamentele.

Într-o secție de montaj alăturată, MUS (mașini unelte speciale), a demarat, totodată, fabricația la mașina specială de găurit adînc cu trei axe orizontale și comandă numerică GAFX-65 NC destinată să execute operațiile de găurire adîncă a unor piese tubulare pentru cazane și schimbătoare de căldură cu grosime maximă de 1 000 mm. Este o mașină ale cărei calități au fost deja probate la Întreprinderea „Griviția Roșie" și care, alături de operațiile executate concomitent de cele trei burghie, mai poate fi utilizată prin montarea unor dispozitive speciale la operații de frezare, alezare, găurire, filetare cu tarod, lamare, ce-i mărește practic posibilitățile tehnologice de folosire. Ca și în secția precedentă, atmosfera era animată, inginerii Teodor Clima și Dan Stoica, maistrul Gheorghe Boboc, lăcătușii Gheorghe Bîrsan și Dumitru Jugănaru, electricienii Constantin Catrinescu și Gheorghe Cătăuță, hidraulicianul Ion Andor și toți ceilalți fiind preocupați de utilizarea eficientă a fiecărui minut de lucru, de introducerea unor tehnologii care să le permită nu numai reducerea consumurilor materiale ci și a timpului de montaj.

Inginerul Nicolae Bobeică a ținut, la rîndu-i, să nu ocolesc secția de montaj AF, prima care a făcut ca marca IMU să treacă dincolo de hotarele țării. Și aici am înregistrat, pe lîngă climatul intens de muncă, o premieră națională: mașina pentru rectificat calibre Piliger REX-600 CP. Este un utilaj la fel de complex ce elimină importul și va contribui la întreprinderea de țevi „Republica", unde va fi livrat pînă la 25 aprilie, la rectificatul cilindrului calibror pentru laminarea unor țevi cu diametrul de pînă la 600 mm. Alături de interlocutorul meu, cel ce a adus substanțiale îmbunătățiri proiectului inițial, inginerul electronist Benone Crenganiș și lăcătușii Ștefan Manolache și Ion Bostan fac acum ultimele retușuri în așa fel încît nu numai angajamentele, ci și deviza „precizie, productivitate, fiabilitate" să fie riguros respectate. O deviză care, de altfel, caracterizează întregul colectiv și face din marca fabricii una din cele mai căutate din lume.

CORNEL GALBEN

Sondori la Marea Neagră

Era tot în preajma unui început de mai, în urmă cu doar doi ani, cînd o veste „fierbinte" scurtcircuita telexurile agențiilor de presă: România a intrat în rîndul țărilor care extrag hidrocarburi din subsolul marin. „Gloria", platforma de foraj cu nume menit să simbolizeze trîmbița marelui într-un domeniu de vîrf, pe care puțini se încumetă să-l abordeze, devenise la acel început de mai 1987 prima platformă de extracție a țițeiului și a gazelor naturale ce adăstau de veacuri în straturile geologice acoperite de apele mării.

Inițiat pe baza orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, amplul program de valorificare a țițeiului și gazelor naturale din subsolul marin a necesitat un volum însemnat de investiții, un considerabil efort tehnic și uman al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii de la Întreprinderea de foraj și exploatare a sondelor marine „Petromar" din Constanța.

— Este cazul să subliniem — ține să precizeze inginerul Constantin Naclad, directorul acestei întreprinderi, petrolist format la buza sondei ploiești și „școlit" mai apoi la Oxford — că la înfăptuirea acestui obiectiv au conlucrat numeroase institute de proiectare și cercetare, unități ale industriei petroliere, constructoare de mașini, electronică și electrotehnică, navală și altele, care au conceput și executat platformele de pe care s-au executat lucrări pînă la adîncimi de 6 000 metri. A fost montată totodată, o conductă pe fundul mării cu o lungime de 60 kilometri pentru pomparea gazelor de sondă la țărm.

...Era deci în urmă cu doi ani cînd țițeiul negru, cu miros de parfum — pentru noi, toți cei aflați pe „Gloria" în acele clipe cu o extraordinară încărcătură emoțională — se revărsa, baril după baril, în tancurile de stocaj pregătite pentru a-l transporta la țărmul patriei.

Ce s-a întîmplat în acest răstimp? În primul rînd a fost realizată instalația pentru injecția apei de mare tratată în zăcămînt — stringentă necesitate pentru exploatarea eficientă și rațională a acestuia. S-a realizat complexul de foraj-exploatare „Gloria" — „Jupiter" — „Fortuna", aceasta din urmă fiind adaptată și ea pentru extracție. Și tot în această perioadă, „insulelor de oțel" cu tricolor în înaltul turlei, celor șase platforme cu nume atît de inspirat alese: „Atlas", „Prometeu", „Orizont", „Gloria", „Jupiter" și „Fortuna", li s-a adăugat încă una: „Saturn", de pe care au început lucrări pentru delimitarea unor noi zăcăminte de hidrocarburi descoperite în platoul continental românesc al Mării Negre.

Dar evenimentul de cea mai acută actualitate, în aceste zile, cînd întregul popor întîmpină prin semnificative fapte de muncă sărbătoarea muncitorilor de pretutindeni, Ziua de 1 Mai, îl constituie fără îndoială creșterea cu 33 la sută a cantităților de țiței extrase din mare odată cu intrarea în producție a platformei „Fortuna". Deci, numai în răstimpul a doi ani, s-a reușit un spectaculos salt de producție reflectînd răspunderea cu care se acționează în acest domeniu economic prioritar. O creștere cu o treime a întregii cantități de țiței extrase din mare reprezintă un succes indubitabil. Dar acest procent, după cum ne a asigurat interlocutorul nostru, va ajunge la peste 50 la sută la mijlocul lunii mai și sînt premise ca el să crească în continuare. Pentru atingerea acestui deziderat acționează neabătut, în condiții de muncă deosebite, într-un înalt spirit de dăruire, oameni cum sînt inginerii Constantin Țigănuș, Valeriu Irimiciu, Cornel Hîncu, subinginerii Ioan Chicet, Sergiu Jipa, maiștrii Ilie Zamfir și Andrei Mihoc, operatorii Romi Pitrop, Mihai Ene și mulți, mulți alții, cei care sînt pionieri ai unei noi profesiuni în România: sondori marini.

Iată răspunsul angajant, muncitoresc și revoluționar al petroliștilor țării vizavi de înaltul comandament la care sînt chemați să răspundă — asigurarea unor cantități sporite de resurse energetice necesare ampelor programe de dezvoltare economică a patriei.

CONSTANTIN ISMAILEANU

rodul muncii noastre!

Pe Crişuri în sus

De sute de ani, depresiunile Vaşcăului, împinzite pe firul apelor de sate de români hotăriţi şi zdraveni asigurau cu braţe de muncă ieftine cîmpiile spre care alergau din răsputeri tustrele Crişurile. Oamenii se luau domol pe urma lor şi sufletul lor limpede la început ca apa de izvor se tulbura din ce în ce mai mult ca şi culoarea riului, tristi că nevoia de bani şi bucate îi mină hăt departe de casă. Munceau în pustă cu înverşunarea oamenilor de munte, de primăvară pînă-n toamnă, iubind şi blestemînd pămînturile lor sărăcăcioase, arşi de dorul măgurilor umbroase şi chinuiţi de ideea de a nu se întoarce acasă cu mîna goală, bînd o apă gălbuie şi stătută care le întorcea stomacurile pe dos şi regretînd-o amarnic pe cea proaspătă şi rece ce le trecea aproape prin dreptul tîrnaţului, dar rezistau în fiecare an cu stoicism admirabil în vîrtej dezlănţuită a pustei pentru că în sat nevestele cu prunci în braţe îi aşteptau în poartă, întrebîndu-i din ochi cam cît au cîştigat. Ei veneau şi cădeau peste sat ca brumele de toamnă şi în urma lor sunau spre munţi vagoanele încărcate cu măji de grîu şi de porumb să răsplătească o trudă exemplară şi să pună la adăpost de grijile iernii sute de familii de români. Între anii 1886—1887 a fost construită linia ferată Vaşcău — Beiuş — Holod — Oradea şi marea de români din depresiunile munţilor avea anual obişnuitul său flux spre cîmpia însetată de braţe de muncă şi romanticul său reflux, toamna, cînd oamenii se reîntorceau spre patria lor de aer curat şi pe care n-ar fi schimbat-o cu nici o alta pe lume, în vecii vecilor. Peste doi ani de la terminarea liniei ferate, în 1889, s-a declarat ziua de 1 Mai, Ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc, dar pentru oamenii de pe valea Crişului Negru condiţiile de muncă erau tot mai grele şi, mai presus de toate, le aflau doar la sute de kilometri depărtare de vatra părinţilor lor. Părea că acest flux şi reflux uman întrase în ordinea firii ca o lege nescrisă şi ineluctabilă a locului şi că nimeni şi nimic nu ar mai putea-o schimba. Deodată, cînd nimeni nu se aştepta, un „dig" se ridică înaintea acestui val uriaş de oameni şi acesta dă îndărăt. Nimănui nu-i venea să creadă. Conductorul de la casa de bilete tot scotea capul pe fereastră şi vedea că sala de aşteptare e aproape goală, iar călătorii nu mai luau bilete spre Oradea, Arad şi Timişoara, ci îi cereau abonamente pe distanţă scurtă, din care o parte a preţului era suportată de întreprinderea care tocmai luase naştere în conformitate cu înţeleapta politică a partidului nostru de repartizare raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării. Potrivit Constituţiei Republicii, dreptul la muncă a fost asigurat şi pentru aceşti oameni care, altădată, erau siliţi să se ducă aiurea în căutare de lucru. Ziua de 1 Mai intră în calendarul lor sufletesc ca o mare sărbătoare pe care au aşteptat-o de sute de ani şi pe care numai edificarea noii orînduiri socialiste le-a adus-o pînă în pragul caselor.

„Digul" care a zăpărt deodată în faţa fluxului spre cîmpie al oamenilor a fost **Întreprinderea Mecanică** din oraşul Dr. Petru Groza. Astăzi, harnicul colectiv de muncă al acestei unităţi, condus de directorul ing. Gheorghe Ciurtin întîmpină împlinirea a cinci decenii de la marea demonstraţie patriotică, antifascistă şi antirăzboinică de la 1 Mai 1939 şi a unui veac de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc cu realizarea unor utilaje de cea mai mare complexitate tehnică şi a unor produse asimilate ca unicate de economia naţională. Începuse cu o adevărată bijuterie tehnică realizată aici şi care, implementată în sistemul de alimentare cu curent electric a motoarelor electrice asincrone în scurt circuit ce acţionează maşinile unelte duce la o economie de energie între 10 şi 30 la sută. Avînd în vedere parcul naţional de maşini unelte, execuţia şi implementarea acestor aparate duce la o economie de 360 000 de MWh/an, echivalentul a circa 540 000 tone cărbune. Bijuteria bihoreană se numeşte DAL-2, adică Dispozitiv automat de limitare a consumului de energie pe care l-am văzut, expus cu mare grijă, ca o piesă rară, pe masa directorului, autorii invenţiei fiind inginerii Alexandru Getze, Nicolaie Coroiu şi Gheorghe Sabău. Ing. Ioan Varga, şeful atelierului proiectare, mi-a arătat o piesă care nu cîntărea nici jumătate de kilogram şi m-a întrebat cît costă. „Vreo 200—300 de lei", am răspuns, cîntărind-o în palmă. Şeful proiectării a rîs, scuturîndu-şi toată statura de uriaş. „500 de dolari, mi-a spus el. O importam de la japonezi şi nemţi, dar acum o facem noi, aici, la întreprindere. Este un reductor armonic destinat roboţilor industriali şi acţionării avansului la maşinile unelte de înaltă precizie".

Afară, o locomotivă a sulerat scurt şi aspru, amintind parcă locomotiva de altădată care îi ducea pe harnicii oameni de aici spre alte locuri, la muncă. Dar acum, oamenii nu se mai duc departe, la muncă. Munca a venit la ei. Şi ei au primit-o cu dragoste şi au cinstit-o şi au preţuit-o ca pe lumina ochilor, fiindcă de atunci nu se mai dezlipesc de lîngă munţii lui Horea şi Iancu.

PAŞCU BALACI

Caolinul de Parva

În articolul „Alţite şi caolin de Parva", apărut în revista „Flacăra" nr. 1 759/10.03.1989, referitor la mica industrie din judeţul Bistriţa-Năsăud, o autoritate locală din comuna Telciu declară următoarele: „Ne gîndim la valorificarea mai bună a caolinului. A caolinului de Parva. Care se află la vreo zece kilometri peste deal. Şi este caolinul cu cel mai ridicat grad de alb din ţară. Merită să-l facem vestit, aşa cum se cuvine. Aceasta numai noi, cei care am crescut lîngă el, cred că o putem face. Deocamdată, destul de puţin, se duce la Rebrişoara, unde este o flotaţie ce aparţine de Combinatul minier din Cluj-Napoca, şi care, să fim drepţi, nu face nimic pentru judeţul nostru. Pînă acum, caolinului de Parva, care este de o calitate extraordinară, nu i s-a asigurat decît un poleit anonimat. Vrem să scoatem din anonimat şi caolinul de Parva, şi oamenii acestor locuri. Ne gîndim la o valorificare într-adevăr superioară atît a materialului cît şi a forţei de muncă locale şi vom insista pentru aceasta chiar dacă nu va fi uşor".

Referitor la această afirmaţie, am primit la redacţie o scrisoare din partea Combinatului minier Cluj, în care se spune:

„O vizită cu caracter de documentare la Sectorul Minei Parva-Rebrişoara, subunitate pendinte de Combinatul minier Cluj, ar oferi prilejul să se constate la faţa locului că tocmai oamenii care au crescut lîngă zăcămînt, se preocupă de peste zece ani nu cu vorba ci cu fapta de valorificarea superioară a acestei bogăţii naturale. Este adevărat, nu în cadrul industriei mici, ci în cadrul industriei mari, republicane.

Poleitul anonimat de care se vorbeşte în articol a fost destrămat încă din 1977, cînd pe baza propunerilor Combinatului Minier Cluj, susţinute de Comitetul judeţean Bistriţa-Năsăud al P.C.R., conducerea superioară de partid şi de stat a aprobat, alocarea unor fonduri de investiţii de 98,6 milioane lei, pentru valorificarea prin preparare umedă a rioliţului de Parva în industria hîrtiei şi în industria ceramică.

Investiţia, constînd din dezvoltarea Minei Parva şi realizarea unei instalaţii de preparare complexe la Rebrişoara (situată la 19 km de Parva şi la 6 km de Năsăud, cu acces la cale ferată normală) a fost pusă în funcţiune în 1979. În continuare, au mai fost alocate fonduri de investiţii de 20,0 milioane lei, pentru menţinerea capacităţii de producţie pe perioada 1982—1989.

Personalul muncitor din cadrul Sectorului Minier Parva — Rebrişoara, recrutat în exclusivitate din localităţile situate în imediata vecinătate a minei şi a instalaţiei de preparare, (45 din comuna Parva, 30 din comuna Rebra, 70 din comuna Rebrişoara, 20 din comuna Feldru şi 45 din Năsăud), a depus şi depune în continuare eforturi deosebite pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan, pentru modernizarea tehnologiilor de extracţie şi de preparare, pentru diversificarea sortimentală şi asimilarea în fabricaţia industrială a noi produse cu caracteristici calitative superioare, pentru sporirea eficienţei economice a întregii activităţi pe care o depun. În aceste eforturi ei sînt sprijiniţi concret şi eficient atît de Combinatul Minier Cluj cît şi de organele de partid şi de stat ale judeţului Bistriţa-Năsăud, ale oraşului Năsăud şi ale comunelor Parva, Rebra şi Rebrişoara.

Prin eforturi conjugate, Sectorul Minier Parva-Rebrişoara s-a transformat dintr-o unitate cu pierderi în 1980—1982 într-o unitate cu beneficii importante în perioada 1985—1990. La nivelul anului 1988 spre exemplu, beneficiile peste plan au însumat peste 5 milioane lei.

Exemplificăm cîteva din realizările importante ale oamenilor muncii de pe aceste meleaguri: modernizarea extracţiei în subteran a rioliţului de Parva, fapt care a condus la creşterea cu peste 80 la sută a productivităţii muncii fizice în actualul cincinal; înlocuirea tehnologiei de tratare chimică a caolinului, foarte costisitoare, cu tehnologia de separare magnetică în cîmp puternic poligradient; creşterea gradului de alb a caolinului papetar de la 80 în 1982 la 83 în anul 1985 şi la 85 în 1988—1989, prin perfecţionarea tehnologiei de preparare; asimilarea în fabricaţie industrială a caolinului micronizat pentru industria abrazivilor pe suport şi a caolinului ceramic degresant pentru industria materialelor de construcţii; asimilarea în fabricaţie industrială a tufurilor vulcanice granulate pentru condiţionarea pesticidelor şi pentru filtrarea apelor potabile de suprafaţă, prin valorificarea superioară a tufurilor vulcanice provenite din cariera Ceparl, situată în apropierea oraşului Năsăud.

Toate acestea demonstrează cu prisosinţă că soarta caolinului de Parva se află în mîini bune, acţionîndu-se spre valorificarea lui superioară, în concordanţă cu solicitările actuale şi de perspectivă ale economiei naţionale. Dacă forurile locale din comuna Telciu (situată la 10 km în linie dreaptă de comuna Parva, dar la 50 km de aceasta pe căile de circulaţie auto existente) ne pot sugera şi alte modalităţi de valorificare superioară a caolinului de Parva, le asigurăm că vom acţiona operativ, cu toată receptivitatea şi experienţa dobîndită pînă în prezent în domeniul extracţiei şi preparării substanţelor minerale nemetalifere utile.

Ing. IOAN BARNA

Pescarii au ieşit în larg

A început pescuitul de primăvară în apele platformei continentale româneşti a Mării Negre.

Celor 10 nave de mică capacitate cu care s-a acţionat în anii precedenţi, li s-au adăugat în actualul sezon de pescuit alte trei traulere costiere, recent construite la Întreprinderea de construcţii navale şi utilaj tehnologic din Tulcea.

De asemenea, pentru detectarea operativă a bancurilor de peşte marin mărunt, hamsie şi stavrid, navele sînt prevăzute cu sonde acustice de plasă, precum şi cu un nou tip de panouri-traul, realizate în colaborare cu specialiştii de la Institutul de cercetări marine din Constanţa.

În acest an, pescarii de la Marea Neagră s-au angajat să aducă la baza din portul Constanţa 11 000 tone de peşte marin, cu 500 tone mai mult decît în 1988. În acest scop, în afara navelor menţionate se acţionează şi cu unelte fixe de pescuit — 70 de taliene fiind montate de pe acum, de-a lungul ţărmului, la o distanţă de 800 metri, între Năvodari şi Mangalia.

Apa și energia, gospodărite cu simțul răspunderii

Această primăvară timpurie și promițătoare s-a dovedit în cele din urmă secetoasă, de o secetă excesivă. Dacă un uriaș sistem de irigații, de aproape 4 milioane hectare, n-ar fi fost făcut din timp, cu importante eforturi financiare, cu muncă și pricepere, dacă nu s-ar fi pregătit din timp specialiștii și muncitorii capabili să-l mînuiască, recolta de pe sute de mii de hectare ar fi fost, în condițiile climaterice din acest an, compromisă. Ne informăm despre situația la zi în acțiunea de combatere a secetei la Direcția de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, din cadrul Ministerului Agriculturii, mai exact la directorul adjunct Adriana Hogea.

— Într-adevăr, anul acesta se poate vorbi de o secetă excesivă, care a afectat îndeosebi sudul țării, 8 județe care sînt principalul grînar al țării, deși în ultima vreme baierele cerului s-au mai desfăcut, dar nu destul. Pentru a ne face o idee despre situație să spunem că deficitul de apă în sol a fost în prima decadă a lunii aprilie deosebit de mare. La adîncimea de 30 centimetri, s-a înregistrat la culturile de grîu și orz pe hectar un deficit de apă măsurat în metri cubi astfel : Giurgiu 400, Ialomița 550, Teleorman 300, Brăila 350—400, Călărași 250, Constanța 200—250, Galați 200—250. Deci, ca primă urgență, trebuie asigurată o normă de udare pe toată suprafața semănată cu grîu și orz din județele amintite, ceea ce reprezintă aproape un milion de hectare. În total, întreaga suprafață care va trebui irigată în luna aceasta se ridică la circa 2 milioane hectare.

— Lucrările au demarat. Care sînt problemele, dacă asemenea probleme sînt, la ora aceasta ?

— Am demarat irigațiile de la data de 1 aprilie. Începutul a fost foarte bun : instalațiile în stare perfectă de funcționare, oamenii instruiți și la posturi, programele de udare întocmite, cote de energie repartizate conform urgențelor. Problemele care se pun și de care trebuie să țină seama toți cei interesați ar fi următoarele. Trebuie înțeles că apa și energia sînt limitate și că trebuie să se ude în ordinea strictă a urgențelor, conform programelor stabilite. A uda în afara acestor programe înseamnă să dai apă unor plante care pot să mai aștepte cîteva zile, înaintea altora, pentru care apa este vitală. Programele sînt făcute pe baza buletinelor de avertizare, țin seama de interesul general. Nu ne putem permite să compromitem recolta în anumite locuri pentru un eventual plus de recoltă în altele. Deci, intervențiile pentru priorități care nu țin seamă de programele stabilite, nu se recomandă. Știm că toți se gîndesc întîi la pămînturile pe care le au în grijă, de care răspund, însă trebuie să facem un efort de înțelegere a interesului general. Unitățile agricole trebuie să-și organizeze astfel forțele încît să asigure mutarea conductelor de 3 ori pe zi, așa cum s-a stabilit. Acest lucru este necesar tot din necesitatea de urgență cu care trebuie udate anumite parcele și culturi. O problemă importantă este bineînțeles energia. Ea trebuie folosită în limitele cotelor de către toți beneficiarii. E o problemă care nu poate intra în discuție. Avem atîta energie cît putem produce. În nici un caz mai multă. Unitățile noastre sînt organizate să o consume conform cu repartizările pe paliere, ne-am făcut programele în funcție de acestea. Deci, la irigații trebuie lucrat zi și noapte, mai ales noaptea. Și unitățile agricole trebuie să aibă în vedere asta. Cotele de energie repartizate este necesar să fie asigurate. În nici un caz nu trebuie sacrificate irigațiile în detrimentul altor sectoare deoarece în anumite zone situația trebuie urmărită zi cu zi, este aproape la limită. Lucrările de irigații au început în timp util, la 1 aprilie ; aproape 90 la sută din totalul suprafeței agricole irigate se află în zonele afectate de secetă și dacă se asigură condiții pentru irigații, conform programelor aprobate, nu sînt motive de îngrijorare privind recoltele anului acesta. Mai trebuie păstrat ritmul de 55 000 hectare pe zi, folosite toate sursele de apă existente. Randamentele maxime în irigații înseamnă respectarea programelor, ori acestea nu prevăd altceva decît unde și cît trebuie udat, ținînd seama bineînțeles de cotele de energie aprobate. Să uzi bine înseamnă să uzi unde trebuie, să dai apă plantei încît să nu fie afectată recolta. Județele care udă bine, cum se spune, nu sînt cele care udă mai mult, ci cele care udă exact cît trebuie, adică conform buletinelor de avertizare, a programelor de udare.

OPREA GEORGESCU ■

Clipe de mare importanță pentru bogăția recoltelor : pregătirea semințelor la C.A.P. Micești (jud. Alba)

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Fabrica de udat pămîntul

Ne găsim în județul Teleorman, la sediul Sistemului de irigații Turnu Măgurele, unul din cele mai mari din țară — 68 000 hectare irigate și 20 000 hectare desecări. De acestea din urmă nu e momentul să vorbim acum. Sistemul hidroameliorativ Olt—Călmățui, 46 600 hectare, intrat în funcțiune în anii 1973—1974, este complet automatizat. Sistemul funcționează pe principiul „la cerere". Stațiile de aducțiune, repompare și punere sub presiune sînt automatizate și comandate de la un dispecer central. De asemenea deschiderea hidranților, care asigură apa la parametrii necesari. 204 electromecanici, cît ar fi fost necesari într-un sistem clasic, au fost înlocuiți cu doar 30, care deservesc cele 34 de stații. Sistemul Olt—Călmățui are 124 kilometri de canale de aducțiune și distribuție, pe care apa este dirijată prin 31 de stăvilare regulatoare, automatizate și ele. Să vedem care sînt problemele unui sistem automatizat, acum, în vîrf de campanie.

Inginerul Corneliu Nicolescu, șef Serviciu exploatare-întreținere a IEELIF Teleorman:

— Pentru a reduce valoarea lucrărilor de investiții, excavații și construcții, canalele au fost proiectate la limită, fără rezervă de acumulare a apei, datorită distribuirii automate de către calculatorul de proces de la Dispecer. Virfurile stațiilor de pompare sînt preluate și, în funcție de timpul de tranzit al apei, sînt acționate stăvilarele după necesități. Stăvilarele pot fi acționate și manual în eventualitatea căderilor de tensiune. Funcționarea normală a sistemului asigură debitele necesare. Funcționarea normală a sistemului este echivalentă cu funcționarea lui continuă. În asemenea situații se poate obține randamentul maxim. Trebuie să ne gîndim că punctul cel mai îndepărtat al sistemului este la 45 de kilometri. Dacă am nevoie de un metru cub de apă la această distanță trebuie să pompăm, dacă sistemul nu este în stare continuă de funcționare, 2 metri cubi. Important pentru noi este să se respecte cotele de energie de către toți consumatorii, să se înțeleagă precis această obligativitate pentru toată lumea. Spun asta pentru că nu de puține ori, în cazul depășirilor cotelor de energie, noi am fost primii sacrificați.

Inginerul Tudorel Breazu, șeful Sistemului de irigații Turnu Măgurele :

— Sarcina noastră este să aducem apa la hidrant. Dincolo de acesta, intervin unitățile agricole care prin udătorii lor asigură mutarea aripilor. Programul este făcut funcție de cotele de energie repartizate pe paliere. El trebuie respectat întocmai pentru a putea da randamentul pe care-l permite sistemul și care trebuie să realizeze aducțiunea și repomparea doar în anumite intervale de timp datorită puterii mari a pompelor. Aici trebuie să găsim înțelegerea necesară din partea unităților agricole, care în majoritatea cazurilor au înțeles această necesitate, însă nu în toate situațiile. Mutările aripilor trebuie făcute între orele 6—8, 12—14 și 19—21. Nu în altele. Aici e necesar să mai spunem că trebuie să evităm cu orice preț întreruperile de energie. Într-o asemenea situație stăvilarele nu mai pot fi acționate de la dispecer. Ele rămîn într-o anumită poziție, ceea ce poate da naștere la inundații în anumite porțiuni. Pentru a preveni această situație, electromecanicii fug în diverse puncte pentru a acționa manual stăvilarele, canalele se golesc de apă, începe după reluarea livrării energiei o nouă amorsare, programul este perturbat, etc.

13 aprilie, ora 10,25, stația pompare aducțiune a apei din Dunăre este deconectată. În aceste condiții stațiile de repompare-pompare, cele care urcă apă pe terasă, vor mai putea funcționa circa o jumătate de oră. În acest timp canalele, dimensionate strict cum am mai spus, se golesc.

Inginerul Corneliu Nicolescu :

— În 19 ani de cînd lucrez la Teleorman, nu am întîlnit nivele atît de scăzute ale apei la Dunăre. În alți ani, pe vremea asta ne temeam de inundații. Situația apei nu este deocamdată critică, însă apa

Cartoful și ieșirea din anonimat

Stîrciu este un sat „spînzurat" de o coamă a Meseșului, cu soluri acide, podzolice pe mai bine de 70 la sută din suprafața arabilă, cu finețe sărace în unități nutritive, cu oameni carè țin bine minte ce le aducea truda și neodihna pînă nu demult. Un sat situat la limită de județ, cîndva fără prea mari perspective de a ieși din anonimat. Asta cu atît mai mult cu cît Zalăul, reședința județului Sălaj, înscris pe traiectoria unei dinamici fără precedent, a „înghițit" și din Stîrciu o bună parte din forța de muncă. De la un moment dat, însă, s-a observat că fenomenul a scăzut brusc în intensitate. Ceva se întîmplase. Ce anume ? Sesizaseră oamenii că în cooperativa agricolă de producție lucrurile au luat o întorsătură nebănuită. Nu doar faptul că averea obștii s-a rotunjit de la un an la altul, ci cu totul altceva a scos definitiv din anonimat C.A.P.-ul de aici și odată cu el satul Stîrciu : cartoful. Tocmai acea plantă care pînă prin anii '70 nici nu se cultiva aici pentru simplul motiv că, se spunea, „nu merge". Președintele cooperativei, însă, om întreprinzător și tenace, care a învățat și știe bine că agricultura nu se face „după ureche" s-a încăpățînat să demonstreze contrariul. „Cartofi ? La noi ? O s-o vedem și pe asta...", spuneau unii circotași, că au mai rămas și din aceia. Debutul s-a produs în 1971, cînd pe o suprafață de 25 ha se obțineau la C.A.P. Stîrciu 12.000 kg cartofi la hectar. „Producție bună pentru acea vreme", apreciază Iuliu Bălăjel, președintele cooperativei. De atunci suprafețele au crescut an de an, producțiile la fel și odată cu ele, fapt deosebit de important, a crescut încrederea oamenilor în reușită, în posibilitatea obținerii de producții care în prezent rivalizează cu cele din „zona închisă" (adică zona cartofului). A vorbi de peste 30.000 kg cartofi la hectar a devenit un fapt firesc la Stîrciu. Niciodată în ultimii ani n-au ieșit din C.A.P. Stîrciu mai puțin de 250—300 vagoane de cartofi

Vasăzică, aici unde „nu mergea" cartoful pentru că așa credeau unii, suprafața destinată acestei culturi a ajuns la peste 200 hectare. „Dar asta asigură și o bună rotație a culturilor, cartoful fiind foarte bună plantă premergătoare pentru păioase zice președintele". Și în timp ce străbatem cîmpul gospodăriei de ți-e mai mare dragul să-l vezi, președintele ne face o demonstrație de înaltă ținută științifică privind tehnologia cartofului.

Știam din discuțiile purtate cu specialiștii de la direcția agricolă, de la consiliul unic, ingineri cu care lucrează, chiar de la anii specialiști din „zona închisă", colaboratori de-ai lui Bălăjel, că președintele C.A.P.-ului din Stîrciu poate da lecții oricui despre tehnologia cartofului. I-am pus, așadar, firească întrebare : „Dumneavoastră unde ați studiat cultura cartofului ?" „Din cărți de specialitate, aplicînd în teren ceea ce am reușit să însușesc". „Autodidact ?" „Cam așa ceva. Am mai întrebat și în stînga și în dreapta, am lucrat împreună cu specialiștii și... (schimbă vorba), s-ar putea să avem un an bun la cartofi".

În cei peste 27 de ani de cînd este președinte a bătut cu pasul de nenumărate ori fiecare tarla. Și cînd spun „a bătut cu pasul", în cazul lui Bălăjel lucrurile stau aidoma în sensul că într-un sfert de veac președintele n-a mers niciodată pe cîmp în gareță. („Ce-ar zice oamenii să mă vadă în gareță ? Nu-i bine !"). Pe jos : așa știe el să meargă, devenind proverbial în zonă. Zilnic face 30—40 km.

— Nu știu cum îl mai țin picioarele, se miră soția lui, femeie harnică, puțin crutată de la treburile gospodăriei proprii, pe care o întrebasem înainte unde poate fi găsit. Pleacă de cum se face ziuă și pînă seara tot bate cîmpul. Acum e într-un deal, peste o oră e în celălalt.

— Nici pe la sediu nu prea stă...

— Nu-l caut niciodată pe acolo, m-am lecuit. Pe ăsta numai în cîmp îl afli.

Îi propunem, totuși, să zăbovim o clipă la sediu. Cu greu, acceptă. Începuse să plouă. De cum intrăm, privirea și-o îndreaptă spre un barometru atîrnat după ușă. Îl lăsăm în pace, privirea noastră fiind atrasă de o vază cu flori. Le numărăm : sînt 27 de garoafe.

— Frumoase flori... !

— Da... (deschide un plic). Sînt din partea colegilor. Da... Oameni de treabă.

— Au fost unii care au pus și spini pe parcurs.

Lucrurile s-au lămurit la vremea lor. Oamenii și-au spus cuvîntul în adunarea generală. Deschis, așa cum este corect. Toți au fost de partea adevărului. Pînă și... „scriitorii". Unii au crezut că se poate lucra scriind anonime. Nu spun că nu mai greșesc și eu, că nu am vorba prea aspră cîteodată, dar pămîntul ăsta al nostru trebuie lucrat mai altfel. Cu oameni te mai certi, te mai impacti, dar cu pămîntul nu merge decît cu bună.

Și brusc, descoperise parcă un gînd ce-l frămînta Știți ce, acum m-aș duce la sfîrzurile de cartofi să văd ce mai e pe acolo, că doar e vremea plantatului. Dacă mai stați pe sat, ne putem vedea mai tîrziu.

Firește că am fost de acord să ne revedem după ce își va fi isprăvit lucrurile. Timp în care ne-am aruncat ochii pe niște situații, comparînd mereu producțiile obținute pe parcursul celor 27 de ani care au trecut de la cooperativizarea satului. De la 700—800 kg orz la hectar, C.A.P. Stîrciu a ajuns în ultimii ani la 3.850 kg/ha. „La grîu, ne spune președintele am obținut și 4000 kg pe unele suprafețe. Exact pe acelea care fuseseră cultivate cu cartofi în anul precedent. Ceea ce înseamnă, oricum am lua-o, belșug și bunăstare pentru cei peste 600 de „permanenți" din C.A.P. Stîrciu, ca de altfel pentru toți locuitorii satului. Și-atunci să ne mai întrebăm de ce nevestele apre Zalău s-au rărit ?

EUGEN TEGLAȘ

La Bucov, între Eroi...

Da, sînt Eroi. N-au trecut prin foc, n-au salvat un copil de la înec dar, de la răsăritul pînă la apusul soarelui, se întrec cu rezultatele, cu dîrzenia lor.

De la 1200 de litri de lapte, cît se obținea de la o vacă acum 20 de ani, au ajuns la peste 5 000 de litri.

C.A.P.-ul Bucov, de trei ori Erou al Muncii Socialiste, se compune din țărani vrednici, demni de toată admirația.

Încep cu cel mai cunoscut, Costică T. Mișcă, președintele C.A.P.-ului, Erou al Muncii Socialiste din 1972. Spirit cutezător, mereu în mișcare (după cum îi este și numele) a declarat război imobilismului în concepție. Este un agricultor cu mare pricepere și cu un remarcabil simț practic. În orice întreprinde aplică legea simplă, dar esențială : „Un leu trebuie să producă cel puțin doi". Fiecare gînd bun este o decizie, de la care nu se abate. „Numai cu voință nu putem obține recolte îmbelșugate. Cîmpul trebuie îngrășat și semănat cu semințe, biologic, îmbunătățite. Vaca dă sigur într-un an 5 000 litri dacă o ducem la pășune grasă și o hrănim bine.

Fără cointeresare nu putem pretinde efort îmbunătățit..." (din inepuizabilul „sac" cu vorbe pline de tîlc ale lui C. T. Mișcă). Ziua de muncă la Bucov respectă acest principiu și este retribuită și cu 180 de lei în zootehnie și cu 140 de lei în sectorul vegetal.

„Nu-mi voi face niciodată autocritică pentru leneși sau pentru necinstiți. Să roșească ei pentru faptelor lor. Și de vor, și de nu vor, trebuie să muncească".

O întîmplare petrecută acum cîtva timp merită să fie povestită pentru a-l înțelege pe Costică T. Mișcă. Erau „scurgeri" ciudate de pe cîmp, de grîu, porumb, legume. La o ședință, care se ocupa de obișnuitele probleme ale zilei de lucru, președintele a invitat cîțiva cooperatori să ia loc lîngă el. Au venit surîzători, fără să bănuiască ce-i așteaptă. C. T. Mișcă i-a întrebat, fără menajamente : „De ce furați, mă, din munca noastră ?"

De atunci și boabele de porumb, dacă sînt găsite pe ulița satului sînt aduse în curtea C.A.P.-ului.

Exigența e foarte mare în rîndul cooperatorilor. Cine vine să lucreze și este dintr-un alt sat nu are în primii ani aceleași drepturi ca bucovenii. Noul venit primește aceeași retribuție dar răspunderile i se încredințează numai dacă demonstrează atașament, dorință sinceră de a se integra în colectiv, inițiativă. Costică T. Mișcă are o altă vorbă, în care ține, și care a făcut înconjurul comunei : „Omul trebuie să dovedească că e cu noi. Formația de lucru îl poate respinge și dacă ne încurcă, musai, trebuie să plece."

Așa a selectat colectivul celor 1 200 de țărani. La 63 de ani, președintele C.A.P.-ului are picioare de tînăr. Trece de trei ori pe zi pe la locurile cele mai importante, chiar decisive pentru soarta recoltei. Mereu în mișcare îi sînt și ideile, stimulîndu-i și pe ceilalți. Dacă apare o scînteie de inițiativă, într-o jumătate de oră convoacă consiliul, discută propunerea și a doua zi o aplică. „Ploaia trece, soarele arde, trebuie să profităm."

Diploma de studii superioare a lui Costică T. Mișcă e munca, îmi spune primarul comunei, Nicolae Iliaș, care și el, este un animator și un energic organizator.

Bucovul produce pe an, din industrie, 2 miliarde lei și 86 de milioane lei din agricultură. Platforma industrială lucrează cu peste 5 000 de muncitori, unii chiar ploieșteni. Casele sînt înșirate, privite din stradă dar și din curte. Fiecare petec de pămînt este studiat și folosit exemplar ; cotețele cu păsări și porci sînt cartea de vizită a vredniciei. 80% din fondul locativ este nou sau modernizat. Cererile de construcție nu așteaptă nici măcar cîteva luni și trec pe schele, respectîndu-se detaliile de sistematizare, parter cu unul sau două etaje.

După sezon, comuna mireasă a zambile, liliac, tei, dar tot anul se respiră aromele belșugului. Pîinea se frămîntă și se coace 24 de ore, de cei 24 de brutari. Aurie și întotdeauna caldă, ea este din belșug pentru 10 000 de locuitori și flotanți, întovărășiți de dulcea mulțumire că este mîncată cinstit și demn.

Președintele C.A.P.-ului se sprijină pe colaboratorii săi care gîndesc și vorbesc după exemplul său, colorat și cu miez.

Contabilul șef, absolvent al A.S.E.-ului repetă : „Ce-i ușor pentru natură omul face greu", sau „Apa e scumpă".

Din aceste simple vorbe care, dacă n-ar fi susținute de dovezile interesului în cîmp, ar rămîne cuvinte în vînt, s-au născut în Bucov îndeletniciri diverse. Există covrigărie, patiserie, ateliere de tricotaje, de confecții, se produc sucuri cu care se aprovizionează Ploieștiul ; ciupercăria și serele ridică valoarea zilei de muncă. Acum C. T. Mișcă frămîntă un gînd, încă neclar, pentru folosirea dealurilor erodate și pentru cultivarea unor terenuri cu zmeură, numai bune pentru a le da de lucru copiilor și tinerilor din sate.

Cu declarată emoție, se așteaptă începerea construcției școlii agro-industriale cu 12 clase pentru copiii din Bucov, Pleașa și Chițorani. La sugestia lui Costică T. Mișcă adunarea generală a C.A.P.-ului, a luat hotărîrea ca, din cele 80 de milioane lei economisiți să se subvenționeze construcția școlii. Bucovul este comuna care lasă urmașilor amintire durabilă, printr-un gest care-l numește oameni de bine și suflet. Absolvenții liceului vor rămîne să lucreze unde s-au născut chiar dacă vor lipsi cîțiva ani să studieze la facultăți. Forța de muncă tînără, cu energia și impetuozitatea sa, se va alătura experienței și înțelepciunii bătrînilor, mărind puterea economică a Bucovului.

Costică T. Mișcă trăiește și mai intens această primăvară, visînd școala reală cu etaje, clase, laboratoare, exact ca arhitectul care i-a desenat planurile. El și ceilalți consăteni nu se zgîrcesc și o doresc dotată cu tot ce e mai deosebit pentru o școală modernă ridicată în anul de grație 1989. C. T. Mișcă simte atîta bucurie și pune atîta suflet în acest generos demers încît, mai în glumă, mai în serios, anunță pe toți că va merge la școală cu nepoții săi. Are o neascunsă nerăbdare și o imperioasă nevoie de tineri, încît îi și vede absolvenți, alăturîndu-i-se în lanuri, în administrație, în treburile publice. Acest țăran deosebit, personificare a hărniciei și a înțelepciunii omului de la țară, care a rămas ca o culme în mari romane românești, s-a implicat în tot ce dă măreție rostului nostru pentru că : „Viața e scurtă și trebuie să-i știm prețul zilele. Nimic mai dureros decît să se spună că am făcut umbră pămîntului". Se scutură ca de o boală grea.

Costică T. Mișcă este un realist, care, chiar și în sentimente investește cu dobîndă sigură.

CARMEN DUMITRESCU

trebuie economisită. Asta înseamnă implicit și economisire de energie. Un aspersor blocat aruncă apa în același loc și în loc să irige, produce bălării. Nu e numai o apă irosită, nefolosită rațional, ci apă care mai mult rău face. La ședința cu toți factorii implicați în acțiune s-a hotărît, mai bine zis s-a insistat din nou, ca echipele de udători să fie bine organizate și mai ales supravegheate 24 de ore din 24, să fie dotate cu scule și seturi de piese de schimb pentru a putea interveni operativ în cazurile de defecțiune. Și tocmai pentru a stimula această activitate și a atrage în această acțiune și forțe suplimentare, UJCAP, Direcția generală pentru agricultură și Banca pentru agricultură și industria alimentară, au stabilit să recompenseze pentru îndeplinirea bună a sarcinilor — trei mutări și funcționarea perfectă a udării — cu o sută de lei pe zi și cu 3 kilograme de grîu pe fiecare udător. Condițiile sînt asigurate.

Buletinele de avertizare din acea zi atrag atenția că în anumite sectoare, și nu puține, umiditatea activă în sol este aproiată de plafonul minim. Aici se udă, bineînțeles, cu prioritate. Priorităților : grîu, orz, legume.

Ora 11,35 — Stația pompare aducțiune reintră în funcțiune.

Ing. Tudorel Breazu :

— Pentru ca apa să circule cît de cît prin sistem este nevoie de o putere minimă : 1 MW la SPA, 2,8 MW la SRP 1 și 1,8 x 2=3,2 MW la SRP 2. Este un total de 7 MW. Opririle și pornirile stațiilor înseamnă pierderi de energie, suprasolicitări mecanice. La decuplare, pompele se opresc. Odată cu ele și ventilatoarele. Temperatura în aceste cazuri urcă de la 60—70 de grade la 100—120 ; materialele electroizolante crapă. Numai pierderi. Deci, atît noi cît și ceilalți consumatori trebuie să respectăm întocmai cotele de energie repartizate pentru o bună funcționare a tuturor. Sistemul nostru automatizat oferă o mai bună productivitate a muncii, uniformitate în udare, eliminîndu-se factorul subiectiv și asigură consum de energie redus, distribuție a apei optimă și oportună. Toate aceste avantaje se întrunesc în cazul unei funcționări normale. Și noi, dar și ceilalți factori trebuie s-o asigurăm.

În județ sînt irigate 285 850 hectare. Sînt puse în funcțiune 9 500 echipamente, 260 stații de pompare, 1 380 agregate de pompare cu o putere de 320 MW, exploatate de 3 200 oameni ai muncii și 16 000 de oameni pentru mutarea și supravegherea instalațiilor de udare. S-au făcut eforturi deosebite pentru asigurarea agriculturii din această zonă cu mijloace tehnice din cele mai bune, astfel încît recoltele să nu mai depindă de capriciile vremii. Iar recoltele de pe pămînturile pe care ne aflăm sînt, primim asigurarea celor cu care ne-am petrecut cîteva ceasuri, pe mîini bune.

OPREA GEORGESCU

Cronica literară

de Romul Munteanu

Un mare cititor fericit

Nu întotdeauna filologii au iubit literatura, iar atunci cînd unii dintre aceștia au fost obligați să se ocupe de ea prin profesie rezultatele au fost adeseori dezastruoase. Să ne aducem, de pildă, aminte de manualele de istorie literară scrise de Al. Philippide (1888) și de Aron Densușianu (1894), ca și de cartea istoricului filolog V. A. Urechia (1885). Paginile consacrate de aceștia literaturii noastre surprind ararseori fenomenul artistic nou și grăitor din vremea lor. Iar atunci cînd Aron Densușianu se oprise asupra vieții și operei eminesciene s-ar putea spune că din această minte anesteziată la frumos s-au iscat cele mai urîte cuvinte și aprecieri ce s-au rostit asupra marelui poet. Incomprehensiunea veninoasă era totală. În alte cazuri funcționa doar neputința.

Dar filologii cei mari și subtili au răscumpărat cu generozitate erorile confraților din diferite epoci. Sextil Pușcariu și Ovid Densușianu reprezintă în cultura noastră două din cazurile cele mai fericite. Și dacă extindem spațiul de informare se cuvine să ne amintim de strălucitele studii de exegeză stilistică ale lui Leo Spitzer, Karl Vossler, Damaso Alonso etc., etc.

În cultura română modurile de apropiere de fenomenul literar ale profesorului Al. Rosetti capătă semnificații multiple. Se pare că profesorul bucureștean avea și el două euri, cum spusese M. Proust. Unul auster, laconic pînă la uscăciunea riguroasă a științei, ce ieșea în evidență în studiile consacrate istoriei limbii. Celălalt, sensibil, exuberant, capabil de mari acte de entuziasm, receptiv la tot ce este nou și frumos, uneori încă în stadiul experimental, este grefat cu precădere asupra artei literare.

Curiozitatea acestui lector erudit, înzestrat cu o rară intuiție pentru frumosul autentic, adeseori încă nevalidat, pe plan național sau european, a fost întotdeauna uriașă. Oare cine a intuit atît de repede și cert forța literară a lui Camil Petrescu încă din faza sa de germinare? Oare cine a văzut din imediata apropiere în poezia lui Ion Barbu un unicat al culturii române? Oare cine s-a încumetat să susțină cu toată convingerea publicarea istoriei literare a lui G. Călinescu, atît de controversată imediat după apariție?

Dar dincolo de toate acestea sînt ceasurile de taină ale întîlnirii profesorului cu literatura. Ceasuri de bucurie intimă, de opțiune fericită pentru scriitori și cărți din diferite vremuri. Ei bine, profesorul Al. Rosetti a avut și el **orele lui franceze** de comunicare cu scriitorii din această veche și complexă arie de cultură. Mărturia acestor lecturi ale cititorului fericit sînt microeseurile despre Rabelais, Voltaire, Diderot, Rousseau, Chateaubriand, Stendhal, Nerval, Claudel, Gide, Rimbaud, Camus, Valéry și alții. Volumul **Diverse, II** (Cartea Românească, 1988) este elocvent pentru această ipostază generoasă de lectură, cînd filologul mereu aplecat spre arta expresiei, se înțelenește cu cele mai diverse spirite ale literelor franceze. Într-un anume fel, culegerea aceasta de însemnări despre cărți și autori îmi aduce aminte de **Jurnalele de cărți** ale cunoscutului învățat german E. R. Curtius. Același tip de notații laconice, de surprindere a faptului trăit pe viu sau deshumat ca o frumoasă amintire. Același mod de evocare esențializată, de pătrundere în inima unor cărți, după care lumina ascunsă este proiectată înafară. Critica de simpatie care presupune un proces anterior de selecție, duce la construcția unui mic muzeu imaginar al literelor franceze, cînd scriitorii din diferite epoci se întîlnesc în marele timp al eternității. Cînd își amintește de cunoscutul lingvist francez Antoine Meillet, ucenicul de odinioară pornește de la judecata de valoare, enunțată ca un act de omagiu.

Uvertura volumului este, așadar, un omagiu evocator adus celebrului lingvist francez. Apoi în cîmpul vizual al conștiinței lui Al. Rosetti rămîn doar scriitorii, acei scriitori străfulgerați de raza genialului, acei veșnic deschizători de noi drumuri în viața literară a lumii. Nu se cuvine astfel să uităm că Al. Rosetti a fost mereu un spirit de avangardă, capabil să înțeleagă marile sau micile revoluții literare din diferite epoci. Rebelais este situat între un evmediu plin de anxietăți și jovialitatea, îndrăzneala de factură renascentistă. Accentul cade de fiecare dată pe elementele noi din operă.

Tipul acesta de notații succinte relevă o uriașă putere de esențializare. Peste imensa operă a lui Voltaire se sedimentează cîteva judecăți globale, menite să fixeze spiritul scriitorului iluminist, aplecat asupra epocii sale.

Critica de simpatie exercitată de profesorul Al. Rosetti îi dezpovărează pe oamenii-scriitori de păcatele lor mărunte și foarte omenești. În comportamentul său față de scriitori, lingvistul bucureștean pune în practică un efect de distanțare, conceput ca un discret act de angelizare. Păcatele omenești trec sub pămînt, corpul intră în marele circuit al naturii purificatoare. Cărțile sînt însă verticalizate, extrapolate din cotidian, urcate în muzeul exponențial al spiritului etern. Liantul între etern și trecător este și el realizat prin trimiterea spre elementul dur și diafan. „Privesc bustul lui Diderot de Houdon și recunosc în trăsăturile feței lui justificarea stilului său de fină eleganță, o izbucnire bruscă, ivită ca spuma de șampanie, într-o cupă de cristal". Filologul-scriitor răzbate astfel mereu la suprafață. Opera reînvie mereu printr-un limbaj conotativ. Despre Nerval se spune: „muzică și artă a povestirii, aventură terestră a sufletului...". În **Choses vues** de Hugo descoperă o „atmosferă de seninătate olimpină". Din jurnalul lui Gide îl se fixează pe banda memoriei omul. „Privirea pătrunzătoare, ca fulgerare de stilet, a ochilor de culoare cenușie, adînc afundați în orbite, este neuitată". În Rimbaud autorul descifrează „furia adolescenței" și mai ales pasiunea de-a cunoaște „misterul existenței umane". Apoi privirea se ridică interogatoare spre cititori: „ați observat că Franța a dat în mod neîntrerupt scriitori de avangardă".

„Orele franceze" ale profesorului Al. Rosetti din **Diverse, II**, sînt pline de farmecul și desfătarea spirituală, adusă în cultură de critic în ipostaza de **cititor fericit.**

N. B.: În articolul meu din numărul trecut s-a strecurat o eroare în titlu. Rog a se citi **Livrotecă, ogîndă, scriptor**, nu **scripter**, cuvînt care voi căuta să-l păstrez doar pentru autorii de infraliteratură.

SEMNAL

● În colecția „Biblioteca EMINESCU" a Editurii Eminescu a apărut **POEZII** de Nicolae Labiș. Ediția este alcătuită de Gheorghe Tomozei, care semnează și un „Cuvînt de început de carte"; postfața aparține lui Paul Dugneanu. Prezenta antologie labișiană a fost alcătuită după volumul Poezii, cu o precuvîntare (Nicolae Labiș) de G. Călinescu, precum și după selecția, textul stabilit și „Însemnarea finală"

a lui Gheorghe Tomozei (Ed. „Cartea Românească", 1984); la care se adaugă poemele din „Album memorial" editat de revista **Secolul 20.**

Firește că despre poetul ucis de „pasărea cu clonț de argint" s-a scris mult și cu justificat temei. Textul critic al lui G. Călinescu încrustat pe supracoperta este emblematic în acest sens: „Întrucît îl privește pe Labiș, tînăr poet, pe care un accident nefericit l-a făcut să piară la 21 de ani, eu nici nu mă întreb ce ar fi devenit dacă trăia, pentru că îl consider un poet pe deplin exprimat, de la care au rămas cîteva poeme încîntătoare, pe care istoria literaturii noastre nu le poate trece cu vederea" (...) „Timpul va da, probabil, acestui meteor o sclipire mai profundă". Iar într-un recent interviu acordat de prozatorul Fănuș Neagu, acesta răspunde explicit ce a însemnat Labiș pentru „generația '60: „Aș spune că Labiș, murind, ne-a creat nouă un promontoriu de pe care să ne luăm zborul. Cu un preț mult prea scump plătit acest promontoriu cel mai sfînt de pe lume — viața. De pe acest promontoriu de aur al lui Labiș, ne-am luat noi, cu toții zborul".

● Continuînd cu succes efortul din **Antimetafizica** de a ni-l reda pe Nichita Stănescu în toată splendoarea măreției sale, iată că tînărul scriitor Aurelian Titu Dumitrescu, ne oferă un nou volum: **Năchita Stănescu, atît cît mai știm noi** (Ed. Litera, 1989, redactor de carte, Lucia Dumăchiță). Volumul subsumează cîteva portrete excelente ale lui Nichita Stănescu, semnate de tînărul autor, iar personalitatea accentuată a poetului reiese cu fidelitate din interviurile acordate de colegii de generație ai lui Nichita: Florin Mugur, Ioan Alexandru, Mihai Bandac, Adrian Păunescu, Fănuș Neagu, Ion Caramitru, Ion Cristinoiu, Cezar Baltag și Eugen Simion. La finele tomului de „rememorări" figurează 11 poeme inedite ale lui Nichita Stănescu (oare cîte astfel de poeme nu-și așteaptă rîndul pentru a fi binecuvîntate de lumina tiparului?).

„Ne aflăm — spune poetul Florin Mugur — la un an după moartea lui Labiș și Nichita era, cred, conștient, că a preluat făclia din mîna lui Labiș și că va fi, el, reprezentantul cel mai de seamă al noii generații". Iar criticul Eugen Simion, referindu-se la creația din ultima perioadă a vieții poetului (în special din **Epica magna** și **Opere imperfecte**), subliniază cu îndreptățire: „Eu cred că este același mare poet care și-a schimbat o dată discursul poetic, așa cum l-a schimbat după primele trei volume de versuri, odată cu **11 Elegii:**" conchizînd, pe bună dreptate, că Nichita Stănescu propune: „Un alt mod de a gîndi poezia și un alt mod de a fi poet în lumea postbelică".

● La Editura „Albatros" a apărut recent volumul de povestiri **Cîntecul stepei, cîntecul muntelui**, de Cinghiz Aitmatov. Volumul este tradus de Nicolae Ilnescu și cuprinde povestirile (nuvelele): **Geamilia, Ploșcorul**

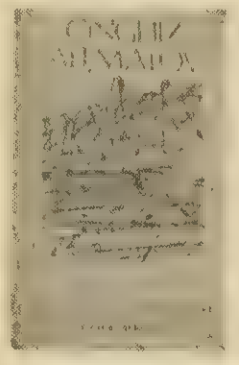

Constantin Ciopraga

Sub semnul ploii

Recitesc uneori — pentru a-mi reaminti vreun amănunt uitat — pagini din propriul meu jurnal, și nu o dată am senzația că unele fragmente au devenit literatură. E de-ajuns ca peste anumite întîmplări să se fi depus un strat de uitare, pentru ca, rememorîndu-le, ele să apară transfigurate, altfel spus cu un adaos de ficțiune care înfrumusețează. Nu e, oare, acesta suportul oricărui act de creație? Celor cîteva ore pe care orice om le consacră zilnic lucrului său, cu mintea ori cu mîinile, li se adaugă acea eternă întoarcere în eul ascuns, făcînd din aventura interioară unul din delicitle existenței.

Se poate spune că în aceste ore sau minute de căutări — fără intenția de a ajunge la o zare dinainte știută — orice ins e și puțin filozof, și puțin poet; jocul de-a constructorul al copilului de cinci ani e și jocul omului matur care, dedîndu-se reveriei și imaginarului se auto-construiește cotidian... La toate acestea ar trebui să medităm mai des. Să învățăm să privim în intenția ca din această școală a privirii să ieșim mai buni astăzi decît ieri. Privirea e, în aparență, un mod de ieșire din sine. Într-o plimbare citadină sau prin natură ochiul înregistrează mii de imagini, dar cîte din ele vorbesc ochiului interior? Dacă numai cîteva din ele s-ar fixa în fondul nostru sufletesc, fiecare zi ar însemna o nouă descoperire a lumii. Pe scurt, farmecul artei de a privi ține de interferențele dintre exterior și interior.

Iată, am rostit cuvîntul farmec. Astăzi nu va apărea soarele. Am călătorit toată noaptea cu trenul. Astăzi dimineață, o ploaie rece lasă pe ferestrele trenului firișoare vii, fluide, care se împleteau în fel și chip. Afară pădurea abia înfrunzită, verdele ierbii. Îmi vin în minte versurile unei poete care vorbea de șerpii ploii, apoi chipuri de personaje sadoveniene de la Nada Florilor, apoi, în același ritm vibratoriu, ecouri din anii de liceu (lîngă Împărăția apelor, coleg cu dispărutul Horia Lovinescu. Pe firul relicvelor livrești, tată o frumoasă observație a lui Ibrăileanu: lumina care intră pe fereastră, trecînd printre arbori verzi, e verde! Nimic mai apropiat fantasticului (cultivat, în fel și chip, de fiecare dintre noi) decît asemenea asociații imprevizibile, venind din muzeul nostru de vieți trăite ori imaginate. S-a spus că un ins care a trăit din plin o singură zi, ar avea destule amintiri pentru o sută de ani! Paradox conținînd pe exagerare, ca mai toate paradoxurile, dar de reținut e ideea de farmec — legată de multe ori de amintirile noastre. Revăd uneori poze, figuri de album, înfățișînd coleg de școală, scene de familie. A le citi cu ochii altor virste decît odinioară e a găsi în ele detalii surprinzătoare. Ceea ce s-a lăsat prins într-o fotografie, într-o sutime de secundă, e un fel de sfidare înfimă adusă eternității. Sînt uneori momente în care simțim că eternitatea e în noi însine. Atunci chipurile din fotografii, ale celor pe care i-am cunoscut, ca și ale celor din alt veac, par să fuzioneze cu propria-ne ființă.

Scriu rîndurile acestea, mai bine zis improvizeze sub semnul ploii. În felul lor, zilele ploioase ne adună; imense draperii aeriene ne despart de orizontul deschis; peste multitudinea lucrurilor văzute se instalează tentația celor nevăzute... O dată am fost întrebat cum aș defini fericirea. Fericirea? „Pe masa mea de lucru să intre o rază de soare. Dincolo de spațiul casei să triumfe o înconjurime luminoasă! În sfîrșit: să răspund cu modestie privirilor bune ale celor din preajmă...". Poate că acum plouă și la Iași, unde mă voi întoarce peste cîteva ore, dar pentru mine acolo, e mereu senin. Nicăieri nu aș putea fi mai eu însumi decît acolo!

Desene pe asfalt

Podul cu cărți

Poetul Dan David se află acum, dacă înțeleg bine, la a doua carte (**Podul cu fin,** „Cartea Românească", 1988) și trăiește printre (alte) cărți, fiind domnia-sa bibliotecar. În provincie, mă grăbesc să adaug.

Debutul i-a fost cum nu se putea mai fericit; îndeobște ursuza critică de poezie l-a adoptat cu marcată simpatie, confrații (mai bătrîni, mai tineri) lăudîndu-i mobilitatea rostirii, delicatețea, humorul (cel care „face", dar mai ales ucide poeții).

Poetul s-a descris într-un feeric **pod cu fin,** nou, friabil Olimp, stîrnind îndreptățite invidii. Palat suspendat, „zidit" din lujere de floare și „fire de iarbă" (n-am zis **Florile răului** și nici **Flori de mucigai!**), Podul lui David nu e doar cuib de inspirată recluziune, ci și atelier alchimic (cu, mai puțin, mașinăriile medievale) preparînd, s-ar zice, piatra filosofală și prefăcînd firul de iarbă în aur. De nu altminteri. Ba, mai ales, altminteri.

Podul în sine nu e și un „instrument" de lucru. De scris. David scrie de-a dreptul cu... biblioteca. Scrie cu poeți, cu sunete știute, scrise. Nu o erudiție „monstruoasă" l-a adus aici, ci respectuoasa (și vicleana) temenea făcută în fața clasicilor de ieri și de azi, locuitori ai limbii române. Și nu numai. De nu ești chiverniseit cu bune lecturi, greu să-l parcurgi pe poet. El e mereu aluziv, cu versul pre versuri călcînd, el e un turn de cărți cu frunțile dezvelite. Civilizațiile, toate, i se supun și el, poetul le manevrează misterele invocînd nume celeste, desprinzîndu-le din somnia lor și remontîndu-le, în alăturări năucitoare într-o textură plină de lirism și prețiozitate. În numai trei versuri se „întîlnesc" Zidul Chinezesc și... Duke Ellington!

Citez din bibliografia devenită grafie: Kafka, Rabelais, un oarecare don Francisco, trenul de Comarnic, Alexandros („descris" de insolitul biograf Ioan Nepomuțen Esterhazi De Galanta), Nevski-Prospektul lui Gogol, Xantipa lui Socrate cu

mea cu bășmăluță roșie, **Vaporul alb, Cocorii timpurii** — și este dedicat, am spune, în exclusivitate : „Tuturor celor de o vîrstă cu mine, care au crescut în mantalele părinților și ale fraților mai mari".

Cunoscutul prozator kirghiz sovietic, Cinghiz Aitmatov (n. 1928) este bine apreciat atît în țara sa cît și în străinătate, în special pentru povestirile și romanele pe tema iubirii, a războiului antihitlerist (**Drumul secerătorului**), a subiectelor decupate din viața imediat-cotidiană (**Primul învățător**).

● „În volumul de versuri **Tăcerile nopții de vară** (Ed. „Cartea Românească", 1989), Mariana Codruț cultivă o poezie caldă, inefabilă, învăluitoare ; alteori, însă, sonurile devin grave abordînd parcă voit un anume substrat tragic: „o, cum te iubesc, viață, / cu groază, cu ardoare ! / dar tu nu știi că eu, / asemeni unei fete / cîtind un roman de iubire / între pagini școlare ascuns, / învăț pe furiș / alfabetul morții" (**Creangă înflorită**). Trimiterile

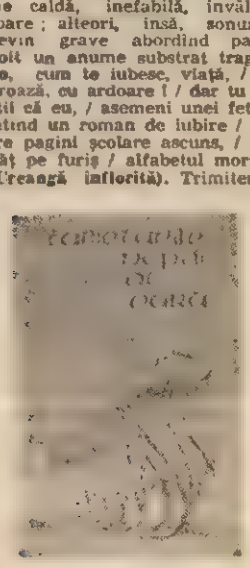

la părinți, la sat, la țărani, cînd îmbracă haina poetică, a revelației, devin cu adevărat memorabile: „o, țăranul, plonjînd în zi / ca în lanul de grîu : / țăranul însămînțîndu-și forța și bărbăția / în lumina piezișă a zorilor. / țăranul, binecuvîntînd / bucata de pîine / (o istorie a omenirii) / cînd o duce la gură" (**Zorii**).

● „Cinstire ție, limbă românească, / Tezaur de candoare și sublim, / Născută în vechi să preamărească / Acest pămînt la care mă închin" — consună versurile timișoreanului Nicolae Roșianu în volumul de poezii **Zbor de egretă** (Ed. Facla, 1989). Prezentarea generoasă a Feliciei Mosoianu ni se pare convingătoare : „Două sînt însușirile ce conferă acestei cărți frumusețe și putere de convingere : pe de o parte, autenticitatea sentimentului patriotic ; pe de alta, prioceperea stilistico-prozodică. În acest fel, trăirea și expresia se întîlnesc și se

armonizează, certificînd o neîndoielnică vocație lirică".

● **Gaițele și alte piese** ale lui Al. Kiriței au apărut recent, reunite într-un volum la Ed. Eminescu, cu un amplu și aplicat studiu introductiv, note și comentarii semnate de Valeriu Răpeanu. Piesele lui Kiri-

țescu nu și-au pierdut nici azi actualitatea : ele sînt pline de un umor spumos, de o vervă îndrăcită

Așa cum subliniază Valeriu Răpeanu : „Reușitele lui Alexandru Kiriței sînt de ordinul relevării neutralității de clan, de familie, de grup uman. De aceea de la el ca prototip în comedia românească nu rămîne o individualitate, ci **gaițele**, deci o mentalitate, un anume mod de a privi viața"

● **13 eseuri despre probleme** ale corupției în societatea americană cuprinde volumul apărut la Editura Politică **Înainte de Watergate** (traducerea din lim-

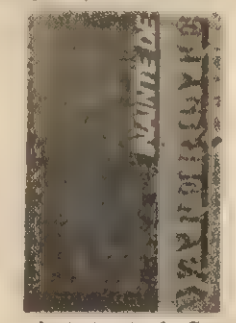

ba engleză și note de Georgeta Blaj și Fraga Cheva Cusin, iar controlul științific este asigurat de Cornel Codiță).

DORIN SĂLĂJAN ■

Autorul poeziei „Omagiu de ziua muncii" din pagina a doua este **ANTON STANCIU** ■

Socrate cu tot, Mirto, Teodate, Percon, părintele Serghei (semn că sîntem în Tolstoi de unde, mai departe, Ivan Ilici, Sonata Kreutzer, Vronski, apoi Percival, Virginia Woolf, Cîntarea cîntărilor, Kolokagathia (ce nu se scrie chiar așa), Alcibiade, Andrei, Platon, Gabriel, George Coșbuc, Gellu Naum, Matei Basarab, Munțele Măslinilor, Ioan Alexandru...

Din cînd în cînd, apar și versuri întregi. Ce-i drept, geniale :

„...Corola de minuni a lumii"
„Clipa cea repede"
„Ar trebui un cîntec încăpător, precum..."

Jocul „cultural" e, pe rînd, atracțios, apoi mecanic, fad, apoi primejdios, anulînd personalitatea autorului-mozaicar. David contează excesiv pe facilitatea exprimării, pe maliție, pe „șarm" intelectual uitînd de acel ceva menit să ni-l transmită. Niciodată însă o fermecătoare, doctă, etc... fișă de lectură nu poate înlocui un vers.

Acumularea e un spectacol oferit prea la vedere. Efortul „cultural" trebuie inclus. Dedus. Poezia trebuie despuiată de citate și-ar trebui pusă (doar) sub semnul realului ei autor. Care e și un real poet. O dovedește în pluzele de inteligențîe cu orice preț.

Chiar și acest Pod cu prea multe pale de șaltea tăvălite fastuos de dinozaurii legendelor literaturii chiar aici, printre exerciții izmenite și (nu prea convingător) trăsnite, aflăm versuri de o teribilă gravitate. Întreg ciclul „Un om avea un cal", inspirat de moartea tatălui e memorabil. Poetul nostru, în sfîrșit al nostru, își abandonează convențiile și se exprimă net, simplu, cu discretă deznădejde. Tatălui incremenit „într-un joc nespus de frumos" i se aduc în dar „roțile ruginite" :

„Tată, am făcut o bărcuță,
un avion de hîrtie și-un
ghioc..."

Și tata împodobise camera cu neclintirea lui".

„Ți-am adus o stradă ruptă, mergi pe ea, cazi !"

„Mîinile dumitale, două limbi moarte. Mîna stîngă, limba greacă. Mînă dreaptă, ebraica.", Te rog, Dan David, grăbește-te să îmbătrînești. Renunță la poezia poeziei și lasă-te așa cum te simt în structura dumitale, muzical-irepetabilă, poet. Poet pur și simplu.

Ieși de sub povara cărămizilor de turn ale marilor nume (cărămizi de iarbă și ele) și toarnă-ți emoția, grația și suferința într-un singur nume, al dumitale.

Nu prea modest nici el : nume de împărat poet..

GHEORGHE TOMOZEI ■

C. Stănescu

Soarele ascuns sau despre onestitate

Sînt cunoscute judecățile lui G. Călinescu despre felul regresiv cum s-a desfășurat talentul lui Liviu Rebreanu, de la Ion *și Răscoala pînă la* Gorila *și Amîndoi. Inegalitățile, oricîte „recitiri" ulterioare s-au produs, sînt reale — firește la nivelul lui Rebreanu însuși — și nu pot fi eludate de o critică nu numai competentă dar și onestă. Ce concluzie trage G. Călinescu din această traiectorie a talentului scriitorului nostru? „Cu toate aceste inegalități — scrie el — Liviu Rebreanu este un mare scriitor". Dacă recitim cu atenție analiza călinesciană e ușor să constatăm în ce constă onestitatea criticului : în adecvarea criteriilor judecății la natura intimă a operei. „O lectură rea, fără gravitate, a cîntului (este vorba de Ion n.n.) prăbușește totul în banal". O lectură rea, vrea să zică, aici, nu „răuvoitoare", de rea-credință ci pur și simplu, incompetență. În cazul lui Rebreanu, o lectură rea ar fi aceea în răspăr cu specificitatea epopeică a romanului. Una din cele mai frecvente forme de incompetență a lecturii constă în inadecvarea criteriilor, în neacordarea instrumentului critic la melodia unică, inconfundabilă a operei. Altminteri, nu există operă perfectă și, dacă vrem să-i găsim romanului cusururi, „trebuie să ne punem dintr-un punct de vedere strict teoretic". Nu discutăm acum justețea opiniei criticului, căruia i se pare, anume, că puterea de creație a genialului autor învinge conștiința lui estetică, inferioară. Lecția de onestitate critică pe care ne-o dă este, însă, magistrală: G. Călinescu „joacă" aici rolul unui critic „neonest" înzestrat cu o perfectă competență. Autorul — zice el în acest „rol" pedagogic asumat — exaltă pe Ion, vede în el o figură măreață a cîmpului, prin Ion, Rebreanu vrea „să ne dovedească nobilețea țăranului" iar predispozițiile alegorice ale autorului sînt străvezii în „titlurile manifest"* (Glasul pămîntului, Glasul iubirii): *iată cîte note subiective, „tendențioase", aflate în vădită contradicție estetică cu „obiectivitatea" și atitudinea imparțială a cîntărețului epic în epopee. O lectură rea, înarmată cu criteriul* imparțialității absolute, *„prăbușește totul în banal". În ciuda acestor observații „negative" izvorîte din strîmta situare teoretică, „romanul — conclude criticul revenit la rolul competenței aneste — nu suferă deloc de reaua poziție estetică și se cade să admitem genialitatea cui naște în condiții atît de grele". (n.n.) Iar judecata de valoare vine în urma acestei depășiri, prin onestitate critică, a competenței poziții teoretice : „Ion e un poem epic, solemn ca un fluviu american, o capodoperă de măreție liniștită" Acest tip de onestitate este, oricît ne-ar veni să zîmbim, o formă de caracter, o „armătură" morală fără de care critica s-ar prăbuși ca o clădire impozantă dar fără structură de rezistență. Călinescu n-a ezitat să-i facă „reproșuri" lui Rebreanu, tar rezervele criticului — inclusiv cele potențiale din analiza la Ion — au reținut atenția tuturor exegeților, care le-au preluat sau le-au respins. Însă în discuție rămîne faptul, esențial, al puterii mărețul critic de a se supune evidențelor, înaintea sau în urma orcărui tip de estetică sau poziție teoretică: în asta constă onestitatea lui, pe care o simți chiar și atunci cînd „greșește". Esteticește, Ion poate să nu fie „perfect" — căci, nu-i așa, contrazice, prin notele „părtinitoare", sesizabile la o lectură „rea", impasibilitatea recomandată de o estetică de tip clasicist. În planul absolut al ficțiunii, însă, ca un organism suficient sieși și trăind după propriile-i legi, Ion este o capodoperă, dincolo de orice rezerve estetice. Ca în atîtea alte rînduri, onestitatea criticului constă și aici în a se lăsa „învins" de realitatea unică a operei, de individualitatea ei ireductibilă, de sunetul fundamental „auzit", de intuiția sa critică. În fața capodoperei, estetica se retrage „neputincioasă", revizuindu-se. G. Călinescu socotea, așadar, că nu există „esteticî", ci „estetici" și că se cade ca în fața operelor importante și a autorilor semnificativi, cu atît mai mult a celor geniali, spiritul critic să se lase copleșit de tiparul operei, și nu al criteriilor exterioare, oricare ar fi ele. Critic creator, desigur, el însuși mare scriitor, un artist inegalabil în chiar opera sa critică, G. Călinescu ne lasă a înțelege din tipul de analiză descris mai sus că, în cele din urmă, critica însăși, „creatoare" sau nu, este pentru scriitor, și nu invers. O critică onestă, așadar, nu va inventa alte măsuri pentru opera ce-i stă în față decît cele dictate, cu o necesitate liber asumată, de natura specifică acelei opere și, în consecință, poziția ei, de o calmă subordonare sau „supunere" la obiect corespunde unei libertăți de grad secund. Onestitatea criticii constă dar în a nu-și lua libertăți pe care opera nu i le îngăduie. Unei „lecturi rele", adică de o rece și eam abstractă competență, trebuie să-i urmeze cu necesitate o caldă subordonare critică. Onestitatea este o formă de a cădea sau a revizui mereu, sub „dictatura operei", „poziția teoretică". Aplicațiile mecanice oricît de abile, ale criteriilor străine de natura particulară a operei ce ne stă în față, nasc lecturi nu doar „rele", dar monstruoase. În absența onestității — dovadă de moralitate a criticii — judecățile de valoare, oricît de competente, sînt în esență lor forme de violență și agresiune intelectuală.*

Nu mă mai impresionează de mult reacțiile violente izvorîte din neînțelegere ori semidoctism : ele îmi par „firești", naturale și îmi spun, înregistrîndu-le că, de vreme ce nimeni nu s-a născut învățat, ceva mai rămîne oricînd de făcut. Sînt deci optimist, căci cred în puterea învățăturii și a educației. În stupoarea unui cititor naiv ori neinstruit față de cutare poem armetic sau pictură abstractă există o doză de curaj „sănătos" ce poate fi prelucrat, o „sinceritate" pe care instrucția o mai poate modela. Neștiința nu-i tot una cu ignoranța încăpățînată și mîndră de ea însăși. Caliban, el însuși, mai poate merge la școală. Altceva mă sperie : „lectura rea", o anumită violență a competenței de rea-credință, agresivitatea spiritului instruit și răuvoitor care judecă epopeea cu codul textualist sau „postmodernismul" de pe amvonul clasicist. Cu acesta nu mai e nimic de făcut. În fața lui valorile se usucă, florile pier sub sufletul de gheață și ironiei competente. Inadecvarea criteriilor în cunoștință de cauză mi se pare cea mai gravă neonestitate critică. Un mare poet, bunăoară, se „abate" de la drumul prescris de o asemenea competență critică : lung prilej de șicane, de rezerve și obiecții strînse în chinga unor criterii, în ele însele plauzibile, dacă nu chiar valabile. Teoretic vorbind, cum să-și imaginezi a fi în consonanță cu spiritul poetic modern încercarea de „reabilitare" a imnului bizantin? Este, evident, un anacronism principial sortit eșecului. Din punct de vedere estetic și nu numai — „imnele" pe care de peste un deceniu le scrie un poet contemporan reprezintă un asemenea „eșec". Premisa pe care se întemeiază o asemenea judecată de valoare devine, însă, prin rigiditate, falsă, căci poezia nu este o doctrină, o pură construcție ideologică, ci o ficțiune a talentului. Respectivele „imne" conțin destulă înaltă poezie ca, în fața ei, teoria „anacronismului" să cadă, pierzîndu-și sensul. În numele ei, însă, judecata de valoare cade, de sub unele condeie, ca o ghiloțină... competență. O competență neonestă, lipsită de capacitatea morală de a se supune evidenței este mai rea decît sărmana ignoranță „naturală". Un important poet „macedonskian" al zilelor noastre este răstignit săptămînal de un gust capricios și nedrept, el însuși victimă a nedreptății „competente", cînd a fost somat să-și compare imaginara limbă literară cu aceea atestată și legiferată de Tratatul Academiei. În ambele cazuri, la mijloc este competența nealiată cu onestitatea, cu puterea recunoașterii că „adversarul" are și el dreptate. Scrie cineva un roman fluviu despre un moment de răscruce al istoriei noastre? Critica neonestă dar competentă îi pretinde „documente" pentru străfundul de la pagina 2 500 al cutărui personaj istoric sau al „domnului de la Timpul". Romancierului chinuit de suferințele urmașilor i se cer, cu o „competență" vinovată și cam (l) agresivă, rafinamentul stilistic și eleganța dezabuzată ale prozei mateine. Un mare poet scormonește de ani de zile „cenușile" substratului : unele judecăți critice întemeiate pe falsa premisă teoretică a „tradiționalismului" retardatar prin definiție, încearcă în zadar să-i „descurajeze" pe poet. Imperturbabil — cum ne asigură competența critică — el continuă să caute un drum — poate sortit unui tragic eșec —sună la corul ironilor periodice. Nutresc și eu destule îndoieli față de unele pretenții ale poetului, natură dogmatică, din stirpea lui Cato, cenzorul. Nu pot să nu mă las impresionat, însă, de superbia anagajamentului său poetic și, din cînd în cînd, am găsit în „cenușile" lui flori rare, de o grație poetică fără egal. Nu sînt, firește, de acord cu unele din nebuloasele lui teorii sau definiții, în fața altora mă simt incompetent dar, mi se pare, ironia batjocoritoare, „teoreticește" întemeiată, cu care-i văd „citit" uneori, nu mă amuză. Din contră, mă face să mă gîndesc la o vorbă franțuzească a nu știu cui : „nimeni nu este erou pentru lacheul său". Căci atitudini și moravuri neoneste precum cele evocate, carențe nu ale „profesionalismului", ci ale competenței intru „omenesc", dau lăstari veninoși ce se întind și spre chipul celor mai mari, în casa cărora ne-am învățat să intrăm ca într-un sanctuar, cu pietate și venerație. De ce „venerație", ce este aceea „pietate" — se întreabă spiritele prea „reci" și „trezite" de atîta competență, demitizanții noștri? Citesc într-o revistă cu stringere de inimă că nici măcar (!) Eminescu nu trebuie să mai fie socotit „erou" (cred că al culturii și poeziei românești), necum „zeu" sau „om deplin", ci, pur și simplu om. Ce fel de om — poate ca noi toți? — nu ni se spune, ci numai că numele lui ar fi înconjurat de „exagerări cultice". Mie unuia, însă, oricare ar fi „poziția teoretică" a unor atare susțineri, mi se pare că „astralitatea" eminesciană, „străinătatea" lui — ca și, să spunem, a „japonei Enigel" — reprezintă partea noastră cea mai bună, singura „străinătate" în care avem dreptul și datoria să „emigrăm" cît mai mulți și cît mai des. Căci, dimensiune morală a ființei noastre, „Continentul Eminescu" ne stă pururi în față („încet pe cer se suie") chemîndu-ne la o existență mai înaltă, demnă de resursele ce sălășluiesc, știute dar mai ales nestiute, în om. O „lectură rea", demitizantă mi se pare și în acest caz, sau mai ales aici, o dovadă de lipsă de înțelegere, de pietate și venerație pentru stelele fixe ale cerului nostru spiritual.

Onestitatea criticii constă, așadar, în puterea ei morală de a se subordona, creator, operei, umbrindu-și, măcar din cînd în cînd rigida ei față „teoretică" spre a se lăsa luminată și încălzită de soarele ascuns în orcare operă adevărată.

Gura Humorului azi, un loc de uimire

Tablou votiv la Gura Humorului

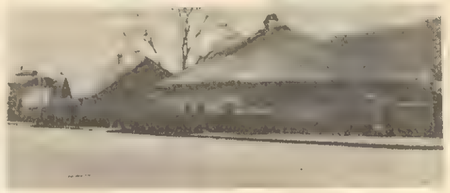

Gura Humorului ieri, o imagine a amintirii

În Obcinele Bucovinei, cu cerul aurit de Voroneț, în locul unde Moldovița își dăruiește unda senină, adunată din tainele pietrei, riului Moldova, stă, de peste 500 de ani, tîrgul Gura Humorului. Deschidere a Obcinelor dinspre Podișul Sucevei către Rodna, drum tăiat piezș printre culmi și codri întunecați, de la 692 de metri la peste 2 200, prin Cîrlibaba, urcînd în Munții Maramureșului, de unde și pe unde va fi trecut și coborît Bogdan Vodă I să fericească libertatea Moldovei. Nicăieri, spune Dimitrie Onciul, nu se află, pe un loc atît de mic atîta istorie. Auzi la tot pasul vocile ei, simți curgînd printre brazi și goruni sîngele vitejilor lui Alexandru cel Bun și Ștefan, vibrează în mulțzi imnele de slavă ale vitejilor săi care, între două încrîncenări cu dușmanii, poftitori la bogățiile și frumusețile Moldovei, ridicau, din poruncă domnească, chiar acolo, între codri și munți, ocrotite de ei, ca niște nepătrunse bastioane, monumente. Voronețul, Humor, Moldovița, Vatra Moldoviței, Arborea, Putna...

Istoria aceasta secular sădată în inimile noastre, își reînnoadă firul — o vreme întrerupt —, înălțimilor și gloriei sale.

Gura Humorului trăiește, de două decenii, o renaștere, la scara secolului XX, similară cu cea din evul mediu de mijloc românesc, pecetluită de monumente și cultură. Este, cum mai spuneam odată, epoca urbelor din rîndul doi, după explozia orașelor noastre mari. Moldova, de la nord la sud, de la Dorohoi la Dunăre, pe fire de apă și văi de munți este împresurată cu salbe întregi de asemenea tîrguri cu destine de stele căzătoare, de aștri stinși ce păreau să nu se mai aprindă niciodată, să nu mai strălucească din nimicnicia lor. Este, iată, un prognostic contrazis. Toate, dar absolut toate sînt revitalizate prin politica partidului și statului nostru, a conceptului privind dezvoltarea armonioasă a întregii țări, emanat de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arhitectul renașterii moderne a României. Politica sistematizării este, o știm, un concept socio-economic, o localitate nu se poate ridica dacă nu are asigurată structura ei de rezistență, locurile unde omul să municească, altfel, va migra, cu siguranță.

Gura Humorului are 17 000 locuitori între care 6 500 sînt cei care, diminețile, se înroleză în bătălia pentru materii prime, coboară în mine — în mine de cărbune, de sulf, de minereuri feroase și neferoase —, urcă în păduri, intră în fabrici și ateliere de producție, se așază la catedre, își pun halatele și gulerele albe, oficiind în serviciile tot mai numeroase ale urbei. Gura Humorului este centru minier, centru forestier — deține una dintre cele mai mari și mai importante Unități forestiere de exploatare și transport din țară, UFET, care furnizează de la arborii de rezonanță pentru viori și lemnul nobil pentru mobilier stil la esențele pe care se sprijină galeriile de mină, Galaxia Gutemberg și industria mătăsii —, centru textil, centru de industrie chimică — aici se află una din primele fabrici de articole tehnice din cauciuc din România —, centru al unor mici industrii și meșteșuguri tradiționale cu faimă în lume, ca cele de harnașamente, împletituri de răchită, produse de tîmplărie fină. Industria nisipurilor extrase din albiile Moldoviței și Moldovei este asaltată de constructorii din întreaga Țară de Sus pentru noile ei monumente ce cresc într-un ritm uluitor. Gura Humorului nu mai este doar un culoar turistic — a cărei culoare locală era ceramica neagră a Marginii din apropiere, portul popular arhaic, cu armoniile lui în alb și negru, cei cîțiva meșteri virtuoși ai lemnului — spre monumentele Nordului, Voroneț, Moldovița, Cîmpulung, Humor, Putna, este chiar un loc de uimire unde te oprești de bună voie, oricît de grăbit ai fi. Simți nevoia să-i descoperi și să-i asculți pulsul între două istorii. Cartierele noi — Voroneț și Boureni — completează centrul civic cu o arhitectură frumoasă și ambițioasă în liniile ei curate și clare, în dialogul ei rafinat cu proporțiile naturii și ale casei bucovinene. Platforma lui culturală — căci are o asemenea platformă — conține 6 școli generale, 6 grădinițe, un grup școlar (liceu, profesională, maiștri) cu 1 600 de elevi, un muzeu etnografic, cum puține sînt în țară (ca bogăție și organizare muzeistică), o casă orășenească de cultură, o casă a tineretului, un complex turistic abia dat în folosință, cu vile de vacanță, club, o bază sportivă și un parc dendrologic dominat de magnolii, de curînd intrat în circuitul tăberelor republicane ale copiilor — se reține, mai ales, prin calitatea faptelor de artă și de învățătură ce se petrec în interiorul ei. Gura Humorului își cultivă cu orgoliu vocația culturii. Puține orașe de mărimea lui promovează festivaluri anuale și bianuale de rezonanță și iradiere națională, ca cel al filmului de amatori și diaporame, ca cel al Zilelor culturii humorene, puține pot declara că la 17 000 locuitori au peste 2 000 de artiști amatori care, în finala pe țară a ediției anterioare a Festivalului „Cîntarea României" au cucerit 47 de premii. (Am văzut odată, pe peretele casei de cultură, un superb tablou de artă modernă, un vîrtej de alămuri, sugerînd de prețuindeni, valurile unei muzici copleșitoare, iar asta era un semn bun al gustului desăvîrșit și al subtilității artistice promovate, ca un testament, lîngă timpla frescelor de Voroneț).

Ce tablou mai viu se poate întrupa ca emblemă a noii zidiri din tîrgul de la gurile Obcinelor Bucovinei ?

(Imaginile imortalizate aici se vor și sînt, un document din primăvara anului 1989, din chiar zilele cînd, în înaltele foruri de partid și de stat, se luau noi măsuri pentru sistematizarea și modernizarea localităților țării, din acest mic oraș ce urcă și tot urcă, fără oprelești, spre civilizația mileniului III. Să nu scăpați magnoliile în floare acum pe malul Moldovei, unde ți-au crescut niciodată, în aerul rarefiat și rece de munte. Au fost aclimatizate pentru prima dată. Sorbiți acest simbol o dată cu parfumul și suava frumusețe a florilor gingașe).

Fotoreportaj de CICI IORDACHE-ADAM și ELENA GHERA

Arhitectura liceului industrial, unde învață 1 600 de elevi este o metaforă cu multiple sensuri

Filatura de vigonie, a industriei ultramoderne a celor 3R. Din resturile textile recuperate în alte fabrici din țară, o nouă fibră ia drumul industriei de țesături

Înainte și după intrarea în schimb, minerii trec pe la cantină

Trei sugestii posibile pentru editorii de ilustrate

Edificiul însuși al cantinei vorbește despre prețuirea de care se bucură munca minerilor

Aceeași arhitectură inspirată, în armonie cu natura și tradiția casei bucovinene, intilnită pretutindeni la Gura Humorului, dă farmec și personalitate noului complex turistic și satului de vacanță pentru copiii din P[illegible]ul „Arinis" de pe malul Moldovei

Însemnări de reporter

Bistrița — continuitate și modernitate

Odată cu sosirea berzelor, semn că primăvara a intrat în drepturile ei, am poposit în Bistrița, cetate a vieții, muncii și creației românești dăinuind de secole, propulsată pe coordonate ce-i dau configurație modernă în anii ce-au urmat după 1968, cînd a devenit capitala județului Bistrița-Năsăud. Cu îndreptățire, primarul orașului, Simion Lupșan, îmi spunea că organizarea teritorial-administrativă din urmă cu 21 de ani reprezintă pentru bistrițeni, ca moment decisiv al devenirii orașului lor, al doilea 23 August. Primul le-a adus lor, ca de altfel întregului popor, libertatea și demnitatea, al doilea, renașterea urbanistică și economico-socială, intrarea impetuoasă în spațiul civilizației contemporane.

Ce schimbări au avut loc, deci, aici, în ultimele două decenii ?

Oamenii ai locului, cu dragoste de aceste meleaguri, cu angajarea patosului edificator, Simion Lupșan și Vasile Vrînca, acesta din urmă secretar al Comitetului Executiv al Consiliului Popular, ne introduc într-o lume a hărniciei și frumosului, a binelui — realitate definitorie întîlnită pretutindeni. Reținem : în 1968, zestrea edilitară a orașului Bistrița se rezuma doar la 12 apartamente noi, azi ajungînd la 21 000, care alcătuiesc cartiere pline de viață. Trei dintre ele — „Decebal", „Ștefan cel Mare" și „Independența" — constituie noile cărți de vizită ale orașului. Concomitent cu ridicarea unor blocuri, în medie cu patru niveluri, edilii orașului au acordat o atenție cu totul specială conservării și integrării în noua ambianță a zonei istorice. Centrul Eminescu găzduiește manifestări cultural-educative de mare interes în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Unul din cele mai vechi edificii găzduiește, azi, Muzeul județean. La rîndul său, Complexul „Șugălete" — prăvălii și ateliere care odinioară formau un vestit centru comercial au fost reamenajate în stil tradițional ; aici se desfac astăzi o mare diversitate de produse aparținînd industriei meșteșugărești — expresie a potențialului creativ al populației din partea de sus a țării. Goticul tîrziu din vremea breslelor și-a recupat și el un loc distinct. Una din clădirile în care cu ani în urmă ființa un aprozar (!) este destinată, astăzi, Galeriilor de artă. Casa argintarului, în care a fost găzduit, în septembrie 1538, domnul Țării Românești Moldova, Petru Rareș, atunci în drum spre cetatea Ciceului, adăpostește Școala populară de artă...

Dezvoltarea orașului și a județului se află sub influența benefică a științei, a cercetării, a efortului cutezător, neobosit. În raza orașului Bistrița funcționează 50 de instituții de învățămînt. Peste 20 000 de copii se formează pentru diferite profesii. În acest an, Facultatea de subingineri împlinește un deceniu de activitate. Cadrele pregătite aici se remarcă prin profesionalism. Și încă o precizare. Dacă în anul cînd Bistrița a devenit centru județean nu avea nici măcar un singur strungar, în prezent, în industria construcțiilor de mașini își desfășoară activitatea 10 000 de specialiști de înaltă calificare. Într-o concepție ce a ținut seama de folosirea judicioasă a terenului, platforma industriei grele a fost amplasată în partea de nord a orașului, iar cea alimentară — în partea de est și vest.

Complexul industrial, puterea orașului, forța lui dinamizatoare a necesitat investiții impresionante.

Marca socialistă a orașului Bistrița este semnificată de produse vitale pentru ramuri de vîrf ale economiei naționale : tablourile de automatizare a unor procese industriale, acumulatorii cu cele mai largi destinații, cablurile pentru transportul energiei electrice realizate din oțel cărora pentru conductibilitate li s-a aplicat doar un strat fin de cupru. În ceea ce privește produsele din lemn — peste 30 de sortimente pornesc zi de zi spre beneficiari. Realizarea planului la export constituie un indicator al calității și competitivității. Se adaugă acestor realizări de prestigiu produsele Filaturii de lînă pieptănată și ale Fabricii de textile netesute — care capătă o tot mai largă căutare și utilizare în lucrări mecanice și chimice.

Bistrița anului 1989, anul celei de-a 45-a aniversări a revoluției din august 1944 și al celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român numără 50 000 de locuitori. În posturile de onoare ale lor, constructorii de mașini, muncitorii din industria lemnului, textiliștii și-au îndeplinit indicatorii de plan pe primele luni ale acestui an.

Inserate aceleiași viziuni a propășirii, o serie de elemente conferă orașului aspectul unei stațiuni climaterice. Străbatem străzi largi străjuite de tei care și-au desfăcut frunzele catifelate. În perimetrul orașului ce se întinde pe aproape 700 hectare, suprafața spațiului verde ocupă zece la sută. Grija pentru mediul ambiant poate fi apreciată și după faptul că numai în ultimii doi ani au fost plantați 300 000 de arbori între care nu lipsesc nucul, frasinul și unele soiuri repede crescătoare necesare industriei de prelucrare a lemnului. Valea Bistriței, îndeosebi, își va mina apele în anii ce vin, pe sub bolțile plantațiilor ce-au fost sădite. Horticultorii, împreună cu asociațiile de locatari, cu participarea cetățenilor, pun în straturile proaspăt amenajate 6 000 000 de flori de primăvară.

Calitatea vieții se reflectă în multe alte aspecte. Pentru petrecerea plăcută a timpului liber al populației — majoritatea tineri — s-a amenajat în amonte, în apropierea lacului de acumulare ce alimentează cu apă potabilă orașul un spațiu pentru agrement — bazine de înot și canotaj, terenuri pentru jocuri sportive. Situat la circa doi kilometri de oraș amatorii de odihnă și reconfortare vor putea ajunge în această oază de odihnă și recreere la capătul unei deplasări reconfortante. Pădurea de la sud de Bistrița va fi brăzdată cu căi de acces spre inima acestui laborator de sănătate.

Sub adăpostul munților Bîrgău, la incursarea a două drumuri comerciale importante — primul trece prin pasul Tihota, spre Moldova, iar celălalt prin Rodna, pe valea Someșului, spre Bucovina — orașul Bistrița își afirmă cu putere valențele socialiste ale muncii, creației și modernității.

Salva Parva Nepos Romuli. Fiecare cuvînt din acest omagiu rostit în limba latină a devenit în timp numele unor așezări cu aură de legendă din această parte de nord a țării. Străbătînd cu admirație aceste meleaguri, noi azi putem exclama cu mîndrie patriotică : „Slavă ție reînnoită și fermecătoare Bistriță a Epocii Nicolae Ceaușescu a României socialiste".

CONSTANTIN ZAMFIR

Dorina Lazăr

O clipă de liliac

Era al 700-lea spectacol, se băuseră în seară 700 de sticle de șampanie, pline cu ceai de tei, de 700 de ori corijaserăm poziția fotoliilor, de 700 de ori întrebaserăm — „e lume ?", de 700 de ori regizorul tehnic cu mutra voit năpădită replica — „n-avem ce face, trebuie să jucăm, e lume și în picioare", de 700 ori curseseră lacrimi și pe scenă și în sală, s-ar zice că totul intrase într-un normal, într-un mecanism.

Și totuși...

Cineva din distribuție împlinea în seara aceea 40 de ani și o sfrijinciosă admiratoare i-aduse un mare braț de liliac, și-un personaj care trebuia să intre în scenă, pentru a 700-a oară cu o mînă de flori de hîrtie, a prins din zbor acel braț de liliac și... miracol !

Aducîndu-i acolo, în scenă, sub lumina crudă a reflectoarelor, lilacul a săvîrșit minunea aceea de aprii, a sfîntit cu mireasma, cu prospețimea și candoarea lui și scîndura, și oamenii, și pe ei, artiștii, și pe cei care-i priveau.

Și ne-am simțit cu toții mai curați, mai adevărați, mai noi înșine, și nu ne mai păsa nici de azi, nici de mîine, și nici de explozille solare.

Era binecuvîntata comuniune dintre „noi" și „ei" din sală, era clipa aceea negrăită în care ești vrăjitor, oficiant, era ceea ce unii o numesc circumspect arid."

**) În seara aceea se juca* Arta conversației

Pașii poetului

Alte case și locuri

La terminarea școlii primare, Mihai este înscris, în același oraș, Cernăuți, în 1860, la Ober Gymnasium, directorul primindu-i cu memorabilele cuvinte: „Încă un Eminovici ?!“ În acea vreme locuia în altă parte, într-o casă la Țiței, în odăi tixite de școlari, casă care nu se mai păstrează (str. Bogdan Hmelnițchi, fostă Dreifaltig — Ketisgasse 9) sau la profesorul Victor Bumchin, o primitoare locuință, dăinuind și astăzi pe strada Ucrainceană nr. 53 (fostă Josefsgasse, nr. 23).

Străbatem, ținînd cît mai scurt străzile, spre liceu și rămînem impresionați de privelișteа care se deschide. Mai întîi, din colțul clădirii, aflăm numele străzii: **M. Eminescu** (fosta Gimnasialgasse). Clădirea impune prin eleganța simetriei și sobrietate. Ne apropiem de intrarea principală, situată în altă parte decît pe vremea poetului, adică tocmai pe strada care îi poartă numele. În dreapta intrării, pe o placă de marmoră citim că „în această clădire, în anii 1860—1863 a învățat Mihai Eminescu“. Ni se spune că, în curînd, cu prilejul Centenarului va fi pusă o nouă placă marcînd cu exactitate personalitatea marelui nostru scriitor.

Urcăm, spre etaj, scările, care vreme de aproape trei ani, au fost străbătute și de pașii poetului. Pătrundem în clasa în care a învățat. Acum, aici se află laboratorul de matematică. Înjumătățită, pentru a face loc aparatelor școlare, nu ne oferă perspectiva de atunci. Ni se relatează însă că, într-o clasă alăturată, amenajată acum în vederea studiului limbilor străine, va fi organizată, cu prilejul Centenarului, o cameră memorială destinată cîtorva personalități care au învățat la acest gimnaziu: Mihai Eminescu, matematicianul Manfred Stein (Emil Kleber) și Andrei Strujinski, celebrul atomist sovietic, Laureat al Premiului Lenin.

Întrebăm dacă se vor găsi elemente comune pentru reliefarea celor trei personalități atît de diferite ca specialitate și ne exprimăm între altele nedumerirea că această modestă cameră muzeală nu ia ființă în chiar clasa unde a studiat poetul, mai potrivită cu scopul propus. Sugestia rămîne a fi luată în discuție de Consiliul profesoral.

Auzind semnalul soneriei electrice, ne reamintim bruc de fascinația clopoțelului de pe vremuri și întrebăm, dacă nu se păstrează. De undeva, este adusă o frumoasă piesă de muzeu dar constatăm că nu este cel din timpul studiilor lui Eminescu. Spart prin 1910, clopotul a *fost* înlocuit cu altul, turnat în acest an, așa cum rezultă din ștanțare. Cum în zidul trainic al casei scărilor se află bătrîna chingă de fier ne grăbim cu ajutorul elevilor să montăm frumosul clopot.

— Iar unul din copii, bucurîndu-se a-i vedea atîrnînd la locul lui, îl face să vibreze prelung, clinchetul sonor pătrunzînd din coridoarele lungi în numeroasele săli de clasă. Ne simțim, la sunetul lui, cu 125 de ani în trecut, auzind parcă, vibrînd intens, prelungite la conștiințe, versurile eminesciene: „Blîndul sunet se împarte / Peste văi împrăștiet, / Mai încet, tot mai încet, / Mai departe... mai departe...“

...Mai departe, alte locuri cunoscute de poet. Mai întîi Hotel de Moldavie, din strada Lenin 14—16 (fostă Hauptstrasse, 25—27), înălțat între timp cu încă un etaj și devenit bloc de locuințe. Aici însă în mica sală de spectacole, tînărul Eminescu descoperea, cu ochii măriți de uimire, teatrul și rostirea limbii românești pe scenă în interpretarea trupei Fani Tardini-Alexandru Vlădicescu, iar mai apoi, contribuia singur ca sufleur în vremea turneului organizat de Mihai Pascaly, la realizarea impresionantelor spectacole. Cu renovări minime, hotelul ar putea arăta ca în anii 1864—1869.

Căutăm, mai departe, locuința Aglaei Drogli, sora mai mică vizitată și ea aici, și o găsim pe strada Universității nr. 34 (fosta Rezidenzgasse, nr. 12) în chiar fața Universității. Nu departe, este și o altă casă în care a fost găzduit, la Aspazia Kaplonska, în curtea proprietății lui Oreste Renney (a cărui soră era), acesta fiind prefect de Rădăuți în timpul organizării serbărilor de la Putna, la 1871, și sprijinitor atunci al acțiunilor întreprinse de studenții din Viena.

Vizităm, apoi, cimitirul în care se află monumentele celor doi profesori ai lui Eminescu, Aron Pumnul și I.G. Sbiera. Străbatem străvechiul parc, locul de joacă al gimnaziștilor, toloaca, plină de atîtea amintiri povestite de contemporani, micul loc de scăldă de pe malul Prutului, împrejurimile de la Horecea, spre Boian, spre Siret, spre Mihăileni și spre casă, pe care le-a străbătut în atîtea rînduri, de cîteva ori chiar cu pașii...

Harta pe care o reconstituim, ne dezvăluie, de asemenea, alte obiective, pe care timpul le-a conservat, oferindu-ne astăzi bucuria de a reîntîlni, pilpîind prin vreme, imaginea succesivă a poetului. Cernăuțiul are considerabilul merit de a fi păstrat cu pietate și profundă considerație, peste vicisitudinile celor două războaie mondiale, cele mai importante locuri eminesciene din anii formației sale în spiritul dragostei pentru literatură și om, așa cum le slădește în conștiința elevilor, marele profesor și revoluționar Aron Pumnul.

VICTOR CRĂCIUN
Fotografii de VASILE BLENDEA

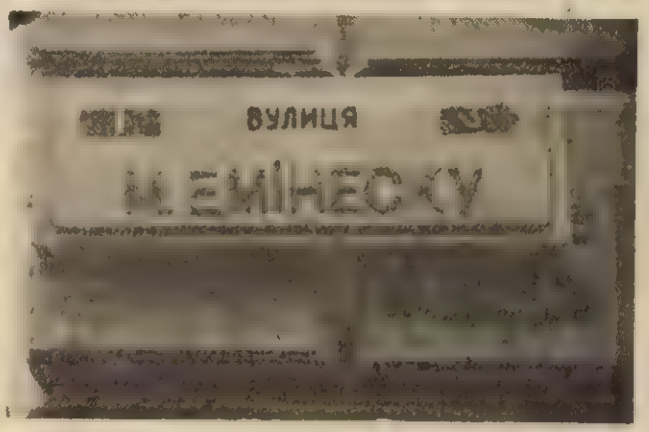

Dorel Vișan

Profesionalitate și conștiință artistică

Tot ce se face în teatru și film se face dintr-un suflu al dragostei. Aș putea spune că dragostea trebuie să facă parte din atmosfera de lucru. Pornind de la aceste considerații și de la faptul că atît teatrul cît și filmul văd produse și rezultate ale activității unui colectiv, fiecare membru al colectivului trebuie să fie pătruns de acest suflu al dragostei. Și dragostea presupune în general generozitate, iar cît generozitate există la fiecare membru component al grupului, atîta plinătate dețină actul final artistic. Fără să neglijăm cuantumul de participare al fiecărui membru component al grupului (regizor, actor, scenograf, compozitor, scenarist etc.), cred, totuși, că determinant este actorul. Toți cîțiți „cinită“ la simțămintele, trupul și vocația actorului, ca la un instrument. Printr-o comparație — pasămd, desigur, proporțiile —, aș asemui situația actorului cu aceea a unui boxer: în timp ce ultimul este singur față-n față cu adversarul, actorul este singur față-n față cu publicul. Sigur că, nu e deloc neglijabilă concepția regizorală în care se încadrează jocul actorului. Ca un antrenor deosebit. Mergînd mai departe cu comparația între artă și sport, trebuie să scoatem în evidență efortul care se depune în ambele domenii; la fel de important este și fair-play-ul între membrii echipelor.

Eu, personal, n-am putut lucra niciodată cu un regizor cu care nu m-am înțeles sau într-un grup în care nu aveam comuniune sufletească (și nu numai sufletească). În general, contradicțiile care uneori s-au ivit au pornit de la faptul calității și acțiunii; de altfel, consider că problema calității grupului este cardinală; numai oamenii de calitate pot face lucruri de calitate. Concluzia asta o trag tot în urma experienței mele actoricești. Am fost un norocos, colaborînd cu cei mai buni regizori de teatru și de film, cu parteneri de mare profesionalitate și conștiință artistică. În acest context, cu deosebit respect și aleasă considerație i-aș numi pe Victor Rebengiuc, George Constantin, Gheorghe Dinescu, Melania Ursu, Silvia Ghelan — dintre actori, iar dintre regizori: Dan Pița, Sterе Gulea, Alexandru Tatos, Nicolae Mărgineanu și, nu în ultim rînd, pe Mircea Daneliuc și operatorul Florin Mihăilescu, de a căror profesionalitate și prietenie mă leagă o experiență unică, filmul Iacob. De altfel, toți dintre colaboratorii apropiați mi-au rămas prieteni de suflet și de idei.

Nu intenționam, în fapt, să scriu cu orice preț un articol despre generozitatea și altruismul artistului, dar vreau să spun că el însuși este și trebuie să fie un om care arde și se consumă pentru alții, că o veritabilă făclie; și-atunci, generozitatea și altruismul sînt și trebuie să fie calități ale structurii sale. Nu pot încheia aceste cîteva gînduri fără să-mi exprim bucuria de a exemplifica practic justețea despre calitatea grupului la care facem referire în legătură cu echipa filmului Iacob; bucuriile pe care o retrăiesc și care îmi dă toate premisele că prin distribuirea în rolul lui Ion Creangă (grea misie) din filmul Stol de cocori (regia Nicolae Mărgineanu, scenariu Mircea Radu Iacoban), îmi dă speranța că un nou colectiv de lucru, care are la bază sufluI dragostei, îndică de pe acum șansele unei activități colective.

Șansele de izbîndă ale actorului? Nu în ultimul rînd, desigur, seriozitatea și conștiința profesională, dublate de o bună cultură a profesiei (și nu numai), sînt singurele șanse de izbîndă ale unui artist care se respectă pe sine și respectă și semenii, deopotrivă, publicul pentru care se dăruiește și „arde“, ca o flacără, luminîndu-se pe sine și luminînd și semenii noștri într-o rațiune.

Gala tinerilor actori

Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația Oamenilor de Artă din Institutiile Teatrale și Muzicale, organizează în perioada 16—22 iulie 1989 cea de-a VII-a ediție a „Galei tinerilor actori“.

La manifestare pot participa: actori profesioniști în vîrstă de pînă la 35 de ani cu recitaluri individuale sau de grup (cel mult 3 persoane), studenți de la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică București și Institutul de teatru din Tîrgu Mureș cu recitaluri individuale, recitaluri de grup și spectacole.

Repertoriul va cuprinde creații artistice din literatura românească sau universală de valoare, poezie, proză, fragmente dramatice, piese de teatru, care să se circumscrie obiectivelor de formare multilaterală și educație estetică a tineretului.

Pînă la 15 iunie 1989 participanții vor depune la agențiile județene BTT, fișa de înscriere însoțită de 6 fotografii și 2 (două) exemplare dactilografiate ale textelor recitalului individual sau de grup; textul va fi avizat de conducerea teatrului și de Comitetul județean de cultură și educație socialistă.

Vitrina artelor

Plastică

Zațul aștrilor

Numărul acelora care speră să se impună prin inovații cu efecte artistice radicale nu-i astăzi mai mic decît în primele decenii ale veacului. Spre deosebire de timpurile cînd inovațiile erau proclamate emfatic, cînd programele de creație consumînd cu vehemență ideea unei schimbări de esență abundau, contemporanii își dezvăluie intențiile, nu mai puțin ambițioase, cu o regie mai subtilă, izbutind cîteodată să devină foarte populari prin... discreție. Există cîtiva care și-au făcut din discreție, dintr-o evlavioasă supunere la natură un veritabil scenariu. Însemnat, ca orice scenariu conceput să intereseze un public mare, de schimbări neașteptate de direcție. Pînă și de tot benignele expoziții ale zugravilor de naturi statice și pensaje bucolice și pitorești mărturisesc un crez avîntat, condiționat de ideea maximei originalități. Din cînd în cînd, cîte un artist tînăr sau aparținînd generațiilor de mijloc se încumetă să fie profund sincer, să aducă în galerii o operă ce echivalează cu un ecorșeu al propriilor idealuri. Publicul e impresionat de fapta acestor artiști ca de o operație pe cord deschis. **Liviu Călinescu** e unul dintre ei.

A debutat relativ tîrziu, ca abstract, dar selecția recentă de la „**Căminul Artei (parter)** cuprinde imagini figurative. Theodor Redlow, în catalog, scrie despre „irepresibila năvală a unei interiorități tensionate“. Liviu Călinescu este, într-adevăr, un tensional și un expansiv, un pictor care nu numai că nu se eliește să-și dezvăluie crezul direct, dar are și convingerea că merită să te expui. Întocmai unui actor, odată cu opera. „As dori — mărturisește el sub imboldul aceleiași „irepresibile năvale“ — să pot exprima „curgerea neîntreruptă“ a materiei — uneori aflată în stadii incipiente, alteori evoluînd implacabil spre „ceva“ imprevizibil, stîrnindu-ți surprinderea, stimulîndu-ți imaginația, făcîndu-le să trăiască mai intens, să fii electrizat, să poți electriza, fascina, vrăji la rîndul tău; să poți sugera frămîntarea, zbuciumul materiei, contopirile, dezintegrările spontane, dar în același timp aș vrea să obțin interferențele acestei curgeri cu stările spirituale, cu sentimentele de cele mai multe ori imposibil de exprimat verbal“. Am transcris pusajul fiindcă, dincolo de unele improprietăți stilistice, de simpaticele lui insistențe ne comunică o dorință de punte umană, de înțelegere emoționantă. E unul din puținii artiști de azi care își tipă nevoia de comunicare. Un indiscret, și un incomod, însă un pictor bun. Deși cam neglijent prezentate — chiar dacă socotim neglijențele ca mică frondă artistică — pînzele lui Liviu Călinescu se țin minte. Modelele istorice sînt Ensor și van Gogh. Ei nu-i imită nici pe unul, nici pe celălalt; actul picturii îl trăiește, asemeni lor, în transă. Citez încă din versurile lui Liviu Călinescu din catalog, versuri cu toate elementele unui program de creație: „Magice semne / se contopesc anapoda în zatul astrilor / incandescente comete / și ploi torențiale de stele / se împrăștie-n toate celulele nervoase / care-mi dirijează starea de veghe..“ Culoarea lui Liviu Călinescu e vie, arzătoare, acordurile au suflu simfonic, portretele de dimensiuni medii — portrete de grup — sînt foarte frumoase și-și vor afla, fără îndoială, colecționari fideli. Prudent, Theodor Redlow observă, deși referă scrupulos la procedee, la mijloace, în încheierea prefeței sale, că „emotiile hiperintense pot fi anihilate“. E o propoziție curajoasă și dreaptă. Îi care Liviu Călinescu ar trebui să îi amintească.

TUDOR OCTAVIAN

atelier literar

Dorin Novăceanu

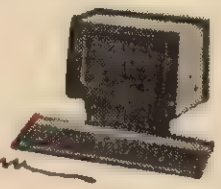

Popa Paul — Bîrlad. Din toate poemele trimise, doar **În vis** se apropie de poezie. Restul e plutire și inocență vinovată. Lipsa lecturilor se simte, mai ales în ceea ce privește conținutul.

Elena Miu — București. E loc de mai bine. Supravegheați-vă limbajul, nedesprins încă din orizontalele prozei ; încercați să vă „rotunjiți" ideile : toate poemele — mai puțin **Izvor pierdut și Floare murind** — sînt ca niște camere frumoase cărora le lipsește un perete. Mai întotdeauna cel în care trebuie să vină fereastra.

Mariana Bodolică — Iași. Vă știm de mult, vă admirăm și rămînem perplecși și indiferenți : sînteți inepuizabilă, nesfîrșită, insistentă, tenace, fermă, perseverentă, asiduă, obstinată, îndărătnică și din nou inepuizabilă. N-am spus și poetă. Deși pare că sînteți, dar căutați poezia exact unde nu este, ori s-a terminat. Graba, superficialitatea, fronda, nelectura, indisciplina și, în ultimă instanță, lipsa de respect pentru poezie, plus multe altele, anulează primele calificative. Chiar dacă bateți, aproape zilnic, cu aceleași texte șapirografiate, la toate ușile, nu toate sînt obligate să vi se deschidă.

Dumitru Petraș — Botoșani. „Maladia" despre care ne vorbiți vă vine bine : cînd vă străduiți, și aveți ce spune, poemele sînt frumoase. Între acestea, **Mi s-a părut, De la drum, Strada inimii,** mai puțin **Navetă.** Celelalte cad în păcatul locului comun, al lipsei de substanță poetică și imaginație. Sînt prea reale, în sensul că reproduc realitatea așa cum o vede oricine. Obligația poetului este s-o vadă altfel, îndepărtîndu-se de ea pentru a se apropia de esență. Oricum, semnele promit.

Urie Vlacea — Tîrgu-Jiu. Computerul se îndoiește de autenticitatea numelui, este încîntat de poemele trimise și vă așteaptă cu altele, ținîndu-le pe acestea „în rezervă". Adăugați și cîteva date de biografie personală. Trădare, trădare dar să știm și noi...

Mihai Băcăuanu — Bacău. E frumos din partea dumneavoastră că ați revăzut „producția poetică" și ați aruncat la coș paginile pe care le-ați considerat nereușite. Ați aruncat prea puțin. Și cele pe care ni le-ați trimis meritau același tratament. Mai puțin poemul **Există,** din care reproducem : „Există / un timp în care / nisipul clepsidrei / refuză să curgă, / amîntindu-și / de aripile fluturilor / răstigniți pe flori". Dacă ați aruncat la coș astfel de pagini, ați făcut o greșeală.

Rodica Elvira Bercea — Drăgănești-Olt. Nimic publicabil. Un anume fior în **Veneția,** oraș pe care nu l-ați văzut, dar pe care îl considerați trist și tăcut pentru că nu are parcuri, pajiști, alei, poteci. Are el altceva.

Gh. S. S. — Ploiești. E mult joc și multă poezie în textele trimise. Dacă nu v-ați autopersiflia cu atîta voluptate, am înclina să credem că n-ați părăsit niciodată copilăria. Numai că modul în care simțiți cuvîntul ne vorbește de multă lectură și sensibilitate. Ce ar fi dacă v-ați lua mai în serios ? Asta ar însemna să treceți dincolo de cele trei inițiale și să vă continuați jocul numai pînă la un punct : poezia nu poate trăi în afara spontaneității (deci, a jocului), dar conștiința estetică trebuie s-o conducă într-o singură direcție, cea a semnificației artistice. E frumos să citești : „O, de-ar ști de-ar ști omul / cîți ani de trudă / sunt în baletul în baletul unui fulg...", dar e inutil să cauți sensuri în : „Cîl de necesari legat cu piroane / clipa de balast nu se întoarce / suveică altui laocoon bumb și rune / Sanscrit cataractă". Vă așteptăm sau ne despărțim ?

Argeleanca Justinian — Medgidia. Vă reproducem, fără comentarii, poemul **Implozia strigătului** : „Venea din mine un strigăt / dureros / vroia să iasă / dar mi-am adus aminte / că nu este frumos / l-am întors atunci / și am strigat cu el pe dos / așa cum ai săruta carnea / de lîngă os".

Ilie Arsovici — București. Dacă am presupune că poezia e un pui de căprioară, atunci putem spune că dumneavoastră vă apropiați la doi pași de el, însă mai departe nu știți ce să faceți. E de știut că puiul nu e singur și acest amănunt v-a scăpat. Nici poezia nu-i singură : are nevoie de sinceritate, de sentimente, de idei. Deocamdată, după predilecția pentru miros — „copacii **miroseau** a ploaie / și iarba **mirosea**", „**miroase** a sărbătoare", „cenușa **miroase** a lumină", „fumul **miroase** a foc" — deducem că v-ați apropiat de locul cu pricina călăuzit doar de simțul olfactiv. Mai sînt alete patru, iar poetul este înzestrat întotdeauna cu ease.

Titi Gheorghiu — Vaslui. Ne scrieți : „Am încercat să arăt poeziile mele la mai mulți prieteni, dar aceștia mi-au spus că sînt prea modeste și că trebuie să muncesc mult. În dumneavoastră mi-e toată nădejdea. Vă trimit acum trei poeme, promițîndu-vă să vă trimit imediat un set întreg dactilografiat". Și vă răspundem : prietenii dumneavoastră nu au dreptate. Poemele, toate trei, sînt foarte frumoase, am zice desăvîrșite. Le așteptăm și pe cele promise. Puneți în plic și cîteva date personale, precum și o fotografie

În atenția colaboratorilor : 1. Manuscrisele nu se înapoiază. 2. Nu se citesc manuscrisele care depășesc 10 pagini de text. 3. Nu se deschid plicurile care nu au menționat expeditorul. 4. Se acordă prioritate textelor dactilografiate.

DARIE NOVĂCEANU ■

Închinare

El vine dintre pagini cu litere de aur
Să ne aducă toată lumina minții lui.
Pe nobila sa frunte cresc frunzele de laur
Și curge parcă sînge prin bronzul din statui.
Și fiecare floare un „O, rămîi" șoptește
Și buciume cu jale prin văi parc-ar suna,
Iar cînd rotundul lunii în noapte se ivește
Tainic ne duce gîndul către Măria Sa.
Atunci deschidem Cartea cu veșnic țel în floare,
Nu din firești motive, nici ca mai buni să fim,
Ci pentru a ne pune o singură-ntrebare :
De ce pe Eminescu îl redescoperim ?
Îi știm biografia, în trecerea-i prin lume,
Frumoasele-i portrete stau azi la locul lor.
Dar nu putem pătrunde ce a simțit anume
Cînd l-a ieșit din pană „Mai am un singur dor..."
Seca-vor, poate, riuri din albii legendare
Și munții peste veacuri vor deveni mai mici
Dar Eminescu între aceste vechi hotare
Va veșnici lumina Cuvîntului. Atît !

VIOREL MUNTEANU

Mică artă votivă

Poți zări în cîte-un tablou,
îndărătul personajelor,
al forfotei ce s-adumbră,
cumva feriți, totuși clari,
ochii artistului
arzînd în penumbră ;

ori trăsăturile-i strecurate
pe fața vreunui orb în cetate,
ca și cum zugrăvind mulțimea de chipuri,
din cele ce-l împresoară,
aprige și fără de seară,
s-ar teme singur că va rămîne
doar el uitat, cu pietrele-afară...

PAUL GON

Penelopă

Ulise
nu s-a întors ;
hrană smulg
pentru oglinzi
din carnea mea.
Agățată sînt
de pînza aceasta
pe care nu o voi țese niciodată
întreagă...

Trecere

Cotul
și-a adîncit cuib
în lemnul mesei,
sprijinind întrebarea.
Scaunul a prins rădăcini ;
din cînd în cînd
fereastra se mută
de la un anotimp
la altul...

EMA VINSKI

BIA

Alexandru Ion Boanchiș (Bia, cum îi place lui să se răsfețe, pentru că toți artiștii autentici rămîn să trăiască toată viața în Țara copilăriei) e un arbore în extazul fluviului. Tablourile care luminează pereții Galeriei de artă a municipiului București spun povestea că el a venit în pictură ca spre un lac miraculos unde vin să se scalde numai cei ce știu — și nu se tem — că acolo înoată și rusalce. Viața. Seducția. Moartea. Dar mai înainte de toate, curtea miracolelor. Pe el l-a împins în această lume halucinantă visul, furia, mirarea, poate și sperietura de lup și deochiul de vulpe. În Marea culorilor te azvîrle duhul pe care nimeni nu-l cunoaște, dar cu toții ne îngăduim să-l numim, cînd există — foarte rar ! — talent înnăscut. E vad, munte, ripă, virtute sau pisc, e adevăr sau indoială, această chemare fără început, fără sfîrșit, plină de durere și de răspundere, traversată totdeauna de nesfîrșite speranțe și de bucurii neajunse ? În lumea multă și frumoasă a culorilor (cîte curcubee va fi cunoscînd visul ?), BIA vine, ca să-și desfereee inima, din Transilvania, ca să iubească împărțirea Dunării în ramuri, lăstari și frunze. Și mai vine apoi dintr-o mare familie de nobili — căci ce altceva au fost țăranii, părinții noștri ? — din răsărit de bot de minz, din izvor amețit de miresme, din Ardealule, Ardealule bătrîn și al nostru totdeauna, vine în Cîmpia română, în Deltă, în bocetul salcîmului și în luxurianta pădure de cătină roșie, în inima lotusului, spre a ne spune că iubirea, definitiva, eterna iubire de oameni, de pămînt, de lună, de răsărituri înlănțuite, de prieteni este minunea care ne ține într-un frumos colț al Europei, asemuit Luceafărului din zori, pîinii proaspete de la prînz, vinului de la Cîna cu munții Carpați, după ce am ostenit pentru copiii noștri.

FĂNUȘ NEAGU ■

Salon de grafică satirică

Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici organizează în Stațiunea tineretului Costinești, în perioada iunie-august 1989 cea de-a IX-a ediție a „Salonului republican de grafică satirică pentru tineret".

La manifestare pot participa tineri creatori — membri sau nemembri ai U.A.P. în vîrstă de pînă la 35 de ani ; autorii vor trimite minimum 4 lucrări, cu dimensiunea exterioară a passeportant-ului de 42×60 cm pe adresa Biroului de Turism pentru Tineret — str. Onești nr. 4—6 sector 1 București, cu mențiunea : „Pentru Salonul republican de grafică satirică pentru tineret".

Lucrările vor fi însoțite de o

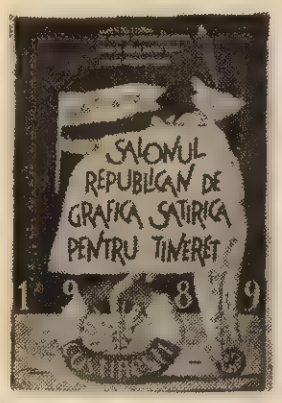

fișă de înscriere și o fotografie alb/negru 4/6.

Termenul limită de depunere este 15 mai 1989.

Ionel Voineag

Artist și public

Nu putem vorbi despre spectacolul de operă decît ca despre un teatru total. În acest context, sigur că și cîntărețului de operă i se cere să fie un artist total. Adică un om perfect echilibrat, un foarte bun actor, cu o sănătate perfectă — fără de care nu ar putea evolua pe scenă —, și, nu în ultimul rînd, un cîntăreț cu o voce frumoasă și o tehnică bine pusă la punct.

Teatrul de operă modern, se știe asta, se deosebește mult de teatrul de operă de acum 60 de ani, să zicem. Pentru că teatrele lirice beneficiază astăzi de toate apanajele, de toate cuceririle științei. Azi există televiziune cu circuit închis pentru scenele cîntate, de pildă, în culise. Există, de asemenea, posibilități de montare a unor spectacole, care dau spectatorului impresia că se află la cinematograf. La Teatrul Național există, spre exemplu, posibilitatea de a monta un spectacol fără pauze, în sensul că, după desfășurarea unui act, scena respectivă dispare, iar în locul ei apare, în cîteva secunde, actul următor, gata montat. În săli care nu sînt construite special pentru spectacole de operă, există totuși posibilitatea de a se monta asemenea spectacole dar, cu condiția ca vocile să fie ușor amplificate, prin tehnica știută.

Este un mare avantaj că astăzi cîntărețul de operă are posibilitatea să fie la curent, tot timpul, cu ceea ce se întîmplă în lumea operei, prin spectacolele filmate special sau prin filmele de operă care, de cele mai multe ori, se realizează în cadru natural, cerut de autorul lucrării (operei). Așa cum sportivii își studiază adversarii pe casete video, noi, cîntăreții urmărim pe marii interpreți ai lumii, pentru a putea să ne perfectăm arta cîntecului și a jocului de scenă

Și-acum cîteva cuvinte despre minunatul nostru public, exigent, foarte competent, pretențios chiar, pentru că acest public de astăzi este mult mai bine pregătit, ca receptor, decît în trecut. Tocmai datorită faptului că și el, publicul, ca și noi, are posibilitatea să urmărească spectacole care se cîntă la Scala, Metropolitan, Verona, Moscova, Tokyo etc.

Să nu se creadă cumva că misiunea cîntărețului de operă este una ușoară, dimpotrivă. Pe lîngă activitatea pe care o desfășor la Opera Română încerc să fac față tuturor solicitărilor din partea teatrelor lirice și a filarmonicilor din țară, a Radioteleviziunii române, a celorlalți factori care diriguiesc cultura și arta și, desigur, a solicitărilor de peste hotare.

Deci, cîntărețul modern de operă trebuie să fie foarte bine pregătit, pentru a face față tuturor exigențelor epocii pe care o trăiește. Aș vrea să mai spun că nobila mea meserie este deosebit de frumoasă, ea te solicită dar te și obligă. Se poate lua acest crez al meu și ca un sfat prietenesc, sincer, pentru tinerii înzestrați, de a se îndrepta cu mai mult curaj, cu devoțiune, spre arta cîntului liric.

La Opera Română

OPERA ROMÂNĂ prezintă **simbătă 22 aprilie,** la ora 18 : **Recital de balet.** Își dau concursul : Carmen Angheluș, Beatrice Bleonț, Roxana Colceag, Daniela Constantinoiu, Aglaia Gheorghe, Raluca Ianegic, Simona Noja, Gheorghe Angheluș, Ștefan Bănică, George Chiriițescu, Adrian Gheorghiu, Gabriel Opincaru, George Postelnicu, Mihai Tugearu, Ioan Tugearu, Mugur Valsami, Claudiu Bleonț de la Teatrul Național „I.L. Caragiale".

● **Duminică 23 aprilie,** la ora 11, pentru micii spectatori : **Micul coșar** de Benjamin Britten. În distribuție : Cornelia Angelescu, Ecaterina Țuțu (debut), Cristian Mihăilescu, Sever Barnea (debut). Își dă concursul corul de copii „Voces primavera". Conducerea muzicală : Claudiu Negulescu. **La ora 18 : Concert de arii și cantonete.** Își dau concursul : Marina Mirea, Laura Niculescu, Sanda Șandru, Mihaela Agachi, Lucia Cicoară, Ecaterina Țuțu, Nicolae Bratu, Florin Diaconescu, Constantin Ene, Florin Farcaș, Ștefăniță Lascu, Emil Iurașcu, Pompei Hărășteanu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici. ● **Luni 24 aprilie,** la ora 18 : **Recital instrumental** (foyer). ● **Marți 25 aprilie,** ora 18 : **Concert al formației „Archaeus"** (foyer). ● **Miercuri 26 aprilie,** la ora 18 : **Concert de muzică românească** (foyer). ● **Joi 27 aprilie,** la ora 18 : **Concert de arii și cantonete.** Își dau concursul : Marina Mirea, Laura Niculescu, Gerda Radler, Elena Simionescu, Sanda Șandru, Mihaela Agachi, Lucia Cicoară, Ecaterina Țuțu, Nicolae Bratu, Florin Diaconescu, Constantin Ene, Florin Farcaș, Ștefăniță Lascu, Emil Iurașcu, Dan Zaneu, Pompei Hărășteanu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

Inteligența românească în acțiune

Catedra din fermă

Greu de pus la cale cu universitarii zootehniști un colocviu fulger despre cercetările lor. Cînd nu au cursuri la Facultatea de Zootehnie și Medicină Veterinară din București, îi întîlnești precis în trenurile spre Belciugatele, Brașov, Medgidia. Catedra parcă s-a mutat la fermele zootehnice, paginile lucrărilor științifice se scriu, în adevăratul sens al cuvîntului, „la botul caluiui". De ani buni, ideile lor fac naveta între seminariile din amfiteatru și genele din creadă. Tehnologia cu foc continuă a creșterii animalelor nu prea a acordat SRL gîndului profesorilor.

De peste două decenii, prorector prof. dr. Ion Dinu a pătruns cu cercetările în cele mai ascunse cute ale vieții porcinelor și a participat la crearea de linii și rase noi. Acum a pus sub microscopul gîndului o altă fațetă a zootehniei, intens investigată de știința mondială: influența substanțelor chimice utilizate în agricultură asupra cantității și calității producției animale. „Îngrășămintele chimice și pesticidele au avut un rol uriaș în creșterea recoltelor, spune. Folosirea lor abuzivă conduce însă la acumularea unui zaț chimic în plante, cu efecte negative asupra animalelor, ca: reducerea sporului în greutate, valorificarea mai slabă a furajelor, afectarea organelor digestive, scăderea calității cărnii etc. Chimiștii și agrochimicienii trebuie să selecționeze combinațiile de substanțe chimice cel mai puțin agresive (există și unele cu nociv tate mai redusă) precum și tehnologiile adecvate de aplicare, astfel încît să fie îndeplinit atît deziderатul unor producții vegetale mari, cît și cel al nepoluării organismului animalului și în final al omului".

Peste 5 000 de păsări și 200 de porci au cîntărit mai mereu prorectorul și echipa lui. Au intrat cu observațiile în intimitatea ficatului, oaselor, sîngelui lor, au „radiografiat" fibra cărnii. Au tras concluzia că două „terapii" pot diminua efectul substanțelor chimice remanente. „Hrănirea cu furaje proaspete, de-abia recoltate, a scăzut sporul de creștere la greutate al puilor cu 20 la sută și al porcilor cu 12 la sută, explică. O stocare de 60 de zile a brancii a redus acest efect negativ la jumătate căci bolovile continuă să metabolizeze balastul chimic, tocindu-l din nocivitate. De asemeni, respectarea rațiilor echilibrate proteic aproape că anulează ecoul defavorabil al reziduurilor chimice".

Întîlnirea cu foștii dascăli are de obicei parfum dulceag de nostalgie și romantă. Dar, nu despre vechi amintiri la ceasul dumneavoastră stăteam în banca a patra de la geam" a venit să discute cu șeful de catedră Gheorghe Georgescu, zootehnistul de pe meleagurile Meleiei, i despre perfecționarea exploatării unei microferme.

„Această miniunitate zootehnică, anexă a unor ferme agricole sau hortiviticole de deal, pentru valorificarea furajelor cultivate între pomi, viță de vie, la capetele de parcele, spune conf. dr. Gh. Georgescu, preocupat de mai mult timp de optimizarea vieții acestei celule rentabile a zootehniei. În afară de această iarbă, în meniul animalelor, se pot introduce și resturile de legume, unele fructe neconsumabile și borhoturile. Microferma nu este energofagă putînd utiliza kilowați și kilocalorile furnizate gratis de soare și vînt. Ea poluează mai puțin mediul și oferă posibilitatea prevenirii și izolării mai ușoare a focarelor de boli. Funcționarea ei în regim de autogestiune și autofinanțare, ocuparea forței de muncă pe tot parcursul anului și aportul în autoaprovizionarea teritorială cu lapte și carne sînt alte argumente pentru extinderea microfermelor ca sursă suplimentară a marilor unități. Folosirea unor reproducători valoroși permite acestei entități zootehnice să obțină vaci în lactație, vițe de înlocuirea reformei, tăurași de valoare și tineret mascul destinat îngrășării pentru carne. În microfermă natalitatea este ridicată și mortalitatea scăzută. Apare și un surplus de vițe destinate vînzării ca animale de reproducere".

Pînă acum, colectivul catedrei a stabilit două module optime privind efectivul microfermei: de 25 și 50 de vaci plus tineretul pentru reproducție și îngrășare. Cercetările nu-au rămas să plutească în aburii unor speculații teoretice. Sînt aprijinite de rezultatele concrete obținute de microfermele I.S. „30 Decembrie", I.A.S. Bragadiru și Medgidia: 5 000—6 300 litri de lapte pe vacă furajată, natalitate de 87 la sută, o mortalitate mai mică de 0,5 la sută, spor zilnic de greutate de 600—1 200 grame. Fiecare vacă a adus un beneficiu de 2 600—4 300 lei, mai mare decît cei al fermelor bune. Simbioza dintre marile unități și aceste microferme cu producții mari și economice, unde se realizează și o ameliorare eficientă poate fi unul din pașii viitorului.

În cabinetul șefului de catedră, niște poze. Cum a putut surprinde ochiul aparatului fotografic atîta tandrețe în lumea necuvîntătoarelor? „Bălțata cu negru românească" își ingrijește vițelul. Este toată o revărsare de dragoste înduioșătoare, de privire blîndă mînglind creștetul puiului. „Oricită genetică ai învăța, dacă n-ai inima caldă pentru animale, al deschis greșit ușa acestei meserii, spune conf. dr. Gh. Georgescu. În copilărie ascundeam o parte din mîncarea mea și animalele mi-o mîncau din palmă. Deși nu figurează printre disciplinele de studiu, sper să fi predat cu folos studenților lecția afecțiunii pentru aceste ființe mereu aproape de nevoile omului".

Timp de un sfert de secol, împreună cu specialiștii de la Institutul din Balotești și cei de la Centrul de Reproducție și Selecția Animalelor, șeful de catedră s-a preocupat să formeze această rasă, campioană a țării în producția de lapte. Selecții severe și mii de împerecheri între Roșia dobrogeană, Bălțata românească, Bruna de Maramureș, Frizа, pentru ca fiecare să-și lase moștenire cele mai bune calități. Nou născuta „Bălțata cu negru românească" este nu numai mama afectuoasă din fotografie ci și o vacă, dacă se poate spune așa, de formula unu. Performanțele ei? Adaptare bună la condițiile țării noastre, o producție medie de lapte de 3 700 kg cu 3,7 la sută grăsime, lactație precoce cu 2—3 luni mai devreme, aptitudini bune pentru mulsul mecanic, îngrășare intensivă, consum de furaje cu 15 la sută mai mic. Peste un milion de rațiunele a pașiștilor cu ajutorul bovinelor și ovinelor. Nu mai transportăm pajiștea în grajd ci scoatem animalele la păscut. Ele mănîncă cît vor, în ritmul dorit, iar mișcarea și ambianța naturală creează efecte favorabile asupra sănătății, productivității și natalității lor. Bineînțeles că nu ne reîntoarcem la păstoritul arhaic, întîmplător, cînd vitele pășteau lăsînd petice de pămînt rase de iarbă, iar altele intacte, ceea ce măcina fertilitatea solului. Cu ajutorul tarcurilor electrice ele sînt obligate să se hrănească de pe anumite parcele, stabilite prin calcule de pășunat rațional, dozat. Devin astfel niște recoltatori științifici ai furajelor". Universul vechi de cînd lumea al păsunii, dar complex și încă plin de taine, este o dragoste veche a prodecanului A. Ignat. L-a tratat în lucrarea de diplomă, l-a adîncit apoi în ani de studii. Așa a devenit pionierul ideii de a semăna încă din toamnă leguminoasele și gramineele perene în păsune. Avantajele? O producție de furaje cu 20 la sută mai mare încă din primul an, buruienile decimate de îngheț, iesirea timpurie a vițelor în cîmp.

Conferențiarul doctor Mihai Bălășescu nu poate să-și închipuie nicidată cursul în scoarțe definitive. Scrie mereu pagini noi despre păsări și animalele mici. El este creatorul rasei cu ficat gras, de 400—800 gr, realizare deja prezentată de revista noastră. Acum și-a îndreptat neastîmpărul creator spre creșterea găștei. Cresoută neintensiv, aceasta a rămas la coada listei de preocupări ale cameniilor de știință din lume. Combinînd ereditățile valoroase a 4 linii din 3 rase, conf. dr. M. Bălășescu a creat niște hibrizi de gască de mare productivitate. O astfel de femelă dă naștere la mai mulți boboci decît exemplarele din lotul martor. Dar inventivitatea profesorului nu se simte bine în stare de repaus. A găsit o soluție și pentru a valorifica mai aproape de maximum ulotilitatea capacitate de reproducție a iepurilor. „S-au întărcat pui cu 3—6 zile mai devreme pentru a oferi iepuroaicei un respiro în alăptare. Astfel, ea poate fi montată la cîteva ore după naștere și nu după o săptămînă. Acest ritm intens de reproducere conduce la 2 fătări în plus pe an decî la un supliment de circa 25 kg de carne. Hrănirea precoce a puilor cu nutrețuri bogate determină și un demaraj superior în creștere".

Pe ușa profesorului doctor Ștefan Popescu Vifor s-ar putea scrie: matematician al eredității. De ce a adus profesorul algebra în turma de animale? Pentru a calcula la nivelul populațiilor de porci, taurine în ce proporție sînt determinate caracterele economice utile de efectul genelor sau de alte influențe ale mediului. Derivate, X-uri, ecuații simultane, matrice pun în evidență că numărul de purcei la fătare depinde doar cu 12 la sută de stampila genetică, deci ameliorarea necesită un timp mai îndelungat. Aceeași matematică a animalelor calculează că stratul de grăsime e influențat în proporție de 60 la sută de gene, astfel că stabilizarea acestei însușiri se face mai ușor prin reproducere durijată. Ca la orice operație matematică, și în aceste cazuri, s-a făcut proba. Însă mai original, pe 600 de scroafe. Ecuațiile profesorului calculează și repetabilitatea unui caracter de-a lungul vieții. Se anticipează astfel dacă volumul de lînă se păstrează constant de la o tunsoare la alta. Punînd în formule interdependența diferitelor carnetere se poate stabili o singură cifră de exprimare a valorii genetice a unui animal. La Balotești, Bacău, pe display, taurul sau cocoșul apare sub forma unui unic indice de selecție. Ecuațiile permit astfel un examen mult mai obiectiv, bazat pe dosare genetice și ierarhizări exacte.

Deși n-a lăcălecat niciodată și nici la hipodrom nu se duce, conf. dr. Condrea Drăgănescu a petrecut 10 ani în arhiva cu fișele arborilor genealogici ai cailor din herghelii. A pătruns astfel în labirintul plin de taine al ereditățu împreună cu institutele de profil, a elaborat adevărate tehnologii optimizate pentru procesele de ameliorare, aplicate pînă la urmă la toată zoologia din ogradă: porci, taurine, ovine, viermi de mătase. Aceste metode de obținere a progresului genetic maxim cu cheltuieli minime au înlăturat o păgubitoare activitate cu hei-rup-ul la nivelul fermelor de elită. Acum, acestea nu mai încrucișează diverse linii și rase și nu mai schimbă haotic materialul de prăsilă între ele, ci împerechează numai animalele din propriul efectiv, obținînd rase pure, cu caractere bine consolidate. Logodna între aceste exemplare specializate se face în fermele de producție unde se obțin astfel hibrizi producători de mari cantități de carne, lapte etc. Aplicîndu-se această strategie științifică de ameliorare, numai în ultimul an, s-au omologat 40 de noi rase, linii, hibrizi. Nici acel prieten devotat și harnic al omului, calul, nu a fost uitat. Cu dragoste și pasiune, conf. dr. Gh. Georgescu și lector dr. Maria Perhinschi finisează calitățile unor linii de mare performanță.

Greu de legat cu profesorii zootehniști un colocviu fulger despre cercetările lor. Mai ușor discuți cu ei în trenurile spre Belciugatele, Periș, Medgidia. Au luat cu ei și știința. Să grăbească pașii zootehniei pe drumul modernizării și eficienței.

FLORIN CONDURĂȚEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Eminescu: „Calculul cu litere" (II)

Prezentăm în continuare cîteva dintre concluziile profesorului Solomon Marcus asupra gîndirii matematice eminesciene, din serialul apărut în revista „Viața studențească" în septembrie-noiembrie 1988, sub titlul **Eminescu. Orizontul matematic.**

Din nou un text pe care numai un specialist îl putea „decoda":

„Experiența noastră s-ar putea deci exprima în mod matematic astfel

1 + 2 + 3 + 4 + 5... + X

Acest X rămîne vecinic nedescoperit, precum nu se poate afla decît aproximativ, în mai mult sau în mai puțin, rădăcina pătrată a lui 7" (ms. 2255, f. 179).

E vorba, arată profesorul S. Marcus, în primul rînd de înțelegerea infinității procesului prin care reprezentăm numerele raționale, proces simbolizat, la referința eminesciană, prin rădăcina pătrată a lui 7. Ideea de convergență a unui șir infinit de numere raționale (șirul aproximațiilor raționale ale rădăcinii pătrate a lui 7) este direct implicată. Mai mult, poetul are în vedere aproximația prin lipsă, notînd „în mai puțin" și prin adaos „în mai mult"; deci un șir crescător și unul descrescător de numere raționale. Semnificația lui X, care rămîne „vecinic nedescoperit" trebuie interpretată în sensul că experiența singură nu poate acrede în un număr prea mare (chiar dacă finit) de cazuri particulare, ea rămîne prizonieră a unui număr relativ mic de astfel de cazuri. Punctele de suspensie de după 5 pot reprezenta o infinitate de etape, totalizate în faza superioară X.

Și iarăși o „decodare" extrem de interesantă:

„Tîlharii cei mai periculoși, scrie Eminescu, cei care afectează virtutea. Ignoranții cei mai canalii, cei care afectează învățătura.

EL + ZERO.

El e —a și afectează pe +a, aparențele, deși e o valoare negativă. Aparențele movilei, dar el o ține" (ms. 2255, f. 378 v.).

Metafora algebrică (—a și +a) exprimă aci în mod limpede o atitudine etică, stigmatizarea oamenilor răi și a ignoranților, care simulează contrariul a ceea ce sînt.

Referindu-se la termenul „ecuație", atît de des folosit de Eminescu — „obsesiv" spune S. Marcus („Toate sînt o ecuațiune". „Orice moment în viața Universului e ecuația momentului următor. Orice moment prezent e ecuațiunea momentului trecut...)" —, comentatorul observă că această noțiune dobîndește aci o utilizare mai largă, mai liberă, incluzînd și sensul de consecință. „Este astfel afirmat un principiu universal de determinism cauzal [...] Prezentul include trecutul și viitorul (S.M.), fiind vorba de o viziune holografică asupra timpului. În același timp, ecuația este la Eminescu o formă superioară de decantare a esențelor și o modalitate de a reprezenta întreaga matematică.

Explicații verosimile și sensuri profunde sînt identificate de profesorul Solomon Marcus în ce privește reprezentările fracționare propuse frecvent de Eminescu, care par reminiscențe ale unor exerciții copilărești (dar ele sînt prea amănunțite pentru a ne opri asupra lor); de asemenea, semnificative sînt considerențele poetului asupra infinitului matematic, pe care specialistul le pune în lumină.

În ce privește interesul — exprimat cu claritate în caietele manuscrise — pentru calculul diferențial și integral, ca istoric al matematicii S. Marcus subliniază că Eminescu este al doilea scriitor român, după Ion Ghica (inginer de mine), care se preocupă de această ramură a matematicii, modernă pe atunci.

La Eminescu, constată profesorul Solomon Marcus, „Metafora matematică este împinsă mereu spre filosofie și spre surprinderea umanului". În manuscrise se vorbește de „identitatea numerică a individului" (subl. ns.). Mai mult, poetul consideră că fiecare individ în parte este o microlume caracterizabilă numeric. Ori, observă comentatorul, alfabetul genetic este universal, aceleași patru tipuri de nucleotizi se află la baza oricărei vieți; însă modul în care aceste patru tipuri de „litere genetice" se repetă și se combină este altul la fiecare individ. Ereditatea este codificabilă și reprezentabilă matematic, deci intuiția eminesciană din nou se confirmă.

Desigur, „seriabul" mai cuprinde multe alte observații subtile, spre pildă în legătură cu relativitatea „vitezei" scurgerii timpului psihologic, subiectiv, așa cum o exprimă proza și poezia eminesciană, spre pildă în versurile: „...Anii tăi se par ca clipe. / Clipe dulci se par ca veacuri." / Ne vom opri în final la concluziile (cît de pertinente!), ale matematicianului, lingvistului și esteticianului Solomon Marcus:

„Ce cunoștințe tehnice de matematică avea poetul nu putem ști. Este însă neîndoielnic faptul că, în afară de afinitatea sa pentru concepte și idei generale, Eminescu își formase o autentică gîndire matematică, din care nu lipseau puterea de abstracție și capacitatea de a dezvolta raționamente deductive în etape riguros ordonate, la care valorifica și unele proceduri algoritmice." (subl. ns.).

Hotărît, „filonul științific" al gîndirii eminesciene are o valoare incontestabilă.

I. M. ȘTEFAN

Bacteria „domesticită"

Folosirea bacteriilor microscopice în calitate de cărăuși și mesageri ai unor informații gîndite în laboratoarele de inginerie genetică nu mai constituie demult o noutate. Dar invenția aparține în continuare unuia din cele mai fabuloase domenii ale biologiei moderne cu aplicații și consecințe îndeajuns de imprevizibile.

De data aceasta va fi vorba de rolul pe care asemenea organisme microscopice îl pot avea, grație unor tehnici laborioase și de mare finețe, în modificarea și ameliorarea unor plante cultivate de om. Ne vor vorbi despre toate acestea doi experți în materie, cercetătorul **Ion Vătafu** și cercetătoarea **Petruța Cornea** din cadrul Laboratorului de inginerie genetică și morfogeneză al Institutului de Științe Biologice din București.

Sînt 18 ani, ni se spune, de cînd un colectiv de biologi belgieni au anunțat că plantele pot contracta un tip de cancer, denumit „crown gall", maladie produsă de bacteria **Agrobacterium tumefaciens.** Acest musafir nepoftit, au evidențiat cercetările ulterioare, inoculează celula vegetală cu un fragment de ADN, denumit ADN-T, acest transfer avînd drept consecință modificarea balanței fitohormonale și, ca urmare, înmulțirea anarhică a celulelor, ceea ce duce la apariția unor formațiuni de tip canceros. Este vorba, cu alte cuvinte, de un conflict ireconciliabil între două entități vii, ce se produce pe cale naturală atunci cînd bacteria găsește o portiță de intrare în organismul plantei.

Acest mesager, care s-a dovedit a fi **Agrobacterium tumefaciens,** a apărut în vederile omului de știință ca un virtual cărăuș al unor informații genetice benefice. „Domesticită" și eliberată de armele ei otrăvite, deci modificată genetic (prin scoaterea genei ce produce dezechilibrul hormonal), respectiva bacterie, și-au spus oamenii de știință, ar putea fi transformată într-un mesager pașnic, care, odată intrat în celulele plantei, să aducă cu el nu mijloace de distrugere, ci elemente curative.

Transformarea bacteriei din dușmană în prietenă a plantelor a făcut obiectivul unor investigații îndelungate la care au luat parte și specialiști români, cercetările finalizîndu-se pînă la ora actuală prin obținerea unor plante modificate. Un experiment cu valoare practică l-a constituit prelevarea unei gene de la o altă bacterie și introducerea ei, prin mijlocirea Agrobacteriumului, în celula plantei. Odată ajuns acolo, materialul vehiculat lucrează în favoarea plantei respective, sintetizînd turinginul, o proteină capabilă de a provoca în masă moartea omizilor defoliatoare. Cu alte cuvinte, pe această cale, planta devine ea însăși insecticidă, deci în stare de a-și ucide dușmanii naturali. S-a izbutit astfel ca prin prelevarea genei de la **Bacillus thuringiensis,** și prin transportarea ei în celula de tutun, aceasta din urmă, prin regenerare să dea naștere unor plante transformate. De reținut că **Bacillus thuringiensis** sintetizează o proteină foarte toxică pentru insecte, tulpinile bacteriene deosebindu-se între ele prin spectrul de insecte împotriva cărora toxina este activă (mai ales împotriva larvelor de fluturi, a unor muște și țînțari). Plantele regenerate au fost testate pentru producerea de toxină și pentru capacitatea de a rezista la atacul dăunătorilor, concluzia fiind că aceștia din urmă sînt distruși în proporție de sută la sută. Planta, ea singură, cu alte cuvinte, și-a sintetizat propriul insecticid și, mai mult decît atît, a dovedit că este capabilă de a transmite această proprietate și descendenților. Toate acestea ne fac să înțelegem marea importanță a tehnicii realizate : asemenea plante transformate fac inutilă folosirea insectofungicidelor, agricultorul bucurîndu-se de privilegiul de a ajunge la aceleași rezultate fără poluare chimică și cu importante economii bănești.

Se mai preconizează în continuare că, prin tehnici de lucru asemănătoare, să se obțină și alte plante transformate (tomate, cartofi, sfeclă, tutun) rezistente la acțiunea unor erbicide neselective, cum sînt de pildă fosfinotricina și glifosatul. În această situație, ingineria genetică ar fi capabilă de a revoluționa tehnologiile de cultură, deoarece erbicidele utilizate cel mai frecvent ar permite o acțiune selectivă care în prezent este posibilă doar la unele specii cultivate (de pildă la porumb, specie rezistentă la triazine). Se urmărește totodată transferarea genelor de rezistență la erbicide și la unii arbori, ceea ce ar determina obținerea unor importante economii în industria forestieră, mai ales la plantațiile tinere, unde, în prezent, erbicidarea face parte din operațiile obișnuite destinate combaterii dăunătorilor.

Specialiștii privesc cu optimism și studiile destinate producerii, tot prin solicitarea bacteriilor-cărăuși, a unor plante rezistente la diverși agenți patogeni, și mai ales la unele maladii virale. Deocamdată, în lume, s-au obținut plante transformate de tutun și tomate imune la atacul virusului mozaicului, iar în continuare se speră introducerea în genomul vegetal a genelor ce codifică un ARN capabil de a interfera cu replicarea virusului, situație în care planta supusă acestui tratament ar prezenta o rezistență totală față de infecții.

Desigur, această pasionantă călătorie în lumea mirifică a ingineriei genetice se desfășoară deocamdată sub lupa microscopului. Între actualele cercetări și viitoarele culturi se va așterne magistrala timpului cu nesfîrșitul lui cortegiu de întrebări, decepții și izbînzi. Sînt încă multe de aflat și de realizat, domeniul se dovedește, cum spuneam, fabulos, dar încă plin de necunoscute și de capcanele nepreväzutului. În ceea ce ne privește, ne putem exprima încă odată satisfacția că specialiștii români se află și în această investigație de pionierat în primul eșalon al cercetării mondiale.

LIVIU TIMBUS ■

Acupuncturа provoacă știința

Reputatul Centru internațional de documentare medicală GERA a inițiat o temerară acțiune de realizare a unui index bibliografic al articolelor de acupunctură ce se publică în 73 de reviste de specialitate. Pînă la sfîrșitul anului 1984 a ajuns la 12 000 de fișe ordonate pe subiecte, în 25 de secțiuni și 225 subsecțiuni.

Această informație, de-a dreptul senzațională, despre fascinația pe care continuă să o exercite pretutindeni în lumea modernă străvechea metodă terapeutică a medicinei chineze, o deținem dintr-o recent apărută carte românească — Acupunctura de la tradiție la științele moderne (Editura științifică și enciclopedică, 304 pag.). Un ochi (oricît de rapid) aruncat asupra bibliografiei citate la finalul fiecărui capitol va înregistra că în același ritm s-au integrat și specialiștii români, — medici, ingineri, informaticieni — armatei de cercetători și de practicieni în domeniul acupuncturii. (La ora actuală, în România există 800 de medici care practică metoda iar de 3 ani există o secție de specialitate în cadrul Uniunii societăților de științe medicale). Cu rezultate dintre cele mai notabile, atît în plan teoretic fundamental cît și practic și experimental-clinic. De altfel, acesta este meritul și scopul principal al noii lucrări colective (semnează circa 20 de medici și 5 ingineri), coordonate de doi dintre reprezentanții de frunte ai școlii noastre acupunctice, dr. Dumitru Constantin, dr. Constantin Ionescu-Tîrgoviște, de a supune unui sever recurs în fața științelor pozitive moderne milenarul sistem filozofico-medical oriental. Sînt aici înmănunchiate o sumă de interesante și originale demersuri în decodificarea și înțelegerea conceptelor lui, a relației om—cosmos, o sumă de cercetări românești — nu puține de pionierat în țară ori prioritare pe plan internațional și recunoscute ca atare —, privind verificarea adevărurilor ei, dar mai ales pentru fundamentarea bazelor științifice ale acupuncturii tradiționale.

Dr. Dumitru Constantin, acest pasionat practician și original gînditor asupra domeniului, ne oferă în premieră pentru literatura de specialitate din țara noastră cîteva capitole captivante deopotrivă pentru medici și pentru cititorul de rînd — „Acupunctura și plantele medicinale", „Acupunctura și vertebroterapia", „Gimnastica tradițională chineză" (Educația voinței, Gimnastica cinetică). De asemenea o informare mai bogată și adusă la zi se realizează și pentru alte două domenii generate de studiile, confluențele și similitudinile din acupunctură — **auriculoterapia, iridiediagnosticul și iridioterapia,** domenii ce înregistrează azi un interes tot mai crescut, în raport cu rezultatele și promisiunile afirmate.

Utilă în mod egal pentru medicii acupuncturi și neacupuncturi (ca schimb de informații și de experiențe, ca și cultură de specialitate ori ca subtilă invitație la practicarea metodei), este de un real interes și pentru marele public (ca educație științifică și sanitară). Este o carte — fir al Ariadnei, care ne ajută să nu ne rătăcim în labirintul propriei noastre ființe. Este scrisă, în majoritatea capitolelor ei, cuceritor și incitant. Cînd ai ajuns la ultima filă simți nevoia să o iei de la capăt. Te trezești încolțit de întrebări, invitat să-ți cotrobăi trupul și sufletul, încerci exerciții cinetice chineze, te apuci de educarea voinței, îți privești în oglindă ochii și urechile, descifrînd lucruri nebănuite, afli cine ești după un cu totul alt cod...

Ce altă performanță își poate dori o carte?!

CICI IORDACHE-ADAM ■

Microbi în uniformă

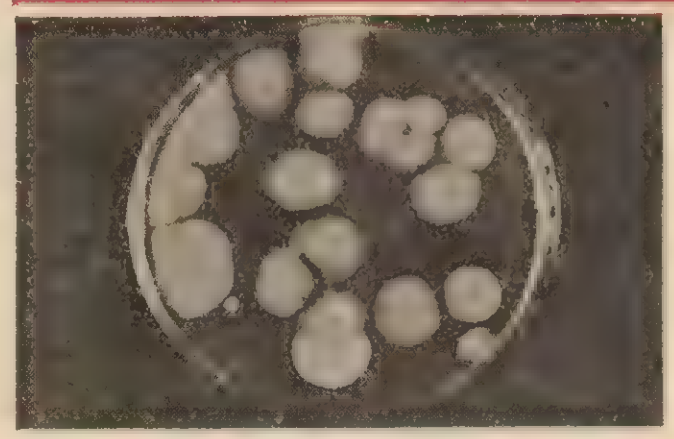

Orice tratament medical începe cu începutul, iar acesta se cheamă punerea diagnosticului. La această operație, adeseori de mare dificultate (mai ales în cazul maladiilor cu etiologie ascunsă) concură o suită de factori și procedee, începînd cu întrebările de rutină ale medicului curant și sfîrșind cu explorările funcționale și analizele de laborator. Despre acestea din urmă va fi vorba în rîndurile ce urmează.

De curînd, arsenalul terapeutic al bacteriologilor români s-a îmbogățit cu o nouă armă pașnică, grație unor cercetări de mare eficiență și originalitate, finalizate prin osîrdia și talentul unui colectiv al Facultății de medicină veterinară din Cluj-Napoca, condus de conferențiarul **dr. Dumitru Marica.** Investigațiile, e locul să o spunem tot acum, s-au mai bucurat de sprijinul unor specialiști de la Centrul sanitar antiepidemic și Industria laptelui și al unor colaboratori de la Institutul „Pasteur" și Institutul „I. Cantacuzino", ultimele două din București.

Ne vom referi la început la noul procedeu de identificare a vibrionilor, germeni răspunzători de neplăcute și uneori grave tulburări intestinale și din familia cărora face parte și temutul agent al holerei (Vibriocoma), maladie încă prezentă în anumite microzone ale planetei. Dar pentru a înțelege valoarea procedeului autohton ne vom permite să amintim pe scurt modul în care germenii sînt îndeobște izolați și recunoscuți prin tehnicile uzuale de laborator. În mod obișnuit, pe o infuzie de carne solidificată cu un tip de gelatină (agar sau geloză), bacteriile sînt însămînțate prin dispersie. După o incubare la termostat, microorganismele multiplicate formează niște aglomerări vizibile chiar cu ochiul liber. Dar în această situație singurul mod de selectivitate (deci de recunoaștere a vibrionilor) îl constituie faptul că aceștia din urmă se evidențiază printr-o transparență mai ridicată. Dar criteriul este fragil, susceptibil de erori, deoarece nu întotdeauna coloniile de vibrioni — în comparație cu alte grupe de germeni — apar prin structura lor mai transparentă.

Ei bine, meritul specialiștilor noștri este acela de a fi găsit o substanță care, introdusă în geluI agar, privează bacteriile de cili lor caracteristici. Dar în legătură cu aceasta, datorăm cititorului nostru o nouă explicație. Orice bacterie, pentru a se mișca, este dotată de la natură cu o sumedenie de cili (brațe filiforme, asemănătoare, ca să folosim o comparație, cu cele ale caracatiței). Preparatul inventat de specialiștii noștri provoacă tocmai procesul de inhibare genetică de formare a cililor, recomandîndu-se deci prin facultatea de a denuda aceste brațe, invalidînd ab nato această cale, el poate fi de îndată identificat. În felul acesta, cercetătorul nu mai poate avea nici un criteriu de suspiciune, fiind capabil de a diagnostica în mod precis prezența sau absența coloniei de vibrioni.

★

O altă realizare de mare interes pentru bacteriologia mondială (datorată și ea colectivului amintit) o constituie metoda de colorare a mediului de cultură, astfel încît microorganismele enterale să se disocieze pe criterii cromatice, fiecare specie sau gen îmbrăcînd o „uniformă" distinctă. Din păcate, condițiile grafice ale revistei noastre nu ne permit să însoțim relatarea noastră cu ilustrații reprezentative, dar o vom face în cuprinsul unui articol ce va vedea lumina tiparului în Almanahul Flacăra 1990. Asemenea imagini, realizate prin intermediul unui microscop stereo, se disting printr-o impresionantă varietate de culori și nuanțe, fiecare departajare coloristică permițînd cercetătorului să identifice o anumită specie de microbi. Noutatea o constituie nu descoperirea acestor microorganisme, ele sînt demult cunoscute, ci metoda originală, de mare finețe și precizie (unică în lume, nu doar după știința noastră, ci după aprecierile unor specialiști), prin care s-a izbutit să se identifice această lume a microcosmului, folosindu-se în acest scop un nou tip de mediu.

Spre deosebire de metoda lui Leifson, utilizată curent în microbiologice (și care, prin colorarea mediului de cultură, oferă obținerea unor diferențieri doar pe grupe mari de microbi), procedeul autohton exclude diagnosticul nesigur, permițînd, grație unor neașteptate nuanțe cromatice, identificarea microorganismelor pe specii și genuri. Astfel, dacă prin metoda lui Leifson un **proteus** apare de culoare neagră la fel ca un **citrobacter,** metoda românească permite neta lor diferențiere. Ea obligă, cum am mai spus, ca bacteriile să îmbrace uniformă. Iată cîteva exemple : roșul-căpșună indică neapărat un **aeromonas,** roșul carmin, **vibrionul** roșul cu bordură bleu-opalin, **proteusul,** iar roșul cu un centru brun-negricios, **citrobacterul.** Prin variantele de galben pot fi identificați **colibacilii** (galben, citron), **salmonelele** (galben-orange) și **citrobacterul** lactozo-pozitiv (galben cu centru negru). În sfîrșit, în ivoir apare **enterobacterul aglomerans.**

Importanța noii metode poate fi înțeleasă cu ușurință chiar și de un nespecialist. Prin prelevarea unor probe din tractul digestiv, bacteriologul poate indica în mod precis cauza unei afecțiuni, dînd posibilitate medicului curant să indice cu exactitate tratamentul cel mai potrivit și să evite contaminarea populației prin măsuri preventive.

Comunicarea a fost prezentată la Simpozionul de patologie comparată desfășurat la Craiova anul trecut, unde ea a stîrnit atît de mare senzație încît, lucru rar întîlnit la o întrunire științifică, asistența a cerut ca diapozitivele să fie proiectate încă odată. S-a cerut „bis", ni s-a povestit, la fel ca la un concert de muzică ușoară.

L. MAIOR ■

Terapie intensivă pe roți

Este un fapt certificat de toate statisticile din lume : bolile cardio-vasculare majore ocupă — în ceea ce privește gravitatea lor — locuri de frunte. Depistat și tratat din primul moment însă, un astfel de bolnav poate fi recuperat, afirmă medicina modernă.

În ideea asigurării unei asistențe medicale cît mai înalte pentru această categorie de maladii, la sugestia Ministerului Sănătății și a Direcției Sanitare a municipiului București a fost creată o unitate coronariană, mobilă, aflată în testare la Stația de Salvare a Capitalei. Rod al colaborării între „Autobuzul" și Întreprinderea Tehnică Medicală, noua autosanitară, făcînd parte din clasa celor mai bine dotate pe plan mondial, se prezintă ca un adevărat serviet de terapie intensivă pe roți.

— Noua autosanitară a fost gîndită, — ne declară doctorul Mircea Rădulescu, directorul Stației de Salvare a municipiului București — în ideea asigurării unei asistențe medicale cît mai calificate pentru bolnavii coronarieni și, în special, pentru cei cu infarct miocardic. La nivelul clinicilor mari există o serie de unități coronariene fixe unde bolnavii sînt monitorizați, funcțiile lor vitale sînt supravegheate de către un personal specializat, avînd la îndemînă aparatura și medicația necesare în astfel de cazuri. Autosanitara pe care o testăm acum — și care și-a dovedit, deja, utilitatea — are ca scop asigurarea legăturii între domiciliul bolnavului și spital, întîiul ajutor în primele minute și transportul în securitate, hotărîtor viitorul unui accident coronarian.

Pentru că lupta contra-cronometru să poată fi dusă deseori aici, autosanitara a fost dotată cu cea mai modernă aparatură : defibrilator și aparat de electrocardiografie cu înregistrare optică și grafică ; există posibilitatea de intubare a bolnavului cu pulmotor și posibilitatea efectuării unei perfuzii, ori a oxigeno-terapiei ; se pot face chiar și cateterizări; deci manevre de mică chirurgie — toate, în condiții de asepsie. Ventilația, temperatura, luminozitatea, sistemul de ridicare și coborîre a targii au fost gîndite astfel încît să ofere maximum de confort posibil, nu doar pacientului, ci și echipajului care acordă primul ajutor — medici și cadre medii ce au urmat cursuri speciale la serviciul de terapie intensivă. Patru frecvențe de undă asigură sistemele de legătură radio atît cu dispeceratul, cît și cu camerele de gardă ale spitalelor, ceea ce dă posibilitatea anunțării sosirii bolnavului și a unui eventual consult între medici.

Prima dintr-o clasă superioară, autosanitara va fi, după testări, îmbunătățită și apoi fabricată într-un număr care să asigure necesarul legăturii între sectoare (sau județe) și marile unități spitalicești din zonă.

Cînd veți vedea gonind pe străzi o mașină mare, albă, cu însemnul crucii roșii, avertizîndu-vă cu zgomot și clipind neliniștit din patru girofaruri mari, cedați-i trecerea : aleargă pentru a salva o inimă de om.

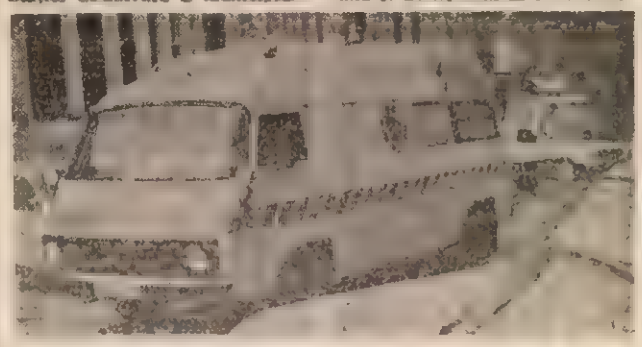

Ochelari la minut

Sînt foarte multe situații în care, fără a însemna că prezintă un caz grav, omul să aibă nevoie de ochelari de vedere, iar dacă s-ar putea, ar dori să-i obțină cît ai bate din palme.

„Dioptron", aparatul de stabilire a acuității vizuale cu care a fost înzestrată una dintre unitățile de optică ale Capitalei, îți pune verdictul, nu chiar într-un minut, dar nici în mai mult de zece.

Aparatul face determinări oftalmologice pentru presbitism/miopie și astigmatism, stabilind electronic, în cîteva minute, dioptria necesară atît pentru aproape, cît și pentru distanță. Spre exemplu, un purtător de ochelari destinați cititului, avînd dioptria plus unu, este un caz simplu și poate apela direct la „Dioptron" comandîndu-și apoi, pe loc, noii ochelari, chiar în sediul unității în care se află instalat aparatul.

— Să nu înțeleagă — îmi

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

să precizeze opticianul Constantin Minciu, responsabilul unității — că medicul nu rămîne suveran, mai ales cînd este vorba de copii sau de persoane cu afecțiuni complexe ale ochilor. „Dioptron" este un fel de „ajutor" al medicului, avînd capacitatea de a descongestiona cabinetele oftalmologice de cazurile banale, care sînt și foarte numeroase.

Și totuși „Dioptron"-ul nu-și are locul într-un cabinet medical ? Sigur, ni se răspunde, astfel de aparate există în mai multe spitale ale țării, dar este cît se poate de potrivit și într-o unitate de optică.

— Aparatul pentru stabilirea acuității vizuale a fost instalat la noi în ideea ca cetățeanul să cîștige timp — precizează inginerul Lorin Hetco, coordonatorul tehnic al cooperativei „Artă și precizie" din cadrul căreia face parte și unitatea nr. 87 de optică, situată în Calea Victoriei nr. 16—18, Pasajul Villa Cros. Ne străduim astfel să venim în întîmpinarea doleanțelor tuturor celor ce apelează la serviciile noastre. Sînt oameni specializați, care lucrează aici în două schimburi, oferind cît se poate de prompt ochelarii necesari zecilor de clienți ce ne deschid zilnic ușa.

LIANA MOLNAR

Urmările controlului la cinci ani

La Pitești am însoțit, în 4 și 5 aprilie, în două unități, echipa posesoare a legitimației nr. 1 (formată din Ion Constantinescu, Scarlat Florea și Mihai Bencioiu, de la Aeroclubul „Henri Coandă"), echipă care, ne asigură tovarășa Maria Balu, membră a Consiliului municipal U.D.U.S., președinta Comisiei de îndrumare și coordonare a controlului oamenilor muncii, este una din cele mai active.

Nimic deosebit de semnalat

Unitatea 86, Coafură, a cooperativei „Prestarea", una din cele mai puternice cooperative din municipiu.

La pomul lăudat... te mai poți duce uneori și cu sacul, gîndim privind pieptănătura unei unere ce coboară din salonul de coafură. Cîteva trepte încă, și Aspectul neîngrijit al salonului, cu scaune avînd eotiere lipsă ori zone în care pielea sintetică este ruptă, e nefericit completat de ușa minusculului depozit de materiale ce oferă privirilor un dulap metalic, probabil alb cîndva. Pe fiecare masă de lucru, două poșete, una a clientei, cealaltă a lucrătoarei, se adaugă firești perii, bigudiuri, agrafe, creînd senzația de înghesuială și dezordine ; și asta, în timp ce o cameră vestiar — o adevărat, dar proporții reduse — este transformată într-un fel de depozit de lucruri ce urmează a fi casate, strunoite acolo cu o neglijență greu de exprimat în cuvinte.

„A fost și ieri o echipă de tovarăși (aceeași — n.r.), un fel de control obștesc, ne spune șefa de tură Ligia Fianu. Dar în cealaltă tură, adaugă imediat, Acolo au găsit probleme. Probabil din această cauză casiera a dus caietul unic de control la conducerea cooperativei".

Probabil. În mod sigur, însă, Ligia Fianu în a cărei tură echipa a consemnat exact aceleași probleme (lipsa notării banilor personali, unele lucrătoare fără ecuson, ca și aspectul neîngrijit al unității), nu a procedat la fel în iulie 1983 (!), cînd aceeași echipă de control a semnalat o serie de neregului în activitatea colectivului turei sale, fapt notat și în procesul verbal întocmit în 5 aprilie 1989.

Tovarășul președinte al cooperativei, Virgiliu Cristea (sub a cărui semnătură, de altfel, citim singurele observații critice la adresa unor aspecte ale activității unității, celelalte controale interne — vreme de cinci ani, cîți s-au scurs între cele două controale ale oamenilor muncii (!!) — mulțumindu-se să consemneze numai „nimic deosebit de semnalat", indiferent de tematica respectivului control) este convins că procesul verbal din 1983 a fost văzut și s-au luat și măsuri, întrucît „trimestrial verificăm modul în care s-au soluționat problemele ridicate de controalele efectuate în unitățile noastre".

Rezolvare : „se desființează"

La mică depărtare, pe aceeași arteră principală a orașului, în unitatea de reparat ceasuri a Cooperativei „Întreținerea" în care aceeași echipă a constatat în urmă cu un an lipsa pieselor de schimb pentru unele mărci de ceasuri și neconcordanța prețurilor pieselor de schimb din catalogul UCECOM-ului cu prețul real, reactualizat, al acestora, evidențiat prin bonul de magazie, lucrurile nu s-au schimbat prea mult, deși aici există, imediat după control notată clar în registru, sub semnătura tovarășei Jenica Tudor din compartimentul „prețuri", indicația de a se lua măsuri imediate, urmată chiar și de trei controale ale aceleiași. Unica măsură însă a fost scoaterea din unitate a catalogului. Ideală rezolvare! Clientul nu mai are cu ce compara, așa că totul e în regulă !

Întrebări și răspunsuri

Pentru ca desfășurați această activitate? — îl întreb pe Ion Constantinescu, membru al echipelor de control al oamenilor muncii de peste 25 de ani. „Pentru că e nevoie de ea — îmi răspunde. Chiar dacă uneori rezultatele se lasă așteptate, experiența a dovedit că această formă democratică de control este extrem de utilă".

Perfect adevărat, afirmația împune; totuși, cîteva precizări. Ne spunem nimic nou afirmînd că în cunoașterea și impunerea respectării prevederilor Legii 6/1973 privind activitatea de control al oamenilor muncii, cele dintîi responsabile sînt însăși echipele de control.

Documentele Comisiei de îndrumare și coordonare a controlului oamenilor muncii stau mărturie pentru promptitudinea cu care ICSTI, spre exemplu, informează (lunar) Consiliul F.D.U.S. asupra soluționării observațiilor făcute cu ocazia controalelor nu numai pentru că aici conducerea manifestă o receptivitate deosebită, ci și pentru că o bună perioadă de timp unitățile acestei întreprinderi au fost constant vizitate de echipele de control care au revenit pînă la rezolvarea problemelor semnalate.

Desigur, fiecare e obligat să-și facă datoria indiferent de modul în care și-o îndeplinesc ceilalți, dar cum să impui unei întreprinderi sau cooperative respectul pentru această formă de implicare democratică în munca ei, cînd vreme de cinci ani activitatea de control n-a existat? Echipele se rotesc la doi ani. Cea condusă de tovarășul Ion Constantinescu a controlat unitatea de coafură în 1983 și a revenit în 1988, cînd i-a fost din nou repartizată Cum a fost posibil ca două echipe să nu treacă nici măcar o singură dată pe la unitatea pe care aveau obligația să o verifice trimestrial ? Cum au fost controlate aceste echipe ? Ce măsuri s-au luat ? Instrutrile trimestriale se țin cu regularitate. Este suficientă această punctualitate? Realitatea arată că nu.

ROXANA PAICU

Foileton

Melcișorul de la „Grădinița"

Dan se prezăti să înfulece furculița în ultimele foi de salată din castron dar rămase cu ea în aer : printre frunzele verzi își un melc fragil și înspăimîntat ca în poemul barbian : „Era tot o mogîldeață / Ochi de bou dar cu vordeață". Viorica ridică frunza de salată deasupra mesei și-l descîntă, ca în liccu, cu un alt fragment din celebrul poem: „Lasă noaptea din găoace, / Melc nătîng și fă-te-ncoace" — cuvinte la care melcul dădu cîteva semne vizibile de voiciune și se lăsă el însuși cuprins de vraja primăvăratică a aerului din restaurantul „Grădinița", glisînd ușor pe frunza de salată și dezmorțindu-se de-a binelea din oțetul ipotetic, lucru care nu se întîmplă în poemul lui Ion Barbu.

Cum se apropia ora închiderii, tinerii voiră să achite și cînd li se făcu nota de plată, cerură să fie inclus în prețul consumației și melcișorul pe care voiau să-l la acasă ca pe o prețioasă și de neuitat amintire a serii. Oricum, nu puteau să-l abandoneze așa, pur și simplu, în oțetul anonimatului care îi fusese predestinat. De aici, însă, începură neînțelegerile : melcul nu putea fi cîntărit cu nici un preț de pe frunza lui de salată verde. Făcea, pe semne, parte din prestigiul firmei. Dacă restaurantul se numea „Grădinița", era oarecum, firesc să afli în meniurile sale și melci de grădină. Dar de ce să facă reclamă clandestină restaurantului ? Tinerii erau cinstiți, proaspăt căsătoriți, la început de drum, voiau să intre în viața lor comună cu dreptul, așa că insistară : vrem să plătim și melcul. A făcut parte din consumație ? E al nostru ! Nu-l mai lăsăm nimănui, poate vreți

să-l oferiți și altora...

Veni șeful de sală. Privi o clipă : „A... Se mai întîmplă. De la spălat. Dacă vreți condica de reclamații, să știți că e închisă în biroul șefului care a plecat de la ora 14, a fost obosit c-a avut cîteva nunți". Noi nu vrem nici o condică de reclamații, îi răsună tinerii, vă rugăm, dați-ne melcul nouă, doar atît. Cît face ? Luați, banii. Dar șeful de sală le întoarse spatele, fără să dea bună seara sau vreun alt semn de politețe, cum se mai obișnuiește pe alocuri în astfel de împrejurări.

După un timp, apăru un ospătar : „Ce-i acolo ? Un melc ? Au și apărut melcișorii, așa devreme ? Oooo... E mare, îi merge bine. Trăiește pe picior mare pișicherul !".

— Vă rugăm, ajutați-ne, cît face ? Vrem să plătim cinstit !

Dispăru și ospătarul. Se ivi un picolo : „Noi muncim alți 20 de ore, credeți-ne că nu le putem face pe toate atît de corect cum vreți dumneavoastră".

— Dar noi n-avem nici o pretenție. Adică avem una singură: vrem să plătim melcul...

Lui Dan îi veni brusc o idee:

— Dacă aș sparge, din greșeală, evident, castronul de salată ce s-ar întîmpla ?

— Ar trebui să-l plătiți.

— Cît costă ?

— 17 lei.

— Puteți să-l treceți pe nota de plată ?

— Sigur.

— Considerați că l-am spart.

Și tinerii luară castronul cu amintire. Evident cu tot cu cele două frunze de salată verde și melcul care între timp ajunsese pe vîrful uneia dintre ele, emoționat parcă-se, că părăsește „grădinița" ideală unde se simțise atît de bine. Cu nota de plată nr. 0506239 din 27.III.1989 ieșiră fericiți în aerul răcoros al serii, grăbindu-se spre casă de teamă ca melcul lor să nu răcească.

Ce minunați sînt melcii de la „Grădinița" !

ION ZUBAȘCU

în alb-negru

Pampleziriștii

Umblă întotdeauna eleganți și parfumați, ceea ce este demn de toată lauda fiind un semn de civilizație. Însă deși fac reclamă în gura mare produselor autohtone, nu suportă pe epiderma lor decît atingerea unor haine cu etichete străine și nu folosesc decît spray-uri de pe alte meridiane. Neavînd prea mult habar de limbi străine confundă cîteodată etichetele și ceea ce lor li se pare a proveni din alte locuri ale mapamondului este, de fapt, realizat la noi. Întotdeauna pe figurile lor viclene, de vulpi care au păcălit pe mulți cu ajutorul unor ingenioase tertipuri, e arborat un zîmbet batjocoritor. Cel mai ușor îi recunoști cînd catadicsesc să deschidă gura : atunci, în elanul buzelor le atîrnă cîte o vorbă pe care, după opinia lor, numai din marea mărinimie care îi caracterizează poate să ajungă și la cunoștința altora. Dar sînt perfect deghizați în oameni politicoși, fiindcă de fapt au îndrăzneala cotoiului care se stropșește vajnic la un dulău legat în lanț.

În gura mare susțin, de pildă, că gutuile le sînt fructele cele mai dragi, dar cînd multimea nu-i vede și nu-i aude fac elogiul bananei ; vu o admirație nebună — mai zic — pentru Suduveranu, însă cînd rămîn între ei declară ritos că oricine nu seamănă cu ultimul romancier debutat nu știu unde, e demodat și lipsit de valoare ; în colectivitate au păreri emoționante despre dragoste, dar sînt în stare oricînd să terfelească o fată care nu le răspunde la prima ochează. Orice efort al altcuiva îl supun tirului necruțător al trivialității lor verbale. Vrea cineva să întemeieze o căsnicie și vorbește cu entuziasm despre viitoarea consoartă ? Imediat pampleziriștii îl iau în primire, îi batjocoresc și îl demonfilă ca pe un balon, arătîndu-i ce alei de necazuri ar atrage o asemenea hotărîre. E cineva înflăcărat de o idee care i-a trecut prin cap și care, pusă în aplicare, ne-ar face viața mai ușoară ? Imediat intervin pamplezirișii și demonstrează, negru pe alb, că totul e o minciună, că nimic nu e nou sub soare și că respectiva idee e demult fumată. Iar dacă un altul, într-un domeniu oarecare, începe să iasă în evidență prin muncă și perseverență, pamplezirișii îl iau neîntîrziat peste picior, îi fac cunoștință cu dura zeflemea. Fiindcă pamplezirișilor nu le există nimic serios : existența e doar un capriț, un pamplezir.

Dorind să fie originali cu orice preț, dar neavînd nici o altă înzestrare decît capacitatea de a batjocori, incorecți — și, din păcate, umori și veninoși — să-i descurajeze pe ceilalți cu ironiile lor de doi bani. Fiindcă pamplezirișii n au — și n-or să aibă niciodată — umor, care presupune bunătate, generozitate, o înaltă interioară compatibilă doar cu dorința de mai bine și de mai frumos. La ei în suflete e întuneric, e frig, e o teribilă desconsiderare a omului care își vede, în liniște, de treabă, fără să năzuiască să atragă atenția asupra sa. Cum adică — își spun ei cu mirare — de ce acesta sau acesta stau cuminți, în banca lor, și nu ne ascultă părerile ? Trebuie urgent luați în colimator, smulși de la rostul pe care și l-au făurit și reduși grabnic la zero, ca să nu mai îndrăznească niciodată să ridice capul și să creadă că lucrul lor are vreo importanță pe lumea asta. Fiindcă pamplezirișii urăsc cel mai mult și mai mult pe cei cu vocația construcției, pe cei care visează la noi orizonturi, pe cei care prin sîrma și chiar prin sacrificii contribuie la împlinirea lumii în care trăim.

Ori de cîte ori vedeți cum unii rîd cu gura pînă în urechi de ceea ce alții încearcă să construiască, după puteri, cu trudă și migală, luați bine seama și feriți-vă ca să nu fiți împroșcați cu noroi : fiindcă atunci e clar, trece cîrdul voios al pamplezirișilor.

GEORGE ARION ■

Cronica șoselei

După meci

Ce face covîrșitoarea majoritate a microbiștilor după o partidă care le-a încîntat inimile și a satisfăcut exigențele chiar ale celor mai „contaminați" iubitori ai sportului rege? Simplu, fie ei spectatori, telespectatori sau modești ascultători ai unor recepteare pitice, comentează. Comentează și iar comentează. Cei mai adesea discuțiile nu se fac „pe sec", ci recurgîndu-se la compania unor lichide aducătoare de „argumente". Înainte de meci, în drum spre stadion sau spre televizor, cei stăpîniți de patima jocului cu mingea, ba o cotofană, se grăbesc foarte. Întotdeauna, fără excepție, chiar dacă pînă la ora începerii jocului e încă destul timp. Sînt cuprinși și de un fel de fobră. În mintea piloților cîntărește mai greu ce se va petrece pe iarba tunsă scurt, în comparație cu ce se întîmplă atunci, pe rafuit, în momentele parcurgerii itinerariilor spre casă sau terenul de sport. După meci, șoferii și pasagerii lor, reiau și iar reiau, în mașină, descrierea fazelor celor mai fierbinți și a tuturor elementelor, care, împreună, compun atmosfera specifică a unei confruntări fotbalistice mai mari ori, mai modeste. Chiar dacă s-a limitat doar la apă minerală sau cîrnoară, omul de la volan nu poate rămîne pasiv la discuțiile din interiorul „zeului". Cînd se descrie un gol de antologie „ascmenea gol vezi la o sută de ani o dată" remarcă un „contamoiat", și șoferul e în extaz, ce valoare mai poate avea prioritatea unui Lăstun sau a unui amărît de pieton.

**Se întunecase, abia se mai vedea. Ce fusese de arătat, tinerii demonstraseră puștilor — spectatori ce asistaseră cu gura căscată la rularea pe asfalt, a terifiantelor faze ce le priviseră cu puțin mai înainte pe micul ecran. „Simt nevoia să fac ceva deosebit, m-am săturat de puștime", îi se destăinuie lui Dan, nașului său prieten. „Ceva așa mai lejer din comun". „Nimic mai simplu, am și găsit soluția. Nu ți-ar surîde o mică escapadă cu „măgăoaia" lui nea Radu ? Doar o cunoști ca pe propriul buzunar. E în fața casei lui soră-sa. A servit masa și acum probabil comentează meciul cu amicii. Auzi?" și Dan îi propune unicului, să-și îndrepte organul sting al auzului spre căsuța situată nu departe de locul unde cei doi tineri pun la cale isprava. „Da, confirmă brunetul, hărmălaia e mare. Comentează golurile în ordine cronologică, vorbind toți o dată. Trebuie însă să ne grăbim. Omul s-ar putea să se pregătească de plecare". Șofe, amicul cu pigmentul pielii mai închis, mai „călătorise" imensa Raba a vecinului. Fără ca acesta să se sesizeze despre dispariția temporară a mașinii. Ce-i drept brunetul avea și marea dexteritate de a porni și pleca cu ea fără să se facă simțit. Parcă era o felină ce se strecura printre flăcările jungiei. De data asta îi favorizau și larma vocilor, întreținute de vreo livoare, care acoperea zgomotul motorului. „Renunță la mersul ăsta ca după mort, Șofe. Omul, observîndu-ne, s-ar putea lua după noi cu mașina mică a lui cumnată-său". Brunetul apasă brusc pe pedală pentru a-i mai dovedi o dată pricetenului său că nu sînt ce-i spusese deunăzi nu-s basme. „Raba nit îi ea de mare, ușurința Șofe, se poate ridica cu roțile din față aidoma unui acustor la decolare". O zmucitură puternică îl expediază pe Dan cu ceafa în genunchii de metal ai cabinei. Gîgîntul, ca un cal după ce primește o puternică lovitură de cravaș, își bichi la rîndul său berghelitele din motor. Apăsarea dură pe accelerație nu fu însă de bun augur pentru cei doi plecăcios-vară. Basculanta așuă într-un gard de cărămidă, transformîndu-l în țăndări. Pentru imensa mașină, obstacolul se dovedi o brută răzmuriță în calea unui elefant. Nărăvașul gigant de oțel făcu apoi o bruscă și neașteptată mișcare de rotație spre stînga, urmare a manevrării volanului, în aceeași direcție de către „șoferul" mai mult decît neîndemînatic. Frîna nu-i mai folosi lui Șile. Dimpotrivă. Întră cu încrîncenare-i mașină într-o casă-vagon, așa cum se întîmplă pe vremuri în mahalalele Bucureștiului. Străpunse unica bucătărie, spulberă magazia de lemne, pătrunse o debara. „Vai și" ațîțe două cămăruțe și se opri la o sută-zece sufragerie cu bara de protecție în fața televizorului în pericolul său, „uzina pe roți" dădu un mic ghiont cîinelui din curte care se transformă imediat într-o spectaculoasă fîntînă arteziană cu apa coloră bizar, gălbenă deschis, sub efectul luminii becului din stradă. Găinile, ce-și făceau de mult somnul, își părăsiră înnebunite cuibușorii, ascuțindu-se acum pe unde puteau. Fulgi, particule de var, fărîme de scînduri, achije de cărămizi, laolaltă cu ce mai rămăsese din mobilă, cratițe, oale îndoite, farfurii sparte, frigiderul dezmembrat, lustrele torsionate acopereau basculante, transformînd-o într-un ciudat pom de nuntă. Raba era atunci I se spărsese numai parbrizul. Forțele opozante își urmăreau în inegale. De o parte, un gigant de oțel-purtat de două sute de cai și de-atîți o subredă căsuță construită în 1915 „Toamna, mă ștergeam. Mă spălăsem în lighenul de cositor (obiectul căzut de amenele noi se transformase într-o foaie de tablă) Dacă nu mă înșel pe spre prunopul atîrnat de uscă, dumn și eu forma lui", rumegă cu lăcomie bătrîna. În timp ce Șile se grăbea să părăsească prin „culise" scena întîmplării, plondu buletinul. Ne privește din fotografie un chip neutru, negricios, de adolescent. „Eu parcă, spune băiatul, nu fac asemenea năzdrăvănii! Pentru puțin timp pe „scenă" este adus și Dan cu o figură la fel de spășită ca și cea a amicului său din poză. „De data asta am avut ghinion, ce să-i faci".

VICTOR BEDA ■

Un gest

Răsfoind zilele trecute, la Biblioteca județeană din Constanța, volumul „Istoria literaturii române între cele două războaie" — vol. I, de O. S. Crohmălniceanu, am descoperit gestul unui cetățean al acestui oraș care altfel, ar fi rămas anonim. Poate că, chiar așa s-a și dorit...

Dar despre ce este vorba. În interiorul acestui volum, o legătură dibaci făcută, trădînd dragostea pentru cuvîntul scris și tipărit, petale, scrise citeț, de mînă, conținutul paginilor de la 285, în 294, absente din cartea respectivă. Pe prima din această pagină, o necesară explicație : „Pentru a veni în sprijinul altor cititori, am încopciat dintr-un volum complet paginile lipsă și le ofer cu deplină satisfacție. Octavian Păunescu, Constanța, Aleea Garofiței 11, bloc L62, ap. 3."

Nu-l cunosc pe acest cititor, pasionat se vede de istoria literaturii române, dar el este demn de toată stima și considerația noastră. Gestul său este cel al unui om deosebit. Un om scris cu majusculă.

Stau însă în cumpănă și nu știu zău, cum să-l numesc pe cel care, frustrîndu-i pe mulți alții, și-a însușit fără scrupule și fără nici-un drept paginile respective. Să-l spunem tot un ?.?.

Și din păcate, așa cum mi-a mărturisit cu durere Dumitru Constantin Zamfir, director al frumoasei biblioteci constănțene, adăpostită de o splendidă clădire, la doi pași de malul mării, asemenea fapte nu sînt singulare. Mi-a fost dat să văd în alte volume amputate, infirme, sau adnotate grosolan cu considerații personale, făcîndu-se abstracție de ele însele, în fond, bunuri bibliice, prețioase valori ale monahismului. În fața acestor „exemple", gestul cititorului mai sus numit rămîne exemplar.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

Cronica șoselei

Un gest

Răsfoind zilele trecute, la Biblioteca județeană din Constanța, volumul „Istoria literaturii române între cele două războaie" — vol. I, de O. S. Crohmălniceanu, am descoperit gestul unui cetățean al acestui oraș care altfel, ar fi rămas anonim. Poate că, chiar așa s-a și dorit...

Dar despre ce este vorba. În interiorul acestui volum, o legătură dibaci făcută, trădînd dragostea pentru cuvîntul scris și tipărit, petale, scrise citeț, de mînă, conținutul paginilor de la 285, în 294, absente din cartea respectivă. Pe prima din această pagină, o necesară explicație : „Pentru a veni în sprijinul altor cititori, am încopciat dintr-un volum complet paginile lipsă și le ofer cu deplină satisfacție. Octavian Păunescu, Constanța, Aleea Garofiței 11, bloc L62, ap. 3."

Nu-l cunosc pe acest cititor, pasionat se vede de istoria literaturii române, dar el este demn de toată stima și considerația noastră. Gestul său este cel al unui om deosebit. Un om scris cu majusculă.

Stau însă în cumpănă și nu știu zău, cum să-l numesc pe cel care, frustrîndu-i pe mulți alții, și-a însușit fără scrupule și fără nici-un drept paginile respective. Să-l spunem tot un ?.?.

Și din păcate, așa cum mi-a mărturisit cu durere Dumitru Constantin Zamfir, director al frumoasei biblioteci constănțene, adăpostită de o splendidă clădire, la doi pași de malul mării, asemenea fapte nu sînt singulare. Mi-a fost dat să văd în alte volume amputate, infirme, sau adnotate grosolan cu considerații personale, făcîndu-se abstracție de ele însele, în fond, bunuri bibliice, prețioase valori ale monahismului. În fața acestor „exemple", gestul cititorului mai sus numit rămîne exemplar.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

VREMEA
cum a fost
cum va fi

Josefina Miha

Instabilitatea atmosferică prognozată în precedentul număr al revistei, s-a manifestat din plin atît prin fenomenele spectaculoase ale meteorologiei estivale : descărcările electrice și căderile de grindină (semnalată în mod repetat la București, și pe arii extinse în județele Constanța, Gorj și Vîlcea) cît și prin binefăcătoarele și multașteptatele ploi. Cantitățile de apă cumulate în această săptămînă au depășit frecvent 25 l/mp, la Băile Herculane și Păltiniș depășindu-se chiar 70 l/mp. Ploile au acoperit întreg teritoriul țării și doar pe areale restrînse din Oltenia, Muntenia, Dobrogea, centrul Moldovei și nord-vestul Transilvaniei au cumulat mai puțin de 10 l/mp. Cele mai mari cantități de apă căzută în 24 ore au fost de 56 l/mp la Băile Herculane și 50 l/mp la Cîmpani (jud. Gorj). La munte precipitațiile au fost și sub formă de lapoviță și ninsoare.

Aceste ploi așteptate în special de agricultori și energeticieni reprezintă o primă împlinire a așteptărilor meteorologilor prognosticieni pe lungă durată, formulate pentru perioada aprilie—iunie încă de la începutul lunii noiembrie 1988. Comunicarea colegilor Corneliu Pop și Constantin Andronache privind „Prognoza apariției secetei în România în perioada aprilie—iunie" susținută la Sofia*, relevă o teleconexiune între deformarea suprafețelor topografice de egală presiune atmosferică în lunile septembrie și octombrie deasupra regiunii atlantico-europene și bilanțul hidrotermic pe durata maximului de consum a rezervelor de apă din sol din perioada de vegetație pentru zona agricolă din sud-estul României. Perioadele secetoase sînt precedate de toamne în care nivelul suprafeței izobarice cu presiunea atmosferică de 500 mb se situează la înălțimi mai ridicate decît în mod obișnuit deasupra zonei polar continentale a Europei și opus, excesul de umiditate este precedat de nivele mai coborîte. Conexiunea are loc pe fondul unei oscilații atmosferice caracteristică regiunii Atlantico-Europene.

Vom încerca să ilustrăm importanța cunoașterii anomaliilor climatice regionale teleconectate cu un anume proces fizic major cum ar fi oscilațiile atmosferice la scară mare. Asociat episodului El Niño 1982—83 în regiunile estice ale S.U.A. a avut loc o pecruducscență a encefalitei (ca rezultat al căldurii după o primăvară umedă ce a procurat mediul favorabil pentru țînțari); în statul Montana s-au înmulțit muștăcătorile gerbilor cu clopoței (căldura și uscăciunea la altitudini mari au determinat coborîrea șoarecilor în căutarea de apă și hrană spre zone mai joase dar și mai dens populate ; iar șerpii cu clopoței și-au urmat prada preferată) ; în New Mexico cazurile de ciumă bubonică au înregistrat o creștere record (ca rezultat al unei primăveri răcoroase și umede ce a creat condiții favorabile pentru rozătoarele purtătoare de purici) ; în apropierea coastelor statului Oregon au crescut atacurile rechinilor datorită încălzirii neobișnuite a apelor mării) iar în apropierea coastelor Californiei au crescut numărul de răniri pruntre înotători și surfiști datorită unui fund de mare mai accidentat rezultat al numeroaselor furtuni).

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 20 - 25 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/mp)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	18÷21	5÷9	10÷13	33.5	Grivița 1952	-2.3	Craiova 1903
Dealuri și podișuri	15÷19	3÷8	12÷16	32.5	Tg. Mureș 1934	-5.0	Iași 1959
Depresiuni	14÷18	0÷5	12÷13	25.8	Petroșani 1968	-4.3	Făgăraș 1981
Vf. Omu	2÷3	-7÷-6	23	9.5	1950	-16.2	1979
Litoral	14÷15	7÷8	7	28.5	Constanța 1928	0.2	Constanța 1955

În zilele următoare se va consemna o ameliorare în aspectul vremii față de săptămîna care a trecut. Izolat va mai ploua la zorile de deal și de munte. Temperaturile vor înregistra o creștere : maximele vor fi cuprinse între 14° și 24°, mai ridicate chiar în sud, iar minimele nocturne se vor situa între 2° și 12°. În a doua parte a intervalului nebulozitatea se va intensifica și vor cădea ploi. La început în regiunile estice apoi pe întreg teritoriul țării.

* Prima Conferință a O.M.M. asupra prognozelor de lungă durată, 29.09—6.10.1988.

NOTĂ : La 17 aprilie 1989 a avut loc sub patronajul Academiei R.S.R., în sala Ștefan Hepites de la Institutul de Meteorologie și Hidrologie, o masă rotundă cu tema „Tehnici de supraveghere globală a mediului aerian și hidric, cu aplicații practice în laboratoarele de specialitate. S-au susținut de către specialiștii institutului comunicări variate și actuale, de deosebit interes va : utilizarea radarului meteorologic în detecția și urmărirea fenomenelor meteorologice periculoase ; aplicații moderne în meteorologia spațială ; investigarea, evaluarea și supravegherea prin teledetecție a resurselor de apă.

O bună parte a discuțiilor a vizat găsirea modalităților de unificare a potențialului material și uman existent la scară națională pe linia investigării mediului înconjurător.

● Luînd cuvîntul în cadrul Conferinței pentru dezarmare de la Geneva, reprezentantul român a evidențiat necesitatea abordării unitare a problemelor dezarmării, astfel încît acordurile și măsurile din acest domeniu să se constituie ca părți ale unui ansamblu de acțiuni menite să contribuie la stabilitatea în lume, avîndu-se în vedere că principiul securității egale a statelor să nu fie afectat, să se asigure un raport de forțe cît mai stabil în lume, la niveluri tot mai scăzute. A fost prezentat conceptul românesc privind înfăptuirea unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară și care să cuprindă măsuri de eliminare a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă, precum și măsuri de reducere substanțială a armamentelor convenționale, a efectivelor și bugetelor militare. S-a evidențiat că pacea și securitatea internațională nu pot fi asigurate acționîndu-se în mod izolat, prin interzicerea și eliminarea doar a uneia sau alteia dintre categoriile de arme, sau prin menținerea așa-numitei descurajări nucleare ori a altor concepții de natură să promoveze cursa înarmărilor. Dimpotrivă, a spus vorbitorul, securitatea se poate realiza numai prin dezarmare în toate domeniile, prin interzicerea și eliminarea într-un proces cuprinzător și coerent a armelor nucleare, a armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă. A fost subliniată importanța pe care România o acordă elaborării și finalizării de către conferință a programului global de dezarmare. Un asemenea document este chemat să ofere o viziune de ansamblu asupra componentelor dezarmării și obiectivelor sale, precum și asupra programării în timp a eforturilor comunității internaționale, a măsurilor și acțiunilor din acest domeniu.

● La sediul ONU s-a anunțat începerea, la 20 aprilie, la Geneva, a unei noi runde de convorbiri între Iran și Irak, la nivelul miniștrilor de externe, avîndu-i ca mediator pe secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar. Secretarul general al ONU și-a exprimat speranța că aceste convorbiri vor reprezenta o ocazie favorabilă pentru a se înregistra progrese pe calea unei aplicări depline și grabnice a rezoluției 598 a Consiliului de Securitate privind reglementarea conflictului și pentru stabilirea de relații de bună vecinătate și pace trainică între cele două țări.

● La Berlin s-au desfășurat lucrările ședinței Comitetului miniștrilor afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia. La încheierea lucrărilor au fost adoptate Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia cu privire la armamentul nuclear tactic din Europa, Apelul „Pentru o lume fără războaie" și Comunicatul ședinței.

● La Londra au început lucrările unui forum internațional cu privire la problemele informației. Participă reprezentanți din 33 de țări europene, precum și din SUA și Canada. Organizarea acestui forum a fost convenită la Reuniunea general-europeană de la Viena.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Reducerea bugetelor militare

Cursa înarmărilor este un fenomen cu consecințe negative pronunțate pe numeroase planuri. În primul rînd, în ceea ce privește pacea și securitatea lumii. Chiar și în absența unui război la scara întregii planete (războaie „locale" au fost destule), acumularea de imense cantități de arme, tot mai perfecționate și mai distrugătoare, în primul rînd de arme nucleare, constituie un pericol permanent : războiul poate izbucni oricînd, întrucît baza lui tehnico-materială există. Efecte negative are cursa înarmărilor asupra relațiilor internaționale, pe care le încordează și le deteriorează, în defavoarea convietuirii și conlucrării pașnice, asupra naturii terestre, pe care o secătuiește și o poluează, asupra altor elemente și zone de pe planeta noastră, precum și asupra Cosmosului, pînăit, din cauza armelor ce se produc, de aceleași pericole ca și Pămîntul. În comentariul de față vom avea în vedere consecințele negative de ordin economic.

Problema este deosebit de acută, de ea s-au ocupat și se ocupă, printre alții, experți ai O.N.U. În esență, este vorba de faptul că înarmările sustrag din circuitul civil resurse materiale, umane și financiare uriașe — peste 1 100 de miliarde de dolari anual. Potrivit datelor provenind de la Națiunile Unite, pe glob sînt ocupate în domenii legate de apărare circa 80 de milioane de persoane, din care 29 milioane combatanți (11 milioane în statele dezvoltate și 18 milioane în țările în dezvoltare). Către producția și activitatea militară sînt îndreptate resursele naturale cele mai scumpe și mai de calitate, mijloacele și instrumentele de cercetare cele mai perfecționate, cuceririle științifice de ultimă oră, specialiștii cei mai dotați, muncitorii cei mai pricepuți. Și toate aceste resurse se consumă cu totul în gol, fiind, chiar din momentul alocării lor, pierdere curată. În felul acesta, înarmările poartă o bună parte din răspundere pentru sărăcia și mizeria existente astăzi în lume, iar necesitatea reducerii cheltuielilor militare apare evidentă.

Desigur, ideal ar fi ca la aceste cheltuieli să se renunțe total și definitiv chiar acum. Împrejurările concrete fac însă necesară menținerea, pentru o anumită perioadă, a forțelor de apărare și deci și a cheltuielilor legate de acestea. Dar la tot ce depășește nevoile de apărare se poate renunța nu numai fără pagubă, ci cu mare folos. În acest sens, România a avansat de-a lungul anilor propuneri la Națiunile Unite, în alte foruri internaționale, care s-au concretizat în rezoluții și în alte documente. Așa, de exemplu, în toamna anului trecut, la inițiativa țării noastre, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție în care, relevîndu-se îngrijorarea adîncă a popoarelor în legătură cu sporirea alarmantă a bugetelor militare, se exprimă preocuparea celor 159 de state membre pentru identificarea unor căi și mijloace practice de reducere a cheltuielilor militare și este adresat un apel tuturor țărilor, în special celor puternic înarmate, de a manifesta reținere în fixarea nivelurilor acestor alocații. În cadrul reuniunii de anul acesta de la Viena consacrate începerii de negocieri asupra forțelor armate convenționale din Europa și pentru adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate pe continent, au fost prezentate „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu privind problemele dezarmării, întăririi încrederii și securității pe continentul european", în cadrul cărora s-a propus reducerea cheltuielilor militare cu 25—30 la sută într-o primă etapă și cu 50 la sută pînă în anul 2000. Se știe că România a fost prima țară care a trecut la reducerea unilaterală a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare : în 1986, în urma unui referendum, acestea au fost reduse cu 5—10 la sută. Iar faptul că și alte țări din Tratatul de la Varșovia au anunțat reduceri de efective și de cheltuieli militare, precum și faptul că se manifestă anumite convergențe pe plan internațional în favoarea reducerii bugetelor militare (O.N.U. a cerut din partea statelor membre propuneri de măsuri privind reducerea bugetelor militare, urmînd ca pe baza lor să se redacteze un raport ce va fi prezentat la a 44-a sesiune a Adunării Generale a organizației mondiale) atestă justețea și actualitatea demersurilor și inițiativelor românești.

ION D. GOIA ■

Stresologia

S-a afirmat că dacă știința stresului, „stresologia", care ține concomitent de psihologie, de medicină, de sociologie și de alte discipline, este foarte nouă, apărută abia de cîțiva ani, obiectul ei, stresul, este vechi de cînd lumea. Oamenii au avut mereu de-a face cu stresul, dar l-au suportat fără să știe cum se cheamă și ce înseamnă. Fenomenul e studiat abia astăzi.

Dar studierea stresului nu este un scop în sine, ci doar mijlocul de a găsi remediile potrivite, reclamate de împrejurarea că stresul influențînd serios randamentul în muncă al oamenilor, combaterea lui are o mare importanță socială, economică și politică. Iar drumul către remedii este găsirea cauzelor, spre a le înlătura, potrivit principiului „Sublata causa, tollitur effectus" (dacă se suprimă cauza, dispare și efectul).

Cauza ? De ce a apărut, mai ales în perioada postbelică, stresul ca fenomen de masă, ca maladie cu mare extindere ? E de la sine înțeles că din pachetul de răspunsuri n-au lipsit fenomene ca : suprainarmarea, supraindustrializarea, supraurbanizarea, supraautomatizarea, electronizarea, computerizarea, poluarea, înstrăinarea și altele. Stresul poate fi combătut cel mai bine punînd ordine în toate acestea. Dar au fost și specialiști care s-au străduit să pună în legătură realitățile din zilele noastre, dătătoare de stres, cu limitele biologice ale omului. Unul dintre ei, șeful catedrei de studiere a legăturii dintre stres și capacitatea de muncă de la Universitatea din Tilburg (Olanda), I. Heillard, afirmă că, probabil, ceea ce îl înconjoară, îl solicită și-l trăcasează astăzi pe om, fenomenele amintite anterior și altele, încep să depășească posibilitățile creierului uman de a le suporta, de a se descurca cu ele. Schimbările ce au loc în epoca noastră sînt prea rapide, prea multe și prea mari pentru creierul omului, care nu s-a schimbat deloc în decurs de 40 de mii de ani. Omul are deci un creier „învechit", programat pentru agricultură, pentru vînat și pescuit. Însă lumea de azi omul nu are cum s-o evite. Și atunci eforturile mari pentru adaptare, energia imensă cheltuită în acest scop duc la apariția sentimentului de nesiguranță, de pericol și de teamă : stresul.

Dar, atît profesorul olandez, cît și alți specialiști consideră că, în ciuda faptului evident că biologicește omul este același de acum 40 de milenii, el se poate adapta epocii noastre. În acest scop însă, omul trebuie să înlăture solicitările inutile, prin eradicarea fenomenelor negative (dintre care unele au fost menționate mai sus), și să le țină în frîu pe cele necesare.

ION DUMBRAVĂ ■

Apărați delfinul!

Sînt 30 de ani de cînd marina americană încearcă să folosească în scopuri militare capacitățile feste din comun ale acestor mamifere inteligente. Dacă delfinii pot recupera în joacă chelle pe care turiștii le aruncă în mare, atunci de ce n-ar fi capabili să recupereze componentele de rachete pierdute la lansare ? Auzul lor extraordinar — de 20 de ori mai sensibil decît al nostru — ar putea fi folosit pentru depistarea de la mare distanță a submarinelor inamice.

Există și o altă utilizare a delfinilor care-i preocupă în cel mai înalt grad pe păstrătorii florei și faunei pămîntului. Sub acuzare se află pescarii de ton care se folosesc în această utilă operațiune de bîlnzii și jucăușii delfini. Întrucît bancurile de ton obișnuiesc să circule împreună cu turmele de delfini, pescuitul devine o simplă alergătură cu bărci rapide pentru întinderea unor năvoade mari în zonele de promenadă ale delfinilor. Cînd plasele se ridică, pescarii sînt siguri că vor găsi mult apreciatul ton. „Fishing on delphin", adică pescuit cu delfin, se numește această tehnică. Cum sînt recompensați delfinii pentru ajutorul dat ? Sînt pur și simplu măcelăriți, spune Sam La Budde, biolog marin care a asistat la numeroase asemenea partide de pescuit și a văzut cum au fost uciși la o singură vînătoare 500 de delfini căzuți în plasc ! Fie mor sufocați, fie sînt uciși cu ciomegele, destinul lor este același. Morți accidentale, le califică reprezentanții industriei alimentare americane, iar Departamentul Comerțului „permite" 20 500 de „accidente" pe an. Admițînd că această cotă de asasinate este respectată și luînd în calcul și contribuția pescarilor sud-americani se ajunge la 125.000 pe an deci, în ultimii 30 de ani, mai bine de șase milioane de delfini uciși fără nici un sens, apreciază Scott Trimingham, președintele unui grup ecologist care invită consumatorii americani să boicoteze întreprinderile producătoare de conserve de ton..

Un adevărat holocaust de care nu știm cine se face mai vinovat, războinicul sau pescarul. Ecologiștii au pregătit o lege care odată adoptată ar proteja specia în maniera în care s-a procedat pentru păstrarea în viață a altor mamifere marine, balenele.

IOAN ROȘCA ■

O enciclopedie

În cele 79 de filme pe care le-a realizat începînd din 1914, Charlie Chaplin (de la nașterea căruia s-au împlinit, în urmă cu cîteva zile, o sută de ani)a vorbit, de cele mai multe ori, cu o simplitate cuceritoare, despre oameni obișnuiți, despre cei care, în confruntările cu evenimentele insignifiante sau importante, les, adeseori, înfrînți, lutndu-și însă o revanșă meritată în plan moral, avînd întreaga noastră compasiune și simpatie. Eroul său e hitru, bonom, visător, justițiar, îndrăzneț, las, crud, inteligent, pișicher, încurcă-lume, violent tandru, pragmatic, generos, viclean, umil, cutezător, descurcăreț, fricos, curtenitor, măreț. Nici una din posturile în care se poate afla omul nu i-a fost străină, nu i-a rămas indiferentă. Dealtfel, însuși Chaplin recunoaște : „Eu am studiat omul, pentru că fără a-l cunoaște, n-aș fi putut realiza nimic în meseria mea. Cunoașterea firii umane este baza oricărui succes". Și într-adevăr, în capodoperele sale ca și în celelalte pelicule pe care le-a realizat se reflectă o uriașă curiozitate față de făptura umană, investigată cu un rafinament artistic legit din comun, semn neîndoielnic al încrederii în puterea ei de perfecționare și al unei iubiri nemărginite. Creatorul unuia din cele mai cunoscute și mai îndrăgite personaje din istoria planetei a fost și o mare și demnă conștiință a timpului său, un artist implicat și în deplină cunoștință de cauză, în frămîntările secolului în care trăim.

Am rîs și rîdem în continuare de năzdrăvăniile lui Charlot. Dar, de fiecare dată, după ce hohotele de rîs se potolesc, rămînem pe gînduri cu sufletele răvășite și, rememorînd secvențele pe care le-am văzut, glumbușlucurile de pe ecran, le descifrăm, pînă la urmă, ca pe niște tulburătoare avertismente adresate nouă de un artist profund preocupat de viitorul semenilor noastre, de posibilele ei căi de salvare din impasurile ce o amenință.

A. GEORGE ■

Am rîs cu lacrimi de bastonul lui învîrtit prin aer cu o dexteritate buimăcitoare și metamorfozat, după împrejurări, din obiect de sprijin, în unealtă sau armă. Am făcut haz de ghetele lui scîlciate și mult mai mari decît i-ar fi trebuit, de pălăria și vesmintele sale largi. Ne-am amuzat de chipul său ale cărui posibilități de expresie erau de-a dreptul năucitoare. Ori de cîte ori l-am văzut cum intra în cele mai incredibile încurcături, pe care apoi le rezolva cu o nonșalanță stupefiantă, nu ne-am putut împiedica să-i numim cel mai mare comic al ecranului. Cineva spunea despre el : „Nimeni nu s-a bucurat de o glorie atît de universală, rămînînd în același timp simplu și natural." (Emil Ludwig). Altcineva (André Bazin) adăuga : „Pentru sute de milioane de oameni de pe planetă, Charlot este un erou, cum erau în alte civilizații Ulysse sau Roland... Charlot este un personaj de mit." Pentru ca un român, Camil Petrescu, să noteze memorabil : „Chaplin nu e un fenomen, e un geniu. Acest Molière al cinematografului este o rezultantă a timpurilor noastre."

În folosul științei ?

La peste patru decenii de la încheierea celei de a doua conflagrații mondiale, omenirea mai [redacted] parte de descoperiri cutremurătoare. În R.F.G., o rețea de televiziune a prezentat o emisiune „Anatomia celui de-al III-lea Reich", care dezvăluie faptul că materialul didactic anatomic folosit în universități vest-germane renumite provin de la victimele din lagăre. Dezvăluirile au stîrnit controverse. În timp ce la Universitatea Tübingen s-a constituit o comisie care să cerceteze proveniența întregului material didactic, oficialitățile din legendarul Heidelberg au afirmat că nu dețin asemenea „urme" ale nazismului (lucru infirmat de o cercetare atentă, care a descoperit piese anatomice din perioada 1941—1943 !). Nu este de mirare din moment ce Institutul de antropologie din Berlin a finanțat experiențele doctorului de sinistră faimă Josef Mengele, la Auschwitz, iar Institutul Max Planck din Frankfurt mai deține „colecția" de creiere a doctorului Julius Hallervorden, cel care îi declara, cu seninătate, în 1945, unui ofițer medic american : „Am acceptat totul fără să mă întreb de unde provin ; nu era treaba mea !"

Cîte victime au fost în numele așa-zisei științe ?

Mai mult, s-a stabilit că peste 45 de lucrări științifice, publicate după război, au avut la bază datele obținute în „laboratoarele morții". În lumea științei nu s-a pus întrebarea cu privire la proveniența datelor. Ernest Lefever din Washington afirmă că „ele au rigoare. Nu cereți politicii să invalideze știința. Știința se conduce după propriile-i legi".

Sebastian Fetcher, medic din Freiburg (al cărui tată a fost ucis de Gestapo), este de părere că „nu putem fi de acord cu aceia care susțin că asemenea materiale trebuie păstrate, că distrugerea nu mai ajută victimelor. Asemenea victime ale nazismului trebuie să dispară". De altfel, profesorul de anatomie de la universitatea din Tübingen, Ulrich Drews, a propus ca tot acest „material didactic" să fie îngropat într-un mausoleu.

Dincolo de controversele științifice sau publice rămîn victimele nevinovate care au murit nu în folosul științei, ci doar din cauza unei ideologii.

DAN DĂNUȚ DORU ■

După Sevilla, Barcelona...

STEAUA BUCUREŞTI
va disputa cu A.C. Milan titlul de
CEA MAI BUNĂ ECHIPĂ A EUROPEI!

Unul dintre cele trei obiective pe care **Steaua** şi le-a propus pentru sezonul fotbalistic 1988—1989 — cîştigarea campionatului de fotbal al R.S.R., cîştigarea Cupei şi calificarea într-o fază superioară a C.C.E. a fost îndeplinit cu brio : pentru a doua oară în ultimii patru ani ea este finalistă a celei mai prestigioase competiţii europene de fotbal. Deşi ultimul act al acestei calificări s-a consumat pe stadionul „Atatürk" din Izmir (informaţiile pe care le-am primit în legătură cu locul desfăşurării acestui meci sînt contradictorii : unii comentatori susţin că stadionul respectiv poate primi 40 000 de spectatori, alţii că ar putea găzdui 70 000) de fapt calificarea în finală s-a realizat la Bucureşti, într-o modalitate impresionantă, categorică, fără drept de apel, atunci cînd, în ziua de 5 aprilie, echipa militară a învins-o pe **Galatasaray** cu 4—0. Numai o minte lipsită de luciditate ca a antrenorului Demizli putea să susţină că formaţia turcă are toate şansele pentru a disputa finala. Numai nişte suporteri fanatici — care au sporit populaţia Izmirului cu vreo 20 000 de capete — mai puteau crede în aceeaşi şansă. În mod logic însă, fără a forţa nici o clipă, ca şi cum s-ar fi aflat la un meci de antrenament sau la un joc cu o echipă din partea a doua a clasamentului campionatului nostru de fotbal, Stoica şi ai lui şi-au permis să facă un egal cu **Galatasaray**, poate din mărinimie, poate dintr-o relaxare într-un fel scuzabilă, învingînd-o totuşi cu scorul general de 5—1, scor care, dealtfel, a început să-i fie extrem de familiar. Totul în ciuda unui arbitraj păgubitor pentru **Steaua**, domnul Hackett prieten de la **Conect** cu care am vizionat meciul, pentru ca, după derularea şi celei de a doua reprize, acest scor să fie de 24 la 9), unele dintre ele fiind de o grosolănie care ar fi trebuit să-i pună pe gînduri pe cei 30 000 de spectatori prezenţi la joc. Şi, totodată, în ciuda unor adversari care au jucat totul pe o carte — şi aceea s-a dovedit a fi măsluită — a unui atac chipurile întărit, dar în realitate banal, lipsit de eficacitate, în care n-a strălucit decît Prekazi. Deşi a jucat, ca deobicei, numai în zece oameni — Piţurcă aflîndu-se în aceleaşi ipostaze, ca şi în alte prestaţii ale **Stelei**, care te aduc în pragul infarctului. Disputînd un meci european chiar şi în Asia Mică, într-un frumos peisaj accesibil doar unora, **Steaua**, îndeosebi în a doua repriză, şi-a dovedit apartenenţa la un fotbal de o deosebită calitate, mai ales prin şcolpirile unor jucători de mare fineţe cum ar fi Lung — cel mai bun de pe teren —, vrăjitorul Hagi, cu mare chef de joc, inflexibilul Bumbescu şi Ilie Dumitrescu (autorul golului nostru). A fost miercuri, în totului tot, un meci pragmatic, numai pentru rezultat, şi de-o parte şi de alta, care-rareori s-a ridicat la nivelul unui spectacol de ţinută, şi atunci numai datorită jucătorilor militari, posesori al unei tehnici impecabile, deseori buimăcitoare pentru cei din faţa lor. A fost doar 1—1, dar putea, la fel de bine, să fie un scor net favorabil pentru noi, dacă n-ar fi fost ratările incredibile ale lui Piţurcă, Balint, Ilie Dumitrescu şi Hagi — ultimul oferindu-şi drept cadou şansa de a trimite balonul într-o bară care poate că şi azi mai vibrează în cosmarurile suporterilor de la **Galatasaray**.

De la o echipă care a cîştigat confortabil prima partidă cu scorul de 4—0 nici nu se putea aştepta la mai mult. În mod firesc, **Steaua** s-a menajat, n-a „tras" la valoarea ei reală, dar, deşi nu ne-a încîntat decît în unele minute, ne-a adus satisfacţia unei biruinţi de mare prestigiu. Performanţa Stelei, care nu este la îndemîna oricui, trebuie salutată cu toată admiraţia şi cu tot respectul pentru marile valori pe care România le are astăzi şi în fotbal. Din toată inima, Bravo **STEAUA** !

GEORGE ARION

La Izmir, doar tranzit spre finală

fluierînd adesori aiurea în defavoarea ei, cea mai flagrantă gafă a lui, nepermisă pentru cineva care vrea să se retragă demn dintr-o carieră fiind aceea în care, portarul echipei **Galatasaray**, iugoslavul Simovici, a trimis, cu putere o minge în ceafa lui Piţurcă, de unde a poposit în poartă — gol perfect valabil, care putea fi anulat — aşa cum s-a şi întîmplat — numai de un arbitru arbitrar. Cu toate că fotbaliştii turci au dorit, mai ales în prima repriză, să-şi intimideze partenerii de joc printr-o serie incredibilă de faulturi (cu 16—7 au condus gazdele la pauză la acest capitol, după cum a numărat un prieten de la Conect), **Steaua** va avea probleme după retragerea unor jucători mai în vîrstă" (Fănuş). „Niciodată", îl contrazice Lucescu, şi argumentează : jucători buni va avea mereu, starea de spirit este excelentă şi întreţinută în permanenţă, au nişte realizări în spate, care-i susţin, şi-apoi jucătorii evoluează deja pentru prestigiul lor, în primul rînd. Din ceafa lui Piţurcă şi degajarea lui Simovici mingea intră în plasă. „Gol valabil ! ! !", sar Fănuş şi Băieşu. Arbitrul apreciază, probabil, obstrucţie la portar. „Le vom da gol cu faţa, nu cu spatele !" (Mărăşanu). După indirecta lui Prekazi : „Steaua are un joc de apărare perfect, altfel nu se explică de ce o echipă care joacă acasă n-are într-o jumătate de oră nici-o situaţie clară de finalizare. Faţă de Sampdoria — Malines, jocul de aici e foarte curat" (Lucescu). Apoi, după contraatacul lui Hagi : „El cred că se mai pot califica, altfel nu pot lăsa asemenea situaţii de inferioritate numerică în apărare". Vine „bomba" lui Prekazi din min. 37: formidabil şut. Lung se-ntinde, dar nu reuşeşte decît să respingă în bara transversală şi de-acolo spre cel care a înscris. Băieşu „se bate" în zadar pentru ideea unui ofsaid : nimeni nu-l ascultă. Peste un minut, Hagi trage la fel, dar Simovici respinge în corner ; tot Hagi execută şi 1—1, prin omniprezentul Ilie Dumitrescu. „Am făcut pariu că 1—1 se va termina !" (Băieşu). „Eu am zis 2—1 pentru Steaua, de patru zile am dat scorul ăsta, aşa că fii liniştit !" (Fănuş). Echipa turcă nu joacă deloc rău. „Au făcut progrese extraordinare. În selecţionata lumii au fost şi doi jucători turci, Ridvan de la Fenerbache şi Colak de la Galatasaray. Fiecare a venit cu avion şi aturaj personal de la cluburile lor. Acum sînt de string spaţiile de joc şi au doi jucători de excepţie în atac, care pot să inventeze orice". Fănuş insistă : „Dar tu, ca antrenor, ce-ai mai gîndi în situaţia asta, la 1—1, dac-ai fi în locul turcului ? La o victorie de palmares, nu ? Asta-i tot ce-l mai interesează, nu ?" „Poate, dar şi orice punct obţinut de Steaua e foarte important pentru fotbalul nostru, în coeficientul care stabileşte echipele pentru Cupa U.E.F.A.". Fănuş (după ce ratase Hagi) : „De ce-l aşa de egoist ?". „Nu ştiu dacă-l bine că spun, dar cred că Hagi joacă şi pentru clasamentul trofeului „El Bravo", unde, deocamdată, e pe locul doi, fiind ultimul an în care l-ar putea obţine. Ar fi păcat să nu-l la ! Pentru că, realmente, este cel mai mare jucător al nostru. Lăcătuş depinde de ceilalţi, dar Hagi nu depinde de nimeni şi joacă la fel de bine în ambele treimi ale construcţiei şi atacului. E adevărat că Lăcătuş are o încărcătură psihică deosebită şi poate să transforme jocul unei echipe, dar rămîn la părerea că Hagi este peste tot ce-a avut fotbalul nostru pînă acum". „Dar Sabău ?" (Băieşu). „Creşte !" „Cum a venit la tine ?" (Fănuş). „Îl ştiu de cînd avea 15 ani, stătea cu fiu-meu în aceeaşi cameră la lotul de juniori". „Dar de Dan Petrescu ăsta, sărac', uite cum l-au lovit, ce părere ai ?" (Fănuş). „Foarte bun pentru atac, dar mai are încă multe de învăţat pentru jocul de apărare. Are un echilibru psihic incredibil pentru vîrsta lui". „Ungureanu a jucat bine. I-a făcut, la vremea lui, vreo trei circei pe inimă lui Teaşcă" (Fănuş). „Ştiu că-l imită foarte bine, l-am văzut pe-un aeroport!" (Băieşu).

Faze fierbinţi la poarta lui Lung, care salvează uluitor în două situaţii succesive. Ne reamintim, cei care fuserăm prezenţi, că înaintea jocului de la Sofia al naţionalei, Lung şi-a păstrat locul în poartă printr-o hotărîre a Biroului federal, deşi gafase în cîteva meciuri de campionat. Balint ratează (darăşi). „Se precipită în ultimul pas. Adică vrea să rezolve prin forţă ceea ce ar trebui să facă prin fineţe. Şi Răducioiu al meu e cam la fel" (Lucescu). Piţurcă e faultat în careu („65 la sută", se calculează repede de pe „tuşă"). Hagi trage senzaţional în bară („Am dus circul în Asia Mică !", îmi spunea nea Fane să notez). V-am spus eu că va fi 1—1 !" (Băieşu). „Îmi convine, îţi dau 50 de lei pariul şi scap de pisălog ! Dar tot 2—1 e, că „ceafa" lui Piţurcă a fost valabilă" (Fănuş). „Ambelor echipe le-ar fi fost mai greu cu Lăcătuş şi Colak în teren" (Lucescu). „Afară plouă, creşte grîul şi noi mergem în finală !" (Fănuş). „Dar şi via e frumos pornită !" (Băieşu). „Facem serbarea viei la Panciu şi Vîrteşcoiu" (Fănuş).

Gîndurile şi vorbele zboară spre naţională. „Ai cam mulţi în lot, „avertizatule" !" (Fănuş). „Meciul cu Austria, din noiembrie '87, s-a încheiat fără nici-un jucător de-la Dinamo în teren. Într-un an şi jumătate: au fost promovaţi sau au revenit zece : Rednic, Andone, Stelea, Mateuţ, Klein, Sabău, Lupescu, Vaişcovici, Cămătaru, Răducioiu Şi asta pentru că evidenţa a impus selecţionarea lor. Şi chiar dacă jucătorii îmi mai reproşează că la lot e mai „uşor" decît la club, şi-n continuare vor munci din greu la club, tocmai ca să le fie uşor la naţională. Dar să lăsăm astea...". „În mărul fără poame nimeni nu dă cu pietre" (Mărăşanu). „Eu zic altfel : recunoştinţa este cea mai grea povară pentru un om" (Lucescu).

În final, gazda, Fănuş Neagu, face o „declaraţie de presă" în tonă regula : „Înspăimîntat de presa turcă, de declaraţiile fantasmagorice ale suporterilor lui **Galatasaray**, nu m-am deplasat la Izmir.

La Izmir, Steaua a fost mai bună cu o clasă decît Galatasaray, şi putea să cîştige la scorul pe care-l dau de patru zile, dacă Hackett nu şi-ar fi pus catifea pe ochi la golul valabil din ceafa lui Piţurcă. Dar poate e mai bine că s-a terminat la egalitate, ca să rămînem prieteni cu adversarii noştri şi să nu înghită nimeni fructul singur. Această portocală împărţită pe din două mulţumeşte sufletele noastre şi-l mîngîie, în tristeţea lor, şi pe suporterii turci.

În oraşul de catifea şi aur care este Izmir (ar fi trebuit, totuşi, să beau o gură de apă din fîntîna lui Agamemnon !), zeii Troiei l-au apărat pe turci de-o înfrîngere binemeritată.

Special las la urmă, că se ţine minte mai uşor, să spun că m-am bucurat c-am fost la acest meci spectator cu Mircea Lucescu, sperînd să fim împreună şi la Atena. Respirînd alături bucuria unui succes al sportului românesc, dovedim că n-avem de împărţit nimic, ci numai de adunat la un loc tot binele fotbalului".

Le-am mulţumit celor trei corifei ai meseriei lor pentru dovada care au făcut-o — dacă mai era nevoie — că spiritele adevărate îşi dau inevitabil întîlnire sub cupola eternă şi ocrotitoare pe care, în sport, ca şi-n viaţă, ne place s-o numim fair-play.

OCTAVIAN ŞTIREANU

Primele ecouri

Calificarea firească a formaţiei române este subliniată, între altele, de agenţia **APA-Viena**, al cărei corespondent sportiv notează : **„Minunile sînt rare în fotbal, şi ceea ce a reuşit Galatasaray în faţa formaţiei Rapid Viena şi, mai ales în returul cu Neuchâtel Xamax nu s-a mai putut produce în semifinala disputată cu Steaua Bucureşti. În tur, scorul de 4—0 pentru români a reflectat superioritatea lor clară, iar miercuri, la Izmir, dorinţa de victorie a campioanei Turciei n-a fost nici ea, de-ajuns pentru un succes, fie el numai de palmares. După ce Galatasaray a deschis scorul în minutul 37, Steaua a replicat imediat, în minutul 39, egalînd scorul mansei a doua şi spulberînd definitiv speranţele surprinzătoarei formaţii turce".**

„După deschiderea scorului de către Galatasaray în meciul retur din semifinalele „C.C.E." de la Izmir, Steaua Bucureşti, care mai avusese ocazii de a marca, a egalat rapid, în minutul 39, cînd tînărul Ilie Dumitrescu a transformat „în gol o lovitură de colţ excelent executată de Hagi" — notează agenţia spaniolă EFE, care remarcă forţa apărării echipei române şi superioritatea evidentă a liniei sale de mijloc, aici decizîndu-se, de fapt, rezultatul.

La rîndul ei, agenţia DPA-Hamburg relevă: „Steaua Bucureşti a obţinut miercuri un rezultat de egalitate, 1—1, suficient, la Izmir, în compania fostei echipe a ex-antrenorului reprezentativei R.F. Germania, Jupp Derwall, şi, cu scorul general de 5—1 s-a calificat în finala „Cupei campionilor europeni" pentru a doua oară în ultimii trei ani".

CUM SĂ NU TE BUCURI!

Invitaţii redacţiei : Ion Băieşu, Mircea Lucescu şi Fănuş Neagu.

Reportaj în faţa televizorului

În ciuda aparenţelor, două săbii orgolioase pot încăpea într-o aceeaşi teacă — a intenţiilor frumoase, a dorinţei de bine, a respectului faţă de munca celuilalt şi-a interesului sincer de-a fi alături de performanţa unui „al treilea". Totul este să discerni între conjunctural şi fundamental, să te ridici deasupra întîmplărilor şi chiar să ai simţul umorului. Nicolae Grigore-Mărăşanu îl sună pe **Fănuş Neagu** să vadă dacă ne primeşte. Nici-o problemă ! Îl caut pe **Mircea Lucescu** la stadion, unde lotul A se antrena cu „tineretul". Îmi promite că va veni, înţelegînd fără prea multe explicaţii că invitaţia redacţiei (totuşi, la Fănuş acasă !) este şi nu putea fi decît o invitaţie la fair-play — adică ruptă de orice asperităţi, inerente într-o lume atît de agitată ca a fotbalului.

Acolo se-nfiinţase şi **Ion Băieşu**, cuprins parcă de nostalgia „Preşul"-ui ce se jucase cu succes în Turcia. Probleme cu sonorul şi culoarea. Lucescu nu venise. „Ai noştri sînt într-un albastru ca un cer de mai". „Asta ne poate lăsa fără echipă în finală !" (Băieşu, la cartonaşul galben dat lui Ilie Dumitrescu). „Hackett arbitrează în oraşul catifelei şi-i place să albă luciu în mină !" (Fănuş, în completare). Prin minutul 17, sună soneria : Lucescu s-a ţinut de cuvînt. „La mulţi ani, nea Fane, c-a fost ziua dumitale !". Văzuse prima repriză de la Sampdoria — Malines. „0—0 la pauză, dar nu s-a jucat nimic ! Întreruperi foarte multe şi doar vreo 20 de minute, puse cap la cap, de fotbal în prima repriză". Îi spunem despre accidentarea lui Bumbescu şi controlul la Dan Petrescu. Comentăm cît de bine a trecut echipa noastră de unda de şoc a începutului de meci, iar instinctul de microbişti ne spune că nimic decisiv nu se mai poate întîmpla. Fănuş: „Publicul nu se prea aude. Sau, în orice caz, nu ca la jocul cu Neuchâtel Elveţienii ăla sînt ca Rapidul nostru !". „Stadionul din Izmir e foarte larg şi se pare c-a fost ales pentru bani, ştiind că un rezultat de calificare e aproape imposibil. Altfel, optau pentru Eskişehir, unde terenul e ca-ntr-o groapă, foarte aproape de public" (Lucescu). După cum decurge jocul, calificarea e ca şi tranşată. „Steaua va avea probleme după retragerea unor jucători mai în vîrstă" (Fănuş). „Niciodată", îl contrazice Lucescu, şi argumentează : jucători buni va avea mereu, starea de spirit este excelentă şi întreţinută în permanenţă, au nişte realizări în spate, care-i susţin, şi-apoi jucătorii evoluează deja pentru prestigiul lor, în primul rînd. Din ceafa lui Piţurcă şi degajarea lui Simovici mingea intră în plasă. „Gol valabil ! ! !", sar Fănuş şi Băieşu. Arbitrul apreciază, probabil, obstrucţie la portar. „Le vom da gol cu faţa, nu cu spatele !" (Mărăşanu). După indirecta lui Prekazi : „Steaua are un joc de apărare perfect, altfel nu se explică de ce o echipă care joacă acasă n-are într-o jumătate de oră nici-o situaţie clară de finalizare. Faţă de Sampdoria — Malines, jocul de aici e foarte curat" (Lucescu). Apoi, după contraatacul lui Hagi : „El cred că se mai pot califica, altfel nu pot lăsa asemenea situaţii de inferioritate numerică în apărare". Vine „bomba" lui Prekazi din min. 37: formidabil şut. Lung se-ntinde, dar nu reuşeşte decît să respingă în bara transversală şi de-acolo spre cel care a înscris. Băieşu „se bate" în zadar pentru ideea unui ofsaid : nimeni nu-l ascultă. Peste un minut, Hagi trage la fel, dar Simovici respinge în corner ; tot Hagi execută şi 1—1, prin omniprezentul Ilie Dumitrescu. „Am făcut pariu că 1—1 se va termina !" (Băieşu). „Eu am zis 2—1 pentru Steaua, de patru zile am dat scorul ăsta, aşa că fii liniştit !" (Fănuş). Echipa turcă nu joacă deloc rău. „Au făcut progrese extraordinare. În selecţionata lumii au fost şi doi jucători turci, Ridvan de la Fenerbache şi Colak de la Galatasaray. Fiecare a venit cu avion şi aturaj personal de la cluburile lor. Acum sînt de string spaţiile de joc şi au doi jucători de excepţie în atac, care pot să inventeze orice". Fănuş insistă : „Dar tu, ca antrenor, ce-ai mai gîndi în situaţia asta, la 1—1, dac-ai fi în locul turcului ? La o victorie de palmares, nu ? Asta-i tot ce-l mai interesează, nu ?" „Poate, dar şi orice punct obţinut de Steaua e foarte important pentru fotbalul nostru, în coeficientul care stabileşte echipele pentru Cupa U.E.F.A.". Fănuş (după ce ratase Hagi) : „De ce-l aşa de egoist ?". „Nu ştiu dacă-l bine că spun, dar cred că Hagi joacă şi pentru clasamentul trofeului „El Bravo", unde, deocamdată, e pe locul doi, fiind ultimul an în care l-ar putea obţine. Ar fi păcat să nu-l la ! Pentru că, realmente, este cel mai mare jucător al nostru. Lăcătuş depinde de ceilalţi, dar Hagi nu depinde de nimeni şi joacă la fel de bine în ambele treimi ale construcţiei şi atacului. E adevărat că Lăcătuş are o încărcătură psihică deosebită şi poate să transforme jocul unei echipe, dar rămîn la părerea că Hagi este peste tot ce-a avut fotbalul nostru pînă acum". „Dar Sabău ?" (Băieşu). „Creşte !" „Cum a venit la tine ?" (Fănuş). „Îl ştiu de cînd avea 15 ani, stătea cu fiu-meu în aceeaşi cameră la lotul de juniori". „Dar de Dan Petrescu ăsta, sărac', uite cum l-au lovit, ce părere ai ?" (Fănuş). „Foarte bun pentru atac, dar mai are încă multe de învăţat pentru jocul de apărare. Are un echilibru psihic incredibil pentru vîrsta lui". „Ungureanu a jucat bine. I-a făcut, la vremea lui, vreo trei circei pe inimă lui Teaşcă" (Fănuş). „Ştiu că-l imită foarte bine, l-am văzut pe-un aeroport!" (Băieşu).

Faze fierbinţi la poarta lui Lung, care salvează uluitor în două situaţii succesive. Ne reamintim, cei care fuserăm prezenţi, că înaintea jocului de la Sofia al naţionalei, Lung şi-a păstrat locul în poartă printr-o hotărîre a Biroului federal, deşi gafase în cîteva meciuri de campionat. Balint ratează (darăşi). „Se precipită în ultimul pas. Adică vrea să rezolve prin forţă ceea ce ar trebui să facă prin fineţe. Şi Răducioiu al meu e cam la fel" (Lucescu). Piţurcă e faultat în careu („65 la sută", se calculează repede de pe „tuşă"). Hagi trage senzaţional în bară („Am dus circul în Asia Mică !", îmi spunea nea Fane să notez). V-am spus eu că va fi 1—1 !" (Băieşu). „Îmi convine, îţi dau 50 de lei pariul şi scap de pisălog ! Dar tot 2—1 e, că „ceafa" lui Piţurcă a fost valabilă" (Fănuş). „Ambelor echipe le-ar fi fost mai greu cu Lăcătuş şi Colak în teren" (Lucescu). „Afară plouă, creşte grîul şi noi mergem în finală !" (Fănuş). „Dar şi via e frumos pornită !" (Băieşu). „Facem serbarea viei la Panciu şi Vîrteşcoiu" (Fănuş).

Gîndurile şi vorbele zboară spre naţională. „Ai cam mulţi în lot, „avertizatule" !" (Fănuş). „Meciul cu Austria, din noiembrie '87, s-a încheiat fără nici-un jucător de-la Dinamo în teren. Într-un an şi jumătate: au fost promovaţi sau au revenit zece : Rednic, Andone, Stelea, Mateuţ, Klein, Sabău, Lupescu, Vaişcovici, Cămătaru, Răducioiu Şi asta pentru că evidenţa a impus selecţionarea lor. Şi chiar dacă jucătorii îmi mai reproşează că la lot e mai „uşor" decît la club, şi-n continuare vor munci din greu la club, tocmai ca să le fie uşor la naţională. Dar să lăsăm astea...". „În mărul fără poame nimeni nu dă cu pietre" (Mărăşanu). „Eu zic altfel : recunoştinţa este cea mai grea povară pentru un om" (Lucescu).

În final, gazda, Fănuş Neagu, face o „declaraţie de presă" în tonă regula : „Înspăimîntat de presa turcă, de declaraţiile fantasmagorice ale suporterilor lui **Galatasaray**, nu m-am deplasat la Izmir.

La Izmir, Steaua a fost mai bună cu o clasă decît Galatasaray, şi putea să cîştige la scorul pe care-l dau de patru zile, dacă Hackett nu şi-ar fi pus catifea pe ochi la golul valabil din ceafa lui Piţurcă. Dar poate e mai bine că s-a terminat la egalitate, ca să rămînem prieteni cu adversarii noştri şi să nu înghită nimeni fructul singur. Această portocală împărţită pe din două mulţumeşte sufletele noastre şi-l mîngîie, în tristeţea lor, şi pe suporterii turci.

În oraşul de catifea şi aur care este Izmir (ar fi trebuit, totuşi, să beau o gură de apă din fîntîna lui Agamemnon !), zeii Troiei l-au apărat pe turci de-o înfrîngere binemeritată.

Special las la urmă, că se ţine minte mai uşor, să spun că m-am bucurat c-am fost la acest meci spectator cu Mircea Lucescu, sperînd să fim împreună şi la Atena. Respirînd alături bucuria unui succes al sportului românesc, dovedim că n-avem de împărţit nimic, ci numai de adunat la un loc tot binele fotbalului".

Le-am mulţumit celor trei corifei ai meseriei lor pentru dovada care au făcut-o — dacă mai era nevoie — că spiritele adevărate îşi dau inevitabil întîlnire sub cupola eternă şi ocrotitoare pe care, în sport, ca şi-n viaţă, ne place s-o numim fair-play.

OCTAVIAN ŞTIREANU

HANDBAL

Steaua, tot în finala campionilor!

Anticipînd, parcă, succesul fotbaliștilor, echipa de handbal a clubului Steaua a obținut calificarea în finala Cupei Campionilor Europeni, la capătul unei suite-record de opt jocuri fără înfrîngere — ultima „înseriată" fiind campioana Suediei, H.K. Drott Halmstad (eliminată în semifinale cu scorul general de 53—45).

Este pentru a treia oară cînd echipa clubului militar accede în ultima fază a prestigioasei competiții, în precedentele episoade (1968 și 1977) ea fiind chiar învingătoare.

Înscrîndu-se într-un proces de revigorare mai generală a handbalului masculin din țara noastră, performanța echipei campioane nu face decît să sublinieze resursele de progres pe care acest sport le are și care se cer onorate îndeosebi la campionatul mondial de anul viitor.

Asociindu-ne felicitărilor pe care elevii antrenorilor Radu Voina și Ștefan Birtalan le merită din plin, le adresăm de pe acum urarea de succes în finală !

Rugby

Romania — Italia: 28 — 4

Simbăta trecută, componenții naționalei noastre de rugby, printr-o superioritate incontestabilă dovedită de-a lungul întregii partide desfășurate pe stadionul „23 August", au învins echipa Italiei cu 28—4 (18—0). Deși, cu un joc mai deschis și mai atent în fazele decisive, scorul putea fi încă majorat, cu toate acestea, ei ar fi putut fi tot așa de bine și mai „strîns", dacă numeroasele lovituri de pedeapsă favorabile italienilor ar fi fost transformate — capitolul tehnic la care s-au dovedit deficitari prin boteriii lor **Ambrosio** (uvertură) și **Capitani** (fundaș).

De asemenea, în ciuda scorului distant de pe tabela de marcaj, îndeosebi în repriza a doua, echipa Italiei a prestat un joc abil în momentele fixe de joc, cîștigînd chiar numeroase baloane din moluri și margine, ba chiar a inițiat atacuri variate cu treisferturile, stopate în extremis, dar n-a reușit să concretizeze unele acțiuni corect concepute.

Urmărind filmul meciului România — Italia de pe Stadionul „23 August", el începe promițător pentru emblema „**frunzei de stejar**" chiar din min. 2, cînd, în urma primei grămezi din terenul advers, deschiderea îl pune în situație bună pe **Ignat**, care punctează cu dezinvoltură un drop-gol: 3—0. Puțin după aceea, o lovitură de pedeapsă de la aproximativ 55 m este ratată de puțin de același Ignat. În min. 16, după o mobilizare generală, implicînd promptitudinea grămezii, deschiderea corectă, pasele exacte, intercalarea fundașului **Toader** și impetuozitatea aripei **Boldor**, acesta din urmă înscrie un frumos și aplaudat eseu, transformat de **Ignat**: 9—0 !

Pînă la pauză, **Ignat** în mare formă ridică scorul primei reprize la 18—0.

În cea de-a doua parte a jocului, italienii par mai decișI să-și valorifice intențiile, deși nu mai au la uvertură aportul acelui ingenios **Battarelli** din anii trecuți, se impune mijlocașul de grămadă **Pietrosanti**, iar jocul grămezii este mult mai coordonat și chiar eficient, deși **Porcelatto**, rănit, e înlocuit cu **Vittorio Pesce**.

Italienii inițiază o șarjă foarte frumoasă, stopată dificil, apoi **Rădulescu**, blocînd un șut asemeni lui Ignat și prelungindu-l pînă aproape de butul advers e foarte aproape de a marca. În minutele 14 și 16, Ignat mai ratează un drop-gol și o lovitură de pedeapsă, deși în această perioadă ar fi fost mai util un joc deschis, favorizînd în mod vădit treisferturile noastre. După ce, în min. 19, **Ambrosio** mai ratează, la rîndul său, o lovitură de pedeapsă, în min. 24, abia, formația noastră se încrîncenează colectiv și în urma unor grămezi și șarje de pe o parte pe alta, mijlocașul **Coman** (care-l înlocuise pe **Neaga**, rănit) înscrie un eseu la centru, transformat de **Ignat**: 24—0.

Lupta intensificată a grămezilor îl accidentează și pe **Ciorăscu**, înlocuindu-l **Răducanu**, dar pachetul nostru de înaintași se impune prin forță și **Murariu**, căpitanul echipei române, înscrie un nou eseu, transformat de **Ignat**: 28—0. La acest scor, atît de categoric spre sfîrșitul jocului, rugbyștii noștri întrerup „motoarele".

Mulțumind întregii echipe române pentru abnegația și reconfirmarea ei calitativă, precum și celor doi antrenori actuali, **Gheorghe Nica** și **Theodor Rădulescu**, laolaltă cu toți factorii ce contribuie la revigorarea rugbyului românesc, vom menționa aici, ca pe un proaspăt și mobilizator în cel mai înalt grad angajament al tuturor, declarația făcută revistei noastre de către antrenorul Theodor Rădulescu : **„Partida cu Italia trebuie să fie și o trambulină morală înaintea dificilei întîlniri cu Anglia, de pe 13 mai, la București".**

Echipa României a evoluat în formula : Dumitrescu, Gh. Ion, Leonte — Ciorăscu (Răducanu), Oroian — Rădulescu, Dumitraș, Murariu — Neaga (Coman), Ignat — Lungu, Fulina — Boldor, Răcean — Toader.

TUDOR GEORGE

Daniela Silivaș

Nota la purtare

Nu mi-e greu să spun de ce aș alege o fotografie cu echipa. Poate în nici un alt sport evoluțiile individuale nu sînt atît de legate de atmosfera și starea de spirit ale întregii echipe. Fiecare dintre noi a început gimnastica într-o clasă de elevi și de pe băncile unei școli. Poate de aceea, concursurile, oricît de dificile și pretențioase ar fi, nu schimbă cu nimic purtarea ce trebuie s-o avem. Chiar aș spune că, în școală, degeaba ai 10 la tezele de matematică și română dacă ai nota scăzută la purtare. În gimnastică, această notă face parte din concurs, orice probă începînd și sfîrșind, de fapt, cu salutul către arbitri și public. Adică ceea ce în alte sporturi poate fi un gest formal, adesea uitat, la noi este inclus în competiția propriu-zisă : ne întrecem și în modul în care știm să fim politicoși față de cei care ne apreciază evoluția — cu note sau cu aplauze.

E-adevărat că gimnastica de performanță aparține vîrstei copilăriei, că marile campioane în acest sport sînt, cum se spune, niște fetițe, care trebuie să se comporte și-n sala de sport pe măsura vîrstei și condiției de școlărițe. Este lucrul pe care tovarășii profesori de la lotul național ni l-au spus de la început și pe care nu mai e nevoie să-l repete, întrucît politețea a rămas în firea noastră, așa cum salutul deschide și închide orice evoluție la aparate. Cred că este vorba aproape de un reflex. Pentru că s-a mai întîmplat să și greșim cîte un exercițiu la paralele ori bîrnă, cîte-o căzătură, dar de fiecare dată ați putut vedea cum din căzătură ne ridicăm direct cu gestul firesc de salut. Nu mă pricep la cuvinte frumoase, dar cred că salutul publicului, politețea, nota la purtare se manifestă mai ales în astfel de situații de eșec. În fond nimeni nu e vinovat de greșelile noastre — nici arbitrii, nici publicul. Și așa cum în asemenea situații simțim oftatul de regret și încurajările spectatorilor, tot la fel răspunsul nostru trebuie să fie, în orice împrejurare, unul de politețe totală și de purtare frumoasă.

Poate că gimnastica este un sport mai aparte, al grației și frumuseții, cum se spune. Dar regulile din gimnastică sînt, cred, valabile pentru orice sport — în ceea ce privește nota la purtare, conduita față de public și arbitri. Oricît de spectaculos ar fi un salt pe bîrnă ori o săritură la paralele, ultima imagine care dăinuie în memoria și a noastră și a publicului este aceea cînd ne privim în ochi, pentru a ne saluta și eventual a ne oferi reciproc flori. De aceea, una din fotografiile care-mi plac cel mai mult este una cu echipa, după ce ni s-au oferit flori și cînd, eliberate de tensiunea concursului, am avut răgazul de a îndrepta spre sală un zîmbet și-un gest de salut.

Nota redacției

Între veștile frumoase transmise de agențiile internaționale de presă în ultimele zile se află și cele referitoare la noile succese ale gimnasticii feminine românești, și-ndeosebi ale excelentei sportive care este Daniela Silivaș. Astfel, tripla campioană olimpică de la Seul „a cucerit recent și Parisul" (cum comenta un ziar francez), cu prilejul recentelor campionate internaționale ale Franței — de fapt, o etapă din circuitul „Cupei Mondiale". Aproape simultan cu întrecerile din capitala Franței, publicația de referință a gimnasticii mondiale, „World gymnastics", actualizînd topurile gimnasticii feminine, o plasa pe locul întîi în lume tot pe Daniela Silivaș.

În rezonanță cu telexurile planetei, revista noastră a dobîndit, iată, privilegiul însemnărilor de mai sus ale supercampioanei române de gimnastică.

● **Cupa Campionilor Europeni.** Cele mai interesante întîlniri programate de FIDE în primul tur al campionatului continental sînt : Anderiecht — Trafilfeiag Reykjavik, Glasgow Politechnic — T.S.K.A. Moscova, Lokomotiv Moscova — T.S.K.A. Sofia și I.T. București — combinata M.T.K.-V.M. Budapesta. Deja se cunosc numele primelor echipe calificate în turul al doilea : formația sovietică „T. Petrosian" (care a dispus cu 9—3 de Caja Canaris) și echipele calificate direct (ca urmare a tragerii la sorți) „Vektor" Moscova, Solingen, Bayern München, „Gambit Bonnevoi" Luxemburg... Formația masculină a Asociației sportive I.T. București, campioana noastră, a fost pusă în dificila situație de-a întîlni într-un meci de două runde la șase mese puternica echipă maghiară M.T.K.-V.M. Budapesta. Pentru confruntarea de la București (la sediul F.R. Șah în cadrul Clubului Central de Șah) din zilele de 18—19 aprilie oaspeții anunțaseră următorul lot de sportivi : marii maeștri Lajos Portisch, Gerardo Barbero, Paul Benkö și Levente Lengyel, maeștrii internaționali Zsuzsa și Judith Polgár și György Rajna. Lotul echipei noastre campioane a fost format din marele maestru Florin Gheorghiu, maeștrii internaționali Constantin Ionescu, Adrian Negulescu, Mircea Pavlov, Parik Ștefanov, Dan Bărbulescu și maeștrii FIDE Emanuel Reicher (antrenorul) și Daniel Savin. În caz de egalitate se califică formația cu rezultate superioare la primele mese. Prima șansă o au oaspeții prin valoarea demonstrată a componenților formației combinate.

● **Turneele internaționale ale României** vor da startul în concurența masculină la Eforie și în confruntarea feminină la Tușnad începînd cu 27 aprilie. Contrar așteptărilor, nu ne vom bucura de prezența unor invitați cu nume de răsunet, așa cum ne-am obișnuit pînă acum ! Motivația constă în calendarul internațional foarte aglomerat al lunii mai. În turneul feminin și-au confirmat participarea jucătoarele sovietice F. Uskova (2265) și K. Kahiani (2295), revelația ultimului campionat al U.R.S.S. care le-a dat dreptul de calificare în turneele interzonale din C.M. Slab cotate sînt celelalte oaspete, Kenze (R.F.G.) — 2120, Jagodginska (Polonia) — 2140, Mielowa (Cehoslovacia) — 2110.

Turneele primăverii

● **Școala lui Smislov și-a deschis porțile** în noiembrie 1987 la concurență cu Școala lui Botvinnik și Kasparov. Dintre cei 16 participanți cel mai bun rezultat l-a realizat Tea Lanceva (Tbilisi) care a devenit campioană mondială la fetițe pînă în 14 ani.

● **Întrebare-răspuns...** La campionatul mondial de la Timișoara (1988) Uniunea Sovietică nu a avut nici un reprezentant, deoarece s-a răspuns negativ la întrebarea : „Merită oare să fie cheltuiți banii statului pentru călătoriile șahiștilor puțin clasificați ?" Iată că atitudinea organelor de conducere s-a schimbat și, în vacanța de primăvară, Palatul Pionierilor din Moscova a organizat un turneu unional, cîștigătorii devenind candidați la participarea în C.M., ediția 1989. De remarcat este și faptul că în campionatul Gruziei rezervat fetițelor pînă în 16 ani pe locul al doilea s-a clasat Diana Darcia (Tbilisi) în vîrstă de 10 ani...

● **Memorialul „J. R. Capablanca"** programat să înceapă în localitatea cubaneză Holguin la sfîrșitul lunii mai va reuni jucători și jucătoare din 19 țări, România va fi reprezentată de tinerii maeștri internaționali Adrian Negulescu și Cristina Bădulescu.

MARGARETA MUREȘAN

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Din răspunsul primit de la **Consiliul popular al sectorului 6 — București** înțelegem că putem adresa **Mitruței Păltinișanu** și familiei sale urări de bine cu prilejul mutării în casă nouă: „Situația locativă a petentei a fost rezolvată prin Întreprinderea „Relon Pandurl", unde își are locul de muncă soțul. Familiei Păltinișanu i s-a atribuit apartamentul 20 din blocul M 7, Aleea Pașcani nr. 10, sector 6".

■ Vești bune și pentru alți corespondenți: „Fiind invitată la Oficiul Forței de muncă din Ploiești — aflăm de la **D.P.M.O.S. — județul Prahova** —, **Manea Violeta Justina** din comuna Mănești a fost repartizată în funcția de operator chimist practicant la Combinatul Petrochimic — Brazi".

■ „Cetățeanului **Brînză Ion** din comuna Tomșani, județul Vîlcea, i s-a oferit loc de muncă în meseria de lăcătuș mecanic la Antrepriza Energomontaj hidro Rîmnicu Vîlcea, unde urmează să se prezinte pentru a susține proba de lucru în vederea încadrării" (**D.P.M.O.S. județul Vîlcea**).

■ De asemenea, **Ciottea Lucia Paula**, domiciliată în Cluj Napoca, str. Viilor nr. 15, a fost repartizată la Întreprinderea „Napochim" ca muncitoare necalificată, iar **Elena Căldare** din Piatra Neamț, calificată în meseria de filatoare, s-a încadrat la Cooperativa „Înfrățirea" Piatra Neamț. Răspunsurile ne-au parvenit de la **D.P.M.O.S. județul Cluj** și, respectiv, **județul Neamț**.

■ „Mă numesc **Elena Spătaru** și locuiesc în Constanța, str. Cismelei nr. 19, bl. 3, ap. 33. As dori să-mi răspundeți dacă există vreo reglementare prin care factorii poștali să aducă coletele numai la adresele la care vor. Mie așa mi-a spus factorul poștal Samoilă Emil din satul Răcătău, comuna Horgești, județul Bacău. Deși are un mijloc de transport la dispoziție și în ziua de 21 martie a.c. a distribuit prin sat colete în greutate de 8—10 kilograme, a refuzat — și nu e prima dată — să ducă la adresa părinților mei un pachețel în greutate de 600 grame, ceea ce l-a pus pe drumuri pe bătrîni, cale de 12 kilometri, pînă la Oficiul poștal Horgești". Părerea noastră ar fi că, ori se aduc doar avizele de expediție la toate adresele, ori coletele tuturor celor ce le-au primit. Dar, în sfîrșit, fiind o judecată călăuzită doar de logică și de bun simț, așteptăm răspunsul avizat al **Direcției județene de Poștă și Telecomunicații-Bacău**.

Spicuim din răspunsurile — numeroase și pline de atenție față de solicitanți — primite în ultima săptămînă de la **Ministerul Sănătății**:

■ În legătură cu scrisoarea tovarășului **Toma Aurel** din Tîrgu Frumos, județul Iași, vă comunicăm că bolnavul a fost programat pentru internare, unde i se va face tratamentul adecvat".

■ **Anișoara Amarinei** din Ruginești, județul Neamț, a fost invitată la Farmacia nr. 20 Bicaz pentru a ridica produsul Furantril, solicitat.

■ **Mariei Ivan** din Călărași i s-a rezervat un loc la Spitalul Clinic nr. 2 Timișoara — ceea ce solicita în scrisoare — urmînd a se prezenta cu bilet de internare de la cabinetul de specialitate din dispensarul policlinic teritorial, talonul de pensie și buletinul de identitate, la Direcția sanitară a județului Timiș, care a primit recomandarea să-i asigure internarea.

■ „Necazul meu vine de la citirea contorului electric, care funcționează după consumul din apartament și nu după placul cititorilor de contoare", ne scria, nu de mult, **Roșca Ionel** din București, str. Baciului nr. 4, bl. 9, sc. 4, ap. 150, sector 5. Trimisă spre competentă rezolvare **Întreprinderii de Distribuție a Energiei Electrice București**, scrisoarea se întoarce cu o copie după răspunsul primit de petent: „Pînă la data de 25.03.1987, facturarea consumului dumneavoastră de energie electrică s-a făcut corect. După această dată, deși contorul a continuat să înregistreze, avînd indexul în creștere, lucrătorii noștri cititori de contoare v-au facturat consumuri prin apreciere, fără a ține cont de înregistrările contorului, pe care le-au trecut totuși la rubrica observații de la partida dumneavoastră de abonați. Contorul n-a fost defect, așa cum greșit au apreciat lucrători noștri. În vederea reglării plăților, vă invităm la Centrul nostru din Șos. Giurgiului nr. 127 cu facturile achitate în afara indicațiilor contorului. Vă cerem scuze pentru neplăcerile cauzate de lucrătorii noștri, care au fost sancționați, și vă asigurăm de bunele noastre servicii în continuare".

■ Se dovedește că și cele scrise de **Sabău Ioan**, inginer la Fabrica de mobilă Vișeu de Sus sînt perfect adevărate: „Cartierul Rădeasa situat la aproximativ 4 kilometri de centrul orașului are asigurat un autobuz care există numai teoretic". Comisia formată pentru cercetarea sesizării, ne informează **I.J.T.I. Maramureș**, în urma verificării foilor de parcurs și a programelor de transport în comun, a ajuns la concluzia că cele arătate în scrisoare corespund realității, șeful de autocolonă a fost sancționat, și s-a luat măsura reglementării curselor în cartierul Rădeasa. Și noi, care credeam că aceste foi de parcurs și programe de transport în comun se verifică regulat, nu doar cu prilejul unor sesizări!

■ Prin măsurile luate de **Centrala de Transporturi Auto**, din cadrul **Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor**, și solicitarea cetățeanului **Coserea Petre** din Piatra Neamț, str. Zorilor nr. 4, a fost rezolvată favorabil: „Urmare a sondajului efectuat și cu acordul Fabricii de postav Buhuși al cărui personal muncitor reprezintă ponderea în rîndul călătorilor ce se transportă cu cursele ce au plecarea la 7,30 din autogara Buhuși (la care se referă scrisoarea), orele de plecare ale acestor curse s-au decalat de la 7,30 la 7,45, făcînd în acest fel legătura și cu trenul nr. 5662 ce sosește în Buhuși la orele 7,35 din direcția Piatra Neamț".

■ **Anesti Ionel** din București, str. Făurei nr. 2 bl. 7 A, sector 1, ne informează, după o experiență de doi ani, despre calitatea — extrem de slabă — a unor garnituri de cauciuc. Ni le-a adus la redacție, să le vedem și noi. Sînt foarte mici, dar pot aduce necazuri mari. Este vorba de garniturile pompei de frînă dublu circuit cu care sînt dotate autoturismele Dacia 1310 cu servomecanism de frînă. Corpul pompei este foarte bun, ne asigură petentul, dar garniturile cedează extrem de repede. „Pînă în prezent am schimbat de patru ori pompa de frînă dublu circuit, numai din cauza acestor garnituri". Așadar, dacă garnitura aceasta, cît o unghie, se strică, frîna se defectează, iar mașina poate deveni un pericol public. Asta ar trebui să-l pună pe gînduri pe producător — **Combinatul de articole tehnice de cauciuc Pitești** — pentru că s ar putea ca, nu doar cetățeanul Anesti Ionel, ce solicită asemenea garnituri, de calitate, să se afle în această neplăcută situație.

■ „Mă numesc **Ciurara Marieta** și vă scriu în numele unui grup de locatari ai blocului 29 din strada Maior Băciliă nr. 21, sector 2, semnalîndu-vă aspectele care împietează [illegible] desfășurării în bune condiții a vieții noastre în acest imobil. Deși ne-am mutat în bloc din octombrie 1986, nici pînă la ora actuală nu putem spune că beneficiem în totalitate de condiții urbane. N-a fost definitivată pînă acum nici o cale de acces spre bloc, iar dacă plouă trebuie să facem adevărate băi de nămol pentru a intra sau a ieși din imobil, asaltînd mormanele de pămînt și moloz depozitate și uitate în zonă". Locatarii, ne asigură petenta, sînt gata să muncească în orele libere în jurul blocului lor, dar este neapărat necesară prezența unor utilaje, ca și a unor specialiști. Nu ne îndoim că sprijinul Consiliului popular al sectorului 2 se va resimți cît se poate de repede.

■ „M-a cuprins dorul de locurile natale și, fiind pensionar, am făcut o excursie prin orașul Baia Mare. Am rămas impresionat, este de nerecunoscut prin construcțiile făcute în ultimii ani. Ca unul care nu l-am văzut de mult, aș putea scrie o întreagă carte cu părerile și impresiile mele privind oamenii de astăzi ai Băii-Mari și realizările lor fantastice. În contrast cu aceste frumusețl însă, am înregistrat, din păcate și cîteva aspecte negative, pe care, cu toate părerile de rău, m-am hotărît să vi le împărtășesc, în speranța că se vor îndrepta. Există cîteva străzi în plin oraș numai gropi, motiv pentru care circulația este mult îngreunată. Sosit în oraș, am tras la Hotelul „Minerul", caci îl știam din copilărie. Clădirea este la fel de frumoasă, iar înăuntru s-au făcut multe schimbări, avînd un personal foarte bine pregătit. Ajungînd în jurul orei 17,30, m-am gîndit să cumpăr un ziar, să-l citesc seara. Dar acest lucru mi-a fost cu neputință, deși am încercat la toate chioșcurile și tutungeriile. Nu mi-a venit să cred, dar la toate orarul era 7—15. Cînd își cumpără băimărenii care lucrează dimineața ziarele dorite? M-am culcat fără să citesc ziarul, iar dimineață m-am gîndit că ar fi foarte bun un ceai. Am străbătut întreg centrul în căutarea ceaiului visat, dar ceai nu aveau. Iată, așadar, un periplu băimărean, început sub cele mai bune auspicii dar umbrit de aceste mărunte dezamăgiri." (**Rusu Gavril, str. Axente Sever nr. 29, Cluj-Napoca**). Sperăm ca la următoarea vizită în Baia Mare corespondentul nostru — și nu numai el — să fie pe deplin mulțumit. Atenție, cei răspunzători de problemele semnalate!

Pagină realizată de LIANA MOLNAR ■

Scrisoare comentată

Funcționarii nu plătesc amendă?

„În luna noiembrie 1988, fiica mea, pe nume Clement Luiza, a fost dusă cu salvarea de la Spitalul din Drobeta-Turnu Severin, secția maternitate, la Spitalul nr. 1 din Craiova, unde a rămas pînă la 13 februarie a.c., cînd a dat naștere unui copil". Firesc, venirea unui copil pe lume e prilej de bucurie. A urmat declararea copilului la oficiul stării civile, biroul nou-născuți. Numai că joi, 16 februarie, neființd zi de înregistrări (vineri sau luni), la Consiliul popular municipal nu se operau [illegible] inscrieri. Orice explicație a fost inutilă (mama fusese invoită din spital pentru perfectarea acestor formalități). Cum nu aveau de ales... tatăl pleacă înapoi la Drobeta-Turnu Severin, că să revină a doua zi cînd devenea posibilă înregistrarea copilului. „Posibil" e un fel de-a spune fiindcă „dimineața la 8,30 s-a prezentat la șefa biroului respectiv cu cele necesare dar de astă dată nu mai era de față mama". Deci, un nou refuz. Drum înapoi la Drobeta-Turnu Severin, ca să încerce pentru ziua de luni. Cum socoteala din tîrg nu se potrivește cu cea de-acasă, trenul are o întîrziere de 40 minute, ceea ce face imposibilă sosirea la timp și că din nou de... o ușă închisă, orele stabilite fiind între 8 și 9,30. Renunță, și toți trei pleacă, fără a reuși să-l declare pe cel mic și să intre în posesia certificatului de naștere mult dorit. „La rugămintea copiilor, continuă tatăl scrisoarea, m-am deplasat la Craiova pe 10 martie a.c., unde am depus toate actele, inclusiv buletinul meu de identitate, urmînd să revin pe data de 14 martie, orele 16—17, ca să primesc documentele". Convins că totul se va termina cu bine, nu mică i-a fost surpriza cînd, în loc de documente, trebuia să „plătum, mai întîi, o amendă, noi făcîndu-ne vinovați că nu am declarat la timp copilul!?" În ciuda tuturor motivațiilor și a cîtorva intervenții rămase fără ecou, certificatul de naștere al copilului nici pînă în momentul de față nu a fost eliberat. Oare copiii se nasc numai în anumite zile, astfel ca declararea lor să se facă după ciudatul program al pomenitei primării? Greu de presupus! Cert este că acolo unde putem optimiza, prin promptitudine și solicitudine, serviciile către cetățeni, acolo încă mai stăruie birocratismul. O statistică „ad-hoc" demonstrează că au fost făcute cinci drumuri Drobeta-Turnu Severin — Craiova, în doar trei zile, plus banii și timpul cheltuiți. Culmea ironiei, apare și această amendă pentru depășirea perioadei de înscriere. Dar „inerția" personalului biroului nou-născuți în ce depășiri se încadrează? Cine sancționează timpul pierdut de către solicitant?

În cazul nostru, Clement Gheorghe din Drobeta Turnu Severin, Aleea Ghioceilor nr. 2, bloc 16, scara 2, ap. 19, cartier Crișana, județul Mehedinți, semnatarul acestei scrisori.

MARIA RADU ■

Poșta redacției

Iancu Gh. Vladimir — com. Zăbrani (Arad): Adresați-vă Oficiului de asistență socială din Consiliul popular județean. ● **Simion Ana-Maria** — București: Reveniți cu o scrisoare clară, în care să precizați despre ce întreprindere e vorba, copie de pe adresa primită etc. ● **Cotera Marin** — com. Celaru (Dolj): Depuneți cerere însoțită de certificat medical consiliului popular ● **Chirilă Silvia** — satul Luncani, comuna Mărginenl (Bacău): Nu. ● **Drăgan Maria** — Călărași: 1) Nu. 2) Policlinica orășenească Cîmpina. ● **Munteanu Teodor** — București: Adresați-vă consiliului popular. ● **Iordache Mioara** — Constanța: Fiți liniștită, viitorul unui pionier nu e afectat de un punct mai puțin la o notă. Trebuie să participe la toate activitățile organizate de școală. ● **Dumitrescu Teodor** — Năsăud: Priviți lucrurile și invers: este normal să existe restanțieri? ● **Aldea Constantin** — Tecuci: De tipar. ● **Tamasi Csaba** — Bistrița: Încercați la Uniunea Scriitorilor, București, Calea Victoriei 115. ● **Raicu D. Scarlat** — București: Încadrarea în grupele I sau II de muncă, precum și acordarea sporului pentru muncă în condiții deosebite se face de către unitate, pe baza reglementărilor în vigoare în diferite perioade, care se află la biroul P.I.R. ● **Draciov Alexandra** — Calafat: Fiul dv. a luat obiectul fără nici un drept, acesta fiind atribuit o singură dată apartamentului. Să vi-l înapoieze. ● **Simulescu Iovan** — satul Bărăștii Hotegului, comuna Sîntămăria Orlea (Hunedoara), **Chitaru Maria** — București: Se exceptează de la obligațiile de plată a contribuției persoanele care au invaliditate gr. I sau II și soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea (art. 24, Legea 1/1977). Încadrarea în gr. I sau II de invaliditate se face cînd persoanele și-au pierdut în totalitate capacitatea de muncă (Decret 216/1977). Precizările nr. 84 206/1979 ale Ministerului Muncii se referă la persoanele care nu sînt încadrate în muncă (soț, soție) și pentru care certificarea de echivalare de grad de invaliditate se face de către Oficiul teritorial de expertiză medicală. ● **Popescu Nicuina** — București, **Tudorache Ion** — Cîmpia Turzii: Reparația se va efectua în trimestrul II/1989. ● **Tudoran [illegible]** — Breaza. Depuneți la unitate copie de pe hotărîrea judecătorească și adresa exactă. ● **Dinache Alexandru** — București: Absolvenții învățămîntului liceal seral, promoțiile 1980—1983, profil industrial, pot primi la cerere pe lîngă diploma de bacalaureat și certificatul de calificare, dacă au lucrat efectiv în meseria în care au fost școlarizați. ● **Dumitru D. Dumitru** — Ploiești: Pensia minimă pentru pierderea capacității de muncă gradul II de invaliditate pentru pensionarii care primesc pensie numai din fondurile asigurărilor sociale de stat se stabilește la 800 lei lunar. În actuala etapă, celelalte drepturi de pensie din această categorie nu au fost majorate (Decret 210/1988).

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

O biruință de răsunet în marea carte a istoriei naționale

Poporul român nu mai este dator decît față de el însuși!

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare ; Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 50 ; Sport : 17 00 ; Fete : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tipărul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10874, presfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca Județeană

Trăiască Ziua Muncii!

flacăra

anul XXXVIII
17 (1766) VINERI 28 aprilie 1989

Prin muncă ne rostim marea iubire De ţară, de partid şi de popor Şi le-nălţăm urmînd cu-ntreaga fire Neînfricat şi brav conducător

In mai, cînd natura recapătă plenitudinea forţelor sale, cînd îşi reface capacitatea de-a se recrea, cînd pămîntul, aerul şi apa conlucrează în armonie la coloana infinită a vieţii, omul a cîştigat prin luptă şi jertfă dreptul de-a sărbători munca.

De ce nevoia unei sărbători a muncii ?

Poate pentru că munca este izvorul ce stă la baza tuturor creaţiilor : a pîinii, a ctitoriilor fără de egal, a poeziei şi chiar a celei mai minunate, mai de nepătruns creaţii din cîte sînt — omul.

Omul, însă, a luptat să impună o sărbătoare a muncii mai ales pentru a-i conferi muncii atributele de care într-un timp a fost frustrată : respectul, preţuirea, dreapta răsplată, rangul social.

De o sută de ani, iată, oamenii muncii de pretutindeni sărbătoresc munca, într-o numită zi A MUNCII.

De o sută de ani, acest simbol al eroismului muncitoresc l-a separat, dîndu-le conştiinţa de sine, pe cei harnici şi drepţi de cei trîndavi şi exploatatori. Munca a devenit pentru cei dintîi emblemă, titlul de noblеţe al existenţei lor, criteriu de preţuire a omului, a determinat la opţiune politică. Izvor de bunuri şi bogăţii, munca a impus interese economice, a devenit blazonul cel mai de preţ al celor ce muncesc şi a scos din anonimatul istoriei, conferindu-i o puternică, înaltă conştiinţă politică, o mare forţă : clasa muncitoare.

Pentru noi, românii, acest 1 Mai 1989 are o semnificaţie cu totul aparte : evocăm împlinirea a cinci decenii de la marea demonstraţie patriotică, antifascistă şi antirăzboinică de la 1 Mai 1939, cînd, ca un simbol al hotărîrii de luptă împotriva fascismului şi a războiului, zeci de mii de muncitori, funcţionari, intelectuali, femei şi tineri au pornit să demonstreze pe străzile Bucureştiului. O contribuţie determinantă în organizarea şi desfăşurarea acestei mari demonstraţii au avut-o tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu. Înalta capacitate organizatorică, discernămîntul politic, intransigenţa revoluţionară care defineau marea personalitate a tovarăşului Nicolae Ceauşescu au imprimat acestei demonstraţii un puternic caracter revoluţionar, antifascist şi patriotic. În acelaşi timp, o contribuţie remarcabilă la mobilizarea tineretului la luptă a avut-o tovarăşa Elena Ceauşescu. Printre lozincile scandate de demonstranţi atunci au fost şi acestea : „Trăiască independenţa naţională a ţării !" şi „Pace — pîine — pămînt — libertate !" Dar, şi pacea şi pîinea aveau să fie cîştigate de către cei ce se aflau atunci pe întîile baricade, abia mai tîrziu, prin mari lupte de clasă, prin jertfe. Iar adevărata independenţă, iată, abia astăzi o fundamentăm, cînd, avîndu-l în frunte, printr-o frumoasă lucrare a istoriei, pe tînărul revoluţionar de atunci, Nicolae Ceauşescu, am devenit, numai prin munca noastră, prin sacrificiul nostru asumat, liberi, nedatornici la nimeni, cu adevărat independenţi. Această izbîndă, obţinută de poporul român prin muncă eroică, repurtată doar cu o lună mai înainte de Ziua Muncii, vine să sporească semnificaţiile acestei sărbători, să amplifice bucuriile momentului. Ea, această victorie a economiei româneşti, a clasei noastre muncitoare, a poporului harnic şi înţelept echivalează, am îndrăzni să spunem, cu cîştigarea unui război de apărare, a unui război drept. Mai ales acum, cînd omenirea, popoarele de pretutindeni sînt confruntate cu atîtea crize economice şi politice. Răsplată mai frumoasă pentru cei ce demonstrau, luptau, se jertfeau în luptele de clasă de acum cincizeci de ani şi după aceea, nici că se putea.

Drumul istoriei clasei noastre muncitoare a fost o devenire continuă, un drum al jertfelor, dar şi al izbînzilor de azi. În lichidarea datoriei externe se adaugă încă o dovadă a forţei economiei româneşti : anularea datoriei către stat de 117 miliarde lei a unor unităţi agricole cooperatiste. Este o măreaţă acţiune politică şi economică, un uriaş sprijin acordat ţărănimii cooperatiste, agriculturii româneşti.

La temelia tuturor acestor izbînzi se află munca eroică a întregului popor, care, aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta Plenară a Co-

(Continuare în pag. 13)

Biblioteca judeţeană
MUREŞ
TÎRGU-M...

1 Mai 1939

Cinci decenii de la marea demonstrație

O zi simbol pentru

Aprobînd planul de măsuri privind sărbătorirea zilei de 1 Mai, aniversarea a 100 de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc și 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. oferă o expresie elocventă a înaltei cinstiri pe care partidul o acordă glorioasei și eroicei istorii a clasei muncitoare, abnegației și devotamentului dovedite în îndelungata luptă, pentru edificarea unei societăți noi, mai bune și mai drepte, pe pămîntul României. Ca în fiecare an de la Congresul al IX-lea încoace, ziua de 1 Mai, întîmpinată într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, revoluționară, de elan și responsabilitate în muncă, comuniștii, toți oamenii muncii, hotărîți să transpună în viață ideile, tezele și orientările secretarului general al partidului aduc, implicit, un înalt omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, înflăcărat revoluționar patriot care, de aproape șase decenii, și-a împletit viața și munca cu lupta partidului, dedicîndu-și întreaga energie și putere idealurilor supreme ale poporului, triumfului cauzei socialismului și comunismului. Această zi constituie de asemeni un vibrant omagiu adus tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, pentru îndelungata sa activitate revoluționară pentru binele poporului și progresul patriei socialiste.

În țara noastră, tradiția sărbătoririi zilei de 1 Mai, ca zi de bilanț și luptă revoluționară, pune în evidență pregnant rădăcinile adînci ale luptei clasei muncitoare în realitatea românească, unitatea indestructibilă, consecvența cu care a militat pentru idealurile socialismului, hotărîrea cu care a participat la marile transformări revoluționare ale societății. Ea demonstrează implicarea profundă a clasei muncitoare în viața societății românești, angajarea plenară prin dinamizarea tuturor energiilor și atragerea altor categorii și pături sociale, a tuturor proletarilor, fie comuniști, socialiști, social-democrați și fără partid în lupta pentru împlinirea idealurilor vitale ale poporului român.

Începînd cu prima sărbătorire, 1 Mai a devenit un prilej de analiză a etapei respective, de trecere în revistă a forțelor proprii ale clasei muncitoare, adesea de confruntare cu represiunea, mărindu-și neconținut manifestările și semnificațiile. Dacă într-o primă fază această luptă se ducea pentru afirmarea noului partid al clasei muncitoare, în sprijinul unor revendicări social-economice specifice, cu timpul, s-au abordat probleme de perspectivă, radicale, atingînd toate laturile și aspectele societății românești.

Astfel, 1 Mai 1907 a stat sub semnul marilor răscoale țărănești, muncitorimea dovedindu-se o aliată sinceră și activă a țăranilor, sprijinindu-i și solidarizîndu-se cu ei, suportînd rigorile regimului represiv. La 1 Mai 1916, cu o clarviziune deloc surprinzătoare, clasa muncitoare din România s-a ridicat hotărît împotriva războiului imperialist, pentru păstrarea ființei naționale și a statului român. O și mai mare amploare au avut manifestațiile de 1 Mai după primul război mondial în condițiile făuririi statului național unitar, a stringerii rîndurilor clasei muncitoare din toate provinciile românești. Reintregirea forțelor proletariatului român a determinat o creștere fără precedent a avîntului său revoluționar, acesta manifestîndu-se deschis pentru „dezrobirea prin socialism".

O nouă treaptă, comparativ superioară, a dobîndit activitatea mișcării muncitorești odată cu făurirea, în mai 1921, a Partidului Comunist Român. Prin programul său ideologic, consecvent revoluționar, prin suplețea strategiei și tacticii adoptate, prin aprecierea lucidă și capacitatea organizatorică, P.C.R. s-a dovedit suprema forță a regenerării revoluționare, stegarul temerar și influent al luptei clasei muncitoare, al tuturor forțelor democratice pentru dreptate socială și libertate națională.

Deși nevoit, la scurt timp după constituire, să intre în ilegalitate, P.C.R. și-a menținut aceeași activitate dinamică și influență decisivă acționînd neabătut pentru binele țării. Partidul Comunist Român a acordat importanța cuvenită zilei-simbol de 1 Mai, urmărind consecvent pregătirea și desfășurarea ei, acționînd permanent pentru unitatea clasei muncitoare. Eroicele bătălii de clasă ale proletariatului român din perioada 1929—1933, pentru drepturi economice, sociale și politice, pentru independența și suveranitatea națională, în fruntea cărora s-au aflat comuniștii, au avut o puternică rezonanță internațională, fiind printre cele mai ample mișcări muncitorești în preajma instaurării fascismului în Germania.

P.C.R. a întrezărit de timpuriu țelurile periculoase și metodele violente ale fascismului european și a ridicat masele la rezistență împotriva hitlerismului, revanșismului, revizionismului. Încă din 1933 el a luat inițiativa constituirii Frontului Național Antifascist — organizație deschisă tuturor patrioților români, indiferent de coloratura politică — în conducerea căruia s-a afirmat de la început militantul comunist Nicolae Ceaușescu. Deși foarte tînăr, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat cu deosebită forță prin vocația sa de conducător, prin participarea activă la demonstrații, întruniri, alte acțiuni muncitorești și revendicative, cucerindu-și un înalt prestigiu în rîndul comuniștilor, al clasei muncitoare, dar stîrnind implicit atenția organelor represive. Arestarea în 1936 și răsunătorul proces de la Brașov, modul curajos în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a demascat intențiile și lașitatea guvernanților au căpătat o și mai mare semnificație în conjunctura respectivă, atitudinea sa fermă, eroică, devenind un exemplu înălțător. P.C.R. și-a continuat consecvent activitatea în anii următori prin diferite acorduri și alianțe, printr-o linie politică suplă și cuprinzătoare în atragerea celorlalte partide de stînga, a sindicatelor, organizațiilor locale ale partidelor burgheze, a diferitelor categorii sociale și elemente înaintate alcătuind un front unitar, amplu, pentru salvarea intereselor supreme ale patriei.

●

Momentul de vîrf al acestei strategii avea să-l constituie tocmai simbolica zi de 1 Mai a anului 1939, rămasă în istorie ca o glorioasă pagină de luptă a clasei muncitoare. Prin amploarea pe care a luat-o — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —

„1 Mai 1939 s-a transformat într-o puternică manifestare împotriva fascismului și războiului, numărîndu-se printre puținele manifestări din Europa care au avut loc în condițiile cînd fascismul era în ofensivă după München. Poporul român, sub conducerea comuniștilor, în alianță cu socialiștii, cu alte forțe democratice, și-a exprimat voința de a face totul pentru a împiedica ascensiunea fascismului, instaurarea dictaturii fasciste în România. A fost o dovadă a maturității clasei muncitoare, a posibilităților de care dispunea atunci poporul nostru, forțele sale revoluționare și progresiste de a organiza cu succes lupta împotriva războiului și fascismului".

Desfășurată în conjunctura dramatică de atunci, demonstrația de la 1 Mai 1939 a fost temeinic pregătită și organizată de către partid.

În condițiile măsurilor de consolidare a dictaturii regale, a desființării sindicatelor și a constituirii breslelor, P.C.R. a luat inițiativa întăririi acestora și a deturnării lor pe o cale revoluționară. Se menținea astfel unitatea clasei muncitoare — în vederea inițierii unui larg front antifascist —, ba chiar exista un cadru or-

Pe copertă: reproducere după lucrarea „1 Mai 1939" de Eugen Paladé

patriotică, antifascistă şi antirăzboinică

eroismul muncitorimii

ganizatoric legal de manifestare a ei. Un rol însemnat aveau să capete cercurile culturale de pe lîngă breslele muncitoreşti, unde influenţa comuniştilor a devenit precumpănitoare.

În organizarea şi desfăşurarea marii demonstraţii de la 1 Mai 1939 o contribuţie determinantă a avut tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cunoscîndu-i-se marea putere de muncă, abnegaţia, spiritul revoluţionar şi capacitatea organizatorică, marea autoritate şi forţă de convingere de care se bucura încă de atunci în rîndul muncitorilor. Bazîndu-se pe experienţa sa, partidul i-a încredinţat sarcini strategice şi tactice de cea mai mare însemnătate. Eliberat din închisoare, la sfîrşitul anului 1938, tovarăşul Nicolae Ceauşescu dusese o activitate neobosită, acţionînd cu o energie exemplară pentru mobilizarea maselor, pentru unitatea clasei muncitoare, explicînd şi atrăgînd pe muncitori în lupta împotriva fascismului, a războiului, pentru integritatea şi suveranitatea ţării, contribuind decisiv — aşa cum aveau să dovedească faptele — la reuşita acţiunii.

●

În însorita dimineaţă a zilei de 1 Mai 1939, conform programului stabilit şi aprobat de autorităţi, urmau a avea loc trei întîlniri în săli diferite, apoi o coloană formată în Piaţa Romană avea să defileze pînă la Mormîntul Eroului Necunoscut. Mai erau prevăzute o serbare cîmpenească pe Stadionul Filaret, precum şi alte spectacole şi festivităţi. În intenţia guvernanţilor toate manifestările trebuiau să dovedească „unitatea de interese" dintre regim şi popor. Surprizele însă s-au ţinut lanţ.

În sala „Aro", unde era programat primul Congres al breslelor, după discursul primului ministru, vorbitorii, comunişti sau simpatizanţi, au abordat un larg spectru de probleme neincluse în program, resimţindu-se poziţia şi influenţa P.C.R. La sala „Tomis", arhiplină, înaintea deschiderii cuvîntărilor, s-au ridicat o mulţime de pancarte cu revendicări economice, politice şi antifasciste. În jurul orei 12 s-au strîns în Piaţa Romană mai multe mii de persoane, numărul demonstranţilor crescînd treptat, ajungînd pînă la 20 000 de oameni. Trecînd prin faţa Palatului regal, demonstranţii au strigat lozinci ca „Vrem România liberă şi independentă !", „Jos hitlerismul !", ce exprimau opinia clasei muncitoare şi a majorităţii poporului. La încercările de diversiune ale unor legionari, muncitorii, umăr la umăr, au înaintat scandînd : „Jos Garda de fier !", „Jos agenţii trădători de ţară !", „Jos fascismul !". În faţa Prefecturii poliţiei, demonstranţii au cerut eliberarea deţinuţilor politici comunişti şi antifascişti, într-o solidaritate convingătoare, încît un raport al Siguranţei consemna : „Calea Victoriei avea aspectul unui cîmp de manifestaţie revoluţionară".

Serbarea de la Stadionul Filaret s-a transformat într-o tribună de dezbateri cu caracter revoluţionar, patriotic şi antifascist. Ea a beneficiat şi de participarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu care a luat de mai multe ori cuvîntul. O telegramă a poliţiei nota lapidar şi cu îngrijorare această acţiune plină de semnificaţii : *„Nicolae Ceauşescu, fost condamnat la trei ani închisoare pentru activitate comunistă, pedeapsă executată la Doftana, a strigat în timpul serbării lozinca comunistă : „Trăiască Frontul Popular"*. Aflînd de planul de a riposta în cazul intervenţiei poliţiei, autorităţile au rămas în expectativă. Aceeaşi turnură au luat-o şi alte serbări din pădurile limitrofe Capitalei, unde agenţii Siguranţei observaseră „echipe de agitatori", „grupuri compacte şi cunoscuţi comunişti". Aproape toate rapoartele oficiale, presa şi contemporanii remarcau prezenţa şi activitatea militantului comunist Nicolae Ceauşescu care *„mereu printre primii", „aflîndu-se în punctele fierbinţi"*, militînd *„în dorinţa de un trai mai bun, de lumină, de cultură, de progres, de pace"* cotribuise în mod decisiv la reuşita acţiunii. De asemeni, o intensă activitate politico-organizatorică a desfăşurat tovarăşa Elena Ceauşescu.

Marea demonstraţie de la 1 Mai 1939, cea mai amplă din Europa, a reprezentat un moment cu adînci semnificaţii, lăsînd o puternică impresie opiniei publice interne şi internaţionale. Ea a arătat forţa clasei muncitoare, patriotismul fierbinte, înalta responsabilitate pentru destinul ţării, capacitatea organizatorică de a mobiliza forţele progresiste, elanul revoluţionar şi combativitatea. Şi mai mult a ieşit în evidenţă, exemplara dăruire, devotamentul fierbinte precum şi calităţile politice şi organizatorice ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, însufleţitorul şi organizatorul, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, al acestei măreţe acţiuni.

Amploarea evenimentelor de la 1 Mai 1939 a avut un larg ecou şi peste hotare. Ziarul britanic „Daily Herald" şi ziarul sovietic „Izvestia" au publicat ample telegrame de presă reluate şi de alte publicaţii. Ministrul de externe italian a înaintat un protest guvernului român, iar peste cîteva zile, Conferinţa internaţională pentru pace şi democraţie de la Paris, analizînd situaţia României constata că manifestările de la 1 Mai sînt „expresia spontană a voinţei maselor" şi demonstrează clar că „poporul român se raliază la mişcarea antifascistă şi că voinţa sa este de a lupta în mod real împotriva agresorului şi fascismului".

Singura cale de combatere a fascismului şi revizionismului — pe care a reuşit să-l stăvilească o vreme — rămînea lupta hotărîtă şi tenace a întregului popor. Din această lecţie a istoriei partidul comunist şi-a înţeles pe deplin destinul. Rezistenţa naţională şi unitatea de acţiune a întregului popor trebuiau realizate într-un consens naţional cuprinzător. Realizînd Frontul Unic în alianţă cu Partidul Social-Democrat, apoi Blocul Naţional Democratic, împreună cu partidele burgheze, se crea cadrul adevăratei unităţi naţionale antifasciste prin unirea forţei clasei muncitoare, ţărănimii, a intelectualităţii, a cercurilor palatului, ofiţerilor şi reprezentanţilor partidelor burgheze într-un front consensual pentru salvarea ţării. Această forţă naţională avea să înfăptuiască revoluţia de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă, România îndreptîndu-se pe calea democraţiei şi a edificării socialismului.

●

Şi în perioada trecerii la edificarea societăţii socialiste, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, 1 Mai a rămas una din sărbătorile de suflet ale poporului român. Într-o strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, încrezători în cutezanţa gîndirii şi faptei sale, mîndri de realizările lor, optimişti în viitorul luminos al patriei, oamenii muncii sărbătoresc azi 100 de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc şi 50 de ani de la marea demonstraţie patriotică, antifascistă şi antirăzboinică de la 1 Mai 1939, într-o atmosferă de viguroasă efervescenţă, de angajare patriotică şi revoluţionară.

Ziua muncii reprezintă pentru toţi cei ce participă la ridicarea patriei pe noi culmi de progres şi civilizaţie o zi de rodnic bilanţ şi temeinică analiză a rezultatelor, de consacrare a energiei şi puterii lor înfăptuirii marilor obiective ale actualului plan cincinal. Problemele care se pun în epoca de pace şi construcţie sînt, desigur, altele, dar la fel de importante. Ele constau în reducerea consumurilor, în ridicarea calităţii produselor şi a productivităţii muncii, în introducerea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, în obţinerea celei mai mari producţii agricole din istoria ţării, în progrese necontenite în ştiinţă, învăţămînt, cultură, în formarea unei noi conştiinţe. Deşi pasnică şi constructivă, lupta de zi cu zi a rămas la fel de intensă.

Îi revine clasei muncitoare misiunea de a menţine cotele înalte ale spiritului revoluţionar şi a aplica cu exigenţă documentele partidului cuprinse în opera de mare valoare teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Clasa muncitoare a devenit azi principala forţă a societăţii româneşti, avînd o structură, o pregătire politică şi profesională superioare, contribuind fundamental la progresul economico-social al ţării. Conştientă de tradiţiile sale ea îşi împlineşte cu răspundere rolul conducător în societate, participînd activ la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului, a programelor şi planurilor de dezvoltare economico-socială, acţionînd cu dăruire pentru edificarea socialismului şi comunismului pe pămîntul României.

IULIAN COSTANDACHE ■

1 Mai

Privirea le este senină
drumul drept
prin ochiul istoriei
în miez de comori
ei rămîn ceea ce sînt :
muncitori
biruitori

se-ndreaptă încrezători
spre ţărmul zilei

au trecut prin gloanţe
au suferit
— teroare şi îngheţ —
nimic nu i-a înfrînt
au rămas ceea ce sînt :
neînvinşi —
e ziua lor pe întregul pămînt

GHEORGHE DARAGIU ■

1 Mai 1989

Ample și vibrante demonstrații populare, ROMÂNIA, PATRIE LIBERĂ,

„Pentru prima dată în istoria sa îndelungată, România nu mai are nici o datorie externă, nu mai plătește tribut nimănui și este cu adevărat independentă — și economic și politic!"

Întreaga națiune trăiește astăzi, în aceste zile premergătoare marii sărbători a muncii, un înălțător moment ce se înscrie la loc de frunte în cronica măreței epoci pe care o construim, moment cu adînci semnificații pentru istoria zbuciumată a unui popor harnic și inteligent — dobîndirea adevăratei independențe economice și politice, consecință a lichidării în întregime a datoriei externe.

Este semnificativ că acest vis de aur al marilor patrioți ai neamului s-a putut împlini astăzi sub conducerea unui partid eroic și într-un timp eroic, sub conducerea celui mai cutezător constructor al noii Românii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceasta dovedește forța unui popor liber și stăpîn pe propria soartă, condus de un mare bărbat care întruchipează cele mai scumpe idealuri și aspirații ale națiunii, care deschide, cu o impresionantă clarviziune, noi orizonturi construcției socialiste, înaintării României spre comunism.

În această atmosferă de puternică vibrație patriotică generată de Plenara C.C. al P.C.R. din 12—14 aprilie și sesiunea Marii Adunări Naționale au loc, la inițiativa și din voința colectivelor de oameni ai muncii, ale organizațiilor democrației muncitorești-revoluționare, adunări populare în municipii și orașe, centre muncitorești și pe mari platforme din întreaga țară.

Expresie a încrederii în partid, a unității depline în jurul său și al secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, expresie a voinței nestrămutate de a înălța România pe cele mai înalte culmi ale civilizației, impresionantele adunări populare s-au constituit în entuziaste manifestări de recunoștință față de partid, față de conducătorul său, milioane de oameni ai muncii exprimîndu-și satisfacția pentru marile împliniri ale grandioasei Epoci în care trăim, dînd glas, în același timp, hotărîrii neabătute de a înfăptui cu consecvență programele de dezvoltare a patriei.

„Cred că puține țări din lume — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la grandioasa adunare populară din Capitală — **pot să prezinte realizarea, în 45 de ani, a creșterii industriei de 135 de ori, din care numai după Congresul al IX-lea, din 1965, de 120 de ori. Aceasta reprezintă o uriașă realizare a unui popor, stăpîn pe destinele sale, care a lichidat asuprirea, exploatarea capitalistă și își făurește în mod liber și independent viitorul său — socialismul și comunismul!"**

Iată unul dintre temeiurile mîndriei și recunoștinței milioanelor de cetățeni care omagiază acest timp: dezvoltarea fără precedent, în aproape un sfert de veac, a unei industrii ale cărei produse sînt astăzi tot mai competitive pe piețele lumii. Dar desprindem aici mîndria și recunoștința pentru un timp care a făcut posibilă descătușarea energiilor creatoare ale țării, pentru o politică înțeleaptă ce a călăuzit aceste eforturi extraordinare spre construirea unei României puternice, adică independentă economic și politic. Mobilizatoarele îndemnuri ale secretarului general al partidului au găsit o impresionantă rezonanță în sufletul și conștiința cetățenilor patriei, însuflețindu-i și orientîndu-le eforturile creatoare spre transpunerea în viață a obiectivelor de dezvoltare și înflorire continuă a țării.

Pentru a da expresie sentimentelor care îi animă în aceste momente cînd viața politică a țării cunoaște o puternică și semnificativă efervescență, au luat parte la adunări zeci de mii de mineri, constructori de mașini, siderurgiști, chimiști, cei ce pe marile șantiere, platforme industriale și pe ogoare, în institute de cercetare și proiectare, în școli și universități dau viață importantelor programe de dezvoltare.

Milioanele de cetățeni au adus un omagiu fierbinte secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, mulțumind din adîncul inimilor pentru tot ceea ce conducătorul partidului și statului întreprinde, cu eroism și abnegație revoluționară, în slujba înfăptuirii celor mai scumpe idealuri ale națiunii, și s-au angajat ca acum, cînd vom sărbători Ziua Muncii și se vor împlini 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică din 1939, să nu precupețească nici

punînd în lumină marea bucurie a visului împlinit:

PUTERNICĂ, INDEPENDENTĂ

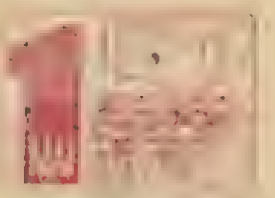

„Așa cum vom ști să muncim, să luptăm pentru a servi poporul, socialismul, independența și suveranitatea patriei, așa vom asigura viitorul liber, de bunăstare al națiunii noastre! Să facem fiecare totul pentru bunăstarea, fericirea și independența României"

Într-un efort pentru a îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile ce le revin, programele cincinalului care se încheie în acest an. Participanții au adus un fierbinte omagiu activității desfășurate de tovarășa Elena Ceaușescu, înalta prețuire și aleasa considerație față de omul politic și savantul de largă recunoaștere internațională, sub a cărei nemijlocită îndrumare știința românească a fost transformată într-o puternică forță de producție, iar învățămîntul și cultura se află într-un continuu proces de înflorire.

Au fost evocate prefacerile înnoitoare ce au avut loc în toate județele țării în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, realizările de prestigiu obținute în întreaga țară, între care se înscrie și plata completă a datoriei externe, toate aceste înfăptuiri, ilustrînd justețea politicii partidului de continuă dezvoltare, de repartizare judicioasă a forțelor de producție a întregului teritoriu al țării, de creștere armonioasă și echilibrată a tuturor localităților patriei, de ridicare permanentă a nivelului de trai și a gradului de civilizație a poporului român.

Într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, participanții la adunări au adresat secretarului general al partidului, președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu telegrame în care se raportează despre noi și semnificative succese în muncă, în realizarea obiectivelor pe care și le-au asumat, reafirmînd hotărîrea lor de neclintit, a tuturor cetățenilor județelor patriei de a acționa cu fermitate și elan revoluționar pentru a întîmpina Ziua Muncii, a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu rezultate cît mai bune în îndeplinirea exemplară a planurilor.

În telegrame este exprimată, de asemenea, adeziunea milioanelor de oameni ai muncii, a întregii țări la politica externă a partidului și statului nostru, ca o mărturie a voinței nestrămutate ca România, sub conducerea partidului comunist, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să înainteze fermă, liberă și independentă, pe calea socialismului, împlinindu-și cu strălucire destinul comunist.

RĂZVAN BĂRBULESCU

1 Mai 1989

Faptele noastre de muncă

Sentimentul de sărbătoare

Sărbătoarea de 1 Mai este, deopotrivă, o laudă a naturii și a oamenilor. În mai, lumina se-arată limpezită și caldă în vecinătatea florilor ca la atingerea obrazului unui copil. Și în pragul acestei luni de mijloc a primăverii, bucuria renașterii tuturor speranțelor lumii se reîntemeiază, încă o dată, prin înțelesul pe care oameni muncii din lumea întreagă îl consacră începutului de Mai, de celebrare a Zilei Muncii.

1 Mai consfințește tradiția unei lupte, e un simbol al acestei lupte și al idealurilor prin care se regăsește înfrățită lumea muncitoare de pretutindeni, iar prin reafirmarea puterii de sugestie a acestui simbol, în anotimpul de renaștere al primăverii, ziua de 1 Mai reprezintă în același timp faptă concretă și acțiune. Altfel spus, sărbătorim această zi, de fiecare dată, nu numai în virtutea unei glorioase tradiții, ci și dintr-o necesitate a istoriei prezente. Pentru că o sărbătoare a muncii, trăită de cei pentru care munca înseamnă totul, rațiunea însăși de a fi, se însuflețește în aceeași măsură printr-o privire retrospectivă asupra unor succese repurtate cu trudă, cît și prin gîndul de-a consolida aceste succese.

1 Mai 1989. Acum, cînd munca se reașază între repere noi de calitate și eficiență, țara muncește cu abnegație pentru împlinirea proiectelor sale de viitor, întreaga țară muncește cu conștiința trează în fața timpului și a orizontului spre care curge timpul. Fiecare zi ne aduce vești noi, îmbucurătoare, despre rezultatele acestei munci, iar în primele bilanțuri ale anului în curs regăsim imaginea unui efort statornic și plin de dăruire, imaginea unor oameni care acționează cu competență și cu spirit de înaltă responsabilitate la locurile lor de muncă, pretutindeni acolo unde țara are nevoie de ei. Succesele repurtate de întregul popor, închinate sărbătorii de la 1 Mai, veliefează eforturile nu o dată eroice ale tuturor fiilor țării pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Conferinței Naționale ale partidului, a orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul suitei de evenimente politice desfășurate recent, și anume Plenara C.C. al P.C.R. din 12—16 aprilie, Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, sesiunea Marii Adunări Naționale. Cum se știe, aceste evenimente de importanță deosebită au produs o dinamizare de substanță a vieții politice românești, culminînd cu grandioasa adunare populară a oamenilor muncii din Capitală și cu organizarea unor adunări populare în județele țării. Astfel, rapoartele muncitorești dedicate zilei de 1 Mai exprimă ele însele — prin marea desfășurare de forțe pe care o implică și prin înaltă vibrație a conștiinței patriotice, a conștiinței comuniste în acțiune — cera din freamătul unui anotimp, tînăr, din strălucirea unui timp și-a unui anotimp de perpetuă renaștere. Ele întruchipează o cutezanță desfășurată lucid, în spirit revoluționar, fiind toi atîtea argumente ale unui efort necurmat, ale muncii pline de abnegație prin care întregul popor se află în slujba propășirii patriei comune.

1 Mai 1989. Ziua Muncii, a solidarității tuturor celor pentru care munca și libertatea și pacea sînt bunurile cele mai de preț ale ființei, ne regăsește și în acest an aplecați asupra uneltelor noastre, dăruiți vocației noastre de constructori și țelului nobil de edificare a unei civilizații noi pe pămîntul României. În țara înnoită și înprimăvărată, munca își asociază simbolic tinerețea, iar Ziua Muncii și Ziua Tineretului, de la 2 Mai, își răsfrîng frățește luminile sărbătorești pe cerul curat, primăvăratic, așa precum datoriei firești dintre noi îi corespunde fapta prin care această datorie se împlinește.

1 Mai 1989. Reafirmarea unui adevăr : sentimentul prin care trăiesc sărbătorile este bucuria.

D. CONSTANTINESCU ■

În palme, cu jăratecul energiei

Nici nu am intrat bine pe poarta întreprinderii miniere Voivozi, unitate distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste cînd, un afiș scris cu litere purpurii ce parcă palpitau în lumina soarelui de primăvară anunța că harnicul colectiv al sectorului minier Budoi cheamă la întrecere în cinstea zilei de 1 Mai toate sectoarele acestei vestite întreprinderi, propunîndu-și extragerea peste plan a 3.000 tone lignit, efectuarea suplimentară a 30 metri liniari lucrări pregătitoare și a 20 metri liniari investiții, creșterea cu cel puțin 5 la sută a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție totale cu 150 000 lei, creșterea puterii calorice a cărbunelui cu 25 kcal/kg, reducerea cu 15 la sută a absențelor și totala eliminare a accidentelor.

„Întregul nostru colectiv de mineri a primit cu vie satisfacție și cu un puternic sentiment de mîndrie patriotică vestea achitării complete, la sfîrșitul lunii martie, a datoriei externe a țării noastre, comunicată la deschiderea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 12—14 aprilie a.c. de către cel mai iubit fiu al poporului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îmi spune directorul I.M. Voivozi, ing. Mihai Iosub. La această importantă realizare a țării noastre, continuă el, și-au adus contribuția, alături de mii și mii de alte colective ale oamenilor muncii, și cei ai întreprinderii noastre, minerii asigurînd extragerea peste plan a sute de mii de tone de lignit, materie primă atît de necesară termocentralelor din țară în vederea creșterii producției de energie electrică. Înalta distincție de Erou al Muncii Socialiste care a onorat unitatea noastră nu a fost o victorie pe care am depus-o la cutia cu amintiri : ea a devenit o stare, o tensiune binefăcătoare, o căutare permanentă a noului, conferind mîndrie, dar și o enormă responsabilitate. Este greu să obții patru ani la rînd locul întîi, dar și mai greu este să te menții și să păstrezi acest loc. Și, totuși, pe anul trecut și pe primul trimestru al acestui an ne menținem în eșalonul fruntașilor în privința realizării și depășirii planului, mai ales datorită unor admirabili mineri cum sînt cei de la sectorul Cuzap II abatajul 6 512, de la sectorul Budoi și Jurteana III, de la sectorul pregătire 4 228 și de la formația de la carieră. Începînd cu semestrul II a.c., zestrea unității noastre va spori cu o nouă mină de cărbuni, cea de la Borod-Borozel și, în perspectivă, vom da în exploatare o altă mină, cea de la Voivozi Nord și astfel vom întări continuu propriotatea noastră socialistă prin noi capacități de producție care să consfințească independența noastră economică și politică, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Minerii bihoreni, un puternic detașament al clasei noastre muncitoare vor ști să răspundă prin noi fapte de muncă chemărilor partidului".

Mă uit cu uimire la acest strașnic bărbat pe nume Mihai Iosub și nu mă dumiresc cum a reușit să facă cu statura lui de baschetbalist „alpinism subpămîntean" prin „suitorii" — acele fîntîni verticale și de 80 metri adîncime săpate de jos în sus — de la mina de argilă de la Suncuius unde a lucrat vreme de 10 ani de zile. Poate că elixirul de tinerețe îl are numai în retorta dîrzeniei caracterului, căci dacă sufletul omului e mereu tînăr, așa se vede nu-maidecît și pe fața lui. Mina de lignit de la sectorul fruntaș Cuzap II are două sensuri de „circulație" : pe partea stîngă minerii coboară în adîncuri, pe partea dreaptă urcă pe banda transportoare cărbunele extras. Minerii coboară în întuneric, cărbunele urcă la lumina soarelui și adevărul acesta simplu este atît de sugestiv reprezentat chiar la descinderea în mină. Dar ca să vedem de unde urcă lignitul spre astrul zilei și să dibuim „izvorul" negru al cărbunelui ne înșurubăm în șir indian și cu precauție sporită pe puntea de scînduri peste care s-au bătut, transversal, bețe să nu alunece minerii. Ajungem, în sfîrșit, la abatajul 6 515, brigada lui Teofil Gavriș, șef de schimb Gheorghe Lapca și Ștefan Lăcătuș.

Datorită mecanizării în procent de sută la sută, de la tăiatul stratului de cărbune cu combina de înaintare la transportul pe banda cu racleți ori banda transportoare de cauciuc și pînă la descărcarea lignitului în buncăr, mina este o adevărată „cascadă" de benzi și o fulburătoare uzină subpămînteană unde se realizează cea mai mare productivitate a muncii în întreaga ramură extractivă a cărbunelui în condiții de subteran : 30—45 tone pe post (în opt ore) cu o viteză de înaintare la abataj de 70—80 metri pe lună, iar la combinele de înaintare de 200—250 metri pe lună.

Ing. Ștefan Vaida, șeful sectorului Cuzap II, îmi spune în clipa de răgaz cînd tehnicianul Cheregi îmi luminează fila de carnet cu lanterna că pe trimestrul I, aici s-au scos cu vreo 27 000 tone lignit mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut, iar la lucrările de pregătire s-au realizat cu 200 metri mai mult decît în primele trei luni ale anului 1988. Gheorghe Lapca, șeful schimbului și maistru de schimb Iosif Zifceac au în grijă întreaga porțiune de exploatat în timp ce combainerul Alexandru Kolosvari e ajutat de mecanicul de întreținere Vasile Bencic, iar electricianul Gheorghe Gergely are grijă ca instalația electrică să funcționeze ireproșabil. Mai încolo, Carol Pavcinca controlează ca presiunea să nu scadă în instalația hidraulică și ca aceasta să susțină mereu tavanul cu o forță de împingere de cîteva sute de atmosfere și, din cînd în cînd, aruncă ochii pe manometre. Mecanizarea și tehnica de virf au coborît pînă în adîncul pămîntului spre a ajuta munca omului. Și, cu toate acestea, munca minerilor nu este ușoară. Dar minerii de la Voivozi nici după ieșirea din mină nu stau locului. Nicăieri, poate, în țară nu sînt mai folosite pămînturile ca la Voivozi. În adîncuri, oamenii scotocesc după cărbuni, afară, tocmai deasupra galeriilor sapă și îngrijesc viile care de care mai frumoase și toamna obțin zeci de „hectori" de vin (nu este oreul grec ; în grai bihorean „hector" înseamnă un hectolitru de vin), tehnicianului Cheregi i s-a întîmplat să i se ducă via pe rîpă din cauza unei surpări de galerie părăsită. Se spune adeș că numai oamenii care au aceeași profesie se invidiază între ei. Am auzit, vorbindu-se, aici la Voivozi, dar fără invidie, ci cu respect și considerație de specialistul nr. 1 al întreprinderii, fruntașul de mai mulți ani la rînd, minerul Emanuil Cheregi, adevărat maestru la instalarea complexelor hidraulice de susținere, omul cu de șapte ori șapte meserii, cu atelier de lăcătușerie și forjă acasă, gospodar care merge prin oricare mină ca printr-o grădină, înflorind-o sub pașii lui. Ca fruntaș și pentru merite deosebite în pregătirea lucrărilor a binemeritat din partea unității de premii pe anul trecut de 18 000 și apoi de 13 000 lei, iar fruntașul de pe locul secund, Gavril Cormoș, de premii în sumă de 11 000 lei. Pe lîngă cei doi, unitatea se mîndrește cu mulți alți mineri, precum : Gavril Ardelean (tot de la sector Cuzap II ca și cei mai sus amintiți), Nicușor Mendeș, Iosif Brînzeac, Florian Pantiș de la sector Budoi și Gheorghe Maior, Anton Iuhaneac și Ioan Bălcuș de la sector Jurteana III.

Cînd m-am întors i-am întîlnit pe Viorel Pașcalău, Anton Udvari și Pavel, G. Jarca efectuînd reparații la ventilul de racord furtun de apă la o conductă. Probabil, voi fi fost obosit de atîta alergătură prin mină că am scăpat piciorul

înfrumusețează chipul țării

stînd într-o băltoacă și cîzma cu tureac mic s-a umplut de apă. Cu astfel de „probă" în încălțări m-am îndreptat spre ieșire dar mai ales cu multă lumină în inimă și prețuire în gînd pentru oamenii aceștia minunați scoțînd în palmele lor bătătorite jaratecul energiei și cărora, la ieșirea din schimb, li se încurcă în păr albinele primăverii care dîjmuiesc de aurul staminelor florile de meri, peri, pruni și cireși, nestînd că tocmai acest inconștient atentat la pudoarea caliciului duce la rod, la izbîndă și la împlinire, întocmai ca și munca acestor oameni care coboară în fiecare zi doar pentru a urca în eternitatea patriei.

PAȘCU BĂLĂCI ■

Închinare muncii

Mă-nchin în fața muncii ca-n fața unui templu
de cinci decenii-ncoace durabil peste toate ;
e cea mai sacră lege și permanent exemplu
că pîinea fără muncă, să fie, nu se poate.

Mă-nchin la Mama Țară de ieri, de azi, de mîine,
această mamă sfîntă ce, în străvechi temei,
hrănit-a și hrăni-va cu apă și cu pîine
pe toți ce-au fost și fi-vor pe plaiurile ei.

Cinstesc în fruntea țării întîiul Președinte,
viața sa — exemplu de luptă și de muncă —
prin muncă și prin luptă ducîndu-ne-nainte,
El primul impunîndu-și dreptatea ca poruncă.

Mă-nchin la Pactul Păcii, al Vieții geamăn frate,
mă-nchin și-l rog la sînu-i să ne sporească pruncii,
să-i crească în cinstită, deplină demnitate
și-n cîntecul de pîine dospită-n Templul Muncii !

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

Pornind din Siret, ajungînd în istorie

Cînd am venit aici, își amintește Mihai Bunea, omul care a făcut primii kilometri din cei 190 cît va măsura canalul magistral Siret-Bărăgan, nu era nimic ; doar cîmpul gol, pămîntul uscat deasupra căruia bătea un vînt care spulbera totul. Pe unde lucrează acum brigada Milcov era groapa de gunoi a Focșaniului. Nu aveam energie electrică, apă, organizare, nimic — cîmpul gol. Un cîmp care trebuia amenajat, locuit, umanizat, făcut suportabil ca ambianță de muncă și viață pentru cît timp vom munci și trăi aici. Sau la Sușița. S-au croit primele drumuri cu arhitecții. Oameni nu erau, materiale nu veneau și în tot acest timp, planul curgea. Am luat totul de la lingură și cuțit, ca într-o gospodărie nouă, a fost multă muncă, mult zbucium, multă alergătură. În trei ani ne-a ieșit păr alb, dar rămîne o parte din noi să dureze în ceea ce am făcut. Cred că partea cea mai bună din noi !

Mihai Bunea a lucrat în Dobrogea, Muntenia, Moldova, și acum în județul Vrancea, la cotitura Carpaților. A lăsat cîte ceva din ființa sa în toate părțile țării, acolo unde s-a început ceva durabil pentru pămîntul românesc și acum a venit să lase și aici. Viitorul canal Siret-Bărăgan nu va trece doar pe o albie de pămînt dalată cu plăci mari de beton, ci și pe albia la fel de încăpătoare și durabilă a unor destine umane ca și viața de acum a directorului Mihai Bunea petrecută în cea mai frumoasă parte a sa pe șantierele țării.

Brigada Milcov pe care Mihai Bunea a evocat-o în amintirile de la începutul șantierului Siret-Bărăgan are de realizat traseul de canal de la kilometrul 28,000 la 39,500, din preajma drumului național DN 2, care intersectează hotarele localităților Cîmpineanca și Golești. Zilele și nopțile inginerului Mânea Radu seamănă mai degrabă cu obișnuitele hărți de șantier : terasamente, decapări ale amprizei, excavații cu transport în halde. Aceste operații executate zilnic vor fi amintirile sale de mîine pe care le va povesti urmașilor, acestea sînt visele sale de fiecare noapte. Și să nu uităm preocuparea constantă a unui șef de brigadă de a reda cît se poate de repede în circuit agricol pămîntul răscolit de șantier.

S-a lucrat și se lucrează la terasamente și betonare, principalul obiectiv al brigăzii fiind nodul hidrotehnic, punctul în care canalul magistral va intersecta albia rîului Milcov. Dacă pe cursul amplelor amenajări ale Argeșului, sau pe canalul Dunăre-Marea Neagră, nodul hidrotehnic era treapta pe care vasele urmează s-o coboare (sau urce) cu ajutorul ecluzelor, între două biefuri aflate la cote diferite, nodul hidrotehnic are pe canalul Siret-Bărăgan o altă înfățișare și semnificație : ei se află la încrucișarea canalului cu diverse curgeri naturale de ape, rîuri, pîraie etc., și construcția sa va consta în realizarea unor sifoane care să facă posibilă curgerea mai departe a celor două sensuri de ape.

Oriunde va lucra inginerul Mânea Radu, peste cîțiva ani, cînd canalul Siret-Bărăgan va fertiliza cu apă cîmpia aflată pe raza curburii Carpaților, nu va putea uita niciodată zilele de muncă pe care le-a dăruit acestor pămînturi, gîndind la regularizarea mai eficientă a rîului Milcov, a ambelor sale maluri, în amonte de subtraversare, cum nu-i va putea uita pe oamenii din echipa lui Troncaș, cea mai bună formație de fierari-betoniști din toată antrepriza.

Sistemul de subtraversare al canalului pe sub albia rîului Milcov, în nodul hidrotehnic al brigăzii lui Mânea Radu, se realizează pe principiul vaselor comunicante. Diferența de nivel între radier canal amonte și radierul aval al subtraversării este de nouă metri, realizînd cel mai adînc sifon al părții acesteia de canal. Vor fi amplasate aici mecanisme pentru menținerea unui nivel constant în amonte, pante rapide vor face legătura între canal și sifonul care va lucra sub presiune, astfel încît apa să se ridice în aval, ieșind de sub albia rîului Milcov, la nivelul tronsonului din amonte. În timpul lucrării, apele Milcovului au fost deviate pentru a se lucra pe uscat la sifonul subtraversării. În final, canalul acesta va tranzita pe toată lungimea traseului său un debit constant de 200 mc s.

Chiar și pentru un om al șantierului, cum e inginerul Mânea Radu, munca pe canalul Siret-Bărăgan e o experiență nouă și ca volum de lucrări, dar și din punctul de vedere al complexității lucrărilor. Aici, operațiile — fie și cele mai mărunte — sînt mult mai pretențioase în sensul că betoanele trebuie să aibă calități deosebite în ce privește permeabilitatea și gelivitatea (rezistența la îngheț, dezgheț). Brigada Milcov are în dotare două stații proprii de betonare, tip „Nicolina" cu care asigură cantitatea de beton necesară cît și stații de sortare proprii cu care produc agregatele și sorturile necesare preparării betoanelor. Nu e ușor să răspunzi de buna funcționare a mecanismului uman și tehnic într-o brigadă care are pe lîngă activitatea specifică de construcții montaj un parc propriu de utilaje și mijloace de transport cît și activitatea de producție industrială : betoane proaspete preparate aici, lîngă imediata necesitate a canalului, confecții metalice, sorturi realizate în balastiera proprie și bineînțeles, reparațiile curente, plus reviziile tehnice, pînă la nivel RC 1.

Patru sute de oameni, patru sute de destine umane, unice și irepetabile, excavatoare S-1 203, cîte rotitoare, draglne NOBAS și Castor 3 602, oameni și mașini împletindu-și forțele și inteligența, săpînd acolo unde cota terenului o cere, sau depunînd pămînt și compactîndu-l în funcție de necesitățile rambleului și dembleului (stratul vegetal e excavat cu descărcare auto și transportat în depozite, cînd volumele de terasament sînt excedentare), executînd lucrări mixte dacă e nevoie, vibrocompactoare CVA-25 (ce bine ar fi dacă cei de la „Nicolina" Iași care le-au realizat ar veni pentru cîteva zile pe șantier să stea de vorbă cu cei care le utilizează !), tăvălugi picior de oaie, cilindri, zumzetul continuu de motoare ambalate la maximum și voci umane înălțîndu-se deasupra rumorii cotidiene a unui șantier, chemînd și dînd ordine, avertizînd sau întrebînd, admonestînd sau încurajînd, toate acestea întregesc imaginea unei secțiuni prin clipa zilnică de viață și muncă trăită aici, în plin cîmp, în plină lumină, efort uman, ambiție, conștiință, sacrificiu, istorie.

ION ZUBAȘCU ■
Fotografie de DAN BURINARU ■

Noutăți într-o meserie veche

În România se construiește mult, bine și repede. Îndeosebi în construcțiile de locuințe, unde tipizarea este posibilă, s-ar părea că după 25 de ani de activitate susținută, greu ar mai putea apărea ceva nou. În ideea îmbunătățirii permanente a productivității muncii și a scurtării termenelor de execuție, prefabricarea a fost dusă pînă aproape de ultima ei limită. Părți din apartamente sînt realizate în fabricile de prefabricate, urcate pe trailere, de acolo luate de macarale și poziționate la milimetru pe locul lor definitiv.

Ce-ar mai putea apărea nou în acest domeniu ? ne-am întrebat intrînd pe poarta Întreprinderii de prefabricate din beton Craiova. La această întrebare ne-a răspuns inginerul Dan Căprioară, șef birou mecanic șef, secretar adjunct cu probleme economice al comitetului de partid din întreprindere :

— Atenția noastră a fost îndreptată permanent în două direcții principale : reducerea consumurilor energetice și îmbunătățirea tehnologiei de fabricare a panourilor mari, principalul nostru produs. În anul trecut, împreună cu institutul nostru de profil, I.C.P.M.C. București, am realizat integral aici un schimbător de căldură pentru recuperarea căldurii gazelor arse de la Centrala termică proprie. Noutatea acestuia constă în aceea că registrul de țevi al schimbătorului a fost înglobat în panouri de beton pentru înlăturarea corodării țevilor și realizarea unei capacități de înmagazinare a căldurii mai bună. Într-un an, la consumul nostru înregistrăm o economie de 300—350 tone combustibil convențional prin reintroducerea în circuit a apei calde la cazanele centralei cu o temperatură de 47—50 de grade. O altă instalație de recuperare a căldurii, care va funcționa în serie cu cea amintită va fi instalația de recuperare a căldurii din aerul comprimat de la Stația de compresoare. În paralel cu răcirea aerului comprimat de la 130 la 60 grade, mai putem încălzi apa cu încă 10 grade. După calculele noastre această a doua instalație va aduce o economie de încă 60 tcc. Instalația este în probe și măsurători și o vom omologa înainte de 1 Mai. Interesant este ca instalațiile noastre se pot generaliza la centralele termice care au cazane de tipul CR 9 sau mai mari. Betonul care înglobează registrul de țevi al schimbătorului are o rețetă specială, însă accesibilă oricui.

Modernizarea tehnologiei execuției panourilor mari a fost determinată de necesitatea creșterii spațiului de locuit și a confortului. Noul tip de panou mare, de planșeu sau de fațadă, a fost gîndit și proiectat de I.P.J. Dolj și de specialiștii întreprinderii de prefabricate. Noul proiect, care poartă numărul 5 035, îl înlocuiește pe cel existent, Proiect nr. 770. Proiectul doljean, să-i spunem așa, oferă izolații termice și fonice mai bune, metrul cub de panou costă cu 350 lei mai puțin. Prin practicarea în beton a unor goluri, se reduce greutatea panoului cu multiplele ei implicații. Prin schimbarea modului de rezemare, de pe patru direcții pe două direcții, și prin modularea corespunzătoare a proiectelor de locuințe se pot obține apartamente cu orice suprafețe. Grosimile mai mici de beton care trebuie tratate prin aburire reduc cantitatea de abur tehnologic. Avantajele sînt, după cum se vede multiple. Proiectul a fost aprobat de forurile de avizare. Cele 2 000 de apartamente ce vor fi construite anul acesta în județul Dolj vor avea înglobate în ele noile tipuri de panouri. Modul de execuție al acestora în poligonul de prefabricate este, se subînțelege, bine pus la punct, din anul trecut toate elementele de panouri folosite în județ fiind realizate după noua tehnologie. Nu știm dacă noul panou a pătruns în practica tuturor antreprizelor de construcții din țară, însă sperăm că generalizarea lui nu este departe.

Deci, într-o meserie veche de cînd lumea, cea de constructor, iată că sînt posibile noutăți care aduc un spor de eficiență deloc de neglijat.

OPREA GEORGESCU ■

Apăsînd pe buton să vină ploaia

Nevoia te învață

Am fost înaintea ploilor binefăcătoare din ultima săptămînă în mijlocul grîului, în localitățile Bolintin, Găiseni, Ogrezeni, Hobaia, Buturugeni, Mihăilești și am întîlnit pretutindeni oameni îndîrjiți împotriva secetei și hotărîți să facă totul cu mijloacele tehnice de care dispun.

Canale de irigații săpate de cîțiva ani, dar pe care n-a curs niciodată apa, folosite ca gropi de depozitare a diferitelor resturi ale cîmpului și gospodăriilor au început să fie curățate cu grijă, am văzut femei greblindu-le și netezindu-le din nou pentru a le reda forma lor trapezoidală inițială, cu latura mică îngropată în pămînt, așteptînd să devină albie sub curgerea, atît de dorită de ogoare, a apei.

Fîntîni și puțuri vechi la marginea cîmpurior, unele dintre ele ghizduite frumos cu cilindri largi de beton, acoperite și chiar văruite dar uitate, rămase de ani și ani ca semne mnemotehnice între hotare, au fost din nou descoperite, grupuri mari și interesate de oameni se învîrteau în jurul lor, își sondau aminturile învîrtindu-le roțile, le reînnodau lanțurile, le ungeau osiile, aruncînd gălețile în adînc, scoțînd nămolul, curățîndu-le și adîncindu-le pînă la pînza vicleană și răcoroasă de apă. Iar unde nu erau fîntîni, au început să sape, cei din Găiseni au cerut ajutorul petroliștilor de la sondele și bazinele din apropiere, ei au doar experiență și mijloace mai eficiente de forat și iată că petrolul promite o mînă solidară de ajutor și învață agricultorii să hăcuiască mai bine și mai repede pînza de apă de la un etaj, oricum mai înalt, în raport cu zăcămîntul de țiței din zonă. S-au săpat puțuri în Bolintin, în Buturugeni, iar în Mihăilești, în plin cîmp, desigur, nu în mijlocul noului oraș agroindustrial care începe să-și contureze centrul, am întîlnit pe șefa de fermă Vîrlan Maria, cu oamenii săi, aplecați deasupra unei fîntîni tocmai săpate, cu marginile puse în cofraje pentru a-i încadra gura într-un pătrat de beton.

Pe teritoriul C.A.P.-ului Ogrezeni, în apropierea pădurii s-au plantat 5 hectare de căpșuni cu stoloni luați de la Fetești care se adaugă celor 30 ha plantate anterior. Dacă rizomii ar fi lăsați la cheremul secetei, nu s-ar scoate de pe această suprafață decît cel mult 2 000 kg căpșuni, dacă ar fi udată, suprafața aceasta n-ar da poate 8 000 kg conform planului, dar 6 000 kg tot ar produce ! Vînduți cu 8 lei kg la stat, căpșunîle acestea ar aduce un venit C.A.P.-ului, de pe întreaga suprafață, de cel puțin un milion și jumătate de lei. Cum să lași în vînt, în bătaia uscată a vîntului banii aceștia ? Așa că oamenii au sărit cu butoaie, putini, cu găleți, ulcele și tulumbe să ude căpșunile

În largul holdelor de grîu ale C.A.P. Grădinari, tractoarele remorcau după ele MET-uri pline cu apă, plutind deasupra valurilor verzi ca niște enigmatice corăbii. În lipsa tuburilor de aluminiu și ale aspersoarelor, cei de aici au apelat la cisternele cu care erbicidau, le-au spălat bine, le-au umplut cu apă schimbîndu-le destinația și învățîndu-le să se „policalifice" la locul de muncă.

La fel de ingenioși, tehnicienii C.A.P.-ului Mihăilești au transformat un IPP-8000 într-o veritabilă instalație pompieră de stins arșița cîmpului și de potolit setea grîului. Tractorul e tras în șanțul șoselei, sub pomii de pe margine, iar în spatele lui — cisterna voluminoasă a instalației de preparare a pesticidelor, din care un furtun lung tras pe ogor și minuit de un om stropește banda arată de lîngă șosea, proaspăt semănată cu iarbă de Sudan. Inginerul șef al C.U.A.S.C.-ului, Timiș Ion, și directorul S.M.A.-ului, Lăzăreanu Ioan, care au alergat toată ziua cu dubița lor maro de la un C.A.P. la altul, intenționează să facă niște reductoare cu ajutorul cărora să atașeze cîte o aripă de ploaie cu patru aspersoare fiecăreia dintre cele trei IPP- uri ale C.U.A.S.C.-ului.

Sigur, vidanjele, MET-urile și IPP-urile nu pot iriga ogoarele decît în preajma șoselei și pe o suprafață relativ redusă, dar acolo unde nu ajung aspersoarele, aceste mijloace sînt tocmai potrivite. Pe deasupra strictei și limitatei lor utilități, „reciclarea" acestor mijoace pentru irigat și mobilizarea lor totală pe cîmp e o formă fermă de a nu ceda, de a face tot ce depinde de puterile omului pentru a salva fie și o palmă de ogor sănătos de sub imperiul secetei. Sensul frumos și vital al acestor acțiuni, oricît de reduse în eficiența lor în raport cu marile întinderi de grîu aflate sub clopotul nemilos al soarelui, trebuie văzut în luminoasa semnificație a luptei pe care omul o duce din cele mai vechi timpuri cu împrejurările nefavorabile și pe care, atît cît poate face ceva, n-are voie s-o piardă.

De ce nu mai curge apa la vale

Președintele C.A.P. Ogrezeni muncea efectiv alături de ceilalți oameni pe marginea canalului de irigații care vine dinspre Argeș și se îndreaptă de-a curmezișul ogoarelor către Ilfovăț. Avea aici, în sola Asfalt-Hobaia, 75 ha de grîu și orz cu o margine în șosea și cealaltă pierzîndu-se spre orizontul Grădinarilor. Își împărțise oamenii C.A.P.-ului în patru echipe, coordonate de un tovarăș de la Consiliul popular, le trimisese pe fiecare în toate zonele, astfel încît să acopere cele 1 700 ha care au nevoie de apă și el venise aici. Trei formații lucrează la irigații în sistemul național, iar cea de aici, coordonată de Mihai Florica, în sistem local.

Marin Gheorghe e un om dîrz și-ți dai seama din două vorbe și trei mișcări că are o fire voluntară, e descurcăreț, face el și pe dracu-n patru cînd trebuie numai ca treburile C.A.P.-ului să meargă bine. A alergat toată iarna pe la diferite combinate chimice după îngrășăminte și-a avut cu ce să fertilizeze din belșug ogoarele, a bătut drumurile și și-a făcut rost la timp de 40 de aripi de ploaie, așa că lucerna, căpșunile, legumele și grîul C.A.P.-ului Ogrezeni se simt ocrotite sub aripile acestea materne de ploaie. Stă pe cîmp efectiv de dimineața pînă seara, mănîncă din palme, în picioare, pe ogor, „de-aia sîntem puși aici, să facem treabă cu pămîntul, nu să stăm toată ziua la cafele și să așteptăm să ne pice mana din cer" — zice el privind către ogoarele fără aspersoare ale C.A.P.-ului Grădinari.

Anul acesta C.A.P.-ul Ogrezeni e trecut cu o suprafață de 1 700 ha care ar trebui să beneficieze de sistemul de irigații Titu-Ogrezeni, dar nu sînt condiții efective de activitate decît pentru 350 hectare. Cineva ar trebui să vadă unde se împotmolește apa de nu curge la vale conform calculelor, planificărilor și asigurărilor date. Se întîmplă probabil ceva similar ca pe canalul principal care începe în Titu și se termină pe terenurile C.A.P.-ului Ogrezeni : apa vine din stație în stație și la coada canalului nu mai ajunge. Pe undeva, poate la Vînători, poate în altă parte, cineva oprește apa voind să aibă pe acolo din abundență, iar alții cu aceleași drepturi, au doar cînd le prisosește celorlalți.

La C.A.P. lucrează efectiv 1 100 brațe de muncă. Marin Gheorghe are tot timpul oameni pe cîmp spre deosebire de alții care se plîng de lipsa forței de muncă. În această zi a trimis în alte zone ale C.A.P.-ului două inginere cu oameni care udă ogoarele cu 300 jeturi. Dar ce-i de făcut în altă parte a cooperativei unde 380 ha conectate la sistemul național Titu-Ogrezeni n-au apă pentru că o opresc alții care-și fac „plinul" și lasă la vale doar surplusul. „Unii au apă, zice președintele, și n-au oameni, eu am oameni și n-am apă".

În sola aceasta de lîngă Hobaia, apa curge pe canalul adînc săpat în ogor, pietruit cu dale geometrice pe laterale trapezului și ca să aibă de unde trage celе două APT-uri au umplut cîțiva saci de pînză cu pămînt și pietriș și au diguit canalul ridicîndu-i puțin nivelul, atît cît să nu se înfunde pompele. Cele două bătrîne pompe APT și-au cam făcut normele udînd terenurile C.A.P.-ului, mai ales că anul trecut a fost mare secetă la porumb, și cum stau cu roțile lor mari de fier, necauciucate, îngropate în pămînt pe partea dinspre canal, cu mustățile celor două furtunuri groase, unul lăsat în canal să tragă apa, celălalt îndoit spre cîmp și conectat la țevile de aluminiu îngropate în grîu, par niște gîngănii arhaice și deși duduie preistoric, vopseaua lor proaspătă, verde, le integrează în peisaj, astfel încît par să fie aici de la începutul lumii, crescute direct din pămînt.

„Pentru asta am venit aici, zice Marin Gheorghe, să văd care-i situația, să mă conving că merg aspersoarele, apoi iau șareta și plec în celelalte zone unde se irigă". Nu departe, calul înhămat la șaretă așteptă docil, păscînd pe marginea șoselei. „Grîul nu-i pierdut la ora asta. Trebuie să-l acoperim în cîteva zile cel puțin cu o trecere de apă. La orz, însă, cauzează. A dat internodul. Vedeți ce canon pe capul nostru ?" Lîngă el patru bărbați se „canonesc" efectiv în jurul unui APT care se încăpățînează să nu pornească : ba îi sare furtunul gros de cauciuc care face legătura dintre pompă și țeava de aluminiu, ba i se înecă motorul într-o tuse convulsivă prematură. Mareș Alexandru ține furtunul lipit de orificiul larg al pompei, Vărzaru Constantin încearcă să pună siguranța de etanșare, Raicu Alexandru spriițează motorul pompei. Gheorghe Dumitru la găleata cu apă din canal și toarnă în pompă s-o amorseze. Cînd iese furtunul cel gros din priza de etanșare, îi stropește pe toți, sînt uzi din cap pînă în picioare, e luna aprilie și ei sînt desculți, cu pantalonii sumeși pînă la genunchi, umblînd prin băltoacele de apă din jurul pompei ; de cîteva ore le face figura. Dar și președintele C.A.P.-ului se încăpățînează să rămînă lîngă ei, alături de ei, pune mîna și ține furtunul greu de apă și nu vrea să plece pînă nu-și vede cele două pompe udînd ogorul cu treizeci de aspersoare cel puțin, adevărate aripi aeriene, aburoase, deasupra verdelui grîului, de-o parte și de alta a canalului care taie cîmpul.

Cealaltă pompă n-are probleme, nea Marin e mulțumit, cu barba lui roasă și puțin căruntă, cu șapca mică pe ochi aduce puțin cu Hemingway, sau cu un personaj al romanelor sale, e cel mai vechi mecanic al C.A.P.-ului, a lucrat „din vechime" la pompe, după patru ore de funcționare oprește lăcusta din scuturătură și începe să care, împreună cu vreo trei, patru femei care-l ajută, țevile de aluminiu spre interiorul grîului. Oamenii duc țevile pe brațe cu grijă, ca pe niște odoare de preț, fragile, cînd se întorc după următoarele, calcă cu infinită precauție prin grîu, pe urmele vechi, voind să nu facă altele, apăsînd creștetul firav al grîului, sînt doar țărani și îi doare fiecare fir strivit ca pe-o rană proprie.

Cînd pompele încep să porncască...

... oamenii se uită în depărtare spre grîu pînă încep să se rotească aspersoarele, rînd pe rînd, pe măsură ce ajunge apa la fiecare jet, tot mai departe, mai departe, pînă la capătul aripii. „Ia uite, domnule, ce fumărgie de apă, ce frumusețe de aripă !" — zice președintele mulțumit. Totuși pompa reparată în cele din urmă n-are încă presiune, oamenii Floricăi Mihai aleargă prin grîu la fiecare aspersor să-i regleze rotirea, să vadă de ce nu-și întoarce evantaiul reglementar de apă, a, da, nu s-a pus dopul în capătul țevii, se rezolvă și treaba asta și oamenii se retrag mulțumiți pe margini să privească spectacolul grîului gata să-și ia zborul spre pîinea de mîine, înălțat pe cele două preafrumoase aripi de ploaie. „Eu nu-s băutor de felul meu, mai zice președintele, dar dacă ar ploua, m-as îmbăta de bucurie. Fac pe dracu-n patru și salvez grîul și orzul dar ce mă fac cu furajele pentru cele 700 de animale de la ferma zootehnică ? les cu oamenii în cîmp cu gălețile, dar cîte hectare poți uda cu ulcica și tulumba, cîtă apă poți scoate dintr-un puț ? Noi facem tot ce ține de puterile noastre, dar dacă ar ploua..." Se urcă în șaretă și pleacă nemincat spre altă zare a cîmpului unde vrea să vadă cu ochii lui aripile aspersoarelor peste grîu.

Peste două zile a plouat. O ploaie îmbelșugată care a ținut cîteva zile neprețuite.

ION ZUBAȘCU ■

Grîul are nevoie de toate mijloacele ca să se înalțe frumos și sănătos spre pîinea viitoare
Fotografie de ELENA GHERA ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— MOȘTENIREA —

„Un moment istoric gîndit cu profunzime"

Simplu trecător, neavizat, ai fi sesizat în seara lui 20 aprilie că la Naționalul bucureștean se întîmplă ceva, ceva deosebit, cu mult mai însemnat decît un spectacol de teatru.

În cunoștință de cauză, nu te mirai recunoscînd printre cei prezenți, zeci de figuri proeminente ale culturii, artei și științei românești. Temerara realizare a celui dintîi teatru al țării — cronica vie a unui minunat fragment din lupta poporului nostru pentru independență — alăturarea a două nume de prestigiu — scriitorul Titus Popovici și regizorul Horea Popescu — au făcut ca seara aceasta să fie, de luni și luni de zile, o seară mult așteptată. Este momentul din care iată, „Moștenirea — cronica dramatică semnată de Titus Popovici, nu le mai aparține doar lor, celor ce-au muncit-o, ci și nouă, acelora care am fost la prima ridicare a cortinei, ca și celor ce vor veni după noi.

„...teatrul mi se pare aria cea mai fertilă a dezbaterii, — se mărturisește autorul — acestui vechi tempiu al sensibilității îi revine misiunea, foarte grea, de-a-l face pe fiecare spectator să se închipuie în atîtea ipostaze și să le trăiască într-un timp concentrat și magic.

Am reușit sau nu? Din momentul miraculos în care răsună gongul răspunsul nu ne mai aparține... aparține celor pentru care toate aceste străduințe, uneori grele, uneori pline de renunțări individuale, totdeauna însă prilej de mari bucurii, s-au adunat în spectacol".

Ne-am propus ca lor, celor ce-au primit Moștenirea — spectatorii — să le dăm și noi cuvîntul.

— Spectacolul este impresionant. Aceasta este prima senzație și, de fapt, nu e o senzație, e mai mult decît atît, e o trăire profundă. Cunosc piesa — ne destăinuie regizorul Mircea Mureșan, de cînd s-a scris. Am auzit-o la lectura autorului. Acum, să mărturisesc: pentru că în forma ei literară, mi se părea aproape imposibil de realizat pe scenă, iar spectacolul are nu numai calitatea monumentalității, implicit în text, ci are ritm și are fior de la un capăt la altul.

— În primul rînd mă interesa foarte mult textul lui Titus Popovici, ne declară, la rîndul său, prof. univ. dr. Ovidiu Trăsnea. Apoi, pentru că îl cunosc manera și, cred, într-o anumită măsură și concepția, am vrut să văd cum a fost gîndită de apreciatul regizor Horea Popescu. Pentru mine, ca simplu spectator, a fost impresionant, de-a dreptul covîrșitor, prin maniera de realizare, prin mocetare, prin complexitatea factorilor reușiți care au contribuit la aceasta. Este ceea ce se cheamă un spectacol total în care, totuși, se evidențiază niște proeminențe actoricești. Pe de altă parte, cred că în actualul moment, pe care-l trăim fiecare, piesa aceasta readuce în conștiința civică, prin intermediul celei artistice, imperative ce trebuie bine însușite și care îndeamnă la demnitate pe dublu plan: individual și național.

— Este un spectacol care pune în lumină nu numai valorile trecutului — întărește ideea romancierului Petre Sălcudeanu — ci, în egală măsură și valorile prezentului. Mă refer și la cele morale și la cele politice și la cele etice.

— Nu sîntem obișnuiți, în general, la un spectacol de teatru, cu ceea ce vedem în această seară — este de părere interpretul de operă Ludovic Spiess. Este un spectacol în viziuni cinematografice, care emoționează și convinge. Să nu uităm că la baza realizării acesteia este o muncă titanică, pe măsura subiectului, de altfel. O istorie întreagă — anii de glorie din vremea voievodului Mircea — a reînviat sub ochii noștri. O distribuție aleasă frapează prin faptul că nimeni n-a dat înapoi de a ocupa, indiferent ce rol, mai întins sau mai restrîns. Cît despre Gheorghe Cozorici, talentul, forța, experiența sa l-au dus la reușite ce conving pe deplin. O astfel de realizare nu este numai o mîndrie a Teatrului Național „I. L. Caragiale" ci și a noastră, a tuturor.

Realmente impresionat de spectacol s-a arătat și regizorul Andrei Ilia...

— Îl consider un eveniment cultural, artistic și politic. Este un spectacol bazat pe un text extrem de inteligent și cu o densitate de idei rar întîlnită. Regizorii Horea Popescu și Mihai Manolescu au căutat să-i ofere o teatralitate pe măsură. În ansamblu, au reușit să găsească un echivalent bun textului, dîndu-i tonă valoarea și făcîndu-l convingător, percutant. Tendința de spectacol cinematografic ar trebui — cred eu — să cedeze locul disputei de idei, care singură este un spectacol. E o gîndire frumoasă, sînt niște minuni de text! Sînt, cu adevărat emoționat și cred că e o întîmplare bună, în România, acest spectacol.

Exclamația profesorului universitar Ion Dodu Bălan — „Magnific!" — este susținută de temeinice argumente.

— Foarte bine scris, bazat pe o solidă documentare, este un moment istoric gîndit cu profunzime de un scriitor talentat, cu o viziune complexă, dialectică, asupra istoriei. Un regizor extrem de inzestrat cum este Horea Popescu și toți actorii, de la cei mai de seamă pînă la figuranți, au servit acest text, dînd unul dintre spectacolele cele mai mărețe ale dramaturgiei contemporane. Istoria renaște, oamenii sînt vii, problematica lor devine și problematica noastră. Ca atare, putem spune că am asistat la un spectacol desăvîrșit.

Am fi dorit să mai înregistrăm încă multe alte impresii. Nu putini au fost. Însă, aceia care ne-au rugat să-i păsuim, o vreme, cu răspunsul, Cronica dramatică Moștenirea semnată de Titus Popovici îndeamnă la veghe și meditație — aleasă calitate a unui spectacol.

LIANA MOLNAR

Marioara Murărescu

La ceasul doinelor...

Este un adevărat privilegiu să știi să te apropii, cu mintea și inima, de cîntecul neamului tău; să știi că prin cîntec poți cunoaște oameni și locuri, poți citi în cartea vremii, deschizînd porțile istoriei.

Pentru că dintotdeauna, noi, aici, ne-am însoțit cu cîntecul. El a fost leagăn pentru speranțele maicilor noastre, tovarăș bun și nelipsit în momente de sărbătoare, îmbărbătare în clipe de grea cumpănă, clustire pentru eroii neamului; din vremi în vremi, baladă pentru acest pămînt.

Oameni aleși și minți luminate au arătat cu ani în urmă, importanța folclorului în făurirea unei culturi naționale. Într-o adevărată constelație, artiști de geniu au venit curînd să confirme prin creația lor, în fața lumii și în fața vremii, acest mare adevăr.

Cu pasiune și dragoste, cu migală, cu acea mare răbdare a cercetătorului, generații de specialiști au adunat de-a lungul anilor în arhive materiale cu valoare inestimabilă: le-au studiat, încercînd să definească legitățile care guvernează creația populară, demonstrînd marea bogăție, unitatea în diversitate a folclorului românesc.

Oameni aleși și minți luminate ne îndeamnă și azi să ne întoarcem mereu la izvoare. Urmînd acest minunat îndemn, păstrînd și continuînd cele mai frumoase tradiții românești, interpreții de azi împletesc într-un cîntec unic specificul fiecărei zone, aducînd pe marea scenă a țării, cu glasul, cu acea părticică de suflet care înseamnă de fiecare dată contribuția artistului, mărturii peste timp ale devenirii noastre.

Acești oameni de talent, de cele mai diverse profesiuni, mulți dintre ei foarte tineri, ne invită după o zi de muncă, să poposim la ceasul doinelor... demonstrînd prin întreaga lor activitate artistică viabilitatea creației noastre populare, amintindu-ne nouă și tuturor celor care ne ascultă, că această podoabă de preț a culturii românești nu este doar document de arhivă, concertele și spectacolele, acele adevărate sărbători ale sufletului nostru, nu sînt doar reconstituire.

Folclorul este aici mereu tînăr, ca frunza verde.

Să poposim la ceasul doinelor... și să nu uităm că noi, chiar dacă sîntem orășeni, de ieri sau de azi, chiar dacă zilnic mergem cu metroul spre locurile noastre de muncă, bucurîndu-ne de cuceririle de nebănuit ale minții omenești, să nu uităm că în lada de zestre a sufletului nostru, păstrăm fiecare o doină, o baladă, o ie românească.

Petre Gusti:

„Totdeauna am cîntat în limba română"

— Care a fost melodia dumneavoastră cea mai celebră?

— Toate care au devenit șlagăre!

— Bine, atunci care vă stă mai aproape de suflet!

— Toate. N-am cîntat melodii care să nu-mi spună nimic, să-mi displacă, să-mi fie departe.

— Cred că „îți mai aduci aminte, doamnă" v-a adus pînă și-n auzul celor care n-au prins epoca. Ce-ar fi s-o ascultăm!

— Nu se poate, îmi pare rău. S-a ars motorașul magnetofonului!

— N-o aveți pe disc?

— Nu, discurile s-au spart la cutremur și cînd m-am mutat.

— V-ați luat gramofonul și-ați plecat de mai multe ori?

— Prin țară da, în funcție de angajamente, de turnee, de invitații. Dar în București nu am schimbat decît vreo cîteva adrese. Penultima, în casa veche de pe Șoseaua Ianculuș și acum, aici, în Pantelimon.

— Văd că romanța v-a menținut tînăr, dar nu v-a prea îmbogățit!

— Pe vremea noastră se cînta de plăcere. Cîntărețul era și atunci un om stimat, cu o poziție onorabilă în societate, cu o viață plină de bucurii, dar modestă și echilibrată. Noi n-am știut să ne comercializăm muzica, n-am cîntat la nunți, n-am știut să facem piața. Cînd cîntam în restaurant, ne încasam leafa. Pentru o melodie preferată primeam o carte de vizită cu numele cîntecului solicitat, nu o bancnotă de o sută de lei.

— Bine, dar era totuși restaurant!

— Astăzi vi se pare desuet, putin depășit. Dar atunci nu erau concerte decît foarte rutine. Uneori, la sălile Comedia, la Tănase, la Arenele romane dar locul nostru de muncă erau restaurantele și grădinile celebre din București și din provincie. Poate că ăsta a fost avantajul!

— Cum adică?

— În primul rînd, cîntam fără microfon. Nu aveai putere și voce, treceai la altă slujbă. Apoi atmosfera de restaurant, altfel foarte civilizată, dădea cîntărețului un sentiment de comunicare cu ascultătorul, o

(Continuare în pag. 14)

CORNEL NISTORESCU

Cronica literară
de Romul Munteanu
pag. 10

Pașii poetului
de Victor Crăciun
pag. 11

Cronica literară

de Romul Munteanu

Ipostaze ale poeziei (I)

Nu întotdeauna un scriitor își poate legitima talentul în modul cel mai convingător de la apariția primelor sale cărți. Cealaltă șansă nu trebuie nici ea exclusă din această discuție. Tipul de poet ce se naște cu cartea cea mare în mînă, asemenea unui anumit Făt-Frumos din basmele noastre, nu este nici el o curată utopie.

Reflectînd acum mai mult asupra poeziei ne aducem aminte că însăși ruperea scriitorului de un anume cordon ombilical, reprezentat de marii săi idoli, presupune uneori un efort tenace și îndelungat de autonomizare. Faptul acesta capătă o evidență mai mare la autorii care ies în public și se angajează în diferite competiții literare cînd instrumentele lor de „luptă" sînt încă destul de labile.

O astfel de ipostază nu spune încă totul. Dincolo de aceasta este misterioasa **stare de poezie**. Scriitorul nu emite în permanență. Nici miticele frunze de dafin din Eleusis sau tridentul din Delfi nu scoteau sunete muzicale decît la o anumită mișcare a vîntului. Transferată spre expresivitate, **starea de poezie** capătă și ea modulații diferite și inegale.

În fața unui asemenea „spectacol" posibil și repetabil criticul se cuvine să rămînă circumspect și răbdător. El trebuie să aibă o bună știință a așteptării, chiar dacă ieșirea sa din tăcere se soldează cu judecăți variabile sau aparent contradictorii. În fața unor cărți inegale, opiniile sale se adecvează, între un **nu** categoric și un **da** plin, diferențele generate de actul lecturii sînt imense.

De aceea, jubilarea copilărească a unor poeți față de criticul care, chipurile, și-a pus după o anumită vreme cenușă în cap, fiindcă talentul lor a învins, este și firească și absurdă. Un **da** plin nu este în mod obligatoriu un act de **mea culpa**. Afirmarea se configurează la modul plenar doar atunci cînd o anumită carte e justificată ea însăși în modul cel mai convingător cu putință.

În fața poemelor lui Radu Sergiu Ruba din **Iluzia continuă** (Ed. „Cartea Românească", 1988) nu am ezitări, chiar dacă în mod evident cordonul său ombilical îl mai leagă încă de universul literar imaginat de Mircea Cărtărescu. Și autorul **Iluziei continue** se exhibează la modul ostentativ și el introduce în versurile sale un gen frumos de patos adolescentin, tipic acelora ce descoperă lumea prin fiecare sunet, gest, act sau pată de culoare. Universul ambiental se arată astfel ca un spectacol cu mai mulți actori în care și autorul reprezintă un „personaj" dornic să-și etaleze interiorul solicitat de meditațiile sale itinerante.

Poezia lui Radu Sergiu Ruba stă sub semnul totul al erosului. Zeul viclean al amorului incită la cunoaștere, exhibare, căutarea sinelui, confesiune. Adolescentele din **Iluzia continuă** nu au moduri de-a se mira cochet în fața oglinzii ca fetele de odinioară din poezia lui Cosbuc. Erosul se ivește astfel în starea adolescentină ca iluzie, presupunere, divinație, aproximație, joc al cuvintelor și imaginilor mereu schimbate. Ironic el însuși, ludic, hazos, poetul împinge în față clișee posibile ale tinereții în căutarea dragostei. „Vorbesc destul de tare între ele : / dacă nici de ghindă nu apare / înseamnă că e la teză / supraveghează / se îndrăgostește de propria-i corigență / se chinuie" **(Vacanța)**.

Inocența, reveria, centrarea eului asupra celuilalt rămîn mereu posibile. Spectacolul comic discret subminează erosul cu mici pocnituri de ironie. În acest spectacol intră **ea, ei și ele**. El este poetul, ochiul ce privește în acest mic insectar de amintiri. Enumerarea aduce personajele în scenă. „Ea, frumoasă să-nnebunești / fostă liceană / un rebut educațional de-al meu..." În joc intră astfel și ceilalți : „Ei / să afecteze erudiție / ghicind bunăoară de la distanță pe nume / stelele de pe cer adunate cu studenții". Raportate la sine, celelalte intră în marea iluzie a literaturii. „Ele / mamifere ale rațiunii / să se lovească sonor de cărțile noastre încă nescrise". **(Iluzia comică)**.

Relieful cel mai puternic al **Iluziei continue** îl conferă poezia faptului cotidian, a micului fapt adevărat, a ipostazelor umane ușor hilare. Drumul de la J. Prévert la Radu Sergiu Ruba s-a scurtat, concentrîndu-se în frumoase secvențe de umor balcanic, de **periferie** a omului în raport cu **ea**, indiferent de mica geografie locală. Gesturile sînt desenate prin cuvinte, scena este vizualizată. „Femeia Tereza cu poala rochiei / lustruiește o prună / așteptînd ca cineva să i-o ratifice. / Bărbatul Dumitru constată un lucru / apoi mai constată unul / lucrurile sale se amestecă / și dau de dorința de-a sta picior peste picior **(O zi petrecută în corpul meu)**.

Iluzia se convertește astfel în reversul ei. Poezia lui Radu Sergiu Ruba devine în cele din urmă antiiluzionistă. Ruba „se topește în zare", Ruba îmbătrînește (timp) „numai în somn" etc. Radu Sergiu Ruba este un poet ce se ridică în picioare „tinde spre neatîrnare, iar faptul că realitatea „îi scapă" este doar o glumă bună a unui poetic ludic și ironic.

Versurile lui Florin Bratu din **Ora fantastică** (Ed. Cartea Românească, 1988) ar putea sta și ele sub semnul altui text emblematic cu o semnificație total diferită : **„Elementele, ca pure priveliști"**.

În **Ora fantastică** vegetalul și apa reprezintă elementele semnificative ale acestui univers literar în a cărui geografie afectivă **grădina, pădurea** și **riul** constituie zonele de atracție ale imaginației scriitorului. Îngemănarea dintre spațiul floral și fertil al grădinii cu apa curgătoare scoate în evidență un gen de spațiu preferențial și protector, tipic pentru un poet ce se repliază cu discreție din fața civilizației urbane. Grădina este în același timp un semn al inocenței. „Cine mai are privirea curată / Grădina să vadă arzînd cum arată". **(Cine)**. Apa este un drum spre eternitate ce străbate un spațiu protector. „Trece firul apei către întotdeauna / Trece prin întîmplările lumii / Rămîne în urmă cîte o față / Și mai încolo cîte o casă rămîne". **(Parcă nevăzut)**.

Dar versurile lui Florin Bratu funcționează estetic cu mari intermitențe. Oazele poeziei sînt mici. Dincolo de ele stă ca o amenințare deșertul antipoeziei. Stereotipiile de limbaj și de gîndire, metaforele facile frecvent repetate, abuzul cu totul excesiv de **stele**, evocate în cele mai variate contexte, arată lenevirile unui spirit imaginar, blocat de un anume naturism desuet și provincial. Emfatic, declamatoriu și banal în ceasurile sale slabe de poezie, Florin Bratu are încă o expresivitate precară și un mesaj artistic sumar și descentrat. Cînd **poetul cetății** nu somnolează poezia sa se aude, chiar și de la distanță, cînd îi cuprinde incintarea față de sine sau de destinul general al celui ce scrie, versurile lui se retrag într-o adevărată surditate estetică.

SEMNAL

● Recentul roman al lui Daniel Vighi se intitulează **Însemnare despre anii din urmă** (Ed. „Cartea Românească", 1989). Proză de bună calitate, cu fra-

za scurtă, tăioasă. Pare mai degrabă un succint monolog interior sau, și mai bine, însemnări de jurnal intim cu personaje desprinse, parcă, dintr-un peisaj patriarhal.

● Din creația triadei de aur a liricii italiene — Eugenio Montale, Umberto Saba și Giuseppe Ungaretti — iată că în colecția „Orfeu" a Editurii

„Univers" a apărut volumul de versuri **Bucuria**, de Giuseppe Ungaretti. Versiunea românească aparține lui Alexandru Ungureanu, iar prefața și tabelul cronologic sînt semnate de Doina Codrea Derer. După cum se cunoaște, poetul din Lucca (Toscana), de la a cărui naștere s-au sărbătorit nu demult 100 de ani, a trăit cîțiva ani buni în Alexandria (Egipt) și la Paris, unde prietenia cu Apollinaire, Modigliani, Braque, Picasso, Sorel, Bergson avea să-l apropie simțitor de simbolismul francez.

Ungaretti a cultivat o lirică intelectualistă, modernă, sobră, rafinată, antiretorică. Poemele — alese din volumele **Viața unui om (Vita d'un uomo)**, **Bucuria naufragiilor**, **Sentimentul timpului** ș.a., sînt întesate de imagini de o deosebită sobrietate și concretețe. Să reproducem această frumoasă profesiune de credință umană din poemul **Agonie**: „Să mori precum ciocîrliile însetate / de miraj / / Sau ca prepelița după ce a trecut marea / în primele tufișuri / învrucit să zboare / nu mai vrea / / Dar nu să trăiești din tinguieli / ca un șiclete orbit".

● În colecția B.P.T. a Editurii Minerva a apărut romanul **Vară indiană**, de William Dean Howells (traducerea, prefața, tabelul cronologic și notele aparțin Mariei-Ana Tupan). „Decanul" **(Dean)** literelor americane din ultimul pătrar al secolului trecut este destul de cunoscut publicului român (prin **Ascensiunile lui Silas Laphan**, **Riscurile parvenirii**, **Un caz modern**). El face parte din ceea ce tipologia literară a numit „școala realis-

tă a secolului al nouăsprezecelea". Henry James vedea în **monumentul** scrierilor sale un adevărat „tablou complet al vieții americane".

Autoarea versiunii românești a romanului **Vară indiană**, Maria-Ana Tupan, concluzionează convingător : „Încercînd să-l urmeze pe Tolstoi, Howells a izbîndit într-o mai mică măsură. Înzestrat cu un superior simț al formei și cu capacitatea de a realiza un fel de reducție a istoriei la scara destinului individual, mai curînd decît proiecția acestuia pe axa istoriei, el era destinat mai puțin amplelor desfășurări epice, simfonic orchestrate, și mai mult micilor bijuterii camerale, de genul celui mai drag roman al său, **Vară indiană**".

● La Editura „Facla" — o carte pentru copii — semnată de Ligia Tomșa : **Aripa dimineții** (cu ilustrații de Aculina Popa). Volumul cuprinde mici povestiri cu tîlc, adevărate lecții de viață. Lumea mare a celor mici și-a găsit un fin observator.

Vitrina artelor

Plastică

Creații de bijutier

Cuvîntul desăvîrșire apare rar în critica de artă și nu numai din vina criticilor. În literatură și, în general, în artele unde tradiția impune criterii ale calității valabile pentru toată lumea, termenul e în uz. Critica teatrală, de exemplu, are obiceiul să deosebească ferm jocul bun de jocul prost. În discuția creației plastice, dat fiind primatul ideii de originalitate, problemele binelui (și ale mai binelui) se pun doar în cadrul felului de noutate cultivat de artist. Cititorul e derutat. Puține realizează că, de fapt, tocmai discuția desăvîrșirii e evitată. Pentru că o lucrare poate să impresioneze prin noutatea mijloacelor și a țelului, dar altfel să nu aibă nici o valoare. Să nu fie creație, ci o cale lesnicioasă, neonestă spre notorietate.

O seamă de artiști de mîna întîi sînt puțin luați în seamă — de criticii ce laudă cu exagerare elementul originalitate, se înțelege — tocmai pentru că evidențiază, în tot ce întreprind, ambiția perfecțiunii. Ei știu că e vorba de o himeră, dar mai știu și că opera unor clasici din vechime sau mai dincoace, din vremurile moderne, ne stîrnește și ne îndreptățește, cu suma măiestriilor atinse de aceștia, să stăruim, să credem că merită. Corneliu Petrescu e unul din ei. Format ca medic endocrinolog, afirmat în cercetarea științifică medicală, Corneliu Petrescu a renunțat cu totul la profesie, de dragul picturii. Se cunosc destui medici care vor să fie și pictori. Corneliu Petrescu a **optat** și actul său a avut consecințe însemnate, a dat existenței sale nerv, clipe de fericire și, ce-i mai interesant, un curs precipitat, dramatic, marcat de aspirația obiectului de artă perfect. Picturile sale, majoritatea de format mic, ne amintesc că există și muzică de cameră și instrumentală, nu doar creație simfonică sau de operă. A optat, prin urmare, și în cadrul propriu zis al profesiei, afirmîndu-se ca plastician printr-un gen de tablou-obiect ce evocă munca orfevrierului. Temele sînt tradiționale, dar comportă o operație de asimilare atît de atentă, de amănunțită și, în final, atîtea revizuiri și restaurări încît pe acest pictor și temele îl deosebesc. Ca orice artist autodidact, care posedă o metodică severă a studiului deprinsă în alt domeniu — iar studiile medicale oferă una din cele mai complexe și verificate metodici de învățare — Corneliu Petrescu și-a însușit meșteșugul picturii și și-a format o concepție întrebîndu-se continuu asupra proprietății și a adecvării lucrurilor de învățat. Tot ce știe acum, i se potrivește. Originalitatea imaginilor create de Corneliu Petrescu e o problemă de adecvare. Din care cauză, munca în atelier nu devine, ca în cazul atîtor dezorientați, un chin, ci o desfătare pe fondul unui travaliu absorbant. Ar-

Cuvîntul finisaj are astăzi în ochii unora o conotație peiorativă. Cu conștiința sa de bijutier, Corneliu Petrescu se îndîrjește ca tabloul să aibă, cînd părăsește atelierul, o prestație — obiect de artă fiind — superioară. Materiale de care se slujește sînt din cele mai bune, ramele sînt concepute ca să pună în valoare imaginea. Cîndva, pictorii contractau operele deodată cu rama și între clauzele mari ale contractului figura calitatea pigmenților.

Am ocazia să cunosc de aproape felul în care își consideră artistul tablourile și, de un timp, și efortul pentru pregătirea unei expoziții personale. Mărturisesc, urmărindu-i strădaniile, că mi-am ameliorat simțitor, părerile în legătură cu categoria de pictori pe care o reprezintă. Corneliu Petrescu e un creator autentic și valoros pentru că nevoia spirituală pe care dezvoltă în noi micile sale compoziții cu figuri, colajele — atît de verosimile în raport cu realitatea arhaică românească de unde se inspiră — portretele reactivează criterii de bine și de rău în artă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Simfonia muncii

Ultima lucrare a lui Șerban Nichifor, audiată recent la Tîrgu Mureș, aflată în primă audiție absolută, Simfonia a VI-a, este un adevărat omagiu adus muncii reflectate în diversele ipostaze ale vieții : de la efortul fizic la cel intelectual, o sinteză muzicală profundă a ceea ce constituie caracteristici umane : munca și gîndirea ! În acest sens vom fi de acord cu prezența mai multor stiluri de creație în același op. voită — de această dată, așa cum ne spunea compozitorul — și chiar cu unele imixtiuni, ca de pildă vestita **Ciocîrlie**, din Rapsodia I de George Enescu ; în sfîrșit, vom admite — ținînd seama de reflectarea în construcție a desfășurării ideii filozofice — o oarecare lipsă a varietății ritmice între cele trei părți (ce se cîntă fără întrerupere) care ar fi putut duce la o și mai ridicată tensionare a dramaturgiei muzicale; căci cursivitatea discursului este foarte clară, cele două teme principale crescînd continuu și suferind diverse transformări, de la expunere și pînă la apoteoză. Melosul oferit este de o autenticitate românească tulburătoare, atît prin intervalica folosită cît și prin haina armoniei modale ; orchestrația e strălucitoare, coloritul pornind din neguri și ajungînd la monumental ; talentul și cunoașterea temeinică a mijloacelor de expresie, întregul audiat, ne reconfirmă impresiile noastre despre tînărul Șerban Nichifor pe care — așa cum am mai afirmat — îl socotim un reprezentativ artist al generației sale, poate chiar șeful ei !

Prezentarea acestei lucrări, alături de **Preludiile** de Liszt și **Concertul în re minor pentru pian și orchestră**, de Brahms — splendid interpretat de oaspetele sovietic Nikolai Suk — ne-a fost mijlocită de orchestra simfonică a Filarmonicii din Tîrgu Mureș, aflată sub conducerea vechiului și valorosului său dirijor Szálman Lorant. Cunoscută drept una dintre cele mai serioase instituții muzicale românești, cuprinzînd și un colectiv coral, alături de multipla laureată, orchestră de cameră, Filarmonica se află astăzi la un moment de cumpănă. Cu toată pofta de a cînta, corzile sînt descompletate și, deci, dezechilibrate față de restul instrumentelor ; posturile de violoniști sînt libere, concursuri există, dar angajați noi nu se prea văd întrucît absolvenții conservatoarelor (puțini și ei) sînt trimiși în stagiatură în alte calități, în loc să-și ocupe postul și functia pentru care s-au pregătit și în care statul a investit serioase fonduri ; și, situația aceasta nu este — din păcate — singulară ! Pe de altă parte, pe aici s-au perindat mai mulți dirijori ; de la Remus Georgescu și pînă la Cristian Mandeal ; singurul care a rămas este dirijorul Szálman Lorant ; dar și el, peste foarte puțin timp, se va pensiona : cine va conduce, oare, destinele acestei

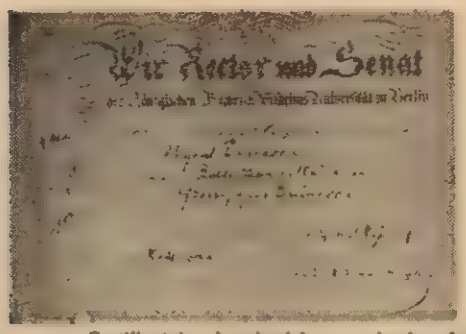

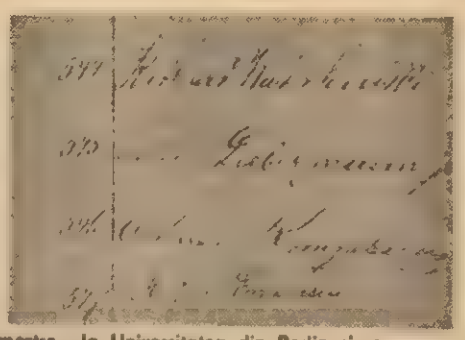

Certificatul de absolvire a primelor două semestre la Universitatea din Berlin și registrul de înscriere la nr. 547 : M. Eminescu

Pașii poetului

Cum a devenit student la Berlin

La Viena studenția era frumoasă, orașul străgător. Cei peste o sută de studenți veniți din toate colțurile românești năzuiau deplina unire și independență a patriei lor. Întîlnirile deveneau de aceea fascinante lupte de idei, care au și avut ca finalitate organizarea serbărilor de la Putna, în august 1871. Anticariile, ca și bibliotecile erau tîrșite de cărți ajutoare. Profesorii de excepție și cursurile de interes pentru întreaga arie a disciplinelor lăsau urme adînci asupra formației intelectuale și cugetării lui Mihai Eminescu. Student extraordinar (Ausserordentlich Hörer), el avea șansa să audieze ceea ce-i plăcea, să citească ceea ce dorea.

Și totuși, printr-una din acele hotăriri care i-au schimbat neașteptat de atîtea ori viața, în toamna anului 1872, după o ședere de cîteva săptămîni la Iași, în cercul junimiștilor, în loc să se reîntoarcă la Viena, își schimbă locul de studiu și se înscrie la Universitatea din Berlin.

Dar, nu era logic, dacă între timp ar fi avut certificatul de maturitate, să-l prezinte la Universitatea din Viena și să-și continue studiile ca student ordinar în acest oraș, unde se acomodase și îi plăcea? Eminescu rămîne la Viena nu pentru că avea acest certificat, ci tocmai pentru că nu-l avea! Acesta era motivul pentru care s-a îndreptat spre Berlin. Ne-am pus adeș întrebarea. Înainte de călătoria noastră de documentare, de ce a ales Eminescu Berlinul în locul exuberantei vieți vieneze, în care se încadrase deplin legînd și frumoase prietenii nu numai studențești, dar și în viața artistică, ale cărei saloane era invitat să le viziteze. Să fi fost simplul îndemn al unor membri ai Societății „Junimea" care studiaseră la Berlin? Să-i fi produs Viena o mare neplăcere care să fi scăpat memorialiștilor vremii?

Mentorii junimiști, Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, Vasile Pogor, Nicu Gane și alții, îl vor fi atras cu discreție atenția că anterioara calitate de student extraordinar, adică audient, nu putea duce la nici o finalitate dacă nu-și va încheia studiile și nu-și va susține doctoratul. Cum, după studențiia la Viena, cunoștințele sale temeinice echivalau știința multor profesori de gimnaziu sau liceu, era simplu să-și încheie undeva pregătirea școlară, ca „privatist", și să obțină certificatul de maturitate, singurul care îi deschidea calea urmării Facultății de filosofie ca student ordinar la Viena. Dar, nume cunoscut în literatură și aflat la o vîrstă dincolo de cea obișnuit școlară, îi va fi fost greu lui Eminescu să facă acest gest. La Berlin însă aflăm că nici nu avea de ce. Nu avea de ce, întrucît între timp aflase și el că alte universități din Europa puteau fi frecventate de studenți în chip obișnuit fără a poseda un testimoniu de maturitate. Iar una din acestea era chiar foarte aproape : la Berlin.

Pătrundem în „arhivul" — cum ar fi spus poetul — Universității Humboldt, unde sîntem primiți cu amabilitate chiar de directorul ei, dr. Winfried Schultze, bărbat tînăr, de cîțiva ani conducător al acestei instituții, dar unul din remarcabilii specialiști în istoria învățămîntului superior și a legislației privind procesul de învățămînt. Cercetăm regulamentele pe baza cărora funcționează celebra universitate încă de la înființarea ei, din 1810 : **Statuten der Universität zu Berlin** (Buchdruckerei der Könige. Akad. der. Wissenschaften, Oktober 1810). Acum și aici se deslușesc definitiv lucrurile. În Paragraful III, pagina 29, sînt prevăzute condițiile de înscriere la această Universitate, în care se face distincția între înscrierea studenților autohtoni față de cei străini. Pentru a obține legitimarea de student, autohtonii, conform regulamentului adoptat la 12 octombrie 1813, prezintă o dovadă de terminare a studiilor liceale, dar „în cazul în care este străin, trebuie să se legitimeze printr-un certificat de bună purtare adus din țara sa de origine" („Ist er aber ein Ausländer, sich durch Zeugnisse aus seiner Meionceth über die Unbescholtenheit Seiner Person ausweisen").

Este foarte limpede : Senatul universității, pentru a încuraja străinii să frecventeze instituția, în vădit scop de a populariza cultura și știința germană, încurajează în acest chip ca un număr mare de studenți din alte părți să poată studia aici.

De această reglementare a putut să beneficieze Eminescu. În acest caz se poate explica de ce deși se consemnează în certificatul de absolvire a primelor două semestre (1872—1873) eliberat de Senatul și Rectorul Universității că înscrierea s-a făcut pe baza unui act eliberat de Liceul din Botoșani, această mențiune să aibă în vedere în fapt un certificat de bună purtare. De aceea M. Eminescu nu a putut fi descoperit în registrele școlare din Botoșani. Certificatul de bună purtare putea fi dat de orice altă instituție și încă este posibil să fie găsită copia lui în alte arhive. Întrucît originalul nu se păstrează la Universitatea din Berlin.

Situația reală ne îndeamnă să credem, după 120 de ani de la începutul peregrinărilor studențești eminesciene, că toate cercetările efectuate la Botoșani, București, Sibiu, Belus și în alte locuri pentru a se putea descoperi trecerea „privatistului", deci a liceanului particular pe acolo, făcute cu pasiune și sîrguință nu au putut fi încununate de succes tocmai din simplul motiv că poetul, devenind un nume cunoscut, a renunțat să obțină diploma de maturitate. Mai de preț devenise pentru el studierea, de plăcerea și din propriul interes prin lecturi temeinice, a filosofiei și literaturii, cărora li s-a dedicat cu întreaga pasiune și dăruire. De aceea, toți cei care l-au cunoscut prin 1867—1868, Mihai Pascaly, I.L. Caragiale, actorul Găvănescu și alții, vor aprecia, ca și colegii lui de la Blaj, din 1866, întinsele cunoștințe de literatura română și germană, iar Slavici considera că Eminescu citise operele unor mari filosofi. Încă înainte de a veni, în 1869, la Viena, (însuși actul traducerii, în acea vreme, a unei cărți grele în înțeles ca aceea a lui Heinrich Theodor Rötscher, **Arta reprezentării dramatice**, dovedește nivelul superior de pregătire filosofică, lingvistică, artistică).

Încercăm, în aceste condiții, să explicăm și întîrzierea înscrierii sale la Universitatea din Berlin, unde apare ca student abia la 18 decembrie 1872, cînd, de fapt, plecase din țară de la sfîrșitul lunii septembrie. Sosit în capitala Germaniei, Eminescu nu se poate înscrie imediat, în așteptarea acelui certificat nu școlar care a venit, probabil, de la Botoșani (poate prin intermediul lui Al. Lambrior, dar fără să aibă cum oglindi absolvirea liceului din Botoșani pe care acesta îl conducea în acel timp).

Odată înscris la Universitatea din Berlin, Mihai Eminescu se dedică studiului cu o rîvnă extraordinară, ceea ce se constată și din caietele sale din această perioadă și din Certificatul de absolvire eliberat de Senatul și Rectorul Universității la 26 iulie 1873.

VICTOR CRĂCIUN ■
Fotografii de
VASILE BLENDEA ■

Eminesciene

La Botoșani, viața și opera lui Mihai Eminescu continuă să fie omagiate prin organizarea unor largi manifestări de cultură.

Teatrul „Mihai Eminescu" a pus în scenă piesa „Întemeietorii" de Mihai Eminescu (fragmente dramatice), în regia lui Dan Alexandrescu și scenografia lui Traian Nițescu. În același timp, teatrul botoșănean prezintă periodic, la Casa memorială a poetului de la Ipotești, spectacolul de sunet și lumină „Eminescu", în regia lui Eugen Traian Bordușanu. Dan Frățiciu pregătește, la Teatrul de păpuși „Vasilache", din același oraș, un spectacol după capodopera eminesciană : „Luceafărul".

La Întreprinderea textilă „Moldova" s-a deschis expoziția foto-documentară : „Pe urmele lui Mihai Eminescu" și a avut loc simpozionul „Eminescu și Botoșanii".

Cu prilejul Olimpiadei de literatură, desfășurată sub genericul „Eminescu 100", la Botoșani, Ipotești și Pomîrla au avut loc sezători literare sub genericul : „Porni Luceafărul..." și a fost editată foaia volantă „Eminescu '89".

Au fost lansate și se desfășoară concursurile de poezie și critică literară „Porni Luceafărul", de publicistică : „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie", precum și cel de interpretare a poeziei — „Eminesciana".

Premieră la Teatrul Mic

Premiera **Maidanul cu dragoste**, versiune scenică de Grigore Gonța după romanul cu același titlu și piesa **Domnișoara Nastasia** de George Mihail Zamfirescu, a adus, cu forță artistică, aproape de sufletele spectatorilor viața bintuită de nevoi și de uraganul patimilor a celor de dincolo de barieră. Asemeni zbaterii de aripă a Nastasiei de a-și lua zborul din cenușia și azi dispăruta periferie bucureșteană spre lumea de vis pentru ea a Popa Nanului, tot astfel Rodica Negrea s-a înălțat spre o mare creație. Alături de ea, Gheorghe Visu, Sorin Medelent și celelalte stele tinere ale teatrului au rotunjit, prin joc modern, un spectacol de ținută. Înduioșătoare prezența în scenă a lăutarilor, pe scripca și țambalul cărora își sprijineau tînguirea și aleanul sîrmanii mahalalelor de altădată. În foaia program, dinamicul director Dinu Săraru scrie : „Toate realizările Teatrului Mic sînt expresia unei munci de ani pentru actori, regizori, scenografi, tehnicieni, pe care nu mă sfiesc s-o numesc dură, pătimașă, de sublimă salahorie în slujba ideii că se poate și că avem obligația să lăsăm ceva în urma noastră". Am plecat de la premieră cu această impresie.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cartea de film

● **Secolul Cinematografului** se intitulează mica enciclopedie a cinematografiei universale, apărută recent la Editura Științifică și Enciclopedică Lucrarea, deosebit de amplă, complexă, excelent elaborată, ține locul unei veritabile istorii a cinematografului în date și comentarii, un „releveu al întregului fenomen cinematografic" de la nașterea lui pînă în zilele noastre. Coordonatorii: Cristina Corciovescu și Bujor T. Ripeanu, precum și autorii: Doina Boeriu, Cristina Corciovescu, Rodica Pop-Vulcănescu, Bujor T. Ripeanu, Ioana Creangă, — ne propun un tom de 600 file, care se constituie într-o apariție editorială de excepție. Cea de-a șaptea artă, cinematograful, este surprins în 4 000 de articole.

Așadar, de la babilonieni, egipteni și chinezi, care dobîndiseră primele cunoștințe științifice despre lumină și umbră și chiar realizaseră primele proiecții, la cea de-a 33-a ediție a Festivalului internațional din Berlinul Occidental, unde s-a decernat „Ursul de aur" filmului chinez **Sergul roșu**, iar „Ursul" de argint" este dobîndit de filmul sovietic **Comisarul**; de la matematicianul grec Euclid, care a demonstrat că lumina se propagă în linie dreaptă — principiu fundamental pentru proiecție —, la cea de-a 41-a ediție a Festivalului filmului de la Cannes, unde Marele Premiu „Palme d'Or" este atribuit filmului danez **Pelle cuceritorul**, iar premiul de interpretare masculină este obținut de Forest Witaker pentru rolul din filmul american **Pasărea**, în regia lui Clint Eastwood; de la astronomul și fizicianul grec Ptolomeu, care în „Optica" sa studiase persistența retiniană, legile reflecției și ale refracției, la cea de-a 31-a ediție a Festivalului filmului de autor de la San Remo, unde actorul român Victor Rebengiuc este distins cu Premiul de interpretare pentru rolul din filmul **Morometții**, în regia lui Stere Gulea. Lucrarea este deosebit de cuprinzătoare, oferind, așa cum pertinent subliniază Florian Potra, un adevărat „dicționar cronologic", care probabil e mai în demnitate

DORIN SĂLĂJAN ■

minunate orchestre? Căci dirijori tineri nu se prea întrevăd la orizont și, apoi, ucenicii trebuie să crească sub îndrumarea maeștrilor și nicidecum să învețe de la orchestră, care dovedește — ea însăși — o mare sete de cunoaștere artistică.

Dincolo de toate cele arătate, bărnicia se vede peste tot, aici, la Tîrgu Mureș. Valeriu Maior este un director tînăr, instalat de puțini ani la cîrma instituției. Să precizăm că el este un artist care a studiat vioara la înalta școală a celebrului Leonid Kogan, că a fost solistul orchestrei din orașul natal; astăzi, el înconjoară pe toți membrii colectivului în care a crescut cu focul său ardent spre calitate și exigență în tot ce se face.

Să notăm cîteva cuvinte despre Szalman Lorant. Elev al marelui maestru Antonin Ciolan, absolventul clujean a început prin a dirija celebrul — prin 1954 — Ansamblu de cîntece din Tîrgu Mureș, trecînd ulterior la Filarmonică. A obținut multe succese în cariera sa, atît în țară cît și peste hotare. Munca i-a fost remarcată și recompensată, prin decernarea unor înalte distincții : Ordinul Muncii și Ordinul Meritul Cultural; dar Szalman a rămas modest. Nici nu s-a impănat, dar nici nu s-a plîns cuiva pentru faptul că, vreme de 25 de ani, el, dirijorul permanent al uneia dintre cele mai renumite simfonice din țară, n-a ajuns să fie invitat — măcar o singură dată — la conducerea unei orchestre similare din Capitală!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Desene pe asfalt

Ultimul cîntec de dragoste

După ce am închis ultima carte a Danielei Crăsnaru (**Fereastra în zid**, Editura „Scrisul românesc"), am murmurat, neauzit, o laudă supremă : ultimul cîntec de dragoste! Fiindcă așa mi s-a părut în clipa aceea de grație, că mă aflu în fața **ultimelor** versuri, trecute miraculos prin catastrofe și miraje devoratoare și ajunse spre noi ca semne **definitive** încizate în memoria noastră cu puterea literei-sunet stîrnind în visare adevărate implozii.

Iată un poet! mi-era zis. **Poetesă** sună convențional și de tot neghiob; Daniela Crăsnaru e un poet demn de admirare și respect, exprimîndu-se cu toate mirabilitățile, suavitățile și (de ce nu?) cu asprimile pline de virilitate ale femeii-artist, deopotrivă creatoare de artă și „obiect" (cosmic, presupun) inspirator.

Cartea e toată un amalgam : tandrețe austeră, jubilație scăzută, încercănate de presimțirea primejdiilor, bucurie avară. La început scîncetul iubirii-abia-ieșite-din-adolescență. Apoi strigătul femeii înfrigurate de precaritatea iubirii. Urletul, mai apoi al ființei dezrădăcinate, tîrîtă în gol existențial, în mediocritatea diurnă, ruptă de aerul tare al înălțimilor. Neputința multiplicării. Ea începe prin a nu putea fi doi în iubire. Prin a nu transcede clipa.

Poetul nostru e inflexibil, neîmpăcat, justițiar. Slujit de tot ce e vibrație, sevă, simț, virtualitate, verticalitate. Un atlet al iubirii, proteic, devorator și devorat. Verbul ce-l exprimă gîndirea e „impetuos animal". Cîteva certitudini : „... nimic nu se poate întîmpla în afara cuvintelor". Sau : „Și totuși / cuvintele poemelor mele-au iubit / nu doar un singur bărbat". Sau : „În burta calului / grecii beau vin și se pregătesc de victorie". Sau (metafora ferestrei) : „...și eu / bat cu bastonul meu în poarta închisă / cu bastonul cel orb / bat în această copertă ca într-un zid / unde lar desenez eu fereastra / pe care n-am s-o deschid".

Sînt versuri ce deconspiră „temperatura" lirică a poetului nostru, cum ziceam, a poetei noastre altfel atît de zgîrcită cu detaliile „intime", altele decît cele sufletești.

Daniela Crăsnaru e și ea, ca toți poeții de nobilă stirpe, o „inventatoare" a iubirii și o autoare de legi, aspre îndeobște, implacabile. Iată o „Erezie", un **ultim cîntec de dragoste**: „Eu chiar am fost / marea promisiune / Eu chiar am desenat pentru el / triunghiul Bermudelor / pe numai cîțiva centimetri fierbinți. / Hei suflet cu zgardă, hei carne cu zimți! / Hei sînge buimac îndopat cu alice! / El era pregătit pentru droguri ușoare / pentru dușii pitice. / El nu mai văzuse niciodată o extraterestră; / pentru el / nu mai picase nimeni din cer. / Eu chiar am fost fiola lui de cianură / putrezind la rever".

Fereastra în zid reconfirmă strălucitoarele înzestrări ale unui poet devenit nume de referință în literatura noastră.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Tineret, mîndria țării

La 2 Mai, sărbătorim Ziua tineretului din Republica Socialistă România, instituită din generoasa inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, părinte drag și îndrumător apropiat al tinerei generații. Iar situarea acestei sărbători a tineretii în imediata vecinătate a zilei de 1 Mai nu este deloc întîmplătoare, ci vine să întărească o dată în plus rolul deosebit de important pe care l-a avut și îl are tineretul în istoria țării și, mai cu seamă, în construcția prezentului și viitorului luminos al României socialiste. Temeiurile acestui adevăr sînt numeroase și impresionante.

Cu 50 de ani în urmă, marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 a cuprins în rîndurile sale mii și mii de tineri și i-a avut ca organizatori și conducători cu contribuție determinantă pe încercații revoluționari Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu care și-au afirmat personalitatea proeminentă de patrioți înflăcărați în lupta revoluționară pentru apărarea intereselor vitale de libertate națională și dreptate socială. Afirmată strălucit în momente decisive ale luptei revoluționare, antifasciste a partidului, activitatea pilduitoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu a contribuit atunci hotărîtor la intensificarea activității partidului în rîndurile tinerei generații, iar azi constituie un exemplu viu și un titlu de mîndrie pentru fiecare tînăr al României socia-

perspect
firmare pu

le munci
i și

general. Din acest punct de vedere, o perioadă nouă, deosebit de fertilă pentru Uniunea Tineretului Comunist, pentru tineretul României socialiste, ca de altfel pentru întregul nostru popor, a fost inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului. În temeiul noii concepții revoluționare, datorată tovarășului Nicolae Ceaușescu, în privința rolului și locului tineretului în societatea noastră, acesta a fost caracterizat ca „puternică forță socială", „viitorul însuși al națiunii noastre socialiste", fiind investit pe măsură cu noi și sporite atribuții și responsabilități în înfăptuirea politicii partidului și statului, a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării.

Poate că cea mai elocventă dovadă în acest sens o constituie participarea amplă și entuziastă, plină de dăruire și patos revoluționar a tineretului la făurirea noului chip al țării, prin contribuția adusă la realizarea unor obiective de mare anvergură, a unor grandioase cîtitorii — edificii durabile ale acestui timp de măreț împliniri. Preluînd și purtînd mai departe flacăra vie a romantismului revoluționar, tr diția muncii pentru țară — e cărei începuturi au fost marcate, de reconstrucție a țării, erile tineretului de l

Neagră și Canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari, la Combinatul siderurgic Galați și la Combinatul chimic Midia-Năvodari, la sistemele hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și II, la Termocentrala pe șisturi bituminoase Anina și în bazinul minier al Olteniei, la amenajarea rîului Dîmbovița și pe alte șantiere ale Capitalei, la sistemele de îmbunătățiri funciare Giurgiu — Răzmireștl, Viișoara Nord și multe altele care dau substanță materială înfăptuirii noii revoluții agrare, precum și pe numeroase dintre noile platforme industriale din județele țării, prin care s-a înfăptuit politica partidului de repartizare echilibrată a forțelor de producție în teritoriu, brigadierii au zidit, cu eroism și tenacitate, simbolul unei epoci noi, al unei epoci pentru istorie, implinind prin fapte legămîntul solemn al tinerei generații de a răspunde întotdeauna prezent la înflăcărătele și mobilizatoarele îndemnuri adresate ei de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Astfel de răspunsuri, demne de prețuirea și grija de care se bucură azi tineretul țării, le întîlnim pretutindeni unde muncesc, creează sau învață tinerii. În industrie și în activitatea de creație tehnico-științifică, de pildă, unde tineretul deține o pondere însemnată în tot ul persoului muncitor, pasiunea, elanul, cu
specifice virs
teralizează zi de zi
plare fapte
tă tot mai

cutezătoare, plină de pasiune și dăruire la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII și ale Conferinței Naționale ale partidului, a orientărilor programatice cuprinse în Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la lucrările marelui forum democratic din noiembrie 1988. Este o realitate incontestabilă că imaginea de azi a României incorporează în mod organic și energia, prieeperea, și hărnicia tinerei generații care, împreună cu întregul popor, n-a precupețit și nu precupețește nimic pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație. **„Doresc să subliniez** — arăta secretarul general al partidului — **că în toate marile realizări din anii construcției socialiste tineretul, împreună cu întregul popor, a adus o contribuție de mare însemnătate în toate domeniile dezvoltării noastre economice și sociale. De la primele detașamente ale muncii patriotice, de la Bumbești — Livezeni și Salva-Vișeu la Canalul Dunăre — Marea Neagră, la toate șantierele industriale, la dezvoltarea agriculturii, industriei, științei, culturii, tineretul a fost prezent, a răspuns chemării partidului, și-a făcut datoria față de patrie, față de cauza socialismului, demonstrînd că este ferm hotărît să contribuie la realizarea unei societăți moderne, înaintate, în care întregul popor, generațiile viitoare să ducă o viață liberă, demnă !".**

Sînt aprecieri care constituie pentru tînara generație a țării motive de adîncă satisfacție și totodată un îndemn la noi fapte de muncă și creație pe care, în această perioadă premergătoare celei de-a 45-a anive tiei de eliberare nation...lă, antifa

VIRGIL SIMION

Prin muncă ne reslim

(Urmare din pag. 1)

mitetului Central al Partidului Comunist Român, a acționat cu hotărîre sub conducerea partidului, pentru înfăptuirea exemplară a programului de dezvoltare economico-socială a țării.

Succesele acestea, ca și cele obținute în zilele premergătoare marii noastre sărbători a muncii de către colectivele de oameni ai muncii de pe tot cuprinsul patriei, departe de a ne mulțumi, de a ne relaxa în acțiunile noastre de edificare a țării, ne mobilizează efortul și inteligența pe care le consacrăm pe mai departe îndeplinirii exemplare a sarcinilor economice, a planului în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă. Acum, în pragul acestei frumoase și pline de semnificații pentru noi, zile a muncii, toate organismele democrației muncitorești-revoluționare, toate organizațiile componente ale puternicului Front al Democrației și Unității Socialiste, toți oamenii muncii, poporul întreg acționează într-o deplină și strînsă unitate, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea neabătută a tuturor indicatorilor planului, a programelor de dezvoltare economică-socială a țării. Expresie a acestei puternice unități în jurul partidului, se exprimă în realizarea exemplară a sarcinilor de zi cu zi în condiții de calitate superioară, și la termen, în toate sectoarele de activitate, în spiritul exigențelor formulate în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 12–14 aprilie, la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste și la grandioasa adunare populară din Capitală. Unitatea, adeziunea la politica internă și externă a partidului se constituie într-un puternic angajament de a munci mai mult și mai bine la edificarea patriei, la dezvoltarea sa armonioasă. Unitatea și adeziunea este totodată o expresie vie a recunoștinței celor ce muncesc de a li se asigura, pe mai departe, de a li se garanta cel mai sacru drept : dreptul la muncă. „Vo trebui, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 12–14 aprilie, să avem în vedere o asemenea dezvoltare generală pe întregul teritoriu al țării, o tuturor sectoarelor de activitate – industriale, agricole și sociale – care să creeze condiții corespunzătoare de muncă pentru toți cetățenii și, în primul rînd, pentru tineret.

Trebuie să considerăm că una din îndatoririle fundamentale ale societății noastre socialiste este asigurarea locurilor de muncă corespunzătoare pentru toți fiii a

Avînd garanția cea mai înaltă a m
tuturor bogățiilor și l
porul întreg muncit
în jurul partidului,
să întîmpinăm mareș

N. GRIGORE MARȘANU

Miner la Baia de Arieș

La o mie cinci sute de metri în subteran, dănătura a icnit scurt, înăbușit. Pereții galeriilor preiau și multiplică explozia dînd de veste că o nouă recoltă de minereu a fost smulsă tăcerii incremenite a muntelui. Din firida în care ne adăpostim percepem reverberațiile împușcăturii ca pe o forță telurică scăpată de sub controlul omului. Cel neavizat trăiește cu intensitate clipa sub privirile îngăduitoare ale neobositilor căutători de comori în pîntecul muntelui. Intrarea în mină are întotdeauna emoția unei călătorii inverse pe scara geologică ce-ți inspiră clipa începuturilor. Cînd liniștea a luat din nou în stăpînire spațiile excavate și maistrul Iosif Virciu s-a convins că nu există nici un pericol de surpare, primim acceptul și înaintăm în prezbataj. Ioan Cîrlea, șeful grupei de mineri cîntărește cu ochii bunului cunoscător minereul prăvălit în vatră. Pare mulțumit. Dislocarea a circa 180 tone de minereu nu este deloc puțin. Subinginerul Ioan Bar, adjunctul șefului de sector și tehnicianul Ioan Bolunduț, secretarul comitetului de partid, nu-și ascund bucuria. Oricît sectorului V de la Întreprinderea minieră Baia de Arieș au luat o serioasă opțiune în întrecere, chiar de la începutul anului. Tovarășul Aurel Mocanu, secretarul comitetului de partid pe întreprindere, era de părere că unor astfel de oameni puși pe fapte mari nu poate să le scape fruntășia. De cînd au prins gustul primului loc a trecut cam mult timp. Succesele s-au constituit în tradiție. Și autorii lor din orizontul minus 91 metri țin la prestigiul cîștigat și nu vor să se culce pe lauri. Ei știu bine că ortacii lor Vasile Vlad, Iosif Adam și Vasile Răsunoi din orizontul minus 83 metri, ca și echipa condusă de Petru Batea de la orizontul minus 99 metri sînt tot atît de vrednici și ambițioși.

Pînă la Ziua de 1 Mai a mai rămas puțin. Întrecerea în subteran se înteține tot mai mult.. Așa că nu se poate ști care din formații se vor situa pe primul loc. Un lucru este însă cert de pe acum: cîștigători vor fi toți cei aflați în competiție. Cu alte cuvinte, întregul colectiv ce raportează un spor de aproape 6 milioane lei la producția marfă și un însemnat avans la producția fizică, concretizată în 6 tone plumb și 85 tone cupru. Reținem un fapt deosebit de meritoriu : întregul spor de producție a fost obținut pe seama depășirii productivității muncii cu 4 la sută. Generalizarea în toate abataje-le a metodei de exploatare descendentă cu camere și surpare forțată a minereului oferă tuturor posibilități egale de sporire substanțială a randamentelor, ajungîndu-se în medie la 12 tone minereu pe post. Inginerul Alexandru Cosma, șeful sectorului minier, e avut un cuvînt greu de spus în aplicarea acestei metode și de aceea este îndreptățit să susțină în felul acesta se asigură un grad înalt de valorificare a zăcămîntului, consumul de manoperă scade cu peste 30 la sută, în timp ce pentru sustinerea abatajelor este nevoie de un volum de masă lemnoasă de trei ori mai mic. În condițiile în care unul din obiectivele majore ale întrecerii este toem diminuarea
în este de
ana pentru
e o vre-
cadre-
lor de conducere
rezul-
unul
ori-

renunțat complet la folosirea lemnului. Toată susținerea se efectuează cu prefabricate din beton și armături metalice. Noutatea stîrnește cum e și firesc, un viu interes. Să scoți din subteran la zi minereul celui mai nobil metal fără nici o bucată de lemn? Așa ceva nu s-a mai pomenit de cînd e mina! Minerii Apusenilor au început să scoată la suprafață minereuri fără a cheltui nici un gram din podoaba „aurului verde" al pădurilor. A fost revoluționată oare așa de mult tehnica minerității? Cu certitudine se poate răspunde DA! Spiritul născocitor al minerilor Țării de Piatră probează acum mai mult ca oricînd valențele sale creatoare. Mîna nu mai este cea de odinioară. Cuceririle științei și tehnicii au pătruns în abataj, în frontul de lucru făcînd munca băieșilor, cum li se mai spune alci, mai ușoară și mai spornică. De cînd apa ajunsă în frontul de lucru asigură o umectare corespunzătoare a rocii, iar compresoarele în neostenita lor zbatere nu contenesc să pulseze în abataje, într-un

singur minut, mai mult de 300 mc aer curat ce poartă mirosul cetinii de brad și parfumul florilor de cîmp, temuta silicoză a fost eradicată aproape complet. S-a schimbat oare mineritul? Negreșit, DA. La intrarea în schimb, minerii beneficiază de o masă caldă, consistentă, gratuită. Printr-o simbolică învecinare, la gura galeriei Pacea, ființează un cabinet medical în care oamenii în halate albe sînt solidari cu cei din subteran veghind zi și noapte la sănătatea și reîmprospătarea puterii de muncă a minerilor. Obligativitatea controlului medical periodic și efectuarea unor tratamente care să preîntîmpine eventualitatea unor boli face parte, alci, dintr-o adevărată strategie a medicinei umului sănătos. În

pensie, la Ponorel. „Să nu spui la nimeni că ai gătat-o cu mina, l-au sfătuit în glumă ortacii. Nu te vor crede și vor spune că ți-ai modificat cartea de muncă". L-am măsurat și noi pe Aurel. Om sănătos, în puterea muncii. Am rostit în gînd: toate la timpul lor. După muncă și răsplată ! Ducînd cu el climatul de competiție de la mină, nu ne-ar mira dacă Aurel Drăgoi va cîștiga trofeul celui mai bun crescător de animale!

Imaginea cocîrjată a tradiționalului la șaitroc mai poate fi întîlnită doar în înfiorătoarele documente ale Muzeului din Roșia Montană. Locul trudei istovitoare l-au preluat mașinile de încărcat mecanic, prelungiri inspirate ale minții și brațelor omului Transporloare acționate electric, mașini pneumatice de găurit, locomotive electrice fac din minerit o profesie rîvnită și respectată. Înnoirile se succed cu repeziciune încît este mereu nevoie de reîmprospătarea cunoștințelor profesionale, de însușirea celei de a doua și chiar a celei de-a treia meserii. De altfel nu sînt puțini cei care și-au alăturat profesiei de miner pe cea de mecanic sau artificier. Pe măsură ce spațiul muncii dobîndește tot mai mult atributele unui grad sporit de mecanizare, este firesc ca tocmai ca o compensație a eforturilor fizice oamenii adîncurilor să lucreze mai mult cu mintea, să gîndească mai virtos la cerințele de mîine ale minerității. Neîndoios că achizițiile tehnice de pînă acum se constituie într-o convingătoare pledoarie pentru îndrăgirea profesiunii de miner. Afirmația nu este nicidecum de circumstanță. De cîtiva ani, ștafeta minerității este preluată de tot mai mulți absolvenți ai liceului de specialitate din localitate. Ioan Selagea, Dumitru Ivan, Nicolae Cutea, Emil Mucea, Ovidiu Țîr și alți colegi de-ai lor au devenit ortaci de abataj ducînd cu ei un plus de tinerețe și elan în frunțurile de lucru ale adîncurilor.

Minerității de fiecare zi poartă la Baia de Arieș și în minele componente de la Zlatna și Roșia Montană chipul oamenilor ce au făcut din profesiunea lor un mod demn al muncii și existenței lor.

Minerității, cu toate ademenirile lui — retribuții substanțiale și condiții moderne de lucru — nu i-a deturnat pe oamenii locului de la rosturile lor dintîi. Maistrii mineri Ioan Bobaru din Sohodol, Iosif Virciu din Lunșa și artificierul Traian Fonoage din Musca cîștigă frumusețea la mină. Ceilalți membri ai familiei reușesc îndestulător bugetul, încît l-ar putea lăsa pe mai trudească în gospodărie. Asa ceva nu e cu putință. Ar rîde ortacii de ei văzîndu-i întrînd zilnic în magazinul alimentar. Vaca, boii, porcii, oile din bătătură sînt ale lor și nu se pot lipsi de ele în rutina cotidiană. Fără cultivarea orgorului și creșterea animalelor nu s-ar simți în rînd cu cei din consătenl.

Pentru o bună parte din zi abatajul se retrage sfios și lasă loc ocupațiilor agricole. Sub zodia acestui tri tic statornic prezenta tu ră a muncii, exploat
rilor nemeca
ticulturii, se împli
ul cel
identitate profesională
pe parcursul unei
himbă per
va de înf

SEBASTIAN TRUȚA

atelier literar

Darie Novăceanu

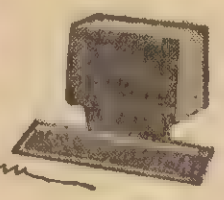

Fatma Sadâc — Hîrșova. O „rupere" a gîndului poetic, nejustificată și neînlocuită de altceva, vă anulează în parte unitatea poemelor, unele dintre ele — **Drumuri, sărări, poteci, Nălucea, Orașul luminează** — aproape împlinite. Din această pricină, intuiția rămîne în urma înțelegerii, iar conceptele exclud imaginea. Procesul poetic, de obicei, este exact invers: intuiția și imaginea merg înainte. Și mai este ceva: vă lipsește energia ritmului. Oricît de alb, și de la afară ortografiei, versul trebuie supus ritmului. Altfel e ca un riu încremenit între maluri.

Dumitru Novian — Brașov. Computerul vă mulțumește pentru scrisoare. În ceea ce privește poezia, consideră că trebuie să mai aveți răbdare. Versurile trimise nu sînt „oarecum surrealiste, abstracte, statice, uneori false, ca un fard" ci doar vor să fie altfel. Și mai rețineți : fardul nu e fals e doar falsifică. Dacă ați reușit să descifrați un vis în somnul domnișoarei Pogăny, trebuia să ni-l sunați. Sigur, dacă era un vis frumos.

Toma Cribălmeanu — Miercurea Ciuc. Există multă promisiune lirică în ceea ce ne-ați trimis. Prima impresie este aceea că vă complicați expresia, încărcînd-o cu lucruri inutile.

Faraon Eugenia — Huși. Chiar dacă nu vă vine să credeți, și nu vreți să credeți, față de iunie 88 ați coborît mult sub ceea ce promiteați. Poemele de acum, adică, nu au provocat nici un fior.

Veghe — Galați. Contați pe discreția noastră: nu am citit nimic, nu vă cunoaștem, nu știm cine sînteți și nu așteptăm nimic.

Manciulea Dan — Rîmnicu Sărat. Doriți un răspuns precis, clar și fără menajamente la poemele trimise. Nu menajăm pe nimeni, dimpotrivă. Numai că, parcurgîndu-vă poemele, de genul : „Sînt pentru tine o culoare / ce nu te-ar entuziasma deloc / dacă-ai afla-o. / Mi-am dat seama / că nu te dizolvi deloc / în sufletul meu plin de urme de picioare / urmele tale" —, nu vă putem da un asifel de răspuns. Doar o sugestie : nu mai lăsați pe oricine să umble așa, brambura, prin sufletul dumneavoastră. Puneți, acolo, un afiș — „Plecat în concediu", „Se deratizează", „Închis pentru inventar" — etc. — și apoi luați primul tren — indiferent direcția — și faceți o pauză de scris. Măcar cîțiva ani.

Emil Mihai Lungeanu — București. Computerul are memorie bună și își amintește cu plăcere amănuntele din scrisoare. Citiți-vă poemele cu voce tare. Veți observa că accentele, de multe ori, cad unde vor ele și nu unde ar vrea poezia. Resurse aveți. Temele vă lipsesc. **După furtună** începe frumos, dar sfîrșește în cronică banală. Poemul cel mai reușit — **Semne de bătrînețe** — ne spune că sînteți în măsură să faceți lucruri frumoase ; Se pare, însă, că nu de sfaturi aveți nevoie, ci de publicitate. La noi nu se poartă așa ceva și e bine că, între timp, ați bătut la alte uși.

Gheorghe Văcăriuc — Botoșani. O anume îndeminare poetică, zestre a fiecărui moldovean, ajutată de lectura poeziei noastre clasice, vă apropie mult de poezie. Nu reușiți însă să vă eliberați de clișee — unele au fost metafore, dar prin repetiție nu mai sînt —, nici de imagistica joasă.

Pepian Nicolae — Bumbești-Jiu. Dacă aveți răgaz, revedeți **Peisaj** și **Sentimentele trec prin oameni ca fluturii.** Se aude aici un cîntec frumos, dar e ca un bloc de marmură din care ar urma să apară o statuie.

Nicodim Neagu — Brașov. Nu ne-am auzit de multă vreme. Atunci, parcurgîndu-vă poemele din **Lasou pe viață**, observam, și vă reproșam, neologismele și înclinația (căutată) spre poezia cerebrală. Acum observăm că vă preocupă măturile din debara, cîrpele de spălat pe jos, hîrdaiele cu ficuși, tăiatul lemnelor pe vreme de frig, șahul pe spinarea sclavelor, florile mirosite de mițe, aromele mărarului și mirosul de gaz lampant. Vreți neapărat să fiți original. Povestea aceasta e, mai întîi de toate, o atitudine interioară, un mod de a te înfrunta cu lumea și de a trăi (și convietui) în lume. O puteți face la modul personal, o puteți mima. Depinde cît convingeți. Pe noi nu ați reușit să ne convingeți deloc.

DARIE NOVĂCEANU ■

Orgoliu

Nu-l credeți pe cel care spune
Că zeii sînt mereu fericiți ;
Ei nu știu
Că și zeii plîng cîteodată,
Dar plîng în gînd.

Și ieri, și azi

Tăcerea ta —
nod în gîtul ciopîrlei
ce-mi cîntărește
liniștea.

Eu

Acum,
ca un iceberg
care arde sub apă.

Ape tulburi

Sentimente smulse.
Cum cîrligul undiței peștele,
bruse, definitiv,
lăsîndu-l apoi să se zbată
deasupra apei.
Solzi de cuvinte
înfipte îndărătnic
în
liniști îmbrîncite spre disperare.

ALEXANDRA CANTIS

Femeie la apus

Voi fi și eu această femeie
zăbovind stingheră în pragul înserării,
netemîndu-se că se va închide ușa nopții după ea,
ca și cum asta ar fi drept.
Și a mea va fi resemnarea venind pe urma tristeții,
ca și privirea pendulînd în ritmul neîndupelecatului
Orologiu.

Iată, păsările două cîte două se întorc

Tu ești singura mea speranță făcută pod
la fiecare intrare în ceață.

Cum nu auzi răspîndirea firului meu pe țărmul tău ?

Fără tine părăsită stai de reazemul părintesc
al înțelesului
și nu mai știu cărului să înapoiez căutata stea.

Iată : păsările două cîte două se întorc în cuib
Și brațele mele în locul tău cuprind tristețea.

Am auzit privighetoarea

Am auzit, din încăperea mea goală,
Privighetoarea —
Mai sînt și acum pretungirea acelui extaz
Ce mi-a înundat ceîfurile.
Nu mai gîndeam la mîine,
La singurătate,
La întunerie.
Uneori un sunet neînsemnat din trupul cîntecului
Ca un fulg se desprindea
Pătrunzînd pînă unde sufletul știuse să rămînă orb
Și devenea răsărit.

JENI C. MITROI

„Totdeauna am cîntat în limba română"

(Urmare din pag. 9)

privire de „control" care nu mințea și care îți transmitea repede ce merge și ce nu. După cîteva note îți dădeai seama dacă aduci ceva în sufletul omului ! Scena a creat distanța. Merge, nu merge, îți faci numărul și vezi la sfîrșit. Muzica noastră a avut succes pentru că era caldă, se adresa unui suflet mai puțin agitat și vorbea despre lucruri firești.

— Uneori grandilocvente, alteori prea sentimentale.

— Așa a fost și n-a fost rău, dovadă că lumea dă semne de reîntoarcere la acest gen. Să asculte un cîntec și să se gîndească în liniște la ale sale.

— Ce părere aveți despre muzica de acum din restaurante ?

— De regulă e un fel de urlătoare. Toți își imaginează că sînt într-o sală a sporturilor, în fața cîtorva mii de spectatori, cînd de fapt nu sînt decît într-un local în fața unor oameni care vor să-și petrecă o seară, să discute în liniște și să asculte ceva plăcut. Cred că soliștii din restaurante au complexul afirmării.

— Comunicați cu personalitățile muzicale de azi ?

— Nu. E un gol.

— Nu vă place muzica de acum ?

— Depinde. Ce-i frumos, e frumos. Un cîntec de Marcel Dragomir, de Marius Teica, interpretat de Angela Similea, de Mirabela Dauer, de Corina Chiriac, de Ileana Sipoteanu bucură pe oricine.

— Și atunci, de unde acest sentiment de necomunicare ?

— Ei au vîrsta lor, ritmul lor, nu mai au timp de noi, poate că nu-i interesează părerile noastre, cine știe !

— Și dacă ar veni unul dintre ei, ce i-ați spune, ce sfat i-ați da ?

— Eu zic că la tangouri, la cîntecele de suflet ne mai pricepem și am avea ce să le spunem.

— Cum ați început lunga dumneavoastră călătorie prin muzică ? Chiar ați visat să deveniți solist ?

— Nici vorbă. Eram pe punctul de a deveni pilot. Urmam chiar o școală de aviație și ajunsesem cu prietenii la o bere pe o terasă unde cîntau frații Hubert. M-am dus la orchestră și am cîntat un cîntec și, la sfîrșit, unul din frații Hubert mi-a spus că ar trebui să mă apuc de cîntec. M-au și invitat să încep cu ei.

— Altfel ați fi devenit un pilot curajos ?

— Curajos ! Știu eu, poate, poate !

— Ca pilot ați fi zburat pe deasupra satului natal, Nadăș Română, în județul Mureș. Dar de cîntat, ați cîntat acolo ?

— Nu. N-a fost să fie ! Toată familia mea era în București, contractele și turneele nu m-au dus pe acolo. Dar veneau pe la mine și-mi ziceau Gusti, te-am auzit, bravo mai băiete !

— Gusti era numele dumneavoastră de familie ?

— Nu, eu mă numeam Augustin Pintea și mi se spunea Gusti. În 1937 cînd am debutat la radio, am spus P. Gusti, dar cronica s-a gîndit că P vine de la Petre și m-a botezat Petre Gusti și așa am rămas.

— Și v-ați pensionat în 1968, după 31 de ani. Și totuși, unele cîntece nu v-au rămas mai aproape ?

— Toate cîntecele lui Ion Vasilescu, Ionel Fernic sau Gherase Dendrino. Fernic mi-a fost chiar prietea. Multe din cîntecele lui le-am cîntat în premieră.

— Cum v-ați cunoscut și ce fel de om era acest compozitor ?

— Cîntam lui cu frații Hubert la restaurantul Berbec, vizavi de liceul Gheorghe Lazăr, după care ne-am mutat la localul Azuga din Ploiești. Acolo apărea cu nu știu ce treburi Ionel Fernic. M-a invitat la el la masă și mi-a spus că mă așteaptă să-i fac o vizită la București. L-am cunoscut la el acasă, lîngă actrița Nunuța Mortun. Compunea instantaneu. Îl vedeai că la birtia fredonează și începe să așternă notele. Avea șchipiri. Tot el m-a dus la Roata lumii, cel mai celebru restaurant bucureștean.

— Cu dumneavoastră a lansat „Îți mai aduci aminte, doamnă" ?

— Da, de atunci și pînă acum am tot cîntat-o. Cînd mai apar pe scenă nu se poate să nu strige cineva din sală, „Îți mai aduci aminte, doamnă ?". Dar și „Te rog să uiți că te-am iubit". „E mult de-atunci". „Tu nu știi să iubești". „Zaraza". „Iubesc femeia" și atîtea altele. Și acum cînd le cînt, oamenii din generația mea au o tresărire, îi copleșește memoria tinereții.

— Unde cîntați ?

— Mai merg în stațiune, la Predeal, la Sinaia, la Borsec și nu pot sta liniștit, mereu îmi vine să spun, dă-mi și mie puțin microfonul.

— Orchestrele știu toate melodiile ?

— Unele da, altele nu. La pensionari, unde cîntă instrumeniștii de la Filarmonică, trebuie să le dau partiturile. Ei cîntă nemaiște.

— Vă uitați și dumneavoastră peste partituri să vă aduceți aminte ?

— Adică vrei să spui că ar fi nevoie să mă uit peste trecutul meu ca să mi-l reamintesc ? Da de unde, cînt din suflet, unde le am pe toate.

— Și cît rezistați ? O oră, două, trei, patru, pentru cît mai aveți suflu ?

— Pentru patru ore nu, dar de cîntat cînt, atît cît îți trebuie unui om să se reîntîlnească în liniște cu trecutul său.

— Care au fost marile bucurii aduse de romanță ?

— În primul rînd că nu am cîntat numai romanțe. Am cîntat și cîntecele mele ardelenești, și unele melodii de muzică ușoară. Dar romantele au fost „specialitatea". Iar bucuriile au fost multe. Am fost un nume, am cunoscut și concertat lîngă marile personalități ale vremii.

— Să le luăm pe rînd !

— Întîi au fost părinții genului, cei la care am privit cu admirație, Cristian Vasile, Jean Moscopol, Ionescu Gion. Ei au deschis calea pentru noi, cei din generația cu Ioana Radu, Maria Tănase, Petre Stoenescu, Dorina Drăghici, Gavriș, Grozuță, Ion Luican și atîția alții.

— Cel mai mare ?

— Cel mai mare al țării era Tănase. El era muntele. N-avea nevoie de afișe. Venea în oraș, îl vedeau doi-trei și în cîteva ore vuia urbea că a sosit Tănase. Nu mai aveai loc în preajma sălii, dărîmîte pe scaunele dinăuntru. Era un nume și o instituție, o marcă de profesionalism în cîntec. Și noi aveam lume în gară cînd soseam cu vagoanele de turneu, dar Tănase întrecea orice închipuire.

— Ce-ar trebui să preia muzica de acum de la vremea dumneavoastră ?

— Respectul pentru ascultător, melodicitatea, organizarea ?

— Organizarea ? Adică !

— Erau niște impresari de nădejde. Mă gîndesc la Gaby Michailescu, de exemplu. El era scriitor dar era și un mare impresar, nu se știa să poarte afișele la subsuoară și să organizeze.

— Și ?

— Noi am făcut un concert, „Tinerete fără bătrînete", cu Gavriș, Ioana Radu, Grozuță, Petre Stoenescu, Dorina Drăghici, eu. A avut mare succes și preț de patru luni a ținut sala plină. Nu s-a găsit un impresar care să organizeze un turneu în țară. Nu mă gîndesc numai la beneficii ci și la generația mea care s-ar fi reîntîlnit cu mare plăcere cu noi.

— Explicabil și firesc. Muzica aceea era plăcută, ascultabilă, sentimentală.

— Ea a contribuit la identitatea spirituală a compatrioților noștri. Am cîntat în mari orașe europene. Cînd începeam cu „Țară, țărișoara mea", vedeam ici colo cîte o sclipire din lumina care bătea într-o lacrimă. „La margine de București" mă copleșea și pe mine. Vezi, sîntem patrioți chiar fără să ne dăm seama.

— Dar cîntece străine ?

— Patronii erau oameni cu simțul banului, ne cereau. Dar totdeauna am cîntat în limba română și cu gîndul la ai noștri. A fost luxul și bucuria carierei mele de cîntăreț.

● **Recital de balet**, vineri 28 aprilie, la ora 18. Vor evolua soliști de frunte ai baletului primei scene lirice a țării, în fragmente solistice și de ansamblu din balete celebre. Dintre aceștia menționăm pe : Carmen Anghelus, Roxana Ciucă, Roxana Colceag, Elena Dacian, Aglae Gheorghe, Șoimița Lupu, Simona Noja, Gheorghe Anghelus, Laurențiu Guinea, Gabriel Opincaru, George Postelnicu, Mihai Spiridonescu, Ioan Tugearu.

● Simbătă 29 aprilie, la ora 18, va avea loc un recital vocal, în foaier, la reușita căruia își vor da concursul Elvira Cîrje, Marina Mirea, Laura Niculescu, Elena Simionescu, Ecaterina Țuțu, Florin Farcaș, Ștefăniță Lascu, Nicolae Urdăreanu, Paul Basacopol, Alexandru Moisiue.

● Pentru micii spectatori, duminică 30 aprilie, la ora 11, spectacolul **Cosette**. Din distribuție notăm pe Ștefan Teodorescu, Marina Mirea, Adriana Alexandru, Nicolae Bratu, Nicolae Constantinescu, Paul Basacopol și Sever Barnea. Își dă concursul corul „Vocea primăverii", Conducerea muzicală : Claudiu Negulescu.

● **Trubadurul** de Giuseppe Verdi va fi programat miercuri 3 mai, ora 18. Sub conducerea muzicală asigurată de Cornel Trăilescu, rolurile principale vor fi interpretate de Vasile Martinoiu (De Luna), Mioara Cortez-David, solistă a Operei Române din Iași (Leonora), Lecia Cicoară-Drăgan (Azucena), Florin Farcaș (Manrico), Dan Zancu (Ferrando) și Ruxandra Vlad (Ines).

● **Baletul Giselle** de Adolphe Adam va putea fi vizionat joi 4 mai (ora 18), cu : Carmen Anghelus, Laurențiu Guinea, Doina Acsinte, Mihai Spiridonescu, Mihai Tugearu, Leda Popescu. Dirijează Carol Litvin.

La Opera Română

În Mai, cînd rozele-nfloresc

Muncitorilor

In Mai, cînd rozele-nfloresc
Scăldate-n aurul din soare,
Popoarele sărbătoresc
A muncii sfîntă sărbătoare ;
Şi-mbătrînita omenire
In nedreptăţi şi în dureri,
E tînără ca-ntreaga fire,
Sub cerul dulcei primăveri !

Noroadele, prin cugetare,
In ziua asta-şi dau cuvînt,
Să şteargă tronuri şi hotare,
Să fie pace pe pămînt ;
Destule uri, destule patimi
Ne-au dus l-acelaşi crud omor ;
Săracii nu mai au nici lacrimi
Să-şi plîngă chinurile lor.

Şi pînă cînd să ni se spună
Acelaşi vechi cuvînt nebun :
Că viaţa-i rea ?... se face bună
Atunci cînd omul este bun !
Pămîntul este larg să-ndemne
Pe orice om a-şi lua un loc,
Şi fiecare să-şi însemne
Pe el o brazdă de noroc !

Din idealurile voastre,
O, visători, flămînzi şi goi,
Vor răsări, ca nişte astre,
Senine lumi cu oameni noi ;
Şi-n vremile acele sfinte
Pămîntul poate va fi rai :
Vor răsuna mai dulci cuvinte
In cîntecele lor de Mai !

TRAIAN DEMETRESCU

Întîi Mai

Intinerită-i firea sub cer de primăvară,
Pe drum se nşiră-o oaste — e oastea proletară.
Nici zîngăniri de arme, nici sarbădă fanfară...
Ci ochii veseli cată : că-n albe slove-i scris,
Pe flamurile roşii, lumina unui vis.

Se duc cîntînd pe stradă şi-n mintea tuturor
E-o dulce-nflăcărare de gînd mîntuitor.
Şi tot mai blînd răsună cîntări molcomitoare :
Un vis ce îşi revarsă iubirea în popoare —
Iar primăvara cerne un colb mărunt de floare.

I. PĂUN-PINCIO

Primul 1 Mai liber — Al. Ciucurencu

Cîntecul lui 1 Mai

I

Impăraţii ce pe frunte au coroane cîte trei,
Regii ce împart pămîntul şi popoarele-ntre ei,
Zile au de prăznuire cîte vrai, cîte nu vrai.
Muncitorul însă n-are decît ziua de-ntîi Mai.

In istoria-omenească
Au stăpînii sărbători,
Ce sînt lacrime şi sînge
Pentru bieţii muritori,

A înfringerei serbare
Şi-a robiei trist alai !
Muncitorul însă n-are
Decît ziua d-ntîi Mai.

In această zi se-ntinde
Danţul clasei muncitoare,
In această zi s-arată
Forţa ei covîrşitoare

Şi de aceea azi oriunde,
Pretutindeni, unde vrai,
Muncitorul vesel strigă :
Să trăiască întîi Mai !

CONSTANTIN MILLE

Torent de Mai

In sufletu, ca un torent de mai,
Ni te reverşi, o, patrie, întreagă !
Ce dulce este gura ta de rai
Din care prindem aripă şi vlagă !

Pe glia ta stejarii falnici cresc
Nestăviliţi de-al vremii crîncen cariu,
Iar spicele din brazde izbucnesc
Mai 'nalte decît lăncile lui Dariu !

Şi afla visul împlinit contur
In cîntece, în muguri, în metale,
Suind ca o columnă în azur
Cetatea vie-a măreţiei tale !

Ca în balada unui bucium sfînt
Străbunul meşter împăcat s-adoarmă
Ştiind că zborul nu-i mai este frînt,
Ştiind că zidu-n veci nu se mai darmă !

VICTOR TULBURE

Cîntec de mai

Paşi ai lumii, mutaţi-vă condurii de aur
de pe culmile reci — zale de zăpezi —
peste păduri şi livezi,
peste muscele şi cîmpuri, pînă
la marea de plaur.

Lăsaţi-vă urma-n bulboanele riului,
în potirele florilor, pretutindeni,
în respiraţia unduitoare a grîului,
pe roşiile flamuri de Armindeni.

Sub cerul limpede, argint curat,
suiţi şi coboriţi din zori în seară
cînd murmură, cu glasul necurmat,
izvoarele şi holdele din ţară.

Şi teferi reîntorşi pe culmi, alai,
cînd dimineţile îşi suflă boarea,
în purpură drapaţi înaltul, zarea,
şi ţara-ntreagă în vestmînt de mai.

Călcaţi sub talpa goală albe pietre
şi dure stînci şi huma ce dă roade,
sclipirile zvîcnite din năvoade
şi braţele ce-ncing toride vetre.

VLAICU BÎRNA

Spre primăvară

Din streşini picură...
Şi-un zvon de vremuri mari —
Să mai surid numai o clipă
— Sculaţi, ai muncii proletari !

Din zările ce se deschid
Se duc neînţeleşi gheţari
Sub cer cu cîntece şi flori
— Sculaţi, ai muncii proletari !

GEORGE BACOVIA

Imnul Muncii

Acum începe munca cea spornică şi saltă
Cu-o grabă ferecită dintr-o rotilă într-altă,
E-o spornică-nfrăţire de mii şi mii de fire,
Ca un acord armonic de încordate lire,
E-o goană de bobine, de roţi şi transmisioane,
Ce prind să se-nvîrtească şi-ncep să se hîrjoane,
Şi vuie toată casa de-asurzitoare larmă.
Ici munţi albi de zăpadă se zbuciumă, se sfarmă,
Pe roţile-nroşite ies norii albi de aburi ;
Viu apa clocoteşte şi colcăie în jgheaburi ;
Urzeala străvezie pe suluri se distramă ;
Ici fără preget zboară suveica şi recheamă
Mereu tot alte fire ce se-ntreţes grăbite
In unda înspumată a pînzei înălbite,
Şi fabrica răsună de sfîntul glas al muncii,
Al muncii ce hrăneşte şi mamele şi pruncii.

ŞT. O IOSIF

Cîntec de primăvară

Se cîntă pe muzică de Ciprian Porumbescu

Ride iară primăvara
Peste cîmpuri, peste plai,
Veselia umple ţara
C-a venit întîi de Mai.

Muncitorii au pornit
Şi-ntr-un gînd s-au înfrăţit
Şi ei azi sărbătoresc
1 Mai muncitoresc.

Înfrăţiţi azi cu ţăranii
Muncitorii-n joc şi cînt
Prăznui-vor în toţi anii
Libertatea pe pămînt.

Peste mări şi peste ţări
Se adună pe cărări
Lumea toată în alai
Pentru-al-nostru-ntîi de Mai.

MARIA RANTEŞ

Recorduri ale ingineriei genetice

Vă propunem din nou un popas în lumea fabuloasă a ingineriei genetice. De data aceasta va fi vorba de o tehnică propusă și realizată în domeniul transplantului de embrioni de către Institutul agronomic din [illegible] sub conducerea profesorul dr. ing. Ioan Vi[illegible] șeful catedrei de genetică animală.

— Vă rugăm să rezumați tehnica embrio-transferului.

— Nu sîntem primii în lume care [illegible] asemenea lucrări, dar pot afirma că am pus la punct o tehnologie originală care ne-a permis obținerea unor rezultate competitive. Mai întîi femelele de la care urmează să se recolteze embrioni, sînt supuse unui tratament cu hormoni gonadotropi pentru stimularea ovulației, la 10 zile după apariția caloriilor, așa încît în loc de un singur folicul cum se realizează frecvent, pe ovar se formează de 5—10 ori mai mulți, urmînd ca după însămînțarea artificială să se obțină tot atîția embrioni. Transferați în mame „adoptive", fiecare dintre acești embrioni sînt capabili să devină, după perioada de gestație corespunzătoare, miei sau vițele normali, purtători de gene de mare valoare zootehnică moștenite de la mama de la care au fost recoltați. Avantajele deci sînt clare. În loc de unul sau doi produși, în urma unui singur ciclu de călduri se pot obține 5—10 miei sau vițele cu valoarea de care aminteam.

— Și acum, ce ne puteți spune despre premiera românească privind segmentarea embrionilor înainte de introducerea acestora în organismele mame'or adoptive.

— În lucrările pe care le-am efectuat am pornit de la faptul, cunoscut în biologie ca embrionii de mamifere, până la vîrsta de 6—8 zile sînt alcătuiți din celule sau grupe de celule cu proprietăți unice. Fiecare celulă sau grupă de celule desprinse din acești embrioni este capabilă, în condiții speciale, să se dezvolte și să se multiplice, rezultînd noi embrioni și ulterior tot atîția produși normali viabili. Deocamdată, colectivul nostru a reușit ca dintr-un embrion aflat în stadiul de morulă și blastocist să „reconstruiască" artificial 2—3 embrioni care s-au dezvoltat ca și cînd nu s-ar fi intervenit asupra lor. O astfel de „operație embrionară" se efectuează sub un microscop care mărește de 80—100 de ori, cu ajutorul unui micromanipulator și a unor instrumente de prindere și de tăiere concepute și construite de noi. Mediul de lucru este asigurat de un autolaborator special cu care ne deplasăm în fermele în care urmează să intervenim. Din cele 2 sau 3 segmente obținute din fiecare embrion, conservate într-un mediu adecvat, la temperatura camerei pentru refacere, după 20—30 de minute, s-au dezvoltat corespunzător, formațiuni sferice de celule și ulterior morule sau blastocisti de sine stătători. Astfel de embrioni reconstruiți din segmente au fost introduși în organismele mamelor adoptive — sincrone sub aspectul ciclului reproductiv cu mamele de la care s-au recoltat embrionii.

— Care au fost primele rezultate ?

— Sînt încurajatoare și, în același timp, promițătoare. Au fătat jumătate din oile primitoare de embrioni segmentați și manipulați. Din cele 22 de jumătăți de embrioni segmentați, la Ciacova și Ghilad, s-au obținut două perechi de gemeni identici sub aspect genetic și 7 miei singulari. Din 12 treimi (segmente de embrioni) s-au obținut un miel singular și un grup de miei tripleți. O altă oaie primitoare, de rasă Turcană, a fătat 3 miei : unul Karakul negru, altul Merinos și altul Turcan. (fotografia alăturată). Fiecare dintre acești 3 miei provine din cîte o treime de embrioni recoltați de la oile donatoare din rasele respective.

— Operațiile embrionare efectuate de colectivul pe care îl conduceți deschid, probabil, perspectiva obținerii unor produși cu mai mulți părinți ?

— Nu probabil, ci sigur. În experimentele în premieră națională la care mă refeream, s-au obținut 2 miei care au doi tați și două mame și alți 2 miei care au 3 tați și 3 mame. Și iată cum. Trei embrioni recoltați de la 3 rase diferite — Karakul, Turcană și Merinos — prin microchirurgie au fost segmentați în cîte două jumătăți. Fiecare jumătate de embrion a fost introdusă sub microscop într-o „anvelopă" translucidă, obținută prin îndepărtarea din interiorul său a celulelor embrionare respective. Cele 3 jumătăți provenite de la cei 3 embrioni de rase diferite au fost „lipite" să se agrege, formînd un embrion — de sine stătător. După circa 30 de minute de cultivare în eprubetă într-un mediu special, noul embrion a fost introdus în organismul viitoarei sale mame adoptive. La termenul fătării s-au obținut 2 miei care aveau caracterele celor 3 rase amintite căci, de fapt, aveau 3 tați și 3 mame. Similar s-a procedat și în cazul mieilor obținuți din părinți dubli. Nu este exclus ca, folosindu-se aceleași tehnici într-un viitor în care credem și pe care îl simțim apropiindu-se, să putem obține și „himere" interspecii cu ajutorul segmentării și agregării jumătăților de embrioni de capră și oaie.

— Care ar fi, după părerea dvs., perspectiva aplicațiilor practice ale cercetărilor și rezultatelor obținute ?

— Transferul de embrioni poseșteți sau congelați cunoaște o extindere tot mai largă în țări ca S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Cehoslovacia și altele. Și în țara noastră metoda este în curs de implementare.

Străduindu-se să îmbogățească zestrea biotehnologiilor moderne care pătrund tot mai intens în domeniul zootehniei, adîncind cercetările de inginerie genetică, colectivul nostru își va spori aportul la accelerarea ritmului de ameliorare a animalelor domestice. Căci sub aspect practic embrio-transferul și manipulările genetice la care m-am referit contribuie efectiv la multiplicarea pe scară largă a femelelor de mare valoare zootehnică, la obținerea de animale transgenice, la sporirea considerabilă a intensității de selecție și la reducerea intervalului dintre generații, ceea ce înseamnă creșterea cîștigului genetic raportat la unitatea de timp.

Garantia succeselor pe care le așteptăm în continuare o constituie competența teoretică și practică a colectivului multidisciplinar, încadrat într-un larg eventai de virste, colectiv condus și îndrumat îndeaproape de renumitul genetician care ne-a fost interlocutor.

Ing. LUCIAN ROȘCA ■

Mereu cu gîndul lîngă pîruețele bobinelor cu fire recuperate, cercetătoarea Eftalea Cărpuș nici n-a băgat de seamă că de pe mosorul timpului s-au depănat șase ani. Cum să valorifice superior peticele de tricot și țesături tip bumbac rezultate din procesul de croire din fabricile de confecții și tricotaje ? Cu întrebarea aceasta se scula dimineața în mmte, ea îi întîrzia somnul în ceas de noapte. Treptat răspunsul însă începea să ridice fruntea din zecile de variante de scheme tehnologice, din sutele de teste de laborator. Toate încolonate sub motto-ul : nimic nu se pierde dacă se transformă cu știință, cu spirit gospodăresc. Nu le mai știe exact numărul. Acum, cînd noua tehnologie a pătruns deja în hale, aceste frămîntări au poposit undeva în arhiva sufletului. O confecție bate la ușa interesului nostru prin tinerețea croielii, armonia culorilor, personalitatea țesăturii. Dar țesătura de idei, de destine profesionale, alcătuind fața ascunsă a materialului, nu ajunge pînă la noi. Această urzeală trainică, împletită din căutări și îmoliniri aveam s-o descoperim la Institutul de Cercetări Textile cu ocazia recentei consfătuiri anuale a cercetătorilor și specialiștilor din industrie, menită să promoveze progresul tehnic. Invitați de onoare la prezidiu : calitatea, eficiența, modernizarea.

Eftalea Cărpuș începe prezentarea originalului proces tehnologic recuperativ. Emoția parcă i-a adunat în obraji toți bujorii maiului de-afară. Pare o studentă alături de lucrarea de diplomă. Numai că cercetarea ei și a colegilor înseamnă de fapt două brevete internaționale de o deosebită eficiență, pe baza cărora deja funcționează întreprinderi de filatură la Gura Humorului, Negrești — Vaslui, Timișoara, Arad.

„Circa 8 000 tone de petice se adună anual în fabricile de confecții și tricotaje. Pînă acum se foloseau ca materiale de umplutură, articole tehnice nețesute, cîrpe de șters. Zestrea lor de fibre valoroase se irosea într-o utilizare inferioară, pierzîndu-se astfel o resursă de materii prime. Procesul nostru tehnologic prevede o destrămare a peticelor, o amestecare a materialului fibros obținut cu o serie de fibre de legătură și o prelucrare pe utilaje de filare neconvențională. Rezultă fire medii și groase cu caracteristici fizico-mecanice și de aspect similare cu cele din materii prime originale. Din ele se pot confecționa rochii, pantaloni, cămăși, haine de protecție, articole de marochinărie, draperii, huse. Prin această valorificare superioară a fostelor petice se reduce importul de bumbac cu 1 400 tone, consumul de poliester cu 1 200 tone și de celofibră cu 480 tone. Producătorul de fire realizează o producție globală de 176 milioane lei și un beneficiu de 17 milioane. Împreună cu inginera Niculina Vrînceanu și Camelia Handolescu am pus la punct un alt procedeu de refolosire a resturilor de fire tip bumbac apretate și încleiate pe sulurile de urzeală din operația de țesere. Acestea redevin fire apte să fie folosite pentru confecționarea de fețe de masă, draperii, rochii, bleizere".

Două tehnologii în premieră mondială deja solicitate de R.D.G. și R.S.C. Succesul nu a așteptat-o pe Eftalea Cărpuș de la început cu fanfara în gară. A făcut lîngă veioza de pe birou un adevărat seral în fața cu numeroase tratate de specialitate din lume. Nimeni nu prelucrase fibre scurte ca cele destrămate din petice. Și atunci inginera timidă de nici 40 de ani a luat în piept abruptul unui domeniu absolut nou. Cu timpul, ideile au început să-i bată la ușă găsind-o în laborator sau aplecată asupra calculelor și schițelor. A conceput anatomia unor noi utilaje, pe altele le-a adaptat la specificul acestei fabricații. Rețeta de amestecare cu fibra de legătură este atît de ingenioasă încît se menține culoarea inițială a firelor din petice, ceva mai pastel. Nu se mai impun vopsiri și finisări ulterioare... „Parcă le făcusem transfuzie celor din jurul meu cu dragostea pentru noua tehnologie. Și fetița mea îmi dădea petice de la croitul rochiilor păpușilor. La început, neîncrezători, cei de la filatura Gura Humorului mi-au pus în față un adevărat talcioc de fișii de materiale de diverse culori și structuri. Cînd au văzut că instalația le înghite făcînd să curgă fire asemănătoare celor noi, au pus apoi atîta inimă în îmbunătățirea unor soluții încît au devenit coautori la brevet". O poveste frumoasă cu Penelope moderne împletind cu spor fire și idei.

În Institutul de Cercetări Textile, lupta pentru calitate nu este doar o campanie între două contracte de cercetare, între semnăturile în condică dimineața și la sfîrșitul programului. Ea reprezintă de fapt un marș continuu. O întîmplare, care poate a stîrnit zîmbete, aduce și ea o confirmare. Într-un magazin, un cumpărător nu știa ce pijama de bumbac să aleagă. Doi bărbați aflați în preajmă l-au venit în ajutor. Au scos din buzunar o lupă, au privit cu atenție materialul și i-au recomandat unul din modele. Cine erau cei doi Sherlock Holmes cu lupă din galanterie ? Cercetătorii Ioan Bucurenci și Ioan Teodorescu, preocupați de ani de zile de îmbunătățirea stabilității dimensionale a tricoturilor de bumbac. O „boală" cronică a acestor confecții le face să se scurteze în timp pe lungime și să se lățească. După prima spălare, pijamaua, tricoul devin ca pentru ecran lat, putînd adăposti încă 2—3 membri ai familiei. Peste tot în lume se caută tehnologii de preîntîmpinare a modificărilor dimensionale a produselor tricotate. Cu răbdare și meticulozitate, cei doi specialiști alături de inginerii Eugenia Mărgărit și Victor Tatu au pus sub lupa gîndului fiecare fațetă a proceselor tehnologice și au descoperit mai multe remedii.

S-a optimizat tehnologia de tricotare și regimul de funcționare al utilajelor de finisare umedă, de uscare și călcare, s-au pus la punct operații suplimentare pentru a reduce tensiunile aplicate tricotului, astfel menajîndu-i structura.

Ani de frămîntări pentru fiecare concretizare a finețurilor tehnologice. Pînă la urmă, ele și-au dat întîlnire nu numai în halele întreprinderilor Moldova Iași și „1 Iunie" Timișoara, ci și în paginile unei interesante cărți românești de specialitate. Așa se face că inginerii din colectiv s-au obișnuit să vină mai în fiecare zi la institut cu o idee nouă în servietă. Pentru ca îmbrăcămintea noastră din bumbac să vină ca turnată timp îndelungat.

Și alți cercetători au devenit adevărați doctori ai sănătății și tinereții țesăturilor. După sute de analize, inginera Maria Mușulin a reușit să pună diagnosticul migrării coloranților în amestecul de fibre. Fuga lor dezordonată pătă colorația uniformă a tenului acestora. A pus la dispoziția întreprinderilor un adevărat îndreptar de terapii destinate înlăturării defectelor de vopsire a tercoturilor. Cercetătoarea Maria Cerschi a adus microundele în industria textilă, ciujerii I. Kerekeș și Gh. Krauss, inserul. Tehnologii neconvenționale de mare randament care au îmbunătățit calitatea produselor, productivitatea muncii, au redus consumurile. Dinspre cercetare adie spre marea industrie primăvara modernizării.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Îndreptar de tricotat idei

„Fizica, o întrebare"

Titlul însemnării noastre este cel al unei lucrări apărute sub semnătura profesorului Ștefan Fătulescu la Editura Științifică și Enciclopedică în cadrul colecției „Știința pentru toți", realizată sub egida Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Cartea se adresează unui public larg (dar nu lipsit totuși de cunoștințe elementare de fizică și științe ale naturii), izbutind să se constituie într-un ghid agreabil și instructiv, într-o călătorie pasionantă prin cîteva din cele mai reprezentative domenii ale fizicii moderne. Este lucrarea unui specialist dar care a ocolit tot cît i-a stat în putință) formulele matematice și limbajul ezoteric al volumelor de erudiție științifică, bogată în exemple și mărturii de viață ale unor savanți și cercetători de ieri și de azi. Autorul, el însuși, își propune să se destăinuie, aducînd în argumentație propria sa experiență, arătînd de pildă ce loc important l-a ocupat în biografia sa intelectuală cartea „Chimia fără formule", editată cu aproape patru decenii în urmă.

Evident, într-o cărțulie de numai o sută de pagini, profesorul Ștefan Fătulescu s-a văzut obligat de a aborda doar cîteva din capitolele fizicii moderne. Astfel, după ce face o legătură între fizică și matematică (suportul abstract al fizicii concrete), autorul se ocupă de conceptele de mișcare și repaus, despre vectori și forțe, despre lumină și electromagnetism, sfîrșind prin a ne vorbi despre fizică și experiment. Folosind o bogată bibliografie, el aduce în atenția cititorului concepte, ipoteze și descoperiri aparținînd unor personalități științifice de prima mărime, dar nu de puține ori și exemple desprinse din operele unor reputați filozofi și scriitori români, între care Mihai Eminescu, Ion Minulescu, C. Rădulescu Motru, Vasile Tonoiu, care, nu odată, și chiar înaintea omului de știință au sesizat atît de surprinzător fenomenul aparențelor contradictorii.

Salutînd apariția acestei lucrări de larg interes public, ne exprimăm convingerea că ea va reprezenta și o invitație adresată universitarilor noștri, altor oameni de știință să elabore mai multe lucrări de știință popularizată, atît de bine venite în viața tinerilor noștri ca și în cadrul procesului general instructiv-educativ de depistare și hrănire a talentelor virtuale, a predispozițiilor latente pentru cercetare și gîndire științifică.

LIVIU TIMBUS ■

Continuă majorarea retribuțiilor

Începînd de la 1 mai, alți peste 350 000 de oameni ai muncii vor beneficia de majorarea retribuțiilor. Este vorba de lucrătorii din domeniile agriculturii, silviculturii și economiei apelor.

Ilustrare concretă a grijii partidului pentru creșterea nivelului de trai al poporului, această măsură de un profund umanism, inițiată de secretarul general al partidului, continuă preocupările sistematice în această privință ale statului nostru. Forța economiei românești, justețea politicii economice a Partidului Comunist Român stau la baza unei asemenea ilustrări concrete a construirii socialismului cu poporul, pentru popor. Fiindcă, îi place ori nu-i place nu știu cui de nu știu unde, în România condusă de comuniști veniturile tuturor oamenilor muncii cresc sensibil și cresc mereu, într-o perioadă în care în atîtea țări capitaliste, unde marii profitori uită de la gura cui își string averile, tocmai ei și mercenarii lor laudă pe nerăsuflate libertățile armatelor în continuă creștere de șomeri și de dezmoșteniți ai soartei. Cutremurătoare libertăți ! Fastidios trîmbițate, în ciuda unei realități supraîncărcate de stridențe și de nedreptăți poleite.

Realitatea noastră ? Iat-o, exprimată de însuși președintele României, la 11 aprilie 1989 : „Producția industrială este în acest an de peste 50 la sută mai mare față de 1980. Producția agricolă va fi aproape de 1,5 ori mai mare. Volumul de mărfuri vîndute populației, în prețuri curente, este cu 40 la sută mai mare. Fondul total de retribuție a crescut, în această perioadă, cu circa 60 la sută, iar retribuția medie cu circa 50 la sută. După cum este cunoscut, în anii 1981—1989 au fost majorate de două ori retribuțiile și pensiile. În acest an, pînă la 1 august, se va încheia cea de-a doua majorare a retribuțiilor și a pensiilor.

În același timp s-au majorat alocațiile pentru copii cu circa 70 la sută și au crescut cheltuielile sociale pe locuitor cu peste 44 la sută".

Sînt binecunoscute realitățile lumii capitaliste. Lume a tuturor stridențelor, a tuturor inegalităților, a tuturor vecinătăților zguduitoare — în numele tuturor libertăților, nu-i așa ? — a vecinătăților între lux și mizerie, între miliardari și disperații sărăciei, între palate și cocioabele imunde, dacă nu chiar podurile sub care dorm (ca să nu-i asfixieze libertățile) atîția nefericiți care ar da bucuroși toate sloganurile false pentru o pernă și o fărîmă de liniște. Nu-i de mirare că avocații acestei lumi atît de „fericite" nu văd cu ochi buni întemeierea socialismului sub ochii muncitorilor de pretutindeni și mai ales sub ochii celor pe care îi exploatează și care ar putea să și deschidă ochii...

Ce facem noi, în acest timp al atîtor și atîtor contradicții pe plan mondial ? Ne vedem de treabă. Ne achităm toate datoriile externe. Ne vedem de viața noastră. De casa noastră. De țara noastră. Cum ? Iată. Continuăm citatul de mai sus : „În general, în această perioadă, s-au realizat vaste lucrări industriale, agricole și de interes național și s-au realizat peste 1 milion de apartamente."

Cum să nu le stea în gît anumite lucruri unor propovăduitori ai libertăților de paradă care sînt croite în așa fel încît singurul lucru ce nu contează este că ridicarea oricărui milionar înseamnă prăbușirea a nenumărați anonimi sub libertatea de a se prăbuși. Cum să le spună ei acestor înșelați adevărul despre o lume ca a noastră care a desființat, de pildă, dreptul la exploatare ? Adevăr biruitor, adevăr care, în ceea ce ne privește, se arată limpede întemeiat pe puterea incontestabilă a realității. „În general au cunoscut o puternică dezvoltare toate județele, orașele și comunele patriei noastre socialiste. Orice om de bună credință poate vedea marile transformări care au avut loc în România și care au ridicat nivelul general de civilizație și de trai al întregului nostru popor."

DORIN GHERGHINESCU ■

Pe cine sperie o bucată de pămînt ?

Atrăgeam atenția într-un articol apărut de curînd („Se poate, deci !") asupra unui teren uitat de toată lumea, aflat pe șoseaua Dobroiești, comună ce începe chiar din București, parcă dintre blocuri, în imediata apropiere a șoselei Pantelimon. Scriam atunci că poate cooperatorii C.A.P.-ului Dobroiești vor face să rodească această importantă suprafață de pămînt, așa cum s-a întîmplat cu multe alte terenuri din jur, pe care o întreprindere sau alta din sectorul 2 le-a transformat în foarte utile grădini de zarzavat, aducînd pămîntul la rostul său, acela de a produce. N-are importanță pentru cine, pentru un C.A.P., pentru o întreprindere, el produce pentru noi toți, dar în primul rînd pentru cel care-l muncește.

Trecusem cu puțină vreme înainte prin cîteva din comunele Sectorului Agricol Ilfov — Voluntari, Dascălu, Moara Vlăsiei și altele — și văzusem cît preț puneau gospodarii pe fiecare palmă de pămînt. Ba se și exagerase prin unele locuri : pe fișia care ținea loc de trotuar se cultivaseră cartofi iar oamenii mergeau numai pe șosea. Am făcut în două zile peste două sute de kilometri pe drumurile Sectorului Agricol Ilfov și singurul teren care nu folosea la nimic era acesta cuprins între Stația de utilaj greu pentru construcții și C.A.P. Dobroiești.

O dimineață, cam pe la ora 9, la sediul cooperativei cu pricina. Se discuta meciul din ajun, isprava Stelei în fața campionilor Turciei. Reușesc să-l smulg din discuție pe președintele cooperativei, Ion Ghețu, și să-i pomenesc de terenul respectiv. Era ca nuca în perete pe care, se pare, o potrivisem cu grijă : urmează returul și mie-mi arde de... „Păi, zice dînsul, cu terenul ăsta lucrurile sînt simple : nu-i al nostru. E al sectorului 2 și e groapa de gunoi a sectorului". În fond, mi-am zis, nu-i al cooperativei, nu e, ce să facă oamenii ! Poate că și-l doreau, dar dacă proprietarul e altul... Îmi făceam socoteala că, ajuns la consiliul popular al sectorului pomenit, treburile se vor limpezi, pentru că terenul, apreciat de președintele cooperativei cam la opt mii de metri pătrați, nu prea părea groapă de gunoi. De fapt, gîndeam cu voce tare. „Oricum, zice Ion Ghețu, nu e bun de agricultură". De ce, întreb. „Fiindcă aici a fost o fabrică de cărămidă". Și ce dacă, spun eu, ca să continuăm discuția, pămîntul acela de vizavi de Spitalul Fundeni, cum e pe rod ? „Acolo s-a muncit serios", răspunde el cu un adevăr pe care țăranul îl cunoaște dintotdeauna : că pămîntul se muncește serios. Mă rog, îi spun omului la despărțire, aflăm mai multe la consiliul popular. Dar nu termin bine că președintele cooperativei din Dobroiești mă trăsnește cu un fel de rugăminte care, iată, a mutat aceste rînduri de la locul lor firesc — în pagina de agricultură — la rubrica de morală : „Dacă ajungeți la consiliu, nu le spuneți de teren, că ni-l dau nouă. Și așa s-a mai demolat pe aici prin jur și ne trezim și cu altele". Am rămas fără replică. Mi-aminteam că, la Moara Vlăsiei, o bătrînă care își făcuse din bucățica de curte o mică grădină, din casă în gard, fără un centimetru pierdut, muncită cu greu, îmi zise, văzînd că îmi place locul, să **mai fi fost, mai puteam și altele.** Dinconace, la Dobroiești, frica președintelui cooperativei de bucata de pămînt îmi părea străină de tot ceea ce știam despre țăranul român, din literatură, din văzute, din auzite. Aș fi adunat toată comuna, cu oameni care muncesc și la cooperativă, dar și în întreprinderile din jur, probabil majoritatea, și l-aș fi rugat pe Ion Ghețu să le repete rugămintea de a nu mai adăuga și acel pămînt la zestrea comunei, a cooperativei. Dacă la grădinile de la Fundeni s-a muncit serios, cui să i se fi făcut frică de muncă, celui ce conduce cooperativa sau oamenilor care muncesc în ea ? Aș fi aflat un adevăr care chiar dacă nu e foarte important pentru literatură (ei n-ar fi schimbat dorința țăranilor de a munci), era însă important pentru statutul unui om pus să conducă un C.A.P. al cărui rost este să muncească serios pămîntul. Acesta e de fapt și temeiul rîndurilor de față. Poate vom afla astfel și părerea cooperatorilor și pe a consiliului popular. Așteptăm.

RĂZVAN BARBULESCU ■

„Dialogul comercial" sau un zîmbet pe 35 mm

Înainte de a începe orice discuție, Constantin Tudose, director în Ministerul Comerțului Interior, m-a poftit să văd un film. Nu-mi venea să cred că în loc de date, cifre, detalii cu privire la comerțul cu ridicata și amănuntul, mă voi cufunda într-un fotoliu, să privesc... Se stinge lumina.

Încep imaginile din „Dialogul comercial". O plăcută surpriză. Recunosc magazine elegante din București, Ploiești, Brașov, pantofi pe lîngă care am trecut nehotărîtă dacă să-i cumpăr, fețe cunoscute de vînzători. Este un documentar-lecție. Adresa educațională, profesională este declarată de la primele cuvinte. Despre ce este vorba, pentru cei care nu l-au văzut ? „Dialogul comercial", acest documentar de 40 de minute, este structurat pe trei capitole : „Vînzătorul", „Omul și marfa", „Cumpărătorul". Ce se desprinde din această deosebită lecție-program, cu toate stîngăciile ei, pentru că „interpretele" sînt chiar vînzătoare, care dacă ar fi în elementul lor la raft ar lăsa să se vadă numai emoția filmării ? Dar în multe scene se interpretează roluri cerute de scenariste pentru că în contactul de fiecare zi nu prea sîntem răsfățați cu probe la cabine, cu soluții ingenioase de combinații vestimentare. Oricum, pledoaria e limpede. Trebuie să se vîndă modern, să se producă un salt calitativ și în această profesiune pentru care sînt absolut necesare anumite calități. Filmul mă convinge într-atît încît, ori de cîte ori voi intra într-un magazin, voi fi atentă la ținuta vînzătoarelor și comentatorul insistă că este absolut interzis ca personalul să apară în magazin în papuci de casă (cum am văzut nu de puține ori). Aceeași voce subliniază că, dacă coafura și machiajul îngrijit sînt obligatorii pentru o plăcută apariție, vînzătoarea nu are voie să poarte alte podoabe decît verigheta.

Voi pune întrebări „capcană" : Unde s-a produs obiectul pe care-l cumpăr, ce calități are, cum i se poate prelungi viața ? Am aflat, din acest film, că vînzătorul este obligat să fie bine informat în privința mărfurilor pe care le desface. Voi deveni mai „nehotărîtă" și voi apela la ajutorul celor din magazin. Mă voi preface că nu știu să combin accesoriile vestimentare, culorile, pentru a „seminariza" gustul și priceperea, amabilitatea vînzătorului. Ca orice om bine crescut voi continua să mulțumesc după orice cumpărătură, cu speranța că mi se va răspunde. Voi ruga să mi se arate stofa din raft și voi fi fericită dacă, fără să cumpăr, ca-n film, nu mi se vor arunca priviri ucigătoare de „deranj". Am aflat din acest documentar multe din drepturile noastre, ale cumpărătorilor, și datoriile, unele încă neonorate, ale vînzătorilor.

Scenaristele Marilena Mișu Daniil și Claudia Duda Sevastianov au pus degetul pe profesionismul de înaltă clasă, arătînd cum trebuie să se prezinte vînzătorul în fața publicului. De foarte multe ori întîlnim, cu plăcere, amabilitatea, competența și buna creștere a celor de la raft. Nu pentru aceștia a fost filmat „Dialogul comercial".

Perfecționarea pregătirii profesionale a personalului din comerț reprezintă, în etapa actuală de dezvoltare economico-socială, un proces obiectiv, impus de cerințele modernizării și eficienței la scară națională.

„Dialogul comercial" nu este un documentar obișnuit, cum am mai văzut, care evidențiază fruntași și succese din activitatea magazinelor. Nu, este o temă didactică, expusă cu expresive mijloace cinematografice. Concluziile sînt simple și bine venite pentru că nu se mai poate admite ca unii vînzători să fie la lucru cu gîndurile împărțite între casă și copii, să stea de vorbă cu colegul și lumea să aștepte... cu răbdare. Cumpărătorii au nevoie de „consilier". Vînzătorul profesionist nu este un distribuitor de mărfuri, el trebuie să știe să lucreze cu marfa dar mai ales cu oamenii. Răspunsuri de genul : „Ce, nu vedeți și singură ?" sau „Să vă arăt marfa numai din curiozitate ?" sînt păgubitoare pentru încasările magazinului și pentru noi toți. Legile comerțului cer și această „pierdere de timp". Îi arăți omului ceea ce cere, chiar dacă nu se hotărăște să cumpere, dar altul, în aceeași situație, va cumpăra.

Înțelegerea acestui „dialog" merită să fie comentată cu inspiratorul lui, Constantin Tudose.

— Printre noile măsuri de perfecționare și modernizare a comerțului interior prevăzute pentru anii 1989—1990 figurează și acest film-lecție. El și-a început drumul, a fost prezentat la consfătuirile de lucru ale lucrătorilor din comerț la Galați, Buzău, București, Alexandria, Tîrgoviște. Vor urma celelalte orașe ale țării.

— Ce reacții înregistrați ?

— Unii se miră, bineînțeles

— Nu ne putem permite să reproșăm cumpărătorilor eventualele atitudini nepotrivite, de aceea le cerem vînzătorilor multă înțelegere, calm, tact, cinste, stăpînirea cunoștințelor de psihologie comercială. Unul din factorii creșterii productivității muncii în comerț este comportamentul vînzătorilor în relațiile cu populația, considerat astăzi ca factor intensiv, calitativ, al eficienței economico-sociale. Vînzătorul trebuie să înțeleagă că nu este suficient să ia marfa din raft și să o pună, oricum, pe tonet, ci reprezintă un element dinamic, de comunicare, și nu de puține ori de convingere a omului care poate dorește să o cumpere. De asemenea, este deosebit de important ca, în această relație de vînzare-cumpărare, să se educe gustul cumpărătorilor tocmai cei care mai au de învățat cum să se comporte cînd se găsesc față în față cu cumpărătorul. Foarte mulți sînt receptivi și bucuroși, recunoscînd în aceste imagini că-și fac meseria cu pricepere. Tinerii care vin în comerț au cea mai mare nevoie de acest documentar, pentru că la liceele comerciale învață teorie și sînt lipsiți de subtilitățile contactului uman din magazin.

— Tovarășe Constantin Tudose, nu credeți că ar fi potrivit ca acest documentar, sau un altul, să se prezinte și cumpărătorilor ? Unii sînt nemanierați, alții prea irascibili, afișînd o atitudine de comandă, de pretenții exagerate.

— Cred că ar fi foarte bine ca acest film să fie văzut și de cumpărători. Ei ar putea să-și dea seama cît de mult depinde de ei ca vînzătorul să fie mai bun, mai atent, mai amabil. Cît de mult depinde de ei ca magazinul să fie mai bine aprovizionat, mai bine aranjat, mai curat. Cît de mult depinde de ei ca vînzătorul să fie mai bine plătit. Cît de mult depinde de ei ca vînzătorul să fie mai bine preg

Casa de azi pentru omul de mîine

Într-un sfert de secol, ultimul sfert de secol, fondul locuibil al României s-a dublat, ajungînd din urmă și chiar depășind țări europene care nu au suferit distrugeri în timpul celei de-a doua conflagrații mondiale, moștenind, totodată, un fond locuibil incomparabil mai bun. Între 1965—1985 s-au înălțat circa 2 600 000 locuințe noi în care s-a mutat mai mult de jumătate din populația țării. Acest salt nu este numai cantitativ ci și calitativ. Dacă în 1965, suprafața locuibilă era de 7,7 mp pentru o persoană, în 1985 s-a ajuns la 10,8 iar în 1995 va fi de 14. Dacă în 1965, reveneau 2,9 locuitori la o cameră, în 1985 — 1,3 iar în 1995 fiecare persoană va deține singură o încăpere de locuit.

Eforturile de investiții ale statului au fost, și sînt impresionante, de multe miliarde și miliarde lei. Toate aceste locuințe sînt în același timp, însoțite de un complex de dotări social-culturale, pentru instrucție — educație — cultură — sănătate — petrecerea timpului liber — comerț — servicii — mijloace de transport — căi de comunicație — hinterland turistic etc. etc. S-a reformulat un întreg mod de locuire, s-a creat un nou habitat la scara civilizației actuale. Dacă un număr de ani, de la începutul acestui interval, nevoia de locuințe impunea cantitatea, de cel puțin două cincinale, tot mai pregnant se pun problemele calității. Confortul locuinței, plastica arhitecturală, integrarea monumentelor în noile ansambluri, relația acestora cu centrele civice vechi, personalitatea și specificul fiecărui oraș, comună, sat au devenit teme majore de cercetare, fiind componente esențiale în Programul complex al sistematizării și modernizării localităților României socialiste, vastă acțiune socio-economică inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Recent, la Ploiești, am participat la a 5-a ședință de lucru a unei mari echipe pluridisciplinare de cercetări, alcătuită din arhitecți, ingineri, editi, sociologi, psihologi, etnografi, istorici, muzeografi din toate județele țării, echipă coordonată de către Institutul central de cercetări și directivare în construcții și menită să dea răspunsuri și rezolvări optime la numeroasele întrebări și probleme ce le ridică locuința omului de mîine construită azi. O etapă a acestui travaliu s-a încheiat și la o sumă de concluzii s-a ajuns. Ne vom opri la cîteva dintre ele.

În Botoșanii cu vocația și ambiția edificiilor frumoase nu e ușor să așezi nou lîngă tradiție. Arhitecții de azi izbutesc

Locuința cu specific

Sufletul acestei cercetări este un remarcabil arhitect și om de cultură de la Institutul de proiectări Prahova din Ploiești, Călin Hoinărescu. După o muncă tenace de cîțiva ani, în care a antrenat specialiști — arhitecți, etnografi, istorici — din absolut toate cele 40 de județe ale spațiului românesc, elaborînd o metodologie de lucru de o certă valoare și originalitate, a realizat o sinteză unică în cultura noastră, privind specificul așezărilor sătești și tipologia arhitectonică a casei țărănești tradiționale. Studiul este încheiat — despre el am mai vorbit —, o carte urmează să fie tipărită. Scopul ei ultim este conservarea și valorificarea în condițiile vieții moderne a arhitecturii specifice tradiționale, cum spune, „pentru a prelua de la generațiile trecute și a preda celor viitoare, simburele de autentic și de originalitate al casei țărănești, esența sa trebuind să stea la baza conceptului de arhitectură rurală contemporană, dar investită cu noi valențe la scara problematicii actuale și de perspectivă". Institutul de proiectări Prahova, coordonatorul acestei cuprinzătoare investigații, a aplicat și implementat practic, la scara 1/1, noul concept. Pe un perete întreg din sala reuniunii, un număr de planșe, planuri, relevee, fotografii, obiecte arheologice, hărți sînt sugestive argumente și exemple. Valori de patrimoniu cultural național, monumente istorice și de arhitectură integrate deja ori urmează a fi integrate în noile sisteme urbane sau rurale ce se edifică în județul Prahova. Grupate pe comune și orașe, ele sînt reținute și incluse în schițele de sistematizare ale tuturor localităților și astfel, fiecare își păstrează și revitalizează zone de „rezervații de arhitectură" sau „rezervații istorice" proprii, cu funcții bine determinate în contextul vieții așezărilor respective. La remodelarea funcțiunilor acestora s-a lucrat poate cel mai mult, mai atent, fiind de o responsabilitate copleșitoare, atît față de istorie, cît și față de viitor. Iată, Curtea domnească de la Târgșor, bijuterie de artă medievală munteneacă, își recapătă strălucirea într-un ansamblu muzeal, așa cum valoarea lui pentru istoria și sufletul nostru o merită.

Biblioteca publică din Bușteni, pînă acum o clădire modestă și nepusă în valoare, prin refacere și remodelare, a devenit un mic centru de cultură al orașului. O fostă anexă a unei școli din Sinaia a cărei personalitate arhitecturală a fost neglijată vreme îndelungată, restaurată și remodelată, a căpătat o altă destinație și trăire culturală ca muzeu de artă decorativă. Se restaurează Castelul Hasdeu din Cîmpina, centrul istoric al Filipeștilor de Tîrg, operă ce va continua apoi la Castelul din Florești, propus ca un nou ansamblu muzeistic. Sînt gata toate planurile și proiectele de renovare urbană a centrului vechi din Comarnic ale cărui clădiri importante, după criterii științifice selectate și inventariate, urmînd să capete funcții menite să le înnobileze și să participe la viața modernă a orașului în dezvoltare, să constituie o „rezervație urbană" — punct de atracție și specific local pentru poarta de intrare în Valea Prahovei. Comarnicul va beneficia de o experiență deosebită acumulată în renovarea urbană a zonei Bulevardului Castanilor din reședința de județ, a cărei strălucire și farmec le poate constata orice trecător. Restaurarea și remodelarea funcțională a clădirilor-monument de arhitectură de pe această arteră veche iubită de ploieșteni implică și explică conceptul nostru despre patrimoniu, ca vocație a continuității și păstrării specificului național, ca unitate indisolubilă cu ceea ce am creat în epoca socialismului. În acești parametri sînt gîndite, conform noilor proiecte și planuri rezultate după cercetările asupra specificului casei tradiționale, comunele și satele. Arhitecții și proiectanții de la cele mai multe institute și centre județene au inventariat zonele de „rezervații sătești" incluse, cum spuneam, în schițele de sistematizare, au elaborat seturi de proiecte pentru locuințe colective și individuale, unde specificul se simte, trăiește în armonie cu noul, cu tendințele de evoluție ale familiei și vieții contemporane din ruralul românesc, totul e ca responsabilii cu edificarea lor să conducă cu grijă implementarea acestei opere. „Trebuie să gîndim repede, spunea arh. Ion Popa, directorul I.P. Prahova, să nu uităm că numai anul acesta în comunele ce vor deveni orașe agro-industriale, se construiesc 1 000 de apartamente, foarte multe sînt deja în execuție. Răspund ele tuturor dezideratelor formulate aici ?"

Dacă avem, cum s-a afirmat la Ploiești, seturi de proiecte pentru case rurale, să le folosim, să păstrăm și să redăm fiecărei localități personalitatea inconfundabilă, continuînd istoria.

Meșteșugurile și mica industrie

Oricît ar părea de ciudat, la scară planetară, lumea hiperindustrializată de azi se preocupă de tehnicile și meșteșugurile populare. În vara aceasta va avea loc la Paris, o Sesiune mondială UNESCO pe această temă, ca un prolog la deschiderea, în 1990, a **Deceniului pentru studiul tehnicilor populare și al meșteșugurilor tradiționale.** Crizele de materii prime, impun, o întoarcere a privirii înapoi, o mai atentă investigare a bijuteriilor de gîndire populară ce au dus la marile invenții și revoluții industriale, revitalizarea lor la fel de ingenioasă poate restructura și revitaliza multe economii.

România a luat-o înainte. Studiul asupra locuinței și locuirii include și o vastă cercetare asupra acestor meșteșuguri și tehnici, nu doar pentru că ele au făcut parte din specificul și tradițiile lumii satului românesc, ci cu intenția fermă și scopul declarat de a sesiza și reține pe acelea capabile de evoluție și dezvoltare în mica industrie, ori ca servicii pentru populația de mîine. Arhitectul Nicolae Dancu de la Institutul de proiectări Timiș, institut căruia îi revine coordonarea acestei teme, om împătimit de planșetă, a înțeles prea bine că în structura casei țărănești a viitorului se cer perpetuate, în consens cu noile valențe, spațiile destinate meșteșugurilor de viață lungă, ce nu pot și nu trebuie să dispară din universul rural, coexistînd ca necesitate alături de cel mai desăvîrșit confort urban. Trage chiar un semnal de alarmă asupra faptului că în unele județe anumite meșteșuguri și tehnologii tradiționale riscă să se piardă din cauze diverse, și tocmai dintre acelea cu potențial de valorificare modernă. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atrăgea atenția, de la tribuna Plenarei Comitetului Central din 12—14 aprilie, asupra necesității înființării în toate comunele a morilor și brutăriilor, tehnici tradiționale, perfect valabile în orice timp.

Echipa condusă de arhitectul Dancu sesizează adevărul că problema cea mai importantă a tehnicilor și tehnologiilor tradiționale este energia. Sigur, se ridică și întrebarea : înainte cum și-o asigura țăranul ? Răspunsul comportă gîndire și analiză. Productivitatea de-atunci nu mai poate să rămînă la fel și azi. Sursele tradiționale au nevoie de infuzia tehnologiilor moderne ale secolului XX. Ca și utilajele de lucru ale meșteșugarului, de regulă, arhaice și slab productive. Eșantioane de meșteșugari investigați în 18 județe conduc la concluzia că se cer mai rapid implementate sisteme alternante de surse neconvenționale — moriști eoliene, instalații de biogaz, microhidrocentrale, moriști de apă, pompe de căldură, instalații hidrotermale... Locuitorii satelor solicită mai iute instalații mai puțin costisitoare, cu gabarite mici, în modele constructive diversificate, așa fel încît să poată fi utilizate și de către gospodăria individuală, acolo unde un meșteșugar poate munci cu lucru la domiciliu în sistemul cooperației, serviciilor sau micii industrii, și de către ateliere mai mari. De aceste adevăruri m-am convins nu o dată, vizitînd secții de mică industrie, de exemplu, din Helegiu — Bacău, Lunca — Brădu, Babeni — Vîlcea, unde lipsa unei surse de energie proprii, ținea în loc productivitatea ori abordarea unor profile foarte rentabile, mult solicitate atît pe piața internă cît și la export, localitățile respective dispunînd din resurse proprii de materiile prime necesare.

Există, avem, meșteriași ingenioși care și-au construit acasă veritabile microuzine electrice sau micromașini și utilaje menite să le ușureze munca și să le-o rentabilizeze, o inventariere a acestora, ca și evaluarea lor critică în vederea proiectării și realizării unor modele perfecționate se impun. Cine s-o facă decît chiar mica industrie și forurile ei tutelare ?

Casa de pe clin de deal

Îi văd printre participanți pe dr. Radu Rey. Mă emoționează tenacitatea sa în a-și menține ideile și a lupta pentru ele. Sînt cîțiva ani de cînd revista a pus punct serialului de articole „Carpați 2 000", pornit de la generoasa inițiativă a acestui om de bine pentru destinul satului românesc de munte în contextul vieții moderne. Multe dintre planurile și proiectele sale sînt astăzi validate de realitate și nu doar în zona Dornelor, locul său de origine și suflet, ci și în cea a Neamțului, a Gorjului, a Apusenilor...

Lucrurile au evoluat, multe dintre comunele de deal și munte devin, ca în întreaga țară, centre urbane iar locuința colectivă și individuală amplasată pe pante, pe clinuri de deal și de munte a devenit și ea obiect de studiu, ca și bornă de referință a unor autentice împliniri.

Tema de cercetare a revenit spre coordonare județului cu experiența cea mai valoroasă, și anume Hunedoarei. Institutului de proiectări din Deva. Șeful colectivului, arh. Mircea Săurășan, un virtuos al acestui tip de locuință care, cum spune, „sintetizează atît calitățile locuinței individuale cît și cele ale locuinței colective, dînd posibilitatea afirmării unor noi soluții spațio-funcționale în organizarea unităților de lo-

Autenticul și originalitatea casei țărănești sînt perpetuate cu grijă în multe sate de către însiși locuitorii lor

cuit de folosință familială și agregarea lor în sisteme complexe integrate, iar din punct de vedere formal permit realizarea unei plastici expresive, variate, dinamice, înscrise în direcția căutărilor promovate de arhitectura contemporană pe plan mondial". Cine a văzut blocurile date în folosință nu demult în Deva într-un asemenea cartier „pe terase", cine le-a văzut pe cele de pe Dealul Turcului din Iași ori pe cele din Cîmpina și Breaza se poate convinge pe deplin de acest adevăr. Dar mai ales de acela că „în condițiile dezvoltării intensive a localităților urbane și rurale, cînd trebuia rezolvată problema sporirii numărului de locuințe într-un perimetru construibil restrîns, și cînd, în majoritatea localităților terenurile piate libere destinate locuințelor s-au epuizat, urcarea lor, în zonele de deal și munte, pe pante a devenit o soluție optimă. Din studiile efectuate rezultă că avem numeroase rezerve de astfel de terenuri, aflate la distanțe relativ mici de centrele constituite, ce pot fi superior valorificate prin mobilarea cu clădiri specifice, organizate în ansambluri complexe, integrate din punct de vedere spațio-funcțional și social, care pot asigura creșterea calității locuirii și valorificarea maximă a teritoriului".

Iată, așadar, scopul cercetării e limpede : a oferi soluții noi pentru case noi și pentru dezvoltarea viitoare a localităților de deal și munte.

Iată, așadar, cînd vorbim de sistematizarea și modernizarea localităților cîte probleme socio-umane ne punem.

Critica de arhitectură

...Ne punem chiar și pe aceea a nevoii de autodepășire. De evaluarea critică a ceea ce am făcut pînă acum pentru o continuă ceea ce a fost bine și pentru a stopa ceea ce n-a ieșit așa cum ne-am fi dorit. Expunerea pe marginea acestui capitol al plurivalentei cercetări a făcut-o un om de înălțime prin pregătirea și autoritatea sa profesională, arh. Vasile Mitrea, de la Institutul de proiectări pentru construcții și amenajări social-culturale, cu care am stat de vorbă în cabinetul său de lucru, în fața unei machete a unui cartier de locuințe.

— Ce ne puteți spune despre critica de arhitectură ?

— Critica de arhitectură este o necesitate a dezvoltării arhitecturii, o condiție a progresului în arhitectură. Ea trebuie să fie obiectivă, competentă, să aibă în vedere atît aspectele pozitive, cît și cele negative, să fie făcută cu bună credință, cu dorința de a ajuta, de a sprijini, de a îndruma. Critica de arhitectură trebuie să fie o critică de idei, de concepții, de soluții, nu o critică de persoane. Ea

Ziua Muncii — Ziua Păcii

1 Mai este, concomitent, şi Ziua Muncii, şi Ziua Păcii. Fiindcă a lupta pentru om, pentru afirmarea drepturilor sale fundamentale înseamnă şi a lupta pentru îndepărtarea şi, mai apoi, eliminarea pericolului unui nou război care, în actualele condiţii internaţionale, s-ar transforma într-o catastrofă de proporţii planetare.

Consacrarea dreptului suprem al popoarelor la pace, la viaţă constituie centrul de forţă al întregii strategii româneşti a păcii. O strategie de răsunet internaţional, un demers cu atît mai oportun azi, cînd situaţia internaţională este extrem de complexă. Eforturile româneşti pentru crearea unei adevărate mentalităţi a dreptului suveran al popoarelor la pace, la viaţă, acţiunile pentru edificarea unei lumi a păcii, mai bună şi mai dreaptă, o lume fără războaie şi arme nucleare au făcut ca numele ilustrului om de stat care este Nicolae Ceauşescu să fie înscris în conştiinţa umanităţii ca un apărător dîrz al celor mai nobile idealuri ale acesteia. În viziunea românească, dreptul la pace este un drept primordial al oamenilor de pretutindeni dar, în acelaşi timp, şi o condiţie sine qua non a desfăşurării relaţiilor de colaborare şi înţelegere între naţiuni, o cerinţă imperioasă a depăşirii încordării internaţionale, a edificării unor relaţii noi între state. Toate demersurile româneşti care poartă amprenta inconfundabilă a gîndirii preşedintelui ţării privind problemele păcii şi războiului exprimă înalta responsabilitate faţă de destinele întregii omeniri şi demonstrează că este pe deplin posibil — chiar şi în condiţiile actuale — să se ofere soluţii concrete, realiste, problemelor care preocupă omenirea, insuflînd încrederea că, prin forţa unită a popoarelor, se va reuşi să se impună pacea, ca o victorie incontestabilă şi de neprevăzut a raţiunii.

Din această perspectivă, românii acţionează cu fermitate şi consecvenţă, împreună cu celelalte popoare, cu toate forţele progresiste ale contemporaneităţii, pentru a asigura, în pragul mileniului trei, o reală perspectivă de pace, deplină egalitate şi progres pentru toate statele. Dreptul la pace, la o viaţă ferită de coşmarul ameninţării unei catastrofe la scară planetară — fie ea nucleară, chimică sau convenţională — a căpătat noi valenţe impunîndu-se nu numai ca un concept politic şi juridic în relaţiile internaţionale ci, mai ales, ca un element fundamental al viitorului sistem de raporturi interstatale, chemat să depăşească situaţiile tensionale şi încheietările, să asigure popoarelor un climat propice desfăşurării întregului „arsenal" al inteligenţei umane pe „frontul" unei cooperări şi colaborări fără bariere.

România a adresat vibrante apeluri la angajarea hotărîtă pe calea dezarmării, avînd conştiinţa uriaşei răspunderi ce revine tuturor statelor, tuturor popoarelor faţă de soarta păcii, a vieţii, a planetei. O pace care este exclus să mai fie concepută ca o recreaţie între două sau mai multe confruntări armate. O pace autentică, durabilă, globală, fără pauze, o realitate dinamică, în permanentă construcţie.

Această concepţie românească despre dreptul la pace, la viaţă, la dezvoltare liberă este nucleul unei adevărate strategii a drepturilor omului care se regăseşte, firesc, în politica externă profund umanistă pe care ţara noastră o desfăşoară pe mapamond, aducînd un spirit nou în relaţiile internaţionale, în consens cu interesele generale ale omenirii.

Propuneri româneşti

- **reducerea armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare cu 25—30 la sută într-o primă etapă şi cu 50 la sută pînă în anul 2000.**
- **efectivele supuse reducerii să fie demobilizate iar armamentele distruse sau transferate pentru utilizarea în scopuri paşnice.**
- **asumarea obligaţiei de a folosi mijloacele financiare eliberate de pe urma reducerii, exclusiv în scopuri paşnice.**
- **restrîngerea intensităţii şi ariei activităţilor militare, renunţarea la unele activităţi care pot genera neîncredere şi încordare.**
- **reducerea cu prioritate a armamentelor de mare capacitate ofensivă — tancuri, artilerie de calibru mare, maşini blindate de luptă, unele tipuri de avioane militare — precum şi a trupelor de desant aerian şi aeropurtate, a unităţilor amfibii de asalt.**
- **îngheţarea cheltuielilor militare la nivelul actual şi începerea de negocieri în vederea reducerii ulterioare.**
- **convenirea de măsuri privind stabilirea unor zone de securitate şi coridoare de-a lungul frontierelor dintre state şi la linia de contact dintre cele două blocuri militare.**
- **crearea de zone de pace, cooperare şi bună vecinătate, libere de armele nucleare şi chimice în Balcani, în centrul şi nordul Europei şi în alte zone.**

Acţiuni, luări de poziţie în lume

Viena. Participanţii la Congresul organizaţiei internaţionale „Oamenii de cultură pentru dezarmare nucleară" au chemat statele participante la tratativele pentru dezarmare să depună eforturi suficiente şi să realizeze progrese în acţiunea de reducere şi lichidare a arsenalelor militare.

Kyoto. La Conferinţa ONU pentru problemele dezarmării, Uniunea Sovietică a anunţat că, în acest an 40 la sută din capacitatea sa de producţie militară va fi folosită pentru necesităţi civile, iar în 1995 acest procent va spori pînă la 60 la sută. În perioada 1989—1990 bugetul militar al ţării se va reduce cu 14,2 la sută, iar producţia de armament şi tehnică militară cu 19,5 la sută.

Bruxelles. Una din cele mai mari demonstraţii pentru pace din Belgia s-a desfăşurat la Bruxelles unde 75 000 de persoane reprezentînd cele mai diferite orientări politice şi profesionale, lideri ai unor partide politice au protestat faţă de planurile NATO de modernizare a armelor nucleare care reprezintă, în fapt, o continuare a cursei înarmărilor pe plan calitativ superior.

Washington. Timp de 10 zile reprezentanţi ai mişcărilor antirăzboinice din Statele Unite au organizat, în apropierea poligonului nuclear de la Nevada, ample manifestaţii, marşuri şi demonstraţii de protest împotriva experienţelor nucleare şi au cerut guvernului reducerea drastică a armamentelor strategice ofensive, a programelor care vizează elaborarea unor noi tipuri de arme pe bază de energie atomică.

Lagos. Participanţii la primul seminar regional al ONU din Africa consacrat dezarmării s-au pronunţat pentru crearea unei zone fără arme nucleare în Africa, pentru reducerea cheltuielilor militare şi orientarea fondurilor devenite astfel disponibile, pentru îmbunătăţirea situaţiei economice pe continentul african.

Geneva. Proiectul programului de acţiune pentru 1989 adoptat de „Consiliul mondial al păcii" prevede noi acţiuni în direcţia asigurării continuităţii şi dinamismului procesului de dezarmare nucleară. Printre priorităţi se află reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare ale SUA şi URSS, interzicerea experienţelor nucleare, măsuri ferme în direcţia dezarmării convenţionale, crearea de zone denuclearizate.

CĂTRE TOŢI ADULTII LUMII" „Sînteţi vinovaţi de toate păcatele lumii. Lăsaţi copiii să moară de foame şi voi faceţi războaie. Pînă în prezent nu am spus nimic, dar ora acţiunii a sosit" — Scrisoarea adresată prin intermediul UNICEF de participanţii la prima Olimpiadă a Păcii care s-a desfăşurat la Atena şi a reunit reprezentanţi a 150 de organizaţii, lideri şi militanţi pentru pace din 70 de ţări.

IOAN ROŞCA ■

● **Într-o conferinţă de presă ţinută la Casa Albă, preşedintele Statelor Unite, George Bush, şi-a făcut cunoscută intenţia de a practica o „politică externă prudentă", respingînd observaţia că activitatea sa de politică externă este prea lentă. „Nu simt nevoia unor iniţiative precipitate şi dramatice", a spus el. Arătînd că ritmul activităţii sale de politică externă este „destul de intens" şi exemplificînd aceasta cu numeroasele contacte externe avute de el şi de secretarul de stat James Baker, preşedintele Bush a subliniat că administraţia sa a iniţiat o serie de reexaminări în domeniul politicii internaţionale şi că realizarea acestora la un oarecare timp.**

● **La sediul din New York al Naţiunilor Unite s-au încheiat lucrările sesiunii Comitetului special pentru Carta O.N.U. şi creşterea rolului organizaţiei. Comitetul a elaborat şi adoptat prin consens un document referitor la propunerea României privind recurgerea la o comisie de bune oficii, mediere sau conciliere, în cadrul O.N.U., pentru reglementarea diferendelor dintre state. Documentul a fost înaintat Adunării Generale a O.N.U. pentru a fi adoptat şi recomandat tuturor statelor. Obiectivul documentului adoptat de Comitetul special constă în a facilita statelor interesate recurgerea la o comisie de bune oficii, mediere sau conciliere, în cadrul O.N.U., cu sprijinul organelor competente ale acesteia, pentru a se putea începe, continua sau relua negocierile directe între părţile la un diferend, în scopul ajungerii la soluţii reciproc acceptabile.**

● **La Geneva s-a încheiat cea de-a patra rundă de negocieri iraniano-irakiene la nivel ministerial, consacrate reglementării conflictului din Golf pe baza prevederilor cuprinse în Rezoluţia 598 a Consiliului de Securitate. Delegaţia iraniană a fost condusă de Ali Akbar Velayati, ministru al afacerilor externe, iar cea a Irakului — de Tariq Aziz, vicepremier şi ministru al afacerilor externe. Negocierile iraniano-irakiene la nivelul miniştrilor afacerilor externe al celor două ţări vor fi reluate, după toate probabilităţile, în luna iunie.**

● **Cu prilejul vizitei la Phenian a lui Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, Kim Ir Sen, secretar general al Partidului Muncii din Coreea, preşedintele R.P.D. Coreene, a evocat ultimele iniţiative ale R.P.D. Coreene în problema reunificării ţării, subliniind că realizarea acestui obiectiv prin dialog şi consultări constituie năzuinţa întregului popor coreean şi corespunde tendinţelor actuale. El a apreciat că S.U.A., care au o mare răspundere şi un rol important de jucat în asigurarea păcii în Coreea şi în soluţionarea problemei coreene, trebuie să renunţe la politica „celor două Corei" şi la împiedicarea reunificării Coreii. La rîndul său, Zhao Ziyang a relevat că P.C. Chinez şi guvernul R.P. Chineze sprijină cauza justă a poporului coreean pentru a crea condiţii favorabile reunificării paşnice a Coreii.**

● **Într-un articol publicat în cotidianul „Washington Post", fostul senator Adlay Stevenson şi vicepreşedintele Consiliului pentru relaţii externe, Alton Fray, apreciază că Statele Unite trebuie să renunţe la amendamentul Jackson-Vanik, adoptat la legea comercială a S.U.A. Autorii subliniază că acest amendament a fost conceput greşit şi a adus mari prejudicii economice S.U.A. „Experienţa tristă a trecutului serveşte ca argument puternic în favoarea unor schimbări, iar acestea trebuie începute prin anularea amendamentului Jackson-Vanik", se spune, printre altele, în articol.**

● **Consiliul de Securitate al O.N.U., reunit pentru a examina situaţia din Liban, a cerut părţilor implicate în conflictul din această ţară să adopte o atitudine pozitivă faţă de apelurile la încetarea efectivă a focului. În cadrul şedinţei, preşedintele în exerciţiu al Consiliului de Securitate a prezentat textul unei declaraţii care exprimă îngrijorarea profundă pe care o provoacă suferinţele populaţiei civile cauzate de înrăutăţirea situaţiei din Liban. Membrii Consiliului de Securitate au exprimat, de asemenea, sprijinul deplin faţă de acţiunile Comitetului ministerial al Ligii Arabe vizînd încetarea focului, ca premisă pentru soluţionarea crizei libaneze.**

ION CODRU ■

Demnitatea muncii e întîiul drept și temeiul demnității omului

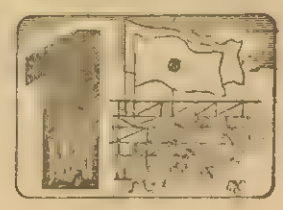

1 Mai. Zi în care lumina parcă începe să prevestească aurul grîului. Zi în care în întreaga lume este sărbătorit MUNCITORUL, cel care, ca un adevărat demiurg, creează cu mîinile și mintea sa geometria civilizației orașelor, cîmpiile pline de daruri îmbelșugate, chipul de ieri, de azi și de mîine al planetei. Prețuindeni, marea sărbătoare a solidarității constituie un prilej de puternică afirmare a nobilelor idealuri de dreptate socială și progres ale tuturor celor ce muncesc, a năzuințelor fierbinți ale tuturor popoarelor de a trăi într-o lume a păcii și dreptății, a înțelegerii și colaborării.

În țările occidentale, în spiritul tradițiilor muncitorești, marcarea zilei solidarității internaționale a celor ce muncesc prilejuiește desfășurarea de către milioane de oameni ai muncii a unor ample acțiuni revendicative pentru asigurarea dreptului la muncă, împotriva șomajului, a aruncării poverii crizei economice pe umerii maselor, confruntate cu serioase dificultăți economice.

Șomajul — un flagel care afectează milioane de occidentali

Una dintre cele mai acute probleme sociale cu care se confruntă țările capitaliste o constituie, așa cum recunosc chiar numeroși oameni politici din aceste țări, șomajul, un fenomen care s-a cronicizat, menținîndu-se de multă vreme la un nivel extrem de ridicat, afectînd în țările membre ale OECD (organizație care grupează principalele 24 de state capitaliste occidentale) aproximativ 32 milioane de persoane.

În această a doua jumătate a anilor '80, situația clasei muncitoare din țările capitaliste este determinată de o foarte complicată împletire de factori și condiții. Economiștii Rolf Gutermuth și Kurt Schumacher apreciază că, în acest sens, pot fi distinse mai multe tendințe principale, între care : înviorarea economică înregistrată, în anumită măsură, în unele țări occidentale nu a dus la o reducere a șomajului de masă și nici nu a compensat, în general, scăderea salariilor reale ; o masivă strategie de naționalizare promovată de concerne, care încearcă, pe baza celor mai moderne tehnologii, corelate cu forme „mai flexibile" de salarizare, ca, prin intensificarea exploatării și printr-o redistribuire a veniturilor în dauna oamenilor muncii, să se adapteze la condițiile de reproducție și dezvoltare ale deceniului următor ; o rezistență tot mai mare a sindicatelor la această strategie exploatatoare promovată de capitalismul monopolist.

O serie de fenomene, care apar cu pregnanță reflectate și în paginile presei occidentale, relevă, la sfîrșitul actualului deceniu, o înrăutățire, de la an la an, a situației oamenilor muncii din lumea capitalului : crește continuu numărul „noilor săraci", tot mai mulți oameni luptă din greu pentru a-și găsi o locuință pe măsura veniturilor lor în permanență diminuare, mulți dintre ei fiind obligați să se adăpostească sub cerul liber, și, ca urmare a mizeriei social-economice, proliferează criminalitatea, narcomania etc.

Desigur, factorul determinant al agravării situației oamenilor muncii din țările capitaliste este reprezentat de insuficiența locurilor de muncă, de imposibilitatea a zeci de milioane de oameni de a avea un venit asigurat, de a se realiza ca individualități, aducîndu-și contribuția la viața economico-socială, la dezvoltarea societății și fiind recunoscuți de aceasta, în conformitate cu efortul depus.

Firește, lumea contemporană cunoaște o serie de transformări radicale, au loc procese de ample schimbări structurale, apar ramuri noi, și, totodată, dispar sau se diminuează o serie de activități economice. În societatea capitalistă, însă, aceste adaptări se realizează întotdeauna în dauna oamenilor muncii. Deosebit de afectați de lipsa cronică de locuri de muncă sînt tinerii. Chiar dacă, într-o serie de țări capitaliste, rata șomajului s-a redus intrucîtva, în altele, cum ar fi Danemarca, Norvegia sau Noua Zeelandă, numărul celor lipsiți de dreptul de a munci a crescut. În alte țări vest-europene (Franța, Italia, Spania și Islanda), rata șomajului a depășit anul trecut nivelul din 1983, cînd s-a înregistrat un record al șomajului pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate. În circa două treimi din cele 24 de țări membre ale OECD, rata șomajului a rămas apropiată de maximul el conjunctural din 1983. Desigur, această situație se referă numai la numărul șomerilor înregistrați oficial, fără a se ține seama de persoanele descurajate în a mai căuta un loc de muncă, după eforturi zadarnice — ceea ce înseamnă alte cîteva milioane de oameni care renunță să se mai înregistreze la oficiile de plasare.

Stabilirea cifrei exacte a șomajului este dificilă și din alte două motive. În primul rînd, datorită faptului că nu toate statele occidentale își calculează numărul șomerilor după aceleași criterii, comparabile unele cu altele. În al doilea rînd, pentru că oficiile de statistică ale guvernelor nu au interesul de a releva dimensiunea reală a fenomenului, ci mai curînd încearcă să înfrumusețeze realitatea. De pildă, în Marea Britanie, în luna ianuarie a.c., a fost recunoscută oficial existența a 2,11 milioane de șomeri. Nu au fost însă luați în calcul 400 000 de tineri care efectuează cursuri de instruire de scurtă durată, precum și 110 000 de șomeri pe termen lung, care participă la un curs de reorientare profesională. Sociologul John McLances, de la Universitatea din Glasgow, consideră că această „rezervă tăcută" a celor neînregistrați ca șomeri, totalizează 1,2 milioane de oameni, care ar trebui adăugați la cifrele oficiale pentru a obține o imagine cît de cît reală. Chiar și OECD a fost nevoită să admită, cu prilejul publicării cifrelor anuale ale șomajului, că există o „rezervă tăcută" de aproximativ 10 la sută din forța de muncă activă.

Faptul că șomajul constituie un fenomen în continuă agravare este ilustrat și de evoluția noțiunii de șomaj de lungă durată : dacă, în urmă cu 10—15 ani, ea definea șomajul fără întrerupere de cel puțin șase luni, acum pragul este de un an și, în unele cazuri chiar de doi. În 1981, în Franța existau numai 200 000 de șomeri pe termen lung, pentru ca, în anul 1988, numărul lor să depășească 500 000. După cum se știe însă, trecerea timpului înseamnă pierderea ajutorului de șomaj, care nu se acordă decît pentru o perioadă strict delimitată. Astfel, dacă la sfîrșitul anilor '60 șomerii neindemnizați erau încă rari în Franța, în prezent 40 la sută dintre ei se află în această situație.

O situație în continuă înrăutățire

Situația gravă din domeniul ocupării forței de muncă în țările capitaliste se reflectă, în mod necesar, și în evoluțiile salariilor și veniturilor oamenilor muncii. Sub presiunea monopolurilor și administrației, în SUA, de pildă, nivelul salariului mediu real s-a menținut, în prima jumătate a anului 1988, sub nivelul din anii '70. Și în Olanda, salariul mediu real a fost, între anii 1985 și 1987, cu 8—9 la sută sub nivelul celui din 1980.

Goana după profituri, nesocotirea drepturilor social-economice ale oamenilor muncii, în primul rînd a dreptului la muncă, a făcut ca în lumea capitalului să se adîncească discrepanțele sociale, să se accentueze decalajul dintre bogați și săraci și să se adîncească și să prolifereze mizeria, care afectează pături tot mai largi ale populației. În cele 12 țări membre ale Pieței comune, există în prezent, potrivit datelor oficiale, peste 44 milioane de săraci. Cel puțin aceasta era concluzia la care ajungea un raport al Comisiei CEE, dat publicității la Bruxelles, în toamna anului trecut. La capătul de jos al scării sociale au fost socotiți toți cei care nu dispun de venituri ce se ridică la mai puțin de jumătate din venitul mediu. Raportul sublinia : „Aceste cifre nu constituie totuși decît un aspect, fiindcă sărăcia nu este provocată numai de mărimea veniturilor. Alte forme de sărăcie sînt locuințele pe jumătate dărîmate sau supraaglomerate, lipsa de adăpost, întreruperea studiilor sau insuficiența lor, analfabetismul, accesul limitat la asistența medicală sau starea proastă a acesteia, lipsa unei rețele de ajutoare sociale sau de condiții adecvate de viață și de muncă. Din păcate, însă, pentru aceste fenomene lipsesc date comparabile sigure". Raportul făcea o legătură între lipsa de locuri de muncă și sărăcie și amintea că, la mijlocul anilor '70, numărul săracilor era de numai 38 milioane.

Intensificarea acțiunilor de protest

În țările capitaliste se înregistrează deci un adevărat cerc vicios : masele de oameni ai muncii sărăcesc tot mai mult prin trecerea efectelor crizei și a tuturor consecințelor evoluției stihinice a economiei pe umerii lor, iar, ca urmare a acestui fapt, vînzările de bunuri de consum scad, apărînd o situație falimentară în multe ramuri economice. Rezultatul — noi concedieri și o înrăutățire și mai accentuată a situației salariaților. Iată de ce oamenii muncii din țările capitaliste și-au intensificat în ultimul timp acțiunile revendicative, pronunțîndu-se cu tot mai mare vigoare pentru îmbunătățirea situației lor social-economice, a condițiilor de viață și de muncă. A crescut numărul grevelor și demonstrațiilor. Aceste zile de mai, care în țările socialiste constituie un prilej pentru oamenii muncii de a-și exprima hotărîrea de a face noi eforturi pentru ridicarea pe noi culmi de progres și civilizație a țărilor lor, de a evidenția prin obiectivele atinse și realizările obținute superioritatea socialismului, sînt în Occident o ocazie pentru masele asuprite de a-și exprima revendicările, de a protesta împotriva exploatării și de a cere transformarea din temelii a orînduirii crude și nedrepte, care împiedică realizarea aspirațiilor lor de pace, progres și bunăstare.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

„Die Welt" : Zeci de mii de locuitori ai New Yorkului — lipsiți de adăpost

„Metroul din New York, vechi și murdar, reprezintă un uriaș labirint sub „zgîrie-nori". Cel nevoit să călătorească cu el respiră ușurat cînd își încheie călătoria. Pentru multe persoane lipsite de adăpost, însă, tunelul strîmt al metroului reprezintă singurul loc unde pot înnopta fără să înghețe. O lume întreagă a aflat că în orașul care numără 7 milioane de locuitori între 40 000 și 60 000 de persoane sînt lipsite de adăpost.

John Greco, care conduce brigăzile de control în timpul nopții, declara : „Persoanele lipsite de adăpost pe care le găsim în tunel ne spun că aici se simt mai în siguranță decît în oricare alt loc. Intrucît în zilele de noapte există mulți hoți și huligani". Majoritatea preferă să rămînă aici, deși numai anul trecut au fost accidentați mortal 24 de oameni care s-au adăpostit în tunel. Conform unor aprecieri recente ale autorităților, pînă la sfîrșitul lunii februarie, numărul celor care se adăpostesc în rețeaua metroului, lungă de 400 km, a crescut la 1 700. În prezent, în S.U.A., totalul celor lipsiți de adăpost se ridică la 1,5 milioane".

„The Observer" : Tineri fără speranță în Marea Britanie

Astăzi în Marea Britanie 20 la sută din tinerii sub 25 de ani sînt șomeri, iar numărul celor fără adăpost sporește mult mai rapid decît în orice altă țară occidentală. Imaginea simbolică a adolescentului britanic modern este acum aceea a unui tînăr de 16—17 ani dormind ghemuit sub coloanele stației de metrou Charing Cross. „Shelter", societate filantropică pentru cei lipsiți de adăpost, apreciază că la scară națională există 150 000 de tineri în această situație (cel puțin 30 000 numai la Londra). Unii și-au găsit un colțișor în măghernițele de mucava de lîngă Royal Festival Hall ; alții dorm pe băncile din parcuri sau pe treptele caselor". Publicația „The Observer" reproduce în continuare extrase din jurnalele unor tineri șomeri. „Nu știu de ce m-am simțit atît de nefericită în ultimele zile. Poate pentru faptul că la 20 de ani nu am nici măcar un loc unde să dorm și îmi dau seama că familia nu dorește să știe de mine. Dar va trebui să fiu tare, să dovedesc că sînt om și nu o zdreanță. Am cerut un ajutor de șomaj, dar am fost refuzată. Mi-au mai rămas cîțiva bani de care trebuie să trag două săptămîni, dar știu că nu îmi vor ajunge. Mă întreb dacă unui ministru i-a fost vreodată foame sau a dormit sub cerul liber", notează o tînără de 20 ani.

Într-o singură zi

Într-o singură zi în S.U.A. mor 72 de copii care au mai puțin de o lună, 110 copii nu apucă prima aniversare, 9 copii sînt victime ale împușcăturilor, iar 5 tineri se sinucid...

Într-o singură zi 988 de copii sînt maltratați, 3 288 de copii fug de acasă, 49 322 de copii se află în centre de reeducare, se nasc 2 269 de copii nelegitimi, iar alți 2 989 de copii asistă la divorțul propriilor părinți...

Într-o singură zi se întîmplă atîtea grozăvii cu ființele cele mai neajutorate, dar în același timp cele mai gingașe : copiii.

Relatarea, pe scurt, a cîtorva cazuri este mai mult decît elocventă.

Elizabeth Steinberg avea doar 6 ani cînd a fost omorîtă în bătaie de către Joel Steinberg (nu este o potrivire de nume, ci chiar mama — oare poate fi numită astfel — adoptivă). Joel a adoptat-o pe Lisa în anul 1981, în mod ilegal. Cinci persoane au auzit strigătele disperate ale micuței, dar nimeni nu a intervenit...

Cînd s-a mutat la bunica, în Philadelphia, Ralph Brooks a fost învățat de mama lui să se culce atunci cînd aude zgomote de împușcături. Dar în 12 iunie 1988 băiețelul a fost surprins în mijlocul unei încăierări armate dintre două bande rivale. Ralph Brooks este, la nici 7 ani, paralizat, așteptînd, fără prea mari speranțe, ca mama sa să obțină o casă corespunzătoare...

Ashley Snead, de numai 10 luni, a fost transportată de urgență la spital de la domiciliul bonei care o avea în îngrijire. Cu toate eforturile depuse de medici copilul moare ca urmare a administrării unei supradoze de medicamente. Desi în anul 1988 Martha Guba (bona) fusese implicată într-un caz asemănător, autoritățile i-au eliberat autorizație de a practica meseria în continuare...

În localitatea Schenectady toți cei nouă copii ai lui Marybeth Tinning au murit înainte de a împlini vîrsta de 5 ani, dar numai un bacșiș anonim a deșteptat curiozitatea poliției, la ultimul deces. Marybeth Tinning a fost condamnată la 20 de ani de închisoare pentru pruncucidere...

Nu trebuie să existe nici măcar o singură clipă în care să uităm că ei, copiii, sînt florile vieții !

DAN DĂNUȚ DORU ■

BREVIAR

Magnetismul creierului

Neuromagnetismul este o tehnică de investigare a activității electro-magnetice a creierului încă puțin cercetată și aplicată. Ea constă în înregistrarea cîmpului magnetic rezultat din activitatea biologică a celulei nervoase. În acest scop Laboratorul de electronică și tehnologie al informației, din Grenoble (Franța), a pus la punct un captator magnetic criogenic, ultrasensibil care permite măsurarea unui cîmp magnetic de 100 000 de ori mai mic decît cel terestru, care este de 0,4 gauși. Acești captatori, ce permit investigații la nivele încă niciodată atinse pînă în prezent, își mai găsesc aplicații în prospecțiuni geofizice, în prevenirea unor fenomene naturale, cu efecte catastrofale etc. Primul aparat de acest gen, cu aplicații în medicină, a fost instalat în spitalul Salpêtrière din Paris.

AUREL DIANU ■

După meciul tur din finala Cupei I.H.F.

H.C. Chimistul — Egle Vilnius 26-18 (19-13)

Campioana României are mari șanse de a cîștiga trofeul a doua oară

În cochetul oraș de la poalele Capelei, partida din prima manșă a ediției actuale a Cupei IHF a fost așteptată cu un viu interes, mai ales că ea urma unei serii de victorii ale echipei vîlcene, care i-au consolidat primul loc în clasament și, deci, cîștigarea, pentru prima oară, a titlului de campioană națională. Sîmbătă după amiază, în Sala sporturilor din Rm. Vîlcea, peste 3 000 de spectatori n-au regretat cele vreo 4—5 ore de așteptare dinaintea meciului pentru a-și ocupa un loc în tribunele devenite neîncăpătoare. Pentru că partida a fost un adevărat spectacol handbalistic oferit de ambele finaliste.

Jucătoarele sovietice, cu talii impresionante, unele chiar cu o foarte bună înzestrare atletică, n-au putut stăvili, totuși, inspiratele acțiuni de atac ale chimiștelor noastre și au reușit destul de greu să străpungă apărarea ermetică a gazdelor de la care s-au evidențiat : Doina Rodeanu, Maria Verigeanu, Nadina Nedelcu și Liliana Țopea. Pînă la scorul 6—5, cele două echipe au mers „cap la cap", în ultimul sfert de oră al primei reprize vîlcencele desprinzîndu-se. După pauză, meciul se reia de la scorul 13—9 și asistăm, în continuare, la atacuri bine puse la punct ale vîlcencelor, cu faze de poartă imprevizibile, diferența de goluri sporind, cu 10 minute înainte de terminarea partidei, la 7 (21—14). Este momentul cînd handbalistele de la „Chimistul" scad din ritmul de joc, permițînd sovieticelor să reducă din handicap, dar, în același timp, să se evidențieze și portăriță noastră Doina Rodeanu care apără, prin reflexe extraordinare, 4—5 mingi trase cu „forța tunului", pe care spectatorii le văzuseră deja în plasă. La scorul 24—18, în finalul partidei, mai înscriem două goluri din faze deosebit de spectaculoase prin Maria Dincă și Edit Matei, dar ratăm incredibil două mari ocazii prin Denisa Nan și Lăcrămioara Lazăr aflate singure față în față cu masivul portar al echipei lituaniene.

Cele 26 de goluri ale echipei vîlcene au fost marcate de : Edit Matei — 8 (2), Liliana Țopeș — 5, Lăcrămioara Lazăr și Nadina Nedelcu — cîte 4, Denisa Nan — 2, Maria Verigeanu — 2 (2) și Maria Dincă — 1. De la sovietice, cele mai multe goluri le-au marcat Aușrele Miklusite și Daina Kalaoviskiene (cîte 4).

Cu 8 goluri avans, sperăm că echipa vîlceană, condusă în teren de doi experimentați antrenori — profesorii Ion Gherhard și Gheorghe Ionescu — va reuși la Vilnius, în partida retur de duminică, prin cunoscuta-i capacitate de concentrare în partidele din deplasare, să anihileze forța de joc a handbalistelor sovietice și chiar duritatea acestora care, manifestată atît în fazele de atac cît și în cele de apărare, n-a constituit, totuși, în jocul de la Rm. Vîlcea, un handicap insurmontabil.

Așadar, la Vilnius nu va fi ușor, dar nici foarte greu. H.C. Chimistul știe să-și apere „zestrea" de goluri de-acasă și, sîntem siguri, va aduce pentru a doua oară în țară Cupa IHF. Mult succes !

ION BARBU

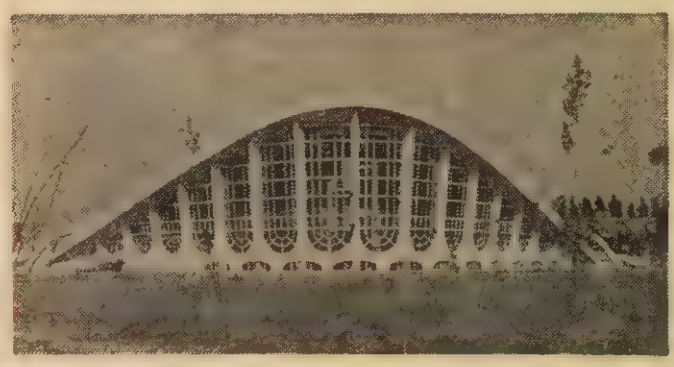

La Bacău, sportul alătură frumuseții și modernității atributele marii performanțe

„Știința" hotărîtă să învingă

Cum era de așteptat, handbalistele de la **Știința** Bacău au avut o misiune deosebit de dificilă la Krasnodar, **Kuban** nefiind alta decît cîștigătoarea ultimelor două ediții ale Cupei Cupelor. Nota de dominare psihologică a sovieticelor a început încă de la aeroportul Vnukovo, jucătoarele noastre fiind lăsate aici să aștepte delegatul gazdelor o după-amiază și o noapte întreagă. Pe fondul de oboseală acumulat, tensiunea a crescut și mai mult în atmosfera aspră din sala sporturilor din localitate.

Cu toate acestea, ne-a relatat Grigore Olteanu, președintele clubului Știința, echipa română s-a mobilizat exemplar și, după o scurtă perioadă de tatonare, a pus stăpînire pe joc, conducînd ostilitățile pînă în finalul pe cît de dramatic, pe atît de electrizant. Avînd în Vidrina, interul dreapta, o jucătoare de mare forță, sovieticele reușesc să conducă detașat doar în primele 15 minute, cînd scorul a și ajuns la 10—5. Din acea clipă însă, băcăuancele au echilibrat partida, soluțiile găsite de antrenorii Mihai Pintea și Costel Petrea aducîndu-le, pînă la sfîrșitul primei reprize, la un singur punct de egalare. Aceasta a survenit imediat după reluarea meciului, handbalistele noastre atacînd cu mai multă clarviziune și apărîndu-se foarte bine. Pe fondul degringoladei gazdelor, handbalistele române au început să conducă ele cu două și chiar trei goluri diferență. O diferență ce putea fi hotărîtoare, dar nemenținută, din păcate, pînă la capăt, sovieticele profitînd de ratările noastre și reușind să egaleze cu 20 de secunde înainte de fluierul final.

„Cred că am fi putut cîștiga, ne-a spus, puțin dezamăgit, antrenorul secund Costel Petrea, Jucătoarele noastre au ratat însă două situații foarte clare în final, cînd n-au izbutit să mai fie atît de exacte și de stăpîne pe ele. Oricum, meciul deosebit de dîrz, a plăcut, fiecare echipă apărîndu-și cu ardoare șansa. Dejucînd tentativa sovieticelor de a obține o victorie la scor încă din tur, avem acum, normal, noi prima șansă. Returul va fi, cu toate acestea, la fel de greu, dar sîntem decîși să luptăm cu aceeași dîrzenie și să cîștigăm Cupa. Sîntem mai aproape ca oricînd de această mare performanță".

Urîndu-le succes deplin, să amintim și autoarele performanței de la Krasnodor : Luca — 12 (nu Antoneanu, cum a scris presa centrală), Butnărașu — 4, Antonoanu — 4, Ciubotaru — 3, Lunca — 1, Danilolf — 1, Vasilica, Jitaru, Cervenciuc, Popa, Petrea, Turlulanu.

CORNEL GALBEN

Civilizația sportului

Vorbe contrazise de fapte

Din precauție, ar trebui reamintită ziua de naștere a unui „copil" pentru că altfel „părinții" lui ar putea să-i treacă cu vederea aniversarea. Este vorba de **campania europeană pentru fair play** de la declanșarea căreia se va împlini în curînd un an. Unii cititori poate își vor lovi fruntea cu mîna, amintindu-și „parcă a fost ceva...".

Într-adevăr, a fost ceva. Acțiunea „Fair play înainte de toate" a fost prezentată publicității — ca să fie ceva de fotografiat — în prezența a doi atleți, decatloniști celebri, Jürgen Hingsen și Daley Thompson. N-au fost aleși întîmplător. Disputele lor, la ultimele ediții ale Jocurilor Olimpice, au fost aprige, încărcate de nervi. Acum, deveniseră modele de fair play și zîmbeau, frumos sub reflectoarele unei televiziuni europene.

În aceeași ordine de idei, din revista vest-germană de sport „Kicker" aflăm o întîmplare petrecută în sezonul trecut la Stuttgart, unde echipa locală de fotbal a jucat contra cunoscutei Bayern München. În timpul unui duel corp la corp între atacantul gazdelor Klinsmann și apărătorul oaspeților Nachtweih, pumnul acestuia din urmă a „aterizat" pe capul atacantului la Stuttgart. Cît de puternică a fost lovitura nu o pot spune nici martorii oculari. Dar efectul a fost frapant. Klinsmann a căzut la pămînt ca lovit de trăsnet și ce părea că nu mai are nevoie de primul ajutor ci de... ultimul ! Arbitrul a făcut ceea ce îi pretindea regulamentul : a căutat în buzunar cartonașul roșu. Numai că atunci s-a produs un fapt de senzație. „Luat pe sus" de Nachtweih și de portarul Pfaff din echipa adversă, Klinsmann a depus mărturie contrară acuzării : „Nu s-a întîmplat nimic !". Arbitrul de centru, după o scurtă discuție cu colegul de la tușă, l-a declarat nevinovat pe „răufăcător" și i-a acordat chiar o lovitură liberă. O parte din public a fluierat la treaba asta de neînțeles, dar a aflat întreg adevărul (sau numai pe jumătate) în ziua următoare din ziar. Și reporterul care a descris cele de mai sus conchide astfel : vorba aceea „nu-ți chema dracul în casă că ți se așează la masă" sau cu alte cuvinte, dacă mai apare vreodată un caz asemănător cu cel al lui Klinsmann și Nachtweih, atunci nu ar mai trebui să se spună „fair play înainte de toate", ci „ce se petrece aici ?"

Recenta tragedie de la Sheffield (95 de morți dintre care majoritatea tineri sub 20 de ani !) repune în discuție — dacă mai era cazul — problema violenței pe stadioanele de fotbal cu multiplele ei aspecte. (În paranteză — deși ar trebui să o facem cu majuscule — să menționăm că una dintre victimele de la Sheffield a fost un băiețel de 10 ani care, pentru notele sale bune de la școală, a primit drept recompensă de la unchiul lui un bilet la meci, iar o altă victimă a fost un tînăr de 20 de ani, care, fiind prezent la 29 mai 1985 la „masacrul" de pe stadionul Heysel din Bruxelles, a luat hotărîrea de a nu mai călca niciodată pe un stadion, hotărîre respectată pînă... simbătă, 15 aprilie — o altă zi de doliu în istoria fotbalului).

Oare mai e ceva de adăugat ?

CRISTIAN ȚOPESCU

● **Cupa Campionilor Europeni.** În primul tur al ediției a VII-a a competiției continentale s-au întîlnit la București în sălile Clubului Central de Șah formațiile I.T. București și M.T.K.-V.M. Budapesta. După două zile de joc atent urmărite de un prea numeros public, disputa s-a soldat cu victoria categorică a oaspeților 8 : 4. Rezultatele individuale consemnate în prima rundă de arbitrul internațional Anghel Vrabie au fost următoarele: Zsuzsa Polgár (2 510) — Florin Gheorghiu (2 515) remiză, Constantin Ionescu (2 485) — Judit Polgár (2 555) 0 : 1, Geraldo Barbero (2 495) — Adrian Negulescu (2 440) 1 : 0, Parik Ștefanov (2 390) — Levente Lengyel (2 385) 0 : 1, György Rajna (2 380) — Mircea Pavlov (2 380) 1 : 0, Daniel Savin (2 325) — Zsofia Polgár (2 295) remiză. S-a jucat cu multă ambiție, șahiștii bucureșteni încercînd să iasă din pozițiile incomode impuse de adversari. În faza de deschideri s-a remarcat o mai bună pregătire teoretică a jucătorilor oaspeți, ceea ce a obligat pe jucătorii echipei campioane la consumarea neraționlă a timpului de gîndire. În criză de timp s-au produs ultimele inexactități care i-au determinat pe C. Ionescu și P. Ștefanov să cedeze prea devreme. Runda a doua a lăsat să se vadă că jucătorii noștri erau evident marcați de avantajul de 4 puncte al oaspeților. Probabil, o superioară pregătire psihologică ar fi putut anihila ideea că meciul este deja jucat și ar fi anulat prea grabnicele remize consemnate între Negulescu — Barbero și Lengyel — Ștefanov. Dacă la prima masă avantajul s-a conturat în favoarea lui Fl. Gheorghiu, la masa a doua C. Ionescu a avut mari dificultăți, în ciuda acestui fapt ambele partide s-au încheiat la capătul mai multor ore de joc cu remiză. bucureșteană putea să joace de la egal la egal printr-o mobilizare mai bună în joc. Înfrîngerea este un serios semnal de alarmă pentru cei care se ocupă de pregătirea jucătorilor.

● **Campionatul național al copiilor și juniorilor** s-a încheiat cu multe rezultate curioase. După Campionatul Mondial de Mureș Tg. Mureș), 3. Daniel Moldovan (I.T.B.). La juniori II primii trei clasați au fost: 1. C. Cozianu („Oțelul" Galați) 10 p., 2. M. Manolache („Oțelul" Galați) 9,5 p., 3. I. Zarcula („Autoturisme" Timișoara) 7 p. În grupa băieților de pînă la 14 ani a învins clar G. Schwartzman (I.I.R.U.C. „Calculatorul" București) cu 9,5 p., urmat de A. Istrățescu („Politehnica" București) 7 p., și V. Dumitrescu (C.S.S. „Unirea" Iași) 6,5 p. în timp ce D. Nisipeanu și R. Manafi au rămas la jumătate de punct. Celelalte rezultate înregistrate: băieți 12 ani — 1. A. Munteanu („Comerțul" Brăila) 8 p., 2. M. Zainea („Cimentul" Medgidia) 7,5 p., 3. G.C. Popescu (C.S.M. Drobeta Turnu Severin) 7 p.; băieți 10 ani — 1. A. Beresecu (C.S.S. Timișoara) 9,5 p., 2. A. Pall (I.I.R.U.C. București) 7,5 p., 3—4. M. Dulcă („Metalul" Rm. Vîlcea) și B. Istrate („Voința" Tîrgoviște) 7 p. În concurența feminină medaliatele au fost următoarele: juniore I — 1. L. Radu („Calculatorul" București) 9,5 p., 2. L. Ionescu (C.S.S. București) 9 p., 3. L. Mitescu („Universitatea" București); juniore II — 1. A.M. Orița (C.S.S. Iași) 8,5 p., 2. E. Ciobanu („Voința" Tîrgoviște) 7,5 p., 3—4 A. Crețu (C.S.S. Iași) și A. Maftei (C.S.S. București) 6,5 p., 5. E. Balint (A.E.M. Timișoara) 6 p. ; fete 14 ani — 1. D. Ignat (C.S.S. Iași) 8,5 p., 2—3 C. Șerban (Centrocoop București) și M. Costescu (C.S.S. București) 7,5 p., 4. N. Sasu-Ducșoara (C.S.S. Brașov) 7 p., 5. C. Nicolcea (CSS București) 6,5 p. ; fete 12 ani — 1—3. N. Mitrica („Rulmentul" Alexandria), N. Andreescu („Petrolul" Ploiești) și I. Todirel („Petrolul" Ploiești) 8 p., 4. C. Peptan („Metalurgistul" Sadu) 7,5 p., 5. S. Simion („Electrotehnica" Bistrița) 6,5 p. ; fete 10 ani — 1. A. Andrianu („Petrolul" Ploiești) 9,5 p., 2. G. Trofim (Petromar Constanța) 7,5 p.; 3—5. A. Bogza (I.T.B.), I. Hilca (C.S.S. Sibiu), A. Frățilă (C.S.S. Rm. Vîlcea) 7p. În fiecare grupă au luat parte cîte 12 jucători sau jucătoare. Remarcăm poziția modestă în clasamente a valoroasei performere a C.M., Corina Peptan, a talentatului Dieter Nisipeanu, a medaliatei cu argint la C.M., Eleonora Balint și ne întrebăm dacă acești copii au scăzut ștacheta performanței (după părerea antrenorilor) din cauza slabei pregătiri psihologice, cine îi va scoate din impas?

MARGARETA MUREȘAN

ȘAH cu Margareta Mureșan

Rezultate și surprize

Cea mai animată a fost disputa de la ultimele două mese: Pavlov a fost înlocuit cu Savin, iar pe masa a șasea a evoluat talentatul junior Daniel Moldovan. Savin a pierdut la Rajna, iar Moldovan a demonstrat temeinice cunoștințe de finaL, adjudecîndu-și victoria în fața Zsofiei Polgár, autoarea celor mai senzaționale rezultate internaționale ale sezonului. Runda a doua s-a încheiat cu scorul 3 : 3. Echipa oaspete, prin victoria obținută, primește dreptul de a evolua în turul doi al C.C.E. Deși calculul valoric viza pe oaspeți ca favoriți, formația

la Timișoara de anul trecut era de așteptat ca medaliații noștri să fie cei care să impună ritmul de concurs în întrecerea națională. Că nu a fost așa o dovedesc rezultatele și motivația lor constă în faptul că a crescut nivelul valoric al speranțelor noastre de mîine ca urmare a pregătirii centralizate efectuate în cadrul lotului național. La juniori I medaliații au totalizat același număr de puncte: 8, departajarea făcîndu-se conform coeficientului Sonneborn: 1. Béla Takács („Metalul" București), 2. Levente Kocsis (C.S.M.-Electro

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● **Interesantă scrisoarea trimisă de Nicolae Morariu din Brașov, str. Prahova nr. 17 :** Dețin telefonul individual cu nr. 6 59 28 și în fiecare lună mi se facturează convorbiri adiționale pe care consider că nu le fac. Pentru a putea măsura și controla încadrarea în numărul normat de impulsuri telefonice, am rugat Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brașov să-mi monteze un contor, dar aceasta mi-a răspuns că nu deține un asemenea aparat. Nu mă îndoiesc de corectitudinea răspunsului. Întrucît M.T.Tc.-ul are însă un puternic institut de cercetare specializat, propun ca temă de cercetare : conceperea, proiectarea și realizarea în serie mare a unui astfel de aparat de măsurare a impulsurilor, care să se monteze la domiciliul abonaților, așa cum avem la gaz metan și curent electric.

● **Consiliul popular al județului Iași, Comitetul executiv,** ca răspuns la scrisoarea adresată revistei de un grup de cetățeni din orașul Tg. Frumos (care reclama că stația locală de radioficare nu mai funcționează), ne răspunde că, în urma sistematizării orașului menționat, în zona centrală telefonică din localitate s-a desființat un traseu de stîlpi de susținere a rețelei electrice pe o lungime de 340 metri, din necesități obiective, fapt ce a condus la suspendarea temporară a 772 posturi de abonați. Aceste posturi au fost repuse în funcțiune o dată cu montarea altor stîlpi, așa încît în prezent întreaga rețea de radioficare funcționează în bune condițiuni, iar abonații sînt pe deplin mulțumiți.

● O propunere chibzuită pentru remedierea unei situații necorespunzătoare avansează celor în drept **Alexandru Fronie din Timișoara, bd. Leontin Sălăjan nr. 47 :** Există în comuna Ivanda din județul Timiș — ne scrie A. F., membru activ al F.D.U.S. — puternice izvoare de apă minerală cu multiple calități terapeutice, recunoscute de medici specialiști, mai ales în tratarea și ameliorarea unor colecistite și enterocolite cronice, a dischineziilor biliare, gastritelor și nefropatiilor cronice compensate, a nisipului renal și obezității etc., dar care resurse nu-s bine gospodărite și folosite în condiții igienice. Iată de ce propun factorilor răspunzători să întreprindă neîntîrziat măsuri corespunzătoare de punere deplină în valoare a acestor izvoare, de creare a unor condiții optime pentru acei oameni, tot mai numeroși, care vin aici, în această stațiune balneară de interes nu doar local, să-și caute sănătatea.

● **Inspectoratul General al Miliției :** La trimiterea dv. nr. 6103/1989, privind scrisoarea Ninei Plăvițescu din București, care reclamă că, în timp ce se deplasa cu autoturismul proprietate personală prin Piața Universității, a intrat în coliziune cu autobuzul 31-GR-168, condus de numitul Vintilă Nicolae, ce refuză să se prezinte pentru întocmirea documentelor necesare, vă comunicăm că, în urma verificărilor efectuate, cele sesizate se confirmă. Vinovat de producerea coliziunii este Vintilă Nicolae, care nu a acordat prioritate de trecere. În acest sens, s-a încheiat procesul verbal seria R nr. 0098067/10.03. 1989, în baza căruia petenta poate protocola desdăunarea prin ADAS.

● Subsemnații **Ion I. Petre și Jenică Popa din localitatea Mircea Vodă, județul Brăila,** vrem să vă prezentăm un fapt ce ne deranjează foarte mult. La restaurantul din comuna noastră am avut parte de fel și fel de circiumari care au fost schimbați din cauza necinstei, a nerespectării programului și datorită altor atitudini necorespunzătoare. Acum avem ca gestionar un ins cu nici-un fel de calificare, pe nume George Leca, fără școală, care a început să-și facă și el de cap : nu respectă programul, închide și deschide cînd vrea, nu știe să se poarte mai ales cu oamenii bătrîni, le vorbește urît. Mai totdeauna vinde cu lipsă la gramaj, în schimb are grijă ca prețul să fie mereu mai mare. Deși am sesizat C.P.A.D.M.-ul, nu s-a luat nici o măsură, motiv pentru care vă rugăm să publicați rîndurile de față, să vadă și conducerea cooperativei ce gestionar are.

● **Referitor la scrisoarea tovarășului Nicolae Tihoniuc din Constanța,** care propune înființarea unei noi stații de tramvai în zona industrială a municipiului de pe malul mării, **Întreprinderea județeană de transport local Constanța răspunde :** Din calculele efectuate, distanța maximă de parcurs între stații în zona menționată nu depășește 450—500 metri și se încadrează în dispoziția M.T.Tc. care reglementează distanța între stații.

● Un caz clasic de birocrație ne semnalează **Nicolae Hornea din București, bd. Tudor Vladimirescu, bl. T 5, ap. 8 :** Pe 26.09.1988, am depus la Circumscripția financiară a Sectorului 3 cererea de transfer a dosarului auto la circa financiară a Sectorului 5 unde am domiciliul actual. În ianuarie 1989 am fost de 3 ori la circa financiară 5 să plătesc impozitul auto, dar inspectorul Pîrvan mi-a spus că dosarul încă nu a venit de la Sectorul 3. În februarie am încercat iarăși de două ori să plătesc, dar din nou același răspuns la ghișeu din partea aceluiași tov. inspector. M-am deplasat la circa financiară 3 unde, după căutări insistente prin registre, se găsește, la nr. 2596, că dosarul a fost trimis încă de pe 20.XI.1988 la circa 5, fiind și radiat din registrul matricol. Perseverent și calm, pe 25.III.1989, m-am prezentat din nou la tov. inspector Pîrvan de la circa 5, dar, spre profunda mea consternare, am primit, pe un ton arogant, invariabilul și exasperantul răspuns negativ : „Nu, n-a venit !"...

Povățuiți-mă dv. cui să mă mai adresez, că eu nu mai știu ! Mergeți la șefii inspectorului Pîrvan...

● **Direcția generală pentru agricultură Neamț,** sa răspuns la memoriul adresat nouă de Eugen Popenică din Piatra Neamț : Prin decizia nr. 75/21.07. 1988, tehnicianului veterinar Popenică Eugen i s-a desfăcut contractul de muncă, pentru că și-a încălcat în mod repetat obligațiile de serviciu. Justiția a apreciat ca temeinică și legală măsura luată. Ținînd totuși cont că petentul este student în anul IV la facultatea de zootehnie, că a tras învățămintele cuvenite și s-a angajat efectiv să se corijeze, la indicația organului județean de partid, i s-a aprobat reîncadrarea în funcția de tehnician veterinar principal în C.A.P. Dîrgăoani, începînd cu data de 19.03.1989.

● Casa noastră trebuie să fie perimetrul de liniște și odihnă, unde ne retragem cu toții după o zi de muncă — ne scrie cu deplină îndreptățire, în numele colocatarilor săi, **Dumitru Fișcuci din Constanța, str. Tulcei nr. 10, bl. TM 2, sc. C, ap. 51.** Numai că — își continuă el misiva —, în ultimii doi ani, liniștea noastră, a bătrînilor și copiilor noștri, s-a spulberat din cauza zgomotului infernal provenit din curtea unui atelier al I.G.C.-ului Constanța, ai cărui meșteri mari bat toată ziulica cu ciocanele și folosesc drept combustibil anvelope și cauciucuri uzate ce produc un fum înecăcios, foarte poluant. Nu poți deschide o fereastră sau întinde o rufă pe balcon din cauza acestui fum ; nu ne putem odihni, deoarece zgomotul și fumul persistă mult după miezul nopții. S-au făcut sesizări și la consiliul popular al municipiului, dar situația se menține, nervii și plămînii noștri sînt puși în continuare la grea încercare datorită poluării sonore și atmosferice de care nu putem scăpa.

● La scrisoarea lui Nicolae Leja din Uricani, județul Hunedoara, trimisă de noi Ministerului Sănătății spre soluționare, ne răspunde **Direcția asistenței medicale** din cadrul susmenționatului minister : Vă facem cunoscut că solicitarea petentului e îndreptățită. Ca urmare, a fost programat pentru internare în cel mai scurt timp posibil la Clinica de neurologie a centrului universitar Timișoara care, sîntem convinși, va face totul pentru îmbunătățirea stării sale de sănătate.

Scrisoare comentată

Întoarcere în sat

A fost o vreme, nu prea demult, cînd mulți tineri ai satului, fete și băieți, erau atrași irezistibil de mirajul orașelor. Mai ales ai marilor noastre orașe. Îi dobîndeau astfel, prin calificare și policalificare, statut de orășeni și mulți își găseau în oraș postul. Era o necesitate pentru acel timp, impusă firește de începuturile dezvoltării socialiste a industriei, a întregii vieți economico-sociale a patriei.

Azi, odată cu crearea celor mai prielnice condiții de afirmare atît a oamenilor de la oraș cît și a celor de la țară, lucrurile au început să curgă și invers. Adică ,tot mai mulți tineri, chiar și virstnici schimbă, fără prejudecăți sau rețineri, orașul pe sat.

Este și cazul unui tînăr din municipiul Vaslui, „...Sînt din comuna Matca, județul Galați — ne scrie el, printre altele —, cu domiciliul în frumosul oraș Vaslui și funcționez ca profesor titular la Liceul industrial nr. 3 din localitate. Mă adresez dumneavoastră, solicitîndu-vă sprijinul pentru a obține transferul de la sus-numitul liceu la școala generală din comuna mea natală unde, prin apropiata generalizare a învățămîntului liceal, vor apărea suficiente ore pentru o catedră de științe sociale. De ce fac aceasta ? Vă asigur — continuă tînărul — că nu din vreun motiv meschin. Aici, la Vaslui, am tot ce îmi trebuie, și retribuție, și condiții bune de muncă și viață ; am sentimentul utilității și mă bucur de stima și aprecierea tovarășilor mei. Am hotărît să mă întorc însă la Matca după o îndelungată chibzuință, mai ales după ce am ascultat cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. și la marea adunare populară din Capitală. Vreau sincer ca, împreună cu părinții mei, cu țăranii cooperatori, mecanizatorii, medicii și inginerii, cu toți ceilalți locuitori, să pun și eu umărul, să-mi aduc contribuția la făurirea minunatului destin al satului meu, destin prefigurat strălucit de Programul partidului, încă de la al IX-lea Congres, și materializat în bună măsură în epoca purtînd numele conducătorului națiunii noastre. Menționez că am absolvit, în 1985, Facultatea de istorie-filozofie a Universității „A.I. Cuza" din Iași și am 27 de ani. Pentru orice eventualitate, vă rog să rețineți adresa mea : Pohrib Mihail, str. V. Alecsandri, bl. 39, ap. 37, telefon 1 39 38".

Exemplul vorbește de la sine. Stimulați puternic de noua condiție a mediului rural, de accentuarea dispariției treptate a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, îndeosebi de orientările de perspectivă adoptate de recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, și alți tineri și tinere vor reveni, sigur, cu același entuziasm revoluționar, în satul în care s-au născut, hotărîți să devină părtași, pe măsura talentului și pregătirii de care dispun, la ridicarea continuă a așezării lor. Ca și el, profesorul Mihail Pohrib consideră această nu doar o simplă chemare lăuntrică, de fiu al locului de baștină, ci și o datorie patriotică de om și cetățean.

MIHAI STĂNESCU ■

● **Sîntem încadrați ca tractoriști buldozeriști la I.A.S. Tichilești, sector sud, avînd ca șef de sector pe tovarășul Costică Frigioiu.** Luna de lună, noi ne-am realizat și depășit sarcinile, fapt confirmat și la adunarea generală a oamenilor muncii pe I.A.S., cînd s-a arătat că, pe anul 1988, planul sectorului sud a fost depășit cu 4 la sută, iar beneficiile peste plan s-au ridicat la 140 000 lei. Cu toate acestea, ni s-a reținut 30 la sută din retribuția realizată pe întregul an, reținere care se ridică pentru fiecare la peste 14 000 lei. Conform realizărilor și prevederilor legale, reținerile trebuiau să ne fie restituite la încheierea anului, însă ni s-au restituit doar cîte 4 700 lei, o dată cu lichidarea pe decembrie 1988, sumă primită pe un stat de plată care nu precizează clar care-i reținerea restituită și cît reprezintă lichidarea pe luna decembrie trecut. Calculele nu s-au făcut corect și sîntem nemulțumiți că n-am primit integral drepturile cuvenite, motiv pentru care ne adresăm dvs. pentru a ne ajuta în clarificarea situației. Semnăm : **Marin Chirovan, Marin Antohi și Gheorghe Niță, comuna Tichilești, județul Brăila.**

● Din răspunsul trimis de **Ministerul Industriei Alimentare, Direcția tehnică,** la scrisoarea lui Constantin Popa din Galați, care semnalează calitatea necorespunzătoare a sucurilor și băuturilor răcoritoare reținem : Organele comerciale din municipiul Galați nu au reclamat calitatea produselor furnizate de I.P.I.L.F. Tecuci, unitate aparținătoare de ministerul nostru. Cu toate acestea, în vederea prevenirii unor situații similare celei semnalate de petiționar, la sfîrșitul lunii martie a.c. a avut loc o instruire a șefilor de secții și responsabililor C.T.C. din întreprinderile M.I.A., prilej cu care au fost prelucrate și concretizate măsuri suplimentare pentru asigurarea calității băuturilor răcoritoare.

Așteptăm, deci, să se împlinească un deziderat mai vechi.

● **Primim de la cooperatorul Alexandru Cioboată din București, str. Razachiei nr. 15 :** Am împlinit, la 5 august 1988, vîrsta de 62 de ani și mi s-a indicat să-mi întocmesc dosarul de pensie. Două zile mai tîrziu, dosarul a fost gata și delegata Maria Paraschiv s-a prezentat cu el la CASCOM din str. Franklin, dar a fost respins fără nici-o explicație. Pe 6 februarie '89, m-am prezentat personal cu dosarul la tovarășul președinte Bulgariu, care mi-a spus în doi peri să vin în luna aprilie și m-a dat pe ușă afară. Reamintesc că sînt un om în vîrstă, suferind de tensiune arterială, cu peste 23 de ani lucrați neîntrerupt în cîmpul muncii, și nu înțeleg de ce sînt tratat în acest mod, lipsit de cel mai elementar respect.

● **Virgil Grigoraș din satul Cuza Vodă, comuna Slobozia-Conachi, județul Galați,** semnalează o serie de nereguli în activitatea personalului Autogării din municipiul Galați. Începînd de la casieri, șoferi și pînă la impiegații de mișcare — ne scrie omul cu amărăciune —, cu destul de puține excepții, aproape toți manifestă totală indiferență față de transportul călătorilor. Dumnealor nu respectă programul, lasă autobuzele să circule mai mult goale, nereparate și nespălate. În special pe ruta Galați — Pechea. Aici, ca și pe alte rute, șoferii pleacă și vin cînd vor, vorbesc urît cu călătorii, de parcă ar fi autobuzele lor personale. Și nimeni nu îi controlează, nu le zice nimic.

Pagină realizată de
MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Vîlcu Ion — Cîmpina : Situația a fost, în sfîrșit, lămurită. S-a propus ca terenul pe care se află proprietatea dv. să vă fie închiriat în întregime. ● **Nițuică Ștefan** — București : Autoritatea tutelară din cadrul Consiliului popular al sectorului 2 va efectua ancheta socială la domiciliul părinților minorului și la dv., iar dosarul va fi înaintat spre avizare. ● **Petcu Vică** — București : Pentru că a provocat în mod repetat scandaluri și a tulburat liniștea locatarilor, Petcu Costică a fost discutat în colectivul secției unde lucrează la „Aversa". De asemenea, a fost sesizat I.C.R.A.L. Colentina pentru a dispune evacuarea sa împreună cu Danaric Elisabeta. ● **Bălăuță Adrian** — Roman : Radioteleviziunea italiană canal 1. ● **Micu Cornel** — Săcele : Copiii au dreptul la pensie de urmaș pînă la 16 ani sau, dacă își continuă studiile, pînă la terminarea acestora, fără a depăși 25 ani. Copiii urmași care, înainte de a împlini 16 ani, au devenit invalizi de gradul I sau II primesc, după încetarea plății pensiei de urmaș, pe toată perioada invalidității, un ajutor de 350 lei lunar pentru gradul I și de 300 lei lunar pentru gradul II (Legea 3/1977, art. 40 (1) și (2)). **Mirzea Sevasia** — Brașov : Analizîndu-se cu atenție situația deosebită în care vă aflați, s-a hotărît să vi se asigure un loc de muncă într-o unitate din municipiu. Vă dorim numai bine. ● **Beța Ștefan** — mun. Gheorghe Gheorghiu-Dej : În trimestrul II veți primi apartament. ● **Vlăsceanu Aurelia și Valeriu** — București : S-a cerut D.G.D.A.L., C.A.C.G.M.B., A.C.M. 5 și I.C.R.A.L. Cotroceni ca, în calitate de beneficiari și executanți ai blocului de locuințe, să ia toate măsurile necesare pentru executarea remedierilor și efectuarea recepției definitive în cel mai scurt termen posibil. ● **Speriatu A. Ion** — com. Albeni (Gorj) : Minimum de norme, conform hotărîrii adunării generale. ● **Ștefănică Gh. Georgeta** — Ploiești : Cheltuielile lunare — de toți locatarii. Reparațiile și reviziile — de proprietari (persoane particulare și ICRAL). Cereți administratorului actul normativ. ● **Mecineanu Nistor** — Galați : În colecția „Caleidoscop" a Editurii Ceres au apărut cărți în care puteți găsi ce vă interesează. Sau adresați-vă publicației „Agricultura socialistă". ● **Țigănilă Alexandrina** — satul Luptători, com. Frăsinet (Călărași) : Aveți dreptul la o singură pensie, la alegere. ● **Ilea Marius Nicolae** — Oradea : După ce terminați liceul. ● **Ötvös Ilonka** — Reghin : Cum poate fi o surpriză pentru dv. necesitatea de a vă achita în fiecare lună întreținerea la bloc ? ● **Vasile Iordan** — București : Aveați dreptate dacă depuneați la început cererea la asociație. ● **Nișulescu Constantin** — com. Giagova (Gorj) : Dacă doriți așa de mult să deveniți cîndva aviator, începeți prin a învăța foarte bine la toate materiile, inclusiv să scrieți corect în limba română. ● **Asociația locatarilor** — str. Clăbucet 2, Cluj-Napoca : Adresați-vă executorului judecătoresc pentru executarea silită. ● **Dimitriu Ioan** — Moinești : În această primăvară vi se va putea asigura locuință. ● **Savu Ana** — Brașov : Ați fost invitată la Oficiul forțe de muncă, dar nu v-ați prezentat. De ce ? ● **Miere Marița** — Craiova : Pentru cei retribuiți cu cotă procentuală media retribuțiilor lunare luată în calculul pensiei se stabilește pe baza retribuției tarifare de calcul și nu pe baza cîștigurilor lunare. ● **Popov Camelia** — Iași : Aveți dreptul să primiți dv. alocația de stat pentru copil, pentru că, în primul rînd, copilul v-a fost încredințat spre creștere și educare și, în al doilea rînd, tatăl lui nu lucrează. Depuneți dosarul la întreprinderea unde lucrați.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

SPERANȚE PENTRU APROPIATELE „EUROPENE"

Internaționalele de gimnastică ale României

Prestigiul enorm al școlii noastre de gimnastică este singura explicație pentru interesul neobișnuit manifestat de federațiile de gimnastică din diferite țări ale lumii pentru a participa la Internaționalele României, ajunse acum la a XXXII-a ediție și acceptate de calendarele competiționale ca un concurs extrem de important. La Ploiești, cu o săptămînă în urmă, a început un regal de gimnastică în toată legea, cu participarea completă a loturilor echipei României și cu reprezentanții a 18 țări. Într-o atmosferă fierbinte, la Ploiești gimnastica avînd deja tradiție și firmă (într-o organizare de nivel internațional, pe măsura competiției), am văzut loturile noastre într-o competiție generală înaintea europenelor masculine de la Stockholm și a celor feminine de la Bruxelles. Dacă la masculin Marius Gherman a impresionat și s-a detașat, demonstrînd-și clasa și întărind speranțele noastre într-o medalie la europene, la feminin Daniela Silivaș a demonstrat că rămîne steaua gimnasticii de pe glob. Aplaudată frenetic, sufocată de admiratori și privită cu coada ochiului în toate mișcările de antrenorii echipelor străine, Daniela Silivaș a evoluat la pragul de sus al posibilităților sale. Dacă n-ar fi fost ezitarea din finalul exercițiului de la bîrnă la individual compus (a „bătut" la prea mare distanță de ieșire) am fi urmărit o evoluție de nivelul campionatelor mondiale. E drept că la Ploiești, compania a stimulat mai puțin concentrarea. Oaspeții noștri de peste hotare, prezenți în număr mare, au preferat să prezinte garnituri cu multe nume de încercare. Așa se explică detașarea netă a reprezentantelor noastre la individual compus, cîștigătoare a primelor trei locuri. Surprizele au fost Cristina Bontaș (locul doi) și Gabriela Gheorghe (locul trei), cunoscute deja între specialiști .dar surprinzătoare prin maniera de campioane în care au evoluat. La aparate, Daniela Silivaș și-a adjudecat alte trei titluri (oaralele, bîrnă și sol), oaspeților noștri revenindu-le unul singur la feminin (Velina Ivanceva, sărituri) și altul la masculin (Jody Newman — S.U.A. pe primul loc cu Marius Gherman la sol). Anumite momente de relaxare au apărut însă și în evoluția reprezentanților noastre, detașate net în toate probele. De altfel, e greu de crezut că la ora aceasta prea multe gimnaste ar putea provoca momente de tensiune în evoluția unei gimnaste de talia Danielei Silivaș. Nu trebuie uitat faptul că după evoluția extraordinară de la Seul, .e greu să mai aduci ceva nou, deși e absolut necesar" (Adrian Goreac) iar revenirea la forma maximă e o chestiune de timp și de concursuri. Considerînd Internaționalele României o competiție importantă prin posibilitățile de verificare în vederea bătăliei pentru medaliile europene de la Bruxelles, putem afirma că ele și-au atins scopul. Mai mult, ne-au oferit o surpriză — plăcută — reprezentantele Canadei, apropiate cu pași repezi de măsura performanță. Dar dincolo de toate, Internaționalele ne-au reconfirmat certitudinea că școala noastră de gimnastică se află acolo unde o știam, la cel mai înalt nivel al performanței, acolo unde fiecare mișcare înseamnă ore de muncă dusă pînă la sacrificiu.

CORNEL NISTORESCU

Miercuri, la Atena: Grecia – România 0-0

Un punct! Dar și un avertisment la fel de prețios:

Pînă la Roma e încă departe!

De la trimisul nostru special OCTAVIAN ȘTIREANU

„Joacă Lăcătuș ?". A fost întrebarea care a bîntuit toate ore le zilei în cele patru colțuri ale Atenei unde era risipită delegația noastră. Răspunsul abia la stadion : Lăcătuș nu este echipat, deși era apt medical, după cum declarase medicul Florin Brătilă.

Intră și tricolorii, echipați în roșu. Stadionul trepidează. Petarde, flăcări și urale sacadate, „peste" imnuri, chiar. În formația noastră, patru noutăți față de „dubla" din toamna trecută : Rednic, Bumbescu, Klein, Lupescu — acesta, debutant absolut în preliminarii ale Campionatului Mondial.

Un bun prieten al țării noastre, Apostol Hondroianis, cu studii de ziaristică la București, ne dă primul ajutor, traducînd din programul de meci : „România a obținut strălucite succese la Națională și cluburi, care au făcut ca fotbalul românesc să fie lăudat în toate capitalele europene", și mai departe : „Nu e posibil și nici just să ne așteptăm la o mare surpriză, deși, în fotbal, surprizele aduc suporterii la stadion. De aceea, nimeni nu va spune nu dacă băieții ne vor face un dar frumos.

Fluierul de începere nici nu se aude. Apostol își pune căștile, să ne facă un „play-back" cu transmisia crainicului Radiodifuziunii elene. Prima veste : 25 000—30 000 de spectatori. Galeria noastră (felicitări, iarăși, întreprinzătorul B.T.T.) e imediat înecată în fluierături și bubuituri de petarde. Hagi, singur în centrul careului, dar „îi vine pe dreptul" și Ikonomopoulos scoate miraculos.

După primul sfert de oră, la Radio Grecia : „Românii domină, sînt siguri pe ei, joacă organizat și au izbucniri foarte periculoase... Papadopoulos, dur cum îl știm, a fost rechemat la Națională după două luni de suspendare, special pentru a-l marca pe Hagi. Ai noștri se străduiesc, dar au în față un uriaș al fotbalului european". În min. 18, Samaras „ratează de la 6 metri cu totul inexplicabil, dar și Lung demonstrează că are reflexele și mîinile lungi ale lui Iașin". Papadopoulos nu se dezminte, cu un fault dur la Rednic : „Nu justifica acea ieșire brutală, care ne amintește de zilele lui faimoase, cînd a scos mulți jucători greci de pe teren". Cu ai lui să facă ce-o vrea, dar ce-are cu ai noștri ?

Mateuț îndoaie mîinile portarului și 2—1 la ocazii. Hagi continuă joaca, pierde mingea, contraatac și Bumbescu e nevoit să riște, luînd și „galben". După o jumătate de oră, la Radio Grecia : „Meciul nu-i rău, are ritm, are schipiri, dar Hagi nu și-a justificat faima". Poate nu-i convine rolul de vîrf avansat — și iarăși ne e dor de Lăcătuș. Dar jocul îl dezminte: Hagi execută inteligent un corner de pe stînga, portarul scapă mingea în picioarele ghinionistului Lupescu și mingea trece cu un metru de gloria lui și de extazul nostru.

La pauză vine, ca un duș rece pe spinările noastre, vestea de la Sofia. Refuzăm să facem calcule. Lăsăm de-o parte și căștile. Hagi trage senzațional, dar pe lîngă, din poziția ce-i prielește la loviturile libere. Sabău intră mai mult la joc. Tribunele cîntă o rugă pentru zei. Publicul vrea înainte, vrea centrări, vrea șuturi, vrea gol. Echipele sînt ca doi boxeri cu garda deschisă. În minutul 65, Mateuț e faultat în careul nostru, Papadopoulos e schimbat cu Bonovas, dar pe teren mai intră o sticlă. Hagi țîșnește, intră în careu, stadionul a amuțit, dar al nostru „sare coarda" și apărătorii greci resping în extremis. Stadionul e în picioare, vacarm de nedescris și de nesuportat. Prima schimbare — și tactică, și strategică : Ilie Dumitrescu (alt debutant !) în locul lui Lupescu. Peste două minute, scapă Mateuț, dar se împotmolește la 6 metri de poartă și trage afară.

Grecii revin, creînd o ultimă fază mai critică în careul nostru, după una din suficientele neglijențe care s-au mai strecurat în jocul alor noștri.

A devenit limpede că „băieții" nu mai pot aduce elenilor nici un cadou.

Dar, ținînd cont de victoria Danemarcei asupra Bulgariei, este tot atît de limpede că drumul nostru spre Roma nu mai este atît de ușor, cum îl vedeam.

CLASAMENTUL GRUPEI

1. ROMÂNIA	3	2	1	0	6–1	5
2. Danemarca	3	1	2	0	4–2	4
3. Grecia	3	0	2	1	1–4	2
4. Bulgaria	3	0	1	2	2–6	1

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca

flacăra

anul XXXVIII
18 (1767) VINERI 5 mai 1989

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Zile de eternă primăvară istorică:

8 mai

9 mai

Comentarii evocatoare în pag. 12—13

Sărbătoarea muncii

Desfășurată
intr-o atmosferă
de vibrant patriotism

ADUNAREA FESTIVĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

a prilejuit reafirmarea
unității indestructibile
a intregului popor
in jurul partidului,
al secretarului său general,
tovarășul
Nicolae Ceaușescu

Comentariu în pag. 3

La aniversarea unui secol
de la proclamarea zilei
solidarității internaționale
a celor ce muncesc și a 50 de ani
de la marea demonstrație patriotică,
antifascistă și antirăzboinică
in Capitală s-a deschis

EXPOZIȚIA OMAGIALĂ

emoționantă evocare a remarcabilei
activități revoluționare
a tovarășului Nicolae Ceaușescu
și tovarășei Elena Ceaușescu

Comentariu în pag. 2

Laudă muncii, laudă ideii!

Cerințele de calitate ale producției moderne imprimă edificiului impunător al muncii **structura de rezistență a** ideii. **Este premisa și concluzia grupajului de articole din pag. 4—5.**

Eminescu și istoria

Un prim articol despre profunzimea gîndirii istorice a poetului național, un grupaj dedicat evenimentului pe care-l numim cu infinită sensibilitate „Centenarul Eminescu" (pag. 9 și 14).

Bisturiul și „Plafar"-ul

Două modalități diferite de a reda oamenilor sănătatea, două căi pe care merg și-un chirurg celebru și niște farmacologi „anonimi", fiecare muncind în felul lui, dar toți avînd simțul datoriei față de cetățean (pag. 16—17).

Biblioteca județeană
MUREȘ

Expoziția omagială

Mărturii ale luptei revoluționare, recunoștință pentru prezentul luminos

Întîmpinați, la sosire, cu cele mai fierbinți sentimente de stimă și recunoștință, de numeroși oameni ai muncii bucureșteni, care au aclamat îndelung pentru partidul nostru și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, după ce au primit buchete de flori oferite de grupuri de pionieri și șoimi ai patriei, au fost invitați să viziteze expoziția omagială, reprezentînd, prin variate mărturii documentare, o evocare a manifestărilor muncitorești prilejuite de sărbătorirea în țara noastră a zilei de 1 Mai, manifestări jalonînd de fapt istoria eroică a clasei muncitoare, drumul străbătut de aceasta de la începuturile sale și pînă la edificarea noii orînduiri sociale în România.

La festivitate au luat parte membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv, ai C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători ai unor instituții centrale, organizații de masă și obștești, reprezentanți ai vieții noastre științifice și culturale.

La intrarea în expoziție, între datele ce marchează cele două evenimente aniversare, se află portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu încadrat de drapele roșii și tricolore.

Mărturii documentare — fotografii, grafică militantă, extrase din presa vremii — consemnează pe un spațiu larg marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 — în organizarea și desfășurarea căreia o determinantă contribuție au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu — demonstrație ce a avut un larg ecou în conștiința poporului nostru, cît și pe plan internațional.

Expoziția ilustrează în continuare sărbătorirea zilei de 1 Mai în perioada 1940—1944 în condițiile activității ilegale a Partidului Comunist Român pentru organizarea mișcării de rezistență antifascistă, pentru realizarea Frontului Unic Muncitoresc, pentru unirea tuturor forțelor democratice împotriva războiului, pentru pregătirea și înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944.

Este apoi amplu prezentată perioada de după Congresul al IX-lea care a ales în suprema funcție de conducere pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este reliefată, pe o hartă a țării, impetuoasa dezvoltare a județelor pe plan economic. Exponatele pun cu putere în evidență mărețele ctitorii ale României socialiste contemporane : Canalul Dunăre—Marea Neagră, metroul bucureștean, mărețele lucrări urbanistice din Capitală, amenajarea complexă a rîului Dîmbovița, noile unități ale sistemului energetic național, impunătoarele edificii de învățămînt, sănătate, ansamblurile de locuințe păstrînd, în funcție de zona geografică, tradiția estetică și constructivă locală.

Expoziția cuprinde și un mare număr de lucrări de grafică, pictură, sculptură. În cadrul secțiunii de carte este prezentată la loc de frunte opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, contribuție de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea creatoare a gîndirii și practicii revoluționare contemporane, la îmbogățirea cunoașterii universale.

Expoziția cuprinde deasemeni lucrările științifice ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, operă recunoscută pe plan mondial, aport de seamă la îmbogățirea patrimoniului cunoașterii naționale și universale.

Expoziția omagială consacră, în ultima sa parte, un spațiu semnificativ importantului eveniment din viața partidului și a țării — Congresul al XIV-lea al P.C.R. — care va stabili direcțiile principale ale dezvoltării economico-sociale a patriei în cel de al nouălea cincinal, 1991—1995, și pînă în anul 2 000, în perspectiva făuririi depline a societății socialiste multilateral dezvoltate în România și trecerii la înfăptuirea principiilor comuniste de viață și muncă.

La plecare, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost salutați, din nou, de oamenii muncii bucureșteni prezenți la inaugurarea expoziției. S-a aclamat cu însuflețire și căldură pentru partid și secretarul său general. „Partidul — Ceaușescu — România !", cîntec cu valoare de simbol, a fost intonat cu entuziasm, participanții marcînd astfel odată mai mult hotărîrea lor de a face totul pentru desăvîrșirea nobilelor țeluri propuse de partid, pentru popor, în spiritul conștiinței națiunii noastre și cu rezonanță în conștiința lumii dornică de pace și progres.

HORIA PĂTRAȘCU ■

1 Mai 1939: context și semnificații istorice

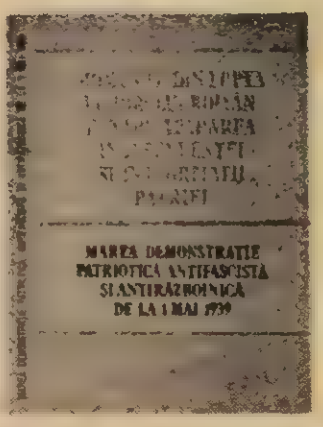

Sub auspiciile Institutului de Studii Istorice și Social-Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., Editura Militară a pus recent la dispoziția publicului larg volumul „Momente din lupta poporului român pentru apărarea independenței și integrității patriei — Marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939", consacrat unor evenimente de referință din istoria patriei, acordînd spațiul cel mai larg etapei interbelice, perioadă în care ideile înaintate promovate de Partidul Comunist Român, aveau să se identifice tot mai mult cu interesele fundamentale ale poporului nostru, în primul rînd cu dorința sa de unitate și independență național-statală, de progres economic și social.

Primul studiu readuce în atenția cititorilor cîteva din momentele cruciale ale trecutului nostru național, începînd cu lupta eroică a strămoșilor dacogeți și a voievozilor medievali și terminînd cu evenimentele de incandescență revoluționară de la 1784, 1821, 1848, precum și cele de la 1859, 1877 și 1919.

Următorul studiu analizează mișcarea politică, economică și socială din România în contextul larg al situației internaționale din cel de al 4-lea deceniu al veacului nostru, cînd în fața omenirii devine tot mai evidentă ascensiunea fascismului și revizionismului din Europa, precum și iminența unei noi conflagrații mondiale. Informații noi și comentarii pertinente contribuie la mai buna înțelegere a acestei etape dramatice din istoria planetei Pămînt, reliefîndu-se rolul și importanța pe care le-au avut în istoria României și în conștiința colectivă a poporului nostru politica lucidă, angajantă, dăruirea și puterea de sacrificiu a comuniștilor români.

Celelalte două capitole sînt dedicate rolului pe care istoria avea să-l încredințeze Partidului Comunist Român, continuatorul firesc al bogatelor tradiții de luptă ale națiunii noastre, trup din trupul clasei muncitoare, al țărănimii și al intelectualității progresiste, aflat în primele rînduri ale unei bătălii în numele rațiunii, libertății naționale și sociale, salvgardării integrității teritoriale, independenței și suveranității statului național unitar român, bătălie ce a culminat cu marea demonstrație patriotică de la 1 Mai 1939. Mărturii noi, date de arhivă inedite, aduse la lumină prin osîrdia cercetătorilor, înfățișează legătura organică între caracterul și amploarea demonstrațiilor de la 1 Mai 1939 și întreaga activitate desfășurată în anii premergători acestui eveniment de către comuniști, socialiști și social-democrați, întreaga străduință pentru mobilizarea tuturor forțelor social-politice din România în luptă împotriva fascismului și hitlerismului, de apărare a patriei, a integrității sale teritoriale. Lectura celor două studii prilejuiește o pătrunzătoare înțelegere a acestor memorabile evenimente, generozitatea materialului documentar oferind o emoționantă reîntoarcere pe firul timpului în chiar miezul evenimentelor, iar aici, o profundă și amănunțită cunoaștere a lor. Beneficiem astfel de un amplu documentar consacrat luptei ireconciliabile dintre adevăr și minciună, între exploatați și exploatatori, ce avea să culmineze, atunci în preziua celui de al doilea război mondial, cu grandioasa manifestație de masă, organizată la 1 Mai 1939. După cum se știe, manifestația din Capitală, pe care cercurile guvernamentale doreau să o orienteze în sprijinul lor, s-a transformat datorită militantului comunist Nicolae Ceaușescu, capacității sale organizatorice, elanului și dăruirii sale ce i-au caracterizat mereu activitatea — într-o amplă acțiune antifascistă și antirăzboinică de apărare a independenței și fruntariilor României, împotriva Germaniei hitleriste. Prin contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, s-a izbutit radicalizarea demonstrației de pe străzile Bucureștiului, mobilizarea a mii de cetățeni și afirmarea, în timpul desfășurării ei, a lozincilor lansate de partidul comunist. Demonstrația, unică prin amploarea ei pe continentul european, a proiectat în fața opiniei mondiale imaginea unui popor dornic de pace și libertate.

Privită în perspectiva evoluției istorice, marea demonstrație de la 1 Mai 1939 a avut un rol esențial în crearea frontului național antifascist, în unirea tuturor forțelor revoluționare, democratice, patriotice din țara noastră în lupta împotriva fascismului și războiului. Pornind de la acest adevăr inexorabil, cel de al cincilea studiu se referă la perioada ultimelor cinci decenii de istorie națională, incluzînd deopotrivă etapa războiului, actul revoluționar de la 23 August 1944 și intrarea ireversibilă a României în evul său socialist. Fructificînd la maximum tradițiile revoluționare preexistente, demonstrează autorul, poporul nostru avea să înfăptuiască sub conducerea Partidului Comunist Român, revoluția și construcția socialismului, corelînd legic și firesc un fenomen al dezvoltării sociale în istoria națională a României, o istorie ce și-a demonstrat cu prisosință de-a lungul ultimilor 24 de ani.

Lucrarea însumează 230 de pagini și se distinge prin densitatea ideilor și bogăția informației, desfășurînd comentariile în jurul faptelor de viață și punînd la îndemîna cititorului argumentele adevărului. O carte instructivă, de eficientă educație patriotică.

LIVIU TIMBUS ■

Adunarea festivă din Capitală

puternică reafirmare a unității indestructibile a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu

Cu entuziasm și bucurie în inimi, mii de locuitori ai Capitalei au participat simbătă la adunarea festivă organizată cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai — Ziua celor ce muncesc, al aniversării unui secol de la declararea acesteia ca zi a solidarității muncitorilor de pretutindeni și a 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 din București.

Întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu mii de oameni ai muncii de cele mai diferite profesii, veniți în Sala Palatului Republicii, unde s-a desfășurat adunarea festivă, a constituit și de data aceasta un prilej de vibrantă reafirmare a dragostei și respectului profund cu care partidul, poporul întreg înconjoară pe secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, pentru pilduitoarea sa activitate consacrată de peste cinci decenii și jumătate slujirii glorioaselor idealuri de libertate națională și dreptate socială, cauzei socialismului, progresului și păcii.

În aclamațiile și uralele participanților la adunare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au luat loc în loja oficială. Se aflau în sală membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului. La adunare au participat membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, membri de partid cu stagiu în ilegalitate, conducători de instituții centrale, organizații de masă și obștești, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai unor unități economice, ai vieții noastre științifice și culturale, generali și ofițeri, oameni ai muncii din întreprinderi bucureștene.

Erau prezenți șefi ai misiunilor diplomatice acreditați la București, membri ai corpului diplomatic, corespondenți ai presei străine, oaspeți de peste hotare.

A fost intonat Imnul de Stat al Republicii Socialiste România.

Luînd cuvîntul în deschiderea adunării festive, tovarășul Barbu Petrescu, prim-secretar al Comitetului Municipal București al P.C.R., primarul general al Capitalei, a exprimat simțămintele întregului popor care trăiește momente de cea mai înaltă vibrație patriotică prilejuite de sărbătorirea a o sută de ani de la declararea întîiului de Mai ca zi a solidarității celor ce muncesc de pretutindeni și aniversarea a 50 de ani de la marea demonstrație patriotică de la 1 Mai 1939, glorioasă încununare a luptei poporului român împotriva fascismului și războiului, pentru independența, suveranitatea și integritatea patriei, în organizarea și desfășurarea căreia o contribuție hotărîtoare, determinantă au avut-o eminenții militanți comuniști și patrioți înflăcărați, străluciți conducători politici revoluționari ai națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu. Odată cu omagiul fierbinte pe care l-a exprimat conducătorilor iubiți ai partidului, tovarășul Barbu Petrescu a dat glas angajamentului ferm al comuniștilor, al oamenilor muncii din Capitală de a realiza în actualul cincinal o producție industrială suplimentară de peste 15 miliarde lei, de a-și spori astfel, pe măsura condițiilor create, contribuția la creșterea avuției naționale, întîmpinînd cu noi și remarcabile înfăptuiri cea de a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIV-lea Congres al partidului.

Despre semnificația evenimentelor aniversate a vorbit tovarășul Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat. Printre altele, vorbitorul a spus : „Poporul român, strîns unit în jurul gloriosului nostru partid comunist, al genialului strateg al dezvoltării României socialiste moderne, secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își reafirmă, în acest moment de măreață sărbătoare, hotărîrea fermă, nestrămutată de a înfăptui în mod exemplar cutezătoarele obiective stabilite pentru acest an și pentru 1990, programele de viitor, pentru cincinalul 1991—1995, pînă la orizontul anilor 2000—2010, ce vor da o nouă și luminoasă perspectivă de progres și civilizație patriei noastre".

La aniversarea marii manifestații populare de acum cinci decenii, cele mai alese gînduri și sentimente, de dragoste profundă, de atașament și recunoștință ale Partidului Comunist Român, ale înțeleptului nostru popor se îndreaptă către eminenții revoluționari patrioți, străluciți exponenți ai clasei noastre muncitoare, ai întregii națiuni, atașați profund idealurilor socialismului și comunismului, marilor năzuințe de libertate, independență și suveranitate, de progres și pace, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, a mai subliniat vorbitorul.

În continuare a avut loc un spectacol festiv. La reușita acestuia și-au adus contribuția actori de frunte ai scenelor bucureștene, mari formații corale și orchestrale, ansambluri de balet și dansuri populare laureate ale ultimelor ediții ale Festivalului Național „Cîntarea României", soliști vocali și instrumentiști, elevi, studenți, militari.

Manifestarea consacrată zilei de 1 Mai s-a încheiat într-o atmosferă înălțătoare, de vibrant patriotism. Întreaga sală a aplaudat cu mare însuflețire, ovaționînd îndelung pentru Partidul Comunist Român, pentru secretarul său general.

În această atmosferă de mare entuziasm și profundă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, răspunzînd vibrantelor manifestări de dragoste și atașament, a spus : **„Trăiască eroicul nostru partid comunist în deplină unitate cu întregul popor, pentru victoria socialismului și comunismului, pentru independența și suveranitatea României".**

Sărbătorirea zilei de 1 Mai a pus cu putere în evidență totala aderiune a națiunii noastre la politica internă și externă a partidului și statului, ilustrînd hotărîrea întregului popor de a acționa în strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, pentru îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului.

OPREA GEORGESCU ■

Cuptorul care coace milioane

Dacă n-ar fi vorba decît de un cuptor de pîine într-o gospodărie oarecare, n-ar fi decît o banalitate. Dar nu e. Directoarea Întreprinderii „Porțelanul" din Alba Iulia, chimista Elena Covaciu, ne face să înțelegem de ce. „În 1987, ne-am făcut singuri primul cuptor. Primul făcut de noi. Pentru arderea decorului. La 800 de grade. Ardere rapidă. În loc de 5 ore, fluxul durează doar 60 pînă la 90 de minute. Crește mult productivitatea și se reduc simțitor consumurile energetice. Totul a fost proiectat și realizat integral de oamenii noștri. Șef de proiect : inginerul Napol Popescu. Așa am prins curaj În 1988, am realizat alt asemenea cuptor, în care temperatura este de 1 250 de grade. Anul acesta, la 31 martie, am pus în funcțiune, în premieră națională, un cuptor **de aceiași autori**, pentru arderea rapidă a masei de porțelan. Reduce timpul de ardere de la 30 de ore la 3 ore și jumătate. Realizarea efectivă a acestui cuptor a luat 3 luni. Important : un asemenea cuptor, chiar mai modest ca parametri, cumpărat din import, ne-ar fi costat vreo 10 milioane bune de dolari ; noi ni l-am făcut singuri cu mai puțin de 10 milioane de lei. Evident, cu aparatură de la cîteva întreprinderi specializate din țară. De pildă, pentru partea hidraulică, am colaborat — și am colaborat admirabil — cu «Balanța» Sibiu".

Ca să ajungem la noul cuptor, trecem pe un drum labirintic, printre bijuteriile de porțelan ce ies fără întrerupere de sub degetele muncitorilor. (Ceea ce se numește **inteligența mîinii** capătă aici expresii fermecătoare, mai ales că, în aceeași incintă, vezi drumul parcurs de nobilul pămînt, de la stadiul de pastă cenușie pînă la expoziția care reunește generații de adevărate opere de artă.) Aflu că partea de concepție pretinsă de cuptorul, care este azi mîndria întregii întreprinderi, au realizat-o, împreună cu șeful de proiect, inginerii Radu Matei Todoran și Ștefan Ștefănescu. Napol Popescu a coordonat întreaga lucrare și a participat cu toți cei 8 membri ai colectivului de cercetare. Radu Matei Todoran a răspuns de proiectarea tehnologică, iar Ștefan Ștefănescu a coordonat partea de automatizare. El este — ca și Napol Popescu — inginer electromecanic, dar s-a specializat în automatizări. Toți sînt tineri și cu proiectul acesta au obținut anul trecut premiul I pe țară la Concursul de creație tehnico-științifică pentru tineret al U.T.C.

„Greu n-a fost decît pînă ne-am lămurit cum să facem ce ne cerea directoarea noastră, spun autorii proiectului. La început, ne-am cam temut : documentație științifică pentru arderea rapidă este foarte puțină. În cuptorul acesta cel mai tare a crezut tovarășa directoare Elena Covaciu. Era convinsă, înaintea noastră, că putem să-l facem. Am adoptat niște soluții mai bune, mai moderne decît altii. Toată instalația de ardere este gîndită de noi pe o soluție nouă, originală. Și zidăria este absolut originală. Numai cu materiale indigene. Costul total s-a ridicat cam la 9,5 milioane de lei în regie proprie, inclusiv cheltuielile de colaborare cu : Centrul de Cercetări și Proiectări pentru Gaz Metan Mediaș, Întreprinderea Mecanică pentru Gaz Metan din aceeași localitate, Institutul de Proiectări pentru Industria Ușoară București, Întreprinderea de Elemente pentru Automatizări București, Întreprinderea de Produse Refractare Pleașa de lîngă Ploiești, Întreprinderea „Răsăritul" Brașov, Întreprinderea de Produse Refractare Alba Iulia, Întreprinderea de Ventilatoare București și altele. De execuția zidăriei au răspuns inginerul Nicolae Bogdan și chimistul Petru Paniti. O contribuție remarcabilă au avut : electricianul automatist Sever Florea, electronistul Cristian Vănoagă, A.M.C.-iștii Andrei Puican, Gheorghe Săndulescu și Aurel Șandru, lăcătușii Gheorghe Vlad și Simion Drăghici, hidraulicianul Ioan Szabo, instalatorul Valentin Marian.

De cîte ori a apărut o dificultate care ne depășea, a rezolvat-o personal tovarășa directoare. Dacă nu insista dînsa atît de mult, poate nu exista cuptorul azi. Au fost clipe cînd chiar nouă ni se părea că ne supraapreciază. O încredere pe care — între specialiști — ori nu ești în stare s-o simți ori nu se poate altfel decît s-o onorezi.

Cuptorul făcut de noi va intra în dotarea tuturor întreprinderilor de ceramică fină din țară. Au și început să vină solicitatori. (Proiectul celuilalt l-am și dat la „Iris" Cluj-Napoca, la „Faimar" Baia Mare, la Întreprinderea de Sticlărie și Porțelan Dorohoi.) Este complet automatizat. În viitor, cînd conducerea acestui cuptor o vom trece pe calculator, performanțele sale vor fi sensibil ridicate. El se pretează la automatizarea și mecanizarea completă a fluxului de glazurare — încărcare — descărcare — șlefuire. Este tendința firească în domeniul nostru. La ora aceasta, eficiența noii tehnologii se exprimă, de pildă, în reducerea cam de trei ori a consumului de combustibil pe unitatea de produs, reducerea aproape completă a materialelor-suport (în cuptoarele clasice, peste 60 la sută din suprafața secțiunii utile este ocupată de aceste materiale refractare auxiliare, pentru a căror încălzire se consumă peste jumătate din energia calorică utilizată), îmbunătățirea calității produselor, creșterea productivității muncii de 2,5 ori".

Dincolo de faptul în sine și de performanțele tehnice ale acestei noutăți — care, fără îndoială, îi interesează foarte mult pe specialiști — poate cel mai cuceritor lucru de la „Porțelanul" Alba Iulia este atmosfera de ansamblu, senzația că tot ce se face aici este extrem de simplu. Toată febrila căutare de soluții tehnice mai eficiente se consumă sub o aparență derutantă de calm, într-o grădină fastuoasă unde se iau la-ntrecere bijuteriile de porțelan cu florile adevărate ce invadează incinta, holurile, cantina superbă, biroul directoarei („Ieri am cumpărat încă o mie de bulbi de gladiole".), un climat în care grija pentru tot ce ține de gust se îmbină cu aceea dedicată — fără crispări și oboseală — problemelor de muncă și de viață ale fiecărui muncitor. Un amănunt : de anul trecut, aici se alege **Miss Porțelan** (în 1988 — Monica Stan, decoratoare de la atelierul de creație ; în 1989 — Alina Romcea de la C.T.C.).

O atmosferă care explică în bună măsură și calitatea produselor apreciate nu numai pe piața internă ci în încă 27 de țări, unde sînt cerute de 32 de firme. Față de 1985, în acest an, exportul reprezintă 190,8 la sută. De opt ori distins cu Ordinul Muncii, acest colectiv a obținut de trei ori — pentru activitatea din 1985, 1986 și 1987 — titlul de Erou al Muncii Socialiste.

La asemenea **gospodari**, nu mai este de mirare extraordinarul cuptor pe care și l-au făcut singuri.

DORIN GHERGHINESCU

LAUDA MUNCII.

Industrie în „tunelul timpului"

Există un miraj al cuvintelor, neîndoielnic, tot așa cum este adevărat că unele cuvinte spun mai puțin unor oameni și mai mult altora. Dar o convingere comună este, bunăoară, că știința și tehnologia, sau industriile de vîrf, se vor dezvolta în viitor la parametri astăzi inimaginabili. În acest caz, intuind că mirajul cuvintelor se înfrățește cu o anume imprecizie a lor, născută dintr-un firesc entuziasm, specialiștii sînt aceia care, în primul rînd, încearcă să nu cadă în cursa unor speculații gratuite. Majoritatea specialiștilor afirmă, de exemplu, că un muncitor de la mijlocul acestui secol, adus prin timp direct în uzina anului 2000, nu ar fi chiar atît de rătăcit într-o lume complet nouă și necunoscută lui. Observația aceasta fiind valabilă cel puțin în ce privește industria constructoare de mașini. În fața unuia dintre cele mai complexe sisteme automatizate de prelucrare a metalului, comandat de computer, muncitorul cu pricina ar recunoaște imediat strungul sau freza pe care el le comandase manual. Pe scurt, el n-ar fi propulsat într-o lume de science-fiction și realitatea căreia i-ar fi martor ar fi doar aceea a unei lumi mult mai avansate tehnic și tehnologic, chiar în condițiile în care deceniile ce vin vor cunoaște o accelerare a tendințelor conturate în prezent ca linii principale de transformare a activității industriale. Una dintre aceste linii directoare fiind și caracterul „flexibil" al fabricației, despre care la **Centrul de inginerie tehnologică și proiectări pentru construcții de mașini din Brașov** se vorbește nu doar ca despre un gînd de viitor îndepărtat, ci ca despre o realitate care a prins contur și se consolidează permanent.

Istoricește vorbind, ne spune inginerul-șef al acestui centru, Ioan Dracea, primele utilaje prelucrătoare care au fost automatizate au fost acelea folosite pentru fabricația de serie mare (automobile, camioane, mașini agricole etc). S-au realizat, astfel, mașini-unelte ce prelucrau o singură piesă, pentru fiecare fază productivă folosindu-se cîte un utilaj specializat. Apoi, prin legarea în flux continuu a acestor utilaje, au luat naștere cunoscutele linii automate cu transfer. Aceste sisteme de mașini, ce au revoluționat fabricația de serie mare și au permis democratizarea consumului, făcînd mai ieftine și accesibile produse ce erau considerate înainte prea scumpe pentru cumpărătorul mediu, aveau totuși dezavantajul că ele asigurau doar aproximativ a cincea parte din totalul producției în domeniul construcțiilor de mașini, restul fabricației trebuind să fie de serie mică sau unicate.

O linie automatizată monovalentă, ne spune la rîndul său inginerul Constantin David, consilier tehnic la Centrul de inginerie tehnologică din Brașov, este alcătuită dintr-un număr de mașini capabile să execute anumite operații într-o anumită ordine, să taie, să frezeze, să strunjească. O asemenea linie este excelentă pentru a produce o piesă în mii sau zeci de mii de exemplare, de pildă un bloc-motor pentru automobile. Dar dacă vrei să treci la un alt model al produsului ori dorești să schimbi profilul fabricii, trebuie să renunți la vechea linie și să construiești una nouă, destinată altui tip de bloc-motor sau altor piese ce interesează. Astfel de linii sînt rentabile și ele se amortizează, într-adevăr, numai prin producție de serie mare, dar trebuie spus că studii de specialitate au arătat că aproximativ 80 la sută din totalul producției din construcția de mașini sînt piese al căror număr — într-o întreprindere — poate fi chiar de ordinul zecilor sau sutelor de exemplare. În aceste condiții, soluția optimă este realizarea de **celule de fabricație flexibilă** sau de **sisteme de fabricație flexibilă** cărora tehnicienii le spun, mai pe scurt, **C.F.F.** sau **S.F.F.**

De fapt, continuă inginerul Constantin David, este vorba despre o nouă strategie tehnologică. Ea este rezultatul unei noi concepții în crearea unor grupuri de mașini-unelte legate între ele într-un sistem complex și polivalent cu ajutorul calculatoarelor. O mașină poate executa acum o seamă de operații diferite iar piesele nu mai trec într-o ordine rigidă de la o mașină la alta, ci pot fi prelucrate mai întîi de o mașină, trecute apoi la a doua, după aceea la o altă mașină, din nou la prima și apoi la a doua, această ordine fiind schimbată oricînd este nevoie, prin simpla reprogramare a calculatorului. Astfel pot fi prelucrate, simultan, zeci de piese, cu un grup de fabricație flexibilă alcătuit din cîteva mașini-unelte. Aceleași piese care înainte se făceau cu ajutorul a 20 de mașini-unelte, acum se pot face la fel de bine, dar mult mai repede, cu ajutorul a 3, 4 sau 5 mașini. Dar aceasta nu e singurul avantaj pe care-l aduce fabricația flexibilă. În primul rînd, ea dă industriei posibilitatea de a răspunde cu promptitudine cererii pieței, în condițiile în care producătorul își asigură o certă eficiență economică. Studii de specialitate au arătat, de altfel, că pe această cale productivitatea muncii crește spectaculos. Și mai mult : că în acest fel se înregistrează o reducere apreciabilă a consumului de energie.

Pentru unele unități brașovene aparținînd industriei construcțiilor de mașini sau pentru întreprinderi ca I.M.A.S.A. Sfîntu Gheorghe, „Automecanica" Mediaș sau Întreprinderea de piese auto din Sibiu, proiectele alcătuite de specialiștii Centrului de inginerie tehnologică din Brașov au reprezentat un pas important în trecerea de la liniile, chiar automatizate, dar rigide, la sistemul flexibil de fabricație. Aceste realizări se alătură celor înregistrate de alte colective de specialiști din țară și constituie punctul de plecare pentru extinderea pe scară largă a automatizării flexibile în industria constructoare de mașini, în anii următori, pentru realizarea practică a dezideratului prioritar al modernizării industriei din țara noastră.

D. CONSTANTINESCU

LAUDA IDEII!

Căutînd lumina în bobul de nisip

Într-o meserie a cărei istorie numără sute de ani, fiecare nou venit are de recuperat avantajul copleșitor al tradiției, al deprinderii gesturilor îndelung șlefuite de meseriași care au ridicat arta sticlăriei la cotele unui rafinament desăvîrșit. Cu toate acestea, cei 15 ani de existență ai Întreprinderii de sticlărie de menaj din Tîrgu Jiu dau dreptul oamenilor de aici să vorbească, cu uimire parcă, despre tradiția produselor realizate, despre palpitanta biografie a întreprinderii de pe malul Jiului.

La început a existat un grup de inimoși veniți de prin toate părțile țării, din Bihor, Bistrița, Maramureș sau Banat, aduși de ambiția de a deschide un drum nou în meseria lor. Cei mai mulți au rămas și azi aici și doar din cînd în cînd își mai aduc aminte, fără părere de rău, de locurile din care au pornit.

Primii pași au fost teribil de grei. E drept, forță de muncă era din belșug, entuziasm de asemenea, dar gradul de calificare a oamenilor nu depășea cu nimic cota zero. Și totuși activitatea întreprinderii a demarat cu viteza unui alergător pe suta de metri. După doi ani, timp în care au fost turnate sticle și borcane pentru piața internă, primele produse din sticlă începeau să strălucească în fața beneficiarilor externi, arătînd lumii o nouă trăsătură a municipiului Tîrgu Jiu. Un an mai tîrziu s-a născut ideea înființării unei secții proprii de exploatare a cuarțului, la Uricani, problema materiilor prime de calitate fiind rezolvată în cîțiva ani. Pe zi ce trecea, întreprinderea se dezvolta vertiginos, oamenii învățau să-și facă meseria cît mai bine, gîndeau noi soluții pentru a-și ușura munca și implicit pentru a ridica calitatea obiectelor ce ieșeau din mîinile lor. Aproape de la sine s-a închegat un nucleu de oameni deosebiți, frămîntați zi și noapte de ambiția de a face singuri lucruri noi, inedite, fără de care nu s-ar fi putut ține pasul în cursa pentru o nouă calitate. Așa se face că echipa de autoutilare a pus la punct o nouă tehnologie de fabricare a sticlei colorate în cantități mici (tehnologia fabricării sticlei în cantități mari o știa oricine!), cuptorul de topit sticla colorată plus o serie întreagă de dispozitive complexe de șlefuire a sticlei. Poate și de aceea secția SLAIF, adică secția de șlefuire a sticlei, este una din cele mai bune din țară.

Strategia acestor inițiative este simplă: ușurîndu-le munca, oamenilor le rămîne timp și predispoziție pentru latura artistică a muncii lor. „Sticlă știe să facă oricine, îmi spune Magdalena Tudorescu, secretara Comitetului de partid, dar sînt puțini în lume care să facă și piese de artă din sticlă. Această idee ne-a călăuzit activitatea și, spun eu, cred că am reușit în mare măsură, altfel nu-mi explic cererea mereu crescîndă a partenerilor străini. Pentru a ne menține în acest circuit internațional, ne-am organizat munca în așa fel încît să putem produce orice model nou, indiferent de complexitatea lui. Dar anul trecut am creat 463 de modele, aproape jumătate din ele intrînd deja în fluxul de fabricație."

Metamorfoza grăuntelui de cuart începe cu ritualul suflătorilor la teavă, spectacol de forță și îndemînare la gura cuptorului și se termină în

dulcea mîngîiere a mîinilor ce șlefuiesc și pictează sticla. Toate operațiile sînt unice, nimeni nu face de două ori un lucru. Nici nu ar putea fi altfel, arta veritabilă e irepetabilă. Două zile nu sînt la fel pentru Valer Neag și Mihai Topescu, tinerii artiști plastici ai colectivului de creație, orizontul artei lor întinzîndu-se din Japonia pînă în Danemarca și din Austria pînă în Statele Unite, drumuri marcate de numeroasele premii obținute la diferite concursuri internaționale. În ciuda tinereții lor, numele și arta lor sînt unanim recunoscute și de aceea nu e de mirare că toate produsele ieșite pe poarta întreprinderii te incită să le descoperi noi valențe artistice și funcționale. În definitiv, toate eforturile acestui colectiv de oameni nu vizează decît un singur lucru: un licăr de lumină pus chiar și în cele mai banale obiecte pe care le folosim zilnic pentru a ne înfrumuseța viața.

EUGEN NEGREA

Zilnic, zeci și zeci de vagoane de cale ferată străbat liniile țării purtînd în interior, atent ambalată, îmbrăcămintea noastră cea de toate... anotimpurile; zeci, sute de tone, mii de tone de fire din lînă, plastic, sau bumbac, străbat — împletite, lipite, țesute, flaușate, etc. — distanțele dintre producător și persoana particulară (aflată, uneori, pe *alte meridiane* ale lumii !), spre a-i oferi acestuia din urmă căldură, confort, satisfacție. Ciorapi sau lenjerie de corp, treninguri sau jachete, fuste, fulare, pulovere, cămăși, bascuri, mănuși, metraj pentru confecții — sînt obiecte ce se admiră în vitrină, se probează, se cumpără, se îmbracă, se poartă... îmbătrînind, uzîndu-se în cele din urmă cum e și firesc. Și urmînd altele: mai frumoase, mai colorate, mai funcționale...!

Cantitățile de materie textilă circulînd pe mai toate mijloacele de transport ale țării (și lumii, repet !), sînt ușor de imaginat. Sînt ușor de imaginat vastele plantații de bumbac sau cînepă, sau în, sînt ușor de imaginat imensele crescătorii animaliere de unde se extrage părul necesar minusculelor împletituri — este așadar ușor de imaginat FIBRA de lucru, *în sine*; mai puțin însă, cred, poți realiza că cel mai umil, cel mai neînsemnat „obiect" de îmbrăcăminte pe care l-ai luat pe tine, într-o dimineață, plecînd la serviciu, poartă, *în sine*, cîteva *milioane* de înțepături... Făcute de — un AC !

(Micul dicționar enciclopedic — E.E.R.B., 1972 :) „*AC* (lat.) s. n. 1. Ustensilă mecanică, subțire, ascuțită, prevăzută cu un orificiu prin care se trece un fir și care servește la cusut."...

Definiție valabilă, în genere, la tot ce se referă la materialele textile; cu remarca: dacă la o primă categorie, cea a țesăturilor din diverse, obiectul-motor este *suveica* — la cea de a doua, TRICOTAJELE (de orice gen !), factorul prim, și fără de care nu se poate face nimic — este *acul*.

București, strada „UNITĂȚII" nr. 79 (a localiza această adresă, este ca și cînd ai căuta „un AC într-un car cu fîn": impetuoasele lucrări de reconstrucție civică a Capitalei din zona „Baba Novac" au izolat-o cumva, praful și duruitul iscat de camioanele de tonaj greu, de buldozere, trepidațiile resimțite de la înaltele macarale, etc., s-ar zice că nu fac casă bună cu activitatea silențioasă a celor peste 1 500 oameni ce-și desfășoară munca într-o întreprindere de profil mecanică fină, precum *„ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT — BUCUREȘTI"*.

Întreprindere *unică* în țară (sînt, se pare — 12 în *întreaga lume !*)...

Beneficiez de amabilitatea gazdelor (ing. *Ion Petricel* și *Florica Mihuț*, controlor CTC — directorul și, respectiv, secretarul Comitetului de partid al întreprinderii), pentru a-mi face o imagine generală asupra celor ce se realizează aici: I.A.T.B. însumează două activități de fapt: *ace* și *accesorii tricotat* (profil de bază) și

ACUL, o axă de rotație a lumii

dar *pregătirea lor* propriu-zisă se face *aici*; meseria se transmite nu din tată în fiu, ci de la tată la... nepot ! Mulți dintre tinerii căsătoriți, aici s-au cunoscut, îi vor înlocui pe cei care ies la pensie... !. Dar — *acele* ?"

Acele de tricotat, *într-adevăr*, zilnic, pe porțile I.A.T.B. iese ceva... cum să vă spun?!... aducînd cu un mare geamantan de voiaj (mai exact: nici măcar un metru cub, ca volum). Asta însemnînd (vă rog, forțați-vă imaginația !) circa *200 000 bucăți ace*, însumînd *peste 800 tipuri* — destinate celor 46 întreprinderi republicane de profil ce ne îmbracă, tuturor U.J.C.M.-urilor avînd secții de tricot — ca să nu mai vorbim de EXPORT (Elveția, R.F.G., țările socialiste europene, R. P. Mongolă, etc.). *Zilnic !*

Producerea unui AC este o operație spectaculoasă, începînd de la nașterea sa (adică din ștanțarea primului profil, din banda sau sîrma de oțel), și pînă la deplina sa maturitate (vezi, schematic, fotografia din titlu), el, viitorul AC parcurgînd între 55 și 80 de operații. „Paletele" (acea piesă minusculă care și prinde și răsucește apoi firul, aflată la vîrful acului, balansînd într-un nit de 0,14 mm !), se pot aduna — cîteva sute ! — **într-un gram.** Realizați, oare, cîte... hm !, grame, are maieul sau pulovărul pe care-l purtați acum ?!

Dintr-un anumit punct de vedere, ACUL pentru tricot produs de IATB nu se deosebește de „Croșeta" bunicelor noastre: principiul este același — rezultatele, însă, altele !

...„Tindem către cele mai fine ace: am ajuns la un vîrf de 0,45 mm grosime; frezarea în acest caz, cu mașinile noastre proprii, se face la un șanț (pentru „paletă" — N.A.) de 0,13 mm. Frezele respective — le zăriți ? (întrebarea este justificată: apuc între degete o rotiță zimțată, ca de ceasornic... ea se desparte în vreo șase astfel de foițe, zimțate... una singură, din oțel totuși, este imposibil de pipăit ! — N.A.) — frezele astea sînt tot aici făcute..."

Trictotaje... îmbrăcăminte; lucruri necesare... cadouri... bucurii. ACE... ! De-a lungul a 10 ani prețul unui ac **nu a crescut** (deși au crescut prețurile la materialele de bază !), și asta datorită productivității muncii: „Proiectarea, la noi, se combină foarte bine cu producția: ideile vin nu numai de la cabinetul de proiectare, ci chiar de la colectivul ce deservește o mașină anume; în loc de patru operații, la un ac și pe o singură mașină, s-a ajuns la dublu și chiar triplu, pe aceeași". Planul IATB este depășit, anual, în proporție de 6%... pare puțin ?! Nu e puțin: este cifra ultimilor ani, și aceeași în perspectivă. Oamenii de aici și-au propus, încă din anul care a trecut să mai facă **și altceva**: de pildă, „ace chirurgicale atraumatice"; au omologat acest produs, împreună cu Institutul de Cercetări Textile, îl vor produce încă din acest an, eliminînd astfel importul.

Iată și reversul: într-un singur trimestru al anului, IATB obișnuiește a da — pentru invenții și inovații — suma de 25—30 000 lei, stimulativ. Din fondul de 2% în afara premiilor ce se cuvin legal oamenilor muncii de aici pe linie de producție ! Este vorba de premii **personale** însumînd circa 2—3 000 lei de om. Și întreb gazdele:

„Am văzut — și vă mulțumesc pentru acest lucru ! — halele întreprinderii, urmărind fluxul de fabricare a acestor... ace, care m-au interesat în mod deosebit; am văzut, deci, utilaje așezate în linie, în fața cărora oamenii (tinere, mai ales !), supraveghează mișcarea, aceeași, a minusculelor piese... Este o muncă dificilă aceasta, **la bandă ?!**

„Nu. Nu se lucrează în tensiune, dar este solicitată o concentrare deosebită, o **atenție** mai ales — de ce să nu spun ?! — ieșită din comun; mai ales la schimbarea sortimentului, **pe același utilaj !**"

„Adică... ?"

„Lucrăm **pe microni !** Este drept, ne ajută aparatele... dar, totuși, ochiul...

„Ia uitați-vă **la asta !** (și directorul Ion Petricel scoate din buzunarul halatului cenușiu un obiect minuscul, cilindric: o lupă de ceasornicar mărind, îmi explică, de 7 ori imaginea reală, și care, spre a fi folosită, se așază între sprînceană și pometele obrazului)... Toți, cei de aici, avem... **așa ceva !** Vedem lumea mai mare !"

HORIA PĂTRAȘCU
Fotografie de DINU LAZĂR

Om ca oamenii, pămînt ca lumea

A munci cu oamenii e o meserie la fel de grea ca și munca pămîntului. Mai ales în agricultură! Trebuie să cultivi oamenii cu care muncești zi de zi, alături de care și prin care smulgi pămîntului în fiecare an o nouă recoltă, exact așa cum cultivi ogorul. Semeni o idee nouă în mentalitatea veche și greu de clintit a unui om cu tot atîta știință, atenție și grijă cu care adîncești brazda pentru a pune sămînța de porumb să prindă rădăcini în adînc împotriva secetei de deasupra. Formezi un om de nădejde, un mecanizator care să țină brazda dreaptă pînă la capătul orizontului, deși ară în condiții de noapte, la lumina farurilor, un tractorist care să iasă la timp pe cîmp, cînd pulsul muncilor agricole o cere, la fel cum înveți pămîntul să-ți dea recolta de care ai nevoie oferindu-i tot ce-i trebuie pentru a-ți răsplăti înzecit munca și speranțele.

„Pe mine inginerul Săvulescu Ion m-a crescut, își amintește cu recunoștință și respect Pădure Ion, inginerul-șef al C.A.P. Potlogi, jud. Dîmbovița. Una e să știi carte, cu totul alta e practica. Trebuie să știi carte dar numai cu asta n-ai făcut nimic dacă nu pui în practică ceea ce știi „ca la carte". Stăteam la un bloc al petrolului. N-aveam timp liber pentru prieteni. M-am împrietenit doar cu oameni care mă puteau ajuta în producție. Ca să nu fiu singur, mi-am apropiat colectivul, încercînd să mă fac agreat nu pentru funcția pe care o am ci muncind alături de oameni. Am un principiu de la care nu mă abat: respectă-te întîi pe tine dacă vrei să te respecte alții. Iar a te respecta pe tine însuți înseamnă a munci mai mult decît ceilalți!"

Sînt lucruri temeinice care pot ține un om în deplină verticalitate de-a lungul întregului său destin și pe care tînărul inginer Pădure Ion le-a învățat încă din familie. N-a fost niciodată ținut în palme. „Îți trebuie bani? — îl întreba tatăl. Cîștigă-i!" Și pentru fiecare pom sădit, tatăl său îi dădea o sumă aproape simbolică. Mai tîrziu, pe cînd era student la horticultură, ca să-și facă bani încărca ziare în gară, împreună cu cîțiva colegi, după 12 noaptea. Alții și-ar fi ascuns, poate, această secvență biografică incomodă, inginerul Pădure se mîndrește cu ea.

„M-am obișnuit cu oamenii cum m-am obișnuit cu pămîntul de pe aici, pentru că așa cum diferă pămîntul de la un loc la altul, diferă și oamenii. Am colegi care și-au schimbat pînă acum șapte locuri de muncă și cu ce s-au ales? Ce-au cîștigat în plus? Înveți cu adevărat și cîștigi cu adevărat numai dacă stai mult timp într-un loc. Aici sînt în același timp și la oraș și la sat. Stau în bloc ca la oraș, țin porc ca la țară". S-a legat de locul acesta deși a venit de la Voinească, o zonă pomicolă. S-a legat de locul acesta definitiv prin ceea ce-a făcut aici cu oamenii. Nu e vorba atît de fapte concrete, modernizarea unor grajduri sau canalul de irigații, cît mai ales de ceea ce-a schimbat în oameni, schimbîndu-se la rîndul său în mijlocul lor, în angrenajul de zi și noapte al muncii în comun. Îi spunea uneori soția: „Tu vii la zece noaptea și alții sînt după masă acasă. De ce nu faci și tu ca ei, nu ești bun de șef, nu știi să-i arzi!"

„Într-adevăr, nu știu «să ard» pe nimeni. Toate metodele mele de lucru cu oamenii sînt pașnice. Cred că e important ca oamenii cu care lucrezi să nu facă de frică sau obligație ceea ce trebuie să facă din înțelegere și conștiință. Au fost zile cînd am semănat noaptea. Nu m-a refuzat nimeni. Au venit oamenii și au muncit pentru că l-am rugat și au înțeles că asta-i situația nu pentru că l-am amenințat. Contează însă foarte mult exemplul personal. Dacă intru la ora șapte în grajd, mă la în primire îngrijitorul: „Păi, tov. inginer, eu stau în bălegar de la 5 dimineața și dumneata vii la ora asta?" Sau la semănat, dacă te vede omul că pleci de pe ogor, pleacă și el. Sigur, am renunțat la multe tabieturi personale. Dacă dorm, de exemplu, o oră în plus dimineața, îmi pierd prestigiul pe ora respectivă! Ajung tîrziu la vite și îl întreb pe îngrijitor dacă le-a adăpat. El ce-o să-mi răspundă? În mod sigur o să zică „da"! Dar altceva e să vezi cu ochii proprii da-ul ăsta! A conduce și a lucra cu oamenii înseamnă a fi tu însuți primul în toate!

Mai în glumă, mai în serios, președintele C.A.P.-ului îi spune uneori: „Alergi tu, alergi. Și crezi c-o să-ți facă cineva statuie dacă alergi atîta?" Nu-i vorba, evident, de nici o statuie. Încă n-a înălțat nimeni statui celor ce-au arat ogorul și l-au semănat doar pentru aceste fapte firești și în ordinea dintotdeauna a lumii. Da' măcar să nu fii arătat cu degetul că stai pe loc. Idealul oricărui om e să facă ceva durabil în viață. Cu cît faci mai multe, trece viața mai ușor și ai sentimentul că nici tu n-ai trecut degeaba prin viața aceasta. Idealul mereu perfectibil al inginerului Pădure Ion e omul cu care muncește. Vorbește mereu de oameni și se gîndește la ei chiar înainte de a vorbi despre pămînt, pentru că pămîntul în sine nu înseamnă încă nimic dacă nu e sfințit de sudoarea și constiința umană.

Unde lucrurile merg bine, unde ogoarele rodesc la timp și cu măsură bogată, acolo cu siguranță se muncește bine cu oamenii. Pămîntul răspunde cu dragoste și spor numai acolo unde i se vorbește cu înțelepciune și dragoste.

I. ZUBAȘCU ■

Rentabilitatea între cerințe și posibilități

UNDE E RUPT SACUL?

Din **Consiliul unic agro-industrial de stat și cooperatist Bechet** din județul Dolj fac parte 4 cooperative agricole de producție — Bechet, Ostroveni, Sadova și Dobrești —, o întreprindere agricolă de stat, o asociație economică cu specific viticol și o asociație de activități industriale și prestări servicii. Cooperativele agricole de producție înregistrează an de an pierderi în jur de două milioane lei fiecare. Cifra e mare și ceea ce e demn de luat în seamă în analiza pe care ne pregătim s-o facem este constanța acesteia. Înseamnă că pierderile se datoresc unor cauze care se repetă și care n-au putut fi încă înlăturate. Să încercăm să le depistăm, de fapt ele sînt bine cunoscute, să le explicăm și să găsim unele măsuri care ar putea să le diminueze sau să le înlăture cu totul. Vom încerca să facem asta cu cîteva cadre cu munci de coordonare a activității tehnico-economice din C.U.A.S.C.

Mai întîi, opiniile inginerului-șef al C.U.A.S.C. Bechet, **Ion Oprișor**: Terenurile noastre sînt nisipoase, cu un conținut mic în humus. Ele au fost redate agriculturii în urma defrișării unor păduri. 80 la sută din suprafața lor este irigată de sistemul Sadova-Corabia. Terenul este considerat arabil, deși deocamdată este vorba de niște dune de nisip modelate, însă nu nivelat astfel încît să aibă pante de maximum 2—3 la mie. Recoltele sînt, cu toate eforturile noastre umane și financiare, sub cele prevăzute în plan. La I.A.S., unde întreaga suprafață este cultivată cu pomi fructiferi și vie, activitatea este rentabilă. Se obțin anual beneficii în jur de 14 milioane lei, cazul anului 1987. În anul trecut și aici s-au înregistrat pierderi datorate condițiilor climaterice extrem de nefavorabile: brumă, îngheț. Asta se întîmplă, statistic vorbind, cam la 5—6 ani o dată.

— Pe terenurile cooperativelor agricole de producție nu s-a avut în vedere o structură adecvată a culturilor?

— Avem o structură specială. Ni s-a planificat mazăre, pepeni, cartofi timpurii, ricin, culturi care au o productivitate mai bună pe terenurile nisipoase, însă cultivăm și soia și borceag, plante care se însămînțează la adîncimi mici și pe care trebuie într-un an să le reînsămînțăm de două și de trei ori din cauza vînturilor care spulberă în cîteva ore totul. Mai acum cîteva zile a bătut un vînt mai tărișor care a umplut șoseaua de nisip. În toate C.A.P. se cultivă porumb. Planul pe care-l avem este de 14 tone boabe la hectar. De 30 de ani, de cînd am terminat facultatea și lucrez aici, nu s-a obținut o recoltă mai mare de 6 300 kilograme porumb boabe la hectar. Planul se defalcă pe trei capitole: dezvoltare, cheltuieli de producție și retribuție. Cheltuielile se fac ca pentru 14 tone, însă noi obținem, cum am mai spus, maxim 6. În timp ce la alte unități se obțin prime de depășire a producției planificate, noi valorificăm recolta fără să beneficiem de ele și cu cheltuieli suplimentare.

Florian Picu, economistul C.U.A.S.C., adaugă: „Pe terenurile noastre facem și cheltuieli curente, mai mari decît cele obișnuite. Mutarea aripilor de ploaie nu se face la 7 zile, ci mai des, s-o amintesc doar pe aceasta. Pierdem bani în cazul reînsămînțărilor care sînt frecvente. ADAS plătește sămînța și lucrarea. Firesc, diferența de nerealizare a planului nu o plătește. De asemenea, nu plătește manopera, transportul semințelor, erbicidele. Automat, toate astea le înregistrăm la capitolul pierderi".

Nicolae Cimpoieru, contabil-șef al Stațiunii de mașini agricole: „Dintre lucrările S.M.A., numai aratul este diferențiat. Noi sîntem în zona I, cea mai bună. La discuit, de exemplu, pe nisipurile noastre se consumă mai multă motorină din cauza urcării și coborîrii dunelor. Și S.M.A. merge pe pierderi. Parte din ele se datorează nerealizării producției de către unități. Se încasează la nivelul producției și se cheltuiește la nivelul planului. În medie înregistrăm anual pierderi de circa 6 milioane lei. Și retribuțiile mecanizatorilor sînt afectate".

Inginerul-șef, **Ion Oprișor**: „Dar ceea ce grevează cel mai mult cheltuielile de producție sînt transporturile și locațiile pe care le plătim C.F.R.-ului. Consiliul este departe de stațiile de cale ferată prin care ne aprovizionăm. Craiova, cea mai folosită, se află la 70 kilometri. Corabia, care este în alt județ și deci nu putem circula cu mijloacele noastre de transport, este la 50 kilometri. Calafat, care ne deservește mai rar, se găsește la 90 kilometri. Multe mărfuri, dintre care unele sînt de tonaj mare: sămînță de cartofi, îngrășăminte, cărbuni pentru activitatea industrială și brutării, le aducem de la zeci de kilometri. Tovarășu Picu, să facem un calcul: cît ne costă transportul cu mijloacele noastre, cu ale S.M.A. și ale I.T.S.A.I.A. și mai ales să vedem cît plătim pentru locații. De fapt, avem calculele acestea făcute, dar nu ne-au ajutat deocamdată cu nimic".

Economistul **Florian Picu**: „Sîntem anunțați de la gară că ne-a sosit un vagon. Am putea să dăm fuga cu mijloacele noastre să descărcăm și să transportăm, însă nu avem alocată motorină pentru asemenea transporturi. Atunci apelăm la I.T.S.A.I.A. Nu întotdeauna ne pot pune la dispoziție mijloace de transport cu promptitudinea de care avem nevoie. N-au mașini libere și vagonul stă în gară și noi plătim. În anul care a trecut, au fost unități care au plătit locații în valoare de 700—800 mii lei. Pe consiliu, s-au plătit locații în valoare de 2,5 milioane lei.

— Să facem calculul de care vorbea tovarășul inginer, vă rugăm.

— Un transport de 10 tone îngrășăminte de la Craiova, de exemplu, poate fi făcut cu un tractor cu două remorci. Cu mijloace proprii ne-ar costa 368 lei, în această sumă intrînd motorina, amortismentul tractorului, impozitul, asigurările sociale și retribuția tractoristului. Cu mijloacele S.M.A. ar costa 750 lei. I.T.S.A.I.A. ne încasează pentru 10 ore suma de 1 200 lei, mijlocul de transport și retribuția șoferului. Să mai avem în vedere că deși mijloacele noastre stau, amortismentul, impozitul și asigurările sociale curg. Diferența este după cum se vede mare, însă mai intervine un aspect. La Combinat se așteaptă uneori și două-trei zile pînă încarci. I.T.S.A.I.A. pretinde și plata mijlocului de transport și retribuția șoferului pentru acest timp, pe cînd noi am plăti doar retribuția tractoristului. Aici s-ar putea optimiza transportul. Afară de asta, I.T.S.A.I.A. încasează două plinuri-dus și întors, pe cînd cu mijloacele noastre de transport cheltuiala ar fi aceeași pentru plin-plin. Lipsa mijloacelor de transport atunci cînd ai nevoie de ele implică și alte dezavantaje. Netransportate la timp, legumele destinate pieței se depreciază. Pierderile de care vă vorbeam trebuie să le înmulțim cu doi pentru că se întîmplă de două ori pe an, la aducerea semințelor, amendamentelor, cărbunilor, etc., prima oară și la expedierea mărfurilor, a recoltelor a doua oară.

— Cîte mijloace de transport aveți în dotare?

— Cooperativele agricole de producție și cele două Asociații posedă 17 tractoare rutiere cu remorcile respective și 25 de autocamioane. Ele sînt folosite practic doar două luni pe an, în perioada strîngerii și transportului recoltei, cînd toate mijloacele de transport sînt mobilizate.

— La transporturile S.M.A., care sînt mai ieftine, nu puteți apela?

— S.M.A. face transporturi cu tractoare rutiere. Pentru ele, motorina se repartizează numai pentru transporturi tehnologice: 0,6 litri pentru tona de produs pe distanțe de 1—2 kilometri. Ele pot fi folosite tot în cele două luni de vîrf. Fac mai mult o deservire a mașinilor de recoltat.

Elena Biță, contabil-șef la C.A.P. Ostroveni: „Pierderile noastre au fost în jur de 2 milioane pe an. Pe lîngă cele spuse pînă acum, mai înregistrăm pierderi în sectorul zootehnic, format din 1 500 bovine și 550 ovine. Nerealizarea producției de lapte duce automat la pierderi. Nerealizarea acesteia se explică prin furajele necorespunzătoare, fie cantitativ, fie calitativ. Vitele nu ajung la greutate conform planificării, reforma pentru scoaterea din inventar nu se poate realiza. Avem vaci infecunde. Planul se dă pentru întregul efectiv. Sînt vaci care consumă și nu produc. Cheltuielile depășesc veniturile".

— De ce sînt furajele necorespunzătoare?

Inginerul-șef **Ion Oprișor**: „Un siloz trebuie încheiat pentru a obține o calitate corespunzătoare a furajelor în 6—7 zile. Un siloz are 2 000 tone. Deci cantitatea care ar trebui transportată zilnic ar fi de 300 de tone. Silozul începe și durează 2—3 luni din cauza lipsei de mijloace de transport. Furajele se recoltează cînd avem mijloace de transport. Furajul îmbătrînește în cîmp și se deteriorează în siloz, adică își pierde din calitate, din valoarea nutritivă. Furajele se recoltează mecanizat. Chiar dacă am admite că o cooperativă ar avea 100 atelaje, tot nu s-ar putea rezolva situația. Cositoarea trebuie să arunce într-o remorcă tractată de un tractor. Nu poate arunca într-o căruță. Trebuie să mai avem în vedere că silozul din coceni se face toamna, cînd se suprapun toate lucrările din perioada de vîrf a campaniei.

— Să încercăm, tovarășe inginer-șef, să tragem o concluzie, să avansăm unele propuneri.

— **În cadrul aceleiași cote de combustibil este necesar să valorificăm mai bine dotările de care dispun unitățile.** Altfel nu putem justifica eforturile pentru achiziționarea unor utilaje costisitoare care funcționează practic doar două luni pe an. Intermediarii în transporturi să fie folosiți în perioadele de vîrf, iar mijloacele noastre în permanență — și nu invers. În celelalte perioade să fie folosiți în alte domenii de activitate. Transporturile să fie optimizate. Prin planificări riguroase să se înlăture așteptarea la porțile combinatelor zile întregi. De asemenea, sosirea vagoanelor cu marfă să fie anunțată cu cîteva zile înainte, nu în momentul intrării vagonului în gară. Problema furajelor este rezolvabilă în mare măsură tot prin reglementarea cotelor de combustibil pentru mijloacele noastre. Unitățile trebuie tratate mai diferențiat, funcție de condițiile locale. La Calafat a plouat 35 milimetri, la noi, pe nisipuri, a plouat 5 milimetri. S-a anulat cota de energie pentru irigații la ei — justificat, dar și la noi. Am beneficiat de măsura reducerii datoriilor către stat, însă datoria noastră, ca a tuturor unităților, este să prestăm o activitate aducătoare de beneficii. O știm, luăm toate măsurile necesare pentru asta, depunem eforturi, însă în anumite situații rezolvarea problemelor nu depinde numai de noi.

OPREA GEORGESCU ■

Pasiunea debitelor și „supapa" creației

Viața inginerului Horia Moțit au fost și sînt debitmetrele. Debitele pasiunii, pasiunea debitelor. În tot ce-l înconjoară vede o curgere care trebuie „simțită", și asta cît mai exact. „Prin arterele oricărei uzine pulsează acea sevă vitală numită materii prime, energie, spune. A cunoaște cu precizie fuga lor prin conducte înseamnă a stăpîni principalul parametru de control și reglare al proceselor industriale din industria chimică, metalurgică, energetică etc. De la roata cu cupe a lui Leonardo da Vinci pînă astăzi, omenirea a imaginat o multitudine impresionantă de aparate destinate măsurării debitelor".

Poate această dragoste a mijit în sufletul lui în Brăila natală, unde copilul poposea îndelung pe malul Dunării, fascinat de alunecarea tainică a uriașului lichid. Urmărea cu gîndul excursia fiecărei picături de apă. Și-a rupt în bucățele un extemporal la aritmetică aruncîndu-l în calea undelor ca să-și explice șerpuirea lor. Era poate un simbol pentru frămîntarea lui de mai tîrziu de a aduce matematica în călătoria fluidelor. „Am vrut să aflu secretele misterioaselor bulboane ale fluviului, plonjînd într-un turbion. Am înghițit ceva apă devenind un fel de debitmetru viu, suride. Micul baraj din mîl cu o spărtură la mijloc de lîngă mal a fost primul debitmetru cu diafragmă suigeneris meșterit de mîna mea".

Au urmat un premiu la Olimpiada de fizică pe țară a liceelor, facultatea de automatică, sectorul de concepție al Întreprinderii de Aparate de Măsură și Control Otopeni. A migălit alături de colegii lui la numeroase debitmetre de finețe fabricate de uzină, la soluții tehnice perfecționate și originale, la brevete. A citit zeci de cărți de specialitate avînd drept unice personaje aceste aparate de măsurare a curgerii fluidelor. „Toate erau niște monografii de caracterizare a diferitelor debitmetre. Acestei ramuri tehnice de mare importanță îi lipsea însă structura de rezistență a unor legi proprii. Nu-și dobîndise o personalitate teoretică ca să nu se mai afle la atașul altor discipline. La uriașa diversitate de aparate se ajunsese printr-un hățiș de cărări empirice. Trebuiau trasate autostrăzi clare, drepte, pavate cu o teorie specifică".

Horia Moțit nu este însă un inginer cuminte, în banca lui. N-a alergat prin literatură ca să-și culeagă doar date pentru a doua zi, spunîndu-și : pînă aici e treaba mea. Principiul lui ? Pînă aici e treaba mea, mai departe, tot a mea. A închis paginile cărților, și-a înmuiat condeiul în dragostea din inimă pentru acest domeniu și în priceperea strînsă în timp, a luat un top de hîrtie și s-a apucat să scrie ei o carte, „Debitmetria industrială". A stabilit pentru prima dată o structură teoretică universală pentru debitmetre, un fel de portret-robot desenat din principii fizice al tuturor tipurilor de astfel de aparate de măsură. Sînt prezentate științific, pe baza logicii fizicii, legile și conexiunile ce guvernează concepția și funcționarea lor. Prima abordare teoretică inedită a debitmetriei, premieră în lume, a pornit dintr-o hală de la I.A.M.C. Otopeni.

„De la acești primi pași a rezultat o nouă clasificare și criteriile de încadrare în ea, explică autorul. Vechile sistematizări trăgeau de multe ori bariere artificiale între aparate, de unde o specializare excesiv de îngustă a lor. Acum, o serie de modele, altădată introduse forțat în sertare depărtate, s-au dovedit a fi rude apropiate. Aceste înrudiri permit nașterea unor noi tipuri prin combinarea anatomiilor lor. Un fel de transfer de genă tehnică conducînd la hibrizi de debitmetre, moștenitori ai celor mai valoroase calități ale părinților. S-a stabilit o adevărată rețetă științifică de alegere a celui mai indicat tip de debitmetru. Opțiunea nu mai este empirică, ci bazată pe algoritmi, funcții matematice, curbe, bănci de date, criterii tehnico-economice".

Un fel de tabel al lui Mendeleev, anticipînd ca în chimie, apariția unor noi tipuri de debitmetre. Horia Moțit n-a făcut doar „un plin" cu pasiune, calculat să ajungă pentru drumul spre o stație terminus a căutărilor. Pentru el pasiunea e un combustibil inepuizabil pentru un traseu de cercetare mereu cu final deschis. A început să umple chiar el căsuțele goale, petele albe ale tabelului. Sînt în curs de brevetare tipuri ingenioase de debitmetre, bazate pe principii noi. Paginile cărții reprezintă un instrument concret de lucru pentru specialiștii din cercetare, proiectare, uzine.

Bătrînul rotametru se etalonează cu apă, dar e în stare să măsoare și alte fluide. Debitmetrul cu clapă, nu, funcționînd doar cu lichidul de etalonare. Cartea demonstrează însă că ei sînt veri buni. Așa că Horia Moțit a stabilit o metodă rapidă de conversie a scalelor astfel că, deși etalonat cu apă, aparatul cu clapă „simte" exact și curgerea oxigenului. Noul unghi teoretic conferă multor debitmetre, strict specializate pînă acum pentru un fluid, policalificare, universalitate. Reetalonarea lor nu se mai face prin numeroase teste de laborator, pierzînd timpul cu manevrări de lichide, fluide. Ci în trei minute cu un set de curbe limpezi și cîteva formule. Ca să ajungă la ele însă, inginerul Horia Moțit a trudit trei ani în laborator, a plasat rezultatele sutelor de experimente mai întîi pe un grafic cît jumătate de perete, a înroșit calculatorul, a „storsʺ integralele și ecuațiile diferențiale. Metodologia lui de conversie a scalelor a fost brevetată nu numai de OSIM, ci și de viață. A petrecut un revelion lîngă primul motor de avion asimilat în țară reetalonînd doar cu creionul în mînă debitmetrul din Otopeni, înlocuitor al celui englezesc. Alt aparat de măsură construit în uzină a fost ajutat de metoda lui să regleze apa deionizată pentru dializă din primul rinichi artificial românesc. Cu nomogramele și calculele lui a drămuit cu exactitate fîriceiul de oxigen pentru respirația celor din minisubmarinul românesc pentru cercetări pe fundul Mării Negre. Dacă Horia Moțit, cîștigător de 3 ori al premiului doi la concursul pe țară de creație științifică și tehnică, autorul a 7 brevete și a zeci de lucrări la conferințele și simpozioanele naționale și internaționale, și-ar monta un debitmetru pe propriile idei, acul de măsură ar depăși cadranul. A perfecționat rotametrul pentru debite mari astfel că imersorul din oțel aliat scump nu mai cîntărește 5 kg ci 300 gr. Acest aparat cu lest s-a vîndut în Cehoslovacia, Irak, China, Egipt, Turcia și este în curs de brevetare în străinătate. Rotametrul cu dublă scală pentru domenii largi, transferul unor soluții de la aparatele de pe conducte la cele de pe canalele deschise de irigații, tratarea pompelor ca debitmetre sînt alte gînduri concretizate sau aflate pe masa de lucru a inginerului Horia Moțit.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cosmetica blănii de oaie

Încă din studenție, dr. ing. Aurel Bria și-a zis că trebuie să afle totul și încă ceva în plus despre structura chimică intimă a pielii și blănii. Domeniu întesat de semne de întrebare. În anul III, sub îndrumarea profesorului Gh. Chiriță, a descoperit rețeta originală a unei membrane de colagen comestibilă pentru acoperirea salamurilor. Însă cea mai dragă pagină din arhiva lui sentimentală rămîne comunicarea științifică a unui specialist francez la Congresul Internațional de Pielărie de la Hamburg. Se recunoștea acolo că un român, stagiarul Aurel Bria de la Institutul de Cercetări Pielărie și Încălțăminte, a semnalat printre primii posibilitatea obținerii din deșeurile de piele a unui hidrolizat de colagen pentru creme și loțiuni. Și dacă ideile lui au pătruns în saloanele de cosmetică, de ce n-ar deschide și ușa farmaciilor ? A modificat chimic cheratina din blana animalelor și părul uman obținînd un produs capabil să depolueze de noxe de mediu organismul celor care lucrează în astfel de medii industriale. Dar of-ul inginerului Bria este că, în lume, pielea și blana se consideră încă produse secundare ale zootehniei. Demonstrează oricînd cu creionul în mînă rentabilitatea deosebită adusă de ele producției animale. Așa se face că a devenit catalizatorul unei importante cercetări în curs de desfășurare la Institutul de Cercetări Pielărie și Încălțăminte. Chimiști, pielari, blănari, zootehnicieni, geneticieni studiază posibilitatea lărgirii și îmbunătățirii calitative a bazei de materii prime pentru industria de blănărie a țării. Primele rezultate au început să se contureze. Prin analize histologice, observații cu microscopul electronic asupra dermei și firului de păr, s-a pus în evidență faptul că un ecotip de Țurcană din județele Sibiu și Alba se situează lîngă cele mai valoroase animale din lume, campioane ale calității pielii și blănii. Țurcana, dintotdeauna alături de român pe drumurile destinului, căzută pe nedrept un timp în dizgrație, iată se dovedește o oaie de formula unu, cu blană de top mondial pentru cojoace. De altfel, ing. A. Bria și specialiștii de la stațiunile Secuieni, Cristian, Palaș, Popăuți studiază influența genetică, a nutriției și condițiilor de creștere asupra calității pieilor cu blană urmărindu-se obținerea unor rase și linii specializate nu numai în carne, lapte, lînă, dar și în piei și blănuri. Împreună cu medicul veterinar Rodica Mihali de la Sighetul Marmației au și pus la cale o metodă de hrănire originală. Introducerea în meniul animalelor a cîtorva grame de colatrof, biostimulator produs în institut din materiale recuperabile din piele netăbăcită, face ca pielea să devină mai plină și blana de calitate superioară. Idee ingenioasă și eficientă primită cu interes și la Congresul Internațional de Blănărie de la Sofia. Cercetarea a descoperit în dermă și colagen solubil, abia născut din celule. El conferă pieilor un plus de moliciune și extensibilitate. Pentru a-l proteja de agresivitatea acizilor și bazelor din procesul de prelucrare s-a propus înlocuirea acidului sulfuric cu acizi mai blînzi. De altfel, se află în curs de brevetare noi rețete de înnobilare a blănurilor în tehnologia de prelucrare. Cercetarea continuă ! Mioriților, cercetătorii te vor găti cu blană tot mai frumoasă !

FLORIN C. ■

Belșug din bacterii, și invers

Pornit să astîmpere foamea de azot a plantelor pe care le cultivă, omul a descifrat mai întîi patentele naturii, iar mai apoi s-a trudit să le imite sau să le folosească, elaborînd în acest scop tehnici și metode de lucru. Azotul, a descoperit el, reprezintă factorul major limitativ ce contribuie singur, în proporție de 35 la sută, la formarea producțiilor agricole. În natură, plantele își procură azotul necesar folosind două căi : fie că îl extrag din sol (azot mineral), fie că recurg indirect prin intermediul unor microorganisme la oceanul atmosferic, din volumul căruia azotul deține 75 la sută (aproximativ 6 400 kg N deasupra fiecărui hectar de sol și apă, au calculat oamenii de știință).

La început, în scopul creșterii producțiilor agricole, știința a procedat la îmbogățirea azotului aflat în sol. Astfel s-a născut industria de îngrășăminte chimice. Aici, la fel ca în natură, procesul constă în ruperea triplei legături care unește doi atomi de azot și cuplarea acestora cu trei atomi de hidrogen. Dar în timp ce mama-natură desfășoară acest proces la presiuni și temperaturi ambientale, punînd la lucru energia solară, în marile combinate de îngrășăminte minerale, reducerea azotului atmosferic la amoniac are loc în prezența unui catalizator cu fier, la temperaturi ridicate (circa 500 grade Celsius) și la presiune înaltă (300—600 atmosfere). Astfel, pentru producerea industrială a îngrășămintelor cu azot se consumă 22 000 Kcal/kg, orice unitate de acest fel fiind dublată de o termocentrală. Este cunoscut de asemenea faptul că utilizarea nerațională a îngrășămintelor chimice determină degradarea, poluarea solului și apelor. Toate acestea (dar mai ales perspectiva epuizării treptate a combustibililor fosili) l-au obligat pe cercetător să-și îndrepte atenția spre cea de a doua cale naturală : procesul biologic.

Fixarea biologică a azotului este, cum aminteam, un proces natural ce are loc în pămînt prin intermediul unor microorganisme care posedă o informație genetică complexă, genele nif. Bacteriile înzestrate cu această informație genetică aparțin unui număr de aproximativ 200 de specii de eubacterii și cianobacterii. Aceste microorganisme, ni s-a explicat, sînt fie libere, fie în simbioză cu plantele, în acest din urmă caz relația fiind mutuală, beneficiară, bacteria cedînd azot și preluînd în schimb substanțe nutritive. Identificarea și apoi înmulțirea acestor bacterii pe cale de laborator, reprezintă în esență — vor înțelege desigur cititorii noștri — calea prin care omul pune la lucru spre folosul său, această lume a microcosmosului. În 1977, un specialist american a prezentat chiar un calcul, arătînd că, în lume, prin procesul biologic se fixează anual o cantitate de 175 milioane tone azot, iar aceasta la o dată cînd producția mondială de îngrășăminte chimice se situa la nivelul a 60 milioane tone. Contribuția preponderentă a acestei surse se menține în continuare și același autor prevede în perspectiva anilor 2000 o fixare biologică anuală de 195 milioane tone în cadrul tehnologiilor curente și de 265 tone prin tehnologii moderne.

În țara noastră, investigații și studii sistematice au fost efectuate la **Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea**, care de altfel a comunicat și cîteva rezultate în premieră mondială despre care vom vorbi în rîndurile ce urmează. Deocamdată e locul să facem însă o precizare. În natură ca și în laborator, simbiozele cele mai fertile dintre plantă și bacterie au loc la plantele leguminoase (soia, mazăre, fasole, plante furajere și textile). Astfel, așa cum ne informează interlocutoarea noastră, cercetătoarea **dr. Ana Popescu**, „colaborările" cele mai perfecte au fost observate ca avînd loc în cadrul interacțiunii între microorganisme de genul **Rhizobium** și membrii familiei **Leguminoasae**. Această realitate de fapt a constituit și punctul de plecare în realizarea unei colecții de tulpini valoroase aparținînd diferitelor specii de Rhizobium, capabile să acopere integral necesitățile nutritive de azot și să determine prin inoculare creșteri generale de producție de 14—33 la sută. Astfel, cantitățile de azot fixate prin inocularea celor mai bune tulpini, au atins 220 kg azot la hectar, depășind cu 50 kilograme limitele superioare indicate în literatura mondială de specialitate. În mod practic, ni s-a spus, la ICCPT Fundulea, pe loturile experimentale cultivate cu leguminoase pe care nu se mai administrează nici un gram de îngrășăminte chimice cu azot, plantele își procură întreaga cantitate necesară de azot prin mijloace ce biologice. Mai notăm că în perioada 1981 1986 s-a inițiat verificarea tulpinilor de Rhizobium japonicum (destinate pentru soia), în 1987 fiind omologate trei tulpini. Pe această bază se produce Nitraginul destinat inoculării culturilor de cîmp. Ca prioritate mondială semnalăm realizarea de tulpini mutante de Rhizobium japonicum și Rhizobium phaseoli, tolerante la azot mineral și care se utilizează la cercetări fundamentale privind metabolismul azotului.

Din păcate, fixarea biologică a azotului întîmpină dificultăți tocmai la plantele care ocupă cea mai mare pondere și importanță în economia agrară : la grîu, porumb, orz, orez, ovăz, graminee furajere, floarea-soarelui. La aceste specii, procesul de fixare a azotului este mult mai complex, el avînd loc în cadrul unor relații între rădăcină, microorganisme și sol, plantele în cauză neposedînd la fel ca leguminoasele organe specializate în acest scop. Aceste asociații simbiotice, denumite recent „biocenoze diazotrofice" se află în atenția expresă a cercetătorilor, cei de la Fundulea izbutind detectarea și identificarea unor microorganisme diazotrofice (în special din genurile Azopirillum și Bcijerinckia) din rizosfera și rizoplanul plantelor nelegumi-noase, din care au selectat cele cu capacitate superioară de fixare a azotului. Au fost dobîndite deja și primele rezultate practice : cantitățile de azot fixate biologic la porumb inoculat cu tulpini selecționate a fost între 26—60 kilograme la hectar. Semnificative se dovedesc și succesele dobîndite în cîmpurile experimentale cu orz, grîu, orez și culturi mixte de plante furajere.

Sînt rezultate încurajatoare într-un domeniu aflat de nou în lumea întreagă, sînt primele victorii într-un război pașnic și de lungă durată în care omul se întoarce pe căile inteligenței la soluțiile naturii, pe care, înnobilîndu-le, la propune viitorului. Iar planurile sale sînt extrem de ambițioase. Planul tematic de perspectivă al Institutului de la Fundulea prevede dezvoltarea cercetărilor privind elaborarea de biotehnologii moderne, capabile de a contribui în mai mare măsură la fixarea azotului atmosferic la culturile de plante leguminoase și neleguminoase, prin abordări pluridisciplinare : microbiologie, biochimie, fiziologie bacteriană și vegetală, genetică convențională și inginerie genetică. Toate acestea vor conduce la îmbunătățirea capacităților de fixare a azotului chiar în funcție de soiul respectiv și de zonele pedoclimatice speciale. Pînă în anul 2000, se estimează, soluțiile biologice vor asigura reducerea cu 50 la sută a administrării îngrășămintelor minerale.

Folosirea procedeelor biologice pentru fertilizarea pămîntului, ca și combaterea dăunătorilor prin inamicii lor naturali (despre care am avut ocazia să vorbim cu alt prilej) fac parte din mai larga tendință a omului de azi de a cunoaște și fructifica patentele naturii, de a reveni în mijlocul ei, de a-i spori și apăra zestrea ancestrală, de a fi stăpînul planetei nu singur, ci împreună cu plantele și animalele ce-l înconjoară.

LIVIU TIMBUS ■

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Procuratura Generală — Direcția judiciară pentru cauzele civile :** Vă facem cunoscut că cele sesizate de petiționarii Cristea Elena și Cucu Dumitru din str. Mioriței nr. 18, Sector Agricol Ilfov, au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ „În cursul anului 1986 s-a produs o defecțiune la instalația de apă a blocului. Pentru depistarea ei, constructorul a venit și la mine în apartament, unde a spart un perete de la casa țevilor din baie. Cînd s-a convins că nu aici e hiba a plecat cu promisiunea de a reveni pentru remedieri. Dar așa cum a venit și a demontat, tot așa a renunțat". Cu toate că, reclamațiile locatarilor au stîrnit și au convins o comisie formată din nu mai puțin de șapte reprezentanți a tot atîtea întreprinderi, cu toate că verdictul era ferm : „pînă la 30 octombrie 1987 problema va fi rezolvată", iată-ne ajunși cu bine în 1989 cînd vîlturul verbului „a se rezolva" rămîne și în prezent. Semnează **Ilie Elena din București, str. Răscoala 1907, bl. 24, et. 2, ap. 39, sectorul 2.**

■ Grupăm trei răspunsuri favorabile privind repartizarea unui spațiu locativ de către forurile competente unor petenți aflați în situații deosebite de locuit. Astfel, lui Dinică Adrian, om al muncii la ICE Tehnoforestexport, în urma unor acțiuni întreprinse de **Consiliul popular al sectorului 2**, i s-a destinat un apartament cu 3 camere, de la mișcarea a II-a, drept cotă la ICE Tehnoforestexport. De asemenea, Gogan Ion, încadrat la Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin, a perfectat formele legale pentru o locuință de trei camere. Răspunsul vine din partea **Consiliului popular al municipiului Drobeta-Turnu Severin.** În cazul lui Pintea Alexandru din Cluj-Napoca, str. Paring nr. 16 ap. 9, verificîndu-se la fața locului starea locuinței sale, propunerea ICRAL Cluj-Napoca nr. 19/3488 1989, **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Cluj-Napoca** va repartiza petentului un spațiu similar celui deținut, conform prevederilor legale. Fostul său apartament va fi redistribuit după reparațiile necesare.

■ „De cîțiva ani buni (să fie vreo trei) chiar la intrarea în sat, acesta fiind așezat într-un fel de depresiune a văii Vișeului, deci înconjurat de dealuri foarte apropiate, s-a instalat o boșce pentru producerea mangalului. De atunci, deasupra satului, mai ales dimineața și seara, cînd ceața se ridică, plutește impregnat în negură un fum imposibil de respirat, care pătrunde în case, „colorează" rufele, se lasă peste semănături". Deși sătenii au primit asigurări că este o situație de provizorat, doar cîteva luni, ei continuă să lanseze același SOS pentru sănătatea pămîntului și a lor. Pe care-l receptăm prin rîndurile expediate de profesoara **Horj Iuliana din satul Bistra, județul Maramureș.**

■ **Inspectoratul municipiului București al Ministerului de Interne** ne face cunoscut că, în urma anchetei efectuate de către Autoritatea tutelară a sectorului 1, minorul Faur Daniel va fi internat într-o școală specială de muncă și reeducare. Răspuns adresat petiționarului Faur Ioan din București.

■ Petrea Paraschiva cu domiciliul stabil în comuna Surdila Greci, sat Horia, județul Brăila și flotant în București, str. Hrisovului nr. 2, bl. 2—4, et. 4, ap. 84, sectorul 1, primește din partea **Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Brăila** un răspuns favorabil din care reiese că poate beneficia în conformitate cu prevederile Decretului 410/1985 de un ajutor bănesc lunar de 400 lei. Deoarece petenta nu a depus dosar în vederea stabilirii acestor drepturi la Consiliul popular al comunei Surdila Greci, direcția sus-amintită i-a confirmat în scris acest lucru, în vederea solicitării ajutorului de mamă cu mulți copii la Consiliul popular al sectorului 1.

■ „Am expediat recomandat încă din ziua de 27 februarie a.c. un plic care conținea o ilustrată-mărțișor pentru un nepot din Galați. Deși a trecut atîta vreme el nu a ajuns la destinație. Unde s-a rătăcit și cine se face vinovat de aceasta", ne întreabă **Cadeicu Olimpia din Iași, bd. Tudor Vladimirescu 63, sc. B, et. 1, ap. 4.** Ce-i drept, Mărțișorul a trecut, dar nu peste mult timp, dind dovadă de „putincă răbdare", va avea prilejul zilei de 1 Iunie și cum... niciodată nu-i prea tîrziu pentru a primi un cadou... Lucru de care par a fi convinși și cei de la Oficiul poștal nr. 1 de unde a fost expediată ilustrata.

■ **Ministerul Muncii** îi răspunde Ilenei Cițu din comuna Ciuperceni, județul Teleorman, că, din relațiile primite de la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Teleorman rezultă că a primit decizia prin care a fost înscrisă la pensia de urmaș, din septembrie anul trecut, drepturile urmînd să le primească în perioada 23—26 aprilie a.c.

■ Mirion Octavian din Brașov, str. Transilvaniei nr. 21, solicita în scrisoarea expediată redacției asfaltarea drumului de la șoseaua națională pînă în satul Cut, pe o distanță de 3 km și prelungirea peronului la punctul de oprire C.F.R. Cut. În răspunsul primit din partea **Consiliului popular al județului Alba — Comitetul executiv**, se arată că în urma legăturilor luate cu Direcția județeană de drumuri și poduri Alba, pentru anul 1989 pe întreg județul sînt doar 2 km pentru asfaltare și nu se vor putea realiza cei 3 km pentru satul Cut, iar direcția regională C.F.R. Cluj specifică prelungirea peronului la lungimea de 150 m în punctul de oficiu Cut, precum și posibilitatea executării pasajului de nivel.

■ Revin pentru același motiv — neplata alocației de stat pentru copii încă din anul 1983 de către serviciul contabilitate din cadrul AEICP Vasilați, județul Călărași — care continuă să fie de actualitate. Răspunsul primit din partea Consiliului popular al județului Călărași — că de la data 01.02.1987 am primit drepturile ce mi se cuvin — nu corespunde cu realitatea. Pentru că, din drepturile cuvenite, ulterior anchetei efectuate de un reprezentant de la Consiliu și pînă în prezent, am primit 800 de lei, deoarece la calcularea sumei reale cei de la contabilitate au introdus și suma de 1 760, reprezentînd concediul medical de care am beneficiat, dar care nu are nici o legătură cu alocația de stat pentru copil". **Dumitrache Ioana din comuna Vasilați, satul Nuci, județul Călărași** pare a-și găsi singură explicația pierderii alocației din 1983 și pînă în 1987, „din cauza unor tovarăși neglijenți care sînt retribuiți pentru a calcula corect, în spiritul eticii și echității socialiste drepturile bănești ce mi se cuvin". Și pe bună dreptate !

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** o înștiințează pe Costin Doina din Mărășești, județul Vrancea, că în urma susținerii concursului de admitere în treapta a II-a la Liceul ind. nr. 3 a fost admisă.

■ Dordea Gheorghe a solicitat sprijin în vederea acordării pensiei pentru munca depusă și limită de virstă. Comisia socială de la Întreprinderea de morărit și panificație Titan împreună cu Oficiul de pensii sector 2, au hotărît ca pensionarea petentului să aibă loc cu începere de la data de 1 aprilie 1989. Dosarul de pensie a fost înregistrat urmînd ca semnatarul să primească decizia de pensionare în termenul legal. **Răspunsul aparține Ministerului Muncii.**

■ „Am făcut imprudența de a-i povesti fiului meu care erau jucăriile pe care eu le-am avut la vîrsta lui (8 ani). Spre surprinderea mea am constatat că, la întrebarea lui : ce este aceea o trotinetă ? a trebuit să i-o desenez. Pentru că nu a fost chip să i-o arăt ! Acest obiect lipsește cu desăvîrșire din magazinele de jucării. Sîntem asaltați de diverse jocuri și jucării, de-o calitate cam îndoielnică (ce să mai vorbim de design !), cu trimiteri în sofisticatele aparate ale anului 2000, în timp ce minunatele trotinete, nevinovatele baloane sau chiar pistoalele cu apă au dispărut total !" Semnează îngrijorat și preocupat de soarta jucăriilor pentru copii **Horațiu Mihaiu din Cluj-Napoca, str. Pata nr. 39, ap. 12.**

■ Petentul Robu Dumitru din Slatina, zugrav la IACM Olt-S'atina, în vîrstă de 22 ani, solicita sprijin pentru a i se schimba locul de muncă, fiind suferind de „nanism hipofizat". Ca urmare a discuțiilor purtate cu reprezentanți ai organelor de conducere colectivă s-a găsit soluția : la activitatea de fierari betoniști. Răspunsul este expediat din partea **Consiliului popular al municipiului Slatina.**

■ **Direcția generală comercială București :** Din verificările efectuate, cele semnalate de Firan Gheorghe din București, str. Nucșoarei nr. 13, bl. 32, sc. B, et. 2, ap. 23, sectorul 6, s-au confirmat, fapt pentru care vînzătoarea Gherghina Dorina de la unitatea de pîine din bd. Constructorilor a fost mutată disciplinar.

■ **D.P.M.O.S. București :** Tudorache Sanda din București str. Viitorului nr. 71—73, sectorul 2 a fost repartizată și încadrată în muncă, pe post de confecționer îmbrăcăminte la Întreprinderea de confecții și tricotaje București.

■ **Consiliul popular al județului Olt — Comitetul executiv :** Dosarul petentului Calangiu Marin din comuna Dobrețu, județul Olt, care sesiza că nu i s-a majorat pensia a fost trimis la Ministerul Muncii, care a avizat să fie trecut în categoria pensionarilor invalizi de război și să beneficieze de acest drept. Astfel, în baza adresei nr. 250218/1989 s-a emis decizia nr. 709052/21.02.1989, prin care i s-a mărit pensia potrivit Decretului nr. 210/1988.

■ „După ce am obținut, cu mare greutate și „aproximativ 180 km" parcurși zilnic la stația Peco Băneasa, uleiurile necesare, pe data de 21 februarie am ajuns la Service Pantelimon pentru efectuarea primei revizii la autoturismul nostru, un Oltcit — Club 11 RT, cumpărat în decembrie anul trecut. De la ora 7,30 dimineața abia la ora 5 după-masa am reușit să fim luați în seamă de inginerul Mina. Nu știu cît timp este afectat unei revizii, dar cred că, mai ușor și mai omenește, ar fi să ne facă programări sau să se afle o soluție anume, ca să nu mai pierdem atîta timp, mai ales că sînt arondate acestui service și Sectorul agricol Ilfov și județul Giurgiu". **Kádmón Florentina** semnatara acestei scrisori, **domiciliată în București, str. Soldat Tina Petre nr. 6, bl. L 31, sc. I, et. 4, ap. 36, sectorul 3,** a reușit ca, „pînă la ora 22 să mi se înlocuiască uleiul și să mi se regleze carburatorul, iar cu restul deficiențelor să plec așa cum am venit !"

■ În urma analizării comportării profesoarei Pîrțac Olga, care a însoțit elevii participanți la faza națională a concursului de fizică, Inspectoratul școlar al județului Botoșani a luat următoarele măsuri : retragerea unei gradații pe trei luni ; respingerea înscrierii la examenul pentru obținerea gradului didactic I ; înlocuirea din funcția de diriginte la clasa a VIII-a A ; scoaterea din norma didactică a claselor la care sînt elevi care au participat în aprilie 1988 la concursul de fizică ; recomandarea pentru conducerea școlii, de a ține seama de cele întîmplate la acordarea calificativului anual. Aceste măsuri au fost duse la îndeplinire de conducerea Școlii nr. 11 Botoșani unde activează profesoara Pîrțac Olga. La scrisoarea petentului Papaport Dorel, domiciliat în Botoșani str. Păcii nr. 4, sc. C, ap. 6, a răspuns **Ministerul Educației și Învățămîntului.**

■ „Urmare cererii numitului Iancu Teodor din Constanța, str. Dobrogeanu Gherea nr. 17, prin care solicită un post corespunzător pregătirii sale, vă facem cunoscut că, din discuțiile purtate cu petiționarul a rezultat că, are 57 de ani, că este absolvent al Școlii tehnice financiare și că 15 ani a fost contabil. Cu dispoziția nr. 5270 a fost repartizat la I.A.S. Cumpăna, ca responsabil economic fermă". Răspunsul este primit din partea **Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Constanța.**

■ Mirodona Vasile din satul Pădureni, str. Gării nr. 9, oraș Mărășești, a fost repartizat să muncească la Întreprinderea minieră Lupeni, ca muncitor necalificat ne comunică **DPMOS Vrancea.**

Pagină realizată de MARIA RADU ■

Recomandată

Oficiul P.T.T. Bălțătești funcționează „ceas". Are un colectiv de muncă relativ mic, realizările însă sînt substanțiale, și aceasta se datorează în bună măsură tov. Vițelaru Iosif, diriginte Oficiului. Preocuparea, perseverența completată cu o îndelungată experiență își spun cuvîntul.

Pe carnetelul tovarășului Vițelaru, sînt multe probleme, dar una din ele îl preocupă în mod deosebit : Telefoanele (cele particulare sau „telefoanele automate") — amplasate la îndemînă — care ar trebui să funcționeze cu introducerea fiselor de 1 leu sau 3 lei. De introdus e ușor, dar de venit tonul e mai greu. Tov. Vițelaru, face bon la Tg. Neamț să vină electromecanicul, care de cele mai multe ori le repară în așa fel încît rămîn toi stricate, astfel că s-a născut și o epigramă :

S-au dus 3 lei — fără de ton
Și te-ntrebi : oare de ce ?
E aparat de telefon
Sau „Pușculiță P.T.T." ?

Ion Pădurarul — pentru confirmare. Ion V. Marin — activist sindical. Curant în Stațiunea Bălțătești. Adresa : București, str. 13 Decembrie nr. 25, bloc 9, apartament 86.

Poșta redacției

Helipern Paul — Galați, Ciorescu Virgil — satul Racoviță, com. Budești (Vîlcea), **Bulete Tasica** — satul Jedulești, com. Topliceni (Buzău) : Nu avem cum să vă ajutăm. Este o problemă strict familială. Încercați pe calea justiției. ● **Stănculescu Constantin** — Craiova : Nici noi nu-i avem. O să ne așteptăm rîndul la bibliotecă. ● **Vija Ramona** — Făgăraș : Dă, la București, Cluj-Napoca și Iași. ● **Manliuc Dumitru** — satul M. Kogălniceanu, com. Al. I. Cuza (Iași) : 1) Persoanele încadrate în muncă au dreptul — în condițiile legii — în fiecare an calendaristic la un concediu de odihnă plătit, de 15—24 zile lucrătoare, în raport cu vechimea în muncă. Concediul de odihnă care nu a putut fi efectuat din motive justificate în cursul anului calendaristic pentru care se cuvine va fi efectuat în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul pentru acest an (Codul Muncii, art. 125-1 și 126-1). Dacă nu vi s-a putut acorda concediul legal, aveți dreptul la compensarea în bani. 2) Puteți, dar continuați, activitatea pînă la primirea deciziei. ● **Brătulescu Gheorghe** — Ploiești : În cursul trimestrului II va fi încadrată și fiica dv. ● **Iancu Marioara** — satul Șipote, com. Deleni (Constanța) : Vechimea minimă necesară pentru acordarea pensiei este de 10 ani (Legea 3/1977, art. 13-2). Întreruperea activității pentru creșterea copilului pînă la 7 ani în condițiile art. 9 lit. k din Legea 1/1970 acordă beneficiul vechimii neîntrerupte și nu vechime efectivă utilă la pensie. ● **Neacșu Ioan** — Ploiești : Prevederile Decretului 216/1981, pct. 5 din Anexa 6 sînt aplicabile cetățenilor care au încheiat contractele anterior datei de intrare în vigoare a acestui act normativ. Deci nu vă sînt aplicabile. ● **Stan Ioan** — Cluj-Napoca : Repararea hidroizolației se va executa pînă la finele semestrului I. ● **Negoescu Constantin** — Ploiești : Solicitarea dv. se află în evidența Oficiului farmaceutic din localitate, care urmează să o rezolve favorabil de îndată ce produsul va fi livrat. ● **Noaghiu Ioan** — Copșa Mică : Organele în drept vor soluționa situația dv. de familie. Interesant de știut ce a fost în mintea și inima dv. în 24 septembrie 1988 ? ! ● **Mezei Jenica** — Timișoara : Din motive umanitare nu ați fost evacuată din locuința pe care ați ocupat-o abuziv. Trebuie să înțelegeți însă că asigurarea spațiului locativ este condiționată de prezentarea dv. la lucru acolo unde este nevoie și de încadrarea conștientă și strictă în disciplina de muncă și în regulamentele de funcționare a locurilor de muncă din combinat. ● **Radu Ion Augustin** — com. Puchenii Mari (Prahova) : Veți fi încadrat în muncă la Schela de foraj Scăieni imediat ce veți împlini 18 ani. ● **Iliescu Liviu** — Tîrgoviște : Numai încăpățînarea dv. v-a adus în situația aceasta. Nu aveți deloc dreptate. Atenție, dacă nu achitați în termen consumul de energie electrică plus penalitățile datorate, se va proceda la rezilierea contractului de furnizare, desființarea branșamentului și recuperarea silită a sumelor. ● **Stănescu Sofia** — Timișoara : Prezentați-vă la Oficiul farmaceutic, str. Gh. Lazăr 10, unde aparatul „Miostim" va ajunge prin grija Oficiului Central Farmaceutic București. ● **Szocs Ioan** — Mediaș : Dosarul pentru pensie de urmaș trebuie depus în cel mult 30 zile de la data decesului susținătorului pentru a putea beneficia de pensie de la data decesului (Legea 3/1977, art. 49, al. 2).

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Crearea P.C.R.", pictură de Dimitrie Grigoraș, în Expoziția omagială de la Sala Dalles

POEM PENTRU PATRIE

Drumul

Din nimbul strămoșilor pornirăm
Lupta ; din țipătul patriei.

Escaladarăm pe scări de sînge
Carpații. Înotat-am prin veninul
Pustei horthyste, de-a lungul, de-a
Latul Dunării — înroșind-o. Arzînd.

În amurgul războiului, înteițirăm
Rugurile, forjat-am Tatra.

Am scos dușmanul cu zvastică
Și din Cehoslovacia.

Din coasta Mării pînă în Tatra —
Morminte. 170 000 de morminte
Românești, înflorind ca o alee a
Menhirelor spre inima Europei.

Drumul jertfirilor noastre.
Drumul gloriei.

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Semnul fertil al angajării militante

Acum, cînd în întreaga țară s-au sărbătorit, cu bucurie, împlinirea a 100 de ani de la declararea zilei de Întîi Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc și a 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în Sala „Dalles" s-a deschis o expoziție omagială care constituie o vibrantă mărturie despre implicarea artiștilor noștri plastici în tumultul realității.

Așa cum este și firesc, numeroase dintre lucrările aflate în expoziție oferă prilejul de a contempla scene pline de viață și culoare din istoria sărbătoririi în România a zilei de Întîi Mai. După cum, în alte lucrări se evocă emoționant manifestația de la 1 Mai 1939, cînd oamenii muncii din țara noastră au spus un nu hotărît fascismului și războiului. Cu mîndrie, cu emoție, în astfel de tablouri descoperim chipul tovarășului Nicolae Ceaușescu și al tovarășei Elena Ceaușescu, care, după cum se știe, au avut un rol decisiv în organizarea și conducerea acelei manifestații.

Întreaga expoziție dezvăluie, într-o manieră tulburătoare, încă o dată, ambianța fertilă, pe deplin creatoare, în care își desfășoară activitatea artiștii noștri plastici, cărora, după 1965, li s-a oferit și li se oferă posibilitatea de a se exprima pe ei înșiși, potrivit înzestrării fiecăruia. De aceea, expoziția este diversă, realizată la o înaltă ținută artistică, cu atît mai mult cu cît în Sala „Dalles" au dorit să fie prezenți frunтași ai artelor plastice contemporane, dintre care amintim : Ion Șinca, Mihai Mănescu, Vintilă Mihăescu, Valentin Tănase, Ileana Baiotă, Constantin Nițescu, Gheorghe Ioniță, Eftimie Modalcă, Cornelia Ionescu Drăgușin, Eugen Palade, Vasile Pop Negreșteanu, Dan Hatmanu, Dimitrie Grigoraș, Vasile Dobrian, Gheorghe Ivancenco, Matyás Jozsef, Aurel Ciupe, Andrássi Zoltán, Gheorghe Adoc, Alexandru Phoebus, Kovács Zoltán, Spiru Chintilă, Gh. Vănătoru, Marius Bunescu, Octav Angheluță.

O secvență aparte o constituie reliefarea, în lucrări de un tonic optimism a marilor realizări pe care poporul nostru le-a obținut în special în anii de după Congresul al IX-lea și care au transformat țara noastră într-un stat modern și puternic. Lucrări dedicate vieții șantierelor, muncii rodnice de pe ogoare, sînt semnate de Ion Bițan, Vladimir Șetran, Ion Stendl, Liviu Suhar, Geta Mermeze. Peisajului fascinant al patriei îi dedică lucrări Traian Brădeanu, Vasile Grigore, Eugen Popa, Bogdan Pietriș, Spiru Vergulescu. Dintre sculpturile prezente în expoziție se remarcă, printre altele, cele ale lui Ion Irimescu, Pavel Bucur, Paul Vasilescu, Balogh Peter.

La „Dalles" în aceste zile sărbătorești de mai — o fastuoasă etalare a unor forțe artistice de prim rang din România, aflate sub semnul fertil al angajării militante.

Eminescu și istoria (I)

Întreaga operă eminesciană mărturisește marea lui dragoste pentru istorie în general, pentru istoria poporului român în special și, poate, nu a fost scriitor în altă creator la noi care, în secolul trecut, să reînvie pentru contemporanii săi unele din paginile cele mai luminoase dar și cele mai dramatice ale trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat al vieții românilor, așa cum fără să-și aroge veleități de istoric, a făcut-o el.

Eminescu, prin cunoașterea *de visu* și prin studiul pasionat al izvoarelor și al realizărilor istoriografice interne și externe, ajunsese să-și formuleze, s-ar putea spune, o concepție proprie despre mersul istoriei și despre modalitatea de scriere și înțelegere a acesteia.

„Cine va urmări bine firul istoriei — arăta el — *va observa că toate reformele și revoluțiile politice au o origine socială, că războaiele au cauze economice, că nașterea sau stingerea religiunilor chiar stă în legătură cu motive economice"*. (Citatele din acest articol sînt extrase din Mihai Eminescu — Opere, vol. XI și XII, Ed. Academiei). Aceeași idee, într-o formulă mai concentrată: *„Marile fenomene sociale se întîmplă, după a noastră părere, într-o ordine cauzală tot atît de necesară ca și evenimentele elementare..."* Nu este aceasta concepția deterministă ? Cu alt prilej, referindu-se la un caz concret — evoluția instituției bisericești — Eminescu afirmă că *„orice formă nouă de cultură e dușmana formei din care s-a născut, că fuge e dușmana mumei"*.

El împărtășea ideea lui Bădăscinată, la noi și aiurea, că *„pentru a scrie istoria unei epoci, trebuie să fi trecut cîteva sute de ani de atunci încoace : contimporanii sînt cei mai răi istorici"*, evident prin subiectivitatea lor. Există, după părerea lui, un remediu, anume că *„depărtarea în timp s-ar putea înlocui însă prea bine prin depărtarea în spațiu și prin divergența căii urmate pe acest teren"*.

La reproșurile în legătură cu apelul constant al poetului la epocile de glorie ale trecutului românesc, el răspundea : *„Din nou ni se spune bunăoară că dorim întoarcerea stării de lucruri înainte de 1700... Să ne-nțelegem: nu dorim nici una, nici alta !"*, și accentua că *„noi nu sîntem dintre aceia care laudă trecutul în mod necondiționat"*.

Reamintirea faptelor acestui trecut avea o justificare, iubirea de trecut era necesară, în măsura în care prezentul putea trage învățăminte din tot ceea ce devenise istorie.

„Dacă ne place uneori a cita pe unii din Domnii cei vechi nu zicem, cu atîta că vremea lor se mai poate întoarce. Nu. Precum lumina unor stele ce s-au stins de mult călătorește încă în univers, încît raza ajunge ochiului nostru într-un timp în care steaua ce au revărsat-o nu mai există, astfel din cauza trecutului ajunge o rază de glorie pînă la noi, pe cînd cauza acestei străluciri, țăria sufletească, credința, abnegațiunea nu mai sînt". Asemenea gînduri au dat naștere excepționalei *La Steaua!*

Nu o dată, Eminescu scrie des-

(Continuare în pag. 14)

CONSTANTIN BUȘE ■

Scriitorul — conștiința a epocii sale

PETRE BUCȘA

Sigiliul imprescriptibil al experienței de viață

Născut la Deleni, în județul Cluj, la 11 martie 1919, Petre Bucșa — poet, prozator, eseist — și-a tăiat peste un sfert de veac vocația literară. Adică, între volumul începutului, **Cetini moherite** (1943), și **revenirea la unelte**, cum spuneam în 1969, la apariția maturei și surprinzătoarei plachete **De s-ar veni noaptea**. Ca apoi să se dedice cu predilecție vocației sale firești, publicînd volumele de versuri **Ceremonii** (1978), **Cutremurul cuvintelor** (1982), **Mereu iubirea** (1988) și de proză, **Diacole de uitare** (1984).

Acum, în apogeul celei de-a doua tinereți, în ziua dialogului, l-am surprins expediind, Editurii „Ion Creangă", coperta și desenele unui volum pentru copii.

— Totuși, cînd ați debutat, Petre Bucșa ?

— În presa literară, primele poezii mi-au apărut în nr. 3 (iunie 1941) al revistei **Lucea-fărul** din Sibiu de sub conducerea lui Victor Papilian. Pe atunci eram încă elev în ultima clasă a Școlii Normale de învățători din Deva, unde ajunsesem în urma cedării Transilvaniei de nord prin Dictatul de la Viena, cu transfer de la Școala Normală din Cluj. Este de nedescris ce a însemnat pentru mine apariția numelui meu în acea prestigioasă revistă literară și tot de nedescris impresia produsă de scrisoarea deosebit de încurajatoare ce mi-a adresat-o prozatorul, dramaturgul și profesorul universitar Victor Papilian, pe care l-am cunoscut personal abia la sfîrșitul lunii septembrie din același an, adică mai înainte de a fi încorporat în armată, de unde m-am eliberat doar în septembrie 1947, după o spitalizare de aproape cinci luni, în urma unor grave răni căpătate în luptele din Munții Tatra Mică. Cartea mea de debut, **Cetini moherite**, a apărut în anul 1943, la Editura **Deșteptarea** din Zlatna, fiind bine primită de critica literară a vremii. În acel volum am publicat multe din poeziile mele pe teme sociale și de atitudine împotriva odiosului Dictat de la Viena.

— Cum și cînd ați revenit la unelte ?

— Asta a fost o sintagmă a la — bine zisă acum două decenii. Dar n-a fost nevoie să revin la unelte, deoarece de la debut încoace nu le-am părăsit într-un tot niciodată. Întrebarea corectă ar fi fost : după cîți ani de la debut ți-a apărut următorul volum și de ce atît de tîrziu ? Între apariția primului volum și a celui de-al doilea s-a scurs nu mai puțin de un pătrar de veac... Din 1949 și pînă la pensionare mi-au fost încredințate diferite sarcini de răspundere în cultură și învățămînt, ultima fiind aceea de director al Teatrului Național din Cluj-Napoca, post ocupat cîndva de mentorul meu Victor Papilian. Vina (nu aceasta este expresia cea mai potrivită în cazul de față, dar acum nu-mi vine alta la îndemînă — dacă se poate spune așa) o poartă, în primul rînd, concepția dominantă și — într-un fel — oficială, în etapa respectivă, despre artă, concepție pe care n-am fost în stare nicidecum să mi-o însușesc. Știi care, au !? Dar dacă n-am prea

(Continuare în pag. 15)

ION ARCAȘ ■

Desene pe asfalt

Teii unui veac de singurătate

Poate mi s-a părut.
Sigur, mi s-a părut.
Ploaia ușoară, de sfîrșit de aprilie mi-a redeșteptat în simțire mireasma teilor, a florilor ce încă nu-s.
Atît de repede ?
„Atît de fragedă ?".
Mă înnumăr printre cei iviți pe lume între (eminesciana) scuturare a florii albe de cireș și prevestirea (eminesciană) a florilor de tei. Spațiul unui triumf — primăvara ! —, al unor caste melancolii, al iubirii. Al credinței în iubire (întîmplîndu-li-se ea mai ales altora, rar ție) ; al credinței în poezie.
Fragedă, mireasma teilor ce-și cad și asupra noastră tiparele zvelte, „rînduri-rînduri"... Îmi țin o clipă răsuflarea spre a nu nărui mirabilitatea cumpenei de timp în fața căreia ne aflăm : apropierea de aurul greu al teilor în care s-au zidit acum un veac stelarele, omenești risipuri ale lui Mihai Eminescu.
De o sută de ani bate ora miresmelor singure de Eminescu.
De o sută de ori teii au refăcut pe caldarîme bucureștene misterele trezorerilor dace cu aur roșu în retorte, cu aur blînd și îndurerat. Aur pentru rănile frunții Poetului, aur fluid pentru dezastrele cărora el ne-a învățat să le spunem triste(i, pentru bucuriile sărace, aur pentru biruințe și vis.
„Sînt ani la mijloc și-ncă mulți vor trece...".
„Mormîntul să mi-l sape la margine de rîu...".
„Adormi-vom troieni-va
Teiul floarea-i peste noi...".
„Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri...".

„Cînd însuși glasul gîndurilor tace...".
„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată...".

GHEORGHE TOMOZEI ■

Magazin istoric

A apărut Magazin istoric nr. 5 (mai 1989). Din cuprins : **1 Mai 1939. Poporul român spune nu fascismului și războiului** (Ion Popescu-Puțuri) ; **Forța unită a clasei muncitoare** (M.C. Stănescu) ; **1703—1744 — Mihai Racoviță, voievod român la Iași și București** (Matei D. Vlad) ; **Din zilele Revoluției de la 1848** (A. Ubicini) ; **Cine a compus CÎNTECUL LANCIULUI** (Viorel Cosma) ; **Victor Slăvescu — 1910. Note zilnice** (Eugen Preda) ; **Patria română căreia i-au jertfit toate osteneliile** (Paul Schuster-Stein)

Cronica literară

de Romul Munteanu

Ipostaze ale poeziei (II)

Unul din versurile sub al cărui sens imperial ar putea sta poezia Gabrielei Negreanu este următorul : „Șlefuirea cuvintelor, mondenități / Derobări de sintaxă, retorici...". /

Interogația, aparent plină de mirare sau afirmația de tip autoritar, reprezintă punctele de plecare ale enunțului său literar. Enunțuri de genul : „cine ești tu, din care eu văd doar oglinda" sau : „dar cine se uită prin ochii păsărilor" sînt diseminate în numeroase poezii.

Afirmațiile capătă chiar o mică putere de coerciție asupra cititorului : „L-am visat pe Bălcescu, — expatriatul, exilatul". Răspunsul interogativ al autoarei cade în aberație : „cum oare / poate fi **vesnic** alungat Bălcescu din patrie ?..." Minciuna poetică este evidentă.

Țintirea în superlative trece de retorica mondenă și capătă influxurile celei mai joase ale retoricii gongorice : „Sîngele cu care scriu / n-a răscumpărat încă sîngele / vinovat al martirilor", Așa era poeta în **Partea omului** (1987).

Rămîne să vedem dacă lectura volumului **Incinta** (1988) aduce un spor de poeticitate. Cartea aceasta ar putea sta sub emblema : **„Ține pe genunchi un papirus / și scrie"**. Scribul imaginat de Gabriela Negreanu este o făptură chinuită de muncile tantalice ale literaturii. Autoarea se așază **dincoace** de cuvinte **(ante res ?)** spre a se uita apoi la obiectele de cuvinte **(post res)**, plină de încîntare, gata de o confesiune menită să-i seducă pe cititori, să-i transpună în stare de iluzionare asupra textului : Am scris un poem, / cel mai important poem din viața mea. / Stoarsă sînt acum de putere, carnea îmi tremură, părul / imperceptibil și halucinant / mi-a albit" **(În genere)**.

Da, într-adevăr, geneza poeziei poate fi asemuită cu o naștere. Dar nu orice naștere este o zi de sărbătoare. Presupunerea dinții este confirmată de autoare. Oglinda din versurile sale nu-l descoperă doar pe **celălalt** (dinăuntru sau din afară), ci și pe scriptor înainte de gestație ! („masa de scris : între omphalos / și triunghiul coapselor închingate (vehiculul lui sînt, / încordate mi-s degetele). **(Scribul)**.

Gabriela Negreanu lasă impresia că se privește scrîind și meditează spontan, dacă nu haotic, asupra unui text în curs de a se face. Versurile sale capătă din cînd în cînd accente dionysiace, urcînd vertiginos spre delir. Amestecate, sentimentele și ideile din poeziile sale nu ies dintr-o magmă originară, asemănătoare cu stadiul mitic al lumii în care apele nu s-au despărțit de uscat. Ici, colo, o nimereală frumoasă, un fulger spontan de cuvinte dătătoare de literatură, apoi alte cuvinte spînzurate unele de altele din întîmplare, cuvinte antropofage, nesătule, mîncătoare de sensuri. „Anticlasic, dar nu barbar", zice poeta într-un program concentrat în două rînduri. Dar mult mai rău ni se pare a fi cînd poezia autoarei rătăcește fără noimă între aceste zone liminare în care sălășluiește doar un labirint gol. Este drept că Gabriela Negreanu risipește o anumită pulbere mitologică în micul său univers literar. Referințele mitice trăiesc însă într-o adevărată baie de confuzie : „Prea multă fericire și suferință. / Ariadna / prea multă. / Dionysos în apolinică lumină / de cîntec, în adînc stă mut Minotaurul" **(Furnica dansînd)**. Nimic altceva decît acest act imaginar răsturnat, o reverie stricată.

Gabriela Negreanu are o anumită facilitate a reprezentării plictisului intim, a bolirii erosului ce tinde spre armonia androgină, fie ea realizabilă și prin lipirea a două suflete laolaltă.

Cotidianul se desface și el într-o stare de apăsare : „Mitologia „biroului" — incinta / aceea ridicolă în care se sufocă / misterul, tu aștepți / de cupola de vată imaterială / a păpădiei / antenele craniului tău ciulite **(nu te întrerupe ! semnalul, acuș se anunță" (Ratarea poemului)**.

În acest univers artificial erosul se tîrăște și el prin lume ca o făptură bolnavă : „Înflorește erosul ca lepra / sub lenes și bătrîn universul / și fără de rușine se descărnează / pînă la pulpele adînci, și de-acolo / pînă la fluxul valului sacru" **(Canicula)**.

Autoritară prin aserțiune, poezia Gabrielei Negreanu se consumă în ziceri de genul. : „Numesc revelație integrală realitatea". Sau : „N-ai încotro. Ce-a fost spus a fost spus" (continuarea este doar o reverie roză).

Gabriela Negreanu a scris poemele ratării poemului. Descentrate, versurile sale cer o mai netă înscriere într-un univers literar personalizat.

Și poezia lui Gheorghe Daraqiu respiră prin canale literare inegale. Estetic vorbind, textele sale sînt impure, registrele de limbaj amestecate, iar claviatura sentimentelor de-a dreptul eteroclită. Culegerea de versuri **Glas albastru de stea** (1988) pune în lumină un spirit sensibil, dar totodată și starea unui scriitor nedecis, lipsit de opțiuni ferme, rezultate dintr-o profundă cercetare a eului său artistic. Sursele sale de creație vin din istoria națională și din stările de reverie suscitate de contemplarea lumii ca o multitudine de stări.

Minime încă, șansele artistice ale autorului trebuie căutate în altă parte. Spirit tradițional, Gheorghe Daraqiu cultivă mai elocvent poezia de tip reflexiv și nostalgic. Ca și alți scriitori contemporani, autorul lasă liberă starea de reverie provocată de trecerea timpului. Și cum timpul devine adesori anotimp, scriitorul contemplă cerul și pămîntul într-o adevărată armonie florală. „O să-și înfigă / dinții de flacără / toamna / în merele acestea ce se leagănă / deasupra noastră nostalgic". **(Nostalgică)**.

Între **a fost** și **acum** se situează marea trecere. Între „**carul mare**" și sigiliul „**ascuns în ani**", cogito-ul scriitorului se citește pe sine însuși ca un semn al integrării într-un flux universal : „Rănit cu sîngele din frunze / sînt numai trecere și scrum / îngrop hulit cîte un drum / cu ore grele și obtuze / sînt sclav mereului acum / trăind prin flăcări de buze / e bruma mea un sacru fum / în care cresc cununi difuze" **(Sonet de zi)**.

Starea scriitorului pendulează în permanență între nostalgie și exuberanță. Privirea vagantă a lui Gheorghe Daraqiu se mișcă rapid prin spațiu și timp. Și dacă între **viață** și **moarte** poetul așază **visul**, constatarea în sine nu se transformă în impuls literar decît în unele cazuri izolate, cînd visul este validat și artistic : „Poemul ce-mi vorbea de moarte / mi-a-nrosit un semn de carte / și din visul ostenit / dulcețile m-au otrăvit" **(Elegie de seară)**.

Simptomele poeziei sînt puține în **Glas albastru de stea**. Gheorghe Daraqiu, poetul, rămîne încă un proiect posibil, grefat pe un travaliu de durată.

Vitrina artelor

Plastică

Călătorii cu memoria

Unele lucruri le trăim mai intens în amintire decît în fapt. Rememorarea unui voiaj, de exemplu, aduce o seamă de satisfacții filtrate, superioare în cîteva privințe celor consumate cu prilejul călătoriei propriu-zise. E vorba de un talent, în care acumularea sentimentelor, perfecționarea lor joacă un mare rol. Un tip de afectivitate aparte ce se desfășoară cu întîrziere, independentă, în aparență, de cauza lucrurilor, cu unele exagerări ce suportă greu o explicație. E normal oare să te bucuri de ceva la ani și ani distanță de acel ceva ? E posibil și e normal, întrucît nenumărate motive de plăcere se ivesc pe măsură ce cunoaștem mai mult despre locurile vizitate. Întîi vedem, apoi gîndim la ce am văzut și selectăm informații care pot să confere un sens înalt imediatului. Și astfel, cu ochii minții, privim în trecut și construim un simțămînt durabil, fiindcă începem să pătrundem cu adevărat ceea ce am contemplat cîndva și, mai ales, folosul adus de momentul respectiv. Pictorii pasionați de călătorii ori care au dorit intens să ajungă într-un capăt de lume, simțind — din pricini tainice, de ordin genetic poate — o chemare spre acolo, izbutesc să evoce în imagini clipe ce păreau să-și fi epuizat complet capacitatea stimulatoare. Imaginile create peste vreme sînt mai convingătoare, mai vii decît cele produse „la motiv". Pictorul **Ilie Boca** a vizitat Italia, cu o bursă, în 1974. Pe schițele aduse lucrează continuu, conform unei metode unice sub raportul coerenței și al consecvenței. Ilie Boca încetează a interveni, a modifica, a repicta, a reorganiza întreaga materie — plastică și sentimentală — doar pe tablourile care au părăsit definitiv atelierul. El a absolvit Institutul „Nicolae Grigorescu" în 1967, dar numeroase desene din vremea studenției revin sub creion și penel și își revizuiesc substanța, astfel că tot ce pictează Ilie Boca e, în chip paradoxal, vechi și proaspăt. Procesul acesta, care pe mulți îi contrariază, fiindcă se amestecă și se scurt-circuitează etapele, e în totul justificat de temperamentul artistului. Un om rezervat, care nu se grăbește niciodată și care, uimitor, a realizat cea mai bogată colecție de imagini (picturi în ulei pe pînză și carton și, în special, pe hîrtie în tehnici mixte, originale) din cîte avem. Prolificitatea lui Ilie Boca îi complexează chiar și pe cei mai harnici colegi. Iată un talent pe care nu-l lăudăm îndeajuns, deși pentru clădirea unei opere rolul său e vital : a avea timp de lucru. Ilie Boca e permanent conectat la problematica foarte variată a peisajelor și portretelor sale. Expoziția de „Evocări italiene" de la **Galeriile de Artă din Bacău** vine curînd după îmbelșugata retrospectivă de la Dalles, din 1987. Fapt remarcabil e că nici una din zecile de piese, prezentate acum — selectate din sute de altele, noi sau închegate, conform principiului pe care n-ar fi tocmai exagerat să-l reținem, datorită radicalității sale, ca în știință : „principiul Ilie Boca" — nu a figurat în manifestarea bucureșteană. Picturile au, totuși, un aer împlinit, finit ; ele nu dau, oricum le-ai privi, impresia de schiță, de pagină de jurnal. Fiecare tablou are impact, reține prin perspectiva abruptă prin decupajul cinematografic. „Accentul — se observă în catalog — se mută de pe impresia de moment pe expresia construită și modelată de universul interior". Arhitectura — fiindcă „vedutele" referă cu osebire la construitul patinat de timp, umanizat prin folosință neîntreruptă, spiritualizat, reîncărcat de sens prin interpretare perpetuă — respiră sobrietate, stabilitate și un farmec susținut de sugestii arhaice, un arhaism ce a ajuns să marcheze întreg spațiul cultural latin. Amatorii de „vederi venețiene" în genul agreabil practicat de cohortele de pictori trecători prin majestuoasele lagune — din care ne-am pricopsit și noi cu cîțiva — vor fi dezamăgiți. Ceea ce îl interesează pe Ilie Boca e duhul destoinic și totuși fin al pietrei, cristalinul aerului de Mediterană, acel preaclar al cugetului clasic ce ne e prielnic la toate vîrstele.

TUDOR OCTAVIAN ■

Film

François Villon

Girînd realizarea unicei versiuni cinematografice autorizate a filmului **„FRANÇOIS VILLON"**, Casa de Film nr. 4 (director Radu Stegărolu) și-a asumat nu numai o responsabilitate deosebită, avînd în vedere complexitatea întreprinderii (versiunea a fost extrasă din serialul pentru televiziune produs de către „T.F. — 1, Paris", „Cine-TV-Berlin" și R.A.I.-Italia", cu concursul Centrului de producție cinematografică „BUCUREȘTI", după un scenariu semnat de **Rose Legrand** și **Maxime Duval**, în regia lui **SERGIU NICOLAESCU**) — dar și-a înscris și un nou punct de referință în palmaresul propriu de ambiție și calitate. Vom reveni însă asupra acestor aspecte.

„Pînă una-alta — și pentru că se spune că un spectacol începe din hol ! — este cazul să menționăm găzduirea pe care cinematograful „PATRIA" din Capitală i-a făcut-o filmului, încă din seara premierei : amabilitatea întregului personal s-a adăugat unei vizionări aerisite, cu pauză **anunțată** între serii (filmul lui Sergiu Nicolaescu durează peste trei ore... ore care însă **nu se simt !**, într-atît este de plăcută derularea acestei pelicule-mamut !), cu o informare grafică de excepție (păcat că **afișul**, devenit program de sală, semnat de cunoscuta graficiană **Kláratamásblaier** — am respectat semnătura aceasteia de pe afiș — nu a putut satisface numeroasele cerințe, justificate, ale spectatorilor, mulți dintre aceștia aflați, mai ales cei mai tineri, la un prim contact cu numele „blestematului", genialului poet francez al evului mediu : acest afiș-program dovedindu-se a fi o piesă bibliofilă, asadar un alt act de cultură în parulel cu, și completînd, informatic, filmul însuși... Dar să revenim la **acesta din urmă**.

Filmul este crud. Pentru că au fost cruzi anii în care a trăit Villon și mai ales crudă a fost soarta acestei flori putrede, dar care a dat lumii splendoare. Poetului, putrezicîunea i-a fost impusă : de către o injustiție socială și o religie oarbe, sustinute de un fanatism deplin ; splendoarea s-a născut însă din adevărul versurilor sale și a străbătut prin veacuri. Trăind în cruzime, poetul a trebuit să devină crud el însuși ; din acuzator public

SEMNAL

● **Cea de-a șasea carte** din **Supraviețuirile** lui Radu Cosașu a apărut la Editura „Cartea Românească", fiind intitulată **Cap limpede** și conturînd, într-o mai bună măsură, personalitatea unuia dintre importanții noștri prozatori de azi. Ampla construcție epică (primul volum, cu titlul chiar **Supraviețuiri**, a apărut acum 16 ani) topește în magma ei povestiri, schițe, întîmplări, nuvele, fapte de viață, tensionant relatate. Volumele se completează reciproc, comunică între ele prin fire abia perceptibile, abia vizibile, cum bine surprindea Mircea Iorgulescu, pledînd pentru unitatea lor. Cele 6 tomuri alcătuiesc „o unitate, un întins roman, de fapt, romanul unei epoci, romanul unui personaj, romanul unei formații și totodată al unei deformații, un roman în fragmente, dar cu obsesia totului, avînd mai degrabă o structură muzicală, alternînd registre, tonuri, teme și motive într-o organizare polifonică suplă, puternică și subtilă".

● În volumul de versuri **Privighetoarea arsă** de Nicolae Sava (Editura „Junimea", 1989), poetul merge pe calea unei căutate și necesare modernități în poemele în proză, structurate în ciclurile „Fragment de roman", „Semnul de întrebare" și „În aripi de gală", încheind cu o „Postfață" situată sub același semn al poemului.

● Prozatorul ieșean Ion Țăranu și-a reunit eseurile, reportajele și tabletele (publicate de regulă în revista **Cronica** dar și în alte reviste literare) într-o coperțile cărții **Istorie vie** (Editura „Junimea", 1989). Dintre ele vom remarca „Sentimentul capodoperei", „Prometiada sau considerații despre inițiativa istorică", „Gîndire pe termen lung", „Competiția pentru apărarea folclorului", „Gînd la Mălini", „Eroii presei" care dezvăluie în parte chiar „calitatea misiunii de scriitor".

● **Cîntă vara la fereastră** este cea de-a doua carte de versuri a lui Eugeniu Nistor (apărută la Editura „Ion Creangă", 1989). De data asta poetul se adresează mirificei lumi a celor mici și mari în fapte de neuitat.

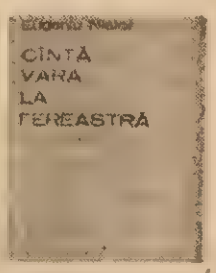

● Ovidiu Somesan debutează cu volumul de versuri **Poveste neterminată** (Ed. Litera, 1989; coperta și ilustrațiile aparțin Simonei Dumitrescu). Poemele, elaborate și scrise într-un echilibrat și dulce stil clasic, ascund, totuși, o modernitate ce ține de eroul poetic „Îți mai aduci aminte de ploile de vară, / cît de albastre, limpezi și din senin veneau / lovind în anii noștri ce nu știau să doară / și-apoi spre necuprinsuri pe cai de vînt plecau" (**Anotimpul întrebărilor**). De altfel, poetul Ilie Măduță îi surprinde exact conturul liric în prezentarea de pe copertă: „Poezia lui Ovidiu Somesan, nu este de factură pur tradițională, cum ar putea părea la o primă vedere. Citită atent, își relevă, dincolo de prozodia clasică, o modernitate cuceritoare în conținut și forme de expresie".

● Schițele și nuvelele lui Arcadie Donos din recentul volum **Să vii acasă pe un nor** (Editura Eminescu, 1989) sînt simple, firești, cu farmec, și au o anume naturalețe ce ține de știința povestirii:

„Aici se construiește casa „străbunei Varvara", îi spune Liviu lui Dorin, cînd trecură pe lîngă un loc în care se construiau niște case.

— Știi ce, bărbate, îi zice Dorin, apucîndu-l cu brațul pe după umeri, tot am eu dreptul în calitate de lucrător în hidroenergetică să-mi fac casă oriunde în țară, ce-ar fi să mă asociez cu voi?

— Să o facem înaltă, tătucule, plină la „încărunțirea norilor" — să poți veni acasă și pe un nor".

DORIN SĂLĂJAN

Prezențe literare

Nunta de argint

Nicolae Dragoș ne oferă o antologie de multă vreme așteptată, cuprinzînd poeme reprezentative din toate cărțile sale de pînă acum (**Moartea Calului Troian**, 1968, **Coloană de-a lungul**, 1971, **Zăpezi fără întoarcere**, 1973, **Scut de eterm**, 1974, **Scrisoare în sat**, 1975, **Cu inima curată**, 1977, **Ritualuri intime**, 1978, **Îngînduri ca pietrele munților**, 1979, **Scutier la umbra clipei**, 1982, **Pentru eterna vatră românească**, 1983, **De veghe la anotimpuri**, 1985, **Fîntîna din oglinzi**, 1988). Intitulată inspirat **Poeme dintr-un sfert de veac**, antologia constituie un mod discret și elegant de a marca nunta de argint a poetului cu poezia, dar și un prilej pentru cititori de a-și face o imagine asupra ansamblului creației unui important scriitor de azi. Cele aproximativ 500 de pagini de poezie sînt prefațate de un minuțios și dens studiu introductiv — **Echilibrul interior** — semnat de C. Stănescu și postfațate de un grupaj de opinii aparținînd unor autori binecunoscuți ca Șerban Cioculescu, Edgar Papu, Pompiliu Marcea, Eugen Barbu, Ion Dodu Bălan, Al. Piru, Romul Munteanu, Aurel Martin, Dumitru Micu, Mircea Iorgulescu, Virgil Cuțitaru, Adriana Iliescu, M.N. Rusu, Laurențiu Ulici, Ioan Adam, Dragoș Vrânceanu, Mihai Ungheanu, Costin Tuchilă ș.a. Criticii și istoricii literari și-ar fi dorit, desigur, ca poemele să fie dispuse în ordine cronologică și să se menționeze volumele din care provin, pentru ca antologia să servească și ca instrument de informare, dar autorul a preferat să respecte o logică internă a poeziei, evidențiind unitatea tematică și stilistică a creației sale.

Cartea are, într-adevăr, o admirabilă unitate tematică și stilistică. În decursul unui sfert de secol, poetul nu a deviat niciodată de la calea pe care și-a ales-o, cu un instinct sigur, încă din perioada debutului. Ca reprezentant al generației care a intrat în legendă printr-o spectaculoasă revitalizare a liricii românești în deceniul șapte, Nicolae Dragoș s-a dovedit un înzestrat continuator al lui Nicolae Labiș, valorificînd cu un entuziasm lucid tradiția și preluînd cu discernămînt sugestiile oferite de poezia modernă. O excepțională **capacitate de sinteză** caracterizează creația sa. Spirit cultivat și luminos, poetul s-a făcut purtătorul de cuvînt a **ceea ce este esențial** în felul de a fi al românilor. Capriciile modei literare n-au reușit să-l influențeze. Valurile inspumate ale programelor estetice propuse sau impuse zgomotos într-un moment sau altul de autori care se entuziasmează ușor s-au lovit în zadar de stînca încrederii sale neclintite în simplitate, profunzime, emoție. Și chiar dacă în momentele respective această detașare față de cursul acțiunilor la bursa poeziei putea să pară o situare în inactualitate, iată că în prezent, judecată retrospectiv, atitudinea se dovedește — ca de atîtea ori în istoria literaturii — singura viabilă.

Poezia lui Nicolae Dragoș este a unui spirit contemplativ și reflexiv. Privind stelele sau zborul cocorilor, chipul mamei ascuns „sub basmaua neagră" sau o fotografie de familie făcută cu mulți ani în urmă, poetul descifrează semnificații adînci, inaccesibile altora. Trăirile sale sînt, de fapt, **reverii filosofice**. Chiar și cînd își studiază în oglindă propriul chip el nu alunecă în narcisism, ci meditează — fascinat de idee — asupra calității oglinzii de a reflecta mereu prezentul, fără amintiri: „De cînd o știu, în strălucirea-i blîndă / pare un monstru calm ce stă la pîndă. // Cînd în lumina-i veche te admiri/ primește-i adevărul drept osîndă... / Trăind din clipe n-are amintiri." (**Oglinda**).

Foarte intens este în poezia lui Nicolae Dragoș sentimentul trecerii ireversibile a timpului. Aproape în fiecare poem al său se aude zgomotul stins, îndepărtat, dar neliniștitor al unui metronom. Uneori „sonorul" este dat la maximum și bătăile sacadate se aud asurzitor, dramatic: „Ca o sanie invizibilă / coboară dimineața-n amiază / pe această pantă teribilă lumea plînge și se distrează // Ca o sanie invizibilă / alunecă amiaza-n amurg / pe această cărare sensibilă / poți trece sclav, poți trece demiurg // Ca o sanie, ca o sanie / toate lunecă, toate lunecă / vreme răsare, vreme se-ntunecă / nestatornică, tandră dihanie // Urcînd-coborînd, urcînd-coborînd / ca o sanie, ca o sanie / și, undeva-n față vorbele ning: / pe curînd, pe curînd!" (**Undeva-n față, vorbele ning**).

Înregistrînd, în deplină cunoștință de cauză, efemeritatea existenței, poetul își păstrează totuși o atitudine [illegible], demnă, caracteristică [illegible] lui românesc. Aprecierea lui Edgar Papu se dovedește, în acest sens, clarvăzătoare. Nicolae Dragoș este un poet curat, tonic, luminos, lipsit de orice componentă dizolvantă. În bună tradiție românească, [illegible] și adîncimea sa pu atu[illegible] modată mîhnirea [illegible] printre exponențiile [illegible] ermanente stenice, pe [illegible] ce poporul nostru în lături". De unde provine această re[illegible]tă morală? Fără îndoială, de [illegible] constiința integrării într-o civilizație străveche. Pentru Nicolae Dragoș dragostea de pat[illegible] nu este un sentiment care [illegible] arborează doar la ocazii festive, ci o componentă inseparabilă a vieții sale sufletești, o manifestare firească și vitală, ca respirația. Sentimentul apartenenței la spațiul românesc se identifică deplin cu menirea de poet: „De unde patria începe / și cîntecul începe de acolo // unde patria ar înceta / ar asfinți și cîntecul acolo / asemenea patriei / cîntecul este nemuritor". (**Asemenea patriei**).

Acest sentiment al apartenenței este exprimat într-un mod tulburător și în poemele dedicate părinților, satului natal. Celebra **Scrisoare-n sat** ne-a rămas tuturor în memorie ca un memento al dragostei filiale: „E grîul nalt în lancă? tuicoma semănată? / cum vă mai duceți viața? e bine? nu e bine? aud că geru-n-vinse săracele albine / că le-ai cuprins cu iarnă, ca-ntr-o minune tată // și ce mai face Motrul? tot trece și tot sencă / lăsînd în urmă pietre să-i povestească taina? / ascultă, uită asta, și strînge bine haina / că prea se lasă, seara și parcă-i frig oleacă"... Dar există și alte poeme, numeroase, pe această temă, cu aceeași putere de a ne răscoli sufletul. Nicolae Dragoș știe să atingă cele mai intime și grave coarde ale sensibilității noastre. Volumul **Poeme dintr-un sfert de veac** (publicat din inițiativa Editurii Eminescu — instituție mereu bine orientată și activă în promovarea literaturii române contemporane) consacră un poet care și-a făcut un crez din a fi „suflet din sufletul neamului său".

ALEX. ȘTEFĂNESCU

---

a devenit victimă — Mila a fost însă cea care, totuși, i-a rămas — în scurta sa viață — reazem și scut: mila profundă, universală, față de semenii — printre care te afli și tu însuți — asasinați moral și mai ales fizic de către preceptele unei puteri aflate nu în criză de conștiință, ci în lipsă de ea... Filmul lui Sergiu Nicolaescu (versiune în care adaptarea dialogului și traducerea din franceză a versurilor sînt semnate de către **Romulus Vulpescu**!) — **exact** aceste aspecte ni le înfățișează.

O primă remarcă: desfășurîndu-se pe spații vaste, sau în monumentale interioare „de epocă", beneficiind de o figurație de invidiat din punct de vedere numeric — incluzînd, deci, decoruri și costume pe măsură — „FRANCOIS VILLON", filmul, s-ar fi putut ușor încadra în genul unei „superproducții"... Nimic mai fals: profesionalismul, de acum de mult recunoscut, al regiei (sîntem informați că filmele lui Sergiu Nicolaescu au fost vizionate de peste 100 milioane spectatori! — ceea ce în condițiile cinematografiei noastre, trebuie să recunoaștem, înseamnă enorm!), s-a confirmat. Iată, din plin: nimic din tarele cu care ne-au obișnuit superproductiile occidentale (și nu numai) — adică plictisul ce asaltează imediat spectatorului după șocul vizual inițial, folosirea unor mari vedete în cele mai secundare și imposibile roluri, recurgerea la tehnici supraso-fisticate de filmare chiar și numai pentru a ne reda cum își ojează, să zicem, Cleopatra unghia unui picior... etc. — nimic din toate acestea în „VILLON"! Dimpotrivă: o sobrietate profundă și pasionantă a urmăririi destinului eroului (excelent interpret acest **Florent Pagny**, nu știu dacă și în altă parte dar la noi un actor complet necunoscut!); un suveran dispret față de spectaculosul în sine, caracteristic genului incriminat mai sus, e mare „poftă", aș zice, în descifrarea meandrelor profunde ce au marcat biografia poetului; o siguranță — în sfîrșit — în a simți „pulsul" privitorului din sală, în a-l întări atunci cînd acțiunea numai aparent lîncezește, sau a-l... potoli, atunci cînd violenta unor imagini (cum este acea impecabilă secvență a spînzurătorii!), îl poate face să se retragă în propria sa spaimă. Și totul subordonat ideii: am făcut și vedeți, un film **despre François Villon** — un film despre o rază de lumină într-un EV întunecat — nu ne-a fost ușor nici nouă, realizatorilor, să-l facem, probabil cum nici dumneavoastră, spectatorilor, nu vă este ușor să-l priviți — dorim însă ca măcar dumneavoastră, spectatorilor, să ieșiți păstrînd în gînd și suflet raza, și nu ferocitatea bestială a acelor ani și locuri care i-au reținut, din nefericire mult orice devreme! — **sursa**.

Faptul că mult după aprinderea luminii în sala cinematografului „Patria" oamenii au rămas în picioare încă, dorind să nu scape nici un nume din „tamburul" final al genericului ce se scurgea — acum „post" fiind — pe ecran, spune multe... !

Desigur că mulți dintre acești spectatori recunoscuseră, pe parcursul proiecției, figurile de acum familiare ale unor interpreți români (**Silviu Stănculescu, Ion Marinescu, Olga Tudorache, Ion Besoiu**, ș.a.) — și au avut astfel ocazia să-și confirme că el, acestia, nu sînt cu nimic mai prejos decît francezii: **Marc de Jonge, Cristophe Odent, Bernard Farcy, Pascal Pisiaccio, Yves Beneyton**, etc.. Este meritul primilor că au demonstrat — pentru a cîta oară?! — că avem o școală de actorie de nepretuit, ba chiar capabilă să copleșească prestanța unor parteneri străini. E un lucru bun.

Pe mine m-a impresionat însă că spectatorii au stat pînă la capăt, adică au vrut să-i cunoască și pe cei **din umbră** — care nu sînt niciodată vizibili pe ecran, și anume: Decoruri: **arh. Adriana Păun, arh. Ștefan Antonescu, Peter Wilde**. Costumele: **Hortensia Georgescu, Gabriela Nicolaescu**. Muzica: **Jean-Marie Sénia, secondat de Adrian Enescu**. Coloana sonoră: **ing. A. Satamanian**. Machiajul: **Mircea Vodă**. IMAGINEA: **Nicolae Girardi, Alexandru Groza**.

HORIA PĂTRAȘCU

REPRODUCERI DIN EXPOZIȚIA OMAGIALĂ — Florin Ferendino : „Ecluza Năvodari"

Chintilă Spiru : „Șantier"

8 mai • *Zile de eternă primăvară istorică,*

Urmînd partidul, unic far

Făurirea, în mai 1921, a Partidului Comunist Român, moment decisiv pentru istoria patriei noastre, a afirmat singura forță politică aptă să preia și să ducă mai departe, dîndu-le sensul unei construcții sociale conștiente, tradițiile luptelor seculare ale maselor pentru o lume mai bună și mai dreaptă, lipsită de asuprire, pentru libertate socială și independență națională. Continuînd tradițiile revoluționare ale clasei muncitoare, ale socialiștilor, partidul a sintetizat, în activitatea sa politică și organizatorică, voința și aspirațiile poporului român care, prin pilduitoare jertfe, realizase, în acel moment istoric, idealul străvechi al unirii tuturor românilor într-un singur stat. Așa cum evidențiază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în istoria îndelungată a poporului român, partidul comunist reprezintă singurul partid care a pus mai presus de toate interesele generale ale oamenilor muncii, ale întregii națiuni și cu cele mai mari jertfe, a condus clasa muncitoare și celelalte forțe progresiste, democratice, întregul popor, în înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, apoi a revoluției socialiste, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate". Partidul comunist a acționat, în pofida teroarei dezlănțuite la putină vreme după înființarea sa, în condițiile grele ale ilegalității, găsindu-și în propria ființă forța de a depăși momentele dificile create de unele orientări impuse din afară, spre a-și îndeplini, cu abnegație și dăruire, cu neprecupețirea jertfei unora dintre cei mai buni fii ai săi, cu patriotismul viu al faptei și luptei revoluționare, misiunea de neînfricat conducător al luptei împotriva exploatării, pentru independență, pentru dezvoltarea liberă a țării, pentru transformarea socialistă a societății românești.

Cu aceeași dăruire manifestată în focul luptelor de clasă ce au înscris momente de referință în istoria contemporană a României, Partidul Comunist Român a declanșat și condus, în urmă cu 45 de ani, revoluția de eliberare socială și națională care și-a găsit în comuniști crezelul, inima și brațul înarmat. Avîndu-i în frunte pe comuniști, poporul nostru a intrat, după 1944, într-o eră nouă, unitatea sa în jurul partidului întărindu-se continuu în anii marilor înfruntări de clasă ce au urmat Revoluției din august, în lupta pentru lichidarea marilor rămîneri în urmă, sociale și economice, moștenite de la vechea orînduire, în procesul viguros de întocmire, din temelii, a unei societăți pentru oameni, a unei țări a demnității.

Unitatea de gînd și voință a întregului popor în jurul partidului, identificarea deplină a conștiinței și aspirațiilor întregului popor cu programul de muncă și luptă al comuniștilor — aceasta este realitatea definitorie a celor patru decenii și jumătate de necurmată acțiune revoluționară pentru crearea unei Românii socialiste moderne, înfloritoare, care, în mai puțin de o jumătate de veac, a străbătut drumul de la o organizare socială ce mai păstra urme feudale la zorii societății comuniste. Sînt ani în care, după o perioadă de muncă și luptă, marcată, totuși, de o anumită stagnare în gîndirea politică și în acțiunea revoluționară, de aplicarea mecanică a unor modele care nu se potriveau realităților naționale, s-a impus, în iulie 1965, un spirit cu adevărat nou, care a revitalizat întreaga activitate a partidului, constituind o veritabilă renaștere națională și politică, imprimînd istoriei partidului și a țării un salt revoluționar în cea mai fertilă epocă din istoria lor. Sînt ani care, accelerînd istoria, au dat poporului român, pentru prima oară în îndelungata sa existență, acum, în epoca glorioasă ce poartă numele genialului strateg al devenirii noastre comuniste, Epoca Nicolae Ceaușescu, posibilitatea de a-și manifesta nestînjenit capacitatea creatoare, de a dovedi că, în libertate, depinzînd numai de propria voință, neînfeudat și neîndatorat nimănui, el poate să-și făurească o umanitate pe măsura omeniei sale.

Este meritul istoric al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi făurit acest statut al partidului comuniștilor ca partid al întregului popor, de a fi realizat, după Congresul la IX-lea, o operă politică unică izvorîtă dintr-o activitate revoluționară de excepție ale cărei începuturi se înscriu în istoria comunistă la numai un deceniu după făurirea partidului. Aceste începuturi ale activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu care, de la cea mai fragedă vîrstă, și-a dedicat întreaga viață activității revoluționare, au fost permanent confirmate, printr-o excepțională vocație și dăruire, în momente de referință pentru întreaga istorie a partidului de-a lungul a aproape întregii sale istorii. În ceea ce are ea esențial, istoria însăși a partidului nostru este strîns legată de numele și activitatea revoluționară a comunistului Nicolae Ceaușescu care întruchipează cele mai înalte idealuri ale clasei muncitoare, ale națiunii. Revoluționar cutezător, patriot înflăcărat, secretarul general al partidului a dedicat întotdeauna înaltele sale calități, excepționala sa putere de muncă, de analiză și sinteză, vizionarismul său lucid, capacitatea de a inova continuu, de a găsi cele mai bune căi pentru evoluția social-politică și economică a țării, forța sa neistovită de creație, capacitatea de înțelegere globală a problemelor țării și ale umanității — perfecționării continue a activității partidului, progresului necontenit al societății, prosperității patriei noastre, promovării în viața internațională a unei politici pentru care România este stimată în întreaga lume, pentru care președintele său este apreciat, cu justețe, drept un mare erou al păcii, o personalitate de prim rang a lumii contemporane.

Congresul al IX-lea al partidului, eveniment care „va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României", înnoind din temelii teoria și practica revoluționară, a afirmat în ideologia și activitatea socială concretă concepția despre socialism ca operă a întregului popor și despre popor ca singurul beneficiar al acestei uriașe opere istorice. Partidul însuși a devenit „suflet din sufletul neamului său", forța lui politică sporind, în acești ani de glorie, tocmai prin excepționala sa capacitate de a mobiliza energiile întregii națiuni. Cuvintele secretarului general exprimă, în acest sens, convingerea noastră cea mai adîncă, sentimentele noastre cele mai profunde, gîndurile noastre cele mai înalte : „partidul comuniștilor a demonstrat, prin întreaga sa activitate, că reprezintă centrul vital de la care iradiază lumina și căldura dătătoare de viață, conștiința cea mai înaintată a poporului".

Acum, în perioada pregătirii celui de-al XIV-lea Congres al său, Partidul Comunist Român este mai puternic ca oricînd, structura și compoziția sa, în care clasa muncitoare deține o firească pondere, reprezentînd definitoriu însăși structura națiunii noastre socialiste. Partidul numără aproape 4 milioane de membri, dintre care peste 70 la sută sînt muncitori și țărani, dar el numără, de asemenea, în rîndurile sale, printr-o puternică unitate de gînd și simțire, prin aderiunea deplină la politica sa internă și externă, peste 23 de milioane de oameni, adică întregul nostru popor. Participînd nemijlocit la viața politică a țării, beneficiind de generoasa deschidere socială a formelor democrației muncitorești-revoluționare, acționînd direct în rîndurile partidului precum și în organizațiile de masă și obștești care, sub conducerea P.C.R., se implică nemijlocit, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, la elaborarea și transpunerea în practică a tuturor hotărîrilor privind viața țării, toți oamenii muncii din patria noastră sînt astăzi făuritorii propriului destin. Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii, conducătorul neînfricat al devenirii noastre, de care se leagă prezentul și viitorul patriei, cetățenii României omagiază în acest mai, cînd se împlinesc 50 de ani de la puternica demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, partidul, pe conducătorul său iubit, avînd deplina încredere că, sub conducerea sa încercată, țara va cunoaște, prin munca noastră, a tuturor, o ascensiune rapidă spre culmile cele mai înalte ale civilizației comuniste. Plata în întregime a tuturor datoriilor externe, prin propria noastră muncă, deschide țării noastre orizonturi noi, posibilități mai mari de dezvoltare, ne face mai încrezători în viitorul pe care ni-l făurim.

România de astăzi este o țară industrial-agrară dezvoltată, pe deplin independentă economic și politic, cu o viață social-spirituală înfloritoare. Marile noastre realizări, fața nouă a României, impresionantele ctitorii împlinite într-un ritm extraordinar, tot ce se face, tot ce facem noi înșine sub conducerea Partidului Comunist Român, reprezintă expresia de esență a acestei realități politice instaurate de Epoca Nicolae Ceaușescu — partidul exprimă poporul, se identifică pe deplin cu acesta, poporul găsește în partid chintesența propriei conștiințe politice, gîndul și sufletul său profund, se regăsește, adică, pe sine în ceea ce are fundamental.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Ion Bițan : „Compoziție"

Spiru Vergulescu : „București 1989"

aniversări scumpe poporului român • 9 mai

• Flacăra document • Flacăra document •

Independență și unitate

Națiunea română sărbătorește an de an, la 9 mai, două evenimente cu încărcătură deosebită în importanță și semnificații în îndelungata ei istorie.

9 mai 1877. Dată asociată în mentalitatea colectivă națională de **Independență.** Atunci parlamentul țării a proclamat în entuziasmul unui întreg popor independența absolută de stat a României. Faptul dobîndea nu doar semnificația înscrierii pe harta politică europeană a unui nou stat cu drepturi depline, egal cu celelalte, ci mai ales pe aceea a încununării unui întreg trecut de luptă cu izbînda unui ideal pentru care s-au jertfit nenumărate generații de români.

În viitoarea luptei pentru menținerea ființei politice de sine stătătoare, poporul român a clădit, concomitent, o altă dimensiune a devenirii sale istorice.. **Unitatea.** Nevoit, generație după generație, să-și apere dreptul sacru de a fi stăpîn sieși, făurar al destinului propriu, poporul român și-a unit, la vreme de primejdie, totalitatea forțelor sale, circumstanțe în care s-a cimentat, cu forța legității istorice, unitatea țărilor române, Muntenia, Moldova și Transilvania. Fapta lui Mihai Viteazul la 1600—1601, care a unit cele trei țări române a fost tocmai expresia acestei necesități legice de unire în același corp politic a tuturor țărilor locuite de români.

La 1859, unirea Moldovei și Munteniei și făurirea României moderne a fost un prim pas către împlinirea acestei legități istorice. Iar la 9 mai 1877 România își proclama independența absolută de stat. Independența a trebuit pecetluită cu jertfe de sînge în războiul purtat, la sud de Dunăre, alături de armatele ruse, împotriva forțelor militare ale Imperiului otoman. „Oștile noastre — arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — au luptat pe teritoriul Bulgariei timp de aproape 6 luni, luînd parte la grele bătălii, pînă la victoria finală împotriva Imperiului otoman. În asaltul redutelor Plevnei, în luptele de la Grivița, Rahova, Smîrdan și în alte bătălii, ostașii români au dovedit un eroism fără seamăn, ducînd mai departe tradițiile glorioase de la Rovine, Călugăreni și Vaslui, afirmînd încă o dată înaltele virtuți ale poporului nostru, capacitatea sa de a-și cuceri cu arma în mînă drepturile fundamentale, libertatea și independența. În aceste lupte au luat parte 52 000 de ostași, din care peste 10 000 și-au dat viața".

Cucerirea independenței depline de stat a marcat deschiderea unei etape noi în lupta românească pentru libertate, unitate și prosperitate. În împrejurările primei conflagrații mondiale a secolului, în urma războiului întregirii naționale, în 1918 s-a realizat Marea Unire, care a consemnat desăvîrșirea statalității românești independente.

9 mai ca dată istorică prilejuiește rememorarea unei alte izbînzi strălucite a poporului român în neîncetata sa străduință de a-și apăra independența și unitatea. La 9 mai 1945 s-a consemnat sfîrșitul celei de-a doua conflagrații mondiale în Europa prin înfrîngerea Germaniei naziste.

La 23 august 1944 în România s-a declanșat, sub conducerea unei largi coaliții politice democratice, făurite de partidul comunist, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a marcat și începutul războiului, alături de Națiunile Unite, împotriva Germaniei naziste și Ungariei horthyste. Afirmînd în chip răspicat drept țel al acestui război apărarea propriei independențe și unități național-teritoriale, România a angajat toate disponibilitățile sale umane și materiale în gigantica luptă împotriva fascismului. De la început, intrarea României în războiul antihitlerist a avut o influență considerabilă asupra desfășurării acestuia, amplificîndu-i substanțial succesele, grăbind înfrîngerea Reich-ului hitlerist. Între 23 și 31 august 1944 forțele militare și populare românești au aplicat Wehrmacht-ului o usturătoare înfrîngere. Au fost eliberați circa 150 000 km pătrați din teritoriul național — aici se aflau obstacole militare de anvergură, favorabile unei defensive îndelungate : linia fortificată Focșani, Nămoloasa, Brăila și aliniamentul montan carpatic ; au fost scoase din luptă efective ale Wehrmacht-ului echivalente cu 6 divizii, s-au capturat importante cantități de armament și tehnică de luptă. Prin lipsirea Wehrmacht-ului de cele două obstacole militare mai sus menționate s-au deschis înaintării rapide a forțelor armate sovietice, alături de care lupta armata română, două direcții strategice de valoare continentală : către Peninsula Balcanică și spre Europa centrală. În aceste condiții, dispozitivul german amenajat în Balcani — circa 900 000 de militari — a trebuit abandonat în luna octombrie 1944. Un analist militar, atunci combatant în Wehrmacht, a afirmat după război că, în cazul organizării defensivei germane pe linia Focșani, Nămoloasa, Brăila, Peninsula Balcanică ar fi rămas sub controlul celui de-al treilea Reich pînă la sfîrșitul conflagrației. Totodată, trupele române, deschizînd dincolo de Munții Carpați, în Podișul Transilvaniei, sudul Crișanei și Banat un nou front european de luptă împotriva fascismului, cu o anvergură de 900 km, au facilitat în mod considerabil ofensiva dinspre sud-est către granițele Germaniei. Premierul britanic, Winston Churchill, remarca : „Trecerea României de partea Aliaților a adus rușilor un avantaj extraordinar de mare ; ei vor atinge Belgradul, Budapesta și, probabil, Viena, înainte ca puterile occidentale să fi străpuns linia Siegfried (frontierele vestice ale Reich-ului — n.n.)".

Ancheta istoriografică a stabilit, cumulînd efectele militar-strategice, logistice și politice ale revoluției române din august 1944, că desfășurarea victorioasă a acesteia a adus prețioase beneficii coaliției Națiunilor Unite, scurtînd cel de-al doilea război mondial cu peste 200 de zile.

Dar contribuția României la marea victorie din mai 1945 nu s-a cantonat doar la consecințele de anvergură ale revoluției din august 1944. Armata română, sprijinită de întreaga națiune, a continuat lupta, alături de trupele sovietice, pentru eliberarea părții de nord-vest a țării răpită de Ungaria horthystă prin odiosul Diktat fascist de la Viena (30 august 1940). După eliberarea întregului teritoriu național la 25 octombrie 1944, forțele române au participat la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți din Austria, pînă la victoria finală asupra fascismului.

Aplicarea acestui efort militar de dimensiuni considerabile a necesitat o masivă mobilizare a resurselor națiunii, desfășurată de partidul comunist sub deviza „Totul pentru front, totul pentru victorie !". O sinteză a efortului românesc în războiul antihitlerist este edificatoare pentru contribuția majoră avută la obținerea acestei măreți izbînzi. De la Marea Neagră pînă în cadrilaterul boem, circa 1 700 km, armata română a eliberat peste 200 000 km pătrați de sub ocupația inamicului, în România, Ungaria, Cehoslovacia și Austria. În cele 263 de zile de luptă — de la 23 august 1944 pînă la 12 mai 1945, dată la care rezistența înverșunată a dușmanului în fața ofensivei trupelor noastre a încetat —, forțele române au cucerit 20 de masivi muntoși, au forțat sau trecut 12 cursuri de apă și au eliberat 8 717 localități, între care 138 de orașe. Ostașii români au provocat inamicului mari pierderi în personal, echivalente cu efectivele a peste 15 divizii ale Wehrmacht-ului. Aproape 170 000 de militari români au dat tribut de sînge măreței victorii asupra fascismului. În intervalul celor aproape 9 luni de război România a trebuit să acopere și cheltuielile financiare și în mărfuri derivate din stipulațiile Convenției de armistițiu încheiată cu Națiunile Unite la 12 septembrie 1944. Echivalentul în dolari al efortului românesc de război se cifrează la 1,2 miliarde de dolari (valută 1938), de patru ori bugetul statului pe exercițiul financiar 1937—1938.

Prin amploarea efortului său militar și economic, România s-a situat în ansamblul coaliției antihitleriste pe locul al IV-lea, după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie, ceea ce consemnează de facto cobeligeranța statului nostru în ansamblul Națiunilor Unite.

Consolidarea independenței naționale, afirmarea ei viguroasă față de imperialismul hitlerist și de orice fel de imperialism au fost temeliile trainice ale efortului militar și economic al națiunii române în războiul împotriva celui de-al treilea Reich.

Astăzi, România se înfățișează lumii întregi demnă de glorioasele ei tradiții istorice, deplin independentă politic și economic. Zilele de 12—14 aprilie 1989, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a anunțat lichidarea completă a datoriei externe marchează un moment extrem de important în efortul istoric al poporului român de a fi el însuși, stăpîn pe soarta sa. Deplina independență economică și politică astfel afirmată reprezintă una din cele mai de seamă izbînzi istorice obținută datorită unității de granit a națiunii române în jurul partidului comunist, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dr. MIHAIL E. IONESCU

Paşii poetului

La Facultatea de filosofie se puteau urma 164 de cursuri!

Universitatea Humboldt

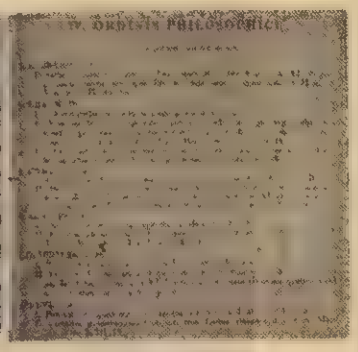

Indexul de materii

Spre deosebire de Viena unde studenţia şi-o desfăşurase la voia întîmplării, la Berlin Mihai Eminescu a început un studiu sistematic, programul, îndeajuns de rigid, ţinînd de faima celebrei Universităţi (fondată de Wilhelm von Humboldt în 1810), în care studiul filosofiei se bucura de o consideraţie aparte. Se cunosc, acum, cu exactitate, în urma cercetărilor întreprinse mai cu seamă de I. V. Pătraşcanu (autor al volumului M. Eminescu, student la Berlin, 1931) şi mai recent de Stancu Ilin, atît perioada studiilor cît şi preocupările sale, adînclte în cercetări speciale de Zoe Dumitrescu-Buşulenga şi D. Vatamaniuc, pe baza manuscriselor eminesciene. Sînt relevate de asemenea materiile pe care şi le-a propus să le parcurgă cu acea rară conştiinţă a muncii depline, temeinic înfăptuite. Berlinul i se înfăţişează poetului ca în această cronică ritmată : „Privesc oraşul — furnicar — / Cu oameni mulţi şi muri bizari, / Cu străzi largi cu multe bolţi, Cu cîte-un chip l-a străzii colţ. / Şi trec foind, rîzind, vorbind / Mulţime de oameni paşi grăbind", însă nu are timp să se bucure, ca la Viena, de farmecul „vieţii de student".

Unde este boemia turneelor teatrale, a frumoaselor întîlniri studenţeşti din ambianţa vieneză, care îl scoteau din trudnica muncă pentru o scurtă vreme, ca să-l arunce din nou, cu mai multă îndîrjire în vîltoarea lecturilor şi creaţiei ? Berlinul a însemnat încercarea de încununare a unui ţel, justificat prin cuvîntul dat mentorului Societăţii „Junimea". Căci, cu adevărat, aici se dezvoltă, definitiv, perspectivele gînditorului Mihai Eminescu, în compania celor mai adînci cărţi din cultura umanităţii, cum mărturiseşte în manuscrisul 2 278 : „Cînd eram încă la universitate, aveam o ciudată petrecere. Îmbiam ziua pe uliţi, stînd numai pe ici pe colo la cîte-un anticar şi răscolindu-i vechiturile, luam din cărţile lui tot ce-mi părea mai bizar şi mai fantastic — şi venind apoi acasă, citeam şi traduceam într-un caiet numit fragmentarium toate pasajele care-mi păreau. Locuiam într-un sat, aproape de oraşul universitar, împrejurul locuinţei mele foarte liniştite, căci printr-un hazard locuiau în acea casă numai moşnegi bătrîni. Acolo, noaptea, după ce astupam soba, citeam şi traduceam spre propria mea plăcere ceea ce am spus mai sus. Apoi deodată pare că mi se lumina mintea. Intram în labirintele acelor ciudate poveşti ce le citeam, un tablou cerea pe altul, o întîmplare pe alta". Acest fragmentarium publicat de Magdalena Vatamaniuc, se păstrează şi este cu adevărat o revelaţie a lecturilor vremii.

În Arhiva Universităţii din capitala Republicii Democrate Germane, pe lîngă registrul de înscriere, cîteva acte legate de ansamblul pregătirii, puţine la număr, şi descoperirea statutelor din care am tras concluzia că poetul nu a trebuit să prezinte în mod obligatoriu certificatul de maturitate, ni se mai oferă un document de importanţă deosebită. Este **Index Lectionum Oct.** MDCCCLXXII — Mart MDCCCLXXIII, deci indicele de materii din care şi studentul Mihai Eminescu trebuia să-şi aleagă disciplinele în vederea înscrierii la Facultatea de filosofie. Ca şi celelalte documente oficiale, conform regulamentelor acestei universităţi este scris în limba latină. El cuprinde, pe grade didactice şi alfabetic, profesorii ordinari, extraordinari şi docenţii acestei facultăţi precum şi toate materiile care se puteau audia şi anume cursurile **generale**, cele de **specialitate** şi specializările de laborator sau în alte domenii (istorice, lingvistice, geografice etc.).

Simpla parcurgere a acestui catalog îi va fi dat suficientă preocupare studentului doritor să aprofundeze, în complexitatea ei, practic nelimitata disciplină filosofică, atotcuprinzătoare a domeniilor vieţii ştiinţifice şi spirituale. Nu credem că Eminescu va fi numărat măcar profesorii facultăţii la care s-a înscris, dar noi am făcut-o din curiozitatea de a resimţi dilema tînărului de 22 de ani. La Facultatea de filosofie în primul semestru al anului 1872—1873 funcţionau 84 de profesori ordinari, extraordinari şi docenţi din care predau cursuri în mod obişnuit 79. Acestora le revenea susţinerea unui număr variat de cursuri generale, speciale sau studii specializate de laborator (de la unu la cinci). Numărul total al cursurilor se ridica la 164, iar al activităţilor de laborator la 25. Aşadar, în chip virtual, Eminescu putea audia 164 de cursuri dintre cele mai diverse. Şi-a ales, fără îndoială, materiile şi profesorii, pe baza pregătirii anterioare, afinităţilor şi scopului propus, cu atenţie sporită spre domeniul filosofiei, al aprofundării conceptelor kantiene, hegeliene şi schopenhauriene şi cu aplicaţii privind istoria, istoria filosofiei, istoria veche egipteană, arheologia, literatura (în special cea indiană), filosofia juridică, etică etc. Desigur, niciodată nu se vor cunoaşte cu exactitate toate cursurile la care a asistat, pentru că la plecarea de la Berlin şi chiar în mulările lui ulterioare s-au pierdut unele caiete. (Să menţionăm, în treacăt, că fratele lui Mihai, Şerban, şi el aflat în acea vreme la Berlin, avea să se mute pe str. Albrechtstrasse nr. 6, cînd poetul a părăsit această locuinţă, schimbînd-o cu o găzdă liniştită din Charlotenburg, evocată mai sus. Bănuim că lăsase unele lucruri în fosta locuinţă, în grija lui Şerban, atunci cînd a plecat la Königsberg, în speranţa că se va întoarce, ceea ce nu s-a mai întîmplat. La moartea lui Şerban, asadar, toate acestea, la indemnul Căminarului aveau să fie cedate datornicilor şi s-au putut pierde şi o seamă de lucruri de-ale lui Mihai Eminescu !). Un fapt este cert : studentul învăţa cu încăpăţînare, scriindu-i lui Vasile Conta că „Berlinul, ca oraş, pentru mine nu are nici o atracţie, afară de biblioteci şi universitate". Frumos program pentru cel care îşi împlinea formaţia necesară unui viitor poet naţional.

VICTOR CRACIUN ■

Eminescu şi istoria

(Urmare din pag. 9)

pre *„izvorul întăritor al istoriei naţionale, iubirea de limbă, de datini şi de popor"*, dînd o formulare plină de învăţăminte, atunci şi astăzi: *„Patriotismul... nu este iubirea ţărinei, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de ţară"*.

Pentru poet, înainte de toate, peste polemici şi adversităţi cotidiene, prima adevărul şi valoarea, chiar dacă acestea, la un moment dat, erau de partea adversarului de circumstanţă. Un asemenea *inimic*, cum se ştie, nu atît al lui Eminescu, cît al *Junimii*, a fost Bogdan Petriceicu Haşdeu. Poetul, fiind vorba de meritele indubitabile pe terenul ştiinţei istorice, nu a ezitat să le sublinieze. La începutul anului 1882, Haşdeu scotea noua serie a revistei „Columna lui Traian", într-o concepţie şi cu o menire distincte de cea anterioară, ceea ce nu a scăpat atenţiei poetului.

Era prilejul pentru Eminescu de a spune ceea ce gîndea şi simţea intim despre marele său contemporan: *„Fără îndoială,* scria el la 1 aprilie 1882, *unul din meritele d-lui B.P. Hasdeu este de a fi introdus un nou metod, pozitivist oarecum, în cercetarea istoriei naţionale. Înzestrat c-o memorie imensă şi c-o putere de combinaţie aproape egală cu această memorie, întrunind deci două calităţi ce caracterizează inteligenţele geniale : memoria şi judecata, cunoscînd o sumă de limbi vii şi moarte, între cari pe cele slave, d-sa ne-a descoperit cel dintîi izvoarele slavoneşti atinătoare de istoria noastră, cu atît mai preţioase cu cît, fiind înconjuraţi de slavi, aceştia ne cunoşteau poate mai bine decît poporele apusene"*. Prin efortul lui Hasdeu, spune poetul, *„încet, încet istoria noastră se reconstruieşte piatră cu piatră ca manifestare uniformă a unui singur geniu naţional, al geniului poporului românesc"*.

Revista lui Hasdeu, în noua formulă, promitea să *„dea o nouă impulsiune ştiinţei româneşti"*. Eminescu accentua asupra acestei titulaturi, deoarece nrăta el, cu deplin temei, *„dacă ştiinţele naturale şi matematicile sînt prin chiar natura lor cosmopolite, ştiinţa istoriei, a limbei a manifestărilor artistice ale unui popor, a vieţii lui juridice, a datinelor, este o ştiinţă naţională"*. Şi, adaugă el, *„acestea fac pe un popor să se cunoască pe sine însuşi, îl păstrează în originalitatea şi tinereţea lui şi-l mîntuie de platitudinea unei culturi cosmopolite"*.

Din sumarul primului număr al noii „Columne a lui Traian", recenzentul se opreşte asupra studiului semnat de N. Densuşianu, intitulat *Monumente pentru istoria Ţării Făgăraşului*, pe care-l socoteşte mai mult decît interesant, întrucît documentele publicate aici „rezolvă în mare parter cestiunea dreptului public al românilor de sub Coroana Habsburgilor". Este unul din momentele în care erudiţia istorică a lui Eminescu se desfăşoară cu bucuria şi convingerea asupra adevărului istoric încărcat de argumente irefutabile : *„Pe cînd opinia maghiarilor era că poporul românesc n-ar fi avut în trecut nici libertate, nici nobilitate, nici drept propriu,* dl. Densuşianu *citează un vraf de izvoare, dovedind că deja secolul al XIV-lea al lui Mircea cel Mare e plin dincolo de munţi de* knezii et seniores Olachales, *de districtele române, de veri nobiles, adevăraţi nobili între care înşiruim chiar Basarabi*, de possesiones *Valuchales, avînd veche şi aprobată lege proprie*, antiquam et aprobatam legem districtum Valachica ium universarum Jus Valachie".

Poetul extrage esenţa adevărurilor din studiul şi documentele aduse la lumină de harnicul istoric ardelean: *„Din acest studiu se vede mai mult: identitatea instituţiunilor române de pretutindene, o unitate a poporului românesc, preexistenţă formaţiunii statelor dunărene, unitate ce cuprinde în unele priviri şi pe românii de peste Dunăre"*.

Sensibil la tot ce privea trecutul poporului român, poetul omagia demersul general al lui Hasdeu, pe cel particular al lui N. Densuşianu: *„Ceea ce se dezgroapă prin aceste documente istorice şi lingustice, nu sînt numai materialuri de interes arheologic, ci e România însăşi, e geniul poporului românesc de pe care se înlătură păturile superpuse de ruine şi de barbarie. Fiece pas înainte se face aci în înţelesul reconstruirii naţionalităţii române şi pentru ca ea însăşi să se recunoască pe sine, să-şi vie în fire"*.

Era un nou prilej pentru Eminescu, ca, reamintind dictonul : „În sudoarea frunţii tale te vei cunoaşte pe tine însuţi", să-l transmită ca un fel de jurămînt *„Cercetătorilor pe terenul istoriei şi al(i) lingvisticii, bucuraţi de aceste rezultate ale muncii naţionale, rezultate greu de cîştigat în comparare cu deprinderea mecanică a formelor exterioare ale unei civilizaţii străine"*.

Pentru marele poet, valorile trecutului erau menite să descifreze istoria, viaţa poporului român şi ele trebuiau să ducă în epoca lui la *„o politică adevărat naţională"*, care *„să se inspire numai din izvorul vururea în viitor al constiinţei ţării"*.

Vitrina artelor

Muzică

Discuri mozartiene

Iată două noi discuri cuprinzînd cîteva din creaţiile lui Wolfgang Amadeus Mozart. Interpreţii lor, pianista **Ilinca Dumitrescu** (ECE 03340) şi formaţia „Pro Arte" (ECE 03400) alcătuită din violonista Anda Petrovici, violoncelistul Marin Cazacu, pianistul Nicolae Licareţ — aici fiind **invitat** şi violistul Gabriel Bălă.

Muzica lui Mozart poate fi cîntată atît de un copil cît şi de un interpret de valoare mondială ; dar nu oricine şi oricînd poate pătrunde în cosmosul mozartian, ce apare destul de simplu — la prima vedere — a fi desluşit, dar care cuprinde o uimitoare unitate a stilului şi o vastă diversitate a expresiei ; cosmos, din care pornesc acele acele armonii inegalabile, melodii cursive, polifonii clădite pe un traiuic eşafodaj constructiv. După Johann Sebastian Bach, Mozart — alături de predecesorul său Joseph Haydn şi de urmaşul său Ludwig van Beethoven — a ştiut ca nimeni altul să sintetizeze arta monumentală (Simfonia, Concertul instrumental şi opera) în bijuterii camerale ; poate chiar din acest motiv genul muzicii de cameră este cea mai înaltă treaptă ţşi din acest motiv, poate, mai dificilă de înţeles şi urmărit) a artei sunetelor ; căci nici o notă nu este scrisă în plus pe portativ, mijloacele de expresie sînt foarte economice, iar discursul sonor se bucură de o logică luminoasă ori tragică, pe care clasicismul vienez — situat la înălţimi ameţitoare — a reuşit să o stăpînească.

Ilinca Dumitrescu ne încîntă prin tot ceea ce face. Tehnica sa fără cusur, tuşeul apt de a reda scînteierile şi gingăşia mozartiană, fraza sau propoziţie ; celor trei li se adaugă, după necesităţi, şi alţi colegi, în cazul nostru tînărul Gabriel Bălă, în mare progres tehnic şi care dovedeşte un surprinzător apetit pentru genul camerai. Cvartetele cu pian, în Sol minor (KV 478) şi în Mi bemol major (KV 493), scrise de Mozart la 29 şi — respectiv — 32 de ani, situate deci la epoca unei cunoaşteri depline a sintezei artistice, sînt splendid exprimate de cei patru interpreţi : omogenitate, muzicalitate, dialoguri foarte clare, personalitate individuală tematică, ritmică precisă a sincopelor, anacruzelor etc., expunerea curgătoare a discursului, scoaterea în evidenţă a fiecărui instrument conducător ; adică un **tot** ce farmecă pe oricine îi ascultă !

Iată, deci, două discuri mozartiene care se recomandă singure drept memorabile mărturii interpretative. Ele au apărut recent, editate de harnica noastră Casă de discuri „Electrecord", sub îngrijirea maestrei de sunet Adriana Petrescu, a redactoarei Silviana Sarcă, precum şi a graficienelor Wanda Mihuleac şi Elena Panait.

CLAUDIU NEGULESCU ■

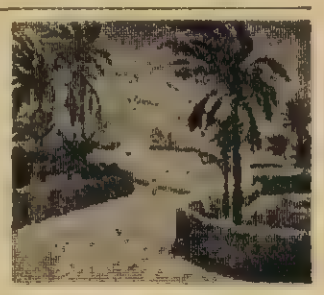

La Galeria „Orizont" — **Maia Zamfirescu Bedivan** expune „Impresii din Orient"

Atelier literar

Kuțaș Alexandru — Gherla, Cluj. **Adio copilărie** nu-i un poem, ci doar o mărturisire că ați intrat, ori vreți să intrați în maturitate. Chiar așa, direct ca o săritură de pe un mal pe altul, nu se poate : adolescența pregătește singurele punți sigure. Și nu uitați : sensul poetic al realității este de natură sentimentală și nu rațională.

Adrian Bica — Făgăraș. Începeți de la **Poartă**. Dar aveți grijă încotro porniți, cum vă alegeți materia idiomatică, simbolurile, obiectele. Singurul organism viu dintr-un poem este cuvîntul. Cînd știți ce să faceți cu el.

Marian Curelaru — București. Semne promițătoare. Sigur, chiar și bărcuțele de hîrtie pot pluti pe mare, dar nu vă faceți iluzia că vă vor duce departe de țărm. **Centaur**, da : mîine începe cea mai interesantă din cîte ne ați trimis, dar nu ați reușit s-o duceți pînă la capăt. Poate o reluați și, cine mai știe, îi veți găsi singur defectele.

Ion Mica — Turnu Măgurele. E bine că la cooperativa agricolă unde lucrați nu există mașină de scris. E suficient, și necesar, să existe unelte agricole. Mai ales că nu cooperativa ne scrie, nu ea compune versuri, ci dumneavoastră. Tonul cu care ne vorbiți despre ziua-lumină și arătați spre pîinea de pe masă taie orice posibilitate de dialog.

Elena Laura Covaliu — Slobozia. Dincolo de o deloc justificată bătăioșenie lirică, nici un progres față de poemele anterioare. Doar trei versuri pentru care vă felicităm : „Mai sparg niște cuvinte / să le pun pe foc / e frig în tăcere".

Evghenie Aurelia — Galați. „Supun lecturii dumneavoastră aceste gînduri versificate cu cîtiva ani în urmă și aș dori o părere obiectivă ca să știu dacă să continui, să trec la proză sau să renunț în domeniul literar". V-am citit „gîndurile versificate", precum cele din **Valuri** — „Chiar dacă soarele e trist / și raza lui nu mai mîngîie / un gînd curat pe cer se suie / și-n val se-neacă un coșmar" — și încercînd să rămînem foarte obiectivi, vă sfătuim să faceți cum doriți — continuați, renunțați, treceți la proză, etc. —, dar nu ne mai trimiteți.

Biru Cristian — Galați. Sînteți furios că nu vă găsiți menționat în nici un fel în „Atelier" și considerați că o facem din egoism. Nu, nu am fost niciodată egoiști. Vă deschidem primul plic și citim : „Se sărută copacii / în cîntece verzi / și noi credem că mirouse a vînt / sau a mere coapte". Să deducem că vă plac mai mult merele coapte decît poezia? Deschidem plicul al doilea, unde, da, dăm peste un început promițător : „Iubito, te simt prin preajmă / așa cum un orb simte personaje din cărți / ce le citește prin degete". Restul vă pune în ridicol. Vă sfătuim să nu bateți drumul pînă la București pentru că nu avem despre ce să vorbim. Mai bine intrați într-o bibliotecă, citiți și închipuiți-vă că sînteți în tren.

Zvoristeanu Adelina — Tîrgu Mureș. Cu mai multă rigoare și, mai ales, cu mai multă metaforă, e posibil să îndupleacă computerul. Ceea ce ați trimis acum e dezlînat, declarativ, naiv. Am mai spus-o și o vom repeta mereu : poezia nu spune lucrurilor pe nume, ci doar le sugerează.

Ciubi Cătălin — București. Textul cel mai reușit — ca unitate și finalizare — rămîne **Dimineața gînduri**. Încercați, în cazul **Mașinii galbene**, după ce i-ați desființat ușile și stațiile, să-i scoateți și motorul. În felul acesta vă puteți lipsi și de șofer. Vă mai rămîne să-i puneți număr.

Ovidiu Năstase — Reșița. Vreți un răspuns scurt și categoric : da sau nu. Ne place să vă încurcăm : nici da, nici nu.

A. Vențel — București. Computerul observă că vă apreciați singur : „Scriu versuri proaste, deci exist / mi-e dor, mi-e foarte dor de-o fată. / Trăiesc, de vreme ce sînt trist / și rîd ca altădată". Mai observă computerul că un alt „poem" v-a fost furat de mult timp și transformat în șlagăr lăliu : „Te-așteaptă un om, / un suflet curat. / I-ai spus că-l iubești și-ai să vii, / însă l-ai uitat". Și tot așa, încă unsprezece linii banale, pînă la finalul optimist : „Mai bine l-ai spune deschis / că nu-l iubești". Dacă e într-adevăr al dumneavoastră, înseamnă că v-a fost furat înainte de a-l fi scris și puteți cere reparații. Dacă nu-l al dumneavoastră, ei doar l-ați transcris, aveți grijă pe unde umblați pentru că se spune că textierii de muzică ușoară sînt foarte agresivi.

Mai trimiteți : Albu Liliana — București ; **Emil Emilescu** — Călărași ; **Pavel Valentina** — Tulcea ; **Mona Podașcă** — Brăila ; **Trestiana Făgețeanu** — București.

Deocamdată nu : Gabriela Visceranu — Bacău ; **Rafaela Cring** — Vaslui ; **Petrică Cărbunăreanu** — Baia Mare ; **Matei Daniela** — Pitești ; **Constantin Dan** — Brăila ; **Panea Sabina** — Caracal ; **Ion Popa Emilian** — Constanța ; **Mîea Ion** — Turnu Măgurele ; **Nițu Ionela** — Cornetu, Ilfov ; **Bucur Alexandra** — Buzău ; **Zean Ispas** — Lugoj ; **Radu Dorin** — Tîrgu Mureș ; **Laura Diaconu** — Caransebeș ; **Petric Adina** — Slobozia ; **Goga Mihaela** — Piatra Neamț ; **Ionescu Florin** — Berceni ; **George Dima** — Pitești ; **Apostol Margareta Maria** — Constanța.

Nu vă pierdeți timpul: Ciurea Ovidiu — Roman ; **Victor Andrei** — Vădeni ; **Dan Mălin** — Satu Mare ; **Marius Teodorian** — Constanța.

DARIE NOVĂCEANU

A treia dimensiune

N-am să pot dormi niciodată fără să tresar
în somn ; cîntecul cîmpiei și buciumul munților,
încălzite de soare desfac zorii și deși sînt în vis
văd grîul cum face semne depărtărilor cu maci.
apoi, toate luminile se ridică pînă în punctul care
raze perpendiculare coboară peste secerători.
eu gîlia-mpreună formînd a treia dimensiune.

Aduni clipele

aduni clipele ca pe niște merinde din care
nu mănînci tu
ci le împarți celor din jur.

ca și cum tăcerea ne-ar fi înghițit pe toți
iese fumul prin hornuri.

în sfîrșit te trezești să aprinzi lumina și
pe masa cu trei picioare din mijlocul camerei pui merindele
după care ieși în tindă să îmbătrînești încet
și sigur.

Ochi deschis

în apele somnului intru
din dormire vin
și în dormire mă-nnec.

rîu și roată
albă pasăre peste vis
atins de murele cerului

în apele somnului intru
calul se dezleagă singur
cu secera lunii.

Auzi orologiul

aprinzi lumina pentru a auzi orologiul bătînd
ochii îți ard,
poată să intervină orice de acum înainte
într-o dimineață
vei afla totul despre indolală.

imobilitate și nemărginit :
nimic nu e înfrîngere în poem chiar dacă
numai o singură candelă se aprinde cu inima.

În timp ce priveam

în timp ce priveam în interiorul unui fulger
mi-am amintit de tine. Venea seara
sau dimineața venea : timpul
se oprise undeva în afara mea — pasărea luminoasă
așteptînd risipirea prin vis.

Pe frunțariile toamnei
stau și ascult ultimul tău cîntec,
privighetoare.

Totul e să-ți amintești

Totul e să îți amintești clipa cînd înfloreau trandafirii
sau de pădurea de lemn alb înjunghiat de fulger
și dacă prin lumina palidă a zorilor nu zărești
umbra roșiatică a trupului tău așternînd ghirlande
peste covoare întinse pe trepte
înseamnă că dormi
sau nu te-ai născut încă.
E o șoaptă de vise adunate în semicerc
către care nu te poți îndrepta. Faci eforturi
pentru a ști stelele căzute în cîmpuri de rapiță.
Se înserează și umbrele ajunglie
dau sens vieții tale pentru o clipă.

VICTOR BARBU

La Opera Română

● Vineri 5 mai, la ora 18, **Otello** de Giuseppe Verdi. Din distribuție notăm : Anatol Covali (Otello), Monica Teodorescu (Desdemona), Nicolae Urziceanu (Iago), Ștefanița Lascu (Cassio), Dan Zancu (Lodovico). În alte roluri : Nicolae Bratu, Adrian Ștefănescu, Lucia Cicoară. Dirijează Cornel Trăilescu.

● **Tot din repertoriul verdian, Nabucco** (sîmbătă 6 mai, ora 18), cu : Nicolae Urdăreanu, Lucia Țibuleac, Ionel Voineag, Dan Zancu, Veronica Gârbu, Paul Basacopol, Nicolae Bratu și Gerda Radler. Conducerea muzicală va fi asigurată de dirijorul Cornel Trăilescu.

● **Pentru micii spectatori**, în matineul de duminică 7 mai (ora 11) va fi programat spectacolul cu opera **Inimă de copil** de Carmen Petra-Basacopol. Alături de copii din corul „Voces primavera", vor evolua soliștii vocali : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angulescu, Adriana Alexandru, Nicolae Bratu, Paul Basacopol. Dirijează Claudiu Negulescu.

● **Freischütz** de Carl Maria von Weber va fi prezentat duminică 7 mai, la ora 18. De pe afișul spectacolului aflăm că-și vor da concursul Emil Iurascu, Elvira Ciric, Florin Diaconescu, Marina Mirea, Alexandru Moisiuc, Stefan Teodorescu, Adrian Ștefănescu, sub bagheta dirijorului Lucian Anca.

● Un spectacol cu două opere românești semnate de Doru Popovici va putea fi vizionat marți 9 mai, la ora 18. În **Noaptea cea mai lungă** rolurile vor fi interpretate de Alexandru Moisiuc, Nicolae Constantinescu, Florin Diaconescu, Sanda Șandru, iar în **Interogatoriul din zori** Pompei Hărășteanu și Nicolae Urziceanu. Dirijează Carol Litvin.

● Cu Silvia Voinea, Ionel Voineag, Emil Iurascu, Adrian Ștefănescu, Gabriel Năstase Ruxandra Vlad și Nicolae Bratu, miercuri 10 mai, la ora 18, **Lucia di Lammermoor** de Gaetano Donizetti. Dirijează Lucian Anca.

● Un spectacol extraordinar va putea fi vizionat joi 11 mai, cu **Traviata** de Giuseppe Verdi la ora 18. Îșî dă concursul soprana Svetlana Streteva, solistă a Teatrului Academic de stat din Chișinău, alături de Ștefanița Lascu și Vasile Martinoiu. Dirijorul spectacolului va fi Constantin Petrovici.

Sigiliul imprescriptibil

(Urmare din pag. 9)

publicat pe-atunci nu înseamnă că am și renunțat la scris în toată acea lungă perioadă de timp, numai că, vezi, ceea ce am scris a fost destinat înainte de toate sertarului și așteptării. Cu anumite riscuri, fireste. Volumele apărute după 1969, cînd vede lumina tiparului **De n-ar veni noaptea** și apoi celelalte, sînt, cred eu, destul de grăitoare din acest punct de vedere. Între timp, însă, am publicat cîteva traduceri din limbile rusă și engleză.

— Care evenimente din ultima jumătate de secol v-au marcat existența, creația literară ?

— Cele care au marcat viața tuturor celor din generația mea și nu numai. Întîi — cedarea părții de nord a Transilvaniei Ungariei horthyste. Apoi războiul — la care am participat cu arma în mînă pentru eliberarea Transilvaniei și zdrobirea definitivă a fascismului. Urmează, în logica istoriei, revoluția socialistă și construirea acestei noi societăți pe acest pămînt binecuvîntat al nostru.

— Sînteți unul dintre literații români care au participat cu arma în mînă la războiul antifascist : ce a însemnat pentru omul și poetul Petre Bucșa această experiență ?

— E greu de răspuns în cîteva fraze. Încercînd să sintetizez însă, aș răspunde : Această experiență deosebit de dură și-a pus pecetea pe întreaga mea existență, atît ca om cît și ca scriitor. O fărîmă din această unică și deosebit de tragică experiență, prin care nu doresc nimănui să mai fie nevoit a trece, am încercat să o transpun literar în volumul meu de proză **Dincolo de uitare**. Dar acest volum nu este decît un foarte modest omagiu adus tuturor celor care și-au jertfit viața în lupta pentru eliberarea patriei și zdrobirea fascismului. Și romanul la care lucrez acum, abordînd aceeași temă, se vrea să fie și el un astfel de omagiu.

— Ce mai scrie și de ce scrie Petre Bucșa ?

— Ei, dacă vorbim despre ei, știu că scrie la romanul amintit, cu titlul provizoriu **Sugrumarea șarpelui**, și finisează un volum de versuri, din care un grupaj a și apărut în revista **Tribuna**, urmînd ca altele să fie publicate curînd în **România literară**, **Steaua**, **Vatra** etc. Mai finisează un volum selectiv pentru „Cartea Românească" și... De ce scrie ? Cine știe sau cine nu știe !

— Zona Munților Apuseni, de unde sînteți de loc, v-a influențat scrisul ?

— Dacă sînt născut acolo și în fiecare dimineață, pe cînd mă trezeam, îmi dădeau bineți moliții din Cheile Turzii ; dacă am urmat o perioadă școala la Abrud ; dacă am lucrat o vară în minele de aur de la Roșia Montană, iar mai tîrziu o parte din armată mi-am făcut-o la Cîmpeni, adică tocmai în creierul acestor munți, cu peisajul lor fantastic, cu oamenii și istoria lor atît de fascinantă, cum să nu-și fi pus toate acestea sigiliul lor specific pe viața mea, dar mai cu seamă, pe scrisul meu, căruia, cred, i-au dat o anume particularitate ?

— Care dintre preocupările unei vieți, devenită — iată — septuagenară, v-a condus la împliniri definitorii ?

— Într-un anume fel, fiecare dintre ele, dar nici una întru totul. Și aceasta, în primul rînd pentru că a existat în viața mea o perioadă mult prea lungă să scriu mai ales pentru sertar și numai în foarte mică măsură pentru publicat. Deși prin funcțiile avute aș fi putut să public oricînd și oriunde... Dar vremea s-a dus și ce n-ai făcut ieri e puțin probabil că vei mai putea recupera mîine. Eu însă mai sper.

— Din cîte nu le-ați făcut, ce regretați ?

— Pe toate cîte le-aș fi putut și au rămas doar intenții. Și mai ales un lucru : că am lăsat timpul să treacă mult prea repede peste mine și că atît de lungă vreme nu m-am împotrivit trecerii lui, lăsîndu-mă copleșit de alte preocupări, ce m-au sustras mereu de la unica mea pasiune — Poezia.

Convorbiri fără adiționale

Dirijînd în S.U.A.

— Stimate Ovidiu Bălan, v-ați întors dintr-un lung și fructuos turneu întreprins în S.U.A. Vreți să oferiți și cititorilor noștri cîteva amănunte?

— Turneul, organizat de ARIA în colaborare cu Columbia Artists Management din New York, a fost, într-adevăr, și întins ca durată, și onorat cu aprecieri dintre cele mai favorabile la adresa muzicii și muzicienilor români. Timp de două luni, între 18 ianuarie și 17 martie a.c., am oferit publicului din 22 state americane, împreună cu Orchestra de cameră a Filarmonicii din Constanța, aproximativ 40 de concerte, foarte bine primite de melomani și de critică. Primele două le-am susținut la New York, în „Friegport" și „Huntington", în prezența întregii conduceri a agenției americane și a unui public entuziast, care ne-a aplaudat cu frenezie. Am evoluat apoi în orașe de pe coasta Oceanului Atlantic, coborînd pînă la Port Arthur, în Texas, ne-am reîntors spre nord, pînă aproape de granița cu Canada, în statul Washington, pentru a ajunge în final și pe coasta Oceanului Pacific, San Diego fiind punctul cel mai de jos atins aici. Traseul, ce a inclus, între altele, și Las Vegas, loc unde au concertat doar marile orchestre, și a măsurat circa 15 000 kilometri, s-a încheiat în Palm Springs, în California.

— Ce ați dirijat și care a fost ecoul concertelor ?

— Am interpretat „Amurg de toamnă" de Alfred Alessandrescu, „Trei piese pentru orchestră de coarde" de Constantin Silvestri, „Toccata" de Paul Constantinescu, „Tarantella" de A. Castaldi, „Concertul pentru flaut și orchestră opus 10, nr. 3" de A. Vivaldi, „Serenadă pentru orchestră de cameră în Mi bemol major, opus 6" de I. Suk și „Serenadă pentru orchestră de coarde în Do major, opus 48" de P. I. Ceaikovski. Am avut tot timpul o publicitate și o presă foarte bune, care au adus elogii atît orchestrei și dirijorului, cît și solistului, flautistul Liviu Cristian. Practic, nu a existat seară în care, după concert, să nu fim înconjurați de reprezentanții asociațiilor muzicale și de concert, de melomani ce ne solicitaseră reluarea unor piese, toți laolaltă avînd numai cuvinte de laudă la adresa creațiilor românești și a interpreților, gen „orchestra a sunat minunat", „a scos niște sonorități incredibile", „instrumeniștii posedă un înalt nivel profesional", „ei nu cîntă, ei interpretează fiecare frază muzicală"...

CORNEL GALBEN

Cu simțul datoriei față de cetățean

Dr. Leon Dănăilă :

„Lacrimile mă dor, dar mă bucură oamenii care plîng de bucurie!“

Nimic din trufia unui om care de cîteva ori pe zi învinge moartea. Nimic din siguranța unui as în profesiunea sa. Nimic din graba unei persoane supraaglomerate cînd e asaltată de alții. Nimic din privirea plină de cutezanță a unui medic despre care scriu ziarele, pentru că este de mult o valoare.

Doctorul Leon Dănăilă este deosebit de modest și deosebit de atent cu cei care îl caută. Are o înțelegere blîndă pentru suferință și, pentru că nu este o atitudine doar de spital ci pornită din adîncul sufletului său, este egal cu sine și față de mine care, din fericire, nu-l caut pentru un consult.

Bărbatul care începe să încărunțească bate în retragere la orice încercare de a strecura cîte un cuvînt fierbinte, de mulțumire, din partea pacienților cărora le-a redat șansa să aștepte cu speranță zilele care vor veni.

La orice tentativă de a vorbi despre reușita sa doctorul Dănăilă se retrage în scoicile unei carapace. Nu obțin decît : „Sînt un medic ca oricare, iubind cu pasiune neurochirurgia pentru că în facultate nu am avut o cunoaștere a ei. Și e atît de interesantă pentru că e plină de necunoscute care ne obligă să le căutăm dezlegarea. Fără profesorul Constantin Arseni n-aș fi ajuns să gust din această fericire.

— A fost unul dintre profesorii dumneavoastră ? Pe ei îi așezăm imediat după părinți...

— Pe profesor l am cunoscut în acest spital, după ce m-am prezentat la un concurs. Eram un medic de circumscripție care știam de toate și nimic. De la profesor am învățat enorm, de la disciplină la subtilitățile profesiunii. De la dînsul am preluat orarul și la 6 30 sînt în spital. Diminețile treaba este mai bună pentru că mintea e limpede.

— În cîți ani un doctor, care știe de toate și nimic, ajunge un profesionist de primă mînă, un virtuoz în neurochirurgie ?

— În medie sînt necesari 10 ani de lucru intens, de îndîrjire chiar ; 18- 20 de gărzi pe lună pentru că din urgențe se învață cel mai mult. Trebuie să renunțăm la orgolii și să ne oferim și mîna a treia în operație, oricînd, oricui să respirăm aerul de acolo, să fim cu ochii pe Magistru, să-l urmărim cum face, să repetăm gesturile acelea măreț, pentru că ele dau din nou dreptul la viață. Eu și acum am această bucurie de a vedea cum lucrează alt coleg. În țară, și mai ales în S.U.A., unde am avut o bursă de studii pentru a-i vedea la lucru pe neurochirurgi, puteam să apreciez imediat ce calități are omul în alb după eleganța mișcărilor, manualitate, finețe, după cum rezolva leziunea și extirpa tumora.

— Ce ați spune dacă ați stabili o paralelă între un dirijor și vioara întîi într-o operație ? Este exagerat ?

— Nicidecum. Și eu îmi spuneam în timp ce-l urmăream : e Enescu, e Sir Barbirolli, e Karajan.

— Ați avut norocul să întîlniți doar uriași !

— Pe ceilalți nu-i numesc, nu folosește numănul...

— Microscopul operator a adus o revoluție în chirurgie. În afecțiunile vasculare, pe care le operați cu predilecție, a mărit indicele de siguranță ?

— Da și nu ! Dacă nu ai o manualitate specială nici cel mai perfecționat microscop nu face minuni. El ne ajută mărind de cîteva ori cîmpul operator dar, de pildă, disecarea anevrismelor localizate la baza creierului rămîne, chiar în aceste condiții, deosebit de anevoioasă. Cu ajutorul microscopului operator se reduce cam la jumătate timpul unei operații și cresc considerabil rezultatele care ne emoționează. Ne situăm acum la nivelul statisticilor internaționale, cu insuccese de 3—4%, față de acum 20 de ani cînd succesele abia urcau la 70%.

— Chirurgia vasculară la spitalul „Gheorghe Marinescu“ este practicată de Sabina Braiu, Adrian Lungu, Florin Ștefănescu, Elena Dragomirescu și dumneavoastră. Este un număr suficient pentru varietatea cazurilor ?

— Ne propunem de cîțiva ani să strîngem tineri, dar vedeți, ceea ce mă miră, este că nu mulți se mai bat pentru gărzi care, vă repet, reprezintă școala cea mai eficientă. Îi chemăm în sălile de operație să asiste, vin, nu vin, și uneori chiar găsesc motive să dea operațiile lor altui chirurg. Nu este aceeași stare de emulație pe care am trăit-o eu în 1961 cînd am venit în spital. Astăzi tinerii trăiesc mai intens în afara spitalului. Nu am avut întotdeauna 56 de ani, și profesorul a fost tînăr... Este o diferență de înțelegere a profesiunii noastre.

— Iubirea poate să pună pentru un timp în umbră profesiunea ?

— Iubirea mea, de cînd știu ce vreau, este medicina. Vorbesc însă numai pentru mine.

— De la ce vîrstă știți ce vreți ?

— Din clasele de liceu. Nu eram tare la matematică, nu mă omoram cu istoria, în schimb nimeni nu mă întrecea la anatomie. Citeam toate tratatele de medicină care se găseau prin bibliotecile școlare, eram la curent cu orice apărea la nivelul înțelegerii unui adolescent, și în anii unu și doi de facultate n-am mai avut ce învăța. Dacă eram hotărît de mic să-mi aleg medicina, în schimb, nici cînd am venit la spitalul „Gheorghe Marinescu“, nu știam pentru ce specializare să optez.

— La Darabani unde v-ați născut...

— La noi se spune „acolo unde se agață harta în cui“, fiind în nordul țării...

— Sînteți socotit un fin cătător pentru că v-ați fixat în București, dar au unul nerecunoscător...

— Operez pe toți cunoscuții și necunoscuții din orașul meu. Cu cît înaintez în vîrstă cu atît operez mai mult și eu credeam că este un raport invers proporțional.

— Ați subestimat raportul între vîrstă și experiență, între maturitate și explozia valorii ?

— Probabil că este o judecată pe care am făcut-o în tinerețe.

— Unde ați învățat microchirurgia ?

— Singur și în America. Am început să mă inițiez în stăpînirea microscopului în țară și apoi m-am perfecționat în anul de studiu la New York la profesorul Ransohoff.

— V-am găsit studiind niște fotografii care pare să reproducă nori, stalactite și stalagmite sau picturi suprarealiste. Fac parte din aceeași neurochirurgie ?

— Ne găsim pe acolaș teritoriu. În colaborare cu doctorul N. Manolescu de la Institutul Oncologic studiem tumorile cerebrale cu microscopul electronic cu baleiaj.

— Ce particularități prezintă ? Nu s-au mai studiat pînă acum ?

— Sînt în căutarea uneia din acele necunoscute care fac din neurochirurgie o știință deosebit de frumoasă pentru că permite explorări. În intimitatea lor tumorile cerebrale sînt cunoscute, dar aspectul, învelișul lor cu formațiunile histologice, niciodată, nicăieri în lume, după cunoștința mea. Acum coroborăm aceste clișee cu datele de histologie clasică. Nu știu la ce concluzii vom ajunge.

— Cercetarea dumneavoastră s-ar putea să nu dea satisfacție ?

— Nouă, celor doi poate, dar ea este o cercetare fundamentală. Dacă noi nu vom fi în stare să găsim cîteva date aducătoare de mai multă lumină, vor veni alții după noi și trebuie să se deschidă o altă perspectivă. Este legea „ștafetei valorilor“.

— Cînd intrați în operație aveți planul fixat sau vă bazați pe inspirație ?

— Eu nu fac poezii... Inspirația nu este pe primul loc ci precizia, concizia, planul. Seara, acasă, studiez analizele și fac operația întîi în cap și apoi pe caz.

— Aveți emoții ?

— Nu, emoția, în concepția mea de chirurg, trădează o nesiguranță. În sala de operație nu știu nici cum mă numesc. Dispare totul, anul, anotimpul, nu-l aud pe ceilalți din echipă vorbind, sînt concentrat și-mi urmăresc planul.

— V-ați găsit vreodată în un pas de catastrofă ? Să vedeți cum bolnavul se stinge ?

— De cîteva ori. Nu-mi pierd sîngele rece dacă bolnavul face brusc temperatură, dacă o hemoragie rebelă invadează totul, secătuindu-l de prețiosul de sînge. Dacă însă în acele clipe, de maximă încordare pentru echipă, neurochirurgul nu știe perfect topografia vaselor, în cîteva minute, e totul definitiv pierdut. Sufăr cumplit pentru aceste vieți răpite de bolile care, deocamdată, sînt mai puternice decît tot ce am învățat noi.

— Mă lăsați să trag o concluzie după puținul timp de cînd vă cunosc ?

— Vă rog, dacă credeți că nu vă înșelați.

— Priviți tot ce ne ține de medicină, cu un mic grad de participare. Întreaga dumneavoastră ființă se dăruie fiecărui pacient.

— Am timp liber atît de puțin încît și el trebuie să fie în întregime al neurochirurgiei. Nu pot lăsa să treacă o zi fără să citesc și să aflu noutăți din medicină, pentru că din fericire continuu, în lume, sînt evenimente, ceea ce înseamnă că teritoriul necunoscut se îngustează. Nu-mi permit să treacă o zi fără să scriu ceea ce observ în operații, în consultații.

— Așa au văzut lumina tiparului cîteva din tratatele dumneavoastră, cu toată viața agitată de spital.

— Profesorul Arseni a fost motorul, catalizatorul. Pe toți colaboratorii îi îndeamnă să lase ceva în urma lor.

— Și unii îl ascultă, spre folosul medicinei. Tot ce am discutat e deosebit de interesant pentru că vă exprimă, dar nu complet. Fără o lacrimă de emoție nu văd sfîrșitul dialogului nostru.

— Sînt de altă părere, poate pentru că văd în fiecare zi că se plînge de fericire recuperîndu-se oameni, sau alții plîngîndu-i că nu mai sînt.

— Sînteți imun la lacrimi ?

— Sînt mai rău decît o femeie, lacrimile mă dor, mă ustură. Am și acel exemplu pe care îl căutați. O colegă de-a dumneavoastră, în urma unui anevrism, a ajuns la operație fără să fie conștientă unde intră. După ce s-a bucurat iar de albastrul cerului mi-a mărturisit că îi place spitalul, că e atît de frumoasă sala de operație, ceea ce m-a uimit, pentru că, de obicei, spaima îi domină pe pacienți. Introducem operații noi, moderne, vaporizăm tumorile cu laserul, înlocuim meningole sau porțiunile de craniu cu polimetacrilat de metil pulbere, care peste o plasă textilă se transformă într-o placă solidă. Este rezultatul colaborării cu Institutul de Cercetări Textile ca și realizarea protezelor vasculare. Sînt foarte rezistente, le folosîm cu mare aplicabilitate și chiar acum, cînd stăm noi de vorbă, la Clinica de la Fundeni este ședința de omologare. Am reușit să vă conving că neurochirurgia este deosebit de frumoasă ?

— Pentru mine tot ce implică sînge, bisturiu, plagă, nu se aseamănă cu frumos ci cu necesar, vital. Dar n-are rost să fim divergenți cînd de fapt toată lumea este de aceeași părere. Medicina, pentru unii din slujitorii ei, este știință și artă.

CARMEN DUMITRESCU ■

Măcar o zebră

Frumusețea microcartierului Colentina—Fundeni construit în ultimii 2—3 ani pe malul stîng al riului Colentina a început să fie remarcată de toată lumea. E și firesc, blocurile cu 4, 8 și 10 nivele se înșiră ca niște mărgele pe firul apei oglindindu-și în ea siluetele zvelte alături de sălciile pletoase prezente aici parcă de cînd lumea. Trotuarele și străzile bine croite și deja asfaltate lasă impresia celui care nu știe nimic despre gropile, mlaștinile și smîrcurile pline de gunoaie, țînțari și mortăciuni de tot felul ce au fost aici, că munca ce s-a depus pentru tot ce s-a construit în această zonă a fost relativ ușoară. Dar nu a fost așa.

Trecînd prin acest tînăr cartier este imposibil să nu sesizezi numărul mare de copii, unii mai mari, alții mai mici. Dimineața este o plăcere să-i vezi pe școlari cum, grupuri-grupuri, se îndreaptă, unii, spre Școala generală nr. 39 situată pe Șoseaua Colentina, alții, spre Școala generală nr. 32 de pe str. Sportului. Primii sînt mai norocoși, iar părinții lor pot să-și vadă mai liniștiți de treburi. Se poate spune aceasta pentru că drumul copiilor, de la ieșirea dintre blocuri și pînă în curtea școlii, nu prezintă nici un pericol. Ei sînt apărați, printre altele, și de măsurile ce au fost luate pentru evitarea accidentelor, pentru buna desfășurare a circulației pietonale și auto în deplină siguranță. Indicatoarele rutiere plantate corespunzător pe acest traseu contribuie substanțial la atingerea scopului propus.

Ceilalți copii, zecile, poate chiar sutele de elevi care au cursuri la Școala generală nr. 32, n-au avut deocamdată acest noroc. Ca să ajungă acolo, ei trebuie să traverseze Șoseaua Fundeni prin dreptul străzii Cîmpul cu Narcise, care duce pînă în curtea școlii. Arteră nouă, modernă și principală pe harta rutieră a Capitalei noastre, Șoseaua Fundeni este mult folosită de camioane de mare tonaj, autoturisme, autobuze și microbuze. Pe acolo trec, de asemenea, trasee de autobuze și maxi-taxi.

Așa se face că tot timpul, dar mai ales dimineața cînd copiii se duc spre școală, circulația este așa de intensă încît mașinile trec una după alta în șir neîntrerupt.

Se constată că, deși pe acolo pe unde copiii traversează Șos. Fundeni s-au plantat două indicatoare „Atenție copii !“ și „Trecere pentru pietoni“, totuși acestea sînt pur și simplu ignorate de către cei de la volan. Îi vezi pe sărmanii copii cum, ducîndu-se și întorcîndu-se de la școală, așteaptă minute în șir pe trotuar, cu frica în sîn, uitîndu-se cînd în dreapta, cînd în stînga, pîndind să „prindă“ un moment — de fapt un spațiu între două mașini ce aleargă fără restricții — ca să poată trece, de cele mai multe ori în fugă, strada. Era de așteptat ca după un grav accident ce a avut loc chiar acolo, să se fi luat la locul cu pricina și chiar în zonă, unele măsuri care să mărească gradul de siguranță al circulației, în primul rînd al micilor școlari. Privind în jur nu se vede nici o restricție de viteză ,nici un alt indicator de interzicere sau de altă natură din domeniul circulației care să-l atragă atenția, din timp, celui de la volan, să-l avertizeze că se apropie de un „punct sensibil“ al traseului (așa cum este traseul din apropierea Școlii generale nr. 39).

Un copil, într-o dimineață, spunea că și acasă, și la școală a fost învățat să traverseze strada numai pe zebră, dar aici nu-i nici una.

Într-adevăr, nici acolo și nici în apropiere n-a fost și nu este nici măcar urmă de zebră. Poate că dacă ar fi, așa impunătoare cum este ea prin înseși culorile alb-negru, lucrurile s-ar îmbunătăți. Dacă însă se va adăuga și o restricție de viteză, în mod cert situația se va îmbunătăți radical. Și toate acestea spre binele copiilor și liniștea părinților lor, care îi așteaptă să se întoarcă de la izvorul învățăturii veseli și cu note din ce în ce mai bune.

VASILE DUMITRU ■

Să lași ceva în urma ta

La cariera Mahmudia, unde se află și sediul Întreprinderii miniere Mahmudia—Somova (județul Tulcea) nu se ajunge ușor, iar împrejurimile nu sînt dintre cele mai pitorești, încît să zici cînd ai ajuns : „Las' că a meritat“. Peisaj lunar, dealuri de pietră decopertate, văi fără prea multă vegetație, praf și un cer adesea plumburiu.

De aici se extrage calcarul pentru Combinatul siderurgic de la Galați. Mai sînt și alți beneficiari, dar acesta este principalul. Sfredelite pînă în adîncimile lor de forețe puternice, apoi mărunțite în concasoare uriașe, dealurile Mahmudiei „o iau“ în jos, spre portul de la Dunăre, pe o bandă rulantă dublă în lungime totală de 8 km și de aici sînt încărcate în barje de 2000 tone fiecare, pentru a fi transportate, în convoaie, la Galați.

În primul trimestru s-au livrat suplimentar aproape 50 000 tone de minereu.

Da, se munceste și se și cîștigă, iar condițiile de viață ale celor ce lucrează la „exploatare“ sînt din zi în zi mai bune. Dacă ai să abordezi acest subiect cu oricare muncitor sau inginer, acesta va rosti mai întîi un nume : **Petre Ciupercă.**

Specialist adunînd în spate anii unei vieți dedicate numai acestei profesiuni, bun organizator al proceselor de producție, directorul întreprinderii, Petre Ciupercă, este, mai înainte de toate, un om cu dragoste pentru oameni. Datorită inițiativei lui, pe locul unui fost depozit de combustibil a apărut, aproape peste noapte, o cantină care servește trei mese calde pe zi. Prețul unui meniu complet, la prînz — 10 lei. Gospodăria anexă este constituită dintr-o creșcătorie de rațe, găini și porci. În această primăvară, pe un loc viran din preajma sediului administrativ a apărut o seră în care au și fost plantate primele răsaduri de roșii și alte legume. Și mai recent, o mlaștină din zona inundabilă a Dunării a fost ameliorată pentru creșterea peștilor și va fi în curînd populată corespunzător. Cele două blocuri de locuințe ale minerilor din Mahmudia sînt și ele oglinzi ale bunilor gospodari. Doar cu echipa de fotbal „Minerul“ Mahmudia nu prea a avut noroc ; a retrogradat din divizia C în campionatul județean. Dar mai vedem noi...

Să nu-i suspecteze nimeni de curierism, sau de vreun alt interes personal ; **„nea Petrică“** — cum îi spun cu dragoste oamenii locului, care mai are doar un an-doi pînă la pensie — este doar unul din acei oameni simpli despre care bătrînii noștri spuneau cu înțelepciune că „sfințește locul“.

El vrea cu tot dinadinsul să lase o amintire a trecerii sale prin viață. Să lase ceva în urma sa.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

Din natură adunate, pentru om, cu sănătate

Magazinele „Plafar" sînt, neîndoios, farmacii vegetale, farmacii ale „medicinei blinde", cum mai este definită fitoterapia, la care apelăm tot mai des. V-ați imaginat vreodată, însă, drumul plantelor medicinale, de la locul unde cresc (sau se cultivă) pînă la pungile cu ceaiuri sau la flacoanele cu medicamente? Munca acelor oameni care se ocupă de ele?

Am poposit, de curînd, la Întreprinderea „Plafar" Cluj și am descoperit o complexă uzină de sănătate cu numeroase și numeroase probleme, succese și insuccese, inițiative și idei, cu oameni devotați unei activități nebănuit de grele și de cuprinzătoare.

Procesul tehnologic începe, firește, cu achiziția plantelor. Directorul Rosza Emeric, „plantist de 40 de ani", cum spune și tot de atîția ani, de cînd s-a înființat „PLAFAR"-ul, la conducerea acestei unități, mă avizează că resursa ei se află pe raza a trei județe — Cluj, Bistrița, Maramureș — și are loc pe două căi. Pentru plantele cultivate — mac, chimion, cornul secarei, mentă, pătlagină ș.a. — achiziția este asigurată prin contracte cu cooperative agricole de producție din cele trei județe, ponderea avînd-o, totuși, județul reședință a întreprinderii.

Îl întrerup cu întrebări, nu prea liniștitoare. Am fost la „Antibiotice" Iași, unde am aflat că nu primește întreaga cantitate trebuitoare producției pentru gama de medicamente realizate pe baza alcaloizilor din Cornul secarei, iar unul dintre furnizorii importanți este și „Plafar" Cluj. Este adevărat, însă, rezolvarea problemei ține de mai mulți factori și specialiști. Chiar și de către cei de la „Antibiotice" Iași. Agronomii nu prea sînt bucuroși s-o cultive din mai multe motive. Institutul de cercetări biologice din Iași, vecinii și colaboratorii direcți ai „Antibioticelor", întîrzie să le pună la îndemînă material biologic de mare valoare, calitate ce se testează în chiar fabrica interesată. Dacă există mașini pentru inocularea secarei cu ciuperca respectivă, nu există încă și mașini de recoltare, la fel de importantă pentru obținerea producției scontate. Prin culesul manual, care sporește prețul tonei de produs, se pierde cea mai mare parte din recoltă. Nu se reușește să se adune la timpul optim, astfel se risipește prin scuturare, ori rămîne pradă celei mai mici schimbări meteorologice, ploaia sau vîntul făcînd ravagii. Altfel, ar fi foarte rentabilă, pe lîngă boabele de secară se pot cîștiga circa 10 000 lei la hectar. Specialiștii în proiectarea de mașini agricole promit de ani de zile un asemenea agregat, au și experimentat unul, ce urma să fie îmbunătățit, dar l-au făcut uitat. Cultura macului, deși are o agrotehnică integral mecanizată, nici ea nu ajunge la potențialul de producție posibil, deoarece nu în toate unitățile cultivatoare se bucură de atenția cuvenită în faza lucrărilor de întreținere. „Plafar" Cluj-Napoca este singura întreprindere din țară care a luat în cultură pătlagina, al cărei beneficiar este, în principal, Întreprinderea de medicamente „Biofarm" București. „Din păcate, nu ni se solicită toată masa vegetală pe care o putem obține", mă informează directorul. Oare să-și fi pierdut din prestigiu siropul de pătlagină pentru afecțiunile bronșice? Chiar dacă ar putea fi așa, principii activi din această valoroasă plantă medicinală nu ar putea fi convertiți în alte medicamente pentru învingerea altor boli? Ei sînt binecunoscuți în literatură, iar planta bine studiată și de către specialiștii din țara noastră. Cine are nevoie de ea s-o solicite la Cluj-Napoca, din moment ce „Biofarmul" nu o mai ia în calcul la justul ei preț.

Cea de-a doua cale de achiziții o constituie recoltarea din flora spontană, din natură. Ea îi furnizează între 130—140 specii anual, de la cele din vîrf de munte, la cele de prin văi și lunci, de pe maluri de ape ori din codri seculari, de la Arnica montana și mugurii de pin la obișnuitul mușețel și blinda pădidie.

Și aici l-am îmboldit cu întrebări pe directorul Rosza Emeric. Am trecut, înainte de a poposi în biroul său, pe la magazinul de profil din centrul municipiului și am cerut un număr de plante medicinale, chiar dintre cele mai uzuale — cum sînt mușețelul, sunătoarea, teiul, cozile de cireș — și nu le-am găsit.

„Plafar" Cluj are, în raza celor trei județe, peste 100 de centre de achiziții de care răspund 110 achizitori. (De reținut că ei reprezintă mai mult de o treime din totalul personalului întreprinderii. De reținut, că aceia care ne asigură o mare parte din materia primă a sănătății noastre nu sînt o armată ci o mînă de oameni, plini de entuziasm și de virtuți, între care cea mai importantă este conștiința muncii lor). Sursele de achiziții sînt silvicultura, cooperația de producție, achiziții și desfacere, organizațiile obștești, școlile, cetățenii individuali. Am denumit astfel și categoriile de culegători. Cîteva anacronisme și paralelisme în valorificare generează încă producțiile scăzute de care vorbeam, la cele mai multe dintre specii și care se resimt, iată, la tejgheaua magazinului. „Lucrăm cu prețurile de achiziții de acum 20 de ani, ceea ce nu-i mai stimulează pe culegători. Silvicultura are posibilitatea să le ofere anumite stimulente, noi nu, explică directorul. Cînd ai pierdut coordonarea acestei activități, e greu să redresezi lucrurile. Deși există o convenție între Ministerul Industriei Chimice, forul nostru tutelar, și Ministerul Silviculturii pentru a acorda autorizații culegătorilor noștri, nu fiecare ocol silvic o respectă și nu le dă voie să intre în păduri".

Cu toate aceste inconveniente și greutăți, „Plafar" Cluj reușește să rămînă o firmă importantă și serioasă pe piața internă și externă a fitoterapiei, să-și onoreze contractele cu fabricile de medicamente — „Antibiotice" Iași, „Biofarm" București, „Terapia" Cluj-Napoca, Institutul de cercetări chimice Timișoara, „Plantavorel" Piatra Neamț etc. —, cu cele de cosmetice, cu rețeaua de magazine de specialitate din întreaga țară, cu toți partenerii, tot mai numeroși, din țările Europei. (Pulberea de măceșe, de pildă, „feinschnit", cum a intrat în limbaj internațional, realizată în secțiile de producție de la Dej și Cluj-Napoca, cîștigă concurența calității, atît sub raportul conținutului în acid ascorbic cît și sub aspect comercial, în fața oricărei alte firme europene).

Ca orice uzină, „Plafar" Cluj are cîteva secții-fabrici de producție. Cea mai mare și mai veche se află la Someșeni, în „poarta" municipiului, pe drumul ce duce spre aeroport, cea mai nouă — la Dej, și doi sateliți — la Huedin și Zalău.

Șeful centrului din Someșeni, tehnicianul agronom Florian Petruța mă poartă pe firul tehnologic al acestei veritabile fabrici. Secția „primară" de „primire-prelucrare-condiționare" a plantei pornește de la „halauscător", o instalație uriașă, cu foc continuu, care staționează doar cîteva luni pe an, iarna, pentru „remont", pentru reparații capitale, „înghite" multe tone de masă vegetală în 24 de ore. Cîțiva electromecanici fac adevărate minuni să mențină în permanență stare de funcționare acest colos, pentru care nu se prea găsesc piese de schimb, din motivul că nici o întreprindere constructoare de mașini nu-și asumă obligația de a le fabrica. După uscare, prețioasa materie primă intră în operațiile de tocare, pulverizare, selectare, depozitare. Am văzut 3 000 de metri pătrați plini ochi de baloturi, saci, ori cutii imense din lemn, purtînd zeci și sute de etichete, cu nume latinești și nume populare de plante medicinale. Două etaje de încăperi-depozite cu sisteme de condiționare a aerului și a umidității, unde simțurile sînt asaltate de arome amărui, iar privirea de ordinea și curățenia unei farmacii.

Nu staționează mult aici, zilnic pornesc spre secția a doua, spre secția de ceaiuri, extracte și medicamente, condusă de farmacistul Veres Iosif. Cîteva zeci de lucrătoare cîntăresc și ambalează 4 milioane de pungi de ceaiuri medicinale — simple și compuse — pe an. În această secție se realizează 30 din cele 35 rețete din rețeaua „Plafar" a țării de ceaiuri pentru diferite afecțiuni. Unele au în compoziție și cîte 10 specii, fiecare în altă proporție ce trebuie respectată cu sfințenie. Balanțele farmaceutice înnebunesc ochii cîtorva femei experimentate, dar ele știu că n-au voie să greșească. Dacă obosesc, cîteva minute de pauză și exerciții de relaxare sînt obligatorii: din mîinile lor iese un medicament și nu un ceai oarecare!

Laboratorul de extracții și produse medicamentoase, care dă, firește, farmacistului cea mai mare satisfacție profesională, este cea mai nouă realizare a întreprinderii. Deocamdată furnizează beneficiarilor — magazinele de profil, oficiile farmaceutice — 3 produse fitoterapeutice, despre care am mai scris — Geardinocid, Tonobil, Aftogeranil —, urmînd să preia și alte cercetări ale colectivului de profil de la Facultatea de farmacie din Cluj-Napoca, așa precum, într-un viitor apropiat, va produce fitomedicamente sub formă de tablete. Instalația respectivă, de curînd achiziționată, se află în probe tehnologice. Înzestrată cu laborator de analize, testări și control (fizice, microbiologice, chimice), secția este în adevăratul sens al cuvîntului o fabrică.

La Dej, se obțin uleiuri volatile dintr-un însemnat număr de specii destinate industriei farmaceutice, a cosmeticelor și a celei alimentare. Anul trecut, a intrat în producție instalația pentru „feinschnit", cu o capacitate de 250 tone de „făină" uscată de măceșe pe an, capabilă să prelucreze circa 12 000 tone de fructe proaspete. Este un unicat în țară, la fel cum unicat este și instalația de producere a concentratului de măceșe pentru băuturi răcoritoare. Noutatea lui 1989, va fi obținerea unui concentrat dintr-o combinație de mai multe fructe de pădure, cu aceeași destinație. (Sperăm să ajungă și prin părțile Capitalei).

Biologul Iancu Maria o altă îmbătimită a plantelor medicinale de la „Plafar" Cluj, îmi vorbește de încă multe noutăți și inițiative ale acestui colectiv mic ca număr, dar mare în fapte și idei. Una ar fi preocuparea în asigurarea de semințe și refacerea fondului natural pentru o serie de plante de perspectivă în fitoterapeutica modernă, a căror bazine din flora spontană au scăzut îngrijorător, cum ar fi Brînduța de munte, Arnica montana, Sunătoarea, Păducelul, Ruscuța de primăvară. Brînduța de munte a sensibilizat chiar lumea universitară a agronomilor. La Institutul agronomic din orașul transilvan, șef lucrări, Leon Muntean, de la catedra de filotehnie, întreprinde, de cîțiva ani, cercetări pentru revitalizarea acestui genofond, stabilind chiar tehnologia lucrării în cultură a speciei, dat fiind conținuturile ei în substanțe active și perspectivele pentru medicină (cercetări despre care vom vorbi într-un articol separat).

O altă ar fi, „comerțul prin coletărie", activitate — unicat în țară, pentru care se depun eforturi și se consumă o mare cantitate de muncă, din generozitate și umanitarism. (Numai că unii abuzează, cerînd liste a cîte 30—40 de plante și în cantități ce depășesc imaginația. Sînt, „vînzătorii ambulanți" de prin piețe, de fapt, speculanții care, le revînd cu zeci de ori prețul real. Noi însine trebuie să luptăm cu ei). Iancu Maria citește, onorează și răspunde la mii de scrisori pe an, deși atribuțiile sale profesionale în cadrul întreprinderii sînt cu totul altele, pe linie de producție și control tehnic de calitate.

În directă legătură cu starea noastră de sănătate, „Plafar" Cluj lucrează în fiecare zi conștient de această realitate.

CICI IORDACHE ADAM

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Începuturile geografiei științifice

Cei dintîi care s-au preocupat la noi de probleme de geografie au fost mari cărturari, asemenea lui **Dimitrie Cantemir** și **Constantin Cantacuzino** (ei au alcătuit și hărți ce constituie prețioase documente), de asemenea **Nicolae Milescu**, **Nicolaus Olahus** și **Johannes Honterus**. Însemnări de interes geografic se mai găsesc presărate în minunatele texte ale **cronicarilor**, iar ulterior în scrierile lui **Iosif Moesiodiacul**.

În secolul al XVIII-lea și în primele decenii ale veacului al XIX-lea, specialiști ai imperiilor rus și austro-ungar — e drept în scopuri militare proprii, ce nu aveau nimic de a face cu știința și economia țării — au întocmit hărți topografice la scară mare, statistici și memorii documentare, care s-au păstrat ca documente de valoare. Vine apoi vremea însemnărilor de călătorie ale unor români, asemenea lui **Dinicu Golescu**, care, deși privesc alte țări, exprimă mereu gînduri privind plaiurile românești și cuprind sugestii cu privire la înnoirile ce s-ar putea introduce în țările române.

O contribuție însemnată aduc în secolul al XIX-lea specialiștii din Serviciul Geodezic al Armatei, mai ales în legătură cu alcătuirea hărții geografice a țării, acțiune vitală, la care și-au adus contribuția spre pildă **Constantin Barozzi**, **Constantin Căpităneanu** (despre care am publicat în „Flacăra" un articol special) și **Constantin Brătianu**; ei integrează totodată cartografierea țării în cartografierea modernă a Europei, una dintre primele activități de colaborare științifică internațională la noi.

Un moment deosebit de important este marcat de anul 1875, cînd se constituie Societatea Geografică Română. În al cărei comitet de conducere aflăm nu numai specialiști în geografie sau geodezie, ci și oameni de cultură de frunte din alte domenii („prieteni ai geografiei"): fiziceni, geologi, chimiști, naturaliști, istorici, fiziceni, etnografi, economiști etc. Societatea întreprinde acțiuni deosebit de importante, printre care editarea **Marelui dicționar geografic al României** (1898—1902), publică periodicul de mare valoare științifică „Buletinul Societății Geografice Române" (și astăzi o sursă documentară însemnată), militează pentru îmbunătățirea învățămîntului geografic, organizează cicluri de conferințe geografice. Totodată, diferiți autori încep să dea la iveală tot mai numeroase scrieri despre diferite zone ale țării, lucrări de geodezie sau de geografie istorică.

Cu toate acestea, geografia românească și-a mai păstrat destul timp caracterul descriptiv-informativ, și chiar pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea i se contesta adesea caracterul autonom, propunîndu-se chiar... împărțirea studiului ei între științele înrudite. O scriere care a pus în cea mai mare parte, capăt acestor confuzii a fost **Locul geografiei între științe**, publicat în 1894 în „Buletinul S.G.R." de cel care avea să devină ctitorul școlii românești de geografie: **Simion Mehedinți** (1868—1962). Ridicîndu-se împotriva caracterului rutinier de „inventar", pur enumerativ, atribuit vechii geografii, S. Mehedinți, și ulterior discipolii săi, susțin că „întregul teritorial" este obiectul precis, unitar și indisolubil al geografiei, că are o metodă specifică, ce constă din analiza și integrarea celor patru învelișuri planetare [atmosfera, hidrosfera, litosfera, biosfera], în fine că există o știință geografică unică, care are mai multe ramuri, printre care geografia fizică și geografia umană prezintă o însemnătate deosebită. În lumina acestei viziuni, vom înțelege mai bine definiția clasică pe care Simion Mehedinți o dădea geografiei: **„Geografia este știința care se ocupă cu relațiile (statice și dinamice) dintre cele patru învelișuri planetare, considerate din punct de vedere al masei lor".**

Geografia științifică românească a avut privilegiul, foarte rar, de a avea drept fondator pe un filosof al științei, ceea ce a marcat întreaga ei dezvoltare. Să ne oprim în încheiere asupra acestui fondator de excepție. Traian Herseni scria pe drept cuvînt despre el: „Poseda o neobișnuită putere de gîndire întreținută de o riguroasă și vastă informație, o fericită îmbinare a însușirilor de adîncă analiză cu un spirit puternic de sinteză al discursivității științifice [...] — trăsături care îl așază, pe bună dreptate, printre cei mai de seamă gînditori ai neamului nostru". Cît despre stilul scrierilor sale, atît cele de specialitate, cît și cele eseistice, să reținem această observație a lui Barbu Ștefănescu Delavrancea, care ne scutește de orice comentariu: „O astfel de limbă poate fi cîntată la vioară".

Nu vom insista asupra biografiei lui, deși pînă și locul nașterii și copilăriei — vatra de civilizație rurală a Soveiei — i-a marcat existența, idealurile și cariera. A studiat literele și filosofia la București, s-a specializat în geografie în Franța și Germania, a fost profesor titular (1900—1938) la prima catedră universitară de geografie din România, director al revistei „Convorbiri literare" (1907—1923) și membru al Academiei Române din anul 1915.

Studiind complexul planetar, a arătat că învelișurile planetare, deși diferite ca formă, compoziție și mișcare, se subordonează cauzal într-o ordine strîns legată de complexitatea lor crescîndă: atmosferă, hidrosferă, litosferă, biosferă. Viziunea sa, în care se rezervă un loc important omului, vieții sale sociale și culturale, este expusă pe larg în lucrarea sa fundamentală **Terra. Introducere în geografie ca știință** (2 vol., 1930).

Simion Mehedinți este autor de lucrări remarcabile de antropogeografie, de etnografie geografică (de menționat discursul său de recepție la Academie: **Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele lui**), de geografie economică. Excursiile cu studenții și profesorii de geografie, congresele anuale ale acestora din urmă, colocviile lunare deschise, ținute timp de 30 de ani, excelentele manuale școlare elaborate au constituit o fericită întregire a activității sale științifice și pedagogice. În scrierile lui, nu numai specialistul, dar orice om de cultură recunoaște un veritabil model de gîndire profundă și originală, demn de un mare ctitor și realizator.

I. M. ȘTEFAN

Între Valea Oltului și Dealul Negru

CIRCULAȚIA de la litera regulamentului la regulile civilizației

Parcarea cu probleme

Sibiul e turnul de control al Văii Oltului. Și chiar dacă la Sibiu merită să ajungi pentru a rămîne, totuși, tranzitul este trăsătura dominantă a traficului în această zonă din inima țării : trecînd munții dinspre sud, firul circulației se împrăștie din acest județ spre toate zările Transilvaniei.

Pentru a primi cum se cuvine această avalanșă automobilistică, Sibiul și-a pus la punct mai întîi problemele circulației locale, întărind cu accentele urbanisticii moderne tradițiile mașiniste și spiritul de civilizație ale orașului. Din această împletire, disciplina rutieră n-a mai rămas un simplu capitol de regulament, ci a devenit un fapt de bun simț, sesizabil de îndată ce pășești în acest ținut. Cu alte cuvinte, orice stil de comportament mai dezordonat se limpezește aproape de la sine pe teritoriul Sibiului — fără a fi nevoie de alte intervenții decît, eventual, a unui gest care arată obrazul. „Garanția civilizației și a bunelor intenții, ne spunea tovarășul lt. col. Aurel Brînduș de la miliția județeană, o constituie comportamentul agenților de circulație și preponderența măsurilor preventiv-educative. S-a urmărit nu instituirea unei baricade artificiale între agenții de circulație și participanții la trafic, peste care unii să se uite la alții cu severitate ori suspiciune, ci dimpotrivă, a unor relații amiabile, de apropiere și dialog, de bun simț, întrucît interesul este comun. Această manieră, care este o trăsătură mai generală a organelor locale de conducere, se regăsește și în munca noastră, fiind, pe de altă parte, pe deplin adecvată felului de a fi al locuitorilor". Un fel de a fi care poate fi definit de sugestivul test al semaforului : în Sibiu, la culoarea roșie, pietonii stau. Poate și de aceea, aici, media accidentelor din vina pietonilor este mai mică decît pe țară.

Constatarea plăcută este aceea că, printr-un asemenea stil de muncă în circulație, disciplina rutieră nu numai că n-a slăbit, ci s-a și întărit, sub efectul benefic al acelui catalizator numit bunul simț. Dovada : descreșterea substanțială progresivă a accidentelor înregistrate în județ în ultimii 9 ani — a celor mortale cu peste 40 la sută, a celor grave cu peste 35 la sută, a celorlalte cu aproape 70 la sută. „O mare contribuție la obținerea acestor succese — pentru că diminuarea accidentelor este scopul și interesul fundamental al tuturor —, completează tovarășul Brînduș, o are intervenția convergentă a factorilor locali sub multiple aspecte — educaționale, de gospodărire și amenajare a tramei stradale, de colaborare cu noi, în sensul receptivității reciproce asupra diverselor evenimente din trafic. Ca să folosesc niște termeni din circulație, în această muncă de prevenire a accidentelor, toate organele implicate, ca și participanții la trafic, nu folosesc nici „pasajele subterane", nici o șosea cu „linie continuă" peste care nu se trece, fiecare circulînd „pe partea lui" și nici un „semafor" care are numai culoarea roșie : toți folosim, ca să zic așa, un același „joc de parcare", în care dialogăm în liniște, constructiv, operativ, ca orice oameni care au același drum — al disciplinei rutiere".

Pentru felul de a fi al pietonilor, mi se dăduse exemplul testului cu semaforul ; pentru conduita agenților de circulație, nu m-am abținut și-am propus „testul radarului", invocînd unele situații, întîlnite pe alocuri, în care respectivul instrument e deghizat prin boscheți, chiar dacă șoseaua are patru benzi de circulație pe sens și nici-o casă pe margine, kilometri în șir." Înțeleg ce vreți să spuneți. În lucrul cu acest aparat foarte necesar acordăm un credit în alb tuturor participanților la trafic, și nici nu ne deranjează dacă aceștia își semnalizează reciproc prezența lui, vizibilă, de altfel, pe șosele : scopul nostru e atins o dată ce fiecare apasă pe frînă, asta ne interesează, în primul rînd. Oamenilor trebuie să le răspundem cu gesturi civilizate".

Sibiul, mereu altul

Acest [illegible] înțelegere [illegible] a fost posibilă, datorită tradițiilor mașiniste ale zonei, care au permis oamenilor să înțeleagă mai bine și mai demult ce-nseamnă disciplină rutieră. În Sibiu, indicele de motor care este superior mediei pe țară, iar unul din opt cetățeni majori posedă permis de conducere. La mare modă au reînceput să fie motocicletele, alergate inclusiv în concursuri sportive de mare interes pentru localnici.

Orice s-ar putea spune despre drumurile sibiene, numai că sînt monotone, nu. Spre Vîlcea, șoseaua taie munții și e mărginită de Olt, motive din care adesea e învăluită de ceață ori condens de la vaporii de apă. Axa orizontală Brașov — Sebeș include porțiuni de șes care traversează comune, dar și dealuri, serpentine, pasaje la nivel cu calea ferată. Din această axă, la Vest se poate coti spre Transfăgărășan, șosea care pe teritoriul județului Sibiu are 71 km, pînă la Bîlea Lac și Bîlea Cascadă." Deși este amenajat cu tot ce trebuie pentru un turism civilizat, menționează tovarășul Brînduș, Transfăgărășanul e un test mult prea sever pentru începători sau pentru cei cu afecțiuni medicale".

Dintre drumurile județene, cel mai circulat și pitoresc este cel spre Păltiniș, dar tentația spre a admira peisajul trebuie dublată de prudența abordării fiecărei serpentine, îndeosebi pe timp de ploaie.

Ce n-are Sibiul deocamdată este o șosea de rocadă, de ocolire a municipiului, pentru traficul greu. Ca urmare, reședința județului este întotdeauna aglomerată de mașini, spațiile de parcare, oricît s-au dilatat ele în ultima vreme, fiind încă insuficiente. Mai ales că, așa cum spuneam, la Sibiu merită să ajungi pentru a rămîne măcar cîteva zile și nu neapărat pentru a merge mai departe. Dar în acel răstimp trebuie abandonat stilul agresiv de conducere, circulînd mai politicos, într-un oraș cu tramă stradală specifică și în care, fiți sigur, fiecare partener de trafic, știind bine ce-i aia o mașină, este și un sever judecător al indisciplinei celorlalți.

Control preventiv pe zona sibiană a șoselei internaționale E 15

Severitate și discernămînt

Trecînd munții spre Vîlcea, temperamentul oamenilor este deja mai încălzit de lumina sudului. În acest județ, circulația are mai multe segmente specifice : Valea Oltului, cu tranzit și trafic turistic intens, îndeosebi în sezonul estival ; sudul județului, cu trafic local predominant și tranzit spre Craiova și Slatina ; în sfîrșit, cam perpendicular pe această coloană se află șoseaua nordică, prin Horezu, cu acces spre bazinele carbonifere Berbești și Tîrgu Jiu. Aceste particularități, la care se adaugă diversitatea formelor de relief, precum și vecinătatea cu 8 județe între care există un permanent du-te-vino fac din Vîlcea una din zonele fierbinți ale circulației din țara noastră. „Aceste realități, completează șeful Serviciului județean de circulație, tovarășul lt. col. Constantin Ungureanu, rădică și ștacheta exigenței față de munca noastră. Săptămînal facem analiza evenimentelor rutiere, a abaterilor, cauzelor și măsurilor respective, elaborînd pe plan local un buletin rutier de sinteză cu tot ce s-a întîmplat. Apoi prelungim constatările noastre cu unitățile economice, cu organismele F.D.U.S., cu întreprinderile deținătoare de parcuri auto, cu secția județeană de drumuri, astfel încît circulația să fie o permanentă preocupare pentru toți factorii care au și pot să aibă un rol important în prevenirea evenimentelor rutiere". Chiar în zilele documentării noastre, la sediul Serviciului județean de circulație se desfășura o ședință de instruire cu agenții de ordine din tot județul, pe tema specifică a circulației. Asta întrucît complexitatea și diversitatea rigorilor rutiere (echiparea corespunzătoare a căruțelor și bicicletelor, instruirea mecanizatorilor pentru campanie, intensificarea traficului pe măsura apropierii de sezonul estival etc.) reclamă o atenție sporită din partea tuturor factorilor, nu numai a celor de specialitate. „Exigența noastră vizează în primul rînd asigurarea unei conduite preventive din partea conducătorilor auto, întrucît ei sînt calificați să folosească drumul public, subliniază șeful serviciului. Compensatoriu, într-un fel, am putut constata la serviciul județean de circulație o preocupare intensă pentru atragerea într-o comportare corespunzătoare a pietonilor, chiar dacă acești inevitabili parteneri de trafic se află la adăpostul sancțiunilor pe care de regulă le iau... soferii. În numere recente ale ziarului local „Orizontul", în rubrica instituită de cîțiva ani, am putut citi episoade special dedicate pietonilor („Pietonul — «suveran» al străzii ?", „Știm să fim pietoni ?", „Pietonii, o problemă !") în care căpitanul Nicolae Tufeanu punea, cu tact și convingere, aceeași problemă, dar din mai multe puncte de vedere. Această orientare spre tot ce se întîmplă pe șosea este benefică pentru activitatea lucrătorilor de circulație, întrucît, cum se știe, realitatea traficului este mult mai diversă și mai complexă decît partea ce revine în responsabilitate conducătorilor

Cronica șoselei

Problemă de conștiință

Reconstituirea are loc chiar lîngă podețul unde a fost găsită victima. Un pustiu de vreo zece ani, vădit copleșit de gravitatea întîmplării și sfîșietoarea discuției, vorbește cu întreruperi. „Păi... eu îmi ascund mingea sub podeț în fiecare zi cînd mă întorc de la școală. Dimineața o scot din ascunzătoare și o iau cu mine. Tata mi-a zis să nu mai bat mingea. Cică nu mai învăț. De fapt noi ne jucăm cu ea numai în recreații, și piciul face cu mîna un gest de dezinvoltură. Vrînd să scot mingea, am dat cu mîna de ceva umed și lipicios. Cînd m-am uitat, eram roșu pe degete. Mi-am dat seama că e sînge. Am luat-o la fugă spre casa lui nenea Briscă. Dumnealui e aci de față și băietelul arată cu mîna spre un om cu fața galbenă ca de ceară, îmbătrînit prematur, probabil de vreo boală ce-l chinuie. „Așa e, confirmă acesta. Am plecat apoi imediat cu băiatul la podeț, sub care zăcea un om într-o baltă de sînge. Am anunțat la post și au venit tovarășii care au început cercetările. Mai mult, eu nu știu nimic". conchide bărbatul, cu intenția nedisimulată de a arăta că nu mai e cazul să i se pună și alte întrebări. Soferul care în timpul relatărilor băiatului și omului cu înfățișare de bolnav privea indiferent spre pădurile de munte învăluite în ceața subțire a dimineții, intervine cu o voce calmă în discuție. „Văd că priviți spre mine. Să fie clar, repet pentru a nu știu cîta oară. Eu nu numai că nu l-am tîrît pe om sub pod, dar nici măcar nu l-am lovit. S-au găsit fire de păr sub rezervorul de motorină al camionului ? L-oi fi agățat, nu zic nu. Dar fără să-mi dau seama. N-am simțit nimic. Nici nu mai mic soc. În cabină era doar șoferul domnul inginer Vinea. Și aci prezent, întrebați-l !" Tînărul subțire la trup, îmbrăcat cu haină și pantaloni din piele grî, evită privirile celorlalți. Fruntea-i plină de cute adînci arată și ea îngrijorare. Vorbește nesigur, cu o voce sfîrșită. „Da, așa e, cum spune soferul. Eu de fapt dormeam. Am atipit de cum m-am așezat lîngă el. Dacă soferul a oprit pe parcurs ?" Parcă surprins. Vinea se bîlbîie ușor „S-ar putea, nu-mi dau seama, n-am sesizat. Dacă am recunoscut în persoana victimei pe sudorul de la tronsonul doi ? Sigur că da. Deși capul îi era plin de sînge, mi-am dat seama că e el după fața-i prelungă și statura înaltă". „Cred că e aici o mică neînțelegere, intervine bărbatul în bluză. Cînd l-ați văzut dv., cadavrul era spălat, pregătit pentru înhumare". Fața tînărului devine stacojie. Arată ca a unui copil ce a fost prins copiind la teză. După ce face remarca, omul nu mai insistă. Pronunță sec : „Ne întîlnim mîine dimineață la aceeași oră, tot aici, la podeț". Șoferul împreună cu inginerul se îndreaptă spre un ARO care-i așteaptă nu departe de locul unde s-a purtat discuția. Cînd cei doi ies din raza vizuală a reprezentanților autorităților, Ambrozie, șoferul, începe să vorbească vădit nervos, agitat. „Se poate don' inginer ?! Ați dat totul peste cap, V-ați trădat, ne-am dat de gol. Cum a fost posibil să spuneți că obrazul îi era plin de sînge ? Nu ne-am înțeles noi s-o ținem una și bună ? Nici nu-mi dau seama ce vom putea spune mîine dimineață. Cum să mai dregem busuiocul ? Și ce bine decurgea totul, repetă cu năduf Ambrozie. Era clar că n-au dovezi. Una e să lovești pe cineva fără să-ți dai seama, mai ales că era noapte, ceață, ploua și alta să se stabilească că eu, după ce am doborît omul la pămînt, l-am tîrît sub podeț și apoi am dispărut. Mai apasă și altă chestie. Cel mort e colegul de șantier și consăteanul meu. Cît de bine fixasem toate detaliile... V-ați fisticit exact ca un copil scos la tablă". Deodată inginerul se schimbă la față. Ochii i se limpeziră, privirea îi era clară. Se adresă calm șoferului : Ambrozie, am greșit foarte grav. Dar nu că m-am încurcat în declarația făcută la reconstituire, ci pentru că ți-am promis să te acopăr. Însă tata, care m-a crescut și m-a ținut cinci ani în facultate, e un om la fel de simplu și necăjit ca bietul sudor pe care îl omorîrăm aci, nu departe..." „Don' inginer, bănuiesc ce vreți să spuneți în continuare. Nu mă nenorociți, am nevastă, copii !..." „Știu Ambrozie, dar nu pot să-mi încarc conștiința pentru toată viața. Întotdeauna mi-am dorit să fiu în orice împrejurare eu însumi, să nu capăt alt chip, ce nu-mi aparține, să dorm liniștit, fără cosmaruri. Pe vremea cînd eram de vîrsta băiatului, cu mingea, așa mă învăța tata. L-ai tîrît pe om sub podeț pentru a întîrzia descoperirea faptei, iar eu am asistat ca un laș la toată mîrșăvia". Esuîndu-i tactica rugăminților, soferul trecu la amenințări apoi încercă din nou să-l convingă pe tînăr să-și mențină demnitatea. „Don' inginer, Viața mea e în mîinile dv. Îndurați-vă !" Stîrnește printr-un argument cu care speră să-l dea gata pe inginer. „Oricum îmi sînteți complice. Chiar dacă faceți declarația așa cum văd că intenționați, tot în boxă, alături de mine ajungeți. În calitate de complice". „Da, dar mărturisind, mă voi dezvinovăța de o faptă groaznică".

VICTOR BEDA ■

Intrarea în Rîmnicu Vîlcea, adică în orașul dintre Dealul Negru și Valea Oltului

auto. În același context se înscriu și dezbaterile organizate la Vîlcea despre alte aspecte complementare literei regulamentului, cum au fost „Oamenii în sprijinul oamenilor", „Marea vacanță a școlarilor, marile răspunderi ale părinților și educatorilor", „Educația rutieră a copiilor — o materie la care nu se ia vacanță" ș.a.

Îmbinînd severitatea firească meseriei cu tactul unei înțelegeri superioare a fiecărui fapt de circulație, lucrătorii serviciului de specialitate al miliției județene și-au cîștigat nu numai o autoritate vizibilă de la o poștă, ci și o anume popularitate reconfortantă în rîndul oamenilor. Căpitanul Vasile Taifas, șeful biroului municipal, îmi exemplifica situația unui accident mortal al cărui autor a putut fi depistat numai cu ajutorul populației : „În astfel de cazuri este nevoie doar de omenie, în adevăratul sens al cuvîntului. Cei care au receptionat apelul nostru și-au făcut doar acea datorie de conștiință pe care fiecare trebuie s-o avem de îndată ce ieșim pe drumul public, ca șofer ori pieton".

consecvență cu exigențele unui trafic fluent și comod. Pe lîngă semaforizarea intersecțiilor, s-a realizat semnalizarea cu lămpi filatoare a trecerilor de pietoni". La Liceul de energetică, elevii de-a XII-a aveau oră practică pentru conducerea utilajelor grele. De la directorul adjunct prof. Istrate Purece, mai aflăm că la secțiile electromecanică, energetică, electromecanică auto și mecanici utilaje se fac cursuri pentru obținerea permiselor de conducere categoriile B, C, E. „Drept pentru care tovarășii de la circulație ne țin foarte aproape, întrucît, s-a constatat, de evenimente rutiere mai deosebite se fac vinovați mai ales conducătorii auto tineri". În liceu sînt peste 3 000 elevi — la zi, seral și școala de maiștri —, la care se adaugă cei din școala profesională. Pentru conducerea mașinilor și utilajelor există poligoane special amenajate și maiștri instructori dintre cei mai buni. Activitatea respectivă fiind permanent în „radarul" serviciului de circulație, se poate spune că cine reușește să la permis de conducere încă din perioada studiilor la Liceul de energetică din Rîmnicu Vîlcea va fi un conducător auto de nădejde.

Pe Valea Oltului a liniște. Viaductul din amonte de Călimănești, unic în țară fiind de-a lungul, și nu de-a latul apei, în curbă și lung de 400 m, a rezolvat și ultima problemă mai delicată a acestei șosele. „Întreținem o legătură permanentă cu secția de drumuri pentru construirea parapeților de rezistență și combaterea căderilor de stînci, astfel încît firul Văii Oltului să rămînă numai un prilej de încîntare și nu de stress". Întreb de cealaltă șosea celebră a Vîlcei, Dealul Negru. „Denumirea a rămas doar din respect pentru tradiție, șoseaua fiind acum pe deplin modernizată și imblînzită. Nu mai reprezintă pericol decît pentru cei cu adevărat aventuriști, care vor cu tot dinadinsul să transforme în raliu o călătorie ca poate decurge liniștit și foarte plăcut". Care e secretul unui astfel de drum cu multe serpentine ?, îl întreb, gîndindu-mă c-aveam să mă îndrept spre Pitești. „Mediana șoselei. Trebuie respectată mediana șoselei. E vorba nu numai de evitarea oricărui risc de coliziune sau derapaj, ci și de efectul psihologic al unui traseu ce se întinde „blînd" sub roțile mașinii atunci cînd e ghidat ca de un fir al Ariadnei".

De la Valea Poștei („era chiar o vale pe care circulau poștalioanele") ne întoarcem. Nu mai reținem nici un caz mai deosebit, dorind să respect frumusețea acestei zone în care, în materie de circulație, numai din inconștiență poți căpăta amintiri urîte.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Patrula școlară din Vîlcea, instruită de plt. maj. Ion Zmarandă și plt. Aurelian Nicolescu, promite un nou titlu național

Mediana e valabilă și-n curbe!

Tot cu Vasile Taifas plecăm într-un raid ad-hoc prin Vîlcea și împrejurimi. „În municipiu sistematizarea este realizată în

Căpitanul Vasile Taifas, în dialog de lucru, chiar și într-o pauză a elevilor de la Liceul de energetică

Grupaj realizat cu sprijinul Inspectoratului General al Miliției — Direcția Circulație

Fotografii de FRED NUSS și PAUL ULIERU

Excursia

Pentru Vlăduț, ultimele zile ale vacanței au fost încîntătoare. După multe insistențe, sprijinit ferm și de mămica, a reușit să-și convingă tatăl să-l dea mașina pentru o excursie pînă în Predeal, cu prietenii. Avea, ce-i drept, permisul de aproape un an, dar nu parcursese la volan decît cîteva sute de kilometri, argument pe care tatăl îl invocase cu insistență împotriva acestei excursii pe roți. Dar cum capul familiei are, ca în orice familie, și un gît reprezentat de tandemul feminin, orientarea acestuia din urmă a fost decisivă.

Nici nu ieșiseră bine din oraș că prosopătul șofer, depășind vijelios un biciclist, l-a atins ușor cu aripa dreaptă, gata-gata să-l răstoarne. Noroc că omul era viteaz, altminteri cine știe...

Călătoria continuase în tăcere. Entuziasmul de la început se topise. Doar Pic, cățelul Irinei, era bine dispus. Un popas la Cîmpina le-a readus buna dispoziție. Prietenul căutat lipsea, plecase deja către Predeal, dar părinții acestuia îi primiră pe tineri cu multă bucurie. „Nu plecați pînă nu mîncați, spuse gazda, și așa au trecut cîteva ore bune. Cînd a urcat din nou la volan, Vlăduț era deja moleșit. Dornic să ajungă mai repede, tînărul accelera cît putea. Sfîrîitul roților pe asfaltul fierbinte se amesteca cu glasurile voioase ale tinerilor, acompaniate de lătratul scurt răgușit al cățelului. Urmau curbele de la Posada. Virajele abordate cu viteză îi apiecau pe cei din mașină dintr-o parte în alta de parcă s-ar fi aflat pe un vas în mijlocul furtunii. Asta îi amuza grozav și strigau entuziasmați. Irina îl luă pe Vlăduț de gît și îl sărută pe obraz. Surprins în preajma unei curbe, acesta smuci de volan și mașina luă atît de scurt virajul încît pătrunse pe contrasens și izbi violent parapetul din stînga. Acesta cedă, iar mașina lansată în plină viteză se balansă o clipă în aer, apoi se rostogoli în prăpastie. Întîmplarea a făcut ca zona să fie înțesată de arbuști, care au acționat ca un tampon elastic. Suspendați între crengi, gata în orice clipă să cadă în hăul ce se căsca dedesubt, tinerii au început să strige după ajutor. Au oprit cîteva mașini. La buza prăpastiei s-au ivit capete curioase și o frînghie lungă a coborît către ei. S-au repezit grămadă către funia salvatoare și cel dintîi care a biruit în înclestare a fost Vlăduț. După o clipă de ezitare, cu mîna pe frînghie a spus ferm : „Întîi fetele". Pe măsură ce erau scoși din prăpastie de șoferii celor două autocamioane care opriseră la fața locului, tinerii se îmbrățișau care încotro. Socul îi speriase într-atît încît uitaseră că au venit împreună. Ultimul a rămas cățelul, al cărui scheunat îl înduioșă pe unul din șoferi și agățîndu-se de funie, acesta îl scoase afară. Dacă, străbătînd Valea Prahovei, o să vedeți în cabina unui autocamion un patruped cu urechile mari, pleoștite, îl veți recunoaște. S-a atașat mult de noul stăpîn. Animalele recunosc oamenii cu inimă bună !

PAUL ULIERU

Ilustrate din Pitești

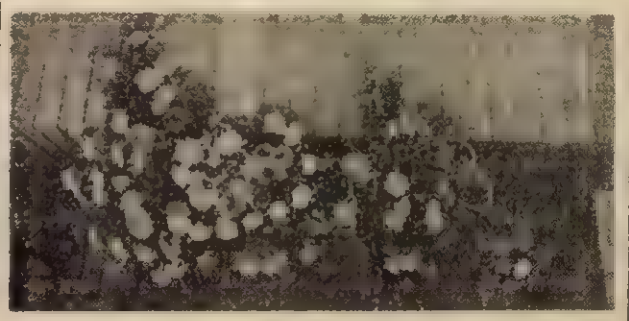

Pedagogie cu petale

„Ne pare rău, nu mai avem nici o cameră liberă ; toate sînt rezervate pentru «Simfonia lalelelor»". Așa se întîmplă în fiecare primăvară. Timp de trei zile, cei care vin în Pitești sînt împărțiți în două categorii : participanții la „Simfonie" și ceilalți.

Orașul în care fiecare petic de pămînt e transformat într-o oază verde, într-o grădină multicoloră, a redevenit, pentru a douăsprezecea oară, orașul florilor. Prin flori, nu numai orașul a devenit mai frumos, ci și oamenii săi. „Pulsul" acestei transformări îl dă numărul florilor rupte, care a scăzut direct proporțional cu creșterea numărului celor ce le plantează și le ocrotesc. Ideea e susținută de Mircea Pungoci, șeful sectorului Sere din cadrul Consiliului popular Pitești, a cărui afirmație — „la Pitești florile și-au dovedit vocația de pedagogi" — surprinde în primul moment. Și-o susține cu cifre exacte. În 1972, au înflorit în oraș 3 000 de lalele. Jumătate din ele au fost rupte. În acest an, o adevărată explozie de culoare a luminat orașul, avînd drept torțe fremătătoare 100 000 de lalele, din 35 de soiuri. Se mai rup și acum flori. Numai că azi nimeni nu mai trece nepăsător pe lîngă un asemenea gest, așa cum nimeni nu se face că nu-l vede pe cel ce aruncă o hîrtie pe jos. Pedagogia florilor e un fapt real, nu o figură de stil. Părerea este susținută și de Canarache Viorica, cercetător la ICPVILF. „Prezența florilor metamorfozează. Ca să ne convingem, e suficient să privim în jur, în acest oraș ; să mai amintim de Rîmnicu Vîlcea, de Tîrgoviște, de Baia Mare, orașe care și-au creat și ele o adevărată tradiție în organizarea de festivaluri ale florilor. Și nu cred că exagerez spunînd că pentru cel ce a urmărit de-a lungul anilor devenirea acestor localități, existența festivalurilor se face simțită în chipul străzilor, al parcurilor al curților și balcoanelor. În chipul orașelor".

Avînd printre organizatori Comisia centrală de floricultură, dendrologie și arhitectură peisagistă, aceste întîlniri anuale ale specialiștilor din întreaga țară devin momente de reper în evoluția domeniilor respective.

Încheiem, nu înainte de a vă face cunoscută propunerea cercetătorului Vasile Oprița, perfect valabilă pentru toate manifestările de acest gen din țară.

Fiecărei unități participante, municipalitatea să-i pună la dispoziție curtea unei grădinițe, a unei școli, un scuar, un colț dintr-un parc pe care aceasta să le amenajeze cu material floricol și dendrologic propriu. Astfel, expoziția ar avea drept cadru de manifestare întregul oraș, care și-ar spori mereu zestrea de frumusețe, iar ca participanți, pe toți cei care, în ani, vor îngriji spațiile astfel create.

O adevărată lecție de pedagogie a florilor, desfășurată cu sute, cu mii de elevi !

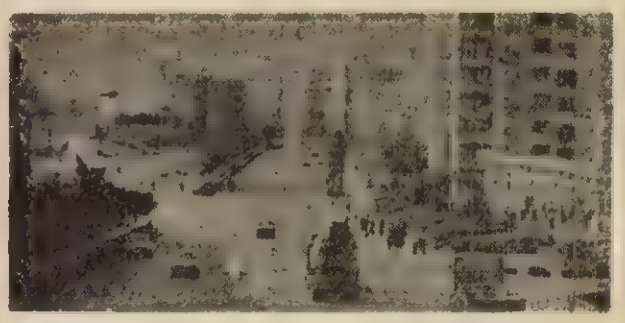

„Insula" sporturilor

Avînd drept punct terminus parcul de pe malul lacului de acumulare, în partea de sud a orașului Pitești s-a conturat una din cele mai întinse și complexe zone sportive și de agrement din țară. Venind din centru, pe Calea Bucureștiului, piteșteanul dornic de cîteva ore de relaxare găsește aici oferte din cele mai variate.

Pentru amatorii de înot și plajă, în strand se fac ultimele pregătiri înaintea deschiderii sezonului. În apropiere, în elegantul bazin olimpic, cu zece culoare pentru adulți și șase pentru copii, micii înotători ai orașului își fac antrenamentul. Munca de cinci ani a valorosului grup de profesori de aici a dat, în acest an, primele roade în concursurile internaționale de natație.

Creat de același Ștefan Rădulescu, arhitectul care semnează și proiectul bazinului, noul Complex de prestări cu caracter sportiv este încă un punct de reper în peisajul arhitectonic al Piteștiului. Așa cum ne arată și Virgiliu Cristea, președintele Cooperativei „Prestarea", extinderea serviciilor în domeniul prestărilor cu caracter sportiv s-a dovedit un adevărat succes. Dovada? Cei 200 de piteșteni care frecventează zilnic sauna, sălile de bowling, de șah, remy, table, de tenis de masă, ori sala multifuncțională pentru badminton, volei, tenis, gimnastică, unde activitatea se desfășoară sub îndrumarea unor profesori de specialitate. Peste cîteva săptămîni vor fi date în folosință și terenurile de volei, baschet, handbal, tenis de cîmp, la care se execută ultimele finisări. Mare parte din activitatea complexului se desfășoară pe bază de abonamente (ca și cea a bazinului, de altfel), profesorii-instructori însoțind grupele de copii de la școală la complex și, după terminarea orei, înapoi la școală, asigurînd, astfel, o largă accesibilitate și celor mai mici locuitori ai municipiului.

Cum peste o lună, zona va deveni una din cele mai populate din oraș, edilii s-au gîndit să ofere locuitorilor și o modalitate plăcută și comodă de a ajunge aici. Au optat pentru o linie de minicare ; acestea vor face legătura nu numai cu centrul, ci și cu celelalte zone de agrement, pădurea Trivale, cu grădina zoologică și baza nautică Bascov-Pitești, unde sînt deja construite două hoteluri, iar în aceste zile se lucrează la legarea pistei de concurs de baza de cazare și la amenajarea plajei — conturînd astfel un adevărat „traseu de vacanță", pentru după-amiezele libere.

ROXANA PAICU

Fotografii de SORIN LUPȘA

● În orașul sud-african Capetown s-au desfășurat lucrările Comisiei comune pentru transpunerea în viață a acordurilor de reglementare a situației din Africa de sud-vest. Au luat parte reprezentanți ai Angolei, Cubei și R.S.A. Au fost de față reprezentanți ai O.N.U., precum și observatori din partea S.U.A. și U.R.S.S. Un comunicat de presă relevă că s-au convenit o serie de măsuri menite să reglementeze replierea forțelor S.W.A.P.O. și ale Africii de Sud la bazele stabilite anterior de comun acord. În ultimele zile, cea mai mare parte a luptătorilor S.W.A.P.O. au sosit din Namibia în Angola.

● La Moscova au avut loc consultări sovieto-japoneze, la nivelul adjuncților miniștrilor de externe, în cadrul grupului de lucru pentru Tratatul de pace dintre U.R.S.S. și Japonia. S-a procedat la un schimb de păreri în legătură cu aspectele de drept internațional, politice, istorice și geografice legate de tratatul de pace.

● Presa britanică apreciază că după întîlnirea dintre cancelarul vest-german Helmut Kohl și premierul britanic Margaret Thatcher, criza din interiorul N.A.T.O. în legătură cu programul de modernizare a rachetelor cu rază scurtă de acțiune s-a adîncit. Se consideră că dezacordul dintre partenerii N.A.T.O. în această problemă ar putea să creeze cea mai adîncă disensiune din sînul alianței din întreaga ei existență de 40 de ani. În aceste condiții, apreciază comentatorii, reuniunea la nivel înalt a N.A.T.O. care urmează să se țină la sfîrșitul lui mai la Bruxelles ar putea fi deosebit de furtunoasă. După cum este cunoscut, cercuri largi ale opiniei publice dintr-o serie de state membre ale alianței nord-atlantice consideră că securitatea acestor țări poate fi asigurată nu perfecționînd și introducînd noi arme, ci reducîndu-le pe cele existente la niveluri cît mai scăzute.

● În Paraguay s-au desfășurat alegeri generale pentru desemnarea președintelui țării și a membrilor parlamentului. Președintele provizoriu, generalul Andres Rodrigues, candidat al Partidului Colorado (de guvernămînt), a fost ales cu 75 la sută din voturi în funcția supremă a statului. El urmează să preia oficial funcția la 15 mai, pentru o perioadă de 5 ani.

● Populația Uniunii Sovietice numără 286 717 000 de locuitori. De la recensămîntul din 1979, populația U.R.S.S. a crescut cu 24 300 000 de locuitori. Avînd în vedere ultimile date, Uniunea Sovietică continuă să se plaseze, în ceea ce privește populația, pe locul trei în lume.

● S-a încheiat prima etapă a construcției tunelului pe sub Canalul Mînecii, care va lega Franța și Anglia. Din partea franceză au fost străbătuți 3 245 de metri în condiții dificile ale platoului continental. Din partea britanică, au fost străbătuți circa 11 kilometri. Se preconizează ca darea în folosință a primului terminal al tunelului să aibă loc la 15 iunie 1993. Pînă la finalizarea lucrărilor, constructorii trebuie să mai străpungă 134 de kilometri. Străpungerea tunelului este prevăzută pentru finele anului 1991.

● La Bruxelles s-a încheiat procesul principalilor vinovați de actele de violență petrecute la 29 mai 1985 pe stadionul Heyssel, în cursul finalei Cupei Campionilor Europeni la fotbal dintre echipele F.C. Liverpool și Juventus Torino, soldate cu moartea a 39 de persoane, 14 din cei 25 de suporteri britanici puși sub acuzare au fost condamnați la pedepse cu închisoarea.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Noul protecționism

Schimburi comerciale între țări și popoare s-au făcut totdeauna, însă în zilele noastre relațiile comerciale internaționale s-au obiectivat și generalizat, au devenit, putem spune, inevitabile. După cum arăta președintele României, în epoca noastră, cînd cuceririle științei și tehnicii pun la îndemîna popoarelor imense mijloace și posibilități de a-și spori avuția materială și spirituală, de a valorifica resursele naturale în folosul societății, dezvoltarea relațiilor economice între state, participarea la diviziunea internațională a muncii se impun ca o cerință obiectivă a progresului uman.

Însă dezvoltarea normală a schimburilor comerciale pe glob este perturbată și frînată de numeroase restricții și bariere artificiale, care alcătuiesc, la sfîrșitul secolului 20, un nou sistem protecționist, anacronic și păgubitor, în ultimă instanță, pentru toată lumea, deci inclusiv pentru cei care l-au creat și îl promovează. Este vorba mai întîi de restricțiile tarifare, adică de măsurile protecționiste propriuzise, nedisimulate, care în ultimii ani s-au înmulțit continuu. În același timp însă, noul protecționism se realizează și pe alte căi. Una din ele este încălcarea sau ocolirea principiilor și regulilor de bază privind politica comercială, convenite în cadrul Acordului general de taxe și tarife (G.A.T.T.) și al altor foruri internaționale. Ca urmare, politicile comerciale internaționale sînt determinate nu de normele internaționale de conduită stabilite de organismele de resort, ci de raportul de forțe dintre state, fapt care avantajează țările mari și puternice, punînd într-o situație dificilă țările mici și mijlocii, țările în dezvoltare. Împotriva acestor țări, ca și împotriva țărilor socialiste, a fost extinsă aplicarea de măsuri restrictive sub pretextul că exportul acestor state ar perturba piețele. S-a creat astfel o situație în care atît principiul nediscriminării, element fundamental al G.A.T.T., cît și clauza națiunii celei mai favorizate, în forma ei necondiționată, să se erodeze treptat, diminuîndu-și rostul și eficiența. Legat de aceasta, s-a remarcat pe bună dreptate că rolul taxelor vamale s-a redus puternic (nivelul acestora a scăzut de la 40 la sută în anii '30, la mai puțin de 7 la sută în prezent), în favoarea restricțiilor netarifare, care au de multe ori caracter discriminatoriu. În sfîrșit, este de remarcat practica folosirii de către unele țări capitaliste dezvoltate a restricțiilor și sancțiunilor comerciale pe motive politice. Un exemplu — amendamentul Jackson-Vanik la legea comercială a S.U.A. Se știe că în chiar Statele Unite s-au exprimat opinii în favoarea anulării acestui amendament, arătîndu-se că el a adus mari prejudicii economiei americane.

Este deci în interesul tuturor țărilor ca măsurile protecționiste de orice fel să fie anulate. „Se impune — sublinia președintele Nicolae Ceaușescu — să se acționeze cu mai multă fermitate pentru înlăturarea protecționismului și liberalizarea schimburilor economice dintre state, pentru eliminarea oricăror forme de presiuni și condiționări politice și de altă natură, a oricăror îngrădiri și bariere artificiale din calea comerțului internațional, pentru promovarea unor relații economice de deplină egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc". În viziunea românească, un sistem comercial echitabil și eficient, capabil să asigure dezvoltarea economică a tuturor țărilor, în special a țărilor în dezvoltare, trebuie să fie global, universal și pe deplin democratic. Un asemenea sistem comercial internațional constituie o componentă de seamă a restructurării ansamblului sistemului economico-financiar mondial și el este menit să contribuie la progresul și bunăstarea tuturor națiunilor.

ION D. GOIA ■

Mumia din pagoda Dau

Filmul documentar este atrăgător mai ales prin faptul că oferă cineastului o sursă infinită de frumuseți și de mistere ale vieții cotidiene. Acesta este și principiul creației lui Pham Binh, un cunoscut creator de film vietnamez. Nu demult, el a vizitat zona pagodei Dau, în provincia Ha Son Binh, un cunoscut sanctuar budist din Vietnam. Revista „Le Courrier du Vietnam" a consacrat o relatare filmului realizat cu acest prilej de Pham Binh. Cineastul vietnamez a fost frapat de o statuie care prezenta un bonz (preot budist) în poziție de meditație, cu mîna stîngă pe genunchi, iar cu dreapta tocmai lovind o toacă de lemn pentru a ritma rugăciunile. Părea să fie o ființă vie, cu corpul puțin încovoiat, cu ochii săi închiși într-o atitudine de profundă meditație....

Nu mică i-a fost surprinderea cineastului cînd a aflat de la localnici că această statuie este chiar corpul unui bonz pe nume Vu Khac Minh, mort în urmă cu peste trei sute de ani ! Potrivit legendei care s-a păstrat din acele vremuri, el ar fi cerut discipolilor să-i respecte recluziunea în micul templu și să nu deschidă ușile acestuia decît a treia zi după ce nu vor mai auzi toaca. Dacă va fi găsit mort și prăbușit pe podea, discipolii aveau ordin să dărîme templul peste corpul neînsuflețit, pentru a-l îngropa. Dacă va fi găsit așezat, atunci ei trebuiau să-l aplice pe corp o peliculă de lac pentru a-l conserva. Sub stratul de lac, experții au identificat un strat de pale tocate, amestecat cu mătase și melasă de trestie de zahăr. Vu Khac Truong, discipol al celui dispărut, a fost singurul care a cunoscut secretul acestui amestec.

Arheologii francezi au vrut să demonstreze că este vorba de o mumie, dar nu au avut mijloace tehnice să dovedească acest lucru. Pe de altă parte, populația s-a opus transportării statuii în afara pagodei. Cu toate acestea, recent, statuia a fost dusă la spitalul Bach Mai din Hanoi, unde a fost radiografiată. Pe ecran a apărut clar scheletul ei; cutia craniană fiind intactă, fără să fie scos creierul, fenomen necunoscut în perioada de după mumiile faraonilor. Articulațiile sînt în stare bună, de parcă omul ar fi în viață și nu a fost identificată nici un fel de materie aglutinantă.

Pham Binh a prezentat toate aceste descoperiri în documentarul său „Secretele pagodei Dau". O serie de experți sînt de părere că bătrînul călugăr ar fi recurs la o serie de tehnici de autocontrol pentru a-și provoca autodistrugerea viscerelor și a sistemului cervical; au fost cruțate numai tendoanele și ligamentele pentru a menține corpul în poziție șezîndă. Datorită documentarului lui Pham Binh, statuia-mumie din Dau, miracol și enigmă în același timp, va putea fi prezentată și oamenilor de știință și altor cercuri interesate de pe alte meridiane.

ROMEO NADAȘAN ■

Vînătoarea de criminali

„Am nevoie de ajutorul dvs. Priviți bine acest chip și dacă știți unde se găsește în această seară, sunați-ne imediat și veți ajuta la arestarea lui David James Robert, unul din cei mai mari zece criminali ai țării". În studiourile canalului de televiziune Fox din Washington, John Walsh a lansat prima vînătoare de oameni televizată. Se așteaptă cu emoție reacția Americii. În acel moment, într-un mic apartament din Staten Island, un cartier la sud de insula Manhattan, un om panicat nu-și putea dezlipi ochii de pe ecranul televizorului. FBI-ul îl credea în Indiana, la 1500 km de New York. David James Robert, a cărui fotografie se găsea pe pereții tuturor posturilor de poliție americane de circa doi ani, era încolțit. O formidabilă putere era asmuțită împotriva lui. În 1986 a evadat din închisoarea Indianapolis în timpul unui transfer la spital pentru examene medicale. Viața sa, un veritabil dans al morții : patru asasinate, printre care și cel al unui bebeluș de cîteva luni abandonat pe marginea unei șosele înghețate, nenumărate violuri și, pentru a încheia, șase condamnări pe viață. David a început o viață nouă la New York unde a devenit foarte respectabilul domn James Lord, responsabilul unui refugiu pentru cei fără adăpost. Ba chiar, într-un ziar local i-a apărut fotografia în timp ce era felicitat de... primarul New York-ului pentru... inima sa caritabilă!

Emisiunea televiziunii încă nu se terminase cînd telefoanele au început să sune. Telespectatorii îl identificaseră formal pe David în mai puțin de trei minute. Secția FBI din New York aflată în alertă maximă a intrat în acțiune, zeci de polițiști începînd să coarnă adresele indicate. În 40 de minute a fost găsită mașina criminalului. După 72 de ore pușcăria își reprimea musafirul care-i refuzase ospitalitatea. Prezentatorul de la Fox, John Walsh exulta : „Este incredibil. Televiziunea a reușit în mai puțin de o jumătate de oră ceea ce poliția întregii țări încearcă de doi ani, să dea de urma unui periculos criminal."

În mai puțin de trei luni, această vînătoare de oameni din fotoliu a devenit un fenomen național și un succes comercial de invidiat. Alte 118 stații locale de televiziune au preluat emisiunea pe care o urmăresc cu atenție 15 milioane de americani în orele de maximă audiență ale serialelor de duminică seara. În 12 săptămîni 15 criminali periculoși au fost arestați grație informațiilor furnizate de telespectatori. „Am reluat tradiția western-ului cînd chipurile criminalilor erau afișate în locurile cele mai circulate, explica Michael Linder, producătorul emisiunii „America's most wanted" (cel mai căutat în America). Am schimbat afișul de hîrtie cu unul electronic pe care-l privesc 15 milioane de oameni".

Și totuși, vînătoarea de oameni este o emisiune controversată. În afara acuzațiilor de voluntarism, și violență gratuită numeroși avocați reproșează faptul că televiziunea, insinuîndu-se într-un tribunal, violează independența justiției. Și F.B.I.-ul este îngrijorat de riscurile pe care emisiunea le reprezintă pentru justiție, deși îi recunosc enormul succes. În fond, realizatorii emisiunii și polițiștii federali nu doresc decît să-i împiedice pe criminalii odioși să se plimbe pe străzi nestingheriți și, deci, să-și rele locul în camerele pregătite unde nu pot ucide pe nimeni. Emisiunea continuă.

IOAN ROȘCA ■

Banii care înveselesc otravă

Tîrgul era tentant pentru un om amărît ca Sunday Nana din Nigeria. I se oferea 100 de dolari pe lună pentru ca să depoziteze pe peticul său de pămînt niște butoaie cu reziduuri. Cine ar fi rezistat unei asemenea oferte, mai ales cînd suferă de foame ? Butoaiele conțineau o substanță toxică cancerigenă... Dar nu numai persoanele particulare au fost tentate de asemenea afaceri. Guvernul unui stat african încheiase un contract în valoare de 600 de milioane de dolari pentru a permite unor firme să depoziteze pe teritoriul național reziduuri chimice. Sub presiunea vecinilor, care aflaseră despre ce fel de reziduuri era vorba, contractul a fost reziliat. Ministrul care a acceptat contractul a declarat : „Am acceptat tîrgul deși știam că substanțele sînt otrăvitoare doarece aveam nevoie de bani !"

Neutralizarea acestui „gunoi" chimic ar costa prea mult firmele producătoare și de aceea ele caută o soluție mult mai ieftină : depozitarea pe teritoriul unor țări din lumea a treia. De-a lungul coastelor Africii patrulează o adevărată armadă de vase încărcate cu asemenea substanțe. Aceste nave fac repetate croaziere în jurul pămîntului în căutarea unui loc unde să-și descarce otrăvitoarea încărcătură. Este elocventă, în acest sens, odiseea reziduurilor de la firma italiană Jelly Wax. Cargoul maltez „Lynx" a fost închiriat pentru a transporta 12 000 de butoaie cu substanțe toxice din portul italian Carrara pînă la Djibouti. Deși căpitanul avea la mînă un contract parafat, în regulă, autoritățile din Djibouti nu i-au permis acostarea. „Lynx" a traversat Atlanticul spre Puerto Cabello în Venezuela. Inițial, autoritățile portuare au permis descărcarea crezînd că există vreo firmă locală care se află antrenată în afacere. Dar nimeni nu a revendicat încărcătura. Pînă la urmă în portul Genoa au mai ajuns 9 000 de butoaie. Un periplu cu un sfîrșit lamentabil. Ar mai fi de adăugat părerea unui expert în astfel de contracte. „Dacă export așa ceva nu pot să spun că sînt imoral, deoarece — spre deosebire de comerțul cu droguri, sclavi sau fildeș — a trimite reziduuri otrăvitoare în țările sărace este ceva perfect legal". Oare chiar așa să fie ?

DAN DĂNUȚ DORU ■

Avionul invizibil

Este posibil ca un avion să devină din vizibil, invizibil și invers ? Se pare că da. Deși tehnologia construcției unui

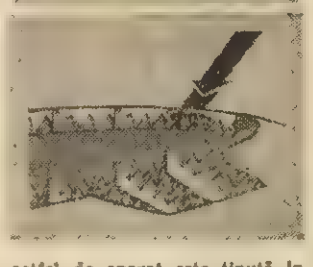

astfel de aparat este ținută în secret, unele date au fost făcute cunoscute. Pentru a fi invizibil avionul trebuie să nu poată fi detectat acustic, termic și vizual, respectiv să nu apară pe ecranele radar. Un astfel de aparat de zbor este cel din imagine, un Lockheed SR-71, construit dintr-un aliaj de titan, cu o țesătură poroasă, și care are toate profilele rotunjite. Gazele fierbinți, ce sînt aruncate de motoarele cu reacție, ies prin eșapamentele plasate deasupra fuselajului, iar mici motoare așezate la capetele acestora le amestecă cu aerul ambiant, reducîndu-se astfel nu numai zgomotul, dar și dispersînd condensul ce se formează la înălțimi. Suprafața avionului, atît exterioară cît și interioară, este tapisată cu conuri și piramide, de genul celor din figură, executate dintr-o spumă specială, ce au calitatea de a absorbi undele electromagnetice emise de radar. Pentru mărirea absorbției, aparatul de zbor este acoperit și cu o vopsea specială. Se crede că avionul este dotat și cu aparatură electronică ce emite unde în contrafază cu cele ale radarului, aflat pe sol, anulîndu-le. Astfel el poate deveni pentru radar cînd vizibil, cînd invizibil. După cum afirmă specialiștii americani avioanele invizibile de tipul F-19 și ATA vor deveni operaționale începînd cu anul 1991. Să sperăm că pînă atunci rațiunea va învinge, iar miliardele de dolari ce urmează a fi folosite în construirea unor asemenea aparate vor fi utilizate cu folos în domenii pașnice de activitate.

AUREL DIANU ■

Orașul se sufocă

S.O.S. — poluare la Milano ! Apel al municipalității din Milano : nu mai folosiți automobilele că ne sufocăm ! Bilet de intrare auto la Milano începînd din 1990 !

Titlurile acestea, citite recent în ziarele italiene, m-au impresionat adînc : era vorba de marele oraș în care am trăit și învățat timp de patru ani — raportați la cei aproape douăzeci de ani ai mei, reprezintă o cincime din viață —, oraș despre care locuitorii Romei spun, cu o nuanță de invidie „orașul în care lumea este mereu grăbită" iar milanezii cu multă mîndrie „orașul în care nimeni nu stă degeaba". Într-adevăr, Milano este orașul italian cel mai activ din punct de vedere economic și comercial — în permanentă concurență cu „industrialul" Torino — o metropolă eficientă și sîrguincioasă. Din păcate se pare că tocmai această sîrguință a fost cea care „a adăugat picătura care face să se reverse paharul" : fabricile au produs tot mai multe bunuri dar și tot mai multe emanații poluante ; autovehiculele au continuat să transporte mărfuri și călători de la un capăt la altul al orașului, lăsînd în urmă nori de gaze de eșapament ; iar milanezii întorși acasă după o zi de muncă, o dată cu televizorul puneau în funcțiune — în serile încă friguroase de sfîrșit de iarnă și început de primăvară — și sistemele de încălzire casnică cu păcură sau gaze, care nu întîrziau să-și aducă și ele „contribuția" la poluarea atmosferei citadine, din ce în ce mai greu de respirat.

Jurnaliștii s-au grăbit să scoată de prin sertare statistici care plasau orașul Milano pe primul loc în lume în ce privește poluarea. Dintr-o situație prezentată de Organizația Mondială a Sănătății în septembrie 1988 și publicată de ziarul „La Repubblica", lucrurile se prezentau cam așa : față de nivelul de 40 de micrograme de bioxid de sulf pe metru cub de aer, considerat ca ideal, și nivelul de 60, considerat deja ca fiind periculos pentru sănătatea locuitorilor din zonă, Milano înregistra „recordul" de 185, urmat de Paris cu 83, Tokyo cu 80, Londra cu 58 și New York cu 52. Și iată că după alarma milanezilor oprimați de smog, amestecul poluant datorat unei mulțitudini de cauze citadine, în permanentă expansiune, presa italiană publică informații care generalizează preocuparea — la o serie de mari orașe din Italia — cu privire la nivelul de poluare care amenință atît sănătatea locuitorilor cît și însăși existența monumentelor istorice și artistice care formează bogăția culturală a acestor localități.

Tot statisticile sînt cele care ne poartă către concluzia că poluarea în oraș derivă în mare măsură din rapida proliferare a vehiculelor cu motor. Jurnalistul italian Alberto Ronchey susține că Milano este numai aparent orașul cel mai poluat, pentru că în zona lui funcționează 49 de stații de măsurare computerizate, dar poluarea nu-i mai redusă nici la Torino, Genova, Bologna, Firenze, Napoli, Roma, Bari, Catania, Palermo. Tot el afirmă că „nimeni nu poate, nu știe sau nu vrea să facă ceea ce ar trebui, nici administrația publică, nici industria și nici măcar cei care răspund de protecția mediului înconjurător".

Ministrul pentru zonele urbane, Carlo Tognoli, avertizează că nu există fonduri suficiente. Este în întîrziere și momentul introducerii — preconizate — în Italia — a taxei aplicabile vehiculelor diesel particulare, care poluează în proporție sporită. Nu numai că este în întîrziere ci nici măcar n-a început conversiunea sau înlocuirea acelor surse de fum și poluare care sînt autobuzele publice cu combustibil diesel. Este în întîrziere și adoptarea catalizatorului pentru toate celelalte autovehicule, deja obligatoriu în S.U.A., Japonia, Australia și larg folosit în R.F.G., Elveția, Austria și Norvegia.

Tot Alberto Ronchey citează statisticile privitoare la utilarea marilor orașe cu mijlocul de transport eficace și nepoluant care este metroul : Milano are 33 de km de traseu, Roma 24 km, Torino nici măcar un metru față de 397 km la Londra, 287 la Hamburg, 198 la Paris, fără a mai aminti de Tokyo, Moscova, New York, Washington.

Se calculează — subliniază același jurnalist — că la Roma congestionarea traficului produce pierderi și pagube de peste un 1 miliard de dolari anual și că fiecare locuitor al capitalei își „pierde" în medie 50 zile pe an în aglomerația traficului.

Între timp circulația în marile orașe rămîne strînsă în lanțurile unui inexorabil cerc vicios. De ce atît de multe automobile ? Pentru că autobuzele transportului public sînt lente, circulă cu 10 km la oră. Și de ce sînt atît de lente ? Pentru că sînt prizoniere ale traficului supraaglomerat, în lipsa liniilor de metrou precum și a parcărilor.

La rîndul ei, cum reacționează industria la sufocarea și strangularea orașelor ? În loc să-și asume funcțiuni de cercetare tehnologică și organizatorică măcar pentru următorul deceniu, marea industrie se limitează la polemici, acuzîndu-i pe ecologi că ar fi „ideologi ai antiindustrialismului".

Dar în realitate nu înseamnă a denigra natura îndiguirea unui fluviu care îl face mai frumos și nu este antiindustrialism a include în cheltuielile industriei, pe lîngă retribuții, de exemplu, și cheltuielile necesare pentru a preveni sau neutraliza efectele producției industriale asupra mediului înconjurător.

Nu numai că ar fi în interesul general ci și în interesul industriei însăși să se producă motoare mai puțin poluante — chiar dacă acestea costă ceva mai mult — pentru că altfel cheltuielile se vor reflecta oricum asupra sănătății tuturor, și a celor care vînd, și a celor care cumpără.

ȘTEFAN UDRESCU

Tragedia de pe Sheffield

„Agonie pe stadion !". Aceste cuvinte care erau asociate doar la figurat, în legătură cu vreun scor mai neobișnuit, au fost invocate recent, la propriu, în urma tragediei de pe stadionul „Sheffield" din Hillsborough. Se disputa semifinala Cupei Angliei, între Liverpool și Nottingham Forest. În dimineața jocului, unul din ziare punea problema : de ce mai puține bilete pentru Liverpool (15 000, față de 21 000 pentru suporterii „pădurarilor"), din moment ce această echipă, obsedată de nenorocirea de pe Heysel (39 morți, acum patru ani), își reglase de mai multă vreme problema numiților „hooligans" ? Suporterii fără bilete ai lui Liverpool se înghesuie în fața porților stadionului. Poliția încearcă să-i oprească, dar, în cele din urmă, sub o presiune formidabilă, deschide o poartă. Fiota de „hooligans" năvălește peste spectatorii deja așezați, care sînt împinși spre gratiile ce interzic accesul la peluză. 94 de oameni vor muri sufocați ori călcați în picioare, „Victime inocente ale pasiunii pentru un sport, la care, în 25 de ani, au murit peste opt sute de spectatori", menționează „Paris Match".

Moartea a pătruns în tribune lent, împinsă parcă de un piston al demenței. Primii striviți în plasa de fier sînt copiii și femeile. Oroarea ajunge treptat la paroxism. În panica generală și-n mijlocul unei mulțimi buimăcite, apar semnele unei solidarități umane, din păcate aproape inoperantă : spectatori de la tribună întind mîna celor striviți la parter, reușindu-se astfel să se mai salveze vreo 200 de vieți omenești. Cei mulți rămîn să-și vadă moartea cu ochii, iar cei care cad sînt definitiv pierduți. „Peluza se transformă într-o pădure de brațe, picioare și corpuri strivite, aprecia comentatorul aceleiași publicații. Față de neputința generală, cei scăpați nevătămați devin salvatori improvizați. Panourile publicitare se transformă în brancarde, iar terenul — în spital de campanie. Camerele de televiziune nu mai transmit în direct un meci de fotbal, ci imagini pe viu dintr-un scenariu de groază. Din partea opusă, suporterii lui Nottingham încep să aplaude : ei n-au avut „colegi" în preajma stadionului. Anglia e cutremurată de-un coșmar pe care-l nu-i visează, ci-l trăiește sub propriii ochi. Liverpool-ul plînge. La 150 km de locul dramei, suporterii rămași acasă ai „diavolilor roșii" aduc un omagiu martirilor fotbalului, pe propriul stadion, Anfield Road. Aici, totul e roșu, ierbe în culorile clubului fiind așezate pe case, pe stadion, pe terenul de joc. Etc., etc.

Tragedia de pe Sheffield a făcut ocolul lumii ca un avertisment la adresa pornirilor animalice tot mai frecvente, din păcate, în preajma terenurilor de sport. Fenomenul stîrnește curiozitatea psihologilor, interesul sociologilor, îngrijorarea politicienilor. Toi mai multe autorități, în materia diferitelor discipline, sînt chemate să se pronunțe asupra cauzelor unor asemenea catastrofe. Unul e de părere că „plasele de fier ar trebui desființate, învadarea terenului nu omoară pe nimeni". În publicația amintită, este invocată și antichitatea : „după gladiatori, acum cei sacrificați sînt spectatorii". Iar starea acestui sport-rege, care a născut atîtia pasionați spre a ajunge „să-i omoare", e pusă în oglindă cu mitul zeului Cronos, care-și devora fiii. Dar asemenea comparații rămîn pur retorice. Trist retorice.

Prin Sheffield, cu victime de trei ori mai multe decît Heysel-ul, nu numai Anglia a fost întoarsă pe dos, ci întreaga umanitate. Este unul dintre cele mai triste episoade ale civilizației moderne, care nu poate fi comentat în nici un fel ; pentru că singurul vinovat fundamental se află în om, în educația lui, în modul în care-i sînt stimulate, orientate ori filtrate pasiunile. Acele pasiuni care adorm rațiunea și dau naștere la monstruozități ca aceleа de pe Sheffield.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Alegînd a treia cale

În fotografie, Sugar Ray Robinson, în 1962, după zece reprize de luptă cu mult mai tînărul Gallois Terry Downer. Ray avea 41 de ani și pentru prima dată i se puteau citi pe față tristețea înfrîngerii. După un ultim „come-back", la 44 de ani, avea să rămînă definitiv în legendă — și o legendă rămîne chiar și după ce, nu demult, a încetat din viață. **„Boxul lui Robinson e un poem de Mallarmé, un balet de Serge Lifar, un tablou de Renoir"**, scriau comentatorii francezi prin anii '50, uimiți de virtuozitatea pugilistului de culoare. În 1952, bogat și celebru, campion mondial neînvins, Ray Robinson se retrage, optînd pentru teatrul parizian Alhambra : **„Dansa pe ring ca pe cerul Parisului, făcînd să viseze generații de sportivi și de estetă".** Dar „dansul mănușilor" i-a rămas atractia fundamentală și, între 1954 și 1964, din 54 de meciuri învins în 16, reușește o triplă unică în analele boxului : în 1955, recucerește titlul mondial de la Carl „Bobo" Olson ; în 1957, îl face k.o. pe Gene Fullmer, recîștigînd iarăși centura mondială ; în 1958, o obține ultima oară, de la Carmen Basilio.

Viața legendarului Ray Sugar Robinson are și o morală. O morală pe care o redăm cu vorbele lui Pierre Rey, publicate într-un recent „Paris Match" :

„Cînd te naști negru, indiferent că în imobilele putrede ale Harlemului ori în ghetourile din Los Angeles, sînt doar trei căi de a fugi de mizerie : jazzul, crima, boxul. Prima conduce la droguri, a doua — în spatele gratiilor, a treia, în cel mai rău caz, la spital. Ironie a sorții, nu există nici un raport între arta pe care o practica Robinson și „boala" pe care o avea pielea sa. Și totuși... La Las Vegas, în timpul meciului Hagler — Sugar Ray Leonard, am stat alături de Mohammed Ali. Tot timpul înmuia frazele, fiecare cuvînt pronunțat smulgîndu-și-l cu un efort teribil. După propria-i mărturisire, a primit în cursul carierei sale peste cinci sute de mii de lovituri în cap. Dar înainte de a ajunge la asta, îl puteam vedea „debutînd" peste tot unde înflorea mizeria... În Mexic, în suburbiile din Acapulco am văzut puști de nouă ani lovind sacul de box în școli leproase puțind a urină. La Los Angeles, în cartierele păduchioase, copii de negri se antrenau toată ziua ca și cum viața lor depindea de asta — și, efectiv, chiar depindea de asta. Între timp, pentru a supraviețui, lustruiau pantofi, așteptînd momentul binecuvîntat în care, deveniți ei înșiși campioni, cei care acum au le acordau nici mila unei priviri, vor veni, la rîndul lor să le lustruiască gloria.

— Spuneți-mi, domnule, cînd mă veți lăsa să lupt ?

Totul începe astfel. Născut într-o mahala din cartierul negru al Detroitului, Ray Sugar n-a încălcat regula. Încă se numea Walker Smith. Era un copil vagabond. În timpul unei reuniuni, un pugilist nu se prezentase.

— Lăsați-mă să-l înlocuiesc !

George Gainford, care îi va rămîne atașat toată viața, îl măsoară din ochi pe micuțul răpciugos, dacă să-i primească în sală printr-o favoare, intruzit n-avea licență. Asta poate să treacă de la tine. Gainford dă arbitrului licența unui alt elev al său, un oarecare Robinson.

Meciul s-a jucat. Legenda lui Robinson s-a pus în mișcare. Nimeni n-o va mai opri. Kid Gavilan, Jack La Motta, Randolph Turpin, Carl Bobo Olson, José Bassora, Gene Fullmer, Carmen Basilio și încă alte vreo două sute de nume, toate „spulberate". De acum înainte nimic și nimeni nu-l va mai putea îngenunchea pe Sugar Ray. În afara morții : a intervenit Dumnezeu pentru a-l face k.o.".

Universul muzicii

● ALEXANDRU ANDRIES este la ora actuală unul dintre cei mai bine cotați la bursa succesului dintre profesioniștii muzicii jazz-rock. Iată ce a declarat de curînd apreciatul compozitor și interpret : „M-am săturat de concerte ! Am obosit să merg în turnee și să cînt mereu aceleași vechi succese care „merg" la public. Am nevoie de o pauză pentru a-mi pune ordine în cîntece". Constient că admiratorii, din ce în ce mai mulți, nu-i vor acorda niciodată răgazul necesar, Andries a hotărît să schimbe lucrurile „din mers" : „Cîntecele pe care le-am scris în ultima vreme și noul meu album sînt de cu totul altă factură". Va fi deci un nou „sound Andries" și cu siguranță, magazinele de discuri vor fi luate cu asalt la data apariției albumului.

● În lupta pentru întîietate în topul albumelor, MICHAEL JACKSON speră să dea marea lovitură. El a anunțat deja apariția, la sfîrșitul acestui an, a unui dublu L.P. cuprinzînd toate succesele sale de la început și pînă în prezent. Deocamdată, din vechiul album „Bad", se „consumă" acum în topuri cîntecul „Live me alone" cu mari șanse de a ajunge no. 1.

● MADONNA, după o pauză de un an, revine în stilul ei caracteristic. Noul cîntec lansat de curînd, „Like a Prayer", a devenit deja subiect de scandal din pricina videoclipului respectiv. Altfel, partitura a fost bine apreciată de specialiști. Pe coperta discului single remarcăm : textul și muzica — Patt Leonard și Madonna Ciccone, percuție — Jeff Porcaro (bateristul trupei TOTO), bass — Randy Jackson, unul din frații lui Michael.

● Reprezentanții heavy și hard rockului au declarat război deschis flagelului ucigător numit DROG. Deveniți participanți activi în campania antidrog, ei au pregătit ca prim material un dublu album care va apărea la începutul verii. Albumul va cuprinde vechi succese în interpretări actuale, astfel : Ozzy Osbourne interpretează „Purple Haze" al lui Jimi Hendrix, Cinderella cîntă „Move over" lansat de Janis Joplin Scorpions vor interpreta un potpuriu al șlagărelor trupei „The Who", iar Bon Jovi' au ales marele succes al lui Thin Lizzy, „The Boys are back in Town".

MIRCEA ZANE

Trofee de prestigiu

în vitrina handbalului feminin românesc!

Cupa cupelor — la Bacău

Urcarea pe soclu

Așteptată cu deosebit interes, finala Cupei Cupelor Europene la handbal feminin avea să facă din nou neîncăpătoare Sala sporturilor din Bacău, spre care s-au îndreptat, încă de la primele ore ale dimineții ultimei duminici de aprilie, peste 3 000 de spectatori. Alte cîteva sute au rămas afară, resemnați, urmînd să privească partida pe monitoarele instalate de către organizatori, gazde ospitaliere și de data aceasta.

Miza jocului și-a pus amprenta încă din start, ambele formații greșind și irosind situații foarte clare de gol. Sovieticele, bunăoară, care au avut lovitura de începere, forțează și pierd, dar portarul Barieva apără de două ori și își aduce din nou echipa în atac. E rîndul Ioanei Vasilca să se remarce, scoțind ulului mingea trasă de Vidrina, din lovitură de la 7 metri, însă șutul imparabil al Gabrielei Antoneanu întîlnește bara. Tot în bară avea să tragă și Butnărașu, după ce Vasilca, într-o excelentă dispoziție de joc, stopase iureșul oaspetelor.

Handbalistele de la „Kuban" revin în forță, calcă semicercul și Elena Ciubotaru, bine angajată, n-o poate păcăli pe Barieva care avea să pareze, la rîndu-i, numeroase alte mingi. Va rata apoi și Luca, dar tot ea recuperează și deschide scorul. Era minutul 6. Gheața se spărsese, însă peste 2 minute sovieticele aveau să preia conducerea, amuțind pentru o clipă vacarmul tribunelor. Replica băcăoancelor e promptă și în minutul 10 ele conduc cu 3—2 instalîndu-se, încet-încet, la cîrma jocului.

Văzîndu-se deseori depășite de tehnicitatea și inventivitatea gazdelor, oaspetele se apără cu o agresivitate rar întîlnită, ce s-a soldat firesc cu eliminările de rigoare, dar și cu scoaterea definitivă din joc a Gabrielei Antoneanu, transportată de urgență la Spitalul județean.

Din acel minut 16, antrenorii Mihai Pintea și Costel Petrea s-au văzut siliți să schimbe tactica de joc, pierderea acestei aruncătoare de temut fiind suplinită de combinațiile inspirate de la semicerc, care au pus în situații de a înscrie pe celelalte jucătoare. Vasilca mai apără încă două lovituri de la 7 matri, parează numeroase alte șuturi, dînd aripi coechipierelor care înscriu gol după gol, mărindu-și astfel avantajul : 10—7 în minutul 24, 12—8 în minutul 29. Cu trei secunde înainte de sfîrșitul primei reprize, Elena Ciubotaru, excelent lansată de aceeași Vasilca, ridică printr-o execuție măiastră scorul la 13—8, spre deliciul tribunelor.

Avînd 5 goluri avans, handbalistele de la „Știința" intră cu și mai multă siguranță în teren, dar ratează exagerat de mult și permit sovieticelor să se apropie amenințător : 13—10 (minutul 35), 17—15 (minutul 49), 20—18 (minutul 56), și în final, 22—19.

O victorie de răsunet care aduce echipei băcăoane primul trofeu european, cu atît mai prețioasă cu cît e este „recuperată" chiar de la deținătoarea ultimelor două ediții ale prestigioasei competiții europene. O performanță strălucită, ce confirmă ascensiunea handbalului feminin românesc, care a avut printre artizane pe Ioana Vasilca, Laurica Lunca (1), Filofteia Danilof (1), Lidia Butnărașu (4), Gabriela Antoneanu (1), Georgeta Cervenciuc, Emilia L[illegible] (9), Elena Ciubotaru (5) și Marlena Petrea (1). Lor li se adaugă Angela Brîndușoiu, Eugenia Jitaru, Adriana Popa, Eva Tarvaș, Marilena Matei și Cristina Turlulanu, cele care pe parcursul întregii competiții au contribuit cu forțe egale la netezirea drumului spre marea finală.

CORNEL GALBEN ■

Cupa I.H.F. — la Rîmnicu Vîlcea

Pentru a doua oară

Cea de-a doua reprezentantă a handbalului nostru feminin, **Chimistul Rîmnicu Vîlcea**, pornea cu șanse substanțiale în disputa din returul finalei „Cupei I.HF." chiar dacă în meciul pe care-l susținea în deplasare o întîlnea pe actuala deținătoare a trofeului, formația Egle Vilnius. Cele opt puncte avans cucerite la Rîmnicu Vîlcea dar mai ales valoarea de ansamblu a echipei antrenate de Gheorghe Ionescu și Ioan Gherhard promiteau reeditarea performanței realizate în 1985, cînd handbalistele noastre intrau pentru prima oară în posesia prețiosului trofeu. Și într-adevăr, la sfîrșitul timpului de joc regulamentar, scorul general al finalei (47—44 în favoarea sportivelor române) confirma împlinirea unei meritoase performanțe cu largi semnificații nu doar pentru mișcarea sportivă vîlceană ci și, poate mai ales, pentru handbalul nostru în general, care-și concretizează ascensiunea prin cele două titluri cucerite de fete, prin prezența stelistilor într-o altă finală europeană, prin promovarea națională în grupa de elită a handbalului mondial.

Misiunea vîlcencelor a fost, se înțelege, foarte dificilă, în condițiile în care puternicele lor adversare și cei peste trei mii de spectatori prezenți în tribunele Palatului sporturilor din Vilnius nu au renunțat nici un moment la ideea că handicapul poate fi refăcut. Gazdele au mizat, desigur pe „forța de șoc" determinată de masivitatea sportivelor sovietice, pe jocul lor atletic, pe avantajul propriului teren dar toate acestea n-au fost suficiente pentru a răsturna situația în favoarea lor, echipa română ripostind mereu foarte precis, în defensivă mai ales, luptînd cu dăruire pe tot parcursul partidei, opunînd ofensivei dezlănțuite a celor de la Egle eficiența unei evoluții cu valențe tehnico-tactice deosebite.

Jucătoarele noastre **(Denisa Nan, Edit Matei, Maria Verigeanu, Liliana Țopea, Lăcrimioara Lazăr, Nadina Nedelcu** și portarul **Carmen Moldovan)** au făcut și de această dată o partidă mare, jucînd mai ales pentru rezultat dar reușind nu o dată faze de mare spectaculozitate. Este clar, ele au știut foarte bine nu doar ceea ce vor (prima repriză mai ales, în care au terminat cu două puncte avans, vorbește edificator despre acest lucru) dar și ceea ce trebuie făcut pentru a-și atinge țelul. Ritmul alert, pasele precise și derutante, incisivitatea atacului și fermitatea apărării, dirzenia cu care și-au disputat fiecare minge explică pe deplin izbînda finală a echipei noastre, funcționînd aici ca un mecanism bine pus la punct, omogen și eficace. Meciul avea să fie pierdut în favoarea calificării, dacă putem spune astfel, echipa noastră cedînd în mod deliberat inițiativa în cea de-a doua repriză. A preferat să piardă o bătălie pentru a cîștiga războiul, întrînd, iată, pentru a doua oară în posesia trofeului.

O cîștigătoare ale cărei merite sînt cu atît mai mari cu cît a reușit pe parcursul desfășurării competiției să elimine adversare de valoare (Z.V.L. Preșov, Rostselmaș Rostov pe Don, Spartacus Budapesta și, în fine, Egle Vilnius) impunîndu-se de fiecare dată printr-un joc elaborat, bazat nu doar pe forța dar și pe inteligența sportivelor sale, încă o echipă românească aureolată în competițiile de virf ale handbalului european care merită toată admirația și felicitările noastre ce se cuvin adresate jucătoarelor, tehnicienilor și conducătorilor, tuturor oamenilor de bine care le-au încurajat și susținut înalta performanță.

Aceste două victorii finale ale echipelor noastre se pot constitui într-o bună rampă de lansare a handbalului românesc feminin și la nivelul național, ele trebuind să fie nu doar o promisiune ci însăși certitudinea pe care să se fundamenteze munca de edificare a unei echipe cu adevărat competitive.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Baschet în patru

Așteptat cu mare interes de iubitorii baschetului, primul turneu al Diviziei „A" feminine pentru locurile 1—6 (desfășurat la Cluj-Napoca, într-o impecabilă organizare) a avut darul de a încurca și mai mult lucrurile în fruntea clasamentului. Dacă „U" Cluj-Napoca s-a distanțat la trei puncte de a doua clasată și la patru de a treia și a patra (cîștigînd toate jocurile, după cum era și de așteptat), Voința București a „lăsat-o" pe Olimpia București să o depășească în clasament, ajungînd la egalitate de puncte cu Voința Brașov !

Lupta s-a dat, de fapt, între echipele antrenorilor Martin, Paraschivescu, Strugaru și Moraru, fiecare cu avantajele ei : „U" cu cel mai omogen lot și cu jocul cel mai rapid, **Olimpia** cu cea mai bună așezare în teren, **Voința București** cu jucătoarele cu talia cea mai înaltă iar **Voința Brașov** cu o mare combativitate și putere de concentrare. Asta a fost la Cluj-Napoca... Dar să nu uităm că brașovencele au jucat fără Magdalena Jerebie și Carmen Căsvean, cea de a doua fiind posibil să fie refăcută pînă la începerea turneului bucureștean. „Chela" și momentul psihologic al turneului l-a constituit fără îndoială partida (din ziua a doua) dintre cele două formații ale cooperației meșteșugărești (cînd Camelia Hinda a zburdat pur și simplu), bucureștencele resimțind șocul în ziua următoare, cînd Olimpia nu a mai condus din minutul 13, dar s-a menținut în plasa partenerei și în ultimele secunde a reușit să egaleze prin Mariana Bădinici și să cîștige în ultima secundă a prelungirilor, prin splendidul cos al Mălinei Marinache. Încolo, remarcări deosebite sînt greu de făcut, instabilitatea părînd a caracteriza întreg acest prim eșalon al baschetului feminin, fluctuațiile de la un meci la altul și chiar de la un minut la altul fiind în mod cert mai mult de factură psihologică — ceea ce explică greșeli copilărești urmate de execuții de excepție și invers. S-a văzut însă clar că „garda veche" (Bădinici, Boroș, Biră, Stoichiță, Urgodi) nici nu se gîndește să cedeze far noile venite în „A" (Daniela Morogan și Georgiana Geleriu de la „U", Laura și Anca Nitulescu — 15 ani neîmpliniți — de la Rm. Vîlcea, Ioana Cocîrlan și Svetlana Simion de la Voința București și Gabriela Balogh de la Salonta) își impun cu din ce în ce mai mare pregnantă prezența, în timp ce în lipsa Magdei Jerebie vîlceanca Magdalena Manea s-a detașat ca cosghetără cu 125 de puncte înscrise.

Avantajul luat de cluience este incontestabil și cel de al zecelea titlu de campioane naționale se pare că nu le va scăpa.

RADU BĂDILĂ ■

Toată lumea face sport

● Declarațiile dinaintea unui joc important au farmecul lor chiar (în cazul de față tocmai de aceea...) cînd le citești „post-festum", exemplul cel mai bun constituindu-l cel al olandezului, Frank Rijkaard, care, înaintea returului semifinalei A.C. Milan — Real Madrid, a tunat și fulgerat împotriva antrenorului Arrigo Sacchi. Înaintea partidei, încheiată, cum știți cu categoricul scor de 5—0 în favoarea formației italiene (Real Madrid a mai încasat o corectie similară în urmă cu 7 ani, de la Bayern München) ziarele olandeze au inserat cîteva filipice ale acestui dificil caracter care este Rijkaard, cel ce, vă amintiți poate, a mai avut un diferend grav cu Johan Cruyff, pe vremea Ajax-ului. „Este absurd să fiu folosit în apărare", a spus Rijkaard într-un interviu apărut în „Het Paroi". „La A.C. Milan, tactica sufocă totul, mai ales creativitatea. Discutăm ore întregi tactică, iar rezultatul în teren nu-i altceva decît haos Sacchi trebuie să-mi spună ce ore de gînd cu mine în viitorul sezon !" ● Marco Van Basten a fost și mai clar, declarînd în „Volkskrant" : „Îmi fac deja bagajele. Indiferent de rezultatul finalei Cupei campionilor europeni cu Steaua, n-am nici cea mai mică intenție să-mi prelungesc contractul cu Milan. Voi pleca la Cruyff, la Barcelona". După meciul cu Real, echipă care a „prins" una dintre cele mai nefericite zile din istoria sa, controversele s-au mai aplanat. Vor reizbucni, probabil, după finală... ● Pe urmele lui Stanley Matthews, celebrul atacant englez care a jucat în prima ligă pînă la 50 de ani, calcă, iată, Morten Olsen, care, la aproape 40 de ani, a fost rechemat de antrenorul danezilor, Sepp Piontek, la reprezentativă. Cu selecția din partida cu Bulgaria, Morten Olsen a intrat în selectul club al „centenarilor". ● În vederea finalei „Cupei Cupelor" la fotbal, programată cum se știe în ziua de 10 mai, la Berna (ora de începere, ca și la finala „C.C.E.", 21.15, ora României) între C.F. Barcelona și Sampdoria Genova, autoritățile elvețiene au luat măsuri de securitate fără precedent în Țara Cantoanelor, fiind mobilizați 1 000 de polițiști. În timp ce au fost vîndute cu 10 000 mai puține bilete decît capacitatea stadionului. În fapt, în fotbalul occidental actual, în care rețelele se fac în special din încasări de la sponsori, pentru reclame și drepturi de televiziune, nu interesează în mod deosebit vînzarea biletelor, mai ales la partidele „cu probleme", unde cheltuielile de securitate devin din ce în ce mai mari. ● Stadionul „Walkdorf" din Berna a fost construit în 1950 și a găzduit, printre altele, celebra finală R.F. Germania — Ungaria (scor 3—2) a campionatului mondial din 1954 și o finală a „Cupei Cupelor", în 1961, cînd Benfica Lisabona a întrecut cu 3—2 (scor „programat"...) pe... C.F. Barcelona.

LUCIAN OPREA ■

Cum se obține victoria

Iată o întrebare al cărei răspuns este greu de formulat înainte de competiție, chiar avînd atuul performanțelor anterioare, știut fiind că nici un sport n-a definitivat... „rețetele" victoriei. Cu atît mai dificil ar fi fost răspunsul pentru tînărul mare maestru american, J. Fedorowicz, la startul în marele „open" american de la New York, turneu care i-a adus cea mai strălucitoare și nesperată victorie din palmares. Circa 1 000 de șahiști împărțiți în șase grupe valorice au concurat în 9 runde desfășurate în sistem elvețian, prezenți fiind cei mai buni jucători americani, un puternic contingent de jucători europeni și... 12 mari maeștri sovietici. Grupa de elită a reunit 100 de participanți, favoriți pornind jucătorii sovietici L. Polugaevski, J. Ehlvest, V. Smislov, I. Dorfman, I. Razuvaev, M. Gurevici alături de jucătorii localnici Y. Seirawan, B. Gulko, W. Browne, A. Miles.

Un cuvînt greu de spus urma să aibă și reprezentantul nostru Florin Gheorghiu, cunoscute fiind excelentele sale rezultate obținute peste ocean : cîștigarea turneului de la Lone Pine (1979) și înscrierea de trei ori consecutiv în anii 1979, 1980 și 1981 ca victorios în „U.S.A.-open". După o victorie prețioasă la maestrul internațional E. Shapiro, multiplul nostru campion a avut de trecut printr-un culoar de foc al trioului sovietic : A. Cernin, L. Polugaevski și J. Ehlvest, jucători cu un coeficient elo mult superior. Jucînd două runde consecutiv cu piesele negre, Fl. Gheorghiu a ales ca armă de luptă împotriva lui Polugaevski (după remiza cu Cernin) și a lui Ehlvest apărarea Benoni, deschidere în care numele lui Gheorghiu este punct de referință în manualele de teorie, reușind să obțină avantaj tactic. Să urmărim duelul cu ex-candidatul la titlul mondial : **Polugaevski — Gheorghiu :** 1.d4 Cf6 2.c4 c5 3. d5 d6 4. Cc3 g6 5. e4 Ng7 6. Cf3 00 7. h3 e6 8. Nd3 Ca6 9. Ne3 Cc7 10. a4 De7 11. Dd2 e5 12. Ng5 Te8 13. g4 Nd7 14. Cg1 Df8 15. Cge2 Rh8 16. Cg3 Cg8 17. Ne3 f6 18. 00 Nh6! 19. f4 e:f4 20. N:f4 N:f4 21. T:f4 De7 22. Taf1 Tf8 23. Rg2 Rg7 24. h4 Ch6 25. Ne2 De5 26. b3 Tae8 27. Cd1 Ca6 28. Cf2 Cb4 29. Nd3 C:d3 30. D:d3 a6 31. Df3 Tf7 32. g5 Cg8. În această poziție, cînd atacul albului a ajuns în impas, negrul putînd beneficia de un final mai bun, cei doi adversari au căzut de acord asupra remizei din cauza unei pronunțate crize de timp. Putea urma 33. Ng4 C9g4 34. T:g4 f:g5 cu contrașanse pe ambele flancuri pentru negru.

Partida cu Ehlvest a urmat linia din partidă cu Polugaevski, schimbarea survenind cu 9.. 00 Cc7 10. Ng5 h6 11. Ne3 e : d5 12. e:d5 b5 ! Și Gheorghiu cîștigînd duelul teoretic, dar în mare criză de timp a ratat copilărește victoria în poziția Rh1, Dh4, Tf1, Td1, Ce4, Nb1, pioni : a2, c4, d5, f2, g2 și Rg8, Dd7, Te2, Te5, Ch3, Cb4, pioni : a5, c5, d6, f7, g6, h6, datorită unei mutări intermediare 1... C:f2 ?! 2. T:f2 T2:e4 3. N:e4 Th5 4. D:h5 g:h5 5. Tdf1 ! ajungînd chiar să piardă confruntarea în loc să fi cîștigat prin 1... T2:e4! 2. N:e4 Th5 3. D:h5 g:h5 4. g:h3 D:h3 5. Rg1 Dg4 6. Ng2 D:c4... În rundele următoare, întîlnind jucători cu un elo mediu de 2 500 p, marele nostru maestru a remizat cu De la Villa, cu E. Ahmilovskaia, a cîștigat la Shiraz și a terminat la egalitate cu marii maeștri Seirawan și Lein cumulînd în final 5 puncte din 9 posibile.

Lupta pentru victorie a fost foarte strînsă, presărată cu numeroase surprize. M. Gurevici (U.R.S.S.) a fost eroul celei mai mari ratări, pierzînd în mod incredibil în ultima rundă în poziție avantajoasă în fața lui J. Fedorowicz, singurul care a ajuns astfel, prin jocul întîmplării, să totalizeze 7 puncte.

MARGARETA MUREȘAN ■

Tot noi vom obține calificarea!

(Comentarii de la trimișii noștri speciali la Atena)

...Spun nimeni alții decît Lung, Gh. Popescu, Cămătaru, Bumbescu, Iovan, Sabău, Klein, Lupescu, Rednic, Mateuț, Hagi și ceilalți tricolori
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

(Urmare din pag. 24)

că finala se joacă o singură dată, în timp ce pentru calificare „mai sînt jocuri". Coincidența face ca între finală și jocul cu Bulgaria să existe doar o săptămînă ; la Barcelona e clar cine va juca, dar cine va juca la București ? Întrebarea ar avea un răspuns de principiu : în națională trebuie să fie prezenți cei mai buni jucători din țară. Se pot invoca și situațiile nu tocmai depărtate în timp cînd Boniek, apoi Lerby, după jocurile cu echipele lor de club, se urcau în avion pentru a fi prezenți în echipele naționale respective. Vrem să spunem că teza despre apărarea culorilor patriei, a prestigiului național, despre mîndria de a asculta imnul țării pe un teren de sport își caută acoperire reală și substanță concretă tocmai în astfel de situații, în care aceleași forțe trebuie să fie prezente pe două fronturi — cu aceeași plăcere și cu același interes.

În al treilea rînd, jocul de la Atena a developat precum un revelator deficiențele de program anterior în activitatea echipei naționale. Ne referim la insuficiența jocurilor internaționale, despre care s-a mai scris, de altfel, în această pagină. Naționala noastră n-a avut, din păcate, posibilitatea să-și consolideze mai multe variante de alcătuire și, cu atît mai puțin, nici să ajungă la o „compunere vectorială" a stilurilor de joc din cele două principale cluburi furnizoare de jucători. Ca să fim în actualitatea unei comparații, menționăm că echipa Greciei a vînturat în acest sezon mai multe formule, pe parcursul a 7 jocuri de verificare, ajungînd la acel „11" care ne-a dat atîta de furcă. Moda (adoptată ? impusă ?) la echipa noastră națională, de a strînge jucătorii doar în preajma meciurilor, ar fi trebuit dublată sau suplinită de asigurarea unor stagii de pregătire mai îndelungată, în care să se experimenteze inclusiv situațiile de posibile absențe (mai mult sau mai puțin inevitabile). Or, în condițiile date, naționala n-a putut fi la Atena decît ceea ce și este : alăturarea unor jucători cărora și sub tricolor le-a rămas definitoriu stilul de joc de la club. Mai mult decît atît, am prezentat într-un joc oficial

Iovan, revenit pe dreapta, și-a regăsit aplombul

o linie inedită de apărare și un atac (Hagi, Cămătaru) ce evoluase (fără eficiență) doar la Varșovia. Paradoxal, se poate spune, randamentul cel mai slab l-a avut, totuși, mijlocul — întrucît apărarea a fost, într-adevăr, la înălțime, iar în atac (altfel, unde ?) s-au creat, cum s-a văzut, niște situații de gol.

Dificultățile liniei de mijloc sînt explicabile prin dislocarea lui Hagi : cu el în poziție retrasă, și marcat cum a fost, s-ar fi creat spații largi în atac (celebrele lansări spre Lăcătuș), s-ar fi ținut mingea mai mult, s-ar fi forțat pătrunderi pe centru (cu inevitabilele lovituri libere din atitea jocuri) și-ar fi dat apărării posibilitatea să joace mingea pe spații mai scurte (și pre-lungite, cum se știe) de acțiunile individuale ale lui Sabău și Hagi. Or, în alcătuirea dată, nici Lupescu n-a putut fi Hagi, și nici Hagi — Lăcătuș ; deci am avut altă echipă, care a jucat, inevitabil, altceva decît ne obișnuise în toamnă.

Desigur, s-ar putea face referiri asupra evoluției fiecărui jucător, dar astea nu mai folosesc acum la nimic. Mai ales că, la națională, randamentul fiecăruia nu depinde de propria-i valoare (nemodificabilă între două loturi de cantonament), ci de alți factori, preponderenți extra-fotbalistici. Totuși, nu din punctul de vedere al valorii, arhicunoscute, de altfel, ci al randamentului jucătorilor noștri subliniem : seriozitatea lui Lung, capabil să-și regleze, la un potențiometru sufletesc invizibil, fiecare evoluție în funcție de importanța partidei ; prestația iarăși excelentă a tăcutului Rednic, readus de un antrenor inspirat pe postul de libero și reactivat la un nivel superior tocmai cînd se și vedea, ani în șir „vioara a doua", la națională, în acest rol ; mobilizarea exemplară a cuplului Iovan — Bumbescu, prieteni de o viață, dar sufletiști și serioși cînd e vorba de „meserie" ; prospețimea lui Klein, reprofilat și el tot la club și, iată, tot spre beneficiul ulterior al naționalei ; Mateuț a fost persistent în neșansă, Sabău a intrat mai greu în ritm, Lupescu a resimțit tracul debutului într-un joc sufocant prin miză, Cămătaru n-a avut partener de joc în atac, Ilie Dumitrescu n-a avut timp și spațiu de desfășurare, Gh. Popescu — aceeași certitudine, iar despre Hagi — citiți însemnările alăturate.

Concluzia principală a jocului de la Atena este nimic altceva decît premisa majoră a întregii campanii de calificare : **naționala are nevoie de sprijin și de încredere. Pentru că tot ea va obține calificarea !** După prima jumătate a întrecerii — jumătatea cea mai grea, cu două jocuri în deplasare și unul acasă — naționalei noastre nu i se poate reproșa nimic, din punctul de vedere al rezultatelor. Urmează să limpezim circumstanțele jocului cu Bulgaria, plasat în atmosfera densă a finalei Cupei campionilor. Apoi, pauza de vară va estompa probabil „șocul psihologic" al reveririi danezilor într-un moment în care se uitau spre noi cu periscopul. Oricum, runda nordică din toamnă va fi decisivă. Așa cum a fost, de altfel, fiecare meci de pînă acum.

Clipa care ne depărta de Roma

Între eleganța săriturii lui Sabău și zvîrcolirea apărătorului elen este aceeași diferență ca între un favorit și un out-sider

Presa greacă a fost spumoasă nu numai înaintea jocului, ci și după. De data asta, au bătut monedă, cu titluri ce anunțau, parcă, o catastrofă naturală de proporții, pe faza căderii în careu a lui Samaras, neacordarea penalty-ului fiind considerată pe-aici aproape o „crimă". Abia sîmbătă, în 29 aprilie, spiritele s-au mai potolit, odată cu publicarea în „*Lumina sporturilor*", cel mai popular cotidian sportiv care apare la Atena, a unei declarații a observatorului F.I.F.A., la acest joc, domnul *Roger Bart*, medic de profesie, fost arbitru internațional, vicepreședinte al Federației Franceze de Fotbal. Fără a comenta declarația acestuia, așa cum au făcut, de altfel, și ziariștii eleni, o reproducem doar, cu mențiunea că a acordat arbitrului nota maximă :

„Din păcate, arbitrii sînt nedreptățiți adesea în urma unor faze critice, care durează fracțiuni de secundă. Opinia mea personală este că nu a fost penalty, deoarece mingea se rostogolea, scăpată de controlul celor doi rivali, înainte de a cădea Samaras. Dacă acesta ar fi căzut cu o clipă mai înainte, atunci era sigur penalty. În cazul concret, însă, după părerea mea, arbitrul a apreciat foarte just faza în favoarea apărătorului. Totdeauna se ține cont de avantajul apărătorului în propriul careu. În raportul meu către F.I.F.A. am menționat, de asemenea, comportarea lui Apostolakis în momentul în care a primit cartonaș galben.

Jocul echipei grecești a fost excelent, surprinzîndu-mă prin efort și dăruire. Nu uitați că ați jucat contra unei echipe care este, probabil, printre cele mai tari forțe fotbalistice ale Europei. Trebuie să fiți mulțumiți nu numai de jocul propriu-zis, ci și de scor".

S-ar părea că ziariștii eleni și-au însușit opinia domnului Bart, pe care, chiar dacă n-o comentează, au avut, totuși, decența s-o aducă la cunoștința suporterilor de aici.

VICTOR RĂDULESCU

„Meciul" dinaintea jocului

Că un meci de fotbal poate începe cu mult înainte de fluierul arbitrului aveam să ne convingem, o dată în plus, la Atena, unde presa greacă a aruncat bolovanul încordării chiar din momentul sosirii pe aeroport. Cel mai căutat de toți — Hagi, jucător care are în Grecia o popularitate de nedescris, umflată adesea cu drojdia de bere a unei imaginații înfierbîntate. N-am auzit „în direct" schimbul de replici dintre jucătorul nostru și ziariștii care-l împresurau, dar cert este că ținutul acelei conversații a fost transformat într-un „armăsar" care, a doua zi, ocupa mai multe pagini ale ziarului „Athlitikicho", în care Hagi era terfelit în fel și chip — de la aluziile vestimentare (cu un colorit, pasămite, similar clubului Panathinaikos) pînă la comentarii de-a dreptul jignitoare, ce frizau bunul simț, zgîriind chiar și privirea unor cititori neutri. S-au legat de Hagi sub diferite pretexte, de la faptul că nu era proaspăt bărbierit, pînă la un răspuns mai puțin elegant pe care, exasperat de insinuările și insistențele așa-zișilor gazetari de sport, l-ar fi dat la un moment dat.

Misterul acestei campanii de presă avem să-l aflăm nu după mult timp, răsfoind colecția amintitului ziar în care adesea Hagi era prezent și prezentat numai la superlativ, inclusiv prin intermediul unor interviuri de care ei habar n-are că le-ar fi dat vreodată ! Desigur, e regretabil că băieții de la „Athlitikicho" au încercat să-și spele rușinea față de propriii cititori (pe care, fără nici-un temei și în repetate rînduri îi anunțase, sub titluri pompoase, că Hagi va juca la Panathinaikos), aruncînd totul în spinarea lui Hagi, dar eșecul fostei lor campanii născută de imaginație nu poate fi nicicum compensat printr-o campanie în sens opus, de minimalizare și jignire a celui pe care odinioară îl ridicau în slăvi. Patima este totdeauna neavenită și condamnabilă, dar mai ales cînd e vorba de cuvîntul tipărit — și tipărit tocmai spre a scoate castanele din foc cu mîna altuia.

Nu ne amestecăm în slăbiciunile pe care respectivii ziariști le pot avea față de un anume club (în ciuda cerinței de obiectivitate a unei publicații declarată „neutră" din punct de vedere sportiv), dar nu putem omite că, în paralel, un alt ziar, „Lumina sporturilor", a-a pomenit vreun cuvînt despre agresiva discuție de la aeroport, mulțumindu-se să publice pe pagina întîi poza lui Hagi sub care, laconic, se spunea doar atît : „Toți românii sînt exagerat de optimiști !". Se înțelege că atacurile asupra lui Hagi s-au prelungit, firesc nu-i așa ?, din presă în tribunele stadionului și de aici la teren, rare fiind situațiile în care contactele jucătorului nostru cu mingea să nu fie însoțite de fluierăturile respective. Spre lauda lui, Hagi și-a văzut de joc, n-a răspuns la provocări, dar a plătit tributul unei prudențe excesive dar, omenește, de înțeles, evitînd, orice „clenci" cu vreun jucător elen. De aceea, poate, a și pierdut multe mingi, invariabil — în fracțiunea de secundă a contactului cu adversarul.

Pățania lui Hagi sau cu Hagi confirmă, dacă mai era nevoie, că jocul de fotbal și-a extins astăzi durata cu mult înaintea și după cele 90 de minute. De aceea, mai ales în jocurile în deplasare, partidele încep odată cu coborîrea din avion ; și cer respectarea tuturor regulilor. Inclusiv ale unei conduite impecabile, fără cea mai mică posibilitate de reproș sau interpretare. (O. ȘTIRE).

Hagi a avut de disputat două „meciuri" : pe teren și în afara lui

Cu omenie românească și solidaritate marinărească

ÎNTÎMPLARE PE MAREA ROȘIE

Nava-mineralier „Bechet" venea din India. În timp ce navigau pe Marea Roșie, marinarii români au salvat, în condiții de furtună, pe cei 12 membri ai echipajului vasului pescăresc „Numa al Nassr", aflat în derivă de 20 de zile, cu proviziile de apă te minate. Având motorul defect și cîrma blocată, ambarcațiunea, sub pavilionul Republicii Yemen, se afla în voia vînturilor și a valurilor, expusă pericolului scufundării. Echipajul său se găsea în r-o avansată stare de epuizare.

Marinarii yemeniți au primit ingrijirile de urgență necesare, hrană și apă, fiind transportați apoi pînă în rada portului Hodeidah. Aici au fost debarcați, spre bucuria familiilor lor.

Ulterior, la stația de radio a navei românești, comandată de Marcel Zărea, a fost recepționat următorul mesaj transmis de autoritățile portuare respective: „În numele poporului yemenit și al guvernului vă mulțumim. Sînteți oricînd binevenîți la Hodeidah".

(Agerpres)

După meciul nul de la Atena

Tot noi vom obține calificarea!

Jocul de la Atena este un avertisment în legătură cu care începe să fie privite aceste preliminarii. În aprecierea startului favorabil din toamnă s-a pe.dut din vedere mult pe meritele victoriei de la Sofia, neglijîndu-se, deopotrivă, importanța rezultatelor dintre celelalte competitoare în plasarea confortabilă a echipei noastre pe primul loc. Cît de „confortabilă" a fost această poziție am putut vedea tot dintr-un joc al rezultatelor — acel 2—0 al danezilor la Sofia lovindu-ne cu capul de pragul de sus pentru a-l vedea pe cel de jos (unde, vorbind la propriu, Smaras căzuse într-o fază pe care 9 arbitri din 10 o sancționau cu penalty, în cadrul procentelor firești acordate gazdelor). Fără a intra în detalii (fusese un penalty și la Sabău), putem spune că ambele echipe au trecut cu bine printre Scylla și Caribda, corabia noastră fiind pusă serios la încercare în „strîmtoarea" acestui joc decisiv.

Idealul în fotbal este ca printr-un joc bun să obții un rezultat bun; la Atena, doar rezultatul a fost bun. A fost chiar excepțional — față de calitatea jocului și de spectrul unei înfrîngeri ce părea iminentă, la multe momente date de fazele din teren. Dar cum adesea ni s-a întîmplat pe dos (rezultate proaste după jocuri bune), să punem întîmplările de la Atena pe seama vaselor comunicante ale fotbalului, fără a ignora, însă, învățămintele acestui joc.

Primul se referă la realismul ce trebuie să caracterizeze conduita fotbalului nostru și-a celor din jurul lui pe tot parcursul campaniei de calificare, reprimînd cu orice mijloace tentația de a crede că un meci este pierdut ori (și mai grav) cîștigat dinainte. La Atena a cam bîntuit acest abur de ușurință (stimulat și de amforele fierbinți ale presei grecești care ne ridicau în slăvi — truc vechi — tocmai spre a potența o eventuală victorie a lor), după cum el ar putea să reapară, cu efecte la fel de nocive, în preajma jocului cu Bulgaria, de pe 17 mai.

În al doilea rînd, tot o problemă de conduită este aceea de a adecva optica tuturor factorilor implicați în fotbalul nostru la inedita și lăudabila situație de moment a acestui sport, aflat în luptă simultan pe două fronturi ale performanței internaționale: calificarea la campionatul mondial și cucerirea unei noi (de fapt, aceeași) cupe europene. Ambele obiective, nu se îndoiește nimeni, sînt de importanță națională, angajînd prestigiul fotbalului românesc, chiar dacă pentru unul luptă însăși echipa națională iar pentru celălalt campioana țării. Tocmai de aceea, se cer tratate la fel, din toate punctele de vedere. Poate exista ideea, șubredă, în fond,

(Continuare în pag. 23)

OCTAVIAN ȘTIREANU

În tradiția primăverii: „la iarbă verde!"

Refren pentru toate vîrstele:
Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda..."

Fotoreportaj de PAUL AGARICI

VREMEA

CORNELIU POP

Așa cum se aprecia în prognoza apărută în numărul precedent al revistei, regiunile vestice ale țării au fost afectate în zilele sfîrșitului de aprilie de o vreme instabilă. În zonele deluroase ale Banatului, Crișanei, Maramureșului, Olteniei, Munteniei și vestului Transilvaniei au căzut averse puternice de ploaie însoțite de descărcări electrice și grindină. La Apa Neagră în numai 24 de ore s-au totalizat 65 l/mp. În Banat s-a consemnat local intensificarea vîntului sub forma unei vijelii, fenomen estival ce se produce la înlocuirea unei mase de aer cald de una mult mai rece. Studiul acestei forme violente de manifestare a vîntului este mult îngreunat de lipsa unor date de observație relevante asupra fenomenului. Atît aparatura din dotarea rețelei de stații meteorologice cît și metodica măsurătorilor regulate de vînt nu sînt adecvate observației vijeliilor. Diversele probleme legate de realizarea unor prototipuri de aparatură pentru măsurarea vîntului mai precise și mai fiabile precum și dificultățile de etalonare a acestei aparaturi sînt în centrul atenției specialiștilor în domeniul aparaturii meteorologice din București și Sibiu. Problema realizării unor anemometre foarte precise, capabile să facă determinări la numai 3 m deasupra nivelului mării pe geamanduri ce să se mențină în stare de funcționare pe perioade depășind 1 an de zile este o problemă tehnologică încă deschisă pe plan mondial. Soluția spre care se orientează „Experimentul pentru cercetarea oceanului planetar" (WOCE) în prezent, ca principiu de convertire a efectului acustic al vibrațiilor induse de vînt, a mai fost încercată de-a lungul veacurilor. În timpul dinastiei Ming (sec. XV) s-a realizat un instrument ce avea forma unei păsări care se orienta cu ciocul spre vînt și datorită unui orificiu prin care pătrundea aerul, producea sunete ale căror intensități și tonuri depindeau de viteza curentului. Independent, la o idee asemănătoare a ajuns Robert Paul de Lamanon în 1782. El propunea realizarea unui anemometru format din 21 de tuburi de orgă calibrate astfel încît, la vînt fiecare să producă un anumit sunet, cuplate la 8 tuburi orientate pe tot atîtea direcții de vînt.

Așa cum din exemplul de mai sus constatăm că ideile nu se lasă încorsetate de granițe și veacuri și în exprimarea lor putem întîlni surprinzătoare asemănări.

Acum la început de lună mai, numită de poporul nostru a lui Florar gîndul mă poartă la Walt Whitman de la a cărui naștere se vor împlini la sfîrșitul lunii 170 de ani, pentru a cita un vers edificator pentru universalitatea simțirii omenești: „Îndrăgostit de pămînt, de stînci, *de florile celei de-a Cincea Luni*, de ploi și zăpezi, cunoscînd constelațiile și minunîndu-mă".

4 - 10 mai

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	20÷25	9÷12	10÷16	32.6	Arad 1968	-20	Craiova 1938
Dealuri și podișuri	17÷22	6÷11	17÷23	31.8	Iași 1968	-4.0	Roman 1915
Depresiuni	17÷19	4÷7	17	27.9	Petroșani 1973	-4.5	Miercurea Ciuc 1965
Vf. Oaș	3÷4	-4÷-3	22	15.2	1968	-14.5	1940
Litoral	17÷18	10÷11	6÷8	28.2	Constanța 1908	1.8	Constanța 1915

Prin intermediul tabelului cu datele climatice înlocuim cadrul poetic cu cel mai prozaic al valorilor caracteristice și excepționale consemnate în intervalul 4—10 mai. Adăugăm datelor consemnarea unei răciri din această perioadă calendaristică ce a avut loc în anul 1953 (unul din anii luați în considerare pentru prognoza acestui an de previzioniștii pe sezon). Temperaturile minime nocturne au scăzut sub punctul de îngheț al apei în jumătatea de nord a țării. Temperaturile maxime au coborît pînă la valori cuprinse între 7° și 11°. Au căzut averse de ploaie însoțite de grindină și descărcări electrice. În ziua de 8 mai pe alocuri în Moldova a căzut zăpadă. La munte a nins. În ziua de 11 mai în Banat s-a consemnat lapoviță.

În *săptămîna următoare* primele zile vor aduce o ușoară creștere a temperaturii. Maximele diurne se vor situa între 14° și 24°, iar minimele nocturne între 2° și 12°. Cerul va fi temporar noros. Vor cădea ploi îndeosebi în cursul după amiezelor. În a doua parte a intervalului o răcire va afecta îndeosebi regiunile nordice. La munte va ninge iar în zonele deluroase de nord e posibilă apariția trecătoare a lapoviței. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul nordic cu deosebire în Moldova.

Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare; Actualitatea politică: 25 60; Economie 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport; 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23. Secretariat redactor șef; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestr București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

La închiderea ediției

Primiți cu entuziaste manifestări de dragoste și recunoștință

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

au început ieri o vizită de lucru în județul Mehedinți

Rodnice întîlniri și dialoguri cu oamenii muncii

Joi dimineață, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a început o vizită de lucru în județul Mehedinți. Noua întîlnire cu oamenii muncii din această străveche zonă a țării, întinerită în anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., a debutat sub auspiciile sărbătorești și fertile care caracterizează de fiecare dată dialogul pe care conducătorul partidului și statului îl întreține permanent cu cei ce muncesc de la orașe și sate, cu întregul popor. La sosirea în municipiul Drobeta-Turnu Severin, populația orașului a făcut înalților oaspeți o caldă și entuziastă primire, expresie a sentimentelor de aleasă prețuire și recunoștință pe care întreaga națiune le nutrește față de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu.

După cum am aflat din relatările corespondenților de la fața locului, la ceremonia sosirii, precum și pe parcursul vizitei la Combinatul chimic Drobeta, primul obiectiv înscris pe agenda vizitei, s-a evidențiat cu pregnanță angajamentul unanim de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului, de a obține noi și importante realizări în întîmpinarea marilor evenimente politice ale acestui an, a 45-a aniversare a revoluției de eliberare națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al partidului.

Asupra acestui important eveniment al vieții noastre social-politice vom reveni.

flacăra

Săptămînalul politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVIII
19 (1768) VINERI 12 mai
1989

Eveniment
cu bogate semnificații
în drumul României
spre o civilizație superioară

Noi orașe pe harta țării

VIITORUL SE NAȘTE AZI

Una din cele mai ilustrative, grăitoare și impresionante mărturii ale ultimului sfert de veac românesc, de-a lungul unei istorii încărcate de însemnele creației și transformărilor revoluționare, este fără îndoială amplul proces de remodelare și modernizare a localităților urbane și rurale din țara noastră. Această nouă dimensiune a patriei socialiste a devenit posibilă, cum bine se știe, mulțumită politicii constante, de extremă complexitate și importanță politică și socială, promovate de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Într-un timp istoric extrem de scurt, zeci și zeci de localități au fost scoase din ceața anonimatului, creîndu-se condiții favorabile pentru realizarea unei egalități economice reale între toți membrii societății, pentru creșterea generală a nivelului de trai al poporului pe întreg teritoriul țării. Strategia repartizării armonioase a obiectivelor economice, îndeosebi a celor industriale, a determinat, totodată, implementarea, pe întreg teritoriul României, a clasei muncitoare, clasă con-

(Continuare în pag. 5)

LIVIU TIMBUS ■

Înalta temperatură a conștiinței

Au devenit locuri comune, în dinamica firească a faptelor industriale cotidiene, secvențele de cronică ce anunță că un combinat sau altul a elaborat în decada respectivă, peste sarcinile planificate, cîteva sute de tone de oțel, ridicînd astfel sporul de producție cu un număr și mai impresionant de tone. Cu totul altceva este, însă, să vezi oțelul cu propriii ochi, să cunoști oțelarii, la înfierbîntatul lor loc de muncă, acolo unde dictonul conform cărula orice realizare de excepție încorporează 1% inspirație și 99% transpirație e mai real decît în oricare altă parte.

Oțelarul Gheorghe Catrina de la Oțelăria electrică nr. 2 a Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște este unul dintre sutele de muncitori care au verificat pe propria lor piele adevărul de mai sus. În preajma creuzetelor înalte de doi metri în care oțelul urcă la temperaturi fantastice pentru limitele umane, în imediata apropiere a șarjei care curge zilnic sub umbra bătăilor inimii sale, se transpiră mult și în compensație se bea mult sifon. Toate acestea au devenit, însă, lucruri firești în cei 15 ani de cînd Catrina Gheorghe lucrează ca oțelar; mai mult decît atît: soția sa proiectează laminoare astfel încît putem spune, fără nici o exagerare, că oțelul e în familie, un membru al familiei sale, un subiect zilnic de discuție, o dimensiune în afara căreia nu și-ar mai putea concepe propria identitate.

(Continuare în pag. 4)

I. ZUBAȘCU ■

MUREȘ
TIRGU MUREȘ

Părtași la tot ce se înfăptuiește,

Mai întîi a fost trenul

Interlocutorul meu afirma că nu vrea să rostească o cugetare meșteșugită despre „împămîntenire" și nici n-a vrut să rețină vreuna dintr-o culegere de maxime ; trăiește, însă, prin proprie experiență, sentimentul de „statornicire", de legare („cu toate odgoanele nevăzute") de ținutul în care, azi, viețuiește. Pur și simplu, „s-a lipit" de aceste meleaguri și crede că nu le mai poate părăsi. L-a atras, zice, mai ales Valea Prutului ademenită de miresme și pitoresc aparte. Aici primăvara și toamna au un farmec irezistibil, la timpul cînd trec, rînd pe rînd, stolurile de păsări migratoare. Atunci, înaripatele planează, pe prutețe, ca niște balerine, noaptea devine mai înaltă sub cîntecul cocorilor.

„Împămîntenirea" în comună a primarului Petru Ioniță mi s-a părut firească și definitivă. El era impiegat la stația de la pod, însă de opt ani dirijează „mișcarea" treburilor comunei vasluiene, muncind cu un fel de înverșunare la înălțarea localității de adoptiune. Sub ochii ceferistului-primar, s-au construit linia ferată în lungime de 6,5 km și gara Fălciu-Nord, așezarea beneficiind, de doi ani, de avantajele trenului. Apariția căii ferate are, de fapt, o motivație economică : ridicarea Intreprinderii de industrializare a sfeclei de zahăr, cu o capacitate de o mie de tone pe zi. În jurul gării, s-a creat o adevărată platformă industrială și agrozootehnică, ba a apărut și un bloc modern cu garsoniere. Celelalte blocuri „ca la oraș" horesc în centrul civic ce se edifică în prezent, transpunînd schița de reconstrucție întocmită de arhitecți. În preajma complexului comercial, o sută de familii trăiesc deja în cele șase blocuri de confort urban. Alături, se aude sunet de macarale. Se finalizează alte blocuri de locuit, cu spații comerciale la parter. În mijlocul satului răsare un veritabil orășel. Petru Ioniță visează ca timpul să se comprime și, prin miracol, să-i apară în față contururile isprăvite ale „orașului". Pînă atunci, însă, e multă muncă — știe asta. Construcțiile ridicate pînă acum seamănă prea mult, totuși, cu cele din cartierele orașelor. La următoarele, e nevoie de mai multă imaginație, trebuie mai pregnant puse în valoare, desigur la scara urbanisticii de azi, elementele specifice tîrgului moldovenesc. Păstrîndu-și farmecul, pitorescul, el accede, aproape cu uimire, la condiția unei așezări cu adevărat moderne. Adică se află, cum spune primarul, într-o adevărată vreme a renașterii. Citind monografiile realizate de învățătorul Ioan Penișoară și directoarea școlii, Elena Zaharia (lucrare de grad didactic), afli cu încîntare că „nașterea Fălciului avea loc spre zorii epocii medievale, de vreme ce e menționat încă din veacul al XV-lea într-o serie de documente ale lui Ștefan cel Mare și Sfînt". Strămoșii îl ridicaseră la întretăierea bătutelor drumuri comerciale — afirmă autorii monografiilor. Localitatea s-a dezvoltat ca un tipic tîrg moldovenesc, legat în primul rînd de negoț. A fost chiar capitala județului numit Fălciu ; a fost și reședință de plasă în județul care avea capitala la Huși. Apoi, a intrat în anonimatul blînd al unei localități cu trecut, dar fără viitor. Astăzi, istoria reîncepe pentru vechiul tîrg, Fălciul fiind reședință de CUASC. Monografii sîrguincioși trec în revistă și ipotezele toponimice, apelînd la Constantin C. Giurescu. Numele comunei s-ar trage de la „falcie" sau „falcă", veche unitate de măsură echivalentă cu trei pogoane, mai probabil decît de la pecenegul „filicol", adică „barcagii". În seara vizitei noastre, cei cu care stăteam de vorbă, săteni mai în vîrstă, mecanizatori, dascăli, primarul, au discutat aprins despre originea numelui așezării — semn că oamenii pămîntului își iubesc istoria și se străduiesc să-i deslușească înțelesurile. Dar, în primul rînd, își iubesc comuna unde trăiesc azi și unde trudesc pentru înălțarea ei materială și spirituală.

Prin munca întregii comunități, așezarea a acumulat o zestre bogată, putere economică. În afara fabricii de zahăr, există mari unități agrozootehnice, IAS, SMA, două cooperative agricole de producție și o asociație pentru creșterea porcinelor cu 23 000 capete. Din regiunea asta cu relief colinar, larg vălurit, din șesul neinundabil, protejat de diguri, se scot recolte impresionante. Mica industrie e și ea la înălțime, cu ateliere de tricotaje pentru export, cu o secție de încălțăminte arondată întreprinderii hușene și o mulțime de unități pentru prestare de servicii.

Sanda Ciutu, țărancă din satul Bozia, țese acasă minunate prosoape și costume naționale. Iubitoare de datini și obiceiuri bătrînești, femeia asta înimoasă a „transmis" intelectualilor și cîteva piese din melosul strămoșesc. Și nu fără folos, căci așa s-a făcut cunoscută formația de colindători și obiceiuri laice, care, la fazele pe țară ale Festivalului Național „Cîntarea României", a fost distinsă cu titlul de laureată. Instructorii celor 26 de femei din Copăceana sînt învățătorul Alexandru Filip și bibliotecara Antoaneta Nica, azi secretar adjunct cu probleme de propagandă al comitetului comunal de partid, foști „elevi", la rîndu-le, ai „nanei Sanda". Să mai adăugăm un fapt cu totul relevant : cinematograful comunal, pe 35 mm, cu condiții excelente de vizionare și activitate meritorie în propagarea celei de-a șaptea arte, a ocupat locul întîi pe țară la Concursul republican de difuzare a culturii prin filmul românesc. Proiecționistul Valeriu, Vieru și el „împămîntenit" aici cu dragoste, ne-a însoțit, împreună cu primarul, în acea seară cînd, la cotul Prutului, întinerit parcă de mireasma fragedului colț de iarbă, planau acrobatic, pe prutețe, păsările ademenite de primăvara timpurie.

La marginea cringului, vechile case, somnoroase, erau vegheate de lumina tremurîndă a stelelor. Imagine aproape bucolică, întreruptă pe liniile zvelte ale orașului ce-și cernea, la rîndu-i, luminile ferestrelor de la blocurile în care, locuind, oamenii învață, azi, cu grăbire, să trăiască în miezul unei civilizații noi. O civilizație căreia, ei înșiși făurind-o, îi imprimă ceva din ritmul dintotdeuna al vieții lor.

BORIS CRĂCIUN ■

Bine ați venit la Letcani!

Turismul a fost pasiunea lui și Vladimir Popa își aduce aminte și acum, cu plăcere, de prima excursie pe care a făcut-o cu muncitorii de la Întreprinderea de rulmenți Bîrlad, pe cînd lucra acolo ca tehnician. După ce a absolvit Facultatea de geografie, o vreme a lucrat la cîteva agenții turistice și apoi, la A.C.R. Iași, a condus mai multe grupuri de automobiliști români pe itinerarele turistice ale Europei. Între acești automobiliști s-a nimerit să fie și Traian Meriu, inginer-șef la C.A.P. Letcani. Cei doi s-au împrietenit și așa a apărut, mai întîi din discuțiile lor, proiectul unui camping la Letcani. Vladimir Popa a fost angajat să răspundă de industria mică a C.A.P.-ului. Și proiectul comun al celor doi prieteni, aprobat printr-o hotărîre a adunării generale, a început să se împlinească.

„Am ales un teren care nu mai putea avea nici o folosință agricolă, zice Vladimir Popa. Într-un capăt, terenul era mocirlos. În celălalt capăt se produsese o alunecare de teren. Am început să drenăm locul, să deschidem apoi canal de scurgere spre Bahlui, iar în partea cealaltă să terasăm pămîntul și să consolidăm terasele cu piatră pe care am adus-o de la Pașcani. În acest fel am amenajat o suprafață de 1,3 hectare. Între timp am cumpărat bușteni de la niște C.A.P.-uri de la munte și cum noi aveam gater, ne-am făcut singuri scîndurile de care aveam nevoie, costîndu-ne așa de trei ori mai ieftin decît dacă le-am fi cumpărat. Cu cei cîțiva timplari ai noștri am început să construim, la sediul C.A.P.-ului, cele 20 de căsuțe ale campingului. Am mai adus însă și doi meșteri de la Iacobeni — Suceava, pe numele lor Dragu Hău și Gheorghe Hău. Aceștia erau specialiști în confecționatul șindrilei. Tot un simplu calcul economic ne-a arătat că dacă am fi cumpărat șindrila gata făcută, ne-ar fi costat de două ori mai scump. Acelorași meșteri suceveni le datorăm și broderiile în lemn, ornamentele prin care noi socotim că sînt deosebit de frumoase aceste căsuțe, mai frumoase decît în alte campinguri. S-a lucrat la aceste căsuțe, un an. Apoi le-am adus cu camioanele și le-am așezat pe terenul care fusese și el pregătit între timp, cum spuneam".

Dincolo de gardul viu care desparte campingul de șosea, se deschide un peisaj idilic. Pe marginile aleii principale, straturi de trandafiri, pansele, regina nopții, busuioc. Pe stîlpii pridvorului fiecărei căsuțe se întind lujeri de viță de vie și ici-colo, printre frunze, se văd niște sticluțe în care se adună seva plantei, „lacrima de viță", foarte bună pentru bolile de ochi și pentru întreținerea tenului, se zice. Turiștii rămîn încîntați de asemenea surprize, bineînțeles. Un punct de atracție pentru ei îl poate reprezenta, iată, și medicina populară, o observație îndelung verificată în lumea veche a țăranilor din Letcani, dar trebuie să spunem în același timp despre campingul de aici că el funcționează după toate standardele internaționale ale unui asemenea așezămînt de turism. Cum Vladimir Popa a călătorit prin toată Europa, în afară de Anglia și Islanda, atingînd în nord Cercul Polar, la Rovanieni, iar în sud latitudinea Siciliei și a Turciei, se înțelege că el a ținut să învețe cîte ceva de pe unde a umblat și poate de aceea e mîndru să poată spune că, de exemplu, la Letcani, se află unicul camping din țară cu parcare individuală pentru mașini în dreptul fiecărei căsuțe, sau că fiecare dintre cele două grătare mari, acoperite cu sticlă, are cîte trei compartimente, unul pentru carnea de porc și vită, altul pentru carnea de pasăre iar celălalt pentru pește. Pentru alte gusturi, în clădirea din spatele recepției se găsește o bucătărie în care turistul își poate găti singur ce vrea. Și tot acolo există și o cameră în care se află o mașină de spălat și o masă pentru călcatul rufelor. Pretutindeni domnește o curățenie desăvîrșită și, ni se spune, n-a fost chiar atît de simplu ca locul acesta destinat oaspeților să arate mereu curat. Pentru asta a fost nevoie, la început, ca vreo cîțiva paznici să fie pur și simplu dați afară. Striveau uneori țigările, sub călciiul bocancilor, chiar pe aleea asfaltată din fața recepției. Vladimir Popa zice : „Turistul de astăzi apreciază foarte mult ambianța rustică, dar nu trebuie să existe nici o confuzie între rustic și murdar".

Proiectul unui camping la Letcani s-a împlinit, așadar, însă ambițiile oamenilor de aici au crescut și ele, iar între timp campingul a ajuns să nu mai fie decît o parte din ceea ce se va chema, foarte curînd, Popasul turistic Letcani. Vladimir Popa : „Acum, în apropierea campingului construim un han. Se vede că de fapt l-am și construit și că mai avem doar de finisat clădirea. La subsol vor fi magazii, o cramă pentru depozitarea vinurilor și o cramă-restaurant. La primul etaj vor funcționa un bar și un restaurant cu 120 de locuri. Punînd la socoteală și terasa pe care o facem la primul nivel, și care arată ca un pridvor foarte mare, numărul locurilor acestui restaurant poate ajunge la 200. La ultimul etaj vom avea 20 de locuri de cazare inclusiv pentru lunile de iarnă. Vom fi gata în vara acestui an. Ne-am pregătit și am cumpărat totul. Tot în această vară mai avem de sfîrșit o lucrare : excavarea iazului de 1 200 de metri pătrați, a cărui pînză de apă se va întinde chiar din apropierea terasei hanului. Turistul va plăti o taxă simbolică de intrare și va plăti pe urmă, bineînțeles, peștele pe care-l prinde. Dacă nu are chef să închirieze o undiță și să-și ofere astfel un răgaz plăcut, după o zi de drum, va putea comanda și peștele îi va veni, ca la orice restaurant, de tavă. În treacăt fie zis, iazul asigură, în orice caz, și rezerva de apă în eventualitatea unui incendiu. Iar pămîntul excavat din locul unde va fi iazul îl vom aduna într-o platformă unde vrem să facem, la șosea, o parcare cu totul deosebită : cu spații verzi, cu locuri de odihnă, cu grup sanitar. În aceeași parcare ținem să facem și un punct de informare turistică demn de orice autostradă europeană. Prin toate acestea, am vrea să facem un serviciu și municipiului Iași, aflat la 15 kilometri. Șoferii care vin să la ori să aducă marfă în oraș vor putea găsi aici un loc unde să-și lase mașinile în siguranță iar ei vor avea unde să doarmă și unde să mănînce. Căci pînă acum, la camping, noi n-am putut oferi turiștilor decît sucuri și apă minerală, e adevărat că întotdeauna reci. Dar ținînd cont că există precedente în țară, că în 7 județe există popasuri turistice care aparțin unor C.A.P.-uri, de exemplu în Vrancea, în Bihor, în Timiș, în Vaslui, ținînd cont și de faptul că avem autorizația de construcție a acestui complex turistic, emisă de conducerea județului, sperăm că ni se va da — cum e firesc — și autorizația de funcționare a acestui complex în forma lui actuală : camping și han-restaurant. Încă de pe acum avem aprobarea de la U.J.C.A.P. Iași iar între timp am făcut demersurile necesare la Uniunea Națională a C.A.P.-urilor pentru a deschide aici prima agenție turistică sătească".

Pe drumul Iași — Tîrgu Frumos — Pașcani, 8 panouri de reclamă îi invită pe turiștii automobiliști să se oprească și la Letcani. Pe fiecare sens de mers se află cîte 4 panouri, la 10 kilometri, la 1 kilometru, la 500 și la 100 de metri. Se are în vedere ca mangalul pentru grătarele din incinta campingului să fie vîndut în pungi de hîrtie sau plastic purtînd inscripția „C.A.P. Letcani", iar asta tot reclamă se cheamă. Dar campingului de aici, a cărui existență a fost semnalată în publicații de specialitate din Polonia sau R.F.G., unii mai de prin partea locului au ținut să-i facă și un gen de reclamă sub care nu era greu de văzut gîndul rău că tot ceea ce s-a construit aici ar fi mai bine să dispară peste noapte ori să se deterioreze și să cadă în ruină în urma unei sesizări care pretindea că prin aceste amenajări turistice s-a scos din funcțiune pămînt agricol, cei veniți să cerceteze care-i adevărul au fost oameni cu judecată și n-au putut decît să-i felicite pe Vladimir Popa. Și acesta a zis atunci, cum zice și acum : felicitările se cuvin în primul rînd țăranilor din Letcani, și anume celor care nu văd nimic rău în faptul că el nu umblă beat, că umblă treaz tot timpul și că vede totul. Fără acești oameni, proiectele născute din pasiunea lui pentru turism, din profesia lui de organizator de turism, ar fi rămas doar atît, simple proiecte, visuri, gînd neîmplinit.

D. CONSTANTINESCU ■

bucurîndu-ne de tot rodul muncii noastre

Blocurile ridicate sub pavăza pădurilor au înlocuit vechile case de cîmpie

VALEA LUI MIHAI:

Temelii durabile

La cîmpie este foarte firesc să te aștepți la rafalele vîntului, după cum într-o depresiune înconjurată de brîuri protectoare de munți aștepți vîntul degeaba.

Odinioară, niciodată nu mi-a fost dat să înfrunt un vînt mai amarnic, șfichiuitor și afurisit decît într-o comună din nordul Bihorului, Valea lui Mihai, care, prin poziția ei împarte aproape exact în două drumul între două „capitale" de județ Oradea și Satu Mare. Vîntul, bineînțeles, nu are furia și cerbicia unui taifun dar, trecînd peste niște dune de nisip vălurite mai ales în partea de apus, smulge dinții mărunți și necruțători de siliciu și cu ei mușcă din trupul semănăturilor fragede.

Acum mai bine de două decenii oamenii de pe aceste pămînturi mănoase s-au ridicat, cu mic cu mare, ca la sunetul unei trompete prin care sufla însăși dihonia vîntului, împotriva mișcătoarelor dune de nisip care le amenințau, printr-o încetă dar sigură invazie, recoltele. Acele dune de nisip blestemate prindeau imediat viață, ca și cum vîntul le-ar fi oxigenat sîngele și le-ar fi îndrăvenit ca să le trimită la pradă.

Oamenii au ridicat însă în calea lor un adevărat „zid chinezesc" de salcîmi, iar rădăcinile au împuns ca niște lăncii ce cresc în întuneric burdihanele dunelor care s-au dezumflat, contopindu-se, făcîndu-se una cu pămîntul. An după an, salcîmii s-au întărit, au crescut, frunzele au căzut și au putrezit, îndesîndu-se unele în altele și formînd un humus hrănitor și apoi iarba, atotbiruitoare, a acoperit ca o platoșă verde și vie nisipul ucigaș. În spatele acestei neobișnuite și urîtașe baricade de clorofilă mirositoare unde astăzi nu mai luptă decît albinele cu mierea de salcîm, cea mai mare comună a Bihorului s-a putut dezvolta în liniște, obținînd producții record la grîu și porumb.

Pădurile de salcîm și spațiile verzi au crescut în toți acești ani ca și cum ar fi vrut să împodobească acum această veche așezare (atestată documentar în anul 1270) și declarată, în zilele acestea, oraș, prin Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului în efortul continuu de dezvoltare și modernizare a tuturor localităților patriei.

Așadar, între Oradea și Satu Mare — un nou oraș apare pe harta fecundă în împliniri a României, un oraș cuprinzînd deja peste unsprezece mii de locuitori. Fosta comună a beneficiat de importante fonduri pentru dezvoltarea micii industrii, a agriculturii, de dotări social-culturale și tehnico-edilitare și de un însemnat volum de construcții de locuințe.

Mica industrie din Valea lui Mihai face concurență agriculturii

Rodul de fin al pămîntului rămîne mereu actual

Sătenii de ieri într-o ambianță mult dorită

Denumirea de oraș agro-industrial este cît se poate de potrivită noului oraș pentru că aici agricultura și industria se echilibrează una pe alta fiecare realizează pentru localitate cîte un volum de 350 milioane de lei pe an.

Un puternic sector de mecanizare a agriculturii sporește rodnicia acestor pămînturi, tot acestea hrănesc și dăruiesc prețioasa materie primă a fructelor și legumelor întreprinderii „Arovit", pe teritoriul proaspetel urbe ființează deja secții de producție ale unor întreprinderi de interes republican, ateliere de mică industrie și prestări servicii care asigură locuri de muncă și răspunde comenzilor cetățenilor, unități economice care, luate împreună, realizează un impresionant volum de activitate economică de aproape un miliard de lei. Desigur, noul statut de oraș agro-industrial al localității Valea lui Mihai va contribui chiar la atingerea cifrei de un miliard lei ca volum de activitate agricolă, industrială și meșteșugărească, efort generos la care își vor aduce contribuția toți cetățenii.

În urbea care produce și prestează în valoare de aproape un miliard există deja de pe acum un spital octotit într-o oază binefăcătoare de verdeață, liceu, grădiniță și creșă, dispensar policlinic, blocuri de locuințe moderne (care se pot vedea și în fotografia alăturată) cu 350 de apartamente și spații comerciale și de prestări servicii la parter în zona centrală.

Statutul de oraș va aduce cu sine, neîndoios, îmbunătățirea prin efortul edililor a rețelei de apă și canalizare, sporirea gradului de confort și civilizație al populației. Se prevede construirea, pînă în anul 2000, a 2400 metri pătrați spații comerciale și 400 metri pătrați spații pentru prestări servicii, creșă și grădiniță noi, bibliotecă orășenească, extinderea spitalului cu 100 de paturi, realizarea unui complex de creație și cultură „Cîntarea României".

I.A.S. Valea lui Mihai este unul dintre cele mai puternice unități de acest fel din județ și din țară. În 1965 se realiza aici o producție de 73 milioane lei, ca în 1988 producția să crească la 147 milioane lei, valoarea fondurilor fixe mărindu-se pe această perioadă de aproape patru ori, după cum arăta Ioan Ionoiu, secretarul comitetului de partid al I.A.S. Entuziasmat de vestea declarării comunei Valea lui Mihai ca oraș agro-industrial, președintele Cooperativei de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor, Csüri Zoltán, a arătat că unitatea pe care o conduce exportă o bună parte din produsele sale și colaborează din plin cu multe unități din industria republicană. Gîndul statornic al conducerii de la C.P.A.D.M. este acela al construirii unui complex comercial în centrul localității și amenajarea unui atrăgător popas turistic într-o zonă împădurită cu salcîmi la marginea orașului pentru călătorii aflați în drum spre Oradea, Carei ori Satu Mare.

În plenara comitetului orășenesc de partid și sesiunea consiliului popular special consacrate acestui mare eveniment din viața localității și-au arătat adeziunea deplină la politica partidului și la faptul declarării ca oraș agro-industrial al acestei vechi așezări Ioan Pop, directorul Întreprinderii „Arovit", Nicolae Puie, directorul I.A.S., Gavril Damian, Augustin Borz, directorul S.M.A. și Emeric Szabo, directorul trustului I.A.S., luîndu-și angajamentul ferm al mobilizării totale a colectivelor de muncă și a alegătorilor din circumscripțiile electorale pentru declanșarea unor mari și generoase acțiuni de muncă patriotică pentru înflorirea și modernizarea noului oraș, tot așa cum a fost, altădată, cu plantarea salcîmilor protectori.

Primarul noului oraș, Alexandru Szabo, după ce și-a dat și el obolul alături de ceilalți primari de dinaintea lui la răpunerea vîntului care dijmuia nepedepsit recoltele, are acum în față treburi mari și importante. Nu-i puțin lucru să fii primar într-un oraș atît de tînăr. Confortul, gradul de cultură și civilizație al concitadinilor (de-acum !) trebuie să sporească pe săptămînă sau lună ce trece.

Ciorchini mari, albi și parfumați de flori de salcîm te întîmpină la intrarea în noul oraș ca niște ghirlande de laur puse pe fruntea unui învingător sau ca niște struguri de lumină năpădiți de albinele care fură soarele și îi ascund în stupi. „Apartamentele" albinelor de la liziera pădurii sînt avancronica celor deja construite ale cetățenilor noului oraș și proiecția viitoare a celor care se vor mai construi lîngă marele zid verde, acum cotropit de albul de nea al florilor care exaltă spre cer a sărbătoare.

PAȘCU BALACI ■
Fotografii de
ELENA GHERA ■

Pulsul fierbinte al oţelului

(Urmare din pag. 1)

Sarcina zilnică a oţelarului Catrina Gheorghe, ca maistru, e să coordoneze activitatea primelor trei cuptoare (din nouă), să stabilească sarcinile şi atribuţiile fiecăruia dintre cei 25 de oameni din subordine, împărţiţi — fireşte — pe echipe, în funcţie de meseriile fiecăruia. În preajma cuptoarelor nu lucrează doar oţelari. Un cuptor mai are nevoie de manevranţi, macaragii, maşinişti pe maşina de şarjare, mecanici de întreţinere. În funcţie de faza în care se află fiecare cuptor cînd preia schimbul, maistrul oţelar ia măsuri şi decizii care să le asigure continuitatea optimă în funcţionare. Şi poate că privindu-şi o clipă chipul în oglinda incandescentă a focului, sau dăruindu-si căldura propriei inimi acelei incandescenţe fantastice, Gheorghe Catrina îşi aminteşte, măcar din cînd în cînd, clipa la fel de fierbinte din biografia sa cînd s-a hotărît să devină oţelar.

Ca mulţi alţii din oţelărie a luat totul de la capăt, ucenicind la locul de muncă. A învăţat cu răbdare că elaborarea unei şarje e o operaţie complexă şi cere nu numai îndeminare ci şi o exactitate care, nerespectată, se traduce în riscuri la temperaturi înalte. A învăţat că elaborarea oricărei şarje începe, de fapt, cu ajustarea cuptoarelor, repararea zonelor uzate care pot duce în cele din urmă la perforare, a văzut de nenumărate ori cuptoarele mari de 10 sau 50 tone încărcîndu-se cu ajutorul benelor, burdusite cu fier vechi, şutaje de la laminare, resturi care rămîn la turnare, a stat ore şi zile în şir ca muncitor necalificat şi ucenic în preajma lor pînă cînd electrozii de grafit se încălzesc la temperaturi de peste 1 500 grade (în zona arcului ajunge la 2 000 !) şi a învăţat, mai tîrziu, la şcoala de maiştri, să conducă regimul termic al acestei teribile băi lichide, care nu poate fi totuşi încălzită la infinit, astfel încît oţelul topit să aibă parametri la fel de exacţi ca ai unei piese lucrate la un strung electronic. Înainte însă ca această masă magmatică să se numească oţel special, începe afînarea ei prin oxidare. La

Înalta temperatură a conştiinţei

baia de oxid de carbon formată din combinarea oxigenului cu carbonul, pe asperităţile vetrei cuptorului, aderă incluziunile nemetalice şi gazele care în ascensiunea spre suprafaţă părăsesc baia metalică incandescentă separîndu-se astfel în zgură. Oxigenul nu poate însă fi tolerat prea mult în aceste temperaturi întrucît diverse feroaliaje au afinitate mare pentru el combinîndu-se foarte uşor, motiv pentru care, după ce şi-a îndeplinit sarcina de sanitar al cuptorului, trebuie eliminat. Abia acum poate începe procesul de aliere, în funcţie de marca oţelului şi ordinea inversă a afinităţii faţă de oxigen : aliajele cu afinitate mai mare se lasă, evident, la urmă. Prin înclinarea cuptorului, se basculează pînă la gradul care permite oţelului să curgă în jgheabul de evacuare şi de acolo să ia drumul spre turnare.

Toate aceste operaţii, simplificate în redarea lor liniară, didactică, le-a trăit maistrul Gheorghe Catrina în lunile cînd a învăţat taina oţelului, de nepătruns altfel decît simţindu-i respiraţia incandescentă cu propria respiraţie, propria lui viaţă s-a îmbibat acum atît de mult de forfota lui magmatică încît alături de celelalte aliaje de oţeluri speciale care fac faima combinatului tîrgovişte an, trebuie neapărat adăugat şi aliajul acesta indestructibil dintre om şi oţel în afara căruia n-ar putea fi concepută nici o performanţă, nici tehnică, nici umană.

Începe o nouă zi de muncă a maistrului Gheorghe Catrina, un om de o blîndeţe incompatibilă, am zice, cu duritatea şi temperaturile la care se lucrează în combinat dacă n-am şti că munca într-o astfel de întreprindere beneficiază de tehnologiile de ultimă oră şi toate achiziţiile pe care inteligenţa tehnică le-a făcut şi în acest domeniu. Cuptoarele sînt într-o fază foarte bună, la primul va trebui să-i asigure în timp util încărcătura metalică şi să verifice dacă au fost respectate dozele corespunzătoare, la al doilea va verifica maşina de şarjare. Important e să elimine toţi timpii morţi, neproductivi, respectînd parametrii stricţi ai tehnologiei, în condiţii optime de siguranţă. Nu s-a gîndit niciodată să numere cîte şarje i-au trecut prin mînă, în cei 15 ani de cînd lucrează, dar e ceva ce i-a rămas neschimbat în toţi aceşti ani : o bătaie a inimii în plus cînd vede oţelul curgînd incandescent, mulţumirea aceea indefinibilă în cuvinte pe care numai un oţelar o poate trăi cu adevărat că a participat — ca un performer — la realizarea a ceva foarte greu.

Maistrul oţelar Gheorghe Catrina are trei copii, doi băieţi şi o fată. Într-o zi şi-a adus băiatul cel mare la oţelărie. Cu siguranţă, nu numai viitorul oţelului românesc se călesţe în conştiinţa celor care îl prepară ci şi viitorii oţelari ai combinatelor noastre de mîine se călesc - lîngă pulsul fierbinte şi fascinant al oţelului.

O ZI OBIŞNUITĂ A UNUI OM DE EXCEPŢIE

Siderurgist ? Cercetător ? Inventator ? Autor ? Profesor ? E greu să te decizi, după ce l-ai cunoscut pe dr. ing. Arnold Urseanu, cum să-l prezinţi mai întîi. După lungi ezitări în faţa colii albe, m-am hotărît să transcriu discuţia — aşa cum a fost ea — cu acest minunat om al Reşiţei, lăsîndu-vă pe dumneavoastră, stimaţi cititori, să hotăriţi.

— Siderurgia înseamnă, de fapt, ce ?

— Siderurgia ? E chimie, mecanică, fizică, matematică şi, să ştiţi, am ajuns la concluzia că, la un moment dat, şi meteorologie. De ce ? Dacă viteza vîntului depăşeşte o anumită limită, nu merg funicularele ; dacă temperatura scade sub minus 15 grade Celsius, n-ai voie să porneşti macaralele portale şi dacă nu le porneşti, n-ai minereuri pentru fabrica de aglomerare. În final, este, deci şi meteorologie. Unificarea acestor meserii înseamnă oţel bun. Ca să ştii bine treburile astea, trebuie să ai ceva experienţă.

— Şi cîtă experienţă aveţi dumneavoastră ?

— Peste 30 de ani de siderurgie, din care 26 aici, în Combinatul Siderurgic Reşiţa. Am terminat Facultatea de chimie a Institutului „Traian Vuia" din Timişoara. Avînd o medie foarte mare am fost repartizat în învăţămîntul superior. Am refuzat şi m-am dus în producţie. Simţeam nevoia să mă desprind o vreme de litera cărţii şi să dau piept cu realitatea. Cît am fost student am învăţat enorm, am studiat şi multe cursuri colaterale. Uneori mă simţeam intoxicat şi-mi ziceam : „După ce termin facultatea nu vreau să mai citesc un an de zile nimic". Ei, sigur că n-a fost aşa! În orice caz, voiam să aplic în producţie ceea ce învăţasem din cărţi.

— Şi a mers ?

— Perfect. Sigur, m-am lovit şi de greutăţi, dar am avut norocul unor colective bune. De pildă, cînd am venit la Reşiţa, era un inginer-şef extraordinar. Noi habar n-aveam de „8 ore de muncă". Aşa ceva nu se pomenea ! Veneam luni la lucru şi mai plecam miercuri. Dormeam nişte ore şi veneam iarăşi la lucru. Dacă ar fi fost să-mi iau recuperări pe un an de zile, ar fi trebuit să stau vreo şase luni acasă.

— Vă cruţaţi astăzi mai mult ?

— Aş zice că nu. Doar paleta preocupărilor este mai variată.

— Printre altele, aţi ajuns, pînă la urmă, şi în învăţămîntul la care renunţaserăţi în tinereţe.

— Era necesar. Se înfiinţase Institutul superior de subingineri în Reşiţa, a fost nevoie de cadre, iar eu îmi revizuisem atitudinea.

— S-au adunat anii şi experienţa, poate v-aţi gîndit că acum aveţi de transmis ceva?

— Predau un curs complicat : Chimia metalurgică. Deci, trebuie să ştii foarte bine chimie şi foarte bine metalurgie. Altfel, nu poţi stăpîni o asemenea materie.

— Aţi scris, din cîte am aflat, şi un curs de Chimie metalurgică...

— ...şi peste 170 de articole în reviste de specialitate. Recent am mai predat un volum la Editura Tehnică : „Tehnologie de fabricare şi laminare a ţevilor".

— Una din mai noile dumneavoastră pasiuni, mi s-a spus, a devenit inventica.

— Trebuia salvată onoarea judeţului ! Caraş-Severinul era pe unul din ultimele locuri din ţară la capitolul inventicii. În 1987 se înregistraseră doar 16 brevete. Atunci, l-am antrenat şi pe alţii şi după doar vreo şase luni, am ajuns la 50 de invenţii.

— Chiar aşa simplu se realizează o invenţie ?

— Nu-i prea simplu. Cere umplerea a numeroase pagini de hîrţie.

— Numai despre asta să fie vorba ?

— Glumeam ! Totuşi, dacă un om are foarte multă experienţă, nu-i complicat. Un inventator trebuie să fie un fin observator şi mai trebuie să aibă o bază teoretică perfectă. Asta-i părerea mea. Degeaba vezi un lucru dacă nu cunoşti în profunzime fenomenul ; nu ştii dacă se mai poate îmbunătăţi ceva. O observaţie atentă, în condiţiile cunoaşterii perfecte a procesului, nu se poate să nu te ducă la o modalitate de perfecţionare a activităţii. Bineînţeles, dacă ai şi interes pentru treaba respectivă.

— Cîte invenţii brevetate aveţi ?

— Uite că nici nu le-am numărat : 12—13. Mai sînt cîteva înaintate la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci — vreo 6 — una e terminată, şi încă 4 sînt în proiect.

— Să nu-mi spuneţi că sînteţi un inventator solitar.

— Cum aş putea un vicepreşedinte al Comisiei Inginerilor şi Tehnicienilor pe judeţ să fie solitar ? Şi apoi, cele mai valoroase invenţii la ora actuală se fac de oameni cu meserii diferite. E imposibil să cunoşti totul ! Mai e încă ceva, în ceea ce mă priveşte. Lucrez de nişte ani buni şi în cercetare, ori, noi avem un laborator uzinal, în care „eprubeta" este furnalul sau cuptorul „Siemens-Martin". Eu n-am cum să fac un kilogram de fontă pentru experimentare — şi încă de unul singur. Sîntem un colectiv care utilizează matematica statistică, tehnica de calcul. Pe baza calculelor se introduce o şarjă, se face o reţetă şi se verifică dacă justeţea gîndirii este aşa, sau altcumva .În metalurgie nu s-a spus nici pe departe ultimul cuvînt .În special în ceea ce priveşte calitatea oţelurilor, laminatelor. Mai e mult de descoperit, noi mai avem multe de făcut. Acum, spre exemplu, ne ocupăm de experimentarea unui minereu mai sărac, pentru a evita importul. Noi aducem încă minereu de pe meleaguri foarte îndepărtate. Cînd vom avea un minereu indigen cu proprietăţi apropiate, vom putea elimina importul. Într-adevăr, minereurile noastre sînt ceva mai sărace, dar trebuiesc utilizate. N-are

sens să lucrăm pe minereuri care costă valută, dacă ne putem pune capul la contribuție. Geologii găsesc astfel de minereuri și sîntem repede înștiințați. Noi efectuăm cercetarea în condiții pilot — respectiv industriale — și constatăm dacă se comportă asemănătoar celor din import, sau se produc perturbații. Sînt lucrări ce trebuiesc interpretate foarte profund. Să vă mai dau un exemplu : șină de cale ferată facem de-o viață. Dar rezistența acestei șine la uzură, la rupere, nu este încă prea mare — 650 Newtoni pe metrul pătrat, motiv pentru care trenurile nu pot circula cu viteze de peste 150 km/h. Am început experimentările și, cu anumite elemente de aliere, nu foarte scumpe, ca și prin tratamente termice, am atins cifra de 900 Newtoni pe metrul pătrat. În viitor va trebui să circulăm cu viteze mari, timpul costă bani.

— Și la dumneavoastră pare scump, mai scump, parcă, decît la alții.

— Nu, la oricine timpul e scump. De aceea trebuie împărțit foarte riguros.

— Reușiți întotdeauna ?

— Afară de duminica.

— Cum arată, de fapt, o zi obișnuită din viața dumneavoastră ?

— La 5 mă scol, la 6 mă

arunc în mașină și fug la uzină. Acolo orele se împart între cercetare și probleme de producție. Cîte ceva despre activitatea de cercetare v-am spus, deși este infim față de ceea ce facem. Colaborăm cu institute de cercetare, cu institute de învățămînt superior — aproape cu toate din țară pentru că, mă repet dar asta e, colaborarea este extrem de necesară, atît între instituții cît și direct între oameni. Pornind de la credința aceasta, care nu-i doar a mea, am încercat chiar să-mi fac, hai zău zicem, niște „discipoli", de fapt niște urmași, cu care-mi „pierd" cel puțin un ceas-două pe zi. I-am tot adunat, i-am mai mustruluit, dar acum treaba merge perfect. La început tinerii știu mai multă teorie și mai puțină practică, dar au apărut lucrări foarte interesante și, vă mărturisesc cinstit, uneori aproape că nici nu mă așteptam. Invențiile lor se aplică și înseamnă în bună parte renunțarea la valută. Avem băieți buni tomai de aceea i-am antrenat și în organizarea sesiunilor de comunicări științifice.

— Cîte asemenea sesiuni ați organizat ?

—Am depășit 50. La nivel de combinat, cu participarea institutelor politehnice, a altor combinate siderurgice, la nivel național. Pentru că vorbeam de agenda unei zile — și, iată, mi se pare că m-am cam îndepărtat de la subiect — organizarea unei asemenea sesiuni îți ia, nu numai zile, ci și nopți, dar merită ! Și știți de ce ? Acum vă dezvălui un secret. La înmulțiți 50 de sesiuni cu 30 de comunicări. Asta înseamnă 1 500 de lucrări. Pe toate le știu. Îți îmbogățește enorm cunoștințele. Fiecare specialist vine cu altceva, fiecare gîndește diferit, fiecare se exprimă altfel. Conducînd lucrările, îi întrebi pe toți de ce au gîndit așa și nu altcum. Asta este o experiență care nu se poate șterge cu nimic. Să consulți 1 500 de lucrări științifice și să te întîlnești cu 1 500 de oameni e o treabă grea, dar, este, totodată, o șansă mare în viață.

— Zile de excepție în existența unui specialist.

— Adevărat, foarte adevărat.

— Dar ziua aceea obișnuită a siderurgistului, inginerului, cercetătorului, inventatorului, profesorului...

— ...și a bunicului !

— Iată o „activitate" despre care n-am știut !

— Este cea mai nouă, dar și cea mai apropiată inimii mele. Nepotica mea, Ioana, abia a împlinit un an. În fiecare zi are rezervată o oră numai pentru ea.

— În acest an a trebuit să mai învățați, probabil, cîte ceva.

— Foarte multe lucruri. În special cele legate de regimul alimentar, de îmbrăcăminte, de mediu ambiant. Sînt probleme serioase.

— Doar nu le-ați luat și pe acestea din cărți ?

— Păi, de unde ? Am un prieten doctor. Cînd s-a născut fetița mi-a dat două volume de pediatrie — vreo trei mii și ceva de pagini — foarte bune. Le-am învățat și le aplic la a' mică. Mama ei, fata mea, e încă studentă, așa că avem noi grijă, bunicii — și fetița crește normal, are ore de plimbare, ore de somn. Noaptea doarme numai cincizeci la sută și asta-i partea mai grea. Dar, nu-i nimic, oricum eu sînt obișnuit, de ani de zile, numai cu cinci ore de somn. În rest, lucrez. După uzină mă întîlnesc cu colegii cu care pregătesc articolele, sau cărțile, sînt orele dedicate inventicii, cursurile la Institutul de subingineri, apoi controlul prin laboratoare. Seara, cînd mă adun pe acasă, citesc pînă tîrziu.

— Zile pline de dimineața pînă noaptea. Iar astăzi, mi-ați oferit și mie, cu generozitate, cel puțin una din drămuitele dumneavoastră ore. Nu cumva am răpit-o pe cea dedicată Ioanei ?

— Ce-i al ei, e pus deoparte.

— Simt că ar fi mai multe de spus.

— Multe !

— Dacă timpul v-o mai permite, vă rog.

— Nu ! Fiecare om trebuie să mai țină o vreme cîteva lucruri doar pentru el. Și doar cînd are certitudinea că mai poate dărui ceva cu adevărat util semenilor săi, numai atunci poate s-o facă.

LIANA MOLNAR ■

„Mereu ceva nou! Așa trebuie să gîndim"

Și la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova s-a pornit în anul 1951, data înființării ei, de la produse pe care astăzi le considerăm modeste și care atunci, la apariția lor, au fost considerate victorii care nu se vor uita ușor: grape, tăvălugi inelari, remorci, greble pentru furaje și pale, pluguri. Apoi, în 1974, aici a fost asimilat primul tractor de 45 CP cu încărcător hidraulic care lucrează cu 14 echipamente. A urmat tractorul agricol A1800A de 180 CP pentru arături și întreținerea culturilor, din care au derivat apoi tractoarele industriale cu încărcător frontal și cu lamă tip buldozer, folosite în construcții, îmbunătățiri funciare și terasări. Urmare a modernizărilor succesive a produselor din fabricația curentă au apărut în actualul cincinal produse cu performanțe tehnice ridicate: gama de pluguri cu lățime variabilă, mașinile de împrăștiat gunoi de 6 și 10 tone și mașina de împrăștiat amendamente de 6 tone. Toate acestea țin de istoria întreprinderii, dar o istorie din cele mai recente.

Gheorghe Taloi, inginer șef al întreprinderii și secretarul comitetului de partid ne vorbește despre marea mobilizare de forțe pe care a declanșat-o acțiunea de modernizare a producției inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1986.

— În anul 1985, **Intercontrolul,** care făcea și face periodic controlul calității produselor exportate, a făcut în întreprindere una din vizitele sale. A mai venit în anul 1987, la un an după declanșarea acțiunii de modernizare. Într-un an, hala de fabricație, prin reorganizarea fluxurilor de producție, prin dotările cu utilaje din cele mai moderne devenise de nerecunoscut. Ați progresat în doi ani cu 30 de ani, au spus ei. Putem spune că s-a schimbat într-un timp extrem de scurt optica tuturor oamenilor muncii din întreprindere care au înțeles că poți trăi în industrie prin idei, că acestea, înglobate în produsele respective, li cresc cu adevărat valoarea.

Pînă nu de mult, brațul transportor al mașinii de împrăștiat amendamente se realiza din tablă de oțel inoxidabil care se importa. S-a pus problema înlocuirii acesteia cu un produs care să o-colească importul. La Craiova s-a găsit soluția: înlocuirea inoxului cu tablă de capată, căreia i s-a aplicat un tratament chimic. Noul material a redus importul și prețul de cost și s-a dovedit a avea o durabilitate în funcționare mai mare.

— Asta noi o știam foarte bine, continuă tovarășul Taloi, însă se punea problema să convingem cumpărătorii de acest adevăr. Atunci ne-am gîndit că cea mai bună soluție de convingere este să facem lanțul transportor din verigi diferite. Una din inox, una din tablă tratată după metoda noastră și să demonstrăm astfel că noul material este mai rezistent decît cel folosit pînă atunci, că dacă o verigă cedează, aceea este din inox. Nimeni nu mai poate obiecta ceva în fața acestei demonstrații.

În unitate s-a asimilat o nouă cutie de viteze pentru tractorul de 180 CP care include și cutia de distribuție. Cutia nouă este produsă integral aici, pe baza unei tehnologii proprii. Rezultatul: economii de metal, fiabilitate ridicată, reducerea zgomotului, asigurarea unei game mai mari de viteze pentru executarea lucrărilor agricole. Eficiența economică — 13 milioane lei pe an, rezultate din reducerea transporturilor și a cheltuielilor suplimentare, la care se adaugă și sporul de calitate.

Modernizarea Mașinii de împrăștiat amendamente MA 6 a dus la creșterea capacității de lucru cu 14 la sută, creșterea uniformității de distribuție cu 28 la sută, economii anuale de exploatare la beneficiar de 41 250 lei, economii de motorină de 2250 litri pe an.

Tractorul industrial A 1803 1F, față de predecesorul lui, are o sarcină de ridicare mai mare cu 500 kilograme, un consum de metal mai mic cu 600 kilograme și productivitatea mai bună cu 34 metri cubi pe o oră.

Noile pluguri rabatabile cu 2, 3 și 5 trupițe sînt la cel mai înalt nivel mondial. Creșterea capacității de lucru a crescut în medie cu 22 la sută, în același timp cu realizarea unor lucrări de arături de calitate superioară: putere de acoperire a resturilor vegetale mult mărită, fărîmițarea solului mult îmbunătățită.

— Pentru susținerea modernizării, ne spune în continuare interlocutorul nostru, am organizat o linie de fabricație pluguri în totalitate integrată, am reorganizat secția de prelucrări mecanice pe linii specifice fabricației de tractoare și mașini agricole, am realizat agregate și mașini specializate, ceea ce a dus la creșterea productivității muncii, reducerea consumului de energie și a forței de muncă. Mereu ceva nou, așa trebuie să gîndim. Tot ce gîndim are în vedere creșterea rentabilității activității, reducerea de costuri, calitatea și competitivitatea. ICSITT Brașov are o filială în întreprindere. La ea se mai adaugă atelierul nostru de proiectare. Aproape 200 de specialiști, și nu numai ei, au ca sarcină permanentă ridicarea produselor noastre la un nivel cît mai înalt. Spuneam că acțiunea de modernizare declanșată de conducerea superioară de partid și de stat a constituit o adevărată revoluție în modul de abordare a problemelor întreprinderii noastre. Ea a mai arătat că dispunem de rezerve practic inepuizabile de a ne îmbunătăți activitatea și a demonstrat că prin forțe proprii se pot realiza nebănuit de multe lucruri.

Am completa că și la I.T.M.A. Craiova, ca și în multe alte locuri de muncă, s-a produs acel salt calitativ, care nu s-a oprit aici și care nu este altceva decît cuvîntul de ordine lansat de Congresul al XIII-lea al partidului pentru întreaga noastră activitate economică: calitatea și eficiența.

OPREA GEORGESCU ■

Viitorul se naște azi

(Urmare din pag. 1)

ducătoare în societatea noastră, în jurul căreia își polarizează activitatea toate categoriile sociale.

În același timp, prin măsurile de înzestrare tehnico-edilitară și social-culturală a tuturor județelor, precum și prin dezvoltarea așezărilor urbane ca puternice centre de gravitație și polarizare pentru zonele rurale înconjurătoare, coroborate cu înfăptuirea celorlalte obiective cuprinse în Programul național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, s-a deschis o cale sigură de ridicare a nivelului de civilizație, a condițiilor generale de viață în comunele și satele patriei. Astfel, recent, cum bine se știe, un număr de douăzeci și trei de localități au devenit în baza Legii privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România, adoptată de curînd de Marea Adunare Națională, orașe agroindustriale. Acest statut urmează să fie atribuit în continuare și altor localități din țară. Urbanizarea localităților care beneficiază de această lege, ca și cele menționate, constituie practic o consacrare a situației de fapt printr-una, de drept, reflectînd profundele transformări petrecute în viața tuturor așezărilor patriei, îndeosebi în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Aceste momente memorabile au făcut obiectul unor plenare ale comitetelor orășenești de partid și unor sesiuni ale consiliilor populare orășenești, cei prezenți exprimîndu-și marea satisfacție pentru noul statut dobîndit de localitățile respective atît pe parcursul dezbaterilor ce au avut loc, cît și în cuprinsul unor telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Cu acest prilej, au fost exprimate profundele sentimente de stimă și gratitudine față de iubitul conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitor de țară și istorie, personalitate proeminentă a lumii contemporane, sub numele și prin activitatea căruia a avut și are loc amplul proces de edificare a României moderne.

În același timp, în cuprinsul telegramelor, a fost adresat un cald omagiu tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și de știință, pentru contribuția deosebită la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului nostru, a programelor și planurilor de dezvoltare generală a țării.

Baza economică creată, în special ca urmare a amplasării în aceste localități a unor obiective industriale, succesele dobîndite în agricultură și zootehnie, înfăptuirile de ordin edilitar și socio-cultural — se arată de asemenea în telegramele amintite — sînt tot atîtea premise pentru ca, în aceste localități, ridicate la rangul de orașe agroindustriale, progresul și prosperitatea să constituie și în continuare argumentele și dovezile unității de voință și acțiune.

La iarbă și soare, și organizare!

■ Bunii gospodari au mutat cirezile din grajduri în taberele de vară pentru păşunat, unde sînt întrunite condiţiile unei furajări abundente şi, deci, ale unor producţii sporite şi eficiente.

■ Grija pentru sănătatea animalelor trebuie să fie, însă, cu atît mai mare cu cît pe alocuri se fac puternic simţite capriciile vremii.

■ Cei care se gîndesc nu doar la ziua de azi, ci şi la ziua de mîine sînt preocupaţi de creşterea efectivelor de animale şi, încă de pe acum, de umplerea cămărilor pentru iarna viitoare.

■ La fertilizarea suprafeţelor destinate cultivării de furaje — cît mai multe îngrăşăminte naturale, cît mai puţine îngrăşăminte chimice care pun în pericol sănătatea şi chiar viaţa animalelor.

Vaci de elită și pășuni de elită

Spuneau bătrînii că ochiul stăpînului îngraşă vita. Zicala a rămas perfect valabilă şi pentru zilele noastre, doar că îngrijitorul de animale, stăpînul contemporan, are aceiaşi doi ochi şi cam 20 de vite de care răspunde. Are bineînţeles şi doza de dragoste pentru animale cu care se naşte fiecare copil de ţăran, dar lucrul de căpetenie în această competiţie este o reală organizare ştiinţifică a muncii în zootehnie. Singure rezultatele pot, la rîndul lor, să reînnoiască nesecata dragoste din ochiul stăpînului.

Am poposit zilele trecute în lunca Oltului, la poalele munţilor Baraolt, la crescătorii de animale ai unei ferme zootehnice care abia se instalaseră cu cirezile pe păşunile taberei de vară. O fermă etalon a Cooperativei agricole de producţie din Chilieni, judeţul Covasna, un model de bună organizare a muncii şi a vieţii. De-alungul şoselei, pe păşuni parcelate şi îngrădite cu stîlpi proaspăt văruiţi, vaci de lapte sau viţele au la discreţie iarba suculentă demnă de lunca Oltului. Prin rotaţie se fertilizează, aici cîte 70—80 de hectare, astfel că hrană pentru vite este tot timpul anului pe săturate, iar în 88 au vîndut furaje de 600 000 lei. În ultimii trei ani producţia de lapte a crescut vizibil de la 4 200 hl. la fondul de stat în 85, la 11 567 hl. în 1988. De asemenea, cîştigul mediu al îngrijitorilor s-a ridicat şi el, în aceeaşi perioadă, de la 1 700 lei lunar la 3 080 lei în 1988. Iată cît pot fi de convingătoare rezultatele. Plecînd de la aceste două serii de cifre se poate spune că însăşi viaţa oamenilor se desfăşoară, acum, pe alte coordonate, au loc nişte mutaţii. Mulgătorul de odinioară apoi îngrijitorul de ieri a devenit acum un autentic crescător de animale, care poate să-şi permită să-şi dorească mai mult în materie de rase de animale, de nutreţuri îmbogăţite şi chiar în ceea ce priveşte confortul personal al omului.

În această direcţie trebuie amintit rolul conducerii cooperativei, în special al înimosului vicepreşedinte de la Chilieni, Moise Otvos, un ambiţios care a fructificat multe iniţiative. Aşa se face că de doi ani de zile se sărbătoreşte aici la Chilieni, Ziua Zootehnistului într-un cadru festiv. Şi tot pentru că se munceşte bine, trimestrial se împart premii fiecărui crescător de animale. Cu ajutorul Consiliului popular al comunei s-a amenajat aici, la tabără o construcţie cu 20 de locuinţe compuse dintr-o cameră, bucătărie şi hol.

Ce-şi doresc în continuare? Să ridice continuu producţia medie de lapte pe cap de vacă furajată, pentru rasa bălţată românească, să se creeze condiţii pentru scoaterea din efectiv a animalelor sub potenţial. S-a iniţiat un adevărat cult pentru viţel. Aşa se face că anul trecut din 260 de viţei născuţi au murit doar trei. Indicele de natalitate nu scade sub 94%. Într-un cuvînt aceşti oameni marcaţi de dragostea pentru ceea ce fac şi de răspunderea pentru datoria lor faţă de binele semenilor, au scos din dicţionar cuvîntul **nu se poate!**

Fotoreportaj de
ELENA GHERA ■

Omul care a impus scoaterea din dicționar a lui „nu se poate", vicepreședintele Moise Otvos.

Cei crescători de animale ai fermei, într-o clipă de răgaz

Case noi și sănătoase în bătaia soarelui pentru perioada cît durează tabăra

Cele mai cunoscute familii de zootehniști, Dudy Mihály și Ion Ardelean. Împreună, cei doi, au muls 160 000 l lapte în 1988, cam cît ar consuma 800 de oameni într-un an de zile.

Adăpatul pe pășune nu mai este o problemă ; apa coboară din piroiele de munte prin cădere l.b.c

Tărcata, care are aproape 600 kilograme, dă zilnic 30 l lapte

Idolul cu lîna de aur

Prima imagine care te izbește la intrarea în ferma nr. 2 de lîngă Beiuș aparținînd de I.A.S. Oradea este o statuie de piatră reprezentînd, nici mai mult nici mai puțin, decît un berbec falnic, atît de încărcat de lînă încît, din senin, te încearcă o senzație de căldură. Încotoșmănat în cojocul îmbumbat în „nasturi" de mici ghemotoace de lînă, pe sub burtă, berbecul de granit parcă ar fi un idol din vechime ,adorat și venerat, și stînd de strajă lîngă un templu ca un ciudat cerber rumegător. Dacă balaurii din povești păzeau comorile mult-rîvnite, patrupedul de aici păzește drumul care duce la un tezaur al acestor locuri : lîna de aur.

„Minunea" aclimatizării acestor oi sosite din altă lume s-a produs în zona etno-folclorică unde se cunosc mai multe variante locale ale „Mioriței". Dar să nu fim sentimentali și să credem că oilor australiene li s-a arondat acest loc din pricini pur etnografice, ci din cauza asemănării zonei beiușene cu cea de unde au sosit pe drumul fără pulbere mioarele în ceea ce privește bogatul regim pluvial în stare să alimenteze mereu vegetația.

Rasa de oi „Polwarth", poșită pe meleagurile noastre și care a prins puteri și a renăscut în chip miraculos și pe meleagurile Beiușului ca și în alte locuri din țară„ este produsul încrucișării altor două rase de oi : Merinos australian și Lincoln englezesc, luînd de la prima lungimea șuviței de lînă, culoarea albă imaculată, usucul uleios alb, randamentul ridicat după spălare (60—70 la sută), uniformitatea, elasticitatea, rezistența la întindere și de la a doua rasă a moștenit precocitatea, ritmul mare de creștere, rusticitatea și rezistența la condiții climatice grele.

Dacă statuia berbecului de la intrarea în fermă seamănă cu a unui idol ciudat, atunci închinătorul din tot sufletul la acest idol este medicul veterinar Mihai Sîrb, șeful fermei.

Tocmai în 1989 se împlinesc zece ani de cînd a preluat conducerea acestei unități. Cînd l-am întrebat cum a fost atunci mi-a arătat o poză sub care scria „Aspecte... nedorite" și în care un tufiș de scai, cît o caracatiță, cu ghimpi, răsărise din pajiștea oilor. Unde nu se înălțau buruienile, se întindeau terenurile mlăștinoase, adevărate locuri „anti-oaie". Medicul veterinar cu oamenii lui au plivit scaieții și au desecat locurile unde bălțea apa. Acum, pășunile de la fermă sînt adevărate pășuni model, pe-un picior de plai, pe-o gură de rai.

În fiecare an, înainte de marele tuns al lînii se face examenul purtătoarelor ei, adică bonitarea, de către un personal calificat de la Oficiul județean de reproducție și selecție Bihor, care acordă note ca la școală : de la unu la zece. Majoritatea mioarelor și berbecilor de aici iau note de nouă și zece. Dar sînt și exemplare care depășesc performanțele animalelor de origine. De pildă, berbecul cu nr. matricol 85 192 a dat 11,1 kg lînă fizic tunsă, pe cînd la rasa de origine media este de 5,6 kg lînă fizic tunsă. Cu alte cuvinte, astfel de exemplare devin adevărate bio-fabrici de produs lînă ! Performanța este uimitoare dacă luăm în considerare și condițiile mai grele de mediu de aici : temperaturi scăzute, ierni lungi etc., ce necesită 6—7 luni de furajare pe an.

Din acest motiv, într-o „bucătărie" specială se prepară meniul mioarelor. Mecanicul bucătăriei furajere este Vasile Olea, ajutat de mecanicii agricoli Terente Frenț, Ionel

Ungur, Călin Vlădica, Alexandru Sîrb. Ceilalți, cum ar fi Ioan Bolha, Dumitru Morar și Nicolae Petran desfac baloții de fîn și aruncă palele cu furcile în mașina de tocat și măcinat unde finul mărunțit bine se amestecă cu melasă și un jet puternic de aer îl aruncă în siloz unde doi oameni îl împrăștie. Amestecul de fîn cu melasă stă 48—72 ore pentru a fermenta ușor ca să fie mai bine consumat de oile îngrijite cu multă pricepere de Petre Boiț, Dorel Dereș, Mircea Matiu, Ecaterina Matiu, Zamfira Todoca, Teodor Faca, Constantin Fruntelată, Ioan Florea și Avram Muț.

Tunsul oilor se bucură în ferma zootehnică de aceeași prețuire de care se bucură secerișul grîului în agricultură. Cu ajutorul unui agregat cu 12 aparate de tuns mecanic cojocul oilor și berbecilor este aruncat pe banda transportoare care îl duce la cîntar și la masa de sortare unde muncitoarele Firoanda Laza și Dorina Fiț împreună cu colegele de muncă aleg lînă pe categorii de calitate și o depozitează pe standuri speciale. Altfel spus, se „seceră" recolta de aur a lînii de pe cele 5 000 de oi și berbeci și cantitatea nu este deloc mică din moment ce de pe un berbec se obțin în medie 9,5—10 kg lînă fizic tunsă, finețe medie 22—24 microni, grad de alb nota zece, lungimea șuviței la 12 luni de 14 cm, greutatea corporală 80—90 kg, dar sînt și multe exemplare de categorie super-grea.

Mihai Sîrb este un gospodar desăvîrșit și are mania sublimă a curățeniei și a igienei. M-am așteptat să văd la ferma de oi obișnuita groapă cu apă și soluție dezinfectantă unde sînt aruncate oile în vederea stîrpirii scabiei. Șeful fermei m-a dus printr-o iarbă pînă la genunchi să văd moderna instalație de îmbăiere a mioarelor. De sus, de jos și lateral, într-o incintă rotundă țîșnește cu putere apa cu soluție și care spală la o tură cîte 50 de oi, soluția cu dezinfectant fiind recuperată, îmbunătățită și refolosită

Și ca să-mi demonstreze mai bine ce înseamnă ameliorarea rasei românești, autohtone, Merinos de Transilvania cu rasa Polwarth, îl văd pe agilul și amabilul Mihai Sîrb sărind „pîrleazul", încălecînd un berbec care se trăgea din ambele rase și smulgînd un smoc de lînă din bogatul cojoc al acestuia. O lînă cu vreo 4 centimetri mai lungă decît a unui merinos simplu și cu un grad de alb foarte bun, o materie primă pe care toate fabricile de postav sau țesături din lînă o visează.

Ca să te laude beneficiarul care, de multe ori, îți caută nod în papură din te miri ce, nu-l deloc puțin lucru !

Am plecat din fermă cu imaginea întipărită viu pe retină a lui Mihai Sîrb încălecat pe unul din berbecii săi uriași și căruia îi mîngîie cu dragoste greabănul inundat de lînă aurie, tot așa cum un poet ar mîngîia cu podul palmei coama Pegasului său de visuri împlinite.

PAȘCU BALACI

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Rindurile profesoarei **Silviana Drăghicescu**, de la Școala generală nr. 38 din București, merită, considerăm noi, toată atenția : „Sînt bine cunoscute eforturile tuturor pentru reducerea consumurilor materiale și de combustibil, precum și posibilitățile cetățenilor de a repune în circuitul economic orice material refolosibil. Conștienți de însemnătatea economică și educativă a acțiunilor de recuperare și predare a deșeurilor, noi, cadrele didactice, ne străduim să formăm la elevii noștri deprinderi de buni gospodari, să le dezvoltăm spiritul de economie. Fiecare detașament de pionieri și-a asumat un angajament economic, iar îndeplinirea lui constituie un mic efort la eforturi general al țării, pentru binele nostru, al tuturor". Sistemul impus însă de **Întreprinderea de Recuperare și Valorificare a Materialelor Refolosibile** li se pare, ne scrie corespondenta noastră, destul de greoi, motiv pentru care cadrele didactice se gîndesc la cîteva posibilități de perfecționare, enumerate în scrisoare. „Toate tonetele și punctele de colectare a materialelor refolosibile aflate pe raza școlilor să primească aceste materiale ; pentru maxima operativitate a acțiunii, să se stabilească, de comun acord cu delegații acestor puncte de colectare, o planificare precisă a zilelor și orelor cînd se primesc materialele ; pe baza delegațiilor alcătuite pe colective de clase, să se emită foi de vărsămînt în contul organizației pionierilor sau al organizațiilor U.T.C., din care fac parte colectivele respective".

■ Cei 3 R se află și în atenția **Întreprinderii comerciale de stat mărfuri alimentare — Tîrgoviște.** Dovadă, răspunsul la scrisoarea semnată de **Gheorghe A. Gheorghe** (str. 1 Decembrie 1918, bl. 69, ap. 37, Tîrgoviște), în numele mai multor cetățeni. „Aspectele sesizate privind modul defectuos în care este organizată activitatea de recuperare de la populație a sticlelor și borcanelor de la unitățile alimentare 4, 7 și 10, toate amplasate în microraionul VI, au fost analizate de organul colectiv de conducere, prelucrate în consiliul șefilor de magazine, precum și în cele trei colective de muncă, luîndu-se măsurile disciplinare impuse de situație. Vom manifesta maximă intransigență față de lipsurile semnalate în activitatea unor lucrători în ceea ce privește achiziționarea sticlelor și borcanelor de la populație sub cele trei forme (la schimb, contra marfă și numerar) și, în general, a tuturor materialelor refolosibile, astfel ca această activitate să se desfășoare la înălțimea cerințelor și exigențelor actuale".

■ Un mecanic de locomotivă, ajuns acasă după ore de încordare, simte nevoia odihnei și a relaxării. Pentru **Milică Negoiță** din Buzău (cartier Dorobanți II, bl. H-6, ap. 4) acest lucru devenise, în ultima vreme, aproape imposibil. „Locuim în acest bloc din mai 1988 și nu am avut pînă în prezent motive de nemulțumire. La sfîrșitul lunii ianuarie însă, la parterul blocului s-a deschis o unitate de umplut sifoane, aparținînd de I.J.P.P.S. Buzău. Zgomotul produs de instalație este atît de mare, încît se resimte în tot blocul". Iată însă, sîntem înștiințați de **Consiliul popular al municipiului Buzău**, că nu doar mecanicul de locomotivă, ci și vecinii săi se vor putea odihni de acum în liniște. „S-a luat legătura cu conducerea I.J.P.P.S. Buzău, care, începînd cu data de 16.03.1989, a dispus oprirea funcționării unității mai sus menționate și adoptarea unor soluții de montaj a utilajelor existente, care să îndepărteze în totalitate zgomotele și trepidațiile".

■ „Ca urmare a intervenției făcute de conducerea **Consiliului popular al județului Timiș** la **Direcția județeană de drumuri și întreprinderea de transport auto Timiș**, în urma scrisorii unui grup de locuitori din comuna Criciova, situația a fost soluționată favorabil, repunîndu-se în circulație autobuzele ITA pe ruta Lugoj — Cireșu — Jdioara, curse solicitate de petenți".

■ Nici **Constantinescu George** (str. Zboina Neagră nr. 1., bl. 69, sc. 2, ap. 57, sector 6), nici **Miu Relu** (str. Răcari nr. 12, bl. 45, sc. 2, ap. 77, Sector 3), ambii din București, n-au avut mai mult noroc atunci cînd s-au hotărît să facă niște fotografii color, chiar dacă s-au adresat unor unități diferite ale Cooperativei „Fotografia". Constantinescu George este aminat de meșterii unității nr. 58 de mai bine de șase luni, în timp ce Miu Relu are, deja, o „vechime" de opt luni. Motivul ? „Ne lipsește pentru moment hîrtia necesară". „Alte unități — ne scrie Miu Relu — îmi refuzaseră comanda tocmai din această pricină. Dinții nu au pomenit însă nimic de hîrtie, la vremea respectivă, cum ar fi fost cinstit și corect și cum au procedat colegii lor". George Constantinescu ne întreabă : „Credeți că mai există vreo șansă de a intra în posesia fotografiilor ?" Să sperăm că da ! Conducerea cooperativei cu pricina nu poate să nu țină seama, așa, la infinit, de comenzile neonorate.

■ Ca ecou al sesizării apărute în paginile revistei la data de 21 aprilie a.c., primim de la **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Bacău** următoarele rînduri : „În conformitate cu instrucțiunile de serviciu, coletele poștale se predau destinatarilor numai la sediul oficiilor P.T.T.R. Referitor la cele relatate de dumneavoastră, tovarășa **Elena Spătaru** din Constanța, vă comunicăm că vom urmări respectarea reglementărilor privind distribuirea obiectelor de mesagerii de către personalul de la oficiul P.T.T.R. Horgești și vom lua măsuri în consecință."

■ **Binișescu Mircea** din Galați, str. Oțelarilor nr. 22, bl. D-3, sc. 1, ap. 9, ne scria la jumătatea lunii martie că mama sa, schimbîndu-și domiciliul, nu mai primise pensia, deși fiul se îngrijise să ceară transferul dosarului dintr-un județ în altul. Iată răspunsul trimis de **DPMOS Gorj**, căreia i-am trimis scrisoarea spre rezolvare. „Cu borderoul 32 din 23 martie 1989, s-a expediat la domiciliul mamei, din comuna Borăscu, pensia pe perioada 1.12.1988 — 31.03.1989".

Vești bune și pentru alți cîțiva corespondenți :

■ **Razaila Elena**, domiciliată în Alba Iulia, a fost invitată la DPMOS-Alba spre a i se întocmi dispoziția de repartizare în muncă la Unitatea județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor și credit Alba.

■ **Manoliu Doru**, absolvent al Școlii profesionale, profil agricol, nr. 7 din Suceava, este repartizat la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor Verești, în meseria de muncitor zootehnist.

■ **Bordeianu Elisabeta** din Brăila s-a încadrat în muncă la Combinatul pentru fibre, celuloză și hîrtie Brăila, ca operator chimist.

■ **Țîrlea Paulina** a fost repartizată la Întreprinderea „Carbochim" din orașul în care locuiește — Cluj-Napoca.

■ **Badea Mariana** din București (str. Frumușani nr. 2, Sector 4) a primit, prin intermediul Oficiului forțelor de muncă a municipiului București, postul de bobinator electric la Întreprinderea de mașini grele București.

■ **Consiliul popular al orașului Cîmpia Turzii** : „Din verificările făcute rezultă că **Taloș Florin** a deținut un apartament proprietate de stat pe str. Oțelarilor nr. 2, iar la data de 12 noiembrie 1988 i s-a repartizat un alt apartament din cota unității unde este încadrat. Cu toate că a predat la S.G.C.L. primul apartament, totuși nu s-a procedat la rezilierea contractului, percepîndu-se chirie pentru ambele locuințe pe o perioadă de două luni. S-a stabilit vinovăția persoanei încadrate la SGCL care nu a dat curs cererii petiționarului, fiind sancționată cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe luna aprilie. Suma reținută nejustificat va fi restituită petentului, sau considerată în contul chiriei pentru locuința pe care o deține în prezent".

■ „După cum se știe, în capitala țării noastre — ca de altfel, în întreaga țară — s-au construit sute de mii de locuințe. La fiecare apartament, de pildă la cele cu două camere și dependințe, există 7—8 uși la care sînt montate broaște „FANEM". Una din piesele componente ale acestor broaște o constituie arcuețul care menține zăvorul în poziția închis. Aceste arculețe cedează cu timpul și trebuiesc înlocuite. De aici încep „micile mari necazuri", fiindcă nu ai de unde să le procuri. La toate magazinele de specialitate ți se răspunde că broaște „FANEM" nu se mai fabrică și de aceea nu se găsesc arculețe. Înțeleg că nu se mai fabrică, dar ce ne facem cu cele montate de constructor la ușile apartamentelor ? Oare, pentru lipsa acestei „mărunte" piese cetățeanul să fie nevoit să înlocuiască broaștele „FANEM" cumpărînd altele ? **(Marin Cristescu**, str. Cuza Vodă nr. 106, bl. 46, sc. 1, ap. 11, Sectorul 4, București).

■ **Filip Eleonora**, semnatară, în numele Organizației de femei din cartierul în care locuiește (str. Gh. Doja nr. 23, Timișoara), vine cu o propunere. „S-a ridicat o problemă din partea femeilor mai în vîrstă, care ar dori să găsească în comerț un ceas de bucătărie cu minutar și sonerie. Luate cu alte treburi, pot să mai uite că au pus în cuptor o prăjitură ce ar trebui să stea un anumit timp și să aibă o surpriză neplăcută. În speranța că veți înțelege dorința noastră, vă rugăm să publicați un apel către întreprinderile producătoare de ceasuri, pentru că sîntem sigure că un astfel de produs ar avea mare căutare în comerț".

■ Pentru **Maria Iorgulescu** din București, str. Drumul Taberei 91, bl. R-2, ap. 57, un răspuns din partea **Direcției de telecomunicații a municipiului București** : „Vă facem cunoscut că, datorită unei erori în prelucrarea automată a datelor, în perioada 21.06—20.08.1988, s-a facturat dublu taxa de abonament. Reglementînd contul dumneavoastră, vă cerem scuze pentru neplăcerile produse".

■ **Stanciu Tatian** din Galați (str. Brăilei, bl. BR 1 C, ap. 40) ne semnalează apariția unui fenomen curios în orașul său — „pachetele cadou" pe care, scrie domnia sa cu umor, „dacă le oferi unui cunoscut în forma cumpărată, riști să-i pierzi prietenia". „Pachetele cadou, mai afirmă corespondentul nostru, le găsești peste tot, atît în magazine, cît și la tonetele stradale". Are vinzătorul probleme cu unele articole de prost gust sau cu termenul de garanție prescris, gata, pachetul-cadou. În general, pachetul-cadou conține un obiect util, asortat cu ceva care nu se vinde de mult timp". Semnatarul se întreabă dacă factorii de răspundere din municipiul Galați cunosc problema, întrucît, „în cazul în care doresti să consemnezi asemenea aspecte în jurnalul cumpărătorului, ești ironizat uneori pînă la insultă de vînzător, refuzîndu-ți-se categoric prezentarea acestuia".

■ **Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale** din cadrul **Ministerului Sănătății** ne înștiințează : „În legătură cu scrisoarea tovarășei **Drăgănuță Ecaterina** din Brașov, str. Hărmanului nr. 13, bl. 33 bis, ap. 76, vă comunicăm faptul că Oficiul Farmaceutic Brașov, cu care am luat legătura, a dispus efectuarea preparatului magistral solicitat, la Farmacia nr. 2 din municipiul Brașov".

■ „În ziua de 28 martie 1989 am cumpărat un frigider de la Magazinul „Luceafărul" din Bacău, produs de Întreprinderea mecanică Sadu, județul Gorj, cu seria 903034907, avînd certificatul de calitate și garanție nr. 34907/21.03.1989. Imediat ce l-am adus acasă, l-am pus să funcționeze, dar nu răcește. M-am adresat atelierului pentru reparații frigidere în garanție, însă am fost trimisă de la un meșter la altul, fără a rezolva nimic. M-am adresat și la întreprinderea producătoare, dar n-am primit nici un răspuns". **(Apetroaie Raluca**, str. Banca Națională nr. 3, bl. 3 D, ap. 11, Bacău). Principala calitate a unui frigider este, după cîte știm noi, aceea de a răci. Să fi uitat cei de la C.T.C. acest lucru și să fi dat drumul frigiderului pe poarta fabricii în chip de mobilă ?

■ **Asociația locatarilor** din str. Porumbacu nr. 13, bl. 86, Sectorul 6, București, ni se plîngea de necazurile sale : „În luna iulie 1984 ni s-a montat apometru pentru măsurarea consumului de apă, dar de atunci și pînă în prezent, acest aparat zace în apă. Ne întrebăm și întrebăm organele I.C.A.B., pe care le-am sesizat de nenumărate ori, cum trece consumul de apă pe facturi dacă apometrul nu s-a putut citi niciodată ?" Trimisă spre soluționare **Consiliului popular al sectorului 6**, scrisoarea se întoarce la redacție însoțită de următorul răspuns : „I.C.A.B. ne comunică faptul că apometrul a fost înlocuit și că în viitor plata consumului de apă se va efectua conform înregistrărilor contorului respectiv". Ceea ce tot n-am înțeles : **Cum s-a efectuat plata consumului de apă în acești ultimi patru ani ?**

■ Din Timișoara, economistul **Dumitrescu Angelius**, domiciliat în str. Islaz nr. 51, ne povestea și el despre necazurile întîmpinate în legătură cu apa, dar cauzate de alte motive. „În luna iulie 1988 s-a introdus pe strada noastră o conductă de alimentare cu apă a blocurilor, ce se construiesc în noul cartier Steaua. La săparea șanțului au fost rupte mai multe legături de țevi de plumb, care alimentează cu apă potabilă imobilele existente pe partea opusă a șanțului. După fiecare ploaie, malurile șanțului se surpă continuu, strada devenind impracticabilă circulației" Trimisă spre soluționare **Consiliului popular al municipiului Timișoara**, ni se transmit măsurile ce au fost luate : „Toate branșamentele de apă deteriorate și soluționate provizoriu în prima fază au fost refăcute în soluție definitivă de către Exploatarea de gospodărire comunală Timișoara. Conducta de apă a fost acoperită, pămîntul nivelat, iar excesul, strîns în grămezi, a fost transportat de către Antrepriza 3 a T.A.G.C.M.T., care a luat măsuri și pentru pietruirea străzii Islaz pe porțiunea în care conducta a fost amplasată în carosabil".

■ La sfîrșitul lunii ianuarie, **Almaghe Tiberiu** din municipiul Constanța (aleea Murelor nr. 2, bl. R-1., sc. A, ap. 15) trimetea o scrisoare **Întreprinderii de difuzare a cărții** „Cartea prin poștă" din București, Calea Moșilor nr. 62—68, Sectorul 1, rugînd să i se expedieze un catalog cu cărțile existente". Catalogul era foarte cuprinzător, cu cărți din toate domeniile, ceea ce m-a bucurat, întrucît îmi satisfăcea toate dorințele. „Bucuria n-a ținut însă prea mult, ne mai scrie corespondentul nostru, întrucît, în momentul în care a sosit și comanda, a avut de constatat că reclama este una și ceea ce expediază „Cartea prin poștă" e cu totul altceva. „Deci, iată surpriza : desfac coletul și, ce văd ? Nu erau decît patru din cele nouă cărți comandate de mine. Unde sînt celelalte volume care, după cum îmi garanta întreprinderea, existau în rafturile sale la data primirii scrisorii mele ? Dar, mai e ceva. Un gest frumos la prima vedere. O dată cu cărțile am primit și un catalog cu cărțile în curs de apariție. Numai că, la fel ca și coletul, catalogul era incomplet — nu mai puțin de opt pagini, unde ar fi trebuit să fie tipărite titlurile cărților, erau albe. De ce a mai trimis întreprinderea acest catalog, de nefolosit ? Gestul, repet, pare frumos, dar numai la prima vedere. Cită lipsă de respect față de corespondent ascunde el, se pare că nu a fost, sau nu s-a vrut a fi observată de cei de la Întreprinderea de difuzare a cărții „Cartea prin poștă".

Orice comentariu ni se pare a fi de prisos !

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR ■

Poșta redacției

Toboșaru Florin — com. Sutești (Vîlcea) : Dacă ați depășit 18 ani, numai printr-un curs de calificare. ● **Turlea Ecaterina** — Pitești : Puteți obține toate informațiile de la Inspectoratul județean al miliției. ● **Krausz Andrei** — Cluj-Napoca : Nu a fost legal. Trebuia să sesizați în „Jurnalul cumpărătorului". ● **Șerban Nicolae** — Becicherecul-Mic (Timiș) : N-ați avea decît de cîștigat dacă v-ați abona la ambele publicații. Doar nu o să pretindeți că, licean fiind, nu citiți decît despre fotbal ! ● **Bran Ion** — Buzău. **Mitran Victoriția** — com. Pantelimon (S.A.I.) : Adresați-vă Inspectoratului școlar al județului. ● **Imbrea Verona** — satul Nicorești, com. Pîrgărești (Bacău) : Nu. ● **Nimară Aurelia** — Craiova : Nu avem cum să vă mijlocim concesionarea dorită. Adresați-vă direct E.G.O. ● **Rădulescu Ramona** — Constanța : Circul „București", Aleea Circului 15. ● **Șeicărescu Maria** — Filipeștii de Pădure : Ați dovedit că sînteți o femeie tare. Fiți și în continuare. Dacă doriți, reveniți cu date concrete. ● **Verbinț Florentina** — Pitești : Numai instanța de judecată poate hotărî. Nu renunțați. Solicitați asistența unui avocat. ● **Crișan Călin** — Cluj-Napoca, **Baciu Matei** — Alba Iulia : În conformitate cu prevederile Statutului cooperativelor meșteșugărești aprobat prin Decretul 251/1986, art. 13, la înscrierea în cooperația meșteșugărească se achită o taxă care se trece în fondul de dezvoltare economică a unității, nerestituibilă, prevedere legală care se aduce la cunoștință fiecărui solicitant. ● **Gurău Gheorghe** — com. Căscioarele (Călărași) : Dreptul la petiție este garantat pentru fiecare om al muncii din țara noastră, cu condiția ca sesizările să conțină numai aspecte reale, pentru a se putea interveni cu operativitate în aplicarea fermă și corectă a legilor noastre, în cazul în care cetățeanul respectiv a fost lovit în drepturile sale legitime. ● **Andreescu N. Petre** — satul Andreiești, com. Muereasca (Vîlcea) : Potrivit prevederilor art. 23 (4) și art. 25 (5) din Legea 3/1977, pensionarii încadrați în gr. III de invaliditate beneficiază de pensie numai dacă lucrează jumătate din durata normală a programului de lucru. Pot fi trecute în grade superioare de invaliditate numai persoanele care sînt încadrate în muncă. ● **Simionov Dumitru** — Tulcea : Conform prevederilor art. 66 al. 3 din Codul Muncii, detașarea este limitată la maximum 2 ani. Depășirea acestui termen este posibilă numai cu acordul celui în cauză. Nu ați contestat, deci ați fost de acord. În acest an, conducerea va analiza posibilitatea promovării dv. ca maistru principal. ● **Pană Nicolae** — satul Booveni, com. Drănic (Dolj) : Sumele neîncasate de către pensionarul decedat, pentru luna în care a avut loc decesul, cît și pentru lunile restante, se plătesc membrilor de familie (Legea 4/1977, art. 43, Legea 3/1977, art. 50 (2) și dispoziția Ministerului Muncii nr. 241868/30 martie 1988). ● **Iordache Dumitru** — com. Basarabi (Constanța) : Pensionarii C.F.R. beneficiază de permise de călătorie gratuită, dacă la data pensionării au o vechime de minimum 10 ani ca beneficiari de permise în unități de cale ferată. ● **Nicolae Florentina** — Drăgănești-Olt : Legea 57/1974, art. 33 (2, 3, 4) prevede vechimea minimă de 2 ani pentru trecerea de la bază la gradația I și 3 ani pentru trecerea în gradații superioare. Cînd se vor acorda gradații în rețeaua sanitară a județului, s-a dispus ca organul de conducere a spitalului să recomande grupei sindicale să vi se acorde cu prioritate o gradație.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Doi pomi (Galeria Orizont) — Doru Rotaru

Doi dintre cei mai de seamă poeți ai veacului nostru, francezul Paul Claudel și englezul T.S. Eliot — ca să-i numesc doar pe ei — îl socot pe Dante cel mai mare poet al lumii din toate timpurile. Asemenea spusă incită la cercetare pe oricare dintre cei ce viețuiesc mai aleș aici în Europa, implicați fie ca poeți, fie ca filologi, în fapta Logosului.

Rîndurile de față sînt culese din prelegerile unui curs asupra lui Dante ținut studenților în acest an.

Pentru noi cei ce la Roma ajunși, ne simțim acasă lîngă Columna lui Traian în luptele sale cu Decebal, Cîntul al 20-lea al Paradisului are o profundă semnificație : împăratul roman Traian, părinte al istoriei noastre, se află alături de alte cinci suflete de împărați drepți și înțelepți ai istoriei lumii, împreună cu David și Constantin cel Mare, în starea paradisiacă în Divina operă dantescă. Noi îl deschidem pe Dante în fața studenților plecînd de la acest capitol cu precădere și în virtutea acestei celebrări lăudăm drumul peste Dunăre spre Adamclisi, unde și-a ridicat trofeul celebru și apoi deschidem istoria propriu-zisă a poporului nostru.

Mai mult decît Homer și Vergiliu, Dante este poetul istoriei, al istoriei umilei sale patrii Italia, al Florenței sale natale din care a fost izgonit cu cei doi copii ai săi, murind pribeag și sărac în exil, pentru că Dante începe să valorifice istoria reală, faptele istorice în spirit, în puterea Logosului întrupat în istorie, privilegiu pe care nu-l vor avea poeții antichității.

Europa de două milenii face istorie și această fascinantă istorie este obiectul Divinei Comedii, *cu precădere o istorie ce-și caută și găsește transfigurarea și izbăvirea, datoria în virtutea Logosului.*

Dacă Hölderlin plănuia să scrie o operă ca să cuprindă în cinturile ei istoria patriei sale, dacă Eminescu vroia să lase un Dodecameron *asupra istoriei românilor, o făcea plecînd și el de la Dante într-un fel, o facem toți cei care căutăm a rămîne pe drumul datoriei față de cuvînt și istoria națională și universală.*

Îmi amintesc dezbaterile aprinse asupra poeziei la un colocviu internațional din Sicilia, tocmai plecînd de la Dante, colocviu unde se afla și poetul spaniol Justo Padron, din generația mea, care a scris o carte de poeme, tradusă deja în cîteva limbi, Cercurile Infernului, *plecînd tot de la marele florentin.*

Implicat în istoria acestui popor prin cele șapte cărți de IMNE tipărite pînă acum, datorez și eu prinos de recunoștință prin ceea ce este valoare în opera mea aceluiași Logos devenit istorie în Divina Comedie, acelula ce poartă cununa de laur pe fruntea sa evlavioasă.

IOAN ALEXANDRU ■

lubirea de frumos

Transfigurare

POEM PENTRU PATRIE

Casa poetului

Sînt sigur că ești acolo, cu fruntea
Lipită de geamul pe care-l privesc
Ziua și noaptea gustînd din potirul iubirii.
Pătrund în casa inimii tale și-ți rînduiesc
Visele, manuscrisele, întocmai rîndunicilor
Care-și rostuiesc cuibar rotit de desprimăvărare.
Sînt sigur că ești acolo unde timpul nu colindă.
Ether de liniști de lumină caldă în care intri
Singur ca un înotător sărind în puritate.
Țara este mîndră rămurită în mai, din munți
Coboară liniștea-n izvoare,
Poporul meu de-o vîrstă cu istoria
Din marea de lumină și amar tării a adunat
Pentru tăria crinului călăuzit de-un foc lăuntric.
Sînt sigur că ești acolo în sanctuarul în care
Nimenea n-a intrat, doar natura naște nemurirea.
Sînt sigur că ești acolo cu zîmbetul proaspăt
Înflorind pe obraz, așezat la masa de scris,
Cu mantia rece trențuită de purpura eternității.
Sînt sigur că ești acolo — și dacă n-ai fi fost —
Din bocceluța de doine și legende, din nesecat
Izvor de dragoste de țară te-am fi plămădit
Și te-am fi numit mai marele nostru
Voievodul peste limbă și grai.

MIHAIL UNTARU ■

Eminescu și istoria

În pagina 11

Cintarea României

Primăvară arădeană

În cunoscuta **Istorie a literaturii române de la origini pînă în prezent,** G. Călinescu abordează problema „spcificului național" dintr-un unghi cît se poate de pertinent, corect, spunînd că este firesc ca un „popor atît de unitar și de vechi să aibă trăsătura lui diferențială, care se intuiește în latura ei inefabilă". Vom admite deci, din capul locului, că atît sufletește cît și culturalicește „trebuie să ne deosebim de alții". Din aceeași perspectivă credem că trebuie privită și unitatea culturii noastre naționale, care coexistă printr-o unitate în diversitatea de forme, mijloace, manifestări, reprezentări. „Unitatea" și „specificul" aparte a mai multor vetre de cultură și spiritualitate românească, prezența lor distinctă nu fac decît să ne întărească judecățile de valoare cu privire la faptul dovedit că ele se integrează armonios și definitiv în trecutul, prezentul și viitorul cultural al țării.

Aradul este o astfel de vatră de spiritualitate. Cea mai valoroasă punte între prezent și trecut se poate „detecta" cel mai ușor prin arta și cultura populară. Pornind tocmai de la valoroasa și statornica tradiție, cultura populară și arta în general au dobîndit carate prețioase în diversitate, mai exact spus, au cunoscut tocmai acea unitate în diversitate locală, zonală, de care amînteam. Despre fericita îmbinare între tradiție și contemporaneitate ne vorbea Liviu

(Continuare în pag. 15)

DORIN SĂLĂJAN ■

Scriitorul — conștiință a epocii sale

Constantin Cubleșan:

„Urme pe răbojul veacului..."

— Sînt încă nestinse ecourile romanului „Un anotimp pentru fiecare" și nu numai ale lui, în Cetate. Faci parte și eu din grupul celor interesați să-l știe geneza, dar și „proiectul" ce stă la baza elaborării...

— Mi-am propus să zugrăvesc, printr-o privire panoramică, viața politică și socială a acestei părți de țară, a Munților Apuseni, în anii de după război, mai exact din 1944 (cu rememorări anterioare în biografia eroilor) și pînă în 1961. Două decenii în care istoria țării se împletește dramatic și totuși armonios cu istoria devenirii umane pe coordonate noi a indivizilor. Mi-am propus să urmăresc felul în care oamenii simpli, oamenii care aparent nu făceau nici un fel de politică, trăitori în ținuturi îndepărtate, marginale, ca să nu spun provinciale, au început să se trezească la o conștiință politică a propriei lor angajări în zămislirea unei societăți și a unei țări noi. Am căutat să mă feresc de clișeele arhicunoscute din proza anilor '50—'60, vorbind despre oameni pe care i-am cunoscut îndeaproape — părinții mei au fost învățători într-un sat de la poalele Vlădesei — în copilărie, alături de care am crescut și m-am format ca om, povestindu-le, dacă-mi îngăduiți acest cuvînt, viața.

— Informațiile acestea mă îndeamnă să vă rog să „t' citeva din gîndurile ce nu vor lipsi din următoarele volume ale acestui roman-fluviu, din cîte înțeleg...

— Este o tetralogie — cîte un volum pentru fiecare... anotimp al primei noastre împliniri de azi. Volumul al doilea se încheie cu momentul funerariilor, cum se zicea în epocă, ale celui mai mare dascăl al omenirii ! Cel de-al patrulea, ar trebui să se încheie în preajma anului 1965. Se încheia astfel o etapă a istoriei noastre de azi și începea alta. Apusenii au fost un teatru viu al istoriei acelor ani tar Clujul, un oraș care a polarizat în jurul său atenția multor oameni de bine din epocă. Acestia sînt în fond eroii romanului meu. Și mulți dintre ei își află corespondență în persoane și personalități reale. Ceea ce nu înseamnă că romanul trebuie înțeles ca o fotografie de epocă.

— Să zăbovim, totuși, și asupra ultimei apariții : „Baladă neterminată". Cît a inventat viața, cît autorul ? O întrebare, de fapt, valabilă și pentru „Un anotimp pentru fiecare"...

— Constructorii din veacurile trecute ridicau cetăți, temple de toată frumusețea, catedrale și palate ce au rămas, multe din ele, ca mărturii trainice despre idealurile lor de viață, implicit despre gustul și rafinamentul lor artistic. Astăzi, constructorul contemporan este chemat să conceapă, ca ilustrare a maximei sale potențialități, mari complexe industriale, stadioane, case de cultură etc. Acestea sînt, dacă vreți, templele zilelor noastre. Și ele nu se realizează fără eforturi, fără sacrificii. Jertfa necesară zidirii Mănăstirii Argesului s-a repetat mereu în timp, pînă la noi, și va continua să se repete cît va fi lumea. Pentru că orice creație nouă, implică o jertfire umană. Înțeleasă la propriu și, mai ales, la modul profund, metaforic, Romanul meu, **Balada neterminată** este romanul unui mare șantier de azi, din țară ; romanul jertfei individuale pe altarul idealului colectivității. Aici văd eu sensul implicat al trimiterii la **balada** Meșterului Manole. Sau, cel puțin, așa am dorit să fie. Nimic pe lumea asta nu poți împlini fără să jertfești ceva din tine. Drept chezășie a posibilei trăiniciii în timp.

— Dacă tot am pătruns în lumea vieții Cubleșanilor, străvechi familie de români ardeleni, mai descifrați cîteva taine pe care, poate, le vom găsi în viitoare cărți...

— Sigur că în cuplul eroilor din **Un anotimp pentru fiecare** învățătorii de țară, soții Ohaba, se pot găsi elemente ce ar duce spre biografia părinților mei. Dar să nu confundăm planurile. În fiecare carte, în fiecare pagină scrisă, într-un fel sau altul, autorul se întrupează pe sine, cu întreg universul de preocupări, de relații etc. Dar biografia lui nu trebuie suprapusă mecanic biografiei eroilor săi. Cărțile mele, cele de pînă acum și cele pe care nădăjduiesc să le scriu de acum înainte, trebuie înțelese nu ca o relatare despre viața familiei mele ci ca o mărturie despre viața generației mele de oameni afirmați și formați în acești ani ai împlinirii societății noastre

(Continuare în pag. 15)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Convorbiri fără adiționale

Povestea unei capodopere

— Se împlinesc mai bine de 500 de ani, stimate dr. Radu Cărpinișanu, de la apariția primului incunabul și a premierei absolute în istoriografia „Turcica" — este vorba de TRACTATUM DE MORIBUS CONDICTIONIBUS ET NEQUICIA TURCORUM, de George din Romos, scris de un fiu al spațiului carpato-danubiano-pontic...

— Cartea despre credința, obiceiurile și viclenia (sau răutatea) turcilor a fost tipărită într-adevăr în anul 1481 de Konrad Fyner din Urach (Württemberg, Germania) și a apărut, se pare, întîi la Roma. Dar asupra autorului ei nu se știa mare lucru. Prin cercetările din ultimele decenii anonimatul său a fost luminat parțial cu cîteva date concrete. George din Romos este una dintre cele mai extraordinare personalități, originară de pe meleagurile străvechii „Terra Sebus" (este vorba despre Sebesul nostru).

— Cine era, totuși, acest bărbat care semna „Anonimus Sebesensis" ? !

— Perioada aventuroasei sale vieți a debutat prin anii 1420—1422, cînd s-a născut într-o localitate din apropierea orașului Sebeș (unul dintre cele 7 orașe-cetăți ale Transilvaniei). A urmat aici școala gimnazială confesională (probabil dominicană) și se afla ca elev (student) al ei în anul 1438, an în care a avut loc asedierea Sebeșului de către oastea otomană condusă de Murat II. Oficialitățile orașului, sfătuite de Vlad Dracul, domnul Țării Românești, care-l însoțea pe sultan, au hotărît predarea cetății, ca să evite pierderile de vieți omenești. Dar un grup de patrioți s-a opus invadatorilor și au început lupta baricadați în Turnul croitorilor, din colțul de sud-est al zidului de apărare. Rezistența lor n-a putut fi înfrîntă decît cu ajutorul focului. Puținii supraviețuitori, printre care și „studentul anonim", au fost duși în captivitate în inima imperiului otoman. În amintirea acestei lupte și a vitejiei tînărului patriot, generațiile următoare au cinstit acest bastion cu denumirea „Turnul studentului". Și astăzi este păstrat în stare foarte bună, pe strada Traian, în vecinătatea parcului.

— Se știe cumva, ce a făcut eroul nostru în captivitate ?...

— A încercat să scape în cîteva rînduri, dar de fiecare dată a fost prins și revîndut altui stăpîn. În cele din urmă a ajuns în sluțba unor oameni cu stare de inimă care, apreciindu-i cunoștințele și dorința arzîndă de a învăța, i-au facilitat obținerea aprobării de a pleca la studiu în Italia. După 20 de ani de captivitate, tînărul, de-acum bărbat în toată firea, a ajuns la Roma, într-o mănăstire dominicană. Probabil studiase și prin alte părți, dar acolo și-a scris **Tratatul**, care cuprinde observațiile sale din anii petrecuți printre turci.

— Ce se știe că a făcut în Cetatea eternă ?...

— A trăit pînă la adînci bătrînețe (1502), nu însă, fără folos. În orice caz, a fost cunoscut și apreciat pentru înțelepciunea și cunoștințele vaste nu numai în sînul confreriei sale. Savanții și cercetătorii l-au citat sub diferite pseudonime : Ardeleanul anonim, Sebeșanul fără nume, Captivus septemcastrensis (prizonierul din Transilvania Siebenbürgen — șapte cetăți, sau de la Edikulè — șapte turnuri), Fratele sebeșan, Studentul din Romos etc. Acest ultim apelativ are la bază o însemnare din secolul al XVII-lea pe un exemplar al operei sale, cunoscută și sub denumirea TRACTATUS DE RITU, MORIBUS ET NEQUITIA TURCORUM (de Romos), însemnare potrivit căreia autorul ar fi fost originar din Romos (sat între Sebeș și Orăștie).

DORIN SĂLĂJAN ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Ipostaze ale poeziei (III)

Sînt poeți sortiți să tînjească întreaga viață pentru **„Cîntecul încă nespus"**. Lumina pare să cadă peste ei la înserat ca o adevărată povară. Timpul îi macină fără milă în cursa aventuroasă pe căile poeziei. Radu Pătrășcanu (n. 1922) face parte din această categorie a scriitorilor care n-au putut să-și cunoască la modul public identitatea lor artistică, văzută ca un reflex al reacției cititorilor. Debutează în 1943. Valeriu Anania notează „o pauză de trei decenii și jumătate pînă la următorul volum (cel de față fiind de-abia al patrulea)..."

Tunelul albastru (Ed. Cartea Românească, 1988) pune în evidență timbrul nostalgic al unei poezii reflexive, generată din întîlnirile personale ale scriitorului cu situațiile-limită din existență. Volumul acesta ar putea sta sub semnul emblematic al versului : **„Ispite sînt metaforele toate"**. Într-adevăr, versurile sale sînt austere, gîndirea trăiește ca o puternică pulsație lirică încorporată în text. Influxul blagian se face simțit de la început, dar potențialul artistic al autorului este mult mai moderat. /„Din cuvinte vom lua / numai tăcerile, / pentru porțile marilor treceri, / ca străjile să-și sporească somnul, / cînd vom grăbi ultima fugă". / **(Din cuvinte vom lua.)**

Pentru Radu Pătrășcanu poetul este un ins excepțional, o făptură titaniană domolită, un spirit menit să aducă echilibrul în existență. Versurile sînt de apoteoză, portretul poetului descinde dintr-o ipostază romantică, iar literatura creată de acesta devine o putere cu sonorități gravate în veșnicie. / „El urcă biruitor munții / de pe orice planetă / și nopțile dispar în întuneric, / iar lumina revine la rosturile ei / și glasul lui trezește veșnicia / hotărîndu-i alte hotare / și toate trecătoarele trufii / îi dau supusă ascultare." / **(Poetul).**

Limbajul literar cultivat de Radu Pătrășcanu selecționează cuvintele cu o evidentă încărcătură romantică printr-o nouă manieră de filtrare ce pare să provină din expresionism. Cuvintele capătă astfel un fel de greutate de ceremonial, imaginația țese noi relații lexicale. Enunțuri de genul **„trufia somnului"**, **„neastîmpărul cuvintelor"**, **„neastîmpărul tăcerii"** sînt relevante. De fapt limbajul din **Tunelul albastru** este marcat de **tăcere, rostire, ascultare.** Proiecția acestora în timp este socotită prin **oră**, unitate de măsură modulată în cele mai diverse conotații. Peste conștiința scriitorului se rostogolesc astfel **ora cu întrebări, ora cu răspuns, orele de dor, ora de argint, ora grea, de aur, orele de ceață** pentru ca în cele din urmă să se facă simțită **ora care nu-i.**

De fapt, între **Prag de sfîrșit** și **prag de început** scriitorul situează anumite zone liminare preferate. Acestea sînt **seara, toamna** și uneori **noaptea.** În felul său Radu Pătrășcanu construiește mici cicluri existențiale în care trebuie să se fi petrecut ceva. „Toate lucrurile se întorc / către seară ; / Oamenii, / speranțele, lacrimile / și biruințele de o singură zi / acoperite de neliniște / oricît te grăbești sau întîrzii. / Către seară revin obosite amiezile / și uneori / mai stinse stelele evadate în zori." / **(Hotar).**

Reveriile poetului trec și ele printr-un timp spațializat. Toamna aduce în acest context un spor de farmec. Pămîntul rodește și respiră mirosuri vegetale. Tihna patriarhală amintește unele ecouri îndepărtate din poezia lui Ion Pillat. / „Miroase casa a gutui și mere, / a toamnă plină odihnind pe grindă / și furișați vin să mă cuprindă / portrete, gesturi, zîmbete-n tăcere" / Dar din privirea stinsă aburindă / a cadrei aburite de mistere / un lung fior revine și mă cere / și temeri noi mă-ntîmpină în tindă." / **(Domestică)**

Radu Pătrășcanu și-a scris poeziile sub semnul existenței văzute mai ales ca un sfîrșit. Un fel de monadie melancolică trece prin toate versurile sale. Poetul n-are un relief artistic specific. El este o mică, foarte mică monadă literară, așezată într-un spațiu al tăcerii. Calmă, poezia sa nu clamează, nu incită la trăiri intense. Pînă și moartea pare să stea în universul său literar sub calmul apolinic. Ecoul acestei poezii se va stinge repede în timp.

Poezia lui Vasile Tarța din **Desene pe umbră** (Ed. Dacia, 1988) este scrisă într-un alt registru literar. Autorul provine dintr-o altă generație mult mai tînără care se complace în continuare să cultive gestul verbalizat ca paradox, ca și situațiile inedite, menite să demonstreze ieșirea ființei umane din măruntaiele stereotipiei cotidiene. Emblema cărții sale ar putea fi acest vers : / **„să ne facem ce nu ne-am făcut pînă în prezent"**.

În poezia lui Vasile Tarța se vede o puternică aspirație spre puritate, spre trăirea în spații imaculate. Așezat sub eros, spațiul se euforizează, elementele fiind acelea ce întrețin starea de încîntare, apelul spre celălalt. / „Iarba mireasmă de greieri / prezența licuricilor orbire luminoasă / nu văd fără tine iubito ! / o răcoare mă amorțește / sîntem la distanță unul de altul / cîmpiile dimprejur tremură." / **(Roua).**

Există pentru scriitorii mai tineri unii poeți puternic atașați de natură, privită mereu ca o întruchipare a elementelor fundamentale, gata să se alieze sau să se separe, așa cum cer înșeși legile vieții. De aceea ni se pare firesc ca și erosul să fie integrat în acest mare flux al existenței. / „Iubirea începe să doară / precum galbenul în frunze / stare imperfectă — inima / galopează." / Femeia iubită este astfel proiectată în peisaj, amestecată în decorurile regnului vegetal, transformată în cele din urmă în mireasmă pură. Vasile Tarța se repliază prin reverie sale într-o poezie a spațiului netulburat. Mișcarea este domoală, vietățile se retrag pe ape, oile se așază în timp, iar pămîntul pare să plece el însuși la culcare. / „luna se-nlănțuie-n nori / sufletul trece-n amurg / fluturii zboară prin fluviu / apele-n ele se scurg / turmele dănțuie-n clipă / aripa flutură-n soare / încet cîmpia coboară / înspre unde pare ?" / **(Bucolică).** Între eufoniile lui Coșbuc și cele eminesciene, vocea lui Vasile Tarța nu se stinge.

Registrul figurativ al poetului tinde spre originalitate. Personalizarea unor enunțuri literare este evidentă și la bine și la rău. În nuanțele discursului său literar se înregistrează asociații lexicale notabile. Menționăm doar cîteva dintre acestea : **„Rămîne o mizgă de mac pe ochii îndrăgostiților"** sau **„Văd în marmură un zbor de cerete aprins"** sau **„Urlă cu lupi de stîlă / se face lumire în cer"**.

Cînd solemnitatea îngheață limbajul într-un registru desuet, poetul coboară ușor spre zonele de jos ale liricii sale cu prea multe miresme : / „iubirea ta o primesc ca / pe o mireasmă întîrziată / capcana misterioasă a inimii". / Se cuvine de pe acum să spunem că lupta autorului cu magma cuvintelor aduse în starea de opțiune nu este întotdeauna ușoară. Uneori am impresia unei adevărate trepidații de vorbe în stare asociativă născîndă, care nu ajung să se marieze cu un sens global cît de cît limpede. Nu degeaba, poetul se jelește : **„doar cîntecul meu a înghețat în vid"**. Demonstrația acestei stări de fapt este evidentă. „unui ceas petrecut cu o femeie / unui greier din coarda vîntului / unui fluier solitar printre ei / unui mil adunat în soare / unei benzi în cel mai recent magnetofon..." /**(Cîntecul).**

Este limpede că Vasile Tarța se retrage în poezia de încantație verbală, în limbajul creator de atmosferă ușor sentimentală sau în textele de descripție a naturii, văzută mereu printr-o stare de suflet.

Textele sale nu pot fi „acroșate" prin idei, fiindcă acestea par să se fi fixat doar într-un început de gestație mascat de cuvinte.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

„Leul din Sișcști"

Să scrii despre viața și opera celui care a fost dr. Vasile Lucaciu nu este o misiune dintre cele mai ușoare. O privire retrospectivă, fie și fugară, obligă la surprinderea cel puțin a acelor elemente care au concurat la transformarea tînărului intelectual transilvănean, înflăcărat de ideile dezrobirii naționale a neamului său încătușat vreme de veacuri de monarhia habsburgică și apoi austro-ungară, în omul de cultură, patriot, militant devotat al Partidului Național Român din Transilvania, în conducătorul politic care s-a ridicat la nivelul înțelegerii obiective a dezvoltării sociale la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, aducînd o contribuție dintre cele mai prețioase la înfăptuirea statului național unitar român și, prin aceasta, la progresul general al societății românești. Și totuși, cunoscuții cercetători Ion Iacoș și Valeriu Achim, prin studiul introductiv, dar cu deosebire prin notele și comentariile exhaustive — cuprinse în volumul „Dr. Vasile Lucaciu, luptător activ pentru unirea românilor" una din cele mai valoroase lucrări apărute în ultimii ani — conturează cald și convingător personalitatea progresistă proeminentă a epocii sale, intrată în legendă, prin vestita „Doină a lui Lucaciu", dar și în istorie prin simbolica sintagmă „Leul de la Sișești". Dr. Vasile Lucaciu s-a situat în prim planul marilor evenimente sociale, politice și naționale de la cumpăna dintre secolul nostru și secolul trecut, reușind să descifreze cu mult discernămînt evoluția și prăbușirea inevitabilă a monarhiei dualiste austro-ungare, să condamne politica sovină, de deznaționalizare a românilor și a altor națiuni asuprite, promovată cu duritate de către autoritățile guvernamentale și, în același timp, să mobilizeze masele la lupta de eliberare și unitate națională, la pregătirea și înfăptuirea Marii Uniri.

Din cei 70 de ani de viață ai lui Vasile Lucaciu, autorii volumului se opresc asupra momentelor și perioadelor mai semnificative, între care prodigioasa activitate desfășurată de tribunul transilvan în mișcarea memorandistă, în organizarea deplasării la Viena în 1892 a celor 300 de delegați români, cît și în desfășurarea procesului de la Cluj din 1894, prin dîrzenia cu care a înfruntat autoritățile statului austro-ungar. („Cauza noastră națională nu se cîștigă decît prin luptă și solidarizarea noastră dîrză și neînfricată", afirma Vasile Lucaciu).

Războiul de reîntregire națională a marcat o nouă etapă în viața și activitatea lui Vasile Lucaciu. Pentru a scăpa de persecuțiile și urmărirea poliției austro-ungare, se stabilește la București „unde este ales președinte al Ligii culturale pentru unitatea tuturor românilor, pledînd pentru intrarea țării în război alături de Antanta care garanta unirea Transilvaniei și Bucovinei cu România. El va întreprinde în anii 1917—1919 ample acțiuni de propagandă orală și scrisă în Rusia revoluționară, Franța, Italia, Elveția, dar mai ales în Statele Unite ale Americii. În întîlnirile cu șefi de state și guverne, cu reprezentanți politici și personalități ale vieții științifice, Vasile Lucaciu s-a înfățișat realist în fața popoarelor lumii situația dramatică a națiunilor subjugate din Imperiul austro-ungar, aducînd reale servicii cauzei libertății naționale pentru toate popoarele.

În vederea realizării obiectivului național fundamental, poporul român a avut de înfruntat numeroase greutăți și obstacole din partea marilor imperii vecine, a trebuit să desfășoare o luptă tenace pe toate planurile și în toate locurile unde trăiau români. Din acest punct de vedere, românii din Transilvania au ocupat un loc de mare importanță în lupta pentru unitatea națională, căci constituirea dualismului austro-ungar în 1867 a afectat în cel mai înalt grad interesele lor economice, politice, sociale și culturale, însăși existența lor națională. Acest context al epocii istorice respective a contribuit la afirmarea dr. Vasile Lucaciu ca luptător tenace, prezent în toate acțiunile, ca reprezentant de încredere al transilvănenilor în lupta lor dezrobitoare și unificatoare. În fruntea unor organisme constituite în afara granițelor, Vasile Lucaciu a constituit, de asemenea, un factor mobilizator și un liant al forțelor naționale, pledînd pentru activizarea românilor aflați în străinătate, pentru formarea unor legiuni române, pentru ca în strînsă legătură cu întregul popor să se realizeze visul de veacuri — unirea românilor într-un singur stat național și independent.

În puținii ani pe care i-a mai trăit după înfăptuirea Unirii, Vasile Lucaciu și-a continuat activitatea neobosită ca membru al parlamentului, în calitate de președinte de vîrstă, pentru întărirea statului român reîntregit, pentru înfăptuirea reformei agrare, pentru propășirea generală a țării.

Prin textele alese — articole, cuvîntări, scrisori, manifeste, interviuri etc. — autorii definesc personalitatea lui Vasile Lucaciu ca un patriot înflăcărat, temperament pasionant, plămădit din sănătatea robustă, a țăranului român, optimist și senin, cu darul omului politic și oratorului mobilizator de mase. În ultima lui cuvîntare, din iulie 1920, la deschiderea Parlamentului României întregite spunea : „...scumpa noastră Românie, reclamă toată virtutea, tot devotamentul fiilor săi, să poată răspunde chemării sale înalte, de a fi santinela civilizației latine în Orientul Europei, la gurile Dunării".

ILIE PUIA ■

EMINESCU ȘI ISTORIA

„Neatîrnarea noastră — drept pururea în vigoare"

Trimiterile la trecut aveau pentru Eminescu un rost fundamental în desfășurarea vieții prezente. Astfel, zice el, *„întemeiați pe vorbele bătrînului Matei Basarab, e că țara este, în linia întîia, elementul național și că e scris în cartea veacurilor că acest element să determineze soarta și caracterul acestui stat"*. Pentru a nu lăsa deoparte pe adversarul lui Matei Basarab, ale cărui merite nu le neglijează, poetul reamintește că atunci cînd Vasile Vodă Lupul pomenește că *„cel ce-și vicleșteșe moșia și neamul mai rău decît ucigașii de părinți să se certe, el stabilește prin aceasta solidaritatea între români, făcînd din fiecare un ostaș deștept al naționalității sale"*.

Pentru Eminescu nimic din ceea ce a fost important în istoria națională nu a rămas în afara preocupărilor sale, începînd cu simbioza daco-romană și pînă în zilele vieții sale. Între acestea un loc aparte au revenit problemelor unității, continuității și independenței românilor. De fiecare dată, scriind despre aceste chestiuni vitale, Eminescu nu a pierdut ocazia să aducă un impresionant omagiu înaintașilor, voievozi sau cărturari, omului simplu care semnifica poporul, pentru izbînzile și sacrificiile lor. *„Ar fi un act de adîncă ingratitudine către strămoșii noștri — scrie el — dacă ne-am închipui că cu noi se începe lumea în genere și România îndeosebi, că numai noi am fost capabili a avea instinctul neatîrnării, cînd, la drept vorbind, n-am făcut decît a menține cu mult mai mult ori mai puțin succes ceea ce ei au cîștigat fie prin sîngeroase lupte, fie prin dezvoltarea unei isteții extraordinare, puse amîndouă adeseori în serviciul acestei unice preocupațiuni, a păstrării neamului și a țării"*.

Intervențiile lui Eminescu în problemele grave ale istoriei naționale au fost determinate, între altele, de starea precară a românilor din teritoriile aflate, în acel timp, sub ocupații străine cu precădere a românilor din Austro-Ungaria. El pornește, însă, de la începuturi. *„Nu s-ar crede și cu toate acestea există pînă azi istoriografi cărora li se pare nimica toată a excamota un popor întreg de zece milioane de suflete din Dacia, a-l pune în Pind și a-l face să vie de acolo îndărăt, prin suta a douăsprezecea, de peste Dunăre"*. Această teorie, arată Eminescu, *„susținută întîi de Rösler, se bucură și de favoarea maghiarilor și astfel, cu vorbe, cu deducțiuni hazardate, cu combinațiuni asupra unor timpuri egal de fabuloase pentru toate elementele din țară, ei ar vrea să tăgăduiască drepturile și existența unui popor de trei milioane, a unui element aevea care trăiește, vorbește limba lui proprie, are cultura și istoria lui proprie"*. Încă din al XIII-lea secol, arată poetul, românii aveau ținuturile lor proprii, legea lor proprie, principi proprii, autorități elective proprii, fără nici un amestec din partea Coroanei ungurești. Poporul român *„era un neam de ostași, oameni de arme, un popor aliat maghiarilor, nu supus lor"*.

Pînă la sfîrșitul secolului al XV-lea, scrie Eminescu, românii reprezentau în Ardeal și în Țara Ungurească *„unul din elementele cele mai considerabile în viața politică. Trăind sub voievozi proprii și sub legile lor proprii, fără amestec din partea Ungariei, ziditori și apărători de cetăți, pururea buni ostași, epoca de aur din țările noastre, începută cu Mircea și încheind cu Ștefan cel Mare, e o epocă de aur și dincolo"*.

Vorbind de energia *„cu totul elementară"* a poporului român, poetul amintește că, la optzeci de ani după crearea statului independent Moldova, frontierele ei se aflau pe Nistru și la Cetatea Albă, iar Muntenia cuprindea Dobrogea și întreg malul drept al Dunării... *„E o epocă aceasta care în Ardeal produce pe voievodul Iancu, cum îi zic baladele române și slave, pe Ioan Huniad Corvin"*[33].

Nu era cu putință să se vorbească de neatîrnarea statului român *„fără a sufla praful așezat pe traciatele noastre vechi și pe cronicele noastre"*. Aceste documente și dovezi fundamentale arată cît de *„străluciți într-adevăr, ce neasemănat de mari sînt reprezentanții din trecut ai neatîrnării statelor române față de epoca noastră"*. Modelele erau Mircea cel Mare și Ștefan cel Mare care, decenii la rînd, nu au avut o altă preocupare decît neatîrnarea țării.

„Mircea I — arată Eminescu *acest prototip luminos și al artei războinice și al acelei diplomatice la români — n-a gîndit toată viața lui decît la menținerea neatîrnării"*, dovadă marile victorii dobîndite împotriva lui Baiazid Ilderim și autoritatea cu care mai bine de un deceniu s-a amestecat în orînduirea la tronul Imperiului Osmanlîilor a celor care se angajau să respecte independența țării la Dunăre.

O politică asemănătoare, *„a contrapunerii iscusite a puterilor creștine, a luptei directe cu turcii"*, a desfășurat cu succes Ștefan cel Mare.

Datorită acestor mari eroi, cele două state românești, recunoscînd suzeranitatea Porții, au putut să-și păstreze *„întreaga lor suveranitate înlăuntru și-n afară"*, au încheiat tratate care interziceau mahomedanilor să se așeze pe pămîntul românilor.

Eminescu își pune întrebarea dacă cei doi domnitori procedaseră înțelept preferind o supremație nominală turcească unei supremații reale creștine și afirmă că *„realitatea a dovedit că era tot ce puteau face mai bine"*. Pentru că trebule luate în calcul toate elementele, cadrul general politic, militar, diplomatic. *„Toate, dar absolut toate statele dunărene au devenit pașalicuri, marele regat al Ungariei au fost asemenea pașalic o sută de ani. Polonia a fost împărțită și mai este astăzi, pe cînd vechile noastre tractate iscălite cu litere mari și bătoase pe piele de viței, au fost pînă ieri izvorul neatîrnării reale, izvorul din care au decurs actele succesive de emancipare de sub domnia turcească. Tudor se bazează pe ele cînd cere de la Poartă reintroducerea domniei naționale și Divanurile ad-hoc n-au găsit alte arme mai puternice înaintea Areopagului Europei decît tot pe acestea"*.

Independența, scrie poetul nu era *„un copil găsit, fără căpătîi și fără antecedente, ci un prinț care dormea cu sceptrul și coroana alături"*. Alterată prin *„necumpănitele acte"* ale unui Cantemir sau Toma Cantacuzino, socotește Eminescu, *„neatîrnarea noastră a fost pururea reală, ca drept pururea în vigoare, ea fapt stîrbit din cînd în cînd, nu prin alt drept, ci prin excese și abuzuri de putere ale turcilor și, dacă ea a fost întunecată curs de o sută de ani prin postomania fanariotă, tradiția ei și încercările de a o restitui n-au încetat niciodată"*.

Tradiția și continuitatea ei au dat-o, pe lîngă Mircea, Alexandru cel Bun și Ștefan, Iancu și Mihai, Matei Basarab și Vasile Lupu, Șincai și Tudor, Bălcescu și Cuza. Acestora, frecvent, în articole dedicate realităților contemporane lui, Eminescu le-a creat efigii de eroi ai neamului cu care viața și lupta lor s-au identificat.

Pentru Eminescu, Ștefan reprezenta *„o culminațiune a trei dinastii române"* (Basarabii, Mușatinii și Corvinii), era *„gigantul trecutului"*, *„marele Domn"*, *„scutul creștinătății"*, omul care de patruzeci de ori, în patruzeci de bătălii, *„s-a aruncat în rîndul întîi al oștirii, căutînd martiriul pentru țară"*. Invocîndu-l, poetul scrie : *„Tu, ale cărui raze ajung pînă la noi ca și acelea ale unui soare ce demult s-a stins, dar a cărui lumină călătorește încă mii de ani prin univers după stingerea lui, tu, care, însuți nemuritor, ai crezut în nemurire"*. Nu este aici sămînța ideii care a dat roade în capodopera lui Delavrancea *Apus de Soare ?*

În regatul ungar, după stingerea timpurile a dinastiei arpadiene, tronul a fost ocupat multă vreme de monarhi străini, pînă cînd a revenit singurei dinastii naționale cu care unii se laudă — *„familia arhiromânească a Iancului, voievodul Ardealului, a Corvinilor... boieri români de neam"*.

Mihai Viteazul a fost un *„om fenomenal prin vitejie și prin minte"*, o *„jertfă tragică a unui mercenar de rînd ca Basta"*. Eminescu răspunzînd unor atacuri la adresa Viteazului în legătură cu măsura *legării de glie* găsea argumente în condițiile epocii, în necesitățile economice și militare ale luptei pentru neatîrnare. Deci, *„cauze curat temporare și de oportunitate"*. Documentele emise de domnitor vorbeau de faptul că *el avea o țară dar nu avea popor !* Depopularea satelor, a țării, din cauza vitregiilor vremii, a impus deci, lui Mihai, ca și lui Ioan Vodă, legiferarea fixării oamenilor. *„Un domn avizat a se lupta cu toată lumea, deci a avea oaste, trebuia să fixeze în loc poporul pe care-și întemeia și bugetul și armata"*.

Discuția acestei măsuri, atît de des incriminată încă în scrierile istorice, îi prilejuiește poetului odată în plus elogierea tezaurului documentar al trecutului la care face apel pentru a găsi dreptatea de partea lui Mihai. El spune : *„Ceea ce-i uimitor în documentele noastre vechi, și-ți umple inima de dulcețe și iubire, este profunda naivitate* (sinceritate, C.B.) *și buna-credință de cari sînt dictate"*. Or, măsura lui Mihai era *„de o mare bună credință"*, deoarece, în mai puțin de patru decenii după dispariția eroului de la Călugăreni, populația Țării Românești a ajuns la două milioane locuitori, iar veniturile statului la 200 000 galbeni. Matei Basarab este cel *„care culege fructele semănate de marele și nefericitul său predecesor"*.

Poate că cele mai dese referiri în publicistica istorică eminesciană s-au făcut la Matei Basarab și epoca sa, deci inclusiv domnia lui Vodă Lupu.

Slăbiciunea lui Eminescu pentru „bătrînul" și „înțeleptul" voievod este ușor de înțeles, cunoscînd iubirea poetului pentru datini, tradiții, obiceiuri, limbă.

Laitmotivul domniei lui Matei Basarab îl subliniază Eminescu chiar din cuvintele acestuia : *„Voim să punem la loc bunele și bătrînele datini ale țării"*[33]

Pentru poet, tocmai acest domnitor a redat poporului român unitatea de limbă și credință, ceea ce a făcut că, de atunci, *„deznaționalizarea chiar individuală e aproape cu neputință"*.

Pentru că, repetă Eminescu, *„cărțile de sub Matei Basarab sînt pentru români ceea ce Biblia lui Luther a fost pentru popoarele Germaniei : un reagent puternic ce-a făcut din poporul românesc un popor deosebit, incapabil de-a se confunda cu altele și care, cu toată împrăștierea sa politică, rămîne unul și același"*.

Sub Matei Basarab, limba română a dobîndit *„valoarea de cultură"*, *„claritatea analitică"* și avem toate motivele să credem în judecățile celui mai mare creator de limbă română!

Eminescu merge mai departe și afirmă că *„pînă în suta a șaptesprezecea sub Matei Basarab românii erau relativ unul din popoarele cele mai culte din Europa și incomparabil mai cult decît germanii sau ungurii"*.

Alte elemente de laudă pentru epoca lui Matei Basarab : bugetul Țării Românești era de șapte milioane galbeni, deci la o dată cînd *„aurul american nu inundase Europa"* ; armata Munteniei putea ajunge la 150 000 oameni, deși populația țării nu era mai mare de două milioane locuitori.

„Ei bine — conclude Eminescu —, *în acel timp, Imperiul germanic întreg n-ar fi putut ridica o oaste mai numeroasă : abia marea armie a Spaniei era egală prin număr"*.

Apărător al patrimoniului național, Matei Basarab a răscumpărat cu bani din visterie pămînturile încăpute pe mîini străine, act de impresionantă responsabilitate și patriotism pentru poet.

Prețuind pe cei doi domnitori — Matei Basarab și Vasile Lupu — pentru înfăptuirile lor economice și culturale, Mihai Eminescu deplînge neînțelegerile și conflictele care i-au opus, *„fatala dezbinare"* care, dacă n-ar fi existat, România *„ar fi azi la înălțimea Franței sau Germaniei"*.

CONSTANTIN BUȘE

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Itinerar etnologic

Cum era și firesc, printre contemporanii săi, profesorul Romulus Vulcănescu figurează între personalitățile de excepție ale culturii române care a analizat capacitatea de creație a miturilor sau mitopeismul poporului român, înscrîind mitogeneza ca o componentă a etnogenezei noastre, astfel că documentul mitologic a devenit deopotrivă argument de istorie culturală și de unitate națională. A despicat cognitiv materialul mitic al eclorilate ramuri ale poporului român (macedoromânii, meglenoromânii, și istroromânii) în contextul ramurii dacoromâne, acoperind goluri de informare și contradicție, sesizînd îngemănările îndepărtate, puterea contaminărilor și a influențelor într-un vast proces culturo-genezic. De la Lucian Blaga și Mircea Eliade încoace nu s-a mai lucrat atît de asiduu și la asemenea dimensiuni în sistemul de mituri etnice sau naționale.

Și iată că după lucrări fundamentale ca : **Fenomenul horal (1944), Etnologie juridică (1970), Coloana cerului (1972), Mitologie română (1987)**., neobositul cărturar român ne oferă o lucrare aparte prin temă și prin inspirație, în care descoperă contemporanilor ce înseamnă cunoașterea etnologică, făcînd o radiografie de structură în două mari culturi ale umanității : cultura japoneză și cultura indiană. Încercarea pare temerară pentru orice om de cultură, și nimeni nu s-a îndoit vreodată de acest lucru. Elaborarea la care a ajuns Romulus Vulcănescu, intitulată sugestiv : **Izvoare de cultură. Secvențe dintr-un itinerar etnologic**, apărută la Editura Sport-Turism, devine de-acum și ea temerară, dar pentru cititor. Căci „ceea ce se părea abia sesizabil într-o spiritualitate sau alta din cele amintite mai sus, devine în paginile acestei cărți un capitol de cunoastere a unei culturi, restructurat pe o cercetare de filosofia culturii și pe o redimensionare a mentalităților dominante și subdominante, fixate în transpoziții etnologice de durată, avansînd în adîncime ori pe redescoperirea variabilelor de substrat spiritual, singurele care lasă loc și imprevizibilului într-o revelantă inedită.

De la asemenea premise pornește cartea lui Romulus Vulcănescu oferindu-ne un adevărat itinerar etnologic în „lumi" mai puțin cunoscute nouă. În realitățile poporului japonez, poate cel mai tradițional popor, dar, paradoxal, și cel mai modern, ne sînt înfățișate ritmurile de viață ale unei „megalopole bizare", cum numește autorul orașul Tokyo ca „un amestec de blocuri și de locuințe mici, medievale, de tip japonez, în care ici și colo se zăresc implantați zgîrîie-nori, înconjurați de case japoneze de lemn cu minuscule grădini exotice", apoi incinte sacre, cu implicații etnoculturale, cu riturile de consacrare specifice, cu simboluri care descind din viziunea shintoismului japonez, o viziune atotcuprinzătoare, și în marile orașe, și pe vîrfuri de munte, avînd rosturi inițiatice către o desăvîrșire spirituală a omului. În aceeași ordine lăuntrică a vieții nipone intră ritualurile adaptate la toate situațiile posibile cerute de o lume ultramodernă, dar care nu se desprind de modelul originar, fie că e vorba de politetea de ordin social, de cultul florilor ducînd, de pildă, la o mitologie a crizantemei sau la tradiționala artă decorativă : ikebana, la sentimentul stenic al curajului samurailor, care combat „riscul vieții fără sens, pentru a cunoaște, cînd și cum, și cît să vietuiești", depășind efemerul, cîtă vreme putem înțelege că viața însăși e o transfigurare a „eternei permanențe".

De cealaltă parte, o civilizație multimilenară, cea a Indiei, urmărită de către reputatul etnolog Romulus Vulcănescu, în alcătuirile ei cele mai intime care uimesc încă exegezele ce încearcă să le pătrundă. Detectînd substratul indoeuropean al valorilor de cultură sau emblemele metafizice ale vedismului, brahmanismului și, mai ales, ale budismului, autorul ne introduce în spațiul ideatic cu răsfrîngeri continui în concret și în cotidian. În această continuă interferență dintre înțelesurile de durată continuă și ipostazele realității diurne ni se poate destăinui lumea fabuloasă, dar tot atît de puternic atașată de real, a Indiei. Așa înțelegem imaginile străzii moderne străjuite de imensele bidonvilluri și temple pe lîngă care vacile considerate sacre „se plimbă în voie, în timp ce claxoanele sfîșie văzduhul". Credințele și datinile magico-mitice nu distonează în căutarea încă a Nirvanei, nu intră în conflict și nu distonează cu fluxul trepidant și agonizant al vieții de fiecare zi. Solarismul mitologiei indiene, o adevărată filosofie populară, viu încă în popor, își găsește corespondență în solarismul mitic din sud-estul Europei, alături de semnificația „punctului mitic", considerat un semn unificator, folosit în toate împrejurările, imprimat pe obiecte, pe făpturi umane, pe animale, pe scoarța arborilor etc., desemnînd un echilibru între macrocosmos și microcosmos, între vizibil și invizibil, între relativ și absolut.

Nu e ușor să prezinți cartea lui Romulus Vulcănescu, avînd în vedere multitudinea datelor, a întîmplărilor, a faptelor ce nu se uită, dezvăluite în ineditul lor, și mai puțin interpretate și teoretizate, pentru a nu li se pierde farmecul și autenticitatea. Începi să citești cartea și ai vrea să nu se mai termine, căci nu e vorba de o carte tributară ideii de turism obișnuit, ci una în care ni se descoperă modalități de viață, mentalități și înțelesuri de profunzime despre această viață, adeverind spusa lui Iorga, că : „dintr-o călătorie înveți mai mult decît din zece biblioteci", cu condiția, am îndrăzni să adăugăm noi, să înțelegem orice călătorie nu doar ca o deconectare, ci ca o întîlnire cu propriile noastre căutări.

VASILE VETIȘANU

SLOBOZIA, ctitorie solară

Poate nici o altă localitate a țării nu-și etalează cu atîta insistență vocația pentru nou precum Slobozia, orașul din inima Bărăganului în care multiplele valențe ale modernizării se regăsesc în fiecare detaliu al vieții și muncii oamenilor săi.

Pînă acum două decenii, Slobozia nici nu exista. Era doar o comună mai întinsă, cu cîteva sute de case ce-și ascundeau existența modest în spatele gardurilor dărăpănate, cu cîteva țiterării în care se băteau potcoave pentru cei cîțiva cai costelivi prăpăsiți prin curțile oamenilor și mai multe circiumi cu umbră deasă și băutură leșioasă. Era locul în care pînă și speranțele oamenilor muriseră arse de dogoarea neputinței.

Desemnarea Sloboziei drept municipiu reședință de județ a stîrnit pentru început mirarea locuitorilor. Cine mai pomenise așa ceva? Un sat în fruntea unui județ? Nu se poate! Dar dacă... Nici unul din cei aproape 10 mii de oameni nu avea însă curajul să-și ducă gîndul pînă la capăt. Treptat neîncrederea a fost înlocuită de ambiție, inerția de frenezia înălțării primelor blocuri, iar imediat după aceea s-a cristalizat conștiința puterii de sine. Noul se materializa nu numai în verticalitatea construcțiilor și întinsa bulevardelor proaspăt tăiate ci mai ales în mentalitatea oamenilor, în propriile pretenții puse în fața calității muncii lor și implicit a bunăstării lor.

Pînă în 1983 plinea era făcută din făina adusă din alte județe (pare incredibil, nu-i așa?) și pentru că nimeni nu trimitea ce avea mai bun, calitatea pîinii era așa cum era. Astăzi, pe poarta Întreprinderii de morărit și panificație Ialomița ies zilnic 25 de tone de pîine albă și pufoasă, frămîntată din făina grîului de Bărăgan. Dezvoltarea întreprinderii e de-a dreptul fantastică: în 1984 se produceau 7 sortimente de panificație și intra în funcțiune moara cu o capacitate zilnică de 240 tone de grîu și 50 tone de porumb. După un an demara linia de paste făinoase și cea de biscuiți a cărei capacitate este pur și simplu dublată după numai un an. În 1987 intră în funcțiune secția de decorticat orez, singura din țară în care sînt prelucrate toate subprodusele rezultate. Doar în ultimul an au fost lansate 20 de produse noi, tot atîtea premiere la nivel republican. Jocul cifrelor din actele contabilului-șef, la nivelul anilor 1986 și 1988, e și mai frapant: producția marșă sare de la 120,7 la sută la 156,9 la sută, producția netă pleacă de la 141.7 la sută ca să ajungă în doi ani la 150.7 la sută, iar productivitatea muncii se ridică de la 11,4 la sută la 130,5 la sută. Dar dincolo de aceste cifre, sărite mult dincolo de limita normală a lui 100% se ascunde noua calitate a pîinii, dată în primul rînd de prioceperea și vrednicia oamenilor. Tot nouă este și ambiția ialomițenilor de a avea în Slobozia un liceu de industrie alimentară, ca să nu fie nevoiți să bată drumurile altor orașe, mai ales că industria alimentară deține peste 65% din ponderea economică a județului.

La Întreprinderea de industrializare a laptelui, unitate distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste", însemnele noului sînt înscrise pe etichetele produselor ce se numesc: rîndă ialomițeană, cașcaval de Georgieni, cașcaval de Ialomița sau brînză proaspătă cu adaos de fructe. Tot la capitolul noutăților se înscrie tehnologia de maturare a cașcavalului în folie contractibilă sau secția de înghețată ce va asigura cantități îndestulătoare atît Capitalei cît și Litoralului.

La prima vedere s-ar părea că la Slobozia noutățile vin lesne, dar iscodind modul de a fi și de a gîndi ai oamenilor îți dai seama că prețul fiecărui lucru nou e plătit din greu cu neliniștea și truda multor zile și nopți, fiecare izbîndă generînd noi și noi premise. La Filatura de bumbac, cele 700 de femei ce muncesc aici gîndesc în permanență la finețea firului de bumbac, astfel că de la 40 de metri de fir cuprins într-un gram s-a ajuns la 55 de metri, iar dacă cineva din lumea asta ar pretinde o finețe și mai mare, soluțiile sînt pregătite. Istețimea gîndului și măiestria mișcării mîinilor acestor femei au înălțat atît stacheta retribuției medii la 3000 de lei cît și primii piloni ai secției de filare neconvențională, extindere care practic înseamnă dublarea capacităților de producție.

Și exemplele ar putea continua, nou însemnînd și modul gospodăresc de a da o destinație precisă fiecărei palme de pămînt, de a aranja cu gust vitrina unui magazin sau de a împodobi fațada unei școli. Amploarea fără precedent cu care s-a dezvoltat și modernizat industria orașului se răsfrînge în mod benefic asupra noilor condiții de viață ale celor 50 000 de locuitori ai municipiului, modelînd la noi dimensiuni peisajul urbanistic și dînd totodată o înnoită rezonanță fiecărui detaliu ce concură la un mod de viață civilizat și prosper. Tocmai permanenta stare de căutare și adaptare la nou a făcut ca Slobozia, asemeni multor alte localități ale țării, să spulbere o dată pentru totdeauna vechea sintagmă „eminamente agricolă", înscriind România de azi în rîndurile țărilor dezvoltate. Căci dezvoltarea țării e dată de dezvoltarea fiecăreia din localitățile ei.

EUGEN NEGREA ■

Simbolul orașului

Verticala gîndului nemuritor în piatră

Triadă imagistică actuală din zona, altădată, „eminamente agricolă"

„Bun îi vinul ghiurghiuliu", dar nu se face de la sine!

Multă istorie și multă lume vine prin timp într-o simplă boabă de strugure. Galbenă, Chasselas D'oré, Băbească, Muscat Hamburg, Plăvaie, Carignan, Cinsolt, Feteasca neagră, Merlot, Portan, Grenache, Riesling italian, Traminer roz, Veltliner alb, Saint Laurentius, Katta Kurgan, Pink Chupka, Muller-Thurgau, sute și sute de denumiri sub care strugurele a convertit lumina soarelui, umezeala, gustul pămîntului, căldura, așezarea pantelor spre punctele cardinale, zecile de tehnici de tăiere, secrete de preparare, știința altoirii, puterea de a da corzii subțiri rezistența la geruri care-l încovoaie chiar și pe om. Nu există cel mai bun vin de pe glob. Doar soiuri de vie și locuri care înseamnă istorie. Cîtă artă aduce o tapiserie medievală, atîta știință, gust și bucurie aduce o coardă de viță purtată de un soldat la sîn, în rucsac sau pe șervetul de masă în lunile lungi ale unei primăveri de front. Un vin a iubit Ștefan cel Mare, un altul, Napoleon sau Regele Soare și fiecare coardă de viță a însemnat o prietenie și un război cu pămîntul. Prin strălucirea strugurilor, Tîrnavele au urcat mai departe decît apa lor, Murfatlarul a făcut concurență mării, Cotnariul a intrat în cronici mai frecvent decît ostenii viteji, Șimbureștii au parfumat curți princiare, fiecare loc stabilindu-și numele celebre în știința viei și vinului, legendele și anecdotele, calendarele secrete și uneltele. Între acestea, Coteștii vin cu isprăvile de cinci secole, consemnate abia cu existența unui căpitan pe numele său Stan Cotea și cu distincții de forma unui ban de aur obținute chiar din primii ani de cînd vinurile au început să se întrecă în locul oamenilor. Dar nimeni nu știe de cînd strugurele a crescut aici pe post de pîine, de ban, de virtute, pe aceste piemonturi line de la curbura Carpaților, unde la mare cinste erau soldații întorși de pe front cu vestoanele atîrnînd de însemnele victoriei dar și bătrînul podgorean bolnav, care nu gusta vinul, dar îi știa viața secretă și miculoasele sale prefaceri după pîpăitul între buricele degetelor. Pentru că de-a lungul secolelor, strugurele a fost emblema de căpătîi a locului, mîndria, puterea și gloria lui. Întîi au fost țăranii prin mîinile cărora vița a călătorit de-a lungul vremurilor, apoi moșierii și ofițerii, veteranii împroprietăriți și argați de soiul lui Tănase Scatiu, trecător și el prin lumea infinită a viței de vie. Coborînd pe drumeaguri răscolite de căruțe, sau pe alei betonate, urmînd șoseaua națională, însoțind firul subțire al Milcovului, înghițind clădiri răzlețe de ferme și sate înghesuite de pomi, o mare verde, uniformă, curgînd în valuri armonioase pe sute de hectare formează acum o adevărată împărăție a viței de vie, avînd drept gospodar o întreprindere care în acest an își sărbătorește 40 de ani de existență. I.A.S.-ul din Coteștl, cel mai întins imperiu al strugurilor, este gospodarul dealurilor reunite într-o podgorie celebră în multe locuri din țară și din lume. Cum a ajuns cuvîntul Cotești pe atîtea mese? Ce înțărește convingerea că viile și oamenii trec, dar numele rămîne, că tehnologiile și substanțele s-au schimbat dar ce vine de la bunici nu se învață în nici o academie? Ce se învață într-o școală de viță și cum se poate orchestra vegetația de pe două mii de hectare?

Pe dealurile Coteștilor, pe un drum de pămînt care tăia podgoriile pustii, am întîlnit un om scund, subțire ca o domnișoară, delicat și sfios. Avea în buzunarul de la piept un foarfece iar în mîna dreaptă un topor cu coada lustruită ca un obiect de fildeș. Nu avea de lucru la ceva anume. Dar mai trecea o dată pe la capetele rîndurilor, mai corecta o tăiere la o viță, mai omora cîțiva lăstari de tufiș, mai agăța o sîrmă, privind din cînd în cînd marea de vie lucrînd cu sevele dezlănțuite de primăvară. Omul se contopea cu liniștea viei. La 55 de ani, Crețu Vasilescu e socotit un fel de campion neîncoronat al tăierilor. Nu are repeziciunea unui frizer, deși cu ani în urmă aveai impresia că tunde. Acum atinge lemnul subțire într-un joc delicat, imaginîndu-și pentru fiecare butuc forme și linii de creștere. Unde taie el, cresc mai mulți struguri. După mîna lui, via devine mai bogată. Și n-are școală horticolă cu diplomă de prestigiu. E unul din podgorenii născuți în vie, culcat de amiază la umbra frunzelor, între cei care au descoperit plăcerea de a se juca printre rînduri cu mustăți verzi de lăstari. Via a fost joaca lui, adolescența și anii săi de gospodar. De dimineața pînă seara printre rînduri și frunze, printre struguri și spaliere. Nevasta lui a lucrat doar pămîntul cooperativei și via de acasă și a crescut șapte copii. Beau cîteva pahare de vin într-un an. Vinul și strugurii nu sînt numai minunea care bucură ochii și cerul gurii, ci chiar plinea pe care au cîștigat-o cinstit și frumos, într-o muncă aspră și migăloasă. Pentru el podgoria nu este numai podoaba întinsă pe dealuri ci și îndeletnicirea cu care au venit și trec prin lume.

Mai departe, prin marea de corzi care îți fac ochiul să tremure în lipsa unui reper pe verticală, ajungi la o clădire albă, înconjurată de cîteva sălcii plîngătoare, așezate ca un scut în fața valurilor de viță. Este sediul fermei 12, una din cele mai cunoscute școli de viță din podgoriile Vrancei. În fiecare an pe suprafețele destinate acestei „școli", întinse pe 110 hectare, trei milioane și jumătate de butași se străduie să deprindă marea artă de a rodi struguri. Inginerul Petre Crețu are discreția și calmul unui dascăl. Ani la rînd a trudit la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Focșani, iar din 1983 a venit la această școală a Coteștilor, o instituție a răbdării și migalei, a lucrărilor de bijuterie în lemn, un fel de chirurgie vegetală care duce la nașterea viței adevărate. De ani de zile, poate că de cînd podgoriile și-au întins aripile peste această parte a Vrancei, altoirile sînt opera Nicu Fotache, Ion Vizitiu, Dumitru Filimon, sau Ion Ionașcu altoiesc trei mii de fire într-o singură zi. Ce pot ei nu izbutește nimeni. Într-un timp scurt, cele 3,5 milioane de fire sînt gata de pus în pămînt. Își scutură palmele, curăță locul, își șterg bricegele, le pun în teci și pleacă mai departe. Cine are nevoie de specialiști în altoiri apelează la ei. Și între timp, cei rămași acasă altoiesc pentru C.A.P., pentru alte întreprinderi agricole de stat, pentru stațiuni de cercetare pomicolă, pentru toți cei care au nevoie de corzile înnobilate de mîna lor școlită într-o deprindere de cîteva secole.

Și mai departe, de nesfîrșitele suprafețe de vie, ca într-o călătorie printr-un enorm muzeu al lucrărilor de filigran în natură, cum arată fiecare viță gătită pentru înflorire, cu bucle, ochiuri, diagonale și lăstari, pînă la o altă fermă, unde sălășluiește un om vesel, scund neliniștit, iute la minte, cu domiciliul stabil în mijlocul viei. Altă casă n-are. La 13 ani a plecat în lume, luînd totul pe cont propriu. La 17 ani absolvea o școală tehnică pomicolă. La 33 de ani își ridica diploma de inginer. Grigore Stoica este autorul celei mai mari producții de struguri de vin din țară și zice, e unul pe la Constanța, mi se pare că îl cheamă Pădurariu, care m-a tăiat la struguri de masă, ce să-i faci, asta-i viața! De la fermă, copiii sălmerg la școală. Toți de acolo vor pleca și spre alte școli mai mari de la oraș. „Singura mea șansă ca să rămîn aici este ca fiul meu să ajungă tot la fermă. Altfel, cînd m-oi pensiona o veni altul și mă dă afară", spune rizînd acest om care nu s-a temut niciodată de ziua de mîine și de kilometrii care îl așteaptă. Totdeauna a bătut ville pe jos. Are o șaretă cu cal, pe care în lunga sa carieră de viticultor a folosit-o de două sau de trei ori. Nu se teme de noapte, nu se teme de păduri și nu se sperie să bată podgoriile de unul singur, la orice ceas al zilei. Nu există nici un risc pentru cei care au putere și știu sigur unde vor să ajungă, spune el cu aerul că o asemenea concluzie vine din chiar viața lui.

Și mai departe, pentru că hotărîrile acestui I.A.S. pot scoate și plămînii unui cal, peste dealuri și ferme. Dacă n-ar fi piraiele și casele satelor, dacă n-ar fi clădirile și gospodăriile fermelor, drumurile de acces și șoseaua, în această zonă a Vrancei ai putea să mergi aproape 40 de kilometri fără să ieși din vie. Dar din cîțiva în cîțiva kilometri, e un alt loc de popas, de fapt tot loc de muncă. La sediul fermelor sînt gospodăriile anexă, cantina și dormitoarele, stațiile de depozitare a strugurilor și de prelucrare și depozitare a vinului. În aceste cetăți ale vinului, risipite în cîmp sînt depozitate o mie de vagoane de vin. Adică zece trenuri cu o sută de vagoane fiecare, umplute cu vin. Pare enorm. Și totuși este puțin. Încă o mie două sute de vagoane în complexul de vinificație. Cînd, în această primăvară, viticultorii din Valea Călugărească au purces la un schimb de experiență cu colegii lor din Cotești, au aflat că aici se prelucrează într-un singur sezon 24 de mii de tone de struguri, și cu tot orgoliul lor de viticultori de la Valea Călugărească, au rămas impresionați. La complexul de vinificație din Cotești se îmbuteliază anual șapte milioane de sticle cu vin și peste două sute de mii de sticle cu coniac. De fapt, complexul de vinificație este un veritabil combinat, cu linii automatizate, cu activități organizate pe două schimburi, ca în industrie. Șeful acestui complex este inginerul Dinică Marcu, mare specialist în vinuri, unul din coautorii celebrei șampanii roze de Panciu. De altfel, trecerea sa de la Panciu la Cotești a fost socotită ca fiind transferul anului 1987, în lumea viticultorilor aceasta echivalînd cu o bombă a transferurilor la un club de fotbal european. În aceste zile de primăvară, jumătate din complex își continua fluxul de îmbuteliere, cealaltă parte de prelucrare a vinului fiind supusă unui amplu proces de modernizare. De altfel, la Cotești peste tot pe unde umbli, la cantine, la cele 18 ferme, la sediu sau în podgorii, observi detaliile unei campanii de modernizare. Se modernizează îmbutelierea cu o linie nouă, se modernizează prelucrarea vinului cu tehnici de controlare a temperaturii și dirijare a procesului de fermentație, se modernizează plantații, se modernizează cantina, se reamenajează spații de mare utilitate, se perfecționează modalitățile de recuperare și valorificare a tot ce se poate scoate dintr-o boabă de strugure, în vederea întîlnirii cu cantități și performanțe care să asigure același succes al sticlei cu etichetă de Cotești. În această podgorie de mari proporții a început bătălia pentru 14 000 de kilograme de struguri de vin ca medie pe hectar. O fi mult, o fi puțin? Ion Șoineanu, un pensionar din Cotești, podgorean din tată în fiu, aflat între cei care însoțeau I.A.S.-ul în primele sale zile prin lumea anului 1949 nu poate să uite că pe atunci hectarul de pămînt nu dădea nici a patra parte din strugurii care se recoltează acum. Drumul de 40 de ani a fost de la copilărie la maturitate, de la un debut exitant la o veritabilă uzină vegetală, dotată cu coloană de mijloace auto, cu ateliere de reparații și întreținere, cu sector de investiții și laboratoare, cu utilaje și substanțe, o uzină cu 500 de specialiști în vie, deși numai cîțiva au diplome universitare, ceilalți fiind țărani cu șapte clase sau absolvenți de liceu, școliți la vechea academie a vinului de Cotești.

Și mai departe, printre vii, satul Cotești, și în mijlocul său, într-o casă veche, ca un conac boieresc, pe locul acareturilor căpitanului Stan Cotea, clădirea în care se află sediul întreprinderii și unde nu fierbe mustul, fierb numai gîndurile și ideile, unde în fiecare vineri seara la ora 18, șefii de ferme, directorul întreprinderii, directorul tehnic și cel comercial, contabilul șef, secretarul de partid și toți ceilalți din conducere se reunesc pentru a discuta ce trebuie făcut pentru ca pe cele 2 300 de hectare să funcționeze o orchestră gata pentru concertul final, cînd în podgorii năvălesc peste cinci mii de oameni spre a culege strugurii din care se nasc aromele de Cotești, miraculoasă înțelegere a omului cu natura de la curbura Munților Carpați.

CORNEL NISTORESCU ■
Fotografie de DINU LAZĂR ■

Vitrina artelor

Muzică

Oaspeți lirici

„Am reușit"! Aceasta trebuia să fie exclamația dirijoarei Teatrului Liric din Constanța, după recentul spectacol muzical „My Fair Lady", de Frederich Loewe, prezentat în turneu la București; câți nu ne amintim, de cei puțin un deceniu în urmă, ca publicul să aplaude la scenă deschisă fiecare tablou, ori să rămână în picioare, după terminarea reprezentației, încă 15 minute pentru a ovaționa interpreții, cu rol principal, secundar, sau chiar component al ansamblului! Așadar, iată, „cincinalul" propus de **Ana Maria Munteanu**, cu trei ani în urmă și inserat de noi în aceste coloane, plan în care am crezut, începe a lua un contur foarte precis; am fost convinși, întrucît am văzut la lucru noua conducere, animată de o dorință nestăvilită de reîmprospătare a colectivului constănțean și situarea lui pe unul dintre orimele locuri ale ierarhiei artistice a țării; am crezut deocamdată am observat competență și multă hotărîre. Care să fie oare secretele dobîndirii acestui mare prestigiu cu care trupa de pe litoral se întoarce acasă, după cele două zile petrecute pe scenele Capitalei?

Omogenitatea întregului ansamblu, de la soliști și pînă la cor, se remarcă la tot pasul: vocile sînt splendid repartizate și puse în valoare; orchestra, aflată sub conducerea lui **Gheorghe Stanc**, sună curat, corect și muzical, fiind și eficientă în toate intervențiile sale; baletul se remarcă prin mișcări specifice muzicalului și fantezie coregrafică (fanteziile cu acele supradimensionate, costumele în alb-negru, decorul cu măturile, ori balerinii cu șirurile butoaielor etc.) toți fiind deopotrivă, parcă, din secvențele celebrului film omonim, distins cu 8 Oscar-uri; lucru cu atît mai lăudabil, cum se vede, al merticului coregraf **Fănică Lupu**!

Stilul de cînt este exact cum cere musicalul, adică mai degrabă eteric și nici operetistic (ceea ce ar fi de mirare și de apreciat în cazul unui cor cu specific de operă), sau soprane ca **Emilia Corbu-Speranța Marinescu** — ar putea fi interprete de operă, cînd li se vor da marile scene lirice — ori de ce nu o impostație actoricească, recitativă, împreună cu o notă vocală, de cînt; fapte rare în cazul care ar putea constitui exemplu pentru atîția artiști ce refuză și cea mai mică proză: „cu atît cîntăreț și nu actor"! Ultimul, de fapt, că solistul de operă contemporan trebuie să fie un artist total!

Tactica direcțiunii teatrului constănțean, de a apela la colaborarea cu artiști, avînd o mare experiență în ramura lor artistică, a dus — de asemeni — la rezultate de excepție. Astfel, **Doina Levința** reușește o scenografie și o costumație de zile mari, care — făcînd chiar economii de material, dar avînd o concepție de maestru — creează atît cadrul necesar și funcțional acțiunii scenice, cît și, mai ales, o diversitate a croiciii și a culorilor ce ar putea fi invidiate de oricare Casă de Mode. Pe de altă parte **Ion Caramitru**, actorul atît de stimat și admirat de public, a dat aici un examen hotărîtor, de anvergură, în cariera sa recentă de regizor. Începînd prin a monta pe scena Ateneului Român și apoi la Opera Română din București, opera „Micul Coșar", de Benjamin Britten, despre care s-au scris la vremea respectivă multe cronici elogioase, prin talent actoricesc, dar și prin știința sa, regizorul a reușit în acest nou spectacol muzical — în primul rînd — să transforme cîntăreții în actori totali: ei vorbesc, cîntă și chiar dansează. Dar noi opiniăm că nici aici nu mai e vorba de o copiere simplă a personalității actorului, ci de o dedublare adecvată a personalității artistice a fiecărui interpret, solist sau component al ansamblului. Altminteri nu s-ar putea explica trăirea și dicțiunea excepțională a Emiliei **Oprea** (Eliza), **Vasile Pascali** (Higgins), **Anghel Stoian** (Doolittle), **Constantin Jurăscu** (Pickering), aflați în rolurile principale, apoi **Radu Popescu, Gheorghe Tirea, Valentina Carcasian, Ileana Ploscaru** și **Gabriela Cojocaru**, dînd viață celorlalte personaje episodice, toți, văzuți de noi în cea de a doua reprezentație a oaspeților constănțeni. Felul în care cîntăreții-actori se mișcă în scenă, mimează sau gesticulează, suferă sau se bucură — sublinînd astfel sentimentele și situațiile — ritmul extrem de alert și cursiv al decupării regizorale etc., dovedesc o mînă de excepție care a știut să conducă ferm întreg spectacolul și să convingă prin experiența sa pe toți preopinenții. Caramitru, printr-o atentă analiză, mai găsește și alte mijloace artistice întru rezolvarea unor probleme; astfel, scenele care necesită schimbări rapide de decor, se modifică fie prin stingerea luminii, fie prin adausuri de recuzită, la vedere și într-un mod armonios care nu stînjenește acțiunea, ba chiar o amplifică; stop-cadrul, repetat cu insistență, devine o adevărată pictură; desfășurările scenice sînt urmărite prin lait motivele muzicale; multiplicarea planurilor pe diferite momente se îmbină cu punțile de legătură, create printr-un personaj inventat, un fel de copil al străzii, întruchipat admirabil de **Delia Scotnițchi**; tablourile vivante din fața berăriei, ori divertismentul de balet, care formează o frescă a mahalalelor londoneze; întrebuințarea ironică a luminărilor mortuare la nunta lui Doolittle, ce merg în același sens cu muzica lui **Loewe**; dicțiunea stilcită, voit a Elizei, dar foarte bine înțeleasă de spectatori; și încă atîtea altele, demonstrează o colaborare minunată a regizorului Ion Caramitru cu trupa de pe Litoral.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Argus — patronul caricaturiștilor

Argus e un personaj mitologic care, prin cei o mie de ochi ai săi presărați pe tot corpul, vede tot. Atlet ager, clarvăzător și om de acțiune, Argus veghea la primejdiile ce-i amenințau semenii. Deschizînd seria Saloanelor interjudețene de grafică satirică sub numele unui performer într-ale iscodirii, succesorii au socotit că tema potrivită ediției prime ar fi Calitatea. Drept care au chemat în concurs caricaturiștii sub 35 de ani din toată țara. Comitetul județean Suceava al U.T.C. — împreună cu Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă din municipiu — a gîndit judicios alertîndu-i pe desenatorii tineri către o temă atît de cuprinzătoare. Pe adresa organizatorilor au sosit aproape șaptezeci de plicuri conținînd cîteva sute de desene. Cele mai multe din ele proaste, dovadă că tinerețea, în sine, nu ajunge pentru a te pronunța, artisticește desigur, în chestiunea calității. Cele bune au ajuns pe pereții unei săli de expoziții și într-un palmares: **Dan Silviu Turculeț** (Premiul I), **Olaș Dorul Ghiocel** și **Gheorghe Ioniță** (II), **Bodiș Dezideriu** (III), **Ovidiu Ibănescu** (Mențiune a ziarului „Zori Noi"), **Marius Daniliuc** (Mențiune a revistei „Rebus"), **Matei Gheorghe, Călin Radu Cleițiu, Dan Ioanițescu** și **Ioan Văduva Baumax** (Mențiuni).

Saloanele de caricatură sînt cu atît mai bune, cu cît nu se împiedică la primele ediții. O clauză a calității oricărei expoziții de caricatură e să nu discrimineze pe criterii care nu-s ale calității. Aș îndrăzni să cred că un desenator ironic abia după 35 de ani începe să cugete la problemele de seamă ale existenței. Dovadă că mai toți cei prezenți la Suceava s-au referit la calitatea obiectelor produse de om, la calitatea procesului de producție și rareori la calitatea oamenilor care fac obiectele și producția, la treburile subțiri ale făuririi unei gîndiri de calitate. Fără să mai vorbim că ceea ce-l deosebește pe om de celelalte viețuitoare e calitatea simțirii. Eu aș spune că un cetățean, care are sentimente mediocre, e incapabil să creeze obiecte folositoare, frumoase și durabile. E foarte probabil că, în anii ce vin, tinerii oganizatori ai expoziției vor solicita colaborarea caricaturiștilor de toate vîrstele. O mie de ochi, fie între aceștia cîțiva mai bătrînori, văd oricum mai bine și mai departe decît o sută.

Nu e rostul unei introduceri și a invitației la expoziție să-i mustruluiască pe organizatori. Dar dacă tot vorbim de calitate, e oportun să luăm în seamă fenomenul reprezentării superioare a caricaturii românești în expozițiile internaționale (și ceea ce unii numesc chiar „școala românească). Umorul e marca inteligenței superioare. Oamenii care nu știu să deosebească binele și răul conținut de fiecare lucru, tristețea și hazul oricărei întîmplări, cei care nu pricep că, din toate acțiunile umane, numai plînsul poate da în rîs, trebuie luați cu binișorul și ajutați să-și reevalueze puterile spirituale, să devină rezonabili. Umoriștii veritabili (desenatorii satirici de talent) se cuvine să fie socotiți tineri, întrucît nimic nu îmbătrînește mai repede ca temele caricaturii.

E oportun, totodată, să scoatem în evidență curajul Saloanelor care descoperă și, într-un timp scurt, creează caricaturiști. La Suceava expun pentru întîia oară graficieni cu simțul comicului care vor da pe caricaturiștii „de schimb", pe cei care primenesc „școala". Dacă e relativ simplu să întocmești o expoziție cu planșe premiate, în țară și pe alurea, e dificil — și cu atît mai meritoriu — să izbutești o expunere onorantă cu desenele unor timizi și neîndemînatici. Selecția drastică a fondului de desene a îngăduit această minune. La urma urmei, calitatea e o problemă și de selecție.

TUDOR OCTAVIAN ■

„La o artistă"

Itinerariul artistic al Genovevei Preda trece pe la Teatrul Giulești, unde în repertoriul său mereu mai diversificat se adaugă romanticul Victor Hugo, într-o dramatizare a romanului „Mizerabilii". Actrița îl interpretează pe Gavroche, copilul fascinat de luptele revoluționarilor „Comunei din Paris". Cred că aici s-a făcut fuziunea spirituală între Genoveva Preda și teatrul pentru copii, iar rolul Motanului încălțat, după Charles Perrault, în adaptarea lui Tudor Mușatescu, e definitorie în acest sens. Temperamentul actriței imprimă spectcolului o mișcare plină de vervă și un dinamism acrobatic surprinzător, transformînd sala plină cu copii într-o adevărată explozie de entuziasm.

În acea primăvară a anului 1960, un articol din ziarul Scînteia (22 aprilie) semnala: „În rolul Motanului încălțat cu cizmulițe roșii, Genoveva Preda dovedește virtuozitate actoricească, aducînd cu grație, farmec și ingenuitate argumentul concret al necesității și posibilității creării unui teatru anume pentru copii."

În toamna aceluiași an, luînd ființă Teatrul pentru Tineret și Copii, transferul ei pe noua scenă era, să zicem, în firea lucrurilor. Drumul său spre profesionalizarea și specializarea pentru teatrul dedicat celor mici se va preciza din ce în ce mai clar, pînă la cota unei mari actrițe pentru cei mici. Așa zice chiar legendară.

Aici modelatorul talentului său este excelentul regizor Ion Cojar cu care actrița va lucra mulți ani și în multe spectacole, începînd cu rolul unei fetițe visătoare în piesa „Marțienii" continuînd cu ziaristă din „Prima întîlnire" și apoi cu gingașul rol al Rîndunicii — Nușa, din „Băiatul din banca a doua" de Alecu Popovici.

În spectacolul „Chiriță în provincie", Genoveva Preda întruchipînd popularul personaj al țigăncii din teatrul lui Vasile Alecsandri, prezintă în prolog (prin pantomimă) eroii piesei. Deci un rol fără vorbe, dar atît de suculent prin puterea de sugestie pe care o poate avea mișcarea scenică executată excelent.

Desigur că afirmarea plenitudinară în lumea de farmec și vis a teatrului pentru cei mici, o va prilejui Teatrul „Ion Creangă" unde a fost adusă de cei ce a fost și rămîne întemeietorul promotor al teatrului pentru copii din România modernă, actorul, regizorul și dramaturgul Ion Lucian.

Aici își reia colaborarea cu regizorul Ion Cojar care alături de Ion Lucian îi va pune într-o cît mai mare pregnanță calitățile de mare artistă. Mai precis spus: cea mai înzestrată actriță a teatrului pentru copii (mici și mari).

Personajele create de Genoveva Preda surprind publicul prin noutatea și diversitatea lor, demonstrînd că un adevărat actor e mereu „altul" pe scenă și totuși atît de iubit. În „Poveste neterminată" de Alecu Popovici joacă rolul unei fetițe care inițial nici nu există în text, așa că personajul a fost inventat pe parcursul repetițiilor ajungînd în final unul din rolurile principale ca în commediadell'arte. Moț — numele i l-a dat chiar actrița i-a adus Genovevei Preda nu numai succes la public ci și elogii în presă, plus un premiu de interpretare la Festivalul de Teatru de la Piatra Neamț.

În regia lui Ion Lucian va juca rolul Marianei Pieșoianu din „Nota zero la purtare", iar în „Cocoșelul neascultător" cu nespus farmec, pe cel mai mic dintre iepurași.

Apoi va fi distribuită în „Regele cerb" de Carlo Gozzi, în „Monstrul din Samerkand" de A.E. Wiede, în „Mateiaș giscarul", „Harapnicul fermecat" și „Aici zorile sînt liniștite" în „Hocus-Pocus" în regia lui Cornel Todea. Joacă, de asemenea, în piesele lui Victor Ion Popa apoi interpretează pe „Prichindel" celebrul personaj din povestea lui George Mihail-Zamfirescu, presa semnalînd că la Teatrul „Ion Creangă" se află (în sensul frumos și bun al cuvîntului) o adevărată bombă vie: Genoveva Preda.

Semnal la care iscălesc și eu.

Urmează apoi roluri în piese clasice pentru copii, de notorietate universală, ca Ursulețul din „Albă ca Zăpada" după Frații Grimm, Pisica din „Alice în Țara Minunilor", după Lewis Carrol, Cocoșul din „Muzicanții veseli", după Frații Grimm, dar mai ales, trebuie amintit Michael, băiețelul din „Mary Poppins" în regia lui Andrei Brădeanu. Acest mare și subtil creator, dă noi aripi actriței. Genoveva Preda realizează în acest spectacol un rol memorabil, trecînd cu o deosebită ușurință de la momentele pline de haz, la cele încărcate cu dramă, sensibilitate și duioșie. Punînd accentul în primul rînd, pe starea sufletească a personajului, actrița redă imaginea complexă a copilăriei care nu înseamnă numai pantaloni scurți, șosete, pozne și joacă, ci mai ales cunoașterea treptată a vieții cu toate aspectele ei prin răspunsurile primite la virsta întrebărilor repetate.

Inteligență și matură, Genoveva Preda își păstrează mereu un suflet de copil. De unde vine oare această candoare și tinerețe perpetuă pe scenă? Genoveva Preda e un fenomen ce se sustrage legilor firii... rămînînd — un miracol al teatrului — pentru noi toți.

Multă vreme Genoveva Preda și colegii ei vor face lungi și numeroase turnee prin țară și prin străinătate: Statele Unite, Cuba, R.D. Germană, R.F. Germania, Italia, Canada și Japonia, Bulgaria, Iugoslavia și Franța, unde reprezentațiile teatrului s-au bucurat de cronici superelogioase în ziare și reviste de mare prestigiu.

Am parcurs un segment din drumul artistic al uneia din prețiosele actrițe mari pentru cei mici și mari. Genoveva Preda are o activitate îndelungată și intensă sub zodia Thaliei și va rămîne, sînt sigur, una dintre figurile de seamă ale teatrului nostru contemporan.

AL. ANDRIȚOIU ■

Film

Oșeni pe peliculă

O mare și bogată unitate agricolă de la șes, are la un moment dat nevoie de niște dulgheri de nădejde. Or, unde pot fi găsiți mai bine astfel de meseriași, decît în nordul țării (Oaș, Maramureș? !). Este trimis în acest scop inginerul Nanu, care recrutează din zonă o... întreagă familie (inclusiv Mara, frumoasa fată a lui Iuga, „șeful" clanului). Astfel demarează filmul **O vară cu Mara**, scris de Radu Aneste Petrescu și regizat de George Cornea...

Peripețiile „muntenilor" treziți dintr-odată într-un alt peisaj, într-un alt mod de viață decît cei cu care fuseseră obișnuiți, se împletesc cu cele ale „localnicilor". Între primii și cei din urmă se nasc, firesc, conflicte mai mult sau mai puțin grave — în cele mai multe dintre cazuri prezentate într-un savuros registru comic. Acesta este și meritul incontestabil al peliculei, scenariul lui Radu Aneste Petrescu oferind destule astfel de situații.

Din păcate, viața și activitatea celor din unitatea agricolă pomenită mai sus este prezentată mai palid; efortul tuturor îndreptat către bunăstarea generală este estompat adeseori printr-un schematism surprinzător. Culesul recoltei, construcția unui grajd sau a unui gater, irigațiile, etc. — deși frumos filmate de operatorul Alexandru Intorsureanu! — nu conving îndeajuns și nici chiar prezența pe ecran a unui talentat interpret cum este Mircea Diaconu, în rolul inginerului șef al unității, nu poate salva logica unei încurcate rețele de relații de tip conducător-subordonat. Și este păcat, pentru că premisa subiectului presupunea — **obliga, chiar!** — la realizarea unei tipologii diverse, la un „autentic" al muncii în agricultură izbitor, și nu ilustrativ!

Filmul place însă. Mai ales datorită interpretării (Ilarion Ciobanu — acest veteran al cinematografiei noastre — este de o „tinerețe" și aplomb fermecătoare; Florin Tănase, în rolul lui Toma, unul dintre feciori, ne face să regretăm că regizorii noștri nu-l distribuie mai des; în rolul principal Mara, Teodora Mareș aduce o prezență de o frumusețe și interiorizare deosebite, etc.). Mai place datorită firescului unor secvențe (vezi de pildă meciul de fotbal, sau „judecata" familiei, sau bîlbîiala „șmecherului întrus", sau sculptarea porții noului grajd). Și mai place datorită unor reacții „mute" ale personajelor puse în situații neașteptate (ceea ce vădește o bună cunoaștere a Marelui Mut — lucru defel lipsit de importanță!).

Place, repet; rămînem totuși cu regretul că „s-a trecut" pe lîngă un foarte bun subiect, fără a-l valorifica pe deplin.

HORIA PĂTRAȘCU ■

...ntelier literar

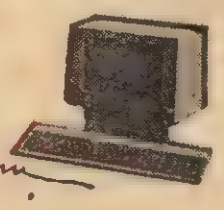

Sturzu Constantin — Roman. Evident, ați evoluat mult și unele date ne fac să credem că aveți posibilități să vă depășiți și actualul stadiu. Nu renunțați la tonul dur, uneori caustic, pentru că vă vine bine, dar supravegheați-vă cu atenție rostirea și alegerea temelor. Abia după aceea veți putea spune : „Aproape / că se risipește ceața / și văd / munții cuvintelor albastre".

Cristian Dobrogeanu — Ploiești. În afara poeziei **Cintec, Ochii tăi, Simplă** și, total anapoda, **Tablou.** Vă reproducem **Poemul în „I"**: „Să pui punctul pe i, nu este totul ! / Mai rămîne să afli / distanța de la care trebuie pus / — față de linia scrisă pe verticală — / în partea de sus". L-ați pus alături.

Ligia Păunescu — Baia Mare. Reproducem, ca să citească și alții și să afle de ce sînteți în stare, din **Dacă aș putea** : „Dacă aș putea cu versurile mele / să-ți vin în ajutor, aș vrea s-o fac. / Pe inimă mi-atîrnă lanțuri grele / și tare mi-este frică de-un atac. // Dar n-am să mor ca să îți fac hatîrul, / vreau zilele să-ți frig, cîte le ai ; / tu, încăpățînat precum catîrul . / ai merita în grajd cu fin să stai". Nu fiți generoasă : luați-i și finul.

Adrian Motto — București. Fiindcă vă iubiți foarte mult profesia, introduceți în poezie toți termenii tehnici pe care-i cunoașteți : flux termic, imixtiuni cromatice, recul în sentimente, plutiri gravifice, imponderabilitate, inflexe poleite, etc., etc., care nu au deloc poezie pentru că nu le puneți în situația de a o avea. Ce s-ar întîmpla dacă un spiridus v-ar umple tratatul de mecanică numai cu metafore, substituind toate noțiunile și termenii de acolo ? Dezvoltarea tehnicii nu a ajutat și nu va putea ajuta rezolvarea neliniștii umane. Și ca să fim drepți pînă la capăt, **Reverie** și **Phoenyx redivivus** ne dovedesc că se poate și fără tehnicisme.

Munteanu Dan — Galați. Sînteți surprinzător de grăbit și de superficial în rostire. Și, mai grav, total neatent la conținuturi. Citățm din **Hodorogul** : „Am început să mă hodorogesc / Mîinile îmi tremură tare / La fel și glasul care (,) îl urăsc. Ah, iară mă ia durerea de picioare ! // Am început să mă hodorogesc / Și știți de ce ? / Fiindcă iubesc". Exact acum, cînd spuneți că iubiți, tocmai acum v-ați hodorogit ? Îngrijiți-vă și nu ne mai trimiteți.

Sorin Cuceral — București. S-aude ceva, cîteva sunete frumoase. Ca niște zurgălăi îndepărtați, pierduți în adîncul unei văi. Ca să ne emoționați e nevoie, cel puțin de clopotele Putnei.

Ana Tunaru — Tîrgu Bujor. Computerul apreciază că puteți mai mult și că ar fi bine dacă ați încerca s-o faceți. Ceea ce ați trimis acum nu vă reprezintă. Nu sînt poeme scurte, ci scurtate inadins — o imagine pe poem — ca să vă iasă mai multe.

Hudici Liviu — Roman. Observațiile din scrisoare sînt drepte și pertinente și sîntem de acord cu ele, recunoscînd că ar fi frumos, ar fi ideal chiar, dacă librarii noștri ar păstra în circuit permanent nu numai opera lui Marin Preda, ci toate valorile literaturii române. Sîntem siguri că și ei ar dori acest lucru. Cele patru poeme trimise sînt în afara fanteziei și imaginației, golașe, ca puii de corb pe pragul primăverii.

Dumitrică Samson — București. Nu vă putem satisface nici una din cele două dorințe : 1) manuscrisele trimise „Atelierului" nu se înapoiază nimănui și, deci, nici dumneavoastră ; singura soluție pentru a le păstra era să nu le trimiteți. 2) Nu le publicăm și nu pentru că n-ar corespunde tematicii (nu am cerut nici un fel de tematică și nu o vom face), ci pentru că nu sînt publicabile. Ca să ni se dea dreptate, citățm din **Balada Dîmboviței** : „Primenită-n straI subtire / se strecoară în canal / cum printesa spre al său mire / către patul nupțial". Să fim serioși.

Kőlő Filip — Ploiești. Cîteva crimpeie — dar numai crimpeie — de poezie în **Parolă, Flic-flac** și **Sancta simplicitas.** Multă șovăire, multă nesiguranță și îndeosebi putință dispoziție de comunicare cu lumea. Sînteți ca un univers care nu vrea să audă de altele. Dacă „prindeți" momente mai bune, vă așteptăm.

Duță Mădălina — Fundulea. Frumoase **Cîlțorie, Geneză, Bacovia** și **Am plîns odată cu tine.** Dar: primele două sînt prea lungi, ceea ce face ca emoția să se dilueze treptat, dispărînd definitiv, pentru a lăsa loc unei povești care nu interesează pe nimeni. Bacovia pierde prin păgubosul joc de cuvinte, iar dialogul din ultima e atît de aproape de **Trei arbori** al Gabrielei Mistral, încît nu poate fi vorba decît de un „împrumut".

Mai trimiteți : Mălina Sanaru — Dej ; **Ilarie Dimboviceanu** — Cîmpulung Muscel ; **Robert Șerban** — Drobeta-Turnu Severin ; **Nicușor Tănase** — Voluntari ; **Claudiu Dinga** — Onești ; **Cornel Mija** — București.

Deocamdată nu : Ramona Agherghel — Cocora, Ialomița ; **Lungu Laura** — București ; **Furtună Andra** — Focșani ; **Ghiță Maria** — Ploiești ; **Lucia Victoria** — Harghita ; **Dumitru Bent** — Drobeta-Turnu Severin ; **Cristian Dițoiu** — București ; **Diana Codrescu** — Constanța ; **Constantin Dan** — Brăila ; **Săulescu Paul** — Timișoara ; **Bulughean Sanda** — Cîmpeni ; **Dîrțu Gabriela** — Vaslui ; **Marian Ene** — Valea Mare, Olt ; **Tudor Roșu** — Iași ; **Feneghean Liviu** — Tulcea ; **Micu Adrian** — Șerbănești — Olt ; **Dan Mircea** — Brașov.

Nu vă pierdeți timpul : Țătaru Cătălin — Iași ; **Mariana Vlad** — Lugoj ; **Adastra Junia** — Brașov ; **Grigore Nicolae** — Săbăreni, Giurgiu ; **Cureă Laurențiu** — Bicaz ; **Puiu Floria** — București.

DARIE NOVĂCEANU ■

C'ntec pentru Humulești

Se bat iar nucii-n Humulești, bădie,
proverbele te-așteaptă în pridvor,
iar Smărăndița tot mai vrea să știe
cîte legende toarce un fuior.

Păcală umblă singur prin poveste,
călare pe o vorbă înțeleaptă.
E mult pînă la tine ? Nu mai este
decît o veșnicie-n cale dreaptă.

Cădelnițează vorbele de clacă
argintul timpiei din abecedare.
Ozana pleacă-n lume să se-ntrecă
în buchisit cu peștii din dicționare.

Se bat iar nucii-n Humulești, bădie,
se pirguiește viața-n limba românească.
Adolescența noastră ce va fi fiind să fie ?
— Un testament de dragoste firească.

CORNELIU STANCIU

Marină

Pulsînde valuri își aruncă spuma
la țărm, ca pe-un apel la veșnicie.
Mereu la fel, într-o monotonie
și totuși, niciodată ca acuma.

Iar zgomotul, o rece armonie,
se-mparte și cu cerul și cu huma ;
e totul, așadar, al nostru. Numa
să nu uităm de liniștea sălcie !

Nici o minune în lumina clară.
La orizont nici umbră de intrus,
din cei lăsați în umbra milenară.

Pe ici, pe colo, o făclie-n plus
își caută — eternitatea în afară,
făcînd prospecțiuni zadarnice pe sus.

MIHAI APOSTOL

Primăvara arădeană

(Urmare din pag. 9)

Berzovan, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Arad, înțelegînd pe de o parte că tradiția trebuie păstrată ca un tezaur nepieritor, iar pe de alta, trebuie îmbogățită, primenită cu valorile culturale-estetice ale momentului, ale prezentului contemporan. Numai printr-un astfel de „echilibru", numai printr-o astfel de deplasare continuă către valorile noastre naționale, perene, putem cu adevărat „să luăm cunoștință de noi înșine". În concernul culturii universale nu vom izbîndi decît prin acea unică, specifică „substanță modulară" care ne asigură de altfel continuitatea și specificitatea.

În acest context generos am situat tradiționalele festivaluri ale cîntecului, jocului, portului popular desfășurate la Moneasa și Lipova. La fel de tradiționale au devenit serbările cîmpenești de la Beliu, Bîrzava, Pecica, Curtici, Vîrfurile, Hălmagiu, Hălmăgel ; de asemenea, manifestările reunite sub genericul „Primăvara ardeleană" — în desfășurare se află a XIV-a ediție —, ne dezvăluie în bună măsură potențialul de manifestare al culturii populare, în special ale folclorului autentic. Nu întîmplător, desigur, vom lega direct și nemijlocit de arta și cultura populară două acțiuni cu deschidere națională. În fiecare lună noiembrie se desfășoară aici un adevărat colocviu al poeților țărani. Se știe, Aradul a stimulat constant și cu deplin succes creația poeților țărani. De asemenea, pentru înnobilarea sufletului și pentru a scălda privirile miilor de vizitatori din țară și străinătate, iată că un grup modest de pictori din ținutul Hălmagiului — printre care bine cunoscuții Ion Nița Nicodim, Rodica, Nicodim, Petru Mihuț și alții —, au făcut să se vorbească atît de frecvent despre „Școala de pictură de la Brusturi". La fel de generos, la fel de nobil se reunesc sub cupola mirifică a artei, din doi în doi ani, tot în județul Arad, cei mai valoroși pictori naivi din întreaga țară.

Firește, alături de celelalte mijloace ale culturii, cartea constituie, în mod necesar, un indice care arată pe de o parte larga democratizare a valorilor culturii, iar pe le altă parte capacitatea și setea de cunoaștere, de inițiere în cunoaștere prin lectură. Mai bine de 2,5 milioane cărți s-au difuzat și vîndut în județul Arad în intervalul cuprins între anii 1985—1989 (luna aprilie). Relevant este și alt exemplu. Fondul de carte al Bibliotecii județene Arad a crescut simțitor de la 175 mii cărți în 1965, la peste 500 mii cărți în anul curent. Desigur, e și acesta un „barometru" sensibil care desemnează creșcinda nevoie de lectură a publicului arădean.

Pentru a simți mai exact „pulsul" cultural al zonei am participat la cîteva manifestări culturale. Într-o seară am fost invitat la o ședință de cenaclu. Erau vreo 50 de scriitori tineri și vîrstnici. Seriozitatea cu care abordau problema scrisului, a creației în genere, impresionează plăcut.

Așadar, este lesne de observat că în cultura arădeană se găsesc rezultate de excepție și de largă deschidere națională. Pe lîngă unitatea în diversitatea culturii, de care aminteam, trebuie remarcat în final că în cultura arădeană vibrează — ca o trăsătură distinctă, dominantă dragostea nețărmurită față de istoria, cultura și tradiția poporului nostru, mîndria înaltă față de prezentul și viitorul patriei străbune.

„Urme pe răbojul veacului..."

(Urmare din pag. 9)

socialiste. Iar împlinirile acestea sînt departe de a fi doar un drum presărat cu roze; oricît de luminos este orizontul ce ne luminează calea. Drumul este însă al nostru, numai al nostru, iar scriitorii sînt datori să-i fie cronicari fideli și cinstiți.

— Chiar, viitoarea carte pe care o veți preda editurilor cum se numește ?

— Am predat Editurii **Dacia** un volum de schițe și povestiri intitulat **Caruselul.** Sînt schițe cu un pronunțat caracter moralizator, aș zice satiric și chiar umoristic. E bine să nu ne menajăm greșelile, lipsurile, limitele. Iar acest volum își propune să le sancționeze cu franchețe. Dar viitoarea carte la care lucrez și pe care o voi preda editurii, va fi o monografie, de fapt un fel de biografie a scriitorului pașoptist Alecu Russo, pentru excelenta colecție a Editurii Sport-Turism, **Pe urmele lui...**

— Ați adera la ideea instituirii unui cod etic al criticului ?

— Un critic ar trebui să fie — la modul ideal — o instanță a obiectivității. Spun ar trebui pentru că nici un critic niciodată nu a fost și nu va fi niciodată perfect obiectiv. Nici nu e necesar. Ba, îndrăznesc să spun că el trebuie să fie manifest partizanul unor anumite idei, al unei anumite direcții estetice, al unui curent, al unei școli literare. Criticul literar trebuie să impună — cu tot riscul supralicitării la un moment dat — valori noi. Or, asta nu se poate face decît sufleclndu-și minecile și intrînd în **moara evenimentelor,** cu totul. Unde mai încape atunci obiectivitatea absolută, olimpiană ? Dar criticul nu are voie să dea la o parte o valoare autentică numai pentru că autorul nu face parte din grupul sau gruparea sa. Aici intervine deja o altă chestiune. Și, cu siguranță ar fi bine să existe, să funcționeze pentru asemenea cazuri, o instanță a eticii...

— ...Și ce articol ați ține să nu lipsească sub nici o formă din „cod" ?

— Articolul referitor la cinstea profesională și umană, se-nțelege. Cunosc, din păcate, critici care n-au pronunțat, sau n-au grafiat, în lungul activității lor, niciodată numele unor scriitori, sau dacă au făcut-o a fost absolut întîmplător și pasager, ocolindu-i cu bună știință, pentru motive cu totul și cu totul extraliterare. Or, așa ceva n-ar trebui să fie permis a se întîmpla într-un climat de civilizație culturală.

— De pildă, dintre ideile critice emise în „Miniaturi critice", au fost între ele și unele invalidate de viață, peste ani ?

— **Miniaturi critice** a fost un volum de cronici literare și de profiluri pe care le-am scris în urmă cu două decenii. În sumar sînt autori la afirmarea cărora nu am nici un merit. Observațiile critice pe care le făceam atunci pe marginea operei acestora consider că sînt pertinente și judicioase. Nu mă dezic de nici un rînd de acolo.

— Cînd erați la Tribuna, priveați spre serile de teatru la „Național" cu ochii criticului mereu prezent la rubrica de critică teatrală. Peste ani, directorul Naționalului, fostul critic, cum vedea paginile Tribunei ?

— **Tribuna** a fost întotdeauna și este și azi într-adevăr o tribună de cultură românească, avînd nu de puține ori inițiative în... premieră absolută. În paginile **Tribunei** s-a scris bunăoară, pentru prima dată după război, despre opera lui Brâncuși ; în **Tribuna** a debutat Nichita Stănescu. Dar revista a avut mereu deschise larg paginile spre tineri și asta mi se pare esențial. Chiar și faptul că azi ea este condusă de aceia care în urmă cu ani de zile debutaseră în paginile sale, mi se pare un fapt tipic pentru o revistă... ardeleană. Preluarea ștafetei s-a făcut firesc și responsabil. **Tribuna** de azi nu este alta decît cea de ieri sau de alaltăieri. Este **Tribuna.** Adică o permanență de cultură românească vie și autentică.

— Dar azi, de peste drum de Național, unde se află Steaua, cum se „vede" lumea teatrului clujean ?

— Lumea teatrului clujean este o lume frămîntată de probleme de creație. Și ea nu trebuie confruntată numai cu problema Naționalului. Să nu uităm că la Cluj-Napoca mai există un teatru în limba maghiară, un teatru de păpuși de bună calitate, o mișcare de amatori deloc neglijabilă. Dar mă voi referi la condiția Naționalului. În cei opt ani cît m-am aflat la conducerea lui am căutat să promovez cu precădere dramaturgia originală, clasică și mai ales actuală. În fiecare stagiune am avut premiere absolute cu piese ale unor autori clujeni : D.R. Popescu, Al. Căprariu, Vasile Rebreanu, Viorel Cacoveanu, Radu Bădilă, Victor Nicolae, Mircea Vaida. Am montat pentru prima dată o piesă rămasă uitată în arhive, a lui Delavrancea — **A doua constituță,** am jucat piese de Alecsandri, Hasdeu, Sebastian, Mușatescu, Ciprian ș.a. Iar ca un fapt extrateatral, dar de care nu sînt deloc străin, este și aducerea statuii lui Lucian Blaga, dintr-un colț mai dosnic al parcului de pe malul Someșului, alături de statuia lui Eminescu, în plin centrul orașului, în fața Teatrului Național, unde cred că-i este locul de drept.

Azi la conducerea Naționalului se află un poet — Horia Bădescu — de toată lauda, care face tot ce-i stă în putință pentru strălucirea și mai marcată a culturii teatrale românești. Cum aș putea să privesc acest fapt decît cu mare satisfacție. Mai ales că scena este slujită de forțe actoricești excelente.

— Dar viața culturală a cetății, în general ?

— Clujul a fost și va rămîne mereu o cetate culturală cu toată industrializarea sa din ultima vreme. Ceea ce este însă cu adevărat frumos și îndrăznesc să zic specific, este faptul că noua cetate industrială n-a anulat vechea cetate culturală, ba dimpotrivă. A crescut și s-a consolidat din aceasta. Așa încît, azi, aparent cele două cetăți sînt în fond una. Căci nu se poate imagina cultură fără forță economică, dar nici industrie fără orizont cultural. Scriitorii, oamenii de știință, artiștii de toate categoriile sînt legați organic, sufletește de oamenii muncii din marile uzine ale orașului așa cum aceștia din urmă se regăsesc firesc în preocupările artistice, intelectuale ale celor dintîi. Desigur, ar fi încă multe de făcut, dar în general climatul cultural al Clujului e bun. Dacă s-ar găsi și niște soluții mai operative de rezolvare a unor probleme specifice, să zicem de ordin material, poate că am putea vorbi chiar de un climat de muncă și creație, excelent.

— Dacă s-ar institui o „viză" de intrare în anul 2000, căror cărți, care au văzut lumina tiparului la Dacia, le-ați acorda-o ?

— Cum ați constatat și mai înainte, mă feresc de pronosticuri. Prezicerile mi se par un joc de societate cam gratuit.

Cu simțul datoriei față de cetățean

Le veți lua după sfatul medicului!

Nu este pentru întîia oară cînd scriem în paginile noastre despre acei cercetători izolați care, lipsiți de laboratoare moderne și de instrumente de lucru sofisticate, au ajuns totuși la rezultate remarcabile, hrăniți în activitatea lor de ambiții fecunde, de pasiune și nestăvilită sete de cunoaștere, atribute atît de proprii omului de știință autentic. De data aceasta, relatarea noastră va avea în vedere munca unui colectiv de cercetători ai Spitalului teritorial Aleșd, localitate urbană din nord-vestul țării, aici unde, de-alungul mai multor ani, observații și studii laborioase, investigații clinice și de laborator au avut darul de a se finaliza prin obținerea unor medicamente originale cu surprinzătoare virtuți terapeutice.

Despre primul din acestea, este vorba de **Renacid** (autor dr. Fényes George) am mai avut prilejul să scriem în Flacăra, dar am făcut-o la o dată cînd cercetarea beneficia încă de o cazuistică modestă. În prezent, la secția de boli interne a spitalului amintit sînt fișați un număr de 2 246 bolnavi tratați. Produsul se recomandă prin promptitudinea de a schimba Ph-ul urinar astfel încît litogeneza (formarea de calculi renali) să nu mai poată avea loc. Pentru a se face înțeles, doctorul Fényes a folosit o comparație, amintind modul în care este conservat castravetele. Cel pus în oțet se va păstra deoarece mediul acid împiedică proliferarea bacteriilor, cel pus în apă se va altera în scurtă vreme. Nu vom intra în amănunte de ordin tehnico-medical, dar pentru informarea cititorilor noștri vom recurge la o statistică elaborată recent pe baza celor 2 246 cazuri de bolnavi investigați și tratați. Din totalul acestora, la 33 la sută, calculul a dispărut sau a fost eliminat sub tratament, iar analizele s-au normalizat. O vindecare parțială a fost constatată la 30 la sută, caracterizată prin dispariția acuzelor subiective, dar prin incompleta corectare a probelor de laborator. Medicamentul a contribuit la ameliorarea subiectivă a bolnavilor în 20 la sută din cazuri și nu a avut nici un rezultat în proporție de 12 la sută. Menționăm că pentru acest medicament s-a obținut aviz terapeutic.

Un al doilea medicament (brevet de invenție nr. 123521), de data aceasta cu efecte antialergice, a fost creat de un colectiv alcătuit din medicii Aristina și Ladislau Elthes (cunoscuți cititorilor noștri ca autori ai produsului „Elcohep, destinat în tratamentul bolilor hepato-biliare), dr. George Fényes, dr. Maria Floarea Voiț, farm. Gheorghe Mermeze și dr. Gavril Băruță (I.M.F. Cluj-Napoca).

Medicamentul, denumit **Ifodigrel**, avînd ca substanță de bază un inhibitor al fosfodiesterazei, iar ca substanță asociată un inhibitor de calciu și un anticolinergic, a fost experimentat în trei unități sanitare diferite, în fiecare din acestea procedîndu-se la utilizarea lui în combaterea unei afecțiuni alergice specifice. Astfel, la Spitalul teritorial din Aleșd a fost luat în studiu un număr de 118 bolnavi de astm bronșic intrinsec și extrinsec, la care s-a urmărit, după administrarea preparatului, funcția respiratorie atît din punct de vedere subiectiv, cît și obiectiv prin determinarea testelor ventilatorii. O ameliorare evidentă a fost remarcată la 98 de bolnavi (83,05 la sută), la 11 pacienți (9,2%) răspunsul a fost doar parțial favorabil, și numai la 9 bolnavi (7,6%) nu și-a dovedit eficiența.

Preparatul a fost testat și în tratamentul rinitelor alergice, folosindu-se în acest scop un lot de 40 de bolnavi. Experimentul a avut loc de data aceasta la Cluj-Napoca în cadrul Policlinicii nr. 3, diagnosticul fiind stabilit pe criterii clinice și de laborator de către un colectiv alcătuit din dr. Gabriel Băruță, I.M.S. Cluj-Napoca, farm. dr. L. Tuka (Centrofarm), A. Fabian, Clinica de ftiziologie și dr. M. Băiescu, Clinica de boli profesionale. Din componența lotului, 10 la sută prezentau polipoză nazală, iar 20 la sută pusee intermitente de astm bronșic. Durata tratamentului a fost de 8—10 zile, autorii investigației constatînd remiterea completă a fenomenelor clinice de suferință la 30 bolnavi cu rinită alergică difuză, iar la 6 pacienți s-a remarcat o ameliorare semnificativă.

În sfîrșit, produsul a fost încercat și în tratamentul alergodermiilor (dermatoze alergice), creatorii lui bucurîndu-se de sprijinul doctorului Nicolae Maier, șeful clinicii dermatologice din cadrul Spitalului clinic județean Cluj-Napoca. În baza unei cazuistici semnificative, șeful de lucrări, dr. N. Maier, a consimțit să încredințeze revistei noastre următoarea concluzie : „Ifodigrel reprezintă o medicație bine pusă la punct, cu o justificare teoretică a modului de acțiune în patogeneza alergiilor, cu o eficiență clinică mulțumitoare, cu toleranță foarte bună și reprezentînd o contribuție originală la arsenalul terapeutic indigen existent".

E locul să amintim totodată că preparatul a obținut premiul III la Simpozionul de invenții și inovații de la Piatra Neamț 1988. Și fiindcă numeroși cititori vor dori probabil să afle și cum pot beneficia de tratamentele prezentate mai sus, îi sfătuim să se adreseze în scris unităților sanitare menționate. Pentru tratamentul astmului bronșic, bolnavii se pot adresa și serviciului medical din cadrul hotelului „Lotus" din Băile Felix.

Notăm la începutul acestor rînduri că ne face o deosebită plăcere să aducem în paginile noastre munca plină de pasiune și dăruire a unor cercetători izolați. Un fel de a spune, deoarece colectivul de cercetători ai Spitalului din Aleșd (ca de altfel și alți inventatori ce au avansat idei generoase sau soluții promițătoare) au intrat la scurtă vreme în atenția Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie.

Pe masa de lucru a cercetătorilor din Aleșd se află în studiu și alte trei soluții terapeutice originale. Prima are în vedere un tratament antireumatic sui-generis prin mijlocirea unui aparat special, cel de al doilea vizează combaterea arteritei obliterante cu ajutorul gazului carbonic, iar cel de al treilea este consacrat unei noi terapii în bolile cardio-vasculare. Vom vorbi despre toate acestea la ora cînd o cazuistică semnificativă va permite elaborarea unor concluzii edificatoare.

LIVIU TIMBUS ■

Despre alegerea drumului

Îndeobște sînt cunoscuți factorii care acționează în procesul orientării școlare și profesionale (părinții, diriginții, organizațiile de copii și tineret, întreprinderile patronatoare etc.). Mai puțin cunoscută este însă „alchimia" genezei și formării la elev (părinți) a opțiunii pentru o anumită școală/profesiune. I-am zis „alchimie" (în ghilimele) pentru că mulți consideră drept o ciudățenie alegerea unei școli/profesii de către un elev, știind că nu i se potrivește (deloc !), nu a fost îndrumat spre ea și, totuși, a ales-o. În cele ce urmează vom încerca să dăm la o parte „perdeaua" care acoperă acest „misterios" proces, pentru a încerca să-l descifrăm — cît de cît — resorturile și mecanismele.

Acțiunea factorilor externi (obiectivi) ai orientării, pe care i-am enumerat mai sus, se desfășoară de-a lungul anilor de școală sub formă de lecții, sfaturi, îndrumări, povețe, îndemnuri, recomandări, cu privire la școala/profesia pe care ar urma s-o aleagă elevul și părinții săi la sfîrșitul unui ciclu de școlarizare (gimnaziu, liceu). Prin toate aceste forme și modalități de muncă educativă, cei în cauză urmăresc să-i formeze elevului (părinților) interesul, dragostea și convingerea despre necesitatea de a alege acea școală/profesie care i se recomandă. Unii se conformează acestor recomandări (sfaturi etc.) alții nu, alegînd cu totul altceva. Se naște întrebarea : de ce a fost zădărnicită munca educativă de cîțiva ani printr-o opțiune contrară ?

Părerea noastră este că acest eșec se datorește unui paralelism (nu întotdeauna clar pentru educatori) între valorile așezate de ei la baza formulării sfaturilor, îndemnurilor, recomandărilor etc. și valorile pe care le așază părinții (elevii) la baza opțiunilor exprimate. Căci, este necesar să recunoaștem că procesul de formare și de exprimare a unei opțiuni (nu numai școlare și profesionale) este, în ultimă analiză, o chestiune de valoare (de acordare a unei valori obiectului opțiunii).

Aici este nexul chestiunii : ce fel de valoare se acordă școlii și, prin ea, profesiei pentru care pregătește ?

Nu este nici un secret că educatorii așază la baza muncii educative, pe care o desfășoară, valori ale personalității elevului în cauză (nivelul cunoștințelor sale, calitatea deprinderilor acestuia, evidența aptitudinilor remarcate de-a lungul școlarității). Și pe toate acestea le raportează la cerințele societății („comanda" socială). În funcție de acestea își formulează îndrumările, sfaturile, recomandările în procesul orientării școlare și profesionale.

Găsesc ei valențele psihologice necesare formării unei opțiuni adecvate și realiste ? La unii elevi și părinți da, la alții nu.

Acolo unde nu găsesc asemenea valențe, înseamnă că s-a produs paralelismul de care vorbeam mai sus. Iar acesta a fost generat de faptul că părinții (și, sub influența lor, copiii) au alte criterii valorice. Care sînt acestea ? Nici aceasta nu este un secret, căci părinții și le exprimă deschis, „cu seninătate" : „vreau ca fiul meu (fiica mea) să aibă un loc de muncă curat (ușor, comod), bine plătit, să fie aproape de casă, că nu-l avem decît pe el (ea) etc." Toate acestea, fie împreună, fie în parte, constituie veritabile criterii „valorice" în sfatul pe care-l dau copiilor și în formularea opțiunilor școlare/profesionale.

Sînt multe sau puține asemenea cazuri ? Cei care doresc să afle starea de fapt să consulte listele examenelor de admitere : cifrele (procentul) respinșilor constituie răspunsul la această întrebare (și, din păcate, nu sînt neînsemnate).

Rezumînd, am putea spune că procesul de formare a opțiunilor școlare/profesionale este „guvernat" de sensurile a două verbe : „a fi" — la educatori și „a avea" — la părinții (elevii) din categoria celor pomeniți mai sus (idee pe care am formulat-o și cu alt prilej). Să încercăm o explicare a acestor sintagme. De obicei, educatorii pornesc în acțiunea de formare la elevi a unor opțiuni școlare și profesionale adecvate structurii personalității acestora : nivelul intelectual, aptitudinile și eficiența școlară. Acestea sînt raportate la cerințele societății în procesul canalizării (orientării). Acționînd astfel, ei sînt preocupați de afirmarea celui în cauză (a elevului) care va trebui „să fie cineva", „să fie util semenilor în cea mai mare măsură", „să fie satisfăcut de munca sa" etc. În funcție de aceste coordonate valorice își orientează munca de formare la elevi a intereselor, dorințelor, preferințelor, idealurilor și opțiunilor lor (și ale părinților).

Părinții care au înțeles această „lecție" acționează în consens cu educatorii, iar opțiunea elevilor (copiilor) este încununată cu succes și bogată în consecințe pozitive (satisfacții, bucurii etc.).

Cealaltă categorie, a părinților guvernați de sensurile verbului „a avea" („loc de muncă ușor, comod, bine plătit", etc.) intră în disensiune cu munca educativă din școală, investind totul pentru succesul opțiunii lor. Și — de multe ori — datorită „investițiilor" făcute — succesul le și aparține. Dar pentru puțin timp, fiindcă în școala de grad superior (liceu, facultate) fiul (fiica) întîmpină dificultăți la învățătură, insatisfacții etc. Iar după ce a terminat-o — cu chiu cu vai — profesia pentru care s-a pregătit (cum s-a putut pregăti ?) nu-i aduce nici-o satisfacție, pe acestea căutîndu-le în afara profesiei.

De aceea în locul paralelismului este necesară preocuparea pentru o cît mai mare congruență între toți factorii responsabili în procesul orientării școlare și profesionale și al formării opțiunilor. Acesta este deziderатul major al acestei acțiuni atît de bogate în consecințe și implicații.

Conf. dr.
ION DRĂGAN ■

1 la 25000

(Urmare din pag. 24)

Dar nu dimensiunile de ordin statistic aveau importanță (vezi și concluziile Breen), ci „cazul Margaretei S.". Un caz extrem de periculos pentru mamă și făt, îndeobște asemenea situații avînd ca deznodămînt moartea amîndurora. De ce ? Întrucît copilul se alimentează defectuos, iar placenta se inseră pe organele vecine abdominale. În cazul supus atenției dumneavoastră, placenta avea cinci puncte de inserție : pe ficat, intestinul gros, mezenter și două pe intestinul subțire. Un alt risc potențial : exista și posibilitatea ca vilozitățile placentei să perforeze organele la care aceasta aderase. O cumpănă teribilă. Un fir de înspăimîntătoare fragilitate între moarte și nemoarte. „Poate chiar presimțire a fost"... Importantă era însă aici nu „inspirația" medicului, ci altceva : numai un profesionist de înaltă clasă, numai un doctor de obstetrică-ginecologie care are și cunoștințe, dar și pricepere de chirurgie generală putea să se-ncumete și să ducă la bun sfîrșit o asemenea operație.

...Dar să încercăm să refacem, fie și simplist, „filmul" acestei premiere argeșene. Ora 10,30. Se decide intervenția chirurgicală. Lîngă dr. Ion Guină se află medicii Livia Botez, anestezist, și Silviu Ștefănescu. (Ca fapt divers, în timpul operației aici au venit și colegii de la chirurgie, atrași de ineditul intervenției). Se iau toate măsurile de preanestezie și anestezie. 10,50. Se deschide cavitatea mare abdominală.

Fătul viu, închis în punga lui formată numai din membranele cu lichid amniotic, înoată printre ansele intestinale. Iată, este extras fătul. Decolarea și extragerea placentei, reprezintă partea cea mai grea a intervenției, mai ales în cazul de față, unde vasele ombilicale sînt împrăștiate pe mai multe organe intraabdominale. Cel mai mic defect de tehnică chirurgicală poate determina moartea femeii în cîteva minute. Echipa operatorie, însă, reușește să realizeze hemostaza pe toate zonele de inserție fără dificultăți majore.

Evoluția postoperatorie, atît a mamei cît și a copilului, a fost foarte bună.

Viața, viața a două ființe sortite la un moment dat morții, a învins. Cît despre calitatea de „rarisim" a acestui gen de intervenție (literatura de specialitate din lume a publicat destule pagini), un medic anestezist, Constantin Păun, punea punctul pe i : „Un ginecolog de talie poate să-și încheie cariera și fără să rezolve un astfel de caz !".

Idei fără vacanță

Ideile nu-l acordă lui Paul Matei nici măcar o zi de vacanță. Îi bat la ușă, îi intră pe fereastră, se strecoară printre paginile revistelor, înmuguresc chiar și pe ramurile plantelor din verandă. Citește undeva despre poluare, începe imediat să creioneze schema unui antidot împotriva răsuflării ei otrăvite. Îl bîzîie un țînțar, începe să mesterească un mecanism pentru a-i veni de hac. Află despre un accident provocat de un șofer picotind la volan, se frămîntă cum să-l pună pe fugă pe Moș Ene din cabina camionului. Un inventator în fața asaltului unui regiment de semne de întrebare. Viața lui, un ghișeu permanent deschis ingeniozității. Mîinile să-i facă față hărniciei gîndului ! Și au făcut ! Cîteva sute de originale aparate s-au strîns în biografia lui de inventator, unele dintre ele prezentate și de revista noastră. Numai că premierele tehnice ale lui Paul Matei se înghesuie una după alta, așa că ne aflăm acum din nou în casa-laborator de pe liniștita stradă bucureșteană Pictor Romano.

Mai multe „mașinării" decît mobile. Pe masă un fel de maxi-sifon ciudat. „Este un stingător electronic împotriva eventualelor incendii din biblioteci, muzee, magazine, depozite, nave, avioane. Obiectele de preț din aceste incinte nu mai sînt deteriorate de intervenția împotriva focului căci noul lichid de stingere nu este acid, poluant, toxic, nu murdărește. El se obține chiar în aparat printr-o biotehnologie folosind bacterii și un catalizator special. Stingătoarele obișnuite prezintă inconvenientul că, după utilizare, trebuiesc încărcate în ateliere specializate. Noul tip se folosește de mai multe ori, umplîndu-se doar cu apă de la robinet, transformată apoi de bacteriile și catalizatorul din stingător. O serie de senzori montați pe el detectează temperaturile periculoase, radiațiile infraroșii, inundațiile, iar modulul optoacustic de baleiere dă prealarma sau alarma. Este dotat cu mînere mănușă termoprotectoare, lanterne miniaturizate cu dublu ecleraj, far electronic cu bătaie de 150 m."

În cameră s-a făcut cald. Dintr-un colț adie însă parfum de brad, trandafiri, levănțică. Cine a adus Predealul la domiciliu ? Robotul ecologic ambiental. A sesizat praful și lipsa de oxigen și a declanșat pentru cîteva minute ventilatorul dotat cu filtre și minidepozit de plante. El îmbogățește atmosfera din odaie cu aer curat, antiseptic, cu miros de esențe naturale. Paul Matei l-a instruit să execute și alte operații, alimentîndu-se doar de la baterii. Sună S.O.S.-ul cînd simte pe covor apă de la un robinet deschis sau temperaturi de peste 60 de grade. Un modulator reglabil, prin efect de bumerang, „îmbracă" încăperea în ultrasunete care alungă muștele, țînțarii, șoarecii, fără să ne deranjeze timpanele. Poate fi folosit și în sere pentru combaterea unor dăunători sau pentru atragerea prin odorizare selectivă a albinelor, cărăuși ai polenului. De la această invenție pînă la robotul ecologic depoluant destinat apelor bolnave n-a mai fost decît un pas. O baliză deșteaptă plutește pe valuri și „țipă" cînd sesizează pete de petrol, radioactivitate, impuținarea oxigenului pentru viața din adîncuri. Pe fruntea ei, niște palete înfoiate de vînt pun în mișcare o minipompă care recirculă o cantitate de apă din adîncime oxigenînd-o, iar un captator solar vidat produce energie pentru distilare de apă potabilă. Surorile japoneze ale acestei geamanduri depoluante înghit petrol pentru motorul diesel destinat acestor lucrări. Inventatorul a construit și o variantă liliputană, mai simplă pentru însănătoșirea apei din acvarii.

Pentru Paul Matei nu există domenii preferate. Oriunde simte că ideile lui ar putea da o mînă de ajutor seamănă o fărîmă de inventică. Pe un brant obișnuit de pantof a încolăcit labirinturile unor circuite. A plasat în tocul încălțămintei o microinstalație electronică ieftină care trimite impulsuri electrice de joasă frecvență spre lanțul de puncte biostimulatoare de pe meridianele tălpii. Se preîntîmpină astfel oboseala, umflarea picioarelor, în special la femeile gravide, mărindu-se rezistența și confortul fiziologic în mers. A realizat și un pantof antisomn pentru șoferii de cursă lungă. O miniinstalație electronică simte cînd acesta atipește prin modificările de puls și temperatură și lansează mici șocuri electrice pentru a-l trezi.

În veranda casei lui Paul Matei, plantele ornamentale își sprijină înflorirea pe trei araci care și-au depășit statutul lor de simple reazeme. „Miniturbina eoliană din vîrful unuia stochează energie electrică într-un acumulator cît un tub de medicamente dirijînd-o spre rădăcină, explică autorul. Celălalt arac este prevăzut cu un captator solar miniaturizat care încălzește o zestre de apă, magnetizată apoi pentru absorbția plantei prin osmoză. Aracul hidroscopic suge apa noaptea din atmosferă, din ceață, devenind o santinelă antisecetă. Ei nu costă mai mult de o sută de lei și asigură o vegetație sănătoasă, timpurie."

Și lista invențiilor continuă cu o dală pentru pereți de protecție și diguri concepută să înmagazineze energie termică și să bareze drumul radiațiilor nucleare, cu un lac de protecție a mobilelor împotriva insectelor, cu un spray împotriva formării gheții pe frunze și flori. Aceste „jucărioare" ingenioase ar trebui testate de o întreprindere receptivă și, eventual, introduse în fabricație pentru a fi la dispoziția doritorilor.

Se moștenește gena de inventator ? Probabil că da, din moment ce fiica lui Paul Matei, adolescenta Mlădița, a realizat și ea cîteva invenții ingenioase : un fotoliu ergonomic reglabil în formă de mînă, o perdea dintr-o țesătură de electreți care „filtrează" aerul de praf și fum împrăștiind o lumină plăcută în cameră, o coloană arhitectonică umplută cu apă destinată stingerii incendiilor din clădirile foarte înalte, o pernă în formă de nor cu miros de hamei, levănțică, tei pentru un somn cît mai dulce, o husă bioprotectoare pentru copaci realizată din deșeuri de in, cînepă. De altfel, la bienala internațională de design pentru interioare din Belgia, familia Matei a participat cu echipa completă. În catalogul expoziției, în dreptul aracului biostimulator energetic figurează numele lui Paul Matei, iar alături de fotoliul ergonomic este menționată junioara Mlădița. Nici în acest caz, aschia nu a sărit departe de pom, ci pînă-n teritoriul fertil al inventicii.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Robotul ecologic ambiental, stingătorul electronic, geamandura depoluantă, de veghe la sănătatea naturii.

Pantofi noi pentru Vasile Stingă

În acea zi, după antrenament, nu s-au mai analizat schemele de joc. La altă întrebare au răspuns handbaliștii : cum se simțiseră în noua încălțăminte de sport românească. Deosebit de comodă, ușoară ca un fulg — a fost părerea unanimă. „Și funcțională și fățoasă", a spus unul. „Unde-l cap, ferice de picioare", a răsucit zicala altul. Inginerul Gheorghe Berijan răsuflă în sfîrșit ușurat. Trecuse cu bine un examen, pregătit ani de zile în regim de sesiune. Primii pantofi de handbal românești concepuți de el, de Victoria Roman, George Hurdubaie și ceilalți colegi de la Institutul de Cercetări Pielărie și Încălțăminte, executați de întreprinderea de profil din Reghin și avizați de C.N.E.F.S., se comportaseră bine în virtejul de lîngă semicerc. A măsurat picioarele a sute de handbaliști, a prelucrat datele antropometrice pe calculator, a luat nenumărate amprente și a modelat cu răbdare zeci de mulaje. Pielarul ar putea scrie acum un roman fluviu despre handbal. Luni de zile a „radiografiat" fiecare pirueță, detentă, frînă, schimbare de direcție. Toate se regăsesc în orice mușchi și țesătură a pantofului. S-a frămîntat mult pînă să optimizeze desenul, forma, compoziția tălpii. Aflînd de preocuparea specialiștilor români, Institutul de profil din Moscova a venit alături într-o colaborare fructuoasă. Acum, driblingul alunecător ca o părere, șutul cu viteză de supersonic se sprijină și pe munca modestă a acestor cercetători. Pasul următor ? Primii pantofi de concepție românească pentru tenis de cîmp. Acum aceștia fac deja naveta între fileu și tuse. Urmează încălțăminte pentru alte sporturi de performanță. Ergonomia ei se va regăsi în viitor și în pantofii noștri de toate zilele.

C. FLORIN ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Neobositul Nestor al botaniștilor din Transilvania"

Ilustrul naturalist german Ferdinand Pax l-a numit **„Neobositul Nestor al botaniștilor din Transilvania"**, iar la moartea sa, pe piatra funerară, ridicată la Rodna Veche, satul său natal, de Academia Română, a fost pusă de către înaltul for inscripția : **„A trăit viață lungă, dedicată științei și virtuții".** Acest ilustru om de știință — primul nostru botanist de seamă — a fost totuși un autodidact, dar un autodidact de mare erudiție și de notorietate europeană. Nu i-a fost nicidecum ușor, mai ales ca român, să răzbească și să se impună în elita lumii științifice austro-ungare, căci s-a născut în tîrgușorul Rodna Veche (la 16/28 august 1816), la picioarele Munților Rodnei, într-o familie de oameni foarte nevoiași. Și întrucît părinții săi nu l-au putut crește, Precup și Ioana Șteopan au fost nevoiți să-l încredințeze bunicului său, Gherasim Porcius (cu nume latinizat, după obiceiul instituit de Școala ardeleană). Acesta l-a și adoptat (astfel că a luat numele său), l-a înscris la școala primară și i-a dat o educație patriotică, inspirîndu-i totodată cele mai alese calități morale.

Florian Porcius (1816—1906) a urmat apoi, tot cu sprijinul bunicului, liceul și Școala Normală la Năsăud, Blaj și Cluj (1827—1836), unde interesul său pentru științele naturale s-a afirmat din plin ; în același timp, s-a perfecționat în studiul limbilor latină și germană, care i-au fost ulterior de mare folos. Avea 20 de ani cînd bunicul său, care-l făgăduise că-l va susține pentru a urma studii superioare, a decedat. S-a întors de aceea la Rodna Veche, unde a funcționat cîtva timp ca învățător, totodată începînd investigațiile sale botanice în Munții Rodnei, pe care i-a îndrăgit o viață întreagă. Remarcat de comandantul Regimentului românesc grăniceresc din Năsăud, e trimis în 1844 cu o bursă la Viena, pentru a urma Institutul Pedagogic și a se perfecționa în munca de dascăl. Concomitent cu acest studiu (1844—1846), studiază însă prelegeri de economie rurală, științe fizico-chimice și mai ales botanică — decisive pentru formația sa științifică fiind mai ales cursurile de botanică ale profesorului Stephan Endlicher, un maestru în sistematica vegetală. Dar la Viena îl „contaminează" și mișcarea revoluționară din rîndurile studenților. Și cum pentru ei, suprema năzuință era apărarea drepturilor naționale ale românilor, se încumetă să se prezinte în audiență la împărat (unde este primit datorită renumelui său de student excepțional), iar aci exprimă demn și cu fermitate revendicările fraților săi transilvăneni, mai ales cele ale năsăudenilor, pe care le cunoștea atît de bine. Era în anul revoluționar 1848 și asemenea cutezanțe trebuiau ispășite, astfel că după întoarcerea în Transilvania tînărul Porcius a cunoscut rigorile temniței și ale surghiunului, tratamentul la care a fost supus de autoritățile ungare ducînd la îmbolnăvirea sa gravă.

Anii fierbinți ai Revoluției trec, boala se vindecă și ea, iar însușirile de excelent dascăl și administrator ale năsăudeanului izbutesc să se impună, el fiind respectat de toți concetățenii săi. E profesor la Rodna, la Zagra, la Năsăud, ocupă diferite posturi administrative la Beclean și Sălișteă, e asesor judecătoresc la Năsăud, iar în 1867 îl aflăm „vicecăpitan" (subprefect) al districtului Năsăud. Ulterior, pînă la pensionare, în 1877, este președinte al „Sedriei orfanale" a noului județ Bistrița-Năsăud. După această dată și pînă la moartea sa (17 mai 1906) se întoarce la Rodna Veche, consacrîndu-se exclusiv muncii sale științifice, pe care pînă atunci o practicase doar în timpul său liber. În 1882, autodidactul-erudit este ales membru al Academiei Române, la ale cărei sesiuni participă cu regularitate.

„A fost primul botanist român cu largi relații internaționale" — observa despre el regretatul academician Radu Codreanu, iar un alt biolog și istoric al științei, academicianul Emil Pop, observa că a fost cel dintîi care a realizat **„o prelucrare intensivă, exhaustivă, a unei regiuni naturale, semnificative din punct de vedere fitogeografic"**, el fiind necontestat **„exploratorul floristic neîntrecut al Munților Rodnei".**

Nu s-a grăbit să-și publice concluziile cercetărilor. Dacă primele contribuții mărunte îi apar între 1865 și 1872 (totuși remarcate), abia ulterior tipărește opera sa cea mai importantă (mai întîi în latină — 1878 —, apoi în românește) : **Flora fanerogamă din fostul district al Năsăudului, „un adevărat tezaur (1419 specii studiate și prezentate), care a produs o profundă impresie printre specialiști"** (Emil Pop). A mai publicat **Diagnozele cryptogamelor vasculare care provin spontaneu în Transilvania** (1889), unde aduce și contribuții însemnate la introducerea unei terminologii botanice românești. A elaborat de altfel și un dicționar de termeni botanici, rămas în manuscris și a colaborat cu Dimitrie Brândza la lucrarea acestuia **Flora Dobrogei** (contribuind la precizarea nomenclaturii și a sinonimelor).

Deși izolat o mare parte a vieții în regiunea Năsăudului, s-a ținut la curent cu întreaga floristică europeană. Cu mari sacrificii, își procura cărțile și revistele de specialitate cele mai importante care apăreau, iar colecțiile sale, foarte bogate, de plante la care ajunsese prin herborizări neîntrerupte, i-au îngăduit să intre în schimburi de plante uscate și de asemenea într-o rodnică și vastă corespondență cu biologi vestiți, printre care Ernst Haeckel, Dimitrie Grecescu, L. Simonkai ș.a. A descoperit mai bine de 30 unități sistematice noi, printre care **Heracleum carpaticum, Pulmonaria dacica** ; mai mulți naturaliști au dat speciilor descrise de ei denumiri care îl omagiază : **Festuca Porcii, Saussurea Porcii, Thymus Porcii, Centaurea Porcii** ș.a.

A trăit 90 de ani, lucid și activ pînă în ultimele zile ale vieții. Deși n-a ocupat o catedră universitară, naturaliști de seamă s-au mîndrit a fi fost discipolii săi, precum A. P. Alexi, Al. Procopianu-Procopovici, Iuliu Prodan, Julius Römer. Cei din urmă îl considera mentorul său și adăuga : **„Prietenia lui a fost pentru mine o grăitoare dovadă că pe culmile luminoase ale științei dispare și devine fără rost orice deosebire de vîrstă, de confesiune și de limbă."** Iar doctorul C. I. Istrati îl caracteriza pe „Moș Porcius", cum i se spunea la senectute, drept **„un bătrîn venerabil, modest, dar bătrîn muncitor în ale botanicii, autodidact care, ascultînd vocea inimii și înduioșat de măreția florei năsăudene din Nordul Transilvaniei, se dădu studiului celei mai gingașe ramuri a științelor naturale..."**

I.M. ȘTEFAN ■

■ La Viena au fost reluate negocierile pentru adoptarea de noi măsuri de întărire a încrederii și securității în Europa, la care participă cele 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki, și negocierile privind forțele armate și armamentele convenționale din Europa, între statele participante la Tratatul de la Varșovia și cele membre ale NATO. Negocierile sînt chemate să adopte un complex de măsuri concrete de natură să ducă la creșterea securității, încrederii și cooperării într-o Europă în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber, la adăpost de orice amenințare la adresa independenței și suveranității sale. România, care participă la negocieri în spiritul poziției sale de principiu, al considerentelor și propunerilor președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele dezarmării, încrederii și securității pe continentul european, prezentate la deschiderea celor două noi foruri de negocieri multilaterale, își aduce o contribuție constructivă, larg apreciată, la procesul negocierilor. Această a doua rundă a negocierilor de la Viena este prevăzută să se încheie la 14 iulie 1989.

■ În Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Muncitoresc Unit Polonez se relevă că perioada de după Congresul al X-lea al PMUP a fost marcată de profunde prefaceri survenite în viața de stat, socială și economică a Poloniei. Documentul relevă, de asemenea, existența a numeroase dificultăți economice, a dezechilibrului și a unei înalte rate a inflației, arătînd că nu poate fi așteptată o ameliorare rapidă a problemei datoriilor externe. În raport se spune că PMUP leagă perspectivele socialismului în Polonia de existența unui stat puternic și bine organizat, de dezvoltarea autoconducerii. P M U P va lupta pentru dezvoltarea diferitelor forme de autoconducere, pentru restabilirea echilibrului economic, pentru instaurarea unui regim de economii și de eficiență ca modalități de eliminare a inflației, pentru un spirit activ în Europa și pe plan mondial, pentru acțiuni în favoarea securității și suveranității Poloniei, a tendințelor spre destindere și dezarmare.

■ De la cosmodromul Cape Canaveral a fost lansată naveta spațială americană „Atlantis", avînd la bord un echipaj alcătuit din cinci astronauți. De la bordul navetei spațiale a fost lansată în direcția planetei Venus sonda cosmică „Magellan". Sonda urmează să se plaseze pe orbita planetei Venus în august 1990 și va putea cartografia aproximativ 90 la sută din suprafața planetei.

■ Secretarul general al ONU Perez de Cuellar, l-a convocat pe ambasadorul sud-african la Națiunile Unite și a cerut ca guvernul de la Pretoria să-și retragă forțele sale armate dislocate în Namibia. Totodată, Perez de Cuellar a cerut ca regimul sud-african să adopte măsurile necesare „pentru a modera și controla activitatea poliției sud-africane în acest teritoriu".

■ Expediția formată din exploratori polari din șapte țări care, pornind de pe teritoriul Canadei, intenționează să ajungă pe jos la Polul Nord a parcurs peste 450 de mile. Legătura prin radio cu expediția a fost restabilită, și astfel un avion a putut parașuta alimente și alte materiale de primă necesitate. La începutul călătoriei temperatura aerului a fost de minus 50 de grade Celsius ; în prezent ea este în jur de minus 15 grade. **ION CODRU** ■

Comentariul săptămînii

A treia opțiune zero

Demersurile și eforturile de tot felul în scopul ajungerii la înțelegeri privind eliminarea totală din Europa a unor categorii de arme nucleare s-au numit „opțiuni zero". Prima și cea de-a doua opțiune zero s-au concretizat prin încheierea Tratatului sovieto-american de eliminare a rachetelor intermediare din Europa (cu cele două componente : rachete cu rază medie și rachetele cu rază mai scurtă de acțiune). În afara acestui acord (numit, pe scurt, Tratatul INF) au rămas, printre altele, după cum se știe, rachetele cu rază scurtă de acțiune (pînă în 500 de kilometri), cunoscute și sub denumirea de rachete nucleare tactice. Nu de mult (la 12 aprilie a.c.), statele participante la Tratatul de la Varșovia au făcut țărilor NATO propunerea de a începe negocieri vizînd reducerea și eliminarea rachetelor nucleare tactice din Europa, cu alte cuvinte, înfăptuirea celei de-a treia opțiuni zero.

Însă în cadrul alianței nord-atlantice pozițiile țărilor membre cu privire la rachetele nucleare cu rază scurtă de acțiune sînt divergente. Statele Unite, sprijinite de Marea Britanie, se pronunță pentru includerea rachetelor tactice ale NATO în procesul general de modernizare nucleară. De modernizare ne-am ocupat pe larg altă dată. Reamintim doar cîteva detalii care se referă la rachetele nucleare tactice din Europa (modernizarea — realizată, în curs de desfășurare sau numai preconizată — cuprinde în sfera ei tot ce nu e interzis prin Tratatul INF). Dezafectarea acestor rachete, în marea lor majoritate rachete americane de tip „Lance", ar urma să se producă în 1995 și deci eventuala lor înlocuire cu rachete perfecționate ar putea să înceapă abia în 1996. Însă Statele Unite și Marea Britanie insistă ca înlocuirea să se facă chiar acum, pentru ca NATO să dispună de „forțe nucleare diversificate, flexibile și modernizate", pentru a menține „credibilitatea descurajării". Se are în vedere, desigur, compensarea forței rachetelor cu rază medie eliminate prin Tratatul sovieto-american. Modernizarea ar urma să se realizeze atît prin sporirea razei de acțiune de la 120 la 450 de kilometri, cît și prin înlocuirea focoaselor nucleare cu altele, mult mai distrugătoare.

Principalul adversar al tezei americano-britanice „modernizare acum" este R.F.G., sprijinită de Belgia, Danemarca, Norvegia, Spania, Turcia, Italia și Grecia. Guvernul vest-german invocă drept argument în primul rînd poziția geografică specifică a țării : RFG ar urma să fie, datorită acestei poziții, primul și cel mai mare depozitar al rachetelor modernizate și, implicit, prima țintă a unei eventuale riposte. În al doilea rînd, se subliniază că modernizarea rachetelor nucleare tactice contravine spiritului Tratatului INF și nu va face decît să accelereze cursa înarmărilor. Observatorii văd în poziția RFG și a celorlalte țări care o sprijină și înțelegerea faptului că Tratatul INF reprezintă un pas foarte mic pe calea dezarmării nucleare și că deci eforturile trebuie continuate iar rezultatele de pînă acum mult amplificate în cadrul unui concept amplu și global de dezarmare. În sfîrșit, pentru explicarea poziției RFG trebuie avute în vedere și considerente de ordin electoral (în toamna lui 1990 vor avea loc alegeri legislative federale). Într-o recentă declarație oficială, guvernul RFG și-a reafirmat poziția potrivit căreia, în problema modernizării rachetelor tactice, NATO nu trebuie să adopte o hotărîre înainte de 1992 ; în același timp, guvernul vest-german a arătat că Alianța nord-atlantică trebuie să se pronunțe pentru începerea „în curînd" de negocieri între statele NATO și cele participante la Tratatul de la Varșovia asupra rachetelor cu rază scurtă de acțiune în scopul formulat de Alianța atlantică în 1987 la Reykjavik și în 1988 la Bruxelles (de a stabili plafoane la un nivel cît mai scăzut). Acest punct de vedere se înscrie, evident, pe coordonatele celei de-a treia opțiuni zero. Presa vest-europeană a arătat că este pentru prima dată cînd RFG ia cu totul altă poziție decît SUA, „aliatul și protectorul tradițional al Bonn-ului", exprimînd opinia că după această „frondă" vest-germană, NATO nu va mai fi la fel ca înainte, indiferent de viitoarele compromisuri în cadrul Alianței atlantice.

ION D. GOIA ■

Descoperirea focului

Focul de tabără „atît de bun și cald", care luminează cu flăcările sale vioale este cu mult mai „bătrîn" decît se credea. Potrivit unui articol publicat în revista științifică britanică „Nature", în Africa de Sud s-au descoperit urme ale unui asemenea foc care datează de peste un milion de ani.

Ca de obicei, cercetătorii urmăreau cu totul altceva și descoperirea a venit întîmplător: pe cînd Andrew Sillen și C. K. Brain făceau săpături în renumita grotă de la Swartkrans, cam la 50 kilometri la vest de Pretoria. Pe aceste locuri au fost găsite, de-a lungul timpului, pe lîngă numeroase unelte din piatră cioplită, și fragmente ale unor schelete de Australopithecus robustus și de Homo erectus. De această dată, Sillen și Brain au scos la iveală oase de antilopă, de babuini și zebre, care, cu toate că erau fosilizate, și-au dezvăluit secretul : faptul că au fost arse la un foc de tabără în urmă cu între 1,2 și 1,5 milioane de ani.

O adevărată revoluție, pentru că urmele celui mai vechi foc aprins în mod voit de om fuseseră identificate în Europa, ca datînd din urmă cu 400 000 de ani. Henry de Lumley, director la „Muzeul Omului" a descoperit, împreună cu echipa sa, în zona Terra Amata, din apropiere de Nisa, mai multe vetre de foc create de om. Datînd din urmă cu 380 000 de ani, ele au fost produse de Homo erectus.

Descoperirea oaselor arse din grota de la Swartkrans face ca vîrsta descoperirii focului să fie de două-trei ori mai mare decît se presupunea. Firește, cercetătorii din Africa de Sud nu au scos la lumina zilei veritabile vetre de foc, cum sînt cele de la Terra Amata. Însă, dacă această descoperire va fi confirmată și de alte fapte și dovezi, atunci înseamnă că omul abia învățase să meargă în poziție verticală cînd a și început să folosească focul pentru a-și pregăti hrana, a se apăra de animalele sălbatice, a se încălzi în eforturile sale de a supraviețui în condiții de climă mai rece și a asigura lumină în grotele unde, mai tîrziu, își va demonstra și darurile sale artistice. „Dar, tot în jurul focurilor, vînătorii puteau probabil, seara, să-și povestească isprăvile, să discute amănunte privind vînătoarea de a doua zi, să evoce amintiri, să inventeze eroi fabuloși. Astfel s-au întărit legăturile care-i uneau în familii și triburi. În jurul focului, tradițiile comune l-au apropiat pe oameni, le-au dat posibilitatea de a-și transmite tehnicile, cunoștințele", spune Henry de Lumley. Dacă oasele din grota Swartkrans au fost într-adevăr arse la un foc aprins și întreținut de Homo erectus, atunci cultura are deja peste un milion de ani. Pentru că focul a produs cultura.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Fuziunea liniștită

La sfîrșitul lunii martie, doi oameni de știință, americanul Stanley Pons de la Universitatea Brigham Young (Utah) și englezul Martin Fleischmann de la Universitatea din Southampton anunțau o descoperire ale cărei consecințe pentru viitorul umanității sînt incomensurabile. Cei doi au afirmat că au reușit să obțină fuziunea nucleară la temperatura camerei, efectuînd o simplă electroliză cu apă grea prin intermediul electrozilor de paladiu și platină. Atunci cînd este generat un curent electric, atomii de deuteriu se concentrează în jurul electrodului de paladiu acționînd împotriva forțelor electromagnetice care încearcă să-i separe pînă în momentul în care masa lor este suficient de mare pentru declanșarea fuziunii, moment semnalat de apariția energiei calorice și a neutronilor rapizi. Pentru fiecare watt utilizat la alimentarea experienței s-au obținut 4 watt. După șocul provocat în lumea științei de acest anunț care, validat, ar însemna să schimbe fundamental datele problemei energetice pe Terra sub toate aspectele, a urmat un scepticism general. Cum e posibil ca printr-o banală electroliză, chiar dacă cu apă grea, să fie descoperit secretul funcționării infinite a Soarelui și stelelor ? Cum este posibilă o fuziune liniștită cînd se cunoaște că doar în cadrul bombei cu hidrogen ea este posibilă, dar într-o formă necontrolată și cumplit de agresivă ?

În urma testelor efectuate la o universitate din Texas, rezultatele lui Pons și Fleischmann au fost confirmate. La Washington s-a procedat la o experiență similară anunțîndu-se detectarea indiciilor unei posibile fuziuni nucleare. În U.R.S.S., profesorul Runar Kuzmin cel care în 1982 a pus bazele teoretice ale fuziunii nucleare, a ajuns la rezultatele prezentate de inventatori. După cum anunță agenția TASS, omul de știință sovietic împreună cu doi colaboratori au efectuat aproximativ 20 de experiențe care au confirmat posibilitatea fuziunii nucleare la temperaturi joase. Arătînd că experiențele sînt extrem de simple, el a precizat că a fost folosit un vas cu capacitatea de 1,5 litri în care s-a turnat un pahar cu apă grea — în ale cărei molecule atomii de hidrogen sînt înlocuiți cu izotopul acestuia, deuteriul — adăugîndu-se apoi sare de bucătărie. Electrozii au fost inițial din titan și paladiu, apoi ambii din titan. Prin electrozi a fost trimis un curent cu intensitate variabilă S-a produs o încălzire a apei pînă la punctul de fierbere și, cu ajutorul unui detector, s-a depistat o eliberare rapidă de neutroni, de 3—5 ori mai mare decît nivelul de fond obișnuit. Tocmai datorită eliminării de neutroni se poate afirma cu încredere că are loc, într-adevăr, reacția de sinteză nucleară, a arătat savantul sovietic care a precizat că acest procedeu va putea fi folosit drept sursă de energie numai după efectuarea unor experiențe pentru înțelegerea mecanismului fizic și fizico-chimic al reacției și pentru rezolvarea unor probleme tehnologice. Academicianul sovietic Anatoli Logunov, rectorul Universității din Moscova a declarat că va iniția un amplu program de cercetări fundamentale în acest atît de promițător domeniu.

Între timp, la centrul de cultură științifică „Ettore Majorana" din localitatea siciliană Erice s-a desfășurat primul seminar consacrat fuziunii nucleare la rece la care au fost invitați să participe și cei doi inventatori. Fleischmann a precizat că fuziunea la rece — în fond o inepuizabilă sursă de energie — este absolut inofensivă, nu prezintă deci nici cel mai mic risc, dar va putea fi utilizată la scară largă peste 10—20 de ani. Reprezentanții societății americane Westinghouse, a cărei tehnologie nucleară a fost adoptată la construirea a 177 de centrale nucleare din întreaga lume — aproape jumătate din totalul mondial — s-au dovedit mai circumspecți, oferind o marjă de 20—30 de ani pentru finalizarea unui sistem utilizabil pe scară largă.

Deocamdată un alt om de știință american, Steven Jones de la Universitatea Provo din Utah, care le reproșează celor doi inventatori că au întrerupt colaborarea cu el pentru a-și atribui meritele, a anunțat că va repeta experiența sa în laboratorul din Gran Sasso, de lîngă Bologhia în colaborare cu Institutul italian de fizică nucleară. El a afirmat că apropierea munților Apenini constituie un paravan ideal pentru radiațiile cosmice care pot influența experiența, asigurîndu-se astfel reducerea la minimum a posibilităților de eroare datorate mediului.

IOAN ROȘCA ■

Or fi părut englezii de mai sus niște inși ciudați, dar, cînd s-a aflat că ciudățenia lor e aducătoare de bani, tot mai mulți i-au privit cu interes.

Primul, doctorul Roy Sawyer, are pasiunea lipitorilor. Certificînd cu mijloacele științei moderne calități pe care tradiția le recunoștea acestor dizgrațioase viețuitoare, numitul doctor și-a întemeiat o prosperă companie, „Biopharm Limited" și, cu reclama de rigoare, vinde lipitori pentru diferite scopuri medicale sau „produse de la lipitoare" și investiția se arată mai mult decît rentabilă.

Cam în același fel de ape s-a scăldat și Ken Richards. Numai că, vedeți fotografia a doua, ciudățenia lui e racul. Autor de scenarii și filme, n-a fost lipsit nici de simț practic. Pe seama respectivei vietăți, dispărută în Anglia pe la 1850, în urma unei epidemii, scenaristul a pus la cale o afacere ca-n filme : la ferma sa din Dorset a început să crească raci aduși din Suedia. Ferma se dezvoltă, racul se caută, chiar și la export, apar prozeliți, domnul Richards devine președintele Asociației britanice de comercializare a racului, iar cifra sa de afaceri în 18 luni ajunge la un milion de lire sterline.

Cînd ai idei și racul te duce înainte.

„Daymio"

Grație scriitorului James Clavell zeci de milioane de oameni au putut pătrunde în mirifica lume a samurailor și shogunilor, luînd cunoștință despre ancestralele obiceiuri japoneze. Mai puține lucruri se cunosc despre „daymio". Cuvîntul, în japoneză, este o îmbinare dintre noțiunile „mare" și „nume", referindu-se la puternicile familii provinciale apărute la sfîrșitul secolului al 12-lea, adevărați patroni, dar și practicanți ai artelor. Timp de aproape 700 de ani „daymio" au fost un factor polarizant al vieții Japoniei. La National Gallery din Washington a fost prezentată o interesantă expoziție pe această temă. Au fost necesari 6 ani pentru a reuni exponatele, meritul principal aparținîndu-i lui Yoshiaki Shimizu, profesor de artă la Universitatea Princeton, fost curator de artă japoneză la galeriile Fyeer. El s-a adresat agenției japoneze pentru afaceri culturale care are rolul de a înregistra și conserva comorile naționale, dar, culmea, nu și de a promova moartea lor în lume. Piesele reperate în colecții particulare și muzee n-au putut fi expuse pînă nu s-au dat garanții că se va asigura o ventilație corespunzătoare fiecărui exponat, iar lumina va fi redusă la minimum. Obiectele nu au fost expuse mai mult de 4—6 săptămîni, fiind înlocuite prin rotație. Expoziția a avut două teme : „bu" — arta războiului și „bun" — arta păcii, dar în multe cazuri s-a constatat o interferență între cele două teme.

Departe de a-și epuiza tainele, Japonia rămîne, vorba scriitorului, un miracol.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Wilhelm König: „Am dobîndit o simpatie deosebită pentru România şi pentru limba română!“

Scriitorul Wilhelm König e unul din numele de rezonanţă ale generaţiei sale. Poet, prozator şi dramaturg, scriind atit în germana literară cît şi în dialect, autor a peste 12 volume, în literatura sa el abordează realitatea direct, cu curaj bărbătesc, cu moralitate aspră, şocantă. Editor şi redactor şef al revistei literare în dialect „Schwädds“, Wilhelm König crede în puterile mirabile de adevăr şi măiestrie ale limbii şi gîndirii poporului său. Cu un autentic sentiment al istoriei, şvabul acesta aparent tăcut, calm ca o apă adîncă, a dat glas celor mai puternice frămîntări ale eului său într-o trilogie romanescă, o amplă şi complexă frescă a satului german, în speţă a celui din părţile Württemberg-ului. Acest masiv epos al cărui erou, Karl Simpel, a fost calificat de către judecata criticii drept un Simplicimus Simplicissimus, sau un Till Eulenspiegel — şvab, se constituie într-un dramatic rechizitoriu asupra fenomenelor social-politice din Germania, premergătoare celei de a doua conflagraţii mondiale şi în timpul războiului, reflectate în viaţa unei colectivităţi tărăneşti din Württemberg. L-am văzut pe Wilhelm König la Cluj-Napoca, în România, ca oaspete al Uniunii Scriitorilor. I-am revăzut apoi la el acasă, chiar pe ţarina părintească, marcat de impresiile vii, de întîlnirile şi convorbirile interesante purtate cu colegii săi scriitori din România.

— Stimate Wilhelm König ne-aţi vizitat de curînd ţara. Ce a însemnat pentru D-voastră primul contact cu România şi literatura română ?

— Mai întîi doresc să mulţumesc pentru primirea atît de prietenească şi caldă care mi s-a făcut în ţara D-voastră, pentru atmosfera colegială de care ne-am bucurat în timpul celor zece zile cît a durat călătoria. Ghidul nostru la Bucureşti şi apoi de-a lungul drumului pînă la Arad a fost Elvira Ivaşcu. Ei îi datorăm deosebită mulţumire. Am fost împreună cu soţia mea, noi am călătorit cu autoturismul peste 4 000 de kilometri, dus şi întors. Primirea prietenească a început chiar de la graniţă, la punctul de frontieră Borş : am fost salutaţi solemn de un ofiţer de grăniceri cu mîna la chipiu, atît ca bunvenit cît şi ca bunrămas. Astfel de gesturi sînt neobişnuite la noi şi exprimă înalta preţuire de care se bucură literatura, literaţii şi mai ales scriitorii. E o impresie care nu se uită. Mi-a mai rămas din România o convingere pe care am adus-o cu mine acasă şi anume că acolo literatura şi oamenii de condei aparţin societăţii, că acolo literatura e angrenată în viaţă : este utilizată în scopul dezvoltării societăţii şi e pusă deci în slujba evoluţiei. Probabil, acest fapt are pilde bune în istorie. Literatura română trebuie să fi fost o literatură care a slujit poporul, iar scriitorii români cred că s-au simţit mereu glasuri ale poporului lor. Dincolo de aceasta : România e o ţară complexă, cu un cadru natural intact, aşa am putut observa nemijlocit, deoarece am călătorit cu autoturismul.

— Aţi purtat numeroase discuţii cu autori români. Ce anume v-a rămas în amintire din aceste schimburi de idei ?

— Spre a da nume exacte : totul a început la Cluj-Napoca. Aici l-am cunoscut la Editura Dacia pe cunoscutul prozator Vasile Rebreanu, cît şi pe poeta Doina Cetea. Mai tîrziu am făcut cunoştinţă şi cu poetul Miron Scorobete. La început pronunţia numelor mi-a creat dificultăţi. Totuşi, a mers din ce în ce mai bine, poate şi pentru că am dobîndit o simpatie deosebită pentru România şi pentru limba română ! Nu pot să omit, firesc, fiind vorba de Cluj-Napoca, numele D-voastră, Mircea Vaida, care într-o frumoasă după-amiază ne-aţi condus în mirificii Munţi Apuseni, locuri strînse legate de lupta pentru libertate socială şi politică a poporului român.

În fine — Bucureştiul : mai întîi l-am întîlnit pe secretarul Uniunii Scriitorilor — Ion Hobana. Au urmat Marin Sorescu, redactor şef al revistei **Ramuri** şi Romul Munteanu, directorul Editurii **Univers**. Desigur, nu-l pot uita nici pe Corneliu Leu, redactor-şef adjunct al revistei **Contemporanul**. Într-o după-amiază am fost invitaţii Editurii Kriterion. Hedi Hauser ne-a descris activitatea extrem de bogată a editurii. La Casa Scriitorilor a avut loc şi o foarte plăcută întîlnire cu o parte a redacţiei revistei **Neue Literatur**. Toţi colegii scriitori pe care i-am întîlnit în România ne-au impresionat prin înaltul lor nivel intelectual şi în acelaşi timp prin conduită şi bune maniere. Am avut revelaţia că orizontul germanic, prin clasicii noştri, mai cu seamă prin Goethe şi Schiller, au încă un ecou extrem de actual. Aceste adevăruri mi-au întărit convingerea că scriitorii sînt, în cele din urmă, cei mai buni ambasadori.

— Tematica şi universul tărănesc au o veche tradiţie în literatura română. Care e situaţia în R.F. Germania, sau mai concret, în preocupările D-voastră de prozator ?

— În cazul meu, personal, lucrurile se prezintă astfel : eu mă trag dintr-o familie de ţărani din mediul de proletariat sătesc, cu o veche istorie în părţile din centrul Württembergului. Strămoşii mei sînt amintiţi în protocoalele sălilor de tortură ale oraşului Tübingen, în 1514 : precum că ei au fost „interogaţi prin tortură“, deoarece se ridicaseră împotriva autorităţilor. Aşa se face că eu nu descriu în scrisul meu decît probleme proprii, fapte care mă privesc pe mine, familia mea şi clasa mea. Între timp lucrurile s-au îmbunătăţit mult, nu însă într-atît încît să putem privi cu mulţumire în trecut şi să spunem : sîntem satisfăcuţi, vechile istorii sînt depăşite.

Prin alte cuvinte, scrisul meu se inspiră mereu din problematica muncitorimii şi ţărănimii. În general, tematica tărănească ocupă un rol neînsemnat în R.F. Germania, pornind chiar de la situaţia că avem acum alţi ţărani, alte sate. Totul e industrializat iar satele au devenit mici oraşele. Este altfel decît în România, aşa încît scriitorul care n-a crescut în satul adevărat, nu a trăit în adevăratul mediu tărănesc, nu poate întreprinde nimic în acest sens. Noi, în R.F. Germania avem aproape în totalitate doar o literatură citadină ; totul este, în esenţă ipotetic, se petrece deasupra capetelor noastre, iar marile artere de circulaţie se desprind de simplitatea vieţii obişnuite, căutînd răspunsuri prin industrializare, în afară ! Altfel spus, se caută mereu în depărtare, în loc să se cerceteze ceea ce se află în imediata apropiere.

Că vrem, că nu vrem : trebuie să ne reîntoarcem spre noi înşine. Chiar dacă asta se va întîmpla abia după anul 2000 !

— Cum vedeţi în perspectiva viitorului posibilităţile colaborării între scriitorii români şi cei din R.F. Germania ?

— O, desigur există multiple posibilităţi ! Tocmai în ceea ce priveşte apropierea dintre cotidian şi istorie, noi, cei din R.F. Germania, putem învăţa de la România şi de la colegii scriitori români. Noi trebuie, de asemenea, să luăm asupra noastră o mai mare răspundere, să vrem să ne asumăm răspunderea aşa încît această asumare să ne fie recunoscută.

Pe scala altitudinii la care sînt cotate în ţara noastră profesiile, profesia de scriitor se află foarte jos. Aceasta nu e bine, pentru nimeni, nici pentru scriitori, nici pentru ţară.

În acest domeniu e necesar să învăţăm încă mult de la D-voastră.

— Vreţi să exemplificaţi cu unele fapte concrete ideea colaborării literare şi culturale ?...

Pentru mine personal, în acest sens s-a înfăptuit deja mult. Îmi va apare un roman, primul volum al unei trilogii, tradusă în românește la Editura Dacia. Voi face tot ceea ce îmi stă în putinţă pentru concretizarea la noi a unor contacte pe un front cît mai vast : realizarea de invitaţii, într-un stadiu avansat se află organizarea în landul Baden-Württemberg a unei „Săptămîni româneşti“. Voi publica în revista mea, „Schwädds“, literatură română, desigur va precumpăni aspectul de grai şi dialect, acestea cunoscînd la noi o mare dezvoltare, bucurîndu-se de interes. Cu responsabilitate patriotică doresc să mă adresez compatrioţilor mei, scriitori, artişti, politicieni, apelînd la ei pentru schimburile pe linia limbii şi literaturii germane, cu România, în sensul unei colaborări paşnice, constructive.

Numai o astfel de conlucrare îi este şi aproapelui, în cazul de faţă părţii româneşti, utilă. Şi eu doresc să fiu un prieten al poporului român, avînd totodată conştiinţa propriei mele patrii. Cu mîndrie, dar deopotrivă cu dorinţa de a asimila cunoştinţe, de a învăţa.

MIRCEA VAIDA ■

Dans pe frînghie

1

cel care astfel
se lasă în nădejdea zilelor, ce
încă nici măcar nu sînt în calendar
acela va clădi şi pe promisiunile
între care se întinde frînghia

2

cel care te vede astfel
pe frînghie între
aripile mute ale nopţii
acela gîndeşte : tu
eşti obişnuit

dar adu-ţi aminte :
atunci cînd vei cădea, vei cădea
dincolo de cele obişnuite

În realitate

cu realitatea
lucrurile nu stau în realitate
chiar rău

depinde decuseara
cum va arăta ziua ce va veni
dar acum deja fiecare
şi-a trăit experienţele

temerile
se dovedesc deseori neîntemeiate
la reuşita unei zile contribuie
toate zilele şi o seară
rareori vine singură

pînă la amiază poţi privi atunci mai departe
ochiul cu conul său de lumină cutreieră
cîmpia marcată

deja prin această mişcare
mulţi şi-au îndeplinit truda zilei —
seara îşi găsesc în tihnă liniştea

cei născuţi înainte de vreme — cei veniţi prea tîrziu
chiar şi poimîine neaşteptaţi de nimeni
şi ieri deja alungaţi de toţi
oamenii de azi oamenii din oamenii aceştia

care se află la capătul mai lung al pîrghiei
dar nu pleacă la timp
atunci cînd pendulul
bate înspre ei.

Meniul şi caloriile

Meniul, pe care îl fac gospodinele, nu este o treabă uşoară, iar dacă lipsesc diferitele aparate casnice, care să le uşureze munca, el devine mai greu şi uneori chiar agasant. Se pare însă că medicii specialişti sînt de altă părere recomandînd această activitate manuală ca un mijloc excelent de slăbire, putîndu-se, în acest mod să se ardă caloriile în exces. Astfel în fiecare minut se consumă la : făcutul patului 5,4 calorii, lustruitul parchetului 4,8 — spălatul pe jos 3,6 — spălatul ferestrelor şi uşilor 3 — întinderea rufelor 4,5 — curăţatul cartofilor 2,9 — măturat 1,7 — cusutul la maşina obişnuită 1,8. De menţionat mai este şi faptul că pentru a se slăbi cu 500 grame trebuie să se consume 3 500 calorii.

Ferofluide

Ferofluidele sînt lichide care în prezenţa unui cîmp magnetic se magnetizează, ca o simplă bară de fier. Combinarea proprietăţilor fluidelor cu cele magnetice dau naştere la fenomene cu totul neobişnuite. Un astfel de fluid este cel format din particule de magnetită, un amestec de oxizi de fier, divizate fin şi aflate în suspensie în gaz lampant. Cînd se aplică un cîmp magnetic, în interiorul ferofluidului apare o forţă. Ea poate fi pusă în evidenţă, în mod spectaculos, scufundînd o tijă metalică

BREVIAR

într-un recipient puţin adînc umplut cu fluid magnetic. Cînd prin tijă trece un curent continuu fluidul formează pe ea un menisc concav simetric, larg la bază, iar în vîrf, lung şi subţire. Prima aplicaţie a acestor fluide a fost punerea la punct a unor garnituri aşezate între arborele ce se roteşte şi structura ce îl suportă. Garnitura, compusă din cîteva picături de ferofluid şi un magnet permanent cilindric, este aşezată ca un colier în jurul arborelui, reducînd frecarea acestuia. Ferofluidul mai poate constitui o barieră între atmosferă şi vidul din interiorul cuptoarelor în care sînt fabricate cristale speciale de siliciu, sau poate fi folosit la trierea diamanţilor din nisipuri, caz în care joacă rolul lichidului de flotaţie, utilizat în minerit. Se mai preconizează folosirea lui la capetele de citire şi scriere, la calculatoarele cu disc, la separarea deşeurilor feroase şi neferoase de alte produse, în vederea refolosirii lor în industrie. Interesant este şi faptul că la un prag de tensiune al cîmpului magnetic ferofluidul trece din starea lichidă în cea de pastă sau solidă.

AUREL DIANU ■

Universul muzicii

● A început febra concursului de muzică uşoară MAMAIA '89. În zilele de 8, 9, 10, 11 mai, la sala „Victoria“ (nr. 174) a teatrului „Tănase“ au avut loc primele două etape pentru soliştii vocali de muzică uşoară, astfel : etapa I — cu acompaniament la pian, etapa a II-a cu acompaniament orchestral. Limita de vîrstă a celor înscrişi : 28 de ani. Acum se cern talentele care vor păşi la vară pe scena marelui concurs. În afara celebrităţii mult rîvnite, concurenţii care vor ajunge în faza finală vor dobîndi şi o răsplată materială după cum urmează : „Marele premiu MAMAIA '89“ — 8 000 lei (în obiecte), „Premiul I“ — 6 000 lei (în obiecte), „Premiul II“ — 4 000 lei (în obiecte), „Premiul III“ — 3 000 lei (în obiecte), două premii speciale ale juriului — 6 000 lei valoare totală (în obiecte).

● O mare surpriză este prezenţa, anul acesta, în concursul „Eurovision“, a pilotului de formula 1, Nino de Angelo, cu cîntecul „Flieger“. Este acesta semnul unui abandon definitiv al curselor care i-au adus atîta faimă, la volanul bolidului său „Opel Lotus“ (270 km/h), sau este o simplă încercare ? Nu se ştie încă. Oricum succesul este asigurat. De Angelo avîndu-l „copilot“ pe DIETER BOHLEN, cel care îi compune cîntecele.

● Constultînd topurile internaţionale ai muzicii pop, constatăm o invazie de nume celebre. Iată şi noutăţile pe care le lansează : „You got it“ — ROY ORBISON, „Downtown '88“ — PETULA CLARK, „The Lover in me“ — SHEENA EASTON, „This time I know...“ — DONNA SUMMER, „My Heart can't tell“ — ROD STEWART, „Town of plenty“ — ELTON JOHN.

● Continuă campania împotriva drogului, la care s-au alăturat trupe grele ale muzicii rock. În curînd va avea loc pe stadionul „Olympia“ din Los Angeles un mare concert „Antidrog“ la care participă VAN HALEN şi DEEP PURPLE.

MIRCEA ZANE ■

Examen total

la RUGBY

Stejarul și trandafirul

Florică Murariu, **căpitanul naționalei de rugby (66 de jocuri în 14 ani sub „tricolor"), „propulsat", asemenea întregii echipe, de victoria recentă asupra Italiei spre una posibilă asupra Angliei...**

Fotografie de AUREL NEAGU ■

Meciul de rugby dintre reprezentativele României și Angliei este important prin faptul că are loc. Inventatori ai jocului cu balonul oval, autori ai regulamentului și mîndri pînă peste poate de tabieturile lor sportive, britanicii n-au acceptat multă vreme să-și deschidă buturile și spre echipele de pe continent. Turneul celor cinci națiuni a însemnat, de fapt, o primă concesie, prin admiterea echipei Franței în întrecerea „autarhică" a celor patru reprezentative din insulă. Dar accesul în „clubul" tipic englezesc a rămas pe mai departe o problemă de privilegiu. Pînă cînd, în fața evidenței, ca și a pericolului unui nefast izolaționism, mult prea conservatorii britanici au acceptat o nouă deschidere, timidă dar importantă, prin convenția unor meciuri-test pe care cele patru să le dispute succesiv și alternativ (acasă-deplasare), cu echipa României. Cu la fel de cunoscuta rigoare și punctualitate britanică, respectiva convenție se derulează ireproșabil, acum ajungîndu-se la episodul prezenței Angliei la București. Față de contextul schițat mai sus, evenimentul este cu adevărat remarcabil, puține fiind țările lumii care se pot mîndri cu sau pot spera la vizita reprezentanților „tradafirului". De aceea, ce trebuie respectat este însuși evenimentul pe care sportivii noștri cu frunza de stejar pe piept îl pot onora numai printr-o evoluție care să autentifice și să îndreptățească stima pe care și-au cîștigat-o în fața britanicilor. În sens strict sportiv este o revanșă a partidei de acum patru ani, cînd Anglia ne-a învins cu 22—15. O revanșă ce se dispută acum, după ce România a învins Țara Galilor pe terenul acesteia și după ce Anglia a învins categoric Franța. Adunînd și trăgînd linie (după ce socotim inclusiv meciul dintre echipele de tineret ce se va desfășura în deschidere), avem de-a face cu un examen total al rugby-ului românesc — dintr-o posibilă victorie alimentîndu-ne multă vreme prestigiul și renumele. De aceea sperăm că stejarii vor rămîne în picioare chiar de vor fi zgîriați de spinii trandafirilor...

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

P.S. „Un astfel de meci ar merita să se desfășoare pe un gazon englezesc !" este părerea fostului internațional Radu Ionescu, **șeful complexului sportiv din Ghencea. Și n-o spune din complezență, ci animat de dorința implicării echipei sale de gospodari (care pregătește de fiecare dată impecabil terenul pentru întîlnirile fotbaliștilor) în amenajarea gazonului de pe „23 August". „O victorie acasă la noi dar pe un gazon ca al lor ar fi cît se poate de frumoasă", completează din mers administratorul celor mai titrate fire de iarbă de pe stadioanele noastre.**

La FOTBAL un Everest cu două vîrfuri

Deocamdată, Naționala

Să facem o breșă în frenezia care crește pe zi ce trece ducîndu-ne cu gîndul la Barcelona și să privim cu mai multă atenție evenimentul fotbalistic, mai apropiat în timp și spațiu, al jocului național cu echipa Bulgariei. Fiind meciul care urmează, este și cel mai greu — echipa națională fiind aceea care, deocamdată, are nevoie de o stare de spirit propice victoriei. Grijile antrenorului Jenei nu se referă, în această perioadă, la „pregătirea ori valoarea jucătorilor, ci la afectivitatea, interesul și concentrarea cu care trebuie să privească acest joc, foarte important pentru obținerea calificării". Este de înțeles că un rezultat bun în meciul cu Bulgaria ar așterne o atmosferă favorabilă și pentru marea finală de la Barcelona, creînd un context de calm și încredere absolut necesar moralului acelor jucători ce vor fi prezenți pe ambele fronturi. Inevitabil stresați în ultima perioadă

Reintră Marius Lăcătuș, al doilea joc sub culorile naționalei în această primăvară — jucător a cărui absență din echipă îi face mai pregnantă valoarea individuală, după cum prezența lui în teren potențează substanțial valoarea echipei.

(cu 8 jocuri în 32 de zile), dar eliberați oarecum de presiunea campionatului, jucătorii steliști pot găsi resurse de răbdare și prospețime pentru încă zece zile „de foc", întrucît, după cucerirea acestui Everest cu două vîrfuri, deci după succesele cu Bulgaria și A.C. Milan nu prea le-ar mai rămîne de făcut, nu-i așa ?, decît să-și consume în liniște gloria. Atît le cerem : zece zile de maximă concentrare la treaba pe care o au de făcut în numele prestigiului sportului nostru ; dup'aia e chiar treaba lor...

Lotul național s-a reunit ieri și s-a îmbarcat pentru Bistrița, unde-și strînge rîndurile sub oblăduirea, benefică în atîtea rînduri, a ambianței unor oameni și locuri primitoare. Singura noutate ar fi reconvocarea lui Balint, datorată izbînzilor sale din finalurile unor meciuri recente. Luni tricolorii vor reveni în București, iar jocul se va disputa miercuri, pe stadionul „Steaua", sub conducerea arbitrului sovietic Husainov. **(O. Știre)**

O cursă tip „Oxford—Cambrigde" pe Lacul Tei ! Deocamdată, un început timid, dar noua Dîmbovița, ce defilează chiar printre Politehnică și Complexul din Regie, oferă condiții pentru o astfel de întrecere, care ar intra rapid în tradiția universitară a Capitalei.

Mens sana in corpore sano

TEI-ul și ecuația sportului

Duminică dimineața, Complexul cultural-sportiv studențesc Tei a găzduit o amplă manifestare cultural-sportivă dedicată celei de-a 45-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă și Congresului al XIV-lea al P.C.R. Organizată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar București și beneficiind de sprijinul direct al mai multor factori implicați în activitatea studențească, acțiunea a prilejuit o trecere în revistă a potențialului sportului universitar și un moment de bilanț al rezultatelor obținute de fiecare catedră de educație fizică și sport din institutele de învățămînt superior. De la bun început trebuie arătat că pregătirea fizică a studenților se desfășoară după un sistem nou de norme, gîndite și elaborate de Ministerul Educației și Învățămîntului, ce vizează o pregătire fizică specifică, funcție de profilul facultății. Practic se urmărește ca lecțiile de sport să se integreze perfect sistemului educațional, facilitînd studenților dobîndirea și perfecționarea unor aptitudini specifice meseriei alese. În termeni concreți, munca profesorilor de educație fizică se desfășoară în 33 de facultăți din 11 institute de învățămînt superior, angrenînd 95% din totalul celor 33.500 de studenți bucureșteni. Dincolo de imensul volum de muncă ce se ascunde în spatele acestor cifre, trebuie reținut excelentul procent de participare a studenților la activitatea de educație fizică, procent crescut cu 25% față de anul trecut. Detaliind această creștere a frecvenței la orele de educație fizică, apare limpede că ea se datorează atît inlocuirii în mentalitatea studenților a noțiunii de „educație fizică" cu cea de „cultură fizică" indispensabilă travaliului intelectual impus de cerințele învățămîntului modern cît și receptivității cadrelor didactice de specialitate față de preferințele și aptitudinile studenților.

Lector univ. Ioan Lador, șeful Comisiei sport din C.U.B. : „Festivitatea de astăzi a reunit un număr record de participanți care au marcat prin prezența lor începerea celei de-a VI-a ediții de vară a amplei competiții naționale „Daciada". Cu acest prilej au avut loc și finalele Campionatului republican universitar de tenis de cîmp — cîștigate în ordine de Centrele universitare București, Galați și Iași — și de sporturi nautice, concomitent cu finalele de atletism și badminton disputate la Timișoara și cele de orientare turistică de la Ploiești".

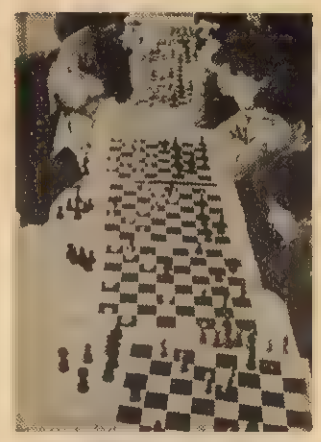

„Simultanul de șah acordat la 100 de mese de maestrul Gruia Călinescu și candidații de maestru Ștefan Baciu, Virgil Popescu, Liliana Mitescu și Mihai Panait confirmă popularitatea de care se bucură sportul minții în rîndul studenților, pe soare și pe ploaie, în sălile din cămine ori în ambianța reconfortantă a Complexului „Tei"» (asist. univ. Ana-Maria Răducanu, șeful Comisiei șah din C.U.B.).

Carmen Pascu ,studentă la Institutul de Construcții, vicepreședintă U.A.S.C. din C.U.B. : „Azi a fost un moment de sărbătoare a sportului studențesc, dar prezența noastră în Tei e permanentă, practicarea sportului fiind o prelungire firească a pregătirii noastre profesionale. Faptul că toți studenții pot practica în condiții bune sportul preferat se datorează și modului fructuos de colaborare a comisiilor sportive A.S.C., a subcomisiilor pe ramuri sportive și a șefilor de catedră. În definitiv, sportul e o muncă de echipă".

Conf. univ. Ion Bulugioiu, șeful Catedrei de educație fizică și sport din I.P.B. : „Și anul acesta institutul nostru a organizat finalele republicane la sporturi nautice, 200 de studenți participînd la cele 8 probe clasice plus cea de canoe 10+1, probă deosebit de spectaculoasă și îndrăgită de studenți. În C.U.B. sporturile nautice sînt la mare cinste datorită poate și profesorilor, toți fiind maeștri și maeștri emeriți ai sportului, cu merite deosebite în canotajul românesc. Pentru a atrage și mai mult studenții la practicarea canotajului, ne gîndim să organizăm întreceri de canoe 10+1 pe Dîmbovița, între Ciurel și Grozăvești. Nu credeți că ar fi interesant ?"

Constantinescu Mihnea, șeful Comisiei culturale din C.U.B. : „La sărbătoarea de azi nu puteau lipsi muzica și dansul, așa că spectacolul susținut de formațiile laureate la cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului Artei și Creației Studențești a fost binevenit. Alături de formațiile de dans modern Studio 24, Stil și Swing sau de cele de muzică ușoară Total și Crepuscul, au fost prezenți și actorii teatrului „C. Tănase" care au prezentat spectacolul „De la tangou la rock". Mai e cazul să spun care a fost reacția studenților ?"

Ion Stoica ,director coordonator al Complexului cultural sportiv studențesc Tei : „Pentru noi, gazdele, o asemenea acțiune este de fiecare dată un examen de testare a capacităților noastre organizatorice, examen pe care, sperăm, îl trecem cu bine. De fapt pentru noi fiecare zi este un examen, activitatea complexului fiind parte integrantă a procesului de învățămînt superior, avînd și noi obiective pedagogice pe care trebuie să le realizăm cît mai bine. Studenții au la dispoziție 22 de terenuri de tenis de cîmp, 5 de badminton, 4 de baschet, 3 de fotbal și unul de rugby, precum și numeroase materiale sportive, dar înainte de toate ei au posibilitatea de a participa la o serie întreagă de acțiuni instructiv-recreative, gîndite și organizate pentru a-i ajuta la refacerea și întărirea forțelor."

Cîntărind limpezimea răspunsurilor și acuratețea demonstrației cu care se rezolvă ecuația sportului în Centrul Universitar București, rezultă o imagine clară a preocupărilor și strădaniilor depuse de studenți și cadre didactice pentru ca sportul universitar să se mențină în tradiția bunelor rezultate, atît pe plan moral cît și competițional. Mai mult chiar, lecția de sport ce s-a ținut la Complexul Tei a arătat, prin modul ei de concepere și desfășurare, că studenții au nevoie de minte sănătoasă într-un corp sănătos, deziderat ce poate fi lesne realizat dacă toți cei chemați să îndrume nevoia de exercițiu fizice a studenților își concentrează eforturile în același sens.

EUGEN NEGREA ■

Băieții la aparate cu medalii

În așteptarea echipei

Aflată într-un con de umbră nu atît din cauza ei, cît mai ales datorită strălucirii fetelor, gimnastica masculină începe să abandoneze prejudecata mediocrității, care odinioară era infirmată numai prin rezultate cu totul izolate, precum ale lui Dan Grecu, și să scoată cu mai mult curaj capul în lume, cum se spune. Recentele Campionate europene din Suedia pot fi un simptom în această privință, grație celor trei medalii obținute, cîte una de fiecare sportiv înscris în concurs : **Nicușor Pascu** (argint la bară fixă, la 12 sutimi de „aur"), **Cristian Brezeanu** (argint la sol, la 25 sutimi de titlu) și **Marius Gherman** (bronz la sărituri, dar evoluînd în întreg concursul cu un deget luxat încă din timpul primului exercițiu, la cal cu minere).

Desigur, campionatele aveau să distribuie 21 medalii (18 la aparate și 3 la individual compus) — numitor care dă cu precizie ponderea celor obținute de băieții noștri ; desigur, nu s-au întocmit clasamente oficiale pe echipe, așa cum nu se fac nici la „europenele" de fete. Dar opțiunea de a înscrie în concurs numărul maxim de sportivi admiși, precum și rezultatele lor ne îndreptățesc să sperăm că și la băieți este pe cale de a se cristaliza o echipă competitivă și omogenă, chiar dacă „întinderea" gimnasticii masculine (șase aparate cu dificultăți atît de specifice încît foarte greu pot fi depășite la un același înalt nivel valoric de mai mulți sportivi) permite așa ceva numai unor școli serioase și bine populate la toate nivelele selecției. Munca desfășurată în centrul de la Reșița vizează și este pe cale de a da roadele unei mult așteptate echipe de gimnastică masculină. (O. Ș.)

Civilizația sportului

Viața de fotbalist

Ziaristul și romancierul englez Brian Glanville (publicat și în țara noastră) a scris prefața unei cărți care-i are ca autor pe cunoscutul fotbalist galez Jan Rush, fost jucător la Juventus Torino. Cartea intitulată „Jurnalul unui italian" a apărut săptămîna trecută. Iată cîteva pasaje care credem că prezintă un interes aparte.

„Am trăit o experiență fascinantă care m-a ajutat să mă maturizez... dar care mi-a permis să și trăiesc într-o țară unde toți sînt obsedați de fotbal, mingea fiind pentru mulți cel mai important lucru din viață. Toți, dar absolut toți, sînt experți. De la ospătarul din restaurant pînă la portarul hotelului, toți știu ce nu merge în echipă. Citesc paginile sportive cu o aviditate de necrezut și cred toi ceea ce văd scris. Vor să știe și cel mai mic amănunt din viața ta personală, în afară de ceea ce faci pe teren... Am citit despre lucruri pe care le-aș fi făcut și pe care nu le-am făcut, niște lucruri care te fac să roșești. Am fost beat în baruri cu o fată de brațul drept și cu alta de brațul stîng... Am fost paralizat de alcool chiar în noaptea dinaintea unui meci... Am luat parte la curse automobilistice nebunești pe străzi, la miezul nopții... Am fost un pustnic care nu iese niciodată în lume, care evită viața socială și stă în casă mîncînd fasole din cutie". Și mai departe :

„Italia este o țară unde totul se exagerează, unde cu cît strigi mai tare cu atît te bagă lumea în seamă. Dacă ești liniștit și timid, trec peste tine ca un tăvălug. Mă simțeam lăsat pe dinafară în toate. Numai Bruno, Brio și Tacconi mi-au fost mai apropiați. Îmi amintesc cuvintele lor prietenoase și invitațiile lor de a ieși împreună. De la ceilalți nimic și asta m-a întristat. Mi-am simțit singur".

Despre ambianța din cabina Juventusului.

„Umorul era un lucru care lipsea mereu din cabină. Nu-mi amintesc să fi auzit vreo glumă. Stăteam așezați fără nici un zîmbet. Dacă sînt mulțumit de viața pe care o duc atunci joc bine. Dacă mă simt trist, randamentul meu este afectat. Aveam un sentiment nedefinit de stînjeneală de fiecare dată cînd intram în cabină. Nu erau probleme concrete ci doar o atmosferă încordată. Îmi ajungea ca să înțeleg că nu eram o persoană agreată. Asta poate fi mai crud decît orice agresiune fizică".

„Nu voi încerca niciodată să conving un jucător britanic să nu se ducă dacă i se oferă posibilitatea să facă o experiență italiană. Du-te, i-aș spune. Du-te pentru bani, pentru experiență. Dar, du-te cu aroganță. Trebuie să le spui cît ești de bun cînd te vei lansa să cucerești fotbalul italian. Și trebuie să înveți limba, să fii pregătit pentru toate manevrele, chiar și pentru cele meschine ale adversarilor de pe teren. Dar, în primul rînd, trebuie să înțelegi mentalitatea lor. Nu uita, italienii preferă să creadă ceea ce aud și ceea ce citesc, mai mult decît ceea ce văd".

Jan Rush s-a întors la Liverpool unde a redevenit golgeterul de altă dată. În Italia i se imputa că nu are o inimă de leu, în Anglia este apreciat ca un jucător inteligent, niciodată rău, aspru.

Să adăugăm o mai veche dar foarte elocventă declarație a francezului Michel Platini, și el fost jucător la Juventus : „Cînd coechipierul meu de la Juve, polonezul Boniek a învățat cît de cît italiana, mi-a spus : „Ciudat, te-am înțărcît din prima clipă. Toți te vorbeau de rău..." Dar deviza mea este să trăiesc așa cum îmi e firea, cu calitățile și defectele mele. Acesta-i lucrul cel mai important".

Chapeau bas, monsieur Platini !

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● În timpul meciului Napoli — Stuttgart, prima manșă a finalei „Cupei U.E.F.A." la fotbal, pe stadionul din orașul italian au fost instalate 8 aparate puțin obișnuite : seismografe. Povestea acestora începe cu mai multe săptămîni în urmă, cînd locuitorii cartierului Barrio de Miraglia, din apropierea arenei San Paolo, au sesizat că, mai ales în urma amenajărilor cerute de „II Mondiale", care au determinat reconstrucția unei tribune, casele lor nu mai sînt protejate de... „veritabilele cutremure consecutive uralelor spectatorilor excitați la culme de isprăvile lui Maradona și compania", punîndu-li-se în pericol locuințele ! ● Un ziar din Napoli a inserat deunăzi un anunț al unei firme vest-germane din Stuttgart care oferă napolitanilor bilete la partida retur, pentru frumoasa sumă de 1 000 de mărci. ● „Obiectivul meu pentru acest an este de a depăși coeficientul ELO record din 1972 al lui Bobby Fischer și să ajung la un ELO de 2 780", a declarat campionul mondial de șah Garri Kasparov, aflat în orașul austriac Graz pentru un simultan. Lăudabilă această ambiție a campionului lumii, mai puțin elegantă însă, ca să nu zicem altfel, străvezia aluzie din următoarea afirmație. Răspunzînd unei întrebări privind posibilitatea dopajului în șah, Kasparov a spus : „Eu n-am recurs niciodată la stimulente, deci nu sînt un specialist în materie. Adresați-vă lui Karpov, el are o vastă experiență în materie". ● Campionatul masculin de baschet al U.R.S.S. s-a încheiat anul acesta la „masa verde", federația unională acordîndu-i... un cos formației Stroitel Kiev în meciul decisiv al finalei (după sistemul „cel mai bun din 3 meciuri") cu Jalghiris Kaunas. În fapt, în ultima secundă a partidei în cauză, kieveanul Aleksandr Volkov a înscris la scorul de 87—87 un cos de la centrul terenului, anulat inițial datorită depășirii timpului de joc. La contestația formației Stroitel, Federația unională de baschet a acordat coșul, anulînd, totodată, rezultatul prelungirilor, ce fuseseră favorabil fostilor campioni.

LUCIAN OPREA ■

VREMEA cum a fost cum va fi

CORNELIU POP

În intervalul care a trecut de la ultima apariție a revistei, în zilele de 7 și 8 mai s-a consemnat o răcire ce va intra în arhivele meteorologice pentru a face în viitor obiect al semnalării unor fenomene de excepție. La Cluj-Napoca în ziua de duminică 7 mai, maxima diurnă a fost de numai 4°C situîndu-se cu 17° sub valoarea medie multianuală a maximei din data respectivă. Această duminică a devenit pentru clujeni data celei mai reci zile de mai în raport cu întregul șir de măsurători instrumentale. De asemeni, ziua de 7 mai a devenit cea mai rece zi a lui Florar și pentru stațiile Petroșani cu o temperatură maximă de 3° și pentru Bistrița. De excepție au fost nu numai temperaturile foarte coborîte, ci și transformarea pe areale relativ extinse din zona deluroasă din nordul, vestul și centrul țării a precipitațiilor în lapoviță și ninsoare. La Cluj-Napoca și Huedin în ziua de 7.V. a.c. s-a consemnat cea mai tîrzie dată a producerii ninsorii. Pe șoseaua ce duce spre stațiunea montană Stîna de Vale din Munții Apuseni zăpada a atins 70 cm., blocînd circulația rutieră. În zonă, precipitațiile, au avut și o abundență puțin obișnuită, atingînd la postul pluviometric Pietroasele 175 l/mp în 24 de ore. În acest context pe Crișuri s-au produs viituri depășind cotele de înundație.

Analiza statistică a șerilor temporale de valori de temperatură medii lunare atestă o corelație inversă pentru date avînd un decalaj de 6 luni. Această legătură ar constitui un suport pentru zicătoarea „dacă iarna-i iarnă, vara-i vară". În anii selecționați ca avînd o succesiune asemănătoare a perturbațiilor parametrilor meteorologici, deasupra regiunii atlantico-europene în perioada februarie-aprilie această „regulă" a fost infirmată. După o lună ceva mai răcoroasă decît normal în regiunile nord-vestice ale țării, vremea s-a încălzit mai accentuat decît în mod obișnuit, ajungîndu-se în luna iulie din toți cei 5 ani (1951, 1952, 1953, 1963, 1966), la valori în apropiere de 40°C.

În favoarea asemănării situației din anii de reper pentru prognoză cu anul în curs, pledează și cuplarea atmosferei cu anomaliile termice de la suprafața Oceanului Atlantic. Anomaliile de temperatură de la suprafața mării au fost tipizate acordîndu-se o semnificație aparte celor aflate la zona de confluență dintre curentul rece al Labradorului cu cel cald al Golfului. În 4 din cei 5 ani apreciați drept analogi, Atlanticul a fost mai cald la sud-est de Terra Nova în luna aprilie, situație ce s-a consemnat și în acest an Teleconexiuni între tiparele de anomalie a temperaturii oceanului și caracteristicile vremii din România, stabilite pentru un șet de date de peste 100 de ani indică în cazul persistenței tiparului actual de anomalie a temperaturii apei mării o tendință în lunile de vară spre vreme mai caldă decît în mod obișnuit și mai secetoasă. Chiar și anul care a trecut reprezintă un asemenea caz de succesiune a anotimpurilor cu cea întîlnită în anii analogi în care după o iarnă caldă a urmat o vară de asemeni caldă, comentariile termice realizîndu-se doar parțial în anotimpurile de tranzit.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 11 - 17 mai

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEPĂȘITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/mp)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	21÷25	9÷13	13÷17	36.9	București Băneasa 1958	0.6	Drobeta Tr. Severin 1932
Deal și podiș	19÷24	7÷11	14÷21	35.0	Cîmpina 1969	-1.0	Iași 1915
Depresiuni	19÷20	5÷7	15÷18	30.5	Miercurea Ciuc 1962	-5.7	Miercurea Ciuc 1928
Vf. Omu	3÷5	-3÷-2	22	16.2	1958	-16.0	1940
Litoral	18÷20	11÷13	8÷9	35.2	Constanța 1908	4.3	Mangalia 1960

Privitor la reguli statistice ce se infirmă parțial ne putem referi la intervalul 11—14 mai cunoscut în meteorologia tradițională a Europei de vest și centrală sub numele de „Sfinții de Gheață". De aceste răciri „foarte temute de agricultori" s-a ocupat la noi D. E. Oteteleșanu într-un studiu publicat în 1916, an în care regula s-a confirmat. Neregularitatea procesului de răcire poate fi probată atît prin apariția ei decalat, cum s-a întîmplat în anii 1915, 1935, 1953, 1957 și 1989 cînd ea a avut loc în avans sau în 1952 cînd s-a produs cu întîrziere, cît și printr-o serie de ani în care perioada a fost de o dreptul canaliculară cum ar fi de exemplu anii 1908, 1938, 1964 și 1968.

Săptămîna 11—17 mai se va caracteriza printr-o vreme în general frumoasă în sudul țării cu temperaturi ce vor depăși frecvent 25° și printr-un aspect schimbător în regiunile nordice unde trecător va ploua, iar regimul termic va înregistra variații o răcire așteptîndu-se în zilele de 14, 15 mai. Încălzirea vremii va contribui la diminuarea stratului de zăpadă ce mai măsura încă miercuri dimineața (10 mai) 175 cm la Bilea Lac, 75 cm la Vlădeasa, 53 cm la Semenic și 50 cm la Parîng.

Gemenele

Liana și Laura sau Laura și Liana păreau același chip multiplicat de oglinzi paralele. Nici vecinii, sub ochii cărora crescuseră împreună nu reușeau să le deosebească. Fețișoarele roz și năsucurile în vînt erau încadrate de bucle blonde strînse în codițe din care ieșeau șuvițe rebele. Gemenele reprezentau totul pentru părinți așa cum, de cînd e lumea, copiii sînt prilejul celor mai autentice bucurii pentru toate mamele și tații de pe mapamond. Cele două micuțe se băteau, se ciondăneau, se împăcau, ca și alte odrasle, însă nu se despărțeau niciodată. Se știe că într-adevăr gemenii sînt legați sufletește mai mult decît alți frați și surori. Între ei se creează încă înainte de naștere un complex de legături pe care știința le-a pus pe seama unor reacții biochimice specifice. Deocamdată însă cercetătorii nu au suficiente resurse să demonstreze pînă unde sînt duse legăturile de „natură afectivă între micuții ce conviețuiesc" timp de nouă luni într-o lume a lor și numai a lor. Firesc părinții Lianei și Laurei încercau tot timpul să le arate aceeași dragoste și să nu le nedreptățească în nici un fel. La școală erau mereu confundate și de aici apăreau o mulțime de șotii inerente virstei. Liana părea puțin mai sensibilă, mai visătoare, Laura era mai băiețoasă, mereu capul răutăților. Cele două fetițe cu șarmul și drăgălășenia lor atrăgeau ca un magnet dragostea și admirația tuturor din preajma lor. Drumul pînă la școală deși nu era lung avea totuși un oarecare grad de pericol din pricina unei treceri de pietoni, amplasată într-o zonă cu nu prea bună vizibilitate nici pentru mașini, dar nici pentru trecători. Copiilor li se explicase nu o dată, acasă, mai ales la școală că strada nu se traversează în fugă. „Mai întîi trebuie să vă asigurați dacă nu trece vreo mașină sau alt vehicul, le repetase mereu dirigintele. Dacă vi se dă prioritate (pentru că mai sînt încă unii șoferi, sublinia el, grăbiți sau neatenți. Ei nu văd — din neglijență sau mai grav, se fac că nu-i văd pe trecătorii care intenționează să traverseze mai ales cînd „pietonii" n-au mai mult de un metru înălțime). Fetițele aveau, cum se spune, educație rutieră, știau că strada nu este un loc de zbenguială. Într-una din zile chiar au venit foarte îndignate acasă, povestind cu obrajii îmbujorați de emoție cum un elev care mai avea și cravată de pionier „se juca" cu un băiețel de vreo patru ani, dirijîndu-l cu fluierul să treacă strada cu tricicleta. În locul cu pricina nu era însă nici un indicator care să le dea voie copiilor să treacă. Și tot asistînd la jocul lor, povesteau ele în continuare, a venit o Dacie albă care n-a lipsit mult să-l accidenteze pe băiețelul cu micul lui vehicul. Noi n-am îndrăznit să le facem observație. Știi doar ce țîfnoși sînt unii băieți, mămică !" Mama le-a mîngîiat, liniștită sufletește că ele nu s-ar încumeta să facă așa ceva niciodată. Se cunosc însă destule cazuri cînd în fața unui pericol, copiii au reacții ciudate, neașteptate: unii izbucnesc în plîns, șocați, înfricoșați, alții fug, iar alții încearcă cu stîngăcia generată de precara lor experiență să evite pericolul. În fața unui colos de zeci de tone, adesea chiar un om în toată firea e neputincios, darmite niște ființe atît de firave și neajutorate precum copiii. În dimineața aceea de joi, Laura și Liana au plecat mai devreme de acasă deoarece erau eleve de serviciu și trebuiau să aducă cretă, să ude florile și să aerisească sala de clasă etc. Mergeau sporovăind vrute și nevrute. La trecerea de pietoni s-au oprit, au privit în stînga și în dreapta și au pornit să traverseze. Ca din pămînt însă a apărut o mașină uriașă, al cărei șofer claxona de parcă n-ar fi fost în toate mințile. Liana a tresărit speriată și a rămas derutată, cu ochii mărîți de spaimă parcă hipnotizată în mijlocul străzii. În timp ce Laura „dovedind un dram de prezență de spirit a mărit pasul, ferindu-se, și ea nu mai puțin speriată, din calea monstrului. Șoferului nu i-a trecut nici măcar o secundă prin cap că ce-a două fetiță, blondă va rămîne în continuare în calea lui. Cînd a încercat să frîneze a fost prea tîrziu. După ce și-a pierdut suflarea, în condiții atît de tragice ,asistînd la ingroziitoarea întîmplare părinții îndurerați n-au mai avut putere să rămînă în orașul respectiv S-au mutat în altă localitate încercînd să uite și ei dar și fetița. Parcă se pot însă uita așa ușor asemenea drame ? Laura îi șoptește mamei din cînd în cînd : „Dacă ai ști ce dor îmi este de Liana ?".

VICTOR BEDA ■

Cronica șoselei

Premieră medicală argeşeană

1 la 25000

„...Ne pregăteam să plecăm la munte, eram în SRL. Nu ştiu de ce, poate chiar presimţire a fost, dar m-am dat jos din maşină şi am urcat în secţie. Voiam să revăd „cazul Margareta S.". Era o situaţie delicată, cînd incertitudinea şi sora ei de diagnostic, eroarea, au drept echivalent moartea fătului şi a mamei. Aveam o prezumţie tulburătoare, mă aflam în faţa unui caz rarisim, mica vacanţă mi se ştersese deja din minte. Şi bine am făcut !..." (Dr. Ion Guină, medic primar, şeful secţiei Maternitate II din cadrul Spitalului judeţean Piteşti).

Cine este piteşteanca Margareta S. ? Este o femeie în vîrstă de 38 de ani, care suferise de sterilitate secundară. Care îşi dorea mult un copil. Primul ei copil !... Şi toate cîte s-au petrecut în acea dimineaţă, timp de o oră şi jumătate, aveau să fie cu totul deosebite, stăruind în mod dramatic pe graniţa, atît de fragilă, dintre viaţă şi moarte. Viaţa a născut însă viaţă. Margareta S. este acum mama unei fetiţe. Dar cîte s-au întîmplat pînă la săvîrşirea acestui miracol ? Şi cîte se puteau întîmpla ?...

La început a fost prezumţia : sarcină abdominală dusă la termen. În literatura de specialitate, medicii sînt de acord că un asemenea diagnostic stabilit în timp util devine o excepţie, că problemele de diagnostic diferenţial sînt adesea surprinzătoare. Cauza incertitudinii diagnosticului o constituie însuşi indicele scăzut de supoziţie, datorită rarităţii afecţiunii. (În paranteză fie spus, intervenţia chirurgicală avea să confirme intuiţia doctorului Guină, cel care mai operase două cazuri de sarcină abdominală, dar la 5 şi 6 luni). Un caz extrem de rar, raportul fiind de 1 la 25 000.

(Continuare în pag. 16)

DAN GIUREA ■

Sugestie

Mai mulţi cetăţeni ni s-au adresat în aceeaşi problemă, cu încrederea că opinia lor va fi luată astfel mai lesne în consideraţie de factorii în măsură să decidă. Iată despre ce e vorba. Pe o latură a Complexului Expoziţional din Piaţa Scinteii, în cocheta construcţie situată pe porţiunea dintre Piaţa Mărăşti şi Piaţa Scinteii, vizavi de staţiile de tramvaie şi autobuze, care adăposteşte un punct farmaceutic, un magazin de artizanat, funcţiona pînă de curînd şi o unitate a I.A.P.L. Amzei, pe care nu ştim cum s-o numim — bîrt, bodegă, bufet. De cîtăva vreme, aceasta a fost închisă iar spaţiul supus renovării. Operaţiune absolut necesară întrucît gospodarii respectivului local nu prea s-au arătat gospodari. Nu ştim ce intenţii sînt după terminarea lucrărilor. Cititorii care ni s-au adresat propun însă ca respectivul spaţiu să capete o altă destinaţie, decît aceea de circiumă, să devină o cofetărie sau patiserie. Restaurante sînt mai multe în zonă, Hanul Prahovei vechi, Hanul Prahovei nou, Barcoop, Miorita, Parc, Turist, Flora. Nu sînt prea departe Pod Băneasa şi altele. În schimb, pentru o plăcintă, o prăjitură, o îngheţată nu invită nici o firmă. Şi la expoziţie, şi la bucuriile Herăstrăului vin şi copii. În spaţiul la care ne referim ar putea să li se ofere toate aceste produse, precum şi alte bunătăţi nealcoolice.

La fiecare 9 Mai, ale laurilor flori cinstesc memoria eroilor

Simpozion Eminescu

În zilele de 5—6 mai 1989, la Botoşani şi Ipoteşti, în organizarea Filialei Iaşi a Uniunii ziariştilor, Redacţiei ziarului Clopotul **şi Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Botoşani, a avut loc simpozionul „Eminescu — publicist", manifestare dedicată Centenarului marelui nostru poet.**

„Vă rog să-mi acordaţi, domnişoară, dansu-acesta..."

La stîna miracolelor

Primele raze ale soarelui, mute şi strălucitoare, se înfig fără zgomot în vîrfurile brazilor şi le aprind ca pe nişte artificii care încep să ardă de sus în jos, dinspre cerul albastru spre pămîntul alb. Unii brazi au vîrfurile retezate de custura zăpezii grele din anul trecut şi razele astrului se reflectă în despicătura albă, ca în laţul unui paloş de uriaş. Stîna de Vale este unul din „polii" marilor căderi masive de zăpadă din ţara noastră, fiind depăşită doar de vîrful Babele din Munţii Bucegi şi încă alte cîteva. Dar dacă acolo bate un vînt aprig, spulberînd zăpada, aici, omătul nu este tulburat decît de paşii drumeţilor, paşi cu totul înăbuşiţi de grosimea impresionantă a albului covor de nea. Şi dacă eschimoşii au vreo sută de termeni care desemnează acelaşi lucru : zăpada, la Stîna de Vale, contabilul şef de aici, Dumitru Cluciu, are mai multe mii de pagini de jurnal pentru desemnarea sîrguincioasă a vremii şi a unor mărunţişuri contabilicesti. Din luna mai 1969, de cînd lucrează la Stînă şi pînă în prezent, acest contabil îşi inventariază cu scrupulozitate, în jurnal, nu numai rezultatul inventarierilor, ci şi gestiunea naturală a ploilor, zăpezilor, îngheţurilor, poleiului şi temperaturilor. El ştie că în luna februarie a anului 1970 s-a produs cea mai scăzută temperatură la Stîna de Vale : —38,2° C, iar cea mai ridicată a avut loc în 24 iulie 1987 la orele 14,10 şi anume : +36°C la umbră. Acest cronicar anonim al istoriei „vremii" meteorologice a staţiunii ascunse în creierul Munţilor Apuseni îşi aduce contribuţia sa la cunoaşterea acestei văi cununate cu liniştea angelică. Deşi stîna de oi din valea aceasta ferită de vînturi şi furtuni are o existenţă multiseculară, prima atestare documentară se înregistrează în numărul din 16 noiembrie 1879 al revistei „Familia", după cum se aminteşte de către Viorel Faur şi Dumitru Cluciu într-un studiu publicat în „Crisia" nr. XIII, de pe lîngă Muzeul Ţării Crişurilor din Oradea.

În revista lui Iosif Vulcan se menţiona că „s-a descoperit în apropierea Beiuşului" o „baie nouă", adică un loc de staţiune, căruia „poporul" (adică ţăranii din Budureasa şi împrejurimi) îi „zicea" Stîna de Vale, locul fiind asemănător cu „Tuşnadul Transilvaniei şi Gleichenbergul Stiriei", arătînd ca **„un adevărat paradis, carele este desemnat de natură spre salubritatea omenimei"** pentru că **„acea vale romantică are o formă rotundă, ovală, giur împrejur e tivită cu brad, iar mijlocul ei îi creapă un riu cristalin destul de abundante. Nu departe de la intrarea în vale, d-a dreapta, sub un culmişor este un izvor mai mic, iară d-a stînga, mai la deal, un izvor mai mare, a cărui apă cristalină şi rece ca ghiaţa lese de sub stîncă în abondanţia, cît ar fi în stare să mine două roţi de moară. În prejurul valei, mai pe jos, sunt păduri seculari de fag, în cari, n-a umblat securea, numai aşa — zicînd, de dor, —, spre miazăzi — răsărit fruntea înaltă şi pleşuvă a „vîrfului Poienei", spre carele oaspeţii ar putea face cele mai frumoase şi încîntătoare excursiuni".** Stîna era comparată cu **„un loc de revenire, loc de recreaţiune pentru puterile perdute : aer balsamat, apa ce-ţi întăreşte nervii".**

În 1887, profesorul Ioan Buteanu, directorul gimnaziului din Beiuş, publică o broşură întreagă despre minunata Stînă de Vale, iar în anul următor însuşi Iosif Vulcan, întemeietorul revistei „Familia", venit în staţiune, descrie frumuseţea acesteia, prorocindu-i „un viitor strălucit". „Previziunea genială a lui Iosif Vulcan nu a dat greş nici în cazul Stînei de Vale, îmi spune cel mai tînăr director de staţiune din ţară, economistul Viorel Popa, născut în „Sinaia Bihorului" — Pietroasa. Pentru că prin decizia nr. 55 668/10 noiembrie 1928 a Ministerului Sănătăţii şi publicată în Monitorul Oficial din 17 XI 1928 se acorda statutul de staţiune climatică Stînei de Vale Dintr-un memoriu asupra acestei văi din 1935 rezultă că ea „este scutită de vînturile reci şi neplăcute, are aerul permanent curat, primenit, plin de ozon. Cele peste 21 izvoare cristaline din jurul ei au o apă bogată în radiu, răcoritoare, cu temperatura constantă de 4°C. Indicaţiile mai importante sunt : stările de esofare (surmenaj, n.a.), oboseală, diferite stări nervoase, neurastenie, anemie, indurăţii şi infiltraţii pulmonare uşoare, scrofuloza, chloroza, reumatism cronic, astmul bronşial şi mai ales morbul lui Basedow... Din punct de vedere turistic încă nu lasă nimic de dorit : chiar în urma situaţiei ce o are — în creerul munţilor Bihorului, este un centru potrivit de unde se pot face cele mai frumoase şi romantice excursii (sau incursiuni) : pe la Custuri, vîrful Poiana (1627), Muncel, Bohodei, Vîrful Munţilor, Bociasa (probabil Buteasa, n.a.), Vlădeasa, Cucurbăta, Găina, Peştera Onciasa, Smeilor, cea de la Meziad** (cu stalactite şi stalagmite rivalizînd cu cele mai frumoase din Europa), **gheţarul de la Scărişoara, apoi de la Borţigu şi renumitele „Cetăţi" ale Ponorului din apropiere, cascadele : Serenade, Iadolina şi Moara Dracului (valea Drăganului) şi multe alte nenumărate frumuseţi naturale şi puncte străgătoare cari satisfac şi pe cel mai pretenţios turist".**

Într-adevăr staţiunea Stîna de Vale beneficiază din plin de una din cele mai fericite poziţii cu putinţă din toţi Munţii Apuseni : deşi este la o altitudine de 1 102 metri ea stă pitită ca un cuib ferit de vînturi, fiind înconjurată din trei părţi de trei scuturi muntoase aflate la înălţimi de 1 400—1 626—1 792 m. Iată de ce în tureşul marilor ninsori aduse de frontul atmosferic dinspre Atlantic şi lovit de crestele Apusenilor Bihorului, fulgii de nea se adună toţi ca puii sub cloşcă tocmai în „fundul de căldare" al Stînei de Vale, dînd adevărate recorduri în grosimea stratului de zăpadă, la ora cînd această preţioasă „materie primă" pentru înfiinţarea hibernală a turismului are atîta căutare ! De aceea, îmi spune tînărul director al staţiunii, în ianuarie 1988 s-a dat în folosinţă un teleschi pe pîrtia Iadolinei în lungime

(Continuare în pag. 19)

PAŞCU BALACI ■

Flacăra Redacţia · Bucureşti, Piaţa Scinteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20. Interioare : **Actualitatea politică** : 25 60 ; **Economie** : 21 28 ; **Cultură, ştiinţă, învăţămînt** : 14 57 ; **Cetăţeneşti** : 14 53 ; **Scrisori** : 25 42 ; **Reportaj-informaţii** : 25 60 ; **Sport** ; 17 00 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacţie** : 21 23 ; **Secretariat redactor şef** ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scinteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Biblioteca judeţeană

flacăra

anul XXXVIII
20 (1769) VINERI 19 mai 1989

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Sub semnul prieteniei și conlucrării multilaterale

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut o vizită prietenească de lucru în Republica Socialistă Cehoslovacă

Vizita prietenească de lucru efectuată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în cursul zilei de miercuri, 17 mai, în Republica Socialistă Cehoslovacă, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, s-a înscris ca un nou moment important în bogata cronică a relațiilor româno-cehoslovace.

Pe aeroportul Otopeni, conducătorul partidului și statului nostru a fost salutat, la plecare și la sosire, de tovarășa Elena Ceaușescu, de membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, precum și de membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători ai unor instituții centrale, organizații de masă și obștești, de alte persoane oficiale. Au fost prezenți însărcinatul cu afaceri ad-interim al Republicii Socialiste Cehoslovace la București, membri ai ambasadei. În semn de aleș omagiu, pionieri români și cehoslovaci au oferit tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu buchete de flori.

Pe aeroportul internațional Ruzyne, la sosirea și la plecarea din Praga, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost salutat cu multă căldură de tovarășul Milos Jakes, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, și tovarășul Gustav Husak, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, de membri ai Prezidiului și Secretariatului C.C. al P.C. din Cehoslovacia, de membri ai guvernului, de alte persoane oficiale. Au fost prezenți ambasadorul României la Praga și ambasadorul Cehoslovaciei la București.

Noile convorbiri și înțelegeri la nivel înalt româno-cehoslovace s-au înscris sub semnul colaborării rodnice tradiționale, evidențiind cu putere dorința de a dezvolta în continuare relațiile dintre partidele și statele noastre. În cadrul convorbirilor oficiale, desfășurate în două runde, dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Milos Jakes, s-a subliniat că vizita prietenească de lucru a conducătorului partidului și statului nostru constituie o înaltă expresie a bunelor relații care s-au statornicit și se dezvoltă între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Cehoslovacia, între Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă, între ambele popoare, precum și un fertil prilej de afirmare a dorinței comune de

(Continuare în pag. 3)

Patria în primăvară

După o iarnă lină, primăvara a izbucnit strălucitoare pe întreg cuprinsul patriei, de din vatra de descălecători a Maramureșului pînă la țărmul mării lui Mircea cel Mare, din cetatea de scaun a Sucevei pînă în cetatea Băniei, din Sătmar pînă în Vatra Dornei și Dorohoi, parcă anume să aducă din umbrele îndepărtate ale trecutului, străbunii domnitori și tribunii în nimbul de lumină tinără a prezentului.

Am văzut — cutreierînd țara mea — tractoare arînd, semănătoare semănînd, turme și cirezi păscînd sub pavăza și munca mereu creatoare a omului demiurg și sub însemnul de adevăr și de vis al epocii. Am văzut vagoane încărcate cu minereu felurit scăpărînd sub bătaia fățișă a razelor soarelui, ca pe o zestre trimisă mereu, zi de zi, în trezoreriile statului, de minerii care muncesc jos, într-o lume fără cer. Am auzit salvele salutare de dinamită din carierele abrupte de piatră și forfota furnicarului de oameni care scot, prelucrează și cară marmura, piatra de construcție, piatra de var spre marile șantiere. Am văzut mașinile, unele în chip de oglinzi de oțel, cu designul lor care armonizează frumosul cu folositorul. Pe cerul de azur decantat al primăverii, am văzut avionul românesc. Pe întinderile marilor ape, cargoul românesc. Pe benzile îmbietoare ale șoselelor, limuzinele și camioanele românești. Sub pămînt, săgețile amețitoare ale trenurilor metroului românesc, într-o economie plenitudinară, care poate produce aproape tot ceea ce se poate gîndi și visa, sub însemnul reprimenirii continue, ca de primăvară. Căci primăvara din natură își are simetriile ei solare, primenitoare, într-o primăvară a timpului nostru românesc, într-o primăvară a cugetului și sufletului nostru, a felului nostru de a cugeta și simți. Într-o primăvară a lucrării ideate și apoi împlinite. Într-o primăvară a omului, a oamenilor, a poporului, a neamului, a țării.

Este primăvara în care mă prenumăr și eu, cu ai mei, cu familia mea care, prin urmași se împrimăvărează, trecînd ca un cîntec proaspăt și înalt, prin fusurile de lumină ale orelor la sorocul eminescian al teilor ce dau în horbotă de floare, la marginea de iezătură a Capitalei, lîngă lacul cu nume de Tei, lîngă lacul cu nume de floare — Floreasca, pe splaiul unui rîu cu Apă dulce.

Metafora primăverii înundă, așadar, totul : lucrurile și ființa, materia și spiritul.

ALEXANDRU ANDRIȚOIU ■

Biblioteca județeană MUREȘ

Buletin de oraş tînăr

La mulţi ani, Ianca !

Am fost la Ianca în urmă cu trei ani. Era cea mai mare aşezare rurală din judeţul Brăila, o comună frumoasă, cu realizări din cele mai bune. Aurel Cioranu, primarul de pe atunci al comunei ne arăta realizările edilitare şi gospodăreşti ale localităţii pe care o conducea şi cu mîndrie şi cu oarecare pedanterie, atent să nu omită nimic. Un atelier de reparat televizoare, un centru de sucuri sau micul atelier de pufuleţi erau tot atîtea victorii care meritau consemnate. Asfaltarea unor străzi, cîteva sute de metri în plus de canalizare, cîteva blocuri, parter şi etaj cu patru apartamente, destinate specialiştilor, însemnau apropierea zilei dorite de toţi cînd Ianca va deveni oraş. Viitorul acesta oamenii şi-l doreau cît mai apropiat.

Şi, iată, acea zi a sosit, nici mai devreme, nici mai tîrziu, ci atunci cînd comuna şi-a meritat cu adevărat numele de oraş. În acea zi, 5 mai 1989, istorică pentru fiii acestei localităţi, a fost consfinţit statutul noului oraş. A fost cea mai frumoasă zi din existenţa de peste un secol şi jumătate a localităţii. Vechiului cătun, care în urmă cu 155 de ani se numea „Adunaţii de pe malul Buzăului" a devenit astăzi o localitate înfloritoare, demnă de numele de oraş.

Am sosit din nou la Ianca la cîteva zile după ce devenise oraş. Vechea denumire a staţiei de cale ferată, Halta Ianca Sat, nici nu a avut timp să fie schimbată. De la gară o luăm pe strada care ne duce în centrul oraşului. Este acea nelipsită Stradă a Gării din fiecare oraş, cum se numeau într-o vreme, frumos şi inconfundabil, străzile lungi şi drepte care uneau gările de centru, pe care treceau din cînd în cînd o trăsură, de cele mai multe ori singură, trasă de un cal prea bătrîn şi înţelept să nu se mai sperie de ceva.

Pînă la primărie sînt vreo trei sute de metri. De o parte şi de alta a străzii, casele şi curţile sclipesc de curăţenie, de albul strălucitor al varului, de verdele crud şi proaspăt al pomilor şi viilor aţîrnate pe sîrme, de coloritul încîntător al florilor. Şi blocurile de locuinţe îţi dau impresia că au fost date în folosinţă în urmă cu cîteva zile. Ceva sărbătoresc emană din tot ce ne înconjoară.

Vasile Sighinaş, primarul noului oraş, oficiază prima căsătorie. N-are 40 de ani. Încins cu un tricolor nou-nouţ, emoţionat ca şi mirii, rosteşte frazele solemne care vor uni pentru totdeauna într-o căsătorie cu siguranţă fericită şi rodnică pe Ionel Brînduş, instalator la I.A.C.M. sau altfel spus constructor de case şi Marioara Naziru, operator chimist la Întreprinderea de industrializarea sfeclei de zahăr.

Să consemnăm şi primul cetăţean al oraşului, născut şi nu făcut orăşean. Este vorba despre Mircea Curelaru, al cărei părinţi sînt muncitori la Schela de producţie petrolieră Ianca.

Transformarea comunei Ianca în oraş, act de importanţă istorică pentru locuitorii localităţii, şi nu numai pentru ei, este fundamentat pe dezvoltarea impetuoasă, pe toate planurile, a comunei în ansamblul prefacerilor înnoitoare petrecute pe întreg cuprinsul patriei, ca urmare a politicii profund ştiinţifice şi umaniste a partidului, a grijii permanente a tovarăşului Nicolae Ceauşescu pentru ridicarea României pe noi culmi de civilizaţie şi progres.

La ceasul sărbătoresc al transformării comunei în oraş, bilanţul realizărilor consemnează un volum al activităţii economice de circa 1,2 miliarde lei, pe locuitor revenind 109 610 lei, importante unităţi industriale, unele cu pondere însemnată în economia judeţului, cum sînt Schela de producţie petrolieră, Schela de foraj, Întreprinderea de industrializarea sfeclei de zahăr, precum şi Abatorul de păsări, Centrala termică de zonă, Centrul de vinificaţie, unităţi de industrie mică. Aici îşi desfăşoară activitatea o staţiune de mecanizare a agriculturii, 3 cooperative agricole de producţie, o asociaţie economică intercooperatistă, ferme avicole şi altele.

Cei 11 mii de locuitori dispun de circa 1 000 apartamente, 13 000 metri pătraţi spaţii comerciale, 30 kilometri reţea de apă potabilă, 12,6 kilometri trotuare asfaltate, două licee, agroindustrial şi petrolier, 7 şcoli generale, dispensare medicale şi altele.

În biroul primarului actual îl întîlnim şi pe Aurel Cioranu, acum ieşit la pensie. A venit să dea o mînă de ajutor. Ştafeta, după cum se ştie se predă din mers, sau cel mai adesea din fugă. Ziua de sărbătoare din 5 mai a fost un bine venit prilej pentru asumarea unor angajamente ale cetăţenilor de a munci cu dăruire pentru dezvoltarea pe mai departe a localităţii. Între primele probleme, care nu sînt formale, se află schimbarea denumirii staţiei de cale ferată. Apoi, aici ar trebui să oprească şi acceleratele. Afluenţa mare de specialişti din diverse domenii care au treburi la Ianca justifică această măsură.

Grigore Botezatu, pictor la Cooperativa „Prestarea", are mult de lucru. Toate firmele pe care scrie comuna Ianca trebuie schimbate, trebuie să respecte adevărul — Ianca este oraş.

Virgil Drăghici, secretar adjunct al Comitetului de partid orăşenesc ne însoţeşte prin tînărul oraş. De la bun început, trebuie să spunem că ne aflăm într-adevăr într-un oraş, curat, cochet, gospodărit cu dragoste. Cum este firesc, gîndurile se îndreaptă spre viitor. În perspectiva imediată se află o ciupercărie de 340 tone pe an, a cărei construcţie a şi început, 2 ferme piscicole, Fabrica de confecţii pentru 500 locuri de muncă. În viitorul imediat se vor construi încă 1 600 apartamente, din care anul acesta vor fi date în folosinţă 340. Vor fi construite judecătoria, notariatul, unitatea financiar-bancară, Centrul „Cîntarea României" cu 500 locuri, Casa Pionierilor şi Şoimilor Patriei, bibliotecă, creşe, un spital cu 250 paturi, 2 500 metri pătraţi spaţii comerciale la parterul noilor blocuri, 7 500 metri pătraţi spaţii pentru prestări servicii, grădina publică în suprafaţă de 70 mii metri pătraţi, săli de sport, bazine de înot, hotel cu 175 locuri, terenuri sportive, spaţii pentru mica industrie şi, nu la urmă, un nou sediu politico-administrativ. Stadionul cu 15 mii locuri este în stadiul de finisare. Aici funcţionează o pistă de dirt-track, pînă în urmă cu cîteva zile singura omologată pentru concursuri internaţionale din mediul rural.

Ne aşteptăm ca la Ianca să se întoarcă mulţi din fiii localităţii care trăiesc şi muncesc acum prin alte locuri. Noile instituţii administrative, noile întreprinderi vor face să crească populaţia oraşului la circa 15 000 locuitori într-un timp foarte scurt. Sîntem pregătiţi să-i primim aşa cum se cuvine, ne spune tovarăşul Drăghici.

În acest tînăr oraş, totul este mişcare şi devenire spre mai bine, spre o viaţă mai civilizată, mai plăcută şi îndestulătoare, spre un viitor conturat în programele de dezvoltare generală a ţării, cu grijă pentru bunăstarea şi fericirea oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei.

La această zi de sărbătoare pe care au trăit-o locuitorii oraşului Ianca, o sărbătoare la care am participat cu toţii pentru că devenirea oricărui colţ al patriei este o sărbătoare a tuturor, ne slujim de prilej să adresăm urarea La Mulţi Ani, Ianca !

OPREA GEORGESCU
Fotografii de ELENA GHERA

Rodnicul dialog de lucru cu oamenii muncii din Mehedinți

Cu fierbinte spirit revoluționar, cu neslăbită dragoste de țară!

După cum se știe, la sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat o vizită de lucru în județul Mehedinți, al cărei început a fost anunțat în numărul precedent al revistei noastre. Revenim mai pe larg asupra acestui eveniment care — asemenea altor evenimente asemănătoare petrecute în cei peste 24 de ani de cînd în fruntea partidului și a statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — atestă mereu, cu noi și noi semnificații, faptul că patria este cabinetul de lucru al secretarului general al partidului și președintelui Republicii, faptul că, în cadrul sistemului democrației noastre muncitorești-revoluționare, dialogurilor purtate la fața locului cu făuritorii bunurilor materiale li s-a atribuit un loc distinct, de o deosebită importanță pentru examinarea modului cum se înfăptuiesc programele de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru adoptarea unor măsuri concrete, eficiente, de natură să conducă la soluționarea imediată a unor probleme care apar într-un loc sau altul în legătură cu realizarea planului, să determine perfecționarea continuă a activității în toate sectoarele.

Semnificația distinctă a recentei vizite de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Mehedinți, derivă din faptul că ea a avut loc într-o perioadă cînd întregul nostru popor se pregătește să întîmpine cel de-al XIV-lea Congres al partidului și cea de-a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă prin noi și importante succese care să ateste voința sa fermă de a înfăptui hotărîrile Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, de a transpune în viață ideile, tezele și orientările cuprinse în expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marele forum democratic din luna noiembrie 1988, pentru a pune astfel baze temeinice realizării noilor obiective de dezvoltare economico-socială a patriei în ultimul deceniu al acestui mileniu. În acest context, întîlnirile secretarului general al partidului cu diverse colective de oameni ai muncii din industria și agricultura județului Mehedinți și, mai cu seamă, marea adunare populară a oamenilor muncii din Drobeta—Turnu Severin, — care a încununat vizita, ca un moment cu profundă semnificație politică — au prilejuit manifestarea puternică a sentimentelor de nețărmurită dragoste, înaltă prețuire și aleasă recunoștință pe care mehedinții, asemenea întregii noastre națiuni, le nutresc față de cel mai iubit fiu al poporului, strălucitul strateg al edificării României socialiste moderne și au dat expresie hotărîrii de nezdruncinat de a acționa într-o deplină unitate în jurul partidului, al secretarului său general, pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare multilaterală a patriei, pentru înaintarea sa fermă spre comunism.

Momentele de analiză din cadrul vizitei s-au desfășurat în 8 unități industriale și agricole care, așa cum aprecia secretarul general al partidului, au o importanță deosebită în realizarea unor obiective de seamă ale industriei românești, în înfăptuirea noii revoluții agrare, precum și în cadrul întîlnirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu membrii Biroului Comitetului județean Mehedinți al P.C.R., care a prilejuit examinarea aprofundată a activității desfășurate de organizația județeană de partid pe multiple planuri — cu deosebire în economie, dar și în munca politică, organizatorică, ideologică și cultural-educativă — a căror întrepătrundere și osmoză trebuie să se materializeze prin manifestarea spiritului revoluționar în gîndire și acțiune care, la rîndul său, se validează în practică — așa cum aprecia secretarul general al partidului — prin modul cum se realizează sarcinile, se soluționează problemele, se îndeplinesc programele de dezvoltare economico-socială a județului.

O strălucită sinteză a concluziilor desprinse cu ocazia noii vizite de lucru în județul Mehedinți a constituit-o cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Drobeta—Turnu-Severin, urmărită cu viu interes și deplină satisfacție de peste 60 000 locuitori ai orașului și din localitățile învecinate, care au subliniat în repetate rînduri, cu puternice urale și aclamații, adeziunea lor deplină la politica internă și externă a partidului, la ideile și orientările cuprinse în cuvîntare. De fapt, această nouă cuvîntare a secretarului general al partidului a prilejuit — pornind de la realitățile județului Mehedinți și pe baza argumentelor oferite de dezvoltarea economico-socială a întregii țări în anii socialismului și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului — evidențierea unor adevăruri a căror valoare și semnificație sînt de o importanță deosebită acum, cînd, pregătind cel de-al XIV-lea Congres al P.C.R., partidul, întregul popor evaluează drumul parcurs și-și proiectează viitorul. Comparația Mehedințiului de azi cu cel de-acum un sfert de veac, ca de altfel și a numeroase alte județe — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — confirmă justețea politicii partidului de dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor județelor țării, care a condus pretutindeni la dezvoltarea unei industrii puternice, a agriculturii, a celorlalte ramuri și, pe această bază, la înflorirea tuturor localităților, la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Mehedințiul, ca de altfel toate județele țării, întreaga Românie — relevă, de asemenea, secretarul general al partidului — atestă forța revoluționară a principiilor socialiste de organizare a activității economico-sociale, faptul că numai pe calea socialismului vom ridica națiunea noastră la un nivel nou, superior, de civilizație și viață. Iar o asemenea forță revoluționară izvorăște din însuși partidul comunist — centrul vital al întregii noastre națiuni, organizatorul și realizatorul tuturor schimbărilor revoluționare din România. Iată de ce, sublinia cu deplin temei tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Pentru îndeplinirea în viitor a misiunii sale, partidul nostru trebuie să rămînă și să acționeze întotdeauna ca un partid revoluționar!"**, evidențiind necesitatea fundamentală ca, în acest spirit, să se desfășoare activitatea de pregătire a Congresului al XIV-lea al partidului, chemat acum, în pragul mileniului III, să dea o perspectivă nouă progresului multilateral al patriei.

VIRGIL SIMION

SUB SEMNUL PRIETENIEI ȘI CONLUCRĂRII MULTILATERALE

(Urmare din pag. 1)

a întări continuu aceste legături în interesul reciproc, al cauzei păcii, colaborării și înțelegerii în Europa și în lume. Ampla informare reciprocă privind activitatea desfășurată în România și Cehoslovacia pentru continua lor dezvoltare economico-socială, pentru edificarea noii orînduiri socialiste pe baza aplicării consecvente a principiilor socialismului științific la condițiile concrete din fiecare țară a oferit tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășului Milos Jakes prilejul să sublinieze satisfacția privind rezultatele obținute de cele două popoare, bunele lor relații de colaborare, care, în spiritul înțelegerilor convenite la nivel înalt, cunosc o continuă dezvoltare.

Schimbul de păreri a abordat, de asemenea, aspecte ale actualității internaționale, subliniindu-se necesitatea întreprinderii unor acțiuni ferme ale tuturor statelor și forțelor politice pentru rezolvarea gravelor și complexelor probleme ale lumii contemporane, pentru instaurarea pe continentul nostru și în lume a unui climat de securitate, destindere, încredere și colaborare pașnică. România și Cehoslovacia vor dezvolta, în continuare, conlucrarea lor pe plan internațional, contribuind la sporirea prestigiului socialismului în lume. În acest context, a fost relevată deosebita importanță pe care o au în acest moment istoric consolidarea colaborării dintre țările socialiste, întărirea unității și solidarității lor în vederea unei acțiuni comune pentru continua lor dezvoltare pe baza principiilor socialismului.

Trecînd în revistă rezultatele întîlnirilor de lucru dintre delegații, înțelegerile convenite (stabilirea de noi măsuri pentru înfăptuirea prevederilor Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări pînă în anul 2000, prilej cu care a fost semnat Programul pentru adîncirea în continuare a cooperării și specializării în producție, prin promovarea unor forme noi, moderne de conlucrare, pentru creșterea și diversificarea schimburilor comerciale, precum și măsurile stabilite pentru intensificarea colaborării pe linie de partid), s-a evidențiat de ambele părți satisfacția față de rezultatele convorbirilor purtate. Așa cum se menționează în Declarația de presă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a urmat acestor convorbiri, înseși rezultatele obținute în construcția socialismului în România și Cehoslovacia, experiența bunelor relații dintre cele două țări și popoare constituie argumente privind forța orînduirii socialiste de a rezolva problemele de ansamblu ale societății.

O deosebită semnificație, în cadrul vizitei prietenești de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut-o și întîlnirea cu tovarășul Gustav Husak, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, în cadrul căreia, manifestîndu-se încrederea în rezultatele vizitei, a fost subliniat nivelul înalt atins în dezvoltarea relațiilor bilaterale, în colaborarea economică și tehnico-științifică, precum și în amplificarea acțiunii comune, împreună cu celelalte țări socialiste, cu forțele progresiste, democratice pentru cauza socialismului, păcii, și progresului.

Toate celelalte momente ale vizitei, dejunul oficial oferit tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către tovarășul Milos Jakes, înmînarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a înaltului ordin „Victoria socialismului" conferit, prin decret prezidențial, tovarășului Gustav Husak, au constituit prilejuri relevante de afirmare a sentimentelor de caldă prietenie și stimă reciprocă, a hotărîrii de a întări în continuare colaborarea celor două țări și partide pentru dezvoltarea reciproc avantajoasă, pentru întărirea prestigiului socialismului, pentru sporirea contribuției celor două țări și popoare la progresul general al umanității. Rezultatele deosebit de fructuoase ale vizitei prietenești de lucru efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Republica Socialistă Cehoslovacă se înscriu, astfel, ca o contribuție de seamă, concretă și efectivă, la perfecționarea colaborării dintre țările socialiste, a climatului general de cooperare și afirmare a celor mai înalte idealuri ale umanității.

STRĂLUCIREA CALITĂŢII

AMBIŢIE ŞI COMPETENŢĂ

Industrie locală de interes republican

În urmă cu mai mulţi ani, o unitate economică din Satu Mare care descinsese din fosta întreprindere raională de industrie locală 1 Mai nu se putuse dezbăra din plasa prejudecăţilor concitadinilor că e tot de interes „pur local". Dar în întreprinderea cu pricina situaţia era cu totul alta. Începuseră deja să se producă cele mai variate piese de schimb şi chiar complexe utilaje pentru industria chimică şi puţini ştiau acest lucru.

La început, piesele de schimb şi utilajele erau aduse, în marea lor majoritate, din străinătate. Astăzi, mişcarea se produce în sensul contrar : întreprinderea de piese de schimb şi utilaje pentru industria chimică (I.P.S.U.I.C). Satu Mare livrează la export recipiente statice uriaşe pentru produse petroliere în R.D.G., centrifuge orizontale în Iran, subansamble de malaxoare în R.F.G. şi armături industriale şi acule antiscintei în Egipt şi Nigeria etc.

Fără îndoială că norocul dă lapte numai cînd mintea paşte, aşa cum spune un alt proverb din popor şi în mintea oamenilor de aici a început să funcţioneze ireproşabil o sinapsă anti-inerţie şi anti-conservatorism care face ca, în curînd, unitatea să o ia înaintea celorlalte şi să obţină nu mai puţin de şase ori înalta distincţie a Ordinului Muncii, în anii 1985 şi 1986, situîndu-se chiar pe locul I. Fosta întreprindere de interes „pur local" devine repede chiar una de interes republican şi singura unitate din ţară care livrează anumite piese pentru industria chimică, petrochimică şi cea pentru prepararea medicamentelor şi produselor cosmetice din Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Braşov şi Tg. Mureş.

După cum am mai amintit, complicatele procese chimice necesită retorte şi instalaţii speciale care, la început, se importau. Sub conducerea directorului ing. Vasile Suciu activitatea de asimilare a pieselor din import a luat un avînt fără precedent, din necesarul acestora fiind realizat prin asimilare, pînă în prezent, un procent de 40 la sută. Dar acest procent nu a încremenit la această cotă, ci urcă mereu. În continuare, se depun eforturi pentru a nu se mai apela la credite străine, în conformitate cu legea, de asimilare rapidă şi eficace a altor piese.

Tot ce poate ajuta la separarea şi sfărîmarea diferitelor amestecuri în industria chimică se realizează prin asimilare în oraşul de pe malul Someşului : centrifuge orizontale şi verticale precum şi pulsatoare, morile cu ştifturi, motovariatoarele cu inel de fricţiune şi cu lanţ lamelar, precum şi cele cu comandă de la distanţă.

S-au asimilat, de asemenea, o linie completă de fabricat tuburi pentru paste şi unguente, pistolul de lăcuit interior de tuburi, distribuitorul hidraulic pentru lucru în atmosferă explozivă, garniturile spiro-metalice. Nu mi-aş fi putut închipui niciodată că un tub pentru unguent sau pastă de dinţi la naştere, nici mai mult nici mai puţin, decît dintr-un fel de monedă de mărimea unuia de un leu dar din aluminiu şi găurită la mijloc. „Moneda" de aluminiu tot trece prin seifurile secrete şi complicate ale unei maşini ca prin buzunarele lungi ale unui cămătar cărpănos, zeci de mecanisme au apucat-o de mijloc, au învîrtit-o, au presat-o, au întins-o şi, în final, apare tubul lucitor şi cu capul filetat gata să-l însurubezi ca să-i închizi înăuntru taina ! De-aici înainte, ori de cîte ori mă spăl pe dinţi mă gîndesc la „moneda" aceea de aluminiu găurit. Cîte operaţiuni complicate pentru a preface bucăţica de metal în tub ? ! Şi ce importanţă are, în acest context, colectarea tuburilor pe care, de multe ori, le aruncăm la coş !...

Cel mai mare „pistolar" al întreprinderii este Ludovic Feher, maestru în confecţionarea pistoalelor de umplut rezervoarele tip PECO. Tot el a fost unul din acei care au stat cu săptămînile la locul de muncă de cînd cu întîmplarea de la întreprinderea „Solventul" Timişoara. Acolo, anul trecut a apărut necesitatea stringentă a înlocuirii unor talere de la nişte coloane de la instalaţiile chimice în condiţia reviziei lor generale. Furnizorul străin a comunicat că nu poate livra piesele trebuincioase decît abia peste optsprezece luni. Ce să facă cei de la conducere ? Să închidă secţia pînă atunci ? Au venit la Satu Mare şi harnicii muncitori de aici au pus pe picioare şi în stare ideală de funcţionare la toţi parametrii toată coloana în mai puţin de două luni ! Odată cu asta faima unităţii sătmărene... s-a lungit în toată ţara ! Aici, inteligenţa tehnică este răsplătită cum se cuvine, îmi spunea ing. şef Gavril Dumbrăveanu. Un nou procedeu de recuperare a plăcuţelor vidia însemnînd o greţioasă cale de refolosire a unor metale rare şi deficitare a contribuit la reducerea importului şi la o economie de metal de acest fel de 30 milioane lei pe an. Tot o astfel de economie a adus un original procedeu de obţinere a aliajului pentru fabricarea sculelor antiscîntei. De aceea, setea de invenţii, inovaţii şi raţionalizări a devenit „endemică" în întreprindere, de febra ei descoperitoare de adevărate comori arzînd o bună parte a întregului colectiv de oameni ai muncii ! Dau numai un exemplu care poate să oglindească această realitate fecundă, după care invenţia poate să lasă şi din piatră seacă, mai precis din apa turnurilor de apă din care cu trecerea timpului se depune un strat de reziduuri. Chimistul Ioan Oşan şi ing. Elisabeta Nits au inventat un procedeu de obţinere a unui înlocuitor al oxidului de fier roşu şi galben. Nu-l mare lucru, ar fi înclinaţi să spună unii. Dar aşa, nici invenţia chinezească a creionului cu gumă de şters la capăt nu-l cine ştie ce mare lucru, dar pînă atunci nimeni nu s-a gîndit la ea.

Am avut ocazia să văd în întreprindere procedeul de sudare a cuprului cu oţelul pentru celulele de electroliză, fapt care conduce, din nou, la importante economii de peste unsprezece milioane lei pe an (autori : ing. Adrian Niculescu, maistrul Gheorghe Lasca şi Vasile Secrean).

Bila din vîrful pixului ori bila pentru rulmenţi, moliciunea tubului pentru pasta de dinţi ori duritatea „roţilor" pe care se învîrt toate roţile lumii — toate acestea cer, deopotrivă, ambiţie şi competenţă aşa cum probează experienţa a două colective muncitoreşti din Satu Mare şi Alexandria.

Rulmenţii de Alexandria se învîrtesc în 58 de ţări

La întreprinderea de rulmenţi Alexandria, peste 70 la sută din producţia de rulmenţi — aici se fabrică rulmenţi mici, avînd diametrele interioare între 5 şi 50 milimetri — se exportă direct marea majoritate în devize convertibile, în aproape toate ţările dezvoltate industrial, din care enumerăm doar cîteva : S.U.A., Japonia, R.F.G., Franţa, Italia. În anul 1988, în 58 de ţări s-au învîrtit rulmenţii româneşti. Dacă socotim şi exportul indirect, 90 la sută din producţia I.R. Alexandria este destinată partenerilor străini.

— În anul care a trecut, ne spune tovarăşul Tincu Dode, secretarul Comitetului de partid, eficienţa exportului s-a materializat într-un beneficiu de 34 milioane lei, realizat printr-un preţ de vînzare a produselor noastre mai mare decît prevederile de plan. Am reuşit să realizăm contracte cu preţuri mai bune decît am prevăzut. Asta se datoreşte cerinţelor pieţei, faptului că partenerii ne-au căutat, ne-am putut permite alegerea unor contracte mai avantajoase. În anul care a trecut, cererile pieţei au fost chiar mai mari decît posibilităţile noastre de desfacere.

Acest lucru dorit de toţi cei care exportă se întîmplă cînd firma ori marca fabricii, cum vrem să-i spunem, devine cunoscută, cînd i s-a dus vestea că realizează produse de calitate, răspunde cu promptitudine diversităţii cererilor partenerilor externi.

Despre politica de export a întreprinderii ne spune cîteva cuvinte, directorul acesteia, Liviu Coleşan.

— Cererea de rulmenţi la ora aceasta e mare. Producţia de rulmenţi este complicată nu atît prin complexitatea proceselor tehnologice, cît mai ales prin aceea că se realizează o serie mare de piese cu toleranţe de la formă şi poziţie micronice şi submicronice. Tot procesul de producţie cere deci o disciplină tehnologică foarte severă. Mai este nevoie şi de o dotare tehnică care nu se poate asigura fără eforturi financiare. Să mai spunem că în ţara noastră există o tradiţie de aproape 40 de ani în acest domeniu, de cînd se fabrică rulmenţi la Braşov. Trebuie să subliniem meritul deosebit al tovarăşului Nicolae Ceauşescu care în perioada de criză economică mondială, cînd se părea că va urma o stagnare a industriei, a prevăzut cerinţele etapei următoare şi a hotărît dezvoltarea fabricaţiei de rulmenţi în ţară prin înfiinţarea unor noi întreprinderi. Şi întreprinderea noastră s-a dezvoltat şi se dezvoltă în continuare, ajungîndu-se în cursul acestui an la dublarea capacităţii. 40 la sută din aceasta va fi sau mai exact a fost realizată prin modernizări, reorganizarea fluxurilor în spaţii existente, organizarea mai bună a întregului proces tehnologic. Tot în această acţiune de creştere continuă a eficienţei activităţii de export, s-a avut în vedere dezvoltarea cu precădere a producţiei de rulmenţi foarte mici, care valorifică tona de metal de cinci ori mai bine decît rulmenţii din celelalte categorii. În cadrul procesului de modernizare s-a avut în vedere creşterea ponderii lucrărilor automatizate şi mecanizate, asigurate în cea mai mare parte prin autoutilare. Întreprinderea este total integrată. Cu excepţia materiei prime, realizăm aici bile, colivii, garnituri de etanşare, ne producem singuri sculele şi ne asigurăm reparaţiile de utilaje. Exportul eficient dintr-o întreprindere se explică şi prin munca bună depusă în cadrul ei, dar mai ales prin creşterea generală a nivelului industriei din ţară. Metalurgia ne oferă oţeluri de cea mai bună calitate, iar chimia a reuşit într-un timp extrem de scurt să asimileze cauciucul pentru ca-

O DAU UNELTELE GÎNDIRII

Înainte vreme un fabricant italian livra garniturile spirometalice. Astăzi, îmi spune directorul, nu numai că am asimilat acest produs, dar reușim să facem garnituri mult mai bune și mai rezistente decît cele italiene.

În activitatea direct productivă, parcă scînteia inventivă țîșnește mai repede. Din cei 128 de inventatori ai unității, 84 sînt muncitori și tehnicieni, 28 ingineri și subingineri, 7 maiștri și 9 alte categorii.

Unitatea din Satu Mare este mult rîvnită de mulți ingineri, tehnicieni și muncitori din oraș care ar dori din toată inima să lucreze aici. Dar pentru asta, „pașaportul" de intrare trebuie să fie o invenție, o inovație sau, barem, o raționalizare. Mintea tuturor de aici caută mereu soluții ingenioase și chiar depășind sfera lor strictă de activitate.

Numai puțin, pe cînd adunam pe hîrtie datele pentru acest reportaj m-am murdărit de pasta revărsată din pix. „Avem noi ac și de cojocul baiului ăstuia" îmi spune directorul ing. Vasile Suciu. A scotocit prin dulap și mi-a pus în față dosarul cuprinzînd o ingenioasă invenție (brevet 87 550/1985) aparținînd chimistului Paul Atyim și referindu-se tocmai la „Cerneluri colorate și procedee de obținere a acestora", invenție distinsă cu un premiu la Tîrgul internațional al tinerilor inventatori de la Plovdiv. Deși, astfel de cerneală scrie chiar și pe hîrtie de ozalid, nu înțelegem de ce întreprinderea chimică „Victoria" din București, unde s-a trimis această invenție, întîrzie în livrarea ei către marea masă a beneficiarilor ?

PAȘCU BALACI ■

---

pacele de etanșare.

Deci, s-a muncit bine, întrucît dublarea capacității de producție, mutarea și reamplasarea mașinilor, investițiile au fost făcute în paralel cu activitatea curentă, de producție. Chiar în aceste condiții, nu de puține ori fiind necesare eforturi suplimentare, planul la toți indicatorii a fost realizat și depășit cînd a fost necesar. Au simțit oamenii o răsplată suplimentară pentru munca lor, pentru efortul pe care singuri și l-au asumat, din dragoste pentru binele fabricii ?

Romulus Panait, președintele sindicatului : — Realizarea sarcinilor la producția de export a dat posibilitatea suplimentării prin premii a retribuției la circa 2000 de oameni ai muncii. Suma pe care am putut s-o repartizăm oamenilor muncii a fost în fiecare lună de aproximativ 800 mii lei. Deci, retribuția pentru cei care au muncit bine a crescut cu 400 lei.

În suita de realizări a oamenilor muncii de la I. R. Alexandria ar putea fi trecute multe noi tehnologii care au dus la economisirea unor importante cantități de metal, la creșterea productivității muncii, ridicarea competitivității rulmenților românești. Și pentru că ne-am ocupat îndeosebi de export, de eficiența acestuia, să încheiem spunînd că din anul 1975, cînd întreprinderea a început să producă, producția destinată exportului a crescut de 5,5 ori.

OPREA GEORGESCU ■

DORINȚA DE MAI BINE

Masă rotundă la Combinatul de prelucrarea lemnului Focșani. Participă : Constantin Pascu, director, Gheorghe Pantazică, maistru în secția 1 mobilă, Iosif Schiller, șef atelier proiectare, Florin Velicu, mecanic șef.

Rindeaua modernizării pe scîndura obișnuinței

Red. : Să începem prin a vorbi despre planul economic. Reușește combinatul să și-l realizeze ?

C. Pascu: Situația e bună în toate compartimentele. Și anul trecut și în primele luni din acest an ne-am realizat toți indicatorii, unii au fost chiar depășiți. De exemplu, producția de export pe acest an a fost realizată, pînă acum, în proporție de 108,2 la sută. Cel mai mult vindem pe relația devize convertibile. Aproximativ 90 la sută din producția noastră merge la export.

G. Pantazică : Eu lucrez ca maistru în secția 1 mobilă și pot să spun că premiile pentru export au fost, într-adevăr, substanțiale. În medie, ele au fost cam de 10—20 la sută din retribuție. Cît s-a muncit, atît s-a cîștigat. Și dacă unii au luat prea puțin sau mai nimic, în plus, alții au ridicat și aproape 1 000 de lei peste retribuție. Asta depinde numai de efortul fiecăruia. De aceea eu aș spune că dacă și în privința mașinilor s-ar fi progresat ca în domeniul acesta al echității cu care e răsplătită munca, rezultatele ar fi fost și mai bune.

Red. : Ce-i cu mașinile astea ?

G. Pantazică : Vedeți, eu lucrez aici din 1964, de la înființarea combinatului. Dacă atunci venea materie primă de clasa A, sortam și făceam mobilă pentru interu, acum facem din clasele C sau B mobilă pentru export, și mai ales pentru piețe unde concurăm cu firme foarte solide. Iată că reușim să facem acest lucru și explicația stă și în faptul că lucrăm cu mașini perfecționate, dar eu aș spune că, totuși, în industria asta a lemnului nu s-a progresat atît de mult pe cît ar fi fost nevoie cu niște utilaje de înaltă tehnicitate.

F. Velicu : Dar sînt cazuri cînd problema asta rămîne valabilă și în privința unor utilaje care nu sînt neapărat de înaltă tehnicitate. Ca exemplu, să plecăm pe flux, de la debitarea lemnului. Cînd am venit eu aici, acum 8 ani, ferăstraiele-panglică datau de la înființarea combinatului, deci de-acum 20 și ceva de ani. Erau vechi, se putea zice. Dar în momentul de față constatăm că astfel de utilaje nu s-au modernizat substanțial și, în mod sigur, aceste circulare de debitat sînt mult, mult mai proaste.

Red. : Probabil că nu-i numai părerea dumneavoastră.

F. Velicu : Nu, bineînțeles, din moment ce tehnologul preferă să lucreze pe utilaje vechi. Acestea au o precizie de prelucrare ridicată pentru că au batiul din fontă, deci foarte stabil, și îngăduie o tăiere corectă. Utilajele asemănătoare, livrate în ultimii cîțiva ani, sînt de construcție sudată, au batiurile din tablă și adeseori subdimensionate. De aceea apar trepidații, abateri mari la prelucrare, și se înțelege că în final asta duce la risipă de material. Muncitorul, pentru a nu rebuta piesa, adică pentru a nu intra cu pînza ferăstrăului în conturul piesei, lasă un spațiu de siguranță și asta înseamnă lemn pierdut dar mai înseamnă ceva : operații suplimentare pe parcursul fluxului de fabricație, deci consum suplimentar de scule, de curent electric etc.

Red. : Cine face aceste mașini ?

F. Velicu : Întreprinderea de utilaje, piese de schimb și reparații Iași. Problema e cunoscută la nivel de centrală, centrala a recomandat să sistăm achiziționarea de astfel de utilaje, dar n-am avut încotro, deocamdată, pentru că întreprinderea asta e singura furnizoare de astfel de utilaje. Alte mașini, CSPG, circulare de spintecat multiplu greu, adică niște ferăstraie cu mai multe pînze, erau și ele la fel : robuste, cu funcționalitate ridicată. Dar cele trei mașini de acest fel, pe care le-am cumpărat la începutul acestui an de la I.U.P.S. Gheorghieni, au deficiențe care o parte sînt de proiectare, o parte de execuție. După ce am reușit să le punem în funcțiune, toate au căzut mai ales datorită faptului că unele subansamble sînt subdimensionate : transmisiile, instalația electrică. Cei de la Gheorghieni au trimis aici cîțiva oameni, dar nu ne-au putut ajuta. Așteptăm să treacă termenul de garanție care va fi acum, peste o lună, două, ca să ne apucăm să modificăm noi mașinile astea după o variantă tehnică folosită la mașinile de acest tip, dar mai vechi.

Red. : Dar de ce trebuie să mai așteptați să se împlinească termenul de garanție din moment ce, oricum, nu mai puteți primi nici un ajutor din partea celor ce vi le-a vîndut?

F. Velicu : Pentru că n-avem voie să intervenim pînă nu se împlinește acest termen.

I. Schiller : Să spunem însă că sînt și furnizori ai noștri pe care-i privim cu cea mai mare încredere. „Unirea"-Cluj, de exemplu. Noi am dotat secția centralizată de ascuțire a sculelor cu utilaje de la această întreprindere și utilajele sînt ireproșabile. Și design, și funcționalitate, totul.

Red. : „Unirea"-Cluj. Alt exemplu ar mai fi ?

I. Schiller : Mai bine ne oprim doar la exemplul acesta, pentru că ne place cel mai mult. Am avut încredere desăvîrșită și în alții, dar acum nici nu știm ce să mai credem. Pentru cei din branșa noastră, două întreprinderi mari avem, în țară, ca producătoare de scule, Sibiul și Codlea. Diferența e mare între ele, Codlea lucrează mult mai bine dar și aici am impresia că, pe măsură ce trece vremea, calitatea scade iar prețurile cresc. Unele din aceste scule pe care le primim, sînt rebuturi. Însă scos produse de calitate inferioară celor pe care le-au făcut inițial.

I. Schiller : Sînt convins că și întreprinderile acestea fac export. Or, ne confruntăm cu o mentalitate : la export trebuie să fie bine, foarte bine, iar la intern nu-s probleme. Tot vorbind mereu de producție pentru export și pentru intern, mai picăm uneori în latura asta. Și eu cred că ar trebui să vorbim despre un singur fel de producție : de calitate. Fiindcă eu sînt convins că și Codlea și alții fac lucruri bune, altfel n-ar supraviețui.

Red. : Dar există cercetători și proiectanți specializați în construcția de mașini pentru industria lemnului. Cum simțiți ajutorul lor ?

G. Pantazică : Cel puțin la noi în secție nu prea se vede așa ceva.

F. Velicu : S-a spus, și e o necesitate să facem așa, ca toate utilajele intrate în reparații capitale să fie modernizate. Dar această sarcină este lăsată exclusiv la latitudinea întreprinderilor. Fiecare își modernizează utilajele cum crede el de cuviință. Dar eu nu am pretenția că pot găsi întotdeauna soluția cea mai bună și utilă. Vreau să fiu cinstit pînă la capăt și să recunosc că, în altă unitate, aceluiași utilaj i s-a găsit, poate, o soluție mai bună de modernizare. Părerea mea este, deci, că institutul nostru, Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului, ar trebui să preia tot ce este bun și să popularizeze imediat pentru a folosi toți ideea pe care a avut-o cineva dintr-un colț sau altul al țării. Eu nu contest că există un schimb de informații între unități, centrala noastră scoate chiar un Calet selectiv de astfel de informații, dar vreau să spun că ar fi preferabil ca ideile tehnice care apar să fie evaluate și în cele din urmă să poarte girul unui institut de specialitate. În orice caz, de cîțiva ani buni cam toate unitățile centralei solicită la I.C.P.I.L. documentații pentru reparațiile capitale de utilaje și, tot de atîta timp, răspunsurile întîrzie.

Red. : Totuși, ce vi s-a răspuns ?

F. Velicu : Dacă la o mașină normală de frezat valoarea reparației capitale e de 14 000, cît ar putea să încaseze institutul pentru documentația acestei reparații ? O mie sau două. Or, pentru atîția bani, nu se îndeamnă să treacă la muncă. Încercînd să înțelegem ce se întîmplă, nu-i greu de înțeles că interesează în primul rînd „feliile mari", proiectele de pe urma cărora se fac mai mulți bani.

C. Pascu : În alte privințe colaborăm bine cu institutul. Pregătim, de exemplu, reparațiile capitale pentru fabrica de plăci aglomerate din fibră și specialiști de acolo lucrează de pe acum cu specialiști ai noștri la documentații pentru îmbunătățirea tehnologiilor și pentru reducerea consumului de energie electrică.

F. Velicu : Și asta este o „felie mare", pentru că este o fabrică. Din totalul de 100 de milioane, cît vor costa aceste reparații, institutul va putea încasa cîteva. Dar fiecare mașină contează, chiar și cele pe care le reparăm doar cu 14 000 de lei.

I. Schiller : Argumentul banilor e cinstit și de înțeles. Dar mă gîndesc că Institutul ar putea face proiecte-tip de modernizare, și atunci argumentul acesta n-ar mai fi valabil, pentru că institutul ar vinde proiectul-tip tuturor celor 47 de unități din cadrul centralei. Chiar dacă ar încasa de la fiecare mai puțin, de la toți ar strînge o sumă apreciabilă chiar și atunci cînd e vorba de un utilaj oarecare și nu de o fabrică întreagă. Propunerea noastră cam asta ar fi, și nu cred că-i greu de realizat. Altfel, am putea să adăugăm că în așteptarea unor documentații care n-au mai venit, n-am stat nici noi cu brațele încrucișate. Și uneori, pe lîngă modernizarea utilajelor existente, au apărut și idei care au dus la apariția unor utilaje noi. O mașină de îmbinat furnire scurte, pe care ne-au ajutat s-o facem vecinii noștri de la Întreprinderea de scule și elemente hidraulice, a fost apreciată pentru rezultatele ei excelente și centrala noastră a comandat aici, la I.S.E.H. Focșani, 30 de mașini de acest fel. Tot astfel, mașina de reconstituit lemnul în lungime, concepută de doi colegi ai noștri, Nicolae Miron și Virgil Ionescu, a fost prezentată drept cea mai bună mașină de acest tip. Centrala ne-a cerut să mai facem astfel de mașini și să le dăm și altor colegi ai noștri, din alte întreprinderi de prelucrare a lemnului. Acțiunea aceasta de modernizare nu trebuie să se desfășoare numai cu gîndul ca fiecare să se ducă drept spre „felia cea mai mare". Ea se întinde pe un front larg și trebuie să ne ajutăm unii pe alții.

D. CONSTANTINESCU ■

ZOOTEHNIA

Rasă, casă, dar și masă

Nu știm în alte părți cum s-a procedat, însă anul acesta, în județul Prahova, strîngerea furajelor din actuala etapă a fost organizată și pregătită ca o adevărată campanie de recoltare. Adică, s-a urmărit și s-a reușit ca în perioada considerată optimă, 5—7 zile, furajele să fie strînse, transportate și însilozate. Iar, după cum vom vedea, între o asemenea reușită care în unele unități îmbracă deja haina tradiției și rentabilizarea sectoarelor zootehnice, legăturile nu sînt deloc întîmplătoare.

La Cooperativa agricolă de producție Gherghița, din cadrul C.U.A.S.C. Drăgănești, inginerul șef Ion Constantin ne spune :

— După experiența anilor precedenți, am ajuns la concluzia că recoltatul furajelor, ca orice lucrare în agricultură de altfel, trebuie făcut exact în perioada cea mai bună, de maximă putere nutritivă a plantelor, în ritm susținut pentru a preîntîmpina degradările furajelor prin îmbătrînire, preîntîmpinarea accidentelor climaterice, asigurarea unei însilozări de calitate. De campania asta și de cele ce vor urma depinde starea zootehniei, producția de carne, lapte și lînă. Și ar mai fi ceva. Furajele nu prisosesc niciodată, cu condiția să fie bine conservate. Trebuie să ne gîndim și la rezerve pentru anii întîrziați. Să ne rămînă de la un an la altul rezervă de grosiere și paie pentru realizarea semisilozului din primăvară. Și dacă prisosește ai întotdeauna cui le vinde. Anul acesta am vîndut I.A.S. din vecinătate 300 tone siloz, de exemplu.

— Ce efective aveți ? În general, ele cresc de la an la an. Se ține seama de asta în planificarea suprafețelor cultivate cu furaje ?

— Avem o fermă de elită de 900 bovine, din care 350 vaci cu lapte și 2 000 oi. În urmă cu 15 ani, am achiziționat 100 juninci gestante din rasa brună. O junincă din acestea a costat pe vremea aceea 28 000 lei. Nu poți să mențli și să dezvolți o fermă de elită fără furaje de calitate. De la acele 100 juninci am ajuns la 900 bovine astăzi. Față de anul trecut, suprafața cultivată cu furaje a crescut cu 50 hectare. Mai adăugăm 450 hectare cultură dublă, plus producția secundară de la grîu, orz, fasole, soia, mazăre.

— Deci, ce trebuie făcut pentru ca zootehnia să fie rentabilă ? Cum ați organizat campania de strîngere a furajelor ?

— Pentru furaje avem echipe specializate, însă pentru această săptămînă de vîrf am organizat întrajutorarea între ferme. Toată lumea e la furaje, considerate maximă urgență. Utilajele de recoltat sînt suficiente, reparate din timp. Mijloacele de transport sînt proprietatea C.A.P.. Avem 21 tractoare cu cîte două remorci fiecare, număr suficient pentru a asigura transportul în zonele de depozitare și însilozare. Avem asigurată motorina necesară pentru toate operațiunile. Am declanșat cositul furajelor cît mai devreme, pentru a prinde o coasă în plus. O coasă în plus înseamnă cîteva sute de tone de masă verde, de finuri.

— Am uitat ce era mai important. Aveți o zootehnie rentabilă ?

— Nu spuneam atîtea dacă n-ar fi fost. Anul trecut, ea ne-a adus un beneficiu de 10 milioane lei.

— Probabil ați folosit metode din cele mai simple, la îndemîna multora.

— Într-adevăr, nu putem spune că am descoperit lumea. Furaje cît mai multe și mai bune. Folosim stabulația liberă, pășunatul între coase, oile pasc pînă dă zăpada. Toate operațiile din grajduri sînt mecanizate : mulsul, furajarea, îndepărtarea gunoiului. Asta înseamnă manoperă mică. Am păstrat atelajele pentru transporturile interioare, pe distanțe mici. Am organizat acordul global pe echipe pe grajd. Asta permite lotizarea animalelor, furajarea diferențiată. Avem în vedere permanent cointeresarea îngrijitorilor, zicem noi, un aspect din cele importante. Am construit un grup social pentru crescători — bucătării, apartamente ca la oraș, încălzire centrală. La prima oră, oamenii sînt în grajduri pentru că sînt aproape de locul de muncă. Cadrele sînt stabilizate și prin condițiile de viață și de muncă asigurate și prin cîștiguri. Nicolae Bădic, Dumitru Frigea, Dumitru Dobre, Vasile Manea, Vasile Stroe, Dumitra Stroe și Aurica Dumitru, să-l numesc doar pe cei mai vechi, cîștigă în jur de 4 000 lei pe lună.

— Ar mai fi ceva ?

— Nu cred că veți găsi o unitate unde zootehnia să meargă bine și celelalte sectoare să meargă prost. Lucrez aici de 20 de ani. Dintotdeauna, toate culturile noastre au fost rentabile — grîu, sfeclă, floarea-soarelui, orz, porumb. Rentabilitatea lor se răsfrînge și în celelalte activități. Îți permit investiții, modernizări, retribuții mai bune membrilor cooperatori. Unitatea trebuie să aibă preocupări multiple. Numai așa se pot valorifica toate sursele din agricultură. Avem o mică industrie dezvoltată. Prin fabrica noastră de conserve ieșim pe piață cu pastă de roșii, sucuri de legume și fructe, ardei în borcane, gemuri și dulcețuri. Nu ne e rușine să punem și varză la murat și s-o aducem în piață la Ploiești. Nu te îmbogățești din varză murată, dar aduci un beneficiu cooperativei. Facem împletituri, olărit, sobe de teracotă. Oamenii au de lucru, nu pleacă din sat, cîștigă bine, sînt mulțumiți. Se dorește ca în fiecare comună să fie moară și brutărie. Noi le avem de mult. Încet, încet am ajuns o unitate de bază, adică o unitate bunicică. Spun bunicică pentru că se poate și mai mult. Ni s-au încredințat loturi de hibridare și loturi semincere pentru grîu, orz, floarea-soarelui, fasole, porumb, soia. Deci ne asigurăm singuri sămînța. Asta aduce alte beneficii. Pentru că am vorbit mai mult despre zootehnie, ar trebui să spunem că dacă o vrem rentabilă — și cine n-o vrea ? — trebuie să-ți organizezi astfel munca încît toate sectoarele să fie rentabile. Aproape automat și ea va deveni rentabilă. Bunul gospodar trebuie să aibă preocupări multiple, să facă să meargă bine totul. Cred că nu se poate altfel.

G. OPREA ■

Viteii care sug la „instalație"

În primele zile ale lunii mai, la Cooperativa agricolă de producție Ciorani se declanșase cu toate forțele strîngerea furajelor. Fin — acțiune totală, era deviza zilei, care îți sugerează o armată pregătită să ia cu asalt o cotă importantă. Și chiar așa e, numai că armata e mică și harnică și este înarmată cu utilaje de cosit, prese de balotat și se deplasează pe tractoare cu remorcă și căruțe cu cai. Conducătorul ei este președintele cooperativei, inginerul Dumitru Mușat.

— Ne-am putut concentra forțele în campania de strîngere a furajelor, ne spune acesta, pentru că la celelalte culturi sîntem într-un avans de 10—15 zile. Culturile de sfeclă, floarea-soarelui, fasole, porumb, arpagic sînt prășite mecanic și manual. Au densitatea bună, sînt curate. Ne încîntă cînd ne uităm la cîmp.

Probabil acesta e cuvîntul potrivit pentru că pe figura inginerului șef se poate citi chiar încîntarea omului care își cunoaște și își face bine meseria. Cooperativa din Ciorani, ca de altfel și celelalte din consiliul unic agroindustrial Ciorani, semn că se muncește bine și cu răspundere, este specializată în loturi semincere : fasole, mazăre, soia, arpagic, porumb, grîu, floarea-soarelui. Tot pentru că s-a lucrat bine, suprafețele loturilor s-au mărit de la an la an. Experiența, bunele rezultate și-au spus cuvîntul. De pe cîte 60 de hectare pentru sămînță, s-a obținut la floarea-soarelui în loc de 18 tone, cît era planul, 51 tone, iar la arpagic, în loc de 408 tone, 751. Beneficiul realizat numai din aceste culturi a fost mai mare cu 2,5 milioane lei. Pentru semințe se muncește, însă, dar munca aceasta aduce bani frumoși în contul la bancă al cooperativei.

Vorbind în continuare despre furaje, să spunem că cele 345 hectare de masă verde pentru furaje — secară și orz — au fost recoltate în totalitate. 2 300 tone sînt deja însilozate. Lucerna a fost strînsă și se află depozitată. Pînă se va semăna noua recoltă de porumb pentru siloz și pentru boabe, vitele și oile sînt scoase la pășunat în aer liber.

După cum se poate constata, toate lucrările sînt la zi, și chiar cu un avans substanțial, hotărîtor pentru recoltele din toamnă. Explicațiile sînt la îndemînă — bază materială bună, organizare minuțioasă, toate culturile angajate în acord global, forță de muncă locală suficientă, formată din 670 de oameni ale căror interese coincid în totalitate cu ale cooperativei.

Și pentru că sîntem în plină campanie de strîngere a furajelor să subliniem cîteva din inițiativele celor din Ciorani în zootehnie.

— Din prima coasă de lucernă de 600 tone, peste 200 tone le-am balotat cu uree, continuă inginerul Mușat. Avantajul este că lucerna nu mucegăiește, se menține proaspătă. Pentru asta am amenajat două prese. Ne-am realizat o instalație de lapte hidrolizat din soia pentru viței și purcei. Instalația este concepția Institutului de la Balotești și este realizată de IMAIA Arad. Economiile de lapte curat sînt de 1 000 litri pe zi, consumul vițeilor. Laptele hidrolizat, făcut din soia, grăsimi, premixuri și concentrate este foarte bun. N-am înregistrat nici un caz de îmbolnăvire, vițeii cresc în greutate mai mult decît dacă ar fi hrăniți cu lapte natural. Surplusul de lapte îl dăm purceilor.

— Creșteți porci !

— Da.

— Întreb pentru că în multe C.A.P.-uri am constatat că nu se cresc porci pe motiv că n-ar fi rentabil. Așa să fie ?

— Poate că porcii la noi sînt rentabili tot din pricina instalației de lapte hidrolizat. Într-un an, din 20 de scroafe achiziționate de la A.E.I.C.I.P. Ciorani am crescut 500 purcei. Sugari fiind, i-am hrănit tot cu lapte hidrolizat. Nu le-a lipsit proteina — lucernă și lapte —, efectivul e mic și controlabil. O singură îngrijitoare s-a ocupat de ei și i-a scos la 110 kilograme în maximum 5 luni. Credem că fiecare cooperativă ar trebui să crească un minimum de 500 de capete porci. Așa cum i-am crescut noi, s-au dovedit rentabili.

Întreaga zootehnie a cooperativei — 2 300 bovine, 5 400 oi și cei deocamdată doar 500 porci — este rentabilă și, bineînțeles, nu numai din cauza acestei instalații de lapte hidrolizat. Ea are însă rolul ei în asigurarea eficienței, fapt evidențiat și de Gheorghe Alexandru, președintele CUASC Ciorani :

— Cei de la Asociația economică pentru creșterea și industrializarea porcilor s-au convins de avantajele folosirii laptelui hidrolizat și cumpără lapte de la C.A.P. Ciorani, care are un beneficiu lunar din asta de 90 mii lei pe lună. Realitatea este că nu putem produce aici lapte cît avem nevoie. După cîte știm noi, aceasta este singura instalație din județul Prahova. Poate ar mai trebui făcute cîteva. În orice caz, la nivelul CUASC, orice bună experiență căutăm s-o generalizăm cît mai grabnic. Mă gîndesc la presele de balotat lucernă, la intenția de a crește porci în fiecare din cooperativele consiliului, la cușetele din materiale locale pentru creșterea vițeilor în aer liber, la celelalte inițiative privind organizarea muncii în tot ceea ce numim agricultură.

OPREA GEORGESCU ■

agricultura cu foc continuu

Sănătatea animalelor, sănătatea oamenilor

„Sănătatea animalelor este în județul nostru o preocupare de prim ordin", începe direct și la obiect Dan Marinescu, inspector șef al Inspectoratului sanitar-veterinar Iași. „Amintindu-ne de cuvintele lui Pasteur — apărînd sănătatea animalelor, apărăm în în bătaie mai lungă sănătatea omului — rezultă și importanța activității din rețeaua sanitară veterinară și laboratoarele de specialitate ale inspectoratului, unde medici veterinari, chimiști și biologi stabilesc diagnostice, fac recomandările necesare, iar la nevoie intervin direct pentru rezolvarea unor situații deosebite. Sînt în județul Iași deja șapte stații de producere a Lactosilului, la A.E.I. Uricani, Holboca, Tîrgu Frumos. La A.E.I. Uricani vitaminele ce proveneau din import s-au înlocuit cu un aliment care se administrează în hrana păsărilor, care a dus la creșterea producției".

Desigur suportul afirmațiilor reprezentantului Inspectoratului sanitar veterinar Iași îl vom găsi în teren, acolo unde munca deloc ușoară a crescătorilor de animale se desfășoară zi de zi, în orice anotimp. Roadele acesteia fiește că nu se lasă așteptate. De pildă, Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor Dancu a fost distinsă, în 1987, cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare, pentru o producție medie de lapte de 5 806 l pe cap de vacă furajată, situîndu-se pe locul trei în țară.

Prin cele două programe de cercetare prioritară pe care le desfășoară — ameliorarea taurinelor și perfecționarea tehnologiilor de creștere și exploatare a bovinelor — Stațiunea Dancu vine în sprijinul unităților de producție. Acest sprijin se materializează, ne spune directorul stațiunii, doctor Radu Nicorici, prin livrarea tăurașilor și femelelor de prăsilă unităților zootehnice din județul Iași și din alte județe, contribuind astfel și la realizarea progresului genetic.

Sub îndrumarea directă a S.C.P.C.B. Balotești, la Dancu s-a testat și elaborat o nouă tehnologie pentru perioada puerperală la vacă, fapt care a contribuit la creșterea procentului de vaci însămînțate, la scăderea procentului de retenții placentare, precum și la creșterea fecundității la prima însămînțare artificială și reducerea intervalului fătare-concepție sub o sută de zile. Tot cu ajutorul colectivului din Balotești, mai precis al sectorului de reproducție condus de doctorul Nicolae Ilinca la Dancu s-a experimentat transferul de embrioni, prin care s-au și obținut primii viței.

În stațiunea Dancu s-au introdus și perfecționat noi tehnologii care influențează favorabil completarea bazei furajere și procesul preparării și conservării plantelor. În acest sens preparatele biologice obținute pe bază de bacterii acido-lactice de tip „Lactosil" sînt folosite ca adaos la însilozarea plantelor cît și ca adaos în hrana pentru combaterea tulburărilor digestive, frecvente la tineretul taurin.

La Iași, s-a montat prima stație de producere a **retanului**, un reconstituent de lapte, produs lipoproteic, care, adăugat în laptele smîntînit, reconstituie un lapte de bună calitate pentru îngrășarea vițeilor, realizîndu-se sporuri în greutate similare martorilor hrăniți integral cu lapte. Laptele economisit prin acest procedeu se adaugă cantităților destinate consumului populației.

Ca efect al preocupărilor de economisire a energiei electrice și de crearea condițiilor de microclimat cît mai corespunzător a apărut și noul sistem de adăpost cu ventilație naturală, destinat categoriei 10 zile — 3 luni. Prin condițiile create s-au redus noxele și curenții de aer sub limitele admise. Rezultatul experimentelor este edificator. Se reduce morbiditatea cu 75%, consumul de medicamente cu 85%, iar sporul mediu zilnic este mai mare cu 10%.

VICTOR RĂDULESCU

Aici va fi sediul originalei biblioteci — unicat în țară — a universității craiovene

O degustare „de rutină" ? Nicidecum : ore de curs practic cu studenții anului IV horticultură

Trei ștampile pentru un pahar cu soare!

...Parcurgînd — odată ieșit din capitala Băniei, pe la „Electroputere", către aeroport — șoseaua asfaltată a Bucureștilor, poți zări pe partea dreaptă a acestei șosele niște dealuri molcome, dintre care se zărește, minuscul, vîrful unui foișor ; foișorul și clădirea alăturată, ce nu se vede din șosea, au aparținut, prin anii '930 unui primar al Craiovei — li se mai alătura acestora, pe atunci, o cramă cu o capacitate de 5 vagoane anual... Crama a dispărut de mult, clădirile au folosit pînă nu de mult drept magazii diverse. Un fapt recent a adus în actualitate existența acestor vechi, dar încă bune, sănătoase clădiri, și în jurul faptului în sine, cît și al clădirilor, vom vorbi în rîndurile de mai jos. Pentru asta însă, este nevoie de cîteva precizări :

„Stațiunea didactică și experimentală Banu Mărăcine a Universității din Craiova" — pentru că despre ea este vorba (director : prof. univ. dr Tiberiu Nicola), o mîndrie a cadrelor didactice și studenților de aici, cuprinde astăzi o suprafață de 1 800 ha — din care 205 vie, în perspectiva de a ajunge la 250 ha — șapte ferme de producție însumînd toate sectoarele de activitate ale marii agriculturi și o bază materială asigurată de către Ministerul Agriculturii — prin Departamentul Agriculturii de Stat. Întreaga activitate de cercetare și producție este asigurată de cadrele didactice ale Facultății de Agronomie din Craiova. Facultate care, printre altele, a fost absolvită în anul 1969 și de către un oarecare student Aurel Popa. Din anul 1970, șeful stațiunii „Banu Mărăcine" nu este altul decît acel fost student, astăzi dr. ing. lector univ. Aurel Popa, viticultor de profesie și autor a mai multor volume de specialitate.

Complexul de vinificație al stațiunii (cu o capacitate de 700 vagoane anual), are trei secții : prelucrare struguri (4 000 tone) ; condiționare must (de care se ocupă studenții anului IV horticultură) și „învechire vinuri" (cca. 150 vagoane anual). Crama (un fel de buncăr subteran) — 275 de butoaie de la 2 000 pînă la 6 000 litri, din lemn de stejar de la Ciurea, Iași și Stilpeni, Argeș — „Un butoi este, pentru vin, ca și o locuință pentru om : se simte bine sau nu în ea !) ; amplasarea cramei, executată sub îndrumarea lui Aurel Popa, prezintă noutatea de a folosi cursul lichidului prin cădere, pînă la ultimele secții de îmbuteliere astfel încît se obține o însemnată economie de combustibil. Trei noi soiuri de viță-de-vie „Pandur", „Haiduc" și „Roșioara Selecționată", beneficii de 20—25 milioane anual, o producție marfă anuală de 150 000 000 lei precum și încă alte peste 50 milioane obținute din exportul a 200—300 vagoane anual (în special vinuri din soiurile „Merlot", Cabernet, Tămîioasa Românească, Fetească Regală și Riesling) — reprezintă cîteva din datele de marcă ale complexului. Iar pentru prima oară în țară, tot aici s-au mai realizat : o instalație rotativă mecanică pentru obținerea vinurilor roșii de calitate (durata unei șarje reducîndu-se de la 10 zile la 48 ore !, calitatea vinurilor obținute fiind cel puțin egală, dacă nu chiar mai bună decît cea obținută prin procedeele clasice — metoda a fost preluată și în străinătate, începînd din 1978 cînd a fost omologată aici), și „stabilirea tehnologiei de învechire rapidă a distilatelor de vin" (subiect, de altfel, al tezei de doctorat a lui Aurel Popa — de la 3—5 ani la .. 90 de zile! — „Au fost degustători care nu au reușit să sesizeze diferența dintre un distilat de vin de 5 ani și unul de 90 de zile — îmi spune inginerul, dînsul însuși fiind degustător autorizat, și adaugă, parcă într-o completare plină de poezie : — „pentru cele mai multe dintre produsele alimentare astăzi se pot face probe tehnice de calitate, folosindu-se chiar, în unele cazuri... calculatorul ; poate că singura probă — cea a calității vinului — a rămas și va rămîne, de milenii, cea a „degustătorului", care nu poate fi înlocuit...

Și să trecem — după această necesară introducere — la „paharul cu soare" (pe care eu l-aș numi, acum, paharul „cu suflet" al unor oameni...) :

...În anul 1964, cînd Aurel Popa venea student, la Facultatea (pe atunci) de horticultură Craiova venea, profesor Ștefan Teodorescu (cel cu care, repet, Popa avea să-și dea doctoratul). Profesorul Șt. Teodorescu (decedat anul trecut), avea să devină creatorul școlii românești de oenologie — und text al său, selecționat prin concurs internațional, se găsește astăzi, placat în metal, pe placa comemorativă ce marchează, la Paris, 100 ani de la nașterea lui Pasteur. Personalitate științifică de rang, autor a numeroase volume și studii — printre care volumul „Oenoclimatul României", profesorul a hotărît să-și lase prin donație întregul fond de cărți Universității din Craiova (este vorba de lucrări de specialitate, firește). Pentru dînsul a fost, iată, comandată nu de mult... prima ștampilă !

A mai fost Ion C. Teodorescu, fratele primului, de asemenea decedat — întemeietorul școlii românești de viticultură. Împreună cu familia, a hotărît același lucru în privința volumelor ce-i aparțineau. S-a comandat o a doua ștampilă !

Și mai este ing. Al. Ionescu, pensionar, fost colaborator cu primii doi, membru al Academiei Italiene a Viei și Vinului : cea de a treia ștampilă !

Trei ștampile, avînd același generic : „Biblioteca Universității din Craiova, dedesubt : donație — și urmează numele. Trei ștampile micuțe, dreptunghiulare — aș zice extrem de modeste — reprezentînd însă un splendid act de știință, de dăruire, de cultură.

Uriașul fond (cuprinzînd circa 7000 volume) de carte românească și străină, periodice de specialitate etc. era încă în curs de inventariere acasă la donatori în zilele în care eu am vizitat stațiunea. La ora cînd apar aceste rînduri, am fost asigurat că ele se află depozitate în... clădirea și foișorul pe care le-am pomenit la începutul acestor rînduri, ambele suferind transformări capitale și devenind acum o vastă — și unică în țară bibliotecă de specialitate, cu ample amenajări pentru lectură, săli de citit și de odihnă, camere de oaspeți, aparat informativ, etc. Ideea a fost, deopotrivă, a dr. Aurel Popa cît și a directorului bibliotecii universității, Octavian Lomon (despre a cărui solicitudine A. Popa nu a contenit să-mi vorbească).

Donația este legală, autentificată prin acte de rudele donatorilor. Lista tuturor lucrărilor se va trimite la catalogul colectiv cărți și periodice străine intrate în România, pe care îl editează Biblioteca Națională a R.S.R. ; separat se va realiza un catalog local ce va fi difuzat în țară și în străinătate. Gestul de bine al unor oameni de știință patrioți a devenit, practic, public!

Să închinăm un pahar de suflet și soare acestor oameni.

HORIA PĂTRAȘCU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Din răspunsul trimis de **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale București** la scrisoarea lui Petre Dincă din Capitală, str. Giurgiului nr. 2, reținem cîteva rînduri care ar putea interesa și pe alții aflați în situații similare : În acord cu prevederile art. 8 (1) din Legea nr. 26/1967, persoanele încadrate care au fost în incapacitate de muncă întregul an calendaristic nu au dreptul la concediul de odihnă pentru acel an. În situația dv., dacă ați fost, cum afirmați, în incapacitate temporară de muncă în perioada 1.01.—1.05.1988, și v-ați pensionat apoi de invaliditate, la încetarea raporturilor de muncă unitatea trebuia să vă acorde compensarea în bani a drepturilor de concediu pe perioada respectivă (1.01.1988—1.05.1988). În acest sens s-a luat legătura și cu ICRAL Vitan, unde vă veți prezenta pentru acordarea drepturilor ce vi se cuvin.

■ Am citit în Flacăra nr. 43/1988, un articol intitulat „Ne putem lăsa de fumat", prin care cititorii erau informați că o echipă de medici de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca a obținut brevet de invenție pentru un medicament împotriva fumatului, urmînd ca acesta să fie produs de BIOFARM București, sub formă de tablete. Din 1986 tot aștept apariția acestui miraculos mijloc de a mă lăsa de fumat, dar în zadar ; în farmacii încă n-a apărut. De aceea apelez la bunăvoința dumneavoastră, rugîndu-vă să faceți demersuri pentru a impulsiona producerea și apariția în farmacii a mult așteptatului medicament. **(Cornelia Drăgoi, București, str. Valea Călugărească nr. 4, bl. 5, ap. 39).**

■ **Consiliul popular al municipiului București, Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală,** aduce o veste bună Asociației locatarilor din str. 13 Decembrie nr. 29, bl. 6, Sectorul 1 : Din verificările efectuate de către delegații noștri și la care au participat și delegații IRILGNB, s-a constatat că cele semnalate în scrisoarea adresată revistei s-au dovedit reale, fapt pentru care s-au luat măsuri de extindere a rețelei de distribuție. În prezent situația s-a normalizat, iar pentru viitorul sezon rece se au în vedere și alte măsuri pentru asigurarea funcționării optime a centralei termice din zonă.

■ Ne scrie **Valeriu Pușcașu din comuna Săbăoani, județul Neamț :** Romanul, frumosul și modernul oraș nemțean, al doilea municipiu ca mărime din județul nostru, dispunea într-o vreme și de un stadion pe măsură — Stadionul municipal „Moldova". Era o adevărată încîntare să petreci, mai ales duminica, vreo două-trei ore de mișcare și destindere pe gazon. Zic era, pentru că, acum, după ce a trecut în zestrea divizionarei C de fotbal Laminorul, lucrurile s-au schimbat în rău. Proasta gospodărire se vede de la o poștă : gardul împrejmuitor abia se mai vede din buruieni, accesul la tribune a fost îngrădit cu plase și plăsulețe de sîrmă, casele de bilete au fost transformate în crescătorii de iepuri și păsări, cotețe de porci, improvizate, și-au făcut apariția pe sub tribune și în imediata apropiere a porților de joc. „Isprava" aparține actualului administrator care a transformat stadionul într-un adevărat sector zootehnic particular.

■ Ca ecou la nota apărută în Flacăra din 17 martie a.c., prin care se semnalau unele deficiențe în activitatea cofetăriei București, **Întreprinderea de turism, hoteluri și restaurante București** răspunde că aspectele au fost analizate cu toată atenția. Din discuțiile purtate cu colectivul unității a reieșit că la respectiva cofetărie se primesc zilnic comenzi care se onorează la orele stabilite și se achită de obicei prin C.E.C. sau virament și foarte puțin în numerar. În legătură cu comportamentul lucrătorilor vizați în articol, atît șeful de unitate cît și restul personalului au fost atenționați pentru a manifesta mai multă solicitudine față de clienți. Se va urmări permanent activitatea acestei unități pentru a preveni orice nereguli, așa încît cofetăria București să fie și să rămînă ceea ce a fost : o unitate model din toate punctele de vedere.

■ Primim de la **Gheorghe Olteanu din Craiova, str. A. I. Cuza — Republicii, bl. G, sc. 1, ap. 3 :** Deoarece, pînă în prezent, repetatele mele intervenții scrise făcute la Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dolj au rămas fără răspuns, am ajuns în situația de a vă deranja pe dv. pentru că la sus-numita direcție se ignoră reglementările în vigoare cu privire la rezolvarea cererilor și sesizărilor oamenilor muncii. Astfel, la data de 29 aprilie 1987 am depus cererea (înregistrată sub nr. 49/13 417) de mutare a postului telefonic de la fosta la noua mea adresă, dar n-am primit nici-un răspuns. Ulterior, am făcut reveniri tot scrise — la 5.XII.1988, înregistrată sub nr. 49/2 104, la 21.I.1989 înregistrată sub nr. 49/198 și la 4.IV. 1989 înregistrată sub nr. 49/59 — însă toate cererile și revenirile mele au rămas fără răspuns. Dacă m-am dus la ghișeul de informații, funcționara de acolo mi-a zis s-o las în pace că o enervez, iar de primit în audiență la direcție n-am fost primit, pe motiv că, mi s-a explicat scurt și răspicat, audiențele nu se mai țin de mult. Ce mai pot face ?

Insistați. Poate că D.J.P.Tc. Dolj își va aminti de invocata lege !

■ Un răspuns favorabil pentru medicul Dan Gabriel Militaru din Brăila ne trimite **Ministerul Sănătății, direcția coordonare, control, personal-învățămînt :** Urmare scrisorii dv. adresată revistei Flacăra, vă facem cunoscut că, la solicitarea noastră, Direcția sanitară a județului Brăila, în ședința BECOM din 4.IV.1989, a aprobat detașarea soției dv., soră de obstetrică-ginecologie, de la Spitalul Făurei în municipiul Brăila, începînd cu data de 4 aprilie 1989.

■ Doresc să vă prezint și eu o întîmplare petrecută nu doar uneori la noi, la Piatra Neamț. În ziua de 21 aprilie a.c., orele 12,30, în dosul magazinului central „Cafea-Dulciuri" (...rețineți: „dos", „spate", unde de regulă se depozitează ambalaje sau se descarcă marfă), două vînzătoare desfăceau de zor, printr-un ochi de ferestruică : 4 bucăți ciocolate, două gume de mestecat, esență de fistic și cîteva cubulețe de rahat, toate la un loc ambalate într-o pungă de plastic și costînd 48 lei. Vrea omul nu vrea, era obligat să cumpere conținutul unei pungi întregi (inclusiv punga !), cu unele produse de care, altunci, n-avea nici o trebuință. Indignați, clienții luau, că n-aveau încotro, dar mulți se întrebă și azi : Cînd se va pune capăt unei astfel de practici nepermise ? **(consilier juridic Vasile Valeriu Caiana, Piatra Neamț, str. Malakovschi nr. 26, bl. D 2, sc. B, ap. 28).**

■ **Oficiul județean de turism Timiș,** ca răspuns la sesizarea familiei Emil Emanuel din București privitoare la unele deficiențe manifestate în stațiunea Buziaș : Se confirmă faptul că furnizarea apei a fost făcută uneori cu întreruperi. Pentru eliminarea acestui neajuns, conducerea I.B. Buziaș și consiliul popular orășenesc au făcut demersurile necesare la I.R.E. Timișoara pentru separarea liniei de alimentare cu energie electrică a stației de pompare a apei în stațiune, astfel încît să nu mai fie întreruperi în alimentarea cu energie electrică și, implicit, cu apă.

■ Subsemnatul **Dinu Cojocaru din comuna Voluntari, Sectorul agricol Ilfov,** str. Dulgherului nr. 17, vă aduc la cunoștință că, pe 15 ianuarie 1989, jucînd la LOTO, am cîștigat suma de 100 lei. Am depus imediat buletinul cîștigător, mi s-a eliberat pe loc chitanța nr. 1 354 920 și mi s-a spus să aștept, că banii, îmi vin acasă, prin poștă. Am așteptat zadarnic pînă la data de 22.02.1989, dar, văzînd că nu primesc nimic, m-am prezentat la Ad. de stat LOTO din str. Victoriei nr. 9, de unde mi s-a spus că banii au fost trimiși la Of. poștal nr. 51 din comuna Voluntari, la data de 31.01.1989, cu m.p.nr. 12 532. Am fost la poștă și cei de acolo mi-au zis că ei n-au primit nici-un ban. Din nou m-am prezentat la Ad. de stat LOTO, de unde funcționara de serviciu, ofensată, mi-a spus să stau liniștit acasă, că voi primi neapărat banii. De-atunci stau liniștit, dar banii nici pînă azi, 14.04., nu i-am primit. Noroc că al meu și birocrație ca asta mai rar !

■ Reținem din referatul de cercetare întocmit de **autoritățile orașului Strehaia,** județul Mehedinți, la sesizarea adresată nouă de Gheorghe Nuică din același oraș : Se confirmă faptul că, în unele situații, gestionarul Constantin Conac, de la magazinul alimentar din suburbia Ciochiuț, vorbește cam răstit și nu dă dovadă de cel mai corespunzător comportament în relațiile cu cumpărătorii. Pentru această atitudine a fost pus în discuția adunării cetățenești din sat, prilej cu care oamenii și-au spus deschis părerea asupra activității și purtării sale, iar biroul executiv al C.P.A.D.M. l-a sancționat cu reducerea retribuției cu 5 la sută pe timp de 3 luni. La prima abatere se vor lua și alte măsuri, mergînd pînă la scoaterea lui din muncă.

■ Mă numesc **Lămureanu T. Trifilie din Constanța,** Bd. Tomis nr. 67, bl. S 2, sc. A, ap. 11, și am fost pensionat cu data de 15 septembrie 1986, dată de la care am plătit către ICRAL aceeași chirie (241 lei/lunar) ca pe vremea cît am fost activ, deși am prezentat la timp decizia de pensionare din care reieșea că nu depășeam 1 500 lei de membru de familie. Evocînd prevederile legale, după doi ani mi s-a recalculat chiria, rămînînd să plătesc în continuare 126 lei/lună, iar banii dați în plus urmînd să-i recuperez prin scutirea de plată pe o perioadă corespunzătoare. Calculul a fost însă efectuat nu pe întreaga perioadă de 2 ani, ci numai pe ultimul an, pe motiv că în primul an de la pensionare (după părerea celor de la ICRAL), trebuia oricum să plătesc aceeași chirie ca și în activitate. Nu găsesc logic acest argument și nici nu cred că e în spiritul legii, fapt pentru care rog respectuos organele în drept să elucideze acest caz.

■ La memoriul Mariei Picioruș, care contesta retragerea repartiției unui apartament, ne răspunde **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Craiova :** Avînd în vedere că, potrivit prevederilor art. 7 din Legea nr. 5/1973, persoanele îndreptățite la extindere au prioritate la închirierea locuințelor ce se eliberează în același imobil, biroul permanent al comitetului executiv a revenit asupra aprobării dată de I.E.P.C. și a avizat favorabil extinderea solicitată de familia Bușoiu Cornelia. Ulterior, s-a atribuit Întreprinderii Electroputere un alt apartament, în cartierul Calea București (bloc A7, sc. 4, ap. 3), compus din două camere, care a fost repartizat petentei Maria Picioruș, rezolvîndu-se astfel și problema locativă a familiei sale.

■ Vă scriu pe motiv că la noi, în orașul Tecuci, am avut o baie comunală veche care a funcționat defectuos pînă mai acum vreo cîteva luni, apoi s-a închis și azi nu mai funcționează deloc. Ni s-a tot promis că din contribuția bănească se va face una nouă, însă așteptăm în zadar de mai bine de 2 ani de zile, altă baie, nouă, nu s-a construit. Tin să menționez că în componența orașului nostru intră cîteva cartiere cu oameni care nu locuiesc la blocuri, au case lor, dar nu toți au cadă sau dușuri cu apă caldă adusă pe țeavă. Ca să-și mențină sănătatea și vigoarea, ei au neapărat nevoie de baia publică, de sprijinul pe care dvs. trebuie să ni-l dați în această privință. Noi am făcut demers și la Ministerul Sănătății și n-am primit răspunsul. Subsemnatul sînt **Dumitru Andrășescu,** pensionar, fost țăran cooperator fruntaș, cu domiciliul în Tecuci, str. Molului nr. 12, jud. Galați.

Pagină realizată de MIHAI MERIȘANU ■

Scrisoare comentată

Șase ani de-acasă...

Am întîlnit politețea în multiplele ei ipostaze și cîteva dintre acestea îmi răscolesc și azi, cu plăcere, aducerea aminte :

...școlari dintr-un sat de munte salutînd cu respect învățătorii și oamenii mai virstnici pe care îi întîlneau ; cu glasul lor cristalin dădeau „Bună ziua !", și își descopereau frumos capetele tunse chilug ;

...tineri reverențioși acordînd binevoitori întîietate femeilor la urcare sau la coborîrea din autobuz, la intrare sau la ieșirea din instituții și unități publice ;

...bărbați și femei în toată firea răspunzînd afabil salutului unor copii sau ajutînd cu grijă o bătrînică să treacă strada...

Exemple clasice, obișnuite, văzute, ascultate și trăite adesea de noi toți în freamătul diurn al lumii.

Nu rareori am cunoscut însă și reversul medaliei. Adică, impolitețea (nepolitețea). Un astfel de caz neplăcut am reținut, iată, și dintr-o recentă scrisoare sosită pe adresa redacției. „M-am urcat, săptămîna trecută, în autobuzul 131 — ni se destăinuie mai vechea noastră corespondentă Milica Matilda Băloi din București, str. Mendeleev nr. 17 —, voind să merg din fosta piață a Dorobanților spre casă. Purtam în brațe pe nepoțelul meu de 2 ani și mai aveam și o plasă grea, plină cu diverse cumpărături. Înghesuiala nu era prea mare și dau să mă așez, dar, înainte cu o clipă de a ajunge la bancheta rezervată îndeobște invalizilor, mamelor cu copii mici și bătrînilor, doi tineri gălăgioși s-au întrecut în a ocupa ultimele locuri libere. Deși m-au văzut că sînt femeie în vîrstă, cu greutăți în brațe (ajunsesem doar lîngă bancheta lor !), s-au prefăcut că nu mă observă. Vorbind între ei și rizînd, au început să se uite foarte preocupați pe fereastra autobuzului. Abia după ce i-a atenționat alticineva, unul dintre tineri,ăl mai mare, s-a oferit, cam indecis, să-mi țină plasa pe genunchi. Eu am rămas mai departe, stînd ca pe ace, tot în picioare, cu copilul amorcăindu-se în brațe. Celălalt tînăr poza absolut indiferent și apatic, de parcă ar fi fost un veritabil monument al nepăsării.

Oare, știți dumneavoastră să-mi spuneți : unde mai e și ce e politețea ?"...

În orice caz, nu-i chiar o rară avis. După codul bunelor maniere, politețea e un mod de comportare care se caracterizează prin bună-cuviință, respect și amabilitate în relațiile cu oamenii. Tot după același cod, nescris încă, mai înseamnă și bunăvoință, bună creștere ; înseamnă cel șase ani de-acasă. Exact ceea ce, se vede treaba, că lipseau cu desăvîrșire băieților din autobuz.

MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Avender Iacob — Timișoara : Contorul dv. fiind trifazic, indexul se citește cu 6 cifre, ultima nefiind zecimală. I.R.E. nu poate restabili alimentarea cu energie electrică pînă cînd nu achitați integral datoriile. ● **Ciucă F. Ilie — Lipova :** În conformitate cu art. 3 din Hotărîrea 880/1965, personalul încadrat pe durată determinată (inclusiv temporarii sau sezonierii) are dreptul în cazul pierderii temporare a capacității de muncă la ajutoare, care se acordă pentru cel mult 65 zile lucrătoare în cursul unui an calendaristic dacă incapacitatea s-a ivit în timpul activității și are o vechime în muncă de cel puțin 4 luni, în ultimele 12 luni premergătoare concediului medical sau o vechime de cel puțin 10 luni în ultimii doi ani premergători incapacității de muncă. ● **Popescu Laura — Buzău.** Încercați la Spitalul județean, secția O.R.L. Obișnuiți-vă să vă semnați scrisorile. ● **Brătianu I. Maria — satul** Mușcelușa, com. Șiriu (Buzău). **Toniuc Ecaterina — București :** Nu. ● **Vechiu Elena — Cernavodă :** Credem că nu v-a răspuns din cel puțin două motive : nu a putut descifra scrisul dv. (și nouă ne-a fost tare greu, dar avem o oarecare obișnuință) și nu are competență. Adresați-vă instanței de judecată. ● **Diaconu Ion — București :** Noi știm că nu. ● **Hofbour Lucia — Gura Humorului :** Cu trimitere, ca și la Iași. Medicul vă va indica toate analizele necesare. Noi vă putem doar sfătui să nu renunțați, să nu mai aminați, să faceți tot ce se poate pentru a avea un copil. Vă vor fi răsplătite eforturile cu multe bucurii. ● **Frincu Carmen-Aurora — București :** La circa de miliție de care aparțineți puteți afla sigur. Depuneți o cerere în acest sens. ● **Baicu Gheorghe — com.** Bolboși (Gorj) : Nu puteți primi certificat de absolvire dacă nu ați obținut note de trecere la examene. ● **Cimpoeru Daniela — Bălești :** Nu ați menționat adresa. Mergeți direct la centrul din localitate al Oficiului forțe de muncă. ● **Gaser Valentina — Galați :** Se va analiza posibilitatea transferării elevului Nistor Gheorghe, începînd cu 15 septembrie. ● **Tofan Vasile — Huși :** Dv. aveți dreptate. Iată drepturile cumpărătorului cuprinse în capitolul II din Instrucțiunile nr. 800 1965 de aplicare a H.C.M. 753 1965 privind buna funcționare și durabilitate a unor bunuri de folosință îndelungată : „Posesorul care înaintrul termenului de garanție se află temporar sau se mută în altă localitate se va putea adresa pentru efectuarea lucrărilor unității de deservire la care se efectuează lucrările privind asigurarea garanției pentru clienții organizațiilor comerciale din acea localitate. Același drept îl are și cel care a procurat un bun de la o unitate comercială din altă localitate decît cea în care domiciliază. Înlocuirea bunurilor care din cauza lipsei pieselor de schimb necesare nu pot fi repuse în stare de funcționare în termen de 60 de zile de la data reclamației se face de organizația comercială vînzătoare pe baza proceselor-verbale întocmite de unitățile de deservire". ● **Munteanu Gheorghe — Tohanu Vechi (Brașov) ;** Conform reglementărilor în vigoare, abonații cărora li s-a desființat postul telefonic pentru neplată nu au prioritate la instalări. În fapt, dv. nici n-ați depus cerere pentru reinstalare.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Reproducere după lucrarea lanuarie de Florin Niculiu

Cintarea României

Ars amatoria

Fotografii, afișe, distribuții, cronici — multe cronici elogioase, ori intransigente în aprecieri, semnalînd urcușuri și căderi — în sfîrșit, o veritabilă viață teatrală, în care, vreme de 25 de ani, au răsunat, stagiune de stagiune, ropote de aplauze.

La cei 25 de ani pe care-i împlinește, Teatrul Popular de pe lîngă Centrul municipal de creație și cultură socialistă „Cintarea României" din Drobeta-Turnu Severin păstrează entuziasmul tinereții, la care adaugă maturitatea ce a pecetluit, încetul cu încetul, trăsăturile interpreților ce n-au părăsit, în tot acest răstimp, scena severineană : Aurel Nicolaciuc, Camelia Darin, Nae Badea, Alexandru Doncoglo, Elena Neulescu, protagoniștii primului spectacol pus în scenă de Teatrul Popular — „Grădina cu trandafiri" de Andi Andrieș. Mai sînt și din cei ce au plecat: Virgil Ogășanu, Valeria Sitaru, Constantin Fugașin, Ilie Gheorghe, Dan Bădărău. Că n-au uitat de unde au pornit, ne demonstrează cu prisosință programele de sală. Actorul Constantin Fugașin revine, iată, școlit și trecut prin probele de foc ale aparatelor de filmat, afirmîndu-și, totodată, reale virtuți regizorale.

Dar să vorbim de cei care, avînd cu totul alte profesii, sînt, totuși, priviți pe străzile orașului cu acea dragoste ce învăluie în public vedeta preferată. I-am amintit deja, sînt „veteranii" ce-au abordat aproape tot atîtea roluri cîte premiere a „scos" teatrul severinean : Oameni care tac de Al. Voitin, Rața sălbatică a lui H. Ibsen, Visul unei nopți de iarnă de T. Mușatescu, Jocul de-a vacanța de Mihail Sebastian, ori Trei generații a Luciei Demetrius, Părinții teribili, de Jean Cocteau, Adam și Eva de Aurel Baranga și încă multe alte îndrăznețe abordări ale dramaturgiei românești ori universale au însemnat adevărate succese uneori, spectacole rămase doar în sfera bunelor intenții, alteori, importantă rămîne, de fiecare dată, totala dăruire a amatorilor severineni, acea „bucurie de a juca" semnalată de cronici încă de la început, bucurie rămasă intactă și azi. Ea a atras, cu certitudine, la Drobeta-Turnu Severin, în județul Mehedinți, pe artistul emerit Constantin Moruzan, ori pe regizorul Constantin Dinischiotu, ale căror nume se regăsesc pe multe afișe ale Teatrului Popular. Tot bucuria de a juca îi ține, seară de seară, la repetiții pe tinerii interpreți : Maria Crețu (instalator), Nicolae Mițu (tehnician), Mariana Nistor (profesoară), Gelu Negrea (funcționar), Valentina Dumitrele (dactilografă), ca să nu mai vorbim de cei 15—20 care așteaptă în culise. „La noi, cariera acolo începe, în culise — precizează instructorul Dan Șapala. Este un stagiu de răbdare. Pe cei care se plictisesc și pleacă, nu-i regretăm, înseamnă că nu apeau, cu adevărat, pasiune. Îndrăgostiții de teatru rămîn și fac de toate : montează decoruri, trag cortina, sînt sufleori, încep, apoi, cu cîte o replicuță, primesc, în sfîrșit dubluri și, dacă sînt buni, mult visatele roluri. Cu toții am trecut prin asta".

Teatrul de amatori presupune deseori renunțări individuale, oboseli mari — după orele de program, la locul de muncă al fiecăruia — dar presupune, totodată, imense satisfacții. „Premiile I pe care le-a luat Teatrul Popular la toate edițiile Festivalului Național „Cîntarea României" au însemnat tot atîtea certitudini că n-a fost muncă în zadar — declară Florin Tutuianu, directorul Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României — Drobeta-Turnu Severin.

LIANA MOLNAR ■

Scriitorul — conștiința epocii sale

RADU TUDORAN:

„Fiecare roman este o trăire"

— Stimate Radu Tudoran, dacă nu mă înșel, se împlinesc cinci decenii și jumătate de cînd ați debutat în LUMEA ROMÂNEASCĂ și în revista AZI, ca gazetar și ca prozator, care mai tîrziu avea să-i dedice mării o parte însemnată din proza sa... așadar, un destin tumultuos, cu consecvență legat de destinul unor oameni mai puțin prezenți în proza românească ; în acest sens mă refer la faptul că tradiția noastră epică a fost ilustrată în chip strălucit de mari prozatori prin două opțiuni fundamentale : una ar fi aceea a destinului țărănesc, a prozei rurale și cealaltă a epicii citadine, care va înflori în epoca interbelică. O bună parte din proza dumneavoastră — și nu mă gîndesc doar la TOATE PÎNZELE SUS ! — pare că își propune să lase din opțiunile pomenite, redescoperind un „nou" personaj, la fel de românesc precum sînt țăranul și muncitorul, sau intelectualul... Considerați riscantă întrebarea mea sugerată de sentimentul că ați adus în proza românească o lume nouă, și că acest fapt mie îmi pare azi premeditat de-o fericită intuiție de tinerețe ? Redescoperirea „altui tip uman" a fost inițial un act conștient?

— Riscantă nu este cîtuși de puțin întrebarea, care, ce-i drept, mi se pune prima dată în forma aceasta, directă și clară și pe care fără să-mi dau seama o așteptam de multă vreme. Riscant poate să fie însă răspunsul, deși, după cele spuse mai înainte reiese că am meditat și pînă acum asupra lui ; de fapt am meditat tot timpul după ce am scris prima carte, cînd mă gîndeam cum să fie a doua : vroiam în orice caz să fie **altceva**. Îmi închipui că așa se întîmplă cu toți scriitorii, numai că mulți nu izbutesc să se rupă de ei înșiși ; am exemple între cei care au fost, și unii continuă să fie, marile mele admirații. Derutat de cazul acestora m-am întrebat, în perioada formării mele, dacă nu greșeam, dacă încercînd să scriu **altfel**, nu deveneam eu însumi **altcineva**. Nu aveam pe nimeni să mă lămurească, nu am nici astăzi, cînd, după o viață întreagă, nu sînt sigur că drumul ales a fost cel mai bun, și dacă mergînd pe altul nu aș fi ajuns mai departe.

Am o singură certitudine, aceea că genul căruia m-am consacrat nu putea să fie altul. Am vrut să povestesc ceva, faptele mele sau ale altora, și fără voia mea am ajuns la închipuire, care nu-i decît o altă față a realității, eliberată de constrîngeri și devenită proprietatea autorului. Nu vreau

(Continuare în pag. 10)

VIRGIL SORIN ■

Florin Niculiu

Cristalul magic

Există locuri marcate de o țărie specifică, de o anume eternitate a arhitecturii peisajului, impregnate parcă de o concentrare a tainelor vieții, de o autentică vrajă naturală plutind în aer, pe așezare, pe chipurile oamenilor. Unul dintre aceste locuri este și locul nașterii și al copilăriei mele. Căci totul : vechea și impozanta clădire cu etaj ; grădinile din jur în perindarea anotimpurilor ; aleea de brazi, șuierul legat al cetinilor sub vînturi, uneori ca un valer înfășurat, — concretizare amenințătoare a stihiilor, alteori domolit, — strictă prezență maiestuoasă de sunete nalte, continui, prietenoase, totuși conținînd parcă fiori străini ai unei alte lumi ; uriașa pivniță în care ne jucam uneori, prelungind pînă și în vis și chiar pînă astăzi spațiul ei încărcat de mister ; prămezile vechi de paie pe care în asfințit alergam după fluturi ori înregistram emisia unică a infimelor viorioncele zburătoare care erau cărăbușii și alți bondari ; castanii înfoiați care de două ori pe an se găteau cu micile și perfectele candelabre albe punctate cu roz, printre tulpinile cărora, ca într-o joacă feerică înregistram intensitatea luminii și culoarea uneori de aur, alteori de sînge, a amurgurilor ; drumuri în seară cu Tata și cu fratele meu Titi, cu magnifica lui pălărie și cîntînd printre nesfîrșite lanuri de flori de cîmp, drumuri tîrzii prin pădurea sub lună plină, drumuri la lumina zilei prin pădurea încărcată de atîtea sunete și ecouri, de atîtea tonuri și semitonuri și aș zice și de înfrățoane de culori, prin superbele ei luminișuri, pe sub umilele, dar atît de triumfalele sale arcuri ; drumuri în neobositul, dar calmul, prietenosul deal-vale spre Prut, în șesul Barancăi ori la Cetățuia, spre Dorohoi sau spre Cernăuți, înotînd prin interminabile viroage sub brîul pădurilor sau trapînd pe culmi uscate de vînt, pe lîngă bătrîni brazi singuratici ; drumul cu sania parcă prin văzduh, astfel era omogenizat de alb orizontul, de albul troienelor așezate, ca și de cel al ninsorii ce nu mai înceta, în peisajul cu moara veche de lîngă riu, în aerul tare în care se întrețăiau ecourile diafane ale zurgălăilor, dar încărcat și de infinite, misterioase sunete neauzite ; nourașii respirației cailor în iarnă și străluturile lor — elemente ale unei magii bune, familiare ; apoi bărbați, cu perechi multe de boi, doborînd, după un străvechi ritual, copaci însemnați cu semne colorate ; iazul și moara lui Franc, atmosferă din Rembrandt și Ibsen, captată cu ce fiori încă de pe atunci !..., cu stăvilarul și podul spre Bașcu, satul natal al campioanei olimpice de astăzi Doina Melinte ; cete de copii, uneori de băieți mari, ce se perindau la sărbători în casele din comună cîntîndu-și impresionantele colinde cu steaua ori interpretînd atît de autentic, cu forță, cu modul lor frust, fărdnesc, binecunoscutul Vicleim; tranșeele din pădurile Conceștei, Suharău sau Comănești, tranșeele marelui război pentru întregirea Neamului, cu melancolia lor înfiorătoare și încărcate de frunzele stilor anî, depuse ca un neștiut și dureros omagiu !... ; Ziua Eroilor la monumentul din curtea bisericii, cînd Tata citea lista eroilor comunei și la strigarea fiecărui nume, Moș Cucu, un omuleț spin, blond și cu un aer cutezător, dar cu un glas pițigăiat ce-i conferea (la aceasta desigur contribuind și numele) o identitate fantastică, stranie, de om-pasăre, răspundea patetic de la ferestruica din turlă : „Mort pentru Patrie !"... Toate acestea și cîte încă altele ! alcătuiesc infinitele fațete multicolore ale unui uriaș și magic cristal, cu strălucirile-i întoarse numai înăuntru și pulsant odată cu inima și care pentru critică se cheamă doar : trăire, observație, meditație, conștiință extractoare, artistică....

VITRINA CARTILOR

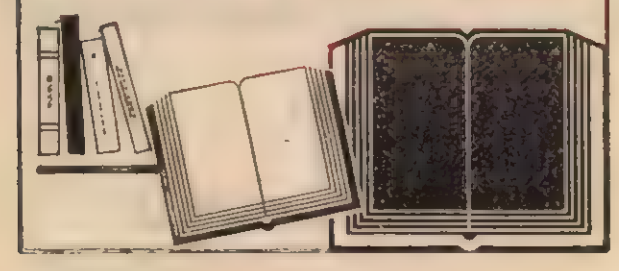

O carte citită cu acul

Fotografie de ELENA GHERA

. Joi, 11 mai, „Casa muzicii" care este magazinul Muzica din Capitală a găzduit o sărbătoare : lansarea celui de al 18-lea disc al Ionelei Prodan, „vrednic purtător și slujitor al cîntecului popular românesc", cum o prezintă Al. I. Amzulescu. „Discul acesta constituie oarecum o probă a deplinei sale maturități artistice. El se deosebește de cele anterioare prin încercarea cutezătoare de a aborda un repertoriu mai extins : sînt cîntece de pretutindeni și de largă circulație ale folclorului românesc, pe care Ionela Prodan le abordează cu sinceră și pasionată dragoste de cîntec românesc, fără pretenția de a se substitui purtătorilor celor mai autentici ai neîntinatei purități și ai marii varietăți a graiurilor și stilurilor, poetice și muzicale, proprii diverselor zone și regiuni ale țării".

O altă opinie asupra acestei încercări generoase și — credem — reușite, cea a folcloristului Mihai Pop ,exprimată în fața numeroșilor iubitori ai muzicii noastre populare prezenți la acest eveniment : „Pentru mine acest disc este o dublă sărbătoare, pentru că Ionela Prodan a fost descoperită de cel mai bun și mai vechi prieten al meu, Hari Brauner, care mi-a spus atunci că a descoperit o a doua Maria Tănase. Dacă ar fi fost în mijlocul nostru, ar fi avut o mare bucurie. Orice cîntec popular este o contribuție la păstrarea frumosului nostru folclor. De 50 de ani am culeș cîntece. Multe dintre ele le-am regăsit pe acest disc. Doresc ca el să fie un moment de succes în primăvara muzicii noastre populare".

Emoționată și fericită, Ionela Prodan ne-a mărturisit : „După ani de muncă grea cu cîntecul românesc din toate zonele țării, am reușit să fac acest disc care s-a bucurat de un răsunet foarte mare în Australia și California. Acum de-abia aștept verdictul publicului de acasă, care m-a lansat, m-a susținut și sper că mă va susține în continuare și nu va spune că Ionela a greșit. Este tot ce mi-am dorit : să cînt România !".

REGHINA VĂRVICI

Cronica literară

de Romul Munteanu

Erudiție și poezie

În reveriile sale asupra altor reverii, în cadrul cărora literatura avea un loc constant, Gaston Bachelard ne lăsa să înțelegem că poezia, în procesul ei de facere, nu trece prin circuitul mental al erudiției culturale, ci doar prin acela al sensibilității. Savantul francez delimita astfel **memoria empirică** a faptelor și a informațiilor, constituite în **savoir**, de memoria reveriilor centrate asupra spiritului imaginar.

Pornind de la aceste considerații, ni se pare firesc să ne întrebăm care este statutul **poeziei erudite**, al acelei poezii care nu răsare totuși din straturile intelectului pur, dar prin încărcarea excesivă de elemente referențiale mitologice, istorice și culturale se situează într-o zonă intermediară, impură pentru creația artistică, așa cum impură rămîne și pentru alte tipuri de discurs.

Și totuși poetica acestui gen de poezie este străveche. Anticii o cultivau cu precădere în epică, Renașterea i-a încercat deliciile incerte, exponenții tuturor clasicismelor la fel, iar poeții baroci au textualizat referințele concrete cu o anumită parcimonie. De la Horațiu, Dante pînă la Gongora, Marino și, mai rar, romanticul Hugo, versurile erudite nu lipsesc, unii parnasieni făcîndu-și chiar o virtute din acest mod de încorporare a numelor proprii în discursul poetic. Dar practicarea unor procedee literare nu înseamnă și acreditarea lor estetică. De obicei, poezia ornamentală excesivă cu informații concrete este plicticoasă, golită de reverie, didactică, lipsită de o mare forță emoțională. Astăzi poezia erudită se practică mai rar (a nu se uita totuși M. Ivănescu) și dacă Ezra Pound a izbutit să transforme erudiția (informația, citatul, intertextul) în poezie, să nu uităm că poetul american a realizat o experiență singulară de interferență între reveria științifică și cea poetică, unindu-le în zona sublimului pur.

Dar Tudor George, autorul **Baladelor singaporene** (1970) și al **Ierbarului amorului** (1981), ce face el cu informațiile și cum le introduce în universul imaginar ? Unele probe le-a oferit în poeziile despre flori, cînd imaginarul era grefat pe **heraldicele plante** iar altele, radicalizate într-o măsură mult mai mare, le-am regăsit în **Inventar celest** (1982), cînd reveria se convertește într-o pedagogie rimată a obiectelor cotidiene sau a micilor fărîmituri (dopuri, fărașe, furculițe, galoși, ceapă, bacterii, păduchi, batistă etc.). Rareori, o undă de umor poate salva caracterul anost al acestor texte. Dar cum aventura poeziei este și o aventură a cunoașterii nelimitate, nici unui poet nu i se poate recomanda cu anticipație renunțarea la unele experiențe riscante, împinse dincolo de granița atît de mobilă a literarului.

În **Patriarhale și exotice** (Ed. „Cartea Românească", 1988), Tudor George rămîne aceleași scriitor cu mai multe euri, sedus pe de o parte de mitul originilor, de etosul local, ca și de geografia reală și imaginară de pe alte meridiane ale locurilor învățate, memorizate sau visate. Atras de o anumită **„avangardă"** muzeală, descoperită mereu în trecut (Cecco Angiolieri, Fr. Villon, Ph. Sydnei), scriitorul român tinteste spre marea utopie a unicatului prin **poezia retro**. Apollinic și dionisiac, arheolog al constiinței visătoare grefate pe semnele trecutului, cu antenele deschise spre captarea spiritului grec și roman, Tudor George face să se audă cum memoria culturală a trecutului bate în prezent. Bărăganul cu reveriile sale și cu morții săi ilustri sau anonimi, fiind marea cutie de rezonanță a miturilor străvechi, reînviate prin cuvîntul-depozit de amintiri eterogene.

Între clasicismul nedomesticit al poetilor vaganți și rigoarea erudită a străvechii literaturi didactice, Tudor George se instalează pe scaunul imaginar al lui **poeta vates**, solicitat de **docere** și mai puțin de **delectare**. „O Venus — de Lucrețiu-n vers slăvită / Latinei ginte fiindcă i-ai fost mumă —/ Nu simți, ca un opaeț, cum palnită / Plăpîndu-mi vers ? Oblăduie-l și-ndrumă ! / Cum nu sînt eu Lucrețiu — mîndrul vates, / Făuritor **Poemului Naturii** — / Dă-mi glas, de-i socoti c-adevărate-s / Simțirile-mi, dă-mi harul sfînt al gurii !" **(Invocație)**.

Primul „simptom" dedus din această poezie trimite în mod evident spre un **complex cultural antichizant**. Pentru acest țel, scriitorul jertfește totul, în pofida faptului că resursele sale artistice sînt solicitate la maximum. Răsucită (siluită), sintaxa poeziei scrisneste cu fiecare rimă (vates — adevărate-s, Venerei — cere-i, se-nvirte — pirte). Ornamentată cultural, declamația se întinde pe spații mari, deși ea este un **adaos estetic** grefat pe un text arid, fortificat însă cu vorbe mari. **Invocația** lui Tudor George trăiește doar printr-un patos exterior. Ea nu este însă un accident în **Patriarhale și exotice**. Fluxul antichizant aglutinează cuvintele festive, le încarcă artificial, cu o energie de scurtă durată.

Fără îndoială că și memoria culturală empirică observă că lumea se schimbă. La Tudor George ea rămîne sursă voluntară de poezie, proptită de amintirea Romei și a lui Properțiu. Dar în fața acestei stări, poetul nostru rămîne doar un colecționar de informații, introduse doar în spațiul muzeal al unui text lipsit de vibrație. „Cînd toga-mpurpurată fu cojoc, / Plugari și-oieri fiind staroștii comunii, / La Lupercalii tropotind în joc, / Purtînd statuia Vestei cu colunii !" **(III Darul Romei)**.

Există însă în **Patriarhale și exotice** și o altă sursă de energizare autentică a poeziei. Ea coboară în mitologia Bărăganului, deschide porțile imaginare ale biografiei poetului, muzicalizează spațiul, mariază apa cu pămîntul, slăvește vegetalul, verticalizînd imaginile spre eternitatea noastră, ca și spre trecutul străbătut de marile umbre ale istoriei.

Prezentă în **Balcania...** lui Fănuș Neagu, ca și în povestirile lui Panait Istrati, cîmpia (rău numită de poet **pustă**), despovărată în cazurile fericite de referințele concrete, trăiește într-adevăr ca un spațiu poetic plin de mister.

Filtrată prin Odobescu și Panait Istrati, cîmpia Bărăganului se etalează sub cer, ca un loc de verdeață sonorizat de vînt, ca un spațiu de reverie infinită, urcată în inima anotimpurilor. Scoala clasică a poetului se face din nou simțită prin melosul autentic, duhul pămîntului plutind peste tot. „Îmi place vîntul slobod ce-n Bărăgan purcede, / Cînd părul mi-l frămîntă, din zbor ca larba verde ! / Și-aud cum, pe deasupra, fantasta lui aripă, / cu liote de vrăbii și stol de grauri, țipă... / De-a trecerii lui zarvă, se dezmorțesc ciulinii, / Stîrnindu-se-n devalmă și bulucind spre linii... / Sar disperați, dau buzna cu imnuri și urale, / Clamînd locomotiva într-armurată-n zale" **(Ciulinii Bărăganului)**.

Da, în acest fel, ospățul cuvintelor se încinge în dulcele stil clasic românesc. Eul visător iese din cotidian, auzit doar ca o amintire (trenul),iar imaginarul se lasă încîntat de propriile sale metafore, vehiculul lor real fiind doar poetul.

Verticalizarea spiritului imaginar se transformă într-un puternic flux afectiv purtat prin vechile canale de comunicare ale familiei. Ea este poarta de intrare și ieșire din lume, suita veacurilor amintite de reverie, singura capabilă să transforme gestul diurn al unui străbunic într-o coloană vie a spiritului imaginar.

Cînd verbalismul exuberant trăiește însă doar ca un corp străin în jurul cogitoului acestui poet-rêveur, cuvintele sapă temeliile poeziei la fel cum termitele atacă rădăcinile de suprafață ale pomilor. Grefa culturală exterioară pustiește poezia, iar exclamațiile pline de tandrețe ale scriitorului nu trec de stadiul unor **versuri de afiș**, destinate turiștilor.

Noi îl auzim în continuare pe Tudor George prin **Sublime torțe vii tresaltă-n vînt**, îl auzim prin **Bilanț**, prin **Epilog**, ca și prin unele strofe insulare din mult prea lunga **Baladă despre bardul Stan Palanca...** în care pulsează balcanismul integral al scriitorului român.

Îmbătat de erudiție, **Ahoe** pare să intre într-un dulce somn greco-roman, colorat de farmecul dacic.

„Fiecare roman este o trăire"

(Urmare din pag. 9)

să spun prin aceste cuvinte că scriitorul e liber și capabil să creeze o altă lume decît cea pe care o cunoaște ; el însă o poate reda în interpretarea sa personală, diferită de a altora. Interpretarea este de altfel și dificultatea cea mai mare a scrisului ; prin felul nostru de a vedea lumea ne deosebim totdeauna unul de altul. Apoi vocabularul, stilul, ritmul, culoarea, metoda de construcție rămîn și ele deosebiri vizibile, deși de o importanță secundară. O faptă sau o înșiruire de fapte, adică o acțiune, poate fi povestită în mai multe feluri. Dacă versiunea pentru care am optat îmi place după ce a fost scrisă sînt șanse să placă și cititorului. Cînd mă gîndesc cîte cărți oi fi citit și nu le mai știu, mă apucă tristețea pentru timpul pierdut și de mine și de cei care le-au scris. Ceea ce se uită nu trebuia să se scrie. Dacă are cineva altă părere să o spună oricui, dar nu mie.

— Totuși, revenind la întrebarea mea...

— Observați că aș fi adus în literatura noastră o lume nouă ; este adevărat că am avut această intenție, pornind de la ideea exprimată mai înainte, că nu voiam să repet cele spuse de alții. Lăsînd la o parte prima mea carte, **Orașul cu fete sărace**, o culegere de nuvele, de fapt prefigurări ale scrierilor următoare, primul roman, care mi-a adus o recunoaștere atît de neașteptată că puteam să-mi pierd capul, a răspuns dezideratului meu, prin faptul că prezenta o lume necunoscută mai înainte în literatura noastră, motiv pentru care a și fost socotit de unii drept „exotic", calificativ (ca să nu-l numesc epitet) acordat ulterior și altor cărți ale mele. Dar lumea aceea nu era adusă din teritorii îndepărtate, ea exista în jurul nostru, iar noi existam în cuprinsul ei, decît că nimeni nu o cunoscuse de aproape, cum am avut eu norocul, într-o experiență halucinantă, trăită direct și sincer, implicat în ea pînă la ultima consecință, devenind egal cu eroii cărții. Astfel, o dorință nici măcar definită bine, se realiza în plinătatea ei, datorită unei întîmplări norocoase, unei trăiri autentice. Termenul l-am găsit mai tîrziu și l-am păstrat ; socotesc că un roman este o trăire, înaintea oricărei alte definiții.

Un critic recunoscut, care s-a exprimat cu rezerve despre prima mea carte, ca să le atenuieze sau să le retragă cu totul la a doua, și să găsească altele, observa în încheiere, ceea ce am socotit că era recunoașterea unei caracteristici, dacă nu chiar un merit, că am adus în literatura noastră medii încă necunoscute. Este exact ceea ce căutasem, și este măcar schițat răspunsul la întrebarea dumneavoastră. Rămîne să alegeți dacă a fost o intuiție, sau doar o întîmplare. Cît despre „redescoperirea altui tip uman", că inițial a fost sau nu un act conștient, reiese din cele spuse mai înainte. În ceea ce mă privește, mai degrabă spun că a fost o **opțiune** ; dar m-au ajutat și intuiția și întîmplarea. Cu cele spuse acum, și cu ce am mai spus altă dată, eu nu rămîn o enigmă pentru viitorii mei biografi.

— Nu rămîne o enigmă nici faptul că au apărut peste un milion de exemplare din cele 23 cărți scrise de Radu Tudoran. Dar deși pentru prozator pot părea superflue curiozitățile noastre privind sondarea structurilor lui sufletești, nu o dată noi le vedem tocmai pe acestea investite în profilele complexe ale personajelor de roman. Și consider această curiozitate insistentă deosebit de profitabilă în relația dintre scriitor și cititor. De aceea vă întreb prin ce mecanisme intime sau morale frumoasele dumneavoastră iubiri din atîtea proze eșuează dramatic, ca și cum eșecul ar fi răsplata unei armonii afective ?

— Iubesc viața, fără să mă tem de moarte. Și viața m-a iubit pe mine, iar moartea m-a ocolit de multe ori, cînd o văzusem venind din față. În afară de cuvintele „eșuare" și „eșec", recunosc ca adevărată ideea dumneavoastră, foarte frumos și complet exprimată, că sfîrșitul dramatic (chiar și acest cuvînt l-aș reduce la jumătate) al unor iubiri din cărțile mele reprezintă „răsplata unei armonii afective". Nu-i o manieră, ci o cerință imperativă, estetică și sentimentală, de a opri evoluția unei iubiri în clipa ei cea mai frumoasă. Acesta este mecanismul „intim și moral" — adaug : sentimental și estetic. Cum s-ar putea spune mai bine decît : „Oprește-te clipă ? !".

— Știu că tineretul mai ales crede despre romancierul Radu Tudoran că mulți ani ar fi fost un impătimit călător prin țări și pe mări, că a cunoscut meridiane exotice și oameni ciudați... de fapt se întîmplă ceva interesant : se fac diverse presupuneri izvorîte din lectura prozei dumneavoastră. Nu vă mai întreb cît și cum și unde ați călătorit — ați răspuns magistral prin splendidele volume Acea fată frumoasă, La nord de noi ființe, Frumoasa adormită —, ci dacă într-adevăr patima călătoriei a constituit **pentru dumneavoastră o sursă epică, sau dacă pasiunea și vocația prozatorului au născut nevoia de călătorie sub semnul cunoașterii...**

— Lăsînd la o parte jurnalele intime — cît or fi ele de sincere — nu știu dacă vreun scriitor s-a dezvăluit pe sine atît de complet și continuu, în cărțile lui, cum m-am dezvăluit eu în cărțile mele. Nu mă refer la cărțile de ficțiune, unde autorul, oricît s-ar socoti de obiectiv și oricît ar vrea să se situeze în afara lor, pune, fără voie, ceva din el însuși. Acele cărți pot duce numai la presupuneri.

M-am dezvăluit cu date certe în cele cinci cărți zise „de călătorie" : **Ai optzeci și doilea, Oglinda retrovizoare, Acea fată frumoasă, La nord de noi ființe și Frumoasa adormită. Eu, unul,** le socotesc și le declar **trăiri**, de aceea le pun în rîndul romanelor, numindu-le, dacă este nevoie, autobiografice. Dacă odată, cineva, viitorii mei biografi

SEMNAL

● În condiții grafice excepționale a apărut la Editura Minerva volumul de versuri al lui Nichita Stănescu : **LA LECON SUR LE CERCLE (Lecția despre cerc).** Substanțiala prezentare și traducerea din limba română în limba marelui Baudelaire, aparțin lui Constantin Crișan. O întoarcere cît se poate de

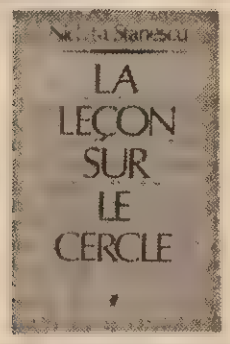

seriosă și necesară, după cît ne este dat să constatăm, dar și un mod fericit de a face cunoscută — și pe această cale — mai cu seamă pentru cunoscătorii de limba franceză, o creație poetică de mare forță din acest sfîrșit de secol și de mileniu.

● După **Joia patimilor** (1982) poetul și eseistul Horia Bădescu publică al doilea roman : **Zborul gîștei sălbatice** (Editura Eminescu, 1989). Cultivarea realismului magic, a parabolei și a simbolului, ar plasa scrisul său într-o zonă de interferență (Márquez, Mircea Eliade și Voiculescu). Concretețea desfășurării acțiunii — o tulburătoare

poveste de dragoste între Matei și Maria — face din acest roman al unui poet un **love story** reușit. Bine creionate sînt și alte personaje (pictorul Marchiș, profesorul Tilea, medicul Polizu, asistenta Matilda). „Frumos scris, **Zborul gîștei sălbatice** e un roman cu implicații existențiale. (...) Traiectoria personajelor se suprapune într-un fel sau altul „drumurilor libertății", de astă dată nu irosită în tribulații fără sens, ci căutată cu insistență și ardoare" — scria cu justificat temei criticul Ioan Adam.

● Editura „Univers" ne propune de data asta **Patru prozatori americani** (Nathaniel Hawthorne, Mark Twain, Stephen Crane și Henry James — toți la un loc și fiecare în parte deschizători de drumuri nu numai în proza scurtă, ci și în proza americană, în genere. Ce-i unește și ce-i particularizează ? „Umorul fantast-ironic și tandru al lui Hawthorne ironia tăioasă și gustul paradoxului la Mark Twain, sentimentul comediei vieții și al micilor evenimente mari ale copilului, la Shephen Crane, și realismul

nuanțat de umorul negru caracteristic unei serii întregi de urmași, la Henry James, trasează harta complexă a itinerarului prozei nord-americane din veacul trecut, cu care cititorul român la astfel cunoștință printr-o serie de pagini în genere cunoscute". (Versiunea românească aparține Adinei Mavrodin și Aureliei Batali).

● Excelentă inițiativa Editurii Minerva de a reuni cîteva strălucite pagini de publicistică ale lui Octavian Goga sub genericul **Precursori.** Într-adevăr, Octavian Goga scrie cu același patos și cu aceeași îmbărbătare despre iluștri precursori : Avram Iancu, Șaguna, Iosif Vulcan, Eminescu, Caragiale, Cosbuc, Vasile Lucaciu, Aurel Vlaicu ș.a. Tomul se încheie cu un

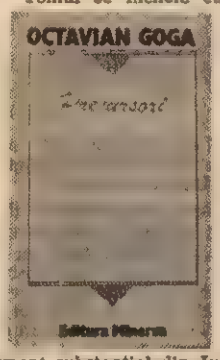

fragment substantial din **Jurnalul politic** (1931). Ion Dodu Bălan, în studiul introductiv concludent : „După Eminescu publicistul, Octavian Goga este, incontestabil, cel mai de seamă gazetar român. Vocația sa publicistică se împletește organic cu vocația lirică, narativă, dramaturgică și oratorică, poetul de la Rășinari reușind să determine un stil nou, viu și sugestiv, apropiat de fondul aperceptiv al cititorilor săi".

● În colecția „Monografii" a Editurii „Univers" a apărut nu demult : **Mihail Bulgakov,** de Izolda Vîrsta. Studiul aprofundat asupra omului și autorului romanului **Maestrul și Margareta** este cît se poate de bine venit, mai cu seamă că scrierile bulgakoviene sînt bine cunoscute publicului român (în special **Garda albă** și **Maestrul**

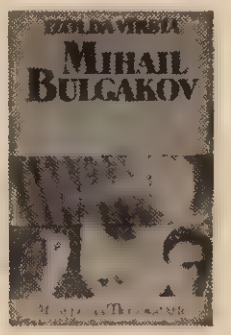

și Margareta, datorate tălmăcirii lui Alexandru Calais și Nataliei Radovici). „Creația lui se află în întregime pe făgașul literaturii ruse, a acelei direcții ce i-a fost imprimată de Gogol, Puşkin, Cehov, iar în epoca sovietică, mai cu seamă de Gorki", scrie P. Markov.

● Sub un perfect echilibru clasic se situează cartea de versuri a lui Ioan Cernat : **Din miezul anotimpurilor** (Editura Litera, 1989), din care vom reproduce **Reculegere** (închinată mai marelui nostru **preste** limbă și grai, Eminescu Mihai) : „Nu cred că mor vreodat' în orele tîrzii / Înfășurat în man-

ta-mi țesută din fantasme / Mă rătăcesc pribeag pe margini sinilii / În feerii venite din ziceri și din basme. // Cutreier peste lume prin codri de aramă. / Sorb de pe piscuri pure mirenismă și alint. / Mă înfior cînd magic răstălmăcește luna / Chemările pierdute-n pădurea de argint".

DORIN SĂLĂJAN ■

Iubirea de frumos

Devoțiune

Poetul Aurelian Titu Dumitrescu, om de rară devoțiune, ni-l aduce încă o dată înaintea ochilor printr-o carte recent apărută pe marele poet Nichita Stănescu văzut de către cîțiva poeți, un critic, un pictor, de către actori și oameni de artă ce l-au cunoscut în anumite perioade ale vieții sale retrase prea devreme dintre noi.

Pe lîngă opera sa, singura care îl va apăra în fața necruțătoare a furtunilor istoriei, Nichita a avut rara bucurie de-a se înconjura de prieteni devotați, poeți din generația lui, dar și mai tineri.

Unul dintre ei este acest tenace tînăr foarte dăruit poet Aurelian Titu Dumitrescu ce l-a făcut pe Nichita să mai lase aici mult din sufletul său înainte de plecare prin Convorbirile cuprinse în cele două cărți apărute postum : această carte Nichita Stănescu, atît cît mai știm noi *apărută printr-o jertfă personală la editura „Litera" ne dezvăluie încă o față a autorului* Elegiilor, *cea a omului atins de o bunătate lăuntrică și o seninătate mai puțin știute. Mărturiile lui Cezar Baltag, Adrian Păunescu sau Eugen Simion, prieteni de-o viață cu poetul, sunt pagini de istorie literară ca și evocările lui Mihai Bandac, Florin Mugur sau Ion Cristoiu ori ale marelui actor Ion Caramitru.*

Mulțumim tînărului nostru confrate, poetului Aurelian Titu Dumitrescu pentru acest dar, o carte ce n-o mai lași din mînă pînă la ultima filă. Prieteniile literare adevărate n-au dispărut din viața noastră, sunt tot atît de adînci și indestructibile ca și ale vremilor clasice în acest spațiu latin al inimilor noastre.

IOAN ALEXANDRU ■

Culisele istoriei

Există coincidențe fericite care fac să se întîlnească în aceeași carte un titlu atractiv, cu un conținut ce interesează pe toată lumea și cu talentul de narator al autorului, stăpîn pe problemele abordate. Situația aceasta, destul de rară, definește o carte de succes. Această carte se numește **Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial** de Gh. Buzatu, volum apărut la Editura Științifică și Enciclopedică și redactat de Marcel Popa. Cu un subiect „fierbinte", foarte bine scrisă și citită pe nerăsuflate, volumul răsplătește interesul cititorilor pentru cartea de istorie contemporană. Nestinjenită de o bogată și minuțioasă documentare și bibliografie inclusă în mai fiecare pagină a ei, ea surprinde plăcut printr-o solicitare emoțională ce se întîlnește mai degrabă într-o reușită carte de ficțiune. Cu toate acestea, subiectul este cît se poate de real. O realitate dublă : una cunoscută de toată lumea și o alta, bănuită. Această a doua realitate, în parte secretă sau încă necunoscută în totalitate cititorilor, constituie subiectul primului volum din cele trei propuse să apară. El detaliază evenimente semnificative, adevărate „ore astrale" pentru istoria lumii contemporane, ca și pentru istoria României. Pentru mulți dintre cititori aceste evenimente istorice sînt cunoscute, dacă nu și trăite. Ce mai poate fi spus după mai bine de patru decenii de la producerea lor ? Beneficiind și de avantajul perspectivei în timp, cartea spune multe, chiar foarte multe lucruri noi. Datoria acestor rînduri este să le semnaleze existența, cititorilor rămînîndu-le plăcerea de a le afla. Cartea este o contribuție românească în prezentarea, dintr-un punct de vedere inedit pentru istoriografia românească, a războiului secret dintre forțele Națiunilor Unite și puterile Axei. Noutatea informației provine din numeroase fonduri documentare, edite și inedite, din arhive românești și străine, din arhive secrete. Arhive secrete ! Iată o sursă, cumva ocultă, pentru cititorii atrași de curiozitatea de a ști mai mult de acolo de unde se crede că se știe totul. Istoria văzută „din culise" nu înfirmă înțelegerea sensului și verdictului istoriei reale privind aceste evenimente. Există, desigur, tentația lui „dacă". Față de realitatea istoriei, această conjuncție este pragul de unde începe literatura de ficțiune. „O epocă se definește prin ceea ce renunță să ascundă", spunea André Gide. Chiar dacă generalizările sînt, nu numai din principiu, suspecte de a fi amendabile, constatăm că multe perioade importante, acte și decizii n-au fost oferite cercetării istoricilor în totalitatea lor. După o lungă eclipsă s-a ajuns ca explicarea lor să devină nuanțată prin accesul la pluralismul surselor secrete din ambele tabere aflate cîndva în conflict. Volumul este un bun antecedent în istoriografia românească pentru acest gen, într-un fel inedit, de a privi istoria contemporană. El sintetizează un punct de vedere românesc în consens cu cercetările efectuate pe plan internațional. Volumul dovedește seriozitatea și profesionalismul autorului care are preocupări de durată în studierea acestei perioade a istoriei contemporane, ei fiind semnatarul sau coordonatorul unor cărți de succes pe această temă.

ADRIAN MITIȘ ■

---

cum am spus mai înainte, se vor interesa de viața mea, vor avea totul de-a gata, și așa nu se vor naște controverse, ca în atîtea cazuri. Acelor cărți le adaug volumele din ciclul **Sfîrșit de Mileniu,** cinci apărute pînă astăzi, al șaselea în curs de finisare și al șaptelea în proiect, ca un epilog la celelalte. Fără a pune în ele date biografice, rămînînd obiectiv cu discreție, mi-am dezvăluit în schimb evoluția spirituală, în cinci trepte pînă astăzi, de la copilărie la maturitate, urmînd să adaug concluziile finale ale unui om care a trăit în extraordinarul nostru mileniu, între războaie sinistre și cuceriri grandioase ale tehnicii și gîndirii omenești, teoria relativității generale, radio, televiziune, înfrîngerea tuberculozei, cunoașterea cosmosului, debarcarea pe lună, — și tot ce aș mai aminti cu voluptate, dacă ar fi locul. Oricîte suferințe am îndurat și voi mai îndura încă în secolul nostru, n-aș vrea să fi trăit în secolul dinainte.

Am călătorit mult, dar tîrziu și nu atît cît dorisem. Oricum am destule date spre a putea socoti că lumea îmi este cunoscută. Acolo unde n-am putut ajunge m-am dus cu închipuirea, fără să-mi recunosc infirmitatea presupusă de Freud, că scriitorul pune în cărți ceea ce a dorit și nu a putut să realizeze. Închipuirea fiind în cazul meu un instrument profesional, exersat din copilărie, ea îmi apare ca o realitate deplină, fără nici un regret pentru realitatea neatinsă fizic. Acele locuri de pe pămînt unde nu am fost, nu mi-au lăsat nici o nostalgie ; le știu atît de bine că nu mai trebuie să ajung acolo.

Nevoia călătoriei (nu o numesc patimă, fiindcă este mai mult decît atîta), și nevoia de a scrie cred că s-au născut împreună. Cred, nu afirm categoric, căci nu am o fire dogmatică. Dar e cert că orice carte reprezintă o călătorie, și mult mai greu de realizat decît o călătorie adevărată. Cine nu simte așa, să pună condeiul deoparte.

Cu șase asemenea cărți, răspîndite în sute de mii de exemplare, mi-a fost dat să aflu că într-o antologie a genului, apărută anii trecuți, nu figuram cu nici o pagină, din cîteva mii tipărite. Nu am văzut antologia aceea, nu știu cine a întocmit-o, am aflat despre ea din comentariul unui critic de literatură, care îmi era mai mult decît un coleg de breaslă, aveam puncte de vedere comune asupra vieții și destule motive să ne stimăm unul pe altul. În comentariul său el analizează cuprinsul antologiei, citind ceea ce este remarcabil, neutilnd o cărțulie scrisă parcă în silă, de un romancier dinaintea generației mele, pentru care am cea mai mare stimă dar căruia îi lipsește nu doar vocația, ci chiar interesul pentru călătorie. Ba mai mult decît atîta, se declară adversarul ei, nu-mi aduc aminte unde și în ce terment, vrînd probabil să sugereze că pentru un scriitor este suficientă călătoria spirituală.

Comentatorul nu era dator să-mi fi citit cărțile, ceea ce nu i-aș reproșa niciodată, dar oare, cînd făcea acel oficiu științific de a comenta antologia, nu ar fi fost dator măcar să se informeze și să semnaleze omisiunea ? Dacă în calitatea lui de reporter al vieții literare s-ar fi uitat pe bibliografia mea și ar fi aruncat măcar o privire într-una din cărțile puse acolo, poate ar fi găsit în ea un dram de spiritualitate, ca să-i admită dreptul la existență, alături de **Rapid Constantinopol-Bioram,** de Camil Petrescu, scriitorul pe care îl admir cu venerație, chiar dacă a avut alte pasiuni decît mine.

La Opera Română

● Cu Ștefăniță Lascu (Almaviva), Constantin Gabor (Bartolo), Silvia Voinea (Rosina), Vasile Martinoiu (Figaro) și Pompei Hărășteanu (Basilio), vineri 19 mai, la ora 18, **Bărbierul din Sevilla** de Gioacchino Rossini. La pupitrul dirijoral : Constantin Petrovici.

● O nouă reprezentație cu **Nabucco** de Giuseppe Verdi, simbătă 20 mai, ora 18. Sub conducerea muzicală asigurată de Cornel Trăilescu, vor evolua : Nicolae Urdăreanu, Constantin Ene, Pompei Hărășteanu, Lucia Țibuleac, Lucia Cicoară.

● Pentru cei mici, duminică 21 mai, la ora 11, va fi prezentată opera **Cosette** de Teodor Brafu. Alături de copiii din corul „Voces primavera", rolurile principale vor fi interpretate de Ștefan Teodorescu, Adriana Alexandru, Nicolae Bratu, Marina Mirea, Paul Basacopol, Nicolae Constantinescu și Sever Barnea. Conducerea muzicală : Claudiu Negulescu.

● **Tot duminică 21 mai, la ora 18, iubitorii baletului vor putea viziona Lacul lebedelor de P. I. Ceaikovski.** În distribuție: Roxana Colceag, Laurențiu Guinea, Doru Constantin, Gheorghe Angheluș ș.a. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Cu Mihaela Agachi, în rolul titular, Gabriel Năstase în Don José, Dan Zancu în Toreadorul și Melania Ghioaldă, debut în rolul Michaela, marți 23 mai, la ora 18, **Carmen** de Georges Bizet. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Miercuri 24 mai (ora 18) a doua reprezentație cu recenta premieră de balet **Visul unei nopți de vară.** În regia și coregrafia semnate de Mihaela Atanasiu și în cadrul scenografic realizat de Viorica Petrovici, vor dansa Anne Marie Vretos, Florin Brîndușă, Roxana Colceag, Beatrice Bleonț, Gheorghe Angheluș, Tiberiu Almosnino și Adrian Gheorghiu, alături de corpul de balet al Operei Române.

● Avînd în rolul titular pe Maria Slătinaru-Nistor, în rolul pictorului Mario Cavaradossi pe Octavian Naghiu și în rolul Scarpia pe Nicolae Urziceanu, joi 25 mai, ora 18, **Tosca** de Giacomo Puccini. Dirijează : Cornel Trăilescu.

..Pescărușul cu motor pe care ne-am îmbarcat valsează în piruete largi peste curba valurilor și ne duce ca un gînd cele 2 mile spre coastă, unde, pe o limbă de nisip, se află sediul fermei de pescuit marin Sulina.

Dorul de „pescarii mei" din Delta Dunării, despre care am scris de atîtea ori, mi l-a provocat o știre sosită la redacție de la Constanța, și anume că „a început sezonul de pescuit în Marea Neagră".

E campania scrumbiei, e campania stavridului, hamsiei și șprotului dulce de mare. Și mai ales a fabuloșilor sturioni cu icre negre ; cohorta lor a început să urce fluviul ca să-și depună în apele-i blînde aurul întunecat și prețios al speciei.

Nichifor Ceacâru și echipa de naufragiați, într-o mărturisire deloc „pescărească" : „Dimineața s-a mai potolit vîntul, dar valurile nu, pluteam fără țintă, fără să ne dăm seama de puncte cardinale ; nor și apă cît vezi cu ochii. Și am mai luptat așa o zi și o noapte"...

Pescari la Marea Neagră

„În anul acesta, cu iarnă blîndă, sezonul de pescuit marin s-a deschis mai devreme ca altădată" îmi spune inginerul Ștefan Popoiu, directorul Întreprinderii de exploatare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării. „Ca altădată", însemnînd, de fapt, ultimii cinci ani, de cînd pescuitul în apele românești de coastă ale Mării Negre a devenit un fapt curent și în Sulina.

...Orașul s-a pierdut în urmă, nu mai zărește acoperișurile blocurilor ce bornează faleza, ne cuprinde tot mai insistent o întindere plumburie în care nu mai deslușești unde e cerul și unde pămîntul sau apa. Furtuna de pe mare vuiește în ghiocul naturii. În cabina șalupei, mă grăbesc să închei un interviu început într-un birou al întreprinderii și continuat pe chei, în așteptarea „Buciumului" destinat să ne ducă la fermă. Alți oameni îmi vor popula imediat carnetul de reporter, memoria și stările sufletești, așa că îi asaltez cu întrebări de tot felul, despre întreprindere ca și despre sine, pe inginerul Ștefan Popoiu. Încerc, în același timp, să ordonez coloana de date și coloana de trăire ce mi s-au pus la dispoziție.

A fost promovat director în toamna lui 1983, cînd s-a înființat întreprinderea, ca urmare a adoptării programului național de valorificare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării, program inițiat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. A fost adus din locul cel mai îndepărtat, mai izolat și mai aspru din spațiul deltei, de la Popina. Căutați-o pe harta fizică a României și vă veți convinge de acest adevăr. Acolo, în 10 ani, el a transformat sălbăticia naturii într-un rai, a îmblînzit nisipul, cerul și pămîntul.

S-a născut într-o comună din Moldova, din sudul județului Vaslui, Țuțucani, aflată pe malul Prutului. În copilărie se scălda, ca toți copiii de la țară, acolo unde există o apă, prin toate piraiele și iazurile, pescuind cîte o fiță de crap, visînd ca într-o zi, cînd va crește mare, să le transforme în mari creșcătorii de pește. Puțini oameni își păstrează pe parcursul vieții visele copilăriei. El a fost, este, unul dintre aceștia. Cînd a absolvit Facultatea de chimie alimentară și tehnologia pisciculturii din Galați, n-a putut, totuși, să se întoarcă acasă, profesorii l-au trimis acolo unde marea piscicultură a țării avea nevoie de valori și de oameni capabili de sacrificiu. Tînărul inginer Ștefan Popoiu a fost repartizat la Popina, unde se construia prima și cea mai mare amenajare piscicolă din Delta Dunării. Și într-o vreme, cînd între specialiști se purtau adevărate dispute dacă să construim sau nu asemenea amenajări în bălțile deltei ? ! A luat amenajarea de la proiect, de la ceva trăs pe hîrtie și a ajuns o școală în domeniu. (Azi, numai în Întreprinderea pe care o conduce există 3 — Popina, Ceamurlia, Obretin —, însumînd 13.200 hectare de creșcătorii intensive și semiintensive). Cu „un colectiv pasionat", spune, de fapt, cu 12 cadre tehnice a demonstrat că „se poate" dacă vrei, te pricepi și stai de veghe. De veghe zi și noapte. De fapt, ca în orice profesie, unde vrei să faci ceva, să lași ceva, cînd nu uiți că nu te-a obligat nimeni să ți-o alegi. Sub greutatea acestor cuvinte stau multe dintre faptele sale de excepție. Profesionale și umane. La Popina nu mai existau profesorii de la facultate, să-i întrebe ce să facă atunci cînd puietul moare de stressul adaptării de la un bazin la altul, de pildă. Și nici nu era asfalt și mașină la scară să alerge rapid, după medicamente sau după medicul veterinar, cînd se ivea vreo stare de atentat la sănătatea peștilor. El era omul de la care se așteptau toate deciziile, toate măsurile. În balta izolată, la răspîntii de ape, pe o fișie de nisip a întemeiat o lume frumoasă, o insulă-cămin pentru 12 familii. Primăvara înfloresc ghiocei galbeni și zambile, vara — petuniile, toamna — crizantemele. Pe pămîntul clisos au apărut pajiști și vaci care să le pască, în jurul barăcilor, ca în ograda părintească, găini și cocoși pintenogi, cîntînd dimineața la soare iar mînjii au început să zburde laolaltă cu copiii. Tăria de caracter se dăltuiește ca marmura pentru statui. Ghețurile din iarna lui 1985 (extraordinarele și unicele ghețuri din istoria Dunării românești), furtunile cu inundații din iarna lui 1979 încearcă în forță asemenea tării. În februarie '79, ploi torențiale și vînturi năprasnice au fisurat digul și toată lucrarea și toți oamenii de la Popina au fost în pericol. Erau acolo, nu numai visele lui de copil, munca lui de 8 ani, erau soția și copiii săi. Ca și ai celorlalți colegi cu care împărțea munca și viața. Și-a frecat degetele și tîmplele ; de la el așteptau cu toții salvarea. Cu singura șalupă cu motor avută la dispoziție, a evacuat în grabă, spre C. A. Rosetti, femeile și copiii. Bărbații au rămas pe loc și, cu nisip, cu clisă, cu pietriș, cu stuf, cu greifere, cu palmele, cu sudoare de pe frunți, pînă au venit ajutoarele de la Tulcea, de la Centrala „Delta Dunării", digul a fost apărat. Cînd a trecut furtuna și digul s-a recimentat, viața și-a urmat cursul. Copiii au mîngîiat mai departe grumazul mînjilor din grajd, așteptînd primăvara.

Aseară, o profesoară de la școala generală mi-a povestit că de, 8 Martie, cînd nu mai spera să poată face rost de flori, ca în fiecare an, flori pe care elevii să le ducă în dar mamelor lor, s-a trezit în cancelarie cu inginerul Popoiu, lungi din ciment acoperite cu tablă inoxidabilă, femei în halate albe și cizme solide în picioare, prepară peștele pentru expediție. Spre fabricile de conserve din Sulina ori Tulcea, spre magazinele de desfacere. Sortează, selecționează, după specii și mărimi, deviscerează recolta nopții precedente. Au sosit demult pescarii din baltă și de pe canale. În mare n-au putut intra, de două zile, e furtună puternică și n-au voie să intre. Într-un bazin, zac doi „monștri" rari, doi sturioni, un morun și un nisetru de culoarea argintului și antracitului. Morunul are, mi se spune, cel puțin 300 de kilograme. Sînt pescuiți în zona Sacalinului, a insulei golașe de la gura brațului Sf. Gheorghe, de un „bătrîn lup de mare", un experimentat pescar de sturioni, Constantin Paladi, împreună cu „elevul" său, tînărul Leonid Frangetti. Vreau să-i cunosc și sînt condusă cîteva sute de metri mai încolo, într-un veritabil atelier în aer liber, de fabricat unelte pescărești. Decorul e impresionant. Printr-o pădure de plase cu nume ciudate, ca setci, ave, taliene etc., zăresc și număr la repezeală vreo 20 de bărbați cu munca întîrpărită pe chip. Am senzația că fața unui pescar e ca trupul copacilor, fiecare are trasează un cerc. În jurul ochilor, în jurul frunții, în jurul gurii, de-a lungul și de-a latul obrajilor. Sînt acolo vînturile, ploile, arșițele, nopțile și zorile muncite. (I-am văzut odată pe pescarii de pe Razelm, golind satele la două și jumătate noaptea, tîrșind piciorarele ca să nu facă zgomot să trezească cealaltă suflare a locuitorilor). Dau zor cu uneltele, mîine, spune prognoza meteorologică, se potolește hula și vor ieși pe mare. Constantin Paladi este cel care călăfătuiește o barcă. Tovarăș în toate, îl ajută un tînăr, ca un actor de cinema, înalt, blond, bine legat, ochi albaștri, chip frumos, barbă stufoasă. E Frangetti. Nea Paladi are 60 de ani și spune că a fugit la „pescărie" imediat ce a isprăvit 4 clase primare. Ca orice fiu de pescar la vremea aceea. Frangetti are 29 și reprezintă nu numai prin vîrstă o altă generație a meseriei, dar și prin pregătire. El are școală, are liceu, știe mai multe meserii, dar a optat pentru străvechea Stea polară a oamenilor născuți între ape Barca pe care o dau cu catran, cu gesturi de parcă ar purta o pensulă pe o pînză de pictură, este, îmi spun, de „22 de cravace". Nu știu ce este aceea o „cravace" și nici el nu se pricepe să mă facă să înțeleg, dar intuiesc că trebuie să fie un fel de putere, de cai putere ai acestui vehicul minuit cu forța brațelor, din vreme ce au cărat cu el pe toată lungimea canalului Sf. Gheorghe, morunul de peste 300 kilograme. Bătrînul știe să-i dibuie pe sturioni, le-a învățat în atîția ani, toate șiretlicurile și ascunzișurile, dar singur nu mai poate să-i vîneze. Trebuie forță, trebuie un ochi ager și o mînă rapidă. L-a prins cu „ohana", cu o setcă specială de sturioni, și l-a omorît — „altfel te tîrăște el în mare, te duce cu barcă cu tot" — cu „bucica", un fel de măciucă scurtă ca o gheoagă de voievod. Rid amîndoi de uimirea mea. „Și ce-ați fi vrut, să tragem cu pușca" ? Nu știu, firește că nu știu ce să le răspund, mi-e frică de plasele lor. Pescarii sînt ei oameni tăcuți, dar cînd au umor, au.

„Așa tăcuți cum lucrează, ca și cum ar fi pe ape, la pînda pradei nevăzute, sînt ca niște stînci mișcătoare. Și într-un anume fel, sînt chiar stînci, ei nu cedează în fața oricăror întîmplări la care natura îi supune. Întîmplările lor ar trebui inscrise într-un cod moral, într-un fel de învățături pentru cei tineri, sînt trainice lecții de viață. Sînt îndrumată să stau de vorbă cu Nichifor. Cu Nichifor Ceacâru, un om mărunțel și negricios la față, a cărei vîrstă mi-e imposibil s-o apreciez. Îmi spune singur, are 54 de ani, e din Crișan și are vreo 34 de ani de pescuit. E șef de echipă la pescuitul marin. El este unul dintre cei care a cîștigat lupta în înfruntarea cu marea. Povestirea lui Hemingway nu mai mi se pare atît de mare decît prin arta descrierii și nu prin realitatea ei. Ea s-a repetat în două nopți și-o zi în largul Mării Negre. Și cine știe de cîte ori nu s-a mai repetat pe mările lumii ? „Adică să vă spun exact, era în noaptea de 19 aprilie 1978. Am ieșit și noi — eu și Cârjă Ion — la mare, la scrumbie, că noaptea se pescuiește mai bine scrumbia. Cu o barcă de 20 de cravace. Pe la unsprezece am lansat setcile, vreo 20 de bucăți, destul de multe pentru vremea aceea, că erau cu plumb jos și deasupra pluta, nu pe flotor ca acum, greu de minuit, prin urmare. Destul de aproape de mal. Stăm atenți și le supraveghem. Către zori de zi, urma să le săltăm. Bătea un vînt ușor dinspre sud. Pe la unu noaptea s-a întors, venind dinspre nord și tot mai puternic. Venise hula. Pînă să ridicăm setcile și să le punem în barcă — și ce recoltă era ! ne-a dus în larg peste 10 kilometri. Am început să dăm puternic la rame, dar degeaba. Ne zbura ca pe o coajă de nucă. Era o furtună cam de gradul șapte, cu valuri cît un bloc cu zece etaje. Am aruncat ancora, dar ce ancoră aveam, mai nimic ! Cînd unul trăgea la rame, celălalt dădea jos apa din fundul bărcii, dar apa intra mereu. Cârjă plîngea ca un copil, era mult mai tînăr ca mine, se căsătorise doar de 3 luni. Eu aveam acasă copii încă mici. Palele de apă și de vînt ne zăpăceau, începuse și o ploaie torențială, ce ne transforma carnea în vată. Dimineața s-a mai potolit vîntul, dar valurile nu, pluteam fără țintă, fără să ne dăm seama de puncte cardinale ; nor și apă cît vezi cu ochii. Și am mai luptat așa o zi și o noapte". În 21 dimineața s-au trezit deasupra capului lor cu un elicopter, și niște oameni care, de-acolo, de sus, le întindeau frînghii salvatoare. Dintre toate vapoarele ce trecuseră pe lîngă el, l-a observat minerălierul „Anina" care a transmis mesajul în portul Constanța. Cel mai greu, zice, le-a fost să reziste curentului făcut de elicea elicopterului. Erau, firește, la capătul puterilor.

În cîteva zile, au luat-o de la capăt, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Mîine, Nichifor Ceacâru, pornește în larg cu echipa sa de 12 pescari. Nu cu o barcă, pornesc cu un șir de bărci dirijate și remorcate de un vas costier ce le asigură munca și viața.

Prognoza Institutului român de cercetări marine anunță pentru primăvara aceasta o recoltă bună de pește din bălile coastei noastre la Marea Neagră.

Drum bun și vînt la pupă neînfricați „lupi de mare" ai Sulinei. Viața voastră este în fiecare zi un exemplu de dăruire în muncă. Drum bun !

CICI IORDACHE-ADAM
Fotografii de EUGEN NEGREA

Cravace, setci, ave, taliene — un univers într-o barcă de pescar, o picătură de viață în infinitatea mării

• Flacăra reportaj •

Din fire, răbdătoare

Multe dintre femeile Țării Oașului au avut și au, mutatis mutandis, destinul unor adevărate Penelope moderne.

Altădată ele își așteptau bărbații plecați la lucru prin țară — risipiți pe cîmpiile mănoase ale Banatului, în Deltă ori prin pădurile Carpaților — țesînd pînză de cînepă în războaiele lor după ce au semănat cînepa, au păzit-o de păsări, au cules-o, au pus-o la topit în toți afluenții riului Tur, au uscat-o la soarele mai zgîrcit al nordului, au zdrobit-o cu melița, i-au periat fuiorul, l-au pus în caier de l-au tors, așteptîndu-și mereu soții, stringînd pentru gospodărie firul pe fus și apoi în ghemuri.

Astăzi, războaiele de țesut din casele oșencelor au fost înlocuite de moderne războaie de țesut de la întreprinderea de în și cînepă din orașul Negrești-Oaș.

În 1965, comuna Negrești din Oaș avea vreo patru mii de locuitori, azi are peste șaisprezece mii, la care se mai adaugă încă trei mii cinci sute de navetiști, după cum îmi spunea întîiul primar oșean al orașului, Nicolae Bura. Cotre cei mai harnici și întreprinzători oameni din țară, femeile lor se văd nevoite să-i aștepte din peregrinările lor ca niște adevărate Penelope, veghind asupra războaielor de țesut de la integrata de în și cînepă. Mitul antic renaște tulburător în această vaie dintre Munții Oașului și Munții Gutîiului, vatră a dacilor liberi în care s-au păstrat, în chip emoționant, vechi tradiții și obiceiuri pînă în zilele noastre.

Locul unde a fost înălțată integrata de în și cînepă a fost o piață de vite, un tîrg de marhe, cum se spune pe aici. Au început atunci cu vreo 550 de oameni, majoritatea femei. Procentul de 80 la sută femei se păstrează și acum, dar numărul personalului muncitor a crescut la 1 400. Unitatea plătește o mare sumă muncitoarelor care sînt cap de familie ca alocație de stat pentru copii, oșencelor din întreprindere au peste trei mii de copii. Oșenii vin acasă cam de trei ori pe an : la semănat, la strînsul fînului și la cules. Copiii lor cresc, pe nesțiute și tații lor se pomenesc, dintr-o dată, cu ei, mari. Grija creșpreliminar. Acestea trec apoi la faza de țesut unde se făurește pînza pentru saci. Peste tot e un vuiet ca de apă mare, un torent care aduce cîțîi și fuiorul la limanul țesăturii, încît aici s-ar potrivi de minune versurile lui St. O. Iosif dedicate muncii țesătoarelor : „Urzeala străvezie pe suluri se distramă / Ici fără preget zboară suveica și recheamă / Mereu tot alte fîre ce se-ntrețes grăbite / În unda înspumată a pînzei înălbite / Și fabrica răsună de sfîntul glas al muncii / Al muncii ce hrănește și mamele și pruncii."

Maistrul Vasile Mezei și lăcătușul Vasile Bura sînt autorii unei importante invenții prin care s-a realizat cuplarea unui regranulator cu o moară de tocat deșeuri din polipropilenă. Inovația a dus la economisirea unei cantități de 50 de tone de granule polipropilenă pe an.

Însoțit de tehniciana Rodica Fania am trecut pe la toate fazele procesului de producție unde femeile harnice ale acestor locuri nu țes pentru bărbații lor, ci pentru nevoile întregii economii naționale. În acest soi de Ithaca așteptarea sterilă de altădată a femeilor s-a prefăcut în muncă, în sens, în implinire. Directorul Ioan China mi-a destăinuit că îi cunoaște pe angajații săi și

Mamele la fabrică, copii la grădinița Întreprinderii de în și cînepă

muna de altădată, devenită în anul 1965 oraș, are acum trei unități de interes republican : integrata de în și cînepă, întreprinderea de tricotaje și fabrica de utilaj minier și tehnologic. La acestea se mai pot adăuga fabrica „Oșana", exploatarea de gospodărie orășenească, două cooperative meșteșugărești foarte puternice : „Prestarea" și „Constructorul". O policlinică veghează la îngrijirea sănătății oamenilor, există un spital cu 250 de paturi și un altul va fi dat în folosință la finele acestui an, în șase școli generale și în două licee (industrial și agroindustrial) învață elevii din oraș și împrejurimi. Din 1965 și pînă în prezent s-au construit circa 1 500 de apartamente, dar cel mai mare procent de construcții noi l-a realizat în regie proprie populația. Producția industrială la nivel de oraș asigură un volum în valoare de circa 200 de mil lei pe locuitor, un nivel superior mediei pe țară.

Natalitatea în Țara Oașului este foarte mare (circa 25 la mie), ceea ce asigură o vesnică tinerete acestui plai de vis și suficientă forță de muncă excedentară care se revarsă în multe locuri din țară. Din această cauză și pentru că oșenii țin la tradiția lor nescrisă de a fi unii dintr-o parte în alta a țării, ba chiar și după părinți, ba chiar și după bunici și nu se dă deloc în vînt după oameni străini de partea locului care numai vin ca să și plece. El vrea oameni dintr-o bucată, stabiliți pentru întotdeauna în Oaș, oameni îndrăgostiți de meseria lor ca și aceștia de aici, dovadă fiind cele peste 500 de repere din războaiele de țesut și alte mașini care s-au asimilat, înlăturîndu-se, astfel, aducerea lor din import.

Pe primele luni ale acestui an s-au realizat toți indicatorii de plan, ajungîndu-se la un important beneficiu, rezultat la care și-au adus contribuția unele dintre fruntașele întreprinderii : Irina Cue și Odatie Cheregi — filatoare, Lunca Buzdugan și Ana Pintea — țesătoare polipropilenă, Maria Buhai — bobinatoare cînepă și Maria Robotin — operatoare la extrudare.

Fiind cea mai veche unitate din Negrești Oaș și, în același timp, cea mai tînără avînd în vedere marele număr al copiilor femeilor de aici, unitatea dispune de o creșă și grădiniță din care am surprins această imagine a „cocenilor" — rodul de nepretuit al acestor oameni harnici și cu suflet mare, oricît de mică le-ar fi pălăria de pe creștetul capului.

PAȘCU BALACI

Vitrina artelor

ELVIRA GODEANU:

„Totul în viața mea a fost la locul lui"

Elvira Godeanu este nelipsită de la premierele importante. Am întîlnit-o, cu bogata ei experiență și perfecta înțelegere a marii actrițe, care vine să vadă ce produce teatrul pe care l-a slujit, cu ardere, o jumătate de secol.

Am întîlnit-o cu flori, pentru actori, răsplătindu-i cu aplauze pe mai tinerii ei colegi, dăruindu-le buchetele ca o aspirantă la gloria scenei.

Întotdeauna e la rîndul întîi la toate spectacolele Teatrului Mic. Este o spectatoare entuziastă a Teatrului Nottara, a Teatrului Național I. L. Caragiale.

E numai energie și spirit încît refuz să cred că neuitata interpretă a lui Zoe din „O scrisoare pierdută" a trecut, de cîteva zile, pragul celor 85 de ani.

Zîmbetul său, cine l-a uitat, să-și amintească de Greta Garbo, n-are nimic de a face cu vîrsta. A rămas tînără și receptivă ca în anul debutului, cînd apărea în „Burghezul gentilom".

— Eram tînără, după fotografii, și frumoasă, alte calități n-am prea arătat pentru că era un rol... fără cuvinte. Reginei Franței (E.G.) i se prezenta spectacolul dintr-o lojă, în care am petrecut seara premierei. Înclinam din cap, aplaudam, zîmbeam, mulțumindu-le supușilor mei și... cam atît.

— N-ați ars de nerăbdarea de a vi se auzi vocea, de a fi stăpînă pe toate mijloacele de expresie ?

— Aveam 20 de ani și toată viața înainte. Mi-am iubit profesiunea și am vrut, ca, în ceea ce urma să fiu distribuită, să fiu reală, adevărată. Teatrul se învață în lungi ani, are mii de reguli și secrete pe care nu le-am aflat în conservator. Nu este destul să fii talentat sau să ai acel fizic prin care mulți speră că vor fi idolii publicului. Sînt necunoscute care trebuie aflate la vremea lor, printr-o muncă disciplinată.

— Numele dumneavoastră rămîne în istoria teatrului național. Și cei care v-au văzut și cei care sînt acum copii vă confundă cu Zoe.

— N-am nici una din datele personajului...

— Tocmai aici este arta transfigurării într-o altă ființă.

— Am trăit această miraculoasă prefacere de sute de ori, dar Zoe este o biruință comună : a regiei și a interpretei.

— Cîți ani se împlinesc de cînd vă confundați cu Zoe ?

— Sînt două date. Prima versiune a „Scrisorii pierdute" este semnată de Vasile Enescu în 1939, apoi cea esențială, legată de contribuția marelui om de teatru, maestrul Sică Alecsandrescu în 1942. Declar, pentru a nu știu cîta oară, că, n-am fost entuziasmată de propunerea lui Camil Petrescu, directorul Naționalului în acei ani, de a fi interpretă lui Zoe. Chiar l-am refuzat fără nici o speranță. După cîteva zile am plecat la mare pentru o scurtă vacanță. În tren, vecinii de compartiment m-au întrebat ce pregătesc pentru stagiunea următoare și așa am ajuns la Zoe. Erau niște oameni cultivați și inteligenți care m-au convins că aș fi o Zoe ideală. Am recitit textul, am încercat să mă văd în rol și i-am spus lui Camil că accept. Ce a urmat, știți...

— Un mare succes... Ați fost o răsfățată a cronicarilor, a publicului. S-a resimțit acest lucru în relațiile umane ?

— De fapt vreți să mă întrebați dacă am fost o mofturoasă, dacă am avut aere de prințesă ? Niciodată ! Am detestat comportarea actorului care se crede deasupra celorlalți pentru că în celula lui s-a nimerit un pic de talent. Modestia, bunătatea, cumpătarea, simplitatea, sau cum se spune la noi la Tg. Jiu „să stai în banca ta" au fost în vederile mele. Am primit grădini de flori, am fost rechemată la rampă, am răspuns la tot felul de întrebări de ale ziariștilor, s-a scris despre mine, dar eu m-am socotit doar o ființă norocoasă pentru că am trezit interesul celorlalți. Am simțit nevoia să învăț mereu, să mă înconjur de oameni inteligenți, să le ascult părerile. Mi-au displăcut superficialii, orgolioșii, încrezuții.

— V-ați păstrat aceiași prieteni pînă astăzi...

— Pe cei care mai trăiesc. Ne-am apropiat după aceleași afinități și am crezut cu toții în caracter. Cei mai apropiați prieteni, cei care îmi întrețin dorința de a fi activă, care mă fac să uit apăsarea anilor, sînt Anca și Mihai Berechet. Casa mea este vizitată, în fiecare zi, de ființe dragi, care îmi întrețin iluzia participării la tumultul vieții prin povestirile lor, prin oxigenul pe care mi-l aduc.

— Ați rămas cu vreun of ? Există ceva ce ați fi vrut să jucați și, dintr-un motiv sau altul, nu s-a împlinit ?

— Tot ce am jucat mi-a plăcut, dar este un mic ghimpe. Tare aș fi vrut să fiu interpreta moșiereselor din „Livada cu vișini" de Cehov. Am „uitat" motivele pentru care n-am jucat acest splendid rol. De aceea cînd am văzut-o, la Teatrul Nottara, pe Lucia Mureșan, frumoasă și perfectă, în rolul pe care l-am visat, a fost o seară și mai plăcută.

— N-ați iubit anii...

— Ce vreți să spuneți ? Vîrsta mea a fost întotdeauna cunoscută !

— Nu în acest sens, scuzați-mă. Nu ați făcut casă bună cu matematica, n-ați avut memoria datelor !

— Nu ! Soțul meu a păstrat tot ceea ce a fost legat de viața mea artistică. Cu o mare atenție sufletească el a adunat, în albume, cronicile, rolurile, anii, fotografiile.

— Atunci puteți să-mi spuneți, cu precizie, ce făceați în vara lui 1942 ?

— Pe dinafară, nu ! Dacă deschid unul din aceste albume și caut anul 1942, ce găsesc ? Cu toată desfășurarea războiului, Teatrul Național era în turneu. Eram la Sibiu, ne apropiam de finalul actului al 3-lea din „Almée" și o sirenă crîncenă a frînt spectacolul. Publicul, îngrozit, se înghesuia către ieșiri. Eu, cu un curaj de care sînt uimită ori de cîte ori îmi amintesc, am încercat să-i opresc : „Jucăm mai departe, rămîneți cu noi !" Eram pierită de emoție dar, cu un calm aparent, am reluat scena întreruptă. Spectatorii deși speriați, cu o ureche mereu atentă la ce se petrecea în stradă, m-au ascultat. Aplauzele de la sfîrșitul spectacolului veneau de pe scenă pentru ei, din sală pentru noi. A fost o seară neobișnuită și întotdeauna o aleg ca pe cea mai puternică amintire, îmbinare între trăirea autentică scenică și realitatea crudă a vieții.

— Elvira Godeanu, nu v-ar tenta reapariția pe scenă sau într-un film ?

— O, nu, pentru că spectatorii ar vrea să o întîlnească pe actrița de acum 20 de ani, nu mai spun pe cea de acum 60 de ani ! Vă mulțumesc că v-ați gîndit așa de frumos la mine. E foarte mult, îmi creează o stare sufletească specială. Dar eu trăiesc acum cu amintirile mele dragi, cu anii strălucitori care m-au făcut fericită. Totul în viața mea a fost la locul lui. Talentul este a mare binefacere și am avut noroc pe scenă și în viața mea particulară.

Elvira Godeanu s-a apărat de privirile mele cu două „arme" : pleoapele și ochelarii, ca o lăsare de cortină, îndepărtînd-o de mine, de noi. Înconjurată în toate camerele de felicitări și multe, multe flori, Elvira Godeanu era ca după o premieră obositoare, dar mult așteptată. Am simțit îndemnul să merg pe vîrfuri, să n-o trezesc din amintirile ei, care, oricît le-ar împărți cu noi, sînt numai ale ei.

O viață care a dăruit altora bucurii e un mare și binemeritat succes.

CARMEN DUMITRESCU ■

Plastică

Pictura de „interioare"

Orice moment artistic poate fi definit prin problemele pe care le impune dar și prin acelea pe care le ignorează. Știm ce pictează modernii. E interesant de discutat și ce nu pictează ei. De ce, spre exemplu, nimeni nu mai crează „interioare" ? Putem enumera mai multe cauze. După părerea noastră, două sînt importante. Ca să te angajezi la pictura unui interior — în felul în care se angajau cîndva artiștii specializați în subiect — trebuia să cunoști perspectivă. Pictorii vorbesc de „legile perspectivei". Se perpetuează ideea greșită că aceste legi, odată învățate, devin mijloace. În realitate, în chestiunea perspectivei nu operează doar niște legi, ci o știință care, ca orice știință, reclamă timp și pasiune. A doua cauză este, de fapt, consecința celei dintîi : nu poți picta convingător un interior luminat cu mai multe surse în doar cîteva ședințe de șevalet. Marea majoritate a picturilor pe care le vedem în expozițiile personale o fac șantioanele de stil produse în două-trei zile. Tot ce e izbîndă în creația contemporană e dublată de o pierdere. Din cînd în cînd, cîte un pictor se încumetă să afle și ce s-a pierdut. **Zamfir Dumitrescu** e unul dintre aceștia. A debutat cu o pictură gestuală, în care impresia era totul, ca să evolueze — surprinzător față de preocupările caracteristice ale generației sale — în sensul unei imagini compuse tot atît de riguroase ca o problemă de geometrie clasică. Zamfir Dumitrescu a predat în învățămîntul artistic superior cursuri de organizarea imaginii — structuri geometrico-plastice —, a publicat cărți care-i asigură în arta contemporană un statut unic, amintindu-ni-l pe acela al lui André Lhote, la vremea respectivă, tar ca pictor și-a rafinat meșteșugul învățînd cu devotțiune, dar cu mintea și cu ochii artistului modern, din meșteșugul secolului al XVII-lea, în Țările de Jos. În expoziția de la **„Orizont"** cele mai multe tablouri înfățișează odăile atelierului propriu într-un fel care ne îndeamnă să ne amintim de Vermeer, Selecția, în întregul ei, pare închinată marelui pictor și picturii ca sublimă știință. Spun pare întrucît reveriile la real ale lui Zamfir Dumitrescu nu-s niciodată crispate, cenzurate de admirație pentru înaintași. El nu și-a propus să ilustreze o temă. Tema e aici concluzia unor ani de travaliu unde artisticul și științificul s-au îngemănat. Dacă în tablouri mai vechi Zamfir Dumitrescu era preocupat să arate în ce chip artistul modern poate fi și un performer al trompe-l'oeil-ului, în seria de interioare realizate în ultimii doi ani, dar anunțată de cîteva cartoane din anii trecuți, el dovedește cît de stimulatoare, sub raport afectiv, rămîne imaginea care dă iluzia realității. Studiile sale de „geometrie secretă a picturii" sînt o investiție de artist, nu de cercetător ce-și exersează un talent în domeniul structurii imaginii. Una din acele investiții care presupun încredere în trecerea timpului. Deoltfel, Zamfir Dumitrescu e unul din artiștii care au pus la punct un contract personal foarte sever cu timpul. Pictorul poate fi aflat în atelier la orice oră a zilei, din zori pînă tîrziu. Nu însă de oricine. Înțeleg și respect conduita sa. Pentru un artist, timpul rămîne o mare avere. Cînd un creator manifestă atîta grijă pentru fiecare ceas de muncă în atelier, putem fi sigur că el cugetă mult și orientat la rostul artei ce l-a ales.

TUDOR OCTAVIAN ■

Teatru

Spre uman

Scrîind teatru de pe poziția regizorului, a omului de teatru și abia apoi din perspectiva poetului, Radu Stanca a reușit să ridice convenția teatrală la rang de bijuterie. **Dona Juana**, dar nu numai această piesă, este lucrată cu o minuție de orfevru, respectată fiind în primul rînd regula simetriei strălucirilor. Și aici, ca și în alte piese, creează un personaj, Dona Juana, în replică la alt personaj, celebrul Don Juan. Cei doi seamănă la perfecție, atitudinile și chiar vorbele lor fiind obținute prin oglindirea unuia în celălalt. Neînfrînți în iubire, sînt aduși să se supună unul pe celălalt și vor reuși, zdrobindu-și reciproc orgoliile nemăsurate și viciușgurile alese (acestea din urmă aflate într-o simetrie inversă : tăcerea ca atribut al feminității și cuvîntul meșteșugit, ca atribut al virilității).

Piesa lui Radu Stanca este astfel pur scenică, încadrată exact în geometria spațiului de joc și pretinde, în consecință, o virtuozitate exemplară din partea interpreților. Regizorul Dan Alecsandrescu a montat această delicată capodoperă la secția maghiară a Teatrului Național din Tîrgu Mureș cu sentimentul că îndeplinește un act de absolută teatralitate. Într-un decor de strictă și economică funcționalitate, semnat de Kemény Árpád, își deplasează personajele, de regulă două cîte două, pe o schiță de unghiuri și curbe care se întretaie cu o exactitate matematică.

Categoric, opțiunea pentru acest text deosebit de sensibil și tocmai de aceea dificil, a fost determinată de ținuta și expresia scenică a admirabilei actrițe Ádám Erzsébet (Dona Juana). Fiind cunoscută și prin talentul ei de excepție pentru recitare, ea îndeplinește astfel dubla condiție impusă de autor acestui text de teatru pur. Intonațiile ei sînt profunde, nuanțate pe cuvînt, într-o gamă armonică ascendentă sau descendentă, evoluată fără modificări bruște, cu o cantabilitate de rugă. Mai mult decît ținuta actriței, întru totul pe măsura personajului, gestica ei reprezintă un adevărat studiu de balet fără muzică (decît aceea interioară a frazelor).

Don Juan, în interpretarea lui Gáspáric Attila, chiar dacă nu se ridică la nivelul de excepție al partenerei sale, se etalează și se „reflectă" cu măiestrie și farmec. Este provocator și îngăduitor în același timp, fără a supralicita aroganța și spiritul aventurier. De altfel, prin întîlnirea cu Dona Juana personajul se umanizează prin „înălțare împersonală" (cum ar zice Titu Maiorescu), fenomen pe care îl transmite și adversarei sale. Tocmai de aceea cei doi se supun morții : Dona Juana își găsește sfîrșitul chiar pe scenă, sub privirea meditativă a lui Don Morte, iar Don Juan, pierzîndu-și prin pariu sabia sa magică, se dedică morții întîmplătoare, poate la primul colț de stradă. Cuplul Florelo (Ander Zoltán) și Florela (Mózes Erzsébet) este de asemenea bine construit, cu o vervă de gen popular, cu un umor cald, suficient pentru a dubla nota fundamental dramatică a celorlalte personaje. În sfîrșit, Don Fernando/Morte (Tatai Sándor) este o imagine terifiantă a morții, de un macabru convingător, dar cu substrat filosofic. Actorul înțelege că nu cruzimea și cinismul îi patronează pe acest personaj, ci știința tristă a destinului și previziunii. Farsa pe care au încercat să i-o joace cei doi protagoniști, travestindu-se în momentul îndrăgostirii, este pasageră, pentru că, după cum deduce însuși în final, iubirea/moartea le-a cotropit deja conștințele, i-a dezbărat și de orgoliu, și de viciușgug.

Să consemnăm, așadar, un spectacol de maximă acuratețe, de o sensibilitate abil condusă dinspre uman spre tragic și din nou la uman.

VALENTIN TAȘCU ■

Muzică

Recitaluri

Irina Săndulescu și **Vinicius Morolanu** colaborează cu eficiență de o bună bucată de vreme ; vom arăta că recentul lor recital de lieduri — prezentat pe podiumul Ateneului Român — a fost pregătit în nu mai puțin de un an de zile ; evident, nu în favoarea unui beneficiu material ci al unuia moral, artistic, de înaltă educație a meseriei și cu o migăloasă șlefuire, am spune a fiecărui sunet. Irina Săndulescu este absolventă a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din 1987. Soprană cu excelente calități, evidențiate atît în rolul Violetei, din opera **Traviata** de Verdi, pe care l-a interpretat ici-colo, cît și în sensibilitatea și cunoașterea profundă a stilului de cînt necesar lieduriior, premiul obținut în anul 1985 la Hamburg, în cadrul Concursului Internațional de gen, fiind grăitor. Așadar, de 700 de zile absolventă, această mare speranță a artei lirice autohtone își caută, cu stăruință, un loc de muncă — bineînțeles corespunzător meseriei sale și calităților deosebite consemnate în multe cronici ; dar Irina Săndulescu învață opuri din cale afară de dificile ca așezare în voce, ca mod de interpretare, ca diferențiere în concepțiile creatoare. Dovada au constituit-o cele 22 de lucrări incluse în program, pe care o sală întreagă le-a sorbit cu nesațul însetatului de muzică bună : Mendelssohn — Bartholdy (6 lieduri, printre care și două postume), Brahms (cu o mențiune specială pentru ciclul **Frumoasa Magelione**), Richard Strauss (opuri de o mare întindere, cum ar fi **Cîntecele Ofeliei**) iată adevărați corifei ai genului ale căror creații s-au bucurat de o aleasă prezentare ; așa cum sensibilitatea compozitoarei Felicia Donceanu a ieșit în evidență prin interpretarea dată ciclului de lieduri pe versuri de G. Călinescu. Vinicius Morolanu, cunoscut nouă din atîtea alte recitaluri și concerte, a devenit o adevărată revelație în ipostaza de pianist acompaniator ; în fapt, nici nu poate fi vorba de înțelesul — ad litteram — acestui termen întrucît, aici, pianul are un rol de partener al vocii ; cîtă comuniune artistică între cei doi soliști, cîtă abnegație întru cizelarea fiecărei fraze. Iată un cuplu de tineri, deci, pe care l-am dori să-l reaudiem oricînd.

Într-o altă manifestare l-am urmărit pe pianistul **Adrian Stoica**, într-un program extrem de prețios : Mozart (Sonata în Fa major, KV 332), Beethoven (Sonata în fa minor, op. 57 „Appassionata"), Chopin (Sonata în si bemol minor, op. 45), și Enescu (Suita în Re major). Cu cîtva timp în urmă ne uimise prin interpretarea dată Concertului pentru pian și orchestră de Paul Richter. Am dorit, deci, să ne convingem în acest recital — prezentat în Studioul de Concerte al RTV — de felul în care însușirile sale pot rezista și în cadrul muzicii de cameră, adică fără acoperirea aparatului simfonic. Și, spre mulțumirea numerosului public, pianistica lui Stoica nu s-a dezmințit nici de această dată : tehnica, tușeul, jocul de pedale, frazarea, sensibilitatea și abordarea sonoră a fiecărei epoci creatoare — din cele citate mai sus — au demonstrat, iarăși, talentul cu care este înzestrat solistul.

CLAUDIU NEGULESCU ■

EMINESCU ȘI ISTORIA

„Oameni peste patimile zilei"

Urmărim, în continuare, modul în care marele nostru poet se preocupa de problemele istoriei românilor.

Dar dezvoltarea istorică a țărilor române a suferit **„o grea și nevindecată întrerupere prin epoca de o sută de ani a domniilor străine"**, care încheia sau punea capăt **„timpului de înflorire"** din vremea Basarabului.

După semnarea tratatului de la Adrianopole și lichidarea enclavelor turcești de pe malul sting al Dunării, **„s-au ridicat una cîte una piedicile de pîn-atunci ale negoțului și agriculturii și astfel, începînd a se dezvolta bogățiile pămîntului nostru și căutîndu-și schimbul de producte apusene, am fost puși în contact cu civilizația, cu ideile apusului, cari și-au făcut drum și s-au răsădit la noi fără nici o greutate, fără nici o împotrivire din parte-ne".**

Regulamentul Organic, deși partial aparținea inițiativei puterii protectoare, a fost o legiuire unitară pentru Moldova și Muntenia, **răsărită din libera discutare a parlamentelor de atunci"**, a constituit după aprecierea redactorului de la „Timpul", **un aliniament al unirii țărilor".**

Unul dintre cele mai însemnate momente ale istoriei luptei poporului român pentru unitate și independență a fost, în concepția lui Mihai Eminescu, adunarea ad-hoc a Moldovei din 1857. **„Cu greu se va găsi în istoria specială a românilor, cu greu în istoria altor popoare chiar**, scrie poetul, **o adunare mai plină de-o înflăcărată iubire de naționalitate, ca Adunarea ad-hoc a Moldovei de la 1857, numită cu drept cuvînt și cu recunoștință din partea tuturor : Adunarea mumă".** Diversă din punct de vedere social, adunarea, liberală **și „unită printr-o egală iubire de patrie și naționalitate a tuturor membrilor ei"**, a dezbătut **„cu focul sacru al tinereții toată programa dezvoltării ulterioare a statului român".** Era necesară retipărirea proceselor verbale ale acelei Adunări pentru noile generații care **„să vază cît de sus erau acei oameni peste patimile zilei, peste micimea diatribelor de partid, peste decadența actuală a lucrurilor".** În unanimitate, ei au votat **„o-o singură bătaie de inimă Unirea, contopirea Țărilor într-un stat, România"**, au invocat **„pentru susținerea drepturilor țării lor, în mod egal, umbra marelui Mircea și pe acela a nebiruitului Ștefan Vodă".**

Luciditate și entuziasm, credință în dreptate caracterizau pe deputați, inclusiv cei bătrîni cari **„mulțumeau lui Dumnezeu pentru că le-au lungit zilele să vază cea mai frumoasă zi a neamului românesc".**

Domnitorul Unirii, Alexandru Ioan Cuza, s-a bucurat de o prețuire și o simpatie deosebite din partea lui Eminescu.

Alegerea și domnia lui Cuza au fost socotite de poet drept **„revoluție socială"** sau **„guvern de emancipare politică și socială".**

Aflînd sprijin și încredere în rîndurile națiunii, **„purtat de o mișcare de-a dreptul entuziastă"**, Alexandru Ioan Vodă a devenit el însuși **„principalul purtător al politicii exterioare, al politicii neatîrnării, avînd cea mai credincioasă și neobosită mînă de ajutor în Constantin Negri".**

Cu deplin temei, marele poet socotea că **„toate atributele unei neatîrnări reale s-au cîștigat de către Vodă Cuza"**: cum spune Eminescu, în fapt, jurisdicția consulară **„și-a pierdut terenul sub domnia lui"**, **„secularizarea averilor închinate s-au operat"**, a fost creată **„o armată relativ numeroasă și completă"**, au fost puse în adevăratele drepturi reprezentanțele diplomatice, iar relațiile internaționale ale țării au fost încredințate unui ministru de externe, **„încît întregului aparat al unei depline suveranități interne și externe nu-i lipsea decît numele pro-**pare mai mult decît importantă, C. B.), **niciodată unirea Ardealului cu Ungaria nu se făcea. S-au unit spre a aduce un Domn străin, pentru că amînduror le convenea un Domn fără inițiativă și necunoscător de țară, sub care amîndouă să-și poată face fără control manevrele. S-au unit pentru a vota concesii Strousberg... S-au unit pentru a proclama regatul".** Partidele, singurele atunci și care se succedau la putere, erau Liberal și Conservator. Independența de gîndire a ziaristului de la „Timpul" conservator era un fapt real și ...plin de curaj !

Convins de gravitatea crimei de la 11 februarie 1866, Eminescu scria : **„Vor trece veacuri și nu va exista român cărnia să nu-i crape obrazul de rușine de cîte ori va răsfoi istoria neamului său la pagina lui 11 februarie și stigmatizarea acelei negre felonii va răsări pururea în memoria generațiilor, precum în orice an răsare iarba lîngă mormîntul vîndutului Domn".** Poetul nu se erijează în apărătorul Domnului Unirii, nu urmărește să-i ascundă greșelile, care, socotește el, au fost. Dar, arată el **„am fi orbi și răi români dacă am tăgădui meritele lui. Am înțelege chiar să-i arunce mănușa oamenii nepărtinitori, am înțelege să i-o arunce viitorul. Trecutul n-are acești drepți, căci nu e unul din acești contimporanii săi care să fie vrednic de una ca aceasta".**

Poate că problema care l-a preocupat cel mai mult pe Eminescu în întreaga sa activitate publicistică a fost situația românilor din Transilvania, cu precădere după realizarea dualismului austro-ungar. Nenumăratele studii și articole publicate, dar și manuscrisele nedate asupra înfăptuirilor lui Cuza, se poate spune că Eminescu nu s-a împăcat cu ce și nu a iertat ceea ce s-a petrecut la 11 februarie 1866: răsturnarea marelui domnitor. **„Dacă actul de la 2 mai a fost o crimă**, replica Eminescu lui Boerescu, **ea a fost francă și pe față, făcută cu brațele încrucișate. Actul de la 11 februarie însă, participarea gardei palatului la răsturnarea Domnului e o infamie și o lașitate".** Vestejirea complotiștilor îmbracă o formă de duritate deosebită, deși beneficiarii nopții de februarie erau mai marii zilei. Referindu-se la prea desele situații cînd extremele politice și-au dat mîna și s-au înțeles, Eminescu scrie : **„De cîte ori partidele s-au unit, nu s-au unit decît spre a face un mare rău nației. S-au unit la '66 ca să răstoarne pe Cuza Vodă. Dacă nu l-ar fi răsturnat** (aserțiunea lui Eminescu mi se tiparului fac dovada nu numai a marelui său interes pentru soarta acestora, dar și a nevoii de a aduce noi și noi argumente pentru a dovedi dreptul lor istoric în și asupra pămîntului pe care s-au născut și au trăit veacuri la rînd, împotriva politicii absurde și sălbatice de deznaționalizare la care erau supuși. Intervențiile poetului în această vitală chestiune au fost prilejuite și de dezbaterea la nivel european, la începutul anilor '80, a **Chestiunii Dunării** în care interesele României și Austro-Ungariei erau în completă opoziție, dubla monarhie urmărind să-și asigure o poziție preponderentă pe Dunărea de Jos, între Porțile de Fier și Galați, la care nu era riverană.

„Austro-Ungaria, scria Eminescu, **nu are în apele Dunării de Jos nici un drept, absolut nici unul decît doar acela pe care-l are China și Japonia și orice altă putere de pe glob : dreptul liberei navigațiuni".** Interese avea,drepturi nu, dovadă că **„umblă după ele cu lumînarea".** Asemenea drepturi, oricum, nu putea să i se recunoască, cită vreme Viena **„se va sili din răsputeri să rămîie străină poporului românesc, pînă ce acest popor nu va avea dincolo de munți un teren public de dezvoltare cum îl au celelalte. Pînă ce domnii maghiari vor pretinde a-l maghiariza cu de-a sila, zece milioane de guri și zece milioane de inimi vor striga în contra Austro-Ungariei, căci** — accentuează Eminescu —, **politicește putem fi despărțiți, dar unitatea noastră de rasă și de limbă e o realitate atît de mare și de energică încît nici ignoranța, nici sila n-o pot tăgădui".**

Poetul simțea nevoia, pentru a cita oară ?, să-și îndrepte privirile spre trecut pentru a afla argumentele de netăgăduit. **„El, să nu fi trăit Matei Basarab, nici Teofan al Ardealului, nici Varlaam al Moldovei, să nu fi fost suita a șaptesprezecea cu eroii și cugetătorii ei, vă puteați bate joc de noi încă mult timp, dar astăzi nu se mai poate. Azi limba este una de la Satmar pîn-în Cetatea Albă de lîngă Nistru, de la Hotin pîn-în Granița militară, azi datina e una, rasa e una și etnologic e unul și același popor, care nu mai doarme somnul pămîntului și al veacurilor".**

În același al XVII-lea veac, marele cronicar Miron Costin scria regelui Poloniei că **„cel mai frumos și mai corect dialect** (grai, C.B.) **românesc, cel mai apropiat de graiul italic se vorbește în Sătmar...".**

Munții au constituit cînd un obstacol, cînd un sprijin pentru păstrarea unității și naționalității românilor. Totuși, arată Eminescu, începînd din secolul al XVII-lea, **„au prins a se naște un contact intelectual între diferitele provincii în care acest popor locuiește".** Rezultatul ? **„Faptul cel mai curios și mai important din toate este unitatea de limbă, de datine juridice, religioase și de viață de familie".** Constatarea o făcuse Miron Costin care **„descrie curăția și frumusețea limbii vorbite în Maramureș și viața neatinsă a românilor de acolo".** Un factor însemnat l-a constituit tiparul, cărțile bisericești editate în cele trei provincii oprind **„procesul de diversificare și de dialectizare a graiului viu"** care primea prin cărți **„o normă unitară în rostire și scriere".** Apoi, alături de limbă a existat, ca element de unitate, literatura populară. **„Aceleași balade ce s-au cules în munții Moldovei sau ai Ardealului s-au aflat, în variante, în Dobrogea"**, dreptul românesc, **jus olachale**, care de fapt s-a numit de către toți românii **obiceiul pămîntului.** O trăsătură de unitate și mai caracteristică ar fi, zice poetul, aceea că în evul mediu românii erau **castrenses**, ziditori și apărători de cetăți, **„sub orice coroană ar fi trăit".** Astfel, **„aflăm la domnii din epoca noastră eroică o adevărată manie de-a zidi mănăstiri întărite ; numai Ștefan cel Mare a ridicat vreo patruzeci". „Toate aceste asemănări"**, conchidea Eminescu, **„ante-ioare chiar formațiunii statelor române, am numit-o într-un cuvînt unitatea preexistentă a rasei".**

În pofida celor mai elementare evidențe, români din monarhie erau supuși unei discriminări și unei politici sistematice de deznaționalizare. Românilor din Trans.lvania, din Bucovina, **„ba li se impun așa-numitele limbi ale statului... ba li se refuză pînă și teatrul în limba națională, pînă și culorile naționalității lor, încît vom ajunge a vedea că și în biserică ori în familie se impune uzul unei limbi oficiale".** Aceasta, nu pentru că românii nu ar fi fost buni cetățeni, ci pentru că erau români și, zice Eminescu, **„a mai dat Dumnezeu să fie cam mulți la număr, să fie harnici, stringători, multumiți cu puțin și relativ necorupți și să țină o-o copilărească iubire la cele moștenite din vechi între ale obiceiurilor, a limbei, a bisericei".**

Eforturile asupritorilor nu au dat și nu aveau să dea rezultatele pe care le doreau, întrucît, spune poetul, **„lipsesc o mie de lucruri cari să facă cu putință o asemenea asimilare".**

Acestea sînt cîteva din aspectele istoriei naționale care l-au preocupat pe Eminescu îndeaproape, față de care a simțit o atracție particulară și le-a analizat cu competență și luciditate. Am preferat, în locul comentării textelor sale, excursul prin interiorul lor. Sînt mult prea frumos scrise pentru a îndrăzni să le substitui o frază puțin meșteșugită.

CONSTANTIN BUȘE ■

PAȘII POETULUI

Spre doctorat, la Jena

Cum se știe, studentul în filosofie Mihai Eminescu și-a cîștigat existența lucrînd efectiv ca secretar particular al agentului diplomatic al României la Berlin, Theodor Rosetti. Om distins, de înaltă cultură, fratele Elenei Cuza a fost, alături de Titu Maiorescu, Vasile Pogor și alții, unul dintre inițiatorii și pilonii Societății „Junimea", iar numirea lui Eminescu în acest post trebuie explicată prin intervenția directă a marelui critic junimist, care l-a rugat pe Theodor Rosetti să-l sprijine direct pe tînărul poet. Legăturile lui Eminescu cu Theodor Rosetti vor rămîne dintre cele mai călduroase, secretarul particular regretînd sincer plecarea diplomatului din Berlin și înlocuirea cu o persoană pe care nu a putut niciodată să o agreeze. Cert este că Eminescu a lucrat efectiv pe lîngă doi agenți diplomatici, vreme de luni de zile, poate un an, și activitățile lui, foarte diverse, ținînd seama de mărturiile din epocă încă nu au fost depistate. Iată de ce ne-am pus cu insistență problema, încă înainte de efectuarea acestei călătorii documentare, unde se vor fi aflînd arhivele Agenției Diplomatice Române la Berlin. (Agenția a luat ființă în anul 1872, la scurt interval după re Berlinul devine capitala Germaniei, în 1871).

Acest motiv ne-a determinat să ajungem la Potsdam unde se află o importantă parte a Arhivei Naționale a R.D. Germane. Prin amabilitatea deplină a gazdelor aflăm că aici se păstrează numeroase mape privind diverse chestiuni legate de România, pentru cercetarea cărora este nevoie de multă vreme și răbdare. Cîteva din acestea ne interesează în mod deosebit întrucît reprezintă dosarele celebrei societăți Strussberg, cea care concesionase construirea de căi ferate în țara noastră și întrase, din cauza fraudelor descoperite, în conflict cu statul român, atribuțiile ei fiind preluate din 1872 de o

Berlin, Albrechtstrasse, nr. 6

nouă Societate a bancherilor Bleichröder și Hausemann. Proiecte de construcții, contracte, derularea descoperirii fraudelor, acte emanate la nivel guvernamental și regal devin astfel părți componente ale dosarelor. (Între altele, un deosebit de interesant proiect găsit aici se referă la necesitatea construirii unui pod peste Dunăre, între Giurgiu și Ruse, document ce este datat 1869 !).

Lui Eminescu i-a fost bine cunoscută această dureroasă problemă pentru viața poporului român. Aflat tocmai la Agentia care avea menirea să dovedească adevărul, pe cale diplomatică, guvernului german, a fost unul dintre cei care a luat cunoștință cu exactitate, în perioada 1873—1874, de toată situația creată. În dosarele cercetate există un număr de referate și note diplomatice, în limbile germană și franceză, din care măcar două credem că le-a scris Eminescu. Probele grafologice, în curs de efectuare, vor lămuri și această chestiune, dar dincolo de simpla scriere a unor documente, rămîne aprofundarea extraordinarei probleme cu repercusiuni în viața economică a României vreme de mulți ani. Cunoașterea, din sursele de primă mînă ale Agenției diplomatice, menite să apere interesele României, explică de unde își avea poetul o parte din informațiile folosite în suita de articole publicate mai tîrziu în ziarul „Timpul", care toate proclamă nevoia independenței economice a României. Căci, parcurgînd astăzi articolele eminesciene, se constată urmărirea sistematică a desfășurării evenimentelor, studiul atent al conventiilor, baza lor juridică, repercusiunile economice, gradul de profit al bancherilor germani și pierderile suferite de România. Profunzimea analizelor, întinse pe zeci și zeci de pagini, stă ca dovadă a faptului că întregul fenomen nu îi era străin încă din perioada sa berlineză, așa cum transpare din fraze ca aceasta : „Pentru a ne putea da seama de adevăratul înțeles al proiectului de răscumpărare, trebuie să ne amintim pe scurt dispozițiunile esențiale ale Convențiunii din 1872" sau „Faptul economic marcat al celor 10 ani

(Continuare în pag. 16)

VICTOR CRACIUN ■
Fotografii de
VASILE BLENDEA ■

atelier literar

Dorin Novăceanu

Nicolae Silade — Lugoj. Reparcurgîndu-vă poemele, computerul se lasă pradă unei usoare dar inevitabile amărăciuni : sub exigența programului poetic pe care tineți cu orice preț să-l respectați, nu vi se poate face nici un reproș și mai totul este publicabil. Numai că programul estetic pe care ne-am angajat noi să-l respectăm nu ne îngăduie asa ceva si nu renuntăm la el nici în acest caz. Și, poate, e bine să nu renuntati nici dumneavoastră : într-un alt „Atelier", sîntem siguri, veți fi foarte bine primit. Noi, din întregul plic, reținem aici doar **Oamenii** : „Iebede : fără somn fără glas / oameni visînd / sub stele de mult apuse". Vă dorim succes, dar ne încearcă bănuiala că visîți spre o poezie care nu are trecut și deci nu va avea nici viitor.

Nicu Giurgama — Turnu Măgurele. Reținem pentru „Atelier" poemele pe care le considerăm mai reusite. Sînteți înzestrat cu un neîndoielnic talent narativ si poate că e bine să vă dati drumul, ca pe tobogan, într-o carte de proză. N-are importantă care va fi rezultatul, important e s-o scrieti.

Lucia Gavriș — București. Ați presupus și asa ceva : plicurile fără expeditor nu se deschid. Cel de acum a fost deschis si vestile sînt bune, cîteva dintre poemele trimise cîstigîndu-și dreptul la publicare. Celelalte, după toate semnele, au o „cruzime" care izvorăște dintr-o insatisfactie a neîmplinirii personale, suplinită printr-o asiduă si neasimilată lectură a lumii orientale. Nici un reproș, dar întelepciunea acestei lumi trebuie trecută prin filtrele idiosincraziei noastre.

Petroiu Constantin — Moinești. Frumoasă dar neconcludentă evocarea esenlană. Restul e apă de ploaie în care nu ați stins nici un cîrcubeu.

Ion Voinea — București. Impartial, computerului i-au plăcut, partial, numai **Ceas** — amplificati măcinarea minuturilor —, **Colivii** — scurtati-o —, **Adolescență** — evitati prozaismele —, **Crez** — e prea lungă — și **Ipoteză**, singura cu mai putine „defecte". Vă mai asteptăm ?

Toma Z. Olt — Brașov. Semne foarte bune. Chiar si o împlinire pe care o reținem. De unde se vede că guma de sters a prins bine. **Sonetul** schioapătă spre final si e bine să-l revedeti. Pentru **Glosă, Macedonski** v-ar fi dăruit un uriaș diamant fals si v-ar fi publicat-o.

Dichel Ion — Corabia. Răspunsul la întrebarea pe care nă-o puneti îl veti afla singur după ce veti termina facultatea — succes la admitere — pe care doriti s-o urmati. Somerset Maugham n-a suferit (vedeti **The Summing Up** si, mai ales, **Strictly Personal**) ca scriitor din cauza defectului de care ne vorbiti.

Munteanu Borel — Năvodari. Probabil că „bătrîna lună" pe care o priveati prin fereastră avea să vă spună ceva, dar pentru aceasta trebuia să fi iesit afară.

Paula Adam — Vaslui. Credem că ati nimerit în „Atelier" din greșeală. Oricum, vă reproducem începutul din **„Simfonia destinului"** : „În seara asta soarta îmi joacă iar o festă. / Îmi spui la telefon că nu mai poti veni. / Privesc tăcută focul...". Destinlati telefonul că atunci, oricum, are să vină. Are să vină pentru a vă spune că nu mai vine.

Mircea Birsan — București. **Pachetul** cu cărti de joc ne spune că dacă vreti să reusiti să nu trișati. Dovadă, trenul pe care nu l-ati luat (sigur, era si foarte aglomerat) pentru că nu v-a lăsat sufletul să părăsiti mun tii. Încercati să jucati cinstit pe mai departe si cînd aveti o zestre mai bună, trimiteti-o.

Mihăiță Mihaela — București. Revedeti **Revelatie, Dincolo de lucruri, S-a întors roata** si **Leit-motiv**, unde temele si chiar tratarea lor vorbesc despre o posibilă voce lirică.

Cucu Iulian — Rîmnicu Vîlcea. Ne scrieti : „În nevoia de Adevăr. Frumos, Iubire, m-am apucat a scrie versuri, pe care nu pot să le numesc poezii, dar prin intermediul revistei **Flacăra**, cu ajutorul dumneavoastră as dori să aflu dacă această nouă și plăcută pasiune poate fi continuată si de subsemnatul". Nouă nu e deloc, de continuat puteti continua cît doriti, dar nu la noi.

Dora Maga — Piatra Neamț. Fiindcă sînteti atît de sinceră — „as vrea ca încercările mele poetice să le cunoască si altcineva decît eu" — încercăm să fim la fel de sinceri, încredintati-le unui vecin, - dar asigurati-vă usa : dacă e un cititor de poezie bună, nu se stie ce se mai poate întîmpla.

Dan Stareu — București. Nu retinem poemele (slabe si neinteresante), dar transcriem „gluma" — nu e chiar nouă ! — din final : „— Am realizat primul calculator aproape uman ! — Cum adică ? Gîndeste ? — Nu, dar cînd face o greșeală, o trece în contul altuia".

Mai trimiteți : Adina B. — Galați ; Dragoș Dutică — Rîmnicu Vîlcea ; Iosub Liliana — Botoșani ; Gheorghe L. Marian — Cluj-Napoca ; Horia Leu — Sibiu ; Nuțu Berea — Galați ; Vasile Grecu — Lupeni ; Vasiliu Cristian — Roman.

Deocamdată nu : Dan Mircea — Brașov ; Cristina Eugen — Studina ; Matei Milena — Vaslui ; Cristea Alexandru — Bobîlna ; Constantin Iulian Viorel — Buzău ; Mois Alexa — Feresti, Maramures ; Ilona Christ — București ; Pop Alexandra — Turda ; Cernea Mihaela — Tîrgu Mureș ; Oceneru Marius — Constanta ; Ionascu Constantin — Valea Călugărească ; Barbu Cornelia Dan — București.

Nu vă pierdeți timpul : Puiu Florin — București ; Pop Cornelia — Bistrița ; Stănilă Mihail Victor — Rîmnicu Vîlcea ; Uță Narcis Sanda — Piatra Neamț ; T. Nicolae — Oradea ; Geta Mitruț — Olt ; Dinu Laura — București.

DARIE NOVĂCEANU ■

Există nopți

Există nopți cînd păsări călătoare
mi se izbesc ca grindina de geamuri,
în zborul lor spre nestiute ramuri,
spre-un iluzoriu răsărit de soare.

Există nopți cînd pasărea măiastră
născută dureros în trupul meu,
spre cerul din afară se ridică greu
și-amarnic mi se zbate la fereastră.

TOMA Z OLT

Țărmul fiecăruia

Orele se înjunghiaseră
unele pe altele
și gara plecase cu noi.
Într-un parc cu bănci fără frunze
am stat toată toamna,
admirîndu-ne
mărul lui Adam,
bătînd ca o pendulă de ceas
înghițitor de timp.
A început ploaia —
ai zis, constatînd că e toamnă.
Și ai mai zis :
prigoriei îi este sete
de cer.
Apoi am plîns cu sughițuri
fiecare la cîte un pol
al pămîntului.

NICU GURIGAMA

Peniță

Înmuiat în tușul cerului
scria plopul
sonetul omizii.

MARIA IOANA-IOAN

Mirare

În nici un anotimp
nu înflorim. Și se miră
copacii.

AGHEORGHIESEI CRISTINA

Fum

Am înțeles din privirile tale de-atunci
că visul meu luase sfîrșit
odată cu frunza care ne împreuna
privirile pe-aceeași cădere.

Era înnorat.
Era departe și luna. Și stelele și noi.
Pămîntul era liniștit.
Doar în sufletul meu se-aprindeau lacrimile

OANA ANDREI

ANUL EMINESCU

A fost să fie într-o seară de primăvară la Chișinău pe scena sălii prieteniei un spectacol în care „Umbra poetului" a vorbit spectatorilor prin glasurile a trei actori români —

Oda în metru antic
Dintre sute de catarge
O rămîi
Luceafărul

și multe texte noi pentru eseu'l'orii nostri au fost ascultate cu evlavie, cu emoție, și răsplătite cu aplauze, cu flori, cu lacrimi de emoție, de bucuria întîlnirii îndelung așteptate.

Aproape 100 de minute de poezie în care au răsunat cuvintele Marelui Poet — muzica lor unică, cu senzația nemaiîncercată că Umbra era acolo, în sală și pe scenă.

Ioana Crăciunescu, Alexandru Repan, regizorul Dominic Dembinschi și cea care semnează aceste rînduri am fost mesagerii — au fost cei care au dus acolo cuvîntul Marelui Poet Român sărbătorit în acest an și de UNESCO. Eminescu a unit într-o „respirare" unică inimile celor peste 800 de spectatori ai fiecărui spectacol — a făcut să vibreze serul la cunoscuta melodie „Mai am un singur dor"...

Cu speranța că asemenea întîlniri vor deveni obișnuite, mulțumim celor care le-au inițiat și organizat cu atîta dragoste și dăruire.

LUCIA MUREȘAN ■

(Urmare din pag. 15)

trecuti..." etc., etc. Citarea conventiilor, documentelor, acelor vechi, în articolele din 1879—1880 trimite evident la perioada studiilor la Berlin, ca și aprofundarea extraordinară a teoriilor economice, între care se citează J.B. Say, Eugen Dühring, Ricardo, Moscher, Carey și atîția alții.

Concluziile lui Eminescu sînt științifice și patriotice, venind cu putere în apărarea independenței economice a României, în spiritul promovării intereselor vitale ale neamului său, înscriindu-se astfel ca un precursor ilustru al unor idei de mare însemnătate astăzi : **„Înțelegînd bine însemnătatea balanței comerciale pentru comerțul internațional, ne convingem că din relațiile de schimb dintre deosebitele state rezultă proporțiile de puteri economice dintre ele și că nepunîndu-se nici o limită jocului acestor puteri, statul economicește mai slab e în pericol de-a cădea într-o durabilă dependență economică de concurentul său mai puternic. Teoria balanței comerciale o asadar deplin valabilă pentru independența și înflorirea statelor naționale".**

Se dovedește astfel cît de profund și util gazetarului de mai tîrziu a fost studiul său la Universitatea din Berlin.

În legătură cu întreaga perioadă universitară mai era necesar să răspundem la o întrebare fundamentală : de ce a fost aleasă Universitatea din Jena pentru pregătirea și susținerea doctoratului ? Și dacă poetul a ajuns cu adevărat în acest centru universitar.

Din punct de vedere logic însă, călătoria ar fi trebuit să aibă loc, astfel încît existenta unei scrisori lămuritoare nu trebuie pusă numaidecît sub semnul întrebării, chiar dacă afirmația vine de la Octav Minar, cunoscut pentru unele măsluiri în viața poetului și a Veronicăi Micle.

Ideea de a-și susține teza de doctorat în altă parte decît la Berlin a venit de la Maiorescu, îngrijorat de indeciziile și tergiversările lui Eminescu : „Cum stai cu doctoratul de filozofie ? — îi scria în ianuarie 1874. Nu-i mai bine să-l faci altundeva ? Se-nțelege, numai în caz cînd nu ai avea încă pentru Berlin trienIul cerut, de care la alte universități mai mici ai fi dispensat". Au urmat alte scrisori ale lui Maiorescu, unele pierdute, la care poetul răspunde cu destulă hotărire la 7 mai 1874 : **„Prefer Jena. Aș avea nevoie pentru a mă duce acolo, a sta trei luni, pentru taxe și înapoiere în țară de vreo trei sute de taleri. Examen la începutul lui august".** Iar după această telegramă amintește : **Voi pleca deci eît se poate de curînd la Jena..."**

Îl va fi atras spre sudul Germaniei și dorința de a cunoaște Weimarul, centrul atît de însemnat pentru cultura germană și impresionantul oraș al lui Goethe și Schiller, de opera cărora era pasionat încă din copilărie. Și, apoi, altfel nici nu se explică, după opinia noastră, folosirea importantei sume trimisă de Titu Maiorescu, aflat acum în fruntea Ministerului Instrucțiunii, bani prevăzuti în acest scop. Cum Eminescu, va urma — o confirmă scrisorile periodei — sfaturile mentorului junimist nu există nici un temei să fie eliminată călătoria la Jena. Că lucrurile vor lua o altă întorsătură peste cîteva luni este cu totul altceva.

Cercetînd arhivele universitare la fata locului ni se dezvăluie și un alt motiv deosebit de serios pentru hotărirea de a susține doctoratul la Jena. Titu Maiorescu vorbește, în scrisoarea sa, de „trienIul cerut" la Berlin, deci frecventarea cursurilor pe o perioadă de trei ani, cea ce nu era cazul la Jena. Formalitățile de trecere a doctoratului la această Universitate sînt mult mai simple : aici se susținea o singură dizertație, cea principală, pe cînd la Berlin era necesară și a doua dizertație. La vestita Universitate Humboldt din Berlin susținerea se făcea prin tradiție în mod obișnuit în limba latină, iar lucrarea, într-o versiune din această limbă, trebuia publicată pe cheltuiala candidatului în tiraj de cel puțin 150 de exemplare pentru a se depune la registratura universității. La Jena nu exista obligativitatea acestor proceduri. Între timp, de la lectorul Catedrei de românistică din Berlin, Corneliu Nistor, ne soseste confirmarea acestor reglementări, cu precizări și nuanțări din care rezultă cu adevărat procedura deosebit de complicată și costisitoare a susținerii doctoratului la Universitatea Humboldt, așa cum rezultă din **Statuten der philosophischen Fakultät.** Evident, anexa tipărită a dizertației ar mai fi conținut un **Curriculum vitae** care dacă s-ar fi întocmit, desigur multe pete albe din viața lui Mihai Eminescu ar fi fost astăzi înlăturate.

Fapt cert este că poetul nostru a ales Universitatea din Jena pentru rapiditatea întocmirii formalităților, pregătirea în fortă a unei singure dizertații — din domeniul filosofiei — și a cheltuielilor cît mai restrînse posibil. Cercetarea arhivelor universitare lămureste, asadar, problemele în legătură cu intentia și conditiile susținerii doctoratului. Dar Eminescu nu se foloseste de această sansă și la una din hotărîrile neasteptate care l-au caracterizat ades : părăsește brusc Berlinul îndreptîndu-se spre Konigsberg (Kaliningradul de astăzi).

Spre doctorat, la Jena

Potsdam, Castelul Sanssouci, vizitat de poet

Întîlnirea tineretului bihorean cu istoria

Duminică, 14 mai a. c., străveche cetate a lui Menumorut, Biharia, a prins din nou viață din răsuflarea fierbinte a miilor de tineri bihoreni de la școli, licee, instituții și unități economice prezenți pe „meterezele" inundate acum de iarbă și florile primăverii pentru a-și manifesta sentimentele de dragoste față de poporul român și istoria sa eroică și zbuciumată. Această a VI-a ediție a manifestării se înscrie în șirul evocărilor din această vatră de milenară istorie a neamului românesc, simbol al continuității și permanenței noastre pe aceste meleaguri, constituind o pagină de tulburătoare cronică trăită pe viu și care a dovedit cu prisosință sentimentele de înalt patriotism care animă întregul tineret bihorean în întîmpinarea celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și celui de-al XIV-lea Congres al partidului.

După expunerea „Menumorut — simbol al luptei pentru libertate, continuitate și unitate, pentru afirmarea independenței și suveranității poporului român", în cadrul programului spectacol — literar, muzical, sportiv — înscris sub genericul „Sîntem aici din totdeauna" și-au dat cursul cunoscuții interpreți Ștefan Hrușcă și Vasile Șeicaru și laureați ai Festivalului național „Cîntarea României". Un spectacol de o deosebită forță evocatoare, care, an de an, aduce mărturia prețuirii istoriei noastre de către tineri.

PAȘCU BALACI ■

„Stetoscop" pentru locomotive

Cînd a văzut locomotiva aproape lipită de fereastră ca în fața ecranului radiologului, monitorizată prin zeci de fire la computer, Marcel Ene și-a împins bascul spre ceafă a mirare și a zis mai în glumă, mai în serios : „De-acum dăm de urma defecțiunilor dintr-un foc, îmbrăcați în cămașă albă și cravată." S-a apropiat și Ionel Nesteianu de „inteligența artificială". De aproape o lună, aceasta semna și ea condica de prezență în depou. A pus în buzunarul salopetei cheia de 18, și-a șters unsoarea de pe mîini și, sfătuit de cercetătorul Crișan Dărmănescu, a apăsat cu grijă pe cîteva taste. „Ce parametru trebuie măsurat și în ce regim : la rece, în gol, în sarcină ?" — a clipit întrebarea pe display. Se încinge un adevărat taifas cu calculatorul. Microprocesorul, circuitele integrate pornesc să analizeze fiecare colțon al organismului locomotivei. Clănțănitul imprimantei tipărește un adevărat buletin de analiză. Cu note acordate pentru starea de sănătate a tuturor organelor electrice și mecanice, „Presiune ulei-bine ; tensiune și curenți anclanșare-acceptabil ; reactanță bobină-critic". Calculatorul simțise un puls mai șchiopătat și pusese degetul fără greș pe mosorul electric. Cei doi muncitori de la serviciul căilor ferate știau acum ce au de făcut. Deja plecaseră să trateze bobina vlăguită înainte de a se declanșa boala, căci „la C.F.R. nu poți să tragi pe dreapta."

Ne aflăm și noi în mica construcție înfiptă între liniile Depoului București călători. Elegantul „turn de control" al cailor putere și kilowaților e înțesat cu dulapuri cu surse de curenți și tensiuni, cu blocuri pentru conversia presiunilor, debitelor, turațiilor în limbaj electric. În mijlocul încăperii, veghează calculatorul de proces Ecarom. Se aude doar fîșîitul dischetelor sugrumat din cînd în cînd de chiuitul ascuțit al Dieselelor electrice. Ca o soră șefă grijulie, podul rulant aduce pe rînd uriașii șinelor la policlinica de locomotive. Aici, instalația automatizată cu computer, realizată de specialiștii de la Institutul de Cercetări și Proiectări Tehnologice în Transporturi, pune rapid diagnosticul stării de sănătate a cărăușilor de pe paralele de fier. La poarta depoului, ca niște santinele ale amintirilor, ne întîmpinaseră două locomotive cu abur pensionate de o sută de ani. Străbunicele mașinăriilor sofisticate de azi. „Trenule mașină mică..." Numai că astăzi, „glasul roților de tren" e produs de o adevărată uzină pe sine. Revizia ei lunară înseamnă o muncă migăloasă, îndelungată. Tocmai de aceea, colectivul de cercetători compus din directorul Emil Spirea, Aurel Lie, Ion Bizdună, Crișan Dărmănescu, Gh. Istrate, Mihai Botez, Mihai Pantelimon, Adrian Gusty au construit acest doctor cu tranzistori. Expeditiv și exact în cunsultarea locomotivelor moderne. O aparatură de performanță made în Calea Griviței !

„Instalația noastră de diagnoză verifică starea tehnică măsurînd principalii parametri funcționali fără demontarea subansamblelor de pe locomotivă, spune ing. Crișan Dărmănescu. Aceasta se cuplează în maximum o oră la computer, de fapt, unicul aparat de măsură. El calculează, prelucrează, interpretează, datele cu-

lese, comparîndu-le cu limitele admise. Semnalează încă din fază incipientă o viitoare defecțiune, nelăsînd-o să-și facă apariția. Este un fel de control profilactic. Stabilește diagnosticul cu precizie, fără tatonări și bîlbîieli. Se poate trece pe baza acestor indicații la remedierea în depou a organelor care scîrțîie în funcționare. Stația automatizată controlează în final și calitatea depanărilor. Crește în acest fel siguranța în circulație. „Riscul unei pene pe drum între două revizii practic nu mai există."

Lîngă calitatea și precizia investigației tehnice se asază însă și alte avantaje. Cercetătorul Ion Bizdună le prezintă : „Demontarea subansamblelor, măsurătorile cu aparatele clasice și constatările vizuale ale defecțiunilor, uneori subiective, apoi remontările făceau ca o revizie lunară executată după metoda obișnuită să dureze 2—3 zile. Instalația de diagnoză cu computer analizează 40 de parametri în 300 de puncte ale locomotivei cu eroare doar de maximum 5%, tipărind rezultatele în birou, în condiții de confort al muncii. Diagnosticul electronic și remedierea defectelor anunțate de calculator se încheie în 8 ore. Crește productivitatea muncii și se reduc cheltuielile anuale de întreținere și reparare a unei locomotive cu 50 000 lei. Astfel, un depou mediu economisește circa 5 milioane de lei pe an."

Acum, într-un schimb, cîte 6 locomotive diesel-electrice și electrice își fac controlul preventiv de sănătate la medicul computer. Dar, pînă a se ajunge în această gară, a succesului, cercetătorii au parcurs cu gîndul cale lungă, drum de fier. Dosare pline cu scheme și calcule, sute de simulări ale măsurătorilor în laborator, nenumărate programe înghițite de memoria computerului. De-abia încheiau naveta pe la uzinele din țară pentru urgentarea aprovizionării cu aparatură și se suiau la catedră, școlarizînd personalul depoului în arta ascultării pulsului locomotivei cu ajutorul creierului electronic. S-au scurs pe nesimțite șapte ani și semaforul a dat cale liberă punerii în funcțiune. Momentul zero al primului diagnostic n-a fost un marș triumfal. La o asemenea complexitate de interfețe și periferice a fost normal să se mai audă oftatul computerului : „circuit întrerupt". Cercetătorii au testat toate contactele, fiecare fir din jungla de cabluri. Au descoperit cîteva banale legături executate imperfect. Apoi, diagnosticele au ieșit la milimetru. Acum, toate aceste frămîntări s-au pierdut în ceața uitării. A rămas o instalație românească de primă linie funcționînd ca ceasul din gară. Și bucuria lui Crișan Dărmănescu și Ion Bizdună care, după 20 de ani de cercetare, spun că, diagnoza computerizată a locomotivelor este cea mai mare găselniță din viața lor profesională.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Profesiune nobilă

Preocupările profesiunii de medic veterinar, frămîntările neobosite ale înaintașilor noștri pentru ridicarea nivelului științific al acestei nobile meserii ar merita, îndrăznim să afirmăm, amintite în aceste zile, marelui public.

Iată, la 15 mai, medicii veterinari ai țării și-au avut, ca-n fiecare an, sărbătoarea lor. Sînt 118 ani de cînd, un mic număr de entuziaști înființau „Societatea de medicină veterinară". Mauriciu Kolben, I. Popescu, I. Ioanin, I. Popovici și încă alți zece medici porneau, la 15 mai 1871, la un drum greu, dar presărat de marcante realizări : combaterea pestei bovine, organizarea de servicii, lupta împotriva epizootiilor, cumpărarea de armăsari de reproducție din Arabia, iar mai tîrziu, dezbaterea primei legi de poliție sanitară veterinară, ca și a multor acte normative impuse de nevoile timpului. Dorința de cunoaștere a celor mai semnificative realizări științifice, duce la editarea primei reviste, „Medicul veterinar", devenită mai tîrziu „Revista de Zootehnie și Medicină Veterinară" și apoi, „Buletinul Societății de medicină veterinară", ca și la organizarea, în 1882, a primului „Congres al medicilor veterinari diplomați din țară", relevînd aspectele pregătirii profesionale a membrilor săi.

În toți acești mai bine de o sută de ani, „Societatea de medicină veterinară", chiar dacă a purtat, uneori, alte denumiri, a înscris pagini de neuitat ale pasiunii și dăruirii pentru o nobilă meserie, contribuind, nu doar la dezvoltarea zootehniei românești, ci — incontestabil — și la progresul medicinei generale.

Continuînd o valoroasă tradiție, medicii veterinari ai zilelor noastre, reuniți într-o Societate reorganizată din 1970 sub egida Ministerului Agriculturii și Silviculturii, își propun ca sarcină de onoare, munca științifică în slujba transformării socialiste a agriculturii. Un moment de referință al activității noastre rămîne anul 1976, cînd, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Frontului Unității și Democrației Socialiste, Plenara Consiliului Național al F.D.U.S. a aprobat cererea Societății de medicină veterinară din R. S. România privind aderarea sa la acest larg organism democratic.

Manifestările științifice organizate pînă în prezent, dezbaterile ample pe probleme de deontologie și etică profesională, munca de zi cu zi, în care soluțiile noi, contribuțiile teoretice și practice au condus mereu la progresul științelor veterinare legînd tot mai strîns învățămîntul și cercetarea de producție, conturează profilul moral al medicului veterinar de tip nou.

În acest sfîrșit de secol XX, cînd agriculturii îi revine misiunea de a hrăni milioane și milioane de oameni, zootehnia noastră de tip intensiv veghează asupra menținerii stării de sănătate a animalelor, la realizarea efectivelor și producțiilor acestora, la creșterea lor, așa cum, în repetate rînduri ne-a cerut-o secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, așa cum o cere noua calitate a muncii și a vieții.

În fiecare an, Ziua medicului veterinar înseamnă pentru noi, nu doar un moment de bilanț, ci și o clipă în care gîndurile noastre se îndreaptă spre mai bine, pentru bunăstarea întregului nopor.

Dr. VICTOR DRAGULICI ■

Breviar științific

Micro din castraveți !

În fiecare an, primăvara trimite pe adresa stupilor invitații parfumate pentru toate albinele la marele ospăț al florii de tei și salcîm. Pe lista de bucate n-au figurat însă niciodată vița de vie, castraveții, dovleacul. Cercetător doctor Ana Roșu de la Institutul de Cercetări Biologice s-a gîndit că n-ar fi rău să diversifice meniul mesenilor cu aripi neobosite, cărăuși non-stop ai polenului. A decupat, sub microscop, mici fragmente de țesuturi din frunzele de viță de vie, castravete, dovleac și le-a cultivat în condiții controlate, sub neon, pe medii nutritive sintetice, obținînd mase celulare cu creștere rapidă. Aceste extracte vegetale fabricate „în vitro" s-au introdus apoi în stup. S-au dovedit adevărate vitamine clorofiliene pentru larvele de albine, care au dat naștere la exemplare mature mai rezistente la boli, cu o vigoare crescută. Primele teste efectuate la Institutul de Cercetare și Producție Apicolă au pus în evidență efectul favorabil al adaosului de biostimulator în hrana stupului. Acesta este doar începutul unei cercetări de o deosebită orginalitate care ne mai rezervă surpize. Cine și-ar fi închipuit că dovleacul, castravetele și vița de vie pot umple fagurele cu miere și face albinele mai sănătoase ?

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Începuturi în matematică

Referindu-se la venerabilul profesor matematician **David Emmanuel** (1854—1941), Grigore C. Moisil nu ezita să scrie : **„Cu el începe matematica românească."** Afirmația omagiază valoarea de dascăl a ilustrului pionier, dar nu e pe deplin exactă, trebuie amendată, căci „Tata David", cum îi spuneau studenții, a fost de fapt nu un inițiator izolat, ci cititorul unei școli științifice, un om care și-a sacrificat propria muncă de creație pentru a forma 47 generații de matematicieni și ingineri români. Mai exactă și mai puțin „romantică" este caracterizarea pe care i-a dat-o Simion Stoilov : **„David Emmanuel este, fără îndoială, întemeietorul școlii matematice românești."** D. Emmanuel și-a început munca de cititor în 1880, cînd a devenit profesor universitar la București, iar în deceniile ce au urmat roadele activității lui stimulatoare s-au arătat din plin, prin apariția a numeroase contribuții matematice valoroase ale discipolilor săi de la Facultatea de Științe și de la Școala Națională de Poduri și Șosele — ulterior Școala Politehnică.

Dar înainte de 1880, înainte de constituirea treptată a școlii științifice, nu au existat oare, desigur izolat, individual, contribuții creatoare ? Răspunsul este pozitiv. Nu ne referim la meritoșii profesori de matematică de la Academiile domnești din Iași și București, înființate în secolul XVII, ca **Nicolae Cercel, Demetrios Govdela** sau **Manasse Eliad**, erudiți, uneori și filosofi ai științei, dar fără un aport original în științele matematice. Un astfel de aport este propriu secolului XIX, referindu-se, cum am arătat, la personalități ce au activat înaintea cititorii școlii matematice românești.

Ne gîndim în primul rînd la **Dimitrie Asachi** (1820—1868), fiul cărturarului Gheorghe Asachi, din păcate cu o existență prea scurtă, care a studiat matematica, arhitectura și ingineria, ca și tatăl său. El este autorul primei contribuții românești originale de matematici superioare (1841) : **Über die Umkehrung der Reihen** (Despre inversiunea seriilor), scrisă la 21 ani, pe cînd autorul era student la München. „Albina românească" o numește **„o descoperire interesantă, de înaltă matematică"**. Tot D. Asachi a scris și prima lucrare de topografie în limba română (1854) : **Topografie sau elemente de inginerie.**

Un alt pionier al creației matematice românești a fost **Neculai Ștefan Botez (Botesu)** (1843—1920), „conductor clasa I în corpul inginerilor de ponți și șosele", iar ulterior „șef inginer în serviciul statului". La rîndul lui, el a publicat un memoriu original de matematică, intitulat **Proprietatea seriei armonice, cu utilitatea ei științifică cercetată, dizvăluită și demonstrată prin analise elementare** (1872), destinat calculului cu aproximație al unor limite. Dovedind **„ingeniozitate și metodică rigoroasă"**, cum observa acad. Al. Myller, N. St. Botez stabilește o formulă, **„formula lui Botez"**, prin intermediul căreia se poate calcula **„într-un mod facil, suma exactă a X termeni succesivi oarecare din seria armonică"** (N. St. B.), iar prin aceasta se asigură rezolvarea unor probleme tehnice. Trimisă Academiei de Științe a Belgiei, aceasta numește doi raportori — Charles Catalan și Gilbert care conchid că formula este **„importantă"** ; ulterior, atît Charles Catalan, cît și matematicianul rus P. L. Cebisev s-au oprit asupra ei în memoriile lor, urmărind chiar să o generalizeze. Matematicianul ieșean Ilie Popa observă că Botez este **„primul matematician român ale cărui idei au fost folosite de matematicieni străini și încă de unii din cei mai mari ai timpului."**

Primul savant român enciclopedist din veacul XIX — matematician, fizician și chimist —, **Emanuel Bacaloglu** (1830—1891) a dat și el contribuții matematice valoroase cu mult înaintea constituirii școlii matematice românești. În anii studiilor sale în Franța și mai ales în Germania (1857—1861), tînărul Bacaloglu elaborează nu mai puțin de 17 memorii originale, dintre care 11 sînt de matematică. A publicat de pildă teoreme despre suprafețele podare, printre care o subtilă generalizare a teoremei lui Steiner, o analiză a curbelor sincrone etc. O deosebită importanță prezintă lucrarea sa **Über die Krümmung der Flächen** (Asupra curburii suprafețelor), din 1859, în care găsește, cel dintîi, o expresie a curburii care să nu se mai anuleze pentru suprafețele desfășurabile ; Alessandro Terracini, recunoscînd prioritatea omului de știință român, a denumit-o în 1935 **curbura lui Bacaloglu** ; aceasta este cea dintîi denumire cu care știința românească intră în terminologia științifică internațională.

Trebuie amintiți de asemenea doi valoroși matematicieni maghiari din Transilvania : **Farcaș Bolyai** (1775—1856) și mai ales fiul său **Janos Bolyai** (1802—1860). Cel dintîi a pus bazele teoriei ariilor și a demonstrat teorema ariilor poligonale, cunoscută în știință ca **„teorema lui Farcas Bolyai"**. Cel de al doilea a efectuat studii originale privind teoria numerelor complexe și a creat, într-un mic opuscul anexat la o lucrare a tatălui său, **cea dintîi geometrie necuclidiană** (în același timp și independent de N. Lobacevski).

Nu putem trece, fireste, cu vederea nici pe primii români care au obținut doctoratul în matematică. Este vorba de **Paul Tanco** (1843—1916), cu acest titlu dobîndit în 1872, la Universitatea din Graz, ulterior profesor și director la Gimnaziul din Năsăud și de **Ioan Bozăceanu** (1846—1897), care a obținut diploma de doctor în științe fizice și matematice la Facultatea de Științe din Bruxelles în 1873, devenind după aceea profesor de matematici și limba franceză la Brașov, de asemenea un ferm luptător pentru drepturile naționale ale românilor. Nu se cunosc subiectele tezelor lui Tanco și Bozăceanu, existînd și presupunerea că doctoratul le-a fost acordat fără teză, pe baza unui examen de capacitate.

Înainte de 1880 (cînd, cum arătam, D. Emmanuel a devenit profesor universitar, inaugurînd școala de cercetare matematică românească), mai trebuie remarcată o contribuție creatoare deosebit de valoroasă. Este vorba de teza de doctorat din 1878 a lui **Spiru Haret** (1851—1912), susținută la Sorbona. Ea trata matematic o însemnată problemă de mecanică cerească, aducînd un punct de vedere cu totul nou în mult dezbătuta problemă a stabilității sistemului planetar, prin identificarea unui termen secular ignorat anterior. Lucrarea a adus savantului român o binemeritată celebritate, fiind adesea folosită și citată.

I. M. ȘTEFAN ■

O echipă de reporteri a preluat întrebarea dvs:

CUM ARATĂ PARCURILE ORAȘULUI?

Cele 50 de parcuri întinse pe o suprafață de 4 000 de hectare înseamnă chiar plămînii Bucureștilor, un tezaur verde fără preț în viața Capitalei, născut de-a lungul anilor într-un superb efort al oamenilor de a da orașului un chip mai frumos. Parcurile bucureștene reprezintă nu numai un factor esențial în menținerea unei atmosfere curate și odihnitoare, dar și o investiție de mari proporții, materializată în muncă, dotări și valori materiale menite să contribuie la educația tineretului, la formarea sa pentru muncă și viață, la refacerea și recreerea oamenilor muncii. Din acest punct de vedere ele aparțin tuturor și fac mîndria Capitalei, aflată printre orașele lumii cu cea mai mare suprafață de spațiu verde pe cap de locuitor. În ce măsură aceste instituții de odihnă și recreere se ridică la înălțimea menirii lor, cum este gospodărită această avuție inestimabilă de cei care o au în grijă dar și de cei care beneficiază de ea? Care sînt căile pe care se poate îmbunătăți activitatea desfășurată aici? Cum se pot conserva tradițiile și bunurile materiale existente pe aceste suprafețe impresionante? Ce mai avem de făcut noi, beneficiarii, pentru a fi la înălțimea unei asemenea dotări? Dar gospodarii parcurilor, spre a fi la aceeași altitudine a speranțelor noastre?

Ca și pădurile, numite aurul verde al țării, parcurile reprezintă o avuție obștească de mare valoare. Ele trebuie gospodărite judicios și atent ca o materie primă rară, ca un bun de existența căruia sîntem în egală măsură răspunzători. În același timp, parcurile trebuie privite nu numai ca refugii de clorofilă, dar și ca instituții cultural-educative de mare importanță, ca laboratoare ale educației civice și revoluționare, ca mijloace de formare a celor tineri în spiritul muncii, al respectului față de valorile societății noastre socialiste. Iată de ce și iată perspectiva din care parcurile Capitalei au făcut obiectul unui reportaj-anchetă din care publicăm în acest număr prima parte.

Pretutindeni, tinerețea

Trecînd prin parcuri, zăbovind nostalgic lîngă locurile unor de neșters amintiri, cei mai vîrstnici au adesea prilejul să le povestească nepoților că aici, la realizarea acestor parcuri, au muncit și ei în anii '50 sau '60. E o mîndrie firească și e în firea lucrurilor să se întîmple așa. Și azi se construiesc parcuri în București, și azi tinerii sînt văzuți plantînd copaci sau arbuști, îngrijind locurile de odihnă și recreere. La parcurile Unirii, Văcărești, Pionierilor, Izvor, Grozăvești, sute și mii de tineri pot fi văzuți muncind în fiecare zi, mii și zeci de mii apar cu lopeți, tîrnăcoape, greble la sfîrșitul săptămînii.

Comitetul municipal București al U.T.C. a întocmit, în colaborare cu Direcția Domeniului Public, un plan de măsuri privind intensificarea activității de muncă patriotică cu caracter edilitar gospodăresc. Volumul de muncă prevăzut este impresionant — circa 11 milioane ore/om anual. Pentru fiecare parc, pentru asigurarea curățeniei lui, pentru realizarea unor lucrări, s-a prevăzut ca în fiecare duminică să fie prezenți între 50 și 400 de tineri. Aproape fiecare parc este arondat unei școli, multe parcuri sînt, de asemenea, arondate unor întreprinderi. Dacă adăugăm faptul că multe dintre activitățile cultural-educative se desfășoară, în sezonul estival, în acele parcuri care au amenajările necesare, imaginea prezenței tinerilor devine cu adevărat impresionantă.

Și totuși, așa cum, pînă la urmă, s-a încheiat o concluzie a discuțiilor pe care le-am purtat cu cîțiva dintre activiștii Comitetului municipal U.T.C., Elena Popa, secretar cu probleme de școli, Dan Stan, șeful sectorului muncă patriotică și Mioara Negescu, activistă în secția propagandă și cultură, față de acest volum impresionant de muncă, față de eforturile organizatorice depuse, parcurile, (inclusiv cel care, prin nume, reclamă intens prezența tineretului) se încăpățînează să nu arate, la rîndu-le, prin însăși modul în care arată, că tinerii le îngrijesc cu pasiune și consecvență. Se cuvine să facem aici o precizare determinată de demonstrația concretă a lui Dan Stan: eforturile au fost concentrate, în ultima perioadă, în direcția realizării parcurilor din zonele Capitalei care au cunoscut mari prefaceri. Într-adevăr, în parcurile noi, munca tinerilor este marcantă. Ce ne facem însă cu parcurile mai vechi, cu cele care trebuie întinerite sau, pur și simplu, îngrijite? Elevii, am fost asigurați, se duc întotdeauna acolo unde sînt mobilizați. Ei sînt, în acest sens, conduși și controlați de profesori, de activiști ai comitetelor U.T.C. din sectoarele capitalei. Sigur, se mai întîmplă să nu fie front de lucru, să nu fie unelte, uneori lucrează doar cîțiva iar restul se hîrjonesc. În general însă, activitățile se desfășoară cu seriozitate. Atunci? Atunci, pur și simplu, e mult de duminică pînă duminică. Uneori, chiar de duminică dimineața (cînd se face curățenie) pînă duminică seara (cînd e din nou murdar).

Sigur, organizațiile de tineret nu se pot substitui celor plătiți pentru îngrijirea parcurilor și nici nu-și propun acest lucru. Își propun însă, și am notat aceste intenții pentru că vara abia începe, să perfecționeze sistemul de repartizare a tinerilor pe obiective, astfel încît cele cîteva ore destinate muncii patriotice să fie chiar... de muncă, să extindă raza de activitate a echipelor de ordine și disciplină organizate împreună cu organele Ministerului de Interne și în parcuri, fie și numai pentru ca propria muncă să nu fie risipită de cei certați cu rigorile civilizației, își propun, mai ales, să intensifice munca de educație în rîndul tuturor tinerilor, astfel încît aceștia să fie în primele rînduri ale unei opinii publice care să nu mai îngăduie nimănui să distrugă aceste spații realizate prin truda tuturor pentru sănătatea, odihna și recrearea tuturor. Modul în care tinerii acționează acum la amenajarea noilor parcuri este o garanție că aceste intenții sînt pe deplin realizabile. O garanție, adică o obligație.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Restanțe mari la dorințele celor mici

Am revenit după o săptămînă în orășelul copiilor. Era simbătă și clase întregi de elevi, grupuri de copii turiști, vizitatori ocazionali și odrasle scoase la plimbare și divertisment se învîrteau pe acest spațiu superb, cum puțini am avut parte în copilăria noastră. Multe lucruri amuzante, nenumărate posibilități de joacă și divertisment, spații pentru toate capriciile copiilor și multe altele demne de un orășel al celor mici. Problema era că orășelul continua să fie tratat totuși de oameni mari ca o treabă de serviciu. Să o luăm pe îndelete. Intrarea era cu taxă dar casierele își vedeau de ale lor. Nimeni nu veghea la încasarea banalei sume de unu și doi lei, așa că în respectiva zi s-au dus pe copcă cel puțin patru mii de lei. Multă lume folosea orășelul ca loc de tranzit între Șoseaua Olteniței și Sala Polivalentă sau cartierul Parcul Tineretului. Unii treceau chiar cu autoturismele. Din dotare, așa cum spuneam, orășelul este prevăzut cu spații comerciale din care un copil să-și poată procura toate bucuriile sau satisface o mare parte din capriciile juvenile. Dar toate căsuțele și tonetele erau închise. Dulciuri puține, răcoritoare de un singur fel (apă tonică — singura care nu e pe gustul celor mici), înghețata era caldă la ora 13,30 și urma să fie bună abia peste o oră, o oră și jumătate, produsele de patiserie nu sosiseră și multe alte lucruri bune de pus în vînzare se aflau îndărătul ușilor ferecate. Majoritatea acestor tonete este deschisă doar duminica, am aflat de la un îngrijitor al orășelului. Numai că nici duminica nu sînt deschise prea multe. Sînt unele care funcționează doar cu ocazia Anului Nou (cea a magazinului Bucur Obor). Normal ar fi ca în ele să funcționeze puncte de desfacere care să intereseze atît comerțul cît și populația orășelului, numai că nu e chiar atît de ușor. De la deschiderea lui în 1976, căsuțele și tonetele au fost date în grija unor magazine mari sau întreprinderi comerciale și împărțirea de atunci a rămas bătută în cuie. Dacă Metalocasnica, Textile-Încălțăminte sau un magazin de porțelan și cristaluri n-ar avea aici deverul potrivit, dulciurile, jucăriile, articolele gen Materna, jocurile logice, cărți pentru cei mici, răcoritoare, fructe și multe altele ar avea destulă clientelă chiar și în afara duminicilor. Unde mai punem faptul că în ziua respectivă, (simbătă, 6 mai) doar într-un singur loc se găsea înghețată care nu putea fi vîndută. Floricele, vată de zahăr, fructe, prăjituri — nimic. Aici apare o chestiune de spirit comercial și de organizare care trebuie regîndite în cel mai scurt timp. Dar cum tot se mai găsea un biscuite, o ciocolată și apă tonică, distracția copiilor nefiind totuși cumpărăturile, punctele de atracție erau totuși jocurile mecanice și celelalte tipuri de jocuri. Dar și mai marea surpriză au constituit-o jocurile mandatarilor. Cursă de cai, lanțuri și bărcuțe, cutia cu minuni și toate celelalte distracții mai apropiate de bîlciurile de altădată decît de un orășel al copiilor. Niște bărbați în toată legea, numai buni de muncă, administrau în fapt aceste așa-zise jocuri. De fapt luau banii și supravegheau ca amatorii să nu trișeze iar cei din cartier oploșiți prin preajmă pentru servicii să își facă datoria (cărat, curățenie, întreținere chiar). Din cîteva discuții purtate în vîrful limbii am înțeles că plătesc sute de mii de lei drept autorizație și impozit pentru a putea presta această activitate complexă de laut banii și de pus în buzunar. Încasat (deși peste tot scrie casă) nu este corect spus, atîta vreme cît în aceste locuri dai banii și nimeni nu-ți eliberează nici o dovadă. Mai mult, la tenisul de masă (ultimul răcnet al mandatariatului!) dădeai 20 de lei pentru o oră de joc iar cei care primeau paletele noi erau obligați să lase ceasul drept garanție. Năvala mandatarilor în orășel (sosiți și cu muzica arăbească sau nomadă de rigoare) dă unei părți din parc un aer de bîlci ieftin, bazat mai mult pe senzații tari decît pe activități distractive, formative și captivante. Ce-ar mai trebui adăugat? Că trecerea acestor locuri de la IAPIT la mandatari și alegerea lor fără discernămînt e de-a dreptul re-

Să ne întrebăm unde sînt gospodarii,

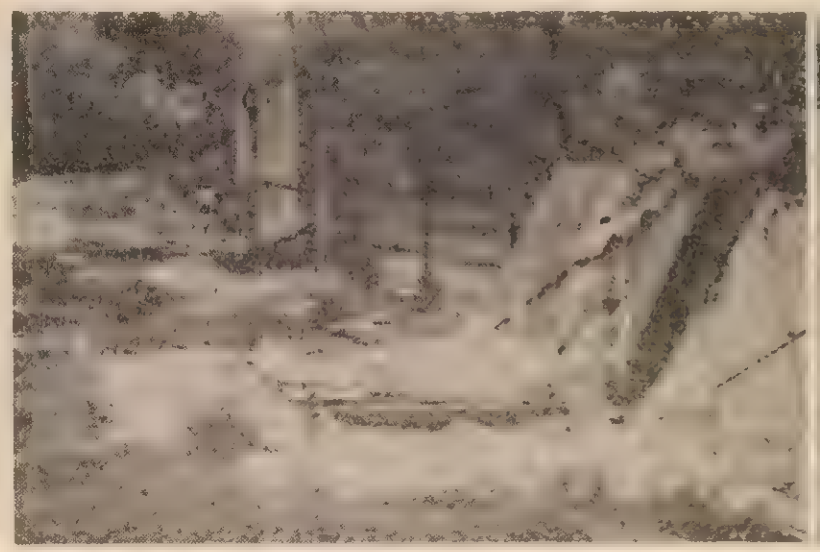

Nu-i aceasta o imagine singulară. Am întîlnit-o — deseori și mai dezagreabilă — în mai multe locuri cu pretenții de a fi numite parcuri

Probabil n-avea scaun la cap și și-a procurat o bancă! Dar acest lucru s-a petrecut mai anii trecuți!

Supărările administratorului

Parcul „Titanii" (destinat copiilor, dar nu numai), te primește, încă de la intrare, cu culori vii : explozia de verdeață a acestei primăveri încadrează parcă și ea însăși cu bucurie panourile pastelate, băncile vopsite viu și în nuanțe diverse, mini-construcțiile de agrement ce fac deliciul puștimii ; chioșcuri de răcoritoare, dulciuri, instalații mecanice, oglinzi deformante în care te zărești cînd ca o scobitoare, cînd ca un balaur din poveștl ; secvențe succesive, pictate pe rame din lemn pe lîngă care treci — pășind pe aleile asfaltate, curate — urmărind involuntar desfășurarea unor filme de desen animat : aici un basm, dincolo o suită educativă apropo de regulile circulației. Zece terenuri de sport, o minunată grădină de vară cu scenă sofisticată, vestiar cu dușuri etc. Toate acestea instalate pe o suprafață de 12 hectare... Nu poți fi decît încîntat zărind toate acestea, mai ales atunci cînd ai pătruns în acest parc pentru întîia oară.

Mihai Mogoș — administratorul parcului, pensionar, 70 ani — nu este la fel de încîntat... ! ?

„Ca să mă înțelegeți, trebuie să o iau cumva de la început. Tot ceea ce ați văzut aici s-a construit pe o fostă groapă de gunoi a Capitalei, una dintre cele mai mari, un fel de groapă tradițională a Bucureștilor. Lucrările au început în anul 1974. Și eu tot din acel an mă aflu aici, la început angajat, de cîțiva ani doar cu funcția obștească de administrator și, credeți-mă, nu primesc nici un ban pentru asta, nu am avut duminici libere sau concedii, și din nou, credeți-mă, cu asta mă mîndresc — altceva mă doare : repet, parcul s-a construit pe o fostă groapă de gunoi, după nivelarea terenului solul a trebuit să fie tratat chimic din cauza emanațiilor de clor ce au persistat multă vreme, în sfîrșit... am trecut la amenajarea parcului și acum vă rog să rețineți și să subliniați acest lucru în articol, dacă-l veți scrie : totul, dar absolut totul, a fost realizat cu ajutorul copiilor ! Pionierii și elevii au trasat și asfaltat aleile, au sădit pomii și florile, au realizat — în atelierele școală ,sau pe loc, sub îndrumarea unor maiștri — scheletele metalice ale componentelor terenurilor de sport (în marea majoritate, piese — țevi, colțare, plăci — recuperate din fostul maidan). COPIII au fost așadar constructorii acestui parc căruia i-au devenit beneficiari de ani buni de zile, și care se prezintă, astăzi, așa !

„Nu înțeleg... de unde supărarea dumneavoastră ? !"

„Un moment : din punct de vedere cultural-educativ, parcul **nostru** este patronat de Casa Pionierilor sector 3, trei profesori de la această instituție se ocupă de problemele culturale, sportive — menționez că de la noi au ajuns sportivi în naționala de baschet ! — prezintă, săptămînal spectacole (dimineața, după amiaza echipele sindicale ale diferitelor întreprinderi din zonă) ; din punct de vedere administrativ, parcul ține de A.D.P. sector 3 (13 oameni pentru transport, curățenie, etc.). Și mai avem un paznic : unul singur !... Bun, așadar ați reținut : parcul a fost făcut de și pentru tineri... Fiecare pom a fost crescut **cu lingurița**, nu aveam apă, o aduceau copiii în borcane, din vecini...

„Tot nu înțeleg... !"

„Parcul se degradează !... Îl distrug cei vîrstnici !

„Poftim... ? !"

„Poate că vorbesc cam dezlînat, dar..."

„Nu sîntem la ședință ! Vă ascult."

„...dar, în privința «rupătorilor» din parcurile Capitalei, la noi cel puțin există două categorii : tineretul (mai puțin, poate că nu mă veți crede — deși, iată, acum cîteva zile doi „impuberi" cam negricioși, n-au găsit ceva mai bun de făcut decît să încerce rezistența unei bănci sărind pe ea cu ambele picioare ; banca s-a rupt, era firesc, iar unul dintre picioarele în cauză a fost pus în ghips la Policlinica Titan, pe care o zăriți peste pomi, acolo, alături de noi), și **vîrstnicii** ! Îmi pare rău că trebuie să mă refer la oameni de o vîrstă cu mine, dar în nenumărate rînduri am surprins „bunici" ducînd spre ieșire maidăre de crengi înverzite, rupte, brațe de trandafiri... ! Faceți o socoteală elementară : primim, zilnic circa 10 000 vizitatori ; dacă numai 1 la sută dintre aceștia sînt puși pe distrugere, tot înseamnă că 100 indivizi... **rup** ! Sau sparg, sau sfîrică ; au tăiat cozile ce susțin fileul terenului de volei, l-am înlocuit cu un cablu împletit din oțel... l-au tăiat și pe ăsta (am văzut „obiectul", mai exact restul de cablu rămas înfășurat pe stîlp, era vorba de un cablu **de tracțiune — cu ce l-au putut tăia ?** ! Doar cu un clește special !). Avem, la parc, patru porți ; programul parcului este de la ora șapte și pînă la lăsarea serii, cînd toate porțile se închid. Nu de mult, miliția a surprins în parc, tîrziu în noapte, doi indivizi în toată firea care săriseră gardul pentru a bea dintr-o sticlă și a juca barbut la lumina unei lanterne... ! Spre deosebire de opinia generală, nu copiii sînt cei care fac cel mai mare rău, ci maturii !... Peste două săptămîni înfloresc teii... dacă ați putea vedea ce jaf are loc aici, florile se „culeg" cu crengi cu tot ! Și culmea !, asta o fac părinții în cele mai multe dintre cazuri. Ce pot face doi oameni, adică eu și singurul paznic ? !

„Florile de tei sînt cerute la școală... aveți vreo propunere, poate, în acest sens ? !"

„Firește : nimeni nu este împotriva culesului acestor flori de tei ; dar spuneți-mi, ar fi foarte greu ca un profesor să însoțească cîte un grup de elevi, să supravegheze un cules civilizat, să elimine riscul unor accidente ? ! Și ar mai fi de spus, multe...".

Și nu dintre cele minore : opt dintre cele 10 terenuri de sport s-au tasat, sau sînt pe cale să se taseze devenind astfel de nefolosit ; se întîmpină mari greutăți în procurarea vopselei pentru gardul împrejmuitor din sîrmă al parcului, pentru unele instalații metalice destinate bucuriei, și nu căderii, treptate, în ruină. Mihai Mogoș este un veritabil pasionat al meseriei pe care și-a ales-o acum, la a treia tinerețe ; este un bun gospodar, plin de inițiative (iată una, care m-a surprins de-a dreptul : în parcul „TITANII", toamna, frunzele căzute nu se ard, așa cum ne sfătuiește tradiția — cel puțin subsemnatul așa o știa ! — ci se adună pe o platformă, se lasă să putrezească sub ploi, și se folosesc apoi **ca îngrășăminte naturale** pentru restul plantațiilor ; „ați observat, în păduri, ce pămînt excepțional se află sub covorul de frunze putrede, gros de numai cîțiva centimetri ? !"). Mai sugerează — drept un mijloc de control educativ — și solicită totodată bunăvoința unor pensionari de suflet din cartierul Titan — de a face „de serviciu", unul în cîte o zi, în parc, prevenind astfel evenimente neplăcute, sau atrăgînd atenția celor pe cale de a distruge, voluntar sau nu, bunurile publice de aici, „făcute cu atîta sudoare, patimă, plăcere, de copiii care au pus bazele acestui loc de agrement — și care este **al lor**, mai întîi și întîi !"

În ziua în care am vizitat parcul „TITANII" se făceau pregătiri, se montau afișe anunțînd spectacolul ce urma a fi dat de către Casa de cultură și educație socialistă a sectorului 3 împreună cu formațiile artistice ale întreprinderilor Timpuri Noi și I.A.P.P.: o brigadă artistică, soliști vocali și instrumentali, grup folcloric, muzică ușoară, etc. — spectacolele de acest gen durează pînă la 15 septembrie, o **stagiune** ! L-am lăsat pe Mihai Mogoș să-și vadă de treburile sale și am continuat să mă plimb singur prin zonele parcului ce îmi plăcuse atît de mult și despre care aflasem cîteva lucruri inedite... Și, ieșind pe una dintre porți, m-am trezit aproape fără voie pe terenul unui alt parc, aflat în imediata apropiere a primului, denumit, ciudat, „PRISACA DORNEI" întins pe circa 8 ha, și aflat în directa administrație a aceluiași A.D.P. sector 3". Mi-am amintit, brusc, că acum circa doi ani, colegul meu de redacție, I. D. Goia, sesizase în scris că respectivul parc a devenit practic, **un maidan**: trandafiri tăiați din rădăcină, bănci smulse, alei desfundate, gazon distrus — o tristețe !

Împins de curiozitate, am traversat dintr-o parte în alta terenul în cauză, cu speranța că, astăzi măcar, va arăta altfel.

Arăta, într-adevăr.

Mai rău.

HORIA PATRAȘCU

„Pisica" în grădina altuia, gunoiul — în parcul tuturor

Inventarul Cișmigiului s-a îmbogățit cu totul nefericit. Preluîndu-se nefasta idee a ghenei din parcul Drumul Taberei, a fost construit și aici un fel de țarc metalic, în imediata apropiere a Rotondei scriitorilor. La ghenă — exact ca în Drumul Taberei — s-a instalat și groapa pentru incendiu, menită să vină de hac gunoiului, dar și copacilor din jur.

Să fim drepți, Cișmigiul arată superb, mai ales în vreme de primăvară, dar degradarea parcului Drumul Taberei despre care scriam nu demult, cauzată în bună măsură de apariția ghenei, în urmă cu cinci ani, ne pune pe gînduri. Va urma și Cișmigiul aceeași cale ?

De ce este nevoie, la urma urmei, de un astfel de spațiu, pe cît de mare pe atît de dizgrațios și poluant ? Mai ales că, așa cum am constatat, gunoiul se arde, și se arde nu în interiorul, ci în afara sa. Am adresat toate aceste întrebări Direcției Domeniului Public al municipiului București și vom încerca să sintetizăm cele relatate de directorul adjunct Petre Dăescu. Se pretinde că, la ora actuală, nu se poate renunța la această ghenă deși — aici sîntem de acord — nu e cea mai fericită soluție. Aflăm că în Cișmigiu nu se adună, cum ar fi normal, numai gunoiul de pare, ci și un altul, ce trebuie depozitat. Tot ce prisosește locatarilor de pe străzile din jur ajunge pe alei sau peluze și spre a ne convinge sîntem invitați la o plimbare în Cișmigiu, dimineața la ora 5. Desigur, locuințele au, toate, ghene de gunoi. Numai că, mașinile Întreprinderii de Salubritate București nu ridică din aceste ghene decît gunoiul menajer. Într-o gospodărie apar, însă, și alte feluri de resturi — nemenajere — iar cu îndepărtarea lor nu s-a însărcinat nimeni. În plus, lucrătorii Administrației Domeniului Public al sectorului 5, răspunzători de menținerea curățeniei străzilor, vin și ei, atunci cînd se cred nevăzuți de nimeni și-și varsă cărucioarele tot în Cișmigiu. E mai comod așa, decît să bată 2 kilometri pînă la punctul de colectare al gunoiului stradal. Parcul nu-i privește, nu-i al A.D.P.-ului. Cu alte cuvinte, „pisica" răspunderii pentru curățenie e aruncată mereu în grădina altuia, de parcă Cișmigiul n-ar fi parcul nostru, al tuturor, cu care ne mai și mîndrim de zeci și zeci de ani ! Toată această anomalie se naște din faptul că există sectoare de activitate separate — Direcția Domeniului Public, Administrația Domeniului Public, Întreprinderea de Salubritate București — care nu-și fac, toate, datoria așa cum se cuvine și, mai ales, nu reușesc să ajungă la o conlucrare, ce n-ar conduce decît la mai bine.

Mașina I.S.B. vine în Cișmigiu, dar nu ridică decît gunoiul de la cofetărie — menajer — și pleacă, deși la cîțiva zeci de metri ghena parcului e plină, și în ziua aceea Direcția Domeniului Public nu are nici un mijloc de transport disponibil. Atunci, la ghenă intervine necruțătorul incendiu, cu toate că, ne spune și tovarășul director Dăescu, e strict interzisă aprinderea focului în parc.

Resturi care pentru Întreprinderea de Recuperare și Revalorificare a Materialelor Refolosibile ar fi aur curat — sticle, ambalaje ,resturi metalice sau textile — eșuează noaptea în Cișmigiu, pentru că acele mult discutate containere care urmau să le depoziteze spre recuperare, au rămas simple promisiuni. În asemenea condiții, e de mirare, aproape, cum mai arată Cișmigiul înfloritor în lumina soarelui.

Dacă vrem să păstrăm această minunată oază de frumusețe și prospețime din inima Capitalei, trebuie să înțelegem că de Cișmigiu nu răspunde doar Direcția Domeniului Public. Viața lui viitoare depinde de felul în care se vor uni toate forțele responsabile de sănătatea Capitalei noastre, de modul în care vom înțelege, fiecare dintre noi, ce înseamnă cu adevărat, păstrarea domeniului public.

Să nu uităm, Cișmigiul este, totuși, al nostru !

LIANA MOLNAR

— Continuare în numărul viitor —

dar să ne gîndim că am putea fi noi înșine!

Pe-aici au trecut niște vandali. Dar n-ar putea trece și niște lucrători de la ICAB ?

Unde comerțul absentează, prosperă bișnițarii cu semințe, „ciungă" și ...țigări !

● **Comitetul Social al Consiliului Economic și Social al O.N.U. (ECOSOC) reunit în sesiune la sediul din New York al Națiunilor Unite a adoptat prin consens rezoluția „Tineretul în lumea contemporană" inițiată de țara noastră. Rezoluția cheamă statele să intensifice conlucrarea pentru identificarea unor noi căi de angajare activă a tineretului în dezvoltarea economică și socială pentru asigurarea drepturilor fundamentale ale acestuia la pace și o viață demnă.**

● **Cu prilejul vizitei oficiale pe care o face în R.P. Chineză, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. s-a întîlnit și a avut convorbiri cu Yang Shankun, președintele R.P. Chineze, Deng Xiaoping, președintele Comisiei militare a C.C. al P.C. Chinez și al Comisiei militare centrale a R.P. Chineze, Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, și Li Peng, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze. Cu prilejul întîlnirii dintre Mihail Gorbaciov și Deng Xiaoping, cunoscutul om politic chinez a arătat : „În fața poporului chinez s-a ridicat problema dacă este posibil să se îmbunătățească relațiile chino-sovietice. Din acest motiv, a spus Deng Xiaoping, l-am rugat pe președintele Nicolae Ceaușescu să vă transmită dorința mea privind o întîlnire chino-sovietică la nivel înalt".**

Cu prilejul convorbirilor la nivel înalt a fost anunțată normalizarea relațiilor chino-sovietice pe linie de stat și de partid.

● **Vasul militar de transport „White Plaines" este cea de-a treia navă militară americană avariată de incendiu în ultima lună de zile. Celelalte două au fost portavioanele „Iowa" și „America" la bordul cărora explozîile s-au soldat și cu moartea a 50 de marinari.**

● **Adunarea R.S.F. Iugoslavia a aprobat la începutul săptămînii componența noului Prezidiu al Iugoslaviei. Pentru un an funcția de președinte al Prezidiului R.S.F.I. va fi deținută de Ianez Drnovsek.**

● **La 15 mai a început retragerea parțială a trupelor sovietice din Republica Populară Mongolă. În perioada 1989—1990 peste 50 000 de militari sovietici se vor reîntoarce în patrie cu peste 850 de tancuri, aproximativ 1 100 mașini și transportoare de luptă, 190 de avioane, 130 elicoptere și peste 820 sisteme de artilerie.**

● **Primul ministru al Greciei a hotărît suspendarea activității parlamentului cu două săptămîni înainte de încheierea oficială a mandatului. La 18 iunie vor avea loc în Grecia alegeri generale.**

● **În pofida protestelor și cererilor statelor din regiune de a se pune capăt unor astfel de acțiuni care primejduiesc viața, Franța a făcut o nouă experiență nucleară în atolul Mururoa.**

● **Știri, scurte știri dintr-o lume în care asemenea realități sînt lucruri obișnuite : ● Ministrul englez al comerțului și industriei, lordul Young, arată într-un interviu că numărul șomerilor din țările C.E.E. se ridică la 15 milioane ● În Suedia se anunță măsuri drastice cerute de gravitatea situației economice. Între acestea, cea mai importantă este majorarea impozitului asupra produselor de consum, de la 19 la 21 la sută ● În zonele carbonifere Ruhr și Saar din R.F. Germania mii de mineri au protestat împotriva politicii autorităților față de industria minieră ● La Roma au fost deferite justiției alte 15 persoane implicate în traficul de droguri.**

Comentariul săptămînii

Jaful neocolonialist

Este un truism că scindarea anacronică a lumii din punct de vedere a nivelurilor de dezvoltare este o consecință a relațiilor coloniale, a politicii imperialiste și neocolonialiste, a dezvoltării unor state pe seama altora. Pentru că subdezvoltarea, care continuă să afecteze două treimi din omenire, nu are cauze „naturale", ci este o „deformare" a dezvoltării ce a fost impusă celor mai multe țări ale lumii, și care împiedică popoarele din „lumea a treia" să aibă acces la roadele progresului, chiar la cele mai modeste realizări ale științei și tehnicii contemporane. Mai mult chiar, această situație face ca sute de milioane de oameni să sufere de consecințele malnutriției, dintre care zeci de milioane mor anual de foame, ca peste două miliarde de locuitori ai globului să nu aibă acces la apa potabilă și aproape un miliard de pămînteni să trăiască în condiții de sărăcie absolută.

Perpetuarea decalajelor între state semnifică ingrădirea punerii în valoare, inutilizarea unei părți importante din resursele economico-materiale ale globului. Subdezvoltarea, decalajele creează condiții economice inegale între țări în ce privește posibilitățile de a participa la schimburile „internaționale„ constituie un obstacol nu numai în calea participării pe bază de egalitate economică a tuturor țărilor la aceste schimburi — determinînd și înlesnind transferurile inechitabile de bogăție, dezvoltarea unor state pe seama altora —, dar și în calea angrenării ample, active a tuturor țărilor în circuitul economic mondial.

Deosebit de îngrijorător este faptul că în ultimii ani, în loc să se atenueze, să se reducă, decalajele economice internaționale s-au adîncit. În fața accentuării crizei economice mondiale, țările occidentale industrializate și-au înăsprit puternic politicile economice, comerciale și financiare față de țările în curs de dezvoltare, transferînd pe seama acestora o mare parte din consecințele crizei. În calea exporturilor de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare au fost ridicate noi bariere, în special netarifare, și alte obstacole discriminatorii, diminuîndu-le posibilitățile de încasări financiare. Accesul țărilor respective la tehnologiile moderne a fost și mai sever obstrucționat. Prețurile la tehnologii și produse înalt prelucrate au fost majorate, în timp ce s-au exercitat presiuni în direcția achiziționării la prețuri reduse a materiilor prime din aceste țări, dar mai ales, au fost sporite la niveluri exorbitante dobînzile acordate țărilor respective. În ultimii ani, dobînzile au constituit, de altfel, instrumentul principal prin care au fost transferate efectele crizei asupra țărilor în curs de dezvoltare.

O largă paletă de practici și manevre inechitabile în domeniul valutar a fost larg utilizată pentru a supraîncărca poverile țărilor în curs de dezvoltare și, în fața crescîndelor dificultăți de plăți ale acestor țări, au fost sever amputate fluxurile de credite noi către lumea a treia. În aceste condiții de cițiva ani a apărut un fenomen paradoxal denumit de specialiști „transferul invers de resurse" prin care serviciul datoriei depășește sumele creditelor nou primite, fenomen deosebit de pernicios prin care țările subdezvoltate, și așa aflate într-o situație dificilă, suferă o hemoragie de resurse care le-ar fi extrem de utile pentru depășirea dificultăților cu care se văd confruntate și pentru a păși pe calea progresului și prosperității.

Așa cum a subliniat în repetate rînduri România, președintele Nicolae Ceaușescu, în prezent se impune, mai mult ca niciodată, „o schimbare radicală în economia mondială", care să nu constea doar în abandonarea politicilor restrictive, generatoare de dezechilibre și distorsiuni, ci și în adoptarea unor politici adecvate, echitabile și lansarea unor acțiuni de natură să permită lumii subdezvoltate să recupereze consecințele grele resimțite, ușurîndu-i povara impusă prin constrîngerile financiare și comerciale. Interesele generale de progres și pace ale întregii omeniri reclamă o abordare nouă, globală, a acestor probleme, condiționată de convenirea unor acțiuni efective menite să contribuie la edificarea unei noi ordini economice internaționale, apte să asigure acces egal la dezvoltare tuturor popoarelor.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Distracții perfide

Homecomputerul (H.C.), unul din gadget-urile răsfățatei electronici, este, între altele, și un partener de joacă neobosit. Pentru acest scop se elaborează fel de fel de programe. Bineînțeles că nu s-a transpus pe program „de-a baba oarba", ci „războiul stelelor" precum și alte năzdrăvănii. Oricum, în plină eră a electronicii, nu mai este vremea poveștilor cu „Scufița roșie" sau „Albă-ca-Zăpada". Copiii secolului XX nu mai cred în Făt-Frumos sau Zmeul-Zmeilor. Dar H.C. este partener de joacă și pentru cei mai mari. Pentru ei, oameni întreprinzători, din R.F.G. (a se citi : radicali de dreapta) oferă „programe distractive", care se pot obține, pe sub mînă, prin telefon. Aceste „jocuri interesante", cum sînt cunoscute în lumea inițiaților, sînt o nouă cale de propagandă a ideilor rasiste și neonaziste. Iată denumirea unui astfel de joc, ea însăși edificatoare : „Test antiturci, Made in Buchwald". Prologul programului menționat arată că „jocul" se adresează în primul rînd germanilor. Răspunsul, pentru fiecare întrebare, se alege din cele 4 variante : A, B, C și D. Dacă se răspunde corect, după criteriul stabilit de program, ești răsplătit cu un „bravo", dar dacă greșești ai parte de „Fals, bătrînule sclav, întoarce-te la Auschwitz". Comentariul este de prisos. Nu, însă, și producătorul : „Copyright 1986 by Hitler & Hess".

DAN DĂNUȚ DORU ■

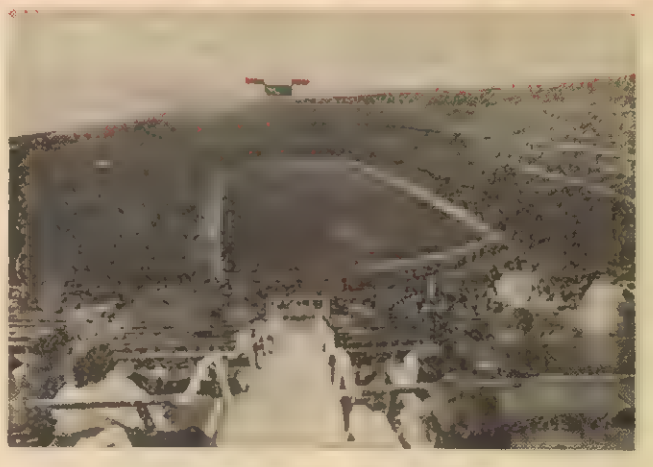

Stadionul „Nou Camp" din Barcelona

Cu ochii în soare

Au trecut cîteva decenii de cînd oamenii de știință, la capătul unor pertinente calcule, au semnalat un adevăr de care azi nu se mai îndoiește aproape nimeni : sursele de energie ale lumii — petrolul, cărbunele, gazele naturale — se vor epuiza și, mai devreme sau mai tîrziu, vor trebui să fie înlocuite.

De atunci, ei n-au încetat să îndemne la căutări pentru găsirea din vreme a soluțiilor la problemele ce s-ar putea ivi, dar și la moderație în consum, pentru ocrotirea rezervelor existente, la care natura a lucrat milioane de ani. Este cazul să amintim că, după îndelungi studii, renumitul savant indian Dr. Homi Bhabha ajungea la constatarea că jumătate din energia consumată de oameni în ultimii 2 000 de ani a fost consumată în... ultima sută de ani ! Oare, s-au întrebat, totuși, unii, nu s-a dat o falsă alarmă ? Căci, mai există energia nucleară, eoliană, a mareelor, a căderilor de apă, energia din nucleul Pămîntului și scoarța terestră...

Nici una dintre ele n-a fost uitată dar, chiar luate la un loc, ele nu sînt în măsură, deocamdată, să satisfacă nevoile omenirii mereu mai numeroasă. În condițiile în care populația Terrei sporește cu 220 000 locuitori la fiecare 24 de ore, numărul pămîntenilor ajungînd în anul 2010 la aproximativ 6,7 miliarde de locuitori, este logic ca în viitor să ne așteptăm la o și mai accentuată cerere de energie. Este drept, primul deceniu al mileniului trei nu este întîmpinat cu brațele încrucișate : va crește numărul centralelor nucleare, dar să nu uităm că nici uraniul, nici toriul nu provin dintr-un sac fără fund. Firește, nu trebuie să așteptăm resemnați ziua cînd „rezervoarele" Terrei s-au golit. Din fericire, există și va mai exista miliarde de ani Soarele, steaua cea mai apropiată de Pămînt. Spre el, spre bătrînul Helios, se îndreaptă acum cea mai mare speranță pentru potolirea foamei pantagruelice de energie a pămîntenilor. El radiază în spațiu o fantastică energie, egală cu aceea pe care ar da-o **patru sute de milioane de miliarde de centrale electrice de 950 megawați fiecare !** Din această imensă, inimaginabilă cantitate de energie, numai o a doua miliarda parte ajunge pe Pămînt, învelișul de nori diminuînd-o și el. Au apărut bateriile solare dar s-a obiectat că ele sînt o rezolvare-paleativ căci nu toate regiunile Pămîntului se bucură de un număr acceptabil de zile însorite. Iată o observație doar pe jumătate îndreptățită, formulată la începutul drumului omului spre stele. Căci, nu s-a amintit, totodată, de posibilitatea — reală — de a ne... muta mai aproape de Soare, de a ieși deasupra ecranului norilor, în Cosmos, unde să instalăm centrale electrice cu activitate nonstop, alimentate necontenit de energia astrului sistemului nostru planetar.

Iată, dar, noile date ale problemei. Ceea ce în urmă cu numai cîteva decenii părea o utopie, în viitor, un viitor probabil, destul de apropiat, va deveni o realitate o dată cu punerea la punct a navetelor spațiale, capabile să transporte în spațiul cosmic diferite piese și instalații tehnice de dimensiuni mari. Astfel, vor fi construite, transportate și apoi montate în spațiu centrale electrice solare de mari dimensiuni a căror putere va fi, neîndoios, foarte mare, ajungînd chiar la valori de zeci de mii de megawați. Față de centralele solare amplasate la suprafața Pămîntului, avantajul acestui tip de centrale va fi acela că ele vor fi orientate în permanență cu fața spre Soare. Astfel, cantitatea de energie obținută va fi constantă și nu va mai depinde de starea atmosferei. Dacă toate aceste cutezătoare proiecte privind centralele electrice ale viitorului vor fi realizate, se naște legitima întrebare : Cum va ajunge la beneficiari energia obținută ? ! Dosarele specialiștilor care prevăd că în jurul anului 1990 va fi construită în spațiu prima centrală solară, conțin o ingenioasă rezolvare : energia cantată va fi trimisă pe Pămînt sub forma unui fascicul foarte concentrat de microunde, care vor străbate atmosfera terestră cu foarte mici pierderi. Instalații speciale vor transforma din nou energia microundelor în energie electrică aceasta fiind trimisă la consumatori prin intermediul unor cabluri criogenice îngropate în pămînt. Evident, aceasta va însemna crearea unei tehnologii de o factură cu totul nouă.

MIHAI VASILIU ■

Gîndește-te și vei fi sănătos!

Dacă suferim o depresiune nervoasă, devenim o pradă ușoară pentru răceală. Dacă stăm cu nervii întinși din cauza iminenței unui examen, nu e exclus să cădem la pat cu febră. Că singurătatea, stress-ul, tensiunea nervoasă sînt în stare să reducă forța sistemului de apărare a organismului se știa. Iată că acum acest fapt a fost dovedit de oameni de știință americani care au găsit acel fir roșu care leagă starea psihică de boală, care conectează sistemul nervos la sistemul imunitar. Această legătură este asigurată de o substanță numită „Interleukină unu", mesager chimic deja notoriu ca promotor al febrei, acum interpret al unui rol nou. Anunțînd descoperirea la cel de-al 18 Congres al Societății de neurologie de la Toronto, David Felten, neurobiolog la Universitatea din Rochester (New York), a arătat că rezultatele obținute aduc o lumină nouă asupra comunicațiilor ce se stabilesc între creier și aparatul imunitar, conferindu-le o bază biologică.

Interleukina unu are multe înfățișări. Apare, cum spuneam, în cursul unei gripe, producînd somnolență și febră. La început, creșterea febrei are o funcție specifică în acest gen de maladii pentru că răspunsul imunitar se produce mai bine la căldură, pînă cînd bacteriile sînt oprite. De aici și ilogicul intervenției cu tratamente antipiretice (aspirine) care împiedică reacția febrilă. O altă funcțiune a acestei brave proteine care este Interleukina unu o constituie facilitarea proliferării celulelor care participă la sistemul biologic de apărare a organismului. Minunata substanță se găsește în celulele sistemului nervos central și periferic, în special în zona hipotalamusului, formațiune cerebrală care, la rîndul ei, reglementează transmisia de hormoni de la creier spre organele periferice, inclusiv către sistemul imunitar. Deci un neuromodulator care calibrează secrețiile hormonale în fața unei amenințări interne sau externe. Schema este următoarea : creierul expediază semnale spre căile hormonale care influențează atitudinea imunologică. Sistemul imunitar potențează, la rîndul său, prin înervarea limfocitelor, activitatea electrică a centrilor care conduc răspunsul defensiv.

Cercetători de la King's College School of Medicine (Londra) notau că femeile operate de cancer la sîn decise să lupte cu curaj împotriva maladiei au reușit să înlăture reapariția răului, în comparație cu cele apatice sau resemnate care au fost necruțător lovite. Autoritara revistă „New England Journal of Medicine" scria, lichidînd cu superioritate afirmațiile americane, că „a considera boala un reflex direct al stării psihice e numai folclor". Însă, la Congresul de la Toronto care a reunit 12 000 de cercetători, un ilustru om de știință, doctorul Vernon Mountcastle de la Johns Hopkins University a pus lucrurile la punct : „Mintea umană ca entitate distinctă, separată de creier nu există : e un artificiu creat de om cînd nu avea idee de complexitatea propriului creier".

S-a născut o nouă disciplină căreia adepții i-au găsit un nume aproape imposibil : psihoneuroimunologia. Ei încearcă să repare o greșeală istorică — dacă pînă acum sistemul cardiovascular, cel nervos și cel imunitar au fost studiate independent, iată că a venit momentul unificării. În S.U.A. noul hibrid științific a găsit numeroși adepți nu numai în campusurile universitare ci și în rîndul nespecialiștilor. Au apărut cărți cu titluri elocvente de genul „Creierul vindecător". După cum spunea dr. Borysenko, în două mii de cazuri de alergii, hipertensiune și astm au fost obținute succese indubitabile fără utilizarea medicamentelor sau procedurilor invazive. Numai prin educația minții și printr-o serie de exerciții fiziopsihologice.

IOAN ROȘCA ■

Dezastrul negru din Alaska

Un strigăt cu ecou pentru oamenii planetei : Aer !, aer !, aer !...

Într-unul din locurile cele mai pitorești ale planetei, printre ghețarii care revarsă în mare aisbergurile, în golfuri în care trăiesc coloniile de animale marine, de vidre, foci, morse și nenumărate păsări, în strîmtori prin care tranzitează în fiecare primăvară 150 milioane de somoni, în drumul lor către fluvii și în fiecare zi cîte două milioane de barili de petrol, în cursa lor către stațiile de distribuție, în ziua de 24 martie a.c. începea o nouă catastrofă ecologică a timpurilor noastre : o navă uriașă, accidentată din neatenția celor care o dirijau, revarsă în apele oceanului o cantitate impresionantă de petrol. O uriașă pată neagră, ucigătoare oare se lărgește văzînd cu ochii în direcția Pacificului. Cameramani și ziariști din întreaga lume urmăresc marșul morții către noi colonii de animale marine.

Infirmieri și voluntari, îmbrăcați în salopete galbene, de acum înnegrite de petrol, încearcă să salveze animalele muribunde pescuite și aduse la mal de diverse nave.

„Mănîncă, mănîncă ceva, trebuie să mănînci" se roagă o fată ținînd o bucățică de pește lîngă botișorul mustăcios al „pacientei" care o privește obosită, închide ochii, mai freamătă o dată și moare în tăcere. „A murit" suspină fata, înfășurînd trupușorul murdar al vidrei într-o bucățică de pînză. Cineva calculează : au murit pînă acum 3 780 vidre, 1 600 lișițe, 1 000 rațe sălbatice și o focă. Ființe omenești : zero.

Zero. Niciodată în istoria omenirii nu s-au mobilizat atîția oameni, atîtea miiloace materiale și financiare, nu pentru a salva alți oameni ci pentru a proteja fauna marină : foci, lei de mare, somoni, morse, vidre, lișițe și scoici. Statisticile spun că este cea mai gravă revărsare de petrol în mare din istoria americană, cea de a doua în istoria lumii după catastrofa navei „Amoco Cadiz" în zona Bretaniei acum circa zece ani. Dar dimensiunile statistice sînt un aspect secundar al acestei întîmplări. Ceea ce s-a întîmplat cu adevărat în Alaska, atunci cînd comandantul — aflat în stare de ebrietate — și-a dus nava către stîncile strîmtorii și din petrolierul „Exxon Valdez" s-au revărsat, începînd din 24 martie la miezul nopții, 44 milioane litri de țiței, a fost o continuare a evenimentelor sau mai bine zis incidentelor, care nelinistesc în ultimul timp omenirea : restrîngerea pădurilor din Amazonia, catastrofa de la Cernobîl, invazia de alge din Marea Adriatică, anhidrida carbonică, bioxizii, sulful, „găurile" în stratul de ozon.

Istoria catastrofei de la Valdez, și în general istoria exploatării zăcămintelor de țiței din Alaska este semnificativă. Alaska a fost și mai este încă, ultima frontieră a Statelor Unite către ghețurile veșnice, o zonă aproape nestrăbătută de piciorul omului, de cinci ori mai mare decît Italia, și locuită de mai puțin de șase sute de mii de persoane. Timp de mai multe decenii, după ce fusese cumpărată de la Rusia țaristă la prețul de numai șapte milioane de dolari, în 1867, Alaska a fost nu numai o sursă excepțională de bogății minerale ci și una din puținele rezervații naturale încă nevătămate de imprudența sau lăcomia omului.

Echilibrul acestei zone a început să se clatine în anii '70 cînd embargoul arab asupra petrolului i-a convins pe americani să înceapă exploatarea zăcămintelor din nordul Alaskăi. În 1974 începea construcția conductelor de petrol care transportă pe o distanță mai mare de o mie trei sute de kilometri, prin tundra înghețată de la Prudhoe Bay, prin fluvii, prin trecători de o mie cinci sute de metri, prin păduri și alte zone greu accesibile, două milioane și jumătate de barili de petrol, adică 346 milioane de litri pe zi, pînă la terminalul de la Valdez și la marile petroliere care-l așteaptă în port.

În prezent circa 80% din veniturile zonei Alaska provin din petrol și conducta de țiței a devenit aorta aprovizionării energetice americane : aproape o treime din petrolul produs în S.U.A. provine de la terminalul construit în mica localitate în care în ultimele zile ale lunii martie malurile deveneau tot mai negre.

Cei trei asociați din „Alyeska" și mai ales „Exxon" ultaseră repede de promisiunile lor privind măsurile de precauție. Doisprezece ani de pompare și de trafic naval fără incidente, făcuseră să ruginească instalațiile de intervenție și adormiseră vigilența controlului.

Exact ca la Cernobîl sau la Three Mile Island, ca în catastrofele aeriene sau ca în cazul unui simplu accident casnic, și acest dezastru a fost determinat de o sumă de cauze mărunte, asociate între ele și agravate de nelipsita eroare omenească, după care nimic nu mai poate fi reparat. Radarul poliției de coastă, care ar fi trebuit să urmărească super-petrolierul pe timpul trecerii prin strîmtori, era dezactivat din motive de economie. Comandantul navei, care mai traversase acest brat de mare de 65 ori și care-l știa pe dinafară, era însă sub influența băuturii, cu un procent de alcool în sînge de patru ori mai ridicat decît limita admisă.

Cel de al treilea ofițer navigator nu era abilitat să dirijeze navele în acele ape periculoase, dar lucrul acesta nu era cunoscut de căpitan, care-i încredințase soarta petrolierului. Ghețurile începuseră să se desprindă — mai devreme decît fusese prevăzut din ghețarul Columbia, care se termină tocmai în fiord și aisberguri înalte de patruzeci de metri obligau petrolierele să acosteze pe latura opusă, în apropierea stîncilor.

Aisberg, noapte, beția comandantului, ghinion, coincidență, și iată că un alt vas „nescufundabil", ca Titanicul, cade victimă apelor oceanului, de această dată animalele și nu oamenii fiind cele care plătesc prețul inconștienței umane.

Acum, cînd „miracolul natural" al strîmtorilor din zona Prince Williams a fost vătămat pentru totdeauna, după două săptămîni de scandaloasă ineficiență din partea companiei Exxon, președintele George Bush, a dispus ca armata americană să intervină în acțiunile de salvare ecologică.

Și tot acum, la Valdez, mica localitate cu 1 650 locuitori, sosesc grăbiți avocații din California dornici să se înfrupte și ei din felia de aproape un miliard de dolari pe care Exxon și celelalte două consociate vor trebui să le aloce pentru repararea daunelor. Nava vătămată, golită de petrol a fost remorcată într-o doană și înconjurată de diguri plutitoare pentru a evita alte pierderi. Cameramanii fotografii și jurnaliștii îi confruntă statisticile privind animalele decedate și imaginile înmormîntate. Circulă deja și anecdote cinice de genul „Cum mîncăm peștele în seara asta ? Normal sau super ?". Comandantul navei „Exxon Valdez" este în așteptarea procesului iar petrolul a reînceput să circule prin aorta din Alaska și petrolierele să traverseze strîmtoarea de la Prince Williams.

Mii de americani furioși își trimit prin poștă, la Exxon, cărțile lor de credit, mînjite cu petrol, în semn de boicot și se jură că nu vor mai face niciodată „plinul" cu benzina acestei companii. Dar prețurile cresc și consumul nu scade. „Vidrele și focile nu mor degeaba. Mor ca să cîștige mai mulți bani Shell BP și alții" — afirmă cu amărăciune jurnalistul Vittorio Zucconi.

La mijlocul lunii aprilie, deci după circa trei săptămîni de la incident — cînd se curățaseră mai puțin de trei milioane de litri din petrolul vărsat, iar restul se scufunda, în mici cocoloase negre, către fundul fiordului, unde avea să se depoziteze, se calcula că „Exxon" împreună cu autoritățile publice și voluntarii particulari cheltuiseră, afirma un ziar din Anchorage, peste două sute de milioane de dolari. Deci petrolul recuperat costase vreo zece dolari litrul : a fost fără îndoială „plinul" cel mai costisitor din istoria omenirii.

Nimeni, nici „Exxon", armatorul petrolierului, nici „Alyeska" consortiul proprietar al conductei care duce petrolul de la Polul Nord la terminalul din fiordul de la Valdez, nici guvernatorul din Alaska și nici măcar Casa Albă n-ar putea ști încă, de pe acum, cîte miliarde de dolari vor curge din imensa pată neagră revărsată din „Exxon Valdez". Dar oricum nimeni nu se îndoiește că „factura finală" — fie ea de unul, două, trei, sau mai multe miliarde de dolari — va fi de fapt plătită din buzunarele consumatorilor care, pe întreg teritoriul american, pun benzină în motoarele autovehiculelor lor.

La numai cîteva ore de la transmiterea știrii privind catastrofa „Exxon Valdez", prețurile benzinei porneau să crească, în întreaga Americă, fără nici o bază economică reală. Cele patruzeci și patru de milioane de litri de petrol pierdut prin spărtura petrolierului sînt o tragedie pentru rezervația marină din Alaska dar reprezintă numai o picătură din consumul american de petrol, doar 1,5 la sută din producția zilnică din Alaska și numai 0.05 la sută din consumul global american de țiței. Și totuși la numai o săptămînă de la dezastru, prețul benzinei normale în stațiile de pe teritoriul Statelor Unite crescuse cu doi cenți, adică aproape cu zece la sută, cea mai consistentă majorare săptămînală de pret din istoria Statelor Unite, bazată exclusiv pe „psihologia catastrofei".

Companiile petroliere, de la „Exxon", proprietara navei și pînă la consociatele ei din consortiul „Alyseka" al conductei, se apără cu disperare, gîndindu-se la sumele pe care vor trebui să le plătească pînă cînd, poate peste doi-trei ani, ultimele urme vizibile ale dezastrului vor fi dispărut.

La America este țara „pieței libere", tot ea este și paradisul proceselor civile, al plîngerilor, al pretențiilor de despăgubiri. La douăzeci de zile de la dezastru — scria ziaristul Zucconi — existau deja 158 procese pentru daune împotriva companiei „Exxon", în medie cîte 8 pe zi, depuse la tribunalele din Anchorage sau New York, unde „Exxon" are sediul legal. Avocați de tot felul misună prin Anchorage, principalul oraș sau prin Juneau, capitala administrativă în căutare de clienți, pe care să-i reprezinte în viitoarele bătălii contra companiei „Exxon".

Se vorbește de milioane și chiar miliarde de dolari. Responsabilitatea directă a companiei este limitată, conform legislației în vigoare în Alaska, la o sută de milioane de dolari, dar „socoteala" finală, cînd vor fi evaluate toate daunele, nu se va situa sub un miliard de dolari, în nici un caz. „Exxon", care este cea de a treia corporație în America în ce privește dimensiunile, are profituri trimestriale în valoare, tocmai, de un miliard de dolari.

Deja funcționari ai companiei „Exxon", într-un birou de la Valdez, semnează zilnic munți de cecuri. La ușă, un șir nesfîrșit de pescari, crescători de animale, vînători, hotelieri, înarmați cu facturi vechi, declarații privind veniturile, rezervări turistice și comenzi anulate, așteaptă să fie despăgubiți. Funcționarii Exxon plătesc fără să cricnească, fără să pună ceva la îndoială. Cultivatorii de icre de heringi, cumpărate în mari cantități de către japonezi pentru „sushi", înregistrară în 1988 vînzări în valoare de 35 milioane de dolari și „Exxon" le plătește acum echivalentul pentru 1989, fără măcar să se întrebe dacă recolta anului acesta n-ar putea fi salvată.

Un hotelier arată o scrisoare prin care o agenție îl informează că cincizeci de turiști de la New York nu mai vin și funcționarul plătitor îl întreabă sec : „Cît ați pierdut ?" și-i completează un cec.

Proprietarii hidroavioanelor se plîng că au fost nevoiți să înlocuiască șlisoarele vătămate de petrolul din mare și funcționarul le completează și lor cîte un cec.

Petrolul continuă să îmbogățească pe cîte cineva, chiar și cînd se varsă în mare !

ȘTEFAN UDRESCU

Economia mondială privită de aproape

Incitantă și foarte sistematică această carte semnată de Constantin Boștină avînd ca titlu „Prezent și perspective în economia mondială", tipărită recent de Editura Științifică și Enciclopedică. Bine informat cu starea la zi a economiei lumii, autorul coboară ambițios în subteranele edificiului luat în studiu, convins că de acolo pot fi privite și identificate mai exact cauzele situației existente ca, pornind de aici, să-și poată construi eșafodajul în favoarea schimbării, posibilă dar, înainte de orice, necesară, în beneficiul mersului înainte al omenirii.

Meritul lucrării, și autorului desigur, pornește de la modul în care concepe radiografia situațiilor de fapt, a structurilor existente, a proceselor și fenomenelor care ne-au adus la ceea ce vedem în jurul nostru, la dispunerea de forțe, de puteri și centre de putere economică pe suprafața globului terestru. Dezechilibrele și decalajele, asimetriile vizibile nu sînt doar numite în acest studiu științific, temeinic însoțit cu elementul statistic, de autorizată sorginte. Examinarea critică a acestora este urmată pas cu pas de vitriolarea teoriilor care de decenii și secole întregi caută să explice îmbogățirea unora pe spinarea celorlalți apelînd la considerente menite să dea dreptate celor dintîi — fostele metropole — și să anihileze orice pretenții de schimbare celor de pe urmă.

În demersul său analitic, Constantin Boștină are în vedere punctul de vedere românesc, aprecierile și poziția partidului și statului nostru în ceea ce privește problemele economiei mondiale, necesitatea depășirii situației de criză existentă și, în mod firesc, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

„Pămîntul nostru este o navă pe care omenirea de milne se află de pe acum îmbarcată, spre mai bine ori spre mai rău ; să facem așa ca nava să nu se sfarme !". Citind această aserțiune a unui savant francez, C. Boștină își asumă sarcina de a configura acele trasee prin spațiul problematic economic mondial de-a lungul cărora „nava" pe care stau alături bogați și mai puțin bogați — decalajul dintre cele mai dezvoltate țări și cele sărace era de 152 la 1 —, oameni și popoare neslăbite în convingerea lor că, ne subliniază autorul, sîntem într-un moment ce nu trebuie pierdut. Războiul ce trebuie dus împotriva sărăciei, împotriva marilor decalaje dintre statele lumii, nu este o acțiune care privește doar pe cei neavuți, pe dezmoșteniții soartei. Rezolvările în acest cîmp de forțe de extraordinară complexitate pretind acceptarea prealabilă a unui nou mod de abordare, a unei politici noi, pornindu-se de la interesele fundamentale ale tuturor popoarelor, de la imperativul asigurării dezvoltării armonioase a fiecărei națiuni, a economiei mondiale în ansamblul ei. Autorul insistă asupra importanței pe care o are în asigurarea mersului înainte al societății contemporane — prin înlăturarea inconvenientelor de tot felul sesizabile în alcătuirea și funcționarea economiei mondiale, a efectelor nocive decurgînd din decalaje, disparități, din practici recrutate din alte vîrste ale istoriei — elaborarea și înfăptuirea unor strategii globale, definită în două componente distincte : națională și internațională. Se relevă astfel rolul important ce trebuie asumat de statele dezvoltate, alături de cele în curs de dezvoltare, în cadrul relațiilor bilaterale și multilaterale, direct sau în activitatea unor instituții sau organisme internaționale. Este pusă însă în relief prioritatea efortului propriu, creșterea însemnătății pericolelor ce privesc din umbră. Dimpotrivă, C. Boștină își face datoria să le semnaleze și să atragă atenția că instaurarea unei noi ordini economice internaționale nu trebuie rezumată la repararea greșelilor trecutului. Trebuie mers înainte, conștienți că avem de realizat o plantație absentă din experiența de pînă acum a umanității, cu fructe egal accesibile tuturor. Dar nici nu lipsește încrederea nedisimulată în succesul unor soluții viabile, în condițiile în care se va produce democratizarea vieții internaționale, a relațiilor dintre state, respectarea dreptului suvern al tuturor țărilor, indiferent de mărime, de forță economică sau militară, de sistemul social-politic cărula aparțin.

Și drumul cel mai lung începe cu primul pas, ne amintește autorul cărții. Schimbarea — la față a situației economice mondiale, instaurarea unei noi ordini la scară planetară — iată un proces istoric ce are de străbătut atîția pași pînă la înfăptuirea deplină. În realizarea lui, ne relevă încrezător Constantin Boștină, au de jucat un rol însemnat opinia publică, forțele politice, democratice și progresiste de pretutindeni, oamenii de știință și cultură, reprezentanți de frunte ai tuturor națiunilor lumii. Este un postulat, încă unul, în favoarea ideii că timpul cînd marile frămîntări ale omenirii își căutau soluții în spatele ușilor închise ale cancelariilor diplomatice, în acțiuni de culise a trecut demult. Sîntem la ora noilor abordări în tot ceea ce ține de interesul nostru — iată motivul care vine și revine în paginile unei cărți de certă atracție pentru o categorie foarte largă de cititori.

NEAGU UDROIU

Ultimul episod la HANDBAL

Tot cu Steaua, în altă finală

Duminică după-amiază, la Minsk se va desfășura a doua manșă a finalei Cupei campionilor europeni la handbal masculin între echipa locală S.K.A. și Steaua București. Deși oarecum eclipsată de vinzoleala unei perioade fierbinți din fotbal, această întîlnire își are importanța ei, fiind o tentativă de cucerire a unui al treilea trofeu continental pentru handbalul nostru în acest sezon. După „Cupa cupelor" și „Cupa I.H.F.", cucerite de fetele de la Bacău și Rîmnicu Vîlcea tot în fața unor echipe sovietice, am așteptat acum „Cupa campionilor", pentru care steliștii luptă a patra oară în ultimii 21 de ani, în '68 și '77 chiar aducînd-o la București.

„Avansul de șase goluri din prima manșă ar părea suficient pentru obținerea trofeului dacă n-am cunoaște forța echipei din Minsk, ni se confesa, calm și zimbitor ca întotdeauna, antrenorul **Radu Voina. De aceea vom juca nu pentru a apăra acest avantaj, ci pentru a învinge, ca și cum ar fi primul meci al finalei. Băieții au dorința unui rezultat foarte bun, mai ales că toate cele nouă jocuri de pînă acum din Cupa campionilor le-am încheiat cu victorii. Sperăm să trecem cu bine și de al zecelea val, de la Minsk".**

Un revers al „grijilor" provocate de cealaltă finală, a fotbaliștilor, a fost că handbaliștii au putut să se pregătească în liniște — adică au avut parte de ceea ce-și doreau cel mai mult. După contribuția la succesul națională în Franța, după un campionat pe care, iarăși, se pare că-l vor cîștiga (în ultima etapă, pe 27 mai, derby-ul Steaua—Dinamo), pentru handbaliștii de la Steaua finala C.C.E. reprezintă ultimul episod mai important al sezonului și poate chiar al anului (exceptînd Super Cupa mondială de la Dortmund, din toamnă, unde va fi prezentă echipa națională). Dé aceea ar fi frumos — și le dorim — să aibă o vară plină și tihnită, luminată inclusiv de strălucirea acelui trofeu pentru care astăzi se vor îmbarca spre Minsk. Mult succes ! **(O. Știre)**

Răducioiu țîșnește (aici, dintre trei adversari) spre o definitivă consacrare

Rugby

Lovitură de pedeapsă

Severele înfrîngeri administrate de echipele Angliei (58—3 la seniori și 54—13 la tineret) au zdruncinat puternic rugby-ul nostru, stîrnind și niște semne de exclamare în lumea balonului oval. Pentru noi, valabile sînt însă nu semnele de mirare ci acelea de întrebare pe care le ridică aceste scoruri fără precedent pe propriul teren — „punctuație" de care am înțeles că sînt preocupați toți factorii cu atribuții în acest sport. (Preocuparea a mers pînă acolo încît s-a decis un iluzoriu control medical post-festum, mai precis — marți, de la care bineînțeles că nu s-a obținut nici-o concluzie demnă de luat în seamă).

Dintr-o discuție la rece cu antrenorul Theodor Rădulescu am dedus că rugbiștii noștri n-au reușit să lase pînă la ora meciului dintr-o anume stare contradictorie : pe de o parte, teama de înfrîngere într-o partidă de mare orgoliu, pe de altă parte, concluzia amăgitorului silogism conform cărula dacă noi am învins Țara Galilor și Țara Galilor a învins Anglia...

Vizibilă și controlabilă este, oricum, căderea psihică de la 0—12, moment din care purtătorii frunzei de stejar au înțeles că țepii trandafirului sînt mult mai tari, neputînd fi stopați de nimic. Dar, cu toată evoluția de excepție a englezilor (apreciată ca atare și de oficialitățile care i-au însoțit și care nici nu sperau într-o victorie atît de categorică), este de neînțeles delăsarea din joc a tricolorilor. O delăsare nesurmontată nici de armele tactice avute la dispoziție (cum au fost numeroasele lovituri directe prin care Ignat putea să dea un respiro echipei). Se pare că victoria de pe Arms Park a fost supralicitată în primul rînd de jucătorii înșiși, căderea — se știe — fiind cu atît mai dureroasă cu cît ești cocoțat mai sus pe craca iluziilor. Sau, cum spunea antrenorul Rădulescu, „n-avem rezistență psihică la ceva care contravine așteptărilor noastre". De data asta „ne-a contravenit" jocul impecabil al englezilor — și rezultatul s-a văzut...

Fără a căuta scuze sau circumstanțe pentru aceste severe înfringeri, sperăm, totuși, că în analizele atît de răspîndite anunțate va fi loc pentru o comparație de ansamblu între starea rugby-ului din cele două țări. Asta pentru că, în sport, orice rezultat are, e-adevărat, și-o parte de hazard, dar mai are, în mod sigur, și-o bază obiectivă din care se naște și care-l determină. Deci nu de înfringere-ar fi vorba, ci de severitatea ei... Un punct de plecare spre obiectivitatea dorită în derularea acestor analize ar fi consensul asupra echipei care a intrat în teren — consens intervenit între toți cei care au rol de decizie în alcătuirea și pregătirea echipei naționale. Or, dacă s-a admis că cei 15 sînt cei mai buni, problema este să vedem ce i-a împiedicat (sau nu i-a stimulat) să se autodepășească într-o partidă în care era de așteptat acest lucru. Antrenorul Rădulescu formula, în această privință, o doleanță utopică — mai degrabă un refugiu de conștiință decît o speranță reală, și anume toți cei care vor critica echipa națională să se întrebe mai întîi cu ce au ajutat efectiv echipa națională. Cu acest auto-examen ar trebui să înceapă, de fapt, examinarea rugby-ului nostru.

Deocamdată, (cam) aceiași purtători ai frunzei de stejar se îndreaptă azi spre Spania unde, duminică, la Valencia, vor susține ultimul joc oficial din Cupa F.I.R.A. Întrebarea care se pune este : ce vom face dacă vom învinge în Spania ? (O. Ș.)

Zvicnirea tineretului

După frumoasa prestație prin victoria asupra echipei similare a Italiei în meciul de verificare de la Alba Iulia și după reculul din jocul oficial (0—1) cu reprezentativa Greciei, partida selecționatei noastre de tineret din preliminariile C.E. în care a întîlnit „marți, 16 mai, echipa Bulgariei, se constituia într-un sever test, oaspeții noștri fiind liderii grupei (victorii, în cele trei jocuri susținute pînă acum, ultima cu 6—0 împotriva Danemarcei). Într-adevăr, întîlnirea (disputată pe Stadionul „Giulești", o excelentă gazdă în ce privește organizarea și care a atras — surpriză plăcută — în jur de 15 000 spectatori poate și prin prezența în echipă a „optarului" rapidist Ilie Lucian?) a purtat amprenta unui joc viu disputat, între două combatante care nu s-au menajat deloc în lupta pentru rezultat. Oaspeții, dornici să nu piardă spre a-și asigura calificarea, s-au prezentat cu o echipă mai omogenă, urmare și a mai multor jocuri (oficiale și de pregătire) susținute în aceeași formulă de componenții acesteia. Pentru reprezentativa noastră, nu era vorba numai de revanșa acelui 1—2 din jocul de la Sofia, ci și de a-și menține unele șanse de calificare. Într-o alcătuire mai eterogenă, cu jucători proveniți de la echipe cu stiluri diferite de joc, băieții noștri au reușit mai mult prin rezolvări individuale, cu inspirații de moment , să creeze unele faze frumoase și astfel încă din startul partidei puteam înscrie în min. 2 (plonjon și șut frumos, cu capul, Negrău) sau 5 (Răducioiu). Aceasta din urmă avea să marcheze două minute mai tîrziu, iar în min. 13 conduceam cu 2—0 prin golul lui Lupescu (revenit de la Lotul A). Jocul e dîrz, plăcut, riposta oaspeților vine în min. 25 cînd I. Slavcev stabilește scorul final de 2—1. Repriza a doua a menținut acest avantaj pe fondul unui pronunțat echilibru, chiar dacă noi am fi putut majora diferența prin Lupescu (în min. 34 și 74) sau prin Răducioiu (în min. 75 și 77), dar și oaspeții să egaleze prin Nankov (în min. 33) sau Petrov (în min. 35). O victorie meritată și aplaudată a formației noastre.

POMPILIU DUMITRESCU
Fotografie de ELENA GHERA

Time-out în campionatul de FOTBAL

Prima de sub linie

Psihologia primului nereușit la un concurs de admitere este una aparte. Primul de sub linie nu este invidiat de cei de dedesubt dar nici nu-i mai interesează pe cei de deasupra. Zvircolindu-se o vreme între ciuda pentru puținul care i-a lipsit pentru a fi mai în față și satisfacția de a se afla totuși pe-acolo, primul de sub linie are starea confuză a celui despre care folclorul tuturor admiterilor spune, la fel de confuz, că este „reușit fără loc". Un amestec de speranță și înțelegere, de compasiune și mulțumire se află în acest „reușit fără loc"...

Prima de sub principala linie a clasamentului este Sportul studențesc. Adică sînt cele patru, care nu mai intră în nici o discuție, după care urmează plutonul campionatului propriu-zis ; pluton condus, iată, de echipa din Regie — prima în acest clasament parțial și reușita fără loc (în cupele europene). I-a fost suficient să aibă un punct mai mult decît meciurile jucate și-un gol în plus la înscrise față de primite — și iat-o lidera unui campionat imaginar de 14 echipe.

Dincolo de orice speculații asupra clasamentului, poziția actuală a Sportului studențesc exprimă tăria de caracter a unei grupări sportive nu tocmai răsfățată pe parcursul luptei (adesea, dimpotrivă), dar care a știut să se reconstruiască din mers, pe tăcute, cu ochii spre viitor și nu spre trecut, alcătuindu-și o echipă din ce a mai rămas de pe la „masa zeilor", cite-un Dobre, Olteanu, Stancu, Buțerchi, chiar Sorin Răducanu, în mod sigur recrutul Stănici, băieți tineri și modești în tăcerea lor, care s-au văzut în situația de-a reaprinde lumina falnicei Regii de-odinioară. Și-au reușit, în bună măsură, pentru că scînteia a venit din aceeași sursă de înțelepciune și tenacitate, de seriozitate față de fotbal și dragoste față de club, adică de la aceiași oameni care se confundă cu viața ultimelor două decenii ale echipei din Regie, conferențiarul arhitect Barbu Emil Popescu, profesorul Eugen Banciu, secondați de la o vreme de mai tinerii (dar „vechii" sportiști) Mircea Sandu, Paul Cazan și Nicolae Tănăsescu, precum și de aceiași sufletiști de pe la Centrul universitar ori Complexul „Tei", de la T.M.U.C.B. ori Ministerul Educației și Învățămîntului pentru care eclipsa și anonimatul echipei n-au presupus și îndepărtarea de ea.

Salutînd ieșirea „la lumină" a Sportului studențesc, nu putem desprinde acest eveniment (nu-i așa ?) de munca mai aplicată, mai realistă și mai serioasă a antrenorilor Ion V. Ionescu (la o primă experiență bucureșteană în vreo trei decenii de antrenorat) și Viorel Kraus (la o revenire, benefică pentru ambele părți, în anturajul din Regie).

Este imposibil de știut ce vor mai aduce etapele următoare, dar important pentru studenții bucureșteni este că, în acest time-out al campionatului, Sportul studențesc rămîne prima de sub linie, adică este, totuși, o fruntașă, o lideră de pluton căreia, așa cum se mai întîmplă în cursele cicliste, îi poate părea rău acum că n-a fost „atentă" la evadarea celor din față...

OCTAVIAN ȘTIREANU

Civilizația sportului

Ce ne mai rămîne?

„Violența este un rău al societății noastre, un rău alături de care trăim zilnic fără să ne dăm seama pentru că într-adevăr nu-l sesizăm sau pentru că e mai comod așa". *Aceasta este concluzia la care a ajuns Sergio Neri, unul dintre cei mai vechi redactori ai ziarului „Corriere dello Sport", în finalul unui pertinent articol despre violența de pe stadioane, scris cu intenția de a merge la rădăcina lucrurilor. „Ceea ce se întîmplă pe stadion — afirmă autorul — este doar ultimul act al unui exercițiu, în genere interpretat de cei tineri, de bande de huligani adesea spontan asociate, de tineri ce au adunat din altă parte motive de tensiune și instrumente cu care își etalează violența lor. E totuși mai ușor să ridici glasul cu un denunț care nu rezolvă problema dar care acoperă oala. Și astfel toți pot continua să-și vadă de treburile lor și nimeni nu se preocupă să cerceteze mai profund și să vadă. Ce anume să vadă ? Să vadă unde ia naștere violența tinerilor. Care sînt cauzele unui huliganism tot mai răspîndit mai ales în orașele mari, să vadă cît de mari sînt răspunderile celor ce influențează viața de fiecare zi a tinerilor pentru care, în general, sportul nu e un exercițiu de violență, ci o practică a unor foarte sănătoase idealuri. Poate ultimele cu putință în societatea noastră. Se spune* — continuă Sergio Neri — *că violența tinerilor este un fel de forță de șoc exprimată împotriva unei societăți care le interzice să se gîndească la un viitor. Asta e adevărat. Am construit o societate care neagă tinerilor chiar și posibilitatea și dreptul de a visa. Ni s-a părut semnificativ de dramatică fraza pe care o scriseseră pe pancartele lor miile de tineri care acum cîtva timp au făcut o manifestație împotriva negustorilor de droguri. Spunea „Ajutați-ne să visăm !". Iată ce lipsește tinerilor și iată de ce se manifestă în rîndul lor două reacții de tip diferit. Reacția celor slabi care constă în fuga spre drog și reacția multor altora care constă în fuga spre violență. Cu alte cuvinte, și spre partida de fotbal de duminică. Meciul de fotbal servește nu întîmplător pentru a denunța fenomenul, așa cum spuneam mai sus. Dar* — încheie ziaristul italian — *fenomenul trebuie analizat pînă la izvoare dacă vrem într-adevăr să-i rezolvăm ajutînd tineretul să crească într-o lume care să respecte cu mai multă rigoare și răspundere drepturile lor".*

Rămînînd în perimetrul sportului, să adăugăm că tot violență sînt și înșelătoriile la care mai asistăm sub formă de rezultate trucate (bravo federației noastre de handbal care a trecut la măsuri drastice în asemenea cazuri !), tot violență este și corupția jucătorilor și a arbitrilor, tot violență este și cursa furioasă în care unii se lasă tîriți pentru a obține, cu orice preț, o victorie... fără glorie.

Dar violența grosolăniei, a obscenității, a prostului gust care apar de multe ori pe stadioane ? La ce mai folosesc bunele propuneri și criticile aspre dacă, apoi, mulți dintre noi ne încredințăm unei forme de violență ca să ne impunem, ca să ajungem primii, indiferent de principiile pe care le călcăm ? Ce ne mai rămîne ?

CRISTIAN ȚOPESCU

ȘAH

cu Margareta Mureșan

Norme și coeficienți

Tradiționalele turnee internaționale ale României au demarat sub semnul dorinței acerbe a reprezentanților noștri de îndeplinire a unor norme pentru titluri internaționale : maestru internațional în disputa masculină și mare maestră în concurența feminină. Șansa de reușită a fost mult ingreunată de neonorarea, în ultimă clipă, a invitațiilor emise de F.R. Șah pentru oaspeți din străinătate, media Elo scăzînd substanțial. Dacă întîlnirea feminină s-a făcut remarcată printr-o combativitate excesivă (lipsită chiar de obiectivitate), care a dus, în mod firesc, la numeroase schimbări în clasament, confruntarea masculină s-a desfășurat în stil de tatonare, cu multe remize de salon.. Din păcate, nici combativitatea exagerată, nici pacifismul nu reprezintă adevărata manieră de luptă pentru un țel propus, ambele conducînd, în mod inevitabil, la ratări de la echilibrul partidei de șah și la abateri de la realismul și obiectivitatea înțelegerii duelului psihologic, fapte care dau mult de gîndit tehnicienilor în pregătirea viitoare a loturilor naționale în vederea competițiilor majore ale anului.

Un start bun, favorizat sensibil de șansă, a adus printre fruntașele clasamentului pe Cristina Bădulescu-Foișor și Gabriela Stanciu, urmată de Gertrude Baumstark și Ketevan Kakhiani (U.R.S.S.), toate patru păstrînd șanse reale în obținerea punctajului necesar 10 p din 13 posibile !) normei de mare maestră. Cîștigînd duelul direct cu jucătoarea gruzină, Cristina a devenit lideră autoritară doar pentru ...moment, deoarece o remiză „convenită cu Otilia Gant, colega sa de club, n-a fost clipa prielnică refacerii de forțe, ci, din contră, a abaterii de la vigilența de concurs. Abordînd cu prea mare siguranță și lipsă de obiectivitate următoarele două partide, C. Foișor s-a văzut nevoită să cedeze în poziții penibile în fața Eugeniei Ghindă și a Gabrielei Stanciu. Dorința exagerată de victorie a cauzat ratarea normei și de către Gabriela în confruntarea cu Kerstin Kunze (R.D.G.) într-o poziție clasică jucînd total neinspirat.

Practicînd un stil de mare siguranță, bazat pe profunde cunoștințe teoretice, Gertrude Baumstark s-a impus prin calitatea partidelor jucate, maniera sa de joc amintind excelentele prestații anterioare ale timișorencei în echipa națională în care a fost membră de bază la Olimpiada de la Medellin (1974), unde România a împărțit supremația olimpică, locul I—II, cu echipa sovietică. Urmăriți cum jucătoarea noastră a dispus de șahista sovietică, Fliura Uskova (calificată în „interzonalele" din C.M.) în apărarea siciliană. **Baumstark—Uskova :** 1. e4 c5 2. Cf3 Cc6 3. Nb5 g6 4. 00 Ng7 5. c3 e5 7! 6. d4 c:d4 7. c:d4 C:d4 8. C:d4 e:d4 9. e5 ! Db6 10. Ca3 R:f8 11. Nf4 Ce7 12. Df3 h6 13. Nc4 Dc6 14. Db3 g5 15. Nd2 N:e5 16. N:f7 b5 17. Nb5 ! Dd5 18. f4 ! Nd6 19. f:g5 Rg7 20. g:h6 T:h6 21. Tf7 ! Rh8 22. D:d5 și negrul a cedat. Un finiș mai slab a pus-o pe G. Baumstark să-și apere cu succes, chiar pînă la ultima posibilitate, situația de concurs. Prin jocul împrejurărilor, în clasamentul final s-au conturat două învingătoare K. Kakhiani U.R.S.S. și G. Baumstark (cu Sonneborn inferior datorită singurei înfringeri suferite în concurs în fața gruzinei), care au totalizat 9 puncte din 13 posibile. Au urmat Stanciu 8,5 p, Ganț și Foișor 8 p, Jagodzinska (Polonia) 7,5 p, Uskova (U.R.S.S.) 7 p, Mureșan 6,5 p, Kunze (R.D.G.) tip, Ghinda 5,5 p, Polihroniade 5 p, Frometa (Cuba) 4,5 p, Dumnică 3,5 p și Chmielova (Cehoslovacia) 3 p.

Turneul masculin a cunoscut două coordonate : jucătorul ceh Marek Vokac a preluat și menținut conducerea clasamentului pînă în finalul competiției. În timp ce mai toate partidele decise au fost legate de numele maestrului internațional Parik Ștefanov, complet debusolat în evoluția sa. Au abundat remizele (40 la număr) în fața partidelor decise (15), fiecare participant contînd parcă pe un punct sigur în duelul cu P. Ștefanov. Deși a avut serioase șanse de victorie, chiar și în fața dștigătorului turneului, P. Ștefanov n-a știut să profite de acestea, ajungînd să dețină definitiv „lanterna roșie" a clasamentului. Complăcîndu-se în ducluri pacifiste, reprezentanții noștri au avut o singură reușită : realizarea celei de-a doua norme de maestru internațional de către Cătălin Novrotescu. Contrar știrilor comunicate de ziarul „Sportul" și celor lăsate, eventual, să se citească printre rînduri de revista „Săptămîna", clasamentul final al turneului internațional al României, conform regulamentului F.I.D.E. (în ordinea coeficienților Sonneborn și a valorii superioare a titlurilor internaționale inferioare în cazuri de egalități de puncte) trebuie citit altfel decît în ordine alfabetică... și, anume, astfel : 1. Marek Vokac (Cehoslovacia) 6,5 p, 2—5 (egalitate Sonneborn ca urmare a +1, = 9,—0) Cătălin Navrotescu (F.M., 2360), Miron Sher U.R.S.S.—F.M., 2460), Constantin Ionescu (I.M., 2485) și Valentin Stoica (I.M., 2440) — toți 5,5 p, 6. Beia Takács (I.M., 2510) tot 5 5 p Sonneborn inferior datorită +2, — 7,1), 7. Adrian Negulescu 5 p, 8—9. Thomas Luther (R.F.G.) și Sergiu Grünberg 4,5 p 10—11. Dragoș Dumitrache, Parik Ștefanov 3,5 p.

MARGARETA MUREȘAN

Toată lumea face sport

● În perspectiva plecării lui Marco Van Basten la CF Barcelona, A.C. Milan intenționează să-l transfere pe Gianluca Vialli, virful de atac al Sampdoriei și al reprezentativei italiene, jucătorul cel mai bine cotat la „bursa de valori" din calcio. Cel vizat, însă, nu pare grăbit să-și facă bagajele, declarînd că oricum nu va accepta o discuție pe această temă înaintea campionatului mondial de anul viitor. „Despărțirea de Sampdoria, de Genova, este foarte grea pentru mine, un îndrăgostit de mare și de pescuit", a spus Vialli. ● Primele etape ale competiției cicliste internaționale „Cursa Păcii" au fost marcate de o serie de busculade masive, provocate de rutieri mai puțin experimentați, busculade ce au provocat numai în primele două etape 17 abandonuri. Printre cei care au trebuit să renunțe prematur la cursă s-au aflat și cicliștii români Vasile Mitrache, liderul echipei noastre, și Cristian Neagoe, ambii cu fracturi la brațe, în timp ce Ludovic Covaci a avut noroc, căzînd pe iarbă. ● Președintele Federației internaționale de fotbal (F.I.F.A.), brazilianul Jean-Marie Faustin Godefroid Havelange, care și-a sărbătorit cu o săptămînă în urmă cea de-a 73-a aniversare, se află din nou în centrul polemicilor în propria-i țară, după ce antrenorul Tele Santana, acum la Flamengo, a afirmat : „Havelange se pricepe bine la afaceri, dar despre fotbal nu știe nimic !", ● Scriam și altă dată că datorită diferenței de valoare dintre actualul campion mondial de box la toate categoriile, Mike Tyson, și prezumtivii săi adversari, un eventual meci al acestuia cu un pretendent a devenit o afacere nerentabilă, în urma dezinteresului spectatorilor și al sponsorilor. Numai că Donald Trump, magnatul care exploatează pumnii lui Tyson, nu poate rata o investiție, imaginînd un original cuplaj : cine vrea să vadă, în iulie la Atlantic City, meciul Tyson — Williams, va trebui să cumpere un bilet care îi dă dreptul să asiste, cu o seară înainte, la un concert de muzică rock, cu participarea unor vedete internaționale. Sau mai degrabă, invers...

LUCIAN OPREA

VREMEA

cum a fost

cum va fi

IOSEFINA MIHA

Parafrazîndu-l pe Caragiale am putea spune că a trecut „o săptămînă furtunoasă". Dacă în intervalul precedent în ziua de 7 mai s-au consemnat recorduri de frig ale lunii ca urmare a pătrunderii deasupra teritoriului țării a unor mase de aer de origine arctică ; așa cum se așteptа „Sfinții de Gheață" s-au dezmințit, în intervalul 11—14 mai mase de aer de proveniență nord-africană invadind sud-estul Europei. În ziua de 14 mai pe Litoral la Constanța și Mangalia mercurul termometrelor a urcat pînă la 34°C, valori situate la numai 2—3°C de maximele absolute ale lui Florar pentru cele două localități. La o distanță ceva mai mare de coastă, pe aeroportul M. Kogălniceanu temperatura a urcat pînă la 35°C, valoare înregistrată și în Bărăgan la Slobozia-Mîndra. Ridicate au fost și temperaturile în cursul nopții, la Adamclisi cu o minimă de 21°C înregistrîndu-se simbătă spre duminică o noapte tropicală, situație rară în luna mai. În ultimele zile aerul tropical a fost și el dizlocat de mase de aer maritim polare de proveniență nord-atlantică și au apărut furtunile caracteristice sezonului. Descărcările electrice au fost frecvente în cea mai mare parte a țării, vîntul a prezentat intensificări îndeosebi în Cîmpia Română. Grindina a căzut pe alocuri în Muntenia, Maramureș, nordul Transilvaniei și al Moldovei. Din averse puternice de ploaie s-au cumulat în puncte izolate, pînă la 101 l/mp în județul Iași, 97 l/mp în Argeș, 83 l/mp în Covasna și 78 l/mp în Sălaj, în mai puțin de 24 de ore. La Alta Seacă pe 15 mai între orele 18 și 19 au căzut 76 l/mp.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 18 - 24 mai

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	22÷26	10÷14	12÷18	34.3	Craiova 1932	-2.0	Strehaia 1952
Dealuri și podișuri	19÷24	8÷13	16÷22	34.0	Iași 1907	-3.2	Turda 1952
Depresiuni	18÷22	5÷9	18÷19	30.2	Miercurea Ciuc 1963	-4.4	Gheorgheni 1952
Vf. Omu	4÷5	-2÷-1	24÷25	13.5	1977	-14.0	1940
Litoral	20÷21	13÷14	6÷10	35.3	Constanța 1969	2.7	Mangalia 1952

De-a lungul anilor și în intervalul 18—24 mai consemnăm perioade deosebit de calde. În 1907 la Iași maxima diurnă a fost de 34,2°C, în 1937 la Craiova s-au înregistrat 34,3°, iar în 1965 chiar și în depresiuni maxima a depășit pragul unei zile tropicale (Miercurea Ciuc 30,2°C).

În luna mai instabilitatea atmosferică este foarte pronunțată. În literatura de specialitate găsim relatări despre ploaia torențială din 19—20 mai 1923, cînd în curs de 36 de ore au căzut la Iași peste 91 l/mp.

Dar semnificativ pentru acest interval sînt ploile care au căzut în luna mai 1970 care au determinat viituri ce au produs inundații de tip catastrofal. Precipitațiile abundente căzute în primele 4 luni ale anului au îmbibat solul ridicînd apa freatică la suprafață, zăpada din munți se afla în plin proces rapid de topire, evaporația a fost foarte redusă din cauza umidității mari din aer și a cerului noros. Iată ce ne relatează N. Topor în revista „Hidrotehnica" din 1970 : „Pe unii versanți cu pînze înclinate de ape subterane au apărut numeroase izvoare cu debit mare și care au lăsat impresia multor localnici că mai multă apă a ieșit din pămînt decît a căzut din aer. În asemenea condiții lungimea și înălțimea viiturilor pe marile riuri din Transilvania de nord a atins dimensiuni necunoscute în actualul secol. Aceste viituri care au determinat distrugeri mari prin inundațiile de tip catastrofal au parcurs nordul țării în 8 zile". Ploile din 24 mai s-au transformat în munți în ninsori care au mărit stratul de zăpadă pînă la 110 cm grosime și cu troiene de 3 m. În lunile mai, iunie, iulie se pot crea condiții atmosferice care să dea cantități de apă cu mult mai mari decît cele înregistrate în anul 1970. Așa s-a întîmplat în cursul secolului trecut cînd scufundarea unei suprafețe împădurite în urma unor ploi mari, a dus la formarea Lacului Roșu de la poalele Suhardului.

Intervalul 18—24 mai va debuta cu zile de vară, calde și predominant frumoase, în care mercurul termometrelor va urca la orele amiezii pînă la 22—32°C. În a doua parte a intervalului vremea va deveni instabilă, vor cădea ploi cu caracter de aversă, însoțite de descărcări electrice și de grindină, iar vîntul va prezenta intensificări ce local vor avea aspect de vijelie. Temperatura va scădea mai ales în nordul țării.

Cronica șoselei

Cu gîndul acasă

Inginerul era cunoscut pentru caracterul său integru, pentru modestia, echilibrul și calmul său chiar în cele mai dificile situații. Mai presus de toate oamenii apreciau însă la șeful lor, înțelepciunea sa. Totul la el era firesc, omenesc, fără ostentație. Chiar și acum cînd se adresa celor ce răspundeau de coloane. „Vreau să vă dau un caz de la noi de aici, o situație care arată ce valoare imensă are cunoașterea oamenilor cu care lucrăm, necazurile, bucuriile fiecăruia. Cînd Septimiu a fost trimis într-o cursă destul de depărtată, se știa că nevasta e pe cale să nască. Știți cît o iubește pe Dana, ce emoționat, preocupat, chiar îngrijorat era în ultimul timp. Primul an de căsnicie, întîiul copil... El însuși, viitorii părinți, niște copii. El 21 și ea 19 ani. În plus nimeni apropiat să le dea o mînă de ajutor. Măcar să te fi sfătuit cu mine. Găseam noi o sluție. Mai departe o să vă istorisească chiar el". Cu o voce tristă, joasă, tînărul își povestește supliciul. „Din oră în oră opream și fugeam la telefon. Prima dată mi-a răspuns Dănuța. Se plîngea de dureri. Apoi soția mea n-a mai răspuns. M-am speriat. Am sunat o vecină. Mi-a comunicat soțul ei că femeia o însoțește pe Dana la spital. N-avea nici o știre deocamdată, dar mi-a dat telefonul de la clinică. Conduceam mașina ca un automat, ca un robot urost dirijat, dereglat. Observam tîrziu obstacolele, mă apropiam periculos de vehiculele din față. Acceleram, accelerам mereu să ajung mai repede la alt telefon. Asta îmi era unica dorință. Pe la două de abia am putut intra în legătură cu medicul. Vorbele nu-i erau cîtuși de puțin încurajatoare. M-a cuprins din nou o spaimă cumplită. Doctorul a intuit starea mea și, cu tact a încercat să mă liniștească, chiar să mă încurajeze. Era de așteptat o naștere grea, se iviseră complicații spunea el. Dispunerea fătului îi dădea probleme. M-a rugat să-l sun peste o oră. Am parcurs distanța pînă la orășelul următor într-o stare de surescitare cum nu mă aflasem niciodată. Va reuși doctorul ? Șoseaua se golise la acea oră tîrzie ceea ce nu mă împiedica să fac greșeală după greșeală. Fugeam ca un bezmetic. Apăsam apoi ca un disperat pe frîne, reușind cu greu, să redresez în ultimele clipe mașina. Cum de nu m-am răsturnat rămîne un mister pentru mine. Cînd, în momentul coborîrii din cabină, instinctiv, m-am uitat la ceas, am rămas înmărmurit. Făcusem 40 de km în jumătate de oră pe un drum plin de serpentine. Mi-a ieșit repede din minte „performanța" mea. Vești, să aflu vești despre Dana, dorința asta îmi sfredelea creierul. Medicul n-a putut veni la telefon. Operația se prelungea. Am izbucnit în plîns la telefon. Asistenta, o femeie mai în vîrstă s-a dovedit un suflet bun. „Lasă mamă, totul va fi bine, calmează-te". Blîndețea din vocea ei cam mi-o amintea pe a mamei, mi-a dat un pic de curaj. Cînd am ajuns la destinație, oamenii de la depozit s-au mirat ș-am ajuns extrem de devreme. I-am întrebat de-un telefon. M-au condus la aparat. O voce obosită mă anunța că operația s-a terminat : copilul e bine, felicitări, aveți un băiat, dar starea soției dumitale rămîne critică. Facem totul s-o ajutăm și sperăm că totul va fi pînă la urmă bine. Fă cumva și vino direct la spital. Cuvintele doctorului ascundeau o situație gravă : probabil Dănuța dorește s-o mai găsesc în viață. Singura soluție de întoarcere rămînea tot mașina. Pe la jumătatea drumului de înapoiere am dat din nou telefon la spital. Dănuța era la reanimare. Întoarcerea a fost un nou calvar. Oboseala își spunea cu duritate cuvîntul. Luasem în cabină un coleg, ce întîmplător se înapoia și el la bază. De cîteva ori m-am pomenit că intervine rotind volanul pentru a curma mersul haotic al mașinii. „Trezește-te băiete și oprește. Așa nu se mai poate continua. Murim amîndoi ca prostii !". Am dat cu puțină apă pe față. Omul n-a reușit să mă convingă. Nu voiam să mă opresc pentru o scurtă haltă. „Eu mă duc la gară, am nevastă, copii. Bea o gură de cafea din termosul meu. Te va înviora. Și... ține-te tare". Nu puteam deloc să mă concentrez asupra soselei. O vedeam în fața ochilor mereu pe Dănuța cu obrazul ei de fetiță, cu năsucul în vînt și coșițele bălaie. Îmi stăruia în minte rugămintea ei cînd ne despărțisem. „Nu mă lăsa prea mult singură, dragul meu". „Noaptea aceea zbuciumată, neliniștea ce nu mă slăbise nici o clipă, echivala cu o săptămînă de muncă istovitoare. M-a doborît pînă la urmă. La curba ce cobora Dealul Morii, mașina nu mai era practic condusă. Camionul a trecut prin parapet și a luat-o la vale. Cînd a intrat violent în dimb, abia atunci m-am trezit înspăimîntat. Era tîrziu să mai pot face ceva. Autovehiculul s-a dat peste cap. În căderе, l-am lovit pe puiul de cioban ce era cu oile la pășcut. S-a ales cu picioarele fracturate. Mărfuri deteriorate, mașina distrusă, băietelul rănit grav. Voi răspunde altfel nu se poate. Nu-i reprosez nimic șefului de coloană. A avut probleme cu cererile mari de transport. Dacă putea, sînt convins că nu mă trimitea în cursă. Am în schimb doar o singură și imensă mulțumire. Că Dănuța a fost salvată și băietelul e bine. Merg zilnic la spital. Mă rog de medici ca băiatul să nu rămînă cumva infirm. Ce vină are el că eu conduceam în starea aceea vecină cu nebunia ?

VICTOR BEDA

În dificila campanie pentru C. M. '90,

fotbaliștii noștri au obținut o prețioasă victorie

ROMÂNIA — BULGARIA 1–0

Contopiți în bucuria reușitei Lăcătuș (care a centrat) și Gh. Popescu (care a marcat) au oferit o mostră de simplitate cu care trebuia jucat

Să nu faci din joc, o joacă!

O victorie la limită după o partidă palidă este tot ce-a rămas din după-amiaza de mai „oferită" miercuri de echipa națională. Echipă — e un fel de-a spune, pentru că, de fapt, în teren s-a prezentat o colecție de vedete, fiecare dornică să-și etaleze calitățile estetice și psiho-motorii într-un meci pe care nicicum nu l-au tratat la importanța și seriozitatea care se cuvenea. Individualismul excesiv al majorității jucătorilor noștri nu poate fi interpretat altfel decît ca o slabă aderență la ideea de a alcătui o echipă națională, demnă de acest nume, în care măcar colaborarea prin mijlocul cel mai elementar cu putință — pasa — să dea impresia unei dorințe comune de a întări prestigiul reprezentativei. Această indiferență, care se regăsește cel mai dureros acolo, jos, la firul ierbii, în prestația fiecărui jucător, nu poate fi, totuși, decît efectul transmis al unei stări de lucruri care situează echipa națională într-un anume con de umbră. De pildă, pentru acest joc oficial stadionul-mamă din Ghencea n-a mai vibrat ca-n alte dăți, cînd se făceau excursii din țară, cu grupuri de suporteri dornici să fie alături de tricolori, să-i încurajeze, să le dea aripi și, nu în ultimul rînd, să le imprime și impună respect față de modul în care se exprimă în teren. Reunind iubitori adevărați ai fotbalului, dar care nu întotdeauna sînt și cei mai înflăcărați suporteri, stadionul a fost bîntuit de-astă dată de-o dulce acalmie, neavînd măcar nici trepidația, nici populația din ziua anterioară, de la meciul echipelor de tineret ! Simțind ca nimeni alții ambianța generală și din teren, luînd și pulsul tribunelor cum numai ei știu, jucătorii s-au complăcut în a-și realiza fiecare numerele personale dictate de obișnuința cu mingea, gîndurile rămînîndu-le care încotro : steliștii la jocul de la Barcelona, probabil, dinamoviștii — la sfîrșitul unui sezon care nu mai are pentru ei nici-un gust.

Ceea ce le imputăm este această lipsă de aderență și de voință în a realiza o partidă care să le facă cinste. Nu este vorba de valoare (pentru că au), nici de absența vreunei partituri tactice (întrucît joacă de mai multă vreme în aceeași formulă și nu pretind a mai avea ceva de învățat), ci doar de elementara ambiție de a face treabă. De altfel, senzația de apatie a și fost sancționată de o trompetă din tribună, care suna din cînd în cînd „Deșteptarea", în restul timpului delectînd spectatorii cu muzică de promenadă. O satiră mai severă ca acest gest spontan al trompetistului anonim nu credem să fi primit jucătorii noștri vreodată ; numai să le pese de asta sau s-o înțeleagă.

E greu să găsim cuvinte elegante pentru a califica evoluția jucătorilor noștri — mai ales că nu știm cît le-ar mai fi de folos acum, după ce sezonul de primăvară al echipei naționale s-a încheiat. Dar i-am nedreptăți pe Iovan, Rednic și Bumbescu dacă n-am spune că prestațiile lor au avut ceva mai multă limpezime și bunăvoință. Rotariu, cît a jucat fundaș stînga a părut debusolat, iar odată trecut la mijloc, s-a pierdut cu totul. Hagi s-a retras mai ales pe-dreapta atacului nostru (întrînd — lucru nepermis la un jucător de valoare, pe nici-un stadion din lume — și-ntr-un dialog necivilizat cu tribuna !), fiind campionul unor driblinguri exasperante ; Lăcătuș s-a înfipt în centru abandonînd „lungul liniei", dar nu și adversarul direct, cu care s-a hărțuit atîta pînă a primit și un inutil cartonaș galben. Cămătaru a vrut dar n-a putut mai mult, ratînd cîteva situații imputabile și unui debutant. Sabău s-a cam molipsit de „sindromul Hagi" în materie de driblinguri. Mateuț acuză o evidentă descreștere a formei și dispoziției de joc, Gh. Popescu s-a împotmolit și el, invariabil, la capătul unor acțiuni individuale demne de-o continuare mai bună, iar Stelea, cu excepția a două bîlbe, poate să-și considere de bun augur debutul în națională. Ilie Dumitrescu, cerut în cor de tribunele-gazdă, n-a avut timp și spațiu de desfășurare, iar Klein n-a reușit în jumătatea de oră cît a jucat să treacă la învăluirile și limpezimea de joc care l-au consacrat.

Aceasta este povestea unui joc care a dat senzația că nu se mai sfîrșea, întocmai unei astenii de primăvară care vine din te miri ce și ține te miri cît. Or, astenîile n-au cum să apară la cei foarte preocupați de treaba pe care o au de făcut — ceea ce n-a fost cazul jucătorilor noștri.

Mîncînd un regres chiar și față de jocul de la Atena, evoluția echipei naționale în partida cu Bulgaria trebuie predată în stagiile de pregătire ce vor mai urma drept contra-exemplu. (Am fi curioși ce note și-ar da jucătorii înșiși după ce vor viziona, la rece, înregistrarea acestei partide de antologie în biografia lor de sportivi !). Și să sperăm că pentru vară se va găsi timp și spațiu ca la echipa națională să se lucreze mai mult, nemailăsînd totul, chiar așa, la bunul plac al cluburilor. Un calcul simplu ne îndeamnă să tragem de pe acum un semnal de alarmă : dacă vom pierde la danezi, aceștia vin la București cu șansa meciului egal. Un calcul ca un vis urît pe care ni-l putem alunga din minte numai văzînd că națională se bucură de sprijinul și încrederea pe care, principial, le merită.

OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografie de ELENA GHERA

Și acum, marea finală

Să credem în STEAUA noastră!

Totul a început, de data aceasta, la Praga, în septembrie anul trecut, cînd **Steaua** a surclasat echipa locală **Sparta** cu 5—1, eliminînd-o în cele din urmă cu scorul general de 7—3. Apoi, drumul triumfal al echipei militare în noua sa campanie europeană a continuat cu victoriile în dauna lui **Spartak Moscova** (3—0 la București și 2—1 la Moscova). În „cursa de primăvară", după cum ne amintim cu toții, **Steaua** a întîlnit-o mai întîi pe **I.F.K. Göteborg**, pe care a eliminat-o, după cele două partide, cu 5—2, oferind pe „Ghencea" un spectacol de mare clasă. Tot o astfel de reprezentație sportivă care a demonstrat nu numai forța fotbaliștilor noștri, capacitatea lor de efort și de dăruire, dar și înalta lor măiestrie, s-a desfășurat și în compania echipei turce **Galatasaray** pe care a întrecut-o confortabil cu 4—0 la București și realizînd apoi un 1—1 la Izmir. Iar acum, cînd citiți aceste rînduri, gîndurile steliștilor, ale tuturor iubitorilor de fotbal din țara noastră se îndreaptă spre marea finală de la Barcelona, unde meciul dintre **Steaua București** și **A.C. Milan** va desemna pe cîștigătoarea C.C.E. Partida va avea loc miercuri, cu începere de la ora 21,15 (ora Bucureștiului) și se va disputa pe stadionul Nou Camp (114 000 locuri numerotate din care s-au vîndut 100 000 din dorința organizatorilor de a asigura o ordine și mai perfectă). Arbitrul întîlnirii va fi Karl Heinz Trischler. Steliștii vor purta echipament de culoare albastră iar cei de la A.C. Milan echipament de culoare albă. Din informațiile pe care le-am primit de la cabinetul metodic al echipei militare, excelent documentat, așa cum se cuvine unui „team" care nu-și desfășoară activitatea la voia întîmplării, ci urmărind un riguros program de lucru, se pare că în tabăra adversă domnește circumspecția. Într-un număr din **Corriere dello Sport** se analizează situația lui Gullit care, după cum se știe, a fost supus unei operații de menisc. Unul dintre medicii care l-au consultat declară ritos că fotbalistul olandez va juca în finală. De altfel, acesta din urmă nici nu concepe o altă variantă : „Voi face o figură onorabilă, nu pot să nu joc — ar fi prima mea finală de cupă europeană din cariera mea. Și apoi, doar o victorie la Barcelona ar putea să mă facă să uit campionatul acesta plus accidentările pe care le-am suferit. Cum aș putea să mă gîndesc la o absență forțată ?" Antrenorul Sacchi nu se arată însă prea îngrijorat de o eventuală absență a talentatului său jucător. „Elementul de neînlocuit la echipa mea este jocul. Dar imediat după aceea, vin marii jucători ai echipei. Și Gullit este unul dintre ei".

A.C. Milan va sosi la Barcelona marți. Dumitru Dumitriu III o va vedea însă simbătă în jocul ei de acasă cu **Cesena**. În treacăt fie spus, toate cele opt jocuri ale lui **A.C. Milan** din actuala ediție a C.C.E. au fost vizionate la video de elevii lui Anghel Iordănescu și analizate în cele mai infime detalii.

De ieri, steliștii sînt în cantonament. La ora 11 au susținut un meci cu juniorii republicani. Azi și mîine sînt programate antrenamente iar duminică vor disputa un meci-școală. Ultimul lor antrenament din țară e programat pentru luni dimineață, plecarea la Barcelona fiind fixată pentru luni la ora 15, fiind așteptați la hotelul President. Un ultim antrenament va avea loc marți pe stadionul Nou Camp, la ora disputării meciului. Iar miercuri, în nocturnă, se va desfășura ultimul act al acestei ediții palpitante din C.C.E. în care numele **Stelei** s-a impus și mai pregnant, a căpătat o și mai mare strălucire în lumea fotbalistică. Așa că indiferent care va fi rezultatul — noi sperăm din toată inima să ne fie favorabil — echipa militară merită să fie aplaudată pentru răsunătoarea sa performanță și merită, totodată, cele mai calde mulțumiri pentru satisfacțiile pe care ni le-a adus, ajungînd în finala celei mai prestigioase competiții de fotbal intercluburi într-o manieră entuziasmantă, oferind adevărate lecții de fotbal care pot fi reținute de cea mai severă antologie a celui mai îndrăgit sport de pe planeta noastră !

Succes, Steaua !

GEORGE ARION

La închiderea ediției:

Danemarca—Grecia 7-1 [2-1]!

CLASAMENTUL GRUPEI I

1. ROMÂNIA	4	3	1	0	7–1	7
2. Danemarca	4	2	2	0	11–3	6
3. Grecia	4	0	2	2	2–11	2
4. Bulgaria	4	0	1	3	2–7	1

Ultimele jocuri :

11 octombrie : Danemarca – România
Bulgaria – Grecia

15 noiembrie : România – Danemarca
Grecia – Bulgaria

Piața Scînteii 1, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare ; Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport : 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prefix București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca Județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste
anul XXXVIII
21 (1770) VINERI 26 mai 1989

Pacea, dorința fermă a poporului român
pagina 2

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-MOZAMBICAN

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Joaquim Alberto Chissano a făcut o vizită de prietenie în țara noastră

Nicolae Ceaușescu:

„Țara noastră militează activ pentru instaurarea noii ordini economice internaționale și lichidarea marilor decalaje existente între țările bogate și sărace, considerînd că aceasta reprezintă o necesitate obiectivă a depășirii crizei economice mondiale. România va rămîne — și în condițiile trecerii la noi etape de dezvoltare în viitor — întotdeauna împreună și va conlucra strîns cu țările în curs de dezvoltare în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni".

Joaquim Alberto Chissano:

„Ne manifestăm încrederea că eforturile poporului nostru, combinate cu sprijinul poporului român, vor culmina cu redobîndirea păcii și stabilității în țara noastră, de care avem multă nevoie, astfel încît cooperarea noastră să fie recompensată printr-o dezvoltare economică, socială și culturală mai substanțială și mai rapidă".

Comentariul în pagina 3

COPIII — viitorul națiunii, viitorul lumii!

Se apropie 1 Iunie. Sărbătoarea din fiecare an a copilăriei, a solidarității tuturor pentru ocrotirea celor în care se află lumea de mîine.

Paginile 12—13 ale revistei sînt consacrate acestui eveniment

CETĂȚENIE ROMÂNĂ

Dacă m-ar întreba cineva ce anume îmi place cel mai mult în România, aș răspunde fără ezitare : românii.

Bineînțeles că avem un peisaj natural splendid, nu doar pitoresc, ci și iluminat de un fel de înțelegere atotcuprinzătoare față de cei care îl locuiesc. Pădurile noastre, chiar și cînd sînt luxuriante, nu sînt sălbatice ; în adîncul lor există întotdeauna și o „dumbravă minunată" gata să o primească pe Lizuca. În Bucovina, dacă urci pe un deal scăldat de soare și te culci pe spate, în iarbă, simți imediat îmbrățișarea pămîntului ; ca și cum ai fi strîns la un piept mare și bun, redevii un copil fără griji, oricît de bătrîn ai fi, oricîte greșeli ai fi făcut în viață.

Bineînțeles că avem o civilizație demnă de admirație, veche de multe mii de ani. Cine sapă solul are senzația că descifrează un palimpsest, pentru că descoperă noi și noi straturi de existență. Pe acest fundament solid se ridică civilizația românească de azi, cu edificiile ei de beton și sticlă, cu fabricile cuprinse de vibrația inteligentă și neîntreruptă a muncii, cu monumentele reconstituite răbdător după fiecare seism al istoriei, cu poemele arzînd necontenit sub cerul înalt, asemenea unor flăcări de spiritualitate.

Despre toate acestea s-au scris și se vor mai scrie multe pagini înfiorate de emoție. Însă mai mult decît orice merită priviți, studiați, admirați și iubiți oamenii. De ce ? Înainte de toate, pentru că sînt frumoși. Este o plăcere să-i vezi, pe stradă, cum trec într-un mers viol și elastic, ca un început de dans, cu figurile lor luminoase, neridate de ipocrizie, cu gesturile spontane, de latini sănătoși și dezinvolți.

Și cum știu să rîdă românii ! Aproape toți au umor. Replici pe care autorii de scenarii de film din alte țări le compun cu efort se risipesc la noi cu miile, în viața de zi cu zi.

Aproape orice fel de haină le stă bine. Aproape orice fel de îndeletnicire le stă bine. Știu să conducă avioane, să semene grîu, să programeze calculatoare electronice, să picteze, să extragă aur din pămînt, să scrie cărți, să crească animale, să joace fotbal, să navigheze pe mări și oceane. Nimic din ceea ce este omenesc nu le este străin, și nimic din ceea ce este neomenesc nu le este propriu.

Îi recunosc imediat, chiar și întîlnindu-i în altă țară. Au un aer numai al lor, o voioșie prietenoasă, o curiozitate față de lume care nu devine niciodată indiscreție, o exuberanță de bun gust, o atitudine încurajatoare față de semeni. Mă aflam odată pe un aeroport dintr-o țară străină și am văzut un grup de turiști despre care mi-am dat seama, înainte de a-i auzi vorbind, că sînt români. Și nu m-am înșelat. Aveau un fel de-a fi inconfundabil. Erau de-ai mei. Și eu eram de-al lor.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Biblioteca județeană MUREȘ

Un NU hotărît modernizării armelor nucleare!

Sînt larg cunoscute și apreciate pe toate meridianele politica de pace și de largă colaborare internațională a României socialiste, inițiativele și acțiunile președintelui Nicolae Ceaușescu destinate aprofundării și dinamizării procesului de dezarmare, de încredere și destindere în Europa și în întreaga lume. Reafirmînd, în recenta cuvîntare rostită la marea adunare populară din municipiul Drobeta-Turnu Severin, poziția fermă și consecventă a țării noastre cu privire la pace și dezarmare, conducătorul partidului și statului a spus: „Viața, realitatea demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit că numai și numai în condiții de pace, în condițiile în care fiecare popor își concentrează principalele forțe spre dezvoltarea economico-socială se pot realiza progresul economic-social, lichidarea înapoierii, se asigură ridicarea nivelului general de dezvoltare, de civilizație a fiecărei națiuni. Iată de ce lupta pentru dezarmare și pace constituie astăzi problema fundamentală a viitorului întregii omeniri! Nu există o altă cale pentru supraviețuirea omenirii decît lichidarea cu desăvîrșire a armelor nucleare, a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă și reducerea radicală a armelor convenționale! Dezarmarea constituie astăzi cerința vitală pentru viitorul și viața întregii omeniri!". Cu același prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat: „N.A.T.O. discută activ trecerea la modernizarea așa-ziselor arme nucleare cu rază scurtă de acțiune și tactice, ceea ce, dacă s-ar realiza, ar crește puterea de distrugere a acestora de cîteva ori față de cea actuală și ar anula complet efectele reducerii armelor cu rază medie de acțiune, realizînd o forță nucleară suplimentară mai mare decît cea care a fost înlăturată. Iată de ce este necesar să ne angajăm, împreună cu toate popoarele din Europa, din întreaga lume, într-o acțiune și luptă fermă împotriva modernizării armelor tactice și cu rază scurtă de acțiune, pentru începerea tratativelor în scopul eliminării definitive a acestor arme și pentru continuarea luptei în vederea unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor strategice-nucleare, a eliminării complete, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare! Aceasta este singura cale pentru supraviețuire, pentru existența vieții pe planeta noastră!"

Aprobînd întru totul această poziție și dînd glas voinței întregului nostru popor de a trăi într-o lume a păcii, a prieteniei și colaborării, organizațiile de masă și obștești din România au adresat guvernelor și organizațiilor similare din țările membre ale N.A.T.O. apeluri prin care cer să se facă totul pentru ca aceste state să renunțe la dezvoltarea armelor nucleare tactice și la orice măsuri menite să stimuleze cursa înarmărilor. La ambasadele din București ale R.F. Germania, Statelor Unite ale Americii, Canadei, Marii Britanii, Turciei, Franței, Olandei, Italiei, Spaniei, Greciei au fost înmînate apelurile Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Consiliului Național al Oamenilor Muncii, Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, Consiliului Național al Femeilor, Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și Organizației Pionierilor, Bisericii Ortodoxe Române, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, Bisericii Romano-Catolice din România, Organizației Democrației și Unității Socialiste, Bisericii Armeano-Grigoriene din România.

La unele din ambasadele menționate au fost înmînate apeluri și din partea altor organizații de masă și obștești din România.

În apeluri se arată că milioanele de oameni ai muncii din România, întregul popor român, profund preocupați de situația gravă care s-a creat, se pronunță cu fermitate împotriva planurilor și programelor de modernizare și dezvoltare de către N.A.T.O. a armelor tactice și a rachetelor cu rază scurtă de acțiune, împotriva oricăror măsuri menite să ducă la intensificarea cursei înarmărilor nucleare, a înarmărilor de orice fel, care să pună în pericol existența omenirii. Ei sprijină cu toată hotărîrea inițiativele României, demersurile și eforturile constante ale președintelui Nicolae Ceaușescu vizînd realizarea unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor nucleare strategice, preîntîmpinarea militarizării spațiului cosmic, încetarea tuturor experiențelor nucleare, eliminarea completă, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare, lichidarea celorlalte arme de distrugere în masă, reducerea drastică a armelor convenționale clasice. Adoptarea unor asemenea măsuri, se spune în apeluri, ar contribui în mod radical la însănătoșirea vieții internaționale în ansamblul său și ar elibera importante resurse umane și materiale care ar putea fi folosite în scopuri pașnice.

P. NICOARĂ ■

Tradiția într-un decor innoit

Bolintin-Vale: ORAȘ DE CONSTRUCTORI

„Viitor de aur țara noastră are"

Autorul infinitei previziuni este fiu al acestui tînăr oraș

Din parcul tînărului oraș Bolintin Vale lipsește un simbol esențial: constructorul. Între luptător și poet, undeva pe la mijlocul distanței istorice dintre ei, va trebui neapărat amplasată în viitor o nouă și reprezentativă statuie. Pentru că dacă azi sînt renumiți prin ceva bolintinenii, tocmai prin aceasta sînt: ei și-au făcut o recunoscută faimă de constructori.

Era deci aproape o predestinare ca vatra unei așezări cum e Bolintinul, al cărei locuitori și-au întins faima meseriei lor de zidari pe aproape toate continentele să devină ea însăși o construcție nouă, modernă, competitivă în cursa pentru urbanizare a tuturor localităților noastre. De altfel, la întîlnirea cu activul de partid al județului, primarul Petre Gheorghe a reținut acele cuvinte care veneau exact pe această predestinare: aveți printre cei mai buni constructori din lume, va trebui să faceți din Bolintin cel mai frumos oraș al țării!

Așa că tînărul oraș Bolintin Vale cunoaște în aceste zile o efervescență cum de puține ori a traversat în îndelunga sa istorie. În plin centru, remorci descarcă pietriș, alte mașini tasează zone denivelate, se toarnă asfalt, se înnoiește trotuare, se trasează altele noi, se regîndesc spații într-o nouă geometrie, totul e revăzut cu ochi proaspeți, toi ce există înainte e trecut acum prin filtrul pretențios al conceptului de oraș, tot ce se proiectează și imaginează acum se face de un anume nivel de estetică, civilizație și urbanitate în sus.

Specificul acestui tînăr oraș numit Bolintin Vale poate fi depistat cu ușurință la o simplă numire a clădirilor reprezentative din centrul orașului: frumosul-sediu al CUASC-ului, renovat, cu ținută arhitectonică de muzeu istoric sau etnografic, o clădire modernă în care își are birourile Trustul Petrolului care coordonează activitatea schelelor de foraj și extracție din județele Giurgiu, Dîmbovița și Teleorman, Liceul petrolier cu 1200 elevi, Casa pionierilor și șoimilor patriei, blocuri de locuințe ale căror etaje se sprijină pe un parter destinat unor spații comerciale urbane, clădirea nouă și impunătoare a poștei cît și alte construcții care circumscriu cu un ocol larg, demn de respirația viitorului oraș, prezența monumentală a luptătorului și poetului.

În spatele acestor sedii care dau sens dezvoltării viitorului oraș pe coordanatele principale ale industriei petroliere, activității agricole, comerciale, de învățămînt, se află toate celelalte unități care constituie baza materială și edilitară a actualului start spre un viitor atît de exact exprimat de poetul tutelar al ținutului. Nu e cazul să înșirăm aici toate aceste unități, de transport, de mică industrie, gospodărești sau pe cele pe profil agro-legumicol, e firesc ca o localitate cu statut urban să încorporeze aceste profiluri. „Întrebați-mă, mai degrabă, ce n-avem?" — mă provoacă primarul Petre Gheorghe. Vom spune doar că valoarea actuală a activităților economice din etapa de început a viitoarei sale istorii urbane se ridică la circa 360 milioane lei.

Dincolo de toate cifrele, semnificative desigur prin exacta lor realitate, se impune să subliniem însă un alt aspect. În aceste clipe proiectele, visele, ambițiile au pregnanță poate chiar mai mare decît exactitatea cifrelor. Niciodată poate ca în momentele acestea sărbătorești nu se va visa mai pur și mai frumos la „viitorul de aur" a cărui iluminare poetică de aici a pornit și strălucit mai întîi.

Orașul Bolintin Vale e situat la 25 km de Capitală, și așa cum e firesc, influența urbanizării s-a făcut simțită chiar înaintea recunoașterii oficiale. O localitate care dă țării și lumii alții constructori, care și-a făcut chiar o calitate esențială a identității sale din vocație sous-

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-MOZAMBICAN

Relațiile de prietenie, colaborare și solidaritate dintre România și Mozambic, stabilite încă din perioada luptei de eliberare dusă de poporul mozambican, cînd, prin intermediul FRELIMO, partidul, poporul și țara noastră i-au acordat un puternic sprijin material și moral, s-au dezvoltat continuu, s-au adîncit și diversificat, în folosul reciproc, al cauzei păcii și cooperării internaționale. Încă din ziua proclamării independenței Mozambicului — 25 iunie 1975 —, România a stabilit cu această țară relații diplomatice la nivel de ambasadă, și-a intensificat contactele și conlucrarea rodnică bilaterală. Avînd la bază tratatul de prietenie și colaborare încheiat în 1979, relațiile româno-mozambicane consemnează un important număr de instrumente ale colaborării, care au impulsionat an de an legăturile dintre cele două țări. Au crescut schimburile comerciale, s-a intensificat colaborarea economică, numeroși tineri mozambicani au fost pregătiți în institutele de învățămînt superior din România, iar specialiștii români au lucrat pe pămîntul Mozambicului, contribuind din plin la progresul acestei țări prietene. O contribuție hotărîtoare la acest curs ascendent au adus-o întîlnirile și convorbirile la vîrf româno-mozambicane, desfășurate la București și la Maputo, documentele semnate cu aceste prilejuri exprimînd voința ambelor țări de a lărgi și adînci conlucrarea lor prietenească pe numeroase planuri. În acest cadru se înscrie și vizita de săptămîna aceasta în țara noastră, efectuată la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Joaquim Alberto Chissano, președintele Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic.

Vizita a prilejuit convorbiri oficiale între cei doi conducători de partid și de stat. În timpul convorbirilor, relevîndu-se cu satisfacție legăturile de strînsă prietenie și colaborare româno-mozambicane, a fost exprimată voința de a se acționa pentru dezvoltarea mai intensă a conlucrării pe plan politic, economic și în alte sectoare de interes comun. În acest sens, s-a evidențiat necesitatea extinderii cooperării reciproc avantajoase dintre România și Mozambic, pe baza unor acorduri pe termen lung, în industrie, agricultură, transporturi, minerit, în alte domenii importante pentru dezvoltarea economiilor celor două țări. Membrii celor două delegații care au luat parte la convorbiri au primit misiunea de a analiza posibilitățile existente și modalitățile concrete privind extinderea colaborării și cooperării româno-mozambicane. Tovarășul Joaquim Alberto Chissano a informat despre lupta poporului mozambican sub conducerea FRELIMO, pentru întărirea unității naționale, pentru dezvoltarea liberă, independentă a Mozambicului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat activitatea desfășurată de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru transpunerea în viață a obiectivelor actualului cincinal, pentru îndeplinirea măreților planuri și programe de dezvoltare actuală și în perspectivă a României, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregului popor, pentru înfăptuirea neabătută a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

Printre problemele internaționale abordate s-au numărat înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, încetarea conflictelor din toate zonele globului și soluționarea lor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, instaurarea în lume a unui climat de destindere, securitate, pace, înțelegere și largă cooperare între națiuni. O atenție deosebită a fost acordată situației de pe continentul african. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat sprijinul și solidaritatea României socialiste cu lupta popoarelor africane pentru înlăturarea totală a colonialismului și neocolonialismului, pentru consolidarea independenței politice și economice, pentru dezvoltarea liberă pe calea progresului economico-social. Au fost condamnate cu fermitate politica de apartheid și măsurile de represiune ale autorităților din Africa de Sud împotriva populației majoritare din această țară și s-a cerut să se pună capăt acțiunilor lor agresive contra statelor independente vecine. S-a reliefat necesitatea transpunerii neabătute în viață a Rezoluției 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. privind asigurarea în acest an a independenței Namibiei. A fost subliniată hotărîrea României și Mozambicului de a conlucra tot mai activ pe plan internațional, de a-și spori contribuția la soluționarea constructivă, în interesul popoarelor, a problemelor complexe cu care se confruntă omenirea. Cei doi conducători de partid și de stat au apreciat că înțelegerile la care s-a ajuns deschid perspectiva unei dezvoltări și mai puternice a conlucrării dintre Partidul Comunist Român și FRELIMO, dintre România și Mozambic, în folosul și spre binele ambelor țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

În timpul cît s-a aflat în Capitală, înaltul oaspete mozambicon a vizitat obiective social-edilitare și cartiere de locuințe din București: cartierul Crîngași, complexul hidrotehnic și celelalte lucrări de amenajare a rîului Dîmbovița, bulevardul Victoria Socialismului, unde au fost prezentate Casa Republicii și alte construcții din cadrul marelui complex arhitectonic ce se ridică în acest perimetru urbanistic al orașului, Metroul bucureștean. A fost vizitat, de asemenea, Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole Băneasa, unde oaspetelui i-au fost prezentate unele tipuri de tractoare, semănători, combine de recoltat, instalații și utilaje destinate mecanizării în zootehnie și alte mașini agricole care se realizează în întreprinderile noastre constructoare de mașini. Au putut fi văzute, totodată, cele mai noi variante de autoturisme „Dacia", „Oltcit" și „ARO", precum și autocamioane, autobasculante aflate în producția curentă a industriei noastre și care se bucură de aprecieri și peste hotare, unde se exportă.

Moment important în cronica relațiilor dintre România și Mozambic, noul dialog la vîrf dintre conducătorii celor două state va contribui, fără îndoială, la dezvoltarea și mai puternică a prieteniei și colaborării dintre partidele, țările și popoarele noastre, la cauza generală a păcii și progresului tuturor națiunilor.

ION DUMBRAVĂ

În curînd și marcajele pentru pietoni

O casă a modei

Fabrica de pîine

Saloanele frumuseții

Lăcaș pentru sănătate

trucției (știați că la Stadionul Olimpic din München au lucrat bolintinenii, ca și la alte construcții din Siria, Liban, Iran, Irak, sau pe marile șantiere ale țării începînd chiar cu Centrul civic al Capitalei sau Casa Republicii ?) nu-și poate imagina viitorul său urbanistic decît din interiorul acestei tradiții. „Poți fi un constructor cît de bun, trebuie să lucrezi și pe proiecte bune" — îmi va spune primarul Petre Gheorghe. Prin urmare edililor viitorului oraș nu le e indiferent cum va arăta noua lor identitate urbanistică. De aceea intenționează, încă din start, să îmbunătățească proiectele, să colaboreze cu arhitecți și meșteri locali în așa fel încît tradițiile zonei Viașca și ale brâncovenescului arhitectonic să-și găsească în viitoarele construcții ale orașului un spațiu fertil de rezonanță. În această perspectivă vechile clădiri cu valoare arhitectonică deosebită, cum e sediul C.A.P.-ului, vor fi încadrate astfel încît noul să colaboreze cu structurile lor artistice ca într-un dialog de la valoare la valoare. Bolintinenii nu vor nicidecum ca orașul lor să semene cu Mihăileștiul, de exemplu. Ei au specificul lor, noi cu al nostru ! — se ambiționează ei. Dacă echipele noastre de constructori lucrează inclusiv în tot județul, le vom chema să lucreze și acasă la fel de bine ca în țară și în lume. Ne-am gîndit chiar ca fiecare comună din județ să construiască, la întrecere, cîte un bloc în oraș. Cînd vor veni la oraș să le arate copiilor : uite, blocul ăsta e al nostru, noi l-am făcut, îl vezi ce frumos strălucește lîngă celelalte ?"

Este, după părerea noastră, o linie de cel mai bun simț și de înaltă răspundere civică aceasta pe care vor să meargă bolintinenii. Dacă ei și-au făcut case urmînd tradițiile locale, care au eliminat influențe exotice din afară, marginalizîndu-le, e firesc ca și orașul lor să se dezvolte în întregime după principiul sinergic conform căruia întregul e mai mult decît suma simplă a elementelor sale.

Dacă veți merge în aceste zile în Bolintin Vale și vă veți mira de agitația neobișnuită de pe străzile și din cuprinsul localității, oricare dintre locuitorii săi v-ar putea răspunde cu această propoziție exactă : „Ne grăbim. Vrem să arătăm a oraș !"

Ceea ce poetul Dimitrie Bolintineanu a intuit cu mai bine de un secol și jumătate în urmă în realitatea poetică și patriotică a versurilor sale, a început să devină strictă realitate istorică în chiar locul nașterii sale. E cel mai strălucit omagiu pe care prezentul l-a putut aduce unuia dintre premergătorii poeziei românești, cu adevărat pe măsura viitorului de aur pe care memorabilele versuri ale poetului îl anticipau.

Fotoreportaj de
Z. ION și ELENA GHERA

Onoarea din palmele minerilor

Aici se hotărăște încărcătura vagoanelor

Un vînt coborît cu răcoarea zăpezilor de pe crestele munților învăluia pădurea abia înfrunzită și cînta molatec în postavul stejarilor. De pe vîrful dealului cuprindeai doar împrejurimile, pînă la celelalte dealuri, de unde se deschidea un alt orizont. În aceste locuri scoarța pămîntului se înghesuie în forme de clocot încremenit la un ordin scurt la nașterea planetei. Cocoașe și frunți, tăieturi adînci și pante dulci, căderi și unduiri de creastă, îmbrăcate în păduri viguroase. Și de pe creasta acelui deal abia puteai privi spre cariera de cărbune, spre curtea minei ascunsă de piute bătrîne și spre cele cîteva blocuri galbene și vechi, ridicate în anii de după război, Filipeștii de Pădure se ascundeau după un alt deal iar cel de Tîrg și mai departe pe unde trebuia să fie cîmpia. Nici gurile de mină nu se lăsau descoperite. Doar linia îngustă și trenulețul cu vagoneți răsărit din tufișuri îți lăsau sentimentul că mina e undeva pe aproape. Și acolo sus, în mijlocul cheliei de deal galben de marnă amestecată cu argilă, l-am mai întrebat pe Gheorghe Bucurică dacă își mai amintește de unul Cernat. Cernat și mai cum ? Nicolae, am zis eu, și el a exclamat, vai, ce om a fost și ăsta, beton armat ! Am coborît spre microcarieră pe o cărare croită de turmele de capre și de cei plecați pe jos de la blocuri. Bараci, buldozere, escavatoare, motoare în reparație, basculantele stîrnind praful gălbui și răsturnînd cărbunele într-o stație de sortare. Șeful se înțelegea cu un bărbat mînjit de motorină pînă deasupra ochilor. Un escavator mare se purta ciudat. Două-trei ore lucra din greu și încărca basculantele, pe urmă se înmuia și devenea din ce în ce mai leneș ca, la un moment dat, pe neașteptate să nu mai asculte nici o comandă și să adoarmă cu botul de oțel înfipt în cărbune. Nici dacă-i dai să bea o vodcă nu-l mai trezești, zice omul îmbăiat în motorină, să vină mă-sa și ta-su să-i dea de capăt, că eu nu mai am ce-i face. Își trage ciupilica de schior pe ceafă și mai lasă pe vîrful ei o urmă de motorină. Marcel Niculescu, inginerul-șef cu partea mecanică, cere o salopetă. Dă-mi un costum de gală să-l călăresc și eu ! Nu faceți nimic, zice escavatoristul. Să-i dea de cap cine l-a făcut că de cîteva săptămîni îmi face așa. Să-ți spuie și nevastă-mea ce-a pățit cu el ! Escavatoristul are mîinile și fața strălucitoare. Motorina îi dă un luciu de soare. N-ai auzit de unul Cernat care a lucrat aici cu cîțiva ani în urmă ? Nu, nene, nu, zice el. Eu mi-s de prin Teleorman, din Seaca. Da unde a lucrat ? În subteran sau la carieră ? În subteran ! Păi vezi, noi n-avem treabă cu el. Cariera e altă mîncare de pește, e fără mineri ! Nu știusem că escavarea cărbunelui la suprafață începuse doar cu zece ani în urmă. Acest Stoian fusese șofer și venise la Filipeștii de Pădure doar de cîțiva ani. Avea o casă în Măgureni și de acolo făcea naveta cu nevasta. Lucrau amîndoi pe un escavator și trăgeau de el ca de un cal pe care-l încarci peste măsură. El la comandă, ea la gresat, la ulei, la întreținere, la adus motorină. Și cînd lucrurile se complicau, schimbau rolurile. Ea la pupitru și el la greu și nu ieșeau din carieră decît atunci cînd mașinăria punea capul în pămînt și refuza să mai tragă. Corneliu Stoian și Maria, nevasta lui, tăiau într-o singură lună 42 000 de tone din dealul Volculeț și asta le umplea fiecare zi, chiar și duminica, de dimineața pînă seara, sau de seara pînă noaptea tîrziu. În cariera de cărbune lucrezi pe vreme bună. Prinzi soarele sau luna deasupra ta și atunci calci mașinăria pe coadă să dea cît poate, să geamă autobasculantele cu cărbune, că, de cînd se lasă ploaia și marna se face vaselină, nu mai ai cum să scoți o roabă, singura soluție e să-ți lustruiești motorul și să tragi o goarnă.. Vă mirați că țin aceeași mașină cu nevasta ? Păi și Niță face la fel. Și el e tot cu muierea pe aceeași mașină, ba el și-a mai adus și ginerele. Pe mașina cea mare și el a scos tot patrujdouă de mii de tone într-o lună, dar a vrut să fie domn și a cedat-o ginerelui și a luat una mai veche. A zis că el se descurcă și pe aia și tot o scoate la capăt. Și-a dat și băiatul la mină, mi se pare că e mecanic și fii-sa e strungăriță pe la ateliere. Cu ei mă cunosc, cu șeful și cu meșterul Ionescu, cel care se ocupă de întreținere și reparații, dar pe cei din subteran nu-i știu. Aproape de curtea minei, Gheorghe Bucurică a încercat să mă iscodească. Ce treabă am cu acel Cernat ? Nu-l cred ce-mi spune, că la Filipești a fost cineva, un om întreg, așezat și cu scaun la cap ? Am putea merge la personal să-i căutăm dosarul, dacă nu o fi rămas pe undeva pe la pensii. Mi se pare că a lucrat vreo treizeci de ani la noi ! Eu l-am găsit aici și-i ziceam nea Cernat, că porecle nu l-a pus nimeni pentru că n-a avut curajul. De cînd s-a pensionat, n-a mai trecut pe aici ! Dar am auzit de pe la alții că e la el în sat, că are animale și își vede de grădină. Mi-a zis cineva că l-a întîlnit prin Ploiești și rîdea mînzește cînd l-a întrebat ce mai face și, în loc să-i răspundă, a zis că mai bine i-ar spune ce e pe la mină ? cine a mai venit în colonie ? ce face șefu ? și atîta l-a tot întrebat că omul care mi-a spus s-a săturat să-i tot răspundă și l-a apucat graba. Pînă la urmă tot n-am înțeles ce treabă aveți cu el ! Pe fața companionului meu se citea deja un fel de neliniște. Dacă i-aș fi spus, ar fi putut să rotunjească răspunsurile și să aflu altceva despre nu chiar atît de bătrînul Nicolae Cernat din Tătăranii de Prahova.

Am pătruns în curtea minei. Alei betonate cu margini văruite tăiau peluzele tunse. Scamele de plop se învîrteau înnebunite de vîntul rece. Ronduri de flori și arbuști, cîțiva pomi intercalați cu stejarii bătrîni dădeau curții un aer ciudat, cîtuși de puțin industrial. Nici o urmă de cenușiu, de piese aruncate și ruginite, de bulgări de cărbune. Nici gara nu arăta a gară. La Filipeștii de Pădure e o haltă cu cîteva linii, dar care nu figurează în nici un mers al trenurilor. Personalele nu mai ajung aici de cîțiva ani. Cîteva vagoane de călători au circulat atașate de trenurile de marfă, dar de cînd s-au introdus autobuzele n-au mai apărut în gara coloniei. În fiecare zi, un tren de marfă cu 20 de vagoane încărcate cu cărbune coboară spre comună și de acolo spre termocentrala de la Doicești, trenul încărcat întîlnindu-se cu garnitura goală pe undeva pe drum, pe la Moreni. Cei din Filipești țin Doiceștii cu cărbune și mai trimit și în București și în celelalte orașe pentru sobele oamenilor. Ani la rînd au fost mina numărul unu a țării. Un perete întreg s-ar putea acoperi cu ordine și medalii, cu diplome și distincții primite pentru miile de trenuri încărcate, pornite din această gară curată, umbrită de coroanele plutelor bătrîne și groase și ale stejarilor stufoși și înalți. Curios e faptul că aici minerii nu prea are tradiția plină de ecouri a Văii Jiului. Istoria cărbunelui de la Filipeștii de Pădure încape în cîteva pagini. În anii războiului, țăranii mai săpau pe Valea Palanca pentru cîteva roabe cu cărbune pentru încălzit soba și fiert mămăliga. Spre sfîrșitul războiului, căile ferate, interesate de materie pentru damful locomotivelor, au început să prospecteze terenul și să deschidă o mină care avea să producă abia în 1948, dar nu scotea mai mult cărbune decît escavează într-o singură zi Niță și Stoian la un loc cu nevestele lor. Abia de prin anii 1970, Filipeștii de Pădure au apucat să dea sute de mii de tone pe an. Au fost vremuri în care erau considerați campionii cărbunelui, cînd toate listele începeau cu ei, cînd s-a născut și celebra poveste cu circiumarii. Într-un anume loc și fără să știe și să se gîndească prea mult, un responsabil de restaurant ar fi zis, ce mineri, mare lucru să pui mîna pe-o unealtă și să încarci un vagonet ! Orice om în toată firea îți face asta cît ai bate din palme. Și s-a găsit cineva cu o idee de ispravă. I-a adunat pe responsabili în două autobuze, i-a avertizat că participă la o mică excursie obligatorie și a oprit mașina exact în curtea minei din Filipeștii de Pădure. Au fost duși la lămpărie, omul de serviciu le-a pus în brațe o mască și o lampă, împreună cu cizmele, salopeta și casca de miner și le-a arătat vestiarul. În cel mult o jumătate de ceas responsabilii de restaurante mărșăluiau prin galerii, cu capul strîns între umeri, privind cu coada ochiului la pereții umezi, pe care se prelingeau șuvoaie de apă, ascultînd cu groază ecoul propriilor pași și simțind o nevoie sinceră de a se ține de mînă ca în copilărie. Au ajuns și pe galerii strîmte, aproape obturate de cărbune au văzut și un orizont de lucru, unde bărbați mai scunzi și mai subțiri decît ei perforau pereții și încărcau vagoneții, au simțit cum li se umezesc hainele și cum îi îneacă transpirația și s-au rugat să fie scoși la lumină, unul dintre ei spunînd că din acel moment, cînd va vedea un miner pe trotuarul opus sau pe cealaltă parte a parcului își va scoate pălăria și dacă acesta va poposi în restaurantul său va face gol în jurul mesei și îl va lăsa să-și mănînce bucatele în liniște.

Am intrat la director. Un birou plin, în care se discuta aprins. Înalt, albit, cu ochelari și vorbind agitat, inginerul Tudor. De ce n-au scos toată apa de la orizontul cutare ? au venit arăturile ?, să monteze utilajul ! am întîlnit ieri dimineață un derbedeu care voia să intre fără mască ! Am întrebat și eu de Cernat. Care Cernat, a sărit directorul aproape enervat de încă un subiect. Nicolae, unul de pe lîngă Ploiești. Inginerul Tudor s-a lăsat pe spatele scaunului și a zis, voi vă mai aduceți aminte de Cernat, brigadierul ? Ceilalți zîmbesc și exclamă fericit ca să confirme o amintire plăcută. A fost unul dintre cei mai buni oameni ai noștri. A lucrat aproape treizeci de ani în această mină. Cred că a scos vreo cîteva trenuri cu cărbune. Și le-am spus povestea.

Plecînd din București, am oprit o mașină de ocazie. De pe marginea șoselei ne-am aruncat cîțiva într-un autoturism de Prahova. Am întrebat cum se ajunge la Filipeștii de Pădure ? Un bărbat la cincizeci de ani, cu șapcă, ținîndu-și în brațe o servietă burdușită s-a întors spre mine și mi-a explicat drumul cel mai simplu. Și ce vrei să faci acolo, te angajezi, m-a întrebat el. Nu știu pentru ce am spus da. M-a măsurat preț de cîteva minute, poate chiar pînă la Săftica. Nu era nici încîntat nici dezamăgit. Dragul meu, știi ce-i aia o mină ? Am spus nu. Eu am lucrat la Filipești

Cea mai veche mină a Filipeștilor

și după treizeci de ani aș putea să-ți spun că nu-i o joacă. Bănuiesc, am spus. E o muncă grea, tare grea. Te scoli cu noaptea în cap, faci drumul pînă acolo, îți mănînci porția, fugi la vestiar, te schimbi, îți iei merindea, te duci la lămpărie, îți lași marca și-ți iei masca și lampa și te pui pe drum, cu trenul, pînă în abataj. Și acolo nu te duci la odihnă. Pui mîna pe unelte, pe lopată, pe perforator și-i dai zor. Și după patru ore te așezi la masă. Știi ce gust au bucatele, cînd le meriți. Nici de cărbune, nici de parfum. Ai impresia nu știu cum să-ți explic că simți doar pîinea. Atunci îți guști viața. Ești întreg, nu te dă nimeni la o parte și nu te deranjează întunericul. Oricine ți-ar zice ceva l-ai simți mai slab și mai fără putere. Și te simți cineva și cînd ieși afară și spui de unde vii se uită la tine cu respect.

Uite, ți-aș lăsa adresa mea ți-aș fi recunoscător dacă mi-ai trimite o carte poștală cu cîteva rînduri. Să aflu și eu cum o duc și ce mai fac.

Le-am povestit discuția purtată cu pensionarul autostopist. Fusese la București să-și cumpere stopuri și becuri pentru autoturismul lui vechi de aproape 15 ani, o marcă veche și depășită la care ținea ca la ochii din cap. Un neisprăvit îl tamponase din spate și îi șifonase automobilul, dar țăranul-miner în loc să se revolte îl mustrase și-i spusese că s-o descurca. Acum trebuie să mi-o repar și să merg la sapă la porumb, a zis el. Directorul și cei doi ingineri șefi ascultau cu mînar trebui mai multe cărți poștale. La lămpărie, tot maistrul Constantin Hăbudeanu. După accidentul din timpul navetei, omul a ieșit din subteran și a trecut la măști și lămpi pentru a-și obloji picioarele. Durerile nu l-au lăsat și a tot umblat pe la doctori. A suportat douăsprezece operații și în aceste zile o îndura pe a treisprezecea. Îi ține locul Iancu Moiceanu, electricianul, cel care a jucat și fotbal la Minerul.

În punctele cele mai fierbinți mina stă pe umerii bărbaților. Și acolo, întîi intră Orbai și Fătu, doi mineri vechi, șefii a două echipe de înaintare. El taie drumul spre cărbune. La un moment dat era nevoie de o galerie de 112 metri prin pămînt. Dintr-o parte a pornit brigada lui Ion Orbai, de cealaltă oamenii lui Nicolae Fătu. În zece zile, au mers 112 metri pe sub pămînt și s-au întîlnit. Orbai are 27 de ani de minerit, deși n-a împlinit decît 45 și a venit la Filipești adus de doi cumnați încă de la vîrsta de 17 ani, cînd nu avea acces în subterană. Și-a făcut o brigadă, cu Bucuroiu, Stanciu și Cizmaru și a devenit unul din specialiștii în săpături de înaintare, mereu de la egal la egal sau la un pas de oamenii conduși de Fătu, socotiți cei mai buni ai minei. Și pe galeriile săpate de brigăzile de înaintare, vin tăietorii de cărbune, minerii care lucrează chiar la granița între cunoscut și necunoscut, cei care urmează stratul de cărbune în drumurile sale ciudate rămase după zvîrcolirile nașterii geologice. Între cei care lucrează Verești că îi așteaptă la mină. Și au tot venit. Între cei 45 de oameni cîți alcătuiesc brigada lui Banu mulți sînt frați sau veri, cumnați sau tată și fiu și foarte mulți consăteni din zona Sucevei. Fiu de miner, Banu a știut cum să-i aleagă și cum să-și alcătuiască o trupă. În jurul celor bătrîni i-a strîns pe începători. Și de ani de zile stă pe primul loc la numărul vagoanelor de cărbune scoase într-o zi. Anii au trecut și cei bătrîni se pregătesc și ei de retragere. Tot în această toamnă Petre Stancu și Lofian Moroșanu vor ieși la pensie. Începe să se simtă ce înseamnă să dai trenurilor 13 000 de tone încărcătură într-o singură lună. Tot pe aproape, la cărbunele măsurat în tone și trenuri, se află și cei din brigada lui Ioan Milu, fost coleg cu Cernat la stația de salvare. Și dintre ai săi s-au pensionat Vasile Anca și Nicolae Nițescu. Cine se pensionează de la mină poate spune că a cîștigat un război pe care l-a purtat în subteran cel puțin trei decenii. E cea mai elocventă dovadă de bărbăție. Cei slabi la caracter sau la trup nu apucă solemnitatea despărțirii de această profesie. Pleacă singuri sau sînt chemați și li se înmînează hîrtia de lichidare. Doi din copiii lui Milu lucrează tot în mină. Unul în subteran, celălalt într-un atelier. Maria Milu, nevasta brigadierului, lucrează tot la mină. Patru oameni dintr-o casă pleacă zilnic la marea bătălie a cărbunelui, iar după-amiaza redevin țărani la Filipești, unde au vacă, oi, capre, păsări și porumbei. Și Milu

Modernizarea, o garanție pentru mai mult cărbune

drie povestea fostului miner din Tătărani. Ce-ar fi să-i scriem sau să mergem să-i facem o vizită? Și ce să-i scrieți, am întrebat eu. S-au privit mirați. Chiar, ce să-i scrie? O să-i scriu eu. Mă ajutați să aflu cîte ceva despre mină și despre foștii săi camarazi și trimit cîteva rînduri. Dar ce-i spun? Că de cînd s-a pensionat, cărbunele din stratele superioare, cel în care a tăiat atîția ani e pe terminate? Cu tehnologii moderne, ortacii săi au coborît la alte orizonturi, mult mai adînci, unde, sub pînza de apă freatică se scoate același lignit de mare putere calorică. Dar cu eforturi îndoite. Nu mai e ca în anii optzeci și cinci cînd mina era cap de listă pe țară la extracții și la decorații. E chiar mai greu. Dar se lucrează la alte sectoare. Cele vechi sînt în epuizare. Cele noi, cîmpurile subterane în care se va săpa se numesc Măgureni-Tufeni și Cervenia Iedera. Locul său de muncă va rămîne undeva în pămînt, ca un tunel al memoriei. Că modernizarea în subteran continuă și utilajele demontate continuă să sosească spre a fi duse în pămînt. Cît îi privește pe foștii săi ortaci, la desprinderea cărbunelui din încremenirea sa milenară se află un bărbat așezat, negricios, cu voce dulce, de moldovean. I se spune „la bani mulți". Cei care alcătuiesc și acum brigada lui Gheorghe Banu sînt porecliți „la bani mulți". Cu Banu se muncește nu se stă de vorbă. Știi cînd vii, nu cînd pleci. Programul e program numai pentru zilele obișnuite. Cînd se întîmplă ceva, Banu se uită la ceas, spune că-i vremea de plecat acasă, să nu ne pierdem timpul, iar tu și tu și tu rămîneți să vedem care-i situația. Se lucrează într-un ritm greu de imaginat. Cei care pleacă au o nelămurire. Pe ei de ce nu i-a reținut? E în mină și mai ales în această brigadă o bătălie pentru tone, pentru valoarea postului. Cînd cei de „la bani mulți" depășesc de 300 de lei beneficiul unei zile, atunci vagoanele se umplu mai repede, combina de forat în subteran se încălzește ca o mașină de cafea, iar ei socotesc că și-au făcut datoria. Gheorghe Banu are experiența Văii Jiului. Dar a venit la Filipeștii de Pădure în căutarea unui loc care să semene cu cel de acasă din Suceava. Și a început să le trimită scrisori alor săi din spune, nu e casă de miner fără gospodărie, fără un trandafir și fără mușcate în fereastră. Dacă l-aș vedea pe Cernat l-aș întreba ce flori crește de cînd a ieșit la pensie! Noi ne întîlneam la stația de salvare și mai stăteam de povești. Acum a venit vremea să avem ce ne aminti, să ne bucurăm de ce-am făcut și să vedem de casă și copii! Într-un fel îl invidiez pe Cernat că are liniște și în altul îl compătimesc că este atît de departe de noi. Parcă ți se rupe sufletul cînd nu știi ce fac oamenii lîngă care ai trăit o viață. Dar dacă stau să mă gîndesc, ce e nou pe aici? Noi facem același lucru ca și cei de la început, de acum patruzeci de ani. Scoatem cărbune!

Care sînt noutățile de scris într-o carte poștală pentru un pensionar care nu mai știe mare lucru despre ortacii săi? Pînă la urmă veștile nu sînt prea multe. S-a mai schimbat lumea, au mai apărut utilaje și aparate, dar noutatea cea veche într-o mină atît de celebră ca Filipeștii de Pădure este aceeași. Oamenii scot cărbune.

C. NISTORESCU ■

Ambițiile constructorilor de nave

În ziua cînd am fost oaspete al ÎNTREPRINDERII MECANO-NAVALE CONSTANȚA, de la una din danele marelui port maritim se desprindea, pentru a pleca în prima sa cursă de exploatare comercială — ce avea să o ducă în îndepărtatul port brazilian Tubarao, mineralierul „Comănești" — nava „amiral" a flotei noastre maritime care, după trecerea cu succes a probelor de mare în largul Mării Negre, primea acum și certificatul de navigație pe oceanul planetar. 12 mai, 1989, să reținem această dată pentru că, neîndoielnic, ea va reprezenta un moment de referință în istoria construcțiilor navale din țara noastră.

Nimic mai legitim deci, decît a-l întreba pe maistrul Gheorghe Georgescu, secretarul comitetului de partid, cu ce sînt prezenți colegii săi de muncă, cei 2 180 de angajați ai Întreprinderii mecano-navale din Constanța, pe această cea mai mare navă a flotei cu tricolorul la catarg.

— Desigur, „Comănești" reprezintă mai înainte de toate, o prestigioasă realizare a celor ce muncesc la Întreprinderea de construcții navale Constanța, dar putem spune într-adevăr că și noi am contribuit, alături de multe, foarte multe ale unități ale industriei constructoare de mașini, electrotehnice și electronice la plămădirea acestei nave, pe care se poate scrie aproape 100 la sută „made in Romania".

Pot menționa, așa, din memorie, că la noi au fost produse pentru „Comănești": agregatul de amorsare pompe balast cu debit de 2×600 m.c./h, caldarinele cu combustibil și recuperator, armăturile pentru uriașul lanț de ancoră, pompele centrifugale de apă dulce și sărată, schimbătoare de căldură, incineratorul naval, agregatul de stins incendii de tip Mopsin și altele.

Sînt dator să precizez că producem asemenea instalații și utilaje pentru toate șantierele navale din țară, deci ele se regăsesc și pe alte nave cu însemnele „NAVROM".

— Cînd am întrebat de dv. la intrare, ni s-a răspuns cu o altă întrebare: „care Georgescu? Sînt doi, unul este șeful secției sculărie, celălalt, „juniorul" este sculer-matriță".

— Da, este vorba de fiul meu, dar să știți că tradiția muncii în familie, a fiilor și fiicelor care-și urmează părinții pe poarta fabricii, atunci cînd au ajuns la vîrsta muncii, este la noi aproape ceva normal, obișnuit. La fel vi se va răspunde și cînd veți întreba de Gheorghe Vătafu, care și-a adus în întreprindere pe cele două fete, de Dumitru Tiberiu, Gheorghe Gheorghe, Ion Pavia, Neagu Eremia, Dumitru Curelea, Apostol Vasii, Paul Grigorenco, de soții Bocai, Ion și Tinca — ambii muncitori de mare nădejde ai întreprinderii noastre. Și lista nu se oprește aici...

Față de 1960 cînd am venit aici, unitatea s-a schimbat radical, parcurgînd drumul de la un atelier meșteșugăresc, la o uzină complexă, dotată cu utilaje și instalații de înaltă productivitate; tot ceea ce vedeți este creat după 1972, în întregul său întreprinderea reprezentînd o grăitoare expresie a politicii înțelepte de industrializare a partidului nostru, a concepției vizionare geniale a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu de creare a unor puternici pivoți industriali în fiecare localitate a patriei. Amplasată pe platforma industrială modernă a Constanței, Întreprinderea noastră este astăzi înconjurată de numeroase alte unități producătoare de bunuri materiale, industriale și de consum care, laolaltă, dau dimensiunea certei puteri economice a unui județ ce reprezenta în trecutul nu prea îndepărtat o „pată albă" pe harta economică — industrială a patriei.

— Reprezentați o întreprindere relativ nouă și cu toate acestea constat că, introducerea noului, modernizarea fluxurilor tehnologice constituie o preocupare de căpătîi. Îmi spuneați mai devreme că recent, plenara comitetului de partid pe întreprindere a abordat chiar această temă stringentă...

— Nici nu se poate altfel, pentru că riști „să rămîi de căruță!" Ne învață secretarul general al partidului și ne reamintește mereu că, racordarea la tot ceea ce este nou, aplicarea cu consecvență a cuceririlor științei și tehnicii contemporane constituie criteriul esențial al progresului, al rentabilizării continue, al raportării la eficiență. Pot afirma că la I.M.N. s-a creat în această direcție o puternică emulație susținută de toți cei 760 de comuniști din organizațiile de partid.

În primele rînduri ale promovării noului se numără tineri specialiști cum sînt inginerii: Paul Sesovici, Ion Dumitrache — ambii șefi de secție, Gheorghe Coșereanu, Mihai Schiler și alții. Poate că nu ar fi de prisos să amintesc aici că președintele comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor, ing. Liviu Bota, este și el din întreprinderea noastră. Pentru a vorbi la concret menționez că, în acest an ne-am propus o serie întreagă de măsuri de modernizare ce prevăd, în esență, creșterea productivității muncii cu 880 lei pe fiecare om al muncii, prelucrarea automată a unor date pe calculatorul electronic, extinderea automatizării în sudură, reducerea consumurilor de materii prime și energie. Transpunem în viață tot în cursul acestui an — de pe acum el este în mare parte realizat — și un ambițios program de asimilări pentru: caldarine, agregate de amorsare, flotoare, pompe centrifugale, etc.

Dar noutatea anului productiv 1989, pe care vă rog s-o notați, este alta: colectivul întreprinderii noastre a decis să răspundă și să se implice ferm în eforturile șantierelor navale din țară pentru repararea diverselor nave fluviale și maritime, astfel încît, mai mult de 10 la sută din producția globală totală a anului o vor reprezenta piesele de schimb, subansamblele și instalațiile necesare acestor operații menite să determine scurtarea timpului de staționare la cheu a navelor respective. De asemenea, ne-am angajat să realizăm pentru Centrala nucleară-electrică de la Cernavodă o conductă specială ce încorporează 650 tone metal și care presupune o execuție complexă.

Sînt, iată, cîteva repere ale răspunsului nostru comunist, revoluționar, muncitoresc la imperativele curente ale economiei naționale.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

Vreme bună, culturi frumoase, oameni harnici pe cîmp

Fotografie de ELENA GHERA

Sesiunea de vară a ţăranilor

Ce fac ţăranii între două campanii ? Evident, pregătesc viitoarea campanie ! Între campania de primăvară şi cea din vară, între un aprilie febril al aşteptării ploilor şi un iunie torid, înfierbîntat de dogoarea grîului, există preafrumoasa lună mai, luna cireşelor şi luna vînturilor line, a celor mai frumoase promisiuni. Pulsul muncilor de primăvară cunoaşte în această lună o aşezare, o temeinicie : sămînţa din pămînt a încolţit, pămîntul şi-a făcut datoria şi a răspuns, de-aici încolo aproape totul depinde numai de om.

Pe cele 3 112 ha suprafaţă arabilă a C.A.P.-ului Joiţa s-a terminat praşila la majoritatea culturilor, atît cea mecanică cît şi cea manuală. După o doză de îngrăşămînt aplicată odată cu semănatul, praşila este tocmai un prilej bun cînd pămîntul scormonit mai poate asimila o porţie de îngrăşămînt, astfel încît prin minime treceri mecanice peste ogoare să se trateze culturile cu maximum de operaţii şi eficacitate. Se poate cîştiga astfel la producţie făcîndu-se economie de forţă de muncă, de combustibil şi timp. Sintetizînd operaţiile, combinîndu-le, raţionalizîndu-le, acolo unde inteligenţa pune umărul, dă şi pămîntul rod din plin.

La cartofi s-a prăşit de două ori manual. Lanurile de cartofi ale C.A.P. Joiţa sînt înalte şi viguroase, de un verde întunecat care aşteaptă deschiderea florilor albe, sub supravegherea oamenilor : gîndacul de Colorado n-a apărut încă, dar oamenii sînt pregătiţi să-l trateze astfel încît tuberculii acestor lanuri să întîmpine lumina începutului verii cu sănătatea lor culeasă din adînc, în întuneric. Se lucrează la porumb, mecanic şi manual. Pe tarlalele „Ciovrica stîngă" şi „dreaptă", la „12 fraţi", la „Găman" duduie nouă cultivatoare şi 950 de braţe de muncă în puterea şi hărnicia cărora stă întreaga recoltă viitoare. Pe cele patru ferme ale C.A.P.-ului, în Joiţa, Cosoba, Bicu şi Săbăreni oamenii sprijină pe spatele lor lumina, aplecaţi cum i-am văzut asupra pămîntului, cu sapa în mîini, înaintînd cu migală de-a lungul şirurilor nesfîrşite, părînd ca şi aceste rînduri curate de porumb, de floarea-soarelui, de sfeclă să se desprindă din propriul lor trup, înaintînd spre orizont, ca nişte fire de pălanjen harnic care se grăbeşte, inventîndu-şi înainte drumul. Cîmpurile largi şi întinse ca nişte table uriaşe de masă, presărate cu oameni muncitori, de-a lungul şi de-a latul lor, în lumina limpede a zilei, dau un sentiment de statornicie, de rost adînc al unui sens care a găsit întotdeauna omul aplecat deasupra pămîntului, pe unealta sa, într-o istorie care — atunci cînd a fost paşnică —, s-a numit cu siguranţă agricultură.

Specificul acestei luni, pe lîngă muncile de întreţinere şi recoltare a primelor furaje, îi dau inclusiv pregătirile pentru campania tot mai apropiată a recoltării păioaselor. Anul acesta, campania de vară va începe mai devreme cu două săptămîni, dacă timpul se menţine în continuare frumos : verdele grîului îşi apleacă deja în holde cumpăna spre galben, vîrful spicelor începe să dobîndească acea aromă aurie, bună prevestitoare de cuptorul marilor călduri din care iese pîinea. Încă de pe acum se dă „alarma" în secţiile de mecanizare. La nivelul CUASC-ului Bolintin, tînărul său organizator, Constantin Corbu are pretenţii ceva mai ridicate de la mecanizare : nu se va mulţumi cu o recepţie formală ci va constitui la nivelul CUASC-ului o comisie cuprinzînd principalele cadre de conducere de specialitate şi vor trece mecanismele prin „proba boabelor". „Adică nu ne mai mulţumim să ne spună c-a reparat-o, precizează Constantin Corbu, să vedem dacă merge şi cum merge ! Abia punînd maşina la treabă, începe să-şi arate... calităţile. Problema cea mare e a recuperării oricăror pierderi posibile. Cum se face de obicei ? Intrăm la orz, vedem ce hibe au combinele şi le reparăm din mers să fim cu ele ţais la grîu. Nu mai ţine ! Noi vrem să mergem şi la orz ca la grîu. Nu putem pierde nimic. Absolut nimic, înţelegeţi ?".

Noi înţelegem. Treaba e să înţeleagă şi cei care repară mecanismele astfel încît să se intre în campania păioaselor cu „ceasornice" care nu iartă să se risipească secunda utilă în hambarul ţării a fiecărui bob !

Concomitent cu probele prin care sînt trecute maşinile, se instruiesc în această perioadă şi oamenii, ca nişte maşinării mai complicate care manevrează maşinile, astfel încît să intre în fluxul specific al campaniei de vară pregătiţi, atît din punct de vedere tehnologic cît şi psihic. Atelierele de reparaţii trebuie şi ele să funcţioneze ca şi camerele de gardă ale spitalelor de urgenţă, gata să intervină la orice apel, să nu stagneze din cauza lor ritmicitatea muncilor de campanie, recoltatul, aratul, semănatul culturilor duble.

Aceeaşi stare bună de alertă trebuie să cuprindă funcţionarea utilajelor de eliberare a pămîntului în urma recoltatului păioaselor, presa de baloţi MAC şi agregatele PAC ce transportă grămezile de baloţi lăsate pe cîmp. În condiţiile campaniei există tot interesul să se grăbească eliberatul pentru asigurarea succesului la culturile duble. Întreaga suprafaţă de orz, de exemplu, se va semăna cu cultură dublă de porumb pentru boabe, porumb siloz şi legume. E un ciclu de munci şi operaţii care se intercondiţionează şi care abia luate în buna lor ordine funcţională dau vectorul unic al succesului de ansamblu.

Aşa cum orice examen este precedat de o sesiune de pregătire care îi condiţionează hotărîtor eficacitatea, luna mai este în agricultură sesiunea de pregătire a campaniei de vară.

ION ZUBAŞCU

Să îngrijeşti animalul, nu cireada

Printre unităţile agricole din judeţul Alba, **Cooperativa Agricolă de Producţie Vinţu de Jos** se bucură de un bun renume, îndeosebi pentru sectorul său vegetal unde an de an se obţin producţii constant bune. De fapt, drept ar fi să spunem mai degrabă foarte bune, de vreme ce anul trecut, la grîu de pildă, s-au realizat 8 018 kg grîu la hectar. În aceste condiţii este firească întrebarea : cum merge într-o asemenea unitate sectorul zootehnic ?

Tînărul şef de fermă Nicolae Pienaru, om al comunei, şcolit la Cluj-Napoca şi întors apoi printre ai lui să facă dovada că n-a învăţat degeaba, îmi răspunde fără ezitare : „Sectorul zootehnic este placa turnantă a oricărei unităţi agricole. De aici se vede cum se munceşte în întreaga unitate. Practic, dacă ai un sector vegetal bun, nu poţi să obţii rezultate mediocre în zootehnie. Desigur, cu condiţia să fii în stare să valorifici resursele de care dispui". Nu ştiam dacă a rostit asemenea afirmaţii spre lauda lui, sau a soţiei sale, Angela, care este inginerul-şef al cooperativei. Ceva mai tîrziu mi-a mărturisit că, înaintea lui, meritele sînt ale Angelei şi, cu mult înaintea lor, sînt ale cooperatorilor. „Am 27 de oameni în ferma zootehnică şi fiecare îngrijeşte cam 100 de bovine pe an. Majoritatea dintre aceşti oameni lucrează de 25 de ani aici, deşi în Alba Iulia, la numai 11 km distanţă, s-a dezvoltat în această perioadă o puternică industrie. Iar dacă au rămas, înseamnă nu numai că şi-au păstrat neatinsă dragostea de meserie, ci şi că realizează aici venituri corespunzătoare. Mai mult ca la orice ţin la aceşti oameni în care am deplină încredere că-şi fac conştiincios datoria. Dacă aş lipsi chiar şi două săptămîni, fiecare ştie ce are de făcut şi n-aş avea nici o temere că la întoarcere aş găsi lucrurile altfel decît le-am lăsat". Majoritatea sînt femei, trecute de prima tinereţe. Le-am văzut în postură de adevăraţi cow-boys strunind cu biciul nărăvaşele animale care, obişnuite cu boxele lor, refuzau cu încăpăţînare să-şi mute sălaşul. Întîmplarea a făcut ca în zilele precedente să se livreze un nou lot finisat la export, iar acum avea loc transferul tuturor animalelor, din aproape în aproape, spre grajdurile de finisare. Operaţia are loc de cîteva ori pe an şi este cea mai complicată şi, totodată, printre cele mai importante din întregul proces de îngrăşare a cărui durată este de circa 600 de zile, pînă cînd animalele ating greutatea de tăiere de minimum 400 kg. „La urma urmei, de ce trebuie să le mutaţi dintr-un grajd în altul ?" l-am întrebat pe inginerul Pienaru. În loc de răspuns, m-a condus la primul grajd. Aici se aflau, în boxe, primii intraţi în ciclul de îngrăşare : viţei achiziţionaţi de la cooperativele agricole. Teoretic, fiecare ar fi trebuit să aibă minimum 100 kg, dar practic... „Nu puteam refuza cumpărarea lor chiar şi sub această greutate limită. Ştim că multe unităţi au probleme şi pînă la urmă toate animalele trebuie valorificate". Aşa se face că, încă din start, competiţia spre atingerea celor 400 kg porneşte inegală.

— Vedeţi, genetica spune că genotipul este fenotipul plus condiţiile de mediu. Viţeii vin la îngrăşare cu fenotip diferit, din condiţii de mediu diferite. Sarcina noastră este să le asigurăm aici condiţii de mediu, în primul rînd de hrană, cît mai bune, dar diferenţiate în permanenţă, în funcţie de starea fiziologică în care se află la un moment dat animalul. Căci a da hrană multă unui animal cu fenotip slab sau cu stare fiziologică proastă, înseamnă risipă. De aceea, la intervale de timp trebuie mereu să lotizăm animalele, mutîndu-le în grajduri corespunzătoare ca amenajare interioară, iar în cadrul aceluiaşi grajd grupîndu-le în boxe diferite, care să permită hrănirea diferenţiată.

— Şi care ar fi criteriile ?

— În primul rînd greutatea.

Şugag, o comună cu rezonanţă istorică din judeţul Alba trăind ere înnoirilor arhitectonice

Fotografie de VICTOR RADULESCU

vîrsta și sănătatea. Veți vedea la clasele mari „repetenți" cărora le-au crescut bine coarnele, semn că au depășit cu un an-doi vîrsta generației lor. Din păcate, acești repetenți sînt definitiv pierduți în competiția pentru 400 kg și trebuie tratați ca atare. Apoi, un alt criteriu, ar fi cel al afinității.

— Cum adică ?

— Animalele au un puternic instinct de proprietate. Dacă bagi un animal într-o boxă și apoi îi bagi pe un altul, primul îl bate pe al doilea, chiar dacă el este mai mic și ultimul mai mare. Acesta nici măcar nu reacționează, se izolează și nu mănîncă.

— Și, totuși, pînă la urmă, cea mai importantă este furajarea.

— Cu atît mai mult în condițiile în care trebuie s-o realizezi fără concentrate. Ea naște o serie de dificultăți în obținerea unui spor zilnic de greutate ridicat. De aceea am fost foarte surprins cînd, participînd în urmă cu doi ani la o sesiune de comunicări științifice pe probleme de zootehnie, nu am putut asculta nici măcar o singură lucrare care să abordeze furajarea în aceste condiții.

— Cum se rezolvă totuși ea la Vințu de Jos ?

— Cu oarecare știință, atît cît avem, și cu ceva mai mult efort organizatoric și de inițiativă și cu resursele pe care le producem ca efect al acestui efort.

— Vreți să fiți mai concret?

— Ca în orice unitate, baza furajeră este silozul. Problema este să îmbunătățim acest siloz. De pildă, știința spune că specificul bovinei este să transforme azotul în proteine. Tehnologia oferă o soluție : fabricarea de uree retardată (uroprot) și amestecarea ei în siloz. În acest fel, hrana fiecărui animal se îmbogățește cu 100 grame proteină digestibilă pe zi. Cei mai mulți nu folosesc însă acest procedeu din teamă, căci aplicarea sa cere multă atenție și pricepere. Altfel pot avea loc îmbolnăviri sau chiar mortalități la animale. Eu am în unitate un om, pe Drăgan Ilie, care întruneste aceste două calități, fiind un adevărat specialist în prepararea uroprotului și a furajelor cu uroprot. Sîntem singurii în județ care avem o instalație de producere a uroprotului.

— Din ce preparați uroprotul ?

— La baza preparării sale stă corindonul, o plantă medicinală. După ce Plafarul extrage substanțele care îl interesează, noi folosim deșeurile care au un conținut mare de grăsimi. Cultivăm în unitate circa 100 ha cu corindon, pe care-l valorificăm astfel de două ori.

— Cu ce altceva mai îmbogățiți silozul ?

— Cu lactosil, un produs realizat pe baza unei tehnologii puse la punct de specialiștii de la Balotești.

— Pînă la urmă, valoarea oricărei inițiative se măsoară prin efecte. Care sînt acestea la îngrășătoria de bovine din Vințu de Jos ?

— Mai întîi faptul că reușim să obținem un spor zilnic mediu de 500 grame pe animal, ceea ce zic că nu e puțin în condițiile furajării fără concentrate. Apoi faptul că pe primele 4 luni ale acestui an am livrat 122 tone de carne, față de un plan anual de 256 tone. În fine, și poate cel mai important — faptul că sîntem o unitate rentabilă. N-am avut niciodată datorii. Am mers dintotdeauna pe autofinanțare. Ne-am ferit să luăm credite, chiar dacă am dorit poate să facem sectorul zootehnic mai arătos pe dinafară. Dar, zic eu, " important este ce-i înăuntru !

VIRGIL SIMION ■

Păsunea a așternut covor de clorofilă la prispa munților. Firul de iarbă s-a înălțat voinic îmbrățișînd răsuflarea animalelor, aplecată asupra lui parcă de cînd lumea. La poalele Postăvarului, pe sute de hectare, crește un gazon mătăsos care poate stîrni invidia oricărui stadion cu firmă de pe glob. Laboratorul verde al Institutului de Cercetare și Producție pentru Cultura Pajiștilor Brașov. Din loc în loc, pete alb-cărămizii alunecă pe mocheta vegetală. Vaci din rasa Bălțată Românească. Sînt un fel de teste vii ale calității păsunii. Ugerele, atingînd aproape creștetul ierbii încît le-ar fi necesare sutiene, rotunjite de lapte mai să umplă o canistră, arată că plantele furajere sînt de nota zece. Un peisaj la concurență cu plantele turistice ale Elveției. Directorul unei firme din Anglia, venit în acea dimineață în institutul brașovean să se documenteze asupra soiurilor noi de graminee și leguminoase atît de eficient convertite în lapte și carne, a rostit pe nerăsuflate : wonderful. Cînd a plecat, știa să pronunțe în română Țara Bîrsei și Tîmpa.

Un vînt călduț de mai răsfoiește firele de iarbă. Și amintirile directorului Vasile Cardașol. De fel dintr-un sat din preajma Ploieștiului, unde plutește mai mult miros de octani, a fost firesc să-și îndrepte pașii de adolescent spre Rafinăria Brazi. Reparator de aparate de măsură în schimbul unu, seralist la liceu în schimbul doi. Mînca electrotehnica pe pîine. Într-o seară, după o teză la Biologie scrisă ca la carte, un coleg îi zice : „Ce-ar fi să dăm la Agronomie ?". Într-o doară, ca „hai la o bere". „În noaptea aceea am visat numai lunca Teleajenului, zilele copilăriei cu vitele la păscut și zbenguiala prin iarbă. Am început să port tot timpul cartea de Botanică la mine. Așa am intrat al treizecelea". Viața cu meandrele ei ! Deși lucrarea de diplomă răscolise domeniul captivant al cartofului, cînd a citit pe lista cu repartiții numele institutului de pajiști, unicul din țară, nu a mai stat o clipă pe gînduri. Peste cîteva zile, proaspătul stagiar se urca în trenul spre Brașov. „Am înțeles de la regretatul profesor Gh. Anghel că știința pajiștilor reprezintă una dintre cele mai pretențioase ramuri ale agriculturii. Păsunea, cultura cea mai răspîndită, confruntată cu diferite condiții pedoclimatice, este un mozaic de specii vechi de milenii. Trebuiau îmbunătățite genetic, valorificate superior. Semințele mici, dificil de cultivat uniform, îți oferă un teren fertil pentru cercetare". Teza lui de doctorat aduce interpretări noi asupra relației dintre iarbă și umiditatea solului, abordează ecologia păsunii. Pleacă la o specializare în Elveția, țara cu cele mai renumite pajiști alpine. Acolo se gîndește tot timpul cum să facă mai mănoasă iarba verde, verde de acasă. La întoarcere, împreună cu Mircea Proca, Iosif Razec, Ion Breazu, Ion Speianu, Ion Hermeneanu și alți specialiști tineri din institut face cercetări fructuoase privind ameliorarea semințelor și producerea de verigi superioare de graminee și leguminoase perene.

De aici începe industria laptelui

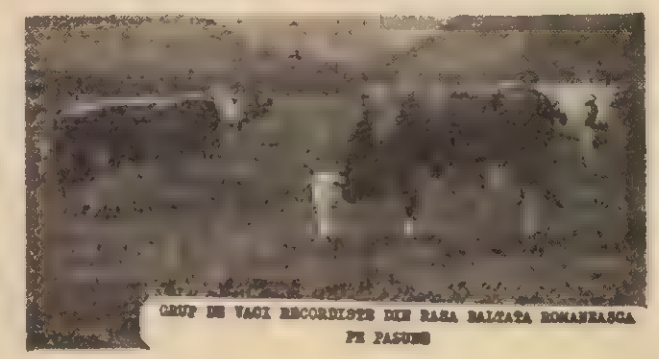

GRUP DE VACI RECORDISTE DIN RASA BĂLȚATĂ ROMÂNEASCĂ PE PĂSUNE

Se pun la punct tehnologii îmbunătățite de cultivare și folosire rațională a pajiștilor, de mecanizare a lucrărilor. Acum 15 ani, în institut au fost aduse cîteva zeci de vaci Siementhal. Acum, aici, s-a creat o linie de Bălțată Românească, avînd ca tată taurul Senator, născut pe aceste meleaguri. Cele 120 de vaci din totalul de 250 tineret taurin depășesc acum calitățile exemplarelor inițiale din import, avînd un potențial genetic de 6 000 litri de lapte. „Un agronom se respectă numai dacă creează și un sector zootehnic de performanță, spune. Ameliorarea plantelor furajere reprezintă factorul determinant al producțiilor ridicate de lapte, carne, lînă. După acestea se judecă pînă la urmă munca noastră, căci finul nu este un produs finit".

De nouă ani este director. Pe ușă i se poate citi programul : între 7 și 15 — cercetare, de la 15 la 16, activitate de conducere. Orele suplimentare pînă la asfințitul soarelui nu sînt afișate. Cea mai mare bucurie a lui Vasile Cardașol ? „Cînd foștii mei profesori români și cei elvețieni din perioada de specializare au venit la Brașov și au văzut pajiștile noastre și vacile coloși de 750 kg, natalitate 85% și producție de peste 5 000 de litri de lapte ne-au bătut cu admirație pe umăr. Am alergat într-o zi o mie de kilometri cu Aro căci nu se mai săturau să viziteze pășunile institutului".

Ne afundăm pașii pînă la glezne în iarba deasă, cu înălțime uniformă ca după o tunsoare plastică. Parcă nace : reducerea la jumătate a aciditățil prin doze de praf de var și agrocalcar, fertilizarea cu 20—40 t/ha îngrășăminte organice, două discuiri perpendiculare, urmate de arătură la 18—22 cm, nivelare și tăvălugire, explică V. Cardașol. Un întreg ritual științific. Toată lumea crede că păsunea, veche de cînd lumea, crește oricum, doar în grija naturii. Se înșală ! Valorificarea ei superioară se poate face numai pe baze științifice, aplicîndu-i o toaletă specifică, nuanțată. Pentru păsunile naturale, întinse pe 4 milioane de hectare, s-au stabilit formule de fertilizare cu diferite rapoarte de îngrășăminte pe bază de azot, fosfor, potasiu. S-au înmulțit astfel speciile valoroase, obținîndu-se peste 30 tone de masă verde la hectar".

Migălind la modelarea ereditățil, specialiștii brașoveni au creat 25 de soiuri noi de plante furajere de mare productivitate, rezistente la boli, dăunători, ger, cu perenitate crescută, de 7—10 ani, unele tardive, altele precoce, ca animalele să aibă la dispoziție cît mai mult timp iarbă crudă. Pe pajiște, nimic nu se mai desfășoară la întîmplare. Păsunatul arhaic s-a înlocuit cu unul științific, supus rigorii cifrelor. Se știe exact cînd se intră cu tăișul coasei, cînd se „recoltează" cu rumegătoarele. „Începerea păsunatului la o înălțime a firului de iarbă de 15—20 cm înseamnă o conversie ridicată în carne, lapte, lînă. Dacă se întîrzie și animalele se hrănesc cu plante cu o statură mai mare de 20 cm, adică îmbătrînite, asimilarea e incompletă, sporul în greutate scade cu peste 100 kg carne la hectar și, în plus, se creează condiții favorabile înmulțirii speciilor nevaloroase".

În preajma grajdurilor, prin adevărate tunele de fîn, circulă șuvoaie de aer. Se montează captatoare solare pentru a stoarce căldura din perpendicularele fierbinți ale astrului zilei și a o folosi la uscarea finarelor. „S-a constatat că o astfel de uscare forțată conduce la un procent mai ridicat cu 2—4 de proteine în furaje, la un fîn mai consistent. Astfel se salvează 120 kg de proteină la un hectar, echivalentul a 1 200 kg porumb boabe. Prin această protejare a conținutului de proteină în procesul de preparare și conservare a furajelor se diminuează concurența om-animal în folosirea cerealelor".

Oameni care sădesc zilnic inimă și idei în iarba verde, verde de acasă.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cocoșul de Hurez

Devenit tradițional, Tîrgul ceramicii populare românești reunește la ediția din acest an, cea de-a XIX-a, creatori de pe tot cuprinsul țării, într-o manifestare de amploare, care depășește cu mult caracterul de tîrg, în accepțiunea sa tradițională. Expoziții, dezbateri pe tema „Utilitar și decorativ în ceramica populară", spectacole susținute de formații cultural-artistice din localitățile Slătioara, Vaideeni, Tomșani, Costești, Mateești, vizitarea Galeriei de artă populară din Horezu și multe alte momente care fac din **Cocoșul de Hurez** o manifestare de frunte a creatorilor populari. Deci între 2 și 4 iunie, la Horezu, în județul Vîlcea, un adevărat festival al ceramiștilor și creatorilor populari. Tîrgul ceramicii populare românești pe lîngă ampleie manifestări legate de existența acestui meșteșug ridicat la rangul de artă se constituie într-un prilej de achiziționare a unor piese de reală valoare artistică.

Chirurg fără bisturiu

Nu există mulțumire mai adevărată pentru un chirurg decît o operație executată cu virtuozitate prin care să „externeze" definitiv suferința din viața bolnavului. Doctorul Gabriel Ionescu, șeful clinicii de chirurgie pediatrică din Iași, este și el unul din împătimiții bisturiului. A pus la punct o serie de tehnici operatorii originale : modelarea într-un singur timp a unui nou esofag din peretele stomacului, cu extragerea esofagului lezat, reconstruirea prin secvențe inversate a vălului palatin, congenital incomplet. Totuși, după atîtea reușite în sala de operații, spune : „Mă bucur cînd descopăr o terapie neoperatorie pentru cazurile soluționate pînă acum doar chirurgical". Și a făcut tot posibilul să-și ofere astfel de satisfacții. Rezolvă ocluziile (invaginațiile) intestinale ale sugarilor în zece minute doar printr-o insuflare de aer, evitînd, astfel o intervenție chirurgicală masivă. Împreună cu doctor Cezar Daniil practică o metodă inedită în embolizarea splenică făcînd să circule un cateter prin artera femurală, aortă, artera splenică cu injectare de alcool absolut. Astfel, se renunță la scoaterea splinei cu rol atît de important în apărarea organismului împotriva infecțiilor. Cazurile de ruptură a ficatului sau splinei nu le mai tratează pe masa de operații, ci cu hemostatice, transfuzii, puncții pentru extragerea sîngelui din abdomen. Creează condițiile unei cicatrizări naturale, blînde. Copiii pleacă însănătoșiți din spital fără să-l fi văzut pe nenea chirurgul cu bisturiul în mînă.

C. FLORIN ■

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog treaz între cetățeni și autorități •

■ **Popa Iulia** din comuna Făurei, sat Micșunești, județul Neamț, solicită sprijin pentru reîncadrarea în muncă la C.A.P. Roman, în funcția de tehnician veterinar. Analizînd situația, conducerea **Direcției generale pentru agricultură Neamț** a repartizat-o pe petentă la C.A.P. Bozieni-Ruginoasa, comuna Dulcești, ca tehnician zootehnist, unitate limitrofă cu comuna unde locuiește petenta.

■ Trifan Aurel, cu domiciliul în Buzău și om al muncii la Complexul C.F.R. Buzău, e mulțumit de modul în care comisia socială a dat curs contestației sale, repartizîndu-i un alt apartament, prin redistribuire, de confort I, în blocul E, 7, ap. 2, din cartierul Broșteni. Răspunsul vine din partea **Consiliului popular al județului Buzău.**

■ **Ianeu Cornel din Galați, Micro 20, bl. 12, ap. 58,** a încercat să-și procure piesele uzate de la storcătorul de legume și fructe. S-a adresat direct întreprinderii producătoare, „23 August" Curtea de Argeș, fără să primească însă vreun răspuns. Vara bate la ușă, îi va aduce ea oare omului soluția așteptată de atîta vreme?

● **Ministerul de Interne — Miliția județului Iași :** Ciobanu Cătălin, la împlinirea vîrstei de 14 ani, a fost înregistrat, în evidențele populației, cu domiciliul în municipiul Tecuci, str. 6 Martie nr. 28, adresă unde locuia efectiv cu bunicii. Avînd în vedere faptul că părinții acestuia au domiciliul în municipiul Iași din anul 1950, cu raportul nr. 100 433 din 24.04.1989, s-a solicitat Inspectoratului General al Miliției — Direcția Evidența Populației — soluționarea favorabilă a cererii.

■ Plic-surpriză. „De la o unitate Plafar din Constanța am cumpărat un plic cu amestec de coada șoricelului și flori de mușețel, dar, desfăcîndu-l nu am văzut decît, sută la sută, coada șoricelului. Oare noțiunea de amestec presupune, într-o accepție mai nouă, o singură componentă? Furnizorul și „autorul" acestei surprize este Întreprinderea Plafar Brăila. **Șerban Marin din Constanța, bd. Tomis nr. 287, bl. T, 12, sc. C, ap. 89,** căuta de fapt mușețel și s-a bucurat că l-a găsit chiar și așa, în amestec. Dar, după cum ne-a scris, bucuria l-a fost de scurtă durată.

■ Coincidența face să primim la redacție, în același timp, și scrisoarea lui **Petre Crăciun din București, șos. București-Ploiești nr. 29 :** „Fiind un om suferind, beau foarte multe ceaiuri și siropuri din plante. Aici, în zonă s-a construit un mare complex agro-alimentar, Complexul Aviației, care, din păcate, nu are în dotare un magazin Plafar și nici unul care să desfacă produsele apicole. Întrucît în urma deschiderii acestui complex au mai rămas spații libere, cred că ele pot fi astfel amenajate încît să nu fie o problemă reprofilarea lor."

■ „În anul 1985 m-am mutat din comuna Dumbrăveni, județul Suceava, în localitatea Săcălaz din județul Timiș urmîndu-mi soțul care a venit să muncească la SMA Cărpiniș, ca mecanic agricol. Pînă în martie 1986, mi-am ridicat ajutorul acordat mamelor cu mulți copii din Dumbrăveni. Neprimindu-l citva timp, m-am dus la Suceava pentru a-mi transfera dosarul la Timișoara. Cu toate că am primit asigurări că mă pot întoarce liniștită acasă, nici pînă în ianuarie anul următor nu mi se efectuase transferul. Plec din nou la Suceava unde depun o altă cerere. Primesc același sfat : să aștept. Trec alte șapte luni fără a rezolva într-un fel dosarul. Și iarăși drum la Suceava ca să aflu că, de fapt, dosarul a fost expediat la Timișoara cu nr. 10861. Numai că toate deplasările mele la Timișoara s-au soldat cu un singur răspuns : nu a ajuns încă. Între timp, soțul meu s-a îmbolnăvit și a fost pensionat. Eu lucrez la C.A.P. în sectorul zootehnic și nu mai pot umbla pe drumuri, mai ales că acum și soțul este bolnav, iar din cei șapte copii pe care îi avem cinci merg la școală. A cui e vina că pe banii mei sînt purtată cu vorba? Se întreabă, pe bună dreptate, **Lanciu Rodica din Săcălaz, județul Timiș.**

■ „În jurul blocului 58 din aleea Bărbătești nr. 1, Sectorul 5, de trei ani, de cînd s-a terminat construcția noilor blocuri, tronează un munte de pămînt alcătuit din fel de fel de resturi începînd de la fiare, butoaie de tablă, pietre, stîlpi de beton întregi, planșee din beton etc., pînă la caroseria unei remorci pe care unii gospodari au reprofilat-o în depozit de lucruri fără trebuință". Credem că tot de-atunci tronează și „muntele" indiferenței și nepăsării celor sesizați. Cu toate că au elaborat și un termen-expres de zece zile, cînd anume începe acesta nimeni nu știe." Rîndurile semnatarei **Cealicu Marieta din București, aleea Bărbătești nr. 1, bl. 58, sc. 2, et. 4, ap. 35,** ca să fie cît mai convingătoare, au fost însoțite și de imagini sugestive.

■ **DPMOS — București :** Dosarul întocmit în vederea pensionării pentru munca depusă și limită de vîrstă, de către Sora Virgil din București, bd. I. B. Tito, nr. 57, bl. 11, 13, sc. C, et. 3, ap. 55, Sectorul 3, a fost supus verificărilor efectuate de oficiul de pensii Sectorul 3 și înregistrat cu nr. 4332, urmînd ca pensionarea să fie efectivă de la 1 iunie a.c.

■ Locuitorii comunei Vasilați din județul Călărași nu sînt la primul „semnal de alarmă" trasă pe linia C.F.R. Oltenița. Depeșele expediate n-au schimbat cu nimic „aspectul improvizat al peronului, terenurile bătătorite și gronile băltite care continuă să dăinuie, ca și iluminatul public demodat și improvizat. Am dori ca planurile de modernizare și rentabilizare a transportului să includă și stația noastră, noi fiind gata să contribuim chiar cu o mînă de ajutor în concretizarea lor." Semnează, în numele consătenilor săi, **Stoichiță Ilie.**

■ Primim din partea **UJCAP Galați,** un răspuns favorabil adresat petentei Gugiu Georgeta din comuna Oancea, județul Galați. Din verificările efectuate la C.A.P. Oancea reiese că petenta este membră a acestei cooperative, realizînd normele de muncă stabilite de adunarea generală de fiecare dată, cu excepția anului 1988, cînd, din motive de sănătate, nu reușește să și le îndeplinească. Avînd în vedere că nerealizarea acestora sînt motivate de cauze obiective, petiționara prezentînd acte medicale în acest sens, adunarea generală i-a aprobat lot în folosință în acest an, în suprafață de 15 ari.

■ **Consiliul popular al județului Bistrița-Năsăud** ne confirmă că cele sesizate de Macovei Vasile din comuna Șaru Dornei, satul Dănești, județul Suceava ,au fost verificate de organele Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor și parțial sînt întemeiate. În consecință s-a dispus recuperarea sumei încasate în plus și expediată petiționarului. Totodată, în baza prevederilor Legii nr. 7/1977 au fost aplicate amenzi contravenționale, în valoare totală de 2000 lei, celor de la Dacia — Service Bistrița, care s-au făcut răspunzători de slaba calitate a reparațiilor efectuate.

■ **Benuci Anastase din București** supune atenției noastre dispariția unui articol, pe cît de neînsemnat, pe atît de folositor : ventuzele. Mai aleș că ele sînt și un remediu tradițional de vindecare a răcelii. Și, de ce să nu recunoaștem, la îndemîna oricui. Oare producătorii de la Mediaș nu le-ar putea repune în circuitul comercial?"

■ **Consiliul popular al județului Sălaj — Comitetul executiv :** Împozitul pentru mijlocul de transport hipo pe care îl deține ați a fost stabilit conform prevederilor legale. Avînd în vedere problemele mai deosebite pe care le aveți s-a hotărît să fiți scutit de efectuarea contribuției în muncă cu mijloacele de transport cu tracțiune animală. Răspuns adresat petentului Munteanu Ioan din satul Motiș nr. 20, orașul Cehu Silvaniei.

■ **„Consiliul popular al județului Iași :** Autorizațiile de dulgheri, reținute în primăvara anului 1988, pe cînd lucrau la repararea casei cetățeanului Alexandru Toader, din comuna Podu Iloaiei, fără nici un temei legal de către tovarășa primar Onofrei Maria, le-au fost restituite petenților Sauciuc Traian și Sauciuc Andron, din comuna Fundu Moldovei, județul Suceava.

■ „La Biblioteca pentru copii, din str. Christian Tell, o sucursală a Bibliotecii „Mihail Sadoveanu", cei ce se adresează în calitate de bunici nu au voie să împrumute cărți pentru nepoți. Motivul? Ei uită să le înapoieze". Ne scrie un bunic, **Stroescu Constantin, din București, str. Stupilor, nr. 5, bl. A. 12, et. 2, ap. 46, sectorul 4,** care nu a reușit să înțeleagă de ce i se refuză calitatea de girant.

■ **Regionala de Căi Ferate Iași — Divizia comercială,** cu privire la nota semnată de Cîmpan Mihai din Botoșani, ne informează : vinovată de producerea neregulei semnalate se face casiera Corduneanu Aurica, sancționată cu retragerea unei gradații din retribuție pe timp de 3 luni, precum și casiera responsabilă Dragoș Maria, sancționată cu „avertisment".

■ Primim din partea unor **Direcții județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** următoarele răspunsuri ● **Beke Elisabeta din Carei, str. C. Zăgănescu, bl. 50, ap. 37** a fost încadrată la Întreprinderea de în și cînepă Carei **(Satu Mare)** ● **Sandu Margareta** din Focșani a fost repartizată la Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii Vrancea ● **Neagu Nelu** din Rm. Sărat este în prezent încadrat la I.G.F.E. Rm. Sărat **(Buzău)** ● **Horincar Ana** din Cluj-Napoca, str. Clăbucet nr 2, va primi definitiv postul de laborant din cadrul Atelierului nr. 1, preparare prese, al Întreprinderii de produse ceramică fină pentru construcții „SANEX" **(Cluj).**

Pagină realizată de MARIA RADU BOGDAN ■

Scrisoare comentată

Înainte de a reclama

Bălășescu Victoria domiciliază în Brașov, pe strada Vișinului nr. 9, în blocul 13, sc. A, et. 5, ap. 67, cartierul Noua. Casa unde locuiește, o garsonieră confort I, a devenit neîncăpătoare pentru cei trei copii ai săi. Au început demersurile pentru a o schimba, dar nici în urma audiențelor la comitetul de partid pe întreprindere nu a fost inclusă pe lista de priorități, cu toate că — ne scrie petenta — „am cerere de spațiu, făcută an de an, dar nu pot înțelege care este motivul omiterii".

Iată, deci, un... motiv în plus să mergem la fața locului. Colegii de muncă cunosc viața, nu tocmai ușoară, a Victoriei Bălășescu. Doi copii minori cu probleme, un băiat de opt ani, operat și fără rinichiul drept, fetița s-a intoxicat și are crize comițiale, fiind amînată un an de la școală, iar al treilea copil, merge la creșă. Ea, în urma unui accident, devine invalidă, pensionată gradul III, cu program redus de muncă. Omenește ar fi fost deci necesar un ajutor mai susținut pentru obținerea unui spațiu corespunzător îngrijirii și creșterii acestor copii. În numele lor, ni se adresează acum și nouă, în numele lor poate găsi sprijin din partea întreprinderii, dar cu o singură condiție : drumul firesc al solicitării să treacă și pe la șeful secției unde muncește, pe la președintele comitetului de sindicat din secție și întregul colectiv. Pentru ca toți să dezbată și să aprobe ajutorul de care are nevoie colega lor, Victoria Bălășescu. Dar, din nou apare acest dar, ...semnatara nu s-a adresat niciodată acestora. Șeful secției, inginerul Andronache, deși are și alți oameni cu probleme, nu-și amintește ca ea să fi venit vreodată să-i ceară sprijinul în obținerea unei locuințe. Registrul de audiențe stă mărturie în acest sens. S-ar fi găsit o soluție și pentru ea, așa cum s-a găsit pentru un alt coleg, Borșu Costache, care, într-o situație limită, a primit, în doar șase zile, o locuință de serviciu pentru familia sa cu trei copii. E adevărat, V.B. are o cerere depusă în aprilie a.c., dar lista de priorități pe acest an nu o include pentru că, așa cum este legal, ar fi trebuit ca ultima cerere să fie de anul trecut, or, ultima dată de solicitare a unui spațiu este din 1984, cînd a și obținut actuala garsonieră. Poate pe undeva și cei din secția 630 au o lipsă, în sensul că nu au afișat prevederile în vigoare în mai multe locuri special amenajate, care — așa cum e indicat — să-i informeze pe oameni asupra drepturilor ce le revin. Altfel, pierd din vedere esențialul, temeiul legal în baza căruia acționează factorii de răspundere.

E adevărat, starea garsonierei este afectată și de condensul unui perete, dar și de prea puținul interes manifestat de petentă în a o face locuibilă. Cunoscîndu-i situația, sperăm totuși că întregul colectiv, toți factorii de conducere de la Întreprinderea de autocamioane Brașov îi vor întinde, și de această dată, o mînă de ajutor.

Aceeași poveste?

Mai în glumă, mai în serios, povestea tehnicienilor din Colectivul cadastral Sălaj amenință să concureze chiar povestea cu cocoșul din basmele noastre străvechi. Prin anii 1981—1982, în urma reorganizărilor care au avut loc la OCOTA, personalul de specialitate al unității format din trei subingineri și șase tehnicieni principali, absolvenți de școală tehnică, postliceală, oameni cu o vechime în muncă între 7 și 20 de ani, au fost trecuți pe posturi de „muncitori auxiliari la grupa de lucrări construcții montaj B pentru munca în regie", ei urmînd să-și exercite în continuare atribuțiile profesionale, pentru lucrările de teren fiind obligați să angajeze alți muncitori, deși pe statele de funcțiuni și ei continuau să figureze tot muncitori auxiliari. Evident, retribuția celor în cauză este plafonată la categoria a patra. În articolul **„Judecată strîmbă despre o muncă dreaptă** publicat în numărul din iunie 1988 al revistei noastre semnalam situația creată și nemulțumirile celor nouă oameni ai muncii din Zalău. În urma acestui fapt, de la 1 iulie 1988 a luat ființă Colectivul de cadastru în care au fost încadrați cei 9 subingineri și tehnicieni principali, acordîndu-li-se și vechimea neîntreruptă în specialitate pe perioada celor opt ani cît au funcționat pe posturi de muncitori auxiliari. Eram pe punctul de a semnala gîndul limpede și promptitudinea factorilor de resort în rezolvarea situației. Numai că după șase luni, Direcția generală a agriculturii din județul Sălaj a emis o nouă decizie prin care cei nouă subingineri și tehnicieni pierd iarăși toată vechimea în specialitate pe perioada cît au funcționat pe postul de muncitori auxiliari, fiind obligați și la plata diferenței de retribuție. O inconstanță menită să perplexeze. Muncă inginerească efectuată de oameni pe post de muncitori pentru ce? S-au anulat studiile? Greu de crezut. Mai degrabă cineva se încurcă în dispozițiile legale sau vrea să se joace de-a șoarecele și pisica, tocind timpul și nervii oamenilor. Și chiar dacă face una sau alta, o intervenție a Ministerului Muncii în reglementarea situației ar fi binevenită. Pentru că totuși, munca are la bază legi clare.

CORNEL NISTORESCU ■

Poșta redacției

Asociația locatarilor — str. Berzei 24, București : Adresați-vă Executorilor judecătorești pentru punerea în aplicare a deciziei de evacuare a familiei Sidorenco Victoria, pentru care s-a emis comunicarea de repartizare 2344/10.03.1989, aflată la Centrul V — I.C.R.A.L. Pajura, a locuinței din str. Berzei 14, parter. ● **Aldea Mihai** — București : Consiliul popular, starea civilă. ● **Ariton Chirilă** — satul Dumbrava, com. Răchitoasa (Bacău) : Solicitați certificatul medical de acum 34 ani Spitalului militar Timișoara. ● **Ardelean Petru** — com. Periam (Timiș) : Soția dv., ca membră C.A.P., poate beneficia de indemnizație pentru copii în lunile în care lucrează cel puțin 20 zile și realizează sarcinile de producție în conformitate cu normele de muncă stabilite (Decret 410/1985, art. 16, al. 2). ● **Locatarii imobilului str. Reconstrucției 5** — Brașov : I.C.R.A.L. urmează să ia măsurile de dezafectare a construcției și de recazare a locatarilor. ● **Melzer Ioana** — Craiova, **Crafcic Lucia** — Rm. Vîlcea : Pînă la sfîrșitul lunii mai reparațiile vor fi încheiate. ● **Horincar Lucreția** — Cluj-Napoca : Nu. ● **Birsan Alexandru — București :** La bibliotecă le veți găsi cu siguranță. ● **Mânza Vasile** — Bacău : Da, dar așa se obișnuiește. ● **Birtulescu Constantin** — Slatina : Potrivit art. 14 din Legea 3/1977, la vîrsta de 58 de ani este necesar să totalizați o vechime în muncă de 15 ani și 7 luni în grupa I sau 22 ani și 4 luni în grupa a II-a pentru a putea solicita înscrierea la pensie. ● **Păun Gh. Ioan** — com. Brănești (Gorj) : Conform Legii 3/1977, părinții nu au dreptul la pensie de urmaș de pe urma copiilor decedați. ● **Dragomir Ilie** — com. Dobrești (Argeș) : Pensia pentru munca depusă și limită de vîrstă se plătește de la data de la care s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii. Dv. aveți obligația să continuați activitatea, iar unitatea nu poate dispune desfacerea contractului de muncă pînă la primirea deciziei de pensionare. ● **Volintiru Marin** — com. Tărtășești (Dîmbovița) : Pentru tratamentul Singamozei, urmează să se difuzeze prin unitățile și farmaciile veterinare din țară produsul antiparazitar „Vermitan". ● **Chira Nicolae** — București : Cererea dv. a fost aprobată, vi se va trimite ajutorul prin mandat poștal. ● **Constantinescu Iordan** — București : Viza de recunoaștere pe actele cu care se face dovada unor perioade lucrate în unități ale cooperației meșteșugărești se poate obține la filiala CASCOM București, str. Franklin 16, marți și vineri, orele 8—15. ● **Dijă Victoria** — com. Firtănești (Vîlcea) : Onorarea dispoziției de repartizare este obligatorie atît pentru absolvent cît și pentru unitatea economică (Decret 104/1988). Deci C.A.P. Giulești trebuie să vă încadreze. ● **Ursache Constantin** — Botoșani : Obiectivul și întreaga zonă vor fi finalizate pînă la sfîrșitul trimestrului II. ● **Onofrei El. Gheorghe** — satul Roșiori, com. Poeni (Bacău) : Angiografia nu este o metodă de tratament, ci de explorare paraclinică a sistemului vascular arterial. ● **Cristea Vasile** — com. Virciorova (Caraș-Severin) : Nu este posibilă confecționarea unei proteze ortopedice cu senzori pentru membrele inferioare. Astfel de proteze sînt numai pentru membrele superioare.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

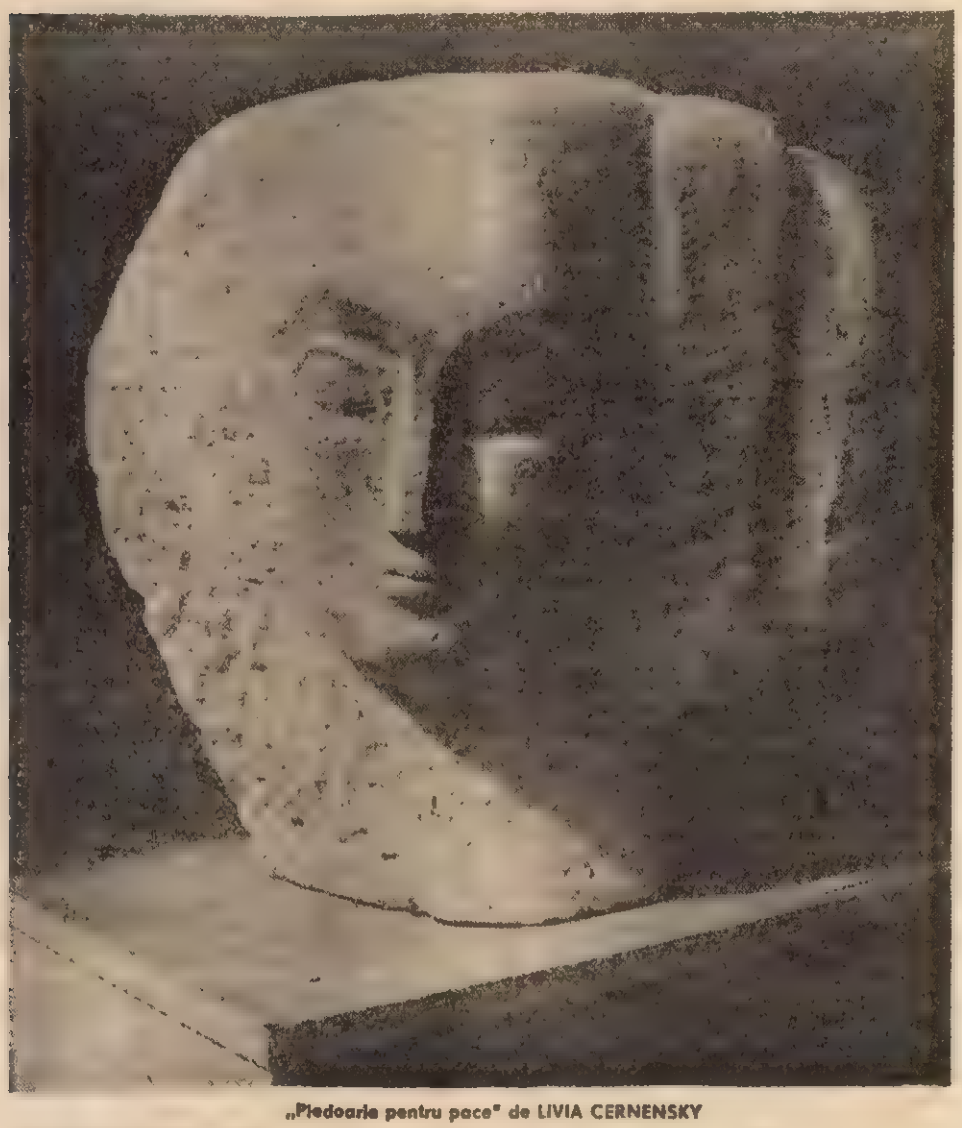

„Piedoarie pentru pace" de LIVIA CERNENSKY

Cîntarea României

Nu știu cum se face dar de cîțiva ani încoace fiecare deplasare a mea în orașul de pe Someș coincide cu un turneu al ansamblului folcloric „Ciocîrlia" pe aceste meleaguri.

Așa s-a întîmplat și de curînd. Eu, mare degustător de cîntec popular, bineînțeles că am dat curs invitației ce o lansă afișul ansamblului. Mai ales că spectacolul avea loc în acea cutie de rezonanță a spiritualității românești care e Casa de cultură a studenților, condusă de la înființare de Laurențiu Hodoroy, iar de curînd, de un activist cultural destoinic ca Victor Bercea.

Dar ce mai veste-poveste, vorba-l că la ora indicată pe afiș pentru începerea spectacolului eram în sală în timp ce afară ploua ca în cîntecul „Aoleu, ce ploaie vine de la Cluj".

Nu mică mi-a fost surpriza constatînd că pe lîngă celebritățile ansamblului — Maria Ciobanu, Benone Sinulescu, Maria Butaciu, Maria Păunescu, Simion Pop, îndrăgita moldoveancă Mioara Velicu, cîntărețul la fluier Dumitru Zamfira — ansamblul să se prezinte și cu două debutante, între care una de mare viitor, Steliana Sima, olteancă de la Cîlțeni Dolj și Ileana Alexandru, ceva mai șters datorită repertoriului nu prea bine ales, cu toate calitățile vocale evidente.

Înainte de orice apreciere individuală se impune opinia că ansamblul „Ciocîrlia" dispune în prezent de cea mai bună orchestră folclorică sub bagheta maestrului Ivanovici venit de la Craiova.

Cît de valoroasă este această orchestră se poate deduce și din calitatea excelentă a numerelor solistice — Ion Milu la taragot, George Tănăsescu la acordeon, Vasile Răducu la nai, Constandache la trompetă și, bineînțeles, mai sus amintitul Dumitru Zamfira, cu fluierul său fermecat.

Trebuie să subliniem virtutea de frescă a muzicii noastre populare din toate zonele folclorice, ca și pe aceea de a invoca toate anotimpurile și vîrstele. Parcă prea multă bătrînețe de care unii soliști fac caz, și nu haz de necaz ! (cum face Benone Sinulescu : „Medicină, medicină, tu ne ții la naftalină"). Mie unuia îmi place mai mult tinerețea ca în cîntecul lui Benone Sinulescu : „Zbura ca o păsărea / Nu știu unde se grăbea." Ba, eu știu : spre afirmare și glorie, pe care mai toți soliștii acestui ansamblu le-au cucerit. Așa că nu au de ce să se plîngă, să se văicărească ca pe vremea lui Costache Conachi sau a lui Văcărescu.

Nu întîmplător place atît de mult Mioara Velicu cu opincile sale atît de jucăușe și cu strigăturile pline de vervă hîtră moldovenească. Este poate cea mai autentică cîntăreață din Moldova (Sofia Vicoveanca fiind bucovineancă). Nu lipsesc din cîntecele ei nici palatalizarea specifică, dar nici versul cu inflexiuni eminesciene : „Stă mircașă între ele / Ca și luna între stele."

De la ceilalți soliști am reținut doinele Mariei Butaciu, cîntecul de leagăn al Mariei Păunescu, învîrtitele sau oșeneștile lui Simion Pop.

De la Benone Sinulescu aveam pretenții repertoriale mai mari, mai ales că în urmă cu ani în aceeași casă de cultură figura în juriul care-l lansa la Festivalul artei studențești pe Dumitru Fărcaș și Gheorghe Turda pe atunci studenți la conservator, astăzi capete de afiș ale cîntecului nostru popular.

Spectacolul din seara zilei de 15 mai a avut darul de a ne oferi un buchet de toată distincția al cîntecului nostru popular, aplaudat de o sală arhiplină.

NICULAE STOIAN ■

Flori alese

Scriitorul — conștiința a epocii sale

DAN ZAMFIRESCU

Eminescu — istoric de excepție

— **Stimate Dan Zamfirescu, ați folosit ca titlu pentru un articol dintr-o ediție trecută a Almanahului Flacăra o formulă care a șocat : EMINESCU — CEL MAI MARE ISTORIC AL ROMÂNILOR. Ce sens dați acestei formule, și în ce măsură ați fi dispus să-i aduceți unele amendamente sau să introduceți nuanțe menite să o facă acceptabilă și acelor mulți oameni de cultură sinceri admiratori ai lui Eminescu dar pentru care geniului nostru poet rămîne totuși poet ?**

— Titlul articolului din Almanahul Flacăra conține în mod deliberat un element polemic. Era o reacție la faptul că din **Enciclopedia istoriografiei românești**, apărută în 1978, unde nu se poate spune că nu s-au deschis larg brațele celor mai mulți inși afirmați într-un fel sau altul pe tărîmul istoriografiei, numele lui Eminescu lipsește cu desăvîrșire. Am văzut în acest tratament aplicat „omului deplin al culturii românești" tocmai efectul prejudecății curente, provocată de fascinația pe care poezia eminesciană o exercită asupra conștiințelor după un secol de la întrarea sa la nemurire, și o va exercita fără îndoială și de aci înainte. Fie ne împiedică uneori să percepem realitatea că Eminescu e mai mult decît un mare poet și cu această prejudecată am dorit să lupt. Măcar după un secol trebuie să luăm act de dimensiunile reale ale personalității și geniului eminescian, dimensiuni ce depășesc statutul unui **poet** de geniu.

În realitate, Eminescu a fost cititorul conștiinței de sine a poporului nostru în epoca modernă în aceeași măsură în care Ștefan cel Mare a fost părintele națiunii române la hotarul dintre evul mediu și timpurile noi. Apropierea celor două nume n-o fac eu prima oară, a făcut-o Sadoveanu în **Viața lui Ștefan cel Mare**. Eminescu este unul dintre cei mai însemnați creatori ai „vertebrelor naționalității noastre" ca să-i aplicăm lui formula memorabilă cu care-l caracteriza pe Hasdeu. Cu toate că de la Iorga, Călinescu și Pompiliu Constantinescu **vorbim** curent despre publicistica lui ca despre o operă tot atît de genială ca poezia, nu ne-am ostenit suficient să analizăm gazetăria eminesciană și nici chiar poezia din perspectiva excepționalei lui vocații și informații de istoric. De istoric în cel mai strict sens al cuvîntului. Despre această vocație și despre informația care o servea avem cea mai autorizată mărturie — a lui Nicolae Iorga : „Eminescu stăpînea cu **desăvîrșire** cunoștința trecutului românesc și era perfect inițiat în istoria universală ; nimeni din generația lui n-a avut în acest grad instinctul adevăratului înțeles al istoriei, la nimeni ei nu s-a prefăcut sa la dînsul într-un element permanent și determinant al întregii **judecăți. E simți cineva astăzi, în capătul atîtor cercetări minuțioase și pline de răbdare, după adăugirea unui imens material de informație și atîtor sforțări ale criticii, cînd consistă cît înțelegea acest om, și gînditorul politic trebuie să admire ce mare era puterea lui de a integra faptele mărunte și trecătoare ale vieții contemporane în maiestuoasa curgere a dezvoltării istorice".**

Cînd un Nicolae Iorga scrie despre Eminescu asemenea rînduri, mi se pare de un ridicol nici măcar hazliu să auzi pe unii spunînd — cum am auzit chiar eu — „Ce istoric Eminescu ? Eminescu a fost poet și atît !".

— **Probabil că cei care spun asta se gîndesc la faptul că nu avem nici o carte de istorie propriu-zisă alcătuită de Eminescu. Nu avem studii de strictă specialitate care să justifice de pildă includerea sa în Enciclopedia istoriografiei românești.**

— Aș putea să enumăr aici vreo cîteva zeci, poate chiar sute de titluri din acea faimoasă „mie" de „volume" scrise de Nicolae Iorga și numărate ca atare de Barbu Theodorescu în bibliografia sa, care nu sînt decît **conferințe** și **articole**, rostite sau publicate mai înainte de marele istoric în paginile ziarelor și revistelor, apoi tipărite ca broșuri aparte ori așa-zise „extrase". Practica aceasta a „extraselor" au urmat-o mulți, și aș putea cita cel puțin un nume ilustru al istoriografiei române contemporane, prezentat pe larg în **Enciclopedia** amintită, a cărui operă, cînd e vorba de „volume" se compune exclusiv din asemenea „extrase". Ei bine, dacă Eminescu ar fi procedat la fel, dacă și-ar fi publicat în broșură aparte măcar faimoasa lui conferință despre **Influența austriacă asupra românilor din Principate**, ținută în cadrul „Prelecțiunilor populare" ale Junimii și publicată în 1876 de „Convorbiri literare", am fi înregistrat deja o „operă istorică" eminesciană pe care, ca informație, ca pătrundere genială, ca forță profetică, n-o egalează în epocă decît scrierile lui Bălcescu și Hasdeu. Tot așa, dacă în loc să rămînă anonime și îngropate în coloanele **Timpului**, decenii în șir, unele chiar pînă la mijlocul secolului nostru, seria lui de studii asupra acelor arzătoare probleme ale trecutului nostru, pe care Nicolae Iorga le-a circumscris în formula genială „drepturile românilor asupra teritoriului lor național unitar" s-ar fi publicat de autorul lor imediat, în broșuri aparte, sub semnătură, așa cum vor proceda în împrejurări similare N. Iorga sau Gh.I. Brătianu, am mai fi înregistrat încă 3—4 asemenea titluri istorice în bibliografia poetului Eminescu. Suficiente, date fiind însușirile lor, spre a-l impune definitiv în rîndul istoricilor **noștri de seamă**. Dar pînă și excepționala traducere în românește a primului volum din vasta lucrare în germană a lui Eudoxiu Hurmuzaki, **Fragmente din istoria românilor**, traducere tipărită în 1879 sub directa supraveghere a lui Eminescu, a apărut fără nici o mențiune despre numele traducătorului. Această operă **istorică**, tradusă, am zice re-creată în limba maternă a autorului de către Eminescu, a devenit, paradoxal și tragic, unica lui carte pe care și-a putut-o îngriji personal la tipar. Propria operă, după cum știm, a fost editată de Maiorescu !

— **Bun. Înțeleg de aici că putem vorbi de existența, în creația eminesciană, a unui sector foarte bine individualizat, pe care-l putem departaja ca „operă istorică" și care-l recomandă încorporării lui în armia istoricilor români. Dar de ce „cel mai mare ?" Nu sînt alții mai mari sau egali de mari ? Au rost asemenea ierarhizări ?**

— Nu. N-au rost atunci cînd te afli în fața unor valori nu numai egale, fiecare în felul ei, dar și greu de comparat, din multiple cauze. Am explicat însă la ce mă gîndeam cînd fo-

(Continuare în pag. 14)

TATIANA LUCSANDRA ■

VITRINA CĂRȚILOR

Mărturiile patrimoniului

Avem înaintea noastră o lucrare mult așteptată, o lucrare care ne introduce în cunoașterea valorilor de cultură și a perenității creației autohtone, o lucrare cu deschidere către mărturiile patrimoniului nostru cultural, de o inestimabilă valoare. Lucrarea aparține unui profund cunoscător al vestigiilor noastre materiale și spirituale, cercetătorul Ioan Opriș, având ca titlu : **Protejarea mărturiilor cultural-artistice din Transilvania și Banat după Marea UNIRE**, și a apărut în Editura Științifică și Enciclopedică. (1988).

Momente ale problemei de mai sus sînt puse în lumină de autor, într-un **scurt istoric**, consemnînd „ideea de apariție și dezvoltare a unei acțiuni organizate de ocrotire a patrimoniului cultural" în diferite epoci și în diverse forme. Sînt puse în lumină cauzele de ordin economic, istoric, politic, cultural, geografic etc. care au contribuit în mod direct sau indirect la stabilirea unor repere privind apărarea unui patrimoniu național. Există în această direcție factori obiectivi, alături de cei de ordin subiectiv, care au imprimat un anume curs și anume posibilități de afirmare unor creații materiale și spirituale. Cazul Transilvaniei și cel al Banatului devine elocvent în această privință prin existența unor stări de lucruri puternic marcate de condițiile social-istorice în care s-au dezvoltat. E ceea ce subliniază cu multă justețe Ioan Opriș arătînd că în cazul celor două provincii, „pe cînd stăpînii de ieri ridicau o cultură și edificau o civilizație solidă, neconstrînse, fiind liberi să-și aleagă formele și mijloacele cele mai trainice, românii s-au aflat în postura de toleranți, inclusiv în ce privea cultura lor, care întotdeauna n-a avut „dreptul" de a întrece, cumva, pe cea a stăpînilor". Etapele unui asemenea proces istoric și social sînt urmărite de autor cu minuțiozitate, folosindu-se în permanență de mărturii de netăgăduit, de realități de sine stătătoare, așa cum apar acestea în medii urbane sau rurale, în diversele inventare de bunuri, de obiecte muzeale de valoare, mai mult sau mai puțin conservate ori înstrăinate de locul lor de origine, pentru a intra în muzee străine. Într-un context precum cel de mai sus, lucrarea adîncește ideea unei unități de acțiune care i-a determinat pe români să inițieze, sub diverse forme, acțiuni de ocrotire și apărare a zestrei naționale, prin Asociații de cultură, ca ASTRA, prin instituții și societăți adecvate care cunosc o fază superioară de afirmare abia după înfăptuirea idealului unității naționale, la 1 Decembrie 1918.

În sensul enunțat, I. Opriș analizează patrimoniul cultural artistic al Transilvaniei și Banatului ca o „parte componentă a patrimoniului cultural național", integrat unui fond comun.

După Marea Unire, un rol aparte revine Secției pentru Transilvania a Comisiunii Monumentelor Istorice (1921), și cu o secție bănățeană, înființată în același an, coordonate de Comisia Monumentelor Istorice din București. Un „suflu nou" și un „curent favorabil" se dă cercetării, evidenței bunurilor culturale, conservării și restaurării monumentelor, activităților muzeale. Autorul ne introduce în aria largă de cunoaștere a tuturor acțiunilor întreprinse, pe zone, pe localități, pe teritorii etc., folosind o informație aparte, din surse mai puțin cunoscute, extinzîndu-se de la cartea de bibliotecă și reviste, la adrese, corespondențe, materiale de arhivă, rapoarte, dări de seamă, fonduri de documente românești și străine etc. O bogată ilustrație însoțește această informație, dîndu-i putere de argument.

Lucrarea lui Ioan Opriș reprezintă o contribuție majoră la cunoașterea și identificarea patrimoniului național, fiind de o evidentă actualitate în orientarea permanentă spre ocrotirea și evaluarea acestui patrimoniu cultural, ca pe cea mai de preț moștenire în timp.

VASILE VETIȘANU

Cronica literară

de Romul Munteanu

Vocile Casandrei

Cînd cineva și-a intitulat un volum de versuri **Schițe și povestiri** (Ed. „Cartea Românească", 1989), cum a procedat Elena Ștefoi, transferul unui gen literar în altul nu este într-un totul gratuit sau inocent. Pe dedesubtul discursului său liric trece un flux epic latent și miniaturizat, **fapta, evenimentul** putînd astfel să fie încercuite și relatate și în planul poeziei, care nu este proiectată în tipare epice.

O lume scufundată trimite astfel mesaje spre exterior, **memoria empirică** lunecînd cu discreție în **universul imaginar**. De mai multă vreme, Elena Ștefoi a lepădat veșmintele literare în mod programatic, și-a depus ornamentele de limbaj în marea garderobă a literaturii. Cuvintele sînt aruncate în public, dezbrăcate, instruite să facă striptis, să seducă prin forța lor de mișcare în lanțuri semantice.

Dinamica lexicală este greu perceptibilă. Săgeata auctorială, menită să arate direcția, are o sclipire înșelătoare, dacă nu de-a dreptul haotică : „Încolo și-ncoace / printre resturi de propoziții / prin visul viscos (...) / toi ce urma să mai aflu..." / **(Încolo și-ncoace).**

Versurile Elenei Ștefoi pot fi supuse unui test interogativ. În general, poeziile care au sensurile îngropate la diferite adîncimi, se cuvine să fie încercate la scara psihanalizei elementare. Așa vom observa ce **vede** poeta, ce **aude**, unde se **situează**, ce **spune** despre **sine**, ce **simte** în raport cu mediul apropiat sau mai depărtat.

S-ar putea, desigur, obiecta că senzațiile nu duc spre **poezie**. Bine, dar ele se asociază, ciocnesc imaginația, anunță alte straturi ale vieții noastre psihice unde poezia poate să germineze. Pînă și versurile declarative trebuie puse la „încercare", pentru a vedea ce capcane întind spre alte sensuri sau ce își propun să mascheze. Să nu uităm că în literatura Elenei Ștefoi, între ceea ce este **latent** și ceea ce este **manifest**, s-a instalat un foarte mic labirint de intenții deghizate, mascate, care se lasă cu greu aduse la lumină în starea lor genuină. Despre sine auzim următoarele : „De la substantive / la verb un mecanism ucigaș / face exercițiii de stil /și te așteaptă". Mecanismul este însă în afara poetei și o preformează prin funcția sa psihologică opresivă. Suspendată, starea de control a supraeului lasă spovedania să curgă, inscrisă pe spațiile unei oglinzi mărîtoare : „Află și tu : am mințit, / am furat, mi-am trădat prietenii / fără rușine I am înghițit, / pe furiș, resturi de la mesele celor / pe care-i disprețuiam" **(Scrisoare de dragoste).**

Dar spovedania este doar un mic intermezzo, o pilulă fortificantă pentru evaziunea în viitor : „Mi-e dor de un ocean limpede : / să văd, cînd înot viitorul / vertebrelor, doar la un pas / de înțelegerea mea desăvîrșită".

Una din vocile Casandrei intră în joc. Ea face liantul dintre două stadii ale timpului, **trecutul și viitorul**. Să vedem, așadar, ce surprinde poeta din sinele său, venit la suprafața întîlnirii cu lumea, ce stare o copleșește cu precădere. Și, deodată, auzim : „Zi de zi frica / cea fără de hotare / mă preface / într-un norișor / de mucegai auriu". Așadar, o anxietate bacoviană, fără cauză și fără obiect, o mică spaimă nedefinită a „intrat de-apururi în carne" **(Luptă colaterală).** Diagrama stărilor de conștiință poate continua. Textele poetei despre mărturii variate despre literatura eului **„în cataramile platoșei"**, a imaginației ce se zbuciumă ca un licurici, a biografiei ce **„atîrnă de cuvintele"** sale.

Îndreptate spre interior și exterior, antenele conștiinței înregistrează. Prin auzul poetei aflăm că „între două ziduri, prin crivăț de sare / parcă o pisică sălbatică încearcă și-acum să sfîșie / copia obosită a unei suflări diavolești" **(Legături diavolești).** Auzul întreține deci delirul imaginativ, vederea este monstruoasă iar memoria este ocerită : „ce pot ochii vedea dacă pici nu sînt / decît păsări rătăcite în același ghețar".

Și dacă vederea este barată, iar memoria suspendată, poeta rămîne cu un mic control evident asupra gesturilor sale revărsate în banalitatea cotidiană. Într-adevăr, toate mișcările etalate de autoare sînt scurte, toate gîndurile sînt sincopate, toate obsesiile sînt acoperite cu straturi de cuvinte. În libertate se găsește doar o zvîrcolire confuză de pulsiuni, un aer difuz al răului ce pare să plutească pe ape și pe uscat, înăuntru și în afară. Condensarea și deplasarea unor stări angoasante spre **celălalt** nu poate fi eliberatoare. Elena Ștefoi se întreține doar cu dublul său „Poate că zmeul adoarme / și azi / chiar peste corzile tale vocale / împrietenește-te cu legea Karmei măcar / cînd neghina și grîul înșeală / în egală măsură / mîna alegătorului" **(Măcar în ceasul din urmă).**

Elena Ștefoi se mișcă, parcă într-o stare de hipnoză, printr-o lume crepusculară. Desenele de făpturi sînt fulgurante, nucleul epic dezgroapă himere, cuvintele par să nu se poată mariа în mod fericit cu obiectele, figurinele sînt și ele ca niște **„soldați de mituri"**, iar vaca cea sacră se estompează lăsînd cu plugul să fie tras doar de o „aură" a acelei făpturi părelnice, întrată, parcă, într-o stare de evanescență.

Intuițiile Casandrei se așază pe banda memoriei, desfășurată ca o istorie afectivă. Și cînd toate culorile par să se închidă, poezia se dizolvă într-o ironie pură : „Chiar așa : n-am mai profesat / din adolescență / o priveliște ditirambică. / Recunosc, pe-atunci / și cuvintele erau bune / pentru făcut cozonaci," **(Undeva, în alt plan).** Mișcarea înapoi și înainte nu se soldează cu nimic deosebit. Și poeta noastră pare să-l aștepte pe Godot. Dar spre deosebire de clovnii lui Beckett, ea știe de la început că Godot nu va veni niciodată. Numai așa ne putem explica de ce pe măsură ce intrăm în micul ei labirint literar, existența se descărnează tot mai mult de sens. Nimic nu mai este greu, nimic nu mai este ușor, nimic nu mai este bun, nimic nu mai este rău. Existența din versurile sale se retrage integral în aparențe : „firul pe care am tot alergat / dintre zdrențele dramei comune / direct la sînul fiimerei, /firul acesta nu e bun / nici măcar pentru o spînzurătoare / ca lumea" **(Fereastra).**

Cînd existența este proiectată între acești parametri totul se miniaturizează, se metamorfozează, se plasează între un **nimic elocvent** și o **surpriză neexemplară** : „ca un cîine conștiincios / propoziția mușcă : / de două mii de ani / n-a mai învîrt nimeni / deci nu despre înviere / este vorba. Un orb cu podoabe / se plimbă de-a curmezișul / distanța dintre maimuță și om / Cine de cine se teme ? **(Nume și voci).**

Nietzsche a proclamat moartea divinității, dar a așezat pe marele tron vacant **supraomul**, el cel rămas singur să decidă asupra faptelor sale. Elena Ștefoi nu s-a hotărît fățiș, dar parcă ne lasă a înțelege că privește spre acea imagine spectrală a ființei umane. Avertisment ? Presimțire ? Joc polemic discret de reabilitare a unei ființe crepusculare ? Nimic nu e limpede. Starea difuză coboară ușor într-un univers concret : „fratele meu o piele și oase / umplînd jumătate / costumul de mire / bulgării vesnica pomenire / nodul în gît apa murdară / cotropind somnul / în fiecare seară" **(Din miezul peisajului).**

În labirintul imaginat de Elena Ștefoi, **extremele** sînt proiecții în gol, fiindcă **mijlocul** nu mai are nimic distinct. Limbajul ușor figurat nu mai acoperă sensurile. „Peste organe vitale / între șiretlic și parabolă / cu dragoste / răoăie grindina". **(Odă aprigei tinereți).**

Devine tot mai evident faptul că în **Schițe și povestiri**, Elena Ștefoi nu-și propune să integreze o **metafizică a morții.** Modul ei polemic de-a fi trădează mai degrabă o metafizică a trăirii în stare de confuzie. Fie și așa. Dincolo de toate acestea poeta se estompează, iar pe prim plan rămîne Casandra, „preoteasa" cu micul ei delir existențial.

SEMNAL

● **Pe urmele lui Al. O. Teodoreanu-Păstorel** se intitulează cartea lui Mircea Handoca, apărută la Editura Sport-Turism. Pamfletul, gluma, calamburul, farsa, hazul, parodia, epigrama — sînt „uneltele" folosite cel mai adesea cu indeminare, de acela care avea să intre în istoria literaturii sub apelativul simplu : Păstorel. Cu același umor spumos, el însuși s-a autodefinit exact : „Am păstorit în viață vinuri rare / (De-aceea îmi și zice Păstorel) / Și de la Grasă pîn'la Otonel / Le-am prețuit, pe rînd, pe fiecare".

Ce se vrea a fi cartea ? Iată cum își explică demersul său, Mircea Handoca : „Creator original, spumos și spontan, el se deosebește de mulți dintre confrați și prin numeroasele aspecte ale biografiei. De aceea, în cartea de față (...) vom oferi o imagine cît mai apropiată de ceea ce a fost în realitate autorul **Măscăriciului Vălătuc**, vom încerca să reconstituim atmosfera socio-culturală în care a activat, să-i evocăm prieteniile, să supunem atenției

cititorilor întîmplări semnificative și caracteristice pentru „trubadurul poeziei românești", care a fost Al. O. Teodoreanu, știut, în viață și în posteritate, sub apelativul așa de frumos : Păstorel !".

● **În Biblioteca de artă a Editurii Meridiane (Colecția Arte și civilizații) au apărut recent volumele I și II ale lui Niels Hannestad : Monumentele publice ale artei romane** (traducerea și postfața aparțin lui Mihai Gramatopol). „Ca arheolog — se explică autorul — mi-am ales ca punct de plecare monumentele sculpturale romane. Ele vor constitui centrul de greutate al analizei și vor fi prezentate cît mai pe larg cu putință, în sensul unei optici integratoare. (...). Va fi adusă în discuție o mare cantitate de material în vederea interesării unui public cît mai larg, preferindu-se o foarte cu-

prinzătoare formă de prezentare în cadrul căreia vor fi neîntrerupt subliniate tema principală și problemele implicate de ea".

● **După apariția romanelor Într-o coajă o speranță, Moartea lupului, O fereastră spre stele și Prispa de lut,** iată că Elefterie Voiculescu este prezent în librării cu un nou ro-

man : **Încrincenatul** (Editura „Cartea Românească"). „E frumos orice început în dragoste. Și dacă orice început e frumos, înseamnă că toate începuturile în dragoste sînt frumoase ! N-ar trebui, oare, s-avem mai multe începuturi ? !", spune la un moment dat unul dintre personaje. Într-adevăr, cartea se vrea o poveste de dragoste, cu început și sfîrșit, ca orice poveste. Deși unul dintre personaje spune : „Din pricina înmulțirii fărădelegii, dragostea celor mai mulți se va răci" — cuplul se va reuni încercînd să găsească răspunsuri la propriile îndoieli.

● **Șarpele cu pene, de D. H. Lawrence** e „cartea care dă, în chipul cel mai elocvent, măsura marelui talent al lui Lawrence, a capacității sale de expresie narativă", scria la un moment dat W. Y. Tindall. Romanul este tradus în românește de Antoaneta Ralian și are o substanțială prefață semnată de Dan Grigorescu, din care reproducem : „Principala dificultate era aceea de a prezenta într-o narațiune întemeiată — în ciuda unor importante amănunte autobiografice — pe fantezie tradițiile indienilor

care, va spune Lawrence, „sînt mai vechi decît orice concept de divinitate și sînt, prin urmare, mai grandioase și mai profunde decît orice religie".

● **În colecția Clasicii picturii universale a apărut recent**

Pașii poetului

Prima „ieșire la mare"

La 7 mai 1874, pentru Mihai Eminescu era încă certă susținerea doctoratului în filosofie, la Jena, în luna august. „Voi încerca cu siguranță" — îi va scrie în acest sens lui Titu Maiorescu. Dar, cum precizam în articolul precedent, în chip cu totul neașteptat, printr-una din acele hotărîri care i-au modificat ades viața, pornește spre Königsberg (Kaliningradul de astăzi).

Eminescu era un bun cunoscător al filosofiei lui Immanuel Kant, încă din vremea studiilor la Viena, poate și mai dinainte. Alături de Schopenhauer îl considera ca pe unul din cei „familiari", motiv pentru care sugerase, încă din 5 februarie 1874, „o docență liberă, deci privată, având în vedere prelegeri asupra unui domeniu determinant al filosofiei, cum ar fi de pildă abordarea specială a filosofiei kantiene sau schopenhaueriene așa cum se găsesc ele în scrierile respective..."

Dorea în chip limpede să interpreteze textele kantiene în cadrul unei conferințe la Universitatea din Iași, pentru care socotea necesară deplina pătrundere și înțelegere a operei marelui filosof, pe care singur îl caracteriza în manuscrisul 2283 „cel mai profund dintre muritori".

Există, după opinia noastră, cel puțin trei îndemnuri speciale care puteau să-l determine pe Eminescu să ajungă la Königsberg.

Mai întîi, cunoașterea exactă, ca unul ce studiase filosofia la Berlin, a atmosferei propriu orașului în care s-au născut operele kantiene, folositoare interpretărilor la Universitatea din Iași. Nu excludem, în al doilea rînd, nici gîndul ascuns pe care îl putea avea Eminescu, de a-și susține chiar doctoratul, dintr-un motiv sau altul, la Königsberg și nu la Jena. Dar, cel mai hotărîtor, dacă nu cumulat cu celelalte, credem a fi chemarea lăuntrică de a se afla în orașul lui Kant, măcar pentru cîteva zile. Marele filosof nu numai că se născuse în acest oraș, dar acolo avea să rămînă întreaga viață, să predea filosofia, să-și scrie și publice cărțile, și să se sfîrșească spunînd acele ultime cuvinte de profundă mulțumire existențială și liniște : „Es ist gut". (Este bine).

În primăvara lui 1874 se împliniseră 150 de ani de la nașterea lui Kant, moment sărbătorit în lumea filosofică a timpului, în publicații și la catedrele universitare. Studentul Eminescu a fost martorul participativ al acestui evenument. (Kant s-a născut la 22 aprilie 1724 și a murit la 12 februarie 1804). Se împliniseră la începutul aceluiași an și 70 de ani de la moartea filosofului, și marcarea acestor fapte l-au atras puternic atenția lui Eminescu — tocmai în vremea cînd se decidea să obțină o catedră de filosofie la Iași. (Scrisorile către Titu Maiorescu în legătură cu proiectul de aprofundare didactică a textelor kantiene și cu întreaga problemă a docenței și doctoratului sînt datate 5, 26 februarie ; 28 martie, 1 mai). Apropierea de Kant devine și mai puternică, apoi, prin traducerea uneia dintre operele sale fundamentale : **Critica rațiunii pure**, prin numeroasele aprecieri și trimiteri la renumitul filosof.

Iată deci, atîtea motive și explicări ce se pot da îndemnului spre această călătorie. Poetul însuși relatează despre ea, deplasîndu-și centrul de interes spre altă chestiune, și anume pregătirea examenului secundar privind legăturile românilor, țsorice și culturale, cu celelalte popoare europene (direcție spre care, de asemenea, s-a pregătit cu intensitate, studiind între altele paleoslava și evocînd consultarea autorizată a lui B.P. Hașdeu). Descrierea este făcută într-o scrisoare adresată secretarului Agenției Diplomatice a României la Berlin, Ion Alexandru-Samurcaș : „În Königsberg n-am stat decît 5 zile, unde locuind la unul din colegii mei de la Universitate, fiu de comerciant, și însoțit de el în cercetările mele, am putut vorbi cu directorul Archivei despre existența documentelor regatului Poloniei și a țărilor învecinate, am cuușilor arhivei pe calea mare a relațiilor internaționale îmi lipsește încrederea în mine, nefiind specialist în descifrarea documentelor și avînd în această privință mai multă rutină și bun simț decît înțelegerea tuturor greutăților și criteriilor de cari chiar scriitori însemnați sînt înviți".

În orice caz, fără să se dedice studiului arhivistic, Eminescu stă cinci zile la Königsberg, vizitînd, desigur, orașul.

Făcînd numărătoarea inversă, din momentul venirii la Iași, considerăm că sosirea în marele oraș industrial, comercial și cultural de la Baltica a avut loc în a doua parte a lunii iulie 1874 după ce se încheiaseră cursurile universitare și își lichidase toate problemele legate de șederea la Berlin.

Drumul a fost străbătut de la Berlin spre Baltica, pe linia ferată, prin Kustrin, Landsburg, Schneidemühe, Könitz, Verder — la foarte mică depărtare de Danzig (Gdanskul de astăzi) — Marienberg, Elbing, Königsberg.

Ajuns aici, însoțit probabil de acel coleg evocat, care l-a și găzduit, poetul aspirant la o catedră filosofică va fi vizitat monumentul Stoa Kantiana, casa „nemuritorului", și, desigur, arhivele care conțineau acele documente de mare vechime și însemnătate. În legătură cu aceasta să menționăm că filosoful a fost mai întîi înmormîntat, la 28 februarie 1804, în „Professoren Gewölde — capela profesorilor", monumentul văzut de Eminescu fiind înălțat puțin mai tîrziu, la 1809. (Astăzi, mormîntul lui Kant).

Contactul cu orașul lui Kant îl apropie și mai mult de înțelegerea filosofului, dar îl și avertizează asupra grelei misiuni pe care și-o asumă în legătură cu elaborarea doctoratului în domeniul filosofiei. Nerenunțînd deocamdată la idee, poetul face totuși și tentativa de a cerceta arhiva Ordinului Teutonic, dar și în această direcție, cum îi scrie lui Samurcaș, „mai fără de rezultat".

Și totuși, vizita la Königsberg are o însemnătate deosebită, dacă nu pentru finalizarea doctoratului sau pentru predarea unui curs de analiză a filosofiei kantiene, în orice caz pentru cultura lui Eminescu și pentru poezia română. Pentru că prototipul „bătrînului dascăl" din **Scrisoarea I** este însuși Immanuel Kant.

S-a stabilit că versiuni dintîi ale acestei poeme au fost concepute încă din vremea berlineză, probabil în răgazul de liniște al cugetărilor de la Charlotenburg, unde era întovărășit de marile cărți de filosofie ale lumii. Au fost publicate și analizate cele dintîi „umbre" ale primei Scrisori de Perpessicius și D. Murăraşu ; **Moarte, tu îmi pari..., O vreme ce trecînd...** și altele, stabilindu-se fără echivoc perioada scrierii lor, prin 1872—1874. Dar iată că, după trecerea prin orașul lui Kant, de prin 1876, într-o versiune din manuscrisul 2278 se desconspiră **prototipul** „bătrînului dascăl" :

Eu văd un vechi magistru ce șede lîngă pult,
La piept el își încheie halatul lui cel vechi,
Mai bine își îndoapă bumbacul în urechi,
Și uscățiv cum este și slab și de nimic
El universu-l are în degetul cel mic.

Portretul se încheagă și printr-o comparație cu un alt „bătrîn", care socotește „cît pește e în mare" și în degetul căruia se află un „briliant". Cel dintîi este numit chiar în rima căutată în acest scop ; „iar cel dintîi fu Kant". Cel de-al doilea este un samsar, cu reminiscențe din observațiile lui Eminescu din portul Königsberg; cu ambarcațiuni pescărești, și chiar cu scrinul cu sertar pe care îl și denumește cu cel mai potrivit cuvînt — pult, rar întîlnit în literatura noastră.

Iar imaginea „El universu-l are în degetul cel mic" este formulată, după opinia lui D. Murăraşu, pe baza celebrei lucrări a lui Kant, **Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels — Istoria generală a naturii și teoria cerului**, conținînd, în mod independent de Laplace, celebra teorie evoluționistă cosmogonică.

Privim portretele din epocă ale lui Kant pe care le-a văzut și Eminescu la Berlin și la Königsberg și înțelegem și mai clar că omul firav surprins de pictori în ipostază meditativă este adîncit în interiorizarea lui prin viziunea eminesciană, care în varianta finală a **Scrisorii I**, rămîne în coordonatele fundamentale la imaginea dintîi : „Uscățiv așa cum este, gîrbovit și de nimic / Universul fără margini e în degetul lui mic".

Nu încape pentru noi nici o îndoială că vizita și întreaga revelație a atmosferei din orașul lui Kant au reprezentat un moment hotărîtor în completarea ideilor filosofice indice și schopenhaueriene, treapta absolut necesară a desăvîrșirii acestei poeme de profundă meditație filosofică și una din capodoperele eminesciene.

VICTOR CRĂCIUN

Orașul lui Immanuel Kant în timpul vizitei lui Eminescu
Fotografie de VASILE BLENDEA

Desene pe asfalt

„Glonțul de zăpadă"

„Așa cum sînt" de Theodor Răpan (Editura Eminescu, 1989) reprezintă prin reușitele sale mai mult decît confirmarea unui debut primit cu firească îngăduință la timpul său cu îndreptățită încredere. Așa cum este, „Așa cum sînt" oferă un insolit spectacol de mobilitate stilistică, probă de înnoire și revalorizare a virtuților anunțate de volumul cu care a bătut la porțile... neantului. Desigur, între un volum și altul ,tinerii poeți vădesc schimbări de registru, se simt acaparați de mereu alte modalități de exprimare. Se drapează, de cele mai multe ori în clamori romantice, scăzute ; nervul poetic (atît cît va fi fost) pare să se fi tocit, o „înțeleaptă", molcomă pace îi diafanizează, rarefiindu-le nota personală. Ipostaza e oarecum clasică și derogările sînt rare.

Răpan face excepție : e un vitalist, un frenetic iubitor de metafore orgiace și de culori violente. Afiscază un optimism robust și singur se declară într-o prefață (în proză) drept martor al Clipei. Citez : „În permanentă fugă de singurătate, de moartea surîsului, cu pluta imaginilor alunecînd peste viitorile iluzorii sau nu ale realității, n-am căutat niciodată liniștea șesurilor umbrite de sălcii sibilice. Mi-au plăcut apele repezi și reci, încendiindu-mi gleznele gîndului pe ruguri de gheață".

Poetul viețuiește într-un spațiu cu conture tangibile în care obiectele își oferă claritatea și plenitudinea. Arghezian cumva, în acest elan furtunos, poetul ar vrea asemeni clasicului bard să „pipăie" și să „urle" : „Este !".

O „Definire" a sa sună astfel : „Tristețea florilor de cîmp — / lingușirea cărnii, / băutura nebiruită din ochii somnului, / toate învălmășîndu-se într-o biată inimă / cît ura furnicii, / pe o lumină cîntătoare. / catapeteasmă unghiului de fugă / și de dor".

Răpan, uneori „prețios", nu vrea totuși să epateze, nu-l atrag invențiile lexicale și chiar cînd singur o depune pe propriile-i versuri, destramă rapid bruma metafizică. El vrea să fie crezut pe cuvînt. Are ambiția de a se arăta lumii așa cum este.

Temperamentul îi face fericite „feste" ajutîndu-l să scrie, cumva împotriva firii sale, unele versuri năstrușnice, mișcate de imagini încandescent-atractive. Pentru el ar exista un „umblet al peștelui". Scrie, altundeva : „Beau la masa nașterii mele / vinul descurajării". Vede idei „în jilțul unui dicționar de mătase". Măcesul sălbatic are „teascuri". O inimă poate fi „dezdurerată", poetul e „paznicul lunii" (s-a mai spus) dar și „predicatul iubirii" (superb !), ba chiar „un glonț de zăpadă".

Nu voi cita nici unul din versurile șchioape (sînt), banalitățile „grave" (sînt și ele de față !) fiindcă volumul îmi pare, în întregul lui, cu mînă sigură circumscris în sfera poeziei, fiindcă văd, ca și Nichita Stănescu, (parcă mai ieri) că Theodor Răpan e un poet adevărat față de care cerneala criticului n-are cum să-și refuze licărul de tandrețe.

GHEORGHE TOMOZEI

Delacroix (antologia, traducerea și cronologia — Ștefan Popescu, iar redactor de carte este Doina Marian). Orice frază în plus față de magnifica prezentare semnată la vremea respectivă de Charles Baudelaire pare de prisos : „Delacroix a fost reunirea unică a celor mai uimitoare însușiri. Asemeni lui Rembrandt, a avut simțul intimității și vraja profundă, spiritul de combinație și de decorație ca Rubens și Lebrun, culoarea feerică a lui Veronese. Dar el a avut, de asemenea, o calitate sui generis de netăgăduit și caracterizînd spiritul melancolic și înflăcărat al secolului, ceva cu totul nou, care a făcut din el un artist unic, fără ca ceva sau cineva să-l fi format, un creator fără precedent, probabil fără urmași".

● Sub însemnele și „Motto"-ul lui Ch. Montesquieu : „A reaminti oamenilor cugetările celor din vechime, înseamnă a-i îndruma spre virtute" — apar cele două volume de **Reflecții și Maxime** la Editura Științifică și Enciclopedică, în îngrijirea lui Constantin Bădescu. Reflecțiile și maximele aparținînd unor ilustre personalități desemnează o formă de manifestare a amplitudinii spiritului uman, a sufletului omenesc în variile sale manifestări. „Prezenta lucrare este o selecție de astfel de meditații

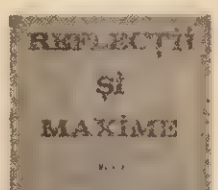

realizată prin consultarea operelor unor personalități reprezentative din diversele domenii de creație ale culturii naționale și universale — filozofie, etică, sociologie, istorie, estetică etc. — tratînd o idee comună : omul și universul său spiritual-moral" — susține îngrijitorul celor două tomuri într-o scurtă dar cuprinzătoare prefață.

● În colecția EMINESCIANA a Editurii „Junimea" a apărut recent **Eminescu și universul științei** de I.M. Ștefan, cu o prefață semnată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. De menționat că în **Amintirile** sale, Ioan Slavici nota la vremea respectivă : „Stăpînit de o neastîmpărată sete de știință, el studia mereu și nu era o ramură de știință omenească pe care nu ținea s-o aprofundeze. Mereu se simțea încă om neisprăvit, mereu își dădea silința de a se desăvîrși sufleteste".

Specialist în istoria științei, I. M. Ștefan demonstrează, cu onestitate și pricepere, raporturile profunde ale intelectului eminescian cu știința (matematica, astronomia, chimia, fizica, biologia etc.), decupînd din manuscrise, articole, versuri, acele filoane ale geniului eminescian în care se făcea referire, de

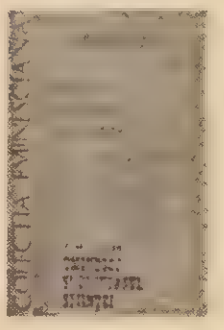

pildă, la relativitate, teoria evoluționistă, structura materiei, concepția despre anul-lumină, mecanismele specifice vieții și ale universului ș.a. „Sîntem încredințați că lucrarea lui I.M. Stefan — scrie Zoe Dumitrescu-Bușulenga în prefața studiului — reprezintă pînă acum sinteza cea mai bogată, mai obiectivă și mai reprezentativă în problema relației lui Eminescu cu știința și va fi pentru noi toți de un maxim ajutor în decodarea uriașului hățiș al gîndirii marelui creator".

DORIN SĂLĂJAN

Copii, ziua voastră e-n fiecare zi!

1 IUNIE

Copiii lumii au nevoie de lumină, Au nevoie de pace și iubire pentru a trăi în bucurie, așa cum noi toți avem nevoie de sărbători în care să ne regăsim sub semnul bucuriei. Iar dintre toate, prima zi a verii — ziua lor — este cea mai încărcată de simboluri.

Reverberînd în fiecare clipă a vieții noastre, dîndu-i adevărata măsură, existența copiilor este emblema viitorului nostru. Trimiteți în spațiu imaginea unui zîmbet de copil, spunea o mamă, și dacă va exista o ființă inteligentă care să o primească, fiți siguri că va înțelege despre pămînt infinit mai mult decît dacă ați aduna înșiruirea tuturor minunilor tehnicii moderne.

Cum am putea vorbi despre viitor fără să ne gîndim la copii, la cei pe care cartea acestui partid și credința acestei țări îi numesc viitorul însuși al națiunii, clădit cu grijă și dragoste ?

Cea mai delicată, dar și cea mai trainică zidire a lumii, copiii, au nevoie de pace. În marele for al popoarelor, glasul României s-a făcut auzit de nenumărate ori. Un glas al rațiunii, cerînd tuturor, în numele rațiunii, o șansă, singura posibilă pentru viitorul planetei — pacea.

Țară a păcii, România a ridicat grija pentru tînăra generație la rangul de politică de stat. „În cadrul acestei politici profund umaniste, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, țara noastră va face totul și în viitor pentru a asigura drepturile fundamentale ale omului — deci și ale tinerețului, care reprezintă viitorul țării — dreptul la muncă, instruire, educație și cultură, la o viață demnă și fericită, la pace." Grija permanentă a partidului și statului pentru tînăra generație, pentru prezentul și viitorul ei își găsesc expresia superlativă în dragostea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu se ocupă de asigurarea celor mai bune condiții pentru dezvoltarea armonioasă, pentru pregătirea multilaterală pentru muncă și viață a tinerilor.

Pentru tînăra generație din România, pentru sănătatea și vigoarea ei, partidul și statul, promotori ai unei înțelepte politici demografice, asigură excelente condiții de supraveghere și îngrijire viitoarelor mame ; iată din statistica anului trecut aflăm că 99 la sută din copii se nasc într-o unitate sanitară specializată, sub supravegherea unui personal medical competent. În creșe sînt îngrijiți circa 84 000 de copii, iar cele 12 548 de grădinițe sînt frecventate de peste 830 000 de preșcolari. Pentru sănătatea și vigoarea acestei tinere generații în cele 3 889 de dispensare de la orașe și sate veghează neobosiți peste 7 000 de medici pediatri și medici de medicină generală pentru copii, 21 000 de saloane de pediatrie și 3 600 saloane de ocrotire.

Pentru tînăra generație, în fiecare început de an școlar își deschid, generoase, porțile, circa 29 000 de unități școlare de toate gradele, din care 15 800 școli, însumînd peste 100 000 săli de clasă și 14 500 laboratoare. Tinerilor își dedică viața și activitatea aproape 239 000 cadre didactice, slujitori ai noii școli românești în care integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția s-a constituit într-o trinică a competenței și înaltei valori.

Pentru toate acestea, gîndul de recunoștință și alesă dragoste al tinerei generații se constituie într-un prețios omagiu adus partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu. Cuvintelor înaripate și gîndurilor generoase, ale copiilor li se alătură puternică, de neînfrînt, voința întregului popor de a înfăptui neabătut întreaga politică a partidului, în centrul căreia grija pentru om își găsește cea mai convingătoare expresie în grija pentru tînăra generație.

Să ne bucurăm, în prima zi a verii, de sărbătoarea acestei generații. Să prăznuim cu pe cea mai dragă și cea mai prețioasă dintre sărbătorile inimilor noastre, această zi de 1 Iunie, însemn al credinței în viitor.

R. MANOLESCU

Călătorind acum în lumea copiilor descoperi cu surprindere metamorfoze nebănuite Continentul fabulos rămas în fiecare dintre noi, devenit mereu mai străucitor și fascinant, are pentru cei mici o cu totul altă geografie. Joaca și-a pierdut gratuitatea. Copiii se joacă la computere învățînd să opereze cu ele. Își confecționează jucării electronice, descoperind secretele tehnicii, conturează proiecte științifico-fantastice și folosesc microscoape perfectionate. E o copilărie mai densă, dominată de viteza cunoașterii, de participarea intensă la viața societății. Rămînînd copii, cei mici învață prin intermediul organizației pionierilor să se comporte ca niște oameni mari. Cartea a rămas activitatea lor de căpătîi și ea poartă însemnele muncii. Dar pe lîngă datoria de a învăța, pionieria îi educă pe cei mici în spiritul răspunderii, al iubirii față de țară, al respectului pentru istorie și pentru valorile materiale și spirituale ale poporului român. Are loc o susținută pregătire pentru viață, pentru lungile călătorii în lumea științei pentru formarea unui spirit revoluționar și cetățenesc. Pionierii de azi sînt uteciștii de mîine, sînt cercetătorii și specialiștii anilor viitori. Copilăria de acum se desparte mai repede de păpuși spre a se apropia de artă și de tehnică iar activitățile extrem de complexe desfășurate în cadrul organizației revoluționare a pionierilor sînt de natură să îi edifice asupra drumurilor de urmat în viață, asupra valorilor spirituale și materiale ale societății noastre. În pionieri nu mai avem copii naivi ca odinioară, ci compatrioți de vîrste mai mici, angajați cu tot elanul lor tinerești în competițiile muncii și ale învățăturii, în întreceri artistice și sportive, în febrile activități de cercetare și creație. Cine pătrunde azi într-o școală descoperă cu uimire că se discută mai puțin despre basme și mai mult despre aparate și despre tehnică, mai puțin despre zîne și zmei și mai mult despre proiectele anului 2000.

În București, cutia cu minuni se află într-o clădire cu 350 de încăperi însumînd 20 000 de metri pătrați, animați zilnic de peste 4 000 de copii veniți în zeci de laboratoare, cabinete, cercuri, formații și ateliere, galerii și expoziție de creație tehnică pionierească. O sută de dascăli inițiază debutanții sau îi perfecționează pe cei avansați în diverse domenii ale artei și tehnicii. În acest veritabil palat are loc despărțirea de basme și păpuși și încep pașii cunoașterii. Am petrecut cîteva zile în clădirea dominată de potopul glasurilor de copii veseli și agitați, pregătind momente de spectacol, expoziții și recitări, dansuri folclorice și concerte de muzică clasică.

Niciodată, copiii țării nu s-au bucurat de un asemenea dar cum este Palatul pionierilor și șoimilor patriei din Capitală. Într-o sală, corul cîntă „Un palat, ce mîndru este / Am primit în dar, copii / Patria ne dăruiește / Nou sirag de bucurii". Pe cîteva sute de metri pătrați am călătorit printre proiecte fanteziste, printre idei năstrușnice, gata să-i perplexeze și pe cei mari, printre proiecte utopice și totuși posibile, printre invenții simple și mașinării complicate, o expoziție a creației și inventicii pionierești care reunea exponate din toată țara. Pentru curiozitatea celor mari am notat cîteva denumiri de aparate, machete, dispozitive și proiecte expuse aici cu aerul unui veritabil salon al născocirilor ingenioase : **Mașină pentru produs energie electrică din mișcarea valurilor, Robot pentru vopsit mobilă. Aparat pentru accelerarea creșterii răsadurilor, Microscop pentru fotografierea celulelor, Model de exploatare minieră pe altă planetă, Instalație pentru hrănirea ovinelor, Dispozitiv de testare și evaluare automată a cunoștințelor, Centrul de educație și timp liber, Aparat pentru determinarea gradului de poluare a apelor naturale și industriale, Avertizor de avarii, Barieră cu raze infraroșii etc.** Erau sute și sute de aparate, unele executate impecabil, altele cu mici ezitări și naivități, dar care purtau idei și mai ales dorințe de cunoaștere, selectionate în faza republicană a concursului „Start spre viitor", organizat anual de Consiliul Național al Pionierilor și devenit ucenicia cercetătorilor de mîine, o școală a fanteziei tehnice. De altfel, pionierii au cîteva activități anuale, devenite de acum tradiționale. Participă și ei la Festivalul național „Cîntarea României" desemnîndu-și vedetele la fiecare ediție, la fel, își desemnează campionii în cadrul „Daciadei" și cîștigătorii unor acțiuni-concurs cu participarea tuturor membrilor organizației : „Sîntem urmașii unui popor eroic", „Pionierii în anii de lumină", „Ștafeta generațiilor", „Patrie română-țară de eroi". „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei". Nu înlocuirea tipului de joacă, nu renunțarea la basme și nici desconsiderarea păpușilor impresionează, cît faptul că încă de mici, pionierii sînt într-un fel oameni mari. Toate aceste activități îi ajută să se formeze, să-și completeze cunoștințele, să-și descopere înclinațiile. Este mai mult decît impresionant faptul că la sfîrșitul pionieratului, un elev răspunde categoric la întrebarea ce vrei să faci în viață ? Am încercat o asemenea discuție cu cîțiva copii înțiliniți în cabinetele și laboratoarele Palatului pionierilor și șoimilor patriei în acele zile. Toți au răspuns scurt și hotărît. Cînd am solicitat amănunte, și-au motivat alegerea cu argumente mai mult decît convingătoare. Își aleseseră viitorul, nu bîjbîiau, nu așteptau nici o clipă hotărîtoare. Și-n mai toate cazurile, el nu era decît o continuare a preocupărilor și pasiunilor întreținute în diferitele forme de activitate patronate de organizația pionierilor.

Într-una din încăperile acestui palat în care și adulții se mai pierd, am stat de povești cu o elevă coborîtă parcă dintr-un tablou de Sabin Bălașa. Se numește Cătălina Florea, din clasa a VI-a C, de la Școala generală nr. 205 din Capitală. Este comandantă de unitate și activează într-un cerc de recitatori. O puteți vedea în mai toate emisiunile pionierești din programul tv. în spectacole, sau auzi în diferite emisiuni ale radioului consacrate pionierilor. A scris poezii la un cenaclu al pionierilor din sectorul 6, „dar nu mai am timp", a făcut dans modern, a început să recite și să cîștige concursuri pionierești, ajungînd pînă la faza finală a Festivalului național „Cîntarea României", am fost admonestează colegii obraznici sau leneși, pune și ea umărul la organizarea unor inițiative cu reprezentanții de instituții pentru popularizarea legilor și pentru învățarea comportamentului în societate, participă la forumurile pionierilor o formă adecvată de exercitare și deprindere a democrației pionierești, concepută ca o pregătire pentru participarea activă în cadrul democrației societății. O elevă de clasa a VI-a care a abandonat păpușile de la șapte ani, învață de nota zece și nu mai are timp să se joace decît rar, în fața blocului. O elevă care se poartă ca un om în toată firea, care are un juriu național alcătuit din personalități de prestigiu cîntărește rezultatele fiecărui echipaj și atribuie 17 trofee, cel mai rîvnit fiind „Busola de aur".

Înainte de a încheia povestea acestor expediții cu adevărat fascinante, ar trebui adăugat că în 20 de ani de cînd există, pe diverse trasee din țară au călătorit 2500 de echipaje, însumînd 650 000 de pionieri, adolescenți care s-au confruntat cu ei înșiși, devenind mai repede oameni în toată puterea cuvîntului. Pentru acest enorm cîștig n-ar trebui uitat numele dascălilor, cei care au socotit vacanța un fel de trimestru IV al școlii și s-au transformat concediile în lecții de viață. Iar recunoștința expeditionarilor s-a îndreptat adeseori spre profesorii Aurel Medve (Sălaj), Aurelia Lazăr (Sectorul agricol Ilfov), Viorel Manolescu (Deva), Stelian Chiriac (Iași), Adrianta Otoiu și Adrian Otoiu, mamă și fiu, cîștigători la diferențe de ani a disputatului trofeu „Busola de aur", Daniela Silvășanu (București), Alexandrina Dinu (Dîmbovița) și mulți alții, cărora pe drumuri de munte li s-a spus doar „tovarășe profesor".

Expedițiile „Cutezătorii"

Există în țară dascăli fascinați de călătoria în compania copiilor, oameni de bine care după ce și-au încheiat lecțiile în clasă, și-au luat un rucsac în spinare, l-au învățat și pe copii cum să se pregătească de drum și apoi au pornit în călătorii de plăcere. Încercînd să predea mai mult decît folositoarele lecții de viață. Prin 1969, aceste călătorii spontane și de plăcere au devenit simburele în jurul căruia s-a constituit una din cele mai frumoase și utile forme de vacanță ale copiilor. Primele expediții „Cutezătorii" au avut loc după îndelungi ezitări și dezbateri legate de riscul, necunoscutul și imprevizibilul unui asemenea examen al cutraseu și își stabilește perioada de desfășurare. Expediția trebuie să cuprindă un comandant, totdeauna cadru didactic, un căpitan și un secund, un bucătar, un sanitar, un cronicar și un fotograf, un geograf și un etnograf, un istoric și un biolog. Au loc sedințe de pregătire, inițiere și menținerea condiției fizice, totul desfășurat cu o migală și în același timp cu o febrilitate de echipaj aflat înaintea descoperirii Polului Nord sau a cuceririi Munților Himalaya. Un regulament riguros stabilește condițiile de concurs Minimum 70 de kilometri pe jos, cazare în corturi, autogospodărire în domeniul pregătirii mesei și îngrijirii echipamentului, expoziție cu rezultatele cercetărilor de pe traseu, jurnal cu fotografii care au purtat și peste hotare mesajul copiilor români. Dar numărul formațiilor din întreaga țară este de ordinul miilor. Orchestre simfonice și de estradă, dansuri populare și formații coregrafice, coruri și grupuri vocale, brigăzi artistice și grupuri de recitatori, concurînd în fiecare an de mai multe ori, primeninu-se mereu și sporind rezonanța numelui ales cu un sirg care se apropie de cel care anima formațiile profesioniste De fapt, din rîndul micilor dansatori se aleg membrii ansamblurilor de folclor, elevii școlilor de muzică și arte plastice, studenții de Conservator și cei de la institutele de arte plastice. Numai profesorii rămîn aceiași și îmbătrînesc cu fiecare generație. La Palatul pionierilor și șoimilor patriei din București, edificiu inaugurat în Epoca Nicolae Ceaușescu, am întîlnit cîțiva dascăli pasionați de activitatea artistică a copiilor, Mihai Dumitrache, maestru coregraf, instructorul de dansuri al ansamblului **„Românașul"** are 19 ani la pupitrul de dans românesc. Foștii săi elevi de la ansamblul pionieresc sînt acum dansatori sau instructori la marile formații din București. În fiecare toamnă primește 600 de copii, din care, la puțin timp, mai rămîn 400. De la vîrsta de cinci ani pînă la clasa a VIII-a, micii dansatori urmează cursurile de inițiere. Învață dansuri și, după un an doi, ajung să intre în scenă într-un mare spectacol desfășurat cu 70 de copii. Profesoara Adriana Codreanu pregătește de 14 ani grupul **„Alegrette"**, unul din cele mai cunoscute grupuri vocale pionierești din țară. Lăcrimioara Mitroaica conduce ansamblul de estradă **„Melotim"** iar Anca Roman armonizează mișcările celor 70 de copii care alcătuiesc grupul de balet „Arabesc", în timp ce Oana Albuțiu și Mariana Pojoranu stau cu rîndul la pupitrul orchestrei semisimfonice a palatului, orchestră în care copiii, îmbrăcați în frac încearcă să se apropie de sonoritățile marilor orchestre și să dea poezie muzicii românești și universale. Ar fi nedrept să proliferez convingerea că numai în București există copii vedete și dascăli pasionați de asemenea activități. Toate casele pionierilor și șoimilor patriei din țară au parte de asemenea împătimiți. Bunăoară, în Chioar, la Somcuta Mare, profesorul Grigore Mureșan, după ce a pregătit formații de dansuri cu țăranii din Valea Chioarului, la Șomcuta are 5 formații de copii, unele alcătuite din cei din clasele I IV, altele din cei mari, din clasa a VIII-a. La Budești, tot în Maramureș, profesorul Petre Dunca intră și el în competiție cu formațiile de dansuri populare ale școlii, la Vălenii Somcutei, profesorul Gheorghe Dod aduce în scenă 60 de perechi într-un spectacol impresionant de dansuri populare. În timp ce la Sighetul Marmației, Ansamblul Mugurelul, instruit de profesorul Gheorghe Petroval, rivalizează cu cele mai bune din țară.

O călătorie în lumea formațiilor celor mici, a cercurilor și laboratoarelor populare de ei nu face decît să întărească o convingere, că pionieria e o altă denumire a copilăriei în care se învață mai repede și mai adînc deprinderile de om mare.

CORNEL NISTORESCU

Mărșăia micilor artiști

Există cîteva ansambluri și formații artistice pionierești

Cercul

Plasmă fierbinte, capcană magnetică toroidală, protoni, curbe, scheme tehnologice. Radu Gălășeanu explică cu cele mai la modă expresii științifice despre fuziunea rece. Își aranjează cravata, cămașa albă, pentru ca ținuta să fie în ton cu un subiect ca acesta în care omenirea își pune mari speranțe pentru mîinele energiei. Cravata este însă de pionier, iar pe conferențiarul sigur de el îl întîlnești de obicei în clasa a VII-A. Acum, în cercul de fizică, în fața colegilor și a numeroși profesori din școlile sectorului IV expune tot ce a citit el în paginile cărților și revistelor. A lăsat adesea la o parte larma jocului ca să pătrundă în fascinanta lume a științei. Prieteniile pe țară la olimpiada de fizică a învățat în școală bucuria cunoașterii, a plăcerii de a afla mereu lucruri noi care să-i bucure inima. Nu ezită cînd este întrebat de profesia viitoare. A ales-o demult : cercetător. Monica Voitovici dintr-a opta mai visionează desene animate dar știe foarte multe și despre tectonica globală și deriva continentelor. Pe displayul computerului, elevii din cercul de biologie demonstrează cum se oprește o hemoragie prin compresiune digitală. Fetele mai poartă codițe dar visează cu ochii deschiși la halatele de medici.

Școala 79 din Capitală are vitrina neîncăpătoare pentru premiile aduse de olimpicii ei. Și asta fiindcă aici se cultivă, fără recreație, dragostea de știință, de creație, chiar dacă mai este încă mult pînă cînd ele vor rodi în laboratoarele institutelor, pe șantiere, în halele uzinelor. Importanți sînt primii pași. Conducerea școlii, profesorii plămădesc cu har și pasiune în cercurile științifice inițiativa și potențialul creator al viitorilor specialiști. Este motivul pentru care dascălii din celelalte școli ale Capitalei au venit nu odată aici să se sfătuiască asupra celor mai eficiente căi de a racorda tînăra generație la plăcerea de a inova, de a crea.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Parada modei pentru copii

Rețineți o dată : 1 iunie. Și o invitație : în această zi la ora 15 în cochetul magazin „Materna" din strada Bărăției, a cărui modernizare tocmai s-a încheiat, va avea loc o paradă a modei, prezentînd ultimele noutăți în materie de îmbrăcăminte și încălțăminte de vară pentru copii, pe care le puteți cumpăra în sezonul cald.

Vă reamintim că în aceeași unitate puteți face un plăcut și util popas în Salonul jucăriilor și în raionul cu articole de menaj specific vîrstei mici. (R. P.)

Vitrina artelor

Muzică

„Visul unei nopţi de vară"

Au venit căldurile şi, iată, Opera Română din Bucureşti, prompt, ne-a oferit o premieră coregrafică inspirată din celebra piesă, purtînd titlul de mai sus, a nemuritorului William Shakespeare. Această realizare este demnă de toată lauda, situîndu-se valoric la ştacheta înaltă a calităţii artistice, competitive, internaţionale, pe care Opera Română trebuie să o menţină, în permanenţă, la toate manifestările ei. Dar, acest spectacol a mai marcat un punct de referinţă, el subliniind, convingînd şi revigorind încrederea în tînăra generaţie ; a reafirmat adevărul că izvorul de talente — şi în domeniul dansului clasic şi modern — este nesecat la români ; doar atît ca aceste talente să fie culese, şlefuite şi valorificate.

Aflată la a doua importantă colaborare cu Opera Română, Mihaela Atanasiu demonstrează marile sale posibilităţi, ea fiind autoarea libretului, a coregrafiei şi regiei ; în reuniunea noastră, o personalitate puternică care merge pe drumul îndrăznelilor creatoare. Sigur, la Bucureşti a fost mai uşor, întrucît acelaşi balet îl montase — cu un an în urmă — la Belgrad ; reuşitele şi, poate, neîmplinirile de acolo au constituit o bună experienţă, folosită din plin pe scena din Cotroceni. Inventivitatea alegerii caracterului şi pasului de dans, în cele două acte care cuprind dramaturgia ; supleţea în schimbările rapide, de la real la fantastic ; sensibilitatea momentelor romantice, ori umorul ghiduşiilor ; textul încredinţat personajului Puk, ce devine aici nu doar un spiriduş al pădurii ci conducătorul întregului, ca şi jocul actorilor — pe dans şi recitare ; exclamaţiile impuse în alte diverse scene, de la onomatopee şi pînă la sinistre oftaturi ; toate la un loc arată că maestra de balet are deplină încredere în artistul total, ele ne dau seama, de asemeni, asupra posibilităţilor actoriceşti, fericite, ale balerinilor noştri.

Scenografia concepută de Viorica Petrovici este copleşitoare ! Începînd cu fineţea croielii materialelor — asemeni unor pînze de păianjen — trecînd prin splendoarea culorilor elementelor naturii (plante şi mici vieţuitoare) şi ajungînd la gustul ales (cu multă îndrăzneală) al costumelor lumii reale şi a fantasticului, acest **tot** — ajutat şi de luminile lui Ion Cotîrlă — devine nu numai funcţional dar şi de sine stătător, dovada vie constituind-o aplauzele furtunoase ale publicului, chiar la deschiderile de cortină cînd pe scenă nu se întîmplă nimic ! Iată, deci, un tandem, Atanasiu — Petrovici, început cu multe promisiuni în montarea baletului **Peer Gynt**, promisiuni onorate, şi depăşite chiar, în actuala premieră.

Colajul muzical — alcătuit de Lucian Ionescu — foloseşte lucrări din creaţia unui cvintet de mari compozitori, oprindu-se — cu precădere — la Benjamin Britten, în special la celebra sa lucrare „Variaţiuni şi Fugă", pe o temă de Henry Purcell. Lăsînd la o parte faptul că programul nici nu inserează titlurile lucrărilor folosite, vom avea aici cîteva obiecţiuni. Lucrarea amintită este, în fapt, o minunată lecţie de orchestraţie (asemănătoare scopului propus în poemul simfonic **Petrică şi lupul**, de Serghei Prokofiev) în dorinţa de a familiariza publicul cu posibilităţile instrumentelor orchestrei simfonice. Fiecare instrument, deci, este prezentat ca solist şi în tutti, fiind observate — mai cu seamă — culorile timbrale şi sensul acestor culori, prin toate acestea arătîndu-se funcţionalitatea în cadrul aparatului simfonic. Nu sîntem împotriva repetării sonore a unor fraze, chiar dacă în partitură nu există bara de repetiţie ; putem fi chiar de acord şi cu inversarea fluenţei părţilor muzicale (finalul să apară înaintea Fugii, prezentarea grupului alămurilor să se facă după familia corzilor etc.) dacă dramaturgia o cere ; dar **sensul** instrumenticor şi specificul lor nu poate fi nici schimbat şi nici ignorat. De pildă, pe **castagnete** (specifice pentru muzica dansantă) are loc o pălmuire, desigur din joacă ; pentru ca **biciul** (instrument de percuţie) să fie ilustrat prin paşi înapoi, adică prin dans ; şi aceste exemplificări pot continua. Aici intervine şi rolul colajului ; cînd ai o partitură în faţă, cu orchestra şi dirijorul ei, cele gîndite de compozitor sînt urmate întocmai ; colajul poate fi foarte folositor unui spectacol cu o privire mai modernă, cu condiţia ca muzica întrebuinţată să-şi păstreze logica şi funcţionalitatea ei. Altminteri...

Trecînd însă peste cele semnalate, să afirmăm — din nou — faptul că recenta premieră a Operei Române din Bucureşti, baletul **Visul unei nopţi de vară** constituie un mare succes. Arătînd meritele principalilor creatori, să subliniem şi pe cîţiva dintre principalii realizatori : Anne Marie Vretos, Florin Brînduşe, Alma Munteanu, Roxana Colceag, Beatrice Bleont, Gheorghe Angheluş, Tiberiu Almosnino, Adrian Gheorghiu, Florin Matecescu şi alţii ; ei sînt balerini de excepţie, exponenţi potenţiali ai artei coregrafice contemporane româneşti. Tuturor, celor citaţi sau necitaţi, creatori şi truditori ai acestui spectacol, un sincer **bravo** !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Reactualizarea tradiţiei

O tapiserie modernă este un obiect pe care nu-l priveşti, ci îl gîndeşti. Noua relaţie se defineşte de multe ori stîngaci, pentru că termenii ce o califică nu-s încă stabilizaţi. Ce înseamnă „să gîndeşti" obiectele dintr-o expoziţie ? E limpede, contemplaţia singură nu-l ajută pe cel ce se află în faţa unei tapiserii să o priceapă, să se lămurească asupra ideii ce l-a călăuzit pe artist. Odinioară, lucrurile erau mai simple, iar rosturile unei tapiserii numărate. În muzee, descoperim nenumărate tapiserii care transpun pur şi simplu picturi (Rubens, Boucher, Jordaens). O tapiserie nu putea să semene decît cu o altă tapiserie. În expoziţiile artiştilor decoratori contemporani e adeseori dificil să spui ce sînt obiectele pe care le prezintă. Cît despre **tapiseriile propriu zise**, e o aventură să arăţi ce-i **propriu zis** o tapiserie, Teodora Stendl e unul din puţinii creatori care s-au impus — şi încă devreme — semnînd tapiserii **propriu zise** : în tehnici tradiţionale, ea înfăţişa o lume de vis, un univers al seninătăţii şi încîntării. Sentimentul ce-ţi mobilizează întreaga fiinţă înaintea unei tapiserii „tradiţionale" e marcat de euforie. Cîteva din piesele expuse de Teodora Stendl în personala de la „Simeza" produc încă euforie. Tema lor e puţin frecventată de creatorii de tapiserii : marea. Fapt ciudat, întrucît „subiectul" marin se adecvează imaginaţiei — în tapiserie — mai bine decît oricare subiect cu personaje. Dacă ne uimeşte întîrzierea cu care e descoperită această sursă, trebuie să ne uimească şi repeziciunea cu care e abandonată. Teodora Stendl o descoperă parcă numai pentru a ajunge mai curînd la o altă : mitologia. Poate fiindcă mitologia mediteraneeană, care ne e atît de familiară, reclamă cadrul marin în multe din manifestările ei. Teodora Stendl e un artist complex — pictor şi desenator, care s-ar fi putut afirma şi în domeniile respective. Din care cauză, probabil, expoziţia de la „Simeza" face o retrospectivă a tuturor talentelor şi năzuinţelor artistei. Cîteva din lucrările realizate special pentru prezenta expoziţie, deşi ieşite din atelierul creatorului de tapiserie şi utilizînd, în principal, materiale textile se cheamă „obiecte" şi „instalaţii" (Trei piese arheologice, Centaur murind, Zigurat). O suită de desene, ce trimite cu gîndul la modul specific în care Teodora Stendl şi-a elaborat vechile tapiserii, împlineşte ansamblul. Şi îl împlineşte tocmai pentru a ne obliga să cugetăm la tot ce vedem, la raţiunile ce au produs schimbarea.

Înclin să cred că schimbarea e motivată de nevoia artistului matur de a-şi reconsidera critic activitatea şi de a-şi primeni temele şi mijloacele, ca urmare a acestui examen. Olga Bugneag exprimă, în prefaţa catalogului, o idee asemănătoare : „exerciţiile de punere în discuţie a tradiţiei sînt totdeauna animate de năzuinţa reactualizării ei".

TUDOR OCTAVIAN ■

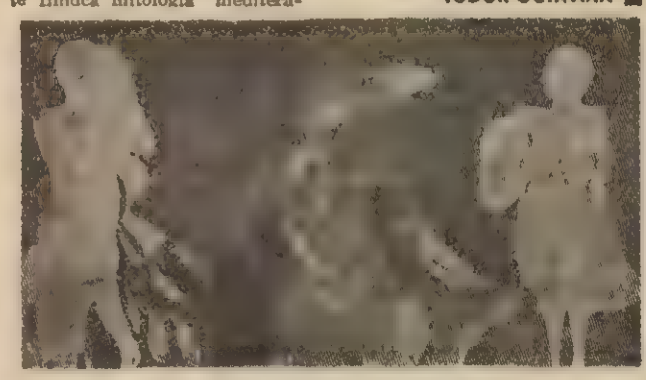

„Conversaţie", lucrare de Teodora Stendl

Eminescu — istoric de excepţie

(Urmare din pag. 9)

ştiam acea formulă şocantă. Nu e vorba de a vedea în Eminescu „pe cel mai mare istoric ivit din mijlocul neamului românesc", aşa cum este el de bună seamă ca poet. Istoricii noştri cei mai mari sînt, din acest punct de vedere, după părerea mea, Cantemir, Hasdeu, Iorga şi Pârvan, toţi pe primul loc, ex aequo cum se spunea cîndva la unele concursuri, în care mai mulţi concurenţi luau premiul I. Ar fi fost cu siguranţă între ei şi Bălcescu dacă nu ar fi murit aşa de tînăr şi ar fi putut să-şi dea pe deplin măsura.

Aceştia sînt, deci, după părerea mea „cei mai mari istorici" pe care i-a dat poporul nostru culturii universale, şi de care aceasta este obligată să ţină seama şi de altfel a şi ţinut şi ţine. Pe Eminescu, după cum vedeţi, nu-l trec în rîndul lor. În cu totul alt sens este Eminescu „cel mai mare istoric al românilor" şi anume în sensul că nici unul dintre cei citaţi nu a pătruns atît de adînc pe cît a pătruns el sensul devenirii noastre, nu a perceput atît de deplin toate meandrele curgerii în timp a vieţii neamului românesc, nu a simţit mai exact decît el pulsaţiile acestei vieţi româneşti, cu clinele de măreţie şi cu cele tragice, cu ceasurile de glorie şi cu cele de cumpănă, pînă la marginea prăpastiei. Nimeni nu a intuit mai precis ca el natura pericolelor ce pasc fiinţa etnică şi spirituală românească, existenţa istorică şi biologică a neamului, nu a arătat mai clar direcţiile din care vin şi nu a făcut un efort mai supraomenesc, pînă la „sfărîmarea organelor", pentru a transmite conaţionalilor săi aceste adevăruri, pe care le descoperea plătindu-le cu propria-i existenţă, şi pentru a-i fortifica în puterea de viaţă şi de dăinuire, pentru a-i ajuta să supravieţuiască şi să-şi cucerească viitorul. Însăşi apariţia lui Eminescu — suprem exponent al capacităţii creatoare a acestui popor — a fost un **eveniment istoric** la fel de important ca oricare dintre cele mai mari victorii pe cîmpul de luptă sau ca actele politice cele mai triumfale. Personalitatea lui Eminescu nu-şi găseşte echivalent în nici o altă cultură modernă căci, după cum observa pe bună dreptate Mihai Zamfir, pentru români Eminescu este mai mult decît Dante pentru italieni, Shakespeare pentru englezi, Goethe pentru germani sau Puşkin pentru ruşi. Spre a găsi o situaţie similară, un rol asemănător al unui geniu creator în făurirea şi apoi păstrarea identităţii unui popor, ar trebui să coborîm multe milenii pe treptele istoriei ! Aici şi în felul acesta este uriaş şi unic Eminescu, datătorul tablelor legii dăinuirii noastre în valurile pe care el le-a înfruntat pînă la zdrobirea forţei omului, dar nu şi la stingerea flăcării pe care a lăsat-o în urma sa.

Pe acest Eminescu nu-l găsim doar într-un sector delimitat al publicisticii sale, ci în toate paginile ce ni le-a lăsat, de proză ori de poezie, şi îl găsim mai ales în capodopera de istorie, gîndire politică şi poezie care este **Scrisoarea III**. Aş adăuga imediat : îl găsim şi în plămada sufletească a lui Nicolae Iorga şi Vasile Pârvan, care sînt de neimaginat fără Eminescu, cel ce a exercitat asupra formaţiei şi ideilor lor o influenţă decisivă. Iorga şi Pîrvan sînt urmaşii lui direcţi, continuatorii săi, copiii sufleteşti ai lui Eminescu, fapt care-i delimitează de istoricii români contemporani cu ei şi de generaţiile ulterioare şi le conferă acel „tonus", acea combustie lăuntrică, acea forţă de propulsare a gîndului pe care amîndoi i-o datorau marelui lor mentor.

Iorga şi Pârvan, la fel ca Sadoveanu, Goga şi Blaga, chiar Arghezi, sînt planetele desprinse din astrul incandescent care acum un secol nu s-a stins, ci s-a fixat definitiv pe boltă, spre a lumina, călăuzi şi fertiliza, precum soarele în natură, viaţa neamului nostru pînă la sfîrşitul veacurilor.

— Pînă la „sfîrşitul veacurilor", cum vă place să spuneţi, va lumina în conştiinţele noastre şi va face să vibreze de mîndrie inimile noastre şi Scrisoarea III, care împreună cu Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie şi cu poemul citit la inaugurarea statuii lui Ştefan cel Mare, alcătuieşte un triptic în absenţa căruia e greu să ne explicăm sensibilitatea şi conştiinţa noastră naţională modernă. Aici culminează o întreagă direcţie poetică, inaugurată de Cârlova şi Alexandrescu, continuată de Bolintineanu şi Alecsandri şi aşezată de Eminescu pe temeliile unei profunzimi, unei gravităţi, unei intensităţi de simţire şi unei forţe de expresie care apoi va trece în creaţia unor urmaşi de talia lui Goga şi Coşbuc, trimiţîndu-şi undele pînă în poezia zilelor noastre. În legătură tocmai cu Scrisoarea III este ultima mea întrebare, cu gîndul la profesorii noştri de română şi la elevi : se poate face o distincţie clară între ceea ce este adevăr istoric şi ce este fantezie în Scrisoarea III ? Problema s-a pus adesea, dar nu avem răspunsul mulţumitor.

— Pînă acum trei ani, chiar pînă anul trecut cînd am avut norocul să identific chiar eu al treilea izvor istoric principal din care s-a inspirat şi documentat poetul în procesul de elaborare a **Scrisorii III**, răspunsul nici nu se putea da. Se ştia încă din secolul trecut — cred că Anghel Demetriescu este primul care a arătat-o — că Eminescu citise atent cea mai celebră şi cea mai autoritară sinteză de istorie otomană existentă la ora aceea, opera turcologului austriac Joseph von Hammer. Cunoscutul vis al sultanului întemeietor al casei osmane este literalmente transpus în versuri direct din pagina lui Hammer. Se cunoştea de asemenea izvorul cronicăresc din care a luat imaginea cu mulţimea săgeţilor şi şi-a făcut o idee despre încrîncenarea fără seamăn a încleştării de la Rovine : cronograful lui Mihail Moxa, de la 1620, publicat de Hasdeu chiar în anul 1878, în volumul I din **Cuvinte din bătrîni**. Ce rămăsese în afara atenţiei şi am identificat eu anul trecut este **temeiul ştiinţific** modern, chiar strict contemporan, în care Eminescu a găsit confirmarea relatării lui Moxa : sinteza — devenită de atunci clasică — **Istoria bulgarilor**, de viitorul mare istoric, atunci încă foarte tînăr, Constantin Jireček. Sinteza lui Jireček apăruse în limba germană la Praga, în 1876, deci cu numai doi ani înainte de momentul cînd Eminescu începe să lucreze la prima parte a **Scrisorii III**. Poetul Eminescu este primul la noi care ia cunoştinţă de această operă fundamentală a istoriografiei europene din secolul trecut şi o valorifică atît pentru istoria naţională cît şi pentru propria sa creaţie.

Iată textul din cartea lui Jireček, hotărîtor pentru configurarea finală a părţii istorice a **Scrisorii III** : **„O expediţie contra lui Mircea urma să consolideze cucerirea Bulgariei. În toamna anului 1394 Baiazid trece Dunărea. Cu el îi ducea, deşi în contra voinţei lor, pe Ştefan Lazarevici, Constantin şi regele Marko. La 10 octombrie l-a bătut Mircea pe o cîmpie numită „La Rovine" pe turci, într-un masacru în care nori de săgeţi ar fi întunecat cerul. O mulţime de paşi şi voievozi au căzut în această zi, între ei şi Marko cel intrat în istorie, şi cu el Constantin. După povestirea unui contemporan, Marko i-a spus înainte de luptă lui Constantin : „Eu spun şi rog pe Dumnezeu să ajute pe creştini, iar eu să cad printre primii în această bătălie". Dar eposul popular nu l-a lăsat să moară. Se povesteşte că el aşteaptă într-o peşteră ziua cînd va vedea din nou lumina soarelui. Bătînd a trebuit, după o fugă lipsită de glorie, să încheie pace cu Mircea".** Acesta e textul lui Jireček. Recunoaştem imediat în „auf einem Felde na Rovinach-genannten Felde" — pe o cîmpie numită la Rovine, eminesciana „la Rovine în cîmpii". Nici un izvor istoric — nici cronica lui Moxa, pe care Jireček a folosit-o în ediţia Grigorovici din 1859 (unde învăţatul rus reţinuse doar partea finală, cu analele sud-slave traduse şi prelucrate de cărturarul român din secolul al XVII-lea) nici **Viaţa lui Ştefan Lazarevici** din care scoase informaţia despre participarea principilor creştini sud-dunăreni alături de Baiazid **împotriva voinţei lor**, precum şi legendarele cuvinte rostite de Marko Kralevici înaintea luptei, nici analele sîrbeşti, care dau **locul** bătăliei „na rovinah" — la rovini — şi data de 10 octombrie 1394, nu pomenesc de o cîmpie. Moxa vorbeşte de un rîu, care curgea roşu de sîngele celor pieriţi în bătălie, iar cronicile otomane numesc acest rîu Arkiş — desigur Argeş, pomenind prezenţa munţilor în apropiere, ceea ce permite localizarea „Rovinelor" în apropiere de Curtea de Argeş. „Cîmpia" nu apare decît la istoricul modern Jireček, este o pură invenţie a lui, şi numai de aici a putut-o lua Eminescu, comiţînd astfel involuntar o abatere de la adevărul istoric. O eroare norocoasă pentru artă ! Căci descrierea luptei pe cîmpia imaginară permite poetului să realizeze cea mai extraordinară pagină de acest fel din literatura universală, care nu mai cunoaşte crearea, numai cu mijloacele cuvîntului, a unor efec-

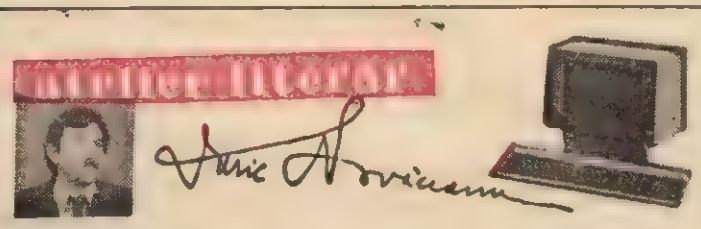

Reprimim azi în „Atelier" un poet rar : Ovidiu Constantinescu. Rar nu ca prezență — e drept, ne-a mai fost oaspete o singură dată, anul trecut, în mai —, ci prin absența și refuzul său de a participa la „banchetele" ultime și la modă ale poeziei, atît de pline de taragoturi, tilinci, tobe, trompete, drimbe și fluiere de toate dimensiunile, încît numai o ureche mecanică se mai poate desfăta cu decibelii care-i ofilesc sintaxa, o desfrunzesc de virgule și sentimente și-i plantează în locul emoției, ca într-un deșert, statuile umflate de strigăt.

Ovidiu Constantinescu e poetul rigorii, cu precădere al sonetului, decis să-i ilustreze nu doar viabilitatea silabelor de aur, ci și capacitatea de înnoire și piuitire sigură pe toate mările și sub toate furtunile. El a învățat, de oriunde s-ar întîmpla să plece, să ajungă cu bine la țărmuri prin doar unsprezece bătăi de vîslă. A deprins tehnica distilării sunetelor și a cizelării lor prin pierdere de materie brută, și știe foarte bine cîtă umbră trebuie adăugată luminii pentru ca aceasta să-și păstreze, întreagă, geometria contururilor.

I s-ar putea reproșa, la o adică, o oarecare reținere a gîndului poetic, exact în clipa cînd acesta se lasă ispitit de plăcerea necunoscutului. Dar acesta-i un reproș care începe de dincolo de Petrarca, fragilitatea formei îngăduind o atare aventură numai celor temerari, precum unui Shakespeare, Quevedo, Goethe sau Eminescu. Oaspetele nostru își știe măsura și, în plus, o modestie structurală l-a ținut, cu destulă pagubă, pe loc. La anii săi, împliniți spre șapte decenii, n-a deschis ușa nici unei edituri, iar în dialogul cu el, a trecut suveran peste o astfel de posibilitate: multele cărți de sonete pe care le-a scris își vor păstra condiția de „caiete manuscrise". Nu din egoism, ci pentru că s-au născut din tăcere și mărinimie, dovedind că se poate : se poate scrie poezie bună și nu-i obligatoriu să se publice ; după cum, absolut obligatoriu, ar fi să nu-și rostească decibelii nici cea proastă.

Sonetele lui Ovidiu Constantinescu sînt pentru cei tineri nu o lecție de estetică, ci, în primul rînd, una de etică.

DARIE NOVACEANU ■

OVIDIU CONSTANTINESCU

Nu-i dat oricui

O, prinț al versurilor nestemate,
Sonetule ! Doar Dante și Petrarca,
Baudelaire și Shakespeare au făcut ramarca
bizarei tale forme-neorsetate...

Precum argonauții în antichitate,
poeți de seamă-și avîntară arca,
să-nfrunte Scylla și Caribda, doar ca
să intre în magnifica-ți cetate.

Trăind, ca și Leandru, noaptea, valul,
pornit, sperînd că voi atinge malul
Sonetului, cu trepiele-i de-argint.

Strigară-atunci, stihiile naturii :
— Oprește, pune capăt aventurii !
Nu-i dat oricui s-ajungă la Corint !

Către Inspirație

Apropie-te, nu-mi mai da tîrcoale !
De mine sau de cine te ferești ?
Ce noutăți mi-aduci și cu ce vești
condeiul meu îl faci să se răscoale ?

Din ziua-n care mi-ai ieșit în cale,
te-aștept, în toată noaptea, să-mi oseștI,
cu sprintenii dactili, cu anapești,
valsînd cu iambii-n legănări domoale.

Am auzit umblînd un zvon urît :
în cuibul „Corbului", vestitul Poe
găsi-ntr-o zi misteriosul ou

produs de năluciri și de sminteală
și decretă că Tu n-ai fi decît
o „născocire intelectuală"...

Cupa de Murano

Scînteietoare cupă de Murano,
cu rafinată, limpede licoare.
Ce-arome și reflexe-mbietoare
ne-ai oferit, să ne-amețești, tirano ?

Ce taină-ascund acele mîini de soare,
ce-ți puseră argint în glas, soprano ?
Ce nobil, palmele-i ca de țăran o
se te-alinte-n calda lor strînsoare ?

Rivală candelabrelor adverse,
purificată-n flăcări — de țărînă,
în valuri spuma ta să se reverse,
acorduri vieneze cînd se-nginâ...

La marile recepții și festine
lipsește-acel ce te-a creat pe tine !

La „Cumpăna de ape"

Anevoios pătruns-am prin porțile grădinii,
pe unde-ți purtai pașii, sfințind pagine-altare,
Profetule din Lancrăm !, furtunile-ți solare
mă fascinau cu vraja Poemelor Luminii...

Mirabila-ți sămînță, în veșnică migrare,
se-naltă peste vreme, lăsînd în urmă spinii,
cum pure se ridică, din dalta lui Bernini,
perechile sublime de grupuri statuare.

Săgeata năzuinței, spre cosmicele spații,
străbate transcendentul, stîrnindu-ți dor și sete
de Alba, Cluj, de Leesing, de mit și germinații,
de „Spațiul mioritic", de rune și sonete...
Ți-a smuls vremelnic Pana, muind-o în tăcere,
la Cumpăna de Ape, tumultul unei ere.

Lebedele nordului

Cu arcuirea gîtului domoală,
plutind pe-a undelor impărăție,
cînd zorii-ajungă ceața fumurie,
își fac ,în grup, plimbarea matinală.

Minuscula coroană de rubine,
deasupra pliscului muiat în smoală.
Podoabă scumpă, străjuind regală,
precum sonetul — stemă-n Poezie.

Aristocratele anzeriforme,
învesmîntate-n albe uniforme
și rudele-australiene,-n doliu,

resping pe cei ce vin să le propună
să recunoască-obîrșia comună
cu-acelea ce salvară Capitoliu !

Aceeași întrebare

Simt cum albastre depărtări mă cheamă,
tot mai stăruitor, spre necuprinsul
în care-nvingătorul și învinsul
la ceas de cumpănă-e cuprinși de teamă...

Plătind lui Caron cuvenita vamă,
nestingherit străbate-voi întinsul
galacticelor spații, unde stinsul
Helios și-ascunde fața-i de aramă !

Și voi pleca definitiv din mine,
lăsînd în urmă razele de soare,
ce nu vor mai putea să ilumine

eterna omenirii întrebare :
de, la sfîrșit, se pierde-n chaos lutul,
cum, unde cînd se naște începutul ?

Muzicii

Deprinsă cu alinturi de clocane
și cu sărutul dăltii, piatra dură
o-nvățui cu iubire și căldură
prin sonurile viselor umane.

Din largul tău ocean, o picătură
ar fi de-ajuns, în juru-i să emane
efluvii de acorduri diafane,
înnobilînd complexa ta făptură.

Tot zbuciumul din pieptul meu dispare
și-ți sorb cîntarea cu sporită sete,
cînd dansu-aerienelor baghete
se-agită între calm și încordare...

În sala de concerte lin își lasă
șoptirea ta, cortina-i de mătasă...

Dar vuietul mării

Ascultă, iubito, cum freamătă marea,
cum vîntul ne spune că-i vremea ninsorii,
privește, se-mbarcă pe ceruri cocorii,
triunghiuri de pene ștergînd depărtarea.

O clipă, cît ochii-mi scrutează migrarea,
cu glasul tău dulce ca șoapta viorii,
strecoară-mi în sînge și-n suflet fiorii,
să afle prin tine ce-nseamnă-alinarea.

Catarge de doruri străbate-vor zarea,
arama din frunze cînd prinde să sune,
iar grele zăvoare de-o trage uitarea,
arcușuri de ceață vor curge pe strune...

Te-ntoarnă, de-ți pare rostirea-mi ocultă,
dar vuietul mării, iubito, l-ascultă.

Mai am un singur dor

De m-o afla tîrziu prea devreme,
destinului nu-i pună nimeni frîne ;
mă voi topi în spicele de grîne,
cînd somnul cel adînc va să mă cheme.

Hoinarul nopții prin frunziș mi-ngîne
romanța lacrimei strivită-n gene,
s-aud talazul mării lunecînd alene ;
nimic nu vreau plecarea să-mi amîne.

Iar stihuri, cu „eroice avînturi",
ce le-am culeș, umblînd prin lume de la
Giordanno, Buonarotti, Campanella,
mă vor urma departe, în pămînturi.

Superba lor rostire lapidară
va-ntîrzia ecoul în vioară.

---

te pe care abia astăzi, cinematografia îmbinată cu muzica le mai pot realiza. Cavalcada condusă de Mircea este un veritabil film, o extraordinară scenă de bătălie, de un dramatism care merge în crescendo și antrenează pe cititor la fel ca vizionarea unei asemenea bătălii pe ecran, susținută de ritmurile unei muzici adecvate și de posibilitățile sonorului cinematografic. Eminescu realizează toate acestea numai prin cuvînt !

Trebuie subliniat faptul că istoricul ceho-austriac Constantin Jireček, născut în 1854, deci mai tînăr ca Eminescu cu patru ani, **este intîiul istoric european care scoate în evidență victoria lui Mircea cel Mare asupra lui Baiazid la Rovine și fixează ca dată a confruntării 10 octombrie 1394**, folosind cronicile sîrbești. Pînă atunci, nici istoriografia modernă europeană și nici cea românească nu reperase acest moment și nu-l plasase bine în timp. Se vorbise exclusiv de o confruntare ce ar fi avut loc după bătălia de la Nicopole, și în care sultanul, fără a fi învins, fusese obligat să se retragă fără victorie. Izvorul folosit de toți pentru această datare și pentru rezultatul confruntării era cronica bizantinului Chalcocondil. În anul următor apariției cărții lui Jireček, la Praga, B.P. Hasdeu se oprește în studiul **Originile Craiovei** asupra luptei dintre Mircea și Baiazid, folosind analele raguzane, care plasau bătălia greșit lîngă Craiova, dar afirmă victoria românească. Hasdeu este primul la noi care vorbește despre această victorie, la cîteva secole după Moxa și după letopisețul țării scris în vremea lui Matei Basarab, și el reușește pe baza unor izvoare strict contemporane cu evenimentul să-l datezе mai exact decît Jireček : **17 mai 1395.** Totuși, nu marele istoric Hasdeu, care nu va mai reveni niciodată la subiect, ci poetul Eminescu este cel ce ridică pe piedestalul ce-l merită confruntarea româno-otomană de la Rovine, în conștiința istoriografiei și în conștiința națională.

Pe temeiul lui Moxa și al lui Jireček, Eminescu dă în al doilea articol din ciclul **Studii asupra situațiunii**, apărut în **Timpul** la 19 februarie 1880 cea dintîi caracterizare exactă și memorabilă acestui eveniment istoric ; pentru ca apoi, prin **Scrisoarea III**, să-l impună definitiv în conștiința noastră în adevărata lui măreție și semnificație. Este suficient să citim cum tratează același eveniment, un deceniu mai tîrziu, cel mai ilustru istoric din generația eminesciană — A.D. Xenopol — sau să parcurgem articolul lui Slavici despre Mircea cel Mare, scris și mai tîrziu, unde momentul Rovine nici măcar nu există, pentru a înțelege cît de hotărîtor a fost aportul poetului Eminescu la „omologarea" acestui eveniment din istoria patriei.

Ultimele cercetări științifice au readus lucrurile, după mai bine de un secol, acolo unde le-a lăsat el. Se dovedește, cu noi izvoare, că **Rovine a fost o victorie strălucită și categorică a românilor asupra lui Baiazid**, așa cum ne apare din Scrisoarea III. Din păcate, în 1891, cînd Eminescu nu mai era în viață, Jireček, influențat de istoricul oficial austriac, academicianul Alfons Huber (care a contestat victoria românilor la Rovine pe temeiul interpretării arbitrare a diplomelor regelui ungar Sigismund de Luxemburg) și supralicitînd izvorul sud-slav al lui Moxa descoperit de Ioan Bogdan, care conținea o interpolare absurdă ce-l arăta pe domnul român fugind peste munți deși fusese victorios, a renunțat la opinia din 1876. El a creat o teorie falsă care transforma victoria lui Mircea în înfrîngere și fugă. Dar tocmai această teorie, care s-a dovedit acum în întregime eronată, a fost adoptată de istoriografia noastră din secolul 20. Așa s-a creat situația paradoxală că la ora de **română** elevul află de la Eminescu despre marea victorie de la Rovine, iar la ora de istorie învață că, deși victorios pe cîmpul de luptă, domnul român a fugit apoi la Brașov după ajutorul regelui Sigismund, care l-a repus pe tron ! Ultimele cercetări — cum am spus — și mai ales descoperirea unor izvoare strict contemporane, categorice în privința victoriei românești, au dat dreptate însă lui Eminescu, anulînd fără drept de apel teoria „fugii" lui Mircea cel Mare la Brașov și a restaurării lui pe tron de către regele Sigismund. În felul acesta, ceea ce păruse, aproape un secol, a fi în **Scrisoarea III** efectul patriotismului poetului, înclinat să ignore adevărul istoric nu chiar atît de strălucit cum reiese din poemul său eroic, s-a dovedit, dimpotrivă, a fi tocmai acest adevăr !

— Bun. Și ce aparține atunci fanteziei sale creatoare ?

— Eminescu a vrut să ridice momentul confruntării româno-otomane de la Rovine și figura lui Mircea cel Mare la înălțimea unui mit, să facă din voievod purtătorul de cuvînt al propriei sale filosofii politice, să creeze un fel de paradigmă a întregii noastre lupte pentru independență, așa încît privind pe acest pisc să ne înțelegem întreaga istorie, de la „Dariu al lui Istaspe" și pînă în zilele fierbinți ale anului 1878. Căci nu întîmplător atunci este elaborat genialul poem, apărut trei ani mai tîrziu, în nr. 2 din 1 mai 1881 al „Convorbirilor literare". În 1878 țara trecea printr-un nou moment de cumpănă, și publicistica poetului, din **Timpul**, ne permite să-l urmărim foarte clar. La presiunea atmosferică teribilă a contemporaneității s-au contopit deci elementele din aliajul minunat care i-a servit spre a turna monumentul nepieritor al voievodului Mircea și al victoriei sale.

Eminescu a vrut să creeze o imagine cît mai izbitoare a disproporției **aparente de forțe** între invadatorul otoman, plin tocmai de aceea de o nestăpînită trufie, și apărătorii țării. Din această cauză l-a transformat pe domnul român într-un moșneag îmbrăcat simplu ca și oștenii săi, deși poetul știa perfect care era realitatea istorică și cum se îmbrăca mîndrul cavaler pictat la Cozia. Dar îi trebuia această apariție spre a exacerba orgoliul disprețuitor al lui Baiazid și a realiza apoi replica domnului român, care invocă puterile anonime ale ființei, sprijinite de însăși forțele naturii — rîul, ramul, superioare în realitate, deși nevăzute, oștilor invadatoare. De aici a ieșit prima licență cu „bătrînul atît de simplu după vorbă, după port". A doua licență este cronologică : plasarea bătăliei de la Rovine după lupta de la Nicopole, deși avusese loc înainte, și Eminescu o știa prea bine, din moment ce scrisese în articolul citat din **Timpul**, 28 februarie 1880 : „Mircea I — acest prototip luminos și al artei războinice și al celei diplomatice la români — n-a gîndit toată viața lui decît la menținerea neatîrnării. **La 1394 bate pe Baiazid Iliderim în memorabila luptă de la Rovine, păstrată în memoria întregei Peninsule Balcanice**" (Opere XI, p. 19). Eminescu a făcut cu bună știință o confuzie între lupta din 1394 și aceea despre care s-a crezut multă vreme, pînă în zilele noastre (o credea și Eminescu) că ar fi avut loc în 1397 cînd Baiazid ar fi întreprins o nouă expediție la nord de Dunăre spre a pedepsi pe Mircea pentru participarea la cruciada de la Nicopole. Numai operînd această substituire a putut poetul să creeze momentul culminant din extraordinarul dialog — chintesența filosofiei sale politice și a modului cum vedea lupta pentru independență a neamului său. Contrastul dintre oștile cavalerilor apuseni care căutau gloria și oștile sale, care-și apără „sărăcia și nevoile și neamul" nu ar fi fost posibil fără această licență. Doar atît este fantezie. Desigur, și scrisoarea tînărului voievod către iubita lui de la Argeș. Dar se poate închipui sufletul poporului român — și Eminescu, după fericita formulă a lui Nicolae Iorga este „expresia lui integrală" — fără uriașa lui capacitate de a se ridica spre seninul iubirii și frumuseții imediat ce termină cu monștrii istorici care-l agresează ?

— Se poate urmări, concret, în procesul de elaborare a poemei, modul cum au intrat în creația literară elementele furnizate de informația istorică ?

— Perpessicius a publicat variantele și se poate urmări perfect acest proces. Partea a doua, satirică, era schițată cu mulți ani înainte. Prima parte însă este aruncată pe hîrtie în fierberea anului 1878, sau puțin înainte, și în forma inițială se vede influența lecturii lui Hammer. Accentul este pus pe visul lui Osman și pe lupta lui Baiazid cu cruciații la Nicopole. Este aproape un elogiu al vitejiei sultanului. Între timp însă, apariția cronicii lui Moxa și lectura lui Jireček în cursul febrilei informări a ziaristului dornic să fie la curent cu rădăcinile istorice ale evenimentelor la care asista, produce o totală răsturnare. Accentul trece asupra confruntării de la Rovine și și multe versuri cu care fusese înfățișată lupta de la Nicopole (acum doar evocată în dialogul Baiazid-Mircea) trec fie direct, fie cu schimbări semnificative, în noua elaborare. Totodată, în dialogul Mircea-Baiazid se concentrează toată vehemența eminesciană din publicistica de la **Timpul**, aceea cu adresă foarte directă. Urmărim deci pe viu cum **istoricul** ajută pe **poet** să nască o capodoperă ! ■

Speciile pomicole cu valoare medicinală, cu deosebire arbuștii fructiferi, se bucură de o atenție specială în țara noastră, ca, de altfel, pretutindeni în lume. Acest [illegible] se datorează [illegible] fructelor (uneori și al florilor, frunzelor, semințelor etc.) în substanțe binefăcătoare pentru organismul omenesc care nu se mai găsesc niciodată în natură într-o asemenea cantitate și într-un asemenea raport armonios. Aceste fructe minunate, între care amintim aici coacăzele negre, fructele de cătină albă, măcieșele, afinele de pădure ș.a. sînt mici rezervoare de vitamine, enzime, antociani, arome, bioioni, pectine, substanțe tanoide, zahăr reducător și mulți alți compuși bioactivi, adevărate pilule fortifiante, pe care natura ni le oferă într-un mod atît de generos.

În ultimii ani se constată în toată lumea, ca urmare a dezvoltării industriei, a intensivizării agriculturii și silviculturii, o scădere continuă a rezervelor naturale de fructe, revenind oamenilor, în speță pomicultorilor, dar și silvicultorilor, sarcina dificilă, dar obligatorie, de-a compensa deficitele apărute, prin introducerea în cultură de noi specii fructifere, ameliorarea lor genetică și înființarea de plantații peste tot unde acest lucru este posibil: terenuri în pantă, expuse eroziunii, de-a lungul împrejmuirilor de tot felul, de-a lungul căilor ferate, a șoselelor și a drumurilor forestiere, în grădini familiale, în parcuri, pe liziere de păduri [illegible].

În cercetările noastre am plecat de la premisa că pentru condițiile concrete din țara noastră vor avea șanse de răspîndire în producție, pe scară largă, acele specii și varietăți de arbuști fructiferi care manifestă o rezistență mare la ger și boli, siguranță în producție și posibilități de recoltare manuală a fructelor cu randamente substanțial sporite.

În această idee, în cadrul Stațiunii de Cercetare și Producție Pomicolă Sibiu, pepiniera Brașov—Hălchiu, s-au luat în studiu peste 30 specii și varietăți pomicole, unele creații originale, din care 4 s-au dovedit și le considerăm printre cele mai valoroase pentru România.

Înainte de a prezenta cititorilor cele 4 noutăți pomicole, menționăm că la noi în țară există un program special pentru dezvoltarea culturii arbuștilor fructiferi. Transpunerea în practică a acestui program întîmpină unele dificultăți generate în ultima analiză, credem noi, de sortimentul actual de specii și soiuri, care în anumite părți este destul de învechit, iar în alte părți nu corespunde, într-o oarecare măsură, condițiilor naturale din țara noastră. Noile specii și varietăți pomicole selecționate, cu o importanță multiplă pentru producție: alimentară, terapeutică, și ornamentală, vor contribui la înnoirea sortimentului de cultură și la dinamizarea planului de plantări. Coacăzul negru cu fructe dulci (ilustrațiile corespund cu ordinea descrierilor) este o creație românească originală prin faptul că soiul (propus pentru omologare) Joseni 17, care îl reprezintă în cultură, are fructe lipsite de gust „de pișmită" — specific speciei, dar dulci și foarte aromate, putîndu-se consuma cu plăcere și în stare proaspătă. De plus, selecția Joseni 17 manifestă o rezistență sporită la ger și boli, putîndu-se cultiva în plantațiile comerciale cu un număr redus de tratamente fitosanitare, iar în grădinile familiale chiar fără stropiri. Din 88 soiuri și hibrizi, variante studiate la Hălchiu, localitate situată la 4 km depărtare de polul frigului românesc — comuna Bod, selecția Joseni 17 a rodit constant, dînd producțiile cele mai mari, pînă la 16t/ha.

Întrunind toate însușirile tehnologice și nutritiv-terapeutice ale „arbustului-minune" (cum mai este denumit coacăzul negru), fructele selecției Joseni 17 se pot consuma în stare proaspătă sau congelată în loc de vitamina C sintetică, sau sub formă de siropuri fortifiante, preparate prin metoda la rece sau prin difuzie cu ajutorul aburilor (procedeul și instalația au fost prezentate de noi în cadrul revistei „Flacăra" din 14.06.1985).

Măcieșul fără spini este, de asemenea, o creație în premieră pentru țara noastră, fiind reprezentat în cultură prin mai multe selecții, din care selecția Brașov-2 a primit avizul de specialitate pentru omologarea ca soi. Este vorba de plantă lipsită de spini (acestia apar cu totul accidental), care datorită acestui fapt se recoltează ușor, de două ori mai rapid decît un măcieș sălbatic. Fructele sînt foarte mari, duble față de măcieșele sălbatice, iar conținutul în vitamina C (644 mg%) este de aproape 3 ori mai mare. Fructele se pot usca pentru ceai, dar marmelada (pasta) din măcieșe proaspete este de o calitate deosebită.

Puieții din sămînță, folosiți ca portaltoi pentru trandafir, se altoiesc ușor, fiind lipsiți de spini. Folosiți în acest scop, ei constituie o marfă bine plătită la export.

Următoarele două specii s-au introdus din străinătate, dovedind o adaptare perfectă la condițiile țării noastre.

Aronia cu fructe negre, numită, pe scurt, aronia sau scorușul negru, este un arbust deosebit de rezistent la ger și boli (nu are nevoie de tratamente anticriptogamice !), cu o productivitate și siguranță în producție mai rar întîlnite în lumea speciilor pomicole. Fructele se aseamănă cu afinele de pădure, dar sînt de 3 ori mai mari. Ele sînt grupate cîte 10—15 la un loc, în inflorescențe de forma unei pălării, recoltarea manuală efectuîndu-se cu ușurință; se ating randamente de 10—15 kg fructe pe oră, față de 1—5 kg la cătină, zmeură, coacăze sau afine de cultură.

Cercetările noastre, precum și cele din străinătate demonstrează valoarea alimentară și terapeutică ridicată a fructelor de aronia, acestea putînd înlocui din aceste puncte de vedere afinele de pădure, din ce în ce mai scumpe și mai greu de găsit.

Fructele servesc, în economia casnică, la prepararea de „afinată" (numită corect: aronată), cu efecte antiseptice mai puternice decît cea preparată din afine de pădure, iar în industria alimentară aceste fructe constituie o materie primă de excepție pentru prepararea băuturilor răcoritoare.

Este demn de menționat și faptul că fructele de aronia se aseamănă din punct de vedere fizic, chimic și tehnologic cu strugurii negri hibrizi, putîndu-i înlocui cu succes în prepararea vinului casei.

În sfîrșit, **scorușul de munte cu fructe comestibile** sau, pe scurt, scorușul roșu este un pom de talia unui cireș, rezistent la ger și boli ca și aronia, cu producții ce pot atinge 100 kg fructe pe pom. Fiind o specie pomicolă cu fructe mici, zemoase și cu valoare medicinală ridicată, producția de fructe va aparține grupei arbuștilor fructiferi. Fructele, de cca 1 cm în diametru, sînt grupate cîte 50—70 buc. în inflorescențele mari („pălării"), care se recoltează de pe sol cu ajutorul foarfecilor de omizit prevăzute cu mîner lung. Randamentul la recoltarea manuală poate ajunge în acest fel pînă la 25 kg inflorescențe pe oră.

Cunoaștem cu toții calitățile și utilizările lămîilor. Scorușele roșii sînt, prin compoziția lor chimică, niște lămîi în miniatură. Sucul de scoruse poate înlocui la nevoie sucul de lămîie de unde și denumirea dată scorușelor roșii, de „lămîia nordului".

Scorușul roșu are și o valoare ornamentală deosebită. Prezența lui în parcuri, de-a lungul șoselelor sau a căilor ferate, aduce cu sine o notă de eleganță, inedit și optimism.

În loc de concluzii, informăm pe cititori că pepiniera din Hălchiu, județul Brașov, a început înmulțirea celor 4 specii și varietăți noi, deocamdată pe scară mai redusă, urmînd ca producția de material săditor să crească de la an la an. Toți cei interesați, care doresc să cultive sau să contribuie la înmulțirea mai rapidă a noilor plante, pot trimite direct pe adresa pepinierei opțiunile lor cu mențiunea „pentru laboratorul de cercetare"

NICOLAE BĂLĂȘCUȚĂ ■
Cercetător științific principal

După 12 ani de cercetări:

Patru fructe noi pentru sănătatea noastră

Aurul cenușiu în slujba aurului negru

Strădania omenirii din ultimul deceniu — aceea de a reduce dependența sa de petrol — a fost, mereu, dublată de o alta, la fel de necesară: asigurarea unui viitor cert industriei petroliere. Congresul mondial al petrolului de la Houston, fixa în 1987, cîteva orientări de maximă importanță pentru acest viitor: mărirea coeficientului de reușită a sondelor de explorare, cercetarea a noi bazine sedimentare și îmbogățirea formării de imagini tridimensionale în subteran, automatizarea procesului de foraj și reducerea costurilor de foraj, mărirea gradului de recuperare a țițeiului, optimizarea tehnicilor de explorare a țițeiului greu, etc.

Omul „afirma un mare savant, nu poate prevedea viitorul, dar îl poate inventa. Este ceea ce se străduiesc, zi de zi, specialiștii de mîine ai industriei petroliere românești, studenții **Institutului de Petrol și Gaze — Ploiești**, care învață astăzi munca aspră de găsire a noului.

Sesiunile de comunicări științifice, organizate periodic în institut, cu participarea interesată a specialiștilor din cercetare și producție, dovedesc prin valoroase lucrări, că Marelui Necunoscut — adîncul pămîntului — îi rămîn tot mai puține enigme. Problemele ce le ridică forarea sondelor adînci, posibilitățile de creștere a procesului de forare, prevenirea dificultăților la deschiderea unor strate cu presiuni anormale, perfecționarea tehnologiilor de corectare și lărgire a sondelor, anularea efectului exotermiei cimentării coloanelor cu diametre mari sînt abordate cu maturitatea cercetătorului conștient de importanța misiunii sale.

Limitele impuse de spațiul tipografic obligă la selecție. Vom creiona doar cîteva repere ale activității de cercetare — proiectare din cadrul unui singur colectiv: studenți și cadre didactice ale **Facultății Foraj sondee și exploatarea zăcămintelor** — I.P.G. Tematica cercetării, orientată spre teme majore din planurile de stat și departamentale, aducînd beneficii de milioane de lei, abordează domenii specifice forajului, extracției, ingineriei de zăcămînt, transportului petrolului și gazelor. Fie că se aplică la trusturile de la Boldești, Arad ori Bolintin, efectele tehnice și economice sînt în măsură a-i determina pe beneficiari să le acorde, de fiecare dată, tinerilor cercetători un singur calificativ, mereu același „Foarte bine".

„Gazliftul celular", spre exemplu, noua tehnologie de extracție a petrolului elaborată de colectivul catedrei de Hidraulică, din care amintim doar cîțiva autori — prof. dr. ing. Al. Soare, conf. dr. ing. Al. Osnea, tehnician A. Nicolae — reduce consumul de gaze cu 50 la sută. Lucrarea elaborată de colectivul catedrei de Foraj-Extracție, ai căror protagoniști sînt studenții conduși de conf. dr. ing. G. Iordache și asistent ing. L. Avram, înseamnă, în primul rînd, asigurarea securității în exploatare a straturilor de cărbuni și se și aplică la întreprinderile miniere Cîmpulung și Baraolt. Prin tehnologia modernă de consolidare a stratelor cu vîituri de nisip, elaborată de conf. dr. ing. C. Popa și studenții săi, s-a redus durata intervențiilor, crescînd, totodată, productivitatea sondelor. Mărturie stau schelele de foraj din cadrul Trustului petrolului — Bolintin. Și exemplele, multe, ar putea continua cu elaborarea de noi lianți termorezistenți pentru cimentarea sondelor, gîndite de colectivul profesorului Gh. Horhoianu, ori cu forajul cu fluide pe baze de spume stabilit de studenții conduși de dr. ing. M. Gheorghițoiu, șef de lucrări.

Mintea și mîna studentului se regăsesc în fiecare realizare a institutului ploieștean. Angajate pe drumul sinuos al cunoașterii, proiectele de diplomă ale acestor atît de tineri cercetători și, de acum excelenți meseriași, devin în tot mai mare măsură, lucrări cu numeroase elemente de originalitate și, mai ales, de aplicabilitate practică. Titluri sugestive, cum ar fi „metode noi de cercetare a factorului de extracție", „consolidarea găurilor de sondă cu diametre mari", „modelarea numerică a unor procese de exploatare", „cercetări ale fenomenelor de coroziune în industria extractivă de petrol și gaze", sînt rezultate ale unor cercetări care poartă, parcă, în spatele lor incitantul dicton „dubito, ergo cogito, / cogito, ergo sum".

— Prin munca de zi cu zi — ne declară asistentul Lazăr Avram — noi, cadrele didactice și studenții acestei prestigioase facultăți, căutăm ca orientările de primă importanță pentru viitorul industriei petroliere românești să se transforme temeinic în fapte, căutăm să realizăm foraje din ce în ce mai adînci, în locuri tot mai puțin accesibile ale scoarței terestre și, totodată, să îndrăznim să afirmăm, căutăm să „forăm" în viitor. De felul în care vom ști să descifrăm glasul pămîntului, depinde, în bună măsură, și bunăstarea noastră de mîine.

Glasul, pînă mai ieri aproape neînțeles, al adîncului de sondă, devine pe zi ce trece, o certitudine a reușitei; și asta, pentru că aurul cenușiu s-a pus în slujba aurului negru.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Doi vrednici ardeleni

Printre semnatarii **Memorandumului** din 1892 (prin care se denunța politica de asuprire națională promovată de guvernul de la Budapesta), moment însemnat în lupta de emancipare a românilor transilvăneni, s-a numărat și un naturalist: **Daniil Barcianu-Popovici**, cel dintîi darwinist român. Urmările actului său nu s-au lăsat așteptate. Curajosul biolog a fost osîndit la doi ani și jumătate de închisoare în cumplita temniță de la Vác în Ungaria, din care a executat 14 luni, fiind apoi grațiat.

Născut la 19 octombrie 1847 la Rășinari, Daniil era fiul scriitorului și lingvistului Sava Popovici Barcianu (membru corespondent al Academiei Române). Și-a făcut studiile elementare în comuna natală, iar cele secundare la Sibiu, pentru ca apoi să efectueze studii superioare de științe naturale la Viena, Bonn și Leipzig (1870—1874). A susținut doctoratul în biologie la Leipzig în 1874, sub îndrumarea botanistului August Schenk, cu teza **Untersuchungen über die Blüthenenl — wicklung der Onagraceen** (alături de A.P. Alexi, a fost primul român doctor în biologie). Din 1866 și pînă în 1870 a fost învățător la Rășinari. Ulterior a fost un timp profesor de științe naturale, desen și limba română, de asemenea director la Școala de fete din Sibiu; apoi, timp mai îndelungat, profesor la Institutul Pedagogico-Teologic din Sibiu (1876—1901). A mai activat în cadrul ASTREI, ca al doilea secretar al acesteia, totodată ca membru în societăți agricole, de lectură, muzicale, tipografice. Merite deosebite îi revin ca autor de manuale școlare în limba română, printre care **Elemente de istorie naturală pentru școlile poporale** (2 vol., Sibiu, 1881—1883) și de lucrări despre învățămîntul științific, de pildă **Despre însemnătatea și folosul studiului științelor naturale** (1876).

A editat de asemenea, în colaborare mai multe reviste în Transilvania, de exemplu „Foaia ilustrată", „Foaia pedagogică", „Foișoara telegrafului român", „Rîndunica" în care publica articole și recenzii de răspîndire a darwinismului și sfaturi pentru predarea științelor naturii mai ales de către învățători, precum și profiluri de cărturari români din Ardeal. A conferențiat adesea pe teme culturale, naționale și pedagogice de mare actualitate.

A efectuat cercetări experimentale de anatomie și embriologie vegetală. Un mare interes a stîrnit în cercurile științifice lucrarea sa **Însemnătatea mirosurilor și gusturilor pentru biologie** (1877). A fost de asemenea autorul unui **Dicționar german-român** (1876). Evocîndu-l într-o biografie pe care i-a consacrat-o în 1908, dr. Petru Șpan scria: **„Deși de la natură mai retras, era destul de prietenos [...] A fost un bărbat zelos, priceput, dezinteresat și de o hărnicie uimitoare".**

A murit la nici 50 de ani, la 16 februarie 1903, la Sibiu.

Un al doilea român doctor în biologie, care a obținut acest titlu în același an ca și Barcianu (1874), a fost Artemiu Publiu Alexi (8 aprilie 1847, Singeorzul român [Bistrița-Năsăud] — 15 octombrie 1896, Rebrișoara, Bistrița-Năsăud), decedat și el, cum se vede, de timpuriu. Provenea dintr-o familie de grăniceri-piugari. A studiat la gimnaziul din Bistrița, apoi la cel din Blaj. O modestă bursă l-a permis să urmeze studii universitare la Viena și Graz, în Austria (1868—1873), la Graz obținînd, la 28 septembrie 1874, doctoratul în științe naturale.

A fost timp de două decenii (1873—1893), profesor de științele naturii la gimnaziul român din Năsăud, un post modest față de pregătirea sa, dar căruia i s-a dedicat cu pasiune.

În paralel cu profesia care îi asigura existența, a desfășurat o susținută activitate științifică, îndeosebi în botanică, de asemenea culturală și de publicistică istorică. De altfel, a întemeiat la Năsăud și cea dintîi librărie românească, denumind-o „Concordia".

A. P. Alexi a fost primul cercetător sistematic al florei dobrogene. Pionier al biologiei experimentale la noi, el construiește în Munții Rodnei o cabană pentru cercetări botanice și organizează (1875) o mică grădină botanică la gimnaziul unde era profesor. Observațiile sale asupra adaptării plantelor la condiții extreme prezintă o mare originalitate. Darwinist convins, ca și Barcianu, a îmbrățișat teoriile evoluționiste din biologie și geologie, a respins ideile fixiste și creaționiste. Interesant în această ordine de idei este articolul său **Neptunismul, vulcanismul și metamorfismul**, publicat în „Revista științifică" 7, 9, 11/1875. Condamnă obscurantismul și bigoteria, observînd **„Apărătorii dogmelor au fost în toți timpii, inamicii cei mai încarnați ai progresului".**

S-a numărat de asemenea printre pionierii observațiilor meteorologice în Transilvania.

Cîteva dintre lucrările sale științifice și didactice: **Flora izvoarelor minerale de la Singeorz** (f. an), **Compendiu de meteorologie** (1889), **Însemnătatea științelor naturale și reformele ce le reclamă studiul lor în școlile noastre** (1883), **Despre importanța studiului botanic** (1884), **O excursiune botanică în România și Dobrogea** (1883). Alte scrieri reflectă preocupările sale în domeniul literaturii, folclorului, problemelor sociale și naționale: **Poporul român în oglinda poeziei sale** („Observatorul", 27, 29, 33/1878), **Rezbelul oriental ilustrat** (în colab. cu M. Pop, 1878), **Românii la Plevna** (1880), **Helvetia și Wilhelm Tell** (1889). A colaborat la revista „Familia". Și-a exprimat, în articole și cărți, adeziunea entuziastă la Războiul Neatîrnării, socotindu-l un război prin excelență drept. Aceasta nu l-a împiedicat să fie un adversar hotărît al militarismului, pledînd pentru „extirparea rezbelului". Năzuiește la ziua cînd „luptele cu armele fizice, rezbelul de sînge, încetează cu totul și este înlocuit cu lupta spirituală, cu rezbelul științelor și artelor", căci **„un popor nu poate fi mai criminal decît atunci cînd încearcă să subjuge alte popoare".**

O chemare mereu actuală.

I.M. ȘTEFAN ■

Sectorul serviciilor în Sectorul Agricol Ilfov

Prin vecinătatea orașului unii își sporesc inițiativa, alții își acoperă comoditatea

Cine nu știe că Sectorul agricol Ilfov, dincolo de denumirea sa, nu reprezintă o simplă centură verde a Capitalei sau o pîată întindere de teren pentru culturile menite să hrănească metropola de peste 2 milioane locuitori, ci, înainte de toate, o salbă de așezări umane, de localități cu istoria, specificul, tradițiile proprii și cu o structură economică din ce în ce mai complexă. Ritmul lor de viață a fost, dintotdeauna, mai accelerat față de alte așezări rurale, pecetluit, firește, de intercondiționările cu marele oraș. Centura aceasta înseamnă azi, și tot mai mult în perspectivă, prin punerea în operă a vastului program de edificare a unei capitale moderne, cu un înalt nivel de civilizație, o urbanizare tot mai accentuată, care cuprinde un număr de centre orășenești agroindustriale cum sînt Buftea, Măgurele, Otopeni, Snagov, Balotești, Brănești, comune mari locuite de zeci de mii de locuitori, cum sînt Voluntari — cu 50 000 de oameni —, Ștefănești, Periș, Popești Leordeni, Jilava, Dragomirești, — avînd între 5 000 și 10 000 de locuitori, ca și toți cei 39 de sateliți ce gravitează pe inelul exterior al Bucureștiului. Pe teritoriul lor se află și numeroase unități industriale republicane, institute și sectoare de cercetare, complexe agrozootehnice intensive, ultramoderne. Localnicii nu mai sînt demult doar o masă de navetiști spre locurile de muncă ale Capitalei, localnicii au devenit mai mult orășeni decît țărani, chiar și cei legați direct de producția agricolă, așa încît pretențiile și cerințele lor față de modul de trai, față de standardul de viață s-a modificat structural, de altfel, ca în întreaga țară, sub impactul evoluției generale din patria noastră în epoca actuală. De aceea, cum bine știm, programul dezvoltării prestărilor de servicii, această componentă importantă în capitolul nivelului de trai, este politică de stat, este parte intrinsecă din programul etapizat, pînă în 1995 și anul 2 000, de dezvoltare generală, economico-socială și edilitar-gospodărească a tuturor localităților patriei. La Plenara Comitetului Central al partidului din 12—14 aprilie, tovarășul Nicolae Ceaușescu accentua această devenire, arătînd că fiecare comună va trebui să aibă tot ceea ce are locuitorul de la oraș, minus zgomotul și poluarea.

O statistică-barometru

La interesul nostru față de starea prestărilor de servicii, președintele Uniunii cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din Sectorul agricol Ilfov, Ilie Agapescu, ne răspunde prompt că „este puțin față de ceea ce am putea să facem". Această izbucnire de nemulțumire nu este de conjunctură, conjunctura ar putea susține chiar o frază mai blîndă, întrucît bilanțul anului trecut și al realizărilor pe primele 4 luni din acesta înregistrează depășirea planului, respectiv cu 2,7 și 2,5 procente. Atît pe uniune cît și de către toate cooperativele din subordine. Dar, președintele Agapescu, prin funcție și responsabilități, este un om politic, un activist pentru care luciditatea rămîne metodă curentă de lucru, ori, cunoașterea realității din sector nu mai poate să declanșeze un spirit de automulțumire. De curînd, printr-o echipă complexă de control, cadrele uniunii au efectuat un inventar minuțios al tuturor prestărilor de servicii aflate la dispoziția populației din toate cele 39 de localități, indiferent cine este prestatorul — cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cooperația meșteșugărească, ramurile anexe ale C.A.P.-urilor, consiliile populare locale, meșteșugarii individuali. Mi-a așezat astfel, sub ochi, cele 39 de fișe — barometru ale stării prestațiilor din spațiul sectorului. Citite atent și analizate în conformitate cu indicațiile de partid și de stat în această direcție, aflăm motivele stării sale de nemulțumire, ca și temeiul programului întocmit la nivelul uniunii pentru redresarea, pînă la sfîrșitul cincinalului a situației de fapt. Raportate la numărul de locuitori, cu excepția a 2 localități — Voluntari și Jilava — nu s-a atins nicăieri normativul profilelor minime obligatorii. Iată cîteva exemple : Otopeni — 10 din 20, Ștefănești 4 din 13, Popești Leordeni — 15 din 23, Chiajna — 14 din 20, Dragomirești — 5 din 13, pentru a enumera doar cîteva dintre cele cu posibilități deosebite pentru a oferi locuitorilor cît mai multe servicii adecvate cerințelor și specificului fiecărei comune. Din acest punct de vedere, normativul stabilit la nivel CENTROCOOP, ar trebui să fie mai flexibil. Sînt comune — și cu siguranță aspectul nu este întîlnit doar în Sectorul agricol Ilfov — care nu le are asigurate pe cele prevăzute drept obligatorii, dar care și-au organizat în schimb altele, la solicitările cetățenilor. Dărăști, de pildă, situată în coada statisticii, cu doar 2 profile din cele 8 minimum deține altele, rezultate din însăși viața și necesitățile cetățenilor — atelier de depanări Radio-T.V., reparații construcții, zugrăveli-vopsitorii, frizerie-coafură în Berceni, la fel, la Bragadiru, de asemenea, ca și la Brănești... Acest fenomen implică un studiu mai atent al necesităților din fiecare zonă, chiar al fiecărei localități, pentru ca aceste profile să nu fie formale ori nerentabile, doar cu numele și în raportări.

Analiza fișelor aduce la iveală și adevărul că în puține localități predomină cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cum ar fi normal. La conducerea unor comune, precum am constatat la Afumați, persistă concepția că n-ar avea importanță cine este prestatorul, totul e să fie asigurată prestația. Dar controlul funcționării acestora, controlul financiar, controlul și asigurarea aprovizionării cu materiile prime și materialele necesare, controlul calității lucrărilor, cine îl asigură ? De aceea, la Afumați, cum vom vedea, prestări de servicii absolut necesare sînt mai mult pe mîna particularilor (cu sau fără autorizații din partea consiliului popular). De aceea, nu în puține comune există paralelisme și profile ce se repetă în mai multe variante, fără un studiu prealabil al necesității și rentabilității lor. Abundă sifonăriile, gogoșeriile, transportul hipo, vulcanizările, croitoriile și lipsesc atelierele de reparat încălțăminte, meseriașii pentru construcții de locuințe și întreținerea acestora (nicăieri nu există, de pildă, coșari și sobari), pentru forat și întreținut fîntîni, pentru sisteme de alimentare cu apă și canalizare ; pe centura Bucureștiului, unde legumicultura de tip gospodăresc a fost și rămîne încă o bună tradiție, oamenii și-au amenajat cu ingeniozitate tot felul de sisteme de scoatere a apei, de alimentare în propria locuință. Casele frumoase, vilele superbe ce străjuiesc șoselele, străzile, ulițele, mai toate au în interior băi, grupuri sanitare, faianțe, tot confortul orășenesc iar proprietarii lor întîmpină greutăți în întreținerea instalațiilor și aparatelor menajere ultramoderne. La Glina, spre exemplu, unde nu s-a atins numărul minim de prestări servicii din nomenclatorul obligatoriu, au apărut alte 6, să le zicem, „proprii" — deratizare, tapițerie, vulcanizare, patiserie, reparații auto, forat fîntîni. Poate că nu de toate au nevoie locuitorii, poate că nu sînt cele mai rentabile, dar cine a studiat acest fenomen ? La volumul și structura ce se impun a fi realizate în acest cincinal pentru sectorul prestărilor de servicii, se impun analize mai atente, și studii de piață mai serioase, în concordanță cu programul de dezvoltare al fiecărei localități, cu tendințele locale, precum și clarificări asupra „proprietarilor" acestor ateliere. Întrucît, și spațiile afectate, la ora actuală, într-un număr considerabil de localități din Sectorul agricol Ilfov, sînt necorespunzătoare, fie pentru dezvoltarea activităților ce funcționează acolo, fie sub raportul condițiilor de muncă asigurate personalului, fie sub raportul protecției și siguranței valorilor materiale depozitate. Cum ne spune tovarășul președinte Agapescu, în comune ca Dărăști, Ciolpani, chiar Otopeni, „30 Decembrie", Afumați, consiliile populare locale nu sprijină cooperația în afectarea unor spații adecvate.

Unde există idei există și servicii

În Voluntari, localitatea aceasta rurală din poarta Capitalei (o întîlnești imediat ce ai trecut Podul Colentinei și te-ai îndreptat pe șoseaua de Constanța), cu 50 000 locuitori și nici o palmă de pămînt arabil, prestările de servicii și mica industrie au o pondere foarte importantă în puterea economică a comunei. Experiența sa demnă de urmat rezidă nu numai în faptul că asigură 32 de profile, depășind numărul minim necesar, ci, în primul rînd, în faptul că aceste sectoare de producție sînt, în majoritatea lor covîrșitoare, „monopolul" cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. Un președinte tenace, Vasile Găman, de 40 de ani în sistem CENTROCOOP și de 10 la Voluntari, în aceeași funcție, și un financiar iscusit, contabila șefă Valeria Trandafir așază pe hîrtie și cîntăresc bine orice idee și orice posibilitate locală. Iar cînd o firmă își cîștigă prestigiu și soliditate, oamenii, atît meseriașii cît și beneficiarii, vin singuri spre ea. (Așa s-a dezvoltat în principal o mare mică industrie la Voluntari, despre care vom scrie separat, într-un alt articol). O cîntăresc prin prisma a doi coeficienți : este utilă, este rentabilă ? Cît se cîștigă la 1 leu investit ? Dacă les cel puțin 2 lei, afacerea se pune pe rol, intră în experimentare sau direct în producție. Așa au înființat un atelier de tricotaje care, în 6 luni, a ajuns să fie solicitat nu doar de localnici, dar și de marile magazine „Bucur-Obor", „Unirea" și „Materna" pentru produse de mică serie și unicate. Așa au ajuns ca un mic atelier de tîmplărie, inițial destinat unor interese locale, mai mult pentru dulgherie și binale, să exporte mic mobilier în țări europene cu pretenții, ca R.F.G. și Italia. Folosesc orice spațiu, oricît de mic ; în zona pieței, unde dintotdeauna și pretutindeni se creează un bun vad comercial, au amenajat o veritabilă platformă de mică industrie și servicii. Într-o astfel de „dugheană", curată ca o farmacie și utilată ca oricare laborator modern, lucrează 6 fete conduse de o harnică și inimoasă cofetăreasă, Sița Popovici, și care trimite zilnic pe motoscuterul lor rapid, 500—600 de prăjituri, pateuri sau ștrudele către chioșcul de la intrarea în cea mai mare școală a comunei, nr. 42, unde învață 3 000 de elevi. În recreația mare le bate vîntul. Sînt bune, sînt proaspete, sînt hrănitoare, sînt preparate igienic. Un beneficiu pentru copii și părinți. Fotograful Savu Moise, cînd nu e solicitat pentru meseria sa de bază, pune supape și încarcă brichete cu gaz. Policalificarea e iarăși una din idelle acestei cooperative care știe să facă bani din orice, din orice servește interesele cetățeanului. Haine de piele, depanări de frigidere, gogoși, construcții de garduri, răcoritoare, rebobinări electrice, tinichigerie auto, lucrări de dactilografie, dărăcit și tors lînă, lăcătușerie, reparații mobilă și tapițerie, reparații aparatură audio-vizuală..., meșteșuguri vechi și servicii noi, intră laolaltă în nomenclatorul cooperativei, așa cum sînt cerute de viața localității. Cu 300 de oameni se realizează servicii într-un volum total de 120 milioane lei pe an. Prestările organizate de consiliul popular nu sînt repetate de cooperația de producție, așa cum nu sînt dublate prestările asigurate de cooperația meșteșugărească (pe raza comunei acționează unități ale „Constructorului" și „Instalatorului" București). Este, vă asigurăm ,o experiență demnă de cunoscut și de urmat.

Dispute la Afumați

Dacă la Voluntari, cetățeanul își poate rezolva acasă, pe lîngă casă, orice necesitate gospodărească și familială, oferindu-i-se astfel timp și posibilitatea unor economii în bugetul propriu (evitînd transporturi inutile spre Capitală), în comuna imediat următoare, Afumați, 7 000 de locuitori nu dispun nici măcar de o rețea minimă, de serviciile elementar trebuitoare. Președintele cooperativei, Aurel Găvan, în 4 ani, de cînd a fost ales în funcție, se străduiește să facă lumină și să netezească drumul în hățișul existent în inexistentul sistem al prestărilor de servicii locale. Nu poate, nu se poate, deoarece la conducerea consiliului popular sînt instaurate multe prejudecăți și fetișuri legate de această activitate economică și socială de cea mai mare însemnătate. În primul rînd, se fetișizează cifrele. Primarul Ion Iordan ne arată că în bilanțul anului 1988 s-au înregistrat depășiri consistente ale planului, atît la industria mică, precum și în sectorul prestărilor de servicii. Conform acestor cifre ar sta cel mai bine din întreg Sectorul agricol Ilfov. Încercînd să aflăm cum se realizează ele, de cîte dintre aceste valori beneficiază și cetățenii comunei, castelul de nisip se năruie. Pe teritoriul Afumaților se află două mari ateliere ale cooperației meșteșugărești bucureștene, veritabile fabrici ale „Artei populare", (unde se țes covoare prețioase, tip oriental), și „Artei încălțămintei", ale căror produse nu rămîn în localitate, dar se raportează cifrele valorice și realizările. Apoi, mai acționează, cu alte unități, cooperativa „Meșteșugarul" Buftea și Întreprinderea de prestări servicii și prestări industriale a Capitalei. Toate folosesc forța de muncă locală dar, în afară de cifre nu lasă nimic. Să se înțeleagă bine, nu militäm pentru desființarea acestora, ele își au rostul și utilitatea lor la nivelul economiei naționale și a Capitalei, problema e, că la adăpostul existenței lor, unii primari uită îndatoririle privind asigurarea rețelei de prestări servicii utile și necesare localnicilor. Consiliul popular din Afumați n-a reușit să „arbitreze" cum se cuvine, și să urnească lucrurile din loc nici măcar în „meciul" măturilor de sorg, dintre C.A.P. și cooperativa de producție achiziții și desfacere... Ce s-a făcut cu sorgul din producția anului trecut nu se știe, măturile (din cauza semințelor — nod gordian) nu s-au mai confecționat. Am vrut să văd cultura de sorg semănată anul acesta și ramurile anexe ale Cooperativei Agricole de Producție — care deține 2 800 ha de teren arabil, ce furnizează multe materii prime locale și materiale secundare ce ar putea fi convertite în valori materiale aducătoare de venituri bănești —, dar președintele, ing. Nicolae Zăvoreanu, sfidînd pînă și elementara politețe de gazdă, ne-a întors spatele, plecînd „la treburi mai importante", care, în miezul zilei, înseamnau o suetă cu primarul, în confortabilul birou al acestuia.

Întorcîndu-ne la problemele prestărilor de servicii, e prea limpede adevărul că ele nu constituie încă o preocupare majoră în activitatea conducerii consiliului popular din Afumați. N-am putut afla dacă au fost analizate vreodată în sesiunile sale ori în adunările cetățenești. Multe dintre cele mai utile și uzuale servicii necesare într-un sat, ca uruitul de cereale, cărăușia, dogăria, închiriatul de veselă și spații pentru serbări familiale, întreținerea aparaturii electrocasnice și a bunurilor de folosință îndelungată... se află pe mîinile unor meșteșugari și persoane particulare. Nu spune nimeni ca ei să nu funcționeze, activitatea și rostul acestora sînt reglementate prin legile statului, dar nu acoperă toată paleta și întreg volumul necesităților comunei de 7 000 locuitori. Primarul Ion Iordan socotește firesc — precum ne declară —, să aducă pîinea de la București, deși la Afumați se cultivă 1 300 ha de păioase, între care grîul deține ponderea, iar cooperatorii își primesc plata și în natură, în kilograme de grîu ; socotește normal ca cetățenii să-și rezolve o serie de servicii în Capitală, „sîntem doar la 15 kilometri !" O optică în nonsensul indicațiilor de partid și de stat și care, cum vedem, se resimte negativ în realitatea comunei.

CICI IORDACHE ADAM ■

DIN NOU ÎN PARCURI!

Continuă investigația noastră în aceste perimetre cu importante și complexe funcțiuni în viața orașului

E greu de crezut, dar aceste clădiri, a căror estetică nu mai necesită comentarii, nu sînt surprinse în fotografii „de epocă" din vreo fostă mahala, ci au apărut în chiar centrul parcului „23 August", fiind destinate — culmea ! — să contribuie la îmbunătățirea esteticii însăși a parcului. Cu un asemenea model, Administrația Domeniului Public a sectorului 2 nu poate spera mai mult decît să pună în valoare, prin contrast, construcțiile cu adevărat frumoase din acest parc.

Și parc, și crîng

I-am propus inginerei Aurelia Nicolae, șefa sectorului spații verzi, să continuăm discuția, începută la sediul Administrației Domeniului Public a sectorului 2, într-un parc, și anume în cel mai mare dintre cele 21 îngrijite de sectorul pe care-l coordonează — Plumbuita. Intrare monumentală la intersecția Colentinei cu Doamna Ghica, marcată de aspectuosul ceas electronic care, lucru mai rar, funcționează de ani buni fără întrerupere, alei îngrijite, flori, bănci, copii cu bunici, tineri, zi însorită, o imagine aproape ideală dacă ne-am fi oprit în primele vreo două, trei sute de metri. Am mers însă mai departe, trecînd peste „zona nimănui" unde aleile se estompează treptat, făcînd loc unor tufișuri și mărăcinișuri care, dacă iarba ar fi curată, ar avea, e drept, farmecul lor. În partea de cring a parcului, întîlnim cîteva fericite posesoare de leșă, varlind ca vîrstă (proprie) și rasă a „iubiților" zburdind recunoscători, mirosind urmele trecerii unor înaintași și avînd grijă să lase, la rîndu-le, nestresați de nimeni și nimic, însemne ale propriei treceri. Dulce libertate ! În vîrful „dealului" ce se profilează către Palatul Ghica, un foc vesel adună în jurul său o droaie de adolescenți a căror bucurie nu este în nici un caz mai mică decît a celor vreo 4—6 strengari, nu mai în vîrstă de 40 de ani dar nici mai tineri de 30, care, slături de vreo tot atîtea sticle goale, privesc cu duioșie în sacoșele de unde se ițesc giturile surorilor lor ceva mai numeroase și încă pline. Cu nițică maliție, inginera Nicolae mă întreabă dacă eu m-aș duce să le stric cheful. Le privesc ochii limpezi de halterofili și răspund cu sinceritate că n-aș avea inima să le întunec bucuria.

În sfîrșit, la malul lacului, înțeleg că de-acum începe greul, răsuflă și inginera Nicolae ușurată : „asta e al I.C.A.B.-ului". Al cui o fi să (nu-i) fie de bine, numai vreun ceas pe zi să fie pus să stea la malul său, nelegat la ochi dar legat de mîini ca să nu poată să se țină de nas. Apa verzuie, deasupra căreia nu se încumetă să treacă vreo vietuitoare, clipocește cu îz de mlaștină dezvelind minerele oaselor, cratițelor, pieptenilor, cuțitelor, sticlelor. Nu-mi vine să cred, privind limbile de beton arcuite lîngă care, cu doar vreo trei ani în urmă, mi-amintesc cum se legănau bărci, că o apă poate muri așa de repede.

Ne întoarcem, cu o grabă lesne de înțeles, în partea de parc a cringului, trecînd pe lîngă locul de joacă pentru copii unde, în pofida ușoarei mele neîncrederi inițiale, iată că leagănele sînt la locul lor și iată că merg toate, chiar dacă niște arcade și stîlpi de cărămidă, ridicați cu mai mulți ani în urmă, fără îndoială cu o intenție estetică, stau, de mai puțini ani, dar de ani, prăbușiți cu intenție cu tot. Inginera Nicolae zice că mereu s-au reparat, o cred și-mi zic că așa am eu ghinion, de cîte ori intru în parc să-i găsesc dărîmați.

Îmi scot carnetul plin de cifre și date, dar simt, ca și interlocutoarea mea, că nu mai e nimic de adăugat. Parcul acesta are aproape un milion două sute de mii de metri pătrați, reprezentînd ceva mai mult de o treime din întreaga suprafață a parcurilor din sectorul 2. Parcuri mari mai sînt — „23 August", cu 735 870 m², „8 Mai" cu 200 000 m², „Verdi" cu 197 000 m², „Morarilor" cu 149 000 m² și altele. Toate sînt frumoase sau ar putea fi, aproape în toate apar, însă, cam aceleași probleme. Prima ține de curățenie. Oricît de mult ar munci oamenii sectorului, oricîte acțiuni de muncă patriotică s-ar organiza în zilele de duminică, mai ales în cazul parcurilor care au o zonă „de cring" învecinată cu casele unor „riverani" indeobște neiubitori de curățenie, nu se poate face încă nimic eficient pentru ca, fie și o zonă din fiecare parc, să nu devină maidane pline de gunoi. La „Morarilor", vreo două săptămîni s-au scos gunoaie din lac, s-a curățat totul, dar nu trece mult și lucrurile trebuie luate de la început. La „Verdi", unde oamenii sectorului plantează gladiole, vecinii pasc caii. Și sînt niște vecini iuți la mînie, nu-i poți supăra. Cu asta, am ajuns la a doua problemă — ordinea. La sector, lucrează 270 de oameni : 90 în cele două sere, de la Voluntari și Pantelimon, și 180 în parcuri și pentru amenajarea arterelor principale. Ei pot avea și chiar au și atribuțiuni de ordine (e drept, că simbătă după-amiaza, la orele 14.00, n-am găsit nici un lucrător la brigada Plumbuita, căci era zi scurtă și nu s-a gîndit nimeni că, prin rotație, s-ar putea asigura o prezență permanentă, totuși, a oamenilor sectorului măcar în parcurile mari), dar, mai ales în cazul amintiților vecini minioși sau al adepților întîlnirilor bahice în aer liber, intervenția lor e discutabilă, dacă nu chiar riscantă.

În rest, ar fi de toate. Și utilaje asigurate de secția mecanică și colaborare cu sectorul de drumuri și o vecinătate de cîțiva metri (la birou) cu sectorul de curățenie publică. Sigur, cînd gunoaiele sînt în parcuri, de ele se ocupă spațiile verzi. Dar gunoaiele ajung adesea în parcuri pentru că în jurul lor nu sînt amenajările necesare. Sectorul de curățenie publică nu ridică decît gunoiul celor care plătesc acest serviciu. Pentru unii e mai ieftin să arunce gunoiul în parc. Dar nu credem că aceștia nu pot fi obligați să plătească un serviciu care nu-i privește doar pe ei, ci chiar curățenia și sănătatea orașului. Nu poți locui la curte fără să faci gunoi (mai mult chiar ca la bloc). Și atunci, de ce să nu se asigure (contra unui cost care n-are cum să fie facultativ) transportul acestuia? Există Legea 10 pentru asigurarea curățeniei în zona întreprinderilor și instituțiilor. Există Legea 1 pentru contribuția bănească și în muncă a locuitorilor. Ce-ar fi dacă tocmai „riveranilor" li s-ar încredința, în cadrul zilelor de contribuție în muncă, îngrijirea porțiunilor de parc cu care se învecinează ? Poate că n-ar mai arunca gunoiul pe care tot ei trebuie să-l strîngă. Poate că n-ar mai privi cu indiferență focurile la iarbă verde, chefurile, păscutul vacilor, caprelor și cailor în locurile unde este dreptul nostru să ne plimbăm și să ne odihnim civilizat ?

Soluții, fără îndoială, se găsesc. Și sigur că nu toate sînt în îndemîna A.D.P. Eu am crezut-o tot timpul pe inginera Nicolae că oamenii din sectorul său muncesc mult. Că, deși cei mai mulți, inițial, sînt necalificați, sînt învățați și îndrumați să practice o meserie delicată și complexă. Dar nimeni nu are timp să facă „arheologie", descoperind această muncă sub gunoaie și dărîmături. Și A.D.P. și Consiliul popular al sectorului 2 știu bine că orice muncă e judecată după rezultate, nu după intenții.

C. DUMITRU

Privire către noi

Am intrat în parcul Herăstrău la ora 7 dimineața. Rar cîte un trecător care traversa grădina, grăbit, în drum către serviciu.

Am rămas, ca de atîtea ori, încîntată. „Covoarele" florale sînt o minune. Mii de felicitări pentru măiestria grădinarilor care cu un rafinament al distribuirii florilor, asamblează culori care altfel ne-ar goca. Este un paradis care pare răsărit, și el este întreținut, gîndit, cultivat. Un singur bujor, aruncat în iarbă, lasă impresia că a crescut la întîmplare. Dar el a fost pus întîi pe hîrtie și apoi plantat conform schiței. Marii coloriști ai lumii se pot regăsi la Expoflora, dar nici o marcă de parfum, dintre cele renumite, nu intră în concurs — cu șanse de cîștig — cu aerul îmbălsămat de bujori, garofițe, crini.

Singurătatea parcului la orele 7 dimineața este doar relativă. Îngrijitorii sînt de mult concentrați asupra lumii vegetale, lacul este dragat, aleile sînt măturate, stropitorile se învîrtesc neîncetat. E o mare tristețe să treci dimineața prin parcul Herăstrău, în special de la debarcader către restaurantul Miorița și mai încolo. Îngrijitorii parcului muncesc să repare ceea ce unii desfigurează fără jenă. Se adună zeci de coșuri cu resturi de biscuiți, pachete goale de țigări, mucuri, sticle sparte, bilete de tramvai, orice a fost în plus în buzunarul unui om necivilizat. Rămîn lîngă muncitorii care șterg urmele urîtului de pe fața minunată a parcului. Stau de vorbă cu ei. Nu este o zi deosebită în munca lor. „Plăcerea" de a fi un distrugător al parcului muncit din greu îmbracă și această formă de poluare cu hîrtii, pungi, hîrtii rupte, pe lîngă obiceiul ruperii crenguțelor, al smulgerii florilor pentru că „sînt atît de frumoase". Cioburile sticlelor de bere sînt adunate de lîngă debarcader, din fața restaurantului, de pe lac, ca și cartoanele pe care fuseseră micii, crenvurștii. Coșurile pentru gunoi, îngropate adînc în ciment, pentru că năravul e vechi și cunoscut, au fost totuși smulse. Mușchii unor voinici, în loc să fie canalizați într-o muncă folositoare, se încearcă pe coșurile publice din parc. Se montează al doilea rînd în cîteva luni. Nici o amendă nu este destul de usturătoare pentru asemenea indivizi.

— Veniți la începutul săptămînii să vedeți în ce stare jalnică sînt aleile parcului, exact ca o femeie îmbrăcată elegant dar cu rochia plină cu pete de grăsime.

Cine sînt acești vizitatori huligani ? Ei trebuie să fie aceiași care ignoră regulile comune de trai, punînd să răsune o melodie populară la miezul nopții, care aruncă de pe geam și balcoane, gunoiul, care „scapă" de biletele de autobuz oriunde au „inspirație", pe bulevard, în stație ; trebuie să fie aceiași care după ce își zugrăvesc apartamentul lasă în sarcina vecinilor curățenia holurilor comune murdărite de var, aceiași care dacă li se sparge o sticlă cu lapte în stradă o lasă acolo să vină altcineva să mătură după ei, aceiași care, nu de puține ori, se leagă de trecători, jignindu-i, aceiași care-ți șoptesc că au ceva de vînzare, aceiași care nu se pot urca în metrou fără să înghiontească și să dea buzna, chiar cînd vagonul e gol.

Am petrecut un ceas înălțător privind natura și am trăit un ceas penibil rușinîndu-mă pentru unii dintre noi. Un contravenient de la bunul simț a fost prins asupra gestului de a zvîrli un rest de măr într-un strat de pansele și cineva i-a atras, decent, atenția.

— Și ce te privește pe dumneata! Se vede că n-ai ce face!

Cu această insolență unii strică și jignesc dar noi nu putem trece pe lîngă ei ca și cînd nu i-am vedea și nu i-am auzi.

Chioșcurile cu dulciuri, răcoritoare, înghețată funcționau iarna cu un orar mai precis decît acum în plin sezon. Cele din parcul Herăstrău, I.C.R. 1, au „uitat" să afișeze orele de funcționare și de aceea obligația de a fi punctual e la libera alegere a gestionarului. Dacă e obosit sau are alte treburi vine mai tîrziu ? Toneta cu cărți, singura pe care am văzut-o într-un parc de o asemenea întindere, are afișat, ca și anul trecut, „deschis duminica între orele 10—18".

Bucuria de a ne procura o carte dorită, amplificată de bucuria citorva ore petrecute în aer liber, printre sălciile bătrîne și trandafirii în floare, e umbrită de acest program care dintr-o săptămînă alege doar o zi de funcționare.

Dimineața la ora 7 parcul Herăstrău în haine de lucru arată cît se muncește pentru noi și cred că aceasta ne obligă să ne privim mai puțin indulgent toate gesturile pe care le facem.

CARMEN DUMITRESCU

Lacul care se înecă

De îngrijirea parcului „23 August" se ocupă mai mulți. În primul rînd, cei de la Administrația Domeniului Public a sectorului 2. Este o brigadă, cu sediul lîngă Parcul Morarilor, al cărei oameni, mai ales tehnicianul Ion Nica, mai trec pe aici. Vin apoi, îmi spunea Nelu Gheorghe, magazinerul care lucrează permanent în parc, elevii școlilor din zonă. Mai vin,

D.D.P.-ul își face autocritica

(„în sensul că nu acționăm totdeauna prompt și cu consecvență")

Dar asta nu ajunge!

— interviu cu tovarășul Petre Dăescu, director adjunct al Direcției Domeniului Public, municipiul București —

— Care e cel mai mare parc al Capitalei ?

— Herăstrăul. Atît ca mărime, cît și ca tradiție, organizare, specii de arbori, arbuști, flori. E unul din parcurile cele mai închegate din municipiu, avînd o organizare peisagistică și educativă deosebite prin arhitectura peisajului și fondul vegetal valoros.

— Cîte categorii de parcuri sînt, de fapt ? Între grădină și pădure — să zicem — trebuie să existe niște nuanțe intermediare.

— Din punct de vedere administrativ, sînt parcuri întreținute la nivelul municipiului București, a doua categorie aparține sectoarelor. Pădurile de agrement sînt organizate în colaborare cu Ministerul Silviculturii. Și ar mai fi spațiile verzi dintre blocuri și locuințe.

— Care e regimul de organizare și prezentare al parcurilor, sînt un fel de „grădini de vară" care intră în „sezon" odată cu încălzirea vremii ?

— Toate parcurile se pregătesc de-a lungul întregului an cu lucrările specifice de întreținere și reamenajare ale dotărilor, fondului dendrologic și florifer. În funcție de fluxul anotimpurilor, există momente prielnice de plantare, toaletare, amenajarea peluzelor. Iarna, de exemplu, se face mai mult toaletarea și curățirea aleilor, toamna e optimă pentru plantări și completări, primăvara e anotimpul florilor. Într-un parc avem în permanență de lucru. Niciodată nu se întrerupe activitatea, nici un sezon nu e mort. Ca într-o gospodărie : este tot timpul de lucru !

— Cam cîți oameni lucrează într-un parc, așa, din curiozitate ? În Herăstrău, de exemplu.

— În jur de o sută, o sută zece. Horticultori, mecanizatori, paznici, muncitori necalificați. Ducem mare lipsă de forță de muncă, de cadre calificate în acest sector. E o muncă grea, pretențioasă, care cere cunoștințe deosebite, ceea ce face ca specialiștii din acest domeniu să fie extrem de solicitați. Fiecare floare sau specie are specificul ei, timpul ei optim de plantare și înflorire. Specialistul trebuie s-o urmărească, practic, de la recoltatul semințel, patrucinci luni în seră, apoi după scoaterea ei și perioada de aclimatizare, pînă la plantare și înglrlire. — toată gama muncilor de întreținere, vă dați seama ! Și avem peste 500 de specii numai în parcul Herăstrău !

— Din ce trăiește un parc, mă refer la fonduri ?

— Din bugetul statului.

— Nu-și poate crea unele fonduri din resurse și prin mijloace proprii ?

— Am început să facem împletituri din răchită. Producem coșuri, jardiniere, mobilier de interior, pentru terasă, parc sau uz gospodăresc.

— Nu s-ar putea valorifica fondul florifer local vînzîndu-se în florării plasate chiar în incinta parcurilor surplusul sau, florile intrate în faza de scuturare. Mă gîndesc că multe persoane sînt tentate să rupă crenguțe de arbuști înfloriți sau chiar flori (mai ales copiii), iar pe de altă parte, în timp ce florăresele particulare se îmbogățesc din prețurile exagerate ale florilor de sezon, în parcuri se resorb în pămînt, poate, milioane de lei.

— Desfacem flori la shiveci dar nu flori tăiate pentru a nu crea confuzie și-a stimula lumea să rupă. La ieșirea din parc și cei care au rupt florile ar zice că le-au cumpărat. În altă ordine de idei, fondul nostru de flori e peisagistic, nu putem să ne propunem să-l valorificăm pentru că exploatarea lui, în mod sigur, excesele, l-ar reduce frumusețea. Parcurile noastre nu sînt terenuri de cultură pentru valorificarea financiară, ci pentru frumusețea peisajului. Dacă am tăia trandafirii și i-am valorifica, am ciunti parcul.

— Nici măcar cînd și-au consumat apogeul eflorescenței și se apropie de scuturare ?

— Parcul e un fond al frumosului, nu al valorificării bănești. Are eficiență economică, poate chiar o mare eficiență, prin aportul la agrementarea și educarea oamenilor pentru frumos și recreere civilizată.

— Unele fructe și semințe n-ar putea fi valorificate la Plafar ? Măcesele trandafirilor, de exemplu, sau petalele trandafirilor scuturați. Ce se întîmplă cu cantitățile mari de iarbă cosită din parcuri ?

— Am încercat s-o folosim dar reușim numai în parte. În primul rînd, n-o putem aduce în parc pînă în faza de fîn, în al doilea rînd, această iarbă cît și restul plantelor sînt tratate cu diverse substanțe împotriva dăunătorilor ceea ce le reduce calitatea utilizării. Există un proces tehnologic de combatere a dăunătorilor și chiar în cazul că nu se prevede combaterea lor, în clipa cînd apar, intervenim imediat. De dragul ierbii, nu putem sacrifica materialul dendro-floricol. Evident, cea sacrificată e iarba !

— În afara dăunătorilor naturali, la fel de nocivi sînt și cei umani. Pe aceștia cum îi tratați ?

— Avem pază, plus oamenii care lucrează în parc. Mai formăm echipe de intervenție. Însă e necesar să facem mai mult pe linia aceasta a ordinii și curățeniei. Aici ar putea interveni mai activ presa, radioul, televiziunea, în sensul educării opiniei publice și al sporirii combativității ei.

— În ce mod colaborați cu organele de ordine, cu gărzile patriotice ? Ați efectuat împreună raiduri nocturne pentru a-i depista, de exemplu, pe cei ce deteriorează mijloacele de iluminat public ?

— Aceste probleme țin de competența organelor de specialitate care sînt chemate să-și facă mai accentuat datoria. Unele chioșcuri deteriorate nu aparțin D.D.P.-ului ci unor unități comerciale care au în sarcină inclusiv supravegherea lor. Unde e vorba de deteriorări grave le sesizăm organelor de ordine. Dincolo însă de aceste aspecte limită, trebuie intensificate acțiunile educative de prevenire, inclusiv prin presă, televiziune, cinematografie. Volumul de spații verzi ale Bucureștiului e foarte mare și ca el să aibă o ținută civilizată, un aspect frumos și recreativ trebuie ca populația — dacă nu contribuie la lucrări, — măcar să nu distrugă.

— N-ar putea beneficia inclusiv parcurile de prerogativele Legii nr. 1 care se referă la contribuția prin muncă, la sporirea și înfrumusețarea domeniului public ?

— Această lege e urmărită la nivelul fiecărui consiliu popular de sector. La nivelul Direcției Domeniului Public și al parcurilor administrate de noi, nu avem asemenea relații. Dintre instituții și organizații doar U.T.C.-ul ne-a dat o mînă de ajutor. Practic, însă, problema e mai delicată. Fiind vorba de o muncă specializată, ea trebuie asigurată de oameni de specialitate. Altfel, efectele ar putea fi contrare !

— Aminteați de unele pagube provocate de factori irresponsabili. Ce ne facem însă dacă ele nu sînt rezultatul unor acțiuni individuale ci instituționalizate ? Mă refer la unitățile comerciale care desfac bere și băuturi alcoolice în parcuri, fiind astfel surse de poluare morală și estetică.

— Există o dispoziție ca localurile din parcuri să nu desfacă simbăta și duminica bere la tonete. Unele unități s-au transformat chiar în cofetării („Debarcaderul"). În parc nu vii să bei, vii cu copiii pe care nu-i duci la circiumă, ci să bea o răcoritoare, să mănînce o prăjitură. Tovarășii din comerț au încălcat și încalcă dispoziția Comitetului Executiv de a nu se desface bere în parcuri.

— În unele parcuri au apărut o serie de instalații mecanice de divertisment, aparținătoare cîndva I.A.P.I.T.-ului. Unele dintre ele fac reale deservicii bunului gust public atît prin popularizarea vizuală cît și prin cea auditivă pe care și-o difuzează.

— Aceste instalații sînt în administrarea D.D.P.-ului. Din punctul de vedere al exploatării, datorită faptului că sînt amortizate ca investiții și cu un grad de uzură avansat, am considerat că mai pot fi folosite atîta timp cît cineva mai poate scoate ceva din ele oferind posibilități de divertisment, conform decretului în vigoare. În ceea ce privește aspectele semnalate de dvs., va trebui să revedem calitatea mijloacelor pe care le utilizează, să le ascultăm benzile, să le revizuim, dacă e cazul. E necesar să aibă un program educativ mai concret. La Orășelul Copiilor se va face un parc de distracție al municipiului. E tocmai în curs de pregătire, amenajarea cu noi dotări, extinderea celor existente.

— De ce se percepe doar duminica taxă de intrare în Orășelul Copiilor și simbăta nu ?

— Oricum, e o treabă mai mult formală. În cursul săptămînii nu e aglomerație. Această taxă, mai mult simbolică, e un fel de filtru pentru a evita intrarea unor persoane în stare de ebrietate sau a altor factori poluanți. Din acest motiv am recurs la această formulă.

— Cum filtrați însă mașinile care intră atît aici cît și în alte parcuri ?

— Sînt peste tot semne de circulație care le interzic accesul. Organele de ordine ar trebui să acționeze mai eficient. Ca să pretinzi o taxă de intrare într-un parc trebuie să oferi anumite servicii ce țin de specificitatea parcului respectiv. S-ar putea să aplicăm o taxă de intrare mașinilor care staționează în zonele de parcare din anumite parcuri.

— Sînt unele chioșcuri care aduc spre vînzare în parcuri produse depreciate, ca să nu mai vorbim de aspectul estetic al acelor chioșcuri care frizează armonia florală a amenajărilor peisagistice. Cine controlează, de asemenea, accesul vînzătorilor ambulanți de semințe, gume, și alte nimicuri de prost gust ?

— Calitatea produselor puse în comerț e treaba exclusivă a Sanepidului și a unităților coordonatoare, a organelor de control obștesc. Nu ne sînt subordonați. Noi doar avizăm locurile de amplasare și condițiile de funcționare. Comercianții însă nu-și respectă obligațiile de înfrumusețare în consonanță cu cerințele locului unde sînt amplasate acele chioșcuri, pe de altă parte, unele nici nu sînt gospodărite cu consecvență. În mod normal, ar trebui să aibă inclusiv o ținută corespunzătoare, încadrabilă în peisaj. S-ar putea face mai multe la aceste unități dar, din păcate, nu urmăresc decît profitul, restul nu le interesează. Mai dăm cîte-o amendă, uneori. Ne facem, însă, și noi autocritica în sensul că nu acționăm întotdeauna mai prompt și cu consecvență.

— Prin ce mijloace își exercită un parc funcția sa educativă ?

— În perioadele estivale, funcționează în unele parcuri teatrul de vară cu spectacole consecvente de teatru și film, teatrul de păpuși, biblioteca pentru copii și maturi, expoziția de pictură și artă, estrada pe care cîntă fanfara. O ieșire duminicală în parc găsește întreaga gamă de surprize și divertisment de care are nevoie omul să se recreeze. E normal ca, venind aici, omul să se deschidă spre frumos. Mergînd sau ieșind de la un spectacol, natura parcului e uvertura și încheierea lui. De fapt, peisajul din jur face parte chiar din acel spectacol. Există o simbioză fertilă între natură și cultură, o împletire optimă între spectacolul natural și cel cultural. Aș vrea să exprim însă și un deziderat : există cu cîtva timp în urmă în Herăstrău o Casă de cultură a parcului care s-a transformat, prin nu știu ce împrejurări, într-o secție de covoare a unei cooperative din Bălotești ! Avea o bibliotecă, săli de recenzii și expoziții, însăși menirea acestei Case de cultură a parcului era de a împleti cultura peisajului cu nevoia de cultură a oamenilor ieșiți în mijlocul naturii. Dorința noastră este să-i redăm acestei construcții destinația ei inițială.

ION ZUBAȘCU

Ghena pentru arderea frunzelor a devenit cel mai urît loc al parcului Cișmigiu.

Investigația noastră privind starea parcurilor va continua și în numerele următoare. Celor hotărîți să contribuie la schimbarea situației le oferim și cîteva sugestii

- Diversificarea activităților cultural educative, inclusiv redeschiderea unor biblioteci care prin tradiție funcționau în aceste locuri.
- Organizarea unei stagiuni estivale a teatrelor, inclusiv a celor pentru copii și tineret în amfiteatrele existente în aer liber.
- Implicarea organizațiilor de cartier și a asociațiilor de locatari în întreținerea și amenajarea parcurilor.
- Îmbunătățirea sistemului de supraveghere a respectării normelor de conduită și comportament, ca și înlăturarea factorilor de risc apăruți după lăsarea serii.
- Crearea posibilității ca zilele de contribuție în muncă la întreținerea și înfrumusețarea localităților, stipulate de Legea nr. 1 să fie efectuate organizat în aceste locuri publice.
- Implicarea unităților comerciale în vederea realizării unei aprovizionări adecvate a punctelor de desfacere existente în aceste locuri și amenajarea altora acolo unde nu există.
- Colaborarea cu arhitecți și designeri, cu plasticieni și cercuri artistice în vederea diversificării ambientale și înnobilării spațiilor verzi cu opere de artă.
- Implicarea întreprinderilor din imediata apropiere în dotarea și întreținerea acestor spații publice.
- Organizarea prin școli a culesului de flori de tei în vederea protejării arborilor ornamentali.
- Găsirea altor forme de valorificare a resurselor naturale puse la dispoziție de aceste uzine vegetale.
- Organizarea supravegherii cu ajutorul echipelor de voluntari și pensionari
- Introducerea taxelor de acces în parcurile cu dotări deosebite
- Stabilirea unor orare stricte de funcționare.

● Statele participante la Tratatul de la Varşovia au remis un Apel statelor membre ale Alianţei nord-atlantice. În Apel se adresează chemarea la intensificarea eforturilor pentru oprirea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru eliminarea tuturor armelor de distrugere în masă, pentru reducerea substanţială a forţelor armate şi a armamentelor convenţionale, precum şi a cheltuielilor militare, pentru depăşirea diviziării Europei, întărirea încrederii şi adîncirea colaborării dintre state, pentru asigurarea unei dezvoltări dinamice şi a prosperităţii generale, în condiţii de independenţă, stabilitate şi pace pe continent şi în întreaga lume. Apelul reafirmă propunerea statelor participante la Tratatul de la Varşovia privind organizarea de negocieri separate, cu toate ţările membre ale N.A.T.O., asupra armamentului nuclear tactic. Se subliniază, totodată, necesitatea de a nu se întreprinde nici un pas care ar putea complica procesul de negociere şi ar da un nou impuls cursei înarmărilor, inclusiv sub pretextul modernizării armamentului atomic.

● În capitala Argentinei au fost anunţate rezultatele finale ale alegerilor. Frontul Justiţialist de Unitate Populară ((partidul peronist), cea mai importantă grupare a opoziţiei, avîndu-l pe Carlos Saul Menem drept candidat la funcţia supremă în stat, a obţinut 47,3 la sută din sufragii, fapt care îi asigură 310 din totalul de 600 de electori care au misiunea să proclame, la 10 august a.c., pe noul preşedinte al Argentinei. Uniunea Civică Radicală (de guvernămînt) a întrunit 32,4 la sută din voturile exprimate, adică dispune de 211 electori.

● Prezidiul C.C. al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia l-a ales în funcţia de preşedinte al său pe Milan Pancevski. El îl înlocuieşte pe Stipe Şuvar, devenit membru al Prezidiului R.S.F.I.

● În cadrul plenarei de la 22 mai a C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., a fost propus candidat pentru funcţia de preşedinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S. Alegerea va avea loc, după cum se ştie, în cadrul primei sesiuni a Congresului Deputaţilor Poporului.

● Într-o cuvîntare rostită la posturile naţionale de radio şi televiziune, preşedintele Republicii Populare Democrate Etiopia, Mengistu Haile Mariam, a declarat, în legătură cu tentativa de lovitură de stat pusă la cale de un grup restrîns de militari, că majoritatea covîrşitoare a ostaşilor forţelor armate etiopiene au rămas loiali guvernului şi Constituţiei ţării. În prezent, a spus el, armata controlează pe deplin situaţia. Subliniind că în faţa Etiopiei stau numeroase probleme sociale care se cer rezolvate, şeful statului a chemat poporul la menţinerea unităţii şi sporirea eforturilor în scopul realizării obiectivelor propuse.

● S-au încheiat, la Geneva, lucrările celei de-a 42-a sesiuni a Adunării Mondiale a Sănătăţii, la care au participat reprezentanţi din cele 166 de ţări membre ale Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii (O.M.S.). În cadrul dezbaterilor au fost analizate probleme privind realizarea strategiei globale pentru asigurarea sănătăţii tuturor locuitorilor Terrei pînă în anul 2 000, planul de acţiuni al O.M.S. „Tutunul sau sănătatea", probleme referitoare la ocrotirea sănătăţii tinerei generaţii.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Şomajul şi filosofia bunăstării

În pofida tuturor evidenţelor, în occident se poartă sloganul „şomajul voluntar". Se exclude „a priori" caracterul involuntar al acestei dramatice realităţi, faptul că, în majoritatea lor, şomerii sînt oameni deposedaţi de locurile lor de muncă, ţinuţi inactivi împotriva voinţelor. Speculînd mutaţiile sociale, ideologii momentului afirmă cu mîna pe inimă că şomajul ar reprezenta o manifestare volitivă a personalităţii umane, şomerii fiind pur şi simplu veşnicii nemulţumiţi care, în căutarea unui post mai bine stipendiat, apelează la ajutorul de şomaj. Victimele nevinovate sînt toţi salariaţii cărora societatea le-a pervertit motivaţia reală de viaţă şi muncă, înseşi criteriile de apreciere a semenului, care au devenit strict pragmatice, pecuniar-utilitare. Contează cîţi bani cîştigi, cîte bunuri ai acumulat. Or, şi aceste criterii au fost artificial create prin manipularea consumului, a consumatorului de fapt, căruia i se inoculează, uneori rafinat-insinuant, alteori deliberat agresiv nemulţumirea, starea cronică de frustrare. Satisfacţia împlinirii unei necesităţi materiale (reale sau nu) se destramă rapid odată cu apariţia la fel de rapidă a insatisfacţiei determinate de alte şi alte cerinţe. Şi aşa, pînă la EXIT.

Există deci un „voluntarism" manifest pe piaţa muncii cu determinări demonstrate, corelaţia cunoscută capital—muncă fiind anulată dintr-un condei. Se ignoră deliberat faptul că această sumă a potenţialului creator şi productiv, specific uman, care este forţa de muncă a devenit o funcţie a capitalului, că posesorul ei nemijlocit este înstrăinat de singura sa avere. În încercarea lor, deloc dezinteresată, teoreticienii neo-conservatori încearcă să paseze întreaga răspundere a existenţei acestui flagel propriu societăţilor capitaliste asupra şomerilor înşişi, vinovaţi de a fi mereu nemulţumiţi, acreditîndu-se ideea că printr-o reducere generală a salariilor (aşa numita austeritate salarială) s-ar putea absorbi de pe piaţa muncii întreaga forţă de muncă disponibilă. Nu se suflă un cuvînt despre faptul că o asemenea rezolvare ar avea drept principal rezultat creşterea ratei profitului prin scăderea cheltuielilor cu piaţa forţei de muncă. În consens cu această „nouă şi percutantă" concepţie referitoare la soluţionarea „falsului excedent" de mînă de lucru, creşterea salariilor — care nu este însă în măsură să compenseze deteriorarea raporturilor de schimb şi rata inflaţiei — este privită ca un act de „filantropism", incompatibil cu natura şi finalitatea capitalului O „criză a profitabilităţii" există, este reală, dar ea n-are nimic comun cu piaţa muncii salariate, ci este o consecinţă firească a restructurării compoziţiei capitalului sub influenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Şi totuşi acest adevăr este greu de acceptat de vreme ce forurile patronale au declanşat o puternică ofensivă asupra pieţei forţei de muncă salariate pe care încearcă să o elibereze de „rigidităţi", ca legislaţia muncii, contractele colective, puterea sindicatelor, ajutorul de şomaj, să o facă deci mai „flexibilă", mai uşor „adaptabilă" necesităţilor capitalului. Încearcă adică să refacă profitabilitatea marelui capital prin intensificarea exploatării forţei de muncă salariate şi printr-o nouă redistribuire de tip monopolist a veniturilor populaţiei.

Aceasta este adevărata faţă a concepţiilor noi despre şomaj, utilizarea forţei de muncă şi capital. Concepţii noi, şi totuşi vechi, vechi şi anacronice.

IOAN ROŞCA ■

Gardul singurătăţii

Alan Sinclair (supranumit „Paddy") Barlow a ieşit la pensie într-o zi de vineri, la ora 4 după-masa... Aşa ar putea începe povestea despre omul care, timp de 12 ani, a fost supraveghetorul şef al celei mai lungi construcţii din lume realizată de mîna omului. Este vorba de gardul înălţat în Australia, pe distanţa de 5 400 de mile (Marele Zid Chinezesc are doar 3 750 de mile), pentru a apăra oile de ravagiile celui mai periculos duşman al lor : cîinele dingo. „Gardul acesta mi-a fost nevasta" — glumeşte Barlow. Acest obstacol este divizat în 3 secţiuni. El este realizat din sîrmă de oţel şi se înalţă la 6 1/2 picioare. De asemenea are o porţiune de un picior îngropată în pămînt, căci animalele scormonesc, căutînd să se strecoare pe dedesubt. Toată această barieră protejează circa 7 milioane de oi. Întreţinerea este plătită din contribuţia a 1 100 proprietari de oi, precum şi cu fonduri guvernamentale. Şi asta pentru că stîlpii se mai dărîmă datorită unor surpări (terenul fiind nisipos), sau datorită teribilismului unor turişti care trec cu maşina prin plasă. Au fost infiltraţii din cauza ploilor, dar cu toate aceste neajunsuri, dingo nu a reuşit să treacă din zona semiaridă în ţinutul plin de vegetaţie unde domneşte oaia.

Construcţia gardului a început pe la 1880, dar actul de naştere oficial datează din 1921. Iniţial porţiuni de gard au fost ridicate pentru a stăvili invazia iepurilor, dar fără rezultat.

Barlow a străbătut de-a lungul gardului, patrulînd, circa 300 000 mile. „Douăzeci şi nouă la sută din timp esti singur. Dar asta nu înseamnă singurătate. Singurătate este atunci cînd te duci într-un oraş cu 50 000 de locuitori şi nimeni nu-ţi adresează o vorbă". Aici este vorba de o similitudine, căci şi cîinii dingo vînează singuri. Dintre toate speciile de cîini aceştia sînt singurii care nu sînt prietenii omului, căci : „Dingo este un animal deştept — susţine Barlow. Dacă ar fi fost bun la ceva, bunicii noştri ar fi aflat-o. S-a încercat dresarea lui, dar nu s-a reuşit". 5 400 mile de gard pentru ca oile să pască liniştite.

DAN DĂNUŢ DORU ■

Ursii din Golful Hudson

Cine vrea să-i vadă pe urşii albi în mediul lor natural se deplasează la Churchill, oraşel cu 1 600 de locuitori în Manitoba septentrională. În timpul iernii şi primăvara aceste superbe animale de o jumătate de tonă ar trebui să stea liniştite pe banchiza care înconjoară Polul Nord vînînd foci şi bălăcindu-se printre aisberguri. Se întîmplă însă ca animalele neprevăzătoare să fie prinse de vară pe continent, unde rămîn pînă în august. Prizonierii urşi încearcă să supravieţuiască vînînd mici rozătoare dar, mai ales, stringînd cureaua. Necazul este că pe coasta care constituie limita continentului de gheaţă s-a instalat o colonie de oameni. Care, pînă de curînd, nu acceptau ca incomodele animale să controbăie după mîncare prin curţile lor şi le împuşcau fără ezitare. Odată însă cu creşterea gradului de sensibilizare la tot ce înseamnă natură, cu diversificarea posibilităţilor de a face turism, comportamentul locuitorilor din Churchill s-a schimbat. Porţi deschise urşilor, cale liberă vizitatorilor care, în fiecare zi, pot sosi de la Winnipeg în acest uitat oraşel din Arctica. Această deschidere s-a soldat şi cu ceva incidente extrem de amuzante pentru cititori dar nu şi pentru cei implicaţi direct în „discuţia" cu ursul. În 1983, cînd un eschimos încerca să şterpelească citiva hamburgeri dintr-un mic restaurant în flăcări, a fost constrîns să cedeze terenul unui uriaş urs alb care, pentru a rămîne stăpîn deplin pe resurse şi-a neutralizat adversarul cu două labe adormitoare. Acum, orice urs care vagabondează pe străzile oraşului este capturat cu ajutorul unei puşti cu narcotic şi păstrat într-o cuşcă pînă cînd se formează gheaţa şi poate fi eliberat.

Mulţimea de urşi către care se îndreaptă curioşii pe care-i îndrumă, hrăneşte şi valorifică turistic un italian întreprinzător pe nume Dan Guravich şi-a găsit o comodă reşedinţă în groapa de gunoi a oraşului. După ce turiştii s-au plimbat printre urşi — la o distanţă asigurătoare, firească au făcut fotografii, imortalizînd giumbuşlucurile gata de orice pentru o bucată de mîncare, se distribuie resturile de spaghete, sandvicîuri, dulciuri tuturor locatarilor clandestini ai zonei şi, culmea, nu se produc nici un fel de busculade.

IOAN ROŞCA ■

Reţetele savanţilor

Peste 80 de distinşi oameni de ştiinţă au avut năstrusnica idee a se asocia pentru a elabora un manual. De această dată, însă, ei nu şi-au mai pus la contribuţie inteligenţa pentru a realiza vreo descoperire a secolului, ci au recurs mai mult la umorul şi ironia lor pentru a realiza una dintre cele mai originale cărţi din ultima vreme : o carte de bucate !

Titlul, şi el pe măsura conţinutului, „Dar soricîul este superb" (sic !), nu lasă să se întrevadă deloc că este vorba de o antologie de sfaturi practice cu privire la prepararea mîncărurilor şi băuturilor. Ideea ciudatei cărţi a avut-o Nicholas Kurti, 80 de ani, reputat specialist în fizica temperaturilor joase, fost profesor la Universitatea Oxford, în prezent aflat la pensie. De altfel, în cazul lui este vorba de o recidivă, deoarece Kurti a îngemănat încă din 1969 ştiinţa cu bucătăria într-o prelegere intitulată „Fizicianul în bucătărie". În cadrul căreia a preparat un suflé din opt ouă, observînd că se cunosc mai puţine lucruri despre distribuţia temperaturii în cadrul lui decît în atmosfera planetei Venus.

Cartea se bucură de un prefaţator de prestigiu, sir George Porter, preşedintele lui „Royal Society" din Londra, societate din care fac parte toţi cei care au contribuit la realizarea ei. Porter avertizează că unele reţete au nevoie de „sare şi piper", cum ar fi în cazul fizicianului Michael Hart, autor al unei reţete de midii florentine, scrisă sub forma unui program de computer ! Bănuind că mulţi dintre colegii lui ascund un „cordon bleu" sub halatele albe de laborator, Kurti a trimis celor circa 1 000 de membri şi membri corespondenţi ai lui Royal Society scrisori în care le cerea să contribuie la realizarea cărţii respective. A primit 450 de răspunsuri, între care 85 de propuneri concrete de colaborare. Numai un singur savant a apreciat că realizarea unei asemenea cărţi ar putea afecta reputaţia venerabilei Royal Society. Contribuţiile acoperă o gamă largă de teme : de la o analiză a canibalismului ritual de Philip Gell, un specialist în patologia experimentală, la aprecieri privind laptele de balenă de Miriam Rothschild, entomolog, subiecte care nu intră defel în sumarul unei cărţi tradiţionale de bucate. Totuşi, există şi o serie de reţete de mîncare, deşi Royal Society îşi declină, în mod expres, orice răspundere cu privire la eventualele indigestii. De pildă, John Philip, specialist în ecologie, contribuie la secţiunea de „gastronomie economicoasă şi creatoare" cu următoarea reţetă de biscuiţi : „se iau 100 de grame de Camembert veche (atît miezul lichid, cît şi crusta), se adaugă 2 ouă şi 100 ml de lapte ; se bat rapid cu un mixer ; se adaugă făină şi drojdie formîndu-se un aluat — se întinde pe un fund de lemn şi apoi se taie în biscuiţi ; se coace în cuptor, la 220 centigrade".

Peter Fowler, fizician, şi Rosemary Fowler sugerează o metodă electrolitică simplă de curăţire a argintului, exprimîndu-şi speranţa că prin această metodă nu va fi consumat şi „...argintul ! Sir Francis Graham-Smith, astronom, descrie un experiment prin care se pot separa ouăle proaspete de cele fierte, pe baza comportării pulsarilor (? !) : „Se învîrte oul pe o suprafaţă netedă, se opreşte un moment şi apoi se lasă din nou să se învîrtă. Dacă este proaspăt, interiorul isi va continua rotaţia şi oul se va roti, la rîndul lui, din nou". Iar sir Hugh Ford, specialist în ingineria mecanică, ajunge la concluzia că „valoarea calorică a cutiei (inclusiv a energiei consumate pentru a o fabrica) cu care ajung fulgii de ovăz pe masa din bucătărie este aproximativ egală cu cea a tuturor fulgilor de ovăz pe care îi conţine". Cartea încearcă şi contribuţii ale unor membri mai vechi ai lui Royal Society : Stephen Hales, un filozof al naturii, care a trăit în secolul XVIII, Samuel Pepys (autorul celebrului jurnal) şi Michael Faraday, faimosul fizician din secolul al XIX-lea.

Este oare gătitul o ştiinţă sau o artă ? Peter Fellgett, profesor emerit de cibernetică la Reading University, reflectează la acest subiect într-un capitol intitulat „Cibernetică şi sos Roux". El apreciază că bucătăria depinde de interacţiunea dintre bucătar şi ingrediente, între ingredientele însesi şi între ingrediente şi cavitatea bucală. Acest lucru este demonstrat cel mai clar de interacţiunea dintre făină şi apă sau ou, spune el. „În funcţie de modul cum se acţionează, poate rezulta o pastă mult mai adecvată pentru a lipi hîrtia decît de a fi mîncată sau dacă se exploatează proprietăţile mecanice ale glutenului se pot obţine felurite sortimente de paste făinoase". Kurti însusi este inventator al „injectorului culinar". Folosind acest instrument pentru a „injecta" suc de ananas unei pulpe de porc, pe care a băgat-o la cuptor, bucătarul căruia i-a oferit spre degustare mîncarea astfel obţinută a spus că preferă partea „neinjectată". „Dar soricîul este superb", a spus el. Această zicere naivă a bucătarului avea să devină titlul originalei cărţi de bucate a lui Kurti şi a colaboratorilor lui savanţi.

ROMEO NĂDĂŞAN ■

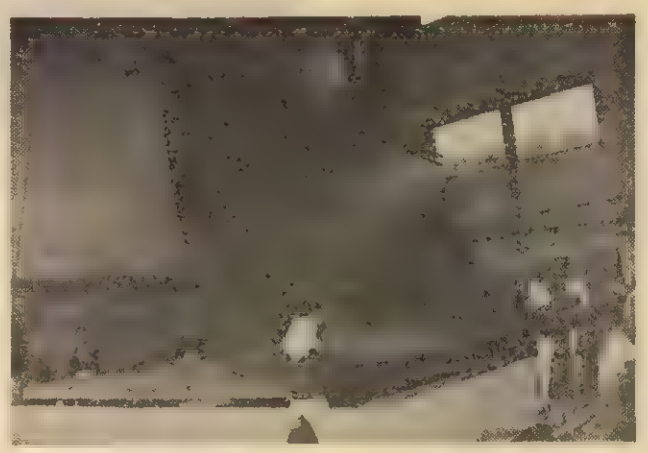

La Imadate, localitate situată la 350 km vest de Tokio şi care are o tradiţie în fabricarea hîrtiei de peste 1 500 de ani, a fost realizată cea mai mare coală de hîrtie din lume. Măsurînd 4,3 m în lungime şi 7,1 m în lăţime, coala de hîrtie obţinută aici depăşeşte cu 0,28 m² precedentul record în materie

Discreţie plătită

În povestile mitologice apare adesea gnomul, spiritul despre care se credea că locuieşte în interiorul pămîntului, păzind comorile îngropate în adîncuri. În 1964, cu prilejul unui interviu, el a fost invocat de omul politic britanic George Brown care, rostind memorabilele cuvinte „Băncile elveţiene sînt gnomii zilelor noastre", voia să sugereze uimitoarea similitudine dintre miticul personaj şi instituţiile specializate din ţara cantoanelor. Se pare că Brown avea dreptate, căci la miile de bănci elveţiene sînt depuse valori neîntrecute de nici o comoară din lume. În plus, sînt strașnic păzite, de două ori păzite : prin seifuri cu cifru complicat, prevăzute cu sisteme de alertare ultramoderne şi printr-un secret absolut al depunerilor.

Astăzi, Elveţia este o ţară a băncilor, al căror număr trece de 4 600. O bancă la aproximativ 1 900 de locuitori. „Mai multe bănci decît... dentişti", cum scria, recent, un turist în micuţul stat de la poalele Alpilor. Într-adevăr, la Basel, Zürich, Lausanne, Berna, Lugano şi în aproape fiecare oraş ceva mai răsărit, există o stradă a băncilor. Dar, să păşim într-o astfel de aşezare cantonală. Zürich-ul, cel ce găzduieşte monumentala clădire a Asociaţiei bancare din Elveţia. În fiecare zi, cu regularitate calculată la secundă, se deschid şi se închid greile porţi blindate. Iată îşi face apariţia un vizitator străin ; se ştia de venirea lui. Este condus de îndată într-unul din „sanctuare" deasupra uşii căruia se aprinde numaidecît inscripţia : „Rugăm nu intraţi !" Clienţii care vor să-şi păstreze anonimatul ajung în bancă prin intrări secrete speciale, amenajate de obicei în clădirile vecine. Foarte adesea, convorbirile cu funcţionarii bancari se desfăşoară în birouri fonoizolate. Zăvorul cu care sînt închise gurile gnomilor zilelor noastre, reputaţia unei ascunzători sigure, toate acestea au contribuit la apariţia unei afaceri deosebit de rentabile. Pe drept cuvînt, se poate spune că aici zicala „Tăcerea e de aur" nu are doar un sens figurat...

Această desăvîrşită „discreţie" a generat o adevărată strategie a captării capitalurilor, de la oricine şi din orice loc, dînd deţinătorilor lor deplină garanţie de securitate şi anonimat.

Acest regim nediscriminatoriu a determinat presa americană, îndeosebi „Business Week" şi „Wall Street Journal" (ziarul marii finanţe din S.U.A.) să insereze numeroase articole — S.O.S. în care se dezvăluia că secretul bancar elveţian este folosit de unii cetăţeni ai S.U.A. care au dobîndit sume uriaşe — de ordinul a zeci de miliarde de dolari — ocolind legea, ori de „Cosa Nostra" (cum i se spune Mafiei americane) pentru „reciclarea" banilor proveniţi din traficul cu droguri. Deveniţi „curaţi" în urma trecerii lor prin... purgatoriul seifurilor helvete, dolarii sînt apoi plasaţi, la lumina zilei, în cele mai „oneste" afaceri. Oare, cîţi dintre deponenţii mai vechi sau mai noi au intrat prin tuneluri sau uşi secrete pentru a duce tratative în birouri izolate fonic ?

Iată însă, că zilele trecute, s-a făcut o breşă într-un zid ce părea impenetrabil. „Bomba", ca să zicem aşa, a explodat din interior. Ea s-a chemat senzaţionala dezvăluire a cotidianului „Tages-Anzeiger" din Zürich. Potrivit acestui ziar, mai vechile sesizări ale americanilor sînt îndreptăţite : unele bănci cantonale „spală" narcodolarii, adică banii proveniţi din contrabanda cu „praful iluziilor". Cel mai proaspăt scandal se referă nu la o însignifiantă afacere de 60 milioane de dolari, cum s-a întîmplat în 1985, tot pe aceste meleaguri. Acum au fost introduşi în ţară, în vederea „reciclării" nu mai puţin de un miliard de dolari, beneficiu net dintr-o vastă contrabandă cu heroină.

Firește, profitul, preţul „discreţiei" este direct proporţional cu cele 1 000 de milioane de dolari care, în urma deconspirării ziarului amintit, nu se ştie dacă vor mai fi „spălaţi". În mod cert, însă această afacere, deloc curată, va dăuna imaginii de sobrietate şi indubitabilă onestitate ţesută în jurul băncilor din ţara cantoanelor.

MIHAI VASILIU

Mafia drogurilor se infiltrează tot mai adînc în domeniul finanţelor, reciclează capitaluri considerabile prin activităţi de intermediere, astfel că — dacă nu se întreprind măsuri eficiente — în 1992, în condiţiile integrării Europei comunitare, continentul nostru riscă să devină cea mai înfloritoare piaţă a investiţiilor de narco-dolari.

„Dar noi vom contraataca" anunţă Giuseppe di Gennaro, director executiv al UNFDAC (United Nations Fund for Drug Abuse Control), organizaţie internaţională O.N.U. pentru lupta contra drogurilor. „Vom întreprinde o largă iniţiativă politică în care vor fi prezente numeroase parlamente europene : la Viena *între 25 şi 26 mai a.c.* va avea loc prima întîlnire de lucru în acest scop, cu participarea Comisiei Antimafia din Italia şi cu organismele similare din Marea Britanie şi Republica Federală Germană.

Vom încerca să facem cît mai concretă colaborarea internaţională indispensabilă pentru a putea contracara asaltul marilor vînzători de moarte". UNFDAC, organismul O.N.U. condus de Giuseppe di Gennaro a făcut cunoscut, recent, că uriaşa „caracatiţă" a mafiei drogurilor activă în întreaga lume înregistrează anual venituri în valoare de circa 500 miliarde de dolari numai din narco-trafic.

Care-i oare harta zonelor în care se concentrează aceste afaceri colosale şi care este „drumul" internaţional al drogurilor?

„Nu trebuie spus „drumul" ci „drumurile" drogurilor — precizează Giuseppe di Gennaro. Şi aceste căi nu sînt statice, definitive ci deosebit de dinamice, flexibile, schimbătoare. Acum, de exemplu, în prima parte a anului 1989, calea cea mai importantă de pătrundere a drogurilor în Europa occidentală este cea balcanică, direcţia din care provin drogurile originare din Afganistan şi din alte zone ale Orientului Mijlociu şi Îndepărtat. Mare parte din aceste substanţe trec pe teritoriul unor state balcanice, care, de altfel, au solicitat sprijinul UNFDAC pentru combaterea acestei contrabande. Se studiază un „plan de control" valabil pentru întreaga zonă balcanică, pentru toate statele interesate în evitarea acestui pericol.

Criminalitate şi droguri : care este oare ţara producătoare în care această nefericită asociere este deosebit de intensă :

Dar în materie de droguri mutaţiile sînt permanente. Turcia, de exemplu, care era un important centru de difuzare a stupefiantelor, în prezent a încetat aproape total să le mai producă. A devenit numai un teritoriu peste care drogurile tranzitează, prin „grija" traficanţilor turci sau de alte naţionalităţi.

O bună parte din narco-dolarii rezultaţi din comercializarea „morţii albe" sînt cheltuiţi pentru a achiziţiona stupefiante în America Latină. După vînzarea acestora, banii se întorc din nou în Europa pentru a fi investiţi în diverse activităţi financiare. Pe ce căi ?

„Din America Latină — explică preşedintele UNFDAC — fondurile se „scurg" în două direcţii : una porneşte către sud pînă în Brazilia pentru a se dirija apoi către Africa, pe unde, în prezent trec mari cantităţi de cocaină şi heroină. Cea de a doua, mai degrabă decît o cale a drogurilor

O primejdie în creştere:

DROGUL

O.N.U. solicită statelor un contraatac la scara planetei

pare un scenariu dinamic ce se desfăşoară între ţările andine şi Florida, din Statele Unite. Este cunoscut faptul că în Florida au fost create recent cîteva mari centrale ale criminalităţii organizate care operează în sensul difuzării stupefiantelor în zona nord-americană şi în Europa occidentală. Recent s-a mai „deschis" o cale a drogurilor şi anume cea care porneşte din Pakistan, coboară spre India şi ajunge la Karachi".

În Italia, una din ţările cele mai afectate de flagelul drogurilor, opinia publică cere intervenţii hotărîte. Legi speciale, abolirea secretului bancar, magistraţi mai eficienţi : iată ceea ce consideră opinia publică italiană că este necesar pentru a combate mafia drogurilor. Iar sicilienii cer intervenţia armatei. Acestea sînt rezultatele semnificative ale unui sondaj-anchetă realizat de către revista italiană „Epoca" în cel mai recent număr al ei. Iată-le în detaliu : 76 la sută din italieni cer legi speciale contra mafiei. Măsurile considerate necesare a fi adoptate sînt, în primul rînd : abolirea secretului bancar (30,1 la sută), şi pedeapsa cu moartea pentru conducătorii mafiei (23,3 la sută). De asemenea, 72,4 la sută din cei întrebaţi consideră necesară o legislaţie care să acorde puteri sporite forţelor ordinei publice.

Iar în ce priveşte obstacolele întîlnite în lupta contra mafiei, 25,7 la sută indică drept barieră principală corupţia, iar alţi 24,2 la sută din italienii întrebaţi acuză pe politicieni.

Şi între timp „moartea albă" continuă să secere vieţi omeneşti, cu o rapiditate şi o „îndemînare" demne de o cauză mai bună ! Statisticile afirmă că este vorba de un masacru care se desfăşoară, pe tăcute, în cea mai mare linişte, în fiecare zi. Un masacru care se petrece în condiţiile indiferenţei generale a unor oameni care nu numai că s-au deprins cu această dramă dar care simt că sînt complet depăşiţi de proporţiile pe care aceasta le-a luat. Datele publicate în ziarul „La Repubblica" din 27 aprilie a.c. indicau pentru perioada de la 1 ianuarie şi pînă la 25 aprilie, în Italia : 274 morţi datorate excesului în consumul de stupefiante — deja consacrat în întreaga lume cu termenul de „overdose" —, cu treizeci şi una de victime mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului 1988.

Experţii sînt descurajaţi: „Fenomenul se extinde. Creşte în fiecare zi". Şi cuantifică în cifre actuala criză : în nouă zile, între 17 şi 25 aprilie au murit 17 persoane. Motivul este permanent acelaşi : overdose, adică doză excesivă de heroină pe care organismul nu o poate suporta ; o calitate prea concentrată comparativ cu cea care se vinde în mod obişnuit sau amestecată cu substanţe care o fac să devină otrăvitoare.

La începutul anului 1989 la Torino toxicomanii începuseră să moară „ca muştele". Poliţia a intrat în alarmă, întrucît circula zvonul că era în curs de comercializare o „partidă" de heroină deosebit de pură, deci de concentrată. Alte păreri susţineau că dimpotrivă era vorba de stupefiante alterate prin amestecarea lor cu substanţe otrăvitoare. „Adevărul" spun acum investigatorii „îl ştiu numai medicii. Trebuie examinat fiecare caz în parte. Un lucru este însă cert : riscul de overdose creşte permanent". Mai multe droguri, mai mulţi morţi : raportul este direct proporţional. Serviciul central anti-stupefiante din Italia afirmă cu certitudine : de cîteva luni încoace traficanţii de droguri şi-au reluat şi intensificat activitatea „în stil mare", reactivînd itinerariile tradiţionale.

Şi statistica zilnică citată se încheie cu o cifră „de ultimă oră" : în ziua precedentă, la 26 aprilie, la Roma fuseseră denunţate 92 persoane ca posesori sau utilizatori de substanţe stupefiante şi fuseseră sechestrate un kilogram şi 240 grame de droguri. Era rezultatul unei singure zile, dar era simbolul unei situaţii neliniştitoare pentru viitorul unei ţări, pentru tineretul ei, pentru tot ceea ce înseamnă încredere în viaţă.

ŞTEFAN UDRESCU

Promptitudine!

Promptitudine, amabilitate, grijă pentru soarta unui om, aşa ar fi putut fi apreciată atitudinea dispecerei de la 023, din ziua de 19 mai, orele 15,20 dacă ..

Liftul s-a oprit între etaje, a doua oară în aceeaşi zi. Vecinul cerea ajutor ca să poată părăsi cuşca suspendată între nivelele 6—7. Părea imposibil să iasă de acolo fără sprijin calificat şi am alergat la telefon. Am sunat continuu fără să mi se răspundă 20 de minute, pînă la sfîrşit, o voce plictisită mi-a înregistrat reclamaţia.

— Aveţi comanda 606 !

Vă daţi seama de stupoarea mea cînd un om aşteptă neliniştit în liftul defect şi se cerea o... răbdare de multe ore. Am repetat că e o defecţiune, am subliniat că cineva a rămas în lift.

— Trimitem imediat maşina de intervenţii !

La ora 16 nici un semn de la „Ascensorul", la ora 17 la fel. Vecinul impacientat, alarmat, tot întreba cît va mai sta, acolo, suspendat. Ar fi putut rămîne, în aceeaşi situaţie, multe ore, dacă inteligenţa colectivă nu l-ar fi scos din cabină, printr-o soluţie primejdioasă, dar cît să fie puşi la încercare nervii omului care soseşte acasă după lucru, vrea să mănînce şi să se odihnească şi ce-i rezervă Ascensorul ? O după-amiază „plăcută" în lift, aproape de cer...

Dacă în cabină s-ar fi găsit un cardiac, un copil care se sperie uşor, o bătrînă de 80 de ani ?

La ora 20,20 am revenit cu un telefon, am vorbit cu şeful de tură, i-am relatat cazul şi recordul „eficienţei" dispeceratului şi m-a asigurat că soseşte imediat un mecanic. Şi au venit... doi, în cîteva minute ! Deci se poate ! Dar era normal ca această promptitudine să fie în acţiune la primul semnal. Ce se făcea bietul vecin dacă locatarii erau la fel de „sensibili" ca funcţionara de la Ascensorul ? Stătea în lift 5 ore şi reflecta la munca bine făcută.

D. CARMEN

„Una mică"!

Nu de multă vreme, întîmplarea ne-a adus în Moreni, la restaurantul Central, o unitate nouă, cu salon şi terasă, situat într-un complex modern. Surprizele au început de afară. Mare dezordine pe terasa nemăturată şi cu mesele fără feţele de rigoare. O mulţime impresionantă se oprise la o bere. Pe trotuar, la mese şi pe alături, în grupuri destul de numeroase nu găseai loc de trecere. La un ghişeu neîngrijit se servea cîte ceva de mîncare dar imaginea celor cîteva produse nu era cîtuşi de puţin îmbietoare. În restaurant, acelaşi aer dat de amatorii de vin şi bere. Listele de meniu lipseau, în ciuda felurilor de mîncare preparate la bucătărie. Într-o jumătate de oră cel puţin o sută de clienţi au făcut naveta dintre stradă şi bucătăria restaurantului Central. Ce se petrecea acolo ? Barul funcţiona şi pe post de chioşc de ţigări şi amatorii de tabacioc se înghesuiau cu ospătarii nerăbdători să-şi ridice comenzile. Trecînd peste un geam lipsă, peste fumul de bodegă mărginaşă, peste lipsa de curăţenie şi aglomeraţie din holul bucătăriei am izbutit să consumăm ceva în mare grabă. Nota de plată încă nu fusese descoperită. Două pîini, un suc, un ficat, treizeci şi opt cincizeci ! Mulţumesc, la revedere. Ecuson nu, mese curate nu, atmosferă agreabilă nu. L-am căutat pe şeful de unitate. Ni s-a spus că lipseşte. Pînă la urmă l-am găsit în birou la o cafea cu nişte prieteni. I-am comunicat rezervele. Reacţie : „Nu vreţi să veniţi în biroul meu ! Să discutăm frumos, să beţi o cafea, poate luaţi şi una mică ! Trecînd peste lipsa de eleganţă şi politeţe, spiritul lui „una mică" se vedea cam peste tot. În ce priveşte atmosfera şi serviciile acestui restaurant altfel modern şi construit cu grijă problema care se pune e mai degrabă, „una mare".

N. CORNEL

BREVIAR

Maşina viitorului

Nu peste mulţi ani, pe tabloul de comandă al autovehiculului vor exista în locul indicatoarelor cu ace, numai lumini care clipesc, datorită cristalelor lichide şi a diodelor electroluminiscente, pentru a indica, cu ajutorul senzorilor, combustibilul din rezervor, nivelul uleiului, viteza, temperatura motorului, turaţia, cuplul de forţe, presiunea anvelopelor, gradul lor de uzură etc. Sub capotă o cutie electronică va păstra, în memorie, viteza aleasă de conducătorul auto, înainte de plecare, o va programa şi afişa la bord. Ca urmare folosirea pedalei de accelerație nu va mai fi necesară. O serie de microprocesoare analizează permanent consumul de carburant, frînele, direcţia şi alte organe principale. Informaţiile sînt centralizate şi verificate de un mic computer, care semnalizează orice defecţiune, pe tabloul de comandă, aşa cum se vede în imagine, indicînd totodată cîţi kilometri mai rămîn de efectuat, în funcţie de viteza adoptată. Dacă din cauza terenului, care, de exemplu, este în pantă, viteza creşte tot calculatorul, printr-un procedeu electronic comandă reducerea benzinei şi acţionează corespunzător frînele.

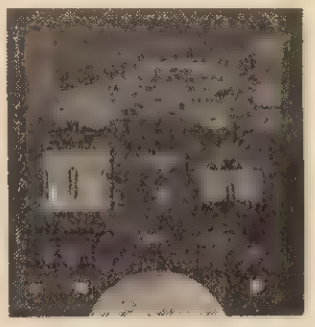

De altfel, spun specialiştii, în viitor, aparatele electronice vor suplini mecanicul auto. Un computer miniatural va controla în mai puţin de trei minute, motorul cu toate anexele lui, în primul rînd aprinderea, funcţionarea starterului şi a acumulatorului şi va pune un „diagnostic" exact. Astfel că un conducător auto, chiar insuficient pregătit din punct de vedere tehnic, îşi va putea repara maşina. Tot în viitor, conducătorul auto va primi informaţii asupra stării şoselei, pe care circulă, iar în caz că se rătăceşte, pe ecranul unui televizor instalat la bordul maşinii, va apare harta regiunii, pe care o săgeată minusculă va indica locul unde se găseşte, în acel moment. Încercări în acest sens, de a crea un automobil care să ducă la o creştere substanţială a siguranţei circulaţiei, ca şi la reducerea consumului de combustibil, se fac în multe ţări, printre care la firma franceză „Peugeot" şi cea americană „Crysler". Electronica digitală, pusă la punct de firma „Bosch" diminuează azi, la noile modele BMW, consumul de carburant cu 1—2 litri la suta de kilometri.

Oi roz

În urma cercetărilor efectuate de doctorul Rafael Rzepecki, de la Institutul zootehnic din localitatea Balice, de lîngă Cracovia, s-a reuşit să se salveze o rasă de oi, extrem de rară şi pe cale de dispariţie, numită „wrzosowka", a cărei lînă are

culoarea roz. Aceste oi, care pe vremuri erau răspîndite în regiunile nord-estice ale Poloniei, se găsesc numai la Balice, într-un număr de 2000 exemplare, două din ele, printre căprioarele din imagine, par destul de... fotogenice.

AUREL DIANU

Gimnastică

Piramida medaliilor

Campionatele europene de gimnastică, încheiate nu demult la Bruxelles, au confirmat valoarea, tradiția și constanța la nivel de vîrf ale școlii românești în acest sport.

Valoarea rezultă din bilanțul acestei a 17-a ediții, la care cele trei sportive române înscrise în concurs au obținut 7 medalii (din 16 acordate), situînd țara noastră pe locul întîi într-un clasament neoficial pe națiuni (au participat 68 gimnaste din 25 de țări). Deci.: **Daniela Silivaș** — aur la sol, argint la individual compus și paralele, bronz la bîrnă ; **Gabriela Potorac** — aur la bîrnă ; **Cristina Bontaș** — bronz la sărituri și sol.

Tradiția performanțelor gimnastice noastre feminine este argumentată de fiecare mare competiție internațională ce a urmat indeosebi „momentului Nadia" de la Montreal '76. Evocînd, de pildă, precedenta ediție a „europenelor" (Moscova '87), reamintim că și atunci la delegația țării noastre s-a strîns o adevărată piramidă a medaliilor : 1 bronz, 3 argint și 4 aur.

Iar constanța la nivel de vîrf a evoluțiilor e dovedită nu numai de simpla comparație a rezultatelor de la cele două ediții succesive ale competiției, ci și de faptul, profund semnificativ, că la Bruxelles numai Daniela Silivaș s-a menținut titulară, în locul Eugeniei Golea și Cameliei Voinea, ce-o „acompaniaseră" la Moscova, fiind acum Gabriela Potorac și Cristina Bontaș. Dacă Daniela (19 ani pe 9 mai) a atins un moment de apogeu la Olimpiada de anul trecut (unde a obținut trei medalii de aur, două de argint și una de bronz), Gabriela Potorac se pare că este sportiva care bate la poarta consacrării depline, după un „stagiu", firesc și încununat de lauri, la junioare : bronz și două locuri 4 la europenele din '86 (Karlsruhe), o medalie de aur, două de argint și una de bronz — la cele din '88 (Avignon). Deși debutantă în echipa de senioare care a evoluat la Seul, Gabriela a contribuit atunci la succesul acesteia (argint), obținînd și-n cont propriu alte două medalii (argint la sărituri și bronz la bîrnă).

Ideea continuității, a ceea ce numim școala românească de gimnastică este susținută și de exemplul Cristinei Bontaș, debutantă anul trecut la europenele de junioare (cu bronz la individual compus), pentru ca acum, titularizată la senioare, să obțină nu numai o medalie, ci și aprecieri elogioase din partea specialiștilor, care au considerat-o revelația recentelor campionate, o sportivă cu multe șanse de progres și mare performanță.

Alături de medalii — și poate mai importantă decît acestea — rămînem cu certitudinea acestei tonice stări de lucruri din gimnastica noastră. **(O. ȘTIRE).**

SAH

Tot mai repede...

De-a lungul anilor ritmul de joc a suferit mai multe schimbări în șahul clasic din nevoia de-a fi în pas cu cerințele „secolului vitezei". În ultimii doi ani s-a impus o nouă „formulă" de joc, denumită de Federația internațională drept șah activ (și cunoscută în presa unor ziariști români nemulțumiți de termenii exacți drept șah rapid) și care are rolul de-a însuma elemente ale formei clasice cu cele ale jocului „fulger" (blitz). Șahul activ se practică în condițiile unei limite de timp redus la o jumătate de oră pentru fiecare jucător, cu obligativitatea ca mutările să fie scrise alternativ pe formularul de concurs pînă în clipa în care pe ceasul de control mai rămîn doar 5 minute pînă la epuizarea timpului regulamentar. Dacă începutul partidelor cunoaște valențele teoretice ale jocului clasic, jocul de mijloc denaturează țelul „sportului minții" de joc exact, finalurile abundînd, de obicei, în inexactități curioase, rezultat al crizei de timp instalată în mod inevitabil. Deși pare paradoxal, șahul activ demonstrează sporirea calităților sportive ale jocului în dauna exactității, cele mai bune rezultate aparținînd, de fapt, „vinovaților" crizei de timp în jocul clasic.

Șahul activ se bucură de un real interes pe plan internațional atît din partea organizatorilor, care reduc astfel durata unui turneu la 3—4 zile, cît și din partea șahiștilor care nu au posibilitatea de-a participa la turnee clasice din motive profesionale. Într-atît a devenit de familiar, încît s-a recurs și în jocul clasic la „activizare" pentru finișuri mai rapide de concurs. Pînă să se ajungă la organizarea primului campionat național la sfîrșitul lunii aprilie în stațiunea Eforie Nord, Federația Română de Șah, au prea convinsă de efectele, rolul și prizа la public a noii „formule" de joc, a organizat experimental tot felul de mici întreceri. Poate că lipsa unei mai mari experiențe a fost și cauza faptului că formele de calificare pentru prima finală națională n-au fost cele mai adecvate sau riguros regulamentare.

Întrecerea celor 96 finaliști a dat cîștig de cauză maestrului internațional Valentin Stoica de la „Politehnica" București. Beneficiind de un start excelent, primul lider al concursului a fost maestrul sportului Marius Chiricuță. Partida dintre lider și viitorul campion, desfășurată în runda a șasea, a excelat prin linia sa logică și prin frumusețea combinativă. Liderul a fost înfrînt în apărarea siciliană printr-un frumos și bine calculat sacrificiu de damă. Vă oferim cursul partidei. *Chiricuță—Stoica :* 1. e4 c5 2. Cf3 e6 3. d4 c:d4 4. C:d4 Cc6 5. Cc3 d6 6. Ne2 Ne7 7. 00 Cf6 8. Ne3 00 9. Cb3 ? ! a6 10. f4 b5 11. a3 Nb7 12. Nd3 b4! ? 13. a :b4 c :b4 14. Ca5! Dc7 15. C:b7 D:b7 16. De2 C:d3 17. D:d3 Tfc8 ! 18. Ta3 Dc6 19. Tfa1 d5 ! 20. e : d5 ? ! (Mai bine era 20. T:a6 d:e4 21. De2 cu joc complicat.) C:d5 21. T:a6 Cb4 ! ! 22. T:c6 T:a1 23. Cd! T:c6 24. Dd7 T:c2 25. h3 Cd5 ! 26. Rh2 T:d1 și albul a cedat. După această victorie, Valentin Stoica s-a instalat definitiv la conducerea clasamentului înregistrînd un avans substanțial față de urmăritori. Încetinind ritmul de victorii (cînd avea deja 9,5 puncte din 11 posibile) prin două remize finale care îi aduceau titlul de campion, a permis plutonului să se apropie.

Mereu aflați în fruntea clasamentului, George Grigore („Politehnica" București) și Ioan Cosma (A.E.M. Timișoara) și-au disputat intîietatea pentru medaliile de argint și bronz. Cumulînd 10 puncte, G. Grigore s-a situat pe locul al doilea, în timp ce, la o jumătate de punct mai puțin, locurile 3—4 au fost împărțite de I. Cosma (Bucholtz 106) și de Laurențiu Chiș („Locomotiva" București-Bucholtz 95,5). În continuare au urmat Mircea Pavlov („Autoturisme" Timișoara), Emil Pessi (Drobeta Turnu Severin), Cătălin Cojocaru („Calculatorul" București) 9 puncte, Constantin Ionescu (Mecanică Fină București), Petru Dodu (Mecanică Fină), Bogdan Vasile („Calculatorul" București), Cristian Ionescu (Mecanică Fină), Ervin Mozes (A.E.M. Timișoara), Octavian Pușcașu („Danubiana" București), Dragoș Minescu („Metalul" București), Cicerone Spulber („Metalul" București), 8,5 puncte, Gruia Călinescu („Universitatea" București), Cătălin Navrotescu („Politehnica" Iași), Sergiu Lupu (E.M.T.), Adrian Marcovici („Politehnica" Iași), Paul Joița („U" București), Sergiu Grünberg (A.E.M. Timișoara), Panaite Vélea (Drobeta Turnu Severin) 8 puncte ...etc.

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

„Puritatea" atletismului

În Canada a continuat ancheta declanșată de cazul de doping al atletului Ben Johnson. În fața comisiei a compărut atleta canadiană Angela Issajenko care a recunoscut public folosirea steroizilor. Atleta a mărturisit, fără reticențe, că era perfect conștientă de urmările substanțelor steroide. Ea a precizat că a folosit hormoni masculini și hormoni pentru creștere care au ajutat-o să cîștige în greutate dar i-au provocat și unele tulburări psiho-fizice printre care : acnee, schimbări de personalitate și hipoglicemie, arătînd cît îi era de greu să-și facă singură injecțiile, ce sentimente de frustrare încercau sportivele care se dopau și care „luptau cu morile de vînt". Din declarațiile ei a reieșit că dr. Astaphan — un alt personaj important în această anchetă — nu era un „plasator de droguri", nu era un corupător pentru că sportivii cărora le-a prescris steroizi foloseau deja diverse substanțe dopante. Primul medic care i-a prescris steroizi Angelei profesează încă la Toronto și se numește Koch. Acesta a fost căutat de ziariști dar a refuzat să facă vreo declarație. Atunci, un ziar canadian și-a trimis redactorul în Insulele Caraibe unde dr. Astaphan are o elegantă vilă. În interviul acordat, medicul a spus, printre altele : „Aproape toți sportivii care au concurat la Jocurile Olimpice de la Seul au folosit steroizi. *Dacă au fost și unii care nu luau asemenea substanțe probabil că aceștia veneau din Sri Lanka sau Tombuctu. (...) Comitetul internațional olimpic știe foarte bine că steroizii proliferează în toate sporturile, atît printre amatori cît și printre profesioniști. De aceea este necesar să se stabilească norme care să stăvilească abuzul în folosirea unor asemenea produse farmaceutice în așa fel ca toți să le poată folosi pe picior de egalitate". Medicul nu a vrut să comenteze acuzarea că i se aduce că a administrat steroizi lui Ben Johnson. A promis că va vorbi în cadrul anchetei judiciare în cura de desfășurare.* „Cînd voi face eu declarații, lumea va ști în sfîrșit adevărul asupra atletismului".

Astaphan, care este diplomat al universității din Toronto, a mai spus că unicul motiv pentru care a vrut să „rectifice" în mod chimic performanțele atleților canadieni a fost dorința lui de a-i vedea pe primele locuri în marile competiții ale lumii. „Am făcut-o din dragoste pentru ei și am cheltuit enorm din buzunarul meu Dacă aș avea toți banii pe care i-am dat pentru ei, azi aș putea fi un pensionar liniștit, cu restul vieții asigurat".

Sărmanul doctor Astaphan, cîtă dorință pentru mai binele atleților, cîți bani cheltuiți și cît de puțină recunoștință pentru că a falsificat performanțele „pacienților" săi !... Iar despre federația canadiană de atletism, ce să mai spunem ? Știa totul și ierta totul ! Ca în povestea cu cele trei celebre maimuțe — nu văd, nu aud, nu vorbesc ! Poate că alte federații vor învăța din pățania canadienilor.

Să mai adăugăm că Angela Bayley, fosta principală rivală pe stadion a Angelei Issajenko, a spus cu o amărăciune pe care o împărtășim : „Faptul că Issajenko și-a recunoscut vina nu mai are nici o importanță. Timp de 10 ani ea mi-a furat victoriile și titlurile !"

Lupta contra dopingului va fi lungă. Trebuie să se insiste nu numai pe latura represivă ci și pe frontul prevenirii. Asta înseamnă o mutație în concepția, în cultura sportivilor. Iar pe „frontispiciul" acestei lupte ar trebui pusă zguduitoarea declarație a unei tinere atlete participante la Seul : „Antrenorul și medicul știau bine ce fel de vitamine ne dădeau, iar dacă refuzai să le iei te scoteau din echipă. Acum sînt ca o invalidă, am mereu dureri, sistemul meu hormonal e distrus, sănătatea mea a ajuns fărîme... Și am în față o viață întreagă, eu care aș fi vrut să devin mamă".

CRISTIAN ȚOPESCU

Să mai calculăm ?...

După două treimi din parcursul grupei noastre preliminare pentru campionatul mondial de fotbal, nu-l lipsit de interes, credem, să reluăm, cu precizări de ultimă oră, modul de calificare a echipelor de pe locul 2 din seriile de patru formații, mai ales, că, așa cum știți, și selecționata noastră face parte dintr-o asemenea grupă, iar acel 7—1 al Danemarcei din meciul cu Grecia vădește preocuparea danezilor în ce privește o eventuală plasare cît mai avantajoasă în poziția a doua, întrucît, datorită rezultatelor de pînă acum și a celor posibile, locul I în grupa noastră nu se poate decide la golaveraj. Deci, preliminariile europene cuprind 4 grupe de cîte 5 echipe, din fiecare calificîndu-se primele două, și trei grupe de cîte 4, cîștigătoarele mergînd direct la Roma, în timp ce formațiile de pe locul secund urmează să alcătuiască un clasament separat, după criteriile clasice, în ordine : puncte, diferență de golaveraj prin scădere, număr de goluri înscrise. Aceste trei grupe sînt : prima, a noastră, a 2-a (Anglia, Suedia, Polonia, Albania) și a 4-a (R. F. Germania, Olanda, Țara Galilor, Finlanda).

Din grupa a 2-a, concurează pentru primele două locuri Anglia — 5 puncte (golaveraj 7—0), Suedia — 5 puncte (4—2), din cîte 3 partide, Polonia — 2 p (2—2) din 2 jocuri, și Albania — 0 puncte, rămînînd de disputat partidele Anglia — Polonia, la 3 iunie, și, în toamnă, Suedia — Anglia, Polonia — Anglia, Polonia — Sued a și Albania — Polonia. În grupa a 4-a, clasamentul la zi se prezintă astfel : 1. R.F.G. — 4 puncte (5—1) ; 2. Olanda — 4 puncte (2—1) ; — cîte 3 meciuri fiecare ; 3. Țara Galilor — 1 p (2—3) ; 4. Finlanda — 1 p (2—6) — din cîte două jocuri. Se vor mai juca meciurile Țara Galilor — R.F.G. ; și Finlanda — Olanda (la 31 mai), apoi Finlanda — Țara Galilor ; R.F.G. — Finlanda ; Țara Galilor — Olanda ; R.F.G. — Țara Galilor ; Olanda — Finlanda. O coincidență interesantă : partidele Albania — Polonia și Olanda — Finlanda sînt programate în aceeași zi — 15 noiembrie — cu meciul România — Danemarca. Spor la calcule, în această lungă vară fierbinte ! **(L. O.)**

Toată lumea face sport

● **Moda giganților în baschet a determinat și statistici adecvate, iar pentru că o înălțime de peste 2 m a devenit banală, în tabelele internaționale figurează numai jucătorii de peste 2,10 m !** În număr de 130 socotind numai echipele de prim-plan. Pe cel mai înalt „podium" se află Liga nord-americană (profesionistă), care a adunat aproape jumătate din numărul total al celor mai înalți baschetbaliști — anume 60 (media campionatului respectiv este de 1,999 m !), tot aici evoluind cel mai înalt pivot din lume în activitate : Manute Bol, sudanez de origine, care măsoară 2,31 m (și cîntărește doar 85 kg !). Urmează cu 5 cm mai puțin Chuck Hewitt. În Europa — cu 45 de jucători de peste 2,10 m —, primul în acest clasament sui-generis este Arvidas Sabonis (încă la Jalghiris Kaunas), cu 2,24 cm, în timp ce în America de Sud o figură aparte face argentinianul Jorge Gonzalez, care, în prezent, se spune, a „atins" 2,30 m, de la 22 la 24 de ani crescînd cu 8 cm !

● Peste cîteva zile vor începe Campionatele internaționale de tenis ale Franței (pe arenele ce poartă numele aviatorului-erou al primului război mondial, Roland Garros), din proba feminină lipsind una dintre favorite, Martina Navratilova, aflată în prezent pe locul secund în clasamentul alcătuit de „Virginia Slims" (firmă de... tutun și preparate respective). Cunoscuta jucătoare a declarat că își va axa sezonul pe cîștigarea turneului de la Wimbledon, iarba de aici necesitînd o pregătire specială.

● În cariera sa — care se va încheia, după cum am aflat, odată cu participarea la Jocurile Olimpice de la Barcelona —, Martina Navratilova a cîștigat 18 turnee majore, inclusiv, de două ori, pe cel de la Roland Garros.

● Tradiția este, cel mai adesea, respectată în sport. Exemplul cel mai bun îl constituie meciurile dintre reprezentativele de fotbal ale Olandei și R. F. Germania, prima echipă nereușind, pe teren propriu de 65 de ani să-și întreacă tradiționala adversară. Ultimul succes al jucătorilor olandezi datează de la 29 martie 1925 !. ● La 30 de ani, celebrul fundaș al reprezentativei de rugby a Franței, Serge Blanco (născut la Caracas, din tată venezuelean și mamă de origine franceză) a anunțat că se retrage din selecționata „cocoșului galic" și din sportul cu balonul oval clasic, optînd pentru cel în „13", profesionist, și anume pentru o echipă din Australia, unde rugbyul redus se află în mare vogă. Jucător la Biarritz, recordman absolut de selecții în Franța, cu 68 de prezențe, Serge Blanco deține și alte performanțe de vîrf, greu de depășit : recordul de eseuri înscrise într-un singur sezon în Turneul celor 5 națiuni —13, dar și cel privind totalul de eseuri în aceeași competiție — 27. De asemenea, Blanco a realizat cele mai multe puncte pentru echipa Franței — 169, depășindu-l pe legendarul Pierre Villepreux — 165, cu precizarea că actualul antrenor era transformerul formației franceze, în timp ce Blanco și-a adunat punctele aproape exclusiv din încercări.

LUCIAN OPREA

La închiderea ediției,

după finala C. C. E. la fotbal de la Barcelona:

A. C. Milan — Steaua 4-0 (3-0)

(De la trimișii noștri speciali la Barcelona)

Nu-i putem aduce Stelei nici scuze, nici acuze pentru finala pierdută la Barcelona. Ar fi ca și cum i-am învinovăți pe milanezi pentru că au fost mai buni sau le-am reproșa că au jucat pentru sute de dolari fiecare atingere a mingii. Cert este că echipa noastră campioană n-a prins la Barcelona una din nocturnele sale faste. Iar dacă Steaua a reușit aici doar o copie palidă a jocurilor sale debordante de pe Ghencea, ori de la Praga și Izmir, lucrul nu poate fi rupt de valoarea lui A.C. Milan, ca și de faptul că, totuși, Steaua nu și-a mai încercat, oficial, forțele cu o echipă italiană din '84, de pe vremea lui A.S. Roma.

A fost o confruntare între pragmatismul notoriu al unui fotbal care știe să prețuiască rezultatul înaintea spectacolului, pe de o parte, și prudența pe care echipa noastră și-a impus-o în speranța unui rezultat strins, pe de altă parte. Pe fondul acestor orientări trădate din start, aveau să decidă sclipirile individuale, acele izbinde ieșite din comunul unui joc ce-avea și șanse teoretice să fie echilibrat. Evidența acestei situații rezultă din însăși alcătuirea echipelor : Sacchi l-a împins în față pe Rijkaard, făcînd hatirul acestui jucător atras de ofensivă, dar care știe perfect jocul între cele două careuri. Pe partea cealaltă, Iordănescu l-a plantat pe Minea la închidere, trăgînd din start „frîna de mînă" a unei echipe ce ne obișnuise să fie explozivă și avîntată. Individualitățile lui Milan s-au evidențiat net peste răsfățații tribunelor din Ghencea. Să recapitulăm doar ce-au făcut în teren numerele 10 din cele două echipe ! Sau să revedem cum s-a încheiat presupusul duel direct Rijkaard-Minea ! De fapt jocul s-a localizat în confruntarea dintre triunghiurile Rijkaard — Van Basten — Gullit, pe de o parte, și Iovan — Bumbescu — Minea, pe de alta. Olandezii lui Milan, tripleta celor mai buni fotbaliști din Europa în anul trecut, au alcătuit un irezistibil „triunghi al Bermudelor" în care mingea era absorbită de fiecare dată de lîngă, din fața sau din picioarele unor apărători hipnotizați parcă de vertij. Gullit, Rijkaard și Van Basten au ilustrat fotbalul autentic și, ceea ce ne interesează mai mult, au demonstrat că marii jucători nu cară, ci doar ating mingea din orice poziție și pentru orice coechipier.

Nu căutăm scuze Stelei pentru că n-are nevoie, ea întîlnind un adversar mai bun, ai cărui jucători sînt de asemenea „uzați" în multe competiții interne și internaționale. Iar accidentările ușoare ale lui Lung și Rotariu pot fi contrabalansate de prezența în teren, doar 60 de minute, a lui Gullit. Poate absența lui Ilie Dumitrescu să fie invocată într-un fel justificat. Dar Stelei nu-i aducem nici acuze că a pierdut o finală a Cupei Campionilor la o diferență de scor întîlnită doar de două ori în istoria competiției (ar însemna s-o „acuzăm" că a ajuns pînă aici. Steaua a făcut pârtaș fotbalul românesc la unul din marile evenimente sportive ale continentului și poate ale lumii. Prezența pe Nou Camp rămîne definitiv în memoria tuturor celor prezenți aici și-n primul rînd a fotbaliștilor înșiși. Este poate prima dată cînd o echipă românească a adunat în jurul său toată lumea bună a fotbalului european într-un templu uluitor prin grandoarea și fanatismul pe care le-au imprimat unui joc de fotbal ; o finală europeană, dar totuși un joc. Stadionul a fost ca un vulcan în erupție, ca o farfurie zburătoare ce a plutit peste tot ceea ce credeam că ar fi normal și pămîntesc în pasiunea pentru fotbal.

În astă seară, Milan a fost mai bună — și face acum turul de onoare. Steaua a prins o zi slabă — și s-a retras în vestiare. Nu mai actualizăm fazele golurilor pentru că nu ne face nici o plăcere, ci menționăm, doar, pentru memoria colecției, că ele au fost marcate de Gullit și Van Basten, cîte două, să albă parte dreaptă, egală fiecare.

Campioana noastră încheie competiția sub tonusul cu care a început-o, semn că, în virtutea unei ciclități valabile și în fotbal ca și în viață, va veni rîndul unei noi ascensiuni. Îi dorim succes !

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

★ ★ ★

N-am ajuns decît cu cîteva ore înainte de începerea marii finale de la Barcelona, dar au fost suficiente puține minute pentru a înțelege încă de la aeroport care este atmosfera în care se va desfășura meciul dintre Steaua București și A.C. Milan. Sute de suporteri italieni, veniți la rîndul lor pe calea aerului, ne-au înconjurat autocarul fluturînd eșarfe, steaguri și fanioane roș-negre. Iar odată sosiți pe străzile frumosului oraș catalan, ne-am crezut descinși pe o planetă a vacarmului, cele mai ingenioase mijloace de producere a zgomotului fiind folosite la maximum. Sute de autocare, de mașini, motociclete, scutere, strecurîndu-se fiecare cum putea în vălmășagul unei circulații ametitoare, claxonau cu inversunare. Din ele răsăreau chipurile adeseori hirsute ale unor „tifosi" într-o vervă deosebită datorată nu numaidecît dragostei pentru culorile clubului favorit și care ori cîntau, ori scandau numele lui Milan, ori, pur și simplu, vociferau cu glasuri care vag mai aveau ceva omenesc. Întreg orașul părea înundat de un fluviu roșu-negru — „cel mai mare exod din lumea sportului". **La Gazetta dello Sport** — care se scurgea șerpuitor pe străzi, asurzindu-te cu larma lui înfricoșătoare. La adresa jucătorilor noștri, atunci cînd au fost zăriți, s-au proferat și insulte, în special Hagi fiind țința unor atacuri care frizau lipsa celui mai elementar bun simț. De un tratament asemănător au avut parte și ziariștii, al căror autocar în drumul spre uriașul stadion Nou Camp a fost înconjurat de valurile suporterilor italieni — 85 000 din cei 97 000 spectatori plătitori — care s-au manifestat într-o manieră total necivilizată, făcînd gesturi necuviincioase și rostind vorbe ce nu pot fi reproduse. Sub ocrotirea polițiștilor — în mașini, pedeștri, călări sau în elicoptere — care au avut mult de lucru miercuri pentru a-i tempera pe cei turbulenți și a le insufla încredere într-un comportament mai aproape de rigorile actuale ale umanității, am ajuns cu bine la stadion. Ne-am așteptat de la bun început să se exercite o puternică presiune psihică pentru a-i intimida și a-i complexa pe jucătorii noștri. Dar pășind în incinta marelui stadion, ne-am dat seama că imaginația noastră a fost mai puțin bogată decît ceea ce oferea realitatea. O invitație într-o groapă cu lei ar fi părut, în comparație cu Nou Camp, o invitație într-o stațiune balneară. Modul în care se manifestă galeria milaneză depășește orice închipuire. De la cîntece la urlete și de la baloane colorate la torțe aprinse, petarde și fumigene — nimic nu-i este străin O galerie care n-acceptă cu nici un preț ca echipa favorită să cunoască înfrîngerea și-o poartă spre victorie cu o frenezie ce aduce mai curînd a fanatism (unul dintre membrii ei, într-o dezlănțuire paroxistică, aflîndu-și chiar sfîrșitul la una din peluze). Niciodată n-am înțeles mai bine ca acolo cum se poate transforma un joc sportiv într-o confruntare care aduce mai curînd cu vizionarea unei încleștări armate. Desigur, nu acesta este motivul principal al înfrîngerii noastre severe. Dar fără doar și poate un rol deosebit în conturarea lui A.C. Milan în cîștigătoare a C.C.E. l-a revenit și acestei galerii care, după meci, pînă la ore tîrzii ale nopții, a continuat să-și serbeze triumful.

Un triumf care nu știrbește însă cu nimic meritele Stelei, prezentă la scurt timp din nou într-o astfel de prestigioasă finală. De altfel, acest lucru l-a și determinat pe antrenorul Sacchi să declare cu toată francheța că Steaua este o adversară demnă de tot respectul.

GEORGE ARION ■

● Vineri 26 mai, ora 18, o nouă reprezentație cu baletul **„Don Quijote"** de L. Minkus. Vor dansa : Carmen Angheluș, Laurențiu Guinea, Nicolae Deneș, Florin Mateescu, Doina Acsinte, Mihai Tugearu, Adrian Gheorghiu, Mihai Spiridonescu ș.a. Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Din repertoriul wagnerian, simbătă 27 mai, la ora 18, **Olandezul zburător.** Rolul olandezului va fi interpretat de baritonul Nicolae Urdăreanu. Din distribuție mai menționăm pe Adrian Ștefănescu, Elvira Cîrje, Anatol Covali (debut în rolul Erik), Adriana Alexandru și Nicolae Andreescu. Dirijează : Cornel Trăilescu.

● Cu Lucian Anca la pupitrul dirijoral, avînd în rolul titular pe Melania Ghioaldă, duminică 28 mai, la ora 11, **Motanul încălțat** de Cornel Trăilescu. Din numeroasa distribuție mai retinem pe Cornelia Pop, Florin Diaconescu, Pompei Hărășteanu, Cristian Mihăilescu.

● În regia și coregrafia lui Ioan Tugearu, care semnează și scenariul spectacolului, duminică 28 mai, la ora 18, **Femeia îndărătnică** după William Shakespeare. Vor dansa : Irina Roșca, Mirela Simniceanu, Tiberiu Almosnino, Alexandru Doruș, Gabriel Opincaru, Gheorghe Angheluș, Nicolae Deneș, Adrian Gheorghiu și ansamblul de balet al Operei Române.

● Luni 29 mai (ora 18), tot un spectacol de balet. În prima parte va avea loc Gala Liceului de artă „George Enescu" — profil coregrafie, iar în partea a II-a un recital susținut de Simona Noja, Alma Munteanu, Corina Dumitrescu, Oana Bădănoiu, Simona Matei, Laurențiu Guinea, Mugur Valsami, George Postelnicu și Horațiu Chereches, participanți la cea de-a 6-a ediție a concursului internațional de balet de la Moscova.

● Celebra operetă a lui Johann Strauss, **Liliacul**, va putea fi vizionată marți 30 mai, la ora 18. Sub bagheta lui Constantin Petrovici, vor evolua : Florin Diaconescu (Eisenstein), Laura Niculescu (debut în rolul Rosalinda), Ioan Hvorov (Frank), Cristian Mihăilescu (Falke), Eleonora Enăchescu (Adela). Rolul Frosch va fi interpretat de basul Constantin Gabor. În alte roluri : Lucia Cicoară, Gabriel Năstase și Nicolae Andreescu.

● Tot Constantin Petrovici va dirija și spectacolul **Don Pasquale** (miercuri 31 mai, ora 18). Interpreții comediei lui Donizetti vor fi : Pompei Hărășteanu, Lucian Marinescu, Florin Georgescu, Daniela Vlădescu și Sever Barnea.

● Joi, 1 iunie, ora 18, **Seară românească de balet modern,** compus din următoarele numere : **Cîntec înalt** de Irina Odăgescu-Țuțulanu, cu Mihaela Țigănuș, Beatrice Bleont, Tiberiu Almosnino ; **Vibrații contemporane** de Șerban Nichifor, cu : Roxana Colceag, Irina Roșca, Florin Brîndușă. Ambele piese vor fi dirijate de Lucian Anca. **Gura lumii** de Enescu — Rogalski, cu : Roxana Colceag, Beatrice Bleont și Mihai Tugearu ; **Măștile** de Doru Popovici cu : Cristina Osiceanu și Constantin Gorgan.

La Opera română

Raliul „Ceahlăul"

Zilele trecute, în organizarea Federației Automobil Clubului Român și a Clubului județean Neamț de Automobilism și Karting, s-a desfășurat, în premieră, concursul automobilistic de performanță raliul „Ceahlăul", rezervat autoturismelor de fabricație românească Dacia, Oltcit și Aro, omologate de Federația internațională de specialitate.

„Prin întreaga sa desfășurare cît și prin rezultatele obținute, opina Florin Țiganu, președintele Clubului județean Neamț de automobilism și karting, raliul „Ceahlăul" s-a constituit într-un veritabil deschizător de pîrtie pentru organizarea unor noi concursuri automobilistice în pitorească zonă montană din ținutul Neamțului.

Cronica șoselei

Întîmplare pe autostradă

Autostrada, aidoma unui hotel de lux care oferă pasagerilor condiții de confort, pune la dispoziție automobiliștilor tot ce poate fi mai bun, mai modern în domeniul căilor de comunicație rutieră. Panglicele de verdeață ce delimitează sensurile de mers, împiedicînd coliziunile între mașinile ce rulează din direcții contrare, tufele dese care îmbinînd utilul cu plăcutul ocrotesc noaptea ochii piloților de agresivitatea excesului de lumină al farurilor partenerilor mai puțin atenți și nepoliticoși, iar ziua mingiie cu paleta lor de verde împodobit cu flori privirile celor din mașini. Mai trebuie amintite și multe altele : parapeții metalici cu rolul de a preveni intrarea în decor a piloților somnoroși sau imprudenți, acostamentele late, asfaltate, care îți permit să oprești în siguranță la nevoie fără a deranja și a fi deranjat de alții. Cea mai mare virtute a acestor minuni ale tehnicii rutiere e însă aceea că autostrăzile ocolesc localitățile. Adio slalom printre bicicliște, căruțe, turme și simpatici pietoni mergînd pe două cărări. Binefacerile autostrăzilor transformă deplasările în autentice călătorii de plăcere, sigure și confortabile. Din păcate sînt și cazuri, puține la număr, ce-i drept, cînd beneficiarii acestor ultramoderne căi de beton fac parcă totul spre a demonstra că accidentul e posibil chiar și în pofida manifestărilor de generozitate a acestor drumuri de prim rang. Două autoturisme, conduse de doi frați, oameni în toată firea, cu neveste, copii, plecaseră într-o călătorie de agrement. Au oprit pentru o scurtă haltă la un loc de parcare. Cu toții erau într-o dispoziție excelentă. Nuanțele de verde ale lanurilor, pădurilor, pajiștilor după seceta răutăcioasă cu care debutase primăvara le inspira optimism iar țuica cu care se cinstiseră jumătățile piloților-frați (să fim înțeleși numai femeile), niște brunete cu ochi negri, le sporise și mai mult starea euforică în care se aflau încă de la plecare. Pînă și bunicuța nu rezistase tentației de a sorbi un degetar din gustoasa licoare de prună. Unul din frați zări, aruncînd o privire pe partea opusă, niște copii ce vindeau ciuperci. Cum văzu grămăjoara de bureți, omul începu să saliveze la gîndul că cina le va oferi delicioasele produse ale pădurii, fripte pe plită, bine sărate și stropite cu țuica din care nici el, nici frate-său nu putuseră să se înfrupte cu toate că le lăsa gura apă. „Nu-s cumva otrăvitoare, pușiule ?" întrebă pilotul. Omulețul cu pantaloni scurți, peticiți, se simți parcă jignit „Se poate, nene ? Păi noi ce facem la botanică ? Să știți că în lume sînt peste 100 000 de specii, preciză el foarte doct. N-am pretenția că le cunosc pe toate, dar pe cele bune de mîncat din pădurea noastră le știu perfect. Priviți ! Și pușiul, pentru a fi mai convingător, introduse în gură un segment din piciorul unei ciuperci. Mama doar gătește tot din astea din care culegem noi, și nu ne-am otrăvit pînă acuma". În timp ce clientul și vînzătorul erau absorbiți de discuția privind semnele după care pot fi recunoscute ciupercile comestibile de cele otrăvitoare ori numai vomitive, se auzi un scrîșnet de frîne. Un scrîșnet sinistru care îți îngheață sîngele în vine. Presimțind parcă ceva neplăcut, bărbatul își roti iute capul spre autostradă. Scena nu spunea nimic deosebit. Se vedea doar acoperișul unei mașini roșii. Restul era mascat de tufele verzi și dese plantate pe scuarul din mijlocul șoselei. Apoi țipetele disperate ale celor trei femei de pe partea opusă sfîșiară văzduhul. Omul se îndreptă iute spre locul unde se zărea mașina roșie. Lîngă roata dreaptă zăcea cu capul însîngerat trupul țîrav al băiețelului său de... șapte ani. În fața unor asemenea teribile scene, oamenii rămîn pentru cîteva clipe înmărmuriți, muți. Abia după ce realizează grozăvia întîmplării încep să gîndească, să raționeze, le revine glasul. Cu o voce în care se deslușea durerea de nedescris, bărbatul rosti sfîrșit „De ce nu avuserăți grijă de băiat, Grigore. Le uță și mai ales tu, Eleonoro. Doar îi ești mamă. Dar parcă-i vreme pentru reproșuri ? Ajutați-mă să-l urcăm în mașină. Femeile se pierduseră. Plîngeau se văitau, dînd roată mașinii. Tatăl desfăcu trusa, scoase rola de bandaj, pansînd rana adîncă de la gît, din care curgea în șuvoi sîngele... Însoțit de frate-său demară spre spital. Șoferul, un om de vreo cincizeci de ani, rămas singur cu femeile ce-l acuzau fără întrerupere, face niște gesturi de neputință, ridicînd mîinile în sus. Apoi, bîlbîindu-se, începe să se apere. „Eu, eu... sînt profesionist. Conduc de 30 de ani și n-am lovit măcar un pui de găină. Darmite un om. Mi-a sărit în scurt, la cîțiva pași în fața mașinii. Vedeți doar, am intrat în tufele astea tocmai să-l feresc. Priviți și la dungile astea negre, urmele de frînă. Fetița ce fugea în spatele băiatului s-a oprit. A strigat-o careva dintre dv. Se pare că una din doamne, și șoferul face semn în direcția femeilor ce plîng în hohote. Parcă au intuit că pușiul și-a dat sufletul în timp ce era pregătit pentru intervenția chirurgicală. Bunica, cu fața ca o stană de piatră, cu pași de robot, se îndreaptă spre mașina „ucigașă". Nimeni din cei prezenți nu-și dă seama ce intenții are. Nici cele două femei, nici fetița care a trecut la un pas de moarte. Șoferul privește cu îngrijorare spre bătrîna ce se află acum lîngă capota motorului mașinii. Femeia își întoarce privirea plină de ură spre bărbatul a cărui față a căpătat culoarea cerii. Nerostind nici un cuvînt, lovește cu toată forța pumnului ei țîrav în capotă. Este protestul ei, al întregii ei ființe, contra unui nenorocirii al cărei mecanism nu-l poate percepe.

VICTOR BEDA ■

Cu toate pînzele sus — VACANȚA!

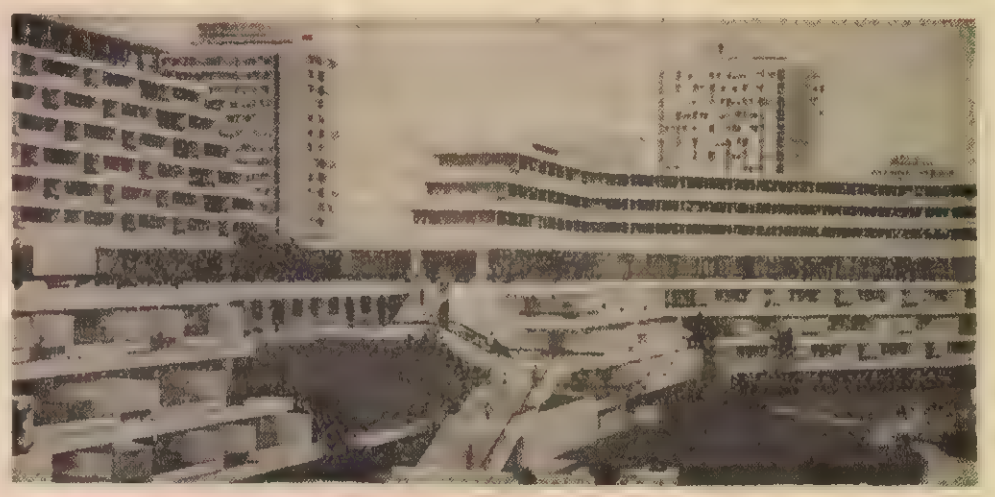

Bucureștiul a trecut prin miresmele liliacului, acum este sub puterea de vrajă a trandafirilor. Îi văd în parcuri, în coșurile florăreselor, la reverul rochiilor. O țeapă în degetul unui puști e o dramă pe care mama o aplanează cu deosebitu-i tact. La ceasul de la Universitate aceleași întîlniri cu alți... îndrăgostiți, puhoiul studenților care ies de la cursuri, afluxul cumpărătorilor la marile magazine, traficul neîncetat al metroului, autobuzelor, troleibuzelor, fac parte din farmecul inefabil al Capitalei. E frumos Bucureștiul dar se întrece pe sine primăvara. Unii vin să-l vadă din colțuri îndepărtate de țară și... țări. Bucureștenii se pregătesc acum să-l părăsească pentru cîteva săptămîni.O frumusețe nu se schimbă cu alta, dar toate se completează, ne luminează, ne tonifică, ne optimizează. Deci munte, mare, deltă...

Vacanțele noastre pot fi cum ni le dorim și mai ales așa cum muncesc pentru organizarea lor mîile de specialiști din Ministerul Turismului. Înainte de orice decizie, m-am răsfățat alegînd din nenumăratele oferte de vacanță, pe cîteva, pe care le-am socotit inedite.

Cabana „Cota 2 000", cocoțată pe drumul Transfăgărășanului intră în circuitul turistic. La Vidraru și Cerbureni vom putea „naviga" pe lacurile de acumulare cu hidrobiciclete.

O.J.T. Argeș anunță noi tipuri de excursii, cu transport combinat, tren și auto, ne trasee variate, peisaje de basm și mari realizări ale constructorilor români.

Căsuțele turistice de la popasurile Poiana Sărată de pe valea Oituzului, Gherăești de lîngă Bacău și Moinești sînt adrese sigure și binevenite pentru un repaus liniștit sub clar de lună. Pensionarii sînt invitați, în mod special, să participe la excursii care se pot repeta și prelungi pentru că nu mai este scadența zilelor de concediu. Ofertele sînt tentante și avantajoase prin plăcerile drumeției, ale unor mese gustoase, servite în localuri elegante.

Nenumărații amatori de pescuit au întreaga Deltă la dispoziție pentru a le cădea ceva în undiță, dar și multe alte soluții, cum ar fi un drum la Stînca Ștefănești din județul Botoșani unde o pastră de pescuit pe lacul de acumulare de la Costești este o invitație greu de refuzat.

Dar o excursie cu autocarul, cu mersul sănătos pe jos, prin codrii seculari ai Voronei pe traseul Botoșani, Vorona, Flămînzi ? Mii de mîini se ridică satisfăcute de propunerea O.J.T. Botoșani.

Din Brăila ni se comunică : tratament cu Boicil și Peli-Amar la Lacu Sărat ; o plimbare pe Dunăre cu masă pescărească la popasul Corotișca ; un drum în memoria lui Panait Istrati în comuna Baldovinești, sînt doar cîteva idei pentru a petrece cu folos un scurt concediu.

Salonul de fotografie și filatelie montană va fi deschis în stațiunea Predeal între 11—17 iunie, „Trofeul Valea Prahovei", concursul de orientare turistică cu participarea unor echipaje din România, Suedia, Norvegia, Austria, Elveția, R.D.G., R.F.G., R.P. Polonă, U.R.S.S., R.P. Bulgaria, Anglia se va desfășura în prima zi a lunii iunie, iar la începutul lui septembrie, în aceeași localitate, festivalul automobilelor de epocă va trece în revistă evoluția vehiculelor pe 4 roți.

La complexul Minerva din Herculane, s-au înființat cabinete de apicosmetoterapie și homeoterapie. Aviz amatorilor ! Orașul Cluj-Napoca va putea fi vizitat cu trăsura dacă mersul pe jos e prea comun.

Cu „Mocănița" care concurează pasul omului, dar este o distracție plină de haz în vacanță, se poate ajunge la Tismana sau în Maramureș, pe valea Vaserului.

O.J.T. Gorj pune la dispoziția celor care nu sînt grăbiți chiar și căruțe care nu vor avea viteza Daciei, dar în care se pot retrăi biografiile înaintașilor.

În acest an, se remarcă îndeosebi, în pregătirea atentă a vacanțelor noastre, pe lîngă ospitalitatea deosebită pentru cazare, pentru diversitatea meniurilor, interesul crescut pentru alcătuirea unor programe cultural-distractive, în care vom fi antrenați, fără nici un efort personal în lumea muzicii, dansului, teatrului, muzeelor De pildă, în drum către mare, treci prin Slobozia, vom putea poposi cîteva ore la Muzeul agriculturii sau la Casa memorială a celebrului dirijor Ionel Perlea. Nu vom putea intra pe teritoriul bătrînului Iași fără să trecem prin viitorul complex cultural, M. Eminescu, din parcul Copou. Din îl tunie complexul cultural Ion Creangă cu spațiul său — muzeu, bibliotecă, amfiteatru în aer liber — va fi un loc de întregire a cunoștințelor despre marele povestitor humuleștean.

Sînt multe de văzut pentru vacanța spiritului nostru care are nevoie de liniște dar și de informații, într-o proporție resimțită de fiecare.

La Tîrgu Mureș se organizează o stagiune permanentă, pentru lunile de vară, cu participarea ansamblului folcloric Mureșul și a Teatrului Național din Tîrgu Mureș.

O.J.T. Timiș va introduce pe terminalul calculatorului, montat în vitrina filialei de turism intern, oferta locurilor libere de odihnă și tratament în orice oră a zilei.

Cicloturismul se va practica pe ruta Timișoara — Buziaș și Timișoara — Calacea, la sfîrșitul fiecărei săptămîni.

La Buziaș sînt de notat cîteva tratamente speciale ale unor boli cum ar fi obezitatea, dereglări cardio-vasculare. Tot la Buziaș, amatorii de șah vor putea juca, după pofta inimii, partide în aer liber, pe o „tablă", de fapt un teren de sport — ca oricare altul.

La Olănești, pe lîngă alte îmbunătățiri, se semnalează intrarea în funcțiune a unui parking care va scuti pe mulți excursioniști de nervii găsirii unui loc adăpostit și sigur pentru... autoturism.

Părinții vor putea să afle și ei cîteva ore de vacanță încredințîndu-și copiii unor monitori însărcinați cu supravegherea pistei pentru patinajul pe rotile. Rețineți locul : Singeorz Băi.

La Cobilița, orășenii vor fi primiți în atmosfera străbună a unei gospodării țărănești de pe valea Birgăului și vor face cunoștință cu secretele creației dintr-un autentic atelier de ceramică și cu meșterii de la Mijlocenii Birgăului.

Moda ne trezește interesul oriunde am fi. La Băile Herculane, în concediul dumneavoastră, se vor organiza parăzi ale modei. Ceea ce vom dori să devină al nostru va putea deveni, pentru că după prezentare, rochiile vor putea fi cumpărate.

Într-o zi cu soare și fără nici un program precis, cine se va găsi în zona turismului din Tîrgu Neamț să nu renunțe la o degustare de produse specifice la stîna turistică. Am convingerea că ați înțeles că sînt doar cîteva sugestii dintre sutele posibile, pentru o vacanță plăcută ; ele se subsumează unui efort substanțial și lăudabil al oficiilor județene de turism care au un plan bogat și atractiv.

Nu-i de mirare că hotărîrile noastre de a petrece concediul în vîrful Transfăgărășanului sau într-o lotcă, pe unul din canalele Deltei mirifice, se schimbă de la o zi la alta, tot așa cum în copilărie într-o zi ne vedeam în roba judecătorului, într-alta pilotam un supersonic.

Oricum, cu creionul și hîrtia în mînă, după un consiliu de familie, cu harta în față și conținînd pe sfatul competent al agentului de turism se pot „înălța pînzele corăbiilor noastre", pentru a pleca în mult așteptata și meritata vacanță.

CARMEN DUMITRESCU

VREMEA cum a fost cum va fi

ION DRĂGHICI

Deseori, în această rubrică, luăm ca date meteorologice de referință pe cele de la stația București-Filaret ; această alegere nu este însă întîmplătoare. Astfel, pe lîngă faptul că oferă informații privind evoluția climatică chiar în capitala țării, stația meteorologică București-Filaret se remarcă printr-o riguroasă continuitate a observațiilor timp de peste 100 de ani — începînd de la 1 ianuarie 1889 și pînă în prezent.

În cele ce urmează vom ilustra foarte succint poziția fruntașă deținută de-a lungul timpului de stația meteorologică București-Filaret în cadrul rețelei meteorologice naționale. Corespunzător vom face apel la o lucrare publicată în 1959 de profesorul C.A. Dissescu în revista „Meteorologia, hidrologia și gospodărirea apelor" din care citîm :

... „La început, lipsit de un local propriu, Institutul Meteorologic (înființat la 20 iulie 1884 — n.n.) a fost instalat în aripa de nord a Școlii de Agricultură de la Herăstrău. Acolo a funcționat pînă la sfîrșitul anului 1888, cînd s-a mutat în clădirea aflată pe terenul viei Bozianu de pe dealul Filaretului. Acest teren, avînd o suprafață de aproape două hectare a fost cumpărat de Hepites special pentru institut (Ștefan C. Hepites — primul director al Institutului Meteorologic în perioada 1884—1907, membru al Academiei Române, n.n.).

... La 1 ianuarie 1889, parcul de instrumente de la Filaret, complet amenajat ca observator meteorologic, intră în funcțiune ; de atunci și pînă astăzi, observațiile se execută fără nici o întrerupere (nici măcar în timpul celor două războaie mondiale, n.n.).

.. În 1892 se construiește pe terenul de la Filaret un pavilion cu etaj, unde se instalează birourile institutului și cu un turn de observație unde se instalează diferite instrumente speciale... În vara anului 1930 parcul de instrumente a fost renovat, schimbîndu-i-se o parte din apărătoare (adăposturi meteorologice — n.n.) și instalîndu-i-se lumină electrică, iar în 1949 a fost mărit adăugîndu-i-se noi serii de termometre și higrometre de sol, o serie de termometre, termografe și higrografe etajate, un pluviograf, drosograf, precum și cinci platforme microclimatice diferite.

Dezvoltarea treptată a capitalei noastre a făcut însă ca observatorul meteorologic instalat pe vremuri în afara orașului să fie astăzi situat în incinta sa. Dacă prin această condițiile de funcționare s-au modificat treptat și atît omogenitatea cît și reprezentativitatea seriei de observații suferă, în schimb prin lungimea și continuitatea ei această serie prezintă o valoare deosebită. Observatorul meteorologic de la Filaret a devenit un observator de oraș și el trebuie să rămînă ca atare cu trecutul și însemnătatea lui așa cum au dealtfel toate marile capitale".

Deși au trecut deja 30 de ani de cînd au fost exprimate aceste idei, astăzi ele sînt cel puțin la fel de actuale. Între timp capitala noastră a cunoscut o extindere fără precedent așa încît în prezent stația meteorologică București-Filaret ocupă o poziție în vecinătatea centrului orașului. Corespunzător, ea este martorul cel mai fidel al efectelor urbanizării asupra evoluției climatice pe aceste meleaguri. Faptul că amplasarea platformei de observații a rămas neschimbată timp de peste o sută de ani constituie un privilegiu de excepție pentru meteorologia de pretutindeni și cu atît mai mult un titlu de mare cinste pentru meteorologia românească. După cunoștințele noastre, puține zone puternic urbanizate de pe glob au putut păstra același cadru natural al incintei platformelor meteorologice o perioadă de timp așa de îndelungată.

Din bogata carte a recorduri-lor înregistrate la această stație prezentăm în continuare extremele termice lunare împreună cu data calendaristică de producere a acestor valori de temperatură.

BUCUREȘTI FILARET	Recordul de frig		Recordul de căldură	
LUNA	minima absolută (°C)	ziua/anul cînd s-a produs	maxima (°C) absolută	ziua/anul cînd s-a produs
IANUARIE	-30.0	25/1942	16 6	23/1936
FEBRUARIE	-24.2	10/1929	22.3	11/ 1899
MARTIE	- 13.6	4/1929	288	30/1947
APRILIE	- 5 5	2/1923	344	26/1934
MAI	- 0.2	7/1915	366	27/1950
IUNIE	4 2	2/1918	403	20/1918
IULIE	7 8	1/1896	406	11/ 1916
AUGUST	3 7	24/1960	41.1	20/1945
SEPTEMBRIE	- 1 6	28/1906	316	9/ 1946
OCTOMBRIE	- 10.7	31/1920	365	2/ 1952
NOIEMBRIE	- 17.8	21/1904	294	1/ 1926
DECEMBRIE	- 26.4	22/ 927	288	2/ 1903

Răcirea accentuată din ultimele zile s-a materializat prin producerea brumelor din Transilvania, eveniment rar pentru această dată calendaristică. La Miercurea Ciuc de exemplu bruma din dimineața zilei de 24 mai a.c. s-a produs cu o singură zi avans față de data ultimei zile cu brumă consemnată în șirul de observații ce se fac la această stație din anul 1948.

Menționăm cu satisfacție că fenomenele de excepție produse în această lună atît cu ocazia răcirii din ziua de 7 cît și a celei din 24, au fost corect prevăzute și avertizate în cadrul colectivului de prognoză de scurtă durată.

În intervalul 25—31 mai vremea se va încălzi treptat. Cerul va fi schimbător în regiunile nordice, unde în a doua parte a intervalului pe alocuri va ploua. În regiunile sudice cerul va prezenta înseninări mai ales în cursul dimineților, iar temperaturile vor crește spre sfîrșitul intervalului pînă la 30°C. Primele nopți vor mai fi încă răcoroase cu temperaturi minime cuprinse între 2° și 12°C, apoi acestea vor urca pînă la 8°, 18°C. La munte, deși în ultimele zile a nins, nu mai există strat de zăpadă continuu decît la Bîlea Lac unde miercuri dimineață această măsură 36 cm.

Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare ; Actualitatea politică : 25 60 ; Economie 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport ; 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXVIII
22 (1 771) VINERI 2 iunie 1989

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Ședința Consiliului de Stat

● Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, înaltul for a examinat modul în care organele de stat înfăptuiesc politica partidului şi asigură aplicarea legii în importante domenii de activitate ● Orientări ce dau o nouă şi pregnantă expresie democratismului şi umanismului societăţii socialiste româneşti

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

Tovarăşi,

În cadrul acestei şedinţe, am aprobat Decretul privind anularea datoriei de 113 miliarde lei la 3 742 de unităţi agricole. Aşa cum s-a discutat în plenara Comitetului Central, în organismele democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, aceste măsuri au o importanţă deosebită pentru dezvoltarea activităţii cooperativelor agricole de producţie. Ele trebuie să determine Ministerul Agriculturii, Uniunea Naţională a Cooperativelor Agricole de Producţie, Banca Agricolă şi organele financiare de a acţiona pentru întărirea şi perfecţionarea activităţii cooperativelor agricole de producţie şi asociaţiilor economice intercooperatiste, pentru realizarea planurilor de producţie, a obiectivelor noii revoluţii agrare.

Trebuie să creăm condiţii ca, într-o perioadă relativ scurtă, să nu mai avem cooperative agricole de producţie şi asociaţii economice intercooperatiste fără rentabilitate, fără o creştere puternică a capacităţii lor de autofinanţare şi perfecţionare — astfel încît să nu mai fie necesară acordarea de credite. Aceasta, cu atît mai mult cu cît, de trei ani, am introdus un sistem nou de acordare de avansuri, care trebuie să asigure întreaga desfăşurare a activităţii unităţilor agricole, fără a mai fi nevoie să apeleze la credite. Subliniez aceasta, pentru că şi după ce s-a introdus acest principiu, băncile, Ministerul Finanţelor au continuat să mai acorde şi credite, ceea ce înseamnă o încălcare foarte gravă a prevederilor legale, dar şi o activitate necorespunzătoare din partea organelor bancar-financiare.

Realizînd această măsură, acordîndu-se de către stat un mare sprijin şi ajutor cooperativelor agricole de producţie, ţărănimii cooperatiste, trebuie să tragem concluziile necesare privind perfecţionarea activităţii şi a unităţilor cooperatiste, dar şi a organelor agricole, a Consiliului Naţional al Agriculturii, a Ministerului Finanţelor, a băncilor, privind creşterea răspunderii în toate domeniile de activitate.

(Continuare în pag. 3)

La 5 ani de la inaugurarea Canalului Dunăre — Marea Neagră — grandioasă ctitorie a Epocii „Nicolae Ceauşescu" — se înregistrează un bilanţ bogat al activităţii de navigaţie şi transport mărfuri, care relevă înalta funcţionalitate şi utilitate a acestei artere internaţionale de navigaţie a României.

În acest răstimp, prin ecluzele de la Agigea şi Cernavodă ale „Magistralei albastre" au trecut peste 55 000 de nave de diverse tonaje şi destinaţii, cu o încărcătură de peste 35 milioane tone mărfuri, atît pentru necesităţile economiei naţionale, cît şi în tranzit, pentru o serie de alte ţări. Au fost efectuate 18 355 de ecluzări, complexele instalaţii şi echipamente hidromecanice de la Agigea şi Cernavodă funcţionînd ireproşabil.

paginile 4–5

Călătorie
pe
magistrala
albastră

Călăraşi: trei noi oraşe

LEHLIU-GARĂ

● O localitate cunoscută dincolo de hotarele României ● orăşeni alături de brazdă ● ritm de început : 300 de apartamente pe an ●

FUNDULEA

● o firmă nouă pentru hărnicia oamenilor ● cetate a ştiinţei, cetate a pîinii ● urbanizarea, element al civilizaţiei ●

BUDEŞTI

● viitorul vine şi cu vaporul ! ● instruirea, secretul progresului ● o hartă în lucru ●

paginile 12–13

În cuprinsul revistei ■ Un om în lumea hameiului ■ Coautorii comerţului civilizat ■ Contemporania 1989 ■ Virtuozitate şi poezie ■ Dialog despre lege ■ Partea noastră de pămînt, partea noastră de viaţă ■ O sferă verde în deşert ■ Concluzii la o mare finală

Biblioteca Judeţeană

Sarcină de serviciu:

PERFORMANȚA TEHNICĂ

Important, zice, este să-ți placă munca pe care ai ajuns s-o faci. Dacă ai norocul ăsta, viața ciștigă în limpezime și bucuriile sînt mai multe, cu siguranță. În ce-l privește, i-a plăcut electrotehnica, dar s-ar putea spune și că electrotehnica i-a plăcut pe el, din moment ce la încheierea anilor de studenție i s-a oferit un post ca asistent, chiar la aceeași facultate. Și dacă n-a continuat cariera didactică, motivele au fost de ordin strict personal, mai exact dificultatea de a obține mai repede, pentru soția lui, buletin de Iași. La Pașcani tocmai se înființase o întreprindere de traductoare și el s-a transferat aici. Asta se întîmpla în 1978. De atunci a trecut destul timp încît inginerul Grigore Tescu să fie convins de greutatea cuvintelor atunci cînd spune că-i place aici, în această întreprindere modernă, dotată cu instalații și echipamente de înalt nivel tehnic, unde se lucrează, în bună măsură, ca într-un laborator. Finețea și precizia unor operații tehnice implică ideea de perfecțiune, disciplina tehnologică este înainte de toate o lege aspră a muncii iar acuratețea execuției este egală cu a bijutierului, dacă nu cumva o și întrece.

Traductorul, zice Grigore Tescu, inginerul șef al întreprinderii, este un element de automatizare care transformă o mărime electrică într-o altă mărime. Datorită acestei calități, el poate fi folosit pentru măsurarea temperaturii, presiunii, căldurii, nivelului, debitului, pe scurt își găsește utilizarea într-o mulțime de procese industriale din domeniile metalurgiei, chimiei și petrochimiei, construcțiilor de mașini. Și înainte de apariția traductoarelor puteam face aceste măsurători, bineînțeles, dar ce au adus ele în plus este certitudinea că datele sînt mai exacte și că ele pot fi obținute mai rapid. Ceea ce este important, mai ales dacă ținem seama că întreprinderea din Pașcani fabrică și o serie de aparate și dispozitive pentru reglarea automată a parametrilor unor procese industriale. Altfel zis, aceste procese industriale ciștigă, prin produsele fabricate la Pașcani, un spor de dinamism, de precizie și siguranță. „Cum cerințele economiei naționale au fost și sînt deosebit de mari — spune inginerul Grigore Tescu — produse de acest fel se fabrică la București, la Timișoara, la Cluj-Napoca, la Botoșani, la Birlad, deci nu numai la Pașcani, și în general există o specializare a fabricilor producătoare de elemente de automatizare, ceea ce este foarte bine, pentru că s-a asigurat astfel o diversificare a producției prin care, la cerințe diferite, se pot da cu promptitudine răspunsurile cele mai adecvate în acțiunea de modernizare a proceselor industriale. În ce ne privește, putem spune că sîntem implicați în înfăptuirea mai multor programe prioritare ale economiei naționale, între care programul minier, cel de energetică nucleară sau pentru dezvoltarea industriei aeronautice, dar în același timp reușim să livrăm pentru export aproximativ un sfert din producția noastră anuală, fiind cunoscuți și apreciați de către partenerii străini mai ales pentru traductoarele de debit pe care le realizăm aici. Gama de sute de tipodimensiuni ale acestor produse reprezintă însă numai una dintre familiile de traductoare pe care le realizăm. În total, întreprinderea noastră produce 25 de familii de traductoare și fiecare dintre acestea e alcătuită din cîteva sute de produse".

În cursul anului trecut, produsele noi și modernizate au reprezentat aproximativ 60 la sută din totalul volumului de producție al întreprinderii, multe dintre acestea fiind realizate cu forțe proprii, mai întîi de către cei 200 de oameni de specialitate care lucrează în cadrul atelierului de proiectare. Și nu întîmplător inginerul Grigore Tescu spune că șeful acestui atelier, Florin Constantinescu, împreună cu colegi ai lui precum Nicolae Enea, Cezar Gordân, Aristotel Katzghera, Ioan Acatrinei, sînt oameni a căror datorie este să gîndească astăzi și să așternă pe planșetă ceea ce întreprinderea va produce peste un an, doi sau trei. Pentru că, aflată în avangarda acțiunii de modernizare a industriei românești, întreprinderea se modernizează ea însăși, implementînd tehnologii noi, mai eficiente, și reproiectînd o seamă de produse aflate în fabricație ori asimilînd produse noi, competitive, cu performanțe tehnice superioare. Dintre acestea, traductoarele electronice de debit cu ultrasunete, detectoarele electromagnetice cu alimentare în impulsuri sau contoarele de căldură cu turbină sînt tot atîtea succese prin care acum la întreprinderea din Pașcani se aduc dovezi concrete ale profesionalismului și competenței, ale abnegației și dăruirii muncitorești. Pentru înfăptuirea în bune condiții a programelor de modernizare, a căror importanță deosebită a fost reafirmată recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la Plenara Comitetului Central al partidului, întreprinderii acesteia îi revin sarcini de importanță deosebită. Meseria oamenilor care lucrează la Întreprinderea de traductoare din Pașcani chiar aceasta fiind, de a realiza și de a-i ajuta și pe alții să aibă acces la performanța tehnică.

D. CONSTANTINESCU

Un pasager mai ciudat se pregătește să ia loc în cabina autocamionului românesc. Are de gînd să nu stea tăcut în dreapta șoferului, ci să se amestece serios în treburile volanului. Și asta cu folos. Cine este de fapt noul călător? Electronica, viitoare însoțitoare de bord. Specialiștii de la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Tractoare și Autocamioane Brașov au instruit-o să se priceapă la frîne, trepte de viteză, la pulsul parametrilor Roman-Dieselelor.

Frînarul din torpedo

De mulți ani inginerii Mihai Zamfirescu, Florin Roșeală, Gheorghe Robu, Valentin Nedelcu se frămîntă cum să facă mai eficiente sistemele de frînare astfel ca sutele de cai putere ale autocamioanelor să se oprească din alergare ca înghețate. Deși porecliți cu numele de „frînari", cercetătorii au rulat, în căutările lor, cu pedala de accelerație apăsată pînă la podea. Ultima lor realizare ? Un sistem electronic de antiblocare a roților la frînarea pe drumuri transformate de îngheț, ploaie în adevărate pătinoare. Este îndeobște cunoscut că pe mizgă sau polei, o frînă „călcată" bărbătește, în loc să fie mîngîiată cu prudență, înțepenește roțile și autovehiculul începe să valseze nebunește pe șosea. Un program de „liber alese" al bolidului imposibil de strunit. Cînd protagonistul piruetelor este însă un autotren sau un camion cu zeci de tone în cîrcă, pe drum se stîrnește un adevărat taifun care mătură totul în cale. Ei bine, specialiștii brașoveni au găsit o metodă de a veni de hac derapajelor acestor coloși ai asfaltului.

„Un bloc electronic controlează și coordonează optim procesul de frînare în funcție de starea șoselei, explică dr. ing. M. Zamfirescu. El primește în permanență știri despre viteza de rotație de la senzorii montați pe roți. Trimite apoi comenzi electrice la un modulator menit să corecteze presiunea aerului în cilindrii de frînă. Cînd, după o porțiune uscată urmează polei, regulatorul electronic slăbește apăsarea pe cilindrii de frînă în funcție de aderența anvelopelor pe șosea. Apare o frînare cu intensități diferite, fără acea blocare a roților ce transformă camionul într-o sanie cu traiectorie necunoscută".

O „jucărioară" nu mai mare decît un radio Gloria montată la bordul camionului pe post de frînar electronic! Este atît de deșteaptă încît, frînează diferit roata aflată pe noroi, față de cea rulînd pe asfalt uscat. Filtrează violența unei frînări neanticipate, atenuînd-o cînd simte alunecușul. Tot migălind la X-urile ecuațiilor diferențiale și schițele tehnologice, la microprocesorul și chipurile acestui minicalculator, specialiștii brașoveni împreună cu computeriștii Cristian Lupu și Victor Carp de la I.C.S.I.T.T.C.I.-București, nici nu au observat că pe kilometrajul cercetării s-au învîrtit doi ani. Și iată a sosit momentul zero al omologării. Un autotren ca un miriapod a frînat la centimetru pe lut, iar pe un ghețuș să-ți faci freza în el a oprit în condiții de stabilitate urmînd o traiectorie parcă trasă cu rigla. Deși mizga le atingea butucul roții, un autobuz și un camion de 16 tone au slalomat elegant printre jaloane fără nici un rateu. Acum inginerul Mihai Zamfirescu a uitat și pățania lui mai din tinerețe cînd a făcut cîteva tumbe cu un diamai autocamionul după o frînă într-o curbă lustruită de polei. Dacă mașina avea dispozitivul de antiblocare nu ar mai fi simțit moartea la cîțiva centimetri.

Electronica de la volan

„De altfel, statisticile mondiale semnalează pericolul generat de înțepenirea roților în urma frînării pe ghețuș, spune Mihai Zamfirescu. În circa 50 la sută din incidentele rutiere din R.F.G. sînt implicate autotrenuri și vehicule cu remorci. Dintre acestea 7 la sută au la origine derapările pe polei. Am calculat că la un parc de 50 000 de autocamioane pagubele materiale, invaliditățile și pierderile de vieți omenești s-ar reduce cu echivalentul a peste 8 milioane de lei pe an, dacă s-ar implanta sistemul electronic de păstrare a stabilității la frînare. De altfel, pe unele vehicule gigant fabricate de marile firme Mercedes și Volvo este scris cu litere de-o șchioapă : „atenție, dispozitiv de antiblocare pentru frîne". Ca o informație liniștitoare pentru ceilalți participanți la trafic, dar și ca un anunț că mașina are în construcție această îmbunătățire eficientă".

Ei, bine, frînarul electronic românesc poate sta cu fruntea sus în fața celorlalte modernizări de acest fel din lume. Și cu toate acestea, cercetătorii brașoveni sînt necăjiți. Nici o întreprindere de profil nu a preluat fabricarea dispozitivului lor. Interesul pentru această soluție tehnică, care poate spori competitivitatea autocamioanelor românești se află undeva departe, cu frîna de mînă trasă. Sperăm că autorii brevetului nu trebuie să anunțe performanțele aparaturii lor prin mica publicitate.

„Schimbați, vă rog, viteza !"

În laboratorul vecin s-au făcut primii pași într-o altă cercetare de top. Inginerul Pompiliu Piso a înscris și el inteligența artificială la școala de șoferi. A conceput un sistem cu microprocesor menit să controleze și să dea cele mai adecvate comenzi pentru schimbarea optimă a treptelor de viteză la autocamioanele gigant cu motoare de 360 de cai putere. Pînă acum, cel de la volan nu putea ghici după auz și experiență în ce treaptă de viteză din cele 16 trebuie să introducă maneta schimbătorului pentru a optimiza consumul de combustibil. Microcalculatorul a învățat însă bine lecția economicității rulajului. El simte turația motorului, viteza, tonele de încărcătură și totodată măsoară poziția cremalierei de la pompele de injecție. Introduce acești parametri în chip-urile memoriei, calculează și la decizii sfătuindu-l pe șofer cum să schimbe vitezele.

„Motorul este strunit să funcționeze cu consum specific minim, spune Pompiliu Piso. Se anticipează o diminuare cu 4—5 procente a consumului de motorină. Toate componentele acestui veritabil copilot al șoferului sînt „made in Romania".

Aproape științifico-fantastic

Șoferii de cursă lungă își petrec mare parte din viață cocoțați în turnul de pilotaj al TIR-urilor. Privirile obosite de depănarea parcă fără sfîrșit a firului șoselei sînt obligate să mai poposească și pe pădurea de cadrane înghesuite în jurul volanului ca niște ochi inexpresivi și plictisoși. Un bord mai vesel ar face mai plăcută atmosfera din cabină. Așa s-a gîndit inginerul Dan Țeposu cînd a conceput un nou bord electronic cu afișare cu leduri. În locul tremuratului monoton al acelor, aleargă dîre luminoase în culori vii indicînd toți parametrii autocamionului. Jocuri de lumini ca în casetofoanele moderne. Pe vitezometru, un spot verde urcă din 5 în 5 kilometri pînă la limita vitezei de 40 admisă în oraș. Aici, steluța strălucitoare clipește amintind de chitanța radarului. Pînă la 60 de kilometri pe oră se prelinge apoi o lumină galbenă ca o coadă de cometă. Peste acest barem, toate vitezele sînt marcate cu linii roșii de avertizare. Turația, temperaturile, tensiunile, presiunea uleiului, nivelul combustibilului, toate se citesc dintr-o ochire datorită inspiratului joc de lumini. Dîre colorate fug dintr-un capăt în altul al bordului creînd un sentiment de optimism și alungînd oboseala. Cerul înstelat din cabina șoferului ! Pe un miniecran de televizor, parcelat pentru fiecare parametru, se află un sistem electronic centralizat de funcțiuni și avarii. La defecțiunile mai puțin periculoase (înfundarea filtrului de aer, scăderea presiunii uleiului din cutia de viteze), ledul pîlpîie și apar intermitent săgeți roșii. La avariile grave, pe lîngă clipitul liniilor luminoase, un piuit de alarmă înțeapă timpanul. Semnalizările sînt de două ori mai numeroase ca la variantele clasice. Un fotosesizor reglează intensitățile luminoase de la bord făcîndu-le mai pregnante ziua și mai palide noaptea.

Totul nu este însă o feerie gratuită de culori. Noul sistem electronic de indicare a pulsului autocamionului aduce cu el pe lîngă ergonomicitate și un plus de precizie. Cercetătorii Dan Țeposu și Petru Popescu ne arată și fața nevăzută a bordului. În locul junglei de fire și contacte, traseele circuitelor imprimate. Economie de metal, de 80 la sută, montare și întreținere ușoare. Cu o concepție originală și inspirată, confecționat numai cu materiale din țară, noul bord ar face autocamionul românesc mai competitiv, mai la zi. Nu înțelegem nici în acest caz de ce modernizarea bordului nu și-a făcut loc pe fluxurile de fabricație. Cercetătorii brașoveni mai uită de amărăciune cînd își amintesc că șoferul de încercare nu a mai vrut să demonteze noul bord de pe autocamionul de testare, într-atît de mult i se lipise de suflet. Și îi mai bucură vorbele bune ale celor care i-au verificat funcționalitatea și i-au admirat designul fățos.

Idei moderne sînt pregătite să întinerească autocamioanele românești. Ele trebuie să circule numai pe undă verde.

FLORIN CONDURAȚEANU

Primul dispecer feroviar pe calculator

Pe unul din cele mai intens circulate trasee feroviare ale țării, magistrala 8, București — Constanța, a intrat în funcțiune primul Dispecer de magistrală pe calculator din țara noastră.

Realizare de prestigiu a cercetătorilor și specialiștilor din Institutul de cercetări pentru transporturi București, a celor din domeniul tehnicii de calcul, în colaborare cu Regionala C.F. Constanța și constructorii podurilor dunărene, Dispecerul de magistrală feroviară din stația Feteși reprezintă o afirmare a tehnicii de calcul în soluționarea operativă și eficientă a problemelor traficului feroviar de mărfuri și pasageri.

Prin intermediul său se va asigura urmărirea și dirijarea trenurilor, în prima etapă, pe distanța Cluiniția — Medgidia, utilizîndu-se la nivel superior capacitatea de transport pe acest tronson, inclusiv pe sectoarele de cale ferată dintre Borcea și Cernavodă unde, recent, s-au dat în folosință două noi fire principale de circulație, ca urmare a construcției noilor poduri.

În condițiile de urmărire și dirijare computerizată a traficului feroviar pe magistrala 8, București — Constanța, trenurile rapide și accelerate vor putea circula, pe unele distanțe, cu viteze de 140 km la oră.

CONSTANTIN ISMĂILEANU

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

Ședința Consiliului de Stat

Marți, 30 mai a.c., a avut loc ședința Consiliului de Stat, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

La lucrările ședinței au participat, ca invitați, viceprim-miniștri ai guvernului, miniștri, alți conducători de organe centrale, președinți ai unor comisii permanente ale Marii Adunări Naționale.

În cadrul ședinței, Consiliul de Stat a dezbătut și adoptat Decretul privind unitățile agricole cooperatiste care beneficiază de anularea unor datorii provenite din credite și dobînzi.

Elaborat în temeiul Legii nr. 1/1989, adoptată recent de Marea Adunare Națională la inițiativa președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decretul stabilește în mod concret, pe baza unei analize aprofundate a situației economico-financiare a fiecărei unități, cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste ale căror datorii se anulează, precum și cuantumul datoriilor acestora provenite din credite și dobînzi.

Proiectul de decret a fost, în prealabil, examinat și avizat favorabil de Consiliul Legislativ.

În continuare, Consiliul de Stat a discutat și aprobat Raportul privind concluziile desprinse din analizele efectuate, din însărcinarea Consiliului de Stat, de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale în legătură cu înfăptuirea politicii partidului și aplicarea legii în următoarele domenii de activitate :

— Comisia pentru industrie și activitatea economico-financiară a analizat modul în care se aplică și se respectă de către unitățile industriei electrotehnice legile și programele privind calitatea producției, îndeosebi a producției pentru export, precum și activitatea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a consiliilor oamenilor muncii din unitățile acestui minister pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate de adunările generale ale oamenilor muncii.

— Comisia pentru agricultură, silvicultură și gospodărirea apelor a analizat stadiul realizării obiectivelor din Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice adoptat de Marea Adunare Națională prin Legea nr. 1/1976, precum și modul de aplicare și respectare a prevederilor Legii pomiculturii.

— Comisia pentru învățămînt, știință și cultură a analizat modul în care cercetarea științifică din învățămîntul superior își îndeplinește sarcinile din programele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic și contribuie la integrarea sa cu învățămîntul și producția.

— Comisia pentru sănătate, muncă, asigurări sociale și protecția mediului a analizat felul în care se aplică și se respectă reglementările privind protecția muncii în unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale.

— Comisia pentru consiliile populare și administrația de stat a analizat modul de aplicare și înfăptuire a hotărîrilor de partid și a prevederilor legii referitoare la sistematizarea localităților rurale în județele Neamț, Satu-Mare și Teleorman, precum și modul în care se aplică și se respectă prevederile legale în domeniul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale a populației în județele Arad, Iași și Prahova.

— Comisia constituțională și juridică a analizat modul de aplicare și respectare a prevederilor legale referitoare la soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste.

Pe marginea Raportului prezentat, a analizelor efectuate de comisii, precum și a planurilor de măsuri întocmite de organele a căror activitate a fost analizată, au luat cuvîntul membri ai Consiliului de Stat, viceprim-miniștri ai guvernului, miniștri și alți conducători de organe centrale care au făcut propuneri menite să contribuie la îmbunătățirea activității, înlăturarea neajunsurilor semnalate, la întărirea ordinii și disciplinei, creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în îndeplinirea sarcinilor de plan și a programelor aprobate, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, perfecționarea întregii activități pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii, precum și la respectarea și aplicarea întocmai a hotărîrilor de partid și a legilor țării în toate sectoarele de activitate.

De asemenea, în cadrul ședinței Consiliului de Stat au fost dezbătute și aprobate Raportul Comisiei pentru analiza activității de soluționare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Stat și Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Miniștri, ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat, în anul 1988.

În continuarea ordinii de zi, Consiliul de Stat a examinat și aprobat Darea de seamă privind activitatea desfășurată de Tribunalul Suprem și Raportul privind activitatea desfășurată de organele Procuraturii Generale a Republicii Socialiste România, în anul 1988.

În cadrul ședinței a fost dezbătut și aprobat Programul privind analizele ce vor fi efectuate în anul 1989, din însărcinarea Consiliului de Stat, de comisiile permanente de specialitate ale Marii Adunări Naționale, referitor la modul în care organele de stat înfăptuiesc politica partidului și asigură aplicarea legii în diferite domenii de activitate.

Consiliul de Stat a soluționat, de asemenea, unele probleme ale activității curente.

În legătură cu problemele înscrise pe ordinea de zi a Consiliului de Stat a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

Acționînd în acest fel vom face ca această măsură — de o importanță deosebită pentru agricultura noastră — să aibă în viitor rezultate bune în înfăptuirea obiectivelor ce stau în fața agriculturii, să ducă la creșterea producției, la ridicarea nivelului de trai al țărănimii, la sporirea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării.

Am analizat, de asemenea, o serie de rapoarte prezentate de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale, într-un șir de domenii de activitate foarte importante. S-au făcut o serie de observații și propuneri care trebuie să fie urmărite pentru a asigura realizarea lor. Ce aș dori, însă să subliniez ? Cred că este necesar ca programul nostru de muncă în viitor să fie și la comisii astfel organizat, încît să nu ne întîlnim o dată la sfîrșitul sau la începutul anului cu un număr așa de mare de probleme de analizat. Practic, ar trebui să programăm în așa fel activitatea comisiilor încît, lunar, sau cel mult la două luni, să asigurăm prezentarea de către ministere a rapoartelor de activitate, completate cu constatările acestor comisii.

După părerea mea, comisiile trebuie să fie mai exigente, nu numai să facă unele constatări generale, dar să propună și măsuri, cînd este necesar, inclusiv măsuri de sancționare — conform dreptului ce revine comisiilor Marii Adunări Naționale prin Constituție.

Să facem în așa fel, încît, din partea comisiilor Marii Adunări Naționale, să nu fie un control formal, ci, realmente, să ajute la lichidarea lipsurilor, a neajunsurilor, la creșterea răspunderii, la perfecționarea întregii activități, pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii. Să asigurăm funcționarea, în condiții cît mai bune, a organismelor democratice, a consiliilor oamenilor muncii și a celorlalte organisme pe care le avem, pentru că altfel, așa cum se prezintă, rapoartele și măsurile sînt foarte „înțelegătoare" — ca să nu spun mai mult — și îi fac pe miniștri și consiliile de conducere ale ministerelor să creadă că nu este nici un pericol, că pot să lucreze ca în trecut, că o să li se mai atragă atenția, o să-și mai facă o autocritică și lucrurile o să meargă de la sine. Aș dori, ca realizarea acestui control să nu fie o formalitate, să fie un mijloc de control exigent, să-l legăm mai strîns și cu Controlul Muncitoresc, și cu controlul financiar, și cu participarea controlului obștesc, a comisiilor de control ale maselor populare. Este mult mai important și trebuie să dezvoltăm controlul și exigența tuturor organelor noastre de stat, economice și sociale, în aplicarea fermă a legilor țării, în toate domeniile de activitate. În acest sens, consider că trebuie să revedem și să perfecționăm activitatea comisiilor. Poate că este bine să avem o discuție cu președinții acestor comisii, cu vicepreședinții, să tragă și ei concluzii, și nu numai să le dăm lista cu problemele pe care le avem de discutat, dar să le atragem și atenția asupra modului în care să lucreze pentru a-și îndeplini în mai bune condiții activitatea.

În ce privește raportul privind soluționarea scrisorilor oamenilor muncii, am mai discutat această problemă, în cursul lunii aprilie. Este necesar ca și la Consiliul de Stat, și la Consiliul de Miniștri să se acorde mai multă atenție soluționării problemelor respective. Sînt unele scrisori care privesc activitatea organelor de stat și a activiștilor din diferite sectoare de activitate, care trebuie să fie, realmente, analizate și să primească un răspuns corespunzător, arătîndu-se și măsurile luate. Multe din aceste sesizări sînt juste, dar nu se iau măsurile corespunzătoare. Chiar și la Consiliul de Stat ar trebui să revedem sectorul care se ocupă de scrisori sau să avem un organism care să urmărească măsurile ce se impun și să le ducem pînă la capăt.

Sînt unele lucruri, din aceste scrisori, care trebuie să ne rețină atenția. Unele colective de oameni ai muncii, unele întreprinderi procedează cu multă ușurință la desfacerea contractelor de muncă. În primul rînd, noi trebuie să pornim de la faptul că nici un om nu trebuie să rămînă fără loc de muncă. Un om poate fi schimbat din locul de muncă respectiv, dar a-i desface contractul de muncă, fără a i se asigura un alt loc unde să lucreze, înseamnă a arunca omul în stradă. Am mai atras atenția asupra acestor lucruri. Noi nu trebuie să aruncăm oamenii în stradă. Trebuie să ne ocupăm de ei, indiferent dacă este mai greu, dar întreprinderea trebuie să se ocupe, să se îngrijească de oameni. Nici sindicatele nu-și fac datoria în această privință ! Nici organizațiile de partid, nici consiliile oamenilor muncii ! Este mai ușor să-i desfaci contractul de muncă. Prin lege, întreprinderile au dreptul să desfacă contractul de muncă, dar trebuie să ne gîndim ce facem cu acest om, îl trimitem în stradă ? Acest om trebuie să lucreze undeva ! Este neapărat necesar să acordăm o atenție mai mare grijii față de oameni, pentru a le asigura condiții de muncă și de viață corespunzătoare.

În ce privește Tribunalul Suprem și Procuratura Generală a Republicii Socialiste România, desigur, acestea au desfășurat o activitate corespunzătoare, destul de intensă. Datele prezentate aici sînt foarte elocvente în această privință. Cred că și în acest domeniu ar trebui să avem în vedere o anumită perfecționare a activității acestor organe și să punem, în primul rînd, accentul pe latura preventivă. În general, nu analizăm și nu urmărim suficient activitatea comisiilor de judecată, a comisiilor pe care le avem în toate instituțiile, în toate întreprinderile, în comune, practic, în toate domeniile de activitate.

Comisiile de judecată desfășoară unele activități cu rezultate bune. Va trebui să creștem răspunderea și competența acestor organe și, în acest cadru, vreau să subliniez rolul adunărilor generale și al consiliilor oamenilor muncii. Să nu existe probleme, în întreprinderi, în cooperative, unde avem comisii de judecată, care să nu treacă în primul rînd pe la aceste comisii, în afară de cazurile deosebit de grave. În rest, totul trebuie să intre — în primul rînd — în competența comisiilor de judecată, a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale și numai dacă acestea nu ajung la o concluzie și consideră că trebuie să meargă la organele de justiție, numai atunci să ajungă la aceste organe. Dar, în rest, să se soluționeze acolo, în întreprindere, în cooperativele agricole. Am vorbit de o serie de adunări generale care au analizat asemenea probleme în cadrul lor — și numai abaterile grave au mers la organele de justiție.

Am stabilit să dezbatem unele probleme în cadrul adunărilor generale și al comisiilor. Rezultatele sînt mai bune, pentru că oamenii cunosc lucrurile și judecă încălcările legii chiar mai aspru decît organele de justiție. Trebuie deci să crească rolul adunărilor generale, să crească rolul comisiilor de judecată, al consiliilor oamenilor muncii în această privință și numai dacă este un caz grav trebuie să fie trimis în justiție. De aceea am creat aceste organisme. Trebuie acționat să crească rolul lor !

În general, este nevoie să perfecționăm activitatea Consiliului de Stat și a comisiilor Marii Adunări Naționale, între sesiuni, a organelor democrației muncitorești-revoluționare, într-o conlucrare largă cu oamenii muncii, cu masele populare, în toate domeniile de activitate. Aceasta constituie o problemă de importanță deosebită pentru perfecționarea activității organelor noastre în toate domeniile, pentru întărirea răspunderii și ordinii în înfăptuirea neabătută a planurilor de dezvoltare economică și socială, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Călătorie pe magistrala albastră

De la ecluza Agigea „Drum bun" — prin Canal

Canalul Dunăre — Marea Neagră este viu. Viața care se petrece aici are multe fapte, unele obișnuite, altele chiar glorioase. Eroii acestui reportaj au trăit evenimente deosebite străbătînd firul de apă, muncind, înfrîngînd greutățile, reușind să iasă mai puternici, mai călîți, dovedind că izbînda este de partea celor curajoși. O bucurie este cu atît mai mare cu cît ai trudit mai mult la temelia ei.

Mă gîndesc la acest nou drum de apă ca la un prunc; se naște greu, apoi îl înveți să umble. Acum, cînd este pe picioarele lui, te bucuri !

Canalul Dunăre — Marea Neagră este victoria unui gînd înțelept, al profundului patriotism și al îndrăznelii președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este un posibil simbol al dezvoltării de azi a țării cînd industria se impune prin reușite de vîrf, altfel spus, cînd sintagma „eminamente agrară", care anula orice șansă a dezvoltării, a intrat de mult în istorie.

În 1982, Anastasiu Severin a devenit al 233-lea om al muncii la Administrația Canalului Dunăre — Marea Neagră.

Cu zece ani în urmă și-a vizitat un văr din Mangalia. Au plecat la pescuit. Din cauza hulei a avut rău de mare. Mirosul de iod l-a trezit.

Cu zece ani în urmă termina Liceul „Nicolae Bălcescu" din Craiova. Locuia în cartierul „Brazda lui Novac", cu părinții, muncitori la Întreprinderea de Mașini Agricole „7 Noiembrie". Ei au vrut ca feciorul lor să facă A.S.E.-ul.

A plecat, însă, în lume. Trebuia să facă ceva deosebit, orgoliul lui îl mîna spre altceva. S-a trezit la Constanța, cu miros de iod, la examenul Institutului de Marină. Părinții au aflat tîrziu că a reușit. Prin anul III a ieșit în larg, s-a botezat în Oceanul Atlantic, a mers în Africa. Peste tot l-a urmărit răul de mare. Nu știa nimeni. Ambiția sau bărbăția lui îl făceau să se stăpînească, pînă rămînea singur și atunci, adevărul izbucnea din el. Putea să și plîngă, să facă orice, redevenea pămîntean învățat cu solidul ca stare de agregare a materiei, redevenea oltean, cu simțul umorului.

A terminat Institutul. A devenit ofițer III-punte și a plecat în Islanda. L-a prins un uragan, i-a intrat frigul în oase. I-a fost, pentru prima oară, frică. În această situație extremă s-a vindecat de toate, de rău de mare, de spaimă, a devenit bărbat.

În 1979 pămîntul îl atrăgea din nou. S-a angajat la I.C.H. — Constanța (constructorul Canalului) în zona Agigea, la străpungerea în portul Constanța.

În 1981 a terminat A.S.E.-ul. Pentru satisfacția părinților !

Între 1985 și 1988 a fost diriginte de șantier la ecluzele Năvodari și Ovidiu.

Din 1988 este inginer principal, șeful dispeceratului ecluzei Agigea.

Din 1989 este unul din eroii acestui reportaj al revistei „Flacăra".

Anastasiu Severin își iubește Canalul. E al țării, dar, în primul rînd, e al lui. Îl are în grijă. De fapt, grijă a avut mereu. Zice: „În '84, cînd i-au dat drumul, aveam emoții: orice navă trecea era o sărbătoare; în '85 mă întrebam ce caut aici; în '86 ne-am redresat, în '87 am primit confirmarea că trăiește, în '88, O.K. !".

Stăm de vorbă pe terasa ecluzei Agigea. Vîntul îți dă senzația de legănat și, dacă nu ești învățat cu înălțimea cum sînt eu și Severin, poți avea „rău de mare". Se vede Canalul, se văd vapoare, mașini, trenuri și chiar avioane, de parcă cineva ar fi hotărît ca tocmai atunci să avem șansa ca tot ce se mișca în jurul nostru să ne releve senzația de secol al vitezei.

„Canalul Dunăre — Marea Neagră, îmi spune Anastasiu Severin, are 64,2 km lungime, 7,5 m adîncime, 70—90 m lățime și curge pe o diferență de nivel de 7,5 m. S-au socotit toți parametri pentru circa 100 de ani: vînt, debit, ploaie. S-a calculat chiar posibilitatea ca apa să înghețe o dată la 10 ani și, chiar dacă din 1984 pînă acum a înghețat de două ori, n-am avut nici o avarie. E o operă de artă".

Pentru viața României, pentru viața Europei, Canalul Dunăre — Marea Neagră înseamnă mult. Va însemna enorm atunci cînd apele sale vor purta din ce în ce mai multă marfă, embleme ale unei creșteri economice spre care tindem asemenea tuturor țărilor lumii.

Așteptam un convoi. Am luat „datele" Canalului. La ora 10, cînd consemnez, situația traficului era următoarea: dinspre Cernavodă vine un convoi, de la Giurgiu, peste 2—3 ore vor intra în Canal convoaiele „Roman" și „Filiași 11" plecate din Galați; de la Agigea vor pleca spre Cernavodă „Găiești", „Brașov", „Gorj", și „Vaslui". În total, în acea zi, se vor afla în Canal circa 50 000 tone de minereu de fier pentru Hunedoara, Galați sau Călărași, cărbune, fosfați, ciment. Apa Canalului Dunăre — Marea Neagră este apă vie!

Mă îmbarc pe convoiul „Găiești". Vom merge împreună, pe Canal, pînă la Cernavodă. Convoiul este compus dintr-un împingător de 2 400 C.P. (acum, România a început să fabrice împingătoare de 4 600 C.P. cu care a uluit lumea apelor fluviale!) și 4 barje cu 8 000 t minereu de fier pentru combinatul de la Galați. Are un total de 213 m lungime și 22 m lățime. Este comandat de Ștefan Florea.

Echipajul este compus din: Atanasie Teodorescu ,pilot din partea Administrației, Iorgu Răileanu, pilot-ofițer, Sterian Pescaru, șef de echipaj, George Iordănescu, șef mecanic, Pompilică Ciurea, Dănuț Vasile și Lucian Găvan, marinari, Gicu N. Radu, ofițer mecanic, George Saulea, ajutor mecanic, Marian Aramă și Remus Borșan, motoriști, Iordan Arghir, electrician stagiar și Maria Navim, bucătăreasă.

Ieșim împreună din ecluza Agigea la 11,45. Primim „liber" de la Anastasiu Severin. Pînă la Cernavodă avem drum lung și vom merge cu 12 km/oră, viteză limită în Canal Mergem numai ziua ! „Dacă vaporul merge bine, acasă e fericire !"

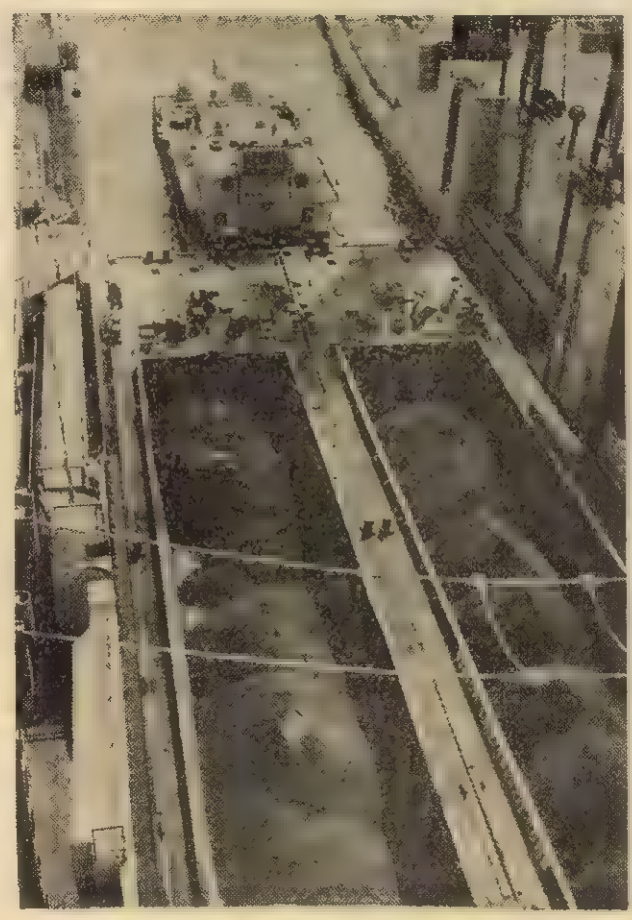

Tone de minereu de fier pe marea șosea albastră

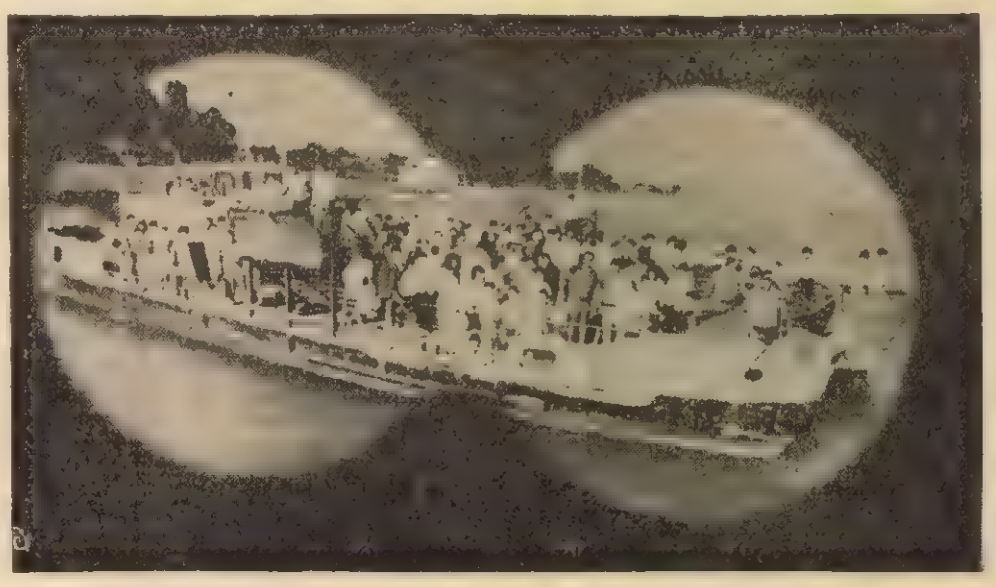

Canalul Dunăre-Marea Neagră, este viu ; oamenii i-au împrumutat ceva din firescul lor.

Pînă la noi, pe Canal au navigat toate tipurile de nave maritime sau fluviale cu pescaj de 4,5 m, de pasageri, agrement, nave școală. N-au lipsit decît submarinele!

Am plecat ușor, bătrînește, ca și nava cu care mergem. Mă gîndeam să fac plajă, Pompilică Ciurea și Lucian Găvan au pus un furtun și au început să spele puntea de comandă. Pe vas e de lucru mereu și timpul are cu totul alte valori: chiar dacă stai, tot muncă se cheamă!

La ora 13,24 eram la km 16. În urma noastră sînt „Vaslui", „Gorj" și „Brașov", Noi sîntem primii !

La Dunăre apa e scăzută. „Găiești" a încărcat puțin minereu; are un pescaj de 2,70 m în loc de 3,80 m. Este un împingător vechi, de 10 ani, printre primele nave făcute la noi. Are doar 7 tone de apă potabilă, autonomie 3 zile, pe care o folosesc oamenii și motoarele. Ziua închid apa, o lasă numai pentru motoare și fac baie cu apa din Dunăre. Din fluviu nu se mai poate bea apă. „Dunărea albastră" mai este doar la radio. Civilizația europeană, căreia îi aparține acest mare șuvoi de apă, i-a schimbat și formula odinioară consacrată...

Au plecat din Galați cu trei zile în urmă. Aproape că s-au tîrît ; Apele Dunării erau mici. În 75 de ore trebuiau să se întoarcă încărcați pe traseul: Tulcea — Sulina — Constanța — Canal — Galați. Canalul Dunăre — Marea Neagră înseamnă foarte mult; prin Sulina, spre Galați, sînt 400 km și se URCĂ, prin Canal sînt 214 km și se COBOARĂ! Comandantul știe însă Dunărea ca dungile din palmele sale! Dacă e nevoie, ar da la visle numai să ajungă acasă; altfel nu la

Podul de la Agigea, o semnătură monumentală a constructorilor Canalului

leafă: altfel îi la altul convoiul și ei se întorc cu trenul la Galați.

La 15,45 situația pe Canal este următoarea: dinspre Cernavodă, la km 36 se află „Isaccea 9" (cel mai nou tip de vas!, la km 40, „Roman", la km 52 „Filiași 11". („Vaslui" și „Isaccea 9" se întîlnesc la km 35), la km 33 sîntem noi, „Găiești," la km 27 „Gorj" (în spatele nostru) și la 21—22 „Brașov".

„Găiești" costă 34 000 000 lei! Comandantul zice: „n-am bani la C.E.C., așa că sînt atent!" La km 33 vine „Isaccea 9". Nu avem prioritate, regulamentul Dunării este valabil în Canal. Tragem pe dreapta și așteptăm. Îi salutăm. Apare în față, albă ca o noapte nordică, fabrica de ciment de la Medgidia; cimentul de la canal e de aici. La km 39, întîlnire cu „Filiași 11". Pe „Găiești" toți sînt liniștiți. Mîncăm pe rînd. Beau un pahar de apă. Are gust de fier. Cineva zice: dormim la Cernavodă, altul îmi spune: dacă vreți, luați un alt convoi ca să ajungeți mai devreme. Mă simt, deodată, propriul meu comandant și nici nu-mi trece prin cap să-mi părăsesc nava. Rămîn.

S-a făcut, dintr-o dată, liniște. O liniște cuminte. Eu m-am bucurat zicînd că așa e din cînd în cînd, ca să nu obosească ceva la motor. Sîntem la km 39,500, exact în mijlocul Medgidiei, la punctul de trecere, pe apă, a bacului „Tazlău".

Singura legătură cu pămîntul este prin aer, prin stația lui Atanasie Teodorescu. E liniște. Parcă aș avea antifoane pe urechi. Gicu N. Radu și Marian Aramă coboară la tancul de motorină. La pupă au venit vrăbii. „Tazlău" un bac care „leagă" malurile Medgidiei,e, pe lîngă noi, ca o cutie de medicamente. „Gorj"-ul e rugat să aștepte.

Cinci oameni stau pe lîngă motor. Chei, șuruburi, forme metalice uriașe sub care atîrnă mereu cineva. 40—41°C. Cineva înjură. Îmi vine să-mi dau pielea jos. Poate la căldura asta se usucă și apa din motor. A coborît și pilotul. Deocamdată e îmbrăcat în alb. Ceilalți sînt negri, iar îmi pare ca la nuntă, mirele și mireasa și cineva strigînd: noroc!

Se curăță, în întregime, motorul. Au trecut 15 minute. Au curățat filtrele; mîinile, cu motorină, sînt șerpi. Saulea se încăpățînează: „îi dăm drumu' direct, fără cremalieră. Am făcut eu ulelul".

Viața Canalului poate, deja, să semene foarte mult cu cea de familie. Toți care trec, se cunosc, se vor cunoaște, toți care trăiesc aici, o parte din timpul zilei, au grijă de el ca de propria casă: să fie curat, să fie ordine, să fie lumină, și, mai ales, să aibă mereu o ușă deschisă pentru musafiri. Cum ne este firea!

La 18 25 „Gorj"-ul încearcă să treacă; între pupa noastră și mal sînt 40 metri. E vînt. „Tazlă"-ul stă. E strigat să rămînă la mal. Manevră de depășire, ghidaj prin radio. Marian Badea, comandantul „Gorj"-ului vrea să depășească. 18,27. Situație absolut unică în Canal. În toate Canalele lumii. „Guiness Book!". Are noroc că malul e drept. „Tazlău" nu vede, vrea să plece, chiar pleacă. E în mijloc. Cineva țipă, ar fi fost parcă un tunet, oamenii înțeleg și bacul se întoarce.

Dormim sigur la Cernavodă! La 800—900 metri apare „Brașov", Radu Florea, șeful mecanic de pe „Brașov" este frate cu comandantul de pe „Găiești". Rid, se salută. 18,47, șiaiul „Gorj"-ului a dat „Găiești"-ul la mal. Cîțiva localnici, pescuiesc. Peștii din Canal nu se mai întorc niciodată în Dunăre! 18,49, vine „Brașov" pupa. Va trece (se indică) prin babord prova. Din prova noastră vine „Roman".

18,58, ancora e la post. Motorul nostru merge! 19. Am plecat și mi se pare ca și bucuria aselenizării. Am plecat primii de la Agigea; sîntem, acum, ultimii! Noi și podul cel mare de la Medgidia sîntem nemișcați. Apa curge.

Ora 20. La km. 44 ne întîlnim cu „Roman". Voi poza apusul de soare pe Canal?

Ora 20,33. Jos, la masă, se joacă remi. Ora 21. Mai avem 7 km pînă la Cernavodă, adică O ORĂ!

Ora 21,44. Se vede ecluza. Se cuplează cea mai mică viteză. „Festina lente!". Ne-am strîns în cabina de comandă. Vorbim ca să știm, pe întuneric, unde este fiecare. Se aude: „dacă n-ai curaj la Dunăre, rămîi să decidă mereu alții pentru tine".

Virajul durează. Lumina ecluzei Cernavodă e ca un păianjen.

Ora 23,19, „Intrați pe poziția de ecluzare. Începeți ecluzarea". Ora 23,20, permisiunea de intrare.

Ora 0,08. STOP. Sîntem în ecluză, ca într-o cadă de baie. Ecluza Cernavodă: 25 m lățime, 296 m (max. 304) lungime, 7 m — 5,40 m adîncime. Apă dulce, ca în tot Canalul. Ora 0,24, permisiune de ieșire. Raul Popescu și George Saulea se retrag să joace șah. Cînd începe noaptea pentru ei? Ora 0,42, ieșim total din ecluză ca un pui de găină din oul său. Ora 1,30, acostăm între „Gorj" și „Brașov". Sînt invitat să dorm în cabina căpitanului-pilot.

Ora 5,47. Plecăm de la ecluză; eu, spre gara Cernavodă Pod, „Găiești" spre Galați. Dinspre Șantierul Centralei Atomice, printre macarale, răsare soarele.

A doua zi, de la redacție vorbesc cu NAVROM-Galați, cu dispecerul Victor Prihană; la ora 22, „Găiești" a ajuns în portul mineralier. Toți sînt la casele lor.

În Canalul Dunăre — Marea Neagră nu s-a întîmplat nimic ieșit din comun. S-au aflat 12 convoaie, 83 000 tone-marfă. Au mers, în amonte și în aval, conduse de cele mai bune echipaje fluviale ale țării, au mers pe o apă vie.

Fotoreportaj de PAUL AGARICI

Comenzi îmbrăcate în albastru pe „Găiești"

Partea noastră de Pămînt, partea noastră de viață!

De fiecare dată, cînd auzim vorbindu-se de mediul înconjurător, ne gîndim, cred, la natura de lîngă noi, la natura de-acasă, plonjăm parcă în timp și privim cu ochii copilăriei care-am fost pădurea, cîmpia, fluviul sau munții copilăriei noastre. Nu e numai o nostalgie, ci și o esență strecurată în materia noastră biologică și care ne urmărește pînă la capătul vieții. De ce? Fiindcă locul în care ne-am născut a sădit în noi unele virtuți: munții ne-a făcut viguroși, cîmpia luți, marea meditativi. Iar cînd mediul înconjurător a fost curat, ferit de elemente poluante, ne-a turnat în piept sănătate, ne-a scos în lume ca-ntr-o cămașă imaculată, roșii în obraji, vînjoși la trup și sprinteni la minte. Strămoșii noștri latini spuneau: mens sana in corpore sano! Sigur, minte sănătoasă într-un corp sănătos, dar azi se cere să mai adăugăm la dictonul înaintașilor încă o cerință: într-un mediu înconjurător sănătos, într-o natură sănătoasă. Cerința asta a început să preocupe tot mai mult popoarele, guvernele, organizațiile internaționale. Noi, românii, însă, ne-am iubit de totdeauna patria, în tot ce cuprinde și înseamnă ea, iar protejarea mediului înconjurător a devenit demult o înțeleaptă politică de stat. Avem Lege de protecția mediului înconjurător, avem programe de ocrotire a lui, de dezvoltare a pădurilor, de ameliorare a solului, de protecție a aerului și apei. Acest cadru politic, economic, juridic și instituțional fixează cel puțin două mari cerințe: utilizarea rațională a întregului potențial de resurse naturale ale mediului înconjurător și permanenta îmbunătățire a calității factorilor săi componenți; și ne mai arată totodată că protecția mediului înconjurător a devenit la noi, în România, o funcție economico-socială de prim ordin, cu probleme complexe, de fiecare dată prezentă pe ordinea de zi a marilor noastre evenimente politice, de fiecare dată prezentă în marile noastre programe de dezvoltare economico-socială. Să ne imaginăm numai geografia nouă a patriei: pămînturile mereu însetate ale Dobrogei sînt traversate azi de un adevărat fluviu, Canalul Dunăre — Marea Neagră; Bărăganul va fi și el străbătut de cel mai mare canal de irigații pornit din inima Moldovei și care va ajunge pînă la Dridu. La Huși, pe dealurile altădată sterpe, se cațără azi unele dintre cele mai renumite podgorii; pe nisipurile Dăbulenilor și ale Stanislăului la fel; la acestea se adaugă alte lucrări de îmbunătățiri funciare care vor spori în final fertilitatea solului. Argeșul va deveni riu navigabil; apele vor fi tot mai mult ferite de poluare prin dezvoltarea stațiilor de epurare, prin construirea altora, prin modernizarea proceselor tehnologice de producție. În același timp, mediul nostru înconjurător va fi apărat de efectele distructive ale apelor: de inundații, excese de umiditate și bălțiri, eroziuni de maluri și de versanți, de colmatarea lucrărilor hidrotehnice. S-au ridicat diguri puternice, pe distanțe de multe mii de kilometri, se întreprind lucrări de desecare, se redau agriculturii noi terenuri. Pădurile, acest aur verde al patriei, trebuie să sporească mereu, munții României vor fi acoperiți, conform Programului național de conservare și dezvoltare a fondului forestier, cu specii de arbori valoroase, cu specii repede-crescătoare, cercetătorii domeniului vor veghea la protecția pădurilor împotriva dăunătorilor și bolilor. Veghem cu toții la sănătatea solului, la puritatea apelor țării, la puritatea aerului: România se află printre primele țări din lume care a realizat un sistem automat de supraveghere a poluării de fond a atmosferei, precum și un sistem de supraveghere a calității solului. În munții României, oameni specializați veghează, în multe stații, dotate cu aparatură ultramodernă, automată, pentru detecție, măsură și control, la puritatea aerului de deasupra țării. Toate aceste realizări, toate aceste eforturi reflectă grija pe care conducerea partidului, a statului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, o manifestă pentru menținerea unui mediu înconjurător sănătos în România. Dar ele, aceste realizări și eforturi, se cuprind și se transformă într-o mare lucrare la marea lucrare a naturii, ele apără natura, îi adaugă vigoare și frumusețe. Avem o țară cum rare sînt pe pămînt, cum puține o întrec poate în frumusețe. În ea regăsim toate formele de relief. Munții ne sînt populați cu codrii, codrii ne sînt populați cu un bogat, divers fond cinegetic. În codrii românești, încă mai viază zimbrul, ursul și cerbul; în cîmpii, căprioarele și iepurele; în Delta Dunării, păsările și peștii. Toate aceste frumuseți formează partea noastră de Natură, de Pămînt, climatul — sau mai nou, mediul înconjurător — în care s-a născut, format, trăiește și muncește, lucrează pașnic la partea sa de eternitate neamul românesc; aerul și marea ne sînt porți către lume.

Cum să păstrăm mai bine, mai intactă, cum să sporim această frumusețe?

Prin eforturile, materiale și umane, despre care am vorbit pînă acum, prin altele de care n-am apucat să pomenim.

O condiție mai trebuie însă pomenită și adăugată la cele de mai sus: instrucția, educația, conștiința ecologică a tuturor cetățenilor patriei, în sensul participării lor active la înfăptuirea politicii românești privind protecția mediului înconjurător. Omul, indiferent de locul în care trăiește și muncește pe Pămînt, trebuie azi mai mult ca oricînd să-și conștientizeze mai puternic îndatoririle sale față de mediul înconjurător, de starea de sănătate a planetei pe care trăiește. Cu atît mai mult azi, spuneam, cînd **turismul** a devenit în multe țări, adevărată industrie, cînd sînt scoși în natură milioane de oameni, și cînd mulți dintre semenii noștri nu probează, prin comportamentul față de frumusețile din jur, o prea mare dragoste de natură. Să rupi un braț de flori dintr-o poiană, monument al naturii, să tai un arbore, să dai foc din neglijență unei păduri, să rupi un braț de nuferi dintr-o deltă, să lași în urma ta, într-un parc, într-un munte, un covor din pungi de plastic și din hîrtii, acestea toate, și alte fapte asemănătoare acestora sînt îndreptate împotriva naturii. Conștientizarea de care vorbeam, a răspunderii față de sănătatea planetei, trebuie să o simțim și mai acut atunci cînd ne aflăm în acele ipostaze și în acele locuri de muncă ce pot aduce atingeri, uneori grave, mediului înconjurător. De la faptul de a manevra nepermis o manetă de evacuare a unor gaze în aer, pînă la faptul de a scăpa de sub control procesul tehnologic al unei centrale atomice, toate, absolut toate, ne privesc pe toți, ne pot pune în pericol chiar existența noastră, a tuturor, pe această frumoasă planetă Pămînt. O catastrofă atomică poate avea astăzi drept cauză o neglijență a omului, o clipă de neatenție a unui om situat într-un loc cheie al unei instalații provocatoare de cataclism. Sporirea, modernizarea armelor atomice, a rachetelor de orice mărime, de orice fel, indiferent de continentul pe care omenirea le depozitează, le plantează în pozițiile lor strategice, întreaga cursă a înarmărilor, toate acestea aduc atingere, pun în pericol, cum supuneam, nu numai mediul înconjurător, ci chiar existența planetei. Față de aceste pericole, România, președintele Nicolae Ceaușescu, s-au pronunțat de fiecare dată, răspicat și hotărît printr-un Nu categoric. Politica românească, dimpotrivă, a dovedit că noi, românii, ne-am arăta prin vorbă și faptă dragostea pentru natură, pentru sănătatea și pacea planetei. La fiecare mare eveniment politic intern, la fiecare importantă reuniune internațională, întîlnire la înalt nivel, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în discuție pacea lumii, siguranța de a exista a planetei. Tehnica, oricît de măreață s-ar dovedi, de perfecționată, nu trebuie să aducă atingere mediului înconjurător, să se transforme într-o tehnică a morții. Iar omul, savantul-constructor, sau operatorul, omul indiferent de locul pe care trăiește și muncește, trebuie să conștientizeze cu precădere un fapt: e responsabil, în orice timp și orice loc, de frumusețea, de durata, de sănătatea CASEI sale — planeta Pămînt.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Furajele, o prioritate în fiecare

În zootehnie, iarna începe în luna mai

E un lucru arhiștiut și verificat că omul gospodar își face vara sanie și iarna car. Sînt însă oameni gospodari care nu așteaptă nici măcar venirea verii, ca să înceapă să mediteze la sania din ianuarie încă din mijlocul lunii mai. Sania la care se gîndesc zootehniștii în aceste zile e încărcată cu furaje. Pregătirea hranei animalelor și depozitarea ei astfel încît să traverseze frigul iernii pînă la noul colț al ierbii e la ordinea zilei în zootehnia acestei etape calendaristice. În toate unitățile, masa verde e strînsă și făcută siloz. Depozite de 700—800 de tone, cu straturi de masă verde alternînd cu paie, într-o succesiune asemănătoare, ca plastică a imaginii, cu faliile geologice dintr-o secțiune terestră, împrăștie la această oră din curțile C.A.P.-urilor un iz puternic de fermentație care garantează de pe acum procentele nutritive din laptele lunii ianuarie.

La sediul C.A.P. Poenari (sat aparținător comunei Ulmi din județul Giurgiu) îl întîlnim pe primarul comunei, Ioniță Nicolae muncind alături de inginerul șef al unității, Dulgheru Gheorghe, și toți ceilalți oameni, care își așternacum în așa fel furajele în siloz încît să nu-i doară la iarnă capul. E bine cînd un primar — indiferent din ce sector al muncii a ajuns la primărie, în funcția de conducere — își amintește că agricultura într-o comună ca Ulmi e mama tuturor celorlalte meserii și ocupații exact în măsura în care repetiția e mama înțelepciunii. Și e bine mai ales că-și exersează funcția de conducere, nu de la biroul primăriei, ci alături de oamenii satului, în cîmpul muncii lor, acolo unde imperativele clipei își mută centrul de greutate.

Cu cîtva timp în urmă s-a recoltat secara. Se așterne un strat de masă vegetativă (secară în amestec cu trifoi) adusă din suprafețele bazei furajere, de pe tarlaua Gîlu, aflată lîngă Ciorogîrla. E importantă această precizare pentru că locul are un aport freatic bun care se menține și în vremile secetoase, contribuind astfel la sporirea producției de lapte. Baza furajeră a fost stabilită în această zonă tocmai pentru umiditatea accentuată a terenului de luncă. Producția de lapte depinde, desigur, de mulți factori. Unul dintre ei este și acela al inteligentei distribuiri a terenurilor furajere și a culturilor profitabile. Spune-mi cu cine te întovărășești, ca să-ți spun cine ești ! — sună un frumos proverb românesc. Parafrazîndu-l, el ar putea suna și astfel : spune-mi de unde ai adus furajele ca să-ți spun ce lapte vei avea la iarnă.

Peste stratul acesta verde, mustos, se așterne unul uscat de paie. Un contrast puternic, nu numai în ceea ce privește aurul paielor și verdele greu al secarei, în amestec cu trifoi, ci și unul de esență ! Oricît ar părea de ciudat, paiele înnobilează nutrețul. În agricultura tradițională paiele erau un adjuvant. Baza alimentației animalelor era în exclusivitate finul. S-a găsit însă un procedeu de colaborare între prospețimea masei verzi și „conservatorismul" sărac al paielor astfel încît, din dialogul acesta se naște un coeficient lactogen sporit: tot sucul vital din iarbă îl asimilează paiul, fermentația lactică în locul celei butirice e fără pericol de avort pentru animalele din luna a VIII-a de gestație. Într-un cuvînt, o hrană de cea mai bună calitate !

Din acest veritabil depozit vegetal, vital ca un zăcămînt de cărbune pentru industrie, inginerul șef smulge un pumn de nutreț intrat deja în procesul de fermentație. Are un miros puternic de pîine dospind, de sănătate rustică. În felul acesta, silozul rămîne pînă în ianuarie, acoperit cu o cuvertură groasă de baloți. Are conținut de proteină digestibilă, e agreat de animale și predispune la lapte. Din acest siloz se vor alimenta vitele C.A.P.-ului, în amestec cu grosiere sau alte combinații diverse.

Straturile suprapuse de masă verde și paie sînt tasate pînă la „clădirea" întregului siloz, de tractoare S-500 cu șenile la volanul cărora tractoriști ca Neagu Ion sau Tăbăcilă Vasile lucrează zi și noapte, de trei săptămîni fără oprire. Tocmai a sosit un cuplu de remorci din cîmp, de pe terenurile C.A.P.-ului Joița. Muncitoarele Cuza Elena, Panait Maria și Iorga Florica se reped cu furcile și descarcă lucerna din tractoare împrăștiind-o egal pe toată suprafața stratului de paie. Va veni rîndul șenilelor să taseze această masă verde, apoi următorul strat de paie și așa mai departe. După o fermentație de 45 de zile, întregul nutreț se va conserva astfel, „în suc propriu pînă la începutul anului următor,

Un om în lumea hameiului

Hameiul ? Da, dar și plantele medicinale ! Și tot de treizeci și doi de ani i-s aproape de suflet. Atunci, în '57, prelua o ștafetă care îl emoționa. Avea de dus mai departe, peste decenii, o școală. Una înființată la-nceput de veac, în 1904, la Cluj : prima stațiune de plante medicinale din lume ! Dacă poate considera că și-a împlinit bine misiunea ? Întrebați-i pe cei din „sud" care cultivă „zîrna australiană" ! Iar atunci cînd veți culege gînduri de admirație, gîndiți-vă și la cei treisprezece ani de luptă pentru aclimatizare în România a celor cîteva plante aduse la-nceput din îndepărtata Australie. N-a fost ușor. Au fost ani cînd acolo, în zona de silvo-stepă a Transilvaniei, la Suatu, pînă și drumurile îl știau pe profesor. Dar și el, profesorul, le știa pe de rost, în vreme ce prietenia cu „zîrna" a fost una caldă, romantică, despre care s-ar putea scrie un poem de dragoste. Ca și despre efortul de veac dăruit papaver-ului...

Ce e „Papaver"-ul ? O plantă medicinală adusă din Polinezia, o specie de mac ce nu are morfină, ci o altă substanță, tebaina, la fel de bună în alinarea durerilor, nedînd, în plus, obișnuință, adică, nefăcîndu-l pe cel ce-o folosește să devină dependent de ea. A vegheat-o ca pe un copil. I-a „simțit" fiecare milimetru de creștere, i-a dat ani în șir „bună dimineața", „culegînd" din mișcările încărcate de grație, stîrnite de adieri abia simțite, bucuriile fiecărui progres în bătălia pentru aclimatizare. Iar azi, cînd e aproape ziua întîlnirii cu producția a papaver-ului, mai are profesorul și colegii săi din Cluj-Napoca încă o bucurie : au intuit bine, atunci, în '57, valoarea plantei ! Acum, cînd O.M.S.-ul își propune s-o generalizeze pe plan mondial, în România a fost deja aclimatizată...

Hameiul ? Da, rămîne lumea cea mai dragă pentru profesor. Cînd a fost prima întîlnire ? O, e tare mult de-atunci. O jumătate de veac de nu chiar mai mult... Iar amintirea acelor prime întîlniri îl poartă mereu pe profesor pe meleagurile natale, la Tîocul de Jos, la poalele Bobîlnei. Acolo i-a admirat „clopoței" ce atîrnau agățați prin sălciile de pe marginea văii sau pe gardurile de lîngă drum dar rosturile i le-a înțeles mai tîrziu, la cursurile de fitotehnie ale renumitului profesor Vasile Velican. Atunci a aflat despre străvechimea hameiului, zeificat în scrierile sale și de Plinius cel Bătrîn pentru berea consumată de anticii babilonieni și egipteni.

— Cînd berea nu e bună, să ne gîndim neconditionat și la „vina" hameiului, stimate Alexandru Salontai?

— Fără îndoială, dintre cele patru materii prime utilizate în fabricarea berii, rolul principal în imprimarea însușirilor specifice îl are hameiul. Conurile de hamei conferă berii spuma, gustul amar specific, aroma și culoarea galbenă-aurie, asigurîndu-i totodată limpezimea și conservabilitatea. Pînă în prezent nici o altă plantă sau substanță chimică sintetică nu a reușit să înlocuiască **lupulina** din conurile de hamei!

— Care sînt celelalte trei?

— Orzoaica, apa și drojdia. Din orzoaică se obține malțul, drojdia de bere asigură procesele de fermentație, iar apa este un alt element care contribuie determinant la calitatea berii ..

— Totuși, ce „culege" hameiul din pămînt?

— E o adevărată uzină chimică, iar conurile de hamei un miraculos „depozit". Sînt acolo substanțe amare ce reprezintă pînă la un sfert din masa conului uscat, cea mai viguroasă fiind acidul amar alfa, apoi, uleiuri volatile și taninuri. Uleiurile volatile, cele care dau aroma berii, au peste două sute de fracțiuni cu aromă și grad de volatilizare diferit...

— Aici cine „hotărăște"?

— Întîi, depind, de sol, dar și de climă, de sol, de tehnologii, de rezistența la boli și „puterea" de apărare în lupta cu dăunătorii. Nicicînd și nicăieri nu s-a băut o bere bună dintr-un hamei de calitate inferioară. Hameiul ideal spre care tind toți amelioratorii din lume trebuie să aibă un conținut cît mai ridicat în acizi amari, să fie bogat în uleiuri volatile cu aromă fină, productiv și rezistent la factori nefavorabili. Din păcate, cei ce lucrăm în domeniul ameliorării hameiului, ne izbim de bariera impusă de neconcordanța dintre **calitate** și **productivitate**. Interese neconvergente! Toate soiurile cu aromă fină, plăcută, au un conținut redus în acizi amari alfa, dar și un potențial de producție mai scăzut!

— Ziceați că hameiul este și o deosebit de complexă plantă medicinală. Și nu numai atît!...

— Așa este. Conurile de hamei, prin compoziția lor chimică, au proprietăți medicinale complexe. Ele intră în compoziția unor ceaiuri hipotensive și calmante ale sistemului nervos, ale afecțiunilor renale, avînd efecte diuretice, ale afecțiunilor ulceroase. Ceaiul de hamei, sub formă de decoct, se folosește împotriva căderii părului și a altor boli. Substanțele amare din conurile de hamei au o acțiune bactericidă tuberculostatică și se apreciază efectul pozitiv al acestora în tratamentul anorexiei. Ce să vă mai spun? Din lăstarii tineri de hamei, la desprimăvărare, se pot prepara cele mai gustoase supe și salate, iar după recoltarea conurilor, frunzele împreună cu coardele, tocate și amestecate cu porumb, prin însilozare, devin peste iarnă un foarte valoros furaj pentru hrana vacilor de lapte. Și încă o surpriză adusă de cercetările noastre din ultimii ani: frunzele și coardele de hamei reprezintă o importantă sursă de fitomasă energetică și chimizabilă!

— Suficiente „amănunte" pentru a înțelege de ce s-a înființat în România chiar și un Program al hameiului ! Un Program dat în grija Agronomiei clujene de către forul științific de specialitate: Academia de Științe Agricole și Silvice...

— În studența mea, atunci, la începutul anilor '50, mai dăinuia în Institut amintirea unei plantații de hamei așezată undeva, în Dealul Craiului, la marginea cartierului Sînuța, iar atunci cînd am devenit asistent la catedra de Fitotehnie, atribuindu-mi-se și răspunderea cîmpului didactic experimental al disciplinei, ajutat de „nenea" Sîrbu, inimosul tehnician al catedrei, am organizat o mică plantație. Una pentru care am adus cîteva soiuri cultivate în acel timp în zona Sighișoara-Dumbrăveni, știută de mine dintr-o practică studențească, din vremea cînd eram în anul al doilea, înălțind pentru mica noastră plantație un spalier pe stîlpi de lemn. Acolo am demarat primele cercetări, atunci, în '57, împreună cu un grup de colegi de catedră, iar cercetările noastre, publicate în Buletinul științific al Institutului Agronomic clujean, au constituit premisa programului de cercetare a hameiului în România, atribuit Institutului clujean în anul 1972. Au trecut, iată, 17 ani, răstimp în care, colectivului nostru de fitotehniști i s-au alăturat colegi din șapte discipline și un impresionant număr de studenți. Rezultatul activității noastre? După aproape 17 ani, primele soiuri, **Aroma, Napoca I, și Transilvania** sînt într-o fază avansată de înmulțire în ferma Stațiunii Didactice Experimentale a institutului.

— Se știe : din '86 România nu mai importă hamei ! Și-l asigură atît cît este necesar pentru industria berii, din producția internă, fiind scutită de însemnate eforturi valutare. Cît din pămîntul României este rezervat culturii hameiului ?

— Față de cele 12 hectare rămase în cultură după cel de-al doilea război mondial, suprafețele au crescut spectaculos, depășind 2 200 hectare, cu o producție medie excelentă : peste 1 400 de kilograme la hectar ! Ce-nseamnă asta ? Gîndiți-vă, la un hectolitru de bere sînt necesare cam 150 de grame de conuri uscate. Ce se întîmplă

anotimp, dar mai ales acum!

cînd animalele vor fi în stabulație".

La însilozarea furajelor participă inclusiv îngrijitorii din sectorul zootehnic, fiind primii interesați să-și asigure hrana vitelor pentru la iarnă. Concomitent, în convelerul verde din preajmă duduie o tocătoare CSU care recoltează și aduce masa verde tot aici. Un astfel de siloz va fi un punct de certitudine în timpul iernii. Va ploua sau nu va ploua peste vară, se va usca iarba sau nu, indiferent deci de capriciile vremii, silozul e o garanție pentru cei ce gîndesc producția de lapte a anului viitor începînd de la firul de iarbă al primăverii acestela. Pe de altă parte, conservarea timpurie a furajelor pentru la iarnă, din masa verde obținută la prima coasă, accelerează randamentul celui de-al doilea cosit.

Stînd de vorbă cu specialiștii C.A.P.-ului, inclusiv cu Constantin Corbu, președintele CUASC-ului Bolintin, ale cărui idei au formulat efectiv titlul articolului de față, mi-am dat seama că se poate vorbi chiar de o strategie a realizării bazei furajere, ținînd seama de avansul de timp pe care îl presupune buna lor gospodărire. Așa cum semeni primăvara ca să culegi la toamnă, din punctul de vedere al laptelui, „vei culege" la iarnă exact ceea ce „semeni" acum. E bun laptele dulce, mai ales iarna, el va fi însă și mai dulce dacă ne vom gîndi că gustul lui din mijlocul iernii încorporează o investiție de inteligență și conștiință care trebuie făcută acum. Da, în zootehnie iarna începe în luna mai !

ION ZUBAȘCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Muntele care rodește

La poalele Ceahlăului, destul de aproape de stațiunea Durău, turiștii care îndrăznesc să urce pantele mai abrupte observă, cu oarecare uimire, mici tractoare șenilate înfruntînd și înălțimea și înclinarea periculoasă a coamelor, unde, pur și simplu, ară. Din goana mașinii, de la Piatra spre Tg. Neamț și de aici spre Roman, dealurile terasate pot părea, de la distanță, podgorii. Dar n-au cum să fie, în această zonă, și verdele lor fosnitor în mai nu înseamnă nici secară sau orz, mai ales că ici-colo, în spații bine conturate geometric, se pot vedea păscînd animale. Sînt pășunile și pajiștile Neamțului, „niște suprafețe agricole ca oricare altele", cum le numea inginerul Mitrică Șolmaru, directorul Întreprinderii de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor. Terminologia specifică agriculturii n-a pătruns întîmplător concomitent cu tehnicile acestela, în domeniul pajiștilor. Migrația străveche a păstorilor spre noi și noi pășuni, care cresc și se refac de la sine nu mai e posibilă. O pășune, chiar situată spre vîrful munților, este o suprafață agricolă ; ea trebuie cultivată și întreținută, trebuie să producă tot mai mult. Mai ales în acest județ cu tradiție în creșterea animalelor, zootehnia deținînd, în actualul cincinal, o pondere de peste 50 la sută în producția agricolă globală. Hrana necesară sutelor de mii de animale, pe timpul verii, îndeosebi, se găsește pe aceste pășuni mănoase, adică, aproape 100 000 ha de pajiști. Anul acesta, producția de masă verde pe pășuni (peste 60 la sută din totalul pajiștilor), a crescut cu circa 20 la sută față de anii trecuți, depășind semnificativ media pe țară. Este un spor important și el se datorează nu atît extinderii suprafețelor productive, prin defrișări, desecări, etc. — o sursă limitată, la urma urmei —, ci, mai ales, realizării unor culturi intensive, măririi producției pe unitatea de suprafață prin suprainsămînțări și fertilizări.

Mai întîi, desigur, se pregătește, se ameliorează pămîntul. Sînt, acum, deschise 18 șantiere cu lucrări noi (într-o perspectivă de 4 ani) și 44 șantiere cu lucrări în continuare, însumînd aproape 6 500 ha și se realizează lucrări de îmbunătățire și aplicare a noilor tehnici de creștere a producției pe încă 12 000 ha. Astfel, cam o dată la 5 ani, fiecare suprafață este din nou un șantier al întreprinderii. Un șantier în care munca este ceva mai complicată decît în agricultura obișnuită, dar cu care oamenii, uniți adevărați veterani, specialiști care „s-au legat de pajiști", s-au obișnuit. Și neobositul Nicolae Baciu, care se ocupă de mecanizare la nivelul întreprinderii, și Ion Rusu de la șantierul Irinac, Gheorghe Țifui de la Borca, Constantin Atudorei de la Tașca, Vasile Ciorbă de la Stînile, la poalele Ceahlăului, își cunosc și-și iubesc meseria. Vara, lucrează cam o mie de oameni, cărora li se adaugă alte mii mobilizați de consiliile populare, de organizațiile competente ale F.D.U.S., în special tineri, ce participă cu miile la muncă patriotică (anul acesta, ei au curățit aproape 13 000 ha pajiști).

Totuși, insista inginerul Șolmaru, nu ajunge entuziasmul. Trebuie muncă gîndită inginerește, altfel producțiile se încăpățînează să nu crească. Mai trebuie și imaginație și puțin curaj uneori. Fonduri sînt (tot ce se obține din pajiști prin taxele de pășunat, fondurile, puse la dispoziție de stat, fonduri ale consiliilor populare și ale altor deținători de pajiști se folosesc exclusiv pentru dezvoltarea acestui sector), important e ca ele să fie utilizate judicios și să se realizeze modernizările necesare. Ca oriunde în agricultură. Care sînt problemele la ordinea zilei ?

Semințele se obțin atît pe loturi proprii, cît și pe suprafețe ale unităților agricole, 4 000 de hectare asigurînd și necesarul și chiar și unele rezerve de semințe leguminoase și graminee pentru suprainsămînțarea a 16 000 ha de pajiști, precum și pentru înființarea unor pajiști cultivate în jurul fermelor zootehnice.

În zona subcolinară și de șes, lucrările se execută predominant mecanizat. Mecanizarea a pătruns și pe suprafețele din golurile alpine. În primul rînd, se realizează lucrări de regenerare cu sistema de mașini SM 1 000 (un tractor șenilat produs la Miercurea Ciuc) și MCT (mașină de cultivație totală), un „hibrid" realizat cu frezâ de la Oradea, cu cardan grupuri de la Medgidia și semănătoare produsă la Piatra Neamț. Sînt utilaje speciale pentru pajiști pe care, deocamdată, le folosește numai județul Neamț. Chiar dacă nu toate sînt omologate („în fond, trebuiau încercate undeva și rezultatele noastre credem că impun grabnica lor omologare și generalizare"), oamenii lucrează cu ele ca și cînd asta au făcut dintotdeauna. Și directorul întreprinderii și mecanizatorii insistă să nu cumva să uit numele inginerului Gheorghe Motoc de la S.M.A. Neamț, care a stat pe tractor și zile, și nopți, și duminici pentru ca lucrurile se meargă. Cu sistema clasică de mașini nu puteau fi abordate pante cu înclinări mai mari de 15—20°. Acum, se lucrează pe pante de 40—45°. Dintr-o singură trecere, se realizează prelucrarea patului germinativ, însămînțarea și tasarea.

În încheiere, inginerul Șolmaru îmi arată unul dintre gardurile electrice cu care se realizează limitarea spațiului de pășunat. La fel de importantă ca îmbunătățirea pășunii este exploatarea ei rațională. Dacă se elimină pășunatul haotic (cînd pierderile pot fi de 70 la sută), recolta e dublă (cu pierderi de numai 15—20 la sută). „S-au obișnuit păstorii să instaleze și să mute gardul electric ?", întreb. „S-au obișnuit, îi mai ajutăm și noi. Și oamenii noștri s-au obișnuit cu agrotehnica, unii s-au policalificat, sînt și mecanizatori. Viitorul despre care vorbeam a devenit prezent".

CONSTANTIN DUMITRU ■

în lume ? Din cele 1,45 miliarde hectare arabile ale Terrei, abia 85 de mii de hectare sînt rezervate culturii hameiului, din care se fabrică anual un miliard de hectolitri de bere. La acest „miliard" România participă cu aproape 15 milioane de hectolitri. Din toamna trecută a intrat în competiție și „Aroma" ; am furnizat Fabricii de bere din Cluj-Napoca primele cantități din acest valoros sol de hamei, din care s-au fabricat deja primele sarje de bere „Bucegi" și „Carpați" de cea mai aleasă calitate.

— Cît de „pretențios" e hameiul ?

— Fiecare plantă cultivată își are cerințele sale specifice față de factorii ecologici și tehnologici. Hameiul preferă zone și microzone cu climat umed răcoros, ferite de vînturi puternice și grindină. Tulpina hameiului se formează în sol, iar longevitatea acesteia depinde de textura și gradul de aerisire a solului. Pînă în ultimul timp puțini au înțeles că hameiul întîlnește condițiile cele mai favorabile de cultură numai în afara zonelor pentru vița de vie, la periferia acesteia. De aceea, înțelegîndu-i bine [illegible] l-am adus la poalele Feleacului, „împingîndu-l" pînă la Huedin, aproape de poalele Vlădesei, cu rezultate spectaculoase. Cultura hameiului, una dintre cele mai intensive culturi, nu este deloc ușoară, dar, prin frumusețea și eficiența ei, ne invită s-o îndrăgim și să ne-o apropiem, spre beneficiul agriculturii, al întregii societăți. Cît este de rentabilă? Fie și numai un exemplu extras din „Proiectul de cultură pentru exploatațiunea mosiei Pantelimonului", redactat în anul 1865 de renumitul agronom, om de știință și revoluționar Ion Ionescu de la Brad : propunînd înființarea unei plantații de hamei ale cărei **„roade se vînd pe cît de lesne pe atît de bine"**, arăta că după trei ani, pentru fiecare sută de galbeni cheltuiți, se vor obține în fiecare an **„400 de galbeni cel puțin"** !

— Ce se știe azi despre hameiul care își va continua „viața" în mileniul al treilea al planetei ?

— Că „teritoriile" pe care le va ocupa vor rămîne aceleași în lume, creșterea cantitativă realizîndu-se prin ameliorarea în continuare a soiurilor, respectiv prin creșterea conținutului lui în substanțe amare și arome, precum și prin sporirea randamentului mediu la hectar.

— Cînd v-am propus acest dialog, mereu aminat, erați deja decan al Facultății de Agricultură și Horticultură. As fi vrut atunci să vă întreb ce a adus facultatea clujeană în agricultura României. Faptul că de patru ani sînteți rector al Institutului Agronomic clujean, răspunsul poate avea un orizont mult mai larg...

— E veche istoria „Agronomiei" din Cluj, dar ultimele trei decenii i-au întregit frumos profilul : s-au înființat Medicina veterinară, Zootehnia, Economia agrară, Horticultura. În întreaga sa istorie, învățămîntul agronomic clujean a pregătit aproape 11 500 de ingineri agronomi, medici veterinari, ingineri zootehniști și horticultori, iar într-o vreme și economiști agrari, bucurîndu-se mereu de dascăli ilustri, cum au fost Constantin Martinovici, Mihai Șerban, Marin Ghețescu Arva, Vasile Velican, Constantin Băicoianu, Emil Negruțiu, Ion Adamești eanu și foarte mulți alții. Rezultatele cercetării științifice din institut sînt reflectate în numeroase creații științifice și tehnice promovate cu frecvență tot mai mare în producția agricolă și industrială. Ele se referă la realizarea, în ultimele două decenii, a 15 soiuri noi de cereale, leguminoase pentru boabe plante tehnice, furajere și horticole, precum și 8 rase și linii noi de ovine, bovine și păsări. Amintesc apoi „zestrea" lăsată științei românești : peste 200 de tratate și monografii, peste 800 de manuale și cursuri universitare și cele aproape 3 000 de lucrări publicate în reviste de specialitate din țară și din străinătate.

Este, din cîte vedeți, o prezență vie, dinamică, în viața social-economică a României, înțelegîndu-și bine rosturile. Fie și numai să amintesc cîteva dintre cele mai noi realizări clujene. spre a-mi face mai bine înțelese gîndurile : oaia cu lînă fină „Merinos de Cluj", calul „Semigreu transilvănean" perfecționarea raselor autohtone de taurine „Bălțata românească" și „Bruna de Maramureș", exceptionalele medicamente cum sînt Eridiarom-ul și Erisol-ul create de doctorul Roman Morar, apoi, cele realizate sub conducerea profesorilor Ioan Boitor și Eronim Suteu, destinate combaterii tulburărilor de reproducție sau combaterii bolilor parazitare, toate, dar și altele neamintite aici, avînd ca bază de preparare plantele medicinale și înlocuind aproape în toate cazurile, cu foarte bune rezultate, medicamente care altădată se importau.

— Clinicile veterinare, în fond o reușită replică la cele umane, care au dus peste decenii prestigiul Clujului medical, sînt un model pentru Transilvania. Dar, unul care prolifchează ! Cu ani în urmă l-am cunoscut la Borșa, în Maramureș, pe dr. Pană, absolvent al facultății din Cluj, și m-a impresionat tot ce-am văzut acolo.

— Mai sînt și alții. Mă gîndesc la doctorii veterinari Ioan Opriș din Zalău, Vasile Bara din Oradea, Ioan Fritea din Cluj-Napoca, Emilian Donca din Satu Mare, Virgil Muntean din Miercurea-Ciuc și încă la foarte mulți alți absolvenți ai noștri din Maieru, Cîlnic-Alba, Tiur-Blaj, Cămăraș, Bontida. Semn că „lectia" clinicilor noastre veterinare a fost bine înțeleasă, ca și, în general, „lecția" Clujului medical-veterinar: a fost uitat cu desăvîrșire curentul cartezian potrivit căruia animalele n-au suflet și, ca atare, nu merită o atenție specială, mai ales în caz de boală ! Atașamentul față de animal, înaltele principii deontologice veterinare, elemente adaptate ale Jurămîntului lui Hipocrate, sînt dominante în activitatea medicilor veterinari.

— Iubiți studenții de zece ?

— Da, ei mi-au amplificat sentimentul împlinirii misiunii de dascăl. Cred că le-am dăruit mereu un plus de afecțiune și stimă, poate și pentru faptul că mi-au devenit colaboratori — mie, dar și colegilor mei ! — i-am cunoscut bine și le-am înțeles și mai bine eforturile pentru a ajunge spre note maxime. Dar, iubesc, în general, toți studenții.

— Dacă ar fi să alegeți dintre absolvenții ultimelor promoții sau chiar din promoțiile ce azi se află încă în amfiteatre, pe cine ați chema mîine să lucreze în institut ?

— Sore satisfacția noastră există un contingent destul de însemnat de absolvenți îndreptățiți să aspire la „alegerea" de care m-ați întrebat. Desele noastre întîlniri cu amfiteatrele producției ne-au întărit și mai mult această convingere. Cu mulți dintre absolvenți avem bucuria să ne întîlnim și în cadrul unor interesante dezbateri științifice, excelente prilejuri de valorificare a cercetărilor efectuate de ei în producție, dar și în amfiteatre, acolo unde nu rareori îi invităm să prezinte viitorilor lor colegi lecții de viață trăită. Sigur, pentru a răspunde la întrebare, ar trebui să enumăr vreo sută și chiar mai multe nume, greu, foarte greu de ales. O „bătaie" de cap, tată, transformată în deplină satisfacție...

— Ce credeți că nu învață azi destul studenții de la Agronomie ? Vă întreb, cu gîndul că promoția acestui an, 1989, va mai fi în activitate și-n anul 2025 !

— Cred că trebuie să dezvoltăm mai mult gîndirea sistemică a studenților, pornind de la nevoia tot mai accentuată de înțelegere a complexelor procese și fenomene din viața plantelor și a animalelor. Evident, cu „armele" ce ni le oferă acest sfîrșit de mileniu. Pălrunde, totuși, prea lent informatica și-n programele noastre, dar și în practica și cercetarea agricolă. Sîntem, apoi, tributari în dezvoltarea gîndirii economice, dar, mai ales, a celei ecologice. Ecologizarea e un imperativ major al mileniului ce vine, iar vremea unei pregătiri temeinice în domeniul biotehnologiilor moderne e încă de pe acum un imperativ de maximă importanță și actualitate.

— Vă amintiți de trecutele decenii cînd imperativul era „electrificarea agriculturii" ? Cît de „electrificată" e azi și, mai ales, cîtă energie electrică „înghite" ?

— Aproape șase procente din actuala producție de energie electrică este consumată îndeosebi în sistemele de irigații, în condiționarea produselor agricole și în zootehnie. Dacă e mult sau puțin ? Oricum, în condițiile epuizării galopante a resurselor de energie fosilă, convențională, nu e puțin. Să ne mai gîndim apoi și la energia încorporată în îngrășăminte, pesticide s.a. Dar tot în puterea agriculturii sînt și soluții ale energeticii viitorului. Avem încă destule de „învățat" din inteligența plantelor, cele ce „știu" atît de economic să transforme energia solară, apa și elementele nutritive în energie biochimică încorporată în substanța uscată din produsele agricole. Ideea „pădurilor energetice" își va găsi destule dezlegări în mileniul viitor, iar pînă atunci așteptăm cu emoție fiecare pas al cercetătorilor. Și, amintindu-i, mă gîndesc cu admirație la cei din Cluj-Napoca și la cutezanța lor de a realiza în deceniul ce vine primele „sarje" de benzină din biomasă...

— Cînd ați amintit de roboți, mă gîndeam să vă întreb dacă nu cumva le-ați găsit și locul în viitoarele „scheme" ale agriculturii.

— Și, văd, chiar m-ați întrebat ! Ei, bine, vă pot spune că roboții, acești gînditori programați de mintea omului, au fost deja instalați în sectoarele de intensivitate mărită ale agriculturii, îndeosebi în unele complexe de sere și de creștere a animalelor. Roboții sînt o condiție a agriculturii viitorului. Cu ajutorul lor, omul va produce mult mai mult, dar mai ușor și mai bine.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Conturi la comerțul civilizat

Comerțul, să se realizeze, are nevoie, la prima vedere, de două realități : omul și marfa. Cîte alte cerințe nu rezultă însă de îndată ce au apărut aceste prime condiții ? Una esențială este grija celui ce face comerț față de bunurile, valorile pe care le gestionează. A doua, nu mai puțin importantă, este relația vînzător-cumpărător, cu obligații sporite ale celui dintîi : să întîmpine în acest dialog comercial, cu respect, amabilitate, cu toate cunoștințele sale despre marfă, cumpărătorul. Înțelegem, deci, că amîndouă aceste componente se cer, în cadrul unui climat civilizat, ocrotite : marfa, ca avere a obștii, reprezentînd valori importante, trebuie apărată. Omul, semenul și egalul nostru, trebuie respectat.

Către aceste adevăruri s-au îndreptat și discuțiile participanților la masa rotundă de față : Mircea Negru, consilier juridic la Direcția comercială județeană Iași, Costică Bilaus, vicepreședinte al Comisiei județene de îndrumare și coordonare a echipelor de control al oamenilor muncii, Ioan Grigoriu, Victoria Necula, Traian Ichim, Emil Constantinescu, responsabili coordonatori ai echipelor de control al oamenilor muncii de la întreprinderile Tehnoton, Țesătoria „Victoria", Regionala Căi Ferate Iași, Trustul antreprize generală de construcții industriale.

Mergem în control ? Vom proba competența, prestigiul celui ce controlează

— Red. : Să amintim, la început, cadrul juridic în care activează echipele de control al oamenilor muncii, limitele și competențele lor.

— M. Negru : Cadrul juridic ni-l desemnează Legea 6/1972, cu modificările aduse de Decretul 384-1977. Obiectivele controlului sînt educarea celor ce lucrează în deservirea populației — în întreprinderi de comerț, alimentație publică, unități ale cooperației meșteșugărești, grădinițe, unități sanitare, instituții culturale care prezintă unele spectacole (deseori turnee grăbite, cu un program pe afiș și altul pe scenă, dar asta n-o notați) ; urmează, apoi, constatarea unor neajunsuri (neglijențe în gospodărirea mărfurilor, în păstrarea avutului obștesc, nepăsare față de cerințele cumpărătorilor) ; se urmărește respectarea generală a legilor, într-un cuvînt realizarea unui comerț modern, plăcut, civilizat. Constatați, aria activității echipelor de control este largă, diversă.

— Red. : La Iași, am reținut, ar fi vorba de o experiență aparte ; în ce-ar consta ?

— C. Bilaus : Am definit în cîmpul supus observației noastre, controlului, cîteva particularități : Iașul este un oraș cu **fluctuații** de populație uneori explozive, cînd la populația permanentă se adaugă între 60—70 mii locuitori, în perioadele examenelor de admitere la facultăți, mai ales ; dar Iașul este și un oraș turistic, în care ne putem mîndri cu vestigii ale trecutului, dar și cu edificii noi, ale prezentului, unice poate în țară. Fluctuației i se adaugă **structura** populației — e mai aparte : muncitori, studenți, intelectuali, dintre care multe cadre didactice și cercetători. Lucrătorului din comerț i se impune de departe un nivel superior de exigență față de sine, de munca sa, de spațiul în care activează. Sînt, deci, exigențe sporite, ștachete ce trebuie trecute nu oricum, ci rămînînd în normele de comerț.

— Red. : Cum le trecem ?

— C. B. : Prin conduita, tot aparte, a omului din comerț ; printr-un control competent, preventiv, eficient.

— I. Grigoriu : În detaliu, aș putea vorbi de experiența noastră, de la Tehnoton. Ni s-au repartizat pentru control unități comerciale pentru mărfuri alimentare. La înființarea echipelor, ne-am gîndit la niște colegi de muncă bine pregătiți politic, profesional, pricepuți, intransigenți chiar. Calitățile astea nu ajung, însă, dacă nu cunoști normele care reglementează comerțul, legile aplicabile în domeniu.

— Red. : Bănuim că nu-s ușor de ținute aceste reglementări : cum pot fi cunoscute de cei ce controlează ?

— I. G. : În Ordinul M.C.I. nr. 22/74 sînt însumate mai toate normele pe care obligatoriu trebuie să le cunoască lucrătorul din comerț. Ordinul s-a comunicat tuturor întreprinderilor care au echipe de control al oamenilor muncii. Le-am învățat și noi. În plus, am invitat în întreprindere reprezentanți ai Miliției, Procuraturii, juriști, care ne-au pregătit în cunoașterea legilor, în felul în care se face controlul, accentuînd, repet, pe latura educativă și preventivă a controlului.

— T. Ichim : Este foarte important acest lucru : să fim bine pregătiți, să stăpînim legea, să știm ce și cum să controlăm ; să ne reprezentăm nouă înșine, apoi celor a căror activitate o controlăm, esența acestei forme de control obștesc — care este, cred eu, nu inițiativa, nu autoritatea unui grup restrîns de oameni, a celor din echipă, ci e vorba de mai mult: de o autoritate publică, de o putere a oamenilor muncii. Este vorba, cred, de o formă a democrației muncitorești în acțiune. Subliniez asta în dorința ca munca noastră, obștească, să fie mai prețuită, luată în considerație mai mult la toate nivelele. Nu controlează x sau y, ci o forță democratică a oamenilor muncii. Noi, în control, nu ne reprezentăm doar propria persoană, cred, ci pe toți cei care ne-au ales.

— V. Necula : E bine că se subliniază, se evidențiază aceste înțelesuri aici. E vorba, deci, de prețuirea muncii noastre, de un prestigiu. E bine să pornim întîi de la noi, să merităm, prin pregătire mai ales, prin seriozitate, intransigență, acest prestigiu.

— I. G. : Noi, la Tehnoton, am ales în echipe oameni de calificări diferențiate : muncitori, economiști, ingineri, oameni cu diferite munci de răspundere, activiști de partid și de sindicat. E bine ca măcar unul dintre toți să fie, să zic așa, specialist în domeniul în care se efectuează controlul. Altfel, situația poate deveni repede și de-a dreptul penibilă, acțiunea se compromite, noi — la fel, iar controlul nu mai e control, mai rău încurcă.

— V. N. : Și mai e nevoie ca oamenii care formează echipa să poată merge în control toți odată, să aibă posibilitatea, adică, să lucreze în schimburi care să le permită asta. Noi, la **Mătase**, le-am mai indicat să nu meargă în control la unitățile de lîngă casele lor, de pe strada lor, nici chiar în unități din cartierul în care locuiesc. Din ce motive, lesne de înțeles.

— Red. : Ați pus în discuție prestigiul celor ce controlează: cum se cucerește acest prestigiu atît de necesar în activitatea dv. ?

— V. N. : Cred că în parte s-a spus — prin competență. Cel ce controlează e necesar să cunoască măcar cît și cel controlat. Altfel încapi pe mîna unui șef de unitate, unul dintre aceia care știu să învăluiască adevărul, și după ce pleci, îl auzi chicotind în dosul tejghelei. E drept, la Iași sînt foarte puțini dintre aceștia.

— C. B. : Adaug la ceea ce s-a spus pînă acum că, la instruirea membrilor echipelor de control am folosit mijloace și materiale diverse : filme, diapozitive, schimburi de experiență, altele. Sîntem pe cale de a generaliza controlul specializat — adică specialiști din cercetare alimentară controlează sau vor controla unități comerciale alimentare și de alimentație publică ; cei ce lucrează în industria ușoară, de pildă, vor controla unități comerciale în care se vor vinde astfel de produse. Astfel, omul muncii își poate urmări produsul pînă la vînzare, nu-i va fi indiferent felul în care se va vinde produsul muncii lui, care-i asigură, practic, retribuția lunară.

— V. N. : Noi, la Țesătoria de mătase, am practicat, realizăm un astfel de control specializat, în unități de desfacere a mărfurilor din industria ușoară. Cred, însă, că iar nu trebuie să exagerăm, să nu ajungem la rutină. E bine să împletim formele de control, să folosim și controlul încrucișat.

— Red. : Ce s-a constatat în urma unui astfel de control, specializat ?

— C. B. : O oarecare operativitate în înlăturarea unor neajunsuri. La Iași, de pildă, unitățile comerciale și-au realizat beneficiile. E aici și partea de efort a echipelor de control al oamenilor muncii.

— Red. : Ce este controlul încrucișat ?

— M. N. : La începutul unei săptămîni, o echipă, de la **Tehnoton** sau **C.P.L.** să zicem, controlează cinci sau zece unități comerciale de desfacere cu amănuntul. Constatările le consemnează în procesele verbale. La sfîrșitul săptămînii, aceleași unități sînt controlate de echipe de la **Antibiotica** sau de la **Mătasea**, de pildă. Și aceste echipe își consemnează constatările în procese verbale. Se confruntă rezultatele și se judecă mai bine faptele, se evită rutina. Alături de echipele de control al oamenilor muncii mergem și noi, reprezentanți ai Direcției comerciale, ale unităților din subordine : avem posibilitatea și unii și alții să fim mai obiectivi, se evită multe neînțelegeri, colaborarea devine mai fructuoasă.

— Red. : Ce se întîmplă, însă, cu echipele inactive ?

— T. I. : De regulă, echipele activează cu destulă competență. Am avut, însă, la Regionala Căi Ferate, Secția Lt Iași, o echipă care am cerut să fie dizolvată din cauza inactivității : timp de șase luni nu efectuase nici un control. Comitetul sindicatului pe secție a format o altă comisie, care are o activitate foarte bună.

— V. N. : Și la noi, la **Mătasea**, două echipe, de la finisaj și țesătorie, au fost înlocuite cu altele, pentru neparticipare la control.

Unități „problemă" ? NU, Comercianți îndărătnici, mai puțin gospodari !

— I. G. : Satisfacția noastră, în urma acestei activități obștești, este cînd, în final, constatăm că unele dintre neajunsurile semnalate sînt înlăturate, cînd lucrătorii conștientizează faptul că, la rîndul lor, devin, cei buni rămîn în permanență, niște educatori ai marelui public, în materie de comerț. Rămîn, însă, unele unități „problemă", să le zicem astfel, la care efectuăm controale de două-trei ori pe lună, dar de-ai căror șefi, responsabili, lucrători, recomandările noastre se lipesc foarte greu. La Unitatea alimentară nr. 73, a ICSMA, am constatat în repetate rînduri lipsă la gramaj, dosirea unor mărfuri, vînzări preferențiale, lipsa lucrătorilor de la program, încălcarea altor norme de comerț de către cei prezenți. Șefului de unitate a sfîrșit prin a ne jigni. Am solicitat ajutorul organelor de resort și am impus măsuri mai severe.

— T. I. : La fel ni s-a întîmplat nouă, celor de la **Tehnoton**, la berăria „Bucșinescu" : la primul control am găsit o dezordine cum rar poți întîlni. Am revenit și situația ni s-a arătat neschimbată. Am încercat să convingem șeful de unitate, personalul, de pagubele ce le produc. „Ce-aveți cu noi, domnilor, ni s-a replicat ; ce tot ne necăjiți ? Noi vrem să ne facem planul !" De acord, dar planul nu-l faceți cu lipsă la gramaj, cu mărfuri depreciate și degradate. Știm că la scuza planului mai recurg unii. Și noi am cerut măsuri drastice : unitatea a fost un timp închisă pentru igienizare, barmanul schimbat, șeful retrogradat.

— Red. : Acum care e starea comerțului la berăria „Bucșinescu" ?

— T. I. : Nu mai e sub controlul nostru. Am trecut pe-acolo, ca simplu consumator, din curiozitate : parcă e ceva mai bine.

— M. N. : Sînteți de acord, cred, că astfel de unități sînt niște excepții. Marea majoritate a colectivelor din unitățile comerțului ieșean sînt colective model, în unități model. La un control realizat de organe ale consiliului popular județean, la mai multe unități, printre care și Unitatea nr. 36 a ICSMA, cei care au controlat au rămas impresionați de curățenia, ordinea, de buna comportare a personalului.

— E. Constantinescu : Perfect adevărat, sînt destule „virfuri", ba mai mult, aș spune că asemenea „virfuri" au început să domine numeric în rîndul unităților noastre comerciale, fiindcă oamenii pun suflet în tot ceea ce fac. La Unitatea „Moldova", la „Traian", la marea majoritate a unităților din noul centru administrativ — la „Scala" (patiserie-bar, la restaurant și cofetărie). Și încă aș vrea să se mai rețină că noi, membrii echipelor de control al oamenilor muncii, nu sîntem niște vînători de greșeli care apar cînd și cînd, să tragă cu ochiul în treburile comerțului. Ținta activității noastre este, așa cum s-a mai spus, realizarea în comun, de către controlori și controlați, a unui comerț civilizat. Ne-ar bucura faptul dacă toți lucrătorii unităților controlate ar recepta în acest sens efortul nostru.

— C. B. : Fiindcă s-a discutat cu destulă sinceritate aici, e bine să adîncim acest aspect care s-a ridicat : parcă, totuși, uneori sîntem mai aplecați spre a observa mai mult lipsurile, neajunsurile și prea puțin reținem faptele, inițiativele pozitive, reușitele, nu le generalizăm. Se prea poate ca din acest motiv omul de la control să treacă drept un adversar ipotetic în ochii unor lucrători din comerț. Trebuie să conlucrăm mai mult, să imprimăm conținutului activității noastre un accentuat caracter preventiv.

— T. I. : De acord, e drept ce spuneți. Dar ce să faci cînd te lovești de superficialitatea unor șefi de unitate, care la toate constatările noastre notează imperturbabili și invariabil în procesele verbale : „văzut și luat măsuri". Bun, de acord cu ei pînă aici, dar ce măsuri a luat ? La răspunsul ăsta nu aflăm decît o adîncă tăcere. Ca și cînd noi, cei care controlăm, n-am avea dreptul să aflăm despre ce măsuri ar fi vorba.

— Red. : Ce faceți în astfel de situații ?

— E. C. : Consemnăm din nou neajunsurile (care revin unității, care — conducerii întreprinderii) ; informăm în scris comisia municipală care, la rîndul ei, înmînează constatările scrise delegaților de întreprinderi și desemnează pe cei ce trebuie să rezolve aceste stări de lucruri negative. Insistăm. Educația educatorilor se face uneori greu, foarte greu. Dar dacă ar fi ușor, mă gîndesc uneori, n-ar mai fi poate nevoie de noi.

N. GRIGORE MARAȘANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Farmaciști ilustri

Este neîndoielnic că istoria medicinei noastre, cu realizările ei spectaculoase, de nivel mondial, a eclipsat — și nu numai la noi — istoria farmaciei, farmacie care constituie un auxiliar atît de vital al oricărui tratament medical. Dacă s-ar face o statistică, ar rezulta în mod cert că articolele și cărțile privind istoria farmaciei reprezintă un procent infim față de cele consacrate profesiei hipocratice. O fericită excepție o face studiul substanțial publicat în nr. XIV din revista academică NOESIS, care îl evocă pe profesorul dr. **Petre Ionescu-Stoian.** Citîm chiar începutul acestui studiu : **„Trecutul farmaciei românești este deosebit de bogat în exemple de personalități care au contribuit să fie prețuită pe plan național și internațional".** În continuare, sînt amintite numeroasele personalități care au avut contribuții valoroase la dezvoltarea științelor farmaceutice, amintindu-se numele lui **C. C. Hepites, Ștefan Minovici, I. Vintilescu, Th. Solacolu, M. Brândză, N. Delcanu, Gh. P. Pamfil, C. N. Ionescu, I. Polovrăgeanu** ș.a. De istoria farmaciei românești s-au mai ocupat Vasile Bologa, G. Barbu, T. Pap, Elvira Malache, Graziela Baicu, Nicolae Vătămanu, etc. la Cluj-Napoca există un interesant muzeu de istorie a farmaciei, iar în capitala Banatului, s-au organizat în 1968 „Zilele farmaceutice ale orașului Timișoara". Dr. S. Izsák a publicat lucrarea de referință **Farmacia de-a lungul secolelor** (1979). În cadrul învățămîntului superior farmaceutic, momentele semnificative de istorie a farmaciei nu sînt, firește, uitate. Cu toate acestea, istoria farmaciei este, în ansamblul ei, nedreptățită.

Cît despre primele noastre farmacii, ele sînt semnalate în 1460 (o farmacie militară) și în 1494 la Sibiu, în 1512 la Brașov, în 1516 la Bistrița, în 1573 la Cluj, în 1625 la București. Nu arareori spițerul era în același timp chirurg.

Farmacologia românească începe să se afirme în veacul XIX. Apreciindu-i însemnătatea, marele animator și cititor care a fost dr. **Carol Davila** (1828—1884) organizează prima instituție de învățămînt medical superior de la noi ca „Școală Superioară de Medicină și Farmacie". Iar drept primul profesor de „materia medica" (farmacologie), la această ilustră școală îl numește în 1858 pe **Constantin C. Hepites** (1802—1890), care a fost și cea dintîi personalitate de seamă a științelor farmaceutice românești. Totodată, susținut, de asemenea, cu multă căldură tot de Davila, conduce comisia care redactează, în română și latină, prima ediție a **Farmacopeei române**, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1862 (de observat că primele farmacopei au apărut în Ungaria în 1874 și în Rusia în 1881).

Să-l mai amintim, printre cei uitați, pe farmacistul și doctorul în chimie **Samuel Konya** (1845—1940), cel care a organizat exemplar și condus „Farmacia Konya" din Iași, unde prepara în mod curent produse farmaceutice necesare populației. A întreprins și publicat studii minuțioase și aprofundate despre compoziția și valoarea terapeutică a apelor minerale de la Băltățești, Slănic, Strunga, Repedea, Văiuța ș.a., contribuind și la dezvoltarea mai multor stațiuni balneare.

Mari merite la ridicarea prestigiului învățămîntului farmaceutic și în ultimă instanță la transformarea Școlii Superioare de Farmacie în Facultate de Farmacie au revenit farmacistului și doctorului în chimie **Ștefan Minovici** (1867—1935), membru corespondent al Academiei Române. A avut un aport important în chimia analitică și în toxicologie. A elaborat noi metode de identificare a potasiului, a iodurilor în prezența iodaților, a lipidelor în serul sanguin, a cuprului etc., de care au beneficiat atît terapeutica, cît și medicina legală.

Vom încheia această sumară și incompletă trecere în revistă — asupra cărcia vom reveni — prin evocarea figurii farmacologului și medicului **Matei Balș** (1905—1989), fiul inginerului Gheorghe Balș. A fost profesor la catedra de boli infecțioase a I.M.F.-București (1856—1975) și membru al Academiei de Științe Medicale, din 1969. Printre lucrările sale se numără **Terapia infecției** (1972) și **Antibioticele** (1964).

I.M. ȘTEFAN

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Copilărie" – Dimitrie Grigoraș

Cîntarea României

Contemporania 1989

...În dimineața zilei de marți 23 mai, în spatele Teatrului Național din Capitală, ne așteaptă un autocar sosit de la Tîrgoviște. Urcă membri ai juriului, concurenți, invitați, delegați ai presei. Ne însoțesc și două delegații de cineaști din R.D.G. și Uniunea Sovietică. Cîteva încurcături cu bobinele de peliculă, o scurtă întîrziere, nu împiedică primele cunoștințe, nașterea unor posibile prietenii. Se nasc discuții „profesioniste" încă din capul locului și ele vor continua pe tot parcursul drumului pînă la Tîrgoviște. Drum plăcut și rapid — ajungem în centrul municipiului — sîntem primiți la sediul Consiliului popular județean Dîmbovița.

Astfel demarează, practic, **cea de a XIV-a ediție a Concursului de film documentar românesc „CONTEMPORANIA" — Tîrgoviște**, manifestare dedicată întîmpinării Congresului al XIV-lea al P.C.R. și aniversării a 45 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, manifestare încadrată în Festivalul național „Cîntarea României". Organizatori : Întreprinderea cinematografică a județului Dîmbovița, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al municipiului Tîrgoviște, Consiliul Județean al Sindicatelor Dîmbovița — cu sprijinul Centralei „Româniafilm" București...

Prima impresie : frumusețea municipiului, curățenia și noua linie estetică a centrului civic. A doua — și care va rămîne copleșitoare, pe întreg parcursul acestui veritabil Festival : ospitalitatea gazdelor.

Invitați, membri ai juriului, sînt poftiți în sala arhiplină a Casei sindicatelor. Este ora 10,30. Cuvîntul de deschidere a concursului este prezentat de către prof. Ion Gavrilă, președintele C.C.E.S. al municipiului Tîrgoviște. Urmează dezbaterea „Filmul documentar românesc în Epoca Nicolae Ceaușescu, în cadrul căreia se prezintă o seamă de comunicări, susținute de către Georgeta Barău, secretar al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R., Ileana Berlogea, Nicolae Cabel, regizor la „Al. Sahia" și lector la I.A.T.C. București, Virgil Calotescu, regizor, Alecu Croitoru, regizor, Spicuim, din aceste intervenții : „Vechea cetate a Basarabilor devine pentru cîteva zile capitala filmului documentar românesc, așa și pentru faptul că în județul Dîmbovița filmul documentar este întotdeauna la el acasă" ; „Documentarul — un elogiu adus muncii, reflectînd marile transformări prin care a trecut țara, mai ales după Congresul al IX-lea al P.C.R." ; „Succesele internaționale ale filmului documentar — primul film românesc de acest gen premiat la Veneția în 1936 fiind „În țara moților" ; „Aportul estetic al filmului documentar în reflectarea și studiul realității" ; „Filmul documentar descifrează și totodată propune — el reflectă, printr-o mare deschidere către publicul larg, mîndria de a fi cetățean al României socialiste".

Către prînz, gală cu filmul documentar „Sub semnul marilor împliniri" — prilej pentru regizorul Alecu Croitoru să facă un cald elogiu eroului noii revoluții agrare, inginerul Nicolae Neacșu, președintele C.A.P. Petrești, interpret în film și prezent în sală.

Iar apoi începe concursul propriu-zis : vizionările se fac în paralel, pentru profesioniști în sala „Independența" iar pentru amatori într-unul din studiourile Casei sindicatelor (vor avea loc, în măsura timpului posibil, și vizite în diverse obiective de învățămînt, industriale sau turistice — noi ne vom rezuma doar la filmele în sine). Și devine, pentru noi, participanții la concurs de un fel sau altul, aproape inexplicabil cum directoarea Întreprinderii cinematografice județene, Stela Marin, poate fi prezentă întotdeauna și peste tot, ocupîndu-se de toate, ajutîndu-i pe toți.

Dintre cele cuprinse în lista pentru concurs la profesioniști, cifra lor bate către 25, și întrucît spațiul nu ne permite să reproducem întregul palmares, voi pomeni — și nu neapărat în ordinea proiecției — cîteva dintre peliculele apreciate în mod deosebit, specificînd, în dreptul fiecăruia, și premiul obținut. „DESPRINDEREA", regia Doru Matei, imaginea Tiberiu Lazăr, Lucian Olteanu, Adrian Bota și Dumitru Radu : un film-poem, filmat superb, despre viața, munca și riscurile planoriștilor (premiul pentru imagine). „PAGINI DIN CRONICA MĂRII UNIRI", scenariul și regia Pompiliu Gîlmeanu (trofeul „Contemporania"). „REVOLUȚIA SALVEAZĂ NAȚIUNEA", scenariul C. Ucrain, regia Dumitru Seceleanu : un film de montaj bine ritmat, realizat în studioul M.A.N. (premiul pentru film cu tematică inspirată din istoria milenară a patriei). „INTRAREA UNUI TREN ÎN GARĂ", scenariul și regia Moscu Copel, film de mare căldură, cu acțiune contemporană dar plecînd de la pretextul celebrului film mut (unul dintre premiile pentru regie — cel de-al doilea fiind acordat regizorului Doru Cheșu pentru „GH. POP DE BĂȘEȘTI"). „CROCHIU — ION IRIMESCU", scenariul, imaginea și regia Mircea Bunescu : un film de artă profund original, studiind cîteva dintre lucrările marelui sculptor român, accentuînd laitmotivul „gurilor deschise" prezent la toate lucrările acestuia (premiul pentru film cu tematică din domeniul învățămîntului, științei și culturii — cel de-al doilea premiu identic fiind acordat filmului „MONEDELE I DIALOG ÎNTRE CIVILIZAȚII", scenariul Radu Panaite, regia și imaginea Cristian Perianu, realizat în cadrul Studioului Ministerului de Interne). Și lista poate continua.

La cineamatori, se vor distinge net „UNDE SIRETUL ȘI ADUNĂ APELE", realizator Vladimir Lucacevschi de la Cineclubul sindicatului ACH Siretul, Bacău (trofeul „Contemporania") și „PROFESIUNEA ACTOR", realizatori Dan Spinache și Cristian Crețu, Cineclubul teatrului Al. Davila din Pitești (premiul special al juriului).

...Vineri 26 mai, tîrziu în zi, are loc decernarea premiilor în sala „Independența" (va urma premiera tîrgovișteană a filmului „O vară cu Mara", al cărui scenarist, Radu Aneste Petrescu, scriitor și profesor la I.A.T.C. București, a ținut să fie prezent. Apoi ultimele becuri își vor opri, treptat, luminile... „Lumina în sala amintirilor se stinge manual !" — va remarca unul dintre participanții la concurs.

Se stinge, într-adevăr, lumina unui festival cinematografic — „CONTEMPORANIA — 1989" amintirile însă nu : despre un minunat oraș, despre niște minunați oameni, despre o întîlnire strînsă. Aceste amintiri vor rămîne în suflet ! La revedere, Tîrgoviște — pentru la anul.

HORIA PĂTRAȘCU

Un răsunet

Opera lui Eminescu a slujit ca izvor de inspirație pentru creatori din cele mai diverse domenii — scriitori, compozitori, pictori, sculptori, graficieni — încă din timpul vieții poetului. Cu trecerea anilor, și mai ales în ultimele decenii, influența creației eminesciene asupra literaturii și artei românești a fost tot mai pronunțată. Tutelar este, de pildă, Eminescu în pictura Puiei Popescu-Marvi, așa cum a rezultat și din expoziția organizată în sala Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, sub auspiciile Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al municipiului București. În ciclul **Eminesciana**, cunoscut în bună parte publicului din expozițiile anterioare (în Capitală, la Constanța și la Tîrgoviște), prin utilizarea rafinată a simbolurilor și printr-un excepțional simț al culorii, Puia Popescu-Marvi realizează o tălmăcire originală a mesajului eminescian, reabilitînd romantismul, armonizîndu-l cu cerințele expresiei moderne. Căutînd să explice de ce de mai bine de 20 de ani pictează pe motive eminesciene, Puia Popescu-Marvi spunea : „Cîntecul inimii lui Eminescu are răsunet permanent în fiecare dintre noi". Picturile din ciclul **Eminesciana** constituie un răsunet profund.

ION CODRU

Iubirea de frumos

Hurezi

Oriunde te poartă drumurile în spațiul și timpul românesc, din Preistoria Daciei pînă în Delta Dunării, de la obrazul în flăcări domoale al ceramicii de Cucuteni, la cel al Voronețului, vei întinde mina neapărat la imaginea culeasă între coperțile unei cărți de către ochiul răscolitor și iubitor al acestui mare artist al culorilor strînse pe peliculă, omul neostenit ce ne ocupă un raft de bibliotecă deja prin cărțile sale de mare valoare documentară, Ion Miclea. În Istoria lui Giurăscu dintre cele mai expresive fotografii asupra cetăților și ctitoriilor străvechi tot din arhiva sa magnifică au fost preferate.

Zilele acestea a apărut pe piață un alt document fotografic în culori și alb-negru, de astă dată asupra celebrei vetre brîncovenești de la Hurezi socotită de către Charles Diehl „poate cel mai frumos monument din România".

Prima pagină din ilustrații în culori ne deschide printre doi mesteceni tineri spre zarea aceea albă a ctitoriei cu munții vineții în spate parcă zugrăviți într-una după apusul soarelui cînd culorile sunt ele însele în intensitatea lor cea mai autentică de către pictorul acestor locuri, Ghiață.

Textul ce ne introduce în lumea luminii culorilor dens și la obiect este și de astă dată al cunoscutului istoric al artei Radu Florescu.

Cu ajutorul lui pătrundem în amănunt în arhitectura ansamblului monastic în viața de epocă brîncovenească prin comentarii competente asupra plasticii, sculpturii în piatră și lemn, dar și asupra spațiului natural unde voievodul martir și-ar fi dorit somnul de veac.

Ca unuia ce i-a lipsit o asemenea carte în demersurile și drumurile sale în lumea brîncovenească fie-mi îngăduit acest cuvînt de mulțumire cu gîndul că această carte va ajunge în mîinile tinerilor elevi sau studenți ce-n pragul verii vor bate la porțile ctitoriei voievodului Constantin Brîncoveanu de la a cărui moarte în august se vor împlini două sute șaptezeci și cinci de ani.

IOAN ALEXANDRU

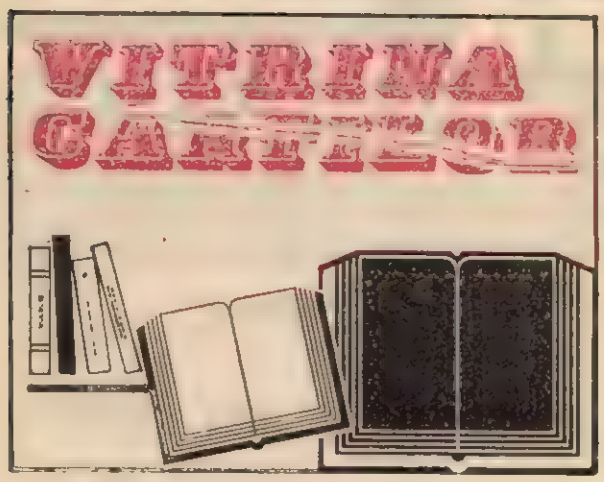

Eminesciana

● În suita de manifestări închinate **Centenarului Eminescu** se înscriu cîteva acțiuni deosebite realizate de Muzeul Literaturii Române. Astfel, în colaborare cu Centrul metodic al profesorilor din Sectorul 3, s-a organizat reușitul simpozion **MIHAI EMINESCU ÎN CONȘTIINȚA LUMII.** Un simpozion „consacrat reverberațiilor în universalitate ale operei poetului național", la care au participat: prof. univ. dr. Dan Dutescu, conf. univ. dr. Andrei Ionescu, lector univ. George Anca, dr. Radu Bogdasar, scriitorul Grigore Tănăsescu și solistul vocal Vasile Speranția.

● La Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României", din Sectorul 4 al Capitalei, aceeași instituție a patronat manifestarea **Mihai Eminescu în gîndul nostru de azi.** Despre poetul nostru național a vorbit scriitorul Grigore Tănăsescu, iar actrița Anca Zamfirescu a susținut un recital din creația marelui nostru poet. De asemenea, Muzeul Literaturii Române a organizat, la sediul său din str. Fundației nr. 4, serata literar-muzicală **EMINESCU ȘI MUZICA.** Au participat lect. univ. dr. Aurel Petrescu, compozitorul Doru Popovici, actorii Simona Bondoc și Ion Pavelescu, soprana Elena Drăgoi, tenorul Vasile Speranția, violonista Corina Stoian și pianistul Cristian Vais.

● În premieră, aceeași instituție a găzduit un spectacol-lectură, cu piesa **Singurătatea zeului** de Gh. Dumbrăveanu. Prezentarea piesei a fost asigurată de prof. univ. dr. doc. Romul Munteanu. La realizarea izbutitului spectacol-lectură și-au dat concursul actori ai Teatrului de Comedie din București.

● Sub aceleași generoase auspicii prilejuite de CENTENARUL EMINESCU, Biblioteca Centrală Pedagogică din București publică recent cel de-al 7-lea volum **L'enseignement et la pédagogie en Roumanie.** Din sumar vom reține variantele în franceză, engleză și sanscrită ale **LUCEAFĂRULUI**, datorate lui M. Bantaș, Cornelliu M. Popescu și Urmila Rani Trikhna. În diverse articole și eseuri critice dr. George Anca, Maria Constantinescu-Codruț, Georgeta Vilău, Al. Suter, Mioara Caragea, Hilda Burcin, Anca Șincai, se referă la dinstincta personalitate a liricii eminesciene, la prezența vie a poetului național în conștiința națională și universală.

● În organizarea Comitetului județean de cultură și educație socialistă Botoșani și a Teatrului „Mihai Eminescu", în municipiul Botoșani — în sala de marmură a teatrului — a avut loc o reușită manifestare închinată lui Eminescu. Au prezentat comunicări Virgil Brădățeanu, Constantin Dinischiotu, Serafim Duicu, Valentin Silvestru, Lucia Olaru-Nenați, Constantin Paiu, Aurelia Rusu, Elena Sfrangeu. În premieră a fost prezentat, spectacolul **Întemeietorii,** fragmente dramatice de Mihai Eminescu, în regia lui Dan Alexandrescu și scenografia lui Traian Nițescu.

● O piesă dedicată lui Mihai Eminescu, **Porni Luceafărul...** a avut loc în premieră absolută la Teatrul dramatic „Bacovia" din Bacău, piesă de George Chirilă. Lucrarea face parte din trilogia dramatică **Eminescu,** în care mai sînt incluse piesele **Lada de zestre** și **Șalul alb.** Regia, scenografia și ilustrația spectacolului băcăuan aparțin lui Constantin Codrescu. În rolurile principale evoluează actorii Stelian Preda, Florin Gheucă Doina Iacob, Livius Rus, Gh. Doroftei, Mihai Drăgoi, Despina Prisăcaru, Constanța Zmeu.

DORIN SĂLĂJAN ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Virtuozitate și poezie

Este bine cunoscut faptul că priceperea unor cărturari de-a scrie versuri rămîne mult mai mică decît talentul solicitat de actul autentic de creație. Criticii au fost doar printre cei mai cunoscuți care au căzut victimă acestei atracții derutante și superbe, capabilă să aducă în arenă oameni dăruiți pentru altceva. Cînd fărîma de talent coexistă cu un discurs atractiv prin capacitatea de reflecție grefată pe informații culturale, criticul este pus în fața unei dificultăți jenante. Fiindcă erudiția în sine nu generează poezia, iar speculația de tip filozofic îi conferă doar o aparență.

Între acești perimetri se mișcă și Caius Dragomir în **Scrisoarea lui Hippare** (Dacia, 1984) investiția estetică rămînind de altfel destul de redusă și în **Pluralitate** (Dacia, 1988). Primul volum este conceput ca un voiaj imaginar. Poemele au vagi rudimente epice, iar stilul colocvial este puternic oralizat. Textualizarea cumulează cifre ezoterice pentru public, reflecții despre identitate și separare, observația despre starea androginâ, reverii despre apă și toate desfacerile ei, rememorări etc. Starea de intropatie este favorabilă năzuințelor de identificare: „Se va schimba totul cu treizeci de grade, / întregul împărțit în douăsprezece pentru ca a douăsprezecea / parte să stea între noi doi / noi însă nu vom fi despărțiți și te asigur de / credința mea în tine / tu nu îmi vei trăda speranțele..." **(Scrisoarea lui Hippare).**

Discursul relevă starea de diferență ca **idee** și repetiția ca **praxis.** Discursul nu devine literatură. El reprezintă doar o reflecție posibilă: „orice punct este neconfundabil, fiecare din / noi este infinit și distinct și totuși iată, încearcă / să mergi și vei face același drum oriunde te vei fi / aflat întîi" **(Scrisoarea lui Hippare).**

Drumul spre **Pluralitate** (1988) nu marchează un urcuș sensibil. În unele poezii rămîn în întrebuințare instrumentele de început, în altele dorința de apropiere de literatură este mai evidentă. Așadar, discursul arborescent coabitează cu cel aforistic și auster, dar și cu cel impins cu greu spre o metaforizare, nu neapărat necesară pentru a duce spre poezie. În **Anaximandros** (II) elementele reziduale ale discursului literar rămîn pe prim-plan: „Un lucru naște un altul, / Dar un lucru naște și o nouă planetă, / Un nou soare, un nou infinit. / O pasăre — șansa unei semințîi a păsărilor; / Pasărea face obligatorie fecunditatea / Și își cheamă perechea."

Caius Dragomir cultivă cu precădere o poezie conceptuală. Temele lui preferate sînt de derivație filozofică, au o tentă existențială, trimit spre mituri originare, spre imagini plasticizante (dansul) sau spre modurile de compunere a timpului, reprezentat ca o trecere peste pămînt și ape. Erotizat, timpul își desface astfel dimensiunile calendaristice și afective, iar poezia începe într-adevăr să pulseze în această continuă germinare a lumii: „Tu ești prezent, / Iar gîndul tău a chemat tot viitorul / În prăpastia clipei. / Universală siguranță a înserării; / Fragil e timpul diminetii / Frisonînd precum o îmbrățișare / Pe mantia de rouă a lui Aprilie, / Departe de păduri sau orașe." **(Alborada del gracioso).**

E chiar ciudat faptul cum uneori poetul poate încălzi abstracțiunile, conferindu-le corp, mișcare, umanizîndu-le. Poezia lui Caius Dragomir poate astfel răsări din zone aparent sterpe, așa cum moare în altele, considerate a fi fecunde. **Sofistul,** de pildă, este inscris, într-un univers ciclic, marcat de virste și de grade de perfecțiune: „Avea privirea tristă a sfîrșitului — copilărie lipsită de frisoc, / Puiul de liliac transformat în rege. / Aparițiî firave, plăpînde, maturizîndu-se greu. / Tulburătoare e cununa desăvîrșirii / Pe fruntea celor lipsiți de fericire".

Lui Caius Dragomir îi putem releva un singur vers emblematic: **„Orice cuvînt e delimitarea ta din marea nedeterminare".** Într-adevăr, itinerariul creației sale este încă incert. Alte opțiuni artistice mai convingătoare vor putea să-i aducă în lumină adevărata identitate literară.

★

Dar cum aventura poeziei pare nesfîrșită, cu Nicolae Sava vom număra alta, înscrisă într-o altă matrice literară, generată de un alt tip de experiment literar. Și cum autorul nu este un începător, perseverarea sa din **Privighetoarea** („Junimea", 1989), dacă nu este „diabolică", se cuvine a fi măsurată prin alte mijloace.

Nicolae Sava are darurile cuvenite unui autor de **poeme în proză.** Întrebarea pe care o deschidem și ne propunem s-o elucidăm pe parcursul acestui succint demers critic rămîne legată de faptul dacă poemele în proză intrunesc, chiar în ceasurile lor cele mai bune de ființare, toate atributele fundamentale ale poeziei?

Fără îndoială că ritmizarea interioară a textului nerimat apropie discursul literar de versul alb. Cine a încercat să desfacă versetuirile lui Saint-John Perse în microtexte a ajuns la același rezultat. Marcarea unităților ritmice dintr-un poem de Nicolae Sava pune în lumină structuri interne evidente: „Fii bine venit în casa mea / aici / bolnav de prieteni / te aștept ca pe o veste bună / în casa mea de iarbă / fără coarne de cerb pe pereți / fără praguri de blană". **(Prefață).**

Itinerariul literar din aceste poeme în proză pleacă de la un spațiu intim (casa), ureă într-un loc al reveriei verticalizate **(podul),** traversează evenimentul afectiv cel mic **(privighetoarea arsă),** apoi privirea intră într-un cadru urban mai larg **(orașul),** accesibil faptelor, după care cuvintele scriu mereu alte reverii despre cuvinte, despre soare, despre naștere și moarte, despre dragoste, despre libertate, conjugînd astfel alte ipoteze ale ființării omului singur, ale nașterii poemului sau ale spaimei în fața eșecului textual.

Privind înăuntrul nucleului său generator, poetul avertizează: „Atențiune / poate trece întregul convoi de cuvinte / minele de dedesubt stau cuminți / o eventuală declanșare nu ar stîrni decît o adiere ironică." **(Podul).**

În geografia spațiului real imaginat de scriitor, el se comportă ca un aparent reporter ce vestește lumea prin codurile sale misterioase: „În orașul acesta nimic nu se mai scrie în afara notelor de plată cu tarif variabil" **(Fragment de roman).** Discursul anunță mai mult decît spune. Surplusul informației transformă totul în „literatură". Poezia se naște ca o plantă naturală așezată în grădina cuvintelor: „Trage curentul pe aici cîțiva dintre noi mai sensibili au și plecat și-au stabilit o direcție imprecisă și nu ne-au mai răspuns la bunăziua sîntem în stare să murim de sinceritate **(Semnal).** Pauzele prozodice sînt tăceri, noi deschideri de sensuri, noi alianțe ale gîndirii în stare de reverie. Ar fi o eroare să se creadă că asemenea **poeme în proză,** centrate asupra **expansivității,** reprezintă doar un spațiu locuit de cuvinte. Poemul poate deveni apel, scenă jucată de un singur actor, peisaj așezat la modul floral în timp, reflecție epicizată etc. Apelul se configurează ca un deziderat: „Poate e loc de mai multă iubire și noi nu cunoastem acest adevăr, ne-am fi bucurat să citim într-o carte dar nu ne cunoaște nici timpul nici copilăria deși am plecat de la un singur prieten pe care l-am îmbrăcat cu o altă singurătate..." **(Al doilea stih).**

Elementele reziduale (nepoetice) sînt puține în poemele lui Nicolae Sava. Ele nu au o frecvență mai mare decît poezia lirică obișnuită, fiindcă Nicolae Sava scrie o poezie organizată poematic.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

Fervoare, simplitate, consecvență

„Simplitatea în artă e adesea inconfortabilă". Propoziția aceasta, scrisă pe prima pagină a monografiei pe care Mihai Ispir o dedică picturii lui Marin Gherasim, e premisa întregii sale demonstrații. Fiindcă studiul, deși de amănunțime și într-o gravă, aproape solemnă adecvare, este dintr-un capăt în altul o demonstrație. Și nici nu putea fi altfel, din moment ce obiectul lui e creația lui Marin Gherasim — inconfortabilă, în sensul că reclamă o opinie asupra însemnătății fiecărui tablou și a importanței ansamblului de operă, și simplă, în sensul că te reține întocmai ca o emblemă. Un gen de simplitate care aici ar fi opusul pitorescului.

În 1969, cu ocazia primei expoziții personale a lui Marin Gherasim, observam într-un articol că preocupările artistului răspund nevoii de integrare spirituală europeană a generației. De atunci, prin galerii s-a petrecut multă imagine cu caracter monumental și arhaizant semnată de pictori care anunțau un veritabil program al miticului de tip bizantin și al „geometricului cu inflexiuni vitale", altfel spus un program al unei simplități majestuoase și în cauza ancestralului. Astăzi, cele mai comentate din aceste încercări ne apar sărace și rebarbative. Ele se golesc de înțeles pe măsură ce timpul lucrează. Tablourile lui Marin Gherasim însă se încălzesc, se îmbogățesc, sînt ca niște sipete care reține ceva din ființa oamenilor cărora le aparțin. Simplitatea lor a devenit confortabilă, adică stimulatoare optic și afectiv. Cultura noastră plastică a adoptat picturile lui Marin Gherasim, le-a integrat unui sistem valoric selectiv. În monografia lui Mihai Ispir le regăsim cu prospețime; mai proaspete și mai motivate sub raportul mijloacelor ca în anii realizării lor. Cred că acesta e destinul picturii autentice: să se adauge pe sine cu scurgerea vremii, să ni se așeze în conștiință firesc. În artă, numai revoluțiile ce anticipează o stare normală a spiritului sînt bune.

Mihai Ispir e cel mai activ și aplicat autor de cărți de artă între criticii tineri. De fapt, e chiar tipul de critic ce l-a impus ca exemplu generația sa: foarte devotat cauzei pe care o slujește, documentat pînă la epuizarea tuturor surselor documentare, reflexiv, prudent cu „impresiile". Interesant e că devremea lui maturitate nu l-a cenzurat și plăcerea de a se angaja cu opinie. Cartea despre pictura lui Marin Gherasim e un exemplu de cum se poate contamina un autor de monografii de ideile artistului analizat ori, mai bine zis, astfel însoțit cu verbul. Poate și pentru că Mihai Ispir a aflat în Marin Gherasim un scriitor pe teme de artă. (Din 1983, urmare a unor mai vechi pasiuni didactice și eseistice, Marin Gherasim e cercetător la Institutul de Istoria Artei).

E momentul să conchidem cu Mihai Ispir: „În simplitatea lor, adevărurile picturii lui Marin Gherasim constituie pentru privitor o evidență, însă o evidență pe care o simți dificil cucerită... Simplitatea configurării imaginii e la el soluția finală a unui proces formativ complex...". Cartea prezintă încă o importanță: ea deschide, la Editura „Meridiane" drumul unor cercetări închinate creatorilor din generațiile de mijloc, a artiștilor care au asigurat continuitatea prin schimbare, care s-au integrat fenomenului artei plastice contemporane inovînd cu un plus de fervoare și consecvență.

TUDOR OCTAVIAN ■

Prin țara dimineților liniștite

O carte se naște din dragoste de adevăr, un adevăr care, indiferent de limba în care este spus, adună oamenii Terrei sub aceeași zodie a înfrățirii și prieteniei, a iubirii de om, care-și clădește limpede și așezat dreapta simțire a ființei sale. Alexandru Andrițoiu a dăruit semenilor săi o carte de suflet și simțire românească, **Curcubeu peste Carpați** (1987) și iată-l din nou, primenindu-și gestul cu o carte de reportaj de călătorie în R.P.D. Coreeană, poetic intitulată **Prin țara dimineților liniștite** (Ed. Sport-Turism, 1989). Transpare și alci nu atît viziunea reporterească cît de înregistrare a unor date, fapte, oameni, cît jubilația dată

SEMNAL

● **La colecția B.P.T. a Editurii Minerva a apărut volumul antologic de versuri, proză și publicistică : Cîntarea munților de Magda Isanos (ediție și tabel cronologic de Margareta Husar, iar prefața este semnată de Constantin Ciopraga). Distinsul profesor și critic literar, scrie astfel despre poeta dispărută prematur : „Poetă a vieții totale, ea cădea fulgerată de moarte la mai puțin de douăzeci și nouă de ani. Deși invederind mari freamăte interioare, confesiunile sale sînt de o liniaritate arhitectonică clasică. Melancoliei de substructură i se opune un optimism rațional, un nealterat sentiment al luminii triumfătoare. În aceeași ordine a antinomiilor, cutezătoarea năpădită de obstacole, cardiacă, vrea să ajungă „cea dintîi" sus pe munți. Ea, cea atît de concret implantată în istoria curentă, trece — postum — într-un timp al mitului. (...) În posteritate, poezia Magdei Isanos cunoaște o audiență remarcabilă, pe măsura celei care a fost o personalitate de excepție".**

● **Ultimele zile ale orașului Pompei este romanul lui E. Bulwer-Lytton apărut recent la Editura „Univers" (în românește de Lidia Ionescu, iar cuvîntul înainte este datorat lui Dan Grigorescu). Romanul este reprezentativ atît pentru fenomenul literar anglo-saxon cît și pentru cele mai izbutite scrieri ale genului. „În felul acesta, prin Thackeray, prin H. G. Wells sau Samuel Butler (care și-au recunoscut**

modelul romanelor lor utopice în Rasa viitorului, romanul din 1871 al lui Bulwer-Lytton, autorul Ultimelor zile ale orașului Pompei, rămîne într-o permanentă actualitate (...) romanul din 1834 e și astăzi una dintre cele mai populare cărți din întreaga lume".

● **Tînărul scriitor Liviu Antonescu, după ce a publicat reușitul volum de eseuri Semnele timpului, publică de astă dată un volum de versuri Pharmakon (Ed. „Cartea Românească", 1989), de o plăcută și relevantă modernitate.**

● **Aventurile Marelui Raid de Didier Regnier a apărut la Editura Meridiane (traducerea și postfața aparțin lui Pavel Popescu). Cartea se află la confluența reportajului cu însemnările de călătorie. „Marele Raid" e mai mult decît relatarea a opt luni de eforturi, de privațiuni, de izbînzi și înfrîngeri, de diferite întîmplări, unele tragice, altele hazlii, sau cu parfum exotic. „Marele Raid" e, în primul rînd, o plea-**

doarie pentru triumful a tot ce este bun, nobil, generos", scrie Pavel Popescu într-un fel de epilog la epilogul cărții.

● **„Scriitor de mare talent din generația tînără a literaturii latino-americane, Fernando Butazzoni, născut în Uruguay, în 1952, se remarcă prin forța sa creatoare capabilă să dea viață unei lumi reale, cea a cotidianului citadin din Montevideo, zguduită de scurgerea istorică a timpului" — sînt frazele care însoțesc volumul La căderea nopții de Fernando Butazzoni (Ed. „Univers"; traducerea, cuvîntul înainte și notele aparțin Mariei Berza). Parcurgînd cartea îți dai limpede seama că autorul, deși foarte tînăr, prin tipul uman cultivat, dar și dezrădăcinat, urmărit de fatalismul însingurării, frustrării, înfrîngerii, este demn continuator al unei moșteniri expresive, puternic înrădăcinată în literatura latino-americană.**

● **Ion Popescu editează recent placheta de versuri Sufletul grîului (Editura „Scrisul Românesc", 1989). Poemele sale dezvăluie o nesfîrșită răbdare de a se așeza în tipare clasice. Poetul intră solemn în templele albe și drepte ale istoriei : „Istoria-i oglindă ; ființa solidară / a patriei cea veșnic mirabilă și vie, / urcînd dinspre izvoare, în case-o să răsară / și vor purta-o fii în viitor, solie".**

La Opera Română

● Cu Maria Slătinaru, Gabriel Năstase, Adriana Alexandru, Nicolae Urdăreanu și Ruxandra Vlad în „Cavalleria rusticana" și Elena Simionescu, Anatol Covali, Nicolae Urziceanu, Nicolae Bratu, Lucian Marinescu în „Palațe" este programat spectacolul vineri 2 iunie, la ora 18. Dirijează : Carol Litvin.

● Simbătă 3 iunie, la ora 18, „Povestirile lui Hoffmann" de Jacques Offenbach. Din numeroasa distribuție notăm pe : Daniela Vlădescu, Laura Niculescu, Melania Ghioaldă, Ionel Voineag, Mihaela Agachi și Dan Zancu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Baletul „Coppelia" de Léo Delibes va putea fi vizionat în matineul de duminică 4 iunie (ora 11). Dirijor Carol Litvin.

● Din repertoriul verdian va fi prezentat duminică 4 iunie, ora 18, „Bal mascat". Dintre protagoniști menționăm pe Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Cornelia Pop, Ruxandra Vlad și Gerda Radler. Dirijează : Constantin Petrovici.

● Elevii liceului de artă „George Enescu" — profil coregrafic vor prezenta luni 5 iunie, la ora 18, un frumos spectacol cu selecțiuni din balete clasice și muzică modernă.

● Cu Antonio Pivolli (Italia) la pupitrul dirijoral, avînd în distribuție pe Silvia Voinea, Ștefăniță Lascu, Lucian Marinescu și Alexandru Moisiuc, marți 6 iunie (ora 18) — „Lucia di Lammermoor" de Gaetano Donizetti.

● O nouă reprezentație cu marele succes „Nabucco" de Giuseppe Verdi va fi programată miercuri 7 iunie, la ora 18. Sub conducerea muzicală asigurată de Cornel Trăilescu vor evolua : Vasile Martinoiu, Gabriel Năstase, Dan Zancu, Lucia Țibulcac, Lucia Cioară, Paul Basacopol, Nicolae Andrescu și Cornelia Angelescu.

● Un spectacol couppé de balet pe muzică de Richard Wagner („Tristan și Isolda"), Bizet-Scedrin („Carmen") și Maurice Ravel („Bolero") figurează pe afișul zilei de joi 8 iunie, la ora 18.

Memorialistica revoluției de la 1848 în Transilvania

Editura „Dacia" din Cluj-Napoca ne-a obișnuit cu apariția unor originale și interesante lucrări, care răspund atît necesităților științifice cît și scopurilor educativ-patriotice. Autorii Nicolae Bocșan și Valeriu Leu au selectat în volumul la care ne referim un număr de 13 texte, dintre care 10 sînt inedite, argumentînd că valorificarea memorialisticii pașoptiste (și nu numai pașoptiste) continuă să rămînă un deziderat al istoriografiei românești. Textele alese se referă la zonele unde s-au petrecut cele mai dramatice evenimente, în care a fost cea mai puternică încleștare de forțe din vremea revoluției, cu deosebire zona Munților Apuseni (8 din textele publicate). Majoritatea textelor editate au fost redactate cu scopuri politice, avînd un caracter justificativ și legitimînd o acțiune politică, națională de mare anvergură.

Reflex al revoluției de la 1848, memorialistica constituie un fragment reprezentativ al imaginii epocii moderne românești despre evenimentul ce i-a marcat începutul, plasînd formarea civilizației române moderne sub auspiciile spiritului revoluționar. Memoriile transmit peste veac mitul revoluției ca suport al unei conștiințe colective atașată idealurilor pașoptismului. În felul acesta memorialistica revoluției de la 1848 a contribuit plenar la pregătirea tuturor marilor momente ale istoriei noastre naționale — Unirea de la 1859, Independența de la 1877 și Marea Unire de la 1918 — ce încununează faptele mărețe de la 1848.

În general, memoriile pașoptiștilor români constituie un capitol încă puțin cunoscut al istoriografiei noastre, poate și pentru faptul că o mare parte au rămas în manuscris, fiind editate abia în ultimele decenii.

Memorialistica revoluției române din Transilvania — menționează cu deplin temei autorii în studiul introductiv — ocupă un loc distinct în ansamblul memorialisticii pașoptiste prin marea sa diversitate ca și prin rosturile pe care le-a avut în spiritul public ardelean, în cristalizarea și consolidarea tradiției pașoptiste în societatea românească a secolului al XIX-lea. Sfîrșitul revoluției cu dramaticele încleștări din Munții Apuseni a prilejuit solidarizarea întregii națiuni în jurul rezistenței românești, generată și de conștiința excepționalității momentului ce-l trăiau românii în tentativa lor de a-și cuceri un loc demn în rîndul națiunilor libere europene. Tradiția pașoptismului a fost întreținută în spiritul public ardelean printr-o stăruitoare revenire în perioada următoare la momentul 1848 în publicistică, istorie, literatură, artă. Din aceste puncte de vedere o contribuție deosebită aduce memorialistica revoluționară, prelungind idealurile revoluției de la 1848 în spiritualitatea românească a secolului trecut. Credem că sub aceste aspecte, a modului în care autorii au întocmit studiul introductiv, notele, glosarul și chiar ordinea textelor selectate, au dat lucrării un caracter cu totul original, înscriind memorialistica ca unul din cele mai expresive și convingătoare izvoare documentare pentru întocmirea istoriei naționale a României.

Urmărind evoluția memorialisticii din Transilvania, autorii stabilesc trei etape mai importante. Începuturile scrierii memoriilor se datorează inițiativei lui Alexandru Papiu Ilarian în intenția lui de redactare a istoriei revoluției.

O a doua etapă în evoluția memorialisticii ardelene datează din deceniul opt al secolului trecut, determinată de instaurarea dualismului austro-ungar la 1867 și, mai ales, de consecințele lui nefaste pentru situația românilor din imperiu.

Militant fervent pentru publicarea memoriilor pașoptiștilor a fost George Barițiu, care a deschis larg paginile revistei „Transilvania" în acest scop. El a declanșat o adevărată campanie pentru editarea memoriilor mai ales datorită faptului că lucrările despre istoria Transilvaniei scrise de străini eludau sau minimalizau rolul românilor, de unde necesitatea „de a nu mai lăsa pe alții să ne scrie istoria".

Ultima generație de memorialiști se afirmă în deceniul zece al secolului trecut și primul deceniu al secolului nostru. În această vreme trăiesc ultimii tribuni rămași în viață ce încredințează tiparului amintirile despre momentul revoluției de la 1848. Cei mai mulți dintre ei sînt cuprinși în volumul pe care-l prezentăm.

ILIE PUIA

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

de o călătorie a inimii și minții. Căci fragmentele de jurnal prezente în noua carte au statutul unor crochiuri care îmbină atît evocarea cît și confesiunea gazetarului, un spectator activ și un receptacol avizat al fenomenului înregistrat. Fie că e vorba de domeniul economic, politic, cultural, social, psihologic, estetic, fie de bucuria înfiripării acestei cărți-dedicație, autorul pornește la drum cu patosul peregrinului de a cunoaște, a simți ceea ce informațiile îi deschiseseră înainte. Participant alături de poetul Ion Horea la al IH-lea Congres al Scriitorilor din Africa și Asia, desfășurat în capitala Coreei de Nord, Phenian, Al. Andrițoiu la contact de fapt cu o realitate care se-ncheagă la pragul dintre legendă și vis. Amplele construcții din Capitală și de aiurea din secvențele Armoniă arhitecturale, Magistrala subterană, Aule și amfiteatre, Povestindu-ni-se despre Coreea, Palatul de marmură, cristal și gheață, ca și tezaurele spiritualității coreene din Ecourile istoriei, Caleidoscop etnografic, Vistierie națională, conturează un profil mai degrabă psihologic care scoate în evidență vocația constructivă, creatoare a unui popor care a reușit să depășească greutățile situației după Eliberare și să ridice țara în zece-cincisprezece ani. Răzbate la suprafață tenacitatea, hotărîrea, un tatea în jurul partidului, încrederea și dăruirea în folosul obștii, îndrăzneala în găsirea celor mai utile și potrivite soluții. De aceea țara, conducătorul ei, Kim Ir Sen, își fac din imaginea de azi a pămîntului lor renăscut imaginea-emblemă a unor timpuri de radicale transformări. Reporterul se lasă parcă furat de peisajul industrial, cultural, și popasurile lirice pe la diferite monumente ale eroismului, monumente sacre (cimitire, statui, pietre memoriale) nu sînt altceva decît frînturi de cărți de vizită prin care ele inundă sufletul vizitatorului, dăruindu-se părții de eternitate din cartea care se-nfiripă din mers. Bogățiile solului și subsolului (marmura, metalele prețioase, cristalul, vinalonul, — un copyright național, însamul, această „rădăcină a vieții", pomicultura, pădurea de pin-candelabru, apele termale etc), strînș legate de legendele și miturile coreene, sînt pagini care alternează formula jurnalului cu anecdota bonomă, ultima antrenîndu-i și pe cei doi călători, Ion Horea și Al. Andrițoiu. Peste imaginea grandioasă, demnă de admirația lumii, plutește și în paginile cărții, dorul ascuns al reunificării. Autorul simte în fiecare gest, vorbă, fiecare monument, sufletul vitregit al neamului coreenilor înjumătățit. Secvențele Elegie la Panmunjon, Prea ar fi frumos, adăugate intervențiilor de pe tot parcursul itinerariului, au statutul unor articole revendicative ale unui drept inalienabil în baza căruia Coreea de Sud și de Nord s-ar regăsi acasă într-o Republică Confederală Democratică Koryo, cum stipulase programul de reunificare inițiat de președintele Kim Ir Sen. Solidarizarea cu un astfel de popor harnic, dornic de pace și înțelegere, este un act de nobilă omenie pe care și reporterul îl îmbrățișează și-i aduce ofranda acestei cărți închinate prieteniei.

Între mărturisirile ghizilor, intervențiile vicepremierului Capitalei, și prezența spirituală a președintelui și a secretarului Kim Giăng Il, profilul țării și al poporului e', așezate sub metafora „Țării dimineților liniștite", poartă înțelesul adînc, jubilația supremă dată de traiectoria liniei aeriene București — Beijing — Phenian, care la întoarcere, propune un traseu imaginar, ca un semn al așezării impresiilor, al rînduirii filelor cărții. În rotunjimea paginilor ei încape și cititorul căruia îi este adresată, și care se apropie astfel, d ncole de distanțe kilometrice, de poporul prieten. Mijlocitorul acestei sensibile contactări face proba unui gest de statornicire a sentimentelor între plaiul mioritic și cel al lui Soare-Răsare: „Port însă în suflet amintirile unei călătorii de neuitat, imaginile unei vetre și ale unui popor de aleasă hărnicie, oameni, armonie și frumusețe, vatra de lumină și splendoare a „Țării dimineților liniștite" : Coreea prietenă. Cartea despre ea și oamenii ei deja se înfiripă, în mintea mea, filă de filă, rînd de rînd, literă de literă, de la prologul plecării pînă la epilogul sosirii, după care pun punct și-i mulțumesc, din tot sufletul, cititorului care a avut bunăvoința să mi-o parcurgă".

CORNEL MUNTEANU

Călărași: trei noi orașe

Primul orășean născut la Lehliu-Gară

Lehliu-Gară este o localitate cunoscută, chiar și dincolo de hotarele României. Renumită, pînă nu prea demult, prin gara sa de poveste, fosta comună și-a căpătat astăzi toate atributele unei așezări urbane, aspectul său hotărîndu-se încă din 1979, cînd a fost întocmită și aprobată schița de sistematizare.

În biroul primarului Ion Stanciu, discuții pe marginea machetei noului oraș. Construcțiile din carton sînt împărțite clar în două culori (cele existente, galbene, și cele viitoare, albe). „Va mai trece o vreme pînă ce albul va dispărea în totalitate de pe machetă, spune primarul. Pînă atunci avem serios de muncă". „Sîntem oraș acum, nu putem să ne jucăm", adaugă vicepreședintele Consiliului popular orășenesc, Vasile Stancu. Oraș din luna mai 1989, deși multă lume îl credea mai de mult. Mi-am dat seama cînd m-au întrebat niște cunoștințe : „Păi cum, Lehliu nu era oraș ?". Era poate în conștiința cuiva, dar acum, datorită politicii de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor și localităților, promovate de partidul nostru, certificatul de oraș s-a emis în mod firesc.

Lehliu-Gară are la această oră o populație de 6 720 de locuitori, dar ea va număra în scurtă vreme peste zece mii. Dezvoltarea ni se va părea normală dacă ne gîndim că în acest tînăr oraș își desfășoară activitatea peste șase mii de muncitori, această cifră urcînd și ea la 15 mii după ce vor fi finalizate noile investiții. Desigur, că atunci și volumul activităților economice reprezentat de producția industrială (466,5 milioane lei) și industria mică (162,5 milioane lei) va fi cu totul altul, iar cele trei grădinițe, patru școli generale și liceul vor deveni neîncăpătoare.

Celor 320 de apartamente, existente în oraș, li se adaugă încă 500 pînă în 1990, urmînd să se construiască apoi, în medie, 300 de apartamente pe an, aflăm de la primarul Ion Stanciu. Ele se vor realiza din panouri finisate, cu șarpantă, într-un ritm accelerat, impus de noul statut. Contractăm forță de muncă de marcă pentru construcții, ne spune în continuare interlocutorul nostru. Vrem să aducem cei mai buni zidari, dulgheri, betoniști, montori, pentru ca în maximum 10 ani să finalizăm fața dorită a orașului Lehliu-Gară. A-

Primul certificat de naștere cu mențiunea : oraș, în familia Marin

La I.P.L., campania de recoltare a legumelor este în toi

Cartea, prietena tinerilor

Realități pe verticală

vem construite deja două centrale pentru căldură și apă caldă pentru 320 de apartamente, lucrăm la extinderea canalizării și a rețelei de alimentare cu apă.

Constantin Mușat, directorul I.R.E. Călărași, a venit în sediul primăriei nu numai să spună „bun găsit în casă nouă", dar să definitiveze și amănunte legate de ultimii stîlpi din rețeaua de distribuție a energiei electrice. Lehliu-Gară fiind prima localitate în care aceasta s-a sistematizat. Concret, s-au înlocuit stîlpii din lemn cu stîlpi din beton, s-au introdus conductori torsadați, care au siguranță în funcționare, intervenții minime în exploatare și creșterea gradului de siguranță și continuitate în alimentarea cu energie electrică. Desigur că buna alimentare cu energie electrică vine în primul rînd în sprijinul industriei aflată în plină dezvoltare în orașul Lehliu-Gară. O firmă foarte cunoscută peste hotare, care își îndeplinește cu consecvență și continuitate îndatoririle de export este „Crinul", o secție a fabricii din București. Se poate alătura el și Întreprinderea de producție și prestări pentru construcții. Tot pentru export putem aminti și produsele Ocolului silvic : fructe de pădure, împletituri de răchită, ale Centrului de legume și fructe, sau plantele medicinale. Se pregătesc în prezent obiecte artizanale de ceramică.

Materialele refolosibile de la unitățile republicane sînt utilizate în unități ale industriei mici. Aici se confecționează garnituri din cauciuc pentru navele fluviale și altele. Se studiază construirea unei fabrici de prelucrare a legumelor ce provin de la C.U.A.S.C.-urile din zonă. Urmează să se construiască o fabrică de piese de schimb pentru Combinatul siderurgic Călărași. Se poate găsi în Lehliu-Gară toată gama de prestări de servicii asemănătoare oricărui mare oraș din țară, asigurate de cele 30 de unități, acoperind toate solicitările populației.

Noii orășeni nu au pus însă sapa în cui. Unitățile economice de pe raza orașului au luat un acord global de la Întreprinderea de producere a legumelor, C.A.P. și I.A.S., peste 3 500 ha de teren, culturi prăsitoare și legume. Despre rezultatele din agricultură se poate spune pe scurt : C.A.P.-ul are beneficii an de an, I.A.S.-ului 1 s-a decernat titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare" pentru producția de porumb din anul 1987, iar I.P.L. asigură de pe cele 1 539 ha ale sale o parte din aprovizionarea cu legume a Capitalei, avînd o producție care depășește cu mult media planificată.

Activitatea cultural-artistică nu este nici ea mai prejos. Pornind cu 15 formații în faza de masă a Festivalului național „Cîntarea României", au ajuns în faza republicană cu 6. Sînt la nivelul orașului peste 300 de artiști amatori, cărora li se adaugă și elevii din formațiile artistice din școli. Așadar, în Lehliu-Gară poți viziona deseori spectacole susținute de forțele artistice locale sau din județ și din țară.

Despre ce reprezintă C.P.A.D.M.-ul în Lehliu-Gară și autofinanțarea, ne vorbește președintele Constantin Dumitru. Volumul de activitate al cooperativei este de 102 milioane lei (13 la sută din totalul pe județ), din care 87 de milioane îl reprezintă comerțul, restul fiind partea industriei mici și a ...ților. Găsim aici 42 de unități comerciale, dindu-se în curînd în folosință încă trei, specializate în toate produsele comerciale. Cooperativa are un puternic sector zootehnic de gospodării anexe (oi, porci, păsări, albine etc.). Se află în construcție o grădină de vară, o cantină-restaurant în zona industrială pentru circa 1000 de muncitori. Tot în planul realizărilor viitoare se află și un nou complex de mică industrie, cu prestări servicii, între care și o stație de îmbuteliat bere și băuturi răcoritoare, o croitorie de serie modernă, un laborator de patiserie-cofetărie. În curînd se va înălța și un motel cu 240 de locuri de servire și 60 de cazare. Calitatea serviciilor este neîndoielnic asigurată de un personal calificat, care a absolvit școli tehnice și profesionale de comerț, așa cum este necesar unui oraș modern. Pentru a veni și mai mult în sprijinul cetățenilor, C.P.A.D.M.-ul își va dezvolta rețeaua unităților la parterele blocurilor ce vor fi date în folosință în oraș.

Nu putem trece cu vederea peste alte cîteva dorințe ce vor deveni realitate în Lehliu-Gară : o nouă autobază de transport local (călători și marfă), modernizarea autobazei de transport interurban, o nouă autogară, modernizarea rampei C.F.R., un stadion, zonă de agrement cu lac, bărci, plajă, terenuri de sport. La acestea se va adăuga și o bretea de doi kilometri de șosea pentru transportul greu, ce va ocoli orașul.

Am lăsat pentru încheierea reportajului un fapt de viață emoționant cu care s-ar fi putut și începe, dar l-am lăsat pentru ca urările de viață lungă, în pace, să le fac odată și omului și orașului, pentru că orașul înseamnă, în cele din urmă, oameni, cu bucuriile și grijile lor.

Georgeta Marin, confecționeră la „Crinul", se află în sala de nașteri a spitalului comunei Lehliu-Gară în ziua de 5 mai. Nu, nu este o greșeală, al **comunei**. În pauzele durerilor sale, Georgeta aude pe sora Tincuța : „Fetița ta a venit pe lume odată cu orașul".

Cînd a primit certificatul de naștere al fetiței sale, Denisa-Lavinia, a realizat mai bine că ea era primul orășean născut și gîndea că frățiorii săi mai erau încă de la țară.

Multiplicarea in vitro, o reușită deplină

Viitorul, tema preferată a discuțiilor

Împlinit precum pîinea ce o face

Cînd porți în spate munca, răgazul e binevenit

Cine nu a auzit de Fundulea ? Cine dintre agricultori nu a avut nevoie de sămînță, ori de vreun sfat privitor la cultura plantelor, la tehnologia sa și nu a apelat, eventual, și la specialiștii de la I.C.C.P.T. Fundulea. Un institut de cercetări cu renume, cu specialiști preocupați permanent de a crea noi soiuri de plante, ameliorate genetic, de producții mari sau rezistente la boli, preocupați de stabilirea unor cît mai bune tehnologii în combaterea dăunătorilor etc. Lucrările lor, de înaltă ținută științifică, au fost comunicate în repetate rînduri la sesiuni ori congrese internaționale. Parcelele, frumos îngrijite, de pe teritoriul de cultură al institutului, nu o dată au fost ținta vizitelor oaspeților de peste hotare, chiar dacă veneau din cealaltă parte a globului.

Dar iată că, de curînd, în eleganta sală de conferințe a I.C.C.P.T. Fundulea, a avut loc o ședință ce nu a avut ca temă, de data aceasta, plantele tehnice. Problemele care s-au discutat aici au fost cele ivite de schimbarea firmei localității de la comună la oraș. O firmă nouă, meritată de hărnicia localnicilor, care și-au făcut din nume un renume. Această ședință a fost de fapt un dialog cetățenesc, la care fiecare cetățean al noului oraș putea să vină cu propuneri pentru înfrumusețarea sa ori pentru adăugarea de noi elemente necesare urbanizării, elemente de civilizație și confort. Desigur că nu au fost simple cerințe către edilii orașului, ci angajamente ferme de muncă pentru înfăptuirea cît mai grabnică, din partea celor ce își iubesc pămîntul natal.

Și ei încep cu începutul. În paralel cu construirea de cît mai multe blocuri vor să-și modernizeze străzile, să extindă alimentarea cu apă (chiar pe data de 5 mai, la lumina reflectoarelor, au ridicat o nouă hidrosferă) și canalizarea. Pentru că riul Dîmbovița se află la 20 de km s-a propus construirea unei stații de epurare. „Avem o brutărie, spunea cineva, dar trebuie să facem alta mai mare și care să coacă o pîine mai bună". „Și mai avem nevoie de un spital nou, cu policlinică", adăuga altcineva. „Și de ce să nu amenajăm și un parc al orașului și o zonă de agrement lîngă baraj ? Putem face acolo o plajă și să aducem bărci". „Și noi putem da o mînă de ajutor pentru construirea unei săli de sport", fac propunerea elevii, participanți și ei la acest dialog. „Va fi nevoie, poate, și de un mijloc de transport între localitățile aparținătoare și chiar să oprească și la noi accelseratul". „Ce statut vor avea acum cele șase sate ale comunei ?" își pune întrebarea primarul Constantin Ionescu. Răspunsul crede că va fi simplu : cartiere. „Mai este o problemă serioasă pentru noi, orășenii. Numele străzilor". Deocamdată unul îl propune primarul. „Șoseaua națională, ce străbate centrul orașului, care acum va deveni stradă (locul îl va lua o șosea care va ocoli orașul) să poarte numele VICTORIA, după numele soiului de orz (specialitatea casei) ce se unduia în lanul pe care l-a lăudat, într-o vizită de lucru, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu".

Vorbind despre producția industrială, care se ridică la un volum de 198 milioane lei, putem spune că în această cifră intră și aportul formației de construcții și confecții metalice a I.J.P.S.P. Călărași, al Întreprinderii de Industrializarea zahărului sau Stațiunii de plante medicinale. În Fundulea a luat ființă în 1981, Institutul de cercetare și producție pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr și substanțelor dulci. El este singurul Institut din țară specializat pe cultura sfeclei de zahăr și se ocupă cu crearea de soluri și hibrizi de sfeclă de zahăr cu potențial mare de producție și cu producerea de sămînță din verigi superioare și sămînță industrială. Testele se fac în stații pilot și în fabrica alăturată de profil.

„În ceea ce privește tradiția de agricultori, putem spune cu certitudine că ne-o păstrăm, afirmă primarul Constantin Ionescu, chiar dacă ne vom dezvolta industria, pentru că pămîntul tot al nostru rămîne. Oricum primul pas s-a făcut, adaugă el. Următorii trebuie să-i facem noi. Poate că vor mai fi mentalități de modelat dar fiindcă mi-am dorit întotdeauna să lucrez cu oamenii, deși nu este ușor, cred că vom reuși prin adunările cetățenești să explicăm ceea ce gîndim și ce vrem să facem în orașul Fundulea. Sigur că, puse cap la cap, vom ajunge să le vedem cu ochii noștri. Și nu trebuie să uităm că și mergînd pe stradă trebuie să se vadă că ești orășean civilizat".

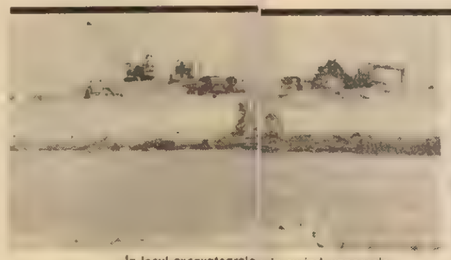

În locul excavatoarelor, în curînd, vapoarele

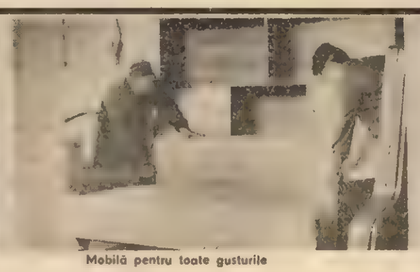

Mobilă pentru toate gusturile

„Navele" de uscat aduc materia primă pentru construirea portului Budești

La orizont, portul!

Localitatea Budești se află la patruzeci de kilometri de Capitala țării, la confluența, riurilor Argeș și Dîmbovița, pe șoseaua națională și magistrala de cale ferată ce leagă Bucureștiul de Oltenița. Argumente pentru orice așezare umană de a se dezvolta economic și comercial, argumente pentru orice așezare de răscruce de a se prezenta celor ce trec pe aici prin faptele de gospodari ale oamenilor săi. Așezare străveche, la răscrucea vinurilor Bărăganului și a unor străvechi istorii — o atestă descoperirile recente ale unor vestigii romane —, Budeștiul și-a găsit de curînd noi neliniști. Prin amenajarea complexă a riului Argeș și apariția, peste puțină vreme, pe harta hidrografică a României, a celui mai mare lac de acumulare, Budeștiul va deveni port la Dunăre. Vestea aceasta a spart liniștea budeștenilor, odată cu duduitul zecilor de basculante și betoniere, care forfotesc încontinuu. Gara este asaltată de zeci de garnituri de trenuri care aduc de departe, de la Sitorman ori din alte cariere, piatră necesară construirii portului. Au apărut oameni noi, așezări temporare de șantier, probleme sociale în actualitate.

Nici nu au apucat să se obișnuiască bine cu ideea, cînd, o altă veste avea să-i emoționeze pe locuitorii Budeștiului, aceea că au devenit orășeni, o calitate care, așa cum spunea cineva, obligă în continuare la progres. Acțiune care are menirea să dezvolte și mai mult zestrea capacităților de producție industrială și agrară, a dotărilor social-culturale și edilitar-gospodărești din prezent. Moment în care budeștenii sînt hotărîți să depășească producția industrială de 400 milioane lei, a industriei mici de 164 milioane lei, crescînd în mod obiectiv și producția marfă pe cap de locuitor, ce se cifrează acum la 15.375 lei.

Meseriei, în exclusivitate, de agricultor i s-au adăugat și multe altele noi, ca de altfel în majoritatea comunelor României socialiste, cu precădere în noile orașe agroindustriale. Au apărut și în orașul Budești meserii legate de prelucrarea superioară a lemnului, — o fabrică de mobilă, avînd și produse pentru export —, de croitorie modernă, — o secție de confecții-sport —, de prelucrarea maselor plastice și articolelor tehnice din cauciuc și chiar meserii necesare tehnicii de vîrf — o secție pentru fabricarea unor componente electronice. Acestor unități le putem adăuga de asemenea o secție de împletituri, marfă cerută la export, o secție de băuturi răcoritoare și alta de prelucrări fructe.

Tineretul din orașul Budești se instruiește în trei școli generale și un liceu. Dorința de învățătură va fi satisfăcută în foarte scurt timp și printr-un liceu industrial cu optzeci de clase. O școală unde elevii vor putea deprinde una din meseriile îndrăgite, pentru a pune apoi umărul alături de părinții și frații lor, la confirmarea deplină a atestatului pe care l-a obținut pe merit localitatea în care trăiesc și muncesc.

Primar din aceeași zi cu orașul, Ion Nicolae s-a apucat imediat de treabă. A luat harta de sistematizare, de la Călărași, pentru a analiza cu întreaga conducere a orașului locurile de amplasare a noilor investiții, programate a se construi în perimetrul dispus. În funcție de acestea se vor hotărî modernizarea străzilor, amenajarea trotuarelor, plantarea de arbori sau construirea unor edificii edilitare necesare orașului. Pentru toate aceste lucrări obligațiile cetățenești se împart fiecărui posesor al buletinului de oraș tînăr : Budești. Tot ei vor sprijini și construirea unui spital de 150 de locuri, a unei policlinici sau a seriilor de apartamente ce se vor da în folosință an de an.

Sectorul agricol, foarte important în viața budeștenilor, însumează o suprafață de 10.523 ha, repartizate în două C.A.P.-uri și un I.A.S., S.M.A.-ul își face și el datoria, trimițînd în cîmp utilaje bine întreținute manevrate de mecanizatori pricepuți, menite să vină cu adevărat în sprijinul recoltelor mari, așa cum s-au învățat cei de prin partea locului. La I.A.S. a și început campania de recoltare a fructelor și legumelor timpurii. La C.A.P. Aprozi, președintele Năstase Cazan este încrezător în soarta recoltei din cultura mare, pe care cooperatorii o îngrijesc cu dăruire și dragoste pentru pămîntul lor.

Cu acest avînt revoluționar, cu care s-au realizat de altfel toate prefacerile înnoitoare din România socialistă, ale epocii în care trăim, sîntem convinși că și orașul Budești, asemenea tuturor localităților noastre, va arăta în scurtă vreme cu totul altfel, pregătit să primească prima sirenă de vapor în rada portului său.

Fotoreportaje de
VICTOR RĂDULESCU ■

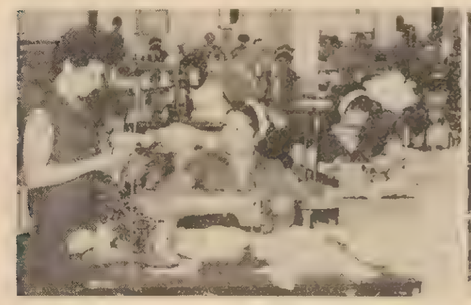

„Crinul". Din mîinile lor pe meridianele globului

Prin muncă se va putea mări scara machetei de o mie de ori

Pașii poetului

„Stoa eminesciană" — grupul monumental realizat de Oscar Han la Constanța

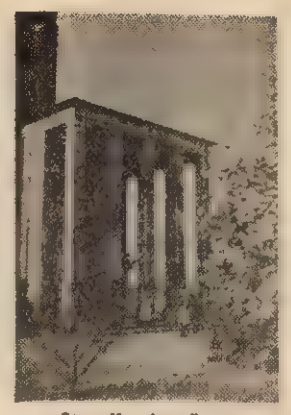

„Stoa Kantiana" — monumentul filosofului

Stoa eminesciană

Vizita la Königsberg a însemnat, după opinia noastră, mult mai mult decît se poate bănui. În scrisoarea către Ioan Alexandru Samurcaș poetul a strecurat precizarea că a întreprins această călătorie, cu știrea Agenției Diplomatice a României de la Berlin, în scopul depistării unor acte istorice privitoare la români și relațiile lor cu vecinii. În adîncul sufletului însă, Eminescu încerca să-l redescopere, la el acasă, pe Immanuel Kant, decis să-i interpreteze opera în cursurile promise de Titu Maiorescu la Universitatea din Iași. Publicarea documentelor teutonice de acolo, efectuată încă de la sfîrșitul veacului trecut, cum ne asigură Nicolae Iorga, nu a adus fapte substanțiale necunoscute privind istoria românilor.

În acest fel, Kant și Marea aveau să-l impresioneze, definitiv, aici. Cine studiază poezia de inspirație marină eminesciană constată o schimbare bruscă a planurilor, de la descriptivismul empiric al mărilor și oceanelor, intuite în grandoarea și frumusețea lor, la misterul pe care întîlnirea directă cu **thalassa** i-l produce după 1874. Marea apare, după impresia noastră, altfel după această dată în creația sa. Descrierea comună lasă locul participării directe a sensibilității lirice în căutarea vrajei nedefinite a bătrînului Okeanos. Înainte de 1874, marea era văzută mitologic și literaturizat ; după această dată, ea devine parte integratoare a prestiinței poetului despre genunea apelor. De acum, **mumă mea e marea !**

Nordul, cu recile lui mări, se dezlănțuie în lirica sa, cu întreaga lume a umbrelor vikingilor și urmașilor lor, din care se proiectează, neusemuit cu nimeni, **marele Brit**, neîntrecutul **Will**, pentru că, dincolo de mare și în preajma ei se deschide o altă lume, cu o spiritualitate specifică. Astfel, în poema **Cărțile** evocă personalitatea shakespeariană, într-o recunoaștere directă : „tu mi-ai dat prima oară pe Hamlet să-l înțeleg". Dar **Diamantul Nordului** este mai mult decît o poemă a admirației, este o artă poetică, o concepție despre lume și viață, o artă a cuvîntului. Nu întîmplător Eminescu a ales pentru **Diamantul Nordului** forma fixă a sonetului, cu o rigoare a construcției, cu o muzicalitate a versului, cu o bogăție a rimelor, cu o simetrie a strofelor, cu o dozare a ideilor, cu o gîndire a sentimentului, cu o sensibilitate a rațiunii, cu o dialectică a contrariilor, cu o tensiune a stărilor, cu o dramă a ființei, cu o tragedie a cunoașterii, cu o filosofie a existenței, cu o poezie a ființei, cu o poezie a ființei, cu o poezie a ființei.

atelier literar

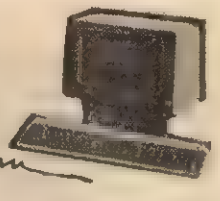

Ilie Dragomir — București. Teme minore, rime sărace, ritmuri necontrolate (accentele cad alandala), perspective (după posibilități...) pu-ține. Aveți mult de luptat cu dumneavoastră și ca să câștigați, mai întîi trebuie să învățați să pierdeți.

Claudiu Soare — Buzău. Computerul consideră — și noi sîntem de acord cu el — că vă aflați într-o pasă proastă, în care cuvintele nu vă pot cuprinde gîndul și — aici e aici ! — nici gîndul nu știe să cuprindă cuvintele. A reținut și o mostră, absolut monstruoasă : „Priveam la ger cu ochiul tău în mină / se ridicau vîii din cîmpii pe lîngă mine / iar eu am nins atunci de lîngă lume / cînd doar de cerul greu atîrna o-chiul tău umbrind. // Trupul ți s-a crăpat deodată de ziuă / și începuse din nou să mă ningă sub talpă / îmi încălzeam genunchii sub pleoapa ta...". Căutați o crăpătură, o crevasă, o pilnie de vulcan sau ceva asemănător, închideți ochii și dați-vă drumul. Reveniți după aceea.

Andrei Bădin — București. Poemele trimise nu sînt scrise în stiluri diferite, cum susțineți dumneavoastră, asemănîndu-se prin lipsa de stil și mereu aceeași rostire grandilocventă, neinsoțită de idei pe măsură. Așadar, nimic publicabil.

Mona Podaşcă — Brăila. Ultima dată v-am spus să mai trimiteți. Acum vă spunem să nu vă pierdeți timpul.

Ion Pleşa — București. S-ar putea să fie vorba de un miraj : cerebralizarea exagerată nu vă va duce unde doriți. Cu cîtva timp în urmă păreați mai interesant, acum nu faceți decît să puneți compasul și să desenați cercuri. Probabil de aceea nu v-au răspuns nici celelalte reviste. Nu au nici o vină, dar asta nu-i treaba noastră.

Valentin Păcurariu — Sebeș-Alba. Țineți cu orice preț să fiți luat în seamă, nu aveți încredere în computerul nostru și pentru a ne forța bunăvoința, ne amintiți că pe vremea cînd nu exista o astfel de mașină în „Atelier", v-i s-a spus : „S-ar putea ca sub aerul isteț și ostentativ să existe și talent". Nu trebuiau atîtea ocoluri și, mai ales, nu trebuia să fi reținut tocmai această opinie : în poemele de acum nu există nici un pic de istețime și ostentație. Asta ar presupune că talentul ar trebui să se vadă. Nu se vede.

Petre Pletosu — București. După toate semnele, veniți de pe Iza și vreți să cuceriți lumea. No că-i fain, dar cu ce aveți acum în straiță n-ajungeți departe. Mai stați și cugetați.

Titi Gheorghiu — Vaslui. Am reținut cel de-al doilea „set" de poeme, dar fiți mai generos și mai trimiteți și altele. S-avem de unde alege. Pe cît de sfios, păreți inepuizabil, imaginativ și pus pe lucruri mari.

Gabriela Costescu — Craiova. Am citit pînă la capăt, cu interes, curiozitate și răbdare. Pregătirile sînt făcute, dar cu un singur poem nu putem începe.

Ruja Irodian — București. Computerul apreciază că nu aveți absolut nimic de spus în poezie și că sînteți un cronofag înrăit, hotărît să consumați timpul tuturor pentru că nu ați învățat ce să faceți cu al dumneavoastră. Nu-l contrazicem, dar observăm uriașul efort pe care-l faceți pentru a reuși să nu spuneți nimic : caravane de cuvinte care nu duc nici un gînd în spate, biete cămile care rătăcesc besmetice prin deșertul hîrtiei. Iată începutul din **Intensitatea luminii** : „Vreau să cred ce n-am crezut / vreau să umblu unde nu am fost umblat, / vreau să cutez unde nu s-a răzbătut, / vreau să vă plimb unde nu au existat plimbați..." Plimbați-vă singur, dar cît mai departe.

Stanciu Andrei — București. Aveți dreptate : veleitarii nu renunță și nu cedează terenul pe care au reușit să pășească. Nu simțiți cumva că faceți parte dintre ei ? Umor aveți, iar **Moartea șoimului** e un poem aproape frumos. Filatelia e pasiune cît timp nu devine profesie. Dacă vă atrage cea egipteană, vă asigurăm că timbrele cele mai căutate sînt cele care prezintă flora și fauna de pe piramide, îndelung studiate, se spune, de cei mai înveterați veleitari.

Tudor Roșu — Iași. Nu părăsiți Macondo și scrieți poezie numai în zilele de luni. În celelalte zile încercați să citiți.

Ion Nicodim — Borca — Neamț. Chiar dacă titlurile poemelor sînt niște pure convenții, încercați să vi le botezați. Așa, cu trei X-uri, par nenăscute. Și-i păcat, pentru că aveți ce spune și o faceți frumos. Vă așteptăm.

Păun Voinea — București. „Poezioara" trimisă nu-i, într-adevăr, nici de nota cinci. Cel mult, un zero împușcat : „Țăranii cu piepturile goale / cu ițari și mineci suflecate, / tropotesc cu chiot și urale"... Sigur, dacă stați la oraș, nu aveți de unde să știți cum sînt țăranii și de ce își suflecă mînecile.

Mai trimiteți : Zvorișteanu Adelina, Tîrgu Mureș ; **Delia Demetrescu** — Drobeta Turnu Severin ; **Atanase Ion** — București.

Deocamdată nu : Lucian Candiano — Ploiești ; **Bulgaru Viorica** — Brăila ; **Draghia Gabriel** — Galați ; **Coropcă Ilie** — Petroșani ; **Marian Petrescu, Mihai Romulus, Popovici Cristian, Laurențiu Avram** și **Popescu Crina** — București.

Nu vă pierdeți timpul : Antoneta P. — Tîrgu Neamț ; **Săceanu Manuela** — Craiova ; **Demeter Alexandru** — Almașu Mare.

DARIE NOVĂCEANU ■

Teama

Mi-e teamă că am să te uit
și ai să treci pe lîngă așteptarea mea,
ca printr-o gară cu pietrificate
trenuri.

Mi-e teamă că am să îți uit
și în aerul încălzit de mișcările tale,
se vor topi contururile noastre,
muritoare.

IOAN JORZ

Copacul

La umbra ochiului tău
Blînd și bun
Eu cresc.
La umbra sufletului tău
Iubitor și cald
Eu învăț.
Învăț să-mi iubesc frunzele
Să le cresc primăvara
Să le plîng toamna și iarna...
Eu,
Copacul de lîngă sufletul tău.

Eu și ea...

Doar eu și ea,
Mereu împreună,
Mereu sub aceeași lună
Sub care îndrăgostiții
Își spun de milenii
Cuvinte frumoase
Sub același soare
Și pe aceeași planetă albastră
Pe care florile își răspîndesc culorile
Mereu împreună
Doar eu și ea
Eu și ea...
Singurătatea.

MARIUS CONSTANTIN

Chipul tăcerii

Absența ta
mi-a dăruit tăcerea
cu coloane de marmură
de care îmi rezem ființa
înstrăinată de toate cuvintele
ce se roteau între noi.
Numai în absența ta
chipul tăcerii mi-a dezvăluit
fața ascunsă a lucrurilor.

ANTOANETA IONAȘ

Vaideeni

Un munte de oi
la prima vedere
și la a doua
și la a treia...
Vara se scurge în doniți
încet, dar sigur,
amestecînd a iarbă,
Ziua stă în bătă
și undeva,
se deschid porțile cerului
drept înainte !
Pe geana soarelui,
un munte de oi...

GEO TASĂU

În mica trecere

Am cioplit în cîteva mii de ani
poarta prin care să te pot aștepta.
Semnul vieții tors din soare
e aproape gata,
dar nu mai am timp să te-aștept.
Am pus pridvorul
în lada de zestre a bunicii,
dar cum aceasta e prea mare
ca să poată intra
prin ușa de Pipera,
o las aici.
La urma urmei
sînt doar în trecere.

LUCIA GAVRIȘ

Niciodată

Eu n-am trecut niciodată
de lumina aceasta ;
cu anotimpuri tandre,
legate la ochi
mi-am purtat carnea prin blestemul
tatălui —
de-aceea pe partea cealaltă
sufletul meu e lutul grădinii
prin care trecînd
el aprindea din cînd în cînd
lămpile...

Crepusculul

E mai tîrziu în mine decît crezi
și laturile învechite stau sub praguri,
lăsînd la poarta dintre echinocții :
un pumn de fluturi și venirea ta
ce mi-ar muta din suflet
curcubeul...

LILIANA PAISA

Treptele afirmării

Între inițiativele care au făcut din Ateneul Român inima vie a muzicii românești din inima României, o semnificație deosebită trebuie acordată, desigur, manifestării puse sub genericul „Treptele afirmării artistice". Ateneul s-a impus ca instituție în conștiința noastră muzicală, în primul rînd, ca simbol al unei bogate, mereu actualizate tradiții, autohtone și universale, ca altar al valorii și consacrării ei prin cea mai înaltă competitivitate artistică. Cu atît mai mare atenție trebuie acordată inițiativei puse în practică de Studioul Ateneului prin care se acordă cu toată generozitatea șanse de afirmare unor tineri (și extrem de tineri) interpreți în cadrul unei săptămîni compacte de spectacole, ca și cele care au avut loc cu puțin timp în urmă. Într-o astfel de manifestare, tradiția și noul se îmbină într-o simbioză din care generația tînără iese fortificată prin confruntarea pe o scenă atît de autoritară, exact în măsura în care prestigiul valorilor deja recunoscute își găsește un mediu fertil de consonanță în destinele celor ce bat la porțile afirmării.

Au cîntat sub genericul „Treptele afirmării artistice", cu recitaluri autonome care au polarizat atenția în fiecare după-amiază a săptămînii trecute, Réné Cristian Popescu — vioară, Cristina Laura Constantinescu — vioară, Alexandru Petrovici — pian, Nicoleta Todea — pian, Iana Nagy Juhasz — pian, Damian Drăgoi — fagot, Alexandru Duțulescu — violoncel, un buchet de tineri care pot da seama prin talentele lor și mai ales prin direcțiile de expansiune a celei mai tinere școli interpretative românești, de vitalitatea fenomenului muzical actual și de capitalul de speranță prin care orizontul de așteptare al viitorului sondează efervescența artistică a generației tinere.

L-am ascultat într-una din zilele dedicate de Studioul Ateneului, afirmării tinerelor talente interpretative pe Alexandru Petrovici cu un solid recital de pian cuprinzînd piese de Beethoven, Bach, Liszt, Rahmaninov, Enescu, Musorgski. Nu știu dacă el este cel mai valoros dintre cei șapte tineri cărora li s-a oferit șansa confruntării pe o scenă de înălțimea și prestigiul Ateneului, ceea ce pot afirma după un spectacol complex atît din punct de vedere al repertoriului cît și al tehnicii interpretative, este că Alexandru Petrovici a oferit un eșantion reprezentativ al capacității tinerei generații de a prelua o valoroasă tradiție propunînd prin piesele cîntate o secțiune pe verticala fenomenului muzical de ultimă oră, de la noi.

Sensibilitatea cu care un tînăr ca Alexandru Petrovici comunică prin intermediul celui mai complex instrument muzical cu valorile de vîrf ale muzicii universale și naționale, curajul cu care a abordat zonele mai dificile ale partiturilor și mai ales capacitatea de a crea acel climat inconfundabil prin care muzica de cea mai bună calitate are acces la adîncul ființei umane, la identitatea sa istorică, sînt în egală măsură atît un semn al înzestrării personale cît și un elogiu adus profesorilor și școlilor prin care acești tineri s-au format de-a lungul anilor cu dragoste, perseverență și devotament pentru cea mai valoroasă artă viitoare românească.

Z. ION ■

Teatru

Paradis de ocazie

După ce Al. Tocilescu a înfățișat, cu aproape un deceniu în urmă, „Cuibul" (sau „Paradis de ocazie") de Tudor Popescu, ca o veselă caricatură socială, cu belșug de pitoresc și comic de situație, Valeriu Paraschiv a mers mai departe în relevarea unui fond satiric cu reflexe grotești : personajele caricate erau grimate asemeni unor animale, ceea ce, dincolo de efectul hazliu, susține o cauză mai importantă. După alte lecturi ceva mai puțin creatoare, părea că s-a spus totul despre disponibilitatea și anvergura scenică a acestei piese batjocorind goliciunea lozincii formale, automatismele bolnave de sterilitate, absurditatea în toate cele.

Dominic Dembinski, natură scornitoare, a demonstrat recent că piesa e departe de a-și fi încheiat cariera, printr-o montare care merită în sfîrșit, după atîtea folosinte risipitoare și nemeritate, titlul de **viziune scenică**.

„Cuibul", premiera Teatrului Nottara, este povestea năstrușnică a unei mici întreprinderi de lenjerie, în care activitatea de producție este substituită unei activități culturale kitsch. Noțiuni ca plan, stocuri supranormative, competitivitate, sincronism calitativ nu sînt pentru ei numai forme ale unui limbaj pustiit de sens, ci și pretextul unor manifestări voioase muzicalo-coregrafice. Ca și în „La Nave va", celebrul film al lui Fellini, adevăruri dureroase sau grave trec în paleta operetistică. Viața de producție a cooperativei de la Dîmbu e de fapt un fel de brigadă artistică permanentă, ce întoarce în parodie orice efort pozitiv competent și în cîntecel de serbare, autocritica și critica.

Viziunea, însă, vine și din ideea lui D. Dembinski de a situa anacronismele de gust sub semnul perucilor regence al toaletelor empire (costume, Mihaela Trif — un talent foarte sigur). Caricatura obținută, astfel, e zguduitoare (de rîs dar și de spaimă), iar sarcasmul e urias. Un efect comic irepresibil se creează cînd auzi inși pledînd, în termenii energici ai economiei secolului XX, pentru impopotonările coanei Chirița, sau îi vezi travestiți în carnaval și traversînd, șocant, miezul viu al vieții de azi, ca niște fantome. Hotărît lucru, Dominic Dembinski a citit „Cuibul" cu perplexitatea inteligenței ofensate de reaua ei credință.

Tipologia, suculent și pitoresc desenată de actorii Teatrului „Nottara", merită de asemenea admirație. Dorin Varga, într-una din cele mai atrăgătoare realizări ale biografiei sale, compune în tușe groase, dar excelent armonizate, chipul micului tiran industrial care introduce în procesul de producție semidoctismul, obsesia filozofardă. Pe rînd, caraghios, malefic, infantil, perfid, Dorin Varga demonstrează o amplitudine de mijloace comice pe care, drept să spun, nu i le cunoșteam. Dacă nu ar fi cîteva exagerări ce ies din personaj, cîteva șiumbușlucuri inventate „să rîdă lumea", aș califica interpretarea ca fără reproș. Petrică Popa, Ion Punea și George Păunescu, în rolul de subalterni devotați, cu tactici imprevizibile, cîntă și dansează. Sînt, cu savoare, de tot rîsul.

Acest spectacol muzical polemic, șarjă la o revuistică excesivă în viața teatrală, are cîntecele compuse de Dan Ștefănică, texte de Eugen Rotaru. Dansurile poznașe sînt imaginate de Victor Vlase, iar decorul funcțional, dar mai puțin activ în organismul comic, e semnat de Nicolae Ularu.

În rolul gingașei Florentina, Catrinel Paraschivescu amuză prin chipul unei dudui robuste și cam trecute, capabilă de orice în afara funcției pentru care e plătită. În tipologia aceasta de paraziți ce-și apără solidar, cu zvîrcoleli vermicole, cuibușorul cald, personajul Stănel, încredințat lui George Alexandru, în pofida unui anume farmec de fante de mahala, mi-a apărut mai degrabă rigid, într-un registru exterior studiului comic general. „Cuibul" e o farsă opulentă, tolerantă, indiscutabil, la scălîmbăieli, dacă sînt armonizate cu enormitatea interioară satirei, lucru bine sesizat de unii actori, caraghioși ca personaje, dar nu și ca interpreți. De aceea, Gilda Marinescu, eronat distribuită, nu a putut acorda dimensiunea dramatică a potențialului ei artistic la glumele mizanscenei.

În rolul de mesageri ai bunului simț între fosile, Adriana Moca și Stelian Nistor au jucat fără convingere. frumusețea picantă a tinerei actrițe și surîsul acru al actorului fiind argumente insuficiente pentru a fi credibili.

Și, exprimîndu-mi rezerve față de unele adăugiri de text cu scopuri claunești ieftine, salut o pasăre rară a vieții noastre teatrale : un spectacol satiric bun, plin de vervă și umor.

RADU ANTON ROMAN ■

Legea ne apără: s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Participarea tuturor cetățenilor la dezvoltarea localităților — un profund act patriotic

Dezvoltarea continuă a democrației socialiste presupune, fără îndoială, un spor de calitate în ceea ce privește participarea cetățenilor la buna funcționare a treburilor obștii, calitate care se realizează, în primul rînd, așa cum subliniază documentele de partid, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, prin cunoașterea temeinică a legilor.

Ne propunem să slujim împlinirea în mai bune condiții a acestui deziderat al activității politico-educative, încercînd prin colaborarea unor specialiști să explicăm sistematic sensurile și semnificațiile diferitelor prevederi ale legii, contribuind astfel și la creșterea eficienței acesteia în plan social.

Ne oprim în acest număr, împreună cu **Octavian Cratchi**, director adjunct în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, asupra Legii nr. 1 din 1985, al cărei scop esențial este asigurarea cadrului pentru larga participare a cetățeanului la dezvoltarea localităților.

— Multiplele răspunderi ce revin consiliilor populare și necesitatea perfecționării continue a activității lor în contextul aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar constituie esența Legii nr. 1 din 1985 privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ teritoriale. În activitatea de gospodărire și dezvoltare a fiecărei localități, consiliile populare se sprijină, cum e și firesc, pe participarea tuturor cetățenilor țării, pe stimularea inițiativei acestora.

Vă propun, tovarășe director, să discutăm tocmai despre această participare, la care se referă legea amintită. Primim la redacție numeroase scrisori care semnalează buna experiență acumulată în cei trei ani de cînd se aplică legea, dar și scrisori în care sînt solicitate unele precizări în legătură cu calcularea și stabilirea contribuției în bani și muncă. Dar cum toate acestea fac obiectul celui de-al treilea capitol al legii, vă rog să începem cu prezentarea sumară a celorlalte.

— Trebuie spus de la început că întreaga activitate a consiliilor populare în municipii, orașe, comune se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, pe baza cărora se realizează participarea largă și nemijlocită a tuturor cetățenilor, în calitatea lor de proprietari-producători și beneficiari, la înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare armonioasă și multilaterală a localităților și județelor țării. Din veniturile proprii, consiliile populare trebuie să-și acopere cheltuielile prevăzute în bugetele locale, dar și să participe la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societăți.

E cazul să precizăm că atunci cînd veniturile proprii nu acoperă cheltuielile, consiliile populare trebuie să se organizeze astfel încît să restrîngă nivelul cheltuielilor la cel al veniturilor.

— Este o condiție de bază a autofinanțării. După cîte știm, legea prevede și necesitatea reducerii permanente a cheltuielilor, printr-o mai bună gospodărire, printr-o mai chibzuită utilizare a bazei materiale și a resurselor locale. Discutînd despre participarea cetățenilor la autofinanțarea și autogospodărirea localităților, spre deosebire de vechile reglementări, legea la care ne referim vorbește de obligativitatea contribuției cetățenilor la dezvoltarea, modernizarea și înfrumusețarea localităților.

— Este exact. Noi, toți cetățenii țării sîntem obligați să contribuim la dezvoltarea și autogospodărirea localităților în care trăim și muncim, la realizarea unor obiective economice, social-culturale și edilitar-gospodărești. Nu e nevoie de prea multe argumente. Asistăm peste tot, în țară, la o dezvoltare fără precedent a fiecărei localități. Este rezultatul efortului creator al tuturor celor ce muncesc. Participarea fiecărui cetățean la ridicarea localității în care trăiește este, în societatea noastră, un act moral, profund patriotic și presupune o înaltă atitudine cetățenească, pentru că sîntem beneficiarii direcți a tot ceea ce realizăm. Fiindcă aminteați de vechile reglementări — Legea nr. 20 din 1971, azi abrogată, se referea numai la contribuția cetățenilor pentru efectuarea unor lucrări limitate, cu caracter local, în timp ce Legea nr. 1 din 1985 asigură un cadru mult mai larg participării democratice a cetățenilor la dezvoltarea economică, socială, edilitar-gospodărească a localităților și tuturor zonelor țării.

— În ce se regăsește contribuția cetățenească ?

— Pe de-o parte, în obiectivele economice, social-culturale și urbanistice de interes local, iar pe de altă parte, în lucrări ample, de interes județean și republican, prevăzute în planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial ale județelor și în planul național unic.

— Cum se stabilesc aceste obiective ?

— Propunerile de efectuare a lucrărilor amintite pot fi făcute de deputați, comisii permanente ale consiliilor populare, unități socialiste, organizații obștești sau de un grup de locuitori. Ele sînt adresate comitetului sau biroului executiv al consiliului popular din localitatea respectivă. Dacă în urma analizei comitetul sau biroul executiv al consiliului popular constată că obiectivele propuse sînt de interes obștesc și există condiții pentru realizarea lor, le supune dezbaterii adunării locuitorilor, pe circumscripții electorale, și, apoi, adunării cetățenilor.

— Adunările locuitorilor pe circumscripții electorale și adunarea cetățenilor. Vă rog să insistați asupra lor.

— Adunarea locuitorilor se face pe fiecare circumscripție electorală, municipală, orășenească, comunală, în vreme ce adunarea cetățenilor se organizează, în comunele mai mari, pe sate, iar în municipii și orașe, pe cartiere, care înglobează mai multe circumscripții electorale. În municipii și orașe, adunările cetățenești pe cartiere se desfășoară cu participarea deputaților, comisiilor permanente ale consiliilor populare, comitetelor de cetățeni, ale asociațiilor de locatari, precum și a reprezentanților oamenilor muncii din întreprinderi și alte unități economico-sociale.

— Asupra căror probleme hotărăsc adunările cetățenilor ?

— Hotărăsc prin vot deschis asupra lucrărilor ce se vor efectua prin contribuția în bani și muncă, valoarea acestora, cuantumul total al contribuției bănești și în muncă aferente lucrărilor respective și termenele de executare ale acestora. De asemenea, potrivit legii, adunările cetățenilor hotărăsc suma ce revine pe fiecare familie și volumul fizic de lucrări ce urmează a fi efectuat de fiecare locuitor apt de muncă care a împlinit 18 ani. Contribuția în bani nu poate fi mai mare de 400 lei la o familie cu un singur membru apt de muncă, 700 lei acolo unde sînt 2 membri apți de muncă și, în sfîrșit, 1 100 lei la familiile cu 3 sau mai mulți membri apți de muncă. Ea se poate plăti în mai multe rate, cel mai tîrziu pînă la 30 septembrie al fiecărui an. Sumele neplătite pînă la această dată se încasează prin rețineri din retribuție sau pensie. Hotărîrile adunării cetățenilor sînt obligatorii pentru toți locuitorii din localitățile respective. La aceste adunări este obligatorie participarea primarului care prezintă toate documentele sub formă de propuneri pentru analiză și aprobare. Aceste adunări trebuie pregătite temeinic. Primarul trebuie să explice limpede de ce din multitudinea obiectivelor și lucrărilor propuse au fost alese cele prezentate, care sînt rațiunile economice, prioritățile județului sau localității respective și, în același timp, existența condițiilor concrete de realizare. Adunarea nu hotărăște numai asupra contribuției cetățeanului, ci, în primul rînd, asupra fiecărui obiectiv în parte, ce trebuie realizat și a sumei ce trebuie constituită prin contribuția bănească a locuitorilor necesară realizării acestuia. Pentru obiectivele de interes județean sau republican, dacă e cazul, trebuie arătat care sînt resursele centralizate ale statului și care va fi contribuția cetățeanului. Acesta trebuie să cunoască tot : lucrarea, valoarea totală a investiției, termenul de execuție, contribuția lui și, respectiv, a familiei sale. Poate mă repet, dar astfel se manifestă concret o latură a democrației noastre.

(Continuare în nr. viitor)

RĂZVAN BÂRBULESCU

Inițiative

Femina la Pitești

Abia a trecut un an de la deschiderea restaurantului Femina din Pitești, o idee a directorului Iosif Vlaicu de la ICSAP și realizată de economista Olga Ionescu, devenită, după 27 de ani de scripte, responsabilă de unitate. La început a fost o surpriză, în genul restaurantului Intim din Cluj-Napoca. Dar cel din Pitești a cîștigat prin amenajare, ingeniozitate, aprovizionare, diversitate și servicii. O echipă exclusiv feminină a dat acestui restaurant farmecul și eficiența unei unități destinate femeilor. La puțin timp după deschidere unitatea suferea de lipsă de spațiu și au fost necesare lucrări de extindere. Coșuri enorme de flori și servicii de calitate au făcut din Femina un spațiu de excepție al orașului, o reușită comercială demnă de toată considerația.

Lăcomia și prostia

Dintotdeauna sătenii și-a îndrumat odraslele să-și croiască drum în viață în cultul muncii, al cinstei și socotinței. Așa a fost crescut și Chițu Nicolae, născut în urmă cu aproape 30 de ani în Bilciurești Dîmbovița și domiciliat în Finta din același județ. Spre deosebire de ascendenții săi care, pe vremuri, n-au avut prea multe posibilități să treacă pragul celor 4 clase primare, Chițu Nicolae a fost școlit cu 10 clase pe cheltuiala părinților, dar mai ales pe cea a statului care face eforturi deosebite pentru instruire și educație. Și, în loc să răsplătească ceea ce s-a investit în pregătire și educare prin muncă și comportare, Chițu Nicolae, în cîrdășie cu fratele său Gheorghe și cu alți indivizi de aceeași teapă, nesocotind normele eticii socialiste, au ajuns să încalce grosolan legile țării.

Delegat al Întreprinderii de Antrepriză, Construcții Edilitare și Drumuri București, Chițu Nicolae a fost trimis împreună cu ajutoarele sale, Tănase Ion și Barbur Ștefan, cu un camion, să ridice niște materiale de construcție de la

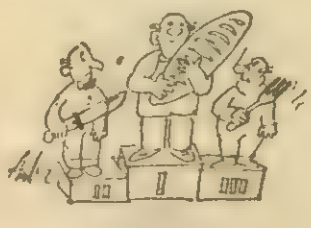

Gara Obor. La un moment dat pe Chițu l-a ros curiozitatea să afle ce conține „containerul cu trapele deschise", de pe alocuri rampă de încărcare și a constatat că în el sînt foarte multe carnete a cîte 500 bilete de călătorie, tip autotaxare, pe autobuzele I.T.A. L-au interesat biletele de 17 lei pe care le putea folosi pentru a se deplasa, periodic, în comuna natală, Finta, județul Dîmbovița. Socotind că-și asigură gratuitatea transportului acasă și retur, dar nesocotind legea, Chițu Nicolae și-a însușit, pentru început, 3 carnete în valoare de 25 500 lei. După ce ajutoarele sale l-au mai dat cîte 2 carnete, „delegatul" a abandonat ideea folosirii biletelor în interes propriu și răscolind prin întunecoase unghere ale conștiinței l-au încolțit ginduri de afacere, alăturînd prostiei și o suficientă doză de lăcomie. Temîndu-se însă de flagrant, a convenit cu Tănase Ion să sustragă tot pachetul și să i-l dea în schimbul sumei de 50 de lei. Și iată-l pe Tănase Ion cu cîtă ușurință a devenit coautor al unei netrebnicii. Căci ce și-or fi zis hoții : un pachet acolo, niște hîrtii, mare lucru ! Abia mai tîrziu (de fapt prea tîrziu) cînd li s-a făcut calculul biletelor și li s-a precizat că „în camion, sub o rogojină, ascunseseră un pachet în a cărui valoare putea fi cuprins prețul a 14—15 autoturisme „Dacia 1300" au realizat pericolul deosebit de grav al faptei comise. Apoi, Chițu Nicolae, în înțelegere cu fratele său, Chițu Gheorghe, a „depozitat" biletele la locuința din Finta și-a început afacerea. Dar ce afacere ! După un calcul simplu, „duo Chițu" au înstrăinat din „banca proprie de la Finta" 3 184 de bilete. Folosirea termenului înstrăinat apare cam nepotrivită, dar valorificarea prăzii s-a făcut „la mica clupeală". Cu mult sub valoarea de 17 lei a fiecărui bilet. „În mărinimia lor de nababi" infractorii au oferit unora bilete gratis, iar altora le-au pretins prețuri între 1 și 10 lei. Și ca să „certifice" că prostia n-are leac, Chițu Gheorghe i-a oferit șoferului Chițu Vasile (se vare coincidență de nume) 3 bilete „pentru a face stație chiar la poarta locuinței lui". S-au găsit și alți amatori de chilipiruri. Astfel, Poradici Constantin, Ristoiu Aurel, Voinea Dumitru, Pană Grigore și Safta Petre „cu toate că au avut reprezentarea că biletele provin din săvîrșirea unor fapte penale, au acceptat achiziționarea lor, în raport de condițiile în care a avut loc această achiziționare" — după cum se consemnează în hotărîrea instanței de judecată — și a trebuit să dea socoteală.

Surprinde „amestecul" printre acești chilipirgii al lui Safta Petre, impiegat de mișcare la I.T.A. Dîmbovița, căruia munca de răspundere pe care o îndeplinea îi impunea un discernămînt desăvîrșit și o conduită ireproșabilă. Unii au fost tentați să pună „greșeala" pe seama tinereții, a lipsei de experiență. Oricum se putea lipsi de o „asemenea nouă experiență" comportîndu-se firesc (ca și ceilalți implicați în cercul infracțional, de altfel) adică situîndu-se pe poziția omului cinstit, combativ și intransigent. Prejudiciul a fost recuperat în întregime, Chițu Nicolae și Tănase Ion suportînd rigorile aspre, dar drepte ale legii. Au timp să-și dea seama de pericolul social al faptelor și să regrete că au interpretat greșit seria „G" comună tuturor biletelor sustrase ca fiind o simplă inițială a „ghinionului" și nu ca un important indiciu de identificare și depistare a autorilor. Dacă ar fi avut minte, și-ar fi dat seama de ceea ce fac. Dar... Cu siguranță că, între timp, s-au „clarificat" și răspunderile celor care, cel puțin din neglijență, au facilitat punerea în aplicare a ideii nesăbuite a lui Chițu Nicolae pe rampa de încărcare a Gării Obor.

MARIAN TEODORESCU

Unde-i lege, nu-i tocmeală!

S-a construit mult. S-a construit frumos. Fiecare oraș al patriei s-a îmbogățit cu noi și noi cartiere de locuințe. Se construiește încă. Alte zeci de mii de case vor fi, în curînd, ale celor care le așteaptă.

Statuată într-un generos cadru democratic, atribuirea locuințelor din fondul de stat se realizează conform unor reguli bine stabilite prin lege, de natură să asigure o împărțire echitabilă a noilor apartamente, conformă necesităților de asigurare a unor condiții optime de viață tuturor oamenilor muncii. Aplicarea întocmai a acestor reglementări impune o dezbatere democratică a solicitărilor oamenilor muncii de către COM, organism ce are rolul de a aproba ordinea de priorități în acordarea locuințelor. În aceste condiții, lipsa dialogului cu fiecare om, uneori, nerespectarea pînă la detaliu a reglementărilor, alteori, lasă loc unor posibile suspiciuni, pun la îndoială buna credință a celor ce se ocupă de acest sector în unitățile economice, alterează încrederea în adevărul legii. Exemplele prezentate detaliat în acest grupaj vor fi, sperăm, edificatoare pentru toate aceste aspecte.

Bun, rău — are dreptate?

Pe cine întrebi astăzi la Uzina de piese de schimb pentru agregate energetice — U.P.S.A.E. Gura Văii, județul Mehedinți — de Dorel Staicu îți dă un răspuns contradictoriu: „Dorel Staicu? E băiat bun, dar... e rău!". Bun, ori rău? Una din două! Vin apoi și precizările: „E bun muncitor, priceput, dar rău de fire" (maistrul Constantin Blendea); „E cam rău... rău de gură... în rest, e băiat bun" (Ionel Dăescu, președintele Consiliului Oamenilor Muncii); „E bun meseriaș, să fim drepți! E copilul uzinei, din categoria celor crescuți și formați aici, la noi. Ne-am străduit să-l creăm condiții, iar el a dovedit atașament față de uzină. Acuma, de la o vreme, e cam indisciplinat". (Iosif Tamaș, directorul U.P.S.A.E.)

„N-o țipa el degeaba", concide tovarășul Mihail Viziru, primarul municipiului Drobeta-Turnu Severin, de care aparține și U.P.S.A.E. — Gura Văii. Să vedem!

Pe scurt, faptele se prezintă astfel. Dorel Staicu s-a încadrat în muncă la U.P.S.A.E. — Gura Văii în meseria de frezor, din anul 1981. Într-un colectiv excepțional, tînărul Staicu s-a afirmat ca unul dintre cei mai buni, dovadă — Dorel Staicu reprezenta anul trecut la Brașov, în Concursul republican pe meserii „Freza de aur", elita miinilor măiestre ale unui întreg județ.

Cum a putut ajunge el „Un băiat rău"? Citîm din memoriul adresat în decembrie 1988 revistei „Flacăra": „Eu și soția mea, frezor la aceeași unitate, avem doi copii, o fetiță de patru ani și un băiețel de doi ani. Stăm toți patru într-o garsonieră din locuințele de serviciu ale uzinei. Am făcut cerere pentru repartizarea unui apartament din cota întreprinderii și m-am înscris și pe tabelul celor ce fac 300 de ore de muncă la I.A.C.M. — Mehedinți. Dar, cînd au sosit repartițiile, tovarășul Dăescu Ionel, președintele C.O.M., a dat apartamentele cum a vrut el".

Memoriul, trimis spre rezolvare Consiliului popular al municipiului Drobeta-Turnu Severin, se întoarce la redacție în luna martie, însoțit de următorul răspuns: „S-a luat legătura cu unitatea, în vederea refacerii tabelului cu ordinea de prioritate, pentru soluționarea cererii petentului de repartizare de locuință din fondul de stat". Numai că, în aprilie, Dorel Staicu ne declară la sediul redacției: „Situația a rămas aceeași. Nu m-a chemat nimeni care să mă anunțe că s-ar fi refăcut ordinea de prioritate. S-au dat apartamente la persoane cu număr de copii mai mic decît al meu, unii veniți de puțină vreme în unitate".

În urma unor astfel de afirmații, am considerat necesară o deplasare la fața locului.

Înainte de a relata cele constatate, se cuvine a nota cîteva precizări oferite de Gheorghe Ileanu, prim-vicepreședinte al Consiliului popular municipal: „În fiecare an se întocmesc, conform Legii 5/1973, la unitățile economice tabelele cu ordinea de prioritate pentru apartamentele ce urmează a fi date oamenilor muncii. Consiliul popular repartizează locuințele în funcție de posibilitățile pe care le are și de necesitățile din întreprinderi. Tabelele se întocmesc de către consiliile oamenilor muncii din unitățile respective, care știu cel mai bine cum se prezintă situația și care țin seama de o serie de criterii, printre care și numărul membrilor din familia respectivă, starea locuinței pe care o are cel ce a făcut cerere, aportul său în muncă. O comisie socială formată în cadrul organizației de sindicat verifică la fața locului dacă omul are, într-adevăr, nevoie de casă. Se alcătuiește o listă, iar ordinea de prioritate este stabilită în cadrul C.O.M. Lista respectivă este prezentată conducerii întreprinderii, după care se afișează. Termenul de contestație este de două săptămini. După această perioadă se analizează contestațiile și, dacă este cazul, lista se refa-

Fotografie de ELENA GHERA

ce, după care se înaintează Consiliului popular și rămîne valabilă tot anul".

Cum se prezintă situația la U.P.S.A.E. — Gura Văii? Președintele C.O.M., Ionel Dăescu, ne pune la dispoziție listele în cauză și discuția are loc cu hîrtiile pe masă. Dorel Staicu a prestat mai mult decît cele 300 de ore de muncă, prin care unitățile economice sprijină constructorii viitoarelor apartamente ale oamenilor lor. În lista de priorități a anului 1988 figura la poziția 6 pentru apartamente de 2 camere. În luna iulie au fost repartizate întreprinderii 14 apartamente, din care unul îi revenea lui Dorel Staicu. Numai că, gîndindu-se mai bine, Staicu refuză apartamentul (fapt pe care a „omis" să-l spună redacției!), explicînd că, de la data cînd făcuse cererea, familia i se mărise; au acum doi copii, fată și băiat, pot să mai vină și alții. Ca urmare, consideră că are nevoie de 3 camere. La Gura Văii nimeni nu l-a condamnat pentru asta. „Staicule, dacă ai refuzat apartamentul, acum trebuie să mai aștepți, că sînt alții înaintea ta", îl avertizează directorul Tamaș. În iulie înțelege să mai aștepte, dar nu cine știe cît, iar în decembrie, cînd mai sînt repartizate cîteva apartamente și el iar nu primește, începe să se agite. „L-am auzit zicînd că se dau case la cine nu trebuie și i-am și spus, măi, vorbești ce nu știi!" declară maistrul Constantin Blendea.

Cum au fost repartizate locuințele în decembrie 1988? Ionel Dăescu ne prezintă listele. „Au fost trei apartamente. Unul cu 3 camere l-a revenit unui muncitor, Olaru Virgil, care era pe listă înaintea lui. Al doilea apartament de 3 camere l-a luat maistrul Popescu Gheorghe, care avea spațiu insuficient și care a eliberat astfel un apartament cu două camere. Ni se mai repartizase de la Consiliul popular un apartament de 2 camere. Pe acesta ca și pe cel eliberat de Popescu, le-am dat la doi stagiari, care aveau familii și nu primiseră locuință. Astfel, cu trei apartamente am rezolvat, ca să zic așa, patru oameni". Stagiarii sînt trecuți pe listele de priorități? „Nu întotdeauna, pentru că pot veni în întreprindere după întocmirea lor, dar, prin lege, odată cu repartiția guvernamentală trebuie să primească și locuință. Aceștia sînt, pesemne, cei vizați de memoriul lui Dorel Staicu, cei care, avînd mai puțini copii și fiind nou veniți în întreprindere, au primit, totuși, casă înaintea lui. „Știa frezorul Staicu Dorel că un inginer stagiar are dreptul să primească locuință cu prioritate?". „Nu știu dacă știa, răspunde Ionel Dăescu. La timpul potrivit n-a făcut contestație și pe urmă a început cu gălăgia".

Corectitudinea listelor de priorități și a modului în care s-au repartizat apartamentele nu poate fi pusă la îndoială. Cu toate astea, în ceea ce-l privește pe Dorel Staicu, s-a făcut o greșeală. Președintele C.O.M. știa că frezorul este nemulțumit. „Tot auzeam că mă bîrfea prin întreprindere și n-am vrut să mai am discuții cu el". Nici cînd a fost înștiințat de Consiliul popular despre memoriul lui Staicu n-a stat de vorbă cu el, cum era obligat s-o facă. „Tabelul de priorități e corect întocmit, anul acesta este pe poziția 2 la apartamente cu 3 camere, el e rău de fire, ce să mă mai cert cu el!".

Atitudinea președintelui C.O.M. a creat o atmosferă din care nimeni n-a avut de cîștigat. Văzîndu-se ocolit, frezorul și-a închipuit că alții se ascunde ceva și că el, sigur, e nedreptățit. Din „băiat bun", Dorel Staicu ajunge „rău de gură", „pripit", „pus pe arțag". Problema locuinței devine mărul discordiei. El însuși recunoaște: „Cum să-mi mai fie capul la treabă și să mă pregătesc pentru următorul concurs pe meserii, cînd gîndul îmi e doar la casă? Cu toate că pretinde a cunoaște bine oamenii — a fost 8 ani secretar U.T.C. și de 5 ani este președinte al C.O.M. — Ionel Dăescu, refuzînd dialogul deschis, o explicație pînă la capăt acolo unde era cazul, a greșit profund, a greșit în cea mai importantă și delicată muncă — aceea cu omul. „La U.P.S.A.E. este unul dintre cele mai bune colective din oraș, afirmă tovarășul primar Mihail Viziru. Atît directorul, cît și președintele C.O.M. s-au lăsat, însă, absorbiți de problemele producției, dîndu-le puțin deoparte pe cele sociale, dar este o greșeală din care am avut cu toții a învăța cîte ceva. Trebuiau să-i asculte părerile, gîndurile, obiecțiile. Dorel Staicu și soția sa sînt o familie bună. Nevoia de locuințe este încă mare. Transformarea județului nostru este o expresie a politicii de dezvoltare armonioasă a țării. S-au construit multe întreprinderi noi și au venit aici mii de specialiști. De la 50 000 locuitori cîți aveam acum 15 ani, numărăm astăzi 150 000. Toți au avut nevoie de case. Numai în acest an se vor da în folosință 1 700 apartamente. Din analiza pe care am făcut-o zilele acestea, constatăm că la U.P.S.A.E. — Gura Văii este nevoie urgentă de trei apartamente, pe care le vom propune spre repartizare la prima ședință a Comitetului Executiv al Consiliului popular din luna mai. Unul dintre ele va fi al lui Dorel Staicu. Și asta, pentru că prin felul în care și-a desfășurat activitatea în toți acești ani, îl merită".

Sperînd că frezorul Dorel Staicu își va înțelege și el partea lui de vină, așa cum a înțeles-o și a recunoscut-o și conducerea de la U.P.S.A.E. — Gura Văii, sîntem convinși că aceasta va redeveni în ochii tovarășilor lui de muncă, ceea ce este în realitate: „un băiat bun", un om de nădejde.

LIANA MOLNAR

Uite casa, nu e casa!

De cîteva luni, noua comisie de locuințe a Întreprinderii de avioane, condusă acum de inginerul Mihai Damian, se luptă cu dezordinea. În locul unei evidențe exacte a cererilor și a unei analize atente, corecte a situației celor ce au solicitat locuință, vechea comisie a lăsat moștenire iritare și reproșuri din partea cîtorva colegi. Printre ei, muncitorii Gheorghe Codrea și Aurel Soare.

Prin scrisoarea trimisă redacției, Aurel Soare apela la sprijinul nostru pentru a rămîne în apartamentul care i se repartizase de către întreprindere (apartament ocupat abuziv de către Gheorghe Codrea), pe care, la rîndul său, l-a repreluat prin forță, deoarece Codrea a refuzat să îl elibereze. „Deși locuiesc cu forme legale, ne scrie, sînt permanent timorat... Am fost chiar amenințat că mi se va anula repartiția". Fapt care s-a și întîmplat, de altfel.

Cele semnalate s-au dovedit însă a fi numai punctul final al unui lung șir de probleme generate de modul în care s-a desfășurat (și a fost controlată) activitatea comisiei de locuințe.

Reluăm, foarte pe scurt, momentele.

În noiembrie 1987, întreprinderea repartizează muncitorului Gheorghe Codrea un apartament cu trei camere. Cum vechii locatari mai rămîn o vreme în apartament, în decembrie lui Codrea i se anulează repartiția. Acesta, însă, susține că a aflat de anulare abia în septembrie 1988, cînd, după eliberarea apartamentului, se instalează aici cu familia. Deși convins că, așa cum fusese asigurat, apartamentul i se cuvenea și avea să i se încheie contractul pentru locuință — pentru care depusese deja toate actele la S.G.L. încă din 1987 — se temea să nu o piardă, pentru că în răstimpul de aproape un an de la acordarea repartiției pînă la eliberarea apartamentului, acesta mai fusese solicitat de încă două persoane, din care una se pare (!) că a avut chiar și repartiție pentru el, dar nu i s-a putut încheia contractul, deoarece nu îndeplinea condițiile legale pentru trei camere.

O lună mai tîrziu, în octombrie 1988, apartamentul îi este repartizat lui Aurel Soare; aceasta în urma informării C.O.M.-ului de către Florica Bonder, din comisia de locuințe, asupra locurilor din lista de priorități: Soare, locul 6, Codrea, locul 7. În realitate, Codrea era pe listă înaintea lui Soare, iar informarea se dovedește a fi o dezinformare, recunoscută — și consemnată în procesul verbal al imediat următoarei adunări a C.O.M.- — de către tovarășa Bonder, și motivată prin faptul că la data aceea (reamintim: octombrie) listele pe anul 1988 nu erau aprobate de C.O.M., de fapt, nu erau nici definitivate, și, cum nu le-a avut asupra sa, a încurcat ordinea locurilor. Chiar și în această situație, însă, repartiția rămîne în favoarea lui Soare, Codrea făcîndu-se vinovat de ocuparea abuzivă a casei. În 22 martie, în lipsa familiei Codrea, Soare ocupă cu forța apartamentul. În 25 martie, se anulează și repartiția acestuia, avîndu-se în vedere (din nou!) ocuparea prin forță a casei. Din acest moment, contestărilor și reclamațiilor lui Codrea, li se adaugă cele ale lui Soare. De la nivelul centralei, se dispune și se efectuează o anchetă, ale cărei concluzii sînt, clar, în favoarea lui Codrea, muncitor cu o comportare profesională și morală deosebită, aflat pe lista de priorități înaintea lui Soare și avînd și soția om al muncii la Întreprinderea de avioane.

EFECTUL E CLAR. DAR CAUZA?

Pentru a se pune capăt conflictului dintre cei doi și atmosferei create de disputarea apartamentului, centrala retrage apartamentul repartizat întreprinderii.

Motivația pare, și pînă la un punct și este, corectă. Nimeni nu are dreptul să ocupe în mod abuziv o casă. Există legi clare în această privință, valabile în mod egal și pentru cei ce solicită locuință, și pentru cei în măsură să hotărască. Dacă ele ar fi fost respectate, dacă în locul unei „adevărate harababuri" — cum caracteriza Ionel Nițulescu, președintele C.O.M. din C.N.I.A.R., situația priorităților pentru locuințe menținută de vechea comisie asupra activității căreia „nici noi, centrala, n-am efectuat nici un control" — s-ar fi ținut o evidență clară a priorităților, cu liste validate de C.O.M., ar fi fost imposibilă dezinformarea unei adunări a C.O.M. și s-ar fi exclus din capul locului pretențiile altor oameni ai muncii la acest apartament, de asemenea, nimeni nu ar fi ajuns în situația de „a-și face singur dreptate", fapt ce a condus la o atmosferă tensionată nu numai între cei doi, ci și în colectivele în care activează cei doi.

Noua comisie de locuințe a reușit să aducă la zi listele de priorități, care au fost dezbătute și aprobate de C.O.M., apoi afișate în întreprindere. „Din acest moment, ne asigură Romulus Bădescu, președintele C.O.M. din întreprindere, repartizările de locuințe se vor face exclusiv pe baza listelor de priorități, înlăturîndu-se astfel orice motive de discuții sau nemulțumiri în cadrul colectivului. Ținînd seama de poziția lor pe aceste liste, și cei doi muncitori vor primi, încă în acest an, apartamentele la care au dreptul".

Un final la care se putea ajunge pe un drum mult mai scurt. Cel al respectării de la început a prevederilor legale.

ROXANA PAICU

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

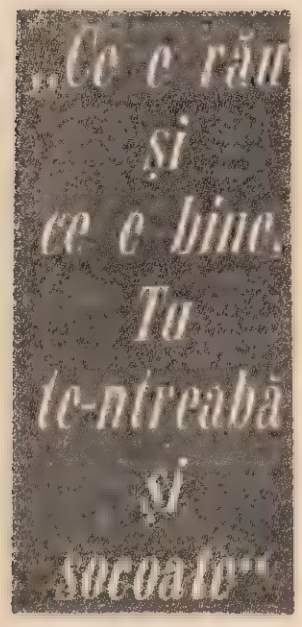

Din Cooperativa agricolă de producție „Dobroești", Sectorul Agricol Ilfov, primim următoarea veste, sub semnătura președintelui unității :

„Referitor la articolul apărut în publicația dv. nr. 17/28 aprilie 1989 la rubrica „Cu simțul datoriei față de cetățean" sub denumirea „Pe cine sperie o bucată de pământ" vă comunicăm că ne-am însușit în mod autocritic situația terenului în cauză pentru care s-au luat măsuri de redare efectivă în circuitul agricol.

Menționăm că terenul în suprafață de 6800 mp a fost folosit inițial de o fabrică de cărămidă, care din cauza vechimii și neeficienței sale a fost demolată rămînînd un teren impracticabil, denivelat, cu fundații de cărămidă și gropi.

Terenul respectiv a constituit pentru C.A.P. Dobroești o preocupare în vederea folosirii lui, dar volumul mare de lucrări pentru nivelare a depășit posibilitățile sale, fapt pentru care în ultima perioadă s-a cerut sprijinul întreprinderilor limitrofe pentru nivelarea lui.

Întrucît nici după această acțiune terenul nu a putut fi propriu agriculturii, antrenați și de articolul dv., s-a luat legătura cu Întreprinderea Metrou București și O.G.A. pentru acoperirea lui cu pămînt fertil pe un strat de 30 cm, capabil să fie arat și semănat cu furaje pentru zootehnia C.A.P. Dobroești.

Palmă cu palmă am cîștigat un hectar

Articolul dv. cît și situația terenului respectiv au fost puse în discuția Consiliului de conducere al C.A.P. care a dezbătut pe larg posibilitățile de redare în circuitul agricol, precum și atitudinea pasivă față de folosirea judicioasă a fondului funciar.

Vă mulțumim pentru sesizarea făcută prin articolul dv., pe care îl considerăm un sprijin prețios în munca de viitor care ne-a sensibilizat în îmbunătățirea stilului nostru de muncă, asigurîndu-vă că prin măsurile ce s-au și se vor întreprinde terenul respectiv va rodi, devenind productiv".

Așadar, o veste bună. Printr-un simplu semnal, recepționat prompt și cu lăudabilă răspundere, am cîștigat mai multi de jumătate de hectar de teren. Cînd știm cît de prețioasă poate fi și o palmă de pămînt, cum să nu ne bucurăm și să nu perseverăm ?

Camping sau șatră ?

Din Cluj-Napoca, profesorul dr. R. Givulescu ne scrie următoarele : „Cunosc bine stațiunea Stîna de Vale, așa că m-am bucurat în mod sincer citind frumosul articol scris de Pașcu Balaci într-un recent număr al revistei „Flacăra". Așa este cum scrieți dumneavoastră : o stațiune frumoasă, cu aer bun, o stațiune ordonată, curată, cu două hoteluri bine puse la punct, dar o stațiune care merită o reclamă mai eficientă decît cea care i se face în prezent".

În continuare, cititorul nostru constată unele nepotriviri între tabloul înfățișat de reporter în mai 1989 și imaginea pe care dînsul o are despre stațiune din august 1988. „Nepotrivirile" privesc referirile la telescaun, la pîinea de casă, la alimentarea cu apă și la calitățile izvorului minunilor. Sînt nepotriviri care pot să bucure, să determine revenirea în stațiune, dar, iată, mai departe, profesorul dr. R. Givulescu descoperă unele discordanțe nu în raport cu cele scrise de reporterul nostru, ci cu normele firești care ordonează activitatea unei stațiuni de odihnă. Să vedem despre ce e vorba : „Nu contest că există aici gospodărie-anexă în care se cresc porci și oi. Numai că acești porci au un regim special, de autohrănire pe seama resturilor de mîncare din lăzile de gunoi ale campingului în cuprinsul cărula hălăduiesc în voie, ca la ei acasă. Adăugați la aceasta vacile și caii care se încurcă între sforile corturilor și veți avea o imagine a ceea ce reporterul dv. nu a văzut și despre care harnicul și înimosul director al stațiunii pare că nu știe. Lumea nu vine numai cîtă încape în hoteluri, unii nici nu doresc să locuiască în acestea, mulți vor la camping, unde e mai ieftin și mai puțin sofisticat. Vin, chiar și plătesc, iar cînd văd cum arată, pleacă valvîrtej. Îmi cer scuze că insist asupra acestui camping, dar el reprezintă o rușine a stațiunii, ceva ce-i coboară nepermis nivelul. Închipuiți-vă un teren de 120×35 metri (campingul mic) care arată ca o tabără de indieni părăsită. Pe suprafața respectivă am numărat nu mai puțin de 70 vetre de foc, de te miri că mai există cîte un loc unde să-ți ridici cortul. Două becuri plasate anapoda luminează această curte în mijlocul căreia troneză lăzile pentru resturi menajere la care vin să cineze porcii stațiunii. Cît privește campingul mare, acesta nu are nici lumină, nici apă curgătoare, nici elementara toaletă. Așa că ...".

Urmează, în final, alte cîteva propuneri pe care sperăm să le rețină cu aceeași atenție și factorii răspunzători : a) interzicerea accesului în stațiune a celor care, neființd turiști, roiesc pe aici (cu cai și cărute sau în picioarele goale) doar pentru învîrteli, negoț ilicit și cerșetorie ; b) interzicerea campării și aprinderii focului după vola fiecărui venit pentru a nu strica în continuare frumoasele pajiști ale stațiunii ; c) reînființarea traseelor unor excursii mici, de agrement. În afară de Izvorul minunilor, lumea nu mai are altă distracție decît barul de zi și consumul de „bomboane agricole". Într-o broșură mai veche despre stațiune sînt recomandate 5 trasee de plimbări prin împrejurimi, 6 excursii ușoare. De ce nu se reactualizează ele ? De ce nu există nici un indicator pentru cascada Iadolina, una din perlele stațiunii ? d) de ce nu sînt tăiați și comercializați copacii doborîți de vînt. E mai simplu să lași turiștii să ciopîrțească pădurea după bunul lor plac pentru lemnul focului de tabără ? e) ultima propunere : pentru cei ce fac drumeție ar trebui să existe o cabană. Vine de exemplu un grup de 20 studenți ce studiază flora stațiunii Stîna de Vale. Unde îi cazăm ? Mai de mult existau și cabane turistice, nu numai hoteluri, una din ele fiind poșta actuală".

În încheiere, cititorul ce arată atîta interes și dragoste pentru acest minunat loc urează înimosului director de la Stîna de Vale realizarea tuturor proiectelor despre care a vorbit în articol, inclusiv cu punerea la punct a aspectelor negative semnalate. Urare la care subscriem.

Pagină realizată de
NICOLAE ARSENIE

BOICIL, DIN NOU PRO ȘI CONTRA?

O scrisoare

Am citit cu mult interes în „Flacăra" nr. 6/89 din 10 februarie a.c. articolul „Noile virste ale Boicilului" de tov. Florin Condurățeanu și Gh. Crișan.

Din păcate, și mai de curînd, am citit în Nomenclatorul de Medicamente și produse biologice de uz uman pe anul 1989, editat de către Direcția farmaceutică și aparaturii medicale din Ministerul Sănătății, la pag. 11, punctul 5, că Boicilul comprimate *se scoate* din nomenclatorul pe 1989, adică din lista medicamentelor ce vor fi produse de industria farmaceutică, pentru motivul : *depășit terapeutic* (!).

Iată două aspecte ale aceluiași medicament. Cine are dreptate, doctorul Florea Albu de la Spitalul Clinic nr. 2 Timișoara, sau Direcția farmaceutică ?

Dacă publicul nu va mai găsi Boicil comprimate în farmacii, aceasta nu are importanță. Dar ce e scris în Nomenclator e citit de medici și se răsfrînge și asupra Boicilului în general.

Personal consider că aici e slăbiciunea medicamentului românesc. Nu se bucură de încredere tocmai în țara care îl produce și care ar trebui să încerce să-i exporte, atît pentru prestigiul medicinei noastre, dar și pentru aportul de valută, pe care l-ar putea realiza.

Așa a dispărut un medicament foarte util în tratamentul prin infiltrații locale al artrozelor și spondilartrozelor, Pelox-ul, fabricat din nămolul de Techirghiol, desființat tot printr-un asemenea nomenclator. În schimb un produs similar, Peli-Amarul, numai că extras din nămolul de Balta Albă, supraviețuiește, dă rezultate bune și aduce valută, la cabinetul medical de la hotelul Flora, din București, dar numai pentru că autorul său e în viață și-i apără cu îndîrjire.

Din același Nomenclator pe 1989 putem citi că este scos din fabricație Covalitinul, care a învins numai după mari greutăți, iar acum e înlăturat, pentru că *nu se prescrie pe rețete*. Cum să fie prescris, cînd nu e cunoscut suficient de medici, iar în presa de specialitate nu apar lucrări despre el, bune, sau rele.

Tot așa se găsește greu în farmacii Tropofar-ul, la a cărui experimentare am participat și eu, care am stabilit niște indicații ale lui în oncologie. Într-o zi va fi „dispărut" și el din Nomenclator.

Acum să revenim la Boicil comprimate.

Terapeutica reumatologică actuală este dominată de antiinflamatoarele nesteroide (AINS), cu trei caracteristici : antiinflamatoare, antialgice și purtătoare de numeroase și grave acțiuni adverse asupra stomacului, ficatului și rinichilor. Cu toate frecventele lor contraindicații noi menținem în nomenclator Fenilbutazona (scoasă din uz în multe țări), Indometacinul, Fehinisonul. Ba importăm Ketazon și Perclusone, mult mai agresive.

În situația în care multe persoane suferă de ulcer gastric sau duodenal, sau de afecțiuni renale, ori de tulburări hepatobiliare, în care AINS sînt contraindicate, ce putem da, după nomenclatorul pe 1989, acestor pacienți ? Aspirină, antinevralgice sau piramidon, și ele foarte agresive ? Sau nu le mai dăm nimic și atunci cum calmăm durerea ?

Iată aici rolul Boicilului comprimate, care este un calmant al durerii, desigur mai slab decît cele enumerate mai sus, dar **nu are acțiuni adverse**, nu dăunează.

Se poate ca în concepția unora să fie depășit terapeutic, ceea ce nu cred, dar e foarte util, pentru că cel puțin 15% din reumatici nu suportă AINS.

Sînt sigur că aceste rînduri nu vor clinti convingerile neclintite ale specialiștilor, care au decis să suprime Boicilul comprimate, deși e un medicament util, care nu solicită materie primă de import, pentru a fi fabricat. Dar mă simt dator să scriu aceste rînduri, pentru că și tăcerea este o vină.

Cu deosebită considerație,
Dr. R. GEORGESCU
Strada 23 August 148, Tulcea

Post scriptum : După redactarea scrisorii mi-am dat seama că ar fi bine să arăt aici că nu sînt un nechemat, care se amestecă în opiniile specialiștilor din Direcția Farmaceutică a Ministerului Sănătății. Eu sînt medic primar gr. I de medicină generală (gradul I nu e o glumă, există cadre universitare, care nu-l au), decorat cu ordinul Meritul Sanitar clasa a III-a, 12 ani secretar al filialei U.S.S.M. județul Tulcea, 211 lucrări științifice, prezentate la congrese și consfătuiri, din care aproape 50 de reumatologie. Sînt primul medic din România care a aplicat în tratamentul artrozelor și spondilartrozelor tratamentul cu infiltrații de Gerovital, Peloid forte, Pelox (sau Peli-Amaro) și Hidrocortizon, tratament pe care l-am prezentat personal la al IV-lea Congres latin de reumatologie, Liège, Belgia, 1980.

Actualmente sînt pensionar, dar acest lucru nu poate să mă împiedice să mă preocup de soarta medicamentului original românesc.

Și un răspuns

Pe care l-am primit de la Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale.

Privitor la scrisoarea tov. medic R. Georgescu din Tulcea, adresată revistei „Flacăra", vă facem cunoscute următoarele :

Pentru avizarea medicamentelor în scopul introducerii lor în terapeutică și respectiv cuprinderii în Nomenclatorul de Medicamente și produse biologice de uz uman, în țara noastră s-au constituit, următor Legii nr. 3,1978, privind asigurarea sănătății populației, două comisii de specialiști : Comisia medicamentului și Comisia pentru produse biologice. Componența acestor comisii, formate din specialiști de înaltă competență științifică medicală (profesori și alte cadre universitare, medici specialiști de înaltă calificare și recunoaștere, farmaciști), a fost aprobată de Consiliul Sanitar Superior.

La propunerea acestor comisii, se revizuiește anual Nomenclatorul de medicamente și produse biologice de uz uman, în raport cu necesitățile asigurării sănătății populației și în concordanță cu progresele realizate pe plan mondial în acest domeniu.

La revizuirea Nomenclatorului, s-a ținut seamă de indicațiile conducerii superioare de partid și de stat, privind reducerea numărului de medicamente, în scopul combaterii risipei, abuzului și automedicației.

În acest cadru, de fiecare dată se analizează scoaterea din Nomenclator a acelor produse pentru care există înlocuitor terapeutic de potență similară sau superioară sau a altor produse la care s-au constatat în timp eficiență biologică scăzută sau alți parametri specifici care justifică excluderea din uz a unor produse.

Director
Farmacist principal
ST. ILIESCU

Publicînd simultan scrisoarea medicului tulcean și răspunsul pe care-l dă acestei scrisori direcția de resort din Ministerul Sănătății, redacția s-ar putea simți absolvită de sarcina oricărui comentariu. Datoria ce ne revine din normele în vigoare, aceea de a facilita și prin coloanele publicației dialogul democratic dintre cetățeni și autorități, am putea spune că ne-am făcut-o. Numai că aceleași norme ale democrației, acea exigență promovată zi de zi în activitatea instituțiilor noastre de orice fel de a nu lăsa fără soluția cuvenită sau fără răspunsul cuvenit nici una din problemele pe care le ridică oamenii muncii, ne îndeamnă să observăm că răspunsul de mai sus, surprinzător, tocmai această cerință nu o întrunește.

Scrisoarea ridică probleme cît se poate de concrete, aduce argumente, izvorîte și întemeiate din practică și dintr-o experiență demnă de interes și de stimă, mobilul ei nu poate fi suspectat în nici un fel, de nici un orgoliu, de nici o ambiție personală, de nici un alt interes decît acela ce s-ar chema dragoste și responsabilitate în profesiune, în viață. Și-atunci ? De ce acest răspuns — să-i zicem așa — general și abstract, de ce acest șumar de principii de organizare și funcționare a unui compartiment al activității medico-sanitare, principii bine știute, dacă nu chiar de toată lumea, de cei din branșă, de medici, cum e cazul autorului scrisorii, cu siguranță.

În raport cu răspunsurile prompte și la obiect, cu care ne obișnuise în vremea din urmă acest minister, ni se pare cel puțin o stridență maniera cu la întrebările unui om de meserie, ale unui profesionist care,vezi bine, știe și el ceva, să invoci cu ostentație competența unor comisii și competența înaltă a unor specialiști, și doar atît : să nu spui, adică, chiar nici un cuvînt despre ce cred dumnealor, comisiile, sau dumnealor, specialiștii, tocmai în chestiunea în cauză.

Stimate tovarășe doctor și cititor al revistei ,tragem nădejdea că a fost vorba de un nedorit accident, urmînd ca răspunsul pe care-l așteptați, și pe care, cel puțin după anii ce i-ați dedicat sănătății oamenilor, îi meritați, să vă parvină cît mai curînd.

Errare humanum est

Aurel Emanoil Mândrilă, comuna Vama, str. 7 Noiembrie nr. 157, județul Suceava, ne aduce la cunoștință următoarele : Sînt și eu abonat de 2 ani de zile la revista Flacăra, fiind o revistă utilă, din care se pot învăța multe lucruri. Citesc complet revista din scoarță în scoarță. Cu această ocazie, am găsit unele lucruri care sînt inexacte. Astfel, în revista Flacăra anul XXXVIII, nr. 16 (1 765) din data de vineri 21 aprilie 1989, în articolul — fotoreportaj intitulat „Tablou votiv la Gura Humorului" de Cici Iordache-Adam și Elena Ghera, în partea introductivă autoarele arată : **„În Obcinele Bucovinei, cu cerul aurit de Voroneț, în locul unde Moldovița își dărulește unda senină, adunată din tainele pietrei, riului Moldova, stă de peste 500 de ani tîrgul Gura Humorului".** Acest lucru este inexact, deoarece riul Moldovița se varsă în Moldova, dar în comuna Vama, lîngă fabrica de cherestea ! De asemenea, nu este corectă nici însemnarea : **„...ca niște nepătrunse bastioane, monumente. Voronețul, Humor, Moldovița, Vatra Moldoviței, Arborea, Putna...".** Aici corect trebuia scris monumentul (mînăstirea) Moldovița din comuna Vatra Moldoviței, județul Suceava, neființd două monumente, așa s-ar putea înțelege din ziar.

În încheiere, ni se solicită „dacă există posibilitatea, de a comunica eroarea în revistă, spre documentarea corectă a cititorilor". Ceea ce am și făcut !

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În cîteva rînduri, **Ștefan Moldovan** din Alba Iulia, str. Toporașilor nr. 11, relatează fapte cu adevărat emoționante : Cădînd, în urmă cu cinci ani, de la o mare înălțime, în mîini, părea, la vîrsta de 33 de ani, „pierdut pentru viață". Au urmat internări, prin diverse spitale, numeroase tratamente și gipsuri care, luni și luni de zile, i-au anulat orice posibilitate de mișcare. Mîinile, de care atîta amar de vreme nu s-a mai putut folosi în nici un fel, țin astăzi, din nou, stiloul pentru a ne scrie : „M-am dus — fără prea mari speranțe — și la Spitalul de ortopedie din Tîrgu Mureș, un spital mic, dar cu oameni uriași prin știința și inima lor. După două operații, la ambele mîini, palmele zbîrcite mi s-au deschis. Am fost necăjit atîția ani, iar azi am zîmbetul pe buze. Oamenilor care mă cunoșteau, aproape nu le vine a crede că am început să lucrez iarăși cu mîinile mele. Plîngînd de bucurie, am revenit om întreg în familie, să-mi cresc, prin munca brațelor mele, copiii. Cum să le mulțumesc acestor cadre medicale, sigure de știința lor, care au făcut atîta pentru mine ?!". Cea mai mare mulțumire pentru cei care s-au dedicat acestei nobile profesiuni — deci și pentru medicii din Tîrgu Mureș — este faptul că încă un om a fost redat societății, familiei, vieții.

■ Aflăm că, din păcate, nu doar în Capitală mai există parcuri ce par ale nimănui. Iată ce ne scrie un corespondent din Ploiești, în urma articolelor publicate în ultimele numere ale revistei „Flacăra" : „În cartierul Nord-Ploiești, la intersecția străzilor Nordului cu A. Mureșanu, se află un parc, așa-zis al Pionierilor, care a devenit (ca în urmă cu 20 de ani) groapa de gunoi a negospodarilor din străzile Găgeni și Abrud. Orice descriere a ceea ce se aruncă aici nu poate oglindi realitatea, căci depășește închipuirea. Pe lîngă aspectul urît, reprezintă și un adevărat focar de infecție. Ce fac gospodarii orașului ? Nu au timp să vină să vadă paragina și regatul gunoiului ?"

■ **Aneta Criveanu** locuiește în casa din str. 6 Martie nr. 103, Galați, de mai bine de 50 de ani. Ajunsă la o vîrstă destul de înaintată, casa necesită reparații ce solicită acum intervenția specialiștilor. Aneta Criveanu s-a adresat I.J.G.C.L.-ului de care aparține. Și nu de ieri, de azi : „Sînt trei ani de cînd umblu să mă rog, să vină cineva să repare casa. Merg cam de două ori pe săptămînă, iar șeful de sector îmi tot spune să am răbdare, că sînt trecută la urgențe." Am vrut să aflăm și noi dacă, într-adevăr, era necesară intervenția „de urgență". Și era ! Ne-o confirmă însăși **Întreprinderea Județeană de Gospodărire Comunală și Locativă — Galați** : „Cele reclamate de petentă au fost verificate la fața locului, constatîndu-se ca întemeiate. Față de această situație vă informăm că au fost executate lucrări de eliminare a condensului, prin retencuirea pereților. De asemenea, s-au reparat coșurile de fum și calcanul, care erau deteriorate. În prezent lucrările sînt terminate."

■ Pentru cele peste 900 de familii ale comunei **Dogneceа**, situată la 30 de kilometri de municipiul Reșița — așa cum ne relatează **Mihai Berzescu**, —, a rămas un mister faptul că autobuzele care asigurau legătura între cele două localități și-au încetat bunul obicei de a circula zilnic. Cursele au fost suspendate duminica și în zilele de sărbători legale. „Majoritatea locuitorilor comunei — ni se scrie — lucrează la întreprinderile reșițene cu foc continuu : Combinatul siderurgic, spre exemplu, dar și la Întreprinderea de construcții de mașini, Fabrica de confecții etc. La Laminoare sau Oțelărie nu există clină de odihnă. Oare nu interesează pe nimeni că noi trebuie să ajungem la locul de muncă și duminica ?" Ba da, conducerea I.T.A. trebuie să fie interesată de această problemă, dacă nu chiar și conducerile întreprinderilor respective, care s-ar cuveni să intervină pentru reglementarea grabnică a unei astfel de situații.

■ Și tot în problema transportului, o altă anomalie : între comuna **Romani** și municipiul **Roman** (ambele în județul Neamț), pe o distanță de circa 25 de kilometri, deși există o șosea asfaltată ca-n palmă, nu circulă nici un fel de autobuz nici duminica și nici în vreo altă zi a săptămînii. „Pentru a ajunge la Roman — ne scrie **Ana Aldea**, în numele locuitorilor din comuna Romani — trebuie parcursă o rută ocolitoare (Romani—Buhuși—Bacău—Roman) de 80 de kilometri, folosind un autobuz și două trenuri. Pe lîngă bani cheltuiți, mai pierzi și o jumătate de zi". Să se fi gîndit conducerea I.T.A. că e mai economicos așa ?

■ **Năstase Rafael** din Bicaz, str. Piatra Corbului, bl. 15, ap. 9, chinuit de o bronșită cronică, încerca, în urmă cu cîtăva vreme, medicamentul „Cibotusin", brevetat de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci. „Numai dintr-o singură doză administrată, m-am simțit miraculos de bine, ne scrie corespondentul nostru. Sînt surprins de faptul că, deși medicamentul a fost experimentat pe mii de bolnavi, cu rezultate excepționale și brevetat ca invenție de Întreprinderea „Biofarm", amintita întreprindere a lăsat să cadă asupra „Cibotusinului" un văl de uitare. Revista „Flacăra" semnala la vremea sa apariția noului medicament. Rîndurile de mai sus subliniază încă o dată, utilitatea sa, motiv pentru care lansăm și noi întrebarea : ce se întîmplă cu „Cibotusin" ?

■ Iată, se confirmă faptul că pentru perioada 16 II 1989 — 15 III 1989, în contul postului telefonic al cetățeanului **Tudorache Dumitru** din București, Calea Giulești nr. 60, bl. B, sc. A, ap. 1, sector 6, s-a taxat eronat pentru impulsuri adiționale, suma de 552,50 lei, în loc de 52,50 lei. De vină este, numai și numai aparatura... Cel cum se vede, ne mai poate juca și feste, din cînd în cînd.

■ Dispoziția de repartizare nr. 801, eliberată de **D.P.M.O.S. — județul Ialomița**, îi dă **Radei Popescu**, domiciliată în Slobozia, calitatea de om al muncii la combinatul chimic din localitate, unde a început să funcționeze ca operator chimist.

■ Cum e și firesc, **Bulgaru Gheorghe**, laminator la Combinatul siderurgic Galați, a dorit, după căsătorie, să-și aibă soția alături. Numai că Mihaela, soția sa, era țesătoare la Întreprinderea „Filatura și Finisaj-ul" Bălotești. **Consiliul popular al județului Galați** a rezolvat problema tinerilor căsătoriți : „Mihaela Bulgaru are asigurat loc de muncă la Întreprinderea Textila Galați, pe care urmează să-l ocupe după perfectarea formelor de transfer." Mulțumim și noi pentru înțelegerea și omenia arătată.

■ De la **Consiliul popular al județului Gorj** aflăm modul în care s-a rezolvat problema ridicată în scrisoarea **Adrianei Andrițoiu** din Tîrgu-Jiu : „Petenta solicită sprijin pentru repartizarea unui apartament din fondul locativ de stat necesar familiei, compusă din cei doi soți și un fiu. În prezent, Întreprinderea pentru reparat utilaj minier Tîrgu-Jiu, unde lucrează soțul solicitantei, a repartizat familiei sale un apartament în municipiul Tîrgu-Jiu, str. Unirii, bloc 5, sc. 1, et. 4, ap. 20".

■ Cît de greu circulă hîrtiile la **Oficiul de pensii** al sectorului 1, București, aflăm din pățania **Anei Pavlovschi**, domiciliată în Calea Griviței nr. 401, bl. B, sc. A, ap. 26. În luna noiembrie 1988, petenta a achitat ultima rată la împrumutul de care a beneficiat pentru construirea unei locuințe proprietate personală. Ratele însă au continuat a-i fi reținute din pensie. În urma solicitării sale, ne-am interesat la C.E.C. asupra motivului. Iată-l, în răspunsul primit. „Urmare a cererii petiționarei, din 25 ianuarie 1989, adresată C.E.C. — S.C.M.B., aceasta a trimis oficiului de pensii adresa nr. 2284/7. II. 1989, pentru sistarea reținerilor. Totuși, oficiul de pensii a mai reținut încă două rate, în februarie și martie. S-a luat legătura și telefonic cu oficiul de pensii, care abia în luna aprilie a sistat reținerea ratei din pensia petiționarei. Toate sumele reținute și virate eronat de Oficiul de pensii al Sectorului I i-au fost restituite petiționarei de către C.E.C. — S.C.M.B., după primirea lor în cont." Oameni puși pe drumuri, acte întocmite inutil de funcționarii C.E.C., numai și numai din nepăsarea celui ce are în grija sa dosarul Anei Pavlovschi. Că-i are în grijă, e un fel de a spune, pentru că faptele arată cu totul altceva.

■ Vreme de un an de zile, locuitorii satului **Luptători**, județul Călărași, s-au confruntat cu o situație cît se poate de neplăcută. „Pentru orice obiect, oricît de mic, dar de trebuință, omul pleacă prin alte sate, pierzînd timp prețios", ne scria, nu de mult, în numele tuturor locuitorilor, cetățeanul **Marin Dițoiu**. Am dorit să aflăm și noi cauzele acestei nefirești realități, drept pentru care ne-am adresat **Consiliului popular al județului Călărași**. „Din verificările efectuate — ni se răspunde — a rezultat că, într-adevăr, în anul 1988 magazinul cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, a funcționat numai o lună, datorită faptului că gestionarul a fost condamnat pentru vînzarea mărfurilor la suprapreț. Începînd cu data de 5 aprilie 1989, magazinul are un nou gestionar și funcționează normal." Prea mult timp a trebuit pentru a se găsi un om potrivit !

■ Indignat de cele petrecute **Cotea Costică** din București, bd. Ion Șulea nr. 86, Sectorul 3 întreabă : „E normal ca patru lucrătoare ale Unității „Nufărul" să stea de vorbă, ca să le mai treacă vremea, în timp ce una singură nu mai prididește cu servitul clienților care așteaptă, așteaptă, să le vină rîndul ? Și asta — cel puțin așa se pretinde — pentru că primirea și restituirea obiectelor de curățat trebuie făcută de aceeași persoană." Așteptăm răspunsul factorilor responsabili, menționînd că este vorba de unitatea „Nufărul" din Complexul comercial „Ambrozie", bd. Iosif Broz Tito.

■ Cusutul, o necesitate în orice gospodărie, a devenit pentru **Elena Săvescu** din București, str. Brezoianu nr. 54, Sectorul I un prilej de supărare. De ce ? Pentru un simplu degetar, pe care-l caută prin mercerii de luni și luni de zile. Vînzătoarele i-au dat informații contradictorii, ba au ajuns chiar la concluzia că nu se mai fabrică. „E un obiect mic, adevărat, dar cum s-ar putea să nu se mai fabrice ?!" Mic sau mare, sîntem de părerea dumneavoastră, cînd este necesar, un obiect trebuie să se găsească în magazine.

Rubrică realizată de LIANA MOLNAR ■

Scrisoare comentată

Supărarea a trecut

La recomandarea medicilor specialiști, Iulia Munteanu, o fetiță de numai doi ani și cîteva luni, de fel din Rîmnicu-Vîlcea, este internată, împreună cu mama ei, la Sanatoriul balnear de recuperare „1 Mai" din județul Bihor, cu diagnosticul de encefalopatie și parepareză spastică post-natală. După numai trei săptămîni de cură cu apă geotermală, asociată cu gimnastică medicală și tratament medicamentos intensiv, grație străduinței personalului medico-sanitar și pedagogic, se reaprind îndreptățite speranțe. Într-un pui de om aproape inert, fără zîmbet, fără pic de grai, Iulia se ridică repede, mai întîi în șezut și apoi se ponte ține cîteva clipe pe propriile picioare ; începe să gîngurească, să articuleze chiar primele cuvinte.

Bucuria tinerei mame devine imensă. Greu de stăpînit. Un adevărat miracol începea să se împlinească.

Tocmai cînd lucrurile păreau însă că au apucat pe calea cea mai bună, Elvira Munteanu, mama fetiței, este invitată la cabinetul directorial și, spre totala-i nedumerire și stupefacție, i se pune în vedere ca, în cel mai scurt timp posibil, să părăsească sanatoriul, singură sau cu fetița cu tot. „Și asta — ni se confesează, printr-o îndelungă scrisoare, tînăra mamă — pentru simplul și incredibilul motiv că am fost surprinsă în timp ce încercam, surmenată de nopțile și zilele de veghe și nesomn, să-mi pregătesc o ceașcă de cafea. Pentru cîteva înghițituri de cafea... Oare, e drept ca numai pentru atîta lucru să fiu externată, iar nefericita mea fetiță să fie lipsită de dreptul ei legitim la sănătate, la viață ? !"...

Nu puteam rămîne impasibil în fața unui astfel de necaz.

La sanatoriu am aflat însă că lucrurile nu stau deloc simplu. Directoarea sanatoriului, Rodica Szabo, doctorița Valentina Roventa, intendentul Dumitru Lazăr și ceilalți oameni în alb cu care am discutat ne-au mărturisit cu mîna pe inimă că, de la o vreme, în pofida repetatelor atenționări, Elvira începuse să încalce regulile de disciplină și conduită prevăzute de regulamentul de funcționare, strict obligatorii într-o asemenea instituție. Conducerea unității n-a avut ce face. A fost obligată, nevoită, să aplice externarea, spre a preveni necazuri mult mai grave.

Desigur că tînăra mamă greșise. Pînă la un anumit punct, putem găsi chiar o anume înțelegere. Numai că, într-un sanatoriu de copii, nimeni nu poate face ce vrea și cum poftește. Pentru îndeplinirea scopului curei balneare, pentru succesul deplin al acțiunilor de recuperare trebuie respectate strict niște reguli comportamentale. Altfel nu se poate.

Gîndindu-se la soarta fetiței, ulterior, conducerea sanatoriului a regretat, totuși, duritatea măsurii și, drept urmare a intervenției noastre, s-a dovedit chiar dispusă s-o reprimească neîntîrziat pe Iulia la tratament. Chiar însoțită de mama ei. Cu o singură condiție însă : mama să fi tras învățămintele cuvenite din lecția aspră a vieții.

...Iulia și mama ei, Elvira Munteanu, sînt așteptate deci la Sanatoriul 1 Mai din Oradea !

MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Andronache Constantin — Tg. Ocna : Legea 6/1977 prevede obligația ca în interval de 5 ani de la promovarea ca maistru să absolviți o școală de maiștri în specialitate. ● **Romanescu Cristian** — Tg. Jiu : S-a stabilit ca în acest an terenul din zona stației de apă să fie folosit de către cantina liceului. ● **Zlatcu Iancu** — Constanța : Retribuția tarifară a persoanelor transferate în interesul serviciului în aceleași funcții în unități la care se aplică niveluri de retribuire mai mici se stabilește, potrivit pct. 9 lit. b din anexa 6 la Decretul 100/1979, respectiv pînă la cel mult clasa de retribuire avută. Acest mod de stabilire a retribuției nu trebuie să ducă la acordarea unui număr de gradații fără îndeplinirea condiției minime de vechime prevăzută la art. 33 al. 1 și 2 din Legea 57/ 1974. ● **Tătar Mircea** — Cluj-Napoca : Potrivit art. 83 din Statutul personalului didactic, definitivarea în învățămînt poate fi obținută după un stagiu efectiv de 3 ani în activitatea didactică de predare. ● **Negescu Virginia** — com. Aninoasa (Argeș) : 1) Pensia de invaliditate nu este influențată în situația în care invaliditatea este cauzată de accident de muncă sau boală obișnuită (Legea 3/1977). 2) S-au majorat numai pensiile de invaliditate gr. II mai mici de 800 lei (art. 4, Decret 210/1988). ● **Solomon Paraschiva** — mun. Gh. Gheorghiu-Dej : Conform legislației în vigoare, personalul care efectuează operații ce se succed, datorită specificului, în locuri de muncă prevăzute în grupele I și II de muncă, neputîndu-se determina cu exactitate timpul lucrat în fiecare grupă, va fi încadrat în grupa II de muncă ● **Prodan Mariana** — Galați : În funcția de proiectant principal pot fi încadrați absolvenții liceelor de cultură generală care au o vechime de cel puțin 5 ani în funcția de proiectant sau în alte funcții echivalente, dacă au absolvit și un curs de specializare cu profil tehnic (art. 25 al. c, Legea 12/1971) ● **Mîndraș Constantin** — Beclean : Un membru cooperator care trece într-o unitate socialistă chiar în sistemul cooperației agricole beneficiază de vechime neîntreruptă în muncă, nu de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, pe baza căreia se acordă sporul la retribuție. ● **Zărescu Felicia** — Caransebeș. : Aveți dreptul la retribuția tarifară pentru anul doi de activitate după 12 luni de la încadrarea ca inginer stagiar. Întreprinderea unde sînteți încadrată poate să vă prelungească stagiatura cu perioada cît ați fost scoasă din producție pentru activitate sportivă, dar cu retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate. ● **Spinu Gheorghe** — com. Putna (Suceava) : Pentru că în perioada detașării ați beneficiat de spor de șantier, nu vi se mai poate acorda indemnizația de detașare. ● **Nițu Nicolae** — Piatra Olt : Potrivit art. 14 (4) din Legea 3/1977, persoanele care au vechimea în muncă prevăzută de lege și au lucrat efectiv cel puțin 15 ani în grupa I de muncă sau cel puțin 20 de ani în grupa II au dreptul la cerere să li se reducă vîrsta de pensionare, prevăzută de art. 8 (2) din lege, în mod proporțional cu anii lucrați în grupa I sau II de muncă. Deci o persoană care dovedește o vechime în muncă în grupa II de cel puțin 24 ani, poate solicita înscrierea la pensie pentru limită de vîrstă la 57 ani, bărbații.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

● În orașul marocan Casablanca a avut loc reuniunea extraordinară arabă la nivel înalt, la lucrările căreia au participat șefii de stat sau reprezentanții acestora din toate cele 22 de țări membre ale Ligii Arabe, fapt care marchează reintegrarea Egiptului în Ligă. Participanții au dat publicității o declarație finală în care exprimă solidaritatea cu lupta poporului palestinian. Reuniunea a aprobat crearea unui Comitet Suprem, condus de regele Hassan al II-lea al Marocului, care să întreprindă contacte pe plan internațional în vederea reactivării procesului de pace în Orientul Mijlociu, pentru crearea premiselor de convocare a unei conferințe internaționale de pace în regiune. Totodată, s-a hotărît înființarea unui Comitet însărcinat cu inițierea de contacte cu părțile libaneze aflate în conflict, în vederea soluționării crizei libaneze. Din comitet fac parte regele Marocului, regele Fahd al Arabiei Saudite și președintele Algeriei, Chadli Bendjedid. Documentul relevă, pe de altă parte, că un rezultat al acestei reuniuni este și faptul că s-a reușit înlăturarea divergențelor care afectau relațiile dintre o serie de state arabe, creînd o atmosferă de reconciliere, destindere și solidaritate.

● Congresul Deputaților Poporului din U.R.S.S. l-a ales pe Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., în funcția de președinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S. În favoarea alegerii sale s-au pronunțat peste 95 la sută dintre deputații participanți la lucrări. Potrivit amendamentelor aduse Constituției sovietice, funcția de președinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S., nouă în structura de stat, desemnează cea mai înaltă oficialitate sovietică, ce reprezintă U.R.S.S. atît pe plan intern, cît și în relațiile internaționale. În funcția de prim-vicepreședinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S., a doua funcție ca importanță pe linie de stat, a fost ales, la propunerea lui Mihail Gorbaciov — care a făcut, în acest scop, uz de prerogativele constituționale, acelea de a-și desemna pe primul său locțiitor —, Anatolj Lukianov. Congresul Deputaților Poporului din U.R.S.S. a ales Sovietul Suprem al U.R.S.S., organ permanent al puterii de stat, legislativ, de conducere și de control, format din două camere : Sovietul Uniunii și Sovietul Naționalităților. Sovietul Suprem a fost ales prin vot secret dintre deputații Congresului. Cele două camere ale sale au cîte 271 de membri fiecare. Anual, Congresul Deputaților Poporului înnoiește o cincime din numărul membrilor fiecărei camere a Sovietului Suprem. Sovietul Suprem al U.R.S.S. se va întruni anual în două sesiuni ordinare, de primăvară și de toamnă. Printre atribuțiile sale figurează : organizarea de alegeri legislative și stabilirea componenței Comisiei centrale electorale ; numirea președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. și, la propunerea acestuia, confirmarea componenței Consiliului de Miniștri sau modificarea componenței acestuia ; formarea sau desființarea de ministere sau comitete de stat ale U.R.S.S. ; ratificarea sau denunțarea unor tratate ale U.R.S.S. ; instituirea de ordine și medalii ale U.R.S.S. ; emiterea de decrete de amnistie și altele.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Colaborarea interbalcanică

În cadrul recentei reuniuni de la București la nivel de experți, la care au participat delegați din Albania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, Turcia și România, s-a realizat, după cum se menționează în comunicatul dat publicității, un schimb util și constructiv de opinii vizînd definirea unor căi și modalități practice de intensificare a colaborării în Balcani, de natură să ducă la o mai mare apropiere între țările acestei regiuni, la întărirea încrederii reciproce și a securității în peninsulă, ca o contribuție la promovarea păcii și înțelegerii în Europa și în lume. La convorbiri s-a evidențiat dorința comună de a dezvolta conlucrarea pe baze bilaterale și multilaterale, pentru a conferi o nouă dimensiune cooperării, înțelegerii și bunei vecinătăți în Balcani, pentru a realiza aici o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare și trupe străine, o zonă a colaborării pașnice între națiuni egale. S-a apreciat că prin dorința tuturor participanților de a dialoga, prin caracterul deschis și pozitiv al dezbaterilor, reuniunea a marcat un progres pe linia eforturilor susținute ale țărilor balcanice de a face din peninsulă o zonă a prieteniei, încrederii reciproce, colaborării și bunei vecinătăți.

România este o promotoare tradițională și activă a dialogului interbalcanic. De-a lungul anilor, dar cu deosebire în ultimul sfert de secol, țara noastră a depus eforturi susținute, a întreprins numeroase demersuri și a inițiat ample acțiuni, în primul rînd prin intensificarea dialogului la cel mai înalt nivel, vizînd dezvoltarea relațiilor bilaterale cu celelalte țări balcanice, întărirea prieteniei și bunei vecinătăți. În acest sens, România a statornicit și întreține relații de prietenie și colaborare pe numeroase planuri cu toate statele balcanice, s-a preocupat și se preocupă de asigurarea unei continuități organizate și concretizări sporite a dialogului multilateral inițiat în regiune. Este cunoscută contribuția activă a țării noastre la organizarea și buna desfășurare a reuniunilor multilaterale din ultimii ani, cum sînt cea de la Belgrad, a miniștrilor de externe ai tuturor statelor balcanice, din 24—26 februarie 1988 și reuniunile ulterioare de la Sofia și Tirana ale înalților funcționari ai ministerelor de externe. În cuvîntarea rostită nu de mult în municipiul Drobeta-Turnu Severin, reafirmînd poziția și preocupările constante ale României privind dialogul și conlucrarea în Balcani, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia : „Vom acționa cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea largă a colaborării între toate țările din Balcani, fără deosebire de orînduire socială, pentru realizarea, în această parte a lumii, a unei regiuni fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, a unei regiuni a colaborării pașnice între națiuni egale — ca o parte a colaborării egale între toate națiunile din Europa și din întreaga lume".

În spiritul acestor preocupări, conducătorul partidului și statului nostru a propus organizarea la București a unei întîlniri a șefilor de state sau guverne din țările balcanice, ca etapă nouă, superioară a conlucrării zonale, care să confere noi orizonturi întăririi încrederii, colaborării multilaterale și prieteniei între toate țările și popoarele din Balcani, să dea un puternic impuls acțiunilor în direcția transformării Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăți, a păcii și cooperării, fără baze militare și trupe străine, înscrîndu-se ca un important act politic în viața continentului nostru și a întregului mapamond. Formulată încă din 1982, această propunere a fost reafirmată în iulie 1987, cu ocazia dialogului româno-elen la nivel înalt, devenind un punct de referință al întîlnirilor balcanice multilaterale din ultimii ani. Fără îndoială că atît reuniunea de la București, cît și altele care îi vor urma — se preconizează organizarea, printre altele, a unei reuniuni ministeriale consacrate cooperării industriale și transferului de tehnologie între țările balcanice (în iunie a.c.) și a unei reuniuni speciale asupra cooperării economice și comerciale (în a doua parte a lui 1989) — vor constitui pași importanți spre finalizarea inițiativei României de ținere la București a unei întîlniri la nivel înalt a statelor balcanice, întîlnire menită să aibă un rol esențial în dezvoltarea bunei vecinătăți, a înțelegerii și colaborării în regiune, în interesul securității și păcii în Europa și pe tot globul.

ION D. GOIA ■

Un Palomares în Japonia !

De la o vreme, nu trece aproape zi să nu aflăm din presă, că într-o regiune sau alta a lumii, a avut loc un accident militar. Tancurile intră în case, transportoarele de rachete se răstoarnă, avioanele se ciocnesc în aer în cursul manevrelor sau al demonstrațiilor, ba mai cad citeodată și asupra unor localități provocînd mari drame cum a fost cea de la Ramstein (R.F.G.) despre care a relatat și revista noastră, la vremea respectivă. Îngrijorarea provocată de aceste evenimente este cu atît mai mare cu cît la bordul unor avioane, nave sau altor mijloace de transport se pot afla încărcături nucleare, cu o forță de distrugere care întrece de sute și chiar de mii de ori puterea pustitoare a bombei de la Hiroshima. Că este așa au demonstrat și cele cîteva accidente nucleare, care, din fericire nu s-au soldat pînă acum cu consecințe dezastruoase, între care se numără și cel din 17 ianuarie 1968 de la Palomares, cînd un avion B-52 al S.U.A. a pierdut patru bombe nucleare, care au fost găsite apoi cu greu, în apele spaniole, ultima — la 760 metri adîncime.

Și, iată, zilele acestea, revista americană „Newsweek" releva că accidentul de la Palomares nu a fost singular și că în anul 1965, în fața coastelor Japoniei, s-a petrecut un incident similar, fiind pierdută, de această dată, o bombă cu hidrogen cu o putere de circa o megatonă. Un avion de tip „A-4E Skyhawk", avînd la bord bomba respectivă, nu a reușit să se oprească pe pista de aterizare a portavionului „Ticonderoga" prăbușindu-se în mare și scufundîndu-se la o adîncime de circa 5 000 metri. Aceste amănunte au fost descoperite în jurnalul de bord al portavionului de către cercetători de la Institutul pentru studii politice din Washington.

Potrivit revistei „Newsweek", despre acest accident s-a informat public, în cele din urmă, în 1981, la o expoziție privind accidentele cu arme nucleare, însă autoritățile americane au afirmat atunci că el s-ar fi petrecut la circa 500 de mile de uscat ; în realitate el a avut loc la numai 70 mile (112 kilometri) de o insulă japoneză din arhipelagul Okinawa. Locuitorii de aici au reacționat vehement la aflarea acestei știri de rău-augur și au cerut imediat explicații. Nu mai puțin dur a fost șocul și asupra relațiilor politico-militare nipono-americane. La 5 decembrie 1965 cînd s-a petrecut accidentul, portavionul „Ticonderoga" tocmai revenea din apele din apropierea Vietnamului spre baza navală Yokosuka situată nu departe de Tokyo.

Un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe al Japoniei a reafirmat poziția oficială a țării sale : potrivit acordurilor cu S.U.A., americanii nu pot să aducă arme nucleare pe teritoriul nipon decît după ce se consultă cu guvernul japonez. Însă, S.U.A. nu au cerut niciodată pînă acum să aibă loc asemenea consultări. Și, totuși, după cum s-a văzut, au venit cu arme nucleare în Japonia. În urma explicațiilor cerute de guvernul nipon, S.U.A. au dat asigurări că bomba cu hidrogen pierdută în urmă cu 24 de ani nu prezintă nici un fel de pericol „atît în prezent, cît și în viitor". Experții Pentagonului apreciază că bomba respectivă, avînd de 70 de ori puterea celei de la Hiroshima, nu avea montat mecanismul de detonare. În plus, ea nu era construită să reziste la presiuni mari, așa că probabil a fost distrusă de presiunea apei, chiar în timp ce cădea la fund, iar materialul radioactiv s-a împrăștiat în apă, devenind nepericulos. Nu aceeași opinie are și expertul american William Arkin care apreciază că cele 14 kilograme de plutoniu ale bombei ar putea produce mari prejudicii mediului înconjurător, în cazul cînd carcasa de metal a fost distrusă. Este și motivul pentru care în această perioadă mii de locuitori din prefectura Okinawa participă la ample acțiuni de protest împotriva pericolelor rezultate din existența armelor nucleare.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Alain Delon se destăinuie

Ca și alți monștri sacri din ultimele decenii, Alain Delon nu mai are nevoie de nici o recomandare, toată lumea știe cine este, care-i sînt lucrările și cărările. El a abordat aproape toate genurile de film, dar cel care i-a adus, mai ales în ultimul timp, cea mai mare popularitate a fost „polițistul". Actorul apare cel mai adesea în postura justițiarului, a aceluia care, nemulțumit și revoltat de felul cum acționează cei puși să-l apere pe omul de rînd, face el dreptate. În ultimul său film, „Nu treziți un polițist care doarme", Alain Delon este chiar justițiar împotriva... altui justițiar, a justițiarului fanatic și, de aceea, nedrept. Avînd în vedere tocmai marea lui popularitate, se-nțelege că setea de-a afla cît mai multe despre prodigiosul actor de cinema rămîne mereu nepotolită. Cîte ceva a spus chiar el, Alain Delon, într-un interviu publicat nu de mult de săptămînalul „L'Express", interviu din care publicăm cîteva fragmente.

— „Clanul siciliienilor", „Borsalino", „Polițistul", „Povestea unui polițist", „Pentru pielea unui polițist" și multe altele. Iar acum, iată, „Nu treziți un polițist care doarme". Nu vi-l teamă că imaginea lui Delon cu pistolul în mînă se demonetizează ?

— Cuvîntul „polițist" este pentru mine ca un talisman. Delon-polițistul sau Delon-escrocul pe ecran constituie garanția sălilor pline. Nu mă dezic de nimic din ce-am realizat în cinematografie. Port pe umeri 31 de ani de muncă pe platouri și 81 de filme. Și absolut niciodată n-am filmat constrîns de ceva. Uneori am greșit, s-a mai întîmplat și așa, dar am greșit în deplin acord cu mine însumi. Dacă ar fi să fac un bilanț acum, la cei 53 de ani ai mei, aș putea număi cel puțin 12 pelicule care au devenit opere clasice și care îmi vor supraviețui.

— Aveți și alte preocupări, însă înainte de toate sînteți actor, nu-i așa ?

— Se-nțelege, cu toate că n-am făcut niciodată studii speciale de actorie, ci am învățat totul „la fața locului". În 1957, regizorul Yves Allégret m-a plasat în fața aparatului de filmat și mi-a zis: „Fii tu însuți". M-am simțit imediat ca peștele în apă. S-a strigat : „Motor !", și eu am început să joc... Talent. Pot fi oricine, ca un cameleon. Moștenesc acest dar de la mama : ea era capabilă să joace și comedie, și tragedie, și întotdeauna cu o neînchipuită naturalețe.

— Prin urmare, n-ați putea trăi fără să filmați ?

— Dimpotrivă. De la această profesie nu mai aștept nimic deosebit, am obținut totul. Am văzut mulțimi imense scandîndu-mi numele, în numeroase țări, pînă în Asia de Sud-Est. Iar acum am ajuns la vîrsta cînd nu mă mai adresez, pentru a juca în filme, „bătrînilor", fie și din cauză că ei nu mai sînt. De cînd au plecat dintre noi Visconti, Bourvil, Gabin, viața mea nu se mai aseamănă cu cea dinainte, ea este otrăvită de absența lor. Acum alții mi se adresează mie. În asta și constă singurătatea.

— Însă ca Delon să renunțe la ceva parcă nu s-a-ntîmplat pîn-acum...

— Dar cine a spus că renunț? Sînt doar conștient că mă aproprii de inevitabil... Însă tocmai cunoașterea acestui fapt face ca viața să-mi pară și mai încîntătoare... Dacă vreți să-mi faceți un cadou splendid, dăruiți-mi capacitatea de a trăi fără somn. Din 100 de ani (presupun că ajung la vîrsta asta), 30 îi petrec dormind. Cîte n-aș putea face în acest timp !

— A fost ușor să deveniți star în cinematografie ?

— N-a fost totul simplu de la început. Mai întîi au fost mai multe fugi de-acasă, apoi angajarea ca voluntar la marină (am lucrat la aprovizionarea submarinelor)... Aceasta a ținut pînă în ziua cînd, plimbîndu-mă prin Cannes, am fost oprit de un „vînător de mutre", care mi-a propus să fac cîteva probe pentru un regizor american. Așa am ajuns pe platourile de filmare din Roma, în compania Avei Gardner și a lui Rock Hudson. Această împrejurare n-a făcut asupra mea o impresie mai puternică decît dacă aș fi avut în față niște lustragii — inconștiența vîrstei. Regizorul mi-a propus un contract pe șapte ani, urmînd să filmez în Statele Unite. Am refuzat. Probabil, a lucrat instinctul. Opt ani mai tîrziu m-am dus în America pentru a turna în „Asasinii din San-Francisco" și nu m-am simțit deloc bine acolo. Ce vreți, sînt francez, parizian, acest lucru este incurabil. Am reușit în viață. Am posibilitatea de a filma cu cine vreau și cînd vreau. Nu trebuie să mă tem de a „presa" uneori publicul, întrucît publicul nu mă cunoaște cu adevărat. Pe autenticul Delon publicul îl vede doar întîmplător, întrezărind cîte ceva ici-colo...

— Întîmplător ?

— Desigur, și adesea acolo unde se așteaptă mai puțin. De exemplu, în „Povestea noastră" a lui Bernard Blier, unul din filmele cu care mă mîndresc, Delon este dotat cu acea tandrețe care se află în el însuși. Cînd Delon plînge cu amar în brațele lui Nathalie Bay, eu sînt acela care plîng.

Prezentare și traducere de
D. GOIA ■

Bunica povestește

În memoria peliculei Shirley Temple rămîne copilul minune al Hollywoodului, chiar dacă este de aceeași vîrstă cu Mickey Mouse. Între timp ea a ajuns bunică. Și cum rolul bunicilor este să povestească, face acest lucru, dar în scris, într-o carte autobiografică intitulată „Child Star", lansată pe piață în paralel cu o altă carte despre actriță „Shirley Temple. American Princess" de Anne Edwards. Între cele două cărți există și unele discordanțe, referitor la unghiul din care sînt privite unele fapte.

Astfel, Shirley Temple referindu-se la filmul „The Little Colonel" accentuează că partenerul, Bil („Bojanghes") Robinson, era de culoare, fiind primul cuplu de acest fel din istoria filmului, dar omite un amănunt: Robinson are 56 de ani, iar Temple 6. Anne Edwards, cu privire la acest episod, remarcă malițios : „Un film Temple era incomplet fără ceva întunecat".

Au fost și dintre aceia care au considerat-o pe Shirley o midinetă. Marele scriitor Graham Green, pe vremea cînd făcea critică de film pentru publicația britanică „Night and Day" și-a permis unele observații de genul : „In Captain January" ea (Temple) poartă pantaloni cu maturitate sugestivă a la Dietrich". Acest pasaj l-a costat 12 000 de dolari daune-interese pe editor.

Conform tradiției, de afacerile copilului s-au ocupat părinții, mai precis tatăl care a demisionat din postul de funcționar de bancă pentru a administra veniturile (nu tocmai modeste !). Dar plasamentele făcute de fostul funcționar de bancă s-au dovedit falimentare. Totuși fiica i-a păstrat o amintire frumoasă.

Cariera actoricească a luat sfîrșit efectiv la vîrsta de 21 de ani, deși Shirley terminase cu mirajul benzii de celuloid la 17 ani cînd s-a căsătorit cu actorul John Agar, cel care avea să cadă victimă alcoolismului.

Shirley Temple Black Mc Graw-Hill (deh, căsătoriile !) mamă a 3 copii, a fost, după ce a părăsit lumea filmului, purtătorul de cuvînt al republicanilor, ambasador în Ghana, reprezentantă la O.N.U, șeful protocolului în timpul administrației Ford și acum... scriitoare.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Astfel de experiențe sînt interesante

și pot îmbogăți aventura cunoașterii!

O SFERĂ VERDE ÎN DEȘERT

Scenariul întîmplărilor ce se desfășurau în Arizona, cu puțin timp în urmă părea extras dintr-un film despre cosmonauți : îmbrăcată într-un costum roșu aprins — uniforma adoptată pentru proiectul Biosphere 2 — Abigail Alling, în vîrstă de douăzeci și nouă de ani, de profesie biolog, ieșea surizătoare dintr-un modul, parcă spațial, dar transparent, ridicînd două degete ale mîinii drepte în binecunoscutul semn V al victoriei. Care victorie ? Abigail petrecuse numai cinci zile într-un spațiu complet închis, cu cîteva legume într-un răzor de pămînt, doi pești într-un bazin, o baterie de captatori meniți să înregistreze toate datele experimentului. Era vorba de o primă experiență la „mărime naturală" a unei părți din proiectul Biosphere 2, început cu cinci ani în urmă în deșertul Arizonei.

Acest proiect ambițios, care va debuta cu adevărat la 21 septembrie 1990, și va consta în studierea vieții „sub un clopot de sticlă" a opt bărbați și femei, capabili să trăiască timp de doi ani într-un circuit complet și total închis, se află deocamdată în fază de pregătire. Biosphere 2 se dorește a fi replica în miniatură a Biosphere 1, adică a planetei Terra, nu este încă decît un vast șantier, la circa cincizeci de kilometri depărtare de Tukson, în Arizona.

Pe aceste coline presărate cu cactuși și tufișuri țepoase începe să se înalțe din pămînt ceea ce va deveni cea mai mare seră din lume sau mai exact cel mai mare „terrarium".

Să ne imaginăm, privind deocamdată planurile : pe un hectar de sol perfect etanș — două straturi de beton care învelesc o foaie de oțel inoxidabil — se va sprijini o imensă cupolă de sticlă și oțel, înaltă de 25 metri și lungă de 170. În interiorul acestui vivariu uriaș vor coexista șapte tipuri diferite de mediu. La cea mai mare altitudine, pe o extremitate, va exista o pădure tropicală de tip amazonian ; imediat alături o savană tropicală cătărată pe o falează, apoi în contrapantă o mlaștină cu apă tulburi care se va învecina cu o lagună „împodobită" cu un recif de corali și care se termină într-un braț de mare adînc de peste șapte metri ; în sfîrșit, în aval, mărginit de o întindere de arbuști spinoși, un deșert din cele care se întîlnesc în sudul Californiei, adică umezite de briza marină. Aceste șapte „medii naturale", așa cum se întîlnesc ele, în stare sălbatică, pe continentul american, vor găzdui o floră și o faună care vor cuprinde circa

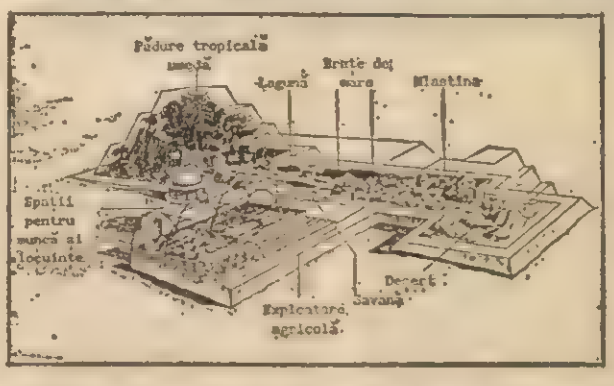

Biosphere 2 — un experiment privind crearea unui „mediu natural" în care omul să poată trăi în mijlocul unor condiții externe nefavorabile, ca de exemplu pe o altă planetă.

hrana celor opt locuitori ai celor 3 800 specii, de la mușchi la arbori înalți, de la țînțar la cerb, pitic însă.

Toate animalele domestice vor fi și ele din varietățile „pitice". Dar culturile agricole practicate în cel de al șaselea „biom", conform terminologiei biosferiene, vor produce plante de dimensiuni normale, îmbogățite cu îngrășăminte naturale și „dopate" prin efectul seră. Aceste plante și animale, la care se vor adăuga pești de tipul „tilapia", originari din lacurile Africii răsăritene, vor folosi pentru

Prima dintre acestea, consacrată de la Universitatea din Arizona, începînd din 1962, Carl Hodges s-a interesat tot mai asiduu de culturile practicabile în zonele deșertice, cu precădere de posibilitățile de irigare la culturile de plante halofite (rezistente la sare) cu apă de mare. În 1967 Hodges a creat laboratorul pentru cercetarea mediului înconjurător (E.R.L.) în cadrul Universității din Arizona. În prezent E.R.L. este alcătuit din trei unități principale, amplasate în apropierea aeroportului internațional din Tucson.

tivă un fel de linte de apă (Azolla pinnata) care furnizează azotul în care ea este bogată, la fel ca o serie de alte leguminoase. „Aerul viciat, încărcat de gaz carbonic, este reinjectat la baza straturilor de pămînt folosite pentru culturi" explică Abed Anouté, un botanist libanez care participă la proiect. „Se observă atunci cum bacteriile din sol, prin acel metru de grosime a pămîntului, absorb gazul carbonic și ceilalți factori poluanți din aer".

Datorită sistemului complet închis se poate urmări, cu cer-

inflorite, pe zi" remarcă Margaret Augustine, canadiană, de profesie arhitectă, directoarea proiectului Biosphere 2. „Trebuie deci să prevedem o rezervă de apă cu un anumit conținut de zahăr în cazul în care resursele naturale de nectar ar fi insuficiente". Desigur că viitorii biosferieni ar prefera să coexiste mai degrabă cu fluturi decît cu țînțari, dar biologii au fost drastici : țînțarii sînt utili pentru hrana peștilor, prin larvele lor. Așa că vor exista țînțari. Fluturii, în schimb, au larve — omizile — prea lacome de clorofilă. Așa că lepidopterele vor fi limitate pentru a nu pune în pericol frunzișul. Această „dozare" corectă constituie dificultatea cea mai mare în experimentul Biosphere 2. Dacă se vrea într-adevăr ca timp de doi ani să poată coexista, într-un spațiu complet închis și izolat de restul lumii, și într-un mediu complet „reconstituit", oameni, animale și plante, este absolut necesar să se introducă în ecuație toate elementele și datele biologice, botanice, zoologice, ecologice și chiar sociologice. O încercare extrem de curajoasă care presupune o îndelungată muncă de cercetare prealabilă — ceea ce explică întîrzierea începerii experimentului propriu-zis care ar fi trebuit să înceapă chiar în acest an.

Trebuie alese, cum s-ar spune, azi, materiale capabile să reziste la coroziune timp de un secol — aceasta fiind durata de viață fixată pentru vivariu.

Deocamdată, activitatea cea mai intensă se desfășoară în clădirile anexă, deja construite : centrul de cercetare și dezvoltare biosferică — care cuprinde și modulul de încercare, testat în luna martie a.c. —, un „insectarium" în care vor fi crescute și menținute în viață circa 250 specii destinate să colonizeze cupola de sticlă, serele în care sînt „păstrați" arborii destinați să alcătuiască viitoarea pădure tropicală și o stație de depuraro ecologică unde sînt testate diversele procedee posibile. Clădirile sînt răspîndite pe colinele de la Sunspace Ranch, un teren de circa o mie de hectare, achiziționat de către societatea Space Biospheres Ventures care dirijează acest proiect. Cercetătorii viitorului și studiile lor au nevoie de o natură caimă, blîndă, chiar dacă ei nu fac altceva decît să creeze o alta, complet artificială care poate, într-o zi, va fi catapultată în spațiu, poate pentru a însoți pe oamenii ce vor coloniza planeta Marte.

ȘTEFAN UDRESCU ■

Dar omenirea nu va trăi niciodată sub clopot de sticlă

Trebuie, de aceea, să apărăm neîncetat sănătatea planetei!

Declanșată pe la mijlocul acestui secol, criza ecologică preocupă astăzi intens întreaga omenire, întrucît degradarea mediului ambiant, care a luat proporții îngrijorătoare, poate duce la distrugerea bazei materiale a dezvoltării omenirii. În cadrul general, dat de înrăutățirea că în perioada de după cel de-al doilea război mondial ritmul poluării și deprecierii biosferei a depășit posibilitățile naturii de a se autopurifica și autoregenera, cauzele degradării mediului înconjurător sînt numeroase. Le vom aminti numai pe cele mai importante. În primul rînd, e vorba de cursa înarmărilor. Deși, cînd se referă la înarmări și ecologie, comentatorii scot în evidență mai ales ce s-ar întîmpla în cazul unui război nimicitor („iarna nucleară" și celelalte), sînt, credem, de relevat efectele negative, din punct de vedere ecologic, ale înarmărilor înseși, prejudiciul pe care acestea îl aduc mediului ambiant chiar și fără izbucnirea războiului. Astfel, experiențele nucleare, chiar făcute în subteran, duc la creșterea radioactivității, influențînd negativ dezvoltarea faunei și florei din regiunea respectivă. Apoi, stocările de arme nucleare, ca și transportarea lor dintr-un loc în altul, produc accidente de tipul celui de la Palomares, cu efecte poluante foarte puternice. La fel stau lucrurile și cu producerea de substanțe toxice pentru armele chimice, cu crearea și perfecționarea de arme bazate pe principii noi, cum sînt armele bacteriologice. Cursa înarmărilor irosește resurse neregenerabile ale solului, cum ar fi metalele de tot felul, mai ales cele grele și rare, hidrocarburile, precum și cantități imense de alte resurse (lemn, textile, apă etc.). În același timp, construcția de obiective militare, aerodromuri și altele duce la scoaterea din circuitul normal, productiv a unor întinse suprafețe de teren, iar manevrele militare aduc imense prejudicii mediului prin poluarea intensă ce provine de la munițiile folosite și de la motoarele de mare putere. La acestea se adaugă imensele cantități de reziduuri provenite de la industria militară, care, chiar îngropate în containere, ajung în cele din urmă în biosferă.

Alături de înarmări, la degradarea mediului ambiant contribuie și industrializarea și urbanizarea excesive și haotice, alte aspecte ale procesului tehnologic, în condițiile în care economicului i se acordă totdeauna prioritate în dauna ecologicului. Așa s-a ajuns la „efectul de seră", ca urmare a consumului ridicat de combustibili fosili, la distrugerea stratului de ozon, la „mareele negre" și „mareele roșii", la infestarea apei, aerului, solului și subsolului cu pesticide, îngrășăminte chimice și alte substanțe toxice. Între factorii de dezechilibru de primă mărime se include și „exturparea" plămînilor Terrei prin defrișarea nerațională a pădurilor, în primul rînd a celor tropicale, fapt care duce la modificări climatice importante, cu efect pe întregul glob, la proliferarea secetei, la înaintarea deșerturilor, la dispariția a numeroase plante, animale, microorganisme, ecosisteme.

Toate acestea duc la concluzia că în momentul de față este urgentă adoptarea unei strategii globale pentru a se opri înrăutățirea situației ecologice pe plan mondial. „Apărarea mediului înconjurător, spunea președintele Nicolae Ceaușescu, reprezintă azi una din cele mai importante probleme pentru toate popoarele și toate zonele". Din motivele arătate, este limpede că măsurile ecologice trebuie adoptate în strînsă legătură cu oprirea cursei înarmărilor, inclusiv a experiențelor nucleare, cu lichidarea subdezvoltării și cu mai buna organizare a relațiilor dintre state. În acest sens, țara noastră se pronunță, pentru realizarea unui acord general care să vizeze apărarea și menținerea condițiilor de viață pe planetă. Se știe că la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U., la propunerea României pe ordinea de zi a fost înscris punctul „Răspunderea statelor pentru apărarea mediului de viață al omului și prevenirea poluării acestuia ca urmare a acumulării de reziduuri toxice și radioactive și întărirea cooperării internaționale în soluționarea acestei probleme". În viziunea țării noastre, un program global de apărare a mediului înconjurător ar urma să cuprindă, printre altele : instituirea unui sistem de norme universale privind împiedicarea prin toate mijloacele a practicilor de poluare și urmărirea acelora care se fac vinovați de asemenea acte ; stabilirea de reguli privind răspunderea concretă a statelor sub jurisdicția cărora au loc activități din care rezultă reziduuri toxice, precum și a firmelor producătoare, pentru daunele provocate prin transferarea acestora peste granițe sau în apele internaționale ; adoptarea de documente care să prevadă răspunderea statelor pentru prevenirea traficului ilegal, acumulării și deversării de produse și deșeuri toxice și periculoase, care afectează mai ales țările în dezvoltare. Legat de toate acestea, România preconizează convocarea celei de-a doua Conferințe a O.N.U. pentru mediul înconjurător, care să pună bazele unei largi colaborări internaționale în acest domeniu. Fiindcă prin toate datele și componentele ei, apărarea mediului ambiant constituie o chestiune fundamentală a contemporaneității, de a cărei rezolvare depinde soarta planetei și a locuitorilor ei.

ION DUMBRAVĂ ■

Reporterii noştri la Barcelona :

Au fost mai buni, vom putea fi mai buni!

Fotografie de ELENA GHERA ■

— Dragă Cobi, eşti un personaj simpatic şi popular pentru spanioli, vei deveni la fel de cunoscut în întreaga lume prin desemnarea ta ca mascotă a Jocurilor Olimpice de la Barcelona din 1992. Aş vrea să discutăm în legătură cu finala C.C.E. la fotbal din acest an. Ce părere ai despre ea ?

— A fost o partidă greu de uitat, în care A.C. Milan a stat la cîrmă, jucînd cu dezinvoltură, cu nonşalanţă unei mari campioane.

— În ceea ce am scris săptămîna trecută, după cum poate pricepe orice om de bună credinţă, n-am vrut în nici un caz să-i scuz pe steliştii pentru prestaţia lor sub orice critică. Nu au nici o justificare.

— E întru totul adevărat.

— Şi, desigur, e important pentru specialişti să discearnă contribuţia fiecărui jucător la calitatea unei partide, care au fost atuurile unui antrenor, care au fost gafele altuia, ce scheme tactice s-au folosit etc. Dar, peste ani ,nu consemnarea unor astfel de observaţii vor mai putea reconstitui farmecul unui meci, ambianţa în care el s-a desfăşurat. De aceea am dorit, ca şi cu alte ocazii, să scriu despre întîlnirea dintre Steaua şi A.C. Milan ca şi cum aş relata povestea unui spectacol, de la momentul începerii lui pînă în final. Şi de aceea mi s-a părut — ca de altfel şi unor confraţi de la unele ziare străine — că, uneori, ce s-a petrecut dincolo de dreptunghiul de iarbă a fost mai ieşit din comun, mai important pentru ceea ce sîntem noi, oamenii, în acest moment, în acest sfîrşit de secol XX.

— Te referi la unii „tifosi" care s-au încăierat pe străzi cu poliţia ? La petardele, fumigenele care au învăluit uneori terenul cu o ceaţă deasă ? La urletele de fiară ale unei galerii înfierbîntate ? Dar Anghel Iordănescu a declarat net : „Sîntem obişnuiţi să jucăm în ambianţe ostile."

— Şi e perfect adevărat ! Ca orice echipă, Steaua n-a fost şi nu este întîmpinată întotdeauna cu simpatie. E povara pe care trebuie s-o poarte orice „team" puternic.

— După finala de săptămîna trecută mai crezi că Steaua e o formaţie puternică ?

— Fără îndoială. Şi de aceea privesc cu tristeţe la cei care se bucură de eşecul ei, un accident care i se poate întîmpla oricui, chiar şi cuiva cu o carte de vizită impresionantă.

— Ce argumente ai ?

— Ele ar fi mai multe, dar îţi spun pe cei care m-a impresionat cel mai mult : m-a emoţionat analiza lucidă şi exactă pe care Piţurcă a făcut-o jocului în avionul care ne aducea înapoi în ţară. Cine se poate judeca atît de aspru are toate şansele să iasă dintr-un impas vremelnic.

— E frumos ce spui şi-i doresc Stelei ca în anul viitor să fie o finalistă cu mai mult noroc. Revenind însă la galeria lui A.C. Milan : cum ai fi vrut să fie ea ? Formată din cetăţeni îmbrăcaţi în smoching şi care să aplaude discret, cu mîini în mănuşi albe şi rostind în vîrful buzelor : „Forza Milan" ?

— Rizi de mine, Cobi ! Nici vorbă de aşa ceva. Dar vreau să-ţi atrag atenţia — mai ales ţie, care vei reprezenta spiritul nobil al unei olimpiade — că sportul, fotbalul în special, a ajuns să declanşeze în oameni porniri bestiale, care-i fac de nerecunoscut, îl transformă într-un contemporan al celui din peşteri. Înţeleg să-ţi încurajezi echipa cu cîntece, cu îndemnuri şi alte mijloace care să n-aibă nimic de-a face cu desconsiderarea adversarului, în limitele bunului simţ. Dar să-ţi mînjeşti faţa în toate culorile, să porţi măşti născocite de imaginaţia cuiva bolnav, să-ţi pui pe tine haine de paiaţă, să baţi cu pumnii şi cu beţele în autocarul care transportă la stadion nişte ziarişti din altă ţară, să te lupţi cu forţele de ordine, să provoci un vacarm infernal prin diverse mijloace pirotehnice şi să urli ca în junglă, mi se pare degradant pentru condiţia umană. Cel puţin aşa cred eu.

— Văd că te-a marcat teribil galeria milaneză !

— Avea şi cum ! Mai ales cînd ai în minte recenta tragedie din Sheffield, după cum nu poate fi uitată nici cea de la Bruxelles, ca şi atîtea altele. Zeului fotbal i se aduc, după opinia mea, prea multe jertfe. La Barcelona, doar excepţionalele măsuri de securitate au împiedicat poate asemenea manifestări. Acum, după ce totul s-a sfîrşit cu bine, nu ne mai gîndim la posibilitatea unei nenorociri. Municipalitatea barceloneză însă, cu înţelepciune, n-a exclus un deznodămînt nefericit şi a acţionat în consecinţă.

— Asta aşa e. Dar să vedem totuşi ce a dus la nereuşita de pe Nou Camp a echipei voastre, al cărei jucători n-au reuşit să îngurgiteze „spaghetele milaneze".

— Îţi citez din L'Equipe : „Singura consolare pentru Steaua ar fi, fără îndoială, în lunile care vor veni, să-şi spună că ieri seară nici o echipă nu i-ar fi rezistat lui Milan". Cuvintele comentatorului francez au o deplină acoperire. Însă pentru cei care ţin cu adevărat la Steaua nu pot fi o mîngîiere.

— De ce ?

— Nu din pricina faptului că a pierdut finala...

— Scorul ?

— Nu, nici scorul. Altceva îi mîhneşte cel mai mult pe suporterii învingătorilor : i-ar fi dorit cu mai multă ambiţie. Să luăm, de exemplu, cazul unuia dintre „olandezii de aur", Gullit : operat pe 22 aprilie de menise, a făcut din participarea la această finală — pe care practic a cîştigat-o el — evenimentul vieţii lui. A dorit să fie rege pentru o noapte şi a şi fost, jucînd nu numai cu har, ci şi cu o dăruire cum rar se poate vedea, în ciuda faptului că oricînd era în pericol, medicul recomandîndu-i să joace numai 50—60 minute. În schimb, jucătorii români nu şi-au dat sufletul pe gazon, cum se spune, ne-am fi aşteptat de la el la măcar o răbufnire de orgoliu pentru a arăta că Steaua este totuşi o Stea. De aceea mie personal meciul nu mi s-a părut magnific, fiindcă doar biruinţa milaneză a fost strălucită. O partidă de mare clasă presupune parteneri egali de întrecere. În miercurea de săptămîna trecută însă, pe Nou Camp, o echipă dornică de izbîndă şi-a adjudecat victoria cu prea mare uşurinţă, în dauna unui adversar care a uitat ce înseamnă o bătălie şi că, aşa cum sună o frumoasă deviză, „Gloria aparţine celor care iubesc mai mult lupta, decît succesul". Îmbătată de numeroasele ei izbînzi interne şi internaţionale, Steaua s-a prezentat la Barcelona ca să ia Cupa Campionilor Europeni ca la o formalitate, uitînd însă că, pînă la înmînarea trofeului, are de disputat cu brio 90 de minute aprige. Amnezia aceasta i-a fost fatală.

— Au fost mulţi bani puşi în joc în această finală. Să fie acesta motivul eşecului Stelei ?

— E de neconceput pentru cineva care iubeşte cu adevărat fotbalul să poată juca o oră şi jumătate într-o manieră fantastică avînd în minte un morman de bani. Revin la Gullit : nu pot să cred nici în ruptul capului că magicianul olandez a ţinut morţiş să fie prezent la Barcelona în seara zilei de 24 mai pentru nu ştiu ce sumă de bani, oricît de impozantă ar fi fost ea. El a fost însă animat de o imensă dragoste de fotbal, de dorinţa de a fi unul dintre eroii unei reprezentaţii sportive de o grandoare fără seamăn, care acapara interesul întregii lumi. Iar această iubire nebună pentru profesia lui, această sete neostoită de a fi în frunte, ■ aerul tare al înălţimilor, l-a ■ tamorfozat în eroul unei partide memorabile, în unul dintre marii sportivi ai acestui timp şi ai altor timpuri, din stirpea cutezătoare a acelor învingători la Olimpiadele din Elada, cîntaţi de poeţi şi veneraţi de mulţime. Partida de săptămîna trecută i-a dezvăluit caracterul de luptător aprig, curajos şi loial faţă de culorile clubului, faţă de fanaticii săi susţinători. El a reuşit să demonstreze, unei asistenţe copleşite de respect şi de admiraţie, că sportul nu înseamnă numai o întrecere cu alţii, ci, în primul rînd, cu tine însuţi, pentru a-ţi depăşi limitele, pentru a te cunoaşte mai bine. şi a duce astfel, măcar cu o cîtime mai departe, perfecţiunea umană. Da, Cobi, iartă-mă că ţi-o spun direct, dacă n-ar fi fost extraordinara iluminare a lui Gullit aş fi plecat trist din Barcelona ta, pe care de fapt nici n-am înţeles-o, nu numai pentru că l-am fost vizitator doar 24 de ore, ci şi pentru că am descoperit-o asediată de un vîrtej roş-negru adeseori înspăimîntător, grotesc şi uneori chiar degradant pentru specia umană. Îţi doresc însă, din toată inima, ca la Jocurile Olimpice din 1992, ca gazdă ospitalieră ce te bănuiesc a fi de pe acum, să ai parte numai de bucuria de a cunoaşte faptele înălţătoare ale stăpînului acestei planete, printre credinţele căruia se numără azi, cu o putere de convingere fără drept de apel şi uneori de-a dreptul inexplicabilă, şi majestatea sa FOTBALUL.

GEORGE ARION ■

Calvarul gloriei...

...şi caruselul explicaţiilor

Fiind un meci mult prea important, văzut de prea multă lume care nu poate fi amăgită, încheiat cu un scor nu tocmai digerabil, după o evoluţie deloc remarcabilă a echipei noastre, recenta finală a Cupei campionilor europeni nu poate fi expediată cu uşurinţă în tăcere, uitare ori în arhiva fotbalului. Inclusiv presa internaţională, care tratase elogios, cu simpatie şi încredere calificarea echipei noastre a fost nevoită să tîrăzească destul de sever şi cu multe semne de mirare evoluţia ei, chiar dacă s-a apreciat unanim că finala a fost un mare spectacol.

De acord că Steaua merită toate laudele pentru calificarea în această finală la numai trei ani calendaristici de la cîştigarea alteia. Dar drumul glorios pînă la Barcelona nu scuză, ci, avînd în vedere unele partide anterioare excelente ale Stelei, tocmai acuză evoluţia de pe Nou Camp.

Cu toată indiferenţa — şi, uneori, alergia — fotbaliştilor noştri faţă de alte opinii decît ale lor înşişi, trebuie să acceptăm cu toţii că, în atare situaţie, politica struţului n-ar servi nimănui. Jocul şi rezultatul de la Barcelona trebuie privite „în faţă" : nici prin lentila deformatoare a pasiunilor de cartier (ce-i pot îndemna pe unii la jubilaţia cunoscută între vecini care au capre), nici prin periscopul unor explicaţii de suprafaţă.

În această privinţă, nu credem că atmosfera din tribune l-a împiedicat pe stelişti să joace mai bine, ei avînd parte alte dăţi de public şi mai ostil ; la Barcelona, de bine, de rău, Hagi a şi fost aplaudat în vreo două rînduri, iar despre „rolul atmosferei" ne lămureşte chiar evoluţia lui Milan pe „Santiago Bernabeu", cu Real Madrid.

Nici pregătirea fizică nu l-a trădat pe jucătorii noştri : golurile le-au primit în prima repriză, în a doua au mai avut resurse să încerce ceva, iar sprinturile lui Gullit şi Van Basten prin apărarea noastră, precum acceleratele prin halta Cojocna, ţin, ce să facem, şi de nişte calităţi native.

Este naivă (şi chiar nocivă) ideea că numai gafele de apărare ar fi decis rezultatul, cînd s-a văzut limpede că nu şansa, ci superioritatea de ansamblu a înclinat balanţa jocului.

În caruselul „explicaţiilor", pe primul loc s-ar situa Milan însuşi, care are o valoare deosebită, cu jucători de excepţie, apreciaţi de-o lume întreagă. Dar aceste lucruri nu s-au depistat abia la finală ; dimpotrivă, am fost asiguraţi că jocul italienilor a fost studiat şi analizat la detaliu de-a lungul întregului lor parcurs în Cupa campionilor. Se poate spune, deci, nu că Milan a fost o surpriză pentru jucătorii noştri, ci că valoarea acestei echipe n-a fost înţeleasă şi receptată corect. Sau că rezultatele interne şi marşul triumfal de pînă la finală au creat steliştilor inerţia unei încrederi excesive în propriile forţe, care nu le-a mai permis să discearnă că la orizont apare „alt fel" de adversar. (De pildă, nu s-a încercat ceva pentru contracararea presingului italienilor, deşi se ştia că asta e arma lor predilectă, aceeaşi care îi pusese în dificultate pe steliştii şi în jocul de acum un an, pe Ghencea cu Benfica Lisabona).

S-a mai spus despre Milan c-ar fi renunţat încă din octombrie la lupta pentru titlu (deşi după 30 de etape se află pe locul 3 !), rezervîndu-se pentru Cupa campionilor. Cu patru zile înaintea finalei, Milan, fără patru titulari, pierde un punct acasă, cu Cesena, dar în ierarhia obiectivelor lor nu acest semieşec contează, ci triumful de pe Nou Camp. La fel, şi Steaua rămîne în ecoul Europei fotbalistice nu prin curiozitatea celor peste 100 de jocuri ale ei fără înfrîngere, ci prin faptul mult mai preţios al prezenţei în finala europeană. Am merge mai departe spunînd că meritau pierdute cîteva partide din această suită a invincibilităţii dacă preţul lor ar fi fost titlul continental !

Deci, acceptînd că Milan, campioană en titre a Italiei, „a subordonat totul" finalei de pe Nou Camp, să reţinem acest lucru şi să acceptăm că există şi un fel de ştiinţă în a alege şi urmări ceea ce este mai important pentru renumele echipei şi-al fotbalului pe care-l reprezintă.

În sfîrşit, a fost invocată de urgenţă oboseala jucătorilor — explicaţia cea mai comodă, la care nu se ajunge prin cine ştie ce efort de analiză. Jucătorii lui Milan evoluează în campionatul lor de astă-toamnă fără întrerupere, iar în sezonul de primăvară şapte dintre ei au fost prezenţi în naţionalele Italiei şi Olandei de cel puţin atîtea ori de cîte au fost chemaţi steliştii la naţionala României (unde se ştie ce „risipă de energie" au făcut...). În principiu, a da vina pe oboseala acumulată apărînd culorile patriei într-o confruntare sportivă este cel puţin o lipsă de politeţe. Dar se poate spune că milanezii, cu tot programul lor încărcat, au fost „mai puţin obosiţi" în jocul de la Barcelona — şi asta deoarece, de pildă, Gullit se duce de capul lui în Olanda pentru recuperare şi antrenamente de unul singur, venind apoi să joace senzaţional, în timp ce unor jucători de la noi nici rigorile cantonamentelor nu le mai pot opri pierderile de energie.

O altă constatare, subliniată pînă la limita unui repros, a fost că Milan şi-ar fi crucat unii jucători în vederea finalei. Se pare că bine a făcut, dar cine a împiedicat-o şi pe Steaua să joace la Cluj ori la Sibiu fără acei titulari care ar fi acuzat o stare de uzură, ştiinţific şi medical controlabilă ? În acest context, după finală, în anturajul stelist se regreta nefolosirea mai din vreme a lui Minea la mai multe jocuri din campionat. Am completa spunînd că pe banca de rezerve a Stelei se mai află şi alţi jucători de valoare (altfel n-ar fi fost transferaţi), care, din titulari siguri pe la echipele lor de club, au devenit treptat fotbalişti cu perspective incerte. Steaua nu s-a preocupat de lărgirea numărului de titulari ci, dimpotrivă, şi-a standardizat o formulă de echipă pe care a folosit-o, spre a elimina orice risc, cu toţi adversarii, indiferent de valoarea lor. Folosirea echilibrată a tuturor jucătorilor din lot nu credem c-ar fi adus prejudicii marşului triumfal al Stelei în campionatul intern (vezi cele 4 goluri date lui F.C. Bihor cu Bunaciu, Minea, Negrău şi-apoi şi Balint în teren). Dimpotrivă, cînd joacă mai mulţi, dispare uzura şi apare emulaţia, întărindu-se echipa în totalitatea ei !

S-a mai invocat şi marota celor vreo „patru fronturi" pe care au luptat jucătorii stelişti. Trebuie să amintim, însă, că aceste „fronturi", indiferent ce etichete ar purta, nu sînt altceva decît tot nişte jocuri de fotbal ! Dacă la Sevilla, în '86 steliştii s-au prezentat neavînd de pierdut decît propriul anonimat, acum, la Barcelona, ei dinaintea jocului păreau deja aureolaţi cu iluzoriul nimb al victoriei. În răstimpul acestor trei ani de glorie a unei echipe răsfăţate cu toate ofrandele celebrităţii, ceva-ceva s-a modificat şi-n mentalitatea jucătorilor. Lucrul cel mai important : în timp ce la Sevilla „ardeau" pentru obţinerea unei performanţe în premieră absolută, la Barcelona au dat senzaţia că şi-au făcut datoria odată cu ajungerea în finală. De aici resemnarea şi chiar blazarea cu care au evoluat, îndeosebi după ce au primit primul gol. Asta avem a le reproşa : că n-au luptat cu ambiţia care îţi aduce onoare chiar şi cînd nu cîştigi, că au bătut în retragere în faţa unui adversar pe care-l vedeau mai bun.

Sîntem convinşi că Steaua îşi va continua cariera europeană, propulsată fiind şi de învăţămintele finalei pierdute la Barcelona. Cele 90 de minute trăite pe Nou Camp au demonstrat, însă, că vigoarea, forţa şi ambiţia unei echipe nu se pot „transplanta", ci ele rezultă din interiorul fiecărui jucător, din mentalitatea lui, din modul în care este obişnuit să înţeleagă responsabilităţile ocupaţiei sale, indiferent de „eticheta" competiţiei în care joacă. Responsabilităţi mult mai mari, desigur, atunci cînd această etichetă stă lipită pe fruntea Europei fotbalistice.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Competiții internaționale

● **Minsk.** Turneul internațional feminin (categoria a VIII-a) s-a încheiat cu victoria autoritară a marii maestre L. Zaițeva 10,5 puncte (+9, — 3, — 1), urmată de jucătoarele sovietice A. Sofieva 8 p, E. Zaiat, I. Levitina și L. Semenova 7,5 p. Dintre jucătoarele străine cel mai bine s-a clasat iugoslava N. Bojkovici (17 ani), care a totalizat 7 puncte. ● **La startul campionatului veteranilor** din R.F.G. s-au aliniat 51 jucători și 54 jucătoare. S-au jucat 9 runde sistem elvețian și victoria a revenit lui W. Steglich 8 p, urmat de H. Weigel și H. Robitsch 7 p, H. Müller 6,5 p etc. Participînd sălături de bărbați, femeile s-au clasat mai modest, cel mai bun rezultat fiind cel al Julianei Hund, care a întrunit 4,5 puncte din 9 posibile ● **În campionatul german** s-au înregistrat surprize atît în turneul masculin, cît și în cel feminin. Deși prezenți la joc, marii maeștri R. Knaak și U. Bönsch au cedat supremația în clasament lui H. J. Grünberg și lui Th. Luther, singurii competitori care au încheiat ostilitățile fără să fi cunoscut înfrîngerea. Primii clasați au fost : 1. Grünberg 10,5 p (+8 = 5, —0), 2. Luther 9,5 p (+6, = 7, —0), 3. Knaak 8,5 p, 4. Bönsch 8 p... 14 participanți. Titlul de campioană a revenit tinerei sportive din Cottbus, Kerstin Kunze cu 9,5 puncte din 13 posibile, secondată în clasament de Ines Stark 9 p și Marion Heintze 8,5. Pretendentele la titlu A. Wagner-Michel și B. Burchard au acumulat doar 7, respectiv 6,5 p, ieșind din lupta pentru locul 1. ● **Memorialul Reti** (Trnava) s-a încheiat cu victoria sovieticului Evgheni Bareev, autor a 6,5 puncte din 10 posibile în turneul de elită cu runde duble (categoria a XI-a, rezultat care îi aduce și cea de-a treia normă de mare maestru). Al doilea turneu (categoria a VIII-a) s-a soldat cu victoria lui Alexandr Goldin (U.R.S.S.) și acesta fiind fericitul realizator al ultimei sale norme de mare maestru ● **Festivalul șahului de la Dortmund** a oferit victoria (în grupa de elită a marilor maeștri) a sovieticului Efim Gheller (64 ani !), singurul care a acumulat 7,5 puncte din 11 posibile. El a surclasat jucători bine cotați pe plan internațional : Tolnai, 7 p, Hickl 6 p, Bischoff, Kotronias, I. Sokolov, 5,5 p, Psahis, Mohr, Hort, King 5 p, Kindermann și Schmitdiel 4 p. A doua grupă valorică a oferit dubla victorie a vestgermanului Wahls și francezului Renet, singurii care au obținut și o normă de mare maestru. În turneul maeștrilor internaționali primul loc a fost ocupat de Bücker 8 p, în timp ce clasamentul final al turneului feminin a întrunit următoarele punctaveraje : Brustmann 8 p, Erenska 8 p, Kas 7,5 p, Botsari și Dragașevici 7 p, Fleur 6 p, Wohlers 5,5 p, Lebel și Büchle 4 p, Bakalarz 3,5 p, Piquemal 2,5 p și Zahn 2 p. La finalul turneului „open" de la Dortmund, cei 220 participanți și-au desemnat învingătorii la egalitate de puncte : 8,5, numele lor fiind în ordinea coeficientului Bucholtz : van der Sterren, Smaghin, Schmidt, Vokac, Padevski și Martinovici ● **Turneul generațiilor**, desfășurat între 16—26 februarie la Cannes (Franța) a prilejuit duelul dintre o echipă de tineri foarte talentați și o formație de jucători cu vechi stagii. Selectionata speranțelor a fost alcătuită din Anand (India) 6,5 p, Adams (Anglia) 5 p, Mirales 4 p, Renet 3,5 p, Lautier (ultimii trei din Franța) 2,5 p. Lor li s-au opus, în ordinea performanței, Andersson (Suedia) 7,5 p, Csom (Ungaria) 6 p, Spasski (Franța) 5,5 p, Larsen (Danemarca) 5 p, Tal (U.R.S.S.) Miles (S.U.A.) 4,5 p. Ex-campionul lumii, Mihail Tal nu s-a aflat în cea mai bună stare de sănătate, jocul său cunoscînd numeroase fluctuații.

MARGAREA MUREȘAN ■

Arborele vieții

Și acest ultim volum apărut de curînd la Editura Militară și intitulat sugestiv **Arborele vieții** — ca și celelalte anterioare ale binecunoscutului publicist Victor Beda — cuprinde o serie de întîmplări petrecute, în cea mai mare parte a lor, pe drumurile publice, ca urmare a nerespectării normelor de circulație în epoca noastră de continuă creștere și intensificare a traficului rutier. Autorul relatează întîmplări cutremurătoare prin deznodămîntul lor tragic, datorate unor acte de crasă neglijență și iresponsabilitate (ca în cazul povestirii **Dispariția misterioasă**) sau datorate unor stări psihice deosebite (ca în cazul povestirii **Hotărîre surprinzătoare**). Volumul cuprinde și cîteva întîmplări care nu sînt neapărat pe teme de circulație (**În luptă cu viața, Un caz la un milion, Un telefon la timp, Sacul de sport, Meloman, Gemenii**) în care autorul își relevă calitățile de observator fin al vieții prin surprinderea și aducerea în prim plan a unor tipuri variate de psihologie umană. În sfîrșit, nu lipsite de interes, demne să fie menționate, cele cîteva pagini emoționante cu care se încheie volumul (**Nobila ființă — omul**), cu caracter vădit autobiografic.

Trăsătura comună pe care autorul o imprimă tuturor acestor cazuri particulare o constituie caracterul moral pedagogic al povestirilor. În acest „secol al vitezei", Victor Beda poate fi comparat — mutatis mutandis — în publicistica noastră, cu autorii celebrelor „contes moraux" de la sfîrșitul celui de al XVIII-lea veac. Căci scopul autorului este de a sădi în conștiința cititorilor (fie aceștia automobiliști sau pietoni !) respectul față de semeni, comportamentul civilizat față de oricine ar putea deveni victima unor situații neplăcute, primejdioase.

Din întîmplările relatate de autor rezultă, cu pregnanță, că încălcarea unor reguli de disciplină, care ar putea să pară mărunte, în diverse condiții de stare a vremii, de stare a sănătății, de oboseală, de consum de băuturi alcoolice ori de anumite medicamente, poate avea consecințe dramatice atît pentru conducătorul auto cît și pentru partenerii de vehicul, pentru pietoni, pentru vehiculele înconjurătoare care rulează pe același drum.

De aceea cartea pledează cu talent, convingător, pentru un comportament prudent, civilizat, pentru formarea unor deprinderi practice ale conducătorilor auto, care să prevină repetarea unor situații similare celor din întîmplările povestite.

Dar cartea lui Victor Beda nu se adresează numai automobiliștilor (așa cum se adresează numeroasele sale volume tehnice !) ci deopotrivă motocicliștilor, bicicliștilor, conducătorilor hipo, pietonilor (cu deosebire elevilor !), adică tuturor acelora care circulă pe drumurile publice. **Arborele vieții** este o carte nu numai agreabilă la lectură dar totodată deosebit de instructivă și utilă pe o temă atît de importantă cu fiecare zi care trece : circulația. „Fiindcă circulația intîi și întîi nu e o problemă tehnică, ci una de bun simț, de educație. Respectă-i pe alții și la rîndul tău te vor respecta", afirmă pe bună dreptate unul din eroii lui Victor Beda.

Lectura volumului Arborele vieții este o invitație la meditație, la prudență, la respectul reciproc, adresată automobiliștilor profesioniști sau amatori, tuturor celor îndrăgostiți de viteză sau celor care își supraestimează calitățile de pilot. Căci să nu uităm, așa cum afirma eroul lui Victor Beda pomenit mai sus, „cu toții sîntem în primul rînd pietoni !"

PAUL LĂZĂRESCU ■

Fuga

Repara ceva la mașină și glasurile zglobii ale copiilor care se jucau în curtea vecină îl făceau să zîmbească aducerilor aminte. Copilăria este o virstă a candorii, a visurilor, începutul de drum al năzuințelor unui om. Poate că de aceea amintirile din copilărie rămîn zestrea afectivă a fiecăruia. Acum, meșterind la mașină, vecinul arunca din cînd în cînd priviri nostalgice către copiii care băteau mingea neobosiți, întrecîndu-se care mai de care să șuteze precis în spațiul porții delimitat de două pietre așezate în grabă. Iarba de un verde crud contrasta vesel cu albastrul de cerneală al cerului. Un șut mai puternic al unuia dintre copii trimise mingea peste gard, drept în șosea. Portarul, un puști blond și slăbuț se repezi zgomot după ea. În clipa următoare se auzi un scrîșnet de frîne și o bufnitură înfundată, urmată de un țipăt ascuțit. Omul se repezi în stradă și apucă să vadă un bărbat înalt, cu părul cărunt, care ridicîndu-se jos de lîngă copilul întins la pămînt, urcă într-un turism și demară în trombă. Era o Dacie verde, nu apucase să-i rețină numărul, totul se derulase mult prea repede. Copilul gemea încetișor, încerca să se ridice, dar nu izbutea. „Ileană, vino repede, strigă omul intrînd în curte, e un copil lovit de mașină". În timp ce fata ieșea speriată din casă, el încerca să pornească motorul. În timp ce mușa vecină, luă legătura imediat cu miliția județului. În scurtă vreme toate drumurile pe care autorul accidentului ar fi putut încerca să se strecoare, au fost barate. Trecînd pe lîngă un drum lateral care ducea către o localitate mai îndepărtată, sus către munte, șoferul observă un nor de praf. Era o mașină care înainta cu viteză. Întoarse și porni într-acolo. Distanța dintre cele două autovehicule se micșora văzînd cu ochii. Aro-ul solid înainta mai repede prin hîrtoapele drumului de țară.

Copilul îi apăruse în față pe neașteptate. Deși ar fi trebuit să prevadă asta. După o minge care se rostogolește pe șosea apare aproape întotdeauna un copil. Ar fi avut suficient timp să oprească. Viteză mare nu avea, dar ceva îl paralizase parcă orice mișcare. Să fi fost surpriza ? Poate, dar era mai de grabă oboseala. Cînd reușise în sfîrșit să acționeze pedala de frînă, era tîrziu ! Copilul încă nu-l văzuse, venea direct spre mașină și claxonul acționat în pripă nu a făcut decît să-l sperie. A urmat impactul și trupul firav se rostogolise în șanț. Tîți coborîse în grabă și se aplecase asupra puștiului. Conducea de 20 de ani și nu i se întîmplase niciodată așa ceva. „A murit !" gîndise, văzîndu-l că nu mișcă. Spaima l-a făcut să se gîndească la fugă. Fără să mai realizeze ajutorul pe care ar fi putut și ar fi trebuit să-l acorde victimei. Soția îl privea îngrozită în timp ce răsucea cheia în contact și demara crispat, palid, înspăimîntat ca un animal hăituit. A urmat apoi o cursă nebunească, ea se ghemuise în scaun și îl implora plîngînd să oprească. Cînd a fost ajuns din urmă și blocat de omul care fără voia lui asistase la producerea accidentului, Tîți era epuizat și incapabil să mai schiteze vreun gest. Se lăsă coborît din mașină fără împotrivire, apoi se așeză în colbul drumului, cu capul în mîini. Din depărtare se auzeau sirenele unui echipaj al circulației.

PAUL ULIERU ■

Toată lumea face sport

● Antrenorul reprezentativei de fotbal a R.F. Germaniei, Franz Beckenbauer, a cerut reducerea numărului de echipe din prima divizie, de la 18 la 16, calendarul internațional actual fiind, după părerea lui, atît de încărcat, încît, necesită o reeșalonare adecvată a partidelor din Bundesliga. „Kaiser Franz" se gîndește, de asemenea, la eventualitatea calificării selecționatei vest-germane la turneul final al campionatului mondial de anul viitor, situație care ar determina încheierea întrecerilor din Bundesliga și din Cupă la 10—15 mai, pentru a crea timpul necesar pregătirilor de la „națională". Problema este reală, ca preocupînd și alte țări. ● După ce și-a anunțat retragerea, la 35 de ani, din activitatea competițională, polonezul Josef Mlynarczyk, s-a lăsat convins de conducătorii echipei portugheze de fotbal FC Porto și a mai semnat un contract de un an. „Voi mai apăra poarta lui F.C. Porto și sezonul viitor, a declarat Mlynarczyk, apoi voi renunța la fotbal". ● O absență notabilă în aproiatul tur ciclist al României, care, anul acesta, se va disputa în perioada 18—25 iunie : liderul echipei IMG București, redutabilul ruleur Sergiu Oprescu (cîștigător de etapă și tricou galben" acum doi ani, animator în ediția precedentă) a suferit o accidentare și nu va putea lua startul în schimb, prin grija competentului personal medical al Secției maxilo-facială de la Spitalul clinic de stomatologie, îl vom putea vedea din nou în competițiile din toamnă. ● Eternele rivale ale fotbalului englez, pentru care atît de tocitul termen „derby" (la origine desemnînd o veritabilă sărbătoare populară, mai mult decît o întrecere sportivă) se potrivește ca o mănușă, FC Liverpool și Everton, au oferit în finala „Cupei Angliei" (ediția 108 !) un spectacol fascinant, atît pe gazonul „Wembley"-ului (scor 3—2 pentru Liverpool, după prelungiri), cît, mai ales, în tribune. Cei peste 80.000 de spectatori s-au constituit într-un imens cor (fără deosebire, „reds" și „blues") pentru a intona celebrul imn al lui FC Liverpool „Nu veți fi niciodată singuri" și apoi imnul „Cupei Angliei" : „Rămîi cu mine". Tonul celor două celebre cîntece, vechi de decenii, a fost dat de o vedetă rock a anilor '60 din orașul „Beatles"-ilor, Garry Mardsen. După această finală a „FA Cup" fenomenul „hooligans" devine și mai de neînțeles... ● Procesul fostului campion mondial de box la categoria mijlocie, argentinianul Carlos Monzon, acuzat de asasinarea concubinei sale, se desfășoară în aceste zile la Mar del Plata. Monzon a devenit inculpat după decesul inexplicabil al prietenei sale, care a căzut („ajutată" ?) pe fereastra reședinței fostului campion din orașul balnear argentinian.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Durerea cerea dreptate

Nu demult s-au pronunțat sentințele în lungul proces al huliganilor englezi care, la 29 mai 1985, au provocat „măcelul" (39 de morți !) din tribunele stadionului Heysel din Bruxelles, la finala C.C.E., Juventus-Liverpool.

Să recapitulăm : la 9 septembrie 1987 (deci după aproape doi ani și jumătate de la dramă) cei 25 de huligani au fost transferați din Anglia în Belgia la închisoarea din Louvain, dar detenția a durat numai o lună ; la 17 octombrie 1988 a început procedura, dar procesul a riscat o „paralizie" atunci cînd avocații vinovaților au cerut să fie citate în aula tribunalului toate cele 48 000 de pagini ale actelor ; în sfîrșit, abia la 29 aprilie 1989, președintele tribunalului a început lecturarea sentinței : 14 condamnați la cîte 3 ani de închisoare (care înseamnă foarte puțin pentru crimele înfăptuite, dar care vor deveni și mai puțin, aproape nimic dacă facem socoteala : pentru o perioadă de 1 an și 6 luni președintele s-a pronunțat pentru suspendarea condiționată a pedepsei, iar din restul de 18 luni se scad cele 6 luni petrecute de acuzați în arest preventiv ; și pe lîngă toate acestea, pare de necrezut, mulți dintre huligani au putut să părăsească sala, nederanjați de nimeni, în timp ce se pronunța sentința cu pedepsele lor) și 11 achitați !

Au fost necesare 6 ore pentru a citi 564 de pagini care explicau aceste sentințe incredibile. Masacrul de la Heysel a fost „îngropat" în aula tribunalului de la Bruxelles. Sfîrșitul acestei povești de groază pare o glumă amară. Responsabilii masacrului au fost recunoscuți ca vinovați (a se citi ucigași). Au omorît, de acord, dar nu au vrut să ucidă cu premeditare — a hotărît judecătorul belgian.

Sandra Mastroiago, mama unui tînăr de 20 ani, mort în acea seară, a spus cu durere în glas : „Este o sentință care pîngărește memoria dragilor noștri dispăruți". *Otello Lorentini, tatăl unei alte victime :* „Nimeni nu ne-a dat un ajutor concret. Speram în dreptate, o sentință justă și pedepse exemplare. Nimic din toate acestea".

Gianni, un băiat care de abia își luase bacalaureatul, stătea atunci în tribună, așezat, cufundat în lectura ziarelor cînd hoarda de „hooligans" a invadat sectorul „tifosilor" italieni. Prietenii lui, care stăteau în picioare, au scăpat cu toții. Era un meci la care Gianni nu ar fi trebuit să vină, pașaportul fiindu-i ridicat în vederea efectuării serviciului militar, dar tatăl său a intervenit pentru a-i putea dărui fiului un premiu pentru absolvirea liceului.

Familiile victimelor nu pot uita ofensele încercate în acele teribile zile în care nimeni nu le-a dat o mînă de ajutor, aroganța insolentă a autorităților, restituirea cadavrelor desfigurate de autopsii, fără un minim respect pentru cei dragi ce veniseră să le dea un ultim sărut. „Nici măcar o floare nu ne-au lăsat să depunem la stadion" *povestește Carolina Landini care și-a pierdut soțul.* „Am pătruns în stadion printr-o gaură din gard, ca o hoață, pentru a depune un buchet de flori la locul dramei, dar n-am reușit. M-au prins și m-au dat afară".

Cum să nu le dăm dreptate părinților și soților celor 39 de victime care nu și-au putut ascunde dezamăgirea ? Mai ales dacă citim cuvintele judecătorului : „Un meci de fotbal este o manifestare sportivă și ca atare trebuie să se desfășoare în liniște și pace. Condamnații, incitați de violență, au transformat stadionul într-un cîmp de bătălie și și-au descărcat furia asupra unor victime inocente, arătînd dispreț pentru oameni și ordine". *Frumoase cuvinte dar care nu vor avea nici un fel de ecou în mințile obtuze ale huliganilor care din toată această întîmplare atroce au înțeles un singur lucru : poți scăpa ușor chiar cînd ucizi.*

Familiile victimelor au părăsit sala tribunalului cu capul plecat. Unii cu ochii în lacrimi. Marilena Fabbro care și-a pierdut soțul a murmurat : „Nu vroiam vendetta, doar dreptate". *Un părinte îndoliat a spus :* „Noi plecăm de la Bruxelles înfrînți, iar acei huligani pleacă liberi și zîmbitori. Ar fi trebuit ca moartea copiilor noștri să fie respectată".

Nici o sentință, nici o pedeapsă n-ar fi putut să-i recompenseze pentru pierderea atîtor vieți dragi într-o absurdă nebunie colectivă.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cu toate pînzele sus: VACANȚA

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Un sfat prietenesc

Concediul nostru, după un an în care nu toate zilele au fost însorite, e o sărbătoare. Îl pregătim cu mult înainte. Întocmim rute, telefonăm prietenilor, stabilim cu harta în față drumuri comune, trăim cu anticipație insolația și răcoarea umbrei unui brad, cochetăm cu ideea de a sta trei zile într-un loc și a pleca într-altul, ne supunem la cure de înfrumusețare, pentru ca orice comparații pe plajă să ne avantajeze, răscolim rafturile magazinelor în căutarea acelei rochii nostime și a pălăriei de paie pe care le-am văzut într-un film, împrospătăm jocurile distractive și mingile colorate, schimbăm... vîrstele, pentru că în vacanțe maturii se copilăresc și puștimea devine înțeleaptă. Pregătirea de la A la Z a unui concediu e egală cu trăirea lui. Din teancul de cărți necitite, care s-au tot adunat într-un an, punem de o parte cîteva. El vrea o carte palpitantă de aventuri, ea un roman de dragoste, și așa bagajul crește văzînd cu ochii. Iar luăm toată casa cu noi ? Sînt întrebările care ne persecută an de an iar renunțările se încheie cu supărări și indispoziții. Bine, dar unde mergem ? Ca să nu ajungem în această clipă a indeciziei, vă propun un consilier calificat, care știe să suporte schimbările noastre de direcție, care cunoaște delta, marea, muntele, ca pe buzunarul său, care tocmai s-a înapoiat de acolo cu vești de ultimă oră. Vasile Smărăndescu, director în Ministerul Turismului.

— Cum e vremea ?

— Frumoasă !

— Mai sînt locuri libere ?

— Dacă vă grăbiți.

— Ce ne recomandați, în cunoștință de cauză ?

— Alegerea depinde de dumneavoastră. Eu rămîn atașat de pămîntul unic din Europa, de mirifica Deltă a Dunării.

— Să o căutăm pentru ceea ce știm despre ea, sau pentru ceea ce vom descoperi, ca la o primă întîlnire ?

— Oricît cunoaștem delta nu o cunoaștem destul. Pe lîngă transformările naturale, unele sesizabile de la an la an, cartea ei de vizită o recomandă cu 1 250 de locuri în hoteluri, 650 în căsuțele din popasuri și 200 de colțuri de rai pentru amplasarea corturilor. Programul de valorificare superioară a potențialului turistic al deltei este în plină acțiune. Nu pot epuiza tot ce se petrece acolo dar nu pot trece peste cîteva schimbări deosebite. Complexul turistic Salcia e de nerecunoscut, modernizat și adaptat la cerințele turismului de înaltă clasă. Hotelurile Delta și Egreta, inclusiv restaurantele lor, au ieșit ca noi de sub mîinile regeneratoare ale constructorilor. Nava cu o capacitate de 90 de locuri este în probe, cea din fibre sintetice, care va transporta 50 de persoane, așteaptă și ea încercarea în proba apei. A intrat în emisie... stația care dispecerizează navele aflate în cursă, dînd deplina siguranță a călătoriei pe apă. Înaintează vertiginos lucrările portului turistic Sulina. La Lebăda, din așezarea Crișan, terenurile de tenis, volei popice, ca și piscina, așteaptă întîlnirea cu dumneavoastră. Hotelul din localitatea Unirea va oferi alte zeci de locuri de cazare.

— Ați amintit de noile ambarcațiuni, care se alătură „flotilei". Insist asupra transportului în deltă pentru că, de regulă, cheltuim o zi de așteptare dacă am scăpat cursa de la prima oră.

— Respectarea unui orar, ca la tren, crează ordinea și siguranța călătoriei. Circulația pe apă însă a fost îmbunătățită prin mărirea „parcului" cu hidrobuze, remorchere, rapide, semirapide, Dacia jet, pontoane dormitor și 120 de bărci cu rame. Pontoanele dormitor sînt numai pentru excursiile pe brațul Sulina și pentru canalele de legătură, ca și pentru locurile din preajma lor.

— De cîte ori am fost în deltă n-am fost capabilă să-mi întocmesc singură un traseu de neuitat.

— Mă bucur chiar să aflu așa ceva pentru că este datoria noastră să deschidem drumuri în deltă, să întocmim trasee și să vă stăm la dispoziție cu sfaturile și materializarea lor. Excursiile, precum și traseele, au fost anul acesta mult mai inspirat întocmite. Ele se bizuie pe sfaturile celor mai buni cunoscători ai deltei. După cum știți, originalitatea acestui peisaj, unic pe continent, bogata și variata lui faună, atrag amatori de peste țări și mări. Se pot „naște" trasee și spontan, la cerere, pe lîngă cele foarte multe, gîndite din timp. Toate, însă, trebuie să aibă în vedere ocrotirea naturii și a turiștilor, condițiile depline de confort și de relaxare. Repet, respectarea înțelegătoare a naturii, grija de a pescui sportiv și nu sălbatec, prădînd, de a nu lovi vietățile, de a nu considera că sîntem unicii beneficiari ai minunilor întîlnite, trebuie să facă parte din comportamentul obișnuit, decent.

— Se simte nevoia repetării acestor norme firești de conduită ?

— În cazul unora, da. Dintre traseele existente recomandăm programele speciale de 7—14 zile, sejururile cu caracter științific pentru ornitologi, apicultori, ecologi, ihtiologi și.

— Pentru pătimașii pescuitului sportiv.

— Pescuiți ?

— Nu ! Nu prea cred că aveți solicitatoare...

— Vă înșelați ! Femeile au chiar mai multă răbdare, sînt ca și la volan, pline de talent. Regret că nu aveți la dispoziție toate paginile revistei numai pentru vacanță. Sînt multe noutăți de la munte și de la mare.

— Colegii de la alte publicații abia le așteaptă și lăsăm întreaga plăcere a descoperirii lor pentru cei care vor ajunge în stațiuni.

— Vă mai rog ceva.

— Cu multă plăcere.

— Culegeți cu litere mari CALITATEA, ea este la baza tuturor programelor noastre, cu ea începe și se încheie orice inițiem. Ministerul Turismului nu mai admite nici o derogare de la zîmbet, amabilitate, receptivitate pentru dorințele firești ale oaspeților. Calitatea este conținută în alcătuirea programelor distractiv culturale. Calitatea trebuie să fie sinonimă cu actul medical, cu o masă gustoasă la restaurantul de pe faleză, cu explicațiile calificate ale ghidului, cu gentilețea hotelierei, cu promptitudinea telefonistei care stabilește imediat legătura cu orașul cerut. La price oră din zi și din noapte, zi și noapte, miile de lucrători din turism vom fi la posturile noastre pentru ca în 1989 vacanța să nu înregistreze nici o reclamație. Vă așteptăm și sperăm să fie o întîlnire prietenească, fără nici o umbră.

— La plecare în concediu toți zîmbim. La înapoiere...

— Vom mai sta de vorbă !

CARMEN DUMITRESCU ■

VREMEA — cum a fost — cum va fi

CORNELIU POP

Apariția revistei coincide cu debutul lui iunie (Cireșar), prima lună calendaristică de vară. În mai s-a întrerupt șirul de luni ce s-au succedat de la începutul anului cu o vreme mult mai caldă decît în mod obișnuit și cu deficite mari de precipitații. În pofida unor amplitudini deosebite ale variațiilor de temperatură, consemnîndu-se temperaturi maxime diurne între 3° și 4°C și minime nocturne între −2 și 21°C, temperaturile medii lunare în mai a.c. s-au situat în vecinătatea valorilor mediilor multianuale. Alternanța maselor de aer de proveniență polară și tropicală deasupra teritoriului României a determinat o instabilitate pronunțată a vremii, materializată prin cumularea unor cantități importante de precipitații în zonele de deal și de munte precum și prin frecvența căderilor de grindină. În zona montană suma precipitațiilor lunare a depășit frecvent 100 l/mp, atingînd în Munții Apuseni chiar 200 l/mp, dar în majoritatea zonelor de cîmpie ploile căzute nu au însemnat mai mult de 50 l/mp.

Cu toate că așa cum rezultă din succintul bilanț, regimul mediu al lunii mai din acest an n-a fost ieșit din comun, avansul în fenofazele de vegetație realizat din primele luni de primăvară face ca debutul lui iunie să găsească cireșii din sudul țării gata culeși.

Sezonul lunii mai prilejuiește, de asemenea, bilanțul activității de cercetare pe timp de un an, ce se realizează în cadrul Sesiunii de comunicări științifice și postere a Institutului de Meteorologie și Hidrologie. Dintre numeroasele expuneri mă voi opri doar la comunicarea dr. I. Drăghici, dedicată crivățului, și cea a dr. M. Frimescu, privitoare la ozonul stratosferic, considerînd că unele aspecte abordate ar putea fi de interes mai larg printre cititorii revistei. Din cea de-a doua comunicare menționată reținem pericolul pe care-l prezintă pentru biosferă distrugerea stratului protector de ozon, ce a luat proporții alarmante în zonele polare, dar care conform măsurătorilor efectuate la București nu înregistrează deocamdată o tendință de diminuare alarmantă deasupra teritoriului României. Acest fapt prezintă interes pentru cei ce vor să se asigure că sînt protejați în perioada de concediu, cînd cura heliomarină din anul acesta și din anul următor vor avea loc în condițiile unei activități solare cu o intensitate fără precedent, după cum prognozează astronomii.

În cuvîntul său, dr. I. Drăghici remarca, privitor la crivăț, că după ce a fost tratat în mod strălucit de St. Hepites cu mai bine de 90 de ani în urmă, acest fenomen specific meleagurilor noastre a fost neglijat de generațiile de meteorologi ce au urmat. A sosit momentul ca în reuniunile meteorologice internaționale, în care participanții discută, nu fără o anumită doză de mîndrie națională despre föhn, mistral, tramontana, bora, să intre în drepturi și crivățul. Un fericit prilej îl oferă Conferința internațională de meteorologie carpatică ce se va desfășura în septembrie la Sofia și la care comunicarea menționată este unul din articolele de fond ce vor fi prezentate la invitația organizatorilor. În vederea precizării sensului ce se acordă fenomenului de crivăț pe întreaga sa arie de manifestare, precum și pentru acumularea de date privind particularitățile sale locale, facem apel la cititorii prezentei rubrici de a ne comunica opiniile pe adresa : Institutul de Meteorologie și Hidrologie, șos. București — Ploiești, nr. 97, sector 1, București.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 1 – 7 iunie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	23÷27	11÷15	16÷20	40.0	Giurgiu 1908	0.8	Arad 1922
Dealurile	20÷25	9÷14	19÷26	36.5	Bacău 1908	0.3	Tîrgu Mureș 1928
Depresiuni	19÷22	6÷10	21÷22	28.5	Petroșeni 1962	1.0	Petroșeni 1922
Vf. Omu	5÷6	−1÷0	32	14.0	1938	−12.0	1939
Litoral	22÷23	14÷15	7÷9	32.5	Constanța 1906	7.0	Constanța 1930

Intervalul 1—7 iunie va debuta cu o vreme caldă. În a doua parte a intervalului o răcire se va face resimțită în regiunile vestice, centrale și nordice. În primele zile cerul variabil va prezenta înnorări mai pronunțate în cursul după-amiezelor cînd vor cădea averse de ploaie izolate în zonele de deal și de munte, apoi arealul ploilor se va extinde cuprinzînd întregul teritoriu al țării. Temperaturile minime nocturne vor fi cuprinse între 8° și 18°, iar maximele diurne se vor situa între 22° și 32°. Spre sfîrșitul intervalului vîntul se va intensifica din sector sudic.

Litoralul va beneficia de un aspect predominant frumos al vremii, cu un cer variabil, condițiile de ploaie fiind reduse. Din punct de vedere termic, se vor consemna alternări între valori de temperatură caracteristice verii, situate în jur de 25°, și valori mai coborîte în jur de 20°, datorită modificării direcției vîntului ce se va orienta cînd dinspre uscat, cînd dinspre mare. Temperatura apei mării va avea valori cuprinse între 15° și 18°.

Piața Scînteii 1, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Economie 21 28, Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport : 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană M.U.R.E.S. TÎRGU-MUREȘ

SOLUȚIA NUMĂRUL UNU:

flacăra

anul XXXVIII
23 (1 772)
VINERI
9 iunie
1989

SĂ PUI UMĂRUL CU NĂDEJDE

În spiritul exigențelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., să acționăm în toate domeniile de activitate pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului

Printre problemele înscrise pe ordinea de zi a recentei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-au aflat și cele privitoare la activitatea economico-socială pe primele 5 luni ale acestui an, îndeosebi pe luna mai, și măsurile pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe luna iunie, pe semestrul I și pe întregul an 1989. În legătură cu aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a rostit o importantă cuvîntare care, sintetizînd concluziile desprinse din cadrul dezbaterilor, constituie un bogat izvor de învățăminte, de prețioase orientări privind modul cum trebuie să se acționeze în perioada următoare pentru înlăturarea unor neajunsuri existente și îmbunătățirea radicală a întregii activități economice și de conducere, desfășurată de întreprinderi, centrale și ministere.

De fapt, asocierea organică a problematicii economice cu cea referitoare la stilul și metodele de muncă și de conducere a constituit trăsătura dominantă a acestei cuvîntări, reliefînd din nou și cu o deosebită pregnanță concepția secretarului general al partidului privind rolul hotărîtor al oamenilor muncii, al organismelor democratice, în înfăptuirea programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială a țării. **„Noi, cînd am formulat teza construirii socialismului cu poporul și pentru popor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — am creat, corespunzător, toate organismele democrației muncitorești-revoluționare, nu pentru a avea organisme formale, ci pentru a crește realmente răspunderea poporului. Nu se poate concepe construirea socialismului și comunismului fără participarea întregii națiuni, a poporului, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate — și aceasta trebuie bine înțeles de toți conducătorii noștri din toate sectoarele de activitate".**

(Continuare în pag. 3)

VIRGIL SIMION
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

BULETIN DE ORAȘ TÎNĂR

Colibași:

Orașul a venit cu autoturismul

Dîrmănești:

Cu mîndrie despre o șansă istorică

Fotoreportajele în paginile 12–13

„Patria-mumă"

Nu întîmplător expresia „patria-mumă" am citit-o în atîtea cărți ale literaturii și poeziei române, am auzit-o în atîtea piese de teatru sau filme frumoase închinate patriotismului românesc, acelui patriotism autentic, simplu și sănătos, moștenit din străbuni și care ne-a călăuzit dintotdeauna cugetul și simțirea, acțiunea și fapta.

Sînt actor și cutreier patria dintr-un capăt într-altul de aproape 30 de ani, o știu pe de rost ca pe cea mai aleasă și scumpă poezie, poezie de dragoste sfîntă ce-o-nveți și n-o uiți fiindcă te macină-ntruna. Această dragoste e însăși Patria mea, natria-mumă, cum o numesc cărturarii, poeții, acești fii ai ei de simțire adîncă!

Îmi iubesc patria de mic, de cînd alergam cu ghiozdanul în spate din sătucul natal într-altul mai răsărit, la vreo 4 km, distanță, dar școala mi se părea întotdeauna aproape, fiindcă mă fascinau, pesemne, cărarea spre ea, copacii și iarba, florile, mierla, natura întreagă, atît de bogată a patriei mele! Mai tîrziu i-am cunoscut plaiurile întinse, dealurile, văile, munții, apele, marea, așezările ei milenare, păstrătoare de avuții și frumusețí, de obiceiuri străvechi și populate de oameni harnici, robuști, conștienți de rostul lor pe pămînt.

Aproape că nu-i călătorie să nu auzi pe cineva exclamînd lîngă tine: ce țară frumoasă avem! Văzută din tren, din avion, din mașină, această țară minunată a noastră încîntă privirea, incită imaginația, animă făptura! De aceea se și înalță mereu pe întinderile-i mănoase noi orașe și sate bogate, prospere, giganți industriali ce-ți opresc respirația, autostrăzi, căi de circulație nebănuite pe pămînt, pe sub pămînt și pe ape, o renaștere întreagă croind mereu parcă o nouă arhitectură pe scară națională!

Știind de unde am plecat, văzînd unde am ajuns și înțelegînd cît mai avem de parcurs, încerc din cînd în cînd să adun în memoria mea prinosul fiecărui român, spre a-l lăuda și cînta și nu o dată mîndria îți umple inima și de bucurie îți vine să strigi și, strigînd, văile și codrii-ți răspund și cînd nu-ți răspund te îngrijorezi, cazi pe gînduri, te-ntrebi: oare eu am făcut de ajuns? Oare, ca semenii mei, am fost și eu întotdeauna înțelept, harnic și bun cum bună și darnică este cu noi, de cînd o știm, Patria-mumă?

GEORGE MOTOI

Biblioteca județeană
MUKES
TIRGU-MURES

„Modernizarea înseamnă a veni cu o mai bună organizare a întregii activități, cu reducerea consumurilor, a cheltuielilor, cu creșterea producției și ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției. Numai o asemenea modernizare poate fi acceptată."

E NOU CEEA CE E MAI BUN!

Cînd ești proprietar al mijloacelor de producție, nu-ți poate fi indiferentă capacitatea lor de a produce mai repede, mai ieftin, mai eficient lucruri de calitate. Modernizarea înseamnă exact și asta : să obții produse superioare calitativ cu consumuri reduse de materii prime, materiale și energie. Din această perspectivă trebuie gîndită și [illegible] producției, astfel se justifică și schimbările de tehnică și tehnologie. Important este, așa cum subliniia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca transformările tehnice și tehnologice să fie reale și ca ele să conducă nemijlocit la sporirea eficienței și a calității. De aceea, impunîndu-se ca o caracteristică definitorie a procesului continuu de perfecționare a muncii în toate domeniile, modernizarea trebuie gîndită, mai ales acum, în cea de-a doua etapă a sa, ca un puls constant, ca ritm permanent al producției.

Care sînt, din perspectiva modernizării, preocupările cîtorva dintre întreprinderile industriale reprezentative ale județului Neamț, ce se face pentru elaborarea și implementarea unor tehnologii noi, cum sînt valorificate ideile tehnice proprii și cum este stimulată capacitatea de a anticipa soluții în contextul unei strategii globale a rezolvării problemelor — iată obiectivele investigațiilor ce urmează.

Uneltele aduc progresul

Despre modernizarea de la Întreprinderea mecanică Roman se poate vorbi vizitînd întreprinderi de la București sau Rm. Vîlcea, ori urmărind perspectiva unor exporturi în țări cu tradiție care, cum e firesc, sînt interesate să achiziționeze utilajele cele mai moderne. De curînd, la Rm. Vîlcea, proaspăt omologat, funcționează primul strung românesc paletizat. Luna aceasta, la Întreprinderea „Autobuzul" este pusă în funcțiune o linie flexibilă produsă la Roman. Strungul paletizat, centrul universal de prelucrare se vor impune, la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale, între produsele de export ale întreprinderii romașcane. Sînt argumente practice pentru capacitatea acestui colectiv de a impune structuri de modernizare. Pentru că, așa cum evidenția președintele Comitetului sindicatului din întreprindere, Gheorghe Tureschi, fiind producătoare de mijloace de producție, I.M.R. contribuie, trebuie să contribuie, prin nivelul de tehnicitate al produselor sale, în mod direct la modernizarea activității beneficiarilor săi.

Un simpozion de comunicări tehnico-științifice desfășurat în luna mai a acestui an oferea participanților din întreaga țară posibilitatea de a afla stadiul realizărilor și chiar pe acela al proiectelor din acest domeniu de referință pentru întreprinderea romașcană. Am selectat cîteva dintre aceste propuneri, am selectat, cu concursul factorilor de răspundere de la nivelul conducerii întreprinderii și al organului de partid municipal, și numele celor mai „nepotoliți" autori — inginerii Daniel Sava, Mihai Stoica, Constantin Mircea — și am încercat să vedem „pe viu" cum se materializează aceste idei. „Ghid" ne-a fost numai Daniel Sava, într-o „preumblare cît mai puțin stricătoare de timp", căci tocmai timp nu prea are, aici, nimeni la dispoziție.

Mai întîi, la secția mecanică ușoară, am văzut linia flexibilă pentru piese tip disc flanșă „aproape gata" să pregătească piese pentru danturare. Ea va prelucra 180 de tipuri de piese, fiind capabilă ca, în cel mult trei ore, să fie reglată pentru alt tip de piesă. Sigur, productivitatea ei nu este cea a unei linii automate, dar la aceasta din urmă, care prelucrează un singur tip de piese, o eventuală schimbare a profilului de fabricație înseamnă cel puțin o lună, cîteodată chiar un an. Așa că, pînă la urmă, tot linia flexibilă e mai rapidă, adică „mănîncă" mai puțin timp neproductiv. Iar atunci cînd nu se lucrează în serii foarte mari, numai linia flexibilă intră în discuție. Proiectarea s-a realizat în I.M.R. de către grupa condusă de ing. Gabriel Volcinschi, în cadrul atelierului de proiectare strunguri carusel. Conducerea este realizată, evident, programat, sistemul electric fiind realizat, pe proiect romașcan, de „Automatica" București și I.P.E.P. Bacău. Pe proiectul institutului specializat din București — I.C.S.I.T.M.U. —, se realizează linia flexibilă pentru prelucrat butuci și tamburi de frînă pentru autoutilitare, adică unul dintre utilajele care echivalează cu modernizarea întreprinderii „Autobuzul".

Pentru prima dată în țară și între primele în țările C.A.E.R., la numai cîțiva ani de la „premiera mondială", strungul carusel paletizat produs de I.M. Roman, omologat în decembrie 1987, funcționează deja la Rm. Vîlcea, s-a trecut adică, în această lună, de „bariera" seriei zero și începe, după unele perfecționări, producția de serie. Primul dintre noii beneficiari este chiar I.M.R. căci această mașină înseamnă foarte mult timp economisit. S-a pornit de la strungul carusel clasic, căruia i s-a asociat un sistem de paletare a platanului care oferă utilizatorului posibilitatea de a centra, controla, strînge sau desface o piesă de prelucrat sau prelucrată fără oprirea utilajului. Mai exact, în numai trei minute, macaraua schimbă paleta și, în timp ce se lucrează o altă piesă, se fac intervențiile necesare la piesa inițială. Productivitatea muncii crește cu „numai" 50 la sută. În funcție de solicitările beneficiarului, pot fi montate mai multe palete, astfel încît, concomitent, o piesă este strunjită în timp ce altora li se pot face diverse intervenții. Nu se pune problema cît de mare va fi cererea la export (căci va fi !), ci, pentru anul viitor, se pune problema satisfacerii acestei cereri.

Tot pentru anul viitor, se pregătește producția centrului universal de prelucrare prin strunjire, frezare, găurire, alezare (în două variante constructive) care — este limpede — va scuti „plimbarea" pieselor la mai multe utilaje. Totul va fi făcut deocamdată, cu mare cîștig de timp și economie de energie și, se înțelege, cu un important cîștig de precizie, adică de calitate. Cît de interesați sînt potențialii beneficiari, de acest tip nou de mașini e dovedește și o împrejurare mițel anecdotică : întreprinderea a trimis, pentru testare, un text privind caracteristicile acestui utilaj, cînd el era numai „în mintea" celor care l-au conceput. Citind poate prea repede acest text, sau simțind o firească nevoie de a-l avea cît mai degrabă, mulți n-au spus doar că ideea e bună, ci, pur și simplu, au făcut comenzi ferme. Poate de aceea s-a și „scurtat" drumul de la idee la producție.

Exemplele se pot înmulți, toate însă ilustrează o convingere adîncă a tuturor celor cu care am stat de vorbă aici, anume că adevărata modernizare înseamnă un plus cert de performanță. Or, această performanță se poate obține numai cu utilaje performante. Fie prin modernizarea celor existente, fie prin proiectarea unora noi, utilajele sînt cele care, printr-un spor de tehnicitate, decid, sigur că în condiții superioare de exploatare, creșterea calității și eficienței producției. I.M.R., alături de toate întreprinderile constructoare de mașini, înțelege exact că, în condițiile exigențelor modernizării, trebuie să livreze această performanță că, altfel spus, de munca sa va depinde hotărîtor modernizarea altor întreprinderi. Evident, nu poți „livra" altora modernizare dacă tu însuți nu te modernizezi. De aceea, n-am analizat modul în care se realizează modernizarea la I.M.R. (conform unui program complex și nu lipsit de dificultăți), căci, pînă la urmă, dacă această întreprindere reușește să realizeze tehnică de vîrf, înseamnă că propria-i modernizare merge bine. Este o judecată sigură, din perspectiva rezultatelor și nu a intențiilor.

Nu idei multe, ci idei valoroase!

La Combinatul pentru lianți și azbociment Bicaz, am ajuns în momentul în care se pregătea încheierea unei activități devenite tradiționale — Sesiunea de comunicări științifice „Procedee moderne de fabricare a cimentului", care organizată sub egida Comitetului județean Neamț al U.T.C., reunește, de un deceniu încoace, pe cei mai buni tineri specialiști din țară în domeniu. Această a zecea ediție, s-a impus, aprecia inginerul Nicolae Sălăgean, directorul combinatului, ca o extrem de utilă confruntare „pe concret" a unor idei și soluții tehnice care vizează nemijlocit modernizarea producției, creșterea eficienței, în principal obținerea unor cimenturi de marcă superioară cu consumuri reduse, avînd în vedere că acest „oxigen" al construcțiilor este unul dintre materialele puternic energointensive, prin reciclarea unor deșeuri, mai ales la produsele din azbociment, prin propunerea unor soluții ingenioase privind cîntărirea, ambalarea și transportul produselor, care au consecințe directe în reducerea noxelor, îmbunătățirea condițiilor de muncă, creșterea productivității, economisirea energiei. Inginerul Șerban Ursu, care coordonează activitatea sectorului de creație tehnico-științifică al organizației județene de tineret, a propus o perspectivă pe care o considerăm și noi relevantă : ce anume a confirmat sau este pe cale să confirme producția din ideile afirmate în aceste zece sesiuni ?

Opinia Centralei cimentului din București, exprimată fără șovăire de reprezentantul său, inginerul Pavel Niculescu, este absolut favorabilă : reprezentînd realmente o inițiativă, neintegrată deci planurilor centralizate de cercetare, această sesiune anuală a furnizat permanent idei care au putut fi generalizate, soluțiile tehnice au făcut chiar obiectul unor dosare de invenții și inovații. Nu întîmplător, reprezentanții O.S.I.M. și ai I.N.I.D., de data aceasta inginerii Ștefan Iancu și Aurelia Ionescu, n-au ocolit această manifestare. Oamenii cu idei nu trebuie să aștepte nici trecerea anilor, nici „prinderea" în planuri tematice. Orice prilej de afirmare a creației lor e binevenit și nici nu e rău că, uneori, ideile o iau înaintea planurilor în care ar trebui să fie stabilite ca teme de cercetare.

Am stat de vorbă cu cîțiva dintre participanți, unii chiar „veterani", spre a vedea, dincolo de premiile și locurile în clasamentul sesiunilor, dacă și cît de repede a „premiat" producția creațiile lor. Anul trecut, dispozitivul de strunjit prezentat de inginerul Sabin Firtală de la C.L.A. Bicaz a stîrnit multe discuții, a adus și un premiu. Acum, el reprezintă o inovație brevetată, aplicată la Bicaz și în curs de generalizare în întreaga industrie a cimentului, constituind unul dintre „punctele" programelor de modernizare. Și subinginerul Mihai Gaftoiu de la Întreprinderea de servicii tehnice pentru aparate, utilaje și piese de schimb București a obținut anul trecut un loc 2. În acest an, el s-a prezentat cu un sistem automat de măsurare a forței de compresiune cu traductor tip doză tensometrică, adică, așa cum preciza inginerul Niculescu, o metodă complet nouă de cîntărire și dozare a materialelor, care sporește gradul de precizie cu 22 la sută, fiabilitatea cu 6 la sută, timpul de reparații fiind redus cu 45 la sută. Această lucrare a obținut un premiu (e drept, nu locul I, dar asta n-are importanță), și specialiștii apreciază că încă în acest an noua idee va începe să prindă contur... practic. Menționîndu-i numai pe deținătorii locurilor I din cele trei secțiuni — subinginerii Stela Stoica și Gheorghe Sofronie, de la C.L.A. Bicaz, cu un dispozitiv electronic pentru echilibrări dinamice, ing. Gheorghe Danu, de la I.S.T.I.U.A.P.S. București, cu un manipulator pentru alimentarea cu saci goi a mașinilor de însăcuit, și inginerul Răducu Radu, de la C.L.A. Bicaz, cu o instalație pentru preluarea aerului cald de pe antefocar —, adăugînd că au fost premiați și de la Fieni, Brașov, Hoghiz, Turda, reținem convingerea directorului combinatului din Bicaz că, pînă la urmă, cele mai importante premii și satisfacții le dă chiar producția. Însuși procesul de modernizare de la Bicaz a integrat multe dintre ideile imouse de această sesiune anuală.

Am solicitat interlocutorilor mei, în încheiere, exact din această perspectivă, un pronostic privind șansele de aplicare cît mai rapidă a celor mai interesante și mai dezbătute idei. „Mai mare ca oricînd, mi s-a răspuns, pentru că, oameni ai producției fiind, autorii lor n-au avut timp să inventeze probleme (ceea ce e foarte important în știință, e adevărat), ci au venit, pur și simplu, cu soluții la problemele pe care le inventează, ea singură, producția. De fapt, nici una dintre ideile prezentate n-a „așteptat" sesiunea. Cele mai multe sînt deja aplicate, în curs de aplicare, măcar testate, experimentate, în unitățile unde lucrează autorii. Aici, la sesiune, se prezintă rezultate, se confruntă performanțe. Pentru idei în germene și proiecte vagi e timp acasă. Sigur, din discuțiile de aici, din necesarele contraziceri, se mai nasc și alte idei. E timp un an pentru ca numai cele care rezistă să revină la Bicaz sub forma unor rezultate concrete, a unor idei sigur bune pe care le selectează însăși producția pentru că le aplică".

CONSTANTIN DUMITRU

„Trebuie să facem ca organele noastre colective, adunările generale să-și îndeplinească în bune condiții rolul și răspunderile pe care le au în calitate de proprietari, de producători, de oameni care răspund de întreaga dezvoltare a țării!"

UNDE GÎNDESC MAI MULȚI, SE GÎNDEȘTE TEMEINIC

Istoria Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște este unică în felul ei, dar, în același timp, are caracteristici comune pentru industria noastră. Așa cum s-au petrecut lucrurile aici, s-a întîmplat în mai toate unitățile economiei românești. Oamenii, pentru că în cele din urmă la ei ne gîndim, s-au strîns la o chemare, aceea de a-și lua destinele în propriile mîini și au venit din oraș, din împrejurimile lui de mii de ani agricole sau din toată țara să-și caute rostul în noi meserii, atrăgătoare prin noutatea totală pe care le-o aduceau, să-și împlinească viața lor și a familiilor lor.

În anul 1970, undeva la marginea Tîrgoviștei, s-a început prin baterea unor țăruși. În ziua de 14 decembrie 1973, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a elaborat prima șarjă de oțel. Au trecut de atunci 15 ani, doar 15 ani. Tovarășul Constantin Olaru, secretarul comitetului de partid, ne spune în cîteva cuvinte ce a devenit în acest timp combinatul :

— Combinatul s-a dezvoltat permanent, ajungînd astăzi să producă importante cantități de oțeluri speciale pentru economia națională. Aici lucrează 10 000 de oameni ai muncii și se practică 138 meserii de profil metalurgic. Sîntem unicul producător pentru economia națională de tablă și bandă pentru motoare electrice și transformatoare. Deținem ponderea în fabricarea oțelurilor pentru rulmenți, organe de asamblare, arcuri pentru vagoane, organe de siguranță ale autoturismelor OLTCIT și DACIA. Fabricăm oțeluri speciale pentru industria electrotehnică, chimică, aeronautică, centrale nuclearo-electrice și alte industrii de virf. Dotarea combinatului cu mașini și utilaje este de nivel mondial. Materia primă cu care lucrează combinatul este în exclusivitate fierul vechi.

Dacă la început colectivul de oameni ai muncii era eterogen — mai bine de jumătate din numărul muncitorilor erau veniți din toate județele țării — astăzi s-a reușit o stabilitate de aproape sută la sută. Numai în centrul de cercetare și proiectare își desfășoară activitatea 380 de specialiști, din care 300 cu studii superioare.

Să ne mai gîndim că cei 10 000 de oameni ai muncii din combinat, împreună cu familiile lor înseamnă populația unui mic oraș. Ne putem da seama ce a însemnat apariția combinatului pentru dezvoltarea municipiului Tîrgoviște, de cîte locuințe și școli a fost nevoie să se construiască, ce schimbări fundamentale au apărut în viața atîtor oameni.

— Principala sarcină care ne stă în față, continuă tovarășul Constantin Olaru — trasată cu prilejul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu pe platformă, în septembrie 1986, este ridicarea producției la un nivel superior, atît cantitativ cît și calitativ, asimilarea de noi mărci, care să înlocuiască importul, perfecționarea proceselor de producție, elaborarea de soluții care să conducă la reducerea substanțială a tuturor normelor de consum, îndeosebi la materialele metalurgice.

Rezultatele obținute de la începutul anului sînt elocvente, mii tone oțel, blocuri și semifabricate forjate, laminate finite pline, oțel-beton, realizări peste cifrele de plan.

Spuneam că realizările bune pe care le are combinatul se explică printre altele și prin asigurarea unui cadru democratic larg de participare a tuturor oamenilor muncii la problemele de muncă și viață ale combinatului, la implicarea lor în toate aspectele producției. Urmărind documentele de lucru ale comitetului oamenilor muncii te surprinde plăcut concretețea problemelor abordate, intervenția promptă, exact acolo unde este necesară, unde frige, cum se exprimă secretarul comitetului de partid și președintele C.O.M.

— Toate problemele sînt mari și importante : investițiile, aprovizionarea (la o șarjă sînt necesare circa 100 materiale), exportul, calitatea, colaborările în calitate de furnizori și beneficiari, pregătirea și perfecționarea cadrelor. O gamă largă de probleme sînt urmărite zilnic pe calculator, se întocmesc rapoarte pe oră privind consumurile de energie electrică, gaz metan, azot, oxigen, hidrogen, abur. În ciuda marelui salt calitativ și cantitativ înregistrat, putem afirma fără exagerare că marele nostru cîștig este calitatea omului nou care s-a format o dată cu combinatul, un om nou, cu o înaltă pregătire politică și profesională, fără de care nu am reușit să realizăm sarcinile sporite pe care economia națională ni le pune în față.

Odată încheiate programele de organizare a producției și modernizare etapa I și a II-a, urmează o nouă etapă de valorificare superioară a resurselor materiale și umane de care dispune combinatul, legat îndeosebi de investiții. Pînă în anul 1992, pe același perimetru, valoarea fondurilor fixe se va dubla. Sarcini mari stau deci în fața oamenilor muncii și, așa cum e firesc, rezolvarea lor se așteaptă de la ei. Este nevoie de oameni pregătiți, la curent cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei, disciplinați. Deci, în fața acestor sarcini iată o problemă din cele mai importante care se cere rezolvată. Și cum la C.O.S. Tîrgoviște conducerea colectivă, participarea totală sînt metode curente de lucru, în una din ultimele ședințe a C.O.M. s-a analizat tocmai problema selecționării și promovării cadrelor, a asigurării și pregătirii forței de muncă.

Iată cîteva cifre care arată ce importanță are omul aici, cu ce grijă este înconjurat pentru a se desăvîrși profesional spre binele lui și al colectivității. Peste 95 la sută din muncitori sînt calificați. Din aceștia peste 70 la sută au o vechime de peste 5 ani. La nivelul conducătorilor de formații, mai mult de 200 de absolvenți ai școlilor de maiștri sînt calificați în avans. Numai în anul care a trecut, peste 7 000 de oameni ai muncii au absolvit 398 de programe de perfecționare — lecții concrete de eliminare a unor abateri tehnologice, împrospătarea cunoștințelor privind noile tehnologii și elaborarea unor noi mărci de oțeluri. Instruirile, reciclările și policalificările se fac în concordanță cu nevoile imediate ale producției. Fiecare cadru tehnico-economic este angrenat în activitatea de cercetare și proiectare, în realizarea unor teme de perspectivă. Oamenii muncii cu spirit de răspundere, inițiativă, exigență, care au dat dovadă de calități organizatorice și se bucură de autoritate în colective, sînt angrenați în fondul de rezervă al combinatului. Din 94 de proiecte de încheiere a perioadei de stagiu a absolvenților cu studii superioare, cele care au rezolvat mai eficient unele probleme cu care se confruntă secțiile au primit termene de punere în funcțiune, adică de aplicare.

Este pentru oamenii care răspund de prezentul și mai ales de viitorul acestui mare combinat o datorie de onoare să se preocupe de cei cărora, acum sau mai tîrziu, le vor preda ștafeta muncii. Grija de care s-au bucurat în urmă cu ani, de a ajunge muncitori cu înaltă calificare, maiștri, sau ingineri se răsplătește cu aceeași grijă pentru generațiile care vin.

— Dezbaterea în C.O.M. și mai apoi prezentarea spre aprobare a măsurilor luate tuturor oamenilor muncii este, — așa cum sublinia în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, cea mai autentică formă a democrației muncitorești. Cuvîntul de ordine pentru însușirea căruia luptăm, este participarea totală. Nu este vreo măsură care să nu fie adusă la cunoștința întregului colectiv, o dată cu invitația de a participa cu propuneri, cu îmbunătățiri. Din cei 29 de membri, din care este alcătuit C.O.M., 15 sînt reprezentanți ai oamenilor muncii. După cum se vede, ei dețin majoritatea. Vasile Stroe, Ion Florea, Elena Stănescu, Alexandra Stan, Romeo Elefterescu, Ion Dinescu sînt oțelari, lăcătuși, mașiniști, maiștri, de fapt purtători ai cuvîntului miilor de oameni ai muncii, ai intereselor și inițiativelor acestora.

Într-adevăr, toate problemele unui combinat sînt importante, dar cea mai importantă este aceea a oamenilor care-l fac să trăiască.

OPREA GEORGESCU ■

Ceea ce ni se pare caracteristic pentru industria noastră sînt ritmurile înalte de dezvoltare. Nu ne gîndim doar la dezvoltările cantitative, ci mai ales la capacitatea industriei de a acumula, într-o perioadă extrem de scurtă, calitate, de a crea produse de cel mai înalt nivel tehnic, pînă în urmă cu doar cîțiva ani importate de la firme cu vechi tradiții, cu specializări stricte într-un domeniu sau altul. Multiple sînt explicațiile acestei reușite : creativitatea și inventivitatea românilor, dorința și capacitatea lor de afirmare în tehnica de virf, convingerea oamenilor muncii că tot ce se realizează în țară este destinat creșterii bunăstării materiale și spirituale a poporului, că numai prin dezvoltarea proprietății socialiste, cu fiecare bun realizat și cîștigat, țara devine mai bogată și înfloritoare, că șansa ei unică este dezvoltarea pe toate planurile. O importanță majoră a avut crearea tot într-un timp extrem de scurt a unui cadru propice afirmării valențelor creatoare ale oamenilor muncii, asigurarea unei largi democrații în colectivele de muncă, în care inițiativa, fapta de muncă și știință, creativitatea — într-un cuvînt participarea totală la ceea ce numim edificarea socialistă a patriei — sînt la loc de cinste.

Să pui umărul cu nădejde

(Urmare din pag. 1)

De ce a fost subliniată cu atîta putere, din nou, o asemenea cerință ? Pentru că practica de conducere la diferite eșaloane, începînd cu întreprinderi, continuînd cu centrale și sfîrșind cu ministere, arată că în unele locuri sau în diferite situații este nesocotit principiul implicării active și permanente a oamenilor muncii sau a reprezentanților acestora, a organelor colective, democratice de conducere (adunările generale, consiliile oamenilor muncii sau consiliile de conducere) în discutarea și adoptarea deciziilor, a măsurilor și programelor care privesc organizarea și desfășurarea activității productive, inclusiv implicațiile economico-financiare ale acesteia, ori dezvoltarea diferitelor unități sau sectoare. Astfel se explică faptul că într-o serie de probleme, la nivelul unei întreprinderi sau alteia, nu se adoptă întotdeauna cele mai bune măsuri, nu se găsesc cele mai potrivite soluții care să poarte girul gîndirii colective, să fie rezultatul unor dezbateri responsabile de către întregul colectiv de oameni ai muncii sau de către reprezentanții acestora și, drept firească consecință, să întrunească din start o cunoaștere și o motivație deplină a căilor pe care trebuie să se canalizeze eforturile tuturor pentru înfăptuirea exemplară a lor. Calitatea de proprietari, producători și beneficiari, de oameni care răspund de întreaga dezvoltare a țării impune aplicarea fermă a mecanismului de conducere a economiei socialiste, adică a principiilor autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării, astfel încît fiecare act de decizie al colectivului să se materializeze în acte de producție cu o eficiență reală și cît mai ridicată.

În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția, cu deosebire, asupra modului cum sînt gîndite și realizate programele de modernizare și de investiții, ca și asupra corelațiilor corecte din punct de vedere economic care trebuie să existe între producția valorică și cea fizică sau de export, ori între consumuri și aprovizionarea tehnico-materială — toate acestea avînd drept scop final realizarea unei eficiențe superioare în valorificarea resurselor tehnico-materiale, financiare sau umane ale societății.

Astfel, pe bună dreptate, în cuvîntare se arăta că orice nouă investiție trebuie să aibă o deplină justificare prin prisma utilității sale, a efectelor economice pe care le determină. Cu alte cuvinte, să fie rodul unor analize și atitudini responsabile față de felul cum se cheltuiesc banii, celelalte resurse pe care le implică. De aceea, înainte de a gîndi noi extinderi, concentrarea atenției și eforturilor întreprinderilor trebuie să se îndrepte în primul rînd asupra finalizării la termen a investițiilor aflate în construcție, asupra diminuării costurilor de realizare a acestora, asupra atingerii parametrilor proiectați și utilizării la întreaga capacitate a mijloacelor de producție existente și, mai cu seamă, asupra modernizării continue a acestora. Căci, activitatea de modernizare este cea care, în actuala etapă, trebuie să conducă, cu rezultate imediate, la obținerea unor sporuri de producție și, îndeosebi, la îmbunătățirea substanțială a indicatorilor care caracterizează dezvoltarea intensivă : consumurile materiale și energetice pe unitatea de produs, productivitatea muncii, nivelul tehnico-calitativ al produselor, cheltuielile de producție, eficiența. Nu pot fi admise, sublinia cu îndreptățit temei secretarul general al partidului, nici modernizări care fac să crească cheltuielile și să înrăutățească eficiența economică, nici modernizări bazate pe investiții cu termen lung de realizare, avînd efecte incerte sau întîrziate.

O atenție deosebită a fost acordată în cuvîntare problemelor legate de realizarea producției planificate conform unei logici economice care să pună accentul nu pe valoarea bănească (întrucît adeseori aceasta poate fi artificial mărită prin folosirea de materiale scumpe sau prin alte cheltuieli neeconomicoase, ori poate masca nerealizarea unor produse necesare sau chiar vitale pentru economia națională), ci pe produsul fizic — singurul care are valoare de întrebuințare pe piața internă sau la export, care poate asigura o bună aprovizionare, materializîndu-se în mod real (nu în stocuri !) prin valoarea sa bănească. Sînt, toate acestea, orientări și indicații de o deosebită importanță pentru așezarea întregii activități economice pe bazele solide ale principiilor autoconducerii și autogestiunii, transpunerea lor în viață impunînd, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, un spirit mai activ, o înaltă disciplină și răspundere în munca desfășurată în toate domeniile de activitate.

CALITATEA — o luptă care trebuie cîştigată

La această discuție au participat, de la Întreprinderea „Progresul" din Brăila, Paul Groşescu, şeful serviciului C.T.C. şi Radu Dragomir, şeful secției proiectare tehnologie la rece ; Ovidiu Udor, inspector şef al Inspectoratului Județean pentru Controlul Calității Produselor ; Dumitru Răduț, inspector general în cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Red. — Care credeți că ar trebui să fie calitatea unei discuții despre calitate ?

O. Udor — Să fie utilă. Să nu ocolească problemele.

Red. — Putem aşeza această discuție, aşadar, sub semnul dorinței de mai bine exprimată nu prin generalități, ci prin referiri la situații concrete şi prin opiniile sau sugestiile pe care le veți formula aici.

Inspectorul de calitate : omul cu amenzi sau omul cu soluții ?

P. Groşescu — Oricît de curios ar părea, adevărul este că la un moment dat poți să dispui de produse de calitate incontestabilă, dar din diverse motive se întîmplă să nu poți să valorifici pînă la capăt acest fapt. E de vorbit despre asta.

O. Udor — Este, într-adevăr, o problemă foarte importantă. Dar eu aş începe prin a spune aşa : calitatea presupune în primul rînd colaborarea tuturor celor chemați să contribuie la realizarea ei. În ce ne priveşte, în cadrul Inspectoratului județean am stabilit o regulă : ori de cîte ori inspectorii noştri întîmpină dificultăți, să mă cheme imediat acolo, să mă anunțe cu un telefon. Şi stabilind această regulă, am avut grijă să pot fi şi găsit, la orice oră din zi şi din noapte. Apoi am hotărît, împreună cu colegii mei, că decît să începem o acțiune într-o unitate şi să n-o ducem pînă la capăt, mai bine o amînăm. Orice acțiune începută şi neterminată duce la neîncredere şi de-a dreptul păgubitoare. Prin acest mod de lucru am încercat să asigurăm inspectorilor noştri prestigiul şi autoritatea necesare. Fiindcă autoritatea, acolo, în întreprindere, nu se cîştigă cu amenda ci doar participînd la înlăturarea necazurilor. Nici un inspector de calitate nu trebuie să creadă că munca lui e de-a spune oamenilor „nu mă priveşte, asta e legea". Dacă le vorbeşti aşa, îi obligi pe oameni să fugă, să se ascundă.

Red. — Mulți ani ați lucrat în producție, chiar aici, la „Progresul". Pe atunci gîndeați la fel ?

O. Udor — Cînd mi se pune această întrebare, îmi place să răspund aşa : am martori. La „Progresul", unitate etalon ca disciplină şi calitate pe economia națională, controlorilor de calitate le-am spus din capul locului : băieți, dacă eu, ca director tehnic, vin într-o zi şi vă spun să dați drumul unui produs care nu e bun, să nu mă ascultați ! Nu m-am dus niciodată la ei ca să-i rog să închidă ochii. Revenind la munca Inspectoratului nostru, adaug că am pornit prin întreprinderi şi-am inventariat problemele. M-am bucurat să văd că oamenii au înțeles că nu e în interesul nimănui să ascundă necazurile pe care le au. Acesta e cel mai important lucru. Pentru că munca noastră o fi ea una de control, dar asta înseamnă, într-o perspectivă mai largă, că ea este în mod esențial o muncă de asigurare a calității. Altfel zis, decît 100 de inspecții, mai folositoare poate să fie o singură măsură eficientă de remediere a deficiențelor sau identificarea unei cauze care duce la fabricarea unui produs necorespunzător calitativ.

Red. — Prin exemple vom înțelege şi mai bine că adevărul acesta trăieşte şi la Brăila.

O. Udor — La un moment dat aveau defecte, de exemplu, cilindrii de frînă pentru excavatoare. Aceştia veneau de la o întreprindere din Botoşani. S-au dus oamenii noştri acolo şi i-am chemat pe furnizori aici, la noi. Astfel de acțiuni întreprindem printr-o colaborare colegială cu cei de la Inspectoratul din județul respectiv. În cazul la care mă refer, împreună cu centrul de cercetare şi proiectare de la „Progresul" am făcut probe şi am hotărît, de comun acord, că e nevoie să fie schimbată o tehnologie de producție şi că trebuie rezolvate unele probleme de acuratețe tehnică.

Disputa e bună cînd deschide calea colaborării

Red. — Adică dv., de la Brăila, aţi putut determina schimbarea unei tehnologii într-o fabrică din Botoşani ?

O. Udor — Da, tot aşa cum şi alții, din țară, prin observațiile şi sugestiile lor, au contribuit la îmbunătățirea muncii în unele fabrici de aici.

P. Groşescu — Există însă şi alte aspecte ale colaborării prin care rezultă, în final, un produs de bună calitate. Cum să zic ? Să zic aşa : dacă vrei să te ocupi de o problemă, cum ar fi problema asta a calității, eşti ocupat mai tot timpul, nu ? Timpul meu fiind drămuit, se înțelege de ce mi se pune cîte-un junghi pe inimă cînd îmi vin din centrală tot felul de hîrtii, cînd sînt bombardat cu tot felul de cereri de a întocmi tot felul de situații. Toată ziua-bună ziua fac numai situații. Şi situațiile astea, practic, nu ştiu cui folosesc.

Red. — Dar ce vi se cere ? Să vorbim, cum ne propuneam, cu exemplele pe masă.

P. Groşescu — Toată ziua bate telexul iar eu trebuie să stau de planton lîngă el. Mi se cer mai ales copii după procesele verbale întocmite de Inspectoratul județean. Astfel de procese verbale or fi mai multe aici, la „Progresul", decît în alte întreprinderi din centrală şi poate că asta îi nemulțumeşte pe unii. Aceste procese verbale există însă pentru că şi secțiile de producție, şi compartimentul C.T.C. din întreprindere, şi Inspectoratul județean, deci toți, sîntem cu ochii pe calitate. Şi dacă vrei să te uiți la ea, nu poți să treci pe-alături şi să spui că n-ai defecte. Trebuie să intervii.

Red. — Cum se numeşte această centrală ?

P. Groşescu — C.I.U.M.P. Iaşi. Centrala industrială de utilaje metalurgice şi prese. Cei de-acolo ar putea înțelege că noi nu sîntem oameni care să ne dăm în vînt după o bucată de hîrtie, să tot scriem mereu ceva pe ea, dar cînd avem observații de făcut, trebuie să le facem. Însă lucrul ăsta nu e înțeles prea bine. Chiar ieri am avut o discuție cu directorul şi cu şeful serviciului tehnic. Opinia dumnealor este că la noi e catastrofă, pentru că avem procese verbale prea multe. Şi eu am spus : nu, din contră, eu vreau ca noi să avem chiar mai multe, pentru că e simplu, cu cît am informații mai multe despre aspectele negative ale acestui proces al realizării calității, cu atît o s-o realizez mai bine. Eu nu pot să mă rezum la informațiile privind aspectele pozitive. Trebuie să le caut pe alea negative şi să le previn. Părerea mea este că numai aşa vom reuşi — cum am reuşit şi pînă acum — să ne încasăm retribuția în întregime, cu toții, să ne îndeplinim planul la toți indicatorii şi chiar să-l depăşim, inclusiv la export.

O. Udor — Există, într-adevăr, sesizarea că la „Progresul" valorile respinse de Inspectorat sînt mari. Dar nu sînt mari, ci mai degrabă există o concepție greşită acolo, la centrală. Cinstit să fiu, mă şi mir că la niște tehnicieni poate exista o asemenea concepție. Despre ce e vorba ? Cînd fac proba finală a unui utilaj, dacă apar probleme, eu resping întreg utilajul, ca să fie remediat, şi nu doar subansamblul sau reperul datorită căruia el nu funcționează ca lumea. Ideea centrală e alta : nu, tovarăşe, mie să-mi respingi numai subansamblul sau reperul datorită căruia utilajul n-a trecut de proba finală. Or nu e drept să procedăm aşa, pentru că toate reperele şi subansamblele sînt verificate individual, înainte de montaj. Problema este de a vedea cum funcționează în final mecanismul tehnic pe care-l alcătuiesc ele.

Red. — În această situație, dacă-şi înțelege interesele, producătorul trebuie să se situeze pe poziția cumpărătorului.

O. Udor — Absolut. Şi chiar asta se străduiesc să facă oamenii de aici, de la „Progresul".

D. Răduț — Spre lauda lor, cei din industria electronică şi-au pus la punct un foarte bun sistem de asigurare a calității şi nu întîmplător, de mai mulți ani, ei acceptă că atunci cînd nu merge o piesă, cumpărătorul poate spune — pe bună dreptate — că nu merge televizorul.

O. Udor — Proba finală a unui produs complex nu poate fi înlocuită prin însumarea probelor individuale ale elementelor din care se compune el. Asta e o chestiune de bun simț, să-i spunem bun simț tehnic, dar şi literatura de specialitate prevede la fel.

Red. — Calitatea, spuneați, înseamnă colaborare. Dar colaborarea, iată, trebuie să înceapă chiar de la cunoaşterea literaturii de specialitate sau de la respectarea prevederilor ei.

O. Udor — Înfățişările acestei colaborări — uneori ale lipsei ei — sînt diverse, iar dincolo de latura strict economică se poate întrevedea şi un comportament ce rămîne să fie îmbunătățit. Pentru asta este necesar să crească simțul de răspundere de la proiectant şi executant, pînă la beneficiar. Ca să mă explic mai bine, am să dau un exemplu de unde reiese că vorbim mult dar facem încă prea puțin față de cît trebuie şi față de ce posibilități avem. Întreprinderea „Progresul" a realizat niște prese pentru cărămizi refractare, după un proiect al unui institut de la București. Prezentate în exploatare, ele n-au dat rezultate. Atunci a început o dezbatere care de fapt era o dispută în toată legea. Proiectantul a zis : proiectul meu este bun. Întreprinderea, aflată la mijloc, spunea proiectantului : eu am executat după schițele pe care mi le-ai dat. Iar beneficiarului îi spunea : cauza este că dumneata n-ai oameni pregătiți care să exploateze în condiții optime utilajul. Beneficiarul, bineînțeles, venea şi el cu argumente. Şi fiecare rezista eroic, să zic aşa, adică se apăra cît mai bine în reduta lui. Realitatea, după cum s-a văzut ulterior, este că toți acești trei factori aveau partea lor de vină. Cînd s-au strîns şi au văzut care este vina lor, s-au pus la punct şi presele merg foarte bine. Dar poate că nici astăzi nu s-ar fi ajuns la o rezolvare dacă acești trei factori n-ar fi fost uniți de altcineva, prin dispoziție superioară, iar acest lucru eu aş ține neapărat să-l subliniez. De ce a fost nevoie să vină altcineva care să-i oblige să se întîlnească şi să vorbească serios ? De aceea repet : calitatea înseamnă colaborare. Şi ar trebui să ne mai întrebăm : cîte produse n-or fi în aceeaşi situație ? Cîte produse de calitate superioară n-or exista, deocamdată, ca simple virtualități, ca posibilități nefinalizate de către ceea ce eu cred că este capacitatea profesională reală a tehnicienilor noştri ?

D. Răduț — Dacă pînă acum cîțiva ani calitatea era discutată mai ales de tehnicieni, la ora actuală ea şi-a extins semnificațiile în viața socială. Şi din moment ce fiecare este nu doar producător, ci şi consumator, deci între calitatea producției şi calitatea vieții există un raport direct, se poate înțelege că spiritul de colaborare, la care vă referiți, nu are cum să fie facultativ. El reprezintă o obligație socială de prim ordin.

O. Udor — Ca să-şi satisfacă acest necesar de consum, fiecare trebuie la rîndul lui să producă un lucru bun sau din ce în ce mai bun, pentru că tot timpul noi dorim — şi se şi urmăreşte acest lucru prin toată dinamica dezvoltării noastre sociale — ca nevoia mereu crescîndă a noastră să fie satisfăcută prin produse de calitate superioară. Se ştie că sarcina prioritară, dată prin Programul de ridicare a nivelului tehnic şi calitativ al produselor, aprobat în 1984, este ca în 1990 noi să ajungem ca 95 la sută dintre produse să fie de nivel mondial ridicat iar cîteva procente să fie peste nivelul tehnic mondial. Eu spun că este, aceasta, o sarcină care poate fi realizată, pentru că avem suficiente resurse. Dar trebuie să spunem deschis, în acelaşi timp, că în vreme ce unii au înțeles perfect importanța acestui obiectiv şi au reuşit să-şi concentreze toate energiile în vederea înfăptuirii lui, alții au privit cu superficialitate această sarcină, şi s-au grăbit

să afirme că au realizat-o, fără a face efortul de a fi la înălțimea ei.

„Produs de nivel mondial" — o etichetă pusă cu discernămînt

Red. — De exemplu ?

O. Udor — Prezentîndu-ni-se nouă, Inspectoratului pentru controlul calității, care produse din cele ce se realizează în județul nostru sînt de nivel tehnic mondial și care sînt peste sau sub acest nivel, am cerut : vă rugăm să ne dați și nouă elementele care ierarhizează aceste produse, dați-ne elementele de comparație. Unii au răspuns cu promptitudine și foarte documentat acestei cereri elementare, dar alții nu.

Eu nu contest că se poate discuta despre orice produs, să-i zicem, obișnuit, dar simplul fapt că el se găsește pe o listă primită de întreprindere de la centrală sau minister nu este suficient pentru a-l realiza și a-l aviza ca produs de calitate superioară. Trebuie să existe niște bănci de date chiar la nivelul întreprinderii, trebuie să existe niște oameni care să se ocupe special de această chestiune, pentru ca atunci cînd vorbim despre calitatea unui produs să știm bine pe ce ne bazăm.

D .Răduț — De fapt există o sarcină, la nivelul economiei naționale, ca fiecare întreprindere să-și organizeze banca de date. Dar în unele locuri această sarcină este realizată destul de slăbuț.

P. Groșescu — Scriptic. Au făcut semn cu creionul, pe hîrtie, au făcut gogoloiul că au realizat și punctul ăsta.

O. Udor — Desigur, a face și a întreține o bancă de date nu e foarte simplu, dar dincolo de asta rămîne obligația fiecărula dintre noi de a încerca să judecăm sănătos. Or, anumite aspecte ale problemei pe care o discutăm sînt abordate de către unii într-o concepție, cum să zic ?, destul de ciudată. Cineva mi-a spus următorul lucru : din moment ce vînd produsul cutare la export, înseamnă că e de nivel mondial ridicat. Eu a trebuit să-l combat, pentru că în situația asta trebuie să văd eficiența economică prin prisma valorii pe care o încasez, să văd elementele pur tehnice prin care, măcar după aprecierea noastră, produsul respectiv se află la nivel tehnic mondial ridicat. Și iată exemplul : avem brizura de orez, un element care derivă din docorticarea orezului, un subprodus. Cineva încerca să-mi spună că asta e de nivel tehnic mondial ridicat. Și-am zis, să mă scuze, dar așa ceva nu se poate.

Red. — Dumneavoastră cum ați califica acest mod de-a gîndi ?

O. Udor — Eu zic : lipsă de răspundere.

Fără calitate nu există nici cantitate, nici eficiență

D. Răduț — Formalism.

Red. — Și dumneavoastră ?

P. Groșescu — Ce să mai zic ?

O. Udor — Să lăsăm însă deoparte excepțiile și să ne referim la cei care înțeleg că problema asta a calității e vitală. Calitatea îmi dă și cantitate, îmi dă și eficiență. În momentul în care n-am calitate, pierd absolut tot ce există în întreprindere și, mai înainte de toate, pierd elementul de bază, firma unității, marca întreprinderii. Calitatea trebuie privită pe măsura importanței ei, așa cum sublinia în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Calitatea este legată de viitorul nostru. Fără ea n-avem cum progresa. N-avem cum consuma. N-avem cum ieși la export.

D. Răduț — Bineînțeles, condițiile tehnice ale unui contract te pot determina să ții pasul cu lumea, dar asta înseamnă uneori să aștepți să fii tras ori împins înainte și cel mai bine este, desigur, ca înainte să mergi singur, de bunăvoie și prin propriile puteri. Nu e suficient să aștepți să ți se comande fabricarea unui produs cu anumite calități. Trebuie să vii să propui un produs cu calități superioare altor produse de același fel. Sîntem prinși în competiția economică pe plan mondial și n-avem de ales, dacă avem gust și dor de viață civilzată trebuie să avem gust de muncă sănătoasă. Produsul competitiv trebuie să fie o lege a muncii fiecăruia.

Red. — Dar uneori, am înțeles, produsul chiar este așa, ceea ce lipsește e doar valorificarea acestui fapt.

O. Udor — E un adevăr. Acolo unde avem asemenea situații, s-ar cuveni ca întreprinderile producătoare să fie sprijinite mai mult de întreprinderile de comerț exterior. Deocamdată se poate constata că în foarte multe contracte externe nici nu e trecută metoda de control a calității. Observația aceasta este valabilă cam pentru 90 la sută dintre contracte. Or trebuie să se scrie acolo, clar, ce controlez și cum controlez, pentru că s-ar putea să se ivească o dispută. Astfel de dispute sînt inerente și ele nu se întîmplă atît de rar încît să ne permitem să nu ne intereseze felul cum le rezolvăm. În absența precizărilor necesare privind metoda de control, n-am cum să discut. Și pierd.

Red. — Din start.

O. Udor — Da. Astăzi, în lume, cel mai mult e folosită metoda statistico-matematică, deși ea implică un risc deopotrivă al beneficiarului și al cumpărătorului. Dar dacă nu trec nimica pe hîrtie, dacă nu adaug nici o clauză privind metoda de control, se poate întîmpla ca partenerul să nu mai cumpere deloc marfa respectivă. Din diverse motive, bunăoară acela că piața e plină la el și nu-l mai interesează să-și mărească stocul, partenerul la produsele bucată cu bucată și dacă găsește o singură defecțiune, o singură cămașă cu vreun defect între alte 10 000 de cămăși, îți poate respinge tot lotul. Poate fi și acesta un fel al lui de a-și regla piața de banii și pe spezele dar și cu contribuția directă a altora. La noi, în județ, prin executarea unui contract încheiat în aceste condiții au fost livrate niște bluze și jachete. A trecut sezonul și, ca să nu stea cu ele în stoc, străinul a început să le răscolească pentru a găsi defecte. N-a fost nevoie să le răscolească pe toate, pentru că au venit înapoi și lăzi care nici nu fuseseră deschise. De ce fuseseră trimise înapoi ? Pentru că nu sînt bune, chipurile. Lipsa de clauze precise privind controlul calității te face să fii mereu la cheremul altuia. Or, cum pe tărîm economic totul se măsoară în bani...

Red. — E clar. Între ipostazele multiple ale acestei realități complexe care e calitatea, cerinței esențiale a autocontrolului exercitat de fiecare muncitor la locul lui de muncă trebuie să-i corespundă, în alt plan, acest adevăr : calitatea unui contract nu poate fi nici ca facultativă.

D. Răduț — Și mai e ceva ce s-ar putea realiza fără prea mare efort. În momentul cînd firma noastră de comerț exterior încheie un contract cu un beneficiar extern, paralel sau colateral de contract ar trebui să asigure întreprinderii și o informare despre felul cum este organizată activitatea service pentru produse similare ale altor firme ce vînd în țara respectivă. Astfel, întreprinderea și-ar putea lua măsuri de a organiza această activitate în spiritul și specificul partenerului străin. Fiindcă și în privința asta sînt diverse obiceiuri și cerințe pe care trebuie să le cunoști.

Red. — Deocamdată nu se procedează așa ?

D. Răduț — Deocamdată nu prea se procedează așa. Dumnealor, cei de la „Progresul" Brăila, au noroc pentru că exportă excavatoare în țări care sînt parteneri tradiționali. Sînt sigur însă că la început au avut niște șocuri...

P. Groșescu — Bineînțeles.

Marca fabricii trăiește prin service-ul produselor vîndute

D. Răduț — Dar mai ales atunci cînd e să pătrunzi pe o piață nouă trebuie să știi bine cum procedează alții și, venind cu un produs comparabil cu al lor, ca performanță tehnică, poți să fii competitiv sau să cîștigi o piață, uneori, printr-un fel de act de bunăvoință care înseamnă de exemplu oferirea unor servicii noi, a unor servicii în plus, față de alte firme, o atenție deosebită la service. Altfel, activitatea propriu-zisă, de producție, nu e continuată la aceeași înălțime de către — să zicem cu un termen generic — comerciant. De către cel specializat cu valorificarea produsului și cu ducerea lui nu doar într-o altă țară, ci pînă acolo încît cel ce cumpără să te privească și să te stimeze ca pe un partener foarte serios. Există întreprinderi care reușesc să-și finalizeze astfel propria lor muncă. Dar altele acționează încă prea tîrziu, ori atunci cînd sînt somate de către beneficiar. În absența unei activități corespunzătoare de întreținere în termenul de garanție și, în general, a capitolului service, partenerul te avertizează că nu mai încheie contracte în continuare și poate cere chiar să-ți retragi produsele. Cred că problema trebuie abordată cu mai mare seriozitate la ora actuală, și preventiv ! Avem o seamă de produse bune, fără îndoială, dar care suferă din această cauză.

Red. — Problema nu e tehnică, se vede, ci de organizare și conducere.

D. Răduț — Da. Există încă o mentalitate greșită, aceea de-a socoti că atunci cînd întreprinderea vinde produsul, a scăpat de el.

P. Groșescu — La „Progresul", zicem noi, nu-l așa. Sîntem prea bătrîni în meserie, de aproape 40 de ani facem excavatoare și-am învățat că un produs, după ce-l vinzi, de fapt tot al tău rămîne, pentru că marca fabricii trăiește prin el. Excavatoarele noastre sînt bune. Sînt, fără îndoială, de nivel tehnic mondial dacă ne referim la parametrii lor de funcționare, consum, greutate etc. Avem bănci de date și compararea produsului se face efectiv și în mod cert pe baza unor date tehnice care exprimă performanțele celor mai importanți producători străini : japonezi, americani, germani, francezi. Că ei sînt cei cu care ne batem în probleme de excavatoare. În plus, dacă judecăm după eficiență și promptitudine, cred că „Progresul" se numără printre întreprinderile din țară care și-au organizat cele mai bune service-uri pentru partenerii străini. Și asta n-o cred numai eu, ci o spune multă lume. La noi, numai în acest compartiment lucrează 300 de oameni. Avem ingineri, depanatori, mașini, depozite de piese. Facem intervenții în termenul de garanție, dar scoatem bănuți și după ce a trecut termenul acesta.

Red. — S-ar spune că le-ați rezolvat pe toate. Sau nu ?

P. Groșescu — Iată o problemă : s-a încetățenit la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, ca și la centrala noastră, ideea că nu ai voie să trimiți decît un depanator la nu știu cîte excavatoare, să zicem 20, pe care le ai undeva în garanție. Păi cum vine treaba asta ? În țara aceea poți să ai 20 de excavatoare pe 1000 de kilometri pătrați, sau să ai 40 de excavatoare pe cîțiva kilometri. În al doilea caz, poate lucra și-un singur om. Dar în același timp poate că-ți trebuie 10 oameni pentru 20 de excavatoare, dacă ele sînt risipite pe 2000 de kilometri.

— Red. — De cînd există norma asta ?

P. Groșescu — E veche. De 10—15 ani, nu mai știu. De pe cînd nu se vorbea atît de mult despre calitate. Acum, că tot vorbim mult, poate ar trebui să înțelegem că piețele nu seamănă între ele și că noi ne desfășurăm activitatea, acolo, în condiții foarte diverse.

R. Dragomir — Eu cred că s-a vorbit mai puțin aici despre ceea ce se întîmplă pe parcursul activității propriuzise de producție. Problema calității se pune încă de la intrarea documentației în uzină. Avem un atelier care se ocupă cu verificarea documentației, pentru a constata încă de la început anumite deficiențe de proiectare. Apoi, în cadrul pregătirii tehnologice, luînd fiecare reper în parte și stabilind posibilitățile de executare a lui, începem să prevedem sculele și dispozitivele necesare, ca și aparatele de măsură și control. Urmează lansarea în fabricație. Dar uneori nu se pot asigura toate A.M.C.-urile, și din cauza asta mai sînt anumite operații care se fac cu improvizații. În final, asta duce la apariția unor necazuri pe linie de calitate.

P. Groșescu — Nu-i vorba de produse respinse definitiv, ci doar de nevoia de-a le remedia pe unele. În totul, astfel de situații însumează doar cîteva procente din totalul producției. Pare că nu-i mult, dar noi zicem că ar putea fi mai puțin.

Ce se ascunde în spatele defectelor ascunse

Red. — Dar de C.T.C. cîte defecțiuni scapă ? Adică reclamații cîte aveți ?

P. Groșescu — Eu, practic, reclamații n-am. Totul se rezolvă prin activitatea de service. Se duce depanatorul și înlocuiește un oring, schimbă o țeavă sau o roată dințată care s-a rupt.

R. Dragomir — Mai sînt și defecte ascunse.

P. Groșescu — Dar eu zic că toate roțile care se rup, sau 90 la sută din cazurile astea, practic sînt din vina mea, a controlului. Și iată de ce. Primesc de la unitatea metalurgică, să zic, un lot de 100 de bare din șarja X. Verific : iau o bucățică dintr-o bară, pentru probă, mai tai o bucată din altă bară, și tot așa cu mai multe, dar nu chiar cu toate, pentru că la miile de bare care ne vin săptămînal ar trebui o armată de oameni să tot stea să facă treaba asta. Deci tai cîte o bucățică sau pun șpiralul și iau șpanul, apoi mă duc la laborator, consum acizi, consum manoperă, și mîine aflu cu ce oțel am de-a face. Dar dacă nu nimeresc tocmai bara care e făcută din alt lingou, din altă marcă de oțel, apar probleme.

Red. — Deci trebuie verificate toate.

P. Groșescu — Da, și există metode, există aparate de analiză spectrală a compoziției chimice a metalelor. Față de dotarea excelentă a întreprinderii noastre, ca să avem așa ceva n-ar fi un efort prea mare. Fără să mai tai oțelul și să faci naveta între depozit și laborator, te duci cu un aparat care e doar cît măsuța și televizorul ăla, plimbi aparatul pe rotițe și cu un pistolaș atingi barele și vezi imediat ce compoziție chimică au. Așa da ! Dar eu, ca șef de compartiment C.T.C., nu știu să se fi apucat cineva de la noi să asimileze un asemenea aparat, deși nu cred că ar fi întîmpinat dificultăți tehnice de netrecut.

R. Dragomir — Ar fi foarte necesar. Numai în „Progresul" circulă 100 000 de tone de metal pe an.

P. Groșescu — Deci fără metode rapide de analiză — că mai sînt și alte metode decît cea spectrală — nu poți să știi exact ce cuprinde acest munte de metal. Și cu metode din astea moderne ar trebui să poată lucra și metalurgistul. El să-și verifice produsele, înainte de-a le trimite aici. Că el nu cu rea voință pune o bară de-un fel, în același snop, lîngă o bară de alt fel. Le pune așa pentru că n-are nici el cu ce să verifice. Dacă ar avea, le-ar pune bine, sînt convins. De asta zic eu că programele de asimilări de produse noi ale întreprinderilor specializate în aparate de măsură și control ar trebui să fie făcute în colaborare și cu noi, cu cei ce răspundem pe linie de calitate. Altfel se întîmplă cîteodată să muncim de două ori pentru aceeași piesă. Dar tocmai de aceea, aș adăuga, dacă reușim ca în final produsul să fie bun, meritul e al oamenilor noștri, care sînt foarte buni muncitori. Despre un maistru ca Mihai Pelin, de exemplu, și mai pot să dau încă o sută de exemple ca el, se poate spune că e un noroc că-l avem aici, la „Progresul". Sau, cinstit vorbind, eu nu știu cum să mă descurc, uneori, cînd directorul meu general, Cibu, mă prinde pe picior greșit. Mă la, și pe mine și pe șeful de secție, de ne termină. De ce ? Pentru că în întreprinderea asta s-a înțeles, de sus pînă jos, un lucru : în absența calității, cantitatea nu are nici ea vreo șansă să reziste prea mult în timp. Deci la „Progresul" mai sînt probleme, n-am reușit să avem peste tot mijloacele sau garanțiile necesare pentru a nu mai apărea deloc probleme în legătură cu calitatea, dar oamenii sînt și rămîn garanția nr. 1 a calității produselor noastre.

O. Udor — Și aici, ca pretutindeni, pînă la urmă tot oamenii, prin munca lor, sînt chemați să dea un conținut acestei noțiuni complexe care e calitatea. Noi vorbim mult despre calitate, dar nu trebuie să uităm că avem datoria de-a face ca vorba să fie chiar întotdeauna soră geamănă cu fapta. Aici, în Brăila, există o anume stradă a Mărului și cu mai mulți ani în urmă, îmi amintesc, s-a observat la un moment dat că pe strada aceea nu exista nici un măr. Nu-i așa că puteam să schimbăm numele străzii și să ne vedem de treabă ? I-am fi putut zice oricum, inclusiv a Calității. Însă am preferat să muncim cîteva zile și din pomii sădiți atunci, chiar dacă eu unul nu m-am dus să iau vreodată un măr, știu că pot culege mere cel puțin copiii de pe strada aceea.

D. CONSTANTINESCU ■

Zilele de foc ale secerișului

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

● Pe suprafețe întinse din zona sudică a țării lanurile de orz au ajuns în faza de coacere. ● Zilele trecute, campania de seceriș a fost declanșată în județul Brăila, dar aria ei cunoaște de la o zi la alta o puternică extindere. ● În fiecare unitate, lucrările de recoltare a orzului trebuie încheiate în 3 zile de la începerea lor, pentru evitarea oricăror pierderi. ● Așa cum rezultă și din reportajele de față, pretutindeni au fost finalizate lucrările pregătitoare. ● Acum, cuvintele de ordine sînt: muncă susținută, bună organizare !

Să vezi cîteva „mutări" înainte

„Numărătoarea inversă" a campaniei orzului începuse, în comuna Bragadiru, din Sectorul agricol Ilfov, încă de săptămîna trecută. La prima oră, factorii de răspundere de la consiliul popular erau deja porniți spre unitățile agricole. Cu vicepreședintele și secretarul ne-am întîlnit tocmai cînd intrau la C.A.P. într-un comandament destinat campaniei de recoltare. Fără vorbe multe, fiecare își primea sarcinile, erau realizate ultimele retușuri. „Va fi o campanie fulger, ne-a spus Marian Brînzoi, președintele cooperativei. Cel mult în trei zile, vom termina recoltatul, în două zile vom strînge paiele, apoi vom mai strînge și de la alții, pentru că este interesul nostru, adică al sectorului nostru zootehnic".

Anul trecut, cooperativa agricolă din Bragadiru a obținut cele mai bune rezultate din C.U.A.S.C. Măgurele la orz și nici producția din anul acesta (estimată la peste 7.000 kg/ha) nu va fi mai mică. Orzul arăta bine, umiditatea era corespunzătoare, se va recolta „în pîrgă" pentru a nu se pierde, prin scuturare, nici un bob. De fapt, grija pentru fiecare amănunt în pregătirea campaniei înseamnă, ne-au spus cei de-aici, exact grija pentru fiecare bob. Se luaseră măsuri pentru depozitarea cantității care rămîne la cooperativă (cea mai mare parte a recoltei va fi transportată direct la fabrica de nutrețuri concentrate). Deși transportul va fi realizat cu mijloace S.M.A. și I.T.S.A., verificarea etanșeității remorcilor cade și în sarcina cooperatorilor, direct interesați să nu se piardă nimic. Fiecare sac (și cei din rezervă) este verificat. Grijă mare și pentru strîngerea semințelor de buruieni — ca să nu fie „semănate" pe drum spre a le găsi în lan și anul viitor. Asigurarea mesei la locul de muncă („să se simtă oamenii ca acasă", subliniia președintele) însemna, pentru organizatori, de asemenea, tot felul de amănunte, adică sarcini exacte împărțite pe oameni. Și mese și băncuțe și fețe de mese, tacîmuri, „mîncare bună și bine gătită, să nu uitați și apă mereu rece, să se schimbe și de cinci-șase ori pe zi dacă trebuie". „Acum greul cade pe mecanizatori, mai spunea președintele. Și șeful secției tractoare de la S.M.A. Bragadiru, Ion Șerbănescu, și mecanizatorii Ion Truță și Ilinca Vasile, campionii obișnuiți și oamenii noștri, Marin Rotaru, Dumitru Neicu, Gheorghe Bucur, vor lucra, în aceste zile de foc, cîte 16 ore și chiar mai mult. Ei vor avea tot ce le trebuie. Premiile, pentru cei mai buni, primele, pentru toți cei care depășesc norma, vor fi înmînate pe loc, seara, ca deobicei". Pregătirile „mari" erau deja realizate : verificarea tehnică a utilajelor, organizarea măsurilor pentru prevenirea incendiilor.

Sigur, între timp, vor continua celelalte activități : la zootehnie, „sectorul cu foc continuu", dar și la legume ; se va trece, în paralel cu strînsul paielor, la coasa a doua la lucernă, iar sistemul de irigații, dată fiind „vara fierbinte" în care am intrat, va funcționa zi și noapte. Va fi mobilizată toată lumea, chiar personalul de la contabilitate. Cei de la construcții vor „construi" șire de paie.

Ne-am despărțit de cei de la C.A.P. „în viteză", trebuia să facă prima probă în lan a unei combine, și am ajuns la vecini, adică la I.A.S., unde inginera Florica Alexandrescu, directorul unității, „bifa", pe o lungă listă de „priorități", probleme rezolvate. Aici sînt mai multe campanii, și la legume și la fructe, zootehnia e mereu în campanie, dar sigur, pentru cele trei zile „de foc", orzul are prioritate absolută. „În agricultură e ca la șah, trebuie să vezi cîteva mutări înainte. Acum eram la „mutarea mazăre". Cu orzul, din punct de vedere organizatoric, toate sînt rezolvate". Adică utilajele proprii sînt de mult verificate, oamenii, „tot proprii" sînt, profesional și sufletește, pregătiți, urmează să fie făcut rodajul în lan. Campania va fi foarte scurtă, dar oamenii, adică Marcel Chițac, Marin Matei, Ion Budeanu, Stelian Ștefan, Mihai Dărăsteanu, Victor Rusu, combineri, Marian Cantea, Vasile Ifrim și mecanicul Ștefan Iancu de la formația de prese, precum și inginerii Petru Iertea și Valentin Nisipașu, inginerul șef al sectorului mecanic, au gîndit și ei necesarele „mutări înainte" pentru a face față. În rest, aceleași pregătiri ca la cooperativa agricolă. Anul e călduros, pămîntul e bun, orzul se va strînge fără pierderi, trebuie strînse repede și paiele, pentru a se însămînța repede porumbul în cultura a doua. Porumb pentru boabe, se înțelege, cu o producție preliminată de măcar 4 000 kg/ha. „O să încercăm să semănăm fără arături, prin discuire. Se cîștigă motorină, se cîștigă, mai ales, timp. Irigația va fi permanentă, se înțelege. Mecanizatorii nu prea au cînd să se odihnească, vine „mutarea a treia" — mazărea. Recoltatul mazărei pentru semințe se face numai noaptea și în zori, altfel semința crapă". Legumele au aici, de altfel, o pondere absolută : sînt 670 de hectare, dintre care 350 pentru semințe. Sînt culturi delicate, s-a muncit mult și nu se poate să se piardă tocmai la recoltare ceva. Parcul de mașini agricole va funcționa tot timpul, și fără „căderi". Șeful atelierului mecanic, Gheorghe Dumitrescu, mecanicul Constantin Covalschi, strungarul Ion Voicu, sudorul Constantin Stănculescu, electricianul Marin Flaschi sînt și ei în campanie. Au pregătit totul cu grijă și acum vor asigura în timpul zilei depanarea utilajelor care lucrează ziua iar în timpul nopții pe a celor care lucrează noaptea.

La ora cînd aceste rînduri intră la tipar, spicele de orz, smulse febril de combine, își scutură boabele prefirate din cînd în cînd de mîini harnice, care-și alungă în această mîngîiere oboseala. Campania orzului a început cînd tipărim acest număr al revistei și despre ea nu vom mai scrie la prezent în numărul viitor întrucît, cel puțin în sudul țării, ea se va fi și terminat. „Mutarea următoare" — grîul.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Grija pentru recoltă, grija pentru oameni

Cu două săptămîni înainte de data probabilă a declanșării campaniei de seceriș, la S.M.A. Tărtășești, județul Dîmbovița, totul e pus la punct. Se așteaptă ca în jurul datei de 10 iunie să înceapă secerișul la orz, iar spre sfîrșitul lunii, la grîu. Lucrările vor avea un avans de 10—15 zile față de anii precedenți și datorită unei primăveri mai timpurii, și pentru că oamenii ogoarelor s-au obișnuit, să fie pregătiți și la vreme rea, și la vreme bună.

La sediul S.M.A. Tărtășești domnește liniștea sau, mai corect spus, calmul. Mîine, dacă umiditatea orzului ar fi de 22 procente și s-ar da, deci, semnalul de începere, toate forțele unităților agricole din CUASC Tărtășești ar intra în lanuri.

Deși nu știm cîtă noutate ar mai putea cuprinde o discuție despre organizarea unei campanii de seceriș, după atîția ani în care ea se desfășoară după o minuțioasă organizare și sub atent și competent control la toate nivelurile, îi propunem două întrebări inginerului Gabriel Arsene de la Sectorul întreținere și reparații curente al S.M.A. Tărtășești și anume : 1. Care este stadiul de pregătire al campaniei de seceriș la Tărtășești ? și 2. Față de anii trecuți, ce măsuri, noi, menite să asigure strîngerea grabnică și fără pierderi a recoltelor, ați preconizat ?

1. — S-a hotărît ca secerișul orzului și al grîului să se termine în 3 și respectiv 7 zile. Pentru a îndeplini această hotărîre, este nevoie ca toate forțele de care dispunem să fie exemplar mobilizate. Cele 70 combine C 14 au fost în totalitate reparate la atelierele S.M.A., unde avem cea mai bună dotare. Combinerii și-au reparat singuri combinele. Dumitru Enache, Alexandru Matei, Nicolae Iacob, Nicolae Zuraliu, Ion Micu, Marin Comănaru și Valentin Chiuaru sînt muncitori cu experiență și nu sînt la prima lor campanie. Mai mult, toate utilajele sînt în tabere de cîmp, la fiecare din C.A.P.-urile din CUASC : Tărtășești, Brezoaia, Slobozia Moară, Bildana, Ciocănești și Crevedia, urmînd ca proba în lan să se facă cu cîteva zile înainte de începerea secerișului, cînd umiditatea o va permite. La fiecare secție s-a organizat o echipă de intervenții, cu atelier mobil deservit de un inginer, un sudor și mecanicul de întreținere al secției. Asta va permite în cazul unor defecțiuni să putem interveni cu maximă operativitate. La repararea combinelor s-a avut în vedere în primul rînd o perfectă etanșeizare a acestora pe traseul bobului de grîu. Combinele C 12, din dotare, au fost și ele reparate și pentru că nu mai asigurau o etanșare perfectă au fost destinate batozării mazării la staționare. Remorcile din dotare au fost prevăzute cu înălțătoare din tablă pentru a le asigura o capacitate sporită de transport. Pentru repararea preselor de balotat s-a organizat la sediul S.M.A. o echipă formată din Constantin Stanciu și Iordache Păun, cei mai pricepuți în prese. Piese de schimb pentru combine și prese au fost asigurate prin BATMA Tîrgoviște sau prin recondiționări în atelierele S.M.A. Carburanții sînt asigurați pentru toată perioada campaniei de seceriș.

2. — Anul acesta s-a dat o importanță deosebită instructajului la toate nivelurile și cu toți factorii care participă la campanie, de la muncitori și membri cooperatori, la ingineri, organe de ordine și doctorii care asigură asistența medicală. Secerișul va fi declanșat cînd umiditatea orzului va fi de 22 la sută. Deci, fiecare organ tehnic al C.A.P. trebuie să controleze și să țină în mînă situația pe sole pentru a prinde momentul cînd se poate intra în lanuri fără nici o întîrziere. Întreg traseul grîului, care trece de la spic, prin combină și mijloacele de transport pînă la baza de recepție va fi mai riguros și mai atent urmărit, închizîndu-se toate porțile risipei. Totul este organizat în așa fel încît să se poată lucra de dimineață pînă seara. Oamenii vor lua masa în cîmp. Cooperativele de producție agricolă care nu pot oferi masă caldă vor apela la cantina de la sediul S.M.A., care are capacitatea de a prepara masă caldă pentru toți cei care vor lucra în cîmp. Deci, se va acorda, mai multă atenție pentru oamenii care lucrează în cîmp, uneori la temperaturi care le îngreunează munca. La inițiativa conducerii S.M.A. s-au făcut demersuri pentru a putea oferi fiecărui mecanizator un termos cu apă rece. La nivel de județ s-au încheiat contracte cu Harghita pentru asigurarea pentru oamenii care participă la campania de seceriș cantitatea de apă minerală necesară.

Deci, o grijă mai mare pentru fiecare bob de grîu, pentru că, din aceste boabe se face pîinea țării, pentru că aceste boabe crescute cu sudoare și pricepere umplu sacul belșugului, pe care îl vrem cu toții plin. O grijă mai mare pentru oamenii care în aceste zile fierbinți se află în unele din cele mai grele și mai cu răspundere locuri de muncă. Grija pentru ei înseamnă implicit respectul pentru munca lor grea și de înaltă calificare.

Sîntem convinși că liniștea cu care oamenii ogoarelor din CUASC Tărtășești așteaptă zilele grele, dar frumoase ale secerișului este pe deplin îndreptățită.

OPREA GEORGESCU ■

Şi în Covasna bazaltul are o poveste

Iosif Fazacas, directorul Filialei Sf. Gheorghe al I.C.P.E. Bucureşti, aduce pe birou din sului trei pietre. Aşa le-ar spune un om obişnuit. Specialiştii le numesc roci vulcanice sau, mai exact, tuf vulcanic, andezit şi andezit bazaltoid. Numele lor exact are importanţă, dar ce ne interesează îndeosebi în discuţia care urmează este că rezervele de asemenea roci ale judeţului Covasna sînt de ordinul a sute de milioane tone, practic inepuizabile.

Una din problemele luate în studiu de către cercetătorii filialei este înlocuirea unor materiale deficitare, cum ar fi bachelita, masele plastice şi oţelul, cu altele noi, cu aceleaşi proprietăţi fizico-chimice sau chiar îmbunătăţite.

Nu intenţionăm să dăm lista tuturor acestor materiale, pentru că ar trebui să înşirăm peste o sută de repere destinate industriei electrotehnice şi bunurilor de larg consum, care înlocuiesc, pe lîngă cele trei materiale amintite mai sus, cuprul şi bronzul.

Înainte de a aminti totuşi cîteva realizări de excepţie, noutăţi şi pe plan mondial, să spunem povestea acestui mic colectiv de 54 de oameni ai muncii, din care 30 ingineri-cercetători, poveste care se înfrăţeşte cu bazaltul. Ne-o relatează inginerul Iosif Fazacas, cel care, după ce în perioada 1972—1977 a pus pe roate Fabrica de Bazalt din Braşov, s-a transferat la Întreprinderea Bazaltul din Sf. Gheorghe, şi ea la început de drum, pentru a face acelaşi lucru.

— Nu-mi imaginam la început cam ce se poate face din bazalt, însă m-a fermecat ideea că această materie primă se găseşte din belşug. Nu trebuie s-o aduci de departe, ca să nu mai vorbim de import. Cînd am fost transferat la Întreprinderea pentru izolatori electrici pentru joasă tensiune din Tg. Secuiesc am pornit-o de la o magazie, unde am pus la punct tehnologia, ne-am dezvoltat, am început să punem în aplicare idei. Apoi, în 1985 s-a înfiinţat Filiala I.C.P.E. din Sf. Gheorghe.

— Deci totul a început în urmă doar cu patru ani. Are cercetarea de la Filiala Sf. Gheorghe ceva aparte ?

— Nu în mod deosebit. Să spunem că I.C.P.E. Bucureşti practică metoda de a acorda libertate deplină filialelor atît în alegerea temelor şi diversificarea direcţiilor de cercetare, cît şi în relaţiile cu beneficiarii. Cred că este un lucru foarte bun, care scurtează mult drumurile. Noi ne-am mai propus să ducem o cercetare pînă la faza ei finală. Experimentarea, omologarea şi serile mici le asigurăm aici prin laboratoarele şi atelierele noastre. Seriile lungi se fac la Tg. Secuiesc. Am considerat acest aspect foarte important, deoarece un produs se poate compromite în producţie, în faza de început. E mai bine să vină la noi, să înveţe, decît să ne ducem la fiecare în parte, să-i instruim. Cînd ne-am stabilit direcţiile în care puteam să obţinem rezultate s-au făcut studii de marketing sub conducerea Ministerului Industriei Electrotehnice şi a consiliului popular judeţean. Am convocat toate întreprinderile din minister şi chiar şi din alte ministere şi le-am consultat în problema înlocuirii unor materiale. Au fost foarte multe solicitări de repere-produse ale întreprinderilor la care noi am răspuns afirmativ.

Iarăşi inginerul Fazacas aduce pe birou, un birou care este întru totul asemănător cu al oricărui inginer din filială, lucru la care directorul ţine în mod deosebit, cîteva plăcuţe de culori diferite.

— Unele din ele nu le-a reuşit nimeni pînă astăzi şi au o importanţă deosebită pentru economia naţională. N-ar avea rost să vă înşir toate realizările noastre. Cîteva, de excepţie, ar fi bine să fie cunoscute. Din acest material bazaltic, prin excelenţă electroizolant, am reuşit să realizăm un material conducător de curent electric care rezolvă o problemă foarte importantă — protecţia antielectrostatică. Este necesar în industria chimică, petrochimică şi în minerit. Nu numai că nu produce, ba chiar absoarbe electricitatea statică. Din aceste materiale vor fi făcute de acum înainte plăcările pardoselilor, plinte etc., conform normelor în vigoare şi avizelor Institutului de securitate minieră Petroşani. Pastele şi suspensiile de lustruire fină pentru suprafeţele metalice elimină importul de produse asemănătoare din S.U.A. Am realizat materiale bazaltice poroase care permit trecerea aerului prin pori între 0 şi 300 microni şi trecerea selectivă a substanţelor organice de diferite greutăţi moleculare. Aceste filtre moleculare se aplică în procesul flotaţiei în scopul îmbunătăţirii gradului de extragere a utilului din minereu. Am reuşit să obţinem materiale bazaltice care au rezistivitate de volum comparabilă cu materialele folosite pentru rezistenţele electrice. Asta o amintesc nu numai ca o curiozitate tehnică, ci şi pentru larga ei aplicabilitate.

— Să nu uităm să vorbim despre consumul de energie necesar realizării acestor materiale.

— O tonă de material bazaltic se produce cu un consum de energie de 3—5 ori mai mic decît cel necesar producerii bachelitei, maselor plastice sau metalelor. Prin cercetările noastre am asigurat baza unui profil secundar al I.I.E.J.T. Tg. Secuiesc. Izolatorii care se făceau aici din ceramică plus materii prime din import, bachelită şi alte materiale plastice se vor face din materiale bazaltice. Asta fără schimbarea scheletului actual al întreprinderii.

— Care este măsura adevărată a muncii cercetătorului, după părerea dumneavoastră ?

— Noutatea, eficienţa. Numărul de invenţii plecate de la noi este mai mare decît al inginerilor din tot judeţul. Aşa este şi normal. Introducem noutăţi în cel puţin 60 de întreprinderi din ţară. Căutăm să ne lărgim mereu aria preocupărilor. La ora asta am mai putea da de lucru la încă 500 de oameni şi avem idei şi teme pînă în anul 2000. Cercetătorul trebuie să găsească temele care să răspundă marilor probleme ale economiei noastre : reducerea importurilor, crearea unor posibilităţi de export, reducerea consumului de energie şi materii prime. Este o satisfacţie cînd reuşeşti să creezi materiale noi din piatră seacă, cum se spune, să înlocuieşti materiale pe care nu de puţine ori erai nevoit să le cumperi cu valută forte. Numai trecută printr-o filieră de cercetare-proiectare, o idee se dovedeşte bună pînă la sfîrşit şi pentru întreaga economie. Fără noutate şi eficienţă, o cercetare se autodesfiinţează, pentru că îşi pierde obiectul muncii.

Pe un eventual panou al fruntaşilor ar încăpea cu siguranţă toţi cei 54 de oameni ai muncii din filiala Sf. Gheorghe. În nici un caz n-ar înlătura inginerii Ernest Urbanovici, Aurel Tincă, Sorin Coman, Ladislau Mihaly, Ştefan Florea, Alexandru Barta, Iosif şi Eugenia Gagyi.

Cînd să plecăm, unul din ei a adus nişte tăciuni realizate la INOX Bucureşti. Minerele erau de un alb strălucitor şi aveau încrustate desene de flori. Erau din bazalt şi înlocuiau pe cele negre din materiale importate. Încă o cercetare fusese finalizată.

OPREA GEORGESCU ■

Tehnologii moderne

Printre tehnologiile moderne de mare productivitate utilizate pe scară din ce în ce mai largă în industria constructoare de maşini, cu implicaţii în primul rînd în fabricaţia în serie mare şi în masă, se cuprind şi tehnologiile de prelucrare prin deformare plastică la rece. Astăzi, industrii de bază, ca aceea a autovehiculelor de mecanică fină, de aparataj electric, nu pot fi concepute fără o utilizare masivă a tehnologiilor cedee tehnologice de deformare plastică la rece. Diversitatea foarte mare a formelor constructive ale produselor caracteristice acestor industrii impune folosirea unei largi palete de procedee tehnoogice de deformare la rece, precum şi a echipamentelor aferente.

Proiectarea proceselor tehnologice, a echipamentelor specifice, realizarea acestora, precum şi organizarea activităţii productive în sectoarele de deformare plastică la rece presupun existenţa unor specialişti cu o pregătire specifică şi a unei diversificate literaturi tehnice de specialitate. În acest sens, opul **Prelucrări prin deformare plastică la rece**, elaborat sub coordonarea conf. dr. ing. Mihai Teodorescu, de un larg colectiv : prof. dr. ing. Constantin Ciocîrdia, prof. dr. ing. Gheorghe Zgură, conf. dr. ing. Emil Tăru, conf. dr. Nicolae Oancea, conf. dr. ing. Constantin Dumitraş, şef lucr. dr. ing. Dumitru Nicoară, ing. Aurel Roşca, ing. Ovidiu Ciocan, ing. Decebal Druma, dr. ing. Octavian Bologa şi dr. ing. Vasile Braha, cuprinzînd cadre didactice de prestigiu din învăţămîntul tehnic superior din Bucureşti, Galaţi, Iaşi şi Sibiu, din cercetare (Institutul de Cercetare Ştiinţifică şi Inginerie Tehnologică pentru Industria Construcţiilor de Maşini) şi din producţie — Întreprinderea de autocamioane Braşov şi apărut în Editura Tehnică (vol. I şi II), constituie o lucrare, o referinţă în domeniu.

Volumul întîi prezintă bazele fizice ale procesului de deformare plastică la rece, legile principale ale deformărilor plastice, starea de tensiuni şi deformaţii, materialele folosite la prelucrările prin deformare plastică la rece, cu precizări privind prelucrabilitatea lor. Sînt analizate tehnologiile specifice care asigură un înalt grad de folosire al materialului : ambutisarea, extrudarea la rece, presarea volumică orbitală etc., precum şi procedeele de finisare şi asamblare, la un nivel ce permite lectorului o aprofundată cunoaştere a fenomenologiei proceselor, creînd premisele unor abordări sistematice a activităţii complexe în domeniu.

Volumul doi, cuprinzînd proiectarea tehnologiilor de prelucrare prin deformare plastică la rece, analiza structurală a echipamentelor specifice, construcţia şi proiectarea ştanţelor şi matriţelor pentru tehnologii speciale şi neconvenţionale folosite, constituie un îndrumar deosebit de valoros, atît pentru proiectant, cît şi pentru inginerul ce activează în sectoarele de deformare plastică la rece.

Subliniem, încă o dată, nivelul ridicat al lucrării, ce va constitui un îndrumar concret şi eficient în activitatea inginerilor şi tehnicienilor care lucrează în domeniul cercetării şi proiectării tehnologiilor de deformare la rece, a celor ce exploatează, în industrie, astfel de sisteme tehnologice.

De asemenea, lucrarea este utilizată cu succes de studenţii din institutele tehnice de învăţămînt superior a căror pregătire presupune şi solide cunoştinţe în domeniul deformării plastice la rece.

ALEXANDRU EPUREANU ■

Natura în retortele inteligenţei

Nemulţumirea laborioasă a fost şi rămîne, cu deosebire în lumea ştiinţei, fermentul viu al celor mai importante înfăptuiri notate prin noutate şi originalitate. Tocmai de aceea, viaţa unei idei generoase este scurtă, ea îmbătrîneşte la scurtă vreme după triumful ei deplin sub presiunea noilor soluţii ce încolţesc şi îşi revendică întîietatea. Sînt dictatele progresului, continuu şi ireversibil, sînt roadele nestîmpărului şi setei de cunoaştere pe care omul — creator prin definiţie — le duce cu sine din prima şi pînă în ultima zi a existenţei sale.

Mă gîndeam, iată, la toate acestea mai deunăzi cînd, poposind la **Centrul republican de reproducţie şi selecţie a animalelor**, am avut prilejul să am în faţa ochilor tabloul celor mai recente realizări privind munca de creaţie din diverse compartimente ale patrimoniului zootehnic naţional. Este un domeniu în care natura vie, potrivnică oricăror intruziuni ale aparatului ştiinţific, se încăpăţînează să-şi conserve patentele ancestrale, acceptînd doar după lungi şi delicate negocieri tiparele propuse de om. Dar cine are răbdare, prinde curaj, sau ceea ce cercetarea de specialitate a ultimelor decenii a demonstrat cu prisosinţă. E deajuns să ne amintim că pînă nu demult, spre începutul veacului şi chiar mai tîrziu, pe teritoriul patriei noastre se perpetuau aceleaşi cîteva rase de animale. Ţigaia românească era aidoma oii pe care o păstoriseră secole la rînd toţi ciobanii arealului naţional, iar Sura de stepă, vaca tradiţională a plugarului nostru, nu se deosebea cu nimic de strămoaşa ei de acum un mileniu şi mai bine.

În faţa acestui imobilism, impus prin puterile tradiţiei dar, desigur, şi prin lipsa cunoştinţelor şi mijloacelor moderne ale ştiinţei zootehnice, realizările prezentului ne apar cu adevărat impresionante. Într-un timp record, ce se măsoară de data aceasta nu în secole, ci în decenii, specialiştii domeniului, răspunzînd sarcinilor incredinţate de partid, recomandărilor expresse ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, privind activitatea de creaţie, selecţie şi ameliorare, au îmbogăţit zestrea zootehnică a ţării cu numeroase noi rase, linii şi hibrizi de animale şi păsări. Nu vom intra în amănunte, o vom face cu altă prilej şi din motive pe care le vom arăta cîteva rînduri mai jos. De data aceasta dorim să punem la dispoziţia cititorului nostru doar imaginea globală a unor înfăptuiri de dată recentă, folosind în acest scop rezultatele comunicate la ultimele două şedinţe de omologare, desfăşurate sub auspiciile Consiliului zooveterinar al Ministerului Agriculturii. Astfel, la 10 iulie 1987, ca urmare a finalizării unor cercetări şi studii desfăşurate în institute de profil, în ferme şi compartimente de producţie, învăţămînt şi cercetare, a avut loc omologarea următoarelor rase, linii şi hibrizi de animale şi păsări : La taurine : rasa „Bălţată cu negru românească. La bubaline : rasa „Bubaline româneşti". La porcine : linia sintetică „345 Periş". La găini pentru carne : hibrizii „Robro 69" şi „Robro 70". La găini pentru ouă : hibrizii „Albo 67". „Albo 70", „Safir 108" şi „Roso 70". Un an mai tîrziu, la 28 octombrie 1988, zestrea zootehnică a ţării se îmbogăţea cu nu mai puţin de alte 41 de rase, linii şi hibrizi de animale, păsări şi viermi de mătase. La ovine : rasele „Karakul de Botoşani" şi „Merinos de Cluj" şi linia „Merinos de Suseni — Vaslui". La porcine : liniile „Marele alb — Gornesti" şi „Landrace — Focşani" şi hibrizii trirasiali „Durhib". „Hamhib" şi „Perhib". La animale de blană : linia de vulpe „Argintie de Tîrgu Mureş" şi hibridul de vulpe „Roşie-aurie de Tîrgu Mureş". La iepuri pentru carne : liniile „A", „B", „C" şi „D" şi hibridul „Supercuni 320". La găini : liniile pentru ouă „Leghorn Balotesti A", „C", „I", „R", „T", şi „Z" şi hibridul „Safir 376". linia „Rockmini — MA" şi hibridul pentru carne „Minirobro". La viermi de mătase : rasele „Alb Băneasa", „Alb Orşova" şi „Alb Cisläu". Mai notăm de asemenea realizarea unor linii la curcile, raţele şi găştele pentru carne.

Vom reveni cu amănunte la momentul potrivit, deci la ora cînd toate aceste rase, linii şi hibrizi vor beneficia şi de cuvenitul brevet de invenţie.

Sînt înfăptuiri dobîndite prin statornicia pasiunii şi mijloacele moderne de investigaţie. Trăim un veac în care genetica tinde să restaureze toate patentele vieţii ,dar sperăm, şi într-o lume în care omul nu va mai fi doar stăpînul naturii, ci şi prietenul şi colaboratorul ei cel mai apropiat.

LIVIU TIMBUS ■

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

● Sesizări, propuneri, critici — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ■

● În numele mai multor concitadini, iubitori de proiecții cinema, ne scrie **Silvia Angelescu din Constanța, str. Crizantemelor nr. 4.** „De la o vreme — zice-dumneaei, printre altele, — încerc un sentiment de insatisfacție și nedumerire că la cinematografele din municipiul nostru rulează numai filme de lung metraj în două serii sau cîte două filme, mai scurte, cuplate non stop pe parcursul a 4 ore. Pentru cei care dispun de mai mult timp liber nu-i rău. Dar pentru oamenii mai în vîrstă fiind vorba nu numai de puținătatea timpului, ci și de suprasolicitarea rezistenței fizice, avansez Întreprinderii cinematografice județene Constanța propunerea de a analiza posibilitățile și a programa mai frecvent în rețeaua cinematografică locală rularea unor filme mai scurte, de circa două ore, ceea ce va fi în beneficiul reciproc".

● Primim de la **Asociația de locatari nr. 161 din Focșani :** Cu mai bine de o lună în urmă, în spațiul dintre blocurile 2, 4, 6 și 8 de pe str. Prof. Gh. Longinescu din Focșani, s-a pus în funcțiune, cu program între orele 5,30—23, o stație de compresare a gazului metan pentru alimentarea autovehiculelor IJTL-ului. De la darea în exploatare a acestui obiectiv, locatarii blocurilor din jur nu mai au liniște, televizoarelor li se perturbă imaginea din cauza motoarelor în sarcină, copiii nu pot învăța, nu se pot odihni. Poluarea persistă, iar intervențiile noastre repetate au rămas fără nici un rezultat.

● Sîntem **un grup de tineri de la U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei,** cazați în căminul mixt aflat în imediata apropiere a fabricii. De la început vă facem mărturisirea că apropierea aceasta de locul de muncă reprezintă principalul avantaj al adăpostului nostru. În rest, ambianța pe care ne-o oferă e lipsită de elementare atribute de confort : apa caldă și chiar rece ajunge la noi cu intermitență, închizătorile de la uși și ferestre sînt pe-alocuri în suferință, o parte din instalațiile sanitare nu mai funcționează normal, camerele parcă nu s-au mai văruit și nici reparat de la darea în folosință etc. Acestea toate se datoresc mai ales dezinteresului, lipsei spiritului gospodăresc manifestat de către cei puși să administreze căminul, cît și neglijenței unora dintre căminiști care nu știu sau, mai bine-zis, nu înțeleg să păstreze bunul obștesc și să contribuie cu mai multă tragere de inimă la acțiunile de autogospodărire. (Pentru conformitate semnează **Vasile Baciu din Vatra Dornei).**

● Un răspuns prompt, bine documentat, primim de la **D.P.M.O.S. Brăila** pentru Nicolae Gh. Oancea din comuna Stăncuța : Drepturile dv. de pensie s-au stabilit corect, în baza următoarelor elemente : vechimea în muncă 15 ani și 11 luni (întregită la 16 ani) ; retribuția tarifară medie pe ultimii 5 ani — 1 201,21 lei, grupa a III-a de muncă. Potrivit prevederilor legale (instrucțiunile CENTROCOOP și art. 108 din Legea nr. 57/1974), persoanelor care au lucrat în sectorul cooperației de consum, la activitatea de prestări servicii, li se consideră vechime în muncă utilă la pensie numai acele perioade în care au realizat venituri cel puțin egale cu retribuția tarifară minimă pe economie. Cum dumneavoastră nu ați realizat permanent retribuția minimă pe economie, a rezultat o vechime valabilă în muncă de 10 ani. La aceasta s-a adăugat vechimea de 5 ani și 11 luni cît ați lucrat în sectorul agriculturii de stat. Perioada satisfacerii stagiului militar nu s-a luat în calculul vechimii, deoarece anterior n-ați fost încadrat în muncă.

● Reținem din răspunsul trimis de **Procuratura sectorului agricol Ilfov** la scrisoarea lui Alexandru Stanciu din comuna Chiajna : Sesizarea Notariatului de stat al S.A.I. pentru deschiderea procedurii succesorale s-a făcut de către Consiliul popular al comunei Chiajna, care a indicat ca moștenitori pe cei doi fii ai defunctului Hristache Mite — Alexandru și Nicolae Stanciu. Cei doi s-au prezentat la ultimul termen stabilit și, ca urmare a acceptării succesiunii, notariatul le-a eliberat certificatele de moștenitor, aceștia confirmînd prin semnătură primirea acestora. În consecință, procedura succesorală notarială a fost respectată ; nu au rezultat aspecte de încălcare a legii.

● Țin să arăt că, prin sentința civilă nr. 2606 din 18 mai 1988, Emilia Matei, domiciliată în Cluj-Napoca, str. Mehedinți nr. 30—32, a fost obligată la plata unei importante sume de bani plus cheltuielile de judecată. Cu toate că sentința a rămas definitivă, nici după aproape un an nu mi-a achitat suma prevăzută în hotărîre. Ba, mai mult, E.M. folosește tot soiul de trucuri și căi necinstite în scopul de a tergiversa și chiar ignora aplicarea hotărîrii instanței judecătorești. **(Cornelia Girda, Cluj-Napoca, str. Școlii nr. 9).**

● Despre modul în care se desfac televizoarele color la Tîrgoviște ne-a scris recent **Ștefan Tudorache, om al muncii la Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dîmbovița.** „În luna aprilie 1989 — ne semnalează omul, printre altele —, au sosit în municipiul nostru, în rețeaua comercială de profil, un număr de televizoare color. Dorind eu să aflu situația livrărilor, m-am dus la conducerea ICSMI-ului, să mă interesez de soarta cererii mele din ianuarie a.c., în baza căreia am fost trecut în registrul de evidență pe poziția 82, și mi s-a comunicat textual că nu mai este valabil tabelul vechi de evidență și că tv color se vor repartiza de acum numai pe întreprinderi. Deoarece am constatat că, în cotinuare, respectivele aparate se livrează tot cu aprobarea ICSMI-ului (pe ce criterii nu știu), consider răspunsul primit ca nesatisfăcător și derutant.

● **Regionala c.f. Craiova, Divizia tracțiune,** răspunde sesizării unui grup de oameni ai muncii din comuna Lelești, județul Vîlcea, că întîrzierile de trenuri la care se referă au fost analizate la timpul cuvenit și tratate cu dosar de cercetare, personalul vinovat fiind sancționat disciplinar. Conducerea Depoului Piatra Olt a fost atenționată asupra stării tehnice a parcului de locomotive și s-au luat măsuri suplimentare de respectare strictă a mersului trenurilor de călători pe Valea Oltului. În legătură cu starea de curățenie, s-a dispus îmbunătățirea acesteia în vagoanele trenurilor de navetiști, dîndu-se sarcină de verificare șefilor de unități din Piatra Olt și Rm. Vîlcea.

Scrisoare comentată

Ce-aveți cu nucii ?

Un om de bine, Ștefan Burlacu din Dorohoi, str. Poștei nr. 11, împătimit iubitor al florei patriei, ne semnalează un fapt mai mult decît regretabil. „La noi, la Dorohoi, județul Botoșani — ne scrie el cu mîhnire —, s-au înmulțit îngrijorător în ultima vreme cazurile de tăiere ilegală a nucilor. Persoane care, practic, în viața lor n-au sădit un pom, care nu posedă nici un act de proprietate, vreo aprobare sau dezlegare din partea cuiva, au sfidat pur și simplu legea și au cășunat să taie cu drujbele frumusețe de nuci din curtea imobilelor în care locuiesc. Așa este bunăoară cazul Mariei Dron din str. Poștei nr. 15, al familiei Nichiteanu, din str. Spiru Haret, care, fără aprobare, au ras din rădăcină mai mulți nuci falnici, în plină maturitate. Mai dureros e că și alții de pe aceeași stradă sau de pe străzi lăturalnice, sub privirile îngăduitoare ale primăriei, le-au urmat degrabă uritul exemplu. Aceștia din urmă le-au tăiat nucilor coroanele spre a se usca mai repede și a-i valorifica apoi în scopurile lor personale. Întrucît pericolul a devenit iminent și pentru ceilalți nuci izolați, încă rămași în picioare, pe marginea străzilor, în spații rezervate sau în curțile caselor, mi-am zis că-i de datoria mea să trag un semnal de alarmă, sperînd că astfel se va pune urgent capăt tăierilor, distrugerii acestor arbori fructiferi extrem de prețioși care la Dorohoi, pe zi ce trece, sînt tot mai amenințați cu dispariția".

Luînd act de aceasta și mulțumindu-i corespondentului nostru pentru binevoitoarea sa faptă patriotică, readucem în discuție importanța și mereu actuala problemă a ocrotirii patrimoniului nostru pomicol. Parte integrantă a complexului de măsuri privind dezvoltarea pomiculturii în patria noastră și, implicit, pentru ocrotirea florei și a întregului mediu ambiant, Legea nr. 11/1974 ocrotește nucul și interzice cu desăvîrșire tăierea lui abuzivă. Dar dacă această lege se respectă și se aplică întocmai în marea majoritate a satelor și orașelor noastre unde se extind plantațiile de nuci și unde pomii în genere se bucură într-adevăr de ocrotirea legii, iată că mai sînt unii, puțini la număr e drept, care nesocotesc spiritul și prevederile legii. Ei și alții ca ei, prin fapta lor necugetată, aduc un serios prejudiciu patrimoniului pomicol și de aceea astfel de fapte trebuie oprite imediat.

Împotriva celor care, într-un fel sau altul, grav sau mai puțin grav, nesocotesc și încalcă legea se cer luate neîntîrziate măsuri.

Atenție, deci ! Nucul nu trebuie tăiat.

Nucul trebuie ocrotit de toți și de fiecare în parte.

MIHAI STĂNESCU ■

● În februarie a.c. — ne scrie **Ilie I. Dinu din comuna Iancu Jianu, județul Olt** — fiica mea, Adriana Dinu, s-a încadrat ca desenatoare la Întreprinderea Textila Slatina, compartimentul creație, cerîndu-i-se, o dată cu depunerea actelor, și certificatul de calificare pentru profilul profesional prevăzut în diploma de bacalaureat. S-a dus fata la Liceul de artă din Craiova, pe care l-a absolvit, spre a i se elibera acest certificat, dar, cu toate că a fost completat, i s-a refuzat eliberarea lui, fără un motiv întemeiat. Insistențele i-au fost zadarnice, riscă să-și piardă postul, și-i păcat.

Sperăm că se poate găsi măcar atîta înțelegere cît e necesară pentru eliberarea unui certificat !

● **Întreprinderea antrepriză „Teleconstrucția" București** răspunde scrisorii adresate de Asociația locatarilor din str. Sergent Turturică nr. 4, Sectorul 5 : Lucrările de racord telefonic al blocurilor 70 A și 70 B fac obiectul contractului nr. 5393, încheiat între I.A.T.B. și D.G.D.A.L. București. Aceste lucrări încă n-au început deoarece, pînă în prezent, D.G.D.A.L.nu a comunicat admiterea lor la finanțare-decontare și, de asemenea, nu a asigurat, cum are obligația, cota de cupru aferent racordului. Pe măsura rezolvării acestor două probleme, se va trece cu operativitate la execuție și finalizare.

● La noi, în satul vecin, Drăganu, ființează un magazin universal, al cărui gestionar este Nicolae Sonei. Acesta nu consideră unitatea comerțului cooperatist drept un loc de muncă cinstită, ci un mijloc de înavuțire fără prea multă muncă. Nu numai că nu respectă programul, dar aproape fiecare articol mai greu de găsit e vîndut cu suprapreț. De pildă, cănile de sticlă, care costă doar 25 lei la magazinele din alte sate, el, Nicolae Sonei, le vinde cu 30 și chiar cu 33 lei, motivînd că diferența de preț se datorează transportului. Sus-numitul a mers pînă într-acolo încît dintr-un singur serviciu de ceai a făcut două și le vinde separat, încasînd pentru fiecare 200 lei. Ce mai, i s-a dus vestea de mare descurcăreț, dar și de mare afacerist ! (Semnează : **Petre Constantin, satul Mărgineni, comuna Valea Mare, județul Vîlcea).**

● Apă pe apa sîmbetei — așa își intitulează inscrisura **Vasile Baciu** din București, str. Petre Păun nr. 3, bl. 69D, sc. 1, ap. 16. Datorită unor grave neglijențe — zice în continuare gospodarul —, în fața blocului în care locuiesc, chiar în ziua cînd acesta a fost dat în folosință, s-au spart niște mai vechi pompe în rețeaua de apă potabilă și de-atunci, și zi și noapte, apa curge fără opreliști la canal. Iar canalul, neputînd s-o mai evacueze, s-a înecat într-o mare bălțoacă. În februarie a.c., pe aceeași stradă au apărut un nou izvor, și mai puternic. Prin martie au venit niște lucrători de la ICAB, au spart betonul în acea zonă și, cum au venit așa au plecat, lăsînd în urma lor încă o baltă. Degeaba a făcut asociația noastră de locatari intervenții peste tot. Apa continuă și azi să ne înunde strada, să curgă șipotind pe... apa sîmbetei la vale.

● Unui grup de părinți, care ne sesizează unele aspecte legate de activitatea profesoarei Hilda Gheorghiu de la Școala generală nr. 74 din București, îi răspunde, prin intermediul nostru, **Comitetul executiv al Consiliului popular al Sectorului 4 :** În anul școlar 1988—1989, prof. Gheorghiu Hilda a avut „concedii medicale, după cum urmează : 31.X.—4.XI. 1988, 14—19.XI. 1988, 28—30.XI. 1988 și 22—27.I. 1989 ; a avut concediu fără plată aprobat de Inspectoratul școlar al municipiului București, în perioada 9—22.I.1989 pentru excursie în străinătate. De la începutul anului școlar și pînă în prezent, are 15 absențe nemotivate și întîrzieri. Inspectorul școlar coordonator al sectorului a atenționat-o pe tovarășa în cadrul biroului executiv și dumneaei s-a angajat să nu mai întîrzie și să nu mai lipsească.

● **17 abonați telefonici din Ocna Mureș, județul Alba, în numele cărora ne trimite scrisoare Horea Harțeg din str. 23 August, bl. 37, ap. 3,** reclamă inadmisibile deficiențe în funcționarea telefoanelor de la domiciliile lor. „Nu vorbim, dar, în schimb, plătim cu vîrf și îndesat sume între 500—600 lei lunar — ne scrie omul cu indignare. Eu, H.H., de pildă, am fost plecat din localitate o lună întreagă cu familia, în concediu, însă cînd am revenit, suma pe care am fost obligat s-o plătesc în acea lună a fost de 400 lei, deși n-am ridicat o dată receptorul. Dacă am sesizat oficiul local PTTR, fără nici o cercetare prealabilă la fața locului, mi s-a răspuns pe un formular tip : Aparatul este bun, nu sînt consemnate deranjamente care să influențeze buna funcționare a postului telefonic nr..... vă rugăm pînă la data de.... să achitați suma de... altfel vă închidem telefonul. Poate ne ajutați dvs. să curmăm o dată acest „joc" pe punga noastră".

● În urma verificării celor semnalate de Fevronita Andrei din comuna Forăști, jud. Suceava, s-a constatat că, într-adevăr, moara din satul Manolea necesită reparații capitale. Lucrările de reparații au început deja și se vor încheia la sfîrșitul lunii iunie a.c., o dată cu procurarea și montarea unui valț adus prin transfer din Schela. Referitor la activitatea dispensarului medical din comună, de comun acord cu direcția sanitară a județului, s-a stabilit ca în satul Manolea să fie permanentizat un cadru medical cu pregătire medie, care va asigura asistență și cetățenilor din celelalte sate apropiate. (Din referatul-răspuns trimis de **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Suceava).**

Pagină realizată de MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Lazăr Aurora — Năvodari, Buga Ioana — București : Alocația de stat pentru copii se acordă soților de militari în termen. Dacă acestea nu sînt încadrate în muncă, au dreptul la ajutoare lunare, dacă sînt gravide, începînd cu luna a 5-a de sarcină ; au copii în vîrstă de pînă la 8 ani ; sînt încadrate în gradul I sau II de invaliditate. Ajutoarele se acordă cumulativ cu alocația de stat pentru copii. (Decret 410/1985). ● **Logoș Parasca —** satul Valea Vișeului, com. Bistra (Maramureș) : Potrivit art. 46 al. 2 din Legea 3/1977, cînd unul dintre urmași pierde dreptul la pensie, ceilalți primesc în continuare partea de pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată. ● **Olariu Ion —** Anina : Prin Ministerul Muncii, Direcția generală de asigurări sociale, pensii și asistență socială, respectiv oficiile de asigurări sociale și pensii de stat, se eliberează contra cost bilete de tratament balnear pensionarilor de asigurări sociale de stat, IOVR, militarilor și membrilor lor de familie. Tariful aplicat pensionarilor IOVR este cu circa 55 la sută mai mic. Posesorii de legitimație IOVR beneficiază în mod gratuit de asistență medicală și prioritate la solicitare, tratament medical și medicamente în unități sanitare sau ambulatoriu, tratament medical și medicamente pe durata internării în sanatorii balneoclimaterice din subordinea Ministerului Sănătății. ● **Burcea Ștan —** Călărași : În completarea răspunsului anterior, reținem că Decretul 425/1982, act normativ care reglementează impozitele și taxele de la populație, precizează că invalizii de război sînt scutiți de impozitele și taxele reglementate de acest decret (impozit clădiri, taxe teren, taxe auto etc.). Aceste scutiri nu pot fi extinse și asupra altor taxe stabilite prin alte acte normative. ● **Ionescu Elena —** Rm. Vîlcea : Potrivit Legii educației și învățămîntului, numirea ca titular în învățămînt, ca urmare a absolvirii la fără frecvență a unui institut de învățămînt superior, se poate face numai prin concurs, pe posturi publicate vacante, în perioada legală stabilită de minister. Încadrarea suplinitorilor intră în competența inspectoratelor școlare și se face, conform Legii 6/1969 privind Statutul personalului didactic, pe posturile rămase vacante după efectuarea operațiilor de transferare și detașare a personalului didactic titular. ● **Pasat Nicolae —** București : Alocația de stat pentru copii se acordă lunar, în cuantumuri diferențiate, în raport cu numărul copiilor aflați în întreținere, de veniturile beneficiarului alocației și de mediul urban sau rural, în care domiciliază (Decret 410/1985). Dovada domiciliului stabil se face numai cu buletinul de identitate (Legea 5/1973). ● **Neagoe Marin —** satul Cozla, com. Berzasca (Caraș-Severin) : Potrivit art. 17 din Legea 3/1983, personalul muncitor nou încadrat (de la data intrării în vigoare a acestei legi) are obligația de a lucra în unitate minimum 5 ani, perioadă în care este considerat membru asociat. Dacă aceștia părăsesc unitatea din proprie inițiativă, nejustificat sau ca urmare a desfacerii contractului de muncă din motive ce le sînt imputabile, au obligația să restituie cheltuielile efectuate de unitate cu pregătirea lor profesională, precum și celelalte cheltuieli ale unității de care au beneficiat cu titlu gratuit pe perioada respectivă ; de asemenea, pierd și dreptul de a primi suma consemnată pe numele lor la C.E.C. din fondul de participare la beneficii.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Patria la Eminescu

Iubirea de Patrie, de valorile spirituale și materiale, de ctitoriile voievozilor și faptele lor măreţe, luptele și jertfele acestui neam de-a lungul veacurilor este nucleul operei eminesciene pentru că în ea este inclus cosmosul întreg, natura și Logosul ei zămislitor, imanenţa și ființa universului.

Dacă acest topos, acest spaţiu românesc și istoria lui, dacă ființa acestui neam sunt în ochii inimii noastre valoare pentru care merită să trăieşti, să te jertfeşti, gîndul valorii lor este unul trecut prin sufletul lui Eminescu.

Altfel suntem după Eminescu, alte carate scînteie coroana acestui neam în lumina lumii după paloarea Luceafărului, dacă românii continuă să rămînă români mîndri de originea lor oriunde i-ar duce viaţa într-un veac sau altul pe pămînt, dacă ne simţim acasă aici, în jurul Carpaţilor, o datorăm de un veac încoace în Cuvînt și lui Mihai Eminescu.

A cernut istoria acestui popor precum aurarii prundul și ne-a arătat splendorile sale. Nu-i faptă măreaţă să nu o fi atenţionat în cuvîntul său, dacă nu în poeme ca fapta lui Mircea sau a lui Ștefan cel Mare, în text înflăcărat de adîncime nepieritoare, sensibilizînd inima noastră într-un moment istoric crucial, cel al dobîndirii Independenţei naţionale, al descătuşării energiilor vitale ale neamului în vederea unirii tuturor românilor în hotarele lor firești, pentru a face istorie și cultură cum singur o spune, pentru a fi o naţiune plăsmuitoare de spiritualitate de rang european aici, la gurile Dunării.

„Întîmplarea m-a făcut ca din copilărie încă să cunosc poporul românesc din apele Nistrului începînd în cruciș și în curmeziș pînă în Tisa și în Dunăre și am observat... caracterul poporului" o spune ca efigie a lucrării sale.

Sculptorul Anghel, în celebra-i întruchipare în bronz din faţa Ateneului,il toarnă cu picioare desculţe uriaşe ca ale lui Oedip, cel cu picioarele umflate de-atîtea drumuri bătute de-a lungul și de-a latul Eladei, patria lui. Eminescu a bătut pe jos, din adolescenţă, pămîntul acesta, s-a scăldat în riurile albastre ale acestui topos românesc, i-a călcat colinele și potecile de la o margine la alta, ochii săi s-au umplut de splendoarea unui spaţiu încărcat de rodnicie și frumuseţe, locuit de semînţia daco-romană a poporului nostru, de această latinitate răsăriteană.

„Vulturul Gloriei romane, va spune poetul, a smuls inima din Roma murindă spre a o readuce la Dumnezeu de unde venise — dar setos de victorii, el se repezi asupra unui gigant Faur, îl rupse în bucăţi, îl omorî, dar lăsă să cadă inima Romei în pămîntul Faurului Bourului. Acest pămînt era Dacia". Iar în altă filă de manuscris va striga : „Da, de la Roma venim, scumpi și iubiţi compatrioţi, din Dacia Traiană".

Gîndul că Roma este și mama noastră ne dă tărie „și ne credem puternici gîndind la ei". Eminescu spune aici un mare adevăr al faptei cuvîntului. A te înflăcăra pentru rădăcinile neamului tău, pentru virtuţile lui în cuvînt în-

(Continuare în pag. 11)

IOAN ALEXANDRU ■

Eminescu — lucrare de Vasile Pop Negreșteanu

Desene pe asfalt

Biblioteca din vis

Am aşteptat mult.

Am visat-o. I-am colecţionat legendele. Am încercat s-o ed să le sporesc imaginînd pentru bibliotecа din Alexandria egipteană palate ca pentru Şeherezada, cu turle de smalţ și cămătoare havuze.

Un „catalog" al celor mai mari dezastre ale umanităţii nu poate să aşeze distrugerea (definitivă) a Bibliotecii decît în frunte. Toate celelalte păresc, vai, chiar și războaiele ! Ș. nimic nu ne consolează de o durere rămasă atît de vie încît pare că încă ne înnoacă fumul înălţat din rugurile papirusurilor. O Hiroshimă a inteligenţei, un Pompei al poeziei, un Ierricho al visului...

Dar să transcriem ştirea aşa cum au înregistrat-o agenţiile de presă ale lumii.

1 200 de arhitecţi din 70 de ţări concurează la realizarea unui proiect ce urmăreşte „renaşterea faimoasei Biblioteci din Alexandria" distrusă în mai multe rînduri, după succesive refaceri înainte de un sfîrșit catastrofic. „Laureatul acestui concurs va fi cunoscut la 25 septembrie 1989 după deliberarea unui juriu internaţional". Mai trebuie amintit că, în prealabil, un seminar și el internaţional va trebui să precizeze rostul noii Biblioteci. Opţiunea UNESCO sugerează (sub somptuoasa titulatură a Bibliotecii) întemeierea unui „centru de studii și cercetări asupra civilizaţiilor din bazinul mediteranean", dispunînd de un fond de opt milioane de volume.

Acestea sînt datele, foarte puţine, dar ele pot hrăni cele mai fertile aspiraţii. Dincolo de (sigura) utilitate a centrului de studii, ceea ce interesează în primul rînd e semnificaţia temerarului act de cultură și de istorie : e infinită forţa regenerativă a oamenilor ; tapacitatea lor de a corecta destinul e și ea, neostenită ; în luptă cu întunericul verdictul, indeobște cu sunet implacabil-pusti r, e dat de lumină, „tostit" de lumină.

Biblioteca din Alexandria Ptolomeilor n-a fost năruită cu o singură lovitură. Pe parcurs de secole ea a fost, pe rînd, dată pustiirii, focului ; copitele cailor au călcat-o, au junghiat-o săgeţi și paloşe.

Ea aduna între ziduri „cărţile" capitale ale lumii. Cele mai preţioase erau legate cu lanţ de aur, de zid, spre a le feri de îndul „bibliofil" ai hoţilor de înţelepciune. Majoritatea erau **unicate** și **încercările** de a le „reface" cu chipul originar sau de a le „înlocui" pur și simplu au dat greş. Slujiţi de rivna arheologică a multor generaţii de învăţaţi abia de putem deslușl, scoasă din nisipul cotropitor, cîte o fragilă toartă de amforă dar nu și „vasul" în care vor fi pîlpîit scrisurile, licori magice, ale mai-bătrînilor-ca-bătrînii...

Putem ridica zidurile unei biblioteci, nu și Biblioteca. Putem să refacem din marmuri și lemn înmiresmat, conturile adorate dar nu le vom aduna, cuvintele pierdute, aşa cum au fost. Cum nu mai sînt. Cum nu mai pot fi.

Scribul de scrie rîndurile de faţă a trăit și el vremea cînd, în îndepărtata sa copilărie războiul cu cărţile topea sub ochii lui sperlaţi, carnea celestă a unor tomuri mult jinduite dar nimeni, nici unul dintre călăi paginii tipărite n-a putut să le suprime cu totul din memoria lumii. Dezastrul „alexandrin" n-a mai putut fi repetat. Sărace cumva, neprotejate cu lanţ de aur, cărţile tipărite pe aripi de fluture au fost de neîngenuncheat, dacă e posibil aşa ceva și e !

Furia piromanilor a ajuns atît de departe încît chiar blindul (oare ?), sadovenianul **Han al Ancuţei** a fost ars. Somnul cărui tiran îl tulbura dulcea petrecere moldavă ?

Lexicoanele conservă numele celui ce ar fi poruncit distrugerea Bibliotecii și el ar merita să fie afurisit cu cele mai amare cerneluri și cu cele mai umflate vocabule cronicărești. Deşartă iluzie a dreptăţii ! Nu aşa, nu doar aşa, putem să ne opunem celor ce se războiesc sîrguincios cu Bibliotecile, cu Verbul, cu Litera, ci făcînd astfel ca triumful universal al păcii să aducă pe toate meridianele, înstăpînindu-o pentru vecie, **tirania** raţiunii. Să ne lăsăm **robiţi** de iubire. De rigoare. De lege. De muzică.

Și mai ales să credem, să credem în forţa dăinuitoare a geniului.

Gest de forţă e și „refacerea" Bibliotecii din vis, „soră" bună a Piramidelor, a Grădinilor Suspendate, a „Cîntării Cîntărilor", a „Odei în metru antic", a teoriei relativităţii și a Zborului pe Selena...

GHEORGHE TOMOZEI ■

MIHAI BERECHET :

„În sfîrșit, viaţa !"

— Cine nu a sădit în viaţa lui un pom, nu a făcut un copil sau nu a scris o carte, a trăit degeaba. Scrie, scrie cum poţi dar scrie ! spune ca explicaţie la tot ce a urmat. Mihai Berechet în „9 caiete albastre". Profesiunea dumneavoastră desfăşurîndu-se în teatru nu trebuia neapărat să se împlinească cu o carte, ci cu un spectacol regizat, cu un rol jucat...

— Acelea erau realizate în anul 1973, cînd inaugurîndu-se noul Teatru Naţional din Bucureşti, în seara aceea, fericit, aproape de 30 de ani și 26 de ani de teatru, simţeam îmboldul să pun mîna pe condei. Aşa s-a născut block-notesul „9 caiete albastre". Dispuneam de un material excepţional de bogat din viaţa teatrului, trăiam alături de monștrii sacri ai scenei românești, asistasem la adevărate momente de glorie ale artei dramatice, era păcat să se piardă totul, să treacă în uitare ! Și aşa mai există o mărturie, a subsemnatului.

— Brăileanul Mihail Berechet a ajuns în teatru, de necrezut, trecînd prin liceul militar. V-aţi dorăit să fiţi un trădător de clită ?

— Nici o clipă nu am crezut că voi fi un slujitor al armatei nici cînd aveam zece ani jumătate și am plecat din Brăila să dau examen de admitere la Tîrgu Jiu... Această alegere a fost numai de dragul mamei. Ea a vrut să mă înscrie la liceul militar.

— Vă mai amintiţi examenul ? Aveaţi 10 ani și jumătate.

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

EMINESCU DESPRE...

Mișcarea ideilor și stărilor de lucruri

— Cu greu pricepe o minte de rînd că nu este în lumea aceasta nici o stare de lucruri și nici un adevăr social veșnic. Precum viața consistă din mișcare, așa și adevărul social, oglinda realității, este de-a pururea în mișcare. Ceea ce azi e adevărat, mîine e îndoielnic, și pe roata acestei lumi nu suie și coboară numai sorțile omenești, ci și ideile. În această curgere obștească a împrejurărilor și a oamenilor stă locului numai arta, adecă ciudat lucru, nu ceea ce e-n folosul oamenilor, ci ceea ce este spre petrecerea lor.

— Cetim azi cu plăcere versurile bătrînului Homer, cu care petreceau odată neamurile de ciobani din Grecia și imnele din **Rig-Veda** pe care păstorii Indici le îndreptau luminii și puterilor naturii, pentru a le lăuda și a cere de la dînsele iarbă și turme de vite. Tot așa privim cu plăcere plăsmuirile celui mai mare poet pe care l-a purtat pămîntul nostru, plăsmuirile lui Shakespeare, și ne bucurăm de frumusețea lor atîta, ba poate mai mult încît decît contemporanii lui, și tot astfel privim statuile lui Phidias și Praxiteles, icoanele lui Rafael și ascultăm muzica lui Palestrina. Tot astfel ne bucură portretul pe care-l face Grigore Ureche, Vornicul lui Ștefan cel Voevod cel Mare, încît simțim și azi plăcere cetind ce vrednic și cu virtute Român a fost Măria Sa.

Dar nu tot astfel sînt gîndurile care ating folosul oamenilor, bunul lor trai și petrecerea lor unul lîngă altul fără a se prigoni și fără a-și amări viața ei în de ei.

— ...introducînd legile cele mai perfecte și mai frumoase într-o țară cu care nu se potrivesc, duci societatea de ripă, oricît de curat ți-ar fi cugetul și de bună inima.

— Pentru că — întorcîndu-ne la cărarea noastră bătută — orice nu-i icoană, ci viu, e organic, și trebuie să te porți cu el ca și cu orice organism. Iar orice e organic se naște, crește, se poate îmbolnăvi, se însănătoșează, moare chiar. Și precum sînt deosebite soiuri de constituții, tot așa lecuirea se face într-altfel, și pe cînd Stan se însănătoșează de o buruiană, Bran se îmbolnăvește de dînsa și mai rău.

Progres

— Tăgăduim că pe calea aceasta se poate realiza un adevărat progres, pe care nu-l vedem și nu-l aprobăm decît în dezvoltarea dreaptă și continuă a muncii fizice și intelectuale. Căci cine zice „progres" nu-l poate admite decît cu legile lui naturale, cu continuitatea lui treptată. A îmbătrîni în mod artificial pe un copil, a resădi plante fără rădăcini pentru a avea grădina gata în două ceasuri, nu e progres ci devastare. Precum creșterea unui organism se face încet, prin superpunerea continuă și perpetuă de nouă materii organice, precum inteligența nu crește și nu se-ntărește decît prin asimilarea lentă a muncii intelectuale din secolii trecuți și prin întărirea principiului înnăscut al judecății, precum orice moment al creșterii e o conservare a celor cîștigate în trecut și o adîncire a elementelor cucerite din nou, astfel, adevăratul progres nu se poate opera decît conservînd pe de o parte, adăogînd pe de alta : o vie legătură între prezent și viitor, nu însă o serie de sărituri fără orînduială.

Civilizație

— Măsurariul civilizațiunii unui popor în ziua de azi e : o limbă sonoră și apță de a exprima prin sunete — noțiuni, prin șir și accent logic — cugete, prin accent etic — simțăminte. Modul de a înșira în fraze noțiune după noțiune, o caracteristică mai abstractă ori mai concretă a noțiunilor în sine, toate astea, dacă limba e să fie națională, sînt ale limbei, căci de nu va fi așa, e prea lesne ca un om să vorbească nemțește, d. es., cu material de vorbă, unguresc. Afară de aceea, civilizațiunea unui popor constă cu deosebire în dezvoltarea acelor aplecări umane în genere cari sînt neapărate tuturor oamenilor, fie aceștia mari ori mici, săraci ori bogați, acele principie cari trebuie să constituie fundamentul, directiva a toată viața și a toată activitatea omenească. Cu cît aceste cunoștințe și principie cari să le fie comune sînt mai dezvoltate, cu atîta poporul e mai civilizat. Căci clasa inteligentă numai nu constituie civilizațiunea, care e și trebuie să fie comună tuturor păturilor din populațiune.

— Sînt popoare ce posed o respectabilă inteligență naltă, fără de a fi civilizate : sînt altele cari, fără inteligență naltă, întrunesc toate conditiile civilizațiunei. Științele (afară de ceea ce e domeniu public) trebuie să prezinte lucruri proprie ale națiunei, prin care ea ar fi contribuit la luminarea și înaintarea omenirei : artile și literatura frumoasă trebuie să fie oglinzi de aur ale realității în care se mișcă poporul, o coardă nouă, originală, proprie lumii realității în care se mișcă poporul, pe bina cea mare a lumii. Legislațiunea trebuie să fie aplicarea celei mai înaintate idee de drept pusă în raport cu trebuințele poporului, astfel încît esplicarea ori aplicarea drepturilor prin lege să nu contrazică spiritului acelora. Industria trebuie să fie a națiunei aceleia și păzită de concurință; iar purtătoriul ei, comerțul, s-o schimbe pre aur, dar aurul, punga ce hrănește pre industriași și îmbracă pe agricultor, trebuie asemenea să fie în mînele aceleiași națiuni.

Independența națională

— ...„independența" precum o numim astăzi nu este un „copil găsit" fără căpătîi și fără antecedente, ci un prinț care dormea, cu sceptrul și coroana alături.

Mircea cel Mare și Ștefan cel Mare

— Făcut-au bine sau făcut-au rău cei mai mari domni ai noștri, preferind o supremație nominală turcească unei supremații reale creștine? Realitatea a dovedit că era tot ce puteau face mai bine. Toate, dar absolut toate statele dunărene au devenit pașalicuri, marele regat al Ungariei a fost asemenea pașalic o sută de ani. Polonia a fost împărțită și nu mai este, pe cînd vechile noastre tractate iscălite cu litere mari și bătoase pe piele de vițel au fost pînă ieri isvorul neatîrnării reale, isvorul din care a decurs actile succesive de emancipare de sub domnia turcească. Tudor se bazează pe ele cînd cere de la Poartă reintroducerea Domniei naționale și divanurile ad hoc căci n-a găsit alte arme mai puternice înaintea areopagului Europei decît tot pe acestea.

Țăranul român

— Să nu uităm un lucru — toată activitatea unei societăți omenești e mai mult ori mai puțin o activitate de lux, numai una nu : producerea brută care reprezentează trebuințele fundamentale ale omului. Omul, în starea sa firească, are trebuințe de puține lucruri : mîncarea, locuința, îmbrăcămintea. Acestea pentru existența personală. De aceea o națiie trebuie să îngrijească de clasele care produc obiectele ce corespund acestor trebuințe. Romînul care mînca limbi de privighetoare se putea hrăni și cu pîine, dar fără aceasta nu putea : el purta purpură, dar îi trebuia postav ; locuia în palat, dar îi trebuia casă. Oricît de modificate prin lux ar fi aceste trebuințe ele sînt în fond aceleași.

— Neapărat că nu trebuie să rămînem un ponor agricol, ci trebuie să devenim și noi națiie industrială, măcar pentru trebuințele noastre : dar vezi că trebuie omul să învețe mai întîi carte și apoi să calce a poncă, trebuie mai întîi să fii națiie industrială și după aceea să ai legile și instituțiile națiilor industriale.

— ...progresul omenirii nu zace adesea în mulțimile genților săi — națiuni cu genii strălucite sînt adesea nefericite — ci în acele personagii mute ale istoriei care lucrează, neobosit, fără altă răsplată decît în conștiința datoriei împlinite, în fine, progresul e în toți, nu în unul ori în unii.

Viitorul țării

— Am spus-o într-un rînd că ceea ce ne inspiră durerea cea mai mare și o adevărată teamă de viitorul acestei țări nu sînt pe atîta oamenii generației actuale pe cît tinerii noștri, cari vor stăpîni în viitor soarta nației lor. Lucrarea continuă a institutiilor prea liberale au consistat la spiritele tinere în dărîmarea oricării autorități dumnezeiești și omenești, într-o încredere oarbă în propria persoană neînsemnată, în nerespectarea oricărui superior.

Tinerii din vremea sa

— Ușurința cu care tinerii la noi discută oameni și lucruri, expresiile de cari se servesc, suficiența și lipsa de naivitate e un semn că avem a face cu oameni îmbătriniți înainte de vreme, cărora le-am putea prezice de pe acuma liosă de stătornicie și impotență morală. Aceasta-i pedeapsa ce ne-o dă Dumnezeu pentru c-am făcut din școli numai unelte în care se îngrămădește învățarea unei mulțimi de cunoștinți, fără să fi îngrijit de loc pentru creșterea inimii și caracterului, căci niciodată tăria unui popor n-au stat numai în instrucție și numai în instructie, ci totodată în creștere. O cunoștință, mai ales în școalele secundare, care nu are rol educativ e o cunoștință stearpă și nefolositoare.

Caracter

— Un om cu principii bune or rele, totuna, pe cari cunoscîndu-le însă să știi sigur și tare că poți prooroci cu sfînțenie cum că în împregiurarea cutare și cutare, omul nostru se va purta și așa — dar în fine numai așa și nu altfel. De se poartă altfel, chiar de s-ar purta bine, totuși nu mai e de caracter, ci fără. În fine, omul a cărui fapte sînt dictate de principii bune or rele, salutarii or pernicioase, e om de caracter ; iar omul care lucrează sub impresiunile momentului, fără ca prin faptele lui să se țesă firul rosu al principiilor, e om fără caracter, e un factor cu care nu poți calcula, e un individ de care nu poți ști cum se va purta anume în împregiurarea cutare sau cutare.

Dragostea de țară

— Fără cultul trecutului nu există iubire de țară. Azi e constatat că, din momentul în care împărații au început a înlocui prin oameni noui pe senatorii Romei, în cari tradițiile și cultul trecutului se întrupaseră, Roma a mers spre renede cădere. Cazul Romei nu numai că nu e izolat, dar nu suferă nici escepție măcar !...

— Ce să vă spun ? Iubesc acest popor bun, blind, omenos....

Limba română

— Limba de rînd a ziarelor politice amenință a îneca, ca buruiana rea, holda limbei vie a poporului. Afară de aceea, cu propășirea realismului modern se șterg legende și poveți, proverbe și locuțiuni, adevărate nestimate ale gîndirii poporului românesc. Dacă acele foi ne-ar da icoana locului, prin cu'egerea exactă a formelor caracteristice ale gîndirii poporului, ele ar fi nepreținite. Dar traduceri din franțuzește sau din nemțește a unor producte nesănătoase ? Cui folosesc ? Ele întăresc numai ideea falsă că poporul în două mii de ani n-a avut nici limbă și cugetare și că aceste două trebuiesc plăsmuite în mod meșteșugit de către o anume academie.

— Această parte netraductibilă a unei limbi formează adevărata ei zestre de la moși-strămoși, pe cînd partea traductibilă este comoara gîndirii românești în genere. Precum într-un stat ne bucurăm toți de oarecari bunuri, cari sunt a tuturor și a nimănui, uliți, grădini, piețe tot astfel și în republica limbelor sunt drumuri bătute cari sunt a tuturor — adevărata avere proprie o are însă cineva acasă la sine ; iar acasă la dînsa, limba românească este o bună gospodină și are multe de toate.

Talent și geniu

— Oamenii învățați dar fără talent propriu, adică purtătorii științei moarte, mi-i închipuiesc : ca o sală întunecată cu o ușă de intrare și una de ieșire. Ideile streine intră printr-o ușă și trec prin întunericul sălii și ies prin cealaltă indiferent, singure și reci... Capul unui om de talent e ca o sală iluminată, cu pereți și oglinzi. De afară vin ideile într-adevăr reci și indiferente — dar ce societate, ce petrecere găsesc !

— ...pămîntul nostru e mai sărac în genii decît universul în stele fixe și mai lesne se naște în văile nemăsurate ale chaosului un nou sistem solar, decît pe pămînt un geniu.

Filozofie

— Reprezentația e un ghem absolut unul și dat simultan. Resfirarea acestui ghem simultan e timpul — esperiența. Sau și un fuior, din care toarcem firul timpului văzînd numai astfel ce conține. Din nefericire atît torsul cît și fuiorul țin într-una. Cine poate privi fuiorul abstrăgînd de la tors, are predispoziție filozofică.

Vis și realitate

— ...În faptă, lumea-i visul sufletului nostru. Nu există nici timp, nici spațiu — ele sunt numai în sufletul nostru. Trecut și viitor e în sufletul meu, ca pădurea într-un simbure de ghindă, și infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un strop de rouă. Dacă am afla misterul prin care să ne punem în legătură cu aceste două ordini de lucruri, care sunt ascunse în noi, mister pe care l-au posedat poate magii egipteni și asirieni, atuncea, în adîncurile sufletului coborîndu-ne, am puté trăi alevea în trecut și am puté locui lumea stelelor și a soarelui. Păcat că știința necromanției și aceea a astrologiei s-au pierdut — cine știe cîte mistere ne-ar fi descoperit în această privință ! Dacă lumea este un vis — de ce n-am puté să coordonăm șirul fenomenelor sale cum voim noi ? Nu e adevărat că există un trecut — consecutivitatea e în cugetarea noastră — cauzele fenomenelor, consecutive pentru noi, aceleași întotdeauna, există și lucrează simultan. Să trăiesc în vremea lui Mircea cel Mare sau a lui Alexandru cel Bun — este oare imposibil ? Un punct matematic se pierde-n nemărginirea dispoziției lui, o clipă de timp în împărțibilitatea sa infinitezimală, care nu încetează în veci. În aceste atome de spațiu și timp, cît infinit ! Dac-aș putea și eu să mă pierd în infinitatea sufletului meu, pînă în acea fază a emanațiunii lui, care se numește epoca lui Alexandru cel Bun, de exemplu... și cu toate acestea...

Selecție de
GEORGE ARION ■

Al poeziei noastre Domn

Lucind vederii mele încă
În neatinsele tării,
Lumina stelei tale arde
Ca în sclipirea ei dintîi.
Un veac se scurse ca o clipă
De cînd te-ai înălțat și ești
Luceafărul care veghează
Aceste plaiuri strămoșești.
Muzica versurilor toată
Noi o rostim pînă și-n somn
Fiindcă ai fost și vei rămîne
Al poeziei noastre Domn.
Și multe veacuri se vor scurge,
Dar steaua iată o zăresc
Sclipind în zările de taină
Cît va fi neamul românesc.

MIRCEA MICU ■

Pașii poetului

Prin Cracovia și Lvov

Eminescu își denumește călătoria de întoarcere de la Berlin la Iași „cîntul întîi al *Odysseei* mele", desigur pentru a sublinia ineditul ei și a sugera greutățile prin care a trecut. Adevăratele peripeții nu le vom cunoaște niciodată, întrucît, discret cu viața sa, nu le-a lăsat consemnate nicăieri prin caiete, deși fiind vorba de încercările de a desluși unele fapte privind istoria românilor ne-am fi așteptat să transpară undeva, măcar într-unul din numeroasele sale articole.

Călătoria este consemnată lapidar în deja citata scrisoare către Ioan Alexandru Samurcaș, secretar oficial al Agenției Diplomatice a României la Berlin : *„În trecerea mea prin Cracovia am aflat că documentele arhivului de acolo au început a se publica și că au apărut pîn-acum al 3-lea volum, editat de însuși directorul arhivului. La Lemberg aș fi vrut să scot fotografia bisericii Movileștilor și al portretelor dinlăuntrul ei (familia lui Ieremia Movilă și portretul unui armaș din Țara Românească care cu vremea a fost ajuns mare cancelar al Poloniei), dar lipsa de mijloace m-a oprit de a angaja un fotograf pentru-o asemenea lucrare. Biserica în cestiune se numește vină azi* **Biserica românească Woloska Cerkiva, deși e-n mina rușilor uniți".**

Este prin urmare fără dubii, trecerea lui Eminescu prin aceste două importante centre social-politice și culturale ale vremii.

Dar, pe unde a coborît spre Cernăuți — Suceava — Iași, de la Königsberg ? Iată o întrebare firească, întrucît existau cel puțin două posibilități, pe liniile ferate, așa cum o dovedește studierea istoriei acestei moderne căi de comunicație. Una trecea prin Varșovia, și în acest caz, harta drumurilor eminesciene s-ar fi putut îmbogăți nu numai cu un traseu interesant dar și cu vizitarea unui important oraș istoric european.

Am analizat acest traseu la Muzeul Căilor Ferate din Varșovia, în fața amănunțitei hărți a căilor ferate din Regatul Poloniei, realizată de M. Nipaniczal la scara 1/5 004 în anul 1870.

Constatăm că din două motive fundamentale, poetul nostru nu a trecut prin Varșovia. Primul este de ordin politic-administrativ. Varșovia era în acel timp Capitala Regatului Poloniei, încorporat Imperiului țarist. Pentru trecerea prin Rusia, Eminescu ar fi avut nevoie de o viză specială pe pașaport, formalitate nu greu de împlinit, dar care nu avea cum să-l preocupe în graba plecării din Berlin, spre o destinație neîndeajuns de lămurită pînă la capăt.

În al doilea rînd pentru că, distanța era aproximativ aceeași fie dacă ar fi coborît prin Varșovia, fie dacă a urmat calea ferată cu trenul prin Prusia orientală și Silezia, cu pașaportul pe care îl avea în bună regulă din țară.

Deci, calea urmată de Eminescu a fost Königsberg, Elbing, Marienberg, Verder — în apropiere de Danzig (Gdansk) — de unde linia ferată l-a scos prin Silezia, aflată sub stăpînirea austriacă, spre Cracovia, intersectînd drumul de fier Varșovia — Viena (la Varșovia, gara pentru Viena se numea chiar gara vieneză sau, simplu, Viena).

Încercăm să reconstituim și la Cracovia pașii lui Eminescu, făcuți, desigur, de la gară, spre centrul vechi, cu celebrul castel Wawel din secolul al XII-lea, cu Universitatea, întemeiată la 1364, cu crenelurile din Piața Rynek Glowny și atîtea monumente medievale. Va fi văzut cu aceeași ochi iscoditori și va fi poposit poate la Hotelul franțuzesc, existent și la 1874, dar, ca atîtea alte fapte, nici acestea nu vor fi lămurite din lipsa documentelor. În caietele sale, este citată, în ordinea problemelor istoriei, și Cracovia și Polonia, despre care se punctează în manuscrisul 2 262 : *„Cînd simte cineva bătaia inimei polone, cînd simte sufletul național îmbălsămat de poesie, înduioșat de muzică, atunci lumea are voie de-a-l taxa de nebun, dacă el ar ajunge de exemplu că Polonia e pe moarte sau că va muri. Se poate oare să moară corpul națiunei cînd sufletul ei trăiește ?"*

Popasul următor a fost orașul Lvov, în legătură cu care mărturisise două obiective : fotografierea interioarelor din așezămîntul medieval și cercetarea documentelor din arhiva națională care păstrau încă vie puternica legătură a orașului cu Moldova. Ctitoria vizitată de poet în august 1874 este aidoma, cu aceeași denumire. Așa cum menționase N. Iorga în *Istoria literaturii române contemporane*, poetul se înșelase asupra „tablourilor" din interiorul ei, care nu-l reprezintă pe membrii familiei Movilă ci pe Constantin Coniact și pe cei doi fii ai săi. Este încă o dovadă că poetul avea dreptate să nu se lanseze în asemenea cercetări atunci, pentru care i-ar fi fost necesare studii speciale.

V-a fi rămas însă impresionat de *Stema Moldovei*, săpată în piatră și așezată drept mărturie a importantelor legături comerciale și culturale dintre Țara Moldovei și orașul Lvov.

De un deosebit interes pentru noi este clădirea „arhivului" — cum îi spunea Eminescu — situat în imediata apropiere a monumentului arhitectonic care amintește de Moldova, în care pași săi au pătruns iar ochii săi au privit vechile documente.

Bănuim că și aici șederea a fost destul de scurtă și Eminescu, fără să se mai oprească la Cernăuți sau Ipotești ajunge la Iași, solicitînd o slujbă. Este numit director la Biblioteca Centrală prin bunăvoința lui Titu Maiorescu, după ce promisese că se va întoarce în Germania spre a-și susține doctoratul. La Iași însă se simte prea bine, cercul prietenilor se lărgește considerabil față de Berlin, apropierea de Veronica Micle produce poeme nepieritoare și gîndul la doctorat și la revenirea în Germania se destrăma. Învățămîntul românesc a pierdut un profesor; cultura națională și a lumii a cîștigat astfel pe unul din marii ei poeți.

Și totuși, întoarcerea la Berlin ar fi avut o altă însemnătate chiar pentru literatură. Credem cu toată convingerea că pornirea lui Eminescu spre Königsberg nu era definitivă, de vreme ce el însuși mărturisește în legătură cu alternativele puse la Königsberg; *„Sau eram să mă-ntorc la Berlin, sau să rămîn acolo* (dacă nu pentru cercetarea arhivelor, nu cumva pentru scrierea și susținerea doctoratului? n.n.), *sau să plec pentru cîteva săptămîni în țară. Din multe considerațiuni m-am decis pentru cea din urmă".*

Concludem noi, prin urmare, că poetul nu și-a luat toată bruma de lucruri agonisită vreme de doi ani cît a stat la Berlin, între 1872—1874. Să nu se uite că, din punct de vedere material, chiar dacă nu a fost cine știe ce ajutat de tatăl său, de la care obținea totuși cîte ceva, era în orice caz stipendiat de „Junimea", conform hotărîrii luate încă din septembrie 1872 (altfel nu ar fi plecat de atunci la studii la Berlin) și că era și secretarul particular al agentului diplomatic al României în capitala Germaniei, muncă onorabil răsplătită.

Cu acești bani, studentul, obișnuit a trăi modest, își va fi agonisit cărți, îndeosebi de filosofie și literatură. În călătoria pripită făcută la Königsberg nu și-a putut lua decît strictul necesar și ceva din manuscrisele atît de dragi.

Aflăm, totodată, dintr-un document, că fratele său Șerban a locuit și el în Albrechtstrasse, nr. 6, probabil după mutarea lui Mihai Eminescu la Charlottenburg, pentru că, mai înainte, poetul singur le scrisese părinților că *„pe Șerban îl văd rar, căci șede departe de mine"* (scrisoare din 17 iunie 1873).

Acolo, în Albrechtstrasse, își va fi lăsat Eminescu, la fratele său, bruma de lucruri, convins că se va reîntoarce la Berlin, spre a-și continua pregătirile și scrierea tezei de doctorat. Cum se știe, la 29 noiembrie 1874 moare fratele său Șerban, la Spitalul „Charité" din Berlin, lăsînd multe datorii care abia după numeroase somații pe cale diplomatică au fost achitate de Căminar. Dar, în cele din urmă, în scrisoarea prin care se anunță expedierea banilor la 4 iulie 1876, Gheorghe Eminovici dă și această dezlegare: „declarînd totodată că dacă s-ar mai afla obiecte rămase de la defunctul meu fiu, atunci să se vîndă totuși în folosul numitei doamne" (Lange, n.n.). Cum acolo se aflau nu numai obiectele lui Șerban, ci și ale poetului, presupunem că în acest mod s-au irosit din păcate și o parte din caietele și manuscrisele eminesciene. Pierdere ireparabilă pentru cultura noastră.

VICTOR CRĂCIUN
Fotografii de
VASILE BLENDEA

Vechiul Lvov, străbătut de Eminescu la 1874

Patria la Eminescu

(Urmare din pag. 9)

seamnă a deveni mai puternic, a te pune pe lucru, a duce la desăvîrșire ceea ce au început strămoșii pentru că „în planul eternității românii — spune Eminescu — sunt un popor" și fiind sortiți a îndura eternitatea trebuie să-și îndeplinească misiunea pe pămînt, care este una de continuă spiritualizare și înnobilare creatoare de valori, de a trăi în corul națiunilor cu demnitate „dînd expresie ființei sale proprii".

Cu cît o națiune se spiritualizează, cu atît se reflectă mai pură întreaga omenire în ea, precum culorile curcubeului în bobul de rouă imaculată, cu atît este un unicat.

Întunericul este nedeosebire, haos, dar cu cît crește în lumină se diferențiază, devine specific. A fi un popor înseamnă pentru Eminescu un triumf al luminii care prismatic tocmai în maximă transparență se diferențiază și asta înseamnă înaintarea lumii. Teza aceasta străveche ce l-a preocupat intens și pe Hölderlin și pe Hegel Unul în diferențiere reluată din textele pauline și ioanice îl fac pe Eminescu la maxim preocupat de rodirea, de împlinirea, de datoria de-a a se ocupa de izbăvirea acestui popor.

Ceea ce l-a preocupat pe Dante în Italia, anume izbăvirea patriei sale în Divina Comedie, ceea ce l-a preocupat pe Dostoievski — salvarea poporului rus — îl preocupă și pe Eminescu — izbăvirea poporului român.

Știe că prin cuvînt, de la Cuvînt în Logos și prin Logosul întrupat în istorie care este duh și adevăr se poate întîmpla această ieșire din întuneric la fapta muncii în sudoarea frunții, a cinstei și speranței.

Iubirea de Patrie în sufletul lui va fi atît de adîncă încît o va așeza într-o frază celebră astfel : „Și o să te iubesc, o să te iubesc cum îmi iubesc Patria...".

Așezarea Patriei între absolut și ființa iubită, iubirea Patriei în Triada cea sfîntă a sufletului este de la sine grăitoare în demersul ce ni l-am propus. Iar iubirea de Patrie o strigă cu aceeași limpezime poetul, înseamnă în primul rînd „iubirea trecutului" acel trecut a cărui „unică preocupare a fost păstrarea neatîrnării țării". „Oare Mircea, spune Eminescu, Ștefan cel Mare au avut o altă preocupare decît neatîrnarea țării ?".

Acest trecut trebuie iubit și el este esența Patriei pentru că a știut să păstreze ceea ce este încredințat omului de-a crește și desăvîrși întru eternitate adică ființa neamului. Iată ce spune el despre acest trecut, obiectul iubirii noastre : „Se vede că acest trecut a avut și ceva bun căci cu toate invaziunile seculare ale leșilor, ungurilor, tătarilor, turcilor, rușilor, el a știut să păstreze o țară creștină și autonomă coborîtorilor săi, la început prin vitejia armelor și cînd România a fost sleită de sînge și de puteri prin dibăcie diplomatică și înțelepciune politică".

Iar Mircea cel Bătrîn ne spune prin Eminescu : „Eu v-am dat independența țării. Căci după ce am înfrînt oștirile turcești, m-am supus împăratului sub condiții care au trebuit să vă păstreze țara și naționalitatea".

Națiunile fiind nuanțele prismatice ale omenirii și cînd lumina se reflectă în ele ea formează culori prismatice, adică numai etnii să se izbăvească, să adune doxa și timenu, mărire și cinste, ele presupun persoane unice, individualități puternice, oameni liberi în națiuni libere, iar libertatea adevărată înseamnă „de-a face fără teamă tot ce e drept și bun. Și această sfîntă libertate trebuie apărată", de-a ne apăra de inteligența falsă, semidoctă, neancorată în istoria acestui loc.

Iată ce spune poetul : „inteligența falsă cunoaște mai bine istoria Franței decît pe-aceea a României, căci adevărații copii de român încă n-au ajuns să învețe carte".

Momentul istoric în criză în timpul lui Eminescu este explicat astfel :

„Cestiunea economică la noi e mai adîncă, e socială și morală. Pentru rezolvarea ei ar trebui un moment de înălțare a inimilor, la care să contribuie clasele în adevăr educative ale societății, preotul, dascălul, legiuitorul penal".

Astfel pentru înălțarea inimilor Eminescu cere perseverarea în studiile clasice care „cresc spiritul și caracterul tinerimii. Ceea ce cîștigă cineva prin ele, dacă sunt bine predate, este aptitudinea de a înțelege lesne, de-a coordona repede orice altă meserie a cunoștinței omenești". Este concluzia la care a ajuns fizicianul Heisenberg față de studiul limbilor clasice în acest secol !

Față de patrie, așa cum o vor face Sadoveanu și Iorga mai tîrziu, Eminescu mărturisește o evlavie aproape sacră. Neamurile sînt sfinte prin jertfele neîntrerupte la care au fost supuse și prin munca de veacuri, formă înaltă a iubirii, de-a crește avuția locului îngăduind viețuire demnă cît mai multor suflete către o destinație eternă.

Iată ce spune : „Naționalitatea trebuie simțită cu inima și nu vorbită numai cu gura. Ceea ce se simte și respectă adînc, se pronunță arareori ! Hebreii cei vechi n'aveau voie să pronunțe numele Dumnezeului lor ! Iubește poporul românesc fără a iubi pe semidocții și superficialitățile sale" (M. 25) și în alt loc (M. 29) : „Măsura patriotismului nostru va fi dată de faptele pe care vom avea ocazia de-a le împlini în viitor iar nu de profesarea nimic costisitoare a unor idei pe care individul și le alege după plac".

Din această rîvnă pentru propășirea poporului său Eminescu va dezvolta ideile sale legate de păturile sociale productive care lucrează nemijlocit față de cele parazitare. Teza lui că munca, a-ți cîștiga pîinea de toate zilele în sudoarea frunții este binecuvîntare divină acordată omului paradisiac, este actuală mereu în lume și numai în virtutea muncii efective conform talentului fiecăruia, valoarea unui om este îndreptățită ascensiunii pe scară socială. Țăranul, muncitorul, negustorul, omul preocupat de educație, dascălul, poetul și oștașul sunt implicați nemijlocit în creșterea ființei unui popor.

Așa cum Dante, divinul, cum îl numește Eminescu, în Italia, Hölderlin în Patria lui, Claudel în Franța acestui veac, Pușkin în Rusia, Eminescu este poetul care așază în centrul operei sale Patria, paternul, părinții.

Cine-l citește pe Eminescu în întregime — și acum îl avem ..părît aproape în întregime — devine un om al acestui spațiu, al acestei istorii, are șansa să se ancoreze în istorie, în istoria unui loc de pe fața pămîntului, știind de unde vine și încotro se îndreaptă în acest loc al strămoșilor noștri în fața cărora trebuie să viețuim în concordie. Pentru că fără trecut un popor nu mai are nici un viitor.

Această lecție de la Eminescu citire acum, la o sută de ani de la trecerea la eternitatea cinstei și măririi acestui neam românesc pe care l-a iubit și față de care stă sau cade orice vocație de aici cît vor fi veacurile.

COLIBAȘI

Orașul a venit cu autoturismul

I se spunea Mioveni. Cei mai mulți folosesc acest nume în continuare. Era un sat amărît, sub poala dealului împădurit. Nu departe, la o aruncătură de băț, ait sat, Colibași, ținea de aceeași comună. Încurcătura a început prin 1968, după apariția uzinei. I s-a spus uzina de la Colibași, cea care avea să producă în serie mare primul autoturism românesc. Dar printr-o ciudățenie, pe primele mașini și pe cele fabricate mai tîrziu a fost fixată sigla cu U.A.P., adică Uzinele de autoturisme Pitești. Cam în același timp cu primele mașini în Mioveni au fost construite și primele blocuri. Satul a dispărut încet-încet sub ofensiva numărului de apartamente. Cu timpul, Miovenii au devenit un fel de oraș fără titulatură, cu peste 9 000 de apartamente și 30 000 de locuitori. Primăria a rămas în continuare în Mioveni, deși comuna se numea Colibași. Nașterea orașului avea să spulbere toate ambiguitățile legate de denumire. De acum autoturismele Dacia vor purta numele fostului sat prin întreaga lume și pentru că uzina a adus orașul, orașul o va menține și o va purta mai departe prin vreme. Iar orașul a venit ca un fapt de la sine înțeles. Satul era o surpriză pentru toți străinii veniți la contractări de autoturisme. Cînd erau purtați pe strada principală, prin fața șiragului de magazine și instituții și cînd vedeau casa de cultură a sindicatelor, restaurantele, școlile și toate celelalte, întrebau în ce oraș se află. Cu zîmbetul pe buze, li se spunea „în satul Mioveni". Singurul fapt citadin care mai lipsea era titulatura de oraș și denumirea străzilor. În ciuda numărului mare de alei și străzi, chiar și a unui bulevard modern, comuna păstra vechiul stil rural de a numerota casele și blocurile. Din ziua cînd a fost ridicat la rangul de oraș, Colibașii au și devenit, fiindcă aveau toate datele necesare. Doar firma consiliului popular, pînă cînd cea nouă va fi adusă de la desenator, va mai rămîne preț de cîteva zile cu denumirea de „consiliu popular al comunei". Ca o dovadă că întreprinderea de autoturisme a adus orașul este faptul că aproape toți locuitorii lucrează acolo. Ceilalți cultivă pămîntul sau cercetează la Institutul de reactori nucleari sau la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autoturisme. Și conducerea noului oraș e alcătuită din oameni de la autoturisme. Fostul primar vreme de nouă ani, acum vicepreședinte al consiliului popular orășenesc, Constantin Neagu, a venit la întreprindere ca maistru mecanic. Primarul orașului a lucrat și el la autoturisme și de cîțiva ani, pînă în această primăvară, a deținut funcția de secretar al comitetului de partid al întreprinderii. În biroul executiv, în consiliul popular, unsprezece oameni reprezintă colectivul întreprinderii.

Care ar fi datele de trecut într-un buletin nou de oraș tînăr ? Că în Colibași locuiesc peste 30 000 de oameni, în 9 060 de apartamente. Că 6 000 din locuitorii noului oraș lucrează în agricultură, asigurînd autoaprovizionarea localității, că satele Racoviță, Clucereasa, Făget și Colibași au rămas pe post de cartiere, că dintr-un foc planul economic al orașului a sărit la 14 miliarde de lei anual. cam atît cît ambiționa un județ modest pe la începuturi, că are o școală nouă cu 16 săli de clasă, 5 două grădinițe, două creșe, cu 700 de apartamente (numai în acest an), cu o policlinică, un hotel, un cinematograf, cu un stadion cu 5 000 de locuri. Primarul Andrei Dulcă spunea : „Sîntem cel mai tînăr oraș al județului și chiar al țării, dacă ne gîndim la faptul că primul bloc a fost construit în 1968, la puțin timp după apariția primelor autoturisme Dacia. Totul e nou, școli, străzi, magazine, locuințe, totul și cu această dotare vom munci pentru a candida la un premiu de gospodărire și frumusețe". Tînărul oraș Colibași are o tradiție, încă de pe vremea cînd apariția uzinei a determinat și înghebarea primelor familii. „Pentru a îmbogăți și înfrumuseța cartiere noi, despre care știam că formează baza unui viitor oraș, din primii ani am sugerat tuturor perechilor de tineri căsătoriți ca primul lucru pe care-l fac la întoarcerea acasă să fie plantarea unui pom. Azi, orașul are deja mii de arbori, chiar mai mulți decît numărul familiilor întemeiate în acești douăzeci de ani. Numai în 1989 am sădit 7 000 de puieți. E o tradiție cîștigată pe care trebuie să o apărăm". (Constantin Neagu, vicepreședinte).

Dar Colibașii mai au de apărat o tradiție. Începînd cu acest an, Întreprinderea de autoturisme Pitești se numește Întreprinderea de autoturisme Colibași. Pe mașini va apărea sigla I.A.C. Și dacă uzina a adus orașul, orașul, la rîndul său, poartă întreaga răspunde-

Grijă pentru lucruri mari...

La ferma 4 Mărăcineni — Colibași, inginerul Constantin Samoilă culege prima recoltă

Un „fluviu" de au

toturisme din care a izvorît orașul

...și lucruri mici, iată „suma" unui oraș modern !

La ordinea zilei : frumosul arhitectonic

scoli generale, cămine și creșe, că are un grup școlar cu liceu, școală profesională și școală de maiștri, că brutăria a devenit fabrică de pîine cu o producție de 20 de tone pe zi, că rețeaua comercială se întinde pe o suprafață de 20 000 de metri pătrați, că are o piață agro-alimentară nouă și modernă, patru cămine de nefamiliști și o casă de cultură cu 500 de locuri. Fiind sat, Mioveni n-au avut parc. În aceste zile, orașul Colibași își construiește cele două locuri de agrement și odihnă. Încă n-au fost stabilite numele pe care le vor purta. În perioada imediat următoare, zestrea orașului va crește cu 2 școli,

• Flacăra reportaj • Flacăra •

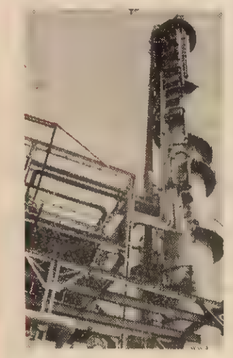

Rafinăria — o posibilă emblemă pentru Dărmănești

La Fabrica de mobilă, industria face casă bună cu agricultura

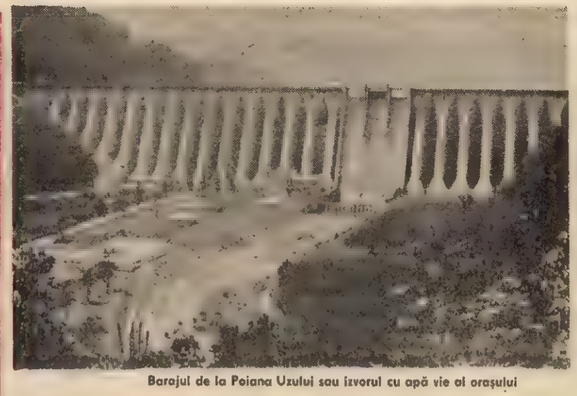

Barajul de la Poiana Uzului sau izvorul cu apă vie al orașului

Noile ritmuri arhitectonice

DĂRMĂNEȘTI

Cu mîndrie despre o șansă istorică

De cînd se știu, oamenii acestor locuri au învățat să privească lumea prin prisma propriilor fapte. Poate de aceea localitatea de la confluența văii Uzului cu Trotușul s-a dezvoltat necontenit, străbătînd cu tenacitate un drum niciodată ușor, dar care o dată parcurs a schimbat radical coordonatele unei existențe ce părea să nu mai iasă niciodată din matca ei.

Pentru oamenii din Dărmănești, cel mai tînăr oraș al județului Bacău, noul statut legiferat la începutul lunii mai a renăscut ambiții și speranțe, perspectivele deschise bunăstării impunînd de la sine un alt mod de implicare a fiecărui locuitor în viața orașului. „Acordarea statutului de oraș, spune primarul Gheorghe Năstase, este un act istoric de importanță excepțională pentru noi, ce consfințește o stare reală de fapte, fiind totodată o dovadă concretă a recunoașterii rezultatelor bune pe care le-am obținut în ultima vreme. Numai sectorul industriei mici, de exemplu, realizează astăzi o producție marfă de șase ori mai mare decît cea din 1980, rețineți vă rog, rezultatele de azi mai pot fi comparate doar cu cele obținute cu 2—3 ani în urmă. Orașul Dărmănești se întinde pe o suprafață de 272 km², are o populație de 14 027 locuitori și realizează anual o producție marfă industrială de peste 3,6 miliarde lei, valoare ce ne propulsează în rîndul celor mai prospere orașe ale țării."

Încerc să ghicesc un semn care să trădeze năvalnicul puls industrial al orașului, știu că realizarea unei producții de 3,6 miliarde lei presupune în primul rînd o industrie dezvoltată, cu multe fabrici și uzine, cu mii de muncitori și utilaje de mare productivitate. În zadar mă străduiesc să creionez un peisaj industrial în aceste locuri binecuvîntate de natură, gîndul mi se frînge în mirosul tulburător de salcîm, în zvicnetul spre înălțime al cascor trainice de oameni gospodari, în jocul de culori al miilor de flori ce strălucesc limpede în fiecare grădină.

„Haideți să vă arăt orașul, să vedeți cum se face industrie pe la noi", mă îndeamnă Vasile Roman și cuvintele-i sună ca o poruncă. Îi înțeleg ardoarea, știu că tînărul vicepreședinte al Consiliului orășenesc, născut și crescut aici, trăiește cu patimă șansa de a fi martorul fascinantei metamorfoze hărăzite așezării de care e atît de mîndru.

Și aveam să mă conving din nou că aparențele înșală, descoperind cealaltă față a orașului, caracterizată în limbaj economic printr-o formulă scurtă : „industrializare în proporție de 98%." Dar mai presus de toate, aveam să-i cunosc oamenii ce te uimesc prin dezinvoltura cu care s-au deprins să mînuiască cele mai sofisticate mașini-unelte, prin siguranța cu care își lansează în viitoarea pieței mondiale produsele de calitate impecabilă.

Pînă acum doi ani, cocsul acicular cu structură orientată se importa din Japonia, una din cele 2—3 țări ale lumii care produce așa ceva. Acum el se obține la rafinăria Dărmănești. „Trebuia să răspundem concret cerințelor formulate de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind valorificarea superioară a materiilor prime, îmi spune inginerul șef Ion Țuștiu, și pentru că țițeiul pe care îl prelucrăm are calitatea de a fi nesulfuros, a fost posibilă producerea cocsului acicular, realizare mai mult decît rentabilă pentru noi. Sîntem singura rafinărie din țările socialiste care obținem acest produs deosebit de solicitat în industria siderurgică, fapt ce ne determină să extindem instalațiile de cocsare, cracare termică și distilare în vid."

Aceeași grijă pentru avuția țării se regăsește și la Baza de aprovizionare tehnico-materială Dărmănești, aparținînd Trustului de petrol Moinești. Directorul bazei, ing. Dumitru Zaharachescu, mă „prelucrează" : „Activitatea bazei noastre se măsoară în tonele de țiței extras în toată Moldova, noi asigurînd materiale și piese de schimb pentru unitățile extractive din opt județe. E suficient să vă spun că avem un beneficiu de 110% ca să vă dați seama cum curge țițeiul prin conducte."

La cîțiva pași mai departe, la Fabrica de mobilă, o altă bogăție, lemnul, se preschimbă în mobilier gîndit și croit aici (tip „Dărmănești"), în fosta fabrică de cherestea realizîndu-se astăzi o producție marfă anuală de 125 milioane lei. La fel se întîmplă și în cealaltă fabrică de mobilă din partea de vest a orașului unde lemnul, mîngîiat cu tandre gesturi, vibrează în forme de un desăvîrșit bun gust. Planul la export pe primele patru luni a fost îndeplinit în proporție de 115%, ca și cei intern de altfel, de acees. În pragul serii, Constantin Pruteanu poate să se ridice liniștit de la biroul său de șef și să îngrijească roșiile din solar, să mai altoiască un pom sau să hrănească animalele gospodăriei anexă. Autogospodărirea e un fapt firesc pentru oamenii gospodari, utilitatea ei regăsindu-se zilnic în calitatea mîncării servite la cantina fabricii.

Oameni gospodari aveam să întîlnesc și la Centrul de prelucrare a fructelor de pădure unde șeful acestuia, Eugen Lăzărotu, îmi demonstrează concret ce înseamnă hărnicia : mîinile împletitoarelor de răchită sînt răsplătite cu retribuții ce nu coboară sub 4 000 de lei pe lună, iscusința lor aducînd țării mii de dolari de pe tot mai multe meridiane ale lumii.

În toate unitățile economice ale orașului Dărmănești viața industrială pulsează cu mult peste limita normală a planului îndeplinit, fiecare procent în plus însemnînd un adaos la noua calitate a vieții de orășean.

„Oamenii sînt harnici și pricepuți, muncesc cu multă tragere de inimă, dar au și pretenții de confort și civilizație", spune Dumitru Murărașu, președintele CPADM Dărmănești. Beneficiem de întreaga gamă de unități prestatoare de servicii plus cele de desfacere a mărfurilor către populație, prin care se vînd anual locuitorilor produse în valoare de aproape 100 de milioane de lei. Am dezvoltat mica industrie ce valorifică la cote superioare toate resursele disponibile, de la piatra de rîu și pînă la confecțiile pentru copii și adulți destinate exportului, realizînd astfel o producție marfă anuală de 25,2 milioane lei."

E impresionantă puterea economică a tînărului oraș, dar și zestrea sa edilitar-socială e pe măsură : școli moderne și tabere de vacanță, drumuri asfaltate și blocuri de locuințe, complexe comerciale sau de agrement la care se vor adăuga în scurt timp un dispensar cu policlinică, un liceu industrial și un nou centru de cultură și creație.

Sînt numeroase argumentele civilizației la Dărmănești, ele regăsindu-se în multiplele planuri privind viața locuitorilor săi, în aspirațiile și ambițiile lor, în diversele ipostaze ale muncii creatoare, dar mai ales în noua mentalitate a celor ce își aduc zi de zi contribuția la dezvoltarea și prosperitatea orașului.

„Civilizație înseamnă grija fiecăruia pentru binele tuturor", susține Mihai Ferenț, dispecer de serviciu la Stația de tratare a apei din cadrul Sistemului hidrotehnic Trotuș, veghind ca fiecare strop de apă din cei 1 000 de litri cîți curg într-o secundă să aibă parametri calitativi corespunzători.

M-am convins pe deplin că pentru oamenii din Dărmănești ambiția lucrului bine făcut e un crez de viață ce se regăsește în absolut toate realizările lor, indiferent de complexitate sau destinație. Pentru că oamenii acestor locuri au învățat dintotdeauna să privească lumea doar prin prisma propriilor fapte.

Fotoreportaj de EUGEN NEGREA ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Două voci poetice

În peisajul cultural din Transilvania de astăzi vocea poetică a lui Ion Mircea se aude blind, ca o emisiune diafană, purtată peste pămînturi, ape și foc. Colocvial, scriitorul intră în vorbă cu sine, crește trecutul din amintirile anilor dintîi, lunecă peste oceane referențiale de poezie, după care se retrage într-o stare de reflecție visătoare. Și așa devine tot mai ciudat faptul că oricît de dezmărginite ni se par spațiile reveriei, gîndul pică la fel ca o rază de laser pe casă și lucrurile din ambianța de început, pe moartea cea veche, închisă în memoria ce se revarsă totuși în afară, pe acele acte obscure de geneză, menite să înfrățească omul cu pămîntul, stinca și apa.

Și astfel, după o viață trăită, viața cea „închipuită" tîrziu, viața originilor rămîne totuși cea mai puternică, străjuind mereu un prezent capabil să respire și să se consoleze mai ales prin trecut, evident prin acel trecut asumat de fiecare conștiință în parte.

Ion Mircea își ascultă banca afectivă de informații memoriale sub stare de jurămînt : „Ține-mă minte tu, Ioane Mircea, / în vecii vecilor ține-mă minte ! / Și-aici mă jur pe ce-am mai sfînt / să nu le uit, / și apa mea va fi focul, / și aerul meu va fi pămîntul, / și limba mea va fi tăcerea. / Acestea sînt globulele roșii ale sîngelui meu, / cu ele voi intra în moarte cum aș urca un deal..." **(Elogiu satului românesc).**

În ultima sa culegere de versuri **Piramida imposibilității** (Ed. „Cartea Românească", 1989), Ion Mircea pendulează între un discret ardelenism sentimental, divagația cărturărească și reflecția lirică austeră pe marginea condiției umane. Se cuvine să spunem de la început că nu toate aceste opțiuni ale scriitorului sibian se soldează cu adevărate izbînzi pe planul creației lirice. Cotele de jos ale poeziei sale s-au retras în spațiul pur cărturăresc, iar cele înalte se mențin în discursul meditativ, dar uneori se văd chiar și în literatura de asediu a unor **idei-forțe.** Fiindcă la urma urmei de ce să nu recunoaștem că talentul unui scriitor adevărat se verifică mai ales în tiparele de poezie în care alții au eșuat în cele mai banale stereotipii. Citățm doar o probă de acest gen, menită să demonstreze forța verbului grefat pe destinul umanității : „la tine vin, gît bolnav al lumii, / la vol, corzi vocale sub lacăt / pe care un prinț fără țară vă mingiie-n treacăt, / să-mi cîntați acest cîntec, mai, cunoscut decît foșnetul copacilor : / În palatul gurii, în palatul gurii / locuiește regele săracilor". **(Cîntec de pace).**

Dar acolo unde poetul nu răzbește deloc se configurează spațiul concret. Mișcarea printre elemente referențiale directe reprezintă doar o geografie afectivă personală, fără putința de participare prin identificare cu locurile evocate, decît în cazuri extrem de rare. Stăruim asupra acestei probe de foc, la care poeții se angajează voluntar cu o plăcere masochistă asemănătoare cu aceea a filozofului ce a sărit în gura aprinsă a vulcanului. Să capete oare **complexul lui Empedocle** o amploare atît de mare la poeții ispitiți de muzica de gradul zero a numelor proprii ? Rămîne de văzut. Oricum, nici Ion Mircea nu a ciștigat acest pariu : „Părăsisem împreună / căsuța lui Pariszek din marginea orașului și-acuma ne plimbăm / pe lîngă Anticariat, Mathias Rex, urmînd spre Arizona / și pe sub ferestrele Echinox-ului, spre triunghiul unei lentile de umbră, / care scălda o retrasă bisericuță gotică. Uitasem de noi / lîngă Sfîntul Gheorghe în Solzi / mingiindu-i balaurul mignon și frumos ca o licornă. Decretasem / acolo un Sensorium Dei / care avea să cunoască înflorirea în Evul meu Mediu, / dar sub alt cer, pe Hartenek sau Podul Minciunilor..." **(Vizită).** Într-un asemenea tip de discurs literar, poetul Ion Mircea devine o absență, micile lui capcane cu bătaie în estetic fiind moarte din născare. Din păcate în **Piramida imposibilității** sînt prea multe experimente de acest gen. Indiferent de încărcătura lor afectivă, referințele de factură memorialistică, distribuite în versuri, ucid candoarea poeziei cultivate de Ion Mircea de vreme lungă. Cînd reveriile scriitorului ies de sub apăsarea numelor proprii, cînd acestea, rarefiate, lasă liberă starea de efuziune globală, poezia renaște, despovărată de cotidianul intrat în istorie, rămas în memoria afectivă doar ca o prezență exotică : „Acum că s-a sfîrșit chiar totul / și noaptea către mine tot mai duios adie, / string căile acestea curbate în spre centru / și din focar, ca dintr-o altă viață. / același vernisaj cu ceață / ca printr-o lupă veche reînvie" **(Sibiul în ceață).**

Poetul cu „lacrimi pe frunte", cu inima cîndva „în afara corpului", poetul plăcut la vedere cînd el însuși s-a „văzut pe dinăuntru", traversează Turnul Babel al diversificării textuale prin informații, lăsîndu-se mîncat de acestea ca o pradă foarte ușoară.

★

Dar nici o călătorie prin spațiile poeziei nu este lipsită de surprize. Față de Constantin Dumitru simt că am o datorie mai veche. Am contractat-o de bună voie, cînd am citit **Planetă la pîndă** (Ed. „Albatros", 1988), apoi proiectul meu a fost mereu amînat.

Versurile sale stau sub semnul **trupului,** văzut în cele mai diverse ipostaze, iar acesta stă și el sub semnul **timpului,** făcut să ne cuprindă în marele lui muzeu. Lirismul lui Constantin Dumitru este **carnal,** în măsura în care **materia** capătă atributele spiritului.

Scriitorul se condensează în două versuri adresate altora, dar concepute ca o invitație către sine însuși. **„E momentul / să spuneți ceva memorabil".** Într-adevăr, Constantin Dumitru lasă impresia că dorește să-și audă zicerea din urmă, zicerea definitivă, fără de care poetul nu poate să fie. Dacă există un sentiment al implacabilului în **Planetă la pîndă,** el nu vine din apăsarea unui destin necunoscut, ci din presiunea anunțării ce se propunea a fi auzită.

De aceea, scriitorul se etalează în toate felurile. „Iartă-mi trupul privește-i / mașinăria perfectă / e-alcătuit din tot ce n-a fost prădat." **(Iartă-mi trupul).** Exhibarea este proba lui a fi și a face. Între aceste două ipostaze corpul devine un instrument de măsură. Agresiunea spre om vine astfel din direcții diferite. Toate enunțurile lui Constantin Dumitru sînt elocvente în acest sens. Numărăm doar cîteva rețete metaforice : „aschia / disperării mi-amenință trupul" **(Alternativă).** „Îmi ceri să-ți arăt trupul timpului". **(Întîmplare).** „Acum a trecut / aburul său peste trupul cu care biciuiam lumea" **(Memento)** sau : „nevăzut trupul său în unghii lăsîndu-ți / fișii cade de ceață" : **(Lamurii).** Dar constituțiile semantice ce încerc uiesc **trupul** sînt mult mai bogate. Versurile lui Constantin Dumitru au reverberație. Poezia sa își cîștigă stratul de profunzime prin incizia în ontologie. Aceasta devine cu putință prin inscrierea în timp, care dă „sorocul umbrei", „cumpăna paharului...", „gestul negrăit în întîmplări", „rugul clipei", „rugul neliniștii", „trupul timpului" etc. etc.

Cînd reflecția se stringe între elemente (pămîntul) și aparență (rădăcina iluziei), poezia tinteste spre acel **trup,** văzut ca un proiect trecător în existență „Tipătul materiei arzînd / în somnul lunii chipul semnelor / nesățioasă-i pradă i-o aduimecă / cîinele timp îi linge rănile mușcîndu-l" **(Palingeneză).**

Constantin Dumitru este un poet vital. Limbajul său literar nu s-a născut obosit sau decimat de alte limbaje. De aceea trăirile unor stări fundamentale, prezente în versurile sale, nu sînt contaminate de vecinătăți artistice jenante. Enunțurile de tip existențial nu se aud ca repetiții : „De nesfîrșita noastră curgere-ndărăt / spaima oglinzii obosește / să ne păstrece chipul." **(Caleidoscop).** Situat între început și sfîrșit, omul este o probabilitate care a fost sau poate să fie : „Priviți martorul în carnea lui / înflorește vina / de-a fi fost de față / Putea să fie chipu-i de țărînă / neînsuflețit încă / risipit prin grădini" **(Martorul).**

Însemnări de lectură

Clipa definitivă

Un roman care a suscitat discuții aprinse în rîndurile cititorilor ca și ai criticilor încă de la prima sa apariție — **Clipa** de Dinu Săraru — a văzut din nou lumina tiparului într-o variantă mai limpezită din punct de vedere stilistic și, se pare, definitivă. Dar efortul autorului de a ne oferi o carte mai aproape de perfecțiune nu l-a răpit acesteia una din calitățile fundamentale : prospețimea comunicării. Narațiunea lui Dinu Săraru — scrisă, după propria sa mărturisire, dintr-o suflare — dezvăluie febrilitate, precipitare, patos, de parcă ar aparține cuiva care se grăbește să relateze cît mai multe pentru ca nu cumva o întîmplare neprevăzută să-l întrerupă. De aceea, cuvintele sînt așternute pe hîrtie aparent fără grija de a le selecționa în așa fel încît să farmece cu orice preț. Dinu Săraru nu ține să cucerească audiența desfășurînd în fața ei, ca un prestidigitator, jerbe multicolore și incintătoare. Dimpotrivă, **Clipa** — ca și celelalte scrieri ale sale dintre care **Niște țărani,** romanul său de debut, e cartea sa de referință de pînă acum — se constituie într-un document uman zguduitor în multe secvențe ale lui, în care faptele ce ne sînt înfățișate impresionează prin ele însele și nu prin rafinamentul frazelor care le prezintă. Autorului îi e străină redarea lipsită de căldură, de vibrație. Fiecare rînd al său îl dezvăluie pe de-antregul, așa cum îl știm de atîția ani în viața noastră socială și culturală : dinamic, mereu cuprins de neastîmpărul de a înfăptui, stîrnind uneori animozități din pripeală și din nestiința de a fi diplomat, dornic mereu de a urni inerții și convins că nu ne împiedică să le depășim decît propria noastră comoditate, inflamîndu-se rapid de o idee pe care însă brusc o abandonează, cucerit de o alta mai ispititoare, pisălog cînd vrea să obțină ceva fiind gata să creadă că universul se prăbușește atunci cînd eșuează într-o acțiune. Imaginea pe care ne-o oferă Dinu Săraru este cea a unui scriitor și gazetar implicat total în viața cetății, nimic din ceea ce-i frămîntă pe semenii săi nefiindu-i străin și neputînd, în nici un caz, să le contemple glacial, cu detașare, existența. Dealtfel, deviza lui favorită. „Gloria aparține celor care iubesc mai mult lupta decît succesul" îi dezvăluie integral felul de a fi și de a gîndi. Într-adevăr, scrierile lui sînt ale unui luptător care, în răgazul dintre bătălii, se refugiază — scurt timp — în solitudine pentru a medita la modul cum acționează mecanismele sociale, politice, asupra oamenilor, pentru ca, la capătul unei lucrări, să se arunce din nou, neobosit, în viltoarea evenimentelor, îndrăgostit în chip irremediabil de „clipă", de fiecare moment pe care îl trăiește cu maximă intensitate, cu o frenezie care altora le-ar putea fi fatală. Și **Clipa,** și **Niște țărani,** și **Dragostea și revoluția** (din care au apărut pînă acum două volume) sînt înțesate de fapte banale sau ieșite din comun, care aparțin unor contemporani de-ai noștri confruntați cu o istorie nu întotdeauna blîndă, nu întotdeauna clară, și, mai ales, nu întotdeauna dreaptă. Și după treisprezece ani de cînd am făcut cunoștință cu personajele acestei cărți (prima ediție a apărut în 1976) — Dumitru Dumitru, activistul lovit injust dar repus pînă la urmă pe făgașul firesc, directorul de întreprindere Tudor Cernat, arhitecta Ruxandra Mărăcineanu, sinistrul Dometie și altele — au aceeași capacitate de convingere și credibilitate, în ciuda faptului că, la fel ca și la prima lectură, unele dintre ele par doar semne pentru o demonstrație avîntată, întreprinsă de autor. Și, ca și în urmă cu treisprezece ani, comportamentul eroilor în împrejurări care le probează fragilitatea sau puterea se înregistrează cu sufletul la gură. Dinu Săraru e un autor care nu-ți îngăduie nici un moment de plictiseală, te acaparează cu totul, te smulge din indiferență și te constrînge să iei o atitudine în legătură cu faptele pe care le afli. **Clipa,** un roman în care realitatea pare a nu fi întotdeauna transfigurată, constituie o mărturie de preț despre cine am fost într-o anumită perioadă a devenirii noastre, de o francheță uneori de-a dreptul brutală, dar, fără doar și poate, exactă și demnă de a ne rămîne în memorie.

GEORGE ARION ■

Spiritul și împrejmuirea

Lumea acestui nou roman de Petre Sălcudeanu descinde din mediul constructorilor, atît de frecvent în proza ultimilor ani ca urmare, desigur, a unei realități imposibil de ocolit. Trăim într-o lume care, construindu-și edificiile, începe să-și gîndească din ce în ce mai obsesiv dimensiunea interioară, „stilpii de rezistență" morală și spirituală fără de care nici o operă nu durează. **Ochiul și marea** supune atenției tocmai o astfel de meditație asupra „interiorului" uman al constructiilor noastre, asupra structurii și staturii morale a celor care construiesc, edifică, înalță „piramide" pe nisipul mișcător al timpului cu speranța secretă că numele lor vor dăinui dincolo de „clipa cea repede" : Stavropol, „meșterul" barajului din **Ochiul și marea** își „aranjează" posteritatea scriindu-și numele în beton și amenajîndu-și mormîntul în piciorul uriașului edificiu. Gestul său este însă ambiguu, poate fi înțeles în mai multe feluri. Expresie a unui orgoliu nemărginit, manifestare a unei trufii vecină cu fanatismul „pozitiv" nu mai puțin ruinător decît celălalt fanatismul negativ — el rămîne la fel de susceptibil de o judecată comprehensivă, potrivit ideii, veche cît **mitul zidirii,** că în orice mare operă creatorul său a voit să-și piardă urma, să se contopească în însuși corpul fantasmei pe care a plăsmuit-o. Dacă la un capăt al acestui simbol polivalent stau fanatismul, trufia, orgoliul unui meșter Manole depășit de semnificația propriei opere, nu e mai puțin probabil că jertfa cu care el se închide (încheie) restabilește (restituie) măreția tragic-umană a mitului creației. Căci **Ochiul și marea,** dincolo sau tocmai prin ambiguitatea pe care planurile narațiunii o întreține este, în ultimă instanță, o parabolă a creației, o „rescriere" din unghi contemporan a legendei Meșterului Manole. Doi creatori „înșelați" de propria lor creație evoluează în roman: Stavropol, meșterul barajului în jurul căruia se încheagă o lume închisă, „izolată", cu legi proprii (ca în Biblioteca din Alexandria) și Ghedeon, ciudatul sculptor canonic, autorul unei frescе imaginînd o „judecată de apoi". Fisura din opera meșterului Stavropol nu este, în esență, altceva decît „ochiul" din fresca lui Ghedeon : ideea fiind că arta, creația adevărată nu se supun prescripțiilor, ci, înșelînd canonul, se revoltă urmîndu-și propriile legi. În ochiul perfect, „dumnezeesc" și pedepsitor din fresca de pe peretele schitului de beton s-a strecurat pe neașteptate o „privire" străină, necanonică, inadvertentă, subversivă și lipsită de „sfințenia" prescrisă. Este, constată stupefiat bizarul ei creator, ochiul unei femei, al Adelaidei Jigău, aceeași care, prin iubire, îl „salvează" de la moarte spirituală și amnezie pe Ionaș, unul dintre „meșterii" barajului. **(Ochiul și marea** este, din acest punct de vedere, un frumos roman de iubire). Opera dorită sfîntă și amenințătoare, constată Ghedeon, nu fără o secretă mulțumire, se umple de o viață pe care nu o prevăzuse creatorul ei. Această „farsă" sau „fisură" care întoarce pe dos planurile creatorului și schimbă „comportamentul" operei reprezintă, desigur, puterea vieții și a iubirii de a-și impune, împotriva oricărei dogme, propriile lor legi. Este aici ideea profundă a acestui relativ „încîlcit" roman scris de Petre Sălcudeanu, idee căreia cartea îi datorează multe din cele mai frumoase pagini ale sale. Această trecere surprinzătoare a realității într-un plan în altul, schimbare de sens survenită pe neașteptate în planurile creatorului și în funcționarea creației, potrivit unei logici ce scapă calculului și premeditării rigide constituie linia de rezistență a romanului. „Florile de pe peretele lateral al bisericii intraseră parcă în căldură, își măriseră volumul, se înghesuiau una în alta cuprinse de o plăcere lumească" : **spiritul uman,** gîndește Ghedeon, autorul „judecății de apoi", **se dovedea a fi mai larg decît împrejmuirea.** Din această pricină, nici ochiul gîndit să dea forță voinței divine nu se mai supune menirii lui prestabilite ci, răzvrătindu-se, devine privirea... Adelaidei. Barajul însuși, pe de altă parte, cu marea lui, opera „perfecță" a fanaticului Stavropol se împotrivește strîmtei și înrobitoarei „perfecțiuni" printr-o „fisură" ce-l umanizează : viața nu încape în formula niciunei strîmtorări, spiritul uman cu toate ale lui este, iarăși, mai larg decît împrejmuirea. Aceasta este, cred, sumar rezumată, armătura de idei a romanului **Ochiul și marea,** o carte în mare măsură tulburătoare, vie, actuală.

Desigur, se pot face numeroase alte „decodări", autorul pare a fi voit mai ales aici să reunească în spațiul său epic firele mai multor direcții și tendințe ale prozei contemporane, de la noi dar și din alte părți. Pe structura mitului amintit, al zidirii (Meșterul Manole) se suprapun elemente din mitul lui Iona (barajul : Chitul biblic), după cum spațiul malefic din jurul „mării" trimite pe alocuri la cel inițiatic din **Călăuza lui Tarcovski,** dar și la... sadovenienele **Nopți de sinziene** („barajul" lui P. Sălcudeanu provoacă o adevărată revoltă a peisajului : apar plante bizare, necunoscute, „tropicale", fauna capătă însușiri feroce, păsările sînt rapace iar peștii agresivi etc. etc.) Demonicul doctor Sae Cameniță, cu „pastilele" lui roz contra memoriei ne duce cu gîndul la fenomenul „mankurtizării" din romanul lui Cinghiz Aitmatov — și astfel de „legături" se mai pot face, dovedind nu altceva decît că autorul scrie avînd conștiința contextului literar al timpului său. Ceea ce scade, însă, interesul cu care se citește acest roman, altminteri remarcabil, este altceva : inegalitatea valorică dintre planurile narative, nefirescul unor situații, artificialitatea unor personaje, bizareriile. Cred însă că un anumit exces de „fabricare" a misterului, confuzia prea „elaborată" între real și halucinație sau „căderea" fantasticului în senzațional și polițism prozaic nu reduc prea mult din consistența și frumusețea temei principale a romanului : tema creației, a zidirii și a jertfei pe care ea o presupune.

C. STĂNESCU ■

atelier literar

Dorin Novăceanu

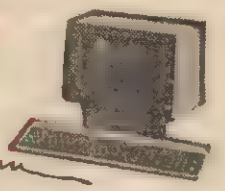

Galeru Cristian — București. Reținem, dar numai pentru „arhivă", poemul **Legitimă apărare.** Și vă așteptăm cu lucruri noi. Dacă reușiți să dați jos lestul vulgarităților, corabia dumneavoastră va pluti frumos și sînt semne că veți avea timp prielnic.

Dana Andrei — Reșița. E foarte bine că citiți (nu-i uitați pe poeții clasici și moderni), e bine că visați și nu-i rău că și scrieți.

Ania Uncău — Iași. Prima problemă : dacă un editor v-a spus că rațiunea publicării de cărți proaste este „de a arăta lumii cum nu trebuie să se scrie", răspundeți-i că face parte din aceeași categorie cu respectivele cărți și singura rațiune a existenței lui este să-l vadă lumea și să știe cum nu trebuie să fie. A doua chestiune : se pare și se zice că femeile sînt mai sensibile, dar se știe și se recunoaște că bărbații au scris cea mai bună poezie. Asta nu înseamnă că lucrurile nu se pot schimba. A treia poveste : poeziile trimise sună ca un clopot de lemn. Puneți puțin bronz, dar nu în toate : în unele, orice ați pune, nu vor cunoaște farmecul ecoului.

Șerban Crețu Marian. Da, anul trecut v-am scris să mai trimiteți. Aveam motive să credem că veți trimite lucruri mai interesante. Acum, că ați trimis, observăm că nu ați reușit. Așa că nu mai trimiteți.

Crețu Roxana. — Piatra Neamț. Dacă la vîrsta pe care o aveți acum, ați reușit să scrieți atît de frumos și să asimilați suficientă cultură, (aici intră orice carte și orice materie școlară și extrașcolară), nu ne îndoim că peste alți 3—4 ani veți fi nu o speranță, ci chiar o certitudine. Ne-ar face plăcere să nu ne înșelăm și să fim noi cei ce vor publica primele poeme, deși, din cu totul alte motive, nu vă putem promite acest lucru. Ceea ce ați trimis acum e interesant, dar numai atît. Încercați să spuneți mai mult prin cît mai puține cuvinte și nu invers, pentru că așa ceva e la îndemîna oricui.

Marcus Etelka — Bacău. Bună, ca idee. **Frica.** Are nevoie de un alt final. Dacă reușiți să-l găsiți, vă așteptăm.

Lucian Gabriela Ilenuța — Brusturi, Drăgănești, Neamț. Sînteți foarte sinceră : „Dacă măcar una din aceste poezii va fi bună, atunci voi cîștiga pariul pentru care mi-am dat toată silința și pentru care mi-am pierdut două seri". Vom fi la fel de sinceri : nu știm ce pierdeți acum datorită pîlestematului de pariu, dar cele două seri le-ați pierdut sigur.

Mihai Ionuț Constantinescu — Ploiești. Cu ce ați trimis acum nu ne-ați frînt inima. Mai aveți și altceva ?

Faraon Eugenia — Huși. Ne păstrăm opinia din „Atelierul" anterior.

Viorel Munteanu — Focșani. Nu. Credem că ne-am jucat destul de-a „baba oarba" și cine mai știe în ce gard putem să intrăm. Cîteva date personale nu ne-ar strica. După aceea, povestea cu „formula" poetică pe care o slujiți neabătut ar fi trebuit s-o înțelegeți exact : e ușor obosită.

Paul Gon — Turda. Am primit, o să mai cugetăm, dar ca și în cazul lui Viorel Munteanu, computerul suferă de date personale și se cuvine să-i curmați suferința.

Cracea Claudia Anca — Iași. Computerul vă roagă să mai așteptați cîțiva ani, măcar pînă aveți drept la buletinul de identitate. Între timp, citiți și nu părăsiți jocul.

Mihai Constantin Voicu — Milcovu, Vrancea. Dactilografiați poemele, nu înainte de a le boteza, indiferent cum. După aceea vom mai vedea. Nu strică să vă inventați și o scurtă prezentare, lucrul cel mai de dorit și cel mai ușor fiind să nu inventați nimic.

Puricescu Alexandru — Zărnești, Neamț. Toate bune, dar nu și la locul lor : bune gîndurile, dar sînt transcrise fără sugestie ; bune temele, dar aplatizate. Computerul apreciază că e mai nimerit să vă ocupați cu invențiile tehnice. Astea, dacă funcționează, se văd cu ochiul liber. Roata, nu uitați, a fost inventată, iar cratița cu toartele în interior nu poate fi folosită.

Țicreșan Emil Puiu — Sighișoara. Citim din **Fluturele :** „Privesc un fluture de noapte : / se învîrte în jurul unui bec, / se pocnește cu capul de stîlp / și amețit, cade cu aripile răstignite. // Pornesc prin noapte / și mă cred fluture...". Ocoliți stîlpii cu becuri. N-o să vă fie prea greu. Mai citim din **Decor :** „O, Prometeu ! / adu benzină, / că focul ce ai aruncat / nu ajunge pentru toți". Mai bine îl rugați să ne ia focul.

Gheorghe Tepeneu — Reșița. Ne oprim la **Refren genetic :** „De cînd e lumea lume, de lume născătoare, / am descins cu toții din Eva și Adam, / de sus ne încălzește același unic soare, / sîntem frați, ne tragem din același neam". Unu : cu soarele, sîntem de acord că e unul singur. Doi : cu Eva și Adam, începem să avem îndoieli : credeți că puteau ei să hrănească atîta suflare ?

Mai trimiteți : Daniela Pantilie — Vaslui ; **Mocanu Doina** — Constanța ; **Toader Cristian Loredana** — Galați ; **Dumitru Antonela** — Iași ; **Pompiliu Comșa** — Vulcan.

Deocamdată nu : Bugean Constantin — Alexandria ; **Dinu D. Nica** și **Duță Maria Ligia** — Ploiești ; **Bogdan P.** — Constanța ; **Nicolae Negulescu** — Craiova ; **Lucia Alivan** — Rîmnicu Sărat ; **Nicoleta Sonu** — Brașov ; **Septimiu Silvania** — Tîrgu Mureș ; **Zena Ispas** — Lugoj ; **Juri Constantin** — Arad ; **Botezatu Vasile** — Tecuci ; **Belciug Florentina** Verești ; **Dănilă Mihaela Carmen** — Brăila ; **Achiței Daniela** — Fălticeni ; **Ella B. Crișan** — Remetea, Bihor ; **Ilarie Ioana** — Roznov, Neamț ; **Marinescu Mircea** — Turnu Măgurele.

Nă vă pierdeți timpul : Cezar Mihai — Petroșani ; **Nicușor Tănase** — Voluntari ; **Ștefan Lupeșteanu** — Brașov ; **Ștefan Pîrvu** — Galați ; **Ștefan Constanța** — Brăila ; **Amado Dincă** — Arad.

DARIE NOVĂCEANU

Parabola amiezii

Cum tăinuim în fiecare din noi adevărul,
apoi privim peste cîmpii și
amiaza ne pare coborîtă în poala pămîntului.
Ducem mîinile la frunte ca într-o îmbrățișare a minții,
năpădiți cu riurile de ziuă ce intră pe ferestre.

Adevărul este oprirea în loc a liniștii,
cînd doar lumina boicează sufletele noastre.
Atunci privim amiaza coborîtă în poala pămîntului
și grîul ce o ridică încet de pe holde în creșterea sa.
Amiaza e cerul ce a luat trupul brazdei
și bogat slujește adevărului nostru.
Piinea se va coace ostenită de creștere.

Și ne hrănim cu ea prin vitraliile vieții,
trupurile noastre de sticlă slobod adevărul să-l lase.
Cîmpul tot pare o catedrală unde lumina se sfîrșește
doar pentru a renaște într-o altă amiază.
Stîlpii săi sîntem noi, bogății în aduceri aminte.
Atunci ne aplecăm urechea și auzim pămîntul cum fierbe,
iarba udă de zori cum se foiește sub șuierul coasei.
Neîndurați luptători, hăcuim pe ogoare.
Țărînile ispitite de soare se dezbracă.
Și noi, în miezul adevărului de amiază, simțim
grîul ce ridică în creșterea sa cerul de pe boide.

Armura nostalgiei

Departe, în fundul dimineții,
regăsesc ulcica fierbinte cu lapte,
împinsă pe ștergar de bunici,
Pelecele cerului, în albastrul umed al luncilor,
văzute prin crucea ferestrei,
Cocori nemiloși chinuind primăvara în țipete
și muguri plesniți în palmele verzi ale vîrci.

Sculptarea dorului

Ce te-a întrebat pe tine Brâncuși, pămîntul,
de-a început iarba să crească sub picioarele turmelor ? ! !
Dar norii, de-au pornit ploile în primăvară,
umplînd fîntînile cu împărtășanie ? ! !
Sau codrii, de au putut să ne ascundă de flare ? ! !
Doar de dălțile tale nu ne-au ascuns
fiindcă tu ne-ai tăiat pe fiecare așa cum sîntem ;
pești sau cocoși, rugăciuni sau himere.
Ne-ai prins în piasele tale, sfîrleze de vînt,
să ne durezi prin tîndele albe din lemn sfînt de gutui.
Creșteai un potop de muguri primăvara, turme de flori,
se gudurau petalele prin pomi la simplul tău glas.
Ai trezit picioarele noastre și ele au început să meargă,
să meargă în toată lumea și să propovăduiască adevărurile tale,
Dar tu nu aveai nici un adevăr constatat în tratate și silogisme.
Aveai o lume, ne aveai pe noi, micii livezilor tale.
Noi eram cei care cîntam doine la răscruce de poteci,
acolo unde tu plantai zeități.
Și ne pierdeam suflarea întrînd în mit pe domeniile tale.
Tu nu aveai borne și hotare acolo unde aduceai primăvara.
Venea peste tot așa cum vine somnul seara.
Icoana liniștii ne-o puneai în față
și noi ne rugam la sfînta liniște,
și auzeam lumea cum tremură, atîta liniște era
în tot ce ne înconjura.
Intram în coloana ta ca să urcăm spre neurcat,
iar tu, sculptore, te apucai să ne tai la fiecare cîte un dor.

CRISTIAN GEORGE BREBENEL

MIHAI BERECHET : „În sfîrșit, viața !"

(Urmare din pag. 9)

— Mama așteptă rezultatul examenelor. A fost strălucit ! Al doilea din 900 candidați, al doilea din cei 90 de elevi, reușiți, al doilea din toată România, al doilea din Europa, al doilea pe tot mapamondul. În fața mea se deschideau perspectivele vieții militare tocmai atunci în preajma... războiului.

— Ați mîncat teatrul cu pîine cît ați fost elev, nu mai spun de anii cînd ați intrat, la conservator și deci v-ați integrat în această lume. Cartea dumneavoastră evocă maeștrii scenei românești dar și sumedenie de întîmplări, care, datorită memoriei și spiritului dumneavoastră de analiză, nu s-au pierdut în neantul faptelor de fiecare zi. De pildă, concluzia la care ați ajuns interpretîndu-l pe George Devear din „Toți fiii mei", de Arthur Miller.

— Aura Buzescu a avut reputația unei actrițe pedante, pretențioase și necruțătoare în scenă. Vă dați seama ce simțeam jucînd alături de dînsa ? Cînd îmi spunea „George !" și mă privea, un magnetism mă cuprindea, și mă făcea să am talent. Atunci am realizat că talentul poate fi, cum spun unii, 99 la sută transpirație și doar 1 la sută inspirație, dar mai presus de toate, teatrul este personalitate și magnetism. Mulțumesc, Aura Buzescu !

— Ați lucrat cu mari regizori, v-ați format lîngă ei. În jurul numelui lui Sică Alexandrescu există o întreagă legendă.

— Maestrul era necruțător și în același timp cuceritor cu actorii. Nu admitea îngroșarea comicului, gagul fără rost sau logică, așa cum nu admitea tembelismul, capriciile sau mai ales lipsa de punctualitate. Îl urmăream la repetiții cum îl ținea în mînă pe Birlic, conducîndu-l spre culmea reușitei ; cum lupta pentru un gest sau intonație cu vechiul său prieten Ghibericon. Cu noi, tinerii, se purta cu tandrețe, dar cînd greșeam adopta un ton fulminant. Topit de spaimă, după o asemenea repetiție, n-am mai dat pe la teatru vreo două zile. Cînd ne-am reîntîlnit m-a întrebat cu prefăcută asprime : „De ce ai lipsit, domnule Berechet ?" „Mi-a fost frică, de rol și de dumneavoastră..." A zîmbit satisfăcut. Tare îi mai plăcea maestrului Sică Alexandrescu se inspire frică.

— Cine v-a întins prima mînă ca să ajungeți un nume de referință în regie ?

— Înainte de a deveni actor doriseam să fac regie. Al. Finți a fost primul care mi-a propus participarea la un spectacol, îndrumîndu-mi pașii spre meseria pe care o fac și azi. Era un om de o cinste ireproșabilă, un pasionat pînă la dăruirea totală pentru indiferent ce făcea. Dorința de împrospătare a artei actorului, de îndepărtare a oricărei manifestări de joc, gratuit, tipică teatrului bulevardier, a constituit una din coordonatele muncii sale regizorale. Finți era și un om de atitudine. L-am respectat și m-am bucurat de încrederea lui pînă la moartea sa.

— Sînteți păstrătorul unor amintiri cu o memorie la care se alătură multă căldură sufletească... Nu-l uitați nici pe cel care nu apar niciodată pe scenă și-l „vorbiți" de bine. Sînt emoționante paginile despre celebrul sufleur Nik.

— Această istorie vie a teatrului românesc, de la Gusty și Nottara, la Soare, Șahighian, Vraca, a operetei românești de la Poenaru la Leonard, a revistei românești de la Tănase la Puiu Călinescu, se numea Ilie Dumitru. Dacă i s-ar fi pronunțat acest nume în teatru nimeni n-ar fi știut că e vorba de el. Paradoxal, în teatru numele de teatru e cel adevărat. Nik, această figură a Bucureștiului teatral din ultimele 6 decenii, nu a fost numai decanul sufleurilor din România, dar era cuceritorul șuetar, valorosul șipet cu amintiri al teatrului dintotdeauna, monument al amintirilor publice sau secrete ale scenei de la începutul acestui secol și pînă acum. Nimeni ca el nu putea să povestească în detaliu o discuție amicală între Maximilian și Leonard. Nimeni nu-l întrecea în mucalita comunicare a unor glume, nimeni nu-l depășea cînd reda vorbirea colorată a celui care a fost marele comic și nedespărțitul său prieten, Niculescu-Buzău. Balanța dintre trecut și prezent o ținea într-un perfect echilibru.

— Cu toată reputația de care se bucură Macbeth, de Shakespeare, nu a fost niciodată un succes de public, nu a avut o viață lungă pe scenă, afirmați dumneavoastră, undeva, în carte. S-a păstrat acest fir al nefericirilor și cînd ați pus-o dumneavoastră în scenă, în 1961 ?

— Au fost multe întîmplări triste, din cele multe ce am citit despre tragedia Macbeth. Cîteva exemple : teatrul din Barcelona a ars, avînd pe scenă decorurile din Macbeth ; la același spectacol, pe scena Naționalului din Belgrad s-au prăbușit decorurile peste actori ; la Londra, în spectacolul cu Laurence Olivier și Vivien Leigh, au murit directorul și producătorul în seara premierei. După ce a făcut filmul Macbeth, cariera lui Polansky a suferit niște accidente. La noi, piesa a fost întotdeauna o cădere. Versiunea cu Storin, Ciprian și Agepsina Macri s-a jucat de cîteva ori. Versiunea cu măști a lui Ion Sava, cu toate că a rămas ca referință în istoria spectacolului de avangardă românească, s-a jucat de 21 de ori și Ion Sava s-a îmbolnăvit și a murit, iar Liviu Ciulei, cu aceeași piesă a avut două catastrofe profesionale. În versiunea mea scenică, în timpul repetițiilor, a murit subit, în condiții misterioase, un figurant otrăvit, se pare, cu ciuperci. Interpretul lui Banco a fost anunțat de moartea mamei sale, o figurantă, de moartea subită a soțului, iar la premieră a fost adusă în țară urna eminentului decorator Toni Gheorghiu, mort în Suedia la clinica celebrului Oliver Krona. Nu sînt superstiții ci fac numai o adunare a unor întîmplări nefericite. Premiera mea contrazice totul pentru că Emil Botta a fost într-o seară excelentă. Aplauzele nu mai conteneau.

— Dumneavoastră aveți nevoie de volumul 2 la „9 caiete albastre" pentru că ele se dovedesc neîncăpătoare. Eu nu pot avea, din păcate, 9 interviuri într-unul singur.

— Înțeleg dojana, să fim mai concișI ! Vă rog însă să rețineți că în cariera unui regizor, a unui pedagog, desțelnirea drumurilor, punerea în valoare a trăsăturilor tainice din personalitatea actorilor este generatoare de infinite satisfacții. Nu regizorul trebuie să fie cel care se pune în valoare ci materialul cel mai prețios, actorul. Am ținut mereu la talentul, la culoarea verbiajului, uneori stupefiant, din afara scenei, la esența românească a naturii artistice a actorului. Și de-a lungul carierei mele am dovedit că nu mă abat de la acest crez. Am muncit împreună și am avut nu puține bucurii împreună.

— Ultima piesă pe care o puneți în scenă, acum, se numește pirandelian, deși este de Ion Băieșu, „Autorul e în sală". Regizorul e încă pe scenă ?

— Foarte puține zile și coboară în sală, ca orice spectator, să urmărească premiera. Sper să fie un spectacol amuzant și plin de învățăminte. „Autorul e în sală" e o satiră la adresa credulității, inocenței și a goanei unora după exotism. Simpla întîmplare face ca Ion Băieșu să fi debutat ca autor dramatic tot în regia mea.

— Sînteți un păstrător de calambururi, de întîmplări aparent fără legătură, dar deloc disparate...

— Îmi plac asociațiile de idei, unele se fac de la sine... Nota de originalitate a piesei lui Ion Băieșu, încredințată Naționalului bucureștean, vine în primul rînd de la limba pe care o întrebuințează. Dramaturgul are o ureche sensibilă, formată la școala marilor înaintași, Caragiale, Baranga, Tudor Mușatescu, care au prins cu har deosebit vorbirea unei anumite societăți. Băieșu este pe urmele lor. Am simțit pleonasmele existente în text și le-am pus pe muzică.

— Moda muzicalului a cuprins și Teatrul Național ?

— Este o comedie cu cîntec. Îi veți reîntîlni pe Mișu Fotino, Coca Andronescu, Draga Olteanu, Aimée Iacobescu, Didona Popescu, Andrei Ionescu, toți gravitînd în jurul lui Costel Constantin, într-o mare creație de escroc sentimental, rol proteic, de excepțională vigoare și farmec personal. Interpretul atît de aplaudat în „Zbor deasupra unui cuib de cuci" cîntă și dansează.

— Asemănările sînt absolut întîmplătoare și autorul nu-și asumă nici o răspundere ?

— Cine se va străduI va găsi și asemănări. Voi preda un volum de schițe, caiete de regie, portrete, adunate sub titlul provizoriu „Teatrul unde nu se plînge: și voi continua cu alte caiete albastre.

— Apropo, de ce nouă „caiete albastre" ?

— Pentru că am cumpărat 9 caiete de la librărie... pentru că le-am scris timp de 9 vacanțe... pentru că am pus în ele observațiile copilului, concentrarea pasionată a adolescentului și luciditatea maturului, care observă mișcarea istoriei, activitatea literară și teatrală a unei anumite perioade. În sfîrșit, viața !

Așezarea romană de la Micăsasa

Săpăturile arheolgice întreprinse în ultimii ani în vatra comunei Micăsasa, județul Sibiu, au dus la descoperirea pe aproximativ 20 ha a unei întinse așezări romane din mediul rural al provinciei Dacia.

Cu prilejul acestor investigații s-a constatat existența unui strat gros de cultură materială cu o intensă locuire în care s-au putut distinge trei nivele de construcții.

Primului nivel îi corespund urmele unor barăci, unele incendiate, a două cuptoare pentru copt, probabil, pîine și a unui cuptor de olărie, toate săpate în lutul galben.

În nivelul al doilea, mult mai gros decît primul, s-au aflat urmele unei clădiri, a două grupuri de cuptoare și ateliere de olărie, în mare parte distruse de un puternic incendiu, o fîntînă și alte dependințe, accesorii ale atelierelor de olărie, precum și multe groși, din care inițial s-a scos lut pentru confecționarea vaselor și apoi umplute cu materiale rebutate.

Nivelului al treilea, care atinge suprafața solului actual, îi aparțin urmele unor clădiri cu pereții din bîrne și lutuiți, unele cu tencuială de roșu pompeian, cu pavimente din cărămizi sau **opus signinum** și instalații de **hypocaustum**; cîteva după grosimea fundațiilor, notăm făcute din bulgări de mortar, sau după bazele de coloane aflate, par să fi avut etaj sau aliniamente de coloane. Tot în acest nivel s-au aflat și urme de drum pietruit, **via glarea strata.**

Deși suprafața dezvelită se reduce numai la 15,50 ari față de suprafața mare pe care se află vestigiile arheologice și că materialul arheologic descoperit e încă în faza de studiu se poate spune cu oarecare reticențe că așezarea fondată de coloniștii romani în primii ani ai provinciei a durat pînă în timpul retragerii administrației romane din Dacia și că peste aceasta găsim urmele actualei localități încă din secolul al XI-lea dacă nu și mai devreme.

Remarcăm faptul că și în documente actuala localitate este amintită destul de timpuriu, încă de la 1267.

Revenind la așezarea romană menționăm că în toate cele trei nivele aparținînd stratului cu urme materiale romane s-au aflat numeroase materiale provenind de la construcții, obiecte de uz gospodăresc, meșteșugăresc, vestimentar și de podoabă și foarte multă ceramică. Toate acestea reflectă ocupații precum agricultura, creșterea animalelor, pielăritul, lemnăritul, vînătoarea și olăritul. Indeosebi această din urmă ocupație, olăritul, este foarte bine reprezentată, mai ales în nivelul mijlociu, printr-o imensă cantitate de vase de factură romană între care unele de factură dacică.

În cuptoare și în preajma cuptoarelor, distruse în timpul incendiului, terenul fiind apoi nivelat și căpătînd altă destinație, — construindu-se clădiri somptuoase —, pe lîngă ceramica uzuală obișnuită în provincie s-a aflat și ceramică și foarte multe tipare pentru produs vase de înaltă calitate și finețe, vase **terra sigillata.** Dacă pînă acum nu cunoaștem în provincia Dacia decît un tipar întreg și 6 fragmente din altele, aflate dispersate în diferite localități, fiind considerată ca tributară altor provincii în acest domeniu industrial de mare importanță în lumea antică, descoperirea la Micăsasa a peste 350 de fragmente de vase **terra sigillata,** a 45 de fragmente de case ștampilate și ceea ce este și mai semnificativ și demn de subliniat a unui număr de peste 400 de tipare și fragmente de tipare pentru confecționat vase **terra sigillata** a schimbat cu mult optica și punctele de vedere ale specialiștilor.

Atelierele de la Micăsasa produceau astfel de vase nu numai pentru cerințele și gusturile locale, ci bănuim deocamdată, chiar și pentru alte provincii.

În acest important centru meșteșugăresc s-au mai găsit fragmente de tipare pentru confecționat platouri și borduri de platouri, fragmente de tipare pentru confecționat statuete reprezentînd pe **Isis** și **Serapis** și anse de pateră, unelte și ustensile pentru săpat, prelucrat și ornamentat vasele de lut, discuri centrale de la roata olarului și eșantioane din minereu și oxizi, din care se puteau obține coloranți.

Amintim, de asemenea, un altar votiv dedicat zeului **Saromandus,** zeitate unică sub acest nume în întreg Imperiul roman, inele din metal prețios înfățișînd șerpi încolăciți și o mască din lut cu figură umană, ce se purtau la diferite ceremonii, apoi un platou cu imaginea unui pește în interior, un fragment de farfurie cu motive cruciforme și un fund de vas pe care este incizată o cruce între brațe avînd înserate de trei ori litera A și o dată litera R, considerate paleocreștine, datînd din prima jumătate a secolului III e.n.

După cum reiese din cele relatate, așezarea romană de la Măcăsasa fondată de coloniști veniți **ex toto orbe Romano,** alături de care îi întîlnim și pe daci, situată într-o zonă fertilă și cu un excelent lut pentru confecționat vase și la răspîntie de drumuri ce facilitau un comerț activ, este incontestabil pînă în prezent, cel mai mare centru de olărie cunoscut în Dacia romană și poate din provinciile dunărene, comparabil cu marile centre din vestul Imeriului.

IOAN MITROFAN
Șef secție istorie veche, Muzeul de istorie al Transilvaniei

Priviri care dor

Am văzut un film sincer și emoționant, care nu va rula pe ecrane. Nu este adresat marelui public.

Comunicarea Victoriei Irimia, medic primar, coordonatorul asistenței psihiatrice din județul Argeș, la sesiunea științifică de la Pitești, un film pe 16 mm., a surprins asistența. Toată lumea aștepta ca doctorița să înceapă să citească cînd s-au stins luminile și a apărut un film. Medicii au urmărit imaginile Cineclubului din Pitești, la propunerea Victoriei Irimia, cu comentariile sale spontane, respectînd problemele psihiatrului dar demonstrînd și calitățile unui talentat reporter. Am fost uimită de gingășia, subtilitatea și umorul suportului verbal al filmului. Am întîlnit un Pitești deosebit de sentimental, așa cum îl vede Victoria Irimia, înfrumusețat de flori (o altă mare specialitate a orașului), de copii frumoși și de porumbei. Medicul îl îmbrățișa cu obiectivul aparatului de filmat și-i susținea cu cuvinte tandre pentru că reprezintă partea sănătoasă, viabilă, care încurajează eforturile omului în afb cînd se află în fața bolnavilor cu priviri care ne dor, cu pustiul în suflet, cu transformările zguduitoare ale bolii asupra psihicului lor.

Victoria Irimia ne-a luat pur și simplu de mînă și ne-a purtat, cu întregul ei colectiv de psihiatri, psihologi, sociologi, surori și îngrijitoare, în spațiul pe care l-a organizat cu suflet și cunoștințe, pentru ca „orice privire care ne doare" să se simtă cît mai aproape de atmosfera de acasă, să suporte mai ușor frămîntările bolii, să capete „proteze" morale atît timp cît are nevoie.

Tactul, deplina înțelegere, sublinierea discretă că în orașul Pitești, în 8 ani, psihiatria s-a mutat de 5 ori cu subînțelesul efort al reamenajării cabinetelor și saloanelor ,dăruirea speranței prin imagini și cuvinte potrivite, mesajul nepereche că fiecare act medical trebuie făcut și cu sufletul pentru a lupta contra tenebrelor, sînt spuse direct, fără distanța de la catedră, în cele cîteva minute filmate. Nici o comunicare savantă nu ar fi avut asupra asistenței acest efect extraordinar.

Fără nici o îndoială, impresia dominantă, susținută de realitate, este dată de strădania psihiatrilor din județul Argeș care-și înțeleg total profesiunea. Dincolo de cabinetul lor, de orele de consultații, de gărzile din spital, sînt alături de pacienți, știu despre ei, uneori, mai mult decît cei din familie, îi ajută, ori de cîte ori sînt în dificultate, cu sfatul, cu reînternarea, cu puterea de a prelua tot ce „descarcă" prin mărturisirile lor. Victoria Irimia își prezintă cu mare colegialitate colectivul și toți membrii lui devin cunoscuți de reuniunea organizată de U.S.S.M. — filiala Argeș.

Acest act medical deosebit, această confesiune a medicului Victoria Irimia, este înnobilată de știință și conștiință, de idealul unei femei care trăiește suferința altora ca și cînd ar fi a ei.

„Privirile care ne dor" sînt preluate cu toată responsabilitatea de Victoria Irimia care face tot ce este omenește posibil pentru a le reda strălucirea și bucuria, conștientă că „sănătatea este un produs social".

CARMEN DUMITRESCU

Cartea mi turilor

Se întîlnesc situații în care o prezentare, o recenzie, o cronică literară exagerează calitățile unei cărți. Situație neplăcută pentru cititor căci, citită, cartea dezamăgește. Rîndurile de față, chiar dacă nu-și propun să-și dezamăgească cititorii, vor prezenta o carte de excepție care își va depăși caracterizările oricît de elogioase. Este o carte rară, binevenită în cultura românească. Este o carte ce ține locul unei biblioteci. O carte pentru „toate anotimpurile", pentru toate profesiile și pentru toate vîrstele. Această carte-bibliotecă se numește **Dicționar de mitologie generală** de Victor Kernbach, a apărut la Editura Științifică și Enciclopedică și a fost redactată de Rodica Pandele. Dicționarul este o variantă nouă, mult îmbogățită, a lucrării apărută în 1963 la Editura Albatros. Carte de o viață,o viață de autor pentru mai multe vieți de cititor — căci, știm, lecturile sînt infinite —, dicționarul este și un prilej de admirație și de mirare. El dovedește că mai există oameni bine pregătiți care îndrăznesc să pornească în continentele de simboluri ale miturilor și ale mitologiilor universale. Este un curaj intelectual din ce în ce mai rar în lumea noastră supraspecializată, replică modernă a mitului amestecului limbilor. Este un drum de o viață, un drum al vocației spre „secretul originii lucrurilor", cum ar spune Mircea Eliade. Căci, „iubitorul de mituri este oarecum filosof". Acceptarea vecinătății mitului cu filosofia, sesizată încă de Aristotel în **Metafizica,** s-a îmbogățit, de atunci încoace, cu numeroase alte deschideri. Mitul este astăzi material de studiu pentru discipline ca: istoria filosofiei, istoria religiilor, folclor, antropologie, istoria științelor sau istoria artelor. Cartea de față trezește și întreține interesul pentru acest fenomen etern și totuși atît de perisabil care se numește cultură. Ea oferă mai mult decît o impresionantă demonstrație de ubicuitate doctă pe meridianele temporale ale mitologiei și ale miturilor, ci și o coborîre în sensurile lor profunde care sînt, în pofida inerentelor obscurități, luminoase. Divinități, mituri, ritualuri, concepții, definiții, doctrine, opere, personalități se regăsesc în peste 2 600 de articole care, ni se spune, nu epuizează totalitatea doctrinelor și credințelor religioase. Dicționarul devine un adevărat catalog ce cuprinde majoritatea temelor acestei imaginare „Biblioteci-Babel", încheind o etapă multimilenară a spiritualității universale manifestată prin mit. Instrument de lucru, dicționarul face accesibilă o erudiție care atrage, făcîndu-ne să uităm că l-am deschis pentru a consulta niște date și să ne surprindem citindu-l iar și iar pe nerăsuflate. Căci recitirea rămîne cel mai frumos omagiu adus unei cărți. Mitul citirii nu a existat consemnat ca atare. El s-a ivit drept consecință tăcută a nașterii mitului scrierii. Prin tăcerea noastră curioasă noi, cititorii, continuăm acest mit în care credem și astăzi.

ADRIAN MITIȘ

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Împlinind o străveche năzuință

La 3 noiembrie 1919, istoricul Vasile Pârvan rostea memorabila sa lecție de deschidere **Datoria vieții noastre,** animată de o elevată spiritualitate și de un înflăcărat patriotism, marcînd cu aceasta inaugurarea Universității Daciei Superioare din Cluj. Primul rector al acesteia era ilustrul filolog Sextil Pușcariu, iar inițial au funcționat patru facultăți: Științe, Medicină, Litere și Filosofie și Drept. De fapt, încă din primăvara, prin strădania profesorului Onisifor Ghibu se constituise o comisie universitară pentru stabilirea normelor de organizare și alegerea cadrelor didactice ale instituției proiectate; de remarcat că eminentul pedagog care a fost O. Ghibu era la acea dată secretar general al secțiunii Instrucțiunii Publice din cadrul „Consiliului dirigent", adică a guvernului provizoriu al Transilvaniei în prima perioadă după Unire. La 12 septembrie 1919 fusese emis decretul-lege pentru înființarea Universității din Cluj.

Se înfăptuia astfel un vechi ideal al românilor ardeleni, acela de a avea un învățămînt superior în limba națională. Încă din mai 1848, la istorica adunare de pe Cîmpia Libertății din Blaj, înființarea unei Universități românești în Transilvania figurase printre revendicările revoluționarilor ardeleni. Aceeași năzuință o aflăm în declarațiile sau demersurile mitropolitului Andrei Șaguna, ale lui Simion Bărnuțiu, Avram Iancu (în testamentul acestuia), Ion Maiorescu, Al. Papiu Ilarian, George Barițiu. Mai mult, foștii grăniceri de la Năsăud se angajaseră să verse o parte din veniturile pădurilor lor pentru crearea noii instituții. Stăpînirea austro-ungară s-a opus însă acestui deziderat (deși toate statisticile oficiale arătau că în Transilvania populația românească era majoritară), așa cum respinseseră și proiectul cărturarului și medicului Ioan Piuariu-Molnar pentru înființarea unei Academii.

Cu atît mai mult, cititorea Universității Daciei Superioare în 1919 — acum 70 de ani — la Cluj a fost salutată cu o deosebită căldură de către miile de români care „se uniseră cu țara".

Se resimțea însă o mare nevoie de cadre didactice de o înaltă competență, iar centrele universitare de pe tot cuprinsul românesc le-au pus fără ezitare, cu un veritabil elan, la dispoziție. La Facultatea de Litere și Filosofie (care cuprindea și istoria) au venit să predea, la îndemnul lui Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Silviu Dragomir, Ioan Lupaș, G. Bogdan-Duică ș.a. Geografia a predat-o încă din 1919 Gheorghe Vâlsan, întemeietorul geomorfologiei românești, care a creat la Cluj o adevărată școală. De la Iași a venit, între alții, chimistul Gheorghe Spacu, care timp de două decenii a condus aci școala românească de complexometrie, de o creativitate recunoscută în țară și străinătate. La îndemnul lui Gh. Țițeica, ilustrul matematician Dimitrie Pompeiu a organizat Seminarul de matematică al Universității din Cluj, unde a ținut și prelegeri între 1919 și 1934. Printre profesorii veniți de la Iași s-a numărat și Gheorghe Bratu, care a preluat cursurile de calcul diferențial și integral, precum și de astronomie. În sfîrșit, prezențe strălucite la universitatea clujeană au fost și Victor Babeș, figurînd în primul corp profesional al Facultății de Medicină din Cluj și Emil Racoviță care, revenit din străinătate invitat de „Consiliul dirigent", a devenit titularul catedrei de biologie, iar în 1920 a înființat la Cluj cel dintîi Institut de Speologie din lume (26 aprilie 1920).

Despre începutul școlii de fizică de la Cluj se vorbește mai puțin, deși ea a obținut rezultate cu totul remarcabile. O personalitate de excepție a fost fizicianul, inginerul și inventatorul **Augustin Maior** (1882—1963). Ne-am ocupat de el în mai multe rînduri în legătură cu **prioritatea sa mondială în domeniul fundamentării teoretice și realizării practice a telefoniei multiple,** adică a transmiterii mai multor convorbiri telefonice pe același circuit, moment de seamă în dezvoltarea telecomunicațiilor (1904—1907).

Întrucît și el s-a numărat din rîndul primei serii de profesori ai Universității Daciei Superioare, începînd chiar din 1919, ne vom opri acum asupra sa și sub alte aspecte. Născut la Reghin la 21 august 1882, A. Maior a devenit inginer electromecanic în 1905, iar ulterior s-a specializat în fizică teoretică și matematică la München, Gottingen și Viena. În anul 1919, „Consiliul dirigent" îi încredințează funcția de director general al Poștelor, Telegrafelor și Telefoanelor din Transilvania (1919—1920), el întemeind și prima școală de telegrafie și telefonie din Transilvania (1919). Tot în 1919, devine profesor de fizică tehnologică la Universitatea din Cluj, iar din anul următor (1920) profesor de fizică teoretică — el fiind primul profesor de fizică teoretică din România, cu importante contribuții în această specialitate. De altfel, tot el a condus Institutul de fizică teoretică și aplicată al Facultății de Științe din Cluj. Este pe drept cuvînt considerat **inițiatorul și primul conducător al școlii de fizică teoretică din România.** În anii 1946—1947 a fost decan al Facultății de Științe din Cluj.

A. Maior a avut un aport notabil în electrotehnică, magnetism, acustică, optică, variația lentă a unor constante fundamentale, dar în fizica teoretică a dat cel mai mult cunoașteru științifice, prin studiile și descoperirile sale în ce privește teoria relativității, gravitația, teoria cuantică a solidului, termodinamica radiațiilor, termodinamica statistică și fizica nucleară. A introdus în fizica cuantică o nouă funcție, denumind-o „cvasientropică" și a găsit noi relații între gravitație, emisiunea de căldură și electricitate. În lucrarea sa **Nicht-Euklidische Mekanik des Atomkern Inneren (1940)** a explicat anumite procese nucleare pe baza mecanicii neeuclidiene, considerînd interiorul nucleului drept un spațiu hiperbolic. Printre noile concepte pe care le-a introdus în știință se numără „entropie radiantă", „energetica gazelor degenerate" și „pseudotemperatură".

Istoricul fizicii Victor Marian l-a caracterizat drept un **„temperament dinamic, care nu cunoaște obstacole,"** întotdeauna comunicativ și simpatic. S-a stins la 3 octombrie 1963, la Cluj.

Despre alți reprezentanți de seamă ai școlii clujene de fizică — într-un viitor articol.

I. M. ȘTEFAN

Legea ne apără: s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Participarea tuturor cetățenilor la dezvoltarea localităților — un profund act patriotic

— Continuăm dialogul nostru cu Octavian Cratchi, director adjunct în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, asupra Legii nr. 1 din 1985. Așadar, dacă adunarea cetățenilor hotărăște suma ce revine fiecărei familii și volumul fizic de lucrări pentru fiecare locuitor, se discută situația fiecărei familii ?

— Exact. Propunerile concrete pe care le prezintă primarul spre dezbatere și adoptare adunării cetățenilor privind contribuția în bani pe familie și în muncă pe locuitor se elaborează atent, în prealabil de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, cu sprijinul deputaților comitetelor de cetățeni și asociațiilor de locatari, pe baza cunoașterii situației fiecărei familii în parte. De asemenea, în același mod se elaborează propunerile cu familiile care să ne scutim total sau parțial de contribuția în bani și respectiv persoanele de contribuția în muncă, propuneri pe care tot primarul le prezintă spre aprobare adunării cetățenilor.

— În cazul în care o familie consideră că hotărîrea, în ceea ce o privește, nu este corectă, ce poate face ?

— O poate contesta în termen de 10 zile la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, care este obligat ca, în același termen, să-i soluționeze contestația și să-i comunice rezultatul. Totodată dacă pe parcursul anului, veniturile unei familii se diminuează sau intervin alte cauze obiective, cetățeanul poate cere la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular reducerea sau scutirea contribuției în bani și muncă.

— Tovarășe director, de unde apar, totuși, unele diferențe între contribuțiile stabilite la condiții egale în ceea ce privește numărul de membri și numărul de membri apți de muncă ce realizează venituri ?

— După cum am arătat, cuantumul contribuției bănești depinde de valoarea lucrărilor care trebuie realizate în satul, cartierul, sectorul, localitatea sau județul respectiv.

— Și dacă aceste familii locuiesc în același imobil ?

— Contribuția nu este fixă. Legea stabilește numai plafonul maxim, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular avînd obligația ca la elaborarea propunerilor ce se supun adunării cetățenilor privind contribuția în bani ce revine pe fiecare familie să analizeze cu maximum de atenție situația fiecărei familii în parte, să aprecieze cît mai exact condițiile fiecăreia, să nu aplice mecanic legea. Pentru că, într-adevăr, e posibil ca, la același număr de persoane și aceleași venituri, într-o anumită familie să existe condiții deosebite, unele greutăți, de pildă persoane suferinde și alte situații.

— Unde se includ sumele încasate din contribuția bănească ?

— Aceste sume se păstrează la unitățile bancare la care birourile sau comitetele executive ale consiliilor populare își au contul de bază. Ele nu se includ, deci, în bugetul local și pot fi folosite numai pentru efectuarea lucrărilor aprobate de adunările cetățenilor.

— Tovarășe director, legea prevede și dreptul cetățeanului de a controla cum sînt cheltuiți acești bani și cum se execută lucrările. În ce mod se exercită acest control ?

— Odată cu aprobarea lucrărilor ce se vor executa prin contribuție, adunarea cetățenilor alege cîte un comitet pentru fiecare lucrare ce urmează să se efectueze, comitet format din locuitori care au participat la elaborarea propunerilor privind lucrările respective, precum și din alți locuitori cu spirit gospodăresc și de inițiativă. Comitetul de cetățeni are sarcina de a asigura cunoașterea de către toți locuitorii a lucrărilor aprobate, a contribuției stabilite, a termenelor de plată, și, de asemenea, de a urmări în permanență mersul lucrărilor, iar în final, recepționarea lor. Comitetul de cetățeni este obligat să prezinte periodic informări în fața adunării cetățenilor.

— Vă rog să abordăm în detaliu problema contribuției în muncă.

— Legea prevede obligativitatea ca toți locuitorii — bărbați și femei, de la 18 ani în sus — apți de muncă, din comune, orașe, municipii să efectueze lucrări de interes obștesc prin contribuție în muncă.

— Dacă limita minimă este clară, ce se întîmplă cu pensionarii de vîrstă, dat fiind că aici noțiunea apți de muncă își mai pierde din forță ?

— Legea prevede o gamă foarte largă de lucrări, între care și întreținerea zonelor verzi, a locurilor de agrement, plantarea de pomi fructiferi, întreținerea străzilor, colectarea materialelor refolosibile și sortarea lor etc., care oferă și acestor categorii de cetățeni posibilitatea de a contribui la buna gospodărire și la înfrumusețarea localităților, la nivelul capacității lor de muncă. De exemplu, echivalentul unei zile muncă se calculează prin colectarea și predarea a 25 kg fier sau 10 kg hîrtie sau 10 kg cioburi, care pot fi predate pe tot parcursul anului, indiferent de cantități sau material recuperat ce se predă într-o tranșă. În privința persoanelor suferinde, acestea, pe baza certificatelor medicale, pot fi scutite, potrivit legii, de contribuția în muncă. Dacă, totuși, se întîmplă să fie impuse la contribuția în muncă, au dreptul, desigur, la contestație. Dar, repet ceea ce spuneam mai devreme, contează foarte mult modul cum este analizată și se cunoaște de către comitetul sau biroul executiv al consiliului popular situația fiecărei familii în parte, astfel încît propunerile ce se supun aprobării adunărilor cetățenești să aibă la bază această analiză și cunoaștere. Generalizînd oarecum, și revenind la adunările cetățenești, este foarte importantă pregătirea acestor adunări. Pînă la detaliu. În spiritul legii, al largii democrații, pe care se întemeiază realizarea dezvoltării fiecărei localități, a întregii țări.

RĂZVAN BĂRBULESCU

„Hărnicia" din Covasna

Cooperativa se numește chiar „Hărnicia" și este, în fapt, o serioasă întreprindere de prestări servicii pentru populația din orașul Sf. Gheorghe și din întregul județ Covasna. Servicii de modă vestimentară. Performanța unității, precum ne vor demonstra președinta, ing. Smanzenka Rozalia, și vicepreședinta, ing. Déri Maria Magdalena, constă tocmai în faptul că atît lucrătorii cît și beneficiarii lor au fost ajutați să înțeleagă haina — de la cea de lucru, de interior, sau de vacanță, pînă la cea pentru marile festivități și sărbători — ca element de cultură, de civilizație, de educație.

Unitatea a împlinit, de curînd, 40 de ani de la înființare, pornind de la o zestre materială foarte modestă, de la ceea ce aduseseră cei cîțiva lucrători fondatori, cîte o foarfecă, un fier de călcat, un centimetru. Bogăția se află în mîinile lor iscusite și în voința de a crea o firmă, un renume, o emblemă a hărniciei. Azi, cei mai mulți sînt absolvenți ai liceelor industriale de specialitate iar conducerea, iată, este reprezentată de ingineri în domeniul confecțiilor și tricotajelor. Un colectiv de creație lansează pentru cele două sezoane pe an ale modei un număr impresionant de produse noi care, pur și simplu,

sînt asaltate de merceologii din întreaga țară în rundele de contractări. Sînt căutate de către întreprinderi comerciale, de către I.R.C.T.I.-urile din Brașov, Tg. Mureș, Bacău, Oradea, București, Craiova și multe altele. La Sf. Gheorghe s-a lansat, acum cîțiva ani, moda viscozei, moda firelor de mătase cu luciu de perlă în tricotaje, cu succesul binecunoscut, menținîndu-și de atunci aceeași cotă pe piața vestimentației „en vogue". În cele mai multe dintre centrele cooperativei (sînt 29, unde se realizează 34 de tipuri de activități și servicii), beneficiarele de toate vîrstele veneau nu numai să cumpere ori să comande, veneau să și întrebe „ce se mai poartă ?", solicitau tipare, solicitau să li croiască o piesă ori alta. Informația e o nevoie reală a omului modern, croitoria — un hobby, ca și tendința de pretutindeni din lume a confecțiilor de casă. Departe de a stopa acest fenomen, conducerea „Hărniciei" a făcut din asta o activitate rentabilă. A deschis un cerc de „sfaturi de modă", unde se dau și tipare (contra cost), și unde femeile, care nu au acasă mașini de cusut sau de tricotat, vin să lucreze sub îndrumarea unor maistre foarte bine pregătite. O reală școală de modă, unde, cu tact pedagogic, se deprinde, în primul rînd, gustul pentru frumos, gustul pentru echilibru și armonie în ținuta vestimentară, unde se influențează și se dirijează simțul estetic.

De 3 ani, parada modei de primăvară, ce are loc în preajma zilei de 8 Martie, la casa de cultură, electrizează orașul ca un spectacol unic. Și chiar este un spectacol unic, fiind însoțită și de o mare expoziție de flori, organizată cu neîntrecută artă de către specialiști de la Codlea.

Fetele venite mai recent în cooperativă, de pe băncile liceelor industriale de profil, stimulate de atelierul de creație, pun stăpînire pe „petice", pe resturile tehnologice din sălile de croit, asupra cărora își revarsă fantezia și ambiția, simțul economic și iscusința. Le îmbină, le combină, le desenează și redesenează, dînd la iveală, în cele din urmă, obiecte funcționale cu un aspect demn de marii designeri. Sacoșe, bluze, fuste, papuci, compleuri de vacanță, hăinuțe pentru copii, seturi pentru ora de ceai ș.a.m.d., o mulțime de lucruri frumoase ce se vînd ca pîinea caldă. De două ori pe an tinerele lucrătoare se întrec în concursuri de creație. Cîștigătoarele sînt recompensate cu premii în bani, iar produsele lor sînt expuse în „vitrina creației", amenajată în cel mai mare magazin al unității, situat în centrul orașului, la dispoziția amatorilor de frumos și unicate.

Grija pentru tinerețea menită să sporească prestigiul firmei este însoțită de respectul celor care, la vremea lor, au trudit pentru el. Fapt rar, emoționează profund ideea acestui colectiv muncitoresc de a sărbători, o dată pe an, „ziua pensionarilor". Nu lipsește nici unul. Îmbrăcați cu grijă, ca pentru marile festivități, vin cu o rară bucurie ce le umple viața. Uneori, unii dintre ei, cei singuri, trăiesc un an întreg pentru acest eveniment. „Preocupările majore pentru producție nu ne împiedică, spune președinta Smanzenka, să ne gîndim și să-i facem, la gestul omenesc de respect față de cei care au ocupat locul nostru, cu un an, cu zece, ori cu patruzeci, înainte. Ne-am urcat pe treptele construite de ei".

CICI IORDACHE-ADAM
Fotografii de
ELENA GHERA

A venit la redacție o mamă, Eugenia Chira. „Fetița mea, Mirela, ne-a spus, s-a îmbolnăvit de diabet." Din acel moment, viața i s-a schimbat. Injecția cu insulină, regim alimentar strict, șapte mese pe zi, la ore fixe. Se apropie vacanța. Cu lacrimi în ochi, Mirela povestea despre colegele care se pregăteau să plece în tabără. Acum, nu le mai putea însoți, ca în alți ani. La spital, i s-a recomandat o tabără specială pentru copii diabetici, la Nădrag, județul Timiș. A plecat acolo. A trăit două săptămîni minunate.

Acum se apropie din nou vara. Sigur, Mirela va pleca iarăși la Nădrag, numai că asta înseamnă 12 zile din trei luni de vacanță și ea, ca și prietenii cunoscuți acolo, se gîndesc ce minunat ar fi dacă s-ar înființa și în alte zone asemenea tabere, pentru ca, asemeni celorlalți copii de vîrsta lor, ei să poată merge și la mare, și la munte, iarna să schieze, Singura lor problemă este asigurarea condițiilor pentru respectarea întocmai a regimului de viață impus de boală. Ținînd să mulțumească și prin intermediul revistei organizatorilor (Clinica de pediatrie nr. 3 și Clinica de nutriție și boli metabolice din Timișoara), Eugenia Chira adresează, în același timp, Ministerului Sănătății rugămintea ca această inițiativă excepțională să nu rămînă singulară.

Dacă în cele două săptămîni petrecute în tabără Mirela a fost fericită, acasă și la școală zilele au multe momente grele. Oricît ar fi de înțelegător, un copil rămîne copil și suferă cînd vede un coleg sau propriul frate mîncînd o bomboană, o bucățică de ciocolată, o prăjitură. „E nefiresc, spune mama, să nu putem găsi în magazine produse dietetice a căror existență ar asigura copiilor suferinzi o copilărie lipsită de tristețe și complexe."

[illegible]

Cu aceste cuvinte în minte m-am îndreptat către strada Academiei. În ultimele două luni, tot ce a putut oferi magazinul ce poartă, încă, firma „Produse dietetice", se rezumă la 700 borcane de compot de vișine și 2000 bucăți ciocolată, care s-au vîndut în cîteva zile. Cînd veți mai primi produse destinate diabeticilor, e o întrebare la care Tudora Manea, responsabila unității, nu poate răspunde, deși ar dori din toată inima. Zilnic i se adresează de către numeroși cumpărători. Răspunsul, mereu și el același : nu știm.

La Cofetăria „Cișmigiu", altădată recunoscută pentru calitatea prăjiturilor dietetice pe care le oferea, responsabilul Constantin Panduru ne asigură că nu mai întreabă nimeni. Explicația pe care o reproducem aparține cumpărătoarei Steluța Ionescu : „Sînt atîția ani de cînd colțul cu prăjituri pentru diabetici a dispărut din vitrina frigorifică, încît..." Nu-și termină fraza. I se pare tot atît de inutil, ca și efortul de a mai întreba. Nu sîntem de aceeași părere, așa încît adresăm sectoarelor de resort din Ministerul Industriei Alimentare și din Ministerul Comerțului Interior invitația de a găsi și îndepărta cauzele ce au dus la abandonarea unor necesare (și reușite !) inițiative privind asigurarea produselor dietetice atît de necesare celor care suferă de anumite afecțiuni. Sperăm să putem da cititorilor noștri, cît mai curînd, vești bune.

ROXANA PAICU

Un radar numit conștiință

Fabrica face mașina, strada testează omul!

Multă bucurie și onoare au avut constructorii de autoturisme „Dacia" atunci cînd așezarea lor, Colibași, a fost declarată oraș. „Dar conținutul acestui act trebuie să se regăsească inclusiv în comportamentul celor de la volan, de la care, completa maiorul Nicolae Mihăescu, șeful Serviciului județean de circulație Argeș, așteptăm un mod de manifestare mai urban, în consens cu specificul și rigorile acestei zone". Acest specific este, de fapt, o coincidență care exprimă realitatea unui ridicat nivel de trai: majoritatea covîrșitoare a constructorilor de autoturisme deține autoturisme. Reversul care interesează în aceste rînduri este acela al deosebitei afluențe automobilistice pe șoseaua principală și străzile orașului Colibași. „Confortul adus de mașină aduce economie de timp, dar de la economia de timp la criza de timp nu mai e decît un pas. De aceea, foarte mulți conducători auto pleacă spre uzină în ultimul moment, contînd pe rapiditatea deplasării. Fiecare gîndind așa, se întîlnesc, toți, bară la bară prin zona Mărăcineni, forțînd culoare de depășire sau făcînd exces de viteză. Aceste constatări, continuă maiorul Mihăescu, au făcut să amplificăm atenția pe care o acordăm constant acestei zone și să dezbatem problematica diversă a circulației inclusiv în adunarea generală a oamenilor muncii din Centrala de autoturisme. Pentru că fabrica face mașina, dar strada testează omul!". Desigur, dezbaterea într-un asemenea for muncitoresc a problemelor circulației semnifică atît preocuparea organelor respective de miliție, autoritatea și prestigiul de care se bucură pe plan local, cît și importanța și receptivitatea pe care înseși colectivele de oameni ai muncii de pe platforma argeșeană le manifestă față de această realitate complexă și dinamică a traficului rutier. Audiența inițiativei a fost întărită de un caz concret, intervenit în acea perioadă, tragic dar și sugestiv în conținutul lui. Un mecanic de la secția motoare a uzinei a tamponat frontal un autobuz care circula regulamentar din sens opus, chiar în zona drumului spre uzină. Break-ul impecabil al bietului Constantin Ludică, așa zob cum a rămas după accident, a fost expus pe o platformă din curtea uzinei de autoturisme, spre știința și luarea aminte a tuturor celor care făuresc aceste mașini: cum ies ele pe poartă și cum pot arăta din cauza nechibzuinței.

Mai bine amendați-mă!

Contravenția de circulație nu este un lucru care se petrece între patru pereți. Și nici nu se rezolvă între patru ochi. Ca urmare — în lume constatate și de lume judecate. Neacșu Marin e maistru la o întreprindere cu foarte multe femei, „Textila" Calafat. Dacă și-o fi cîștigat un oarecare prestigiu în fața lor, totul s-a dus de rîpă într-o zi de martie, cînd s-a cutâ de textiliste, mai aspră ca orice sancțiune.

Iulian Tudose, șofer la autobaza 2 Șimnic a I.T.S.A. Dolj a beneficiat de un tratament similar, după ce, în aprilie '89, a comis un accident prin neacordare de prioritate. Cei mai severi judecători i-au fost proprii colegi din autobază pe care șeful colectivului, Mircea Gușanu și tehnicianul responsabil cu siguranța circulației, Marcel Milbaum n-au trebuit să-i îndemne prea mult la reflecție asupra consecințelor unor asemenea abateri. „Această orientare, spre colaborarea cu colectivele de oameni ai muncii, opina locotenentul major Sandu Văduva de la același serviciu județean, este deosebit de eficientă sub raport educațional. Colegii de muncă ai celor care comit abateri de circulație găsesc întotdeauna cuvinte usturătoare la adresa faptelor acestora, opinia colectivului fiind mai aspră adesea decît orice sancțiune. De altfel, nu puțini sînt cei care și spun c-ar prefera să plătească orice amendă, numai să nu fie aduși la cunoștința opiniei publice!".

Ghici cine-ți bate la poartă?

Românul are patru pereți ca să primească oaspeți, spune o vorbă din popor. La fel, și curtea. Numai că în grădina lui Ion, pe care-l mai cheamă și Petre, din Oarja-Argeș, a poposit într-o seară ghinionul în persoană, pre numele lui Angelescu Constantin, aflat la volanul „Daciei" 4-AG-3652. Angelescu fusese bîntuit el însuși de „ghinion", din moment ce, băut fiind, picase într-un filtru de prevenire organizat de Serviciul județean de circulație în raza comunei Oarja. „Ghinionul" a fost dublat de lașitate și inconștiență, din moment ce Angelescu n-a oprit la semnalul agentului și, crezînd că „păcălește" miliția, s-a adăpostit direct în grădina lui Ion. Care grădină s-a dovedit a avea multe surprize! Maiorul Cruceană Mihai și plutonierul Ion Bădulescu au controlat mai întîi mașina, găsind, expus la vedere, un bidon cu 40 l benzină. Asta pentru început, întregul bazar din curte reunind motorină, benzină, piese de mașină (aproape două motoare complete!), nutrețuri combinate etc. în valoare de peste 110 000 lei, precum și, la „insistențe" minime, 90 000 lei. Grădina lui Ion n-avea nimic miraculos: atît doar că proprietarul, electrician la Combinatul petrochimic din apropiere, procura benzină și lubrefianți pe care i le dădea lui Angelescu, tehnician la autoturisme în schimbul pieselor auto! Furt ca-n codru și troc în natură...

Tot în „duplex" lucrau și Turlea Ion din Slobozia cu Stoica Florica din Pitești. Pripmul, șofer pe autobuz, a cărat carnea unei vite sacrificate ilegal în lada de scule a autobuzului de călătorie: a doua, implegată de mișcare, urma să preia antricoatele și să le distribuie la prețuri „în singe". Nici unul, nici celălalt n-au mai avut timp de frîptură.

Lt. major Dan Diosteanu, prezent la confluența schimburilor (între participarea la recoltare și obligațiile de serviciu) de la Întreprinderea de Tricotaje Caracal.

La ordinea zilei

Acum, pe ordinea de zi a tuturor se află pregătirea și desfășurarea campaniei de vară în agricultură. Stringerea recoltei nu mai este demult un eveniment care să privească doar locuitorii satelor sau doar țăranii, întrucît din grîne rezultă bunăstarea tuturor, de eficiența și promptitudinea muncii din aceste zile depinzînd belșugul întregii țări.

Întreprinzînd reportajul de față, am putut să constatăm că lucrătorii de miliție sînt conectați, alături de toți oamenii muncii, de organele locale respective, la prioritatea unei recoltări în condiții optime și fără pierderi. În Dolj l-am întîlnit pe căpitanul Gheorghe Florescu, de la o unitate centrală, punînd umărul, la propriu și figurat, alături de lucrătorii Serviciului de circulație la soluționarea unor probleme de transport în zonele Calafat, Poiana Mare, Giubega și Galicea Mare unde deja se recoltează orzul. „O curiozitate ce nu s-a mai întîmplat de 50 de ani pe aceste meleaguri, ne spune căpitanul Florescu, este că bobul e copt, dar paiul e verde; a recăpătat clorofilă după alternanțele de climă din ultimele zile". În Olt, lt. col. Constantin Pană, șeful Serviciului județean de circulație este la curent de două ori pe zi cu umiditatea boabelor de orz, pentru a ști care sînt prioritățile de transport: spre uscătorul solar de la Caracal sau direct spre depozite. „Întreg parcul de mașini de recoltat și transportoare din județ a fost verificat din timp, bucată cu bucată, astfel încît să prevenim orice strangulare pe fluxul normal al recoltei. Deocamdată, în locurile în care secerișul a început — zonele Coteana, Brebeni, Ianca, Corabia — totul decurge normal", menționează tovarășul Pană. La Caracal l-am întîlnit pe șeful formațiunii locale de circulație, lt. major Dan Diosteanu, la o instruire ad-hoc desfășurată la confluența schimburilor de la Întreprinderea de tricotaje „Romanița", cînd unii plecau iar alții veneau de la recoltat, în legătură cu siguranța transportului și respectarea strictă a normelor de protecția muncii.

În Argeș, dinamicul lt. major Dan Săndulescu încheiase nu demult o amplă acțiune la Întreprindnerea de sere Pitești, pentru reactualizarea unor lucruri ce devin actuale odată cu începerea recoltatului: legalitatea transportului („marfa să ajungă în unități și nu să se vîndă pe traseu!"), condițiile de muncă și transport ale muncitorilor, atenția acordată elevilor aflați în practica agricolă, precum și sensibilizarea proprietarilor de autoturisme asupra faptului că acestea servesc exclusiv deplasării persoanelor la și de la locurile de campanie. „În mod special, în vederea desfășurării în bune condițiuni a campaniei agricole de vară, precizează șeful Serviciului de circulație, la nivelul județului Argeș s-a realizat o instruire pe centre a tuturor conducătorilor auto implicați: peste 450 de la I.T.S.A., peste 200 de la I.T.A. (cîți au mai rămas nedetașați în alte județe), 88 de la C.A.P., 20 de la A.E.S.C., precum și a tractoriștilor și combinierilor — în jur de 900. Am discutat de la început toate problemele pentru că în timpul recoltării nu mai dorim să avem vreme de vorbe, ci numai de muncă, în deplină ordine, disciplină și siguranță. Acțiunea a fost coordonată de Comitetul județean de partid, cu implicarea principalilor factori de intervenție în acest domeniu — Direcția agricolă a județului și Uniunea Județeană a Cooperativelor Agricole de Producție, precum și cu participarea conducerii Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne și a Miliției Județene. Credem că este de la sine înțeles cîtă importanță dăm și noi, potrivit atribuțiilor încredințate, dorinței tuturor ca recolta țării să ajungă în hambarele țării".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Reportaj realizat cu sprijinul Inspectoratului General al Miliției — Direcția Circulație.

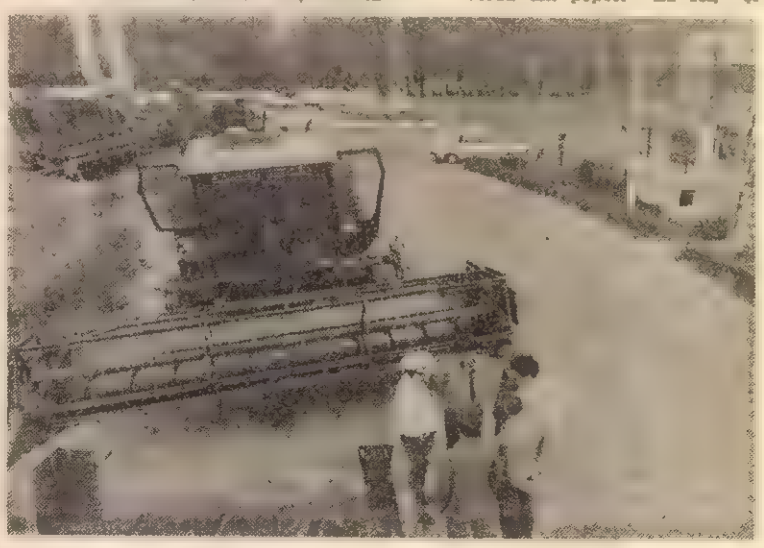

Un prim convoi de combine de la Secția Ghercești a S.M.A. Circea se îndreaptă spre lanurile C.A.P. Malu Mare. Înainte de intrarea spre cîmp, un ultim dialog de lucru — cît o urare de succes — între plt. Titu Giurcă de la miliția municipiului Craiova și mecanizatorii Enache Tudor, Ivan Costel, Marica Mărin, Stanciu Gheorghe și Ștefan Nicolae.

Fotografii de PAUL ULIERU

În ultima perioadă, revista noastră a avut posibilitatea să reflecte aspecte din munca plină de neprevăzut a lucrătorilor serviciilor județene de circulație din Argeș, Arad, Buzău, Constanța, Dolj, Maramureș, Prahova, Sibiu, Satu Mare, Timiș și Vîlcea. Au fost tot atîtea prilejuri de a-i apropia pe cititori de lucrătorii de miliție, la lumina vieții și muncii lor de fiecare zi, lumină ce are darul să mai împrăștie din prejudecățile noastre, ale celor de la volan, atunci cînd ni se face semn să tragem pe dreapta. Încercînd să umanizăm trăirile unei munci extrem de necesare și în folosul tuturor, am adus implicit un omagiu acestor oameni care, cum ne spunea chiar în acest raid un ofițer cu multă experiență, veghează la viața noastră. Pentru că obligația de a respecta regulile de circulație și, prin firească extensie, normele sociale, ascund chiar neexprimat acest apel permanent de a ține la viața noastră, la împlinirea aspirațiilor noastre.

Cronica şoselei

Intrare pe „galben"

Femeia e disperată. Nu atît din cauza Oltcitului. „Cafeaua cu lapte" se va repara. Îi vor pune aripi, capote, portiere noi, o vor revopsi. Pricina deznădejdii tinerei profesoare de biologie cu ochi negri, tulburători şi înfăţişare de creoiă este alta : tăieturile adînci de pe faţă provocate de cioburile care în chip perfid s-au transformat în nişte proiectile ascuţite nu mai mari decît boabele de orez. Buza de jos îi e ruptă în cîteva locuri ca urmare a izbiturii puternice de volan. Bucăţele de carne şi piele sîngerînde nemaifiind susţinute de muşchi îi atîrnă neputincioase spre bărbie. Disperarea se amplifică în momentul cînd îşi vede faţa în oglinda retrovizoare de la portiera rămasă întreagă. „Raluca, surioara mea, te implor nu mai plînge. Medicii „repară" azi asemenea fleacuri în doi timpi şi trei mişcări. Chirurgia estetică a atins culmi de nebănuit" îşi continuă pledoaria Suzana, medic internist, sora mai mare a şoferiţei. De cele două tinere se apropie o namilă de om negricios, cu păr lung, slinos, îmbrăcat într-un costum cu cercuri mari, asemănătoare celor purtate de clovni. Rînjind scoate la iveală nişte dinţi lungi cu care s-ar mîndri orice specie de cabalină. Vocea dogită de amestecul habitual între fumul de mahorcă şi îngeratul licorilor tari, conchide despre coliziune : „Trecurăm şi unii şi alţii pe galben. Vina se împarte deci pe din două. Ce-i drept ARO-ul meu cu motor pe motorină e mai butucănos, mai de ţară. Primăvara şi toamna înotînd prin noroaie, iarna luptîndu-se cu şleaurile de zăpadă. A făcut de cîteva ori înconjurul pămîntului. E zdravăn, nu ca jucăria dv. pentru domnişoare, bună doar pentru asfalt ca-n palmă. D-aia tancul meu a ieşit din pupătură aproape nevătămat. Deşi după lege sîntem la fel de vinovaţi, plătesc eu tot. Parale am, nu mă plîng. Nu vă faceţi griji. Suport cheltuielile pentru maşină, dau bani să vă dreagă obrazul aşa cum vi l-a făcut mama. Vă despăgubesc pentru îmbrăcămintea stricată, tot, tot. Am chiar şi cadouri. Pentru toată lumea...". Fierbînd de mînie intervine sora Ralucăi : „De ce spuneţi că noi am intrat pe galben, cînd în realitate maşina condusă de sora mea stătea pe loc. Abia apăruse verdele, iar dv. aţi intrat în plin, pe roşu". Însul devine grobian „Ce te bagi, cucoană ? Vezi-ţi de treabă". Apoi insinuant „Probabil că stăteai la taclale cu sora dumitale. Parcă eu nu ştiu ce faceţi voi muierile în maşină ? Sporoviţi tot timpul. Despre modă, despre bărbaţi, birfiţi fără încetare. D-aia nu sînteţi atente la circulaţie şi faceţi accidente". Anunţat telefonic de sora Ralucăi, apare tatăl celor două tinere. Nu-l interesează maşina transformată într-un balot de tinichea pregătit pentru retopire. Trece pe lîngă ea ca şi cum n-ar exista. Cînd vede obrazul mutilat şi plin de sînge al fetei, se clatină uşor. „Draga tatei, cît îmi pare de rău". Scoate batista imaculată şi cu gesturi tandre tamponează rănile. Îndepărtează apoi cu grijă „schijele" rămase pe obraz. Sora validă se repede spre omul înalt a cărui faţă se acoperă treptat de paloarea înfricoşătoare a suferinzilor de inimă. Îi este tot mai greu să-şi menţină echilibrul. Cu mîna dreaptă caută un sprijin în aer, pe care nu-l găseşte. Se roteşte pe loc, mai, mai să se prăbuşească. Îngrijorată de starea tatălui se apropie de ei şoferiţa. Îl prinde la timp de braţ ajutîndu-l să se menţină pe picioare. Mîinile pline de sînge, lasă pe costumul gri deschis, amprente roşii. Se pot distinge cu claritate urmele degetelor ei lungi, fine. La început sînt roz. După puţin timp, pe măsură ce sîngele se încheagă, culoarea lor devine cărămizie. Bătrînul tată se simte din ce în ce mai fără putere. O ambulanţă îl transportă la spital. Aici face al doilea infarct, după primul care l-a doborît imediat ce a primit decizia de pensionare. „A fost ca atunci cînd scoţi un aparat din priză", povestea tatăl, prietenilor. Simţind că nu mai are mult de trăit, spre dimineaţă, o cheamă la patul lui, cu o voce stinsă, pe nevastă-sa, care, istovită după o noapte de veghe, aţipise pe fotoliul de alături. „Tu doar ştii cît le iubesc pe fete. Ele au fost singura noastră comoară. Nu pot să mă împac cu gîndul că Raluca va rămîne desfigurată. Fă tot ce-ţi stă în putere să-i redai chipul dinainte. Ce am agonisit vă rămîne vouă, fetelor şi ţie. Ai grijă cu cine îşi vor uni viaţile". Apoi capul i s-a lăsat într-o parte iar pe faţă i s-a aşternut expresia aceea caracteristică de împăcare.

Raluca a fost operată de patru ori. Într-adevăr, medicii au făcut minuni. E la fel de frumoasă ca înainte. Ba chiar mica cicatrice de la buza inferioară îi dă un şarm în plus. Aparent totul e bine, dar va trebui să mai sufere o intervenţie. În muşchii buzei i s-au infiltrat firişoare de sticlă de mărimea unui micron, care vor trebui extirpate. De la accident omul cavernelor a intrat parcă în pămînt. Cînd a fost invitat pentru declaraţii, a răspuns cu acelaşi cinism. „Trimiteţi-mi nota de plată. O voi achita pînă la ultimul leu. Şi cu asta am terminat". Şi a trîntit telefonul. Din păcate ciurul testelor îi reţine doar pe cei ce nu cunosc regulile de circulaţie ori n-au chemare pentru condusul maşinii. Nu se poate altfel. Bădăranii, neciopliţii, lipsiţii de scrupule care te desfigurează ori, mai rău, fiind apoi gata să achite contravaloarea în bani, scapă prin găurile prea mari ale sitei. Mai tîrziu marea meşteră, viaţa, îi elimină pe unii dintre ei.

VICTOR BEDA ■

Între vis şi realitate

Somnul venise furişat, ca o părere. În maşină, toţi adormiseră. De la Baia Mare pînă la Constanţa este cale lungă de străbătut şi astfel îi prinsese întunericul. Încercarea zadarnică de a găsi locuri la un hotel din Braşov îi decisese să-şi continue călătoria. Era desigur o imprudenţă, dar omul de la volan era obişnuit cu drumurile lungi, lucrase doar ani de zile la transportul internaţional şi parcursese pînă în pragul pensiei aproape două milioane de kilometri fără necazuri. Se bucura acum de ultimul concediu înainte de a-şi lua rămas bun de la tovarăşii de muncă. Cufundat în gînduri, fără să-şi dea seama, aţipi. O scuturătură puternică îl trezi brusc la realitate şi simţi în coşul pieptului o durere ascuţită, ca atunci cînd, în copilărie, tatăl îl trezea în toiul nopţii pentru a-l pune să recite tabla înmulţirii. Privi în jur, maşina o luase peste arătură strecurîndu-se ca prin minune între doi copaci groşi cît trunchiul unui om voinic. Ceilalţi dormeau mai departe, ca şi cum nimic nu se întîmplase. Simţea că-i vijîie timpanele şi cînd realiză prin ce primejdie trecuse, îl cuprinse un tremur nervos, nestăpînit. „Am îmbătrînit, îşi spuse, fratemeu a avut dreptate cînd mi-a zis să nu-mi pun mintea cu un asemenea drum la anii mei, fără să mă odihnesc, mai ales noaptea, cînd totul te trage la somn". După ce se mai linişti puţin, reuşi să scoată maşina din pămîntul afînat şi porni mai departe. Incidentul îi alungase de-a binelea somnul dar după nici douăzeci de minute căzu iar cu capul pe volan. Maşina o luă spre stînga şi sărind şanţul se răsturnă pe o parte. Însingeraţi izbutiră să iasă din maşină prin geamul deschis al portierei din dreapta, dar, Ionuţ, nepoţelul lui cel drag nu mai trăia. Peste obrajii palizi-vineţii ai copilului se scurgeau lacrimile îndurerate ale mamei pe care mîinile tremurătoare ale bătrînului şofer încercau zadarnic să le şteargă.

PAUL ULIERU ■

Cine a urmărit emisiunea de „Tezaur folcloric" din 29 mai consacrată de tulara acestei manifestări prestigioase copiilor a căror zi internaţională a fost sărbătorită la 1 iunie, în mod tradiţional, nu se poate să nu fi fost impresionat pe lîngă inefabilul momentelor folclorice unice şi de informaţia că Radioteleviziunea română a fost recompensată la Festivalul internaţional de film folcloric de televiziune „Curcubeul de aur" de la Moscova cu un premiu al C.C. al Comsomolului pentru filmul „Tinereţe fără bătrineţe", al cărui scenariu a fost conceput de Marioara Murărescu, nu întîmplător şi deţinătoarea premiului pentru promovarea folclorului al revistei „Flacăra" pe anul 1988.

Pornind de la manifestări organizate la Palatul pionierilor şi şoimilor patriei din Capitală cu copii iubitori ai manifestărilor folclorice, autoarea ne-a oferit nu numai o minunată frescă folclorică prezentată de copii, dar totodată ne-a permis să reţinem o mare idee: copiii sînt adevărata tinereţe fără bătrineţe a folclorului. Argumentele prin care a pledat emisiunea în întregimea ei, implicit prin fragmentele din filmul premiat la amintitul festival internaţional, ne îndreptăţesc să ne întrebăm: dacă Radioteleviziunea română are un cor de copii, de ce n-ar avea şi un ansamblu folcloric format din reprezentanţii acestei virste, atît de străluciţi în dragostea lor fierbinte faţă de folclor, şi conservarea nestematelor acestuia?

Pledăm deci pentru luarea în discuţie a acestei idei de către forurile competente ale Radioteleviziunii. Un ansamblu folcloric al copiilor pe lîngă aceasta primordială instituţie a spiritualităţii româneşti are şansa unor reuşite care să dăinuie în timp ca folclorul însuşi. Patronarea de către Radioteleviziune e o garanţie în plus pentru calitatea şi pentru înalta şcoală de educaţie patriotică pe care ar reprezenta-o un asemenea ansamblu folcloric care s-ar bucura de sprijinul celor mai înalte competenţe în acest domeniu. În plus, un asemenea ansamblu ne-ar putea asigura o reprezentare mult mai largă pe plan internaţional, românii fiind de-a dreptul imbatabili, după cum s-a dovedit şi la Fest-valul internaţional de folclor de la Moscova.

Fie ca Marioara Murărescu să dovedească prin sprijinul de care se va bucura că un asemenea ansamblu e o necesitate imperioasă, la ordinea zilei. Să-i urăm succes deplin !

NICULAE STOIAN ■

Un premiu şi o sugestie

P.S. la Atelierul lui Darie Novăceanu

Stimate coleg, ca unul care am profesat ani îndelungaţi lansarea unor talente poetice de o valoare neîndoielnică, nu pot să nu aplaud descoperirea pe care o faci prin publicarea sonetelor unui talent matur ca Ovidiu Constantinescu. Aplauzele trebuie să aibă un ecou editorial prin publicarea neîntîrziată a acestui poet. De ce insist asupra acestei idei, pentru că în urma consemnării la o asemenea postă a redacţiei a lui Dumitru Pricop din Focşani, rapsodul cel mai împătimit al muntelui, în literatura română s-a impus un nou şi original poet. Deci publicarea în volum a lui Ovidiu Constantinescu e un act care trebuie să urmeze după consemnarea în cadrul rubricii „Atelier" pe care o susţii cu indiscutabilă competenţă şi pasiune. **(Niculae Stoian).**

Cine caută noaptea chibrit, se arde!

Articolul de faţă se vrea un semnal de alarmă pentru toţi părinţii pentru a nu păţi ca şi aceia din Oradea care, întorcîndu-se de la locurile de muncă şi-au văzut casele devastate, locuinţele fiind deschise în calea hoţilor — culmea ! chiar de către iubiţii lor copii.

Dar să vedem, mai întîi, despre ce este vorba. Ion Predescu, născut la Reşiţa în 1961, str. Corbului 9, necăsătorit, vopsitor la I.J.P.I.P.S. Reşiţa, studii liceale, pleacă în ultima decadă a lunii noiembrie 1988 la un concurs de tenis de masă la Satu Mare. Se întoarce de acolo la Oradea în dimineaţa zilei de 26 noiembrie 1988 şi se cazează la cel mai luxos hotel din oraş — „Dacia". De-acolo, se lansează de unul singur, solitar şi inventiv în alt „concurs", de data asta nefast : de procurare de bani pe căi necinstite. A luat-o în căutare de „pradă" spre cartierul din partea de răsărit al Oradiei, „Nufărul", căutînd cu ochi hămesiţi victime. Pe strada Bumbacului, două fetiţe nevinovate, Diana Trip de 7 ani şi Ingrid Kovacs de 5 ani se jucau împreună. Înfractorul de statură relativ mică, cu o faţă liniştită, chiar simpatică care a inspirat încredere fetiţelor s-a apropiat de ele şi a spus celei mai mărişoare că a fost trimis de tatăl ei de la fabrică ca să ia o adeverinţă bătută la maşină de la ei de acasă. Cum să nu servească Diana pe „colegul de muncă" (aşa cum s-a recomandat escrocul !) trimis chiar de către tatăl ei. A pornit-o de îndată în pasul strengarului spre locuinţă ca Scufiţa Roşie cu lupul care căuta „adeverinţe" pe urmele ei ! Ajuns în apartament, „binefăcătorul familiei", scotocind de zor după „adeverinţă", a tupilat în largile buzunare suma de 2 500 lei precum şi o verighetă de aur în greutate de 6 grame. Preocupat şi, în acelaşi timp mulţumit că a dat lovitura, cu „adeverinţele" albăstrele asupra lui, bineînţeles, că n-a luat-o spre întreprinderea „Înfrăţirea" să facă cunoştinţă cu tatăl fetiţei, Vasile Trip, om de treabă şi care se scoală în fiecare zi la orele 6 dimineaţa ca să-i ciştige minorei pîinea cea de toate zilele, ci s-a îndreptat (în chip strategic !) cu taxiul (deh ! acum îşi putea permite !) exact în direcţia opusă : spre marele cartier de apus al urbei : „Rogerius".

Acelaşi truc, aceeaşi „bunăvoinţă" pentru colegul de muncă şi o altă victimă : minorul de 8 ani Raul Nica de pe str. Aluminei, bl. A 2, sc. C, apt. 60. De aici a sustras două casete video, un lănţişor şi şapte pachete de ţigări BT. Apoi, cu un tupeu bun de pus în cartea recorduri-lor lipsei de ruşine i-a spus minorului Raul că el are sarcină de la tatăl său care l-a trimis încoace să-i comunice să fie cuminţel, să-şi facă lecţiile, să mănînce şi apoi să se ducă la nenea Nicu la video (nenea Nicu fiind şeful de unitate nr. 10 radio din cartierul Rogerius).

Şi poate că vopsitorul ar fi scăpat cu cioara vopsită pînă la adînci bătrineţi, dar lăcomia strică, după cum vom vedea, pînă şi... hoţia.

În noaptea de 25 spre 26 noiembrie 1988, sub pretextul căutării de chibrit, infractorul a pătruns în camera descuiată a sportivilor Paul Mihalcea şi Valentin Pogonaru din Bucureşti. Se vede treaba că cine umblă noaptea după chibrit se arde pînă la os ! Televizorul era aprins sportivii dormeau iepureşte, cu uşa deschisă, aşteptîndu-l pe antrenor. Fără să vrea, cei doi sportivi, prin uşa deschisă au întins o cursă amatorului de chibrit în toiul nopţii. În locul celui aşteptat a venit în vizită un alt soi de „antrenor" prestidigitator care a „antrenat" cu sine suma de 105 lei din buzunarul hainei lui Mihalcea şi o pereche de adidaşi marca „Reebek", poate cu gîndul că se va apuca şi el într-o zi de baschet în loc de banalul tenis de masă.

Aici hoţul a avut cel mai curat ghinion (poate blestemul copiilor nevinovaţi !) pentru că s-a trezit Mihalcea care, nici una nici două, l-a înşfăcat pe micuţul care cerea într-una chibrit, scuzîndu-se pentru nepolitefea de a-i fi trezit taman în toiul nopţii. Sportivul l-a scuzat pînă în momentul cînd a făcut o scurtă şi absolut necesară inspecţie în buzunare : acolo „vîntul" din hotel îi suflase trei bancnote de 25 şi trei de 10. Trezindu-l şi pe coleg, acesta s-a îngrozit, pur şi simplu : rămăsese desculţ şi a doua zi avea meci de baschet la Bucureşti ! Adidaşii s-au găsit, puţin mai tîrziu, dosiţi pe holul etajului opt. Prins în flagrant delict pentru o nimica toată, infractorul a fost „pasat" de la hotel organelor de miliţie din Oradea unde a fost recunoscut de către cei doi minori : Diana Trip şi Raul Nica : un tip scund, îmbrăcat într-o scurtă de fîş bleumarin cu umeri roşii ! Aşadar, cloara vopsită a vopsitorului din Reşiţa a fost dată în vileag !

Infractorul voiajor şi spărgătorul de locuinţe a mai fost condamnat prin sentinţa penală nr. 399/1985 a judecătoriei Reşiţa, nr. 704/1987 a judecătoriei Caransebeş, nr. 105/1987 a judecătoriei Tg. Jiu, nr. 1 241/1987 a judecătoriei Braşov, tot pentru furturi. Prin sentinţa penală nr. 158/1989 (dosar nr. 565/1989) a judecătoriei Oradea inculpatul a primit 1 an şi 6 luni pedeapsă cu închisoarea, precum şi interzicerea de a se mai afla în municipiul Oradea pe o perioadă de trei ani de la data executării pedepsei. Tînărul procuror Radu Bodea de la procuratura locală, avînd în vedere caracterul grav al faptei a atacat sentinţa de mai sus cu recurs, întemeindu-şi, în mod justificat, motivele pe gradul de pervertire morală al infractorului care a înşelat buna credinţă a copiilor ce au avut, fără voia şi vina lor, o **participaţie improprie** la comiterea faptelor, lucru care dovedeşte periculozitatea, abilitatea, lipsa de scrupule şi nespusa viclenie a făptuitorului recidivist.

Traficul, în scop necinstit, cu nevinovăţia şi candoarea copiilor a fost luat în considerare şi de judecătorul Ladislau Margoczi de la Tribunalul judeţean Bihor unde s-a stabilit că încadrarea juridică atribuită celor două furturi este incompletă, pedepsele pronunţate în raport cu ele apar ca fiind insuficient de ferme, avînd în vedere starea de fapt şi circumstanţele personale ale infractorului. Faptul că bieţii minori înşelaţi au concurat fără vinovăţie la comiterea furturilor nu profită inculpatului ci, dimpotrivă, vădeşte gradul lui de pervertire, prin valorificarea unei metode noi, descoperită de el. În consecinţă, recursul intentat de procuratură a fost admis. Pedeapsa : 2 ani închisoare plus un spor de 1 an, în total 3 ani.

Cine înşală un copil, înşală însăşi copilăria, ofilind sufletele candide şi deschise ca nişte flori spre nemărginit. Şi acest lucru nu poate fi admis.

PAŞCU BALACI ■

● Dieta japoneză l-a ales în funcția de prim-ministru pe Sousuke Uno, fost ministru de externe în cabinetul precedent. Votul din Dietă urmează hotărîrii conducerii Partidului Liberal-Democrat, de guvernămînt, majoritar în cele două camere ale Dietei (parlamentului), de a-l desemna pe Uno că președinte al P I D și prim-ministru. După alegerea sa, Sousuke Uno a declarat că intenționează să înfăptuiască o reformă în sînul PLD pentru a introna o conduită etică în viața politică. A fost anunțată componența noului guvern, printre membrii căruia se află : Hiroshi Mitsuzuka — ministru de externe, Tatsuo Murayama — ministru de finanțe, Seiroku Kajiyama — ministru al comerțului internațional și industriei, Shigenobu Sakano — ministru de interne.

● Din sursă a ministerului de externe al Uniunii Sovietice s-a anunțat că în perioada care a trecut de la ratificarea Tratatului sovieto-american cu privire la lichidarea rachetelor intermediare din Europa, în URSS au fost distruse 345 de rachete cu rază medie, 285 rampe de lansare, 600 de rachete cu rază mai scurtă de acțiune și 162 de rampe pentru asemenea rachete. De asemenea, au fost distruse 35 de baze de rachete, din cele 72 de care dispunea URSS la 1 iunie 1988.

● La 4 iunie a încetat din viață ayatollahul Khomeini, fost conducător al revoluției islamice, fondator și conducător spiritual al Republicii Islamice Iran. În locul lui Khomeini, în calitate de conducător spiritual al Republicii Islamice Iran a fost ales actualul președinte al țării, Seyyed Ali Khamenei.

● În urma exploziei unei conducte de gaze lichefiate care trece alături de calea ferată Celeabinsk-Ufa, două trenuri, mergînd în direcții opuse (Novosibirsk-Adler și Adler-Novosibirsk), au fost surprinse de suflu și de incendiu. În cele două trenuri se aflau 1 168 de pasageri. Potrivit datelor cunoscute în ziua de 5 iunie, 190 de pasageri au încetat din viață, iar 706 au fost spitalizați, dintre care mulți în stare gravă. Nu se cunoștea atunci soarta a 272 de persoane. La locul catastrofei au sosit președintele Mihail Gorbaciov, șeful guvernului Nicolai Rîjkov și alte persoane oficiale. Ziua de 5 iunie a fost declarată zi de doliu în întreaga Uniune Sovietică.

● În capitala Suediei s-a deschis procesul lui Christer Pettersson, acuzat de asasinarea fostului prim-ministru Olof Palme. Actul de acuzare afirmă că la 1 martie 1986, Pettersson, narcoman și recidivist (a mai fost condamnat pentru asasinat), în mod nepremeditat și fără complici, a tras mai multe focuri împotriva premierului suedez și a soției acestuia, care se întorceau acasă neînsoțiți de agenți ai organelor de securitate.

● În luna mai anul acesta numărul bolnavilor de sindromul imunodeficienței dobîndite (SIDA) a crescut cu peste 5 000 de persoane. Potrivit datelor prezentate la Geneva de Organizația Mondială a Sănătății, în momentul de față în lume există 157 191 de bolnavi de SIDA. În cazul cînd în viitorul apropiat nu se va găsi un mijloc radical de combatere a acestei maladii, OMS prognozează că în anul 2000 numărul bolnavilor se va ridica la 5—10 milioane.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Singurul mijloc — tratativele

Și logica, și bunul simț, și principiile umanitare, și spiritul epocii contemporane se opun folosirii războiului ca mijloc de soluționare a problemelor litigioase și a divergențelor de păreri. Însă toate acestea, deosebit de importante în sine, rareori au fost luate în considerație ca argumente politice. De aceea, adversarii utilizării forței, depunînd în continuare eforturi pentru ca elementele menționate să devină, după cum este firesc, instrumente ale combaterii războiului, aduc în spiritul demonstrației lor o constatare de care nu se poate să nu se țină seama : recurgerea la forță, la mijloace militare nu diminuează, ci agravează și mai mult stările conflictuale, iar reglementările impuse cu forța armelor se dovedesc șubrede, întrucît silnicia și nedreptatea nasc împotrivire, iar forța determină, mai devreme sau mai tîrziu, riposta prin forță. De aici necesitatea soluționărilor prin tratative, singurele care pot oferi rezolvări de durată, solide. Cum stăm însă cu reglementările pe plan internațional în această privință ?

Pînă după primul război mondial n-a existat o normă de drept internațional care să oblige la soluționarea numai prin mijloace pașnice a diferendelor apărute între state. Abia în 1928, Pactul Briand-Kellogg prevedea renunțarea la război și obligația statelor părți în conflict de a rezolva stările tensionale pe cale politică. Ulterior, și alte documente au prevăzut obligația statelor de a rezolva stările tensionale și de conflict dintre ele pe cale pașnică. Cele mai importante sînt, evident, prevederile cuprinse în Carta Națiunilor Unite : „Toți membrii organizației își vor rezolva diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel ca pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie primejduite. Părțile, în orice diferend a cărui continuare ar putea primejdui menținerea păcii și securității internaționale, vor trebui să caute să-l rezolve înainte de toate prin tratative, anchetă, mediație, conciliere, arbitraj, pe cale judiciară, prin recurgerea la organizații sau acorduri regionale ori prin orice mijloace pașnice, la alegerea lor".

Țara noastră acordă, evident, importanța cuvenită existenței unor prevederi scrise cu privire la soluționarea diferendelor pe calea tratativelor, fiind ea însăși inițiatoarea adoptării unor documente în această problemă. Numai că simpla existență a unor texte nu rezolvă chestiunea excluderii războiului din viața societății : Pactul Briand-Kellogg n-a împiedicat a doua conflagrație mondială, iar Carta O N U n-a dus la evitarea zecilor de războaie „locale" din ultimele decenii (numai în 1988 s-au înregistrat în lume 33 de războaie, care au provocat moartea a peste 400 000 de persoane). De aceea, România a militat și militează nu doar pentru a se adopta noi documente cu caracter de recomandare, ci, mai ales, pentru a se pune în practică prevederile deja existente. În această direcție, se poate spune că în ultimul an s-au făcut pași dătători de speranțe : încetarea ostilităților și trecerea la negocieri în America Centrală, în războiul dintre Iran și Irak, retragerea trupelor sovietice din Afganistan, noile precizări de poziție și de atitudine ale Organizației pentru Eliberarea Palestinei, inclusiv recunoașterea Israelului, hotărîrea Vietnamului de a-și retrage trupele din Kampuchia, trecerea la aplicarea rezoluțiilor ONU privind acordarea independenței Namibiei și la soluționarea pe cale pașnică a celorlalte probleme din Africa Australă și alte acțiuni (de toate acestea ne-am ocupat în alte comentarii).

Acum însă, de cea mai mare importanță este ca, pornindu-se de la începuturile care s-au făcut și deci de la premisele ce s-au creat, să se lichideze definitiv focarele de încordare și război respective și să se rezolve temeinic, prin tratative, toate problemele care au provocat conflictele. Referindu-se la această necesitate, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „Salutăm faptul că s-a trecut la soluționarea unor conflicte internaționale pe calea tratativelor și ne exprimăm speranța că se va face totul pentru a se ajunge la înțelegeri corespunzătoare și la încetarea acestor conflicte, care să asigure independența și suveranitatea fiecărei națiuni".

ION D. GOIA ■

Uppercutul care ucide

„Sînteți conștient că prin acțiunea dvs. ați pus în pericol viața adversarului ?". Era în 1947, la Cleveland, unde, după decesul lui Jimmy Doyle în urma unui KO definitiv, legendarul Ray Sugar Robinson se afla în fața judecătorului de instrucție pentru acuzația de asasinat. Foarte calm, boxerul supranumit „minunea neagră" a răspuns : „Meseria mea, în ring, constă tocmai în a pune în pericol oamenii. N-am avut niciodată dorința de a ucide, ci de a învinge. Aceasta se numește box". Iată că acum, în urma unui alt meci dramatic, pentru a suta oară boxul se află sub acuzație, procurorii săi considerîndu-l un sport mortal, brutal, asasin, singurul unde, în cadrul unor reguli prestabilite, fiecare participant caută să-l producă adversarului răni cît mai grave. Apărătorii afirmă că boxul este un sport complex care implică un antrenament riguros, o disciplină strictă, rezistență la suferință, rapiditate, curaj, spirit de sacrificiu, calități care pot contribui la dezvoltarea socială și psihică a tinerilor, la dirijarea instinctelor lor agresive. Nobilă artă pentru unii, faptă ignobilă pentru alții, mai ales după coma provocată de un fantastic uppercut trimis cu viteza unei rachete de americanul Terrence Alli în bărbia ivorianului David Thio. Medicul, antrenorul, arbitrul au fost acuzați că n-au oprit lupta care se desfășura în condiții de vizibil dezechilibru. Adevărul ? Thio, neînvins în 18 meciuri dure, un boxer în mare formă, care nu suferea de nici un fel de tulburări psihice, l-a pus la podea pe adversar în rundul 7 tot în urma unui uppercut. Numai că Terrence s-a sculat, și-a revenit și în repriza a 9-a.. întîmplarea. Un pumn bine ținut într-un punct vulnerabil și gata coma. Ce ne spun însă statisticile, în favoarea cui pledează ele ? Pentru că autorul articolului din „Paris Match" operează cu date înregistrate în Franța, unde totuși boxul nu este printre sporturile de primă mărime, s-ar putea desprinde concluzii eronate. Dar, pentru a vă face o idee despre periculozitatea diferitelor discipline sportive, iată : cel mai asasin sport este deltaplanul cu un deces la 93 de practicanți, urmat de alpinism cu 1 la 590, ciclism cu 1 la 1595, motociclism cu 1 la 2 587. În privința boxului, statisticile se referă la boxerii cu licență și în cadrul acestei grupe incidența unui accident este de la 1 la 120. Toată lumea știe că marele campion Joe Louis, în crepusculul vieții sale făcea pe majordomul de lux la Las Vegas, într-un cărucior de invalid, că R.S. Robinson a fost atins de maladia lui Alzheimer și Casius Clay de parkinson. Marii eroi din mitologia boxului distruși de pumni. Să fie ei vinovați sau ghettourile negre, mizeria socială, străzile unde dacă nu știi să dai cu pumnul sau cu cuțitul mori rapid, pușcăriile sau casele de corecție prin care au trecut Sonny Liston, Briscoe, La Motta, Graziano, Camacho sau Tyson ? Boxul profesionist, scrie „Paris Match", este un sport al săracilor disperați de mizerie și foame care urcă pe ring pentru bani și glorie. Bani de care nu prea au parte, femei, antrenori, sponsori, trăgîndu-și partea leului. Un Tyson învins va fi un nimeni, antrenorul și omul său de încredere Don King va fi în continuare un mare boss care circulă cu limuzine blindate și gărzi de corp și care, la o singură mișcare a celui mai înelat deget, are lîngă el zeci, sute de disperați ai străzii gata să refacă odiseea predecesorilor lor, măcelărind sau lăsîndu-se măcelăriți în ring. Umaniștii, medicii, membrii Societății pentru protecția atleților cer interzicerea boxului. Nu e o soluție. Prohibiția de orice fel îl creează pe Al. Capone. Mai ales în Statele Unite unde boxul este sport-rege se vor produce zeci de masacre între tineri dornici de bani angajați în lupte clandestine. Partizanii boxului aduc ca argument vechimea acestui sport mitologic, lupta primitivă ritualizată. Academia de medicină a S.U.A. cere ca „boxul profesionist să fie înscris în cadrul asistenței acordate persoanelor în pericol".

IOAN ROȘCA ■

Procesul „uleiului falsificat"

Justa Barragan, locuitoare în vîrstă de 30 de ani a Madridului a încetat din viață în luna aprilie 1989, în timp ce dădea naștere unui fiu. Corpul ei slăbit — cîntărea numai 43 de kilograme — nu a mai rezistat. Avertismentele medicilor nu au găsit ascultare, deoarece tînăra femeie dorea să aibă o viață normală de familie și să ignore adevărata sabie a lui Damocles care atîrna deasupra capului ei, din luna mai 1981, și care, în termeni mai prozaici, se numea „sindromul toxic".

25 000 de oameni mai suferă și în prezent de această maladie enigmatică, provocată de folosirea pentru prepararea alimentelor a unui ulei comestibil amestecat cu ulei tehnic, conținînd anilină, comercializat de către afaceriști veroși. Aproximativ 700 de persoane au decedat pînă în prezent din această cauză. Simptomele „sindromului toxic" sînt deformații ale oaselor, atrofierea mușchilor, crampe, pierderi de memorie, scăderea rapidă în greutate, o slăbiciune generală etc. La mulți dintre cei ce s-au îmbolnăvit ca urmare a consumării de „ulei falsificat", oasele aproape că le ies prin pielea subțire ca pergamentul, părul cade total sau parțial și mișcările sînt încete și prost coordonate.

Timp de opt ani, cei afectați de sindrom și rudele lor au tot sperat că într-o zi li se va face dreptate, că cei vinovați vor fi pedepsiți și că vor fi despăgubiți cel puțin financiar pentru suferințele lor. Însă această speranță nu s-a realizat. La 30 martie 1987, a început, în fine, procesul împotriva a 28 de patroni și comercianți care au vîndut pentru consum alimentar uleiul destinat unor scopuri industriale, amestecat cu anilină și alte substanțe nocive. Lucrările procesului s-au întins pe parcursul a 15 luni, fiind audiați peste 1 500 de martori și 200 de experți spanioli și din alte țări. De asemenea, pentru studierea dosarului care a ajuns la un total de circa 25 000 de pagini au fost necesare alte 11 luni.

Pronunțarea sentinței în acest cel mai lung proces din istoria justiției spaniole a avut loc la 20 mai 1989. Deși tezele apărării, potrivit cărora nu uleiul falsificat, ci tomatele asupra cărora s-au împrăștiat erbicide, ar fi dus la apariția acestui sindrom au fost respinse, confirmîndu-se faptul că uleiul cu pricina a fost cauza funestei maladii, sentințele au fost apreciate de observatori ca fiind ridicol de mici. Acuzarea ceruse condamnări ce însumau nu mai puțin de 60 000 de ani închisoare împotriva principalilor vinovați, dar pedepsele nu au depășit 20 de ani, numai doi dintre acuzați ajungînd după gratii. Ceilalți au fost achitați, sau au fost eliberați deoarece li s-a luat în calcul arestul preventiv. Și aceasta pentru că singurele capete de acuzare luate în considerație au fost doar dorința de cîștig și neglijența. Cei afectați pe întreaga viață de această „neglijență" au izbucnit în strigăte de mînie și indignare la auzul sentinței. Unii au leșinat, alții au protestat vehement. În zilele care au urmat, indignarea a caracterizat și declarațiile unor oameni politici și comentariile de presă. Asociațiile celor afectați de „sindromul toxic" au anunțat că vor face recurs. Procesul secolului s-a încheiat, însă tema scandalul uleiului falsificat continuă să domine actualitatea din Spania.

Experții arată că zece la sută din cei care suferă de această maladie sînt sortiți morții, 30 la sută au șanse să supraviețuiască, deși vor avea de suferit toată viața și vor rămîne cu tot felul de infirmități, iar 20 la sută vor alterna perioadele de îmbunătățire a situației sănătății lor cu perioade de înrăutățire. Pînă în prezent nu s-a reușit să se găsească un tratament al sindromului, în pofida cercetărilor intense făcute în acest sens. Un motiv în plus de nelinițe este faptul că nu se știe ce efecte va avea această maladie asupra urmașilor celor bolnavi. Arcadio Fernandez, președintele unei organizații a celor afectați de „sindromul toxic", a declarat zilnicul „Cambio 16" că un studiu secret a ajuns la concluzia că vor fi afectați și urmașii de a cincea generație.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Radarul buclucaș

Cînd spui radar te poți gîndi și la „simpaticul" aparat care, prompt (și, după părerea unora, nemilos !) indică viteza, dar și la sofisticatele echipamente folosite pentru depistarea „inamicului" în timp util pentru a putea pregăti riposta. O astfel de jucărioară, ultramodernă, a fost concepută și realizată pentru Pentagon, mai precis pentru Comandamentul forțelor aeriene. Nu s-ar putea spune că a costat prea scump, raportat la bugetul substanțial care este alocat Departamentului apărării. În fapt este vorba doar de o bagatelă de circa 90 milioane de dolari, dar care merită banii dacă te gîndești că pentru „războiul stelelor", radarul va juca un rol deosebit de important. Ar mai fi doar un amănunt, ● omisiune, care îl sîcîie pe beneficiar ; plasat în baza militară Robins, din Georgia, lîngă un aeroport, bijuteria ar trebui să fie „ochiul" care veghează neîntrerupt și avertizează în cazul lansării unor rachete de pe submarine. Dar în timpul funcționării, această costisitoare minune electronică emite niște fascicule care pot duce la declanșarea armamentului aflat la bordul avioanelor care survolează aeroportul. Pentru a preveni accidentele nedorite la fiecare apropiere a unui avion de aeroport radarul este închis, manual, timp de 90 de secunde. Specialiștii militari consideră această precauție drept inutilă, susținînd că echipamentul aflat la bordul avioanelor este protejat împotriva emisiunilor radarului. Cu toate aceste precauții cîteva elicoptere s-au ciocnit totuși de antene. Pînă una alta forțele aeriene au întocmit, însă o listă de 300 de „emițători" periculoși pentru avioane, locuri pe care piloții trebuie să le ocolească. Lista este strict secretă.

În condițiile în care sînt încă situații cînd siguranța zborurilor civile este pusă în pericol, uneori, datorită lipsei unor echipamente ultramoderne, s-ar părea că cei 90 de milioane n-ar fi chiar aruncați pe fereastră, deoarece aeronavele civile nu sînt purtătoare de arme. Și asta nu este strict secret !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Catastrofă... evitată (I)

În comunicările cercetătorilor firmamentului apar adesea numele stelelor celor mai apropiate de planeta noastră. Astfel, auzim mereu de Vega, situată la 26 ani-lumină, dar și mai frecvent de Proxima Centauri de care ne despart „numai" 4,3 ani-lumină. „Într-un fel, spunea cu umor, astrofizicianul neo-zeelandez Ted Gruyter, am putea să le socotim vecinele noastre de cînd am aflat că un quasar din constelația „Sculptorul" — cel mai îndepărtat obiect cosmic observat pînă acum, se află la... 18 miliarde de ani-lumină !"

De fapt, ce-i un an-lumină, cît „valorează" el ? Știind că este distanța parcursă de lumină, într-un an, cu viteza de 360 000

km/sec., convertind cele 8 miliarde de kilometri — cît înseamnă fiecare — începem să realizăm fantasticele distanțe galactice, în timp ce noțiunea aproape-departe împrumută parcă, sensuri noi, pur și simplu ametitoare...

De-abia acum înțelegem de ce astronomii au „inventat" anul-lumină căruia i s-a alăturat — tot pentru simplificarea calculelor la asemenea scară — U.A. (unitatea astronomică), adică depărtarea medie Pămînt-Soare: 149 597 870 km.

În acest tulburător dans al cifrelor gigantice 800 000 km pare o distanță derizorie. De ce ne-am oprit chiar la opt sute de mii de kilometri ? !

Pentru că la această distanță de Terra a trecut joi, 23 martie, un asteroid uriaș. Cît de aproape de noi, cît de departe ? Dar să derulăm puțin „filmul" acestei senzaționale aventuri cosmice cu final fericit.

...Și în această zi, ca de obicei, clipă de clipă, la toate marile telescoape cu care sînt dotate observatoarele celeste din lume un astronom răspundea prezent. Șansa — rarisimă — de a vedea, primul, urlașul corp ceresc, absolut necunoscut, cu un diametru de circa 800 m au i-a surîs unui cercetător de la vestitul observator de pe muntele californian Palomar și nici celor de la Mauna Kea (Hawaii). Jocul întîmplării l-a ales pe astronomul dr. Henry Holt, profesor la o universitate din nordul Arizonei. În noaptea de 22 spre 23 martie, el examina tocmai sectorul în care pătrunsese... hiperbomba zburătoare. Dar, fără instrumentele moderne cu care este dotat observatorul amintitei universități, nici Holt n-ar fi remarcat acest „bolovan de proporții ciclopice", cum a numit „New York Times" asteroidul care a adus planeta noastră (spre care se îndrepta cu o viteză de aproximativ 75 000 km/h) la un pas de cataclism. Ce făceau în acest timp locuitorii Planetei Albastre ? Neștiind nimic de primejdia ce-i amenința — și nici n-ar fi știut vreodată fără clipa de inspirație a astronomului Holt — pămînteni lucrau, mîncau, se aflau în muzee sau biblioteci, se plimbau ori dormeau liniștiți...

MIHAI VASILIU ■

Lumea se amuză

(După N.B.L — R.D.G.)

Caracatița

„Caracatița" nu este numai titlul unui serial de televiziune de succes, ea este o gravă realitate, este mafia siciliană.

În serialul italian, transmis cu succes de posturile de televiziune din întreaga lume, comisarului Corrado Cattani „Caracatița" siciliană îi ucide, rînd pe rînd, soția, fiica, prietena iar el continuă neabătut să lupte în slujba dreptății și adevărului : singur împotriva tuturor. Pînă cînd cade și el secerat de gloanțele mafiei... pentru ca să reapară, în mod miraculos în alt episod.

În realitate eroi de felul lui nu pot exista, n-ar fi oameni ci super-oameni. N-ar putea să-și sacrifice cu atîta sînge rece familia, să asiste la uciderea celor dragi, unul după altul.

„Un bărbat amabil mi-a pomenit despre moarte" așa începe declarația judecătorului Gianfranco Riggio, în legătură cu evenimntele care l-au determinat să renunțe la transferul său în cadrul înaltului comisariat anti-mafia.

Și povestirea continuă. Totul se petrece la Caltanisetta, o localitate însorită din Sicilia. Bărbatul despre care povestește judecătorul părea să aibă vreo patruzeci de ani, înălțime medie și pielea bronzată ca toți cei trăiți sub soarele arzător al Siciliei. Un bărbat amabil, anonim, care s-a plimbat liniștit, răbdător, vreo oră prin fața casei judecătorului Gianfranco Riggio. Cînd acesta din urmă a ieșit, în sfîrșit, omul și-a aruncat țigarea și apoi, tot liniștit, cu surisul pe buze s-a apropiat de Riggio și însoțindu-i pașii timp de cîteva minute, ca un prieten vechi, l-a sfătuit cu glas scăzut, să renunțe, să nu intre în echipa anti-mafia a înaltului comisar Domenico Sica. Tot cu surisul pe buze i-a amenințat familia, amintind odată în plus că mafia siciliană, faimoasa Cosa Nostra este înfloritoare, și că tentaculele ei sînt puternice, numeroase, răspîndite pretutindeni în Italia. Cuvintele l-au paralizat pe Gianfranco Riggio. Apoi omul trimis de Cosa Nostra ar mai fi adăugat cîteva detalii și ar fi încheiat cu o invitație, un „sfat" care nu putea fi refuzat: de ce să lăsați toga de magistrat și să vă transferați tocmai la Înaltul comisariat, de ce să vă duceți să lucrați cu Domenico Sica, „tocmai dumneavoastră care aveți o familie atît de unită ? Aceasta era prima întîlnire, menită să-l convingă „cu binele" pe magistrat să nu se angajeze direct în lupta cu „Piovra", Caracatița siciliană.

Ziarele din Italia menționează — dezmințite însă de poliție — și o presupusă încercare de răpire a fiicei judecătorului, Eliana.

Nu este nici prima și nici singura dată cînd mafia siciliană trimite semnale de moarte, semnale de teroare și amenințare celor care intenționează să-i stea în cale.

Într-adevăr, în vara anului trecut în plin „maxi-proces" la Palermo, cînd mafia își vedea pe banca acuzaților o serie de „oameni de onoare", ea a încercat să-i protejeze, printre altele, împărțind în dreapta și în stînga asemenea „mesaje de avertizare". De atunci primarul Orlando călătorește într-un vehicul blindat, fostul vice-director al „Squadrei Mobile" din Palermo, Francesco Accordino, a-a transferat în alt oraș iar Binggio Agnello, conducătorul „Squadrei Omicidi" a părăsit Sicilia împreună cu întreaga familie.

Strategia de intimidare din partea organizației Cosa Nostra nu suferă întreruperi — afirmă ziarul La Repubblica. În vara anului 1988, tot la Palermo, în timpul „maxi-procesului" împotriva Mafiei tentaculele caracatiței s-au întins chiar și împotriva rudelor victimelor mafiei, atotputernice.

„Să nu-i lăsăm singuri în tranșee" își intitula ziaristul Guido Neppi Modona apelul către opinia publică dar și către autoritățile italiene. Declarația publică a judecătorului Riggio — afirma el — care a relatat despre amenințările primite și despre necesitatea de a renunța să mai facă parte din înaltul comisariat anti-mafia, nu a dezvăluit elemente pe care opinia publică italiană să nu le cunoască deja sau cu care să nu se fi confruntat cei care combat criminalitatea organizată.

Amenințările fac parte din strategia de destabilizare, consecvent aplicată de către mafie — subliniază Modona — recurgînd la mijloacele cele mai variate, de la asasinat la denigrarea adversarilor și la folosirea oricărui moment de slăbiciune al organelor ordinii publice.

Acest program consecvent de exercitare a influenței mafiei — afirmă presa italiană — este susținut de o adevărată organizație anti-stat care, în ultimul deceniu a lovit în tot ceea ce reprezenta dreptate, justiție, adevăr. Au fost uciși sau au avut de suferit magistrați, exponenți ai forțelor de ordine, reprezentanți ai administrației comunale sau regionale, jurnaliști. Desigur că nici Înaltul comisariat anti-mafia nu putea rămîne în afara preocupărilor Caracatiței.

Dacă în 1992 Caracatița mafiei va cuprinde în tentaculele ei Europa comunitară, pentru „banii murdari" nu vor mai exista nici un fel de frontiere. Aceasta este esența apelului lansat la începutul lunii aprilie a.c. de către Carlo Azeglio Ciampi, guvernatorul Băncii Italiei.

Fenomenul criminalității mafiote capătă „o tot mai mare semnificație internațională, în contextul integrării piețelor financiare" prevăzută pentru 1992 cînd între țările Comunității Economice Europene persoanele, bunurile și capitalurile vor circula liber. Va fi mult mai greu de controlat fluxul „banilor murdari" și Caracatița ar putea căpăta noi dimensiuni, afirmă guvernatorul Ciampi, avertizînd cu privire la necesitatea ca lupta pentru combaterea reciclării fondurilor provenite din crime, șantaj, răpiri de persoane, trafic de droguri, să fie hotărîtă și consecventă.

Caracatița siciliană nu trebuie lăsată să se internaționalizeze. Subliniind amenințarea pe care aceasta o reprezintă, ziarul La Voce Repubblicana denunță : „Controlul piețelor drogurilor permite astăzi „mafiei în costum la două rînduri" să participe la activități economice și financiare de pe poziții de forță, ca urmare a disponibilității resurselor financiare și a mijloacelor de condiționare cum sînt amenințările, violența, șantajul." „Mafia a ținut întotdeauna pasul cu vremurile — subliniază vice-procurorul Guido Lo Forte — de la controlul feudelor a trecut la activitatea de construcții, apoi la bănosul trafic de stupefiante ; cu reciclarea banilor murdari ar fi putut intra chiar și la Bursă. Fără îndoială că deschiderea din 1992 va facilita circulația valutară și reciclarea fondurilor disponibile. Atunci problema nu va mai privi numai Sicilia și Italia ci întreaga Europă."

Se speră că unificarea acțiunilor statelor vest-europene precum și o bază legislativă, comună, solidă vor putea pune capăt expansiunii Caracatiței mafiei siciliene și chiar dacă nu o vor stîrpi în totalitate, îi vor scurta în orice caz din tentacule. Numai că optimismul nu-i împărtășit chiar de toată lumea. Mai alcs de cei care au luciditatea să vadă că fenomenul acesta își află cauze profunde în însăși structurile unui mod de viață.

ȘTEFAN UDREȘCU ■

VREMEA cum a fost cum va fi

OTILIA DIACONU

În dramaticele scrisori cuprinse în Tristele și Ponticele adresate rudelor și prietenilor de către Publius Ovidius Naso, aflat în exil pe teritoriul Pontului Euxin, apar pentru prima dată referiri asupra caracteristicilor climei „aspre" a teritoriului României, începînd din anul 8 i.e.n.

În anul 1420 în „Cronicele Brașovului" au început să apară unele însemnări referitoare la intensitatea deosebită a anumitor fenomene atmosferice din Țara Bîrsei. În „Descriptio Moldaviae" apărută în 1716, Dimitrie Cantemir dă cîteva indicații — cu totul sumare — asupra caracteristicilor vremii și ale climei.

Unele date meteorologice se publicau și în ziarele și revistele epocii : începînd din 1829 în „Albina Românească", din 1836 în „Curierul Românesc" și „Muzăul Național", iar între 1843 și 1858 în „Gazeta di Moldavia" și „Zimbrul". Desigur, informațiile meteorologice publicate erau pur diagnostice, prognozele meteorologice sistematice apărînd mult mai tîrziu.

După înființarea Institutului Meteorologic al României din anul 1884, se declanșează acțiunea de formare a unei rețele naționale de stații și posturi meteorologice. În 1890, pe baza a 15 ani de observații, Ștefan Hepites publică în Analele Institutului Meteorologic „Primele elemente de climatologie ale României". Sub formă de tabele sînt date valorile medii lunare și sezoniere ale temperaturii aerului, precipitațiilor, nebulozității, umezelii aerului și direcției vîntului de la 19 stații. Pe baza materialului acumulat, în anul 1914, Enric Otetelișeanu realizează prima lucrare climatologică de sinteză compusă dintr-un atlas cu hărți de temperatură și o argumentație teoretică. În Buletinul Meteorologic lunar din iunie 1928, tot Enric Otetelișeanu publică lucrarea „Regiunile climatice ale României". Este prima lucrare amplă în care autorul, folosind metoda lui W Koppen din 1918, realizează zonarea climatologică a României, utilizînd date de la 94 de stații meteorologice.

În concluzie E. Otetelișeanu afirma : „În definitiv România face parte mai ales din zona cu climă boreală, numită astfel pentru că nu o întîlnim decît în emisfera nordică și care în Europa se întinde în tot răsăritul ei, precum și în regiunea muntoasă din centrul acestui continent. Numai în această regiune găsim o vară propriu-zisă, cu păduri verzi cît și cu ierni cu solul acoperit de zăpadă și cu riurile și lacurile înghețate".

Lucrări similare au apărut în 1934 (N. Cernescu), 1952 (C. Dissescu). În Monografia geografică a R.P. Române din anul 1960 și apoi în Atlasul Geografic al R.S. România din 1977, harta regionării climatice acordă atenție factorilor de circulație care determină limitele de variație ale principalelor elemente climatice.

În acest mod pe teritoriul României s-au pus în evidență două sectoare climatice principale : sectorul cu climă continentală moderată specifică părții de nord și de vest a țării și sectorul cu climă continenală cu nuanțe de excesivitate, caracteristice părții de est și de sud a țării. Influența bazinelor maritime — în sud vest Marea Mediterană și Marea Adriatică, iar în sud-est Marea Neagră, se manifestă prin zone cu nuanțe de climă submediteraneană, respectiv climă de litoral. Formele de relief, circulația aerului, componentele peisajului geografic local (bazine acvatice, formații vegetale, influența antropică etc.) determină o mare varietate a climei României.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 8–14 iunie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	24÷26	12÷15	13÷24	36.6	București Băneasa 1942	3.5	Caracal 1899
Deal și podiș	21÷26	10÷14	22÷26	34.0	Cluj Napoca 1935	2.4	Rădăuți 1984
Depresiuni	21÷22	7÷10	22÷23	28.8	Petroșeni 1927	-2.1	Miercurea Ciuc 1950
M. Carpați	6÷7	0÷1	36÷32	15.2	1985	-16.0	1940
Litoral	23÷24	15÷16	10÷11	33.8	Mangalia 1942	8.6	Constanța 1899

Revenind la vreme — starea atmosferei la un moment dat — notăm în săptămîna pe care am încheiat-o, marea instabilitate atmosferică, manifestată prin averse de ploaie și descărcări electrice aproape în toate zonele țării.

În săptămîna 8—14 iunie, pe un fond de vreme caldă, în regiunile din nordul, centrul și estul țării vor mai cădea averse de ploaie însoțite de descărcări electrice, în diminuarea treptată atît ca arie cît și ca intensitate. În celelalte zone vreste fenomene se vor semnala doar izolat, după-amiezele. În condițiile unui cer mai degajat în regiunile sudice temperaturile maxime se vor situa între 26° și 32°C, iar în celelalte zone între 20° și 28°C. Pe Litoral vremea va fi în general frumoasă, cu o notă ușoară de instabilitate la începutul intervalului. Temperaturile maxime ale aerului vor fi cuprinse între 22° și 25°C, iar temperatura apei mării va fi de 15°C—19°C.

BREVIAR

Cameră video

Generator de caractere

De multă vreme există posibilitatea de a se face să apară litere și texte suprapuse pe o imagine televizată. În acest scop studiourile folosesc în mod curent generatoare de caractere echipate cu o claviatură cu litere, cifre și punctuații. Acest generator se aseamănă cu un ordinator miniaturizat. De curînd specialiștii japonezi au prezentat la Cannes un generator numit CG.C7. El este atît de mic că poate fi fixat ușor pe o cameră video, ea însăși miniaturizată, tip JVC. Greutatea lui este de un kilogram, iar ca dimensiuni măsoară 25×13×9 centimetri. Deși mic prin talie, el este mare prin posibilitățile sale, permițînd programarea a patru feluri de caractere, modificarea formei lor, umbrirea și poziționarea lor pe imagine. Cu el pot fi obținute și efecte speciale cu o derulare a textului la viteze diferite. O memorie permite stocarea pînă la 30 pagini de text și cifre. Generatorul mai înregistrează și timpul cît au fost luate imagini cu camera video.

Din nou despre dinozauri

De curînd paleontologii chinezi au scos la lumina zilei cea mai mare fosilă de dinozaur, cunoscută pînă acum, cu o lungime de 21 metri și o înălțime de 6 metri. La rîndul lor paleontologii canadieni au descoperit, pe malul riului Milk, la 300 kilometri sud-est de Calgary (statul Alberta), o sută de ouă de dinozaur, în faza imediat premergătoare eclozionii, conținînd fetuși fosilizați, păstrați într-o stare excelentă. Prima descoperire de acest gen a fost făcută cu cîțiva ani în urmă și în S.U.A. în Montana. După cum afirmă Philip Curtie, director la muzeul Tyrell, din localitatea canadiană Drumheller, ouăle, de mărimea unui grepfrut, au fost scoase la lumina zilei din șapte

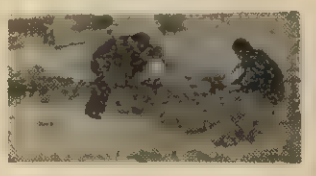

cuiburi plasate într-o falează de argilă cenușie, fiecare cuib conținînd între 10 și 20 bucăți. Datorită acestor descoperiri cercetătorii chinezi și canadieni speră să mai lămurească unele enigme din viața acestor reptile gigant.

AUREL DIANU ■

Încă mai e timp

Ședința de săptămîna trecută a Biroului Federației Române de Fotbal dovedește că acest for este încă serios preocupat de soarta echipei naționale, nelăsîndu-se amăgit de realitatea celor 7 puncte din 8 obținute în preliminariile campionatului mondial. Pornind de la concluzia răspicat formulată de președintele federației („jucătorii echipei naționale manifestă în mod clar o curbă ascendentă în ceea ce privește aroganța și pretențiile, și descendentă în ceea ce privește pregătirea și randamentul"), trebuie să spunem că în cadrul respectiv s-au cristalizat multe din cauzele comportării nesatisfăcătoare a fotbaliștilor noștri fruntași în sezonul de primăvară. Venind în întîmpinarea opiniei publice, pentru care această comportare și rezultatele aferente au părut oarecum inexplicabile, vom relua aici cîteva din răspunsurile date cu prilejul sumarei dar incisivei analize din Biroul federal.

Astfel, principala cauză a evoluției sub așteptări a echipei naționale o constituie indisciplina jucătorilor din lot, alimentată de un indiferentism condamnabil. Pentru jocul cu Italia, de la Sibiu, lotul național s-a adunat cu greutate și-a stat la un loc cu și mai mare greutate. Un jucător a venit mai tîrziu, acuzînd o accidentare despre care n-a informat medicul lotului, așa cum era normal. Altul s-a prezentat numai la intervenția hotărîtă a clubului din care face parte. Din pricini știute sau neștiute cîteva nume n-au mai figurat în lotul celor convocați. În sfîrșit o dată ajunși la Sibiu, cîțiva jucători au fugit din cantonament o noapte și a doua zi, la 10 dimineața, cînd cei lalți mergeau la antrenament.

La Varșovia, în ziua meciului, ce începea la ora 17, jucătorii noștri puteau fi văzuți adunîndu-se de prin oraș abia pe la ora 14, rămînîndu-le doar trei ore pentru masă, odihnă, deplasare la stadion și ședință tehnică!

Înaintea plecării spre Grecia, în timpul cantonamentului de la Constanța, s-au înregistrat iarăși niște nepermise escapade nocturne. Într-o încercare petrecută la Atena, în preziua jocului, de a li se sublinia importanța și responsabilitatea față de meciul pe care-l aveau de disputat, cîțiva dintre bravii noștri tricolori s-au arătat mai preocupați de cuantumul primei decît de ceea ce trebuie să facă pentru un rezultat cît mai bun. Considerîndu-se atotștiutori și indispensabili, aceștia au continuat să vadă în acțiunile lotului național un fel de corvoadă, „menită să le perturbe un program personal" foarte încărcat. De aici și maniera nesatisfăcătoare în care s-au exprimat în teren, în focul bătăliei sportive.

Legată de indisciplină se află scăderea potențialului fizic al multora dintre titulari, ce aveau să facă pe teren, în meciuri oficiale de mare importanță, doar simplă figurație — așa cum s-a putut constata fără nici-o greutate.

Toată această degringoladă în atitudinea față de echipa națională își are mai multe izvoare: lipsa de fermitate a conducerii federației și a antrenorilor de la lot, despre care nu s-a auzit a da vreodată cuiva vreo sancțiune pentru abateri stipulate de regulamente și săvîrșite sub ochii lor; toleranța, ce frizează egoismul și autarhia, de la unele cluburi, dispuse să ierte tot ce fac jucătorii la națională pentru a le cere tot și a-i recompensa pe măsură — pentru ceea ce fac la club; în sfîrșit, e vorba și de inversarea nefastă, amintită în acea ședință, a priorităților stabilite de echipele noastre fruntașe și care au arătat, limpede, această ordine: competiția internă, cupele europene și abia pe ultimul plan „corvoada" echipei naționale. Fără o răsturnare sinceră și temeinică a acestei ierarhii, astfel încît echipa națională să se așeze pe locul ce i se cuvine în atenția tuturor, e greu să sperăm într-o calificare la mondiale.

Că orgoliile din competiția internă au avut prioritate absolută în psihologia jucătorilor, răsfrîngîndu-se negativ asupra aderenței la echipa națională o dovedește faptul că întreaga degringoladă de care aminteam s-a produs **după** consumarea antologicului meci din 22 martie, în urma căruia cele două grupuri de internaționali „au ieșit din prizǎ", s-au eliberat psihic, dar în sensuri diferite: dămîntul lui are efecte ce depășesc conjunctura unei simple etape de campionat, întinzîndu-se, cum s-a văzut, pînă la atmosfera dezlînată de la lotul național. Dilema de care federația nu poate face abstracție este următoarea: dacă „dirijează" programarea campionatului viitor în funcție de data respectivului meci, înseamnă, implicit, a-i recunoaște o importanță aparte, ceea ce ar fi o abdicare de la principiu; dacă neglijează data acelui joc, s-ar putea ca el să pice în preajma uneia din întîlnirile cu Danemarca, afectînd iarăși, ca în această primăvară, din sensuri diferite dar cu același efect, adezlunea la echipa națională.

Tot despre proiectul de calendar, trebuie să spunem în treacăt (vom reveni la vremea respectivă) că startul în noul campionat e prevăzut la 20 august, dar între 27 august și 13 septembrie (data primului tur din cupele europene) se prevăd doar trei etape, ceea ce ni se pare insuficient, obligîndu-ne atunci să punem unele eșecuri din cupele europene pe seama insuficientelor jocuri de campionat! Ca să nu mai spunem că ultimele șase etape din tur se vor disputa iarăși în plină iarnă, deși acest lucru a mai fost incriminat și-n alți ani, în paralel cu posibilitățile constatate de a se juca, mai des și mai din vreme, vara.

În consens cu dorința iubitorilor fotbalului nostru de a vedea o echipă națională bine pregătită, ambițioasă și hotărîtă să lupte pînă la epuizare pentru prestigiul sportului românesc, am ridicat cîteva din problemele cu care s-a confruntat în sezonul de primăvară tocmai pentru că este timp de soluționare a lor. Încă mai e timp ca națională să fie așezată pe piedestalul atenției și sprijinului tuturor.

Cît despre iubiții noștri fotbaliști, sperăm că vor înțelege cum se cuvine de ce „le-am protejat moralul" în perioada jocurilor internaționale, nescriind despre năzbîtiile care le-au făcut (altfel ar fi dat vina în mod sigur pe cei care le-ar fi spus adevărul în față) și vor lua îngăduința tuturor drept un mandat de încredere, dar și un semnal de alarmă. Și pentru ei **încă mai e timp** să afle ce-nseamnă ideea de echipă națională — echipă care nu e nici a federației, nici a clubu-rilor care-i scarpină între corniță, ci e chiar **reprezentativa fotbalului românesc.**

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Copii, învățați să vă prindeți aripi!

Acrobația aeriană, nervi de oțel și măiestrie

Părăsirea avionului și senzația neantului

De la bordul planorului, un salut pentru toți copiii lumii

Oare cum o fi acolo sus?

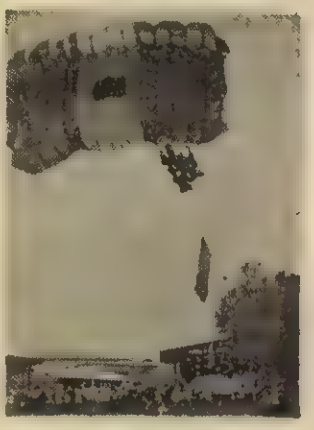

Și... din nou la punct fix

De cîte ori, în copilărie, nu am scrutat orizontul cînd auzeam bîzîitul unui avion, iar după ce îl zăream, ridicînd mîinile în chip de aripi, nu ne luam la întrecere cu el. De cîte ori nu ne-am făcut părinții noștri zmee din hîrtie sau avioane în miniatură bucurîndu-ne pînă la extaz cînd se înălțau pînă ce aproape le pierdeam cu privirea. Țin minte ce mare sărbătoare mi se părea cînd mergeam cu unchiul meu la un miting aviatic, unde evoluau cu aparatele lor, pe cerul senin, cei mai buni piloți acrobați și parașutiști. Iar noi, copiii, ne duceam și le pipăiam costumele mai mult ca să vedem dacă sînt oameni ca și noi. Erau, dar erau niște oameni deosebiți, plini de curaj, care pe noi ne făcea să-i admirăm la superlativ și să ne dorim să fim ca ei.

Iată că, asemenea oameni minunați, membri ai Aeroclubului „Aurel Vlaicu", oferă, de șapte ani încoace, un cadou tuturor copiilor care vin pe aerodromul Clinceni, de ziua lor (1 Iunie), o „Zi model de zbor". Demonstrația aviatică ce are loc pe acest aerodrom marchează și deschiderea activității de zbor a piloților și parașutiștilor, după programele teoretice și fizice din timpul iernii.

La fiecare dintre aceste sărbători ale micuților spectatori, dar și ale părinților, curajoșii oameni ai văzduhului se străduiesc să „deseneze" pe bolta cerului, pentru ei, prin exerciții acrobatice deosebite, un album de bucurii ce cu greu s-ar putea șterge din inimile lor, așa cum nici piloții nu pot uita ușor minunile ridicate, aplaudînd, pe care le văd din carlingă, în timp ce zboară deasupra lor. Au evoluat de această dată piloții Ioan Trucmel, (locțiitorul comandantului Aeroclubului „Aurel Vlaicu"), Gheorghe Uță, maeștri ai sportului, și Florea Titus. Nu mai prejos au fost fetele, în formație de trei: Maria Țăranu, Maria Calceanu și Ludmila Licșor, Excelentele planoare de construcție românească au fost pilotate de Nicolae Mihăiță, Dumitru Ionescu și Gheorghe Ciocan, și remorcate de Dan Ocheană, în asigurarea materialului tehnic de zbor și maistrul Gheorghe Rusu și mecanicii David Lungu, Emilian Parpală, Emil Gorgan, Mihai Titica au fost la „înălțime".

Admirația copiilor s-a îndreptat și spre parașutiștii care s-au desprins din înalt, precum petalele unei flori, undu-ind ușor spre pămînt. A participat la această „zi model de zbor", echipa de tineret a lotului național de parașutism. Au sărit cei mai buni, care se pregătesc intens pentru concursuri internaționale, după cum ne relatează comandantul detașamentului, Dr. Vasile Marin. Îi putem numi: frații Leonardo și Robert Tomovici, Mugurel Uță, Lenuța Dascălu, Aurelia Tudorică. Putem adăuga acestora pe șefa de sector Maria Iordănescu, instructor Florica Uță și pe cei trei recepționeri de parașute, Valentin Rednic, Ilie și Marin Neagu, sportivi încercați în mai multe confruntări cu văzduhul.

Adăugînd că printre spectatori s-au aflat și veterani de zbor, ostași în cel de-al doilea război mondial, putem spune că „Ziua model de zbor" a fost cu adevărat un model de curaj și dăruire pentru copii și pentru pasiunile lor, oricare ar fi ele.

Fotoreportaj de
VICTOR RĂDULESCU ■

Pe scurt, foarte pe scurt

MÂNUȘI DE ARGINT. La campionatele europene de box de la Atena, delegația sportivă a țării noastre a obținut două medalii de argint prin **Daniel Dumitrescu**, la categoria semiușoară, și **Rudel Obreja**, la mijlocie mică. Reamintim că din lot au mai făcut parte Francisc Vestag, Petrică Paraschiv, Nicolae Aliuță, Adrian Mărcuț și Giani Gogol (Marcelică Tudoriu n-a mai făcut deplasarea din cauza recidivei unui accident la mână). Din colț au fost asistați de antrenorii Relu Auraș și Emil Popa. Au participat 148 sportivi din 26 țări ● **SPORTIV, DECI MORAL.** Nu pot fi trecute cu vederea rezultatele pe care divizionara B F.C.M. Caracal le-a obținut pe teren propriu în fața favoriților la promovare care, în această ordine, o și preced în clasament —Jiul Petroșani și Chimia Rîmnicu Vîlcea. Spulberînd orice speculații și rezistînd unor insinuări de tot felul, tinerii fotbaliști din Caracal n-au făcut altceva decît să-și apărat în mod sportiv șansele în fața fiecăreia din pretendentele la vreun punct, învingînd și pe Chimia și pe Jiul la același scor, 1—0. Răsărită din nimic altceva decît din dragoste de sport, echipa din Caracal își respectă susținătorii respectîndu-se pe sine și respectînd, întîi de toate, puritatea, cită mai e, a întrecerii, fie ea de „B". Felicitări celor care au imprimat echipei această dorință de sportivitate. Adică de moralitate ● **OINA ȘI TIPARUL.** Colegii noștri din Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" au o echipă de oină care a cîștigat recent, pentru a 15-a oară, „Cupa României". Îi felicităm pentru acest succes, deși, dintr-un ziar apărut la altă tipografie, am aflat că la turneul final au stat mai rău la capitolul disciplină ! Sperăm că vor culege aceste rînduri cu solicitudinea și... disciplina pe care o manifestă adesea față de articolele acestor pagini ● **DOUĂ PIETRE TARI.** În finala „Cupei României" la handbal masculin se vor întîlni Steaua și Minaur, echipe pe cît de valoroase, pe atît de orgolioase. Steaua are avantajul de a fi cîștigat campionatul și de a fi uitat „episodul Minsk", iar Minaur — șanse de a încheia anul competițional cu un triumf, care să-i anunțe, pentru toamnă, reluarea ascensiunii internaționale. La Baia Mare se va juca luni, iar la București — joi ● **ONOARE FLUIERULUI.** La umbra stejarilor din arbitrajele diviziei A nu prea mai au cum să crească florile unor talente din categoriile inferioare. Și totuși, întîmplarea a făcut să existe în „Onoare" un arbitraj care face... onoare ideii de cavaler al fluierului. Se întîlnesc I.A.B. Pantelimon cu Aversa, dar se joacă tot fotbal în 11, și tot după același regulament. De aceea putem spune că arbitrajul tînărului Florea Frusin a fost cu mult peste categoria la care este încadrat, fiind demn și de alte competiții, care au, de pildă litere mari în față. Este și opinia celor doi observatori oficiali, Toma Vasile și Martiș Gheorghe. Așteptăm verdictul descoperitorilor de talente în arbitraj. **(O. ȘTIRE).**

Atletismul între alergare și alergătură

Atletismul înseamnă mișcare, dar, din păcate, nu numai aceea din cadrul probelor sportive propriu-zise. În jurul atleților — o lume respectabilă, în fond, care perpetuează tradiții ce înnobilau antichitatea — s-a coagulat o altă lume, un fel de „stratosferă" de interese, forțe și tendințe care n-au nimic comun cu puritatea întrecerii sportive. Desigur, în sportul actual, puritatea a devenit o noțiune relativă, deoarece în nici un concurs nu se mai întrec doar calitățile native, „pure" ale sportivilor. Nu numai că acestea sînt perfecționate prin antrenamente din ce în ce mai sofisticate, dar sînt și prelungite ori amplificate cu mijloacele a ceea ce numim medicină sportivă. N-ar fi realist să credem că se mai pot obține performanțe fără aportul medicinei sportive, domeniu solicitat cu justețe îndeosebi pentru recuperare, refacere și chiar tonus psihic în concurs. Problema este pînă la ce punct este permisă intervenția medicinei, astfel încît să nu se treacă „dincolo", în zona în care se întrec au niște sportivi ci niște firme de industrie farmaceutică ? Această limită extrem de fragilă este forțată în permanență de niște presiuni exterioare fantastice : setea de bani determină setea de performanță, pentru că din performanță se recuperează investițiile făcute și se pot obține alte profituri, pe căi dintre cele mai ciudate (e cunoscută tentativa organizării unei curse în doi, Johnson—Lewis, din a cărei televizare se scoteau — în 10 secunde! — milioane de dolari). Deci — performanță „cu orice preț", pentru că asta, prin simpla pictare a tricourilor cu firmele respective, aduce reclamă, publicitate, beneficii. Sponsorii n-au cum să-și mai pună problema menținerii sportului în limitele sportivității, forțînd cu toate mijloacele performanța ; iar dintre aceste mijloace, medicamentele sînt cele mai la îndemînă : o întreagă industrie chimică fiind finanțată în acest scop, banii trebuie scoși pe pielea — și prin pielea ! — sportivilor.

E cunoscută alerta forurilor sportive internaționale, și-ndeosebi a Comitetului Internațional Olimpic, în fața avalanșei de tertipuri care se rostogolesc din laboratoarele cele mai sofisticate spre pistele de concurs. Pentru că s-a mai creat și-o „industrie a concursurilor", celebrele circuite, care, în mintea unora, nu trebuie să fie decît teren de aplicație a medicamentelor, de încununare cu lauri și titluri care să alimenteze mai departe publicitatea și investițiile. C.I.O. și-a întărit considerabil măsurile de protecție a „purității" întrecerilor sportive, acele liste de medicamente interzise fiind, de fapt, un compromis necesar, o recunoaștere a realității că la performanță nu se mai poate ajunge doar cu ce are sportivul de la natură. Grav este cînd însăși această limită acceptată este încălcată, o întreagă lume de sportivi, mai mult sau mai puțin valoroși, dar egal îndreptățiți să aspire la victorie, văzîndu-se înșiși de „supraoamenii" confecționați după rețete interzise. Sînt situații... stupefiante, care zgîlțîie lumea sportului, o lume aflată, e drept, în mișcare, dar în jurul căreia roiesc incurabilii alergători de cursă scurtă după profituri cît mai mari cu putință. Avertizați de atîtea cazuri, unele încheiate chiar tragic, sportivii sînt primii care au datoria să vegheze la propria lor demnitate, fără de care alergarea atletică se confundă cu alergătura după bani.

PAULA IVAN ■

● **Președintele clubului francez de fotbal Girondins Bordeaux, Claude Bez, și-a dat, nu demult, demisia din funcția de intendent al reprezentativei „cocoșului galic", plecare însoțită de cîteva declarații nu tocmai reverențioase. Mai întîi, ținta preferată a lui Bez a fost predecesorul Fournet-Fayard, pentru ca, în vremea din urmă, să-l ia „în cătare" pe selecționerul Michel Platini. După ce chiar el l-a recomandat pe fostul lider, în teren, al formației Franței pentru actualul post, Bez a schimbat macazul : „Michel a fost un fotbalist extraordinar — uriaș aș putea spune. Dar ca antrenor a înșelat toate așteptările. Nădăjduiesc că are bunul simț să-și dea demisia. Ori conducătorii federației să-l îndepărteze. Nu numai eu gîndesc astfel !" ● „Salvatorul" din noiembrie trecut a devenit, iată, după numai o jumătate de an, singurul vinovat al crizei fotbalului francez, care, practic, a ratat calificarea la „Coppa del Mondo". Dar Franța, asta se uită, a mai ratat, fără Platini, și prezența la EURO 88... ● Amenințat cu scoaterea din programul olimpic, în special datorită arbitrajelor scandaloase de la ultimele Jocuri Olimpice, boxul își continuă imperturbabil „cursa", recent încheiata ediție a Campionatelor europene, de la Atena, aducînd noi argumente adversarilor „nobilei arte" (sic !). Din primele informații, aflăm că, dintre cei 28 de arbitri folosiți în reuniunile preliminare, doar doi n-au fost niciodată în ceea ce se cheamă decizie inversă ! Avantajați flagrant de aceste arbitraje îndelung fluierate — pugiliștii bulgari (bine „încadrați" la nivelul comisiilor de arbitri ale AIBA și EABA) și cei sovietici, gazde ale campionatului mondial din toamnă, iar printre victime — reprezentanții noștri**

Toată lumea face sport

Francisc Vastag, Daniel Dumitrescu și Rudel Obreja. În aceste condiții, considerăm mai mult decît meritorii cele două titluri de vicecampioni continentali, obținute de Dumitrescu și Obreja, pe care, dacă vă amintiți, (și) revista noastră i-a impus selecției. Vom reveni. ● Se vorbește adesea de „clubul centenarilor" alcătuit din fotbaliști cu 100 sau mai multe selecții în reprezentativă. În ce privește antrenorii, o astfel de statistică nu s-a făcut, dar un lucru este cert : belgianul Guy Thys (68 de ani) a condus săptămîna trecută al 100-lea meci al formației țării sale, performanță probabil unică în analele fotbalului, știută fiind soarta „călătoare" a antrenorilor. E-adevărat că l-au ajutat și rezultatele, sub îndrumarea lui Thys, decanul de vîrstă al antrenorilor, Belgia reușind două calificări de marcă — într-o finală europeană și în semifinalele ultimei „Cupe Mondiale". ● Puțin influențați de performanțele internaționale ale formațiilor din calcio, ziariștii italieni au alcătuit tradiționala selecționată a campionatului peninsular de fotbal făcînd partea leului echipelor Internazionale și Napoli, în timp ce AC Milan are un singur reprezentant, pe liberoul Baresi. „Stranierii" sînt, de asemenea, bine reprezentați, prin argentinianul Diego Maradona, brazilienii Careca și Junior și vest-germanul Andreas Brehme. Iată, însă, pe cei mai buni 11 jucători ai unui campionat care, în sezonul viitor, va fi reprezentat de nu mai puțin de 7 echipe în cupele europene : Zenga — Bergomi, Berti (toți Inter), Baresi (AS Milan), Brehme (Inter), Maradona, De Napoli, Ferrara (toți Napoli), Junior (Pescara), Carnevale, Careca (ambii Napoli). ● Nici în privința atribuirii statuetei de aur pentru cel mai bun antrenor, cucerirea „CCE" n-a înclinat balanța spre Milan, trofeul revenind lui Emiliano Mondonico, de la Atalanta Bergamo. Semnificativ pentru o competiție din care au venit două cîștigătoare de cupe europene și o finalistă...

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

„La bătaie!"

Se apropie de final campionatul de fotbal al juniorilor, adică al acelor mlădițe de la care așteptăm o îmbunătățire a climatului fotbalistic de la noi. Dar iată ce s-a întîmplat la un recent meci din acest campionat :

După ultimul fluier al arbitrului, mulți spectatori, printre care și cîțiva părinți ai jucătorilor echipei gazdă, au intrat pe teren și i-au lovit pe jucătorii oaspeți. La intervenția arbitrului s-a restabilit ordinea, dar în drumul spre cabine, oaspeții au mai primit pumni și... lovituri cu picioarele din partea unor „persoane civile". În fața vestiarelor, ușa a fost blocată de un jucător al echipei gazdă și a început o bătaie ca în „7 păcate" ! Un tată respectabil lovea cu umbrela pe portarul oaspeților, alții transformaseră steagurile de la colțurile terenului în prelungiri ale pumnilor și dă-i ! După ce gazdele au considerat că totul este „în regulă", unul dintre părinți a deschis ușa vestiarului și oaspeții au scăpat din „clinci". La plecarea lor, președintele clubului gazdă le-a cerut scuze pentru cele întîmplate... mai bine mai tîrziu decît deloc.

Federația a făcut o anchetă și comisia condusă de respectatul om de fotbal Florea Tănăsescu a dictat sancțiunile cuvenite. Nu ne vom opri asupra lor, ci asupra fondului problemei : violența pătrunde pe terenurile de fotbal chiar și în meciurile de juniori! Unde ia naștere ? Care sînt cauzele ? Ale cui sînt răspunderile ?

În general, sportul nu e un exercițiu de violență, ci o practică a unor foarte sănătoase idealuri. Și totuși... Fenomenul trebuie analizat pînă la izvoare dacă vrem într-adevăr să-l rezolvăm ajutînd tineretul să crească într-o lume civilizată. Și acest aspect nu este singurul care trebuie să ne pună „în gardă". Mai este și egoismul fiecăruia dintre noi, aroganța cu care vrem să ne impunem, cursa furioasă în care ne lăsăm tîriți pentru a obține, cu orice preț, rezultatul care ne interesează.

În contrast, iată o întîmplare din sportul studențesc. În finala campionatului universitar de handbal s-au întîlnit echipele Institutului Politehnic din Cluj-Napoca și Universității din Galați. Clujenii au înscris pe foaia de arbitraj doar 7 jucători, ceilalți din lotul inițial fiind accidentați în meciurile anterioare sau fiind obligați să se întoarcă acasă din cauza unor probleme familiale. Necazurile clujenilor au continuat : în primele minute ale finalei, s-a accidentat și unul dintre jucătorii de bază, echipa rămînînd cu 5 jucători de cîmp.

În acel moment, conducătorul echipei gălățene, conferențiarul Dumitru Sîrbu, a scos un jucător de pe teren, continuînd întreaga partidă tot cu cinci oameni de cîmp !

A cîștigat echipa mai bună, Universitatea Galați, dar gestul profesorului Sîrbu a impresionat prin colegialitate și fair play. Primul care l-a felicitat a fost „adversarul" său — profesorul Dorin Almășanu — conducătorul echipei clujene. Îi felicităm și noi pe educatorul gălățean care, prin gestul său, ne-a amintit că performanțele nu sînt apanajul numai al celor puternici, rapizi sau cu o bună îndemînare, ci și al oamenilor cu virtuți morale.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

P.S. **Violența și-a scos colții și în finala campionatului de oină !! Ziarul de specialitate ne-a informat că unii finaliști au încercat să-și facă dreptate cu pumnii.**

ȘAH

Pe glob

● **Aspirații.** Florencio Campomanes militează pentru includerea șahului printre sporturile olimpice. După cum se știe, șahul este singurul sport care are deja olimpiada sa proprie, acceptînd și moto-ul olimpic „Citius, Altius, Fortius". În intîlnirea avută de președintele FIDE cu președintele Comitetului olimpic, Juan Antonio Samaranch a subliniat că, deși „șahul este un sport", trebuie delimitate clar granițele între amatorism și profesionism. ● **Non stop !** După 24 ore de joc continuu cu partide susținu e simu an dintre reprezentanții a trei națiuni (Iugoslavia, R.D.G., Ungaria) cel mai bun rezultat a revenit maestrului german K. Volke, care a totalizat 97 puncte din 106 partide. ● **Campionatul Asiei** va cunoaște o altă periodicitate începînd cu anul acesta, echipele urmînd să se întîlnească tot la doi ani, față de varianta anterioară de o dată la cinci ani. Cîștigătoarele ediției 1985/86 (Filipine) și ediției 87 88 (China) își vor disputa la Manila într-un meci dreptul de-a participa în „Cupa Mondială", ce va fi organizată în luna noiembrie la Lucerna (Elveția). Calificate mai sînt echipele Uniunii Sovietice, Angliei, Olandei, S.U.A. și Ungariei, la care se vor alătura campioana Americii (Cuba) echipa compusă a Africii și formația țării gazdă. ● **Codul etic al șahiștilor** a fost propus și aprobat în lucrările Congresului FIDE de la Salonic (1988). Nerespectarea lui, precum și abaterile grave vor duce la sancționarea sportivilor prin excluderea din FIDE pe o perioadă de 4 ani. ● **„Cazul Kasparov"** solicită din plin atenția Federației internaționale. Disputa dintre Kasparov și Campomanes continuă, campionul mondial declarînd că „Eu nu pot să fac o afacere cu el... Este împotriva naturii mele. Eu prefer un stil democratic normal...". Ca președinte al Asociației marilor maeștri, Kasparov și-a impus punctul de vedere în organizarea noii forme a C.M. prin „World Cuo", obținînd și revenirea la ciclul C.M. de trei ani. FIDE a acuzat pe campionul lumii că ar fi intervenit și în tergiversarea organizării semifinalelor din meciurile candidaților. În ciuda faptului că FIDE și Asociația marilor maeștri (GMA) au stabilit un proiect comun de colaborare în interesul dezvoltării mișcării șahiste mondiale, Kasparov se opune „spiritului de cooperare" cu FIDE acceptîndu-și sousele prin : „Tocmai titlul meu va ucide această organizație. Acest titlu în mîinile mele !". ● **Meciurile candidaților (semifinale)** dintre Timman și Soelman și dintre Karpov și Iusupov vor fi organizate de Federația britanică, iar cheltuielile vor fi suportate de „Pilkington Glass". Primul meci este prevăzut pentru luna octombrie. ● **Ce fac învinșii meciurilor candidaților ?** Bucurîndu-se de o mare popularitate printre reporteri datorită umorului său, Nigel Short are ambiții politice... pe care și le expune în „New in Chess". După ce și-a epuizat toate forțele în meciul cu A. Iusupov din sferturile de finală, Kevin Spraggett s-a decis să se stabilească în Europa în urma viitoarei sale căsătorii cu o tînără din Portugalia. Astfel canadianul va putea lua parte la circuitul de turnee europene. ● **Președintele FIDE** urmărește atent lucrările de pregătire ale olimpiadei din anul 1990, care va fi organizată de orașul iugoslav Novi Sad. Florencio Campomanes s-a întîlnit cu președintele comitetului de organizare Borko Petrov, în vederea unor modificări necesare ca urmare a faptului că și-au anunțat participarea 100 de echipe ! ● **La ședința** Comitetului Executiv al FIDE, desfășurată între 3—7 mai la Varșovia, s-au pus bazele noilor relații de colaborare dintre FIDE și [illegible] rolul Federației internaționale în unificarea vieții șahiste mondiale.

MARGAREA MUREȘAN ■

DIN R.F.G., VIA CONSTANȚA

Prin amabilitatea căpitanului de cursă lungă Corneliu IDU, director al Întreprinderii de Exploatare a Flotei Maritime „Navrom" din Constanța, miercuri, la închiderea ediției, ne-a parvenit la redacție, în copie xerox, o emoționantă scrisoare sosită zilele trecute pe adresa sus-amintitei întreprinderi de navigație. Expeditorul scrisorii este domnul Kurt Peschkes, domiciliat în Dautenbornstr. 8, 6501 Nieder-Olm, Republica Federală Germania ; un cetățean străin deci, pe care, întîmplări petrecute pe necuprinsul mărilor, l-au îndemnat să se adreseze factorilor de conducere din portul Constanța.

Să-i parcurgem, într-o translație la prima mînă, rîndurile, pentru a vedea despre ce e vorba :

„Stimate doamne și domni,

Plecînd în concediu cu ambarcațiunea mea cu pînze „S. Y. Elvita" înspre Puerta de Soller/ Mallorca, după o explozie puternică urmată de incendiu, pe data de 15.06.1988 pe la ora 19,50, în poziția aprox. 40°22 N, 02°22 E, aceasta s-a scufundat.

Numai cu barca pneumatică subacvatică cu care era înzestrată ambarcațiunea mea a fost posibil să mă salvez.

Noaptea, la o distanță de 1 milă marină cu aproximație, au trecut 4 nave și un trauler la 0,1—0,2 mile, însă semnalele mele emise prin 3 împușcături roșii nu au fost sesizate de acestea.

Pentru mine ca fost marinar (pînă la căsătoria mea din 1956 am fost marinar de cursă lungă) aceasta ar fi fost doar o bagatelă. Dar, datorită arsurilor nu am fost în stare să-mi transbordez lucrurile necesare salvării în barcă, iar cu propriile mele puteri mi-a fost imposibil să ajung la mai care era la o distanță de aproximativ 25 mile marine.

În dimineața zilei de 16.06.1988 (cînd speranța mea de salvare se diminuase mult) am zărit un vrachier, iar cînd am lansat un signal era exact ora 07.00.

Nava dumneavoastră „Tirgu Trotuș" sub comanda cpt. Dl. Măndoiu, văzîndu-mă, și-a schimbat imediat direcția și s-a apropiat de mine.

Cpt. Măndoiu făcînd o manevră vizibilă pentru mine, a venit direct spre mine. Din cauza arsurilor pe care le aveam la mîini, arsuri de gradul 2 și 3, transbordarea mea a fost foarte dificilă. A fost nevoie să se lanseze o barcă de salvare condusă de un ofițer al navei. Și la această manevră mi-am dat seama că marinarii lucrau rapid și cu multă precauție, așa cum lucrau cei mai buni navigatori în timpul cît navigam și eu.

La bord mi s-a acordat imediat primul ajutor și îngrijirile ce se impuneau și a fost avizat primul port Tarragona. Îngrijirile pe care le-am primit la bordul navei dv. au fost deosebit de atente și acordate din toată inima, pe scurt spus, conform tradiției marinărești.

Pentru aceasta și mai ales pentru căldura sufletească și afecțiunea de care au dat dovadă ofițerii dv. și în special dl. cpt. Măndoiu, mulțumesc din toată inima.

Pentru informația dv. :

Am devenit marinar în 1948 și pe această funcție am navigat timp de 19 luni pe o ambarcațiune cu pînze, după care am avansat treptat, conform școlii și pregătirii care se cereau în acea vreme, navigînd pînă în 1956 cînd m-am căsătorit.

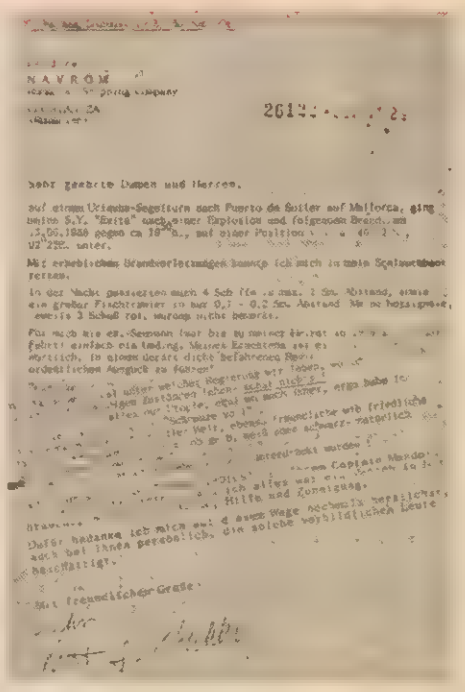

În 1985 am devenit mic armator, iar din 1986 mă lupt în permanență cu concurența pentru a putea supraviețui.

Țelul vieții mele era : dacă voi ajunge să trăiesc pînă în 1998 să întreprind o călătorie împreună cu soția mea la bordul unei ambarcațiuni cu pînze, construită de mine, cu traversarea Atlanticului și Pacificului, să trăiesc ca un om liber, în natura liberă, fără să mai aud de armament atomic sau altele de acest gen, indiferent de cei care le produc.

Noi sîntem cu toții oameni, aparținînd fiecare unui popor, avînd fiecare o conducere care are o legitimă datorie și interes să-și apere națiunea spre o viață mai bună. Noi oamenii, indiferent de concepțiile politice, vrem să trăim omenește, nimic altceva. Dar din păcate totul nu este decît utopie.

Pe nava dv. „Tirgu Trotuș", la cpt. Măndoiu și ofițerii săi, am găsit tot ce aveam nevoie, căldură omenească, ajutor și afectivitate.

Pentru toate acestea, mulțumesc încă o dată pe această cale din toată inima și dumneavoastră personal care aveți asemenea oameni,

Cu salutări prietenești,
KURT PESCHKES
Dautenbornstr. 8
6501 Nieder-Olm
14.05.1989"

Cum astfel de cuvinte nu mai au nevoie de comentarii, nu ne rămîne decît să adăugăm și noi bucuria și mîndria că ele se rostesc și se scriu despre marinarii noștri. Bravo lor.

Bucuriile revederii

Iașul, celate a tinereții fără bătrînețe, a fost hărăzit de istorie să poarte ca pecete, pe lîngă capul de bour, simbol al forței și-al blîndei îndurări a spațiului moldav, și delicata floare de tei, imagine a fragilității suave, a purității aromitoare.

Ciudată și tulburătoare îngemănare a contrastelor !

Acum, la Iași, teii se zbat în exuberanțe florale, ne toarnă în suflet povești cu Hyperioni și Cătăline blonde, esențe de chihlimbar, parfumuri de tării amețitoare.

Iar sus, în prepeleacul Copoului, sub teiul sfînt al Măriei-sale, sună-răsună bucium de-argint. La înserarea-i dulce, scapără stelele cerului românesc și cei ce-l tubesc pe Eminescu pornesc într-acolo, care cu gîndul, care cu-ntreaga-le ființă, să rostească în cor sau numai pentru sine : La steaua care-a răsărit / E-o cale-atît de lungă... Și, ca-ntr-o mirare, sub steaua lui se-adună copii ce-abia învață s-atingă pămîntul, tineri ce ard în focul mistuitor al primelor iubiri, studenți străfulgerați de revelația învățăturii, cărturari, poeți.

Toate întîmplările vieții, la Iași, sînt luminate anul acesta de aura eminesciană. Cei ce vin să-și înceapă studenția, cei ce-și încheie acest ciclu al devenirii lor, cei ce revin, după decenii, să redescopere un timp al cărților, al lecțiilor din amfiteatre, gîndesc și trăiesc toți sub arcul de triumf al dogorîrilor eminesciene. Harul Poetului îmbracă și încarcă întreaga suflare. Iașul întreg, întinerită metropolă europeană, bîntuie dulce-amar de Eminescu.

Sub teiul Măriei-sale, sună-răsună bucium de-argint.

Adunați din toată țara, am pornit și noi, împreună cu foștii noștri profesori, acei frumoși cărturari ai Facultății de Drept din Iași, am pornit și-am izbîndit, după un sfert de veac, de cînd începeam studiul dreptului, de cînd descifram Legile lui Manu, Codul Hammurabi, dreptul roman, să reparcurgem un drum către Eminescu. Acolo, sub teiul cu fulgerări galbene, profesori, absolvenții promoției 1969, oameni de legi și de cultură, actori ai Naționalului ieșean, oameni de toate vîrstele și de varii profesii, alăturați nouă într-o dragoste de Eminescu, i-am rostit, pe cît ne-a stat în putere, l-am ascultat, după forța iubirii fiecăruia, pe Eminescu.

Generație după generație, studențiia începe și se sfîrșește la Iași sub semnul lui Eminescu.

Acum, la începutul verii, în anotimpul examenelor și-al înfloririi teilor, studenți care vin, studenți care pleacă, studenți care au fost și revin își încrucișează drumurile pe culoarele facultăților, se întîlnesc în amfiteatre, se privesc cu nostalgie și cu mirare, își împrumută în tăcere, de sub scutul unui zîmbet ascuns, emoții reciproce ; cu toții străbat parcă un foc purificator spre o mai deplină devenire. Undeva, în amfiteatrul III/9, la trei grupe de foști studenți se face prezența ; într-un alt amfiteatru răsună Gaudeamus igitur ; în altul fiecare fost student, sugrumat de emoții, rostește în fața profesorilor și a foștilor colegi de promoție un raport de viață : cu izbînzi, cu eșecuri ; iar altundeva, se păstrează un moment de reculegere : poate pentru un profesor, poate pentru un fost coleg. Și iar auzi răsunînd ca un triumf al vieții asupra morții Gaudeamus igitur. Să ne bucurăm, prieteni, să ne bucurăm cît sîntem încă tineri ! Dar aici, în alma mater, în spațiul acestei mame hrănitoare într-un spirit, tinerețea este perpetuă, este o torță care nu se stinge niciodată. Fiecare generație care revine aici, simte nevoia acută de-a se reîncărca de o astfel de hrană interioară, ca de o forță anteică. La fel cei ce participă la aceste întîlniri, ca rarul prilej s-adune suficientă combustie sufletească, pentru a-și amplifica arderea propriilor torțe.

În acest sens, esența revederilor este tulburătoare, prin marginile emoționale pe care le atinge ; este profund patriotică, prin dragostea față de locul și spațiul spiritual al formării tale, față de valorile culturale, civilizatoare, pe care le adaugă acestui spațiu, prezentul ; și mai este, esența acestor mari lecții de viață, înălțător estetică, prin eleganța spiritului ce le domină.

Și cînd un astfel de fapt, de lucrare intră spirit se-ntîmplă sub teiul lui Mihai Eminescu, în clipele împlinirii unui secol de la trecerea lui în eternitatea și universalitatea Poeziei, spre gloria neamului românesc, lucrarea asta poate marca ființa pînă la esențe.

Sub teiul Măriei-sale, semn al unei glugușe nemuriri, sună-răsună, cheamă, mereu cheamă buciumul de argint.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Casa cărții, casa noastră

Manifestările culturale de săptămîna trecută, desfășurate sub nobila emblemă a Festivalului Național „Cîntarea României" — inaugurarea Casei cărții și deschiderea celui de-al 18-lea Salon-tîrg de carte „Libris '89" organizat de Centrul de librării Neamț în municipiul de reședință a județului — au atestat, încă o dată preocupări statornice de a adăuga noi valențe bogatelor tradiții ale spiritualității românești în aceste locuri cu alese reverberații istorice și culturale. Realizată într-unul dintre modernele blocuri ale municipiului, Casa cărții, complex cultural-comercial de librării cu destinație și funcționalitate multiple, se înscrie în constelația de obiective social-culturale ale epocii pe care o parcurgem, iar inaugurarea sa în anul celei de a 45-a aniversări a eliberării patriei și al Congresului al XIV-lea al P.C.R. capătă semnificații deosebite. „Cu bucuria că sîntem în casa noastră, a cititorilor, sublinia Gheorghe Bunghez, directorul Centrului de librării Neamț, la deschiderea oficială fac mențiunea că această tabără culturală cuprinde zece librării specializate, care oun la dispoziția publicului o gamă variată de servicii culturale și comerciale, unele constituind premiere pe țară". „Printre acestea, ne precizează Ileana Berea, librar șef coordonator al Casei cărții, se remarcă salonul permanent al apariților editoriale, unde funcționează un cabinet de informare bibliografică, Unitatea de prezentare expozițională deservită de un librar-bibliograf, expune întreaga producție editorială pe o perioadă de un an. Aici, cititorii se pot informa asupra fiecărui titlu editat sau ce urmează a fi editat și pot lansa comenzi pentru carte românească și străină". Ei bine, trebuie amintit că toate posibilitățile oferite cititorilor de Casa lor poartă aura muncii depuse de cei care au făurit-o. „Acest mobilier unicat, ne spune Edgard Bitel, din sectorul plan-organizare, a fost confecționat într-un timp record. Uneori, ceea ce se desena ziua, echipa de tîmplari condusă de subinginerul Sandu Gabor realiza noaptea". De aceea, acțiunile culturale și de difuzare a cărții din cadrul celui de al 18-lea Salon — tîrg „Libris '89" și cîte vor mai urma au parcă încorporate sentimentele generoase ale celor care au semnat cu mistria ori cu rindeaua, cu compasul ori cu ideea actul de naștere al încă unui lăcaș de lumină. Și, iată, prima activitate culturală, Salonul-tîrg „Libris '89" s-a constituit într-o complexă și caldă manifestare structurată pe „Ziua cărții social-politice, științifice și tehnice", „Ziua cărții pentru copii și tineret, a cărții de artă și sport-turism" și „Ziua cărții beletristice".

MARIAN TEODORESCU

Cît îi Maramureșul!

Există o zi din an, prima duminică a lunii iunie, în care fiii Maramureșului, cei aflați în Capitală ori pe alte meleaguri, își dau întîlnire la Muzeul satului din București ; prilej cu care pun și repun în valoare cîntecul și jocul popular, costumele maramureșene, poezia Ardealului întreg ; într-un cuvînt acea spiritualitate aleasă a oamenilor vrednici ai acestui vechi colț de țară și de pămînt românesc.

Anul acesta, invitatul de onoare al întîlnirii, Dumitru Fărcașu, și-a întrerupt din cînd în cînd dulcele ghiers al instrumentului său fermecat, făcînd să se clatine aerul de poezia rostită simplu, ardelenește.

Duminică, 4 iunie, a fost una dintre cele mai lungi zile ale Muzeului Satului din Capitală.

PAUL AGARICI

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică** : 25 60 ; **Economie** · 21 28 ; **Cultură, știință, învățămînt** : 14 57 ; **Cetățenești** : 14 53 ; **Scrisori** : 25 42 ; **Reportaj-informații** : 25 60 ; **Sport** : 17 00 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacție** : 21 23 ; **Secretariat redactor șef** ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXVIII
24 (1 773)
VINERI
16 iunie
1989

Săptămînal editat de Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Luceafărul poeziei românești

Paginile 9 — 16

La ceasul fierbinte al bătăliei pentru recoltă

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul lucrătorilor de pe ogoare, în județe din sudul țării

Comentariul în pagina 3

MESAJUL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România,

cu prilejul Simpozionului omagial „Mihai Eminescu"

În numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, precum și al meu personal aducem un fierbinte omagiu marelui poet Mihai Eminescu, care, prin nemuritoarea sa operă, a cîntat poporul român, trecutul, prezentul și viitorul său, înscriindu-se pentru totdeauna în conștiința întregii noastre națiuni și în patrimoniul culturii universale ca exponent al unor luminoase idealuri și năzuințe de dreptate socială și națională de afirmare liberă, demnă și independentă a României.

Simpozionul omagial, prin care oamenii de știință și cultură cinstesc memoria poetului național Mihai Eminescu, constituie un puternic imbold pentru toți creatorii de literatură și artă din țara noastră de a-și pune întreaga lor creație — urmînd strălucitul exemplu al marelui lor înaintaș — în slujba poporului, a dezvoltării cuceririlor sale revoluționare, a făuririi socialismului și comunismului, a ridicării României pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres.

Poet al poporului său, Mihai Eminescu a lăsat posterității imaginea unui artist legat trup și suflet de pămîntul țării sale, de aspirațiile spre mai bine ale maselor populare, receptiv la problemele majore ale epocii în care a trăit, ale luptei pentru apărarea și afirmarea ființei naționale — care au constituit în permanență izvorul veșnic viu al minunatei sale creații.

Nimeni mai mult decît Mihai Eminescu n-a dat expresie și n-a contribuit într-o asemenea măsură la afirmarea și punerea în valoare a frumuseții limbii române, a spiritului de înțelegere a legilor dezvoltării lumii. Cît de minunat sună și astăzi genialele versuri din poezia „La steaua" : *„La steaua care-a răsărit / E-o cale-atît de lungă, / Că mii de ani i-au trebuit / Luminii să ne-ajungă"*.

În opera lui Eminescu și-au găsit o nemuritoare oglindire paginile cele mai glorioase ale istoriei naționale, profundul patriotism al poporului român, gata să-și apere cu orice sacrificiu viața demnă și libertatea. Cît de minunat răsună cuvintele pline de demnitate prin care Mircea cel Mare afirma — în „Scrisoarea a III-a" — hotărîrea poporului român de a-și apăra libertatea și independența !

„Eu ? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul / Și de-aceea, tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul, / Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este".

Prețuind toate popoarele și valorile create de ele, Eminescu i-a urît pe cei care s-au rupt de popor și s-au pus în slujba străinilor. Neîndurătoare, dar profund îndreptățite, izvorîte din cel mai curat patriotism, răsună versurile sale din „Doina" : *„Cine-a îndrăgit străinii, / Minca-i-ar inima ciinii, / Minca-i-ar casa pustia, / Și neamul nemernicia !"*.

Opera lui Eminescu a dat expresie marilor lupte sociale, încrederii în rolul proletariatului, al muncitorimii, pe care a chemat-o — prin versurile sale devenite legendare, din poezia „Împărat și proletar" — la luptă unită împotriva vechii orînduiri : *„Zdrobiți orînduiala, cea crudă și nedreaptă, / Ce lumea o împarte în mizeri și bogați ! / Atunci cînd după moarte răsplată nu v-așteaptă, / Făceți ca-n astă lume să aibă parte dreaptă, / Egală fiecare, și să trăim ca frați !"*.

Cît de profund legată de creația lui Eminescu, de prezentul și viitorul țării noastre, cît de luminoasă și înălțătoare se arăta dragostea lui pentru pămîntul patriei ! *„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorii, țara mea de dor ? / Brațele nervoase, arma de tărie, / La trecutu-ți mare, mare viitor !... / Dulce Românie, asta ți-o doresc"*.

Această fierbinte urare a lui Eminescu și-a găsit astăzi deplina împlinire în patria noastră socialistă, liberă și independentă, în care poporul — zdrobind orînduirea cea crudă și nedreaptă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea și asuprirea — își făurește, în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru, propriul său viitor, socialist și comunist.

Constituie o mare mîndrie pentru poporul român faptul că în anii ce au trecut de la eliberarea țării, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului — care a inaugurat o perioadă de profunde transformări revoluționare în toate domeniile —, România a obținut strălucite realizări în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, creșterea potențialului economic și a avuției naționale, în înflorirea științei, artei și culturii, în ridicarea generală a nivelului de trai, material și spiritual, al tuturor oamenilor muncii.

Toate aceste istorice realizări ilustrează cu putere justețea politicii partidului nostru comunist, forța și superioritatea orînduirii socialiste, pe care o edificăm cu succes în România, minunata capacitate a poporului român de a asigura — sub conducerea partidului — progresul și înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Omagiind astăzi opera luminoasă a lui Mihai Eminescu — ca de altfel a tuturor marilor creatori din toate domeniile —, avem datoria să dezvoltăm și să îmbogățim permanent, cu noi și noi creații, minunatul patrimoniu național — tezaur de gîndire înaintată, revoluționară, care, prin conținutul de idei și mesajul profund umanist și patriotic, reprezintă o contribuție de seamă la mobilizarea întregului popor în edificarea noii orînduiri, la formarea și educarea omului nou, înaintat, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România.

Apreciind munca și realizările creatorilor de artă și cultură contemporani, partidul, societatea noastră le adresează acestora chemarea de a realiza noi opere literar-artistice, de toate genurile, care să reflecte pe larg marile înfăptuiri ale poporului român, strălucitele fapte ale constructorilor socialismului care, într-o perioadă istorică scurtă, au ridicat patria noastră la un nivel înalt de civilizație și cultură, transformînd năzuințele și visurile înaintașilor despre un viitor liber și fericit, într-o realitate concretă a României de azi.

Așa cum a făcut însuși Eminescu, numai trăind împreună cu poporul, realizînd creații legate de viața poporului, participînd activ la făurirea prezentului și viitorului patriei noastre, creatorii de literatură și artă de azi pot realiza opere de înaltă valoare, își pot îndeplini nobila misiune ce le revine în amplul și complexul proces al dezvoltării revoluționare a societății noastre, în care tot ce se realizează este destinat înălțării patriei, creșterii bunăstării și fericirii omului, a întregii națiuni, întăririi independenței și suveranității României.

Cinstind memoria lui Mihai Eminescu, să facem totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programului partidului de construcție socialistă, pentru înflorirea continuă a artei și culturii românești, pentru sporirea forței sale educative, a mesajului său profund umanist, revoluționar, să creăm și să dăm poporului noi și valoroase opere care să slujească progresului și înălțării patriei, ridicării conștiinței socialiste, dezvoltării înaltelor trăsături ale omului nou, înaintat, făuritor conștient al celei mai drepte și umane societăți, al visului de aur al omenirii — comunismul !

NICOLAE CEAUȘESCU

Biblioteca județeană
MUREȘ

Secerișul — la ordinea zilei!

La poarta verii, orzul ca un gong

De la Direcția Agricolă, în toate direcțiile

În județul Brăila seceta primăverii s-a prelungit pînă acum, în iunie, și în timp ce în alte părți ale țării bubuie tunete și fulgere văratice, revărsînd ploi torențiale, pe aici aspersoarele își roteau pînă zilele trecute, din plin, evantaiele largi de apă provocînd norii. Abia în ultimele zile s-au rupt în Cîmpia Brăilei baierele ploilor și dacă tot s-au pornit, ele au căzut ca o revanșă.

Printre meandrele unui iunie care se anunță la fel de capricios în continuare, cele 28 465 hectare cu lanuri de orz au pîndit zile și săptămîni în șir clipa prielnică a secerișului.

Mai stăteau cîteva ore, mai trăgeau o brazdă cu combina în lan, mai luau o probă și tot astfel de trei patru ori pe zi, pentru a nu pierde momentul optim de intrare în holdă. Singura condiție de declanșare a campaniei în masă era gradul de umiditate al bobului. După recoltatul păioaselor, pe ansamblul județului Brăila vor trebui eliberate 124 754 de hectare, pregătite și însămînțate imediat cu culturi duble și succesive. Practic, imediat ce se recoltează, se pregătește terenul și se însămînțează. Pe aceste suprafețe se vor culege la toamnă 40 000 hectare porumb boabe, 11 340 hectare legume și 19 640 hectare cu furaje și alte culturi.

Cu mult timp înainte, s-au luat toate măsurile pentru desfășurarea în condiții optime a actualei campanii de vară la nivelul județului, pe fiecare CUASC și unitate agricolă. Conform acestui program, recoltatul orzului se va încheia în 3—4 zile, grîul în 7—8 zile, iar însămînțările culturilor duble se vor face în maximum 48 de ore de la recoltatul păioaselor pentru a nu se pierde umiditatea pămîntului și momentul optim de însămînțare. În același scop al asigurării unei maxime operativități a tuturor momentelor campaniei s-au făcut mari mișcări de forțe mecanice între CUASC-uri și în Insula Mare a Brăilei. Acolo unde sînt suprafețe mari cultivate cu orz s-au afluit un număr suficient de combine să dea garanția recoltării la vitezele și în termenele prevăzute.

Aria secerișului interpretată de combine și oameni

Președintele CUASC Traian din județul Brăila nu e de găsit la sediul consiliului. Strîmbeanu Marian e plecat la Movila Miresei să pună pe roate o formație de combine. La toate unitățile CUASC-ului, la C.A.P. Traian, Urleasca, Unirea, AESC-Traian, AESC-Jirlău, I.A.S. Urleasca și celelalte unități s-a intrat la orz, mai puțin la Valea Cinepii care are orz de sămînță și nu poate fi încă recoltat. Adevărul e că fiecare inginer al unei unități agricole, care cunoaște mai bine decît oricare pămîntul pe care-l lucrează și-l gîndește, este o competență capabilă să ia decizia asupra evaluării momentului optim cînd să înceapă recoltatul unui lan de orz sau grîu. Deși două sate sînt învecinate, structura solului lor poate să difere. După particularitățile pedoclimatice specifice fiecărui areal agricol diferă și gradul de coacere și umiditate al fiecărei sole în parte.

În acest sens, la cîteva unități agricole din județul Brăila au existat premise favorabile ca recoltatul orzului să înceapă mai devreme decît în restul județului și al țării. „Orzul se scutură ușor, precizează Enache Aurel, economistul CUASC-ului Traian. Preferăm varianta de a-l lua mai în pîrgă pentru a evita pierderile la un recoltat întîrziat, cu condiția solarizării în bazele de recepție pînă la umiditatea stabilită". Inginerul-șef la CUASC-ului, Nițu Horia este și el om cu îndelungată experiență în agricultură, călit de-a lungul a 15 ani de viață și luptă în Insula Mare a Brăilei unde și-a investit cei mai frumoși și entuziaști ani ai vieții sale, imediat după repartiție. Campania orzului din această vară este un fel de recapitulare a tuturor celorlalte campanii din anii precedenți și, în egală măsură, o repetiție pentru campaniile care urmează să vină.

Aria fermei nr. 2 a C.A.P. Traian, de pe sola Orezeanu, e organizată ca la carte, ca și cum ar urma să servească drept material didactic unui curs cu studenții de la agronomie. La capătul lanului de orz s-a eliberat o porțiune și s-a arat pentru a preveni incendiile. Pe această porțiune de ogor proaspăt, cu pămîntul negru, fără nici o piatră, s-au instalat ca la o expoziție agricolă o serie de utilaje necesare bunei desfășurări a campaniei, gata în orice clipă să intervină. La atelierul mecanic, prevăzut cu aparat de sudură și piese de schimb, mecanicul de intervenție combine, Topor Ștefan și Ciacea, mecanicul de intervenție prese de balotat urmăresc clipa în care o mașină se oprește, ei sar să dea primul ajutor necesar. Pichetul de incendiu, cu găleți, furci, lopeți, extinctoare, vopsit violent în roșu, are mai mult o funcție mnemotehnică, la fel ca o sperietoare: avertizează și previne. Un plug se odihnește și el lîngă atelierul mobil, gata de intervenție, un tractor e gata să-l facă utilizabil. Totul e pus la punct și gîndit în cele mai mici amănunte. Pînă și un bufet al CPADM-ului e prezent aici cu răcoritoare, dulciuri, apă minerală **la gheață**. Și pentru că e vînt și vreme de ploaie, lucrătorii lui au strîns umbrela de terasă pe care au adus-o pe cîmp să dea senzația de confort și civilizație, adăpostindu-se în spatele unui zid ridicat din baloți de paie, la marginea solei.

Președintele C.A.P.-ului, Smochină Vasile e lîngă combine. Împreună cu Tofan Ginel, inginerul-șef al C.A.P. Traian, și Ciubotaru Dumitru, șeful Fermei 2, au delimitat suprafețele de orz cu umiditate care se pretează la recoltat. Cele 7 combine înaintează cu viteza de 7 hectare pe zi. În trei zile, cele 160 de hectare de orz ai C.A.P.-ului sînt mutate în bazele de recepție. Nu toate combinele merg una după alta, în brazdă, ci înaintează grupate, pe module de lucru, cîte trei. Un modul acoperă cam 100 ha. Primele trei combine despică lanul solei pe mijlocul său, celelalte se văd în altă extremitate a holdei. Fiecare combină e urmărită de o mașină care preia cantitatea de orz din buncărul combinei, din mers, să nu se întrerupă lucrul nici o clipă. Combinerii Ciocan Nicolae, Tăbăroiu Costel, Ciocan Ionel, Oprea Sandu și ceilalți vor coborî de pe mastodonții lor doar la ora mesei.

Bate un vînt puternic care la paiele din fața presei de balotat și le împrăștie pe arie. Stănescu Radian, împuternicitul Consiliului, e prezent la fața locului, de dimineață pînă seara, între oameni: răspunde direct de tot ce se întîmplă în această parte de agricultură românească. Întreaga solă e funcționalizată într-un circuit de operații care e gîndit astfel încît să elibereze cît mai repede ogorul de „povara" lanului de orz și să-l redea circuitului germinativ în continuare. Cu cît orzul se recoltează mai devreme, cu cît se eliberează mai grabnic terenul de paie și se seamănă porumbul mai repede, cu atît va fi recoltat mai devreme la toamnă. Dacă se seamănă acum porumb, cît încă pămîntul nu și-a pierdut umiditatea, el încolțește repede și în trei luni de zile, la sfîrșitul lui septembrie se poate culege aproape concomitent cu celălalt porumb, semănat în primăvară.

Mă despart greu de inginerul-șef al CUASC-ului, Nițu Horia și de economistul Enache Aurel, de toți ceilalți lucrători care fac din aria fermei C.A.P. Traian un pătrat de hărnicie și prosperitate. Sînt oameni învățați cu pămîntul, oameni care învață, prin exemplul lor, pămîntul să rodească omenește, veghind ca ogorul din această parte a țării să răspundă cu demnitate **prezent** în toate marile campanii ale agriculturii noastre.

ION ZUBAȘCU

După munca oamenilor

Zori de zi. Soarele imens și roșu se înalță încet, la orizont, pe deasupra valurilor aurii ale Cîmpiei Române. Spicele se leagănă greoi sub povara prîncuită de roua dimineții. Corăbiile cîmpiei, combinele, așteaptă la „țărm" semnalul pentru ridicarea ancorei. Totul depinde de starea fizică a tijei orzului înmuiată de ploile din ultimele zile. Ploi bune, foarte bune pentru recolta de grîu și porumb de anul acesta. S-a așteptat puțin, s-a întîrziat cîteva zile cu recoltatul orzului, dar, oricum, natura a făcut dreptate după munca oamenilor. Orzul este frumos, cu bobul mare, se preconizează o recoltă bogată.

Pe la ora zece liniștea cîmpului este spartă de un duduit puternic de motoare, la unison, ca un cor bărbătesc. Cele douăzeci și două de combine ale C.A.P.-ului Aprozi, din județul Călărași au părăsit locurile de parcare și au pornit cu toată viteza înainte, în lan. Umiditatea nu este ea chiar după lege, dar greutatea hectolitrică este bună. Cele cîteva procente în plus se reduc la baza-siloz. Graba este mare pentru ea și cultura a doua, ce va lua locul orzului și apoi al grîului, să-și afle timpul de maturizare și al rostului său în preocupările cooperatorilor, al întregii noastre agriculturi, așa cum o cer toate măsurile stabilite pentru o agricultură modernă. Cooperatorii de aici au recoltat pînă la 3 000 kg de porumb boabe la hectar, cultură dublă, în anii trecuți. O cantitate de furaje binevenită pentru sectorul lor zootehnic.

Cinci echipe de combine sînt pregătite încă de luni, de pe 5 iunie, de cînd au făcut cîteva probe de recoltare. Apoi au început ploile. Ne-am oprit. Vineri după amiază am putut începe din plin secerișul, ne spune președintele C.A.P.-ului Năstase Cazan. Așa că astăzi și mîine, duminică, vom fi gata cu cele 150 ha, ce vor fi imediat pregătite să primească o nouă sămînță. Recoltarea, după cum vedeți, se face în întregime mecanizat, dar mai folosim și cîteva căruțe în care se adună, în saci, gozurile ce provin de la selecția a doua, folosite în zootehnie. Într-o campanie însumăm șapte tone de asemenea pleavă pe care o amestecăm cu melasă, tărîțe și combinate de la F.N.C., o hrană foarte potrivită pentru viței.

Atmosfera s-a încălzit. Mecanizatorii și-au intrat adînc în rosturile lor. Combinele forfotesc într-un du-te-vino continuu. Pe unde trec, orzul dispare răsucindu-se în buncăre. Nu iartă nici un spic, în urma lor presele de balotat și macaralele alunecă asemănător unor șalupe de salvare, eliberînd terenul. Remorcile, scîrțîind sub povara recoltei, a boabelor aurii, au un traseu precis de la combine la baza-siloz, locul unde datoria se socotește a fi împlinită. La marginea lanului șefa de fermă vegetală, inginera Victoria Pîrvuleț, își trage o clipă sufletul, răcorindu-se cu o cană de apă rece din sacaua aflată aici la îndemîna oamenilor. Zîmbește și o pornește mai departe, împreună cu inginerul mecanic de la S.M.A., Ionel Grigorescu, în mirişte, în căutarea eventualelor pierderi. Nu găsesc nimic. Deci mașinile funcționează corespunzător. Mecanizatorii Dumitru Pavel și Ioan Neagoe se opresc cîteva minute să stringă un șurub. Deh! Așa sînt jucăriile, se mai strică și ele cîteodată. Totul e să nu le lași să-și facă de cap. Mariana Puică și Floarea Radu așază la linie, pe platformă, baloții presați în mersul mașinii. Pe combine, Ilie Zlate, Ion Nedu, Puică Năstase, printre fruntași. Cu presele de balotat se ocupă Dumitru Vlasceanu, Dobre Tucaru, Vasile Aprozeanu, Gheorghe Ciurea și alții, cîte trei la o echipă.

Inginerul șef al C.A.P.-ului, Virgil Preda, are însă o problemă ceva mai spinoasă astăzi. I s-au blocat cîteva mijloace de transport la Baza-siloz București și se vede obligat să întrerupă recoltarea. Ne încurcă pe noi, care sîntem la doi pași, dar pe cei care vin de la douăzeci de kilometri, se gîndește el. La siloz, tehniciana Georgeta Chîrculescu, loctiitoarea șefului de unitate, ne explică: „avem numai două buncăre în care reducem umiditatea orzului, cu o capacitate de 400 t/zi, iar unul a fost oprit astăzi din cauza unui cablu electric ars. Acum s-a remediat (ora 13), însă oricum boabele alunecă greu pe jgheab". Luăm un tichet de predare a mărfii, nr. 27 — sosit ora 20, plecat ora 23. Deci un mijloc de transport blocat trei ore, și sînt tichete chiar și cu patru ore. De duminică se începe recoltarea și la C.A.P.-urile Vasilați, Nana, Sohatu și I.A.S. Buciumeni, momente și mai dificile. Și să nu uităm că în curînd se va trece la grîu.

Primarul Ion Nicolae este preocupat și de hrana oamenilor ogoarelor care, în aceste momente de foc ale campaniei de vară, lucrează în schimburi prelungite pentru ca, așa cum s-a cerut, în trei zile, întreaga recoltă de orz să fie în hambare. Împreună cu președintele C.P.A.D.M.-ului au stabilit meniurile, iar în continuare totul s-a desfășurat normal. Și de ce nu și o bere rece la sfîrșitul programului, pentru sudoarea muncii lor.

VICTOR RĂDULESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul lucrătorilor de pe ogoare, în județe din sudul țării

În perioada în care ne aflăm, în fața oamenilor muncii din agricultură se află un volum mare de sarcini și lucrări, între care se detașează, prin importanța și complexitatea lor, lucrările privind strîngerea, transportarea și depozitarea într-un timp cît mai scurt și fără pierderi a întregii recolte de vară — orz, grîu, legume, fructe și alte produse. Legat de aceasta, trebuie evidențiate măsurile luate de organele de partid și de organele agricole de specialitate, pe baza sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a se asigura în fiecare județ organizarea temeinică a întregii activități și desfășurarea în cele mai bune condiții a lucrărilor din campania agricolă de vară. După cum este cunoscut, la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., unde a fost analizat și un Raport privind măsurile luate pentru buna desfășurare a campaniei agricole de vară, secretarul general al partidului a subliniat cerința ca Ministerul Agriculturii, organele agricole județene și unitățile agricole de stat și cooperatiste să acționeze energic, în spiritul măsurilor stabilite, pentru asigurarea condițiilor necesare începerii cît mai grabnic a recoltării orzului, pentru însămînțarea neîntîrziată a culturilor duble și succesive. La ședință a fost relevată atenția ce trebuie acordată transportării, recepționării și depozitării corespunzătoare a întregii producții, într-un timp cît mai scurt și fără pierderi.

Zilele acestea în județele din sudul țării a început recoltarea orzului, fapt care a marcat începerea campaniei agricole de vară. Lanurile de orz, de grîu, ca și celelalte culturi, arată că producțiile sînt foarte bune, premisă sigură pentru creșterea bunăstării oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor de trai. Puternic stimulați de hotărîrile stabilite în amintita ședință a Comitetului Politic Executiv, de indicațiile și îndemnurile adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, lucrătorii ogoarelor și-au concentrat eforturile pentru realizarea obiectivelor stabilite : strîngerea în cît mai scurt timp și fără pierderi a recoltei de cereale păioase, transportarea și depozitarea acesteia în cele mai bune condiții, eliberarea terenurilor și executarea arăturilor, însămînțarea culturilor duble. În această atmosferă însuflețită au avut loc, zilele acestea, întîlnirile de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu oamenii muncii din unități agricole de stat și cooperatiste din Sectorul agricol Ilfov, din județele Ialomița, Călărași, Giurgiu, Teleorman, Olt și Dolj. Pe itinerarul acestor vizite au fost înscrise C.A.P. Gruiu, C.A.P. Miloșești, I.A.S. Slobozia, C.A.P. Dragoș-Vodă, C.A.P. Gurbănești, C.A.P. Greaca, C.A.P. Mihai Bravu, din cadrul Consiliului Unic Agroindustrial de Stat și Cooperatist Băneasa ; I.A.S. Adunații-Copăceni, C.A.P. Drăgănești-Vlașca, I.A.S. Alexandria, C.A.P. Furculești, C.A.P. Măldăeni, C.A.P. Crîmpoaia, I.A.S. Brebeni, I.A.S. Segarcea și C.A.P. Băilești. Întîmpinat pretutindeni cu aleasă dragoste și multă însuflețire, cu flori și cuvinte de mulțumire de către toți lucrătorii ogoarelor, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost informat de către primii secretari ai județelor asupra modului în care au fost organizate lucrările campaniei de recoltare a orzului, a producțiilor obținute, precum și asupra mobilizării tuturor forțelor mecanice și umane, pentru urgentarea arăturilor și semănatului culturilor duble, a tuturor lucrărilor agricole de sezon.

În fiecare din unitățile vizitate a avut loc un fructuos dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu factorii de conducere, cu lucrătorii ogoarelor, cu specialiștii, axat pe principalele probleme ale campaniei agricole de vară : utilizarea optimă a mijloacelor mecanice și a forței de muncă, crearea tuturor condițiilor pentru strîngerea și punerea la adăpost a întregii recolte, eliberarea imediată a terenurilor de pe care s-au recoltat păioasele și trecerea la aratul și semănatul celei de-a doua culturi, asigurarea unei producții cît mai mari de legume, executarea corespunzătoare a lucrărilor de întreținere, inclusiv irigarea, la culturile prășitoare. Examinînd la fața locului realitățile din fiecare unitate vizitată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut Ministerului Agriculturii, conducerilor județelor și unităților agricole să ia măsuri pentru ocrotirea sănătății pămîntului, reducerea dozelor de produse chimice, alegerea pentru fiecare cultură în parte de soiuri timpurii ; pentru strîngerea neîntîrziată și transportarea fără pierderi a întregii recolte. Secretarul general al partidului a recomandat, de asemenea, să se acorde drepturile în produse cuvenite țăranilor cooperatori și, mai ales, asigurarea în fiecare unitate, la fiecare cultură, a densităților optime a plantelor la hectar, cale principală de obținere a unor producții mari, a unor venituri mari, a bunei aprovizionări a populației.

Secretarul general al partidului a cerut oamenilor muncii de pe ogoare să-și intensifice eforturile în direcția sporirii continue a recoltelor, să facă totul pentru obținerea unor producții agricole cît mai mari, avînd în vedere că recoltele bogate, la toate culturile, constituie singura cale prin care țărănimea își poate spori contribuția la creșterea bunăstării întregului popor.

Pentru lucrătorii ogoarelor din unitățile vizitate, ca și pentru întreaga noastră țărănime, orientările și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie un îndreptar prețios în activitatea lor de zi cu zi, mobilizîndu-i pentru înfăptuirea la timp și de cea mai bună calitate a tuturor lucrărilor agricole din această perioadă.

UNICUL PROPRIETAR: POPORUL MUNCITOR

S-au împlinit 41 de ani de cînd — la 11 iunie 1948 —, sub conducerea Partidului Comunist Român, s-a înfăptuit actul revoluționar al naționalizării industriei, băncilor, transporturilor, a altor mijloace de producție care — așa cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea prezentată la marele forum democratic din noiembrie 1988 — a dus la lichidarea proprietății capitaliste din aceste ramuri și a pus bazele dezvoltării socialiste a economiei românești, ale formării proprietății comune a întregului popor. Prin acest act de importanță istorică fundamentală s-a trecut la înfăptuirea revoluției socialiste în România — un proces amplu, complex și dinamic care a cuprins toate articulațiile vieții politice, economice, sociale și spirituale a țării. Iar dacă acum, după 41 de ani, revedem drumul parcurs, concluzia care se degajă este una singură: toate transformările revoluționare produse de-a lungul acestor ani în diverse ramuri sau domenii de activitate, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., toate înfăptuirile mărețe obținute de poporul român, sub conducerea clarvăzătoare a partidului, au fost determinate într-un fel sau altul de condiția sine qua non a socialismului — proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, întărirea și dezvoltarea continuă a acesteia. Argumentele ni le oferă înseși realitățile de ieri și de azi ale țării.

Să ne amintim, deci. Din punct de vedere economic, România anilor imediat postbelici era o țară slab dezvoltată, predominant agrară (80 la sută din populația activă lucra în această ramură, practicînd însă o agricultură cu randament scăzut). Industria existentă pe atunci era total necompetitivă, preponderente fiind ramurile extractive sau cele cu grad redus de prelucrare. Azi, odată cu apropierea de sfîrșitul celui de-al optulea cincinal, România pășește în rîndul țărilor mediu dezvoltate, situîndu-se însă, din punct de vedere al producției la unele produse importante, la nivelul unor țări puternic dezvoltate. Cifrele vorbesc grăitor despre acest salt fără precedent. În comparație cu 1945, producția industrială a crescut de 128 ori, ritmuri mai înalte caracterizînd industriile moderne, precum chimia și construcțiile de mașini, în cadrul cărora s-au dezvoltat cu pondere subramurile de vîrf, purtătoare de progres tehnic: industria de mașini unelte și utilaj tehnologic, petrochimia și chimia de sinteză fină, mecanica fină, electrotehnica și electronica. La rîndul ei, producția agricolă a crescut de peste 9 ori, în condițiile în care ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus la sub 30 la sută. Venitul național a crescut de peste 36 de ori iar fondul de retribuție generală de circa 75 ori, atestînd efectele dezvoltării generale a economiei în planul bunăstării oamenilor muncii.

Dar ceea ce trebuie evidențiat cu deosebire este faptul că 80 la sută din toate aceste creșteri s-au realizat în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului cînd, prin contribuția hotărîtoare și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost elaborată, continuu perfecționată și sistematic înfăptuită o nouă politică de dezvoltare economico-socială a țării, care a așezat în centrul ei efortul propriu, creator al întregului popor, proprietatea socialistă ca temelie solidă și durabilă a tuturor transformărilor calitative gîndite și realizate în sfera forțelor de producție și a relațiilor de producție. Și din nou realitățile vorbesc în chip grăitor.

Încă din anii imediat următori actului naționalizării, a fost posibilă trecerea la conducerea unitară, pe baza planului național unic, a economiei naționale. Aceasta a permis concentrarea resurselor și eforturilor pe direcțiile de interes major ale fiecărei etape. Una dintre cele mai importante a fost, fără îndoială, înfăptuirea procesului de industrializare — la început în forme extensive, apoi, în ultimele două decenii, în forme predominant intensive — pe baza unui amplu efort investițional care a făcut ca de la an la an să se dezvolte puternic proprietatea socialistă. Totodată, după Congresul al IX-lea al partidului, noua concepție privind dezvoltarea economico-socială a țării a determinat, pe baza întăririi proprietății socialiste, restabilirea rolului agriculturii ca ramură de vîrf a economiei naționale, reducerea decalajelor existente între nivelele de dezvoltare economico-socială a județelor țării, afirmarea puternică a științei, învățămîntului și culturii ca factori de progres economico-social.

Dar, abia după Congresul al IX-lea al partidului, sistemul conducerii unitare a economiei naționale a încorporat în mod organic, la toate nivelele, un cuprinzător sistem al democrației muncitorești-revoluționare care a conferit oamenilor muncii — în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari — o dimensiune participativă activă, responsabilă la dezbaterea tuturor problemelor, la luarea și înfăptuirea tuturor hotărîrilor care privesc dezvoltarea economico-socială a unităților în care își desfășoară activitatea, a localităților și județelor în care trăiesc și muncesc, a economiei naționale în ansamblu. În strînsă legătură cu acest proces de promovare largă a formelor democratice de conducere, a fost introdus și perfecționat continuu noul meca-

(Continuare în pag. 7)

VIRGIL SIMION ■

AVUȚIA ȚĂRII,

Din nou în competiție

A împlinit 50 de ani și probabil arată exact vîrsta pe care o are. Dar anul trecut, s-ar putea spune, a avut țăria de-a lua viața de la capăt. Ca director al acestui colos industrial din marginea Brăilei, n-ar fi putut zice că intră pe un teren necunoscut. În '63 după absolvirea facultății, a fost repartizat să lucreze chiar aici la Combinatul de fibre artificiale, celuloză și hîrtie, unde cu vremea ajunsese inginer-șef. Apoi, mai mulți ani a lucrat la institutul de specialitate, aflat tot la Brăila, și a cărui misiune este cercetarea și proiectarea în aceleași domenii ale fibrelor artificiale, celulozei, hîrtiei. Deci în ianuarie '88, cînd a fost numit director al combinatului, inginerul Adrian Murgoci nu venea într-o lume care să nu-i fie familiară. Problema era însă alta. Și iată ce ne spune, în această privință, secretarul adjunct al Comitetului de partid pe combinat, Vasile Cîncu: „1987 fusese un an mai greu pentru noi. Nu ne făceam planul și asta avea consecințe și asupra retribuției oamenilor. S-o spunem drept: lucram în pierdere".

Cînd o astfel de unitate industrială ajunge să lucreze în pierdere, impresia este aceea că Dunărea începe să curgă invers. Dar cînd ea realizează beneficii substanțiale, faptul ni se pare firesc. Ținînd seama de condițiile date, de realitatea că a fost nevoie de o redresare a activității generale a combinatului, faptul acesta nu poate să nu reprezinte însă și o surpriză peste care nu se poate trece ușor. „Combinatul nostru, spune la rîndul ei inginera Rodica Bumbu, șefa biroului tehnic, este într-adevăr un colos industrial, abia îl poți cuprinde cu privirea, iar ca să-l poți cuprinde și cu ochii minții, ca să zic așa, adică pentru a cunoaște toate articulațiile tehnice ale acestor fabrici și instalații, trebuie să fii un bun specialist. Dar eficiența acestei alcătuiri tehnice atît de complexe poate fi exprimată, cît se poate de simplu, prin cîteva cifre. Iată așadar cîteva cifre a căror comparare are pentru noi semnificația unui drum pierdut la un moment dat și regăsit apoi. În 1985 nu înregistram nici un beneficiu, cheltuielile totale la 1 000 de lei producție marfă se ridicau la 1 162 de lei. În '88, ele au scăzut la 989, iar în acest an, ele se reduc la aproape 900 de lei. Anul trecut am reușit să înregistrăm beneficii iar volumul acestora va fi, în acest an, de 11 ori mai mare decît cel din 1988. Cît privește volumul producției pentru export, el crește în acest an de trei ori față de anul trecut. Într-adevăr, ceva s-a întîmplat și, la noi, în munca noastră, atmosfera e alta, munca noastră are alt preț și alt spor".

Cu începere din ianuarie '88, combinatul întreg, s-ar putea spune, a luat viața de la capăt. Inginerul Adrian Murgoci își amintește: „O problemă de rezolvat a fost instituirea disciplinei tehnologice, respectarea regulamentelor de funcționare a instalațiilor. În legătură cu asta, în colaborare cu comitetul de partid și cu comitetul sindicatului s-a pornit o adevărată campanie pentru întărirea disciplinei și, cînd a fost cazul, popularizarea și discutarea colectivă a abaterilor. Altă problemă care se impunea a fost punerea la treabă a inginerilor. Avem aici o armată de ingineri, vreo 500 la număr, specialiști în multe domenii, mecanici, chimiști, electroniști, și toți acești oameni au fost rugați să vină cu idei noi în slujba producției, să colaboreze în acest spirit, să lase din atmosfera de letargie și comoditate în care se complăceau unii, în timp ce alții trăgeau ca racul, broasca și cu știuca din fabulă. Pe lîngă tehnicieni, au fost chemați să-și facă datoria, să-și dovedească realmente competența, cei 44 de economiști din combinat. Astea erau problemele de ordin organizatoric, și între ele aș mai aminti de reverificarea sistemului de retribuire în acord. Personalul tehnologic era plătit în acord direct iar cei de la întreținere erau plătiți după o medie, nu într-un în amănunte, dar criteriile de apreciere a muncii lor erau mai complicate. Am înființat echipe mixte de operare-întreținere, cu un sistem comun de plată în acord, și rezultatele au fost cît se poate de bune. Cît privește aspectele tehnice, aș aminti în primul rînd despre creșterea indicilor de utilizare a instalațiilor. S-a pornit la o inventariere a problemelor și s-a constatat că unele instalații erau reparate neglijent, după sistemul a tot felul de cîrpeli, ceea ce ducea la numeroase întreruperi în funcționare și, cîteodată, chiar la avarii. O instalație cum este cea de semicelulozã nu mai funcționa deloc, și asta se întîmplase nu de-o lună sau două, ci de cîțiva ani, mai exact din 1984. Prin repunerea în funcțiune a acestei instalații am ajuns să avem materie primă suplimentară pentru creșterea producției de cartoane. În același scop, am început să recuperăm refuzurile de la sortarea celulozei, care înainte se aruncau la gunoi. Am pus în funcțiune două instalații de acest tip și fabricația de cartoane a crescut, într-adevăr, foarte mult. Aceste instalații reprezintă o noutate, în țară, și tocmai de aceea am cerut specialiștilor noștri să întocmească dosarul a ceea ce ar fi cu siguranță o inovație, să nu zic mai mult, dar iată că n-au făcut nimic pînă acum în privința asta, de unde se vede că mai avem destule probleme de rezolvat".

În 1988, în cadrul combinatului au fost aplicate aproape 100 de măsuri tehnice și organizatorice a căror eficiență economică a reprezentat un spor de producție marfă în valoare de 1 miliard și 322 milioane de lei. Pentru acest an se apreciază că fiind sigură creșterea volumului de producție al combinatului cu încă o jumătate de miliard și aceeași creștere e avută în vedere și pentru anul viitor. Dar și mai important este că ritmurile în care crește producția marfă nu exprimă nicidecum o mentalitate, să-i zicem așa, cantitativistă, de-a produce cît mai mult, ci ele sînt efectul străduinței de-a asigura în primul rînd calitatea producției. Pornind de la eficiența măsurilor de modernizare asupra consumurilor de materii prime și materiale, interlocutorii noștri ne spun că norma de consum pentru fabricarea unei tone de celuloză chimică a scăzut de la 760 kilograme săruri sodice, în 1985, la 238 kilograme în acest an. În același timp, pentru fabricarea unei tone de celofibră, norma de consum a scăzut de la 1 130 kilograme celuloză chimică la 1 065 kilograme. Că s-au redus aceste consumuri, e limpede, dar au avut aceste reduceri consecințe nedorite asupra calității produselor? Dimpotrivă, ni se spune, și iată cîteva exemple: la celuloza chimică pentru celofibră, ponderea producției de calitate superioară a crescut de la 11,7 la 75,4 la sută. La celofibra tip bumbac, producția de calitate superioară a crescut și ea, în procente, de la 58 la 81,2 la sută. Iar creșterea procentuală a producției aparținînd unor clase superioare de calitate a avut drept urmare, cum spuneam, și sporirea substanțială a livrărilor la export. Și ar fi de reținut, în această privință, că exportînd pentru mai bine de 30 de beneficiari din 14 țări, combinatul a reușit, totodată, să obțină sporuri însemnate la prețurile cu care și-a contractat produsele: față de 1985, bunăoară, în acest an sporul de preț al celofibrei bumbac este de 208 la sută; pentru fire mătase viscoză, sporul e de 160 la sută. Exemplele de acest fel pot fi înmulțite, desigur. Dar ele n-ar face decît să confirme, pe rînd, același adevăr bine știut acum de toți cei ce lucrează în combinat: combinatul acesta și-a regăsit drumul.

D. ELIADE ■

ÎN MÎINI DE BUNI GOSPODARI

EXPORTUL — PRIORITATE A FIECĂREI ZILE

Să faci produse care se vînd singure

Față de perioada corespunzătoare anului trecut, **Întreprinderea de fire și fibre poliamidice din Roman** și-a dublat, în anul 1989, livrările la export. Iată o constatare, o frază simplă pe care, să recunoaștem, nu oricine o poate rosti. Directorul întreprinderii, inginerul Mihai Zachia, este absolut convins de un singur lucru : trebuie să produci lucruri mereu noi, de calitate superioară, mai repede, mai ieftin. Apoi, vin ele și contractele, orice beneficiar este interesat să cumpere. Așa se face că au apărut parteneri noi, că mulți dintre beneficiarii de anul trecut și-au majorat cererile pentru 1989. Sigur, ca producător nu poți ignora interesul general ; nu e totul să exporți produse care sînt, practic, doar semifabricate. De aceea, atingerea unui grad cît mai avansat de prelucrare rămîne obiectivul prioritar. După cum nu poate fi ignorată nici producția destinată pieței interne, mai ales în condițiile cînd aceasta, prin industria textilă, ajunge din nou la export. Diversificarea gamei sortimentale, înnoirea producției se realizează „din mers", chiar cu un ușor avans, pentru că nu trebuie doar să răspunzi cererilor beneficiarilor, ci să le și anticipezi. În ultimii 5 ani, structura exportului s-a schimbat în procent de 100 la sută. Dacă, acum un cincinal, se mai exportau granule poliamidice (practic, materie primă pentru fire), acum peste 95 la sută din produsele exportate sînt fire textile și tehnice cu caracteristici superioare, ceea ce a făcut ca să se dubleze gradul de valorificare a tonei de produs. Produsele de calitate extra și a I-a reprezintă, acum, 95 la sută din producție, față de circa 10 la sută cu cinci ani în urmă.

Sigur, aceste realizări n-au venit de la sine. Ca să ai o producție de export bună, trebuie să ai, pur și simplu, o producție bună. Adică să ai oamenii care știu să muncească bine, care au idei, care nu sînt timorați de inevitabila competiție cu cele mai bune firme din lume. Pentru că produse competitive înseamnă, mai întîi, oameni competitivi. Una dintre cele mai grozave idei, îmi spunea inginera Maria Țibulcă, șefa secției cord și fire tehnice, a fost aceea a reorganizării fluxului tehnologic. Ea aparține unui colectiv condus de subinginerul Vasile Bețeanu și a determinat schimbări importante în producție, pe care proiectantul nu le gîndise. Nu e nici un an de cînd productivitatea muncii a fost aproape dublată. Și prin mărirea numărului de posturi pe mașini (capacitatea proiectată a sporit cu circa 30 la sută), a crescut productivitatea, s-a redus consumul energetic dar, mai ales, a crescut calitatea produsului, prin omogenizarea firelor. Economii importante, concomitent cu creșterea gradului de protecție, a produsului, s-au obținut prin îmbunătățirea ambalajului. O idee chiar a directorului întreprinderii (care, în discuția pe care am purtat-o, „uitase" să se menționeze și pe sine), preluată și aplicată de inginerul Vasile Minuț, subinginerul Bețeanu, muncitorii Constantin Calancea și Vasile Mogneguțu a dus la scăderea costului ambalajului de la 1 500 lei/tonă produs la numai 300 lei. Și perfecționarea organizării muncii se „integrează" în produs: muncitorii care lucrează pe mașinile destinate producției de export realizează un serios autocontrol, urmat de cel al șefului de formație, și evident, de cel al C.T.C.-ului; prelucrătorul care deservește mașina colaborează direct cu lăcătușul de întreținere ; în general, nimeni nu mai stă pentru că mașina stă — oamenii vin cu idei de modernizare, de rezolvare a problemelor legate de utilajul exploatat, își reglează singuri mașina.

Subinginerul Vasile Bețeanu a lucrat un deceniu la Săvinești. Aici trebuia făcut altceva, chiar mai bun. Prima afirmare a unității din Roman însemna, la început, produse la fel de bune ca ale celor mai „vechi". Și s-au făcut. Apoi, trebuiau produse și mai bune, chiar unicat. Recent, un partener extern a solicitat fire dublu multiplicate și răsucite, pe care nu le face nimeni în țară și nici alți producători din lume nu erau încîntați să le producă, pentru că asta însemna muncă, schimbare de tehnologie, modificări și adaptări ale utilajelor. Și totuși, cei de la Roman s-au încumetat. A fost cea mai mare experiență a atelierului de fire tehnice pe care-l conduce subinginerul Bețeanu. Firele au fost realizate în termen și de calitate ireproșabilă, partenerul e mulțumit, mai mult ca sigur că data viitoare va ști exact cui să se adreseze. Preocupări actuale ? Să se obțină bobine de 10—12 kg (acum se mai practică formate mici, de circa trei kilograme) care, fiind uzuale pe plan internațional, vor însemna mai puțin ambalaj, mai puțină manoperă.

Și inginerul Cristian Maxim, șeful secției fir-fibră, a pornit de la „obsesia" realizării a **altceva** față de ce se făcea la Săvinești. Exportul a început aici acum un deceniu, cînd se livrau cantități măsurate în tone. Acum se livrează sute de tone, nemaisocotind exportul indirect prin industria textilă. Se produc fire textile pentru țesătorii și tricoterii, fibre scurte înlocuitoare de lînă și bumbac și granule pentru injecție. Au apărut fire de finețe pentru lenjerie (primele încercări sînt încurajatoare) și s-a trecut la producția fibrei poliamidice tip lînă. Se lucrează și la mătase. poliamidică. Firele textile lucioase de la Săvinești sînt foarte bune (și apreciate ca atare în lume), dar sînt la fel de bune ca acelea de la Roman. Se produc fire textile profilate, în special pentru îmbrăcăminte sportivă, fibre profilate, unele dintre ele unicat în economie (cele tip bumbac, cele pentru țesături în amestec cu lînă sau suport pentru pielea sintetică). Nici acest salt nu s-a realizat doar pentru că „trebuia". Instalațiile de filare, profilate inițial pentru fire de finețe medie, au fost transformate pentru fire cu finețe superioară, păstrîndu-și celelalte performanțe. Inginera Mihaela Patriciu (dar și directorul întreprinderii și șeful de secție) a lucrat la aceste modificări. Modificarea tehnologică de la filare a trebuit continuată și la prelucrarea textilă, deci s-au transformat unele mașini de etirat în mașini de etirare-rotosetare, și asta chiar cu oamenii întreprinderii, adică inginerul Maxim, maistrul mecanic Ștefan Iovoaie și inginerul Șerban Pătrăuceanu. Acum, antrenînd și generația „mai tînără" de specialiști, se lucrează pentru realizarea unei mașini de dublat și răsucit, spre a realiza deodată două operații. Și noutățile înseamnă tot inventivitatea oamenilor. Iată, sînt în producție fire cu lumen și fire colorate. Inginerele Doina Constantinescu și Mihaela Patriciu, în colaborare cu beneficiarul, Întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani (unul dintre marii exportatori din această ramură), au pus la punct fabricarea firelor textile poliamidice colorate în masă. Ca perspectivă, se profilează o noutate pe plan mondial — fabricarea fibrelor bicomponente.

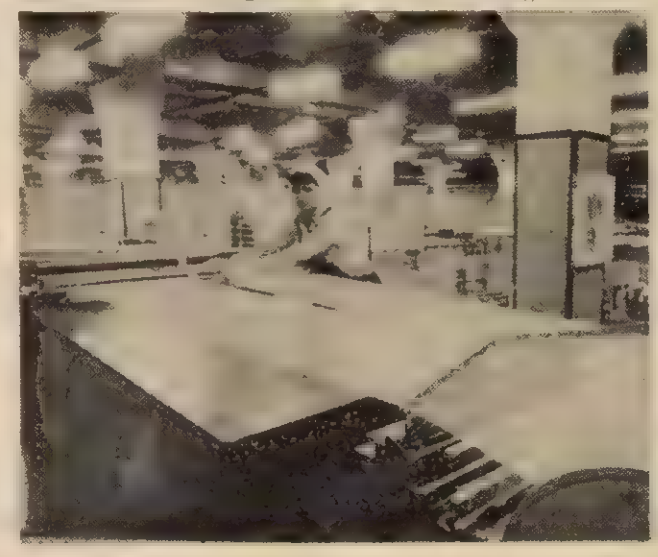

Nu e, sigur, ușor să realizezi contracte avantajoase pentru exportul produselor industriale. Dar prima condiție pentru a obține astfel de contracte e realizarea unor produse care, prin calitatea și noutatea lor, „se vînd singure". Aceasta e sarcina de căpătîi a producătorului și cei de la I.F.F.P. Roman au înțeles bine acest lucru.

CONSTANTIN DUMITRU

La fel de frumos, dar mai ieftin

Chiar dacă pădurea e încă destul de mare încît să te poți rătăci prin ea, lemnul nu se găsește pe toate cărările și oamenii au avut să descopere că și în acest caz e mai înțelept să măsori de două ori și să chibzuiești bine înainte de a tăia o dată. În industria mobilei, apariția plăcilor care înlocuiesc cheresteaua n-a făcut decît să arate că spiritul de economie trebuie dovedit atît timp cît mai ai ce economisi. Astfel de plăci care înlocuiau lemnul masiv au apărut la noi în țară spre sfîrșitul anilor '50. În lume, ele își făcuseră apariția cu vreo 20 de ani mai înainte. De atunci, pe măsură ce lemnul a ajuns să fie, tot mai mult, un material de preț, oamenii de meserie n-au încetat să caute soluții pentru a răspunde unei cerințe inevitabile și simplu de înțeles : că fiecare casă trebuie să-și aibă mobila ei. O astfel de soluție a fost și este așa-numita placă aglomerată din fibre. Cum ne spune inginerul Constantin Pascu, directorul **Combinatului de prelucrare a lemnului din Focșani**, aceasta reprezintă într-adevăr o idee de felul celor care dau certitudinea că rezolvă o problemă.

În cadrul combinatului există chiar o fabrică de plăci aglomerate din fibră. În treacăt fie zis, ea asigură 40 la sută din producția realizată de întregul combinat și importanța ei poate fi sesizată perfect din ceea ce ne spune inginerul Stan Puiu, omul care răspunde de această fabrică și știe despre ea chiar totul : „Plăcile aglomerate din fibră sînt ultima nădejde, ca să zic așa, în strădania noastră de a valorifica integral masa lemnoasă. Ele nu trebuie confundate însă cu plăcile aglomerate din lemn, cu așa-numitul PAL în a cărui compoziție intră și așchii de lemn. Desigur, PAL-ul e un material care s-a impus mai de mult și rămîne o soluție valabilă în continuare, dar prin fabricarea acestor plăci din fibră, despre care vorbim aici, s-a făcut un pas mai departe, s-a făcut chiar ultimul pas pentru valorificarea superioară a lemnului. Așa cum din pulberea metalică se produc prin metoda sinterizării, deci în condiții speciale de presiune și temperatură, piese de diferite forme și mărimi, în fabricarea plăcilor de acest tip se pleacă de la prafuri de lemn, de la ceea ce rezultă din măcinarea unei materii lemnoase ce nu și-ar fi putut găsi, altfel, nici o utilizare industrială. Folosim tot ce rămîne de la operațiunile de curățire a pădurilor sau deșeurile de materie primă de calitate inferioară".

Dacă materia primă este așa, produsul de ce calitate poate fi ? „Cu siguranță el este de foarte bună calitate și este foarte bine primit, ne răspunde inginerul Stan Puiu. Oricine a observat că de mai mult timp mobila se face în general cu colțuri drepte, în unghiuri drepte. De ce ? Pentru că PAL-ul nu se poate lucra decît în felul acesta. Dar plăcile din fibră pot fi lucrate în orice forme geometrice dorim, nu doar în linii drepte, și asta înseamnă că mobila este mai plăcută, ca aspect ea se poate compara întru totul, dacă vreți, cu mobila făcută din cherestea. Cît privește rezistența acestor plăci, ajunge să spunem că ele sînt folosite și ca material de construcție".

Fabrica, mai aflăm, are o poveste a ei" și iată ce ne spune în continuare inginerul Stan Puiu : „Trăiesc în fabrica asta de 20 de ani. Atunci cînd am construit-o, împreună cu o firmă străină, plăcile din fibră erau o noutate pe plan mondial, ca și utilajele pentru fabricarea lor. Așa se explică de ce au apărut probleme, la recepție, și de ce firma străină a trebuit să plătească niște despăgubiri pentru utilajele pe care le livrase. Pe scurt, fabrica n-a putut fi dată în funcțiune. Or, ca s-o aducem în punctul unde ne găsim astăzi, eu zic că a fost un merit al colectivului nostru, fiindcă puteam s-o lăsăm baltă și să ne vedem de alte treburi. Chiar dacă la un moment dat a fost cea mai mare fabrică de acest fel din Europa, am luat-o bucată cu bucată, metru cu metru, utilaj cu utilaj, aducînd de-a lungul anilor mii de îmbunătățiri. Ba ieșea praf în loc de placă, ba ieșeau flăcări. Pentru că praful de lemn, se știe, este exploziv, și noi lucrăm aici cu temperaturi peste punctul de inflamabilitate al lemnului. Dar pînă la urmă am reușit să punem fabrica asta pe picioare și e important, zic, eu, ce-am reușit noi aici, pentru că viitorul nu este să ne întoarcem la lemnul masiv. Viitorul este al acestui produs pentru fabricarea căruia se poate folosi orice surcică. Asta este direcția în care merge industria mobilei în toată lumea".

Producția fabricii de plăci din fibră e de 5 milioane de metri pătrați pe lună. „Aproape jumătate din ce producem, mai zice inginerul Stan Puiu, la calea exportului. Dacă ținem cont că în urmă cu cîțiva ani livram la extern doar 5 la sută din totalul producției, e limpede că exportul a crescut de-atunci încoace de vreo 10 ori. Cealaltă jumătate din producția fabricii o livrăm unor întreprinderi de mobilă din țară, care la rîndul lor produc pentru export. Cei ce lucrează în industria mobilei cunosc prea bine avantajele acestor plăci din fibră : în prelucrarea lor fluxul tehnologic este mai scurt, nu mai este nevoie să fie furniruite, nu mai e necesară atîta manoperă. Deci avantaje există atît pentru cumpărător, cum arătam, dar și pentru cel care face mobila. De aceea, magazia noastră e aproape goală, deși fabrica merge în plin".

D. CONSTANTINESCU

Focul viu al metalului incandescent...

În cetatea de foc de la marginea Cîmpiei române

OȚEL ȘI PÎINE

Stă lumea la ferestre și în balcoane privind cu nesaț și nostalgie orizontul. În spatele lor — fluviul, galben încă, încărcat cu mîlurile fine de primăvară, clipocind în maluri și bordaje și respirînd amărui prin plămînii plîngători ai sălciilor îmbătrînite. Ca dintr-o colonie adusă de apă, oamenii scrutează depărtările cîmpiei. E o plăcere aproape fiziologică. Așteaptă ceva de la acest orizont din care au răsărit și ei. Un semn, o umbră, un sunet, o lumină. Și de fiecare dată cînd au cîteva clipe de răgaz, se reazemă de marginile balcoanelor sau de pervazuri și tot privesc și privesc de nu se mai satură și își aduc aminte. Cîmpia în care s-au născut, care le cîntă în buletin, întinderea ei nesfîrșită, cu valuri verzi și pete întunecate de salcîmi adîind foșnete de drapel al tandreții, năuceala soarelui proptit în cumpăna zilei, verile ca niște continente ale uscăciunii, primăverile ca niște animale borțoase pregătite să nască și toamnele cu samare burdușite de chihlimbar, mereu alta, ispitind ca un covor zburător și gata să strecoare seve și lacrimi la rădăcina oricărui gînd care crește din copilărie. Oriunde s-ar duce, sunetul acesta parșiv și ametitor le-ar gîdila urechile și le-ar copleși sufletele. Iar aici, la marginea ei, cu spatele la fluviu, ispitele cîmpiei sînt zilnice și ei o aud și noaptea în somn și dimineața cînd pornesc spre slujbe și seara, cînd se așază la masă și din felul în care o privesc îți dai seama că din cîmpie vin și tot acolo sufletul lor se întoarce de fiecare dată cînd gîndurile alunecă pe dinții mărunți ai îndoielilor. Undeva departe, dincolo de tinfini și salcîmi țanțoși sub aripile cărora casele se ascund ca niște pui speriați, mai au un văr sau un tată bătrîn, o mătușă și un ungher, un tufiș sau un arbust mai înalt decît tatăl stejarilor. N-au școlit în colegii celebre, nu sînt îndopați cu toate normele de a trăi ca într-un manual de curte, nu s-au aventurat pe mare și nu au visat să descopere lumi noi. De cum și-au îndreptat fața spre oraș au dobîndit o stinghereală inexplicabilă. Orașul li s-a părut o cetate închisă, chiar dacă acești Călărași erau doar o localitate adormită, ca un cartier general de pensionari, cu oameni care trăiau bucurii mici. Mai un drum prin baltă, mai un pește, o poveste cu vecinul, mai o secetă, mai o viitură alcătuiau marile eveniment al unei vieți. De altfel, ani la rînd în afară de hîrtie, oamenii n-au avut altă îndeletnicire care să le dea măsura. Hîrtia, convietuirea cu fluviul și ochiadele cîmpiei dădeau specificul locului. Cînd au avut curaj să pornească spre Călărași mulți au făcut-o sub îmboldul reclamelor publicate prin ziare, auzite la radio sau difuzate de televiziune. Instituția cutare angajează muncitori pentru... sau școlarizează elevi pentru... cazarea în cămine, masa la cantină... și îndemnați de părinți și însoțiți de cîte o rudă ajunsă înaintea lor în cine știe ce instituție mai de vază au descins aici, păstrînd în ochi și pe față uriașe semne de mirare și întrebări nedeslușite decît de ei înșiși. Au devenit muncitori, maiștri, tehnicieni sau specialiști, dar după felul în care privesc orizontul, după ochi și după mîinile lor care se scarpină mereu deasupra urechii îți dai seama că au rămas țărani pînă la obștescul sfîrșit. Cea mai mulți s-au îndreptat spre platforma siderurgică, au înțeles că acolo va fi loc pentru toți. Ei, oțelarii grîului și ai porumbului, crescuți la înaltele școli ale academiei de clorofilă au învățat meserii noi, au deprins o parte din reflexele necesare vieții la bloc și au deprins tehnicile de construcție și cele de producere a oțelului. Dar atitudinea lor și mecanismele gîndirii au continuat să funcționeze după aceleași legi imprimate de o convietuire intimă cu misterele cîmpiei. În infernul halelor de la oțelărie, în loc să pună mîna pe telefon și să ceară amănunte tehnice pentru o anume situație, fluieră în degete sau își leagănă cascheta albă deasupra capului pînă cînd sînt observați de cel avertizat și apoi bat în pumni ca doi copii care își fac în ciudă și asta înseamnă că problema este de ordin mecanic, își apropie degetele arătătoare într-un gest simplu care vrea să spună că încurcătura e de natură electrică sau se bat cu palma pe umărul celălalt, semn că ar fi nevoie de șeful de schimb și cînd partea tehnică nu reclamă nici o discuție de urgență, îl vezi cum își scot căștile albe de protecție, își șterg fruntea scînteind sub adierile focului, își lasă capul pe spate și duc degetul mare spre buzele uscate de parcă ar striga după apă. Și în acest limbaj figurat e ceva din reflexul omului obișnuit cu depărtările Bărăganului. Sigur, nu se putea ca toți să lase furca și sapa și a doua zi să înceapă frămîntarea oțelului. Era nevoie de constructori, de desăvîrșirea lucrării lor și apoi, chiar la început, de oameni care să mai fi lucrat în această meserie a transpirațiilor. Și pentru asta au venit oțelari îmbătrîniți la gura focului și pe lîngă cuptoarele și oțelăriile din Galați, Hunedoara, Reșița și de pe la alte cuptoare mai mici. Dar și aceștia n-au venit la Călărași dintr-un spirit de aventură. Ei n-au făcut decît să răspundă cîntecelor discrete ale cîmpiei care îi rechema acasă. Pentru că în urmă cu cincisprezece sau douăzeci de ani, cei care au renunțat la cultivarea pămîntului spre a se aventura în lumea citadină nu aveau ce căuta la Călărași. Abia din 1976, cînd s-a răspîndit vestea construirii Combinatului siderurgic, mulți oțelari ai cîmpiei, plecați prin țară, și-au pus problema întoarcerii acasă. Și cu aceeași discreție cu care au plecat, săptămînă de săptămînă, trenurile au început să-i care prin valurile verzi ale cîmpiei înflorite.

L-am întrebat pe un muncitor de pe platforma siderurgică a Călărașilor care este adresa combinatului. Cum adică adresa ? — adică strada și numărul, cele necesare pentru a expedia o scrisoare. Omul a privit în preajmă, de parcă ar fi spus, păi ăsta e locul, dar adresa, de ea n-am auzit pentru că toată lumea știe unde este combinatul. Surprins de întrebare, omul l-a abordat pe un coleg. Nici acesta nu știa adresa. S-ar putea să fie Calea București, numărul nu știu care. S-au adunat mai mulți. Pînă la urmă au ajuns la concluzia că acea Cale București ține numai pînă într-un anume loc, iar combinatul se află de fapt pe Prelungirea București, nu știu ce număr. Am rîs împreună. Un loc atît de cunoscut în ultimii cincisprezece ani ai orașului avea o adresă formală la fel de greu de identificat cu a unei dughene. Diferența enormă vine doar din faptul că spre combinat te pot îndrepta și copiii iar despre un loc banal abia afli cîteva amănunte de la primăria orașului. De ce știu și copiii de acest loc de referință al Călărașului ? Pentru că el înseamnă pîinea cea de toate zilele pentru 13.000 de oameni cîți lucrează aici și pentru familiile lor. Pentru că platforma se întinde pe o suprafață de 700 de hectare, pentru că ea a adus la Călărași un port mineralier, kilometri de benzi transportoare și kilomeri de șosele uzinale, pentru că producerea oțelului pe locurile unde altădată creștea grîu și porumb mai înseamnă alte uzine și fabrici auxiliare, instalații și tehnologii, cuptoare și utilaje, linii ferate și secții de reparații. Un combinat siderurgic se construiește mai greu decît o fabrică de mobilă sau chiar decît una de mașini unelte. Toate dimensiunile se amplifică. Halele sînt de două, trei, patru ori mai lungi. Utilajele de zeci de ori mai grele, mai mari și mai scumpe. O linie de laminare lungă de aproape un kilometru presupune sute de cilindri pe care bara de oțel călătorește spre caje. Un singur cilindru cîntărește între 12 și 18 tone. Să construiești un combinat siderurgic în marginea cîmpiei, într-un loc dominat de amintirea grîului și a porumbului înseamnă să întemeiezi după principiile industriei acolo unde ele nu erau. Nașterea este grea și eforturile necesare ,intră și ele în categoria enormului.

Am purtat o discuție cu secretarul comitetului de partid al Platformei siderurgice Călărași, Mihai Hațieganu. Platforma Călărașilor e o lume în durerile facerii. Cîteva întreprinderi de mari proporții concură la realizarea combinatului. O orchestrare a eforturilor tuturor pentru punerea în funcțiune a capacităților prevăzute pentru realizarea fluxului de producție a 1,8 milioane tone de oțel pe an se vede în toate dscuțiile și hotărîrile luate. După ani de muncă și după eforturi considerabile, vor fi puse în funcțiune oțelăria de conversizoare, portul mineralier, laminorul de profile mijlocii, secția de reparații mecanoenergetice și multe altele. Marea bătălie a acestor zile se dă pentru realizarea fluxului de 1,8 milioane tone de oțel pe an. Pentru aceasta se efectuează deja probele tehnologice la gospodăria de materii prime, la secția de aglomerare și la furnalul numărul 1. În fiecare zi, la prima oră, are loc o recapitulare scurtă a chestiunilor arzătoare. Soluții tehnice, măsuri, stadiul montării utilajelor, situația aprovizionării, noutățile de la întreprinderile restante. Pentru că întîrzierile de la Călărași sînt din cauza noutății, a dificultăților tehnice, a soluțiilor noi care încă mai așteaptă răspuns, uneori a organizării, dar de cele mai multe ori ele țin și de lipsa de punctualitate a întreprinderilor furnizoare. Și de fiecare dată cînd se întocmește o listă a acestora, pe primele locuri sînt CUG Iași, IMGB, IUP Tîrgoviște și încă vreo cîteva care au partea lor de vină în tensionarea unor zile la Călărași. E nespus de greu să construiești sau să laminezi, muncitor fiind, dar în campania de realizare a marelui combinat de la Călărași în egală măsură de greu este să fii și director, și inginer șef, și șef de secție. În aceste zile bătălia oțelului este la fel de grea pentru muncitorii constructori veniți de la Hunedoara sau de la Galați, ca și pentru directorul Combinatului siderurgic, inginerul George Mărzac, sau pentru cel al IACMSC, inginerul Nicolae Bîrcă. La Călărași, am auzit cuvinte frumoase spuse pe seama celor veniți de la Galați și Hunedoara spre a da o mînă de ajutor la accelerarea lucrărilor de construcție. Ni s-a spus că beneficiarul, adică acest combinat și-

La Călărași, viitorul este aproape...

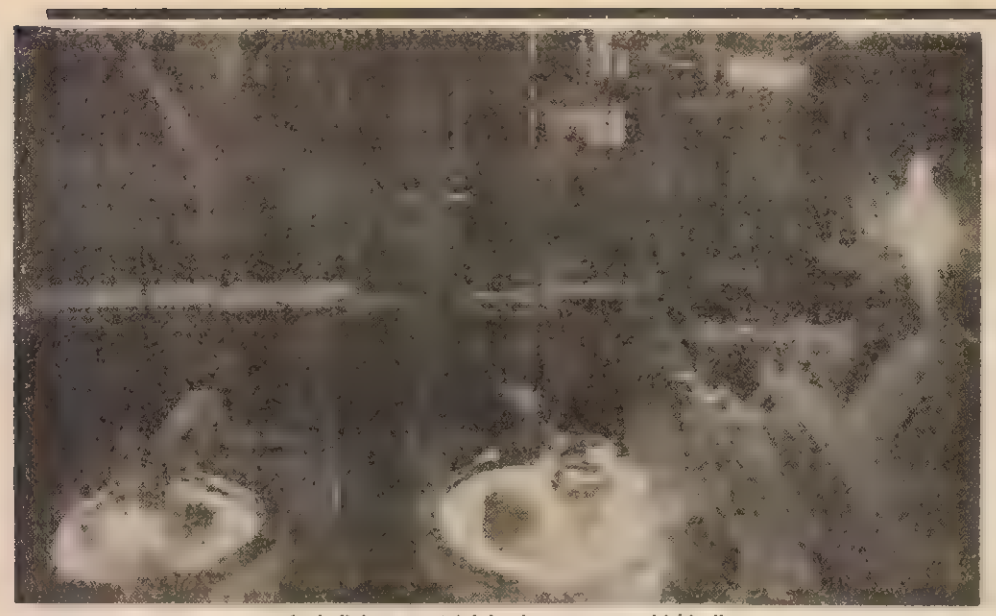

La intîlnirea cu oțelul, lumina este semnul izbînzii...

derurgic, are toată considerația față de oamenii din brigăzile conduse de inginerii Ludvig Mudrețchi și Constantin Coman. A fost amintit un sentiment de solidaritate existent în lumea oțelarilor și siderurgiștilor. Într-un asemenea loc toate sînt mari. Și suprafețele, și utilajele, și eforturile, și denumirile. Pentru scurtarea celor din urmă se folosesc doar abrevierile sau inițialele. Un om din afară nu înțelege mare lucru. Dar toate aceste prescurtări de limbaj privesc utilaje, secții, întreprinderi, și niciodată oamenii. Oamenii vin cu povestea lor care nu poate fi prescurtată, cu biografia lor care nu poate fi abreviată.

Cum chestiunile de urgentarea construcțiilor pentru punerea în funcție a fluxului de 1,8 milioane tone de oțel pe an erau la ordinea zilei, ocupînd cea mai mare parte a muncii și vieții de pe platformă, am descins la oțelăria electrică spre a vedea cum se produce oțelul de Călărași, o construcție modernă, îngrijită, impresionantă prin dimensiuni. La gura cuptorului, într-o ploaie de scîntei, oțelarii își pregătesc șarjele la fel cum un brutar își analizează aluatul pentru pîine. Un zgomot asurzitor pe o căldură insuportabilă și din cuptoare oțelul curge, avînd ceva din gemetele unui vulcan transferat într-o atmosferă industrială. De jos, rolele poartă blumurile subțiri spre laminorul de profile mijlocii. O hală lungă de aproape un kilometru, cu multe caje, printre care oțelul înroșit călătorește și se subțiază, schimbîndu-și dimensiunile și profilul. Între cei care au văzut primele bare de oțel laminat la Călărași se află și subinginerul Constantin Stănescu, șeful secției LPM. El face parte din promoția de absolvenți ai liceului din Călărași, promoție care în anul înființării combinatului avea să se îndrepte aproape în întregime spre metalurgie, iar acum, după atîția ani, domină în posturile de specialiști. Constantin Paris și Toli Melin lucrează ca ingineri în aceeași secție. Tudor Paul, Gheorghe Petre, Ilie Constantin și mulți alți absolvenți ai Liceului „Nicolae Bălcescu" sînt acum oameni de nădejde ai combinatului. Clase întregi de la școala profesională au trecut în oțelărie și în alte secții ale combinatului. Au crescut, au învățat meserie și acum sînt între cei vechi, cu experiență, drept pentru care au fost trimiși la școala de maiștri. Dar înaintea tuturor, în laminor, a fost maistrul Ioan Nicolae, un om cu părul albit încă de pe la 17 ani, ajuns la Galați prin 1965 în urma unui anunț citit într-un ziar. Lăcătuș la Pucioasa, Ioan Nicolae și-a luat nevasta țesătoare și a plecat la Dunăre, unde s-a reprofilat. A devenit laminator. Ea a urmat cursuri de laminatoare. Au venit la Călărași. Copiii au dat admiterea la facultate. Băiatul s-a întors în Călărași ca subinginer T.C.M. Fata e studentă la metalurgie. Într-o bună zi se va întoarce tot în combinat. Ioan Nicolae venit cu experiența de la Galați, la Călărași a fost între primii. A devenit meșter și a început să se ocupe de cei din secție, debutanți în siderurgie. În cîțiva ani a făcut din ei oțelari. Cei mai mulți sînt în ultimul an la școala de maiștri. Și locuiesc în același bloc. Celor veniți de la Galați (Ștefan Anghel, Gh. Cuțu, Vasile Murgoci, Alexandru Enache, Gheorghe Oprea) li se adaugă noua generație de oțelari crescuți din specialiștii griului, Stelică Drăgușini, Sică Papacioc, Marian Buneru, Stelian Neagu sau Mihai Dragomir.

Sigur, producerea oțelului e o muncă grea. Nimeni nu-l topește dintr-o plăcere teribilă. Oțelul vine pe lume după o trudă îndelungată și după rîuri de transpirație, aducînd cu el pîinea celor care îl produc. Cei de la Călărași sînt mai legați de oțel pentru că el i-a adus acasă, le-a dat prilejul reîntoarcerii la marginea cîmpiei și, cînd platforma va fi completă, orașul va fi al treilea mare reper al siderurgiei românești, după Hunedoara și Galați. Și cînd vor ieși în balcon sau vor privi spre ferestre, oamenii vor întoarce privirea fie spre cîmpie, fie spre acest izvor de oțel, și își vor lăsa gîndurile să alunece libere între copilărie și ziua de mîine pe care o poreclim cel mai adesea cu cuvîntul viitor.

CORNEL NISTORESCU ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

Turnul de răcire al viitorului furnal...

Inventica înseamnă să pui mintea la treabă

Inginerul **Ion Bumbac** lucrează la Stația de îmbuteliere gaze lichefiate din Constanța. Deci, chiar acolo, „în miiocul trebii", cum zicea Marin Preda, într-o unitate în care sînt manipulate anual mii, sute de mii de butelii de aragaz.

Colegul său, inginerul **Constantin Bota** — împreună cu care semnează pe Certificatul de inovator cu nr. 36, din 12.08.1988, eliberat de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — are serviciul „peste gard" de această stație care asigură aprovizionarea cu gaz lichefiat a populației din două județe, adică la Întreprinderea mecano-navală. Deși tînăr, Constantin Bota este președintele Comisiei municipale a inginerilor și tehnicienilor, calitate în care — am văzut-o chiar noi, nu relatăm din mărturisirile altora — s-a numărat printre cei care au pus din plin sufletul și inima pentru organizarea, la Centrul de creație și cultură

Ion Bumbac

Constantin Bota

„Cîntarea României" al sindicatelor din Constanța, a două manifestări de anvergură : Salonul național de invenții și expoziția județeană „Creativitate, calitate, producție" — ambele punînd în evidență cît se poate de sugestiv dezvoltarea mișcării de creație tehnico-științifică în această parte a țării.

Actualmente, aici se înregistrează peste 20 000 de cadre cuprinse în activitatea de invenții și inovații. Numai în anul trecut au fost realizate 100 de invenții, cu o eficiență calculată de peste 70 milioane lei — cifră pe care și-au propus ca în acest an să o dubleze, prin soluționarea a peste 3 500 de teme de cercetare.

Am cerut celor doi tineri ingineri constănțeni o scurtă definiție a acestui termen, „inventica", ce pare, la o primă lectură, destul de pretios.

„Mai simplu spus, inventica nu înseamnă nimic altceva decît să-ți pui mintea la treabă. Să nu treci nepăsător, acolo unde îți primești retribuția, pe lîngă niște lucruri, procese de producție sau fluxuri tehnologice care, prin contribuția ta directă, ar putea deveni mai eficiente, mai simple și, nu în ultimă instanță, mai ieftine. Acesta-i inventica !"

Exemplul personal rămîne, întotdeauna, cel mai convingător argument al oricărei afirmații : Ion Bumbac și Constantin Bota au gîndit și au realizat o îmbunătățire substanțială a robinetului, pentru închis-deschis buteliile cu gaz lichefiat, care reprezintă — așa cum se specifică pe brevetul despre care aminteam la începutul acestor rînduri — o noutate pe plan național și asigură un grad ridicat de siguranță în exploatare. De asemenea, prin inovația respectivă se propune o piesă cu o fiabilitate sporită, avînd în vedere că utilizarea frecventă a robinetului respectiv îl predispune la o uzură rapidă.

Mai mult, adoptîndu-se noua soluție se obțin însemnate economii de materiale. O socoteală simplă relevă că, anual, la nivelul celor 8 stații de îmbuteliere din țară se poate obține o economie de peste 11 milioane lei !

Da, 11 milioane dintr-o simplă „rotire" a robinetului unei banale butelii de aragaz — și aceasta poate fi inventică !

„Am elaborat, de asemenea — continuă să ne destăinuiască inginerul Ion Bumbac — o tehnologie la fel de simplă de reconditionare a filetului corpului robinetului pentru aceeași butelie de aragaz, filet ce ajunge să se defecteze ca urmare a deselor montări și demontări pentru umplere. Pînă acum, aceste piese, confecționate din alamă, se aruncau pur și simplu. Noi am trecut de cîteva timp la refacerea lor și obținem o economie anuală de peste 750 000 lei. Prin exploatare, s-ar putea obține la toate stațiile de îmbuteliere din țară economii de circa 6 milioane lei.

În același domeniu am realizat, prin reconditionarea unui utilaj vechi, fără întrebuințare, o presă cu care ne confecționăm toate garniturile necesare pentru buteliile pe care le rulăm.

Pînă nu demult cumpăram aceste garnituri, cu destul bani, de la furnizor care era, geografic vorbind, departe de noi și nici „nu se omora" să-și onoreze la timp contractul. Am realizat și acest lucru, cum s-ar spune, cu forțe proprii".

Într-adevăr, poate este simplist spus, dar cît de adevărată este ce înseamnă inventica : să pui mintea la treabă în folosul tău și al colectivului. Să te simți, permanent, cu adevărat, proprietar și producător al mijloacelor de producție, nu doar în vorbe. Să fii cu adevărat responsabil pentru tot ceea ce se petrece în locul tău de muncă, acolo unde se decide bunăstarea noastră de azi și de mîine.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

Unicul proprietar — poporul muncitor

(Urmare din pag. 4)

nism economico-financiar, ale cărui principii de bază — autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea — constituie pîrghiile fundamentale prin care colectivele de oameni ai muncii, organismele democratice de conducere acționează pentru gospodărirea și administrarea la un înalt nivel de eficiență a mijloacelor de producție încredințate de societate, pentru apărarea, întărirea și dezvoltarea proprietății comune a întregului popor, pentru afirmarea tot mai puternică a relațiilor de schimb și de repartiție specifice societății socialiste, în cadrul cărora factorii de etică, de întrajutorare și de competiție, de răspundere individuală și colectivă se întrepătrund și interacționează în mod armonios.

Sînt tot atîtea argumente care, acum — cînd în lumea contemporană, inclusiv în unele țări socialiste, au apărut diverse controverse cu privire la posesiunea sau formele de administrare a mijloacelor de producție — confirmă cu putere justețea politicii Partidului Comunist Român și dau deplin temei și valoare de adevăr poziției principiale, subliniată cu fermitate, în numele partidului și al poporului, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„România, prin tot ceea ce a realizat, demonstrează că nu poate exista cale de întoarcere, că nu se poate pune în nici un fel problema ca minunatele construcții industriale, agricole, sociale să fie «privatizate» — ca să folosesc o expresie ce a devenit la modă astăzi — și care înseamnă, de fapt, întoarcere la capitalism. Pentru România capitalismul a apus pentru totdeauna !"** Tovarășul Nicolae Ceaușescu dă astfel expresie convingerii partidului nostru, a întregului nostru popor că proprietatea socialistă, întărirea și dezvoltarea ei continuă reprezintă singura cale pentru înfăptuirea în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de realizare a unei adevărate democrații socialiste, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării oamenilor muncii și a independenței patriei. Cu această convingere de nestrămutat, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării acționează — în spiritul recentelor orientări și indicații date de secretarul general al partidului — cu abnegație și hotărîre, cu înalta răspundere ce le revine în calitate de proprietari, producători și beneficiari pentru înfăptuirea exemplară a programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială, pentru a întîmpina astfel mărețele evenimente din viața partidului și a țării — Congresul al XIV-lea al P.C.R. și cea de-a 45-a aniversare a Zilei de 23 August — cu noi succese și împliniri care să confere și mai multă strălucire muncii lor dedicată progresului multilateral al patriei.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Pentru neluarea măsurilor corespunzătoare de către conducerea Cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Dragotești, la dispoziția dată de I.J.C.O.O.P. Gorj privind schimbarea lucrătorului gestionar **Piinișoară Paul**, Consiliul de conducere al C.P.A.D.M. Mătăsari a hotărît schimbarea din funcție atît a președintelui Niță Ion cît și a contabilului șef Dădălău Dumitru. Lucrătorului gestionar i s-a desfăcut contractul de muncă. Răspunsul vine din partea **U.J.C.O.O.P. Gorj** ca urmare a scrisorii petentului Buzatu Ion din comuna Drăgotești, județul Gorj.

■ „Surpriza a venit la despachetare, cînd din garnitura de mobilă „Lara", cumpărată de la I.C.S.M. Gura Humorului, am constatat că șifonierul nu numai că avea ușile în nuanțe diferite, dar una din ele era și imposibil de reparat. Primul răspuns expediat de I.P.L. Galați, în urma sesizării mele, anunța venirea unui delegat în cursul lunii aprilie, pentru luarea la cunoștință a defecțiunilor, dar delegatul n-a ajuns. Absența acestuia este reclamată prin a doua scrisoare de **Buzilă Gheorghe din Gura Humorului**, strada 23 August, bloc D 17, ap. 16, a cărui intervenție rămîne fără ecou. Informăm conducerea I.P.L. Galați că șifonierul familiei Buzilă se află în aceeași stare.

■ Propunerea petiționarului **Sîrbu Gheorghe din Băile Herculane**, aleea Licuricilor nr. 3 A, e făcută atît în numele concetățenilor săi cît și al turiștilor : „Cred că amenajarea unor spații pentru bagajele de mînă în Stația C.F.R. Băile Herculane ar fi oportună, mai ales că, din cele trei magazii existente la demisolul clădirii una ar putea căpăta această destinație. Chiar și personalul ar putea fi recrutat din rîndul fochiștilor, așa cum s-a procedat și la Stația C.F.R. Orșova". Consemnăm propunerea petentului, urmînd ca factorii de decizie să-și spună cuvîntul.

■ Referitor la scrisoarea unui grup de oameni ai muncii de la Cooperativa „Arta croitorilor" Bacău, **U.C.E.C.O.M.**, față de cele cercetate, a dispus cooperativei următoarele măsuri : pentru neplata retribuțiilor majorate la unele produse la nivelul rezultat din normativ, respectarea Legii nr. 4/1988, a Decretului 206/1988, precum și a Deciziei UCECOM nr. 155/1988; să se refacă programul de recuperare a cheltuielilor ocazionate de majorarea retribuției pe alte căi și nu pe seama reducerii manoperei; să se asigure capacitățile de producție cu contracte și comenzi, astfel încît toți cooperatorii să-și realizeze cel puțin retribuțiile tarifare de încadrare. Totodată și baza materială necesară executării contractelor încheiate.

■ „În cartierul Valea Roșie din Craiova, la parterul blocurilor P 2—3 și P—4, există spații anume pentru rețeaua comercială. Cu excepția unui magazin de textile, restul încăperilor au ajuns într-un stadiu avansat de degradare. Răstimpul celor doi ani să nu fie suficient pentru aflarea unui rost al lor?" Întrebarea o pune **Doru Tutunaru din Craiova**, cartierul Valea Roșie, bloc 4, sc. B, et. 3, ap. 15.

■ „Neexistînd un perete despărțitor între Atelierul de tinichigerie din Calea Plevnei nr. 238 și casa mea, zgomotul deosebit de puternic produs de acesta este perceput în tot apartamentul, ceea ce face imposibilă odihna familiei mele. Printr-un perete separat s-ar mai atenua poluarea sonoră". **Floarea Oristh din București**, str. Fluviului nr. 1, Sectorul I, presupune că nu este lipsită de interes posibilitatea amplasării lui în alt loc, „mai cu seamă că de la Podul Basarab și pînă la noi, funcționează încă două astfel de ateliere".

■ Din cercetările efectuate de **D.P.M.O.S.** Bacău rezultă că, petiționara Anița Codreanu din Tg. Ocna, care a solicitat înscrierea la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, are depus dosarul pentru pensionare întocmit de unitatea unde și-a desfășurat activitatea pînă în 1986 și e programat de D.P.M.O.S. pentru soluționare la 1 iulie a.c.

■ „Deschiderea unei agenții de turism — TURISTCOOP — în str. 1 Decembrie nr. 1 din Timișoara, ne-a incitat pur și simplu la... drum. Excursiile menționate pe afișele care anunțau de fapt acest eveniment erau tentante și convenabile. Dar cum să ne înscriem dacă, ori de cîte ori am ajuns la adresa susmenționată, în cadrul programului afișat cei de la agenție erau plecați pe teren ? Oare, aceasta este doar o glumă sau nu?" Răspunsul este așteptat de **Mihai Petrescu din Timișoara, pe adresa :** str. Ștefan Știucă nr. 24 .

■ Rîndurile semnatarului **Constantin Mandocescu din Drobeta Turnu-Severin** ne semnalează „găsirea unui teren viran în centrul cartierului Schela-Nouă din localitate, în vecinătate cu str. Vrancea și bd. Vîrciorova. Să tot aibă o suprafață de 800 mp., cu o vechime de aproape 20 de ani, dăinuind în tot acest timp ca depozit de orice". Primăriei, cetățenii îi propun cîteva posibile variante de „reprofilare", în consens cu aspectul ingrijit și civilizat, al zonei.

■ În urma reanalizării celor solicitate de Nicolae Misa, biroul permanent al **comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Constanța** a aprobat eliberarea autorizației pentru demolarea gardului despărțitor dintre cele două locuințe din str. Ion Vodă nr. 31, stabilindu-se că terenul aferent acestuia se află în folosință comună.

■ „Creșterea albinelor, stupăritul, au reușit să-mi acapareze, treptat, tot timpul meu liber. Cum nu sînt un profesionist în materie, mă abonez, an de an, la revista de specialitate „Apicultura în România". De aici și necazul meu. Dacă anul trecut o primeam numai după ce, lună de lună, mă adresam în scris conducerii Oficiului poștal nr. 77, din Sos. Mihai Bravu nr. 380—382, Sectorul 3, anul acesta am atins performanța obținerii unui singur exemplar, însoțit de un anunț evaziv : „...pe luna ianuarie revista nu mai poate fi recuperată și solicitați în scris contravaloarea ei". O revistă de specialitate, în care sînt publicate articole de strictă actualitate, mai poate fi citită după trei patru luni de zile ?" Probabil, cei de la poștă au mizat pe totala renunțare a petiționarului Tudose Găulea din București, str. Rîmnicu Vîlcea nr. 27, bl. 20 — C, sc. 3, ap. 35, et. 1, Sectorul 3. Să n-aibă nimeni „ac" pentru acest nărav al oficiului poștal respectiv?

■ „De două luni de zile caut în Galați, pe la farmacii, biberoane și sticle gradate pentru sugari. Soția trebuie să nască în iulie și n-am reușit încă să le găsesc. Nu vreau să par un visător tată lăudăros, dar m-au luat grijile că acum se apropie sorocul și eu n-am rezolvat problema". Așteptăm și noi răspunsul împreună cu **Marian Berechet din Galați**, Micro 40, str. Plopilor nr. 6, bl. A 5, ap. 42 mai ales că problema nu e nouă și cituși de puțin minoră.

■ În scrisoarea expediată la redacție Traian Rala din comuna Pojorita contesta desfacerea contractului de muncă de către U.F.E.T. Cimpulung Moldovenesc și solicita repunerea în drepturi, inclusiv retribuirea sa pe perioada 1 august 1988 pînă în prezent. **Consiliul popular al județului Suceava — Comitetul executiv** ne face cunoscut că, în urma cercetărilor efectuate la unitate, în prima fază petentului i s-a dat o decizie de trecere din funcția de mecanic motopompist într-un loc de muncă productiv la hala gatere, ca urmare a unor abateri repetate de la regulamentul de ordine interioară. T.R. nu numai că nu a contestat măsura luată, dar nici nu s-a mai prezentat la noul loc de muncă. Ceea ce atrage după sine, dispoziția de desfacere a contractului de muncă, conform art. 130, litera „i" din Codul Muncii. Nici de această dată nu a contestat în termen util comunicarea. În asemenea situație întreprinderea nu poate dispune reîncadrarea în postul de mecanic motopompist și acordarea retribuției cît nu a muncit, în schimb îi poate oferi petentului un loc de muncă la fabrica din Pojorita.

■ „În prima zi, cînd fiul meu și-a încălțat perechea de pantofi cumpărată de la magazinul central, talpa s-a dezlipit ca prin farmec. Mi-am zis că dacă cei de la „BANATIM" au trecut cu vederea calitatea execuției, e bine să fac o încercare la Cooperativa meșteșugărească „MOGOȘA" Baia Mare. Rezultatul ? E drept, pielea de pe toc s-a dus abia la a... doua încălțare". «Curat ghinion», veți spune, pentru **Husar Grigore din Baia Mare**, str. Griviței nr. 36.

■ **Petru Gheorgheasa din satul Honeasa, comuna Vadu Moldovei, județul Suceava**, ne scrie în numele tuturor tinerilor, deoarece „de aproape trei ani de cînd s-a început ridicarea unui nou cămin cultural, nici pînă astăzi nu s-au terminat lucrările deși noi sîntem oricînd gata să dăm o mînă de ajutor, ca să-l sfîrșim odată, să nu mai plecăm prin satele vecine".

■ „În drum spre Brașov, m-am abătut pe la stația PECO de la intersecția București (varianta) — Ploiești unde am cerut două filtre de ulei pentru Dacia 1300. Nu mică mi-a fost mirarea cînd mi s-au înmînat și două borcane de muștar. Semnatarul **Jorel Bratosin, domiciliat în București** bd. Leontin Sălăjan nr. 33, pare să nu fi înțeles „subtila" aluzie ce punea în evidență „gustul picant" al comerțului condiționat !

■ **Consiliul popular al sectorului 6** ne face cunoscut că în ședința Biroului Permanent s-a aprobat titularizarea definitivă a familiei Florea Bănuță în apartamentul 1/2C, pe care-l ocupă în prezent în calitate de chiriași.

■ „Direcția de telecomunicații a municipiului București ne-a furnizat o nouă și ingenioasă „surpriză". Pe noile formulare de facturare, tipizate prin intermediul calculatorului, nu mai este menționat numărul de impulsuri consumate de abonat. Oare, de ce ? Lămuririle solicitate la Oficiul poștal Pajura nu m-au edificat". **Mărgineanu Nicolae din București** bd. Bucureștii Noi nr. 51—61, bl. B-1, sc. C, ap. 90, e cu totul nedumerit și nelămurit de acest sistem, după opinia sa, „ultra secret".

■ Reanalizînd documentația care a stat la baza autorizației nr. 111/1988, emisă de Consiliul popular al municipiului Iași, privind închiderea pasajelor din blocurile E 1 și E 2, s-a constatat că este legală și completă, cu excepția avizului nr. 6 610/1988 al ICPROM Iași, în calitate de proiectant, care nu îndeplinește cumulativ toate cerințele ce se impun în astfel de situații. Avizul emis nu a luat în considerare că, prin închiderea pasajelor, se împiedică atît funcționarea farmaciei, prin blocarea ventilației grupului sanitar cît și a laboratorului, prin anularea ventilației directe. De asemenea, nu s-a ținut cont că locatarii din blocurile nr. 3 și 9 nu au acces de serviciu la fațadele posterioare. Datorită acestor vicii s-a dispus anularea autorizației nr. 111/1988, considerînd cererea colectivă a locatarilor din zona respectivă ca întemeiată. **Consiliul popular al municipiului Iași.**

■ **Consiliul popular al municipiului Craiova** răspunde : Sancționarea contravențională a petentului Gheorghe Clement din Drobeta Turnu-Severin corespunde dispozițiilor art. 2 din H.C.M. 2 290/1969, care prevede că nedeclararea nașterii unui copil în termen de 15 zile, de la data cînd s-a produs nașterea, se amendează de la 100—300 lei, de vreme ce înregistrarea nașterii a fost solicitată de semnatar la 30 de zile de la faptul nașterii. Acesta a refuzat atît plata a jumătate din minimul amenzii, respectiv 50 lei cît și semnarea actului de naștere întocmit, abandonîndu-și chiar actele de identitate aflate în prezent la delegatul de stare civilă.

■ **Primim din partea MTTc — Centrala de transporturi auto** asigurări că I.T.A. Mehedinți a reinstruit șoferii privind obligațiile ce le revin, de a acorda prioritate la urcarea în autobuz persoanelor în vîrstă, bolnavilor, femeilor gravide și invalizilor. Se va urmări în continuare desfășurarea în bune condiții a activității de transport călători cu autobuze. Răspunsul este adresat lui Murdeală Ion din satul Rudina, comuna Bala, județul Mehedinți.

■ Consemnăm și de această dată cîteva răspunsuri favorabile din partea **Direcțiilor județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** privind încadrarea în muncă a celor ce le-au solicitat sprijinul : Turcu Maria Carmen din Cluj-Napoca a fost repartizată ca muncitoare la Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana" ● Albu Adriana din comuna Năruja, a fost ajutată de Inspectoratul silvic Vrancea să fie încadrată în profil, la ferma de păsuni și pajiști naturale Năruja ● Florian Condrici din Ploiești a primit repartiție pentru funcția de distribuitor la Întreprinderea de morărit și panificație Prahova.

■ **Bogdan Cecman din București**, Șos. Colentina nr. 21, bl. R 24, sc. B, et. 6 ap. 71, Sectorul 2, ne scrie: „nu pentru că am plătit amenda — în fond era greu să conving că de-abia mă urcasem în troleibuz și că aveam intenția de a cumpăra tichet de călătorie, cît mai ales din dorința de a interveni pe lîngă organele de conducere I.T.B. să soluționeze atitudinea necivilizată, chiar violentă, a celor patru controlori de pe linia troleibuzului 66, dintre care numai Somodi Anton avea legitimație". De altfel, în nenumărate rînduri conducerea întreprinderii a promis că va sancționa comportarea necivilizată a personalului de control, precum și — ținuta neîngrijită a acestuia. Nu de alta, dar aceste excepții umbresc eforturile întreprinderii de a face ordine odată pentru totdeauna în această privință și, de ce nu, pătează obrazul firmei. Așteptăm, deci, măsurile conducerii I.T.B.

■ **Ministerul Sănătății** îi face cunoscut semnatarului Nicolae Cadar din Oradea, județul Bihor, că tratamentul cu boicil se poate efectua și în unitățile sanitare din județ.

■ **Direcția comercială a județului Prahova — Centrul de librării Ploiești**, ne răspunde că vînzarea unor cărți pachetizate s-a făcut la cererea unor cetățeni, fie pentru desfacerea concomitentă a unor lucrări de specialitate, gruparea respectînd anumite criterii beletristice și de specialitate, fie pentru cadouri, deoarece ambalarea lor presupune criterii de prezentare estetică deosebită. În situația cînd cumpărătorul nu dorește să primească cărțile în sistemul pachetizat există posibilitatea ofertei numai cu cartea solicitată, dacă se mai află în unitate și este disponibilă, sau a desfacerii pachetului și eliberarea cărții dorite, fără alte obligații decît achitarea în exclusivitate a cărții respective. Răspunsul a fost formulat ca urmare a scrisorii adresate redacției de către Stelian Oprea din orașul Urlați, județul Prahova.

Pagină realizată de
MARIA RADU BOGDAN ■

Poșta redacției

● **Trandafir Mitică** — Buzău : Majorările de retribuție potrivit decretelor 325/1983 și 206/1988 nu afectează chiriile pentru locuințe stabilite în condițiile legii pînă la data majorării retribuției. Calculul chiriei se face în funcție de suprafața locativă, retribuția tarifară și de venitul mediu pe membru de familie. Unitățile au obligația să comunice veniturile neafectate de aceste majorări. ● **Ionescu Valentin** — Galați : H.C.M. 2 490/1969 este în vigoare și în temeiul ei se sancționează contravențiile privind regimul modificărilor neautorizate aduse construcțiilor de orice fel. ● **Buricea Gheorghe** — Rm. Vîlcea : Potrivit prevederilor art. 207 (1) din Legea 57/1974, privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, soluționarea contestațiilor personalului în caz de greșită aplicare a legii, în ceea ce privește retribuirea muncii, este de competența organelor de jurisdicție a muncii, în funcție de suma contestată la comisia de judecată a unității sau la judecătorie. ● **Mihali Ștefan** — Bocșa : Personalul retribuit pe bază de cotă procentuală este încadrat cu contract de muncă (art. 113, Legea 57/1974). Dacă realizează un volum minim de activitate care asigură rentabilitatea planificată, și în medie lunară — în cursul unui an — retribuția minimă pe economie, beneficiază de toate drepturile și are toate îndatoririle personalului permanent din unitățile de stat. De la 1.II.1975, recunoașterea calității de persoană încadrată în muncă a acestei categorii de personal a fost condiționată de realizarea unor venituri, în medie lunară, în cursul unui an, la nivelul retribuției minime pe economie corespunzătoare unei norme întregi. ● **Diaconescu Constantin** — Sibiu : În conformitate cu măsurile stabilite de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii, transmise la UCECOM, absolvenții treptei I de liceu, din promoțiile anterioare anului 1987, pot fi cuprinși în stagii de practicant dacă prezintă diplomă de absolvire — certificat de calificare nefinalizat și dispoziție de repartizare. ● **Bumbu Ana** — Arad : Dacă raportat la un prejudiciu există mai mulți debitori obligați în solidar prin hotărîre judecătorească, creditorul se poate îndrepta împotriva oricăruia dintre ei pentru îndestularea pretențiilor sale, urmînd ca între codebitori să se realizeze, ulterior, pe calea unei acțiuni în regres, o desocotire corespunzătoare. ● **Mocanu Fănică** — Arad : 1. În baza art. 66 din Legea 57/1974, pentru personalul unităților din industria minieră, sporul de vechime se acordă după împlinirea unui an neîntrerupt de activitate. 2) Perioada de dinaintea întreruperii vi se recunoaște la stabilirea numărului de zile de concediu de odihnă, după ce în primii doi ani după reîncadrare veți beneficia de concediul minim prevăzut de lege, apoi vi se va acorda corespunzător vechimii totale în muncă (Legea 26/1967, art 11). 3) Conform Legii 3/1982, republicată în iulie 1986, toți oamenii muncii încadrați cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată în unități economice de stat participă la constituirea fondului de dezvoltare economică a unității. Depunerile se fac pe perioade de 5 ani. După această perioadă, dacă depunerea totală este de cel puțin 10 000 lei, partea socială se poate restitui integral sau eșalonat, într-o perioadă de 2—5 ani. În cazul pensionării, depunătorul poate să-și retragă partea socială chiar dacă nu sînt îndeplinite condițiile de mai sus.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Luceafărul poeziei româneşti

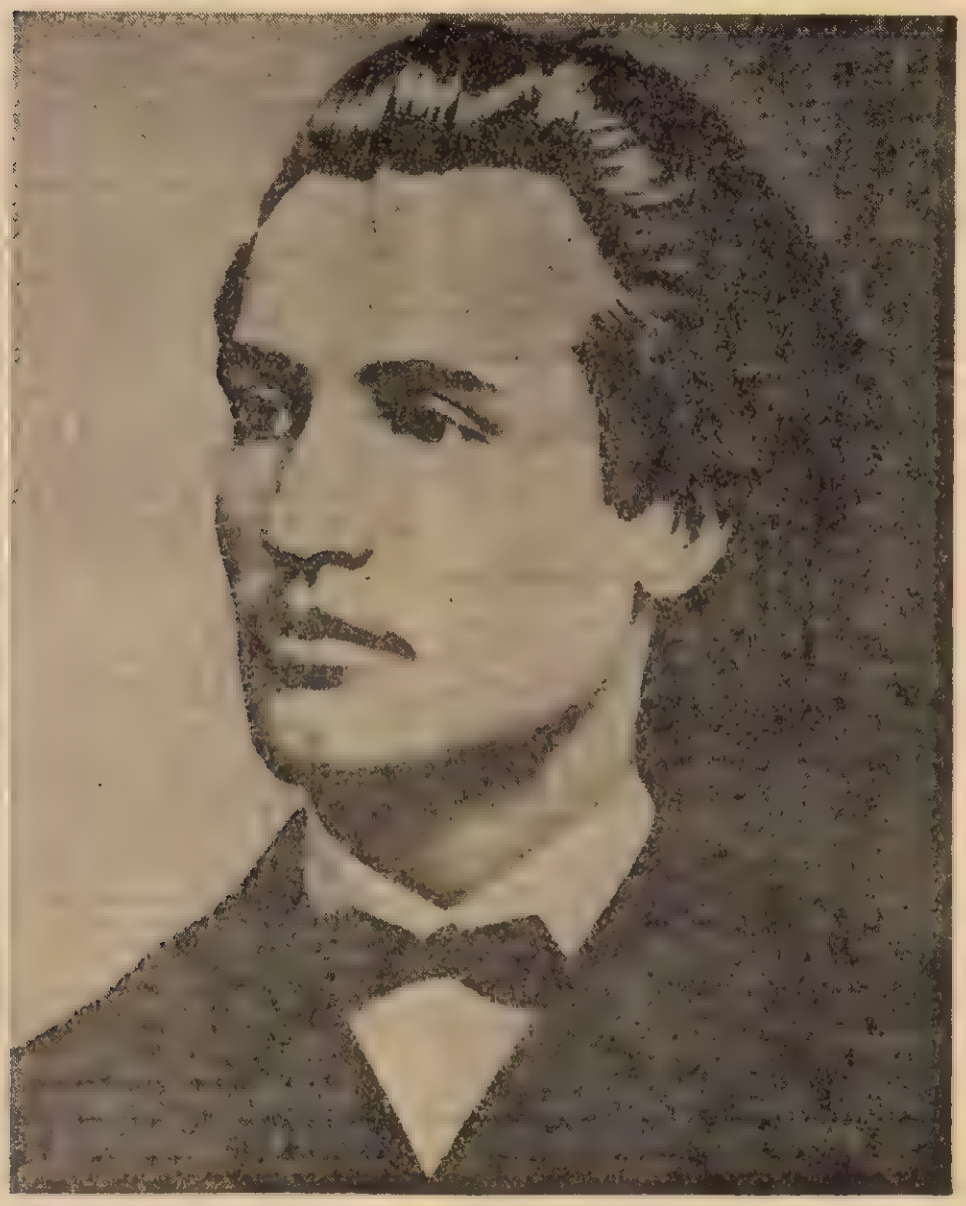

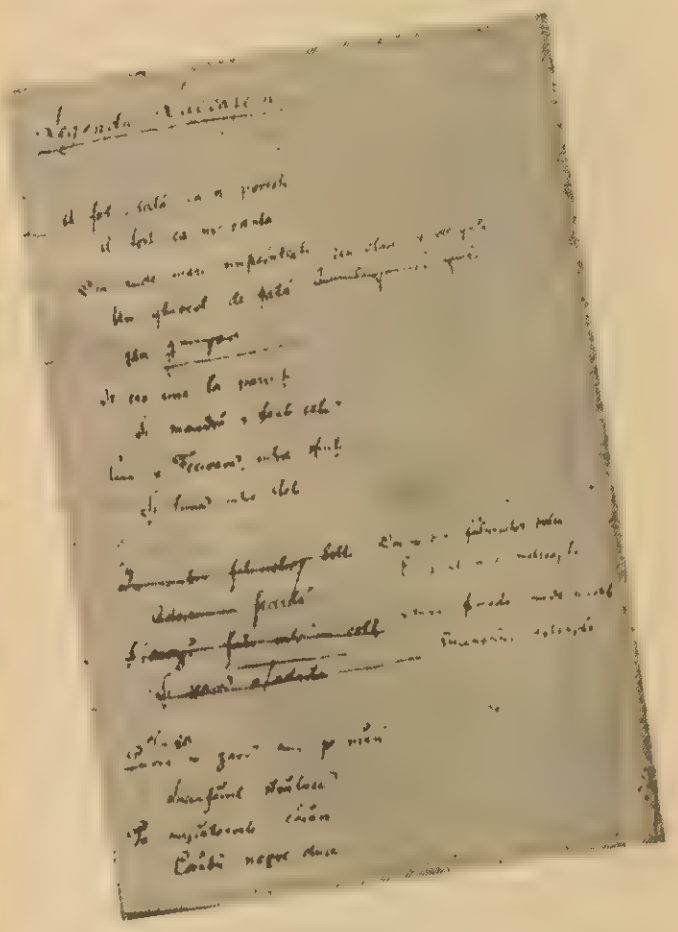

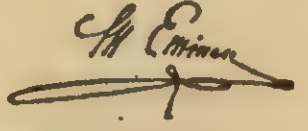

Revedere

— Codrule, codruţule,
Ce mai faci, drăguţule,
Că de cînd nu ne-am văzut
Multă vreme au trecut
Şi de cînd m-am depărtat,
Multă lume am îmblat.

— Ia, eu fac ce fac de mult,
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupîndu-le,
Apele-astupîndu-le,
Troienind cărările
Şi gonind cîntările ;
Şi mai fac ce fac de mult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre izvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Împlîndu-şi cofeile,
Mi-o cîntă femeile.

— Codrule cu rîuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tînăr precum eşti
Tot mereu întinereşti.

— Ce mi-i vremea, cînd de veacuri
Stele-mi scînteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vîntu-mi bate, frunza-mi sună ;
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător,
Pe pămînt rătăcitor,
Iar noi locului ne ţinem,
Cum am fost aşa rămînem :
Marea şi cu rîurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna şi cu soarele,
Codrul cu izvoarele.

Privilegiul eternităţii

Opera şi viaţa lui Eminescu reprezintă subiectul unei perpetue descoperiri spirituale, o infinită căutare în spaţii care pornesc din realitatea imediată a vremii sale trăită cu atîta fervoare de poet pînă în zonele cele mai depărtate ale cunoscutului şi, pe atunci încă, necunoscutului. Apropierea de opera sa, oricît de timpuriu s-ar petrece, oricît de mult s-ar lărgi către acele domenii ilustrate de gîndul său, nu creează un sentiment de saturaţie sau de respingere, ci unul de necontenită atracţie convertită într-o adevărată patimă. O patimă pe care nu o istoveşte nici trecerea anilor, nici ceea ce literatura de aici sau din alte părţi a adus şi aduce nou. Opera lui nu era supusă oscilaţiilor gustului public, perioadelor de flux şi de reflux ale unui gen sau altul, epocilor faste sau nefaste din istoria unei societăţi. Ea trăieşte dincolo de orice mutaţie, fiind făcută parcă să demonstreze perenitatea spiritului. De la moartea lui Eminescu şi pînă astăzi literatura română a cunoscut şi nume care, odată cu primul volum sau către mijlocul vieţii, exploziv sau prin lente acumulări, antum sau postum au creat o stare de interes, de frenezie şi chiar de entuziasm public, de la Octavian Goga la Tudor Arghezi, de la Bacovia la Lucian Blaga, dar nici unul din ei n-a umbrit statutul de unicitate al operei eminesciene, nici unul n-a făcut ca Eminescu să treacă pe un plan secund al conştiinţei naţionale. Dimpotrivă, am avut sentimentul că orice nouă receptare a unui glas, a unei modalităţi, a unei structuri poetice părea să pună în lumină permanenţa lui Eminescu ca expresia unei creaţii definitive. Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu au revoluţionat gîndirea şi limbajul poetului, au dus la realizarea unor valori care cuceriseră o largă audienţă publică şi deveniseră notorietăţi ce nu mai păreau că pot fi clintite din zonele adulaţiei obşteşti. Dar toate aceste succesive înnoiri nu au afectat într-u nimic statutul lui Eminescu, de poet care a fost, aşa cum a spus N. Iorga, **expresia integrală a sufletului românesc.** El singur păstra privilegiul de a fi al unui timp concret şi de a fi etern. El singur păstra privilegiul de a nu putea fi înţeles, de a nu putea fi explicat decît integrîndu-l în mersul istoriei naţionale, în dezvoltarea literaturii ţării sale şi de a aparţine eternităţii de parcă nici un factor concret nu l-ar fi condiţionat, nu l-ar fi influenţat.

Publicul larg a cunoscut mai înainte de toate **poetul.** El este acela care a creat o stare de spirit, el este acela care a determinat o nouă sensibilitate, el este acela care a deschis spaţiile cunoaşterii pe căile specifice ale artei pînă la hotare ce nu puteau fi întrevăzute de înaintaşii săi. Poetul şi aş spune imediat soarta acestui poet care a trăit o viaţă scurtă, care n-a cunoscut liniştea şi împăcarea sufletească decît ca nişte oaze de timp menite să prevestească furtuni pustiitoare, nenorociri iremediabile.

Dar cunoaşterea în cercuri succesive a tot ceea ce a scris el, deopotrivă tipărit şi netipărit, ne-a relevat un alt Eminescu, mult mai complex şi mult mai adînc decît a fost înţeles de contemporanii săi, atît de puternică a fost această cea dintîi revoluţie a lirismului românesc. Despre el avea să ne vorbească cel dintîi N. Iorga în primii ani ai acestui secol ce corespund cu începutul tipăririi articolelor şi cu trecerea manuscriselor în fondul Bibliotecii Academiei. Atunci — în articolul **Eminescu şi generaţia de astăzi** — N. Iorga avea să structureze noua optică a înţelegerii unui Eminescu total. Rămînea poet dar, în acelaşi timp, vădea o minte care îmbrăţişase cu o patimă ieşită din comun teritorii ce păreau a nu avea nici un fel de incidenţă cu statutul său de inspirat, de poet care şi-a plîns durerile unei prea chinuite existenţe : „Se scot la lumină — spunea Iorga către sfîrşitul anului 1903 — articolele poetului, şi se vede că el nu le-a scris pentru pîine, făcîndu-şi rîs de cei ce i-o dădeau cu o cumpănă prea mică, ci din căldura adevărată a unui suflet ce voia să facă bine, nu sie însuşi, nu prietenilor de cafenea şi berărie, nu membrilor unui cenaclu literar, ci neamului întreg, mai presus de clase şi mai presus de hotare. Se destăinuiesc scrieri ale lui pierdute prin ziare, se comunică o sumă de caiete, în care se cuprind poezia şi proza pe care nu le-a tipărit. **Dar nici nu le-a distrus,** căci el ştia bine că sînt în ele diamante care aşteaptă numai ceva mai multă tăietură pentru a străluci deplin. Se văzu astfel că Eminescu, marele cetitor, era şi un mare comunicativ, un foarte harnic scriitor (...) Un nou Eminescu apăru : minte setoasă de a şti, suflet doritor de a se împărtăşi altora, inimă revărsîndu-se în bunătate, ochi puternici ţintind necontenit idealul". Şi, doi ani mai tîrziu — în iulie 1905 — tot N. Iorga avea să contureze portretul publicistului Eminescu pe care toate descoperirile ulterioare aveau să-i confirme integral : „E o uimire cîtă bogăţie, noutate, logică, prevedere, căldură, cîtă mare şi curată înţelepciune de om superior, genial, se cuprinde în acele buletine politice, dări de seamă teatrale, notiţe despre cărţi, care aveau singura menire de a umple coloanele goale ale bietei foiţe ieşene. La fiecare moment marea lui putere de intuiţie fixează puncte sau deschide perspective cu totul noui. Din viaţa de mai înainte cunoştea tot prezentul Românilor, iar cîţiva ani căpătase o vedere clară asupra trecutului întreg, păstrase toată vigoarea spiritului său filosofic, şi, oricînd, el stăpînea subiectul său, fie şi atins în treacăt, de la o uimitoare înălţime. Avea în mînă toate legăturile româneşti şi omeneşti ale subiectului".

De cînd N. Iorga a scris aceste inspirate şi adevărate propoziţiuni au trecut mai bine de opt decenii, cunoaşterea operei lui

(Continuare în pag. 16)

VALERIU RĂPEANU ■

„Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur...“

(Memento mori)

Egal între cei mai mari

— „cel mai de seamă poet român“ — G. Călinescu

Complexa spiritualitate eminesciană s-a concretizat cel mai pregnant în poezie. Este domeniul de creație cel mai conform cu geniul său profund cultivat și avid de totalitate, începînd prin a scrie ca marii săi contemporani (Alecsandri, Heliade, Bolintineanu) și arzînd fulgerător etapele, Eminescu se va manifesta și apoi impune ca un mare romantic al literaturii române și al celei europene, lăsînd să se întrevadă din ce în ce mai convingător tensiunea către clasicitate și, totodată, deschiderea către formele mai noi ale artei, cum ar fi cele simboliste, spre exemplu, iar altele mai complicate și recente. Sînt convocate aici, într-o inextricabilă fuziune, cosmosul, mitologiile și istoria, științele generale și contemporaneitatea, individul și societatea, moartea, viața, natura și iubirea, toate animate de un suflu poetic și de o forță a problematizării cum literatura română nu mai înregistrase în asemenea proporții înainte de el. Potențînd tradiția autohtonă și topind în chip viguros înriuririle străine, Eminescu va face un salt spectaculos, prin național, în universalitate, devenind unul dintre reprezentanții de seamă ai acesteia. Din puținul socotit de el definitiv și indeosebi din avalanșa de proiecte și scrieri apărute postum, se deduce revelator un profil de natură titaniană, setos a elabora o operă care să fie, cum se exprima el, „floarea de aur ce bucură lumea întreagă“.

Obsedat de problemele originilor, poetul a încercat să creeze o cosmogonie și mai cu seamă o mitologie națională, proiectată pe fundal euroasiatic. Dacia lui, cu elemente din Walhala (Iordanes și Jacob Grimm confundaseră pe geți cu goții) și amintind de Elada lui Goethe, e populată de cele mai diverse zeități, între care, bineînțeles, și „orbul poet Rom“, adică un nou Homer. Ea este o zonă de contact între nord, sud, est și vest, întocmai cum opera poetului este și o cuprinzătoare sinteză de Orient și Occident. Ne întîmpină mume, magi călători în stele și în lună (ca Cyrano de Bergerac), pentru ca în medievalitate să se evoce, dacă ținem seama și de proiectele dramatice, întemeierea statului național, poetul vrînd să dea o cronică a primilor domnitori, asemănătoare cu cea a Plantageneților lui Shakespeare. Din alte proiecte deducem intenția unei epopei naționale, în orice caz a unui soi de **Légende des siècles**, intitulată de el **Memento mori** (pe tema calderoniană „Viața e vis“, pornită din preistorie, cu incursiuni în Babilon și Ninive, Egipt, Grecia, Roma cezarilor și vremea năvălirilor, revoluția franceză, epoca napoleoniană și a Comunei din Paris, cu alunecări spre India, Siberia și spre alte zone, din care s-au desprins în timp admirabile tablouri lirice precum **Egipetul, Împărat și proletar**, ori amplul **Mureșan**. E în toate acestea, ca și în alte poeme cu tentă istorico-mitologică, o proiecție fabuloasă de lumi și destine, o viziune fantastică izvorîtă din concretul cel mai palpabil, care tulbură imaginația și o stimulează spre meditații asupra fundamentelor existenței.

Rar s-au găsit în lume spirite care să evoce cu atîta patos geneza și extincția universală, prăbușirea în haos a planetelor și galaxiilor, rotirea civilizațiilor și suprapunerea lor, ca și forța omului de a se relua mereu prin veacuri, într-un elan faustic fără sfîrșit. De la poezia naturii, văzută uneori pavăză („Și să știi iubite frate / Că nu-s codru ci cetate“), la rotirea lumilor („colonii de lumi pierdute / Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute / Și în roiuri luminoase izvorînd din infinit, / Sînt atrase în viață de un dor nemărginit“) și la meditații grave pe seama destinului (**Glossa, La Steaua, Odă în metru antic** etc.), poetul abordează cu aceeași cuceritoare forță expresivă orice domeniu al existenței și pe cele mai diverse căi („De astă viață mîndră de vrei să ai o știre. / Gîndește num-atuncea la visuri și la somn“), totul putînd fi adus „sub dictatul propriului spirit“, însetat de nemărgini, peste și prin care să ajungă la o altă formă a identității.

Imaginația lirică a lui Eminescu nu cunoaște limite sau teritorii inaccesibile. Versurile lui de dragoste, de pildă, pline de nostalgii și dureroase semne ale neîmplinirii, alternînd tonurile populare cu cele savante ale sonetului, romanța, cu nuanța șăgalnică, ori atitudinea gravă, transcende cel mai adesea situațiile concrete într-o aspirație spre totalitate și izbăvire, spre împăcarea contrariilor și refacerea unității pierdute. Ca la Novalis, bunăoară, la Eminescu erosul ia o înfățișare cosmică, cei doi parteneri avînd aer de soare și lună, ca în celebra baladă populară, și tinzînd a se întregi după legile atracției universale. Iar neizbînda în absolut e cu atît mai sfîșietoare. Depășind teluricul și tinzînd spre starea de grație, poezia erotică eminesciană ne va fi un prilej continuu de meditație și emoție înfiorată, transgresînd prin fantastica ei eufonie chiar limitele limbii în care a fost scrisă și vrăjind ascultătorul prin simpla cadență a ritmurilor sale interioare. La fel stau lucrurile cu poezia naturii și de evocare a copilăriei, cu fermecătoarele sale elegii, sau parafraze după versuri populare, cu sonetele sau **Scrisorile** în care se simte forța celui ce a băut cu toată voluptatea „paharul prozei înfocate“.

Una dintre sintezele cele mai tulburătoare ale lirismului eminescian este, fără îndoială, amplul său poem **Luceafărul**. Avînd la bază un basm popular și amintind de **Hyperion** al lui Keats, ori de cel al lui Hölderlin, de poezia cosmică a lui Lamartine și Vigny, învecinat cu **Demonul** lui Lermontov și cu alte scrieri de aceeași natură, **Luceafărul** lui Eminescu este un poem egal între cele mai mari, de o forță copleșitoare. Elaborate pe parcursul a mai mulți ani, cu variante și reveniri neașteptate, cele 94 de strofe ale poemului au o turnură simfonică și o curgere ritmică nesovăitoare, o armonie contrapunctică și o deschidere filozofică sugerînd nefericirea, de nimeni întrecută. Prin al său Hyperion (cel ce merge pe sus), Eminescu ilustrează ideea sa că geniul n-are moarte, dar nici noroc, că „aici pe pămînt nici e capabil de a ferici pe cineva, nici capabil de-a fi fericit“.

Pătrunderea lui în tainele arhaicității lumii, în folclorul acesteia și cu precădere în ale celui național, cunoașterea unor limbi și literaturi străine de semnificativă diversitate, a vechii literaturi române și a celei moderne, au fost factori de natură a face din Mihai Eminescu un extraordinar stăpînitor al limbii noastre, la a cărei expresivitate a contribuit substanțial. Nu s-a spus degeaba că într-un fel se scria înainte de Eminescu și în altul după el. S-ar putea adăuga și constatarea că într-un fel se gîndea și vorbea înainte de el și în altul după trecerea lui atît de semnificativă prin spiritualitatea românească. Contribuția lui la înnoirea limbii române literare este atît de însemnată încît forța ei modelatoare se resimte și astăzi. Faptul se explică prin simțul genial al expresiei, prin halucinanta căutare cu precădere în poezie, a formelor celor mai simple și adecvate pentru a-și înfățișa lumile imaginate și amplitudinea deschiderii spiritului său, care a fost al unuia dintre cei mai normali oameni ai acestui pămînt. Acestea au făcut din el un unic prototip al poetului în spiritualitatea românească, ba chiar o ființă legendară a acestor meleaguri. Artist prin vocație și construcție de sine, cu un simț ferm al valorilor, aproape indiferent de domeniu, de spațiu și de timp, suveran în spirit și atitudine practică, Mihai Eminescu a parcurs formele literaturii și ale publicisticii cu o dorință nestăvilită de a le experimenta în contemporaneitatea lui, probîndu-le validitatea și capacitatea de a exprima drama omului și marile lui idealuri, în cadrul naturii și al societății. Răzbate din scrisul său o gravitate stranie și o cuceritoare melancolie, întreruptă de sarcasm și mizantropie, de mari triști și zădărnicii, dar depășite cel mai adesea de o înviorătoare generozitate și înțelepciune, ca într-o mereu visată simfonie, a fiecăruia în parte și a tuturor împreună.

GEORGE MUNTEAN ■

Spiritul critic

— „Gazetăria eminesciană... a realizat [illegible] tru totdeauna ideea scriitorului [illegible]niat, seismograf se[illegible]il și port-voce al du[illegible]or și crezurilor neam[illegible]ui“ — Al. Oprea

Cînd gazetele săptămînale și ziarele au apărut pentru prima dată în țările europene unii dintre cei mai mari scriitori de pe continentul nostru s-au angajat în această nouă aventură informațională de o factură extrem de variată. Gazetele erau concepute ca niște magazine cu știri din viața politică și economică, însemnări de călătorie, dezbateri literare și filozofice, cronici de teatru etc.

Scriitorii-gazetari au căpătat astfel destul de repede un rol de seamă în orientarea opiniei publice, pregătirea cititorilor pentru unele evenimente noi din viața culturală și științifică, dezbaterea unor măsuri menite să ducă la modernizarea societății, crearea unor curente de opinii în favoarea unor mari năzuințe naționale. Așa se explică de ce și primele partide din Anglia, dar și mai tîrziu de la noi, s-au străduit să atragă în marile campanii politice și culturale scriitori de anvergură, capabili să devină adevărați **directori de conștiință**.

Presa românească a fost și ea instituită prin aceleași modalități. De aceea nu este nimic surprinzător în faptul că în toate provinciile românești de odinioară s-au angajat în presa epocii mari personalități ca I. Heliade-Rădulescu, C. Bolliac, N. Bălcescu, G. Asachi, Gh. Barițiu, I. Vulcan, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri și mulți alții.

Deși foarte tînăr, cînd Eminescu trimitea o scrisoare (1860—1870) redactorilor de la revista **Familia**, el avea o evidentă siguranță de sine și demonstra o bună cunoaștere nu numai a gazetelor din monarhia habsburgică, ci și a presei românești care anima viața noastră, politică și culturală.

Studentul de la Viena și Berlin aducea cu el în țară vaste cunoștințe de drept, economie, filozofie, sociologie lingvistică, literatură etc. Audierea unor mari profesori, corelată cu rigoarea și onestitatea sa profesională, au făcut repede din el un gazetar plin de autoritate, temut de unii și urît de alții pentru modul direct și necruțător de exercitare a profesiei. Intrat într-o tagmă plină de amatori care practicau un jurnalism provincial de ocazie, M. Eminescu aducea în presa românească spiritul unui gazetar modern, conjugat cu atitudinea unui gînditor, a unui reformator raționalist, și pragmatic, capabil să înțeleagă destinele viitoare ale țării.

Indiferent dacă scria la gazetele din Iași sau la **Timpul**, poetul a căpătat repede o voce distinctă în presa românească, ecoul său extinzîndu-se în toate provinciile de odinioară ale țării. Nimic nu este surprinzător în acest fapt. M. Eminescu scria despre limba din jurnalele românești din Austria, despre repertoriul teatrelor de la Iași și București, despre școlile din Moldova, despre dorința de neatîrnare a românilor, despre literatura noastră veche, despre pronunția actorilor, manualele școlare, regulile de scriere a limbii și atîtea altele.

Spiritul său de reformator, de militant împotriva **formelor fără fond**, a politicianismului venal și a corupției țintea spre toate acele aspecte ale vieții sociale, economice și statale, care se impuneau să fie grabnic înnoite. Principiul suprem sub care se integrau toate proiectele scriitorului, unele foarte realiste, altele măcar aparent utopice, rezultă din dragostea de țară. Mărturiile scriitorului sînt nenumărate: „Ce să vă spun! Iubesc acest **popor bun, blînd, omenos, pe spatele căruia diplomații croesc charte și resbele, zugrăvesc imperații despre care lui nici prin gînd nu-i trece**“.

Deși Eminescu nu-i înțelegea pe intelectualii ardeleni prea bine, din cauză că nu ar fi avut în acel timp talente, multe idei fundamentale, privitoare la originea neamului și a limbii, erau privite în aceeași manieră, eliminate fiind doar exagerările puriste ale acestora. Istorismul binecunoscut al scriitorului nu putea să nu-l determine să reflecteze asupra originii poporului român, asupra identității sale specifice. Venit din romantism în general, naționalismul eminescian a crescut sub semnul cerințelor de redeșteptare a națiel, nevoită să se apere de agresori, să-și mențină puritatea limbii și să caute, totodată, ca românii să fie uniți în același stat. Ca și cărturarii **Școlii ardelene**, Eminescu explora originile neamului pentru a-i sublinia unitatea. Apelul la trecut trebuia să-și găsească rezonanța în prezent și viitor. În focul luptelor politice și a tendințelor de deznaționalizare, M. Eminescu declară: **„Da, de la Roma venim, scumpi și iubiți compatrioți — Din Dacia Traiană! Se cam ștersese diploma noastră de nobleță: limba însă am transcris-o din buchile voastre ghebosite de bătrînețe în literele de aur ale limbelor surori. Cam degenerase arborele nostru genealogic cu cîte o codiță străină, dar îl vom curăți de toate uscăturile**“.

Naționalismul eminescian poate fi înțeles la justa sa valoare numai dacă este raportat la capacitatea productivă a oamenilor, la dorința lor de integrare directă în marele angrenaj al muncii. Eminescu nu avea o fobie a străinilor în sine, ci doar a acelora ce trăiau din speculă, corupție, profit pe seama muncii altora. Din acest unghi de vedere erau privite și așa-zisele **clase superpuse**, din aceeași perspectivă a vremii unei civilizații agrare, țăranii noștri erau priviți ca singura clasă productivă.

Raportarea poporului român la strămoși nu era o simplă problemă de orgoliu național. Limpezirea originii demonstra caracterul limbii, drepturile poporului asupra acestor pămînturi. În disputele epocii despre slavonism și romanitate, Eminescu știa granițele unor incertitudini neverificabile, dar nu contenea să-și arate stima pentru strămoșii noștri daci: **„Era un popor bun acela, care-a impus tribut superbei împărătese de marmură a lumii: Roma. Era un popor nobil acela a cărui cădere te împle de lacrimi, iar nu de dispreț, și a fi descendentul unui popor de eroi, plin de nobleță, de amor de patrie și libertate, a fi descendentul unui asemenea popor n-a fost și nu va fi o rușine niciodată**“.

Spuneam că M. Eminescu a fost în cultura română un deschizător de drumuri pentru gazetăria modernă. Din această perspectivă, spiritul său critic apasă pe erori pentru a putea crea un climat favorabil pentru reforme în toate domeniile vieții. În acest scop, scriitorul căuta premise pentru o bună organizare a statului, a economiei și a instituțiilor în general. Statul avea nevoie de legi solide și drepte, concepute după spiritul locului, nu importate fără discernămînt din altă parte. În stat individualismul mărunt trebuie să se topească într-o mare armonie de interese și idealuri, politica statului trebuind să răspundă necesităților fundamentale ale poporului.

La această cerință se impunea să-și dea concursul toate instituțiile țării. Școala, justiția, parlamentul, teatrul, presa, cultura în general, trebuiau să devină stîlpi de susținere a unui stat național independent. Neatîrnarea reprezintă rezultatul unor eforturi îndelungate. Poetul reprezintă secvențe din realizarea ei pentru a demonstra datoria de-a o păstra cu orice preț. **„Așadar „independența“ precum o numim astăzi nu este un „copil găsit“ fără căpătîiu și fără antecedente, ci un prinț, care dormea, cu sceptrul și coroana alături. Căzută în desuetudine (...) neatîrnarea noastră a fost pururea reală, ca drept pururea în vigoare, fapt strălucit din cînd în cînd, nu prin alt drept, ci prin excese și abuzuri de putere ale turcilor. Și dacă ea a fost întunecată cam de o sută de ani prin postomania fanariotă, tradiția ei și încercările de-a o restitui n-au încetat niciînd, iar mai cu seamă secolul nostru a fost bogat în succese pe terenul acesta**“.

În pofida multor neajunsuri, M. Eminescu observa că marile reforme începuseră a fi înfăptuite pe întreg teritoriul Daciei în mod unitar. Dîncolo de irosirea de putere în realizarea unor forme goale, dincolo de sărăcie și mortalitatea infantilă, **forțele vii** ale nației, scria poetul român, au triumfat peste tot.

Prezent în publicistică, ca și în poezie, **spiritul critic** inaugurat de Eminescu, alături de Maiorescu, s-a răspîndit peste tot în cultura română El nu era nici demolator și nici nihilist El reprezenta o metodă de stimulare a forțelor vii ale neamului spre împlinirea idealurilor României moderne.

ROMUL MUNTEANU ■

„Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă...“

(Melancolie)

„Romanescul“ operei

— „Cîteva din frumusețile cele mai de seamă ale artei românești de-a povesti au căzut din condeiul poetului“ — T. Vianu

Conform unei prejudecăți curente la noi, un scriitor „nu poate“ să exceleze în mai multe genuri literare : poeții nu pot fi altfel decît poeți, prozatorii trebuie să rămînă prozatori, iar criticii nu care cumva să îndrăznească să aștearnă pe hîrtie versuri sau romane, căci vor fi acuzați de „făcătură“, de veleitarism sprijinit pe „știința“ literaturii, nu pe „talent“. Iar dacă se găsește vreun autor — și se găsesc destui ! — care să ignore crezul cvasigeneral, atunci abaterile de la vocația „principală“ sînt taxate drept amatorisme (se vorbește despre cîte un **violon d'Ingres...**) și se văd mai violent sau mai discret depreciate. Fără să insist acum, semnalez doar că atare prejudecată s-ar putea datora prestigiului aproape „ocult“ de care continuă să se bucure la noi noțiunea de talent, așezată instinctiv în opoziție cu aceea de complexitate a gîndirii și a perspectivei intelectuale. În realitate, e vorba — nu-i așa ? — de o conjuncție...

Proza lui Eminescu e una dintre principalele „victime“ ale acestei atitudini încă active. Deși a fost publicată de-a lungul secolului nostru în culegeri din ce în ce mai cuprinzătoare și s-a editat finalmente într-un bun volum al seriei academice de **Opere** (vol. VII, **Proza literară**, Ed. Academiei, 1977), n-a rezistat — totuși — în concurență cu poezia, Eminescu întîrzîind să fie tratat și ca un prozator adevărat și mare. Cu prejudecata în cauză s-a războit și Eugen Simion în debutul monografiei sale despre **Proza lui Eminescu** (Ed. pt. lit., 1964, p. 5 sq. : „Prejudecata, stăruitoare, că unui mare liric îi sînt aprioric interzise alte genuri literare [...]a făcut [...] să li se dea [prozelor — n.m.I.B.L.] o prețuire mai mult istorică și mai puțin estetică“ etc.). Spune ceva și faptul că s-a vorbit întotdeauna despre „proza literară“ a lui Eminescu (așa se subintitulează volumul citat din **Opere** și obișnuitele culegeri de mare tiraj), deosebită de așazisa „proză politică“. Dacă această din urmă formulă arată o tendință de tragere a publicisticii eminesciene spre sfera literaturii, deci de ridicare la rang estetic a unei materii de alt ordin, cealaltă, „proza literară“, oarecum pleonastică, insinuează ideea că poetul național n-a putut scrie și „proză-proză“.

Însă ce sînt — atunci — **Geniu pustiu, Sărmanul Dionis, Cezara** și tot restul ? Un răspuns pe cît de ciudat, pe atît de ferm intrat în mentalitatea generală este acela formulat net, între alții, de Călinescu : „Prozele lui sînt de fapt poeme“ ! (**Opera lui Mihai Eminescu**, Ed. pt. lit., 1969, vol. II, p. 444). Într-acolo au părut să conducă toate trăsăturile scrierilor cu pricina, ori — măcar — ale celor mai cunoscute : încărcătura „poetică“ a stilului, descripțiile somptuoase, predominanța visului și a reveriei, vizibila comunicare cu poezia propriu-zisă la multe nivele (teme, motive, atitudini, lexic...). — de unde sentimentul că deopotrivă versuri și pagini de proză sînt desprinse din aceeași „galaxie“ creatoare. Așa este, fără îndoială, și așa se întîmplă în cazul oricărui scriitor mare, în forme fățișe ori prin legături mai puțin evidente, dar puternice, ținînd de coerența „organică“ a personalității și, prin urmare, a operei. Însă în condițiile tocmai descrise, în legătură cu proza lui Eminescu trebuie pus un accent mai apăsat nu pe omogenitatea cu compartimentul poeziei ci, dimpotrivă, pe „specificitate“ ; **Sărmanul Dionis** și celelalte formează o clasă „autonomă“ de scrieri eminesciene, analizabilă prin raportare la structurile genului prozei și nu la cele ale poeziei. În multele direcții pe care le-a experimentat, Eminescu a rulat formule literare variate, în funcție de intențiile sale și de natura materiei căreia vroia să-i dea corp, a adecvat — adică — „forma“ la „substanță“. Proza lui nu poate — de aceea — să apară ca o „eroare“ retorică : autorul a uzat de convențiile prozei atunci cînd a avut nevoie de ele ; altfel, ar fi compus direct în... versuri ! N-a simțit că e întotdeauna cazul și a recurs la categoriile știute (tramă, personaj, dialog..) și la structurarea pe secvențe sau capitole. Aspectele de poem fantastic, frecvențele comutări temporale și geografice se explică prin stilul prozei romantice (al **prozei**, nu al **poeziei** romantice), care face orice posibil prin vis, reverie, metempsihoză... „Prozele lui sînt de fapt poeme“ ? Va trebui, odată pentru totdeauna, să respingem atare idee și să recunoaștem prozelor eminesciene specificitatea în ansamblul operei și locul proeminent în istoria românească a genului.

Întrepătrunderi de felul celor amintite mai înainte nu există doar între poeziile și prozele eminesciene, ci și în interiorul clasei acestora din urmă. Nuvelele, fragmentele de roman, schițele și bruioanele păstrate au nu o dată evidente legături : numele migrează dintr-un text în altul, la fel unele situații epice ori chiar pasaje descriptive (I. Scurtu a pus pentru prima oară în paralel, pe două coloane, porțiuni ca și identice din **Geniu pustiu** și **Sărmanul Dionis** — în **Introducerea la Geniu pustiu. Roman postum** ; v. ediția a doua, Ed. Minerva, 1907, p. XXI). Aceste suprapuneri se datorează, la prima vedere, doar faptului că cele mai multe dintre proze au rămas neterminate, în manuscrise. Pe de altă parte însă, cred că merită să facem un pas mai departe și să observăm, adăugînd și un strop de speculație, că, de vreme ce au pe ansamblu un aspect omogen (inclusiv, în ultimă instanță, „textele seriei pe care Călinescu a numit-o „sociologică și evocativă“, adăugînd că, față de seria cealaltă, „romantică“, „Sensul general rămîne același“ — **Istoria literaturii române. Compendiu**, Ed. pt. lit., 1968, p. 157), prozele lui Eminescu participă practic la un vast șantier romanesc, de parcă ar fi doar fragmente ale unui spectaculos proiect integrator, pe măsura gîndirii autorului, care plăsmuia totul la scara **Panoramei deșertăciunilor** (titlul proiectului său de poem „total“). Cuprinderea amplă, „romanescă“ i-a fost — de altfel — o mai generală trăsătură de personalitate, perceptibilă și în febra „balzaciană“ a publicisticii, pornite parcă să compună o „comedie umană“ a societății românești a vremii, în teatru, unde urma să se articuleze o viziune mitic-integratoare a întregii noastre istorii, ca și în poezie, unde proiectele ample subintind mereu textele de mai mici dimensiuni (vezi **Egipetul, Mureșanu, Panorama deșertăciunilor**, ansamblul **Scrisorilor** ș.a.m.d.).

Accesul la o asemenea imagine a operei lui Eminescu ne este de obicei barat de prestigiul versurilor antume, în conștiința publică rămînînd o serie de piese izolate și nu contururile unor grandioase planuri. Nici nu se putea altfel, dat fiind destinul biografic al poetului, care l-a împiedicat să-și ducă la bun sfîrșit proiectele. Gîndindu-le la scară mare, concepînd structuri creatoare cu multe etaje, cu o enormă cuprindere a spațiului și timpului, Eminescu începea scrisul propriu-zis din mai multe puncte odată, sărea apoi la altele, uneori revenea, refăcea, extindea și iarăși abandona, deschizînd alte și alte „fronturi de lucru“. Într-o ingenuă încercare de a sincroniza ritmul scrisului cu cel al imaginației febrile. Apare vocația „expansionistă“, presupunînd articularea unor blocuri mari de text, era tot atît de imposibil de conciliat — pe de altă parte — cu ispita perfecțiunii în mic, pentru care poetul amîna de multe ori urgența construcției mari, oprindu-se la slefuirea fină a imaginilor și rimelor, a „muzicii“ versurilor. În timp ce ediția Maiorescu a **Poeziilor**, cu aspectul ei perfect și definitiv, a probat elocvent această tentație miniaturistă, pe cealaltă, globalistă, o ilustrează „haosul“ copleșitor al manuscriselor. Cheia „romanescului“ eminescian aici trebuie căutată. Din acest unghi privind lucrurile, s-ar putea ca, în chip cu totul neașteptat, nuvelele, fragmentele, bruioanele să se deplaseze spre centrul atenției noastre, ca tentative de traducere în limbaj propriu-zis prozastic al acestei vocații „romanești“. Ceea ce echivalează cu o ipoteză de lectură cu bătaie lungă, mergînd — cu pornire de la „proza literară“ și cuprinzînd treptat toate straturile operei — pînă la o regîndire a întregii „galaxii“ creatoare eminesciene...

ION BOGDAN LEFTER

Teatrul și cultura poporului

— „este sarcina culturii naționale să așeze în sfîrșit capodoperele teatrului eminescian la locul care se cuvine“ — Petru Creția

Contribuția adusă de marele nostru poet la dezvoltarea teatrului românesc, piesele sale, valoarea ideilor și a conceptelor sale despre arta scenică și literatura dramatică se dezvăluie, pe măsura adîncirii cercetărilor, din ce în ce mai bogate, mai complexe, mai originale.

Prin cronicile și studiile despre arta interpretativă și rolul teatrului în cultura unui popor, Mihai Eminescu se situează categoric printre cei mai importanți gînditori și esteticieni din țara noastră și nu puține sînt ideile sale ce ar trebui așezate și astăzi la temelia esteticii teatrale moderne. A adus cu neprețuită clarități lumină în ceea ce privește raportul între text și spectacol, precizînd, nu o dată, că scopul teatrului este acela de a educa pe cei mulți în spiritul frumosului și adevărului, pornind de la opera poetului, scena însemnînd ardere pentru înalte idealuri morale și pentru frumoasa limbă românească, locul unde se întrupează „sute de caractere, mii de simțăminte omenești“.

A combătut cu necruțătoare ironie tot ceea ce nu a fost realizat din punct de vedere artistic pe scena timpului său, dar a elogiat pe marii interpreți ai vremii : Matei Millo, Frosa Sarandi, Ștefan Iulian, M. Mateescu ș.a.m.d., subliniindu-le valoarea și aportul la înflorirea artei scenice, pentru că, spunea Eminescu : „Dacă repertoriul e sufletul unui teatru, actorii sînt corpul lui, sînt materia în care se întrupează“.

Legăturile sale cu teatrul nu s-au limitat însă numai la peregrinările de adolescență cu diversele trupe sau la luări de poziție teoretică, ci sînt mult mai adînci, idealul său fiind cel de a se înscrie la loc de frunte în dramaturgie, de a da viață cu minunatele-i cuvinte celor mai de seamă pagini din istoria poporului român, de a însufleți eroi vestiți ai neamului, dîndu-le grai și suflet din sufletul său.

Prolectele dramaturgice eminesciene au o impresionantă grandoare, cuprind în ele cu îndrăzneală legături și asociații dintre cele mai neașteptate între destinul poporului nostru și istoria lumii, dar prin forma lor neîmplinită amintesc mai mult decît creația poetică de timpul nemilos care l-a smuls mult prea repede din viață. Cu toate că multe dintre ele nu sînt decît simple gînduri și intenții il înscriu însă prin profunzimea și originalitatea lor în rîndul celor mai de seamă autori, model și exemplu prin conceptul său de dramă istorică națională atotcuprinzătoare.

Cu excepțională capacitate de înțelegere în totalitate a drumului parcurs de poporul nostru de-a lungul veacurilor, cu descoperirea rădăcinilor în adîncul timpului și cu perspectiva revoluției declanșatoare de energii, Mihai Eminescu ne-a lăsat în pagini finisate de mare și răscolitoare frumusețe, în schițe abia creionate sau pur și simplu numai în proiect eroi și conflicte definitorii pentru ființa neamului nostru, meditații dintre cele mai tulburătoare asupra raportului dintre om și timp.

Făuritorii istoriei românești încep în dramele istorice eminesciene cu Decebal și sfîrșesc cu Andrei Mureșanu ca simbol al revoluției de la 1848. Meditativ, personificînd parcă sieșea cea mai adîncă înțelepciune populară, presimțind viitorul, Decebal îndeamnă la pace și bună înțelegere, primindu-i pe mîndrii romani cu fierbinți apeluri la împăcare. Ca un răspuns peste milenii, Andrei Mureșanu, poetul revoluționar, Luceafăr al schimbărilor, întruchipare desăvîrșită a eroului romantic, singurul finisat cu migală de artizan și grijă de bijutier în trei variante poematice, cîntă revoluția socială și națională ca motor al istoriei. În cea dîntîi variantă Andrei Mureșanu se întîlnește cu Anul 1848, cu Geniul luminii și Silfii luminii pledînd pentru viitorul luminos al poporului român. În cea de-a doua se întreține cu Nirvana, susținînd pătimaș neîntrerupta luptă. Bogdan — Dragoș, descălecătorul în piesa ce-i poartă numele, și mult prea frămîntatul Ștefăniță, sensibilul și maladivul nepot al marelui Ștefan, cu mintea și sufletul fremătînd de o iubire imposibilă pentru frumoasa fiică a energicului Arbore, în drama neterminată **Mira**.

Drama **Bogdan — Dragoș**, cea mai jucată dintre piesele eminesciene, cu cîteva frumoase realizări scenice la București și la Botoșani, înfățișează în culori tari, contrastante, cu antinomii cromatice proprii romantismului, povestea voievodului maramureșean, nevoit din pricina urii unchiului său să părăsească vatra strămoșească, găsind în Moldova o țară primitoare și un adăpost de nădejde.

Mira, povestea neterminată a lui Ștefăniță, aparține celor mai frumoase piese lirice din dramaturgia noastră, este un poem al unei iubiri imposibile, al beției absurdelor și al chemării irezistibile a morții. Nepotul lui Ștefan cel Mare, cel căruia bătrînul Arbore, adevărat stîlp și apărător al țării, îi aminteste încontinuu de îndatoririle sale, fără a găsi însă ascultare, este zugrăvit de Mihai Eminescu ca un erou romantic incapabil să facă altceva decît ceea ce îi poruncește inima sa pătimașă, iubirea lui fără de speranță pentru Mira, fata condamnată să moară din pricina unei bolți necruțătoare, ce-și petrece ultimele zile într-un castel departe de lume.

Alături de mult prea îndrăznețu-i vis de a crea o epopee grandioasă a neamului, Mihai Eminescu a lăsat posterității și cîteva piese scurte, bijuterii dramatice cu umor subtil și lirism delicat precum **Emmi**, un elogiu al sensibilității și al admirației pentru poezie, cu certe trimiteri la Vasile Alecsandri și Elena Negri, și **Histrion**, povestea emoționantă a unui bătrîn actor fericit că își vede fiul reușind pe scenă, acolo unde el, hulit și ignorat, n-a cunoscut decît suferință.

Nu lipsesc din prolectele sale nici comediile satirice, revărsări necruțătoare de ironie și sarcasm, nici elogii aduse haiduciei ca formă de revoltă socială, nici intenția de a da viață legendelor străvechi, lăsînd urmașilor ca moștenire o operă literar-dramatică nefinisată, dar importantă ca simbol al unui mare și adînc crez în funcția educativă a teatrului, în posibilitățile sale de îmbogățire a universului spiritual al omului.

Însuflețit de ideile estetice ale lui Schiller, de tragediile shakespeariene, marele poet a visat și a luptat pentru un teatru românesc de valoare europeană, punînd, în ciuda vieții lui atît de scurte, o piatră solidă la temelia artei spectacolului din țara noastră.

Teatrul a fost pentru Mihai Eminescu o pasiune puternică, mistuitoare încă din adolescență, cînd l-a întîlnit I. L. Caragiale, cu biblioteca într-un geamantan și cu capul plin de gînduri mărețe, și a rămas așa pînă la sfîrșitul vieții, dovadă că printre ultimele sale pagini sînt traduceri de piese. Din această pasiune s-au născut minunatele sale cronici dramatice, valoroasele pagini de teorie teatrală și piesele sale ce înnobilează orice scenă, aducînd totodată bucurii tuturor celor ce-și opresc atenția asupra lor și la cea mai simplă lectură.

ILEANA BERLOGEA

„...sorbit din popor cum soarbe soa

1850 : La 15 ianuarie se naşte în Botoşani Mihail (Mihai), cel de-al şaptelea copil al căminarului Gheorghe Eminovici şi al căminăresei Raluca Eminovici. („... — O, ursitori, a căror daruri plouă / Asupra lumii-ntregi, mai staţi o clipă / Şi ascultaţi rugarea spusă vouă. // Nu bunătăţi cari se trec în pripă / Să îi meneasca sfinta voastră gură, / Nu bunătăţi supuse la risipă. // Puternici, mari, frumoşi atîţia fură, // Înţelepciuni, comori le-aţi dat multora, / Şi toate, vai, cu vremea se pierdură. // Lui dăruiţi ce nu aţi dat altora, / Un dar nespus de scump ce n-are nume / Ca să răsar-asupra tuturora...“ — Mihai Eminescu. ● Străbunicul viitorului poet,

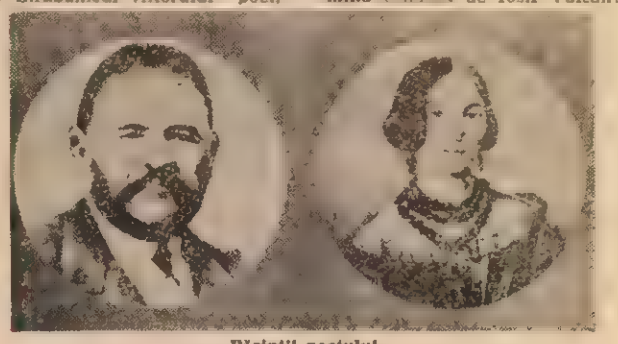

Părinţii poetului

Petrea Eminovici, ţăran din satul Călineşti, s-a născut probabil în 1732, fiind cel mai vechi dintre Eminovicii despre care avem ştire din acte oficiale. ● „Judecînd în lumina însăşi a documentelor putem spune că nici un scriitor român nu-şi poate afirma mai cu putere ca Eminescu însuşirea de poet ce aparţine poporului român şi nu-şi poate număra ca el strămoşii moldoveni pe degete, vreme de două veacuri.“ — G. Călinescu ● **„...eu nu mă supăr de loc de modul cum se reflectă persoana mea în ochii d-tale, căci de la aşa oglindă nu mă pot aştepta la alt reflex. Dar acest reflex nu schimbă deloc realitatea : el nu mă opreşte de-a fi dintr-o familie nu numai română, ci şi nobilă neam de neamul ei — să nu vă fie cu supărare — încît vă asigur că între strămoşii din ţara de sus a Moldovei, de cari nu mi-e ruşine să vorbesc, s-or fi aflînd poate ţărani liberi, dar... păzitori de temniţă măcar nici unul.“** — M. Eminescu ● **1857 :** Copilul Mihai este trimis la şcoală la Cernăuţi ● Urmează la National Hauptschule şi la Obergymnasium (1858—1863) ● **1863 :** Ilie, unul dintre cei unsprezece copii ai căminarului Eminovici, moare. **„Copii eram noi amîndoi / Frate-meu şi cu mine. / Din coji de nucă car cu boi / Făceam şi înhămam la ei / Culbeci bătrîni cu coarne. // Şi ei citea pe Robinson, / Mi-l povestea şi mie; / Eu zideam turnul Vavilon / Din cărţi de joc şi mai spuneam / Şi eu cîte-o prostie...“** — Mihai Eminescu. ● Nu mai frecventează cursurile de la Cernăuţi — **„În zădar în colbul şcolii / Prin autori mîncaţi de molii, / Cauţi urma frumuseţii / Şi indemnurile vieţii, / Şi pe foile lor unse / Cauţi taine nepătrunse / Şi cu slovele lor strîmbe / Ai vrea lumea să se schimbe. / Nu e carte să înveţi / Ce viaţa s-aibă preţ / — Ci trăieşte, Chinuieşte / Şi de toate pătimeşte / Ş-ai s-auzi cum iarba creşte** — Mihai Eminescu ● Vacanţe fabuloase la Ipoteşti : **„Fiind băiet păduri cutreieram / Şi mă culcam adesea lîngă izvor, / Iar braţul drept sub cap eu mi-l puneam. / S-aud cum apa sună-ncetişor : / Un freamăt lin trecea din ram în ram / Şi un miros venea adormitor. / Astfel adesea eu nopţi întregi am mas, / Blînd înginat de-al valurilor glas.“** — Mihai Eminescu ● **1864:** Mihai este practicant la Tribunalul din Botoşani iar apoi „scriitor al cancelariei“ la Consiliul Permanent Judeţean. ● **1865 :** Demisionează din acest post ● În toamnă profesorul său Aron Pumnul îi oferă găzduire şi cu acest prilej face o cunoştinţă şi mai strînsă cu o bibliotecă remarcabilă ● „Pumnul era foarte iubit de copiii români, pentru blîndeţea şi răbdarea lui (stringea uneori pe băieţi şi bătea chiar mîngea cu ei), dar mai ales pentru acel patriotism preacucernic pe care îl insufla tinerilor.“ — G. Călinescu ● **1866:** În ianuarie, profesorul iubit moare. În broşura **Lăcrămioarele învăţăceilor gimnasiaşti din Cernăuţi la mormîntul pre iubitului lor profesor Arune Pumnul...** sînt cuprinse şapte poezii printre care una aparţine lui Eminescu : **„Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină, / Cu cîpru verde-ncinge antică fruntea ta ; / C-acuma din pleiada-ţi auroasă şi senină / Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină...“** ● În acelaşi an — debutul în presă, în revista **Familia** condusă de Iosif Vulcan:

„Cu bucurie deschidem coloanele foiei noastre acestui june numai de 16 ani, care, cu primele sale încercări poetice trămise nouă ne-a surprins plăcut.“ Este vorba de poezia **De-aş avea : „De-aş avea şi eu o floare / Mîndră, dulce, răpitoare, / Ca şi florile din mai, / Fîlce dulce a unui plai, / Plai rizînd cu iarbă verde, / Ce se leagănă, se pierde, / Undoind încetişor, / Şoptind şoapte de amor...“** Iosif Vulcan îi schimbă numele din Eminovici în Eminescu ● Ajunge în Blaj, apoi la Alba Iulia şi Sibiu, pentru ca spre sfîrşitul anului să-l găsim la Bucureşti ● **1867 :** Sufleor şi copist în trupa lui Iorgu Caragiale. **1868** Trece în trupa lui Matei Pascaly. „Locuiam într-o casă unde trăsese în gazdă un actor, vara director de teatru în provincie. Stagiunea migrării actorilor se sfîrşise : era toamnă, şi aceste păsări călătoare se-ntorceau pe la cuiburile lor.

Văzîndu-mă că citeam într-una, actorul îmi zise cu un fel de mîndrie :

— Îţi place să te ocupi cu literatura... Am şi eu un băiat în trupă care citeşte mult ; este foarte învăţat, ştie nemţeşte şi are mare talent : face poezii ; ne-a făcut cîteva cuplete minunate. Eu crez că ţi-ar face plăcere să-l cunoşti.

Şi-mi povesti cum găsise într-un otel din Giurgiu pe acel băiat — care slujea în curte şi la grajd — culcat în fîn şi citind în gura mare pe Schiller.

În ieslele grajdului, la o parte, era un geamantan — biblioteca băiatului — plin cu cărţi nemţeşti...

Actorul îl propusese să-l ia sufler, cu şapte galbeni pe lună, şi băiatul primi cu bucurie. Îşi luase biblioteca şi acuma se afla la Bucureşti...

Era o frumuseţe ! O figură clasică încadrată de nişte plete mari negre ; o frunte înaltă şi senină ; nişte ochi mari — la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru ; un zîmbet blînd şi adînc melancolic. Avea aerul unui sfînt tînăr coborît dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia i se vedea scrisul unor chinuri viitoare.

— Mă recomand, Mihail Eminescu.

Aşa l-am cunoscut eu.“ (I. L. Caragiale) ● Cu trupa lui Pascaly întreprinde un turneu la Braşov, Sibiu, Lugoj, Timişoara, Arad... ● **1869 :** continuă să publice poezii în **Familia.** Este unul dintre membrii fondatori ai cercului literar **Orientul** care îşi propunea şi culegerea de basme, poezii populare ● Pleacă într-un nou turneu cu trupa lui Pascaly la Iaşi şi Cernăuţi ● La 2 octombrie se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Viena ca auditor ● Se înscrie în Societatea Literară-Socială „România“ a studenţilor români din Viena şi în Societatea Literară Ştiinţifică a Românilor din Viena şi luptă pentru unificarea lor sub un singur nume (lucrul se va petrece mai tîrziu, cînd ele se vor numi **România Jună**) : **„firma, numele nu e lucrul, fiinţa însăşi — cum haina ce-o poartă un om nu-i omul însuşi — cum zdreanţa unui nume obscur poate acoperi un geniu — cum purpura unui nume regal poate învesti pe-un idiot.“** — Mihai Eminescu ● Îl cunoaşte pe Slavici ● Tot în acest an ajunge la Praga unde se fotografiază în atelierul lui J. Tomaš. Este vorba de fotografia care s-a impus conştiinţei naţionale în care poetul apare astral, de o frumuseţe ieşită din comun : **„Era frumos — d-o frumuseţe demonică. Asupra feţei sale palide, musculoase, expresive, se ridica o frunte senină şi rece ca cugetarea unui filozof. Iar asupra frunţei se zburlea cu o genialitate sălbatică părul său negru-strălucit, ce cădea pe nişte umeri compacţi şi bine făcuţi. Ochii săi mari căprii ardeau ca un foc negru sub nişte mari sprîncene stufoase şi îmbinate...“** — **Geniu Pustiu** ● **1870 :** La începutul anului o delegaţie de studenţi din care făcea parte şi Eminescu îi vizitează la Dobling pe fostul domnitor Al. I. Cuza ● Publică în ziarul **Albina** din Pesta două articole : **O scriere critică şi Repertoriul nostru teatral : „Fiindcă ideea creării unui teatru naţional dincoace de Carpaţi prinde din ce în ce mai mult aripi şi dimensiuni ; fiindcă capacităţi tinere însemnate s-au simţit îndemnate de a spune şi ele cîte-o vorbă în astă privinţă, cred că-mi va fi permis şi mie să mă întind la vorbă asupra acestei cestiuni tot atît de frumoase, precît şi de folositoare.“** ● Începe să publice în **Convorbiri literare** din Iaşi : pe data de 15 aprilie — **Venere şi Madonă** iar pe data de 15 august — **Epigonii** ● Iacob Negruzzi descrie astfel primul contact cu creaţia lui Eminescu : „Aruncînd ochii din întîmplare asupra mesei mele de lucru, văzui o scrisoare nedeschisă, pe care nu o băgasem în seamă. Era adresată „Redactorului **Convorbirilor literare**“ şi scrisă cu litere mici şi fine ca de o mînă de femeie. Mi-am zis că trebuie să fie de la una din numeroasele poete tinere din provincie, care voiau să li se tipărească versurile în revista noastră. Deschizînd plicul, găsii o scrisoare, împreună cu o poezie intitulată **Venere şi Madonă**, amîndouă iscălite M. Eminescu. Numele Eminescu nu avea aparenţa a fi real, ci îmi păru împrumutat de vreun autor sfiicios, ce nu vrea să se dea pe faţă.

Deprins cu pacheturi întregi de versuri şi proză ce-mi veneau zilnic, mă pusei să citesc cu indiferenţă poezia **Venere şi Madonă**, dar de la a treia strofă, care începea cu versurile

Rafael pierdut în versuri
ca-ntr-o noapte înstelată,
Suflet îmbătat de raze
şi d-eterne primăveri...

interesul mi se deşteaptă şi merse crescînd pînă la sfîrşit. Foarte impresionat, am cetit poezia de mai multe ori în şir, iar a doua zi des-de-dimineaţă m-am dus la Maiorescu cu manuscrisul în mînă...

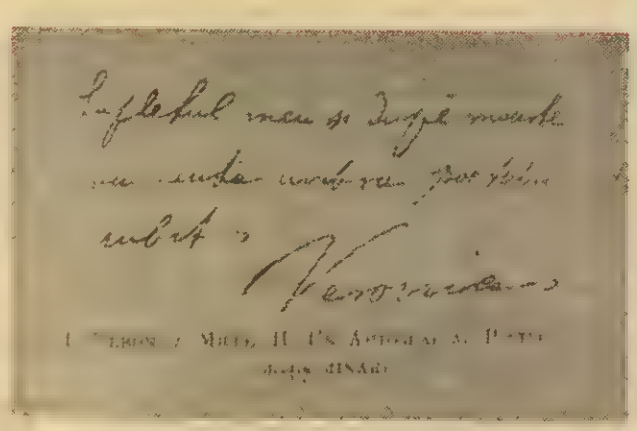

— În sfîrşit, am dat de un poet, i-am strigat întrînd în odaie şi arătîndu-i hîrtia.“ ● **1871 :** În august are loc serbarea de la Putna la organizarea căreia Eminescu a jucat un rol deosebit. Printre cei care au participat la înălţirea tineretului român în jurul mormîntului lui Ştefan cel Mare s-a aflat şi Ciprian Porumbescu ● **„Serbarea de la Putna se înscrie printre manifestaţiile popoarelor oprimate din Imperiul austro-ungar prin care îşi afirmau dreptul la existenţa naţională.“** — D. Vatamaniuc. ● Se înscrie la Facultatea de drept a Universităţii din Viena ● **1872 :** Duce o mare lipsă de

Titu Maiorescu

I. L. Caragiale

bani : **„Vă spun drept că trăiesc cu mare greutate. În momentul în care vă scriu aceste şiruri mă aflu în lipsă deplină de bani, aşa încît voi trebui ca mîine să împrumut de la cineva, deşi şi împrumutarea e grea, căci cunoscuţii mei, studenţi ca şi mine, n-au nici ei de unde.“** ● „Să fie acum epoca în care a cunoscut pe Veronica Micle, tînăra soţie a bătrînului profesor Micle din Iaşi ? Cineva pretinde că Veronica, venind la Viena să se caute pentru o suferinţă oareşicare, a tras în casa unei doamne Löwenbach, unde cunoscu pe poet... Şase luni ar fi stat Veronica Micle la Viena şi în acest timp, timid şi cu privirea în pămînt, ar fi călăuzit-o prin metropola danubiană, povestindu-i întîmplări din viaţa marilor gînditori. Dar Eminescu nu era îndrăgostit acum de o femeie, ci de femeia însăşi în idealitatea sa...“ — G. Călinescu ● Continuă să publice în **Convorbiri literare**, printre altele nuvela **Sărmanul Dionis : „...şi tot astfel, dacă închid un ochi, văd mîna mea mai mică decît cu amîndoi. De aş avé trei ochi, aş vede-o şi mai mare, şi cu cît mai mulţi ochi aş avé, cu atîta lucrurile toate dimprejurul meu ar păré mai mari.“** ● Primeşte o subvenţie din partea „Junimii“ şi pleacă la Berlin unde se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universităţii Friedrich-Wilhelm ● În studiul **Direcţia nouă în poezia şi proza română** Titu Maiorescu îl citează pe poet imediat după Alecsandri : „Cu totul osebit în felul său, om al timpului modern, deocamdată blazat în cuget, iubitor de antiteze cam exagerate, reflexiv mai peste marginile iertate, pînă acum aşa de puţin format încît ne vine greu să-l citîm îndată după Alecsandri, dar în fine poet, poet în toată puterea cuvîntului, este d. Mihail Eminescu“ ● **1873 :** Capătă un post la consulatul român de la Berlin ● **1874 :** „Între 17/29 ianuarie şi 7 mai are loc o bogată corespondenţă între Maiorescu şi Eminescu, în care i se propunea poetului să-şi obţină de urgenţă doctoratul în filosofie pentru a fi numit profesor la Universitatea din Iaşi. Ministrul Învăţămîntului îi trimite la Berlin suma de 100 de galbeni pentru depunerea doctoratului. În timpul verii i se dă sarcina de a cerceta oficial, pentru statul român, documentele din Koenigsberg, dar printr-o scrisoare din 19 septembrie, adresată secretarului agenţiei diplomatice din Berlin, motivează de ce a abandonat această sarcină şi de ce a luat drumul către ţară, urmînd ca în noiembrie să se întoarcă la Berlin pentru examene. La 1 septembrie era numit însă în postul de director al Bibliotecii Centrale din Iaşi“. — Ion Creţu ● **„Sînt fericit** — ar fi zis Eminescu — **că mi-am ales un loc potrivit cu firea mea singuratică şi dornică de cercetare. Ferit de grija zilei de mîine, mă voi cufunda ca un budist în trecut, mai ales în trecutul nostru atît de măreţ în fapte şi oameni“.** ● „Eminescu voia să revoluţioneze biblioteca cu tot dinadinsul. Avînd naivitatea să creadă că rostul ei este de a fi o fereastră permanent deschisă spre grădinile culturii actuale, el se porneşte înflăcărat s-o sporească şi s-o facă un instrument util de muncă“. — G. Călinescu. ● La 1 decembrie **Convorbiri literare** îi publică **Împărat şi proletar“ : „Zdrobiţi orînduiala cea crudă şi nedreaptă / Ce lumea o împarte în mizeri şi bogaţi ! / Cînd într-o altă parte răsplată nu v-aşteaptă / Faceţi ca-n asta lume să aibă parte dreaptă / Egală fiecare, şi să trăim ca fraţi !“.** ● **1875 :** este numit revizor şcolar pentru districtele Iaşi şi Vaslui ● Ca întotdeauna, luîndu-şi munca în serios, face propuneri pentru reorganizarea şcoalelor din judeţul Vaslui ● La o inspecţie la Şcoala nr. 2 din Păcurari, Iaşi, îl remarcă pe institutorul Ion Creangă ● **1876:** „Schimbîndu-se guvernul, Eminescu este pus în disponibilitate prin decretul domnesc nr. 1013 din 3 iunie. Prin raportul său din 22 iunie către Ministerul Învăţămîntului, D. Petrino cere ca Eminescu, fost bibliotecar, să fie urmărit pentru obiecte şi cărţi „sustrase“. Ministerul înaintează raportul Parchetului din Iaşi. Prin încheierea sa din 17 decembrie judecătorul de instrucţie declara însă că „nu este loc de urmărire“ — Ion Creţu.

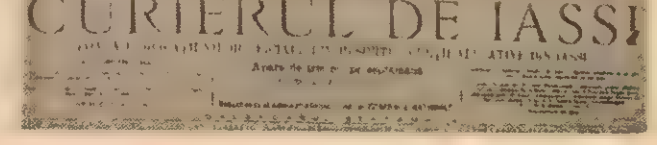
CURIERUL DE IASSI

„...ca un nour de aur..."

● Totul n-a fost decît o inscenare infamă pusă la cale împotriva poetului de către odiosul Petrino. De altfel, de-a lungul scurtei sale vieți, Eminescu a cunoscut deseori un astfel de tratament. Într-o izbucnire de mînie Eminescu declară : „Un om nu poate face nimic într-o țară rău întocmită și, măcar să tot poruncească rămîne la vorba aceea : a poruncit cinelui și cinele pisicii și pisica șoarecelui, iar șoarecele și-a atîrnat porunca de coadă". ● La 15 august, la Ipotești, trece în neființă Raluca Eminovici, mama poetului ● „O mamă, dulce mamă, din negură de vremi / Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi; / Deasupra criptei negre a sfîntului mormînt / Se scutură salcîmii de toamnă și de vînt, / Se bat încet de ramuri, îngînă glasul tău... / Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu..." ● Lucrează la ziarul Curierul de Iași — „foaia vitelor de pripas" și este deseori prezent la ședințele „Junimii", societate literară al cărei mentor este Titu Maiorescu. ● „Orice repaus și revoltă s-ar surprinde la Eminescu împotriva glacialului autor al Logicii, Maiorescu, lăsînd la o parte orice considerație asupra ideologiei lui politice, filosofice și estetice, era singurul intelectual de pe atunci, înrudit cu poetul nu numai prin covîrșitoarea superioritate culturală asupra contemporanilor, dar și prin direcția spiritului lor". — G. Călinescu ● O prietenie trai-

Ion Creangă

Ioan Slavici

nică începe să-l lege de Ion Creangă pe care îl vizitează deseori în bojdeuca sa ● „Toți memorialiștii „Junimii" au consemnat, uimiți, prietenia celor doi. Ei nu înțelegeau cum atît de cultivatul Eminescu putea găsi în Creangă, „talent primitiv și necioplit", după părerea lor, satisfacții atît de mari încît să ajungă să părăsească ședințele din fiecare vineri ale cenaclului. — Zoe Dumitrescu-Bușulenga ● „Îndată ce cunoscu (Eminescu pe Creangă, el se izolă cu totul de noi, dîndu-se în societatea lui numai... Citeodată întrebam pe Eminescu :

— Ce vorbești în tot timpul cu Creangă?

El zîmbea și cu acea privire vagă și rătăcită, care-i era caracteristică, răspundea în mod evaziv :

— Vorbim și noi ce ne trece prin minte!...

Și atîta tot.

Citeodată, Creangă și Eminescu dispăreau cîte trei-patru zile, nu se știa ce au devenit. În timpul acesta, ei ieșeau din oraș pe jos, cutreierau Galata cu Tîrgușorul, treceau prin bariera Păcurarilor, făceau înconjurul pe la Copou și Aroneanu, dormeau pe o laviță la vreun han sau la vreo crișmă, mîncau ce găseau și erau fericiți" — G. Panu. ●Și opera lui Creangă, ca și opera lui Slavici, se datorește impulsului înspre creație primit de cei doi scriitori de la mezinul lor genial" — Zoe Dumitrescu-Bușulenga. ● 1877: Nu publică nici o poezie în acest an dar are o bogată activitate ziaristică atît la **Curierul din Iași** cît și la **Timpul** din București, organ de presă al „opoziției conservatoare", unde îl găsim din octombrie. Printre articolele pe care le semnează în acest an, cîteva elogiază comportarea remarcabilă a trupelor române în desfășurarea luptelor de la Grivița și Plevna ● Colegi de redacție la **Timpul** — Slavici și Caragiale ● Primește o scrisoare de la Veronica Micle în urma plecării lui din Iași: „Nu e așa că indiferența mea ți-a zdrobit inima, inima plină de ființa mea? Dar iau pe Dumnezeu de martur dacă această indiferență era adevărată: această răceală prefăcută nu era decît o contrabalansare a dragostei tale nemărginite, ce o arătai fără încetare. Privirea ta, în fine, întreaga ta ființă, față de mine nu dovedea decît iubire. Erai așa de puțin stăpîn pe tine, încît cel mai prost om își dădea seamă că ești îndrăgostit de mine; de aceea, nu trebuia oare ca să dau o dezmințire și să ascund ochilor scrutători reciprocitatea unei dragoste atît de mari ?" ● 1878: Aceeași activitate absorbantă în domeniul gazetăriei. „A nesocoti, dintr-un dispreț principial, această producție majoră a spiritului românesc care este activitatea sa ziaristică înseamnă a trece cu vederea unul din modurile prin care ni se relevă geniul eminescian". — Ș. Cioculescu ● „Istoricii literari și esteticienii vor stabili într-o bună zi cît de unitară a

TIMPUL

fost existența materială și sufletească a poetului, cîtă prezență artistică și ideologică este în articolul său de ziar ca și în poema cea mai hieratică..." — Perpessicius ● Publică, în **Convorbiri literare, Povestea codrului, Povestea teiului, Singurătate, Departe sunt de tine...** ● Participă la ședința „Junimii" bucureștene unde e sărbătorit Alecsandri după premiul de la Montpellier ● Are loc la Iași a XV-a aniversare a „Junimii" ieșene unde merge împreună cu Maiorescu, Caragiale, Slavici, Nica, Ollănescu ● 1879: Moare Ștefan Micle ● Scrisoare a lui Eminescu adresată Veronicăi: **„Tu știi, dulce și nobilă amică, că în sentimentul de care-ți vorbesc nu e nimic banal, care să aibă ceva**

Veronica Micle

explicabilă, de nu între viața ta și a mea, dar desigur, între a mea și tot ceea ce te atinge pe tine, între a mea și răsuflarea ta pe pămînt.

Veronica.— e întîia dată că-ți scriu pe nume și cutez a-l pune pe hîrtie — nu voi să-ți spun, dar tu nu știi, nici poți ști cît te-am iubit, cît te iubesc.

Atît de mult, încît mai bine aș înțelege o lume fără soare decît pe mine fără ca să nu te iubesc". ● Planurile lor de căsătorie eșuează ● 1880: Scrisoare către sora sa Harieta : **„Iartă-mă, puiule, dacă nu pot veni după chemarea ta la Iași, dar, cum au căzut sărbătorile pe dos, am avut atîta de lucru zilele acestea încît nu m-am putut urni din loc. Ba mi-am legat cărțile în teancuri, ca să mă mut, ba mi-am căutat casă, și pe lîngă toate acestea mai sînt și bolnav și trupește, dar și mai mult sufletește. Ca și cînd n-aș voi de ciudă sau de îndărătnicie, așa imputări mi se fac, poate... poate pentru ca să se mîntuie, știu eu ? 1881: Se plînge tatălui său că-i e „acru sufletul de cerneală și condei"** ● Publică în **Convorbiri literare Scrisoarea I, Scrisoarea II, Scrisoarea III, Scrisoarea IV** ● 1882: Corespondență intensă cu Veronica ● Nu publică nici o poezie în tot cursul anului ● Un imens scrupul artistic îl împiedică să dea la iveală din comorile aflate în manuscrisele sale, rod al unei munci titanice, dintre care cele mai multe vor vedea postum lumina tiparului. O frază dintr-o scrisoare îi exprimă cu limpezime starea de spirit: **„Aștept telegramele Havas, ca să scriu iar, să scriu de meserie, scrie-mi-ar numele pe mormînt și n-aș mai fi ajuns să trăiesc!"**. ● Ajunge pentru întîia oară la Marea Neagră ● 1883: Poetul se îmbolnăvește și se internează în spital ● Poemul **Luceafărul** apare în Almanachul Societății Academiei Social-Literare România Jună din Viena, fiind reprodus în **Convorbiri literare** nr. 1 august ● Primește un mic onorariu — singurul din toată viața sa! — cu ocazia publicării unor poezii în **Familia** ● Asistă la Iași la serbarea dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare ● Citește în casa lui Iacob Negruzzi poezia **Doina** pe care apoi **Convorbiri literare** o publică ● Se reîntoarce în București. ● „Începeau în curînd căldurile verii, cînd lumea, în frunte cu patronii conservatori, fugea din București, iar poetul rămînea singur să asude asupra mormanelor de corecturi și să-și alcătuiască informațiile pentru gazetă pînă tîrziu în noapte. Spiritul obosit și blazat al lui Eminescu, înrăjbit de un singe veninos și ținut pe loc de o virtoșie trupească înnăscută, mai luptă cităva vreme împotriva destinului, apoi răul se dezlănțui și coardele maestrului plesniră" — G. Călinescu ● În decembrie apare la editura Socec, „într-un splendid volum", prima ediție a **Poeziilor** lui Eminescu, cu o prefață de Titu Maiorescu: „Publicarea se face în lipsa poetului din țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor **comun nici cu teoria plăcerii, nici cu platitudinile unei tinereți necorupte.**

Nici tinerețea, nici frumusețea ta, nici virtuți sufletești, nici grațiile fizice nu au fost cauza acelei simțiri care a aruncat o umbră adîncă asupra vieții mele întregi. Adesea, există enigme matematice, pentru a căror dezlegare îți trebuie o cifră cunoscută, adesea, un complex de cazuri se dezleagă prin o singură cauză necunoscută.

Astfel, viața mea, ciudată și azi și neexplicabilă pentru toți cunoscuții mei, nu are un înțeles fără tine.

Nu știu de ce ești o parte întregitoare a tuturor gîndurilor mele, nici mă preocup s-o știu, căci nu mi-ar folosi la nimic. Dar este o legătură cu tine ne-

sale, pentru a fi putut fi îndeplecat să se îngrijească însuși de o asemenea culegere, cu toate stăruințele amicilor săi literari". ● 1884 : În ianuarie se stinge din viață Gheorghe Eminovici, tatăl poetului ● Maiorescu îl vizitează pe Eminescu la sanatoriu ● În ziua de 26 februarie Eminescu, însoțit de același devotat prieten Chibici, părăsește sanatoriul și întreprinde o călătorie prin Italia, după care se întoarce la București ● În întîmpinarea lui vin Maiorescu și mai mulți amici literari ● Eminescu este numit subbibliotecar al Bibliotecii Centrale din Iași ● 1885: A doua ediție a volumului de poezii ● Scurtă vacanță la Liman, lîngă Odesa ● 1886: Activități mărunte la bibliotecă ● 1887 : Liste de subscripție pentru întreținerea și îngrijirea poetului ● Cu un devotament fără margini, Harieta, sora lui, ea însăși bolnavă, îl îngrijește ● 1888 : Se prezintă un proiect de lege prin care poetului i se acordă o pensie viageră ● Poetul pleacă la București însoțit de Veronica Micle ●Încercări de readaptare la viața de mai înainte ● În noaptea de 15 iunie 1889, la ora 3, trece în neființă, în sanatoriul doctorului Șuțu ● „Astfel se stinse în al optulea lustru de viață cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pămîntul românesc. Ape vor seca în albie, și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și cîte o stea va vesteji pe cer în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-și stringă toate șevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale" — G. Călinescu ● Veronica Micle încetează din viață la 3 august ● „Vîrful nalt al piramidei ochiul meu abia-l atinge... / Lîngă-acest colos de piatră vezi tu cît de mică sînt / Astfel tu-n-a cărei minte universul se răsfrînge. Al tău geniu peste veacuri rămîne-va pe pămînt. / Și dorești a mea iubire... Prin iubire pîn-la tine / Să ajung și a mea soartă azi de soarta ta s-o leg, / Cum să fac! Cînd eu micimea îmi cunosc atît de bine, / Cînd măreața ta ființă poate nici n-o înțeleg. / / Geniu tău, planează-n lume! Lasă-mă în prada Sorții /, Și numai din depărtare cînd și cînd

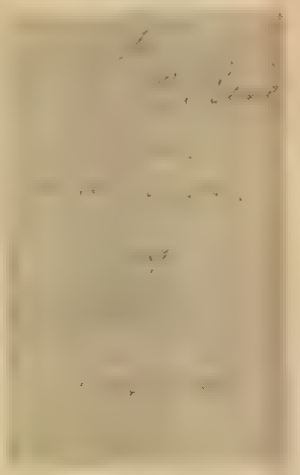

să te privesc, / Martora măririi tale să fiu pîn-la pragul morții /. Și ca pe-o minune-n taină să te-ador, să te slăvesc". — Veronica Micle ● **„Ce s-au ales din două vieți? / O mină de cuvinte. / Cărora abia le-ar da un preț / Aducerile-aminte?"** — Mihai Eminescu ● „Azi, însă, cînd poporul românesc, după o lungă robire dinăuntru și dinafară, a luat conștiință de sine, chipul lunar și amar zimbitor al poetului își regăsește puterea asupra sufletelor noastre, și el ne apare drept cel mai în stare să dea expresie simțirilor moderne și românești, și cu fluierul său poetic să ducă năzuințele noastre sociale pretutindeni"... — G. Călinescu.

GEORGE ARION ■

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor ?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor !
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mîndri aste le nutresc ;
Căci rămîne stînca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormîntul
Spada ta de singe dușman fumegînd.
Și deasupra idrei fluture cu vîntul
Visul tău de glorii falnic triumfînd,
Spună lumii large steaguri tricoloare,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Cînd s-aprinde sacru candida-i vilvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surizînd,
Ca pe Marte-n glorii să orbească-l face,
Cînd cu lampa-i zboară lumea luminînd,
El pe sînu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strînge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tînără mireasă, mamă cu amor !
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, față și mîndrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc !

Flacăra document

„Un dor adînc și îndărătnic foarte
De-o frumusețe cum nu e nici una...“
(Mușat și ursitorile)

Istoria unei ediții

— „Toți... îl vor pe Eminescu într-o ediție demnă de el“ — Perpessicius

Ediția națională a operei lui Eminescu este întemeiată de academicianul Perpessicius, care o proiectează ca o întreprindere editorială monumentală în 20 de volume. Marele editor tipărește primul volum în 1939, după o muncă asiduă și îndelungată la descifrarea manuscriselor, parcurgerea presei și bibliografiei eminesciene. Consacră primul volum poeziilor tipărite în timpul vieții și-l deschide cu cele apărute în **Familia**, înainte de începerea colaborării la **Convorbiri literare** în 1870. Următoarele două volume sînt consacrate variantelor și comentariilor la poeziile tipărite în timpul vieții și au date de apariție apropiate (1943 și 1944). După 1944, editarea ediției naționale o preia Editura Academiei, care o continuă pînă în prezent. Perpessicius tipărește aici **Opere IV** și **Opere V**, care apar în 1952 și 1958, și cu care încheie prima secțiune a operei eminesciene, cea a poeziei. Perpessicius editează și a doua secțiune a operei eminesciene : ipostaza folclorică a poeziei sale. După acest volum, al șaselea, care apare în 1963, Perpessicius părăsește șantierul ediției naționale, ca urmare a pierderii vederii în munca îndelungată și de uzură în descifrarea manuscriselor. Meritul principal al marelui editor stă în stabilirea filiației poeziilor, după o călătorie de bene'dctin ani în șir prin labirintul manuscriselor eminesciene. Dacă avem ceva de regretat privește numai faptul că Perpessicius n-a format o școală, în sensul pregătirii unor cercetători devotați acestei munci, care să continue opera sa. Dacă fondatorul ediției naționale editează două secțiuni din opera eminesciană, lasă în seama editorilor următori alte șase : dramaturgia, proza, publicistica, traducerile, fragmentarium și corespondența. Perpessicius putea să scrie, pe bună dreptate, în **Scrisoare deschisă către editorul eminescian, integral, din anul 2000** din 1961, că „o viață de om nu ajunge ca să cuprindă totalitatea moștenirii literare a lui Eminescu“ și-și punea întrebarea dramatică dacă „le va fi dat, oare, celor din pragul veacului XXI să salute ediția în foarte multe volume, integrală și critică, a lui Eminescu“.

Previziunea lui Perpessicius părea să se confirme, de vreme ce mai bine de un deceniu nu se face nimic practic pentru continuarea ediției naționale. Este meritul lui Alexandru Oprea, fostul director al Muzeului Literaturii Române, care, preluînd conducerea acestei instituții, fondată de Perpessicius, își asumă și răspunderea morală pentru continuarea ediției naționale. Formează un mic colectiv de cercetători în sarcina căruia trece această muncă de înaltă răspundere și cu termen final la împlinirea centenarului de la trecerea lui Eminescu în nemurire. Colectivul tipărește succesiv **Opere VII. Proza literară** (1977), **Opere IX. Publicistica** (1980), **Opere XIV, Traduceri** (1983), **Opere XI. Publicistica** (1984), **Opere XII. Publicistica** (1985), **Opere XIII. Publicistica** (1985), **Opere VIII. Dramaturgia** (1988), **Opere XVI. Corespondența** (1989), **Opere X. Publicistica** (1989). Coridică dificultăți pe care le-a întîmpinat și Perpessicius, cum sînt descifrarea și filiația textelor. În **Fragmentarium** aceste dificultăți sporesc și prin faptul că o mare parte din texte sînt scrise în germană. Dificultăți considerabile ridică în special notele de cursuri, în germană, așternute pe hîrtie în fuga condeiului, cu salturi în desfășurarea discursului critic și cu multe prescurtări. La traduceri se pune problema identificării tuturor izvoarelor, operație care nu se poate face integral în stadiul actual al cercetărilor.

Publicistica ocupă în opera lui Eminescu secțiunea cea mai extinsă și, dacă tipărește volumele pe măsura elaborării și nu în succesiunea numerotării lor. Explicația stă în faptul că timpul, foarte scurt, impunea adoptarea acestei metode de lucru. De altfel Perpessicius tipărește șase volume în 24 de ani, în vreme ce colectivul, lucrînd în spirit de echipă, tipărește zece volume în 12 ani. Aceste cifre sînt ilustrative pentru ritmul de lucru în cele două etape ale elaborării ediției naționale.

Fiecare din secțiunile din opera lui Eminescu, pe care le editează colectivul, prezintă particularități și dificultăți specifice fiecăreia dintre ele.

Problema principală care a stat în fața colectivului a constat în stabilirea unor norme de transcriere. Perpessicius nu a lăsat, expozitiv, asemenea norme, și a trebuit să fie extrase din practica sa de editor și elaborate la nivelul progresului realizat în activitatea de editare în ultimele decenii. Aceste norme, după care ne călăuzim, le tipărim în fruntea volumului VII. Secțiunile **Dramaturgie, Traduceri** și **Fragmentarium**, care reunesc, cu puține excepții, texte din manuscrise, mai dezvoltate, care permit să identifi-

poetul a publicat sub o sută de poezii, situația se schimbă fundamental cînd trecem la proza politică. Gazetăria constituia, între toate profesiile pe care le îmbrățișează, cea mai potrivită temperamentului său de luptător. Eminescu publică între 1870 și 1883 și 1888 și 1889 sute de articole și ele poartă girul responsabilității sale, asemeni puținelor poezii pe care le trimite la reviste. Poetul însă nu-și semnează articolele. Excepțiile sînt destul de puține pentru o activitate publicistică de-o asemenea amploare. Era în practica vremii ca articolele care se încadrau în orientarea generală a publicației respective să nu fie semnate și pentru ele răspundea directorul sau redactorul responsabil. Pentru articolele semnate răspundea autorul lor. Dificultatea principală rezidă în stabilirea paternității. Și aici ne vin în ajutor tot manuscrisele. Eminescu își scria articolele acasă și le citea în redacție colegilor săi, o vreme Slavici și Caragiale, apoi alții. Un manuscris întreg, **2284**, cuprinde un mare număr de concepte, schițate sau cărți mai multe. Asemenea concepte se află însă dispersate și în celelalte manuscrise. Alături de stabilirea paternității, întîmpinăm și o altă dificultate. Din ziarul „Timpul“ se păstrează în țară, pentru toți anii, numai două colecții, una la Academie și alta la Biblioteca Municipală din Piatra Neamț. Amîndouă colecțiile sînt incomplete, cu multe numere lipsă. Au mai rămas, după confruntarea celor două colecții, încă 14 numere, în care se află cu siguranță articole de Eminescu, însă care nu au putut fi recuperate pînă în clipa de față.

Corespondența se păstrează în fondurile mai multor instituții : Academia, Arhivele Statului din București, Arhivele Statului din Iași, Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu“ din Iași, în colecții particulare din țară și din străinătate. Adunarea ei într-un **corpus** a cerut două decenii de investigații, timp în care au fost parcurse dosare, registre de stare civilă, memorialistică și presa vremii. S-au închis și scrisorile primite de Eminescu, mai numeroase fiind ale Veronicăi Micle, precum și conceptele din manuscrise. Octav Minar, acuzat pe bună dreptate de falsuri, are totuși meritul de-a fi păstrat corespondența lui Eminescu și de a o fi transmis Academiei spre a intra în patrimoniul public. Mai importantă, prin amploare și problemele puse în discuție, este corespondența din timpul revizoratului școlar. Poetul intră în legături nemijlocite cu viața satului și această experiență de viață stă, în bună măsură, și la baza prozei sale politice. Acest ultim volum, al XVI-lea, schimbă optica asupra personalității lui Eminescu, însă face și mai evidente golurile, sub raport informativ, din biografia sa.

Edițiile anterioare au adus servicii importante în difuzarea operei lui Eminescu în cercuri largi de cititori. Colectivul nu a preluat însă din ele nici un text și tot ce se vede în cele 10 volume, pe care le elăborează, este copiat cu mîna direct după manuscrise și publicațiile vremii.

Ediția națională ni-l înfățișează pe Eminescu, acum, la împlinirea centenarului de la trecerea sa în nemurire, deopotrivă poet, prozator, dramaturg și ziarist însuflețit de idealul de dreptate socială și unitate națională, aspirațiile dintotdeauna ale poporului român.

D. VATAMANIUC ■

În bătălia pentru progres

— „Orientarea sa de căpetenie este de ordinea economiei publice“ — Ș. Cioculescu

Nimic din ceea ce caracteriza și era evident în economia românească nu i-a fost indiferent lui Eminescu, atîta timp cît poetul patriot militant era angajat în marea bătăl e a poporului român pentru progres, pentru propășirea generală a țării. Sub pana sa t-ă'aturile esențiale ale structurilor economiei naționale se individualizează și se completează astfel încît tabloul economic realizat capătă nu numai unitate ci și expresivitate și, ca urmare, putere de convingere. Odată ce sînt analizate mai ales consecințele economice, sociale și politice ale stărilor de lucruri din economie, critica lui Eminescu devine caustică și necruțătoare. Sub acest aspect, poetul se oprește cu consecvență, cu deosebire, asupra necompensării muncii țăranilor, principalii creatori de bunuri materiale, asupra dezechilibrului între producție și consum, asupra ineficienței schimburilor cu străinătatea, asupra creșterii datoriei publice externe și accentuării dependenței față de puterile străine, asupra deteriorării condițiilor de muncă și de viață ale poporului etc.

O probă de competență economică și de ancorare adîncă în solul național dă Eminescu în analiza diferitelor categorii economice și transpunerea lor la condițiile concrete ale țării noastre, contribuind, în acest fel, la fundamentarea științifică a politicii economice și sociale pe care trebuia s-o promoveze România.

Una din contribuțiile deosebite pe care o aduce Eminescu și care este mai mult decît edificatoare se referă la teoria costurilor aferente, dezbătută în articolul **Paralele economice**, publicat în 1877 în ziarul **Timpul**. Iată cu cîtă meticulozitate explică el această teorie : „**Franțuzul la o bucată de metal în preț de 50 de parale și-și face din ea un ceasornic, pe care ți-l vinde cu doi napoleoni ; d-ta îl vinzi ocaua de lînă cu un franc și el ți-o trimite înapoi sub formă de postav și-ți în pe același cea, 20 de franci... Al vîndut ocaua de lînă cu un franc pe care-l ai în mînă și-l poți da iar, dar ea cînd ți-a venit înapoi, te ține nu unul ci douăzeci de franci. Cu ce-împlinești cusurul de la unul pînă la douăzeci, de unde mai lai încă nouăsprezece ? Neapărat, că din alte producte și nu din lînă, deci din grîu. Dar grîul se produce cu osteneală multă și spor puțin. Spre a produce un fir de grîu îți trebuie o vară întreagă și atunci încă atîta de la ploaie și de la vînt, de se va face sau nu, pe cînd meșterul străin a lucrat ocaua de lînă și i-a dat o valoare înzecită, în cîteva ceasuri. De acolo vine, că țăranul trebuie să muncească o vară întreagă pentru a plăti un obiect comandat în străinătate**“. Subliniind ideea schimbului neechivalent între țările industriale și agrare, ilustrate de raportul vînzare-cumpărare total nefavorabil ce se stabilește pe piața mondială între munca țăranului și a muncitorului industrial, Eminescu se întreabă dacă poate tăletorul de lemne „**a cărui muncă prin calitatea ei prețuiește așa de puțin, să se măsoare vreodată cu zugravul**“. **Dar așa-i și națiia. O națiie care produce grîu, poate trăi foarte bine nu zicem ba, dar niciodată nu va putea să-și îngădiie luxul națiilor industriale înaintate**“, evidențiind existența unor mari discrepanțe și tendințe de accentuare necontenită între standardul de civilizație și cultură a națiunilor agrare și industriale.

Din toate acestea, Eminescu precizează concluzia logică referitoare la necesitatea obiectivă a industrializării țărilor agricole, a României în special. „**Neapărat că nu trebuie să rămînem un popor agricol ci trebuie să devenim și noi națiie industrială măcar pentru trebuințele noastre.** România nu putea deveni un stat modern decît numai întemeiînd o industrie națională.

Teoria costurilor comparate a fost reluată ulterior și fundamentată științific de unii economiști români, teorie cu recunoaștere internațională și cuprinsă în tratatele de economie politică. Cum se vede, Eminescu a fost un valoros precursor.

Eminescu concepea dezvoltar[illegible] economiei naționale pe două direcții[illegible]pendente. Prima se impunea să [illegible] în acord cu realitățile noastre specifice și cu posibilitățile economice, intensivitatea și modernizarea tehnică, agrotehnică și economică a agriculturii și a doua, complementară, crearea, încurajarea, apărarea și consolidarea industriei naționale. Deși stăruie mult în articolele sale asupra situației agriculturii, el nu absolutizează importanța acestui domeniu în cadrul complexului economic național, ci punctul forte al strategiei sale economice îl reprezintă tocmai fundamentarea necesității dezvoltării interdependente a agriculturii și industriei. „**Într-o țară care n-are export industrial** — afirma Eminescu — **țăranul muncește pentru toți, sigur și necontestabil. Daniela de Bruxelles, galonul de pe chipiul generalului, condeiul cu care scriem, chibritul cu care ne aprindem țigara, toate ne vin în schimbul grîului nostru și acest grîu îl produce numai țăranul**“. Dezvoltarea industriei trebuia să-și aducă o contribuție determinantă la înzestrarea tehnică a agriculturii, pentru că, demonstrează Eminescu, în timp ce importul de mașini și unelte agricole se ridica pe anul 1872 la numai 1 723 017 franci, importul de bijuterii — care n-avea nici un fel de importanță pentru economia națională — era de peste 2 000 000 franci, subliniind dezinteresul unor cercuri conducătoare asupra înzestrării tehnice a agriculturii și a susținerii ei din punct de vedere al investițiilor.

Dezvoltarea agriculturii și crearea unei industrii naționale moderne au în concepția poetului Eminescu valoare de factor [illegible] al restabilirii echilibrului, a [illegible]ntării supraviețuirii poporului român, fiindcă „**sunt acuma, atenționa sugestiv Eminescu, două feluri de exterminări — cea prin sabie, sigur cea mai puțin eficace și cea prin sărăcire, care este cea adoptată de politica economică a Occidentului și care este cu putință atunci cînd un neam, răsărit la soare fără civilizație economică, imitează formele intelectuale ale culturii străine, fără a crea alături corelatul acelei culturi, industria și meserîile**“.

Pornind de la realitățile concret-istorice ale țării noastre, din confruntarea directă cu teoria liberului schimb și de la teama de concurență străină, de invazia mărfurilor și capitalurilor occidentale care accentuau dependența economică față de marile puteri, poetul militant a susținut cu toată convingerea necesitatea promovării politicii economice protecționiste. Referindu-se la consecințele negative ale aplicării Convenției comerciale cu Austro-Ungaria încheiată la 1875 pe o perioadă de zece ani, Eminescu arăta că România, ca urmare a promovării politicii liberului schimb, a ajuns să importe făină din propriul grîu exportat, tot felul de produse din lemn, de la mobilă pînă la cuiele de lemn pentru cizmărie, de la țintele de pe bocanci pînă la pălărie și baston, totul importam din Austro-Ungaria, ceea ce înăbușea dezvoltarea brumei de industrie care se înfiripa în țara noastră.

Abordînd numai cîteva din multitudinea problemelor economice care l-au preocupat pe Eminescu, desprindem ideea că poetul nostru național a fost un remarcabil cunoscător al economiei naționale, de o aleasă ținută intelectuală și morală. Contribuția lui în domeniul științelor economice rezidă nu atît în ceea ce a dat el nou în teoria economică cît mai ales în neobosita și fructuoasa sa străduințe de a studia și analiza conținutul și particularitățile fenomenelor și proceselor desfășurate în economia românească, de a desprinde tendințele ei de dezvoltare. Realitățile concret-istorice românești au fost cele care au stat la bază, care s-au regăsit și care au dat substanță tuturor scrierilor economice ale marelui nostru poet.

Purtînd o grijă deosebită viitorului țării și poporului, fiecare cuvînt scris îșl are izvorul și este bine cîntărit, cu migală așezat de un mare creier și suflet de român, de un autentic patriot! După Unire și Independență, țara s-a așezat cu fața spre progres, spre ceea ce era modern, sentimentul progresului concretizîndu-se în activitatea tuturor claselor sociale progresiste. În slujba acestui mare suvoi național și-a pus Eminescu întreaga sa străduințe.

ILIE PUIA ■

„Ca un luceafăr am trecut prin lume
În ceruri am privit și pe pământ...“

(Odin și poetul)

Partea și întregul

— „Rege el însuș al cugetării omenești, care alt rege ar fi putut să-l distingă ?“ — T. Maiorescu

Opera și cugetarea pe care Eminescu le-a lăsat în zestrea spiritualității naționale oferă temeiuri și pentru cuprinderea și definirea **Conceptului de GLOBALITATE.** Nu a folosit termenul ca atare. Semnificatul lui însă a fost cuprins și cu el a operat și în planul **gîndirii,** și în planul **creației** poetice și științifice, și ca **modalitate** de a imagina și reprezenta, de a înțelege și explica și universul, și societatea, și lumea valorilor materiale și spirituale, și limba, și națiunea, și istoria, și tot ce a intrat în cîmpurile preocupărilor și activităților sale. Este în ființa lui Eminescu, ființă pe care istoria nu a alterat-o — nici nu avea cum s-o altereze pentru că el și-a creat istoria lui și a neamului, ci, dimpotrivă, a fortificat-o de fiecare dată cînd a fost vorba despre el și creația sa — de a fi fost preocupat de **întreg,** de a fi căutat să cunoască și să **creeze întregul,** de a fi urmărit să clarifice și să înfățișeze întregul pentru toți, de a nu fi conceput să lase nimic în afara cunoașterii sale. Și ca să-l înțelegem așa cum a fost, a trăit și creat e necesar să ne reamintim ceea ce a spus într-unul din manuscrisele sale : „nu pierd niciodată ocazia de-a lua parte la petrecerile populare. Ca un prieten pasionat al oamenilor (mai ales al poporului) cînd aceștia se adună în mase, **simt că sînt o parte a totalității**“.

Iată matricea modului său de a gîndi, cuprinde și înfățișa **totalitatea, globalitatea.** El însuși cuprins în mase, în popor se considera o parte a globalității. Și din fericire a fost partea care a creat, și prin care s-a perpetuat globalitatea, națiunea. El nu putea fi altfel. Căci așa cum ne lasă mărturii Iorga, „e o minune cită bogăție, noutate, logică, prevedere, căldură, cită mare și curată înțelepciune de om superior, genial“ a dovedit Eminescu. La fiecare moment, continuă strălucitul său urmaș „marea lui putere de intuiție fixează puncte sau deschide perspective cu totul nouă“. Tot ce a făcut, tot ce a creat și scris, în orice domeniu, **probează,** „toată vigoarea spiritului său filosofic“, faptul că „stăpînea subiectul său, fie și atins în treacăt, de la o uimitoare înălțime“.

În opera lui Eminescu își află **începutul drumului** și valori noi, și științe noi, și idei și concepte noi. Ea pune în lumină : **puterea** sa de observație și de reprezentare în tot ceea ce a cercetat și cunoscut ; **direcțiile** gîndirii și imaginației sale atotcuprinzătoare ; **vastitatea** întinderii, în timp și spațiu, a problemelor de care se ocupă cu cea mai mare insuflețire ; **înălțimea** gîndirii și **capacitatea** de generalizare ; **adîncimea** pînă la care coboară cu analiza universului natural-fizic și a universului social-uman ; **insistența** obsesivă de a valorifica și elucida în întregime, din punct de vedere al cunoașterii, obiectele de care se ocupă ; **originalitatea** și **valoarea** creațiilor și a inovațiilor sale cultural-științifice.

Și demersul filosofic al lui Eminescu, eliberat de orice superstiții, de orice conformisme, de orice rutină și anchiloză, se întemeiază pe conceptul de **globalitate.** Acesta este surprins și definit prin : a) **factori existenți în afara și independenți de voința și spiritul uman** — materie, spațiu, timp, mișcare, cauzalitate ; b) **factori social-istorici** — experiența de viață și socială a comunității umane respective, istorie, creație, cultură, civilizație ; c) **factori dependenți de colectivitatea umană** — unitatea dintre popor și spațiul geografic pe care-l ocupă, stat, politică, drept, instituții cultural-educative ; d) **factori ce țin de individii înzestrați de geniu** — voința de a trăi, inteligență, filosofie, știință, imaginație. Aceasta reprezintă, în fapt, matricea concepției filosofice și a întregii activități teoretice științifice promovate de Eminescu.

Eminescu are în vedere „mișcarea lumii mari“. Dar nu ignoră faptul că ea este „reflectată în cea mică“. Pentru el „Oceanul întreg se mișcă spre a ridica un culbec (melc — nota ns. M.M.)“.

Prin globalitate pune și mai mult în evidență „ființa internă“ a lucrurilor, individualitatea nu numai a **tot**-ului respectiv, dar și a constituenților săi. Prin globalitate el scoate în evidență diversitatea indivizilor care compun bogăția particularităților acestora, unicitatea fiecăruia, singularitatea sa, bogăția lor de forme, mulțimea de culori prismatice pe care le emană aceștia, dimensiunea puterilor lor individuale, forța prin care se impun în cadrul întregului. Iar întregul se constituie și ființează într-un adevărat sistem al determinismelor, ca paralelogramul unor puteri în care „învinge puterea principală“.

De reținut, globalitatea are sens de în întregime.

Eminescu nu se oprește numai la Univers, Natură, Societate, Om etc. să le cuprindă și să le expliciteze în globalitatea lor. Aceeași atitudine are și față de activitățile de creație, de valori materiale și spirituale, și față de stările sufletești. Cunoașterea, cultura, știința sînt cuprinse și definite sub semnul globalității. Exemplul cu profesiunea de medic este extrem de edificator. Astfel medicul, ne spune Eminescu, pentru a exercita profesia cu competență, „va trebui să studieze nu numai știința boalelor ș-a vindecării, ci și științe naturale, anatomia și fiziologia, mai departe chimie și botanică, și mai departe fizică și matematică și iarăși într-altă parte din filosofie-psihologia și logica ș.a.m.d.“. Pe baza acestui fapt, pentru el devine „evident“ că din moment ce „întinderea inteligenței din cercul ei propriu din ce în ce mai departe în cele învecinate nu are o absolută determinare“ trebuie să „recugetăm“ cum că „toate științele stau într-o legătură, ca o rețea, și cum fără o singură săritură putem propăși din fiecare punct al științei omenești pînă în totalitatea ei“.

Un asemenea demers al ideii de profesionalitate și competență, în orice domeniu s-ar manifesta ființa umană, îl întemeiază pe ideea că „ceea ce e special nu se poate pricepe decît numai prin întreg, prin principiile generale“. Cunoașterea, toate părțile ei „se influențează reciproc, toate se țin una de alta spre a forma un întreg“.

Pînă și singurătatea, tristețea, durerea, nefericirea, plînsul sînt cuprinse și înfățișate în totalitatea lor, sub multiplele lor aspecte și fațete.

De reținut : Eminescu privește lucrurile din interior. Îl interesează structura, morfologia și a universului, și a naturii, și a istoriei, și a limbii etc. Adică are în vedere, în primul rînd, calitatea, ulterior cantitatea. Urmărește să vadă CE și apoi CÎT cuprinde. Globalitatea se definește și o înfățișează prin conținut. Apoi se ocupă și de sferă. În ceea ce privește universul, natura, de exemplu, caută să surprindă substanța lor, materia, spațiul, timpul, mișcarea, cauzalitatea, iar atunci cînd se ocupă de istorie, de societate îl interesează creația, cultura, civilizația, scopul, idealul, **ce** și **cum** sînt realizate, îndeplinite. Sînt împlinite sau nu necesitățile, dorințele oamenilor, viiază sau nu acestea prin conținutul lor, prin cie însele.

Lumea materială, lumea activității lor, lumea viselor și a imaginației — totul este cuprins, înfățișat și redat de Eminescu în **globalitatea** lor, și ca globalitate **totală.** De aici și nevoia, pentru a înțelege opera sa, de **valorificare,** „exploatarea“ ei, cum îi spune Zoe Dumitrescu-Bușulenga, „globală a acestui geniu uimitor, de o natură înrudită cu cea a lui Leonardo da Vinci“. Numai așa vom putea „ajunge la acea perspectivă integratoare de care avem atîta nevoie“ pentru a „căpăta marea grandoare“ a operei lui Eminescu. Și aceasta se face raportînd, necontenit fiecare fragment al ei „la totalitate“. În felul acesta vom înțelege și **forța,** și **semnificația** spirituală, și **simbolismul** gîndirii și creației sale, și **puterea** cu care s-a impus și se va impune totdeauna în spiritualitatea românească și universală.

MIRCEA MACIU ■

Peste nemărginire

— „Fiind foarte român, Eminescu este universal“ — T. Arghezi

Drumurile străbătute de Eminescu în timpul scurtei sale vieți pe întregul pămînt românesc, însușindu-și știința istoriei, geografiei, obiceiurilor, etnografiei și mai presus de toate a limbii, proiectate în oglinda fără de sfîrșit a cerului s-au răsfrînt asupra întregului glob pămîntesc, ducînd pe toate meridianele și paralele imaginea României cu felul de a fi, a cugeta și a simți al minunaților oameni de la Carpați, Dunăre și Marea cea Mare.

Interesul pe care l-a produs tînărul Eminescu, încă de la debut, în rîndurile literaților și cititorilor ne îndeamnă să credem că primele poeme publicate au fost transpuse și în limbile germană și maghiară, de pe la 1866—1870.

Cele dintîi tălmăciri atestate sînt realizate de Mite Kremnitz, prestigioasă scriitoare în epocă și cunoscătoare a limbii și literaturii române, care prin anii 1878—1880 traduce numeroase poeme adunate în volumul **Rumänische Dichtungen,** apărut la Leipzig, în 1881 (alte ediții în 1883 și 1889).

A doua carte care îl reprezintă în străinătate, de data aceasta în limba franceză, este **Rhapsodies roumaines. Bel-Enfant de la Larme** (Paris — Lausanne, 1890) — versiunea basmului **Făt-Frumos din Lacrimă.** Anunțată ca un eveniment editorial, apare, în 1892, o nouă tălmăcire în limba germană, datorată profesorului Emil Grigorovitza (mai întîi la București, apoi, în 1901, și la Berlin).

În același an, se publică și o ediție în limba franceză, la Geneva-Paris, în traducerea Margaritei Miller-Verghi, cu o notă bio-bibliografică de Alexandru Vlahuță (alte ediții în 1901 și 1910).

Răspîndirea creației eminesciene peste hotare continuă cu o nouă versiune a **Luceafărului,** după cea semnată de Mite Kremnitz venind a lui Edgar von Herz, din 1893. A urmat un nou volum de versuri, tot în limba germană, la 1903, tălmăcit de V. Tercuția, precum și nuvela **Sărmanul Dionis (Der arme Dionis),** tradusă la 1904 de H. Sanielevici și W. Majerozik. În limba franceză prima transpunere bilingvă este făcută de Al. Gr. Șuțu, cu o introducere de A. D. Xenopol (1911). Peste doi ani, la 1913 apare tot în limba germană volumul Maximilian W. Schroff, cuprinzînd toate **Scrisorile, Luceafărul,** lirica de dragoste și cîteva povestiri.

Alte echivalente ale poemelor eminesciene apar în presă, numeroase, creații fiind răspîndite, alături de limbile germană și franceză, în maghiară și italiană în antologia lui Antonio Canini, 1887—1888). Încă de la sfîrșitul veacului trecut, Eminescu figurează și în celebrul dicționar al lui Angelo de Gubernatis, (Florența, 1890) și în **Marea Enciclopedie** a lui F. Brookhaus și Efron, fiind caracterizat drept unul dintre „cei mai mari poeți contemporani“, „Cel mai măreț monument literar din tot ceea ce a fost scris în limba românească“.

După primul război mondial, se adaugă în limbile franceză edițiile lui Iorga-Gorseix, în germană a lui Konrad Richter și în maghiară ale lui Kibédi Sándor (1934) și Finta Gerö (1939). Totodată aria de răspîndire se lărgește prin tălmăciri și în alte limbi. Prima antologie italiană este realizată de Ramiro Ortiz (Florența, 1927, urmînd alte traduceri de Carlo Tagliavini, Giulio Bertoni, Umberto Cianciolo, acesta cu un volum de **Poezii alese,** în 1941). În 1928 apare și prima culegere în limba rusă, a lui Vasili Lașkov ; în 1930, în limba engleză, a Silviei Pankhur, cu o prefață de G. B. Shaw, în 1939 în armeană, tălmăcit de H. Dj. Siruni, apoi, în poloneză, bulgară, macedoneană, greacă, idiș, spaniolă, cehă, albaneză și altele.

După cum se observă, în 1939, la semicentenarul morții poetului, creația sa era răspîndită în peste 15 limbi, în primul rînd în cele de circulație universală, opera fiind comentată în cîteva teze de doctorat susținute la Berlin, Pesta, Paris, apoi în dicționare, enciclopedii, în cercetări întreprinse de specialiști străini, care au subliniat valoarea și însemnătatea liricii lui Eminescu.

Cu totul altfel arată peisajul răspîndirii creației marelui poet român astăzi, în acest an al Centenarului său. O cercetare amănunțită a traducerilor și studiilor dovedește că ultimul sfert de veac a fost hotărîtor pentru pătrunderea — în special a liricii sale, dar și a prozei — cu adevărat în întreaga lume. Eminescu este tălmăcit, fie în volume și antologii, fie în publicațiile literare și culturale în 64 de limbi vorbite de un număr mai mare de popoare, 70.

Din cele 64 de limbi, doar cinci sînt fie vechi — latina, greaca, ebraica, sanscrita — fie artificiale — esperanto, toate celelalte fiind vorbite în mod curent de popoarele lor. Cele mai importante sînt : germană, maghiară, franceză, italiană, engleză, poloneză, bulgară, ivrit, arabă, armeană, cehă, macedoneană, albaneză, gruzină, slovacă, spaniolă, rusă, letonă, greacă modernă, sîrbo-croată, portugheză, ucraineană, turcă, chineză, japoneză, daneză, suedeză, irlandeză, olandeză, flamandă, norvegiană (bokmal), persană, estonă, lituaniană, provensală, turkmenă, finlandeză, catalană, swahili, bengali, urdu, coreeană, vietnameză, bantu, mongolă, bahasa indoneziană.

Să menționăm că, din toate acestea, în 31 de limbi au apărut culegeri masive din opera lui Eminescu, iar în douăzeci sînt publicate mai mult de două-trei volume în tălmăciri care tind să echivaleze valoarea în original a poemelor sale.

Numărul volumelor din opera poetului nostru, publicate în limbi străine, atît în lume cît și în țară se ridică astăzi la aproximativ 350, cifră importantă ținînd seama de totalul edițiilor apărute în limba română, de aproximativ 500 !

Am oferit aceste date din dorința de a circumscrie, la planul Terrei, pătrunderea cît mai fidelă a operei eminesciene. Transpuse pe un planiglob, aceste informații atestă limpede că scrierile lui Eminescu, o parte din contribuția lui la tezaurul umanității, au revenit tuturor continentelor, pînă în zonele cele mai îndepărtate ale lumii, în Extremul Orient, în Australia și Noua Zeelandă, în Centrul Africii, în America Latină.

Să consemnăm și faptul că valoarea scrisului eminescian este aprofundată în numeroase articole și cercetări, că în momentul de față există în străinătate peste douăzeci de monografii despre scriitorul român. Între distinsele personalități ale lumii care au vorbit, au scris, i-au dedicat poeme emoționante se află George Bernard Shaw, Salvatore Quasimodo, Giuseppe Ungaretti, Rafael Alberti, Maria Tereza Léon, Maria Ruffini, Ramiro Ortiz, L. Barral, Rita Boumi-Papa, Pablo Neruda, Gino Lupi, Rosa del Conte, Alain Guillermou, Pièrre de Boisdeffre, László Gáldi, Marco Antonio Canini, Konrad Richter, Giulio Bertoni, Hubert Juin, Iuri Kojevnikov, Mario del Micheli și atîția alții.

Desigur, nu putem oferi în aceste rînduri succinte imaginea prezenței și receptării operei eminesciene, caracterizările pregnante care i s-au făcut, fiind ades așezate alături de Leopardi, Lenau sau Goethe, găsindu-i-se afinități filosofice, tematice, estetice, cu alți scriitori din marea literatură a lumii. Alegem, doar o singură judecată, vădind cu atîta seducție primea, cu șapte decenii în urmă, celebrul dramaturg G. B. Shaw traducerea engleză a poemelor eminesciene : „Am recitit **Împărat și proletar, Strigoii** și toată cartea din nou... M-aș grăbi să tipăresc această carte uluitoare... Să știi că ai avut noroc cu moldoveanul acesta, care a scos din mormînt acel **fin de siècle** al secolelor XVIII și XIX“.

Eminescu este, fără îndoială, cel mai mare scriitor român și unul dintre cei mai de seamă lirici din literatura modernă a lumii. Primirea călduroasă de care se bucură opera sa pretutindeni este dovada cea mai vie a acestui fapt. Dar este neîndoios că marcarea acestui Centenar va însemna o și mai mare efervescență și o mai bună cunoaștere, ați în noi versiuni, în limbile și țările în care este deja receptat, cît și în alte zone ale globului.

Spre cinstea poporului care l-a dat, și spre adeverirea viziunii eminesciene : „Numai poetul / Ca păsări ce zboară / Deasupra valurilor / Trece peste nemărginirea timpurilor...“

VICTOR CRĂCIUN ■

„E stăpînul fără margini peste marginile lumii...“

(Scrisoarea I)

Necuprinsul

Ce imn s aducem Frumuseții
și Zbuciumului tău adînc
din care văz ai pus tristeții,
în care patimile plîng,
prin care Visul de mărire
mulțimilor l ai dat pe veci,
Luceafăr plin de strălucire,
tu, Taină care nu te treci !

(Străbuna Rădăcină-a noastră
în tine-și află rădăcini,
cum bolta Naltului sihastră
lumini aprinde în lumini,
cum aurită ne e spița
prin faptele de Voievozi,
cum izvodită-i Miorița
din versul dușilor Rapsozi)

Ce imn s-aducem Nemuririi
cînd tu în sine te-ai zidit
ca Demiurgu-n trupul firii !
ci chipul tău ne-a răsărit
arzînd precum în Dor durerea
și ca durerea dătător
de mari iubiri : ne ești puterea
de-a fi prin dor netrecători !

(Tu, Piscul strălucind în soare
și Matcă a Limbii noastre ești :
împodobind-o cu odoare,
cu vechi însemne-mpărătești,
i-ai pus, ca unei Doamne-alese,
cununa astrelor veghind
și iată : Timpu-n ea ne țese
ca într-un uriaș colind !)

Ce imn la trecerea prin Clipă,
tu, fără vîrstă peste toți,
tu, nesfîrșirea în risipă,
tu, care vrei, și știi, și poți
cuprinde-n tine Necuprinsul :
imens în iris lumi aduni,
tu, cel cu Veșnicii încinsul
cum treci prin Cosmos și răsuni !

(O, mai frumos decît un astru,
tu porți pe degete cîntări
dînd Mării marele albastru,
dînd Cod-ului privighetori,
cu armoniile de ceruri
te-nțeleci, în armonii suind,
cum Adevăru-n adevăruri
stă-n vîrful aspru mărmurind..)

Primește-ne acum cîntarea
ca o smerire înălțînd
statui pe munți și-n depărtarea
sosind de dincolo de gînd ;
rămîi, tu, Semnul ce ne cere
și ne unește : morți cu vii,
Luceafăr sărutînd din sfere
Pămîntul Sfintei Românii !...

RADU CARNECI

Inscripție

Noaptea, sprijinit de-o rază
stă un fulger ce veghează
stelele ce-aprind mereu
bolta sufletului meu

Fruntea lui cînd e-n amiază
sîngele-mi însenînează
și privirea lui străbate
zările pînă departe

și oglinda lui adună
tot pămîntul împreună,
pămîntul cu umbletul
și cerul cu sufletul

Cînd mi-i sufletul în seară
și-nserarea ne doboară
vine de la Ipotești
domnul Limbii Românești,
și cum trece el, ca jarul
înflorit e pălimarul
înstelate-i hainele
înfioară tainele,
ca spre rai mormintele
se desfac cuvintele,
se închid genunile
se deschid minunile...

Te ridică, domnu' blînd,
care ne-ai sfințit în gînd
și-n timpiele tale ni s-a
oglindit întreaga scrisa,
te înalță, domnu' mare,
către soare cînd răsare,
către lună cînd e plină
și dă inimii lumină
și inima ne-o alină

Noaptea sprijinit de-o rază
stă un înger ce veghează
stelele ce-aprind mereu
bolta sufletului meu

Cînd roiesc furtunile
viersul tău înstrune-le,
cînd ne tac cărările
șoapta-i umple zările,
cînd dorm toate apele
gîndul lui încape-le
pămîntul cu umbletul
și cerul cu sufletul...

CEZAR BALTAG

Nemuritor

El ni-e Luceafărul cu cer cu tot,
cu mările care se-n-aurîră,
cu munții strălucind ca un chivot, —
cînd țara are chip, frumos, de lyră.

Prin el, sînt timpi și spații, armonii,
Orpheu se naște-aici a doua oară
să mute clipele în veșnicii,
la Ipotești cînd dorul se-nfioară.

Și iată cum pămîntul urcă-n cer
luceafăr tînăr, veșnicindu-și neamul,
prin iarna limpezită-n leru-i ler,
în nai să se preschimbe riul, ramul.

Prin el se face totu-n jur rotund,
pămînt și cer sînt cercuri și sînt sfere
căci întrebărilor, cîntînd, răspund
în limba ca un fagure de miere.

Cîntînd cu gura gurilor de rai,
de dincoace de codri de aramă —
un demiurg cu numele Mihai
pe ploi de vis, din bucium, lung mă cheamă.

Eu nu mai sînt. Am învățat să mor.
Doar el, în locul nostru, viu rămîne,
luceafăr la zenit, nemuritor
peste cîntarea vetrelor române.

AL. ANDRIȚOIU

La Blaj

...mai stau să mai închine cîte-un pahar de vin,
apoi, într-o căruță, spre Diciosînmărtin
către Ungheni la vale, pe Sub-pădure-ncolo,
cei doi ai celor sfinte și el al lui Apollo.
Tîrnava-i însoțește în jos către Pănade.
lumina după-amiezii pe-o frunte-naltă cade,
parcă de zeu la care să caut nu mă spariu
cum trec în jos la Blajul lui Șincai și Cipariu.
din ce puteri ascunse făptura lui se-alege
cu frații-ntru credință de-o cale și de-o lege,
el, coborît din munții și codrii Bucovinei,
neștiutori ce gînduri l-aduc pe-aici și cine-i ?
apoi, bătăi de clopot l-au însoțit o vreme,
o vară-n Roma mică să stea și să se-ntreme,
un înțelept cu duhul pămîntului în plete
din cronici vechi de țară putea să se desfete
și ucenici pe uliți căutau să-l însoțească
prin Blajul cel cu dascăli și vorbă latinească,
din vremea lui Bărnuțiu și-a lui Arune Pumnul.
cum l-au văzut, vin martori și cu mirare spunu-l,
cu-o pită subsuoară... dar, ceas tîrziu, ascunde-i
de-aici încolo drumul, al prafului și-al undei,
oriunde-ar fi să-ajungă prin zile lungi de vară
un zeu desculț rămîne-n altarul lui, în țară !

ION HOREA

Privilegiul eternității

(Urmare din pag. 9)

Eminescu sporind necontenit prin intrarea în circuitul public al paginilor sale manuscrise, cît și prin interpretarea lor. Dar viziunea celui ce surprinsese esențialul cînd trasase cu atîta certitudine chipul **adevăratului Eminescu**, cînd cunoașterea sa integrală se afla abia la inceput nu a fost contrazisă. As îndrăzni să spun că de aici s-au desfăcut drumurile cunoașterii lui, a acelei cunoașteri lucide, care sfidează exagerările, frazele bombastice și imaginile circumstanțiale ci de adevărata făptură a lui Eminescu. Aceea a unui om care n-a cunoscut limite în drumul său către atingerea perfecțiunii, care nu s-a oprit din calea aflării adevărurilor esențiale, care a fost în tot ce a făcut, în tot ce a scris, în tot ce a proiectat — cum a arătat de altfel G. Călinescu — un om conștiincios în adevărată accepțiune a cuvîntului. N-a fost și, mai ales, nu a năzuit în chip trufaș să fie un om universal, nici să-și aroge dreptul de preemțiune în domenii asupra cărora s-a oprit curiozitatea sa. El căuta doar să-și apropie cu o sete de cunoaștere ieșită din comun tot ceea ce mintea omenească dăduse pînă la el. Dar toate acestea nu pentru a deveni unul din matematicienii, fizicienii, istoricii, sociologii, filosofii acestei țări ci pentru ca tot ceea ce avea să scrie el să nu stea sub semnul aproximației și al gratuității, ci să aducă elementele probante, categorice, să transforme polemica de cuvinte într-una de idei. Poetul care a fost un inspirat ca nimeni altul, care și-a trăit versurile cum nimeni nu le mai poate trăi și le-a ridicat pe temeliile unei cunoașteri ce năzuia către totalitatea gîndirii umane.

Dar nimic nu era mai străin personalității lui Eminescu decît năzuința ca prin această neostoită cuprindere să înfățișeze lumii chipul unui **om universal** și să afișeze cu vanitate imaginea enciclopedismului său. Ca și atîtea și atîtea nestemate ale versului său, paginile care ne dezvăluie febrilitatea cu care acumula, reprezintă o dovadă hotărîtoare a ceea ce spunea G. Călinescu, faptul că Eminescu a săpat nu o dată prea adînc la temeliile operei sale. Și aceasta deoarece conștiința lui se răzvrătea împotriva a tot ceea ce era improvizat, alcătuit în grabă, fără să aibă o structură granitică.

Drumul către infinitul cunoașterii nu are la Eminescu un scop în sine, ci reprezintă o dimensiune intrinsecă a personalității creatorului, a substanței sale etice și alcătuirii sale intelectuale. Tot ceea ce a acumulat Eminescu, uriaș de mult în comparație cu puterile unui om' și cu durata vieții sale, s-a convertit în opera sa.

Măreția lui Eminescu se află, deci, deopotrivă în unicitatea estetică a operei, în adîncimea gîndirii care a înălțat-o spre culmi neatinse nici înainte, nici după el și în exemplul unei conștiințe care și ea a atins sferele absolutului.

Pagini realizate de
GEORGE ARION
și DORIN SĂLĂJAN

La o săptămînă după publicarea corespondenței colaboratorului nostru Marian Teodorescu privind inaugurarea acestui edificiu al cărții din municipiul Piatra Neamț, un alt corespondent asiduu, L. Manea, ne-a trimis și o fotografie reprezentînd o clipă din viața noului lăcaș al spiritualității.

Lecția de frumusețe

Sigur că natura a fost generoasă cu orașul de la poalele muntelui Pietricica. Dar imaginea localității, a acestei „perle a Moldovei" cum care se mîndresc nu doar nemțenii, este mai mult decît frumusețea dintotdeauna a locurilor, adică este, într-o măsură importantă, însăși imaginea oamenilor care trăiesc și muncesc în Piatra Neamț. Așa a răspuns primarul orașului, Gheorghe Munteanu, unei întrebări nerostite încă, adică unei întrebări care a fost formulată ulterior, dar parcă fără semn de întrebare : de ce e frumos la Piatra Neamț. Este pentru că, integrînd vechile clădiri cu aură istorică, nu prea multe dar într-adevăr reprezentative, noua arhitectură a orașului, soluțiile ingenioase, care, te farmecă, pur și simplu, conferă orașului foarte modern un aer de noblețe. Dar orașul nu înseamnă numai clădiri și străzi. El trăiește, are un puls al său, arhitectura sa dă numai o **structură** unei permanente mișcări. Or, Piatra Neamț este frumos nu ca o colecție de clădiri integrate în peisaj, ci este frumos în această permanentă mișcare a sa. Pretutindeni flori și spații verzi îngrijite, o curățenie la rînd său vie, adică nu înghețată ca într-o cameră unde nu locuiește nimeni, ci întreținută discret, cu grijă, fără ostentație, cu mîndrie, totuși, și chiar cu exigență, căci, străin fiind, dacă ți se întîmplă, ceea ce e greu avînd în vedere că peste tot există locuri amenajate, să scapi o hîrtie pe jos, aproape sigur un localnic te va opri și, cu blîndă ironie moldavă, îți va atrage atenția că ai pierdut ceva, așa că, roșind, va trebui să vîri încurcat hîrtia în vreun buzunar pînă la următorul coș care nu e prea departe.

Așadar, orașul e frumos și curat pentru că oamenii săi țin pur și simplu, la asta. Și nu e doar un sentiment oarecare, cît de puternic, ci aproape un reflex care înseamnă și muncă și migală și, în primul rînd, educație. Educația pe care orașul în întregul său o dă permanent fiecărui locuitor, cu deosebire celor mai noi cărora nu le trebuie mult pentru „a intra în rîndul lumii".

Am străbătut orașul cu cîțiva oameni de la primărie, inginerul Traian Dîrțu, șeful sectorului G.C.L. al consiliului popular și Victor Panțiru, inspector, am văzut și parcul Cozla, care arăta chiar ca un parc, și străzile din centru, dar și pe cele din cartiere, și ștrandul cu șoseaua de cîțiva kilometri care-l leagă de oraș, și piscina, dar chiar și locul unde sînt depozitate gunoaiele, pentru că și acestea există, chiar dacă nu sînt văzute. În timp ce ochiul surprindea imaginile, însoțitorii mei îmi furnizau cifre care spun singure cam cîtă muncă înseamnă curățenia și frumusețea orașului Piatra Neamț. În sere, sînt cultivate 3 milioane de fire flori pentru plantat ; spațiile verzi înseamnă, fără parcul Cozla, 230 hectare ; gardul viu, plantat în nolle cartiere, are o lungime de 4 kilometri ; numai în primăvara acestui an, au fost plantați peste 20 000 arbori și arbuști (brazi argintii, mesteceni, paltini, trandafiri ș.a.).

Are primăria atîtea fonduri și atîția oameni care să realizeze toate astea ? Evident că nu. Adică are, căci oamenii orașului sînt, în fond și ai primăriei. Există Legea 1 și Legea 10. Pur și simplu, ele au fost aplicate. Există, apoi, oameni care au înțeles că aceste acte normative creează un cadru pentru dorința lor firească de a fi gospodari. Și muncitorii de la C.F.S. Săvinești, și cei de la A.C.M.R.I.Ch., de la I.C.H. Cartoane, de la Cooperativa „Electrometal" etc., și elevii liceelor „Petru Rareș", „Calistrat Hogaș", ai Liceului forestier Cozla și ai Liceului auto, ai școlilor generale nr. 3, 12, 4 au vreme, în timpul lor liber, să îngrijească orașul. La fel, asociațiile de locatari 1 și 5 din zona centrală, 20 din cartierul Dărmănești, 14 și 15 din Mărăței, 86 din Făgetul ș.a. știu să mobilizeze oamenii, foarte mulți membri ai O.D.U.S. pentru ca fiecare loc să poarte semnul muncii și al bunului gust. Inginerul Alexandru Teodorof, profesorul pensionar Mircea Simion, pensionarii Vasile Ciobanu, Simion Lazu, Vasile Dascălu, Chirilă Grasim au exact această pasiune : curățenia și frumusețea orașului. Ei și mulți alții ca ei sînt primii, îi mai îndeamnă și pe alții, au idei, știu să „tragă" de deputați, gîndesc cum pot fi rezolvate lucruri „de milioane", fără altă investiție decît chiar munca și pasiunea oamenilor. Ei și mulți alții ca ei, cu sprijinul primăriei, au organizat echipe în toată regula, cu ecusoane, cu sarcini de curățenie, supraveghere și îndrumare. Căci la Piatra Neamț, spiritul gospodăresc, ordinea, curățenia, frumusețea chiar, se învață. E o permanentă lecție de frumusețe care ușurează mult munca primăriei. Sau în care munca însăși a primăriei a rodit, astfel încît oamenii își îngrijesc, fără să fie „mînați de la spate", orașul lor. Cu grijă, cu discreție și, se înțelege, cu multă dragoste.

CONSTANTIN DUMITRU

Copilul mult visat

Cînd s-au cunoscut, învățătoarea Monica Niculae era însoțită de un puști brunet, cu ochi negri, întrebători, ce nu reușea să rămînă liniștit nici acolo, în sala de așteptare a clinicii. Tamara Gabrea, programator la Centrul de cercetare al spitalului, îl privea încîntată, nehotărîndu-se dacă să vadă în zîmbetul copilului apărut tocmai atunci, cînd așteptarea ei depășise limita suportabilului, semnul unei posibile speranțe sau numai un nou prilej de tristețe.

„Eram în perioada aceea, își amintește Tamara, într-o stare pe care, fără să exagerez cîtuși de puțin, o pot numi disperare. Mi se luminau ochii la vederea unui copil, pentru ca în aceeași clipă să-mi simt privirea grea de lacrimi și în inimă o durere rea. De ce tocmai eu ? — mă întrebam. Mă socoteam nedreptățită de viață. Mă și vedeam bătrînă, cicălind copiii din fața blocului. Observam cu spaimă cum mă cuprindea enervarea ori de cîte ori o colegă suna acasă, să vadă ce face copilul".

Monica purta în mînă un buchet imens de trandafiri. Pentru doctorul Berbecaru — i-a explicat Tamarei. Cristina, cel de-al doilea copil al familiei Niculae împlinea, în ziua aceea, o lună. I-a povestit apoi de anii în care și ei i se umpleau ochii de lacrimi, cînd de la catedră îi privea pe părinții elevilor ei, ascultînd-o atenți, ușor emoționați. Va participa, oare, vreodată la o ședință cu părinții, așa ca ei, așezată în bancă asemeni unui elev mai mare, așteptînd cu sufletul la gură cuvintele învățătoarei ? După ani de tratament, Tamara pierduse orice speranță de a mai avea un copil. Și totuși... Cuvintele doctorului Berbecaru — cel căruia femeia asta tînără îi aducea azi trandafiri pentru fericirea de a fi mamă — îi răsunau mereu în urechi. N-ai dreptate. Totul e să vrei. Dacă vrei cu adevărat, vei reuși. L-a ascultat. A suportat luni de investigații, tratamente dificile, internări. Ce îi va spune azi ?

Nu mai știe cum a ajuns la poarta spitalului. Își amintește numai că era ca beată, parcă plutea. Sînt beată de triumf, își spunea. Acasă, Ștefan, soțul ei, chiar asta i-a spus, că arată ca o mare învingătoare.

Nouă luni bucuria i-a rămas întipărită pe față. Nouă luni din care, puse una lîngă alta, zilele petrecute acasă pot fi numărate cu ușurință, pentru că sînt foarte puține. Sarcină cu risc. Scrise cu majuscule, cuvintele au înspăimîntat întreaga familie, prietenii. Au încercat chiar să o convingă să renunțe. „Deși nu mi-a spus-o niciodată din cauza bolii mele (cardiopatie ischemică

Fotografie de PAUL AGARICI

dureroasă), știam că Ștefan și-a dorit mult copii. Nu m-am înșelat, spune Tamara, și parcă rostește asta mai apăsat. În aproape nouă luni, n-a trecut nici măcar o singură zi în care el să nu fi petrecut alături de mine, în spital, cîteva ore ; iar acasă mă așteptau, întotdeauna, brațe de flori".

În viața familiei Gabrea, florile au rămas la mare preț. Cristian, de cinci ani, și Andrei, de trei, oferă și ei acum mamei flori. Nu-i ușoară viața cu „trei bărbați" în casă, spune Tamara, și iar zîmbește. Nu-i ușoară, dar e ceea ce și-a dorit. De fapt, îmi spune că e mai mult chiar decît visa. Nu îndrăznea să spere că va putea avea un copil. Are doi, sănătoși, veseli, frumoși. Peste un an, ca și Monica Niculae anul trecut, va merge pentru prima oară în viață la o ședință cu părinții. Iar cînd învățătoarea va striga Gabrea Cristian, ea, cu vocea sugrumată de emoție va spune „prezent". Apoi va explica celor din jur că e puțin răgușită, adaugă. Și, este sigură, atunci se va gîndi la Monica Niculae, la cuvintele ei și la buchetul ei de trandafiri, și la doctorul Berbecaru. Ce păcat că școala în care e învățătoare Monica e în alt cartier. Ar fi fost grozav ca la catedră să fie ea.

ROXANA PAICU MANOLESCU

Necunoscute, pentru cei foarte mulți...

Între etajele care lucrează cu sporul unui stup de albine, între mîile de probleme care influențează viața unei mari întreprinderi, între muncitorii care trăiesc o treime din viață alături, sînt fire „țesute" de timp care unesc, care transformă colegialitatea în prietenie, datoria în vocație, într-ajutorarea în conduită.

Pentru cei foarte mulți...

Comisia de judecată de la Centrala Industriei de Confecții și Tricotaje București, are pe rol, de la an la an, tot mai puține pricini de neînțelegere, de mentalități înapoiate, de aplicare greșită a legilor.

Tehnologul Aurelia Necula de ieri tînără... pensionară, are o experiență de peste douăzeci de ani ca președintă a acestei comisii. Cu tact, cu suflet, cu elemente juridice dobîndite prin efort propriu, bizuindu-se pe aprofundarea situației delicate de conflict, intră în sala de judecată în cunoștință de cauză. În ultima vreme, de cîteva ori, comisia de judecată a supus motivele neînțelegerilor chiar în fața colectivelor din care făceau parte împricinații.

De ce ajung două colege, pînă ieri prietene, să se insulte? Pentru că una modifică pontajul și acordul global o avantajează nemeritat. De ce ajung să se certe două colege care, de douăzeci de ani, parcurg același drum? Pentru fleacuri, pentru cuvinte negîndite, pentru gesturi pe care mai tîrziu amîndouă le regretă. Comisia încearcă împăcarea; dacă părțile nu vor să cedeze se prelungește perioada de conciliere.

Comisia de judecată se întîlnește și cu fața urîtă a necinstei. Cîteva muncitoare au fost surprinse încercînd să sustragă bunuri din producția secției lor. La ieșirea din tură purtau o altă fustă, o altă bluză, aveau prin genți, „rătăcite" rochii, jachete. Faptele degradante au fost aspru criticate și sancționate.

— În acele momente noi, comisia, urmărim dezbaterile publice chiar fără să mai intervenim. Bunul simț, al muncitoarelor, încadrarea faptei nedemne cu blamul public, mustrarea usturătoare a maistrului, sînt răspunsurile meritate la nesăbuința lor. Ne confruntăm din ce în ce mai puțin, cu asemenea neplăceri pentru că cinstea miilor de lucrători nu le unor gesturi înjositoare, care discreditează grav onoarea și prestigiul.

— Între cîte are în seama sa un tehnolog, care trebuie să lanseze modelele, ați găsit timpul, și nu puțin, să studiați dosare, să cercetați texte de legi pentru a încadra la locul ei fapta neplăcută, să vă consultați cu colegii de muncă pentru a cunoaște în amănunt cazul și pe cei care se înfruntă.

— Tribunalul sectorului 6 ne-a ajutat foarte mult să înțelegem care e rostul nostru. Am îndeplinit această sarcină obștească cu grijă și preocupare specială pentru că dorim ca acolo unde lucrăm să fie totul limpede și să nu ne supărăm unul pe altul. Cazuistica tribunalelor nu trebuie să se încarce cu ceea ce putem soluționa noi, la nivelul comisiei de judecată.

— La ce dosare trebuie să dați curs acum? În ce fațeți lumină ?

— Au fost încadrați fără temei, unii impiegați de mișcare, în cîteva orașe din țară unde sînt fabrici ale centralei. Controlul financiar intern a semnalat neregulile iar impiegații ni s-au adresat, pentru că ei socotesc că au dreptate. Din cercetarea și documentarea la fața locului rezultă viciul de încadrare și trebuie restituiți banii primiți în plus.

— Președinta comisiei de judecată este blîndă și înțeleaptă. Se face ascultată prin aceste calități ?

— Sîntem 10 membri în comisie. Înțelepciunea, maturitatea și seriozitatea tuturor impun în fața colegilor. În 20 de ani, nici un caz care s-a adresat nouă nu ne-a contestat decizia. Actele noastre verificate de tribunal, au rămas așa cum le-am emis, fiind corecte, respectînd în amănunt legea. Orice se întîmplă neplăcut în centrală, ajunge în fața celor 10. Colegii ne caută cu încredere pentru că în atîția ani am dovedit că nu judecăm cu pasiune, că nu ascultăm numai o parte. În „cîntarul" dreptății atîrnă faptele petrecute, aplicarea legii și bunul mers al întreprinderii. Niciodată nu s-a strecurat o apreciere greșită, nu am amendat mai mult decît se cuvenea, nici nu am iertat pe cineva care a adus daune prestigiului și averii publice. Nu am dojenit pe unul mai mult decît pe altul cînd s-au ignorat normele bunei cuviințe. Misiunea noastră este să contribuim la climatul de ordine și disciplină necesar producției. Concluziile comisiei, care se fac cunoscute în rîndul miilor de angajați, sînt comentate și avem mare grijă să nu știrbim încrederea. Ne place să fim considerați prieteni cu mai multă experiență.

— Imobilările sînt reale?

— Reclamanții cînd vin în fața comisiei nu se salută, nu-și vorbesc, se privesc urît, preocupați de argumente doveditoare. La plecare, sînt colegii dinainte, zîmbesc și își programează concediul împreună.

CARMEN DUMITRESCU

Zborul speranței

Un medic român, dintr-un mic spital, învinge o barieră : operează pentru prima dată în lume un copil condamnat la orbire de complicațiile poliartritei reumatoide

...Anul trecut, în mai, la Congresul Societății Franceze de Oftalmologie de la Paris, cu tema „Imunologia și ereditatea ochiului", o casetă video sosită din România aducea, într-un film de 9 minute, o premieră. O nouă speranță a medicinei pentru sănătatea omului, pentru lumina ochilor săi

„Asta am vrut să fie filmul meu, un mesaj al speranței, exprimarea certitudinii că, stăruind și îndrăznind, oricare slujitor al medicinei, indiferent în ce parte a lumii lucrează el, într-un sat îndepărtat sau într-o mare clinică, poate să învingă boli ce ne stau încă în față ca ziduri de nepătruns", mă avertizează doctorul Constantin Maican.

Apasă butoanele unui aparat video și ale unui televizor „Cromatic", ca imediat, pe ecran, să înceapă filmul. Cu spectrul solar, atît cît îl percepe ochiul uman, ca o metaforă, apoi cu dictonul arhicunoscut al medicinei ca speranță a vieții și umanității. Următorul cadru fixează locul unde s-a desfășurat operația : o clădire mică, umbrită de piramidele verzi ale unor conifere decorative. O recunosc, este Spitalul orășenesc din Urziceni, Ialomița. Apare sala de operație cu lampa scialitică, discoidală, din tavan. În prim-plan, mari și adînci, cu privirile întoarse în sine, ochii concentrați ai unui bărbat în alb. Ridică brațele, gestul mașinal al chirurgului după ce și-a tras mănușile și e gata de incursiunea cu bisturiul în trupul unui om. Rîde. Asistenta sa, Aura David, emoționată, se încurcă într-un lucru elementar, pe care l-a făcut atîția ani în șir, în a-i fixa masca de tifon pe față. O pune cînd prea sus, cînd prea jos. În fine, actul chirurgical începe. Se umblă cu tot soiul de instrumente. Într-un mic ochi de copil. Îmi adun toate puterile să rezist, să pot vedea totul pînă la capăt. Simt cum îmi vibrează nervii și sufletul. (Globul acela însingerat, cotrobăit de niște pense, lame și ace, mînuite de degetele a două mîini mari, mă va obseda încă multă vreme.) Fondul muzical s-a stins, a dispărut, făcînd loc unei voci grave de tenor care, într-o franceză clară, fiecare cuvînt este rostit corect și limpede, explică tot ceea ce se întîmplă pe ecran. E un film științific, nu o fantezie.

„Colectivul serviciului de oftalmologie al Spitalului Urziceni, jud. Ialomița, a studiat 3 cazuri de artrită reumatoidă juvenilă, pe perioada 1979—1987, rezolvînd chirurgical, în cele din urmă, la unul dintre acestea, sechelele iridociclitei cronice, sinechii, cheratopatii, cataractă și glaucom secundar. Colectivul a fost condus de dr. Maican Constantin, șeful serviciului de oftalmologie.

Datele pre și postoperatorii, imediate și tardive, sînt prezentate în tabelul video.

Fetița P.M., în vîrstă de 10 ani, cu Foaia de observație nr. 3935, din 11 iunie 1987, prezintă handicap ocular, cu vedere ambii ochi 1/500, percepție luminoasă, tensiune intraoculară — 29/5,5 gr. tonometrie Schotz pe curba nictemerală, cheratopatie în bandă, secluzie-ocluzie postsegmentite frecvente în ultimii ani, cataractă patologică, terapie cortizonică prelungită în ultimii 6 ani. Handicap osteoarticular, artrită deformantă genunchi drept, artrită deformantă mîna dreaptă, impotență funcțională la examenul pe aparate, în rest normal.

În afara puseului, testele inflamatorii negative ; anticorpi antigammaglobulină, determinați prin tehnici de aglutinare, sînt absenți. Viteza de sedimentare, fibrinemia, ca și ASLO, nesemnificativ crescute. Electroforeza — discretă hipogammaglobulinemie.

Se intervine prin intubație oro-traheală. La O.S. — cheratotomie, ora 10, ora 14 — desinechizare, sfincterectomie, lavage de mase, două iredectomii bazale.

Reacții inflamatorii imediate și tardive — absente.

După 4 luni (Foaia de observație nr. 7130 din 7. X. 1987), vederea O.S. = 0,4 cu + 10 dioptrii sferice. Mase capsulare restante, tendință de secluzare în aria pupilară. Tensiune OS — 14 cu 5,5 tonometrie Schotz.

Se intervine și la O.D. cu aceleași tehnici plus iridectomie largă (ora 12), de data aceasta la ambii ochi. Lavage al maselor restante la O.S.

Postoperator, la 4 luni, vederea O.S. = 0,4 cu + 10 dioptrii sferice ; O.D. ≅ 0,6. Tensiunea intraoculară — 14 cu 5,5 tonometrie idem. Cheratita în bandă a dispărut, pol anterior clar, camera anterioară prezentă, nu se constată reacție pericheratică, mobilitate bună a globilor, fotofobie prezentă, suportă corecția aeriană cu filtraj.

La controlul din martie 1988, ca și la cel din iunie, același an, înregistrăm vederea ambii ochi 0,6 cu corecție, deci jumătate din vederea normală a fost recuperată. Fundul de ochi în limite normale ; O.S. — discret fluu.

Poate fi reintegrată social, este școlarizată la domiciliu, datorită impotenței osteo-articulare. Citește cu ochelari — cu +14 și +15, lentile umbral.

Pe baza datelor obținute, **nu mai considerăm actul chirurgical drept o contraindicație absolută a sechelelor oftalmologice în poliartrita reumatoidă juvenilă.** În concluzie, cazurile asemănătoare pot fi rezolvate chirurgical fără riscuri, cu două condiții : să se intervină în afara puseurilor, deci cu teste inflamatorii negative și în situații cînd nu există și complicații cardio-hepato-renale, cînd organele vitale nu sînt afectate.

Îndrăznim să propunem, pe baza experienței noastre, și rezolvarea handicapului osteo-articular în situații similare.

Lucrarea a fost realizată consultînd următoarele cadre universitare : prof. dr. doc. Victor Ciobanu, specialist în boli interne și reumatologie, prof. dr. Mircea Olteanu, secretar al Societății române de oftalmologie, prof. dr. Mircea Georgmăneanu, pediatru, directorul „Institutului de ocrotire a mamei și copilului".

...Dăm storurile la o parte și-l asaltez pe medic cu întrebări. Cine este copilul ? Cum a ajuns în cabinetul său de la Urziceni ? Cînd s-a hotărît să-l opereze ? De cînd nu l-a mai examinat ? Cum crede că va evolua ?...

Deși, temperamental, volubil și extrem de sociabil, își adună gîndurile, își cîntărește cu grijă fiecare cuvînt. Din timp în timp, mă roagă să nu uit a sublinia în articol faptul că „n-am făcut nimic extraordinar, am operat cu metodele clasice, noutatea constă doar în faptul că am îndrăznit să trec peste o barieră impusă pînă acum de literatură, fenomenele de orbire drept o complicație a poliartritei reumatoide la copii, această boală gravă ca un blestem, fiind socotite o contraindicație absolută pentru chirurgie".

Micuța Monica Precup are acum 12 ani și este fiica mai mare din cei 3 copii ai unei tinere familii din București. A ajuns în cabinetul medicului specialist oftalmolog din Urziceni, după ce părinții o purtaseră, ani în șir, în 11 spitale și clinici universitare din țară. Să-i vindece boala ce-i cuprindea tot mai mult oasele, să-i oprească măcar orbirea, să-i redea vederea. De pretutindeni, ieșeau dezamăgiți. Nu fiindcă acolo n-au fost primiți iar copilul tratat cum se cuvine, dimpotrivă, s-au încercat toate metodele cunoscute pînă acum de medicină, i s-au administrat toate medicamentele existente, dar fără acel rezultat dorit, așteptat. Părinții, firește, cu psihologia lor de părinți care își iubesc copilul, au încercat mereu și mereu, în altă parte. Înzestrată cu o deosebită inteligență, voiau să-i păstreze măcar contactul cu lumea cărții, care să-i umple timpul și viața. Prin spitale, printre pacienți, veștile despre faptele doctorilor circulă cu o viteză incredibilă. Așa au aflat soții Precup de existența medicului din micul oraș de pe Ialomița, și au alergat spre el, împinși de speranță. Era într-o zi din anul 1986.

Biografia profesională, experiența mai aparte a doctorului Maican l-au determinat să rețină cazul și să se ocupe de el.

A fost, de-a lungul celor 23 de ani de cînd a absolvit Facultatea de medicină generală din București, medic pediatru (5 ani, într-o comună din partea de sud a Dobrogei), secundar chirurg (în Clinica de la „Brâncovenesc", învățînd de la și lucrînd cu profesorii Mandache și Prodescu), anestezist și, în cele din urmă, oftalmolog, specialitate pentru care a făcut o mare și adevărată pasiune, unde și-a aflat vocația. „Abia acum, la 50 de ani, pot spune, și chiar spune, ce îmi place din medicină. Dacă ar fi să o iau de la capăt, cum am făcut-o de atîtea ori, n-aș putea opta pentru altceva în afara chirurgiei ochiului. O chirurgie de finețe și de cele mai multe ori la granță cu neurochirurgia. Ochiul este un fel de al doilea creier uman, este la fel de complex, ochiul adevărat se află tocmai acolo, lîngă și în zona cerebrală. Ochiul occipital e un mare mister și o mare fascinație. Cînd operezi ești ca un pilot de încercare într-un zbor fantastic, știi cum decolezi și de pe ce pistă, dar nu știi cum aterizezi".

Cazul Monicăi Precup a fost un asemenea zbor deasupra științei. L-a pregătit minuțios, studiind, citind, examinînd de nenumărate ori copilul, cu mintea și experiența unui pediatru, unui internist, unui anestezist (pregătirea preoperatorie a bolnavei a efectuat-o personal și tot singur a aplicat anestezia), și, firește, ale unui chirurg oftalmolog. Cînd s-a decis să opereze „știam că am să reușesc, organismul era apt să reacționeze bine, să suporte intervenția și avea resurse biologice să regenereze în parte ochiul. Pentru că am fost pediatru". Prima dată, la unul din ochi, a încercat o metodă mai prudentă, dar au apărut acele „sinechii", acele aderențe ce înjumătățeau rezultatul. A doua oară, a mers cu o siguranță mai mare, tocmai ca urmare a reacției organismului și a unei gîndiri mai exacte pe care ți-o aduce, de fiecare dată, experiența, praxisul, în orice știință.

Acum, așa cum datele de specialitate sintetizate pe videocasetă arată, Monica vede și a pătruns de două ori în universul cărții mult dorite — în lumea poveștilor și a manualelor ei de învățătură, dar și în cea a medicinei. Sechelele oftalmologice ale poliartritei reumatoide pot fi abordate chirurgical. Alte cazuri, alte experiențe, cu siguranță, vor aduce noi date despre tehnicile de intervenție și, poate, chiar despre cauzele încă necunoscute ale acestei boli imune, în fața căreia medicina se afla, pînă acum, neputincioasă.

Ca orice chirurg, medicul din Urziceni e rezistent la efuziunile și descărcările sentimentale ale pacienților, ale familiilor acestora, dar cînd Monica a mîngîiat, printre lacrimi, obrazul părintelui ei, spunînd, „în sfîrșit știu cum arăți, cum ești tu, cel mai bun tată din lume, care mă porți de atîta vreme în brațe, pe la doctori", înșiși ochii săi au jucat, omenește, în lacrimi.

Cum poate să nu fie mesajul său receptat ? ! Iar încercarea sa, drept încă o dovadă că, în **medicină**, important este nu **unde** slujești, ci **cum** slujești viața, sănătatea omului, profesia căreia te-ai dedicat.

CICI IORDACHE-ADAM
Fotografii de ELENA GHERA

Călătoria endoscopului prin tratatul de anatomie

Se lupta cu unul dintre cele mai dramatice momente ale bolii ei cirotice : hemoragia digestivă. Prin fiecare picătură de sînge parcă o părăsea și cîte o fărîmă de viață. Femeia încă tînără traversa un deșert al suferinței peste care plutea și zbaterea de aripă a fricii în fața unei operații. La spitalul Victor Babeș, doctorul Constantin Chira, în halatul lui alb, îi apare ca un gînd bun în negura inimii. Nu o conduce în sala de chirurgie, ci într-o cameră cu firma : endoscopie. Un singur anestezic : vorba caldă. Prima perfuzie, cu curaj. În locul bisturiului, un tub flexibil introdus cu delicatețe pe traiectul digestiv. Cu ajutorul acestui șarpe de fibre optice, medicul localizează leziunile. O prelungire a ochiului spre cele mai ascunse cute ale organismului. Cîteva manevre de finețe, și prin acest veritabil miniperiscop se inoculează substanță sclerozantă în varicele esofagiene unde zvîcnește hemoragia. Sîngele își reia drumul firesc în matca țesutului prompt cicatrizat. Endoscopul în rol de hemostatic de urgență. Nu-i vine să creadă că totul a durat doar cîteva minute. Durerea a rămas la ușa sălii de endoscopie. Macaroana miraculoasă din fibre optice, cu lentile și ac subțire pentru injecție de substanță cicatrizantă a pus mai întîi fără greș degetul pe rană, a sclerozat apoi varicele hemoragice și a scăpat-o de operație. Timidă, palma îi poposește pe mîna medicului. Ca un mulțumesc rostit cu inima. Mîine se va întoarce acasă.

Vizita noastră la doctorul Constantin Chira, secretarul Secției de gastro-enterologie și endoscopie digestivă a Uniunii Societăților de Științe Medicale, avea drept scop o discuție despre al **VII-lea Simpozion Național de Endoscopie Digestivă**, recent desfășurat la București. De altfel, conf. dr. Alexandru Oproiu, președintele Societății de Gastroenterologie și doctorul Constantin Chira sînt catalizatorii organizării în fiecare an a acestor manifestări științifice. Asistasem la oprirea unei hemoragii prin endoscopie. O terapie blîndă, netraumatizantă. Astfel, primele rînduri ale articolului s-au scris aproape singure.

— Într-adevăr, endoscopia și-a depășit statutul inițial de metodă de diagnostic devenind și un procedeu terapeutic, spune **dr. C. Chira**. În afară de sclerotarapia endoscopică a varicelor esofagiene, act salvator pentru suferinzii de ciroză aflați mereu în pericol datorită sîngerărilor, ea se mai utilizează și în oprirea promptă a hemoragiilor generate de ulcere sau de unele cancere gastrice. Se evită astfel intervențiile chirurgicale, pîndite mereu de pericolele generate de situația critică a pacienților. Și polipii gastrici se pot exciza cu ajutorul endoscopului. Ansa introdusă prin acesta îi agață ca un lasou și îi extirpează. Extirparea se face în cîteva minute, fără dureri și anestezie cu internare de-o zi. Această polipectomie endoscopică înlocuiește operațiile, evitîndu-se riscurile anestezico-chirurgicale și spitalizările mai îndelungate. Tot cu endoscopul se extirpă formațiunile protruzive de la nivelul colonului. Înlăturarea polipilor prin această terapie curată și expeditivă se constituie ca o veritabilă profilaxie a cancerelor gastrice și rectocolonice. În cazul pe muchie de cuțit al unor bolnavi în vîrstă, neoperabili, cu stenoza esofagului pricinuită de o tumoare, endoscopul forează obstacolul permițînd alimentarea prin protezele aplicate simultan. Tubul endoscopic poate apuca cele mai mici obiecte cu precizia trompei elefantului. A extras din stomac ace, nasturi, cîrlige, ba chiar și linguriță".

— Endoscopia rămîne totuși marea găselniță a medicinei menită să limpezească diagnosticele.

— Nu degeaba i se mai spune stetoscopul gastroenterologului. Prin intermediul ei a devenit posibilă depistarea bolilor în stare de latență clinică, cînd nu au apărut primele simptome. Pot fi descoperite chiar condițiile premergătoare declanșării unei afecțiuni. Aplicabilitatea cea mai mare este în teritoriul bolilor digestive care ocupă un trist loc doi în morbiditatea pe glob și poziția a patra în statisticile mortalității. Afectează în special vîrsta activă, cu ecou defavorabil în condiția fizică a omului și cu implicații socio-economice prin numeroasele concedii medicale și pensionări. Principalii „pacienți" ai acestei metode simple, fiabile, ieftine sînt esofagul, stomacul, duodenul, rectul, colonul. Ea cooperează perfect cu celelalte procedee de investigație pentru un diagnostic cît mai precis. În unele cazuri de ulcere gastrice, radiografia pledează pentru cicatrizarea nișei. Endoscopia, prin vizualizare la fața locului, evidențiază însă că craterul încă nu s-a închis. Endoscopul poate preleva și fragmente de țesut pentru precizarea diagnosticului histopatologic, ceea ce reprezintă un alt avantaj major. După biopsie, se transează fără echivoc dilema între ulcerul benign și cel cu probabilitate de malignizare, putîndu-se lua măsuri adecvate.

— Am aflat și am mai scris că endoscopia este cea care a impus un nou unghi de studiu al maladiei ulceroase. A adus pe banca acuzării un agent microbian necunoscut, bănuit pentru infracțiunea de ulcer.

— Radiologia nu a putut stabili implicarea lui Campylobacter Pilloris în apariția ulcerelor, a recidivelor, în persistența leziunilor. Endobiopsiile au jucat însă rolul de detectiv, ajutînd medicina mondială să studieze acum insistent acest aspect inedit. De altfel, la Congresul Mondial de Gastroenterologie de la Roma, conf. dr. Alexandru Oproiu, șeful școlii românești de profil, a prezentat o interesantă cercetare efectuată la spitalul Fundeni privind relația dintre bolnavul ulceros, agentul microbian și mediu. S-a formulat o explicație la următorul semn de întrebare : de ce unii bolnavi vindecați, cu colonilile de Campylobacter Pilloris asanate în urma tratamentului cu preparate de bismut și antibiotice, prezentau frecvente recidive. S-a pus în evidență prin endoscopie că unele persoane din familie erau purtătoare de agent microbian fără să aibă ulcer manifest. Ele reinfestau pe fostul bolnav datorită terenului lui favorizant. Ideile în premieră au stîrnit interes, iar lucrarea a primit „premiu de originalitate."

— Am citit în programul Congresului Asociației Europene de Endoscopie și Gastroenterologie din luna mai de la Graz titlul unei lucrări semnate de dr. C. Chira. Ce aduce ea nou în lupta cu această boală vicleană, ulcerul?

— Mulți bolnavi de ulcer nu sînt cuminți, nu le poți acorda notă bună la purtare. Cînd le dispar durerile, abandonează regimul igieno-dietetic și tratamentul medicamentos, uită de medic și controale. Leziunea incomplet vindecată își continuă pe ascuns drumul și pot apărea complicații ca hemoragiile, perforațiile. După ce endoscopul semnalează închiderea craterului, happy-end-ul trebuie consolidat prin continuarea medicației. Dar cînd se întrerupe terapia ? Acest moment este controversat. Studiind numeroase cazuri, am emis ideea prelungirii tratamentului de consolidare doar pe o perioadă limitată, nu mai lungă de 2—3 săptămîni. Se evită astfel trecerea în extrema cealaltă, deosebit de periculoasă, a stomacului anacid. În lume există tendința prelungirii terapiei și ani de zile, cu preparate de lux, eficiente, dar și cu efecte secundare nocive. Astfel, îngurgitarea timp îndelungat a cimetidinei perturbă echilibrul florei gastrice cu riscul apariției mai frecvente a cancerelor gastrice. Acest abuz medicamentos creează o situație similară cu gastrita cronică atrofică, marcată de un deficit de secreție acidă. Ea se consideră o stare precanceroasă. De altfel, o temă prioritară a simpozionului nostru a fost analiza leziunilor precanceroase și profilaxia lor.

— Cu ce concluzii ?

— În categoria acestor stări patologice, a căror evoluție naturală poate conduce la malignizări, se înscriu : gastrita cronică atrofică amintită, unele ulcere gastrice, stomacul deja operat, polipii gastrici. Endoscopia oferă o metodă eficientă de supraveghere, monitorizare a lor și depistare precoce pentru intervenții reușite. S-au realizat algoritmi de urmărire medicală, stabilindu-se intervalul de timp între investigații, practicarea cu regularitate a examenului histopatologic, condițiile de tratamente unitare. Pentru evitarea riscurilor, polipii gastrici și colonici trebuie extirpați endoscopic cît mai devreme. Un alt exemplu. Cînd apar rectoragii, la prima eliminare de sînge prin scaun, pacientul trebuie să-și facă un examen endoscopic. Se stabilește astfel fără echivoc, dacă este vorba de o banală afecțiune hemoroidală sau un neoplasm rectocolonic incipient care, operat la debut, oferă șanse reale de vindecare. Dar cum omul trebuie să fie întîiul lui medic, el poate face o profilaxie eficace. Consumul sporit de fibre vegetale, (varză, gulii, fructe, fasole, pîine neagră, graham, pastă de tărîțe în lapte sau ceai) accelerează tranzitul intestinal și evită constipația. Mîncătorii de cruditați evacuează conținutul intestinal în 16—18 ore (ceilalți în 42—72 ore), reducînd contactul iritant al reziduilor cu mucoasa. Din contră, consumatorii abuzivi de grăsimi sau proteine animale riscă să-și modifice flora microbiană cu creșterea ponderii bacteriilor anaerobe, factor de risc în apariția neoplasmului.

— În cadrul consfătuirii de explorare imagistică s-a discutat despre o afecțiune la modă : litiaza biliară. Prin adevărate prospecțiuni geologice, medicii descoperă tot mai des cariere de piatră în vezică. De ce ?

— Cazurile de calculi în vezicula biliară au devenit mai frecvente în lume, afectînd mai ales sexul feminin și vîrsta de 40—50 de ani. Factorii de risc declanșator sînt obezitatea, alimentația hipercalorică cu exces de grăsimi, paste făinoase, dulciuri, abuzul de medicamente cu pericol litogen (clofibratul) etc. S-au prezentat realizările în materie de diagnostic prin ecografie. Această metodă neinvazivă, simplă, fiabilă, delimitează clar cu ajutorul ultrasunetelor o structură normală de una patologică. De exemplu, în cazul „colecistului exclus", radiografia poate deruta, căci vezicula biliară plină de pietre nu este invadată de substanța de contrast. Numai ecograful le pune în evidență. De precizia de 90—95% a diagnosticului ecografic beneficiază în special ficatul, pancreasul, colecistul. Și ecograful manifestă veleități terapeutice. Cu imaginea ficatului pe ecograf, se pot practica puncții în zonele afectate pentru recoltare de țesut în vederea examenului histopatologic. În cazul unor abcese hepatice sau pancreatice se evacuează conținutul lor prin aspirare cu un cateter dirijat ecografic.

FLORIN CONDURĂȚEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Din școala de fizică clujeană (I)

Continuator nemijlocit al fizicianului teoretician Augustin Maior a fost un alt fizician cu o creație profund originală și anume **Teofil T. Vescan** (1913—1963). După ce urmase studii secundare la Cluj (1923—1931) și obținuse licența în fizică (1935) și matematică (1936) tot aici, la Universitate, el și-a susținut doctoratul, sub îndrumarea lui A. Maior, cu o teză care profila orientarea sa de teoretician al fizicii : **Contribuțiuni la teoria cinetică și relativistă a fluidelor reale.** De asemenea, la Cluj și-a început activitatea didactică universitară, fiind inițial preparator (din 1935, anul primei sale licențe), apoi asistent, conferențiar de mecanică rațională, în sfîrșit profesor de fizică teoretică între 1945 și 1950.

Ulterior, T.T. Vescan a profesat la Iași, unde a organizat și condus catedra de fizică teoretică și structura materiei, precum și Institutul de Fizică și Științe Tehnice (pînă la decesul său timpuriu, la 50 de ani), dar noi ne vom opri asupra perioadei clujene, în cadrul căreia a elaborat lucrări și a formulat idei de o mare originalitate. Astfel, preocupat în mod deosebit de teoria relativității, publică în 1939, la Paris, memoriul **Note sur les orbites relativistes des planètes** ; alte lucrări în același domeniu sînt : **Disimetria structurală și teoria lui Einstein** (1945), **Explicarea relativistă a anomaliei de spin** (1947), **Gravifica relativistă și consecințele cosmologice** (1947), **Atracția universală și teoria einsteiniană** (1948). **Cunoștințele noastre asupra timpului** (1949) ș.a. S-a preocupat, de asemenea în perioada clujeană, de sistemele cu inerția generalizată (două lucrări reprezentative sînt publicate în 1940 și 1946), de modelele atomice, de mecanica cuantică, de determinismul fenomenelor fizice.

În 1947 i-a apărut un memoriu deosebit de important : **Universul în pulsație** ; T.T. Vescan elaborează aici o teorie proprie a **Universului pulsatoriu** (care se dilată și se comprimă la nesfîrșit), pe baza unui model original (cunoscut în analele științei ca „**modelul Vescan-Eriksson**").

Un alt om de știință cu o „perioadă clujeană" extrem de fecundă a fost geofizicianul **Gheorghe Atanasiu** (1893—1972), din 1953 membru al Academiei R.S.R. Licențiat în științe fizico-chimice la București (1919) și doctor în fizică la Sorbona, cu teza **Contributions à l'étude des actinomètres électro-chimiques** (1925), el a activat la Universitatea din Cluj timp de un deceniu, între 1926 și 1936. În această perioadă a întreprins importante cercetări asupra radioactivității unor surse de apă din România (Cluj, Herculane etc.), publicînd și un studiu de sinteză pe această temă în 1929—1931. A elaborat de asemenea **lucrări deschizătoare de drumuri privind efectul fotovoltaic** (1929) **și pilele fotovoltaice** (folosind o aparatură de concepție proprie), recent reluate și valorificate în legătură cu utilizarea energiei solare. Este și autorul unor studii de pionierat, recunoscute pe plan mondial, în domeniul cristalelor semiconductoare și mai ales al proprietăților lor optice ; în 1925 a realizat un monocromator pentru domeniile infraroșului, vizibilului și ultravioletului, de mare luminozitate, care, perfecționat succesiv, s-a dovedit a avea multiple aplicații practice. În clasicul tratat **Istoria generală a științei**, vol. IV, de René Taton se dă o înaltă apreciere studiului mineralelor semiconductoare de către G. Atanasiu, cu referire specială la lucrările lui din 1934.

Despre profesorul și inventatorul **Aurel Ionescu** (1902—1954), academicianul Horia Hulubei scria în anul sfîrșitului său prematur : „**Experimentator desăvîrșit, de mare talent, și-a asigurat aparatura și dispozitivele necesare cercetărilor prin imaginarea și construirea proprie. Bun teoretician și bun experimentator, a dus la capăt lucrări științifice de mare valoare...**"

Născut la 12 septembrie 1902, la Iași, Aurel Ionescu a obținut licența în științe fizico-chimice la București (1924), iar doctoratul la Paris, sub conducerea lui Jean Perrin, cu o teză din domeniul spectroscopiei (1934). După o primă perioadă de activitate didactică la București, devine în 1943 profesor de chimie fizică la Universitatea din Cluj (vremelnic strămutată la Timișoara), ulterior de optică și electricitate (Cluj, 1949—1954). Tot la Cluj, a condus Filiala Institutului de Fizică (1949—1954). Cercetările sale au fost axate mai ales pe spectroscopia moleculară, mecanica ondulatorie, electroliză, defectoscopie, conductivitate electrică, aplicații ale ultrasunetelor, fotometrie. Spirit inventiv prin excelență, a conceput și construit un mare număr de aparate și instalații de precizie (pentru măsurarea constantei dielectrice a unor amestecuri binare), un spectrograf autocolimator de mare dispersie pentru ultraviolet, defectoscope atît ultrasonore cît și cu raze X etc. Opera de inventator i-a fost încununată de elaborarea și punerea la punct, pînă în stadiul de stație pilot (1952), a unui procedeu eficient pentru obținerea de acetilenă din gaz metan prin cracare electrotermică, astăzi valorificat din plin de industria noastră chimică. N-a obținut lesne asemenea rezultate, iar istoricul fizicii Victor Marian observă că era „**munciior pînă la extenuare**".

Tocmai despre **Victor Marian** (1896—1971) vrem să scriem în finalul articolului nostru de față. Născut la 26 februarie 1896 la Beldiu (Alba), a urmat liceul la Blaj, iar licența în științe fizice a obținut-o la Cluj în 1920. Devine doctor în științe al Universității din Strassbourg în 1930, cu o teză despre punctele lui Curie feromagnetice. E numit asistent la catedra de fizică generală a Universității din Cluj încă din 1920, iar între 1946 și 1966 este tot acolo profesor de fizică experimentală.

Victor Marian a format la Cluj un puternic centru de cercetare a magnetismului. S-a preocupat de asemenea de momentele atomice, de metrologie, de aplicațiile fizicii în tehnică și medicină, elaborînd și lucrarea **Fotografia și aplicațiile ei în medicină** (1938). Rod al unor minuțioase investigații de arhivă, a publicat numeroase scrieri consacrate dezvoltării fizicii și matematicii în România, relevînd adesea fapte necunoscute anterior, mai ales priorități românești. Cultura științifică românească îi mai datorează traduceri erudite ale unor opere clasice, ca **Elementele** lui Euclid, **Dialoguri asupra științelor noi** de Galileo Galilei, **Principiile matematice ale filosofiei naturale** de Isaac Newton.

I.M. ȘTEFAN

Onorată instanță a moralei

Este îndeobște știut că formarea conștiinței socialiste, deși despovărată de racilele morale generate de vechi mentalități și apucături, are nevoie de timp pentru a se cristaliza deplin. Tocmai de aceea s-a subliniat, deseori, că este necesară aplicarea cu fermitate a prevederilor legale pentru combaterea oricăror manifestări egoiste, de căpătuială, „regăsite" în dobândirea de bunuri prin eludarea legii. Un mijloc de asanare a unui asemenea mediu poluant, rătăcit în atmosfera sănătoasă a societății noastre, îl constituie Legea nr. 18/1968. Aceasta evidențiază ocrotirea de către stat a veniturilor și economiilor provenite din muncă, precum și a celorlalte bunuri ce pot forma obiectul dreptului de proprietate personală. Totodată menționează că, datorită unor vechi moravuri și influențe nefaste, tendința unor persoane fizice de înavuțire prin alte mijloace decît prin muncă înrobește felul de a fi al acestora pînă la depersonalizare. Stipulează că „acumularea de bunuri din venituri neprovenite din muncă este de natură a transforma proprietatea personală într-un instrument de exploatare a altora sau de speculă", ceea ce este de netolerat. Indivizii care consideră locul de muncă drept un paravan la adăpostul căruia pot săvîrși afaceri oneroase, aducătoare de venituri fără muncă, în afara rigorilor legii, trebuie să suporte un usturător oprobriu din partea opiniei publice.

Practica a arătat și exemplele pe care le prezentăm confirmă că pelagra lăcomiei se insinuează în cele mai diverse îndeletniciri, în care minuirea unor sume de bani „en détail" proliferează de la o „operațiune" la alta, pînă se transformă într-o afacere, „en gros". Ceea ce înseamnă că asemenea năravuri pornesc de la dictonul „dacă nu curge, pică" și ajung, sfidător, pînă la „dacă-i bal, bal să fie" ! Iată exemplul soților Fileață Tănase și Maria care în 8 ani de căsnicie au acumulat bunuri pe care alții nu le pot obține într-o viață. Lăsînd de-o parte mărunțișurile, să consemnăm că în macroinventarul bunurilor se cuprindeau, printre altele, un autoturism Dacia, telecolor și (neapărat) video, bijuterii, mobilă scumpă, la care se adaugă 61 000 lei bani lichizi și alte. Carte ? Mai puțină. Cît să socotească, la cîntar, cu „avantaj primire". Pentru a face prezentările trebuie să știți că Fileață Tănase era vînzător-măcelar la I.C.S. Alimentara 4, iar Maria, după ce a lucrat o perioadă la PECO s-a angajat cu munca la domiciliu la Întreprinderea „Arta Aplicată". Străbătînd toate „treptele" și uzînd de toate „căile" de judecată, de la Comisia pentru verificarea unor bunuri care n-au fost dobîndite în mod licit, pînă la recurs, Fileață și „al lui" au cerut să se cîntărească bine și, în final, au fost obligați să plătească surplusul dintre „activ" și „pasiv" în sumă de 247 653 lei.

Al crede că balanțele analitice din dotarea unităților de bijuterie ale Cooperativei „Artă și Precizie" sînt realizate după designul miniaturilor din vechile pravile, atît de pregnantă este asemănarea acestora cu cele două talgere ținute în cumpănă de Justiție, zeița dreptății. Numai că, miraculoasele cîntare au unele șuruburi de reglaj (cărora doar un inițiat le dă de rost) și niște greutăți cu puncte și punctișoare pe care n-ai cînd și cum să le deslușești. Și atunci unii „bijutieri", manevrîndu-le fraudulos și profitînd de credulitatea celor mai mulți dintre noi, adună punct cu punct și prosperă .Căci nu vom fi niciodată convinși (cum de fapt n-a putut fi convinsă nici

Lăcomia pierde omenia

instanța) că Ionescu Ion zis Gioni și Ionescu Nicoleta-Daniela, minuitori ai „dreptei balanțe" au reușit să agonisească prin muncă cinstită, în circa 10 ani, apartament confort sporit, autoturism, telecolor, video, mașină de spălat cu program, mobilă de valoare, barcă cu motor, bijuterii. Faptul că în perioada cercetată Gioni a suferit o condamnare de 1 an și 6 luni „pentru operațiuni interzise cu metale prețioase" înlătură orice contraargumente dubitative. Și dacă adăugăm că într-un stop-cadru conflictual cu un client cărula îi tot amîna executarea unei lucrări, i-a replicat „poți să mă reclami și lui Fărîmiță Lambru" orice fărîmă de îndoială asupra profilului moral al „bijutierului" se autodizolvă în creuzetul evidenței. Așa se face că, pînă la urmă, probele „pro și contra", au demonstrat că Ioneștii, în cauză, au trebuit să restituie societății 102 712 lei „pe care n-au putut să-i justifice cu provenind din activități ilicite". Pentru aceleași motive au fost obligați să plătească 154 753 lei și Duma Ilie, gestionar la Alimentara 1, împreună cu Duma Mariana, lucrător comercial la B.A.T.M. București, ambii în pragul vîrstei de 30 ani. Pe lîngă Cromatic, autoturism, video cu 28 casete, la verificarea bunurilor s-a găsit și suma de peste 130 000 lei pe C.E.C.-uri, în obligații ori în numerar.

În toate situațiile justificările sînt fragile. Ba că o mătușă bună le-a dat o sumă, ba că una vitregă le-a oferit un cadou de valoare ori vreun unchi mai de departe „le-a donat" un lampadar și (de ce nu) o simplă lustră cu 3 brațe. Abia acum au pricepat (e bine și mai tîrziu, nu ?) că numai în poveste se întîmplă, ceea ce la unii crește într-un an la alții să crească într-o zi...

Un caz mai aparte îl constituie cel al soților Blaj Costică — om subțire, psiholog, cu atribuții de îndrumare și control în teritoriu, cît a fost încadrat la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, arbitru de fotbal — și Blaj Magdalena profesoară. Aceștia aveau fobia durabilității prin construirea de imobile. Nimic rău se va spune căci ce frumos este să lași „în trecerea ta" o casă cu sentimentul că din muncă cinstită rămîne ceva ! În speță însă a fost dovedită o evidentă discrepanță între venituri și cheltuieli. Chiar dacă s-au invocat cîștigurile la Loz în plic, pe obligațiuni C.E.C. și alte „surse legale" în afara retribuției, nu s-a putut justifica suma de 569 798 lei. După ce și-au cumpărat un imobil cu 6 camere în București, soții Blaj și-au construit „falmoasa vilă cu etaj și piscină" — cum e denumită într-una din filele de la dosar — în satul Cloșani, județul Gorj, expertizată la 521 680 lei. Fiind trecută pe numele mamei sale în vîrstă de 80 de ani, Blaj Costică n-a putut aduce dovezi pentru a convinge instanța că aceasta a și avut efectiv posibilitatea s-o construiască, prin efort propriu, după ce-o viață întreagă trăise într-o casă modestă. În afara acestor două imobile, la inventarul făcut s-au mai adăugat autoturismul, bijuteriile, 120 000 lei în obligațiuni C.E.C., precum și 30 de haine și scurte de blană, 17 covoare și carpete, 10 haine de piele. De fapt, obținerea de a fi făcut recurs are spășite semnificații. Poate că unii ar fi ispitați să creadă că „într-o viață cumpătată, cu multiple preocupări de cîștig din muncă din partea subiecților, cu mai mult noroc la Loz în plic și la obligațiuni C.E.C." se poate justifica asemenea agoniseală. Poate dacă biografia cercetatului la Legea 18, Blaj Costică, n-ar fi „completată" și cu o condamnare de 8 ani pentru luare de mită !

Era imperios necesar ca în toate „spețele" Justiția să fi intervenit pentru restabilirea ordinii firești a lucrurilor. Și a intervenit cu eficiență. Dar, veți fi de acord, că odată cu măsurile coercitive, legale, aici operează și înțeleptul proverb „lăcomia pierde omenia", împămîntenindu-l, geniul popular românesc a sintetizat intransigența a două atitudini complementare : repulsia față de fapte care dezvăluie rapace însușiri ale subiecților și desconsiderarea lor pînă la autodepersonalizare !

MARIAN TEODORESCU ■

Cronica șoselei

Dacă-i bal, bal să fie...

O noapte de iad. De sus se prăbușesc parcă mii de Niagare. Marele bulevard s-a transformat într-un fluviu în care înoată puținele mașini pentru care deplasarea a devenit o veritabilă aventură. Trecătorii au dispărut aproape complet. Pentru șoferul care se deplasează cu viteza melcului, cu limuzina extrem de „obosită", mîncată binișor de cancerul ruginei, a distinge ce se află în fața parbrizului, înseamnă mai mult decît a dezlega cel mai încurcat careu de cuvinte încrucișate. Înaintează hiperprudent. Cea mai cuminte soluție ar fi să oprească. Măcar pînă ar putea să vadă cît de cît ce se află în fața lui. Trebuie însă să-i ducă acasă pe cei ce doar el și nu altul i-a reținut pînă la ora asta tîrzie. O mașină imensă încărcată cu laminate îl depășește împroșcindu-l cu cu apa noroioasă a băltoacelor ce le forma potopul pe caldarîm. Prin geamurile mașinii, nu se mai vede nimic. „Trebuie să cobor, să le șterg, altminteri nu mai pot înainta". Reduse viteza cu intenția de a opri lîngă trotuar, cînd o năprasnică lovitură primită în port-bagaj îi „fură" volanul din mîini, expediindu-i mașina în refugiul de tramvai. N-ar fi crezut că bordurile înalte ale insulei de beton pot fi sărite cu atîta ușurință de un autoturism. În timp ce se chinuia să deschidă portiera ce se înțepenise, ca urmare a puternicului șut încasat de „albioara" lui, trecea în revistă primejdiile prin care trecuse. Mașina arăta jalnic. Agresorul intrase cu botul prin port-bagaj împingînd apoi fotoliile din spate pînă le lipise de cele din față. Aripile, portierele, capota se umflaseră parcă transformînd mașina într-un bizar balon. Pînă și motorul nu mai era la locul lui. Cum scăpase fără nici o zgîrietură după o asemenea confruntare, asta nu putea pricepe. Apărură din întunericul care ascundea automobilul bătăios, trei indivizi. Unul dintre ei, probabil șoferul, își tot ștergea sîngele ce i se scurgea de pe frunte de-a lungul nasului și pe sprîncene. Ochii îi erau tulburi iar gesturile ce le făcea cu mîna trădau confuzie, nesiguranță. Se lupta să rostească niște cuvinte care se încăpățînau însă să nu se lege între ele. Abia mai tîrziu înțeleseră cu greu ceva. „Dînsul e maistrul meu, cel mai bun bucătar din țară, m-a învățat meserie și eu, aci zîmbi timid, era cît p-aci să-l omor. Potopul ăsta e de vină. Mi-a scăpat piciorul de pe pedala de frînă. De fapt eu credeam că mergeți la fel de repede ca mine. Nu mi-a reușit virajul, asta-i". Șîngele înundă acum mustața enormă a tînărului „vrăjitor" de bucate. Se întoarce brusc spre coechipierii săi. „Nea Pavele ai pățit ceva ? Ești întreg ? Dar tu, Vlade ? Se părea că torentele ce cădeau peste ei începuseră să-i mai alunge starea bahică în care se afla. Apoi deveni ceva mai lucid. „Eu cred că ar fi mai bine să plecăm. Mașina și așa e ca o armonică. Vă las cheile în contact. Mîine voi putea să dau mai bine explicații. Trebuie să ne și pansăm. Vedeți doar, se adresează mustăciosul inginerului, arătăm ca niște strigoi cu fețele crestate de zgîrieturi. În plus, băsica s-ar umple de apă în loc de aer, iar fiola s-ar colora în roșu în loc de verde. S-ar denatura rezultatele. Domnule te rog să mă scuzi. O dată pe an vine și binefăcătorul meu la mine. Se cuvenea să-l sărbătoresc. Doar el m-a învățat să fac faimoasa „tochitură". Inginerul e ocupat cu scoaterea apei din pantofii deveniți un fel de bărci. „Eu înțeleg, răspunde el specialistului gastronom, potop, potop, dar să nu vezi luminile mele roșii de ceață ? Rablă, rablă, ciuruită de rugină, dar, mașina mea totdeauna a avut lămpi bune. În plus intersecția asta e una din cele mai bine luminate. Chior să fii și tot vezi. Nu v-am stat în cale. Mergeam încet aproape de trotuar. De vină e alteineva. Bachus". „Cine dom-le ? Nu ăla a condus. Pe mine mă cheamă Căruntu și-s bucătar de categoria întîia. Nu știu cine-i Bacu ăsta de care vorbiți". Împreună cu cei doi, mustăciosul se îndreaptă spre nicea ce se pierde printre blocuri, nu înainte de-a-i cere inginerului nr. de telefon. „Veți vedea că sînt om de onoare, nu vă faceți probleme". De mașina care a încasat lovitura se apropie un taximetrist. Remarcă, „Nu cred că a mai ieșit vreunul viu din ea. În cel mai bun caz cei din spate cu picioarele ori cu coloana fracturată iar șoferul cu oasele făcute arșice". A făcut ochii mari cînd a auzit că stă de vorbă chiar cu cel ce a șofat. „Mașina tot e putredă, dați înapoi, văd că printr-o minune motorul funcționează, și apoi proptiți-o zdravăn în stîlpul ăla. Pentru usi folosiți ciocanul ăsta. Niște „ornamente" pe ușile din față și tabloul mașinii bune de aruncat e complet. Accidentul într-un fel a venit la timp. Vă alegeți cu o mașină nouă. Dacă-i bal, bal să fie. Inginerul se uită la taximetrist ca și cum lîngă el ar fi aterizat un extraterestru. „Nu-i vine a crede că se practică și asemenea „sistem". Toată ziua cufundat în proiectele și instalațiile lui sofisticate de unde să le afle ?

VICTOR BEDA ■

S-a redeschis „Rotiseria Nicorești"

O surpriză plăcută ne oferă Rotiseria Nicorești din Piața Rosetti 3, care, în haină nouă vine să întregească peisajul comercial în continuă schimbare al Bucureștiului. Așezată în centrul Capitalei, într-un loc cu vad, cum obișnuim să spunem în limbaj tradițional românesc, Rotiseria Nicorești s-a redeschis de curînd, oferind consumatorului un cadru plăcut și reconfortant.

Stînd de vorbă cu șeful unității, Simion Marian, după a cărui idee și sub a cărui îndrumare directă s-a făcut întreaga redecorare a unității, aflu că față de 35 de locuri cîte au fost inițial, prin transformări și modernizări minuțioase s-au obținut 90. Rotiseria dispune de trei salonașe : Unul rustic, decorat cu mult gust și fantezie, îmbrăcat în răchită și alte două salonașe intime, cu jocuri discrete de lumini.

Tonalitatea odihnitoare a culorilor oferă celui ce poposește aici un cadru deosebit de a consuma gustări calde și reci, minuturi, preparate la grătar, băuturi răcoritoare și în mod deosebit, specialitatea casei, delicioasa ruladă Nicorești, preparată din piept de pasăre umplut cu ficățel de pasăre. Toate acestea servite de un personal civilizat și politicos care, răspunde cu promptitudine comenzilor, ridicînd la înălțime ștacheta unei asemenea unități.

Așa că, trecînd prin Piața Rosetti nu uitați să vizitați și această unitate.

FLORENTIN PALAGHIA ■

Nu mai rupeți flori...

...copii! Este un refren satiric, cu mare penetrație. Din cele ce am văzut în Parcul Tineretului, într-o dimineață trecută, trebuie spus, răspicat : „Nu mai rupeți, oameni, trandafirii!" Ce aveți cu ei? În loc să-i priviți, cu emoție și bucurie că există, îi distrugeți? Mireasma și frumusețea lor vă îndeamnă să ruinați munca grădinarilor și plăcerea celor care vin să se odihnească pe o bancă ?

I-am văzut pe acești prădalnici în exercițiul faptei lor. Ei nu se jenează că sînt descoperiți. Vin pregătiți cu instrumente de tăiat, aleg exemplarele cele mai reușite, scot țepii trandafirilor și-i ascund în pungi de plastic sau în poșete. În gestul lor hoțesc sînt favorizați de nepăsarea unor trecători și de absența supraveghetorilor parcului. Am îndrăznit să atrag atenția unora cu mîna lungă că la colțul străzii sînt trandafiri de vînzare. S-au prefăcut că nu mă aud sau s-au „scuzat" că au luat numai unul. În acest fel aleile cu trandafiri au plombe urite, din loc în loc. Dacă se operează dimineața cînd este un du-te vino, ce se întîmplă cînd se lasă întunericul?

În centrul parcului, pe aleea principală și imediat lîngă ea, sînt plantați mii de trandafiri roșii, galbeni, albi, care înfloresc și se usucă în ritm natural dar furturile grăbesc scurta lor trecere prin vară și prin viața noastră.

Aleile învecinate cu bulevardul Pionierilor nu mai se bucură de aceeași îngrijire și atenție. Iarba este uscată, porțiuni întregi de pămînt sînt nelucrate. Hîrtiile sînt nemișcate, cine știe de cîte zile. Într-un colț, improvizat pentru joacă, nisipul este amestecat cu pămînt și praf. Mă așteptam la un mic semn afectuos care să arate că cineva s-a gîndit la prichindeii care vin să clădească acolo palatele imaginației lor. Bunicile se înghesuie pe patru bănci îngropate în pămînt și nisip. După ce părăsesc parcul, bătrînele se descalță și își scutură încîltămintea. Cu fața întoarsă către noi, într-un boschet, zăcea rușinat avizierul spectacolelor cu afișele rupte. Crengile smulse și uscate denunțau aceiași devastatori, care maltratașeră copacii. Comportarea descalificantă a unor vizitatori trebuie sancționată imediat. De cine? Cîteva ere, cît m-am plimbat prin parc, n-am fost decît noi, vizitatorii. O îngăduință nepermisă transformă un minunat spațiu de recreere al bucureștenilor într-un cring, în care fiecare crede că poate face ce vrea. Între doi copaci erau legate o sfoară și o plasă și aleea s-a transformat în teren de sport. Plimbăreții, care aveau în geantă un trandafir „amintire", se desfătau cu o masă în aer liber și apoi cojile de ouă, resturile de roșii au fost azvîrlite discret sub bancă. Cîinii se hîrjoneau prin straturile cu flori. Stăpînii grijulii, ce să facă! alergau după ei să-i întoarcă din drumul devastator. Cîțiva pensionari se chinuiau să priceapă ce citesc pentru că o ceată de copii, zburdalnici, era în competiție. Cine strigă mai tare, e primul!

Cine ar mai căuta refugiul unui parc dacă toată lumea ar vorbi cu decibelii la maximum, ar sări coarda, ar bate mingea ca pe maidan, ar face întreceri canine, ar duce acasă o parfumată ramură de tei, ar lăsa în urmă o hîrtie, bine ascunsă, sub bancă, ar călca pe iarbă ? ! ?

Îngroș la maximum imaginea neplăcută pentru ca, amplificînd-o, să-i vedem urmările. Nu mai rupeți flori... oameni buni! Respectați munca altora și încercați s-o repetați în grădina dumneavoastră, pe balconul dumneavoastră!

CARMEN DUMITRESCU ■

Calificări

Implicîndu-se tot mai mult în modificarea cursului firesc al campionatului mondial, Asociația marilor maeștri (GMA) a impus prin „Cupa Mondială" o nouă formă competițională pentru viitorul ciclu al C.M. Dacă la început se limitase șansa jucătorilor prin participarea exclusivă a elitei mondiale după listele Elo, prin turneul „open" de la Belgrad din decembrie trecut s-a deschis o nouă perspectivă, oferindu-se șahiștilor de forțe diferite posibilitatea trierii în sistem elvețian. Iată că cel de-al doilea turneu de calificare pentru viitorul ciclu al C.M. s-a bucurat la Moscova de o concurență extraordinară, din cei 128 participanți numărul deținătorilor de titluri ridicîndu-se la 113 (85 mari maeștri, 26 maeștri internaționali și 2 maeștri FIDE) la care s-au alăturat și șase șahiste : Ciburdanidze (2 520), Arachamia (2 395), Veröci-Petronici (2 335), Galiamova (2 325), Vreeken (2 165) și Heemskerk (2 025). Amintim doar cîteva nume bine cunoscute de mari maeștri prezenți : Gligorici, Reshewsky, Baghirov, Țeitlin, Zaițev, Psahis, Svești nikov, Olafsson, Șmejkal, Makaricev, Razuvaev, Romanișin, Gheorghiu, Balașov, Miles, Cernin, de Firmian, Farago, Padevski etc.

Numărul de 128 participanți a reprezentat un adevărat simbol, prima rundă demarînd la 64 mese de joc, însemnul numărului de pătrate de pe eșichier. Prezența unor reprezentanți din 22 de state ale lumii, de la exponenți ai unor generații care dominau șahul mondial acum trei decenii (Reshewsky, Gligorici, Vasiukov) pînă la jucători aflați în pragul junioratului (Lautier, Galiamova, Anand), a subliniat importanța competiției în deschiderea de noi orizonturi ; femei, juniori, seniori și experți ai șahului luînd același start... Cei 76 sportivi sovietici, selecționați anterior cu foarte mare strictețe, au modificat raportul de forțe, invitații strecurîndu-se cu mare greutate printre fruntașii clasamentului. Favoriții Elo erau marele maestru Lputian (2 610) și maestrul internațional Ghelfand (2 600), ceilalți jucători fiind cotați sub 2 600 puncte Elo.

Încă din prima rundă nu au lipsit surprizele de mari proporții : campioana mondială de junioare, Galiamova, a dispus de experimentatul mare maestru Vasiukov. Adorjan a fost învins de Lautier, Ulibin l-a depășit pe Cvitan, iar marele maestru Holmov a pierdut în fața necunoscutului Tivakov. După patru runde doar doi jucători sovietici cumulaseră 3,5 puncte și anume Pigusov și Ubilava. Ei erau urmați de un pluton de 17 șahiști (printre care se aflau doar trei oaspeți: Miles, Anand și de Firmian încadrați de jucătorii sovietici) cu 3 puncte și de un alt pluton de 30 participanți cu 2,5 puncte. În mod neașteptat la coada clasamentului se aflau mari maeștri precum Klinger, Pancenko, Fishbein, Ciburdanidze, Ivkiov, Prins cu 1 p, Farago, Padevski, Lukov, Sunye Neto, Klaric, Soltis cu 0,5 p din patru posibile... O frumoasă victorie a obținut liderul de moment al clasamentului asupra unui vechi mare maestru. Să urmărim apărarea engleză jucată : **Padevski — Pigusov** 1. Cf3 Cf6 2. g3 c5 3. c4 b6 4. Ng2 Nb7 5. 00 g6 6. Cc3 Ng7 7. d4 c : d4 8. C : d4 N : g2 9. R : g2 Dc7 10. b3 00 11. Nb2 Db7 12. Cf3 d6 13. Dd2 Cbd7 14. Rg1 Tac8 15. Tac1 a6 16. Cd4 Cc5 17. f3 d5 ! 18. b4 d : c4 ! 19. b : c5 b : c5 20. Ce6 f : e6 21. Tb1 Dc6 22. Tfd1 Te7 23. Dc1 Tb7 24. Na1 Tb4 25. Dg5 T : b1 26. T : b1 Cd5 27. Ce4 c3 28. Dc1 Da4 29. Tb3 și albul a cedat.

Înaintea penultimei runde un singur participant, marele maestru sovietic S. Dolmatov, atinsese performanța de 6 puncte din 7 posibile. Numărul urmăritorilor la poziția nr. 1 se restrînse la V. Akopian, V. Gavrikov și de Firmian, toți cu 5,5 puncte. Cei patru au jucat în continuare cu exagerată prudență, nici unul nefiind în stare să mai cîștige o partidă din ultimele două. Așa s-a făcut că în final ei au putut fi ajunși de jucători din pluton. Cîștigătorul turneului a fost S. Dolmatov cu 7 puncte. Al doilea punctaj al întrecerii l-au înregistrat E. Vladimirov, V. Gavrikov, A. Halifman, V. Akopian, G. Timoscenko (toți U.R.S.S.), de Firmian (S.U.A.) — 6,5 p. Acestora li se alătură E. Pigusov 6 p în calificarea pentru viitoarele turnee din „Cupa Mondială".

MARGARETA MUREȘAN ■

● În așteptarea Wimbledon-ului, pentru care s-au rezervat cîteva „rachete" de marcă, turneul de la Roland Garros s-a constituit în rampa de lansare a „noului val", consacrînd, în fapt, o serie de tineri și tinere jucătoare, mizînd pe maturitatea tactică, și nu pe expeditivul „serviciu-vole" al cvasigeneralizatelor suprafețe rapide. Astfel, pe zgura (rara avis !) a arenei pariziene s-a impus, în primul rînd, Arantxa Sanchez-Vicario, care, la 17 ani, cîștigă primul său turneu de „Mare Șlem". Am dat numele întreg al campioanei din Barcelona (primul nume, al tatălui, al doilea — al mamei, cum obișnuiesc spaniolii) pentru a vă aminti că Arantxa face parte dintr-o familie de jucători, frații săi (Emilio este cel mai cunoscut) fiind membri ai echipei de „Cupă Davis" a țării lor. ● Surprinzătoare, pentru majoritatea specialiștilor, modesta lovitură de „back hand" a campioanei mondiale Steffi Graf, succesul lui Sanchez datorîndu-se tocmai faptului că a obligat-o pe Graf să joace doar „de pe stînga". ● Tot de 17 ani (asistăm la o scădere de vîrstă similară gimnasticii ?) este și învingătorul întrecerii masculine, americanul de origine chineză Michael Chang, un tenisman aparent lipsit de calități fizice (1,73 m și 61 kg), care a compensat din plin diferența de gabarit printr-o pregătire tehnico-tactică (asigurată de trei antrenori, tatăl său, Joe Chang, Brian Gotfried și Jose Higueras !) și o viteză de reacție amintind de... ping-pong. După numai un an de profesionism, Chang-junior și-a dublat veniturile cu acest succes în fața suedezului Ștefan Edberg, încasînd suma de 1 791 690 franci francezi. În loc de concluzie, o remarcă a secretarului Federației române de tenis, Lucian Vasiliu : „Ce vrei, toți joacă sau fac antrenamente 8—10 ore pe zi !" Pe ai noștri, cine-i împiedică ? ! ● Mare vîlvă a făcut, în ultima vreme, știrea, apărută în sobrul „L'Equipe", privind eventualul transfer al argentinianului Diego Maradona la Olimpique Marsilia, ambițiosul proprietar al noii campioane a Franței, Bernard Tapie, anunțînd ambiții mari pentru viitoarea ediție a „Cupei campionilor europeni". Numai că Maradona, care a avut, e-adevărat, întrevederi cu Michel Hidalgo, managerul lui Olimpique Marsilia, a declarat : „Tifoșii pot fi liniștiți, sînt sub contract la Napoli pînă în 1993, îmi place aici și n-am nici un gînd să părăsesc Italia !" ● Pînă la aceeași dată va rămîne în calcio și olandezul Ruud Gullit, care a fost convins de președintele lui A.C. Milan, Silvio Berlusconi, să semneze un nou contract. ● În schimb, situația lui Marco Van Basten nu este încă lămurită. Curtat de... socrul său Johann Cruyff, antrenorul lui C.F. Barcelona, cel ce l-a lansat în fotbalul de mare performanță, „Balonul de Aur 1988", ezită încă, dar se pare că victoria obținută de A.C. Milan în „C.C.E." îl va reține în capitala Piemontului. ● Atleta Zola Budd și-a anunțat retragerea din activitatea competițională internațională, la numai 23 de ani. Această renunțare, prematură pentru o semifondistă, se datorează faptului că Zola Budd s-a reîntors în Africa de Sud, țară izolată din punct de vedere sportiv...

LUCIAN OPREA ■

Toată lumea face sport

Pase printre

Ologeanu redivivus

Fotbal mic, orgolii multe și prin campionatele județene. Meciul de „Onoare" dintre Victoria Nădlac — C.F.R. Arad a fost arbitrat de un mai vechi personaj al fotbalului, Dan Ologeanu. Fostul arbitru divizionar, scos din lot în '81, a făcut, în meciul cu pricina, un adevărat tur de forță, sancționînd jucătorii oaspeți cu 6 cartonașe galbene și 2 roșii. Printre cei avertizați cu galben se afla jucătorul Caracioni Alexandru, care ar fi protestat la sancționarea altui coechipier, Bran Virgil. Cuprins, probabil, de remușcări, D.O. n-a mai trecut în foaie avertismentele date lui Bran Virgil și Bagoși Iosif, dar l-a menționat pe cel arătat lui Caracioni, motivat nu de proteste la o sancțiune care acum nu mai există, ci de „simulare" — atitudine care n-a avut loc pe terenul de joc. Jucătorii echipei arădene, ca și un grup de susținători ai lor de la Depoul C.F.R. Arad sînt în continuare într-o stare de „uimire totală", din care-i va scoate, probabil, o analiză a respectivului arbitru.

Invitație neonorată

Amabil și politicos, Victor Costiuc din Bistrița ne-a trimis propria invitație (nr. 008907) pe care, deși nu este microbist, a primit-o pentru meciul Gloria Bistrița — Lotul național. Neinteresîndu-l defel fotbalul, s-a gîndit că „ar fi păcat să rămînă un loc neocupat în tribună", chiar dacă, obligatoriu, contravaloarea (50 lei !) i se va reține din retribuție. „Întrucît mă grăbesc să vă expediez invitația, căci la casă cu siguranță s-au epuizat și cîte nu mai are omul de făcut la un așa drum lung, închei epistola mea, dorindu-vă vizionare plăcută și urmarea unei asemenea practici abuzive". Din păcate, n-am putut să onorăm, nici cu prezența fizică, nici cu suma respectivă invitația primită. Mai grav este că multe din asociațiile și cluburile sportive n-au onorat invitația pe care le-am mai adresat-o în această pagină, de a renunța la practicile ilegale a scoaterii banilor din buzunarele oamenilor, prin fel și fel de tertipuri.

„Suferim, dar sîntem mîndri !"

Este contradictorie starea de spirit a tîrgoviștenilor. „Eram învățați să mergem duminica la „Municipalul" nostru iubit, și poate ne vine mai greu azi să trecem dealul, spre Moreni. Dar noi, dîmboviținii, trebuie să recunoaștem că, în prezent, capitala fotbalului din județul nostru este în orașul petroliștilor, Moreni !", constată Vasile Neagu, frezor la întreprinderea „Romlux" Tîrgoviște. Un argument de ordin istoric : Flacăra Moreni a luat ființă în anul 1922, în timp ce prima echipă din Tîrgoviște, „Avîntul muncitoresc", apare abia în 1934. E drept că tîrgoviștenii au promovat primii în A (de vreo trei ori), dar acum ar fi rîndul celor din Moreni să acceadă, în premieră dîmboviteană, în Cupa U.E.F.A. O dorință care explică mîndria celor-care suferă nefiind în A, tîrgoviștenii. Mai ales că ei sînt reprezentați în divizia fruntașă de „Oțelul" (volei), „Oțelinox" (baschet) și „Metalul" (după libere).

NECULA ION, B-dul Unirii, Focșani : Deși de neînțeles, atitudinea la care vă referiți este „explicabilă" prin îngustimea unor interese de club. De aceea nu vom conteni să pledăm deschis pentru prioritatea pe care echipa națională trebuie s-o aibă față de orice alte obiective ale fotbalului nostru.

PROF. TATIAN MIUȚA, Mălărești-Vîlcea : N-am putut reține decît gestul de-a vă exprima pasiunea fierbinte în niște versuri șchioape.

IOAN CRAP, Canton C.F.R. nr. 1, Arad : Din păcate, jucătorii noștri n-au avut realismul pe care-l invocați, iar rezultatul unui joc nu-l determină gloria trecută, ci randamentul din teren, la ora respectivă.

PELIN GABRIEL, Cartier „Progresul", Brăila : Sportul e o succesiune de victorii și înfrîngeri, care coexistă în aceeași competiție. De aceea trebuie să-l tratăm cu echilibrul care estompează atît euforia la succese, cît și tînguirea la eșecuri. Chiar dacă, odată, adversarii au fost mai buni, să avem încredere că și noi vom putea fi și mai buni!

IULIAN BUGA, str. Folșorului, București și GHEORGHE SAMSON, str. Daciei, Onești : Sîntem pentru o analiză severă a cauzelor oricăror înfrîngeri în sport, dar nu pentru o stigmatizare dureroasă a celor care pierd. Rezultatele unei întreceri nu sînt determinate de comentariile asupra lor, ci de valoare, pregătire, ambiție și celelalte calități care compun aliajul performanței.

HARALAMBIE NICHITA, Tulcea : ADELINA GRIGORESCU, Rîmnicu Sărat : RADU GRIESBACH, București : Păstrăm corespondența de la dv., în speranța că dialogul va continua, chiar dacă subiectele respective se elucidează din mersul competițiilor și-al vieții (sporturilor).

Prof. TUDOR MĂINESCU, Calea București, Brașov : Creșterea Craiovei a fost determinată de resursele organizatorice și fotbalistice locale, așa cum descreșterea ei a fost provocată de niște „disfuncționalități" tot de la nivel local. Cît despre celelalte dorințe de bine, deși elementare, ele rămîn încă deziderate.

TUDOR IOSIFARU, student, Cluj-Napoca : După „bolovanul" reorganizării sistemului competițional, scăpat mai demult în apa tulbure a fotbalului nostru, s-au aruncat foarte mulți iubitori ai acestui sport. Avînd ea însăși un proiect propriu (pe care revista noastră l-a publicat acum un an și jumătate), federația n-a mai fost preocupată de analiza (aproape imposibilă) a sutelor de variante care s-au mai ivit între timp. Problema este încă actuală. Baftă în sesiune și succes în activitatea publicistică.

IACOB ȘTEFAN, str. Stejarului, București : Comentariul cu pricina a fost scris de un colaborator din Sibiu, solicitat în ultimă instanță. Nemaifiind spațiu pentru publicarea formațiilor, a rezultat „omisiunea" la care vă referiți. Total neintenționată, din moment ce colaboratorul nostru a fost preocupat, cum e și firesc, îndeosebi de prestația echipei noastre.

O. ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

A sosit poștașul

Prof. Stelian Ionescu, str. Saturn 7, Brașov : *„În comentariul de săptămîna trecută, ați subliniat gestul frumos al conducătorului unei echipe studențești de handbal. Dacă tot ați revenit la „capitolul antrenori" vă supun atenției cîteva din observațiile mele cu privire la acești oameni pe umerii cărora atîrnă greutatea tuturor rezultatelor elevilor lor. Bune sau rele. Mai ales rele ! Din acest punct de vedere aș spune chiar că-i „înțeleg" în căutarea permanentă de a ieși de sub vinovăția rezultatelor negative ale... muncii lor (Am zis că-i înțeleg și adaug imediat că nu sînt de acord). Poate că toate „relele" pe care ei le deprind, de la săritul de pe bancă pînă la cearta cu arbitrii, mi se pare că își au sorgintea exact în ceea ce spuneam mai sus, adică în răspunderea totală și unică a lor în cazul unor rezultate slabe. Și pentru că știu că nu sînt niciodată singurii vinovați, o bună parte din răspundere revenind în frecvente cazuri și acelor... ce-i trag la răspundere, pentru aceea îi înțeleg. Gesturile lor, „măsurile" — uneori — pe care le iau în timpul jocului par a fi menite să-i disculpe Cel puțin formal, aparent. Și din situație în situație, dintr-o greșeală într-alta, pe nesimțite (aproape nici ei nu-și mai dau seama), unii antrenori ajung să fie... adversari ai propriei echipe. O parte din aceste situații le-ați comentat anterior. Dar mai sînt și altele.*

Să rămînem la handbal. Regulamentul acestui joc permite înscrierea pe foaia de arbitraj și ținerea pe bancă a nu mai puțin de 5 jucători de rezervă. Nu știu ce a gîndit instanța respectivă a Federației Internaționale cînd a reglementat acest mare număr de rezerve. Dar prevederea este veche de cînd handbalul în șapte. Însă îmi amintesc că, pe vremuri, — nu pot să nu spun „cînd eram campioni mondiali !" — jucătorii din rezervă intrau în joc la cîte o accidentare, în cazul cînd un jucător făcea o cascadă de greșeli, cînd un om de pe teren părea prea obosit, pentru odihnă... și cam atît. De la o vreme aproape toți antrenorii schimbă jucătorii la fiecare fază a jocului (atac — apărare) ! Unul, doi sau chiar mai mulți. De parcă unii ar fi „specializați" în apărare iar alții în atac ! Aș întreba un antrenor, unul bun : asta este explicația ?

Un handbalist trebuie să joace ambele faze ale jocului. Și asta este treaba antrenorului. Dacă face derogări de la această sarcină elementară, el însuși este vinovat. Cînd un jucător este „specializat" chiar de antrenorul lui să joace bine numai faza de atac, atunci cînd — „accidental" — ajunge în apărare, joacă acea fază dacă nu prost, cel puțin superficial, ca pe o sarcină ce nu-i aparține. În fapt, echipa respectivă se apără cu un om mai puțin ! Ei, dar cît tapaj poate să facă antrenorul dacă un arbitru îi elimină pe bună dreptate un jucător ! Păi ce să-i mai pretinzi arbitrului — la urma urmei un om străin — dacă chiar tu, antrenor, îți pui echipa în inferioritate numerică ? Nici nu mai vorbesc de ce se petrece cu jucătorii implicați în aceste schimburi. Prima lor grijă nu este să rezolve liniștit, cu calm, faza în care joacă. Nu ! Obsesia este să au cumva să întîrzie la „schimb" ! Crede vreun antrenor că sub această obsesie perturbatoare un jucător mai este în stare să dea tot ce știe și ce poate ? În momentul trecerii din atac în apărare, jucătorii implicați fac niște sprinturi demne de 100 m plat, sprinturi ce-i epuizează mult mai mult decît repilerea ordonată, cu ochii la minge și la adversar. Și atunci să nu-i întrebăm pe antrenor : „Ce ai domnule cu ei ? Ce ți-au făcut ?" Și atunci să nu-i tragă la răspundere conducerea respectivă ?... Dar, și așa e frumusețea, pentru așa ceva nu este trasă la răspundere nici un antrenor. Ei sînt judecați pentru că „n-au lucrat bine" și nu pentru că au primit goluri „pe mîna lor".

Vă mulțumim pentru ampla și competenta scrisoare trimisă. Se vede că sînteți un bun cunoscător al handbalului. Cu toată tenta tehnică a observațiilor dumneavoastră, credem că ele pot folosi nu numai antrenorilor, ci și simplilor spectatori. Vom publica în curînd și partea a doua a scrisorii care este mult mai aproape de profilul acestei rubrici.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

● Ziarul „Nepszabadsag", organ central de presă al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar (P.M.S.U.), a publicat o luare de poziție a mișcării „Platforma de unitate marxistă a P.M.S.U.", în care se spune, printre altele : „Constatăm cu profundă îngrijorare că societatea noastră a ajuns la o cotitură periculoasă. Se organizează forțele care neagă toate succesele din ultimii 40 de ani, care cer restaurarea relațiilor burgheze. Aceste forțe acționează pentru schimbarea sistemului și, în locul reînnoirii marxiste a P.M.S.U., cer transformarea acestuia într-un partid socialist de model occidental, respectiv într-un partid social-democrat. Noua conducere a partidului, fără a consulta membrii de partid, a luat hotăriri în mod nelegal și necompetent în multe probleme politice fundamentale, a renegat obiectivele și ideologia de bază ale partidului, a abandonat baza sa firească, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea progresistă. Drept urmare, conducerea politică, sub lozinca reformei, a dus la nedreptăți sociale extreme, la nesiguranța existenței, la sărăcirea maselor, la confuzii politice și ideologice și, răspîndind mitul fals al participării poporului la conducere, în fapt se încearcă transferarea proprietății de stat și cooperatiste în mîinile unei pături capitaliste restrînse. Protestăm împotriva reprivatizării fabricilor, pămîntului și pădurilor, împotriva scoaterii țării la mezat..."

● În legătură cu evenimentele și tulburările care au avut loc în ultimul timp în China, Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare Centrale a R. P. Chineze, a făcut, în cadrul unei întîlniri care a avut loc la sediul C.C. al P. C. Chinez și al Consiliului de Stat (guvernului) cu comandanții trupelor însărcinate cu aplicarea legii marțiale la Beijing, o declarație în care se spune : „Aceste tulburări sînt independente de voința noastră. Grupul foarte restrîns de persoane a organizat la început tulburări care s-au transformat practic într-o revoltă contrarevoluționară. El încearcă să răstoarne Partidul Comunist, să înlăture sistemul socialist și să submineze R. P. Chineză pentru a instaura o republică burgheză. Lichidînd revolta contrarevoluționară, Armata Populară de Eliberare, poliția militară și personalul securității publice au dat dovadă de o înaltă conștiință și curaj. Deși își riscă viața, ofițerii și soldații armatei noastre nu au uitat poporul, indicația partidului și interesele statului. Armata noastră poate fi numită pe drept armată populară și bastionul de oțel al statului. Această încercare a arătat că armata este bine pregătită. Ea dovedește că armata noastră este întotdeauna apărătoarea statului, a sistemului socialist și a intereselor poporului. Acest incident ne-a determinat să ne gîndim cu luciditate la viitor, dar și la trecut. Aceasta ne va permite să promovăm cu și mai multă vigoare cauza noastră, să ne îndreptăm greșelile și să promovăm mai bine punctele noastre forte. Respectarea celor patru principii cardinale (calea socialistă, dictatura democratică a poporului, rolul conducător al P. C. Chinez și marxism-leninismul, gîndirea lui Mao Zedong) și respectarea politicii de reformă și de deschidere spre exterior, în care modernizarea construcției reprezintă obiectivul central al partidului, sînt corecte și trebuie continuate cu fermitate. Linia politică fundamentală, orientările și principiile de bază vor rămîne neschimbate".

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Decalaje și obstacole

Decalajele economice de tot felul (în ceea ce privește produsul intern brut, veniturile, încasările în valută etc.) dintre țările bogate și cele sărace sînt, după cum bine se știe, o piedică uriașă în calea dezvoltării pe plan mondial și, de aceea, ele preocupă într-un grad foarte ridicat guvernele, oamenii politici, pe economiști, organizațiile internaționale specializate. Am mai arătat și cu alte prilejuri că aceste decalaje în loc să se diminueze, sporesc și mai mult. În prezent, pe ansamblul celor două grupe de state, raportul în ceea ce privește produsul intern brut (PIB) este de 13 la 1. Diferența dintre PIB din țările cele mai bogate și PIB din țările cele mai sărace este, desigur, mult mai mare, dinamica ei evidențiind o sporire continuă a proporțiilor decalajului. Astfel, potrivit datelor furnizate de U.N.C.T.A.D., dacă la începutul celui de-al doilea Deceniu al Dezvoltării (1971) decalajul între cel mai înalt și cel mai scăzut PIB (între cel al Statelor Unite și cel al Ruandei) era de 86 la 1, în 1986 acest decalaj (între S.U.A. și Mali) era de 117 la 1. Deosebit de edificătoare sînt, în privința produsului brut, și alte determinări ale specialiștilor. Potrivit acestora, în 1960 cele mai sărace 22 de state ale lumii, conținînd jumătate din populația globului, dețineau doar 4,52 la sută din produsul mondial brut, iar cele mai bogate 22 de state ale lumii, cu o populație de 17,1 la sută din totalul de pe glob, dețineau 68,3 la sută din produsul mondial brut, situație care s-a menținut aproximativ la aceleași cote în toată perioada de atunci și pînă în prezent.

Diferențele în privința PIB atrag, evident, deferențe corespunzătoare și în domeniul veniturilor, pe ansamblu și pe locuitor. Din datele publicate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), rezultă că în 1985 primele 5 țări ale lumii după venitul pe locuitor — Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Statele Unite ale Americii, Elveția, Norvegia — realizau un venit pe locuitor de 15 000 de dolari, iar cele mai sărace 5 țări ale lumii — Ciad, Mali, Etiopia, Nepal și Bangladesh — obțineau un venit pe locuitor de 128 de dolari. Raportul : 117 la 1.

Pe de altă parte, cînd e vorba de ritmuri ale creșterii, deci de valori relative ale dezvoltării în cele două grupuri de state, cifrele nu spun prea mult, ele pot chiar să deruteze. De aceea, este neapărat nevoie să se evidențieze valorile absolute. De pildă, între 1965 și 1985 venitul pe locuitor a crescut aproximativ în același ritm, de 1,9 ori, atît în țările membre ale O.C.D.E., considerate dezvoltate, cît și în țările în dezvoltare. Dar ce-a însemnat „de 1,9 ori" pentru fiecare din cele două categorii de țări ? În cadrul O.C.D.E., venitul pe locuitor a crescut de la 5 440 de dolari în 1960 la 10 417 dolari în 1985, iar în țările sărace, în aceeași perioadă, venitul pe locuitor a crescut de la 402 dolari la 776 de dolari. Prin urmare, în cifre absolute diferența de venit, în condițiile unui ritm de creștere identic, a sporit de la 5 038 de dolari la 9 941 de dolari.

Necesitatea lichidării decalajelor nu este negată de nimeni, ea are, putem spune, caracter axiomatic. Însă de la idee la faptă calea este, și în acest caz, dificilă, presărată cu numeroase obstacole, dar nu de nestrăbătut. În acest proces, este limpede că cheia rezidă în ritmuri mult mai înalte de dezvoltare ale țărilor sărace față de cele dezvoltate. De exemplu, în privința venitului pe locuitor economiștii au calculat că pentru ca decalajele să se lichideze în următorii 25 de ani, este nevoie ca în perioada 1985—2010 în țările dezvoltate venitul pe locuitor să crească anual cu 2 la sută, iar în țările în dezvoltare cu 13,2 la sută. Însă pentru a se realiza ritmurile necesare se impun înlăturarea piedicilor artificiale, a barierelor de tot felul, eliminarea din raporturile economice interstatale a condiționărilor politice, a embargourilor, boicoturilor, a blocadelor comerciale, de credit sau tehnologice, expresii ale utilizării forței și amestecului în treburile interne ale altor state. „România — *spunea președintele Nicolae Ceaușescu* — consideră că este necesar să se pună capăt actualei situații economice și financiare internaționale, și îndeosebi politicii de sărăcire a țărilor în curs de dezvoltare, să se acționeze pentru o soluționare globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială, bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și în primul rînd al celor rămase în urmă". *Lichidarea decalajelor are caracter de urgență, fiindcă de înfăptuirea ei depinde dezvoltarea sănătoasă a economiei pe întregul mapamond.*

ION D. GOIA ■

Cîte crime vedem astă-seară ?

Singe și erotism după cea mai uzată formulă comercială inundă azi pînă și canalele televiziunii de stat italiene, ca să nu mai vorbim de cele particulare care se întrec într-o revărsare de delicte ca și cum viața noastră ar fi alcătuită în proporție copleșitoare din otrăvurile Pandorei. Violență de dragul violenței la orice oră, mai ales la orele de maximă audiență cînd și copiii — 60 la sută după datele RAI (Radioteleviziunea Italiană) — privesc micul ecran. Analizînd acest pernicios sistem educativ-informațional, săptămînalul italian „L'Espresso" preciza că într-o săptămînă, de la prînz la miezul nopții, cele trei posturi naționale și cele trei particulare ale lui Silvio Berlusconi (proprietarul clubului Milan, printre altele) au difuzat : 130 de asasinate, 122 de schimburi de focuri, 105 agresiuni, 113 amenințări cu mînă armată, 25 de masacre, 4 episoade de tortură, 10 răpiri și sechestrări de persoane, 5 sinucideri, 21 de accidente mortale, 4 scene de violență sexuală și, scena care a scandalizat întreaga Italie, momentul administrării drogului. În total 552 scene violente, cu o medie de 80 pe zi ! La ora actuală, consideră săptămînalul citat, televiziunea italiană este cea mai violentă din Europa. Cifrele oficiale divulgate de RAI vorbesc cît se poate de clar : într-o oră de program în Italia se difuzează 9 acte brutale, în Germania Federală 8,6, pentru ca în Marea Britanie să fie doar 2,5, cifră care o situează pe ultimul loc în această ierarhie.

Specialistul în comunicații Alberto Abruzzese e sceptic în privința adoptării unui decret care să limiteze numărul orelor de emisie violentă și consideră că esențială este restabilirea proporțiilor între programele de informații, ficțiune și programele inteligente. Programe scumpe, acestea din urmă, greu de făcut, așa că este explicabilă preferința realizatorilor de programe pentru ușurelele filme cu amor și decese abundente. Cele mai nocive programe sînt cele private, care conțin pînă la 47 la sută scene ce cultivă agresiunea, pe cînd programele de stat ajung „doar" la 39 la sută.

Care sînt efectele acestui adevărat antrenament pentru crimă făcut prin intermediul televiziunii ? În S.U.A. se apreciază că violența de pe ecran produce violență pe stradă și există preocupări serioase cu privire la creșterea delincvenței în rîndul minorilor. În realitate, apreciază „L'Espresso", n-a fost identificată o legătură de la cauză la efect între violența imaginilor și cea reală a copiilor și tinerilor. Și probează cu un test făcut pe 5 000 de copii italieni care au declarat că personajul care le produce cea mai mare teamă este comisarul Cattani dintr-un serial TV de mare succes ! Adică personajul adulat de toți italienii pentru lupta lui fără cruțare împotriva Mafiei.

Profesorul Piero Bertolini, autor al cărții „Copiii televiziunii", a descoperit că principala sursă de teamă pentru copii nu o constituie filmele despre care știu că sînt ficțiune, ci... telejurnalul ! Invitați să se joace de-a televiziunea, ei au mimat dezastre aeriene și feroviare, ciocniri de automobile, războaie, cutremure, descinderi ale poliției, întîmplări cu care se întîlnesc toată ziua și despre care știu că sînt reale. 500 de copii vest-germani invitați să ilustreze tema viitorului planetei pentru un film TV au propus, fără excepție, o viziune catastrofică, o lume redusă la un cumul de mizerie și dărîmături.

IOAN ROȘCA ■

Catastrofă... evitată (II)

Realizînd că se petrece ceva cu totul neobișnuit, că asistă la un spectacol înfricoșător și magnific totodată, în fața unei „săli" cu un singur spectator, într-o stare de maximă tensiune, lesne de înțeles, dr. Holt își domină totuși emoția și acționează prompt, înregistrînd automat drumul „intrusului" pe peliculadocument.

„1989 C-F", cum a numit Holt uriașul proiectil cosmic venit de undeva din spațiul infinit, scăpat, poate, din strînsoarea atracției cine știe cărui astru, și-a schimbat brusc traiectoria și, evitînd Pămîntul, s-a pierdut în nemărginirea Universului.

Acum, cînd Geea — cum numea mitologia greacă Pămîntul — a scăpat de o izbitură fantastică, cu urmări greu de apreciat, așa cum a mai primit în zbuciumata lui existență de 4,5 miliarde de ani, oamenii de știință evaluează proporțiile unei ipotetice uriașe catastrofe. Ei spun că dacă asteroidul nu s-ar fi abătut de la traiect. În acest caz s-ar fi produs o coliziune asemănătoare celei ce a avut loc în urmă cu 15 milioane de ani. Atunci, bolidul venit din neant a făcut un crater cu un diametru de 24 km și adînc de 3 km, punînd capăt vieții pe întinse zone ale planetei. Căci, ce putea rezista uriașei temperaturi care a luat naștere în momentul impactului, de 30 000 de grade Celsius, adică de cinci ori mai mult decît temperatura Soarelui ?

Atunci, totul s-a topit, s-a evaporat ; și meteoritul, și pămîntul de sub el.

Potrivit părerii unora dintre experții care au pus pe calculator datele rezultate din fotografiile — extrem de clare —, asteroidul descoperit de H. Holt ar fi fost însă mult mai puternic decît cel care a izbit Pămîntul acum 15 milioane de ani. Dacă el, ar fi intrat în straturile superioare ale atmosferei, fierbinte, datorită frecării, s-ar fi aprins. Dar n-ar fi fost o obișnuită „stea căzătoare". La proporțiile sale uriașe, ceea ce ar fi rămas din el ar fi provocat Pămîntului o „rană" cumplită, echivalentă cu explozia a 20 000 megatone de bombe cu hidrogen, adică dublul efectului pe care l-ar produce, explodînd simultan, toate ogivele nucleare existente azi pe Terra ! Dar, o asemenea explozie, pe lîngă care aceea de la Tunguska (Siberia) ar părea un foc de artificii, nu poate fi imaginată corect decît de oamenii de știință, cei ce cunosc teribila putere a unei asemenea încărcături.

„Incursiunea" lui „1989 C-F" în vecinătatea Terrei, la ceva mai mult decît dublul distanței de la Pămînt la Lună, a readus în discuție faimosul meteorit care, izbind planeta noastră acum 15 000 000 de ani ar fi provocat o foarte îndelungată „iarnă", pieirea dinozaurilor și a tuturor viețuitoarelor ce nu s-au putut adăposti în grote calde, bine adăpostite.

Iată însă că proaspătul asteroid pare să nu fi dispărut pentru totdeauna. Calculîndu-i orbita în jurul Soarelui, dr. Holt a ajuns la concluzia că, o dată pe an, asteroidul revine în apropierea Pămîntului ! Cîndva, el se va ciocni cu una din planetele Marte, Pămînt sau cu satelitul natural al acesteia din urmă. Dar, pînă atunci vor mai trece cîteva milioane de ani. Deși „scadența" este liniștitoare, unii astrofizicieni opinează de acum — apelîndu-se la mijloacele veacului ce va veni — pentru „capturarea" acestui „vagabond primejdios" și distrugerea lui printr-o explozie atomică. În acest fel omenirea va scăpa de teroarea repetatelor și nedoritelor lui „vizite"

MIHAI VASILIU ■

Prea tîrziu sau niciodată

„Am 73 de ani. Am muncit pe brînci toată viața și am crescut patru copii. Ei sînt acum, cu excepția celui mai mic, la casele lor : unul este ziarist, altul pictor-restaurator, al treilea tipograf ; cel din urmă, care are 24 de ani, este student. Nici unul din ei nu mi-a dăruit vreun nepot sau vreo nepoată, la care consider că am tot dreptul. Ce s-a întîmplat și ce se întîmplă cu noi ?". Această întrebare, care nu e aumai retorică, pusă de italianul Mario Sannucci, preocupă în mod serios oamenii de știință și oficialitățile din întreaga Europă occidentală, zonă în care natalitatea a scăzut în ultimele decenii foarte mult. Dacă în urmă cu 50 de ani în Italia natalitatea era de 29,4 la mie, astăzi ea este de numai 10,2 la mie. Prognozele arată că la fel de scăzută va rămîne pînă la sfîrșitul secolului. În R.F.G., în 1988 au murit mai mulți oameni decît s-au născut. În Anglia, natalitatea era în anii '60 de 18,8 la mie, iar în prezent este doar de 13,6 la mie. Scăderi comparabile s-au produs și în celelalte țări vest-europene. Rezultatul — îmbătrînirea populației. Ca atare, oamenii se întreabă cine va mai lucra în fabrici și pe cîmpuri, cine va mai apăra fruntariile țării, cine va mai consuma bunurile produse. În Marea Britanie, cei ce se ocupă cu planificarea și distri-

Lumea se amuză

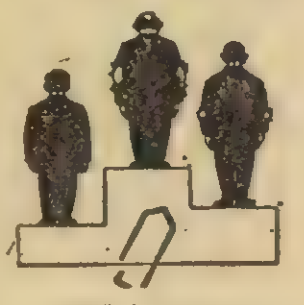

(După „Panorama")

● Se părea că nu mai era nimic nou de descoperit la Luxor, lîngă Valea regilor. Și totuși... Templul de la Luxor, una din marile atracții turistice ale Egiptului, părea vulnerabil, datorită plasării lui pe un strat de nisip. S-a luat măsura unor lucrări de protejare a grațioaselor coloane. În perioada acestor operații, la o adîncime de circa un metru în duna de nisip, muncitorii au descoperit postamentul de granit a ceea ce părea să fie o statuie. Chemați de urgență la fața locului, arheologii au preluat conducerea săpăturilor care au dat la iveală nu una, ci cinci statuete a căror vechime este estimată la circa 3000 de ani. Ele sînt considerate a fi, după spusele lui Tawfig, directorul muzeului din Cairo : „Capodopere de cel mai înalt rang. Avem 100 000 de piese numai în muzeul din Cairo, dar probabil doar vreo 60 sînt capodopere. Acestea sînt

Cinci capodopere

printre ele. Veți găsi statui în tot Egiptul dar nu de o asemenea calitate".

Între cele 5 statui se află și una reprezentîndu-l pe faraonul Amenhotep al III-lea care a domnit între anii 1417—1379 î.e.n. Se pare că sculpturile au fost îngropate pentru a le ascunde în fața invaziei armatei asiriene.

Această ultimă descoperire, datată ca aparținînd primei perioade a artei antice egiptene, atestă că mai sînt destule vestigii antice care nu au fost încă date la iveală. De fapt arheologii consideră că acesta ar fi începutul unui nou șir de descoperiri. În acest sens directorul general al antichităților pentru regiunea Luxor, El Saghir, remarca : „Acestе temple mai au încă multe secrete. Din cînd în cînd ni le relevă". Spre bucuria și surprinderea noastră, s-ar putea adăuga.

DAN DĂNUȚ DORU ■

butrea forței de muncă au fost preveniți că pînă în 1995 numărul tinerilor între 16 și 18 ani se va reduce cu un milion.

Scăderea numărului celor apți de muncă influențează negativ și sistemul de asigurări sociale. Se știe că sumele reținute pentru asigurări sociale din salariile celor aflați în activitate servesc ca sursă pentru plata pensiilor celor care nu mai lucrează. Dar acțiunea acestei legi nescrise, potrivit căreia fiecare generație la asupra sa misiunea întreținerii generației precedente, este serios perturbată de scăderea numărului celor „în putere" față de numărul, în creștere, al bătrînilor. Așa, de exemplu, în R.F.G. la suta de oameni în activitate revin 49 de pensionari, cifră care va ajunge, către anul 2000, la 74. Dificultăți de același fel se ivesc și în domeniul ocrotirii sănătății. Potrivit datelor publicate de C.E.E., în Europa apuseană cei ce au depășit vîrsta de 65 de ani reprezintă 12,4 la sută din totalul populației, iar în anul 2000 ei vor alcătui 18,4 la sută. 55 la sută din resursele destinate medicinei sînt cheltuite pentru cei care au depășit 60 de ani.

De ce se întîmplă așa ? Sociologii au determinat mai multe cauze, între care însă asigurarea condițiilor materiale necesare pentru creșterea copiilor ocupă primul loc. S-a remarcat că dacă mai de mult copiii erau considerați drept fericirea familiei, „un stîlp la bătrînețe" al părinților, astăzi ei sînt priviți tot mai mult, mai ales în familiile mijlocii, ca o povară. Urmarea — tendința, în întreaga zonă menționată, de a avea copii cît mai puțini sau de a nu avea deloc. Un profesor universitar din R.F.G. a arătat că mulți părinți vor ca mai înainte de a avea copii să-și asigure o situație materială satisfăcătoare, să dobîndească unele bunuri (locuință, mobilă, automobil și altele). Numai că, observă profesorul, mulți dobîndesc astfel de bunuri prea tîrziu sau nu le dobîndesc niciodată.

ION DUMBRAVĂ ■

BREVIAR

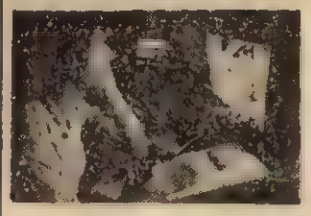

Sisteme de detectare a incendiilor din păduri

Pădurile au constituit și constituie o problemă în ceea ce privește protejarea lor contra incendiilor, în special a celor provocate de trăsnet, motiv pentru care specialiștii caută mereu sisteme cît mai eficiente în vederea detectării, din vreme, a focarelor ce au apărut. Așa s-a realizat în Franța un dispozitiv de supraveghere cu camere video, ce acționează în infraroșu, plasate pe turnuri înalte. Informațiile sînt transmise la un calculator, care analizează și indică pe o hartă, cu cadran luminos, locul unde a apărut o sursă de căldură neobișnuită. În S.U.A. se folosesc avioane de tipul Lockhed-U2, în special pentru supravegherea terenurilor impădurite, greu accesibile. Aparatul dispune de un sistem de colectare a informațiilor, ce sînt transmise la sol sub formă numerică, în ritmul de 75 000 biți pe secundă, unde sînt convertite de un înregistrator în informații analoage. Dacă aparatul zboară la 21 000 metri altitudine, el poate transmite date de pe o rază de 500 kilometri. În Canada au fost utilizați senzori plasați pe mii de kilometri de pădure, ce sînt racordați la un sistem central, așa cum se vede în imagine. Supraveghetorul nu trebuie decît să privească pe ecranul unui aparat, localizînd aproape instantaneu fiecare incendiu, dar și fiecare trăznet căzut în zonă. Un sistem de alarmare anunță echipele de intervenție terestră și cele ce dispun de elicoptere, dotate special în acest scop.

AUREL DIANU ■

Paradoxuri din „lumea liberă"

Criminalul scria texte de lege!

Protagonist al unei tragedii umane petrecute cu 16 ani în urmă și al unei vendete politice dezlănțuite acum cîteva săptămîni, cetățeanul american, despre care-i vorba, începuse prin a folosi cuțitul împotriva unei ființe nevinovate. John Mack „Mack șișul", personajul celei mai recente „horror story" washingtoniene nu era — pînă de curînd — un simplu funcționar parlamentar oarecare, unul dintre numeroșii angajați care trudesc în tăcere, pentru „gloria" Congresului american. Nu, în calitatea sa de prim asistent legislativ al președintelui democrat al Camerei, Jim Wright, și de șef al comisiei însărcinate să decidă care dintre propunerile de lege prezentate de diferiți deputați merită să fie supuse dezbaterii și care dintre ele urmează să fie „îngropate" fără comentarii, „Mack șișul" ținea în mîinile lui hățurile succesului, adică realegerea sau insuccesul celor șase sute de reprezentanți aleși de către poporul american să-i conducă destinele. Cîștiga circa o sută de mii de dolari pe an, cît un judecător federal sau cît directorul C.I.A. Nu era bogat, nu părea violent, nu era arogant.

Protectorii săi, în frunte cu președintele Camerei, Wright, îi cunoșteau „păcatul ascuns" din trecut dar nimeni — unii din complicitate, alții de teamă — nu aminteau vreodată de acea noapte de vară din 1973.

În acea vară, cu 16 ani în urmă, omul care în ianuarie 1989 era încă „eminența cenușie" a Camerei, ocupa un post de simplu vînzător într-o prăvălioară de mobilă ieftină, deschisă pînă seara tîrziu, undeva la periferia Washingtonului. Cînd într-o seară în prăvălie a intrat Pamela Small, o tînără de douăzeci de ani, mai erau doar cîteva minute pînă la închidere și John Mack rămăsese singur. Tînăra cumpără două jaluzele și cînd să le plătească observă că una dintre ele avea un defect, cerînd, așa cum era logic, să-i fie schimbată. Vînzătorul „amabil" așa cum avea să povestească ea însăși poliției, o invită să caute în magazie altă jaluzea. Dar de îndată ce clienta și vînzătorul pătrunseră în magazie, acesta din urmă îi strigă să se întindă pe jos și înainte ca tînăra speriată să apuce să întrebe : „Ce glumă-i asta ?", Mack o și lovise în cap cu un ciocan. În acel moment în magazia prăviliei de mobile ieftine începu să se deruleze o secvență ieșită parcă dintr-un roman recomandat de Hitchcock, incredibilă dacă n-ar fi fost confirmată nu numai de raportul medicului legist, ci și de însăși victimă. Tînărul și amabilul vînzător înlocui ciocanul cu un cuțit zimțat. Îl înfipse de cinci ori în corpul fetei amețite, îi brăzdă adînc gîtul de cîteva ori și — parcă nemulțumit, luă din nou ciocanul și îi mai dădu cîteva lovituri în cap. Cînd i se păru că e moartă, o luă în brațe, o duse pînă la mașina lui, o depuse pe banchetă din spate, închise prăvălia și se duse la un cinematograf, parcă în fața acestuia mașina cu ceea ce el credea că e un cadavru. Abia după trei ore, cînd John Mack se opri la o stație de benzină, benzinarul observă femeia însîngerată și telefonă la poliție.

Medicii afirmară că „după toate regulile medicinei" Pamela ar fi trebuit să fie moartă... Cinci chirurgi de diverse specialități, de la chirurgie toracică la cea plastică, trudiră alternîndu-se timp de șapte ore și îi salvară viața, în timp ce John Mack mărturisea la poliție „că timp de cîteva clipe nu raționase, parcă își pierduse capul"

A fost acuzat de „tentativă de crimă" și „leziuni agravate, premeditate", delicte care, conform codului penal american, se pedepsesc cu douăzeci de ani de închisoare, scăpînd de acuzația de omucidere numai datorită excepționalei rezistențe a organismului Pamelei. Rămase timp de 12 luni în așteptarea procesului și în acest timp apăru și un „colac de salvare" în persoana unui personaj politic. Fratele lui Mack era, pe atunci, căsătorit cu fiica unui deputat din Texas, Jim Wright, o personalitate influentă în lumea politică americană. La solicitarea fratelui, Wright și mai apoi o duzină de alți deputați amici ai acestuia, dornici să se dovedească utili, scriseră tribunalului, organelor judecătorești, poliției, autorităților locale intervenind în favoarea tînărului Mack.

Ca urmare, la mai puțin de doi ani și jumătate de la incident, „Mack the knife" era din nou liber. Judecătorul îl condamnase la numai 15 ani, din care șapte cu suspendare, deci la numai opt ani de închisoare. În plus, în loc de severul penitenciar al statului într-o închisoare comodă de Virginia, John Mack fu dus comitat, aproape un motel cu gratii. După doi ani, la primul termen legal pentru acordarea libertății supravegheate, comisia competentă îi aprobă ieșirea din închisoare, contravenind practicii uzuale în cazul delictelor grave. Și în plus Mack capătă imediat și un serviciu : curier la Cameră. În biroul cui ? Al deputatului Wright, bineînțeles. Timp de 14 ani fostul vînzător „care-și pierdu-se capul" se cățără pas cu pas către piscurile puterii politice americane, urmîndu-l îndeaproape pe cel care-i devenise protector și patron.

Un om care din punct de vedere medical fusese temporar „anormal psihic" iar din punct de vedere legal era exclus pentru totdeauna din viața civilă, care nu avea voie să voteze sau să fie ales, din cauza trecutului său penal, reușì să devină personajul cheie al întregii activități legislative a Camerei, paradoxal tocmai datorită gestului său criminal, fără de care ar fi rămas probabil un simplu vînzător de mobilă. Pe biroul său și pe cel al șefului și protectorului său soseau — ce-i drept — din cînd în cînd scrisori anonime, dar prieptul, indispensabilul „Mack the knife" se simțea în siguranță. Ce putea oare să-i amenințe de vreme ce tocmai „patronul" fusese cel care-i salvase de cea mai mare parte din anii de închisoare ? „Puterea, la Washington și nu numai acolo, se măsoară în capacitatea de a-i satisface pe cei care dețin deja puterea", comentează sarcastic jurnalistul Vittorio Zucconi,

„Oamenii ca Mack — declara numărul doi al Camerei, democratul Tony Coelho — valorează tot atîtea voturi cît cîntăresc".

Mack era deci sigur că totul era „o.k.", fără să fi luat în calcul întîmplarea care avea să ducă spre Washington pașii unei femei obligate să se îmbrace numai cu pulovere pe git : Pamela Small.

Tinerei cu jaluzelele îi trebuiseră șase ani de intervenții chirurgicale și reeducare psihiatrică și ceva mai mult de șaizeci de mii de dolari, cheltuiți cu medicii, pentru a se putea întoarce la o viață normală. O ofertă de serviciu o determină să se transfere în capitala americană. Despre agresorul ei nu vrusese să mai știe nimic iar acesta nu se osteni să scrie, să ofere vreo despăgubire sau măcar să-și exprime vreo părere de rău. „Mack șișul" dispăruse din viața Pamelei.

Pînă într-o după-amiază din ianuarie 1989. În ziua aceea Pamela însoțea o prietenă, secretară la Cameră, care voia să facă ceva cumpărături tocmai în acel „shopping center" unde cu șaisprezece ani în urmă se afla prăvălioara cu mobile ieftine. Vorbind de una-alta, prietena îi povesti Pamelei că e îndrăgostită de „John", un funcționar important, dar din păcate căsătorit, care nu-i dă atenție. John și mai cum întrebă într-o doară Pamela. John Mack răspunse amica. „Fu de parcă toate cele douăzeci și opt de cicatrice vechi ar fi început să singereze, de parcă cei șaisprezece ani de terapie fizică și mintală ar fi încetat să existe", avea să povestească Pamela. Tocmai acolo unde fusese atacată și maltratată, „Mack the knife" apăruse din nou în viața ei : dar acum era unul dintre personajele cele mai influente din Washington.

Mai degrabă decît amintirile înfricoșătoare, revolta de a ști că „banii mei de contribuabil american cinstit erau folosiți pentru a plăti leafa cuiva care ar fi trebuit să se afle în închisoare" a fost cea care a determinat-o pe Pamela Small să telefoneze la redacțiile cîtorva ziare pentru a dezvălui trecutul și adevărata identitate a „eminenței cenușii" John Mack.

Întîmplarea face ca aceste dezvăluiri să fi coincis cu dizgrația politică a lui John Wright, acuzat de către Comisia de anchetă a Camerei că a violat 16 articole ale normelor etice privind comportamentul deputaților americani.

„Nu-i nevoie să fi cinic sau politician — afirmă același Vittorio Zucconi — pentru a observa că există o coincidență clară între prăbușirea lui Jim Wright sub acuzațiile de luare de mită și nepotism și dezgroparea cazului [illegible]".

Jurnalele au făcut mare larmă pe tema „monstrului" de la Cameră. Deoutații care pînă mai ieri intrau cu temenele în biroul lui „Mack the knife" pentru a implora „trecerea" uneia dintre cele 750 legi mărunte inventate numai de dragul de a da satisfacție alegătorilor unora dintre ei, apar acum la televiziune prefăcîndu-se indignați de istoria pe care o cunoșteau prea bine. Și în jurul fostului vînzător de mobilă grupările politice profită pentru a-și lansa speculațiile de rigoare. „Mack the knife" și-a dat demisia la Washington, la începutul lunii mai a.c. dar el nu era singurul și nici ultimul exemplar de acest soi. Și întrucît proverbul „Corb la corb nu scoate ochii" pare universal valabil, este foarte probabil ca toți ceilalți „Mack the knife" rămași „ne poziții" să și le apere cu disperare.

Termenul de „omertă" — cirdășie, complicitate în crime și nelegiuri — folosit de obicei pentru mafia siciliană este la fel de valabil și pentru mafiile din anume țări.

ȘTEFAN UDREȘCU ■

VREMEA cum a fost cum va fi

IOSEFINA MIHA

Continuînd prezentarea unor prelucrări dedicate cunoașterii climatului României menționăm în primul rînd pe cele ale lui N. Cernescu (1934) și C. Dissescu (1952) în care, utilizîndu-se metodologia folosită de E. Otetelișanu în prima abordare a problemei climatului din România, studiul este dezvoltat pe baza unui număr sporit de stații de observații meteorologice și a unui set de date cuprinzînd un șir de ani mai mare. Într-o etapă următoare, în dorința surprinderii unei varietăți mai largi a nuanțelor de climă explicate în special prin ampla diversitate a condițiilor fizico-geografice ale țării, circulației aerului și apoi a celorlalte componente ale peisajului geografic local ca : formații vegetale, bazine acvatice, acțiuni antropice directe sau indirecte cu influențe modificatoare asupra elementelor climatice, s-a stabilit existența unei multitudini de subunități teritoriale climatice. Sunrafața topoclimatică, respectiv spațiul pînă la care se resimt influențele suprafeței active și care caracterizează diferitele peisaje geografice este o noțiune mult mai cuprinzătoare decît cea de microclimă. Primele hărți topoclimatice ale României au fost întocmite de V. Mihăilescu în 1957 și 1959 apoi sub egida Academiei în 1977 a apărut Atlasul Geografic al R. S. România cuprinzînd și planșe de topoclimat. Pe teritoriul României autorii au identificat 74 topoclimate complexe caracterizate prin indici cantitativi care redau direct valorile principalilor parametri climatici în timp ce indicii calitativi atrag atenția asupra unor caracteristici climatice locale specifice. Acești indici scot în evidență potențialul climatic local favorabil sau nefavorabil diferitelor activități.

Caracteristicile climatului după cum se știe se relevează din-tr-un număr mare de observații realizate într-un interval lung de timp

Trecem la recordurile termice ale intervalului calendaristic 15—24 iunie înregistrate în rețeaua de stații meteorologice românești. În 1952 călduri mari atît la munte cît și pe litoral ; la Constanța s-au măsurat 31,3°C, iar la Vf. Omu mercurul termometrului a depășit 15°C. Cu doi ani în urmă, un interval canicular în care chiar și în zonele depresionare s-au atins temperaturi tropicale (31,7°C la Miercurea Ciuc).

La polul termic opus s-au situat anii 1928, cînd minima nocturnă a coborît la Cluj-Napoca pînă la 4,8°C și 1978 cu 0,3°C, la Miercurea Ciuc.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 15 - 21 iunie

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	24÷28	13÷16	14÷21	40.1	Roșiori de Vede 1918	4.6	Buzău 1973
Dealuri și podișuri	22÷27	10÷15	16÷24	34.0	Rădăuți 1992	4.8	Cluj Napoca 1928
Depresiuni	21÷23	8÷11	23	31.7	Miercurea Ciuc 1987	0.3	Miercurea Ciuc 1928
Vf. Omu	7÷8	1÷2	37÷38	15.4	1952	-10.0	1933
Litoral	23÷25	15÷16	9÷10	31.8	Constanța 1952	6.4	Constanța 1913

În pofida așteptărilor, pentru „o vreme mai bună", în ultima săptămînă a predominat o vreme închisă și răcoroasă, chiar în estul țării, unde în zilele de 10 și 11 iunie maximele diurne au fost mai coborîte cu 10°—13°C față de mediile multianuale. Cea mai scăzută maximă a fost de 11°C la Rădăuți, valoare cu 5° mai coborîtă decît cea ma scăzută maximă a zilei de 11 iunie. Cantitățile de precipitații căzute în nordul Moldovei au depășit în unele localități 50 l/mp în 24 ore ; la Botoșani 58 l/mp, Fălticeni 53 l/mp, iar în unele zone, în acest interval, s-au cumulat peste 100 l/mp. Ceața, fenomen rar întîlnit în această lună, s-a produs în ziua de 13 cu o frecvență mai mare în sud-estul țării.

Intervalul 15—21 iunie va debuta cu o vreme în general instabilă aproape în toate zonele țării. Ploile vor fi frecvente și vor avea mai ales caracter de aversă însoțite de descărcări electrice și izolat de grindină cu deosebire în regiunile din vestul și nordul țării. Regimul termic diurn va fi ușor sub cel climatologic normal și se va concretiza prin temperaturi maxime cuprinse între 16° și 26°C. Un proces de ameliorare a vremii va începe după 17 iunie. Cerul se va mai degaja, aria ploilor va fi mai redusă, acestea semnalîndu-se doar trecător în regiunile din nordul și vestul țării. Temperatura aerului va marca o creștere cu deosebire în sudul țării unde valorile la amiază vor depăși 25°C.

Litoralul va beneficia de o vreme predominant frumoasă. Temperatura aerului la amiază va fi cuprinsă între 21° și 25°C, iar temperatura apei mării va fi de 10°—17°C la stațiile din sud.

Simpozion omagial Mihai Eminescu

Vibrantă cinstire și prețuire marelui nostru poet

La Ateneul Român s-au desfășurat, marți, lucrările în plen ale Simpozionului omagial consacrat centenarului Mihai Eminescu, în organizarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

În mijloc de iunie, în anotimpul florilor de tei, oameni de cele mai diferite vîrste și profesii, din Capitală și din întreaga țară, și-au dat întîlnire sub cupola impunătorului edificiu străjuit de statuia poetului nostru național pentru a omagia creația și viața lui Mihai Eminescu, la un veac de la trecerea sa în eternitate.

La manifestare au participat tovarășii **Emil Bobu, Constantin Olteanu, Dumitru Popescu, Suzana Gâdea, Ioan Toma, Ion Ursu.**

Au luat parte reprezentanți de frunte ai vieții cultural-științifice din țara noastră, precum și oaspeți de peste hotare, cunoscători ai operei eminesciene.

Întreaga desfășurare a simpozionului omagial, care încununează bogata suită de manifestări organizate la orașe și sate cu prilejul acestui centenar, s-a aflat sub semnul de emoție și noblețe al ideilor și aprecierilor cuprinse în Mesajul adresat participanților de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.**

Mesajul a fost prezentat de tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R.

Mesajul conducătorului partidului și statului — vibrantă cinstire și prețuire a marelui nostru poet, a creației sale nemuritoare, inspirată de viața și idealurile poporului din mijlocul căruia s-a ridicat — a fost primit cu profundă satisfacție și gratitudine de către participanți. Aprecierile formulate la adresa nobilei misiuni educative a literaturii și artei, caldele îndemnuri adresate creatorilor de a-și pune talentul și puterea de muncă în slujba aspirațiilor legitime ale omenirii de pace și progres pe planeta noastră, a nobilelor idei umaniste de modelare a conștiințelor, constituie pentru toți oamenii de artă și cultură un mobilizator program de acțiune în vederea realizării unor opere valoroase, care să vorbească posterității despre mărețele împliniri ale prezentului socialist.

Aceste gînduri și sentimente, pregnant puse în evidență de-a lungul desfășurării simpozionului național, s-au regăsit în telegrama, pe care participanții la manifestarea de la Ateneul Român au adresat-o, la încheierea lucrărilor, într-o atmosferă entuziastă, tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.**

În numele celor prezenți la simpozion, telegrama a fost citită de tovarășul Radu Voinea, președinte al Academiei Republicii Socialiste România.

Pentru sănătatea naturii

Sub coordonarea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, Institutul Central de Biologie București, Comitetul Județean Neamț al P.C.R. și Asociația Oamenilor de Știință din R.S. România au organizat, între 8 și 10 iunie, la Piatra Neamț, a IV-a Conferință de Ecologie. Specialiștii din diverse domenii, biologie, industrie, agricultură, silvicultură, chimie, geografie, medicină au discutat despre una dintre cele mai fierbinți probleme ale umanității, deteriorarea echilibrului ecologic al naturii.

Oamenii, în special cei crescuți de societatea capitalistă în cultul profitului cu orice preț, al consumului exagerat, peste nevoi, și-au făcut o practică din a tunde la zero pădurile, cu precădere cele tropicale, lăsînd creștetul planetei precum capul unui recrut. Ce contează că dispare acel uriaș burete verde care asigură circulația apei și respirația Terrei ? Portofelul să fie plin ! Riurile cristaline au devenit canalele de scurgere a zațului coloșilor industriali, oftatul spray-urilor a făcut, cum se zice, gaură-n cer, perforînd filtrul de ozon, animalele și peștii sînt hăituiți fără milă chiar dacă numărul exemplarelor rămase se numără pe degete, răsuflarea otrăvită a cosurilor și țevilor de eșapament îmbracă globul într-o seră de gaze cu efect grav asupra climei. Uneori civilizația grefează fără discernămînt diverse activități gîndind mai puțin la soluții pentru a nu păta tenul naturii, pentru a nu-i provoca fenomene de respingere. Sub presiunea uriașă a lăcomiei omului, natura a devenit stresată, alergică, s-a îmbolnăvit. Echilibrul și armonia ei scrîșnesc din toate încheieturile, se frîng. Știința transmite mereu cu litere de foc : S.O.S. ! Dar cum să se înceapă vindecarea naturii cînd degradarea mediului înconjurător este generată de inegalitatea economică și socială produsă de capitalism ? Poluarea naturii pornește de la poluarea politică. Cum altfel poate fi văzută acțiunea criminală de a transforma țările lumii a treia în ghena de gunoaie otrăvite ale civilizației capitaliste ? Sau cea de a pune pe săraci să participe financiar în egală măsură cu cei bogați la igienizarea mediului, cînd aceștia din urmă i-au îmbolnăvit zeci de ani cu noxele lor ?

În România, protecția mediului înconjurător și păstrarea echilibrului ecologic constituie obiective prioritare ale politicii partidului și statului nostru. Marile programe de dezvoltare economico-socială a țării, elaborate sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au la bază concepția potrivit căreia toate obiectivele trebuie să se realizeze printr-o integrare armonioasă cu mediul înconjurător, amplificînd funcțiile ecologice ale acestuia în beneficiul omului. Legea privind protecția mediului înconjurător reprezintă una dintre cele mai ample și generoase viziuni ale statului socialist român pentru ca tot ceea ce a creat natura pe întinsul patriei să fie ocrotit și folosit. Programul pentru asigurarea unor producții stabile și sigure în agricultură prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, uriașa rețea de irigații, măsurile pentru combaterea eroziunii solului, regenerarea pădurilor, amplele lucrări de amenajări hidroameliorative pe toate cursurile de apă sînt de fapt și componentele unui vast program ecologic.

Despre toate aceste probleme vitale pentru viitorul omenirii, despre impactul uman și echilibrele ecologice, despre căile de corectare a dezechilibrelor apărute în mediul ambiant au discutat specialiștii la Piatra Neamț. S-au sfătuit ce trebuie făcut pentru însănătoșirea naturii, casa noastră a tuturor. De altfel, tema conferinței s-a intitulat semnificativ „Strategii pentru asigurarea echilibrelor ecologice".

FLORIN CONDURĂȚEANU

La Teatrul Mic, în premieră absolută, o nouă piesă românească inspirată din realitatea clocotitoare a prezentului, o piesă despre eroismul muncii responsabile și dăruite și despre protagoniștii ei : piesa FĂRĂ APROBARE de Petre Ispas.

Este o piesă dedicată, așa cum mărturisește autorul, „oamenilor șantierului, oameni care și-au ales un drum sau pe care drumul i-a ales, dar care au mers pînă la capăt". O dezbatere despre răspunderea personală și cea colectivă, aducînd în fața spectatorilor secvențe din epopeea cotidiană a construcției socialiste.

Închinat marilor evenimente politice ale acestui an — aniversarea a 45 de ani de la victoria Revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă din august 1944 și Congresul al XIV-lea al P.C.R. — spectacolul Teatrului Mic este pus în scenă de regizorul Cristian Hadjinicolau, scenografa Maria Miu și beneficiază de o distribuție prestigioasă : Nicolae Pomoje, Nicolae Ilinescu, Ioan Chelaru, Monica Mihăescu, Maria Ploae, Papil Pandurea, Ion Lupu, Eusebiu Ștefănescu, Florin Călinescu, Iuliu Popescu, Eugen Cristian Motriuc, Petre Moraru, Marius Ionescu, Constantin Dinescu, Constantin Bărbulescu.

Treptele afirmării

Oxana Corjos (21 de ani), într-un nou recital de pian susținut zilele trecute la Sala Dalles din Capitală. A fost un reușit și mult aplaudat periplu prin muzica lui Enescu, Bach, Brahms, Chopin, Czernik și Mozart, care, solicitînd un larg registru de exprimare, a pus în evidență calitățile tinerei interprete : precizie și acuratețe, sensibilitate și lirism, forță interpretativă și virtuozitate tehnică. Sînt tot atîtea semne că Oxana Corjos pășește de-acum pe treptele afirmării. (Elena Ghera).

La chitara clasică

Constantin Andrei a concertat la Ateneul Român. La drept vorbind, este primul concert de chitară clasică organizat de conducerea prestigioasei instituții în sala mare a Ateneului Român.

Elev al profesorului Simion Sihot., Constantin Andrei (profesor la Centrala sticlei) și-a demonstrat pe deplin calitățile și virtuțile muzicale. Iată, așadar, că și în acest fel Ateneul Român devine o gazdă onorabilă, lăsînd loc unei invitații în alb și pentru tinerele talente ! (Paul Agarici).

Reliefuri în ceară

„Dacă la vremea lui, Octav Băncilă îndrăznea în pînzele păstoase începuturi de relief pe pînză ca un murmur, de data asta, la Simion Cosma, materialul începe să strige, sărind din ramă și din pînză ca un început de zbor material al culorilor prin aer. Odinioară vîsam o statuie perfectă, fără de soclu și fără spațiu".

Astfel îl prezenta Nichita Stănescu, în 1982, pe Simion Cosma, care, în aceste zile, este prezent cu o expoziție de reliefuri în ceară, în sala „Amfiteatru" a Teatrului Național din București.

Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare ; Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport : 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prespf București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacăra

anul XXXVIII
25 (1774) VINERI 23 iunie 1989

La izvoarele energiei

Reportaje în paginile 4–5

Bucură-te, țară, frumos îți este viitorul!

Ne este legămîntul gînd și faptă,
Partid viteaz, vom ști să-l împlinim ;
Ne dă putere pilda cea mai-naltă
A celui ce-l iubim și îl cinstim !

Așa cum cei mai dragi părinți ne-nvață,
Partid iubit, făgăduim fierbinte,
Poporului să-i închinăm întreaga viață,
Spre evul comunist, tot înainte !

Partidului și țării dăm onorul,
Ne este comunismul țel sublim.
Jurăm întotdeauna demni să fim
De cei ce-n glorii urcă Tricolorul !

Satul trăiește cu emoție și concentrare ceasul hotărîtor al pîinii

Bogăția recoltei o dă sudoarea frunții

Anul acesta, în județul Bihor, lanurile de grîu și orz s-au înălțat în văzduh, văzînd cu ochii, ca și Feții-Frumoși din poveste, de parcă degetele aurii ale soarelui le-ar fi tras de chica spicelor. Ploile le-au ostoit setea vegetală și zilele însorite le-au încălzit, rînd pe rînd, încît își vor da rodul, dacă vremea permite, mai repede decît am fi crezut. Bătălia pentru pîine a început. La ferma nr. 7 a I.A.S. Marghita marea campanie pentru strîngerea recoltei s-a pregătit minuțios. De la „general" pînă la „soldat", de la inginerul șef al trustului I.A.S. Bihor, ing. Gheorghe Pontoș pînă la, să zicem la întîmplare, Ioan Stanca, mecanizator, ferma pentru cultura păioaselor se umple cu un furnicar de oameni : ing. Simion Merce, directorul IAS Marghita, ing. șef Constantin Șerban, șef sector mecanic ing. Traian Tomuța, șefii de la fermele producătoare de păioase : inginerii Iosif Dezsi, Octavian Baicu, Emanuil Mureșan, Craciun Deac, ing. Alexandru Popovici de la trustul I.A.S. Bihor, secretarul organizației de partid de la I.A.S. Marghita, Gheorghe Orțan și toți mecanizatorii. Abia se zbicise iarba de ploaia căzută din senin, astîmpărînd nervurile frunzelor, cînd soarele nărăvaș a făcut să salte iar ciocîrliile spre cuibarele de lumină ascunse printre nori. De sus,grîul se vede ca o mare încă verde așteptînd să apară de la maluri corăbiile cu vîsle metalice ale combinelor care să adune în calele lor „aurul" cîmpiei. Dar ca să strîngi această neprețuită comoară de deasupra, trebuie să eviți mai întîi orice posibilitate de incendiu în timpul secerișului. De aceea mecanizatorii au avut grijă ca tobele de eșapament să fie dotate cu apărătoare de scîntei, sistemele de alimentare să nu prezinte

(Continuare în pag. 3)

PAȘCU BALACI ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Ilustrată din Seini

Fotografie de ELENA GHERA ■

pagina 7

Biblioteca județeană

Sprijinind cu fermitate protestul oficial al Guvernului Republicii Socialiste România adresat Guvernului Republicii Populare Ungare

ADUNĂRI ALE OAMENILOR MUNCII AU EXPRIMAT PROFUNDA INDIGNARE A POPORULUI ROMÂN FAȚĂ DE MANIFESTĂRILE NAȚIONALIST-ȘOVINE ȘI REVIZIONISTE, ANTISOCIALISTE, ANTIROMÂNEȘTI DE LA BUDAPESTA

Impresionante adunări ale oamenilor muncii au avut loc, duminică, în unități industriale și agricole din numeroase județe și din municipiul București, în cadrul cărora — muncitori, ingineri, maiștri, tehnicieni, țărani cooperatori, mecanizatori, și-au alăturat glasul condamnînd cu fermitate gravele manifestări antisocialiste, revizioniste și antiromânești desfășurate la Budapesta, la 16 iunie, cu prilejul reînhumării unor foști politicieni unguri.

Asemenea adunări au avut loc în **Capitală** la : Întreprinderea „23 August", Întreprinderea „Grivița Roșie", Întreprinderea de Mașini Grele, Întreprinderea „Vulcan", Întreprinderea Electroaparataj, Întreprinderea de Confecții și Tricotaje ; în **Sectorul agricol Ilfov** — la Cooperativa Agricolă de Producție Buftea ; în județul **Arad** — la Întreprinderea de Vagoane, Combinatul de Prelucrare a Lemnului, Cooperativa Agricolă de producție Vinga ; în județul **Bihor** — Întreprinderea de Subansamble și Piese pentru Mijloace de Transport, Combinatul de Prelucrare a Lemnului comuna Biharia ; în județul **Cluj** — Întreprinderea Mecanică de Material Rulant, Întreprinderea „Unirea" din Cluj-Napoca, comuna Luna ; în județul **Maramureș** — Întreprinderea Metalurgică de Metale Neferoase, Mina Herja, Cooperativa Agricolă de Producție Șomcuta Mare ; în județul **Satu Mare** — Întreprinderea „23 August", Întreprinderea de Utilaj Minier, Întreprinderea „Tricotex", Cooperativa Agricolă de Producție Carei ; în județul **Sălaj** — Întreprinderea de Armături Industriale de Fontă și Oțel, Întreprinderea de Țevi din Zalău, Cooperativa Agricolă de Producție Meseșenii de Jos.

În cadrul acestor adunări au luat cuvîntul un mare număr de oameni ai muncii de diferite vîrste și profesii, cetățeni români și cetățeni români de naționalitate maghiară.

Participanții la adunări au ținut să-și arate profunda indignare și să respingă cu hotărîre aceste manifestări periculoase, care s-au transformat într-o acțiune politică cu vădit caracter fascist, iredentist, împotriva Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, împotriva socialismului și comunismului, a Tratatului de la Varșovia.

Recentele evenimente din Ungaria vecină, s-a spus în cadrul adunărilor, ca un ecou al opiniei împărtășite de toți oamenii de bună credință, demonstrează că sînt uitate sau chiar ignorate deliberat lecțiile istoriei. Pornind de la aceasta, participanții la adunări au exprimat îngrijorarea față de recrudescența forțelor reacționare, antisocialiste și contrarevoluționare din această țară care, încurajate și sprijinite din afară, tolerate din interior, printr-o politică de concesii și abdicări, incită la ură și violență, la acte ostile ce contravin flagrant spiritului Actului final de la Helsinki, cauzei păcii și securității în Europa, însești intereselor poporului ungar.

A stîrnit o legitimă indignare faptul, deosebit de grav, că o serie de cercuri reacționare maghiare au folosit acest prilej pentru a pune la cale o nouă provocare antiromânească, organizată cu participarea unor elemente declasate, legionare, fasciste, care și-au găsit adăpost și azil în Ungaria sau au venit din țări occidentale, elemente trădătoare ce s-au pus în slujba unor servicii străine ostile României.

În timpul adunărilor, participanții au arătat clar și ferm că aprobă întru totul și susțin protestul oficial al Guvernului Republicii Socialiste România adresat Guvernului Republicii Populare Ungare în legătură cu cele întîmplate la Budapesta la sfîrșitul săptămînii trecute.

În numele colectivelor în care muncesc, toți cei care au luat parte la adunări au insistat să se acționeze pentru încetarea acestor acțiuni provocatoare care denigrează politica partidului și statului nostru, marile transformări care au avut loc în întreaga viață economico-socială a patriei și reprezintă o inadmisibilă imixtiune în treburile interne ale României, o încălcare grosolană a suveranității naționale. În cuvinte răspicat spuse, vorbitorii au subliniat că poporul nostru nu a permis, nu permite și nu va permite nimănui, și cu atît mai puțin împostorilor stipendiați de diverse oficine străine, să se amestece în treburi care sînt numai ale lui, în probleme care privesc viața și munca sa. Adunările au scos în evidență convingerea tuturor participanților că este în folosul României și Ungariei să se pună capăt oricăror acțiuni ce contribuie la sporirea tensiunii, a stării de suspiciune, la exacerbarea sentimentelor naționaliste, a șovinismului și se impune să se facă totul pentru ca relațiile româno-ungare să revină pe făgașul firesc al încrederii și bunei vecinătăți, al conlucrării active, într-un spirit de stimă și respect reciproc, în folosul ambelor țări și popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Ca oameni care s-au născut, trăiesc și muncesc pe pămîntul românesc, participanții și-au exprimat mîndria față de mărețele înfăptuiri obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, asigurarea, pe această bază, a creșterii nivelului de trai material și spiritual al tuturor cetățenilor patriei. Ei au reafirmat, o dată cu toți cei ce muncesc și trăiesc în orașele și satele României socialiste, adeziunea unanimă la politica internă și externă a partidului și statului, care corespunde în cel mai înalt grad intereselor și aspirațiilor de pace și progres ale națiunii noastre.

Adunările au pus pregnant în evidență angajamentul solemn al oamenilor muncii de a acționa, strînși uniți în jurul partidului nostru comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării, apărarea și consolidarea cuceririlor revoluționare ale poporului, întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru progresul multilateral al patriei, înălțarea și afirmarea ei liberă, suverană și demnă în rîndul națiunilor lumii.

Aceste gînduri și simțăminte și-au găsit o vibrantă expresie în **telegramele adresate tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România**, de participanții la adunări, în care se relevă hotărîrea de neclintit de a munci cu dăruire și abnegație revoluționară pentru înfăptuirea programului partidului, pentru a întîmpina Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român și a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă cu tot mai mari realizări, pentru înaintarea fermă a României pe calea socialismului și comunismului, de la care nimic și nimeni nu o va putea abate.

În legătură cu gravele manifestări antisocialiste, revizioniste și antiromânești care au avut loc la Budapesta

Ziarele și posturile de radio și televiziune ale țării noastre au primit multe scrisori și telefoane de la diferiți cetățeni români, inclusiv de la cetățeni români de origine maghiară, care își exprimă profunda lor indignare față de manifestările cu caracter revizionist, iredentist și anticomunist care au avut loc la Budapesta cu prilejul reînhumării, la 16 iunie, a unor cetățeni unguri și care s-au transformat într-o manifestare cu caracter net fascist, antisocialist, împotriva Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, împotriva socialismului și comunismului, a Tratatului de la Varșovia.

Aceasta reprezintă o manifestare foarte periculoasă, contrară spiritului Actului final de la Helsinki, contrară intereselor păcii și securității în Europa, însești intereselor păcii și liniștii poporului ungar, care depășește prin gravitatea sa manifestările din timpul regimului horthyst.

Este deosebit de grav că cercurile reacționare maghiare au folosit acest prilej pentru a organiza manifestări deschise cu caracter antiromânesc, cu participarea unor elemente declasate, legionare, fasciste, care și-au găsit adăpost și azil în Ungaria sau venite din alte țări.

În scrisorile lor, cetățenii cer cu îndreptățire guvernului român să ia atitudine hotărîtă, să protesteze și să respingă cu cea mai mare indignare toate aceste manifestări ce contravin în mod flagrant Tratatului de prietenie și colaborare româno-ungar și normelor de relații dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Ungară, dintre popoarele român și ungar.

De la Ministerul Afacerilor Externe

Simbătă, 17 iunie, la conducerea Ministerului Afacerilor Externe a fost convocat ambasadorul R. P. Ungare, Pál Szüts, căruia i s-a transmis protestul oficial al guvernului român adresat guvernului Republicii Populare Ungare în legătură cu manifestările antisocialiste, antiromânești, naționalist-șovine și revizioniste care au avut loc, la 16 iunie, la Budapesta.

De asemenea, la Ministerul Afacerilor Externe au fost primiți șefii misiunilor diplomatice ai unor țări, care au fost informați în legătură cu poziția României și protestul oficial adresat de guvernul român guvernului R. P. Ungare privind manifestările ostile de la Budapesta.

Telegrama Comitetului foștilor luptători și veteranilor de război împotriva fascismului

Mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste

Asemenea întregului popor român, foștii luptători și veteranii de război împotriva fascismului au aflat, prin intermediul mijloacelor de presă din țara noastră, despre manifestările net fasciste, antisocialiste, revizioniste și antiromânești ce au avut loc la Budapesta în ziua de 16 iunie 1989.

În numele tuturor celor care au înfruntat închisorile și lagărele în anii regimului burghezo-moșieresc pentru activitatea lor revoluționară, patriotică, antifascistă, al celor ce au sîngerat pe cîmpul de luptă pentru zdrobirea horthyștilor și hitleriștilor și eliberarea de ciuma brună a României, Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, în numele memoriei tovarășilor noștri care au făcut supremul sacrificiu pentru ca popoarele să poată trăi în pace și bună înțelegere în țările lor — întregi, libere și independente —, înfierăm cu toată indignarea toleranța cercurilor ungare care au facilitat asemenea manifestări și condamnăm cu tărie aceste acțiuni intolerabile.

Experiența îndelungată pe care numeroșii noștri ani de muncă, luptă și viață au decantat-o ne dă convingerea că asemenea manifestări fac un grav deserviciu popoarelor în general, cauzei socialismului și păcii, însuși poporului ungar și orînduirii socialiste din patria sa.

Cu mîhnire și revoltă am aflat că cercurile reacționare maghiare au folosit acest prilej pentru a organiza manifestări deschise cu caracter antiromânesc, cu participarea unor elemente declasate legionare, fasciste care și-au găsit adăpost și azil în Ungaria sau venite din alte țări.

Ca oameni prin glasul cărora vorbește istoria luptei împotriva fascismului vă adresăm rugămintea fierbinte de a cere conducerii Republicii Populare Ungare să ia măsurile ce se impun pentru a înceta orice amestec în treburile interne ale României, să izgonească asemenea elemente declasate care s-au încadrat cu zel diabolic în manifestările dușmănoase de la Budapesta din 16 iunie a.c. Noi știm că aceste elemente au fugit din țară de mînia poporului român pentru crimele săvîrșite și nu se pot împăca la gîndul că România a urcat și urcă trepte tot mai înalte spre culmile civilizației socialiste și comuniste, îndeosebi în anii inaugurați de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, de cînd în fruntea partidului și a țării ați fost ales dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu.

Am dori ca guvernul ungar să-și întrebe compatrioții de vîrsta noastră, iar tinerii din Ungaria să-și întrebe părinții și să se uite în ochii lor cînd aceștia le răspund : ce înseamnă cei peste 42 000 de români morți pentru eliberarea patriei lor, cît a valorat ajutorul în alimente, îmbrăcăminte și protecție pe care le-au primit atunci, în timpul războiului, din partea armatei române, și să mai întrebe poporul ungar, cine altul decît poporul român a trecut cu vederea atrocitățile săvîrșite de trupele și administrația horthystă în teritoriul din nord-vestul României, smuls samavolnic de Hitler din granițele lui firești și predat acolitului său, Horthy ? Răspunsul cinstit ar trebui să-i facă pe vecinii noștri să-și dea seama că la binele ce li s-a făcut nu trebuie să răspundă cu rău. Noi, atunci, am ridicat brațul în numele rațiunii, împotriva nedreptății, acum ridicăm glasul, tot în numele rațiunii, și tot împotriva uneltirilor anticomuniste, antiromânești, fasciste din Ungaria.

Ne angajăm, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că atît timp cît vom trăi, vom milita neobosit pentru popularizarea glorioasei istorii a partidului și poporului nostru, pentru înfăptuirea întregii politici interne și externe al cărei ctitor și strateg genial sînteți dumneavoastră, erou între eroii neamului românesc, personalitate de excepție a lumii contemporane.

Vă asigurăm pe dumneavoastră, o asigurmă pe stimata tovarășă Elena Ceaușescu, că nu avem țel mai presus decît servirea cu devotament și abnegație revoluționară, patriotică a cauzei poporului și partidului nostru, a independenței, integrității și suveranității patriei noastre dragi și eterne — România socialistă și comunistă.

Întîmpinarea celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și a celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român va însemna și pentru noi, cei mai vîrstnici ostași ai partidului și ai țării, prilej minunat de a ne înrola cu toată hotărîrea îndeosebi în activitatea cetățenească și educativă ce se desfășoară sub conducerea organizațiilor de partid în localități și cartiere, pentru formarea omului nou, luptător conștient și activ pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, pentru bunăstarea și fericirea întregului nostru popor.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a continuat dialogul cu lucrătorii ogoarelor

În a doua parte a săptămînii trecute, două noi momente au jalonat preocuparea statornică, grija deosebită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru bunul mers al activității și dezvoltarea continuă a agriculturii sub însemnele înfăptuirii noii revoluții agrare. Astfel, continuînd seria analizelor făcute anterior în diferite județe din sudul țării (despre care revista noastră a relatat în numărul său precedent), joi, 15 iunie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de lucru în unități agricole din județele Argeș, Dîmbovița și Prahova. Cu acest prilej au fost examinate la fața locului — în cadrul unui amplu și rodnic dialog de lucru cu specialiști și oameni ai muncii din cooperative agricole de producție și întreprinderi agricole de stat — probleme de bază ale organizării și desfășurării în bune condiții a secerișului, a celorlalte lucrări, pentru obținerea în acest an a unor producții vegetale record. Vineri, 16 iunie, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre unele constatări și concluzii desprinse din vizitele și analizele făcute în unități agricole din diferite județe ale țării și, pe baza aprecierilor rezultate, a cerut tuturor factorilor cu atribuții și răspunderi privind desfășurarea activității din agricultură, să tragă învățămintele corespunzătoare din experiența acestui an, să acționeze în continuare pentru întărirea răspunderii, a ordinii și disciplinei în toate unitățile agricole, în vederea asigurării tuturor condițiilor pentru realizarea, în toate județele și în toate unitățile, a producțiilor vegetale și animaliere prevăzute, corespunzător sarcinilor de plan, cerințelor noii revoluții agrare.

Astfel, secretarul general al partidului a cerut specialiștilor, conducerilor unităților agricole, organelor județene de partid și de specialitate să facă o evaluare cît mai exactă a producției agricole și să acționeze — printr-o bună organizare și o disciplină desăvîrșită — pentru încheierea secerișului, atît la orz cît și la grîu, în perioada optimă care să asigure recoltarea fără pierderi a acestora. Totodată, s-a indicat ca recolta să fie imediat transportată și depozitată și, pe măsură ce se eliberează terenurile, să se treacă neîntîrziat la însămînțarea culturilor duble sau succesive — porumb pentru boabe, legume, furaje — astfel încît pînă în toamnă să se obțină de pe aceste suprafețe o nouă recoltă. Pe de altă parte, în ceea ce privește celelalte culturi, s-a evidențiat necesitatea de a se executa la timp și conform normelor agrotehnice toate lucrările de întreținere, asigurîndu-se astfel promisele obținerii unor recolte mari în întregul sector vegetal, cît și în legumicultură. Examinînd diversele culturi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut frecvent observația că acolo unde s-au respectat normele științifice de lucru privind calitatea lucrărilor și densitatea plantelor se realizează producții mari, indiferent de zonele de cultură, concluzie de care trebuie să se țină seama la pregătirea recoltelor viitoare.

Înconjurat pretutindeni cu sentimente de aleasă dragoste și prețuire, de adîncă recunoștință pentru grija statornică ce o poartă dezvoltării agriculturii, muncii și vieții țărănimii din patria noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat lucrătorilor ogoarelor din unitățile vizitate mobilizatoare îndemnuri de a acționa astfel încît fiecare unitate agricolă să aspire la obținerea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare, să-și aducă o contribuție mereu sporită la înfăptuirea noii revoluții agrare, la dezvoltarea generală a economiei românești.

Justețea aprecierilor făcute, efectele imediate ale măsurilor stabilite cu prilejul recentelor vizite de lucru efectuate de secretarul general al partidului, sînt argumentate de înșeși rezultatele obținute de unitățile agricole fruntașe în actuala campanie a secerișului. Deloc întîmplător, primele care au raportat că în ziua de 16 iunie au încheiat recoltatul orzului și au obținut producții medii de orz la hectar de 8 510 kg, 8 220 kg și 7 200 kg, au fost cooperativele agricole de producție Furculești și Mălădăeni, județul Teleorman, și, respectiv, Greaca, județul Giurgiu — unități care, beneficiind cu puține zile înainte de sfaturile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, și-au mobilizat toate forțele umane și mecanice, au întărit și mai mult răspunderea în acțiunea de strîngere imediată și fără pierderi a întregii recolte. La încheierea ediției noastre aflăm, iată, din telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de către Comitetul județean de partid Ialomița că aici s-a încheiat recoltarea orzului de pe întreaga suprafață de 23 410 hectare, obținîndu-se o producție medie de 7 502 kg la ha. Urmînd exemplul de abnegație și hărnicie, de disciplină și organizare al unor asemenea fruntași — și ca ei sînt mulți alții în județele recent vizitate de secretarul general al partidului, ca de altfel pe întreg cuprinsul țării — se impune ca pretutindeni să se acționeze cu cea mai înaltă răspundere, în spiritul sarcinilor și indicațiilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru încheierea în timp cît mai scurt și cu bune rezultate a secerișului orzului și grîului, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a celorlalte lucrări agricole, astfel încît, în acest an cu profunde semnificații în viața partidului și poporului nostru, să se obțină cele mai mari producții agricole din istoria țării.

VIRGIL SIMION

Bogăția recoltei o dă sudoarea frunții!

(Urmare din pag. 1)

scurgeri, conductorii electrici să fie perfect izolați, cuțitele de tăiere să fie reglate la milimetru ca să nu dea naștere la scîntei prin frecare.

Teama de foc a mecanizatorilor pare mai mare decît aceea a unor orășeni din evul mediu, cînd incendiile distrugeau frecvent orașele. Fiecare mecanizator s-a „înarmat" cu două stingătoare de incendiu și două butoaie de 50 litri cu apă. Combustibilul pentru combine este depozitat la cel puțin 100 de metri depărtare de lan și va fi înconjurat, pentru orice eventualitate, de o fîșie arată lată de cinci metri. Nici depozitele de furaje nu au fost uitate în voia sorții sau a fulgerului. Ele au fost dotate cu paratrăsnete.

Dar nu focul e tot pericolul. S-a insistat mult asupra felului cum trebuie depozitate furajele. Degeaba te-ai ostenit să le pui cîte un paratrăsnet, dacă depozitezi straturi de furaje umede și uscate, unele peste altele. În aceste condiții „trăsnetul" nu vine de sus ci, tocmai de jos, de la punctele de încălzire. O gură de oxigen dată cu furca și flacăra va țîșni năvalnic, distrugînd întreg depozitul. S-a dat un asemenea exemplu de incendiu la Sălacea, astfel că puterea pildei a slujit mai abitir de învățătură și luare aminte.

Secerișul este „summum"-ul tuturor lucrărilor din agricultură. El încununează toată opera muncilor precedente și de aceea, aici, la Marghita este privit cu cea mai mare seriozitate și grijă. „Ariergarda" combinelor care înaintează în lan o formează pichetele mobile contra incendiului dotate cu 5 stingătoare de pulbere, 5 coase pentru izolarea zonei care ar arde, 10—15 mături lungi de cîte trei metri care să ferească de dogoarea focului cînd se bat la pămînt paiele aprinse, 5 stingătoare cu spumă chimică, 10 găleți, 1 sau 2 pluguri. Mai ales, după cum amintea inginerul șef de la trustul I.A.S. Bihor, „plugul e sfînt", el începe și sfîrșește odiseea grîului dar îl și apără în caz nefericit de incendiu, izolînd prin fîșii de pămînt arat invazia de foc mistuitor. Căci acesta poate izbucni de unde nici nu te aștepți, inclusiv de la paiele ude răsucite dimineața în axele planetare ale combinelor (ing. Gheorghe Pontoș a mai amintit un exemplu dezastruos cînd din asemenea pricină undeva, cîndva a izbucnit un incendiu care a nimicit peste o sută de hectare de ovăz. Directorul Simion Merce amintește un caz (similar) și încheie discuția : „După ce intrați în lan, oameni buni, și după ce începeți secerișul scoateți un cuțit, aplecați-vă sub burta batozei și tăiați funiile de paie răsucite că, altminteri, vă ia foc combina" !

Odată trecută grija focului , a doua mare problemă este aceea a evitării la maximum a pierderii boabelor. Mecanizatorii de la I.A.S. Marghita au fost instruiți că reglarea distanței dintre bătător și contrabătător la batoză se face de cel puțin trei ori pe zi : dimineața, la prînz și seara, în funcție de umiditatea culturii. Un astfel de reglaj este absolut necesar în vederea evitării spargerii boabelor. Boabele sparte nu sînt plătite de bazele de recepție și primul care pierde este mecanizatorul. Inginerul mecanic Tomuța a pus în fiecare cabină de la combină un tabel care prevede turația pe care trebuie să o aibă bătătorul și contrabătătorul în cele trei momente amintite din zi și tabele speciale de turație pentru grîu, orz, mazăre și rapiță. „La culturile cu boabe mari, cum ar fi mazărea, spune ing. Tomuța, se scoate o vergea din contrabătător ca să nu se spargă boabele. În general, de pe la orele 11, 12, 13 încep să se spargă primele boabe și combinerul trebuie să aibă

Satul trăiește cu emoție și concentrare ceasul hotărîtor al pîinii. Cîmpia își revarsă roadele, dar pentru ca acestea să se transforme în bunăstare încă este nevoie de muncă, poate mai intensă și mai atentă acum, la recoltat, decît la oricare altă vîrstă a grînelor. Cu simțu-i atît de propriu, țăranul român își face rostul

în vedere acest lucru".

La prima vedere, nimic mai simplu și mai banal decît o combină. Dar această mașină minunată apucă cu degetele grîul căzut, îl avîntă spre soare, îl taie, îl împinge cu „melcul" la bătător și contrabătător, îl rostogolește sub „caii" ei și spre „casa sitelor" unde, rînd pe rînd, un „vînt mare" și „un vînt mic" suflă paiele și pleava, alege sămînța bună de cea rea, a buruienilor, și o strînge grijulie în buncărul ei pentru pîinea de pe mesele noastre.

„Caii" sînt scuturătorii de paie. Indiciul după care se vede că mecanizatorul nu a știut să-și mîne „caii" bine este atunci cînd primăvara, pe vîrful șirelor de paie răsare — mai mare rușinea ! — grîul încolțit din boabele pierdute în baloții de paie. O astfel de șiră de paie cu coamă verde de grîu este o notă proastă pentru combinerul care a aruncat o parte din boabe odată cu paiele !

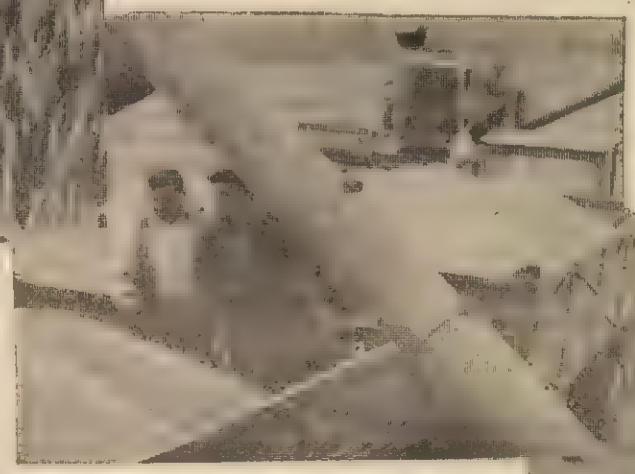

acestor zile fierbinți de vară secerînd, umplînd hambarele și întorcînd iarăși brazdele, cu grija și cu gîndul la recoltele toamnei.

La Marghita combinele au fost înzestrate cu saci pentru strîngerea semințelor de buruieni ca să se evite scurgerea lor în miriște.

Un combiner bun știe întotdeauna unde se furișează boabele, pentru a se pierde în miriștea proaspătă. La batoză asemenea locuri sînt orificiile alungite, capacul de vizitare al tobei, capacele de la elevatoarele de boabe, orificiile de la casa sitelor, îmbinarea dintre casa sitelor cu ventilatorul. Lucruri bine știute de mecanizatorii de la I.A.S., Marghita, Nicolae Pintiuța, Iosif Szelesi, Ioan Stanca, Alexandru Szelesi, Victor Dalai, Francisc Ardelean și Teodor Borz și toți ceilalți, care sînt numai ochi și urechi la rotițele ce se-nvîrtesc prin combine. Ei au început semănatul cu capetele tarlalelor. Acolo grîul și orzul se coc mai repede și, deci, tot de aici începe secerișul.

Angajamentul pentru acest an al mecanizatorilor de la I.A.S. Marghita este de a da cel puțin 200 de tone de grîu peste plan. La ora cînd aceste rînduri despre ei au îmbrățișat ca niște semințe de speranță tamburii rotativei, deja primele boabe de aur din recolta acestui an au și țîșnit din spicele pline ca o jerbă sărbătorind Anul Nou al Secerișului.

Din forţa proprietăţii socialiste

Fotografie de PAUL AGARICI

Strălucirile petrolului

Coboară noaptea peste căldarea luminată a Morenilor şi pe dealuri sticlesc luminiile de pomi împodobiţi ale sondelor risipite. În nopţile senine depresiunea seamănă cu o cupolă celestă răsfrintă într-o oglindă verde, de păduri învelite în frunzişul strălucitor al primăverii. Lumea petrolului îşi păstrează misterul de parcă ieri ar fi pornit incendiul la sonda Ţuicani care a ars aproape doi ani în perioada interbelică, pe vremea cînd în centrul Morenilor la miezul nopţii citeai ziarul la o lumină care urca în cer, aprinsă la cîţiva kilometri. Noaptea petrolului dilată istoria, biografiile şi senzaţiile, dă memoriei forţa clipei trăite din plin şi te soarbe într-un univers încărcat de momente dramatice. Ai impresia că puţurile cu tambre înfăşurate cu gîlgîie de petrol, că două secole şi jumătate nu e nimic, totul a fost ieri, şi ţăranii scot cu găleţile ţiţeiul pentru osii, reumatism şi răni, că dintr-o clipă într-alta, de după coroana întunecată a unui copac bătrîn, o sondă în erupţie ridică spre cer coloana strălucitoare şi zgomotoasă de aur negru şi feţele oamenilor se vor lumina de bucurie la abundenţa ieşită din sînii pămîntului şi se vor îndepărta cu groază la gîndul că dintr-o clipă într-alta va apare şi flacăra ; auzi căruţele ţăranilor şi ai sentimentul că te întîlneşti cu umbrele vînzătorilor de păcură de altădată, auzi corzi de vioară şi ai impresia că în curtile caselor construite de societăţile străine se încinge cheful acţionarilor plecaţi din zona Morenilor de peste 40 de ani, că oriunde ai înfige cazmaua, la cîteva palme sub asfalt te întîlneşti cu o reţea complicată de conducte şi ţevi pe care nu le mai ştie nimeni, uitate şi ruginite, întretăiate cu altele strălucitoare pline cu ţiţei şi cu gaz, un subsol ciuruit de săpături şi canale, de guri de sondă şi ţevi prin care curge bogăţia şi puterea oraşului.

Într-o bună zi, la Moreni se discuta despre construirea primului bloc turn al urbei. Au fost chemaţi cei de la Schela petrolieră şi întrebaţi cîte conducte au în acel loc. Şapte, ar fi răspuns un tehnician cu dosarele de evidenţă a traseelor îngropate. Au început lucrările la fundaţie şi, după cîteva cupe de escavator, au fost descoperite peste douăzeci de conducte. Cele şapte, vii, transportînd apă, abur, ţiţei, gaz, aer comprimat stau alături de multe alte conducte, rămase de la olandezi şi americani, de la Astra Română şi de la nemţi, ruginite şi goale, venind de nicăieri şi ducînd spre niciunde, ca nişte nervi atrofiaţi ai memoriei. Lumea satelor din preajmă n-a uitat încă nebunia de la începutul acestui secol, exploratorii şi societăţile, îmbogăţirile peste noapte, accidentele şi colonilile, erupţiile ca o disperare a străfundurilor, vremea cînd dădeai cu sapa şi, după două izbituri, din brazdă gîlgîia petrol, falimentele şi bazinele de înot construite pe lîngă sediile specialiştilor, clădirile în stil olandez, rămase cu numele lor de atunci, bordehaus şi batafsa, fundaţiile de beton ale sondelor părăsite, rămase prin păduri, pe dealuri şi prin văgăuni ca nişte cazemate dintr-un război impresionant. Ecourile vieţii de la Buştenari, ajunse pînă în literatură, ţiţeiul scos cu găleata din fîntînile negre săpate în curţile oamenilor ,bogaţii şi falitii aşezaţi braţ la braţ în fotoliile memoriei, pămîntul înnegrit mai niciodată mirosind a iarbă, neobosita aplecare a capetelor de cal şi turlele luminate ca nişte faruri de la marginea mării, rezervoare argintii peste care lumina lunii revarsă un aer de lume ştiinţifico-fantastică, toate acestea reunite într-o lume născută din goana după sîngele negru al pămîntului. Nopţile petrolului seamănă cu o călătorie într-un infern luminat, populat cu personaje şi drame, cu locuri şi poveşti diafane.

Petrolina, petrolina !

Dincolo de Cricovul Dulce, sub drumul înalt, o clădire scundă, intrată parcă în pămînt printr-o apăsare de aproape un secol găzduieşte sediul Schelei Petroliere Moreni. Un ceas electronic de mari dimensiuni ridicat deasupra gheretei de la intrare toacă secundele şi minutele cu o nepăsare de aparat industrial. Ferestrele mari coboară pînă la o jumătate de metru de betonul curţii. Cu o săritură ai putea ajunge în orice birou. Fosta clădire a Astrei Române s-a pitit de atîţia ani trăiţi în clocot. La intrare o sculă abandonată, o tută de plumb în capul căreia se vede profilul unei unelte scăpate în fundul sondei, la peste două mii de metri adîncime. Din faţa acelui proiectil de plumb, aşezat ca un avertisment la nesfîrşitele aventuri ale petrolului, am pornit într-o călătorie noaptea prin pădurea de sonde din preajma Morenilor.

Maşina urcă cu greu pe drumurile desfundate de troliI, camioane şi tractoare cu şenile. Drumurile forestiere sînt mai preţioase decît autostrăzile. Drumurile spre sonde nu sînt decît nişte tăieturi adînci în carnea pămîntului, umplute cu apă şi ascunse pe sub coroanele copacilor. Se caţără pe coline, taie, piraie şi văi iar în oglinzile stinse ale noroiului subţire plutesc pete cu reflexe de curcubeu. Maşina atinge cu burta inima moale a drumului. Şoferul se chinuie să o scoată la liman. Tractorul cu şenile a plecat de două ore peste deal ca să aducă la o sondă de pe Valea Morţii cîteva piese de schimb. Pe drumul vechi s-ar fi împotmolit după cîteva sute de metri. O luăm pe jos. Vasile Bouroşu, şoferul de serviciu, rămîne să încerce artificiul crengilor. Cînd maşinile de la petrol se împotmolesc, crengile sub roţi sînt ultima soluţie înaintea tractării. O luăm pe jos. Inginerul Iorgandopol, şeful biroului producţie luminează cărarea cu o lanternă. De undeva din întunericul pădurii se aude uruitul greoi al unei sonde. Valea Morţii, în ciuda denumirii, n-are nimic de groază. E o vale blîndă, împădurită, cu petrolul aproape de suprafaţă. De cîteva secole, aici tot curge, şi tot curge, mai încet, tot mai încet, dar curge. Pe această vale pornită de la poalele Dealului Bătrîn s-a întîmplat o dramă impresionantă. Cu sute de ani în urmă, cînd petrolul curgea în gropi de pămînt, de la gazele de sondă, în urma unei erupţii puternice, a izbucnit un incendiu. Toţi cei aflaţi în preajma gropilor, zeci de oameni, au ars de vii. Ajungem la sonda 91 Petrolina. Are peste 50 de ani. Cei care au forat-o şi au instalat-o au murit demult. Petrolina e o sondă bătrînă, „bună de lapte". Încă mai dă 57 de tone de ţiţei pe zi. Reductorul uzat face un zgomot de maşinărie bolnavă. Va fi schimbat în zilele următoare. Lîngă 91, un troliu şi un foc mic. Mecanicul aşteaptă celălalt tractor cu piesele de schimb. Trebuie să sosească înainte de miezul nopţii. La schimbul trei va începe intervenţia la sonda 2 033, oprită din cauza unei defecţiuni. Pe o ridicătură, sonda 50 Româno-Americană, veche şi ea de peste 50 de ani, continuă să soarbă din pămînt 47 de tone pe zi. Sondele au nume. Un număr şi o denumire, cu care au fost instalate şi cu care au rămas de-a lungul anilor. Maistrul Ştefan Cismărescu de la brigada a şaptea a venit să vadă şi el starea sondei 1 269, ajunsă în probe tehnologice. Sediul brigăzii se află în fostele ateliere ale Societăţii Concordia. Cîndva, o sondă eruptivă a fost săpată chiar în curte. Pămîntul e negru întunecat şi îmbibat cu ţiţei. Urmele petrolului nu se şterg nici în cîteva secole. Maistrul Cismărescu aparţine unei familii de găzari. Bunicul său a fost sondor la Ţicleni. Tatăl său a urmat aceeaşi meserie în acelaşi loc. Socrul său lucra pe acelaşi troliu cu el, dar în schimburi diferite. Şase ani, maistrul Cismărescu a bătut ţara cu o brigadă a unei întreprinderi de foraj şi prospecţiuni geologice, în Bărăgan, în Oltenia, prin Banat sau în Bihor, pînă într-o bună zi cînd s-a întors acasă şi unul din copii i-a spus nene. De atunci a revenit definitiv la Moreni, ca maistru la brigada a şaptea, preferînd în locul călătoriilor cu trenul spre marginile ţării, drumurile pe jos, ziua sau noaptea, pe la toate cele 200 de sonde. Vara pe la umbră, toamna şi primăvara prin vînt, şi ploaie, iarna împreună cu un însoţitor, prin viscol şi ger, prin locurile troienite şi bătute de jivine, spre sondele singuratice la care trebuie să ajungă în fiecare zi spre a vedea ce se întîmplă sau dacă nu se întîmplă nimic. Vasile Bouroşu a cîştigat războiul cu noroiul şi a scos maşina. Farurile îneacă Valea Morţii în lumină şi cînd motorul se stinge, rămîne doar concertul asurzitor al greierilor şi uruitul bolnav al Petrolinei. Ne întoarcem prin pădure. Pe Dealul Viilor se văd urmele de beton ale sondelor de pe vremea societăţilor. Dincolo de deal, satul Ocniţa, adormit şi el printre turnurile de oţel luminate parcă pentru avioanele care nu coboară niciodată prin aceste locuri.

Cu cîteva ore înainte, inginerul Grigore Guţu îmi povestise cîte ceva despre schelă, una din cele mai mari din ţară, cu cele 1 100 de sonde, risipite pe o distanţă de peste 30 de kilometri. De 23 de ani, Grigore Guţu este directorul acestei schele, născută în 1948, după naţionalizarea mijloacelor de producţie, cînd mulţimea de societăţi ancorate aici de zeci de ani şi-a strîns bagajele şi a pornit spre casă, după multe decenii, cu profituri substanţiale. Societăţile au prins o vreme de vîrf a petrolului, ani cu zeci şi zeci de sonde în erupţie, cînd sondorii se rugau de arteziana de ţiţei să-şi mai ostoiască din violenţă. „Acum, noi ne rugăm de ele să curgă", ne spunea inginerul Guţu. Şi totuşi, la Moreni mai există petrol. Mai există chiar sonde în erupţie. Nu trebuie să pompezi nimic. ţiţeiul iese singur. Cea mai bună sondă dă patru vagoane de ţiţei pe zi. Altele, bătrîne şi obosite, abia mai storc cîteva sute de kilograme. Tehnicile mai noi de introducere a aburului în zăcămînt au permis redeschiderea unora abandonate. Sonde vechi, părăsite, în care muncitorii au aruncat obiecte spre a nu putea fi folosite de nemţi, sonde astupate de nemţi pentru a nu fi exploatate de învingători, toate redeschise cu vremea şi puse să stoarcă ultimele picături din pămînt. La Moreni, de la sondele în erupţie şi cele fără adîncime, fixate în zăcămintele de la 200 de metri, pînă la cele adînci, aflate la 3 000 de metri, toate îşi dau obolul la stoarcerea pămîntului de ţiţei. Adîncurile planetei încă mai oferă surprize prin părţile noastre. Numai într-un an, schela de la Moreni instalează optzeci de sonde noi.

Călători spre centrul pămîntului

Ne întoarcem pe dealurile oraşului. Sonde, grădini şi case, magazii şi porţi. O luăm pe strada Ştrandului. Trotuarele sînt pustii. Lumea doarme adînc. Dincolo de ultimele locuinţe se deschide o poieniţă. La marginea ei o coloană de lumină. Sonda 1 264 se află în construcţie, în faza de finalizare. O brigadă de la Schela de foraj Moreni a încheiat săpăturile. De după-amiază a început introducerea burlanelor de oţel. Pînă dimineaţă, cei 950 de metri vor avea coloană de metal, după care va începe betonarea exterioară. În cel mult o zi, sonda va fi gata pentru predare. Va începe apoi demontarea turlei, strîngerea sculelor, a utilajelor, a barăcilor mobile. În două săptămîni totul va fi remontat în altă parte pentru a începe altă sondă. Dar pînă atunci mai este. Toată noaptea vor înşuruba burlanele de oţel. Din cînd în cînd, corpul vitoarei sonde este umplut cu noroi. Cînd scrobul gălbui ajunge la gură, presiunea împroaşcă pe podiumul turlei. Toţi se feresc. Parcă ar fi după o ploaie cu nămol subţiat. Adjunctul şefului de brigadă, subinginerul Vasile Ardeleanu a venit în schimbul de noapte. Trebuie să supravegheze această operaţiune migăloasă. Trei tipuri de măsurători pentru a coborî burlanul sondei cu o precizie de ordinul centimetrilor. Orice eroare poate strica o muncă de peste două săptămîni. Şeful formaţiei de foraj stă pe platformă. Coordonează mişcările. Leagă gesturile muncitorilor de sondorul-şef Ion Dincă şi de manevrele podarului aflat la pupitrul macaralei din turlă. Doi ingineri stagiari asistă şi ei la această

izvorăşte energia patriei

naştere a sondei. Ţevi după ţevi, înşurubate cu unelte mari şi grele, suspendate de turlă, măsurători şi iar noroi împroşcat, şi iar burlane, manevre de troliu şi de scripeţi pentru a cobori un „pai" de oţel în burta pămîntului. Abia după instalarea pompei, a conductelor şi a neobositului cap de cal va urma momentul de cumpănă. Petrol sau apă ? Atunci sînt clipele cele mai fierbinţi. Se vede şi meseria şi şansa. Uneori se întîmplă ca o sondă să nu fie decît o călătorie ratată spre centrul pămîntului. Toată munca n-a dus la nimic. Şi coborîrea începe iar, în altă parte, cu grijă, cu îndoieli, cu eforturi de-a ajunge mai repede în levantin, în neoţian sau în nisipurile daciene. Bate de miezul nopţii şi ne întoarcem în oraş pe strada ştrandului. Coborîm spre sediul brigăzii a cincea. Vasile Bouroşu o ia pe scurtătură. În afara oraşului, printre sonde sînt zeci de drumuri şi poteci desfundate, ştiute numai de sondori şi de mecanicii de troliu şi tractoare. E un pămînt frămîntat cu ţiţei, peste care cerul a vărsat ploile de primăvară. Maşina rămîne înglodată şi o luăm pe jos. Inginerul Mihai Iorgandopol scapă cîteva amintiri. Prin anii cincizeci lucram ca sondor la aceeaşi schelă. A apărut şi liceul. Voia să devină ofiţer de marină dar crema Morenilor se îndrepta spre petrol. Pînă la urmă a devenit student la facultatea de profil, pe atunci în Bucureşti. „Visul meu a fost să mă întorc ca inginer la Moreni, acolo unde lucrasem ca muncitor. Era o chestiune de orgoliu. Voiam să demonstrez că am reuşit şi eu un pas în viaţă". Trecem prin faţa prispelor luminate ale caselor zidite printre sonde. Era o modă pe vremea societăţilor. Casa aproape de sondă. Cînd încetai lucrul la petrol făceai curăţenie şi predai cheia. Sînt case mici, vechi, care par să respire şi să se hrănească doar cu ţiţei. Îl compătimim pe şoferul rămas în noroi. Dacă nu va veni un troliu, mîine dimineaţă nu va mai fi decît o pată de benzină pe locul în care pămîntul a înghiţit camioneta. Trei oameni lucrează lîngă 3 125. A fost în reparaţie capitală. Ieri a avut loc perforarea cu exploziv. În noaptea aceasta se scoate noroiul din burlane şi dimineaţă se va cunoaşte rezultatul. Echipa de intervenţie alcătuită din Dumitru Rişu, Constantin Vasile şi Gheorghe Bădoi se zbate la scoaterea noroiului. Toţi sînt bătrîni. Au cîte trei decenii la petrol. Mîinile lor le trădează puterea. Sondorii sînt bărbaţi puternici, legaţi, fără a fi nişte munţi. Drumurile prin zvîrcolirile vremii şi zilele petrecute lîngă sonde capricioase le-a adus multora semne dureroase de reumatism sau de ulcer. Acestea sînt bolile petrolului. Maistrul Nicolae Olteanu lucrează în petrol de la 14 ani. Şi-a făcut ucenicia la Româno-Americană. Şi Rişu spune : „Şi eu am o singură angajare în cartea de muncă". Sondorul-şef îşi ia geanta şi se retrage. Vine autobuzul care îi duce la Schela. De acolo, alt autobuz pînă la Olari, lîngă Dîrmăneşti. Aproape de ora două ajunge acasă. E greu de crezut că se va aşeza la masă. După o noapte plină, trăită lîngă sondă şi pe drum, nu va mai aştepta nimic. Se va arunca în somnul furat pe drum, cu capul lipit de geamul autobuzului. Băiatul său va fi adormit demult. Dimineaţă va pleca spre Moreni pentru a-şi lua în primire maşina pe care lucrează ca şofer. În satele acestea din preajma petrolului toată lumea miroase a ţiţei. Şi pîinea, pentru că toţi şi-o cîştigă pe seama sondelor. Maistrul Ene a lucrat şi schimbul de după-amiază. A rămas şi de noapte pentru că un coleg are o situaţie specială în familie. Petroliştii se ajută. Sînt oameni loiali şi săritori. Maistrul Ene şi-a împărţit oamenii din echipele de intervenţie şi pleacă să le vadă pe toate în exerciţiul funcţiunii. Are şapte sonde cu probleme şi una în reparaţie capitală.

Sună telefonul. E tîrziu, trecut de miezul nopţii.. Se aude vocea inginerului Nicolae Gheorghiţă. Chiar sună ca să întrebe care-i situaţia la 3 125, dacă s-a scos tot noroiul şi a ce miroase. Maistrul Ene îi povesteşte situaţia. Sonda 3 125, cîndva aflată la adîncimea de 413 metri a fost ridicată puţin şi acum dă semne bune. În stratul superior gîlgîie ţiţeiul. „Pe vremuri, zice inginerul Iorgandopol, forarea unei sonde dura 3-4 ani, acum se termină în cel mult trei săptămîni". Mare artă să sapi unde nu vezi şi să ştii ce faci, să cobori pompa la 3 000 de metri în pămînt, să ţii degetele pe tijă şi să poţi spune ce se întîmplă acolo unde n-ai privit şi n-o să poţi vedea niciodată. O meserie a intuiţiei care a dat oameni aparte. Ursuzi sau veseli, gata să asculte un zgomot îndepărtat din straturile geologice ca apoi să-ţi spună ce vine, cum lucrează maşinăria, unde este defecţiunea. În curtea brigăzii a cincea, anul trecut sonda 1 117 a erupt gaze cu nisip. Un jet de gaz aruncat mai abitir ca dintr-un motor cu reacţie, numai că nu curat, ci cu nisip. Şi nisipul adus cu presiune taie ca o sculă diamantată. În cîteva minute îţi retează orice metal.

Valea Piscovului luminată ca ziua, cu o colonie de aparate zburătoare aşezate peste tot, cu motoarele mişcîndu-se alene, în aşteptarea startului. Pe aici s-au făcut primele încercări de exploatare a ţiţeiului prin intermediul aburului, pe aici sondorii, în orele tîrzii ale nopţii povestesc despre sapa Bargan şi despre drama inginerului care a inventat o sculă care a spart graniţele celor 3 000 de metri. Noaptea la sondă e un fel de anotimp special al bărbaţilor de nădejde. Maistrul Andrei Arsene din Iedera lucrează la trei sonde. La 2 019 schimbă pistonul, la 480 a introdus o pompă, la 680 înlocuieşte o piesă mică. Trei sonde vor porni mîine dimineaţă. Pe conductele - colectoare va curge mai mult ţiţei. Din el creşte pîinea lor de ţărani aşezaţi pe un loc cu miros de petrol. Sondele au însemnat marea invenţie a acestui secol care le-a schimbat viaţa. Chiar dacă stau în sate sau în căminele schelei, chiar dacă au gospodării cu animale, cu păsări şi grădini, nu se mai consideră ţărani, ci petrolişti şi lumea le spune mai simplu, găzari. La sute de sonde, capetele de cal se apleacă spre pămînt şi se ridică spre cer, transmiţînd pulsul la mii de metri în adîncul pămîntului. Nopţile petrolului nu sînt decît nişte zile de muncă. La ivirea zorilor, printre sonde, se văd maşinile coborînd spre sediile de brigadă. Continuă o altă zi de stoarcere a ţiţeiului.

CORNEL NISTORESCU ■

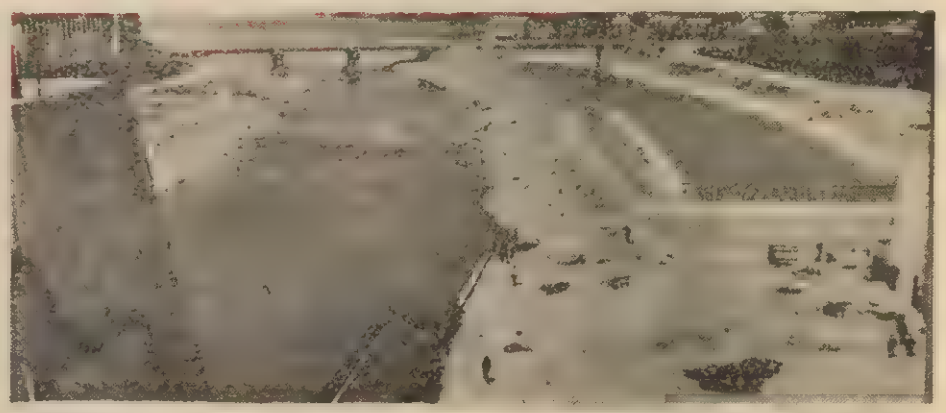

Fotografie de AL. NIŢESCU ■

Oglinzi de lumină pe Crişul Repede

Odinioară, în minunatul ţinut al Bihorului rînduit, cu artă, în trepte de relief descrescînd dinspre răsărit spre apus, marile lacuri puteau fi întîlnite doar la cîmpie : Cefa, Inand, Tămaşd, Homorog — în partea de sud şi lacurile Văşadului şi al Simianului în nord.

Azi, parcă în pofida oricăror legi fizice şi gravitaţionale „mările" Bihorului au început să urce... spre piscurile Munţilor Apuseni. Apa însetată de originea şi limpezimea ei adastă mai mult spre locurile izvoarelor, vrînd să reflecte în oglinda-i uriaşă munţii şi să-i poarte în undele sale ca pe un ecou mereu înăbuşit, altădată propagat din stîncă-n stîncă precum un vultur cu aripi nevăzute.

Minunea genezei acestor „mări" între crestele Carpaţilor româneşti a fost şi este mereu înfăptuită de OM, adevăratul demiurg care pune să se bată munţii în capete, adunîndu-şi apele din văi, pentru a produce energie şi a face să ţîşnească în întunericul alpin scînteile electrică.

În Bihor, rîul care a fost pus cel mai repede la treabă între munţi a fost chiar Crişul Repede, care trece şi prin Oradea. Înainte de a deveni Criş, valea Iadului, ivită la nord-est de Stîna de vale, îşi continuă săltăreaţă drumul spre miazănoapte, trece pe lîngă vîrful Muncelaşu de 1 415 m şi este zăgăzuită mai încolo între două creste, la Baraj Leşu, dînd naştere unuia din cele mai frumoase lacuri de acumulare din ţară. Dacă n-ai şti despre ce e vorba, la coada lacului te crezi într-un fiord norvegian unde a pătruns printre stînci apa mării şi unde, vara, temerarii fac surfing. Culori tari, întunecate : albastru şi verde. Un baraj înalt, dar nu prea lat opreşte întîia „mare" bihoreană să nu se repeadă furibundă la vale, ci să-şi drămuiască cu înţelepciune forţa învîrtind pe-ndelete turbina ce produce 4,5 MW.

Ceva mai la vale, în apropiere de Remeţi, apa văii Drăganului adusă cu mare putere printr-o conductă de forţă produce 58 MW energie electrică. Din Remeţi, harnicele viltori sosesc la Munteni unde pun în funcţiune o hidrocentrală tot de 58 MW.

Crişul este lăsat apoi în pace pînă la Lugaşu de Jos unde o altă „mare" străluceşte în bătaia soarelui de vară cu toate cele 67 de milioane de metri cubi de apă strînsă şi care produc 18 MW energie electrică. Aici, după cum îmi spunea ing. Virgil Stan de la Antrepriza ACH Criş—Someş se întîlneşte cel mai înalt baraj (deocamdată !) din ţară în regim de cîmpie de peste 25 de metri.

La Lugaşu de Jos lucrările au început în luna februarie 1983. S-au excavat, în medie, cam 8 milioane de metri cubi de pămînt pentru albia noului lac şi s-au mai realizat şi alte excavaţii la contracanale, etanşări, terasamente în volum de 3,6 milioane mc. O muncă titanică care a pus la grea încercare pe ing. Gheorghe Nădejde, de loc din Moldova, care a avut în această perioadă nu mai puţin de două preinfarcturi. Dar „nădejdea" lucrului temeinic făcut nu l-a părăsit nici o clipă, inima a rezistat şi zidurile s-au înălţat ca în baladă spre soarele visat al noii energii. Adjunctul şefului de brigadă, maistrul Ludovic Kollo, un meseriaş desăvîrşit a mai lucrat şi la Bicaz, pe Argeş, la Porţile de Fier şi a înălţat baraje pînă şi în Algeria. Toată această cantitate enormă de pămînt a fost excavată, transportată şi taluzată de mecanizatorii din rîndul cărora amintim pe buldozeriştii Ilie Milian, Eugen Nagy şi Teodor Caba, de excavatoriştii Ioan Cociuba, Nicolae Madar, Liviu Codoban şi Ionel Breban. Utilajele au fost bine întreţinute şi reparate de mecanicii Petre Turcuş şi Karol Debreczeni.

La ora scrierii reportajului, în urma ploilor mari căzute, se taluza de zor malul sting al barajului de unde se vede foarte bine imensa clădire a Combinatului de lianţi şi azbociment din Aleşd. Înclinate la aproape 60 de grade, buldozerele conduse de Milian Ilie şi Dumitru Cociuba presează pămîntul peste care se întinde o plasă de sîrmă groasă unde se va turna beton. Noaptea, lumina farurilor pătrunde adînc în apa lacului atrăgînd mrenele şi clenii spre satisfacţia ştiucilor care s-au aclimatizat aici. O echipă de maramureşeni de pe Valea Izei, tăcuţi şi înverşunaţi, toarnă betonul şi stau pe dig ca pe un acoperiş de casă.

De la înălţimea barajului de acumulare de la Lugaşu de Jos se vede „marea" de la Tileagd unde lucrările de amenajare, au început în 1982. În 26 mai a.c., orele 20,20, prin punerea în funcţiune a primului paralel, cei dintîi kilowaţi au început să pulseze în sistemul energetic naţional. Gavrilă Jaucă din judeţul Bistriţa-Năsăud a lucrat la multe amenajări hidrotehnice de la Beliş pînă la Cluj-Napoca. Acum montorii Iosif Precup, ing. Iancu Mureşan, sudorii Sontelecan Eugen, şeful de echipă Ioan Bungărdean, lăcătuşii Alexandru Roşu şi Avram Pleşa, lucrează la instalarea stavilelor, clapete şi a batardourilor care au rolul de a deversa apele din viiturile pricinuite de marile precipitaţii. „M-a luat naiba de frig la începutul lunii martie a acestui an, îmi spunea pontatorul Teodor Pîrcălab din Picleu. Aici, vă spun eu, e o mare-n toată regula, nu mai trebuie să se ducă cei din Tileagd pe litoral, cînd bate vîntul se stîrnesc valuri şi musai să te fereşti oareunde, bazinul de acumulare nu-i pătrat ca în sus, la Lugaş, ci oarecum oval, ca să se cruţe grădinile oamenilor. Nu ştiu dacă o prinde bine atîta amar de apă la vile de pe dealuri, dar om trăi şi om vedea", îmi mai spune el.

Împreună cu maiştrii Florian Pop şi Ioan Sarca am văzut sala turbinelor şi apoi am coborît la stavilele de fier acţionate printr-un servo-motor. Şase vane segment de închidere sau golire (după caz) sînt acţionate prin aceste servomotoare, iar în spatele lor, în bazinul de liniştire, praguri albe de beton armat ogoiesc apa revărsată în caz de viitură, potolindu-i vîrtejurile scormonitoare. Pînă la finele acestui an, hidrocentrala Tileagd va pulsa peste 9 MW în sistemul energetic naţional (deocamdată prima turbină dă 4,5 MW). De la Tileagd pînă la Oradea nu mai e o cale atît de lungă şi, totuşi, Crişul Repede va fi pus să mai învîrtă nişte turbine la Săcădat şi apoi la Fughiu, unde vor mai apărea încă două „mări" ale celui mai harnic rîu bihorean de pînă acum (în viitorul apropiat şi Crişul Negru îşi va aduce obolul său de putere la zestrea energetică a ţării).

Ultima „mare" şi cea mai frumoasă, fiind şi un încîntător loc de agrement va fi aceea de la Oşorhei înainte de intrarea dinspre răsărit în Oradea unde un imens lac pentru liniştirea materiei primordiale va alimenta municipiul cu o apă de cea mai bună calitate.

Iată, cum un rîu poate da naştere la „mări" într-o minunată geneză a zilelor noastre, ferind lumea de inundaţii, irigînd pămînturile însetate, producînd energie, oferind agrement şi apă potabilă ! Un mănunchi de binefaceri de pe urma unui fir de apă ţîşnit de sub creasta muntelui !

Acum, pe partea exterioară, a digurilor, vara a aprins, la Lugaşu de Jos şi la Tileagd, ca pe nişte mici candele ce palpită, maci îmbujoraţi şi a înălţat ca pe nişte stindarde victorioase pîlcuri îndrăzneţe de iarbă şi păpădii. Timpul înădeşte cu fiecare lună ochiurile unui uriaş covor vegetal împiedicînd eroziunea de către ploi a pietrişului şi nisipului ridicat din lunca rîului spre a stăvili apa ce trecea odinioară indiferentă peste ele.

Acum, apă şi piatră s-au îzbit şi din ciocnirea lor măiastră de amnar şi cremene ţîşneşte din „mările" Bihorului fulgerul domesticit al electricităţii.

PAŞCU BALACI ■

Pe fișa de pontaj a fiecărei zile se scrie numele prestigiului comun: „METALOGLOBUS"

„...Fabrica «Metaloglobus» a luat ființă în anul 1923, la Oradea, cu capitalul străin al baronului Weiss Manfred. Situată în Piața Mihai Viteazul nr. 11, fabrica producea articole de fier și metal, ambalaje metalice simple și litografiate. Între anii 1923—1930 fabrica activa la Oradea cu circa 150 oameni. În anul 1930 fabrica „Metaloglobus" s-a mutat la București pe str. Claudiu nr. 19, unde a început să fabrice și butoane din tablă pentru smoală, cazane pentru băi și capsule pentru sticle de bere...".

Am preluat aceste prime informații dintr-o broșură de prezentare a istoriei firmei, editată cu niște ani în urmă de însăși conducerea marii întreprinderi bucureștene. Ea se găsește la o cu totul altă adresă acum, este în directă legătură cu mai multe mari întreprinderi din țară, nomenclatorul ei numără peste 500 produse — o diversitate extraordinară ! — din care, lunar, se află în lucru în jur de 250 obiecte finalizate. Însemnînd în lei, un milion și jumătate producție zilnică. O însemnată parte a produselor (mai exact 30%) pleacă la export, pe ambele relații (Irak, Cuba, Italia, S.U.A., Tunisia, Israel, Bulgaria etc.) Și mai ales reunind acum peste 2 500 oameni ai muncii — comparația cu ceea ce a fost odată „Metaloglobus" și cu ceea ce este ea astăzi, devine, ca să zicem așa... incomparabilă !

Ne-am propus să încercăm a înfățișa munca din această mare unitate industrială : a o cuprinde în totul a fost, firește, imposibil. Am stabilit să alegem, absolut la întîmplare, cîteva sectoare de muncă atunci — cîțiva **oameni**, pentru că la urma urmei ei, acești oameni, sînt miezul, reprezintă esența a tot ce se produce (și cum se produce) aici. Ne-au ajutat și condus pe itinerarul parcurs în incintă, deopotrivă : ing. Alexandru Bădescu, directorul general adjunct ; subing. Ștefan Tiștere, secretarul de partid ; ing. Maria Mirean, șefa atelierului proiectare ; Maria Hetel, contabil șef. Acestora, cît și tuturor celor ce vor apărea în rîndurile ce urmează, le mulțumim anticipat pentru puținul timp liber pe care ni l-au acordat din și mai puținul lor timp liber.

Ștefania Balea locuiește în cartierul 23 August, a venit de acolo cu tramvaiul (soțul ei, Vasile, șofer la ITA Titan, a plecat cu mult mai devreme de acasă), a intrat pe poarta Întreprinderii „Metaloglobus" la ora 6,15, iar la 6,30 și-a început ziua de muncă, în secția „jucării", unde este șefa unei formații de lucru. Are în supraveghere realizarea „telefonului cu sonerie", o nostimă jucărie din plastic care chiar și sună și la care desigur că tinerii își pot imagina, vorbind, cele mai năstrușnice conversații... cu Făt-Frumos sau cu ciocănitoarea Woody — dacă nu chiar cu un partener de... copilărie, care posedă un telefon identic. În zece zile s-au realizat 3 500 bucăți de astfel de telefoane, există o comandă masivă pentru Bulgaria în această lună, va fi onorată pînă la sfîrșitul ei. „Cei din secția noastră au copii în majoritate, la ei ne gîndim atunci cînd lucrăm aceste mici prilejuri de bucurie — fiecărei jucării i se transmite, cred, o parte din sufletul tău !" **Ionel Chiripuș**, tot șef formație și tot la secția jucării, a făcut pînă la întreprindere drumul pe jos, stă aproape, în Socului. Acasă, fetița sa, Adina-Carmen, în vîrstă de 12 ani, are și ea un telefon-jucărie, „telefon electric cu taste" i se spune în nomenclator, firește însă că nu la acesta poartă convorbiri Chiripuș cu fiica. Între 9 și 9,15 este o pauză de masă, omul și-a adus de acasă niște sandvișuri cu brînză și salam ; cine dorește mîncare caldă, are la dispoziție microcantina întreprinderii — Chiripuș se pare însă că nu dorește să ia proporții. „Cine nu iubește copiii nu are ce căuta, **nu poate lucra** în secția noastră !" — ne spune, și ne mai spune că uneori „doare" lipsa unor materiale, a unor vopsele anume etc. Dar aceste deloc mărunte necazuri nu pot afecta pasiunea, pofta cu care se lucrează în această secție. Ne-o confirmă și ing. **Iulian Bârchi**, șeful secției, un tînăr de 31 ani și care lucrează aici din 1983, anul în care a absolvit Politehnica — București. Secția cuprinde efortul și inteligența a peste 400 de oameni — majoritatea sînt tineri aici, media de vîrstă este de 30 ani — avînd un plan lunar de 8 milioane lei (și aici, insistăm, în condițiile unei diversități extraordinare a produselor). 180 000 de jucării, însumînd circa 40 sortimente pleacă numai de aici, din această secție, pe poarta întreprinderii, și cam tot atîtea mii de lei au fost realizate, aici, cu o zi înainte. „Nu e de joacă, în producția de jucării...!" — și sigur că nu e, și sigur, atunci, că o jucărie precum „Iepurașul chitarist" devenit, din motive independente de cei din secție, o jucărie „moartă", te necăjește, sau că o alta, „Minibaschet" — ultimul tip de jucărie mecanică, din care s-a tras seria zero, s-ar părea că va avea de așteptat o jumătate de an pînă cînd forurile în drept vor fi aprobat intrarea în producție de serie. Cu atît mai mult cu cît sculele necesare confecționării unor astfel de produse, și care se fac **în întreprindere**, pot atinge, uneori, valoarea unui milion de lei !... Mai există greșeli în proiectarea prototipurilor, sînt mecanisme financiare ce cresc ilogic prețul de cost, apar modificări la matrițe ce nu se pot plăti — și iată, cum, într-o secție ce naște bucurie, se ivesc și umbre — dar oamenii, și Iulian Bârchi subliniază asta, sînt optimiști ! Și este și firesc lucrul ăsta — sînt atît de tineri... **Amorina Vasile** de pildă — lăcătuș mecanic, 21 ani — și care „lipește bețele la maimuțele, cu letconul", ne declară ferm : „nu va fi greu, nici cu munca și nici cu casa !" (are doi copii Amorina, soțul ei este ascuțitor la Mecanică fină, lucrează în două schimburi diferite tocmai pentru a-și putea îngriji copiii, îl mai ajută bunicii), și — atenție ! — această afirmație o face o tînără care abia ieri a pășit pentru prima oară în „Metaloglobus", ca angajată — a fost **prima ei zi de muncă**, își depusese cererea cu numai două săptămîni în urmă.

Ne continuăm vizita, într-adevăr diversitatea produselor este vizual-explozivă: miniprese sau utilaje mamut, benzi rulante, tuburi sclipitoare ce vor deveni termosuri sau pahare, sau cești, injectoare pentru material plastic, croitorii pentru jucării textile, o instalație de litografiere color pentru foi metalice aducînd izbitor cu cele cunoscute de noi la Casa Scînteii, mă paște o întrebare : oare există vreo meserie ce să nu fie aplicată aici ? ! „Poate, știm și noi ?, doar aceea de... sticlar ! În rest, nu cred !" — ni se răspunde.

Iulian Chiriță a împlinit 54 de ani, de 36 lucrează la „Metaloglobus" și de 13 este maistru la formația de montaj-felinare din cadrul secției denumită „Presate — I". Are în formație 50 de oameni care produc, zilnic, 3.500 felinare... de vînt. În anul 1971 a primit „Steaua Republicii clasa a V-a". Spui „felinare de vînt", le vezi născîndu-se pe bandă, apoi alunecîndu-ți deasupra capului proaspăt vopsite și intrînd în cuptorul de uscare și aproape că-ți vine să te întrebi : ce-o mai fi și asta ? !... Un produs minor, nu-i așa ? Ei bine, acest produs „minor" se exportă aproape în totalitate și încă pe valută (S.U.A., Israel, Iran, etc. au fost sau sînt parteneri și se ivesc mereu noi comenzi). „Principalul este acela că vindem o marfă **bună**, pe bani **buni** !" — afirmă Iulian Chiriță. Și mai adaugă : „În secția noastră se produc, în mare : termose, felinarele astea de vînt, pompe insecticide și spirtiere (producția zilnică a secției „Presate I" se ridică la circa 200 000 lei). Aceste obiecte pot părea minore, repet, ele ne aduc însă mari beneficii și, în fond, nu sînt chiar... ușor de confecționat !". Într-adevăr, există posturi de lucru unde muncitorul face una și aceeași operație pe întreg parcursul zilei de muncă. Nu reprezintă asta, oare, o uzură nervoasă ? ! **Maria Neagu**, maistru la formația pompe termos (lucrează aici 250 persoane, în majoritate femei), ne spune că dînsa folosește rotirea muncitoarelor, la intervale, de la un utilaj la altul. Dimpotrivă, Iulian Chiriță — care are în subordine muncitori prestînd o activitate mai meticuloasă poate, dar mai ușoară — este de părere că, în acest caz, dacă muți un om de la un loc de muncă la altul, îl dereglezi, îl scoți din ritm... ! Chestie de optică ? În nici un caz — ci de experiență, îndelungată, ce se aplică de la caz la caz. Iulian Chiriță are o privire pătrunzătoare, e un om calm și mai este și solicitat în permanență, de către diverși, toți îl cunosc, toți îmi par a-i fi prieteni. Îmi și exprimă părerea în acest sens, că are mulți prieteni și față cum o umbră ușoară i se așterne pe chip... ! ? Nu, **nu are prieteni.** Aici, în întreprindere, da, se simte în familie... dar prieteni nu are. „Sînt un singuratec — șoptește — de cincisprezece ani, de cînd m-am despărțit de soție !"... Și abia acum zîmbește, ușor — zîmbet pe care-l voi lua cu mine, și-l voi păstra, pentru că și el, acest zîmbet trist, face parte din personalitatea acestui prețuit muncitor.

...Secția Presate — II" : produce articole din inox și aluminiu, o altă secție cu pondere mare la export (de fapt — care nu este ? !) Șeful secției se numește **Marin Teodorescu**, este maistru, are în subordine 125 oameni dintre care 22 șlefuitori. Plan lunar : circa șase milioane lei. Se produc obiecte casnice, tăvi, suporturi, căni, platouri filigranate, etc. Se produc prin decupare, presare, etc., zgomotul este asurzitor, mai ales la formația „sleif", unde muncesc șlefuitorii. Este, poate, acesta din urmă locul de muncă cel mai dur, cel mai greu — dar și cel unde oamenii pot obține retribuții consistente, la acordul global, pe măsura muncii prestate. Aici lucrează mai ales bărbații iar ritmul este năucitor, „la noi nu se poate greși !" — ne spune M. Teodorescu. Există și probleme, firești, — în legătură cu calitatea materiei prime, tabla, sosită uneori de la furnizori cu defecte mai mult sau mai puțin ascunse și care dă oamenilor de aici bătăi de cap — și ne întrebăm, împreună cu maistrul Teodorescu, oare ce s-ar putea face pentru a exclude din vocabular, cel puțin într-un astfel de cazuri, cuvîntul „firește" ? !...

Familia Săilă : Georgeta (confecționer fermoare, pregătitor-completator, lucrează aici din 1956) ; **Constantin** (soțul, matrițer la Atelierul turnat sub presiune — tot la fermoare, din 1957), și **Anca** (tot aici, electronistă și studentă anul I la seral la A.S.E.). În secția „Fermoare" (am numi-o un fel de secție-amiral a Întreprinderii „Metaloglobus"), lucrează peste 500 oameni, în trei schimburi, valoarea lunară a produselor (10 tipuri de fermoare din metal și plastic de cele mai diverse mărimi, culori, destinații — aproape în totalitate livrate la export sau export indirect) fiind de circa 15 000 000 lei. „Este o meserie frumoasă, curată, dar extrem de complicată" — ne spune Georgeta Săilă. Personal, îndrăgește fermoarele din plastic — există și aici, așadar, afinități anume. La fermoarele din plastic se simte ea **acasă**, deși funcția pe care o deține o obligă să-și desfășoare atenția asupra tuturor compartimentelor secției. Aici, la „Metaloglobus", și-a cunoscut soțul și tot aici au lucrat și părinții ei, astăzi pensionari. „Practic, n-aș putea pleca niciodată de aici, de la această întreprindere !" — afirmă și, surprinzător, aceeași **Gheorghe Ilică**, rectificator la fermoare și secretar adjunct cu probleme organizatorice pe întreprindere, a cărui soție, **Elena**, lucrează — bănuiți, desigur ! — tot la fermoare.

„Față de cum am cunoscut-o eu acum 26 ani — ne spune Gh. Ilică — întreprinderea noastră a trecut printr-o transformare enormă. Am venit aici pe cînd aveam 17 ani, pe atunci secția fermoare avea doar 100 oameni (vă amintiți ?, cam tot atît avea, pe **întregul** ei, întreprinderea inițială pomenită la începutul acestor rînduri). Prin funcția pe care o am, îi cunosc bine pe toți : un colectiv foarte bun, o veritabilă **familie** !". Și mai adaugă : „lunar, 1 400 000 metri de fermoare din toate tipurile părăsesc întreprinderea luînd drumul beneficiarilor. Vă puteți imagina această cifră — **o mie patru sute de kilometri** de material și culoare, de iscusință românească, pornind pe drumurile lumii ? !"

...Într-adevăr, este greu de imaginat ; socotind însă că această replică, auzită la sfîrșitul unei zile de muncă la întreprinderea bucureșteană „Metaloglobus" poate încheia rîndurile de față, lăsăm această sarcină la îndemîna cititorului.

HORIA PĂTRAȘCU
Fotografie de
VICTOR RĂDULESCU

Ilustrată din Seini

Dacă stau și mă gîndesc bine, amintirile mele despre Seini sînt puține și destul de sărace. De fapt, nici nu știu bine dacă imaginile pe care mi le restituie acum memoria, reținute cîndva de retina copilului și păstrate într-un ungher tainic al ei, aparțin acestei așezări sau altei, sau altora, multe, asemănătoare ca înfățișare și ca destin în acei ani imediat postbelici. Pentru că ele, aceste imagini, sînt, într-un fel, de tot comune... Căci ce văd eu întorcîndu-mă prin timp înapoi?... O piață pietruită... Și o mulțime de căruțe, cu animalele priponite de garduri, de copaci și de oiști, dejugate, rumegîndu-și parcă pe gînduri osteneala... Oameni mulți sosiți din Oaș și din Codru, coborîți din munte ori veniți țavaș din nesfîrșitul apropiatei cîmpii. Forfotă de tîrg, pestriță și gălăgioasă... Se vinde ce prisosește, se cumpără după nevoi. Și, bucurie pentru cei fără treabă, într-o margine a pieței prăfoase, se învîrt călușeii; și tot acolo, sub un cort, te poți vedea scălîmb în oglinzi ce te lungesc și te-adună, ori s-o admiri cum își contorsionează trupul, mai-mai să și-l frîngă, femeia-șarpe, cam ofilită dar înveșmîntată sclipitor... Tarabele cu turtă dulce se lasă asaltate de copii... Odinioară, de două ori pe an, așezarea aceasta de la îngemănarea culmilor domoale ale munților Maramureșului cu cîmpia someșeană trăia intens, frenetic, bucuria — cîtă era și cum era — a tîrgului... Odată încheiat, singurul eveniment ce tulbura cît de cît pulsul seinenilor, localitatea se scufunda din nou în somnolență și-n cenușiu, oamenii reluînd a doua zi de la capăt ritualul aceleiași obișnuite trude atît de avar răsplătită de cei în mîna cărora era și pîinea și cuțitul... Nu e Seiniul ! — vor zice unii. Ăștia-s Feteștii!... Sau Becleanul!... Sau Băileștiul!... Și tuturor le-aș da dreptate — căci ar avea-o! — de n-aș fi sigur că totuși e Seiniul, deoarece aud un șugubăț șuguind: „Uite, la doi pași de aici îs Viile Apei, dincolo e Racșa-Vii, apoi Orașu Nou-Vii și Mediești-Vii. Iar peste Someș, la o aruncătură numai, dai de o Vale întreagă a Vinului. Seiniul însuși e potopit de vii și livezi, dar lui i-a mers buhul cu... oțetul!". Și într-adevăr, pe atunci localitatea își făcuse nu prin vin renumele, după cum ar fi fost normal, ci prin oțetul pe care-l producea și oferea cu generozitate pieței. Se dadeau în vînt după el gospodinele țării !... Gogoșari și castraveciori în oțet de Seini!... Ce minunăție!... Și cam atît. Ba nu! Mai existau aici în anii pe care-i evoc, o modernă moară de șmirghel și hîrtie, iar prin apropiere o carieră de andezit și trahit. Pe acestea, însă, oțetul le bătuse la distanță...

Fotografii de ELENA GHERA ■

Adevărul e că și astăzi oțetul de Seini nu are egal, atîta doar că acum el nu se mai produce cu litra, ca mai demult, ci în cantități industriale. Deosebirea mai constă, în plus, că Seiniul nu-și mai datorează faima numai parfumatului condiment, ci — mai ales! — unor remarcabile înfăptuiri, majoritatea lor covîrșitoare purtînd pecetea timpului al cărui început l-a marcat Congresul al IX-lea al partidului. Deși în ordine strict administrativă Seiniul era pînă de curînd numit comună, în realitate el este un modern și puternic centru industrial-agrar, un oraș socialist în toată puterea cuvîntului, și care, ca atîtea alte localități ale țării, înălțate la adevărata demnitate în ultimii ani, privește cu încredere înainte, la temelia dezvoltării lui continue aflîndu-se priceperea și hărnicia oamenilor, politica de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei.

Iată cîteva din argumentele cu care Seiniul zilelor noastre își susține mîndria de a se număra printre cele mai tinere orașe ale României socialiste. Înainte de toate, puterea economică exprimată de cei aproape un miliard de lei producție globală anuală, realizată de unitățile industriale și agricole ce își desfășoară aici activitatea. Două întreprinderi de interes național, alte 25 de secții distincte ale cooperativei „Someșul", specializate în valorificarea materiilor prime și materialelor locale, secția seineană a Întreprinderii județene de producție și prestări servicii profilată pe 24 de activități (între care cele mai importante sînt: materiale abrazive, confecții metalice și împletituri), „dau de lucru" unui număr de peste 3 700 din cei peste 10 000 de locuitori ai orașului. Dezvoltarea acestui puternic detașament muncitoresc a influrit decisiv viața așezării, schimbînd mentalitatea oamenilor, optica lor, deschizîndu-le căi largi de afirmare multilaterală. Au apărut zeci de meserii noi, neîntîlnite cu zece-douăzeci de ani în urmă. Și încă unde? În ramuri de vîrf. Singurul loc din țară unde se produc — rețineți: din cioburi de sticlă! — microbile reflectorizante pentru industria optică se numește — desigur, bănuiți ! — Seini. Și tot la Seini se exploatează și se prelucrează roci utile precum andezitul, tufurile vulcanice, marmura și dolomita, materiale apreciate nu numai la noi, ci și în multe țări ale lumii. Specialiști de prin partea locului, în colaborare cu cercetători din institute de profil, au pus bazele unei noi tehnologii de fabricare a abrazivilor pe suport, prin darea în folosință a halei noi, aflate în construcție, reducîndu-se simțitor importul. De altfel, încă de pe acum la Seini se produc în jur de 7 000 de sortotipodimensiuni de abrazivi. E o cifră care spune ceva chiar și celui mai puțin familiarizat cu activitatea de acest gen. Trebuie spus apoi că la Seini se face muncă de cercetare (o dovadă, linia tehnologică amplitată adineauri) de cea mai înaltă calitate. Unde?

Firește, în unitățile industriale. Dar și în agricultură. Aici, cercetările urmăresc trei direcții: irigațiile, fertilizarea solului și automatizarea lucrărilor. Performanțele? 5 000 kg grîu și 7 000—8 000 kg porumb la hectar, pe ogoare unde, cu multă trudă, în alte condiții, abia dacă se trecea la mia de grîu la aceeași unitate de suprafață. În zootehnie, numai Întreprinderea Agricolă de Stat crește și îngrașă peste 100 000 porci pe an, ferma aceluiași I.A.S. dispunînd de peste 1 700 bovine, alte 1 250 aflîndu-se în zestrea Asociației Economice Intercooperatiste. Cele două ferme Avicole sînt populate de vreo 400 000 de păsări. Tot la Seini sînt produși puieți de arbori și arbuști fructiferi pentru toată zona. Ferma pomicolă a Întreprinderii Agricole de Stat deține locul I pe țară pentru atingerea unei performanțe de peste 30 000 kg mere la un hectar. Și n-am epuizat nici pe departe enumerarea rezultatelor bune și foarte bune obținute de seineni în această ramură tradițională. Ca să mai dăm o cifră, să amintim că, numai în această primăvară, din Seini au plecat spre celelalte localități ale județului și în țară 5 milioane fire răsaduri de legume, cele două ferme ale Stațiunii de cercetare pomicolă din Baia Mare oferind la rîndul lor material săditor pentru culturile de căpșuni, castan comestibil, arbuști și arbori fructiferi și ornamentali. Beneficiar favorit și... favorizat e în primul rînd însuși Seiniul. Pentru că o parte a producțiilor amintite vor fi plantate și îngrijite de cetățenii localității, care țin ca noul lor oraș să fie nu numai înfloritor ci și plin de flori, pe străzile modernizate, în parcurile amenajate în preajma noilor blocuri și construcții social-culturale. Celor peste 300 de apartamente deja existente. li se vor alătura peste puțin timp alte 150 aflate în stadiu avansat. Zona centrală este dominată de silueta zveltă a unui magazin universal căruia i-ar sta la fel de bine și pe artera principală a unui municipiu — raioanele acestuia, situate pe trei nivele, se întind pe vreo 5 000 de metri pătrați. Aici vin să-și facă cumpărăturile și cei peste 80 de ingineri și medici, și cei peste 130 de profesori, și cei peste 50 de posesori de autoturisme, și cei peste 1 500 de elevi ai Liceului industrial...

Mulți dintre cei ce vor fi parcurs aceste însemnări de reporter, la terminarea lor vor fi zis: Ăștia-s Feteștii!... Sau Becleanul!... Sau Băileștiul!... Dar eu aud o voce, șuguind: „Uite, la doi pași de aici îs Viile Apei, dincolo e Racșa-Vii, apoi Orașu-Nou-Vii, și Mediești-Vii. Iar peste Someș, e o întreagă Vale a Vinului!". Ceea ce ar vrea să spună că, totuși, cel mai bun oțet din țară tot la Seini se face! Dacă stau și mă gîndesc bine...

TIBERIU IANCU ■

Prin valuri,

Drum de apă, drum de viață

La Sulina nu poți ajunge decît cu vaporul, altă cale nu e, străbătind brațul de mijloc al Dunării, drum unic și tulburător. Un drum bătrîn și ciudat, viclean chiar, ce taie de-a dreptul pămîntul abia născut, un drum fără început și sfîrșit, ce curge, curge mereu, obsedantă curgere, un drum viu, uneori limpede precum o dimineață de iulie, alteori năprasnic și înfricoșător, cu fața deformată de pete otrăvitoare, un drum iubit și urît, hulit și alintat, adorat și ignorat, dătător de viață și moarte, deziluzii și speranțe, un drum ce poate face și desface un destin, un gînd, un vis.

Vasile Dicarov a bătut cei 70 de kilometri ai drumului cu un gînd clar : să lucreze la vapoare. Nu își poate explica de unde-i vine pasiunea asta, acasă, la Suceava, nu a văzut niciodată un vapor, știe însă că dintotdeauna și-a dorit să mestereasră vapoare. A terminat facultatea printre primii și firesc a avut șansa să lucreze la Șantierul naval din Drobeta-Turnu Severin, la proiectare. Avea un post bun într-un șantier bun, era la curent cu ultimele noutăți ale științei de a construi nave, începuse chiar să găsească singur diverse soluții noi, într-un cuvînt ajunsese să știe totul despre vapoare. Și totuși își mai dorea ceva, o confruntare cu sine, o piatră de încercare, ceva care să-i dovedească clar de ce e în stare. Singura șansă se ivise la Sulina. Tot drumul s-a gîndit cum va fi în acel capăt de lume, cum se va acomoda, ce va face acolo. Îi chinuiau gîndurile astea, dar de speriat nu-l speriau, știa că oriunde merge trebuie să muncească, ori de așa. ceva nu-i era frică. A găsit un șantier în derivă, mergea treaba și nu prea, parcă mai mult stătea pe loc. Nimeni nu i-a întîmpinat cu flori în port, nu era primul inginer care venea și nici ultimul ce urma să plece cît de curînd. După cîteva zile doar, lumea s-a convins că pe noul inginer nu-l poți „duce" cu una cu două, prea le nimerea pe toate, prea repede i-a ghicit pe „artiștii" ce învățaseră meserie în burta vapoarelor cu aburi, acele mașinării vechi, pretențioase ca un ceas de precizie.

În șase luni, de cînd a fost numit director al Șantierului de reparații navale Sulina, Vasile Dicarov a adus șantierul pe linia de plutire a rezultatelor bune, organizînd munca exact cum văzuse la Drobeta-Turnu Severin. Nu-și dorește decît să repare cît mai multe nave maritime, tentante prin complexitatea lor, și să-și serbeze cei 40 de ani de viață în noua casă, ce o înalță, acolo, la marginea drumului.

Economista Aurelia Stoiciu are tot pe la 40 de ani, e născută și crescută în Sulina, dar totdeauna a privit drumul de ape cu teamă și neîncredere. Nu l-a bătut prea des, în ultima vreme, merge însă mai des la Tulcea, mai o ședință, mai o situație ce trebuie lămurită, ce mai, un contabil-șef are mereu ceva de făcut.

Visul vieții ei trebuia să devină realitate în această toamnă, nu dorea decît să-și vadă fata în uniformă de școlăriță, nu cerea mult de la viață, un lucru mic, atîta doar, să-și ducă fata de mînă în curtea școlii și să o petreacă din priviri pînă la intrarea în clasă.

În martie nu a mai avut încotro. I s-a spus că pentru fetiță ar mai putea fi vreo șansă. S-a pornit într-un suflet s-o caute, prin spitalele Bucureștilor. Au pornit la drum, ea și fiica, sprijinită de cei ce-o știau, drum de apă greu și tulbure ca un coșmar,

vaporul era la limita vitezei, dar ei i se părea că abia urcă pe firul apei, i se părea că toată Dunărea s-a pornit împotriva ei, îi devenise dușmănoasă, sufocantă, drumul i se părea tot mai lung, nu-i mai dădeau de capăt, tocmai cînd fiecare secundă în plus sfîșia speranța ce se spulbera încet, încet.

Puterea din suflet

Aici soarele are întotdeauna sorți de izbîndă. Luminează și încălzește un ținut de legendă, cu oameni buni și harnici de cînd lumea. Mulți dintre ei au plecat care încotro, să-și facă un rost. Acolo unde au ajuns sînt respectați pentru că au luat cu ei puterea de muncă a oamenilor de pe-aici. Pe-aici și pe oriunde, o vorbă îi însoțește : mocan prost și gîscă înecată n-ai să întîlnești niciodată ! Oamenii aceștia nu-ți vor vorbi despre ei. Ai să zici că sînt ursuzi, închiși ca și ținutul lor dintre munți, Țara Vrancei. Dar ei știu întotdeauna să-ți pună mîna pe umăr, să te ajute. Mocanii din Țara Vrancei și-au iubit și-și iubesc nespus pămîntul. Să-l urmărești pe unul dintre ei cum seamănă petecul de pămînt, cum își îngrijește vitele, cum coseste și te vei convinge îndeajuns.

La Năruja, care este inima Vrancei, pe prispa celei de-a doua case de cum intri în localitate, pe dreapta șoselei asfaltate am cunoscut un om al mai multor veacuri.

La vîrsta lui nu mai vede bine, dar oamenii din sat îl salută. Îi recunoaște după cuvînt. Le dă binețe cu vorba lui păstrată parcă în căușul de lut al unor palme ce au frămîntat pămînt românesc. În '916, cînd s-a bătut pe Măgura Odobeștilor, înainte de retragerea pe linia Mărășeștilor, avea în jur de 20 de ani.

Astăzi, la 99 de ani, este probabil cel mai bătrîn om din sat. Mai merge după apă, dă de mîncare la găini, stă de vorbă cu oamenii din sat. „Măi, oameni buni, vedeți că încep ploile și nu terminați de arat sau de prășit sau de cosit ! Ca acu' vine iarna...". El face asta de cînd se știe. Cînd a plecat la primul război, tatăl lui i-a zis să termine repede cu nemții ăia și să vină pînă în toamnă, că n-are cine să facă treaba. S-a întors acasă după vreo opt ani. Între timp ajungînd pe jos și la Alba Iulia, la Marea Unire.

Cum spuneam, a luptat la Mărășești, la Mărăști, la Oituz. A făcut parte din detașamentul „dracilor goi". La întoarcere a purces să-și facă gospodărie ca lumea. Peste douăzeci de ani însă, iar război. A aruncat din nou sapa de pămînt. Cu și mai mult năduf...

Acum este necăjit din altă pricină. Picioarele nu-l mai ajută să meargă pe Dealul Secăturii sau la Groapa Mare, să păzească măcar o vacă. Din aia brună, cu coarnele mari și cu șase țîțe, cum avea el odată. Fiindcă el, Lungu Gheorghe, om la 99 de ani, care a fost în stare de-atîtea lucruri, nu concepe să ia de la alții o oală de lapte. În zadar baba lui, Simioana, și ea să tot aibă vreo 92 de ani, opărește zilnic ștarele și putineiul. Puterea de-a munci le-a rămas în suflet. Iar sufletul lor este viața acestui ținut.

DORIN ȚIGANAȘ ■

Fotografii de EUGEN NEGREA ■

Otacul pescarilor

Zorii n-au apucat să mijească. La întîiul cîntat al cocoșilor dinspre ziuă, Marin Lupoi își îndeamnă nepotul s-arunce de-o parte mrejele somnului. Peste luciul apei se întrevede o pîclă ce îngreunează străpungerea întunericului pe distanță prea mare. Aici, la gura canalului Bala, ce străbate în diagonală fosta Baltă a Ialomiței (acum teren îndiguit și cultivat cu cereale și plante tehnice, dinspre Dunăre spre brațul său Borcea, cîțiva oameni din Unirea Călărașiului și-au însăilat un adăpost vremelnic. Din primăvară și pînă în tăriile iernii se adună și se despart de aici, de la kilometrul zero al Balei, pentru a „călări", cu cele trei bărci ale Întreprinderii Piscicole, valurile fluviului, spre a-i răscoli străfundurile. La otac, pescarii vin cînd e vremea prea ciinoasă, ori cînd brațele și ochii li se simt prea obosiți din cauza trudniciei meseriei lor. Ori, cînd în plasele cu migală, cu măiestrie înnodate, devenite capcane, se prinde vreun trofeu mai acătării.

Marin Gh. Lupoi mai are doar cîteva luni de zile pînă să treacă pragul a 70 de ani. Dar nu-i dai prea mulți peste 50. Iar nepotul său, Alexandru, abia a împlinit 47. Trezit din vis, acesta înșfacă la repezeală sculele trebuincioase, le aruncă în lotcă, apoi se desprind ușor de mal, lăsîndu-se în voia apei. Nu plutesc prea mult. În nemișcarea din barcă, omul în vîrstă șoptește ca pentru el :

— Aruncă !

Începe munca. Se dă prima toană. Zadarnică. Doar cîteva fițe și-au strecurat capetele prin ochiurile plasei. Pescarii nu disperă. Își îndreaptă luntrea în amonte. Pornesc motorul și străbat cam doi kilometri. După care liniștea se-așterne din nou, odată cu geana dimineții. Se apropie, în derivă, de celălalt mal. Lansează plasele. Și-așteaptă. Mai bine de o oră. Undeva, pe insulă, se-aude ecoul primului tractor pornit. Se disting, în surdină, zgomotele unor autocamioane de mare tonaj, un signal de locomotivă... Din susul apei apare o navă de pasageri. Una din punți e luminată din belșug, semn că personalul de deservire și-a început activitatea. E „Steaua Dunării", construită la Oltenița, care și-a reluat cursele internaționale. Valurile stîrnite de ea s-au topit în malurile măcinate de ape. Pluta pescarilor continuă să se zbată. Marin Lupoi simte peștele în podul palmei. Rulează cu calm plasa pe fundul bărcii. Din afund apare morunul. Să tot aibă vreo 80 de kg. Alexandru vîslește domol, spre malul stîng. Cînd se ivește momentul prielnic, abandonează ramele și sare în ajutor.

la limanul dragostei de meserie

Peste cîteva zile, Aurelia Stoiciu s-a întors singură acasă, pe aceeași cale ; plutea fără să mai vadă ceva, fără să mai simtă ceva, drumul nu o mai ducea nicăieri, de fapt pentru ea, nici nu mai era drum, era o curgere fără sens, fără culoare. S-a închis în biroul ei, în munca ei, calculînd cu sîrg cît pește s-a mai prins, cîte legume s-au recoltat, cîți vreji de mazăre, cîtă papură...

Toată viața lui, Toader Ilie n-a avut parte decît de apă. E normal pentru un pescar, dar el parcă s-a săturat să se tot hîțîne între cer și ape. Pînă și strada pe care locuiește se numește Marea Neagră. Privea ades în lungul drumului de ape ce-i trecea prin fața casei, și-a dorit mereu să-l străbată pînă la capăt, să-l învingă deci, dar niciodată nu a reușit să se smulgă din pămîntul mocirlos. O șansă s-a ivit acum vreo 15 ani cînd a mers în armată, dar nu a fost să fie, a nimerit în Constanța, de pază la marginea apei. După cîțiva ani s-a angajat pe un pescador și a străbătut lumea de la un capăt la altul. Bineînțeles că tot pe apă. Ba undeva, prin Pacific, a nimerit de-a binelea în apă, noroc că l-au înconjurat rapid un cîrd de delfini, altfel îl sfîșiau rechinii.

S-a întors acasă, și-a luat nevastă tînără și își vede mai departe de pescuit. E drept, pescuitul nu mai merge ca altădată, s-a murdărit apa Dunării și peștele s-a împuținat, dar cu ce cîștigă, cu ce mai are pus deoparte o să-și cumpere o barcă cu motor. Măcar că se duce la complex, să-și ia țigări, să treacă drumul în barca lui, să nu mai stea să-l treacă alții. Pentru că așa trebuie să fie, fiecare să treacă drumul cu barca lui. Drum de ape, drum de viață...

EUGEN NEGREA ■
(Fotografiile autorului)

Timp de-o viață, a privit de la fereastră profesorul Miroiu la steaua fără nume descoperită de el pe cerul orășelului de provincie. Asemeni matematicianului romantic din piesa lui Sebastian, doctorul biolog cu nume asemănător, Ionel Miron, a visat și el aproape 30 de ani la o stea. Dar cu nume, Potoci, și plutind pe apă, nu la un colț de galaxie. Acum, visul a coborît din gîndul și inima cercetătorului moldovean pe luciul lacului Bicaz. În preajma umerilor de beton ai barajului, se leagănă pe valuri o broderie de metal de sute de metri în formă de stea. De razele ei au fost agățate peste 200 de plase uriașe, adînci de 5 metri. Adevărate „bazine" împletite din fire de relon de Săvinești în care roiesc păstrăvi de la cîțiva milimetri pînă la lungimea unei genți diplomat. Cînd le arunci un pumn de grăunțe de făină proteică, decolează ca niște avioane supersonice de pe pista lichidă pentru a prinde hrana din zbor. Se înșurubează apoi ca niște torpile din nou în apa curată a țarcurilor-plasă. Acolo trăiesc, cresc și se înmulțesc după regulile unei biotehnologii moderne, gîndită de dr. Ionel Miron. Nava cu peste un milion de pasageri acvatici a Stațiunii de Cercetare și Producție Salmonicolă Potoci-Neamț, este o fermă piscicolă plutitoare pentru cultura intensivă a păstrăvilor, înscrisă chiar și în Registrul Naval Român. Deși călătorește pe apele lacului doar o sută de metri la dreapta și la stînga din pricina ancorării permanente, steaua metalică, cu sutele ei de sacoșe pline cu tone de pește, are pe punte și un echipaj marinăresc. Constantin Dîrțu și încă doi marinari „de Bicaz" asigură securitatea navigației pe valuri, vînt, îngheț. În curse de-o zvîrlitură de băț. De la bord, ei veghează la destinele milioanelor de pești de vîrste diferite, alături de ceilalți păstrăvari în frunte cu căpitanul uriașului acvariu plutitor, ing. Florin Ruști.

Ei bine, în jurul acestei stele lacustre s-au adunat anii de muncă ai șefului stațiunii Potoci, doctorul Ionel Miron. S-a născut în satul vasluian Ivănești, spălat de rîul Racova care-și strînge apele, dinspre zona de baștină a lui Emil Racoviță. Stagiarul a venit pe meleagurile Neamțului cu un geamantan plin de idei, elanuri și dragoste de biologie. A început să colinde malurile riurilor din perimetrul unde avea să se formeze lacul de acumulare. A studiat viața miraculoasă și ascunsă sub fiecare bolovan din apă. În piriul Schit a descoperit larva unei insecte cunoscută doar în munții Alpi, Caucaz și Himalaia — Arcynopterix Compacta, veritabilă fosilă vie, care trăiește 3 ani ca larvă și nimfă sub pietrele piraielor, pentru ca apoi să iasă din apă, să năpîrlească și să devină o insectă cu aripi diafane și zbor lent, amintind de împietritele păduri ale erelor geologice. Tot în pridvorul Ceahlăului a identificat unele specii din grupul Efemeropterelor care bat la ușa vieții doar pentru o zi. În zori, apar din nimfele acvatice, țîșnesc din apă în uluitoare roiuri galben-verzui, zborul rusaliilor, și se împerechează în aer. În amurg, după zborul nuptial și depunerea ouălelor fecundate își încheie momentul culminant al vieții prăbușindu-se în apa din care au luat ființă.

„Ecologia reprezintă mai mult decît o profesie, este un crez, în om, în natură, în frumoasa lor prietenie și întrajutorare", spune. Face o specializare la Universitatea Gand-Belgia. Nu stă cuminte în bancă, avansează idei ingenioase. „Eram doar din țara lui Emil Racoviță !". Este invitat de savanții belgieni să participe la o expediție de studii în Sahara. Are inițiativa de a sonda cu un fileu improvizat de el o fîntînă părăsită din deșert și astfel se descoperă o specie nouă din grupul crustaceelor, necunoscută pînă atunci de știință. Profesorul H. Dumont o denumește Nitocrela Ioneli, în cinstea lui Ionel Miron din Neamț.

După ce s-a scris o nouă pagină de geografie prin așezarea lacului Bicaz în căldările munților, Ionel Miron pune sub microscopul gîndului fascinantul tablou ecologic al acestuia. „Despre apă nu se gîndește decît din apă", își zice. Tocmai de aceea construiește cu alți specialiști un laborator subacvatic pe baza unui brevet de invenție propriu. Îl amenajează dintr-un vas de expansie pensionat de Rafinăria Borzești. Împreună cu electromecanicul Mihai Constantin își trece în biografie peste 4 000 de ore de scufundare. „Odată, furați de studiul unei larve de insectă, am depășit limita de siguranță a scafandrului, 10 metri adîncime. Am ieșit din batiscaf după 3 zile, în plină noapte friguroasă de septembrie. Pe loc, dureri ciudate au început să-mi macine umărul. Simptomele unei viitoare embolii generate de compresiune. Am plonjat imediat în apa ca de la frigider și am mai stat în laboratorul submers încă o zi pentru a fi scos în pași mici". Dar nimic nu contează pentru Ionel Miron cînd e vorba de zborul înalt al ideilor.

Steaua plutitoare cu un milion de pasageri

„Se presupunea că fauna piscicolă în stare liberă va găsi în rezervorul gigant de apă al lacului condiții propice de dezvoltare în vederea unei exploatări industriale. În urma cercetărilor cu laboratorul subacvatic s-a observat însă că rezerva naturală de microcrustacei, larve, alge este modestă. Lacul reprezenta o cantină săracă pentru pești. Așa că am pus la punct o biotehnologie originală de creștere dirijată a păstrăvilor curcubeu în viviere delimitate, unde se pot realiza densități mari, hrănire din exterior cu meniu special și reproducere artificială. Acvacultura este o domesticire a organismelor acvatice, o creștere a lor în „ogrăzile" lichide amenajate de om. Se obțin randamente superioare și siguranță".

Zece ani s-au scurs pe lîngă dr. Ionel Miron, dr. Constantin Misăilă și dr. Elena Misăilă pînă au definitivat procesul tehnologic made în Potoci, împănat cu invenții originale de top științific. El este deosebit de eficient și nu poluează lacul Bicaz, păstrîndu-i echilibrul ecologic. Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie a încurajat această cercetare de primă linie, a sprijinit concretizarea ei. Cei trei biologi, inginerii Vasile Lupu, Marian Chitic, arhitectul Laurențiu Dumitrașc, muncitorii Mihai Constantin, Vasile Iaotă și ceilalți specialiști de la Institutul de Proiectări Navale din Galați și Unitatea Agroindustrială Neamț au migălit la sute de schițe pînă au găsit cea mai potrivită geometrie a fermei plutitoare. Forma de stea asigură primenirea apei în fiecare celulă, o ergonomie optimă a tehnologiei, o cameră de comandă cu laborator în miezul țesăturii metalice. Și nu a fost ușor. În fiecare piscină de plasă se afla un alt crîmpei de viață. În creșele de puiet înoată o sută de mii de zvîrlugi chemate la masă de 10 ori pe zi, în timp ce în țarcul de exemplare de consum, 3 000 de adulți de 100—200 gr cer mîncare dozată dimineața, la prînz și seara.

Ionel Miron nu cunoaște expresia : pînă aici e treaba mea, mai departe a altora. A construit pe mal o adevărată uzină de mîncare granulată pentru pești. Ea livrează acum hrană și pentru creșcătoriile din alte 19 județe. În steaua lacustră din mijloc de Bicaz, totul se desfășoară lin, fără poticneli și bîlbîieli. Se obțin 80—100 tone pește pe hectarul amenajat, au apărut exemplare maxi și de 5 kg. Prin inițiativa Ministerului Silviculturii și a Institutului de Cercetări Silvice, biotehnologia de primă linie de la Potoci este aplicată acum și pe lacurile Brădișor-Lotru, Leșu-Bihor, Vaduri-Neamț. Cele 7 invenții și cele peste 50 de lucrări științifice publicate în revistele din țară și străinătate, alegerea în Societatea Internațională de Limnologie l-ar fi putut face pe Ionel Miron să se așeze mulțumit în fotoliul comod al succesului. Dar pentru el ideile noi sînt o gimnastică de înviorare.

În laboratoarele stațiunii de pe mal cercetează acum aclimatizarea în condiții de captivitate a păstrăvului sălbatic de lac, a valoroasei lostrițe pe cale de dispariție, a altor crustacee din lac pentru hrana vie a puietului.

Dorind să ne arate cîțiva pești frumoși, Ionel Miron scapă unul din micul năvod. În afara locuinței obișnuite, păstrăvul fugar probabil s-ar fi prăpădit. Biologul îl observă, îl recuperează și, adăpostindu-l în căușul palmelor, îl reîntoarce printre frații lui. „În munca cu viața, nu-ți este permis nici cel mai mic rebut".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Printr-o manevră dibace, sturionul este săltat la bord. Vînătoarea continuă. Soarele a urcat spre zenit. Se-ascunde printre nori, pentru ca, din cînd în cînd, să-și arunce din înalturi razele înțepătoare. La a noua toană, pluta se chinuie în devălmășie. Zbaterile-i sînt potolite în momentul în care pe fundul ambarcațiunii este adus cel de al doilea morun. Pescarii sînt lac de sudoare. Se îndreaptă spre otac. Autofurgoneta-frigider răsare printre copaci, de parcă ar fi fost programată să pice la țanc. Vine de la alte puncte de colectare. E aproape goală. Singura recoltă mai consistentă din acea zi de mai sînt cei doi sturioni : unul de 87 kg, celălalt de 146 kg. Într-o altă zi de mai, cu ani în urmă, echipa Marin și Alexandru Lupoi a pescuit un morun de 260 kilograme, în pîntecul căruia s-au găsit 36 kg de icre negre. Ultimul trofeu consistent de anul acesta, în 26 mai. Era o zi în care cernea de sus o ploaie mocănească. În jurul prînzului au vînat un somn de 54 kg.

La otacul pescarilor de la gura Bala, munca începe înainte de ivirea zorilor și se termină în faptul serii. Din primăvară pînă-n tîrziul toamnei. Iar cînd gerurile iernii nu încing Dunărea cu brîul de gheață, ea nu contenește numai dacă neîmblînzitul Crivăț îi despletește prea mult valurile.

AUREL DAVID ■

„Jupiter" produce!

Au fost zile și nopți, nopți și zile de supremă încordare. Acolo jos, în adîncurile straturilor geologice netulburate de secole și milenii, se ducea o luptă surdă între om și natura ce nu se lăsa supusă cu una, cu două. Sus, la suprafața apei, pe platforma jumătate navă, jumătate sondă petrolieră, aproape 100 de bărbați curajoși suportau cu stoicism ploaia și vîntul rece al ultimei săptămîni, valurile înalte ce se izbeau din minut în minut, de cele patru picioare așezate pe fundul mării, la zeci de metri adîncime.

Începuse numărătoarea inversă pentru platforma Jupiter, trecută și ea pe exploatare, pe valorificarea rezervelor de hidrocarburi descoperite în urma unor lucrări de cercetare ce au durat ani și ani de zile.

Și iată că momentul așteptat cu supremă emoție a venit ; conductele revarsă în tancul de stocaj „Bușteanri" — o navă de 30 000 tdw transformată în rezervor, primele cantități de țiței de cea mai bună calitate ! „Aurul negru" al adîncurilor marine vine încet, dar sigur către suprafață.

După Gloria și Fortuna, o a treia platformă românească de foraj marin devine operațională în exploatarea hidrocarburilor și, odată cu aceasta, volumul zilnic de țiței și gaze asociate obținute de oamenii muncii de la Întreprinderea „Petromar" Constanța va crește cu 30 la sută față de perioada de început a acestui an, cînd același eveniment s-a consemnat la platforma Fortuna.

O a treia facă arde, începînd din ziua de 15 iunie 1989, în largul Mării Negre, anunțînd parcă pînă departe o nouă izbîndă românească. A fost aprinsă o stea cu numele Jupiter !

Iată sinteza unei informații de ultimă oră, transmisă în aceste zile de la țărmul mării. Dincolo de laconismul datelor prezentate mai sus se regăsește însă efortul staționic, de durată, investiția de inteligență tehnică și capacitatea profesională a industriei și specialiștilor noștri, și, nu în ultimă instanță, efortul de investiție materială depus de România pentru a se număra, azi, în rîndul primelor 10 state ale lumii care au luat pe cont propriu cercetarea, forarea și exploatarea zăcămintelor marine de hidrocarburi. Și aceasta, nu „dintr-un orgoliu de neînțeles" — cum încercau să prezinte unii sceptici din vest temerara întreprindere a României în domeniul forajului marin, ci din reale necesități prezente și de perspectivă, cuprinse într-o strategie lucidă și înțeleaptă asupra dezvoltării economiei noastre.

Era la mijloc și o tradiție a performanțelor românești în istoria petrolului. Nu se poate uita că România este prima țară pe care statisticile internaționale au notat-o, la 1858, ca producătoare de țiței ; este o certitudine că cea dintîi conductă de gaz metan din Europa s-a aflat în perimetrul aceleiași țări ; că primul oraș din lume ce a fost luminat cu petrol este tot unul românesc ; că astăzi ne numărăm între primele țări din lume exportatoare de utilaj petrolier. Foarte recent chiar, mi-a fost dat să il aud pe exponentul unei mari puteri în domeniu, recunoscînd cu fair play, în fața a mai multor reprezentanți ai presei, că utilajele românești sînt mai bune de cît cele produse în țara sa !

Pe baza unei asemenea tradiții, a unei înzestrări materiale de excepție, sondorii de la Marea Neagră au reușit să depășească 4 000 metri în forajul subsolului marin, în căutarea „aurului negru" al adîncurilor și, iată, acesta a țîșnit virtos spre suprafață sub controlul ferm al specialiștilor de pe platforma cu nume de astru ceresc — Jupiter.

Satisfacția muncii împlinite este nemărginită — ne mărturisea deunăzi unul din tinerii specialiști de la Petromar, secretarul comitetului de partid, **Corneliu Hincu**. Ea se regăsește în cuvintele calde, pornite din inimă prin care acest destoinic colectiv își anunță izbînda, raportînd secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Cu cele mai profunde sentimente de dragoste, stimă și prețuire, comuniștii, toți oamenii muncii de la Întreprinderea de foraj și exploatare a sondelor marine „Petromar" Constanța, cu inală mîndrie patriotică vă raportează că în ziua de 15 iunie 1989 pe o nouă platformă marină cu tricolor la catarg a început extracția hidrocarburilor din platoul continental românesc al Mării Negre.**

Dedicăm noul succes măreților evenimente din viața politică și socială a poporului, Congresul al XIV-lea al partidului și cea de a 45-a aniversare a eliberării patriei, fiind acesta modul responsabil, revoluționar în care răspundem înflăcăratelor dumneavoastră îndemnuri de a ne spori permanent contribuția la obținerea deplinei independențe energetice a patriei !".

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

„O, rămîi, rămîi la mine, tu, cu viers duios de foc...“

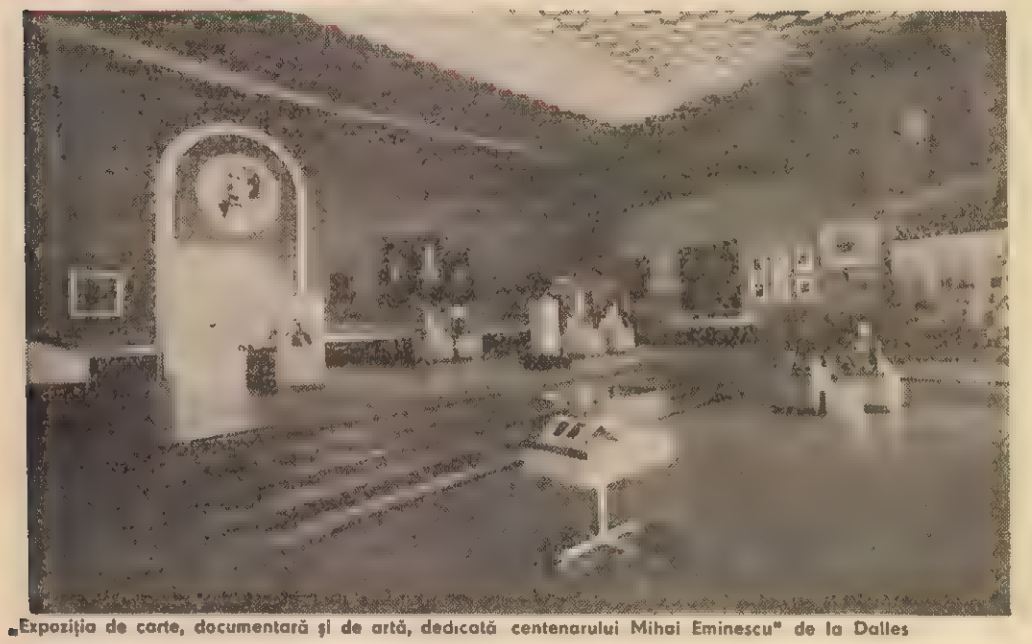

„Expoziția de carte, documentară și de artă, dedicată centenarului Mihai Eminescu“ de la Dalles

Al pămîntului românesc

Îl vom căuta pe Eminescu prin puterile adevărului așezate de el în partea cea mai de sus a graiului românesc, în limpezimile adînci și legănate ale versului său cu care a îmbrățișat toate unghiurile de viață ale spațiului mioritic, ca nimeni înaintea lui, ca nimeni altul după el. Înainte de a aparține unui loc hărăzit ființei lui, Eminescu este al întregului pămînt românesc, asupra căruia s-a aplecat cu fruntea lui de ginduri, l-a străbătut cu pașii, ca să-i descopere moștenirile lăsate generațiilor care și-au petrecut bătrînii așa cum se cuvine ; iar după truda tuturor căutărilor sale a mai trudit încă să dea lumii celei mari imaginea pămîntului său, cum nu e alta s-o întreacă, căci în ea se luminează rosturile dătătoare de seamă ale vieții românești, învîrstate în praguri ce deschid milenii.

Întorcîndu-se spre moștenirile noastre originale, Eminescu desmărginea pămîntul românesc în toate ale lui, ca să lase și el moștenirile lui pentru urmași, cele mai simple, dar și mai alese moșteniri, care începeau cu „rîul cu ramul“, sub puterile cărora era învăluită existența de totdeauna a neamului românesc, de la ivirea lui în lume, pînă la ieșirea din ea. S-a născut într-un loc, numai pentru a fi al întregului pămînt românesc, căci prin el s-a întărit sentimentul înrădăcinării care spunea că sîntem aici deodată cu apele, cu frunza, cu munții, cu codrul și cu toate izvoarele ce curg pentru noi din începuturi, adică de cînd lumea. Căci, scrie el : „Iar nöi locului ne ținem / Cum am fost așa rămînem / Marea și cu riurile / Lumea cu pustiurile / Luna și cu soarele / Codrul cu izvoarele“. În acest spațiu al autohtoniei găsește convergențe spirituale de durată și tîlcurile unei lumi așezate în ale ei, puternic legată de tot ce-i stă în preajmă și-i alcătuiește identitatea etnică, cea mai statornică în timp, proprie popoarelor străvechi, sedentare. De aceea, și numai de aceea căuta Eminescu clasa „pozitivă“ de pe întreg pămîntul românesc, și pe care o vedea atunci a fi poporul cel mare al țărănimii care a stat de veacuri neclintit lîngă glie și a cultivat-o, iar în vremuri de încercare a apărat-o cu prețul vieții. Și poate tot de aceea, cu privirea deschisă asupra întregului pămînt românesc, Eminescu își permitea să generalizeze, fără a greși, spunînd că : „de cînd este suflet de român pe fața pămîntului, românul a fost mîndru de a fi român, și chiar atunci cînd lumea îl privea cu dispreț, el își cînta doina, și în conștiința puterilor pe care le purta în sine, privea mîndru împrejurul său“. Pretutindeni unde era suflare de român, pretutindeni, pe întreg pămîntul românesc, era și Eminescu, privind „mîndru împrejurul său“, convins că el însuși este al întregului pămînt românesc, pe care l-a înveșnicit în vers, cerînd contemporanilor săi, dar și urmașilor : „S-o facem mare pe țărișoara noastră prin roadele muncii noastre și prin mărimea vrednicilor noastre“. Era moștenirea cea mai de preț a celui ce cuprindea în creația sa întreg pămîntul românesc, cerînd să nu se uite că toți cei care au ajuns aici au cerut „pămînt și apă“, adică moștenirile noastre dintîi.

VASILE VETIȘANU ■

„Expoziția de carte, documentară și de artă dedicată centenarului Mihai Eminescu“ de la Dalles răspunde cu seriozitate și măreție unei nevoi culturale acumulate și precizate odată cu trecerea timpului, aceea de a putea vedea laolaltă, sub imperiul celei mai afectuoase curiozități, toate acele lucruri, tipărituri și înfăptuiri artistice din epocă și din veacul ce a urmat trecerii dintre vii a poetului — urme și semne care s-au sacralizat din geniul eminescian și, la rîndu-le, au slujit la sacralizarea memoriei sale. E cel mai complet documentar realizat vreodată de noi la comemorarea unui om de artă, dăruit egal unui public mare și unuia de cărturari, un grupaj inspirat, care s-a definit pe sine odată cu construcția expoziției propriu zise în săli. Ideea de bază a manifestării s-a adăugat cu fiecare zi, așa încît, în final, personalitatea operei evocate a orînduit piesele în săli altfel decît am fost deprinși. A rezultat un ansamblu original unde — spre exemplu — picturi contemporane s-au integrat în grupaje de tablouri clasice, iar pînze ale unor creatori minori de la sfîrșitul veacului a XIX-lea au dobîndit o altă apreciere, aurindu-se de melancolia versului lui Mihai Eminescu. Geniul e ordonator.

Trebuie spus că, în principiu, expoziția urmărește viața cărților. La Dalles avem o primă **Bibliotecă Eminescu** și e meritul Muzeului Literaturii Române de a fi alcătuit-o demonstrînd cum, printr-un efort editorial concertat, printr-un veritabil

Geniul ordonator

proces de valorificare a cuvîntului „ce rostește adevărul“ opera s-a instituționalizat ca ființă din ființa noastră. E pasionant să descoperi cum totul devine istorie. Cărți după care ai învățat, care ți-au trecut prin mîini împreună cu atîtea altele, importante sau neînsemnate, îți apar aici marcate de destin, obiecte mărunte, al căror farmec și sens nu te-au reținut, se impun cugetului și se valorizează. E genul de manifestare care te sensibilizează la prezent prin mijlocirea unui trecut devenit sensibil. Cînd vorbim de „universul“ poeziei lui Eminescu nu sesizăm întotdeauna sfera de înțeles a termenului. Pentru că, din păcate, cuvîntul a fost întrebuințat cu abuz. Nu orice autor de versuri are și un univers. Întinderea lumii de interese culturale și simțire umană căreia îi zicem Eminescu are repere majore în spiritualitatea continentului. Acte, devenite istorice prin referire la viața poetului, probează condiția sa de cetățean al lumii, cărțile sale întorc, în atîtea limbi în care s-au tradus și răspîndit, învățătura ce i-au dat-o cărțile, școlile, limbile, culturile. În expoziție, pricepem cu înfiorare că imaginea pe care ne-am format-o despre ținele veacului trecut e controlată pînă la detaliu de simțirea eminesciană, de modul în care a trăit poetul timpul și lucrările lui. Privirea noastră, gîndul comportă un filtru Eminescu. Inteligența noastră e eminescianizată, percepția noastră cristalizează datele realului într-o anume formă.

Sculpturile, picturile, ilustrațiile selecționate pentru a în-

(Continuare în pag. 15)

TUDOR OCTAVIAN ■

Eveniment cultural

În librării, ca prima oară

În zilele cînd într-o unanimă, spontană și emoționantă alăturare sufletească românii omagiau pe cel care a dat țării nu numai un număr de poezii ce au urcat către tărîmurile perfecțiunii, unde au fost menite să strălucească de-a pururi, ci însuși sentimentul desăvîrșirii neumbrite de vreme, în zilele cînd se vădea încă o dată ce factor de unitate spirituală reprezintă opera ivită din cele mai dramatice răscoliri, îndoieli și întrebări trăite vreodată de un suflet omenesc ; în zilele cînd toți cei de aici meditam la pilda nepieritoare de smerenie, de lipsa oricărei trufii pe care ne-a dat-o un creator, de înțelegere a Poeziei nu ca o finalitate practică ci ca un neîncetat și mereu reînnoit urcuș către lumile adevărului ce nu cunoaște zăgazurile timpului și spațiului ; în zilele cînd toți descopeream că universul ce ne este tuturor atît de cunoscut încît face parte din însăși ființa noastră, însoțindu-ne mereu și pretutindeni, ni se relevă într-o strălucitoare noutate încît pornim, încă o dată, fascinanta călătorie a existenței noastre în lumile pămîntite de mintea unui geniu — în acele zile s-a împlinit o faptă de cultură așteptată, dorită, imperios necesară. În acele zile a fost tipărită în forma ei originară prima ediție a poeziilor lui Eminescu, apărută la cumpăna anilor 1883—1884, din inițiativa și sub îngrijirea nemijlocită a lui Titu Maiorescu. Rămasă pe drept cuvînt în istoria cărții românești ediția Maiorescu, această carte pe care Editura Academiei o aduce publicului de astăzi așa cum au văzut-o și au citit-o cei ce au trăit, acum un secol, așa cum a văzut-o Eminescu. Pentru că poetul, poetul de geniu care a fost Eminescu, nu se gîndise pînă la treizeci și trei de ani că versurile sale, cu atîta chin smulse din sufletul său, ar putea fi strînse între coperțile unui volum.

Cînd în vara anului 1883 primea din partea lui Iosif Vulcan primul onorar din viața lui de poet care avea să se încheie atunci în liniile ei esențiale îi scrie celebra scrisoare care atestă conștiința situației de dureroasă inferioritate a poetului : „În România domnește demagogia și în politică și în literatură ; precum omul onest rămîne aci necunoscut în viața publică, astfel talentul adevărat e înecat de buruiana rea a mediocrităților, a acelei școale care crede a putea înlocui talentul prin impertinență și prin admirație reciprocă“.

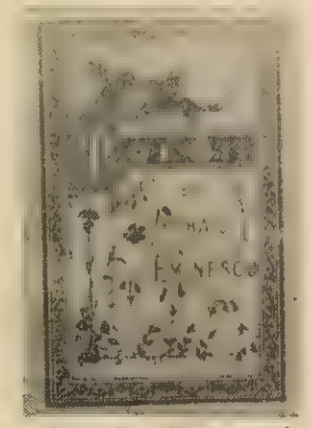

Această conștiință acută a dramaticei situații a valorii în societatea de atunci, această perspectivă de o luciditate cutremurătoare asupra căilor care creau notorietăți și glorii (cît au fost de efemere timpul avea să confirme cu prisosință) nu a contribuit oare la acel ruperb dezinteres al poetului pentru strîngerea în volum a operei sale ? Pentru a afla nenumărate explicații, fiecare în parte și toate laolaltă contribuind nu la stabilirea unui adevăr imposibil de reconstituit astăzi ci la validarea integrală a adevărului rostit cu atîta limpezime și conciziune de Titu Maiorescu în ceea ce Perpessicius numea „istorica prefață“ a ediției din 1883 ce revede astăzi lumina tiparului : „Publicarea se face în lipsa poetului din Țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor sale, pentru a fi putut fi îndupleacă să se îngrijească însuși de o asemenea culegere, cu toată stăruința amicilor săi literari. (...) Dacă totuși am publicat și aceste poezii, împreună cu celelalte, așa cum se găsesc, am făcut-o dintr-un simțămînt de datorie literară. Trebuiau să devie mai ușor accesibile pentru iubitorii de literatura noastră toate scrierile poetice, chiar și cele începătoare, ale unui autor care a fost înzestrat cu darul de a întrupa adînca sa simțire și cele mai înalte gînduri într-o frumusețe de forme, subt al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viață“.

Este rostit aici un adevăr esențial ce se refuză oricărui comentariu, oricărei interpretări. Adevărul asupra omului și operei sale pe care toi Titu Maiorescu avea să-l întregească într-o scrisoare din 6/18 decembrie 1883 cînd îi comunica surorii sale stare corecturilor („am corectat zilnic cîte 4 coli, două din Eminescu...“) afirmînd și cu prilejul acesta credința sa : „Poeziile, așa cum sunt orînduite, sunt cele mai strălucite din cîte s-au scris vreodată în românește și unele chiar în alte limbi“.

Și această comoară a limbii și a gîndirii românești s-a tipărit atunci de editura librăriei Socec și Teciu, aflată în strada Berzei, în 1000 de exemplare, din care, așa cum Titu Maiorescu îi spunea lui Mihai Eminescu într-o emoționantă scrioasere „în aceste 7 săptămîni de la apariținea lui s-au vîndut 700 de exemplare ; o mie este toată ediția și de pe acum trebuie să te gîndești la ediția doua, care va fi reclamată pe la toamnă“.

Ediția Maiorescu a fost aceea care a relevat publicului dimensiunea geniului eminescian, ediția Maiorescu a fost aceea care a creat o stare de spirit cum nu mai fusese alta în literatura română, ediția Maiorescu constituie un act de crucială importanță din istoria cărții românești.

O avem acum în față, o citim și o privim. E un document de epocă din toate punctele de vedere, mergînd de la frontispiciile și vignetele care îi ornează paginile pînă la ortografia specifică vremii. E documentul nepieritor al unui devotament față de Eminescu, față de cultura românească a celui care a avut ideea de geniu pe care a materializat-o cu smerenia spiritelor superioare pînă la ultimele amănunte : Titu Maiorescu. E documentul care ne vorbește mai elocvent decît orice interpretare despre atitudinea lui Eminescu față de opera sa. E documentul care ne face să-i înțelegem pe Eminescu în lumea lui, în timpul lui.

E darul pe care l-am primit acum, cînd am cinstit o sută de ani de cînd Poetul nu mai e printre noi și pentru care se cuvine să mulțumim tuturor celor ce au ostenit ca ei să capete viață : Editura Academiei, Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“, îngrijitorului de ediție, strălucitul eminescolog Petru Creția, redactorului de carte Georgeta Mitran, tehnoredactorului Aurel Budnic. Fiecare în parte, cei numiți și cei nenumiți, instituții și oameni și-au cîștigat dreptul la recunoștința noastră.

Fie ca această inițiativă să constituie doar începutul retipăririi tuturor edițiilor care au marcat un moment în înțelegerea și propagarea operei nemuritoare a nemuritorului Eminescu.

VALERIU RĂPEANU ■

„Vreme trece, vreme vine“

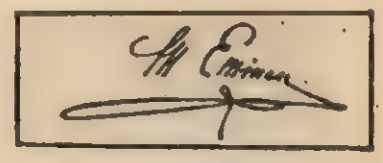

Puține sînt informațiile privitoare la viața și modul general de existență a unui scriitor care să nu aibă însemnătate pentru istoria literară și, mai ales, pentru înțelegerea personalității lui umane. În creația literară detaliile din viața cotidiană sînt sublimate sau capătă un mare grad de generalitate, evident în concepția sa despre existență și societate.

Pentru biografia unui mare artist informațiile din existența obișnuită a omului sînt ca niște focuri concentrice, menite să lumineze un **destin**, așa cum acesta s-a făcut pe parcursul unei vieți mai mult sau mai puțin zbuciumată. Ideea că opera spune totul despre creatorul ei ni se pare exagerată. Și cum nici opera nu țese din neant, luminarea ei din unghiul de vedere al unei vieți trăite, al unei biografii asumate, ni se pare absolut firească. Nu este vorba de vechile explicații mecaniciste de tip cauzal. Dar cum între creație și operă există un flux continuu de comunicare, stimulii care pot explica mai bine acest flux se cuvine să fie detectați în primul rînd pentru înțelegerea personalității umane a artistului, pentru relevarea rolului concret pe care l-a jucat în viața culturală a unei epoci.

Punerea autorului în paranteză și centrarea exclusivă a atenției doar asupra operei reprezintă o tendință în curs de perimare. Nouă ni se pare doar faptul că **autorul** a revenit în spațiul de lumină al istoriei literare prin trăsături caracterologice din ce în ce mai relevante. Este vorba de un întreg complex de factori care vin din **psihobiografie**.

Erosul, maladiile, teama față de moarte, neliniștea în fața unei existențe incerte se înscriu în primul rînd în **eul empiric** al scriitorului. Ocupațiile obișnuite cu toate satisfacțiile sau neplăcerile ce le pot genera, intră în același spațiu psihic al **memoriei empirice**. Dar poate **eul poetic** să rămînă străin de toate acestea ? Credem că nu ! Dovada o fac în primul rînd acele amintiri din copilărie și adolescență, care, gravate în straturile adînci ale vieții psihice, urcă mai tîrziu spre suprafață sub forma unor **metafore obsedante, simboluri, rețele lexicale** cu mare frecvență etc.

Să fi fost oare cu Mihai Eminescu altfel ? Nu este cu putință ! Mecanismele psihice nu cunosc asemenea cazuri de excepție. De aceea interogarea privitoare la personalitatea poetului s-a făcut întotdeauna prin mai multe canale informaționale.

Elev la Cernăuți, călător prin țară, gazetar și bibliotecar la Iași, revizor școlar cu o activitate uluitoare, eșuat rînd pe rînd în aceste slujbe, student la Viena și Berlin, lector profund de filozofie, junimist cu perspective universitare, gazetar la **Timpul**, polemist intransigent, apărător politic și lucid al unor mari cauze naționale, Mihai Eminescu are deci o **biografie încărcată**, uneori de-a dreptul spectaculară. Puse în paranteză, toate aceste moduri de-a fi cu ample rezonanțe în cultură, l-ar văduvi pe **om** de acele **idei-forță** la care s-au școlit atîtea generații. Fără îndoială că mai presus de toate rămîne **poetul**. Dar ideile sale despre școală, educație, stat, sisteme de guvernare, teatru, economie, filozofie etc. n-ar fi putut căpăta o pregnanță atît de mare dacă nu s-ar fi cristalizat în lupta aspră a polemicilor deschise.

Eul poetului nu este niciodată **un altul**, indiferent de domeniile în care îl descoperim prezența. Nevoile studențului sărac de la Viena, preocupările obsedante pentru starea fraților, teama reticentă față de tată, iubirea pasionată, agitată, agresivă, melancolică, absolută, ideatică, infernul presei, nesiguranța materială plină de neliniște, toate acestea au fost adînc gravate în conștiința poetului. Mărturiile sale sînt și ele numeroase și elocvente. Dintre toate acestea, **dincoace de poezie**, ni se pare că stă **corespondența**, stratul de emisie personalizată, intimă, **corespondența** vorbitoare pe atîtea tonuri, de la pura informare, starea de haz trist sau de-a dreptul vesel, izbucnirile de mînie, revoltă, dragoste, cumulate cu spaimele omului trecut, parcă, prin toate cercurile infernului. Corespondența reprezintă astfel un strat documentar profund, o zonă multiplă de emanație care luminează personalitatea lui M. Eminescu pe o diagramă de **conștiință extensivă**.

Într-o viață scurtă, cum a fost aceea a lui M. Eminescu, nu sînt foarte multe evenimente capabile să producă o zvîcnire a **conștiinței poziționale**. Cînd poetul trimisese o epistolă revistei **Familia** (1869—1870) era încă departe de consacrare. Mărturisirea lui vine însă dintr-o profundă stare de demnitate. „Nu sunt scriitor de meserie, — n-o zicu asta pentru că să ve facu atenți asupra acestor rînduri, ci ve dau a înțelege numai că nescriindu încă pân acuma prin jurnale, nu mi amu putut netezi simțemîntulu sub vorbe linse și lucii. D-o flegmă rară, me multumiam de a ride de lume, cîndu asa fi avu tot dreptulu d-a mă înfuria pe ea. Inse cînd veninul si-atinge marginile atunci esundă cîte puținu cîteva picături“. (I.E. Torouțiu, **Studii și documente literare**, vol. IV 1933, p. 76).

Semnate Eminescu

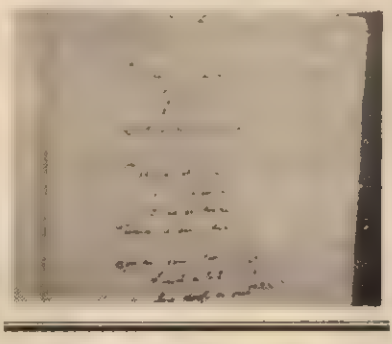

Arătînd că teatrul românesc nu poate fi alcătuit din scrieri străine, ci din cugetul național, poetul deschide de la început drumul unui program apărat cu consecvență pe tot parcursul vieții sale.

Dacă M. Eminescu era un **spirit de avangardă** în cultura română, faptul acesta nu rezultă din tendințe demolatoare. El intră în viața noastră culturală ca un luminator romantic, îndrăgostit de tradiție, de istorie, de faptele glorioase ale voievozilor. De aceea, nu e nimic de mirare că studentul de la Viena semnează acea faimoasă chemare la Serbarea de la Putna (1870). „lumea civilizată caută astăzi cu așteptare la poporul român. Să demonstrăm lumei, că geniul nostru vienză, să-i arătăm, că națiunea noastră înțelege misiunea sa în momentul cînd știe să prețuiască și să glorifice faptele marilor săi bărbați“. (**op. cit.**, p. 79).

Cum este și firesc, corespondența scriitorului trece de la un subiect la altul în funcție de nevoile sale, ca și de explicațiile ce le dădea celor ce l-au sprijinit la studii. Tatălui său poetul îi scrie cu respect și reticență. Nevoile îl imping uneori să insiste, alteori îl duc spre explicații mai aspre, care arată lipsa de înțelegere a cămînarului pentru fiii săi.

Ne este greu să ne imaginăm un poet romantic în ipostaza de revizor școlar. Și totuși, Eminescu a cutreierat satele, a asistat la lecții și examene, a verificat cărți de metodică, i-a susținut pe cei buni și nu a ezitat nici o clipă să pună în lumină marile lipsuri din școlile de odinioară. Într-un raport al său din 1875 citim următoarele. „Mai pretutindeni am constatat, cu părere de rău, că administrația comunală e neîngrijitoare față cu școalele, că reparațiile locurilor sau nu le face la vreme, sau defel, că lefile învățătorilor (de la comună) se plătesc la trîlnie, că lemnele prevăzute pentru școale se dau prea tîrziu, că amendele celor avertizați nu se execută, că frecuentația din cauza aceasta e mică“. (M. Eminescu, **Opere**, vol. XVI, 1989 p. 137).

Pînă și activitatea de revizor a lui M. Eminescu lasă să se observe faptul că așa-zisele fobii ale poetului față de străinii care locuiau în țara noastră au fost mult exagerate. Într-un alt raport al scriitorului citim : „Cît privește școala privată izraelito-română, înființată abia de 7 luni și avînd numai clasa I-a în două diviziuni, ea merge foarte bine. Progresele elevilor în gramatica limbei române și a celei germane, în citirea curentă, în aritmetică mi-au dovedit deosebita sîrguință a învățătorilor acestei școli“. (**op. cit.**, p. 169).

Dar acesta nu este singurul caz rezultat din corespondența scriitorului care să demonstreze prețuirea valorilor și a oamenilor, în afara oricăror discriminări naționale. Cînd M. Eminescu l-a recomandat pe tînărul student Rubinstein de la Conservatorul din Viena atenției unor autorități a găsit cuvinte de maxim elogiu : „cum am spus, veți putea cerca pe cale privată demonul care trăiește în acest om, după părerea mea un demon viguros, și armonic mai cu seamă“ (**op. cit.**, p. 44—45).

Fâptură cu antenele deschise spre întreaga umanitate, cărturar aplecat să cunoască istoria și gîndirea lumii, M. Eminescu trăia într-un fel de pendulare permanentă între exterior și interior. Și dacă marele liant între lumea reveriei și lumea practică rămînea reveria, poetul nu ezita să-și facă **autoscopie** în modul cel mai riguros, scrisorile fiind și pe acest plan o dovadă elocventă. Cînd începuse cu T. Maiorescu corespondența privitoare la o docență și toate cele necesare pentru predarea unor cursuri de filozofie, M. Eminescu și-a făcut un examen de conștiință de mare rigoare. Setea sa de absolut rezultă și din dorința de amplă cunoaștere a istoriei gîndirii. Mărturisirea făcută lui T. Maiorescu arată și ea o mare probitate intelectuală : „Încă ceva. Kant mi-a căzut în mînă relativ tîrziu, Schopenhauer de asemenea. Ce-i drept, îmi sînt familiari, însă renașterea intuitivă a gîndirii lor în mintea mea, cu mirosul specific de pămînt al propriului meu suflet, nu s-a desăvîrșit încă ...“ (**op. cit.**, p. 48). Scrisoarea lui M. Eminescu se transformă într-o mică prelegere de istorie a filozofiei și, totodată, într-o complexă apreciere critică a felului cum era organizat învățămîntul filozofic la Universitatea din Viena.

Pe de altă parte, poetul **sensibil** și îndrăgostit de femeia ideală, convertită în cele din urmă într-un arhetip feminin, într-o **idee**, a simțit profund chemarea **erosului** în toate etapele vieții sale. Fără îndoială că între modelul abstract și realitate diferențele erau extrem de mari. Tot atît de profunde au fost și decepțiile sale, relevate de numeroase poezii, prezente într-o manieră directă și în scrisori. Florul dragostei subite față de Veronica Micle, văzută în loja unui teatru din Viena, meandrele stranii ale sentimentelor sale barate de atîtea obstacole practice, proiectele de căsătorie discutate cu familia Slavici se topesc toate într-un mare eșec. Scrisoarea sa din 1882 este un adevărat strigăt de durere, o recunoaștere tragică a unor condiții ce nu-i permiteau existența-pereche atît de mult rîvnită. „Bolnav, neavînd nici o poziție socială sigură, prin care să-ți pot pregăti un trai modest și poate fericit alături de mine, sărac precum știi că sunt și avînd pururea grija zilei de mîni, tu crezi că eu pot fi atît de nelegiuit să pot veni lîngă tine și să nu vreau să vin;“ (I.E. Torouțiu, vol. V, p. 147). Și ca o întîmpinare generoasă în vederea unui alt destin al femeii iubite, M. Eminescu adaugă: „Dacă crezi că un alt mod de viață ar fi mai bun pentru tine, dacă în sfîrșit mă poți uita, uită-mă. Eu din parte-mi te asigur de un lucru, eu nu te voi uita niciodată.“ (**id. ibid.**).

Poetul care alături de Creangă și Caragiale a conferit literaturii române cel mai autentic certificat de universalitate, s-a stins în mod tragic. Scrisorile sale explică un destin și luminează o mare personalitate. Poeziile conferă creației sale literare o prezență eternă.

ROMUL MUNTEANU

Patria omagiază poetul

● Ateneul român a găzduit Simpozionul omagial consacrat centenarului Mihai Eminescu, la care au luat parte oameni de vîrste și profesii diferite, din Capitală și din întreaga țară, invitați de seamă de peste hotare, omagiind creația și viața lui Mihai Eminescu, la un secol de la trecerea sa în eternitate ● În luările de cuvînt, tovarășa Suzana Gădea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Dumitru Ghișe, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, Ion Dodu Bălan, prof. univ. la Universitatea București, Constantin Ciopraga, prof. univ. la Universitatea „Al. I. Cuza“ — Iași, prof. univ. Eugen Todoran, de la Universitatea din Timișoara, Hajdu Győző, redactor-șef al revistei „Igaz Szo“ din Tg. Mureș, poetul Cezar Baltag au făcut referire la bogăția de idei și semnificații deosebite ale Mesajului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul Simpozionului omagial închinat celui mai mare poet al românilor, „omagiind astăzi opera luminoasă a lui Mihai Eminescu“ ● Cu prilejul centenarului Mihai Eminescu, din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, joi, 15 iunie 1989, a fost depusă o coroană de flori la mormîntul poetului de la cimitirul Bellu din Capitală. Au mai fost depuse coroane de flori din partea Comitetului Central al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului R.S.R., Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, Uniunii Scriitorilor, Consiliului Central al U.G.S.R., Comitetului Central al U.T.C. și Consiliului U.A.S.C.R., Consiliului Național al Organizației Pionierilor, Uniunii Artiștilor Plastici și Asociației Oamenilor de Artă din Institutiile Teatrale și Muzicale ● Au depus, de asemenea, flori invitați de peste hotare, care au participat la manifestările prilejuite de omagierea celui care „Și-a înmuiat condeiul de-a dreptul din luceafăr“ ● Pe scena Ateneului român a avut loc un spectacol literar-muzical care a constituit un nou și vibrant omagiu adus Luceafărului poeziei românești ● „Expoziția documentară de carte și artă plastică“ deschisă în sălile Dalles conține o „recapitulare“ a edițiilor eminesciene și a principalelor exegeze, precum și remarcabile și pilduitoare pagini de manuscrise ● La Academia Republicii Socialiste România a avut loc sesiunea științifică „**Mihai Eminescu — poet național și universal**“. Lucrările sesiunii, deschise de acad. Radu Voinea, președinte al Academiei, care a relevat în cuvîntul său locul unic pe care îl ocupă creația eminesciană în literatura noastră, au continuat cu următoarele comunicări : prof. univ. Zoe Dumitrescu-Bușulenga — „Dimensiunea universală a creației eminesciene“, acad. Ștefan Pascu — „Eminescu și istoria“, acad. Ion Coteanu — „Eminescu — creator și înnoitor al limbajului poetic românesc“, prof. univ. Mihai Drăganescu — „Coordonatele științifice ale gîndirii eminesciene“, prof. univ. Alexandru Boboc — „Eminescu și filozofia modernă“, și prof. univ. Ion Dodu Bălan — „Universul creației eminesciene“ ● La Biblioteca Academiei R.S.R. s-a deschis o expoziție omagială Mihai Eminescu. Din patrimoniul instituției organizatoare sînt prezentate manuscrise ale poetului, ediții ale operei, fotografii care ni-l revelă pe acela care reprezintă „manifestarea directă cea mai înaltă a sufletului poporului românesc“ ● Muzeul Literaturii Române, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, a organizat „Rotonda 13 — omagială“ : **Mihai Eminescu — sinteză a spiritualității românești**. Au participat : prof. dr. Valeriu Filimon, conf. univ. dr. Ion Sălișteanu, compozitorul și muzicologul George Sbârcea, criticul și istoricul literar George Tănăsescu, cercetător științific Dimitrie Vatamaniuc. Actorul Silviu Stănculescu a susținut un microrecital din lirica eminesciană ● Aceeași instituție de cultură a organizat simpozionul **Mihai Eminescu în circuitul valorilor universale**, la care au participat prof. univ. dr. doc. Romul Munteanu, dr. George Anca, dr. Andrei Bontaș, lect. dr. Andrei Ionescu, prof. univ. dr. Gh. Mihăilă, Gherasim Pintea, Micaela Slăvescu, Grigore Tănăsescu și actorul Vistrian Roman. La buna reușită a acestor acțiuni desfășurate înainte, în timpul și după centenarul Eminescu, și-au adus contribuția : Radu Bagdasar, Aurel Ciulei, Violeta Barbu, Ioana Cristea, Flavius Sabău, Ileana Ene, Rodica Ștefănescu, Mariana Micu, Lucia Prisăcaru, Octavian Mihăilescu ● Ediția

(Continuare în pag. 14)

DORIN SĂLĂJAN

Iubirea de frumos

La izvoare

Gîndul că din Maramureș ne tragem, că acolo ne este originea, că de acolo cură izvorul, gînd reluat și întărit pe documente de marii istorici de mai tîrziu, tot de la Eminescu ne-a rămas.

El, genialul tînăr, în anii de studii la Viena și Berlin, va avea revelația ținutului primordial matcă de unde ne-am răspîndit în vremi imemoriale, spre care ne întoarcem mereu în vatra mumei, tar acest ținut este în inima lui Eminescu Maramureșul.

Romanticii toți își căutau urheimul, patria primordială și în această călătorie Hölderlin va porni cu Hyperionul său în Elada pe insule, alții în tărîmul Urvaldului a pădurilor nepătrunse, alții spre inzi ori în Orientul îndepărtat. Pentru Eminescu drumul spre origini duce în acest tărîm care este Maramureșul.

Din această lume a maramureșenilor poetul își poate vieții plenar vocația sa, acești oameni îl pot încununa pe poet cu dubla cunună ce o poartă în neam Andrei Mureșanul, poetul simbol de origine maramureșean, — „preot al nostru mărel, Ștefan cel Mare, aici este leagănul limbii române sacre, de aici au pornit cele dintîi traduceri ale scripturilor, aici s-a întemeiat graiul sfînt al poporului român de pretutindeni.

Spre Maramureș va porni tînărul de geniu să-l trezească la viața sa înaltă din trecut, de aici Eminescu va stringe poezia populară cea mai bine plăcută inimii sale, aici voia să întemeieze o universitate populară, să conferențieze din sat în sat, să bată clopotul deșteptării din poartă-n poartă.

Eminescu este cel dintîi ce ne cheamă în Maramureș, în acest sat primordial al lumii, cum îl numesc astăzi japonezii, spre care ne îndreptăm și vom veni mereu generații după generație acolo, la izvoarele Logosului întrupat și în istoria noastră.

IOAN ALEXANDRU

Patru decenii de la înființarea Organizației Pionierilor

Salut voios și recunoscător, partidului, ocrotitor părinte!

Anul acesta, cînd se împlinesc 40 de ani de la crearea organizației de pionieri din țara noastră, Ziua Pionierilor se marchează sub semnul a două mari evenimente în viața poporului român — a 45-a aniversare a eliberării și Congresul al XIV-lea al partidului, momente de referință în realizarea unui bilanț de măreț împliniri și, deopotrivă, de trasare a unui cutezător program de înălțare a României pe noi culmi de progres și civilizație socialistă și comunistă. În toate deceniile de construcție socialistă, dar mai ales în perioada după Congresul al IX-lea al partidului, grandioarea succeselor obținute prin munca eroică a întregului popor s-au răsfrint nemijlocit și asupra condițiilor de viață și educație ale copiilor, ale pionierilor și șoimilor patriei. De aceea, și cu prilejul sărbătoresc al Zilei Pionierilor copiii țării își îndreaptă gîndurile de dragoste și recunoștință spre conducătorul partidului și țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre tovarășa Elena Ceaușescu, pentru părintească grijă cu care îi înconjoară zi de zi. Această grijă a fost ridicată la noi la rangul de politică de stat, fiind vorba de însuși viitorul națiunii române. „Este necesar să educăm tineretul și copiii patriei noastre — spunea conducătorul partidului și statului — în spiritul celor mai înaintate concepții revoluționare și cuceriri ale științei. Să înțelegem că aceasta constituie o obligație a întregului partid, a întregului popor. Tineretul, copiii reprezintă viitorul de aur al patriei noastre și trebuie să facem totul pentru a forma o tînără generație cu înalte cunoștințe revoluționare, cu o înaltă cultură".

În spiritul acestei concepții, a preocupării și grijii permanente pentru tînăra generație a țării, pionierii se bucură de minunate condiții de învățătură, de instruire și formare multilaterală, avînd asigurată de la an la an o tot mai modernă bază materială a școlii, dotată cu cele mai noi mijloace de instruire. În anul școlar 1988—1989 au fost cuprinși în învățămînt 5,7 milioane elevi, studenți și preșcolari, adică 24,7 la sută din întreaga populație a țării. La dispoziția pionierilor, a tinerilor stau 28 460 de unități de învățămînt de toate gradele, în care sute de mii de învățători, profesori, instructori și îndrumători le asigură o temeinică pregătire, în lumina celor mai de seamă cuceriri ale cunoașterii umane, pentru a putea să se integreze, la nivelul de exigență cerut, în procesul de ridicare continuă, calitativă și de competitivitate, a economiei, a întregii noastre activități sociale și culturale.

În pas cu școala, organizațiile de pionieri contribuie cu mijloace proprii la cultivarea înclinației copiilor spre aflarea și însușirea noului din știință și cultură, din alte domenii, sprijinindu-i să aprofundeze prin cercetare și cunoaștere directă cele învățate la școală. În acest scop, au fost create numeroase case ale pionierilor și șoimilor patriei. După cum este cunoscut, în 1986 copiilor le-a fost încredințat Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei din București, ridicat ca o expresie a dragostei și grijii permanente a conducătorului partidului și statului, a tovarășei Elena Ceaușescu, față de copii. În școli și în case pionierilor și șoimilor patriei există 107 614 cercuri tehnico-aplicative, științifice și pe obiecte de învățămînt, în care sînt cuprinși peste 2 400 000 de copii. O imagine semnificativă pentru dotarea tehnică o dau cercurile de informatică, la care în anul de învățămînt 1988—1989 au participat 20 000 de pionieri și școlari : aceste cercuri dispun de 600 de calculatoare electronice și de 100 de monitoare color. Remarcabilă este și participarea pionierilor și școlarilor la diferitele manifestări din cadrul Festivalului național „Cîntarea României". La ediția trecută, în etapa de masă au participat 2,8 milioane de pionieri și școlari, cuprinși în 118 000 de formații, cercuri cultural-artistice și cenacluri de creație. Toate aceste activități aduc o contribuție substanțială la educarea și formarea multilaterală a copiilor și tinerilor, la cultivarea în rîndurile pionierilor și școlarilor a dragostei față de muncă, față de cercetarea și creația tehnico-științifică, la dezvoltarea aptitudinilor în domeniile artei și culturii, pentru împlinirea lor spirituală și integrarea lor activă în opera de înflorire a României.

Se cuvine, de asemenea, subliniată, atenția deosebită acordată sănătății și dezvoltării viguroase a copiilor. În acest sector lucrează 7 000 de medici de pediatrie și de medicină generală pentru copii, peste 25 000 de cadre sanitare medii. Pentru practicarea sportului, a mișcării în aer liber, componentă importantă a menținerii stării de sănătate, pionierii și școlarii au la dispoziție numeroase bazine de înot, peste 7 500 de baze sportive simple și complexe și 3 856 de săli de sport, care permit practicarea unui mare număr de discipline sportive. În cele 7 520 de asociații sportive școlare constituite la nivelul unităților de învățămînt sînt antrenați 2 934 000 de pionieri și școlari, iar în cadrul activității tineretului de pregătire pentru apărarea patriei participă 1 537 300 de copii. În cele peste 300 de tabere și colonii școlare, minunate locuri de odihnă și recreere amenajate în cele mai pitorești regiuni din țară, își petrec anual vacanța un important număr de pionieri și școlari.

Remarcînd condițiile pe care le au la dispoziție, tovarășul Nicolae Ceaușescu adresa copiilor țării un fierbinte îndemn : „Folosiți aceste minunate condiții pentru a învăța, a învăța și iar a învăța, pentru a fi cît mai folositori țării, avînd permanent în față înaltul exemplu al clasei noastre muncitoare, al țăranimii și intelectualității, care, într-o strînsă unitate, sub conducerea partidului, înfăptuiesc neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării, ridicarea ei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres".

De Ziua Pionierilor 1989, însuflețiți de exemplul conducătorului partidului și țării, de îndemnurile ce le-au fost adresate, pionierii, școlarii, toți copiii țării se angajează să se pregătească temeinic, pentru a se forma la școala celor mai înalte exigențe ale muncii, ca specialiști cu înalte performanțe profesionale, cu o concepție înaintată despre lume și viață, făuritori de nădejde ai României de mîine.

IOAN D. GOIA ■

La Palatul pionierilor, cenaclul literar poartă chiar numele marelui poet național, Mihai Eminescu

Sînt întîmpinată fără discriminare de vîrstă.

„Bună dimineața, prietene ! Bun sosit la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei ! Pășește cu încredere... Poți conta pe acest uriaș ghid electronic. Este primul tău sfătuitor, el afișează numele diferitelor activități, arată orarul și îți indică locul unde vrei să mergi. Îți mai spun un secret. Privește-l bine și nu uita că este creația pionierilor de la atelierele tehnice"...

Sînt în marele și elegantul hol de la parterul Palatului. Afișajul electronic m-a primit și pe mine, deosebit de călduros. Sute de copii intră la ore, la repetiții, la antrenamente. Unde să devin „cursantă" pe această planetă a copilăriei, care ocupă o suprafață construită de 20 000 m² și este populată, deodată, de 4 000 de copii ? Cine e de-al casei știe totul. Eu trebuie să mă descurc singură.

„Copiii soarelui", tapiseria Corneliei Ionescu, îmbracă fastuos un perete cît un apartament uriaș. Încotro ? La unul din cele 15 cabinete pentru educația patriotică-revoluționară a copiilor ? La unul din cele 25 de ateliere dotate cu calculatoare din ultima generație, cu echipamente T.V. cu circuit închis ? La unul din cele 22 de cabinete și studiouri în care creația este căutată de toți și găsită de unii ? La sala de spectacole cu 800 de locuri, rezervată marilor festivități ? La o altă sală, mai mică, numai a teatrului de păpuși ? La amfiteatrul sau la complexul expozițional care se întinde, nici mai mult nici mai puțin, decît pe 700 m² ? Să ure în turn, la Observatorul astronomic unde noaptea e... albă, studiindu-se cerul din cupola mobilă, cu un diametru de 5 m și un telescop cu o putere măritoare de 375 de ori ? La biblioteca cu peste 10 000 de volume ?

Am reușit să vă transmit nelinistea nehotărîrii mele în fața atîtor chemări ispititoare? Remarc un pionier, care se ține după mine ca o umbră. Observă, scrie, șterge, adaugă ceva într-un blocnotes. Face cam ce fac eu. Încerc o întrebare.

— Cu ce te ocupi ?

— Sînt elev și mă pregătesc să devin ziarist și fotoreporter.

— Colegi, dar !

Puștiul roșește și mă tem că aici se va opri discuția noastră. Are stofă de profesionist veritabil pentru că revine cu aplomb.

— Poftiți și pe la subredacția noastră de presă, radio și TV ! Învățăm să fim ca dumneavoastră. Pregătesc un articol pentru „Semaforul", gazeta Palatului. Acum sînt în documentare.

Mă așteptam să întîlnesc orice pe planeta copilăriei dar să reintru imediat în lumea presei, din care am plecat abia de un ceas ? ! ? Fac cunoștință cu Octavian Niță, elev în clasa a VI-a B la Școala nr. 97. Nu se lasă rugat și mă pune în temă.

— În primul an am învățat cum se face un reportaj, acum îl fac.

— Nu vrei să mă ajuți ?

— Ei, nu chiar așa pretenții, ca pentru Flacăra. Dumneavoastră ce vreți să povestiți despre noi ?

— Totul !

— Îmi pare rău dar n-am timp, trebuie să scriu un foileton despre colegii care se uită prea mult la televizor și nu învață.

— Ai o idee deosebită ?

— Televizoarele mele vorbesc ca oamenii și-i ceartă pe copiii care nu-și fac lecțiile.

— Grozav ! Îmi pare rău că nu e ideea mea.

— V-o dau !

Popas pe planeta copilăriei

— Să ții minte pentru viitor. Profesiunea de ziarist nu se face împrumutînd de la alții.

Interioarele de la Palat sînt pe măsura destinației lor : tinerești, excelent înzestrate cu aparate pentru practică și cunoaștere. Cercul de chimie experimentală și biochimie, cu peste 120 de elevi, are eprubete colorate, aparate moderne, specializate pentru măsurători, totul într-un spațiu însorit, delimitat de o fereastră imensă, ca un ecran de televiziune. La sesiunea de referate și comunicări, care tocmai s-a încheiat, „Chimia în pragul secolului XXI" a fost mărea lor preocupare, pentru că, într-adevăr, ei vor trebui să dezlege, prin formule, necunoscutele unor fenomene.

„Patrie română, țară de eroi" — este laboratorul trecutului și prezentului, copii ajutîndu-se de fotografii și însertii, de citate care pun în lumină momentele de glorie ale țării. Aici pușimea învață despre faptele de vitejie ale lui Mihai Viteazul dar și despre epopeea hidrocentralelor socialismului.

Cenaclul „Mihai Eminescu" pregătește al cincilea volum de poezii, sub genericul „Mlădițe literare". El își ține ședințele săptămînale de lucru într-un spațiu luminos și elevat, pentru că marii scriitori români îi privesc din ramele lor, de pe pereți, pe pionierii cu aspirații la truda scrisului. Profesoara, cu mîndria și bucuria apostolului, numește pe cîțiva dintre cei mai talentați : Cosmina Vasilache, Oana Holban, Andreea Cotorceanu, Laura Colceag.

La „Energetică", esența eforturilor copiilor este la vedere, într-un afiș limpede pentru oricine : „Tot ce se poate — refolosim".

Am nimerit într-o zi mare pentru poinierii Bogdan Roșoga, Cristian Benea, Corina Bănică și inginerii Silvia Pisică, Ioan Mateescu. Ei au primit certificatul de inventatori pentru frigiderul cu funcțiune mixtă. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci le comunică : întreprinderea de frigidere Găești a preluat executarea ideii lor. Transcriu ce mi-au spus autorii.

— Carcasa este ca la orice frigider. Iarna, la minus 3 grade se scoate tubul termic, pe geam. Prin el circulă freonul care produce înghețul dorit, economisind curentul electric. Vara, frigiderul funcționează acționat de curent dar are o anexă, un rezervor mare de apă, care se încălzește pînă la 40 grade C, cu aceeași cantitate de electricitate.

Profesoara Silvia Pisică a descoperit, printre elevii săi, cîteva minți înzestrate pentru dezlegarea problemelor energeticii. Prin studiu și antrenament continuu, au ajuns inventatori la 12 ani, exuberanți și preocupați de rezolvarea problemelor din ce în ce mai grele pe care le primesc de la tovarășa profesoară. Ei vor merge, poate, la Găești să discute cu inginerii de acolo cum văd realizat frigiderul lor.

Stela Peteu, îndrumătoarea cercului de pictură, este un dascăl autentic, cu chemarea unică și sfîntă pentru înțelegerea lumii tinere de pe planeta copilăriei. Este o încîntare și un nemeritat dar că sînt aici, înconjurată de tablourile lor. Îmi încălzesc sufletul cu fantezia și ghidușiile autorilor. Gemenii Cătălin și Cătălina Toma și-au ales, pentru moment, exprimarea artistică printr-un triptic din lemn, care va fi pictat pe amîndouă părțile. Cătălina imaginează hora ca o poveste în sat, iar Cătălin „filmează" cu penelul întîmplările unui om de zăpadă. În anul 1989, într-un Palat modern, copiii vehiculează noțiuni abstracte, dar aparatele cu care lucrează sînt reale : calculatoare, lunete astronomice, camere de luat vederi.

Alina Dumitrașcu, elevă în clasa treia, descompune lumina în ploaie colorată, cu un rafinament de maestru. Familia muncitorului Radu își aduce aici toți copiii. Cristina, Cristian, Marina și Marian Radu vin în fiecare săptămînă, însoțiți de mamă, muncitoare și ea la I.P.P.A. Nu există o singură absență în dreptul lor. Cu toată grija pentru patru copii, cu cîte sînt într-o casă și cu responsabilitatea serviciului său, mama nu ezită să-i conducă, din Drumul Taberei și a doua oară în aceeași săptămînă, la Palat. „Demonul" picturii, cum spunea ea rîzînd, nu ne dă pace.

— Sînt toți talentați, cuminți, ascultători, doritori să se instruiască. Lucrez cu mare dragoste, cu ei. Sînt elevii mei favoriți dintre zeci de favoriți.

Alături, la șapte ghergheșuri de statura lor, șapte fete cu zulufi și codițe muncesc din greu și cu spor. Tapiseria e o artă și un meșteșug. Acum cîteva zile, la Muzeul Satului din București, profesoara și elevele ei au avut o nouă confirmare că sînt pe drumul cel bun. Creatori populari din întreaga țară, printre care vestita Maria Spiridon din Avrig, le-au înmînat premii pentru autenticitate și creație. Termenii să nu ne sperie, nici să nu-i socotim exagerați pentru că Ioana Dumitrașcu, după ce a lucrat la gherghef cu dexteritatea profesioniștilor, juriul marilor specialiști a aplaudat-o. Premiul I pentru ea și colegii ei. Bravo Rodica Gheorghievici, Mădălina Ungurean, Diana Stancu, Andreea Ludvig, Gianina Rădulescu, Ban Anișoara, Maria Clobanu. Se cuvin mulțumiri fierbinți pentru talentul de a descoperi... talente al profesoarei Anca Șesan, al colegilor ei — Constantin Popescu, Niculina Merceanu, Lăcrimioara Mitroaica, Angela Meicescu, Anca Roman, Mihai Dumitrache, Iolanda Bosard, Marian Marinescu, Adriana Codreanu, care sînt pe planeta copilăriei deschizători de drum pentru viitorii ași.

Simt continuu în spatele meu un condei tînăr, fierbinte, nerăbdător, care se mîră, interoghează, este impresionat de tot ce vede, deși trăiește pe această planetă din 28 iunie 1986, cînd, în prezența înalților conducători ai statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, a fost inaugurat Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei.

Mă tem că nu notez destul, că Octavian Niță din a VI-a B, care nu mai are nevoie de documentare, ca trimis special al Studioului TV din acest Palat, mă va lua cu cîteva lungimi. Orice aș face nu pot, în cîteva coloane, să fiu un relatator de pe multele terenuri de sport ; să particip la Ansamblul de folclor „Românașul", la trupa „Entuziaștii", la spectacolul teatrului de păpuși „De la copii adunate", la „Clubul radioamatorilor", care cu indicativul YO3KPA sînt în legătură cu 130 de țări și iau parte la concursul „Vînătoare de vulpi". Nu pot decît să trec pe lîngă „Atelierul de design și machete" și să iau act de prezența lui activă. La „Cercul de telegrafie" toți sînt ocupați pînă peste cap și nu mă observă. Prietenii „Adevărului științific" se supără pe subsemnata că-i ocolesc. Nicidecum ! Cum noile ipoteze privind originea vieții pe Terra, ca și cu paginile lor de anticipație, vor ține treaz interesul opiniei publice, ne vom mai întîlni. Foto și Cineclubul învață să-și asume riscul de creatori semnînd fotografii.

Cu ochișorii săi iscoditori, Octavian dintr-a VI-a B, colegul meu de profesie, și umbra mea la Palatul Pionierilor se apropie și-mi strecoară timid,

— Am terminat foiletonul. Vreți să vi-l citesc ? Dar n-am găsit încă titlul cel mai potrivit !

— Se întîmplă și altora cu mai multă experiență !

Mă gîndesc că sînt în aceeași situație dar nu-i mărturisesc pentru a-l ambiționa.

— Vă dau un telefon ! Pînă diseară... mai scriu un foileton.

Plec de pe planeta copilăriei cu mii de aripi. Alerg sau merg (nu-mi dau seama) către redacție, ca după o lungă cură de întinerire. Mă gîndesc la colegul Octavian dintr-a VI-a B care după ce-și face temele la algebră și istorie schimbă caietele cu carnetul de reporter. Acum îi chinuie un titlu. Sună telefonul. El trebuie să fie. A predat foiletonul „Cînd învățătura șchioapătă" și mă roagă să-mi spun părerea.

De la mile de ferestre însorite ale Palatului, mii de copii îmi fac semne prietenești. Să scrieți frumos despre noi ! Vreau. Nu știu dacă a ieșit chiar așa. Oricum, vă asigur de dragostea mea, Feți-Frumoși ai zilelor noastre ! Iar tu, Octavian, spune-mi ce părere ai despre întîlnirea noastră.

CARMEN DUMITRESCU ■

A învăța, la timpul prezent

Îi urmărim adesea pe stradă și ne bucurăm cînd îi vedem ce frumos își poartă cravata roșie cu tricolor. Îi vedem în parcuri, îngrijind florile. Îi vedem la spectacole, recitînd ori cîntînd. Îi întîlnim pe munte, luîndu-l piept cu rucsacurile în spate sau la mare lăsîndu-se în voia valurilor. Dar măsura felului lor de a fi o aflu în școală.

Alci este templul lor, locul în care sînt cei mai puternici, unde copilăria și lumea poveștilor cu Feți-Frumoși și Ilene Cosînzene cedează locul tainelor ce trebuie deslușite prin formule exacte, iar curburile colorate sînt înlocuite cu aparate și retorte care s-au obișnuit să se supună și să se destăinuie minții agere a pionierilor.

Climatul din Școala generală nr. 204, din sectorul 6 al Capitalei, este același ca în orice școală din România, unde învățămîntul modern deschis permanent spre nou, este hotărîtor în formarea caracterelor oamenilor de mîine, în pregătirea lor complexă. De adăugat este însă faptul că elevii acestei școli și-au depășit, în anul școlar trecut, toți colegii din celelalte școli din București, în Festivalul național „Cîntarea României", în realizarea planului economic și în palmaresul notelor bune. „Desigur rolul important l-a jucat organizația de pionieri, o organizație puternică în școala noastră, care ne solicită permanent pe noi, profesorii, prin propunerile și inițiativele sale, ne convinge tovarășa profesoară Ivonne Horomnea. Exemplele ar fi multe, dar toate adunate au dus spre locul fruntaș, semnificînd în cele din urmă că a fi pionier este egal cu un mic luptător. Mă uit la el, cum își mînglie cravata în ziua cînd o primesc, de parcă ar vrea să fie siguri că nu le-a luat-o cineva, și-mi amintesc ce zi mare a fost și pentru mine acel moment, chiar dacă au trecut atîția ani", ne spune profesoara Horomnea.

„Parcă devenisem mai mare, mai puternică atunci cînd am devenit pioneră, ne povestește pioniera Raluca dintr-a VI-a A. Eram pe un cîmp plin de flori lîngă muzeul Doftana. Parcă fiecare floare îmi zîmbea și era fericită. Nici celulele fostei închisori nu mi s-au mai părut așa de fioroase". Fiind comandanta detașamentului este preocupată să facă cinste colectivului care a ales-o. Se gîndește permanent să ajute pe comandanta de unitate, Elena Mohan, să răspundă cu promptitudine la toate acțiunile. Deviza noastră este *„Unul pentru toți și toți pentru unul"*, ne spune cu mîndrie Raluca. Așa se face că nu avem nici un corigent în clasă și sîntem fruntași pe școală. Anul următor, vrem ca să nu mai fie nici o medie sub 7. Dincolo de activitatea noastră școlară sîntem prezenți la munca patriotică, pentru că vrem să arătăm că și noi știm să muncim. Am avut acțiuni de cunoașterea realizărilor : metrou, cartiere noi, întreprinderi. Am vizitat împreună muzee, adevărate lecții de istorie, științele naturii sau geografie. Pentru toate aceste acțiuni reușite ale noastre am fost răsplătiți de 1 Iunie cu o excursie la Predeal, pe care am făcut-o cu Trenul pionierilor.

Amintiri ce se deapănă frumos în gîndurile tinerelor viăstare, momente de nesters ale bucuriei unei copilării fericite și libere în pace.

VICTOR RĂDULESCU ■

Pentru pionierii detașamentului clasei a VI-a A, ora de fizică este o punte spre profesiunile viitoare

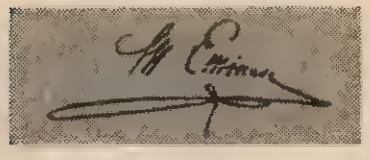

Patria omagiază poetul

(Urmare din pag. 11)

specială a revistei **Reporter**, realizată de studenți ai secției ziaristică din cadrul Academiei de științe social-politice București, dedică 24 pagini excelent structurate, aduse ca un fierbinte omagiu memoriei lui Eminescu. Dintre coordonatori îi vom reține pe Dumitru Titus Popa, Daniela Buricel, Dan Cîmpean, Cristian David ● Emoționant interviul realizat în urmă cu 10 ani de prozatoarea Sinziana Pop cu Nichita Stănescu, găzduit de aceeași izbutită revistă studențească. Iată ce prilejuitor omagiu aducea Nichita Stănescu marelui nostru poet național : „România nu e o țară bogată. România e o țară minunată ! Este o țară frumoasă. Nu o țară bogată ! Bogăția României nu e petrolul pe care nu-l avem. Este Eminescu pe care îl avem !" ● Ministerul Turismului editează — în îngrijirea lui Victor Crăciun și Vasile Smărăndescu — un reușit pliant în 6 versiuni, care cuprinde harta drumurilor și popasurilor lui Eminescu în România și în Europa, un planiglob din care reiese cu claritate țările în care a fost tradusă și comentată opera eminesciană. Tirajul pliantului : 30 000 exemplare ● La Botoșani a apărut suplimentul omagial „Mihai Eminescu 100", editat de ziarul „Clopotul". Printre colaboratorii suplimentului reținem numele acad. Radu Voinea și Al. Balaci, ale scriitorilor Marin Sorescu, Grigore Vieru, Adrian Păunescu, Anghel Dumbrăveanu, Andi Andrieș, George Macovescu, ale criticilor și istoricilor literari Zoe Dumitrescu-Buțulenga, Constantin Ciopraga, Ion Dodu Bălan, Dimitrie Vatamaniuc, Mihai Drăgan ● În organizarea Comitetului de cultură și educație socialistă Botoșani și a Uniunii Scriitorilor, au avut loc o suită de manifestări omagiale închinate „celui mai strălucit reprezentant al minții românești creatoare, în timpurile moderne", cum îl numea istoricul N. Iorga. Au prezentat comunicări : Constantin Ciopraga, Dimitrie Vatamaniuc, Pavel Florea, Alexandru Husar, Valentin Cosereanu, Lucia Olaru, Mihai Iordache, Dumitru Ignat, Dumitru Țiganiuc, Victor Crăciun, Didona Eminescu, Vasile Nichita, Ion C. Rogojan, Mircea Tomuș, Gavril Istrate, Gheorghiță Geană, Gheorghe Drăgan, Nicolae Crețu și alții ● La întîlnirile cu publicul din județul Botoșani, inclusiv din satul poetului, Ipotești, au participat scriitorii Fănuș Neagu, Marin Sorescu, Horia Zilieru, Paul Balahur, Ioanid Romanescu, Lucian Valea, George Damian, Ion Eeldeanu, Marcel Mureșan, Mihai Marciuc, Ioan Iacob, Lucia Olaru ● La Ipotești a fost deschis **Fondul documentar Mihai Eminescu**, care cuprinde toate edițiile Eminescu (donația Ion C. Rogojanu), cît și un valoros fond de carte de și despre Eminescu ● Comitetul județean Maramureș al U.T.C. a organizat cîteva manifestări reușite închinate „omului deplin al culturii române". După cum ne informează poetul Ion Bogdan, acțiunile au fost circumscrise sub semnul „Serbărilor Măiastra", la care au fost invitați scriitori și ziariști de la aproape toate revistele literare din țară ● La Deva au avut loc **Zilele Mihai Eminescu.** După cum ne comunică C. Strujanu, în cadrul lor s-a desfășurat simpozionul omagial „Centenarul nemuririi poetului nepereche al sufletului românesc". Au conferențiat : lect. univ. dr. Ioana Petrescu, lect. univ. dr. Felicia Gîrgiu, dr. Ioan Domșa, Radu Ciobanu, Liviu Malița etc. ● În sala cinematografului „Scala" din Capitală elevii Școlii generale nr. 15, alături de părinți și profesori, de alți invitați, l-au omagiat pe „cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată poate pămîntul românesc", după cum spunea G. Călinescu.

Omagiul oamenilor de carte de la Librăria „Mihail Sadoveanu"

La reușita acțiunii și-au adus contribuția regizorul Ion Popescu-Gopo, Puia Popescu-Marvi, precum și actorii Ilinca Tomoroveanu și Matei Gheorghiu ● Biblioteca județeană Mehedinți editează o interesantă broșură, **Voievodul stelar,** aducînd la cunoștința noastră cîteva interesante și originale repere eminesciene, supranumindu-l „zeul cu liră" ● La Iași a avut loc a IX-a ediție a Festivalului de poezie, urmat de simpozionul „Eminescu în creația artiștilor plastici ieșeni". După cum ne relatează Nicolae Drulea, în zilele centenare a mai avut loc „Sărbătoarea teiului" și reîntîlnirea cu lumea Copoului de altădată ● Lansarea a 4 volume în colecția EMINESCIANA de către lectorii Editurii „Junimea" din Iași a avut loc tot în aceste zile, acțiune care demonstrează cît de mult este iubit Eminescu în „dulcele tîrg al Ieșilor", ca de altfel pe întregul pămînt românesc ● În organizarea Filarmonicii „George Enescu", în sala mare a Ateneului român a avut loc un impresionant spectacol : **Ca un luceafăr am trecut prin lume.** La această reușită „confluență a artelor" și-au dat concursul : Olga Delia Mateescu, Lucia Mureșan, Ilinca Tomoroveanu, Gheorghe Cozoroci, Victor Rebengiuc, Alexandru Repan, Georgeta Stoleriu (soprană), Gheorghe Roșu (bas), Diniciu Moroianu (pian), precum și binecunoscutul cor „Madrigal", dirijat de artistul emerit Marin Constantin ● În orașul Chișineu-Criș (județul Arad) a fost organizat un simpozion dedicat poetului nostru național. Au prezentat comunicări criticul literar Alexandru Ruja, prof. dr. Ion Hagiu, cercetătorul științific dr. Dimitrie Vatamaniuc, prof. dr. Victor V. Grecu, prof. univ. dr. Gheorghe I. Tohăneanu, conf. univ. dr. Ioan Dalea, lect. univ. dr. Partenie Murariu ● La Spitalul „Al. Sahia" din Capitală a avut, de asemenea, loc o acțiune închinată celui mai important poet al neamului nostru. Prin „expozeurile" făcute de prof. dr. Cristian Popisteanu, prof. Marin Theodorescu, prin rostirea poeziei eminesciene de către Adela Mărculescu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Victor Rebengiuc, Mariana Buruiană, prin recitaluri de lieduri susținut de Vasile Speranția, s-a celebrat acest geniu al românilor ● Teatrul Național din Cluj-Napoca a prezentat, în premieră, piesa lui Mihai Eminescu : **Amor pierdut — viață pierdută**, în regia lui Dorel Vișan și scenografia lui T. Th. Ciupe. Dintre interpreți reținem atenția : Ileana Negru, Marius Bodochi, Radu Amzulescu, Octavian Lăluț, Ion Marian ● Facultatea de Filologie București împreună cu Institutul de istorie și teorie literară „George Călinescu", Institutul de lingvistică și Societatea de Științe filologice au organizat o **Sesiune științifică aniversară Mihai Eminescu**, în memoria acelui ce „Este pentru noi ceea ce este Goethe pentru germani ; Shakespeare pentru englezi ; Dante pentru italieni" — după cum afirma la vremea respectivă, cu îndreptățit temei, C.R. Motru ● Cenaclul Uniunii Scriitorilor din Galați a susținut la Muzeul de istorie din localitate un simpozion dedicat autorului **Odei în metru antic.** Au prezentat comunicări și dedicații : Cezarina Adamescu, George Anca, Ion Chiric, Apostol Gurău, Maria Petra, Cornelliu Stoica, Gh. S. Ștefănescu, Valentina Felici, Dumitru Tutiuca, Ion Trandafir, Sterian Vicol ● Colegul nostru, Gheorghe Pârja, într-o excelentă tabletă închinată lui Mihai Eminescu, scrie despre un adevărat monument, unic în felul său, un monument viu : Numele lui Eminescu scris cu 10 000 de brazi ! Așadar, la Scini, la poarta Somesului, lîngă munții Gutîiului, numele poetului crește, cum nu se poate mai firesc, din pămîntul românesc. ● După cum ne relatează corespondentul nostru Nicolae Drulea, la Focșani a avut loc momentul solemn al dezvelirii bustului poetului nepereche, realizat de sculptorul Marcel Guguianu. Fizionomia marelui poet este realizată într-o expresivitate remarcabilă, iar pe una dintre fațetele soclului sînt reproduse primele versuri din cunoscuta poemă „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie" ● Publicația elevilor Liceului „Unirea" din Focșani — **Revista noastră** — a organizat o sesiune de comunicări științifice cu prilejul comemorării centenarului Eminescu. De asemenea, a mai realizat un plic filatelic și un portret al poetului în viziunea graficianului Vasile Pănescu, precum și o efigie cu chipul Luceafărului poeziei românești. ● Poetul George Vulturescu, director al Casei de cultură municipală Satu Mare, ne informează că în municipiul de pe Someș, în orașele Carei, Tășnad, Negrești-Oaș, precum și în alte localități ale județului au avut loc izbutite manifestări omagiale închinate geniului nostru național. Cu acest prilej au fost organizate standuri de carte, proiecții de filme documentare, întîlniri cu scriitorii. De menționat că un grup de tineri scriitori sătmăreni au fost invitați și au participat la manifestările centenare de la Botoșani și Ipotești.

„Luceafărul" în cînt

În creația compozitorilor români versul eminescian este, foarte adesea, oglindit în toată splendoarea lui ; de la romanță și pînă la muzica dramatică, în aproape toate genurile muzicale, opurile maeștrilor și chiar ale ucenicilor au învesmîntat cu o haină de cea mai nobilă esență lirica Poetului Național. Credem că nu există muzician român care să nu se fi aplecat asupra poeziilor lui Eminescu, întrucît vraja versurilor sale este constituită chiar din ce îi este mai necesar artei sunetelor : imagine poetică, ritm, rimă și, pe deasupra, dimensiuni filozofice, începînd cu miniaturile și terminînd cu marile poeme. Acel „compromis între două arte", pe care-l releva G. Călinescu — analizînd opera lui Mihai Eminescu — sinteză voită de marele poet, are la bază, în primul rînd, muzicalitatea rostirii și împărțirea silabică foarte regulată, care, repetată, poate deveni refren ori cadență ; iată deci noțiuni comune, de temelie, ale construcției Poeziei și Muzicii. Să amintim, apoi, de Arsis și Thesis, al grecilor, înălțarea (avîntul) și revenirea în puterea gravitației, adică silabe neaccentuate și silabe accentuate, ceea ce în muzică s-ar traduce în sunet neaccentuat urmat de „timp tare", mai pe înțeles **auf takt** (anacruză) și **takt** (timpul I al oricărei măsuri). Să privim acestea doar prin prisma unui singur exemplu, prin analiza genialei poezii **Peste vîrfuri**, atît de des abordată de compozitorii noștri : „Pes-te vîr-furi tre-ce lu-na / Co-dru-și ba-te frun-za lin / Din-tre ra-muri de a-rin / Me-lan-co-lic cor-nul su-nă". Se observă, dincolo de splendorile imaginilor, regularitatea a două accente în fiecare vers ; primul accent (—) fiind principal, iar cel de al doilea (—) fiindu-i drept secundar, corespunzător astfel măsurii de 4 timpi ; și, întrucît versurile I și IV au cîte 8 silabe, versurile II și III avînd doar 7 (prin terminația feminină sau, respectiv, masculină) ; cum cele 8 silabe au două accente, prin împărțire (8 : 2 = 4) revenind patru timpi ; Thesisul, adică accentul principal (—) fiind precedat de două silabe neaccentuate (ex, Pes-te) care formează Arsis-ul (înălțarea, avîntul) rezultă clar o măsură pe metrică de patru timpi împărțiți în două silabe; cu un auf takt de două silabe, urmat de alți trei timpi cu șase silabe, procedeul repetîndu-se, după cum se vede din exemplul de mai sus. Iată, deci, ce înseamnă această metrică poetică excepțională (ritmul constituind o parte importantă a oricărei arhitecturi muzicale) care poate atrage ea însăși, ca un magnet, orice compozitor. Și aceasta în poezii mai scurte, deoarece în marile lucrări Eminescu a folosit — pe lîngă tehnica de scriitură — vaste planuri filozofice, cu desfășurări neașteptate.

Nu este, deci, de mirare, numărul extrem de mare al compozițiilor românești care au la bază versurile lui Mihai Eminescu. Începînd cu Nicolae Bretan, care în 1921 deschidea seria spectacolelor românești la Opera din Cluj, cu premiera operei sale **Luceafărul**, dirijată de Jean Bobescu, **Eroii de la Rovine**, operă după **Scrisoarea III**, montată la aceeași instituție în 1935, **Arald**, operă într-un act, după **Strigoii** — scrisă în 1939, cu premiera la Opera din Iași, abia în 1982, toate de același compozitor ; și ajungînd la Paul Urmuzescu, a cărui operă va fi prezentată în premieră la Opera Română din București, o multitudine de creatori, din care evidențiem pe Gheorghe Dumitrescu (**Luceafărul**, oratoriu-balet ; **Geniu pustiu (Poesis)** ; ciclu de 25 madrigale), Pascal Bentoiu (**Luceafărul** și **Eminesciana III**, ambele fiind poeme simfonice), Wilhelm Georg Berger (Simfonia a VIII-a **Luceafărul** și Simfonia a XII-a, **La steaua**), Anatol Vieru (Simfonia a V-a cu cor), Theodor Grigoriu (o parte a oratoriului **Canti per Europa**), regretații maeștri Paul Constantinescu (celebrele madrigale), Alfred Mendelsohn (poemul coregrafic **Călin**), Mihail Jora și Diamandi Gheciu (liedurile de căpetenie) și încă atîția alții ; acestea fiind doar cîteva lucrări de mari dimensiuni și cotate, la vremea lor și după aceea, ca fiind creații de excepție !

Iată, recent, în cadrul centenarului Eminescu și cu ocazia împlinirii a 75 ani de viață a maestrului Gheorghe Dumitrescu, Filarmonica „George Enescu" a prezentat patru mari tablouri din vastul său oratoriu-balet **Luceafărul**, care are la bază versurile poemului eminescian cu același nume. Oratoriul-balet este un gen mai anevoie de găsit în literatura românească și chiar mondială ; dar în pluralitatea creației sale, Gh. Dumitrescu nu se sfiește să-l abordeze. Lucrarea nu este, totuși, de dată recentă : ea a fost terminată în anul 1979 și prezentată doi ani mai tîrziu de către dirijorul Paul Popescu, în primă audiție, într-o admirabilă versiune de concert, renunțîndu-se la cîteva momente orchestrale adresate, în special, părților coregrafice. Aceeași versiune a fost reluată astăzi de maestrul sibian Petre Sbârcea care, beneficiind de dăruirea exemplară a vastului colectiv simfonic, avînd alături o bună echipă de soliști, precum și corul filarmonicii bucureștene, relevînd din nou marea sa afinitate și experiență în aceste două importante genuri muzicale : simfonic și muzical—dramatic ; o dată mai mult, am regretat prezența sa sporadică în Capitală.

Cunoscut ca unicul autor al frescei muzicale a istoriei poporului român — de la opera Orfeu și pînă în epoca zilelor noastre, — avînd și un număr însemnat de alte opere care, inexplicabil, nu au văzut încă luminile rampei (de la **Mihai Viteazul** și **Vlad Țepeș** și pînă la **Prometeu**), acest prolific compozitor este socotit un epic, cu necesități de exprimare în dimensiuni vaste, împinse pînă la eroic. Cu atît mai mare apare contrastul dintre toate acestea și oratoriul **Luceafărul**, unde îi aflăm pe Gh. Dumitrescu drept un adevărat liric, situat între intimitate și narațiune. Și nici nu se putea altfel, deoarece poemul, adevărată perlă filozofică, este încadrat el însuși între aceste sentimente. Melosul popular, citat, prelucrat sau recreat, laolaltă cu armoniile funcționale care merg pînă la mari structuri armonice, diatonismul, cromatismul adus la marginea politonalismului, laitmotivele Luceafărului, Demiurgului, dorinței, iubirii, ale lui Călălin și Cătălina (opuse din punct de vedere filozofic, drept „lumea cu dor", în fața „lumii fără de dor"), știința orchestrației, întreaga experiență a compozitorului ne oferă o plasticitate în care versul eminescian e-moționează și mai mult, atingînd, în multe locuri, sublimul artistic ! Și aceasta, cu toată desfășurarea lentă a tablourilor I, II și IV !

Alături de cel patru eroi cunoscuți, Gh. Dumitrescu a imaginat și un al cincilea, corul, personaj colectiv care avînd rol de povestitor și comentator întrece, ca dimensiune, personajele principale. Măiestria recunoscută a compozitorului în tratarea și dezvoltarea părților corale — ce se află în toate lucrările sale — se amplifică pînă la maximum în tabloul al treilea, intitulat „Un cer de stele dedesupt, deasupra-i cer de stele", în care Haosul, evocat poetic, și dialogul dintre Luceafăr și Demiurg sînt încadrați într-un tempo mai susținut, aici muzica atingînd sensurile baladei epice. Soliștii Monica Teodorescu (Cătălina) și Gabriel Năstase (Luceafărul) — prima, o voce calitativă de excepție, al doilea, o mare speranță în lirica românească — au avut o seară de mare performanță, învingînd cu brio toate dificultățile partiturii. Nicolae Andreescu (Cătălin) și Mihnea Lamatic (Demiurgul) s-au acomodat și ei, unul cu scriitura neobișnuită pentru ei, celălalt cu cerințele vocale, ample ale rolului. Alături de ei, fără reproș, corul Filarmonicii „George Enescu", instruit cu competență de tînărul Mihai Diaconescu .

...„Geniul n-are moarte, dar nici noroc. Mi s-a părut că soarta Luceafărului din poveste seamănă mult cu soarta geniului pe pămînt și i-am dat acest înțeles alegoric" spunea Eminescu. Sentimentul dragostei, al severității și răcelii ; antiteza dintre lumină și umbră; palatul împărătesc, dansurile de curte, prinții și prințesele, crail din poveste ; galaxiile, spațiile cosmice infinite ; cercetarea și cunoașterea adevărului despre sine ; toate aceste imagini care ne încălzesc oricînd îl recitim pe Mihai Eminescu, le-am regăsit plasticizate muzical în creația lui Gheorghe Dumitrescu. În viziunea oratoriului-balet ce ni s-a prezentat, Luceafărul nu este „nemuritor și rece", ci — în fond — el e chiar acel geniu care, venit pe pămînt, nu cunoaște nici norocul și nici fericirea ; și, de aceea, solitar, el se va înălța din nou, reluîndu-și locul printre „stele mii și mii"...

CLAUDIU NEGULESCU ■

SEMNAL

● Editura „Univers" continuă publicarea în limba română a „Integralei Cehov". După apariția vol. I de **Schițe și povestiri** (1880—1883), a vol II care conține pe lîngă **Schițe și povestiri** (1884—1885) și binecunoscuta nuvelă **Dramă la vînătoare**, la un scurt interval apare **Un roman cu un contrabas, Fericirea și alte povestiri** (1886—1887). Ediția este îngrijită de Sorina Bălănescu, care asigură reperele de istorie literară și notele aferente (cele trei volume cehoviene sînt precedate de un studiu introductiv de 32 pag.). Traducerile sînt semnate de Otilia Cazimir, Nicolae Gumă, Xenia Stroe (față de cei amintiți, la precedentele volume au mai tradus : Anda Boldur, Natalia Ladovici și Alexandru Bîrcăcilă).

● **Jocul privirilor** se intitulează cartea lui Elias Canetti apărută la Editura „Dacia" (traducerea și notele aparțin Elenei Viorel). **Memoriile** canetiene cuprind volumele **Limba salvată. Istoria unei tinereți** (apărută în traducere românească, în 1984), **Facla în ureche. Povestea vieții** (1921—1931 ; apărută în traducere românească în 1986) și **Jocul privirilor. Povestea vieții** (1931—1937).

Wolfgang Gabler, care semnează prefața, conchide : „Prin **Jocul privirilor**, precum și prin întreaga sa operă autobiografică, Elias Canetti depune o impresionantă mărturie culturalistorică cu valoare de model și oferă totodată o operă literară care opune amenințării omenirii prin moarte o istorie a vieții de cea mai înaltă intensitate".

● **Poeme Dellormanului** se intitulează cartea de versuri a Lilianei Grădinaru apărută la Editura Eminescu. O anume moderație a rostirii poetice, un suflu poetic bine temperat străbat versurile poetei, care închină ținutului său dintîi (Dellorman, se pare un nume de alint al Teleormanului), „roiuri albastre de ploi scuturate din ciutura timpului" : „Rotunde însemne / Zămislind tăria pămîntului / în veac. // Aripile soarelui veghind / Dă-n pîrg speranța roditoare. / Prin cîntec de mierlă / Galben ris de spice". **(Iunie).**

● În colecția **Biblioteca de estetică** a Editurii Științifice și Enciclopedice a apărut de curînd volumul **Artă și convenție** de Cezar Radu. După publicarea studiilor **Ontologia semiotică a informației estetice, Investigația semiotică și reflecția meditativă asupra artei, Umberto Eco și conștiința de sine a semioticii, Arta și progresul moral** (unele în colaborare), autorul volumului de față se explică : „Întrebarea dacă ideea de convenție poate sau nu constitui o perspectivă fertilă în teoria artei mă preocupă mai de mult. În încercarea de a da un răspuns am studiat diferite laturi și aspecte ale problemei, făcînd public multe dintre rezultatele și concluziile la care am ajuns, în reviste, volume colective, în comunicări prezentate la congrese și alte reuniuni științifice. Unele texte — asupra cărora am revenit ulterior, de obicei fără a modifica punctele de vedere exprimate — au intrat (fie și numai parțial) în alcătuirea prezentei lucrări".

● „E nevoie de mult curaj, irezistibilă candoare și inepuizabile resurse morale pentru a scandaliza elita tehnobirocratică a Institutului Nobel cu problema **eticii** în tratamentul animalelor de experiență. Dr. Evy Beck rămîne fără îndoială un memorabil personaj feminin în literatura scandinavă. Per Christian Jersild — remarcabil romancier vizionar și polemist, autentic implicat în actualitatea suedeză a ultimelor decenii — propune conștiinței contemporane o satiră antiutopică de o tulburătoare virulență caricaturală" — acestea sînt frazele care însoțesc romanul **Veterinarul** de Per Christian Jersild, apărut în colecția „GLOBUS" a Editurii „Univers", roman în cincizeci și trei de tablouri, tradus în românește de Teodor Atanasiu și Elena Florea.

DORIN SĂLĂJAN ■

Însemnări de lectură

Proza unui poet

Despre mulți autori se afirmă că se manifestă „cu discreție", astfel încît formula a devenit irelevantă. Ea este folosită de criticii literari în mod mecanic, din politețe, ori de cîte ori vor să justifice faptul că un scriitor nu reușește să se impună în conștiința publică, fiind lipsit de personalitate. Iată de ce am ezitat îndelung înainte de a face afirmația — pe care totuși nu puteam să o evităm — că Horia Bădescu este unul dintre cei mai discreți autori de azi. În cazul său însă discreția nu are nici o legătură cu insignifianța și inexpresivitatea, ci implică noțiuni precum distincția, profunzimea inaparentă, arta nuanțelor. Ca argintul vechi, scrisul lui Horia Bădescu are un luciu stins, vizibil numai din anumite unghiuri.

În bibliografia sa de pînă acum figurează nouă cărți de poeme — **Marile Eleusii**, 1971, **Nevăzutele Urse**, 1975, **Cîntece de viscol**, 1976, **Anonimus**, 1977, **Ascunsa trudă**, 1979, **Recurs la singurătate**, 1984, **Starea bizantină**, 1985, **Apărarea lui Socrate**, 1986 **Anotimpurile**, 1987 ; trei monografii eseistice — **Magda Isanos. Drumul spre Eleusis**, 1975, **Gr. Alexandrescu. Parada măștilor** 1981, **Meșterul Manole sau imanența tragicului**, 1986 ; și un roman — **Joia patimilor**, 1981. Pe această listă s-a adăugat recent un nou roman, **Zborul gîștei sălbatice** (Ed. Eminescu).

Romanele lui Horia Bădescu sînt ale unui poet doar pentru că autorul lor scrie cu predilecție poezie, și nu pentru că lirismul ar fi principalul lor element constitutiv. Există și lirism, însă predominantă rămîne materia epică, densă, misterioasă, tinzînd mereu să cristalizeze în simboluri. În **Joia patimilor** era evocat în mod declarat un moment istoric și anume anii de după primul război mondial, cînd — explica sugestiv autorul — „Europa întreagă era un cîmp arat de-a lungul și de-a latul de fierul aspru al războiului, semănată cu cele mai felurite semințe, și nimeni nu știa încă și n-avea să știe multă vreme ce fel de plante vor răsări și ce vor rodi ele mai tîrziu". În **Zborul gîștei sălbatice** apar ca personaje oameni ai zilelor noastre, dintre care doi implicați într-o frumoasă și emoționantă poveste de dragoste.

Protagoniștii acestui **love story**, Matei și Maria (numele lor sînt și titlurile celor două capitole ale romanului) nu au vîrsta lui Romeo și a Julietei, ci se află în plină maturitate, după cîte o experiență conjugală dezamăgitoare. Alegerea lui Horia Bădescu este în consonanță cu o orientare mai generală a prozei și cinematografiei actuale din toată lumea și exprimă o preferință pentru luciditate în defavoarea naivității. Matei și Maria se cunosc la o casă de odihnă mai ciudată decît altele — o fostă „casină ofițerească", prevăzută cu un foișor plin de „mașinării romantice" și cărți vechi, într-un peisaj de o frumusețe sălbatică, dar și vag amenințător, din cauza vecinătății unei rezervații de fazani păzite cu strășnicie și, se pare, lipsite de... fazani. Maria a fost soția unui bărbat puternic și brutal, Nagancea, care trăia cu pasiunea de a-i domina pînă la completa aservire pe cei din jur și care a supus-o și pe ea aceluiași tratament. Femeia, interiorizată, capabilă de reflecție și de introspecție, cu mari resurse de tandrețe rămase nefolosite, și-a făcut un stil de viață din a aștepta. Din a aștepta un eveniment care să-i modifice existența, aceasta fiind forma ei — pasivă — de opoziție față de un destin nefavorabil. Bărbatul, de profesie geolog, pasionat de profesia lui pînă la uitarea de sine, a cunoscut și el drama imposibilității de a comunica, trăind alături de o femeie egoistă, Ira. Întîlnindu-se la „Pavilion" (așa i se spune acum vechii case), Matei și Maria au revelația faptului că ei sînt destinați unul altuia și își trăiesc dragostea cu înfrigurare, ca și cum ar cunoaște o a doua tinerețe.

Povestea de iubire se complică prin primirea de către cei doi a unor „mesaje" din vechea lor existență. Aceste semnale din trecut nu o impresionează pe Maria deoarece îi aduc aminte de cîte a îndurat și o fac să privească în urmă cu și mai multă detașare, dar îl tulbură pe Matei, întrucît se interferează cu vestea că Ira suferă de o boală gravă, că este, practic, condamnată la moarte.

Celelalte personaje ale romanului — pictorul Marchidaș, profesorul Tilea, medicul Polizu, sora Matilda etc. — completează tabloul, apărînd în planul doi, în penumbră, da sugestii ale unor tipuri de existență. Frecvente sînt în roman și istorisirile unor întîmplări de demult, care — prin trecerea timpului — s-au purificat de orice trăire prozaică și s-au transformat în parabole. Remarcabilă este atmosfera crepusculară din roman. Meritã menționată, de asemenea, frumusețea limbii de care se folosește Horia Bădescu, în această carte nu prea întinsă (două sute de pagini) dar densă, scrisă de un artist.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

O lume între coperți

Cel ce gîndește singur și scormone lumina unor documente vechi se numește arhivar. Aflată la confluența unor calități dintre cele mai respectabile — răbdare și spirit de observație, erudiție și discernămînt, tenacitate și rigoare —, meseria de arhivar este îndeobște corect prețuită abia atunci cînd avem nevoie de slujitorii ei. Iată, însă, că sînt și astfel de profesioniști ai arhivelor care n-așteaptă să le cerem sau să-i întrebăm noi de vreun document cine știe de cînd și de unde, și vin ei în întîmpinarea noastră, aducînd la lumina tiparului și-a ochilor contemporaneității nu o colecție de documente, ci un întreg univers de viață. O viață demult apusă, desigur, cu tot ce a avut în ea, fie că e vorba de amploarea unor evenimente cu adevărat istorice ori de detaliile mercurialului unei piețe de la 1838, să zicem. Meritul unui asemenea demers publicistic este de a ne pune comod, la îndemînă, vitraliile de culoare prin care putem privi trecutul unei așezări aidoma unui salt înapoi, prin tunelul timpului. De aceea spune că lucrarea **„Pitești. Mărturii documentare"** nu este atît o carte de citit — cît un instrument optic de mare fidelitate istorică și rafinament cultural, prin care putem scruta viața dintre 1388 și 1944 a reședinței județului Argeș. Ediția acestui prim volum este realizată de **Teodor Mavrodin, Mircea Gîlcă, Violeta Sima, Lucian Pribeagu** și **Dan Pintilie** — cercetători pînă acum „anonimi", dar a căror muncă prin colbul anilor capătă, odată cu acest studiu, strălucirea unui act cultural prin care rutina unei meserii devine sclipire de spirit.

O. ȘTIREANU ■

Geniul ordonator

(Urmare din pag. 10)

tregi ansamblul dovedește că spiritualitatea eminesciană e esență a spiritualității naționale. Aceste opere de artă, care în anii nașterii lor au comportat condiționări diverse, ne apar într-o lumină nouă. E drept că organizatorii au știut să rețină acele creații care, fără a trăda caracterul mîinii din care provin, se resimt mai intens de „spiritul veacului" ori, mai bine zis, de spiritul ce a petrecut un secol în altul. Alături de creații tipice de Grigorescu, Andreescu și Petrașcu, aflăm imagini atipice de Luchian, Pallady, Eustațiu Stoenescu, precum și realizări interesante semnate de Elena Popeea, Juan Alpar, Kimon Loghi, Constantin Artachino, G. D. Mirea, Sava Henția, Samuel Mützner, C. Aricescu. În sala în care stau frumos laolaltă statuia lui Gheorghe Anghel și himerele lui Paciurea, descoperim un portret „din epocă", un „Gînditor" de Horia Boambă, artist mai degrabă necunoscut, dar autor al cîtorva opere care ne îndeamnă să credem că a sosit timpul să fie reconsiderată opera unor artiști prea ușor uitați, prea lesne trecuți în umbra clasicilor. Firește, sculptura — cu excepția unor lucrări de Brâncuși, Filip Marin, Ion Jalea și Constantin Lucaci — e portretistică eminesciană sau studii pentru monumente: Paul Vasilescu, Dumitru Pasima, Horia Flămînd, Victor Gaga, Mihai Coșan, Valentina Boștină, Marcel Guguianu, Gh. Adoc, Mihai Buculei.

Pictorii au omagiat, conform metodei atelierului lor, momentul. Se cuvine să citãm, pentru frumusețea și patetismul mărturisirii de iubire ce o conțin, o mare tapiserie a Celei Neamțu și un somptuos peisaj al pădurilor botoșenene, pînză dintr-un ciclu cu duh eminescian realizat în ultimii ani de Florin Niculiu. În alcătuirea finală a expoziției s-au ales, dintr-un număr mare de participări, acelea care au rimat sigur și expresiv cu calitatea ideii generale: Corneliu Baba, Ion Gheorghiu, Vasile Grigore, Iacob Lazăr, Rodica Marinescu, Radu Dăringă, Ion Murariu, Ion Popescu Negreni, Eugen Popa. Graficienii, cu o prezență mai rezervată, au evidențiat totuși constanța unor preocupări: Marcel Chirnoagă, Spiru Vergulescu, Mircea Dumitrescu, Done Stan, Nicolae Alexi.

Această expoziție trebuie popularizată și cunoscută de un public mare, fiindcă îi este, cu osebire, destinată și, mai ales, pentru că oferă cea mai completă lecție deschisă despre semeția și generozitatea gîndirii poetului. Sînt și rămîn profund revelatoare cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu din Mesajul adresat participanților la simpozionul omagial : „Cinstim cu emoție memoria nepieritoare a celui mai iubit poet al neamului nostru, Mihai Eminescu".

Cunoașterea n-are limite!

„Legarea învățămîntului de cercetare și producție, această triadă a progresului ce asigură geneza și implementarea gîndirii originale în toate sectoarele economiei naționale, înseamnă înainte de orice — **este de părere interlocutorul nostru, prof. dr. doc.** Laurentie Sofroni — transformarea fiecărui dascăl și discipol într-un creator autentic. Mai mult decît atît : o facultate de profil tehnic are datoria de a se distinge nu numai prin elaborarea unor soluții de urgentă necesitate, ci mai ales prin gîndire prospectivă, capabilă de a desprinde din orizonturile viitorului imaginea lumii de mîine, de a vedea acolo unde alții disting doar scurgerea vremii și nebuloasa necunoscutului. Viitorologia este singura predicție științifică, iar omul de știință — singurul care poate trece hotarele viitorului, călătorind pe volutele fanteziei, dar înarmat cu instrumentele rigorii și calculului de specialitate".

Contribuția universitarilor, profesori sau studenți, la marea bătălie pentru cunoaștere și progres tehnic ni se pare astăzi veche de cînd lumea. Cu toate acestea, cu numai cîteva decenii în urmă, învățămîntul superior se mai limita încă la instrucție, acumulare de date și cunoștințe, la generalizări și stabilirea unor legi și teorii mai mult cu scop în sine. „Aceasta era facultatea pe care am făcut-o și eu, și alții mai tineri ca mine", ne mărturisește profesorul Laurențiu Sofroni.

Trăsătura dominantă a cercetării științifice actuale — și cu precădere a celei universitare — este descoperirea căilor ce duc direct sau indirect la modificarea condiției vieții umane. Ce înseamnă acest lucru la nivelul unui compartiment universitar ? Vom încerca să răspundem, poposind la Facultatea de metalurgie a Institutului Politehnic București, iar aici în mod special la catedra de „Turnătorie-agregate". O facem, deoarece, trebuie să o spunem de la început, prin numărul mare de invenții și inovații realizate, această facultate a ocupat în ultimii trei ani de două ori locul I pe institut și o dată locul II, iar catedra amintită, locul I pe facultate. În total, nu mai puțin de 30 de invenții și un număr mare de inovații, toate dobîndite prin osîrdia și pasiunea colectivelor de dascăli și studenți.

Inventica se învață!

• În 1980, ca urmare a unei vizite de lucru, efectuate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea „23 August" din București și a recomandărilor primite cu acest prilej, studenții și cadrele didactice ale facultății amintite au luat în studiu următoarea temă de cercetare : „Folosirea formelor vidate din amestecuri fără liant pentru obținerea pieselor turnate din aliaje feroase și neferoase." În cercetare s-a angajat, sub conducerea profesorului Laurentie Sofroni, toată catedra de „Turnătorie și agregate". În prezent, procedeul se aplică în întreprinderile „23 August", „Semănătoarea" și „Vulcan" din București, la Întreprinderea „Vagonul" din Arad și este în curs de aplicare la Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița și Întreprinderea de matrițe și piese turnate din Odorhei.

• O altă lucrare de răsunet se referă la „Stabilirea tehnologiilor de producere a fontelor cu grafit nodular cu structură bainitică". Este vorba de realizarea pentru prima dată în țara noastră a unui material cu proprietăți de excepție ce poate înlocui oțelul la diferite produse, în special în industria construcțiilor de mașini. Procedeul este în curs de aplicare la Întreprinderea de autoturisme Pitești, la Întreprinderea de autocamioane Brașov, la Întreprinderea „Metalurgica" Aiud și la Întreprinderea „Unio" Satu Mare.

• Unei lucrări intitulate „Fonta bainitică", apărute sub semnătura unui colectiv alcătuit din prof. Laurentie Sofronie, șef de lucrări, dr. ing Iulian Riposan și dr. ing. Mihai Chișamera, îi revine meritul de a fi prima monografie de acest gen tipărită în România

• S-a asimilat în producție, pe bază de cercetări proprii, fontă cu grafit vermicular, testată în prezent la Întreprinderea „Mecanica" din Alba Iulia și la Întreprinderea de autocamioane Brașov. Un volum purtînd același titlu, „Fonta cu grafit vermicular" (autori : Iulian Riposan și Laurentie Sofroni) a văzut de curînd lumina tiparului și este prima monografie de acest fel apărută în lume.

• Între tehnologiile realizate la Facultatea de metalurgie din București și aplicate în întreprinderi din țară se mai numără „Tehnologia tratării oțelurilor în stare lichidă prin injectarea de pulberi active în vederea îmbunătățirii proprietăților fizico-mecanice ale pieselor turnate din oțel" (șef de colectiv : ing. Voicu Brabie) și „Dirijarea procesului de solidificare a oțelurilor turnate cu ajutorul microrăcitoarelor", procedeu ce asigură importante reduceri de metal. (Șef de colectiv : dr. ing. Constantin Bratu).

• În sfîrșit, iată și două realizări prin care universitarii bucureșteni au trecut în fruntea eșalonului mondial, recomandîndu-se prin prioritate absolută. Este vorba de modificarea fontelor și oțelurilor prin folosirea granulelor metalice cu elemente active ca magneziu și calciu, procedeu în curs de testare la Întreprinderea „Unio" Satu Mare și Întreprinderea „Semănătoarea", din București și la COS Targoviște. Același colectiv semnează și brevetul de invenție intitulat „Folosirea sulfului ca element de reglare a formei separărilor de grafit la producerea fontelor cu proprietăți superioare".

În acest univers mirific al gîndirii creatoare, studentul își face intrarea îndrumat și însoțit chiar de la început de conducătorul științific al lucrării de diplomă. Și în această privință, Facultatea de metalurgie se bucură de o experiență valoroasă : temele pentru lucrările de diplomă sînt repartizate încă din anul III, în funcție de opțiuni individuale dintr-un program de cercetare amplu și cumulativ de la an la an. Acest moment de importanță capitală în biografia intelectuală a studentului este pregătit printr-o campanie de „propagandă electorală" (expresia aparține interlocutorului nostru), deci de prezentare a unor studii și experimente tehnico-științifice aflate în atenția cadrelor didactice. Pe această bază, tînărul își exprimă preferințele și ulterior devine colaborator al colectivului de creație pentru care și-a exprimat preferința. Din anul III, studentul își alege astfel „nașul". Această denumire, folosită desigur, la început, în glumă, a căpătat prin tradiție valoarea unui termen didactic consacrat. Fiecare viitor inginer își are mentorul lui, deci omul care îl urmărește, hrănindu-i talentul virtual și deprinderile latente, și care, la sfîrșit, îi va pune în mînă diploma universitară. El este în fapt cel mai activ, mai devotat și sincer prieten al studentului, iar din această laborioasă confrerie de idei și ajutor mutual (care, între altele, are și darul de a șterge granițele rigide dintre dascăl și învățăcel) se nasc nu simple lucrări de diplomă, ci și creații originale încununate chiar cu brevete de invenție. Studentul Iulian Ceaușu din anul VI, curs seral, și-a ales pentru lucrarea de diplomă tema „Utilizarea metalofosfaților în amestecuri de formare". Florin Turbatu și Oancea Florin din anul IV întocmesc lucrarea „Folosirea carburii de siliciu metalurgice la elaborarea fontelor". Mulți foști studenți (N. Crainic, N. Melită, I. Stanciu) și-au pus semnătura nu numai pe o obișnuită lucrare de diplomă, ci au realizat chiar o invenție în sensul strict al cuvîntului.

Vom înțelege mai bine toate acestea dacă vom avea în vedere că aici, la Facultatea de metalurgie, studentul își petrece în ultimii trei ani de studii, peste 500 de ore în laboratoare și unități industriale. Acest timp consacrat în exclusivitate cercetării și experimentului face parte din obligațiile sale profesionale, dar nimeni nu-i limitează prin aceasta stăruința și pasiunea pentru creație, laboratoarele facultății îi stau la dispoziție în permanență și nu puțini sînt cei care își petrec aici cea mai mare parte a timpului liber.

Toate acestea fac parte dintr-un nou mod de a gîndi, a clădi și duce la bun sfîrșit edificiul profesional al specialistului de mîine. În domeniul metalurgiei, ca de altfel în toate celelalte compartimente ale științei și tehnicii mondiale, nou devine vechi într-un timp record. Sînt dictatele progresului continuu și ireversibil. O luptă contra cronometru ce se naște din fondul de aur al scientismului etern, din nemulțumirea laborioasă și nestăvilita sete de cunoaștere a tinerilor specialiști. Prin asemenea lucrări de pionierat (unele, priorități pe plan mondial) se recomandă și activitatea universitarilor de la Facultatea de metalurgie din București. Vom oferi alături cititorilor noștri cîteva exemple chiar dacă ele se vor dovedi mai puțin accesibile înțelegerii comune. Specialistul va obține astfel, și pe această cale, informații utile, iar nespecialistul va avea, sperăm, imaginea acelui efort permanent ce se naște și se plămădește în retortele inteligenței.

Revenind la lumea studenților, în Facultatea de metalurgie se acordă o importanță deosebită pentru informarea tineretului studios. Acesta are datoria încă din anul III de a citi nu numai cursurile universitare, ci, deopotrivă, lucrări apărute în revistele de profil din lumea întreagă. În acest scop, studenților le sînt înmînate articole xeroxate, extrase din principalele publicații ce apar în țările industrializate. Pentru început ei trebuie doar să le traducă, ceea ce implică cunoașterea sau învățarea unei limbi străine. („Cunoașterea unei limbi străine înseamnă o fereastră deschisă spre universul intelectual al planetei"). Din această confruntare cu tot ce este mai nou în domeniul metalurgiei, foarte mulți tineri au ieșit îmbogățiți cu idei și propuneri de invenții și inovații. Cadrele didactice le cer să le justifice și să le interpreteze sub raport științific, chiar dacă prin aceasta întregul demers rămîne doar în sfera teoreticului. Această gimnastică a minții s-a dovedit însă extrem de utilă, deoarece ea aruncă privirile tînărului spre orizonturile viitorului. Un specialist în materie a făcut de curînd următoarea declarație : „Peste 20 de ani, jumătate din producția pieselor turnate se va realiza cu mijloace necunoscute azi. Acestea se vor naște neapărat, chiar dacă nimeni nu se gîndește azi la ele".

Mi-a plăcut să văd în acest joc grav cu datele științei, cu fantezia și rigorile matematicii imaginea scientistului modern, al acestui fiu al planetei noastre pentru care cuvîntul „imposibil" nu mai figurează de mult în dicționarele inteligenței.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Școala clujeană de fizică (II)

Pe linia profund creatoare inaugurată de Augustin Maior, în 1904 și apoi în 1919, de care ne-am ocupat într-un trecut articol, s-au înscris numeroși alți fizicieni din cadrul școlii clujene. Vom evoca astăzi doi oameni de știință a căror activitate fecundă s-a desfășurat mai aproape de noi. Este vorba de ultimii dispăruți din rîndurile fecundei școli de fizică din Cluj-Napoca : **Mircea Drăganu** (1911—1989) și **Victor Mercea** (1924—1987). Ceea ce ne atrage atenția în opera lor este pe de o parte abordarea îndrăzneață a unor teritorii noi ale științei, în care s-au dovedit veritabili deșteleniitori, iar pe de altă parte preocuparea constantă de a îmbina cercetarea fundamentală, teoretică, cu cea aplicativă. Aceste trăsături vor ieși limpede în evidență atunci cînd vom prezenta contribuțiile lor științifice.

Mircea Drăganu s-a născut la 19 noiembrie 1911 la Năsăud, într-o familie de aleasă tradiție națională și culturală. Tatăl, bunicul și străbunicul său au fost profesori la Liceul grăniceresc din Năsăud și luptători pentru drepturile naționale ale românilor. A urmat Liceul „Gheorghe Barițiu" din Cluj (1921—1923), iar licența în fizică a obținut-o tot aici, la Facultatea de Științe cu teza **Spectrul atomic al hidrogenului** (1933). Între 1934 și 1937 s-a specializat la Paris și Leipzig. A devenit doctor în științe al Universității din Cluj cu teza **Despre producerea electronilor grei** (1939), care anunța preocupările sale de mai tîrziu. În 1954, obține titlul de doctor docent. Și-a început, în paralel, activitatea de cercetare și cea didactică, ca asistent la Institutul de Fizică Moleculară, Acustică și Optică din Cluj, în 1939, apoi a continuat-o (din 1946), la Institutul de Gravitate, Căldură și Electricitate, a fost șef de lucrări la Observatorul astronomic din Cluj. Din 1948 și pînă în 1955 a lucrat în calitate de conferențiar la diferite catedre ale Facultății de Matematică și Fizică. În 1955 a devenit profesor de fizică teoretică, mecanică și căldură la Universitatea din Cluj, iar în 1965 șef de sector la Centrul de cercetări pentru fizică teoretică.

Domeniile de bază pe care le-a abordat au fost fizica plasmei, fizica atomică, constantele dielectrice, electroliza, optica și astronomia, dovedindu-și de fiecare dată creativitatea, viziunea inovitoare. Astfel, studiind reacția foton-neutrino-antineutrino, a dedus din ea o lege de distribuție a energiei într-o incintă radiantă. Pentru a rezolva divergența privitoare la energia proprie a electronului, a introdus în 1944 ipoteza unui domeniu funcțional de incertitudine. A adus rezolvări cu totul noi în teoria transportului de neutroni și a dat o extindere relativistă ecuației de transport a acestora. A demonstrat că mezonii din razele cosmice pot fi considerați, în mod teoretic, ca fiind produși și de protonii primari (nu numai de către electronii și pozitronii primari).

Mircea Drăganu a studiat plasmele relativiste și nerelativiste, obținînd rezultate principial noi. A dedus ecuațiile lui Debye-Falkenhagen ce guvernează transportul în electroliți, plecînd de la un sistem de ecuații stocastice. A generalizat formula lui Green, pentru problemele cu derivată oblică, la funcțiile biarmonice și poliarmonice și a stabilit ecuațiile lui Hamilton pentru sistemele determinate prin coordonate neolonome. O lucrare fundamentală a sa este **Introducere matematică în fizica teoretică modernă** (2 vol., 1957—1958), analiză subtilă a posibilităților utilizării instrumentului matematic de către fizicienii teoreticieni.

Victor Mercea, născut la Timișoara la 2 ianuarie 1924, a urmat liceul în acest oraș (1934—1942), iar studiile superioare le-a efectuat la Universitatea din Cluj, obținînd licența atît în matematică (1946), cît și în fizică (1947). A devenit doctor în fizică în 1949, cu teza **Viscozitatea și conductibilitatea termică a vaporilor de apă**, pentru ca în 1965 să obțină titlul de doctor docent. Încă din 1946, își începe cariera didactică la Universitatea din Cluj ca asistent, iar din 1964 devine profesor universitar de fizică atomică, nucleară și moleculară. A fost cercetător (1950), apoi șef de secție (1956—1972) la filiala din Cluj a Institutului de Fizică Atomică. A condus, de asemenea, Institutul de Izotopi Stabili, devenit în 1978 Institutul de Tehnologii Izotopice și Moleculare (I.T.I.M.). În 1962 a fost ales membru corespondent al Academiei R.S.R., iar în 1968 membru al American Nuclear Society. I-au revenit funcții de răspundere în organisme și programe naționale și internaționale de cercetări spațiale : COSPAR, INTERCOSMOS etc

Contribuțiile sale principale privesc fizica moleculei, energetica nucleară, fizica izotopilor stabili și tehnologia separării lor (pentru care a conceput și aparatura de analiză corespunzătoare), spectrometria de masă, fizica cosmică și cercetările spațiale ; în 1975 a apărut lucrarea sa de bază **Fizica atomică**. A fost, de asemenea, inventator, obținînd două brevete pentru separarea apei grele.

Aportul său a fost notabil la producția și exportul de izotopi stabili românești. O realizare a sa de excepție o reprezintă obținerea de separări izotopice cu raze laser (1969) ; în 1968 obținuse separarea izotopilor azotului. A construit, în cadrul I.T.I.M. un spectrometru de masă cu dublă focalizare, utilizat în industria chimică și în cercetarea biologico-medicală.

Victor Mercea a contribuit și la afirmarea științei românești în domeniul de avangardă al cercetării spațiale. Pe satelitul „Intercosmos"-12 — apoi și pe alți sateliți și rachete de sondaj de tip „Vertical" — au fost montate spectroscoape de masă de concepție românească, realizate sub conducerea sa în cadrul I.T.I.M. Lui i se datorează și lansarea primei aparaturi românești (DESM-1) în spațiul cosmic, de asemenea, construcția și lansarea spectrometrului de masă SMQ-3 pînă la înălțimea de 1 500 km, cu ajutorul căruia s-au măsurat izotopii azotului în atmosfera înaltă.

Acest savant riguros a fost totodată un om delicat și un sensibil. Citea cu pasiune nu doar lucrări de specialitate, ci și beletristică, nutrea un mare interes pentru artele plastice. Era un partizan și practicant asiduu al fotografiei artistice : a participat adesea la saloane naționale și internaționale de artă fotografică, obținînd distincții prestigioase.

I. M. ȘTEFAN ■

• Sesizări, propuneri, reclamații — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

Veşti bune pentru cîţiva dintre corespondenţii noştri ce solicitau sprijin în vederea încadrării în muncă.

■ **Codreanu Carmen** (str Nicolina nr. 77, bl. 936, sc. B, ap. 13) a primit din partea D.P.M.O.S. — judeţul Iaşi dispoziţia de repartizare la Întreprinderea de confecţii din municipiul Iaşi.

■ Un răspuns şi pentru cetăţeanul **Dungă Ion** din comuna Alimpeşti, judeţul Gorj, de la Direcţia pentru Probleme de Muncă şi Ocrotiri Sociale a judeţului Gorj : „Referitor la scrisoarea adresată revistei „Flacăra" prin care solicitaţi sprijin pentru încadrarea în muncă, precizăm : „în baza adresei Întreprinderii de utilaje grele de transport pentru construcţii Craiova, secţia Tîrgu-Jiu, prin care ne comunică vacante trei locuri de lăcătuşi mecanici, vă trimitem dispoziţia de repartizare nr. 1502 cu care vă veţi prezenta la unitatea respectivă, pentru a vă perfecta actele de încadrare."

■ „La cererea cetăţenei **Dinuţi Ana Elena** din comuna Plenița, satul Castrele Traiane, judeţul Dolj, prin care petenta solicita sprijinul necesar pentru încadrarea sa în muncă la Întreprinderea Chimică Craiova — Secţia Plenița, vă facem cunoscut că, prin dispoziţia nr. 3589 a fost repartizată la întreprinderea menţionată, la care a şi început să-şi desfăşoare activitatea, ca operator chimist." (D.P.M.O.S. — judeţul Dolj). Mulţumim pentru înţelegerea şi sprijinul acordate.

■ Reanalizînd situaţia din zona în care locuieşte **Ştefania Lupu** (str. Abator, bl. 72 ap. 11 — Tîrgu-Jiu) ce se adresa, nu de mult redacţiei noastre, Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii Gorj, a aprobat cererea sa, drept pentru care petenta este invitată a se prezenta la Secţia Exploatare P.T.T.R., spre a achita taxele tarifare.

■ **Mistoacă Vasilica** din Ploieşti, str. Secelenilor nr. 2, bl. 18, ap. 74 a fost, de asemenea, invitată la Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii Prahova, pentru a achita taxa de instalare a postului telefonic solicitat.

■ Deşi cititorii noştri sînt avertizaţi că „Flacăra" nu primeşte acte originale, **Vilcu Floarea** din Brezoi, sat Valea lui Stan, judeţul Vîlcea, ne trimite două bonuri de comandă eliberate de **Întreprinderea de Produse Ortopedice şi Protezare**. Dat fiind faptul că bonurile cu pricina au fost eliberate, unul în 15 februarie 1988, iar celălalt la data de 18 aprilie 1988, se pare că petenta le consideră astăzi, după mai bine de un an, lipsite de orice valoare. Cităm din scrisoarea sa. „Fiul meu, **Vilcu Ion**, elev la Liceul industrial Brezoi a suferit în 1987 un accident, în urma căruia i s-a amputat jumătate din laba piciorului sting. Copilul meu este nevoit să umble ajutat de o cîrje. Mi s-a recomandat să solicit o proteză, lucru ce l-am făcut la Întreprinderea de Produse Ortopedice şi Protezare din Bucureşti, cu comenzile pe care le anexez în original. Mi s-a promis că în circa o lună de zile îmi va fi expediată la domiciliu. Aşadar, a trecut mult mai mult decît un an şi nici pînă în ziua de azi nu am primit nici proteza şi nici alt răspuns, copilul meu fiind în situaţia de a merge tot în cîrje."

Dacă un copil nu mai poate zburda, ca toţi cei de vîrsta lui, ar putea avea şansa de a merge, măcar, normal. Şi şansa aceasta depinde de dumneavoastră, stimaţi tovarăşi ai Întreprinderii de Produse Ortopedice şi Protezare — Bucureşti.

■ **Ilie Ştefan** din Calafat, judeţul Dolj (bl. M-1, sc. 2 ap. 33) ne scrie. Dacă vrei să cumperi noul „Mers al trenurilor" în Gara de Nord din Bucureşti, răspunsul este, invariabil : „Nu avem". Dacă urci într-un tren, însă, apar tot felul de indivizi suspecţi, cu sacoşe burdusite, din care apare, pentru preţuri cît se poate de piperate, invizibilul volum informativ. În plus, revistele care, în mod normal ar trebui să fie oferite la chioşcurile de pe peroane, sînt, de asemenea, de găsit doar pe culoarele vagoanelor de călători. La aceleaşi preţuri majorate. Nu poate fi stopat, oare, acest ilicit comerţ ce pare a merge... ca pe roate ?

■ Din partea Consiliului popular al municipiului Bacău, un răspuns favorabil adresat lui **Popescu Vasile** (Str. Republicii, bl. 68, sc. A, ap. 20) „Pentru îmbunătăţirea furnizării atît a apei calde menajere, cît şi a apei potabile, s-a dispus executarea unei staţii de hidrofor pentru blocurile care sînt afectate de presiunea apei reci, staţie de hidrofor care să fie amplasată în cadrul punctului termic nr. 21 şi executată pe măsura alocării fondurilor de investiţii în perioada de revizii şi reparaţii cuprinsă între 1.08 — 30.08.1989 a punctului termic."

■ Şi de la Consiliul popular al sectorului 6 din Bucureşti de asemenea o veste bună : „Urmare a sesizării **Asociaţiei de locatari** Bloc 4 din Bd. Păcii nr. 52—54, prin care se arăta că apartamentele de la nivelele superioare nu beneficiază de apă rece, vă informăm că s-a luat legătura cu I.C.A.B., problema fiind rezolvată prin punerea în funcţiune a unei pompe."

■ În aceeaşi problemă se adresează redacţiei şi **Asociaţia locatarilor** Bloc 43, Şoseaua Pantelimon, nr. 255. „Sîntem una dintre cele mai mari asociaţii ale Capitalei, cu un număr de membri ce depăşeşte 1 400, oameni ai muncii ce-şi desfăşoară activitatea în marile uzine ale Capitalei „23 August", Republica, Electroaparataj, Acumulatorul, I.I.S. Progresul. La nenumăratele sesizări şi apeluri telefonice furnizorul ICAB nu a dat nici un curs celor solicitate."

■ Iată, sînt însă şi cetăţeni care se plîng de faptul că, în unele locuri, apa curge prea din belşug şi, mai ales, pe unde nu trebuie : „Locuiesc în Bucureşti, str. Crăiţelor nr. 24, sector 4. Vreau să vă aduc la cunoştinţă că în configuraţia hidrografică a cartierului Parcul Libertăţii, în afara lacului din parc a apărut un „riu" atestat documentar din... aprilie 1989. El izvorăşte din trotuarul străzii Crăiţelor şi curge nestingherit pînă la canal, ameninţînd fundaţia întreprinderii de ciorapi „Apollo" şi a celorlalte clădiri de pe stradă. Copii construiesc bărcuţe din hîrtie şi se bălăcesc în apa murdară. Au început să-şi facă apariţia şi ţînţarii. Apa care curge la canal cine o plăteşte ? Întrebaţi dumneavoastră I.C.A.B.-ul, poate aflăm şi cauza. Se poate să fie o conductă spartă care, deocamdată nu interesează pe nimeni." (**Ioana Marinică**).

Nu numai că întrebăm, dar solicităm, în numele tuturor celor afectaţi, remedierea grabnică a acestei situaţii.

■ **Costea Cornelia** din Iaşi (str. Bucinschi nr. 6, bl. CL-1, sc. 1 Ej. 3 ap. 10, ne întreabă dacă mai are şanse să intre în posesia unui lucru care-i aparţine de drept : „În luna ianuarie 1988 am cumpărat într-un magazin din Iaşi un scul de lînă produs de **O.E.C. Carpaţi, Unitatea Agroindustrială Sf. Gheorghe — Ţesătoria Covasna**. După cîteva zile m-am apucat să deapăn sculul împreună cu soţia mea, dar pe la mijloc au început să apară defectele. Atunci, am lăsat ghemul aşa şi restul de scul l-am pus într-o cutie şi l-am expediat pe adresa unităţii, conform chitanţei nr. 9559, cu confirmare de primire. Am aşteptat pînă în august 1988, cînd am scris din nou unităţii, dar n-am primit nici un răspuns." Sperăm că unitatea cu pricina va citi aceste rînduri şi-şi va aminti de o comandă neonorată cum se cuvine. Sperăm, de asemenea, să ne înştiinţaţi cît de curînd, că pentru iarna care vine sînteţi posesorul unei jachete noi şi., de bună calitate.

■ „De o bună bucată de vreme, în Piaţa Volevozilor, au ca punct de întoarcere Maxi-Taxi-urile cu numerele 502 şi 520. Noi înţelegem că la capăt de linie cei ce le conduc au nevoie să se relaxeze cîteva minute. Nu înţelegem, însă, de ce lasă maşinile cu motoarele ambalate timp de 5—10 minute. Probabil s-au învăţat cu zgomotul, însă noi, cei care locuim în apropiere, nu reuşim să ne obişnuim, sîntem treziţi în zori de acest vacarm care, apoi, durează în tot restul zilei. Considerăm că nici consumul de carburant care se iroseşte nu este de neglijat." Pentru grupul de locatari din Piaţa Volevozilor semnează delegatul de stradă **Gheorghe Preda**.

■ **Popa Eusebiu** din Piatra Neamţ (str. Chimiei nr. 4, bl. 4 ap. 8)călătoreşte o dată pe lună spre Vaslui în probleme de serviciu şi se întreabă cum se descurcă cetăţenii care sînt siliţi să facă drumul mai des : „Ca să ajungi în Vaslui, trebuie să mergi ori prin Bacău — Mărăşeşti — Tecuci — Vaslui, sau pînă la Roman cu un autobuz, de aici cu trenul pînă la Burăieşti şi de acolo la Vaslui." Tot e bine că nu trebuie să ajungeţi pînă la Bucureşti! Oare Întreprinderea de Transporturi Auto nu s-a gîndit, desfiinţînd autobuzul ce lega direct Piatra Neamţ de Vaslui că oamenii sînt nevoiţi să piardă o noapte întreagă pe drum, ca să nu mai vorbim de banii pe care întreprinderile le decontează celor plecaţi în interes de serviciu ? N-ar fi nici acum prea tîrziu să o facă !

■ Nereuşind să dea de arhiva Şcolii profesionale metalurgice Giurgiu, şcoală pe care a absolvit-o în urmă cu mai bine de 30 de ani, **Teleaşcă Petre** din Roşiori de Vede, judeţul Teleorman, s-a adresat redacţiei noastre. Prin bunăvoinţa Arhivelor Statului, judeţul Giurgiu, aflăm, nu numai că arhiva şcolii respective a fost preluată de către „Grupul de exploatare flotă şi porturi — Giurgiu", ci şi că petentului i-a fost expediată adeverinţa solicitată. Mulţumim pentru solicitudine.

Poşta redacţiei

Martin Ludovic — Tg. Secuiesc : Autoturismele adaptate se livrează persoanelor care prezintă deficienţe locomotorii. Depuneţi cerere direct unităţii I.D.M.S. cu recomandarea comisiei teritoriale de expertiză medicală şi recuperare a capacităţii de muncă din care să rezulte că vă este necesar şi îl puteţi folosi, adeverinţă că sînteţi încadrat în muncă sau desfăşuraţi o activitate social-utilă, un act din care să rezulte că invaliditatea se datoreşte unui accident de muncă sau de război — dacă este cazul — şi unul că nu aţi dobîndit autoturism în ultimii 5 ani. **Balint Ghizela** — com. Sînzieni (Covasna) : Potrivit Statutului C.A.P., dreptul la lot în folosinţă este al persoanei care întruneşte condiţiile cerute de statut, care nu se moşteneşte. ● **Mureşan Ilie** — com. Mireşul Mare (Maramureş) : Invalizii şi accidentaţii de război gradul I sau II de invaliditate, pentru infirmităţi de război, îşi păstrează, la încetarea activităţii, dreptul la pensie I.O.V.R. şi dacă, potrivit legii, li se cuvine şi o altă pensie pentru munca depusă după ce au devenit invalizi (Decret 245/1977, art. 4, al. 2) Deci aveţi dreptul la pensie C.A.P. în condiţiile Legii 4 1977. ● **Asociaţia locatarilor**, bl G8, Intrarea Birsei 4, sector 3 — Bucureşti : Restul remedierilor se vor executa la recepţia finală, în trimestrul III ● **Vicaşiu Ionel** — com. Ciumegiu (Bihor) : Paza obştească se efectuează pe timpul nopţii prin rotaţie, de către cetăţenii care domiciliază în localitate, bărbaţi în vîrstă de 18—65 ani, exceptîndu-se persoanele inapte medical şi alte persoane, în cazuri temeinic justificate, cu aprobarea adunării locuitorilor ● **Timiş Daniela** — Borşa : Acţiunea de partaj este imprescriptibilă, deci aveţi dreptul să introduceţi o nouă acţiune în cursul căreia să prezentaţi autorizaţiile de preluare a succesiunii şi partaj, documente ce se eliberează la cererea moştenitorului interesat de către consiliul popular din raza localităţii unde se află imobilul ce constituie masa succesorală ● **Drăghici Paraschiva** — Braşov : Imediat după satisfacerea stagiului militar, fiul dv. să depună cerere la Oficiul de pensii, însoţită de adeverinţă de la facultate

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi. Audienţele se ţin zilnic între orele 11—14.

Ecouri • Ecouri • Ecouri • Ecouri • Ecouri

● Făcînd haz de necaz, **Ion Păduraru** (Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 25, bl. 9, ap. 86) ne trimitea o epigramă, publicată în paginile revistei Flacăra din 5 mai 1989 :

S-au dus 3 lei — fără de ton
Şi te întrebi : oare de ce ?
E aparat de telefon
Sau puşculiţa P.T.T. ?

Răspunsul **Direcţiei judeţene de poştă şi telecomunicaţii Neamţ**, direct vizată de „Recomandata" corespondentului nostru, răspuns prompt şi la obiect, dovedeşte că subtextul cuprins de hazlîie versuri a fost înţeles aşa cum se cuvine. „Funcţionarea uneori defectuoasă a postului public automat interurban de la oficiul P.T.T.R. Bălţăteşti s-a datorat unor deranjamente, precum şi folosirii în mod necorespunzător a acestuia, prin utilizarea unor monede deformate. Problema funcţionării telefonului respectiv a fost analizată cu toată răspunderea, stabilindu-se măsuri pentru îmbunătăţirea funcţionării sale şi a intervenţiilor, în caz de deranjament. Pentru operativitatea intervenţiilor, care pînă acum se făceau din Tîrgu Neamţ, s-a redistribuit un post de electromecanic cu loc de muncă permanent în staţiunea Bălţăteşti. Vă mulţumim pentru sprijinul acordat".

Mulţumim şi noi pentru promptitudine.

● Urmarea sesizărilor cetăţenilor **George Constantinescu** şi **Relu Miu** din Bucureşti, primim de la **Cooperativa „Fotografia"** nişte copii după răspunsurile date corespondenţilor : „Referitor la semnalul critic apărut în revista «Flacăra» cu privire la neexecutarea fotografiilor color, vă comunicăm că nu s-au putut livra la timp din lipsa de repartiţie corespunzătoare de hîrtie color. Vă informăm că în prezent lucrarea dumneavoastră este gata şi o puteţi ridica de la unitate". Ceea ce a rămas nelămurit, este motivul pentru care se primesc comenzi, cînd nu există materialele necesare.

● În numărul 17 al revistei noastre era publicată şi sesizarea unui locuitor din satul Cuza Vodă, comuna Slobozia Conachi, judeţul Galaţi, pe numele său **Virgil Grigoraş**. Întreprinderea de Transporturi Auto — Galaţi, vinovată de aspectele negative cuprinse în scrisoare, dovedeşte prin rîndurile trimise redacţiei, că n-a rămas de loc insensibilă la cele relatate de petentul nostru. Dacă mai rămăseseră oameni al muncii din amintita întreprindere care nu citiseră respectivul articol, acum cu toţii au luat cunoştinţă de cuprinsul său, prelucrat cu prilejul unei analize disciplinare la care a fost invitat întregul personal al autogării. Sîntem asiguraţi că nu s-au limitat doar la lecturarea rîndurilor publicate, ci au luat şi o serie de măsuri, pentru ca aspectele neplăcute înregistrate pe traseul Galaţi-Pechea să fie de urgenţă înlăturate. Au fost revizuite panourile indicînd mersul autobuzelor, ca şi al trenurilor, preţul biletelor este acum afişat la vedere, s-a suplimentat numărul caselor, s-au introdus curse noi. „Odată cu prelucrarea articolului dumneavoastră — se mai spune în răspuns — au fost atenţionaţi din nou toţi conducătorii auto, precum şi personalul operativ (impiegaţi, casieri) privitor la comportarea demnă şi civilizată pe care trebuie s-o aibă cu publicul călător". Lucruri bune şi frumoase, de care ne bucurăm sincer, alături de beneficiarii curselor I.T.A.—Galaţi.

● „Subsemnatul **Répás Ştefan** din Reşiţa, Aleea Tineretului, bl. 1 ap. 1, sînt întru totul de acord cu cererea tovarăşei Cornelia Drăgoi din Bucureşti, publicată în revista «Flacăra» nr. 20". Ce ne scrie **Cornelia Drăgoi** în 19 mai a.c. ? „Cititorii erau informaţi în paginile revistei, în anul 1988, că o echipă de medici de la Institutul Oncologic din Cluj-Napoca a obţinut brevet de invenţie pentru un medicament împotriva fumatului. De atunci aştept apariţia acestui miraculos mijloc de a mă lăsa de fumat, dar în zadar, în farmacii încă nu a apărut". Cum de la Ministerul Sănătăţii nu avem încă nici o veste, vă propunem sfaturile unui cititor, **Neamţu Vasile** din Brăila (str. Împăratul Traian nr. 6) specifică în scrisoare că s-a decis să aştearnă aceste rînduri, atît pentru Cornelia Drăgoi, cît şi pentru toţi cei interesaţi : „Sînt pensionar. Am fumat — şi foarte mult încă, de la etatea de 14 ani. Nu-mi ajungeau 60 de ţigări pe zi. Şi cînd mîncam fumam ! Într-o zi, era în 1969, m-am întîlnit cu un coleg în autobuz. Părea a se feri de mine. Brusc, mi-am dat seama că miros a tutun în aşa hal, încît cel ce stătea de vorbă cu mine nu mă putea suporta. Din acea clipă am hotărît să nu mai fumez. Pînă în ziua de azi n-am mai pus ţigară în gură. Zilnic, însă, am pus deoparte banii pe care înainte îi dădeam pe ţigări. După 25 de ani am ajuns la suma de 55 000 lei. Cel mai important însă, e faptul că sînt perfect sănătos. Dacă ai voinţă şi poţi să-ţi faci educaţia organismului, nu-ţi trebuie nici un fel de medicament. Greşit se afirmă — fumez o ţigară pentru că sînt nervos ! Ţigara e un drog şi un năravuri urît. Deci, nu mai aşteptaţi medicamentele pentru a vă lăsa de fumat. M-aş bucura mult dacă mi-aţi urma sfatul şi aş afla că aţi reuşit să vă educaţi voinţa pentru a renunţa la acest nefericit obicei, care vă poate distruge sănătatea".

Rînduri înţelepte şi demne de a fi luate în consideraţie. Sperăm să le ajute celor pentru care au fost scrise.

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR ■

Controlul oamenilor muncii consfințește, amplifică și atestă

Răspunderea pentru proprietatea socialistă

Cluj-Napoca a fost unul dintre cele trei centre din țară, unde s-a desfășurat, recent, un dialog inedit și fructuos, organizat de Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în colaborare cu Ministerul Comerțului Interior, între reprezentanții controlului oamenilor muncii și ai celor controlați din sectorul vast al „gulerelor albe", comerțul. Dialogul și-a propus să insiste pe o temă de cea mai mare însemnătate socială — răspunderea față de proprietatea socialistă, față de ceea ce creem, stăpînim și beneficiem cu toții. Pe lîngă baza materială necesară exercitării propriei activități, o bază materială tot mai bine dotată, la cotele civilizației contemporane, pentru care statul a investiții și investește mult în fiecare cincinal — spații de vînzare, depozite, utilaje etc. etc. — lucrătorii din domeniul circulației mărfurilor au în custodie și manipulează, în drumul de la producători la consumatori, valori materiale și spirituale impresionante. Ei sînt custozii unei apreciabile părți din nivelul nostru de viață. Păstrarea integrității acestor bunuri și circulația firească și echitabilă sînt datoria lor profesională și de conștiință, reprezintă ținuta lor morală și calitatea civică.

Dialogul de la Cluj-Napoca între reprezentanți din 11 județe limitrofe a evidențiat rolul tot mai activ al echipelor de control al oamenilor muncii în întărirea ordinii și disciplinei în comerț. Acolo unde și atunci cînd controlul se efectuează temeinic și competent, acolo unde și cînd sînt înțelese corect și aplicate în conformitate cu legea competențele acordate.

Am prelungit dialogul consfătuirii la nivelul unei întreprinderi comerciale din orașul-gazdă, căutînd un model posibil de urmat în relația controlor-controlat. S-au confruntat (și uneori înfruntat) opiniile și experiența economistului NICOLAE MĂGDAȘ, director adjunct al Întreprinderii comerciale de stat mărfuri metalo-chimice și tehnicianului VASILE DOBOȘ, șef serviciu la Întreprinderea „Sinterom", responsabilul unei echipe de control, membru în Consiliul municipal de coordonare și îndrumare a echipelor de control al oamenilor muncii.

V.D. — Deschis, tovarășe director, resimțiți vreun beneficiu la nivelul întreprinderii din activitatea echipelor de control al oamenilor muncii?

N.M. — Cu toată sinceritatea, enorm. Datorită numărului mare de unități — chiar acum 3—4 săptămîni am deschis magazinul cu numărul 100 —, răspîndite pe un teritoriu foarte întins — raza noastră de activitate cuprinde, pe lîngă municipiul Cluj-Napoca, localitățile Aghireș, Tarnița și Huedin —, nu reușim să cuprindem cu personalul nostru de control, destul de redus (1 cadru la 20 de unități) întreaga rețea, așa cum am dori. Or, procesele-verbale întocmite de echipele de control al oamenilor muncii, constatările și propunerile acestora sînt pentru colectivul de conducere al întreprinderii nu o fotografie, de cele mai multe ori, o radiografie a stărilor de lucruri din rețea. Le analizăm periodic în comitetul oamenilor muncii și extragem o sinteză a problemelor ridicate. Constatările cu grad de repetabilitate în mai multe unități determină luarea unor decizii pe întreprindere și nu doar măsuri, „pe loc", într-o unitate sau alta. Le discutăm apoi în întîlnirile lunare cu șefii de unități și cu gestionarii.

V.D. — Ar fi interesat și util pentru mine ca responsabil de echipă să exemplificați.

N.M. — De pildă, în trimestrul I din acest an, s-au efectuat 53 de controale în 53 de unități, iar diagrama constatărilor ar fi următoarea. În 31 de cazuri — goluri și salturi în aprovizionare, fapt ce a constituit pentru noi o mare frămîntare. Am analizat cauzele și am trimis delegați mai insistenți la beneficiarii care nu-și onorează contractele încheiate cu întreprinderea, cum sînt Combinatul de lianți și azbociment Aleșd (pentru ciment), IFET Cluj (pentru lemnele de foc), IDMS București și ICRM Cluj (pentru anvelope și alte piese de schimb auto, întreprinderile de porțelan și faianță (pentru serviciile de masă) etc. Într-un singur caz (Magazinul 27 — Sport) s-a constatat o stare necorespunzătoare de funcționare a localului.

V.D. — Îl cunosc bine, a fost o situație pe care puteați s-o remediați mai demult, este o unitate centrală. Infiltrațiile de apă prin tavane, de la apartamentele locatarilor provocau igrasie, ca și lipsa de curățenie, atît în spațiul de vînzare cît mai ales în magazie, puneau în pericol chiar mărfurile. Acum, după deratizare și igienizare — măsuri propuse de controlul oamenilor muncii —, arată cu totul altfel.

N.M. — Eu zic că întreprinderea a acționat, totuși, prompt.

V.D. — Și eu aș putea să întăresc, prin experiența personală, că sînteți o întreprindere comercială model în Cluj-Napoca în ceea ce privește receptivitatea față de propunerile echipelor de control. Nu ni se întîmplă însă pretutindeni la fel, nu găsim același ecou. De multe ori procesele-verbale rămîn doar pe hîrtie. Este nevoie de intervenția energică a Consiliului municipal de îndrumare și coordonare al controlului oamenilor muncii pentru a se lua, pînă la urmă, decizii corespunzătoare și măsuri de îndreptare a stărilor de fapt negative.

N.M. — N-am să privesc în grădina altuia, avem încă și noi destule neajunsuri. Pentru a impune o atitudine corespunzătoare lucrătorilor noștri față de echipele de control, uneori am luat chiar măsuri mai severe. Într-un caz din cele 53 de controale efectuate în anul acesta, ni s-a semnalat nerespectarea legalității prețului. Un produs, adică un singur obiect, de calitatea a III-a, a fost vîndut la prețul calității întîi. Ancheta specialiștilor noștri a stabilit că nu era vorba de o practică sau de un act intenționat, ci de o neatenție. Dar, desigur, și în comerț neatenția costă, așa că, drept lecție pentru toți cei peste 880 de lucrători din rețea, am sancționat casierița de la magazinul respectiv, nr. 86 — Menaj. V-aș întreba și eu, dumneavoastră, membrii echipelor, urmăriți în toate cazurile și situațiile măsurilor luate în urma constatărilor și propunerilor făcute?

V.D. — Echipa din care fac parte, da. Intră în metodologia și datoria noastră. Ca membru al Consiliului municipal de îndrumare pot să vă răspund că situația nu s-a generalizat. Depinde, fără îndoială, de omogenitatea echipei, de seriozitatea și preocuparea membrilor ei. Mulți și mulți controlează formal, văd numai „mărunțișuri", nu vor să se pună rău cu nimeni și nu-i mai interesează nimic după aceea. De 20 de ani activez în acest domeniu și mi-aș permite să spun că la nivelul întreprinderilor, al COM-urilor, al comitetelor sindicatului, al organizațiilor FDUS, este nevoie de o preocupare mai susținută, mai fermă în desemnarea celor meniți să facă parte din echipe, să-i reprezinte în controlul oamenilor muncii. Este necesar, dar nu suficient, să fie corecți la locul de muncă, să fie fruntași, să fie cinstiți în viața de toate zilele, dar mai trebuie ceva. Un simț civic dezvoltat, capacitatea de a înțelege mai profund misiunea socială ce li se încredințează și apoi dorința și voința de a se dedica acestui scop. Am avut de-a face, de-a lungul timpului, și cu oameni dintr-o categorie și din alta. Și cu oameni cumsecade, dar care nu voiau să supere pe nimeni, și cu aceia care, la tot pasul își foloseau calitatea pentru a-și rezolva treburile și interesele personale, dar și cu foarte mulți dintre aceia înzestrați cu vocația activistului obștesc. Din această categorie ne-ar trebui mai mulți în echipe. Ei există, dar trebuie depistați.

N.M. — Și noi ne-am confruntat cu situații cînd, unii înțelegeau controlul doar în a pune la încercare nervii vînzătorilor.

V.D. — Personal socot că am cîștigat mult în experiență și că sistemul de control al oamenilor muncii a ajuns la o asemenea maturizare și pricepere încît putem merge spre aspecte mai de profunzime în sectoarele și domeniile pe care le controlăm.

N.M. — Interesant ce spuneți. De pildă?

V.D. — Cîte femei lucrează în rețeaua dumneavoastră?

N.M. — Ca în întreaga rețea comercială a țării peste 70 la sută din personal.

V.D. — A făcut cineva un calcul cît efort fizic depune zilnic o lucrătoare comercială? Cîte mărfuri cară cu brațele? Sînteți mulțumit de mijloacele de mecanizare în manipularea produselor, de productivitatea muncii în domeniu? Studiază cineva ergonomia muncii în comerț?

N.M. — Personalul care se ocupă de organizarea comerțului are, de regulă, în vedere, cînd stabilește fluxurile comerciale (al cumpărătorului, al mărfii, al vînzătorului) aceste lucruri. La unitățile noi și la cele mai mari am reușit să asigurăm rampe de descărcare și să le dotăm cu cărucioare, iar cele situate pe două nivele să le înzestrăm cu lifturi pentru marfă. În schimb, unitățile centrale care, de regulă, dispun de spații mici atît pentru sălile de vînzare, cît și de depozitare, consultate, într-adevăr, o problemă, sub acest raport. Deocamdată, le-am dotat cu coșuri.

V.D. — Care se manipulează tot cu brațele. La niște cărucioare mai mici, adaptate pentru produsele mărunte ar trebui gîndit. S-ar putea confecționa și prin autodotare și din materiale refolosibile. Continuînd ideea de la care am pornit, echipele de control al oamenilor muncii, își pot extinde aria de observație, de pildă, intră în competența lor, aspectul general al spațiilor comerciale, urmărind lucruri mai de finețe, privind funcționalitatea și estetica magazinelor.

N.M. — Ambianța magazinelor ne preocupă deosebit. Am încercat mereu, și continuăm acțiunea, să înnobilăm spațiile, să folosim în decorația lor interioară materiale cu virtuți estetice, ca tapet, oglinzi, pluș, brocart, lambriuri, dar ne costă foarte mult. O mare parte din sumele afectate prin planul de investiții pentru amenajarea magazinelor le cheltuim cu finisajele, după constructor. Aici ar putea să ne ajute mai mult echipele de control ale oamenilor muncii. Constructorul nu este preocupat de estetica și calitatea spațiilor comerciale. Veniți și vedeți cum ni le lasă; nu execută măcar ceea ce are prevăzut prin proiect.

V.D. — Deci am dreptate cînd spun că echipele de control al oamenilor muncii își pot lărgi aria de activitate. Sînt însă unele situații cînd nu-și pot exercita atribuțiile și competențele acordate prin lege. Dispuneți și dumneavoastră de o serie mare de magazine mici — tutungerie, unitățile de produse cosmetice, pentru articole de menaj, de jucării și altele și altele — unde lucrează un singur vînzător-gestionar. Cîte dintre acestea au fost controlate de echipe într-un an? Prin legislația comercială n-ai voie să închizi magazinul în timpul orarului de funcționare, atunci cînd să exerciți controlul? Nu întîmplător, tocmai aici se înregistrează neregulile și abaterile, pînă la cazuri penale, de sustrageri, de proastă gospodărire a unităților, de nerespectare a normelor de comerț. Competența asigurată prin pregătirea și instruirea tot mai temeinică a membrilor echipelor, va trebui să ducă la sporirea și a competențelor încredințate. Iarăși spun, depinde pe cine alegem în echipe.

N.M. — Sigur, prestanța și competența, onestitatea și priceperea au impus întotdeauna. Lucrătorii noștri care, în marea lor majoritate au o bună pregătire în domeniu — au școală profesională și tot mai mulți liceul economic —, vor resimți mai puternic drept aspre ori înalte lecții de viață întîlnirile cu echipele oamenilor muncii. Ne perfecționăm și ne modelăm unii pe alții. Este marea lecție a sistemului larg democratic din țara noastră.

Cînd ați intrat la mine, m-am uitat la ceas, aveam multe treburi de rezolvat. Am uitat de ele. Am cîștigat enorm din acest dialog. Mulțumesc revistei „Flacăra" pentru că ni l-a prilejuit.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Note

Cum se ține o casă

Orice casă se ține greu, dar cu atît mai mult una care se numește „Lido". Construită în jurul anului 1890, extinsă prin 1920 în stil neoclasic (cu decoruri de tip maur, spun specialiștii), „Casa Lido" a fost restaurată anii trecuți și inaugurată la 23 ianuarie 1988 ca un local de mare ținută al C.H.R. „Lido".

Plasat în chiar centrul Bucureștiului, într-o zonă în care un mare dever s-ar fi realizat fără probleme, respectivul local n-a fost scutit de previziuni sceptice, de a urma grabnic soarta altor stabilimente populare, care au început cu ambiții mari spre a sfîrși în vînzoleala compromisurilor de la calitatea serviciilor.

La un an și jumătate de la inaugurare, „Casa Lido" nu numai că n-a coborît ștacheta exigențelor față de propria firmă, dar a devenit și mai funcțională, mai caldă, mai rodată adică, după „scrobeala" inerentă a începutului. Convins că are în grijă nu un simplu local de alimentație publică, ci un monument de arhitectură în toată regula, colectivul condus de Gheorghe Stoean s-a preocupat în permanență de menținerea aspectului și a serviciilor „Casei Lido" la nivelul acelor gusturi de calitate și ambianță pe care le numim indeobște civilizație. Discreția curții interioare, eleganța holului, monumentalitatea scării interioare, rafinamentul mobilierului, intimitatea celor 9 saloane (2 la parter, 7 la etaj), ce respiră aerul începutului de veac, prospețimea aranjamentelor florale prezente peste tot fac din „Casa Lido" o veritabilă oază a liniștii și a bunului gust, impenetrabilă parcă de la sine la tumultul străzii care-o înconjoară. Personalul a împrumutat la timp multe din distincția și eleganța șefului unității, Gheorghe Stoean, care n-are nimic nici din abilitatea fățișă, nici din amabilitatea falsă a unor așa-ziși „șefi de circiumă", care transpiră dar volubili, mai ales în sezon estival, ne mai întîmpină, cu celebrul „nu se poate, veniți mai tîrziu". „Casa Lido" are nu numai la figurat, ci și la propriu o carte de vizită pe reversul căreia scrie „We are expecting you. This is our address", „Nous vous attendons! Notre adresse est", „Wir stehen zu Ihrer Verfügung! Unsere Anschrift", „Vă așteptăm! Adresa noastră este"... str. C. A. Rosetti nr. 14. Folosiți-o. (O. Știre)

Omizi cu două picioare

Teiul este de cîteva ori prietenul nostru: prin ceaiul pe care ni-l dă cînd sîntem bolnavi, prin armonia pe care o așază în mijlocul naturii, prin parfumul cu care ne răsfață în perioada de înflorire.

Ce-i dă omul necivilizat? Lacrimi și indoliere pentru devastarea lui. Cu lacrimi în suflet mi-au scris cîțiva cetățeni cu bună cuviință și înțelegere pentru natură. Mi-au cerut să continui rîndurile-pledoarie pentru ocrotirea grădinilor publice, pentru frumoșii noștri tei. În cîteva cartiere din București, am fost martoră la maltratarea pomilor. În alți ani am văzut școli și grupuri care organizau, cu respect pentru ființa copacilor, culegerea florilor de tei. Veneau cu scări care le ajutau să poată ajunge la ramuri și să nu le rănească. Mîini delicate rupeau... delicat gingașele flori. Acum, ceea ce am văzut este o atrocitate. Bărbați și femei cîntărind zeci de kilograme se agățau ca niște omizi bipede de crengile mai puțin accesibile, cele mai apropiate fiind rupte fără milă de ceilalți membri ai familiei. În saci pregătiți, ca niște răufăcători calificați, îndesau podoaba copacilor. Unii, la colțul străzii, desfăceau marfa parfumată, bine înțeles contra cost piperat. Se distruge un patrimoniu național, care pînă să ajungă la statura falnică de astăzi a avut nevoie de ani de îngrijire. Spoliatorii naturii trag foloase bănești, deloc neglijabile, speculîndu-ne nevoile. Prin aceste distrugeri programate, se întorc acasă după cîteva ore de „cules" cu buzunarele pline.

Priviți atent și veți vedea asemenea vînzători, cu coșuri doldora de flori de tei la intrările în metrou, cuibăriți, și gata să se facă nevăzuți la cel mai mic semn de pericol. Oriunde este un vad comercial, sînt și ei...

Îmi reproșez că scriu cu întîrziere, după ce s-a comis devastarea copacilor. Din practica anilor trecuți, trebuia să bănuiesc că năravul nu cedează ușor, că cei pe care îi am în vedere, fără respect și cu o morală dubioasă, vor proceda la fel pentru a-și umple buzunarul și farmacia personală.

Teii vor înflori și la anul și este bine să nu uităm cu cine avem de-a face. Am văzut ieri un gest absolut înduioșător. O bătrînică cu nepoata ei, urcate pe cîteva ambalaje de la magazinul vecin, bandajau brațul unui tei fracturat de niște zeloși culegători. Nu știu dacă pansamentul ajută la ceva, dar gestul lor ne-a apropiat și mai mult de suferința copacilor.

Pentru cîțiva lei, cît costă un pachet cu ceai la Plafar, mă refer la cei care rup ca să rupă, nu să facă și comerț, se strică aspectul orașelor, sînt lipsiți mi-

Ca în film, în fiecare zi

Cînd a apărut în cadru am tresărit. Înaltă, subțire, simplu dar inestimabil îmbrăcată, îi recunosc chipul ei de toată ziua, cu gesturi profesionale rapide, cu vocea caldă și calmă, puțin alintată, încît nu știi dacă pe tine, client, te răsfață sau se răsfață pe sine.

E Reta Ștefan, mă trezesc spunînd cu voce tare, ca un copil care își descoperă pe ecran o cunoștință apropiată. Maria Ștefan o chemam, de fapt, și este vînzătoare la magazinul de pe Bd. 1 Mai nr. 45 al I.C.S. „București" din Capitală, raionul de marochinărie-galanterie. Am remarcat-o încă de acum 5 ani, la deschiderea acestei mari unități comerciale de la parterul unui bloc nou. Am remarcat-o, în calitate de client, pentru solicitudine, pentru neodihna cu care își servește cumpărătorii ; nu face economie de timp, de vorbe, de gesturi, îți prezintă tot ceea ce îi ceri și încă alte modele pe care nu le-ai sesizat. Nu se supără dacă nu cumperi nimic, reașază totul în rafturi cu o meticulozitate pedantă. Din simț estetic, din grijă — îmi va spune —, pentru aspectul comercial și păstrarea calității mărfurilor.

Ea a fost selecționată pentru filmul (semnalat și în revista noastră acum cîteva numere) realizat de către Ministerul Comerțului Interior despre calitățile ideale și ținuta profesională obligatorie a lucrătorului comercial (față de mărfurile avute în custodie și față de client) în raport cu tipologiile de cumpărători, cu temperamente și psihologii atît de diverse, din cîteva zeci de vînzătoare testate, atît din București cît și din alte orașe ale țării. Din respectiva peliculă, orice privitor află cît de greu este să fii un lucrător comercial la nivelul cerințelor.

Maria Ștefan habar n-avea de ce, într-o zi, o cumpărătoare a sucit-o în fel și chip, încercînd să-i pună nervii la încercare, să o facă să treacă peste pragul bunei cuviințe, pragul conduitei sale cotidiene. Era un specialist din minister. Iat-o, acum, pe Reta, mișcîndu-se firesc pe ecran, ca o actriță de mare talent. Își face meseria și datoria, fără crispare, ca în fiecare zi. În cei 5 ani, de cînd lucrează în această unitate, n-a avut o dată un reproș din partea clienților și, lucru foarte important, își realizează întotdeauna planul de vînzări, un plan mare cu mărfuri diverse, cu obiecte de la cele mai mărunte, de la o batistă de 3 lei la sacoșe de voiaj și sport, de la poșete simple la șaluri, cravate, fulare dintre cele mai elegante. Are — și l-a cultivat — un simț estetic desăvîrșit, dar și practic, o intuiție de mare psiholog. Se uită la tine și-ți alege culoarea potrivită, știe să-ți așeze pe cap pălăria ce te prinde mai bine, te întreabă cu răbdare pentru ce scop îți cumperi un produs sau altul, pentru a-ți da sfatul cel mai potrivit... Am văzut-o și în fața unor clienți în explozie de nervi, în fața unor colerici nestăpîniți, dar, prin cîteva fraze rostite calm, cu vocea ei de adolescentă și priviri surprinse îi „depresurizează" numaidecît, omul pleacă rușinat sau își cere scuze.

— Cînd sînteți dumneavoastră nervoasă, o întreb, cum le mai țineți piept ?

— Am o „autoterapie". Mă retrag în spatele raftului, trag un plîns de un minut jumate, apoi inspir adînc aer în piept, scot oglinda, îmi mușez obrajii, întind rapid un strop de ruj pe buze și les, zîmbind. Îl întreb pe următorul client : „Dumneavoastră, ce doriți, vă rog ?" Dacă îmi zîmbește, sînt salvată, nervii mi se destind. Este un exercițiu pe care îl practic de cînd am intrat în comerț, de fapt, de cînd am început să muncesc, de acum 25 de ani.

— Și, totuși, cînd aveți supărări acasă ?

— Fac la fel. În ziua cînd sora mea a fost operată de o boală grea, care îi punea viața în pericol, în ziua cînd am fost anunțată că a murit un unchi, fratele mamei, la care țineam foarte mult, m-am ascuns cîteva minute după perdea, în depozit, am plîns, apoi am apărut la tejghea, ca un actor în scenă. M-am aruncat în rolul meu : „Dumneavoastră, ce doriți, vă rog ?. Șalul alb cu ciucuri de mătase v-ar veni atît de bine pentru ocazii. Mi-am înconjurat umerii cu el, iar femeia s-a văzut — era transfigurată —, pe ea însăși într-o zi de sărbătoare, elegantă, fericită, bucuroasă. Bucuria ei m-a contaminat pe mine. Prin exercițiu ajungi, ca în Yoga, la o filozofie a meseriei. O meserie în care trăiești la scenă deschisă și, minut cu minut, sub judecata publică. Totul e să fii un actor bun. Dacă nu ai, trebuie să-ți construiești tărie de caracter. Sînt și eu om, mă cuprinde, cîteodată, de ce să mint, oboseala — stăm, doar, atîtea ore în picioare —, mă cuprinde uneori plictisul, dar gîndul la soțul meu mă vindecă de aceste stări. El este electrician la întreprinderea „Laromet", un loc de muncă greu, unde trebuie să fie mereu „sub tensiune", orice oboseală și plictis ar însemna poate o catastrofă. Noi am fost învățați de mici să muncim, și să ne găsim bucuria în munca noastră. Fiecare acolo unde viața l-a așezat".

C. I. ADAM ■

Cronica șoselei

Doriți să „revedeți"?

Un cititor al revistei noastre, Constantin Pricop, din București, ridică într-o scrisoare primită la redacție, cîteva probleme în legătură cu articolul „Întîmplare pe autostradă", publicat în nr. 21 al revistei „Flacăra". Faptul că tot mai mulți cititori ne scriu arată că rubrica pe care revista o publică din anul 1973 stîrnește interesul oamenilor care în diverse ipostaze participă la circulația rutieră. Din dialogul cu pasionații „zeului cu patru roți", cu cei ce nu pot rămîne departe de problematica tot mai diversă a traficului rutier, avem de cîștigat noi toți, cei ce beneficiem de serviciile drumurilor și străzilor. „Întîmplare pe autostradă", ca de altfel toate celelalte povestiri ce apar la rubrica cu pricina, se inspiră din cazuri reale. *Mecanismul producerii acestui accident asupra căruia semnatarul scrisorii se arată nedumerit, e dintre cele mai simple (din păcate nu în aceeași măsură aceste evenimente rutiere sînt și rare). Cele două autoturisme au făcut o haltă, șoferii oprind mașinile în afara părții carosabile. Unul dintre piloți (tatăl băiatului decedat) a observat vizavi grupul de mici vînzători de ciuperci. Traversează cele patru benzi și ajunge la copii, atenția fiindu-i distrasă în continuare de convorbirea cu aceștia și de examinarea „mărfii". Din curiozitate sau pur și simplu vrînd să fie alături de tatăl său, băiețelul o zbughește de la locul de parcare spre partea opusă. Reușește să traverseze una din benzi. Nu observă autoturismul ce se apropie vertiginos decît cînd acesta e la doi pași de el. (Este cunoscut că pe autostradă se rulează cevа mai repede). Probabilitatea apariției unor trecători pe asemenea drumuri „speciale" e redusă. De altfel, circulația lor pe autostrăzi nici nu este permisă, șoferul celui de al treilea autoturism (două staționau și unul rula — fac precizarea întrucît cititorul se întreabă cîte autoturisme au participat la „scenariul" cu pricina), surprins de apariția inopinată a micului pieton, întreprinde, totuși, două măsuri pentru a evita lovirea copilului : frînează puternic și virează concomitent spre stînga, pătrunzînd pe sensul central aproape cu toată lățimea mașinii. Nu reușește să ferească băiețelului pe care îl lovește cu aripa dreaptă din față a autoturismului. Vinovăția ? Evident, e vorba de un caz clasic de nesupraveghere a minorilor. Fratele celui plecat după bureți, șofer și el, cele două soții și bunicuța, aflați cu toții în preajma mașinilor staționate, au scăpat din atenție, preț de cîteva clipe, băiatul care a fost acroșat în condițiile arătate, murind apoi la spital. Fuga fetiței aflate la mică distanță în spatele vărului său a fost observată de mama ei, care a reușit s-o oprească și astfel i-a salvat viața. În faza actuală a cercetărilor nu s-a conturat vinovăția șoferului. Părinții, care aveau obligația legală și morală să vegheze asupra micuților, rămîn cu durerea, cu tragedia lor. I-a pedepsit viața destul.*

Considerăm că esențialul în asemenea relatări nu este descrierea tehnică amănunțită, gen proces-verbal, a accidentelor, cu excepția unor detalii semnificative ce trebuie inserate în articole. De regulă cauzele directe ale accidentelor se pot relata în cîteva rînduri. Cele indirecte, ascunse deseori la prima vedere, au însă o relevanță deosebită. Important e ca oamenii, șoferi sau nu, să fie îndemnați la reflecții. Din acest scump plătit „material didactic", — accidentele — să se tragă maximum de învățăminte. Multe nenorociri s-au petrecut în împrejurări asemănătoare cazului întîmplat pe autostradă. Pasageri coborîți pentru scurt timp din autoturisme, autocare, concentrîndu-și atenția asupra discuțiilor cu ceilalți călători, admirînd adesea peisajul, neobișnuit de atrăgător etc, au pierdut, nu pentru mult timp din atenție, dar suficient pentru o tragedie, odraslele. Cel mai frecvent, aceștia au traversat șoseaua în fugă pentru a bea apă de la fîntîna de vizavi a culege flori ori pur și simplu pentru a fi alături de colegi, prieteni. Tendința lor de a se grupa este doar o particularitate a comportării copiilor. Nu toți au reușit însă să ajungă teferi pe partea opusă. E important, desigur, cum susține și semnatarul scrisorii, ca participanții la circulație să cunoască pedepsele ce se aplică vinovaților pentru faptele comise. Cum pînă la pronunțarea sentințelor se scurge un anumit timp (în cauzele mai complicate ce necesită expertize, investigații ample etc. — chiar destule luni), e cel puțin tot atît de important ca participanții la trafic (motorizați și nemotorizați) să afle de accidente și de circumstanțele producerii lor, cît mai curînd după comiterea lor, pentru a trage concluziile ce se cuvin și a fi „evitate, cum scrie cititorul nostru, alte tragedii".

Alte precizări cerute de autorul scrisorii.

1. Plantațiile de pe mijlocul autostrăzii în cauză au, într-adevăr, cum bine a intuit, probabil și văzut semnatarul înălțimi și densități diferite. În dreptul locului unde se opriseră cele două „echipaje" ele erau mai scunde. Șoferul fiind în picioare lîngă mașina staționată a putut observa cu ușurință copiii ce vindeau ciuperci. Că mașina era oprită și, deci, pilotul n-a văzut din mers copiii cu ciupercile, rezultă clar din articol : ...„ au oprit pentru o scurtă haltă la un loc de parcare"...

2. În zona unde mașina roșie s-a „înfipt" în tufele- „antiorbire", acestea erau ceva mai mari nu însă atît de înalte încît să acopere total autoturismul al cărui pilot încercase fără succes să evite accidentarea copilului. Acoperișul era perfect vizibil de la punctul în care „tatăl băiatului negocia cumpărarea ciupercilor. Nu este adevărat că „blestematele de tufe", cum spune tovarășul Pricop, se transformă într-un element de accidente halucinante. Dimpotrivă, au împiedicat trecerea mașinii roșii pe partea opusă, cu toate consecințele previzibile.

3. Putem vorbi de autostrăzi, deoarece în afara celei care leagă Pitești de București mai avem una între Fetești și Cernavodă (segmentul se va dezvolta, unind în final Bucureștiul cu litoralul). În prezent acest sector de aproape 20 de km împreună cu spectaculoasele lucrări din zonă (noul pod, bretelele de legătură etc.) scurtează traseul București-Constanța cu 40 de km. Îl recomandăm cititorului să-i folosească pentru economie de timp.

În articolul cu pricina, nici culorile mașinilor, nici numărul ocupanților, înălțimea și densitatea tufelor pe care insistă semnatarul scrisorii nu prezintă vreun interes aparte. Altceva e important. Părinții să-și supravegheze în orice împrejurare copiii, mai cu seamă în timpul staționărilor ce le fac cu mașinile în apropierea unor drumuri importante, intens circulate. Șoferii la rîndul lor, în pofida faptului că rulează pe autostrăzi unde coeficientul de siguranță în deplasare este sporit, să nu-și slăbească atenția, ci, dimpotrivă, să și-o dubleze mai ales atunci cînd observă în apropierea șoselei mașini oprite, grupuri de oameni, animale etc. O măsură de precauție în plus e întotdeauna binevenită.

Oricum e meritorie pasiunea autorului scrisorii pentru problemele de circulație, domeniu în care se vede clar că are vaste cunoștințe.

VICTOR BEDA ■

Cu apă rece!

Incontestabil, unitatea de coafură-cosmetică-frizerie nr. 2 a Cooperativei „Igiena" este una dintre cele mai renumite din Capitală. Personalul — selecționat, calificat și perfecționat cu atenția corespunzătoare, menit să răspundă exigențelor unui magazin cu asemenea profil, situat în centrul marelui oraș (pe Calea Victoriei la nr. 54) — depune toate eforturile pentru a-i menține prestigiul. Își realizează planul de încasări, își servește cu simț de răspundere și promptitudine clienții, se preocupă a fi în curent cu noutățile în domeniul lui de muncă, atît de mult supus schimbărilor de model, ca și noutăților în avalanșă în domeniul produselor cosmetice aferente. De cîteva luni însă, deverul scade, ca și reputația. La un control efectuat de către lucrători ai întreprinderii de distribuire a gazelor București s-a constatat că unitatea ar funcționa „clandestin" din punctul de vedere al consumului de gaze, deși, de cînd se știe, de la înființarea ei, de peste 30 de ani, prepararea apei calde a avut loc la un boiler cu gaze naturale. Dacă măsura de întrerupere a consumului acestui prețios combustibil a trebuit luată (din rațiuni mai bine cunoscute de către conducerea G.I.G.C.) rămîne un mister reacția de răspuns a conducerii Cooperativei „Igiena", de a găsi o altă modalitate pentru asigurarea în unitate a apei calde, fără de care nu pot avea loc servicii de calitate. Cine — noi, clienții, nu ! — se duce să se spele pe cap cu apă rece ? ! Și să mai și plătească ! Să încerce acest „duș" persoanele din capul cooperativei, poate astfel își vor aduce aminte și vor găsi mai rapid o soluție la starea de lucruri din Unitatea nr. 2.

ILEANA ALEXENI ■

Note

lioane de concetățeni de aerul sănătos și atît de înmiresmat al teilor în floare.

Și apoi, lăsînd la o parte toate considerațiile de ecologie, de sănătate, de estetică, cum să te atingi de teiul sfînt al lui Eminescu, care stă, în iubirea noastră, deasupra tuturor ?

Floare de tei / cît de curînd te trec / ochilor mei, lucind / te-i arăta pe veci...

CARMEN DUMITRESCU ■

Taxă la timbru

Zilnic, la o singură circumscripție financiară de sector, numărul certificatelor și al actelor legalizate solicitate de populație depășește 80. Pe fiecare din acestea se atașează un timbru fiscal de 3 lei. Mai corect, și în consens cu realitatea, este „ar trebui să se atașeze un timbru de 3 lei", pentru că în fapt toată lumea se prezintă la circumscripție cu timbre de 10 și 20 lei care se găsesc încă în tutungerii.

Deci, după ce ai colindat cîteva tutungerii, inclusiv cele din imediata apropiere a circumscripțiilor financiare, tribunalelor și notariatelor (căci pretutindeni, majoritatea actelor legalizate sau certificatelor eliberate sînt taxate cu un timbru fiscal de 3 lei (ce poate fi înlocuit cu trei timbre de 1 leu — care nu se găsesc nici ele), te resemnezi să cumperi unul de 10 sau 20 lei, te afli în incredibila situație de a afla că nu ți se poate elibera certificatul de care ai atîta nevoie, pentru că, ați ghicit, timbrul de 10 lei nu e valabil !

— Bine, dar timbre de 3 lei nu se găsesc, am căutat peste tot, veți protesta.

— Știm, vă va răspunde, politicoasă, funcționara de la ghișeu, apoi, amabilă, vă va sfătui să scrieți în colțul certificatului că dumneavoastră ați dorit să îl timbrați cu un timbru de 10 sau 20 lei, în loc de unul de 3 lei.

Prezenți la un asemenea dialog, în circumscripția financiară a sectorului 6, ne adresăm Eleonorei Pană, șefa serviciului impozite-taxe, exprimîndu-ne nedumerirea.

„Din păcate, ne spune, sîntem puși de cîteva zeci de ori pe zi în această situație penibilă. Cetățenii se enervează, pe bună dreptate, de altfel, iar noi pierdem inutil timp și suportăm fără vină reproșurile celor ce ni se adresează. Iar declarația de care vorbeați nu e nici pe departe o invenție a noastră. Legea ne obligă să respectăm întocmai sumele cu care taxăm actele eliberate. Orice taxare în minus sau în plus — din vina noastră — ne-ar atrage penalizări, de aceea e necesar acordul petentului".

Urmăm exemplul Eleonorei Pană și nu mai comentăm. Îi lăsăm pe cei în drept să ia urgent măsurile cuvenite. Poate următoarea „știre de ultimă oră" îi va hotărî să se grăbească : se apropie examenul de admitere ! Iar pentru înscrierea la concurs, este bine știut, fiecărui candidat i se cere și o copie după certificatul de naștere, legalizată, cu un timbru fiscal de trei lei.

Știți cîți tineri candidează în fiecare vară la titlul de student ?

ROXANA PAICU ■

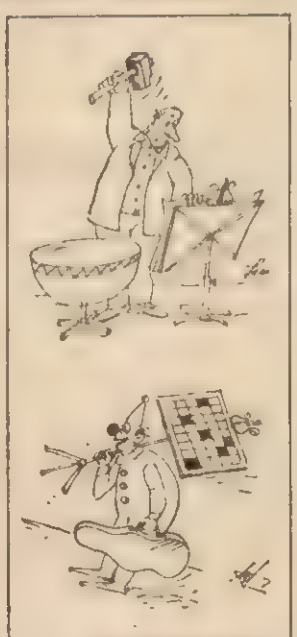

LEONTE NĂSTASE ■

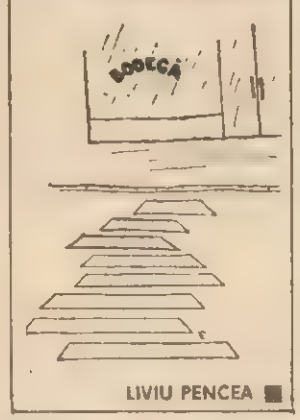

LIVIU PENCEA ■

● La Geneva a avut loc o întîlnire între șefii delegațiilor la negocierile sovieto-americane cu privire la armele nucleare și cosmice. Înțelegerea cu privire la reluarea negocierilor — întreruptă în noiembrie anul trecut, ca urmare a schimbării administrației de la Washington — a fost realizată în cadrul întîlnirii de la Moscova din luna mai anul acesta, dintre ministrul de externe sovietic Eduard Șevardnadze, și secretarul de stat american, James Baker.

● Potrivit datelor oficiale publicate în cele 12 țări membre ale Pieței Comune, în care săptămîna trecută au avut loc alegeri pentru desemnarea celor 518 deputați în Parlamentul european, organul consultativ al CEE, s-a înregistrat o prezență la urne relativ redusă : dintr-un total de peste 242 de milioane de alegători, au votat mai puțin de 142 de milioane (58,5 la sută). În ceea ce privește rezultatele scrutinului, se constată o consolidare a pozițiilor forțelor de stînga : socialiștilor le revin 182 de locuri, comuniștilor — 42, ecologiștilor — 32.

● Victoria în alegerile parlamentare desfășurate duminică în Grecia a revenit partidului Noua Democrație (de opoziție), condus de Constantin Mitsotakis. După numărarea a circa 80 la sută din voturi, candidații Noii Democrații au obținut 44,8 la sută, în timp ce actualului partid de guvernămînt, Mișcarea Socialistă Panelenă (Pasok), al premierului Andreas Papandreu, i-au revenit circa 39 la sută.

● Comitetul pregătitor al celui de-al XIII-lea Festival mondial al tineretului și studenților de la Phenian a dat publicității o declarație în care se arată că, deși pînă la deschiderea acestei manifestări nu au mai rămas decît cîteva zile, participarea studenților sud-coreeni nu a fost asigurată încă. Organizatorii precizează că lasă poarta deschisă pentru ca tinerii și studenții din Coreea de Sud să poată veni oricînd la Phenian, în care scop s-a hotărît simplificarea formalităților de participare a acestora.

● Președintele ales al Argentinei, Carlos Menem, reprezentant al partidului Justițialist (peronist), de opoziție, își va asuma oficial funcția de șef al statului la 8 iulie, mai devreme decît era prevăzut constituțional. Carlos Menem va depune jurămîntul de președinte al republicii în fața Adunării Legislative, care, în prealabil va accepta renunțările la funcțiile deținute de către actualul șef al statului, Raul Alfonsin, și de către vicepreședintele Victor Martinez, din partea partidului Uniunea Civică Radicală, ale căror mandate se încheiau oficial la 10 decembrie 1989. S-a menționat că la 30 iunie Alfonsin și Martinez își vor prezenta oficial demisiile și, în aceeași zi, se va stabili convocarea la 8 iulie a Adunării Legislative, din care fac parte 300 de membri ai Camerei Deputaților și ai Senatului.

● În prezent Terra este locuită de peste 5 miliarde de oameni. Specialiștii din cadrul Institutului Demografic din Paris apreciază că de la apariția lui homo sapiens, pe Pămînt s-au născut circa 80 de milioane de ființe umane.

● În Noua Zeelandă va avea loc începînd de la 5 iulie o conferință internațională consacrată apărării mediului înconjurător din Pacificul de sud. Vor lua parte miniștri și experți în acest domeniu din Australia, Papua-Noua Guinee și Noua Zeelandă. Agenda manifestării va cuprinde subiecte legate de combaterea reducerii stratului de ozon al atmosferei, schimbările climatice, reciclarea deșeurilor.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

„Aspiratorul" înarmării

La terminarea celui de-al doilea război mondial bugetele militare ale statelor lumii însumau 50 de miliarde dolari anual. Ulterior, cheltuielile cu înarmarea au evoluat astfel : în 1970 — 270 de miliarde de dolari ; în 1980 — 590 de miliarde ; în 1984 — 875 de miliarde ; în prezent — peste 1000 de miliarde dolari anual. S-a calculat că în cazul în care actualul ritm de creștere a bugetelor militare se va menține, în anul 2 000 consumul mediu pe locuitor se va reduce în toate țările cu 40—60 la sută, tendințele inflaționiste se vor accentua, criza economică și financiară se va extinde. Dacă, dimpotrivă, se va trece la reducerea cheltuielilor militare, consumul mediu individual va spori cu 50—60 la sută, activitatea economică va fi stimulată, sistemul financiar internațional se va stabiliza.

Din datele de mai sus rezultă cît de păgubitoare este cursa înarmărilor chiar în condițiile neizbucnirii unui război nimicitor la scară planetară. Imensă povară pe umerii locuitorilor globului, cheltuielile pentru înarmare înseamnă și o risipă uriașă a resurselor Terrei. Minereiele energetice, și în primul rînd petrolul, apoi cele nenergetice, metalele de tot felul, începînd cu fierul și continuînd cu aluminiul, titanul, cromul, cuprul, wolframul, vanadiul, cobaltul, nichelul, platina, metalele radioactive, lemnul, produsele agricole, apa, solul, au în bună măsură destinații militare, fiind deturnate de la rosturile lor firești. Totodată, peste 100 de milioane de oameni sînt utilizați, direct sau indirect, în activități militare : soldați, marinari, piloți, oameni de știință, ingineri ș.a. Din cei 70 de milioane de oameni care lucrează în industria de război, 500 000 sînt oameni de știință și ingineri, reprezentînd 20 la sută din oamenii de știință și inginerii de pe glob. În momentul de față în lume există cîte un soldat la 250 de locuitori, dar un singur medic la 2 500 de persoane ; anual, se cheltuiesc 50 de miliarde dolari pentru cercetări în scopuri militare, față de numai 10 miliarde pentru cercetări în domeniul ocrotirii sănătății. De altfel, cu mai multe prilejuri s-a relevat că în timp ce peste un trilion de dolari iau anual drumul cheltuielilor cu înarmarea, pe Pămînt se înregistrează realități dintre cele mai sumbre : din cei 5 miliarde de locuitori de pe planetă, o cincime trăiesc în condiții de mizerie, suferă de foame și de malnutriție ; circa un miliard de oameni nu au unde să se adăpostească sau își duc viața în locuințe insalubre ; peste 300 milioane de oameni nu au de lucru, iar 800 milioane sînt analfabeți ; un miliard de persoane nu beneficiază de îngrijire medico-sanitară.

Că toate acestea pledează pentru înfăptuirea urgentă a dezarmării este de domeniul evidenței, cu atît mai mult cu cît studii ale O.N.U. demonstrează că prin realizarea dezarmării omenirea ar dispune de resursele necesare pentru soluționarea tuturor problemelor cu care se confruntă. Dezarmarea are, după cum se știe, mai multe componente : dezarmarea nucleară (și, în cadrul ei, reducerea și eliminarea diferitelor tipuri de rachete, crearea de zone denuclearizate etc.), dezarmarea convențională, eliminarea armelor chimice, renunțarea la militarizarea Cosmosului ș.a. Între acestea, la loc de frunte se înscrie reducerea bugetelor militare, întrucît existența sau inexistența mijloacelor financiare adecvate determină desfășurarea într-o direcție sau alta a întregului proces. Dezarmarea este de neconceput fără reducerea alocațiilor militare, iar o astfel de micșorare duce firesc la diminuarea înarmărilor.

Avînd acestea în vedere, România consideră că înghețarea și reducerea bugetelor militare reprezintă punctul principal de pornire, un pas esențial, o primă și hotărîtoare verigă în procesul de oprire a cursei înarmărilor, de înfăptuire a dezarmării. Preocupările românești n-au fost doar teoretice, ele au fost și puse în practică. Considerînd de mare importanță realizarea de acțiuni concrete de dezarmare fără a se aștepta convenirea unor acorduri și semnarea unor tratate, țara noastră a fost primul stat din cadrul celor două alianțe, N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia, care a trecut, încă de acum trei ani, la reducerea unilaterală a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Ulterior și alte țări socialiste au adoptat asemenea măsuri. Înghețarea bugetelor militare, reducerea lor și, ca urmare, trecerea la înfăptuirea concretă a dezarmării — toate acestea fiind componente ale programului românesc de pace — reprezintă căi și modalități prin care ar fi posibile curmarea uriașei risipe, revenirea la destinația lor firească a unor importante resurse ce ar putea să fie folosite pentru îmbunătățirea vieții locuitorilor planetei, pentru sporirea gradului de civilizație, pentru progresul general al umanității.

ION D. GOIA ■

Maradona și Mafia

„Mafia? Camorra? Și ce dacă?". Lui Carlo Guerra nu-i pasă. Toate gîndurile îi sînt acaparate numai de duminică, ziua în care se joacă „calcio". Timp de șase zile, adică în cursul săptămînii, Carlo nu mai știe ce să facă de plictiseală. La 35 de ani, el este tatăl a doi copii și caută zadarnic ceva de lucru. Pe pereții camerei sale se pot vedea fotografii ale unui același tînăr brunet cu maieu albastru : argentinianul în vîrstă de 27 de ani, Diego Armando Maradona, celebrul jucător de la „Societă sportiva calcio Napoli". Ca alți 80 000 de napolitani, Carlo nu-și poate imagina vreo duminică în care să nu se ducă la stadionul „San Paolo", teatrul speranțelor și temerilor unui întreg oraș. De cînd aici joacă Maradona, Napoli a devenit una din cele mai bune echipe din Europa.

Învingătoare în cupă și în campionatul Italiei în anul 1987, echipa a reușit anul acesta performanța de a aduce la Napoli prima cupă europeană din întreaga ei istorie. Grație, desigur, și jocului magic al lui Maradona. Venit aici în iulie 1984, jucătorul argentinian nu are nimic dintr-un superatlet ; gabaritul său este modest — doar 1,65 m, este cam plinuț, cu un început de burtică, nu prea rapid în cursă și puțin dispus să facă efort. Poate tocmai de aceea el seamănă cu napolitanii : oameni modești, puțin favorizați de natură, dar dotați cu un simț extraordinar al improvizației. Într-un recent articol, din care am luat și datele prezentate mai sus, revista „L'Express" releva : „Iubit, adulat, Diego Armando Maradona poate să-și permită totul. El își impune legea și preferințele în cadrul clubului : l-a vrut pe Ottavio Bianchi ca antrenor, și l-a avut ; l-a vrut pe brazilienii Careca și Alemao drept echipieri, și i-a avut. Din partea acestui jucător, al cărui contract expiră abia în 1993, se acceptă totul. Chiar și legăturile sale dubioase. Fiindcă „Diegito" a fost văzut în luna martie, îmbrăcat în ținută de gală, în alaiul nupțial al lui Luigi Giuliano. Acesta nu este altul decît șeful Camorrei, cum se numește ramura locală a Mafiei. Presa nu a întîrziat să-i critice pentru aceste relații deloc indicate pentru o vedetă, fie ea și napolitană. Răspunsul lui Maradona a fost pe măsură : „La 27 de ani, sînt adult și merg unde vreau. Giuliano și prietenii săi sînt pentru mine doar un grup de suporteri ai echipei Napoli. Asta îmi ajunge, doar nu o să le cer actele !".

Și totuși... În oraș circulă și alte zvonuri persistente, citate de revista franceză, potrivit cărora atît Maradona, cît și echipa din Napoli, ar fi „susținuți" de Camorra. Mai mult chiar, firma „Maradona Productions", creată de el, a beneficiat de fondurile oferite de Luigi Giuliano și provenind din „tottonero", adică din pariurile clandestine organizate la Napoli de Camorra ! Unii ziariști se hazardează să afirme că nimeni altcineva decît Camorra ar fi „proprietarul" clubului napolitan și al lui Maradona. Cum s-ar fi putut face altfel rost de suma de 12 miliarde lire, cît a fost necesar pentru a-l obține pe acest jucător de faimă internațională ? Se pare că suporterii nu sînt prea tare deranjați de aceste zvonuri. Pentru ei, Maradona este jucătorul mai mare decît Pelé, care a făcut să se uite că Napoli, cu cei 1 225 000 locuitori, este situat în sudul Italiei, bs chiar un fel de cavaler al dreptății și al faimei orașului lor, în lupta împotriva atotputernicelor orașe industriale ale Nordului, Milano și Torino. „L'Express" evidențiază : „Napoli este un oraș ajuns în fundul prăpastiei, torturat de lupte intestine ; conspirații mari și mici ; revolte ; presa intimidată ; șantiere pustii ; miliarde de lire care se volatilizează ca prin minune, ajungînd în principal în buzunarele mafioților". Însă, după cum arăta ziarul „Tuttanapoli", napolitanii au ceva care constituie o minglore pentru toate mizeriile cu care sînt confruntați : „Nu avem un primar ca lumea, nu avem locuințe, școli, autobuze, igienă, bani, idei, dar îl avem pe Maradona".

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Ce le-a trecut prin minte?

„Deținem mărturii despre periculozitatea socială a unei organizații care, în timp ce pretinde să fie considerată o instituție ale cărei activități au o finalitate pur spirituală, acționează pentru a se interfera în funcțiile statului", afirma judecătorul Giuica Mulliri deschizînd un nou capitol în voluminosul dosar al delictelor membrilor sectei intitulată „Biserica Scientologică". Capitol cu titlul „Spionaj". Celelalte capete de acuzare care vor intra în dezbaterea la procesul intentat membrilor acestei organizații se numesc : asociere pentru comiterea de delicte de estorcare de fonduri, înșelătorie, maltratare de persoane, exercitarea abuzivă a profesiunii medicale, evaziune fiscală, exploatarea naivității credincioșilor, etc., — „păcate" despre care te întrebi cum de au putut fi săvîrșite de niște persoane „cuprinse" de duhul sfînt. Judecătorul italian a muncit pe brînci trei ani încheiați pentru a putea pătrunde în secretele sectei și a-i incrimina pe scientologii compatrioți. Acuzatori vor fi și oameni de bună credință dar de excesivă naivitate (să-i zicem cu blîndețe așa) care, speriați, slabi sau umiliți n-au avut pînă acum curajul să cheme justiția în ajutor. Acuzatori vor fi și tinerii care n-au putut să se elibereze din pînza de păianjen țesută în jurul lor și au ales ca unică modalitate de eliberare sinuciderea. Și cei care, de prea bună credință, au căzut în cursa sectanților punîndu-le la dispoziție întreaga avere pentru „opere caritabile" — sprijinirea drogaților și a foștilor criminali — opere care nu s-au petrecut decît în imaginația lor deformată de „activități spirituale".

Sperînd ca justiția italiană să facă dreptate, să vedem ce este această biserică și ce vrea ea. Fondatorul ei a fost un scriitor SF american, Lafayette Ron Hubbard care a elaborat o „știință" modernă a sănătății mintale numită „dianetică" (din grecescul dià nous — a trece prin minte), din care a derivat un soi de filosofie religioasă, „Scientologia", conform căreia spiritul — în urma unui program de studii și purificare — poate curăța corpul de influențele negative. Din anii '50 și pînă acum adepții s-au înmulțit și s-au împrăștiat în toată lumea occidentală, înmulțindu-se totodată și condamnările pronunțate de diferite tribunale pentru practici condamnate în veci cum este sclavagismul ! Tehnicile de indoctrinare încep cu extenuante interogatorii numite „auditing" și sfîrșesc în fața unui instrument liturgic, „E-meter" (un banal galvanometru) pînă cînd acesta numai indică nici un pic de „rezistență" din partea adeptului (mai precis, victimei). Folosirea unui limbaj aparte, „cûrcelo de sănătate" (se stă în saună cu orele pentru epuizarea organismului), regulile de comportament ale înregimentaților, utilizarea mecanismului vinovăției (un fidel care nu se vindecă este vinovat pentru că... nu crede în vindecare !) ne-ar îndreptăți să surîdem îndulgent dacă în spatele acestui conglomerat de teorie și practică nu s-ar ascunde o realitate îngrijorătoare, cea încriminată la ora actuală în Italia. În această țară, organizația era alcătuită din 600 de membri activi și 30 000 de fideli, dispunea de 29 de centre, o casă editorială. Recrutarea de adepți, fișarea acestora pe zone de interese pentru a putea fi șantajați la momentul oportun, fraudele valutare — acestea sînt după cum opinează judecătorul Mulliri, în Italia și în alte țări, practicile de bază ale sectei, a cărei adevărată finalitate este îmbogățirea celor puțini, aflați în vîrful piramidei scientologice.

IOAN ROȘCA ■

100 de ani sub turn

Acum o sută de ani, mai precis la 31 martie 1889 la orele 12,30 patru sute de persoane, în frunte cu reprezentanții guvernului francez, urcau „cu curaj" cele 1 792 trepte pînă la platforma superioară, la 276 metri înălțime de la sol, a nounoutului turn Eiffel. Pe timpul acela era construcția cea mai înaltă din lume : „ascensiunea" a durat mai mult de o oră. Cuiva i-a venit chiar ameteală, cum a fost cazul unui deputat care a preferat să se lege la ochi, să se urce sprijinit de brațul unui amic, numai să nu lipsească de la această „expediție", care a avut numeroși susținători și la fel de mulți adversari.

Turnul Eiffel, pe care parizienii îl alintă spunîndu-i „bătrîna doamnă" din Paris, a împlinit deci o sută de ani. Puțini își mai amintesc însă că proiectul curajos — pentru acele vremuri — al lui Gustave Eiffel a provocat în Franța, la început, vii polemici, asemănătoare cu cele suscitate, în vremuri mai aproape de noi, de proiectul de la Beaubourg sau de recent inaugurata piramidă de sticlă de la Louvre.

Înfruntînd timpul

„Lawrence of Arabia" a cucerit 7 (șapte) premii Oscar acum 27 de ani și apoi a intrat într-un con de umbră. De ce ? Prima versiune, prezentată publicului în decembrie 1962 dura nici mai mult nici mai puțin decît 222 de minute. După doar două luni s-au „tăiat" 20 de minute, iar pe parcursul anilor s-au operat alte comprimări unele din considerente artistice, altele din considerente comerciale. Totuși doi oameni de arhivă, Robert A. Harris și Jim Painten, au considerat că ar fi util să redea publicului filmul așa cum l-a realizat regizorul David Lean. A intervenit o muncă migăloasă care a durat mai bine de doi ani și a costat 600 000 de dolari. Studiourile „Columbia" au pus la dispoziția celor doi cîteva tone de peliculă, dar din păcate aceasta se afla depozitată în cutii nenumerotate, astfel că a trebuit vizionat mai întîi tot materialul și pus în ordine. Dar după luni de vizionare s-a ajuns la situația în care circa 10 minute de proiecție nu aveau bandă sonoră. Pentru că ceea ce fusese filmat nu coincidea întocmai cu scenariul lui Robert Bolt s-a apelat la un cuplu de surzi care să „citească" de pe buzele actorilor, pentru a putea rescrie dialogurile. De data aceasta s-a ivit o altă problemă ; vocea actorilor s-a mai alterat cu trecerea anilor. Dar grație tehnicii, mai corect electronicii și mai ales datorită abilității lui Gregg Landaker, un adevărat maestru al sunetului, s-au putut reimprima dialogurile lui Peter O'Toole, Alec Guinness, Anthony Quinn și Arthur Kennedy. Apoi directorul de la „Columbia", David Puttnam a abandonat proiectul, dar Steven Spielberg și Martin Scorsese au insistat în reconstituirea versiunii inițiale și au avut cîștig de cauză. Filmul „Lawrence of Arabia" a fost prezentat din nou, ca nou.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Anunțul privind concursul pentru construirea unui monument destinat să simbolizeze aniversarea a o sută de ani de la Revoluția Franceză, în cadrul Expoziției Universale din 1889, fusese publicat încă din 1883. Dintre cei șapte sute de concurenți aflați în întrecere, președintele Consiliului, Jules Ferry s-a pronunțat în favoarea proiectului inginerului Gustave Eiffel, dind naștere astfel unei adevărate rebeliuni. Era știut că Eiffel își cîștigase o reputație solidă în calitate de constructor a zeci de poduri și viaducte în Europa, în Africa și în Extremul Orient, că realizase Gara din Pest, în Ungaria, un observator atsronomic la Nissa, o serie de biserici în Filipine și în America de Sud (proiectele sale sînt păstrate și acum la Muzeul d'Orsay). Dar Eiffel era inginer și ca atare trezea dușmănia „clanului" arhitecților și — în general — a așa-zișilor „artiști academici". Turnul său — susținea Eiffel — avea să devină simbolul „secolului industriei și științei, pregătit de importanta mișcare științifică de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și de revoluția din 1789". O profesiune de credință, considerată drept „eretică" de către apărătorii așa-zisei „arte pure". Garnier, arhitectul Operei din Paris a fost cel care a organizat o adevărată cabală împotriva proiectului Eiffel, concretizată în februarie 1887 în faimosul „Protest al artiștilor" : un manifest în care „inutilul și monstruosul" turn Eiffel, pe care nici măcar „mercantila Americă n-ar vrea să-i aibă", era comparat cu „un coș de fabrică, uriaș și negru" care avea să strivească turnurile catedralei Notre-Dame și celelalte monumente istorice, „desfigurind în mod iremediabil" capitala. Acest protest a fost semnat de circa douăzeci de artiști printre care cîțiva pictori la modă, ca Meissonnier, Gerome, Bonnet, Bouguereau, dramaturgul Victorien Sardou, poeții simboliști François Coppée, Lecomte de l'Isle, Sully Proudhomme, romancierul Maupassant, compozitorul Charles Gounod (care după cîțiva ani avea „să-și ceară iertare" executind o sonatină pe platforma superioară a turnului).

In ciuda acestor și altor reacții ostile, lucrările începute în ianuarie 1887, au continuat și s-au încheiat în 780 zile. Ziarele informau că turnul era alcătuit din douăsprezece mii de piese metalice, fixate cu două milioane și jumătate de șuruburi, și că totalul cheltuielilor determinate de înălțarea lui se ridicase la 7 799 401 franci și 31 centime, amortizate rapid, avînd în vedere că încă în primul ei an de existență „doamna de fier" din Paris a atras 1 868 000 vizitatori. Printre primii vizitatori se numărau prințul de Galles, viitorul rege Eduard al VII-lea al Angliei, fiul țarului Rusiei, șahul Persiei, fii împăratului Austriei.

Popularitatea turnului fu maximă și imediată : fi imortalizară numeroși pictori începînd cu Vameșul Rousseau, Georges Seurat și Robert Delaunay ; inspiră o infinitate de melodii și vodeviluri ; la egalitate cu „Gioconda" alimenta o neafîrșită și variată producție de suveniruri comerciale și gadget-uri.

Și în zilele noastre „bătrîna doamnă" rămîne unul dintre monumentele cele mai vizitate din Paris, cu 4 668 468 vizitatori în 1987, mai puțini decît Beaubourg-ul dar mai mulți decît Louvrul. Nu mai este „turnul cel mai înalt din lume" dar se numără printre cele 16 turnuri celebre ale planetei.

ȘTEFAN UDRESCU ■

Lumea se amuză

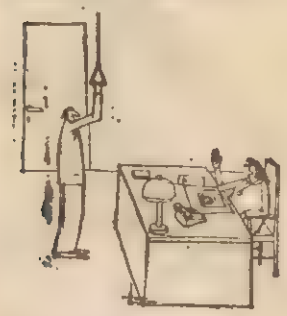

După „Panorama" — R.D.G.

Breviar științific

Utilizări actuale ale discului compact

Discul compact, cu un diametru de 11,5 centimetri și o grosime de 1,1 milimetri, poate înregistra o cantitate enormă de informații în sistem numeric, sub formă de „gropițe" ce alternează, de dimensiunea unei sutimi din grosimea unui fir de păr. Pentru a ne da seama de acest lucru, să ne închipuim că discul ar avea dimensiunea Colosseum-ului roman. În această situație „gropița" nu este mai mare decît un bob de orez. Din aproximativ 10 miliarde de asemenea „gropițe", plasate pe placă în forma unei spirale, ce se desfășoară dinăuntru în afară, însumînd aproximativ 33 kilometri lungime, rezultă cam o oră de muzică sau 54 000 imagini, în cazul video. Citirea se face cu o rază luminoasă laser, motiv pentru care discul compact are avantajul că nu se uzează, deoarece nici un fel de mecanism și nici un fel de apăsare nu acționează pentru a influența redarea, cum este cazul picupului. În prezent, cercetătorii de la „Thomson" din localitatea Gennevilliers și „Kodak-Pathé", din Chalon-sur-Saône, fac experiențe în vederea obținerii unor discuri compacte cu memorii optice și termo-magnetice, ce vor stoca 100 megabiți de informații sau să înregistreze 50 000 pagini dactilografiate și care, în plus, să se poată șterge și reînregistra. Un acord de cooperare a fost încheiat și între firma „Thomson" și cea japoneză „Nakamiki" în vederea realizării unui disc compact audio, cu o înregistrare de cinci ore și care să poată fi șters. În viitor se speră că aceste discuri vor putea fi folosite și la înregistrarea unor lucrări științifice, deci la crearea unor biblioteci care să ocupe spații foarte mici. Experimental discul compact a pătruns și în construcția de mașini, cu ajutorul lui urmînd a se realiza ghidajul automat al autovehiculelor.

AUREL DIANU ■

Garoafa de pe disc

Casa de discuri „Electrecord" a pus la dispoziția numeroșilor discofili un nou L.P. semnat de neobositul compozitor **Marian Nistor** și **formația „Savoy"**, disc care a împrumutat de data aceasta numele unei valoroase creații lirice aparținînd poetului Nicolae Dan Fruntelată : **„Garoafă albă"**. Această recentă realizare a grupului impune constatări mai vechi și mai noi, îmbucurătoare toate, dintre care reținem: al 11-lea L.P. (și al 17-lea disc, luînd în considerare și participările la editarea unor discuri colective), prezența lui **Radu Nistor** — conducătorul formației **„Savoy" jr.** — ca debutant pe un disc, în postura de solist vocal al piesei **„Angela"**, perseverența compozitorului în a „scrie" muzică pe unele dintre cele mai valoroase versuri semnate de poeți cunoscuți (în cazul de față : **Nicolae Dan Fruntelată, Dan Verona, Corneliu Vadim Tudor, Teodora Popa Mazilu**), includerea a două melodii aparținînd unor nume demult consacrate în muzica ușoară — **Temistocle Popa** cu **„Vino în amurg"** și **Romeo Vanica**, autorul piesei **„În așteptarea ta"** — Marian Nistor demonstrînd astfel (a cita oară ?) că, departe de a fi un exclusivist, rămîne credincios ideii de colaborare în realizarea unor șlagăre adevărate ; și — nu în ultimul rînd — înscrierea celor șase melodii proprii pe curba ascendentă a calității. Radioteleviziunea și-a făcut datoria la timpul potrivit (contribuția merituoșilor **Titus Munteanu** și **Titus Andrei** fiind remarcabilă și în cazul acestui disc), prezentînd în avanpremieră două și, respectiv, cinci dintre piesele incluse : **„Septembrie, „Garoafă albă", „Duminică", „Februarie"** și **„Angela"** — fapt ce explică în bună parte epuizarea în timp record a tirajului inițial. Numeroși iubitori ai acestor melodii așteaptă cu îndreptățite speranțe reeditarea acestui disc a cărui apariție a coincis cu intrarea „Savoy"-ului în al 25-lea an de activitate neîntreruptă în aceeași formulă de echipă. Nu ne rămîne decît să așteptăm surpriza ce ne-o rezervă compozitorul Marian Nistor la aniversarea sfertului de secol de muncă făcută cu pricepere și onestitate împreună cu colegii săi : **George Mitrea, Ionel Orban, Ionel Samoilă** și **Nicolae Rotărescu !...**

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

Universul umorului

Scintei electrice

Există, de cînd lumea, foarte multe aforisme banale, deci există foarte puține aforisme. În ceea ce mă privește, mărturisesc chiar că am ajuns la un fel de blazare, tot citind „cugetările" unor autori contemporani. Numai gîndul la E. M. Cioran sau Stanislas Leč mă face să accept că totuși genul există. În ultimul timp am fost însă contrazis în scepticismul meu de aforismele unui inginer de la Întreprinderea de Utilaj Minier din Petroșani, Valeriu Butulescu.

Născut la Curtișoara în județul Gorj, în 1953, și absolvent al Academiei de Mine din Cracovia, Valeriu Butulescu a publicat, de-a lungul anilor, aforisme în aproape toate revistele românești și poloneze. În 1985 a tipărit și o carte de aforisme — **Oaze de nisip**, la Editura Litera —, iar în 1986 a figurat cu un grupaj de aforisme în volumul rezervat cîștigătorilor concursului de debut al Editurii „Cartea Românească" — **Debut '86**. Scrie și poezie și mai ales traduce poezie, din poloneză în română și din română în poloneză (Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, George Bacovia, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Anghel Dumbrăveanu ș.a.). Dar genul în care excelează rămîne aforismul. Cele peste 1 000 de aforisme create pînă în prezent au fost traduse — și s-au bucurat de mare succes în țările respective — în poloneză, germană, maghiară, engleză, albaneză, sîrbă etc. Dar...

Acasă, încă nu este cu adevărat cunoscut, încă i se atribuie, pe baza unei judecăți superficiale, statutul de autor de umor minor. De fapt, Valeriu Butulescu n-are nici o legătură cu autorii de umor minor. El este un scriitor talentat și profund, care transformă aforismul într-un mijloc de exprimare nerestrictiv. Reflecția filosofică, observația de moralist, lirismul în toate variantele sale — de la cel vizionar la cel galant —, umorul de idei își găsesc formulări fulgurante și memorabile în scrierile sale. Din cuvinte extrem de puține, autorul creează instantaneu o tensiune semantică și uneori — în aforismele cele mai inspirate — această tensiune produce un fel de scînteie electrică, triumf al inteligenței și sensibilității.

De o excepțională calitate sînt reflecțiile pe teme morale, în care Valeriu Butulescu își pune în valoare sarcasmul — un sarcasm princiar :

„Averea unora depășește valoarea pînă la care ei pot să numere."

„Străzile sînt invadate de mașini ; epoca fierului încă nu s-a sfîrșit."

„Pentru a nu te contrazice ai nevoie de principii solide sau de o excelentă memorie."

„Nu toți știu să ucidă. Unii numai îți scurtează viața."

„Acest tablou l-a costat prea scump, ca să mai poată spune că nu-i place."

„Cei ce trăiesc degeaba se îngroapă cu cheltuială."

„Mă plictisesc rar și niciodată singur."

În alte aforisme — cugetări propriu-zise — impresionează profunzimea gîndirii și eleganța exprimării :

„După un anumit timp, stratul de rugină devine protector."

„Aspră pedeapsă. Accea de a pedepsi."

„De cînd mă știu m-am gîndit la moarte. Cînd voi muri vor spune că am avut o presimțire."

„Între numărul de creduli și numărul de escroci există un perfect echilibru ecologic."

„Cunoaștem atît de bine moartea din cărți, încît uneori mă întreb la ce bun mai murim."

Aforismele au citeodată și un fior liric sau sînt de-a dreptul mici poeme — capodopere miniaturale :

„Uneori ne ținem capul în palme. Mare povară."

„Veșnicia geniului. Opera lui, ca un miraculos polen, va ști să se agațe mereu de memoria oamenilor vii."

„A te naște. Nefericire mai mare nu există, decît poate aceea de a nu te naște."

„Abia aștept să mă trezesc. Să pot visa cu adevărat."

„În sufletele obscure ura persistă, precum zăpada pe versanții lipsiți de soare."

În sfîrșit, nu vreau să încheiez această succintă prezentare fără a oferi cititorilor un eșantion din umorul — irezistibilul umor — al lui Valeriu Butulescu :

„Din dragoste nu murim. Ne naștem."

„Am locuit un timp în sufletul unei femei. Mare înghesuială."

„Acum știu ce este un creditor. Este un om care mai crede că i se va plăti."

„Din prime îmi achit sancțiunile."

„La sfîrșitul unor cărți, autorii prezintă bibliografia — încercînd astfel să se dezvinovățească."

„Lupta e inegală, zise taurul. Unul e în arenă, zece mii în tribună. Și mai au și presa de partea lor."

„Unele imperii au căzut mai greu decît își pot imagina anumiți regizori de film."

...Pînă a citi ce scrie Valeriu Butulescu, nu credeam să-nvăț a iubi aforismul vreodată.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

VREMEA — cum a fost / cum va fi

ION DRĂGHICI

Într-un articol precedent din această rubrică se arăta faptul că, în zona geografică a țării noastre, luna iunie este cea mai instabilă din punct de vedere meteorologic, luna cu cele mai frecvente și abundente averse de ploaie, cu cele mai multe descărcări electrice și căderi de grindină. Primele două decade ale lunii iunie 1989 au confirmat din plin această „regulă", frecvența furtunilor de vară fiind într-adevăr ridicată.

Norul tipic de furtună se numește Cumulonimbus. Este un nor dens, întunecat, de extindere verticală apreciabilă, deseori cu aspect de imense turnuri de castel. Înălțimea bazei norului este între 400 și 2000 m, partea superioară fiind netedă, fibroasă sau striată și avînd de regulă forma unei uriașe nicovale. Sub baza norului mare apar nori zdrențuiți și precipitații, îndeosebi sub formă de aversă. Într-un astfel de nor se crează diferențe de potențial electric de intensitate extraordinară. Procesele de separare a sarcinilor electrice în cadrul norului de furtună nu sînt încă pe deplin înțelese ; procesele de frecare a picăturilor din interiorul norului, precum și cele de transformare a stărilor de agregare (vaporicristale de gheață — picături de apă) joacă neîndoielnic un rol însemnat în cadrul complicatelor mișcări verticale din interiorul norului Cumulonimbus.

Unul dintre cele mai sigure locuri de adăpostire în caz de furtună îl constituie automobilul, îndeosebi dacă persoanele din interior nu ating direct părțile laterale, ușile mașinii etc. Într-adevăr, vehiculul acționează ca o adevărată cușcă Faraday și fulgerul se descarcă pe exteriorul mașinii, direct în pămînt. La prima vedere, pare paradoxal cum se scurge curentul electric prin roțile de cauciuc, care reprezintă un material izolator. Explicația ține de faptul că, în cauciuc există diverși ingredienți semiconductori de electricitate, favorizați și de condițiile de umiditate crescută, proprii averselor de ploaie. Corespunzător, sfătuim pe cititorii noștri automobiliști să rămînă în mașină fără teamă, chiar dacă afară tună și fulgeră puternic.

Revenind la săptămîna noastră meteo — Flacăra, respectiv perioada 22—28 iunie, apreciem că nota de instabilitate va scădea apreciabil comparativ cu primele două decade. Totodată vom remarca un proces de încălzire, mai accentuat în regiunile sudice.

Apoi, circulația aerului se va orienta din sectorul vestic — nord-vestic și în consecință vremea se va ameliora. În regiunile sudice ale țării cerul va fi variabil și doar izolat după-amiaza vor cădea averse de ploaie însoțite de descărcări electrice. Celelalte zone vor fi influențate de fronturile atmosferice din Europa Centrală, antrenate pe circulație vestică. Deci, în aceste regiuni temporar va ploua și se vor semnala descărcări electrice. Temperaturile maxime diurne se vor situa între 20° și 28° C, mai ridicate în sudul țării, iar minimele nocturne între 8° și 18° C. Pe Litoral, la început cerul va fi noros, favorabil averselor de ploaie, apoi vremea va deveni predominant frumoasă și se va încălzi. Temperaturile maxime în aer vor fi de 24° și 28° C, iar temperatura apei mării va fi de 16°, 20° C.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 22 - 28 iunie

Zone geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Crișana	25÷30	13÷16	14÷21	39.2	Bălești 1952	5.0	Arad 1944
Oltul și podișul	24÷28	12÷16	18÷23	37.0	Iași 1930	4.5	Cluj Napoca 1949
Depresiunea	23÷24	9÷11	22÷23	31.5	Miercurea Ciuc 1982	1.6	Miercurea Ciuc 1971
Vf. Omu	7÷8	2÷3	37	20.0	1939	-5.8	1949
Litoral	24÷25	16÷17	7÷10	33.1	Constanța 1954	8.1	Constanța 1910

Cursa continuă

— **Campionate naționale: 26 de aur**
— **Campionate balcanice: 21 de aur**
— **Jocuri Mondiale Universitare: 1 de bronz**
— **Cupa Europei (echipe): 5 de aur, 2 de argint**
— **Campionate europene: 3 de argint**
— **Campionate mondiale de cros: 3 de aur și 1 de bronz**
— **Campionate mondiale de sală și aer liber: 1 argint și 1 bronz**
— **Jocuri Olimpice: 1 de aur și 1 de bronz**

Autoare a 13 recorduri naționale de sală și în aer liber, 2 recorduri europene, 2 recorduri mondiale de sală și 3 recorduri mondiale în aer liber.

De trei ori pe podiumul celor mai buni sportivi din țară: în 1982 (locul II), 1984 (locul I) și 1986 (locul III).

Duminică se va întrerupe o cursă : la „internaționalele" de atletism de la Pitești, toate cronometrele se vor opri o clipă pentru a da răgaz unei festivități. Va fi prima cupă pe care Maricica Puică o va primi fără să mai alerge : cupa încărcată cu măreția și tristețea, seninătatea și emoția, liniștea și lacrimile cuprinse, toate, în frîntura de timp a retragerii de pe pistă. O mare sportivă a țării și a lumii își încheie activitatea competițională la capătul unei cariere sfărâmicioase, de mare longevitate la nivelele de vîrf ale performanței.

A debutat în concursuri în 1966 — peste doi ani, la Jocurile Balcanice de la Istanbul, obținînd și prima medalie internațională. Ultima în chiar acest an 1989, la „europenele" de sală de la Haga — bronz la 3 000 m.

Acolada acestor 23 de ani în marea performanță este, desigur, presărată cu multe repere precise. De pildă, palmaresul alăturat, pe care cu greu îl mai putem găsi în dreptul vreunui sportiv al lumii. Sau cei peste 100 000 km parcurși în concursuri și antrenamente, adică o epuizantă cursă a ocolirii de două ori și ceva a pămîntului pe la ecuator. Dar acest răstimp cuprinde mai ales universul incomensurabil al trăirilor unui sportiv exemplar — fiecare start, fiecare cursă, fiecare medalie, fiecare trofeu avîndu-și povestea sa pe care nimeni, niciodată n-o va afla atît de bine și de corect cum o știe cea care le-a trăit pe viu. Și totuși, aceste vitralii unicat din cupola unei cariere sportive de excepție sînt luminate de o aceeași rază, care traversează biografia acestei sportive pentru a ajunge la noi sub forma comprimată a unui model — și-a unei morale. Este raza pasiunii. Dar a unei pasiuni alcătuite din aliajul înalt al voinței, tenacității, al unei îndărătnicii în sens bun și-al înțelepciunii de a înțelege performanța drept menirea dintîi a vieții sale de sportivă. Acest aliaj a căpătat strălucirea plăcerii de a alerga, bucuriei de a alerga, dorinți de a se întrece mai întîi cu sine, cu propriile resurse, cu cifrele de record și-abia apoi cu oamenii. Pentru că întrecerea cu oamenii nu de puține ori s-a desfășurat și-n afara pistei de concurs, pentru a se tranșa, însă, tot sub judecata implacabilă a cronometrului.

Descinsă de pe meleagurile Vitoriei Lipan, această fată iute de picior, ascuțită la minte și aprigă pînă la furie cu sine însăși a făcut din atletism o cursă a vieții, o întrecere cu propriile limite de sănătate, de voință, de răbdare, de rezistență. O cursă pe care a cîștigat-o și pe care acum o încheie cu fruntea sus, putînd să spună cu forța faptelor că și-a îndeplinit menirea și rostul de sportivă. Pentru că n-ar fi putut să reziste atîția ani în elita atletismului mondial dacă n-ar fi înțeles sportul ca o menire. A alergat de fiecare dată cît a putut, trăind fiecare cursă, vibrînd în ambianța de concurs, făcînd ea însăși spectacolul, mistuită mereu de-o infinită ambiție de-a învinge. Desigur, au urmat și onorurile, întrucît munca se răsplătește, pilda vieții ei fiind tocmai munca și sacrificiile. Niciodată nu s-a simțit mai lezată decît atunci cînd i s-au ignorat aceste sacrificii, cînd nu i-a fost înțeleasă suferința pentru eșecuri răstălmăcite uneori de vorbe și condeie ce n-au avut curajul s-o fi întrebat măcar o dată, în față, „ce s-a întîmplat ?".

Din acest amalgam de lumini și umbre cîte pot încăpea în viața unui sportiv, Maricica Puică iese învingătoare. Și-a fost ajutată să iasă învingătoare, în viață ca și-n concursuri, de soțul și antrenorul ei, prof. Ion Puică. Amîndoi sînt conștienți că această cursă doar se întrerupe, nu se oprește. Maricica Puică va fi antrenoare, are deja categoria I și, probabil, cîndva, nu peste mult timp, va prelua în pregătiri pe aceea căreia duminică îi va preda o simbolică ștafetă, Paula Ivan. (Un imens prag moral, de înțelepciune și ambiție, va fi fost trecut și-aici, cînd nu puțini s-au „oferit" s-o zgîndăre, întrebînd-o de ce acceptă să fie întrecută în concursuri de o elevă chiar a soțului ei ! Maricica a zîmbit de fiecare dată, necobrînd o firească lege a firii la ciudata fire a oamenilor mărunți). Paula Ivan a devenit campioană olimpică după numai șase ani de pregătire, timp în care a putut prelua experiența condensată de antrenorul ei în alți 16 ani de concursuri și pregătiri cu Maricica. Această experiență cumulativă are deci șanse să fie dusă mai departe. Întrucît **cursa continuă**, Maricica Puică va avea cu siguranță prilejul de a mai obține medalii — împreună cu viitorii săi elevi. De aceea nu i-am împărtășit pentru titlu nostalgia după recenta olimpiadă : „Aș fi vrut să mai iau o medalie !" Și tot de aceea ne grăbim să-i mulțumim Maricicăi Puică pentru tot ce a făcut și să-i urăm succes în tot ce va face. Îi dorim, adică, mulți ani de viață și muncă pe potriva primilor 39 pe care-i va împlini pe 29 iulie. La mulți ani !

O. ȘTIREANU

Final de campionat

Campionatul diviziei A, încheiat recent, rămîne în analele fotbalului românesc — și, poate, european — în primul rînd prin cîteva situații și recorduri insolite : al cincilea titlu consecutiv pentru Steaua, care în ultimele trei campionate (fix 102 meciuri, la care s-ar putea adăuga și cîteva din returul 1985/'86) n-a cunoscut înfrîngerea ; a doua clasată, Dinamo, doboară recordul de eficacitate al I.T. Arad (126 goluri înscrise într-un campionat cu 16 echipe, ediția 1947/'48), punctînd acum de 130 ori în 34 meciuri (dinamoviștilor rămînîndu-le bucuria golului în loc de cea a titlului) ; în acest an, în premieră absolută, doi fotbaliști români vor fi „încălțați" cu ghete europene — Mateuț și Coraș urcînd simultan pe podium, după performanțele similare, dar în ani diferiți, ale lui Dudu Georgescu, Cămătaru și Pițurcă (o „gheată de bronz" ar fi putut lua și Hagi, dacă n-ar fi „temporizat" în ultimele etape, precum a procedat și Balaz ar de Morais). O ciudățenie este și noncombat-ul echipei A.S.A. Tîrgu Mureș, care a încasat (bătăi) 30 de etape la rînd ! În sfîrșit, ca orice competiție de lungă durată, campionatul a avut creșterile și descreșterile sale, presărate adesea cu surprize dintre cele mai frapante ori cu evenimente dintre cele mai previzibile. Inutil, dar și aproape imposibil, să mai fie reconstituite, ele rămîn în arhiva sentimentală a celor care le-au trăit ori le-au cunoscut mai bine.

Acum, fiind vorba doar de protocolul încheierii unei întreceri de mare popularitate, se cuvine să adresăm fotbaliștilor fruntași toate felicitările pentru strădania lor, mai mică sau mai mare, de a oferi spectacole sportive agreabile, de a crește valoarea și competitivitatea fotbalului nostru, de a oferi, pe măsura posibilităților, cît mai multe satisfacții iubitorilor acestui sport. În acest context, felicităm în mod deosebit echipa Steaua București, pentru înnoita performanță a cîștigării titlului — a 14-a oară în cele patru decenii de existență a clubului militar. Antrenîndu-se, mai ales, în campionatul intern, Steaua a reușit în ultimii ani să spargă pragul sonic al performanțelor internaționale, devenind o echipă de mare și real prestigiu în lumea agitată și exigentă a fotbalului european. Acumulările realizate de această grupare sportivă pe multiple planuri — organizatoric, de instruire, de experiență competițională, de consecvență în a-și propune să evolueze la nivelul maxim al posibilităților, indiferent de valoarea adversarilor întîlniți — se răsfrîng pozitiv asupra întregului nostru fotbal, în sensul oferirii unor modele concrete și la îndemînă despre cum se poate forma și menține o echipă valoroasă, ca și despre satisfacțiile pe care ea le poate aduce atunci cînd nu-și propune nimic altceva decît performanța. Pilda Stelei, chiar dacă este mai greu de urmat de alte echipe, reprezintă un imbold la autodepășire pe care celelalte competitoare trebuie să și-l asimileze ca atare. Un exemplu în această privință îl reprezintă a doua clasată, Dinamo, care, de asemenea, se află într-o cursă cu sine însăși spre a atinge un înalt nivel de valoare și competitivitate internațională. De altfel, Dinamo, prin prestațiile și forța de joc manifestate pe tot parcursul campionatului, s-a dovedit singura competitoare capabilă să intre în dialog pentru titlu cu invincibila echipă din Ghencea — duelul celor două puternice grupări sportive constituind, de fapt, „motorașul" care a întreținut interesul pentru un campionat cu echipe în majoritate mediocre, resemnate și preocupate numai de evitarea retrogradării. Cînd dorința și ambiția de performanță existente la Steaua și Dinamo vor anima și preocupările celorlalte cluburi, prima divize a fotbalului va putea înregistra o creștere a valorii și competitivității, cu toate efectele benefice asupra celorlalte capitole din activitatea fotbalistică.

Ivită, ca și anul trecut, pe o linie de centru între cele două puternice „cîmpuri magnetice", Victoria București s-a plasat pe locul ce-i este, deocamdată, tradițional, reînnoindu-și abonamentul pentru Cupa U.E.F.A., în care va fi acompaniată, tot într-o premieră, de Flacăra Moreni. Aceste două echipe și-au obținut dreptul unei reprezentări internaționale care angajează prestigiul întregului nostru fotbal îndeosebi prin realismul de a nu viza, deocamdată, să se claseze mai sus, dar și prin orgoliul de a nu ceda întotdeauna presiunilor dinspre echipele de mai jos.

Primele de sub linia care demarcă, în clasament, virtutea ambițiilor de mediocritatea resemnării sînt două îndrăgite echipe studențești, Universitatea Craiova și Sportul studențesc. Ambele fiind angajate, la un moment dat, în viitoarea alunecării pe tobogan, au reușit să se redreseze prin forțe proprii, să urce în clasament și, ca urmare, să-și recîștige simpatii ce păreau apuse. Dacă nu s-ar fi jucat cu niște puncte, fiecare din ele — sau măcar una — ar fi avut posibilitatea unei reîntegrări în circuitul cupelor europene, acolo unde tradiția, emblema și performanțele trecute le-ar fi recomandat cu prisosință.

Pe ultimele locuri, dar încă neretrogradate (pînă la omologarea oficială a clasamentului și a sistemului competițional viitor) se află Oțelul Galați, Rapid și A.S.A. Oțelul are, astfel, o traiectorie de „tip britanic" : în Cupa U.E.F.A. anul trecut, pe loc retrogradabil anul acesta. Rapid plătește tribut mult prea agitatelor schimbări din cadrul clubului, ca și unor compromisuri interne față de jucători, neavenite atunci cînd fotbalul este înțeles și tratat cu seriozitate.

Pentru fotbal, cortina cade, dar nu se predă : urmează fazele superioare ale „Cupei României" și continuă de pe acum pregătirile pentru sezonul viitor (transferuri, turnee etc.). Despre toate acestea vom încerca să vă ținem la curent. Pînă atunci, celor care vor avea cu adevărat vacanță le-o dorim cît mai plăcută !

OCTAVIAN ȘTIREANU

ȘAH

Noutăți

● **Favoriții dezamăgesc.** În cunoscutul turneu internațional de la München (categoria a X-a) victoria a revenit la egalitate de puncte, 7,5 din 11 posibile marilor maeștri olandezi Paul van der Sterren și Jeroen Piket, singurii jucători neînvinși din competiție. Coeficientul Sonneborn a fost defavorabil fostului campion mondial de juniori, J. Piket, autor al unor victorii asupra jucătorilor mai puțin productivi. Urmărit de nesansă, „favoritul Elo", danezul B. Hansen a surprins prin jocul său ineficace, care l-a fixat la periferia clasamentului, nefiind capabil să înscrie nici măcar o victorie... Cel de-al doilea favorit, islandezul Margeir Petursson, a încercat cu disperare să se impună prin jocul la victorie. Contrar așteptărilor și vastei sale experiențe, a reușit doar să înregistreze cel mai mare număr de partide decise, 7, dintre care doar trei în favoarea sa. Să urmărim o interesantă partidă a turneului din gambitul damei în care s-a impus cîștigătorul turneului: VAN DER STERREN — PETURSSON 1. d4 Cf6 2. c4 e6 3. Cf3 d5 4. Cc3 d:c4 5. e4 Nb4 6. Ng5 c5 7. N:c4 h6 8. N:f6 D:f6 9. oo c:d4 10. e5 ! De7 11. Ce4 oo 12. D:d4 Cc6 13. De3 Nd7 14. Nd3 Na5 15. a3 Nc7 16. Tac1 Tac8? 17. Cc5 Ne8 18. De4 ! ! f5 19. e:f6 T:f6 20. Dh7 Rf8 21. Dh8 Rf7 22. Tfe1 Td8 23. Nc4 Nd7 24. Dh7 T:f3 ? 25. C:e6 N:e6 26. T:e6 1:0. ● Turneul internațional pentru echipe feminine s-a încheiat cu victoria selecționatei țării gazdă, Elveția, care a totalizat 18 puncte, urmată de formația Bayern 17,5 p., echipa Austriei 16,5 p., și reprezentativa din Württemberg 8 p. Cel mai bun rezultat la masa întîia a aparținut marii maestre Tatiana Lemaciko (5 p.). ● **Decepția lui Larsen...** Deși stabilit în America de Sud, ex-candidatul la titlul mondial din perioada supremației lui Bobby Fischer, Bent Larsen a participat din nou în lupta pentru titlul de campion al Danemarcei. Clasat în turneu pe locul I—II la egalitate de puncte cu tînărul Erling Mortensen, Larsen a trebuit să-și înfrunte egalul într-un meci. Larsen a dominat în meci, dar a cîștigat doar partidele 1 și 4, pierzînd în poziții egale întîlnirile 2 și 3. Egalitatea menținîndu-se și după 6 partide, titlul a revenit lui Mortensen datorită coeficientului superior din turneu. ● **Ediția a doua a „Sweden Chess Tournament" s-a bucurat de participarea a nouă mari maeștri, doi maeștri internaționali și o mare maestră, coeficientul mijlociu al turneului de 2 558 puncte Elo conferind forța competiției pe treapta categoriei a XIII-a FIDE. Cîștigătorul ediției precedente, sovieticul Lev Polugaevski (2 575), învins în partidele directe de Ftacnik (2 550), Wilder (2 540) și Heliers (2 565) s-a redresat cu greu, totalizînd doar 50 la sută din punctele puse în joc. La 68 ani, Vasili Smislov a demonstrat că este greu de învins chiar dacă forța fizică i-a scăzut. Ex-campionul lumii a cucerit un premiu special pentru cel mai bun final de partidă în singurul duel cîștigat împotriva islandezului Arnason (2 550). În mod neașteptat locul întîi a revenit marelui maestru ceh Lubomir Ftacnik cu 7 puncte (+3, — 6 —0) ca urmare a victoriei asupra... Piei Cramling, ultima clasată, în timp ce urmăritorii săi, Andersson, van der Wiel și Wilder au cumulat doar 6,5 puncte (+2, — 9, —0), fiind mai mărinimoși și remizînd cu marea maestră aflată în eclipsă de formă. În clasament au urmat Sax I. Sokolov 6p. Polugaevski 5,5 p. Arnason, Smislov 5 p, Wedberg 4,5 p, Hellers 4p, Pia Cramling 3,5 p. Premiul pentru cea mai frumoasă combinație a fost acordat de juriul de tehnicieni partidei VAN DER WIEL — SOKOLOV (apărarea spaniolă). 1. e4 e5. 2. Cf3 Cc6 3. Nb5 a6 4. Na4 Cf6 5. 00 Ne7 6. Te1 b5 7. Nb3 00 8. d4 d6 9. c3 Ng4 10. d5 Ca5 11. Nc2 Dc8 12. h3 Nd7 13. Cbd2 c6 14. b4 Cb7 15 d:c6 N:c6 16. Cf1 Te8 17. Cg3 h6 18. Ch4! C:e4 19. T:e4! N:e4 20. N:e4 N:h4 21. Cf5 d5 22. Dg4 Ng5 23. N:g5 h:g5 24. D:g5 g6 25. Ch6 Rf8 26. N:g6! Dd8 27. Dg4 Df6 28. N:f7 ! ! D:h6 29. Dg8 Re7 30 N:e8 T:e8 31. D:d5 Cd6 32. D:e5 Rf8 33. Dd4 Te4 34. Db6 De6 35. D:a6 Te1 36 T:e1 D:e1 37. Rh2 Ce4 38 De6 Db1 39 f3 Cf2 40. Dc8 Rf7 41. Db7 și negrul a cedat în fața pierderii imparabile a calului din f2.

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

La vele

Există în lumea veliștilor o competiție cu îndelungată tradiție — „Cupa America" — a cărei ultimă ediție a prilejuit foarte multe discuții încă înainte de a începe. Mercury Bay Yacht Club din orașul Auckland, vrînd să-și ia revanșa asupra veliștilor din San Diego, a studiat atent regulamentul competiției și și-a croit o ambarcație de peste 40 metri lungime. Cînd și-au prezentat, la înscriere, caracteristicile ambarcației lor, neozeelandezii i-au surprins pe americani care s-au și adresat Curții Supreme de justiție din New York, forul desemnat prin regulament de a judeca eventualele litigii dintre participanții la „Cupa America". Curtea Supremă a decis că ambarcația neozeelandeză se încadrează în limitele regulamentului și atunci sportivii din San Diego s-au apucat să-și construiască un catamaran foarte rapid. A fost rîndul neozeelandezilor să apeleze la justiție. Judecătorul, o femeie, a comunicat veliștilor din Auckland să se prezinte la start, deoarece pentru a lua o hotărîre cu adevărat... justă va trebui să studieze cu minuțiozitate „cazul", să ceară părerea experților etc., etc. Competiția s-a desfășurat, victoria revenind celor din San Diego, în timp ce veliștii din Auckland s-au clasat pe locul secund. Ambarcația de tip catamaran s-a dovedit de neîntrecut. Între timp, judecătoarea se consulta cu specialiștii. În cele din urmă, ea a făcut cunoscut celor interesați și presei verdictul său, redactat pe 14 pagini, verdict prin care catamaranul învingător era descalificat, așa încît cupa în chestiune a revenit ambarcației „New Zeeland". A fost o adevărată sărbătoare pe străzile orașelor din Noua Zeelandă cînd s-a aflat acest verdict care l-a nemulțumit, firește, pe conducătorul lui San Diego Yacht Club : „E o hotărîre care ne surprinde și împotriva căreia vom face recurs".

Nu se știe ce se va întîmpla mai departe. Veliștii de mare anvergură sînt, în marea lor majoritate, de acord să se aducă precizări regulamentului pentru a se delimita mai strict cadrul în care pot fi concepute ambarcațiile pentru acest concurs. Nu trebuie să existe discrepanțe mari între construcții — spun ei —, victoria trebuie să revină celor mai destoinici, nu celor mai bine înzestrați din punct de vedere tehnic. Deci, fair-play-ul trebuie să triumfe.

CRISTIAN ȚOPESCU

Temă pentru vacanță:

Ora de educație fizică

Încercînd să surprindem pe viu modul în care se desfășoară orele de educație fizică în școlile municipiului București, am străbătut pe parcursul mai multor zile un itinerar ale cărui etape au fost dictate de simpla întîmplare și cel mai ades de convergența inconfundabilă a traiectoriilor urmate în fiecare dimineață de sutele de școlari. Pentru testul propus, soluția aleasă este satisfăcătoare, caracterul aleatoriu conferindu-i o certă cotă de imparțialitate dar totodată și riscul de a nu întîlni situațiile extreme, în care orele de sport se desfășoară ca la carte sau din contră, cînd orele „de carte" le înlocuiesc pe cele rezervate educației fizice. Cu toate aceste posibile erori, avem convingerea că rezultatele testului nostru, chiar la sfîrșit de an școlar, vor reuși să influențeze mentalitatea acelor profesori ce se complac în comoditatea organizării unei „miute" pe tot parcursul orei sau a directorilor de școală ce transformă, tot din comoditate, sala de sport într-una de expoziție sau ora de educație fizică în oră de pregătire pentru olimpiadă, de exemplu. În definitiv demersul nostru susținut de însăși structura programei școlare nu e decît o subliniere a rolului ce revine educației fizice în pregătirea sistematică și complexă a copiilor noștri sau mai exact o încercare de a infringe ideea preconceptuă, în special a părinților, conform căreia „copilul trebuie să învețe carte, nu să piardă vremea la sport".

Că se poate face și carte și sport în condiții de exigență sporită aveam să ne convingem la Școala nr. 11, prima școală vizitată menținîndu-și cu autoritate o poziție fruntașă în ierarhia rezultată la sfîrșitul trasetului nostru. Argumentînd această opțiune, trebuie spus că atmosfera de muncă pe care am întîlnit-o de fiecare dată aici, cît și buna conlucrare între direcțiunea școlii și profesoarele de educație fizică au generat un stil de lucru deosebit de competent ce a declanșat și participarea elevilor la procesul educativ în aceeași notă de seriozitate. A fost singura școală în care nu am auzit exasperanta sezută „dacă ați fi venit altădată...", din contră, directoarea școlii, tovarășa profesoară Octavia Costea, ne-a condus fie în sala de sport (unde ansamblul de gimnastică ritmică se antrena cu multă tragere de inimă), fie pe terenurile de sport (unde învățătoarele Elena Amza și Eugenia Enciu își încălțau primele pantofii de sport, după aceea urmînd să controleze ținuta elevilor) cu plăcerea și siguranța generată de lucrul bine făcut. Pentru a defini mai exact cadrul în care se conjugă totalitatea eforturilor depuse pentru asigurarea efervescenței ambianțe educative, reținem cîteva replici dintr-un scurt dialog :

Prof. Octavia Costea : „Elevii, obligați să petreacă un timp îndelungat în bănci, își formează o ținută inestetică ce cu greu poate fi corectată, mai ales că nici acasă ei nu au prea mult timp pentru mișcare, mișcare în sens de cultură fizică".

Prof. Anica Cociș : „Fiecare oră de sport cuprinde exerciții de prevenire și corectare a unor deprinderi greșite survenite în dezvoltarea armonioasă a copilului, importanța lor văzîndu-se mult mai tîrziu, la băieți de exemplu, pe parcursul satisfacerii stagiului militar. Educația fizică e o disciplină la fel de importantă ca oricare alta iar ora de sport, condusă cu fantezie și tact pedagogic, trebuie să devină o sursă de relaxare și refacere a sistemului nervos".

Încurajați de premisele favorabile sub care a debutat „maratonul" nostru reportericesc, poposim la o altă școală din sectorul 1 și anume la Școala nr. 175. Modul cum arată terenurile de bitum și cel gazonat (a cărui întreținere nu e deloc ușoară) trădează din prima clipă interesul cu care e sprijinită activitatea sportivă în școală. Întîia noastră impresie e susținută și de profesorul de educație fizică Ion Petheu, de la care aflăm că în școală sportul se desfășoară la cotele performanței, copiii fiind talentați și ambițioși iar directorul școlii, profesorul Victor Surdeanu, un pătimaș ce face tot posibilul ca activitatea sportivă să meargă ca pe roate. Nu în ultimul rînd trebuie remarcate rezultatele la învățătură, situate de asemeni la nivelul performanței, mărturie fiind numeroasele locuri fruntașe obținute la olimpiadele școlare. Ca pe un fapt aparte, surprinzător pe care o apreciem cum se cuvine și asupra căreia vom reveni, semnalăm activitatea cercului de radioamatori, membrii lui, îndrumați de înimosul Vasile Căprariu, aducînd școlii peste 40 de titluri de campion național.

La Școala generală nr. 5 s-a întîmplat să ajungem pe la ceasurile amiezii, curtea școlii fiind totuși animată de grupuri de băieți, unii în pauză, alții la sfîrșitul orelor, ce băteau cu înverșunare o minge de fotbal. Întîlnim și cîțiva școlari din clasele mici ce exersau cu multă dexteritate o variantă simplificată de squash, de la care reușim să aflăm că pe timpul iernii folosesc adesea sala de sport dar în majoritatea anului ora de educație fizică se ține în curte. Profităm de cele cîteva minute de pauză pentru a consemna opiniile profesoarelor Eugenia Nicolae și Lucia Botezatu, cele două directoare ale școlii din piața Amzei, prilej cu care aflăm că elevii au la dispoziție o sală de sport încăpătoare și bine amenajată, dar suprasolicitată, programarea orelor fiind extrem de dificilă. Un aspect extrem de nociv, din fericire eradicat la această școală prin acțiunea energică a cadrelor didactice, dar care în alte părți e lăsată la voia întîmplării, este cel al accesului copiilor pe terenul de sport după terminarea programului, de regulă la orele inserării. Sub pretextul unui nevinovat meci de fotbal și profitînd de lipsa oricărei supravegheri, terenul devine pentru cîteva ore locul favorit de acțiune a tot felul de „băieți de cartier". Fără a intra în amănunte, semnalăm totuși fenomenul ce, judecînd după numeroasele relatări furnizate, pare a se amplifica în mod îngrijorător.

În drum spre Școala 94, doi puști ne lămuresc dintr-o suflare că „tovarășa de sport este foarte exigentă". Aveam să ne convingem că în școală educația fizică se face cu multă sîrguință, în ciuda faptului că mica sală de sport, improvizată cu forțe proprii, nu reprezintă decît un iluzoriu adăpost de vreme rea. O situație paradoxală am întîlnit la Școala nr. 113, unde curtea e sufocată de noile blocuri ce se înalță în coasta școlii, celor 3 000 de elevi rămînindu-le un spațiu „de acțiune" mult prea mic. Cu toate aceste neajunsuri, directoarea Marcela Sandu ne spune că „sport se face în școala noastră și avem rezultate bune ; mai mult, am în ființat o echipă de oină cu care putem să ne mîndrim. Pasiunea și inventivitatea profesoarei de educație fizică Ana Mircea nu cunosc opreliști". Reținem imaginea copiilor angajați cu trup și suflet în ampla acțiune de strîngere a maculaturii și nu avem motive să nu credem că și activitatea sportivă se desfășoară la fel de bine.

În celălalt capăt al orașului, noua clădire a Școlii nr. 278 a fost dotată cu toate cele necesare, mai puțin sala de sport ce încă n-a fost construită. A rămas terenul gol și nostalgia lucrului neîmplinit. Noroc că profesoara Cornelia Porumb a dobîndit în 23 de ani de muncă o credință nestrămutată în avantajele benefice ale practicării sportului în aer liber.

Străbatem cei 6—7 metri ce ne despart de Școala nr. 57, sesizînd totodată adierea unui vînticel de vacanță. Cunoșteam dinainte rezultatele foarte bune obținute la întrecerile de schi și biatlon, dar la ora vizitei noastre, dintr-o evidentă lipsă de zăpadă, nu putem să ne delectăm decît cu cîteva faze de fotbal, oferite cu generozitate de veselii băieți dintr-a VIII-a B.

Ne continuăm drumul pe aripile aceluiași binefăcător vînt, pînă la Școala nr. 121 unde îl întîlnim doar pe maistrul-instructor Adrian Trută cu care, după ce dezbatem oportunitatea drumurilor făcute marțea, în zi de 13, atacăm frontal dilema ce ne frămîntă. Vizităm sala de sport, cam mică dar la fel de cochetă ca terenurile de sport și nu ne rămîne decît să regretăm neșansa de a nu o întîlni pe tovarășa profesoară Ecaterina Lisovski a cărei competență este solicitată și anul acesta la coordonarea acțiunilor sportive prilejuite de închiderea anului școlar. Ne consolăm cu spusele maistrului Trută („profesoarele Lisovski și Brăileanu fac niște ore cum nu mai vedeți în altă parte"), convinși fiind că e așa.

Aceleași cauze obiective ce au modificat intructiva în ultima perioadă programul profesorilor de educație fizică ne-au împiedicat să o întîlnim pe profesoara Mirela Arcudeanu de la Școala nr. 201. Vizităm însă cu plăcere vestiarele și sala de sport construită acum 20 de ani, remarcînd funcționalitatea ei și desăvîrșita curățenie ce domnește în întreaga școală. Și pentru că șansa e de partea celor ce încearcă mereu, reușim să o întîlnim ulterior pe tovarășa profesoară Arcudeanu care, în ciuda oboselii și a orei tîrzii, a avut amabilitatea să ne prezinte rezultatele obținute împreună cu colega ei de catedră, profesoara Sonia Enea, dar mai ales să ne dezvăluie cîteva din observațiile culese în aproape două decenii de activitate, observații de care am ținut cont în formularea concluziilor noastre.

Analizînd „cu încetinitorul" avalanșa secvențelor surprinse în aceste zile de sfîrșit de an școlar, am căutat să desprindem cu obiectivitate cîteva concluzii privitoare la rolul și locul orei de educație fizică în contextul procesului educativ-instructiv, încercînd în acest mod să dăm un sens practic și util acțiunii noastre.

Un prim aspect, relevant prin unanimitatea părerilor, este cel al importanței mereu sporite a orei de educație fizică la ciclul primar și gimnazial, absolut toți interlocutorii noștri recunoscînd fără rezerve că sportul la nivel școlar devine, atunci cînd este bine organizat, un mijloc indispensabil în formarea și educarea elevilor. Dar la fel ca în oricare disciplină, conținutul instructiv predat elevilor este amplificat sau diminuat de modul în care profesorul de educație fizică își înțelege menirea sa și se implică în efortul colectivului de cadre didactice. Ca o regulă generală, am constatat că acolo unde se învață serios carte se face serios și sport, iar profesorii de sport care practică un stil eficient de muncă au un statut de egalitate cu colegii lor.

Competența profesorilor se reflectă poate cel mai bine în abilitatea lor de-a folosi ora de „colectiv sportiv", în special cei care au reprezentat odinioară nume celebre în sportul de performanță, retrăiesc și transmit elevilor lor ceva din ardoarea și truda muncii lor, performanțele fostului campion avînd adesea un marcant efect în mentalitatea copiilor. Am întîlnit frecvent și reversul acestui aspect, atunci cînd eficiența orei de sport e judecată după numărul performerilor pe care i-a dat profesorul respectiv. Nu putem împărtăși această mentalitate numai și pentru faptul că țelul orelor de educație fizică nu este în primul rînd acela de-a face performanță, o oră de gimnastică, făcută concret și corect, folosește efectiv mai mult decît mîndria abstractă de-a fi coleg de școală cu un campion mondial. O dovadă e și faptul că multe din normele elaborate de I.E.F.S. nu sînt la îndemîna elevilor (temuta săritură în lungime de pe loc) mai ales a celor din primele clase, unde diferențele de talie sînt foarte mari. De aceea mulți profesori acordă notele, și bine fac, în funcție de participarea și străduințele elevului, nu neapărat după numărul centimetrilor și secundelor.

Majoritatea profesorilor de sport preferă să-și desfășoare orele în aer liber și pe timpul iernii dar acest lucru nu e posibil la clasele mici și în condițiile unor temperaturi mult prea scăzute. Sala de sport își are avantajele ei unanim recunoscute la care am adăuga și pe cel educativ, copilul învățînd astfel că practicarea sportului e o acțiune ce presupune anumite condiții de igienă și securitate, hîrjoneala pe coridoare sau în clasă numai sport neînsemnînd. Tot la acest capitol considerăm oportună o consultare mai frecventă a furnizorilor de material sportiv, sălile de sport fiind adesea dotate doar cu spaliere și un cal (sau o capră) ce tronează de nimeni deranjat, ceea ce este mult prea puțin pentru pretențiile copiilor din ziua de azi. Dar oricît de mult am pătrunde în miezul lucrurilor, oricît am conjuga verbul a avea, rămîne evident că valoarea maximă a orei de educație fizică e dată numai atunci cînd cei puși să o conducă înțeleg că răspunderea ce-i apasă nu mai lasă loc compromisului.

EUGEN NEGREA

Fluier fluierat

Singura miză a finalei „Cupei României" la handbal masculin ținea de satisfacerea unor orgolii : Steaua — să tranșeze prin duel direct rivalitatea cu un adversar ce nu se prea lasă privit „de sus" nici în campionat și, odată cu asta, să realizeze eventul atît de dorit, în toate sporturile, de prestigiosul club militar ; Minaur — să confirme că Baia Mare rezistă în handbalul de elită, chiar dacă soarele acestui sport tot de la București răsare !

În prima manșă, bămărenii învinseseră la un singur gol diferență (24—23) — motiv în plus pentru steliști să considere returul din sala Floreasca drept o simplă formalitate. Că n-a fost deloc așa s-a văzut.

Steaua s-a prezentat la joc deconectată și-n ținută elegantă, potrivită pentru o festivitate pe care abia o aștepta. Minaur a venit în aceleași tricouri ponosite de sudoarea antrenamentelor, dar cu zîmbetul echipei care n-avea nimic de pierdut. A rezultat un meci deschis, spectaculos, îndîrjit, deloc „de vacanță" — chiar dacă ambele echipe știau că, oricum, una va juca în „Cupa Campionilor", cealaltă în „Cupa cupelor". Inclusiv această repartiție fiind făcută, cu atît mai mare este mirarea produsă de unele decizii ale arbitrilor, într-un joc ce atinge frecvent un nivel valoric de referință. Uimiți, parcă, de spectaculozitatea și rapiditatea fazelor, Traian Ene și Romeo Iamandi din Buzău au ținut cu tot dinadinsul să coboare din cînd în cînd acest nivel la mediocritatea în care cavalerii noștri în negru sînt obișnuiți să arbitreze provocînd chiar această mediocritate atunci cînd — situații rare — ea lipsește.

Nu spunem că arbitrii noștri, inclusiv cei în discuție, n-ar avea valoare, că n-ar ști „jocul" ; dimpotrivă, ei trebuie să știe (și știu) foarte bine handbal, pentru că altfel n-ar putea „să orienteze", exact la momentul potrivit, cu fluierul lor, un meci spre o turnură sau alta ! De pildă, Ene, care tăcea mîlc și se făcuse și mai mic, întrînd în parchet de rușine, la o fază cînd Stingă îi țipa în creștet, protestînd și gesticulînd vehement în timp ce jocul se derula la poarta steliștilor, a știut să fie demn și să-și repare slăbiciunea de atunci, eliminîndu-l corect pe Stingă la o altă fază, cîteva minute mai tîrziu (min. 54), cînd prezența acestuia în teren putea fi decisivă pentru desprinderea Stelei !

Sau, Iamandi : elimină un stelist într-un moment (min. 41) cînd bămărenii conduceau cu 19—18 ; avînd mingea, un gol în plus și superioritate numerică, Minaur nu reușește să-și mărească avantajul ; prin vase comunicante numai de el știute, tot Iamandi restabilește „echilibrul" deciziilor, eliminînd în fazele următoare doi de la Minaur, răstimp în care steliștii, cu efectiv complet, ajung la 21—19 !

Într-un final încandescent, cînd scorul nu arăta, probabil, conform așteptărilor, se produce o fază care putea determina soarta jocului : la 27—26 pentru Steaua, cu 31 secunde înainte de final, Marta, singur pe semicerc, este agățat de mînă în clipa aruncării : 7 m clar, pe care arbitrii nu-l acordă. De ce, Iamandi ? Pentru că jocul n-avea altă miză, cum spuneam, decît spectacolul ! A urmat contraatacul steliștilor și 28—26. Dar cum echitatea mai rezultă și de la sine, fără „ajutorul" arbitrilor, Porumb refăce diferența (28—27) într-o fază în care n-avea ce să se mai arate decît centrul terenului. Penultimul atac al Stelei este finalizat de Stingă, al cărui șut este, însă, parat miraculos, cu piciorul, de Nețovici, drept pentru care Iamandi „mai încearcă" o dată : 9 m pentru Steaua, cu 2 secunde înainte de final ! Paravan al steliștilor pentru Stingă, dublat, în spate, de zid cu brațele sus ale bămărenilor. Valorosul internațional se înalță și aruncă în stilul caracteristic, mingea e ricoșată din blocaj în tribune, sirena se aude, bămărenii sar în sus de bucurie, iar arbitrii dau din umeri : Minaur cîștiga cupa !

Morala acestui joc avea s-o sintetizeze, printr-o replică „en passant", antrenorul emerit Cornel Oțelea, sportivul pentru care întotdeauna caracterul și obiectivitatea unui om au stat mai presus decît miza și conjunctura oricărei întreceri : „Avem nevoie de cît mai multe jocuri de asemenea factură. Iar arbitrii noștri trebuie învățați să arbitreze handbal. Pentru că de regresul acestui sport sînt vinovați în mare măsură și arbitrii, prin «știința» lor de a coborî în mediocritate nivelul partidelor".

De ce să ne speriem că pot fi și alți învingători decît cei „stabiliți" ori așteptați conform calculelor hîrtiei ? De ce să nu acceptăm că geografia performanței — în handbal, dar nu numai în handbal — poate fi mai largă decît perimetrul Capitalei ? De ce să ne mirăm că se poate juca un meci de handbal fără altă miză decît frumusețea jocului de handbal ? Chiar așa — de ce, Iamandi ?

P.S. Că astfel de întrebări sînt îndreptățite o dovedește și atmosfera din tribunele respectivei întîlniri, sala Floreasca — fief tradițional al echipelor bucureștene — fiind de-astă dată împărțită în simpatii egale pentru cele două echipe. Galeriile entuziaste și deopotrivă încîntate de evoluția combatanților au mărit nota de sărbătoare a finalei. Și dacă suporterilor Stelei le-a fost mai la îndemînă, se cuvine să-i felicităm pe acei bămăreni care au venit aici spre a-și încuraja echipa. Vorba unui medic din Zalău : dacă ai pentru cine, treci șapte munți, dacă nu — nici un mușuroi de pămînt !

OCTAVIAN ȘTIREAN'U

Veghe statornică la fruntariile patriei

A devenit o tradiție ca, în fiecare an, la 25 iunie, să fie sărbătorită Ziua Grănicerilor Republicii Socialiste România, ceea ce constituie o expresie elocventă a prețuirii și încrederii acordate de partidul și statul nostru, de întregul popor, celor ce străjuiesc cu abnegație, responsabilitate și vigilență frontariile patriei.

Pămîntul acesta moștenit de la străbuni, cu gloria lui milenară inscrisă în monumentele și obeliscurile ce reamintesc despre eroismul dintotdeauna al poporului nostru, are în pragurile sale statornicele așezări grănicerești durate pe temeliile de piatră ale cetăților dacice, unde săpăturile arheologice scot neîncetat la iveală relicvele străvechilor dave. Așezările acestea au o semnificație aparte, conferită de ostașii ce au epoleți de culoarea ierbii pămîntului românesc cu însemnul de armă reprezentînd conturul țării, unite între ele, ca într-un briu viu, de veghea neîntreruptă a grănicerilor ce-și împletesc iubirea de neam și de țară în emblema datoriei împlinite. Este emblema frumuseților morale și de luptă ale ostașilor grănicери, care, crescuți și educați în anii celor mai grandioase înfăptuiri din istoria multimilenară a patriei, denumită cu legitimă mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu", străjuiesc cu abnegație sacrele fruntarii, fiind gata oricînd ca, împreună cu toți ostașii forțelor noastre armate, cu întregul popor, să apere cu fermitate cuceririle revoluționare, independența, suveranitatea și integritatea teritorială ale României socialiste.

George Călinescu scria că românii sînt un neam vechi și nobil. Aprecierea aceasta ne-a fost întărită parcă și mai mult după ce i-am cunoscut pe ostașii ce veghează în pragurile albe ale bornelor de hotar, dedicîndu-și în întregime eforturile și energiile creatoare înfăptuirii exemplare a sarcinilor ce le revin din documentele Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, din expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la înaltele forumuri de partid, de stat și ale democrației muncitorești, revoluționare, din Directiva comandantului suprem al forțelor armate.

Noblețea cu care grănicerii își îndeplinesc misiunile este mai mult decît o mărturie, este un act de conștiință patriotică. Le-am auzit, pe potecile șerpuitoare, pașii răsunînd ca un ecou al trăirilor veghei lor, le-am văzut siluetele, care, din depărtare, se profilau în perimetrul cîmpiei ce-și legăna holdele crescute din rodnicia pămîntului românesc. Și, paradoxal, ni s-a părut că aici nu fascinația peisajului ne emoționa, ci oamenii aceștia ai datoriei, a căror cutezanță și iscusință ne atestă că-și dăruiesc plenar tinerețea cauzei străjuirii patriei socialiste.

Primul dintre interlocutori, maiorul Vasile Spiridon, asociază împlinirile de acum ale efectivelor din subordine cu năzuința arzentă pentru obținerea calificativelor superioare în actualul an de instrucție. Și firesc, împletește însuflețirea întregului colectiv în ce privește realizarea noii calități în procesul instructiv-educativ și în îndeplinirea misiunilor încredințate, cu necesitatea continuării și îmbogățirii glorioaselor tradiții de luptă ale marii unități, înscrise cu litere de aur în cronica vitejiei ostașilor Regimentului I Grăniceri, ce s-au remarcat în crîncenele încleștări ale bătăliilor de la Mărăști și Oituz, din vara anului 1917, în memorabilele zile ale revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, de la 23 August 1944.

— Spiritul revoluționar pe care-l manifestă din ce în ce mai mulți ostași ai subunităților noastre constituie o expresie vie a hotăririi comuniștilor și uteciștilor, a celorlalți militari de a îndeplini în mod exemplar planul pregătirii de luptă și politice, remarca interlocutorul nostru. Rezultatele superioare obținute la instrucție, în poligoanele de tragere, la exerciții și aplicații tactice, în executarea misiunilor de pază definesc, de fapt, calitățile politico-morale și de luptă ale acestor vrednici străjuitori ai fruntariilor patriei.

— Dintre oamenii datoriei împlinite, pe cine ați evidențiia în mod deosebit ?

— Aș putea să vă dau multe exemple. Dar cred că faptele celor ce le alcătuiesc cu o constantă responsabilitate sînt și cele mai grăitoare cărți de vizită, fapte pe care le veți putea cunoaște la fața locului.

Și astfel, în ziua aceea de iunie, i-am găsit în plină activitate grănicerească pe căpitanii Zaharia Ivașcu și George Dediu. Amîndoi, comandantul unității și secretarul comitetului de partid, își dăruiau cu pasiune toate eforturile și priceperea pentru pregătirea temeinică a efectivelor în vederea îndeplinirii cu înaltă răspundere a misiunilor deosebit de complexe ce revin militarilor din subunitățile afectate punctelor de control pentru trecerea frontierei, pe timpul sezonului estival.

— Un accent deosebit, spunea căpitanul Ivașcu, îl punem pe mobilizarea tuturor cadrelor, îndeosebi a celor tinere, pentru a manifesta o maximă răspundere în instruirea subordonaților, o exigență sporită față de militari, astfel încît ei să îndeplinească în mod exemplar misiunile de pază în condițiile unui trafic intens, să execute un riguros control al mijloacelor de transport feroviar, rutier și naval. Așa se explică faptul că mulți dintre militarii unității au izbutit să obțină calificative bune și foarte bune la toate categoriile de pregătire.

În contextul activităților educaționale, o evidentă influență formativă o au dezbaterile din cadrul învățămîntului politico-ideologic, dicționarele etice ostășești, concursurile pe teme de legislație: „Legile țării, legile noastre", „Cel mai vigilent grănicer", „Cel mai bun cunoscător al legilor" ș.a. Ca atare, sporește necontenit și numărul celor ce se situează pe aliniamentul vredniciei grănicerești.

Și ce altă oglindă mai fidelă a virtuților ostășești poate fi decît cea pe care ne-o oferă panoul de onoare din curtea unității ? Inscripțiile acestea succinte au ceva din decupajele regizorale ale unor secvențe de film pe deplin edificatoare.

Despre caporalul Dinel Popescu, comunist, venit să-și facă datoria sub drapel din harnicul colectiv al ceferiștilor de la București-Triaj, aflăm că a descoperit mărfuri de contrabandă deosebit de valoroase, ascunse cu mare dibăcie, pe care unul dintre turiștii străini încercase să le strecoare în țară. Dar presupusa lui abilitate a eșuat în fața acestui pătrunzător „radar" alcătuit din ochii ageri ai caporalului Popescu.

Iar dacă este vorba de ochi ageri, atunci amintitele secvențe pot avea ca protagoniști și pe caporalul Ion Fulga, soldații Gabriel Stroe, Alexandru Serghei, Gabriel Sîrbu și Nicolae Bozdoc, uteciști ce fac cinste colectivelor model de tineri militari care trăiesc și muncesc în chip comunist.

Caporalul Robert Istode, este un gradat care a înțeles că fiecare misiune de pază este și o permanentă confruntare cu neprevăzutul, solicitînd un înalt spirit de vigilență, cutezanță și inițiativă, o temeinică pregătire și reale deprinderi de a acționa cu inteligență și rapiditate. Asemenea calități el a reușit să le cultive și subordonaților din pichet, mai cu seamă soldaților Viorel Lupă, Victor Olteanu și Constantin Mihai.

În fruntea acestor vrednici grăniceri se situează soldatul Ilie Dolca, secretar al organizației U.T.C. din pichet, care, fiind membru de partid, reușește, prin exemplul său personal de dăruire și responsabilitate în muncă, să fie un catalizator al energiilor întregului colectiv ostășesc.

— Am învățat de la secretarul organizației de partid de la Întreprinderea Mecanică, Mașini și Utilaje Miniere din Viseul de Sus, Ioan Sidău, că datoria împlinită în grăitoare fapte de muncă este reflectarea cea mai fidelă a sentimentului patriotic, ne spunea soldatul Ilie Dolca. Iar aici, în pichetul de grăniceri, am învățat de la secretarul organizației de partid, locotenentul-major Vasile Gafton, că fiecare palmă din glia pe care o străjuim este și o părticică din inima noastră. Iar dacă dragostea aceasta fierbinte față de vatra străbună ne înflăcărează în permanență inima, dacă avem încredere în eficacitatea armamentului din dotare, sîntem temeinic pregătiți, cunoaștem toate caracteristicile raionului de pază și știm cu cine și cum să cooperăm în caz de nevoie, atunci și succesul este de partea noastră. „Să fii tu însuți, acolo, la oaste, așa cum ai fost și-n colectivul nostru de mineri", îmi amintesc de spusele baciului Ioan Sidău.

Și, într-adevăr, faptele soldatului Dolca ne-au convins că a rămas același inimos purtător al ștafetei vredniciei minerilor în mijlocul cărora s-a născut și a crescut. Așa s-au petrecut lucrurile și-n noaptea aceea care i-a prilejuit soldatului Dolca să-și afirme virtuțile ostășești. Era deosebit de atent la tot ce se petrecea în jurul lui. Vremea se făcuse neprielnică, din îngrămădirile norilor se cernea o ploaie deasă. Și, în plus, terenul nu-i dădea putința de a distinge, dintre trunchiurile copacilor, și eventualele siluete de oameni. De aceea, aflîndu-se pe itinerar, a trecut și pe la cantonul din raionul subunității, unde, grănicerii au nimic. Am intensificat cercetarea fiecărui loc de posibilă ascundere a mărfurilor de contrabandă. Și nu m-am înșelat. În cele din urmă, împreună cu echipa unică de control, am descoperit, într-un ascunziș greu de bănuit, obiecte de o deosebită valoare tăinuite acolo în scopul de a fi sustrase controlului vamal și scoase ilegal din țară.

— Și ce sentimente te-au încercat în acele clipe ? Mai cu seamă că te aflai pentru prima dată în fața unei asemenea situații...

— Sentimentul datoriei împlinite. Demnitatea, cinstea și onoarea sînt însușirile cele mai de preț ale militarului grănicer.

Cronica unor asemenea revelatoare mărturii ar putea continua și cu alte numeroase inscripții. Ne vom opri doar la unele secvențe din starea de veghe a pichetului comandat de locotenentul-major Marian Vlașcu. Aflîndu-ne în subunitate la una din orele cînd li se încredințează grănicerilor misiunile pe care le au de îndeplinit, am retrăit și noi momentul solemn, plin de încărcătura vibrațiilor lăuntrice, al sacrei porunci a patriei exprimate prin lapidara și emoționanta rostire : **„Vă ordon să executați paza și apărarea frontierei de stat a Republicii Socialiste România..."**.

Vocea solemnă și răspicată a tînărului ofițer le prilejuia, și de această dată, caporalului Horațiu Doduț și soldatului Cristian Matei trăiri de înaltă mîndrie pentru misiunea încredințată. În scurgerea timpului de cînd se află în această subunitate situată la una din porțile țării, Doduț și Matei, ca de altfel toți ostașii pichetului, au trăit multe asemenea momente solemne. Și, de fiecare dată, s-au străduit să răspundă încrederii acordate prin notabile fapte de înaltă responsabilitate, vigilență, curaj și dîrzenie, de autentic eroism cotidian în veghea statornică la fruntariile patriei. Fapte care atestă sîrguincioasa lor pregătire în orele de instrucție și educație, rîvnă pentru perfecționare și autodepășire. Deținători ai titlului „Militar de frunte", caporalul Horațiu Doduț, soldații Cristian Matei, Sorin Nicoară și mulți alți ostași din pichet, călăuziți permanent de puterea legămîntului sacru față de patrie, popor și partid, față de comandantul suprem al forțelor armate, parcurg un bărbătesc drum al vieții lor.

De-a lungul a peste 3000 km de frontieră, pretutindeni, întîlnim asemenea oameni ai datoriei, veghind în posturile lor, simțind cum bate alături de ei inima mare și puternică a întregului nostru popor. Oameni aflați într-o continuă misiune și avînd un numitor comun : acela al slujirii intereselor naționale, cu abnegație și devotament, sub gloriosul drapel tricolor pe faldurile căruia este înscrisă cu litere aurite suprema poruncă : „Pentru patria noastră, Republica Socialistă România !".

GHEORGHE DEREVLEAN
GHEORGHE CUMPĂTĂ
Fotografii de :
PETRE COROBAE

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare ; Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, știință, învățămînt : 14 57 ; Cetățenești : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informații : 25 60 ; Sport ; 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prespr București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Bibliot... județeană
I. URE...
TIRGU M...

flacara

anul XXXVIII
26 (1775)
VINERI
30 iunie
1989

Între 20-25 noiembrie a.c.

CONGRESUL
AL XIV-LEA
AL PARTIDULUI

Reafirmînd opţiunea istorică prin care s-a întemeiat cea mai glorioasă epocă din istoria României

PLENARA C.C. AL P.C.R.

propune realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în suprema funcţie de secretar general al partidului, garanţia sigură a mersului nostru neabătut înainte

„Doresc, încă o dată, să exprim mulţumirile mele pentru încrederea ce mi-o acordaţi şi să asigur Comitetul Central, să asigur întregul partid şi întregul popor că, dacă îmi vor acorda din nou încrederea, voi acţiona, ca şi pînă acum, cu întreaga forţă pentru a asigura înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre în perioada următoare pînă în anii 2 000, realizarea neabătută a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism.

Pentru mine nu există şi nu va exista niciodată ţel mai înalt, suprem, decît cauza socialismului, a comunismului, cauza bunăstării şi fericirii poporului, a măreţiei sa'e, a independenţei şi suveranităţii patriei noastre socialiste — Republica Socialistă România."

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

la încheierea lucrărilor plenarei C. C. al P. C. R.

paginile 4–9

Sesiunea Marii Adunări Naţionale

În prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, joi dimineaţa au fost reluate lucrările în plen ale sesiunii a noua a celei de-a noua legislaturi a Marii Adunări Naţionale, care dezbat raportul guvernului cu privire la realizarea planului pe primele 6 luni ale anului şi măsuri pentru îndeplinirea planului pe semestrul II şi pe întregul an 1989, precum şi importante proiecte de legi vizînd perfecţionarea unor laturi ale activităţii economico-sociale. Într-o atmosferă vibrantă, deputaţii au dat expresie sentimentelor de puternică satisfacţie ale întregului nostru popor, aprobînd cu înflăcărare Hotărîrea Comitetului Central al P.C.R. privind realegerea, la Congresul al XIV-lea al partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al Partidului Comunist Român.

Despre desfăşurarea lucrărilor sesiunii vom relata în numărul viitor al revistei.

Biblioteca Judeţeană

Voința fierbinte a întregului partid și popor:

HOTĂRÎREA PLENAREI COMITETULUI CENTRAL
cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român

Plenara C.C. al P.C.R., dînd expresie celor mai alese sentimente de înaltă stimă și prețuire, de nețărmurită dragoste și profundă recunoștință ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, în deplin consens cu voința unanimă a întregului partid și popor, hotărăște să fie supusă dezbaterii în adunările generale ale tuturor organizațiilor de bază din întreprinderi, instituții, unități agricole, în toate conferințele organizațiilor comunale, orășenești, municipale și județene ale P.C.R., în întregul nostru partid propunerea ca la al XIV-lea Congres, în înalta funcție de secretar general al partidului, să fie reales cel mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre, strălucitul conducător de partid și țară, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Comitetul Central își exprimă în unanimitate ferma convingere că realegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu — eminent militant comunist și patriot înflăcărat, ilustru gînditor revoluționar, luptător ferm pentru realizarea țelurilor supreme ale clasei muncitoare, genial făuritor al noului destin al țării și al celei mai luminoase epoci din istoria patriei, personalitate politică de excepție a lumii contemporane, care și-a consacrat și își consacră de aproape șase decenii, cu abnegație și eroism, întreaga viață și activitate binelui și fericirii națiunii române, cauzei independenței și suveranității, socialismului și păcii, înțelegerii și colaborării internaționale — constituie cea mai sigură garanție a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, pe baza aplicării creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, a viitorului comunist al patriei, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Adoptînd această hotărîre, Plenara C.C. al P.C.R. subliniază rolul determinant al conducătorului partidului și statului în vastul proces revoluționar, unitar și neîntrerupt, pe care l-a cunoscut România în perioada de glorie și măreție inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, moment decisiv în desfășurarea operei de construcție socialistă, în realizarea grandioaselor edificii, fără egal în multimilenara existență a patriei, ce au dat, spre mîndria și satisfacția poporului român, o neasemuită strălucire chipului țării, un loc de frunte și un binemeritat prestigiu în rîndul națiunilor lumii.

Cursul înnoitor, revoluționar, dinamic pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a imprimat vieții economico-sociale din patria noastră, în luminoasa perioadă deschisă de Congresul al IX-lea, și-a pus din plin amprenta asupra dezvoltării sănătoase și viguroase a economiei naționale, a întregii opere de edificare a socialismului în România, cu poporul și pentru popor.

Comitetul Central evidențiază și cu acest prilej meritul de uriașă însemnătate al tovarășului Nicolae Ceaușescu în definirea, într-o viziune științifică și unitară, a trăsăturilor și strategiei fiecărei etape de construcție socialistă, a apărării principiilor fundamentale ale socialismului, ca orînduire superioară oricăror forme de organizare socială care au existat pînă acum în istoria umanității.

Întregul nostru partid și popor dau cea mai înaltă apreciere contribuției decisive, hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea programelor realiste și profund mobilizatoare de dezvoltare intensivă, multilaterală a patriei pe seama cuceririlor revoluției tehnico-științifice și noii revoluții agrare, care au asigurat ritmuri dinamice de creștere a forței economice, a industriei și agriculturii, ridicarea necontenită a nivelului de viață al celor ce muncesc, înflorirea învățămîntului, științei și culturii, factori de cea mai mare însemnătate în făurirea socialismului și comunismului.

Plenara Comitetului Central prețuiește în mod deosebit înalta răspundere cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu asigură întărirea continuă a glorioșului nostru partid comunist — centru vital al națiunii —, creșterea rolului conducător, a forței sale politice și organizatorice în întreaga operă de construcție socialistă în România. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine meritul deosebit de a fi elaborat teze și orientări profund științifice, novatoare, cu privire la organizarea și conducerea întregii vieți economice și sociale, crearea unui larg și cuprinzător sistem al democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății —, perfecționarea funcțiilor statului, apărarea și întărirea continuă a proprietății socialiste.

Slujind cu inepuizabilă energie și devotament patriotic interesele vitale ale țării și poporului român, cauza edificării socialismului și comunismului la patria noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat cu putere, prin cuvînt și faptă, ca strălucit promotor al unei noi gîndiri în viața internațională, ca apărător consecvent și hotărît al aspirațiilor fundamentale ale popoarelor, împunînd-se în conștiința întregii omeniri ca mare Erou al păcii, înțelegerii și colaborării între toate națiunile lumii.

În aceste momente înălțătoare, de vibrantă trăire patriotică, Comitetul Central, comuniștii, întregul popor își exprimă într-un singur gînd voința nestrămutată ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales la Congresul al XIV-lea în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, de a continua neabătut, sub steagul de luptă al glorioșului nostru partid, strîns uniți în jurul genialului său conducător, măreața operă de edificare pe pămîntul patriei a celei mai drepte și mai umane orînduiri, a visului de aur al omenirii — comunismul!

Propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind realegerea, la Congresul al XIV-lea al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român

PREZENTATĂ DE TOVARĂȘUL MANEA MĂNESCU

Stimați tovarăși,

Din însărcinarea Comitetului Politic Executiv, îmi revine înalta onoare să supun Plenarei Comitetului Central, spre aprobare, propunerea ca la Congresul al XIV-lea, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, să fie reales înflăcăratul patriot și eminentul revoluționar, genialul fondator al României socialiste, marele Erou al națiunii, proeminentă personalitate a lumii contemporane, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, mult iubitul și stimatul nostru conducător, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU (Aplauze puternice, ovații și urale. Se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").

În acest moment de mare însemnătate pentru prezentul și viitorul țării, avem convingerea deplină că această istorică propunere izvorăște din dragostea, respectul și recunoștința noastră, a membrilor Comitetului Central, a tuturor comuniștilor, a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a întregului popor, pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrul gînditor și militant politic, care în cele șase decenii de continuă și eroică activitate revoluționară și-a dedicat viața, zi de zi, cauzei drepte a eliberării sociale și naționale, a victoriei socialismului, a independenței și fericirii poporului român, a colaborării și păcii în lume. (Aplauze puternice, prelungite).

Stimați tovarăși,

Istoria noastră națională a înscris, în paginile sale cele mai strălucite, titanica activitate revoluționară pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o desfășoară, în fruntea partidului și a țării, pentru înălțarea și propășirea României socialiste, spre binele și fericirea întregii națiuni, care se împletește organic și indestructibil cu însăși viața și lupta eroicului nostru partid comunist.

Întregul nostru popor cunoaște și dă o înaltă prețuire rolului decisiv pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a avut și îl are în elaborarea și înfăptuirea măreților obiective ale edificării societății socialiste pe pămîntul României, în luminoasa epocă revoluționară deschisă de Marele Congres din 1965, în fundamentarea celor mai viabile căi și soluții pentru rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică, în fiecare etapă, construcția noii orînduiri, mersul ferm înainte al țării, pe calea socialismului și comunismului.

În glorioasa Epocă Nicolae Ceaușescu, a crescut fără încetare rolul conducător al Partidului Comunist Român, centrul vital al societății, s-a afirmat puternic, în toate domeniile vieții politice, economice și sociale, democrația muncitorească-revoluționară, s-a întărit proprietatea socialistă, s-au dezvoltat continuu forțele de producție pe tot cuprinsul țării, s-au accentuat perfecționarea relațiilor de producție, progresul științei, învățămîntului și culturii, a sporit necontenit bunăstarea întregii națiuni.

Avem convingerea fermă că în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminentul conducător clarvizionar, luminat, bun și drept, România nu se va abate niciodată de la calea revoluționară a construcției socialismului și comunismului, că Partidul Comunist Român va aplica neabătut, în condițiile concrete ale țării noastre, principiile generale ale socialismului științific, vasta experiență acumulată în procesul uriaș al construcției noii orînduiri. (Aplauze prelungite).

Sub conducerea înțeleaptă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, documentele de însemnătate fundamentală pe care le dezbatem în plenara noastră — Tezele pentru forumul suprem al partidului și proiectul Programului de directive al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 —, ce ilustrează gîndirea sa fecundă, politică, științifică, revoluționară, viziunea sa teoretică și practică atotcuprinzătoare, vor constitui un mobilizator program de muncă pentru întregul popor, bază trainică pentru continua dezvoltare economică și socială, pentru înaintarea fermă a patriei spre culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Actul politic, de însemnătate cardinală, în consens cu voința întregului partid, a întregii națiuni, al realegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, reprezintă garanția sigură a continuității procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — cu poporul și pentru popor.

Sînteți, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, mîndria, demnitatea și făclia revoluționară a partidului și a poporului, care vă urmează cu credință și devotament nemărginit în măreața operă constructivă ce conferă României un loc demn între națiunile lumii, iar dumneavoastră, iubite conducător, recunoașterea largă de Erou al Păcii, proeminentă personalitate a vieții politice internaționale, înflăcărat militant revoluționar pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră. (Aplauze puternice. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !").

Comitetul Politic Executiv propune plenarei Comitetului Central să adopte o hotărîre privind realegerea, la Congresul al XIV-lea, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român. (Urale și ovații. Se scandează „Ceaușescu reales la al XIV-lea Congres !").

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu,

Vă rog să-mi îngăduiți, în acest moment solemn, să dau expresie celor mai alese sentimente ale poporului nostru și să vă urăm, din toată inima, să ne trăiți întru mulți ani, spre gloria Partidului Comunist Român, spre măreția scumpei noastre patrii, libere, independente și suverane, Republica Socialistă România. (Urale și ovații. Aplauze prelungite. Se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").

Ceaușescu reales, la al XIV-lea Congres

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

Stimați tovarăși,

Aș dori să mulțumesc Comitetului Central al partidului pentru hotărîrea pe care a luat-o de a propune pentru discutarea în adunările de partid, la conferințele de partid și la Congres, a realegerii mele în înalta funcție de răspundere în partid și în stat, de secretar general al Partidului Comunist Român.

Vă mulțumesc în mod călduros pentru această încredere pe care mi-ați acordat-o. (Aplauze puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu – P.C.R. !", „Ceaușescu, România – stima noastră și mîndria !", „Ceaușescu reales, la al XIV-lea Congres !").

De aproape 60 de ani, în activitatea sindicală, a tineretului comunist, în partid, am activat întotdeauna ca un soldat credincios al partidului, ca un fiu al poporului în rîndul căruia m-am născut – al muncitorilor, țăranilor, al întregii noastre națiuni – convins că numai și numai calea indicată de comuniști reprezintă drumul spre libertate, spre o viață demnă și liberă a poporului nostru ! (Aplauze puternice, prelungite).

Am îndeplinit întotdeauna sarcinile puse de partid în orice domeniu de activitate. Am avut permanent în vedere că un activist al partidului trebuie întotdeauna să răspundă chemării partidului, să acționeze cu toate forțele sale pentru înfăptuirea politicii generale a partidului. Am făcut acestea în anii grei ai ilegalității și apoi în anii de după Eliberare, în construcția socialismului, în înaintarea fermă a patriei noastre pe calea socialismului și comunismului.

De 24 de ani partidul mi-a încredințat înalta funcție de secretar general al partidului. Această funcție a fost confirmată de nenumărate ori, și de congresele partidului, dar și de întregul nostru popor, prin voturile ce mi s-au acordat ca deputat și, apoi, ca președinte al Republicii Socialiste România.

Pot să declar acum, cînd sînt din nou propus pentru această înaltă funcție, că am acționat întotdeauna, împreună cu Comitetul Central, cu ceilalți tovarăși din conducerea partidului, cu partidul și cu întregul popor, pentru a asigura înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a gradului de civilizație, de bunăstare materială și spirituală a poporului, de întărire continuă a independenței și suveranității țării. (Aplauze puternice, prelungite).

Pe drept cuvînt se subliniază importanța Congresului al IX-lea pentru construcția socialistă în patria noastră. Dar doresc și acum – foarte sintetic – să subliniez cu toată tăria că Congresul al IX-lea nu ar fi fost posibil fără înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, fără celelalte congrese ale partidului, fără lupta îndelungată, de veacuri, a înaintașilor noștri pentru formarea poporului, a națiunii, a statului național român.

Este o îndatorire a oricărui comunist, de a sublinia întotdeauna faptul că tot ceea ce s-a înfăptuit, de-a lungul veacurilor, în patria noastră a asigurat ridicarea continuă a României pe noi și noi culmi de progres – și stă la baza realizărilor noastre de astăzi. Iată de ce trebuie să cinstim întotdeauna, cu întreaga noastră conștiință, pe toți cei care au dus lupta pentru existența României, forțele progresiste, revoluționare, să cinstim poporul nostru, adevăratul făuritor al propriei sale istorii, al independenței și suveranității României ! El este făuritorul României de astăzi ! (Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu, România – stima noastră și mîndria !").

Fără nici o îndoială, dragi tovarăși, că în luptele îndelungate, în activitatea de dezvoltare a țării noastre s-au săvîrșit multe greșeli ; au fost, de altfel, orînduiri sociale diferite. Însăși într-o etapă a construcției socialismului s-au săvîrșit o serie de greșeli. Criticînd unele stări de lucruri din trecut trebuie însă să punem întotdeauna în evidență ceea ce a asigurat mersul înainte al poporului nostru și să cinstim pe acei care au făcut totul, și-au dat viața pentru măreția și libertatea întregii noastre națiuni ! Numai așa vom fi adevărați activiști comuniști, numai așa vom acționa întotdeauna ca adevărați oameni cu înaltă răspundere față de trecutul, de prezentul și viitorul patriei noastre ! (Aplauze puternice, prelungite).

Nimeni nu trebuie să procedeze, așa cum spune în unele versuri ale sale Eminescu, în Scrisoarea I – de a vedea numai ceea ce a fost rău, ce e negativ. Trebuie să vedem ce a fost înălțător în lupta din trecutul poporului român, ceea ce a asigurat mersul înainte ! Aceasta trebuie să reținem întotdeauna ! Orice altă atitudine înseamnă, de fapt, a lovi în popor, în clasa muncitoare, în partid ; înseamnă de fapt a acționa împotriva intereselor dezvoltării socialiste și comuniste, împotriva bunăstării și independenței poporului. (Aplauze puternice, prelungite).

Nu doresc să mă refer la alte probleme, deoarece voi face aceasta în cuvîntul meu de încheiere.

Doresc, încă o dată, să exprim mulțumirile mele, pentru încrederea ce mi-o acordați și să asigur Comitetul Central, să asigur întregul partid și întregul popor că, dacă îmi vor acorda din nou încrederea, voi acționa, ca și pînă acum, cu întreaga forță pentru a asigura înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre în perioada următoare pînă în anii 2000, realizarea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Pentru mine nu există și nu va exista niciodată țel mai înalt, suprem, decît cauza socialismului, a comunismului, cauza bunăstării și fericirii poporului, a măreției sale, a independenței și suveranității patriei noastre socialiste – Republica Socialistă România. (Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu – P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu reales la al XIV-lea Congres !" într-o atmosferă de puternică însuflețire și strînsă unitate, toți cei prezenți în sală aclamă și ovaționează îndelung pentru Partidul Comunist Român, pentru secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).

Lucrările plenarei C.C. al P.C.R.

Plenara din 27 și 28 iunie a.c., a Comitetului Central al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut pe ordinea de zi probleme de excepțională importanță pentru viața politică și economică a României : convocarea celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român ; proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 ; proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român și activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale ; realizarea planului pe primele 6 luni ale anului și măsuri pentru îndeplinirea planului pe semestrul II și pe întregul an 1989 ; proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1990.

Un moment emoționant, plin de semnificație l-a constituit prezentarea în fața plenarei a propunerii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind realegerea la Congresul al XIV-lea al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român. Toți cei care au luat cuvîntul au exprimat deplina aprobare față de această propunere. A fost reafirmată convingerea că reinvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român reprezintă garanția înfăptuirii mărețului program al partidului de dezvoltare economică și socială a patriei, de creștere continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, de înălțare a României pe noi culmi de progres și civilizație.

În același timp, vorbitorii și-au exprimat deplinul acord față de documentele supuse dezbaterii și s-au angajat, în numele comuniștilor, al colectivelor de oameni ai muncii în care își desfășoară activitatea, de a realiza exemplar obiectivele de dezvoltare economico-socială a țării și de ridicare necontenită a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru, întîmpinînd cu succese tot mai însemnate Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român.

Trecîndu-se la adoptarea documentelor înscrise pe ordinea de zi, plenara a hotărît în unanimitate convocarea Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, ale cărui lucrări se vor desfășura în perioada 20—25 noiembrie 1989. Exprimînd voința partidului, a întregului popor, toți cei prezenți au aprobat în unanimitate Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. privind propunerea de realegere, la Congresul al XIV-lea al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român.

Cu aceeași unanimitate, plenara a adoptat o Hotărîre privind pregătirea și desfășurarea Congresului al XIV-lea, Programul-Directivă și Tezele. Hotărîrea va fi dată publicității. Programul-Directivă și Tezele, după completări pe baza propunerilor făcute la plenară, vor fi, de asemenea, date publicității și supuse dezbaterii întregului partid și popor. Proiectul, aprobat de plenară, al Planului național unic pe 1990 va fi dezbătut de organismele democrației muncitorești revoluționare și supus Marii Adunări Naționale spre legiferare. A fost adoptată Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al partidului care va fi, de asemenea, publicată.

Participanții la plenară au întîmpinat cu deosebit entuziasm cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor. A fost exprimată voința comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii de a acționa cu toată energia pentru transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate, a prețioaselor orientări și sarcini cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, pentru asigurarea progresului neîntrerupt al României socialiste, pentru creșterea prestigiului ei în lume.

P. NICOARĂ ■

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Stimați tovarăși,

Plenara Comitetului Central al partidului a dezbătut, timp de două zile, Programul-Directivă, Tezele și măsurile politico-organizatorice privind convocarea și pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului.

De asemenea, în cadrul plenarei s-a analizat activitatea desfășurată de întregul popor sub conducerea partidului, pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului de dezvoltare economico-socială pe acest an, precum și prevederile planului pe 1990, ultimul an al celui de-al 8-lea cincinal.

În deplină unanimitate, plenara a hotărît ca în perioada 20—25 noiembrie, anul acesta, să aibă loc Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român și a adoptat Programul-Directivă și Tezele pentru Congres ce urmează să fie date publicității și supuse dezbaterii largi în partid, în organizațiile de masă și obștești, cu întregul nostru popor.

Această largă dezbatere democratică în partid și cu întregul popor constituie, de altfel, o continuare a dezbaterilor de pînă acum, pe baza Tezelor din aprilie 1988 și a documentelor marelui forum democratic din noiembrie 1988.

Se poate afirma că Programul-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea sintetizează dezbaterile ce s-au desfășurat timp de un an în partid și cu întregul popor și reprezintă gîndirea și conștiința revoluționară, voința întregii națiuni de a înfăptui neabătut Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre comunism. (Aplauze puternice, prelungite).

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate în deplină unanimitate de plenara Comitetului Central, ce urmează a fi dezbătute de întregul partid și popor și prezentate Congresului al XIV-lea al partidului, fac o analiză științifică a drumului parcurs de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în formarea națiunii și a statului național unitar român, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a științei, culturii, a marilor realizări obținute în construcția socialismului, a stadiului actual de dezvoltare a societății socialiste românești.

Pe această bază, Programul-Directivă și Tezele stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea patriei noastre în noua etapă, pînă în anii 2000—2010. În aceste documente se subliniază, cu îndreptățită mîndrie, marile realizări obținute de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în edificarea societății socialiste și se dau perspective minunate pentru făurirea cu succes a etapei superioare de realizare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea fermă a României spre visul de aur — spre comunism. (Aplauze puternice, prelungite).

România, poporul nostru au ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încît se impune ca o necesitate vitală o analiză, chiar foarte succintă, a drumului parcurs în întreaga sa istorie, de la primul stat centralizat al dacilor, de acum 2000 de ani, și pînă în prezent. Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în partid și cu toți oamenii muncii, să fie pusă cu putere în evidență lupta poporului român pentru formarea sa, a limbii și culturii proprii, pentru realizarea națiunii române, a statului național unitar.

Pentru a înțelege bine stadiul în care se găsește astăzi România este necesar să fie puse în evidență momentele cele mai importante ale luptei pentru formarea Principatelor Române, subliniindu-se legătura strînsă, dintotdeauna, între Țara Românească, Moldova și Transilvania, punîndu-se cu putere în relief luptele îndelungate și hotărîte împotriva dominației străine, a imperiilor din acele vremuri, faptul că numai ca urmare a luptei împotriva dominației străine, a apărării cu arma în mînă a independenței și dreptului poporului de a-și forma un stat propriu unitar, s-au realizat năzuințele și visurile celor mai înaintați reprezentanți ai poporului nostru — visul însuși al națiunii noastre. (Vii și puternice aplauze).

Este necesar să se pună cu putere în evidență faptul că întotdeauna din rîndul poporului s-au ridicat forțe politice și sociale înaintate, care au pus mai presus de toate interesele poporului, viitorul său liber și independent.

Trebuie să subliniem rolul important al revoluției lui Horia, Cloșca și Crișan de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821, revoluția burghezo-democratică din 1848, care au avut un rol de importanță deosebită în dezvoltarea și formarea națiunii și a statului național unitar român, în lupta împotriva dominației străine, pentru deplina independență națională. (Aplauze puternice, prelungite).

Nu vom putea înțelege bine stadiul actual al dezvoltării societății românești fără a pune în evidență importanța Unirii Principatelor din 1859, sub conducerea lui Cuza, care a marcat un moment nou în istoria milenară a poporului român și a deschis calea dezvoltării moderne a patriei noastre.

Așa cum trebuie să subliniem cu toată hotărîrea proclamarea independenței și războiul de independență din 1877—1878, care a lichidat dependența de Imperiul otoman, constituind un nou moment important în dezvoltarea națiunii și a poporului nostru. De asemenea, trebuie să subliniem cu toată tăria importanța istorică a unirii Transilvaniei cu România, în 1918, și formarea statului național unitar, care a creat condițiile dezvoltării națiunii noastre, a forțelor de producție și a nivelului general de dezvoltare al poporului. (Vii și îndelungate aplauze).

Întreaga istorie a patriei noastre este rezultatul luptelor grele, cu arma în mînă, împotriva dominației străine, pentru progres, libertate și independență, duse de masele populare, de întregul popor, adevăratul făuritor al națiunii noastre, al progresului economico-social. (Aplauze puternice, prelungite).

Este adevărat că dezvoltarea patriei noastre, în toate aceste etape istorice, a fost frînată de dominația de sute de ani a imperiilor străine, iar, odată cu trecerea la dezvoltarea capitalistă a României în a doua jumătate a secolului trecut, de pătrunderea în țara noastră a capitalului și a monopolurilor străine care au stăpînit și jefuit bogățiile țării pînă la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Așa cum am menționat în expunerea la marele forum democratic din noiembrie anul trecut, tocmai datorită dominației monopolurilor și capitalului străin, România a rămas în continuare o țară slab dezvoltată, nivelul de viață al poporului nostru foarte scăzut, în timp ce numai în anii dezvoltării capitaliste, monopolurile imperialiste au acaparat din România peste 100 miliarde de dolari.

Toate acestea au făcut ca poporul român să rămînă, așa cum spunea Eminescu în unele din versurile sale, „Sărac în țară săracă".

Este necesar în întreaga dezbatere din partid și cu întregul popor să subliniem rolul hotărîtor al revoluției de eliberare socială și națională din 1944 care a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum își dorește, fără nici un amestec din afară.

După 23 August 1944, armata română, împreună cu întregul popor, a dus lupte eroice alături de armata sovietică, pentru eliberarea deplină a patriei de armatele hitleriste și horthyste și apoi pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste.

În același timp, în țară s-au desfășurat lupte revoluționare pentru dezvoltarea democratică a țării și trecerea la făurirea noii orînduiri sociale.

În această perioadă scurtă s-a realizat unitatea clasei muncitoare și partidul unic al clasei muncitoare, s-a întărit unitatea tuturor forțelor patriotice, democratice, a întregului popor, creîndu-se condițiile necesare pentru trecerea la făurirea cu succes a socialismului.

În cei 40 de ani de construcție socialistă și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a străbătut mai multe etape istorice și a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație generală, cum nu s-a realizat într-o perioadă de sute de ani și — aș sublinia în mod deosebit — în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă.

Toate acestea atestă, cu puterea faptelor de netăgăduit, că numai și numai odată cu lichidarea exploatării și asupririi capitaliste, a dominației străine și trecerea la făurirea unei noi orînduiri, a socialismului, au fost posibile aceste minunate realizări în dezvoltarea generală a patriei noastre, creșterea puternică a forțelor de producție, a industriei de peste 135 de ori, din care de 120 de ori după Congresul al IX-lea al partidului, a producției agricole de peste 10 ori, din care de 6 ori după Congresul al IX-lea, precum și sporirea venitului național de peste 40 de ori, din care de 33 de ori în același perioadă de după Congresul al IX-lea.

Pe drept cuvînt, atît în Programul-Directivă, cît și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, se înfățișează pe larg dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu, creșterea puternică a fondurilor fixe, a construcțiilor de locuințe și a altor așezăminte culturale, care au schimbat în mod radical înfățișarea patriei noastre, nivelul general de trai al întregii națiuni. Fără nici o îndoială, așa cum pe drept cuvînt se subliniază în documentele adoptate de plenară, au fost unele greutăți, au fost o serie de lipsuri, într-o anumită perioadă s-au manifestat abuzuri, încălcarea legalității socialiste, dar partidul nostru comunist a tras concluziile necesare, îndeosebi după Congresul al IX-lea și a adoptat măsurile pentru lichidarea cu desăvîrșire a acestor stări de lucruri, pentru ca asemenea ilegalități să nu se mai poată întîmpla niciodată.

Au fost adoptate măsurile necesare în vederea dezvoltării puternice a democrației muncitorești-revoluționare, realizîndu-se un nou cadru democratic, care asigură participarea activă a întregului popor la făurirea conștientă a viitorului său liber și independent, socialist și comunist. (Aplauze puternice, îndelungate).

Ce se poate spune și ce trebuie să subliniem cu tărie acum, cînd facem bilanțul drumului parcurs în construcția socialismului, cînd privim cu îndreptățită mîndrie la nivelul înalt la care a ajuns România astăzi, care, dintr-o țară slab dezvoltată, a devenit o țară industrial-agrară în plină dezvoltare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane, în general?

Se poate și trebuie să afirmăm cu toată tăria că numai și numai socialismul a asigurat aceste măreție și minunate realizări ale națiunii noastre. (Aplauze puternice, prelungite). Așa cum trebuie subliniat că, pe ansamblu, socialismul și-a demonstrat forța și vigoarea sa, și că el reprezintă viitorul omenirii de libertate, de bunăstare, de egalitate și de pace. (Vii aplauze).

Pe baza realizărilor noastre, a succeselor înregistrate în dezvoltarea generală a socialismului, trebuie să adoptăm o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Considerăm că preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe pozițiile de afirmare a forței și superiorității socialismului — care reprezintă viitorul întregii omeniri. Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin —, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul, sau mersul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună.

Trebuie să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii! (Aplauze puternice, prelungite).

În dezbaterile ce vor continua în partid și cu întregul popor, trebuie subliniată cu întreaga tărie importanța aplicării legilor generale ale dezvoltării sociale, a principiilor socialismului științific la condițiile și realitățile din fiecare țară.

Pornind de la faptul că socialismul se realizează în condiții diverse de la o țară la alta, că nu există șabloane și „modele", trebuie să avem permanent în vedere că socialismul nu se poate înfăptui decît pe baza principiilor socialismului științific, a înlăturării inegalității și a asupririi omului de către om, prin realizarea unor relații noi de producție, a unei adevărate dreptăți sociale.

În același timp, trebuie să punem cu putere în evidență rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, faptul că proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă reprezintă una din cerințele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Aceasta impune ca o necesitate obiectivă să acționăm permanent pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru perfecționarea mijloacelor de bună gospodărire a acestora de către colectivele de oameni ai muncii.

Proprietatea particulară asupra principalelor mijloace de producție, împărțirea societății în clase antagoniste, în asupritori și asupriți reprezintă, de fapt, o încălcare a legilor obiective ale naturii și dezvoltării sociale, constituie rezultatul violenței și forței.

Însăși dezvoltarea socială, a științei, a tehnicii a impus realizarea marii industrii, a muncii sociale în comun, așa cum viața arată că numai marea proprietate în agricultură asigură condițiile necesare dezvoltării continue a forțelor de producție. Ceea ce trebuie să realizeze socialismul este lichidarea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și trecerea acestora în mîinile adevăraților stăpîni — ale muncitorimii, ale intelectualității, a pămîntului în mîna țărănimii, în cadrul cooperativelor agricole de producție, al marii proprietăți socialiste.

Orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor.

Este bine să nu se uite tezele lui Lenin după care „mica producție generează capitalism și burghezie permanent, zi de zi, ceas de ceas, spontan și în proporții de masă".

Gîndindu-ne la toate acestea, este necesar ca, în cadrul largii dezbateri democratice ce va avea loc pînă la Congres, să subliniem cu toată forța necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste, a apărării acesteia ca una din cerințele vitale pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre, care va asigura — așa cum a demonstrat practica anilor construcției socialismului — progresul continuu al forțelor de producție, al științei, culturii, al nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea independenței și suveranității României! (Aplauze prelungite, îndelungate. Se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").

Stimați tovarăși,

Sînt bine cunoscute realizările din primii trei ani ai actualului cincinal, în care producția industrială a crescut anual cu peste 5 la sută.

Pe primele 6 luni din acest an, am realizat în industrie o creștere a producției de circa 6 la sută și avem toate condițiile necesare pentru realizarea în bune condiții a planului pe întregul an.

În agricultură, am obținut în primii trei ani ai actualului cincinal producții anuale de peste 30 milioane tone cereale. În primele șase luni din acest an, am obținut și în agricultură, în general, rezultate bune. Se desfășoară din plin lucrările de recoltare a cerealelor de vară.

Orzul a fost recoltat de pe circa 83 la sută din suprafața însămînțată și se

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

poate afirma că avem cea mai bună producție de pînă acum. Pe ansamblu, vom obține cel puțin 7 000 de kg de orz la hectar pe întreaga țară. (Aplauze puternice, prelungite).

Pînă acum, un număr de 22 de județe au obținut producții de peste 7 000 kg, iar 14 județe, de peste 7 500 kg la hectar. Avem și un județ care s-a apropiat de 8 000 de kg. Îi mai lipsesc numai 20 de kg. Dacă stringea fără pierderi, trecea de 8 000 kg !

Avem 3 cooperative agricole de producție cu o producție de orz de peste 11 000 de kg. Aceasta reprezintă, de fapt, obiectivul noii revoluții agrare în deceniul următor, pînă în anul 2 000 ! (Vii și puternice aplauze).

Un număr de 27 unități agricole au obținut o producție de 9 000 și peste 10 000 de kg la hectar, iar 102 unități cooperatiste și de stat, o producție între 8 000—9 000 kg orz la hectar. Avem și 203 unități cu producții între 7 000 și 8 000 de kg.

Intr-adevăr, putem afirma că producțiile obținute la orz demonstrează marile posibilități ale agriculturii socialiste românești și că, de pe acum, începe să se afirme în viață aplicarea cerințelor noii revoluții agrare privind efectuarea lucrărilor agricole.

A început și se desfășoară din plin recoltarea grîului într-un număr important de județe. Pe baza rezultatelor și a evaluărilor, se poate spune că vom avea și la grîu cea mai bună producție de pînă acum !

Se prezintă, de asemenea, bine și celelalte culturi agricole — porumbul, floarea-soarelui și celelalte. Avem, deci, toate condițiile să obținem în acest an, așa cum ne-am propus, cea mai bună producție agricolă de pînă acum !

Realizări importante avem în toate sectoarele economico-sociale. Este necesar să menționăm că toate aceste realizări din întregul cincinal și din întregul deceniu, au fost obținute în condițiile grele ale crizei economice mondiale, care a afectat, din 1980, într-o măsură sau alta, toate statele lumii și, îndeosebi, țările în curs de dezvoltare.

Dezvoltarea economico-socială a patriei noastre a creat condițiile necesare pentru plata, an de an, a datoriei externe și lichidarea acesteia, în luna martie a acestui an. Aceasta reprezintă, așa cum am menționat, o mare victorie, care demonstrează forța economiei noastre, care ne-a permis să asigurăm adevărata independență și suveranitate a patriei, să nu mai depindem și să nu mai plătim sub o formă sau alta tribut nimănui, pentru că și dobînda reprezintă de fapt o camătă, un tribut. (Vii aplauze).

Am realizat lichidarea datoriei externe alocînd, totodată, peste 2 000 miliarde lei, echivalentul a circa 200 miliarde dolari, pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, în deceniul acesta. În același timp, din 1980 și pînă în 1989 au avut loc două majorări ale retribuțiilor reale ale oamenilor muncii, precum și sporirea tuturor pensiilor.

După cum este cunoscut, începînd de anul trecut a fost majorată retribuția minimă de la 1 500 la 2 000 lei lunar, iar pînă la sfîrșitul lunii iulie, toți oamenii muncii vor primi retribuțiile mărite.

În același timp, au sporit cheltuielile social-culturale finanțate de la buget, de la 9 975 lei pe o familie, în 1980, la 12 436 lei, în 1985, și la 14 900 lei în acest cincinal, pînă în 1990.

A avut loc o creștere generală a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor, demonstrînd cu puterea faptelor că tot ce realizăm în România servește dezvoltării patriei, bunăstării poporului, ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. (Aplauze puternice, prelungite).

Totodată, în prima parte a acestui an am anulat datoriile cooperativelor agricole de producție, de peste 113 miliarde lei, ceea ce demonstrează atît forța economiei naționale și a sistemului financiar, cît și politica justă, de sprijinire, a dezvoltării agriculturii, pentru asigurarea sporirii contribuției sale la dezvoltarea generală a țării. (Aplauze puternice, prelungite).

Toate realizările din acest cincinal — ca de altfel tot ceea ce am realizat în anii socialismului — demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit justețea politicii partidului nostru comunist de aplicare creatoare a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile din patria noastră.

Remarcabilele înfăptuiri în dezvoltarea patriei demonstrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai și numai în condițiile cînd poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale se poate asigura lichidarea, într-un timp relativ scurt, a înapoierii, se asigură progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea țării.

Trebuie să subliniem cu toată tăria că tot ceea ce am realizat este rezultatul muncii pline de abnegație a minunatei noastre clase muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor care, într-o deplină unitate, înfăptuiește neabătut politica internă și externă a patriei noastre, care asigură înălțarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

Pentru toate aceste măreți realizări, adresez de la tribuna plenarei Comitetului Central al partidului, cele mai calde felicitări clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, întregului popor, împreună cu urarea de noi și noi realizări și succese în toate domeniile de activitate, de ridicare a patriei la un nou nivel de dezvoltare economico-socială, de bunăstare și progres. (Vii și puternice aplauze ; se scandează îndelung „Ceaușescu eroism, România — comunism !").

Dragi tovarăși,

Este necesar ca, în următoarele 6 luni, să facem totul pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe întregul an, atît în industrie, cît și în agricultură și în celelalte ramuri. Să încheiem acest an cu cele mai bune rezultate și să punem astfel o bază trainică pentru realizarea cu succes a întregului cincinal !

Prevederile planului de dezvoltare economico-socială pe 1990, adoptat în unanimitate de plenară, asigură realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor întregului cincinal 1986—1990. În anul 1990 producția-marfă industrială va fi cu circa 40 la sută mai mare față de 1985, iar producția agricolă, cu circa 35 la sută mai mare. Dorese să atrag atenția în mod deosebit asupra activității comerțului exterior și, în primul rînd, a măsurilor de realizare ritmică, zi de zi, a producției de export și exportului.

Va trebui, de asemenea, să se înfăptuiască cu fermitate toate prevederile planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, pentru îmbunătățirea calității în toate sectoarele, creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței economice și rentabilității.

Se impune să luăm toate măsurile pentru ca, începînd din trimestrul III al acestui an, să nu mai avem produse și întreprinderi cu pierderi.

Să aplicăm cu toată fermitatea programele de organizare și modernizare, normativele economico-financiare și noul sistem de prețuri.

Să întărim în toate domeniile ordinea, disciplina, spiritul revoluționar de muncă.

Realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe 1990 va asigura atît ridicarea nivelului general de dezvoltare al patriei noastre cît și trecerea la un nou nivel și stadiu al societății noastre socialiste, care va crea și condițiile necesare pentru trecerea la înfăptuirea celui de-al 9-lea plan cincinal și a perspectivelor de dezvoltare a României pînă în anii 2000, astfel încît să încheiem planul pe acest an și pe întregul cincinal cu cele mai bune rezultate și să dăm un nou avînt dezvoltării generale a patriei. (Vii și puternice aplauze).

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate de plenara Comitetului Central stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea societății românești, pînă în anii 2000 și în continuare pentru începutul mileniului al treilea.

Pornind de la stadiul actual, în cincinalul al 9-lea și pînă în anul 2000, trebuie să asigurăm creșterea în continuare a forțelor de producție, accentuînd în toate domeniile dezvoltarea intensivă, ca o cerință esențială pentru realizarea obiectivului strategic al partidului și poporului nostru.

Deși în multe domenii, din punct de vedere fizic producția realizată este la nivelul țărilor celor mai dezvoltate, este necesar să facem astfel încît în cincinalul viitor și pînă în anul 2000 să realizăm o asemenea perfecționare și modernizare a activității încît să asigurăm un înalt nivel tehnic calitativ, valorificarea superioară a materiilor prime, a forței de producție a poporului nostru.

Se poate aprecia că pornind de la nivelul de dezvoltare din 1990 pînă în anii 2000—2005 se va putea dubla producția industrială și asigura o producție agricolă stabilă de 40—45 milioane tone cereale, o dublare a venitului național, ridicarea generală, pe această bază, a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Toate acestea impun să se acționeze cu și mai multă fermitate pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, astfel încît România să devină, în această perioadă, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel tehnic și științific, de dezvoltare, în toate domeniile.

Aceasta reprezintă, de altfel — așa cum am menționat nu o dată — cerința legică pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru făurirea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

A rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane, înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți.

Or, societatea noastră socialistă crează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală.

Dispunem de o puternică forță științifică.

Avem importante realizări în cercetarea științifică și tehnică, precum și programe de largă perspectivă pentru toate domeniile economico-sociale și pentru cercetarea fundamentală.

În mod corespunzător este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor de modernizare și organizare a activității pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru a acționa ca adevărați revoluționari în toate domeniile.

În același timp, trebuie să perfecționăm în continuare învățămîntul de toate gradele, asigurînd o temeinică pregătire profesională, tehnică și științifică, a tuturor oamenilor muncii.

Începînd din 1990 întregul tineret va urma treapta a II-a de liceu, deci se va generaliza învățămîntul de 12 ani.

Încă din primii ani ai celui de-al 9-lea cincinal vor intra în producție tinerii absolvenți ai învățămîntului de 12 ani, în toate sectoarele.

Se creează astfel condițiile pentru ridicarea nivelului general profesional, tehnic, științific și cultural al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor.

Trebuie să așezăm la baza întregului învățămînt cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

O atenție deosebită va trebui să acordăm, în continuare, înfăptuirii ferme a politicii partidului și statului cu privire la apărarea și păstrarea mediului înconjurător.

Îndeosebi va trebui asigurată îndeplinirea riguroasă a programelor naționale de combatere a eroziunii solului, realizarea programelor de împăduriri, de combatere a poluării și păstrarea curată a apelor, a mediului înconjurător în general.

Pornind de la principiile autogestiunii și autofinanțării bazate pe autoconducere, trebuie să asigurăm aplicarea fermă a normelor economico-financiare, a principiilor de formare a prețurilor, de creștere continuă a rentabilității economice în toate domeniile de activitate.

Nu doresc să mă refer acum la dezvoltarea diferitelor ramuri și sectoare de activitate ; ele își găsesc locul corespunzător în Programul-Directivă și asigură dezvoltarea armonioasă a economiei naționale, avînd la bază atît dezvoltarea industriei cît și a agriculturii ca ramură de bază, și, în mod corespunzător, și a celorlalte sectoare, care dau o perspectivă de lungă durată de ridicare a patriei noastre la un înalt nivel de dezvoltare, pe noi culmi de progres și civilizație.

Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în întreprinderi, centrale, ministere, institute de cercetări, în unitățile agricole de stat și cooperatiste, în toate sectoarele să se analizeze și să se stabilească noi măsuri, să se prezinte noi propuneri privind perfecționarea și înfăptuirea neabătută în condiții cît mai bune a obiectivelor privind dezvoltarea viitoare a patriei noastre. Să facem astfel ca dezbaterile ce vor avea loc, din partid și cu întregul popor, să asigure ca documentele ce vor fi prezentate Congresului și vor fi adoptate de Congres să reprezinte gîndul, voința unanimă a națiunii noastre, hotărîrea de a înfăptui neabătut programul de făurire a socialismului și comunismului în România ! (Urale și aplauze puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu, România, stima noastră și mîndria !").

Stimați tovarăși,

Dezvoltarea puternică a economiei țării noastre a creat condițiile necesare participării active la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu alte state ale lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Schimburile economice și de cooperare în producție ale României cu alte state au crescut de peste 45 de ori față de 1950.

Un loc important îl ocupă schimburile economice și de cooperare cu țările socialiste, care au o pondere de circa 50 la sută din volumul comerțului nostru exterior.

Relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare au crescut continuu și astăzi reprezintă circa 25 la sută.

S-au dezvoltat, de asemenea, relațiile cu țările capitaliste dezvoltate care dețin și ele 25 la sută din comerțul exterior al României.

Avînd în vedere nivelul actual al schimburilor internaționale, cît și programul de dezvoltare economico-socială a patriei, avem în vedere să extindem schimburile economice, cooperarea în producție cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.

Trebuie să se înțeleagă bine de întregul partid, de întregul popor, de toate cadrele din economie, că dezvoltarea schimburilor economice, extinderea cooperării în producție reprezintă o necesitate obiectivă.

De aceea trebuie să acționăm cu mult mai multă hotărîre pentru dezvoltarea colaborării economice, să participăm mult mai activ, pe baza cooperării în producție, la dezvoltarea relațiilor economice, acordînd o atenție deosebită în acest sens cooperării în producție cu țările în curs de dezvoltare. Așa cum se subliniază în Directive, pînă în anul 2000 trebuie ca activitatea de comerț exterior să cunoască o dezvoltare mult mai puternică, iar exportul să reprezinte cel puțin 30 la sută din totalul producției-marfă.

Consider că este necesar să subliniez rolul important pe care l-a avut și îl are C.A.E.R. în dezvoltarea cooperării și colaborării între țările socialiste membre și, totodată, necesitatea colaborării mult mai active cu toate țările socialiste.

Acum se discută mult în C.A.E.R. despre problemele perfecționării activității economice.

Unii economiști ar dori să se renunțe la principiile C.A.E.R. și ne recomandă să luăm ca bază Piața comună și principiile din Piața comună. Este evident că asemenea recomandări sînt cu totul străine de socialism și de C.A.E.R.

După părerea noastră, cadrul actual și principiile de bază ale C.A.E.R. reprezintă o bază bună și trebuie să constituie cadrul pentru dezvoltarea colaborării viitoare.

(Continuare în pag. 6)

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 5)

Aceasta presupune însă să se înfăptuiască neabătut prevederile din statutul C.A.E.R. privind necesitatea unei egalizări relative a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor membre. Perfecționîndu-și formele și relațiile de colaborare, de specializare și cooperare în producție, trebuie să se pornească de la necesitatea dezvoltării fiecărei economii naționale, a unei dezvoltări relativ egale, să se asigure o cît mai bună independență economică, tehnică și științifică a țărilor membre.

Fără a se izola, dezvoltînd colaborarea cu Piața comună și alte organisme regionale, C.A.E.R. trebuie să-și păstreze independența și să aibă un rol mult mai activ în asigurarea progresului economico-social al țărilor membre.

În general, noi considerăm că în actuala etapă de dezvoltare și pentru multă vreme de acum înainte, păstrarea independenței economico-sociale a țărilor din C.A.E.R., a altor state, constituie o necesitate vitală și că orice abatere de la aceasta va avea efecte negative.

În acest spirit, România este hotărîtă să participe activ la activitatea C.A.E.R., la realizarea programelor adoptate în comun pînă în anul 2000, așa cum este hotărîtă ca, și în cadrul C.A.E.R., și bilateral, să dezvolte relațiile cu diferite alte organisme economice și să realizeze o largă colaborare și cooperare — repet — cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Avînd în vedere problemele actuale economice grele, manifestările puternice ale crizei economice mondiale și înrăutățirea considerabilă a situației țărilor în curs de dezvoltare, este necesar să se ajungă la înlăturarea vechilor practici de inegalitate și de asuprire a acestora, să se ajungă la principii noi de relații care să permită dezvoltarea economico-socială, a independenței fiecărei națiuni, să asigure stabilitatea economiei mondiale și progresul fiecărui popor.

Aceasta presupune o îmbunătățire radicală a sistemului financiar internațional, renunțarea cu desăvîrșire la condiționarea relațiilor economice de considerente politice sau de altă natură.

Este necesar ca toate statele și, îndeosebi, organismele economice internaționale, băncile mondiale, să renunțe la practicile de a condiționa acordarea de credite numai dacă acestea sînt destinate proprietății capitaliste particulare. Dimpotrivă, normal ar fi ca băncile internaționale să acorde credite tocmai pentru dezvoltarea economico-socială, pe baza proprietății de stat și cooperatiste, care asigură adevărata independență economico-socială a popoarelor și reprezintă viitorul.

România, împreună cu alte state, este gata să participe activ la elaborarea în comun a măsurilor privind soluționarea problemelor complexe economice, a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, la elaborarea principiilor noi în relațiile economice internaționale.

Acestea sînt o cerință obiectivă pentru progresul economico-social, pentru depășirea crizei economico-sociale mondiale, pentru realizarea unei lumi mai drepte și mai bune în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber și independent, corespunzător năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară! (Aplauze puternice, prelungite).

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate de plenara Comitetului Central subliniază cu putere justețea politicii sociale, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Tot ce realizăm, tot ce ne propunem este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării poporului, pornind de la faptul că tot ceea ce se realizează aparține poporului, trebuie să asigure bunăstarea și fericirea fiecărui cetățean, a întregii națiuni.

Trebuie să subliniem întotdeauna, cu tărie, faptul că ridicarea nivelului personal de viață, bunăstarea fiecărui cetățean al patriei noastre nu se pot realiza decît odată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție și a nivelului de dezvoltare a patriei, cu bunăstarea întregului popor, a întregii națiuni.

Sînt cunoscute marile realizări în domeniul nivelului de trai material și spiritual — creșterea numărului de locuințe, asistența sanitară, învățămîntul, cultura. Tot ceea ce realizăm asigură un nivel tot mai ridicat de viață, material și spiritual, în strînsă concordanță cu nivelul general de dezvoltare al țării.

Pornind de la perspectivele progresului general al patriei noastre, se vor crea condițiile necesare pentru a asigura soluționarea în bune condiții a problemelor nivelului general de trai, material și spiritual, al poporului.

Vom rezolva încă pînă în 1995 problema locuințelor în orașe. Se vor îmbunătăți mult condițiile de muncă, de viață și la sate.

În întreaga noastră activitate vom porni de la necesitatea asigurării pentru toți cetățenii patriei noastre a unor condiții de muncă, de învățămînt, astfel încît toți tinerii să aibă asigurate locuri de muncă, să participe la activitatea de dezvoltare economico-socială a patriei, corespunzător capacității și forței fiecăruia.

Vom perfecționa sistemul de retribuție, pe baza acordului global, pornind de la principiul „la muncă egală, retribuție egală" aplicînd ferm principiul „nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă!"

Trebuie să perfecționăm continuu sistemul nostru de retribuție pe baza echității și eticii socialiste, astfel încît veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii să fie strîns legate de muncă. Nimeni, în țara noastră, nu trebuie să poată realiza venituri fără muncă, sau prin exploatarea muncii altora!

Asigurînd un raport echitabil între veniturile mari și mici, care vor ajunge pînă în anul 2000 la un raport de 1 la 4,5, trebuie să avem în vedere ca nivelul minim de retribuție să asigure în condiții corespunzătoare, demne, nivelul de viață pentru toți membrii societății noastre.

La stabilirea nivelului minim trebuie să avem în vedere ca fiecare om al muncii să-și poată asigura o viață demnă, civilizată, corespunzător cerințelor științific determinate. În mod corespunzător, pensiile mici vor trebui să țină seama de aceste cerințe.

Va trebui să acordăm o atenție mai mare satisfacerii unor necesități generale, în cadrul fondurilor sociale, aceasta reprezentînd un factor foarte important pentru asigurarea nivelului general de viață demnă, al întregii națiuni.

Socialismul trebuie să asigure tuturor cetățenilor, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane!

Este necesar să nu se admită sub nici o formă apariția speculei, a inegalităților în numele așa-zisului „socialism de piață". Va trebui să acționăm în așa fel încît în țara noastră nimeni să nu mai gîndească că poate să trăiască fără muncă. Toți cetățenii României socialiste să fie conștienți că munca constituie o îndatorire și o mare cinste. Însuși omul este, de altfel, o creație a muncii, și nu poate fi cu adevărat om liber acela care nu depune o muncă utilă. Să dezvoltăm puternic sentimentul datoriei față de patrie, de muncă, de viitorul liber și fericit al poporului! (Vii și puternice aplauze).

Stimați tovarăși,

Pornind de la principiile de bază ale conducerii și planificării economice și sociale, de la stadiul actual al activității organelor noastre de stat, al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, este necesar să perfecționăm continuu și să dezvoltăm formele democratice, de participare a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Pornind de la teza științifică a construirii socialismului cu poporul și pentru popor, am dezvoltat larg democrația muncitorească-revoluționară, realizînd un cadru democratic unic în felul său.

În această activitate am pornit și trebuie să pornim de la faptul că formele de organizare și conducere trebuie să se perfecționeze continuu, în raport cu dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane, în general.

În același timp, trebuie să avem permanent în vedere că perfecționarea și îmbunătățirea activității de conducere și planificare trebuie să asigure conducerea unitară, pe baza planului național unic de dezvoltare, a întregii activități de făurire a societății socialiste.

Creșterea răspunderii diferitelor organisme de stat, creșterea răspunderii centralelor și întreprinderilor, autoconducerea trebuie să ducă nu la slăbirea conducerii pe baza planului unic a activității de conducere a patriei, ci la creșterea răspunderii fiecărei unități, fiecărui organism în buna administrare a proprietății socialiste, în înfăptuirea neabătută a legilor, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Organismele largi democratice pe care le-am creat în ultimii 20 de ani, — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, ca organisme supreme ale proprietarilor și producătorilor, de conducere a întregii activități economice și sociale, organismele județene, congresele oamenilor muncii, ale agriculturii, științei, învățămîntului și culturii, ca și consiliile naționale de conducere între congrese — reprezintă forme noi în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, alte categorii sociale participă în mod organizat la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a patriei noastre.

Îmbinarea justă a activității organelor de stat cu activitatea organismelor democratice ale maselor populare trebuie să realizeze o democrație nouă, infinit superioară oricăror forme de democrație burgheză. Trebuie să avem în vedere ca și în perspectivă să perfecționăm organismele de conducere și planificare, organismele democratice, pornind de la faptul că în nici o împrejurare societatea nu va putea renunța la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste — de proprietate, de muncă, de retribuție. Cu cît dezvoltarea generală, a forțelor de producție, a științei, a culturii, a celorlalte sectoare se va extinde, cu atît apare necesitatea unor organisme democratice de conducere unitară a întregii activități economico-sociale.

În acest spirit trebuie să acționăm cu toată hotărîrea în direcția perfecționării, îmbunătățirii și creșterii răspunderii conducerii întregii activități pe baza legilor țării, pentru întărirea disciplinei și ordinii, în toate domeniile de activitate!

Să avem permanent în vedere creșterea continuă a rolului clasei muncitoare și al oamenilor muncii, în general, în conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Numai pe această bază se va putea dezvolta democrația muncitorească-revoluționară, se va putea înfăptui principiul construirii socialismului cu poporul și pentru popor!

Să facem astfel ca activitatea fiecărui organism de stat și democratic să se desfășoare în spiritul principiilor revoluționare, al democrației muncitorești, acționînd întotdeauna pentru perfecționarea întregii activități, pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și nu mai corespunde, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului, în toate domeniile!

Numai așa vom acționa ca adevărați revoluționari, vom asigura realizarea obiectivelor de făurire cu succes a socialismului, în țara noastră!

În cadrul activității organelor de stat, un loc important îl va ocupa și în viitor ridicarea nivelului de luptă și politic al forțelor armate, care trebuie să fie gata, în orice împrejurări, să apere independența și suveranitatea țării, cuceririle revoluționare, socialiste ale întregului nostru popor.

În întărirea capacității de apărare a țării am pornit și pornim de la faptul că armata trebuie să conlucreze strîns cu gărzile patriotice, cu unitățile de pregătire militară a tineretului, deoarece apărarea patriei și a cuceririle revoluționare constituie cauza întregului popor și numai împreună și în strînsă unitate cu întregul popor armata își va putea îndeplini în orice împrejurări îndatoririle sale față de popor, față de cauza socialismului, a independenței și suveranității României. (Vii și puternice aplauze).

În același timp, considerăm că trebuie să reducem la strictul necesar nivelul înarmărilor și cheltuielilor militare, așa cum am procedat, de altfel, în mod constant în ultimii 20 de ani.

În ce privește apartenența României la Tratatul de la Varșovia și întărirea colaborării cu armatele țărilor din acest Tratat, vom acționa și în continuare pentru perfecționarea și dezvoltarea acestei colaborări, acționînd în același timp pentru desființarea concomitentă atît Tratatului de la Varșovia cît și a N.A.T.O.

Dar în orice condiții, colaborarea cu armatele țărilor socialiste, cu alte armate prietene, va constitui un factor important în politica de apărare a independenței naționale.

De asemenea, este necesar să îmbunătățim activitatea organelor de miliție și securitate în apărarea cuceririlor revoluționare, a avutului obștesc și a avutului personal, în apărarea liniștii și muncii întregului popor.

În conformitate cu legile țării, trebuie să se întărească și mai mult conlucrarea dintre aceste organe și masele largi populare, cu întregul popor, să se adopte o atitudine fermă împotriva oricăror încălcări ale legilor, ale liniștii și ordinii generale.

Organele de justiție și procuratură trebuie să vegheze cu toată fermitatea la aplicarea legilor, a legalității socialiste, astfel ca în nici o împrejurare nimeni să nu fie pedepsit pe nedrept, dar, de asemenea, nimeni să nu rămînă nepedepsit dacă încalcă legile țării.

În acest sens, se impune să lărgim și mai mult rolul comisiilor de judecată, al adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît aceste organe de justiție democratică să aibă rolul hotărîtor în judecarea abaterilor de la ordine și disciplină, de la normele de conviețuire socială. Numai atunci cînd aceste organisme constată că faptele săvîrșite sînt grave și trebuie trimise în fața organelor de justiție, să se realizeze judecata de către instanțele judecătorești; sau, în cazuri deosebit de grave, care de la început trebuie să meargă în fața acestor organe. Chiar problemele grave ale activității contrarevoluționare, pactizarea cu dușmanii socialismului și ai țării, trădarea de țară — care cad în atribuțiile directe ale organelor de procuratură și justiție — și acestea trebuie cunoscute și dezbătute în cadrul adunărilor generale.

Mă refer la toate acestea deoarece viața, realitatea ne arată că întotdeauna s-au găsit și, din păcate, se mai găsesc oameni — e drept, puțini la număr — care trădează socialismul, poporul, pentru anumite avantaje personale, pentru cîțiva galbeni sau arginți, cum se spune de poporul nostru. Față de asemenea fapte de trădare, față de asemenea oameni trebuie să adoptăm o poziție fermă de demascare și de pedepsire, conform legilor țării.

Poporul însuși trebuie să administreze pedeapsa împotriva tuturor celor care pun în pericol socialismul, independența și suveranitatea țării, viitorul însuși al națiunii noastre! (Aplauze puternice, prelungite).

Trebuie să facem astfel încît activitatea de apărare a cuceririlor revoluționare, a proprietății obștești, a legilor și normelor de etică și echitate socialistă, să constituie preocuparea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor — adevăratul stăpîn al întregii țări — a celor care trebuie, prin activitatea lor și prin organele lor să asigure viitorul liber, să asigure viața, liniștea, să asigure victoria socialismului și comunismului în România. (Aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").

Stimați tovarăși,

Mărețele realizări obținute de poporul nostru în făurirea socialismului demonstrează cu putere justețea liniei generale a partidului nostru, de aplicare creatoare a legităților obiective, a principiilor socialiste la realitățile României.

Putem afirma cu deplin temei că partidul nostru și-a îndeplinit și își în-

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

deplinește cu cinste misiunea sa istorică de detașament revoluționar, de centru vital al întregii națiuni, — și a călăuzit și călăuzește poporul nostru pe calea făuririi socialismului și comunismului.

Rolul politic conducător al partidului este rezultatul activității revoluționare a partidului nostru, care, de la înființarea sa și pînă acum, în diferite perioade grele ale istoriei poporului nostru, a adoptat o poziție principială, revoluționară, de apărare a intereselor maselor populare, a independenței și suveranității țării.

De la înființarea primului partid muncitoresc din România în 1893, a Partidului Comunist Român în 1921, și pînă azi nu au fost momente mai importante — interne și internaționale — în care partidul să nu fi adoptat o atitudine clară, fermă, în strînsă concordanță cu năzuințele poporului, cu cauza socialismului, a independenței și suveranității României. De aceea poporul recunoaște partidul ca forță politică conducătoare! (Urale și aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").

Avem un partid puternic, care numără peste 3 800 000 membri, dintre care peste 55 la sută provin din rîndurile clasei muncitoare.

În toate domeniile de activitate partidul acționează pentru întărirea continuă a legăturilor cu masele de oameni ai muncii, pentru asigurarea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărîrilor de partid, a legilor țării.

Și în ce privește activitatea de partid, după Congresul al IX-lea am adoptat măsuri de perfecționare a activității partidului, a organizațiilor și organelor sale, de dezvoltare a democrației interne de partid — ca o parte a democrației muncitorești-revoluționare, de manifestare puternică a spiritului critic și autocritic, ca o cerință vitală pentru îndeplinirea în bune condiții a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Pornind de la această realitate, ne stîrnesc nedumerirea și chiar îngrijorarea unele tendințe — din unele țări — de slăbire a rolului conducător al partidului, precum și unele concepții de reîntoarcere la așa-zisul sistem pluripartit.

Este bine cunoscut că partidele s-au dezvoltat în condițiile împărțirii societății în clase antagoniste, în exploatatori și asupriți.

De aceea, odată cu desființarea claselor exploatatoare trebuie în mod legic să se realizeze unitatea politico-organizatorică a clasei muncitoare într-un partid unic revoluționar, care să asigure conducerea operei vaste și complexe de edificare a noii orînduiri sociale. Așa cum am menționat, aceasta presupune, totodată, crearea unui larg cadru democratic de participare organizată a poporului, a tuturor categoriilor sociale la activitatea de conducere în toate sectoarele de activitate.

Ideea revenirii la perioada existenței mai multor partide este foarte periculoasă și poate să aducă grave prejudicii cauzei socialismului, dezvoltării generale a popoarelor respective.

În ce ne privește, considerăm că este necesar și ne pronunțăm ferm pentru existența în cadrul țărilor socialiste, al țărilor care trec spre dezvoltarea economico-socială independentă, a unor partide unice, puternice, cu o concepție revoluționară, sau progresistă, care să asigure acțiunea unită a fiecărui popor în realizarea obiectivelor construcției socialiste, ale dezvoltării economico-sociale, independente.

Este necesar să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și în ce privește promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor. (Vii și puternice aplauze).

Pot să afirm, cu toată tăria, că dacă nu vom asigura caracterul muncitoresc al partidului, promovarea întotdeauna a cadrelor de partid, pînă la Comitetul Central și Comitetul Politic Executiv, din rîndul muncitorilor, nu vom asigura — sau nu se va asigura — menținerea caracterului revoluționar al partidului.

Prezența majorității muncitorilor în partid, în organele de conducere, este garanția spiritului revoluționar, garanția mersului ferm spre socialism, spre comunism! (Urale și aplauze puternice prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").

Nu este întîmplător că tocmai în aceste împrejurări unele cercuri reacționare din țările capitaliste și-au intensificat atacurile, în primul rînd împotriva partidelor comuniste. De altfel, nu se întîmplă pentru prima oară acest lucru. Sub lozinca creării mai multor partide, ele acționează pentru slăbirea și lichidarea partidelor comuniste.

De altfel, nici nu ascund aceasta, iar din manifestările antisocialiste, anticomuniste, antisovietice din unele țări, acest lucru a reieșit cu toată claritatea.

Este bine să ne reamintim de lozinca din timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, „Soviete fără bolșevici", care este azi reluată sub altă formă, împotriva partidelor comuniste, a rolului conducător al partidului.

Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii. (Aplauze puternice, îndelungate).

Avînd în vedere obiectivele mărețe de dezvoltare socialistă și comunistă a patriei noastre, este necesar să perfecționăm continuu activitatea partidului, să întărim rolul său conducător în toate domeniile, să acționăm cu toată fermitatea pentru ridicarea nivelului politic, ideologic, a combativității, a spiritului revoluționar, pentru perfecționarea democrației de partid și întărirea continuă a legăturilor partidului cu clasa muncitoare, cu masele largi populare, cu întregul popor.

Trebuie să facem ca toate hotărîrile de partid și de stat, tot ceea ce privește dezvoltarea patriei să fie larg dezbătut și adoptat de către întregul partid, de întregul nostru popor.

Acționînd ca forță politică conducătoare, ca centru vital al întregii națiuni, partidul nostru trebuie să rămînă permanent un partid revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepțiile socialismului științific, militînd cu fermitate pentru asigurarea deplinei concordanțe între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, pentru soluționarea conștientă a contradicțiilor care pot apărea la un moment dat, pentru asigurarea înfăptuirii neabătute a socialismului și comunismului în România.

Nu este posibil și nu poate exista o altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist! Partidul nu poate renunța la rolul său de forță politică conducătoare, nu poate împărți acest rol cu nimeni. El trebuie să-și îndeplinească rolul său de a conduce poporul spre înaltele culmi ale societății comuniste, împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor!

Dacă s-ar putea spune așa, el ar trebui să împartă rolul său numai cu o singură forță, și anume cu poporul și numai cu poporul, în sensul ridicării nivelului general de conștiință și combativitate al poporului, unind întregul popor în jurul său, pentru făurirea socialismului și comunismului! De altfel, aceasta trebuie să fie înțelegerea dialectică a faptului că în comunism se va ajunge la dispariția partidului atunci cînd întregul popor va ajunge la o înaltă conștiință revoluționară, și combativitate revoluționară, cînd însuși poporul va fi un popor revoluționar, făuritor al comunismului, al libertății, al viitorului său liber! (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").

Stimați tovarăși,

În sistemul democrației muncitorești-revoluționare un rol important revine organizațiilor de masă și obștești. Trebuie să perfecționăm continuu activitatea sindicatelor, care cuprind oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate. Fiind cea mai mare organizație de masă, sindicatele trebuie să adopte, în întreaga lor activitate, o poziție revoluționară, de participare activă la opera de făurire a socialismului și comunismului, de dezvoltare economico-socială a patriei, veghind permanent la apărarea și soluționarea corespunzătoare a problemelor de muncă, de viață ale oamenilor muncii. Ele trebuie să reprezinte o puternică forță revoluționară în participarea activă, organizată, a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la întărirea controlului muncitoresc.

Este necesar să crească rolul consiliilor și comisiilor de femei, cărora le revine un mare rol în participarea femeilor la întreaga viață politico-socială. De altfel, femeile sînt prezente la întreaga activitate de partid, în organele de stat, în toate organizațiile de masă și obștești. În viitor să se acorde mai multă atenție promovării în diferite munci de conducere a unui număr mai mare de femei.

Un rol important revine Uniunii Tineretului Comunist, Asociațiilor studenților comuniști, care unesc în rîndurile lor întregul tineret și care trebuie să reprezinte o forță activă, revoluționară, de formare și de educare a tineretului, de participare activă la opera de înfăptuire a politicii partidului în toate domeniile, de pregătire temeinică a tineretului în spirit revoluționar, comunist, care în toate împrejurările să urmeze neabătut politica partidului comunist în toate domeniile de activitate, să acționeze ca revoluționari, cu deplină răspundere pentru cauza socialismului, comunismului, a întregii noastre națiuni.

Se cere, de asemenea, să perfecționăm activitatea pionierilor și șoimilor patriei, care, împreună cu școala, sub conducerea partidului, au un rol important în formarea copiilor patriei noastre în spiritul idealurilor comuniste, al dragostei de patrie, de popor.

De asemenea, trebuie să crească rolul organizațiilor cooperatiste, al uniunilor de creatori, al zecilor și zecilor de organizații de masă și obștești care reprezintă un cadru larg democratic, în care diferite categorii sociale participă în mod activ, democratic, la întreaga activitate de conducere a operei de făurire a societății socialiste.

Un rol important îl are Organizația Democrației și Unității Socialiste, în rîndurile căreia activează peste 4 milioane de oameni ai muncii, care nu sînt membri ai partidului comunist, dar care sînt hotărîți ca, în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru, să acționeze neabătut pentru înfăptuirea Programului partidului, a planurilor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a țării pe noi culmi de progres și civilizație.

Trebuie, de asemenea, să subliniem rolul important ce revine Frontului Democrației și Unității Socialiste, organism larg democratic care reunește toate categoriile sociale, întregul popor, într-o deplină unitate, sub conducerea partidului comunist, care exprimă în mod minunat caracterul larg democratic al societății noastre socialiste, al organismelor sale, dar, totodată, acționează în deplină unitate, recunoscînd rolul conducător al partidului nostru comunist pentru realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, de ridicare conti-

(Continuare în pag. 5)

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 7)

nuă a bunăstării materiale a întregului popor, de întărire a independenței și suveranității României! Realizarea și dezvoltarea continuă a unității întregii națiuni în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste reprezintă o necesitate obiectivă pentru mersul înainte al patriei, pentru viitorul însuși al poporului nostru! (Aplauze puternice, prelungite).

Stimați tovarăși,

În întreaga activitate de construcție socialistă un rol important l-a avut întotdeauna activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a omului nou, constructor conștient al noii orînduiri sociale.

Avem realizări importante și trebuie să spunem cu toată tăria că fără o activitate politico-educativă intensă și susținută, în toate domeniile, nu am fi putut obține aceste măreți realizări.

Dar, așa cum am spus, în cuvîntarea de la forumul democratic din luna noiembrie anul trecut, în activitatea ideologică și politică s-a produs o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea generală a forțelor de producție a țării, în toate domeniile.

De aceea este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru a lichida această rămînere în urmă, pentru a ridica nivelul ideologic al partidului, conștiința revoluționară a partidului, a întregii noastre națiuni, la nivelul dezvoltării generale economico-sociale a patriei noastre.

Să facem astfel încît activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea concepției revoluționare, să devină o forță puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societății comuniste.

Cu cît activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a conștiinței socialiste, revoluționare a întregului popor va fi mai bună, cu atît vom obține rezultate superioare în toate domeniile de activitate.

Trăim într-o lume de profunde schimbări, de avînt al științei, al culturii, al cunoașterii umane, care ridică în fața poporelor multe întrebări și probleme cu privire la aprecierea diferitelor evenimente, la modul de soluționare a situației complexe economico-sociale contemporane și la viitorul omenirii la începutul mileniului al treilea.

Iată de ce este necesar ca activitatea ideologică și științele sociale să participe activ la dezbaterea tuturor acestor probleme de pe poziții revoluționare ale materialismului istoric și dialectic.

Iată de ce este necesar să fie combătute cu fermitate tezele dezideologizării relațiilor internaționale, ale slăbirii luptei de clasă și alte teze antiștiințifice și antirevoluționare care produc confuzii și neîncredere în forțele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru progres, pentru pace și colaborare internațională, în victoria inevitabilă a socialismului.

Trebuie ca activitatea ideologică, politico-educativă să dea o orientare clară în ceea ce privește schimbările produse și perspectivele dezvoltării societății omenești, perspectivele dezvoltării socialismului și comunismului, care mai devreme sau mai tîrziu vor triumfa în întreaga lume. (Aplauze puternice, prelungite).

Mai mult ca oricînd este necesar să se sublinieze cu toată tăria că victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că mai devreme sau mai tîrziu — așa cum s-a întîmplat cu toate orînduirile de pînă acum — orînduirea capitalistă, imperialistă, trebuie să facă loc unei orînduiri mai drepte și mai bune — socialismului și comunismului.

Trebuie să punem cu putere în evidență învățămintele istoriei, care demonstrează că trecerea de la o orînduire la alta s-a realizat, întotdeauna, pe cale revoluționară, că rolul hotărîtor l-au avut întotdeauna masele, l-au avut popoarele — adevăratele făuritoare ale istoriei și civilizației — și în acest cadru, să subliniem rolul clasei muncitoare, al forțelor înaintate, în lupta pentru socialism, pentru pace și colaborare în întreaga lume! (Aplauze puternice).

Activitatea ideologică, politico-educativă trebuie să sublinieze cu tărie rolul partidelor revoluționare, muncitorești, al partidelor comuniste, în organizarea și conducerea clasei muncitoare, a maselor largi populare pentru realizarea noii orînduiri sociale socialiste.

Tocmai în actualele împrejurări, cînd asistăm la o nouă ofensivă a celor mai reacționare cercuri imperialiste, se impune ca partidele comuniste, mișcările progresiste să acționeze cu toată tăria și fermitatea împotriva anticomunismului, împotriva tuturor încercărilor de dezbinare și slăbire a unității clasei muncitoare, a luptei popoarelor pentru socialism, pentru progres economic și social, pentru pace.

Este necesar ca toate mijloacele de informare în masă și de educare să acționeze cu hotărîre într-un spirit de combativitate și intransigență revoluționară împotriva concepțiilor retrograde, împotriva misticismului, șovinismului, antisemitismului, a tuturor formelor de dezbinare și învrăjbire a popoarelor.

Să educăm întregul popor și, în primul rînd, tineretul, în spiritul patriotismului revoluționar, al înaltelor idealuri de dreptate socială și națională, al principiilor socialiste și comuniste!

Să educăm masele populare și, în primul rînd, tineretul, în spiritul combativității revoluționare, împotriva a tot ce este străin de interesele socialismului și comunismului, a tot ce duce la slăbirea combativității revoluționare în toate domeniile de activitate.

Să educăm întregul popor și tineretul în spiritul minunatelor tradiții patriotice și revoluționare, să dezvoltăm sentimentul de prietenie și frăție, de unitate al tuturor oamenilor muncii, să punem la baza întregii activități culturale minunatele tradiții ale măreților realizări, ale creației românești din toate domeniile de activitate!

Să respingem ploconirea față de tot ceea ce înjosește omul, față de toate concepțiile străine!

Să educăm tineretul, poporul, în spiritul solidarității internaționale, al prieteniei și luptei comune pentru progres economico-social, al luptei comune pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii!

Un rol important îi revine în acest sens Festivalului național „Cîntarea României", care a devenit o puternică forță a creației largi populare.

Să ridicăm tot mai puternic nivelul cultural și de participare a maselor populare la dezvoltarea și înflorirea culturii românești!

Uniunile de creație — literare, artistice, muzicale — trebuie să-și ridice nivelul activității lor prin crearea de noi și noi opere care să reprezinte, în formele artei reprezentative, minunatele cuceriri ale poporului nostru, munca eroică a constructorilor socialismului, tradițiile revoluționare, să urmeze exemplul înaintașilor care, în cele mai grele condiții, au slujit poporul, au considerat ca una din îndatoririle lor supreme asigurarea dezvoltării limbii și culturii românești, a dezvoltării poporului și națiunii noastre!

În strînsă legătură cu creația universală, literatura și arta românească trebuie să fie prezentă nu prin copiere, prin ploconire, ci prin realizările ei, prin personalitatea sa, care să reprezinte personalitatea poporului român, constructor conștient al socialismului, al celei mai înaintate culturi, al adevăratului umanism. (Vii și puternice aplauze).

Radioul, televiziunea, presa, toate mijloacele de informare în masă trebuie să adopte o poziție mai combativă, să publice sau să redea la radio și televiziune munca și activitatea poporului, să adopte o atitudine critică față de diferitele stări negative, contribuind activ la generalizarea experienței și a cunoștințelor înaintate din toate domeniile de activitate, la răspîndirea concepțiilor celor mai înaintate de muncă și viață, a principiilor socialiste, în toate domeniile! (Aplauze puternice, prelungite).

Să facem astfel încît întreaga noastră activitate politico-educativă să-și îndeplinească în mai bune condiții înalta misiune în realizarea obiectivelor de perspectivă, de ridicare a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație!

Întreaga activitate ideologică, educativă trebuie să contribuie activ la ridicarea nivelului general de știință și cultură, la formarea unui popor cu înalte cunoștințe științifice, culturale și revoluționare, a unui popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea științei și culturii, care să contribuie, prin activitatea sa, la îmbogățirea tezaurului național și a tezaurului mondial, din toate domeniile! Numai așa vom putea spune că activitatea politico-educativă își îndeplinește cu cinste misiunea — și am convingerea că vom obține realizări importante și în acest domeniu!

Stabilind obiectivele privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, trebuie să acționăm cu înaltă răspundere revoluționară pentru perfecționarea întregii activități și pentru unirea întregului popor în lupta și munca de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre comunism — visul de aur al omenirii! (Aplauze și urale puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").

Stimați tovarăși,

Punînd pe primul plan activitatea de realizare a planurilor și programelor privind dezvoltarea economico-socială a țării și făurirea cu succes a socialismului, partidul nostru, România socialistă au dus în același timp o politică activă de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participînd cu toate forțele lor la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale, la lupta pentru dezarmare, pentru pace.

Se poate afirma că în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului nu au fost probleme mai importante la care România socialistă să nu-și fi adus o contribuție activă la soluționarea lor în interesul destinderii, al dezarmării, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

În viața internațională s-au produs profunde schimbări politice, sociale, economice, militare, care modifică continuu raportul mondial de forțe. Viața, realitatea demonstrează că s-a realizat și se menține un echilibru relativ în raportul de forțe, ceea ce a făcut să se depășească o serie de momente grele și să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume.

Trebuie subliniat că politica țărilor socialiste a avut un rol important în întreagă această perioadă, în asigurarea păcii și soluționarea unor probleme grave, pe calea tratativelor.

În ultimii ani, după cum se știe, s-au făcut pași importanți prin realizarea acordului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, prin începerea negocierilor de dezarmare de la Viena și trecerea la soluționarea pe calea tratativelor a unor conflicte din diferite zone ale lumii.

Cu toate acestea, trebuie să spunem deschis în fața poporului nostru, a tuturor popoarelor lumii că situația internațională continuă să se mențină deosebit de complexă și gravă.

Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă și convenționale prezintă un grav pericol pentru pacea omenirii, iar în cazul recurgerii la arma nucleară pentru însăși viața pe planeta noastră.

Țările din N.A.T.O. nu au ajuns încă la înțelegerea necesară pentru renunțarea la vechea politică de forță, a „descurajării nucleare". Ele declară că vor trece la modernizarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune și tactice, ceea ce ar mări considerabil puterea de distrugere a acestor arme și pericolul pentru însăși viața popoarelor europene și din întreaga lume.

În aceste împrejurări, problema fundamentală a vieții internaționale este, în primul rînd, aceea a renunțării la armele nucleare, la programul de modernizare a lor, realizarea de noi acorduri între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind reducerea cu 50 la sută a rachetelor nucleare strategice și a unui acord general privind lichidarea deplină a oricăror arme nucleare.

Este necesar să se renunțe de îndată la experiențele nucleare de către toate statele, să se renunțe la activitatea de militarizare a Cosmosului, să se realizeze un acord corespunzător privind eliminarea armelor chimice, în strînsă legătură cu eliminarea tuturor armelor nucleare.

România participă împreună cu celelalte state din Tratatul de la Varșovia, din N.A.T.O. și din Europa la negocierile de la Viena privind reducerea radicală a armelor convenționale sub un strict control internațional, cu hotărîrea de a contribui la realizarea unui acord, în cel mai scurt timp.

Ne pronunțăm ferm pentru a se ajunge la o reducere de cel puțin 50 la sută a acestor armamente, realizîndu-se un echilibru corespunzător între cele două blocuri militare, care să excludă posibilitatea vreunei agresiuni militare.

Ne pronunțăm ferm pentru reducerea cheltuielilor militare — în prima etapă cu cel puțin 50 la sută, urmînd ca mijloacele financiare ce se vor reduce să fie folosite pentru soluționarea diferitelor probleme economico-sociale din fiecare țară, precum și pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare.

Dorim să reafirmăm cu toată fermitatea hotărîrea României socialiste, a poporului român de a participa activ la realizarea dezarmării, la asigurarea unor relații noi internaționale, care să excludă forța și amenințarea cu forța.

În același timp, nu se poate trece cu vederea că în multe state din Europa, inclusiv în Statele Unite ale Americii, are loc o intensificare a activității organizațiilor neofasciste și de dreapta, o intensificare a manifestărilor și propagandei antisemite, naționalist-șovine și de revizuire a granițelor.

Rezultatele alegerilor pentru parlamentul vest-european în care partidele de dreapta neofasciste au obținut însemnate rezultate, provoacă pe drept cuvînt îngrijorare în rîndul tuturor popoarelor din Europa. De aceea, este necesar să se dea o ripostă hotărîtă neofascismului și tuturor manifestărilor reacționare, neofasciste și de dreapta!

Și în domeniul acesta să nu se uite învățămintele istorice dinaintea celui de-al doilea război mondial, cînd tolerarea și chiar încurajarea activității unor organizații fasciste au dus la instaurarea fascismului în Germania hitleristă și în alte țări ale lumii, au dus la cel de-al doilea război mondial, au provocat marile pierderi și distrugeri pentru toate națiunile europene și pentru multe din popoarele lumii. Respingerea fascismului înseamnă apărarea democrației, libertății, a dreptului popoarelor la viață demnă, la pace! (Vii și puternice aplauze).

Totodată, țara noastră va acționa cu toată hotărîrea pentru realizarea cooperării și dezarmării în Europa, pentru realizarea unor relații noi, de deplină egalitate, care să asigure progresul economic și social al fiecărui popor, să ducă la întărirea colaborării, unității și securității tuturor națiunilor din Europa.

Este necesar să facem totul pentru depășirea diferitelor obstacole și pentru realizarea unei Europe unite, a popoarelor libere și independente. Numai pe această bază Europa va putea să-și asigure progresul economico-social, să aibă un rol mai important în soluționarea marilor probleme ale vieții contemporane!

Totodată, România va desfășura — ca și pînă acum — o activitate intensă pentru dezvoltarea unei largi colaborări între țările balcanice, pentru realizarea în această regiune a unei zone fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, ca o parte a colaborării și securității în Europa și în întreaga lume.

Ca și pînă acum, România se pronunță cu toată fermitatea pentru încetarea conflictelor din diferite părți ale lumii și soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai prin tratative. În acest cadru, considerăm că este necesar să se treacă la organizarea conferinței internaționale privind Orientul Mijlociu și soluționarea problemelor pe baza dreptului la autodeterminare al poporului palestinian, la existența unui stat palestinian independent și recunoașterea independenței, suveranității și integrității tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului.

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Considerăm că este necesar să se asigure participarea activă la soluționarea problemelor mondiale a tuturor statelor, fără deosebire de mărime și orînduire socială. În acest cadru, doresc să subliniez rolul important al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate.

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică a problemelor complexe ale vieții mondiale — în interesul tuturor popoarelor, al păcii și colaborării.

Nu trebuie să se uite învățămintele istoriei privind cel de-al doilea război mondial, de la declanșarea căruia se împlinesc 50 de ani.

Este bine cunoscut că politica de concesii și de capitulare față de Germania nazistă, acordul de la München, inclusiv pactul Molotov — Ribentrop, nu au oprit agresiunea, ci au încurajat-o. Aceste învățăminte ne obligă să intensificăm lupta popoarelor împotriva războiului, pentru dezarmare generală și, în primul rînd, pentru lichidarea armelor nucleare. Să avem permanent în vedere că războiul nu poate fi preîntîmpinat decît prin lupta unită a forțelor înaintate, a popoarelor de pretutindeni, că problemele dezarmării nu se pot soluționa de cîteva țări, că ele trebuie soluționate cu participarea tuturor popoarelor, tuturor statelor, a maselor largi populare. Numai așa vom preîntîmpina un nou război, vom asigura pacea pe planetă! (Aplauze puternice, prelungite).

Republica Socialistă România este hotărîtă să acționeze și în viitor pentru dezvoltarea largă a relațiilor cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Vom promova ferm în relațiile internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, al avantajului reciproc, respectarea neabătută a dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale în mod liber, fără nici un amestec din afară.

Este timpul să se înțeleagă necesitatea renunțării la vechea politică de amestec, sub diferite forme, în treburile diferitelor țări, de subversiune și diversiune. Acele cercuri și oameni politici din Occident, care își arogă dreptul de a stabili ce este bine și ce nu este bine pentru o țară sau alta ar trebui să se uite că în înseși țările lor, în țările capitaliste sînt multe, foarte multe probleme de soluționat, că în ultimii 10 ani șomajul a devenit cronic, că a ajuns la 20—30 la sută numărul tinerilor care nu au asigurat nici un loc de muncă, că se menține discriminarea, prin diferențierea de retribuție, de pînă la 20—30 la sută — pentru femei, pentru tineret, pentru oamenii muncii de altă culoare, îndeosebi pentru negri. A crescut numărul săracilor, ca și numărul oamenilor care n-au asigurate locuințe. Toate acestea au făcut să sporească numărul oamenilor — îndeosebi al tinerilor — care se drogheză, au dus la creșterea criminalității, a actelor de terorism și a altor fenomene sociale grave.

Ar fi, deci, necesar ca cercurile și oamenii politici respectivi să-și concentreze mai bine forțele în direcția soluționării acestor probleme foarte grave, care încalcă în mod brutal drepturile oamenilor la muncă, la viață și care sînt contrare principiilor adevăratului umanism, ale adevăratelor drepturi ale omului!

Noi considerăm că ar fi deosebit de util și important ca să se realizeze o colaborare activă, largă în soluționarea acestor probleme grave, pornind de la faptul că prima îndatorire a statelor trebuie să fie asigurarea muncii pentru toți cetățenii și, în primul rînd, pentru tineret, a locuințelor, a învățămîntului și tuturor celorlalte drepturi fundamentale pentru o viață demnă, liberă a popoarelor.

Stimați tovarăși,

Acționînd pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială, vom acorda și în continuare o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste și, în primul rînd, cu vecinii noștri.

Am considerat întotdeauna și considerăm că soluționarea problemelor interne și calea dezvoltării socialiste constituie îndatorirea supremă a partidelor comuniste, a popoarelor din fiecare țară. Dar, fără nici o îndoială că sîntem îngrijorați de unele probleme din diferite țări, deoarece dorim ca toate țările socialiste, toți vecinii noștri să asigure dezvoltarea fermă, pe calea socialismului. De aceea, considerăm că ar fi foarte important ca țările socialiste, membre ale Tratatului de la Varșovia și, în general, toate țările socialiste să analizeze împreună problemele actuale ale construcției socialiste, să stabilească împreună cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale, pe calea socialismului, a fiecărui popor.

De asemenea, dorim să dezvoltăm larg relațiile cu celelalte țări socialiste și considerăm că trebuie să extindem această colaborare, în spiritul solidarității și conlucrării active, pentru dezvoltarea socialistă a țărilor noastre.

Stimați tovarăși,

Mișcarea muncitorească, revoluționară din România, primul partid al clasei muncitoare, Partidul Comunist Român, au dezvoltat larg activitatea de solidaritate internațională cu partidele și mișcările muncitorești-revoluționare de pretutindeni. Revoluționarii români au făcut parte din Internaționala Comunistă creată de Marx și Engels, s-au aflat pe baricadele Comunei din Paris, au participat la activitatea Internaționalei a II-a și a Internaționalei a III-a. Detașamentele de revoluționari români au participat activ la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, s-au aflat în rîndul brigăzilor internaționale de luptă împotriva fascismului în Spania, iar în timpul războiului, în Franța și în alte țări. Am sprijinit activ lupta de lichidare a colonialismului, acordînd un ajutor frățesc multor popoare, îndeosebi din Africa, pentru cucerirea independenței naționale.

În spiritul acestor minunate tradiții de solidaritate internațională am dezvoltat și dezvoltăm larg relațiile cu partidele comuniste și muncitorești, cu partide socialiste, social-democrate, cu partide și mișcări progresiste din țările în curs de dezvoltare, precum și cu alte partide democratice, din diferite țări.

Considerăm că situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe mondial, impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluționar, progresist nu se poate izola. Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste, le considerăm ca probleme interne ale fiecărui partid și sîntem împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp, sîntem pentru o largă colaborare și discutarea în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la realizarea dezarmării, la soluționarea problemelor complexe — politice, sociale, economice —, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noii orînduiri sociale — a socialismului.

În spiritul răspunderii față de propriul nostru popor, față de cauza socialismului, de perspectivele dezvoltării omenirii, considerăm că este necesar ca partidele comuniste și muncitorești să-și întărească solidaritatea, să organizeze consfătuiri, conferințe regionale sau internaționale, în scopul întăririi colaborării și solidarității. Clasa muncitoare, generațiile viitoare nu-i vor ierta pe acei care nu înțeleg că tocmai în actualele împrejurări trebuie să facem totul pentru realizarea unei unități noi, pe baza egalității și independenței, să dezvoltăm larg solidaritatea și colaborarea internațională. (Aplauze puternice, prelungite). Aceasta va fi o unitate de tip nou — a partidelor independente, egale în drepturi — dar cu atît mai mult va fi o unitate mai puternică, care va duce la unirea clasei muncitoare, a forțelor înaintate, în lupta pentru progres economic și social, pentru dezarmare, pentru pace, pentru salvarea omenirii de la distrugere!

În același spirit, ne pronunțăm pentru dezvoltarea largă a colaborării cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările progresiste antiimperialiste, cu forțele democratice de pretutindeni, în scopul acțiunilor comune în problemele fundamentale care privesc fiecare popor, care privesc pacea, independența fiecărei națiuni, viitorul întregii lumi.

Avem ferma convingere că, deși problemele actuale sînt destul de grave și complexe, acționînd unite, forțele progresiste, popoarele de pretutindeni, cercurile realiste pot găsi calea unei conlucrări active, pot schimba cursul evenimentelor, pot impune o nouă gîndire politică, un nou mod de acțiune — în interesul progresului, în interesul bunăstării și independenței fiecărui popor, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii. (Aplauze puternice).

În ce o privește, România socialistă, înfăptuind neabătut politica Partidului Comunist Român în domeniul vieții internaționale, va participa cu toate forțele sale, ca și pînă acum, la soluționarea tuturor problemelor, la asigurarea unor relații noi, bazate pe principiile egalității între toate națiunile, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, fără arme, fără războaie, a unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să ducă o viață demnă, liberă, independentă! (Aplauze puternice, îndelungate).

Stimați tovarăși,

Hotărîrea plenarei Comitetului Central privind convocarea Congresului al XIV-lea al partidului și adoptarea în unanimitate a Programului-Directivă, a Tezelor, precum și a celorlalte documente au o însemnătate deosebită pentru prezentul și viitorul patriei noastre, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism — visul de aur al omenirii. (Aplauze puternice, prelungite).

Iată de ce se poate afirma de pe acum că cel de-al XIV-lea Congres al partidului poate fi considerat drept Congresul marilor victorii socialiste, al muncii pline de abnegație a întregului popor, al adevăratei suveranități și independențe depline. Congresul care deschide perspectivele minunate spre înaltele culmi ale societății fără clase, spre culmile comunismului! (Aplauze puternice, îndelungate.)

Acum este necesar să trecem la organizarea temeinică a adunărilor generale ale organizațiilor de bază și a conferințelor de partid, în spiritul principiilor democratice ale partidului înscrise în Statut și în alte hotărîri ale Comitetului Central.

O atenție deosebită va trebui să acordăm alegerii în conducerile organizațiilor de bază și în comitetele de partid — repet — acordînd o atenție deosebită activiștilor din rîndul clasei muncitoare, a celor mai buni activiști din rîndul membrilor de partid, care să asigure înfăptuirea neabătută a hotărîrilor ce vor fi adoptate de Congresul al XIV-lea.

De asemenea, trebuie să se asigure alegerea ca delegați la Congres cît și drept candidați pentru viitorul Comitet Central a celor mai bune cadre de partid, din toate domeniile de activitate, asigurîndu-se, conform prevederilor Statutului și hotărîrilor Comitetului Central, caracterul muncitoresc-revoluționar al organelor sale de conducere.

Să facem astfel încît înseși adunările generale ale organizațiilor de bază și conferințele de partid să constituie o puternică manifestare a forței și unității partidului, garanția supremă a realizării programelor de dezvoltare economico-socială, a îndeplinirii în cele mai bune condiții, de către partid, a rolului său de centru vital al întregii națiuni, de forță politică conducătoare în toate domeniile! (Aplauze puternice, prelungite).

Se impune, de asemenea, să se asigure dezbaterea largă a documentelor pentru Congresul al XIV-lea în întregul partid și cu întregul popor, astfel încît acestea să exprime în cel mai înalt grad gîndul și voința întregului partid, a întregii noastre națiuni, să constituie expresia adevăratei dezbateri democratice, muncitorești-revoluționare, a participării poporului la făurirea în mod conștient a propriului său viitor, de bunăstare și fericire, a comunismului (Aplauze puternice).

În același timp, este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea planului și a programelor de dezvoltare economico-socială pe următoarele 6 luni și pe întregul cincinal în industrie, agricultură și în toate celelalte sectoare. Toate colectivele de oameni ai muncii, organismele democrației muncitorești-revoluționare și organizațiile de partid să se prezinte la Congres cu realizări cît mai bune, în toate domeniile, să poată raporta Congresului că au realizat în bune condiții planul pe acest an și sînt pregătite să realizeze planul pe 1990 și întregul cincinal, asigurînd o bază trainică pentru dezvoltarea viitoare a patriei.

Doresc ca, în încheiere, să exprim încă o dată mulțumirile mele Comitetului Central al partidului, pentru desemnarea mea în funcția de secretar general al partidului — aceasta urmînd să fie discutată de întregul partid, de întregul popor și supusă Congresului al XIV-lea al partidului.

Așa cum am menționat ieri, consider această încredere ca expresie a faptului că în întreaga mea activitate am îndeplinit întotdeauna năzuințele poporului nostru de independență, am servit partidul, cauza socialismului și păcii în lume.

Vă asigur încă o dată, dragi tovarăși, asigur întregul partid și întregul popor că și în viitor nu voi avea țel mai înalt decît de a contribui cu toate forțele mele, împreună cu ceilalți tovarăși, cu Comitetul Central, cu întregul partid, cu întregul popor, la realizarea programelor de dezvoltare viitoare, de perspectivă, de înaintare a patriei noastre spre comunism, de a asigura poporului român un loc demn în rîndul națiunilor libere ale lumii, de a asigura viitorul minunat, comunist, al României! (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung: „Ceaușescu reales — la al XIV-lea Congres!").

La încheierea lucrărilor plenarei, după dezbaterea și adoptarea în unanimitate a hotărîrilor, putem să afirmăm încă o dată că am străbătut un drum lung, am urcat pe înalte culmi, am învins multe obstacole și am obținut victorii minunate! De la înălțimile la care am ajuns se văd acum clare piscurile înalte și zările minunate, luminoase ale primăverii omenirii — zările comunismului. Să facem totul pentru a străbate drumul pe care îl mai avem într-un timp cît mai scurt, în deplina unitate a întregii noastre națiuni! (Aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung: „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").

În încheiere, doresc să exprim convingerea că toți participanții la plenară, toate organizațiile și organele de partid, membrii partidului, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor vor înfăptui neabătut obiectivele de dezvoltare economico-socială, vor participa activ la dezbaterea documentelor și pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului, la trasarea perspectivelor dezvoltării României spre comunism! (Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").

Cu această convingere, adresez participanților la plenară, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului popor, cele mai bune urări de noi împliniri și noi realizări, de noi succese în toate domeniile!

Multă sănătate și fericire! (Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!", „Ceaușescu reales la al XIV-lea Congres!". Într-o atmosferă de puternică însuflețire și strînsă unitate, toți cei prezenți în sala plenarei se ridică în picioare și ovaționează îndelung, minute în șir, pentru Partidul Comunist Român — nucleul vital al întregii națiuni — pentru secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).

Ne sînt lumina, dragostea, mîndria PARTIDUL, CEAUȘESCU, ROMÂNIA

Tovarășe Nicolae Ceaușescu,
Tovarășă Elena Ceaușescu,
Ne ocrotiți în dimineața vieții,
În timpul țării, revoluționar,
Floarea cinstirii și-a recunoștinței
Noi vă rugăm să o primiți în dar.

Vă mulțumim că-n ani de măreție
Întîiul gînd se-ndreaptă spre copii,
Să aibă pace, cărți și bucurie,
Și zborul larg spre anii 2000.
Cu tinerețea noastră în anii primăverii
Ai Epocii de aur muncim și învățăm
Noi, uteciștii, șoimii, pionierii
Ani mulți și fericiți noi vă urăm.

În atmosfera de puternică mobilizare a întregului popor român în vederea întîmpinării cu noi și tot mai mari succese a celei de-a 45-a aniversări a eliberării și a Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, au fost marcate aniversarea a 40 de ani de la înființarea Organizației Pionierilor din țara noastră, Ziua Pionierilor și încheierea anului școlar 1988—1989. Manifestările consacrate acestor evenimente au fost încununate de spectacolul omagial de la stadionul „23 August" din Capitală, la care au asistat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu. De asemenea, la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei a avut loc o adunare jubiliară.

Aceste acțiuni s-au desfășurat sub semnul ideilor nobile și cuvintelor însuflețitoare cuprinse în Mesajul adresat de conducătorul partidului și statului pionierilor și șoimilor patriei, tuturor copiilor țării, întregului tineret cu prilejul evenimentelor menționate. Arătînd că începînd din 1990 învățămîntul liceal de 12 ani urmează să se generalizeze, Mesajul relevă condițiile create în anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, și îi îndeamnă pe copii, pionieri și șoimi ai patriei, să folosească din plin aceste condiții, însușindu-și cele mai noi cuceriri ale științei și cunoașterii, din toate domeniile de activitate, pregătindu-se spre a fi cît mai folositori societății. Mesajul evidențiază perspectivele ce se deschid în fața copiilor țării, reliefînd că programele partidului pentru viitorul cincinal, 1991—1995, ca și pentru întreaga perioadă pînă în anul 2000 și în primul deceniu al mileniului trei prevăd continuarea dezvoltării puternice, armonioase a forțelor de producție, a întregii activități economice și sociale, realizarea unui important salt calitativ în toate domeniile de activitate. În anii 2000, ani în care pionierii și șoimii patriei de acum se vor afla în deplinătatea capacității lor creatoare, România va deveni o puternică forță a științei, învățămîntului și culturii, o țară cu un înalt nivel de cultură și civilizație al întregului popor. „Pornind de la sarcinile ce revin tuturor organizațiilor de masă și obștești în înfăptuirea Programului partidului de construcție socialistă — se spune în Mesaj —, Organizația Pionierilor este chemată ca, împreună cu școala, familia, cu celelalte organizații de tineret să sădească în conștiința copiilor cele mai nobile idealuri patriotice revoluționare, dragostea și respectul față de patria socialistă, de poporul nostru și de Partidul Comunist Român, conducătorul încercat al întregii națiuni, să cultive în rîndul tuturor pionierilor și șoimilor patriei, al tuturor copiilor spiritul de abnegație și hotărîrea de a înfăptui în cele mai bune condiții programele de dezvoltare a țării noastre, de a se afirma în orice împrejurare ca adevărați patrioți și revoluționari, ca fii credincioși ai României socialiste". Dimensiunea umanistă a Mesajului este sporită și de partea care se referă la probleme ale vieții internaționale. Subliniind că nu există îndatorire mai nobilă pentru toți cei ce iubesc viața, iubesc copiii — viitorul omenirii —, decît de a se angaja ferm că vor face totul pentru pace, pentru dezarmare, pentru a asigura popoarelor o viață liberă și demnă, de progres și bunăstare, un viitor fericit, conducătorul partidului și statului cheamă Organizația Pionierilor să militeze activ pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu organizațiile similare de copii și tineret din toate statele lumii, cu organizațiile internaționale de copii, pentru instaurarea trainică în lume a unui climat de pace și colaborare, în care toate națiunile, și în primul rînd tineretul, să-și poată făuri liber destinele.

Zecile de mii de participanți la spectacolul omagial și la adunarea jubiliară au adus un vibrant omagiu și mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, pentru condițiile de viață și de învățătură create, pentru grija față de tînăra generație, față de progresul și dezvoltarea continuă a economiei, culturii, științei și învățămîntului din România, pentru generoasele îndemnuri cuprinse în Mesaj, care constituie pentru Organizația Pionierilor, pentru fiecare purtător al cravatei roșii cu tricolor un program mobilizator de muncă și acțiune, de angajare revoluționară în îndeplinirea la cote calitative tot mai înalte a sarcinilor și răspunderilor ce le revin în amplul proces de edificare a socialismului pe pămîntul României. Acesta a fost și sensul întregii manifestări de pe stadionul „23 August", care, printr-o suită de tablouri de mare expresivitate și de o deosebită forță evocatoare, a dat o excepțională strălucire aniversării a 40 de ani de la crearea Organizației Pionierilor, sărbătoririi Zilei Pionierilor și încheierii anului școlar. Angajamentul pionierilor este limpede exprimat în Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de participanții la adunarea jubiliară de la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei : „În aceste momente de aleasă sărbătoare a copilăriei noastre fericite, ne angajăm solemn în fața partidului, a dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu, a mult stimatei tovarășe Elena Ceaușescu, să învățăm și să muncim cu dăruire și pasiune, să ne pregătim temeinic, multilateral pentru muncă și viață, să nu precupețim nici un efort pentru a fi la înălțimea glorioasei epoci pe care o trăiește România socialistă, întîmpinînd cu noi realizări Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român și împlinirea a 45 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944".

ION D. GOIA ■

Minerii — la adîncime, munca lor — la înălțime

Atîtea „guri flămînde" ale industriei așteaptă cărbunele sau minereul fără de care producția nu e cu putință. De munca lor, a celor din subteran, care scot cu trudă aurul „negru" sau „roșu" spre a-l trimite la timp pretutindeni unde e industrie, adică pretutindeni în România, depinde, ne dăm cu toții seama, însăși munca noastră. Perfecționarea muncii, prin modernizarea tehnică și tehnologică și organizarea superioară a activității, este și pentru mineri comandamentul suprem. Ei știu că trebuie să facă totul pentru a da minereu mai mult și mai repede. Și chiar fac totul. Nu le e întotdeauna ușor, mai trebuie să lupte și ei cu inerțiile, ca noi toți, dar acolo, la adîncime, munca lor găsește sensul înalt al creației. Cînd vedem, în viteza trenului, vagoanele cu minereu, sau cînd, pe poarta întreprinderii în care lucrăm, pătrunde cărbunele sau materialul pe care trebuie să-l îmblînzim cu mîinile noastre, să ne gîndim că el vine de departe, de sub pămînt, de acolo unde atîția oameni neștiuți lucrează zi și noapte. Și că, de sub pămînt venind, acest cărbune, acest minereu poartă, în lucirile roții sfărîmate, ca pe o rază de soare, urma privirii unui ochi omenesc.

Tot oamenii sînt înaintea mașinilor

Și la **Întreprinderea minieră Bălan, județul Harghita,** grija cea mare este, bineînțeles, producția. Producția de azi, dar la fel de mult și producția de mîine, a ținut să precizeze inginerul Racz Attila, directorul întreprinderii. Asigurarea cu rezerve a producției este vitală, pentru că în mineriț trebuie să știi cu cîțiva ani înainte ce ai de făcut.

În ceea ce privește „producția la zi" (de notat că întreprinderea și-a realizat planul pe primele cinci luni și existau, săptămîna trecută, toate premisele ca și planul pe prima jumătate a anului să fie realizat și depășit), preocuparea generală vizează extinderea metodelor de exploatare cu productivitate sporită. Deja două abataje sînt mecanizate cu mașini de încărcat acționate cu motare diesel, dotate cu cupe de 2 metri cubi. Pentru perforarea găurilor largi, se folosesc cărucioare de perforat de producție autohtonă (realizate de I.U.M.R. Criseior-Brad, din județul Hunedoara). În consecință, productivitatea muncii a urcat la 10—11 tone pe post față de numai 7—8 tone, iar producția de abataj a crescut de la 120—150 tone/zi la 300—400 tone. Vagonetele de capacitate mică (1—1,5 metri cubi) au fost înlocuite cu vagonete de 3 metri cubi cu basculare laterală și autodescărcătoare (produse tot la I.U.M.R. Criscior-Brad), care, pe același ecartament, transportă, în același timp, o cantitate dublă de minereu. Trenurile formate din aceste vagonete, tractate încă de locomotive diesel, încep să folosească locomotivele electrice cu troleu. Și la transportul vertical sînt noutăți: vagonetele nu mai sînt transportate cu „colivia" (ceea ce presupunea „plimbarea" inutilă a materialului și operațiuni periculoase), ci, prin intermediul schipului, minereul este ridicat în vrac și descărcat direct în trenurile care-l duc la suprafață. La cea mai mare mină a întreprinderii, Fagul Cetății, care dă 70 la sută din totalul producției, mașina clasică de extracție a fost înlocuită cu mașina multicablu care asigură o producție zilnică de circa trei ori mai mare. Înnoirile tehnice sînt mult mai numeroase și lor li se datorează, evidențiază inginerul Nemes Francisc, șeful biroului tehnic, creșterile de producție. Și încărcătoarele frontale tip LK—1, și complexele de abataje cu producții de peste 10 000 tone lunar, și realizarea, la uzinele de fiolare, a dozării automate a reactivilor, care a condus la reducerea consumului specific de spumanți, și omologarea fixării moazelor de pereții puțului prin papuci metalici și ancore fixate cu rășini sintetice (o realizare finalizată luna trecută, care a redus timpul de lucru cu 3—4 luni, contribuind la rezolvarea unor probleme ale susținerii cu importante economii de lemn), și aplicarea bandajelor pe roțile vagonetelor și ale locomotivelor, care, reducînd consumul de metal, scurtează mult din timpul necesar refacerii roților uzate, determină, în planul producției, importante creșteri cantitative și calitative.

Sigur că dacă mașinile se schimbă și se perfecționează, adăuga secretarul comitetului de partid, Vasile Nădejde, nici oamenii nu stau pe loc. Toată această tehnică nouă a însemnat calificarea și recalificarea personalului. Poligonul școală era „încins la roșu" chiar dacă se exersa „la rece" folosirea complexelor de abataj. Pentru instalațiile de perforat găuri largi, au fost folosiți cei mai buni lăcătuși, oameni cu înaltă calificare, s-au mai calificat mulți. Probleme cu oamenii mai sînt, la 2000 de navetiști din cei 5600 oameni ai muncii, mai sînt și întîrzieri sau absențe, mai sînt și acte de indisciplină, chiar în ceea ce privește respectarea tehnologiilor de lucru și se știe că subteranul nu iartă. De altfel, cele două mari „obsesii" ale tuturor conducătorilor locurilor de muncă pe care i-am întîlnit astea erau — susținerea, în condițiile unei necesare economisiri a lemnului, și disciplina. În general însă, se poate spune că tot oamenii sînt înaintea mașinilor, că de ei, de munca lor depinde, pînă la urmă, și modernizarea.

Multe dintre realizările notate succint mai sus au însemnat, pentru oamenii de aici, și griji și nesomn, și forțarea inventivității mult dincolo de limitele „sarcinii de serviciu". Introducerea mașinilor de încărcat în subteran a fost o adevărată odisee. La mina Fagul Cetății, pe puțul nr. 1, mașinile nu puteau intra; erau prea mari. Au fost demontate, ici-colo chiar tăiate, iar jos au fost sudate la loc, remontate. Au fost cărate piesă cu piesă, piesele au fost duse și-n brațe. Echipa „de șoc", în care nimeni n-avea funcții, nici inginerul Dan Mihai, directorul minei, nici inginerul Alfred Breban care era, anul trecut, șeful sectorului, nici maistrul mecanic Gheorghe Ioan, nici inginerul mecanic Nicolae Bubui, nici atîția alții, a lucrat și două sau trei schimburi în 24 de ore. Un stagiar, inginerul Ioan Marțiș, atunci a primit „botezul" meseriei.

Tot la Fagul Cetății, unde funcționează mașina multicablu și schipul, la puțul nr. 3 acum nu mai sînt probleme. Dar au fost. Mașina multicablu e modernă și are productivitate mare. Dacă funcționează. Și ea funcționează cu curent continuu care era produs de un generator alimentat cu curent alternativ. Acesta, în „vîrstă" de vreo 20 de ani, era „moștenit" de la altă întreprindere și se tot defecta la 2—3 luni, așa că mașina stătea. Inginerii electromecanici începuseră să aibă insomnii. Și cînd omul tot n-are somn începe, dacă e meseriaș, să deseneze, nu să se vaite. Așa că inginerii Pölnitz Zoltán, Albert Ștefan, Balosi Álmos, fără „sarcină de serviciu", au trecut „la planșetă" (adică au început să „mîzgălească" hîrtii chiar pe carcasa încăpătînatului generator). Ideea lor era să înlocuiască grupul „obosit", cu unul realizat de ei, care să utilizeze redresarea statică. În colaborare cu C.E.P.R.O.M. (Centrul de proictare specializat al uzinelor „Unio" Satu Mare), din 1987 a început proiectarea. În 1988, utilajul a fost construit în regie proprie. În acest an au început încercările și reglările. Luna trecută, sistemul era pus la punct, autorii erau convinși că se realizează importante reduceri de consum energetic și, mai ales, munca nu se mai întrerupe. „Socotelile" erau că prin vară sau prin toamnă se poate intra în producție. Iată însă că duminică 21 mai „bătrînul" generator s-a poticnit din nou. A venit conducerea întreprinderii, au venit toți. Repararea grupului vechi trebuia, oricum, să dureze destul de multă vreme, așa că „de probă" s-a aprobat folosirea, pînă una alta, a noului generator. Era o schimbare de nevoie, dar nu s-a mai revenit la ea. S-a făcut urgent și reomologarea, acum se face omologarea, rezultatele sînt așa de bune că însăși întreprinderea „Unio" care asimilează mașina multicablu vrea să implementeze și noul sistem de alimentare. În țară sînt multe mașini multicablu, așa că nesomnul celor de la Bălan va da liniște multor ingineri electromecanici din țară.

Într-adevăr, cînd se schimbă mașinile se schimbă și oamenii, dar tot oamenii se mișcă primii.

Idei pentru mai mult cărbune

Ar fi fost bun și drumul „clasic" care începea cu conducerea **Întreprinderii miniere Căpeni, județul Covasna,** căci aceasta, adică ing. Arpad Boroș jr. (nu altul decît fecioru lui Arpád Boroș sr., mulți ani director aici), acum el însuși director, precum și Alexandru Szabo, inginerul șef, mi-ar fi oferit o imagine „de ansamblu" asupra unității. Care imagine, așa „în sinteză", ar fi însemnat, mai întîi, remarcarea faptului că unitatea, fruntașă pe țară, înregistra, la 1 iunie, o depășire de plan de 27 000 tone, existînd premisa ca, la sfîrșitul semestrului, să se realizeze și planul și să se depășească și angajamentul suplimentar de 20 000 tone cărbune.

S-a întîmplat însă că la conducere am ajuns la sfîrșitul documentării, cînd am „recoltat" datele de mai sus, adică după ce, pentru că șoferul camionului cu care mergeam înțelegea, în fond, corect, că mină înseamnă acolo unde se intră sub pămînt, fusesem mai întîi la un sector minier, chiar cel mai mare din întreprindere, adică la Baraolt Est. Dinspre sala de apel, unul dintre mineri, mai negru pe față de cărbune decît toți ceilalți, a zis „Noroc bun!" și, cu vorbe abrupte, întreba scurt, nota cîte ceva pe un carnet destul de negru și el. Singurul „civil" (am aflat mai tîrziu că era inginerul-șef cu securitatea minieră, Alexandru Ștefănescu) a încercat timid să mă prezinte, dar n-a fost chip pînă ce subinginerul Gheorghe Gherlan, șeful de sector, adică tocmai minerul cel mai înnegrit de cărbune n-a terminat. El venea „de jos", era grăbit, trebuia să intre și cu schimbul doi, avea de dat dispoziții la amănunt pentru fiecare galerie, pentru fiecare abataj, pentru fiecare metru, pentru fiecare utilaj. Și pentru cel care nu întreținuseră utilajele și benzile, pentru cei care „călătoriseră" pe benzi, nu luaseră echipamentul integral, sancțiunile erau exacte și în zona cuantumului „maxim". „Așta nu iartă" mi-a șoptit inginerul Ștefănescu. Un miner care se așezase lîngă mine, văzînd că notez, mi-a zis că să nu mă sperii, „Gherlan e un om bun și mai ales drept, nu suflă nimeni nimic pentru că are dreptate". A început, apoi, discuția „în sus", către reprezentanții conducerii întreprinderii. Același ton direct, fără volute „diplomatice", un stil aproape ultimativ. Ce mai, era greu să-l refuzi pe Gherlan, el nu cerea nimic pentru el, vrea numai să dea și mai mult cărbune, explica și înțelegeai de ce îl trebuie ce îl trebuie, așa că au început și alte carnete să fie folte și, pînă la urmă, au fost precizate și zilele și chiar orele și cantitățile și oamenii, totul într-o viteză amețitoare.

Nu-mi făceam iluzii că subinginerul Gherlan va avea pentru mine mai mult timp decît pentru alții, așa că mai ales despre șeful de sector am putut sta de vorbă cu minerii care ieșiseră din șut și se pregăteau pentru o ședință. Și totuși, singurei întrebări care-mi venea atunci, „cum e viața la sector?", i s-a răspuns din plin. În primul rînd că e cel mai mare sector al întreprinderii, unde „lucră" 700 de oameni, și

(Continuare în pag. 14)

CONSTANTIN DUMITRU

Academicieni la gura minei

A intrat deja în cea mai bună și inspirată tradiție a Întreprinderii miniere Petrila ca periodic, conducerea ei să invite în mijlocul minerilor, la cel mai vechi loc de muncă din preajma straturilor carbonifere de pe Valea Jiului mari personalități ale vieții noastre științifice, cultural-artistice sau sportive. E celebră fotografia corului „Madrigal" cîntînd în sala de apel de la intrarea în geologia subteranului românesc, am văzut-o reprodusă în reviste și diverse locuri publice, dar nu-mi puteam niciicum imagina cum a sunat cîntecul renumitului cor într-o astfel de incintă.

Am recuperat însă imaginea de mai sus, în toată pregnanța realității ei, întîlnindu-i zilele trecute pe Radu Voinea, președintele Academiei R.S.R., împreună cu alți doi distinși profesori universitari, Andrei Caracostea și Dumitru Romulus Mocanu, conferențiind în fața cadrelor didactice de la Liceul industrial minier Petroșani, participînd la festivitățile de încheiere a treptei I de liceu și apoi întîlnindu-se cu scafandrii aurului negru din Petrila într-o confruntare spirituală în care cea mai înaltă instituție culturală și științifică a țării a dialogat de la om la om, de la suflet la suflet, cu muncitorii celui mai adînc carbonifer românesc.

Să fii elev la Liceul minier Petroșani, să termini treapta I de liceu și să ai privilegiul ca la festivitățile de încheiere a anului școlar să-i vezi la aceeași masă pe Bogdan M. Bujor, directorul Întreprinderii miniere Petrila (inițiatorul inspirat al acestei suite de întîlniri), alături de Ștefan Alba, cel mai bun miner al Văii Jiului, fost elev al Liceului, să mai participe pe lîngă diriginți, profesori și directorii școlii, însuși președintele Academiei Române, împreună cu alți doi oameni de știință — sînt, toate acestea, nu numai dovada cea mai expresivă a indestructibilelor legături care dau coeziune prezentului nostru ci și garanția sigură că școala românească pregătește o generație viguroasă, deschisă spre cercetare și producție, în egală măsură.

Dincolo de unicatul biografic care au însemnat aceste manifestări pentru mulți dintre muncitorii de azi și de mîine ai subteranului, astfel de întîlniri onorează deopotrivă Academia Română și oamenii locului, deschizînd un emoționant și durabil dialog între valoarea spirituală cea mai înaltă și viitorul cărbunelui românesc.

I. ZUBAȘCU

Dimensiunea eroică a pîinii

Ziarele, radioul, televiziunea ne aduc, iată, zilnic, veşti despre evenimentul care este totdeauna cel mai important : munca. Şi din uzine, şi de pe ogoare, şi de pe şantiere, şi din mine, şi din laboratoare, şi de pe cîmpurile de sonde, şi din inima pădurii, şi chiar de pe îndepărtate mări unde tricolorul românesc fluturã pe catargele vapoarelor noastre, aflăm că, pur şi simplu, oamenii muncesc, că mintea lor a mai născocit ceva, că braţele lor sînt neostenite, că hărnicia e o stare de spirit şi o stare de fapt, că ea şi numai ea constituie marea, adevărata şi inepuizabila noastră bogăţie. Aflăm cu satisfacţie că se munceşte şi mult dar şi cu folos, şi e firesc ca interesul nostru să fie mereu viu, ca o mereu proaspătă emoţie să însoţească bucuria pe care veştile despre roadele muncii noastre ne-o aduc.

Iată, abia despinşi de tăimul acestei veri, intrăţi în anotimpul primelor roade şi al uriaşei trude pentru întruparea bogăţiei toamnei, aflăm în fiecare zi veşti despre orz. Stîrnindu-ne acea adîncă, omenească emoţie, din toate colţurile ţării vin ştiri de-a dreptul tulburătoare : că se coace grîul, că-i merge bine porumbului, că şi cultura a doua se poate lua la întrecere cu prima, că orzul e mai mult ca oricînd şi chiar mai mult decît se anticipa în acest an de excepţie. Şi din Olt, unde boabele de orz cîntăresc, pe fiecare hectar recoltat, aproape opt tone, şi din Timiş, Sectorul agricol Ilfov, Dolj, Călăraşi, Dîmboviţa, Giurgiu, Brăila, Ialomiţa, Teleorman, unde ele depăşesc şapte tone şi jumătate, oamenii ogoarelor, mecanizatorii, în emoţionante telegrame adresate conducătorului partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, raportează cu satisfacţie realizarea celei mai mari producţii medii de pînă acum. Adică a celei mai mari producţii din istorie. Un astfel de eveniment, tocmai pentru că se raportează la o întreagă istorie, capătă el însuşi aură istorică. Desigur, campania e încă în orele sale de foc, la ora cînd apar aceste rînduri combinele au început să reverse aurul boabelor de grîu, pe terenurile eliberate de orz se pune în brazdă porumbul. Dar momentul orzului încheindu-se în cea mai mare parte a ţării, impresionantul său bilanţ ne stăruie în memorie ca vestea cea bună care promite cea mai mare recoltă din toate timpurile. Cifre care cu nu prea multă vreme în urmă păreau ameţitoare însemnă acum recorduri ce pot să devină şi vor deveni producţiile medii ale viitorului. La C.A.P. Scorniceşti — Olt, la C.A.P. Topolovăţu Mare — Timiş şi la C.A.P. Moţăţei — Dolj s-au obţinut peste 11 000 kg boabe la hectar, la C.A.P. Bujoru — Teleorman, Institutul de cercetări pentru cereale şi plante tehnice Fundulea — Călăraşi şi chiar mai în nord, la C.A.P. Nicolae Bălcescu — Bacău, s-au obţinut aproape 10 000 kg la hectar. Visul de acum cîţiva ani — şapte-opt tone la hectar — a devenit „regula" producţiei. Cutezătoarele proiecte, îndemnurile mobilizatoare ale secretarului general al partidului, prezent mereu şi în aceste zile în mijlocul celor care făuresc pîinea ţării, au devenit realitate.

Sigur, bogăţia rodului de acum înseamnă munca din toamna trecută cînd s-a arat şi s-a semănat cum trebuie. Acum se vede temeinicia muncii din iarnă, cînd mecanizatorii şi-au reparat şi pregătit utilajele pentru această extraordinară campanie a pîinii. Şi ştiinţa agricolă românească, tot acum, la ora cîntăritului boabelor de orz sau grîu, îşi socoteşte o parte dintre succesele sale. Acum deşi n-au vreme de bilanturi şi nici nu se pot bucura decît pe fugă, căci mai e altă treabă care îi aşteaptă, toţi oamenii ogoarelor, cei care, aşa cum au făcut din veac moşii şi strămoşii lor, iubesc acest pămînt mume ndui, sînt din nou în centrul atenţiei noastre. Ei au făurit şi făuresc, prin munca lor, importantul eveniment al celei mai bogate pîini din istoria acestui pămînt. Bobul de orz sau grîul curat prefirat în mîinile lor înseamnă o parte importantă a bogăţiei din acest an a ţării. Dar ele mai semnifică şi o nepieritoare bogăţie — a muncii care poate să obţină o asemenea recoltă.

Dinainte de a se lumina de ziuă şi pînă cînd întunericul nopţii acoperă lanurile şi mirişte, sute de mii de oameni, ţărani şi mecanizatori, adică oameni ai pămîntului, string cu grijă fiecare bob din rodul îmbelşugat al acestei veri. Primim în fiecare zi veşti despre orz, despre grîu, despre porumb şi în fiecare zi veşti despre hărnicia acestor oameni, floarea-soarelui. Sînt veşti despre oameni fosrte importanţi despre evenimentul permanent şi totdeauna foarte important care este munca lor. Veşti bune pe care ştim să le primim, mereu emoţionaţi, cu o adîncă şi omenească bucurie. O bucurie care, pentru că e întreagă, înseamnă şi recunoştinţă.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Şi la Cooperativa agricolă de producţie Mogoşoaia din Sectorul Agricol Ilfov recoltarea orzului s-a încheiat în perioada şi la termenele stabilite. Deşi lucrarea se terminase de trei zile, vineri 23 iunie, cînd ne aflăm în unitate, starea de constructivă febrilitate a oamenilor nu a dispărut. In 3—4 zile se speră să se înceapă secerişul grîului. La ora 10 dimineaţa, adică peste 3 ore, combinele se vor găsi în tarlaua bără, la capul tarlalelor, gata la primul semnal să intre în lanurile de grîu.

— Ne-am pregătit cu toată atenţia pentru a putea să ne încadrăm în perioada de 4 zile la recoltatul orzului, ne spune Emil Dascălu, primarul comunei. Maşinile au fost reparate cum trebuie, lucrările au fost făcute cu simţ de răspundere, fără nici o pierdere. Am fost chiar în măsură să ajutăm cu combine şi prese de balotat unităţile vecine care au avut suprafeţe mai mari. Întrajutorarea între unităţile Consiliului şi chiar între unităţile din alte consilii a funcţionat bine.

De pe cele 130 hectare cît au fost cultivate cu orz la C.A.P. Mogoşoaia s-a obţinut o producţie de 7 500 kilograme la hectar, cu o mie de kilograme mai mult decît fusese planificat, cu 750 de kilograme mai mult decît s-a obţinut anul trecut. Numai aceste cifre ar putea să ne spună că la Mogoşoaia s-a muncit bine, mai bine decît se spera, că prin munca oamenilor de aici ca şi din alte părţi hambarele ţării vor fi mai pline cu roade, viaţa noastră mai îmbelşugată.

— Ploile, completează inginerul şef al cooperativei, Dumitru Şelaru, au întîrziat cu cîteva zile grîul, însă ele au adus şi un plus de recoltă. Vom obţine şi la grîu recolte bune, care se vor situa la peste 6 000 kilograme la hectar. Mîine se va încheia balotatul paielor de orz. Pe măsură ce s-au eliberat terenurile cultivate cu orz s-a trecut la aratul lor şi la însămînţarea culturilor duble. Din cele 80 de hectare prevăzute a fi cultivate cu porumb boabe în cultura a doua, 60 au fost deja însămînţate. La fel varza, morcovul şi castraveţii care s-a luat ca vitele să fie scoase la păşunat, furajele cu siguranţă vor fi la iarnă din belşug, ceea ce se va reflecta în sporuri de carne şi lapte.

Simţul de răspundere de care au dat dovadă cooperatorii a fost influenţat şi de măsurile de conştientizare adoptate la nivelul întregii noastre agriculturi. Recoltele bogate duc la cîştiguri mai mari pentru cei care le muncesc. Combinerul Ştefan Stoian, pe 10 hectare şi furajele pentru iarnă pe 20 hectare. 20 hectare au fost destinate păsunatului liber. In cîteva zile, mai ales că a plouat în această perioadă suficient, vom putea scoate vitele la păşunat.

Deci, totul se desfăşoară la C.A.P. Mogoşoaia conform graficelor şi termenelor stabilite. Reconfortant şi acest aspect, să vezi că agricultura poate fi riguros planificată, că oamenii stau mai degrabă cu ochii pe ceas decît pe cer, că în toate sectoarele se obţin rezultatele scontate. Spre deosebire de acum doi-trei ani, cînd mai spre primăvară cooperativa era nevoită să cumpere furaje, anul acesta baza furajeră este asigurată, adică a început să se umple de pe acum. Chiar zilele acestea se va coasa a doua de lucernă. Lucerna se balotează şi se pune la adăpost. Prin măsura Nicolae Matei, Paul Tănase şi Petre Mocanu au plecat la sfîrşitul fiecărei zile de muncă cu cîte o sută de lei ciştig suplimentar pentru depăşirea normelor planificate — 33 tone la combina C14 şi 22 tone la combina C12.

Numai vorbe bune are conducerea cooperativei despre oamenii care au lucrat la presc : Nicolae Cristea, Alexandru Vidin şi Ilie Ciulin. Mai ales acesta din urmă, scund şi slăbuţ, o mînă de om cum se spune sau un om numai suflet, nu ştim cum s-ar fi descurcat în timpurile mai vechi cînd mecanizarea era doar o dorinţă.

Anul se arată bun. De pe acum se poate spune că recoltele de porumb, soia şi sfecla de zahar vor fi din cele mai bune.

Cooperativa are în ultimii ani beneficii şi nu realizate îndeosebi din activitatea industrială, dezvoltată aici, ci din recoltele bogate pe care le obţine. Cu bani în bancă, alte planuri îţi poţi făuri. Toate grajdurile urmează să fie modernizate. Furajarea şi întreţinerea vor fi mecanizate. Zootehnia care deocamdată merge „aşa şi aşa", după expresia inginerului şef, va fi redresata intr-un timp care se doreşte scurt. Baza furajeră este asigurată. Braţele de muncă destul de drămuite aici, la marginea Capitalei, unde tineretul visează mai degrabă la struncuri decît la tractoare, va fi suficientă.

Şi tot în curtea sediului cooperativei, acoperind un hectar, se află o construcţie care ameninţă să se deterioreze definitiv şi care pînă în urmă cu cîţiva ani a fost o seră de legume. Ea a fost dezafectată din lipsă de căldură. Să ne înţelegem din lipsă de căldură repartizată şi care s-a considerat că e mai folositoare în altă parte. Întrebarea este dacă nu se poate găsi o sursă locală care s-o suplinească pe cea care se obţinea de la un robinet de abur ? O seră se poate încălzi cu rumeguş, corzi de viţă sau alte materiale secundare. Ea ar fi o sursă de ciştiguri suplimentare pentru cooperativă şi un ciştig pentru locuitorii Capitalei. E păcat de munca, fierul şi sticla care au fost folosite la ridicarea ei. Să ne fie permisă această sugestie care provine din ideea mai generală că agricultura pentru a fi rentabilă, cît mai rentabilă, trebuie să fie totală, adică să folosească toate resursele existente. Recoltele bogate obţinute la C.A.P. Mogoşoaia trebuie să se reflecte în toate sectoarele de activitate. E o posibilitate.

OPREA GEORGESCU ■

Cu ochii pe ceas, mai puţin pe cer

Oameni, puhoaie de oameni, maşini grele, tractoare cu remorci, autocisterne cu combustibili, autoutilitare cu alimente (pîine, apă minerală, carne, prăjituri, ţigări), biciclişti semnghesuie pe podurile purtate de remorchere să treacă dincolo : balustradele metalice se clatină, fierul trapelor geme sub roţi gigantice, podarii dirijează maşinile în spatiul bacului, aruncă parîme la acostare, recuperează parîme la plecare pînă le oboesc palmele protejate de mănuşile din piele groasă ; pe Dunăre forfotesc slepuri încărcate cu orzul auriu ; slepării şi marinarii le poartă spre silozurile cele mari ale Brăilei, astfel încît o parte din efortul secerişului se prelungeşte şi pe Dunăre. Dunărea devine aici, la Vadul Bududului, pe malul Brăilei, prima poartă de intrare în spatiul roditor al Insulei. Trei poduri plutitoare asigură trecerea oamenilor şi maşinilor zi şi noapte, de pe un mal pe altul. O trecere, zice Dumitru Teaşă, comandantul remorcherului **Agricultorul**, durează de obicei între sase-sapte minute. Acum, Dunărea fiind crescută, mai lată, curentul apei fiind şi el mai puternic, o trecere se face cam în zece minute. Aceasta este, deci, liniştea dintre două maluri, de care se bucură şi podarii, şi marinarii, şi toţi cei se se află pe podul plutitor. Fiindcă de îndată ce podul acostează la malul Insulei, toate aceste puhoale de oameni şi maşini trec digul şi se revarsă într-un miraj al secerişului.

Soarele a copt toate spicele Insulei şi întreg spaţiul acesta arde acum într-un foc gălbui, de culoarea pîinii. Dinspre stînca Blasovei, munţii Măcinului, o adevărată plită încinsă de granit, amplifică vîlvătăile şi le dă drumul peste lanurile de orz, grîu, soia, floarea soarelui, porumb. În Complexul Filipoiu, pe 1 335 hectare cu orz, lanurile se-apleacă în faţa a 70 de combine şi e un vacarm în care cuvintele nu mai pot fi auzite nici cînd le strigi şi atunci mecanicii, combinerii, tractoriştii care cară după el remorci pline cu orz, şoferii de pe maşinile grele, tot pline, recurg la un alt cod de comunicare, al semnelor descrise în aer, specific, cunoscut de toţi. De sus, din cabinele acestor nave roşii, şaptezeci de oameni privesc cu ochi de şoim jos, la rădăcina paiului înalt de peste un metru, acolo unde cuţitele secerătorilor ţes ca nişte suveici prin urzeala de aur a lanurilor. Cam 13 ore pe zi, din zori, pînă noaptea, cînd nu se mai vede pămîntul, manevrează în cabinele lor încinse toate manetele de care dispune o astfel de uzină a pîinii, regleză sistemele de tăiere, adună fiecare spic. Gheorghe Iunga, Costică Sîrbu, Dumitru Neacşu, un veteran al Insulei, Lazăr Bălan, Costică Prodan, Ion Rondevin dau drumul semnalelor luminoase, asemenea celor de pe aeronave, să-i avertizeze pe oamenii de la maşini că buncărele s-au umplut şi aşteaptă să le descarce în remorci. Radu Becleanu, directorul complexului, cel care dirijează, după planurile lui de organizare, întreagă această orchestră a pîinii, insistă să nu-i uităm pe cei ce le-au venit în ajutor, din terasa Bărăganului : 13 combineri de la I.A.S. Tichileşti şi alţi 24 de la S.M.A. Romanu, în frunte cu inginerul lor mecanic, I. Ciurea. Oamenii ăştia din urmă, zice directorul, pur şi simplu ne-au impresionat prin hărnicie, organizare, prin responsabilitatea pe care ne-au arătat-o faţă de tot ceea ce fac aici. Avem şi noi oameni buni, chiar foarte buni, mi-i cunosc bine, dar cînd e să pornim la o treabă trebuie să se găsească unul măcar care să circotească puţin, să-nceapă cu întrebările : diseară ne daţi drumul acasă ? Noi unde dormim ?, unde servim masa ?, de parcă nu ne-am ocupa în primul rînd de toate aceste probleme. Oamenii aceştia au dormit în dormitoarele noastre, au luat masa la cantinele fermelor, au rămas şi duminică aici, pentru simplul motiv de a nu întîrzia cumva la treabă. Acum, dacă nu folosim fiecare clipă, dacă nu recoltăm orzul la umiditatea indicată, poţi pierde mult din recoltă.

Recolta se anunţă bună în Complexul Filipoiu, producţia a fost evaluată la peste 7 000 kilograme la hectar. Sînt însă ferme, nu puţine, care vor obţine şi mai mult : la Gemenele, şef de fermă inginerul Antonică Mitescu, se vor obţine peste 8 500 kg la hectar ; la Prundu, şef fermă inginerul Iancu Mostea, peste 8 000 kg ; iar la Corotişca, circa 8 000 kilograme la hectar. Cineva îmi spunea că s-au numărat 80 de boabe de orz pe un singur spic, încît te poţi întreba dacă e spic sau ştiulete ?

— Cum aţi putut obţine astfel de producţii ?, îi întreb pe directorul Radu Becleanu.

— În complexul nostru s-au asigurat, aproape de optim, toate verigile tehnologice : amplasarea corespunzătoare a culturii, semănatul la timp şi la densitatea necesară, au fost asigurate îngrăşămintele într-o bună echilibrare a azotului cu fosforul şi am irigat ; am asigurat un irigat şi jumătate pe toată suprafaţa, în toamnă ; primavara am irigat de două ori, tot pe toată suprafaţa, iar pe mai mult de jumătate din suprafaţa am irigat şi a treia oară. Acum recoltăm orzul cu 17 la sută umiditate, să nu avem pierderi, şi producţiile sînt cele pe care vi le-am spus. Producţii bune vom obţine şi la grîu.

Pămîntul, într-o continuă neodihnă

Inginerul Nicolae Ganea coboară de pe o combină, se apropie de noi şi ne cere apă. Directorul Radu Becleanu deschide portiera unei maşini ARO şi-i întinde un bidon din plastic, cu apă rece. În orice maşină, la capătul fiecărei şole găseşti o gură de apă. Undeva, două combine lansează iar semnalul acela luminos, ca la aeronave, semn că buncărele sînt din nou pline. Cîţiva şoferi cu maşini şi tractoare cu remorci se-ndreaptă către ele, în cîteva minute au preluat orzul, ambalează motoarele, aleargă iar către podurile de la malul Dunării. Directorul Radu Becleanu face, însă, un semn cu mîna şi unul dintre tractorişti opreşte scurt : undeva, printr-o încheietură a remorcii se „scurgeau" cîteva boabe. Se etanşează bine şi convoiul îşi continuă drumul. Virgil Ciupercă, şofer, face pînă la şase curse pe zi. Duc, zice, la un singur drum, zece tone de orz. În urma lor, vin alţi oameni, cu prescle de balotat, cu tractoare, cu alte remorci şi eliberează terenul. Se ară, se discuieşte, se seamănă culturile duble : porumb, mei, fasole, soia, plante melifere. Pămîntul aproape că n-are timp să se mai odihnească, i se impune să producă mai mult, devine o uzină vie cu foc continuu. În aceste condiţii, pămîntul trebuie îngrijit, apărat, ocrotit de agenţi poluanţi, hrănit ca un organism din care răsare viaţa.

Seara, revenim şi noi la malul Dunării. Din nou, acel aflux de lume, de maşini. Fiarele gem, parîmele întinse tremură, malurile scrîşnesc. Dunărea eară ca o cămilă cu multe cocoase tot ce are curajul să urce, să pluteacă pe circa el. Iar din întreg acest efort măreţ, poţi desprinde dimensiunea eroică a pîinii.

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

Biblioteca Judeţeană

(Urmare din pag. 11)

unde Gherlan e, la cei 38 de ani ai săi, printre cei mai vechi, căci minerește aici din 1973. În ultimele 19 luni, sectorul și-a realizat sarcinile de plan la toți indicatorii și nu în virtutea vreunei inerții, ci în parte, și pentru că s-a cam renunțat la inerție. Aici, introducerea progresului tehnic nu e o frază de ocazie. Se experimentează o susținere mecanizată concepută și realizată la sector. „La sector" înseamnă, că ea a fost făcută de Gherlan împreună cu lăcătușul Vasile Iordan, cu subinginerul Petru Bărăiac, geologul Sandu Laszlo și inginerii stagiari Constantin Zaharia și Mihai Mariaș. E o susținere metalică mecanizată cu grinzi pășitoare stabilizate lateral, care, rezolvind două importante probleme sociale (ușurarea muncii și un plus de securitate), crește productivitatea. Ea înlocuiește susținerea metalică cu grinzi tubulare și stîlpi hidraulici fiind nici mai mult nici mai puțin decît o noutate pe plan mondial. A fost încercată în condițiile cele mai grele și le-a depășit. Susținerea pentru abataj reprezintă o inovație (era ea invenție, dar a durat mai puțin aplicarea ei ca inovație), cea pentru armarea intersecțiilor abatajelor frontale cu galeriile colectoare e o invenție. „N-a fost ușor, zicea Gherlan privind semnificativ „în sus", mulți cred și acum că la cărbunele ăsta faliat nu merge mecanizarea. Noroc de sprijinul de la centrală". Acum ar trebui făcut mai mult pentru generalizarea metodei, căci această susținere merită introdusă și în alte fronturi. Și ideea e gata-gata ? Nu e gata, căci la susținerea cu grinzi pășitoare se va aplica o metodă de exploatare cu recuperarea cărbunelui din spate, care e de și mai mare productivitate. Nicolae Dima, maistru la abatajul frontal 650 unde se aplică noua susținere, care nici n-a vrut să lasă la pensie pînă nu vede mergînd „comedia", s-a „prins" și el în experimentare. Era destulă neîncredere la început, oamenii mai „mormăiau". Dar cu Gherlan nu te pui. A lucrat el însuși cu fiecare, schimb după schimb, pînă s-au convins toți că, dacă nu se greșește, susținerea e mai sigură și mai lesnicioasă : un singur om poate să facă armarea (înainte trebuiau trei). Acum, după ce Gherlan a lucrat și singur și cu fiecare, toți au nu doar curajul să lucreze în noul sistem, dar nici nu se mai gîndesc la stîlpi. Ba au să înceapă să nu se mai gîndească nici la lopată. Căci Gherlan e hotărît să renunțe tocmai la ceea ce pentru cei mai mulți înseamnă esențialul în munca din subteran la Câpeni : stîlpii și lopata. Dar de unde i-a „cășunat" această obsesie ? În primul rînd că nu suportă inerția, apoi, de ce n-ar spune-o, i-a fost și lui teamă de eșec, chiar el a fost cutremurat de neîncredere, dar nu s-a lăsat. În 1984, la o susținere clasică a avut loc un accident. Asta l-a hotărît să facă acest pas, să nu se lase. Și acum este obsedat de gîndul că dacă atunci, în '84, ar fi existat acest tip de susținere, un om era salvat. Acum se luptă să mecanizeze și tăierea în abatajele susținute cu combine mici (combinele sînt folosite deocamdată, numai la pregătiri). Ar trebui insistat la Combinatul minier Ploiești (care l-a ajutat și în cazul susținerii), mai ales că fonduri de cheltuit ar fi. Își amintește (și privirile-i cam fulgeră) că și susținerea aprobată de Ploiești, după ce fusese montată, „s-a scos" de la 42, cînd era în concediu („șase zile am lipsit și s-a cunoscut"). Acum susținerea există „și pășește", căci nici Gherlan nu se lasă. Nu vrea să se laude, dar va realiza o mașină de încărcat. Gata, s-a zis și cu lopata. „Asta va fi lopata lui Gherlan" îmi șoptea cu nițică ironie inginerul șef cu securitatea minieră.

E posibil ca pe tînărul subinginer Gheorghe Gherlan să-l reîntîlnesc, nu peste multă vreme, în vreun birou cu ușă mai capitonate, căci are „stofă" de conducător. Poate că vorbele nu-i vor mai fi așa abrupte, va deveni mai „diplomat", dar pe el, mînjit de cărbune pe față mai mult decît toți minerii, știind totul „de jos" și nesfiindu-se să spună și „sus" ce e de făcut, memoria reporterului îl va reține așa, adică încercînd să poată și acolo unde nu se poate, necruțîndu-se pe sine și neiertîndu-i nici pe alții. Inginerul șef Szabo îmi spunea că pe statele de plată semnate de Gherlan există o rubrică nouă (tot o invenție !) — PFA. Pe lîngă concediul de odihnă și concediul medical (CO și CM) acest PFA înseamnă „post fără activitate" (unde se întîmplă ca cineva să se facă doar că muncește). Și nu e plătit. Gherlan nu iartă pe nimeni, sancționează pe oricine greșește. Și totuși, oamenii de la Baraolt îl iubesc. Sînt încredințat că știu ei de ce.

MARCA FABRICII: FAPTELE OAMENILOR SĂI

Trebuia găsită soluția unei probleme tehnice și mai mulți oameni s-au adunat să discute, să vadă ce-i de făcut. Cum nu puteau vorbi toți odată, ci pe rînd, unuia dintre ei i-a venit rîndul după alți patru colegi să propună ceea ce credea el că e soluția cea mai nimerită. Dar jocul a continuat și s-au enunțat tot felul de opinii care n-au fost de valoare egală, se înțelege. Peste unele s-a trecut ușor, în timp ce altele păreau chiar foarte interesante și merita să te gîndești mai îndeaproape la ele. Însă atunci cînd s-a înregistrat și soluția a douăzeci și cincea sau a douăzeci și șasea, parcă toți au simțit că găsiseră exact ceea ce căutau. Ideea cea mai bună aparținea colegului lor care formulase mai înainte soluția a cincea, în ordinea în care acele soluții apăruseră. Și ne putem întreba : nu fusese el, la început, același om ca și atunci cînd avusese ceva mai tîrziu, ideea acceptată de toți ? Atunci de ce nu găsise el, încă de la început, ideea cea mai bună ? Răspunsul n-ar face decît să sublinieze importanța a ceea ce numim climatul ideilor și competiția ideilor. Și dacă SARO, marca Întreprinderii de strunguri automate din Tîrgoviște, a ajuns cunoscută și apreciată în cîteva zeci de țări, una dintre explicații ar fi și aceasta că ideile n-au avut să se lupte aici decît cu alte idei, și întotdeauna au învins cele mai bune.

După ce-a fost construită întreprinderea, la poartă și pe marginea șoselei au fost plantați niște pomi. În umbra lor își parchează mașinile cei de la SARO, dar frunzișul fiecărui pom nu e atît de bogat încît în umbra lăsată pe asfalt să-și facă loc mai mult de o mașină. S-ar putea spune că oamenii au crescut mai repede, zice inginerul șef Anton Iftode. „Lucrez aici din '72, de cînd a intrat în funcțiune întreprinderea, și îmi aduc aminte că primul strung a fost SARO 25. Se numea așa pentru că prelucra bare cu diametrul de 25 de milimetri. Am construit acel prim strung după licență franceză. Apoi am extins posibilitățile de lucru ale strungurilor fabricate aici, de la 16 la 60 milimetri. După cîțiva ani au apărut generația a doua, apoi generația a treia de strunguri, iar acum sîntem pregătiți să realizăm generația a patra, în colaborare cu Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte din București. Institutul are o filială în întreprinderea noastră, și după proiectele realizate de cei 30 de oameni care lucrează în această filială am fabricat pînă acum, de-a lungul anilor, mai bine de 10 tipuri de strunguri. Acești colegi ai noștri, printre care se află specialiști de primă mărime ca Leonida Samoilă, Gheorghe Dascălu, Eugen Panait sau Ioan Balaș, au contribuit într-o măsură apreciabilă, fără îndoială, la consolidarea prestigiului întreprinderii noastre ca singura întreprindere din țară în care se fac strunguri automate. Nu e mai puțin adevărat că întreprinderea are și ea peste 200 de proiectanți, oameni a căror muncă se regăsește din plin în aducerea pe planul realității a ambiției acestei întreprinderi de-a concura cu firme mai vechi și renumite în toată lumea. De 17 ani, de cînd lucrează această uzină, a produs peste 10 000 de strunguri, dar trebuie să precizez că noțiunea de fabricație de serie cuprinde în munca noastră aspecte care nu sînt departe de ideea de unicat. Fiindcă noi facem printre altele, de exemplu, strunguri paralele ușoare, mijlocii sau semigrele, dar trebuie să arătăm că strungurile de acest fel pot fi la rîndul lor cu afișaje de cotă pe două axe, cu dispozitive de copiat rotund sau nerotund, cu dispozitive de rectificat exterior, în funcție de comanda clientului. Această diversitate a fabricației trebuie înțeleasă, de asemeni, în contextul strădaniei întreprinderii de a-și înnoi în întregime producția, la cîțiva ani, și de a răspunde în același timp cererii foarte diversificate a beneficiarilor noștri. fabricînd pentru ei mașini agregate speciale, destinate exact acelor operații pe care ei vor să le execute. În totalul producției, aceste mașini fabricate la comandă reprezintă un procent considerabil, și ele sînt realizate atît pentru piața internă cît și pentru beneficiarii externi".

Cum ne spune maistrul Ilie Teodorescu, secretarul comitetului de partid al întreprinderii, ponderea producției pentru export a crescut, în anii din urmă, în ritmuri spectaculoase. În '88, întreprinderea exporta 43 la sută din totalul producției marfă — neînregistrînd nici o reclamație —, iar în acest an proporția a crescut la 53 la sută. Mașini unelte cu marca SARO se vînd, adaugă Ilie Teodorescu, în 46 de țări, și important este nu doar că se vînd, mai zice el, ci și că se obțin prețuri bune. Iar dintre numele cu care poate fi dovedit adevărul că prin calitatea produselor fabricate aici se exprimă, de fapt, calitatea oamenilor și valoarea lor ca specialiști, Valentin Negritu e unul. Acest inginer are 43 de ani și e de fel tot din județul Dîmbovița, de la Pucioasa. În '72, cînd absolvise facultatea cu note destul de mari încît să poată rămîne în București, el a cerut la repartiție să fie trimis în această întreprindere care abia își căuta oamenii. O vreme a lucrat ca tehnolog la secția axe și roți dințate, apoi a fost trecut la proiectare, mai întîi tot ca tehnolog iar după aceea pentru a se ocupa de produsele noi și modernizate. De-a lungul anilor, omul acesta a pus la dispoziția întreprinderii o mulțime de idei utile, dintre care vreo 20 au reprezentat obiectul unor dosare de invenție, iar ca președinte al Comisiei inginerilor și tehnicienilor de la SARO, adaugă el, mai cu seamă două lucruri a încercat să realizeze : „Întrucît conducerea întreprinderii e foarte sensibilă, foarte receptivă la ideile noi, s-a aprobat un regulament propriu de stimulare a creației tehnico-științifice, scopul fiind de-a extinde și generaliza această activitate, ca tot mai mulți oameni să se străduiască a veni cu o idee cît de cît folositoare. A doua problemă este că am încercat să dăm acestui efort de creație reperele înalte ale exigenței pe care ne-o impune concurența cu firme cunoscute pe piața mondială. Prin colaborarea strînsă cu Institutul Național de Informare și Documentare ținem pasul cu tot ce e nou și important, în domeniul nostru, pe plan mondial."

Cu cîtva timp în urmă, inginerul Valentin Negritu a fost detașat în străinătate în cadrul unui contract de cooperare. Odată ajuns acolo i s-a spus însă că trebuie să se prezinte la concurs. Participau la concursul acela reprezentați ai mai multor firme, din mai multe țări. Și toți au fost nevoiți să treacă prin două probe : de proba teoretică au trecut mai mulți, decisivă urma să fie proba practică. I s-a spus : „Strungul acesta — era o marcă străină — nu merge și nici noi știm ce are. Fă-l să funcționeze". Dar cînd organizatorii acelui concurs au văzut mașina demontată, au început să se îngrijoreze : „Știi s-o faci măcar așa cum a fost înainte ?" Inginerul Valentin Negritu le-a demonstrat că știa ceva mai mult decît atît. Și cînd s-a încheiat acea probă practică, decizia a fost clară : „Românul e cel mai bun !" L-au angajat imediat, iar după două săptămîni în care ajunseseră să-l cunoască mai bine l-au numit chiar director tehnic în întreprinderea aceea, post pe care l-a deținut vreme de un an, pînă i-a expirat detașarea.

Marca fabricii ? Da. Dar renumele ei se făurește prin faptele unor astfel de oameni.

D. CONSTANTINESCU ■

Revenim astăzi cu amănunte, așa cum am promis într-o precedentă relatare, asupra noilor aparate și metode de diagnostic și tratament finalizate în Laboratorul de electrofiziologie al Clinicii de nutriție și boli metabolice din București. Prezentate în cuprinsul unor articole apărute în presa medicală din străinătate și cu ocazia mai multor întruniri științifice internaționale, aceste creații originale și de mare eficiență terapeutică sînt semnificative pentru activitatea unui colectiv din care fac parte prof. dr. doc. Iulian Mincu, dr C. Ionescu-Tîrgoviște și colaboratorul acestora, inginerul Simion Prună.

Speranțe în diabetologie

Bisturiul rămas în sertar

O rază de speranță în sufletele celor afectați sau amenințați de o boală chinuitoare: arteriopatia diabetică. Pentru combaterea, ameliorarea sau chiar vindecarea acestei maladii care nu în puține cazuri, evoluînd, provoacă gangrena diabetică, complicație gravă ce adesea implică amputarea piciorului) a fost conceput un aparat de perfuzie intraarterială, cu un debit reglabil și presiune constantă, prin care se introduce în circulație o substanță conținînd elementele necesare restabilirii țesutului profund afectat. Tehnica impune perfuzarea continuă a membrului bolnav, timpul afectat acestei operații fiind de 24—78 de ore. În paralel, de la caz la caz, se efectuează și un tratament general cu antibiotice, precum și o terapie destinată echilibrării diabetului zaharat. Este locul și momentul să mai precizăm că aparatul conceput și experimentat în Clinica de nutriție și boli metabolice este indicat și în tratamentul arteritei obliterante, deci al cunoscutei maladii caracterizate prin scleroză arterială, foarte des întîlnită în lumea fumătorilor și care, la fel, prin evoluție drastică, poate determina amputarea piciorului.

Prin noutate se recomandă atît execuția aparatului de perfuzie, cît și substanța folosită pentru refacerea țesutului în suferință. Fiind vorba de o etapă experimentală, autorii nu dispun deocamdată decît de o casuistică modestă, dar, se apreciază, semnificativă și încurajatoare. Tratamentul presupune o cooperare riguroasă între chirurg și nutriționist pentru perfecta cunoaștere a fiziologiei bolnavului, terapia fiind contraindicată la o vîrstă înaintată sau într-un stadiu avansat al bolii. Astfel, la cei 8 pacienți selecționați cu multă grijă (fără excepție, destinați inițial să ajungă pe masa de operație pentru amputarea piciorului deasupra genunchiului) tratamentul cu pompa arterială s-a soldat, în trei cazuri, cu vădită ameliorare a simptomatologiei, (alți trei au fost scutiți de intervenție chirurgicală, iar la doi bolnavi chirurgul a executat doar o amputație parțială, îndepărtarea gambei, nu a întregului picior).

Experiența dobîndită a oferit multe date necesare realizării aparatului de perfuzie perfecționat aflat în stadiu de execuție, mult perfecționat. Pînă la intrarea lui în funcțiune, tratamentul a fost sistat. Reînceperea lui va avea loc într-un viitor apropiat și cititorii noștri pot fi siguri că vom semnala de îndată acest eveniment în paginile de știință ale revistei noastre.

Bolnavul cu arteriopatie diabetică instalată și mai ales cel la care această afecțiune a provocat și apariția gangrenei diabetice este un suferind ce reclamă îngrijiri speciale, de lungă durată, refacerea țesutului distrus constituind o operație dificilă. Ca în toate bolile, mama înțelepciunii o reprezintă și aici depistarea timpurie a maladiei și, pe această cale, stoparea procesului evolutiv. În acest scop, colectivul de cercetători amintit, a dezvoltat mai multe tehnici de diagnostic, prin care pot fi depistate la timp cazurile aflate la mare risc. Astfel, pentru identificarea precoce a neuropatiei și arteriopatiei diabetice, clinica amintită dispune de mai multe aparate de concepție originală. Acestea au fost prezentate și cu ocazia Expoziției de aparatură medicală București, ediția 1989.

Cu primul din acestea, medicul poate depista apariția unor complicații vasculare, îndeosebi cele specifice microcirculației periferice. Datele sînt culese cu ajutorul unei sonde plasate pe degetul piciorului, semnalul fiind asociat și cu unde pulsativă sanguină. Se obțin astfel informații și asupra sistemului nervos ce controlează activitatea cardio-vasculară, a reglării nervoase a ritmului cardiac, ritm ce poate deosebi un om sănătos de un diabetic.

O altă informație prețioasă, obiectivă, privind starea funcțională a sistemului neuro-vegetativ, se obține cu un aparat de reactometrie neuro-vegetativă. Se folosește o tehnică simplă și rapidă. Electrozii aplicați pe piele culeg semnalele bioelectrice, evocate cu ajutorul unor stimuli exteriori ce sensibilizează pacientul în cauză. Din aceste semnale se evaluează amplitudinea răspunsului neurovegetativ periferic, viteza lui de propagare. Aceste date indică în mod precis dacă este vorba de un diabetic cu sau fără neuropatie diabetică. Important de reținut este faptul că prin aceste metode neuropatia diabetică (afecțiune care, așa cum aminteam, prin evoluție, provoacă gangrena diabetică) poate fi identificată într-un stadiu incipient, deci la o oră cînd bolnavul poate fi supus unor măsuri eficiente de profilaxie, de stopare a bolii.

Mai amintim, în sfîrșit, realizarea unui aparat de stimulometrie, deci de măsurare a pragului de sensibilitate somato-senzitiv la un stimul de natură electrică, termică, vibratorie etc. S-a putut constata pe această cale că pacienții cu neuropatie somato-senzitivă (adeseori, asociată cu cea vegetativă) dovedesc o sensibilitate redusă la stimulii amintiți. Datele obținute se constituie într-un nou indicator capabil de a departaja omul sănătos de cel bolnav.

Colectivului de cercetători condus de profesorul dr. Iulian Mincu, îi mai datorăm și inventarea unui medicament realizat integral din plante, „Neuromion", ce și-a dovedit în sute de cazuri eficiența în tratamentul diabetului zaharat. Brevetat și aflat în curs de experimentare, „Neuromionul" a fost administrat în special la bolnavii cu semne de neuropatie, atît în fazele avansate ale bolii, cît și în cele timpurii.

Consemnăm cu bucurie aceste realizări ce onorează în cel mai înalt grad activitatea de cercetare desfășurată în acest așezămînt medical. Noile aparate și metode de tratament îmbogățesc apreciabil arsenalul de luptă al diabetologiei mondiale, apropiind ziua cînd această maladie, din păcate în plină expansiune, va fi definitiv învinsă. Vom mai reveni.

LIVIU TIMBUS ■

Foaie verde păducel, aritmii de nici un fel

De curînd, Academia Internațională de Istoria Farmaciei a ales un nou membru : pe prof. dr. Gabriel Racz de la Facultatea de Farmacie din Tîrgu-Mureș. Se rotunjea astfel, printr-o recunoaștere internațională, munca lui de-o viață îndreptată spre descifrarea terapiilor din medicina populară. A căutat să răsfoiască toate tainele din acest fascinant tratat medical cu milioane de autori, vechi de cînd lumea. De fapt, nescris, ci întipărit doar pe filele de memorie a unor anonimi care au alinat suferințe cu remedii procurate de la ghiocul cu orar permanent al farmaciei verzi. Împreună cu soția sa ,conf. dr. Elisabeta Racz, a colindat 40 de ani pe cărările țării, a cules brate de plante din palistea unui cătun, a stat îndelung de vorbă despre ele într-un cerdac cu cîte o bătrînă. Printr-o arheologie ciudată, cei doi universitari farmaciști au descoperit filonul de adevăr științific din rețetele naturiste transmise din om în om de-a lungul vremii printr-un adevărat telefon fără fir. Apoi, în liniștea laboratorului, au pus sub microscopul științei aceste medicamente cu petale și clorofilă încercînd să extindă folosirea bătrînelor buruieni de lene.

„Medicina populară s-a născut probabil odată cu omul, spune prof. dr. Gabriel Racz. El a întins mîna spre plante, așezîndu-le, de multe ori cu folos, la căpătîiul bolilor ,durerilor lui. Am analizat remediile din medicina populară ca pe un nesecat izvor de inspirație al cercetării farmacologice. Și asta, în vederea realizării unor medicamente naturale noi, mai complexe, ieftine și lipsite de toxicitate. Nu prescriem o plantă fiindcă așa o recomandă practica populară. Îi verificăm eficiența excluzînd eventualele efecte nedorite, căutăm să nuanțăm, să diversificăm și să îmbogățim tratamentul pe baza ei. Am strîns din tipărituri vechi, manuscrise, ziare îngălbenite de vreme, mii de recomandări ale medicinei populare. Am cules de la oameni sfaturile medicale moștenite de la moșii lor, păstrîndu-le pe cele autentice, distilate de scurgerea timpului. Am ordonat aceste plante medicinale în sertarele unei clasificări avînd la bază fie grupările botanice, fie categoriile de boli tămăduite, fie zonele etnografice unde se practică aceste terapii. Anl de zile am verificat presupușii lor efect curativ prin teste farmacologice pe modele experimentale, pe animale de laborator."

„Au ieșit de sub condeiul dumneavoastră peste 200 de lucrări științifice pe această temă. Chiar atîtea idei interesante răsar din folclorul medical ?"

„Ne-am întors, de exemplu, din peregrinările prin țară cu numele a 80 de plante folosite de popor în tratarea bolilor de rinichi. După o triere științifică severă, doar 10% au confirmat efecte terapeutice evidente. Ceaiul preparat din acestea, de exemplu, crește diureza cu 20%. A apărut și un aspect deosebit de important. Majoritatea diureticelor de sinteză forțează eliminarea sodiului antrenînd cu el însă și ionii de potasiu, ceea ce este de nedorit. Ceaiurile din plante diuretice prezintă un mare avantaj. Mobilizează apa din țesuturi spre aparatul renal eliminînd sodiul dar fără să sărăcească organismul de potasiul atît de util. Ba mai mult, păpădia aduce cu ea zestrea de 4% din acest element prețios. Zămoșita din podișul Tîrnavelor nu figurează în nici un tratat de plante medicinale. Din poveștile oamenilor am aflat „că face bine la rinichi". Acum, ea contribuie benefic în ceaiul diuretic 3 Plafar. Un alt exemplu. Diafana păpădie, lăudată de oameni pentru efectele ei colcretice, diuretice, vitaminizante (cura de primăvară cu salată de păpădie) a fost privită de noi la început cu suspiciune. Prea era bună la toate ca un panaceu universal. Ei bine, în urma experimentelor, am avut surpriza să-i descoperim și eficacitatea în cura de slăbire. Ajută la eliminarea apei din țesuturi scăzînd greutatea obezilor în trepte, fără o deteriorare a echilibrului fiziologic. De multe ori, testînd o plantă, i-am aflat virtuți nebănuite. Un moș uitat de vreme recomanda părțile aeriene de răchitan pentru oprirea scaunelor repetate. Lucrările efectuate de dr. Maria Rogoșcă au confirmat practica empirică, găsind un larg spectru antibiotic al frumoasei plante liliachii din lunci și deltă. Unele bacterii (pioceanecu, devenite rezistente la multe antibiotice uzuale, au fost înghenunchiate de răchitan. Cum aceste microorganisme periculoase pot apărea și în unele infecții ale aparatului urinar, un antidot poate fi noul medicament Prostafit, compus pe bază de răchitan. Merită să scrii lucrări științifice despre plantele lăudate de popor că „ostoiesc junghiul la rinichi ?"

„Tovarășă conf. dr. Elisabeta Racz, ce mai zice vorba din popor despre domolirea zbaterii din stînga pieptului ? Parcă nu-l de-ajuns doar să te rogi : „inimă nu fi nebună".

„Ne-am inspirat din practica populară care tratează unele boli de inimă cu frunză și flori de păducel. În urma experimentelor, i-am reevaluat acestuia valențele terapeutice, descoperind că produce și o restabilire a ritmicității funcționării cordului. Astfel ,s-a îmbogățit formula acestui remediu cardiac cu elemente necunoscute de medicina populară. Anul trecut, în cadrul Oficiului Farmaceutic Tg. Mureș ,s-au realizat medicamentele Magnocord, care conține și magneziu alături de extractul vegetal de păducel, și Ritmocord, o combinație de păducel cu principiul activ din măturice, plantă aclimatizată la noi în secolul XVIII ca furaj un inhibitor al conversiei angiotensinei I din organism în angiotensină II, vinovată de escaladarea tensiunii arteriale."

„Tovarășă Elisabeta Racz, cum s-a mai extins miraculoasa paletă a terapiilor populare sub lupa farmacologiei ?"

„Hepatosolul, preparat în cadrul Oficiului Farmaceutic Tg. Mureș, din principiile active extrase din sunătoare, izmă și anghinare, ameliorează evident unele afecțiuni hepatobiliare ca diskinezille biliare, atoniile veziculei biliare, stazele biliare. Rețeta medicinei populare s-a completat cu anghinarea, necunoscută în leacurile vechi. Coada șoricelului, folosită de popor în ameliorarea bolilor de ficat, stomac, rinichi, s-a dovedit că prezintă și o capacitate evidentă de prevenire a formării ulcerelor gastrice. Un efect similar, mai ales cicatrizant, este produs de extractele de gălbenele și sunătoare. Se află în pregătire medicamentul Colendol, un cocteil din aceste plante tămăduitoare".

„Tovarășe prof. dr. Gabriel Racz, ați stabilit explicația farmacologică a obiceiului de a pune busuioc sub pernă pentru somn adînc și vise senine ?".

„Știau ce știau bătrînii noștri cînd foloseau măghiranul, busuiocul, talpa gîștei pentru a aduce pacea și calmul în sufletul omului. Efectul lor sedativ s-a confirmat în laborator. Ne-am propus să extrapolăm experimentele la întreaga familie a labiatelor. Rezultatul a fost extraordinar ! Cele 130 de specii sunori din flora spontană și din grădina botanică, adică 96 la sută, au dovedit remarcabile un efect liniștitor asupra sistemului nervos central. De altfel, teza de doctorat a farmacistei Maria Dogaru trecută tocmai posibilitatea realizării unui medicament calmant din amestecul a 5—6 plante labiate".

„Chiar nici unul din remediile folclorului medical nu s-a dovedit pînă la urmă aqua chlorensis, mizînd mai mult pe efectul sugestiei ?"

„Au fost și cazuri cînd eficiențele unor terapii ale medicinei populare nu s-au atestat experimental. Din cele 34 de plante diferite (flori de crin alb, snîcim, lăcrămioare etc) recomandate de popor pentru tratarea leucoreei, am descoperit că 30 nu prezentau nici un efect asupra agentului patogenic. Tocmai o abordare științifică riguroasă înlătură concluziile eronate, favorizate uneori de coincidențe. Am asistat și la o întîmplare comică. În Apuseni, un cioban ne-a solicitat un tratament natural pentru fiica lui lipsită de poftă de mîncare și cu o întîrziere a dezvoltării fizice. I-am recomandat rețeta aflată tocmai atunci de la un bătrîn care afirma că ceaiul din mușchi de piatră stimulează apetitul. Peste un an am reîntîlnit-o în itinerarele noastre științifice prin zonă. Era frumoasă și înflorită ca o țărăncuță pictată de marele nostru Grigorescu. Ne-a mulțumit pentru tratamentul cu mușchi de piatră. Numai că nu băuse ceaiul, ci făcuse cu el băi la picioare. Oricum, fără aceste mici infirmări, rețetarul medicinei populare, încă cu pagini necitite, și atlasul botanic fără scoarțe definitive, al plantelor tămăduitoare, rămîn punctul de plecare spre noi medicamente naturale eficace, ieftine, lipsite de nocivitate".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cintarea României

Comoara

În mai puțin de două ceasuri ți se dezvăluie, surprinzător, viața și obiceiurile unor oameni ce par a nu se fi lăsat luați de iureșul secolului vitezei. E o primă impresie, se înțelege, comuna Dorna Arini din județul Suceava nelipsindu-se de nimic din ceea ce a dat lumii confortul civilizației. Numai că, atunci cînd bună parte din suflarea obștii — și veți vedea, nu este o exagerare — urcă pe scena căminului cultural, straiele, jocurile și obiceiurile strămbunilor sînt la fel de vii ca și atunci, pe la anul 1600, cînd Dorna Arini era atestată documentar drept cea mai veche așezare a bazinului Vatra Dornei.

„Se intră cu un pas lent, e hora moldovenească, ce se continuă cu o sîrbă jucăușă, se merge apoi cu un „arcan" și se iese cu o „plesnită" și o „bătută mărunță". Explicațiile primarului comunei, Chiriță Filaret, îți sînt oferite neapărat înaintea spectacolului, rămînînd să descifrezi singur ceea ce vor să-ți dezvăluie artiștii amatori. Pe primar al să-l recunoști în mulțimea formației „ălor bătrîni" jucînd cu plăcere și bucurie alături de prieteni, vecini și familie. Urmează fluieraștii, cu bătrînul Gavril Roșu în frunte, soliștii vocali cu vechi cîntece ale locului și neuitatele obiceiuri : „adunătura" tinerilor cu veselia clacă și „măsurișul oilor", treaba celor maturi, amintind de străvechea ocupație a locuitorilor, moștenită din tată-n fiu.

Portul, neatins din fericire de sclipiciul paietelor, pare — și de multe ori este — scos din vechi lăzi de zestre, vorbind într-un limbaj cunoscut de toată suflarea comunei de starea materială a celui ce-l poartă, ori de vîrstă. După catrință, omul știe fără greș dacă purtătoarea ei este fată de măritat ori femeie la casa ei, cu bărbat și copii. Riurile de pe cămașă, în culori sobre, dezvăluie pricoperea celei ce a cusut-o, „Pielicelele de miel" pe care se face lucrătura cu igliță îți spun și ele ceva despre cît de bogată e turma gospodarului. Și, sigur, ar mai fi multe de descifrat, dacă jocul plin de dăruire al copiilor — joc în care pun toată maturitatea de care sînt capabili — nu te-ar lua parcă, pe sus. Dansul celor mici este răsplătit mereu, ori de cîte ori s-ar repeta, cu ropote de aplauze. Spectatorul venit de aiurea îi aplaudă pentru talentul și drăgălășenia lor. Oamenii comunei mai au un motiv, bine întemeiat, „De dragul copilașilor ăstora ne-am apucat iară de joc", mărturisește primarul. Oricît ar fi de surprinzător, acesta este adevărul : copiii din Dorna Arini au clădit un ansamblu impresionant, format acum din trei generații. Existaseră odată de mult, un cor și o formație de dansuri în comună care, aproape nici nu se mai știe de ce, s-au pierdut încetul cu încetul. Uitate ar fi fost și portul și jocul și obiceiurile vechi, dacă nu s-ar fi născut generosul cadru al Festivalului național „Cîntarea României". Școlarii din Dorna Arini au dorit să arate celor de-o vîrstă cu ei, într-o superbă întrecere, ce sînt în stare. Cu ce puteau veni mai frumos și mai interesant, decît tradițiile bătrînilor lor ? S-au apucat cu sîrg de treabă și este locul aici să amintim minunata dăruire și dragoste pentru locurile natale ale învățătorului lor, Florin Lateș, umblat pe la școli și înfors, apoi, acasă. Copiii din clasele I—IV, îndemnați de învățător, au început să-și descoasă bătrînii, scoțînd la lumină ceea ce amenința să se piardă : comoara tradiției satului. S-a înfiripat prima formație, a elevilor, iar roadele s-au și arătat : premiul I pe țară la a VI-a ediție a Festivalului național „Cîntarea României". Cei maturi, „de dragul copilașilor", cum zice primarul, sau, poate, într-o stînjeneală (cei mici descoperă ceea ce ar fi trebuit să păstreze și să ducă ei mai departe), s-au alăturat micilor artiști amatori ; mai întîi tinerii. Părinții și-au urmat copiii. Cei doi prichindei ai familiei Roșu Vasile vin astăzi la repetiție cu mama și cu tata ; Ilie Firdea s-a avîntat în joc alături de nevastă și copii, ca și primul gospodar al satului, de altfel, Chiriță Filaret. Bătrînii, iscoditi a-și aminti din ce le povesteau unchești lor, au venit mai întîi cu sfatul, urcînd apoi, după puteri, pe scenă, spre a zice un cîntec din fluier, ori a ne arăta cum se făcea „măsurișul oilor". Aproape o sută de bărbați, femei și copii, reînvie astăzi tradiția dăinuind de sute și sute de ani pe această palmă de pămînt românesc. Succesul și premiile nu s-au lăsat așteptate. Toate cele trei generații se mîndresc azi cu premiile I pe țară la festivalul muncii și al creației.

Ceea ce pare o savantă punere în scenă este, de fapt, alăturarea unor minunate cîntece, jocuri și obiceiuri ale cărora regizori, compozitori și coregrafi sînt acei mulți talentați anonimi, trăitori pe meleagurile Dornei în vremuri de demult.

Marele merit al Ansamblului din Dorna Arini de astăzi este redescoperirea acestei comori de cultură și civilizație românească.

LIANA MOLNAR ■

Cintarea României

de Romul Munteanu

Poezia galantă

Erosul este unul dintre cele mai vechi impulsuri care i-a incitat pe oameni de litere să scrie poezii de dragoste. Prezente pe altarele indiene, în desenele rupestre din America Latină, în vechea grafică japoneză, motivele erotice au intrat în universul literar de mai bine de două milenii.

De la lirica chineză existentă înaintea erei noastre, pînă la poezia antică grecească și latină, erosul a traversat în cele mai diverse maniere creația literară din toate vremurile. Poezia românească reprezintă și ea o elocventă mărturie în acest sens. Preamărirea „libovului" de către Ion Budai-Deleanu capătă o amploare deosebită în versurile lui Costache Conachi și ale poeților din familia Văcărescu. Influența anacreontică, conjugată cu una mai tîrzie venită din partea lui A. Hristopoulos, ca și a unor poeți francezi din vremea rococoului (Dorat, Parny) nu a făcut decît să mărească oftatul unor poeți erotici din începuturile noastre literare care au fuzionat cu poezia veche lăutărească. S-ar putea spune că nu există poet român mai de seamă care să nu fi fost ispitit de poezia de dragoste.

Din acest punct de vedere Dan Laurențiu a rămas mereu consecvent cu sine. Poet orfic, înclinat spre elogiul marilor mistere ale iubirii, Dan Laurențiu aduce în versurile sale un spirit galant, marcat de un discret farmec oriental, peste care se suprapune o viziune a lumii situată între **Eros** și **Thanatos.**

În **Psyche** (Ed. Cartea Românească, 1989) erosul se integrează în modul de viață și se configurează în cele din urmă ca un superlativ al existenței, Frumoasa fată din mitologia greacă (Psyche), pîndită de monstru, iubită în taină de Eros, pusă la pedepse de încercare de către Afrodita și ridicată în cele din urmă în rîndurile zeilor, reprezintă în poezia lui Dan Laurențiu doar un simbol. Prezițunea erosului este însă totală. Poetul strigă dragostea în vorbe cadențate cu șoruri de sens, construiește o retorică a iubirii, situată între confesiune, ademenire, evocare și gest, între micul delir ambiguu și clamarea directă. „Îmi string creionul în dinți / te iubesc. / mi-e frică de tine o clipă te iubesc / îmi string creionul în dinți / te ador nu cred că mă voi opri..." **(Nu cred că mă voi opri).**

Fluxul sentimental trece prin canale de comunicare la distanță, se transformă în acte de invocare a femeii absente, în stări de reverii ipostaziate în cele mai diverse chipuri. Orfeu se configurează ca o umbră tăiată în fum, ca un sunet de flaut scăpat prin spații, ca o vedenie mereu schimbătoare. „Te văd și azi în noapte / trecînd pe drumuri de mătasă / cu palmele lipite ca pentru rugăciune / fumul cîntă pe orizontul / viorii flăcărilor din flaut / pe care ți l-am dăruit / în gura peșterii" **(Tîrziu în ceasul inserării).**

Mitologia grefată pe erosul feminin este presărată cu un nisip strălucitor de aur peste toate cadențele vieții. Evocarea femeii iubite devine un destin povestit pe scurt al speciei feminine. Iubita desenată de imaginația poetului este proiectată în zone fabuloase, capabilă să-și ducă astfel destinul cu sine, nu atît ca o povară, ci mai degrabă ca o amintire transferată de la **anima** la **animus.** În acest fel, beatitudinea imobilă devine mișcătoare, dorința crecază un mic scenariu epic imaginar, iar iubirea își deschide aripile între viață și moarte. „o femeie cu sînii clipocind în ceruri / ți se pare însuși idealul mîntuitorul styx / unde ai vrea să te speli să faci baie / după ce te-ai născut, după ce ai păcătuit / agadar numai cu ochii la cer / nu vei regreta că ți s-a dat viața / agadar numai cu ochii la mine / îți vei aduce aminte că vei muri". **(Adu-ți aminte că nu vei muri).**

Trup și spirit, femeia iubită moare și trăiește veșnic, are puteri de apărare a bărbatului drag și de protejare a sentimentelor. Între „instinctul morții" și „scandalul umbrei" sale, iubita traversează spațiile reveriei ca o pasăre a fericirii **sau ca** și cum „ar fi suflarea unui înger".

Departe de-a rămîne la o cîntare epidermică superficială, ba chiar nici la o **dulce jale,** Dan Laurențiu conferă poeziei de dragoste o dimensiune metafizică. Versurile sale capătă un timbru de cîntec de ritual, lumea este exorcizată, dorința transformă starea de miracol în faptă. „Zgomotele acestei nopți / îmi aduc o veste bună despre tine / patul tău zboară pînă la ușa casei mele / el știe că numai aici te va ocroti / că numai aici te va adormi". **(O noapte cînd te aștept să vii dimineața).** Inversarea unor stări devine evidentă.

În universul literar creat de Dan Laurențiu lumea trăiește ca o probabilitate, existența ei fiind o proiecție posibilă a eului imaginativ. Și dacă ființei iubite poetul îi spune : „tu ești o iluzie" timpul lui probabil stă ineluctabil între **Eros** și **Thanatos.** Dar să nu uităm că timpul poetului este doar un timp al singurătății și uneori al așteptării nedefinite, ușor anxioase. Solitudinea ființei umane are în poezia lui Dan Laurențiu o sorginte mitică. Ieșit din starea androgină prin separarea părții feminine, omul intră într-o singurătate veșnică, deoarece **ea** devine **celălalt,** elementul făcut din ceea ce pare să fi fost creat ca o unitate suficientă sieși. „o cît am rămas de singur / între aceste voci care erau / cînd masculine cînd feminine / spune-mi de ce am rămas / singurul fruct al cerului". **(Vocile pe care aș vrea să le aud).**

Pasărea solitară din labirint este și ea doar un simbol al omului damnat la singurătate. Făpturi rătăcite în univers, nevăzute măcar de ochiul etern ce nu mai zărește pe nimeni, omul și pasărea își pierd identitatea, cad în anonimat în labirintul limbajului, în baia solară orbitoare, unde totul pare inform. Există în **Îndurare pentru pasărea din labirint,** ca și în alte poezii ale lui Dan Laurențiu, o anumită preferință pentru decorul neoromantic, pentru obiectele negre sau lucitor-orbitoare, care întreține o atmosferă de crepuscul. Mănușa de catifea neagră, pasărea de noapte, atmosfera de fum, cenușă, scrum și zgură, alcovul de parfumuri, melodia fatală, orașul pustiu... căzut în ruină, noaptea, ceața, prăpădul etc, — reprezintă un fond lexical creator de atmosferă stranie, evanescentă, încărcată de tăceri și singurătate.

Nu se poate însă spune că Dan Laurențiu a-ar fi programat să scrie o **poezie-retro.** El integrează numeroase elemente de acest gen într-un discurs poetic modern, capabil să se marieze cu mai multe tipuri de limbaj. Între pictural, concret și metafizica sentimentelor distanța este de asemenea uriașă, dar pe plan literar nu este nevoie să ajungă în stare de divorț. În poezia de tip bucolic intră vocabula eminesciană sumbră care nu tulbură starea de siestă. „stau singur sub clopotul de lumină / caldă a soarelui echinoxul abia a trecut / cu ochii închiși parcă am murit de mult / și cîinele roșcat cu botul pe labe / sforăie ușor aproape că toarce / ca o pisică pe vîrful acestui munte". **(Siesta după fiesta).**

Vorbe cenușii, fier roșu, inima neagră, mormînt de lacrimi, spasm agonic, vorbe negre, foc magic, voce sumbră reprezintă un alt grupaj de cuvinte și sintagme diseminate în texte literare cu tonalități extrem de variate. Să nu ne închipuim că este vorba de poezii triste. Este vorba de un vocabular de atmosferă, capabilă să sugereze stări sufletești amestecate. Moartea întreține starea de veghe, de trăire intensă, de năzuință spre unitate prin dragoste, înțeleasă ca prezență, absență și aspirație. „În fiecare clipă aș putea să mor / astfel am încercat să măsor / timpul sideral am încercat / să-mi iubesc femeia cea unică". **(Niciodată).**

Dan Laurențiu nu este un poet monocord, fiindcă reveriile sale literare despre iubire sînt nenumărate. Poet meditativ prin excelență, gînditor în versuri care unesc iubirea și moartea în sfera condiției umane, Dan Laurențiu este de multă vreme un scriitor definitiv acreditat în cultura română.

SEMNAL

● Recent a intrat în librării a doua ediție a unei cărți excepționale scrise de un american despre România. Este vorba de Milton G. Lehrer (specialist în drept internațional și ziarist binecunoscut) și despre

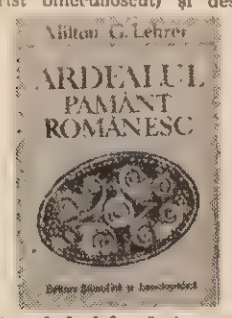

cartea **Ardealul, pămînt românesc** (Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989). Ediția este îngrijită, are o prefață și notele aferente semnate de conf. univ. dr. Ion Pătroiu. Așadar, problema Ardealului, văzută de un american, care a avut posibilitatea unei experiențe directe să cunoască țara noastră, întrucît a trăit cîțiva ani buni în România, înainte și după ultima conflagrație mondială. Firește că dramatica situație a României provocată de odiosul Diktat de la Viena și de inechitățile generate de războiul ultim mondial l-a determinat să scrie această carte dintr-o experiență directă și dintr-o convingere certă, nemijlocite.

Ardealul, pămînt românesc demonstrează, „cu ajutorul faptelor de o izbitoare evidență, că teoriile prezentate de pretendenții la pămîntul Transilvaniei n-au nici o întemeiere (...) Ea subliniază singularitatea acestor revendicări întemeiate pe o adevărată pseudoistoriografie și face o sugestivă paralelă între două state de aceeași factură, cel otoman și cel ungar, minate de aceleași mobil, acela al exploatării altor popoare". Îngrijitorul ediției, Ion Pătroiu, în notele din subsolul paginilor, se impune prin „altitudinea privirii și forța sintezei", după cum ne este dat să constatăm : „Singura țară, singurul stat ce nu și-a găsit nici locul și nici liniștea în Europa postbelică, și care a oferit acest spectacol, ai luptei îndîrjite împotriva adevărului, a fost Ungaria horthystă (nu vom spune poporul ungar ci aceeași clasă care, de secole, se identifică exclusivist și disprețuitor cu „națiunea" ungară). Ce a însemnat revizionismul horthyst, care i-au fost metodele, Milton G. Lehrer a arătat magistral în această carte unică și mereu necesară", în această carte de certă valoare, pentru că slujește cu fidelitate adevărul istoric.

● După apariția volumelor de versuri : **Istm, Tobele fragede, Copacul cu 10 000 de imagini,** poetul Ion Mircea dă la lumina tiparului o nouă și valoroasă carte de versuri : **Piramida împăduririi** (Editura Cartea Românească, 1989). Poemele, scrise în vers alb, scot la iveală înzestrarea poetică și capacitatea de sinteză a lui Ion Mircea, poet de o fascinantă discreție dar de o profundă, reală și autentică vocație, probabil unul dintre cei mai reprezentativi exponenți ai generației poetice '70, „Cînd scriu, / sub hîrtia pe care scriu, / un alt om, culcat cu fața în sus, / ca sub o matriță de sticlă, / scrie același text, de la dreapta la stînga. / / Eu închei, așternd punctul / la finele manuscrisului. Celălalt om, / de sub hîrtie, departe de-a încheia, / continuă să scrie febril / în elină, în hindi, în ebraica pătrată..." **(Matrița).**

● Impresionante sînt cele două volume **Între Presă și Literatură** de Tudor Teodorescu-Brănișteanu, apărute recent la Editura Minerva (ediție îngrijită, cuvînt înainte, tabel cronologic și notele sînt semnate de Constantin Dan și Paul Ion Teodorescu). „Se spune foarte adesea că articolul de ziar nu trăiește decît o zi, ziua apariției. Cred că este o greșeală. Sînt desigur articole legate de fapte mărunte, care își pierd foarte repede interesul. Adevăratul publicist, însă, atacă temele majore ale vieții și, dezbătîndu-le cu competență, curaj și talent, fac din ele scrieri care supraviețuiesc epocii" — acesta este girul marelui publicist Tudor Teodorescu-Brănișteanu dat în peste 50 de ani de activitate publicistică românești.

La 75 de ani de la nașterea ziaristului Tudor Teodorescu-Brănișteanu, distinsul om de cultură George Macovescu notă cu îndreptățit temei : „A fost

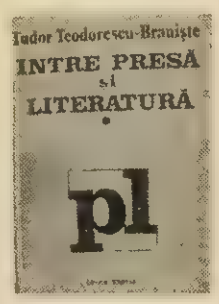

exemplu pentru o generație de gazetari. A fost cel care a făcut să strălucească arta ziaristicii românești".

DORIN SĂLĂJAN ■

atelier literar

Doru Pin — Reșița. Din tot ce ați trimis reținem : „O fată blondă / cu zimbetul ei / scufundă orașul". Restul e apă de ploaie. Și se pare că și pe la dumneavoastră a plouat mult.

Enea Zabun — București. Recunoaștem că există mult bun simț critic în textele trimise. Mai vrem și altceva și acest altceva nu se vede.

Viorel Zaharia — Brăila. Evident, proza vă e mult mai la îndemînă.

Oanca Vasile — Breb, Maramureș. Mulțumim pentru urări. Semne palide, deocamdată. Ton declarativ și o grabă în tot ceea ce spuneți. De parcă ați pierde trenul. Dar nu-i bai : păreți tînăr și dacă aveți biletul luat, n-ar cum să plece.

Emil Emilian — Galați. Două promisiuni : **Aproape de marginea pădurii și Ereditate.** Începeți de aici.

Dan Mircea — Brașov. Da, plicurile fără mențiunea expeditorului nu se deschid.

Adelmira Tanemar. Fortați sinceritatea computerului și, evident, nu vă poate refuza : folosiți timpul pentru alte indeletniciri. Într-un vers — vorba vine, că vers nu-i — susțineți că viespile care vă înțeapă, își pierd acul. În mod sigur ați dat peste o specie nouă. Cele de pînă acum nu-l pierdeau.

Francise Popescu — București. Frumoase, prin intenție, toate cele patru poeme. Mai ales cel dedicat lui Luchian. Dar tocmai intenția ar trebui să nu se vadă.

Nicușor Tănase — Voluntari. Vi s-a răspuns în penultimul **Atelier** și ne păstrăm opinia de acolo.

Csornasi Beatrice și Csornasi Carmen — Tîrgu Mureș. Evident, sînteți surori și vă faceți temele împreună. E foarte bine, dar arătați-le profesorului.

Doru Tașcă — Iași. Reluați **Cenușa,** inversînd puțintel termenii : logic, flacăra e viața. Puneți altceva în loc de fum. Vedeți ce găsiți și re-expediați poemul.

Enăchescu Carmen — Filipeștii de Pădure. Am primit telegrama și considerați publicarea și drept debutul dumneavoastră întru orgoliu : „Cîți ani trebuie să aștepte răspuns expeditorul unui plic recomandat cu răspuns plătit ?" Am întrebat, la rîndul nostru, computerul care, pentru început, a avut două observații : nu ați plătit răspunsul, ci confirmarea poștală, iar pînă la împlinirea unui an de așteptare mai sînt trei luni. Am apăsat, totuși, clapa de memorie și am citit afișajul : Enăchescu Carmen Isabela — Filipeștii de Pădure, strada Dulmănești 87, Prahova. Intrare : 22 august 1988. Conținut : nouă poeme. Observații : neinteresante ; dezacordul de gen din scrisoare — „sînt un cititor permanent și pasionat", corect fiind cititoare — face dovada unei colaborări cu altă persoană. Am insistat și computerul s-a ilustrat opinia de „poeme neinteresante" prin cîteva fragmente : „Ochiul freamătă / și de-o incontestabilă / orbire / încearcă să mă cuprindă / asemeni / unor ciulini cu aripi / frînte". Observație : ochiul nu freamătă, ci privirea ; ciulinii n-au aripi. Am mai cerut și computerul a fost generos : „Peste petala verii / bruma se instalează / nepăsătoare" și : „Într-o alergare stupidă / vara se împiedică / de brațele unui vrej". Observație : banalității. Reproșîndu-i inutilitatea reținerii în disc a banalităților, computerul a stins ecranul, semn că v-a șters din memorie.

Ion Crăciun — Tîrgoviște. Îngrijiți liliacul și ciresul. Culegeți, cînd înfloresc, petale pentru amintirea mîinii care l-a sădit. Poemele sînt slabe, fără pic de flor.

Constantin Costache — Galați. După toate semnele, sînteți marinar și în mod sigur plutirea durează mult : poemele sînt lungi, foarte lungi, ai senzația că nu se mai termină. Senzația aceasta vine de acolo că spuneți prea puține lucruri și toate neinteresante. Apropiat, cît de cît poeziei, rămîne **Pasărea din mijlocul mării,** poem la fel de lung și obositor : Labiș (vedeți **Albatrosul** ucis), cu un sfert din cuvintele dumneavoastră a spus de patru ori mai mult și mai frumos. Asta e...

Ana Olga Alexe — Pitești. Reținem. **Priveliște.** Deocamdată vă reușește, parțial, poemele de „interior". Cum ieșiți „în afara sufletului" (vedeți „Reprezentație despre iarnă" și „Dincolo de piatra timpului"), pierdeți orice emoție și comunicați locuri comune. Aparent e vorba de sinceritate. În fond, e tocmai contrariul : nesinceritatea trăirii obiectului contemplat.

Toma Chihăimeanu — Miercurea Ciuc. Nu-i rău, dar nici bine. Insistați pe claritatea ideii. Ca exercițiu, **Păsările** și **Dor** sînt reușite. Da, dar reușita ține de poetica folclorului.

Mai trimiteți : Gloria Căplescu — București.

Deocamdată au : Nicodim Olah și **Georgeta Tenea** — Rîmnicu Vîlcea ; **Sorin Lucaci** și **Seuriu Olguța** — București ; **Popoiu Camelia** — Bîrlad ; **Enescu Sergiu** — Piatra Neamț ; **Ionescu Ecaterina** — Ploiești ; **Claudiu Dinga** — Onești ; **Sălăjan Marius** — Arad ; **Pop Viorel** — Maramureș.

Nu vă pierdeți timpul : Adela Chendea — Oltenița ; **Dan Stareu** și **Vai Răzeșu** — București ; **A. Dina** — Brăila ; **Felix Auer** — Constanța ; **Ștefan Cîrjan** — Buzău ; **Sorin Dumitrache** — Drăgotești, Gorj ; **Spiridon Nicoleta** — Bîrlad ; **Aldea Aurelia** — Deva ; **Simon Matei** — Roman ; **Bălătărețu Cristina** — Ploiești.

Aceste versuri

Aceste versuri le-am scris
într-o noapte pe razele lunii,
în fîntînă cînd luna se oglindește.
Tu, iubito, scoți apă c-o ciutură veche.
Însetată o sorbi
și ochiul tău lasă
o lacrimă pe această scrisoare
expediată acum un mileniu.

Stau

Stau în bătaia uitării tale
ca un osîndit la moarte
și dintr-o dată simt
cum o zăpadă ciudată
mi se prăvale prin sînge.

Singură tu

Culcă-ți lumina ochilor tăi
peste lume,
și te voi iubi ca pe o altă minune.
În zori, cînd doar sîngele meu
te visează,
eu voi fi doar rana
peste care marea se va închide
nefiresc de albastră.
Singură tu,
un deșert bănuit de fața morgana
a unui cîntec.

Calul

Calul, mări, alerga,
purtînd steaua mea în șa.
Tu-mi vorbeai de vămi și flori
noaptea zămislea eroi.
Ce frumoși eram noi doi,
rătăciți prin alt război.
Calul, mări, alerga,
drumul de sub umbra mea.

Antirăzboinică

Un cîntec ca un turn de veghe.
Adversarii își strîngeră mîinile
și universul se făcu țăndări.
Copilul strînse cioburile
și prin ocheanul întors
zări o pasăre.
Dar nu mai rămăsese nimeni
să-i spună numele.

TUDOR VOINEA

Antract

Nu pot vorbi, fără să supăr
pe nimeni,
decît despre singurătate.
Dincolo de ea,
vorbele toate
nu-mi aparțin.
Fiindcă eu sînt departe de a cunoaște
singurătatea și zbuciumul
despre care tu, astăzi,
mi-ai vorbit cu reală
fervoare, atît de puțin.

Prinz

Trist e cuvîntul pe care ți-l las
dimineața, pe frunte
și seara, tîrziu, la culcare.
Triste sînt vorbele cu care pun masa,
le chem și apoi
numai absența curge
liniștit, în pahare.

ANDA CODREANU

Teatru

Spectacol despre muncă și viață

Locul acțiunii este un șantier ca oricare altul, cu oameni de toate felurile, adunați din te miri ce colțuri ale țării, cu bune, cu rele, ca-n viață. Ce e dincolo de acest decor șantieristic ? „Ce nu-i în dosare, în rapoarte, grafice și statistici..." În orice caz, pe un șantier, ca-n orice alt domeniu al activității socio-umane, autoritatea se impune numai prin fapte și competență. „Numai atunci este înțeleasă și unanim acceptată". Am decupat acest fir epic din piesa **Fără aprobare,** de Petre Ispas, jucată cu cîteva zile în urmă la Teatrul Mic din Capitală. Piesă intitulată inițial „Ce simplu e să fii ministru" și care dintr-o excesivă modestie a autorului este subintitulată „Reportaj dramatic".

În filme de mai lung sau mai scurt metraj mai văzusem, cei drept, scene aspre din viața șantierelor. Pe scenă — nu ! În acest sens, desigur, **Fără aprobare** este o premieră absolută. Mă grăbesc să adaug, de două ori premieră, adică și prin intrarea în viața teatrală a unui nou autor dramatic — l-am numit pe Petre Ispas. Inițiativa colectivului de a aborda un subiect de o stringentă actualitate este cît se poate de salutară, cum salutară este inițiativa Teatrului Mic de a găzdui și a pune în scenă un astfel de subiect, care se părea că e predispus la mijloacele epicului.

În același context merită subliniat aportul tînărului și talentatului regizor, Cristian Hadjiculea, în valorificarea scenică a materialului dramatic și în individualizarea personajelor. Scenografia Mariei Miu simplă, frustă, adecvată realității pe care-o slujește. Elementele sumare de decor plasate printre stîngile cu lumini care urcă și coboară, ca la un semn, sugerează atmosfera reală a șantierului. Deci, așa cum e el, nu contrafăcut, nu edulcorat.

Povestea este și simplă, și complexă. Un șantier din inima munților. Oamenii trebuiau să facă un drum prin hățișurile munților, pentru a-și ușura simțitor munca. Se leagă prietenii. Se consolidează caractere. Natura-mamă pune la grele încercări pe om. Se înnoadă și o tristă (pînă la urmă) poveste de dragoste. În peisajul „exclusiv masculinizat" al șantierelor, prezența Sandei (înfățișată corespunzător de Maria Ploae) și a inginerei Eufrosina Cerbu (interpretată de Monica Mihăescu la echilibrul dintre inteligență și naturalețe) dau spectacolului culoare, veridicitate. Dar personajele-cheie sînt altele.

Inginerul Dinu Munte (jucat excelent de Nicolae Pomoje) este noul director general al șantierului, venit de la centru. Un om capabil, de altfel, care nu prea are timp de viața sa personală. Și-atunci, un sacrificiu uman este necesar, este inevitabil, ca în balada atît de cunoscută, pentru izbînda finală. Inginerul Răducu Fluscă (jucat admirabil de Nicolae Iliescu) este adjunctul și succesorul directorului general. Toată viața a fost al doilea : adjunct șef de brigadă, adjunct de inginer șef, adjunct de director... „Ca să învăț ce știu și să fiu ce sînt au trecut peste mine 20 de ani de șantier", spune la un moment dat. Bine conturat este și maistrul Vasile Celmare, interpretat de Ion Chelaru.

Roluri oarecum episodice, dar memorabile au și inginerul Badea Brăduleț (Ion Lupu), șeful de brigadă Măcăiță (Eusebiu Ștefănescu), inspectorul (Petre Moraru), contabilul (Marius Ionescu), maistrul Gheorghe Stîncă (jucat de „bolovănosul" Papil Panduru), Un țăran (Constantin Dinescu), Perpală (Constantin Bărbulescu), fierarii-betoniști Gavrilă I și Gavrilă II (Iuliu Popescu și Eugen Cristian Motriuc).

Autorul a știut să nuanțeze excelent personajele, fie prin diriguirea destinului lor, fie prin limbaj și comportament civic. Replicile sînt uneori aspre, tăioase, din bardă, cum se spune, alteori, însă, sînt hazlii, comice, inerente și unele și altele spectacolului vieții. Căci pînă la urmă despre un atare spectacol al vieții este vorba în piesa lui Petre Ispas. Cu personaje reale, dintr-o lume contaminator de reală. Lucrarea dramatică a lui Petre Ispas se circumscrie, fără echivoc, printre reușite, printre realizările notabile ale teatrului bucureștean.

DORIN SĂLĂJAN ■

Plastică

Materia inteligentă

În artă, situațiile paradoxale apar destul de des. Totul e să le remarcăm și să ne străduim să le prindem mecanismul. Și, bineînțeles, consecințele. Iată o astfel de situație : pictorii trebuie să-și susțină în permanență dreptul de a se manifesta cu maximum de originalitate, pe cînd, pentru artiștii decoratori, maximum-ul de originalitate e condiția primă. Unui creator de boluri i se îngăduie să fie „abstract" mai lesne decît unui pictor deși aceste boluri (vase, recipiente) înseamnă, prin definiție, în primul rînd o funcțiune îndeplinită. Astfel vedem în multe expoziții ale ceramiștilor obiecte care, deși par să aibă și o destinație practică, în realitate nu au nici una. Fapt care nu le diminuează interesul, ba dimpotrivă. **Lucia Maftei** prezintă, de la o vreme, obiecte ceramice atît de interesante în gratuitatea alcătuirii lor încît ar fi păcat să le imaginăm și ca recipiente. Cele mai multe din ele, e adevărat, ar putea fi întrebuințate, de exemplu, ca vase pentru flori. O parte însă refuză oricare alte considerente, afară de cele strict plastice. E vorba de o serie de „cilindri și foi de porțelan colorați și desenați în masă" — conform precizării autoarei — lucrări a căror noutate radicală o primim, totuși, cu tot firescul. Cum vedem, încă un paradox. E un privilegiu al artei ceramice de a ne stîrni

și încinta în egală măsură. Nu știm deocamdată ce sînt aceste piese, dar ne bucurăm că s-au născut. Semn că așa numita gratuitate a actului creator e numai aparență, că artistul iese în întîmpinarea unei nevoi spirituale în stare de gestație. Expoziția Luciei Maftei se cheamă **„Metamorfoze"** și e a treia dintr-o suită care, foarte probabil, ține încă de etapa promovării premiselor. Piesa cea mai complexă și care dă întreaga măsură a ideii e o planșă ce se desfășoară pe doi din pereții galeriei **„Căminul artei" (Etaj)** : un desen în tuș evocînd principiul celebrei lucrări a lui M.C. Escher intitulată — în acord cu subiectul ei — „Metamorfoze". În grafica olandezului se pornește de la cuvînt ca să se ajungă tot la cuvînt (concept). Printr-un procedeu care i-a adus faimă, M.C. Escher produce schimbarea imaginii (peștii se transformă în păsări, păsările în case, casele în tablă de șah, etc.). La Lucia Maftei modificarea e în sensul geometricului și al unei intuiții de tip poetic. „Metamorfoza" ei poate fi citită traducînd — translînd, mai bine zis, din limbajul graficii în acela al liricii cu fond metafizic. O seamă de însemnări în marginile giganticului desen dovedesc că artista a fost permanent controlată de impulsul poetic. Un element tulburător îl constituie participarea criticului Mihai Drișcu la continua alcătuire și reașezare a desenului în matcă. Lui Mihai Drișcu îi plăcea să frecventeze atelierele și să fie martor la nașterea unor opere. Dispariția lui ne marchează fiindcă Mihai Drișcu a fost un coleg excepțional, un critic de artă cu un ochi sigur și un comentator foarte, foarte informat. Lucia Maftei îi dedică desenul și omagiază, cu calitatea atît de savant rostuită a grupajului de piese ceramice, talentul de scriitor pe teme de artă al lui Mihai Drișcu.

Ne este plăcut să conchidem asupra farmecului sobru degajat de ansamblul de opere semnat de Lucia Maftei deodată cu criticul Călin Dan care a prefațat catalogul : „Un soi de animism planează asupra tuturor obiectelor... dînd senzația unei materii inteligente..."

TUDOR OCTAVIAN ■

În natură, greu și cu mari cheltuieli repari ceea ce cu indiferență strici

Condiție esențială a dezvoltării patriei, cum o definește secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apărarea și păstrarea mediului înconjurător beneficiază în România de un cadru legislativ adecvat, complet, în permanență adus la zi, în concordanță cu principiile fundamentale ale politicii partidului și statului privind dezvoltarea multilaterală a țării. România are o strategie clară, de perspectivă în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător, o strategie astfel gîndită, încît să determine, în primul rînd, „ridicarea continuă a conștiinței ecologice", cum se exprima nu de mult un factor din conducere din Consiliul Național al Apelor. Spunem în primul rînd, pentru că un cadru legislativ, oricît de complet, de bogat ar fi el, trebuie să prindă viață, să funcționeze în toate articulațiile sale. Altfel spus, sîntem convinși că eforturile statului în ceea ce privește investițiile alocate acestui domeniu trebuie să fie în permanență întregite de eforturile fiecărei unități economice, ale fiecărui cetățean.

Plecînd de la ideea că starea de sănătate a naturii se impune a fi mai întîi apărată prin strădania tuturor, ne-am propus să vedem cum stau lucrurile în județul Bistrița Năsăud, dar mai ales în municipiul Bistrița, care este reflexul conștiinței ecologice atît al celor ce se ocupă cu apărarea mediului ca îndatorire de serviciu, cît și al conducătorilor unor unități economice.

Cîteva considerații despre conștiința ecologică

„Firesc ar fi ca apărarea naturii în care trăim, spune Zoltan Koszorus, directorul Oficiului de Gospodărire a Apelor, să ne preocupe pe toți, și nu doar pe cei ce sîntem retribuiți pentru asta. La Bistrița se poate respira. E un adevăr pe care vi-l poate confirma fiecare cetățean al urbei, și el se datorează tuturor. În ceea ce privește apa Bistriței, ea intră în oraș curată și iese curată. Marea majoritate a unităților economice noi au fost prevăzute, potrivit legii, cu instalații de epurare a apei. În ultimii ani laboratorul nostru a fost dotat cu aparatură foarte modernă și este în curs de punere în funcțiune spectofotometrul cu absorbție atomică pentru analiza rapidă a apei în ceea ce privește conținutul de metale grele, pentru că, în zonă, există o industrie care utilizează drept materie primă aceste metale. De asemenea, tot în 1989 vom instala, la ieșirea din județ, pe Someșul Mare, o stație semiautomată pentru determinarea calității apei, asigurînd astfel o apă mai bună Dejului."

În sfîrșit, mai aflăm de la directorul O.G.A. că la acumulările de la Colibița se lucrează intens, găsindu-se, se pare definitiv, „sistema de utilaje care să pună în operă masca de beton asfaltic", iar în bazinul superior al Someșului Mare se derulează o investiție care va rezolva definitiv problemele determinate de existența metalelor grele în apele subterane de mină.

Dar, desigur, faptul că protejarea mediului înconjurător tinde să devină o cauză a tuturor nu elimină competențele și răspunderile exacte. Și în acest sens, la O.G.A. aflăm că, accidental, întreprinderea de hîrtie de la Prundu Birgăului mai deversează în Bistrița fibre de celuloză și coloranți, fiindcă, la un moment dat, „are debite care depășesc capacitatea propriei stații de epurare, că majoritatea fermelor zootehnice poluează apele județului, deși, soluții de apărare există, așa cum vom vedea mai încolo. De altfel, în 1988, O.G.A. și Comisia județeană pentru protecția mediului, organism deosebit de activ, a aplicat 78 de amenzi în valoare de 133 000 lei iar în primele cinci luni ale anului 1989, 26 de amenzi, în valoare de 52 000 lei. În majoritate unităților agricole. Ceea ce reflectă, parțial, raportul între conștiința ecologică în general și starea ei la zi în unitățile respective. Spunem parțial pentru că acești oameni, și ne referim aici la cei ce locuiesc în municipiul Bistrița, nu beneficiază de apa pe care o poluează, ci, firesc de apa tratată în stația municipiului.

Dar tehnologii pentru combaterea nepăsării ?

Stația de tratare a municipiului pare o imensă fermă pomicolă. O vegetație bogată, alei bine trase și întreținute, un aer bun. În această perioadă, stația prelucrează 89 000—90 000 metri cubi de apă în 24 de ore, ea avînd capacitatea de 100 000 metri cubi. Lucrurile nu se petrec chiar simplu. Apa care intră în stație conține uneori și caolin, celuloză și coloranți, de la Întreprinderea de hîrtie din Prundu Birgăului, ioni de amoniu și amoniac de la fermele zootehnice, fenoli de la Fabrica de cherestea Suseni, ulei auto, de la cetățenii care-și spală autoturismele în rîu. Cel puțin în acest caz, conștiința ecologică s-ar mai putea drege obligîndu-i pe cei ce poluează să beneficieze de roadele inconștienței lor, după o regulă folosită de orice părinte în educarea odraslei. Numai că, evident, vîrsta diferă. Una e să ți se formeze conștiința la timpul potrivit și alta s-o ignori la vremea cînd, de obicei, acționează un anume bun simț civic. Unde să încadrezi, de pildă, spălatul mașinii în rîu ? Sau amnezia întreprinderii județene de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile care, de ani de zile, lasă pe malul Bistriței, în fostul cartier Unirea, un imens depozit de span. Spanul trebuia să fie calea recuperării de multă vreme, azi nu mai folosește la nimic : este ruginit și se sfărîmă în mîini. Cînd plouă toată rugina împreună cu gunoaiele aruncate pe mal se adună în rîu. Toți acești impurificatori, sporesc consumurile energetice și, bineînțeles, cheltuielile privind tratarea apei. Inginerul Vasile Vernescu, de la I.C.P.E., filiala Bistrița, ne vorbește de procesul de tratare a apei cu ozon, care beneficiază de un generator realizat la filiala amintită. Instalația este omologată și ea face obiectul unui brevet de invenție. Realizarea este demnă de toată stima, dar iată că, la poalele mormanului de span ruginit, ți se relevă un adevăr care nu necesită comentarii : pe de-o parte, tehnologii de vîrf, pe de alta, nepăsare și inconștiență. Cum tehnologii de combătut nepăsarea nu există, ne bate gîndul că Oficiul de Gospodărire a Apelor, prin mijloacele ce-i stau la îndemînă, trebuie să se arate mult mai ferm în sancțiuni.

Mirosul, musca și spațiul verde

Buna activitate la o stație de epurare a municipiului, afirmă Adrian Tivadar, șef de secție la I.J.G.C.L. Bistrița, poate fi apreciată după trei „factori" : mirosul musca și spațiul verde. Înțelepciunea aceasta și multe altele privind buna funcționare a unei stații le-a dobîndit în timp, de la profesori, de la alți specialiști și ele devin concrete aici, la stația de epurare, în primul rînd datorită iubirii ce-o poartă naturii, patimii cu care o apără, zelului pe care-l depune în „trezirea inconștienților". În natură, greu și cu mari cheltuieli repari ceea ce, din indiferență sau rea-credință strici. Chestiunea ține de educație și de învățătură. Iar stația de epurare ți se arată pe măsura gîndului frumos : curată pînă la pedanterie, cu vegetație abundentă și fără o muscă, deși motive ar fi suficiente. Oamenii stației sînt bine școliți, disciplinați, își cunosc datoria și și-o fac cu prisosință. „Misiunea noastră, spune Adrian Tivadar, este să redăm naturii o apă cît mai curată. Nămolurile obținute le convertim în energie : biogaz, 2 000 metri cubi de biogaz pe zi. Apa pleacă de la noi curată și, dacă avem în vedere extinderea stației, care se va petrece în viitorul apropiat, apa va cîștiga și mai mult în calitate".

Nevoia te învață

În biroul inginerului șef al Întreprinderii „Acumulatorul", Viorel Chiș, într-un colț al bibliotecii, bine prins în ramă, stă scris un gînd : „Nu necazurile îl fac pe om slab, ci ele arată cît de slab este el în realitate". Nu știm dacă panseul are vreo legătură cu calitatea acumulatorilor fabricați aici („produsele noastre sînt bune, din păcate, spune, printre altele, inginerul șef, avem de luptat cu păreri mai vechi întemeiate pe greșeli de început"), dar se potrivește cu necazurile pe care fabrica le-a avut ani în urmă privind poluarea. „Fabrica noastră nu poluează. Analizele sînt o dovadă. Apa epurată de instalații o recirculăm, utilizînd-o la umectarea pardoselilor, astfel că nu mai folosim apă primară. Avem un laborator foarte bun, iar în acest an ne vom utila și cu un spectofotometru cu absorbție atomică pentru analiza aerului, apei și solului". Că „Acumulatorul" nu poluează, o mărturisesc analizele, ale fabricii, ale O.G.A. Importantă ni se pare schimbarea de optică. E drept că orice industrie poluează, cum spunea cineva, dar la fel de adevărat este că industria trebuie să și protejeze. Și cel puțin pentru fabricile de hîrtie (Prundu Birgăului) și cherestea (Suseni), experiența „Acumulatorului" poate fi pilduitoare.

Una caldă, alta rece

În 1983, Asociația economică intercooperatistă de îngrășare intensivă a tineretului taurin Sărata, prin evacuarea dejecțiilor, a creat mari pagube pisciculturii. S-au căutat cele mai bune soluții, I.P.S.C.A.I.A. le-a și găsit, și astăzi situația este cu totul alta. Detaliile tehnice ne sînt oferite de medicul veterinar Teofil Moldovan, directorul unității. Noua soluție nu mai poluează, se recirculă și apa, consumurile de energie nu mai sînt depășite și se obține foarte mult bălegar drept îngrășămînt. Valea Șieului a scăpat deci de coșmarul anilor trecuți iar lumea spune că poți să faci și baie în Șieu. Poți, dar numai pe o porțiune a lui, mai exact pînă la I.S.C.I.P. Șieu Măgheruș.

Aici nu numai că nu poți să faci baie, dar nici nu poți intra pe ușa directorului Titus Negruțiu din cauza mușteiorului. Chiar la intrare, mulțimea lor amintește, de celebrele roiuri de lăcuste și te împiedică să vezi ce se mai întîmplă dincolo de prag. Probabil că acționează legea compensațiilor : dacă stația de epurare este cu totul lipsită de muște, asociația se simte datoare să înlăture neajunsul. Desigur, însă, faptul n-are o prea mare legătură cu poluarea Șieului de asociația cu pricina. Cui se datorează această poluare ? Foarte simplu. Titus Negruțiu ne spune : „Stația de epurare are în vedere o capacitate de 26 000 capete de animale, iar asociația are 38 000 de capete". De extinderea stației se vorbește din 1984 și tot de atunci au început și lucrările, concomitent cu lucrările de extindere a asociației, dar ele nu s-au terminat nici pînă azi. Proiectul, aparținînd I.P.S.C.A.I.A., a fost pe parcurs modificat, soluția venind foarte tîrziu de parcă iată că, stația trebuia inventată și nu calculată. Constructorul — A.C.I.N.D. Cluj, brigada Bistrița — nu se lasă nici el mai prejos și termenele se tot succed, în ultimul — 30 iunie — beneficiarul, ținînd cont de stadiul lucrării, neavînd nici o brumă de încredere. Și uite așa Șieul suportă consecințele. Dacă adăugăm la toate acestea opinia tovarășului director, privind conștiinciozitatea personalului care lucrează la stație, pe care îl și are în subordine, — „dacă stai după ei, se ține de treabă" — avem imaginea exactă a Șieului după I.S.C.I.P.-ul despre care vorbim.

Ca să încheiem, în scopul mobilizării celor în drept, le reamintim prevederea din legea investițiilor potrivit căreia nici o investiție nu se poate realiza dacă nu are prevăzute instalații de epurare a apelor uzate și de purificare a apelor reziduale, acestea trebuind să fie puse în funcțiune concomitent cu punerea în funcțiune a investiției. Ceea ce la Sărata nu se întîmplă.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

ESTETICA obiectului comun

Desigur, multe din lucrurile care ne înconjoară au intrat în banalitate. Un aragaz rămîne un aragaz, iar o cratiță rămîne și ea o simplă cratiță, indiferent de forma, culoarea ori accesoriile lor, fie ele chiar și cu totul ieșite din comun. Și totuși, spusele inginerului Mircea Ionescu-Muscel „nu în industria casnică se vor manifesta marii artiști novatori ai formei" vizează : nu prin ele însele, ci prin faptul că aparțin celui ce conduce colectivul Centrului de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Articole Casnice, al cărui mod de acțiune pare inspirat tocmai de credința contrarie.

M.I.M. : Stilul obiectelor din habitatul nostru nu ne poate fi indiferent pentru că — deși nu e încă perfect cunoscut impactul său asupra oamenilor — nu mai există nici o îndoială că întreg comportamentul ne este marcat de armonia sau dizarmonia mediului artificial în care trăim.

Rep. : Iată o afirmație care vă angajează pe dumneavoastră, creatorii, și care ar trebui să ne pună pe gînduri pe noi, consumatorii.

M.I.M. : În natură acționează legi matematice de dezvoltare a proporțiilor. În calitate de creatori, sîntem obligați să participăm la conturarea mediului artificial cu conștiința clară că orice obiect din acest mediu ce nu respectă proporțiile de care vorbeam exercită asupra psihicului uman o reacție negativă, numai aparent neimportantă.

Rep. : Mă faceți să mă gîndesc la nostalgia proporțiilor perfecte care urmărește omenirea de secole.

M.I.M. : Avînd în vedere domeniul de care ne ocupăm, la o privire superficială poate părea deplasată o asemenea discuție. Vă asigur, însă, că nu este. Legile obiective de dezvoltare a formei sînt valabile și în domeniul obiectelor casnice, ca în oricare altul.

Rep. : Ba chiar, continuînd afirmația dumneavoastră privitoare la rolul habitatului, respectarea lor devine extrem de importantă. În încăperea în care ne aflăm, sîntem înconjurați de o mulțime de obiecte frumoase, care ne incintă prin armonie. Să vorbim despre ele, mai ales că am aflat de la unul din colaboratorii dumneavoastră că acestea vor constitui, pentru noi, cumpărătorii, noutățile anului viitor.

M.I.M. : Nu voi trece în revistă noutățile din toate cele 20 de grupe de produse care constituie preocuparea institutului nostru. Mă voi opri numai la cîteva dintre ele. Propun să alegem prozaica bucătărie. Dacă pentru chiuvete soluția integrării în mobilier a intrat deja în obișnuit, mașina de gătit continuă să existe ca o piesă separată, spărgînd neplăcut și incomod unitatea spațiului. Noua familie de aparate de gătit create de noi, încastrabile în mobilier, oferă posibilitatea opțiunii în în funcție de nevoile familiei respective, de dorința de originalitate în aranjarea camerei ca și de nevoia de a le folosi comod, de a le avea la îndemînă. Plitele cu 1, 2 sau 4 ochiuri și cuptorul constituie acum unități funcționale separate ce vor fi încastrate în mobilier. Mai adaug că arzătoarele noilor aparate de gătit, indiferent dacă sînt sau nu încastrabile, asigură etanșeitatea gazului și un randament de ardere mare ; noile cuptoare vor fi dotate cu arzător suplimentar pentru grătar sau rotisor, iar unele dintre ele și cu programator.

Rep. : Bucătăria amenajată aici este veselă, luminoasă, odihnitoare. Meritul principal în crearea acestei atmosfere îl au, desigur, oalele, cratițele, ibricele și tacîmurile în culori vii, neașteptat decorate.

M.I.M. : Într-adevăr, pentru

Ce mai faci, doctore de țară?

Din timp în timp, reporterii revistei străbat țara cu această întrebare pe buze. Dincolo de aparenta ei banalitate, ascunde un test menit, prin răspunsurile înregistrate, să desemneze o realitate și astfel să circumscrie un document. Așa cum am constatat că imaginea și condiția apostolatului medical la țară a apus demult, la fel cum tot mai mult dispare imaginea navetistului în halat alb, susținîndu-și consultațiile între două curse de tren sau de autobuz. S-au construit, în mediul rural, în ultimii 20 de ani, numeroase dispensare, case de nașteri, stațiunare pentru îngrijirea în chip modern a sănătății oamenilor de la sate, pe care mulți medici știu să le folosească și să le sfințească, rămînînd acolo, pe baricadele vieții, ridicîndu-se la prestigiul diplomei și pe treapta timpului. La sfîrșitul acestui cincinal, arăta secretarul general al partidului, la Plenara din noiembrie anul trecut, nu va mai exista comună fără dispensar și fără medic iar acesta va trebui să locuiască acolo unde se află pacienții săi. Raportat la numărul de locuitori, avem, în tot mai multe localități, de la 2 la 5 medici, dispensarele rurale devenind centre de sănătate ; alături de generaliști și-au făcut apariția pediatrii și stomatologii. Doctorul de țară nu mai este un dispecer, este medic în puterea cuvîntului cu responsabilități multiple față de starea de sănătate a oamenilor din raza sa de acțiune.

Am repetat, recent, întrebarea într-o comună din județul Cluj, județ unde la 66 de comune există 72 de dispensare cu 368 de medici dintre care 177 sînt pediatri și stomatologi.

...La Mihai Viteazu am o surpriză, pătrund în desfășurarea unui schimb de experiență. În halatul alb impecabil, cu emoția palpitînd în pleoape, doctorul Adrian Heller se simte ca la un examen. Și chiar este. În fața a circa 100 examinatori, colegi din 33 de dispensare rurale și urbane, susține teza maturității sale profesionale și un răspuns complet la întrebarea ce i-am adresat. „Evaluarea activității dispensarului medical" pe anul 1988 este o premieră în județul Cluj și chiar în țară. O evaluare exigentă, lucidă, cu capitole multiple, ce supune judecății noua calitate a muncii medicului de țară. El este (ca și altădată, dar mult altfel), sociolog, educator, igienist, diagnostician, specialist în mai multe boli ce se pot ivi, mai ales în urgențe. El este cel dintîi care cunoaște omul și locul, este cel care decide primul. Să stăpînești aceste complexe îndatoriri și răspunderi, să nu-ți fie teamă de decizii și de acțiune cere, pe lîngă pregătire profesională, forță morală, integritate. Munca medicului adevărat presupune în fiecare zi performanță, poate fi, în fiecare zi o surpriză. Adrian Heller este un asemenea medic. În lucrarea sa, întocmită cu seriozitatea unui raport de cercetare, sintetizează o experiență și o metodologie de lucru în dispensarul rural, unde medicul este concomitent al individului, al familiei, al colectivității pe care o slujește. În comuna Mihai Viteazu este foarte greu de cîștigat pacienții, este extrem de greu de construit un prestigiu, aflîndu-se la 5 kilometri de Turda, oraș cu tradiție medicală, cu spital puternic, cu un corp medical reputat. Tînărul a știut să se impună, „cucerești prin felul cum vorbești" — spune — și l-a cucerit în acest mod înțelept, cu mintea și competența sa, cu tact și diplomație și pe ceilalți 3 colegi (încă un generalist, un pediatru și un stomatolog) și 6 surori din dispensar, cu care lucrează, pe care îi coordonează.

că dusă mai departe de o gîndire medicală complexă, aplicînd concret conceptul modern al medicinei omului sănătos. Nu poți să faci profilaxie, „fără cunoașterea întregului ecosistem uman unde ești implicat. Mediul geofizic, mediul social, mediul familial, zestrea genetică a fiecărei familii, a fiecărui individ". O gîndire medicală profundă pentru care statistica înseamnă banca de date primară la baza unor strategii și programe de profilaxie, tratament, recuperare a bolnavilor cronici, creșterea natalității, pentru educație sanitară, și ridicarea gradului de cultură sanitară a populației. Sînt numeroase exemplele ce ilustrează realitatea și tenacitatea unei munci de substanță și de o maximă modernitate. Pe aceste grupe de virstă, în fiecare an întreaga populație este chemată (prin cărți poștale) la „examenul de bilanț", la examenul clinic general efectuat cu sprijinul celor mai buni specialiști de la Turda și Cluj-Napoca. De aici s-au alcătuit alte două catagrafii — a populației feminine apte de procreere și a bolnavilor cronici, cu evidența separată a cardio-vasculariilor, care ocupă locul întîi în statistica acestora. Din cele 770 de femei între 16 și 45 de ani, 400 au fost deja cuprinse anul acesta în acțiunea controlului periodic, acolo unde a fost necesar luîndu-se măsurile terapeutice. Din personalul muncitor — pe teritoriul comunei se află 9 întreprinderi agroindustriale și institutii — format din 898 oameni ai muncii, 690 au trecut prin examenul de bilanț. Pe lîngă planurile individuale și individualizate de recuperare (pe care le constatăm pe fișele bolnavilor respectivi) micul colectiv de medici a alcătuit un program de perspectivă privind „atacarea" și ameliorarea cauzelor ce duc la bolile cu cea mai mare frecvență (cardiovasculare, mai cu seamă hipertensiunea, cardiopatia ischemică, ateroscleroza, și de nutriție — obezitatea, diabetul), schimbarea unor tradiții și obicee alimentare (consumul de grăsimi animale, modul de preparare al hranei), înarmarea populației cu o serie de cunoștințe medicale absolut necesare apărării propriei sănătăți. Ei țin conferințe la căminul cultural, lecții în școli, lecții „școala mamei" și de „sfat prenuptial" la dispensar, cursuri de „prim ajutor", urmînd să deschidă „școala bunicilor", întrucît „majoritatea tinerilor lucrează în întreprinderile din Turda, copiii rămînînd în grija și sub educația bunicilor".

Copiii, de la 0 la 16 ani au, de asemenea, catagrafia și evidența lor aparte, pe grupe de virste, pe tipuri de boli, pe tipologii de medii de familie. Sănătatea lor este supravegheată cu strășnicie, în mod cu totul deosebit în etapele-cheie ale dezvoltării psiho-fizice. Sugarul, copilul de 6 ani, înainte de intrarea la școală, de clasa a IV-a, a VIII-a, a X-a, „cînd momentele transformărilor și achizițiilor somatice, fiziologice, intelectuale coincid cu noile etape școlare și de orientare profesională". Pentru cei cu vicii de poștă

● În zilele de 23 și 24 iunie 1989, la Beijing a avut loc cea de-a 4-a Plenară a celui de-al 13-lea Comitet Central al PC Chinez. La plenară au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Central, membrii Comisiei Consultative Centrale și membrii Comisiei Centrale pentru Controlul Disciplinei. Plenara a examinat și a aprobat „raportul asupra greșelilor tovarășului Zhao Ziyang în cursul tulburărilor antipartinice și antisocialiste", prezentat de tovarășul Li Peng în numele Biroului Politic al Comitetului Central. Avînd în vedere aceste greșeli, plenara a hotărît demiterea lui Zhao Ziyang din funcțiile de secretar general al CC al PC Chinez, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic, membru al Comitetului Central și prim-vicepreședinte al Comisiei Centrale Militare a CC al PC Chinez. În funcția de secretar general al CC al PC Chinez plenara l-a ales pe Jiang Zemin, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al CC al PC Chinez. De asemenea, plenara a făcut unele schimbări în componența conducerii centrale a partidului. Plenara a dat o înaltă apreciere cuvîntării rostite de tovarășul Deng Xiaoping la întîlnirea cu comandanții trupelor însărcinate cu impunerea legii marțiale, considerînd că această cuvîntare constituie un document programatic în revizuirea trecutului, scrutarea viitorului și unificarea gîndirii și înțelegerii întregului partid.

● La Budapesta s-au desfășurat lucrările plenarei C.C. al P.M.S.U., care, pe baza raportului prezentat de secretarul general al partidului, Karoly Grosz, a examinat probleme legate de convocarea și pregătirea Congresului PMSU. Plenara a hotărît convocarea la Budapesta a Congresului PMSU la 7 octombrie 1989. Lărgind Biroul Politic, plenara a ales Comitetul Politic Executiv al PMSU, alcătuit din 21 de persoane. Rezső Nyers, membru al Comitetului Executiv al CC al PMSU a fost ales președinte al PMSU. Comitetul Central a ales ca organ de conducere colectivă un prezidiu format din patru membri : Rezső Nyers, președintele PMSU, Karoly Grosz, secretarul general al partidului, Miklos Nemeth, membru al Comitetului Politic Executiv, primul-ministru al guvernului, și Imre Pozsgay, membru al Comitetului Politic Executiv, ministru secretar de stat. Totodată, plenara l-a eliberat pe Janos Berecz din funcția de secretar al CC al PMSU. Jeno Kovacs și Janos Barabas au fost aleși secretari ai CC al PMSU.

● Potrivit Comunicatului Comisiei Electorale de stat din R P Polonă cu privire la rezultatele oficiale ale alegerilor din această țară, desfășurate în două tururi de scrutin, coaliția guvernamentală — reprezentată de PMUP, de celelalte partide aliate și de organizații ale catolicilor laici — a obținut 299 de mandate, adică 65 la sută din totalul de 460 de locuri în Seim, în timp ce opoziția a obținut 161 de mandate (36 la sută din total). Aceste rezultate sînt conforme repartizării convenite anterior în ceea ce privește circumscripțiile și candidaturile. În Senat, reprezentanții opoziției au obținut 99 de mandate din totalul de 100. În urma alegerilor, s-a format structura politică a noului parlament bicameral al Poloniei.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

La rosturile dintîi

Sistemul de credite externe funcționează de multă vreme și el a avut de-a lungul anilor un rol pozitiv în dezvoltarea economică generală pe glob. Cele mai multe dintre țările care sînt astăzi avansate din punct de vedere economic erau în secolul trecut țări în dezvoltare, și pentru a ajunge la situația de acum au apelat din plin la surse externe de finanțare. Numai că pe atunci și în deceniile care au urmat, preponderente erau creditele acordate în condiții avantajoase (pe termen lung și cu dobînzi relativ reduse).

Însă de aproximativ un deceniu configurația sistemului de credite externe s-a schimbat așa de mult în rău (termene scurte și dobînzi excesive), încît se poate vorbi de o evoluție cu caracter tumoral. Mai întîi s-a trecut de la dobînda fixă la cea variabilă, care obligă statele debitoare să-și stingă datoria nu la dobînda din momentul contractării împrumutului, ci la aceea din momentul achitării ratelor scadente. Ca urmare, după 1978 dobînda a atins niveluri fără precedent : de la 12 la sută în 1979 la 18 la sută în 1981. În mod corespunzător, într-un interval de numai trei ani, între 1979 și 1982, volumul dobînzilor la datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare s-a triplat. Rezultatul : țările debitoare din lumea a treia au plătit, între 1981 și 1988, în contul dobînzilor, 619 miliarde de dolari, ceea ce înseamnă 82,3 la sută din datoria lor la începutul perioadei amintite (751,8 miliarde dolari). În astfel de condiții, în 10—12 ani băncile își recuperează împrumuturile numai prin dobînzile pe care le încasează. Practica unor dobînzi așa de ridicate a fost calificată drept jaf care depășește în amploare pe cel colonial.

Cît de mare este acest jaf se poate vedea și din faptul că între 1982 și 1988 datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a sporit cu peste 50 la sută (ea este în prezent de 1 320 de miliarde de dolari), iar serviciul datoriei cu o treime. În perioada menționată, țările din America Latină (cea mai îndatorată zonă de pe glob) au dat în contul dobînzilor și dividendelor cu circa 180 de miliarde de dolari mai mult decît au primit sub formă de noi credite. Pierderile înregistrate datorită acestui fapt reprezintă echivalentul a 24,5 la sută din producția lor globală. Transferul negativ de resurse a avut repercusiuni directe asupra activității economice : produsul intern brut pe locuitor era în 1988 cu 6,6 la sută mai scăzut decît în 1980. Este limpede de ce în condițiile de acum datoriile externe nu numai că nu-și mai ating scopul urmărit inițial de statele debitoare, acela de a impulsiona dezvoltarea lor, dar, dimpotrivă, perpetuează și extind fenomenul subdezvoltării, adîncesc decalajele și sporesc dependența țărilor sărace de cele bogate, deoarece țările îndatorate, pentru a procura sumele necesare restituirii creditelor, sînt nevoite să-și frîneze dezvoltarea, să contracteze noi împrumuturi, să-și canalizeze toate forțele și întreaga energie numai pentru a putea face față ratelor scadente.

Desigur, se poate discuta și despre necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să ia credite numai cînd și cît este necesar și să utilizeze acești bani în mod judicios, numai pentru investiții eficiente și viabile, utile dezvoltării lor. România a considerat și consideră că factorul esențial, hotărîtor în realizarea creșterii economice, a progresului în țările în curs de dezvoltare, ca, de altfel, în toate țările, îl constituie eforturile proprii. Se știe că țara noastră a lichidat în întregime datoria sa externă și a hotărît să renunțe pe viitor la credite externe. Pentru țările debitoare, urgența întîi este însă ieșirea din actualul impas al datoriilor, oprirea evoluției tumorale la care ne-am referit la început. În acest scop, se preconizează luarea de măsuri energice pentru reducerea ansamblului datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, pentru stimularea redresării economice a acestora și revenirea la normal a sistemului internațional de credite. Țara noastră a propus și susține, după cum este cunoscut, reglementarea globală a datoriilor externe, privite și ca problemă economică, dar și ca problemă politică. Iată de ce se impune revenirea sistemului de credite la rosturile lui dintîi, de a favoriza și stimula dezvoltarea economică generală, cu prioritate a țărilor rămase în urmă, de a fi deci un factor de progres, și nu un mijloc de sărăcire și mai mare a țărilor sărace, un izvor de criză și dezechilibru economic și politic pe mapamond.

ION D. GOIA ■

Secta ucigașă

Polițiștii voiau să se reîntoarcă la bază. Razia lor la „Santa Elena Ranch" nu se soldase, cu depistarea nici unui depozit ilicit de droguri, așa cum se spera, însă, tocmai cînd se pregăteau să plece, întîmplător, unul dintre ei a făcut o descoperire macabră : oase și organe omenești îngropate în pămînt. Au reluat, firește, cercetările, de această dată cu mult mai mare atenție și treptat rezultatele au început să apară : mai întîi, un cadavru, apoi trei și într-un alt loc două corpuri neinsuflețite. Toate prezentau semne clare de asasinat : împușcături în cap sau lovituri de „machete" (un fel de cuțit mare de tăiat trestie de zahăr). „Voodoo, magie neagră", ar fi spus atunci, potrivit ziarului „Frankfurter Rundschau", locotenentul Oran Neck, de la serviciul vamal al S.U.A. Și, într-adevăr, cercetînd o colibă din apropiere au găsit într-un cazan mare, un lichid roșu, care s-a dovedit a fi sînge, în care erau amestecate părți ale unui corp uman, pene de pasăre și oase de animale.

Nu a fost prea greu să fie găsiți făptașii. Ei se aflau nu departe de locul acesta macabru și nu au opus nici o rezistență la arestare, fiind într-o pronunțată stare de euforie. Ba chiar au arătat polițiștilor și alte morminte și au descris ceremoniile macabre prin care aduceau jertfe Diavolului ! „A fost îngrozitor ; parcă eram într-un abator de oameni", declara șeriful din Cameron County. Pentru că în ritualul absurd al acestei secte ucigașe se înscria și pregătirea unor fierturi cu pretinse puteri magice în care intrau și componente ale corpului uman. Forțele de poliție din Mexic și S.U.A. care au colaborat strîns în clarificarea crimelor sectei ce își avea sediul la granița dintre cele două țări, au stabilit că macabrul cult al lui Satan era celebrat aici de cel puțin nouă luni. Obiectivul lor a fost mărturisit de unul din cei patru membri arestați de poliție ai sectei formată din traficanți de droguri : „Făceam asta pentru ca poliția să nu ne poată prinde, pentru ca gloanțele să nu ne atingă și pentru a cîștiga cît mai mulți bani". El a arătat reporterilor un semn în formă de săgeată pe umărul său explicînd că acesta este indiciul că el este autorizat de sectă să aducă sacrificii umane.

Curios, în oarba lor credință, dar și sub influența drogurilor consumate, membrii sectei nu au arătat nici cea mai mică remușcare pentru ceea ce au făcut. Locotenentul Heck declara : „Și după arestare, ei continuă să se considere inviolabili. Par, pur și simplu, să nu înțeleagă ce se întîmplă". Unii dintre ei sînt cunoscuți poliției. Astfel, Adolfo de Jesus Constanzo, 26 de ani, a fost arestat în 1981 la Miami, în două rînduri, pentru furt. În 1984, el a trecut granița în Mexic și a fondat secta, atrăgînd și o serie de traficanți de droguri care operau aici. S-a format astfel o mare bandă cu circa 35 de membri, Constanzo primind porecla de „El Padrino". Potrivit estimărilor autorităților, banda-sectă trecea prin contrabandă în SUA circa o tonă de marihuana săptămînal. Afacerea a devenit atît de înfloritoare încît fostul hoț de buzunare avea acum un Mercedes și proprietăți imobiliare în Matamaros Brownsville și Ciudad de Mexico. Și, iată, cînd promisiunile lui „El Padrino" păreau mai veridice ca niciodată, lovitura poliției a spulberat iluziile mistice, readucîndu-i pe membrii sectei cu picioarele pe pămînt. Unde vor afla probabil mult mai multe și directe pe propria lor piele despre Satan, deoarece, după cum se exprima cam frust un poliț, „au dat de dracu".

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Droguri în farmacii

Marele război împotriva plantațiilor de coca și cînepă indiană, a rafinăriilor și comerțului internațional cu droguri a suscitat un enorm interes în întreaga lume, cu toate că rezultatele au fost modeste. Adevărat balaur cu zeci de capete căruia de-i tai unul îi cresc alte zece, fenomenul traficului de droguri are surse inepuizabile. O adevărată cotitură în politica statală împotriva acestui flagel este anunțată de revista italiană „L'Espresso". Modul cel mai eficace de a combate drogul este de a-i admite existența și a-l sustrage controlului ocult al criminalității. Adică este vorba de legalizare și controlarea comerțului și utilizării drogurilor, categorie în care sînt incluse alcoolul, tutunul, cînepa indiană, heroina și cocaina. Pentru a-și propaga mai ușor ideile, autorii legalizării au constituit „Liga internațională antiprohibiționistă asupra drogurilor" susținută de Partidul Radical Italian, oameni de știință, economiști și magistrați din Occident.

Nu există nici un stat care să permită vînzarea liberă a drogurilor așa numite „grele" cum sînt cocaina, heroina și mai nou crack. Chiar și în indulgenta Olandă, faimoasă prin frunza de marihuana pictată lîngă firma „Coffee shop" la toate magazinele de acest fel din Amsterdam, fumatul drogului este permis, dar nu legal. Ca și restul țărilor occidentale, de la Italia la R. F. Germania, de la Franța la Australia. Legislația cea mai deschisă aparține statului Alaska unde Curtea Supremă a stabilit că „posesiunea cînepei indiene face parte din drepturile cetățeanului" ! Primul pas în lupta antiprohibiționistă a fost făcut anul trecut, la Rotterdam, odată cu constituirea „Mișcării europene pentru normalizarea politicii în domeniul drogurilor". Peste Atlantic, premiul Nobel pentru economie, Milton Friedman, a îmbrățișat decizia liberalizării pe care pînă și austera revistă „Economist" o consideră viabilă. Ideea e bună, consideră președintele magistraturii democratice din Italia, Giovanni Palombarini, care adaugă „fără îndoială, mafia și camorra vor fi private de importante surse de cîștig. Preocupante sînt însă consecințele psihice ale acestei deschideri asupra toxicodependenților. Cu droguri legale, stimulentele pentru dezintoxicare și recuperare vor fi tot mai slabe". Partizanii legalizării răspund : nu există soluții miraculoase. Trebuie înțeles că prin noua lege raportul dintre avantaje și dezavantaje nu va fi mai rău decît în situația actuală pentru că vîndute în farmacii, la prețuri scăzute, drogurile vor înceta să facă proseliți. Se merge pe ideea că, dacă tot ce e interzis e tentant, ce e legal, nu mai atrage. Nimeni nu zice că de acum drogurile se vor vinde la bar. În proiectul de lege prezentat Parlamentului de radicali se precizează că heroina și cocaina vor fi vîndute în farmacii și vor face obiectul monopolului statului. Un sistem de taxe progresive în funcție de periculozitatea drogurilor va descuraja uzul acestora și, în același timp, va contribui la finanțarea campaniei publicitare asupra efectelor negative ale alcoolului, fumatului și stupefiantelor.

E îndoielnic faptul că noua lege, dacă va fi adoptată, va constitui soluția ideală în drama drogului. Că va da o lovitură traficanților, este adevărat, dar cu inventivitatea lor diabolică aceștia vor găsi sigur o nouă cale de îmbogățire. Nu banii lor trebuie să preocupe, ci tragedia sutelor de mii de toxicodependenți care sînt greu de oprit din drumul lor fără întoarcere. De ce se droghează, care sînt rădăcinile acestui obicei pe care fiecare începător îl știe nociv și căruia i se dedă cu obstinația sinucigașului ?

Iată întrebări la care proiectul de lege amintit, nu dă nici-un răspuns.

IOAN ROȘCA ■

O afacere rentabilă

Cei mai mulți dintre noi cînd aud cuvîntul ogar se gîndesc la vînătoare, dar nu și americanii care au în minte imaginea curselor rapide pe care suplele canine le fac în urmărirea iepurelui mecanic (niciodată ajuns). Este de fapt un mod de a da posibilitatea celor dornici să parieze, cunoscută fiind pasiunea americanilor pentru acest lucru. Bineînțeles că „dog-track"-urile sînt în primul rînd o afacere deosebit de rentabilă. Prin anii '20, în dorința de a atrage cît mai mulți oameni, de a face cursele mai interesante, organizatorii au hotărît introducerea „jocheilor". Misiunea aceasta a fost încredințată maimuțelor, dar rezultatul a fost un fiasco total : „jocheii" erau mai degrabă interesați de înlăturarea rapidă a hainelor decît de cursă. Cifra de afaceri, cel mai veridic barometru, fiind în scădere, organizatorii curse s-au gîndit la noi variante pentru atragerea publicului. Mai ales că suma pariurilor a scăzut de la 5,2 milioane de dolari la 3 milioane. Și atunci, întreprinzătorii au construit adevărate saloane de restaurant în apropierea pistei de alergări. Între un somon afumat și un biftec în sînge ai posibilitatea de a urmări cursele. Mesele sînt prevăzute cu monitoare. Mai mult, o videotecă pune la dispoziție celor interesați curse mai vechi sau mai recente, pentru a-și putea face o imagine cît mai documentată asupra „concurenților". „Mîncare bună, artă (căci pereții sînt decorați cu picturi) — iată ce atrage publicul", susține William Georgantos, directorul general al unui asemenea stabiliment. În plus, mai este și criza de timp : cursele de ogari se succed cam la 12 minute, față de o jumătate de oră în cazul curselor de cai. Georgantos, dornic de a crea atmosferă, a angajat chiar și o orchestră simfonică. Totuși am înclina să dăm crezare părerii lui Pierce Atkinson, în vîrstă de 90 de ani, un pasionat al unor asemenea curse care, din 1954, nu a lipsit decît duminicile și susține : „Cred că lucrul cel mai surprinzător pe care l-am văzut a fost atunci cînd un cîine care a cîștigat cursa a sărit peste gardul înconjurător și s-a pierdut în munți". Ambianța nu este totul !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Breviar științific

Reciclarea aerului la scafandri

Cei ce coboară la adîncimi mari respiră un gaz, sub presiune, compus din heliu și oxigen. Azotul care formează 80 la sută din aerul atmosferic, la presiuni înalte devine otrăvitor pentru organism. La o decompresiune bruscă el formează în sistemul sanguin bule de gaz, punînd viața scafandrului în pericol. Din acest motiv la terminarea unor lucrări efectuate în adîncuri, cei ce au lucrat aici sînt obligați să locuiască, mai multe zile, în camere de presiune, respirînd continuu amestecul de gaze, fără azot. Pînă în prezent a fost imposibil să se neutralizeze gazele costisitoare din această cameră de presiune, deoarece ele conțineau azot, degajat de organismul scafandrului. Pentru reținerea și îndepărtarea azotului, în Anglia s-a realizat o membrană ce acționează ca o sită moleculară, prin care pot trece numai atomii de heliu și oxigen. Aerul astfel obținut, din care lipsește azotul, după ce a fost supus unui proces chimic pentru a se îndepărta bioxidul de carbon rezultat din respirație, este reîmbogățit cu oxigen și reciclat, realizîndu-se astfel mari economii.

AUREL DIANU ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Întreprinderea antreprize „Teleconstrucția" București** răspunde la scrisoarea adresată de Asociația locatarilor din str. Sergent Turturică nr. 4, Sectorul 5: Lucrările de racord telefonic al blocurilor 70 A și 70 B fac obiectul contractului nr. 5393, încheiat între I.A.T.B. și D.G.D.A.L. București. Aceste lucrări încă n-au început deoarece pînă în prezent D.G.D.A.L. nu a comunicat admiterea lor la finanțare-decontare și, de asemenea, nu a asigurat, așa cum are obligația, cota de cupru aferentă racordului. Pe măsura rezolvării acestor două probleme, se va trece cu operativitate la execuție și finalizare.

■ **Sînt Vlaicu Suciu, lăcătuș mecanic pe șantierul Centralei electrice de termoficare Arad,** și vreau, în numele mai multor muncitori, să vă aduc la cunoștință că la noi, la C.E.T., există o Alimentară deservită de Doina Kiss, în calitate de șefă de unitate, și de vînzătoarea-ajutor Geta Cornea. Aceste două lucrătoare, pe lîngă faptul că deschid și închid cînd vor, se comportă incorect cu noi, constructorii de pe șantier, vorbesc urît, adesea refuză să ne vîndă unele produse și uită să ne mai dea restul de bani atunci cînd reușim, totuși, să mai cumpărăm cîte ceva. În general, se manifestă de parcă unitatea 48 ar fi un fel de proprietate a lor, personală, și nu a comerțului socialist, cum ar trebui să li se mai amintească.

■ **De la Miliția județului Dîmbovița, Serviciul circulație,** referitor la sesizarea tînărului Marin Șocai din comuna Ciocănești, primim: Într-adevăr, petiționarul a absolvit cursurile Școlii de mecanici auto din Tîrgoviște în luna august 1988, promovînd și examenul pentru obținerea permisului de conducere categoriile B, C, E. Întrucît nu împlinise vîrsta de 18 ani, nu i s-a putut înmîna permisul odată cu seria de absolvenți din care a făcut parte. Același lucru s-a petrecut și imediat după împlinirea vîrstei, deoarece nu a adus în timp fotografiile necesare. Prezentîndu-se mult mai tîrziu cu fotografiile, permisul i-a fost completat la data de 31.XI.1988 și i s-a înmînat abia pe 4 mai 1989, cînd a binevoit să treacă pe serviciul circulație, fără a avea alte pretenții. Nu s-au constatat aspecte de neglijență sau atitudini de reavoință din partea lucrătorilor noștri de miliție.

■ O doleanță îndreptățită și, în același timp, o propunere avansează, printr-o recentă scrisoare, **muncitorul George Bunea din Făurei-sat, județul Brăila:** În apropierea satului nostru, la o depărtare doar de circa 1 km, funcționează o haltă C.F.R. în care opresc doar cursele ce deservesc lucrătorii unui centru de cercetări feroviare. Pentru că sîntem în sat peste 50 de muncitori navetiști — ne scrie G. M. —, în numele lor și al meu, propun Direcției regionale c.f. Galați să analizeze posibilitățile și să dispună oprirea în sus-menționata haltă și a trenurilor locale care fac naveta între Făurei-oraș și municipiul Buzău. Prin aceasta am putea fi scutiți de un drum lung de peste 15 km pe care, actualmente, sîntem nevoiți să-l străbatem zilnic cu piciorul, mai ales după ce ieșim sau intrăm în schimburile 2 și 3.

■ **IEIRIEDEET Drobeta-Tr. Severin,** cu privire la scrisoarea trimisă de Tudor T. Carametescu din Ostrovu Mare, județul Mehedinți, ne informează că cele semnalate de petent se confirmă. Pe 27.I. 1989, în sus-menționata comună mehedințeană s-au ridicat contoarele pentru verificarea metrologică periodică, prilej cu care s-a schimbat aparatul și la abonatul Eugen Popescu. În momentul înlocuirii contorului, acesta avea lipsă ambele plombe marcate cu sigiliul metrologic, însă electricianul care a efectuat operația de înlocuire n-a consemnat deficiența în „bonul de mișcare a contorului". Ca urmare, abonatul a fost, firește, scos de sub acuzare, s-a dispus punerea sub tensiune a instalației sale electrice, iar electricianul neglijent a fost sancționat disciplinar.

■ La depeșa maistrului chimist Constantin Muraru, care solicită restituirea părților sociale, răspunde **Centrala industrială de fibre sintetice Săvinești:** În luna iunie 1986, cînd petentul, fost om al muncii la Combinatul de fibre sintetice Săvinești, a solicitat restituirea sumelor, s-a transferat la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari; în iulie i s-a întocmit statul de plată pentru suma de 2 290 lei, dar nu s-a prezentat să-i ridice și suma a fost depusă ca neridicată în bancă. La adresa Combinatului petrochimic Midia-Năvodari din februarie 1989 și, în urma verificărilor făcute de noi, s-a virat C.P.M.N. 2 290 lei, cont 30.14.8.04.01 B.N. Constanța, cu dispoziția de plată nr. 453/21.II.1989, înregistrată în extrasul de cont din aceeași zi.

■ Din comuna Grădiștea, Sectorul Agricol Ilfov, ne scrie **Vasile Matcescu.** Printre altele, ne informează că centrala telefonică din localitate este în ultima vreme mereu deranjată, fapt ce face aproape imposibilă efectuarea legăturilor telefonice cu Capitala. Mai ales cînd plouă, nici măcar operatoarele nu pot recepționa corect convorbirile și sînt nevoite să facă pe translatoarele între diverși abonați. Cu toate că nu pot beneficia în bune condițiuni de avantajele telefoniei automate, sînt obligați să suporte integral plata abonamentelor, plus plata convorbirilor interurbane conform tarifelor în vigoare. Deși au sesizat aceste stări de lucruri atît forurilor locale cît și Direcției de telecomunicații a municipiului București, nu s-au luat nici pînă în prezent măsuri de redresare.

■ **Ministerul Finanțelor,** că răspuns la scrisoarea maistrului inventator Constantin Mohan, ne informează că recompensele cuvenite autorilor de invenții intră sub incidența Decretelor nr. 200/1982 și nr. 325/1984. Potrivit prevederilor legale, se scutesc de impozit inventatorii cărora li s-au acordat certificate de inventator pentru suma de pînă la 10 000 lei inclusiv, din recompensa acordată pentru fiecare invenție. Dacă invenția este comună mai multor persoane, impozitul se calculează la cota parte a recompensei ce se cuvine fiecărei persoane, după ce s-a scăzut o singură dată tranșa neimpozabilă de 10 000 lei. Recompensele pentru invenții se impun la cotele și în condițiile prevăzute de art. 1 din H.C.M. nr. 543/1970, cu modificările ulterioare. În situația în care partea din recompensă impozabilă cuvenită unui coautor este sub 10 920 lei, se aplică cota de impozit de 3,20%. În cazul cînd partea din recompensă impozabilă cuvenită unui coautor depășește 10 920 lei, suma respectivă se împarte la 12 luni, se calculează impozitul aferent sumei lunare astfel determinate și aceasta se înmulțește cu 12, rezultînd astfel impozitul de plată.

■ Subsemnatul **Alexandru Dănilă din București, str. Crăciun nr. 14,** sînt posesorul unei mobile de dormitor și al unei biblioteci model Viorela. Le-am cumpărat de la magazinul de specialitate, dînd destui bani, dar în foarte scurt timp s-au deteriorat într-un hal fără de hal. Fiind din plastic și prost lipite, modelele aplicate pe ușile șifonierului au căzut, la bibliotecă ramele de sus nu se pot fixa pentru că fabrica nu le-a croit exact, lacul de pe ele s-a cojit, încît nici nu pot să vă spun cum arată, mai bine v-aș fi trimis o fotografie, să vă convingeți. Supărarea mea și a familiei mele este, cred, destul de îndreptățită, deoarece, mă gîndesc eu, oare cel care au confecționat această mobilă — cei de la C.I.L. Pipera — nu au simțul lucrului bine făcut? Ce să vă mai spun, am scris și la fabrică, dar n-am primit nici măcar un răspuns.

■ Din răspunsul **Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Cluj,** trimis lui Ștefan Bukos și altora de la TAGCM care au solicitat unele precizări privind pensionarea, reținem: Conform art. 8 din Legea nr. 3/1977, personalul muncitor cu o vechime în muncă de minimum 30 ani bărbații și 25 ani femeile are dreptul la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă la împlinirea vîrstei de 62 ani bărbații și 57 ani femeile. Persoanele încadrate în muncă și care au vechimea minimă arătată mai sus pot fi pensionate la cererea lor și la împlinirea vîrstei de 60 de ani bărbații și 55 de ani femeile. Potrivit articolului 51 din lege, pensiile se plătesc celor care la data cererii de pensionare erau încadrați în muncă, de la data la care li s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii.

■ Un fapt neplăcut ne semnalează **Ioana Postîrnăceanu din satul Ibrianu, comuna Corneșți, județul Dîmbovița.** „Fiul meu, Gheorghe — ne scrie femeia — a efectuat serviciul militar la o unitate din Timișoara. La data eliberării i-am expediat de la Oficiul poștal Corneșți un colet de 4,4 kg, în valoare de 2 500 lei, conținînd obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte, colet care nu a fost înmînat fiului meu, dar nici reexpediat acasă, la Ibrianu. Oficiul din Corneșți a telefonat Oficiului din Timișoara care a confirmat predarea coletului la magazia unității; eu am scris tovarășului comandant al respectivei unități o recomandată prin care solicitam rezolvarea cazului, însă nici coletul și nici răspuns n-am primit pînă acum, cînd, iată, vă scriu și dv., sperînd să-mi întindeți o mînă de ajutor, spre a da de urma coletului meu poștal".

■ Reținem din răspunsul trimis de **Procuratura județeană Călărași** la plîngerea adresată de Vasile Mîțu din comuna Dorobanțu: Prin ordonanța nr. 16975/1865/1989 din 21.04.1989, Procuratura Generală, Direcția I, a infirmat soluția dată de procuror, apreciindu-se că actele și dovezile existente la dosar nu sînt suficiente pentru a se trage concluzia că cel decedat s-a înecat în lacul Mostiștea și, drept urmare, s-a dispus continuarea și completarea cercetărilor. După administrarea tuturor probelor, cauza va fi soluționată temeinic și legal.

■ Lui **Ioan Bogdan Bărbieru din Iași, str. Trei Ierarhi nr. 16,** norocul doar i-a surîs și... atîta tot. Nu e o glumă, ci adevărul adevărat: Participînd la tragerea LOTO-PRONOSPORT din 17 februarie a.c., la Agenția nr. 22/20 din localitate, str. Piața Unirii nr. 11, i-au ieșit 3 numere cîștigătoare. I s-a eliberat adeverința cu seria L nr. 1629830, dar, prezentîndu-se la agenție, a aflat cu stupoare că fusese omis de pe lista cîștigătorilor. Trei contestații a făcut omul la A.S. LOTO-PRONOSPORT București, dar pînă astăzi n-a primit nici cîștigul și nici măcar răspuns de... consolare.

Ca să vedeți și dv. cum devine chestia cu norocul!

■ Răspuns lămuritor, de mai larg interes cetățenesc, primim din partea **autorităților orașului Năvodari,** referitor la memoriul Cristinei Măcelaru din aceeași localitate, str. Delfinului nr. 7, care solicită restituirea părții sociale: Potrivit prevederilor art. 8 din Legea 3/1982, depunerile oamenilor muncii ca parte socială se fac pe o perioadă de cel puțin cinci ani. După această perioadă, la cererea depunătorului, dacă depunerea totală este de cel puțin 10 000 lei, partea socială se poate restitui, integral sau în mod eșalonat, în răstimp de cel puțin 2—5 ani, potrivit hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii. În cazul în care schimbarea locului de muncă s-a făcut fără acordul unității sau contractul de muncă al depunătorului a fost desfăcut din vina acestuia, termenul de cinci ani, după care se poate cere restituirea părții sociale, curge de la data încadrării în noua unitate.

■ Mă numesc **Atomei Gheorghe din Tîrnăveni, str. Mioriței nr. 4, județul Mureș,** și vin la dumneavoastră cu o mare rugăminte. Așa după cum se cunoaște, electronica a făcut progrese extraordinare, mai ales în ultimii ani, venind în sprijinul omului. În consecință, vă solicit bunăvoința și ajutorul spre a intra în posesia unei perechi de ochelari cu protează auditivă electronică, cu baterie și microfon încorporate în ramă, fiind de indispensabilă necesitate pentru existența mea. Costul mă oblig să-l suport personal și integral, indiferent dacă sînt din producție internă sau externă. Vă mulțumesc.

■ Ca răspuns la scrisoarea Ecaterinei Huluța, **Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Țăndărei, jud. Ialomița,** ne trimite un referat din care reținem: Petenta solicita sprijin în vederea rezolvării problemei ce o frămîntă, anume că este obligată să plătească C.A.P.-ului Țăndărei suma de 2 360 lei reprezentînd contravaloarea a 1 100 kg porumb pe care se presupune că ar fi obținut-o de pe terenul ce îl posedă ca loc de casă. Întrucît din verificările efectuate la unitatea cooperatistă și în actele personale reiese că femeia n-a fost și nu este membră cooperatoare, C.A.P. Țăndărei a făcut eronat această impunere și, drept urmare, s-au luat măsurile ce se cuvin pentru anularea debitului.

■ Citeodată, chiar și lucrurile aparent mărunte pot da destulă bătaie de cap. Aceasta este și părerea **Nicoletei Dinu, responsabila Magazinului de fierărie nr. 24 din orașul Găești, jud. Dîmbovița,** care ne semnalează că, la începutul acestei luni, a primit, de la depozitul de mărfuri al I.C.S.M. Ploiești, 300 broaște de uși tip A, aplicate, STAS 2946-80, produse de U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei, cu serioase deficiențe de fabricație. Din cauza proastei lor calități, numai 50 se pot încuia destul de greu cu cheia, restul de 250 fiind inutilizabile; clienții, deși se dovedesc interesați de un astfel de produs, refuză, firește, cumpărarea. Broaștele cu pricina au rămas în stoc, etichetate ca nevîndabile. Nedumerirea și întrebarea responsabilei: Ce a făcut C.T.C.-ul de la sus-vizata fabrică? Cum de și-a permis să dea drumul pe poartă unor astfel de produse ce nu fac cinste mărcii fabricii?!

■ **Consiliul popular al sectorului 3, Comitetul executiv,** îi răspunde tovarășului Constantin Cosma din București, Calea Moșilor nr. 27: La scrisoarea dv., adresată Flacării, prin care sesizați faptul că vi s-au încredințat spre creștere copiii minori ai fratelui decedat la 11 ianuarie 1988 și nici pînă azi nu v-ați ridicat drepturile ce vi se cuvin cu titlu de alocație de stat pentru cei doi minori, vă comunicăm că, în conformitate cu art. 6, pct. 2, litera d din Decretul nr. 410/1985, dreptul la alocație este garantat. În consecință, urmează să vă prezentați la I.C.R.A.L. Vitan, Secția II-III, unde sînteți încadrat, pentru întocmirea dosarului de alocație.

■ Despre orașul-stațiune Breaza din județul Prahova aș avea de spus foarte multe lucruri frumoase. Există, totuși, aici un inconvenient cu care omul venit din altă parte dă piept de îndată ce coboară din tren. Concret, iată despre ce e taina: fie tînăr, fie vîrstnic, sănătos sau bolnav, odată sosit în gară, ești obligat să urci cîteva sute de trepte și să parcurgi apoi circa 3—4 km pe jos, pînă în centrul orașului. În cele mai multe cazuri, cei sosiți au și bagaje, ceea ce îngreunează sau face, practic, imposibilă ajungerea la destinație. Este și motivul pentru care, în numele mai multor cetățeni, propun reînființarea unei linii de autobuz sau microbuz, după caz, dacă nu la fiecare tren, măcar să circule o dată pe zi, pe ruta centru-gară și retur, după un program riguros stabilit. **Maria Andrei, București, Șos. Mihai Bravu nr. 117—119, bl. E 1, sc. 2, ap. 61.**

Pagină realizată de MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Ifrim Ioana — Galați: Cînd unul dintre urmași pierde dreptul la pensie, ceilalți primesc în continuare partea din pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată. ● **Ungureanu Ion** — com. Broșteni (Suceava): Executorului judecătoresc. ● **Cojocaru Gheorghe** — com. Mitocu Dragomirnei (Suceava): Depuneți cerere și certificat medical și adunarea generală a membrilor cooperatori va hotărî dacă vă încadrați la „cazuri deosebite". ● **Negrea Vasile** — Bîrlad: Puteți cere judecătoriei sistarea plății pensiei pentru copiii care, deveniți majori, nu urmează o formă de învățămînt. ● **Dănceș Gavrilă** — com. Ieud (Maramureș): Pensiile se plătesc celor care la data cererii de pensionare erau încadrați în muncă, de la data la care li s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii. Unitatea nu poate dispune încetarea activității persoanei care a cerut înscrierea la pensie decît după ce a primit decizia de pensionare (art. 51, Legea 3/1977). În cazul în care unitatea v-a desfăcut contractul de muncă contrar dispozițiilor menționate, vă puteți adresa organelor judecătorești pentru despăgubiri. ● **Bucur Maria** — Buzău: 1) Durata timpului de muncă nu poate depăși 48 de ore pe săptămînă și 8 ore pe zi (Codul Muncii, art. 112, al. 1). Orele în care o persoană prestează muncă peste durata normală a timpului de lucru sînt ore suplimentare și se compensează cu timp liber corespunzător (Codul Muncii art. 120). 2) Munca prestată în timpul nopții se plătește cu un spor de 15% din retribuția tarifară de încadrare (Codul Muncii, art. 114, al. 2). ● **Soreschi Eugenia** — Medgidia: Nu aveți dreptul. ● **Voicu Constantin** — satul Stroești, com. Arcani (Gorj): Nu știm noi cum vă puteți rezolva problemele bănești în familia dv. Consultați, eventual, un avocat. ● **Scurtu Aurel** — satul Călimănești, oraș Mărășești (Vrancea): În etapa actuală s-au majorat pensiile de invaliditate gr. II mai mici de 800 lei. ● **Dumitru Iosif Sandu** — Ploiești: Depinde de unitatea pe care o alegeți. Interesați-vă la consiliul popular, oficiul de asistență socială. ● **Moldovan Valentin** — București: La schimbul de locuință este necesar să prezentați acordul tuturor membrilor majori din familie și buletinele de identitate ale acestora. ● **Pintescu Vasile** — Rădăuți: Pentru ca executorul judecătoresc să treacă la executarea silită a debitorului, depuneți la Judecătoria Buftea cerere, hotărîrea judecătorească investită cu formulă executorie, copie de pe hotărîre care se comunică împreună cu somația debitorului, timbru fiscal de 5 lei și timbru postal de 8 lei. ● **Lădaru Ioana** — București: Ați fost invitată la Oficiul forțe de muncă al sectorului 1, dar nu v-ați prezentat. De ce ne-ați mai scris atunci? ● **P. Luciana** — București: Dacă doriți foarte mult, pregătiți-vă mai bine pentru examen într-o viitoare sesiune. Veți reuși. Dar de ce la A.S.E.? ● **Marin Ecaterina** — București: Perioada cît ați întrerupt activitatea pentru îngrijirea copilului pînă la 7 ani nu se consideră la stabilirea pensiei pentru simplul motiv că nu ați muncit în acel timp. ● **Burnă Gh. Gheorghe** — com. Osica de Sus (Olt): Oficiul farmaceutic Pitești vă va comunica de unde puteți cumpăra medicamentul.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

SPECTACOL ATLETIC LA PITEȘTI

Emoționantă este imaginea unui stadion aproape plin, cu spectatorii în picioare, aplaudînd frenetic o cursă palpitantă, cîștigată la mustață, cu cîțiva centimetri de piept împins spre linia de sosire. Sînt momente în care atletismul își răsplătește spectatorii, din ce în ce mai mulți pe marile stadioane ale lumii și, îmbucurător lucru, numeroși și la internaționalele României, desfășurate duminică după-amiază la Pitești. A fost un concurs comprimat, în stilul celor practicate în momentul de față în mai toate țările lumii, cu probele care pot stîrni maximum de interes, atît prin participanți cît și prin spectaculos. E drept că o asemenea formulă are meritul de a spori cota interesului pentru unele dintre ele, lăsîndu-le în schimb pe celelalte într-un anonimat nu prea fericit pentru rezultate de performanță. Regalul atletic de la Pitești desfășurat în condiții ireproșabile (din păcate a lipsit o tabelă electronică de afișare a rezultatelor, cea mare a stadionului fiind blocată cu denumirea competiției) a beneficiat de prezența numelor celebre în istoria sportului (Iolanda Balaș, Mihaela Penes, Anișoara Cusmir, Viorica Viscopoleanu, Maricica Puică) dar și de cea a campioanelor în vogă (Paula Ivan, Doina Melinte, Alina Astafei, Sorin Matei). Dacă atleții noștri au onorat așa cum se cuvine aceste internaționale, federația de specialitate asigurînd participarea a tot ce avem mai bun în momentul de față, nu același lucru s-ar putea spune despre nivelul invitaților. S-a dus vremea cînd acest concurs aducea printre invitați și mari campioni. Conectarea atletismului la sistemul premiilor existente în alte domenii a determinat și o scădere a cotei participanților, multe federații venind la Pitești cu garnituri de probă. Așa se explică faptul că doar două probe din cele 17 incluse în programul actualei ediții au fost cîștigate de oaspeții noștri de peste hotare.

Și totuși, Internaționalele din acest an au avut frumusețea lor. Prin festivitatea retragerii Maricicăi Puică după o carieră încărcată de toți laurii pe care și-i dorește un sportiv de renume mondial. Internaționalele au avut farmec prin cursa de 3 000 de metri, cu Paula Ivan depășită la mijlocul cursei de Viorica Ghican, pentru ca în ultima parte campioana olimpică să revină puternic și să obțină cel mai bun rezultat mondial al sezonului. „Prima cursă dintr-un sezon este extrem de grea. Am pornit prea tare și am avut o scădere spre a reveni atunci cînd era nevoie" (Paula Ivan). „Deși am văzut ce distanță aveam față de Paula Ivan, știam că în urma mea aleargă o campioană olimpică și simțeam că va recupera. Gîndul acesta mi-a tăiat picioarele" (Viorica Ghican). Internaționalele au avut farmec prin surprinzătoarea victorie a lui Ioan Elena la 1 500, prin rezultatul Marietei Ilcu la lungime (7,08), prin duelul Iolanda Oanță (Rapid) — Cristieana Matei (C.S.M. Universitatea Craiova), prin constanța și supremația lui Liviu Giurgian în proba de 110 mg, prin victoriile cubaneze în ambele serii contra cronometru în proba de 400 m. De altfel cîștigătorul probei, Lazaro Martinez din Cuba, se află pentru a treia oară la un concurs internațional în România. O altă atracție a internaționalelor a fost duelul la triplu salt între mai scundul Lucian Sfiea (Voința) și Parkov Gregorian. Atletul sovietic, înalt, suplu, după o carieră în balet n-a reușit să-și adjudece decît locul secund, spunînd că la Pitești a pierdut un concurs, dar a cîștigat cîțiva prieteni.

Dar cel mai impresionant lucru al acestei ediții a internaționalelor a fost interesul copiilor și adolescenților. Mii de copii și elevi, fascinați de Maricica Puică sau Paula Ivan au stat nemișcați în timpul concursului, iar la sfîrșit au năvălit la intrarea în vestiare pentru a obține un autograf sau pentru a privi de aproape două mari atlete. Așa cum handbalul a generat o modă, apoi a venit rîndul tenisului și mai tîrziu al gimnasticii, acum între copii bate un vînt de simpatie și interes pentru atletism. Să sperăm că pînzele speranței în care se opintesc orgoliile nebănuite ale performanțelor răsunătoare se vor umfla din plin.

C. NISTORESCU ■

S-a retras o stea!

S-a retras Maricica Puică. O stea a atletismului trece de pe pistele de concurs în filele de istorie ale acestui sport și-n amintirea marilor iubitori ai alergării. Campioană olimpică, recordmenă mondială, multiplă campioană națională și internațională, Maricica a adus sportului românesc cununi de lauri chiar la o vîrstă cînd alții își ordonează gîndurile pentru o întîlnire cu vîrsta a treia. A alergat cît i-ar trebui unui glob-trotter ca să înconjoare pămîntul de mai multe ori, în mai multe vieți. A purtat tricolorul României pe toate meridianele globului și a determinat organizatorii de concursuri și campionate să oficieze ceremonii în acordurile imnului național. Într-un cuvînt, și-a făcut cinste și ne-a făcut cinste. La Pitești, cu ocazia internaționalelor, Maricica Puică s-a purtat ca o concurentă care mai simte fierbințeala pistei sub tălpi. A tremurat pentru Paula Ivan și a sfătuit-o ca o atletă care nu realizează că s-a retras, și mai poartă pantofii cu cuie prin toate locurile pe unde ajunge. La Pitești Maricica Puică s-a retras formal din activitate, sufletul ei rămînînd în continuare pe stadion. Emoționantă a fost solemnitatea retragerii, organizată de federația de specialitate, Maricica Puică fără tricou, în costum, covîrșită de flori, cupe, și diplome, copleșită de aplauze, îmbrățișări și felicitări, o imagine impresionantă, care răsplătește frumos și patetic străduințele și sacrificiile unei sportive de excepție. Din lecția de viață a Maricicăi Puică, sportivii noștri pot învăța cît dintr-un manual de etică sportivă, după cum din gestul Federației Române de Atletism ar trebui să rămînem cu o idee. Retragerea marilor campioni este emoționantă și dureroasă, iar o asemenea festivitate e de natură să răsplătească victoriile, totdeauna născute din riuri de transpirație. Să învățăm ce se cuvine dintr-o carieră exemplară, dar și dintr-un gest care a încununat-o pe măsură și ne-a făcut cinste nouă, celor din tribune și din preajma stadioanelor. După cîte clipe de satisfacție am primit cadou, eram datori cu această scenă de considerație, binevenită față de toți cei care au ridicat tricolorul românesc pe cel mai înalt catarg și au dus numele țării pe buzele celor iubitori de întrecere sub auspiciile seninătății și prieteniei.

SAH cu Margareta Mureșan

Turnee

● **Turneul „Carlos de Cespedes"** de la Bayamo (Cuba) a ajuns la cea de-a X-a ediție. În ciuda străduințelor (categoria a VIII-a, Elo mediu 2 435 p) nici unul dintre aspiranți n-a îndeplinit norma de mare maestru. Conform așteptărilor a învins maestrul internațional Haritonov (U.R.S.S.) dar la egalitate de puncte cu marele maestru cubanez Vera, autori a 7,5 puncte din 12 posibile. Nesperat de bine s-a comportat Sariego (Cuba), clasat pe locurile 2—3 la egalitate de puncte, 7, cu mexicanul Martin del Campo. Următorii au fost Arencibia, G. Garcia și A. Rodriguez 6,5 p, Viela (toți Cuba), Gild, Garcia (Columbia) 6 p, Canda (Nicaragua), Verduga (Mexic) 5 p, Matamoros (Ecuador) 4 p și Gutierrez (Columbia) 3,5 p. ● **Invitată** să participe în campionatul masculin de la Riga, fosta vicecampioană mondială Nana Alexandria s-a dovedit depășită de forța turneului. Primele trei locuri au fost împărțite, în ordinea coeficienților Sonneborn, de I. Klovan, E. Kengis și A. Vitolinș, care au înregistrat 9,5 puncte. În continuare clasamentul arată astfel : A. Șabalov 9 p, Z. Șuraviev și A. Șmit 8 p, I. Rausis 7,5 p, I. Sokolov și I. Daudzavardis 6 p, V. Șulman 4,5 p, N. Miezis și I. Meijers 4 p, Nana Alexandria 3,5 p. și L. Cehlov 2 p. ● **Costa Blanca.** 128 jucători (între care 2 mari maeștri, 14 maeștri internaționali, 9 maeștri F.I.D.E.) și-au disputat întîietatea în 9 runde, sistem elvețian, în cea de-a XIII-a ediție a turneului open din cunoscuta localitate spaniolă. Cu un plus de șansă a triumfat maestrul internațional Gil Reguera (Spania), singurul care a acumulat 7,5 puncte. În pluton s-au adunat Bass (S.U.A.), Hodgson (Anglia), Campos Moreno (Chile), Martin (Anglia) și Martin (Spania) 7 p, Fernandez Garcia (Spania), Urday (Peru), Sonntag (R.F.G.), Carlier (Olanda) și Corbi (Spania) 6,5 p etc. Cum se poate greși din cauza soarelui și a mării în combinație... cu șahul a demonstrat-o partida **Hodgson — Sonntag** 1.d4 Cf6 2.Ng5 d5 3.N:f6 g:f6 4.c4d:c4 5.e4 Cc6 6.d5 Ce5 7.f4 Cd3 8.N:d3 c:d3 9.D:d3 Dd6 10.Cge2 f5 11.e5 Db6 12.Cd2 e6 13.Cc3 Nb4 14.Cc4 Da6 15.d6 c:d6 16.e:d6 Nd7 17.Dd4 Tg8 18. Tadl Tc8?? 19.Df6 și negrul a cedat, matul fiind imparabil ● **Paris,** Campionatul open al orașului s-a bucurat de un mare număr de participanți : 636. Arbitrii s-au văzut obligați să stabilească două grupe valorice, pe lîngă turneul feminin. Publicul a urmărit cu mult interes străduințile lui Joel Lautier de-a realiza cea de-a doua sa normă de mare maestru. Primii clasați au fost canadianul Spraggett, cehoslovacul Jansa, Murey (Israel) și Fedorowicz (S.U.A.) ● **Cupa** Ministerului de transport a constituit unul dintre cele mai puternice turnee open desfășurate în Polonia. La Varșovia au luat startul 140 participanți dintre care 12 mari maeștri, 38 maeștri internaționali și două mari maeștre internaționale. S-au jucat 9 runde (sistem elvețian), singurul autor al unei norme de mare maestru fiind cîștigătorul turneului, Serghei Kalinicev (U.R.S.S.) cu 8 puncte cumulate. La fel ca și la marile turnee open de la Belgrad și Budapesta, și la Varșovia delegația șahiștilor sovietici a depășit toate așteptările. De altfel, urmărind clasamentul vom remarca situarea sportivilor sovietici printre fruntași. Mai puțin eficace a fost jocul marilor maeștri Holmov, Ubilava, A. Petrosian și Romanișin care au totalizat doar 5,5 puncte, în timp ce Bronstein și Țeitlin au cumulat 5 puncte. Un scurt duel teoretic între jucătorii sovietici s-a înregistrat în indiana regelui : **Dautov — Magheramov :** 1.d4 Cf6 2.Cf3 g6 3.c4 Ng7 4.Cc3 00 5.e4 d6 6.Ne2 e5 7.d5 a5 8.Ng5 h6 9.Nh4 Ca6 10.Cd2 De3 11.00 Nd7 12.a3 Ch7 13.Tbl f5 14.e:f5 N:f5 15.Tcl g5 16.Ng3 Cf6 17.Da4 De7 18.D:a5 e4 19.Da4 e3 20.Cdbl Cc5 21.Ddl Cfe4 22.C:e4 C:e4 23.Cc3 e:f2 și albul cedează. Primii clasați au fost 1. Kalinicev (U.R.S.S.) 8 p, 2. Magheramov (U.R.S.S.) 7,5 p, 3—5 Zlotnik (U.R.S.S.), Blatny (Cehoslovacia) și Glek (U.R.S.S.) 7 p, 6. Ianvariov (U.R.S.S.) 6,5 p, 7—17. Malaniuk, Cehov, Rosentalis, Mnatsakanian, Komarov, Gheorgadze, Maliszauskas (toți U.R.S.S.), Kuczynski, Wojtkiewicz, Sznapik (toți trei Polonia) 6 puncte etc. La premiere a participat președintele FIDE, Florencio Campomanes, prezent la Varșovia cu prilejul lucrărilor Comitetului executiv al Federației internaționale.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Săptămîna trecută s-a retras din activitatea competițională unul dintre cei mai mari jucători de baschet ai tuturor timpurilor, Kareem Abdul-Jabbar, deținător al tuturor recordurilor campionatului profesionist nord-american, cele mai multe puncte înscrise — 38 387, cele mai multe meciuri disputate — 1 560 (medie impresionantă, de aproape 25 puncte pe meci), cele mai multe minute „în teren" — 57 446' cele mai multe „capace" — 3 189, și... cele mai multe greșeli personale — 4 665 ! La 42 de ani, cu 20 de ani de evoluție în N.B.A., Abdul-Jabbar (2,18 m înălțime) a părăsit baschetul cu o înfrîngere, în finala campionatului (a zecea pentru el, cu 6 victorii), echipa sa, Los Angeles Lakers, pierzînd în fața „Pistoanelor" din Detroit. ● În întreaga sa carieră, celebrul pivot a jucat doar în două echipe. ● Tot de o retragere, forțată de data aceasta, este vorba și în continuare, o renunțare care ne interesează direct : veteranul danez Morten Olsen a apărut pe lista lui F.C. Köln de la sfîrșitul actualului sezon la rubrica „retrași" (expresia în germană ar putea fi tradusă și prin „pe linia moartă"...). Dacă vă amintiți, acum o lună, M. Olsen (40 de ani, în august) a fost căpitanul echipei Danemarcei învingătoare la Sofia în preliminariile campionatului mondial, rezultat care a relansat selecționata lui Sepp Piontek... ● În același comunicat privind schimbările din loturile echipelor ce evoluează în Bundesliga se remarcă numele unui alt danez, Brian Laudrup, angajat de Bayern 05 Uerdingen pentru 2 milioane de mărci. Alte „mutări" mai interesante : McInally, de la Aston Villa la Bayern München și Klismann de la VfB Stuttgart la Internazionale Milano. ● Pentru a rămîne în aria retragerilor, să notăm încă una, a vest-germanului Karl-Heinz Rummenigge, care și-a încheiat cariera în campionatul elvețian, la Servette Geneva, recompensat cu titlul de golgheter. În „Țara cantoanelor", Kalle, de 95 de ori internațional, a înscris 24 de goluri, dovedind, la 34 de ani, calități de vîrf de atac aproape intacte, dar, să precizăm, pe fondul unui campionat mai puțin disputat... ● Melancolic, fostul campion de tenis al R.F.G. și-a exprimat regretul că la acest meci de adio (oficial) al său, Servette-Bellinzona, n-au fost în tribune decît 2 200 spectatori. ● Plecînd de la o constatare stupefiantă, anume că voleibaliștii și voleibalistele din prima divizie nu sînt angajați, practic, în competiție decît ceva mai mult de 4 luni pe an, aceasta fiind, nu-i greu de înțeles, una dintre cauzele regresului voleiului nostru, Aurelian Brebeanu, șeful rubricii de specialitate de la „Sportul", și Constantin Rulanu, șeful secției de volei a clubului Rapid București, au lansat și pus pe picioare de acum cunoscutul „Trofeu Sportul", cu turnee play-off. Succesul primului turneu, de la Bistrița, în urma căruia au mai aderat 4 formații, alături de cele 4 cu care s-a pornit la drum, atestă viabilitatea ideii, mai ales că, încurajați, antrenorii prezenți au și pus la punct următoarele 6 (!) turnee. Se impune, deci, pentru anul viitor, permanentizarea acestei competiții.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Elev și profesor

Stelian Ionescu, str. Saturn 7, Brașov : *„În orașul de la poalele Tîmpei s-a jucat anul acesta un turneu de handbal feminin cu participarea echipelor Rapid București, Hidrotehnica Constanța, Știința Bacău și Rulmentul Brașov. În meciul Hidrotehnica — Rapid, echipa constănțeană se distanțase „la pas" și nimeni nu se mai îndoia de victoria ei. În acest timp, antrenorul rapidiștelor le chema pe elevele lui la tușă, le sfătuia, le certa și — de la sine înțeles — le schimba. Și — tot așa de bine înțeles — se certa cu arbitrii ! La scorul de 10—5 pentru handbalistele din Constanța, antrenorul bucureștean intră în conflict cu un arbitru și este poftit să părăsească banca de rezerve. Iată deci un handicap pentru rapidiste. Dar ce credeți că s-a întîmplat ? Rămase fără „sfaturi" și jucînd aproape fără nici o schimbare, Rapid a cîștigat partida ! A recuperat încet, cu răbdare, arătîndu-și într-adevăr toate posibilitățile, a egalat și a cîștigat cu două goluri diferență ! Nu știu și nu știe nimeni ce s-ar fi întîmplat dacă antrenorul ar fi rămas pe bancă. Dar știu sigur că — în prezența lui — echipa juca prost. Și — fără el — a jucat foarte bine ! Concluzii ? Cine să le tragă ?*

O fi oare atît de greu de înțeles că jucătorului trebuie să i se dea posibilitatea să-și exprime valoarea și personalitatea în joc ? O fi greu de priceput că un jucător tracasat, scos, introdus, certat, nu se mai poate concentra și nu mai poate „da" nici măcar ceea ce la antrenamente reușește ? Nu se știe încă, după atîta experiență și „studii" că un jucător fără personalitate nu poate fi niciodată un mare jucător ? Și cîte altele...

Exemple de acest fel sînt destule și în alte sporturi. În tenis de masă am observat, de asemenea, o mulțime de cazuri în care „birlíala" antrenorului scoate din mînă pe jucător. Mă voi opri la unul pe care nu l-am uitat, deși este foarte vechi, pentru că antrenorul îmi este bun amic.

Monica Hariga — astăzi cred că este deja medie — o fostă valoroasă jucătoare de tenis de masă, juca la Brașov cu o adversară de clasă inferioară ei. Se juca la zece mese și antrenorul respectiv avea mai multe jucătoare la diverse mese de joc. Trecea de la una la alta și le da sfaturi. Cu Monica, desigur, nu avea probleme. Pare-mi-se că ea a și cîștigat turneul respectiv. Dar iată că ajunge și la masa ei, în momentul în care începea setul doi. Pe primul îl cîștigase la 8 ! (Chiar eu am arbitrat jocul respectiv). Da, ajunge la masa ei și începe : „Pune-o pe stînga", „taie pe revers", „sus mîna" și cîte și mai cîte astfel de sfaturi. Rezultatul : Monica a pierdut setul la 18 ! Antrenorul a zis una „de dulce" și a plecat la alte mese. Și — așa cum era normal — scăpată de „birlíală", fata și-a pus din nou în valoare cunoștințele și posibilitățile tehnice cîștigînd setul trei la...6 !"

Stimate corespondent, începem prin a vă cere scuze pentru că atunci cînd am publicat prima parte a scrisorii dumneavoastră, v-am atribuit un titlu, cel de profesor, pe care nu-l dețineți. Vă mulțumim pentru apelul telefonic prin care ne-ați tezizat această greșeală inexplicabilă, sperăm scuzabilă.

Cunoaștem și noi numeroase exemple din care rezultă cît de nefast este... „aportul" antrenorului care se vrea neapărat „activ" și eficient ! Ceea ce vedem și auzim în ultima vreme pe marginile terenurilor de fotbal, de exemplu ,este incredibil. De aceea nici nu vom comenta aceste „cazuri" mai ales pentru că unele dintre ele au drept „subiecți" antrenori cu diplome universitare.

Instruirea nu se face în timpul jocului, ci... la antrenamente ! Este ceea ce credem că ar trebui să înțeleagă și antrenorii, și conducătorii cărora nu le plac antrenorii chipurile „pasivi" pe bancă, și spectatorii care abia așteaptă să sară antrenorul de pe bancă și hop și ei cu epitete care de care mai jignitoare la adresa arbitrilor — de cele mai multe ori „cali de bătaie" ai spectatorilor înfierbîntați.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

„Fabrica" de șoferi

Activitatea „fabricii de șoferi" bucureștene este relativ puțin cunoscută de locuitorii marii cetăți. Nici cu prilejul absolvirii cursurilor, nici cu ocazia scurgerii unui număr rotund de ani de la terminarea ei, la școala cu pricina nu se fac festivități. După ce capătă noțiuni, mai bine zis deprinderi practice solide, cum să struncească micul dar puternicul zeu cu patru roți, cum să stăpînească herghelille de cai putere hrănite cu hidrocarburi, îngrați, mulți dintre foștii elevi nu-și mai amintesc de cei care le-au pus „covrigul cu spițe" în mînă. Alții, mai generoși, nu-i pot uita pe instructorii lor. Trebuie să recunoaștem că o școală care învață oamenii cum să folosească această „jucărioară periculoasă" (în stare, dacă e defectuos manipulată, să provoace adevărate dezastre), să le aducă numai servicii și satisfacții nebănuite, merită tot respectul. În toate celelalte instituții de învățămînt, vîrsta elevilor, a studenților, e aproximativ egală. La fel și nivelul de pregătire. Desigur asta la început. La școala de șoferi tînărul cu tulee, încă în clasa a 12-a, învață alături de omul cu părul alb, profesor universitar. Reflexele mai bune ale „pușiului" îl ajută să învețe deseori mai repede arta pilotajului. Un efectiv mai eterogen de elevi sub raportul vîrstei, profesiei, gradului de cultură, nu există nicăieri. Caracterele și temperamentele celor ce învață abecedarul conducerii adulatului zeu sînt și ele extrem de diverse. Instructorii sînt niște temerari. Dacă n-ar fi, n-ar avea ce căuta în asemenea profesie. Cînd le vezi fețele liniștite în dreapta „studenților" lor, strecurîndu-se prin viesparul (furnicar e puțin spus) de automobile, rămîi vizibil marcat. Mai ales dacă avem în vedere că „avansații" nu sînt întotdeauna chiar așa de circumspecți față de mașinile cu inscripția „școală". „Dubla comandă" le permite instructorilor să intervină în caz de urgență, dar la urma urmei sistemul are și el niște limite, nu-i făcător de minuni. Vine apoi perioada cînd profesorii trebuie să țină pumnii pentru elevi, la examenul oficial. Stau aidoma antrenorilor, în „banca" rezervată lor, așteptînd cu inima la gît să vadă cum au învățat lecția „jucătorii" din echipa antrenată de ei. După ce au bătut Bucureștiul de-a lungul și de-a latul, după ce profesorii le-au dezvăluit „capcanele" fiecărei intersecții, explicîndu-le cum și în ce fel pot fi „atacați" cu gîndul alurea sau pur și simplu iresponsabili, la examen, unii învățăcei sînt atît de emoționați, pierduți, încît uită că la noi nu se circulă pe stînga, ci pe dreapta, confundă semnificația semnelor triunghiulare între ele și ale acestora cu cele pătrate sau rotunde, se trezesc călare pe zebre pe cale de a da iama printre trecători, aduși la realitate de apăsarea pe frînă a examinatorului. Testul la poligon e un fel de spectacol de teatru. Exact ca actorul care joacă în fața sălii pline, așa și cei de confrații lor distrați, elevul își face „numerele", „se produce" în fața „publicului" care nu numai că îi studiază corectitudinea manevrelor dar pe deasupra îl mai și cronometrează. „Tehnologia" de „fabricare" a noilor șoferi s-a modernizat neîncetat, a devenit o activitate cu pronunțat caracter științific. Elevii învață să conducă la început pe o jucărie sub forma unui „post de pilotaj" care stă pe loc, numit simulator. Are volan, bord, vitezometru, ca orice mașină. În timp ce elevul e instalat comod în fotoliul mașinii fixate în suruburi de podea, motorul zbîrnîie mai tare sau mai încet, în funcție de puterea cu care apasă „școlarul" pe accelerație. Mașina stă, dar „merge" șoseaua. Se derulează în fața elevului panglica de asfalt, cu două, cu patru benzi, intersecții, indicatoare, curbe ac de păr etc. Apoi încep să apară pericolele pe care șoferul e obligat să le evite fără a crea altele. Pietoni care sar în fața mașinii, aidoma unor trecători bucureșteni, mașini ce-i taie calea cu nonșalanță, care nu-i acordă intîietate, care staționează imediat după vîrful dealului și le vezi abia cînd te afli la cîțiva metri de ele etc. etc. Un singur mare avantaj are, în această fază a minuirii volanului, elevul nostru. Poate să pătrundă pe sensul opus dărîmîndu-l de pe șosea pe „partener", intra peste pietoni, ieși cu mașina în decor etc. Filmul, vorba aia, rezistă la orice. Nemilos, rece, calculatorul îi adună însă zestrea de puncte negre pe hîrtie perforată. Psihologii sînt în asemenea școli în elementul lor. Aci își dovedesc ei cel mai concret utilitatea învățîndu-i pe instructori cum să-i învețe la rîndul lor pe elevi, ținînd însă seama de micul univers unic care îl reprezintă fiecare „ucenic". În acest spirit, școala de șoferi din București, cea mai mare „uzină" de acest fel din Europa, unde din 1966 și pînă în prezent au fost „brevetați" un sfert de milion de șoferi, își îmbunătățește continuu parametrii de calitate. În 1984 reușeau la examenul de șofer doar 20% din cei prezentați, pentru ca în '89 acest procent să reprezinte 90%. Pornind de la adevărul că sînt extrem de rare cazurile de oameni care nu au „chemare" pentru volan, realitatea fiind impresia lor nefondată că nu pot reuși niciodată să învețe să conducă, școala studiază permanent cauzele eșecurilor elevilor la examen, găsind remedii pentru toate : încurajarea descurajaților, „vindecarea" fricii de care suferă unii, a neîncrederii în capacitatea lor, de care sînt bolnavi alții, emotivitatea excesivă și, de ce să nu recunoaștem ,tendința de agresivitate la volan a altora. Psihologii se interesează însă și de „cariera" automobilistică a foștilor elevi. Află multe. Că unii, cei mai mulți, după ani de șoferie n-au primit nici un „cartonaș galben", în timp ce alții au fost eliminați din „viața sportivă" pierzîndu-și definitiv „abecedarul" ori plecînd pe drumul fără întoarcere, ducîndu-i de braț și pe alții complet nevinovați.

Se pune în mod firesc o întrebare : Dacă așa frumoase sînt lucrurile la școală, atît de meritorie activitatea ei, de ce întîlnim pe drumuri, nu rar, absolvenți ai ei ce se poartă grosolan, necivilizat, chiar agresiv ? Din păcate în 30 de ore de conducere auto ori trei luni de școală nu se poate transforma un om care vine cu o zestre de comportament săracă obținută în cei șase ani de acasă. Nu-i mai puțin adevărat, că printre sutele de instructori, mai sînt unii ce nu reușesc să fie adevărați mentori pentru elevii lor. Lipsa harului pedagogic și citeodată de pasiune îi lipsește de posibilitatea transmiterii cunoștințelor necesare transformării omului obișnuit în „dresor" de zei motorizați.

VICTOR BEDA ■

VREMEA — cum a fost / cum va fi

OTILIA DIACONU

Luna iunie, CIRESARUL acestui an, a fost bogată nu numai în cireșe și parfum de tei, ci și în precipitații. Bilanțul cantităților de apă căzute de la 1 iunie pînă în dimineața zilei de 27 iunie, față de valorile medii multianuale, este pozitiv. Așadar, regimul pluviometric al lunii a fost excedentar în majoritatea zonelor țării ; doar pe areale restrînse din centrul și sudul țării acesta a fost ușor deficitar. Ploioasă și în bună parte răcoroasă, luna iunie ne-a dăruit puține zile cu soare. Elocvent în acest sens este numărul mare de zile în care s-au semnalat precipitații (din 26 zile), la cîteva stații meteorologice : Cluj-Napoca — 20 zile, Sibiu — 19 zile, Oradea și Timișoara — 16 zile, București și Suceava — 15 zile.

Pentru că ploile torențiale căzute luni dimineața în partea nordică a orașului București, iar după-amiaza în sudul orașului, sînt încă în memoria multor bucureșteni (atît automobiliști cît și pietoni), am considerat că sînt necesare cîteva precizări. După o duminică însorită, în cursul nopții de 26 iunie, mai precis la ora 03 (00 TMG), în zona Titu — Videle — Buftea — București, a fost detectată cu ajutorul radarului o nebulozitate cumuliformă, la început fragmentată, apoi mai compactă și în dezvoltare, avînd înălțimi de pînă la 7 000 m. Pe hărțile meteorologice de sol, în această zonă, se evidențiază un front oclus cu caracter cald, fără alte manifestări semnificative. Pînă la ora 06, din acest sistem nu s-au semnalat decît descărcări electrice în zona Titu, Tîrgoviște. Între ora 06 și 07 norul Cumulonimbus s-a dezvoltat și intensificat mult în partea nordică a orașului București, atingînd înălțimi de 9 000 m, pe o arie de aproximativ 40 km². De la ora 6 și 45 minute și pînă la 10 și 45 minute la stația Băneasa au căzut 46,2 l/m², cu o intensitate maximă între 7 și 45 minute și 8 și 15 minute de 17 l/m². În timp ce la Băneasa turna cu găleata, în centrul orașului nu cădea nici-un strop.

După-amiază însă, procesele convective s-au accentuat. Pe o circulație din sud, o nebulozitate de tip cumuliform, cu înălțimi de pînă la 7 000 m s-a deplasat din sud, intensificîndu-se pe o arie delimitată de localitățile Bals, Topoloveni, Găești, Titu, Buftea sud-estul orașului București, Urziceni. În această masă noroasă s-au intensificat două nuclee cu înălțimi de 9 000—11 000 m : unul deasupra părții sudice a orașului, iar altul în zona Costești-Argeș. Aversa de ploaie înregistrată la Filaret între orele 15 și 15 minute — 19 și 55 minute a totalizat 52,4 l/m², cu o intensitate maximă între 17 și 55 — 18 și 15 minute de 29,4 l/m². Ploaia torențială din zona Costești a fost mult mai intensă, cantitatea înregistrată între orele 18 și 20 minute — 20 și 15 minute apropiindu-se de cantitățile record în 24 ore (amănunte vom da într-un număr viitor).

Iată stimați cititori cît de mică este uneori scara la care se desfășoară procesele atmosferice. Scara convectivă, a norilor cumulonimbus, este de ordinul zecilor de km. Performanțele actuale pentru procesele atmosferice avînd scara caracteristică de ordinul sutelor de km nu depășesc o predictibilitate de 24 ore. Coborînd la scara convecției, predictibilitatea scade la 2—3 ore. Așadar, prognozele elaborate de Institut, cu anticipație mai mare de 24 ore nu pot surprinde astfel de evenimente strict locale.

Terminologia folosită pentru a releva distribuția spațială a unui element meteorologic într-o zonă omogenă, (adică un domeniu în care acesta se comportă uniform), are în vedere extinderea relativă a clasei elementului considerat, (în procente față de aria de prognoză), după cum urmează :

— izolat, cu totul izolat
— pe alocuri, răzleț
— pe arii restrînse (parțial)
— în general, în cea mai mare parte
— predominant
— pînă la 10% din stații ;
— între 10—20% din stațiile existente ;
— între 40—75% ;
— între 75—90% ;
— peste 90%.

Atunci cînd nu se fac precizări, se subînțelege că clasa elementului a cărei distribuție a fost luată în considerare va fi / a fost semnalată la toate stațiile din aria precizată.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 29 iunie - 5 iulie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	25÷30	13÷17	12÷15	42.2	Ghimpați 1916	5.4	Satu Mare 1952
Dealuri și podișuri	22÷27	11÷14	18÷24	40.2	Huși 1938	6.0	Iași 1962
Depresiuni	22÷23	9÷11	21÷22	35.5	Miercurea Ciuc 1953	1.4	Ciapiuiug Moldovenesc 1947
Vf. Oaș	7÷9	2÷3	36	17.6	1981	-8.0	1933
Litoral	25÷26	16÷17	9÷10	33.3	Sulina 1950	9.3	Constanța 1942

În intervalul 29 iunie — 5 iulie vremea va fi caldă. În regiunile din jumătatea de nord a țării, zilele frumoase vor alterna cu cele noroase în care instabilitatea va fi accentuată, iar aversele de ploaie și descărcările electrice se vor semnala pe arii extinse. Cantitățile de apă vor fi pe alocuri ceva mai însemnate, iar izolat va cădea grindină. De asemenea, în primele zile se va resimți un ușor proces de răcire. Temperaturile maxime vor fi cuprinse între 20° și 28°C. În celelalte regiuni instabilitatea se va manifesta în cursul după-amiezelor prin dezvoltarea norilor Cumulonimbus. Aversele de ploaie și descărcările electrice se vor semnala pe arii mai restrînse. Temperaturile maxime se vor încadra în general între 27° și 32° C.

Pe Litoral vremea va fi caldă, cu temperaturi în aer de 24°, 27°C, iar în apă de 20°, 23°C.

P.S. Consemnăm cu plăcere, primele răspunsuri la sondajul nostru lansat într-un număr anterior al acestei rubrici, cu privire la accepțiunea care se alocă de către nespecialiști, noțiunii de CRIVĂȚ. Astfel, pasionații de meteorologie VISSA HORIA din Bușteni și MATEI GEORGE din București ne-au adus prin opiniile exprimate cu multă competență, o adevărată reconfirmare a sensului pe care îl atribuie în mod uzual meteorologii profesioniști noțiunii puse în discuție. Din scrisoarea elevului bucureștean reținem și ideea unui dialog cu publicul, respectiv posibilitatea formulării de întrebări și răspunsuri. În ce ne privește sîntem „gata de drum" și urăm „vreme bună" și „vînt din pupa" participanților la acest dialog.

Adresa noastră este : Institutul de Meteorologie și Hidrologie, Șoseaua București-Ploiești nr. 97, București, sectorul 1, pentru rubrica VREMEA cum a fost / cum va fi.

Bacalaureaţii

Sînt zile pe care le trăieşti o singură dată în viaţă. O emoţie şi o bucurie irepetabile. În graba tuturor adolescenţilor de a creşte mari, bacalaureatul e ca o respiraţie pe un platou sea-in înaintea unui asalt hotărîtor. Pînă aici toate au fost sub privirea discretă şi ocrotitoare a dascălilor. Bacalaureatul este chiar ritualul dintre două vîrste. El deschide călătoria pe cont propriu, dă răspunderii sensurile ei depline. În istoria civilizaţiei modalităţile de trecere la bărbăţie au fost celebrate felurit. Se intra în viaţă prin diverse obiceiuri şi ceremonii. Vînătoarea sau probele de cusaj marcau momentul dobîndirii statutului de cetăţean. De patru secole, pragul acesta se trece nu prin probe de agilitate, rezistenţă fizică sau putere ci printr-un minuţios examen al cunoştinţelor. Poţi să îţi hotărăşti destinul după ce faci dovada celor învăţate spre a înţelege ceva din mersul vieţii şi din misterul universului. Bacalaureatul — cuvînt cu sonorităţi de ceremonial, înlocuit o vreme cu examenul de maturitate — nu este decît proba prin

care cunoştinţele dovedesc o stare de spirit, un nivel de instrucţie, o armonie în educaţie. Bacalaureatul în iunie — sublimă sărbătoare a sfîrşitului de adolescenţă, cu grupuri luminoase şi vesele trecînd pe sub tei înfloriţi, purtînd la piept cocarde şi împărţind fotografii cu adrese şi gînduri scrise în fugă, cu fragmente de „Gaudeamus" intonate discret la feres-

trele profesorilor emoţionaţi de acest semn de consideraţie. Bacalaureatul — emoţionant examen de suflet şi de carte pentru cei care îşi spun şi îşi vor spune colegi de promoţie şi de generaţie, dar şi competiţie de spirit creator în domeniul tehnicii, al lucrărilor aplicate. Aceste proiecte fac trecerea de la teze, extemporale şi răspunsuri şcolăreşti la noua formulă de existenţă guvernată de rigorile muncii. Bacalaureatul — examen şi sărbătoare, o tensionată şi palpitantă despărţire de matricolă pentru a pregăti carnetul de student sau legitimaţia de serviciu, capăt de drum şi început de carieră, de asumare deplină a existenţei în societate. Anul acesta, două sute douăzeci de mii de tineri ai ţării se despart de liceu. O promoţie care a învăţat şi a visat face pasul de la gînd la faptă. Două sute douăzeci de mii de tineri încep să trăiască pe cont propriu. Ceea ce înseamnă două sute douăzeci de mii de idealuri în plus în inima ţării. Superb contingent de energie, putere şi speranţă.

CORNEL NISTORESCU ■

Coroniţe

Duminică, strada era inundată de puştime cu coroniţe pe cap. Primii la învăţătură, din clasele I—VIII, de la toate şcolile, treceau de mînă cu părinţii, fără să privească în dreapta sau stînga. Ştiau că toată lumea n-are ochi decît pentru ei, lăudîndu-i, mîngîindu-i. Mamele erau mîndre, bunicii explicau celor care vroiau să-i asculte cît de mult învaţă nepoţii, taţii se achitau de promisiuni. Premiul I cu coroniţă este primul semn în drumul către Ordinul Muncii de mai tîrziu, către conducerea unei mari întreprinderi, către soluţia unică în cercetarea petrolului.

Premiul întîi cu coroniţă pe fruntea catifelată e de două ori de preţuit : pentru sîrguinţă şi pentru efectul decoraţiei florale. Garoafe, maci, trandafiri, nu-mă-uita erau în bună vecinătate pe căpşoarele aurite de soare. O coroniţă poate deveni o operă de artă.

Simţeam puştimea că abia aşteaptă să scape din mîna mamelor, să alerge la prieteni, să fie văzută aşa, cu coroniţa meritelor ei. Pînă seara tîrziu copiii noştri dragi nu s-au dezlipit de minunatul însemn al muncii lor, dintr-un an şcolar. Au alergat, s-au zbenguit, cu coroniţa pe cap. A venit seara. Mama le-a spus noapte bună şi le-a aşezat la vedere coroniţa. De cîte ori s-au trezit au găsit-o acolo, strălucitoare şi importantă. Florile se vor zbîrci, se vor scutura, dar coroniţa va fi mereu în amintire, de neuitat, ca întreaga zi de 25 iunie 1989.

Ne-am simţit şi noi, privitorii, premianţi, pentru că în amintirile fiecăruia e, agăţată deasupra patului copilăriei, o coroniţă, care ne-a dat sentimentul unicităţii şi aripile pentru viitor.

CARMEN DUMITRESCU ■

Fie oricît de cald!

Ingenioşi ca întotdeauna, craiovenii au găsit şi de data aceasta, înaintea altora, formula ideală de a îmbina nevoia de aer proaspăt şi răcoare din timpul căldurilor estivale cu rigorile transportului în comun. Ce putea sugera mai exact zăpuşeala unei veri toride decît un autobuz spuraglomerat în care oameni nervoşi de fierbinţeala propriilor lor respiraţii şiroiau de sudoare în căutarea unei guri de aer strecurat pe geam sau pe sub capacul vehiculului ? Ei bine, în Craiova imaginea aceasta este în parte depăşită, locul acestor înfierbîntate conserve pe roţi a fost luat — cu puţină inteligenţă, cu puţină imaginaţie, cu mai puţină rutină, cu mai mult bun simţ, entuziasm, deschidere la nou şi convingerea că tot ce e util şi plăcut va intra imediat în firescul cotidian — de autobuzele decapotabile a căror vedere pe străzile oraşului te şochează în prima clipă, făcîndu-te să te întrebi dacă nu cumva, între timp, oraşul oltean şi-a descoperit deschiderea spre mare (pentru că autobuzele acestea îţi evocă amintirea atît de aerisită a minicarelor de pe litoral) dar imediat le accepţi cu plăcuta surpriză a celei mai fireşti soluţii, întrebîndu-te chiar cum nu le-a venit ideea şi altor oraşe s-o aplice. Prin această ingenioasă rezolvare a două stringente necesităţi, marea s-a făcut parcă mai aproape cu un pas de municipiul Craiova, la fel ca ideea de vacanţă şi drumeţie, dar mai presus de acesta, se dovedeşte că şcoala a găsit la IJTL Dolj oameni care s-o slujească nu numai cu inteligenţă şi pasiune dar şi cu surprinzătoare eficacităţe. (I.Z.)

Prin pieţele de legume

De pe tot cuprinsul ţării sosesc veşti despre încheierea recoltatului orzului. Dar dacă secerişul este o campanie comprimată în cîteva zile, tot o campanie, dar dilatată pînă la nevoile noastre de fiecare zi este recoltatul legumelor şi fructelor. Adevărata menire a roadelor pămîntului fiind bunăstarea oamenilor, aceasta se regăseşte în modul cel mai direct şi mai palpabil cu putinţă în **înfăţişarea pieţei.** Cu un plus de atenţie şi de sîrguinţă faţă de alţi ani, gospodarii pieţelor Capitalei s-au străduit în această primăvară, şi se străduiesc în continuare şi sub „presiunea" roadelor culese la timpul lor din sere şi solarii, să facă din instituţia pieţei un loc civilizat, accesibil şi îmbelşugat, spre mulţumirea şi, cît se poate, încîntarea cetăţenilor. Un astfel de loc este în permanenţă Piaţa „George Coşbuc", oază de rodnicie într-o zonă de intensă activitate constructivă, cu solicitări amplificate prin prezenţa oamenilor de pe şantierele înconjurătoare. Neavînd încă eleganţa şi grandoarea unor complexe noi, ca-n Floreasca, Băneasa ori Cotroceni (unul similar fiind în construcţie pe aproape în zona Rahova — Sebastian), Piaţa „Coşbuc" îşi îmbracă vechimea şi tradiţia cu hainele noi ale bunului gust, ale ingeniozităţii şi dorinţei de a păşi în calea cumpărătorilor cu semnele evidente ale unei invitaţii la confort. Cîţiva oameni în halate de culori diferite se agită continuu pentru ca în piaţă să fie ordine, curăţenie, organizare, promptitudine şi, mai întîi de toate, marfă. Niculae Vasiliu, Ecaterina Vornicu, Ancuţa Stamate, Ileana Brutaru, Florin Tudorache, Radu Florentina sînt, toţi, „mîna dreaptă" a tînărului şef de complex Ion Pralea, un om preocupat să facă din comerţ o artă şi din punctele de deservire a populaţiei unele de servire, promptă şi civilizată. Nu întîmplător complexul cu pricina concurează cu altele de elită din sectorul 5, surprinzîndu-le pe cele mai multe cu idei şi iniţiative ce sînt preluate repede şi de alte unităţi ale Capitalei. (O. ŞTIRE)

Flacăra. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare ; Actualitatea politică : 25 60 ; Economie : 21 28 ; Cultură, ştiinţă, învăţămînt : 14 57 ; Cetăţeneşti : 14 53 ; Scrisori : 25 42 ; Reportaj-informaţii : 25 60 ; Sport ; 17 00 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacţie : 21 23 ; Secretariat redactor şef ; 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Preţul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca Judeţeană MUREŞ